35082

HERMOG-
enis
Rhetoric.

BIBLIOTECA
DE LA
Universidad de Salamanca.
Sala Est. Tab. Núm.

3

1ª
35082

οἷος ὁ βίος τοιοῦτος καὶ ὁ λόγος. σόλων.
καὶ οἷος ὁ λόγος τοιαῦται καὶ αἱ πράξεις

In Aphthonii Progymnasmata Commentarii
Innominati autoris.

& Innominati

Syriani. Sopatri. Marcellini Commentarii in Status Hermogenis
Hermogenis Rhetorica.

Inominatus in inventionis libros et in formas Eloquentiae

~~num. 32. cap. 5. num. 24.~~

Aldus Pius Manutius Romanus Marco Musuro Cretensi in Vrbe Patauio græcas literas profitenti .S. P. D.

Si quisquam est, cui dicandi sint libri græci excusi cura nostra Musure doctissime, is tu es, nam non solum profuisti semper, & prodes assidue huic nostræ duræ, prouinciæ sed profiteris etiam in clarissimo gymnasio Patauino græcas literas, tanta frequentia studiosorum literarum græcarum, ut mirentur omnes plurimum. Vnde paucis admodũ annis multi te docente periti græcæ linguæ euaserunt. Quam quidem rem & latinis literis, quæ a græcis fluxerunt, & ipsis liberalib. disciplinis, quæ a græcis auctorib. traditæ sunt, magnum adiumentum breui allaturam esse uel hinc colligi potest, quod ætate nostra iam fere omnes spreta barbarie non minus græcæ, q̃ latine discere aggrediuntur nõ immemores Horatiani illius, Vos exemplaria græca nocturna uersate manu, uersate diurna, nec non & illius in officiis. M. Tullii ad Marcum filium, Ego autem ad meam utilitatem semper cum græcis latina coniunxi. neq; id in philosophia solum, sed etiam in dicendi exercitatione feci. Idem tibi censeo faciendum, uti par sis in utriusque orationis facultate. Id quod tu præter cæteros facis. Marce Musure tanq̃ ad te Marcum filium ille scripserit, nam tanta felicitate cum latinis græca coniungis, ut non solum utriusque linguæ euaseris peritissimus, sed iam doctissimus quoq; philosophus nec qualem barbari, sed qualem docti solent appellare philosophum. Dedicamus igitur tibi hos Syriani Sopatri ac Marcellini in Hermogenis Rhetorica & Aphtonii progymnasmata commentarios de quorũ doctrina, ac copia potuissemus non nihil scribere, ut ad hortaremur studiosos ad studendum more nostro, si fuisset nobis quietus animus. Nam hoc tempore dicere illud uere possumus.

Vicinæ ruptis inter se legib. urbes
Arma ferunt. sæuit toto Mars impius orbe.

Vale. Venetiis duodecimo Calendas Iunias. M. D. IX.

b 15545945

Hoc ex Aristotele sumptu lege char. 120.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ εἰς τὰ τοῦ ἀφθονίου, τῆς ῥητορικῆς προγυμνάσματα.

Τί ἐστι ῥήτωρ; ἀνὴρ πολιτικῶν πραγμάτων ἐπιστήμων. καὶ ἐφ' ἑκάτερα διὰ τῶν ἐνδόξων κατασκευαστής. πόσα ἔργα τοῦ ῥήτορος. δ΄. τὸ νοῆσαι. τὸ εὑρεῖν. τὸ διαθέσθαι τὰ εὑρημένα. καὶ τὸ ὑποκρίνασθαι. τῆς μὲν νοήσεως. τὸ νοῆσαι ῥητορικὸν πρόβλημα. ἢ μή. καὶ εἰ συνίσταται. ἢ, ὅ καὶ ὑπὸ ποῖον εἶδος. καὶ ποίαν στάσιν ἀνάγεται. τῆς δὲ εὑρέσεως. τὸ εὑρεῖν τὰ εἰς τὰ κεφάλαια ἐπιχειρήματα. πρὸς τῇ τῶν κεφαλαίων εὑρέσει, ἔτι καὶ τοὺς ἐμπίπτοντας τόπους. τῆς δὲ διαθέσεως. τὸ διαθέσθαι τὴν τάξιν. καὶ τὴν οἰκονομίαν τῶν εὑρεθέντων τῶν κεφαλαίων. καὶ ἐπιχειρημάτων. τῆς δὲ ὑποκρίσεως. ἵνα καὶ τῷ σχήματι καὶ τῇ φωνῇ. ὡς ἂν τραγῳδὸς ἄριστος. τοῖς λεγομένοις σχηματίζηται. τί ἐστι ῥητορική. δύναμις τεχνικὴ πιθανοῦ λόγου ἐν πράγματι πολιτικῷ, τέλος ἔχουσα τὸ εὖ λέγειν. πόσα εἴδη τῆς ῥητορικῆς. γ΄. πανηγυρικόν. δικανικόν. συμβουλευτικόν. εἰς πόσα διαιρεῖται τὸ πανηγυρικόν. εἰς δύο. εἰς ἐγκώμιον καὶ ψόγον. τέλος δὲ αὐτοῦ, τὸ καλόν. εἰς πόσα διαιρεῖται τὸ δικανικόν. εἰς κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν, τέλος δὲ αὐτοῦ, τὸ δίκαιον. εἰς πόσα διαιρεῖται τὸ συμβουλευτικόν. εἰς προτροπὴν, καὶ ἀποτροπήν. τέλος δὲ αὐτοῦ, τὸ συμφέρον. πρὸς πόσα χρήσιμος ἡ ῥητορική. πρὸς τέσσαρα. πρῶτον μὲν πρὸς τὴν τῶν ἀληθῶν καὶ δικαίων ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν, ἐπίγνωσιν. δεύτερον δὲ, τὸ διὰ τῶν κοινῶν καὶ πιθανῶν λόγων πείθειν τοὺς πολλούς. ἀλλὰ μὴ διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν. ὧν ἐπαΐειν παντελῶς ἀδυνατοῦσι. τρίτον τὸ πρὸς τὰ ἀντικείμενα δύνασθαι διὰ λόγου βοηθεῖν ἑαυτοῖς. τέταρτον. τὸ πᾶσαν ἐν λόγοις εὐπορίαν. ἥτις πρὸς ἅπασαν ἐπιστήμην χρήσιμος, ἐκ ταύτης ἡμῖν προσγίνεσθαι. πόσα μέρη τοῦ πολιτικοῦ λόγου. ε΄. προοίμιον. διηγήσεις. ἀντιθέσεις. λύσεις. ἐπίλογοι. τί ἐστι προοίμιον. λόγος παρασκευάζων τὸν ἀκροατὴν. καὶ οἰκείως διατιθεὶς. πρὸς τὸ παραδέξασθαι. ἢ ἀποθέσθαι τόδε τι πάθος τῆς ψυχῆς. τί ἐστι διήγησις τῶν ἐν τῇ ὑποθέσει πραγμάτων, ἔκθεσις. εἰς τὸ ὑπὲρ τοῦ λέγοντος μέρος ῥέπουσα. τί ἐστιν ἀντίθεσις ἡ τοῦ ἀπολογουμένου προσώπου ἔνστασις. ἢ τὸ ἐν ἡμῖν πιθανὸν διαλύουσα καὶ πρὸς εὐλογωτέραν ἔννοιαν τὸν ἀκροατὴν μετάγουσα. τί ἐστι λύσις. λόγος τὴν ἐκ τῆς ἐνστάσεως βλάβην ἀφαιρούμενος καὶ εἰς συγκατάθεσιν ἰέναι πείθων, τοῦ προκειμένου ζητήματα. τί ἐστι ἐπίλογος. λόγος ἐπὶ προειρημέναις ταῖς ἀποδείξεσιν ἐπαγόμενος. ἀθροισμὸν πραγμάτων καὶ ἠθῶν. καὶ παθῶν παρέχων. πόσοι τρόποι ῥητορικῶν ἀναγνώσει. γ΄ πρῶτος ὁ σύντονος. ὁ μάλιστα ἐν τοῖς δικανικοῖς πρωτεύων ἀγῶσι. κατὰ τὸ ὁμηρικόν. ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσι. ὁ δὲ σύντονος οὗτος. φράζεσθαι θέλει μετὰ σφοδροῦ τοῦ πνεύματος. καὶ ζεούσης τῆς προθυμίας. τῆς πληγῆς τοῦ πνεύματος. θᾶττον κατὰ τὴν ταχεῖαν ἀρτηρίαν κτυπούσης. δεύτερος. ὁ ἀνειμένος. ὅς ἐστι διαλεκτικός τε καὶ διδασκαλικός. καὶ συμβουλευτικός. ὑπάρχει δ' ἐπιεικής. ἠρέμα τοῦ πνεύματος πνέοντος. καὶ μελίχρουν τινὰ φωνὴν ἀποτελοῦντος κατὰ τὸ ὁμηρικόν. τοῦ καὶ ἀπὸ γλώσσης μέλιτος γλυκίων ῥέεν αὐδή. τρίτος ὁ μέσος. ὅς ἐστι νομικός τε καὶ ἐπιστολιμαῖος. καὶ ἐξηγητικός. φυσικώτατα δὲ πνεῖ τὸ πνεῦμα ἐπὶ τούτου καὶ οὔτε ἄγαν ὑπερπηδᾷ. ἵνα ἀποτελέσῃ τὸ σύντονον. οὔτε ἠρέμα βαδίζει. ἵνα ἀποτελέσῃ τὸ ἀνειμένον. ἀλλὰ μέσῃ τινὶ χρῆται ὁδῷ. καὶ νομικὸς μέν ἐστι, καθ' ὃν τρόπον τοὺς νόμους ἀναγινώσκομεν. ἐπιστολιμαῖος δὲ καθ' ὃν τὰς ἐπιστολάς. ἐξηγητικὸς δὲ, καθ' ὃν ἐξηγούμεθα τὰ μαθήματα. κατὰ πόσους τρόπους ὁ ῥήτωρ ἐξηγήσεται τὰ ῥητορικὰ μαθήματα. κατὰ ἑπτά. κατὰ ἀλληγορίαν. κατὰ προϋφήγησιν. κατὰ τέχνην. κατὰ ἱστορίαν. κατὰ σχῆμα. κατὰ ἰδέαν. κατὰ τὴν τοῦ κειμένου σαφήνειαν. κατὰ ἀλληγο-

Quid sit orator. Partes rhetorices quatuor. ὑποκρίνασθαι. Percipe inuenire. Quid sit rhetorica. Genera causarũ. Laudatiuũ in laudem & uituperium. iudiciale in quot partes & q̃s eius finis. Deliberatiuũ in quot partes. In quibus utilis rhetorica. contra sentit Quintilian. Orationis partes. Quid sit proœmiũ. Quid sit Narratio. Antithesis. refutatio. Epilogus. charactheres dicendi quot. Homerus. Homer. 1 2 3. quot modis præcipiet rhetor institutum artis. Fins deliberatiuarũ causarũ utilitas. ἀξία ἐν λόγοις

σίαν μὲν, ὅταν ἔξωθεν καὶ παρὰ τὸ κείμενον ἕτερόν τι νοούμενον ἀγορεύσῃ. ἀλληγορία γάρ ἐστι, παρὰ τὸ ἄλλο ἀγορεύειν παρὰ τὸ κείμενον. κατὰ προϋφήγησιν δὲ, ὅταν τὰ κεφάλαια καὶ τὰ ἐνθυμήματα τῆς μελλούσης λέγεσθαι πράξεως, συνοψίσας θεωρήσῃ. καὶ προδιαστείληται πρὸς νόησιν σαφεστέραν τοῦ ἀκροατοῦ. κατὰ τέχνην δὲ, ὅταν εἴπῃ ἐνταῦθα εἰ τύχῃ· πρότασίς ἐστιν. ἢ κατασκευή. ἢ μεταληπτικόν. ἢ ὁ [illegible] κεφάλαιον. ἢ τί τῶν ἀπὸ τῆς τέχνης παραδεδομένων. κατὰ ἱστορίαν δὲ, ὅταν τὴν ὑποκειμένην ἱστορίαν ἀφηγήσηται. χρόνους τε λέγων τῆς ἱστορίας· καὶ πρόσωπον· καὶ αἰτίας· καὶ ὅσα κοσμεῖ τὴν ἱστορίαν. κατὰ σχῆμα δὲ, ὅταν εἴπῃ. ἐνταῦθα προθεώριον ἐστι. ἢ παρυπόνοια. ἢ παραπροσδοκία. ἢ τί τῶν τοιούτων. κατὰ ἰδέαν δὲ, ὅταν εἴπῃς· ἐνταῦθα λαμπρότης ἐστιν, ἢ σφοδρότης. ἢ γοργότης. ἢ τί τῶν τοιούτων. κατὰ δὲ τὴν τοῦ κειμένου σαφήνειαν. ὅταν τὸ ἐμπεσὸν νόημα σαφηνίσῃ, προσυναλλάττων κατὰ τὸ κείμενον. διὰ δὲ πρὸ πάντων δεῖ τὸν ἐξηγητὴν ζητεῖν· παρὰ τοῦ ἀκροατοῦ· εἰ ἐνόησε τὸ ἐνθύμημα. εἰ συνῆκε τὴν λέξιν. εἰ ἐπίστησε τὴν σύνταξιν. πάντως γὰρ ὁ ἀγνοῶν. ἕν τι τούτων ἀνάγκη, ἀγνοεῖν. ἀμφιβάλλοντος δὲ ὡς μὴ νοοῦντος, δεῖ τὸν ἐξηγητὴν ἐρωτᾶν· κατὰ τί οὐκ ἐνόησε τὸ ἐνθύμημα· ἢ τὴν λέξιν· ἢ τὴν σύνταξιν· οὕτω γὰρ μαθὼν τὸ ἀγνοούμενον, σαφηνίσει καὶ πέμψει τὸν ἀκροατὴν μαθόντα πάντα καὶ μηδὲν ἀγνοήσαντα.

ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ καθόλου προγυμνάσματος.

Προγύμνασμά ἐστιν· ἄσκησις μετρίων· πρὸς μειζόνων ἐπίρρωσιν πραγμάτων. ἢ οὕτως εἰσαγωγικὴ τελειότης διὰ λόγων· τῶν κατὰ τὴν ῥητορικὴν μερῶν καὶ εἰδῶν, χρήσιμά τινα προασκουμένη, ἐπειδὴ οὐ πρὸς πάντα ὁμοῦ τὰ κατὰ ῥητορικὴν μέρη. ἢ εἴδη. ἀλλὰ πρὸς ἕκαστον τῶν μερῶν. ἢ εἰδῶν, ἰδίως τοῖς προγυμνάσμασι γυμναζόμεθα· ἰστέον γάρ. ὡς τριῶν ὄντων τῶν ἀνωτάτω εἰδῶν· τῆς ῥητορικῆς· δικανικοῦ φημι. καὶ συμβουλευτικοῦ· καὶ πανηγυρικοῦ· οὔτε πρὸς πάντα ταῦτα. οὔτε πρὸς ὅλα ἕκαστον τῶν προγυμνασμάτων, τὸ οἰκεῖον παρέχεται χρήσιμον· ἀλλά τισι μὲν τῶν πάντων· μέρεσι δὲ τῶν ὅλων. τὰ μὲν γὰρ τῷ δικανικῷ τὰ χρήσιμα φέρει. ὡς ἥ τε ἀνασκευή· καὶ ἡ κατασκευή. καὶ ὁ κοινὸς τόπος. καὶ εἴ τι τοιοῦτον ἕτερον. τὰ δὲ τῷ συμβουλευτικῷ· ὥσπερ ὁ μῦθος καὶ ἡ γνώμη. τὰ δὲ τῷ πανηγυρικῷ· ὡς τὸ ἐγκώμιον. καὶ ὁ ψόγος οὐχ ὅλοις δέ. ἢ γὰρ ἂν ἤρκει ταῦτα μαθοῦσι. τὰ προγυμνάσματά φημι, τῶν κατὰ ῥητορικὴν πραγμάτων. καὶ τῶν περὶ τὰς διαιρέσεις ἑκάστου εἴδους, ἀπηλλάχθαι φιλοπονίας. οὐχ ὅλοις οὖν ὥσπερ ἔφαμεν τὰ προγυμνάσματα. ἀλλὰ μέρεσι τῶν ὅλων χρησιμεύει. τρία δὲ τῆς ῥητορικῆς εἴδη. ἐπειδὴ καὶ οἱ ἀκροαταί. οἱ χαρακτηρίζοντες τὰ ὑποκείμενα, πρόσωπα. ἢ δικασόμενοι συνεληλύθασιν· ἢ συμβουλευσόμενοι ἢ πανηγυρίσοντες. ἔστι δὲ τοῦ μὲν δικανικοῦ ἴδιον, πᾶν τὸ ἐν κατηγορίᾳ καὶ ἀπολογίᾳ· τέλος δὲ τὸ δίκαιον· τοῦ δὲ συμβουλευτικοῦ· προτροπή τε καὶ ἀποτροπή· τέλος δὲ, τὸ συμφέρον. τοῦ δὲ πανηγυρικοῦ· τὸ ἐγκωμιαστικὸν καὶ ψεκτικόν· τέλος δὲ τὸ καλόν· καὶ ταῦτα μὲν, ἐν τοσοῦτον. πάλιν δὲ τοῦ πολιτικοῦ λόγου· πέντε μερῶν ὄντων· οἷον· προοιμίων· διηγήσεων· ἀντιθέσεων. λύσεων. ἐπιλόγων. καὶ ἐν τούτοις τὸ ἑαυτῶν τὰ προγυμνάσματα, χρήσιμον χορηγεῖ· τὰ μὲν γὰρ, τὴν τῶν προοιμίων διδάσκει χρείαν· τὰ δὲ τὴν τῶν διηγήσεων. ἕτερα· τὴν τῶν ἀγώνων. ἐν ταῖς ἀντιθέσεσι, καὶ λύσεσιν. ἔστι δ᾽ ἃ καὶ τοῖς ἐπιλόγοις· περὶ ὧν ἕκαστον κατὰ μέρος μεταχειριζόμενοι· ἐροῦμεν πρὸς τὸ παρὸν τοσοῦτον μόνον ὑπειπόντες· ὃ καὶ πᾶσι συνοίσει. ὡς προοίμιον μέν ἐστι, λόγος παρασκευάζων τὸν ἀκροατὴν· καὶ οἰκείως διατιθεὶς, εἰς τὸν ὑποκείμενον λόγον. ἔργον δὲ αὐτοῦ· καὶ τέλος. τὸ γὰρ αὐτό τινες φήθησαν, τὸ προσοχὴν καὶ εὐμάθειαν καὶ εὔνοιαν ἀπεργάσασθαι. διήγησις δὲ· τῶν ἐν τῇ ὑποθέσει πραγμάτων ἔκθεσις, εἰς τὸ ὑπὲρ τοῦ λέγοντος μέρος ῥέπουσα. ἢ ἔκθεσις πράγματος γεγονότος. ἢ ὡς γεγονότος. ἔργον δὲ αὐτῆς καὶ τέλος, τὸ παράδοσιν καὶ δήλωσιν ποιῆσαι τῷ ἀκροατῇ τοῦ πράγματος. ἀντίθεσις δὲ, ἡ παρὰ τοῦ ἀντικειμένου προσώπου ἔνστασις. τὸ ἐν ἡμῖν πιθανὸν διαλύουσα εἰς εὐλογωτέραν ἔννοιαν τὸν ἀκροατὴν μετάγουσα καὶ εἰς συγκατάθεσιν ἰέναι πείθουσα. λύσις δὲ ἡ τὴν ἐκ τῆς στάσεως βλάβην ἀφαιρουμένη. καὶ εἰς τὸ ἐξ ἀρχῆς τὸν ἀκροατὴν μετάγουσα. καὶ εἰς συγκατάθεσιν ἐλθεῖν· τοῦ προκειμένου ζητήματος. ἐπίλογος δέ ἐστι λόγος· ἐπὶ ταῖς προειρημέναις ταῖς ἀποδείξεσιν ἐπαγόμενος· ἀθροισμὸν πραγμάτων καὶ ἠθῶν καὶ παθῶν περιέχων. ἔργον δέ ἐστι καὶ τούτου φησὶν ὁ Πλάτων· τὸ ἐπὶ τελευτῆς τοὺς ἀκούοντας ὑπομνῆσαι τῶν εἰρημένων. ἀλλὰ περὶ τοῦ προκειμένου μὲν ὁρισμοῦ· ταῦτα. οὐ χεῖρον δὲ καὶ τὸν τῆς ῥητορικῆς αὐτῆς ὁρισμὸν παραθεῖναι. ῥητορικὴ τοίνυν ἐστί· ὡς Διόδωρός φησι, δύναμις εὑρετικὴ καὶ ἑρμηνευτικὴ· μετὰ κόσμου τῶν ἐνδεχομένων πιθανῶν ἐν παντὶ λόγῳ. δύναμις μὲν οὖν ἐστι, πρᾶγμα ἐν μεσότητι· ᾧ ἔξεστι· καὶ καλῶς καὶ κακῶς χρήσασθαι· οἷον πλοῦτος. ἰσχύς. μάχαιρα· τούτοις γὰρ χρήσαιτ᾽ ἄν τις· καὶ καλῶς. καὶ πρὸς τἀναντία· καὶ τοίνυν καὶ τὴν ῥητορικὴν διὰ τοῦτο ἐκάλεσε δύναμιν· ἐπειδὴ χρήσαιτ᾽ ἄν τις αὐτῇ· καὶ πρὸς τὰ μὴ καλὰ· καὶ τὰ μὴ ὄντα τοιαῦτα· εὑρετικὴν δὲ καὶ ἑρμηνευτικήν· ἐπειδὴ τοῦτο ἔργον τοῦ ῥήτορος· τὸ ἐν παντὶ τῷ προτεθέντι προβλήματι, νοῆσαι τὰ δέοντα· καὶ οἰκονομῆσαι καλῶς. καὶ ἑρμηνεῦσαι ἄριστα. τέλος δὲ οὐ τὸ πεῖσαι πάντως· τοῦτο γὰρ καὶ τῷ Σταγειρίτῃ δοκεῖ· ἀλλὰ τὸ πειστικῶς εἰπεῖν. μηδὲν τῶν ἐνδεχομένων εἰρῆσθαι, παραλιπόντος ταύτῃ. καὶ ὁ ἐν Γοργίᾳ Σωκράτης πειθοῦς αὐτήν φησι δημιουργόν. ῥητορικὴ δὲ εἴρηται, ἢ ὅτι ἀπὸ τοῦ ῥυδὸν λέγειν. ἢ ἀπὸ τοῦ συνηγορεῖν τῷ νόμῳ. ῥήτραν γὰρ τὸν νόμον φασὶν οἱ Δωριεῖς. περὶ μὲν οὖν ῥητορικῆς, ἐπὶ τοσοῦτον πρὸς τὸ παρόν· πρῶτον δὲ πάντων τῶν προγυμνασμάτων· τὸν μῦθον ἔταξαν· ὥσπερ γὰρ τὸ ἐν ταῖς τελείαις ὑποθέσεσι φεύγοντες· τὴν τῶν προγυμνασμάτων εὗρον χρείαν οἱ ταῦτα τάξαντες, οὕτω καὶ τὸν μῦθον τῶν ἄλλων προγυμνασμάτων ἔταξαν πρῶτον. φύσει τε ὄντα ἀφελῆ. καὶ τῶν ἄλλων ἁπλούστερον. καὶ ὡς συγγενείᾳ τινὶ χρώμενος πρὸς τὰ ποιήματα. ἀφ᾽ ὧν μεταβαίνοντας τοὺς νέους· οὐκ ἀθρόως ξένοις τε καὶ μηδαμῶς συνήθεσιν ἐντυγχάνειν ἐχρῆν. καὶ τοῦτο δὲ, γνῶναι καλὸν· ὡς τοὺς μύθους. οἱ μὲν αἰσωπείους ὠνόμασαν· οἱ δὲ συβαριτικούς. οἱ δὲ φρυγίους· οἱ δὲ λυδίους. ἀπὸ τόπων τινῶν ἢ προσώπων, τὰς προσηγορίας εὑρόντες. ἔτι δὲ οἱ συβαριτικοὺς μὲν τοὺς ἐκ μόνων λογικῶν ζώων ἐκάλεσαν· αἰσωπείους δὲ, τοὺς ἐξ ἀλόγων καὶ λογικῶν συγκειμένους· λυδίους δὲ καὶ φρυγίους· καὶ λιβυκοὺς· τοὺς ἐκ μόνων ἀλόγων ζώων· εἰσὶ δέ τινες μῦθοι καὶ ἐκ θεῶν συγκείμενοι· οἷον Ἥρα συνῴκει τῷ Διΐ· οἳ φιλοσοφίᾳ μόνῃ ἀνάκεινται· αὐτῆς γάρ ἐστιν εὖ κρίνειν τὰς ἐν αὐτοῖς ἀλληγορίας· τούτους δέ τινες καὶ οὐδὲ μύθους· ἀλλὰ μυθικὰ ἐκάλεσαν διηγήματα· ἀναμιγνῦντες αὐτὰ. τοῖς περὶ τῶν μεταμορφώσεων λόγοις· καὶ τῶν ἐκείνοις παραπλησίων· πλὴν ὁποτέρως ἂν ἔχοι. τὰς ἐν αὐτοῖς ἀλληγορίας· ὡς καὶ προείρηται, ἀναπτύξουσιν οἱ φιλόσοφοι. καὶ ἀπὸ τῶν προγυμνασμάτων· ἀρξόμεθα· ὅτι ἡ ῥητορική· φύσει μὲν, ἀεὶ τοῖς ἀνθρώποις παρῆν· ἦν δὲ δύσληπτος· καὶ οὐ ῥᾳδίαν αὐτῆς τὴν χρῆσιν παρεχομένη. διὸ οὐδὲ πᾶσιν ἦν κατάδηλος. ἕκαστος τοίνυν μέρος τι ταύτης τέχνῃ παραλαμβάνων· τοῖς μετ᾽ αὐτὸν παρεδίδου· καὶ οὕτω κατὰ βραχὺ διῆλθεν εἰς διαιρέσεις, καὶ μεθόδους τινάς. τούτων δὲ ἐξ ἀρχῆς καταληφθέντων, ἦν μὲν ἤδη σαφέστερα· τὰ ἐκ τῆς ῥητορικῆς καλά· τοῖς δὲ νέοις ὅμως, δυσμεταχείριστον τὸ πρᾶγμα ἐφαίνετο. οὐ γὰρ εἶναι ῥᾴδιον τοῖς ἁπτομένοις αὐτῆς· πρῶτον ἀθρόα πάντα τὰ ἐν αὐτῇ καταθεωρεῖν. διὸ παρῆλθεν ἡ τῶν προγυμνασμάτων χρεία· οὐ γὰρ πρὸς τὸ ὅλον ἐν αὐτοῖς, ἀλλὰ πρὸς ἕκαστον τῶν μερῶν, ἰδίᾳ γυμναζόμεθα.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ.

De articulis

Fabula. Chria & Sententia generis deliber.

Confirmatio confutatio Locus communis promulgatio legis iudicialis

Laus vituperatio Comparatio Ethopoeia

Ecphrasis Narratio Thesis communes

Verisimilis fabula ab omnibus circumstantijs

Διὰ τί τὸ μὲν ὁ μῦθος μετὰ τοῦ ἄρθρου προήνεγκεν ὡσαύτως καὶ τὴν εἰσφορὰν τοῦ νόμου. τὰ δὲ λοιπὰ προγυμνάσματα χωρὶς ἄρθρου; ὅτι ἐν οἷς μὲν ὁρίζεται, οὐ προστίθησι τὸ ἄρθρον. τὰ γὰρ ὁριζόμενα ἀνάρθρως ἐκφέρεται. οἷον διήγημά ἐστι. χρεία ἐστιν. ἐν οἷς δὲ γένεσιν ἢ οὐσίαν ἢ διαίρεσιν αὐτῶν λέγει, καὶ τὸ ἄρθρον προστίθησιν. ὅτι ὁ μὲν μῦθος καὶ ἡ χρεία καὶ ἡ γνώμη, τοῦ συμβουλευτικοῦ εἴδους ἐστίν. ἡ δὲ ἀνασκευὴ καὶ κατασκευὴ καὶ ὁ κοινὸς τόπος καὶ ἡ εἰσφορὰ τοῦ νόμου, τοῦ δικανικοῦ, τὸ δὲ ἐγκώμιον καὶ ὁ ψόγος, καὶ ἡ σύγκρισις καὶ ἡ ἠθοποιία, τοῦ πανηγυρικοῦ. ἡ δὲ ἔκφρασις καὶ τὸ διήγημα κοινά. ἡ δὲ θέσις ἐστὶ μὲν τοῦ συμβουλευτικοῦ. τὴν δὲ ὕλην ἐπιδέχεται ἐκ τοῦ πανηγυρικοῦ. ¶ Ποιητῶν. εἰ γὰρ καὶ ἡρόδοτος καὶ ἄλλοι μύθοις ἐχρήσαντο, ἀλλὰ πρότεροι τούτων οἱ ποιηταί. ¶ Ἐκ παραινέσεως. οἱ μὲν γὰρ ποιηταὶ ἡδονῆς χάριν τῷ μύθῳ ἐχρήσαντο. οἱ δὲ ῥήτορες διὰ παραίνεσιν. ἐμφαίνει δὲ καὶ ἡ ἐκ πρόθεσις ἐνταῦθα ὅτι ἐκεῖθεν ὁρμώμενοι καὶ ἐκ τῆς τοῦ ἐπιμυθίου παραινέσεως οἱ ῥήτορες τὸν μῦθον ὑφαίνουσιν. ὥν εἶναι τὴν παραίνεσιν ὑστέραν μὲν τῇ τάξει προτέραν δὲ τῇ φύσει καὶ τῇ δυνάμει. ¶ Λόγος ψευδής. ὁ ὅρος οὗτος. δοκεῖ μόνῳ τῷ μύθῳ ἁρμόζειν. ἀλλὰ καὶ πᾶσι πιθανοῖς καὶ ψευδέσι λόγοις. ὅθεν καί τινες ἔφασαν μῦθον εἶναι λόγον κατὰ φύσιν μὲν ψευδῆ, τῷ δὲ πιθανῶς ὡς συγκεῖσθαι εἰκονίζοντα ἀλήθειαν, παραινέσεως ἕνεκα καὶ ὠφελείας πλαττόμενον. ¶ Εἰκονίζων. πολλαχόθεν γὰρ δεῖ πιθανῶς συγκεῖσθαι τὸν μῦθον, ἐκ τόπων, ἐν οἷς εἴωθε τὰ ζῶα διατρίβειν. ἐν καιρῷ, ἐν οἷς φιλεῖ φαίνεσθαι. οἷον εἰ περὶ ἀηδόνος λέγομεν, ὡς ἔαρι. ἐκ λόγων τῶν τῇ φύσει ἑκάστῳ ἁρμοζόντων. δεῖ γοῦν προβάτοις μὲν εὐήθεις περιτιθέναι λόγους. ἀλώπεκι δὲ δολερούς. καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐκ πραγμάτων, ἃ μὴ ὑπερβαίνει τὴν ἐκείνων ποιότητα. ἵνα μὴ λέγωμεν ὡς ὁ μῦς περὶ βασιλείας τῶν ζώων ἐβουλεύετο. ¶ Συβαριτικός. ὅτι οἱ μὲν συβαρῖται τρυφηλοὶ ὄντες ἐκ μόνων λογικῶν ζώων μύθους ἐξεῦρον. οἱ δὲ κίλικες καὶ κύπριοι ἐμπορευόμενοι καὶ τόπους ἀγνώστους διερχόμενοι ἀνέπλασαν τοὺς ἐξ ἀλόγων ζώων μύθους. ὡς ἑωρακότες ἐν τόποις τισὶ ξένην μορφὴν ἔχοντα ζῶα. ὁ δὲ αἴσωπος τοὺς ἐξ ἀλόγων καὶ λογικῶν μύθους ἀνεπλάσατο πρὸς βιωφελῆ παραίνεσιν. διὸ καὶ αἰσώπειοι καλοῦνται, ἢ ἀπὸ τοῦ πλεονάζοντος. διότι τούτοις μᾶλλον τῶν ἄλλων αὐτὸς κατεχρήσατο. ἐπιστητέον δὲ εἰ μὴ πάντα μῦθον ἀνάγκη ἔχειν τὸ ψεῦδος, ἀλλά τινας καὶ κατ' ἐνέργειαν εἶναι. ὡς ὁ τῆς κυνὸς τῆς τὸ κρέας διὰ τοῦ ποταμοῦ φερούσης. καὶ ὁ τοῦ δύο γυναῖκας ἔχοντος πρεσβυτέραν καὶ νεωτέραν. ¶ Ἐπιμύθιον δέ; ὅτι βέλτιον τοῦ προμυθίου τὸ ἐπιμύθιον καὶ ἀνυστικώτερον. τῶν γὰρ νέων ὡς ἐπίπαν πεφυκότων τὰς φανερὰς ἀποστρέφεσθαι νουθετήσεις, δῆλον πάντως ὅτι μετὰ τὸν μῦθον εὐπαραδεκτότερον τὸ ἀπ' αὐτοῦ γενήσεται χρήσιμον. ἐπεὶ εἰ προτασσόμενον ὁρᾷ τι τὸ ἐπιμύθιον ταῖς τῶν νέων ψυχαῖς, περιττὴ ἡ τοῦ μύθου χρῆσις.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ.

Narratio

Διήγημα

Διήγησις

Euripi

Hermogenes

Narratio in quot partes

¶ Γεγονότος. τῶν γὰρ παρεληλυθότων ἐστὶ τὰ διηγήματα. τῶν δὲ ἐνεστώτων ἔνδειξις μᾶλλον ἢ διήγησις. ὡς ὁ παρ' εὐριπίδῃ δεικνὺς τῇ ἀντιγόνῃ τοὺς ἥρωας. τῶν δὲ μελλόντων πρόρρησις μᾶλλον, ἀλλ' οὐ διήγησις. ¶ Διενήνοχε δέ. ὁ μὲν ἀφθόνιος τῷ καθολικωτέρῳ καὶ μερικωτέρῳ φησὶ διαφέρειν αὐτά. οἱ δὲ διήγησιν μὲν τὴν ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀμφισβήτησιν. διήγημα δὲ ἱστορίας ἀπαγγελίαν εἶπον. οἱ δὲ τὴν μὲν τῶν ἀληθῶν πραγμάτων ἔκθεσιν, τὸ δὲ τὴν ὡς γεγονότων. Τοῦ δὲ διηγήματος. ἑρμογένης μὲν εἰς τέσσαρα εἴδη διεῖλεν. εἴς τε τὸ μυθικόν, ὡς τὸ κατὰ τὸν περσέα, καὶ τὰ τοιαῦτα. καὶ τὸ πλασματικόν, ὅπερ ἀμφίδοξόν ἐστι, καὶ ἐνδεχόμενον.

διήγημα — ἔνδειξις — πρόρρησις

Pindarus

Circumstantiae sex fiunt alios septem

Quinque modis fieri Narrationem

καὶ τὸ ἱστορικὸν τὸ ἀληθὲς δηλονότι. καὶ τὸ πολιτικὸν τὸ ἐν τοῖς πολιτικοῖς ἀγῶσιν εἰς χρείαν ἧκον. ἀφθόνιος δὲ τὸ μυθικὸν καὶ πλασματικὸν εἰς ἓν συνεῖλε τὸ δραματικόν. ἄλλοι δὲ τῶν διηγημάτων τὰ μέν φασιν εἶναι ὑφηγηματικά, ὅσα μόνον τὸ ἀπαγγέλλον ἐμφαίνει πρόσωπον. ὡς τὸ τοῦ πινδάρου. τὰ δὲ δραματικά. ἐν οἷς τὸ τοῦ συντιθέντος οὐ παρεμφαίνεται πρόσωπον. ὡς τὰ τῶν τραγῳδῶν καὶ τὰ κωμικά. τὰ δὲ μικτὰ ἐν οἷς τό, τε τοῦ συντιθέντος πρόσωπον καὶ τὰ ὑποκείμενα πρόσωπα ἐμφαίνεται. οἷα τὰ τοῦ ὁμήρου, καὶ ἡροδότου. ¶ Παρέπεται δέ. τινὲς τοῖς ἓξ τούτοις περιστατικοῖς καὶ τὴν ὕλην ἕβδομον στοιχεῖον προσέθηκαν, διαιροῦντες αὐτὴν ἀπὸ τοῦ τρόπου. καὶ τῷ μὲν τρόπῳ ἀπονέμοντες τὸ παρανόμως καὶ βιαίως πρᾶξαι ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως. τῇ δὲ ὕλῃ τὸ ξίφει τυχὸν ἢ λίθῳ. ¶ Ὅτι πενταχῶς διηγητέον, κατὰ τὸ ὀρθόν, οἷον φαέθων ἡλίου παῖς τοῦ πατρικοῦ ἅρματος ἐρασθείς. καὶ ἑξῆς. κατὰ τὸ ἐγκεκλιμένον. οἷον φαέθοντα τὸν ἡλίου παῖδά φασιν ἐρασθῆναι τοῦ πατρικοῦ ἅρματος. κατὰ τὸ ἐλεγκτικόν. οἷον, τί δέ, οὐκ ἠράσθη φαέθων ἡλίου παῖς τοῦ πατρικοῦ ἅρματος. κατὰ τὸ συγκριτικόν. οἷον ὡς ὅταν λέγωμεν ἀντὶ τοῦ σωφρονεῖν ἠράσθη ἀτόπων, ἀντὶ τοῦδε τόδε. κατὰ τὸ ἀσύνδετον. οἷον ἐπέβη τῶν ἵππων. ἐδέξατο τὰς ἡνίας. οὐχ ὑπεῖξε τῷ πατρὶ παραινοῦντι. χρησιμεύει δὲ τὸ μὲν κατ' ὀρθὸν ἐν τοῖς ἱστορικοῖς. καὶ ὅπου σαφηνείας δεόμεθα. τὸ δὲ κατὰ τὸ ἐγκεκλιμένον. καὶ τὸ ἐλεγκτικὸν ἐν τοῖς ἀγῶσι. τὸ δὲ κατὰ τὸ ἀσύνδετον ἐν τοῖς ἐπιλόγοις. τὸ δὲ κατὰ τὸ συγκριτικὸν ὅπου ἂν ὁ καιρός. πανταχοῦ γὰρ καὶ ἐν ἅπασι τοῖς ῥητορικοῖς εἴδεσι καὶ τοῖς τοῦ πολιτικοῦ λόγου μέρεσιν αὐτῷ χρώμεθα. ¶ Ὅτι τὸ διήγημα πρὸς τὴν διήγησιν ἡμᾶς γυμνάζει. ἥτις μόριον τοῦ πολιτικοῦ λόγου τυγχάνει. πολλάκις δὲ αὐτῷ καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι χρώμεθα. καὶ μάλιστα ἐν ταῖς παραδειγματικαῖς ἀποδείξεσιν. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις ὅταν ἀναμιμνήσκομεν τὰ προειρημένα. ¶ Ἀρεταὶ δέ. τινὲς ἀντὶ τοῦ τῶν ὀνομάτων ἑλληνισμοῦ ἡδονὴν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἔθηκαν. ἕτεροι δὲ ἀρετὴν διηγήματος μόνην εἶπον τὴν πιθανότητα. τὰς γὰρ ἄλλας τέσσαρας κοινὰς παντὸς λόγου εἶναι ἐνόμισαν. ἐπεὶ δὲ ἡ συντομία τῇ σαφηνείᾳ ἀντίκειται. δεῖ χρῆσθαι μὲν ἀμφοτέροις. εἰ δὲ μὴ συντρέχει, τῷ κατεπείγοντι. τὸ δὲ ἐστὶ μᾶλλον τῆς σαφηνείας γίνεσθαι. οὐ γοῦν τοσοῦτον ἐκ τοῦ μήκους ὅσον ἐκ τῆς ἀσαφείας ὁ λόγος βλαβήσεται. ¶ Ὅτι ἐν τῷ παρόντι τοῦ ἀφθονίου διηγήματι πρόσωπον μὲν ἡ θεός. τόπος αἱ ἄκανθαι. τρόπος ἡ ἔπειξις. αἰτία ὁ τοῦ ἀδώνιδος θάνατος. ὁ δὲ χρόνος συνεμφαίνεται τῷ ἄνθει. ἦρος γὰρ ἦν.

Virtutes Narrationis

ἡδονή

μεγαλοπρέπεια

Alij πιθανότητα μόνον

Quid sit Narratio breuis & lucida esse debere

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΧΡΕΙΑΣ.

Chria

Chria omnibus orationis partibus conuenit

Chriae finitio ex Hermogene

Ἰστέον ὅτι τὴν χρείαν τινὲς πρὸ τοῦ διηγήματος ἔταξαν, συνάπτοντες αὐτὴν τῷ μύθῳ διὰ τὸ συμβουλευτικόν. οὐ καλῶς δέ. δεῖται γὰρ αὐτῆς προτάττεσθαι ὡς ἁπλούστερον τὸ διήγημα. καὶ ὅτι ὁ μὲν μῦθος τῷ προοιμίῳ ἀναλογεῖ. τὸ δὲ διήγημα τῇ διηγήσει. ἡ δὲ χρεία τοῖς ἀγῶσιν. ¶ οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ μόνη ἡ χρεία πᾶσι τοῖς τοῦ λόγου συμβάλλεται μέρεσι. διὰ μὲν τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ τῷ προοιμίῳ. διὰ δὲ τοῦ παραφραστικοῦ τῇ διηγήσει. διὰ δὲ τῶν ἄλλων κεφαλαίων τοῖς ἀγῶσι. διὰ δὲ τῆς ἐν τῷ λέγειν βραχείας παρακλήσεως τοῖς ἐπιλόγοις. ¶ Χρεία ἐστίν. ἑρμογένης οὕτως ὡρίσατο, ἀπομνημόνευμα λόγου τινὸς ἢ πράξεως. ἢ τὸ συναμφότερον, σύντομον ἔχον δήλωσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρησίμου τινὸς ἕνεκα. ἀλλ' οὐκ ἀνεπίληπτος ὁ ὅρος διὰ τοὺς διαζευκτικοὺς συνδέσμους. οὓς οὐδέποτε ἐν ὁρισμοῖς τίθεσθαι. ¶ Σύντομον. διὰ τὰ μακρὰ ἀπομνημονεύματα, ὡς ἔχει μετὰ πολλὴν τὴν διήγησιν τὸ τοῦ δημητρίου τοῦ πολιορκητοῦ πρὸς τὸν μιθριδάτην φεύγειν μέλλοντα. ὁ πλούταρχος ἐν τοῖς παραλλήλοις ἱστόρησεν. ¶ Εὐστόχως. ἢ ἀντὶ τοῦ εὐκαί-

Demetrij poliorcetes

Plutarchus

Breuitas aduersatur perspicuitati

ρως, οὐ γὰρ πρὸς τὸν ὀκνηρὸν, ἀλλὰ τὸν διεγηγερμένον καὶ φιλοκερδῆ χρὴ τὸ τοῦ Μενάνδρου λέγειν, βέλτιστε μὴ τὸ κέρδος ἐν πᾶσι σκόπει. ἢ εὐστόχως τὸ ἐν βραχεῖ ὀνόματι πολλὴν τὴν διάνοιαν περιέχειν. Ἀναφέρουσα. οὐκ εἶπεν ἀναφέρον, ὅτι ἀδιάφορον ἡγεῖται, ποτὲ μὲν πρὸς τὸ ὁριστὸν ποιεῖν τὴν ἀπόδοσιν, ὡς ἐνταῦθα πρὸς τὴν χρείαν· ποτὲ δὲ πρός τι τῶν συμπληρούντων τὸν ὅρον· οἷον ἐν ἀναφέρον εἶπε πρὸς τὸ ἀπομνημόνευμα. Χρειώδης δὲ οὖσα. κατ᾽ ἐξοχὴν εἴρηται χρεία, ὡς χρειωδεστέρα πρὸς παραίνεσιν τῶν ἄλλων προγυμνασμάτων. ὥσπερ καὶ τὸν Δημοσθένην ῥήτορα λέγομεν. Τῆς δὲ χρείας. ἰστέον ὅτι τὸ λογικὸν καὶ πρακτικὸν καὶ ὑποδιαίρεσιν ἐπιδέχεται. τοῦ μὲν γὰρ λογικοῦ τὸ μέν ἐστιν ἀποφαντικόν· τὸ δὲ ἀποκριτικόν· καὶ τοῦ μὲν ἀποφαντικοῦ τὸ μὲν εἰς τε τὸ καθ᾽ ἑκούσιον ἀποφαντικόν· ὡς Ἰσοκράτης τοὺς εὐφυεῖς τῶν μαθητῶν θεῶν παῖδας ἔφασκεν εἶναι. καὶ εἰς τὸ κατὰ περίστασιν ἀποφαντικόν, ἐν ᾧ ἔκ τινος περιστάσεως ἐπὶ τὸν λόγον κεκίνηται ὁ εἰπών· ὡς ὁ Διογένης ἰδὼν πλούσιον ἀπαίδευτον εἶπεν· οὗτός ἐστιν ἵππος περιηργυρωμένος. τοῦ δὲ ἀποκριτικοῦ τὸ μὲν εἰς τε τὸ κατ᾽ ἐρώτησιν ἢ τις ἄρνησιν μόνην ἔχει· ἢ συγκατάθεσιν, τὸ ναὶ ἢ οὔ. πολλάκις δὲ καὶ διὰ σχήματος μόνην ἀνάνευσιν ἢ κατάνευσιν, ὡς Πιττακὸς Μιτυληναῖος ἐρωτηθεὶς εἰ λανθάνοι τις τοὺς θεοὺς κακὰ πράττων, ἔφη ὅτι μὴ δὲ διανοούμενος, ἀρκούσης καὶ μόνης τῆς ἀποφάσεως. καὶ εἰς τὸ κατὰ πύσμα· ὃ μακροτέραν ἀπαιτεῖ τὴν ἀπάντησιν· οἷον Θεανὼ ἡ Πυθαγορικὴ φιλόσοφος ἐρωτηθεῖσα, ποσταία ἀπὸ ἀνδρὸς γυνὴ καθαρὰ τοῖς θεσμοφορείοις κάτεισιν, εἶπεν ὡς ἀπὸ μὲν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἰδίου παραχρῆμα· ἀπὸ δὲ τοῦ ἀλλοτρίου οὐδέποτε. καὶ εἰς τὸ κατ᾽ ἐρώτησιν αἰτιῶδες· ὅταν τις τὴν αἰτίαν ἀποδῷ· οἷον Σωκράτης ἐρωτηθεὶς εἰ εὐδαίμων αὐτῷ δοκεῖ ὁ Περσῶν βασιλεύς, ἔφησε μὴ εἰδέναι· μὴ γὰρ εἰδέναι πῶς ἔχει παιδείας. καὶ τέταρτον τὸ ὁμωνύμως τῷ γένει καλούμενον ἀποκριτικόν· ὃ μήτε ἐρώτησιν ἔχει μήτε ἀπόκρισιν· πρὸς δέ τινα λόγον ἁπλῶς ἀντίρρησιν· οἷον Διογένους ἀριστῶντός ποτε καὶ Πλάτωνα παριόντα πρὸς τὸ ἄριστον προσκαλεσαμένου, ὁ Πλάτων ὡς χάριεν ἂν ἦν σου Διόγενες τὸ ἄπλαστον ἔφη, εἰ μὴ πλαστὸν ἦν. καὶ τὸ μὲν λογικὸν οὕτως. τοῦ δὲ πρακτικοῦ τὸ μέν ἐστιν ἐνεργητικόν, ἐν ᾧ τι ποιῶν τις ὑπόκειται· οἷον Διογένης ἰδὼν ἀδηφάγον παῖδα τὸν παιδαγωγὸν ἔπαισε. τὸ παθητικόν, ἐν ᾧ τι πάθος ὑποσημαίνεται· οἷον Δίδυμος ὁ αὐλητὴς ἁλοὺς ἐπὶ μοιχείᾳ ἐκ τοῦ ὀνόματος ἐκρεμάσθη, τουτέστι τῶν διδύμων. ἔτι ἡ χρεία διαιρεῖται κατ᾽ ἐπιδιαίρεσιν εἰς τε τὰς γνωμολογικάς, ὅσαι περί τινος καθολικοῦ κοινῶς ἀποφαίνονται· ὡς ὁ Βίας ἔφη τὴν φιλαργυρίαν μητρόπολιν εἶναι πάσης κακίας. καὶ εἰς τὰς ἀποδεικτικάς, αἳ καὶ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ λεγομένου ἐπιφέρουσιν· ὡς Ἰσοκράτης παρῄνει τῶν γονέων τοὺς διδασκάλους προτιμᾶν· οἱ μὲν γὰρ τοῦ ζῆν, οἱ δὲ τοῦ εὖ ζῆν γεγόνασιν αἴτιοι. εἰς τὰς κατὰ χαριεντισμόν· ὡς τοῦ Ἀλεξάνδρου παιδὸς τοῦ Διὸς ἑαυτὸν εἶναι λέγοντος, Ὀλυμπιὰς ἀκούσασα ἔφη· οὐ παύσεται τὸ μειράκιον διαβάλλον με πρὸς τὴν Ἥραν. ἢ ὡς ὁ παιδοτρίβης Δάμων χωλὸς ὢν ὑφελομένου τινὸς αὐτοῦ τὰ ὑποδήματα, εἴθε φησὶν ἐφαρμόσειαν τοῖς τοῦ κλέπτου ποσίν. εἰς τὰς συμβολικάς· οἷον Διογένης ἰδὼν μειράκιον ἐκ μοιχοῦ βάλλον εἰς πλῆθος λίθοις, παῦσαι, ἔφη, μειράκιον, μὴ ἀγνοοῦν παίσῃς σου τὸν πατέρα· συμβάλλεσθαι γὰρ ἡμῖν δέδωκεν ὡς οὐκ ἐξ ὡρισμένου προσώπου τὸ μειράκιον ἦν. εἰς τὰς τροπικάς, ὅσαι ταῖς λέξεσι μεταφορικῶς χρῶνται· ὥσπερ ὁ Πλάτων τοὺς τῆς ἀρετῆς κλῶνας ἱδρῶσι καὶ πόνοις ἔλεγε φύεσθαι. εἰς τὰς κατὰ ἀμφιβολίαν· οἷον Ἰσοκράτης τινὸς αὐτῷ συνιστῶντος τὸν παῖδα καὶ ἐρομένου, τίνος αὐτῷ δεῖ, γραφιδίου ἔφη καὶ νοῦ· καὶ πινακιδίου καινοῦ· ἄδηλον γὰρ πότερον λέγει γραφίδος και-
νῆς

Menandor

Chria unde dicta

Chriae in multas partes diuisio

Isocratis pulchre

Isocrates

Diogenes

Pittacus mitylene

Theano pythagorica

Socrates

Diogenes

Plato.

diogenes

Didymus tibicen deprehensus moechus ex nomine suspensus.

Bias

Chriae exempla plurima.

Damo

νῆς καὶ πινακίδος καινῆς. ἢ γραφιδίου καὶ φρενός· καὶ πινακιδίου καὶ φρενός. Εἰς τὰς κατὰ μετάληψιν. ὅταν ἄλλο μὲν τὸ ἐρωτώμενον ᾖ, ἄλλο δὲ τὸ ἀποκρινόμενον· οἷον Ἐπαμεινώνδας ἀμφισβητούντων τινῶν περὶ τοῦ πότερον μᾶλλον αὐλητὴς κρείττων Ἀντιγενείδης ἢ Σάτυρος, ἐμοὶ μὲν ἔφη δοκεῖ στρατηγὸς Πολυσπέρχων. καὶ εἰς τὰς συνεζευγμένας· αἵπερ, οὐκ ἄλλαι παρὰ ταύτας εἰσίν, ἀλλ᾽ ἐκ τούτων συνίστανται δύο, ἢ τριῶν πολλάκις συνελθουσῶν. ἔτι τῶν χρειῶν αἱ μὲν δηλοῦσιν ὁποῖά ἐστι τὰ πράγματα· ὡς Αἴσωπος ἐρωτηθείς, τί ἰσχυρότατον τῶν ἐν ἀνθρώποις, ὁ λόγος, εἶπεν. αἱ δὲ ὁποῖα δεῖ εἶναι· ὡς Ἀριστείδης ἐρωτηθείς, τί ἐστι τὸ δίκαιον, τὸ μὴ ἐπιθυμεῖν, εἶπε, τῶν ἀλλοτρίων. Ἡ μὲν οὖν διαίρεσις· αὕτη μὲν γὰρ ἦν ἡ ἀπὸ γένους εἰς εἴδη· ἡ δὲ μετὰ ταῦτα ἡ ἀπὸ ὅλου εἰς μέρη. Ἐργάσαιο δ᾽ αὐτὴν. ἀντὶ τοῦ κατασκευάσαις. ἔδει οὖν, φασί τινες, καὶ ἀνασκευάζειν τὴν χρείαν· ἀλλ᾽ οὐ δεῖ τὰς ἐπ᾽ ἀγαθῷ παραινέσεις ἀνασκευάζειν. καὶ ἔτι. ὥσπερ ἐν τοῖς διηγήμασιν οὔτε τὰ λίαν σαφῆ, οὔτε τὰ παντελῶς ἀδύνατα ἀνασκευάζομεν, ἢ κατασκευάζομεν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν χρειῶν οὔτε τὰς λίαν ἀμέμπτους κατασκευάζομεν, περιττὸν γάρ, ἢ ἀνασκευάζομεν, ἀδύνατον γάρ, οὔτε τὰς λίαν μοχθηράς. αὐτόθεν γὰρ ἔχουσι τὴν ἀτοπίαν. ἀλλ᾽ ὅσαι μέσην τὴν φύσιν ἔχουσι. Παραφραστικῷ. ὅτι τὸ μὲν ἐγκωμιαστικὸν βραχὺ εἶναι δεῖ· ἵνα μὴ μεῖζον ᾖ τὸ προοίμιον τῆς ὑποθέσεως. τὸ δὲ παραφραστικὸν ὡς ἂν βουλοίμεθα· νῦν μὲν ἐκτείνουμεν, νῦν δὲ συνεσταλμένον αὐτὸ ποιήσομεν. καὶ ἄλλως δὲ βραχὺ τὸ ἐγκωμιαστικὸν εἶναι δεῖ, ἵνα μὴ μεῖζον ᾖ τοῦ ἔργου τὸ πάρεργον. δεῖ δὲ τοῦτο ὡς καὶ τὸ προοίμιον, ἀνάλογον, οἰκεῖον εἶναι τῷ ὑποκειμένῳ προσώπῳ, καὶ τῇ ὑποθέσει, ὥστε μὴ κοινὸν φαίνεσθαι, μὴ δὲ πολλοῖς δύνασθαι ἁρμόζειν. κἂν μὲν ᾖ τινα αὐτῷ ἕτερα πεπραγμένα ἢ ἔργοις ἢ λόγοις, ἐν παραλήψεως ἢ ἀποσιωπήσεως σχήματι διὰ βραχέων αὔξειν τὸν ἔπαινον· ἂν δὲ μηδὲν ἔχωμεν τοιοῦτον, ἀπὸ τοῦ ἐπιτηδεύματος· οἷον ῥήτωρ ἢ στρατηγός· ἢ ἀπὸ τοῦ ἔθνους, οἷον Ἀθηναῖος· καὶ ἀξίως τῶν τοῦ Σόλωνος νόμων τεθραμμένος. ἐνίοτε δὲ καὶ δίχα τοῦ κατὰ παράληψιν σχήματος ψιλὴ ἀπαρίθμησις τὸ αὐτὸ ποιεῖν δύναται. τὴν δὲ παράφρασιν δεῖ μήτε ἀφίστασθαι τοῦ προκειμένου, μήτε ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν λέξεων ἀκριβῶς μένειν. Κεφαλαίοις. ἀντὶ τοῦ μέρεσι. καταχρηστικῶς δὲ εἶπεν. οὐ γὰρ ὡς τὰ κεφάλαια τοῦ πολιτικοῦ λόγου, καὶ ταῦτα. Παραβολῇ. ἕπεται τῇ παραβολῇ τὸ παράδειγμα· κατασκευαστικὸν γὰρ αὐτῆς, ὡς μερικώτερον. διαφέρει δὲ ἀλλήλων ἢ ὅτι ἡ μὲν ἀπὸ τῶν καθ᾽ ἑκάστην γινομένων λαμβάνεται· τὸ δὲ ἀπὸ τῶν ἅπαξ γεγονότων. ἢ ὅτι ἡ μὲν διὰ πράξεως· τὸ δὲ διὰ προσώπου εἰσφέρεται. ἢ ὅτι ἡ μὲν καὶ ἀπὸ τῶν ἀλόγων καὶ ἀπὸ τῶν ἀψύχων λαμβάνεται· τὸ δὲ ἀπὸ μόνων τῶν λογικῶν. Τῷ τῆς αἰτίας. ἐκ τῶν πειστικῶν τὴν αἰτίαν μόνην παρείληφεν ὡς κρείττονα τῶν ἄλλων. παρὰ τοῦτο γὰρ καὶ τῶν πολιτικῶν ζητημάτων ὅσα μὴ ἔχει αἰτίαν ἀσύστατά εἰσιν. Ἐκ τοῦ ἐναντίου. πέφυκε γὰρ τὰ πράγματα τῇ παραθέσει τῶν ἐναντίων ἐκδηλότερα φαίνεσθαι· ὡς τὸ φῶς τῇ τοῦ σκότους παραβολῇ. Μαρτυρίᾳ παλαιῶν. τοῦτο τῶν ἀτέχνων ἐστὶ πίστεων. εἰ δέ ποτε ἀποροῖμεν αὐτοῦ, τῷ κατὰ παράληψιν χρησόμεθα. ζητητέον δὲ πῶς ἂν ἐν ταῖς πρακτικαῖς χρείαις μαρτυρία τεθείη λόγων οὐκ ὄντων· δεῖ οὖν ἐν τούτοις λέγειν ὅτι καλὸν τὸ γεγενημένον· καὶ ὅτι τὸν σκοπὸν τῆς πράξεως ἐγνωμολόγησεν ἕτερος· ὡς ἐπὶ τοῦ Διογένους τοῦ τυπτήσαντος τὸν παιδαγωγόν, εἰσάξομεν τὸν Θουκυδίδην λέγοντα· ὁ γὰρ δυνάμενος παῦσαι περιορῶν δὲ ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾷ. Ἰστέον ὅτι αἱ χρεῖαι κατὰ πᾶσαν πτῶσιν προφέρονται· κατ᾽ εὐθεῖαν· οἷον Πιττακὸς ἐρωτηθεὶς ἀπεκρίνατο. κατὰ γενικήν· οἷον Πιττακοῦ ἐρωτηθέντος λόγος φέρεται. κατὰ δοτικήν, οἷον

Epaminundae facetum

τὰ λίαν σαφῆ καὶ παντελῶς ἀδύνατα οὐ κατασκευάζεται.

De prooemio

De laude

Paralepsis

Aposiopesis

Enumeratio

κεφαλαίοις ἀντὶ τοῦ μέρεσι

Parabola

Exemplum

Causa.

a Contrario

μαρτυρία παλαιῶν

inartificialis probatio

Paralepsis

Diog.

Thucidides

Chriae

παράλειψις

ἀποσιώπησις

Parabola

Paradigma

πιττακῷ ἐρωτηθέντι ἐπῆλθεν εἰπεῖν. κατ' αἰτιατικήν· οἷον πιττακὸν ἐρωτηθέντα φασὶν εἰπεῖν. κατὰ κλητικήν· οἷον σὺ ὦ πιττακὲ ἐρωτηθεὶς εἶπας. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀριθμῶν.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΓΝΩΜΗΣ.

Προτέτακται ἡ χρεία τῆς γνώμης ὡς μερικωτέρα. ἡ γὰρ τῶν περιστατικῶν προσθήκη μερικώτερον ἀεὶ τὸ πρᾶγμα ποιεῖν εἴωθεν. ὥσπερ γὰρ τὸ ἐγαμητέον καθολικὸν ὂν ἡ τοῦ προσώπου προσθήκη ἑνὸς τῶν περιστατικῶν ὄντος μερικώτερον ποιεῖ. οἷον ἐγαμητέον σωκράτῃ. Λόγος. διότι ἐν λόγῳ ἀεὶ αἱ γνῶμαι, καὶ οὐκ ἐν πράξεσιν. Ἰστέον μὲν ὅτι τοῦ λόγου διττοῦ ὄντος τοῦ τε ἐνδιαθέτου καὶ τοῦ προφορικοῦ, ὁ προφορικὸς εἰς πέντε εἴδη διαιρεῖται οὕτως. αἱ ψυχικαὶ δυνάμεις ἢ γνωστικαί εἰσιν ἢ ζωτικαί. καὶ εἰ μὲν γνωστικαί, ποιοῦσι τὸ ἀποφαντικόν· οἷον οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖττον ἢ φίλος σαφής. ὃ γὰρ ἔχομεν ἐν γνώσει τοῦτο καὶ ἀποφαινόμεθα. εἰ δὲ ζωτικαί εἰσιν, εἴτ' οὖν ὀρεκτικαὶ ἢ λόγου ἐφίενται, καὶ ποιοῦσι τὸν ἐρωτηματικόν. οἷον, οὐχ ὁ τρόφιμός σοι πρὸς θεῶν ἐνίσπε; ἢ πράγματος. καὶ εἰ πράγματος, ἢ αὐτοῦ μόνου, καὶ ποιοῦσι τὸν κλητικόν. οἷον τεῦκρε φίλε κεφαλή. ἢ τινὸς τῶν ὑπ' αὐτό. καὶ εἰ μὲν μείζονος, ποιεῖ τὸ εὐκτικόν. οἷον αἲ γὰρ ζεῦ τε πάτερ καὶ ἀθηναίη καὶ ἄπολλον. εἰ δὲ ἐλάττονος, ποιεῖ τὸ προστακτικόν. οἷον βάσκ' ἴθι ἶρι ταχεῖα. αἱ τοίνυν γνῶμαι κατὰ τὸ ἀποφαντικὸν γίνονται. ᾧ μόνῳ δηλοῦται τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος. διὰ τοῦτο γοῦν εἶπε καὶ ἐν ἀποφάνσεσι. διότι οὐχ, ὡς ἡ χρεία, ἔσθ' ὅτε καὶ κατ' ἐρώτησιν γίνεται. Κεφαλαιώδης δὲ ἀντὶ τοῦ σύντομος, ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς κεφαλῆς τῆς ἐν βραχεῖ τὰς αἰσθήσεις ἁπάσας περιεχούσης. τὸ δὲ ἐπί τι προτρέπων ἢ ἀποτρέπων, διὰ τὸ σωκράτης φιλοσοφεῖ. Τὸ μέν ἐστι προτρεπτικόν. προτέτακται τὸ προτρεπτικὸν τοῦ ἀποτρεπτικοῦ. ὅτι τὸ μὲν προτρέπει ἐπὶ τὰ ἀγαθά. τὸ δὲ ἀποτρέπει τῶν κακῶν. καὶ ἔστι τὸ μέν, ὡς ἕξις. τὸ δὲ ὡς στέρησις. κρεῖττον δὲ τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ καὶ ἕξις στερήσεως. Τὸ μὲν ἁπλοῦν. ὅτι τῷ ἁπλῷ οὐ τὸ διπλοῦν ἀντέθεικε, τὸ δὲ συνεζευγμένον. τὸ μὲν γὰρ διπλοῦν ἐκ δύο καταφατικῶν ὄν. οἷον δεινὸν πίνεσθαι. χεῖρον εὐπορεῖν κακῶς. οὐ τοσοῦτον ἀντίκειται τῷ ἁπλῷ. τὸ δὲ συνεζευγμένον ἔκ τε καταφατικοῦ καὶ ἀποφατικοῦ ὂν τὴν ἄκραν ἀντίθεσιν ἔχει πρὸς τὸ ἁπλοῦν. ἔτι δὲ διαφέρει τὸ ἁπλοῦν τοῦ συνεζευγμένου. ὅτι τὸ μὲν ἅπαξ καὶ διόλου λέγεσθαι ἵνα τὴν διάνοιαν ἀπαρτίσῃ. τὸ δὲ συνεζευγμένον καὶ μὴ διόλου λεγόμενον δύναται αὐτὴν τῷ ἡμίσει μέρει παριστᾶν. εἰπὼν γὰρ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη, ἐδήλωσεν ὅτι ἀγαθὸν ἡ μοναρχία. Τὸ δὲ πιθανόν. πιθανὸν λέγεται τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ λεγόμενον οὐ μὴν πανταχοῦ ἀληθεῦον, μετέχον μέντοι μᾶλλον τῆς ἀληθείας ἢ τοῦ ψεύδους. τὸ δὲ ἐπ' ἔλαττον μετέχον ἀπίθανον. τὸ δ' ἐπίσης οὐ πιθανόν. ἀλλ' ἀμφιβαλλόμενον. Οἷς περ ἥδεται. ἀφθόνιός τις ἔφη μὴ πιθανὸν εἶναι τοῦτο, ἀλλ' ἀληθές. τὸ γὰρ ἥδεται τὴν ἔμμονον καὶ ἐν διαθέσει καὶ σὺν εὐφροσύνῃ δια[illegible] δηλοῖ. τινὲς μέντοι τῶν ἐξηγητῶν διὰ πολλῶν βοηθῆσαι τῷ ἀφθονίῳ ἐπεχείρησαν. ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσαν. Ἰστέον ὡς ἐξ ἄλλης ἐπιδιαιρέσεως τῶν γνωμῶν αἱ μὲν ἄνευ αἰτίας προφέρονται. ὡς τό, εἷς ἐστὶ δοῦλος οἰκίας ὁ δεσπότης. αἱ δὲ μετ' αἰτίας. ὡς τό, ἄλκιμος ἔσθ' ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ. καὶ αὖθις αἱ μὲν ὥσπερ αἱ χρεῖαι δηλοῦσιν, ὁποῖά ἐστι τὰ πράγματα, ὡς τό, οἱ πλεῖστοι κακοί. αἱ δὲ ὁποῖα δεῖ εἶναι. ὡς τὸ μηδὲν ἄγαν. ἔτι τῶν γνωμῶν αἱ μέν εἰσι προστακτικαί. οἷον ἄλκιμος ἔσσο. αἱ δὲ εὐκτικαί. ὡς τό, μή μοι γένοιτο λυπρὸς εὐδαίμων βίος. αἱ δὲ ἀπαγορευτικαί. οἷον μηδ' ἐθέλ' ἐξ ἔριδος σέο ἀμείνονι φωτὶ μάχεσθαι. αἱ δὲ κατ' ἐπίκρισιν. οἷον, ὡς αἰεὶ τὸν ὅμοιον ἄγει θεὸς ὡς τὸν ὅμοιον. ἔτι τῶν γνωμῶν αἱ μέν εἰσιν ἄδοξοι. ὡς

τό, ἔαμε κερδαίνοντα κεκλῆσθαι κακόν. αἱ δὲ ἔνδοξοι. ὡς τό, εἷς οἰωνὸς ἄριστος ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. Διενήνοχε δὲ περὶ τὰς διαφοράς, ἃς τέθεικεν ἀφθόνιος, ἑρμογένης φησὶ τὴν μὲν γνώμην ἐν ἀποφάνσει ψιλῇ λέγεσθαι. τὴν δὲ χρείαν πολλάκις καὶ κατ' ἐρώτησιν καὶ ἀπόκρισιν. ἄλλοι δὲ καὶ ταύτας προστιθέασι, τὸ τὴν γνώμην καὶ ἐφ' ἡμῖν ἂν εἶναι ποιῆσαι. εἰ οὕτω τύχοι. χρείαν δὲ μὴ ἐφ' ἡμῖν εἶναι χωρὶς προσώπου συμπλάσασθαι. καὶ ὅτι ἡ μὲν γνώμη τὸ καθόλου μόνον ἀποφαίνεται. ἡ δὲ χρεία ποτὲ καὶ τὸ ἐπὶ μέρους. καὶ ὅτι ἡ μὲν γνώμη ἀεὶ περὶ τῶν ἐν βίῳ χρησίμων ἐστίν. ἡ δὲ χρεία καὶ χαριεντισμοῦ ἕνεκα. καὶ ὅτι ἡ μὲν χρεία τὴν πᾶσαν κατασκευὴν εἰς ἔπαινον ἔχει τοῦ εἰρηκότος ἀναφερομένην. ἡ δὲ γνώμη αὐτοῦ φησι τοῦ λόγου. Χρὴ πενίην φεύγοντα. τινὲς τὸ ῥιπτεῖν ἀντὶ τοῦ πανταχοῦ φέρειν ἐνόησαν. καὶ πανταχοῦ πλεῖν. οἱ δὲ τὸ καὶ ἐν τοῖς ἀνελπίστοις καὶ ἀκάρποις πονεῖν. οἱ δέ, ὅτι καὶ κινδύνων κατατολμᾶν προτρέπεται. ἀφθόνιος δὲ φθονήσας τοῖς πένησι τοῦ ζῆν, κατὰ βυθοῦ τούτους ὠθεῖ καὶ κρημνοῦ, πόρρω φιλοσοφίας καὶ φιλανθρωπίας νόμων τὸ ῥητὸν ἐξηγούμενος. Ὁ θέογνις. ἀπροσώπως εἶπε τὴν γνώμην ἐκφέρεσθαι δεῖν ἐν τῇ ἐκθέσει μόνον. οὐ μὴν καὶ ἐν τῇ μελέτῃ. Τὴν ἐπωνυμίαν. οὕτω γάρ φησιν ὅμηρος. οὕνεκ' ἀπαγγέλλεσκε κιών, ὅ, τι μέν τις ἀνώγει. ἀπὸ γοῦν τοῦ εἴρω τὸ λέγω ἶρος ὠνόμασται, ὡς τὸ ἶρις· ιά. ἀλλ' ὀδυσσεύς. δύο τέθεικε παραδείγματα, διδάσκων καὶ σὲ πλειόνων εὐποροῦντα ταῦτα τιθέναι. ἔστι μὲν οὖν παραβολὴ μὲν πράγματος οἵου τε γενέσθαι ἀπομνημόνευσις, εἰς ὁμοίωσιν τοῦ ζητουμένου. παράδειγμα δὲ πράγματος ἀπομνημόνευσις γεγονότος εἰς ὁμοίωσιν τοῦ ζητουμένου. καὶ χορηγία μὲν ἡ ἐκ προαιρέσεως καὶ ἐν ἑορταῖς. εἰσφορὰ δὲ ἡ διὰ ἐπιταγῆς ἑτέρου καὶ ἐν πολέμοις.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΑΝΑΣΚΕΥΗΣ.

Ἀνασκευὴ ὠνόμασται ἀπὸ τῶν ἀνασκευαζομένων καὶ ἀναλυομένων οἰκοδομημάτων. οὗπερ ἐναντίον τὸ κατασκευάζειν. Ἀνατρεπτικὴ μέμφονταί τινες τῷ ὅρῳ κατὰ τὸ πλεονάζον, ὡς δηλουμένης δι' αὐτοῦ καὶ τῆς δι' ἔργων τῶν πραγμάτων ἀναιρέσεως. ὡς τὸ ἀνατρέψαι ναόν, ἤ τι τοιοῦτο. ἔδει οὖν ἀνατρεπτικὸς λόγος εἰπεῖν, ἕτεροι δὲ οὕτως ὡρίσαντο. λόγος ἀνατρεπτικὸς τοῦ πιθανῶς προτεθέντος λόγου. ὡς τῶν πιθανῶν ὀφειλόντων ἀνασκευάζεσθαι. οὔτε γοῦν τὰ ὁμολογούμενα ἀληθῆ ἀνατρέποντες ἀληθεῖς φανησόμεθα. οὐδεὶς γὰρ ὁ προσέξων. ἀλλὰ πρὸς τῷ γελοίῳ καὶ κολάσεως ἢ αἰσθήσεως κατὰ τὸν σταγειρίτην δεησόμεθα. οὔτε τὰ ὁμολογουμένως ψευδῆ. οὐδεὶς γὰρ ὁ τοῦτο πεισθῆναι δεόμενος. ὁ μέντοι γεωμέτρης φησὶν ὡς ἐν πρώτοις μὲν ἀνασκευάζονται τὰ μυθικὰ διηγήματα. καὶ ῥᾷστην ὅτι μάλιστα δέχονται τὴν ἀνασκευήν. δεύτερον τὰ ἱστορικά, δυσχερεστέρας ἤδη καὶ ῥητορικωτέρας δεόμενα τῆς ἕξεως. τρίτον τὰ πολιτικά, ἐναγωνιώτερα πάντων ὄντα, καὶ δυσχερεστέρας τῆς ἀνασκευῆς δεόμενα. ἀνασκευάζομεν δὲ ἔστιν ὅτε καὶ μύθους, ἀλλ' οὐχ ὡς μύθους. ἀλλὰ τὴν συνθήκην τῶν πλασάντων αὐτούς, ὡς οὐ κατὰ λόγον μύθων πρόφασιν αἰτιώμενοι. Ἰστέον ὡς ὁποτέραν προτάξομεν εἴτε τὴν ἀνασκευήν, εἴτε τὴν κατασκευήν, ἀδιάφορόν ἐστι. Καὶ κεφαλαίως. ταῦτα οὔτε κεφάλαιά ἐστι διὰ τὸ μὴ ταῖς ἐργασίαις πλατύνεσθαι. οὔτε ἐπιχειρήματα, διὰ τὸ πλειόνων ἐκεῖνα περιεκτικὰ εἶναι. κληθεῖεν δ' ἂν οἰκειοτέρως τόποι, καὶ ἀφορμαί τινες. Πρῶτον μέν. οὐ τακτικῶς χρῆται τῷ ὀνόματι, ὡς δεῖ ἅπαντος δεῖν πρῶτον κεῖσθαι τὸ ἀσαφές. ἀλλ' ἀπαριθμητικῶς. οὐ γὰρ δεῖ φροντίζειν τῆς τῶν κεφαλαίων τάξεως. ἀλλ' ὅπερ ἂν ἐμπίπτῃ πρὸς τὴν τοῦ ἀνασκευαζομένου φύσιν, ἐκείνῳ πρώτῳ χρῆσθαι. καὶ ἐφεξῆς ὁμοίως. καὶ ἔτι ἐὰν τὸ αὐτὸ κεφάλαιον ἐν πολλοῖς μέρεσι τοῦ ἀνασκευαζομένου ἐμπίπτῃ, πολλάκις τῷ αὐτῷ χρῆσθαι. καὶ εἰ μὴ πάντα

:. ἀπαγγελθησομένων λέξεων

Sermo frigidus.

τὰ κεφάλαια ἡ φύσις τοῦ πράγματος ἐμπεσεῖν ἀπαιτεῖ, ἀλλ' ἔνια. τοῖς ἐμπίπτουσι μόνοις χρῆσθαι, ἵνα μὴ εἰς ψυχρολογίαν περιέστη ὁ λόγος, πλῆθος ἀπειρόκαλον ἐπισωρευόντων ἡμῶν. καὶ δή, καὶ ἐὰν ἐν μέρος τοῦ διηγήματος ἐν τῷ πλείονα ἀνάγεται κεφάλαια. χρησόμεθα μὲν αὐτῷ ἐν ἅπασι. τῇ δὲ περὶ τὴν ἐργασίαν διαφορᾷ τὴν ἐξαλλαγὴν μηχανησόμεθα. ἡ μέν τοι τῶν φησάντων διαβολὴ προοιμίῳ ἀναλογεῖ, καὶ προκαταρκτικῇ τινι ἐννοίᾳ. ὡς κἀν τοῖς προλαβοῦσιν ἐγένετο προγυμνάσμασι. Τῷ ἀσαφεῖ. ἡ ἀσάφεια, ὡς κἀν τῷ διηγήματι, ἢ ἐκ τῶν ἀπαγγελλουσῶν γίνεται λέξεων. ὅταν ὁμώνυμοι ὦσιν. ἢ τροπικαί, ἢ σκληραί, ἢ ξέναι, καὶ ἀσυνήθεις. εὑροῦμεν γὰρ ὅτι καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις οὐδὲ εὐσυνοπτόν ἐστι τὸ λεγόμενον. ἢ ἐκ τῶν νοημάτων, ὅταν ἀποκεκρυμμέναι τινὲς ἀλληγορίαι τῷ διηγήματι ἐμφαίνωνται. οἷον ἐν τῷ περὶ σειρήνων. ἢ κατὰ τὴν τοῦ λόγου σύνταξιν, ὅταν μὲν στιζόντων ἡμῶν οὕτω, ἑτέρα φαίνεται ἡ διάνοια. ἄλλως δέ, πάλιν ἑτέρα. ὡς τό, οἱ δὲ καὶ ἀχνύμενοί περ ἐπ' αὐτῷ ἡδὺ γέλασσαν. ἄδηλον γὰρ πότερον ἐπὶ τῷ θερσίτῃ ἀχνύμενοι, ἢ ἐπὶ τῇ τῶν νεῶν ὁλκῇ. ἕτεροι δὲ ἀσαφὲς τὸ μὴ πιστευόμενον εἶπον.

Obscurus sermo quando fiat

Non verisimile

Ἀπιθάνῳ. περὶ μὲν τοῦ πιθανοῦ εἴρηται ἐν τῇ γνώμῃ. ἀπίθανον δὲ εἴρηται τὸ μή, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, γινόμενον ἀλλὰ σπανίως καὶ ἐκ τοῦ παραδόξου. οἷον τὸ τὴν μήδειαν ἀποσφάξαι τοὺς παῖδας. καὶ ἔτι ὅταν κατηγορίαν κινῶμεν κατά τινος ἐναντίαν τῇ περὶ αὐτὸν ὑπολήψει. οἷον εἰ λέγωμεν, σωκράτης πορνοβοσκεῖ.

impossibile .3. modis est

Ἀδυνάτῳ. τὸ ἀδύνατον τριχῶς γίνεται, ἀπὸ ψυχῆς, οἷον τό, τὰ ἄλογα λόγῳ χρῆσθαι. ἢ καὶ τοὐναντίον τὰ λογικὰ τοῖς τῶν ἀλόγων πλεονεκτήμασιν. ἀπὸ σώματος. ὡς εἴ τις λέγει μὴ δυνατὸν εἶναι βρέφει τὸν ἄνδρα καταπαλαίεσθαι. ἀπὸ τῶν ἐκτός. οἷον εἰ φαίημεν ἀδύνατον εἶναι πένητα τυραννίδι ἐπιχειρεῖν. Ἰστέον δὲ ὅτι εἰ μὲν ἄλλο μέρος τοῦ διηγήματος ἐγχωρεῖ λυθῆναι διὰ τοῦ ἀπιθάνου, καὶ ἕτερον διὰ τοῦ ἀδυνάτου, τότε πρὸς τὰ μέρη τοῦ διηγήματος καὶ τὰ κεφάλαια τάξομεν. εἰ δὲ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ δι' ἀμφοτέρων, πρῶτον θήσομεν τὸ ἀπίθανον, εἶτα τὸ ἀδύνατον. ὡς ἂν προχωρῶν ὁ λόγος ἐπὶ τὸ ἀκμαιότερον φαίνηται. τοῦ γὰρ ἀπιθάνου τὸ ἀδύνατον ἰσχυρότερον. εἰ δὲ τοὐναντίον ποιήσομεν, περιττὸν φανήσεται τὸ ἀπίθανον.

ἀπρεπές.

Καὶ ἀπρεπεῖ. ἀπρεπὲς οὐ μόνον τὸ αἰσχρόν, οἷον τό, θεὸν θνητῇ γυναικὸς ἐρᾶν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἄδοξον καὶ ἀνάξιον. ὥσπερ εἴ τις τὸν θεὸν ὑπνοῦντα λέγει ἢ ἀμελεῖν.

inutile.

Ἀσύμφορον. ἀσύμφορόν φησι τὸ μὴ συμφερόμενον, ἤτοι ἀνάρμοστον ὃ καὶ μαχόμενον λέγεται, ὃ καὶ ἀγωνιστικώτατόν ἐστιν, ἔνθα τὸν τὴν ἱστορίαν γράφοντα ὥσπερ ἀντιλέγοντα αὐτὸν ἑαυτῷ ἀνασκευάζοντες δείκνυμεν. Ἰστέον ὅτι τινὲς ἕκαστον τῶν εἰρημένων κεφαλαίων δι' ἐπιχειρημάτων πλατύνειν βούλονται. ἅπερ ἐκ τῶν περιστατικῶν ἔχει τὴν γένεσιν. ὡς ἐν τῷ περὶ εὑρέσεως δείκνυται. οἷον εἰ ἀπὸ τοῦ ἀπιθάνου τὸ περὶ μηδείας ἀνατρέπομεν διήγημα. εὑροῦμεν ἐκ μὲν τοῦ προσώπου ὅτι ἀπίθανόν ἐστι μητέρα κακῶς ποιῆσαι τὰ τέκνα. ἐκ δὲ τῆς πράξεως ὅτι οὐκ εἰκός ἐστιν ἀποσφάξαι. ἐκ δὲ τοῦ τόπου, ὅτι οὐδ' ἂν ἐν κορίνθῳ ἔνθα διέτριβεν ὁ ἰάσων. ἐκ δὲ τοῦ χρόνου. ὅτι καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν ᾧ ἡ μὲν ἐταπείνωτο τοῦ ἀνδρὸς ἐκπεσοῦσα ξένη γυνή. ὁ δὲ μείζω δύναμιν προσειλήφει γήμας γλαύκην τὴν κρέοντος. ἐκ δὲ τοῦ τρόπου ὅτι ἐπειράθη ἂν λαθεῖν. καὶ οὐκ ἂν ξίφει διεχρήσατο, ἀλλὰ φαρμάκῳ. ἄλλως τε καὶ φαρμακὶς οὖσα. ἐκ δὲ τῆς αἰτίας, ὅτι οὐκ ἂν δι' ὀργὴν τὴν πρὸς τὸν πατέρα τὰ τέκνα ἀπέκτεινεν. οὐ γὰρ ἴδιον τοῦ ἰάσωνος. ἀλλὰ καὶ αὐτῆς κοινὸν ἐγίνετο τὸ ἀτύχημα. καὶ μᾶλλον αὐτῆς, ὅσον μαλακώτεραί πως αἱ γυναῖκες πρὸς τὰ πάθη. Τὸ δὲ προγύμνασμα. τὸ μὲν διήγημα διηγήσεως ἔχει εἰκόνα. ἡ δὲ χρεία καὶ ἡ γνώμη ἀγώνων. ἡ δὲ ἀνασκευὴ τῶν τεσσάρων τοῦ λόγου μερῶν ἢ πᾶσαν, ἀντὶ τοῦ τὴν πλείστην ἢ τὴν κρείττονα. Ἀρετῆς δὲ μαντεία

Epicheremata ex circumstantijs ducunt.

Sex circumstantiae: *a persona.* *a re* *a loco.* *a tempore* *a modo.* *a causa.*

Quattuor orationis partes

ἀσύμφορον qd

7

τεκμήριον. πέντε τινὰ παράκεινται ἀλλήλοις, σύμβολον. σημεῖον. εἰκών. ὁμοίωμα. καὶ τεκμήριον. διαφέρουσι δὲ ὅτι τὸ μὲν σύμβολον καὶ σημεῖον ἐπὶ τῶν θέσει λέγεται. καὶ ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐστὶ διανοίας. οἷον ἐν πολέμῳ σάλπιγγος ἦχος. ἢ πυρὸς αὐγή. τὰ δὲ λοιπὰ τρία ἐπὶ τῶν φύσει. διαφέρει δὲ ὅτι τὰ μὲν ἡ εἰκὼν καὶ τὸ ὁμοίωμα τὴν φύσιν τοῦ πράγματος εἰκονίζουσιν οὐ μέν τοι ἀπαραλλάκτως. ὡς ἡ τοῦ σωκράτους εἰκών. τὸ δὲ τεκμήριον ἀναγκαίως μόνον τοῖς πράγμασιν ἕπεται, μηδὲν τῶν ἐν αὐτοῖς συμβεβηκότων φέρον ἐν ἑαυτῷ. οἷον τεκμήριον τοῦ τετοκέναι τὴν γυναῖκα τὸ γάλα. καὶ τοῦ πυρὸς ὁ καπνός. ἐνταῦθα μέν τοι τὸ τεκμήριον οὐ κυρίως εἴληφεν ὁ ἀφθόνιος.

σύμβολον σημεῖον εἰκών ὁμοίωμα τεκμήριον — *Differentia*

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ.

De confirmatione

Ὁ μὲν ἀφθόνιος ἰδίᾳ περὶ ἀνασκευῆς καὶ αὖθις περὶ κατασκευῆς διδάσκει. ὁ δὲ ἑρμογένης ὁμοῦ περὶ τούτων φησίν. ἀνασκευή ἐστιν ἀνατροπὴ τοῦ προκειμένου πράγματος. κατασκευὴ δὲ τοὐναντίον βεβαίωσις. προτάττεται δὲ ἡ ἀνασκευὴ τῆς κατασκευῆς. ὅτι ὁ μὲν ἀνασκευάζων ἀναλογεῖ τῷ κατηγόρῳ πρώτως λέγοντι. ὁ δὲ κατασκευάζων τῷ ἀπολογουμένῳ δευτέρῳ εἰσιόντι. ἢ ὅτι ἀπὸ τῶν εὐχερεστέρων ἐπὶ τὰ δυσχερέστερα προβαίνομεν. εὐχερέστερον δὲ ἀνατρέπειν τὰ μυθικὰ ἢ βεβαιοῦν. κατασκευή ἐστιν. ἕτεροι οὕτως ὡρίσαντο, λόγος κατασκευαστικὸς τοῦ προτεθέντος πιθανῶς λόγου. Ἀλλ' ὅσα μέσην ἔχει. τουτέστι τὰ ἀμφίδοξα. τὰ μὲν γὰρ πάντη ἀληθῆ οὐ δεῖται κατασκευῆς. τὰ δὲ πάντη ψευδῆ γελοῖόν ἐστι κατασκευάζειν. Καὶ πρῶτον μέν. οὔτε τὴν τῶν φησάντων διαβολὴν ἢ εὐφημίαν. οὔτε τὴν τοῦ πράγματος ἔκθεσιν κεφάλαια ὀνομάζει, διὰ τὸ τὴν μὲν προοιμίῳ ἀναλογεῖν, τὴν δὲ διηγήσει. τὰ γὰρ κεφάλαια τῶν ἀγώνων ἐστίν. ἔδει οὖν κατὰ ταῦτα κἀν τῇ χρείᾳ καὶ τῇ γνώμῃ τό τε ἐγκωμιαστικὸν ὡς ἀναλογοῦν προοιμίῳ. καὶ τὸ παραφραστικὸν τῇ διηγήσει μὴ κεφάλαια εἰπεῖν. ὁ δὲ οὕτως ὠνόμασεν. Εἶτα ἐν μέρει. ἐπειδὴ γὰρ τὸ αὐτὸ δέον ἀνασκευάζειν καὶ κατασκευάζειν, οὐ δεῖ προεκθεμένους ὅλον ἐν τῇ ἀνασκευῇ τὸ διήγημα τοῦτο λογεῖν δι' ὅλου πάλιν ἐν τῇ κατασκευῇ. ἢ ἐπειδὴ τὰ δραματικὰ ἑκάτερον ἀνασκευάζεται, ἢ κατασκευάζεται. ἐν μὲν τῇ ἀνασκευῇ ἀθρόον ἐκτιθέμεθα τὸ πρᾶγμα. ἅτε δὴ καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ ἐκθέσει ἀνασκευάσαι δυνάμενοι. ἐν δὲ τῇ κατασκευῇ ἔσθ' ὅτε καὶ τινὰ καὶ τῶν ἐν τῇ ἀνασκευῇ ἐκτεθέντων παραλιμπάνομεν, ἅτε δὴ καὶ εὐπόρως τῆς πρὸς πάντα κατασκευῆς ἔχοντες. Ἀντὶ μὲν τοῦ ἀσαφοῦς. ὥσπερ ἀσαφὲς ἐλέγετο τὸ μὴ ὂν φανερὸν διὰ τὴν τῶν εἰκότων ἀπουσίαν, οὕτω καὶ σαφὲς τὸ εἰκὸς πιστευθῆναι διὰ τὴν τῶν εἰκότων μαρτυρίαν. οὐ πάντως δὲ τὸ αὐτὸ μέρος τοῦ διηγήματος τὸ διὰ τοῦ ἀσαφοῦς ἀνασκευαζόμενον, διὰ τοῦ σαφοῦς κατασκευασθήσεται. ἀλλ' ἔστι μὲν ὅτε διὰ τούτου. ἔστι δ' ὅτε δι' ἑτέρου τῶν προκειμένων κεφαλαίων, ἤτοι ἑνὸς ἢ καὶ πλειόνων. τὸν ἴσον δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κεφαλαίων τοῦτο νοεῖν χρή. Πρώτη τῶν ἄλλων γενομένη τῆς γῆς. συνεξακούεται καὶ τοῦ δάφνου ὡς μηδενὸς τὰ χαπρὸ αὐτῆς ἐκ ποταμοῦ τῆς γῆς γεννηθέντος. Στέργουσιν ἅπαντες. δῆλον δὴ ὅτι καὶ θεοὶ ἕτεροι. οὐδεὶς γὰρ οἱ τῶν ἑλλήνων θεοὶ τοῦ ἀλλήλων ἀγαθοῦ, ὅθεν καὶ παρακαπὼν καὶ ἀτελεῖς αὐτοὺς φήσει πρὸς ἀρετήν, καὶ διώκοντας μὲν αὐτήν, μὴ καταλαμβάνοντας δέ. Τὸ μεῖζον τιμῶ. ἤγουν τὰ ἔμμετρα ποιήματα.

Hermogenes

Pulchre cur prius ponat anasceuē

Amphidoxa.

Caphis.

Hoc notandu

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΟΠΟΥ.

Locus communis

Μετὰ τὴν ἀνασκευὴν καὶ κατασκευὴν τέτακται ὁ κοινὸς τόπος. ἀναλόγως τοῖς τοῦ πολιτικοῦ λόγου μέρεσιν. ἐπεὶ ὁ μὲν μῦθος προοιμίῳ ἀναλογεῖ. διηγήσει δὲ τὸ διήγημα. χρεία δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τρία τοῖς ἀγῶσιν. ὁ δὲ κοινὸς τόπος ἐπιλόγῳ. κοινός ἐστι τόπος. ἕτεροι οὕτως ὡρίσαντο. αὔξησις καὶ καταδρομὴ ὁμολογουμένου

Quattuor orationis partes — *προοίμιον* *διήγησις* *ἀγῶνες* *ἐπίλογοι*

ἀδίκημα — ἁμάρτημα — D

Locus communis accusatoris proprius

ἀδικήματος. ἁμαρτήματος δὲ ὁ ὅρος, ὅτι κατηγορίαν μόνον ἔχει οὐ μὴν καὶ συνηγορίαν. ἕτεροι δὲ προσέθηκαν τῷ ἀδικήματος, ἢ ἁμαρτήματος, ᾧ διαφέρειν αὐτά. ἀδίκημα μὲν γὰρ τὸ εἰς ἑτέρου βλάβην γινόμενον. οἷον φόνος, μοιχεία. ἁμάρτημα δὲ τὸ εἰς τὸν πράττοντα μόνον περιϊστάμενον. οἷον ἀσωτεία. μέθη. παροξύνομεν οὖν τοὺς δικαστὰς ἐπὶ μὲν τῶν ἀδικημάτων εἰς τιμωρίαν. ἐπὶ δὲ τῶν ἁμαρτημάτων εἰς ἀποστροφήν τε καὶ μῖσος. Αὐξητικός. οὐ γὰρ ζητοῦμεν εἰ οὗτος ἱερόσυλός ἐστιν, ἢ οὗτος ἀριστεύς, ἀλλ᾽ ὡς προαποδεδειγμένου τὴν αὔξησιν ποιούμεθα. ὅτε γὰρ δήλου τοῦ πράγματος ὄντος ῥαθύμως περὶ αὐτὸ διακείμεθα, χρεία λόγων, οὐκ ἀποδεικτικῶν, οὐδὲ ἐξεταστικῶν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀγῶσιν. ἀλλ᾽ αὐξήσεως καὶ δεινώσεως. Εἴρηται δὲ οὕτως. ὁ μὲν Ἀφθόνιος ἀπὸ τοῦ κοινῇ πᾶσιν ἁρμόττειν φησίν. ἕτεροι δὲ κοινὸν τόπον φασὶν οὐχ ὅτι κατὰ τυράννου μόνον εἴρηται, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τυραννοκτόνου. καὶ ὅτι κοινῇ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν δικανικῶν καὶ συμβουλευτικῶν τοῖς τέλους τίθεται ζητημάτων. καὶ ὅτι οὐ μόνος ὁ διώκων ἐν ταῖς κατὰ κρίσιν ἢ ἀξίωσιν αὐτῷ χρῆται, ἀλλὰ καὶ ὁ φεύγων. καὶ ὅτι καθάπερ ἀπὸ κοινοῦ τινος ὁρμώμενοι τόπου καὶ τὰς ἀφορμὰς ἐκεῖθεν λαμβάνοντες. καὶ κατ᾽ ἀδικῶν ἐπιχειροῦμεν προσώπων. Τόπος δὲ εἴρηται διονεὶ ἐπιχείρημα. τόποι γὰρ τὰ ἐπιχειρήματα λέγονται. διότι ἀπ᾽ αὐτῶν ὡς ἐκ τόπου ἐπὶ τὸ πλεῖον ὁρμώμενοι, τὸ δοκοῦν ἡμῖν βεβαιοῦμεν. ἰστέον δὲ ὅτι τινὲς εἶπον τοὺς μὲν τῶν κοινῶν τόπων ἁπλοῦς εἶναι. οἷον κατὰ ἱεροσύλου ἢ κλέπτου, τοὺς δὲ διπλοῦς. οἷον κατὰ ἱερέως ἱεροσύλου. ἢ στρατηγοῦ προδότου. ἁμαρτάνειν δὲ τούτους ἄλλοι φασὶν ἐν τοῖς διπλοῖς. οὐ γὰρ ὑπεύθυνα τὰ πρόσωπα. ὅθεν καὶ περιαιρεθέντος τοῦ ἀδικήματος κατὰ στρατηγοῦ μόνου ἢ ἱερέως οὐδέν τι λέγειν τις ἕξει. ἀλλ᾽ εἰ ἄρα φασὶ καὶ γένοιτο διπλοῦς, γένοιτ᾽ ἂν κατὰ μοιχοῦ φονέως. ἢ κλέπτου φονέως. ὧν καὶ ἑκάτερον ἰδίαν κρίσιν ἐπιδέχεται. ἕτεροι δὲ καὶ τούς τε προτέρους διπλοῦς δέχονται αὔξησιν λαμβάνοντας ἀπὸ τῆς τῶν προσώπων ποιότητος. καὶ ἔτι τριπλοῦς καὶ πολλαπλοῦς τῇ προσθήκῃ τῶν περιστατικῶν ἐφευρίσκουσιν. ὁ μὲν γὰρ Ἀφθόνιος πράγματος μόνου κατηγορίαν εἰσάγει. οἱ δὲ καὶ ἐκ προσώπου, οἷον κατὰ ἱερέως. καὶ ἔτι ἐκ τόπου. οἷον καὶ ἐν ναῷ φονεύσαντος. καὶ ἔτι ἀπὸ χρόνου. οἷον καὶ ἐν ἑορτῇ. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ μὴ κοινὸν τόπον κατὰ τῶν τοιούτων εἶναι. οὐ γάρ ἐστιν εὑρεῖν πολλὰς τοιαύτας περιστάσεις ὁμοῦ συνδραμούσας. ὡς πολλοὺς μοιχοὺς καὶ ἱεροσύλους ἐστὶν εὑρεῖν. Δευτερολογία. ἐν γὰρ τοῖς ἀγῶσι μερικῶς εἰπόντες καὶ ἀποδείξαντες τὴν αἰτίαν, εἰ τύχοι, προδότην, ἐν τοῖς ἐπιλόγοις κατὰ πάντων τῶν προδοτῶν ἐροῦμεν. δευτερολογίας δὲ τρόπους τέσσαρας εἶναί φασιν, ἕνα μὲν ὅτε τοῦ αὐτοῦ προσώπου καὶ πράγματος μένοντος δύο γίνονται λόγοι. ὥστε κατηγορήσαντος τοῦ διώκοντος καὶ ἀπολογησαμένου τοῦ φεύγοντος, αὖθις κατηγορῆσαι τὸν διώκοντα. καὶ ἀναξέοντα τὴν ἀπολογίαν, καὶ τὸν φεύγοντα πάλιν ἀπολογήσασθαι πρὸς τὴν δευτέραν κατηγορίαν. ὡς εἶχον αἱ τοῦ Ἀντιφῶντος δευτερολογίαι. δεύτερος δὲ ὅταν τοῦ αὐτοῦ προσώπου μένοντος τὸ ζητούμενον πρᾶγμα διάφορον εὑρίσκεται. ποιουμένων ἡμῶν πρῶτον λόγον περὶ τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ἀποδεικνύντων ὅτι προδέδωκε. καὶ δεύτερον λεγόντων, τίς αὐτῷ τιμωρία προσήκει. τρίτος ὅταν τοὐναντίον τοῦ αὐτοῦ πράγματος μένοντος τὸ πρόσωπον ἐναλλάττηται, ὅταν ἐπὶ τῷ αὐτῷ πράγματι ὁ μέν τις πρότερος λέγει. ὃ καὶ πρωτολογία λέγεται. ὁ δὲ δεύτερος. ὡς ἐν τῷ κατ᾽ Ἀνδροτίωνος, πρότερος ἔφη ὁ Εὐκτήμων. δεύτερος δὲ ὁ Διόδωρος. τέταρτος ὅταν τις διπλολογῇ, τουτέστι δὶς τὰ αὐτὰ λέγῃ, ἀνακεφαλαίωσιν τῶν προαποδεδειγμένων ποιούμενος. ὁ κοινὸς οὖν τόπος τῷ τετάρτῳ τῆς δευτερολογίας ἔοικεν εἴδει. διαφέρει δὲ αὐ-

Vnde dictus locus communis — ἀξίωσις — Locus vnd. — Τόπος i. ἐπιχείρημα — De Loco communi & causa nominis notanda — Deuterologia 4 modis: 1, 2, 3, 4

Locus i. epicherema & cur sic uocet — κατὰ κρίσιν ἢ ἀξίωσιν

8

τῇ τοῦ ἐπιλόγου τῷ τὴν μὲν ἀνακεφαλαίωσιν μόνην εἶναι. τὸν δὲ, δευτερολογίαν τε καὶ τοῦ πράγματος αὔξησιν. διαφέρει τὸ τούτων ἀμφοῖν ὁ κοινὸς τόπος. ὅτι ἐκεῖνα μὲν μέρη τοῦ ὅλου λόγου ἐστίν. ὁ δὲ ὅλον τι. καὶ ὅτι ἐκεῖ μὲν ὡρισμένον ἐστὶ πρόσωπον. ἐνταῦθα δὲ κοινῶς κατὰ πάντων ἐστὶν εἰπεῖν μοιχῶν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως εἰπεῖν. ὅτι ὁ περὶ τοῦ προστιμήματος αὐξητικὸς λόγος μετὰ τὸν ἀποδεικτικὸν γινόμενος ἰδίᾳ μὲν τεθεὶς δευτερολογία λέγεται. συνημμένως δὲ τῷ λοιπῷ τοῦ λόγου σώματι, μέρος τε αὐτοῦ ἐστι, καὶ καλεῖται ἐπίλογος. Ἐκ τοῦ ἐναντίου. διαφέρει τὸ ἐν τῷ κοινῷ τόπῳ ἐναντίον, τοῦ ἐν τῇ χρείᾳ καὶ γνώμῃ· ἐκεῖνο μὲν γὰρ τὰ ἐναντία παρίστησι τοῦ πρὸ αὐτοῦ κεφαλαίου. τοῦτο δὲ τοῦ μετ᾽ αὐτό. κἀκεῖνο μὲν τἀναντία οὐ τῆς διηγήσεως, ἀλλὰ τῆς αἰτίας φησί. τοῦτο δ᾽ αὐτῆς τῆς ἐκθέσεως. καὶ ὅτι τοῦτο μὲν τὰ πρεσβύτερα τῶν προκειμένων διέξεισιν. ἐκεῖνο δὲ οὐ πάντως τὰ πρεσβύτερα. καὶ ὅτι ἐκεῖνο μὲν ἐργασίας ἐπέχει τόπον ὡς κατασκευαστικόν. τοῦτο δὲ προδιηγήσεως. Τὴν ἔκθεσιν. μετὰ τὸ ἐναντίον ἀναλογοῦν τῇ προδιηγήσει, εὐθὺς ἐπάγει τὴν ἔκθεσιν ἀναλογοῦσαν τῇ διηγήσει. Ἀλλ᾽ ὡς παροξύνων. ἐν μὲν γὰρ τῇ διηγήσει ἁπλῶς τὸ πρᾶγμα ἐροῦμεν. ἐνταῦθα δὲ μετὰ δεινώσεως καὶ αὐξήσεως. Τὴν σύγκρισιν. τριχῶς γίνονται αἱ συγκρίσεις, ἀπὸ τοῦ μείζονος. ἀπὸ τοῦ ἴσου. ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος. τινὲς δέ φασι καὶ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου, οἷον ὑποκειμένης ἱεροσυλίας. ἀπὸ μὲν τοῦ μείζονος ἐροῦμεν δεινὸν ἡ ἀσέβεια. οὐδὲν δὲ ἧσσον καὶ ἡ ἱεροσυλία. ἄμφω γὰρ περὶ τοὺς θεοὺς ἐξυβρίζουσιν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἴσου, εἰ τὸν ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἱεροσυλήσαντα τῷ ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς Ἥρας ἱεροσυλήσαντι παραβάλλοιμεν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἐλάττονος. οἷον εἰ δεινὸν ὁ κλέπτης, πολλῷ δήπου ὁ ἱερόσυλος. ἀπὸ δὲ τοῦ ἐναντίου. οἷον εἰ ὁ ἀναθήματα τοῖς θεοῖς προσφέρων ἐπαίνων ἄξιος. κολαστέον δήπου τὸν ἱερόσυλον. καὶ ὅτε μὲν ἀπὸ τοῦ μείζονος συγκρίνοιμεν, ἴσον τὸ παραβαλλόμενον τῷ μείζονι ποιήσομεν. ἀλλ᾽ οὐ μείζονα. ἵνα μὴ ἀπίθανα δόξωμεν λέγειν καὶ καταγέλαστα. εἰ δὲ καὶ μείζονα βουλησόμεθα ἀποδεῖξαι πρότερον τὸ ἴσον ἀποδείξαντες οὕτως ἐπὶ τὸ μεῖζον χωρήσομεν. οἷον μοιχείας ὑποκειμένης, ὅτι μηδὲν ἔλαττον κακὸν μοιχείας ἱεροσυλία. ἄμφω γὰρ θείους παρατοῦσι νόμους. εἰ δὲ δεῖ τἀληθὲς εἰπεῖν, καὶ μεῖζον. ὁ μὲν γὰρ περὶ κτήματα. ὁ δὲ περὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον ἁμαρτάνει. ἐπὶ δὲ τὸν ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ἐπιτιμητικῶς τὸν λόγον πράξομεν. οἷον, εἶτα τὸν κλέπτην δεινὸν ἡγούμενοι, οὐ πολλῷ τούτου δεινότερον τὸν ἱερόσυλον λογισόμεθα; καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἐντέχνως. ἢ διὰ τὸ ἄγαν τοῦ ἐπιχειρήσεως ἰσχυρόν. ἢ ὅτι καθαιρεῖ τὸν ὑπάρχοντα ὄγκον ἀπὸ τῆς φύσεως ὁ ἀπὸ τοῦ ἥττονος τῆς συγκρίσεως τρόπος. ἂν γὰρ εἴπωμεν ὅτι ὁ ἱερόσυλος μείζων ἐστὶ τοῦ κλέπτου, οὐ μᾶλλον αὔξεται ἢ καθαιρεῖται τῆς ἱεροσυλίας τὸ μέγεθος. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο ὅτι τὰς συγκρίσεις οὕτως ὀφείλομεν σχηματίζειν, ὡς μόνον τὸ μεῖζον τῷ παραβαλλομένῳ συνάγεσθαι. μὴ μέντοι καὶ τιμωρίας ἤ τινος ἄλλου ἄξιον ἀποφαίνεσθαι. οἷον εἰπόντες εἰ τὸν κλέπτην κολαστέον, οὐ πολλῷ μᾶλλον τὸν ἱερόσυλον; ἐργασίαν ἀπὸ τοῦ μικροτέρου ποιοῦμεν, οὐ σύγκρισιν. συγκριτέον δὲ τὰ ὁμογενῆ, οἷον τυμβωρύχον πρὸς κλέπτην, καὶ ἱερόσυλον. ὁμογενῆ γὰρ τὰ ἐν ταῖς αἰτίαις ἐξεταζόμενα. Συνάγων. φωνὴ φιλοσόφων ἐστί. συνάγειν γὰρ τὸ ἐπάγειν τὸ συμπέρασμά φασι. καὶ συναγωγὴ καὶ συμπέρασμα ταὐτόν. ἡ μὲν ὅτι ἐκ δύο προτάσεων συνάγεται, τὸ δὲ ὅτι πέρας ἐπιτίθησι τῷ λόγῳ. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῆς συγκρίσεως θεωρεῖται. οἷον ὁ Ἔχετος ἀπηνής, ὁ Φάλαρις τὴν ἐκείνου μιμεῖται ὠμότητα. ὁ Φάλαρις ἄρα τοῦ μισεῖσθαι κατὰ τὸν Ἔχετον ἄξιος. Τῷ κατηγορουμένῳ. νοητέον ἔξωθεν τὸ, ἢ τῷ συνηγορουμένῳ. Εἶτα γνώμην. ἢ ὅτι οὐκ ἄκων τὸ δεινὸν ἐποίει

Epilogus — Enumeratio — Contrarium loci communis differt à contrario Chriæ & sententiae — Comparatio 4 modis: A maiori, A pari, A minori, A Contrario — De comparatione — Colligere συνάγειν — Idest συναγωγή, συμπέρασμα

προδιήγησις — analoga — τὸ ἐναντίον; διήγησις — Analoga — ἔκθεσις

σιν ἀλλ' ἑκών. ἢ ὅτι πονηρὸς ὢν καὶ πονηρὰ ἐθισθεὶς πράττειν καὶ τοῦτο πεποίηκε. τὸν ἴσον δὲ τρόπον νοητέον καὶ ἐπὶ τοῦ συνηγορουμένου. γνώμην γὰρ ἐνταῦθά φησιν αὐτὴν τοῦ προσώπου τὴν γνώμην, καθ' ἣν τόδε ἔπραξε. Παρέκβασιν. ὁ μὲν ἑρμογένης ποιότητα αὐτὴν ὀνομάζει. διότι ἐν αὐτῇ τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα ἐξετάζομεν. ὁ δὲ ἀφθόνιος παρέκβασιν, διότι ἐν αὐτῇ τῶν προκειμένων ἐξιστάμενοι, περὶ τῶν φθασάντων σκοποῦμεν, πλὴν ὁ μὲν ἀφθόνιος τὸν φθάσαντα μόνον βίον ἀξιοῖ κακίζεσθαι. σὺ δὲ καὶ τὸν μέλλοντα ἐξετάσεις. πῶς ἔσται, λέγων, εἰ ἀφεθείη. Στοχαστικῶς. ἀόριστον γὰρ τὸ πρόσωπον. εἰ δὲ ὡρισμένον ἦν, ὡς περικλῆς ἀποφαντικῶς ἂν ἐλέγομεν. Ἐλέου ἐκβολήν. αὕτη ἡ μὲν ἐκ τοῦ ὁμοίου γίνεται, ὅταν τοῖς ὁμοίοις ὅμοια παραβάλλωμεν. οἷον γυναῖκα οὕτω καὶ παιδία ὁ φονεὺς κλαίοντα παραστήσεται, ἀλλ' ἐνθυμήθητε καὶ τὰ τοῦ φονευθέντος παιδία καὶ τὴν γυναῖκα. ἐκ δὲ τοῦ ἀνομοίου ὅταν τείχη καὶ χώρας καὶ στρατόπεδα καὶ νόμους παραβάλλωμεν παισὶ καὶ γυναικί. ὡς ὁ δημοσθένης. ἐν τῷ κατὰ μειδίου, ἐν μέντοι τοῖς ὑπέρ τινος κοινοῖς τόποις ἢ οὐκ ἐμπεσεῖται τὸ τοιοῦτον κεφάλαιον. ἢ εἰ ἐμπεσεῖται, ἐλέου εἰσβολὴ μᾶλλον, ἀλλ' οὐκ ἐκβολὴ κληθήσεται. οἷον ἐνθυμήθητε ὦ ἄνδρες ἐν ὅσῃ μὲν εὐθυμίᾳ οἱ τοῦ τυραννοκτόνου παῖδες τὸ γέρας λαβόντες ἔσονται. ἐν ὅσῃ δὲ ἀθυμίᾳ τῆς ἐλπίδος αὐτοῖς διαπεσούσης. Τὰ τελικὰ κεφάλαια. τελικὰ λέγονται ἢ διότι ἐν τῷ τέλει τοῦ πολιτικοῦ λόγου ὀφείλουσι τίθεσθαι ἐν τῇ κοινῇ ποιότητι ἢ ὅτι τὰ τέλη πάντων περιέχουσι τῶν πραγμάτων. κατὰ ταύτας γὰρ τὰς δυνάμεις τὰ πράγματα ἐξετάζεται. ὡς νόμιμον, ἢ ἄνομον. ὡς δίκαιον, ἢ ἄδικον. καὶ τὰ λοιπά. ἢ ὅτι τούτων ἕκαστον αὐτὸ καθ' αὑτὸ δύναται πέρας ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ. οὕτω καὶ δημοσθένης μόνῳ τῷ συμφέροντι τοὺς ὀλυνθιακοὺς ἐξετέλεσεν, ὥσπερ οὐδ' ἐν τοῖς κοινοῖς τόποις ἀγωνιζόμενοι πάντα ἀπαιτούμεθα. εἰ μή που γυμνασίας χάριν. Νόμιμον. ἐνταῦθα εἰ μὲν ἔχομεν νόμον κείμενον ἐκείνῳ χρησόμεθα. εἰ δὲ μὴ ἔχομεν, τὸ ἐναντίον τῷ προκειμένῳ σκοπήσομεν. κἂν μὲν εὕρωμεν ἐπ' ἐκείνῳ νόμον, ἐξ ἐκείνου ἐπιχειρήσομεν. οἷον προκειμένου λέγειν κατὰ λιποτάκτου. ἐὰν μὴ ἔχωμεν κατ' αὐτοῦ νόμον, ἔχωμεν δὲ περὶ ἀριστέως, ἀπ' ἐκείνου ἐπιχειρήσομεν ὅτι εἰ τοὺς ἀριστέας στεφανοῦσιν οἱ νόμοι, πάντως τοὺς λιποτάκτας κολάζεσθαι βούλονται. εἰ δὲ μηδὲν ἐπὶ τοῦ ἐναντίου ἔχωμεν, ταῖς καθολικαῖς ἐννοίαις χρησόμεθα. ὅτι οἱ νόμοι τοὺς τὰ φαῦλα πράττοντας μισοῦσι καὶ διὰ τοῦτο κολάζουσι. Δίκαιον. τὸ δίκαιον ἐν μὲν τοῖς κατά τινων ἐγκληματικῶς ἐμπεσεῖται. οἷον δίκαιόν ἐστι τόνδε τόνδε παθεῖν. ἐν δὲ τοῖς ὑπέρ τινων ἀντιστατικοῖς. οἷον εἰ καὶ μεγάλα αἰτεῖται, δίκαιον ἐστιν ὅμως ταῦτα λαβεῖν. ἐπὶ μεγάλοις γὰρ τὴν πόλιν ὠφέλησε. τέτακται δὲ μετὰ τὸ νόμιμον ὡς συγγενές. εἴ τι γὰρ νόμιμον, τοῦτο καὶ δίκαιον. Συμφέρον. μετὰ τὸ νόμιμον καὶ δίκαιον τέτακται τὸ συμφέρον. ὅτι ἐκεῖνα μὲν τοῦ ἀποφαντικοῦ λόγου καὶ βεβαιότερα. τοῦτο δὲ τοῦ στοχαστικοῦ. περὶ γὰρ τὸ μέλλον ἔχει τὴν ζήτησιν. Δυνατόν. οἷον εἰ μὲν μὴ δυνατῶς ἔχομεν τόδε τι ποιῆσαι, ἦν ἂν τόδε. ἐπεὶ δὲ τόδε καὶ ἐφεξῆς συμπλέκεται δὲ τὸ δυνατὸν τῷ συμφέροντι. ἐπειδὴ καὶ θάτερον θατέρου ἀπολειφθὲν οὐδὲν ἰσχύει. Ἔνδοξον. οἷον τίς δόξα τῇ πόλει προσέσται τόδε τι ποιησαμένων ἡμῶν. καὶ τίς ἡ τοὐναντίον. διαφέρει δὲ τοῦ συμφέροντος κοινωνοῦν αὐτῷ κατὰ τὸ ἐκβησόμενον. ὅτι ἐκεῖνο μὲν καὶ ἐν σώμασιν ἢ ἄλλῳ τινί. τοῦτο δὲ εἰς δόξαν ἢ ἀδοξίαν τείνει. Τὸ ἐκβησόμενον. τοῦτο τέλος ὂν τοῦ συμφέροντος ἰδίᾳ τέθειται. τὸ μὲν γὰρ ἐν ἐκείνῳ ἀποβησόμενον ἐκ τῶν προσεχῶν λαμβάνον, οἷον δεῖ τιμωρηθῆναι τὸν τύραννον ἵνα μὴ καὶ ἕτερος τυραννήσῃ. τοῦτο δὲ ἐκ τῶν ἀποτέρω. οἷον οὐκ ἔτι καταλήψεταί τις τὴν ἀκρόπολιν. οὐκ ἔτι

τὴν

τὴν πόλιν δουλώσει. Ἰστέον δὲ ὅτι τῶν προγυμνασμάτων τῶν μὲν ὄντων μερῶν, τῶν δὲ καὶ μερῶν καὶ ὅλων. ὁ κοινὸς τόπος τούτων κἀκείνων εὑρίσκεται. καὶ ὅτι τὴν περὶ τὸ δικανικὸν ὁ κοινὸς τόπος ἐπαγγέλλεται μελέτην. ὥσπερ φασὶν οἱ μὴ προσδεχόμενοι κοινὸν τόπον ὑπέρ τινος. εἰ δ' ἐκεῖνοι μηδὲν λέγοιεν, γένοιτ' ἂν ἐν κοινῷ τόπῳ καὶ περὶ τὸ πανηγυρικὸν γυμνασία.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΓΚΩΜΙΟΥ.

Μετὰ τὰ προλαβόντα προγυμνάσματα, τέθειται τὸ ἐγκώμιον, ὡς τελείαν ἔχον πανηγυρικοῦ λόγου διαίρεσιν. καὶ πλειοτέρας δεόμενον ἕξεως. ἔδει οὖν φασι μὴ συντάττεσθαι τοῖς προγυμνάσμασιν ἀτελέσιν οὖσι. φαμὲν οὖν ὅτι οὐχὶ πλατύνειν τὰ ἐν αὐτῷ κεφάλαια οἱ γυμναζόμενοι ἀπαιτοῦνται. ἀλλὰ τύπους μόνον τούτων ποιεῖν εἰς γνῶσιν τῆς αὐτῶν φύσεως. ἢ καὶ ὅτι ἐπειδὴ ἐν τῇ ῥητορικῇ περὶ μόνου τοῦ συμβουλευτικοῦ καὶ δικανικοῦ. καὶ συμβουλευτικοῦ ἐν ταυτῷ καὶ πανηγυρικοῦ ἑρμογένης ἐδίδαξεν, οὐ μὴν καὶ περὶ μόνου πανηγυρικοῦ. εἰκότως ἐν τοῖς προγυμνάσμασι περὶ μόνου αὐτοῦ διαλαμβάνεται. τῷ γὰρ ἑρμογένει περὶ πολιτικοῦ λόγου ἐστὶν ὁ σκοπός. οἱ δέ φασι διὰ τοῦτο τοῖς προγυμνάσμασι τοῦτο συντάττεσθαι. καίτοι τελείου λόγου ἔχον διαίρεσιν διὰ τὴν τοῦ πανηγυρικοῦ εἴδους εὐχέρειαν. πολλῷ γὰρ ῥᾷον αὐξῆσαι τὰ ὁμολογούμενα ἀγαθὰ ἢ κακά. ἢ ἀνασκευάσαι καὶ κατασκευάσαι τὰ μὴ ὁμολογούμενα. ἢ καὶ ὅτι πολλάκις ὡς μόριον τοῦ πολιτικοῦ λαμβάνεται. ὡς ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου καὶ ἐν τῷ πρὸς λεπτίνην. καὶ ἐν τοῖς συμβουλευτικοῖς. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο ὡς ὁ κοινὸς τόπος καὶ ὅλος καὶ μέρος ἐστίν. Ἐκθετικός. τινὲς ἐκθετικὸς καὶ αὐξητικός φασιν. εἰ μὴ γὰρ τοῦτο προστεθείη, οὐδὲν διοίσει ψιλῆς ἱστορίας. διαφέρει δὲ ἐγκώμιον τοῦ ὑπέρ τινος κοινοῦ τόπου τῷ τέλει, καὶ τῇ ἐκβάσει. ἐν μὲν γὰρ τῷ κοινῷ τόπῳ σκοπός ἐστι δωρεὰν λαβεῖν, τὸ δὲ ἐγκώμιον ψιλῆς ἀρετῆς ἔχει μαρτυρίαν. Εἴρηται δέ. ὁ μὲν ἀφθόνιος οὕτως, ἄλλοι δὲ ἀπὸ τοῦ ἐν τοῖς κώμοις καὶ συμποσίοις ᾄδεσθαί φασιν. ὡς καὶ ὅμηρος. οἱ δὲ πανημέριοι μολπῇ θεὸν ἱλάσκοντο. ἢ διὰ τὸ ἐν ταῖς κώμαις ᾄδεσθαι, διὰ τὸ τηνικαῦτα τὴν ἑλλάδα κατὰ κώμας οἰκεῖσθαι. διαιρεῖται δὲ τὸ ἐγκώμιον εἴς τε ἐπιβατηρίους λόγους, καὶ προσφωνηματικούς, καὶ ἐπιθαλαμίους. καὶ ἐπιταφίους. ὁ δὲ ὕμνος εἴς τε παιᾶνας, καὶ διθυράμβους. καὶ ἐρωτικούς. ὧν οἱ μὲν εἰς ἀπόλλωνα. οἱ δὲ εἰς διόνυσον. οἱ δὲ εἰς ἀφροδίτην. Καὶ τῷ τὸν μὲν ἔπαινον. ὁ μὲν ἀφθόνιος οὕτως. ὁ δὲ γεωμέτρης φησὶ τῷ τὸν μὲν μιᾶς πράξεως εὐφημίαν ἔχειν. τὸ δὲ ἐγκώμιον πολλῶν. πολλάκις γάρ φησι καὶ ὁ ἔπαινος ἐπεκτείνεται. καὶ ἔτι τῷ τὸν μὲν ἔπαινον τῶν ἀληθῶν καὶ κεκριμένων ἔχεσθαι. λέγω δὲ πρὸς τὴν τῶν ἐπαινούντων διάθεσιν. τὸ δὲ ἐγκώμιον οὐ πάντως τῶν ἀληθῶν καὶ τῶν ἐξ ἀληθοῦς διαθέσεως, ἀλλὰ καὶ τῶν πιθανῶν. Πρόσωπά τε καὶ πράγματα. τῶν πραγμάτων τὰ μὲν μόνῃ τῇ διανοίᾳ θεωρεῖται, οἷά ἐστι τὰ ἀσώματα. οἷον σωφροσύνη. δικαιοσύνη. τὰ δὲ καὶ ταῖς αἰσθήσεσιν ὑποπίπτουσιν. οἷον ἀσπὶς λίθος δόρυ. Ἄλογα ζῷα. ἓξ ὄντων τῶν περιστατικῶν, τὰ καὶ τέσσαρά φησιν ὑποπίπτειν τῷ ἐγκωμίῳ. ὡς καὶ καθ' ἑαυτὰ συνιστάμενα. τὸν δὲ χρόνον καὶ τὴν αἰτίαν οὐκ εἰσάγει. ὡς μὴ καθ' αὑτά, ἀλλὰ σὺν τοῖς ἄλλοις εἶναι δυνάμενα. πλὴν ἰστέον ὅτι ἐγκωμιάζονται καὶ ταῦτα, ἀλλ' οὐ καθ' αὑτά, ὁμοῦ δὲ τοῖς ἄλλοις. Ὡς δικαιοσύνην. ζητεῖται ἐπὶ τῶν πραγμάτων τὰ μὲν μόνως ψέγονται ὡς αἱ κακίαι, τὰ δὲ μόνως ἐπαινοῦνται, ὡς αἱ ἀρεταί. τὰ δὲ καὶ ἐπαινοῦνται καὶ ψέγονται, ὡς τὰ μέσα. οἷον εἰρήνη, πόλεμος, καὶ τὰ τοιαῦτα, πῶς οὐχ ὑπέθετο καὶ τούτων ἐγκωμιάσαι τι, καί τι τῆς ῥητορικῆς περὶ τὰ μέσα μάλιστα καταγινομένης. φαμὲν οὖν ὅτι εἰ καὶ ἐκεῖνα ἐγκωμιάζειν εἶπεν, ἀλλ' οὐδὲ ταῦτα

ἀπέκλεισε. καὶ ἄλλως, ἐν μὲν κατηγορίαις καὶ ἀπολογίαις καὶ προτροπαῖς καὶ ἀποτροπαῖς τοῖς μέσοις ἐπιχειρητέον· ἐν τοῖς δὲ ἐγκωμίοις καὶ ψόγοις οὐκ ἀνάγκη· οὐ γὰρ ταῦτα ἀναγκαῖον ψέγειν ἅπερ ἐγκωμιάζειν δυνάμεθα. Καὶ κοινῇ καὶ καθ' ἕκαστον. τούτοις τινὲς προστιθέασι καὶ ὅλον καὶ μέρος. Ἡ μὲν οὖν διαίρεσις αὕτη. δύο διαιρέσεων ἐν ταῖς τεχνολογίαις οὐσῶν, τῆς μὲν κατὰ τὴν ὕλην, τῆς δὲ κατὰ τὴν τέχνην, τὴν κατὰ τὴν ὕλην ἐνταῦθά φησι, καθ' ἣν τὸ ἐγκώμιον διαιρεῖται, πέντε γὰρ ταῦτα παρέλαβε τὰ κεφάλαια, πρῶτον μὲν ὅρον τοῦ ἐγκωμίου. δεύτερον δὲ διὰ τί οὕτω λέγεται. τρίτον διαφορὰν αὐτοῦ πρὸς ὕμνον καὶ ἔπαινον. τέταρτον τίνα καὶ πόσα τὰ τούτῳ ὑποκείμενα. πέμπτον τίς ἡ ὕλη· ὅτι γένος καὶ ἀγωγή· καὶ τὰ τοιαῦτα· νῦν δὲ ἑτέραν εἰπεῖν βούλεται διαίρεσιν τὴν κατὰ τέχνην, πῶς ταύτην τὴν ὕλην οἰκονομήσομεν. Προοιμιάσῃ μὲν. φασὶν ὅτι μὴ πάνυ ῥᾴδιον ἰδιάζον προοίμιον ἐπὶ τῶν ἐγκωμίων εὑρεῖν· κοινὰ γὰρ ταῦτα· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, καὶ πᾶσιν ἁρμόζοντα· οἷον ὅτι δίκαιον τοὺς ἀγαθοὺς ἐπαινεῖσθαι· ὥσπερ καὶ τῷ ψόγῳ τοὺς πονηροὺς διαβάλλεσθαι. καὶ αὖθις ὅτι δεῖ τοὺς γονέας ἢ διδασκάλους τὴν ὀφειλομένην εὐφημίαν ἀπολαμβάνειν· ἔστι δέ που καὶ ἰδικῶν προοιμίων ἐπὶ τούτοις εὕρεσις. ὅταν ὥσπερ ἐπιταχθέντες πρὸς τὸν λόγον ἐρχόμενοι φαινώμεθα· ἢ συγγενῆ τιμῶντες, ἢ ἀμειβόμενοι φίλον, ἢ παρ' αὐτοῦ τοῦ καλοῦ προκαλούμενοι. Ὁ διαιρήσεις. κατὰ τὸν πορφύριον ἐν τῇ εἰσαγωγῇ καὶ ὁ ἀφθόνιος ἐνταῦθα τὸ γένος διαιρεῖ, τοῦ γὰρ γένους τὸ μὲν ἄψυχον, τὸ δὲ ἔμψυχον. καὶ τοῦ μὲν ἀψύχου πόρρω μὲν τὸ ἔθνος, προσεχὴς δὲ ἡ πατρίς. τοῦ δὲ ἐμψύχου πόρρω μὲν οἱ πρόγονοι, προσεχεῖς δὲ οἱ γονεῖς. προτάττει γοῦν ἐνταῦθα τὰ φύσει πρότερα, πατέρας δὲ εἰπὼν, καί τοι τοῦ παιδὸς ἑνὸς ὄντος καὶ τὴν μητέρα τῷ πληθυντικῷ συμπεριλαμβάνει. Ἰστέον δὲ ὅτι οὐ πάντα τὰ τοῦ γένους ἐν πᾶσι τοῖς ἐγκωμιαζομένοις ἀνάγκη ἐμπίπτειν. ἀλλ' ὅσα ἐνδέχεται. οἷον ἐπὶ σοφίας· ἔθνος μὲν τὴν ἑλλάδα, καὶ πατρίδα, τὰς ἀθήνας εὑρήσομεν, προγόνους δὲ ἢ πατέρας οὐκ ἔτι. ἔτι ἰστέον ὡς εἰ μηδὲν ἀξιόλογον ἡ πατρὶς ἔχει, οἷον ἡ σίφνος, ἀπὸ τῶν περὶ αὐτὴν ταύτην ἐγκωμιάσομεν· ὅτι πλησίον κεῖται τῆς ἀττικῆς, καὶ μέση τῶν κυκλάδων· καὶ εἰ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς κυοφορίας ἢ τῆς ὠδῖνος τι συμβέβηκε, κἀκεῖνο λέξομεν· ὡς ἐπὶ τῆς τοῦ περικλέους μητρὸς, ἣ προεῖπεν ἐν ὕπνοις ὁ θεὸς, ὅτι λέοντα τέξεται. καὶ εἴ πού τι ἐλάττωμα ἔχει, καὶ τοῦτο περιστέλλειν εὐφημοτέροις πειρασόμεθα λόγοις· τὴν μὲν δειλίαν εὐλάβειαν καὶ προμήθειαν καλοῦντες, τὸ δὲ θράσος ἀνδρίαν καὶ εὐψυχίαν. Εἰς ἐπιτηδεύματα καὶ τέχνην· ἐπιτήδευμα μὲν ἡ τοῦ βίου αἵρεσις· οἷον ὅτε εἵλετο στρατεύεσθαι. τέχνη δὲ τὸ εἰς ἕξιν ἐλθεῖν τοῦ ἐπιτηδεύματος. ἕτεροι δέ φασι τέχνην μὲν τὸ διὰ μαθήσεως μόνης προσγινόμενον. ἐπιτήδευμα δὲ τὸ ἐπὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἥκειν εἰς μεταχείρησιν. ὡς ὁ ἀριστοτέλης τυχὸν, ἔμαθε μὲν καὶ τὴν ῥητορικήν· ἐπετήδευσε δὲ τὴν φιλοσοφίαν πᾶν τὸ φιλότιμον εἰς αὐτὴν τρέψας. Καὶ νόμους. ὅταν, ὡς δοκεῖ τοῖς νόμοις, ἀποδείξομεν ἀναστραφέντα τὸν ἐγκωμιαζόμενον. Εἶτα τὸ μέγιστον· μέγιστον αὐτό φησιν ὅτι τὰ μὲν ἄλλα φύσεως ἢ τύχης ἢ τῶν πατέρων ἐστὶ δωρήματα· αὗται δὲ τῆς ἡμῶν αὐτῶν γνώμης καὶ προαιρέσεως· καὶ ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ἐπιτετμημένως, καὶ κατὰ παραδρομὴν παρερχόμεθα. ἐν δὲ ταύταις ἐμπλατυνόμεθα· ἰστέον δὲ ὡς εἰ ζῷα ἢ φυτὰ ἢ τοιαῦτά τινα ἐπαινοῖμεν ἀντὶ τῶν πράξεων τὰς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας καὶ εὐφορίας θήσομεν· ἐπεὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς πανηγυρικοῖς ὑπτιότητα ἡ τῶν πράξεων διέξοδος ποιεῖ, πειρατέον εἰς ἀρετὰς ἀναφέρειν τὰς πράξεις καὶ ἐπάγειν κατὰ μέρος τὰς κρίσεις. ἐξ ἐναντίας ὁ λόγος κατασκευάζηται. ζητητέον δὲ εἰ ἀντίθεσιν ἐπιδέχεται τὸ ἐγκώμιον.

[Marginalia, left page:]
Duplex diuisio in arte κατ' τέχνη καὶ κατ' ὕλην
De prooemio generis laudatiui quod certo possit inueniri peculiare
Porphyrius
Genus
Genus
Siphnus insula media cycladum
Pericles
ἐπιτήδευμα a
τέχνη ~~Diadef~~
Facta.
Si animalia ratione carentia laudauerim
ὑπτιότητα
Deus p quietē dixit matri Periclis parituram leonem.

κώμιον. εἰ γὰρ δεῖ ὁμολογουμένων ἀγαθῶν βάσκανον γίνεσθαι, οὐκ ἔτι ὁμολογήσεται τὰ ἔχοντα ἀντίθεσιν· εἰ δὲ διὰ ἰδιαζούσης ὕλης ἐμπίπτοι ἢ ἀποκρύψαι οὐ δυνάμεθα διὰ τὸ τὸν ἀκροατὴν αὐτὸ ζητεῖν, τῇ τε μεθόδῳ αὐτὸ καθαιρήσομεν· καὶ τὰς λύσεις ἰσχυροτέρας ἐποίσομεν· ὡς ἀριστείδης καὶ ἰσοκράτης ἐν τῷ πανηγυρικῷ καὶ τῷ βουσίριδι· ὧν ἁπάντων τὸ κάλλιστον· καὶ πλάτων οὕτω φησὶν, ὅτι τοιοῦτον οὔτε ἧκέ ποτε εἰς ἀνθρώπους, οὔτε ἥξει δῶρον ἐκ θεοῦ. Ἢ βίον αὐτῷ. οἱ γὰρ ἀθηναῖοι τὸ παλαιὸν τοὺς ἑαυτῶν παῖδας γράμματα καὶ νήχεσθαι ἐξεπαίδευον. τὸ μὲν διὰ τοὺς νόμους· τὸ δὲ διὰ τὰς ναυμαχίας. Εἶτα τῆς αὐτῷ. ἰστέον ὅτι ἐν παντὶ λόγου μέρει χώραν ἔχει τὰ τῆς συγκρίσεως, ἐν μὲν προοιμίοις· ὡς ἰσοκράτης ἐν τῇ ἑλένῃ· ἐν δὲ τοῖς ἀγῶσι καὶ ἐν τῷ τέλει, ὡς ὁ αὐτὸς ἐν τῷ εὐαγόρᾳ· καὶ αὖθις ὁ δημοσθένης ἐν μέσοις τοῖς ἀγῶσιν ἐν τῷ περὶ στεφάνου.

Ὑποπεποίηκεν ἐνταῦθα ἐγκώμια προσώπου, καὶ πράγματος· ἵνα ἐν μὲν τῷ προσώπῳ διδάξῃ τὸ κυρίως γένος. καὶ τὴν κυρίως τροφήν. καὶ τὰ τοιαῦτα. ἐν δὲ τῷ πράγματι τὰ ἀνάλογα τούτοις. ἰστέον δὲ ὅτι ἐνταῦθα τὴν φρόνησιν ἀλλ' οὐ τὴν γνῶσίν φησιν. ἡ μὲν γὰρ φρόνησις φυσικόν ἐστι δώρημα· ἡ δὲ γνῶσις ἐκ μαθήσεως προσγίνεται. Ἐπαινέσαι δὲ, ζητεῖται πῶς λαβεῖν μὲν τὴν σοφίαν δυνατόν· ἐπαινέσαι δὲ ἀδύνατον· καὶ φασὶν ὅτι ὁ μὲν λαβὼν, μέρους αὐτῆς μετείληφεν· ὁ δὲ ἐπαινῶν πρὸς ὅλην τὴν τῆς σοφίας δύναμιν ἀποδύεται. Ἄρης μετὰ τῆς ἀθηνᾶς· ἐπειδὴ ἐν τῷ πολέμῳ δεῖ μὲν καὶ τόλμης καὶ φρονήσεως· ὧν ἡ μὲν εἰς ἄρην· ἡ δὲ εἰς ἀθηνᾶν ἀναφέρεται. Καὶ θεῶν παῖδες. τοῦτο οἱ μὲν ἀντὶ τοῦ τῆς ἀναστροφῆς κεφαλαίου· οἱ δὲ ἀντὶ τῶν πατέρων εἰρήκασι. Καὶ παρὰ σῶν ὅλην· ἕτεροι ζώων ἀναγινώσκουσι.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΨΟΓΟΥ.

Συντάττεται ὁ ψόγος τῷ ἐγκωμίῳ, διά τε τὸ τοῖς αὐτοῖς διαιρεῖσθαι κεφαλαίοις. καὶ ὅτι τοῦ πανηγυρικοῦ εἰς ἐγκώμιον καὶ ψόγον διαιρουμένου διδάξας τὰ τοῦ ἐγκωμίου, καὶ περὶ τοῦ ψόγου διδάσκει. Τόπου δὲ κοινοῦ. ἔοικεν ὁ ἀφθόνιος τὸ ὑπέρ τινος κοινὸν τόπον μὴ εἰδέναι· ἐπειδὴ παρ' ἐν μὲν τῷ ἐγκωμίῳ διαφορὰν κοινοῦ τόπου καὶ ἐγκωμίου οὐκ εἰσήνεγκεν. ἐν δὲ τῷ ψόγῳ εἰσήνεγκε. τὸ γὰρ ἐν τῷ ὅρῳ τοῦ κοινοῦ τόπου προσκείμενον, ἢ καλῶν, οὐχὶ τοῦ ἀφθονίου φασὶν εἶναι, ἀλλ' ἑτέρου. καὶ γὰρ καὶ οὐδαμοῦ ἐν τῇ τοῦ κοινοῦ τόπου διδασκαλίᾳ, τοῦ ὑπέρ τινος κοινοῦ τόπου ἐμνημόνευσε. δῆλον δὲ τοῦ κατά τινος. Τῷ τὸν μὲν τόπον. ὁ μὲν ἀφθόνιος οὕτως. ἕτεροι δὲ καὶ ἄλλα φασὶ, τῷ τὸν μὲν μετὰ τὴν ἀπόδειξιν φέρεσθαι, τὸν δὲ ψόγον καὶ πρὸ τῆς ἀποδείξεως· καὶ τῷ τὸν μὲν μέρος εἶναι τοῦ λόγου, καὶ κατὰ προσώπων εἰ καὶ συμπεπλεγμένων τῷ πράγματι καὶ ἀορίστων λέγεσθαι. τὸν δὲ ψόγον οὐ κατὰ προσώπων μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ πραγμάτων γυμνῶν. οἷον πολέμου. ναυμαχίας. Διαιρεῖται δὲ. οὐκ εἶπε τοῖς ἐναντίοις τῷ ἐγκωμίῳ. ὡς τὴν κατασκευὴν τοῖς ἐναντίοις τῇ ἀνασκευῇ· καί τοι ἐναντίον τῷ ἐπαινεῖν γένος ἢ τροφὴν τὸ ψέγειν αὐτά. λύεται δὲ ὅτι ἐκεῖ μὲν ἐναντίον τὸ σαφὲς τῷ ἀσαφεῖ, οὐ κατὰ μόνην τὴν ὕπαρξιν, ἀλλὰ καὶ τὴν τοῦ λόγου προφοράν· ἐνταῦθα δὲ γένος καὶ γένος, καὶ τροφὴ καὶ τροφή. καὶ οὐδὲν ἐναντίον. μόνῃ δὲ τῇ ὕλῃ διαφέρει, ὅτι ἐν μὲν τῷ τὰ προσόντα τινὶ καλὰ, ἐν δὲ τῷ τὰ προσόντα κακά. Τοσαῦτα δὲ δεῖ. οὐ τὰ αὐτὰ λέγει· ἔστι μὲν γὰρ ὅτε καὶ τοῦτο γίνεται· ἀλλ' οὐκ ἀεί· οὐδ' ἐν πᾶσι· ἀλλὰ τοσαῦτα τουτέστι πρόσωπα καὶ πράγματα, καὶ τοιαῦτα. ἰστέον ὡς ἐν τοῖς ἐγκωμίοις ἐπιτηδεύειν δεῖ γλαφυράν τε καὶ ἁβροτέραν καὶ θεατρικὴν φράσιν μετά τινος σεμνότητος· ὥσπερ ἐν τοῖς συμβουλευτικοῖς ὄγκου δεόμεθα καὶ ἀξιώματος· καὶ ἐν τοῖς δικανικοῖς σφοδρότητος τῆς ἔμψυχον τὸν ἀγῶνα ποιούσης.

[Marginalia, right page:]
Aristides
Isocrates
Comparatio in omnib. orationis partib. habet locum
Isoc.
Isocr
Demos
φρόνησις a
γνῶσις D
De vituperatione
~~Differt vituperatio a loco commun~~
Locũ comunem in laudē nō agnosci ab aphthonio sed in vitupa. notā. latte autem neq; rte uidet agnitus a Cicer. si gentili credimus diceti in li. 2. capite 7.
Character Orationis in genere laudatiuo
Haec uerba materialiter posita esse intelligendum. ut sit sensus. Haec uerba ἢ καλῶν quae in diffinitione loci communis posita sunt aiunt aduentitia esse & falso addita
Nō comunes loci siue qui sunt in uitia directi, quales legimus a cicerone compositos &c

λει τινές φασι μὴ δεῖν εἶναι μελέτην ψόγου. ἔδειξε γοῦν αὐτὴν ἐν τῷ ἐγκωμίῳ ἐκ τῶν αὐτῶν τῷ ψόγῳ συγκειμένην. ἀλλὰ φαμὲν, ὡς οὐ πάντως ὁ τῷ ἐγκωμίῳ ἐγγυμνασθεὶς ἤδη καὶ πρὸς ψόγον ἱκανός ἐστιν. ὅθεν καὶ πολλοὺς ὁρῶμεν πρὸς ἐπαίνους δεξιοὺς, οὐ μὴν καὶ πρὸς ψόγον, ὡς ὅμηρον, πίνδαρον· ἑτέρους δὲ τοὐναντίον· ὡς τὸν ἀρχίλοχον. Προὔθηκε δὲ τὸν φίλιππον εἰς ψόγον φασὶν, ἢ ὡς φιλέλληνα. ἢ ὅτι αὐτὸς τὰ μακεδόνων εἰς μέγα πρῶτος αἴρειν ἤρξατο, ὑφ' ὧν οἱ ἐν ἀθήναις ἀπώλοντο ῥήτορες. ἐποίησεν οὖν τοῦτο ὡς σοφιστὴς ὁ ἀφθόνιος τοῖς ῥήτορσι τιμωρῶν. Καθίστατον χείριστον. εὐφυῶς κατεσκεύασεν ὅτι πάντας τοὺς πονηροὺς ὁ φίλιππος ὑπερέβαλλε. δείκνυσι γὰρ τοὺς μὲν μακεδόνας ἁπάντων τῶν βαρβάρων χείρονας. τοὺς δὲ πελλαίους τῶν ἄλλων μακεδόνων· τοὺς δὲ φιλίππου προγόνους τῶν ἄλλων πελλαίων. τὸν δὲ αὐτοῦ πατέρα τῶν προγόνων. τὸν δὲ φίλιππον τοῦ πατρός. Τὸ πρῶτον ἐξέωσαν. καὶ μὴν οὐκ ἐξελάθησαν. ἀλλ' ἐς ἀποικίαν διὰ πλῆθος ἐξεπέμφθησαν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα ἐν ἀδείᾳ τοῖς σοφισταῖς. πιθανῶς ὡς τὰ πολλὰ καὶ μὴ ἀποδεικτικῶς ἐπιχειροῦσιν. Ἐξ ἧς οὐδὲ δουλούμενοι. τοῦτο ἐκ τοῦ δημοσθένους εἴληφε. φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ὄλεθρος μακεδὼν, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον ἦν πρότερον πρίασθαι. Ἀθηναῖοι γάρ. ἐν τισὶ τῶν βιβλίων θηβαῖοι γράφονται. Ὡμήρευε. καταπολεμηθέντος γὰρ ἀμύντα ὑπὸ τῶν ἰλλυριῶν καὶ φόρους τοῖς κρατήσασι τελεῖν ἀναγκασθέντος, οἱ ἰλλυριοὶ λαβόντες εἰς ὁμηρείαν φίλιππον νεώτατον ὄντα τῶν υἱῶν παρέθεντο τοῖς ἀθηναίοις. Τῶν ἄκρων ἀποστερῶν. φασὶ τὸν ἔχετον τὴν θυγατέρα ὑπό του φθαρεῖσαν ἐγνωκότα, ταῖς οἰκείαις χερσὶν ἐκκεντῆσαι τὰς ὄψεις αὐτῆς καὶ σιδηρᾶς κριθὰς ἀλήθειν ἀναγκάσαι. εἰρηκότα τότε αὐτῇ τὰς ὄψεις ἀποδώσειν, ὅταν καὶ αὐτὴ τὸν σίδηρον ἄλευρον ποιήσῃ. τὸν δὲ φθορέα τῆς κόρης αἰχμόδικον τά τε ἄλλα μόρια περιτεμεῖν τοῦ σώματος καὶ αὐτὰ τὰ αἰδοῖα.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΙΣΕΩΣ.

Εἰκότως τῷ ἐγκωμίῳ καὶ ψόγῳ ἡ σύγκρισις ἕπεται. ἔστι γὰρ τοῦ αὐτοῦ αὐτοῖς εἴδους. διαφέρει δὲ ἡ παροῦσα σύγκρισις τῆς ἐν ἐκείνοις τε καὶ τῷ κοινῷ τόπῳ συγκρίσεως, ὅτι ἐκείνη μὲν μέρος ἦν γυμνάσματος. αὕτη δὲ ὅλον γύμνασμα. καὶ ὅτι ἐκεῖ μὲν ἢ μίαν πρᾶξιν μιᾷ πράξει παρεβάλλομεν, ἢ γένος γένει, ἢ τι τοιοῦτον. ἐνταῦθα δὲ πάντας τοὺς ἐγκωμιαστικοὺς κινοῦντες τόπους συγκριτικῶς ἐκφέρομεν. Δεῖ δὲ γινώσκειν ὅτι εἴτε ἀγαθῶν εἴτε κακῶν ποιούμεθα αὐτὴν ἐξέτασιν, δεῖ μὴ τῇ καθαιρέσει τῶν ἐξεταζομένων αὔξειν τὰ ἡμέτερα. οὐ γὰρ οὕτω μεγάλα ταῦτα ἀποδείξομεν. ἀλλὰ τότε ἔσται τὰ ἡμέτερα μεγάλα. ὅταν μεγάλων μείζονα φανῇ. ὡς τὸ ὁμηρικὸν, πρόσθε μὲν ἐσθλὸς ἔφευγε. δίωκε δέ μιν μέγ' ἀμείνων. καὶ ἐπὶ κακῶν ὁ δημοσθένης κατ' ἀνδροτίωνος. διόδωρος γὰρ οὐκ εἶπεν ὅτι οὐδὲν εὐκτήμων παρ' αὐτοῦ ἠδίκηται. ἀλλ' ὅτι πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα. πολλῷ δὲ ἐγὼ μείζονα. Συμβάλλεται δὲ ἡ σύγκρισις εἴς τε τὸ πανηγυρικὸν, ἐπειδὴ καὶ διπλοῦν ἐγκώμιόν ἐστι. καὶ πρὸς τὸ δικανικόν. οἱ γὰρ ἀντεγκληματικοὶ στοχασμοὶ καὶ ὅροι, καὶ ἡ κατὰ ἀμφισβήτησιν συγκριτικῶς ἐκφέρονται. ὅτι δὲ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς τοῦ πολιτικοῦ λόγου μέρεσι σύγκρισις εἰσάγεται, εἴρηται ἐν τῷ ἐγκωμίῳ. Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο ὡς εἰ καὶ διπλοῦν ἐγκώμιον ἡ σύγκρισίς ἐστιν, ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη διὰ πάντων τῶν ἐγκωμιαστικῶν κεφαλαίων ἰέναι. μὴ δὲ ζητεῖν παραιτήσεως τρόπους, τῆς ἀνειμένης φράσεως μὴ σφόδρα ἀνάγκην ἐχούσης τῇ τέχνῃ τῶν ἐγκωμίων ἕπεσθαι. Συνάπτων. ἀπὸ τῶν συλλογισμῶν κἀνταῦθα. τιθέντες γὰρ ὡς προτάσεις τὰ γένη τῶν συγκρινομένων καὶ τὰς πράξεις ἢ ἄλλο τι ὕστερον συνάγομεν θατέρῳ τὸ μεῖζον. οἷον ὡς ἐν τῇ τοῦ ἀφθονίου μελέτῃ. γεγόνασι τοίνυν ἀμφότεροι

γῆς

γῆς οὐ μιᾶς. καὶ ἑξῆς. εἶτα τὸ συμπέρασμα. ἴσω δὴ τὸ γεγενῆσθαι χώρας ὁμοίας. καὶ ἑξῆς. Ἢ χρηστὰ πονηροῖς. διπλῆς οὔσης τῆς συγκρίσεως κατά τε ποιότητα καὶ ποσότητα, ἡ μὲν διὰ τῶν χρηστῶν καὶ τῶν φαύλων τῆς ποιότητός ἐστιν. ἡ δὲ διὰ τῶν μικρῶν καὶ μεγάλων τῆς ποσότητος. παρέλειπε δὲ ἐν μὲν τῇ προτέρᾳ πρὸς τὸ ἐντελὲς τῆς διαιρέσεως, τὸ καὶ πονηρὰ χρηστοῖς. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τό τε μεγάλα μεγάλοις, καὶ μικρὰ μικροῖς. καὶ μεγάλα μικροῖς, ὡς δυνάμενα ἐκ τῶν τεθέντων καὶ αὐτὰ νοηθῆναι. ἐν μὲν γοῦν τῇ προτέρᾳ τὰ τρία σκέλη τῆς διαιρέσεως εἰπὼν, τὸ ἓν παρέλειπεν. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τὸ ἓν εἰπὼν, τὰ τρία παρέλιπεν. Ἢ χρηστὰ πονηροῖς. οὐ τὰ ὁμολογούμενα ἀγαθὰ καὶ πονηρά. οἷον ἀρετὴν καὶ κακίαν, ἢ φῶς καὶ σκότος. ἀλλὰ τὰ μέσα. ὅταν κατὰ μὲν φύσιν ἀλλήλοις ἐναντία ᾖ. οὐ μὴν καὶ κατὰ τὴν τῶν πολλῶν ἢ τῶν σοφῶν ὑπόληψιν. τὸ μὲν ὁμολογούμενον ἀγαθὸν ᾖ. τὸ δὲ πονηρόν. ἀλλὰ πολλὴ ἡ περὶ τούτων ἡ διαμάχη. οἷον πενίας καὶ πλούτου. μάλιστα γὰρ τούτων τὸ μέσον ἐπαινούμενόν ἐστιν ἡ αὐτάρκεια. Οὐδὲ δὲ συγκρίνοντας. τρία φησὶν ὁ γεωμέτρης χρήσιμα περιγίνεσθαι τῷ οὕτω συγκρίνοντι. πρῶτον μὲν τὸ σαφέστερον τὸν λόγον καὶ εὐμνημονευτότερον γίνεσθαι, διὰ τὸ μὴ τὰς διαφορὰς τῶν τόπων ἀπομηκύνεσθαι. δεύτερον δὲ τὸ καὶ τὰ μεγέθη καὶ τὰς ὑπεροχὰς ἐναργεῖς ὁρᾶσθαι συνεγγὺς οὔσας. καὶ μὴ ἀποκρυπτομένας. ἢ ἀποκρυπτούσας τὰς ἐλάττονας. τρίτον ὅ φησι καὶ ἀφθόνιος, ὡσπερεὶ καὶ δρομέων ἅμα συντρεχόντων καὶ ἀντιτρεχόντων ἀλλήλοις ἅμιλλαν. Ἀρετὴν. ἀρετὴν ἐνταῦθα οὐ τὴν καθόλου φησί. πρὸς τίνα γὰρ ἄλλην αὐτὴν συγκριθείη ἑτέρας καθόλου μὴ οὔσης. καὶ δὴ καὶ τῶν συγκρινομένων ὁμογενῶν ἔστι δὲ ὅτε καὶ ὁμοειδῶν ὀφειλόντων εἶναι. ἀλλὰ τὴν μερικὴν καὶ ἄτομον ἀρετὴν τῆς ἀνδρείας τὴν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀχιλλέως καὶ τὴν ὁμοίαν τὴν ἐν τῇ τοῦ ἕκτορος. Τὸν πηλέως πρὸς ἕκτορα. πρᾶγμα βούλεσθαι τὴν ἀρετὴν συγκρίνειν εἰπὼν. νῦν πρόσωπα εἰσάγει. ἢ οὖν οὐχ ἁρμοδίως τὸ προοίμιον εἰσενήνεκται, ἢ ἀχιλλέα καὶ ἕκτορα τὰς ἐν ταῖς ψυχαῖς τούτων φησὶν ἀρετάς. οἶμαι δὲ μᾶλλον ἀληθεύειν τὸ πρότερον. Προῆλθον τοίνυν. παρεῖται ὁ ἀπὸ τοῦ ἔθνους τόπος τῷ σοφιστῇ. διὰ τὸ δεύτερον ἐν τούτῳ κατὰ πολὺ εἶναι τοῦ ἀχιλλέως τὸν ἕκτορα. ὁ μὲν γὰρ ἕλλην. ὁ δὲ βάρβαρος. Πρόγονος ὑπῆρχε δάρδανος. τὸν λαομέδοντα ἐνταῦθα παρέλιπεν. ἐπειδὴ γὰρ μέσον ἀχιλλέως καὶ διὸς δύο εἶπεν αἰακὸν καὶ πηλέα, οὐ βούλεται μέσον ἕκτορος καὶ διὸς τρεῖς ἐμφῆναι. ἵνα μὴ ἐγγύτερος ᾖ διὶ ἀχιλλεὺς ἕκτορος φαίνοιτο. καὶ διὰ ταῦτα δὲ ἀνωτέρω τὸν λαομέδοντα τῷ πριάμῳ συνῆψεν.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΗΘΟΠΟΙΙΑΣ.

Τῶν τελεωτέρων προγυμνασμάτων ἐστὶ καὶ ἡ ἠθοποιία. τὸ γὰρ πιθανὸν ὅπερ δὴ κεφάλαιόν ἐστι τῆς ῥητορικῆς, ἐν αὐτῷ διδασκόμεθα, οἰκείοις τοῖς ἤθεσι τῶν ὑποκειμένων προσώπων τοὺς λόγους ποιεῖν γυμναζόμενοι. εἰκότως οὖν μετὰ τὰ προλαβόντα ὡς τελεώτερον τέτακται. χρήσιμον δὲ καὶ πρὸς τὰ τρία εἴδη τῆς ῥητορικῆς. καὶ τὰ τέσσαρα τοῦ πολιτικοῦ λόγου μέρη. καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς ἔνθα ἂν ᾖ χρεία, ταῖς ἠθοποιίαις χρώμεθα. δοκεῖ δὲ καὶ πρὸς τὸν ἐπιστολιμαῖον χαρακτῆρα γυμνάζειν, εἴγε καὶ ἐν ἐκείνῳ δεῖ τοῦ ἤθους τῶν τε ἐπιστελλόντων, καὶ τῶν πρὸς οὓς ἐπιστέλλουσι ποιεῖσθαι πρόνοιαν. Μίμησις ἤθους. μέμφονταί τινες τῷ ὅρῳ κατὰ τὸ πλεονάζων. ὡς συμπεριλαμβάνοντι τῇ λογικῇ μιμήσει καὶ τὴν γραφικὴν καὶ ἀνδριαντοποιητικήν. καὶ γὰρ ἐκεῖναι μιμοῦνται ἤθη. ἔδει οὖν φασι, μίμησις λογικὴ προσθεῖναι. Μίμησις δὲ ἤθους εἰπὼν καὶ τὰ πάθη καὶ τὰς διαθέσεις, καὶ ἕξις, καὶ φύσις ἐδήλωσε. ταῦτα γὰρ πάντα ἐν ἠθοποιίαις

Δ Credo hunc Aphthonij interpretem esse ~~eum~~ innominatum illum q formas eloquutionis Hermogenis est interpretatus

πάθος διάθεσις τύχη τέχνη προαίρεσις ἕξις — Quid?

μιμούμεθα. πάθος μὲν οἷον ἔλεος, θυμόν, μῖσος, φθόνον. ἔστι γὰρ πάθος πρόσκαιρος ψυχῆς κατάστασις. διάθεσιν δὲ, οἷον τύχην, ἢ τέχνην, ἢ προαίρεσιν. τύχην μὲν, οἷον τίνας ἂν εἴποι λόγους πένης, ἢ πλούσιος, καὶ τὰ τοιαῦτα. τέχνην δὲ, οἷον τίνας ἂν εἴποι λόγους ναυτικὸς ἢ γεωργός. προαίρεσιν δὲ, τίνας ἂν εἴποι λόγους φίλος ἢ ἐχθρός. ἕξιν δὲ, τίνας ἂν εἴποι λόγους ὁ ἐνδηνεκεῖ μανίᾳ ὤν. φύσιν δὲ οἷον τίνας ἂν εἴποι λόγους πρόβατα ἢ ἀλώπεκες. Προσώπου. ἔστι φασί τινὸς προσθεῖναι καὶ πράγματος. ἐν γὰρ ταῖς προσωποποιΐαις ἐστὶν ὅτε καὶ πραγμάτων ἤθη μιμούμεθα. ὥσπερ ἐν τῷ κατάπλῳ Λουκιανὸς τὸ τῆς κλίνης καὶ τοῦ λύχνου ἐμιμήσατο. καὶ τῶν ἀλόγων ζώων. ὥσπερ Ὅμηρος τὸ τοῦ Ἀχιλλείου ἵππου. ἀλλ' ὅμως ὅταν προαίρεσιν αὐτοῖς καὶ λόγων ἦθος περιτιθῶμεν, προσώποις καὶ αὐτὰ ἀναλογοῦσι. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ προσωποποιΐαν λέγονται. Εἰδωλοποιΐα δὲ. ὥσπερ Εὐριπίδης ἐν τῇ Ἑκάβῃ παρεισάγει τὸ τοῦ Πολυδώρου εἴδωλον, καὶ Ὅμηρος τὸ τοῦ Πατρόκλου ὁμιλοῦν τῷ Ἀχιλλεῖ. Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ τεθνηκὸς πρόσωπον εἰ μὲν ὡς μετὰ θάνατον λέγον εἰσάγεται, εἰδωλοποιΐαν ποιεῖ. εἰ δὲ ὡς πρὸ τοῦ θανάτου καὶ ζῶν, ἠθοποιΐαν. Ἡ μὲν οὖν διαίρεσις. τοῦτο οἱ μὲν ἐπιδιαίρεσίν φασι τῆς ὅλης ἠθοποιΐας εἶναι. οἱ δὲ ὑποδιαίρεσιν τοῦ ὁμωνύμου τῆς ἠθοποιΐας εἴδους. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὰ προτεθέντα παραδείγματα τότε παθητικὸν, καὶ ἠθικὸν, καὶ μικτὸν οὔτε εἰδωλοποιΐας, οὔτε προσωποποιΐας ἐστίν. ἀλλὰ μόνης ἠθοποιΐας. ὁ πότερον δὲ ἂν τούτων ἀληθὲς ᾖ, οὐδὲν τῷ λόγῳ λυμαίνεται.

Prosopopoeia — Lucian — Idolopoeia — Homer — Euripid — Homer — Quid Idolopoeia & Ethopoeia intersint — [illegible]

Ἦθος μὲν γὰρ ἡ βουλή. Ἰστέον ὅτι πολλάκις οὐ μόνον ἦθος καὶ πάθος, ἀλλὰ καὶ πρᾶγμα συνεμφαίνεται. οἷον τίνας εἴποι λόγους ἀριστεὺς γέρων ἐπὶ πόλεμον τὸν υἱὸν προτρεπόμενος. πρᾶγμα γὰρ ἐνταῦθα ἡ προτροπή. ἀλλ' ἐν τῇ ἠθοποιΐᾳ πρὸς τὸ τοῦ λέγοντος μόνον ἦθος ἐγυμναζόμεθα. πρὸς γὰρ τὴν τελείαν τῆς προτροπῆς διαίρεσιν οἱ προτρεπτικοὶ καὶ θετικοὶ γυμνάζουσι λόγοι. διὸ κἀνταῦθα μὴ δὲ τὴν τελείαν τῶν κεφαλαίων τῆς θέσεως παραληπτέον διαίρεσιν. δεῖ γὰρ μὴ τοὺς προτρεπτικοὺς ὑπὸ τὰς ἠθοποιΐας πίπτειν. ἀλλὰ τοὐναντίον. Συντόμῳ. τουτέστι κομματικῷ. ἀνθηρῷ δὲ ἀντὶ τοῦ λαμπρῷ. ὡς γὰρ τὴν ὅρασιν τὰ ἄνθη. οὕτω καὶ τὴν ἀκοὴν αἱ ἡδεῖαι καὶ κομματικαὶ λέξεις ἡδύνουσιν. ἅπερ εἰσόμεθα ἐν τοῖς περὶ λαμπρότητος Ἑρμογένους. Ἀπολύτῳ. ἢ ἀσυνδέτῳ. ἢ ὡς ἕκαστον τῶν κώλων ἰδίαν ἔννοιαν περιέχειν. καὶ μὴ ἐξηρτημένα ἀλλήλων εἶναι. Πλοκῆς τε καὶ σχήματος. πλοκῆς μὲν οἷον ὑπερβατῶν, περιόδων, καὶ τῶν τοιούτων. σχήματος δὲ, οἷον τοῦ καινοπρεποῦς καὶ τῶν ἄλλων. οὐ γὰρ παντός φησι σχήματος. οὐ γὰρ οἷόν τε. ἐπεὶ πᾶς λόγος διὰ σχημάτων γίνεται. ἀλλὰ τοῦ συνεχῶς ὑπαλλαττομένου. καὶ μεταβαλλομένου. οἷον ἐξ ἐλεγκτικοῦ εἰς ἐρωτηματικόν. καὶ τὰ τοιαῦτα. τὸ γὰρ περὶ τὰ τοιαῦτα καταγίνεσθαι πάθους ἀλλότριον. ἴδιον δὲ χαιρόντων, καὶ γελώντων καὶ θρηνούντων τὸ συντόμως καὶ διὰ βραχέων ἕτερα ἑτέροις ἐπάγειν. ἀλλ' οὐδὲ διηγήσεων σωζουσῶν τὴν ἀκολουθίαν δεησόμεθα. εἰ δὲ μὴ, λύοιτο ἂν τὸ πάθος. Τοῖς τρισὶ χρόνοις. ἀρξόμεθα γὰρ ἀπὸ τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ ἀναδραμούμεθα ἐπὶ τὸν παρεληλυθότα. κἀκεῖθεν αὖθις ὑποστρέψομεν εἰς τὸν ἐνεστῶτα. οὐ γὰρ ἀμέσως ἥξομεν ἐπὶ τὸν μέλλοντα ἀλλὰ μνημονεύσομεν διὰ βραχέων τῶν ἐνεστώτων. καὶ οὕτως ἐξετάσομεν τὰ μέλλοντα. μαντικωτέρῳ τῷ λόγῳ χρώμενοι.

Hinc disces cur fabius caput libri tertij de suasoria & prosopopoeia inscripserit — Hermogens — πλοκή σχῆμα — Tria tempora

Τὸ γὰρ εἰς πεῖραν ἧκον. τοῦτο ἀπὸ τοῦ Θουκυδίδου ἐπιταφίου ἔλαβε παραφράσας αὐτό. ἔχει δὲ οὕτως ἐκεῖνο. καὶ λύπη οὐχ ὧν ἄν τις μὴ πειρασάμενος ἀγαθῶν ἢ καλῶν στερίσκηται. ἀλλ' οὗ ἂν ἐθὰς γενόμενος ἀφαιρεθῇ. Καὶ νῦν ἑκατέρων. τῶν ἀρρένων δηλονότι καὶ θηλειῶν.

Thucydi

: ς διήγημα progymnasma — Narratio ἁπλῆ, ἐγκατάσκευος, ἐνδιάσκευος

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ.

Ecphrasis — Tria narrationum gna.

Τριῶν ὄντων εἰδῶν τῆς διηγήσεως, ἁπλοῦ, ἐγκατασκεύου, καὶ ἐνδιασκεύου. τοῖς μὲν ἐνδυσὶ γυμνάζει ἡμᾶς τὸ διήγημα. τῷ δὲ ἐνδιασκεύῳ ἡ ἔκφρασις. ἔδει ὡς ἐοικὸς συνεζευγμένην τῷ διηγήματι ταύτην μετ' ἐκεῖνο εὐθὺς τάττεσθαι. ἀλλ' ἐπεὶ τῶν τελεωτέρων ἐστὶ τοῦτο καὶ ποικιλωτέρων. καταγίνεται δὲ καὶ περὶ ἃ τὸ ἐγκώμιον καὶ ὁ ψόγος, καὶ ἡ σύγκρισις καὶ ἡ ἠθοποιΐα, περὶ πρόσωπα δηλαδὴ καὶ πράγματα, καιρούς τε καὶ τόπους, καὶ τὰ τοιαῦτα, εἰκότως αὐτοῖς συνετάχθη. εἰ δὲ καὶ τὸ διήγημα παρεπόμενα ἔχει τὰ περιστατικὰ πρόσωπον, πρᾶγμα, καὶ τὰ λοιπά. ἀλλ' ἐκεῖνο συνίσταται μόνον ἐκ τούτων. οὐ μὴν καὶ περὶ αὐτὰ καταγίνεται πάντα. ἀλλὰ περὶ μόνον τὸ πρᾶγμα. ὡς καὶ ὁ ὁρισμὸς αὐτοῦ δείκνυσι. συντελεῖ δὲ ἡ ἔκφρασις καὶ πρὸς τὰ τρία τῆς ῥητορικῆς εἴδη ὥσπερ καὶ τὸ διήγημα. καὶ πρὸς τὰ δύο τοῦ πολιτικοῦ λόγου μόρια, τὴν διήγησιν λέγω καὶ τοὺς ἀγῶνας. τὸ γὰρ εὐθὺς ἐν προοιμίοις ἢ ἐν ἐπιλόγοις. ἔνθα μάλιστα συντέμνεται ὁ λόγος, ἐκφράζειν ἄτεχνον κρίνεται. διαφέρει δὲ ἔκφρασις διηγήματος ὅτι τὸ μὲν ψιλὴν ἔχει τοῦ πράγματος ἔκθεσιν. ἡ δὲ πειρᾶται θεατὰς ἐργάσασθαι μικροῦ τοὺς ἀκούοντας. καὶ ὅτι τὸ μὲν τὰ καθόλου ἐξετάζει. οἷον ὅτι ἐπολέμησαν Ἀθηναίοις Λακεδαιμόνιοι. ἡ δὲ τὰ κατὰ μέρος. οἷον ὅτι τοιᾷδε καὶ τοιᾷδε μηχανῇ χρησάμενοι. καὶ τοιῷδε τρόπῳ τῆς ὁπλίσεως. Περιηγηματικός. περιηγεῖσθαί ἐστι τό τινα προϊέναι τινὸς καὶ δεικνύειν αὐτῷ ἃ μή πω τεθέαται. τὸν δὲ τοῦτο ποιοῦντα περιηγητὴν λέγομεν. Καιρούς τε καὶ τόπους. χρόνος καιροῦ διαφέρει. ὅτι ὁ μὲν περιεκτικὸς καὶ ἀόριστος. ὁ δὲ καιρὸς μερικός τε καὶ ὡρισμένος. οἷον ἔαρ. θέρος. ἡμέρα. νύξ. καὶ τὰ τοιαῦτα. διὸ οὐδὲ τὸν χρόνον εἶπεν ἐκφράζεσθαι. ἀλλὰ τὸν καιρὸν μόνον ὡς ὡρισμένον. ἰστέον δὲ ὅτι καὶ πάντα τὰ περιστατικὰ ἐκφράζεται πλὴν τῆς αἰτίας ὅτι τε καθ' αὑτὴν οὐχ ὑφέστηκε. καὶ διότι κατασκευῆς ἴδιον αὕτη. παραβάλλομεν μέντοι ταύτην ἐν ταῖς ἐκφράσεσιν ὡς κατὰ αὐτὴν κατασκευάσαι τὴν διασκευήν. δεῖ γὰρ μὴ κατ' ἔκφρασιν μόνον προϊέναι. ἀλλὰ καὶ τὰς αἰτίας τῶν ἐκφραζομένων προνοεῖν. τοῦ καλῶς ἔχειν ἕκαστον πρός τε ἔπαινόν τε τῶν ἐκφραζομένων καὶ τοῦ ποικιλώτερον τὸν λόγον καὶ τερπνὸν γίνεσθαι. ἐκ κατασκευῆς ὁμοῦ καὶ διασκευῆς. Ὥσπερ ὁ συγγραφεύς. συγγραφέα τὸν Θουκυδίδην καλεῖ κατὰ τὸ ἐξαίρετον, ὡς ποιητὴν τὸν Ὅμηρον φαμὲν, καὶ ῥήτορα τὸν Δημοσθένην. τὸ δὲ χειμέριον ὄνομα λιμένος ἐστί. Δεῖ δὲ ἐκφράζοντας. εἰ δὲ πρᾶγμα ἐκφράζομεν. οἷον πόλεμον, τά τε πρὸ τοῦ πολέμου διελευσόμεθα τὰς στρατολογίας, τὰ ἀναλώματα, τοὺς φόβους. εἶτα τὰς συμβολάς. τὰς σφαγάς. τὰ τραύματα. ἐφ' ἅπασι δὲ τῶν μὲν τὴν ἧτταν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν. τῶν δὲ τὰ τρόπαια, καὶ τοὺς παιᾶνας. Πεζομαχίας ἢ ναυμαχίας. τῶν συνεζευγμένων ἐστὶ τὴν νυκτομαχίαν εἰπόντος τοῦ Ἀφθονίου. ὁ γεωμέτρης καὶ τὴν ναυμαχίαν συνεζευγμένην εἶναί φησιν. εἰ γὰρ ἐκείνη τοιαύτη διὰ τὸν καιρὸν τῆς νυκτὸς ἔσται πάντως. καὶ αὕτη διὰ τὸν τῆς θαλάσσης τόπον. τῶν περιστατικῶν εἰ ἑκάτερα, εἰ δὲ τοῦτο διπλῆ ἔσται ἄρα καὶ διπλῆ καὶ πολλαπλῆ πλειόνων περιστατικῶν συνδραμόντων. Χαρακτῆρα ἀνειμένον. περὶ τούτου τελεώτατα ἐν τοῖς περὶ ἀφελείας ἐν τῷ περὶ ἰδεῶν Ἑρμογένους βιβλίῳ μαθησόμεθα. Καὶ ὅλως ἀπομιμεῖσθαι. οἱ μὲν ἔφασαν ὅτι δεῖ μὴ μόνον τὰ γεγονότα. ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ γεγονότα μὲν, ἐνδεχόμενα δὲ γενέσθαι, λέγειν ὅτι γεγόνασιν. οἱ δὲ τὸ μήτε τὰ μεγάλα μικρῶς λέγειν. καὶ τὰ μικρὰ μεγάλως, μήτε τὰ δεινὰ μετρίως. καὶ τοὐναντίον. μήτε τὴν φυγὴν μέτριον οὖσαν πρᾶγμα ἢ δρασμὸν δειλοτέρως λέγειν ἢ ὑποχώρησιν μετριωτέρως. μήτε τὴν δειλίαν οἰκονομίαν, ἢ τὴν σωφροσύνην ἠλιθιότητα. ἀλλ' οἷά ἐστι τὰ πράγματα τοιαῦτα καὶ λέγειν.

Narratio fit per circumstantias — ~~Ecphrasis & narratio differunt~~ — ἔκφρασις a, διήγημα D — περιηγεῖσθαι qd — χρόνος, καιρός διαφέρει — Circumstantiae — Historicus i. Thucidides — Chimerio port — Geometra — Hermogens — pro politiano in pa Epistola.

πολιτικοῦ λόγου μόρια ἡ διήγησις καὶ οἱ ἀγῶνες

Colligitur ex multis locis hunc aphthonij interpretem esse eundem q scripsit in hermogenem

ἐπειδὴ σκοπὸς τῷ ἐκφράζοντι ὑπ᾽ ὄψιν ἄγειν τὰ ἐκφραζόμενα. Πράγματα. πράγματα ἐνταῦθα τὰ τοῖς προσώποις ἀντιδιαστελλόμενα. ἀλλ᾽ ἁπλῶς πάντα, κἂν τόπος ἢ κἂν χρόνος. Ἰστέον δὲ ὅτι τὸ παρὸν προγύμνασμα οὐδὲν ἴσως κωλύει καθ᾽ αὑτὸ συστῆσαι ὑπόθεσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ τῶν μορίων ἐστί. φράσεως δὲ ποικίλης ἐν τούτῳ δεόμεθα. πρὸς γὰρ τὴν ὑποκειμένην ὑπόθεσιν ἁρμόζειν δεῖ καὶ τὸ τῆς ἀπαγγελίας εἶδος.

Αἱ ἀκροπόλεις δέ, ἀνειμένως καὶ ἀφελῶς ἐπήγαγε τὸ δέ, μὴ προηγησαμένου τοῦ μέν. τὸ δὲ ἄρα συμπέρασμά ἐστι συλλογισμοῦ. Τῇ δ᾽ ἑτέρᾳ γέγονεν εἴσοδος. ἐκ τῶν ἐπιφερομένων δοκεῖ δεῖν ἀνόδους γράφεσθαι. Τῶν ὄντων ὑπόμνημα, ἢ τῶν θεῶν. ἢ τῶν τεσσάρων στοιχείων φησὶ τοὺς τύπους γεγράφθαι. Τῆς τῶν πεισιστρατιδῶν. ἥ τις τὸ πρῶτον μὲν καλλιρρόη ὠνομάζετο. ὕστερον δὲ ἐννεάκρουνος τῶν τυράννων οὕτω καλεσάντων. Ἔχον τὸν ἀριθμόν. ἀπὸ γὰρ δυοκαίδεκα βασιλέων ἐπελεσιουργήθη. Σταδίῳ προσεοικώς. στάδιον ἐνταῦθα οὐ τὸ μέτρον λέγει, ἀλλὰ τὸ θᾶκον.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΣΕΩΣ.

Θέσις λέγεται καὶ ὁ ὁρισμός. θέσις καὶ ἡ παράδοξος ὑπόληψις ἑνός τινος τῶν κατὰ φιλοσοφίαν γνωρίμων. ὡς ἡ τοῦ ἀντισθένους, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀντιλέγειν. ἢ τις τῶν πλειόνων γινομένη δόξα ἀστείων μὲν ὄντων αἵρεσις γίνεται. ἀγελαίων δὲ κοινὴ ἔννοια. θέσις καὶ ἡ τοπικὴ σχέσις. ὡς τὸ ἄνω καὶ κάτω. ἔστι δέ τι καὶ σχῆμα παρὰ τοῖς ῥήτορσιν ὃ κατὰ ἄρσιν καὶ θέσιν ὀνομάζεται. οἷον οὐ κοσμικῶς ἀλλ᾽ ὑπερκοσμίως. θέσις καὶ ὁ ὑποθετικὸς λόγος. ὁ μὴ ὢν μέν, ὡς ὢν δὲ παραλαμβανόμενος. ὃ καὶ εἰς ἄτοπον ἢ [illegible] ἀπάγων. οἷον θῶμεν τὴν ψυχὴν μὴ εἶναι ἀθάνατον, οὐκ οὖν, οὐδὲ ἀνταπόδοσις τῶν βεβιωμένων. εἰ δὲ τοῦτο οὐδὲ δίκη. εἰ δὲ οὐδὲ δίκη, οὐ πρόνοια. θέσις καὶ τὸ παρὰ τοῖς γραμματικοῖς ἐπίρρημα. τὸ ῥητορευτέον, πολιτευτέον. θέσις λέγεται, καὶ ἡ τῶν τοιούτων ἐπιρρημάτων λογικὴ ἐπίσκεψις. περὶ ἧς νῦν ἡμῖν ὁ λόγος. εἴρηται δὲ θέσις ἀπὸ τοῦ τίθεσθαι ἡμᾶς, καὶ ὥσπερ νομοθετεῖν καὶ δογματίζειν ὅτι τόδε καλὸν ἢ κακόν. τάττεται δὲ μετὰ τὰ προλαβόντα γυμνάσματα ὡς τελειοτέρα ἐκείνων. ἅτε ἀντίθεσιν καὶ λύσιν πρώτη ἐπιδεχομένη. διαφέρει δὲ θέσις ὑποθέσεως, ὅτι ἡ μὲν θέσις περὶ τῶν καθόλου διαλέγεται, οἷον εἰ γαμητέον. εἰ πολιτευτέον. καὶ δὴ καὶ ἀπεριστάτως προφέρεται. ἡ δὲ ὑπόθεσις μερικὴ διὰ τὰ περιστατικά. οἷον εἰ γαμητέον σωκράτει ἢ βασιλεῖ. συμβάλλεται δὲ ἡ θέσις πρός τε τὸ συμβουλευτικὸν εἶδος καὶ πρὸς τὸ ἀγωνιστικὸν μέρος τοῦ πολιτικοῦ λόγου καὶ τοῦ συμβουλευτικοῦ δὲ καὶ πρὸς ἑκάτερα τὰ μέρη. τό τε παραινετικόν, ὃ καὶ ἀστασίαστον. καὶ τὸ ὁμώνυμον τῷ γένει συμβουλευτικόν. ὅπερ καὶ στασιάζεται. καὶ γὰρ τῶν θέσεων αἱ μὲν τοῦ πανηγυρικοῦ εἴδους εἰσίν, οἷον εἰ προσκυνητέον τὸ θεῖον. εἰ τὴν ἀρετὴν τιμητέον. αἱ δὲ τοῦ συμβουλευτικοῦ. οἷον εἰ τοὺς ἐχθροὺς μισητέον. δέχεται μέντοι καὶ τὰ ἀστασίαστα ἀντίθεσιν καὶ λύσιν. εἰ καὶ μὴ διὰ μηδὲν ἄλλο, διὰ τό γε τοῖς ὠφελίμοις καὶ ἀγαθοῖς μὴ πανταχοῦ καὶ τὸ ῥᾷστον συνεῖναι. ἀλλ᾽ ὡς τὸ πλεῖστον διεστηκέναι μάλιστα τά τε ἥδιστα, καὶ τὰ βέλτιστα. χαλεπὸν γὰρ ἡ ἀρετή. ἰστέον καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ καθ᾽ ἡμᾶς λόγος διαιρεῖται εἴς τε τὸν ἐνδιάθετον καὶ τὸν προφορικόν. ὧν ὁ μὲν ἐνδιάθετος εἴς τε τὸν θεωρητικόν, καὶ τὸν πρακτικόν. καὶ ὁ μὲν θεωρητικὸς λόγος ἐστὶν ἐπίσκεψιν ἔχων ἄχρι μόνης θεωρίας ἱσταμένην. οἷον ζητοῦντες, πῶς κεῖται ὁ οὐρανός. ἄρα μυλοειδῶς, ἢ σφαιροειδῶς ἄχρι μόνης γνώσεως ποιοῦμεν τὴν ζήτησιν. πρακτικὸς δὲ ὁ λόγος ἐπίσκεψιν ἔχων τῇ διαδεχομένῃ πράξει λεγόμενος. οἷον συμβουλεύει δημοσθένης ὀλυνθίοις βοηθεῖν. τούτου δὲ πάλιν ὁ μὲν θεωρητικὸς διαιρεῖται εἰς θέσιν, καὶ τὸ πανηγυρικόν. ἔστι δὲ θέσις

λόγος ἐπίσκεψιν ἔχων οὐκ ἐκ τῆς διαδεχομένης πράξει γινόμενος. οἷον γαμητέον, πλευστέον. φαμὲν γὰρ μόνον ὅτι καλόν ἐστι τὸ γαμεῖν, ἢ τὸ πλεῖν. εἰ δέ τις ἀκούων γαμήσει, ἢ πλεύσει, οὐ παρὰ τοῦ εἰπόντος ἡ αἰτία. οὐ γὰρ ὁ εἰπὼν καλὸν τὸ πλεῖν ἤδη εἶπε καὶ τῷ πλεύσαντι, πλεῦσον. ἀμὴν ἐν τῇ ὑποθέσει τοῦτο. ἐν ἐκείνῃ γὰρ οὐκ ἐπ᾽ ἄλλῳ τινὶ ἡ συμβουλὴ γίνεται. ἀλλ᾽ ἵνα ὡς αὐτὴ ἡ πρᾶξις αὐτὴν διαδέξηται. πανηγυρικὸν δέ ἐστιν αὔξησις ὁμολογουμένων ἀγαθῶν ἢ κακῶν. τὸ δὲ πρακτικὸν διαιρεῖται εἰς βουλὴν καὶ δίκην. ἔστι δὲ βουλὴ μὲν λόγος προτρεπτικός, ἢ ἀποτρεπτικὸς τέλος ἔχων τὸ συμφέρον. δίκη δὲ ἀμφισβήτησις λογικὴ τέλος ἔχουσα τὸ δίκαιον. περὶ δὲ τοῦ προφορικοῦ εἴπομεν ἐν τοῖς περὶ γνώμης. Θέσις ἐστί. τὴν θέσιν ἔνιοι μὲν ὡρίσαντο λόγον ᾧ ἀναγκαίως οὐ παρέπεται πρᾶξις. τῇ γὰρ ὑποθέσει ἕπεται καὶ ἡ πρᾶξις, διὰ τὸ τὴν μὲν θέσιν ἀπερίστατον εἶναι. τὴν δὲ ὑπόθεσιν μετὰ περιστάσεων, καὶ τὸ τῇ μὲν θέσει μὴ ὑποκεῖσθαι πρόσωπον ἀκροατῶν. ὥσπερ ἐν τῷ κοινῷ τόπῳ τοὺς δικαστάς. τῇ δὲ ὑποθέσει ὑποκεῖσθαι αὐτὸ τὸ τὴν συμβουλὴν δεχόμενον πρόσωπον. ἑρμογένης δέ φησι, θέσις ἐστὶν ἐπίσκεψίς τινος πράγματος θεωρουμένου ἀμοιροῦσα πάσης ἰδικῆς περιστάσεως. νικόλαος δὲ ὁ σοφιστὴς οὕτω. θέσις ἐστὶ πρᾶγμα λογικὴν ἐπίσκεψιν ἐνδεχόμενον ἄνευ προσώπων ὡρισμένων καὶ πάσης ἑτέρας περιστάσεως. ἰστέον μέντοι ὡς εἰ καὶ τὰ περιστατικὰ τὰ ἄλλα ἀπεῖναι δεήσει. ἀλλ᾽ οὔ τι καὶ τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ὁ λόγος. οὐδὲ τὴν αἰτίαν τὴν κατασκευάζουσαν τὰ λεγόμενα. εἰ γὰρ μὴ πρᾶγμα ὑπόκειται περὶ τίνος ἐρεῖ ὁ λέγων. εἰ δὲ μὴ δι᾽ αἰτίαν ἀποδώσει τῶν λεγομένων πῶς κατασκευάσει ὅτι καλῶς λέγει. Θεωρουμένου. ἀντὶ τοῦ εἰς ἐξέτασιν καὶ δοκιμασίαν προκειμένου. ἢ μέχρι μόνης θεωρίας ἱσταμένου, ἐπεὶ μὴ δι᾽ ἀναμένει τὴν πρᾶξιν ἡ θέσις. ὥσπερ ὁ κοινὸς τόπος τὴν ψῆφον τῶν δικαστῶν. καὶ ὁ μῦθος καὶ ἡ χρεία καὶ ἡ γνώμη τὴν τῶν ἀκουόντων ὠφέλειαν. Τινός. τὸ τινὸς ἐνταῦθα οὐ μερικοῦ ἀτόμου φησίν. ἦ γὰρ ἂν ἦν ὑπόθεσις, ἀλλ᾽ ἑνός τινος εἴδους ὅπερ καθολικόν ἐστι. Τῶν δὲ θέσεων. ζητοῦσί τινες πότερον τὰς τῶν φιλοσόφων καὶ μαθητῶν καὶ γεωμετρῶν καὶ ὅλως μὴ δυναμένας ἀπὸ ἰδιωτῶν καταλαμβάνεσθαι. οἷον ἀστρονομικὴν [illegible]. ὀψαρτυτικήν. εὑρίσκονται καὶ τοιαῦται θέσεις εἰ ἀπὸ δρυὸς τὴν τρόπιν κατασκευαστέον. εἰ σιδηροῦν τὸν τῆς ἀσπίδος ὀμφαλὸν ποιητέον. εἰ δὲ χρυσαῖς δὲ χορδαῖς ἐν λύρᾳ χρηστέον. τὸ μὲν γὰρ ναυπηγοῦ. τὸ δὲ ἀσπιδοποιοῦ. τὸ δὲ μουσικοῦ. ἀλλ᾽ ἐμοὶ δοκεῖ κρῖναι. φησὶν ὁ σαρδέων πάσας τὰς τοιαύτας θέσεις ἐν ταῖς πολιτικαῖς ἀριθμεῖν. ὧν αἱ ἐπιστῆμαι καθ᾽ ἑκάστην πολιτείαν συμβαίνουσιν. ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἀφθόνιος τὴν θέσιν διαιρεῖ ὡς ἐν τῇ ἐκθέσει κεῖται. ὁ δὲ ἑρμογένης εἴς τε τὸ ἁπλοῦν, οἷον εἰ γαμητέον. καὶ τὸ πρός τι, οἷον εἰ βασιλεῖ γαμητέον. καὶ τὸ διπλοῦν, οἷον εἰ ἀθλητέον μᾶλλον ἢ γεωργητέον. Διενήνοχε δέ. ἰστέον ὡς εἰ καὶ τάχα τῶν τελεωτέρων αἱ ὑποθέσεις παρὰ τοῖς ῥήτορσιν ἅτε καὶ τὸ περιστατικὸν προσλαμβάνουσαι, ἀλλ᾽ οὖν ὑπὸ τὰς θέσεις τελοῦσιν ὡς [illegible]. ὡς οὖν ὑπὸ ταύτας ὑποθέσεις ἐκλήθησαν. κυρίως μὲν οὖν ὑποθέσεις αἱ συμβουλευτικαί. μετηνέχθη δὲ τὸ ὄνομα καὶ ἐπὶ τὰς δικανικάς τε καὶ πανηγυρικάς. Τῇ καλουμένῃ ἐφόδῳ. διὰ τῆς ἐφόδου ποιήσει προοίμιον ὁ ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ προκειμένου ἀρξάμενος πράγματος. καὶ μὴ ἔξω τούτου πλανώμενος. ὡς ἔχει τό, οὔτε τὴν ἀρετὴν ἐπαινῶν χωρίς, οὔτε τὴν κακίαν ἔξω ψόγου προσήκει καταλιπεῖν. καὶ ὡς τὸ ἐν τῇ τῆς παρούσης θέσεως μελέτῃ. καλεῖται δὲ ἔφοδος ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν διὰ ἐφόδου χειρουμένων πολεμίων. Νομίμῳ. δεῖ γινώσκειν ὅτι τῇ τοιαύτῃ διαιρέσει οὐκ ἐπὶ τῶν θεωρητικῶν ἀλλ᾽ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν χρησόμεθα θέσεων. αἱ μὲν γὰρ θεωρητικαὶ φιλοσόφου δέονται θεωρίας. τινὲς μέντοι τὴν θέσιν διὰ τὸ συμβουλευτικὴν εἶναι, τοῖς τε-

.1.1. alij aliter

Ex statibus solus negocialis dividitur in capita que dicuntur τελικὰ κεφάλαια

πραγματικὴ στάσις
Negocialis
Thesis habet negocialis finalis capita & aliqui locos Laudativos

λικοῖς κεφαλαίοις διεῖλον· ἐπεὶ καὶ ἡ πραγματικὴ μόνη τῶν στάσεων τούτοις διαιρεῖται. ἕτεροι δὲ τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς, γένει, ἀνατροφῇ, πράξεσι· καὶ ἴσως οὐ κακῶς. ἐνδέχεται γὰρ τοῦ εἴδους ὄντος συμβουλευτικοῦ πανηγυρικὴν εἶναι τὴν ὕλην· ὡς ἔχει τό, νόμος τὸν μέλλοντα δᾳδουχεῖν δοκιμάζεσθαι· ἀλκιβιάδης λαχὼν δᾳδουχεῖν δοκιμάζεται. ὁ τοίνυν ἀφθόνιος καὶ ἄμφω τὰς δόξας ἀποδεχόμενος, ἐν μὲν τῇ μεθόδῳ τοῖς τελικοῖς κεφαλαίοις τὴν θέσιν διαιρεῖσθαι ἐδίδαξεν· ἐν δὲ τῇ μελέτῃ τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς διεῖλεν αὐτήν. ἰστέον δὲ ὅτι δυνατὸν μὲν ἀνασκευάζειν τὰς θέσεις· οὐ σύνηθες δέ, διὰ τὸ μὴ ἐθίζειν τοὺς νέους τὰ τοῖς καλοῖς ἐναντία φρονεῖν. ἔτι ζητεῖται, εἰ τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς ἡ θέσις διαιρεῖται, τί ἂν διαφέροι τοῦ ἐγκωμίου. καί φησιν ὁ νικόλαος, ὅτι ἐν ταύτῃ μὲν ἐμπίπτει ἀντίθεσις· ἐν ἐκείνῳ δὲ οὐδαμῶς, εἰ μὴ ἄρα διὰ βιαζούσης ὕλης.

Nicolaus

1 Ἰστέον ὅτι τὸ μὲν προσῆλθον οὐρανοῦ, τοῦ γένους ἐστί, τὸ δὲ καὶ πρῶτον μὲν ἀνθρώπους, τῶν πράξεων· τὸ δὲ τύχης μοι δοκεῖς, ἡ λύσις κατ' ἔνστασιν. τὸ δὲ ἃ μὲν γὰρ κακοπραγοῦντες, ἐπιχείρημα κατασκευαστικὸν τῆς λύσεως· τὸ δὲ εἰ δὲ δὴ μάλιστα. ἑτέρα λύσις τῆς αὐτῆς ἀντιθέσεως κατὰ ἀντιπαράστασιν. τὸ δὲ οὐχ ὅσα ἂν τοῖς πράγμασιν· ἐπιχείρημα τῆς κατὰ ἀντιπαράστασιν λύσεως· τὸ δὲ καί μοι τὰς καθ' ἕκαστον, ἐργασία μία διόλου ἐστὶν εἰς κατασκευὴν τοῦ ἐπιχειρήματος ἄχρι τῆς δευτέρας ἀντιθέσεως. τὸ δὲ ταῦτα θανάτου δεινά, λύσις κατ' ἔνστασιν τῆς δευτέρας ἀντιθέσεως. τὸ δέ, ἐγὼ δ' αὖ τοὐναντίον, ἑτέρα λύσις κατὰ τὸ βίαιον· τὸ δὲ ὑπόθεσις ἀντὶ τοῦ αἰτία καὶ ἀφορμή· τὸ δὲ καὶ τί πόνον ἐπίσταται, λύσις καὶ αὐτὴ κατὰ τὸ βίαιον. τὸ δὲ μέγα ὁ γάμος, οἷον ἐπίλογός ἐστι.

Hypothesis ἀντὶ τοῦ αἰτία ἢ ἀφορμή

De legum promulgatione

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΥ ΕΙΣΦΟΡΑΣ.

Ζ Ἴσμεν μὲν τὴν τοῦ νόμου εἰσφορὰν προηγεῖσθαι τῆς θέσεως, διὰ τὸ ἐμφαίνεσθαι ἐν αὐτῇ πρόσωπον εἰ καὶ ἀόριστον. καὶ διὰ ταῦτα μερικωτέρα τῆς θέσεως οὖσα. δεῖ γὰρ ἀπὸ τῶν μερικωτέρων ἐπὶ τὰ καθολικώτερα προϊέναι. ἀλλ' ἐπεὶ τὰ γυμνάσματα πρὸς τελείους λόγους ἡμᾶς γυμνάζει, τουτέστι τὰς ὑποθέσεις, ἐκεῖνο δὴ καὶ τελεώτερον τὸ μᾶλλον γυμνάζον εἰς τὴν ὑπόθεσιν· τοιοῦτον δέ ἐστιν ἡ τοῦ νόμου εἰσφορά, μᾶλλον τῆς θέσεως κοινωνοῦσα τῇ ὑποθέσει, διὰ τὸ περίστασίν τινα δέχεσθαι προσώπου. νόμου τοίνυν εἰσφορὰ πολλαχῶς γίνεται. καὶ γὰρ καὶ ὅτε συνηγοροῦμεν νόμῳ ἢ παρ' ἡμῶν τεθέντι καὶ νῦν εἰσφερομένῳ, ἢ πάλαι τεθέντι καὶ κυρωθέντι, καὶ ὅτε δὴ κατηγοροῦμεν νόμου ἢ νῦν τεθέντος, ἢ πάλαι, ὅτε οὐδὲ εἰσφορά, ἀλλ' ἐκφορὰ μᾶλλον νόμου καὶ λύσις ἐστίν, ἔτι δὲ καὶ ἡνίκα ἀμφότερα ποιοῦμεν· ἐν μέρει μὲν κατηγοροῦντες τοῦ νόμου, ἐν μέρει δὲ συνηγοροῦντες αὐτῷ· ὡς καὶ ἡ τοῦ ἀφθονίου ἔχει μελέτη. εἰσφορὰν δὲ νόμου ταύτην καλοῦμεν, καὶ οὐκ ἐκφορὰν ἀπὸ τοῦ κρείττονος μέρους. ὁ μὲν γὰρ λύων νόμον παραθεὶς τοῦ κακοῦ γέγονε φρονιμώτερος· ὁ δὲ τιθεὶς ἐπ' ἀδήλοις ἐτίθει καὶ διὰ τοῦτο προτιμότερος. εἰσφορὰν δὲ νόμου, καὶ συνηγορίαν ταύτην ὠνόμασαν ἀπὸ τοῦ καθολικωτέρου. πᾶς μὲν γὰρ εἰσφέρων καὶ συνηγορεῖ τῷ εἰσφερομένῳ· οὐ μὴν πᾶς ὁ συνηγορῶν καὶ εἰσφέρει. ἢ καὶ ἀπὸ τοῦ συνηθεστέρου καὶ πυκνότερον γινομένου. οὐ γὰρ τοσοῦτον διὰ ἀνάγκης τοῖς κειμένοις καὶ πολιτευομένοις νόμοις συνηγοροῦμεν· πολλάκις γάρ, εἰ μὴ ἀμελοῖεν, ὅσον νόμους εἰσφέρειν ἀναγκαζόμεθα. διαφέρει δὲ τῶν κατὰ νόμον εἰσφορὰν ζητημάτων τὸ παρὸν γύμνασμα, ὅτι ἐκείνοις μὲν διά τινα συμβᾶσαν αἰτίαν ἢ εἰσφέρομεν νόμον, ἢ λύομεν· οἷον νόμος ταριχεύειν τὰ σώματα· ἐμίχθη τις τεταριχευμένῳ σώματι· καὶ γράφει τις λελύσθαι τὸν τῆς ταριχείας νόμον· καὶ αὖθις ἀλκιβιάδης μετὰ τὰ κατὰ κύζικον εἰσφέρει νόμον, μηδένα στρατηγὸν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἀνακαλεῖσθαι. ἂν δὲ οὕτως εἴπωμεν, νόμος ταριχεύειν τὰ σώμα-

διὰ ἀπὸ τῶν μερικωτέρων ἐπὶ τὰ καθολικώτερα προϊέναι

ὑπόθεσις ἀντὶ τοῦ αἰτία ἢ ἀφορμή .·. ·/·

στ. παραθείς

τα, καὶ γράφει τις αὐτὸν λελύσθαι, ἢ γράφει μηδένα στρατηγὸν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ἀνακαλεῖσθαι, γυμνασία ἔσται. συμβάλλεται δὲ ἡ τοῦ νόμου εἰσφορὰ πρὸς τὸ συμβουλευτικόν, ὥσπερ καὶ πᾶσα πραγματικὴ ὑπόθεσις· πρὸς δὲ μέρος λόγου τὸ ἀγωνιστικόν. Δέχεται πρόσωπον. πρόσωπον ἔχει τὸ τοῦ γράψαντος. τοῦτο δὲ καὶ ἡ θέσις ἠπόρει. ἀλλὰ καὶ ὃ ἁπλῶς περὶ οὗ ἐστιν ἡ γραφή· οἷον μοιχοῦ ἀνδροφόνου. ἢ ἀριστέως τυραννοκτόνου. Ὑποθέσεως λείπεται, ὑπόθεσίς ἐστι ζήτησις πολιτικὴ ἐφ' ὡρισμένων προσώπων καὶ πραγμάτων τὴν ἀμφισβήτησιν ἔχουσα· καὶ ἀπαιτοῦσά τινα παρὰ τῶν ἀκουόντων μετὰ τὸν λόγον ἐνέργειαν. Συνηγορία καὶ κατηγορία. τοῦτο οἱ μέν φασιν ὅτι ἢ συνηγοροῦμεν νόμῳ τινὶ· ἢ κατηγοροῦμεν ἑτέρου· ἐν ἄλλῳ μέντοι καὶ ἄλλῳ καιρῷ· οἱ δὲ ὅτι κατηγοροῦντες νόμου τινὸς ἕτερον ἀντὶ αὐτοῦ εἰσφέρομεν· ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀφθόνιος ἐμελέτησεν.

hypothesis qd'

Ἔστι δὲ νόμος. τὸν ὁρισμὸν τοῦ νόμου ἐκ τοῦ ῥήτορος λαβὼν παρῴδησεν ὁ ἀφθόνιος. ἐκεῖνος γὰρ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν κατὰ ἀριστογείτονος οὕτω φησί· πᾶς ἐστι νόμος εὕρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων ἁμαρτημάτων, κοινὴ δὲ συνθήκη πόλεως. τὸ δὲ συνθήκη δηλοῖ ἢ ὅτι πολλῶν συνελθόντων εἰς ταὐτὸ συνετέθη· ἢ ὅτι κἂν ὑφ' ἑνὸς τεθῇ τῇ συνθήκῃ καὶ συμφωνίᾳ τῶν ἄλλων κυροῦται. τὸ δὲ εἰς ἀμφότερα ἢ πρὸς τὰ ἑκούσια καὶ ἀκούσια ἀκτέον ὡς εἴρηται ἢ τοὺς θεοὺς καὶ ἀνθρώπους. Ἰστέον δὲ ὅτι τῶν νόμων οἱ μέν εἰσι κοινοί, ὡς οἱ καθόλου περὶ τῶν τῆς πόλεως· οἱ δὲ ἴδιοι οἱ περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους συμβολαίων· καὶ πάλιν τῶν νόμων οἱ μὲν ἀγαθῶν ἀμοιβὰς εἰσηγοῦνται· οἱ δὲ ἀδικημάτων τιμωρίαν ὁρίζουσι. διαφέρει δὲ ψήφισμα νόμου, ὅτι τὸ μὲν ψήφισμα πρὸς καιρόν ἐστιν· ὁ δὲ νόμος πρὸς ἅπαντα τὸν χρόνον ἀναφέρεται. Ἡ μὲν οὖν διαίρεσις. διαίρεσιν ἤτοι τὴν τεχνολογίαν λέγει, ἢ τὴν εἰς κατηγορίαν καὶ συνηγορίαν τοῦ προγυμνάσματος τομήν. Τὸ κεκλημένον ἐναντίον. ἐναντίον ὅπερ καὶ ἐν τῷ κοινῷ εἴρηται τόπῳ. ἐνταῦθα δὲ οἱ μέν φασιν εἶναι τόδε τὸ κεφάλαιον, τὸ εἰ μὲν οὖν δωροδοκίαν· οἱ δέ, τὸ δοκεῖ τε δέ μοι, βέλτιον δὲ τὸ δεύτερον. Ἰστέον δὲ ὅτι φράσεως ἐνταῦθα δεῖ συνεστραμμένης καὶ ἰσχυρᾶς· ὡς ἐγγὺς ὑποθέσεως ὄντος τοῦ γυμνάσματος.

Finitio legis

Demosthe

Legum divisio

ψήφισμα / νόμος

Ὥσπερ δίκαια κρίνετε. τοῦτο καθ' ὑποστροφὴν οὐκ ἐπὶ διόρθωσιν. τὸ δὲ κατηγορικὸν περὶ τοῦ νομοθέτου ὁ λόγος ὁ περὶ τοῦ νόμου. Ναί φησιν· ἀλλὰ μεγάλα. ἐντεῦθεν ἡ τῶν τελικῶν κεφαλαίων εἰσαγωγή. εἰσάγει δὲ ταῦτα ὁ σοφιστὴς οὐχ ὡς παρ' ἑαυτοῦ κατὰ θέσιν· ἀλλ' ὡς παρὰ ἐχθροῦ κατὰ ἀντίθεσιν. ἥ τις ἐστὶν ἀπὸ τοῦ δικαίου. καὶ ἀντεγκληματική· καὶ γὰρ τὸ δίκαιον μία τῶν δικαιολογικῶν ὑποπίπτει στάσεων. καὶ κατ' ἐκείνην διαιρεῖται, ὥς φησιν ἑρμογένης. Καὶ τί διαφέρει. ἑτέρα ἀντίθεσις ἀπὸ τοῦ δικαίου. τὸ γὰρ δίκαιον, ὡς εἴρηται, κατὰ μίαν μελετᾶται τῶν δικαιολογικῶν· μεμελέτηκε δὲ ἐνταῦθα κατὰ μετάληψιν· ὡς τὸ μὲν πρᾶγμα συγχωροῦντος τοῦ ἀντιλέγοντος ἤτοι τοῦ τὸν νόμον ἀνασκευάζοντος, τὸν δὲ χρόνον μόνον μεταλαμβάνοντος. ὡς δίκαιον μὲν τὸν μοιχὸν ἀναιρεῖσθαι, μὴ μέντοι πρὸ κρίσεως. εὐλόγως δ' οὖν ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὴν μετάληψιν ἀπήντησε συλλογιστικῶς. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο ἐν τῇ διαιρετικῇ παραδίδονται τέχνῃ, τὸ μετὰ τὴν μετάληψιν συλλογισμὸν εὑρίσκεσθαι· καὶ ταύτην αὐτῷ λύεσθαι· ὥσπερ κἀνταῦθα συλλογιζόμενος ὁ τῷ νόμῳ συνιστάμενος, τί φησι διαφέρει εἴτε πρὸ τῆς κρίσεως, εἴτε μετὰ τὴν κρίσιν ὁ μοιχὸς ὑφέξει τὴν δίκην· δι' ἀμφοτέρων γὰρ τὸ αὐτὸ πάντως ἀπαντήσεται τέλος. Ὅσον τυράννου. ἡ λύσις κατ' ἔνστασιν. Καὶ δῆμος μὲν· ὅσα γὰρ ἐν τῇ βουλῇ ἔδοξε, ταῦτα ἐπὶ τὸν δῆμον ἀνέφερον καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων τὰ ἀπὸ τοῦ δήμου ψηφιζόμενα ἀπὸ τῆς βου-

Hermogenes

Quae senatui placebant ad populum referebantur. Rursus quae populus sanciebat Senatus confirmabat & rata habebat.

λῆς ἐκυροῦτο. Ἐξ ἐναντιωμάτων· τοῦτό τινες οὕτως ἐνόησαν· οἱ νόμοι πάντες ἐξ ἐναντιωμάτων ἐτέθησαν· οἷον ἐτολμήθη φόνος· καὶ νόμοι κατὰ φονέων ἐγράφησαν· καὶ μοιχεία καὶ κατὰ μοιχῶν ὡσαύτως. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν. εὐφυὲς οὖν τὸ νόημα· οὐχ ἅπτεται δὲ τῆς ἀφθονίου ἐννοίας· ἐναντία γὰρ οὐ τὰ δημοκρατίαν καὶ τυραννίδα βούλεται ἀποδεῖξαι, εἰ καὶ παραφθείρει τὴν τοῦ λόγου σύνταξιν, ὡς καὶ πολλαχοῦ ἐν τοῖς προλαβοῦσι, ἐνδεικτικὴν μὲν γὰρ ἴσως ἠκρίβωσε· λογογραφίαν δὲ ἐπιτυχὸν οὐδαμῶς. Ἀλλὰ χαλεπωτέραν· ἀντίθεσις καὶ αὕτη ἀπὸ τοῦ συμφέροντος. τὸ δὲ τοὐναντίον μὲν οὖν ἡ λύσις κατὰ τὸ βίαιον. Ἄδηλον ὁ μοιχός· ἑτέρα ἀντίθεσις ἀπὸ τοῦ δικαίου· ἐνήλλαξε δὲ τὸ σχῆμα κατ' ἐρώτησιν τὸν λόγον προαγαγών· ἵνα δόξῃ λανθάνειν· καὶ πάλιν δὲ τὴν αὐτὴν λύσιν ἐπήγαγεν· ἣν καὶ πρότερον. Ὡς μοιχὸς ἀναιρούμενος· τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἐκβησομένου φασίν.

Τ
ΕΛΟ
Σ

ΙΣΑΓΩΓΗ ΣΧΟΛΙΩΝ ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΕΧΝΟΓΡΑΦΩΝ, ΕΙΣ ΤΑ ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ.

Δεῖ μὴ μόνον τοῖς τῆς φύσεως ἀγαθοῖς, ἀλλὰ καὶ οἰκείοις εὑρήμασι κατακοσμεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον· τριῶν γὰρ οὐσῶν γνωστικῶν δυνάμεων ἐκ τῆς φύσεως ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ψυχῇ, νοῦ, διανοίας, καὶ δόξης, δι' ἃς καὶ διενηνόχαμεν τῶν ἄλλων ἐμψύχων, φημὶ δὴ ζώων, καὶ φυτῶν, μὴ βουλομένη ἡ ἡμετέρα ψυχὴ τὰ δεύτερα φέρειν τῆς φύσεως, ἐφευρίσκει καὶ αὐτὴ τρία τινὰ πράγματα, ἐπιστήμην, τέχνην, ἐμπειρίαν, ἀναλογοῦντα ταῖς τρισὶν ἐκείναις γνωστικαῖς δυνάμεσι, καὶ ἡ μὲν ἐπιστήμη ἅτε δὴ ἄπταιστος οὖσα γνῶσις, ἀναλογεῖ τῷ νῷ. ἡ δὲ τέχνη πρὸς τὸ τῆς διανοίας κάλλος ἐξισοῦται· ὥσπερ γὰρ ἡ τέχνη πολλάκις τὴν τῆς ἀληθείας ὁδὸν βαδίζει, ὀλιγάκις δὲ τῆς ἀληθείας ἀποδιδράσκει τὴν αἴσθησιν, οὕτω καὶ ἡ διάνοια πολλάκις μὲν διανοουμένη τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, τῆς ἀληθείας οὐκ ἀφίσταται· ὀλιγάκις δὲ ταύτης ἀποφεύγει τὴν ἀκρίβειαν. Διάνοια δὲ εἴρηται ἀπὸ τοῦ διανοεῖν τινα ὁδόν. ἡ δὲ ἐμπειρία, ἀναλογεῖ τῇ δόξῃ· ὥσπερ γὰρ ἡ δόξα ἄνευ λόγου προέρχεται, οὕτω καὶ ἡ ἐμπειρία, αἰτίας τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ πραγμάτων οὐκ ἐπίσταται. Εἰ δέ τις ἀπορήσειε, διὰ τί τρεῖς εἰσι γνωστικαὶ τῆς ψυχῆς δυνάμεις, καὶ μὴ πλείους, ἢ ἐλάττους, γινωσκέτω, ὅτι τὸ γινώσκον ἢ μετὰ λόγου γινώσκει, ἢ ἄνευ λόγου· καὶ εἰ μὲν μετὰ λόγου, γίνεται ἡ διάνοια, εἰ δὲ ἄνευ λόγου, ἢ μὲν κρείττων ἢ κατὰ λόγον ἐστὶν ὑπὲρ ἀπόδειξιν, καὶ γίνεται ὁ νοῦς, ἢ δὲ ἥττων ἢ κατὰ ἀπόδειξιν, καὶ γίνεται ἡ δόξα· καὶ γὰρ ἡ δόξα χείρων, ἢ κατὰ ἀπόδειξίν ἐστιν· ἡ γὰρ δόξα ὡς ἀγνοοῦσα, οὐκ ἀποδ

ὑπὲρ ἀπόδειξιν οὖσα. Ἐπειδὴ δὲ τὴν ὑφ' ἡμῶν ἐξηγουμένην ῥητορικὴν ἐπίκτητον οὖσαν οἱ μὲν πέρα τοῦ προσήκοντος ἐξαίροντες, ἐπιστήμην ὠνόμασαν· ἄλλοι δὲ τέχνην αὐτὴν ἀπεκάλεσαν· ἕτεροι δὲ κακίζοντες ἐμπειρίαν ἀπεφήναντο. μάθωμεν τί ἐπιστήμη· τί τέχνη· τί ἐμπειρία. εἴπωμεν δὲ πρῶτον, τί ἐστιν ἐπιστήμη· καὶ τί ἴδιον αὐτῆς. ἐντεῦθεν, οἱ μὲν τὴν ἐπιστήμην ὁριζόμενοι, γνῶσιν ἄπταιστον οὐ κατώκνησαν λέγειν· ἄλλοι δὲ γνῶσιν τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ πραγμάτων καθὰ ἔχει φύσεως εἶπον. Ἀλλ' ἵνα μάθωμεν τί ἐστι γνῶσις τέσσαρά τινα κεφάλαια εἴπωμεν παρακείμενα ἀλλήλοις κατὰ τὴν φωνήν, διαφέροντα δὲ κατὰ τὸ σημαινόμενον. Εἰσὶ δὲ ταῦτα, γνωστικόν, γνωστόν, γνωστική, γνῶσις. Γνωστικόν ἐστιν αὐτὸ τὸ γινώσκον· ὡς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου· ὁ γὰρ ἄνθρωπος γνωστικὸν ζῷόν ἐστι. γνωστὸν δέ ἐστιν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ γινωσκόμενον. καὶ ἔχον φύσιν τοῦ γινώσκεσθαι, ἤτοι καταλαμβάνεσθαι. γνωστικὴ δὲ ὡς ἐπὶ τῆς ἡμετέρας διανοίας. γνῶσις δέ, αὐτὴ ἡ ἐνέργεια, ἤτοι γε ἀντίληψις· ἥτις γε διαβαίνει καὶ διακονεῖ μεταξὺ τοῦ γινωσκομένου καὶ τοῦ γινώσκοντος. Σύνηθες δὲ ἦν τοῖς παλαιοῖς τὰς ἕξεις γνώσεις ὀνομάζειν. Ἕξις δέ ἐστιν ἐπίκτητον πρᾶγμα. ὡς ἐπὶ τῆς ῥητορικῆς, καὶ τῆς φιλοσοφίας· καὶ αὐτὴν γὰρ οὖσαν τὴν φιλοσοφίαν ἕξιν γνῶσιν θείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀπεφήναντο. Σαφηνίσωμεν δὲ καὶ τὰ λοιπὰ μόρια τοῦ ὅρου τῆς ἐπιστήμης. Γνῶσις φησὶ τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ πραγμάτων. Πᾶσα τέχνη καὶ πᾶσα ἐπιστήμη, ἔχει καὶ ὑποκείμενον, ἔχει καὶ τέλος. καὶ ὑποκείμενον μέν ἐστι περὶ ὃ καταγίνεται. περὶ ὃ ἐνεργεῖ. τέλος δέ ἐστιν, οὗ χάριν πάντα, αὐτὸ δὲ οὐδενός. Ἐπὶ τῆς τεκτονικῆς δὲ γυμνάσωμεν τὸν λόγον, ἔχει ὑποκείμενον ἡ τεκτονικὴ

facultates cognoscendi .3.
Intellectus
Cogitatio
Opinio
Scientia
Ars
experimentum

διάνοια
νοῦς
δόξα

Philosophia qd?

διάνοια dicta ἀπὸ τοῦ διανοεῖν

ἐνέργεια ἤτοι ἡ ἀντίληψις

subiectum scientiae vel artis qd?

καταλαμβάνεσθαι ἢ γινώσκεσθαι

τὰς ἕξεις γνώσεις ἐπονομάζ οἱ παλαιοί.

τὰ ξύλα· τέλος δὲ τὸ ποιῆσαι θρόνον, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἁρμόζον τῇ τεκτονικῇ. διὰ τοῦτο γὰρ πάντα γίγνεται καθὰ ἔχει φύσεως. καλῶς προσέθηκε δὲ τὸ τοῦ ὅρου πέρας. αἱ μὲν γὰρ ἐπιστῆμαι περὶ τὰ καθόλου καταγίνονται ἀεὶ ὡσαύτως ἔχοντα, αἱ δὲ τέχναι περὶ τὰ μερικώτερα ἐν ῥοῇ ὄντα, καὶ ἀπορροῇ, καθὰ οὕτω ἔχει φύσεως αἱ ἐπιστῆμαι γιγνώσκουσι τὰ πράγματα, τουτέστιν ὄντως καὶ ἀληθῶς, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως προῆλθον. μαθόντες δὲ, τί ἐστιν ἐπιστήμη, μάθωμεν τί ἴδιον αὐτῆς. ἴδιον ἐπιστήμης ἐστὶ τὸ πάντα μετὰ λόγου γινώσκειν, καὶ ἀεὶ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν. δεῖ γὰρ εἰδέναι ὅτι ἐάν τις πρᾶγμα ἐπίσταται ἐκ τύχης ἢ ἐκ φύσεως, πολλάκις μὲν αὐτὸ γινώσκει, ἀλλ' ὅμως ἀγνοῶν τὴν αἰτίαν σφάλλεται. ὁ δὲ πάντα μετὰ λόγου γιγνώσκων, οὐδέ ποτε τῆς ἀληθείας τὴν αἴσθησιν ἀποδιδράσκει. ἀεὶ δὲ τὰ αὐτὰ πρόσκειται. ἐπειδὴ οὐκ ἐκ πλάνης τινὸς ἡ ἐπιστήμη βιαζομένη ἄλλοτε ἄλλως λέγει, ἀλλ' ἀεὶ τὰ αὐτά. ἐρωτώμενος γὰρ ὁ ἀστρολόγος ποῦ ἐστιν ἡ σελήνη, ἐν τῇ πρώτῃ τῇ καθ' ἡμᾶς σφαίρᾳ φήσει. καλῶς δὲ πρόσκειται καὶ τὸ περὶ τῶν αὐτῶν. οὐδὲ γὰρ περὶ τοῦ ἑρμοῦ ὁ ἀστρολόγος ἐρωτώμενος, τὰ περὶ τῆς σελήνης ἀποκρίνεται, ἀλλὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀποκρίνεται, περὶ ὧν καὶ ἐρωτᾶται. μάθωμεν δὲ τί ἐστι τέχνη, καὶ τί ἴδιον αὐτῆς. τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐκ καταλήψεων ἐμπειρίᾳ συγγεγυμνασμένων πρός τι τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ. ἢ ὡς ἄλλοι ἐξηγοῦνται, αὐτοὶ τῇ ἐμπειρίᾳ ἐκτιθέμενοι τὸν ὅρον. ἑκάστην δὲ λέξιν κειμένην ἐν τῷ ὅρῳ βασανίσωμεν. σύστημα, τουτέστιν, ἄθροισμα. δεῖ γὰρ εἰδέναι ὅτι πολλῶν θεωρημάτων, σύστημά ἐστιν ἡ τέχνη, ὥσπερ καὶ ἡ ἰατρικὴ πολλῶν θεωρημάτων σύστημά ἐστι. τὸ γὰρ ἄθροισμα τῶν θεωρημάτων αὐτῆς, αὐτὴν τὴν τέχνην συνίστησι. πολλάκις γὰρ θεωρήματα οἱ τῶν τεχνῶν ἐφευρεταὶ συναγαγόντες, ἑκάστῃ τέχνῃ ἁρμοδίως συνῆψαν. ἐκ καταλήψεων, τουτέστιν ἐξ ἐφευρέσεως. οὐ γὰρ ἐκ φύσεώς εἰσιν αἱ τέχναι, ἀλλ' ἐξ ἐφευρέσεως. ἐμπειρίᾳ τουτέστιν, οὐχ ὡς εἰκῇ καὶ ἐκ τύχης τὰ θεωρήματα ἐξέθεντο οἱ παλαιοί, ἀλλ' ἐμπειρίᾳ πρῶτον ἐδοκίμασαν τὴν τούτων ἀλήθειαν. καὶ οὕτως ἐξέθεντο. συγγεγυμνασμένων, τουτέστιν ὅτι οὐκ ἠρκέσθησαν τῇ πείρᾳ μόνον οἱ θεωρημάτων διδάσκαλοι, ἀλλὰ καὶ συνεγύμνασαν τὰ θεωρήματα ποίαν οἰκειότητα, καὶ τάξιν πρὸς ἄλληλα ἔχουσιν. πρός τι τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ. ἐντεῦθεν ὁ ὅρος διεχώρισε τὰς ἐπιστήμας, καὶ τὰς κακοτεχνίας, καὶ ματαιοτεχνίας ἀπὸ τῶν τεχνῶν. μέχρι γὰρ τούτου συμπεριλαμβάνει ὁ ὅρος καὶ ταύτας. ἐντεῦθεν δὲ, ὡς εἴπομεν, διαχωρίζει τὰς μὲν ἐπιστήμας τοῦτον τὸν τρόπον. αἱ ἐπιστῆμαι, οὐ πρός τι τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ εἰσίν. οἷον ὡς ἐπὶ τῆς φιλοσοφίας. αὕτη γὰρ οὐ κατὰ τὸν βίον ἡμῖν συμβάλλεται, ἀλλ' ὑπὲρ τὸν βίον. περὶ γὰρ ψυχῆς διαλαμβάνει, ἀλλὰ καὶ τὰς κακοτεχνίας διαχωρίζει. οὐδὲ γὰρ κακοτεχνία πρός τι τέλος εὔχρηστόν ἐστι τῶν ἐν τῷ βίῳ. πρὸς οἷς γὰρ οὐκ ὠφελεῖ ἡ κακοτεχνία, ἀλλὰ καὶ βλάπτει, ὡς ἐπὶ τῶν μαγγανευόντων, ἢ τῶν κλεπτῶν. ἀλλ' οὐδὲ ἡ ματαιοτεχνία συμβάλλεται τοῖς ἐν τῷ βίῳ. ὡς ἐπὶ τούτου τοῦ πολυτρήτου κέγχρου. οὐδὲν γάρ τι συμβάλλεται ἡμῖν εἰς τὸν βίον. τινὲς δὲ τὸ ἐκ καταλήψεων ὀργανικῶν ἐξηγήσαντο, βιασάμενοι τὴν ἀλήθειαν. ἡ γὰρ ἐπιστήμη, καὶ ἡ τέχνη, ἕξις ἐστὶν, ἡ δὲ ἕξις ἐν τῇ καρδίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ ἐστί. τὰ δὲ ὀργανικὰ ὡς ἐπὶ πᾶν τῶν πλείστων τεχνῶν ὑλικά ἐστιν. ἀδύνατον δέ ἐστιν ἔχειν ὑλικὰ ὀργανικὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ καρδίᾳ. ἔλθωμεν δὲ καὶ εἴπωμεν τί ἴδιον τέχνης ἐστίν. ἴδιον τέχνης ἐστὶ, τὸ πάντα μετὰ λόγου εἰδέναι, καὶ πολλάκις ἐπιτυχεῖν, ὀλιγάκις δὲ ἀποτυγχάνειν τῆς ἀληθείας, καὶ εἰ ἴδιον τέχνης ἐστὶ τὸ πλειστάκις ἀληθεύειν, ὀλιγάκις δὲ ψεύδεσθαι, πῶς εὑρίσκομεν πολλοὺς πολλάκις μὲν ἀποτυγχάνοντας, ὀλιγάκις δὲ ἐπιτυγχάνοντας. καὶ φαμὲν, ὅτι παρὰ τὴν τῶν

μετιόντων

Scientia de rebus sic sep[er] se habentib[us]

ἴδιον ἐπιστήμης

Artis finitio

ἐκ καταλήψεων qd significet

φιλοσοφία οὐ κατὰ τὸν βίον ἡμῖν συμβάλλει ἀλλὰ ὑπὲρ τὸν βίον

proprium artis

ἐπὶ τούτου τοῦ πολυ τρήτου κέγχρου

μετιόντων ἀμαθίαν, καὶ οὐ παρὰ τὴν τέχνην τοῦτο γίγνεται. οὐ δεῖ δὲ τὰς τῶν προσώπων ἁμαρτίας, ἐπὶ τὰ πράγματα μεταφέρειν. πάλιν ἀποροῦσιν, εἰ ἴδιον τέχνης τὸ μετὰ λόγου πάντα εἰδέναι, διά τι εὑρίσκομεν πολλὰς τῶν τεχνῶν ἀλόγως δημιουργούσας τὰ αὐταῖς ὑποκείμενα. καὶ λέγομεν, ὅτι κἂν κατὰ τοὺς μετιόντας ἄλογός ἐστι τῶν χρόνων ἡ παράδοσις εἰς λήθην ἐλθοῦσα, ἀλλ' οὖν πᾶσα τέχνη κατὰ τοὺς οἰκείους λόγους ἤτοι κατ' αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, λόγους ἔχει καὶ αἰτίας τινάς. οὐκ ἔστι γὰρ τέχνη ποτὲ ἄνευ λόγου ὥς φησι πλάτων. τέχνην δὲ ἐγὼ οὐ καλῶ, ὃ ἂν εἴη ἄλογον πρᾶγμα. καὶ εἰ πᾶσα τέχνη κατὰ τοὺς οἰκείους λόγους ἄπταιστός ἐστι, τί δήποτε μὴ λέγομεν, καὶ αὐτὰς τέχνας ἐπιστήμας. ἐροῦμεν. ἡ ἐπιστήμη ἑκάστοτε ἄπταιστός ἐστι. πταίει δὲ παρὰ τοὺς μετιόντας. ἡ δὲ τέχνη καὶ παρὰ τοὺς μετιόντας πταιστή ἐστι καὶ παρὰ τὸ ὑποκείμενον. ὑποκείσθω γὰρ ἰατρὸς ἄριστος ὑγείαν τῷ κάμνοντι περιποιούμενος. κἀκεῖνος μὲν κατὰ τὴν οἰκείαν τέχνην, ἄπταιστον τὴν ἰατρείαν προσφέροι τῷ κάμνοντι. ὁ δὲ κάμνων ἢ ἀπὸ ἀέρος ἢ ἀπὸ ἄλλου τινὸς βλαβεὶς, πταιστὴν ἔδειξε τὴν τέχνην. οὐ γὰρ αἱ τέχναι περὶ τῶν καθόλου διαλαμβάνουσιν, οὐδὲ περὶ τῶν ὡς αὕτως ἐχόντων, ἀλλὰ περὶ τῶν μερικωτέρων τῶν ὄντων ἐν ῥοῇ, καὶ ἀπορροῇ. πλατύτερον δὲ τὰ περὶ τῆς τέχνης διεξέλθωμεν, καὶ εἴπωμεν τινὰ διαίρεσιν τῶν τεχνῶν. ἔστι δὲ αὕτη. τῶν τεχνῶν αἱ μὲν, εἰς ἅπαξ εἰσὶν λογικαὶ πράξεως κατὰ τὸ ἀναγκαῖον μὴ δεόμεναι, ὡς ἐπὶ τῆς ῥητορικῆς καὶ ποιητικῆς. θεωροῦμεν γὰρ πολλοὺς τῶν σκεπτομένων εἴτε ῥητορικὸν εἴτε ποιητικὸν μὴ γραφῇ, τὰ ἑαυτῶν σκέμματα παραδόντας, εἰ καὶ τῷ πλάτωνι οὐ δοκεῖ, τῷ τῆς διαιρέσεως πατρί. ὁ γὰρ πλάτων καὶ πράξεως λέγει δεῖσθαι τὸν ῥήτορα, εἴγε τῇ ὑποκρίσει κέχρηται. ἡ γὰρ ὑπόκρισις τὴν τῆς πράξεως ἀναπληροῖ χρείαν. αἱ δὲ, τῶν τεχνῶν εἰσὶ πρακτικαὶ λόγου κατὰ τὸ ἀναγκαῖον μὴ δεόμεναι, ὡς ἐπὶ τῶν βαναύσων τεχνῶν. αὗται γὰρ μᾶλλον πράξει, ἤπερ λόγῳ κέχρηνται. ἐπεὶ δὲ ὁ λόγος σημαίνει τὴν αἰτίαν καὶ τὸν προφορικὸν καὶ ἕτερα, ἐνταῦθα λέγομεν λόγον οὐ τὸν σημαινόμενον τὰ τὴν αἰτίαν, ἀλλὰ τὸν προφορικόν. αἱ δὲ τῶν τεχνῶν εἰσὶ μικταί. τῶν δὲ μικτῶν αἱ μὲν εἰσὶν ἐπίσης λόγῳ καὶ πράξει κεχρημέναι ὡς ἐπὶ τῆς κιθαρῳδίας. ἄλλο δέ ἐστι κιθαρῳδία, καὶ ἄλλο κιθαριστική. κιθαρῳδία ἐστὶν ἡ εὔρυθμος συμφωνία τῶν χορδῶν καὶ τῆς ᾠδῆς. κιθαριστική ἐστιν ἡ μόνη τῶν χορδῶν εὐφωνία. αἱ δὲ τῶν τεχνῶν μᾶλλον λόγῳ κέχρηνται, ἧττον δὲ πράξει. ὡς ἐπὶ τῆς ὑποκριτικῆς. οἱ γὰρ ἐξηγηταὶ τὸν ὀρέστην εὐριπίδου ἐξηγούμενοι τὸν ὑποκρινόμενόν φασι τὸν μενέλαον, τοῦ ὀρέστου πολλὰ λαλήσαντος, ὀλίγῃ πράξει φασὶ κεχρῆσθαι τὸν ὑποκρινόμενον τὸν μενέλαον. τοῦ γὰρ ὀρέστου εἰπόντος ἀπόδος ὅσον ἔλαβες ἐμοῦ πατρὸς πάρα. σχηματίσασθαί φασι τὸν μενέλαον ἤτοι τὸν ὑποκριτὴν καὶ ἀνανεῦσαι. ὅθεν καὶ ὁ ἐπιφερόμενος ἴαμβος ὡς ἀνανενευκότος τοῦ μενελάου νομίσαντος περὶ τῶν χρημάτων τὸν ὀρέστην διαλέγεσθαι. ἐπιφέρεται οὕτως, οὐ χρήματ' εἶπον. ἰδοὺ οὖν ἡ ὑποκριτικὴ λόγῳ μᾶλλον κέχρηται, ἧττον δὲ πράξει. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ῥητορικῆς ἔστω ἡμῖν παράδειγμα. λόγῳ γὰρ μᾶλλον κέχρηται, ἧττον δὲ πράξει. αἱ δὲ τῶν τεχνῶν πράξει μᾶλλον κέχρηνται, ἧττον δὲ λόγῳ. ἐὰν ἐρωτήσῃ ὁ ἰατρὸς, πῶς παρῆλθε τὴν νύκτα ὁ κάμνων, καὶ τῆς τροφῆς εἴπῃ τὴν διαίτησιν τοῦ κάμνοντος. ἔλθωμεν δὲ καὶ εἴπωμεν τί ἐστιν ἐμπειρία, καὶ τί ἴδιον αὐτῆς. ἐμπειρία ἐστὶ κατά τινας, τριβὴ ἄλογος ἐκ παρατηρήσεως γινομένη. τριβὴ ἄλογος, τουτέστι γνῶσις ἄλογος. τὸ δὲ γὰρ γινώσκει ὁ ἐμπειρικὸς ἰατρός. ἐκ παρατηρήσεως δὲ γινομένη. ἐπειδὴ μιμητής ἐστιν ὁ ἐμπειρικὸς ἰατρὸς τοῦ δογματικοῦ. ὃ γὰρ ὁρᾷ ὁ ἐμπειρικὸς, τοῦτο καὶ μιμεῖται. ἄλλοι ὁριζόμενοι τὴν ἐμπειρίαν οὕτω λέγουσιν. ἐμπειρία ἐστὶ τήρησις καὶ μνήμη ἄλογος, ἀνθρωπίνη τῶν πολλάκις καὶ ὡσαύτως ὀφθέντων. μνήμη καὶ παρατήρη-

Nō oportet culpas hominū ad res ipsas transferre

οὐκ ἔστι τέχνη ἄνευ λόγου φησὶ πλάτων

Plato

Scientia & ars differunt

Artis diuisio: alias esse rationales, alias acti

Plato diuisionis pater

Plato

κιθαρῳδία / κιθαριστική

Euripi

ἐμπειρία τί;

Empirici medici

Experientiae diff[initi]o alia

ὑποκρίσ

γρ. οὔτε :: γρ. οὐκ

σις ἐκ παραλλήλου τὸ αὐτό. ἄλογος πρόσκειται, διὰ τὸ μὴ γινώσκειν τοὺς ἐμπειρικοὺς τὰς αἰτίας. ἀνθρωπίνη πρόσκειται, διὰ τὴν μνήμην καὶ τήρησιν τῶν ἀλόγων ζώων. κἀκεῖνα γὰρ ἔχουσι μνήμην καὶ τήρησιν τῶν πολλάκις καὶ ὡσαύτως ὀφθέντων. οὔτω γὰρ εἰς ἅπαξ θεωρῶν ὁ ἐμπειρικὸς ἀρκεῖται τῇ χρήσει· ἀλλὰ πολλάκις θεωρῶν ταῦτα μιμεῖται. ὡσαύτως γινόμενα. ἴδιον δὲ ἐμπειρίας κατά τινας ἀλόγως πάντα εἰδέναι καὶ αὐτῶν αἰτίας. ἄλλοι δὲ λέγουσιν ἴδιον ἐμπειρίας, τὸ πολλάκις μὲν ἀποτυγχάνειν, ὀλιγάκις δὲ ἐπιτυγχάνειν. καὶ τοῦτο ἐκ τύχης, διὰ παραδείγματος δηλούσθω τὸ λεγόμενον. ἰατρός ποτέ τις ἄριστος θεωρήσας τινὰ νέον πυρέττοντα ἐν θέρει ἀπὸ ξανθῆς χολῆς, προσήνεγκεν ὕδωρ τῷ νοσοῦντι μνησθεὶς τοῦ κανόνος, τοῦ λέγοντος, τὰ ἐναντία τῶν ἐναντίων ἀναιρετικὰ ἤτοι ἰάματα. καὶ τοῦτο ποιήσας ἰάσατο τὸν κάμνοντα. τοῦτο θεωρήσας ὁ ἐμπειρικὸς ἰατρός, προσήνεγκεν πᾶσιν ὕδωρ πυρέττουσιν ἀγνοῶν τὰς αὐτῶν διαθέσεις, μὴ τὸν λόγον ἐπιστάμενος καθ᾽ ὃν ἐκεῖνος ὁ ἰατρὸς προσήνεγκεν τῷ πυρέσσοντι τὸ ὕδωρ, καὶ οὕτως ἀνεῖλε τοὺς πυρέσσοντας. μόλις δέ τις ἐξ αὐτῶν τῶν καμνόντων ἐσώθη ἐξ ἐκείνων ἠπιώμενος ὑφ᾽ ὧν κἀκεῖνος ὁ ἐκ τοῦ ἀρίστου ἰατροῦ ἰαθείς. καὶ ἰδοὺ ἡ ἐμπειρία πολλάκις ἀπέτυχεν· οὐδ᾽ ἅπαξ δὲ κατὰ τοὺς οἰκείους λόγους ἀπέτυχεν, ἀλλὰ κἀκεῖνος ὁ ἰαθείς, ἐκ τύχης τινὸς ἐθεραπεύθη. εἰ μὴ γὰρ συνέβη ἐξ ἐκείνων αἰτιᾶσθαι, ἤμελλον καὶ αὐτὸς συναναιρεῖσθαι τοῖς ἄλλοις.

Τῆς ἐπιστήμης δὲ πρῶτον εἰκότως ἐμνημονεύσαμεν· ἐπειδὴ λογική ἐστι καὶ ἄπταιστος, τῆς τέχνης δεύτερον· ἐπειδὴ λογική ἐστι καὶ πταιστή. τῆς δὲ ἐμπειρίας τρίτης ἐπειδὴ ἄλογός ἐστι καὶ πταιστή. Ἀλλ᾽ ἔλθωμεν δὲ καὶ ζητήσωμεν εἰ δὴ τῆς ῥητορικῆς τὰ εἰωθότα τέσσαρα κεφάλαια ζητεῖσθαι ἐπὶ παντὸς πράγματος μὴ ἀμφιβαλλομένου. δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι οὐκ ἐπὶ παντὸς πράγματος ζητοῦμεν ταῦτα τὰ τέσσαρα κεφάλαια· οὔτω γὰρ εἰ δὴ τοῦ πυρὸς ζητοῦμεν εἰ ἔστι· καὶ γὰρ φανερῶς ὁρῶμεν τὴν ὕπαρξιν τούτου, οὕτω καὶ εἰ δὴ τῆς ῥητορικῆς τὸ εἰ ἔστιν οὐ ζητοῦμεν, φανερὰ γάρ ἐστιν ἡ ὕπαρξις αὐτῆς. ἀλλ᾽ ἀντὶ τοῦ εἰ ἔστι, ζητοῦμεν τὸ πόθεν τὴν ἔκπαλαι σύστασιν ἔχει ἡ ῥητορική. εἶτα τί ἐστι. καὶ τοῦτο γὰρ συμβάλλεται ἡμῖν ὡς δειχθήσεται. εἶτα τὸ ὁποῖόν τί ἐστι. ἐν τούτῳ γὰρ γνώσομεν τὰς διαιρέσεις αὐτῆς. εἶτα διατί ἐστιν. ἐν τούτῳ γὰρ τῷ κεφαλαίῳ τὸν σκοπὸν τῆς ῥητορικῆς ἔχομεν μαθεῖν. Τούτων οὕτως ἡμῖν προτυπωθέντων, οἱ μὲν τῶν ἐξηγητῶν μυθικοῖς ἀπάταις τερπόμενοι ἐξηγοῦνται τὴν ῥητορικὴν εἶναί ποτε ἐν τοῖς θεοῖς. καὶ παραφέρουσι τὸ δημιουργικὸν ἔπος ἐκεῖνο, οἱ δὲ θεοὶ πὰρ Ζηνὶ καθήμενοι ἠγορόωντο, εἶδος θέλουσι λέγειν τῆς ῥητορικῆς, τουτέστι τὸ δημηγορικόν. ἡμεῖς δὲ φαμὲν, ὅτι πάντα τὰ ἀγαθὰ ἡ θεία φύσις ἡμῖν ἐχαρίσατο. τὴν δὲ ῥητορικὴν ἡμεῖς παρὰ τοῖς θεοῖς οὐ λέγομεν γεγονέναι, τὴν δὲ πλείστην δύναμιν τῆς ῥητορικῆς ἐν τῷ προφορικῷ λόγῳ θεωροῦμεν. ὁ δὲ προφορικὸς λόγος, καὶ ὀδόντων χρήζει καὶ ὑπερώας καὶ τῶν ἄλλων σωματικῶν ὀργανικῶν. εἰ δὴ δὲ τῶν θεοῦ τὸ λέγειν τὰ τοιαῦτα, πάσης ἐστὶν ἀτοπίας ἀνάμεστον. ἄλλως τε δὲ καὶ παρὰ τοῖς ποιηταῖς ἄλλως λέγονται καὶ ἄλλως νοοῦνται. εἶτα δὲ λέγουσιν ὅτι μετὰ τοὺς θεοὺς, εἰς τοὺς ἥρωας μεταβέβηκεν ἡ τέχνη. εἴ γε θεωροῦμεν τὸν Πρίαμον τῶν ἐγκωμιαστικῶν εἴδει κεχρημένον. ὡς ὅτ᾽ ἂν λέγῃ, ὦ μάκαρ Ἀτρείδη μοιρηγενὲς, ὀλβιόδαιμον. τῷ δὲ συμβουλευτικῷ τὸν Νέστορα διαλεγόμενον πρὸς τὸν Ἀγαμέμνονα καὶ τὸν Ἀχιλλέα, τῷ δὲ δικανικῷ τὸν Ἰθακήσιον Ὀδυσσέα. φησὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ ὁ ποιητής. καὶ ἔπεα νιφάδεσσιν ἐοικότα χειμερίῃσιν. καὶ λοιπὸν βαθμηδὸν εἰς τὸ κοινὸν τῶν ἀνθρώπων ἦλθεν ἡ ῥητορική. θεωροῦμεν γὰρ ἀνδράποδα βάρβαρα παντὸς ἄμοιρα λόγου ἐπαινοῦντας ἀλλήλοις καὶ λέγοντας καὶ ἀπολογουμένους καὶ κατηγοροῦντας, ἅπερ

εἰσὶν

[Marginalia, left page:]
Quid sit expimentu exemplo medici docet
ἠπιώμενος
αἰτιᾶσθαι
Quattuor quae solet in omni re no dubia quaeri
Unde traxerit principiu rhetorica.
Homer?
Primus demonstrativo genere, Nestor deliberativo, Ulysses iudiciali genere usus. Quintilian? L. 2. ca
Homer?
Homer?
Homer?
αἰτιᾶσθαι aegrotare
Barbaros servos uti rhetorica. nota pro Quintiliano. li. 2º. cap. 12. in fine.

:: γρ. γνώμην
// αὐτὰ

εἰσὶν ἴδια τῆς ῥητορικῆς. πρὸς ταῦτα δὲ φαμὲν. ὅτι οὐδέποτε τὴν τῶν ἡρώων ἐκείνων εὔρυθμον προφορὰν ῥητορικὴν ἀποκαλοῦμεν, ἀλλὰ μᾶλλον, εἴδησιν λογισμοῦ καὶ ὀξύτητα τῶν ἄλλων πλείονα. οὔτε δὲ τὴν ἐν τῷ κοινῷ ῥητορικὴν λέγομεν· τέχνην γὰρ πάντως οὐκ ἔχει. τοῦτο δὲ λέγομεν ὅτι τῶν πραγμάτων τὰ μὲν, ἐκ φύσεώς εἰσι μόνως, ὡς εἰ δὴ τοῦ λίθου. τὰ δὲ ἐκ φύσεως καὶ τέχνης, ὡς εἰ δὴ τοῦ θρόνου. ἐκ τῆς φύσεως γὰρ ἡ τέχνη λαβοῦσα τὴν ὕλην, τὸν θρόνον ὑπετέλεσεν. ἡ οὖν ῥητορικὴ ἐν τῷ κοινῷ ὕλης τάξιν ἐπέχει. Ἀλλ᾽ ἵνα γνώμην τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς ὕπαρξιν πάντως τινὰ περιστατικὰ ζητήσωμεν κεφάλαια. πρόσωπον. τόπον, χρόνον. τρόπον. αἰτίαν. περιστατικὰ δὲ λέγονται, παρὰ τὸ περιΐστασθαι αὐτὰ ἑκάστῳ πράγματι. ταῦτα δὲ δι᾽ ἱστοριῶν ὑφηγησόμεθα. Γέλα πόλις ἐστὶ τῆς Σικελίας. ταύτης τύραννος ἐγένετο Ἱπποκράτης τις. τούτου περιδιασώζουσι δύο τινὲς Γέλων καὶ Ἐναίσιμος. καὶ δὴ ἀποθανόντος τοῦ Ἱπποκράτους, ἐπεθύμησαν οὗτοι οἱ παραδυναστεύοντες τῆς τυραννίδος. καὶ ὁ μὲν Ἐναίσιμος ἔρχεται εἰς τὴν Ῥόδον κἀκεῖ τυραννεῖ τῶν ἰδίων πολιτῶν. ἦν γὰρ Ῥόδιος. ὁ δὲ Γέλων ἔμεινε βασιλεύων ἐν τῇ Γέλᾳ τῇ πόλει. ὕστερον δὲ εἰς δυστυχίαν τῆς τυραννίδος αὐτῶν καὶ τῶν πραγμάτων καταστάντων, οὐκέτι ἔμεινεν ἐν τῇ πόλει τῇ Γέλᾳ, ἀλλ᾽ ἔρχεται ἐν τῇ Συρακούσῃ. ἔστι δὲ ἡ Συράκουσα μητρόπολις τῆς Σικελίας. κἀκεῖ διετέλει τυραννῶν. μετὰ θάνατον τοῦ Γέλωνος, ἐτυράννησεν Ἱέρων. οἱ δὲ, λέγουσιν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ. ἄλλοι λέγουσιν ὁ υἱὸς αὐτοῦ. παρεδυνάστευσε δὲ τούτῳ Κόραξ τις. οὗτος ὁ Κόραξ ὅπερ ἂν ἐβούλετο παρὰ τῷ βασιλεῖ, μεγάλως ἠκούετο. μετὰ θάνατον τούτου τοῦ Ἱέρωνος, τυραννεῖσθαι οὐκέτι ἤθελον οἱ Συρακούσιοι. λέγεται γὰρ ὅτι τοσαύτῃ τῇ ὠμότητι ἐχρήσατο κατ᾽ αὐτῶν, ὥστε προστάξαι τοῖς Συρακουσίοις μηδὲ φθέγγεσθαι τὸ παράπαν. ἀλλὰ διὰ ποδῶν καὶ χειρῶν καὶ ὀμμάτων σημαίνειν τὰ πρόσφορα. καὶ ὧν ἄν τις ἐν χρείᾳ γένοιτο. ἔνθεν καὶ τὴν ὀρχηστικὴν λαβεῖν τὰς ἀρχάς. τῷ γὰρ ἀποκεκλεῖσθαι λόγου τοὺς Συρακουσίους, ἐμηχανῶντο σχήματι δεικνύειν τὰ πράγματα. δεδιὼς οὖν ὁ τῶν Συρακουσίων δῆμος μή πως εἰς ὅμοιον ἐμπέσῃ τύραννον, οὐκέτι τυράννῳ τὰ πράγματα κατεπίστευσαν. Λοιπὸν ἐγένετο δημοκρατία πάλιν ἐν τοῖς Συρακουσίοις. καὶ ἤθελεν οὗτος ὁ Κόραξ πείθειν καὶ τὸν ὄχλον καὶ ἀκούεσθαι καθάπερ καὶ εἰ δὴ τοῦ Ἱέρωνος ἠκούετο. σκοπήσας δὲ ὡς ὁ δῆμος ἀστάθμητον καὶ ἄτακτον πέφυκεν πρᾶγμα, καὶ ἐννοήσας ὅτι λόγος ἐστὶν ᾧ ῥυθμίζεται ἀνθρώπου τρόπος, ἐσκέπτετο διὰ λόγου εἰ δὴ τὰ πρόσφορα τὸν δῆμον καὶ προτρέπειν καὶ ἀποτρέπειν. εἰσελθὼν οὖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾗ ὁ πᾶς συνηθροίσθη δῆμος, ἤρξατο λέγειν πρότερον θεραπευτικοῖς καὶ κολακευτικοῖς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ θορυβῶδες καταπραΰναι τοῦ δήμου. ἅτινα καὶ προοίμια ἐκάλεσε. μετὰ δὲ τὸ καταπραΰναι καὶ κατασιγῆσαι τὸν δῆμον ἤρξατο περὶ ὧν ἔδει συμβουλεύειν τῷ δήμῳ καὶ λέγειν ὡς ἐν διηγήσει, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνακεφαλαιοῦσθαι καὶ ἀναμιμνήσκειν ἐν συντόμῳ περὶ τῶν φθασάντων καὶ ὑπ᾽ ὄψιν ἄγειν τὰ λεχθέντα τῷ δήμῳ, ἅπερ ἐκάλεσε. προοίμιον. διήγησιν. ἀγῶνας. παρέκβασιν, ἐπίλογον. διὰ τούτων γὰρ ἐμηχανᾶτο τὸν δῆμον πείθειν καθάπερ ἕνα ἄνδρα. Προοίμιον δὲ λέγεται, τὸ προτιθέμενον τοῦ λόγου. οἶμος γάρ ἐστιν ἡ ὁδός. Διήγησις, ἔνθα τις τὴν τοῦ πράγματος ποικιλίαν διηγεῖται. Ἀγῶνες δὲ, ἔνθα παράγει δι᾽ ἐναγωνίων ἀποδείξεων ὁ ἐπιδεικνύμενος ὅτι ἀληθεύει. Παρέκβασις δέ ἐστιν, ἡνίκα τις πρὸς ἐπικουρίαν τῶν λεγομένων παρ᾽ αὐτοῦ, πειρώμενος δεῖξαι ὅτι ἀληθεύει, καὶ τὰ τοῦ πράγματος διηγεῖται. Ἐπίλογος δὲ ἡ ἀνακεφαλαίωσις τῶν καιρίων πραγμάτων τῶν προτεθέντων ἐν τῷ λόγῳ. ταῦτα δὲ διὰ παραδείγματος σαφηνίσωμεν. Προοίμιόν ἐστιν, ὡς ὅταν τίς ἐξευμενιζόμενος τοὺς δικαστὰς κατά τινος ποιούμε-

[Marginalia, right page:]
Rhetorica natura constat perficitur arte.
Circumstantiae
Gela
Hippocrates Tyrannus
Enaesimus oppressit Rhodu
Gelon Gela occupat deinde Syracusas
Hieron post Gelona invasit Tyrannidem.
Corax.
Hieronis & Gelonis crudelitas nemine patiebat loqui.
ὀρχησική a Syracusanis adinventa qb cum per rege loqui no liceret signis oculoru pedu manuum qd vellint innuebant
Corax primus omnium rhetorica usus.
Prooemium
Narr
Parecbasis
Agones.
Epilogus
Prooemii unde
περιστατικὰ κεφάλαια unde sic dicta sint. i. circumstantiae
ὀρχησική. i. saltatoria unde habuerit initiu & qd sit.
λέξει puto deesse

Corax primus invetor rhetoricæ

ἐναγομένου

Circumstantiæ omnis rei quinq:

Narratio

ἀγῶνες

Parecbasis excessus egressio.

Epilogus

Circumstantiæ quinq:

Rhetoricæ ptes quinq:

Tisias Coracis discipulus

Dilemma quid?

ἀγῶνος κακὸν κόρακος κακὰ ὠά. unde habuit ortū

Tisias rhetoricē profitet

Gorgias Leontinus discipulus Tisiæ

Quomodo bene dicendi scientia Athenas peruenerit

Gorgias Leontinus it Athenas legatus

Gorgias profitetur rhetoricem Athenis

Plato

Lampadas uocabant athenienses gorgiæ orationes

νος τοὺς λόγους εἴπῃ. αὐτοὺς δὲ δικαστὰς δικαιότατοι καὶ ὅσα ἕτερά εἰσιν ἐξευμενιζόμενα τοὺς δικαστάς. Διήγησις δέ ἐστιν ὡς ὅταν εἴπῃ ὁ κατήγορος τὸ τυχὸν ὅπως παρηκολούθησαν τὰ κατ' αὐτόν. οἷον, χρυσὸν παρακατεθέμην τῷ δεῖνι καὶ βούλεταί με τούτου στερίσκειν. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν διήγησίς ἐστιν ἡνίκα τις διηγεῖται τὴν τοῦ πράγματος ὑπόθεσιν. Ἀγῶνες δέ εἰσιν, ὅταν ὁ κατήγορος ἀγωνίζεται δεῖξαι ἀληθῆ τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα. Παρέκβασις δέ ἐστιν, ἡνίκα παρεκβαίνεται τοῦ πράγματος καὶ φθάνει εἰπεῖν διηγεῖται καὶ τὴν προτέραν τοῦ ἐνισταμένου διαγωγήν, πειρώμενος δεῖξαι αὐτὸν καὶ πρὸ τούτου κάκιστον ὑπάρχοντα. Ἐπίλογος δέ ἐστι, τῶν κυρίων πραγμάτων ἀνακεφαλαίωσις. Πέντε δέ εἰσί τινα περιστατικὰ ἑκάστου πράγματος. ταῦτα δὲ διὰ τῆς ἱστορίας καὶ αὐτῆς τῆς ῥητορικῆς ἐμάθομεν. πρόσωπον, τὸν κόρακα τὸν ἐφευρόντα τὴν ῥητορικήν. τόπον, τὴν σικελίαν. χρόνον, ὅτι μετὰ θάνατον γέλωνος καὶ ἱέρωνος, ἐφεῦρεν ὁ κόραξ τὴν ῥητορικήν. τρόπον, τὰ μέρη τὰ πέντε τοῦ λόγου. αἰτίαν διὰ τὸ πεῖσαι πάντας ὡς ἕνα ἄνθρωπον. οὗτος ὁ κόραξ οὐ φθόνῳ κρατούμενος τὴν τῆς ῥητορικῆς ἐκρύπτει διδασκαλίαν. πάντας διδάσκειν ἐπαγγελλόμενος ἐπὶ ὡρισμένων ποσῶν. Τισίας δέ τις ἀκούσας ὅτι τὸ πείθειν ἐπαγγέλλεται διδάσκειν ἡ ῥητορική, προσέρχεται αὐτῷ ὡς μαθεῖν βουλόμενος τὴν τέχνην, καὶ δὴ πᾶσαν εἰς ἄκρον διδάσκεται. στερίσκειν δὲ ἐπεχείρει τὸν κόρακα τοῦ μισθοῦ. διὸ καὶ δικαστήριον συνεκροτήθη. ἐν δὲ τῷ δικαστηρίῳ φησὶν ὁ τισίας πρὸς τὸν κόρακα τῷ διλημμάτων σχήματι χρησάμενος. διλήμματον δὲ σχῆμά ἐστι, λόγος ἐκ δύο προτάσεων ἐναντίων τὸ αὐτὸ πέρας συνάγων. ὦ κόραξ τί ἐπηγγείλω διδάσκειν. ὁ δὲ κόραξ φησί. τὸ πείθειν ὃν ἂν θέλῃς. πρὸς ταῦτα δὲ ὁ τισίας. εἰ μὲν τὸ πείθειν με ἐδίδαξας, ἰδοὺ πείθω σε μηδὲν λαμβάνειν. εἰ τὸ πείθειν με οὐκ ἐδίδαξας, καὶ οὕτως οὐδέν σοι παρέχω, ἐπειδὴ οὐκ ἐδίδαξάς με τὸ πείθειν. Πρὸς ταῦτα λέγουσι φῆσαι τὸν κόρακα τῷ αὐτῷ σχήματι χρησάμενον. εἰ μὲν τὸ πείθειν διδαχθεὶς πείθεις με μὴ λαβεῖν, δοῦναι ὀφείλεις τὸν μισθὸν ὡς διδαχθεὶς τὸ πείθειν. εἰ δὲ καὶ πάλιν οὐ πείθεις με μὴ λαβεῖν, καὶ οὕτως ὀφείλεις δοῦναι τὸν μισθόν. ὅτι γὰρ ἔπεισάς με τοῦ λαβεῖν τὸν μισθόν. πρὸς ταῦτα οἱ δικασταὶ ἀντὶ ψήφου εἶπον. κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν. ὥσπερ γὰρ ὁ κόραξ καὶ τὰ τούτου ᾠὰ ἄχρηστα ἡμῖν εἰσι πρὸς βρῶσιν, οὕτως καὶ ὑμεῖς ἄχρηστοί ἐστε πρὸς διοίκησιν πραγμάτων διὰ τὴν ἄκραν δεινότητα. ἢ οὕτως ὥσπερ οἱ νεοττοὶ τῶν κοράκων βρῶσιν ἱκανὴν παρὰ τῶν γονέων μὴ λαμβάνοντες τοὺς γονεῖς ἐσθίουσιν, οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀλλήλους ἐσθίετε. Λέγουσι δέ τινες ὅτι προϋπῆρχεν αὕτη ἡ παροιμία, καὶ προσφόρως οἱ δικασταὶ αὐτῇ ἐχρήσαντο. ὁ τισίας δὲ ἐκεῖνος ἀπελθὼν ἤρξατο διδάσκειν καὶ πλατύνειν τὴν ῥητορικήν. Γοργίας δέ τις λεοντῖνος. λεοντὴ δέ ἐστι πόλις τῆς σικελίας, μαθητεύει τῷ τισίᾳ, καὶ μετὰ τὸ μαθεῖν ὑποστρέφει οἴκαδε. Εἴπωμεν δὲ καὶ πῶς ἐν ἀθήναις ἤκμασεν ἡ ῥητορική. γενομένου πολέμου μεταξὺ λεοντίνων καὶ ἄλλων ἐπιχωρίων, ἐδεήθησαν οἱ λεοντῖνοι συμμαχίας ἐκ τῶν ἀθηναίων. καὶ δὴ βουλεύονται τίνα ὠφελον στεῖλαι ἱκανὸν πρὸς αὐτούς, καὶ πέμπουσι τὸν γοργίαν πρὸς ἀθηναίους ὡς εἰδότα τὸ πείθειν. ἐλθόντος δὲ γοργίου εἰς τὰς ἀθήνας, ἐπεδείξατο ἐκεῖ λόγον καὶ εὐδοκίμησε πάνυ. ὥστε ἡνίκα ἐπεδείκνυτο λόγον ὁ γοργίας, ἑορτὴν ἄπρακτον ἐποίουν ἀθηναῖοι. καὶ λαμπάδας τοὺς λόγους αὐτοῦ ὠνόμασαν. κατέσχον δὲ αὐτὸν ἐν ἀθήναις, τὴν συμμαχίαν πέμψαντες ἐπὶ τὴν λεοντίνην. κατ' ἐκεῖνο δὲ καιροῦ πολλοὶ τῶν ἀθηναίων τὴν φιλοσοφίαν διαπρέψαντες ἐάσαντες αὐτὴν τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ῥητορικὴν ἐπαιδεύοντο. διό περ φασὶ καὶ πλάτωνα διαφθονοῦντα ἐπὶ τῷ τοιούτῳ, ποιῆσαι δὲ, γοργίαν τὸν διάλογον ἐν ᾧ πολλὰ κατατρέχει τῆς ῥητορικῆς. ἐκ τῶν οὖν ἀ-

θηναίων

Non veri simile. Erat n. peritissim⁹ artis oratoriæ id temporis Plato qua se uti in aliqb locis nō dissimulauit ut διδάσκουσί με τῶν ἴσα λέγειν οἱ σοφοί. fuerat etiam multus ante omnes facile omnium scriptor princeps Homer⁹ ut inquit Cicero li. ad Brutū de oratore.

11. cf. λεοντίνη

Decem rhetores

Antiphon. Lysias. Isocrates. Isæus. Andocides. Demosthenes Aeschines. Lycurgus. hyperides. Dinarchus.

Decem rhetores Antiphon

Politia quid & differētiæ eius

Monarchia. Oligarchia. Democratia

Monarchia in Regnum & Tyrannidē

Oligarchia in Aristocratiā & Oligarchiā

Democratia in Democratiā & ochlocratiā

Politiæ sex a quibus dāponuntur. tres tamē nō sex sunt

Plato

Diuisio politiæ secundū Platonē

Diffinitio quid

ὄνομα, ὅρος

θηναίων καὶ οἱ δέκα ῥήτορες ἡμῖν ἐξεφάνησαν. ὧν πρῶτός ἐστιν ἀντιφῶν ὁ ῥαμνούσιος. λυσίας, ὁ κεφάλου. ἰσοκράτης. ἰσαῖος. ἀνδοκίδης. δημοσθένης. αἰσχίνης. λυκοῦργος. ὑπερίδης. δείναρχος. ἐπεὶ δὲ δημοκρατίας ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν. εἴπωμεν, τίνα διαίρεσιν ἔχουσι αἱ πολιτεῖαι. ἀλλ' εἴπωμεν πρῶτον, τί ἐστι πολιτεία. πολιτεία ἐστι, τρόπος καθ' ὅνπερ ἕκαστος διοικεῖται τόπος. τουτέστι καθ' ὃν νόμον ἕκαστος τόπος διοικεῖται. νόμον δὲ λέγω οὐ πάντως τὸν ἐγγράφως κείμενον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀγράφως. πλεῖστα γὰρ ἔθνη, ἀγράφοις νόμοις διοικεῖται. Ἡ δὲ πολιτεία τριχῶς διαιρεῖται τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων οὕτως ἀναγκαζούσης. ἢ γὰρ εἷς ἄρχει, καὶ λέγεται τὸ τοιοῦτο μοναρχία, ἢ ὀλίγοι, καὶ λέγεται ὀλιγαρχία. ἢ πᾶσα ἡ πόλις, καὶ λέγεται δημοκρατία. ταῦτα δὲ τὰ τρία διπλῶς διαιροῦνται. ἡ γὰρ μοναρχία κατὰ νόμον ἐστι, καὶ λέγεται βασιλεία. καὶ παρὰ νόμον καὶ λέγεται τυραννίς. καὶ πάλιν ἡ ὀλιγαρχία, ἢ κατὰ νόμον ἄρχει, καὶ λέγεται ἀριστοκρατία, ἢ παρὰ νόμον καὶ λέγεται ὀλιγαρχία ὁμοίως τῷ γενικῷ ὀνόματι. ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ δημοκρατία. ἢ κατὰ νόμον ἄρχει, καὶ λέγεται δημοκρατία, ἢ παρὰ νόμον καὶ λέγεται ὀχλοκρατία. τὸ γὰρ τοῦ ὄχλου ὄνομα, ἐπὶ κακοῦ ἐλάμβανον οἱ παλαιοί. Εἴπωμεν δὲ κοινωνίας αὐτῶν κατὰ τὸ ποιόν, καὶ διαφορὰς κατὰ τὸ ποσόν. κοινωνεῖ τῇ βασιλείᾳ ἡ ἀριστοκρατία καὶ ἡ δημοκρατία κατὰ τὸ ποιόν. ἑκάστη γὰρ αὐτῶν κατὰ νόμον ἄρχει. διαφέρει δὲ κατὰ τὸ ποσόν. τῆς μὲν γὰρ βασιλείας εἷς ἄρχει. τῆς ἀριστοκρατίας ὀλίγοι. τῆς δημοκρατίας πᾶσα ἡ πόλις. κοινωνοῦσι πάλιν κατὰ τὸ ποσόν, ἡ τυραννὶς καὶ ἡ βασιλεία, ἐπειδὴ ἀμφοτέρων εἷς ἄρχει. διαφέρουσι δὲ κατὰ τὸ ποιόν, ἄλλο γάρ ἐστι τυραννὶς καὶ ἄλλο βασιλεία. ὁμοίως καὶ ἡ ἀριστοκρατία καὶ ἡ ὀλιγαρχία κοινωνοῦσι κατὰ τὸ ποσόν. ἀμφοτέρων γὰρ ὀλίγοι ἄρχουσι. διαφέρουσι δὲ κατὰ τὸ ποιόν. ἄλλο γάρ ἐστιν ἀριστοκρατία, καὶ ἄλλο ὀχλοκρατία. πάλιν κοινωνοῦσι κατὰ τὸ ποσὸν ἡ δημοκρατία καὶ ἡ ὀχλοκρατία. ἀμφοτέρων γὰρ πολλοὶ ἄρχουσι. διαφέρει δὲ κατὰ τὸ ποιόν. ἄλλο γὰρ τοῦτο καὶ ἄλλο ἐκεῖνο. Ἐντεῦθεν ἀξιοῦσί τινες τὰς πολιτείας ἓξ λέγειν. βασιλείαν, τυραννίδα. ἀριστοκρατίαν. ὀλιγαρχίαν. δημοκρατίαν. ὀχλοκρατίαν. ἡμεῖς δὲ τρεῖς εἶναι φαμέν. αἱ γὰρ ἄλλαι ἐκπτώσεις αὐτῶν εἰσιν. ὥσπερ γὰρ ἰατρικὴν οὐ λέγομεν τὴν ἀποτυχίαν τῆς ὑγείας, ἀλλὰ τὴν ὑγείας ποιητικήν, οὕτως καὶ ἐνταῦθα οὐ λέγομεν τὰς ἐκπτώσεις πολιτείας. Ὁ πλάτων δὲ περὶ πολιτείας μνημονεύσας λέγει. ὅτι ἡ πολιτεία διττή ἐστιν. ἢ κατὰ λόγον, καὶ γίνεται βασιλεία, ἤτοι ἀριστοκρατία. ἡ γὰρ ἀριστοκρατία καὶ ἡ βασιλεία παρὰ πλάτωνι ταυτόν ἐστιν. ἢ κατὰ πάθος, καὶ τοῦτο διττόν. ἢ κατὰ θυμόν, ἢ κατὰ ἐπιθυμίαν. καὶ εἰ μὲν κατὰ θυμόν, γίνεται ἡ δημοκρατία. οἱ γὰρ ἐν πόλεσι διατρίβοντες θυμικοὶ ὄντες, λόγον τιμῆς ποιούμενοι ἄρχουσι. καὶ τὸ κατ' ἐπιθυμίαν διττόν. ἢ κατὰ φιλοχρηματίαν γίνεται ἡ ὀλιγαρχία. ὀλίγοι γὰρ ἄρχουσιν. ἢ κατὰ φιληδονίαν, καὶ γίνεται ὀχλοκρατία. ταῖς ἡδοναῖς γὰρ ἕκαστος ἁλισκόμενος, ἄρχειν ἐπιθυμεῖ. Μαθόντες δὲ ὅτι ἐστὶν ἡ ῥητορική, ἔλθωμεν ἀκολούθως καὶ ἐπὶ τὸ τί ἐστιν. ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτου ὁρίσασθαι, μάθωμεν τί ἐστιν ὅρος καὶ πόθεν εἴρηται. καὶ πόθεν λαμβάνεται καὶ τί ἀρετὴ ὅρου. Ὅρος τοίνυν ἐστὶ λόγος σύντομος δηλωτικὸς τῆς φύσεως τοῦ ὑποκειμένου πράγματος. Ἰστέον ὅτι πάντα τὰ ὄντα, ἢ διὰ μιᾶς λέξεως σημαίνονται, ἢ διὰ πλειόνων. καὶ ὅτε μὲν διὰ μιᾶς, ἀκούει τὸ τοιοῦτο ὄνομα. ὅτε δὲ διὰ πλειόνων, ἀκούει τὸ τοιοῦτο λόγος. διὰ τοῦτο δὲ πρόσκειται λόγος, ἐπειδὴ ἐκ πλειόνων λέξεων σύγκειται ὁ ὅρος. σύντομος πρόσκειται διὰ τοὺς διηγηματικοὺς λόγους. διὰ τὴν παραπρεσβείαν, δηλωτικὸς δὲ τῆς φύσεως τοῦ ὑποκειμένου πράγματος. διὰ τὰ λεγόμενα ἀποφθέγματα. οἷον μέτρον ἄριστον. τὰ γὰρ

Lex nō solū dicitur scripta sed etiam nō scripta & multæ gentes legibus nō scriptis sunt usæ

ὁροθέσια

∴ ϝ τῷ

ἀποφθέγματα λόγοι εἰσὶ καὶ σύντομοι· ἀλλ' οὐ δηλωτικοὶ τῆς φύσεως τοῦ ὑποκειμένου πράγματος· οὐδὲν γὰρ ὑπόκειται αὐτοῖς. ὅρος δὲ ὠνόμασται, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὁροθεσίων· ὥσπερ γὰρ τὰ ὁροθέσια διαχωρίζουσι τήνδε τὴν γῆν ἀπὸ τῆς πλησιοχώρου ἤτοι ἀστυγείτονος, οὕτω καὶ ὁ ὅρος διαχωρίζει τὸ ὁριστὸν ἀπὸ τῶν κοινωνούντων αὐτῷ· κατά τι οἷον ὁ ἄνθρωπος ζῶόν ἐστι, ἀλλὰ καὶ ὁ βοῦς· ἡνίκα δὲ λέγομεν ζῶον λογικὸν, διαχωρίζομεν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῶν ἀλόγων· θνητὸν δὲ λέγοντες, διαχωρίζομεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἀγγέλων καὶ δαιμόνων· νοῦ δὲ καὶ ἐπιστήμης δεκτικὸν προσθέντες, ἐχωρίσαμεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν μακραιόνων νυμφῶν· αὗται γὰρ οὐκ εἰσὶ νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικαί· ὅπερ γὰρ ἐκ τῆς φύσεως ἐπίστανται, καὶ ἐκ τῆς πρώτης ἐκείνης γενέσεως, τοῦτο αὐτὸ ἀεὶ κέκτηνται. λαμβάνεται δὲ ὅρος ἀπὸ γένους καὶ συστατικῶν διαφορῶν. ἀλλ' ἵνα σαφὲς ποιήσωμεν τὸ προκείμενον, μάθωμεν τί ἐστι γένος, καὶ τί εἶδος, καὶ τί διαφορά. Εἶδός ἐστι τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον· οἷον εἶδός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ κατὰ πλειόνων φέρεται· οἷον κατὰ πλάτωνος· σωκράτους· ἀλκιβιάδου, ἀλλὰ καὶ διαφερόντων τῷ ἀριθμῷ· διαφέρουσι γὰρ ἀλλήλων πλάτων καὶ σωκράτης· καὶ ἀλκιβιάδης· κἂν μὴ κατὰ φύσιν· ἀλλ' οὖν κατὰ τὸν ἀριθμόν. ἄλλη γὰρ ἡ μονὰς σωκράτους, καὶ ἄλλη πλάτωνος· ἐν δὲ τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον, οἷον ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς τί ἐστι πλάτων, λέγομεν ἄνθρωπος· καὶ ἰδοὺ κατὰ πλάτωνος φέρεται τὸ εἶδος. Γένος δέ ἐστι τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον· οἷον τὸ ζῶον κατὰ πλειόνων φέρεται· διαφερόντων δὲ τῷ εἴδει, διαφέρουσι γὰρ τῇ φύσει ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ ἵππος· ἐν δὲ τῷ τί ἐστι κατηγορούμενον, ὡς ὅταν εἴπωμεν τί ἐστιν ἵππος, καὶ εἴπωμεν ζῶον. Διαφορὰ δέ ἐστι, τὸ κατὰ πλειόνων καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει, ἐν τῷ ὁποῖόν τί ἐστι κατηγορούμενον· διαφορὰ δέ ἐστιν, οἷον τὸ λευκόν· καὶ φέρεται κατὰ πλειόνων κατὰ ἀνθρώπου· ἀγγέλου· καὶ δαίμονος, ἀλλὰ καὶ διαφερόντων τῷ εἴδει· διαφέρουσι γὰρ τῷ εἴδει, ἄνθρωπος· ἄγγελος· δαίμων· ἐν δὲ τῷ ὁποῖόν τί ἐστι κατηγορούμενον· ἐν τῷ λέγειν ἡμᾶς ὁποῖόν τί ἐστιν ἄνθρωπος. λέγομεν ὅτι ζῶον λογικόν. ἀρετὴ δὲ ὅρου ἐστὶ, τὸ εἶναι αὐτὸν ἀπὸ οὐσιωδῶν φωνῶν· οὐσιώδης δὲ φωνή ἐστιν, ἧς τινος χωρὶς οὐ δύναται εἶναι ἐκεῖνο οὗ λέγεται εἶναι οὐσιώδης· οἷον τὸ λογικόν· τότε δὲ εἰσὶν οὐσιώδεις φωναὶ ἐν τῷ ὅρῳ, ὅτε συνέστηκεν ὁ ὅρος ἀπὸ γένους καὶ συστατικῶν διαφορῶν. Ἀλλ' ἔλθωμεν καὶ εἴπωμεν τί ἐστι ῥητορική· οἱ περὶ τισίαν καὶ κόρακα, ὁρίζονται αὐτὴν οὕτως· ῥητορική ἐστι πειθοῦς δημιουργός· ἐπειδὴ γὰρ εὑρεταὶ αὐτῆς ἐγένοντο ὡς βουλόμενοι αὐξῆσαι αὐτὴν, ἐπιστήμην αὐτὴν ὡρίσαντο· εἰ γὰρ τὸ τοῦ δημιουργοῦ ὄνομα οὐ κεῖται εἰ μὴ ἐπὶ τῶν ἀπταίστως τι ποιούντων· ἡ δὲ ῥητορικὴ οὐκ ἄπταιστός ἐστιν, ἄρα κακῶς ὡρίσαντο αὐτὴν εἰπόντες πειθοῦς δημιουργόν· κακῶς δὲ τῆς λέξεως ἐπελάβοντό τινες· οὐ δὲ γὰρ ἐπὶ τῶν ἀπταίστως τι ποιούντων κεῖται τὸ δημιουργὸς ὄνομα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν τεχνιτῶν πολλάκις εὑρίσκεται λεγόμενον. ὤφειλον δὲ μᾶλλον ἐπιλαβέσθαι· ἐπειδὴ ἐπιστήμην αὐτὴν ὡρίσαντο· ἐπιλαμβανόμενοι δὲ ἡμεῖς τοῦ ὅρου φαμὲν μὴ καλῶς ἔχειν αὐτόν· οὐδὲ γὰρ ἡ ῥητορικὴ μόνη ἐστὶ πειθοῦς δημιουργὸς, ἀλλὰ καὶ τὸ κάλλος καὶ τὰ χρήματα τὸ πείθειν ἐπίστανται. ἄλλοι δὲ βουλόμενοι ὑγιᾶ τὸν ὅρον ποιῆσαι προστιθέασιν αὐτῷ τινὰς λέξεις ὁριζόμενοι οὕτω. ῥητορική ἐστι πειθοῦς δημιουργὸς, διὰ λόγου ἢ ἐν λόγοις τὸ βάρος ἔχουσα πιστευτικοῖς οὐ διδασκαλικοῖς· διὰ τοῦτο εἰρήκαμεν ἐν λόγοις τὸ βάρος ἔχουσα, διὰ τὸ ἀντιδιαστέλλεσθαι αὐτὴν πρὸς τὰ χρήματα, καὶ τὸ κάλλος· ἐκεῖνα γὰρ οὐ διὰ λόγων πείθουσιν, ἀλλ' ἰδοὺ εὑρίσκομεν καὶ τὴν ἰατρικὴν διὰ λόγων πολλάκις πείθουσαν τοὺς ἀρρωστοῦντας

∴ ϝ λογικόν

ϝ ἐστι

Finitio unde dicta est ὅρος

Diffinitione hominis nota

Species qd.

Genus qd.

Differentia quid.

Diffinitionis uirt[us] substatiales uoces

Rhetoricae diffinitio

Quintilianus omnia haec libro 2 ca. 15

ἀρρωστοῦντας εἴτε χειρουργηθῆναι ἤ τι ἄλλο τι παθεῖν, μικτὴ δὲ οὖσα ὡς ἀνωτέρω εἰρήκαμεν· ἡ ἰατρικὴ μᾶλλον πράξει κέχρηται ἧττον δὲ λόγων· πιστευτικῶς δέ φησιν ὁ ὅρος οὐ διδασκαλικῶς· δεῖ γὰρ εἰδέναι ὅτι ἡ διαλεκτικὴ ῥητορικὴ διδασκαλικὴ λέγεται· πάντη τε γὰρ καὶ πάντως πείθειν ἕκαστον ἐπαγγέλλεται. πιστευτικὴ δὲ λέγεται ἡ ῥητορικὴ αὕτη ἡ καθ' ἡμᾶς· ἥτις οὐ πάντως ἐξ ἀνάγκης ἔχει τὸ πείθειν, ἀλλὰ θωπείᾳ τινὶ καὶ κολακείᾳ· διὰ τοῦτο τὸ ἀντιδιαστέλλεσθαι αὐτὴν πρὸς τὴν διαλεκτικὴν, τὸ πιστευτικῶς εἶπεν οὐ διδασκαλικῶς. ἀλλὰ καὶ οὕτως οὐ καλῶς ἔχει ὁ ὅρος, οὔτε γὰρ ἀναστρέφει πρὸς ἑαυτόν· ἰδοὺ γὰρ ἡ φυσικὴ ῥητορικὴ καὶ πειθοῦς ἐστι δημιουργὸς καὶ διὰ λόγων ἔχει τὸ βάρος καὶ πιστευτική ἐστιν. ἔλθωμεν δὲ καὶ εἴπωμεν καὶ τοὺς ὁριζομένους αὐτὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὸν ὅρον αὐτῶν. ἔστι δὲ πλάτων ὁ φιλόσοφος ὁ λέγων αὐτὴν ἐμπειρίαν· φησὶ γὰρ ῥητορική ἐστι πολιτικῆς μορίου εἴδωλον. ἀλλ' ἵνα τοῦτο νοήσωμεν, εἴπωμεν τινὰ διαίρεσιν ᾗ τινι ὁ πλάτων κέχρηται πρὸς τὸ σαφηνίσαι τὸν ὅρον αὐτοῦ λέγων οὕτως. ἔστι τι πρᾶγμα, ὃ καλεῖται χρηστὴ παρασκευή· αὕτη ἡ χρηστὴ παρασκευὴ πρόνοιαν ποιουμένη τοῦ ἀνθρώπου, διεῖλεν ἑαυτὴν εἰς δύο· καὶ τὸ μὲν, ἐν τῇ ψυχῇ κατεμέρισεν, τὸ δὲ, τῷ σώματι, βουλομένη ἀμφότερα σῶσαι. καὶ τὸ μὲν τῆς ψυχῆς μέρος καλεῖται πολιτική· ἥτις πολιτικὴ ἢ τὴν παροῦσαν ὑγείαν διαφυλάττει τῆς ψυχῆς, καὶ ποιεῖ τὸν νομοθετικὸν, οἱ γὰρ νομοθέται παραλαβόντες ἡμᾶς πρὸ τοῦ ἁμαρτῆσαι, ἐξέθεντο τοὺς νόμους, ἢ τὴν ἀπολομένην ὑγείαν ἀνακαλεῖται, καὶ ποιεῖ τὸ δικανικόν· οἱ γὰρ δικασταὶ διὰ μαστίγων καὶ ὀδυνῶν, τὴν ἀπολομένην ὑγείαν ἀνακαλοῦνται. τὸ δὲ τοῦ σώματος μέρος, ἔμεινεν ἀπροσηγόρευτον, καὶ οὐχ ὥς τινές λέγουσιν ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἀνάγεται· ὁ γὰρ πλάτων οὐδὲν τοιοῦτο φαίνεται λέγων, εἰς δύο διεῖλε καὶ τοῦτο ἑαυτό· ἢ γὰρ τὴν παροῦσαν ὑγείαν διαφυλάττει, καὶ ποιεῖ τὴν γυμναστικήν· ἡ γὰρ γυμναστικὴ διὰ τῶν συμμέτρων γυμνασίων ἀνακινοῦσα τὸ θερμὸν, ὑγιῆ τὰ σώματα διαφυλάττει ἐξωθοῦσα τὰ περὶ τούτων λύματα, ἢ τὴν ἀπολομένην ὑγείαν ἀνακαλεῖται, καὶ ποιεῖ τὴν ἰατρικήν· ἡ γὰρ ἰατρικὴ τὴν ἀπολομένην ὑγείαν ἀνακαλεῖται. παρυφίστηκε δὲ τῇ χρηστῇ παρασκευῇ εἴδωλόν τι ὥσπερ ἐπὶ ἑκάστου πράγματος, ὡς ἡ σκιὰ τῷ σώματι· ὅπερ καὶ αὐτὸ δοκεῖ μιμεῖσθαι τὴν χρηστὴν παρασκευήν· καὶ διεῖλεν ἑαυτὸ εἰς δύο, ἀναμερίσαν ἑαυτὸ τῇ ψυχῇ, καὶ τῷ σώματι, καὶ τὸ μὲν τῆς ψυχῆς μέρος τοῦ εἰδώλου καλεῖται κολακεία· τὸ δὲ τοῦ σώματος ἔμεινεν ὁμοίως ἀπροσηγόρευτον. αὕτη ἡ κολακεία ἢ τὴν παροῦσαν ὑγείαν τῆς ψυχῆς δοκεῖ διαφυλάττειν καὶ ποιεῖ τὴν σοφιστικήν (ἡ γὰρ σοφιστικὴ ἤτοι οἱ σοφισταὶ διὰ τῶν μύθων τοῖς νέοις παραινοῦσι τῇ κολακείᾳ μηδαμῶς τῆς ἀρετῆς ἀφίστασθαι) ἢ τὴν ἀπολομένην ὑγείαν δοκεῖ ἀνακαλεῖσθαι καὶ ποιεῖ τὴν ῥητορικὴν ὥς φασι τὴν καθ' ἡμᾶς· ἥτις καὶ διὰ δικαίων καὶ ἀδίκων πολλάκις δὲ τῶν ἀδίκων, σπανίως δὲ τῶν δικαίων· πάλιν τὸ τοῦ σώματος μέρος· ἢ τὴν παροῦσαν ὑγείαν δοκεῖ διαφυλάττειν, καὶ ποιεῖ τὴν κομμωτικήν· κομμωτικὴ δέ ἐστιν ὡς ἐπὶ τῶν γυναικῶν τῶν κεχρημένων τῷ μυθίῳ καὶ φυκίῳ· δοκοῦσιν γὰρ τὴν παροῦσαν τοῦ σώματος ὑγείαν συνιστᾶν· ἢ τὴν ἀπολομένην δοκεῖ ἀνακαλεῖσθαι, καὶ ποιεῖ τὴν μαγειρικήν· δοκεῖ γὰρ ἡ μαγειρικὴ διὰ τῶν ἐδεσμάτων καὶ τῶν καρυκειῶν τὴν ἀπολομένην ὑγείαν ἀνακαλεῖσθαι. εἰς τέτταρα γοῦν φησι μόρια τεμνομένης τῆς πολιτικῆς· τὰ μὲν δύο περὶ τὸ σῶμα γίνεται· τὰ δὲ δύο περὶ ψυχήν· ἔστιν οὖν τὰ μὲν περὶ ψυχὴν· νομοθετική, δικαστική· τὰ δὲ περὶ τὸ σῶμα, γυμναστικὴ καὶ ἰατρική· ταύτην δὲ τὴν πολιτικὴν ἑτέρα παρασκευή φησιν ὑποδύεται εἰς τέτταρα καὶ αὐτὴ μόρια τεμνομένη· σοφιστικήν· ῥητορικήν· μαγειρικήν· κομμωτικήν· καὶ ὑποδύεται τὴν μὲν νομοθετικὴν, σοφιστική· ὥσπερ γὰρ ἡ νο

ψιμυθίῳ φυκίῳ

∴ ϝ ψιμυθίῳ

Dialectica dicit[ur] rhetorica praeceptiua

Plato: ἡ ῥητορικὴ πολιτικῆς μορίου εἴδωλον.

παρασκευὴ χρηστή.

γυμναστική

ἰατρική

κολακεία

Sophistice

Rhetorice

κομμωτική

hinc accipe

μαγειρική

μοθετικὴ ταῖς τῶν τιμωριῶν ἀπειλαῖς προαναστέλλει τὰ πλημμελήματα· οὕτω καὶ ἡ σοφιστικὴ εἴργειν δοκεῖ τῶν ἁμαρτημάτων τὴν ψυχήν· ἡ δὲ ῥητορική, τὴν δικαστικήν· ὥσπερ γὰρ ἡ δικαστικὴ ταῖς τιμωρίαις τὸ νοσῆσαν εἰς τὴν προτέραν ἄγει κατάστασιν, οὕτω καὶ ἡ ῥητορικὴ δοκεῖ ταῖς κατηγορίαις τὸ πλημμελῆσαν ἐπανορθοῦσθαι· πάλιν ἡ κομμωτικὴ τὴν γυμναστικὴν ὑπεισέρχεται· ὥσπερ γὰρ ἡ γυμναστικὴ τὸ ἔμφυτον τοῦ σώματος κάλλος τῇ γυμνασίᾳ φυλάττει, οὕτω καὶ ἡ κομμωτικὴ πειρᾶται διὰ τοῦ καλλωπίζειν, μὴ συγχωρῆσαι διαφθαρῆναι τὴν τοῦ σώματος εὐκοσμίαν· ἡ δὲ μαγειρικὴ τὴν ἰατρικήν· ὥσπερ γὰρ ἡ ἰατρικὴ τοῖς ὑγιεινοῖς τῶν σιτίων τὸ νοσῆσαν ἐπανορθοῦται σῶμα, οὕτω καὶ ἡ μαγειρικὴ τοῖς ἡδίστοις τῶν ὄψων ψυχαγωγεῖ τὸ νόσημα. ταῦτα πρὸς σαφήνειαν τοῦ ὅρου. ἀλλ' οὗτος ὁ ὅρος φιλονείκως μᾶλλον ἢ ἀληθῶς ἔχει. ἓν γάρ τι τῆς ῥητορικῆς εἶδος τὸ δικανικὸν παραλαβὼν ἐκ τούτου τὸν ὅρον ποιεῖται. οἱ δὲ ὅροι ἐκ τελείων πραγμάτων συνίστανται. ἀλλ' ὁ φιλόσοφος ἐκ τοῦ δικανικοῦ μόνου τὴν ὅλην ὡρίσατο ῥητορικήν, παραπλήσιον ποιῶν ὥσπερ ἂν εἰ καὶ φιλοσοφίαν τις διαβαλεῖν βουλόμενος σιωπήσει μὲν αὐτῆς τὰ χρησιμώτατα. μόνους δὲ τοὺς παραλογισμοὺς ὅρον εἶναι τῆς πάσης φιλοσοφίας εἴποι. ἀπολογούμενοι δὲ φαμὲν πρὸς Πλάτωνα· μίαν ὦ Πλάτων λέγεις τὴν ῥητορικήν, ἢ πολλάς, καὶ εἰ μὲν μίαν, τοῖς οἰκείοις ἁλώσει δικτύοις· ἐν γὰρ τῷ Γοργίᾳ πολλὴν καταδρομὴν ποιούμενος τῆς ῥητορικῆς, ἐν τῷ αὐτῷ πάλιν ἔφη· ἐν ᾧ τρόπον ἐστὶν ἰατρικὴ περὶ σώματα, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐστὶν ἡ δικαστικὴ περὶ ψυχάς· καὶ ἐν τῷ Φαίδωνι πάλιν ἔφης· ὅτι ὃν τρόπον ἡ ἰατρικὴ περὶ σώματα, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐστὶν ἡ ῥητορικὴ περὶ ψυχήν· συνώδρομον αὐτῇ φήσας τῇ δικαστικῇ. ἐν ἑτέροις δὲ συγγράμμασιν ἔφης ὅτι ὁ τὸν αὐτὸν ἐπαινῶν καὶ τὸν αὐτὸν ψέγων, οὐκ ἀνὴρ ἀγαθός, καὶ οὐδὲν ἕτερον εὑρίσκει ποιῶν, ἢ σαυτοῦ καταψηφιζόμενος. εἰ δὲ πολλὰς λέγει ῥητορικὰς καὶ ἡμεῖς συναιρούμεθά σοι εἰς τοῦτο. ἔστι γὰρ ἡ ἀληθὴς ῥητορική, ἥτις καὶ ἐπιστήμη ἐστίν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ῥητορικὴ ψευδολογική, ἥτις ἐν δικαστηρίοις συκοφαντικὴ λέγεται, ἐν δὲ βουλευτηρίοις κολακεία. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη τούτων μέση, ἥτις καὶ ἀληθείᾳ κέχρηται καὶ ψεύδει. ψεύδει δὲ λέγω τῷ συμφέροντι. καὶ διὰ τί ὅλως χρεία γέγονε τῆς μέσης, καὶ μὴ τῇ πρώτῃ καὶ ἀληθινῇ πάντες ἐχρήσαντο. καὶ πολλὰς ἐπιδέδωκε λύσεις Ἀριστοτέλης. μίαν μέν, ὅτι οὐ κακὸν ἀεὶ τὸ ψεύδεσθαι. πρὸς γὰρ τὴν γνώμην τῶν χρωμένων, ἢ διαβάλλεται ἢ ἐπαινεῖται τὸ ψεῦδος. εἰ μὲν γὰρ ἀεί τις χρῷτο τῷ ψεύδει, αὐτός τε ἐστὶ κακὸς καὶ τὸ ψεῦδος, ᾧ κέχρηται. εἰ δὲ ἐπὶ συμφέροντι καὶ διὰ τὸ βοηθῆσαι τῇ ἀληθείᾳ, οὐκ ἀποδοκιμαστέον ἐνταῦθα τὸ ψεῦδος. πρὸς δὲ τούτῳ δεῖ τὰ δύο εἰδέναι τὸν ῥήτορα, τό, τε ἀληθές, καὶ τὸ ψεῦδος· ὥσπερ τὸν ἰατρόν. καὶ γὰρ ἐκεῖνον ἀνάγκη εἰδέναι τά, τε ὑγιεινὰ τῶν φαρμάκων, καὶ τὰ νοσερά· ἵνα τοῖς μὲν, χρήσηται, τὰ δὲ ὡς βλάπτοντα φύγῃ, καὶ τὸν ῥήτορα τοίνυν ἀνάγκη εἰδέναι μὲν τὰ ψευδῆ, εἰδέναι δὲ καὶ τὰ ἀληθῆ· ἵνα τὰ μὲν, ἑκὼν παραλίπῃ, τὰ δὲ λέγῃ, καὶ ἄλλη δέ τις ἐστὶν αἰτία τοῦ εἰδέναι τὴν οὐκ ἀληθῆ ῥητορικήν, ἐπειδή τινες χρῶνται αὐτῇ ἢ κατὰ ἄγνοιαν ἢ πειράζοντες, χρὴ καὶ ταύτην εἰδέναι τὸν ῥήτορα καὶ δύνασθαι ἀμφοτέρα ἐπιχειρεῖν. ἵνα τῶν ψευδομένων αἰσθάνηται, ἔτι δὲ εἰ μὲν πάντες οἱ ἀκροώμενοι ἐδύναντο παρακολουθεῖν τοῖς ἐκ τῆς ἀληθευτικῆς λεγομένοις, οὐκ ἂν ἔδει τοῦ ψεύδους τοῖς ῥήτορσιν. ἐπειδὴ δὲ πρὸς δῆμον οἱ λόγοι λέγονται καὶ δικαστὰς ἀπαιδεύτους, ὀλίγοι δὲ τούτων εἰσὶν οἱ δυνάμενοι συνιέναι τὰ τῆς ἀληθευτικῆς, διὰ τοῦτο ταύτης ἐδέησε τῆς σοφιζομένης ῥητορικῆς, ἵνα ταῖς κοιναῖς ἐννοίαις χρωμένη πείθῃ τὸν δῆμον. ὅτι δὲ ἐστὶ ψεῦδος ἐπὶ συμφέροντι, δηλοῖ καὶ αὐτὸς ὁ Πλάτων ἐν ἑτέροις αὐτοῦ συγγράμμασι λέγων ὑποθώμεθά τινα γενναῖον πάνυ, τῷ πλη-

Marginalia: Defenditur rhetorica. — καταδρομή — Plato — Plato — Plato — Rhetoricas multas ee — De rhetorica. — Aristote — Apologia mendacy — Plato

σιοχώρῳ αὐτοῦ ἐν παρακαταθήκῃ ἀποθήκην δοῦναι. εἶτα τοῦτον μανέντα, ἀπαιτεῖν ἐξ αὐτοῦ τὴν ἀποθήκην. εἶτα ἐκεῖνον ἀρνεῖσθαι μηδὲν εἰληφέναι, διὰ τὸ μηδὲν κακὸν πραχθῆναι εἰς τὸν μανέντα, ἄρα ἔστι ψεῦδος ἐπὶ συμφέροντι. ὥστε οἱ τοῦ Πλάτωνος λόγοι οἱ κατὰ τῆς ῥητορικῆς, οὐ πρὸς τὴν ἡμετέραν ῥητορικὴν ἁρμόζουσιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν συκοφαντικήν. ὡς δηλοῖ καὶ ὁ κορυφαῖος τῶν ῥητόρων Δημοσθένης, πολλάκις κατὰ κολάκων λέγων καὶ ἐπιπλήττων τοῖς ἀκροαταῖς, ὅπου ἐστὶ κολακεία. εἴπωμεν δὲ τὸν ὅρον τῶν λεγόντων αὐτὴν τέχνην. ἔστι δὲ οὗτος. ῥητορική ἐστι δύναμις τεχνικὴ πιθανοῦ λόγου ἐν πολιτικῷ πράγματι τέλος ἔχουσα τὸ εὖ λέγειν, δύναμιν ἀπεκάλεσε τὴν ῥητορικήν. ἐπειδὴ πᾶν πρᾶγμα ἔχει δύναμίν τινα. δύναμις δὲ ἐστι, πρᾶγμα ᾧ τινι δύναταί τις καὶ καλῶς καὶ κακῶς κεχρῆσθαι. διὰ τοῦτο τὴν ῥητορικὴν δύναμιν ἀπεκάλεσεν. ἐπειδὴ τῇ ῥητορικῇ δύναταί τις καὶ καλῶς καὶ κακῶς κεχρῆσθαι προσεπόμενος τοὺς λόγους τῶν ἐναντίων καὶ ἀποτρεπόμενος, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὸ κάλλος δύναμίς ἐστι, δύναται γάρ τις καὶ κακῶς καὶ καλῶς αὐτῷ κεχρῆσθαι, καὶ τὰ χρήματα δὲ ὡς αὔτως, δύναμίς ἐστιν ἀλλ' οὐ τεχνική. διὰ τοῦτο πρόσκειται δύναμις τεχνική. πιθανοῦ δὲ λόγου πρόσκειται. ἐπειδὴ καὶ ἡ τεκτονικὴ δύναμίς ἐστι τεχνική. δύναται γὰρ ὁ τέκτων καὶ καλῶς κεχρῆσθαι τῇ τεκτονικῇ καὶ κακῶς. καλῶς μέν, ὅτε κατασκευάζει πρὸς τὴν σωτηρίαν ἢ πρὸς τὴν χρείαν τὴν δέουσαν. κακῶς δέ, ὅτε κλίμακα τεκταίνεται πρὸς τὸ ἀνελθεῖν τινα καὶ τοιχωρυχῆσαι. διὰ τοῦτο πρόσκειται πιθανοῦ λόγου. λόγῳ γὰρ ὁ τέκτων οὐ κέχρηται. ἐν πράγματι δὲ πολιτικῷ, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἰατρικὴ δύναμίς ἐστι τεχνικὴ πιθανοῦ λόγου. πείθει γὰρ πολλάκις καὶ ὁ ἰατρός. τέλος δὲ ἔχουσα τὸ εὖ λέγειν. ἴδιον γὰρ ῥήτορος τὸ εὖ λέγειν. δεῖ γὰρ αὐτὸν καὶ καλῶς καὶ πιθανῶς λέγειν. καὶ εἰ οὐ μέλλει πεῖσαι. ἐπεξήγησις ἄλλη τοῦ ὅρου. διὰ μὲν τοῦ εἰπεῖν δύναμις, ἐσήμανε τὸ γένος. ἔστι γὰρ δύναμις ἔντεχνος καὶ ἄτεχνος. διὰ δὲ τοῦ τεχνική, τὴν διαφοράν. ἑτέραν δὲ διαφορὰν ἐπιτίθησιν εἰρηκὼς πιθανοῦ λόγου. εἶτα ἐπειδὴ οὐ μόνος ὁ ῥήτωρ ἔχει τὸ πιθανόν, ἀλλὰ καὶ ἰατρικὴ καὶ γεωμετρική. καὶ γὰρ καὶ τὰς ἀποδείξεις οὐκ ἀπιθάνως δεῖ προσφέρειν, ἀλλὰ πιθανάς, προσέθηκεν ἰδικώτατόν τι τῆς ῥητορικῆς, ὃ ἄλλη τέχνη ἔχειν οὐ δύναται. τί δὴ τοῦτο; ἐν πράγματι πολιτικῷ. πρόσκειται τῷ ὅρῳ. τέλος ἔχουσα τὸ εὖ λέγειν. πᾶν γὰρ ὃ μὴ τέλος ἔχει εὖ καὶ καλῶς, ἢ ματαιοτεχνία ἐστίν, ἢ κακοτεχνία, ἢ ψευδοτεχνία. καὶ κακοτεχνία μέν ἐστιν ἡ τῶν φαρμακέων καὶ γοήτων, εὐθὺ γὰρ κακῷ τῆς πολιτείας τὰς τοιαύτας εὑρήκασι τέχνας. ἄλλο γάρ ἐστι φαρμακεία, καὶ ἄλλο γοητεία, καὶ ἄλλο μαγεία. φαρμακεία μέν ἐστιν ἡ δι' ἐλλεβόρων διὰ στόματος ἢ διὰ χρίσματος προσφέρουσα τὴν ἀναίρεσιν. γοητεία δέ, ἡ ἀπὸ τῶν εἰδώλων καὶ ἀκαθάρτων ἐπὶ κακοποιῶν δαιμόνων προσκαλουμένη. ἔλαβε δὲ ἡ γοητεία τὸ ὄνομα ἀπὸ τῶν γόων τῶν θρήνων. μαγεία δέ ἐστιν, ἡ διὰ τῶν μέσων δαιμόνων ἀγγελικῶν τε καὶ εἰδώλων ἐνεργοῦσα. ψευδοτεχνία ἐστίν, ἣ δοκεῖ μὲν δεικνύναι ποιεῖν τι, ψεύδει δὲ δείκνυσιν. ματαιοτεχνία ἐστίν, ἡ μετὰ τὴν ἐνέργειαν τέλος οὐ καταλιμπάνει ὡς ὀρχηστική. καὶ ὁ μὲν ὅρος τῆς ῥητορικῆς οὗτος. ἔργα δὲ ῥητορικῆς, προοιμιάσασθαι πρὸς εὔνοιαν, διηγήσασθαι, πρὸς πίστιν ἀγωνίσασθαι. πρὸς τούτοις, δεῖξαι, ἀνακεφαλαιώσασθαι δὲ πρὸς ἀνάμνησιν. τέλος δὲ τῆς ῥητορικῆς, οὐ τὸ ἁπλῶς πεῖσαι, ἀλλὰ τὸ πιθαναῖς χρήσασθαι μεθόδοις. ὥσπερ γὰρ ὁ ἰατρὸς κἂν μὴ ὑγιάσῃ ταῖς δὲ ὑγιαστικαῖς χρήσηται μεθόδοις, ἰατρός ἐστι. καὶ ὁ φιλόσοφος, κἂν μὴ πάντας ποιήσῃ καλοὺς καὶ ἀγαθούς, φιλόσοφός ἐστιν. οὕτω καὶ ὁ ῥήτωρ, κἂν μὴ πείσῃ πιθαναῖς δὲ χρήσηται μεθόδοις ῥήτωρ ἐστίν. εἰκότως δὲ συμβαίνει τῷ φιλοσόφῳ καὶ τῷ ῥήτορι τὸ μέν, μὴ ποιεῖν, τῷ δὲ μὴ πείθειν. ὑπόκειται γὰρ ψυχὴ αὐτοπροαίρετος, αὐτοκίνητος,

Marginalia: Demosth. — finitio rhetoricae — δύναμις qd? — Expositio alia diffinitionis rhetoricae — δύναμις — Pharmacia — Goetia — Magia — Pseudotechnia — Mataeotechnia. — Opera Oratoris — finis Rhetoricae — γοητεία. unde dicta

αὐτεξούσιος· παλίμβολος· θᾶττον ἀφ' ἑτέρου εἰς ἕτερον μεταπίπτουσα· καὶ μᾶλλον ἑτεῤῥεπῶς ἔχουσα, πρὸς τὸ ἑαυτῇ πείθεσθαι ἢ ἑτέροις. Ζητήσομεν δὲ λοιπὸν πόσα εἴδη τῆς ῥητορικῆς, καὶ εἰ εἴδη, ἀλλὰ μὴ μόρια, καὶ ἐκ ποίων μορίων τῆς ψυχῆς ἕκαστον προελήλυθε· καὶ εἰς ποῖον ἕκαστον ἀφορᾷ τέλος, καὶ ποῖον ἕκαστον ἔλαβον χρόνον· καὶ τίς ὁ ἑκάστου τόπος· καὶ τίνα τὰ ὑποβεβλημένα αὐτοῖς πρόσωπα. Τρία τοίνυν τὰ ἀνωτάτω εἴδη τῆς ῥητορικῆς, συμβουλευτικὸν· δικανικὸν, πανηγυρικόν. καὶ συμβουλευτικὸν μέν ἐστι, δι' οὗ συμβουλεύομεν τὰ πρόσφορα γενέσθαι· δικανικὸν δὲ, δι' οὗ τὰς ἀμφισβητήσεις διακρίνομεν· πανηγυρικὸν δὲ, δι' οὗ τοὺς ἐπαινουμένους καὶ ψεγομένους δημοσιεύομεν· διαιρεῖται δὲ τὸ συμβουλευτικὸν, εἰς δύο, προτροπὴν, καὶ ἀποτροπήν· τὸ δὲ δικανικὸν, εἰς κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν· τὸ πανηγυρικὸν, εἰς ἔπαινον καὶ ψόγον, ἀλλὰ ταῦτα μὲν μόρια, εἴδη δὲ τὰ παρ' αὐτοῦ. Τῷ διοίσει μόριον εἴδους, ὅτι τὸ μὲν εἶδος, ὁλόκληρον ἀποτελεῖ ῥήτορα· τὸ δὲ μόριον, μή. ὥσπερ γὰρ ὁλόκληρον εἶδος ἀνθρώπου ἐὰν ἐπιτεθῇ λίθῳ ἢ χαλκῷ, εἶδος λέγομεν, ἀποσώζειν τὸν ἀνδριάντα· ἐὰν δὲ μόριον ἀνθρώπου χεῖρα ἢ πόδα, οὐ λέγομεν ἅπαν ἀνειλῆφθαι τὸ εἶδος, ἀλλὰ μόριον τοῦ ἀνθρώπου, οὕτως εἰ μέν τι τῶν μερῶν ἐξασκήσαι τις, ῥήτωρ οὐ λεχθήσεται· εἰ δέ τινι τῶν εἰδῶν ἀσκήσεται, ῥήτωρ ἐξ ἀνάγκης ὁ τοιοῦτος. Τριῶν δὲ ὄντων τῆς ψυχῆς μορίων· λογικοῦ· θυμικοῦ· καὶ ἐπιθυμητικοῦ, ἕκαστον εἶδος εἰς ἓν τῶν τῆς ψυχῆς μορίων ἀναφέρεται· καὶ τὸ μὲν δικανικὸν, ἐκ τοῦ θυμικοῦ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς προῆλθε· συμφωνεῖ οὖν τῷ θυμικῷ τὸ δικανικόν. κατηγορία γὰρ ἐνταῦθα καὶ λοιδορία κατὰ τοῦ φθέγγοντος, ὅθεν ὀργὴ καὶ θυμὸς προσγίνεται· τὸ δὲ συμβουλευτικὸν, ἐκ τοῦ ἐπιθυμητικοῦ· πᾶς γὰρ ἄνθρωπος συμβουλεύεσθαι θέλων ἢ συμβουλεύειν· ἐξ ἐπιθυμίας κινούμενος προάγεται εἰς τὴν συμβουλήν· ἄλλοι δὲ τῷ λογικῷ συμφέρειν φασὶ τὸ συμβουλευτικόν. ὥσπερ γὰρ ὁ λόγος ἄγει τὰ πάθη πρὸς ἃ βούλεται, οὕτω δὴ καὶ ὁ σύμβουλος ἰθύνει τὰ πλήθη τῷ λόγῳ πρὸς ὃ νομίζει συμφέρειν· τὸ δὲ πανηγυρικὸν, ἐκ τοῦ λογιστικοῦ προῆλθε τοῦ ἐν ἡμῖν· πᾶς γὰρ ἄνθρωπος πανηγυρίζων λόγῳ κέχρηται. ἀπορήσειε δ' ἄν τις, πῶς λέγομεν τὸ πανηγυρικὸν ἐκ τοῦ λογιστικοῦ· καὶ ταῦτα καὶ τοῦ δικάζεσθαι καὶ τοῦ συμβουλεύειν διὰ λόγων ἐχόντων τὴν κύρωσιν. φανερὸν οὖν, ὅτι ἐν ἑκάστῳ τῶν εἰδῶν τῆς ῥητορικῆς, κεχρήμεθα τῷ λογιστικῷ· ἀλλ' ἀπὸ τῆς κινησάσης ἕξεως τῆς κινούσης ἡμᾶς ἢ ἐπὶ τὸ δικάζεσθαι, ἢ ἐπὶ τὸ συμβουλεύειν, ἢ ἐπὶ τὸ πανηγυρίζειν, ἔλαβεν ἓν ἕκαστον τὴν ὀνομασίαν· ἐπειδὴ γὰρ πρώτη κίνησις γέγονεν ἀπὸ τοῦ θυμοῦ. ὑπηρέτησε δὲ καὶ οἷον ὀργανον γέγονεν ὁ λόγος τῷ θυμῷ, διὰ τοῦτο λέγομεν ἐκ τοῦ θυμοῦ ἔχειν τὸ δικανικὸν τὴν γένεσιν· καὶ πάλιν ἐπειδὴ ἐν τῷ συμβουλευτικῷ ἡ ἐπιθυμία ἐκίνησε τὸν λόγον καὶ ἐν τῷ πανηγυρικῷ τὸ λογιστικὸν ἐκ τῆς κινησάσης ἕξεως ἔλαβεν ἓν ἕκαστον τὴν προσηγορίαν· ἄλλοι δὲ τὸ πανηγυρικὸν τῷ ἐπιθυμητικῷ φασι συμφωνεῖν· ἐγκωμιάζοντες γὰρ τοῦδε τὰ ἀριστεῖα, ἐπιθυμίαν κινοῦμεν τοῖς ἀκούουσι καὶ ἔρωτα τῆς ὁμοίας δόξης. Τέλος δὲ τοῦ δικανικοῦ μὲν, τὸ δίκαιον· τοῦ συμβουλευτικοῦ, τὸ συμφέρον· τοῦ πανηγυρικοῦ δὲ τὸ καλόν. χρόνον δὲ εἰλήφασι, τὸ μὲν δικανικὸν παρεληλυθότα· τὸ δὲ συμβουλευτικὸν, τὸν μέλλοντα· τὸ δὲ πανηγυρικὸν, τὸν ἐνεστῶτα. τόποι δὲ τῷ μὲν δικανικῷ, τὰ δικαστήρια· τῷ δὲ πανηγυρικῷ τὰ θέατρα· καὶ αἱ ἐκκλησίαι τῷ συμβουλευτικῷ. πρόσωπα· τῷ μὲν δικανικῷ, οἱ δικασταί· τῷ δὲ συμβουλευτικῷ, οἱ βουλευταί· τῷ πανηγυρικῷ, οἱ ἐκκλησιασταί. ἀναγκαῖον δὲ ὡς ἔοικεν εἰ καὶ τοῖς ἄλλοις παρῶπται τὸν, τὸν σκοπὸν ἐξηγήσασθαι τοῦ βιβλίου, καὶ τὸ χρήσιμον· εἶτα τὸ γνήσιον· μετὰ ταῦτα, τὴν τάξιν· εἶτα τὸν τῆς διδασκαλίας τρόπον· εἰσὶ γὰρ κατὰ τοὺς φιλοσόφους διδασκαλίας τρόποι τρεῖς· κατὰ διαίρεσιν μὲν, οἷον τοῦ ζῴου, τὸ μὲν, θνητὸν, τὸ δὲ,

[Marginalia, left page:] Quot gna rhetoricæ siue partes. — Tria gna rhetoricæ. Deliberatiuũ, Panegyricũ, Iudiciale. — μέρος, εἶδος. — Animæ partes .3. qbus analoga sunt tria rhetoricæ genã. — Quæstio. — Fines. Iudicialis gnis finis iustum. Concionalis vtile. Panegyrici siue laudatiui Honestum. — Διδασκαλίας τρόποι τρεῖς. — Scopos, Vtile, Legitimũ, Ordo, Modus docendi, Inscriptio, Genus Rhetoricæ: Hæc cõside in expositi. aucto.

ἀθάνατον· κατὰ δὲ σύνθεσιν· ὡς ἐὰν εἴπω, ὁ ἄνθρωπος ζῷόν ἐστι λογικὸν θνητὸν νοῦ καὶ ἐπιστήμης δεκτικόν· δεικνύμενος γὰρ πάντα συνάπτω· κατὰ δὲ ἀνάλυσιν ὅταν τις ἀπὸ τῶν τελευταίων ἀρχόμενος ἀναβαίνει ἐπὶ τὰ πρῶτα· διά εἰσι τὰ κατὰ ἀναδρομὴν διηγήματα· ἔπειτα περὶ τῆς ἐπιγραφῆς εἰπεῖν· καὶ ἐπὶ τούτοις, εἰς ποῖον εἶδος ἀνάγεται ῥητορικῆς. ταῦτα γὰρ ἐν παντὶ συγγράμματι ζητητέον. οὕτω γὰρ σαφέστερον τὰ ἐφεξῆς καταμάθοιμεν. Ὁ μὲν οὖν σκοπὸς τοῦ βιβλίου περὶ διαιρέσεως πολιτικῶν ζητημάτων, καὶ περὶ προτάσεως γενικῶν προβλημάτων εἰπεῖν καὶ πρὸς τὴν τούτων μάθησιν ἡμᾶς ἀνάγει. Τὸ δὲ χρήσιμον τοῦτο ἂν εἴη, τὸ τὰ πολλὰ τῆς ῥητορικῆς προβλήματα διαδείξειν· καὶ οὐκ ἐᾶν εἰς ἀπείρως αὐτοὺς λόγους ἐκφέρεσθαι· καὶ γὰρ τὸ παρὸν βιβλίον, ἅπαν ῥητορικὸν ζήτημα δέχεται καὶ τοι περιλαμβάνει στάσεσιν. ἄλλως τε καὶ τῆς ῥητορικῆς περὶ δύο ταῦτα θεωρουμένης εἴς τε τὸ ἐξηγητικὸν καὶ λεκτικὸν, οὔτε λόγον ἄν τις δυνηθείη τὸ παλαιὸν διελεῖν μὴ ταύτην τὴν τέχνην ἠκριβωμένος, οὔτε νέον εἰπεῖν ταύτης ἄπειρος τῆς τέχνης τυγχάνων. Περὶ δὲ τοῦ γνησίου φαμὲν ὡς ἀμφισβητοῦσί τινες ἄλλον τινὰ Ἑρμογένην εἶναι τὸν γράψαντα ταύτην τὴν τέχνην, καὶ οὐ τὸν Ταρσέα. ἀλλὰ Φιλόστρατος ἐν τοῖς βίοις τῶν σοφιστῶν μέμνηται λέγων ταυτί. Ἑρμογένης δὲ ἐν Ταρσοῖς ἐνῆκεν πεντεκαίδεκα ἐτῶν γεγονὼς, οὕτως ἐπὶ μέγα προὔβη τῆς τῶν σοφιστῶν δόξης, ὡς καὶ Μάρκῳ τῷ βασιλεῖ παρασχεῖν ἔρωτα ἀκροάσεως· ἐβάδισε γοῦν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν αὐτοῦ ὁ Μάρκος· καὶ ἥσθη μὲν διαλεγομένου· δωρεὰς δὲ μεγάλας δέδωκεν αὐτῷ· εἰς δὲ ἄνδρας ἥκων, ἀφῃρέθη τὴν ἕξιν τοῦ λέγειν ὑπ' οὐδεμιᾶς φανερᾶς νόσου· ὅθεν γέλωτος παρέσχε πρόφασιν τοῖς βασκάνοις τῶν ἀνθρώπων· ἔφασαν γὰρ αὐτοῦ τοὺς λόγους ἀτεχνῶς κατὰ Ὅμηρον πτερόεντας εἶναι· ἀποβεβληκέναι αὐτοὺς τὸν Ἑρμογένην καθάπερ πτερά. καὶ Ἀντίοχος δὲ ὁ σοφιστὴς ὑποσκώπτων εἰς αὐτὸν οὕτως ἔφη· Ἑρμογένης ὁ ἐν παισὶ γέρων, ἐν δὲ γέρουσι παῖς. ἐτελεύτα μὲν οὖν ἐν βαθεῖ γήρᾳ· εἷς δὲ τῶν πολλῶν νομιζόμενος κατεφρονήθη, ἀπολιπούσης αὐτὸν τῆς τέχνης. ταυτὶ μὲν οὖν ὁ Φιλόστρατος· ὁπόθεν δὲ τοῦτο συμβέβηκε τῷ Ἑρμογένει δῆλον· ἀπὸ γὰρ θερμότητος ὑπερβαλλούσης ταχὺ μὲν εἰς ἄκρον ἦλθε τῆς τέχνης· κατασβεσθείσης δὲ αὐτῷ τῆς θερμότητος, εἰκότως καὶ τοῦ πλεονεκτήματος ἐστερήθη· τινὲς μὲν οὖν τούτου ἔφησαν τὸ σύγγραμμα, ἕτεροι δὲ ἄλλου. πλὴν οὐδὲν περὶ τοῦ ὀνόματος διοισόμεθα· γνήσιον δὲ μάλιστα δείκνυται ἀφ' ὧν τῇ αὐτῇ ἀπαγγελίᾳ. καὶ ἐν τῷ περὶ ἰδεῶν κέχρηται· ὃ ἀναντιῤῥήτως Ἑρμογένους ἐστίν. Ὥρα δὲ καὶ περὶ τῆς τοῦ βιβλίου τάξεως εἰπεῖν· τρεῖς μὲν οὖν εἰσιν αἱ συνεκτικώταται τέχναι ῥητορικαὶ ἃς ὁ αὐτὸς Ἑρμογένης συνέγραψεν· ἥ, τε τῶν προγυμνασμάτων, καὶ ἡ περὶ τῶν στάσεων αὕτη καὶ ἡ περὶ τῶν ἰδεῶν. μέσην οὖν ἡ προκειμένη βίβλος ἐπέχει τάξιν εἰκότως· μετὰ γὰρ τὴν διδασκαλίαν τῶν προγυμνασμάτων ἅτινά ἐστι μερικὰ προβλήματα ῥητορικῆς, δεῖ καὶ περὶ τελείας ὑποθέσεως διδαχθῆναι· εἰ μὲν γὰρ οἷόν τε ἦν εὐθὺς ἐκ παιδὸς ἐπὶ τὴν τῶν ζητημάτων ἐργασίαν χωρεῖν, εὐδαίμων ἦν· ἐπειδὴ δὲ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει τοῦτο ποιεῖν ἀδύνατον, τηλικαύτην τέχνην εὐθέως ἐκ τοῦ παραχρῆμα κατορθῶσαι ὅπου οὐδὲ ἐπὶ τῶν βαναύσων τεχνῶν τοῦτο ῥᾴδιον, εὐλόγως οἱ παλαιοὶ τῶν σοφιστῶν ᾠήθησαν δεῖν τοῖς προγυμνάσμασι πρότερον ἐνασκεῖσθαι τοὺς νέους, πρὸς παρασκευὴν τῶν τελείων ζητημάτων καὶ ὑποθέσεων. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν παίδων τὸ γάλα πρὸ τῆς στερεᾶς τροφῆς αἱ μητέρες αὐτοῖς προσάγουσιν, οὕτω τὰ ἁπλούστερα πρότερον ἐκδιδασκόμεθα τῶν μαθημάτων ὅ, ἐστι τὰ προγυμνάσματα. ἔχει οὖν ἕκαστον αὐτῶν ἀναφορὰν πρὸς ἓν τῆς ῥητορικῆς εἶδος· οἷον ὁ μῦθος, καὶ ἡ χρεία, καὶ ἡ γνώμη, ἐπὶ τὸ συμβουλευτικὸν ἀνάγονται· ὁ κοινὸς τόπος

[Marginalia, right page:] Tria genera docẽdi. per diuisionẽ, p compositionem, p resolutionem. — σκοπὸς τοῦ βιβλίου. — Τὸ χρήσιμον τοῦ βιβλίου. — Status 13. — Critici. — De scriptore huius artis. Philostratus. De Hermogene ex Philostrato. — Dicterium pulchrum in Hermogenem. — Ordo. — Opera Hermogenis. — Præexercitationes. — Progymnasmata quæ, ad quæ genera causarum reducantur. — ἀπαγγελία. stilg. forma dicendi.

ὕπτιος λόγος ὁ μονοειδής

De formis eloquutionis.

εἴδη, τὸ δικανικόν· τὰ δὲ ἄλλα κοινά. μετέχει γὰρ ἕκαστον ἑκάστου τῶν τριῶν εἰδῶν. τὸ δὲ περὶ τῶν ἰδεῶν τρίτην ἔχει τάξιν. ἐπειδὴ πρότερον δεῖ γνῶναι πῶς συνίστανται τὰ πολιτικὰ προβλήματα, καὶ κατὰ τίνα τρόπον διαιρήσομεν τὰ ἑκάστης στάσεως ἴδια κεφάλαια· ὅπερ ἐκ τοῦ παρόντος μαθεῖν ὑπάρχει βιβλίου, εἶτα περὶ τῆς φράσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος διδαχθῆναι. δύο γὰρ ὄντων τῶν κοσμούντων τὴν ῥητορικὴν, δεινότητός τε, καὶ ἤθους. τὸ μὲν δεινότητος διὰ τῶν στάσεων καὶ τῆς διαιρέσεως τῶν κεφαλαίων ἐπιτηδεύομεν. τὸ δὲ ἦθος διὰ τῆς τῶν ἰδεῶν πραγματείας. καὶ γὰρ κάλλος καὶ ποικιλίαν φράσεως ἡμᾶς ἐκδιδάσκει αὕτη. ὅπως ἂν μὴ μονοειδὴς καὶ εἴδη ἑνὸς σχήματος ὁ λόγος προϊὼν ὕπτιός τε γίνηται καὶ προσκορὴς τοῖς ἀκροαταῖς. ἡ γὰρ ἐξαλλαγὴ τῶν σχημάτων, ἡδονὴν μνηστεύεται καὶ κόσμον τῷ λόγῳ. οἷόν ἐστι τὸ κατὰ ἀποστροφὴν, ἀπόκειναι γάρ φησι δεῦρο ἀναστάς μοι. ἐπεὶ καὶ οἱ παλαιοὶ ὥσπερ τι ζῶον τὸν λόγον ὑπέθεντο ἐκ σώματός τε συνεστηκότα καὶ ψυχῆς. ψυχὴν μὲν καλοῦντες τὰ ἐνθυμήματα καὶ τὴν δύναμιν τὴν διὰ τῶν κεφαλαίων συνισταμένην· σῶμα δὲ τὴν φράσιν καὶ τὸ ἔξωθεν κάλλος. ὅπερ ποιεῖν εἰώθασιν αἱ ἰδέαι. ἐπεὶ οὖν ἡ ψυχὴ κρείττων τοῦ σώματος καὶ τὸ τῇ ψυχῇ ἐοικὼς προτετάχθω, ἄλλως τε καὶ ἄτοπον περὶ κόσμου λόγου διδαχθῆναι, πρὶν μαθεῖν ὅπως ὅλως κατασκευάζεται λόγος. ὥστε τὴν ἀρίστην τάξιν ὁ τεχνογράφος οἶμαι τῷ βιβλίῳ μέσην θεὶς προγυμνασμάτων τε καὶ τοῦ περὶ τῶν ἰδεῶν βιβλίου. Καιρὸς δὲ λοιπὸν ζητῆσαι ποίῳ τῆς διδασκαλίας κέχρηται τρόπῳ. φαμὲν τοίνυν ὅτι τοῖς τρισίν. ἐν μὲν γὰρ τῷ λέγειν περὶ τῆσδε τῆς διαιρέσεως ποιοῦμαι τὸν λόγον καὶ οὐ περὶ τῆσδε, τῷ διαιρετικῷ κέχρηται τρόπῳ. ἐν δὲ τῷ λέγειν τὸν ὅρον τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, τῷ συνθετικῷ κέχρηται. εἰρήκαμεν γὰρ ὅτι ὅρος τὸ συνθετικὸν ἔχει. τῷ δὲ κατὰ ἀνάλυσιν κέχρηται, ἐν τῷ λέγειν οὕτως· τὸ ζήτημα τὸ πολιτικὸν, ὕλην ἔχει τά τε πρόσωπα, καὶ τὰ πράγματα. τῶν δὲ προσώπων, τὰ μέν ἐστι τοιάδε, τὰ δὲ, τοιάδε. καὶ τῶν πραγμάτων ὁμοίως. τὸ οὖν ἔχον τοιάδε πρόσωπα, καὶ τοιάδε πράγματα, συνέστηκε. τὰ δὲ μὴ τοιάδε οὐ συνέστηκε. ὁρᾷς τὸν κατὰ ἀνάλυσιν τρόπον, ἀπὸ γὰρ τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων ἅπερ ἐστὶ τῆς στάσεως, δεύτερον ἐπανῆλθεν ἐπ' αὐτὴν τὴν στάσιν ἥτις ἐστὶ πρώτη, καὶ τὸν περὶ ταύτης λόγον ποιεῖται. εἰπὼν γὰρ ὅτι τὰ τοιάδε οὐ συνίσταται, ἠναγκάσθη καὶ περὶ τῶν συνισταμένων διαλαβεῖν. Χωρήσωμεν δὲ καὶ ἐπὶ τὴν ἐπιγραφήν. περὶ τῆς ἐπιγραφῆς οὖν τοῦ προκειμένου συγγράμματος ἐκεῖνο λέγομεν, ὡς ὅσοι μὲν ἐπέγραψαν περὶ ῥητορικῆς, ἁμαρτάνουσιν. οὐ δὲ γὰρ περὶ πάσης ῥητορικῆς πρόκειται ἐνταῦθα εἰπεῖν. ὅτι μὴ δὲ περὶ προοιμίων, μὴ δὲ διηγήσεων καὶ τῶν λοιπῶν ἐνταῦθα ἔνι μαθεῖν. ὅσοι δὲ περὶ στάσεων ἐπέγραψαν, τὸν ἀληθῆ τοῦ τεχνογράφου σκοπὸν ἐφιλήσαντο. περὶ στάσεων δὲ ἐπιγέγραπται τὸ βιβλίον. ἐπειδὴ καὶ στάσις καλεῖται ἡ ἐν δικαστηρίοις ἀμφισβήτησις. ἢ παρὰ τὸ στασιάζειν πρὸς ἀλλήλους τοὺς ἀγωνιζομένους, ἢ παρὰ τὸ ἑκάτερον αὐτῶν ἵστασθαι περὶ ὃ νομίζει δίκαιον. ἐπέγραψε γοῦν περὶ στάσεων δηλῶν ὅτι περὶ μόνων τῶν ἐν δικαστηρίοις καὶ βουλευτηρίοις διδάσκει. ἀντιδιαστέλλων πρὸς τὰς ἄλλας ῥητορικὰς τέχνας. ἔστι γὰρ ὡς ἔφαμεν ἡ περὶ τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ τέχνη. καὶ Θεοφράστῳ δὲ γέγραπται τέχνη ῥητορικὴ περὶ ἐνθυμημάτων. καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ τοῦ Νουμηνίου, καὶ Λολλιανῷ περὶ ἀφορμῶν ῥητορικῶν, καὶ Ἀψίνῃ, περὶ προοιμίων καὶ πίστεων, καὶ ἄλλοις πολλοῖς περὶ ἄλλων. δῆλον οὖν ὡς ἐλάχιστον μόριόν ἐστι ῥητορικῆς, ἡ περὶ τῶν στάσεων πραγματεία. καὶ εἰ μὲν περὶ πάντων ἅμα τῶν προειρημένων ἐλάμβανον, εἶχε χώραν ἡ παρά τινων ἐπιγραφὴ φερομένη. ἐπιγράφουσι γὰρ, ὡς ἔφημεν, τινὲς, τέχνη ῥητορική. ἐπειδὴ δὲ περὶ μέρους ἐστὶν, εἰ-

Δύο χρωμάτων ὄντων ἐν ῥητορικῇ, τὸ δεινὸν καὶ τὸ ἡδύ. no est undique verum hoc praeceptum.

ὕπτιος λόγος ὁ μονοειδής

Rhetorica antiq. animali comparabant constanti ex corpore & animo.

Technograph

τρόποι διδασκαλίας

Resolutori docendi modus quis sit

Ἐπιγραφή.

De statibus

στάσις καλεῖται ἡ ἐν δικαστηρίοις ἀμφισβήτησις

Θεόφραστος τέχνην περὶ ἐνθυμημάτων ἔγραψε.

Theoph. Alexan. Lollian. Apsines

Apsines nota nō Apsinus

Π. νομίμου

Ὕλη τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος

Status .i. στάσις uocatur cōtrouersia in foro & unde sic dicatur.

κότως ἐπιγέγραπται περὶ στάσεων. λείπεται δὲ ἄρα διδάξαι εἴδη ποῖον εἶδος τῆς ῥητορικῆς ἀνάγεται ἡ παροῦσα τέχνη. λέγομεν οὖν εἴδη τὸ δικανικὸν καὶ συμβουλευτικόν. τὸ γὰρ πανηγυρικὸν ἀστασίαστόν ἐστιν. ἐπειδὴ ὁμολογουμένων ἀγαθῶν ἐστιν αὔξησις. ἐμέμψαντο δέ τινες τὸν Ἑρμογένη διατί τέχνην ῥητορικὴν μέλλων συγγράφειν, τὸν ὅρον αὐτῆς πρό γε πάντων οὐκ ἀποδέδωκε. καί φησι Πορφύριος, ὅτι τριῶν ὄντων τῶν τῆς ῥητορικῆς εἰδῶν, συμβουλευτικοῦ, καὶ δικανικοῦ, καὶ πανηγυρικοῦ. τὸ πανηγυρικὸν οὐχ ὑποπίπτει τῷ περὶ τῶν στάσεων λόγῳ. ἐπειδὴ αἱ μὲν στάσεις ἀμφιβολίαν ἔχουσιν ἀμφισβητουμένων πραγμάτων, τὸ δ' ἐγκώμιον ὁμολογουμένων αὔξησιν ἀγαθῶν. τοῦ τοίνυν πανηγυρικοῦ ὑπεξαιρουμένου εἴδους ἀτελὴς ἂν εἴη ὁ τῆς ῥητορικῆς. οἱ δὲ ὅροι οὐ τῶν ἀτελῶν, ἀλλὰ τῶν τελείων εἰσὶ πραγμάτων. διὰ τοῦτό φησι ῥητορικῆς οὐκ ἀποδέδωκεν ὅρον. ὡς οὐ περὶ πάσης διαλαμβάνων ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ. Ἐροῦμεν οὖν, ὅτι εἰ καὶ περὶ τῶν δύο μόνων εἰδῶν σπουδάζει ὁ τεχνικὸς εἰπεῖν, ἀλλ' ὅπερ εἰρήκαμεν φυσικῶς θεωρεῖται τὸ πανηγυρικὸν ἐν τῷ δικανικῷ, καὶ τῷ συμβουλευτικῷ. οὐδὲ γὰρ ἐνδέχεται συμβουλεῦσαί τι δίχα τῆς τοῦ πανηγυρικοῦ γνώμης. ἔπειτα οὐδὲ ἀπηλλαγμένον καθάπαξ τὸ πανηγυρικὸν εἶδος ταύτης εὑρήσεις τῆς τέχνης. Ἴσμεν γὰρ ὡς τὸν στοχασμὸν τὴν στάσιν δύο τινὰ συνέχει κεφάλαια, ἡ βούλησις, καὶ ἡ δύναμις. ταῦτα δ' οὐκ ἂν ἄλλως ἀποδειχθείη, πλὴν εἰ μή τις τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς χρήσαιτο τόποις. οἷον οὐκ ἂν ἐβουλόμην φονεῦσαι, διὰ τὸ παιδὸς εἶναι τοιοῦδε πολιτείας τοιᾶσδε, ἢ πάλιν οὐκ ἂν ἠδυνάμην ἐπιχειρῆσαι τῇ τυραννίδι, ἐπειδὴ χρημάτων ἠπόρουν. ἐπειδὴ τοὺς συλληψομένους οὐκ εἶχον. οὕτω διὰ τῶν ἐγκωμιαστικῶν τὰς συστάσεις λαμβάνει τὰ δύο ταῦτα κεφάλαια τοῦ στοχασμοῦ, δικανικῆς οὔσης τῆς στάσεως τοῦ στοχασμοῦ, ἀναγκαῖον οὖν ἡμᾶς, πιθανωτέρας λύσεις εἰπεῖν. Πρῶτον μὲν οὖν ὁ σκοπὸς ὁ τοῦ τεχνικοῦ εἰς ἀπολογίαν ἐστὶν αὐτῷ τοῦ τὸν ὅρον παραλιπεῖν. περὶ γὰρ τῆς διαιρέσεως τῶν τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος κεφαλαίων προθέμενος λέγειν, πῶς ἔμελλεν ἑτέρους λόγους ἐπιφέρειν, οὐ προσήκοντας ταύτῃ τῇ τέχνῃ. Πῶς δὲ ὅρον ἀποδοῦναι προέθετο ῥητορικῆς, ὁ μὴ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς ἐνστησάμενος, τοῦτο γάρ ἐστι τὸ θαυμαστὸν τοῦ Ἑρμογένους ὅτι οὐχ ὥσπερ ὁ Μηνουκιανὸς ἑτέρους ἐπεισήνεγκε λόγους καὶ τὴν ὑπόθεσιν συνετάραξεν, ἀλλ' αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς τὴν περὶ τῶν κεφαλαίων τοῦ ζητήματος τέχνην εἰσήγαγεν οὐδὲν αὐτῇ τῶν ἔξωθεν ἐπιμίξας. Δύναιτο δ' ἄν τις καὶ ἑτέραν ἀπολογίαν ὑπὲρ Ἑρμογένους εἰπεῖν, ὡς Ἀριστοτέλει πειθόμενος, τὸν τῆς ῥητορικῆς παρέλιπεν ὅρον. ἐκεῖνος γάρ ἐστιν ὁ διδάσκων τὰς ἀρχὰς ἐκ τῶν ὁμολογουμένων λαμβάνειν. ὁ δὲ τῆς ῥητορικῆς ὅρος, περὶ πολλῶν ἐζητήθη τῶν φιλοσόφων, καὶ οὐκ ἔστιν ὁμολογούμενος. τοῦτον μὲν οὖν ὡς ἀμφισβητούμενόν ἐστιν, παρέλιπεν. ἐποιήσατο δὲ τὴν ἀρχὴν ἐξ ὁμολογουμένου τινός. τὸ γὰρ τέχνην εἶναι τὴν ῥητορικὴν, ὡς ὁμολογούμενον ἐκ προοιμίου λαβὼν, οὕτως εἰς τὸν τῶν ἄλλων φέρεται λόγον. αὕτη μὲν οὖν ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους κανόνων ἡ λύσις. ἡ δὲ ἀληθεστέρα αἰτία αὕτη ἐστί. τῶν μὲν, θαυμάζειν πάνυ τὴν ῥητορικὴν βουλομένων. τῶν δὲ, καθ' ὑπερβολὴν κακίζειν, ὧν καὶ Πλάτων ἐστὶν ὁ φιλόσοφος καὶ πραγματείας ἰδίας καὶ αὐτῆς ποιησάμενος, ὁ τεχνογράφος κινδυνευούσῃ τῇ τέχνῃ σύμμαχος γίνεται. μὴ συγχωροῦσα αὐτὴν διαφθαρῆναι ταῖς τῶν πολεμίων ἐπιβουλαῖς. καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τοῦτο προὐργιαίτερον ᾠήθη τοῦ διδάξαι εὐθὺς τὴν τέχνην τὴν ῥητορικήν. τοῦτο δὲ βουλόμενος ποιῆσαι, ἄντικρυς μὲν διαῤῥήδην οὐκ εἰσάγει τὸν ὅρον αὐτῆς, δριμέως δὲ καὶ πλαγίως καὶ ἐσχηματισμένως διὰ τῆς κατασκευῆς ἀποφαίνει τὴν τέχνην τὴν ῥητορικήν. τὰ γὰρ προ-

in laudatiuum nō cadunt status.

Porphyrius

Technic?

Iudiciale genus & deliberatiuũ semp complectunt laudatiuũ

Coniecturalis

Technic?

Minutian

Aristoteles

Technograph?

δριμέως πλαγίως σχηματισμένως

∴ κ. τοῦ στοχασμοῦ

Notandũ laudari maxime in Hermogene non turbauisse & inuoluisse confudisseq; hypothesim diuersarum rerũ materia

σοῦνται πάντα τῇ ῥητορικῇ παραλαβὼν τῷ τῆς κοινῆς τέχνης ὅρῳ, ἀποδείκνυσι συμφωνοῦντα ταῦτα τὰ πρὸς τὸν ὅρον τῆς κοινῆς. ἅμα καὶ τὸ σπουδαζόμενον αὐτῷ ἀνύων καὶ φεύγων τὸ δοκεῖν φιλονεικεῖν πρὸς τοὺς διαβάλλοντας τὴν τέχνην. τοῦτον δὲ τὸν ὅρον τῆς κοινῆς τέχνης ὡρίσαντο οἱ διαλεκτικοὶ καθὼ ἀνωτέρω εἴπομεν οὕτως. τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐκ καταλήψεων καθολικῶν καὶ ἐμπειρίᾳ γεγυμνασμένων, πρός τι τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ. πρὸς τοῦτον τὸν ὅρον ἀποτεινόμενος, παραβάλλει τὸν τῆς ῥητορικῆς τέχνης ὅρον. ὥσπερ γὰρ τὸ ὑποπίπτον τῷ ὅρῳ τοῦ ἀνθρώπου τοῦτό ἐστιν ἄνθρωπος, οὕτως καὶ τὸ ὑποπίπτον τῷ ὅρῳ τῆς καθόλου τέχνης, τοῦτό ἐστι τέχνη. ἴδωμεν οὖν πρῶτον τί ἐστι τὸ σύστημα. ἡ ἐκ πολλῶν ὀργάνων συνδρομή. δεῖ γὰρ πολλὰ συνέρχεσθαι πρὸς ἑκάστην τέχνην ἐκ καταλήψεως. κατάληψίς ἐστιν, ἡ ἐξ αἰσθήσεων καὶ ὁράσεων πίστις γινομένη. ἑωρακότες γάρ τινος καὶ αἰσθηθέντες τὸ δέ τι ὠφελούμενον τῇδε τῇ τέχνῃ καὶ λυσιτελὲς ὄν, ἐχρήσαντο. καθολικῶν. ὅτι περὶ πάσης τέχνης ὁ ὅρος. ἐμπειρίᾳ γεγυμνασμένων. δεῖ γὰρ καὶ τῷ χρόνῳ βεβαιωθῆναι τὰ καταληφθέντα παρὰ τῆς αἰσθήσεως, ἡ γὰρ μελέτη προστεθεῖσα τῇ καταλήψει, τὸ τέλειον ἀπεργάζεται. πρός τι τέλος. αἱ μὲν γάρ, τῶν τεχνῶν ἀναγκαῖαι καὶ χρήσιμοι, ὡς οἰκοδομικὴ καὶ γεωργία καὶ ῥητορική. τοῦτο δὲ ἴδιόν ἐστι τῆς τέχνης τὸ πάντως τί χρήσιμον ἔχειν, ἵνα μὴ καὶ ἡ κολακεία νομισθῇ τέχνη οὖσα. καὶ γὰρ αὕτη ἐδόκει εἶναι σύστημα ἐκ καταλήψεων γεγυμνασμένων. εἰ δέ τις εἴποι ἡ χαλκευτικὴ τέχνη ἐστὶν ἐπειδὴ ὠφελεῖ, λέγομεν ὅτι οὔ. οὐδὲ γὰρ ἔχει τὸν λόγον. ὅτι οὐδὲ τοῦτο προαιρεῖται. ἀλλὰ κατὰ περίστασίν τινα εἰς τὰ παρεπόμενα τῇ τέχνῃ, ἐμπέπτωκεν. ἡ μὲν οὖν ἐξήγησις τοῦ ὅρου τῆς κοινῆς τέχνης αὕτη ἐστίν. ἴδωμεν δὲ πόθεν ὁ ῥήτωρ ἤρξατο.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΓΑΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ ΕΙΣ ΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ.

ΠΟΛΛΩΝ ὄντων καὶ μεγάλων, ἃ τὴν ῥητορικὴν συνίστησι καὶ τέχνην ποιεῖ, καταληφθέντα τε ἐξ ἀρχῆς δηλαδὴ καὶ συγγυμνασθέντα τῷ χρόνῳ, σαφῆ τε τὴν ὠφέλειαν παρεχόμενα τῷ βίῳ, κἀν ταῖς βουλαῖς κἀν τοῖς δικαστηρίοις, καὶ πανταχοῦ, μέγιστον εἶναί μοι δοκεῖ τὸ τῆς διαιρέσεως αὐτῷ καὶ ἀποδείξεως. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τὴν περὶ τῶν στάσεων πραγματείαν, οἱ μὲν, οὐδ' ὅλως ἠξίωσαν τέχνην ὥσπερ τινὲς καὶ τὴν ὅλην ῥητορικὴν τέχνην οὐ βούλονται, ἀλλ' ἐμπειρίαν ἀπὸ τῆς τῶν μεταχειρισαμένων ἀπαιδευσίας ὡρμημένοι. οἷον δημάδου τοῦ ἀπὸ τῆς κώπης ἀνίπτοις τοῖς τοῦ λόγου χερσὶν ἐπὶ τὸ βῆμα πηδήσαντος. καὶ ἡγήμονος καὶ πυθέου καὶ ἀριστογείτονος καὶ ἔτι τοῦ ἐπὶ τῶν χρόνων εὐαγόρου τοῦ σοφιστοῦ ἀθήνησιν ἐπεισφθαρέντος ἀλόγου σοφιστοῦ, ὃς καί τινα ὅμιλον μαθητῶν ἐπήγετο φλυαρίαν μὲν τὰς στάσεις ἀποκαλοῦντος. ἀξιοῦντος δὲ κατὰ τὴν συρφετώδη παροιμίαν, τὸ λέγειν ἐκ τοῦ λέγειν περίζεσθαι. καὶ τοῦ πλάτωνος διαῤῥήδην βοῶντος ἐν μὲν σωκράτους ἀπολογίᾳ. ῥήτορος μὲν γὰρ ἔργον τὸ τἀληθῆ λέγειν. δικαστῶν δέ γε σωφρόνων τὰ δίκαια κρίνειν. ἐν δὲ γοργίᾳ, τὸν γὰρ μέλλοντα ὀρθῶς ῥητορικὸν ἔσεσθαι, δίκαιον ἄρα δεῖ εἶναι, ἐπιστήμονα τῶν δικαίων. ἐν δὲ φαίδρῳ εἰ γάρ σοι ὑπάρχει φύσει ῥητορικῷ εἶναι ἔσῃ ῥήτωρ ἐλλόγιμος. προσλαβὼν ἐπιστήμην καὶ μελέτην. ὅτου δ' ἂν τούτων ἐλλίπῃς, ταύτῃ ἀτελὴς ἔσῃ. ἀλλὰ δὴ καὶ διονυσίου τοῦ ἁλικαρνασσέως, τρία ταῦτα διατεινομένου τὴν ἀρίστην ἕξιν ἐν πολιτικοῖς λόγοις ἐμποιεῖν καὶ πάσῃ

[Marginalia:] finitio artis — κατάληψις unde καταληπτικὴ φαντασία. — ἡ μελέτη προσεθεῖσα τῇ καταλήψει τὸ τέλειον ἀπεργάζεται — Vtrū rhetorica ars. — Demades — τὸ λέγειν ἐκ τοῦ λέγειν πορίζεσθαι — Plato — Dionysius — Hegemon — Pytheas — Aristogito — Euagoras

Demades illotis manibus a remo ad suggestum transilijt

τὸ λέγειν ἐκ τοῦ λέγειν πορίζεσθαι

μάθησιν ἀκριβῆ, φύσιν δεξιάν, ἄσκησιν ἐπίπονον

τέχνῃ τε καὶ ἐπιστήμῃ, μάθησιν ἀκριβῆ, φύσιν δεξιάν. ἄσκησιν ἐπίπονον. διὸ καὶ δημοσθένης ἐν μὲν δικανικῷ τε καὶ συμβουλευτικῷ, εὐδοκιμεῖ. ἧττον δὲ τῷ πανηγυρικῷ, διὰ τὸ ἀζεκὲς καὶ ἀμελέτητον. τοσούτων οὖν καὶ τοιούτων τέχνην ῥητορικὴν βεβαιούντων αὐτῆς ὄντος ὁ προειρημένος σοφιστὴς, ἀλόγως εἰς δὴ ταύτην κατορθοῦν διετείνετο. ἐν γοῦν τούτῳ καλῶς ποιῶν. ὅτι τὸ μηδενὸς ἄξιον ἑαυτὸν ἀπέφαινεν, εἴγε μηδὲν μίαν ἕξιν τὴν ἀπὸ τῆς τέχνης τοῖς ὁμιληταῖς ἱκανῶς ἦν ἐμποιῆσαι. τούτων οὖν οὐκ εἶναι τὸ παρὰ πάντας στάσεις τέχνην ἀποφαινομένων, ἑτέρων δὲ πάλιν ἐκ διαμέτρου τούτοις χωρούντων καὶ τὴν πᾶσαν ῥητορικὴν ἐν ταῖς στάσεσι διισχυριζομένων, σοφῶς καὶ ἐντέχνως ἑκατέραν ἀμετρίαν εὐθὺς ἀφεστίας ἐπιρραπίζων. τεχνικῆς τε θεωρίας ἔχεσθαι τὰς στάσεις ἀποδείκνυσι καὶ πρὸς τὴν ῥητορικὴν τέχνην οὐ μόνας ἐξαρκεῖν. ὅτι μὲν γὰρ τεχνικῆς ἔχονται θεωρίας, δηλοῖ λέγων ὡς πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων ἐξ ὧν ἡ ῥητορικὴ συνέστηκε τέχνη. μέγιστόν ἐστι τὸ κατὰ τὴν διαίρεσιν τῶν πολιτικῶν ζητημάτων. ὅτι δὲ οὐ πᾶσα ἐν τούτοις ἡ ῥητορική, πρόδηλον ἐκ τοῦ πολλὰ εἶναι ἕτερα τὰ συνιστῶντα αὐτήν. ταύτῃ τοι καὶ ὡς τέχνην αὐτὴν οὐκ ἐμπειρίαν ὑποδεικνὺς. τὸν τῆς τέχνης ὁρισμὸν συνῆψεν αὐτῆς τοῖς ῥήμασιν. ὁρισμὸς γὰρ τέχνης οὗτος. σύστημα ἐκ καταλήψεων ἐγγεγυμνασμένων πρός τι τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ. διὰ μὲν τοῦ συνίστησι τὸ σύστημα δηλῶν. εἶτα ἐπειδὴ ἐνδέχεται καὶ σύστημα εἶναι καὶ ἐμπειρικόν. οὕτως γοῦν παρ' αἰγυπτίοις ἰατρικὴν τὴν ἀρχὴν εὑρῆσθαί φασιν ἐκ τῶν κατὰ μέρος νοσούντων τε καὶ τὰς τῶν νόσων ἰάσεις ἀπογραφομένων, προστίθησι τὸ τέχνην ποιεῖ. τὸ γὰρ μετὰ λόγου καὶ αἰτίας σύστημα περὶ θεωρημάτων ἰατρικῶν ἢ ῥητορικῶν, ἢ μουσικῶν, τέχνη ἂν εἴη. ὡς καὶ πλάτων ἐν γοργίᾳ μαρτυρεῖ λέγων. ἐγὼ γὰρ τέχνην οὐ καλῶ, ὃ ἂν εἴη ἄλογον πρᾶγμα. διὰ δὲ τοῦ καταληφθέντα, τὴν κατάληψιν ἐναργῶς μηνύει. κατάληψις δὲ, λόγος γνῶσιν ἀσφαλῆ μετ' αἰτίας τῶν ὑποκειμένων περιέχων, ὥστε καὶ τοῦτο κατὰ πλάτωνα τεχνικόν. εἰ γὰρ τὸ ἄλογον οὐ τέχνη, τὸ μετ' αἰτίας. τέχνη, τέχνη δὲ ἡ ῥητορικὴ, τῷ τὰς αἰτίας εἰδέναι καθ' ἃς οἱ τοιοίδε λόγοι τοὺς τοιούσδε πείθουσιν ἀκροατάς. ἄλλως μὲν τοὺς πρὸς δόξαν ὁρῶντας. ἑτέρως τοὺς πρὸς κέρδος ἀποβλέποντας. ἄλλως τοὺς ἀληθείᾳ καὶ δικαίῳ προσέχοντας εἰλικρινῶς. ἐμπειρία δέ ἐστι, λόγος ἐκ πολλῶν ὁμοίων καταλήψεων τὴν γνῶσιν ποιούμενος. ἐξ ἀρχῆς δὲ ἀφ' οὗπερ τῶν ἀνθρώπων φύσις ὑπέστη, σύνδρομος γὰρ ἡ ῥητορικὴ τῷ λόγῳ τῶν ψυχῶν. καὶ πρὸ νέστορός τε καὶ παλαμήδους καὶ φοίνικος καὶ ὀδυσσέως, καὶ πρὸ τῶν ἐν ἰλίῳ ἤσκητο παρ' ἀνθρώποις. ἡ γοῦν κατὰ κάδμον καὶ δαναὸν γραμματική, ἐπί τε τῶν τρωϊκῶν ἤσκητο ὡς δίκτυς ἐν ταῖς ἐφημερίσι φησι, καὶ μέχρι τῶν εὐκλείδου τοῦ ἄρξαντος μετὰ ταῦτα διέμεινε χρόνων, τοὺς δὲ ἀνωτέρω τούτων σὺν ἀρετῇ τὸ πρᾶγμα μεταδιώξαντας, ἡ τοῦ κατακλυσμοῦ σὺν τοῖς ἄλλοις ἠφάνισε λήθη. εἰ δέ τι αἰώνιος ἐν ψυχῇ λόγος, πρόδηλον ὅτι καὶ ἡ τοῦτον διευκρινοῦσα τέχνη καὶ τὴν ἀχλὺν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀπαιδευσίαν κατὰ τὴν ὁμηρικὴν ἀθηνᾶν διακαθαίρουσα. χθές τε καὶ πρώην ὡς φασιν παρέδυ. ὅθεν οἱ πρότεροι τοῦ θειοτάτου τοῦ ἐν ἡμῖν κατημέλουν φημὶ δὴ τοῦ λόγου. οὐχ οἱ ἐπὶ τοῦ κρόνου ζῶντες καὶ τοῦ χρυσοῦ γένους ἐπάξιοι. εὔδηλον γὰρ ὡς κἀκεῖνοι τά, τε θεῖα διαφερόντως ἐτίμων, καὶ τούς γε ἀγαθοὺς δι' ἐπαίνων ἦγον. καὶ τοὺς προπετείᾳ φύσεως ἐπὶ τὸ χεῖρον ὁρμῶντας ἐλοιδόρουν, ἅπερ ἴδια τοῦ πανηγυρικοῦ. ἔτι τοῖς ἀγνοοῦσι τὸ προσῆκον καὶ ὑπὸ νεότητος φλεγομένους, τὰ βέλτιστα συνεβούλευον. τῶν μὲν ἀτόπων ἐξείργοντες. τῶν δὲ χρηστῶν ἔχεσθαι παρακαλοῦντες. δι' ὧν τὸ συμβουλευτικὸν ἤσκητο παρ' αὐτοῖς. ἀλλ' οὐδὲ τοῦ δικανικοῦ κατημέλουν. ἀλλ' ὡς θεῶν ὄβρασαι. δίκην τε καὶ τὸ δίκαιον ἐτι-

[Marginalia:] ἐπίπονον — quidā status ab arte abalienauere. — alij rhetoricā nihil aliud quā status dixere. — finitio ~~rhetoricae~~ artis — Medicina apud Ægyptios reperta. — Plato — γρ. ἀσφαλῆ — κατάληψις — Plato — Ars rhetorica — ἐμπειρία qd. — rhetorice a natura profecta arte perfecta. — De antiquitate artis oratoriae. — Grammatica & rhetorica ante diluuium. — Dyctis — Euclides

Dyctin in ephemeridib9 citari notandū

μων. καὶ τοῖς ὑπερβαίνειν ἐπιχειροῦσι τὰς τιμωρίας ἐπῆγον. τὸ δὲ δηλαδὴ σημαίνει ὅτι ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων πασῶν τεχνῶν ἀνάγκη πρότερον γίνεσθαι τὴν κατάληψιν εἶθ' οὕτως συνίστασθαι τὰς τέχνας, οὕτω καὶ ταῦτα. τὸ δὲ συγγυμνασθέντα τῷ χρόνῳ, δηλεῖ μὲν τῷ ὅρῳ τῆς τέχνης συγγεγυμνασμένον. πρόσκειται τοῖς καταληφθεῖσι, διὰ τὸ ἀδύνατον εἶναι τέλειον ἐν ἔργῳ ῥήτορα γενέσθαι καὶ τὴν κατάληψιν ἀκριβῆ τῶν εἰς τὴν τέχνην συντελούντων θεωρημάτων ποιήσασθαι, μὴ καὶ γυμνασίαν ἐν χρόνῳ μακρῷ τούτων ἀσκήσαντα. ὅθεν καὶ πῶλος ὁ γοργίου *[Polus]* μαθητὴς ἐν τῇ τέχνῃ φησὶν, πολλαὶ τέχναι ἐν ἀνθρώποις εἰσὶν ἐκ τῶν ἐμπειριῶν ἐμπειρίας εὑρημέναι, καὶ παράδειγμα τῶν λεγομένων δημοσθένης. ἐν οἷς οὐκ ἐγυμνάσατο τὰ πρὸς ἀκρίβειαν ἀστοχῶν τὸ δὲ σαφῆ τε τὴν ἀλήθειαν παρεχόμενα τῷ βίῳ *[ὠφέλ]* τὸ ἐν τῷ ὅρῳ πρός τι τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ παραδέδωκεν. ἐν τούτῳ δὲ καὶ τὸ ἀχρήσιμος ἡ ῥητορικὴ δείκνυσι. ὅτι ἐν βουλαῖς καὶ δικαστηρίοις καὶ πανταχοῦ. τὸ πανταχοῦ διχῶς νοητέον. ἢ γὰρ ὡς ἐν ἀνθ' ἑνὸς τὸ πανηγυρικόν. διὸ ποικίλη τις ἡ τούτου χρῆσις, ἐν ὕμνοις θεῶν, ἐν ἐπαίνοις ἀνθρώπων. ζώντων τετελευτηκότων. ἐν ἑορταῖς. *[Vsus artis Oratoriae.]* ἐν θρήνοις. διαβολαῖς, κακίας. ἀρετῆς, εὐφημίας. ἢ τὸ μὲν πανηγυρικὸν παρῄνεσεν ὡς τῷ δικανικῷ τε καὶ συμβουλευτικῷ συμπλεκόμενον. ὡς δῆλον ἀπό τε τοῦ ὑπὲρ στεφάνου δημοσθένους δικανικοῦ. καὶ ἀπὸ τοῦ πανηγυρικοῦ ἰσοκράτους συμβουλευτικοῦ. ἢ τὸ πανταχοῦ, κατὰ τῶν ἰδίων ἔφη σε τῆς ῥητορικῆς εἰδῶν. ὡς οὐ μόνον ἐν βουλευτηρίοις τὸ λυσιτελοῦν ἐξευρίσκει. καὶ ἐν δικαστηρίοις διελέγχει τοὺς ἀδικοῦντας. ἢ ἐν θεάτροις τοὺς παντοδαποὺς τῆς πανηγυρικῆς ἰδέας διὰ τὸ ποικίλους λόγους ἀλλὰ καὶ ἰδίᾳ. πατέρων πρὸς υἱεῖς, καὶ διδασκάλων πρὸς μαθητάς. καὶ φίλων πρὸς ἑταίρους. τὸ δέον ἀποφαινομένων. ἐπαινούντων τε τὰ χρηστά. καὶ τὸ δίκαιον ἀρίστα διακρινόντων. ὥστε διὰ τοῦ προοιμίου ταῦτα ἑρμογένης διῳκήσατο. καὶ τέχνην ἀπέδειξεν ῥητορικὴν, πολλοὺς διὰ βραχέων ἐπιστομίσας *[ἐπιστομίζας]*. καὶ ὡς ἐξαρκεῖ πρὸς ὅλης ῥητορικῆς εἴδησιν ἡ περὶ τῶν στάσεων τεχνικὴ διαίρεσις. ὅθεν πρός τι τὸ προοίμιον, ἀλλ' οὐ καθ' αὑτὸ πεποίηκε. διὸ δὴ ἐπάγει μέγιστον εἶναί μοι δοκεῖ. ἀφ' οὗ καὶ δῆλον ὡς οὐ πᾶσα ἡ ῥητορικὴ ὡς εἴρηται ἐν ταῖς στάσεσι περιείληπται, ἀλλὰ πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα τὰ συνιστῶντα ταύτην, μέγιστον δὲ τὸ κατὰ τὰς στάσεις.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΑΥΤΟ.

Σφόδρα τοῦ πλάτωνος διασύραντος ῥητορικὴν, ὡς πειθοῦς δημιουργόν. ὡς πολιτικῆς μορίου εἴδωλον. καὶ ἁπλῶς *[Plato]* λέγοντος ὡς τὴν ῥητορικὴν ἐπιτήδευμα μὲν οὐ καλῶ τεχνικόν. φύσεως δὲ δεξιᾶς καὶ λέγειν δυναμένης ἔργον. ἀλλὰ δὴ καὶ τινῶν ἄλλων περὶ αὐτῆς τῶν μὲν, πρὸς τὸ κρεῖττον ἀποκλινάντων, τῶν δὲ πρὸς τὸ χεῖρον. ὁ ἑρμογένης ἐνταῦθα σοφῶς τὸ προοίμιον ἔγραψε. τέχνην γὰρ βουλόμενος ἀποδεῖξαι αὐτὴν, φανερῶς δοκεῖν κατασκευάσαι ἀπέφυγεν αἰδοῖ πλάτωνος, καὶ ἵνα μὴ αὐτὸν δοκῇ διαβάλλειν. πᾶν γὰρ τὸ κατασκευαζόμενον ἀμφιβάλλεται. *[πᾶν κατασκευαζόμενον ἀμφιβάλλεται]* οὐκ ἠβουλήθη οὖν ὅλως ἀμφίβολον ποιῆσαι ῥητορικὴν τέχνην εἶναι. ἀλλ' οὐδὲ ἀνασκεύαστον ἴασεν, ἵνα μὴ τὸ τοῦ προσώπου ἀξιόλογον πείσῃ. φανερῶς μὲν οὖν ταῦτα οὐ κατεσκεύασε λεληθότως δὲ, τὸν ὅρον τῆς τέχνης αὐτῇ περιάψας. πᾶν γὰρ πρᾶγμα ἐκεῖνό ἐστιν, ὑφ' οὗ καὶ ὁρισμὸς περιέχεται. Ὁρισμὸς δὲ τέχνης οὗτος. σύστημα ἐκ καταλήψεων, καὶ ἑξῆς. *[Finitio artis Oratoriae.]* Διὰ μὲν τοῦ πολλῶν, τὸ σύστημα ἐδήλωσε. διὰ δὲ τοῦ καταληφθέντα, τὸ ἐκ καταλήψεων. καὶ διὰ τοῦ συγγυμνασθέντα, τὸ συγγεγυμνασμένον. διὰ δὲ τοῦ σαφῆ τε τὴν ὠφέλειαν καὶ ἑξῆς, τὸ πρός τι τέλος καὶ τὰ λοιπά. ὥστε δῆλον ἀπὸ τούτων, ὅτι τέχνη ἂν εἴη. οὕτως μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τὸ προοίμιον. ἴδωμεν δὲ καὶ κατὰ μέρος τὸν τῆς τέχνης ὁρισμὸν, καὶ ὅπως καὶ τὸ προοιμίῳ τούτῳ ἁρμόττει. σύστημα μὲν οὖν πρόσκειται. πολλῶν γὰρ ὀργάνων καὶ οὐχ

ἑνὸς

ἑνὸς δεῖται τέχνην. καὶ ῥητορικὴ ἔχει. ἔχει γὰρ προοίμια. ἀγῶνας. ἐπιλόγους. σχήματα. ἰδέας. ἐκ καταλήψεων δὲ καὶ ἑξῆς. ἐπειδὴ ἐξ αἰσθήσεως ἐγνώσθη ταῦτα. τουτέστιν ἐξ ὧν ἐδεήθημεν καὶ ἐδοκιμάσθη χρειώδη ὄντα. τῶν γὰρ τεχνῶν *[Artes.]* αἱ μὲν, περὶ τὸ ἀναγκαῖον ἀσχολοῦνται τοῦ βίου. αἱ δὲ, περὶ τὸ χρήσιμον. αἱ δὲ, περὶ τὸ ἀναγκαῖον καὶ χρήσιμον. αἱ δὲ, οὔτε περὶ τὸ ἀναγκαῖον, οὔτε περὶ τὸ χρήσιμον. ἀναγκαῖαι μὲν οὖν μόνον, ὡς ἡ ὁπλοποιΐα. χρήσιμοι μόνον, ὡς ἡ γραμματική. ποικιλτική. ἀναγκαῖαι δὲ καὶ χρήσιμοι, ὡς ἰατρική. ἀρτοποιητική. νομοθετική, καὶ ὅσαι τοιαῦται. ὧν χωρὶς ὁ βίος συστῆναι οὐ δύναται. ὡς καὶ δημοσθένης *[Demosthenes]* φησί. τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς σώμασι πάθη, τοῖς ἰατροῖς θεραπεύεται. τὰς δὲ τῶν ψυχῶν ἀγριότητας, αἱ τῶν νομοθετῶν ἐξορίζουσι διάνοιαι. οὔτε δὲ ἀναγκαῖαι, οὔτε χρήσιμοι, ὡς ἡ ἡνιοχική. ἀλλὰ δὴ καὶ ῥητορική. *[Rhetorica.]* ὡσαύτως ἔσχε τὴν σύστασιν, ἐκ τῆς χρείας ἐπινενοημένων τῶν ταύτης μερῶν. ἄλλος μὲν γὰρ εὗρε προοίμιον. ἄλλος προκατάστασιν. ἄλλος ἀγῶνας. ἄλλος ἐπιλόγους, ἐξεῦρε δὲ διὰ τὴν χρείαν. εἰπόντος δέ τινος ἀγῶνας, καὶ τοὺς ἀκροατὰς εὑρόντος ἀμβλυτέρους πρὸς πειθὼ, ἐπενόησε προοίμια καὶ κατάστασιν, πάλιν εἰς ὀργὴν οὐχ εὑρόντος προσεπομένους, τῶν ἐπιλόγων τὴν χρείαν προσήγαγεν. ὅτι δὲ ταῦτα χρήσιμα τῷ βίῳ, ἐδείξαν αἱ πόλεις κατοικοῦντες καὶ δικαίου τε χρείαν εἰδότες, καὶ πόλεις ἑτέρας προσλαμβάνοντες ὑπηκόους, καὶ δι' ἐπαίνου καὶ ψόγου τοὺς ἀγαθοὺς καὶ μὴ βουλομένους ἄγειν. ἰστέον δὲ ὅτι, τῶν πολλῶν ὄντων, πρόσκειται τὸ μεγάλων, ἐπειδὴ ἔστι τινὰ πολλὰ μὲν, οὐ μὴν καὶ μεγάλα, ἀλλ' εὐτελῆ, ζῶον καὶ τὸ κατασκευαζόμενον εὐτελές. προστίθησιν οὖν τὸ μεγάλων εἰς ἐγκώμιον. ἵνα μὴ μόνον πολλὰ εἴη τὰ ποιοῦντα τέχνην τὴν ῥητορικὴν, ἀλλὰ καὶ μεγάλα. διὸ δὴ μεγάλη καὶ αὐτὴ νομισθείη, ὅτι αἱ γὰρ μεγάλα εἴη τὰ ποιοῦντα μέγα εἰκότως καὶ τὸ πραττόμενον. ἰστέον ὅτι τρία ταῦτα διὰ τοῦ προοιμίου ὁ τεχνογράφος *[Technographus]* αἰνίττει. τὸ δηλῶσαι τοῦ συγγράμματος τὸν σκοπόν. τὸ δεῖξαι τέχνην οὖσαν τὴν ῥητορικὴν, καὶ μὴ μόνον τέχνην, ἀλλὰ καὶ τῶν τεχνῶν τὴν μεγίστην ὅπερ ἐστὶ τῆς τέχνης ἐγκώμιον. ἀμέλει τὴν καθολικὴν τέχνην σύστημα μόνον εἰπόντος, αὐτὸς ἐκ περιουσίας εἰς ἐγκώμιον τῆς τέχνης τὸ μεγάλων προστίθησι. πολλὰ δὲ τὰ συνιστῶντα ῥητορικήν. τρόποι προοιμίων. καταστάσεων ἀγώνων καὶ ἐπιλόγων. καὶ ἔτι ἀνωτέρω ἡ τῶν εἰδῶν διάκρισις. καὶ ἔτι κατωτέρω, ἡ τῶν προγυμνασμάτων μελέτη. τὸ δὲ συνίστησιν. ὅσοι τὸ ἀποδείκνυσι βούλονται δηλοῦν, οὐ καλῶς. φεύγει γὰρ ὡς εἴπομεν τὴν ἀπόδειξιν. ἀλλὰ τὸ συνίστησιν, αὐτὴ τοῦτ' εἰς ἓν ἄγει καὶ τέλειον ποιεῖ. ἢ ὅτι ἐπειδὴ πλάτων πολιτικῆς μορίου εἴδωλον αὐτὴν εἶπεν. τὸ δὲ εἴδωλον, ὡς ἀριστείδης φησὶν ὃ μέν ἐστιν οὐ φαίνεται. ὃ δ' οὐδαμῶς ἐστι φαίνεται. *[De Idolo pulchre]* ἀναγκαίως τὸ συνίστησι παραλαμβάνει. ἵνα δηλώσῃ αὐτὴν δοκεῖν τὸ εἰς ὑπόστασιν ἄγει. τὸ δὲ ποιεῖ τινὲς μὲν ἐμέμψαντο λέγοντες ὡς οὐκ ἔδει δοκεῖν εἰπεῖν ἀλλὰ δείκνυσιν. εἰ γὰρ ποιεῖ, μὴ οὖσαν αὐτὴν ἐργάζεται. ἀλλὰ φαμὲν. ὡς μᾶλλον οὗτος, ἢ ὡς ἐκεῖνός φασιν πέφυκε. δείκνυται γὰρ πολλάκις καὶ τὰ μὴ ὄντα φύσει τοιαῦτα. ὥσπερ ὁ ἀνδριὰς ἄνθρωπος καί τοι οὐ φύσει ἄνθρωπος. εἰ γὰρ καὶ βαδίζειν δύναται διὰ μηχανῆς, ἀλλ' οὖν οὐ καὶ φύσει τοῦτο ποιεῖ. ἄλλως τε οὐδὲν γίγνεται ὃ μὴ φύσει τυγχάνει. ὥσπερ οὖν ἐν λέγοις πολλῶν ὄντων τῶν ποιούντων οὐρανὸν, ἄστρων φορᾶς. σφαιροειδοῦς σχήματος. καὶ τῶν τοιούτων. οὐ δοκεῖν λέγεις ποιεῖν οὐρανὸν. ἀλλ' ἀφ' ὧν ἐστι δεικνύεις, οὕτω καὶ ὁ τεχνικὸς *[Technicus]* λέγων πολλῶν ὄντων τῶν ποιούντων. ὧν ἐστιν ἓν καὶ τὸ περὶ διαιρέσεως. οὐχ ὡς μὴ οὖσαν ποιεῖ ἀλλὰ διδάσκει τὸν τρόπον δι' ὧν συνέστηκε. ἢ τὸ ποιεῖ σημαίνει. ὅτι ἐν γενέσει ἐστὶ καὶ ποιήσει ὡς παρὰ θεοῦ γενομένη. πᾶν γὰρ ἀπὸ θεοῦ ποιηθὲν, ἣν ἔλαβε παρ' αὐτοῦ ἰδέαν, ταύτην μετ' ἔχον παρ' αὐτοῦ

b 2

καταληφθέντα ἀντὶ τοῦ αἰσθήσει γνωσθέντα

διὰ ταῦτα οὖν εἶπεν τὸ ποιεῖ. ἀντὶ τοῦ οὐδέ ποτε ἐκλείπει ἡ διασκευὴ καὶ ἡ διαγραφὴ τοῦ θείου, ὡς ὁ ἄνθρωπος καθόλου. καταληφθέντα δὲ ἀντὶ τοῦ αἰσθήσει γνωσθέντα. διὰ τούτου δὲ δῆλον ὅτι τῶν ἀναγκαίων καὶ χρησίμων ῥητορική. ταύτης γὰρ τὸ, νομοθετικόν. καὶ ὅτι ἐστὶ χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον, δῆλον. πολλῶν γὰρ φθορέων ἁρπαζόντων καὶ φόνων ἐκ τούτου γινομένων, ὁ νόμος ὁ τῆς ἀρετῆς τέθειται. καὶ ἐπινενόηνται νόμοι, τῆς χρείας ἀναγκάσης αὐτούς. ὡς καὶ αἰσχίνης φησίν. ἐκ γὰρ τοῦ γίγνεσθαί τινα ὧν μὴ δεῖ, ἐκ τούτου τοὺς νόμους ἔθεντο οἱ παλαιοί. καὶ σόλων ἐρωτηθεὶς διὰ τί νόμον οὐκ ἔγραψε κατὰ παιδοκτόνου, μὴ πιστεύειν ἔφη δύνασθαι τινὰ ποιῆσαι τὴν φύσιν, τὸ δὲ ἐξ ἀρχῆς πρόκειται, ἵνα ἅμα τοῖς ἀνθρώποις αὐτὴν ἀποδείξῃ. ὅτι ἀφ' οὗ ἄνθρωποι τέχνας κοσμεῖν ἤρξαντο. δύναται γὰρ καὶ ἀναγκαῖα καὶ χρήσιμος πλουτεῖον ἐφευρῆσθαι. ἀτελὴς δὲ ἐκ τούτου ῥητορικὴ ἐδείκνυτο. διὸ ὥσπερ τῶν πολλῶν προσθήκῃ τῶν μεγάλων εἰς ἓν κώμιον, οὕτως τὸ καταληφθέντα πάλιν τὸ ἐξ ἀρχῆς. τὸ δὲ, συγγυμνασθέντα. καὶ διὰ τὸ ὁμωνυμῆσαι τῷ τῆς τέχνης ὁρισμῷ. καὶ διὰ τὸ γνωσθῆναι ὡς πεῖραν τῷ χρόνῳ ῥητορικὴ δέδωκεν, ὅτι ἀεὶ χρησίμη ἐστὶν ἅμα καὶ ἡδεῖα. τῶν γὰρ τεχνῶν. αἱ μέν εἰσιν ἡδεῖαι, ἅμα καὶ χρήσιμοι, ὡς ἡ μουσική. θέλγει γὰρ τὰς ψυχὰς καὶ νόσους θεραπεύει. ὅπερ λέγεται καὶ περὶ τιμοθέου. ὅτι παροξυνομένου μὲν ἀλεξάνδρου, ἔπαυσεν αὐτὸν τῆς ὀργῆς. ἀναπεπτωκότος δὲ, πάλιν ἐπήγειρεν εἰς τοὺς πολέμους. ἀλλὰ καὶ περὶ τερπάνδρου ὅτι κιθαρῳδὸς ὢν εἰς ὁμόνοιαν ἤγαγε τὴν λακεδαιμονίων πόλιν τοῖς αὐλοῖς. αἱ δὲ ἡδεῖαι μὲν μόριον, ὡς ἡ τῶν αὐλούντων. χρήσιμοι δὲ μόνον, ὡς ἡ ζωγραφία. αἱ δὲ, οὔτε ἡδεῖαι οὔτε χρήσιμοι, ὡς ἡ τῶν μηχανοποιῶν. κἂν γὰρ πολέμοις χρήσιμα ταῦτα. ἀλλ' οὖν ἕως ἂν ἀνθρώποις ἀδικῇ τοὺς καθ' ὧν ἂν χρῶνται, χρήσαιντο δ' ἂν καὶ πολέμιοι καθ' ἡμῶν, οὐ χρήσιμοι. ἐπεὶ οὕτω γε καὶ κλέπτης καὶ φονεὺς χρήσιμος, τὸ ἑαυτοῦ περιποιούμενος ἐπωφελές. αἱ μὲν οὖν ἡδεῖαι, καὶ χρήσιμοι, διαμένουσιν ἅμα τῷ βίῳ προελθοῦσαι. διὰ τοῦτο εἶπεν τὸ γυμνασθέντα τῷ χρόνῳ, ἵνα δείξῃ μηδένα χρόνον ἐκτὸς ὄντα ῥητορικῆς. εἰ γὰρ καὶ ποτ' ἂν ἐξ ἑλλήνων ἠφανίσθη, ἀλλ' οὖν καὶ πανταχοῦ. εἰς ἐγκωμίου δὲ προσθήκην, τὸ τῷ χρόνῳ πρόσκειται. αἱ γὰρ μὴ ἡδεῖαι καὶ χρήσιμοι τῷ χρόνῳ ἀκμάζουσαι, κατά τινα πάλιν ἀφανίζονται. τὸ γὰρ σαφῆ τε τὴν ὠφέλειαν, καὶ τοῦτο ἔπαινός ἐστι τῆς τέχνης τῆς ῥητορικῆς, ἐξαίρει. ἐξαίρει γὰρ ἐστὶ τὴν ῥητορικὴν οὕτως. τῶν γὰρ τεχνῶν πάλιν διαιρουμένων εἰς καλοτεχνίαν, ὡς ἰατρική, εἰς κακοτεχνίαν, ὡς φαρμακεία. εἰς ψευδοτεχνίαν, ὡς ὀρχηστική, τὸ σαφῆ προστέθεικε, τὸ καλλίστην αὐτὴν ἀποφαίνων. ὁμολογουμένη γὰρ, καὶ οὐκ ἀμφισβητήσιμος ἡ τῆς ῥητορικῆς ὠφέλεια. οὐ γὰρ ὥσπερ ἡ ὀρχηστικὴ ἀτελὴς οὖσα ἅμα τῷ παύσασθαι σβέννυται, οὕτω καὶ ἡ ῥητορική. ἀλλ' ὥσπερ ἰατρικὴ τέλος ἔχει τὴν ὑγίειαν. καὶ παυσάμενον τὸ ἔργον ἔχει μαρτυροῦσαν τὴν ὠφέλειαν, οὕτω καὶ ἡ ῥητορικὴ τοῖς δεομένοις συναγωνιζομένη ἐν βουλαῖς. ἐν δικαστηρίοις. ἐν θεάτροις, τὸ οἰκεῖον τέλος καὶ παυσαμένη καταλείπει. τῇ μὲν τὸ συμφέρον. τῇ δὲ τὸ δίκαιον. τῇ δὲ τὸ καλὸν, τὸ χρήσιμον αὐτῆς κηρύττοντα. τῇ δὲ καὶ τὴν ὠφέλειαν χρησίμην προστίθησι. φησὶ γὰρ, ὅτι κἂν ταῖς βουλαῖς κἂν τοῖς δικαστηρίοις, καὶ πανταχοῦ. ἐκ τούτων γὰρ ἡ σωτηρία ταῖς πόλεσιν. καὶ τὸ συμβουλευτικὸν δὲ τῶν ἄλλων εἰδῶν προστάττει. φύσει γὰρ πρότερον. καὶ γὰρ οἱ ἄνθρωποι οὔπω πόλεις οἰκοῦντες, ἀλλὰ νομάδα ζῶντες βίον, τούτῳ χρησάμενοι, τὰς πόλεις κατῴκησαν. εἶτα νόμους κατέστησαν πρὸς τὸ συμφέρον, οἷς τοὺς πονηρευομένους ἐξήλεγχον. διὸ καὶ δεύτερον τὸ δικανικὸν, οὐκ εἶπεν δὲ ὥσπερ κἂν ταῖς βουλαῖς, οὕτω κἂν ταῖς δίκαις, διὰ διαβεβλημένον τοῦ τῆς δίκης ὀνόματος. τὸ δὲ πανταχοῦ οἱ μὲν, περὶ τοῦ πανηγυρικοῦ ἠξίωσαν εἰρῆσθαι

Solon rogatus cur legē in parricidā nō conscripsisset

Aeschines

musica.

Timotheus

Terpander Citharaedus

Oratoria persuasi homines urbes condidere.

iudiciale.

ῥῆσθαι. ὡς οὐ μόνον ἐν εἰρήνῃ, καὶ πολέμῳ χρησιμεῦον, ἀλλὰ κἂν τοῖς ἐναντίοις τόποις. οἷον ἐπὶ θαλάμῳ, καὶ τάφῳ, καὶ ἄλλοις τισὶ τοιούτοις. καὶ γὰρ ἐστὶ καὶ τοῖς ἄλλοις δυσὶ συμπλέκεται. διὸ οὐδὲ ἁπλῶς εἶπεν κἂν τῷ πανηγυρικῷ, ἀλλὰ πανταχοῦ. διὰ τούτου τὴν πρὸς τὰ ἄλλα ἐπιπλοκὴν αὐτοῦ ἐνδεικνὺς, ἐπεὶ ὅτι καὶ γὰρ αὐτὸ συμβουλὴν ἔχει, ὡς ἀπὸ τοῦ ἐπιταφίου θουκυδίδου δῆλον, παραίνεσιν ἔχοντος. καὶ τοῦ εἰς διαγόραν ἰσοκράτους. καὶ ὅτι τὸ μὲν πανηγυρικὸν, καὶ καθ' αὑτὸ δύναται ἐκτὸς συμβουλευτικοῦ εἶναι. τὸ δὲ συμβουλευτικὸν, καὶ δικανικὸν, ἐκτὸς τοῦ πανηγυρικοῦ οὐδαμῶς. ἐπεὶ καὶ συμβουλεύοντες, καὶ δικαζόμενοι, χρώμεθα τῷ πανηγυρικῷ ἢ προτρέποντες, ἢ ἀποτρέποντες, ἢ ἐπαινοῦντες, ἢ κακίζοντες. ἄλλοι τὸ πανταχοῦ κατὰ τῶν δύο λαμβάνουσιν εἰδῶν συμβουλευτικοῦ φημι, καὶ δικανικοῦ. οὐ γὰρ μόνον ἐν βουλευτηρίοις, ἢ δικαστηρίοις δύναται ταῦτα τὸ ἑαυτῶν ἐνδείκνυσθαι, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ. ἔξεστι γὰρ καὶ ἐν πλοίῳ συμβουλεῦσαι, ὡς πευτίατλος ὁ ἠλεῖος παρὰ θουκυδίδῃ τοῖς πελοποννησίοις. καὶ ἡ θηβαίων καὶ πλαταιέων δημηγορία δικανική, κἂν μὴ ἐν δικαστηρίῳ. τὸ τέλος γὰρ δείκνυσιν. οὐ γὰρ οἱ τόποι τὰ εἴδη χαρακτηρίζουσιν, ἀλλὰ τὰ τέλη. ἡ δὲ ἀπόδοσις, ἐν τῷ, μέγιστον εἶναί μοι δοκεῖ, ἵν' ᾖ. πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων, μέγιστον εἶναί μοι δοκεῖ. τὰ δὲ λοιπὰ πάντα μεταξύ. ἐξᾶραι δὲ βουλόμενος τὸ οἰκεῖον σύγγραμμα, κατὰ παράθεσιν προσηνέγκατο τὸ προοίμιον. καὶ ἐπειδὴ ἀρίστη παραθέσεων ἐν οἷς τῶν μειζόνων εἶναι δοκούντων κρείττω τὰ παρ' ἡμῶν ἐπιφερόμενα, ἐστὶ κἀνταῦθα ποιεῖ φάσκων. πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων, μέγιστόν ἐστιν. ὡς καὶ ὅμηρος. πρόσθε μὲν ἐσθλὸς ἔφευγε καὶ ἑξῆς.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΑΥΤΟ. Ἐπειδή τισιν ἔργον ἦν τὸ διαβάλλειν τὴν ῥητορικὴν, καὶ ἔλεγον αὐτὴν μὴ εἶναι τέχνην, ἀλλὰ διοίκησίν τινα, καὶ πραγματείαν, καὶ δύναμιν, καὶ ἐμπειρίαν, ἕτεροι δὲ ἐπιστήμην. ὁ δὲ πλάτων κολακείαν ἐστὶ δ' οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἕπεται μὲν δύναμις καὶ ἐμπειρία τῇ ῥητορικῇ. οὐ μέντοι ἐμπειρία ἡ ῥητορική, ἀλλὰ τέχνη. διὰ ταῦτα ὁ τεχνογράφος κινδυνευούσῃ γέγονε βοηθὸς τῇ τέχνῃ. μὴ συγχωρήσας αὐτὴν φθαρῆναι ταῖς τῶν πολεμίων ἐπιβουλαῖς. ἐστὶ δὲ βουλόμενος ποιῆσαι, ἀντέκειτο μὲν καὶ διαρρήδην, οὐκ εἰσάγει τὸν ὅρον αὐτῆς, δριμέως δὲ, καὶ πλαγίως, καὶ ἐσχηματισμένως ἀποφαίνει τέχνην τὴν ῥητορικήν. τὰ γὰρ προσόντα τῇ ῥητορικῇ τέχνῃ παραβαλὼν, τῷ κοινῆς τέχνης αὐτὰ δείκνυσι. δύο ταῦτα πραγματευόμενος. καὶ τὸ σπουδαζόμενον ἀνύσαι, καὶ φεύγειν τὸ δοκεῖν φιλονεικεῖν πρὸς τοὺς διαβάλλοντας τὴν τέχνην. Δεῖ τοίνυν πρῶτον ἐξετάσαι, καὶ μαθεῖν ποῖον ὅρον ἀποδιδόασι τῆς κοινῆς τέχνης οἱ διαλεκτικοὶ φιλόσοφοι. ἔστι γὰρ οὗτος. τέχνη ἐστὶ σύστημα ἐκ καταλήψεων καθολικῶν, καὶ ἐμπειρία γεγυμνασμένων πρός τι τέλος εὔχρηστον τῶν ἐν τῷ βίῳ. πρὸς τοῦτον οὖν τὸν ὅρον ἀποτεινόμενος, παρεμβάλλει τὸν τῆς ῥητορικῆς ὅρον. καὶ εἰκότως ὥσπερ γὰρ τὸ ὑποκείμενον τῷ ὅρῳ τοῦ ἀνθρώπου τοῦτό ἐστιν ἄνθρωπος, οὕτω καὶ τὸ ὑποκείμενον τῷ ὅρῳ τῆς ὅλης τέχνης, τοῦτό ἐστι τέχνη. τί οὖν φησιν ὁ ὅρος τῆς ὅλης τέχνης σύστημα. Σύστημά ἐστιν, ἡ ἐκ πολλῶν ὀργάνων συνδρομή. οὐ γὰρ ἐξ ἑνὸς πράγματος συνίσταται τέχνη, οἷον, ἡ τεκτονικὴ οὐκ ἐκ πρίονος μόνου, ἀλλὰ δεῖται καὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων ἐκ καταλήψεων. Κατάληψίς ἐστιν ἡ ἐξ αἰσθήσεως πίστις καὶ τοῦ ὑποκειμένου μάθησις. αἰσθηθέντες γάρ τινος τὸ δέ τι ὀφειλόμενον τῇ τέχνῃ, καὶ χρήσιμον ὄν, ἐχρήσαντο. καθολικῶν. ὅτι περὶ πάσης τέχνης ὁ ὅρος. ἐμπειρίας συγγεγυμνασμένος. ἐπειδὴ δεῖ καὶ χρόνῳ βεβαιωθῆναι τὰ καταληφθέντα παρὰ τῆς αἰσθήσεως. ἡ γὰρ μελέτη προστεθεῖσα εὑρέσει, τὸ τέλειον ἀπεργάζεται. Πρός τι τέλος. ἐπειδὴ πάντως χρήσιμος ἡ τέχνη τῷ βίῳ. αἱ

Panegyricū pro Quintiliano.

Thucyd.

Homer

Plato

Technograph

σύστημα

κατάληψις

ἡ μελέτη προστεθεῖσα εὑρέσει τὸ τέλειον ἀπεργάζεται

δριμέως πλαγίως ἐσχηματισμένως

μὲν γὰρ τῶν τεχνῶν, ἀναγκαῖαι καὶ χρήσιμοι· αἱ δὲ ψυχαγωγικαί· αἱ δ' ἄμφω. ἀναγκαῖαι μὲν, καὶ χρήσιμοι, ὡς οἰκοδομική, καὶ χαλκευτική, καὶ γεωργία, καὶ ῥητορική. ψυχαγωγικαὶ δ' ὡς ζωγραφία, καὶ γλυπτική· κατ' ἄμφω δ' ὡς μουσική. αὕτη μὲν οὖν τοῦ ὅρου τῆς ὅλης τέχνης ἑρμηνεία. Ἴδωμεν δὲ καὶ τὸν ἑρμογένην τί φησιν. Πολλῶν ὄντων. Διὰ τοῦ πολλῶν, τὸ σύστημα δηλοῖ. πολλὰ γάρ εἰσι τὰ συντρέχοντα εἰς τὴν ῥητορικήν· οἷον, προοίμια· προκατάστασις· κατάστασις· ἀγών· παρέκβασις· ἐπίλογος· ἡ εἰς τὰ εἴδη διαίρεσις· δικανικόν· συμβουλευτικόν· πανηγυρικόν· καὶ πάλιν ἡ ἀπὸ τούτων τομή· τοῦ μὲν δικανικοῦ, εἰς κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν· τοῦ δὲ συμβουλευτικοῦ, εἰς προτροπὴν καὶ ἀποτροπήν· τοῦ δὲ πανηγυρικοῦ, εἰς ἐγκώμιον καὶ ψόγον. Καὶ μεγάλων. Τὸ μεγάλων προσέθηκεν, ἔστι γοῦν καὶ ἐκ πολλῶν μὲν συγκειμένη τέχνη, οὐ μεγάλων δέ· ἵν' οὖν ἐξ ἀμφοτέρων βραβεύσῃ τὸν ἔπαινον τῇ ῥητορικῇ, προσέθηκε τὸ μεγάλων, διὰ τὸ ποιότητος καὶ ποσότητος κοσμεῖν αὐτήν. Συνίστησι. Τὴν ἐκ πολλῶν ἐδήλωσε σύστασιν, τὴν φύσιν αὐτῆς πιστούμενος. καὶ τέχνην ποιεῖ. τῇ τῶν πραγμάτων ἐχρήσατο τάξει. πρῶτον γὰρ εἰπὼν πρὸς τὸ συνίστησι, καὶ δηλώσας τὴν φύσιν αὐτῆς ἐπήνεγκε, καὶ τέχνην ποιεῖ· οὐ γὰρ ζητοῦμεν πρότερον τὸ ὑποκείμενον, πρὶν τὴν οὐσίαν μάθωμεν, εἰ ἔστιν· οἷον εἰ θεωρήσαιμεν τί ζῶον, οὐ λέγομεν, ὁποῖος ἵππος, πρὶν γνῶναι, ὅ, τι πολλῶς ἵππος ἐστί. Τινὲς δ' ἐμέμψαντο τὸν τεχνικόν, ἐπειδὴ εἶπεν ποιεῖ καὶ οὐ δείκνυσιν· εἰ γὰρ ποιεῖν φησιν, οὐκ ἔστιν. Ποιεῖν γάρ ἐστι τὸ πλάττειν τὸ μὴ ὄν. ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι, τὸ φύσιν ἔχον γενέσθαι, καὶ γενέσθαι δύναται· τὸ δὲ μὴ φύσει ὄν, οὐδὲ τὴν τοῦ γενέσθαι ἀρχὴν ἔχει· οἷον οὐκ ἔχει φύσει γενέσθαι θεός· οὐκοῦν οὐδ' ἐγένετο, ἀλλ' ἀεὶ ἐστι· καλῶς οὖν εἶπεν τὸ ποιεῖ. τὸ γὰρ δείκνυσιν, οὐ πάντως ἀλήθειαν ἔχει· οἷον εἰ ἀνδριάντα ὁρῶντες εἴπωμεν, ὅτι ἄνθρωπον δείκνυσιν· ὃν καὶ βαδίζειν ἄνευ μηχανῆς ἐγχωρεῖ· καίτοι εἰ ποιοῦντες ἄνθρωπον δείκνυσι, τὴν φύσιν οὐκ ἀνθρωπίνην ἐδείξαμεν· χαλκὸς γάρ ἐστιν, καλῶς οὖν, τὸ τέχνην ποιεῖ, προσέθηκεν. οὐ γοῦν πάντως τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα τέχνην ποιεῖ· ἐπεὶ καὶ κακοτεχνία ἐκ πολλῶν μέν ἐστι οὐκ ἂν καὶ μεγάλων συνέστηκεν· οὐ μέντοι τέχνη ἐστίν, οὐ γὰρ ἔχει τὸ χρήσιμον. Καταληφθέντα τε. Κατελάβοντο γὰρ καὶ ἐνταῦθα σοφοί τινες, ὅτι δεῖ τὸν δεόμενον τοῦ κολακικὸν εἶναι, καὶ προθεραπεύειν τὰς τῶν ἀκροατῶν ἀκοάς. καὶ χρησάμενοι προοιμίοις θεραπευτικοῖς ὠφελήθησαν· ἄλλοι δὲ μὴ χρησάμενοι, ἐβλάβησαν, καὶ ἐντεῦθεν, ἔμαθον πάντες κεχρῆσθαι προοιμίοις· καὶ πάλιν ἑωρακότες ὅτι συμβάλλεται διήγησις, ἐχρήσαντο, καὶ ὠφελήθησαν. Ἐξ ἀρχῆς. Οἱ μὲν, λέγουσιν ἐξ οὗ γεγόνασιν ἄνθρωποι, ὡς καὶ ὁ Πλάτων φησὶν ὅτι τὸ λεκτικὸν συνεφύη τοῖς ἀνθρώποις· οἱ δὲ, ὅτι ἄτεχνος ἦν ἡ δύναμις αὐτῆς· καὶ λοιπὸν ἐξηγοῦνται τὸ ἐξ ἀρχῆς, ἀφ' οὗ οἱ τεχνικοὶ καὶ σοφοὶ ἄνθρωποι κατελάβοντο τὴν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν. Δηλαδή, βεβαιωτικός ἐστιν ὁ λόγος, καὶ συγγυμνασθὲν τῷ χρόνῳ. μετὰ τὴν γνῶσιν καὶ κατάληψιν, χρεία καὶ τῆς ἐν τῷ γυμνάζεσθαι διατριβῆς. Ἐντεῦθεν αἰτιῶνταί τινες τὸν Δημοσθένην, ὡς ἐν τῷ ἐπιταφίῳ ἔλαττον, ἢ κατὰ τοὺς ἄλλους ἐνεχθέντα λόγους, καί τοι τὸ τέλειον αὐτοῦ προσμαρτυροῦντες. ἀδύνατον τὸν αὐτὸν τέλειόν τε, καὶ ἀτελῆ κατὰ ταῦτα φαίνεσθαι. ἔστιν οὖν οὐ περὶ τὴν τέχνην τὸ ἁμάρτημα· ὁμολόγηται τὸ τέλειον ἔχειν, ἀλλὰ περὶ τὴν γυμνασίαν· ἐν οἷς γὰρ μᾶλλον ἠσκήθη τε, καὶ γεγύμνασται, ἐν τούτοις διὰ πάντων ἔδειξε τὸ τέλειον, ἐν οἷς δὲ ἔλαττον, τὴν αἰτίαν ἔχων. Σαφῆ τε τὴν ὠφέλειαν παρεχόμενα. Τὸ χρήσιμον αὐτῆς ὁριζόμενος, τὸ σαφὲς προσέθηκε. τὸ δ' εἶπεν, ἀντιτιθέμενος εἰς τὸν Πλάτωνα· οὗτος γὰρ ὁ καὶ μάλιστα τῆς ῥητορικῆς καταψάμενος, ὡμολόγησεν Ἀριστείδην ῥήτορα δίκαιον γενέσθαι, ὡς τῆς τέχνης

φύσιν

Diuisio rhetoricæ in partes — Technici — Plato — Aristides rhetor iustus — Plato

ἰοὺν — :: f. μετιόντ

φύσιν ἐχούσης ὠφελεῖν. οὐ γὰρ ἂν Ἀριστείδης ῥήτωρ ἦν ἀγαθός, εἰ μὴ φύσιν εἶχεν ὠφελεῖν ἡ ῥητορική. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τῆς κακοτεχνίας οὐκ ἔστιν εὑρεῖν τῶν μετιόντων τινὰ χρηστόν· οὐ γὰρ ἔχει φύσιν ὠφελεῖν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ῥητορικῆς, οὐκ ἂν ἀγαθὸς ἦν, εἰ μὴ τοιαύτην εἶχεν ἡ τέχνη τὴν φύσιν. εἰ δέ ποτε καὶ κακοὶ γεγόνασι ῥήτορες, οὐ τῆς αὐτῆς τέχνης ἔλεγχος, ἀλλὰ τῆς τῶν μετιόντων κακίας. καὶ ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἰατρικῆς, αὕτη μὲν ὑγίειαν ἐπαγγέλλεται, τῶν δὲ ἰατρῶν οὐ μόνον οὐχ ὑγιαίνειν ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ διαφθείρουσι· καὶ ὅμως οὐδεὶς ἔγκλημα ἔχει κατὰ τῆς τέχνης ὁρίζεται, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ῥητορικῆς. οὐ διὰ τὸ τινὰς εἶναι κακοὺς ἐκβάλλεται τὸ εἶναι τέχνη, ἀλλὰ διὰ τὸ χρήσιμον αὐτῆς· τέχνη μάλιστα δείκνυται. Καὶ ταῖς βουλαῖς. Καὶ ταῖς δικαστηρίοις· καὶ πανταχοῦ. Οὐ μόνον τελείαν ὡρίσατο τὴν ἐξ αὐτῆς ὠφέλειαν, ἀλλὰ καὶ ἐν παντοδαποῖς εἴδεσί τε, καὶ τόποις γιγνομένην. ὠφελεῖ γὰρ ἐν μὲν δικαστηρίοις, τὰ δίκαια ζητοῦσα· ἐν δὲ ἐκκλησίαις καὶ βουλευτηρίῳ, τὰ συμφέροντα, ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἐγκωμιάζουσα τοὺς ἀγαθούς. Τινὲς μὲν οὖν φασιν, ὅτι πρὸς τὰ τρία εἴδη τῆς ῥητορικῆς ἀπαντῶν, οὕτως εἶπεν. Τριῶν γὰρ ὄντων δικανικοῦ, συμβουλευτικοῦ· πανηγυρικοῦ· τόποι τοῦ μὲν δικανικοῦ, δικαστήρια. τοῦ δὲ συμβουλευτικοῦ ἐκκλησίαι, καὶ δικαστήρια· τοῦ δὲ πανηγυρικοῦ πολλοί· λέγεται γοῦν καὶ ἐν παστάσι, καὶ ἐν τάφοις, καὶ ἐν θεάτροις. Ἄλλοι δέ φασιν, ὅτι τὸ πανταχοῦ νῦν οὐ σημαίνει τὸ πανηγυρικόν, τὸ γὰρ πανηγυρικὸν ἀστασίαστόν ἐστιν. αὐτὸς δὲ περὶ στάσεως διαλαμβάνει, καὶ λοιπόν φασιν ὅτι πανταχοῦ διὰ τὸ πανηγυρικὸν εἴρηται, ἀλλ' εἰς ἐγκώμιον τῶν δύο εἰδῶν· ὁ γὰρ εἰδὼς ἐν δικαστηρίῳ δικάσασθαι, οἶδε καὶ ἐν οἴκῳ καὶ πανταχοῦ. Ἀμέλει οὖν οἱ Πλαταιεῖς ἔξω τοῦ τείχους εὐθὺς ἐδικάζοντο· καὶ πάλιν ὁ εἰδὼς ἐν ἐκκλησίαις συμβουλεῦσαι, οἶδε καὶ πανταχοῦ· διὸ καὶ τὸν Τευτίαπλον ἔχομεν ἐν τῇ τρίτῃ ἱστορίᾳ τοῦ Θουκυδίδου· εὐθὺς ἀποβεβηκότι τῶν νηῶν συμβουλεύοντα τὸν Ἀλκίδαν. ἡμεῖς δὲ λέγομεν, ὅτι οὐδὲν ἄτοπόν ἐστι καὶ τὸ πανταχοῦ σημαίνειν τὸ πανηγυρικόν· καὶ μὴ ὁμολογεῖν ὅτι περὶ τῶν τριῶν εἰδῶν διαλαμβάνει· ἐνδέχεται γὰρ οὕτως εἰπεῖν, ὅτι ἡ μὲν ῥητορικὴ πᾶσα χρήσιμός ἐστιν ἐν τῷδε, καὶ τῷδε, καὶ τῷδε· ἐγὼ δὲ οὐ περὶ τῶν τριῶν, ἀλλὰ περὶ μόνων τῶν δύο ποιοῦμαι τὸν λόγον. τί οὖν ἐσίγησε, καὶ μὴ τὸ ὄνομα προσέθηκε, φαμὲν, ὅτι εἰ μὲν τὸ πανηγυρικὸν εἶπεν, αὐτὸ μόνον ἐδήλου τοὔνομα· εἰπὼν δὲ τὸ πανταχοῦ, τὴν ποιότητα ἔδειξεν αὐτοῦ· πανταχοῦ γὰρ καλεῖται τὸ πανηγυρικὸν, οὐ μόνον, ὅτι αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἐν διαφόροις λέγεται τόποις, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ δικανικόν, καὶ συμβουλευτικόν, διὰ τοῦ πανηγυρικοῦ γίνεται· ἀνάγκη γοῦν ἐν αὐτοῖς καὶ τοὺς κατηγοροῦντας διαβάλλειν. καὶ τοὺς συμβουλεύοντας ὁμοίως ἢ ἐγκωμιάζειν ἢ ψέγειν. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι καὶ ἐν πανηγυρικῷ εὑρίσκεται συμβουλευτικόν, ὥσπερ ἐν τῷ ἐπιταφίῳ Θουκυδίδου, καὶ ἐν τῷ Εὐαγόρᾳ Ἰσοκράτους, οὐκοῦν εἰ διὰ τοῦτό φησι τὸ πανταχοῦ σημαίνει τὸ πανηγυρικὸν ὅτι συμπλέκεται τοῖς ἄλλοις εἴδεσιν, ἐπεὶ καὶ τὸ συμβουλευτικὸν ἐπιπλέκεται τῷ πανηγυρικῷ, ὤφειλε καλεῖσθαι πανταχοῦ. φαμὲν οὖν ὅτι τοῦ πανηγυρικοῦ ἐὰν ἐκβάλῃς τὸ συμβουλευτικόν, μένει τὸ πανηγυρικόν· τοῦ δὲ συμβουλευτικοῦ καὶ δικανικοῦ ἐὰν ἐκβάλωμεν τὸ πανηγυρικόν, οὐ δυνάμεθα τοῖς δύο εἴδεσι χρήσασθαι. Μέγιστον εἶναί μοι δοκεῖ. Ἐνταῦθα δηλοῖ τὸν σκοπὸν τοῦ βιβλίου· καὶ ὅτι οὐ περὶ πάσης ῥητορικῆς διαλαμβάνει, ἀλλὰ περὶ μόνης τῆς διαιρέσεως τῶν πολιτικῶν ζητημάτων· ὃ ἐν τοῖς δύο μόνοις εἴδεσι περιέχεται, καλῶς δὲ εἶπεν μέγιστον εἶναι, ἵνα κἀκεῖνα δείξῃ μεγάλα· μέγιστον δ' ἐστὶν εἶναι τῶν ἄλλων· ὅτι ἐκ μὲν τῶν ἄλλων λόγων μόνον ἦν μαθεῖν τὴν ῥητορικήν, ἐκ δὲ τῆς διαιρέσεως πεῖρα· οἷον ἐπὶ τῆς ἰατρικῆς εἴ τις λέγοι, ὅτι μεγάλη

Oratores uir bonus — Culpæ hominum non sunt in res detorquendæ — Tria gña Causarum — Τοῦ πανηγυρικοῦ τόποι πολλοί — in laudatiuis status nō cadunt. — De plateensib. notandum — De panegyrico sive laudatiuo dicendi gñe. — Nō de omni rhetorices genere hermogenes disseruit sed solum de diuisione ciuilis quæstionis quæ intra duo tantum genera continet

ἐστὶν ἡ ἰατρική· ὑγίειαν γὰρ περιποιεῖ, λόγῳ μόνον ἀποδεικνύων. εἰ δὲ διαιρῶν λέγοι, ὅτι τὸ θερμὸν πλεονάζων, τόδε τι ἀποτελεῖ, ἢ τὸ ψυχρὸν, ἢ ξηρὸν, ἀποδείξει καὶ χρήσῃ μεγάλῃ. εἰ δέ τις εἴποι διὰ τί δὲ συγκριτικὸν μόνον εἶπεν· λέγομεν, ὅτι πρῶτον μὲν ἀττικὸν τὸ τοῖς ὑπερθετικοῖς ἀντὶ συγκριτικῶν κεχρῆσθαι, ὥσπερ καὶ Θουκυδίδης ἐποίησεν ἀξιολογώτατον εἰπών. ἔπειτα δὲ τοσοῦτον ἐσκόπει τὴν νῦν πραγματείαν.

Λέγω δὲ οὐ τῆς ἀπὸ τῶν γενῶν εἰς εἴδη· καὶ ἀπὸ τῶν ὅλων εἰς μέρη. μικρὸν μὲν γὰρ, οὐδὲ τοῦτο ῥητορικῆς μέρος, ἀλλ' οὐ περὶ τούτων νυνί· περὶ ~~δὲ~~ δὲ τῆς τῶν πολιτικῶν ζητημάτων διαιρέσεως εἰς τὰ λεγόμενα κεφάλαια ὁ λόγος γινέσθω.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἐπειδὴ τὸ τῆς διαιρέσεως ὄνομα πολλαῖς τέχναις ἁρμόττει ταῖς περὶ τῶν εἰδῶν τῆς ῥητορικῆς διαλαμβανούσαις, καὶ ταῖς περὶ τῶν μερῶν τοῦ πολιτικοῦ λόγου, διαστέλλει τὴν ὁμωνυμίαν φάσκων, λέγω δὲ, οὐ τῆς ἀπὸ τῶν γενῶν εἰς τὰ εἴδη· οἱ γάρ τοι περὶ τῆς διαιρέσεως πραγματευόμενοι τῆς ἀπὸ τῶν γενῶν εἰς εἴδη τῆς ῥητορικῆς, γένος μὲν εἶναί φασι τὴν ῥητορικήν· εἴδη δὲ αὐτῆς· οἱ μὲν, δύο, πραγματικὸν, καὶ ἐπιδεικτικόν, οἱ δὲ, τρία· δικανικὸν· συμβουλευτικὸν· πανηγυρικόν· εἰσὶ δ' οἳ καὶ τέταρτον προστιθέασιν ἱστορικόν· ἀριστοτέλης δὲ δύο γένη τῶν πολιτικῶν λόγων δικανικὸν, καὶ δημηγορικὸν, εἴδη δὲ ἑπτά· προτρεπτικόν· ἀποτρεπτικόν· ἐγκωμιαστικόν· ψεκτικόν· κατηγορικόν· ἀπολογητικόν· ἐξεταστικόν· ὃ μόνον τὸ ἐξεταστικόν φημι ἐν τοῖς ἀκροωμένοις ἐστίν· οἵπερ τῶν λεγομένων ἕκαστον ἐξετάζουσι· τὰ δὲ ἄλλα ἓξ ἐν τῷ λέγοντι· καὶ αὕτη μὲν ἡ ἀπὸ τῶν γενῶν, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ὅλων εἰς μέρη, τοιαύτη. τοῦ πολιτικοῦ λόγου ὅλου ὄντος· οἱ μὲν, ἔφασαν εἶναι μέρη· προοίμιον· διήγησιν· ἀντίθεσιν· λύσιν· ἐπίλογον· οἱ δὲ, καὶ πλείω τούτων· πλὴν εἰς τὰ πέντε καταντῶσιν οἱ πάντες· κἂν τοῖς ὀνόμασι διαφέρονται. Διαίρεσις δέ ἐστι λόγος τομὴν ἀκριβῆ τῶν ὑποκειμένων μετ' εὐκρινείας ἀπεργαζόμενος· ταύτῃ καὶ διαφέρει συγκοπῆς· ὅτι εἰ καὶ ἀμφότεραι τέμνουσι τὸ ὑποκείμενον, ἀλλ' ἡ μὲν ἕκαστα τὰ μέρη κατ' ἰδίαν τέμνει περιγραφήν. ζῷον μὲν, κατ' ἄρθρα, λόγον δὲ κατὰ κεφάλαια· ἡ δὲ συγκοπὴ συγκεχυμένας καὶ ἀδιαρθρώτους ποιεῖται τὰς τομάς· τὴν αὐτὴν δὲ ἔννοιαν τὴν ἀρχὴν ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐπιχειρήσας ἔφη· περὶ ὧν γὰρ εἶπεν ἀνωτέρω πολλῶν ὄντων καὶ μεγάλων, περὶ τῶν αὐτῶν νῦν λέγει· μικρὸν μὲν γὰρ, οὐδὲ τοῦτο ῥητορικῆς μέρος· οἶδε γὰρ ὡς ἐπιστήμων· καὶ τὰς περὶ αὐτῶν τεχνολογίας, πολλῆς ἐξετάσεως δεομένας. Περὶ δὲ τῆς τῶν πολιτικῶν ζητημάτων. Πολιτικὰ ζητήματα λέγει, πάντα τὰ ὑπὸ τὰς δεκατρεῖς ἀναγομένας στάσεις, περὶ ὧν καὶ διδάξει. Λεγόμενα δέ φησιν ἐπειδή τινες μὲν ζητούμενα ταῦτά φασιν πρὸ τοῦ κατασκευασθῆναι· ἄλλοι δὲ συμπεράσματα μετὰ τὰς ἀποδείξεις· ἕτεροι δὲ προλεγόμενα· ὡς ὑπὸ τῶν στάσεων, ἢ τῶν ὅλων λόγων προειλημμένα. κεφάλαια δὲ· ὡς μεγάλα, καὶ κυριώτατα κτήματα τῶν λόγων ὄντα. Κεφάλαιον δέ ἐστι μέρος λόγου ἀπόδειξιν ἔχον τοῦ προκειμένου πράγματος ἐκ νοημάτων τε, καὶ ἐπιχειρημάτων συγκείμενον. ἡ δέ γε τῶν πολιτικῶν ζητημάτων διαίρεσις, προηγουμένην μὲν ποιεῖται τὴν εἰς τὰ κεφάλαια τομήν· οἷον τὸ μὲν στοχαστικὸν εἰς τὰ στοχαστικά, τὸ δὲ ὁρικὸν δὲ εἰς τὰ ὁρικὰ καὶ ἑξῆς, παρεπόμενον δὲ τὴν εἰς τὰ μέρη τοῦ πολιτικοῦ λόγου.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἡ διαίρεσις πολλαχῶς, ἢ ὡς γένος εἰς εἴδη· οἷον τὸ ζῷον, εἰς ἄνθρωπον, καὶ ἵππον, ἢ ὡς ὅλον εἰς μέρη· οἷον ὁ ἀνδριὰς εἰς χεῖρας, καὶ κεφαλὴν, καὶ τὰ λοιπά, ἢ ὡς οὐσία εἰς συμβεβηκός· ὡς τὸ λευκὸν τῶν ἀνθρώπων, οἱ μὲν, λευκοί· οἱ δὲ, μέλανες· ἢ ὡς συμβεβηκὸς εἰς οὐσίαν· οἷον τὸ λευκὸν εἰς κύκνον ψιμύθιον· ἢ ὡς εἶδος εἰς ἄτομα· οἷον ἄνθρωπος εἰς σωκράτην, καὶ ἀλκιβιάδην· ἢ ὡς φωνὴ εἰς διάφορα σημαινόμενα· οἷον ὁ αἴας εἰς τὸν λοκρόν, καὶ τὸν ὀϊλέως. Ἐπεὶ

οὖν

οὖν ἡ διαίρεσις πολλαχῶς, διὰ τοῦτο προσέθηκεν οὐ τῆς ἀπὸ τῶν γενῶν εἰς εἴδη καὶ ἑξῆς. ψυχαγωγεῖ δὲ τὸν ἀκροατήν· ὡς καὶ περὶ διαιρέσεως μόνον ἐρεῖν· οὐ μέντοι καὶ φέρεταί τι τοιοῦτον ἑρμογένους. λέγω δὴ περὶ διαιρέσεως ῥητορικῆς· πολιτικῶν δὲ εἴπωμεν ζητημάτων. Ἐπειδή ἐστι καὶ φιλόσοφα, λεγόμενα δὲ κεφάλαια, ὅτι ὥσπερ ἡ κεφαλὴ τὸ κῦρος τοῦ σώματος ἔχει παντός, οὕτω καὶ ταῦτα τὸ κῦρος τοῦ σύμπαντος λόγου ἔχοντα, εἰκότως κεφάλαια λέγονται, ἢ ἀντὶ τοῦ βοώμενα, καὶ θρυλλούμενα κεφάλαια. ἄλλοι δὲ διὰ τὸ τινὰς τῇ ἐτυμολογίᾳ τούτων ἀπασχολεῖσθαι· οὐδὲν δέον· γραμματικῆς γὰρ ἔργον τοῦτο· ἀντὶ τοῦ οἷῳ δήποτε τρόπῳ προσαγορευόμενα κεφάλαια. Τὸ πολύυλον τῆς ῥητορικῆς ἐνταῦθα σημαίνει· ἐξ ὧν διάφορον τὴν διαίρεσιν αὐτῆς ὑποτίθεται· ἐπήγαγε δὲ ποίας διαιρέσεως· πλειόνων μὲν οὐσῶν, οὐκ ἀναγκαίας δ' οὔσης περὶ πασῶν εἰπεῖν· ὁ μὲν γὰρ ἑρμαγόρας οὕτω διαιρεῖ· ἔστι τὸ γένος, λογικὴ ἐπιστήμη· εἶδος δ' αὐτῆς ἡ ῥητορική· ὅλον δὲ τῆς ῥητορικῆς τὸ δικανικὸν καὶ συμβουλευτικὸν καὶ πανηγυρικόν· μέρη δὲ τοῦ δικανικοῦ, κατηγορία δὲ, καὶ ἀπολογία. Λολλιανὸς δ' ἀκριβέστερον ὁρίζεται λέγων. λέγομεν τὴν ῥητορικήν· εἶδος δὲ τὸ δικανικόν· ὅλα δὲ κατηγορίαν καὶ ἀπολογίαν· μέρη δὲ τὰ κεφάλαια· ταῦτα γὰρ οὐκ ἔτι τέμνεται· ἐπειδὴ τὰ μέρη ἄτμητα μένουσιν, οὐκ εἰσὶ δ' ἄτμητα τοῦ ἑρμαγόρου τὰ μέρη. Μικρὸν μὲν γὰρ οὐδὲ τοῦτο ῥητορικῆς. Ἵνα μὴ δοκεῖ διὰ τὸ ἄχρηστον τοῦ πράγματος τὴν περὶ τοῦ καταλελοιπέναι ζήτησιν, διὰ τοῦτο κἀκεῖνα ἐγκωμιάζει. Ἀλλ' οὐ περὶ τούτων νῦν· τῷ εἰπεῖν οὐ περὶ τούτων νῦν, ἐδήλωσεν ὅτι μέλλει καὶ τοιαύτην τινὰ πραγματείαν εἰπεῖν. Περὶ δὲ τῆς τῶν πόλεων. Πολιτικὸν ζήτημα καλεῖ τὸ ῥητορικόν, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν τε ἰατρικῶν, καὶ τῶν φιλοσόφων· ταῦτα γὰρ μόνα περὶ τὰ τῆς πόλεως γίγνεται πράγματα· καὶ διατί ἡ ῥητορικὴ μόνη καλεῖται πολιτικὴ τέχνη, καὶ οὔτε ἡ τεκτονική, οὔτε ἡ χαλκευτική, οὔτε οἰκοδομική· ὅτι οἱ ἄνθρωποι καὶ τούτων μὲν ἐκτὸς δύνανται ζῆν· ῥητορικῆς δὲ ἐκτὸς οὐδεὶς δύναται εἶναι. εἰ γὰρ μήτε πρὸς τὰ καλὰ προτρεψόμεθα τοὺς ἀνθρώπους, μήποτε ἀποτρέψομεν τῶν φαύλων· καὶ εἰ μήτε τῶν ἀδικούντων κατηγορήσωμεν μήτε τοὺς συκοφάντας ἐξελέγξομεν· καὶ εἰ μήτε τοὺς ἀγαθοὺς ἐγκωμιάσωμεν, μήτε τοὺς φαύλους ψέξομεν, οὐδὲν τῶν ἀλόγων διοίσομεν ζῴων· λεγόμενα δὲ κεφάλαια, τὰ θαυμαζόμενα καὶ θρυλλούμενα.

Ἔστι δὲ σχεδὸν ὁ αὐτὸς τῷ περὶ εὑρέσεως· πλὴν ὅσον οὐ πάντα ἔχει τὰ περὶ εὑρέσεως· καὶ πρῶτόν γε ὅτι εἰς τὸ πολιτικὸν ζήτημα ῥητέον. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ὁ τῆς διαιρέσεώς φησι λόγος παραπλήσιός ἐστι τῷ περὶ εὑρέσεως· ἡ μὲν οὖν διαίρεσις τὴν ἀπαρίθμησιν, καὶ τὴν τάξιν διδάσκει τῶν κεφαλαίων ἑκάστης στάσεως. ἡ δὲ εὕρεσις πλατύνεται, καὶ τὴν ἐργασίαν χορηγεῖ τῶν κεφαλαίων· οἷον ὡς ἐπὶ ὑποδείγματος· τὸ ἐγκώμιον ἢ ἡ τοῦ νόμου εἰσφορὰ τέμνεται τοιοῖσδε, ἢ τοιοῖσδε τοῖς κεφαλαίοις· ἡ δὲ εὕρεσις, τὰ προσήκοντα εἰς ἕκαστον κεφάλαιον διερευνᾶται ἐνθυμήματα· καὶ ἡ μὲν διαίρεσις ὡρισμένως καὶ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχει, ἡ δὲ εὕρεσις ἀόριστος, καὶ ἄλλοτε ἄλλη πρὸς τὰς τῶν ἑρμηνευόντων φύσεις μεταβαλλομένη, εὐπορωτέρα καὶ ἀστενεστέρα γίνεται· διὸ καὶ ὡς πορφύριός φησι τοῦ λόγου ψυχὴν ἔχειν δοκοῦντος τὸ σῶμα. ἡ μὲν εὕρεσις τῶν νοημάτων ψυχὴ ἂν εἰκότως τοῦ λόγου λογίζοιτο. ἡ δὲ ἑρμηνεία, σῶμα. Πλήν. Τὸ πλὴν τοῦ σχεδὸν ἐστὶ διασάφησις· ὡς καὶ παρὰ θουκυδίδῃ· πελοποννήσου τε τὰ πολλά, πλὴν ἀρκαδίας. ἡ διαίρεσίς φησι παρέοικε τῇ εὑρέσει· πηγὴ γάρ τις ἐστὶ τῶν ἐν τοῖς λόγοις εὑρισκομένων ἐπιχειρημάτων· οὐ πάντα δὲ τὰ ἐν αὐτῇ ἐπιδέχεται. πολὺ γὰρ τὸ πλάτος τῆς εὑρέσεως ἀορίστου οὔσης. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἀντιπίπτων

Handwritten marginalia:

Atticor[um] uti sup[er]latiuis p[ro] co[m]parati[uis]. Thucydi[des]

De generibus causar[um] Ch[?]

Aristote[les]

Diuisio

διαίρεσις — συγκοπή

Ciuiles quæstiones quæ

κεφάλαιον unde dictum & q[ui]d.

De diuisione pulchrū

ζητούμενα / συμπεράσματα / προλεγόμενα / κεφάλαια — ἰδέ

γένος puto dee[sse]

cf. μέλλων

Cephalæa unde

Hermogoras

Lollianus

γένος / εἶδος / ὅλα / μέρη

Quæstio ciuilis

Quæstio ciuilis q[ui]d.

[Inu]entio quid. Διαίρεσις κεφαλαίων

Porphyrius egregie

Porphyrii pulchrū

Thucydides

cf. καὶ

Hermagoras Dialecticam genus faciebat. speciem eius rhetoricen. partes integrales iudiciale. deliberatiuū demonstratiuū. Partes autem iudicialis accusationē defensionē.

ἐνταῦθα λέγει. Καὶ γὰρ διαιρῶν εἰς κεφάλαια τὰς στάσεις, οἷον τὸν στοχασμὸν τυχὸν εἰς παραγραφικὸν, εἰς ἔλεγχον ἀπαίτησιν, εἶτα μὴ δυνάμενος δι' ὁρισμῶν τι τούτων ἕκαστον ἀποδοῦναι. Ἐπειδὴ οὔτε τῶν γενικωτάτων οὔτε τῶν μερικῶν ἐστὶν ἀποδοῦναι ὁρισμὸν, ἐφρόντισε σαφηνείας. Διὰ τοῦτο εἰς παράστασιν ἐναργῆ τῶν κεφαλαίων, ἀνάγκην ἔχειν διεργασίας αὐτὰ δεικνύναι καὶ ἐπιχειρημάτων. οἷον ὅτι τὸ παραγραφικὸν τέσσαρας ἔχει τόπους. ὅτι ἡ βούλησις καὶ ἡ δύναμις διὰ τῶν ἐγκωμιαστικῶν τόπων πρόεισι καὶ ἑξῆς. καὶ ἐπειδὴ τῆς εὑρέσεώς ἐστιν οὐ τῆς διαιρέσεως ἡ ἐργασία καὶ τὰ ἐνθυμήματα, ἀναγκαίως ὥς τινος ἐγκαλοῦντος ὡς παρὰ τὸ ἐπάγγελμα πράττει. λέγει τὸ ἀντιπίπτον φάσκων. ἔστι δὲ σχεδὸν ὁ αὐτὸς ὅρος τῆς εὑρέσεως. κοινωνεῖ φησὶν ἡ εὕρεσις τῇ διαιρέσει ταύτῃ. διαίρεσις μὲν γάρ ἐστι λόγος ἐκ διαφόρων νοημάτων πρὸς ἕν τι τεινόντων τὸ κατασκευαζόμενον, εὕρεσις δὲ λόγου νοήματα διάφορα περιέχων. Πρόσκειται δὲ τὸ σχεδόν. Οὐ γὰρ πᾶσαν ἐργασίαν ἐξέθετο τῆς εὑρέσεως, ἀλλ' ὅσον τὸ ὑποθέσθαι καὶ διδάξαι. διὸ καὶ ἐπάγει, πλὴν ὅσον οὐ πάντα ἔχει τὰ περὶ εὑρέσεως. οὐ γὰρ ὅσα ἄν τις εἴποι μελετῶν, ταῦτα εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τῶν κεφαλαίων εἴποιεν ὁ τεχνικός. οἷον ὡς ἐλθὼν παρίσταται τῷ νεοσφαγεῖ σώματι ἐπ' ἐρημίας καὶ κρίνεται φόνου. ἐνταῦθα γὰρ βραχέα ἐνθυμήματα. οἷον παρίστασο οὐκοῦν ἐφόνευσας. Καὶ πρῶτόν γε ὅτι ἐστὶ πολιτικὸν εἰς Μινουκιανὸν αἰνίττεται, οὐχ ὡρίσατο γὰρ ἐκεῖνος ἀρχόμενος τί ἐστιν πολιτικὸν ζήτημα. αὐτὸς δὲ κατὰ τάξιν πρόεισι τὸν ὁρισμὸν τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος προσφέρων. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ζητήσαντές τινες, τί δήποτε περὶ διαιρέσεως ἐπαγγελλόμενος κεφαλαίων εἰπεῖν, ἐμνήσθη νῦν τῆς εὑρέσεως καὶ λέγομεν, ὅτι αὐτέπιπτεν αὐτῷ. ἀλλ' οὐ μόνα τὰ κεφάλαια λέγεις ἐκτὸς τῶν νοημάτων. ἔστι δὲ ταῦτα τῆς εὑρέσεως. διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη εἰπεῖν ἐστὶ δὲ ὁ αὐτός. εἰπὼν τί τοῦτο, τὴν πρὸς τὰ κεφάλαια κοινωνίαν τῆς εὑρέσεως ἐδήλωσεν. Εἰ δέ τις εἴποι καὶ διὰ τί ὅλως ἐχρήσατο ἐν τλήμασι, λέγομεν. ὅτι οὐκ ἠδύνατο ὅρον ἑκάστου κεφαλαίου δοῦναι. οἱ γὰρ ὅροι οὔτε τῶν ἀνωτάτω γενῶν εἰσιν, οὔτε τῶν κατωτάτω μερῶν. οἷον τῆς οὐσίας οὐ δυνάμεθα γένος εἰπεῖν, ὅθεν οὐδ' ὅρος αὐτῆς κυρίως λέγομεν, ἀλλ' ὑπογραφὴ, ταύτην δηλοῦμεν. οὐδὲ πάλιν τῶν κατωτάτω μερῶν ἐστὶν εὑρεῖν διαφορὰς, καὶ ἰδιότητας. οἷον τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου ἢ χειρῶν ἢ ποδῶν. διὸ οὐδὲ ὅρον πάλιν κυρίως αὐτῶν ὑποδίδομεν. ἀλλ' ὑπογραφήν. φησὶν οὖν αὐτός. Ὅτι οὐ περὶ εὑρέσεως λόγῳ, ἀλλὰ περὶ κεφαλαίων. Οὐ δυνάμενος δ' ὅρον ἑκάστου δοῦναι ἐνθυμηματικῶς αὐτὰ παραδιδοὺς δείκνυμι μετὰ τῶν κεφαλαίων τὴν εὕρεσιν. ἄξιον δὲ ζητῆσαι τί ἐστι κεφάλαιον, καὶ τί εὕρεσις. καὶ τίς ἡ διαφορὰ κεφαλαίου, καὶ εὑρέσεως. Κεφάλαιόν ἐστι μέρος λόγου ἐκ πολλῶν ἐπιχειρημάτων συγκείμενον. εὕρεσις δὲ, νοημάτων εὐπορία, ἀμφοτέρων οὖν περὶ τὰ αὐτὰ ὄντων, εἰκότως ἡ κοινωνία δείκνυται. οὐ μόνον δὲ κατὰ τοῦτό ἐστιν ἡ κοινωνία, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ κεφάλαια καὶ τὰ ἐνθυμήματα ἁρμόζειν δεῖ τῇ παρούσῃ ὑποθέσει. οἷόν ἐστιν ἡμῖν μηδείας ἠθοποιΐα, γλαύκην γαμοῦντος ἰάσονος. οὔτ' ἀντὶ τῶν τῆς ἠθοποιΐας χρόνων δυνάμεθα τὰ τῆς ἀνασκευῆς θεῖναι κεφάλαια, οὔτ' ἀντὶ τῶν τῇ μηδείᾳ πρεπόντων λόγων ὀφείλομεν τοὺς πασιφάῃ πρέποντας λέγειν, ἀλλὰ μόνους τοὺς τῇ μηδείᾳ. διαφορὰ δ' αὐτῶν ἐστὶν αὕτη. ὅτι ἡ μὲν εὕρεσις ἐπ' ἄπειρόν τί ἐστι καὶ πρὸς τὴν ἑκάστου δύναμιν καὶ φύσιν εὑρίσκεται. τὰ δὲ κεφάλαια ὡρισμένην ἔχει ποσότητα. ἀμέλει γοῦν τὴν αὐτὴν ὑπόθεσίν τινες ὁριζόμενοι καὶ τοῖς αὐτοῖς χρώμενοι κεφαλαίοις, οὐ τοῖς ἴσοις χρῶνται νοήμασιν. ἀλλ' οἱ μὲν πολλοῖς, οἱ δ' ἐλάττοσι. καὶ ὅτι τὰ μὲν κεφάλαια ἀπὸ τῶν ἀγώ-

Diffiniri nequeunt suprema genera & imæ partes sed describi

νων ἀρξάμενα εἰς τοὺς ἀγῶνας λήγει. καὶ ἐν μόνῳ τούτῳ τῷ μέρει τοῦ λόγου εὑρίσκονται. ἡ μέντοι εὕρεσις ἐν παντὶ μέρει λόγου. καὶ γὰρ ἐν τοῖς προοιμίοις ἐστὶ καὶ τὴν διήγησιν δι' αὐτῆς ἐργαζόμεθα, καὶ τοῖς ἀγῶσιν αὕτη περιέχει τὰ ἐπιχειρήματα. κἀν τοῖς ἐπιλόγοις φανεῖσα, τὸ πᾶν συμπεραίνει τοῦ λόγου. τοῦτο οὖν εἰδὼς ὁ τεχνικὸς ἵνα μὴ νομίσωμεν τοῦτον ἀγνοεῖν, καὶ μὴ δὲ μίαν ἡγεῖσθαι τούτων διαφορὰν. προσέθηκε τὸ σχεδόν. ἵνα δι' ἑνὸς ἐνθυμήματος καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν διαφορὰν ὁρίσηται. Πλήν. Τινές φασιν ὅτι ταυτόν ἐστι τὸ πλὴν τῷ σχεδόν. ἡμεῖς δὲ λέγομεν ὅτι σαφηνείας ἕνεκα μείζονος τοῦτο πεποίηκεν. ἐν μὲν γὰρ τῷ εἰπεῖν σχεδὸν, ἐγνώσκομεν ὅτι ἔστι τις αὐτῶν διαφορὰ οὐ μέντοι τὸν τρόπον τῆς διαφορᾶς. ἐν δὲ τῷ εἰπεῖν πλὴν ὅσον οὐ πάντα ἔχει τὰ περὶ εὑρέσεως, ἐδήλωσεν, ὅτι ἐν τῷ ποσῷ ἐστὶν ἡ διαφορά. ἔχομεν δὲ αὐτό, καὶ παρὰ θουκυδίδῃ εἰρηκότι πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ, πλὴν ἀρκαδίας. καί τοι γε εἰρηκὼς πελοποννήσου τε τὰ πολλὰ ἐσήμανεν ὅτι οὐ πᾶσα ἡ πελοπόννησος. διὰ μὲν τοῦ τὰ πολλὰ εἰπεῖν, σημαίνων τὴν ποσότητα, ὅτι οὐ πᾶσα. διὰ δὲ τοῦ πλὴν, δηλῶν τὴν ποιότητα ποῖα ἦν χωρία τὰ μὴ συνᾴδοντα τῇ πελοποννήσῳ. Καὶ πρῶτον μὲν ὅτι ἐστὶν εἰς τὸ πολιτικόν. Τοῦτο εἰς μινουκιανὸν ἀποτείνεται. ἐκεῖνος γὰρ οὐκ ἐπήνεγκεν ὅρον τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος. ἄτοπον δὲ περὶ τῶν μερῶν τοῦ ζητήματος τῶν κεφαλαίων εἰπεῖν. πρὶν ἂν περὶ αὐτοῦ διδάξαι τοῦ ζητήματος. τί ποτε ἄρα ἐστίν. ζήτημα δέ ἐστι, πρᾶγμα δύο ἢ καὶ πλείονας λόγους ἐπιδεχόμενον ἐναντίους ἀλλήλοις. Πολιτικὸν δὲ λέγουσι τὸ μὴ περὶ τὰς μεθόδους τὰς φυσικὰς ὑφιστάμενον, ἀλλὰ τῆς κοινῆς ἐννοίας ἔχον τὴν κρίσιν.

Ἔστι τοίνυν ἀμφισβήτησις λογικὴ ἐπὶ μέρους, ἐκ τῶν παρ' ἑκάστοις κειμένων νόμων, ἢ ἐθνῶν, περὶ τοῦ νομισθέντος δικαίου ἢ τοῦ καλοῦ ἢ τοῦ συμφέροντος. ἢ καὶ πάντων ἅμα ἢ τινῶν. τὸ γὰρ ὡς ἀληθῶς τε, καὶ καθόλου καλὸν, ἢ τὰ τοιαῦτα σκοπεῖν, τῆς ῥητορικῆς. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Λογικὴ πρόσκειται, διὰ τοὺς ἀθλητὰς, καὶ παγκρατιαστὰς. οἳ στεφάνων ἀμφισβητοῦσι διὰ χειρῶν καὶ πάλης. ὥσπερ καὶ στρατιῶται λαφύρων δι' ὅπλων. Ἐπὶ μέρους δὲ διὰ τὰ φιλόσοφα καθόλου ὄντα ζητήματα. Οὐ γὰρ ζητοῦσιν οὗτοι τί τοῖς λακεδαιμονίοις συμφέρον ἢ δίκαιον, ἀλλὰ τὸ πᾶσιν ἀνθρώποις. Εἶτα ἐπεὶ καὶ ἰατρῶν ἐστὶν ἐπὶ μέρους ζητήματα. οἷον τί μὲν τοῖς ἐν ἰνδίᾳ συντελεῖ πρὸς ὑγίειαν. τί δὲ τοῖς ἐν σκυθίᾳ, προσέθηκε τὸ ἐκ τῶν παρ' ἑκάστοις κειμένων. οὐ γὰρ ἐκ τούτων ἀμφισβητεῖ ὁ ἰατρὸς, ἀλλ' ὁ ῥήτωρ. εἰ δὲ πολλάκις καὶ ῥήτορες τὰ καθολικὰ μεταχειρίζονται, ὡς ὁ δημοσθένης. οἷον οὐκ ἔστιν ἐπιορκοῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι. καὶ πάλιν. πέρας γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις τοῦ βίου ὁ θάνατος. καὶ παρ' αἰσχίνῃ. οὐδεὶς πώποτε πλοῦτος πονηροῦ τρόπου περιεγένετο. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι αἱ καθόλου ἐργασίαι, τοῦ ἐπὶ μέρους ἐγένοντο. ὁ γὰρ ἀγὼν ὑπὲρ τοῦ δεῖξαι, ὅτι ἀσθενὴς φίλιππος, οὐχὶ δὲ εἰ οἱ ἐπιορκοῦντες κινδυνεύουσιν ἢ οὔ. καὶ πάλιν ὅτι καλῶς συνεβάλουσιν ἐν χαιρωνείᾳ ὑπὲρ ἀρετῆς ἀποθανεῖν, οὐχὶ δὲ εἰ θνητὸς ὁ ἄνθρωπος. ὁμοίως καὶ αἰσχίνης ζητεῖ δεῖξαι ὅτι πονηρὸς δημοσθένης. προσέθηκεν, ὅτι καὶ πλουτήσας, οὐχὶ δὲ πότερον φυσικὴ, ἡ πονηρία, ἢ καὶ μεταβάλλεσθαι δυναμένη. τὸ δὲ ἐκ τῶν παρ' ἑκάστοις κειμένων νόμων, τοιοῦτον. οἷον ἀθήνησι τὰ τῶν ἀθηναίων. ἐν λακεδαίμονι τὰ τῶν λακεδαιμονίων ἁρμόττει γενέσθαι. οὔτε γὰρ ἐν ἀθήναις ἐπαινεσόμεθα τὴν ξενηλασίαν. οὔτε ἐν λακεδαίμονι τὸ τοῖς ξένοις ἐν τῇ πόλει διδόναι μετοίκιον. οὔτε [illegible] φεύξεται μετοικίου γραφήν. οὔτε ἀλκιβιάδης μὴ περιμείνας τὴν πανσέληνον. ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀττικόν. τοῦτο δὲ λακωνικόν. εἰ δέ τις χρήσηται, κακόζηλον ποιήσει τὸ ζήτημα· φυλάττεσθαι δὲ καὶ τοῦτο

Thucydides

Demosthenes

Aeschines

χρή· οἷον, Λακεδαιμόνιοι ζήτημα μελετῶντας, μὴ φάσει καὶ εἰσαγγελίᾳ καὶ ἐπαγωγῇ καὶ ἐνδείξει χρήσασθαι· Ἀττικὰ γὰρ ταῦτα. εἰ δὲ καὶ Δημοσθένης τοῦ Λοκρῶν μέμνηται λόγου ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους, νόμον εἰσάγοντος Τιμοκράτους. καὶ ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην, ὅτι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ Θηβαῖοι οὐδενὶ τῶν παρ' ἑαυτοῖς διδόασι τοιαύτας δωρεάς· καί τοι ταῦτα οὐκ ἔστιν Ἀττικῶν νομίμων εἰσί, κἀνταῦθα εὑροῦμεν ὡς καὶ ταῦτα ἐργασία τῶν Ἀττικῶν ἐστι νόμων. εἰ μὲν γὰρ προὔκειτο ζητεῖν αὐτῷ ὅτι Τιμοκράτης μόνον οὐκ ἐν βρόχῳ τὸν τράχηλον ἔχων νομοθετεῖν ἐκ τοῦ Λοκρῶν νόμου ἦν αὐτῷ ἀμφισβήτησις, καὶ πάλιν εἰ περὶ τούτου ἦν ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην ὡς ὅτι τῶν ἐφόρων, καὶ τὸ τῶν γερόντων τάγμα οὐ γίνεται παρ' αὐτοῖς ἐκ τῶν Λακωνικῶν νόμων, ἡ ἀμφισβήτησις. νῦν δὲ τούτων μὲν οὐδέν ἐστιν. εἰς πίστιν δὲ καὶ ἀπόδειξιν ὥσπερ μεμφόμενος Ἀθηναίων τὴν ἑτοιμότητα τὴν πρὸς τὸ νομοθετεῖν, καὶ τὴν εὐκολίαν, ἐμνημόνευσε τοῦ Λοκρῶν λόγου· ὅτι φανερόν ἐστι παρ' αὐτοῖς τὸ νομοθετεῖν, διὸ καὶ χρηστοῖς ἀεὶ νόμοις χρῶνται καὶ τοῖς αὐτοῖς. καὶ πάλιν Λεπτίνην μεμφόμενος, ὡς ἀφελόμενον τὰς δωρεὰς τῶν εὐεργετῶν, εἶπεν ὅτι οἱ ἀλλαχοῦ πολῖται καὶ μείζους παρέχουσι τὰς ἐντελείας δωρεάς, καὶ τοὺς εὐεργέτας τῶν ἰδιωτῶν, διὰ τοῦτο καθιστᾶσιν. ἐθῶν δὲ προσήκει, ἵνα ἀρχαίαν ἀποδείξῃ ῥητορικήν· οἱ γὰρ νόμοι ἀπὸ ἐθῶν εἰσίν. οἷον Κέκροψ πρῶτον συνήγαγεν ἄνδρα καὶ γυναῖκα. ὃς καὶ διὰ τοῦτο διφυὴς ἐκλήθη· καὶ τὸ ἀπὸ τούτου ἐκράτησεν. οὕτως καὶ ὁ περὶ μοιχείας νόμος ἐτέθη, ἢ ὅτι βουλόμενος αὐτὴν κοινὴν ὥσπερ καὶ τὴν ἰατρικὴν ἀποδεῖξαι, εἶπεν ἐθῶν. Οὐδὲ γὰρ πάντες ἄνθρωποι νόμους ἔχουσιν ἐγγράφους, ἢ πάλιν ἐπειδὴ πολλάκις οἱ ῥήτορες τὸ ἔθος ἀντὶ νομίμου παραλαμβάνουσιν, ὡς καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου, καὶ ὅτι ἐν τῇ πραγματικῇ τὸ ἔθος ὡς νόμιμον ἐξετάζεται. ἀλλὰ καὶ ἐν ἀντιλήψει Ἀλκιβιάδης εἰσάγεται τὰ περὶ Σικελίαν γράψας ἐν ἐκπώμασι, καὶ κρινόμενος ὑπὸ ἔθνους διϊσχυρίζεται λέγων ὅτι εἰ νόμος ἐκώλυσεν, ἀλλὰ ἔθος ἐπιτρέπει ποιεῖν, ὃ ἄν τις βούλοιτο. περὶ τοῦ νομισθέντος δικαίου ἢ τοῦ καλοῦ. ἡ σύνταξις οὕτως· ἀμφισβήτησις λογικὴ ἐπὶ μέρους· περὶ τοῦ νομισθέντος δικαίου ἢ τοῦ καλοῦ καὶ ἑξῆς. τὰ δὲ ἄλλα μεταξύ, νομισθέντος δέ, ἀντὶ τοῦ νόμου τεθέντος· τὸ γὰρ φύσει καλὸν καὶ δίκαιον, καὶ συμφέρον, φιλοσόφοις ἀνεῖται ζητεῖν· τὸ δὲ καλοῦ ἢ δικαίου ἢ συμφέροντος οὕτως ἐξηγοῦνται. Τρία φασὶν εἶναι τὰ ποιοῦντα τὴν στάσιν· ὕπαρξιν, ἰδιότητα, ποιότητα. ἡ μὲν οὖν ὕπαρξις τὸν στοχασμὸν ποιεῖ· ζητοῦμεν γὰρ εἰ γέγονε τὸ πρᾶγμα ἢ οὔ. ἡ δὲ ποιότης τὰς ἄλλας δικαιολογικὰς ποιεῖ στάσεις. ἐπειδὰν γὰρ τὸ πραχθὲν δηλωθῇ καὶ τί ἐστι ζητούμενον, ζητοῦμεν πάλιν καὶ εἰ καλὸν ἢ συμφέρον ἢ δίκαιον. ὅπερ ἐστὶν οἰκεῖον ποιότητος. παραλέλειπται γοῦν ταῦτα τῷ τεχνικῷ ἥ τε ὕπαρξις, καὶ ἰδιότης, αἷς ἐστιν ὁ ὅρος, καὶ ὁ στοχασμός. διὸ καὶ ἐλλιπὴς ἔχει ὁ ὁρισμός. οὕτως δ' ἂν προσαγάγοι τις ἀπταίστως αὐτόν· ἀμφισβήτησις λογικὴ ἐπὶ μέρους περὶ ὑπάρξεως, καὶ ἰδιότητος, καὶ τοῦ νομισθέντος δικαίου ἢ καλοῦ καὶ ἑξῆς. Οἱ γὰρ λέγοντες ὅτι οὐ παρέλιπέ τι τῶν στάσεων, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν τριῶν εἰδῶν τῆς ῥητορικῆς διέλαβε διὰ τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου καὶ συμφέροντος, οὐ καλῶς φασιν· τὸ γὰρ πανηγυρικὸν οὐ στασιάζεται, ὃ διὰ τοῦ καλοῦ βούλονται τὸν ὁρισμὸν περιλαμβάνειν. ἄλλως τε καὶ οὐδὲ περὶ ῥητορικῆς ὁ λόγος, ἀλλὰ περὶ πολιτικοῦ ζητήματος. οἱ δὲ πάλιν λέγοντες ὡς τρία γένη τῶν στάσεων δηλῶσαι βούλονται· διὰ μὲν τοῦ καλοῦ τὰς δικαιολογικάς· διὰ δὲ τοῦ συμφέροντος τὴν πραγματικήν, πλανῶνται. ἡ γὰρ μετάληψις ἐκβολὴ τοῦ ἀγῶνος, καὶ διαβολὴ οὖσα· οὐδενὸς τούτων μετέχει. ἄλλοι δέ φασιν, ὅτι δύο χρόνων ὄντων τῶν ποιούντων τὰς στάσεις παρεληλυθότος, καὶ μέλ-

κέκροψ διφυής

Cecrops

ἔθος ὡς νόμιμον πολλάκις ἐξετάζεται

Demosth

Tria statum faciunt substantiam proprietatē qualitatē · an sit quid quale sit

reprehenditur Hermogenes

Laudatiuū genus nō habet statum

μετάληψις translatio

:: f. ἐπιλόγοις

λοντος· τοῦ μὲν τὸν παρεληλυθότα, αἱ δικαιολογικαὶ στάσεις ὁρῶσι· τὸν μέλλοντα δὲ ἡ πραγματικὴ ἐκληρώσατο. ὡς οὖν ἰσόρροπος ταῖς λοιπαῖς στάσεσιν, ἐνταῦθα ἐμνημονεύθη. ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ ὅλου εἰσαγομένου· αὐτῆς γάρ ἐστι ταῦτα κεφάλαια. καλῶς δὲ οὗτοι ἔλεγον, εἰ μόνον ἦν πολιτικὸν ζήτημα ἡ πραγματική. εἰ δέ, ὥς φασιν, ἀπὸ μέρους τὸ ὅλον εἶπεν· ἐχρῆν οὕτω προσενέγκασθαι· ὡσανεὶ περὶ τοῦ δικαίου, ἢ τοῦ καλοῦ, ἢ τοῦ συμφέροντος. οὕτω γὰρ ἂν ἐδόκει μέρους μεμνῆσθαι πρὸς διδασκαλίαν τοῦ παρόντος. νῦν δὲ ὡς περὶ τούτων οὔσης μόνον τῆς ἀμφισβητήσεως ἀπεφήναντο. ἄλλως τε οὐδὲ τοῦ μεγίστου κεφαλαίου τῆς πραγματικῆς, καὶ δι' οὗ πᾶσα αὐτῆς ἐστιν ἡ σύστασις τοῦ δικαίου λέγω, ἐμνήσθη. τὸ γὰρ καλόν, οὐ κεφάλαιον τῆς πραγματικῆς, ἀλλ' ἐπεισαγόμενον τοῖς κεφαλαίοις, ὅπερ οὐδὲ καλόν, ἀλλ' ἔνδοξον καλεῖται. ἀλλ' οὐδὲ οἱ λέγοντες τὰ τελικὰ κεφάλαια τὰ τρία ταῦτα εἶναι, ἃ ἐν πάσαις ταῖς στάσεσιν εὑρεθήσονται· καὶ διὰ τούτων δηλοῦσθαι τὰς στάσεις πάσας καλῶς ἀπεφήναντο. ἠγνόησαν γὰρ τί ποτέ ἐστι τελικά. ταῦτα γὰρ οὐκ ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐπιλόγοις ἐστίν. τὰ δὲ ζητήματα, τῶν ἀγώνων εἰσίν. Πῶς οὖν ἐπαγγειλάμενος διαίρεσιν ζητημάτων εἰπεῖν, τοὺς ἀγῶνας ἀφεὶς τῶν ἐπιλόγων ποιεῖται μνήμην. οἱ δὲ λέγοντες ὅτι φυσικῶς ταῦτα τὰ κεφάλαια ἐμπίπτει ἐν πάσαις ταῖς στάσεσι, λελήθασιν ὡς οὐχ αἱ κοιναὶ ἔννοιαι τὰ ζητήματα, ἢ τὰς στάσεις ποιοῦσιν, ἀλλ' αἱ ἰδικαὶ κατασκευαί. οὐ γὰρ εἰ κοιναί τινος ἐμπίπτουσιν, οἷον ὅτι καλὸν τὸ κολασθῆναι τόνδε ἢ ἀφεθῆναι ἤ τι τῶν τοιούτων ταῦτα ζητήματά ἐστιν, ἀλλ' ἔξωθεν ἐπισαγόμενα. τὰ γὰρ ζητούμενα, ἀνάγκη ἢ περὶ ὑπάρξεως, ἢ ἰδιότητος, ἢ ποιότητος εἶναι. ὥστε καλῶς ἔχειν ἡ προσθήκη τοῦ ὁρισμοῦ. ἢ καὶ πάντων ἅμα ἢ (κοινῶν αἰτιῶν) περὶ τούτου. οὐ γὰρ δυνατὸν πάντων ἅμα εἶναι ζήτησιν τῶν στάσεων, ἢ γὰρ ἂν πᾶσα μία εἶπεν στάσις. ἀλλ' οὐδὲ τινῶν ἐν ἑνὶ ζητήματι, πλείους γὰρ ἑκάστη εὑρεθήσεται. τί οὖν τὸ λεγόμενον. τινὲς μὲν περὶ τῆς πραγματικῆς ἀπελογήσαντο τὸν λόγον εἶναι, ὅτι αὕτη ἐνίοτε καὶ δι' ἑνὸς καὶ διὰ πλειόνων μελετᾶται κεφαλαίων. οἱ τοῖς ἀνωτέρω περιπίπτουσιν ἁμαρτήμασιν. ἄλλοι διὰ τὴν ἔγγραφον μετάληψιν εἰρῆσθαι βούλονται τοῦτο, ἥτις οὐδέποτε μόνη μελετᾶται· ἀλλ' ἕτερον ἐπισυναφθὲν ἔχει ζήτημα τῇ παραγραφῇ τὸ τῆς εὐθυδικίας. τινὲς δέ, ὅτι διὰ τὰ τελικὰ κεφάλαια εἶπεν τοῦτο, ἃ δὴ ἐν πάσῃ εὑρίσκεται στάσει ἐν ἐπιλόγοις. οὗτοι πάλιν ὅτι τὴν ἐπιπλοκὴν ἀντιλαμβανόμενος τῶν στάσεων λέγει ταῦτα, ὅτι πολλάκις κατὰ πραγματικὴν καὶ κατὰ στοχασμὸν εὑρίσκεται καὶ ἀντινομία· κατὰ μὲν ἀντινομίαν οἷον πατὴρ τὸν υἱὸν ἀνελὼν τυραννοῦντα, ἀξιοῖ μὴ γράφεσθαι μετὰ τοῦ σχήματος νόμου τοῦ κελεύοντος. κατὰ δὲ στοχασμόν, οἱ βουλόμενοι τὰς πύλας τῶν πολιορκουμένων ἐξαίφνης ἀνοῖξαι. καὶ ἕτεραι δέ εἰσι στάσεων ἐπιπλοκαί. καὶ Δημοσθένης τὸν παραπρεσβείας μελετῶν, ἀντιθέσεις μεταστατικὰς καὶ ἀντεγκληματικὰς τίθησι. καὶ ὅτι γίνονται ἔσθ' ὅτε αἱ στάσεις ἀλλήλων κεφάλαια. οὕτως δ' ἂν ἀτελεῖς ἀπὸ πραγμάτων πᾶσαι αἵ τε λογικαί, καὶ νομικαὶ ἐμπίπτωσιν. ὅταν δὲ ἀπὸ ῥητοῦ ᾖ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἀντιθετικαὶ μὲν οὐχ εὑρεθήσονται, νομικαὶ δὲ ὅτ' ἂν δέ, ἀπὸ πραγμάτων τὸ ἐναντίον. ἢ πάλιν ὅτι μετὰ τὸν στοχασμόν, πᾶσαι αἱ λοιπαὶ στάσεις τοῖς ἀλλήλων κεφαλαίοις μελετῶνται κατὰ τὴν τάξιν μόνην ἐναλλαγῆς τινος γενομένης. τοῦτο οὖν ἐστι τὸ ἢ πάντων ἅμα ἢ τινῶν, τὸ ἐνίοτε ἀλλήλων ἐμπίπτειν κεφάλαια. ἢ καὶ ὅτι αἱ ἀντιθετικαὶ τέσσαρες στάσεις δι' ἀλλήλων μελετῶνται. ἢ ὅτι αἱ κατασκευαὶ τῶν στάσεων κοιναὶ καὶ εἰ μὴ κεφάλαια εὑρίσκεται, ἀλλ' οὖν ἐννοίας ἔχομεν ἀλλήλων ἐμπίπτουσιν. ἢ ὅτι ἡ πραγματικὴ τὸ μὲν δίκαιον ἔχειν διὰ τῆς ἀντιθετικῆς· τὸ δὲ νόμιμον, διὰ τῶν νομίμων· τὸ δὲ συμφέρον στοχαστικῶς μελετωμέν-

Negocialis status

Τελικὰ κεφάλαια

Status ab ipsa causa oriuntur non a quaestionib. extrinsecus adductis

Omnis quaestio de existētia rei aut proprietate aut qualitate

Translatio nunquam sola reperitur

Negocialis saepe cum aliis statibus commixta reperitur

Demosth.

Περὶ τῆς τῶν στάσεων ἐπιπλοκῆς.

Τελικὰ κεφάλαια in epilogis solu, in omni statu · Bis hoc dicit

Demosth

περὶ τῆς ἰωνίας σαστω... πλοκῆς.

ὡς καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Ἀνδροτίωνος. καὶ ἀντιληπτικὸν τεθεικὼς κεφάλαιον τὸ φήσει τοίνυν τοῦτον τὸν τρόπον ἁπάσας εἰληφέναι τὰς βουλάς. καὶ λύσας μεταληπτικῶς· οὐ γὰρ ἔστι πώποτε καὶ ἑξῆς. καὶ πάλιν τὴν πρὸ αὐτοῦ ἀντίθεσιν ἀνομίαν ἐργασάμενος· ὁ νόμος φησὶ τῇ βουλῇ μὴ ἐξεῖναι καὶ μὴ ποιησαμένῃ τὰς τριήρεις αἰτεῖν τὴν δωρεάν. καὶ λύσας αὐτὴν κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν· ἐγὼ δὲ τοὐναντίον ἡγοῦμαι καὶ ἑξῆς, καὶ συλλογισμὸν τέλειον ἐργασάμενος. ἀποδεικνὺς ὅτι ταὐτόν ἐστι τῷ ἐρωτῆσαι, τῷ αἰτῆσαι. δι' ὧν φησι καὶ τοὺς μὴ αἰτοῦντας, μηδὲ λαβεῖν ἀξιοῦντας· οὐδὲ ἐπερωτᾶν προσήκει τὴν ἀρχήν. ὅτι δὲ τὸ συμφέρον στοχαστικῶς ἐξετάζεται, δῆλον ἀπὸ Δημοσθένους καὶ τούτου. πρῶτον μὲν ὅτ' ἂν λέγῃ, ἀλλ' ὅτ' ἂν οὐχὶ βούληται. καὶ ὅτ' ἂν παράλληλα τιθεὶς λέγῃ, ὅτι σωζομένων μὲν Ὀλυνθίων, ἐν Λακεδαιμονίᾳ ἔσται ὁ πόλεμος καὶ ἑξῆς. καὶ ὅτ' ἂν πάλιν ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους λέγῃ· ὡς ἀδεκασθήσεται τοῦ παρανομεῖν. τοῦτο γὰρ βούλεται δηλοῦν, εἰ μὲν γὰρ μηδεὶς ἦν, ὃς ἤμελλεν ὁμοίως τῶν ἡμετέρων νόμων, καὶ ἑξῆς· στοχαστικὸν γὰρ καὶ τοῦτο. ὥστε ἀρίστη αὕτη ἡ ἐξήγησις. ἢ καὶ ὅτι ἐνταῦθα οὐ περὶ στάσεων ὁμολογουμένως διαλαμβάνει, ἀλλὰ περὶ τοῦ γένους, ὅ ἐστι τὸ πολιτικὸν ζήτημα, ὑφ' ὃ καὶ κατὰ συμπλοκήν εἰσι στάσεις, καὶ ἁπλαῖ, ὡς ἤδη εἴρηται. ὃ διὰ τῶν πάντων ἢ τινῶν παραστῆσαι ἐβουλήθη Ἑρμογένης.

Demosth · Demosth · Demosth

ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Γένος τοῦ ὁρισμοῦ, ἡ ἀμφισβήτησις. διαφορά, τὰ λοιπά. πρόσκειται λογική. ἐπειδὴ καὶ δι' ὅπλων, καὶ ἔργων ἐστὶν ἀμφισβητεῖν, ὡς ἀθληταί, καὶ στρατιῶται. Ἐπὶ μέρους δέ, διὰ τοὺς φιλοσόφους, οἵ εἰσι καθόλου. οἷον οὐ ψυχῆς, εἰ σφαιροειδὴς ὁ κόσμος. Ἐκ τῶν παρ' ἑκάστοις κειμένων. Ὁ γὰρ ῥήτωρ τὰ πολιτικὰ διαπλέκει ζητήματα. τὰς πίστεις, ἐκ τῶν παρ' ἑκάστοις κειμένων νόμων, ἢ ἐθῶν ποιούμενος παρ' οἷς ἂν καὶ δημηγορῇ. ταύτῃ ἐν Λακεδαίμονι μὲν βραχυλογίᾳ χρήσεται, τούτῳ γὰρ χαίρουσιν οὗτοι. Ἀθήνησι δέ, μακρολογίᾳ. τοῦτο γὰρ ἴδιον αὐτοῖς. καὶ οἱ μέν, τῶν δικαστῶν πρὸς κέρδος, οἱ δὲ πρὸς ἀλήθειαν ἀποβλέπουσι. πρὸς ἃ μεταβάλλεσθαι τὸν ῥήτορα χρή. Νόμος δέ ἐστι λόγος κοσμητικός, καὶ μεθοδικὸς τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ πραγμάτων, πᾶσι τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονέμων. Ἔθος δέ, νόμιμον ἄγραφον ἐκ συλλογῆς συνιστάμενον παραδειγμάτων, ὡς τὸ τεττιγοφορεῖν Ἀθηναίοις. Περὶ τοῦ νομισθέντος δικαίου. Τὰ τελικὰ τῶν τριῶν εἰδῶν τῆς ῥητορικῆς περιέλαβε τῷ ὁρισμῷ. διὰ τοῦ καλοῦ, τὸ πανηγυρικόν, διὰ τοῦ δικαίου, τὸ δικανικόν. διὰ τοῦ συμφέροντος, τὸ συμβουλευτικόν. Τοῦ νομισθέντος δέ, διὰ τὸ ἕτερον εἶναι τὸ ἀληθὲς τοῦ δοκοῦντος. οἷον ἀληθὲς μέν, καὶ δίκαιον, καὶ συμφέρον, τοὺς ἀρίστους ἐν ἑκάστῃ πόλει ἄρχειν. ἀλλ' ἐν Λακεδαίμονι μὲν οἱ βασιλεῖς Ἡρακλεῖδαι, ὁποῖοι ἂν ὦσι τε εἶεν. Ἀθήνησι δ' οἱ ἄρχοντες ἐξ εὐπατριδῶν καὶ ἴσου μὲν πενέστεροι, Φαλαρίδος δὲ ἀδικώτεροι καὶ ὠμότεροι. Ἢ καὶ πάντων ἅμα, ἢ τινῶν. ὁ γὰρ περὶ καλοῦ, καὶ δικαίου, καὶ συμφέροντος ἅμα τὴν ἐξέτασιν ποιεῖται τὸ πολιτικὸν ζήτημα. ἢ περὶ μόνων τῶν δύο, ἢ τοῦ ἑνός. Τὸ γὰρ ὡς ἀληθῶς. Ἀξιωματικῶς προάγει τὴν ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀπόφασιν· ἥκιστα ῥητορικῇ προσήκειν ἀποφαινόμενος, τὴν περὶ τῶν ἀληθῶν, καὶ καθόλου ζήτησιν, φιλοσοφίας γὰρ ταῦτα, ἣ πηγὴ τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ὑπάρχουσα, οὐ δοκεῖν δίκαια, ἀλλ' εἶναι θέλει. Ἕκαστος ὅρος σύγκειται ἐκ γένους, καὶ διαφορῶν. καὶ γένος μέν ἐστι, τὸ ἐπαναβεβηκός. οἷον τὸ ζῷον. διαφοραὶ δέ, αἱ διακρίνουσαι τὸ ὁριστὸν ἀπὸ τῶν ὑποπιπτόντων τῷ αὐτῷ γένει. ἀμφισβήτησις οὖν τὸ γένος. εἶτα ἐπειδὴ ἀμφισβήτησίς ἐστι, καὶ διὰ χειρῶν, ἐπήνεγκε τὴν διαφορὰν ἀποδιακρίνουσαν εἰπὼν λογικήν. καὶ πάλιν ἐπειδὴ καὶ φιλόσοφοι διὰ λόγων ἀμφισβητοῦσι, καὶ ἰατροὶ καὶ γεωμέτραι, καὶ οἱ λοιποὶ πάντες, ὅσοι τὰς λογικὰς ἐπιστήμας μετέρχονται.

Lex qd

Mos qd

Lacedemone heraclidæ regnabāt. athenis patritij archontes erant

fınitio quibus constat

ἀξιωματικῶς

καὶ ἑτέραν προσέθηκεν διαφορὰν εἰπών, Ἐπὶ μέρους. Οἱ γὰρ φιλόσοφοι, οὐ περὶ τὰ μερικά, ἀλλ' ἐπὶ τὰ καθολικὰ τὸν λόγον ἔχουσι. διὰ δὲ τοῦ ἐκ τῶν παρ' ἑκάστοις κειμένων νόμων, ἢ ἐθῶν, διδάσκει ὁ τεχνικός, ὅτι προσήκει τὸν ῥήτορα τοῖς ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαίοις ἁρμόζεσθαι. οἷον εἰπεῖν, τὸν Ἀθηναῖον ῥήτορα οὐ χρὴ τοῖς ἐγχωρίοις νόμοις μόνον ἁρμόζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν Λακεδαιμονίᾳ, καὶ ἐν Κορίνθῳ, καὶ τοῖς ἑκασταχοῦ. ἵν' ὅπου ἂν ἀφίκηται ἐν ἑτέρᾳ χώρᾳ μεθαρμόττῃ ἑαυτόν, καὶ στοχαζόμενος τῶν παρ' ἐκείνοις νομίμων τοὺς λόγους ποιῆται, καὶ καταβάλλῃ τῷ τρόπῳ τὴν τέχνην. εἰ δὲ μή, λήσει ἂν ἁμαρτάνων, εἰ τοῖς αὐτοῖς ἐπὶ πᾶσι χρήσεται, ἢ ἐθῶν. ἐπειδή τινος τὰ ἔθη ἄγραφα μόνοι νόμους ἐφήσαν. τινὲς δὲ καὶ ἔθεσι μόνοις, καὶ οὐ νόμοις ἐγγράφοις χρῶνται ὥσπερ οἱ βάρβαροι. Νομισθέντος. Νόμῳ κρατήσαντος. νόμῳ γὰρ κρατεῖ τὰ ἐν πόλει δίκαια. οἱ μὲν γὰρ ῥήτορες, οὐχ ἕπονται τῷ φύσει δικαίῳ, ἀλλὰ τῷ νομισθέντι. οἱ δὲ φιλόσοφοι τοῖς φυσικοῖς. οὐ πάντας δὲ τῷ νόμῳ κρατῆσαι φύσει δίκαιον. Δικαίου ἢ καλοῦ ἢ συμφέροντος. Φασὶν ὅτι λείπει τῷ ὅρῳ. ταῦτα γὰρ πάντα, ἐκτός ἐστι τοῦ στοχασμοῦ, καὶ τοῦ ὅρου. οὐ γὰρ ζητοῦμεν ἐν στοχασμῷ περὶ δικαίου, ἢ συμφέροντος, ἢ καλοῦ, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο εἰ ὅλως γέγονεν. οἷον εἰ προδέδωκεν Αἰσχίνης Φωκέας. καὶ πάλιν ἐν ὅρῳ ζητοῦμεν περὶ τῶν προειρημένων κεφαλαίων. ἀλλὰ τὴν ἐξέτασιν ποιούμεθα. οἷον ὅτι τέλειον τὸ πεπραγμένον ἢ οὔ. καὶ πότερον κλέπτης οὗτος, ἢ ἱερόσυλος ὁ ὑφελόμενος τὰ ἰδιωτικὰ κτήματα ἐκ τοῦ ἱεροῦ. Ἄξιον δὲ εἰπεῖν τὸν τέλειον τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος ὅρον. Πολιτικόν ζήτημά ἐστιν ἀμφισβήτησις λογικὴ ἐπὶ μέρους ἐκ τῶν παρ' ἑκάστοις κειμένων νόμων, ἢ ἐθῶν περὶ οὐσίας, ἢ ὀνόματος, ἢ τοῦ δικαίου, ἢ καλοῦ, ἢ συμφέροντος. τινὲς δὲ λέγουσιν ὅτι τὰ τρία εἴδη τῆς ῥητορικῆς περιέλαβεν ὁ ὅρος. ἄλλοι δ' ὡς ταῦτα πραγματικὴν μόνην περιλαμβάνει στάσιν, ἢ πάντων ἅμα, ἢ τινῶν. ἐπειδή εἰσιν ὑποθέσεις καὶ μικταὶ ὡς αἱ τῶν ψηφισμάτων εἰσφοραί, συμβουλευτικαὶ ἅμα καὶ δικανικαί. καὶ αἱ τῶν νόμων εἰσφοραί, συμβουλευτικαὶ καὶ ἐγκωμιαστικαί.

Technicos

Barbari nō legibus scriptis sed moribꝫ uiuūt

Quæstio politica qd. propria diffinitione

Hypotheses mixtæ

Τὴν δὲ ἀμφισβήτησιν ταύτην, ἀνάγκη περί τε πρόσωπα καὶ πράγματα εἶναι. ὧν πλείστη δή που διαφορά, ἣν τοῖς ἐπιγνοῦσι ῥᾷδιον ἤδη τὰς διαιρέσεις συνιδεῖν τὰς εἰς τὰ κεφάλαια τῶν ζητημάτων, καὶ ὅσα ὅλως διαιρεῖσθαι δύναται.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος γένος τὴν ἀμφισβήτησιν ἀποδούς, εὐτάκτως πάνυ διδάσκει ἡμᾶς πρόσωπα, καὶ πράγματα, περὶ ἃ συνίσταται αὕτη. πάνυ δὲ καλῶς τὸ ἀνάγκη πρόσκειται. οὐ γὰρ οἷόν τε πολιτικὸν συστῆναι ζήτημα, προσώπου τε ὑφεστῶτος, τοῦ διαπραττομένου, καὶ πράγματός τινος, περὶ οὗ ἡ ἀμφισβήτησις. αὖθι γὰρ θατέρου, ἀσύστατον. πλείστην δὲ διαφορὰν εἶπεν. προσώπων πρὸς πρόσωπα, καὶ πραγμάτων πρὸς πράγματα. αὕτη γὰρ ἀρίστη ἐξήγησις καὶ τῆς τοῦ τεχνογράφου βαθυτάτης ἐπάξιος διανοίας. ἡ γὰρ τῶν προσώπων τε, καὶ πραγμάτων ἀκριβὴς κατανόησις εὐχερεστέραν ἡμῖν, ὡς καὶ αὐτός φησι, τὴν τῶν πολιτικῶν ζητημάτων ἀπεργάζεται διαίρεσιν τά, τε ἀδιαίρετα, καὶ διαιρούμενα σαφῶς παραστήσει. μαρτυρεῖ δὲ καὶ αὐτὸς ταύτῃ τῇ ἐξηγήσει, ἀνὰ μέρος ἑκάστην διαφορὰν παραδοὺς προσώπων, καὶ πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ μὴν ἀναμίξ.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Μετὰ τὸν ὅρον τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, ἀκολούθως καὶ περὶ τῆς ὕλης τούτου διαλαμβάνει, ὡς γὰρ ὕλη γραμματικῆς τὰ τοῦ λόγου μέρη, οὕτως τῶν ζητημάτων τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα. τὸ δὲ ἀνάγκη, πρὸς Μινουκιανὸν ἀποτεινόμενος τέθεικεν. αὐτὸς γὰρ βούλεται ζήτημα γίνεσθαι ἐλλιπὲς τῇ μὲν προσώπου, τῇ δὲ πράγματος. προσώπου μέν, ὡς τὸ τίς. δοκεῖ γὰρ ἐλλείπειν, διὰ τὸ

Persona

Res.

Technograph?

Minutian

ἄνευ. puto deesse

Sine psona aut re causa consistere nequit

ἀοριστιαίνειν. πράγματος δέ, ὡς ἐπὶ τοῦ συνεχῶς κεχρημένου τοῖς ἀνδροφόνων καθαρσίοις, καὶ κρινομένου φόνου. ἐνταυθοῖ γὰρ ἐξ ὑπονοίας λέγουσι τὸ πρόσωπον κρίνεσθαι, ἀλλ' οὐ πράγματος, οὐκ ἀκριβῶς δὲ οὗτοι. αὐτὸ γὰρ τὸ κεχρῆσθαι τοῖς καθαρσίοις, πρᾶγμά ἐστι τὸ γεγονὸς ἐν καιρῷ παρὰ τοῦ κρινομένου προσώπου, καὶ παρέχον ὑπόνοιαν προαγόμενον εἰς ἀπόδειξιν ἀφανοῦς τινος. δοκεῖ μέντοι, καὶ αὐτὸς ὁ τεχνικὸς ὑποκατιὼν ἑαυτῷ ἐναντιοῦσθαι διὰ τὸ τόπον δὲ ἄλλως ἐπέχει προσώπου. ἐλλιπὲς γὰρ ἐκ προσώπων οὔπως ἂν γένοιτο ζήτημα. ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο. οὐ γὰρ ἄνευ προσώπου ἐστὶ τὸ ζήτημα. ἀλλ' ἔχει μὲν τὸ πρόσωπον ἀόριστον δὲ καὶ μὴ ἐπιδεχόμενον ἐξέτασιν. διὸ καὶ δοκεῖ ἐλλείπειν. Ὧν πλείστη δή που διαφορά. προσώπων πρὸς πρόσωπα καὶ πραγμάτων πρὸς πράγματα. τῶν γὰρ πάνυ κοινωνούντων, καὶ ἡ διαφορά, ὡς κυνὸς καὶ λύκου, οὐ τῶν ἑτερογενῶν. προσώπων δὲ διαφορά, καθὸ τὰ μέν ἐστι κύρια, τὰ δὲ προσηγορικά. τὰ δὲ πρός τι καὶ ἑξῆς. καὶ πάλιν τὰ μέν, ἔνδοξα καὶ διὰ τοῦτο ἐξεταζόμενα. τὰ δέ, ἄδοξα καὶ ἀσύστατον διὰ τοῦτο ποιοῦντα τὸ ζήτημα. οἱ γοῦν κωμάσαντες δίκην, καὶ ἐν τῷ ὀρύγματι καταβληθέντες. ἀπὸ μὲν πορνοβοσκοῦ τοῦτο παθόντες. ἀσύστατον ἔχουσι τὸ ζήτημα. ἀπὸ δὲ στρατηγοῦ, ἢ φιλοσόφου, συνιστάμενον. Τὰ μὲν γὰρ διὰ τὸ ἔνδοξον ἐξετάζονται, τὸ δέ, ἀνεξέταστον διὰ τὸ ἄδοξον. ἔσται δὲ ἀπὸ τῶν ἐνδόξων, ἀντέγκλημα τὸ ζήτημα. τὸ γὰρ εὐδόκιμον τοῦ προσώπου δύναται ἀντεγκαλεῖν. τῷ δικαίως ἐφ' οἷς ἠσέλγαινον ἀνῃρῆσθαι, οὐκ ἔτι δὲ καὶ ὁ πορνοβοσκός, ἀλλὰ καὶ πραγμάτων ἐστὶ διαφορά. ὁ γὰρ τὸν πεποιθότα αἰτιώμενος, ἀντέγκλημα ποιήσει. οὐδὲ ἕτερον αἰτιώμενος, μετάστασιν, καὶ πάλιν ὁ ἐπ' ἐξουσίας ἐν τούτῳ πρᾶγμα ποιούμενος, ἀντίληψιν. καὶ ὁ περὶ μέλλοντος ζητῶν, πραγματικόν, καὶ ἁπλῶς ἕκαστόν τι τῶν χρωμάτων. τοῦ πράγματος ἀμειβομένου ἑτέραν οἶδε γινομένην τὴν στάσιν. διὸ καὶ πρόσκειται τὸ ὅσα ὅλως διαιρεῖσθαι δύναται. ἕκαστον γὰρ τούτων ἀμειβόμενον, καὶ συνεστηκὸς ποιεῖ καὶ ἀσύστατον. καὶ ἐπειδὰν συνεστηκὸς λεχθῇ, τότε καὶ διαιρεθήσεται. καὶ γὰρ ἀντιστρέφει ταῦτα. εἰ γὰρ διαιρεῖται, συνίσταται. καὶ εἰ συνίσταται διαιρεῖται. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἀναγκαίως προσέθηκε τοῦτο. ἐπειδὴ ἐκ τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων ἡ σύστασις τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος. ἐξ ἀμφοτέρων γὰρ τούτων πληροῦνται τὰ προβλήματα, ὧν καὶ ἡ ἀμφισβήτησις συνέχει τὴν μάχην. ἀνάγκη γὰρ τὸν μέν, πράττειν, τὸν δέ, ὑπό τινος πράττεσθαι. εἰ μὴ οὕτως ἔχοι, πῶς δυνατὸν ἂν εἴη συνίστασθαι ζήτησιν; οἷον, ὁ δεῖνα τὸ δέ τι ποιήσας κρίνεται. ἢ ὁ δεῖνα τὸ δέ τι καθυβρίσας. ἢ ὁ πωσοῦν εὐεργετήσας, αἰτεῖ δωρεάν. ἢ πάλιν ὁ δεῖνα τόδε τι συμβουλεύει. Τῶν δὲ προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων, διττὴ ἡ ἀνωτέρω διαφορά. τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀφορμὴν πρὸς ἀπόδειξιν δίδωσι, τὰ δὲ συστάσεως ἕνεκα παραλαμβάνεται. διαιρεῖται δὲ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα τὰ ἐξέτασιν ἐπιδεχόμενα, καὶ ὅσα οὐκ ἐπιδέχεται. ὕλη γὰρ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος τὰ πρόσωπα, καὶ τὰ πράγματα, ὥσπερ τῆς γραμματικῆς τὰ μόρια τοῦ λόγου. Ὧν πλείστη δή που διαφορά. Τινὲς εἰρήκασι διαφορὰν τὴν ἀπὸ τῶν προσώπων εἰς τὰ πράγματα, ἔστι δὲ οὐχ οὕτως, ὧν γὰρ κοινωνία πρόσεστιν ἀλλήλοις, τούτων καὶ διαφορὰν εὑρίσκομεν. οἷς δὲ οὐχ ὑπάρχει κοινωνία, τούτων οὐδὲ διαφορὰν εἶναι λέγειν καλόν. οἷον, οὐκ ἔστι λίθου κοινωνία πρὸς ἄνθρωπον. οὐκοῦν οὔτε διαφορά. ἔστι δ' ἀνθρώπου κοινωνία πρὸς ἕτερα ζῷα, οὐκοῦν καὶ διαφορά. διαφορὰν οὖν λέγει πραγμάτων πρὸς πράγματα. καὶ προσώπων πρὸς πρόσωπα. εἰ γὰρ πρόσωπον ἐν αὐτὸ καθ' αὑτὸ πρὸς τοὺς χρόνους ἔχει διαφοράν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ Μιλτιάδου. ἄλλος γὰρ εὐδοκιμῶν ὥσπερ ἐν τοῖς περσικοῖς λαμπρό-

τητο

ἐξ ὑπονοίας

Personarum differentia

relatio criminis

ἔνδοξα / ἄδοξα

Rerum differentia

ἢ διαιρεῖται συνίσταται. ἢ συνίσταται διαιρεῖται.

ὕλη τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος τὰ πρόσωπα κ' τὰ πράγματα

Inter dissimilia non assignari differentiam

χρωμάτων

τητα μεγίστην ἔχων δύναμιν ἐξετάσεως. καὶ ποιότητος μέγεθος καὶ κρίσιν προσώπου. ἄλλος δὲ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ἐξ ἐλαίου τὴν σωτηρίαν θηρώμενος, ἤ πού γε προσώπου πρὸς ἕτερα πρόσωπα, πόση ὑπάρχει διαφορά. ἣν τοῖς ἐπιγνοῦσιν ἐκ γὰρ τῆς τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων διαφορᾶς, τὴν διαίρεσιν σαφῶς διακρίνομεν. ἐκ δὲ τῆς διαιρέσεως τὴν στάσιν. οἷον μελετῶν λέγεις κρινόμενος φόνου. οὐκ ἐφόνευσα. καὶ γνωρίζεις ὅτι στοχασμός ἐστιν. ἢ πάλιν λέγεις ἄξιον τὸν παθόντα ἀμύνασθαι, καὶ γνωρίζεις ἀντέγκλημα τὴν στάσιν. καὶ ὅλως εἰ διαιρεῖσθαι δύναται. Τὸ γὰρ κρινόμενον πρᾶγμα ἢ πρόσωπον ἔχει ἢ ἐξέτασιν. κρινόμενον δὲ λέγω, τὸ ἔχει τινὰ ποιότητα. κρίνεται δὲ τῶν πραγμάτων, τὰ μὴ ὡμολογημένα καὶ ἔχοντα ἀντίρρησιν, τὰ δὲ ὡμολογημένα, καὶ μὴ ἔχοντα ἀντίρρησιν. οὐ κρίνεται. οἷον, ἐφωράθη τις φονεύων τινά. τὸ πρᾶγμα. οὐκ ἔχει ποιότητα, οὔτε πρόσωπον, ὁμολογεῖται γὰρ ὁ φόνος. καὶ οὐκ ἔχει κρίσιν, οὔτε ἐξέτασιν, ἀλλὰ κοινῶς γίνεται τόπος. πάλιν ἐάν τις ἐπὶ τῇ ἑαυτοῦ πολλάκις δή τινα καταλαβὼν γυναικὶ ἀποκτείνῃ, κατὰ τὸν παρὰ Δημοσθένει κείμενον νόμον, οὐ κρίνεται. ἐπειδὴ ἔξεστιν ἐπὶ τούτοις ἀναιρεῖν. ἐπὶ δὲ τῶν προσώπων τὸ ἐναντίον, ἐξέτασιν ἔχει, καὶ ἰσχὺν καὶ κρίσιν, ὅσα ὡμολόγηται. τὰ γὰρ μὴ ὡμολογημένα οὐ κρίνεται, ὥσπερ τὸ τίς. Πᾶν δὲ ζήτημα ὡμολογημένον ἔχον τὸ πρᾶγμα καὶ μὴ ἔχον τὸ πρόσωπον ὡμολογημένον, ἀσύστατον. διὰ τί δὲ τὰ πρόσωπα τῶν πραγμάτων προσέταξε, καί τοι τῶν πραγμάτων πολὺ ὑλικωτέρων ὄντων. καὶ λέγομεν. ὅτι οὐκ ἐδυνήθη τὸ ποιοῦν, τοῦ ποιουμένου δεύτερον ποιῆσαι. πρῶτος γὰρ ὁ δράσας ὑφέστηκεν. εἶτα τὸ πραχθὲν πρᾶγμα. ἢ ὅτι πρόσωπα εὑρίσκομεν ἄνευ πράγματος συνεστηκὸς ποιοῦντα τὸ ζήτημα. οἷον, ὡς ἐπὶ τούτου τοῦ παραδείγματος, ἐτελεύτησέ τις ἐπὶ σημείοις φαρμάκων. καὶ ἀντεγκαλοῦσιν ἀλλήλοις αἰχμάλωτος, καὶ μητρυιά. ἰδοὺ γὰρ ἐνταῦθα οὐδὲν ἔχομεν πεπραγμένον παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ πρόσωπά ἐστι τὰ ποιοῦντα τὸ ζήτημα.

Τῶν οὖν προσώπων. τὰ μέν ἐστιν οἷα καὶ δύναται ἐξετάζεσθαι, τὰ δὲ οὔ. τόπον δὲ ἄλλως ἐπέχει προσώπου. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Καθόλου πρόσωπα καλεῖ ἐξεταζόμενα τὰ ἔχοντά τινα ποιότητα ἑξῆς, ἢ περὶ τὸ πρόσωπον ὕλην γνωρίζεται. οἷον, Περικλῆς. Ἀλκιβιάδης. πένης. πλούσιος. ῥήτωρ. στρατηγός. τὰ δὲ ἀνεξέταστα ποιότητα μὲν οὐδὲ μίαν ἔχει, δι' ἧς ἄν τις εὐπορίαν τινὰ ἐν τῇ ὑποθέσει σχοίη, ὥσπερ τὰ ἀόριστα, εἰκόνα δὲ μόνην προσώπου ἔχει. ὅταν οὖν ἐν ὑποθέσει παραληφθῇ ἀνεξέταστον, καθολικὸν ἡ τέχνη παραδίδωσι θεώρημα. ὡς χρὴ τῇ τοῦ πράγματος ἀκολουθεῖν ποιότητι, κἀκεῖθεν περιτιθέναι τῷ προσώπῳ τὸν χαρακτῆρα. ὁποῖον γὰρ ἂν ᾖ τὸ πρᾶγμα χρηστόν, ἢ φαῦλον τοιοῦτον, καὶ τὸ πρόσωπον. ὡς καὶ Σόλων βοᾷ. Οἷος ὁ βίος, τοιοῦτος καὶ ὁ λόγος. Καὶ οἷος ὁ λόγος, τοιαῦται καὶ αἱ πράξεις. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Πρώτη διαίρεσις αὕτη τῶν προσώπων, εἰς ἐξεταζόμενα, καὶ ἀνεξέταστα. ἐξετάζεσθαι οὐχ ὡς ἔνιοι τὸ ἀμφιβάλλεσθαι λέγει, οὐ γὰρ ἀμφιβάλλομεν εἰ Αἰσχίνης ἐν τῷ παραπρεσβείας ἐστὶν ὁ κρινόμενος. οὐδὲ εἰ Λεπτίνης ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην. ἢ Τίμαρχος ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου. ἀλλὰ τὸ ἐξετάζεσθαι, ὡς καὶ διὰ τῶν ἑπομένων γίνεται φανερόν, τὸ ὕλην καὶ ἀφορμὴν παρέχειν τῷ λόγῳ σημαίνει. τουτέστιν ὅτι πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ λόγου συντελεῖ. τὸ δὲ ἄλλως, ἀντὶ τοῦ εἰκῆ. Ἐζήτησαν δὲ διὰ τί τὰ μὴ ἐξεταζόμενα, τόπον δὲ ἔχοντα προσώπου, ὅλως ἐν ζητήματι τάττεται. καὶ φαμέν. ἐπειδὴ οὐκ ἦν δοκεῖν αὐτὸ πεπρᾶχθαι μὴ ὄντος τοῦ δοκοῦντος πεποιηκέναι, τοῦτο δὲ εἰ καὶ μὴ ὕλην παρέχει πρὸς τὸν λόγον. ἀλλ' οὖν σχῆμα πρὸς τὸ δοκεῖν γεγενῆσθαι, εἰκότως οὖν ἐν τάξει προσώπου λαμβάνεται.

C I

puto redundare hanc particulam ἢ. sensus n. est. Rem aut personam quae venit in iudicium habere disquisitionem. Sed non redundat est n. verus sensus. Rem quae venit in iudicium habere alterutrum aut personam aut disquisitionem. Sed verior prior sensus

Notanda haec quae habeant disquisitionem & quae non habeant. summo ope

Persona

Causa consistens ex parte personarum & inconsistens ex parte rerum.

Personae consistentes

Qua methodo utendum in personae inconsistente

ἐξ ἧς ἐξεταζόμενα πρόσωπα quid significet

πρόσωπα ἐξεταζόμενα τὰ ἔχοντα τινὰ ποιότητα ἐξ ἧς ἡ περὶ τὸ πρόσωπον ὕλη γνωρίζεται

Solon clamat οἷος ὁ βίος τοιοῦτος καὶ ὁ λόγος, καὶ οἷος ὁ λόγος τοιαῦται καὶ αἱ πράξεις

τὸ γὰρ παρεστάναι τινὰ ἐπὶ ἐρημίας νεοσφαγεῖ σώματι· ἀπόδειξιν μὲν οὐ δύναταί τινα ἔχειν τοῦ γεγενῆσθαι τὸν φόνον, ὥσπερ εἰ Δημοσθένης παρέσταιτο. καὶ γὰρ ἔθος τούτῳ δικανικὸν λέγειν, ὡς εἰκὸς αὐτὸν τοῦτο πεποιηκέναι, θαρροῦντα τῇ ῥητορικῇ, καὶ τῇ δυνάμει τοῦ λέγειν, καὶ ὡς Νικόδημον ἀνελόντα πρότερον· καὶ ὡς Ἀρίσταρχον πεποιηκότα τῶν ὁμοίων ἐπιθυμητὴν γενέσθαι. καὶ πάλιν ὅτι ἀδύνατον τοῦτον διαπράξασθαι Δημοσθένη· τὸν τοὺς αἰχμαλώτους λυσάμενον· τὸν τῆς πόλεως κηδόμενον· τῆς δημαγωγίας ἐρῶντα· τὸν σώφρονα βίον φροντίζοντα. ἐνταῦθα γὰρ τὸ ἐξεταζόμενον ὕλην παρέχει πολλὴν τοῖς βουλομένοις κατηγορεῖν καὶ συνηγορεῖν· τὸ μέντοι ἀόριστον, ὕλην μὲν οὐ χορηγεῖ, τοῦ δὲ συστῆναι τὸ πρᾶγμα, ἀφορμὴ καὶ γένεσίς ἐστιν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἐξεταζόμενα λέγει, τὰ ἔχοντα ποιότητα καὶ χορηγίαν νοημάτων καὶ ἐπιχειρημάτων τῷ λέγοντι· τὸ δὲ τὶς ἀόριστον ὄν, νοημάτων εὐπορίαν οὐκ ἔχει· οὔτε γὰρ γένος, οὔτε ἀγωγή, οὔτε παίδευσις· διὰ τοῦτο οὐδὲ μία χορηγία ἀπὸ τοῦ προσώπου, προσγίνεται. Ἰστέον δὲ ὡς ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου πράγματος δυνάμεθα πολλάκις ἐπινοῆσαί τινα τῷ προσώπῳ βοήθειαν, καὶ ἀφορμήν· ἔχεις παρὰ τῷ Δημοσθένει τὸ παράδειγμα· ἤκουον δ' ἔγωγέ τινος οὐδαμῶς οἷά τε ψεύσασθαι· ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι· ἐπειδὴ γὰρ ἄδηλος ἦν ἡ ποιότης τοῦ εἰρηκότος εἴτε ψευδές, εἴτε ἀληθές, τῇ γνώμῃ συνέστησε τῇ τοῦ προσώπου μαρτυρίᾳ εἰπών· τὰ γὰρ κοινὰ Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. Τόπον δὲ ἄλλως ἐπέχει προσώπου. Τὸ δὲ τὶς μάταιον ἔχει τόπον προσώπου· κεῖται μὲν δὲ διὰ τὴν χρείαν· ἐπειδὴ πάντως δεῖ τὸ πρόβλημα πρόσωπον ἔχειν, ἀργὸν δέ ἐστι πρὸς ἐξέτασιν. ἐπειδὴ γὰρ ἐκ τῶν ἐγκωμιαστικῶν ἔχει τὴν ποιότητα τὰ πρόσωπα οἷον, γένους· ἀγωγῆς· ἐπιτηδευμάτων, δι' ὧν γινώσκομεν ὁποῖος ἕκαστός ἐστιν· ἀφ' ὧν γέγονεν, ἢ ἐτράφη ἢ ἐπετήδευσεν, ἢ ἔπραξεν· τὸ δὲ τὶς, πάντων ἀπεστέρηται τούτων· διὰ τοῦτο φαμὲν ἐξέτασιν οὐκ ἔχειν τὸ τοιοῦτον· οὐ μὴν αὐτὸ μόνον ἐξέπεσε τῆς ἐξετάσεως, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐξισάζοντα δι' ὅλου τῶν προβλημάτων· οἷον δύο νέοι πλούσιοι εἶδον ἀλλήλους ἀπὸ τῶν ἀλλήλων οἰκιῶν ἐξιόντας, καὶ κρίνουσιν ἀλλήλους μοιχείας· δι' ὅλου δὲ εἶπον, ἐπειδὴ μικρά τις εἰ γένοιτο διαφορά, σύστασιν λαμβάνει· πάντων δὲ ὄντων ἴσων, ἡ ἐξέτασις ἐπιλέλοιπεν· ὃ γὰρ ἂν ὁ ἕτερος ἐπενέγκοι τῶν προσώπων, τούτῳ καὶ αὐτὸς ἑάλωκε· καὶ λανθάνει μᾶλλον ἑαυτοῦ κατηγορῶν· ὡς μηδὲν ἔχειν λέγειν κατὰ τοῦ ἑτέρου, ὃ μὴ καὶ αὐτὸς φαίνεται πράξας.

Τῶν δ' αὖ ἐξεταζομένων, ἰσχυροτάτην μὲν ἔχει δύναμιν τὰ ὡρισμένα, καὶ κύρια· οἷον, ὁ Περικλῆς· ὁ Δημοσθένης καὶ τὰ τοιαῦτα.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἑπτὰ μὲν τὰς ὅλας τῶν προσώπων διαφορὰς παραδίδωσι. τὴν δὲ πρωτίστην τοῖς ὡρισμένοις ἀποδίδωσι, καὶ κυρίοις τάξιν, διὰ δύο αἰτίας· ὅτι τε πᾶσα ἡ περὶ αὐτῶν ὕλη πρόδηλος ἐκ τῆς ἱστορίας· οἷον γένος, ἀγωγή, καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ ὅτι, καὶ πολλοὺς ἐπιδέχεται τρόπους· ὁ γὰρ Περικλῆς εἰ τύχοι παραφθείς, ὡρισμένον τέ ἐστι πρόσωπον, καὶ πρός τι· πατὴρ γὰρ καὶ δεσπότης καὶ ἠθικόν· φιλόπολις γὰρ καὶ ῥήτωρ· ὅπου Θουκυδίδης παραλαβὼν αὐτὸν εὐθὺς ἐκ τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος, τὸ ἀξιόπιστον αὐτῷ περιτίθησι λέγων, καὶ τοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε, ὃς οὐδενὸς ἥττων εἰμί· γνῶναί τε τὰ δέοντα καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα· φιλόπολίς τε καὶ χρημάτων κρείσσων· εἰ μὲν οὖν ἔνδοξα εἴη τὰ κύρια πρόσωπα, συστατικῶς χρησόμεθα τῇ περὶ αὐτῶν ὕλῃ· εἰ δὲ ἄδοξα οἷον Φιλοκράτης ἢ Φρύνων ἢ Ἀριστογείτων, ἐκ τῶν ἐναντίων διαβαλοῦμεν ἐπιχειρημάτων.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Καλῶς τῷ, ὡρισμένα, πρόσκειται, τὸ, κύρια· ταῦτα γάρ φησι.

Persona. — Nota de Demosthene — Nota hoc præceptum. — Demosth. — Loci laudatiui — infinitæ personæ — Quæ uidentur inter se æquales — Personæ certæ. — Thucydi — ἔνδοξα — ἄδοξα

ἔνδοξα τὰ κύρια πρόσωπα
ἄδοξα

σιν· ὅτι τοῖς κυρίοις δεῖ προκεῖσθαι καὶ τὴν ἀπὸ τῆς ἱστορίας διάγνωσιν· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο, οὐδέ τινα ὕλην παρέξει τὸ κύριον ἄγνωστον ὄν, εἰ μή που κατὰ τὸν παρ' αὐτοὺς καιρὸν ὁ περὶ αὐτοῦ γίγνοιτο λόγος ἐν εἰδόσι· πλὴν καὶ οὕτως ἱστορίας χρεία τῶν ἤδη πεπραγμένων αὐτῷ. ἃ καὶ ἀμετακίνητα δεῖ φυλάττειν· ἢ Φιλόπολιν Φρύνωνα· Περικλῆν δὲ καὶ Δημοσθένην εἰς ὑπόδειγμα παρέλαβεν, ὡς ἐπαμφοτερίζοντα πρός τε ἔπαινον, καὶ ψόγον, καὶ περὶ μὲν Δημοσθένους, μικρὸν ἔμπροσθεν εἴρηται· Περικλῆν δὲ δυνατὸν καὶ ἐπαινεῖν· ἀπό τε τῆς μεγαλοψυχίας, καὶ ὅτι φιλόπολις· καὶ πάλιν ψέξαι, ὡς τὰ σπέρματα τοῦ Πελοποννησιακοῦ παρεσχημένον πολέμου· τὰ κύρια δὲ προσέταξε τῶν ἄλλων ὡς πολυλότερα. καὶ ὅτι τὸ ἀπ' αὐτοῦ πολλάκις τοῦ πράγματος, ὕλην χορηγεῖ· ὡς ἐπὶ Ἀλεξάνδρου καὶ Δημοσθένους· οἷον ἔγραψεν Ἀλέξανδρος μετὰ τὴν Δαρείου νίκην, ὡς εὕροιεν ἐν τοῖς λογισμοῖς Δαρείου πεντήκοντα τάλαντα εἰληφότα Δημοσθένην· καὶ κρίνεται παρ' Ἀθηναίοις προδοσίας Δημοσθένης· τοῦτο γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πράγματος ὕλην χορηγεῖ. ἐχθρὸς δὲ Ἀλέξανδρος, διὰ πρότερον καὶ Φίλιππος Ἀθηναίοις· καὶ διὰ ταῦτα Δημοσθένει.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Αἱ ἀνωτάτω τῶν προσώπων διαφοραί, δύο· ὧν ἡ μέν, ἔχει ποιότητα, ἡ δέ, οὐκ ἔχει· καὶ ἡ μὲν οὐκ ἔχουσα, κεχώρισται καθ' ἑαυτήν· ἡ δὲ ἔχουσα, διαιρεῖται εἰς ἰδίαν, καὶ κοινήν· καὶ ἡ μὲν ἰδία, ποιεῖ τὰ κύρια· καλεῖ δὲ αὐτὴν ἰδίαν. ἴδιος γὰρ ἑκάστου κυρίου ὁ βίος· ἕτερος γὰρ Περικλέους βίος· ἄλλος Θεμιστοκλέους· ἄλλος Μιλτιάδου· ἡ δὲ κοινή, τὰ πλείονα, ἃ καὶ καλοῦσι προσηγορικά· κοινὴ δὲ πολλῶν εἴρηται· ἐπειδὴ ταῦτα ἁρμόζει ἐνθυμήματα ἐπὶ πάντων τῶν ὁμοίων προσώπων· ὁ περὶ πατρὸς λόγος, περὶ πάντων· ὁ περὶ δεσπότου ὁμοίως καὶ δούλου. οὐ γὰρ μόνον ἓν πρόσωπον ἔχει καθάπερ ἡ ἰδία ποιότης τὸ κύριον· ποιεῖ γὰρ τὰ πρός τι· τὰ διαβεβλημένα· τὰ ἠθικά· τὰ κατὰ συμπλοκὴν προσώπου καὶ πράγματος· τὰ ἁπλᾶ προσηγορικά· ταῦτα πάντα ὅσα ἡ κοινὴ ποιότης ποιεῖ πρόσωπα, διαφέρει ἀλλήλων· τὰ πρός τι, τῶν διαβεβλημένων· τὰ διαβεβλημένα, τῶν ἠθικῶν καὶ ἑξῆς· δεούσῃ δὲ τάξει προήγαγε τὰ πρόσωπα· ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ τῶν πλείστην χορηγίαν τῷ λέγοντι παρέχειν δυναμένων, διέξεισι μέχρι τῶν τελευταίων. Ἰσχυροτάτην μὲν ἔχει φησὶ δύναμιν τὰ ὡρισμένα καὶ κύρια· ἰσχυρὰ δὲ καλεῖ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ τὰ πλείονα τὴν εὐπορίαν παρεχόμενα. δῆλον δέ, ὡς τὰ κύρια βασιλεύει τῶν πάντων ἐν εὐπορίᾳ· πᾶσαν γὰρ σχεδὸν ἐν αὐτοῖς ποιότητα περιείληφεν καὶ ὕλην· λέγω δὲ ὕλην τὴν περὶ τὰ γένη καὶ τὰς πράξεις καὶ περὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ἐξέτασιν. Ὡρισμένα δέ ἐστιν, ὧν ἡ ποιότης ἐν ταῖς ἱστορίαις καὶ ἐν τοῖς ποιήμασιν εὑρίσκεται. καὶ παρειλήφαμεν αὐτῶν γένος· ἀγωγήν· παιδείαν· ἐπιτηδεύματα· πράξεις· καὶ πλείστην εὐπορίαν ἐνθυμημάτων ἐν ταῖς ἱστορίαις ἐκεῖθεν λαμβάνομεν· εἰκότως οὖν προστάττοιτο τῶν ὅλων ὅτι τε πλῆθος ἐνθυμημάτων δίδωσιν ἀπὸ τῶν εἰρημένων τοῖς ποιήμασιν, ἢ ἱστορίαις ἐξ ὧν τοῦ λόγου τὰ σπέρματα, καὶ ὅτι πολλῶν προσώπων ἐπέχει τάξιν τὸ κύριον· εἰ δὲ λάβωμεν Δημοσθένην ἐν προβλήματι, ἴσμεν καὶ πολιτευόμενον ὄντα, καὶ πατέρα, πολλάκις δὲ καὶ παιδευτήν, τυχὸν δὲ καὶ στρατιώτην, καὶ τὰ ἄλλα ἕτερα· ἃ καὶ πάντα ἐν τοῖς ζητήμασι καὶ καθ' ἓν ἐμπίπτοντα, κρίσιν ἐπιδέχεται· εἰ γοῦν ποιήσειας τὸν Περικλέα συμβουλεύοντα Πελοποννησίοις ἐπιέναι, ἢ γραφόμενόν τινα, ἢ ἀπολογούμενον, πλείστην ἐργασίαν σοι πίστεων ἡ ποιότης τοῦ προσώπου παρέχεται· ἀφ' ὧν εἴρηται γὰρ τῷ Θουκυδίδῃ, περὶ αὐτοῦ· ὥσπερ γὰρ ἀπὸ θησαυροῦ λέγειν ἔχομεν ἱκανά, πολλῆς οὔσης τῆς μαρτυρίας· καὶ πάλιν εἰ τὸν Θεμιστοκλέα ὑποθώμεθα, κἀνταῦθα πολὺς ἡμῖν ὁ Θουκυδίδης μαρτυρῶν, ὃς τὸ

Personarum diuisio — Personæ certæ.

ἐκεῖνο φησί. Ἦν γὰρ δὴ ὁ Θεμιστοκλῆς βεβαιότατα δὴ φύσεως ἰσχὺν δηλώσας. Ἰστέον δὲ ὡς οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἐνδόξων καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν τὰ ὡρισμένα πλείονα τὴν ἰσχὺν ἔχει καὶ τὴν εὐπορίαν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀδόξων, καὶ τὴν ἐναντίαν ἐχόντων προαίρεσιν. εἰ γοῦν κατηγοροίης Φιλοκράτους, ἢ Φρύνωνος, ἢ τινὸς ἄλλου τῶν ἐν ταῖς ἱστορίαις κεκωμῳδημένων, πολλῶν ἀφορμῶν εἰς κατηγορίαν εὐπορίαν εὑρήσεις.

Δευτέραν δὲ, τὰ πρός τι. οἷον, πατήρ. υἱός. δοῦλος. δεσπότης. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ταῦτα, εἰ καὶ προσηγορικά ἐστι καὶ ταύτῃ τὴν τῶν κυρίων ὑποβέβηκε δύναμιν, ἀλλ' οὖν διὰ τῆς πρὸς ἄλλο σχέσεως, διπλῆν ποιοτήτων χορηγίαν παρέχει τῷ λόγῳ. ὁ γοῦν πατὴρ ἐν προβλήματι παραφθεὶς, ἢ φιλότεκνός ἐστι, καὶ σύστασιν ἱκανὴν ἐκ τούτου παρέξει, ἢ καὶ ὡς μισόπαις ὢν, καταδρομῆς ἀφθονίαν τοῖς αἰτιᾶσθαι βουλομένοις χορηγήσει. ὃ καὶ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος πεποίηκε, σκληρότητος κατηγορῶν Δημοσθένους ἤθους, ἐν οἷς φησιν. Ἑβδόμην δὲ ἡμέραν τῆς θυγατρὸς αὐτῷ τετελευτηκυίας καὶ ἑξῆς. Ὁ γὰρ πατὴρ καὶ ἡ ἀπὸ τούτου σχέσις πολλὴν ἀφορμὴν αὐτῷ διαβολῆς κεχορήγηκεν. πάλιν υἱὸς μελετώμενος, ἐκ τῆς πρὸς τοὺς πατέρας οὐσιότητος ἢ ῥᾳθυμίας βελτίστου δόξαν, ἢ παραλοίου λήψεται. ὅτε, δεσπότης, ἐκ τῆς πρὸς τοὺς οἰκέτας ἱταμότητος ἢ φιλανθρωπίας εὐπρόσιτος, ἢ φιλαπεχθήμων, τοῖς ἐντυγχάνουσιν δόξειεν. τόν τε οἰκέτην ἡ πρὸς τὸν δεσπότην πίστις, ἢ κακόνοια διελέγχει.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Δευτέραν ἔχει τὰ πρός τι τάξιν, διότι καὶ αὐτὰ διπλῆν ἔχει ποιότητα καὶ ἥττονα τῆς προτέρας. μίαν μὲν, τὴν ἀπὸ τοῦ κειμένου πράγματος, ἑτέραν δὲ, τὴν ἀπὸ τῆς φύσεως, ὅ, ἐστιν ἀναντίρρητον πρὸς ἀπόδειξιν. γνωμικά, καὶ καθολικά, καὶ ἀναντίρρητα καὶ πᾶσι δοκοῦντα λέγειν. οἷον, ὅτι φύσει πολέμιον τὸ δοῦλον τοῖς δεσπόταις. καὶ ὅτι πατὴρ οὐκ ἂν εἴη δύσνους υἱῷ. καὶ ὅτι ἀδελφοὶ, ἀεὶ ζῆλον ἔχουσιν ἀλλήλοις ἑπόμενον. ταῦτα δ' ὕλην τινὰ καὶ ἀφορμὴν, ἐκ τῶν πᾶσι δοκούντων δίδωσιν. ἥττονα δὲ τῶν πρώτων, ὅσῳ τὰ ἐκ τῶν κοινῶν πίστεων τῶν ἐκ τῶν παραδειγμάτων. τὰ μὲν γὰρ παραδείγματα, ἐκ τῆς ἱστορίας, ὧν ἡ πεῖρα τὴν πίστιν ἔχει. ἡ δὲ κοινὴ πίστις, ἀφ' ὧν ἔννοιάν τινα παρελάβομεν τούτου δὴ οὕτως ἔχειν. ὥστε εἰκότως μὲν τὰ κύρια τὰ πρός τι. ἄλλως τε καὶ ὅτι διττῆς οὔσης τῆς πίστεως τῆς μὲν, ἐντέχνου, τῆς δὲ ἀτέχνου. καὶ ἐντέχνου, τῆς ἀπὸ τοῦ προκειμένου πράγματος. ἀτέχνου, τῆς ἀπὸ τῶν μαρτύρων, ἤγουν τῆς ἱστορίας, τὰ κύρια ἔσθ' ὅτε καὶ τὴν ἔντεχνον ἔχει πίστιν πρὸς τῇ ἀτέχνῳ. τὰ πρός τι δὲ οὐδέποτε, ἀλλ' ἢ ἀρχὰς ὡρισμένα καὶ κύρια. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Πάντα τὰ μετὰ τὰ κύρια προσηγορικὰ καλοῦσιν οἱ τεχνικοὶ, μέχρι τῆς ὑστέρας τάξεως. ὧν ἡ ποιότης καὶ κοινὴ, καὶ διάφορος. κοινὴ μὲν, ὅτι τὰ αὐτὰ ἔχει ἐπιχειρήματα, καὶ κατὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου. οἷον ἐὰν ἔχωμεν πατέρα, κατὰ παντὸς ὁμοίως παιδὸς ἢ φιλαργύρου, ἢ δυσκόλου, ἢ στρατιωτικοῦ, ἢ δειλοῦ. ἡ γὰρ κοινὴ ποιότης, ἐπὶ πάντων τῶν προσηγορικῶν θεωρεῖται. διάφορος δὲ, ὅτι διάφορος ἡ ποιότης ἠθικοῦ, καὶ διαβεβλημένου, καὶ πρός τι καὶ πάντων ὁμοίως. Ἔστι δὲ πρός τι, ἃ συνάγει θεωρίαν, καὶ ἑτέρου προσώπου. εἰ γὰρ πατέρα τις εἴποι, υἱὸν ἐνοήσαμεν. καὶ ὁ δοῦλος, τινός ἐστι δοῦλος. σχέσιν τι ἔχει πάντα πρὸς ἕτερον. Καὶ λείπεται μὲν τῶν ὡρισμένων. ὅτι τὰ μὲν, ὡρισμένα, πεπηγυῖαν ἔχει, καὶ βέβαιον τὴν ποιότητα. τὰ δὲ πρός τι, οὐ πάντως. εἰ γὰρ καὶ χρηστῶν τῶν πατέρων τὸ πρόσρημα, ἀλλ' εὑρίσκομέν τινας καὶ πονηροὺς, καὶ φροντίσαντας ἔλαττον τῆς φύσεως. ὡς ἐπὶ Φρύνωνος, ὃς κατέλιπε τὸν υἱὸν ἐπ' ἐχθρότητι Φιλίππῳ. ὅμως δὲ, μετὰ τὰ ὡρισμένα, τῶν ἄλλων ἐστὶν εὐπορώτερα πρὸς ἐξέτασιν. εἰ γὰρ καὶ μὴ ἔχομεν ἐν ταῖς ἱστορίαις αὐτῶν τὴν ποιότητα. πάντες γὰρ περὶ αὐτῶν τοιαύ-

ΤΗΝ

Ad aliquid
Aeschines
Ad aliquid
Exempla.
Probationes artificiales & inartificiales. artificiales sumuntur a re subiecta, inartificiales a testibus
Ad aliqd.
Phrynó
πρόσρημα

την ἔχομεν ὑπόληψιν, καὶ δόξαν. περὶ τῶν πατέρων, ὅτι χρηστοί. φιλότεκνοι. φιλόστοργοι. σωφρονέστεροι ταῖς ἡλικίαις καθεστῶτες. ὡς αὔτως δὲ καὶ περὶ τῶν ὑπολοίπων υἱῶν φημι καὶ φίλων, καὶ τῶν ὁμοίων. Κοινὴν ὑπόνοιαν εἰλήφαμεν, δι' ἣν οὐκ ἀπορήσομεν λόγων. ὥσπερ ὅταν ὁρίσω. πατὴρ παρελθόντα τὸν υἱὸν ἀποκηρύττει. ἐνταῦθα γοῦν καὶ ἀπὸ τῆς ποιότητος κατὰ φύσιν πολλὴν ἔχομεν ἐνθυμημάτων χορηγίαν. ὅτι φιλόστοργος ὁ πατήρ. καὶ οὐ μάτην εἰς τὸν παῖδα λυπεῖται. ποῖος γὰρ πατὴρ, ὃν ἔτεκεν, ὃν ἔθρεψε μισεῖ, φιλεῖν ἀναγκαζούσης τῆς φύσεως. εἰ μή τι προσγέγονε παρὰ τοῦ παιδὸς ἁμάρτημα, διὸ πάλιν εὐνοίας τεκμήριον ἐκφέρεται μισῶν. καὶ γοῦν τὸ μῖσος τῶν πατέρων, πόθου πάλιν σύμβολον. μισεῖ γὰρ ὅτι μὴ καλῶς πράττοντα θεωρεῖ. καὶ τὸ μῖσος ἐνταῦθα συμβαίνει δι' ἔρωτα. Ὁ δὲ λέγων ὑπὲρ τοῦ παιδὸς φήσει. ὅτι οὐκ ἀποκηρύττειν προσήκει. τοῦτο γὰρ πρόφασίς ἐστιν ἄδειαν ἁμαρτάνοντι μείζονα δοῦναι. καὶ τὴν ἀσέλγειαν ἐπαυξῆσαι. ἀπαυνίζοντος τῶν ἀναγκαίων, καὶ προτρέψαι μᾶλλον ἁμαρτάνειν. δεῖ δὲ νουθετεῖν, διδάσκειν. παραφυλάττειν, ἀπειλεῖν, φύλακας καθιστάναι, ἀσφαλίαν αὐτῷ τινα ἐπιθεῖναι, πρὸς ἣν ἔχων τὸν νοῦν, ὀλιγωροίη τῶν παρόντων. ἔχει δὲ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ πράγματος ἐξέτασιν ὁ πατὴρ, τὸ παρελθόντα ἐκβαλεῖν. ὥστε οὐ τῆς φύσεως δοκεῖν ἀλλότρια πράττειν, ἀλλὰ σύμφωνα, καὶ ἐπιτήδεια τῷ τῆς εὐνοίας ὀνόματι.

Τρίτην δὲ, τὰ διαβεβλημένα. οἷον ἄσωτοι. μοιχοί. κόλακες. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἀσθενέστερα ταῦτα τῶν πρός τι, ὡς μίαν μόνην ποιότητα παρέχοντα. προτερεύει δὲ τῶν ἠθικῶν. ὡς τούτων μὲν ἐναγωνίων ὄντων, τῶν δὲ ἠθικῶν, οὐδέποτε τοιούτων εὑρισκομένων. εἰ μή τι ἄρα ὑποκρινομένοις ἡμῖν κατὰ μίμησιν ὧν μετέχοιμεν προσώπων, δυσκόλων φημὶ τραχύτητας, καὶ κατηφῶν, καὶ τὸ πᾶν ὁτιοῦν μέμφεσθαι τῶν γιγνομένων εἰωθότων, οἷς ἡ κωμῳδία τὰ πολλὰ χαίρει. Διαβεβλημένα δὲ καλεῖ τὰ διὰ τὴν φαυλότητα τοῦ τρόπου μισούμενα. ὧν αἱ πράξεις αὐταὶ κατηγοροῦσιν. Ἀποροῦσι δέ τινες πῶς καὶ τοὺς μοιχοὺς καθ' ὧν αἱ παρὰ τῶν νόμων τιμωρίαι τοῖς κόλαξι συνέταξαν, οὓς λοιδορεῖσθαι μὲν εἰώθαμεν διὰ τὸ τῶν τρόπων ἀπατηλὸν, οὐ μέντοι κολάζουσιν οἱ νόμοι. ἐκεῖνοι μὲν οὖν μοιχοὺς, τοὺς μοιχικοὺς τὸν τρόπον ἐδέξαντο, οὐ πρὸς ἐνέργειαν δὲ τὸ πάθος, καὶ τὴν ἕξιν ἐξετάζοντες. οἱ δὲ, ἄμεινόν φασιν, ὅτι διττὸν τὸ τῆς διαβολῆς ὄνομα. ἐπί τε γὰρ τῆς διαβολῆς αὐτῆς, τάττεται. ὡς παρὰ Μενάνδρῳ. οὐκ ἔστιν οὔτε διάβολος γραῦς ἔνδον. καὶ ἐπὶ τῆς κατηγορίας ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου φησίν. Ὁρῶ γὰρ ὅτι τὰς αἰτίας καὶ τὰς διαβολὰς, ἃς ἐκ τοῦ πρότερον λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει καὶ ἑξῆς. οἱ μὲν οὖν μοιχοὶ, ὑπὸ κατηγορίαν ὡς παρανομοῦντες ἄγονται. οἱ δὲ ἄσωτοι καὶ κόλακες, ὑπὸ διαβολὴν καὶ ψόγον. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Καλῶς μετὰ τοῦ πρός τι τὰ διαβεβλημένα. οὐ μόνον ὅτι ὑποβέβηκε ταῦτα, καθὸ οὐ διπλῆν ἔχει καὶ αὐτὰ ποιότητα, ἀλλ' ὅτι καὶ προτέρα τῶν τρόπων ἡ φύσις. δεῖ δὲ τὸν μελετῶντα τὰ πρός τι ἢ διαβεβλημένα, καθολικοῖς κεχρῆσθαι ἐπιχειρήμασιν. ὡς καὶ Δημοσθένης. Πονηρὸν ὦ Ἀθηναῖοι πονηρὸν ὁ συκοφάντης καὶ ἑξῆς. Ἰστέον δὲ ὡς ταῦτα οὐ πρὸς ἀπόδειξιν συντελεῖ, ἀλλὰ πρὸς καταδρομήν. καί ἐστιν ἐπιλογικά. ὅθεν οὐδὲ ἡ κατηγορία τούτων λυπεῖ τὸν ἀκροατὴν προλήψει γάρ τινι καὶ ὑπονοίᾳ πονηρίας εἰσάγεται, ἀλλὰ ἡδέως πρὸς τὴν προγεγενημένην κατηγορίαν διατίθησι, τῆς ὑποψίας, ἐκ τῆς τοῦ προσώπου διαβολῆς εὐπροσδέκτου γεγενημένης. μετὰ τῶν διαβεβλημένων δὲ ἔταξε τοὺς μοιχούς. καί τοι ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀσυστάτων εἰωθότων τῶν προβλημάτων γίνεσθαι. οὐδεὶς τι ἀμφιβάλλοι εἰ μοι-

μῖσος τ. πατέρων πόθου πάλιν σύμβολον
Persona vitiosa.
Quaestio
διαβολή duo significare
Menand
Demosth
Hae personarum differentiae Epilogis conveniunt
Demosthe
Exaesis.

συνέταξεν. ut intelligatur de Hermogene. Quaerit. n. quare coniunxit moechis adulatores. quum in illos leges vindicent in hos minime vindicent

χόν τις εὕροι ἐπὶ γυναικὶ, οὐδὲ ζήτημα ἐκ τούτου συστήσεται. διὰ ταῦτα ἔνιοι μὲν τοὺς μοιχικοὺς, καὶ ἐν ὑπονοίᾳ τοιαύτῃ ἐξεδέξαντο μὴ μέντοι καὶ ὡμολογημένους. περὶ ὧν καὶ ζήτησις ἔσται, καὶ ἀμφισβήτησις. ἄλλοι μοιχοὺς μὲν τοὺς ὁμολογουμένους ὑπέλαβον, οὐ μὴν καὶ ἀξιοῦσι περὶ μοιχείας εἰσάγεσθαι, ἀλλὰ περὶ ἑτέρου. ὡς ἐπὶ τούτου.

Νόμος τὸν ἀριστέα εἰς ἱερὰ τὰ ὅπλα ἀνατιθέναι, καὶ νόμος τὸν μοιχὸν εἰς ἱερὸν μὴ εἰσιέναι. μοιχὸς ἀριστεύσας ἀνέθηκε καὶ κρίνεται ἀσεβείας ὡς εἰσελθὼν εἰς ἱερόν. ἐνταῦθα γὰρ οὐχ ἡ μοιχεία, ἀλλ' ἡ ἀσέβεια κρίνεται. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τὰ πρός τι προτέτακται τῶν διαβεβλημένων ὡς ἐγχειρήμασι πλείοσι, καὶ λόγοις εὐποροῦντα. ἡ γὰρ φύσις τῶν πρός τι χορηγὸς λόγων ἀφθόνων, ὥσπερ εἰ πηγή τις ὕδωρ ἀναβλύζουσα, καὶ πληροῦσα ποταμούς. εἰ γὰρ ἀπὸ τῆς φύσεως κυριωτέρα τῆς ἀπὸ μιᾶς τινος ἑτέρας προσηγορίας γνωριζομένων. προσηγορία μὲν γὰρ καὶ ὁ πατήρ. προσηγορία δὲ καὶ ὁ ἄσωτος, εὐπορώτερον δὲ ὁ πατὴρ πρόσωπον ἔχων ἐκ τῆς φύσεως χορηγούμενον. Εἰ δὲ τὸν μοιχὸν ἐνταῦθα προσενέγκῃ τις ἡμῖν ὡς μέγιστον εἰς κατηγορίαν, λεκτέον. ὅτι μοιχὸν ἐνταῦθα καλεῖ οὐ τὸν φωραθέντα, οὐδὲ ὁμολογούμενον. ἦ γὰρ ἂν οὐδὲ ζήτησις ἦν οὐδὲ κρίσις. ἀλλὰ τιμωρία καὶ τόπος κοινὸς οὐ πρόβλημα, ἀλλὰ τὸν δοξαζόμενον καὶ ὑπειλημμένον τοιοῦτον, ὥστε ἐξ ὑπονοίας λόγοι. Ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὥσπερ καὶ βέλτιον. ὅτι ἐνδέχεται καὶ μοιχὸν κρίνεσθαι ἐπὶ ἀλλοτρίῳ πράγματι. ἐν ᾧ ἐνδέχεται τὴν ποιότητα τοῦ μοιχοῦ κρίνεσθαι. τὸν μὲν γὰρ πατέρα, ἢ υἱὸν, ἐκ τῆς ἐμφύτου ποιότητος γνωρίζομεν. καὶ τὸν μὲν ἄσωτον, οὐδὲν κωλύει καὶ μεταβάλλεσθαι. τὸν δὲ πατέρα, ἢ υἱὸν, μιᾶς διὰ βίου ἔχεσθαι προαιρέσεως. οὕτω γὰρ αἱ προσηγορίαι λαμβάνονται. τὰ δὲ ὡς ἑτέρως παράδοξα. οἷον, εἰ εὑρεθείη πατὴρ ἄστοργος, ἢ κακὸς πρὸς υἱὸν, ἢ υἱὸς πρὸς πατέρα. καὶ ὅτι ἐν μὲν τῷ πρός τι, δύο προσώπων ποιότης ἐμπίπτει, ἐνταῦθα δὲ ἑνός. Μοιχὸν οὖν καλεῖ οὐ τὸν ὁμολογούμενον, ἀλλὰ τὸν μοιχικὴν τὴν ἕξιν καὶ πάθος ἔχοντα τοιοῦτον. ὥσπερ καὶ κόλαξ πάθος, κἂν ἀδικῇ, καὶ ἄσωτος ἐκ πάθους. διὸ καὶ τέτακται ἐν τούτοις ὁ μοιχὸς, ὡς πάθος ὢν καὶ αὐτός. ὥσπερ γὰρ ὁ ἄσωτος μέτρον οὐκ ἔχει τρυφῆς, οὐδὲ ὁ μοιχὸς μέτρον ἡδονῆς. καὶ ὁ κόλαξ δὲ μοιχεύεται, ὥσπερ τὴν ἀλήθειαν. διατί δὲ ταῦτα ἐκάλεσε διαβεβλημένα. τὰ γὰρ ἠθικὰ μᾶλλόν ἐστι τὰ διαβαλλόμενα μόνον, ὁ δειλὸς. ὁ φιλάργυρος. ὁ δύσκολος. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι διαβεβλημένα ἐνταῦθα λέγει, τὰ μεμισημένα. οὐ γὰρ ἐν ψιλῇ μόνον διαβολῇ ὑπάρχει τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ καὶ μεμίσηται.

Τετάρτην δὲ, τὰ ἠθικά. οἷον, γεωργοὶ, λίχνοι, καὶ τὰ ὅμοια. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἠθικά φησιν, ὅσα ἐκ μόνου τοῦ ἤθους, τὴν εὐπορίαν τῆς συστάσεως ἢ διαβολῆς παρέχει τῷ λέγοντι. οἵ, τε γὰρ γεωργοὶ ὡς ἐπὶ πᾶν αὐτουργοὶ καὶ ἐπίπονοί εἰσι καὶ τῷ ἀμίκτῳ χαίρουσι βίῳ. οἵ, τε φιλάργυροι, ὡς μικρολόγοι τινὲς, καὶ πρὸς μόνον ἀεὶ τὸ κερδαίνειν ὁρῶντες. οἵ, τε αὖ λίχνοι, τοῦ ἡδέως ἕνεκα πᾶν ὁτιοῦν ἕτοιμοι ποιεῖν. ὅθεν καὶ μενάνδρῳ τῷ μάλιστα τὸν βίον μιμησαμένῳ, ἀπὸ τῶν τοιούτων αἱ ὑποθέσεις πᾶσαι συμπληροῦνται. εἰς ὃν καὶ ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς εὐστοχώτατα εἶπεν ἐκεῖνο. Ὦ μένανδρε καὶ βίε. πότερος ἄρ' ὑμῶν πότερον ἀπεμιμήσατο. Ὑπὸ διαβολὴν μὲν οὖν καὶ ταῦτα ὥσπερ καὶ τὰ πρὸ τούτων. ἀλλὰ τὰ μὲν μισούμενα διὰ τὰς πράξεις καὶ τὸ ἐπιτηδευόμενον τοῦ τρόπου. τὰ δὲ ἠθικὰ ἐκ μόνου τοῦ ἤθους, κἂν μηδὲν αὐτοῖς ᾖ κατειργασμένον γνώρισμα, καὶ διὰ τὸ τοῦ ἤθους ἀπαίδευτον μᾶλλον ἐλεεῖται. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἀπὸ τῶν εὐπορωτέρων, ἐπὶ τὰ ἀπορώτερα χωρεῖ. οὐ γὰρ ἀγωνιστικὰ τὰ ἠθικὰ, ἀλλ' ὑποκρίσεως. διὸ καὶ ἠθικὰ προσαγορεύεται. ὡς ἦθος ἔχοντα μίμησιν, ἀλλ' οὐ κατηγορίας,

Persona vitiosa.

ἠθικά. affecta

Persona morata.

menander

grama

ὑπόκρισις

Aristophanes grama.

ὦ μένανδρε καὶ βίε, πότερος ἄρ' ὑμῶν πότερον ἀπεμιμήσατο;

τηγορίας, καὶ ἀποδείξεως ποιότητα. ὅθεν εἴ τις τεχνικῶς τὰ πολλὰ τῶν ἠθικῶν μετέλθοι πρὸς ἀπόδειξιν κατασκευάζων, ἀσυνίστατον ποιήσει, οἷον, εἰ ὑποθοῦμεν, ὅτι γεωργὸς συνεχῶς τὴν γυναῖκα εἰς ἄστυ κατιοῦσαν ἀποπέμπεται, ἀσύστατον ἔσται. εἰ πειρώμεθα δεικνύναι ἔγκλημα τὸ εἰς ἄστυ κατιέναι. ἀπείστατον γὰρ τοῦτο, ὃ πάντες οἱ ἀγρὸν οἰκοῦντες πράττουσιν ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ γελάσαντος παιδὸς τῷ τοῦ παιδὸς ὀλισθήματι. καὶ τοῦ γείτονα ἔχοντος πλουτήσαντα. οὔτε γὰρ τὸ γελᾶν, οὔτε τὸ πλουτεῖν ἔγκλημα. ὑποκρινομένων δὲ ἡμῶν τὰ ἤθη τῶν ὑποκειμένων, συστήσεται. τὰ δὲ ἐσχηματισμένα ζητήματα τοῖς παροῦσιν εἴδεσι τῶν ζητημάτων οὐ συνετάγη. οὐ γὰρ τῶν προσώπων ἐστὶν ἡ διαφορὰ τούτων, ἀλλὰ τῶν πραγμάτων. τὰ γὰρ πρόσωπα ἢ κύρια ὁ δημοσθένης ἀξιῶν ἐκδοθῆναι φιλίππῳ κατὰ τὴν αἴτησιν αὐτοῦ, καὶ ἀγαμέμνων εἰς ἄργος ἐπανάγεσθαι, ἢ πρός τι. ὡς οἱ θεμιστοκλέους παῖδες ἀξιοῦντες τὰ τείχη καθαιρεθῆναι, ἃ ὁ πατὴρ ἔκτισεν, ὡς ἂν μὴ δὲ μνημεῖον τοῦ προδότου ὑπολίποιτο. προδότης γὰρ διεβλήθη. ἐσχηματισμένα δὲ λέγεται, ἐπεὶ μὴ κατευθὺ ἐκφέρεται. οὐ γὰρ ὃ βούλονται τοῦτο ἀξιοῦσιν, ἀλλὰ τὸ ἐναντίον διὰ τοῦ λέγειν κατασκευάζουσι. Δημοσθένης μὲν, μεμφόμενος ὡς ὅλως ἀθηναίων τοιαύτας παρὰ φιλίππου ἀπειλὰς καταδεχομένων. ἀγαμέμνων δὲ ὡς αἰσχρὸν τοὺς τοσοῦτον χρόνον καρτερήσαντας, ἀπελθεῖν ἀπράκτους. οἱ δὲ θεμιστοκλέους παῖδες, ὡς οὐ προδότης ὁ τείχεσι τὴν πόλιν περιβαλών. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Οὐχ ὡς τῶν ἄλλων προσώπων ἀμοιρούντων ἤθους, ταῦτα μόνον προσηγόρευσεν ἠθικά. καὶ ὁ πατὴρ γὰρ ἦθος ἔχει. καὶ τὰ κύρια, καὶ ὁμοίως. ὥσπερ ὁ θουκυδίδης τὸ περικλέους πρόσωπον, καὶ ἦθος ἐμφαίνει, καὶ μεμίσηται. καὶ οὐδὲ ἓν πρόσωπον ἤθους, ἀμοιρεῖ. οὐ δοῦλος. οὐ δεσπότης, οὐ πατὴρ, οὐχ υἱός. καὶ δεῖ τὸν ῥήτορα κατὰ τὸ ὑποκείμενον πρόσωπον τὸ ἦθος μιμεῖσθαι. λέγομεν οὖν ὅτι κατ' ἐξοχὴν ταῦτα μόνα κέκληται ἠθικά. ἅμα γὰρ τῷ ὀνόματι, καὶ τὸ ἦθος συνυπακούεται τῶν τρόπων. ἅμα γὰρ τῇ προσηγορίᾳ, ἐγνωσμένον, καὶ ἀπὸ τοῦ ἤθους ἔχον μόνου τὴν μίμησιν, ἐν οἷς καὶ ὁ μένανδρος εὐπορεῖ. διὰ τῆς προσηγορίας μόνης δεχόμενος τῶν λόγων τὰ ἀφορμάς. ἴσμεν οὖν ἅπαντες μικρολόγους καὶ ἐπιπόνους ὄντας τοὺς γεωργοὺς καὶ μᾶλλον ὁμοίους τῷ δυσκόλῳ. ἡ γὰρ γεωργία τοιοῦτον ἀπεργάζεται τρόπον, ἐν ἐρημίᾳ τὴν δίαιταν ἔχουσα, καὶ φεύγουσα συνέδρια, καὶ ὁμιλίας, καὶ τὰς συνδιατριβὰς τῶν πλειόνων, ἐξ ὧν ἀνήμερον εἰκὸς γενέσθαι τὸν τρόπον. Λίχνοι δέ εἰσιν οἱ φιλήδονοι ὥσπερ καὶ παράσιτοι. Διατί δὲ μὴ καὶ ταῦτα ἐν τοῖς διαβεβλημένοις ἔταξε. λέγω δὴ τοὺς λίχνους καὶ τοὺς παρασίτους. ὅτι τὰ μὲν διαβεβλημένα ἐστὶ τὰ μεμισημένα. ταῦτα δὲ ἐλεεῖται μᾶλλον διὰ τὸ ἦθος, ἢ μισεῖται. εἰκότως δὲ καὶ τετάρτην ἔλαβε τάξιν. τὰ μὲν γὰρ ἀγῶνα ἐπιδέχεται, τὰ διαβεβλημένα, τὰ δὲ, ἤθους ἔχει μόνου τὴν μίμησιν, καὶ γέλωτα, καὶ πλάσμασίν ἐστιν ἐπιτήδεια. δέον δὲ ἐν τοῖς ἠθικοῖς τάξαι τὰ ἐσχηματισμένα, παρέλιπε. τῶν γὰρ ἠθικῶν, τὰ μὲν, ἦθος μόνον ἔχει, καὶ διὰ ἦθος πλάττεται, τὰ δὲ καὶ ἦθος καὶ σχηματισμόν. οἷον γεωργὸς συνεχῶς τὴν γυναῖκα ἀνιοῦσαν εἰς ἄστυ, κρίνει πορνείας. τοῦτο ἠθικόν. καὶ ἦθος ἕνεκα πλάττεται μόνου, ἵνα γεωργοῦ δείξωμεν ἦθος. Λεκτέον δέ τι καὶ τῶν ἐσχηματισμένων. Φήμη ἦν τὸν πατέρα συνεῖναι τῇ γυναικὶ τοῦ υἱοῦ. ἀποπέμπεται τὴν γυναῖκα ὁ υἱός. τοῦ πατρὸς ἀπαιτοῦντος τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἐξωθήσατο τὴν γυναῖκα, οὐ λέγει ὁ υἱός, καὶ ἀποκηρύττει αὐτὸν ὁ πατήρ. ἐνταῦθα γὰρ καὶ τὸ ἦθος ἐμφαίνεται τοῦ υἱοῦ, ὅτι λελύπηται, καὶ σχηματισμὸς ὑπόκειται δι' ἣν αἰτίαν οὐκ εἶπεν. αἰνίττεται γὰρ καθαπτόμενος τὴν συνουσίαν τοῦ πατρὸς πρὸς τὸ γύναιον. ὅρα γὰρ, αἰσχύνομαι τὸν πατέρα, καὶ διὰ τοῦτο λέγειν ὀκνῶ. ἀπο-

γρ. ἀσύστατον

ἀποπέμπεται repudiat

Controversiae figuratae

Figuratae quaestiones unde dicat

Personae moratae cur sic dictae

Agricola

Voluptuosi

Exempl.

Exempl.

Controversiae figuratae

ἀποπέμπεται repudiat

γρ. μεμίμηται

γρ. τάξαι

κλείει μου τὴν παῤῥησίαν ὁ πατήρ. εἴθε μοι πρὸς ἄλλον ἦσαν οἱ λόγοι, οὐ μηδὲν ἔμελλεν ἐμοὶ, καὶ ὀδύρεσθαι νῦν ἔξεστί μοι τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀνάγκη σιωπᾶν. οὐδὲ παρέχοντί μοι κακῶς τὴν αἰτίαν εἰπεῖν δύναμαι, λυπήσω γὰρ οὓς οὐ δίκαιον. ἔα με σιωπῶντα σωφρόνως ὦ πάτερ τὰ ἐμαυτοῦ κακῶν ἀνέχεσθαι. μὴ βούλῃ μαθεῖν, ἃ κρύπτεσθαι βέλτιον. μὴ ζήτει λόγους ἐξ ὧν ἀλγήσεις. λόγισαι τὴν ἐμὴν σιωπήν. ἀποδέξαι σώφρονα λύπην, ἐγκαρτεροῦντι τῷ παιδὶ θεωρῶν.

Duorum appellatiuorum complexio.

Πέμπτην, τὰ κατὰ συμπλοκὴν δύο προσηγορικῶν. οἷον νέος, πλούσιος. τούτων γὰρ ἑκάτερον ἰδίᾳ μὲν, μικρὸν ἢ οὐδὲν ἰσχύει. συμπλακέντα δὲ εἰς ἓν ἄμφω, δύναται κρίσιν ἀναδέξασθαι. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Οὐδὲν ἑκάτερον τῶν προσηγορικῶν ἀσθενὲς σφόδρα πρὸς εὐπορίαν ὑπάρχον, καὶ διὰ τοῦτο δύο πρὸς ταυτὸ συνήγαγεν, ἥ τε γὰρ νεότης, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀφρονέστερον, καὶ φίλαρχον. αἰεὶ γὰρ ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται. σπανίως δὲ καὶ τῷ φρονεῖν ἄεισα διαφέρουσιν. ἐπεὶ γ' οὖν τοῦ Διομήδους, καὶ βουλῇ μετὰ πάντας ὁμήλικας ἔπλευ ἄριστος. ὅ, τε πλοῦτος. ὅτε μὲν κακίας μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας ἐστὶν ὑπηρέτης κατ' Ἰσοκράτην. ὅτε δὲ κατὰ Πλάτωνα οὐ τυφλὸς, ἀλλ' ὀξὺ βλέπων ἄνπερ ἅμ' ἕσηται φρονήσεως. διεζευγμένα οὖν, ἀσθενεῖ πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις, συμπλακέντα δὲ, μέγα τί, καὶ σφόδρα, πολὺ συντελεῖ πρὸς ἀρετὴν ἢ κακίαν ῥέψαντα. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Οὐκ ἄδηλον τῷ προσέχοντι διὰ τί ταῦτα μετὰ τὰ ἠθικὰ τέτακται. αὐτόθι καὶ γὰρ ἐκ τοῦ λόγου γνώριμον. ἐκ δύο γάρ φησι προσηγορικῶν, ὡς ἑκάστης προσηγορίας αὐτῆς καθ' αὑτὴν ἀσθενούσης. καὶ ὥσπερ χειραγωγοῦ τῆς ἑτέρας δεομένης πρὸς τὸ εἶναι, καὶ δύναμίν τινα καὶ εὐπορίαν λαβεῖν. πῶς οὖν οὐκ εὐπορώτερα ἐκεῖνα, τὰ ὥσπερ κατὰ συμμαχίαν ἐπιβοηθούντων ἀλλήλοις, καὶ μόνων εἶναι μὴ δυνηθέντων. εἰ γὰρ ὑπόθοιο καθ' αὑτὸν μόνον τὸν πλούσιον τὸν στρέφοντα τοὺς ἀκηρύκτους. ἀφέλοιο δὲ ὅτι νέος ἦν, παρῄρηκας ἑκάστου προσώπου τὴν ποιότητα, καὶ εἰς στενὸν τόπον κατακέκλεισται. καὶ πάλιν τὸν νέον χωρὶς τοῦ πλουσίου ἀσθενές. διὸ καὶ εἰκότως συνήγαγεν αὐτὰ ὁ τεχνικὸς εἰς ταυτόν. ἐπειδὴ καὶ ὁ πλοῦτος τῶν μέσων, οὐ τῶν κακῶν ὁμολογουμένως. καὶ ἡ νεότης ὁμοίως. καὶ νέοι γὰρ σώφρονές εἰσιν. συντιθέμενα δὲ ἄμφω πλείω τὴν χορηγίαν δέχεται, τῇ ἐπιθυμίᾳ τῆς νεότητος, διδόντος τὴν ἐξουσίαν, τοῦ πλούτου. ὁ γὰρ νέος, οὐ δύναται τυραννεῖν πλούτου χωρίς. οὔτε πλούσιος ἄνευ νεότητος. εἰ δέ τις λέγοι ὅτι πράγματα ἐστὶ μᾶλλον ταῦτα ὀνόματα ὁ πλούσιος καὶ ὁ νέος. ἡ γὰρ νεότης πρᾶγμα, καὶ ὁ πλούσιος λεκτέον, ὅτι πρόσωπά ἐστι καὶ ἐκ πραγμάτων ἔχει τὴν πρόφασιν. ἐκ δὲ τῶν πραγμάτων τοῖς προσώποις τούτοις ἡ δύναμις, τῷ νέῳ καὶ τῷ πλουσίῳ. ὁμοίως εἰ καὶ ἐκ πραγμάτων ἐστὶν ὁ νέος καὶ ὁ πλούσιος, γέγονε πρόσωπα. σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν μὲν στοχασμῷ, ἑκατέρας χρεία εἶναι τῆς συμπλοκῆς. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων στάσεων, δύναται ὁ πλούσιος καὶ καθ' αὑτὸν κρίσιν καὶ ἐξέτασιν ἐπιδέχεσθαι.

Quae ab operatore persona implicita

Ἕκτην κατὰ συμπλοκὴν προσώπου, καὶ πράγματος, οἷον μειράκιον καλλωπιζόμενον, φεύγει πορνείας. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἐπὶ τὸ ἀσθενέστατον εἶδος χωρούσης τῆς τῶν προσώπων δυνάμεως, καὶ πρᾶγμα συνέζευξε προσώπῳ προσηγορικῷ. οὐκ ἀδίκημα ὁμολογουμένως ὑπάρχον οὐδὲ πρὸς καιρὸν γεγονὸς ὡς τὸ παρεστάναι τῷ νεοσφαγεῖ σώματι, ἀλλὰ τῇ συνεχείᾳ τοῦ καλλωπίζεσθαι τὴν πορνείας τὴν ὑπόνοιαν βεβαιοῦν. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐμέμψαντό τινες ὡς παρὰ τὴν ἐπαγγελίαν προσενεχθὲν τοῦ τεχνογράφου. πρόσωπον γὰρ συνῆψε πράγματι. ὧν οὐκ ὀρθῶς ἐρεῖν ὑπέχων τὴν διαφοράν. ὡς τε οὐ μόριος ἀλλὰ τέλειον ἂν εἴη ζήτημα. ἀλλὰ καὶ μονῆρες. οὐ γὰρ τὸ ἕτερον, ὡς τὰ λοιπὰ λαμβάνεται, ἀλλὰ

μόνον

Isocrates · *Plato* · *Technice* · *διαφθοῦσιν*

μόνῃ ἐστὶ τὸ καλλωπιζομένου μειρακίου. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τὸ μὲν μειράκιον, πρόσωπον. τὸ δὲ καλλωπίζεσθαι πρᾶγμα. ἀλλ' ἐρεῖ τις ὅτι οὐδὲν διαφέρει τὸ ἐκ δύο προσηγοριῶν. καὶ γὰρ καὶ ἡλικία πρᾶγμά ἐστι. λέγομεν οὖν, ὅτι ἐν προσώπῳ ἐστὶ, καὶ μεταπέπλασται εἰς πρόσωπον. ἐκτὸς γὰρ προσώπου, οὐ δύναται εἶναι ἡλικία. ὥστε πρόσωπόν ἐστι. τὸ μέντοι καλλωπίζεσθαι, δύναται καὶ ἐκτὸς εἶναι προσώπου. ἄλλως τε ὅτι τὸ καλλωπίζεσθαι, πεποιηκέναι τί ἐστιν. ἡ μέντοι ἡλικία φυσικῶς ἐν προσώπῳ θεωρεῖται, οὐκ ἀπό τινος πεποιημένου. οὐ πέπηγε δὲ κατὰ τοῦ παιδὸς ἡ διαβολή, οὐδὲ ὡμολογημένον ἐκ τοῦ καλλωπίζεσθαι, ὥστε μὴ φαίνεσθαι τοῖς ἐντυγχάνουσιν ἀηδές. διὸ καὶ σημεῖον γίνεται ἐγκλήματος, οὐκ αὐτὸ τὸ ἔγκλημα. ἦ γὰρ ἂν οὐδὲ στάσις ἦν ἀλλὰ τόπος κοινός. εἴπερ τὸ καλλωπίζεσθαι καθ' ἑαυτὸ δίχα τινὸς ἐγκλήματος ἐπαγομένου. ἔγκλημα ἐποίουν οἱ νόμοι. Διατὶ δὲ εἰς διαφορὰν ποιότητος προσώπου τὸ πρᾶγμα παρείληφεν. ἰδία γὰρ ἡ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων ἐξέτασις. τὸ τῶν προσώπων γὰρ ἂν ἀπέραντον εἴη. εἴπερ τὰ πράγματα καὶ τὰ σημεῖα τῶν ἐγκλημάτων, προσώπων ποιοῦμεν διαφοράς. οἷον. πένης πλούσιον κατορύττων, ἢ πλούσιος ἀφορῶν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι πολὺ διαφέρει τὸ καλλωπιζόμενον, τοῦ κατορύττοντος. τὸ μὲν, γὰρ εἰς πρόσωπον λαμβάνεται, τὸ δὲ, εἰς πρᾶγμα. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ κατορύττοντος, πρόσκαιρός ἐστιν ἡ πρᾶξις. ἐπὶ δὲ τοῦ καλλωπιζομένου, οὐκ ἔτι πρόσκαιρος ἡ πρᾶξις τῷ μειρακίῳ, ἀλλὰ τὸ συνεχῶς καλλωπιζόμενον ὁρίζει. καὶ ὥσπερ βίον τὸ τοιοῦτο ἐπιστάμενον. διὸ καὶ ἐν τάξει προσώπου λαμβάνεται. δεῖ δὲ προσκεῖσθαι τὸ συνεχῶς. τὸ μὲν γὰρ ἁπλῶς καλλωπίζεσθαι, οὔπω σημεῖον πορνείας. ἡ δὲ συνέχεια, ποιεῖ τὴν ὑποψίαν. ἔστι δὲ καὶ τοῦτο εἰπεῖν. ὅτι τὸ μὲν καλλωπίζεσθαι, καὶ ἐν αὐτῷ ἐστι τῷ τοῦ ποιοῦντος σώματι. τὸ δὲ κατορύττειν ἢ ἀφορᾶν, ἔξωθεν, καὶ ἐν ἄλλῳ καὶ τῶν ἐκτός. Ἰστέον δὲ ὅτι οὐδὲ τὸ μειράκιον αὐτὸ καθ' αὑτὸ ποιεῖ πρόσωπον ἐξεταζόμενον καὶ εὐπορίαν ἔχον. τὸ δὲ πρᾶγμα συναπτόμενον τὸ συνεχῶς καλλωπίζεσθαι, δύναμιν καὶ εὐπορίαν τῷ προσώπῳ παρέχεται.

Nota hoc. · *τόπος κοινός*

Appellatiua

Ἑβδόμην τὰ ἁπλᾶ προσηγορικά. οἷον. στρατηγός. ῥήτωρ.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ὅσπερ ἐπὶ τῆς τῶν προσώπων πέμπτης τάξεως ὡς ἀσθενὲς παρατηρήσαντος σμικρὸν ἢ οὐδὲν ἰσχύειν ἀποφηνάμενος. τοῦτο τελευταῖον ἀπέφηνε. ἀμυδροτάτην ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα τὴν ἰσχὺν ἔχον. ἐν ταῖς ἐπιστημονικαῖς γὰρ διαιρέσεσιν. αἱ ἐπὶ πλέον διαιρέσεις, πρὸς τὰ μερικώτερα καὶ ἀπορώτερα χωροῦσιν. χρὴ δὲ τὰ ἁπλᾶ προσηγορικὰ ἀξιώματι περιέχειν. ὅπως ἂν εὐπορώτερα τὰ τῆς ὕλης ὑπάρχῃ. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Προσηγορικὰ ἐκλήθη ταῦτα, διὰ τὸ κοινὴν ὕλην καὶ ἀφορμὴν λόγων ἐκ τῆς περὶ ἑκάστου ὑποκειμένης ἐννοίας ποιεῖν. οἷον. εἰ λέγοιμεν, στρατηγοί. ῥήτορες. οὐ περὶ τοῦδε τοῦ ῥήτορος. ἢ τοῦδε. ἀλλὰ κοινῇ περὶ ῥητόρων, ἃς ἔχομεν ὑπολήψεις, εἰς ὕλην λόγων προφέροντες. κατηγοροῦντες μὲν οὖν ῥητόρων, οὕτως ἐροῦμεν. ὡς ἀεὶ συκοφαντοῦσι καὶ φιλοπράγμονές εἰσιν, ἅτε δικαστηρίοις σχολάζοντες. συνηγοροῦντες δὲ, ὡς δημαγωγοί εἰσι ῥήτορες, καὶ τὰ πολλὰ τῆς πόλεως κήδονται, καὶ σύμβουλοι ἀγαθοί. ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ στρατηγῶν καὶ τῶν λοιπῶν. λήψῃ δὲ ὕλην καὶ ἀπὸ τῶν συμβάντων νίκης φημὶ ἢ ἥττης καὶ τῶν τοιούτων. ταῦτα γάρ φημι δὴ τὰ ἁπλᾶ προσηγορικὰ, ἐκ τῶν ἐπιτηδευμάτων φαίνεται λαμβανόμενα. καὶ ἔστι κατὰ τὸ ἐπαμφοτερίζον. ἰσάζει γὰρ ἐπί τε κατηγορίας, καὶ ἀπολογίας. μέσα γὰρ ὄντα. καὶ τῶν ἐναντίων εἰσὶ δεκτικά. ὅπου μὲν γὰρ νίκη τῇ στρατηγίᾳ παρέπεται, τότε καὶ τοῖς ἐπαίνοις χρησόμεθα ἀπὸ τῆς νίκης λαβόντες ἀφορμήν. ὅπου δὲ τοὐναντίον ἧττα συμβαίνει, τότε χώραν ἔχει ἡ κατηγορία.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Προσηγορικὰ αὐτὰ ἐκάλεσεν, ὡς ἐν μόνῃ προσηγορίᾳ ψιλὴν τὴν δύναμιν ἔχοντα, οὐδὲν δὲ διὰ τῆς κλήσεως δηλοῦντα πρὸς ὑπόληψιν καλοῦ ἢ κακοῦ. αὐτὸ γὰρ καθ᾽ αὑτὸ τὸ πρόσωπον, τοῦ κατηγορήματος ἔμφασιν οὐδεμίαν, ἢ δύναμιν ἔχει. πότερον ἀγαθὸς, ἢ φαῦλος. καὶ πότερον ἐπὶ συμφέροντί τι τῆς πόλεως ἡγούμενος, ἢ τοῖς πολεμίοις τὰ κοινὰ προπίνειν προαιρούμενος. ἐπὶ πάντων οὖν τῶν τοιούτων, ποιήσομεν ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων τὰς ποιότητας ἀναπλάσαντες, καὶ προσλαβόντες τῆς τιμῆς καὶ ἀρχῆς τὸ σχῆμα, τῶν πίστεων εὐπορήσομεν. εἰ μὲν εἴη συμβᾶσα νίκη, φιλόπολιν ἀποκαλοῦντες. εἰ δ᾽ αὖ τοὐναντίον, ἧττα καὶ φυγὴ, ἐκ τῶν ἐφ᾽ ἑκάτερα, ὡς συμβαίνει λέξει. πρὸς τὴν ποιότητα δὲ καὶ τοὺς λόγους ἁρμοστέον. καὶ εἰ μὲν ἄδοξον εἴη τὸ πρόσωπον, καταφορικώτερος ὁ λόγος ἔσται, εἰ δὲ ἐνδοξότερον εἴη, ἐπιεικέστερος. οὐκοῦν οὐ πολὺ διαφέρει ταῦτα τοῦ τίς, πλὴν ὅτι τὸ τίς. ὁ κ[?] ἐξετάζεται παντελῶς. ὁ δὲ στρατηγὸς προσκειμένου τοῦ πράγματος, ὑπόνοιάν τινα, καὶ ἐξέτασιν ἐκ τῆς τιμῆς ἐπιδέχεται.

Ταῦτα δὲ δῆλον μὲν, ὡς καὶ καθ᾽ ἓν ἐμπίπτει τοῖς ζητήμασι, καὶ κατὰ πλείονα. αὐτίκα ὁ δημοσθένης, καὶ πατήρ ἦν δήπου, καὶ ῥήτωρ, καὶ πρεσβύτης. ἤδη δὲ καὶ στρατιώτης. ὅθεν καὶ μείζονα ἔχει δύναμιν, τὰ ὡρισμένα καὶ κύρια.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Δηλῶν τὴν τῶν προσώπων ποιότητα, ἐδίδαξεν ὡς οὐκ ἀναγκαῖον ἰδίᾳ ἑκάστην ἐξετάζεσθαι. ἀλλ᾽ ἔστιν ὅτε καὶ πλείονες ποιότητες εὑρίσκονται κατὰ ταὐτὸν καὶ ἀφορμαί. καὶ τοῦτο διὰ τοῦ παραδείγματος ἐσήμανεν. ἀφ᾽ οὗ καὶ δῆλον ὡς ἕκαστον τῶν κυρίων, πλείονας ἔχει ποιότητας. διὸ καὶ προτέτακται τῶν λοιπῶν. ἔστι μέντοι καὶ ἐκ τῶν κυρίων εὑρεῖν ἐν ἑνὶ τῶν προσώπων πλείονας ποιότητας, ὡς ἐπὶ τούτου. ζισαρίστης ἑταιροῦντα τὸν υἱὸν ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου. ἁπλοῦν μὲν γὰρ, ὁ ζισαριστής. καὶ πρός τι δὲ, ὡς πατήρ. ὥστε οὐ μόνον κατὰ μίαν ἑκάστην, ἀλλὰ καὶ κατὰ πλείονας ἀνάγκη ἐμπίπτειν τὰς ποιότητας τῶν προσώπων. χρὴ μέντοι εἰδέναι. ὡς ἐν μὲν τοῖς ἀορίστοις, τῷ ὅρῳ τοῦ ζητήματος ἤτοι τῇ ὑποκειμένῃ ὕλῃ προσέχειν δεῖ, ἐν δὲ τοῖς ὡρισμένοις τῆς ἀπὸ τῆς ἱστορίας, μετὰ τῶν ἀπὸ τοῦ ζητήματος. ἐν μὲν οὖν τοῖς κυρίοις, πολλαὶ ἐμπίπτουσι ποιότητες αἱ ἀπὸ τῆς ἱστορίας, ἐν δὲ τοῖς ἀορίστοις ὀλίγαι, αἱ ἀπὸ τοῦ ὅρου. διὸ καὶ μείζονα ἔχει δύναμιν τὰ ὡρισμένα, καὶ κύρια.

Ἀλλὰ δεῖ περὶ ἑκάστου τῆς δυνάμεως ἰδίᾳ γνόντα χρῆσθαι αὐτοῖς, ὡς ἂν ὁ καιρὸς διδῷ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τὸ ὡς ἂν ὁ καιρὸς διδῷ, οὕτω. τουτέστιν ὕλη καὶ περίστασις καὶ μέθοδος. οἷον ποῖον πρὸς ποῖον ποιεῖται τὴν κατηγορίαν ἢ ἀπολογίαν. πότερον ἔνδοξον προσδιαβεβλημένον, ἢ τὸ ἀνάπαλιν. ἢ τοῦτο λέγει. ὅτι τὰς ἑπτά σοι ποιότητας εἶπον, ἵνα ἔξῃ σοι γινώσκειν τὴν ἑκάστου δύναμιν. οἷον, τὸ κύριον ἰδίως, καὶ τὰ λοιπὰ, ἃ κατὰ μέρος ἐδίδαξεν. οὐ μέντοι καὶ περὶ τῆς ἑκάστου δυνάμεως ἐδίδαξεν. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τὸ ὡς ἂν ὁ καιρὸς διδῷ, περὶ τῶν κυρίων μόνων εἴρηται. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις, αἱ αὐταὶ καθόλου ποιότητές εἰσιν. ἐπὶ δὲ τῶν κυρίων, ἄλλοτε ἄλλως. διὸ καὶ δεῖ τοὺς καιροὺς φυλάττεσθαι, καθ᾽ οὓς τὸ ζήτημα μελετῶμεν, ἵνα ταῖς προϋπαρξάσαις πράξεσι χρησόμεθα μόναις, ἀλλὰ μὴ καὶ ταῖς μετὰ ταῦτα. οἷον, εἰ κρίνοιτο δημοσθένης, ὡς συμβουλεύσας βοηθεῖν ὀλυνθίοις, οὐκ ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὅτι καὶ πρὸς φίλιππον ἀπελθὼν ἐσιώπησεν. οὔπω γὰρ γέγονεν. οὐδ᾽ ὅτι συνεβούλευσεν ἐν χαιρωνείᾳ μάχεσθαι. ἀλλὰ δεῖ τὰ πρὸ τούτων μόνα θεῖναι. καὶ πάλιν εἰ κρίνοιτο ὡς συμβουλεύσας βοηθεῖν βυζαντίοις, καὶ χερρονησίοις μνήμην μὲν ἂν ἔχοις

τῶν ὀλυνθίων, οὐ μέντοι καὶ τῶν ἐν χαιρωνείᾳ. ὕστερον γὰρ τοῦτο. οὕτω κελεύει φυλάττεσθαι, ἵνα τὰ προϋπηργμένα μόνα τιθῶμεν μελετῶντες τὸ τοιοῦτο ζήτημα, μὴ μὴν καὶ τὰ μετὰ ταῦτα. ὥστε περὶ τῶν κυρίων τὸ ὡς ἂν ὁ καιρὸς διδῷ, εἴρηται μόνων. ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ περὶ τῶν λοιπῶν. τούτων γὰρ μόνων ἡ διάγνωσις, τὸν καιρὸν ἐπιπρέπει φυλάττειν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Εἰ περιέχει τὰ κύρια καὶ τὰ ἕτερα πρόσωπα, ἀναγκαῖον περὶ ἑκάστου προσώπου πρῶτον διαγνῶναι τὴν δύναμιν καὶ τὴν ποιότητα. εἰ γὰρ εὑρίσκεται ἐν ἑνὶ καὶ ἄλλο πρόσωπον, ἀλλ᾽ οὐκ ἐπὶ πάντων τὸ συμβαίνει. ὡς ἂν ὁ καιρός φησι διδῷ χρηστέον. τουτέστιν ἡ ὕλη, καὶ περίστασις καὶ μέθοδος, πρὸς τὴν τῶν βιβλίων ἐξέτασιν τῶν παρὰ ποιηταῖς τε καὶ ῥήτορσιν. ἡ γὰρ τῶν προσώπων μετὰ ἀκριβείας ποιότης ἐξετασθεῖσα παρά τε τῶν ῥητόρων καὶ ποιητῶν, τὰς διαφοράς τε, καὶ μεθόδους, αἷς χρηστέον παρίστησι καὶ παρασκευὴν πρὸς τὴν εὕρεσιν. Δεῖ δὲ καὶ τὰ εἴδη τῶν λόγων ὁποῖα ἐφ᾽ ἑκάστου τῶν προσώπων παρείληπται σκοπεῖν, διάφορα γὰρ εὑρεθήσεται. αὐτίκα ὁ δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ μειδίου πρὸς τὸ πρόσωπον καταφορικῷ κέχρηται λόγῳ. ἐν δὲ τῷ πρὸς λεπτίνην ὑπὲρ διαβεβλημένου προσώπου κτησίππου πρὸς ἔνδοξον, ἑτέρου ἐδεήθη λόγου. Τὸ οὖν ὡς ἂν ὁ καιρὸς διδῷ, τουτέστιν ἡ χρεία, καὶ ἡ τῶν ὑποκειμένων περίστασις. οὐ γὰρ ἀεὶ τὰ εἰρημένα συμπίπτει τῷ κυρίῳ. τεχνικώτατον δὲ τὸ τῶν καιρῶν στοχαζόμενον, μὴ ἐκπίπτειν τοῦ προσήκοντος.

Τὰ μὲν οὖν ἐξεταζόμενα τῶν προσώπων, ταῦτα. καὶ δεῖ τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς ἀκολουθοῦντα τόποις, χρῆσθαι τοῖς ἐμπίπτουσιν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἐγκωμιαστικοὺς λέγει τόπους. γένος. ἀναστροφήν. ἐπιτήδευμα. πράξεις. τὸ δὲ τοῖς ἐμπίπτουσιν, οὐ τοῖς εὑρισκομένοις φησίν. οὐδὲ γὰρ πάντως ἐξετάζειν ἕκαστα συμφέρει τῶν εὑρισκομένων, ἀλλὰ τοῖς κατὰ τεχνικὴν θεωρίαν τῷ λέγοντι συντελοῦσι. κἂν γὰρ ὦσιν ἐπί τινων πατέρες ἄδοξοι, ἢ πατρίς, παραλείψομεν. τὰ δὲ πρὸς σύστασιν ἐροῦμεν, τὰ βλάπτοντα σιωπῶντες. οὕτω καὶ δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου πεποίηκε. γέλωνα μὲν τὸν πρὸς μητρὸς αὐτοῦ πάππον, ὡς φυγάδα καὶ πρὸς τοῦ δήμου θανάτῳ καταγνωσθέντα, διὰ τὴν προδοσίαν νυμφαίου τοῦ ἐν τῷ πόντῳ, καὶ τὴν μητέρα ὡς σκυθίδα τὸ γένος, ἃ δὴ πάντα ἐν τῷ κατὰ κτησιφῶντος αἰσχίνης παρέθηκε σιωπήσας, ἐπὶ δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀναστροφὴν ὡς χρηστὴν οὖσαν ἐχώρησεν. ἐν μέντοι τοῖς κατ᾽ αἰσχίνου πρὸς παντὸς ἄλλου ἐπὶ τοὺς προγόνους ἐχώρησεν ὡς ἀδόξους, φάσκων. οὐκ ἀπορῶν διότι χρὴ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν εἰπεῖν. ἀπορῶ τοῦ, πρώτου μνησθῶ πότερον ὡς ὁ πατήρ σου τρόμης ἐδούλευσεν. εἶτα δὲ χρυσὸν ἐκ τῆς ἀγωγῆς εἶχε καὶ τοῖς περὶ λόγους ἀσκήσεως παραλέλοιπεν. καὶ ἐν τῷ πρὸς λεπτίνην ὑπὲρ διαβεβλημένου προσώπου κτησίππου τοῦ χαβρίου παιδὸς ἀσωτίαν νοσοῦντος. πρὸς ἔνδοξον τὸν λεπτίνην ποιούμενος τὸν λόγον, ἠθικωτέρᾳ κέχρηται τῇ ἰδέᾳ, καὶ ἐπιεικεστέρᾳ λέγων. οὐδὲν γὰρ φαῦλον ἐρῶ. ἐν δὲ τῷ κατὰ μειδίου καταφορικωτέρᾳ καὶ τραχυτέρᾳ, καὶ ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου. ἀπὸ τῶν ἐνδόξων πράξεων τὸν ὅλον λόγον διαπλέκων, πομπικωτέρᾳ καὶ λαμπροτέρᾳ. δεῖ γὰρ μὴ μόνον τὰς τῶν προσώπων ἐξετάζειν ποιότητας ἐν τοῖς τοιούτοις, ἀλλὰ καὶ τὰς ἰδέας κατ᾽ ἀλλήλους τοῖς ὑποκειμένοις ἐπιτιθέναι προσωποποιΐας. ἔστι τις καὶ ἑτέρα παρὰ θουκυδίδῃ, καὶ δημοσθένῃ μέθοδος βιαιοτέρα. ἥτις καὶ τὰ πρὸς ἔπαινον τῶν ἐναντίων ἀπὸ τῆς γνώμης διαβάλλει. καὶ τὰ κινοῦντα λοιδορίαν, ἀπὸ τῆς διανοίας βέλτιστα δείκνυσι. δημοσθένης μὲν ἐν τῷ κατὰ μειδίου, τὴν διὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς τριήρους μεγαλοφροσύνην αὐτοῦ καταβάλλων. μέγα γὰρ ἦν ἀθήνησι καὶ τὸ μόνον τετριηραρχῆσαι μή τι γε δὴ καὶ τὸ

Qualitates .7. supra dictae

Demosthe
Loci laudatiui
Demosthe
Demosthe
Demosthe
Demosthe
Ab intentione. Nota hoc pro genere laudatiuo
Thucydi
Demosthe

Loci laudatiui
γένος
ἀναστροφή
ἐπιτήδευμα
πράξεις

-φρήνῃ ἐπιδοῦναι, ὁ δὲ διαβάλλων ἀπὸ τῆς διανοίας φησίν· ὡς στρατείας εἰς εὔβοιαν γινομένης· δέον αὐτὸν τοῖς ἱππεῦσιν αὐτὸν ἐξελθεῖν ἐπιδέδωκε τριήρη· διαφυγεῖν τὸ στρατεύεσθαι σπεύδων· καὶ πάλιν αἰσθόμενος, ὅτι ξύλα διὰ τῆς τριήρους ἤνεγκεν ἐξ εὐβοίας, φησὶ, διαβάλλων, καὶ χρηματισμὸς οὐ λειτουργία γέγονεν. καὶ τριηραρχία τῷ καταπτύστῳ τούτῳ. ἐν δὲ τῷ περὶ τοῦ στεφάνου, φαύλων τὸ μέγεθος τῆς διαβολῆς τὸ περὶ χαιρώνειαν γεγονὸς πάθος, ἀπὸ τῆς γνώμης αὐτὸ συνίστησιν εἰπὼν, ὡς καλὰ καὶ τῶν προγόνων ἄξια τὰ συμβουλευθέντα καὶ ἑξῆς. Ἔτι δὲ πλέον τὴν αὐτοῦ γνώμην βεβαιῶν μεταστατικῶς ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς μετάγει τὴν αἰτίαν οὕτως· εἰ δὲ ἢ δαίμονός τινος, ἢ τύχης ἰσχὺς, ἢ στρατηγῶν φαυλότης, ἢ πάντα ἐλυμήνατο, καὶ ἑξῆς. Ὁ δὲ θουκυδίδης πάλιν ζητουμένου διὰ τί οἱ κερκυραῖοι οὐδενὶ συνεμάχησαν, ἀπὸ τῆς γνώμης ἐπιχειρήσας τὸ αὐτὸ συνέστησέ τε, καὶ διέβαλεν· ὁ μὲν γὰρ κερκυραῖος συνιστῶν τοῦτό φησιν· ξύμμαχοί τε γάρ πω ἑκούσιοι γεγόνασι καὶ ἑξῆς. καί φησι, ὅτι διαπραγμοσύνην. ὁ δὲ κορίνθιος διαβάλλων, ὅτι ἐπὶ κακουργίᾳ, καὶ οὐκ ἀρετῇ φησιν ἐπιτήδευσαν· βουλόμενοι πρὸς τὰ ἀδικήματα οὐδὲ μάρτυρα ἔχειν.

Demosth. — Demosth. — Thucidides

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τοῖς ἐμπίπτουσιν, ἀντὶ τοῖς χρησιμεύουσιν· οἷον περὶ δημοσθένους λέγοντας, μὴ βιάζεσθαι τὸ δειλὸν αὐτοῦ περιστεῖλαι εἰς ἔπαινον· τοῦ πανηγυρικοῦ γὰρ τοῦτο. τινὲς δὲ λέγουσιν οἱ καὶ ἄμεινον τοῖς κατὰ καιρὸν εὑρισκομένοις. ἵνα ἡ διήγησις ὁμοία ᾖ τῷ ὡς ἂν ὁ καιρὸς δηλῷ· οἷον, ἐκεῖνος δημοσθένη διὰ τὴν συμβουλὴν τῆς συμμαχίας ὀλυνθίων· μὴ ὡς λειποτάκτην αὐτὸν διαβάλῃς ἢ μισότεκνον· ὅτι ἐλευχειμόνησεν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς θυγατρὸς οὔπω γὰρ γεγόνει ταῦτα. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Σφόδρα διδασκαλικὸν τοῦ λόγου τὸ σχῆμα· ἀνακεφαλαίωσιν γὰρ πάντων τῶν εἰρημένων ἔχει· τὸ δὲ τοιοῦτον, σαφῆ καὶ εὐκρινῆ τὸν λόγον ἀπεργάζεται. ἐξέτασιν δὲ ἐπιδέχεται διὰ τὸ ἔχειν ποιότητα, ὅπερ οὐχ ὑπάρχει τοῖς ἀορίστοις· δεῖ δὲ εἰδέναι, ὅτι ἀκολουθεῖ τῷ προσώπῳ τὰ ἐγκωμιαστικά· ἀλλ' οὐ πάντα εἰς πάντα ἐπὶ διάφορα τὰ πρόσωπα· καὶ τῷ μὲν κυρίῳ διὰ τὸ ὡρίσθαι τὸ πρόσωπον, πάντα ἀκολουθεῖ· γένος· πατρὶς, καὶ ἑξῆς· οἷς χρηστέον, ὡς ἂν δοκιμάσωμεν συμφέρειν· πολλάκις γὰρ καὶ σιωπῆσαί τινα προσήκει διὰ τὴν χρείαν· τῷ δὲ προσηγορικῷ, οὐκέτι πάντα ἐμπίπτει. ἔχει δὲ πάντως τι τῶν ἐγκωμιαστικῶν· καὶ ἐπὶ τῶν κυρίων δὲ, τοῖς ἐμπίπτουσι καὶ συμφέρουσι χρησόμεθα· τοῦτο γὰρ δημοσθένης ἐγκωμιάζων, οὐ πᾶσιν ἐχρήσατο, ἀλλὰ τὸ μὲν γένος ἐσιώπησεν, ὡς ἀδοξότερον· ἀπὸ δὲ τῶν ἄλλων ποιεῖται τὸν λόγον, καὶ τὸν ἔπαινον. ἐμοὶ μὲν, παιδὶ ὄντι φησὶν ὑπῆρξε φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα· αἰσχίνην δὲ συγκρίνων πρὸς ἑαυτὸν, καὶ ἀπὸ τοῦ γένους, καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων πεποίηται ψόγον· μελετῶντες οὖν, τὰ μὲν πρὸς ἡμῶν διεξελευσόμεθα, τὰ διαβεβλημένα δὲ παρήσομεν· ἐπὶ δὲ τοῦ ἀντιδίκου τὸ ἐναντίον.

Demosth

Οὐκ ἐπιδέχεται δὲ ἐξέτασιν τά, τε ἀόριστα οἷον τὸ τίς, καὶ τὰ ἰσάζοντα δι' ὅλου, οἷον δύο νέοι πλούσιοι ἐπὶ τὸ κρίνουσιν ἀλλήλους· ὃ γὰρ ἄν τις εἴποι κατὰ τοῦ ἑτέρου, τοῦτο καὶ κατὰ τοῦ ἑτέρου ἔσται.

infinitae personae inconsistentes

ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Μετὰ τὰ ἐξεταζόμενα, ἐπὶ τὰ ἀνεξέταστα χωρεῖ· ταῦτα δὲ ἐπὶ μὲν πεπλασμένων ὑποθέσεων δύναται κρίσιν ἐπιδέξασθαι, ἐπὶ δὲ ἀληθείας, οὐδαμῶς ἂν συσταίη· οὔτε γὰρ ἀορίστου προσώπου κατηγορία τις ἔννομος γενήσεται, οὔτε δύο πρόσωπα ἐξισάζοντα δι' ὅλου ῥᾴδιον εὑρεῖν· κἂν γὰρ ἐπί τινων κοινωνία τις αὐτοῖς συμβαίνῃ οἷον νεότητος· πλούτου, ἀλλ' οὖν ἐν τῇ ἀγωγῇ, καὶ τοῖς πράξεσιν οὐκ ἐνδέχεται τοῦτο, ἢ ἔμπαλιν· οὐ μὴν δὲ τὰ ἀνεξέταστα παντελῶς ἀκατασκεύαστα καταλέλοιπεν ἡ τέχνη, ἀλλὰ

Personae aequales inconsistentes — Notanda haec — ~~Contra declamatores~~

τῆς μὲν τῶν ἀορίστων ἐξετάσεως, τρεῖς παραδέδωκε μεθόδους· ἢ γὰρ κατασκευαστικοὺς αὐτοῖς λογισμοὺς προσθήσομεν, ὡς δημοσθένης ἐν φιλιππικοῖς· ἤκουον λεγόντων γέ τινων ὡς τὰς ἀγορὰς καὶ τοὺς λιμένας οὐκ ἐπιδοίην αὐτῷ καρποῦσθαι· ὃ καὶ κατασκευάζων διὰ τῆς τοῦ ἀορίστου σαθρότητος, λογισμὸν ἐπάγει· τὰ γὰρ κοινὰ τὰ θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν οὐ φίλιππον λαμβάνειν· ἢ καὶ ἐπὶ κρίσει οἰκείᾳ τὸ ἀόριστον συνίστησιν· ἣν ῥήτωρ μὲν μεθ' ὅρκου πιστώσεται· οἷον καὶ μὰ τὸν δία οὐδὲν ἄπιστον ἴσως, ὁ δὲ πλάτων τῷ οἰκείῳ ἀξιώματι οἷον καὶ ἐγὼ πείθομαι· ἢ ἐπαίνῳ τοῦ εἰρηκότος, ὡς ὁ δημοσθένης· ὡς δὲ ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον ἀνδρὸς· οὐδαμῶς οἷόν τε ψεύδεσθαι οὐδένων εἰσὶ βελτίους. ἵνα δείξῃ, ὅτι οὐ τῶν ἀκηκοότων, ἀλλὰ τῶν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις πεπιστευκότων ὁ ἀπαγγελίας ἐστίν. Ἐπὶ δὲ τῶν ἐξισαζόντων, προσκείμενον τὸ δι' ὅλου, πάνυ ἀκριβῶς διδάσκει ἡμᾶς, ὡς καὶ τῆς βραχυτάτης εὑρισκομένης διαφορᾶς ἐν τοῖς ἐξισάζουσι τὴν ἐξέτασιν ἐπιδέχεται, ὥσπερ καὶ δημοσθένης ἐξισάζοντος αὐτῷ πρὸς αἰσχίνην τοῦ ὅτι ἀμφότεροι πεπολιτεύονται, φησὶ, σὺ μὲν γὰρ ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν· ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἅπαντα πεπολίτευμαι, καὶ πάλιν, ὅτι συμπρεσβευτὴς ἦν αὐτῷ αἰσχίνης· καὶ κατὰ τοῦτο ἐξισάζειν δοκῶν, φησὶν· ἐγὼ δὲ οὐ συμπρεσβευκέναι φημί σοι, πρεσβεῦσαι μέν τοι· σὺ μὲν πολλὰ καὶ δεινά, ἐμαυτὸν δὲ ὑπὲρ τούτων τὰ βέλτιστα. ὑπερίδης δὲ ἐν τῷ ὑπὲρ φρύνης τῆς ἑταίρας ἐξισάζοντος αὐτῷ τοῦ ὅτι καὶ εὐθίας ὁ κατήγορος αὐτῆς ἔγνω αὐτὴν ὥσπερ καὶ ὁ συνηγορῶν ὑπερίδης, εὗρε μικρὰν διαφοράν· τὸν μὲν, ὅπως σωθήσεται ἐκ παντὸς τρόπου ζητεῖν· τὸν δὲ, ὅπως ἀπολέσειεν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

inconsistentes personae quibus methodis confirmat — Demosth — Quae inter se aequales — Demosth — Demosth — Hyperides

Παρατηρητέον ὅτι καὶ τὰ ἀόριστα πρόσωπα καλεῖ· φύσει γὰρ ἐστὶ πρόσωπα, οὐ μὴν ἐξετάζεται· οὐ γὰρ ἔχει τὴν τῆς ποιότητος κατασκευὴν, ἢ ἀπὸ γένους, ἢ ἀπὸ ἐπιτηδευμάτων, ἢ ἀπὸ πράξεων, ἢ ἁπλῶς εἰπεῖν τῶν παρακολουθούντων τῷ προσώπῳ, ὧν γὰρ ἡ γνῶσις ἀφανὴς, ἄδηλα ὁμοίως καὶ τὰ παρεπόμενα· ὅπερ δὲ ἄνω παραλέλοιπεν ὁ τεχνικὸς, πληρώσας τὴν διαίρεσιν ἀναλαμβάνει· τί δὲ τοῦτο ἦν; τὸ ποῖα μὲν πρόσωπα ἐξέτασιν ἐπιδέχεται· τίνα δὲ ἄλλως χρείας ἕνεκα μόνης καὶ σχήματος παραλαμβάνεται· περὶ δὲ τῶν ἀορίστων φησὶν ὁ πολέμων ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν πλασμάτων ποσῶς ἔχει χώραν δορυφορήματι ἐοικότα μόνον· ἐπὶ δὲ τῆς ἀληθείας οὐκέτι· πῶς γὰρ οἷόν τε ποιότητος μὴ ὑποκειμένης, ἐξετάζειν πρόσωπα. ὅμως οὐ πάντη ἄχρηστα· αὐτὰ μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὰ, σύστασιν οὐκ ἐπιδέχεται ἐξετάσεως· εἰς ἀπόδειξιν δὲ ἑτέρων παραλαμβάνεται· καὶ περὶ τούτου τρεῖς ἡμῖν παραδέδωκε μεθόδους ἡ τέχνη, ἃς καὶ παρεθέμεθα· τὰ δὲ ἰσάζοντα δι' ὅλου, οὐχ ὅτι πρόσωπα οὐκ ἔχει ἐξεταζόμενα, ἀλλὰ διὰ τὸ ἰσάζον τῶν προσώπων οὐ δέχεται ἐξέτασιν· δύναται δέ τις ἐπὶ τούτων καὶ μικρὰ διαφορὰ σύστασιν δοῦναι τῷ προβλήματι.

Polemo — inconsistentes personae nisi in causis fictis nunquam reperiuntur.

Ὥσπερ δὲ τῶν προσώπων, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων ἐστὶ διαφορά.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Οὐχὶ κατὰ τὴν ποσότητα φαμέν· τὰ μὲν γὰρ, ἄχρις ἑπτὰ πρόεισι· τὰ δὲ, τρεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ποιότητα· πολλὴ γὰρ καὶ τούτων ἡ πρὸς ἄλληλα διαφορά. Φασί τινες εὐλόγως κἀνταῦθα τὸν τεχνογράφον εἰπεῖν· ὥσπερ γὰρ ἀνωτέρω τὴν τῶν προσώπων ὕλην παρέλιπεν, μίαν μόνην εἰπὼν ἐπὶ τῶν ἑπτὰ διαφορὰν τὴν τῶν ἐγκωμιαστικῶν τόπων, ἢ μόνον τοῖς ὡρισμένοις ἁρμόττει, καὶ κυρίοις, οὕτω κἀνταῦθα παντελῶς τὴν τῶν πραγμάτων ἠγνόησε διαφοράν. οὐ ταῦτα γὰρ, ἃς τίθησιν, οὐ παντός εἰσι πράγματος διαφοραὶ, ἀλλὰ στοχασμοῦ μόνου. εἴπωμεν δὲ ἡμεῖς ἄνωθεν ἀρξάμενοι τὴν τῶν πραγμάτων διαίρεσιν. Τῶν πραγμάτων τὰ μὲν ἐστὶ κατ' εὐθὺ, τὰ δὲ, κατὰ τὸ ἐσχηματισμ[illegible]

reprehenditur Hermogenes — Rerum divisio

νοιῆ, ἤ τι λέγει τις ὀνειδίζόμενος αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ποιῆσαι, ὅπερ καὶ διδάσκει. διὸ καὶ καλεῖται κατὰ τὸ εὐθύ. ἢ ἄλλο μὲν λέγει, ἄλλο δὲ βούλεται δεῖξαι. καὶ καλεῖται τοῦτο ἐσχηματισμένον. καὶ τοῦ μὲν κατευθύ, τρεῖς αἱ ἀνωτάτω διαφοραί. τὸ κατὰ κρίσιν, τὸ κατὰ συμβουλήν, τὸ κατὰ φυγὴν, καὶ δίωξιν. τούτων δὲ τὸ μὲν, κατὰ συμβουλήν, ἄτμητον. τὸ δὲ κατὰ κρίσιν τέμνεται εἰς τὸ κατὰ ἀμφισβήτησιν. ἐν ἀμφοτέροις γὰρ κρίσις ἐστί. καὶ οὔτε κατηγορία, οὔτε ἀπολογία, ἀλλὰ κρίσις τοῦ εἰ δεῖ δοῦναι ἢ τοῦ ποῖον δοῦναι. ἢ τὸ τί δεῖ δοῦναι. τὸ δὲ, κατὰ φυγὴν, καὶ δίωξιν, τέμνεται εἰς ὀκτὼ διαφοράς. πρῶτον. ἐφ᾽ οἷς δέον ποιῆσαι οὐκ ἐποίησεν. ὡς ὁ στρατηγὸς ὁ μὴ ἀνοίξας τὰς πύλας νύκτωρ τῶν αἰχμαλώτων ἐλθόντων, καὶ κρινόμενος. καὶ ἐφ᾽ οἷς δέον μὴ ποιῆσαι ἐποίησεν. ὡς ὁ ἐπακολουθῶν ὄχει ἀριστεῖ καὶ γελῶν καὶ κρινόμενος ὕβρεως. καὶ ἀπὸ τῶν τῆς ψυχῆς παθῶν. ὡς γυνὴ νύκτωρ δακρύουσα, καὶ κρινομένη μοιχείας. ἢ ἀφ᾽ ὧν εἶπέν τις, ὡς ὁ πλούσιος ὀμώσας ἐν συμποσίῳ τυραννήσειν, καὶ κρινόμενος. ἢ ἀφ᾽ ὧν ἕτεροι εἶπον κρινόμενοι περὶ αὐτοῦ. ὡς ὁ Θεμιστοκλῆς κρινόμενος ἐπειδὴ Παυσανίας ἔφη κρινόμενος. κοινωνὸν αὐτὸν εἶναι τῆς προδοσίας. καὶ αἱ ζ᾽ εἰς αὗται, ἃς ὁ τεχνικὸς προσκέμμεσεν. καὶ τοῦ μὲν κατὰ τὸ εὐθὺ, αὕτη ἡ διαίρεσις. τοῦ δὲ κατὰ τὸ ἐσχηματισμένον, τρεῖς αὗται διαφοραί. καὶ ἐκ τοῦ μείζονος. οἷον Δημοσθένης ἥλω ἐπὶ τοῖς Ἁρπαλείοις χρήμασι. καὶ ὁ μὲν κατήγορος φυγὴν αὐτὸν ζημιοῖ, ὁ δὲ, τεθνάναι ἀξιοῖ. τοῦτο γὰρ ἐσχημάτισται. οὐ γὰρ ἀποθανεῖν βούλεται, ἀλλ᾽ εὔνουν διὰ τούτου ἑαυτὸν δεῖξαι βούλεται τῇ πόλει. ἐκ τοῦ μείζονος δὲ λέγεται, διὰ τὸ προτεῖναι μεῖζον τοῦ κατηγόρου τὸ οἰκεῖον ἐπιτίμιον. ἕτερον δὲ πάλιν κατὰ τὸ πλάγιον. οἷον φήμη συνεῖναι τὸν πατέρα τῇ τοῦ υἱοῦ γυναικί. καὶ νόμος τὸν ἀριστεύσαντα αἰτεῖν ὃ βούλεται γέρας. ἠρίστευσεν ὁ πατὴρ, ἐλιποτάκτησε δὲ ὁ παῖς. καὶ ὁ μὲν πατὴρ ἀξιοῖ εἰς τὸ γέρας μένειν τὸν υἱόν. ὁ δὲ παῖς φεύγειν αἰτεῖ. πλαγίως γὰρ τὴν μοιχείαν εἰσφέρει, καὶ οὐ φανερῶς. φάσκων αὐτὸν ἄξιον μὲν εἶναι φεύγειν, τὴν δὲ γυναῖκα ἱκανὴν τὸν πατέρα θεραπεύειν. καὶ ὅτι οὐ δεήσει ἑτέρας γυναικὸς τῆς μητρὸς θανούσης τῷ πατρί. τρίτον εἶδος τὸ ἐκ τοῦ ἐναντίου. οἷον νόμος τοῦ προδότου μηδὲν εἶναι μνημεῖον. καὶ οἱ Θεμιστοκλέους παῖδες ἀξιοῦσι καθαιρεθῆναι τὰ τείχη. οὐ γὰρ τοῦτο βούλονται, ἀλλὰ διὰ τῆς τῶν τειχῶν ἀναμνήσεως εὔνουν ἀποδεῖξαι Θεμιστοκλέα τῇ πόλει, καὶ εὐεργέτην, ἀλλ᾽ οὐ προδότην. διὸ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου εἴρηται. ἐναντίον γὰρ εὔνους τῷ προδότῃ.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Καθάπερ τῶν προσώπων λέγων τὴν ποιότητα, τὰ ἰσχυρότερα καὶ πλείονα τὴν ἐξέτασιν ἐπιδεχόμενα προέταξε, τὸ αὐτὸ νῦν, καὶ περὶ τῶν πραγμάτων ποιεῖ. τὰ ἰσχυρότερα προτάττων τῶν ἀσθενεστέρων. ἰστέον δὲ ὅτι ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ τὰ πράγματά ἐστι τὰ σημεῖα. ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις στάσεσι τὰ ἐγκλήματα. ἐν μὲν γὰρ τῷ στοχασμῷ ἐπειδὴ περὶ τῆς οὐσίας ἐστὶν ἡ ζήτησις εἰ ἔστι τὸ ἐγκαλούμενον, καὶ εἰ γέγονεν οὕτως, ὡς ὁ κατήγορός φησι, τὰ σημεῖά ἐστι τὰ ἐξεταζόμενα. δι᾽ ὧν σπουδάζομεν ἀποδεῖξαι, καὶ συστῆναι τὸ ἔγκλημα. ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἐπειδὴ οὐκ ἔτι περὶ τῆς οὐσίας ἐστὶν ἡ ζήτησις, αὐτὸ τὸ ἐγκαλούμενόν ἐστι τὸ ἐξεταζόμενον.

Καὶ ἰσχυροτάτην μὲν ἐξέτασιν ἐπιδέχεται ταῦτα, ἐφ᾽ οἷς τις αὐτὸς ὡς ποιήσας κρίνεται. ὡς ὁ θάπτων τὸ νεοσφαγὲς σῶμα ἐπ᾽ ἐρημίας, καὶ φωραθεὶς, καὶ φόνου φεύγων. **ΣΥΡΙΑΝΟΥ.** Εἰκότως, τοὺς γὰρ λογισμοὺς, ὧν ἂν βουλοίμεθα πράττειν, ἀεὶ προχείρους ἔχομεν, καὶ τὰς αἰτίας προηυτρεπικότες ἀπολογίας τὰς προφάσεις πιθανὰς οἱ τολμῶντες τὸ δεῖ τι ποιεῖν, οὕτως ἔστι τὰ πράγματα χωρεῖν. **ΣΩΠΑΤΡΟΥ.** Ἰσχυρότερα γὰρ πρὸς ἐξέτασιν ταῦτα ἐφ᾽ οἷς

τις ποιήσας κρίνεται, ἢ ἐφ᾽ οἷς ἕτεροι. ἰστέον δὲ ὅτι ἐφ᾽ οἷς εἶπεν οὐχὶ ἐξ ὧν. καί τοι τὸ παράδειγμα στοχαστικὸν ἐπήνεγκεν. ἐν δὲ τοῖς στοχασμοῖς, οὐκ ἐφ᾽ οἷς ἐποίησέ τις κρίνεται, ἀλλ᾽ ἐξ ὧν. κρίνεται γὰρ ἐκ τοῦ παρεστάναι. τὸ γὰρ ἐφ᾽ οἷς ἐν ταῖς ἄλλαις ὁρᾶται στάσεσι. πρὸς ὅ φαμεν. ὅτι οὐ πρόκειται αὐτῷ νῦν ἰδιαζόντως περὶ τῶν ἐμπιπτόντων ἑκάστῃ στάσει διαλαβεῖν, ἀλλ᾽ ἁπλῶς περὶ πραγμάτων ἐξέτασιν ἐπιδεχομένων, καὶ κατεχρήσατο τῷ πράγματι, σαφηνείας ἕνεκεν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Πλείστην εὐπορίαν, καὶ ἐξέτασιν ἐπιδέχεται, ὅταν ἐφ᾽ οἷς τις αὐτὸς ποιήσας κρίνεται. τοῖς γὰρ ὑπ᾽ αὐτοῦ πεπραγμένοις τοῦ φεύγοντος μαρτυρεῖ χρώμενος ὁ κατήγορος. καὶ πολλὴν ἔχει τὴν ὕλην καὶ εὐπορωτέραν ἔχει τὴν κατηγορίαν. τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τοῦ παραδείγματος. ἀπὸ γὰρ τῶν θά[…] ἡ ὕλη, καὶ ἡ εὐπορία, καὶ τὰ ἐνθυμήματα τῷ κατηγόρῳ. ἀφ᾽ οὗ πέπραχεν ὁ φεύγων. εὐδιαιρέτως καὶ σαφῶς τὴν σύγχυσιν φυλαττόμενος. περὶ γὰρ τῶν πραγμάτων διαλαμβάνων. λέγων στοχασμὸς ὡρίσατο μὴ ἔχοντα προσώπου ἐξέτασιν, ἀλλὰ πρόσωπον ἀόριστον τὸ τίς, ἵνα φανερῶς ἡμᾶς τοῦ πράγματος τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν εὐπορίαν αὐτὴν καθ᾽ αὐτὴν διδάξῃ. καὶ μὴ ταραχθῶμεν τῇ συγχύσει. μὴ δὲ ἀναμεμιγμένου προσώπου ἀμφιβάλωμεν, εἰ τὸ πρᾶγμά ἐστι τὸ τὴν εὐπορίαν παρεχόμενον, ἀλλ᾽ ἰδίᾳ καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ τῶν προσώπων γνώσκομεν τὴν ἰσχύν. διὰ τί δὲ μὴ εἶπεν ἐξ ὧν ἀλλ᾽ ἐφ᾽ οἷς καὶ στοχαστικὸν ἤνεγκε παράδειγμα. πειθόμενον ἡγεῖτο περὶ τούτων διδάξειν. πάντα γὰρ πράγματά εἰσι καὶ τὰ σημεῖα, καὶ τὰ ἐγκλήματα.

Δευτέραν δὲ, ὅταν ἑτέρου πράξαντος. ἄντικρυς εἰς αὐτὸν ἀναφέρηται τὸ κρινόμενον. οἷον Ἀριστείδου εἰκόνα ἔστησαν οἱ πολέμιοι, καὶ φεύγει προδοσίας.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Δευτέραν ἔχει τάξιν ταῦτα. διότι πεπλημμελημένους ἐπιδέχεται τοὺς λογισμούς. ὧν γὰρ ἄλλοι πεπράχασι, πῶς ἂν ὡρισμένας ἀποδοίημεν αἰτίας. εἴ γε μὴ συνῄδει μὲν αὐτοῖς. τὸ δὲ συνειδέναι τῷ κακῷ πάντως ὑπεύθυνον. **ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.**

Ἐνταῦθα γὰρ ἄλλου μὲν ἡ πρᾶξις λέγω δὴ τὸ στῆσαι τὴν εἰκόνα φανερῶς δὲ εἰς αὐτὸν ἔχει τὴν ἀναφορὰν τὸ κρινόμενον. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ γεγραμμένος ὅθεν καὶ κρίνεται. πῶς γὰρ ἠδύνατο κρίνεσθαι. εἴ γε ἄδηλον ἦν τίνος ἡ εἰκών. καλῶς οὖν ἡ προσθήκη τοῦ ἄντικρυς εἰς αὐτὸν ἀναφέρεται.

Τρίτην δὲ μεταξὺ τούτων ἐστίν. οἷον ἔγραψεν ὁ Περικλῆς εἰς δέον ἀνηλωκέναι πεντήκοντα τάλαντα, καὶ Ἀρχίδαμος δώρων φεύγει. τὸ γὰρ τῶν πεντήκοντα ταλάντων ἀναφέρεται μὲν ἄντικρυς εἰς αὐτὸν οὐδαμῶς. διὰ δὲ τἄλλα, ἐνδέχεται ἐξετασθῆναι ὡς ἀναφερόμενον. **ΣΥΡΙΑΝΟΥ.** Τρίτην εἰκότως ἐπιδέχεται τάξιν τὰ διὰ ὑπονοίας, ὡς ἀσθενέστερα. σφόδρα γὰρ καὶ παντάπασιν ἀβέβαια τὰ τῶν ὑπονοιῶν, ἀληθείας καὶ ψεύδους ἐπίσης μετέχοντα. τὸ δὲ μεταξὺ, πρόδηλον, ὡς μεσότητά τινα δηλοῖ. τρίτην μὲν οὖν ἔλαχε τάξιν, ὅτι τὴν εὐπορίαν ἐλάττονα χορηγεῖ. μεταξὺ δὲ αὐτὰ καλεῖ. ἐπειδὴ περὶ ἀμφοτέρων μετέχει τῶν ἀνωτέρω τάξεων. οἷον, τὸ Ἀρχιδάμου. κοινωνεῖ γὰρ τοῦτο τῇ μὲν πρώτῃ τάξει, διότι αὐτὸς Ἀρχίδαμος τὰ σπέρματα παρέχει τῆς ὑπονοίας τῆς δωροδοκήσαι ἐμβραδύνας τῷ ἰσθμῷ. τῆς, Περικλέους ἀγρῶν φεισάμενος. τῇ δευτέρᾳ δὲ, διότι τὸ ὑπὸ Περικλέους πεπραγμένον, ὃ μάτην εἰς Ἀρχίδαμον ἀναφέρεται, ἀλλὰ διὰ τὰ πρότερον ὑπ᾽ αὐτοῦ Ἀρχιδάμου χεὶρ ἐν Ἀθηναίων γεγονότα, ἔστι μὲν τῶν κυρίων ἀληθεῖς αἱ ὑποθέσεις. καὶ δεῖ τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς χρήσασθαι τόποις. ἔστι δὲ τῶν λοιπῶν, τῇ ἀπ᾽ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ποιότητι. αὕτη γὰρ ἔπαινον, ἢ ψόγον χορηγήσει. καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων στοχαστικῶς, καὶ τὰ φθάσαντα ἐξετασθήσεται.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἡ τρίτη τάξις τῶν πραγμάτων αὕτη ἐστίν, ἣν καὶ ἐξ ὑπονοίας καλεῖ, καὶ μέσην ἀμφοτέρων τῆς πρώτης φημὶ, καὶ τῆς δευτέρας. ἔστι δὲ τοῦτο οὐκ ἀληθές, τὸ γὰρ μεταξὺ ἢ ἀμφοτέρων, ἢ οὐδετέρων μετέχει. ὅπερ ἐπὶ τούτου οὐκ ἔστιν εὑρεῖν. ἀλλ' ἢ ἄρα τὸ ἀφ' ὧν ἕτερος ἐποίησε μόνον. ἀφ' ὧν γὰρ ὁ Περικλῆς εἶπεν, ἡ κρίσις γίνεται τῷ Ἀρχιδάμῳ. ὅθεν δεῖ μηδὲ μεταξὺ καλεῖν αὐτό. ἀλλ' εἰ ἄρα συνίσταται, ἐξ ὑπονοίας ἐστίν. ἡ γὰρ ὑπονοία τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος τὴν κρίσιν αὐτῷ δίδωσιν. εἰ δέ τις εἴποι, ὅτι ἔστι καὶ ἐνταῦθά τινα πεπραγμένα αὐτῷ, τὸ βραδῦναι περὶ τὸν ἰσθμὸν, καὶ περὶ τὴν Οἰνόην, εὕρομεν, ὡς ταῦτα τῆς τοῦ προσώπου ποιότητός ἐστιν, οὐ τῆς τοῦ πράγματος. ἐφ' ἑτέρου γὰρ προσώπου ταῦτα οὐκ ἂν εὑρεθείη. καὶ γὰρ εἰ ἀμειφθείη Ἀρχίδαμος ἀπὸ τοῦ ζητήματος, τεθείη δὲ Ἀγεσιλαΐδας, ἢ Βρασίδας, οὐ συνίσταται. τὰ δὲ εἴδη ἐφ' οἵου δήποτε προσώπου συνίσταται. εἰ γοῦν τῷ θάπτοντι τὸ νεοσφαγὲς σῶμα, ἢ οὗ εἰκόνα ἔστησαν οἱ πολέμιοι. ὁπότερον δὴ προσέλθοι πρόσωπον ὡρισμένον ἢ προσηγορικὸν, σώζουσι τὴν ἑαυτῶν δύναμιν. καὶ γὰρ ἐξὸν καὶ μετὰ Βρασίδου, καὶ Δημοσθένους, καὶ στρατηγοῦ, καὶ ῥήτορος τὰ προειρημένα μελετῆσαι ζητήματα, καὶ μηδὲν λυμήνασθαι τὴν τῶν προσώπων ἐναλλαγὴν τοῖς ζητήμασιν. εἰ οὖν ἑνὶ μόνῳ ἁρμόττει τὸ παρὸν, οὐκ ἂν εἴη ζητήματος εἶδος. ἄλλως τε δὲ οὐδέποτε στοχασμὸς ἄνευ φανεροῦ σημείου συνίσταται. πᾶν δὲ φανερὸν σημεῖον καὶ ἀνεύθυνον πλὴν τῶν συγκατασκευαζομένων. ἀφ' ὧν δὲ Περικλῆς εἶπεν, οὐδὲν φανερὸν σημεῖον, παντὸς δὲ στοχασμοῦ τοῦ σημείου ἀφαιρουμένου ἀσυστάτου γινομένου. καὶ γὰρ εἰ ἀφέλωμεν τὸ παρεστάναι τοῦ νεοσφαγοῦς τινα σώματος καὶ τὸ ἀφορᾶν, καὶ δακρύειν τῆς ἀκροπόλεως ἀσύστατον εὑρίσκεται, τοῦ προκειμένου ζητήματος καὶ ἀφαιρουμένου τοῦ τῶν πεντήκοντα ταλάντων ὑπὸ Περικλέους εἰρημένων, οὐδὲν ἧττον συνισταμένου, δῆλον ὅτι οὐκ ἂν εἴη σημεῖον. καὶ γὰρ εἰ ὁρίσω οὕτως τὸ παρὸν ζήτημα, καὶ εἴπω. Ἀρχίδαμος ἐπανελθὼν ἐκ τῆς Ἀττικῆς κρίνεται δώρων, συνίσταται. τὴν γὰρ κατηγορίαν, καὶ τὸ σημεῖον ἀπὸ τῆς ἱστορίας ἔχει. φημὶ τοῦ βραδῦναι, καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ οὐδὲν δεῖται τῶν Περικλέους λόγων εἰς ἀφορμὴν σημείου. ἄλλως τε οὐδέποτε ἄδηλον ἀδήλῳ κατασκευάζεται. ἀλλὰ τῷ δήλῳ τὸ ἄδηλον. ὡς ἐπὶ τοῦ ἀφορῶντος νέου εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ δακρύοντος, ἐκ γὰρ τοῦ δακρύειν δήλου, τὸ ἄδηλον ἡ τυραννὶς βεβαιοῦται. ἐνταῦθα δὲ καὶ Ἑρμογένης μαρτυρεῖ, ἄδηλον εἶναι τὸ σημεῖον. φησὶ γὰρ ὅτι τῶν πεντήκοντα ταλάντων αἴτιος οὐδαμῶς εἰς Ἀρχίδαμον ἀναφέρεται. ὥστε τοῦτο οὐκ ἔστιν εἶδος ζητήματος τὸ ἐξ ὑπονοίας λέγω. ὅλως δὲ τοῦτο τέθεικεν Ἑρμογένης πρὸς Μινουκιανὸν ἐνιστάμενος. ἐπειδὴ ἐκεῖνος εἴρηκε στοχασμὸν καὶ ἀπὸ πράγματος ἐλλιπῆ, οὗ καὶ παράδειγμα τὸ τοῦ ἀσώτου, ὃς φόνου κρίνεται, ἀφανοῦς γινομένου τοῦ πατρός. φυσικώτερον δὲ τοῦτο ἀποδέδωκε. κἂν Ἑρμογένης βούληται πρᾶγμα τὴν ἀσωτίαν, καὶ σημεῖον εἶναι. οὐ γάρ ἐστιν ἡ ἀσωτία πρᾶγμα, ἀλλὰ ποιότης, τὸ πρόσωπον συνιστῶσα. ὡς καὶ Ἀρχίδαμον τὸ περὶ τὸν ἰσθμὸν βραδῦναι. ὅθεν οὐδὲ ἀμειβομένου τοῦ προσώπου τὸ τῶν ζητημάτων τοιοῦτον συνίσταται. Ἑρμογένης μέντοι φθάνων τὸν ἀπὸ πράγματος ἐλλιπῆ στοχασμὸν, τὸ μεταξὺ τοῦτο ἐφεῦρεν εἶδος. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. κακῶς εἶπεν ἃ μεταξὺ τούτων ἐστίν. τὸ γὰρ μεταξὺ τούτων, μετέχειν θέλει ἑκατέρων. τοῦτο δὲ τοῦ μὲν πρώτου οὐδὲν μετέχει τὸ ἀφ' ὧν αὐτὸς ἐποίησεν, τοῦ δὲ δευτέρου ὀλίγον τι, τὸ ἀφ' ὧν ἕτερος ἐποίησε μόνον. τινὲς δὲ φιλονείκως λέγουσιν ὅτι καὶ τοῦ πρώτου μετέχει τὸ ἀφ' ὧν αὐτὸς ἐποίησεν. ὁ γὰρ ἄσωτος, ἀφ' ὧν πράττει αὐτὸς, ἄσωτος κρίνεται καὶ γνωρίζεται. ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι οὐκ ἐπὶ τῆς ἀφανείας τοῦ παιδὸς ἄσωτος ἐγένετο. ἀλλὰ πρὸ δέκα εἰ τύχοι, ἢ καὶ εἴκοσιν ἐτῶν. διὸ

οὐκ

Sopater

Incertū nunquā confirmari incerto, sed certo incertū. ut certis lachrymis incerta tyrannis. Quintilian.

reprehenditur Hermogenes. — *Hic tertius modus causæ consistentis ex parte teriū.* — *Egregie hoc & notandū* — *Prodigalitas nō est res sed qlitas constituens psonam* — *Minutian*

οὐκ ἂν εἴη σημεῖον ἡ ἀσωτία τῆς ἀφανείας. δεῖται γὰρ τὰ σημεῖα τὰ εἰκότα ἢ τὰ τεκμήρια ἀπὸ τῶν χρόνων ἀποδεικνῦναι, γεγονότα ἐν οἷς καὶ τὰ ἐγκλήματα γεγονέναι φάσκομεν. ἀποδέδεικται οὖν ἡμῖν ἐκ τούτων, ὡς οὐ μετέχει τῆς πρώτης. τινὲς δὲ ἐξηγήσαντο τὸ μεταξὺ, τὸ μηδενὸς τῶν δύο μετέχειν. τρίτην δ' ἔχει τάξιν. ἐπειδὴ πολὺ ἀπορώτερόν ἐστιν εἰς κατασκευὴν τῷ κατηγόρῳ, μήποτε ὁ κρινόμενος ἀφ' ὧν ἐποίησεν οὔσης τῆς κρίσεως, μήτε αἴτιος εἰς αὐτὸν ἀναφερομένου τοῦ πραχθέντος τὸ κρινόμενον. καλῶς δὲ ἐξέθηκε τὸ ἐξ ὑπονοίας. οὐ γὰρ ἔχομεν εἰπόντα τι Περικλέα ἐν τῷ προβλήματι περὶ Ἀρχιδάμου, ἀλλ' ἐξ ὑπονοίας ὁ Ἀρχίδαμος, ὡς στρατηγὸς ὤν, κρίνεται, εἰπόντος Περικλέους, εἰς δέον ἀνηλωκέναι τὰ χρήματα, δῆλον γὰρ φήσει ὁ κατηγορῶν, ὅτι οὐδενὶ παρέσχεν ἂν εἰ μὴ τῷ στρατηγῷ, τῷ καὶ προδοῦναι, καὶ καθυφεῖναι δυναμένῳ. τὸ γὰρ ἄλλο πλῆθος ἕπεται τῷ στρατηγῷ.

Ἀπέοικε δ' οὐδὲν τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ὁ ἄσωτος ἐπὶ τῷ πατρὶ ἀφανεῖ γενομένῳ φόνου φεύγων. καὶ οὐκ ἀγνοῶ γε, ὡς ᾠήθησάν τινες μὴ εἶναι πρᾶγμα ἐνταῦθα τὸ κρινόμενον. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου τὸ πρᾶγμα τὸ εὐθυνόμενον τῆς τρίτης ὑπάρχοντα τάξεως. ἐξ ὑπονοίας εἰς τὸν ἄσωτον ἀναφέρεται. ὁ γὰρ πᾶσαν τὴν οὐσίαν οὕτως ἀκόσμως εἰς τὰ μὴ δέοντα καταναλίσκων, ἴσως καὶ τῷ παρανομωτάτῳ τῶν ἔργων ἐπεχείρησε, μηδένα τὸν σωφρονίζοντα βουλόμενος ἔχειν. Καὶ οὐκ ἀγνοῶ γε. τοῦτο εἰς ἐνίους ἀποτείνεται τῶν τεχνογράφων. οἳ τὰ ἐξ ὑπονοίας πράγματα, ὡς ἀνεξέταστα παραλαμβάνουσιν ἐν τοῖς ζητήμασι, καὶ μελετῶντες αὐτά. ἐκ μὲν τοῦ πράγματος, οὐδὲ ἓν κινοῦσι κεφάλαιον. τὰ δὲ ἐκ τοῦ προσώπου μόνον ἐξετάζουσι. τῶν γὰρ στοχαστικῶν κεφαλαίων, τὰ μὲν, ἐκ τοῦ προσώπου μόνου κινεῖται, ὡς βούλησις, καὶ δύναμις. τὰ δὲ, ἐκ τοῦ πράγματος, ὡς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ἀντίληψις. χρῶμα, ὃ καὶ μετάθεσις αἰτίας καλεῖται, πιθανὴ ἀπολογία. ἰστέον δὲ ὡς τὸ πρᾶγμα διχῶς λέγεται ἐν τοῖς στοχαστικοῖς ζητήμασι, τό τε σημεῖον καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτό. τὸ μὲν οὖν πρᾶγμα ἀδύνατον ἐκλιπεῖν ποτε. πῶς γὰρ ἂν ἡ κρίσις συσταίη, μὴ ὄντος τοῦ εὐθυνομένου πράγματος. τὸ δὲ σημεῖον ἐκλείπει πολλάκις ὡς ἐν τοῖς ἐξ ὑπονοίας στοχασμοῖς. διὸ τοὺς τοιούτους ἀτελεῖς ἐκ πραγμάτων καλοῦσι στοχασμούς. τοῦ τοίνυν χρώματος ἀεὶ τὸ σημεῖον ἐστὶν ὥσπερ μάλιστα ὁ κατήγορος ἰσχυρίζεται. διὸ καὶ τοῦ σημείου ἐκλείποντος, περιττή τις ἂν εἴη καὶ ἡ διὰ τοῦ χρώματος ἀπολογία. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. ἐνταῦθα ἐφανέρωσεν ὁ τεχνικὸς τὸν ἑαυτοῦ σκοπὸν, ὅτι πρὸς Μινουκιανὸν φιλονείκως ἵσταται. καὶ γὰρ Μινουκιανὸς ἐν τῇ αὐτοῦ τέχνῃ. ἀτελοῦς ἐκ πραγμάτων στοχασμοῦ ὑπόδειγμα τὸ τοῦ ἀσώτου τέθεικεν. διὰ ταῦτα οὖν λέγει ἀπέοικε δ' οὐδέν. ἀντὶ τοῦ ὅμοιόν ἐστι. ὥστε εἰ τοῦτο ἔχει πρᾶγμα, κἀκεῖνο ἔχει. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. καίτοι οὐδὲν ἔοικεν. οὐδὲ γὰρ ἀφ' ὧν ἔπραξέ τις, οὔτε φανερὸν ὅλως εἰ ἀπέθανεν ὁ πατήρ. τοῦ Μινουκιανοῦ δὲ, εἰρηκότος, ὅτι ἐστὶν ἁπλοῦς ἀτελὴς ἐκ μόνων προσώπων, οὗτος φιλονείκως λέγει μὴ εἶναι ἐκ μόνων προσώπων στοχασμὸν κρινόμενον, ἐπιλειπούσης ἐξετάσεως τῶν πραγμάτων. καὶ παρατίθεται τὸ τοῦ ἀσώτου ζήτημα. βούλεται οὖν συλλογίσασθαι, ὅτι ἡ ἀφάνεια, πρᾶγμά ἐστιν ἐξεταζόμενον. τοῦ Μινουκιανοῦ λέγοντος, ὅτι ἐν τοῖς τοιούτοις ζητήμασιν ὅπου τὸ σημεῖον οὐκ ἔστι φανερὸν, τὸ πρόσωπον ἐξεταζόμενον, ἀπὸ τοῦ προσώπου ἐστὶν ἡ κατασκευὴ καὶ ἡ πᾶσα ἐξέτασις καὶ εὐπορία, οὐκ ἀπὸ τοῦ πράγματος.

λεκτέον δὲ. ὅτι ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμά ἐστιν ἐν στοχασμῷ τὸ σημεῖον. τὸ δὲ ἐγκαλούμενον ἀφανές ἐστι καὶ ἄδηλον, δεῖ φανερὸν εἶναι τὸ σημεῖον, καὶ ὁμολογούμενον,

d

Syrianus

Signa — *Loci conjecturales partim a psona, partim a re* — *Minutian* — *Minutian*

τὸ ποιὸς καὶ πρᾶγμα — ὁρίσωμεν. proponeremus. poneremus casum.

Prodigi filij causa consistit ex parte personae tm̃ nõ ex parte rei & personae ut uult Hermogenes.

ἵνα τὸ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ κατασκευάσωμεν, νῦν δὲ ἡ ἀφάνεια, οὐκ ἔστι φανερὸν σημεῖον τοῦ ὅτι ἀπέθανεν ὁ πατήρ· οὐδὲ γὰρ εἰ ἀφανὴς γέγονε πάντως ὅτι καὶ τέθνηκεν. ὥστε πῶς δύναται τοῦ πεφονεῦσθαι ὑπὸ τοῦ παιδὸς τὸν πατέρα σημεῖον εἶναι ἡ ἀφάνεια, ὅπου καὶ αὐτὸ ἀμφίβολον ἢ ὅλως ἀπέθανεν. ἀπὸ μὲν οὖν τῆς ἀφανείας οὐδὲν δυνατὸν κατασκευάσαι, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον μόνον λέγω δὲ τὸ εἶναι ἄσωτον, ποιεῖ τὴν ὑποψίαν, καὶ τὴν σύστασιν τοῦ ζητήματος, καὶ τὴν ἀφάνειαν. διαβεβλημένον τὸ πρόσωπον, φόνου τεκμήριον ποιεῖ· ὅτι δὲ ἡ ποιότης τοῦ προσώπου, καὶ τὸ ἄδοξον ποιεῖ τὴν ὑποψίαν, καὶ οὐ τὸ σημεῖον, ἀμέλει ἐὰν πλάσῃς ἔνδοξον πρόσωπον, ἢ τὸ τὶς ἀντὶ τοῦ ἀσώτου λάβῃς, ἀσύστατον γίνεται· οἷον ἐὰν ὁρίσωμεν πατήρ τινος, ἀφανὴς γίνεται, καὶ κρίνεται. Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ Δημοσθένης ἀπὸ τῆς ἐπιεικείας τὸ ἐναντίον ἀπωθεῖται φόνου διαβολὴν λέγοντα πεποιηκὼς τὸν Διόδωρον· τὸν πατέρα ὡς ἀπέκτονα ἐγὼ ἐμαυτοῦ· τὸ γὰρ ἐγὼ, ἐπιεικείας ἔμφασιν ἔχει.

Demosthens — Δημοσθένης ἀπὸ τῆς ἐπιεικείας φόνου διαβολὴν ἀπωθεῖται.

Θαυμάζω δὲ εἰ μὴ κρινομένου τοῦ πράγματος, αἰτίαν τίς ἀποδώσει, καὶ τὸ λεγόμενον χρῶμα· ἀπολογήσεται δὲ οἶμαι ὁ ἄσωτος, καὶ ἐρεῖ τι. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἐνδεικτικῶς τὸν λόγον προφέρει· οὐδὲ γὰρ μὴ σφόδρα θαρρῶν τῇ δόξῃ ταύτῃ· οἱ μὲν οὖν, ὡς ἀτελὲς ἐκ πραγμάτων τὸ παρὸν ζήτημα διελόντες, οὐδὲ χρώματι ὅλως ἐχρήσαντο. εἰ δέ τις κατὰ Ἑρμογένην ἐνταῦθα τοῦτο χρῶμα κινοίη, τῶν πεπλασμένων τινὰ ἐρεῖ· ὡς εἰκὸς ὑπὸ ἐχθρῶν ἐμῶν ἀνῃρῆσθαι τὸν πατέρα· ἢ ὅτι λαθραίαν ἀποδημίαν ἐστάλη. καὶ ἐρεῖ τι· οἱ μὲν ἄλλοι φασὶν, ὡς ἐκ βουλήσεώς τε καὶ δυνάμεως παραγραφικοῦ τε τοῦ ἀπὸ τῶν λειπόντων, καὶ ἐλέγχων ἀπαιτήσεως, πλὴν εἰς τὴν ἀπολογίαν ἄσωτος. ὁ δὲ Ἑρμογένης καὶ τοῖς ἐκ τοῦ πράγματος κεφαλαίοις φησὶ δεῖν αὐτὸν κεχρῆσθαι. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Βουλόμενος πιστώσασθαι τὰ παρ᾽ αὐτοῦ καλῶς ῥηθέντα συλλογισμῷ κέχρηται τοιούτῳ· πᾶς στοχασμὸς, ἀπολογίαν ἔχει· ἡ ἀπολογία ἐκ τῆς μεταθέσεώς ἐστι τῆς αἰτίας· αὕτη, λύσις ἐστὶ τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ταῦτα τὰ πράγματά ἐστι· πᾶς ἄρα στοχασμὸς πρᾶγμα ἔχει τὸ κρινόμενον. διὸ καὶ ὁ παρὼν, ἀπὸ τοῦ ἐν ὅλῳ ὁ συλλογισμός· ἀπὸ γὰρ τῶν μερικῶν, ἐπὶ τὰ καθόλου ἀνατρέχει, παραλιμπάνων τὸ συμπέρασμα διὰ τὸ πρόδηλον. καὶ οὕτω μὲν οὗτος. ἔοικε δὲ τοὺς ἀνοήτους παρακρουόμενος· ἀλλ᾽ ἡμεῖς οὕτως φήσομεν· ὅτι ἀπολογήσεται ὁ κρινόμενος καὶ αὐτὴν μεταθέσεως αἰτίας ἀπὸ βουλήσεως καὶ δυνάμεως· ἀπὸ ἐλέγχων ἀπαιτήσεως· ἀπὸ τοῦ παραγραφικοῦ· οὐ γὰρ εἰ πάντως ἀπολογίαν ἔχει, ἤδη καὶ ἀπὸ μόνης τῆς μεταθέσεως. ἐπεὶ μὴ δὲ οἱ ἀτελεῖς ἐκ πραγμάτων στοχασμοὶ, ὡς μετ᾽ ὀλίγον ἐρεῖ. τῇ τῆς ἀπολογίας εἰσηγήσει, καὶ τὴν μετάθεσιν εἰσάγουσι τῆς αἰτίας· ὅτι μὴ δὲ ἡ κατηγορία ἀπὸ τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐστὶν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς ἐφεξῆς διεξελεύσεται, ὅτι τὸ ἐξισάζον πρᾶγμα οὐ κρίνεται. εἰ οὖν ἐστί τι πρᾶγμα μὴ κρινόμενον καθὸ ζήτημα ἐκ τῆς τοῦ προσώπου μόνης ποιότητος τὴν ἀπολογίαν κινοῦμεν· οἷον βουλήσεως δυνάμεως καὶ τῶν ἑξῆς· ἡ καὶ ἐνταῦθα τούτου ἀπολογία μέν ἐστιν, οὐ μέντοι καὶ ἀπὸ τοῦ χρώματος. Ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἀτελέσιν ἐκ προσώπων στοχασμοῖς ἡ βούλησις μὲν καὶ ἡ δύναμις ἐκλείπει, καὶ ὅσα ἀπὸ τοῦ προσώπου· ἐκ δὲ τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, καὶ τῶν λοιπῶν ἡ κρίσις γίνεται· οὕτω δή που κἀνταῦθα καὶ ἐνταῦθα πάντων τῶν ἐκ πραγμάτων ἀτελῶν στοχασμῶν, οὐδὲν ἄτοπον, καὶ εἶναι ἀπολογίαν, καὶ μὴ πρὸς τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους διὰ τὸ ἐκλείπειν αὐτὰ τῇ τοῦ πράγματος ἐκλείψει. πλὴν καὶ αὐτὸς τὸ μὲν, ὅτι ἀπολογήσεται εἴρηκε, τί δὲ οὐ προσέθηκεν. εἰ γὰρ ἰσχυρὸν τὸ παρ᾽ αὐτοῦ νῦν κομιζόμενον εἰς ἀπόδειξιν, ἔδει καὶ τὸ ἀπολογήσεται προσθεῖναι. τὸ

γὰρ

Syllogismus Hermogenis diluitur.

ἀπὸ τοῦ ἐν ὅλῳ

in multas causas nõ cadit color.

ἔοικε δὲ τοὺς ἀνοήτους παρακρουόμενος ἀλλ᾽ ἡμεῖς οὕτως φήσομεν

γάρ τι οὐκ ἀφορισμένως ἐνταῦθα τοῦ χρώματος, ἀλλὰ δύναται καὶ ἐνταῦθα τῆς ἀπὸ τοῦ παραγραφικοῦ κινουμένης ἀπολογίας καὶ τῶν λοιπῶν μεταλαμβάνεσθαι. Ἰστέον δὲ ὅτι χρῶμα ἡ μετάθεσις λέγεται τῆς αἰτίας, διὰ τὸ πρόφασιν παρέχειν τῆς ἀπολογίας, καὶ οἱονεὶ χρωννύναι τὸν λόγον. ὡς γὰρ τὸ χρῶμα τυποῖ τὸ ποιόν δέ τι εἶδος, οὕτω καὶ ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας τὸν ὅλον λόγον. οὐκ ἄλλο δὲ αἰτία καὶ χρῶμα· ἀλλὰ ταυτὸν μὲν, ἐκ παραλλήλου δὲ κεῖται. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τεχνικῶς καὶ ἀκριβῶς συλλογίζεται. εἰ καὶ κακῶς φιλονεικεῖ. εἰ γὰρ πᾶν ζήτημα φησὶν ἀπολογίαν ἔχει· τὸ δὲ χρῶμα ἡ αἰτία τοῦ πράγματός ἐστιν, ὅ ἐστι τοῦ σημείου, πᾶν ἄρα ζήτημα πρᾶγμα ἔχει. ἀλλὰ λεκτέον· ὅτι πᾶν μὲν ζήτημα ἀπολογίαν ἔχει, ἀλλ᾽ οὐ μόνον τὸ χρῶμα ἀπολογία ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος γίνεται ἀπολογία. λέγω δὲ ἀπὸ βουλήσεως καὶ δυνάμεως, γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ παραγραφικοῦ, ὥσπερ ἐνταῦθα. ἐρεῖ γάρ· δεῖξον εἰ ὅλως πεφόνευται ὁ πατήρ. ὥστε οὐ χρῶμα τὸ τοιοῦτον. δυοῖν γὰρ ὄντοιν περὶ τὸ ζήτημα προσώπου καὶ πράγματος. ὅτε μὲν ἄμφω ἐστὶν ἐξεταζόμενα καὶ τέλειος ὁ στοχασμὸς, ἑκατέρων, τοῦ τε προσώπου, καὶ τοῦ πράγματος ἐμπίπτει τὰ κεφάλαια· ὅτε δὲ τὸ πρόσωπον μόνον, τὰ τοῦ προσώπου μόνα ἐμπίπτει κεφάλαια· ὅτε δὲ τὰ πράγματα, τὰ τοῦ πράγματος. ἔστι δὲ τὰ μὲν τοῦ προσώπου, βούλησις καὶ δύναμις· τὰ δὲ τοῦ πράγματος ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· μετάθεσις αἰτίας ὃ καὶ χρῶμα καλεῖται· ἀντίληψις· μετάληψις· πιθανὴ ἀπολογία· τὸ δὲ παραγραφικὸν καὶ ἐλέγχων ἀπαίτησις, ἔξωθέν ἐστιν. ἐκλείποντος οὖν τοῦ πράγματος, ἐκλείπει καὶ τὰ τούτου κεφάλαια· καὶ πάλιν ἐκλείποντος τοῦ προσώπου, ἐκλείπει καὶ τὰ τοῦ προσώπου κεφάλαια. Ἐπιλείποντος οὖν ὧδε τοῦ σημείου, συνεπιλείπει καὶ τὸ λεγόμενον χρῶμα, τουτέστιν ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας, ἢ τὸ ὑπεύθυνον εἰς τὸ ἀνεύθυνον μετατεθεῖσα. οἷον, συνεχῶς γυνὴ νύκτωρ δακρύει καὶ κρίνει αὐτὴν ὁ ἀνὴρ μοιχείας· τοῦ γὰρ κατηγόρου ἐνταῦθα τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὑπεύθυνον ἄγοντος ὅτι ἐδάκρυσε ζητοῦσα τὸν μοιχὸν μετατίθησιν αὕτη τὸ σημεῖον πρὸς τὸ ἀνεύθυνον· φήσει γὰρ διὰ τοῦτο δακρύειν, ὡς λογιζομένη τὰ περὶ τῇ χηρείᾳ κακὰ μή ποτε καὶ αὐτὴ τοῖς αὐτοῖς περιπέσῃ. ἆρ᾽ οὖν οὐκ ἐμπίπτει ἐν τῷ ἀσώτῳ μετάθεσις τῆς αἰτίας; ναί· οὐκ ἀναγκαίως δέ. δύναται γὰρ καὶ μὴ λύσας τὸ τῆς ἀφανείας χρήσασθαι τῷ παραγραφικῷ, καὶ τῇ τῶν ἐλέγχων ἀπαιτήσει, καὶ συνέστηκεν· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ζητήμασιν· ἐὰν μὴ χρήσηται τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας, οὐ συνέστηκεν· οἷον ὁ παριστάμενος τῷ νεοσφαγεῖ σώματι ἐὰν μὴ εἴπῃ διὰ τί παρίστατο, ὑπεύθυνός ἐστιν. ἐν δὲ τῷ ἀσώτῳ κἂν μὴ λύσῃ τὸ τῆς ἀφανείας, οὔπω δῆλον ὅτι αὐτὸς αὐτὸν ἐφόνευσεν.

Πρᾶγμα δὲ οὐ κρίνεται κατά γε ἐμὲ, τὸ ἐξισάζον μόνον· οἷον· πένης, καὶ πλούσιος· ἑκάτεροι ὡραίας ἔχοντες γυναῖκας, πεφωράκασιν ἀλλήλους ἐξιόντας ἀπὸ τῶν ἀλλήλων οἰκῶν, καὶ μοιχείας ἀλλήλοις ἀντεγκαλοῦσιν. ἐνταῦθα γὰρ αὖ πάλιν τὰ μὲν πρόσωπα διαλλάττοντα, ἐπιδέχεται ἐξέτασιν· τὰ πράγματα δὲ οὔ· διὰ τὸ ἰσάζειν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τὴν οἰκείαν δόξαν ἐκφαίνει ἐνταῦθα φανερῶς· ὡς μόνα τὰ δι᾽ ὅλου ἰσάζοντα τῶν πραγμάτων· οὐκ ἐπιδέχεται ἐξέτασιν ἐν τοῖς ζητήμασιν· τὰ δ᾽ ἄλλα πάντα κρίνεσθαι διαγορεύει. ἐπισημειωτέον δὲ ἄξιον, ὥσπερ ἐν τοῖς προσώποις, δύο τινά εἰσιν ἀνεξέταστα τά τε ἀόριστα, καὶ τὰ ἰσάζοντα δι᾽ ὅλου· οὕτω καὶ ἐν τοῖς πράγμασι, τά τε ἐξ ὑπονοίας, καὶ τὰ ἰσάζοντα. καὶ ἀναλογεῖ τοῖς ἀορίστοις τὰ ἐξ ὑπονοίας. ὡς γὰρ ἐκεῖ οὐδεμία ποιότης ὡρισμένη τοῦ ἀορίστου κατηγορεῖται, οὕτω καὶ τῷ ἐξ ὑπονοίας πράγματι, οὐδέν τι βέβαιον τεκμήριον χορηγεῖ τὴν σύστασιν. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

χρῶμα qd. & unde.

quã plurimæ causæ sine colore defenduntur

χρῶμα qd. bis

χρῶμα qd. — Exempl

Loci coniecturales qui psonã consequuntur ut voluntas & potestas qui rem ut comprehensio Absoluta repulsio color inuersio

Qn deficiat color

ἐν τῷ ἀσώματῳ. nota hoc

Quæ æquales inter se sunt.

τὰ ἐξ ὑπονοίας καὶ τὰ ἰσάζοντα, ἀνεξέταστα

Deficiente re desunt etiã cephalæa rei, si desit psona desunt cephalæa psonæ

τὰ ἐξ ὑπονοίας ἀνεξέταστα, καὶ ἀναλογεῖ τοῖς ἀορίστοις

ἄνω μὲν ἐν τῇ τῶν προσώπων διδασκαλίᾳ. ἐπειδὴ προὔκειτο αὐτῷ περὶ προσώπων ἀνεξετάστων εἰπεῖν, παρέλαβεν ἐξισάζοντα τὸ δύο νέοι πλούσιοι ἐν ἔθει ὄντες κρίνουσιν ἀλλήλους, τὸ τῶν πραγμάτων ἀόριστον καταλιπών. Ἐνταῦθα δὲ ἐπειδὴ βούλεται περὶ πραγμάτων ἀνεξετάστων εἰπεῖν, ἀναπλάττει τὸ πρόβλημα, καὶ λαμβάνει διαφορὰν μὲν προσώπων, ἅτινα δύναται διεξετάζεσθαι· πρᾶγμα δὲ ἐξισάζον, τὸ ἐξιέναι ἀπὸ τῆς οἰκίας· ὅθεν εἰ ὁ ἕτερος χρήσεται αὐτῷ ὡς τεκμηρίῳ τῆς μοιχείας, ἔστι καὶ ὁ ἕτερος κατὰ τὴν τῶν προτέρων κατασκευήν. αὐτοὶ μέντοι τῶν προσώπων οὐχ οὕτως· ὁ γὰρ πένης, καὶ πλούσιος, διάφορον ἔχει κατασκευήν. Ἐρεῖ γὰρ ὁ πένης, ὅτι τὴν ἐμὴν ἐμοίχευσας γυναῖκα, πλούσιος γὰρ εἶ· αἱ δὲ γυναῖκες μᾶλλον πλούτῳ χαίρουσι. ἀλλὰ καὶ ὁ πλούσιος τῷ πένητι, ὅτι εἰ καὶ πένης εἶ, ἀλλ' οὖν θωπείᾳ καὶ κολακείᾳ χρησάμενος οἷς ὑπάγονται μάλιστα γυναῖκες, ἴσχυσας μοιχεῦσαι τὴν ἐμὴν γυναῖκα. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἰσάζοντα καλεῖ, τὰ ἔχοντα τὰς προτάσεις ἴσας καὶ πίστεις τὰς αὐτὰς τοῖς ἀντιδίκοις· ὃ γὰρ ἂν εἴπῃ τις κατηγορῶν τοῦ ἑτέρου, τοῦτο καὶ ἑαυτοῦ φαίνεται κατηγορῶν κατὰ τὸ ἀντιπεπονθός· ὁποῖόν κ' εἴπῃσθα ἔπος τοῖόν κ' ἐπακούσαις. ἐὰν δὲ ὀλίγον δέῃ διαφοράν, συνίσταται τὸ ζήτημα· οἷον ἐβιάσατό τις δύο κόρας κατὰ ταὐτόν. νόμου ὄντος ἢ γάμον, ἢ θάνατον αἱρεῖσθαι τοῦ βιασαμένου· ἡ μὲν, αἱρεῖται τὸν γάμον· ἡ δὲ, τὸν θάνατον· ἐνταῦθα γὰρ ἡ μὲν βία ἴση καὶ τὰ πρόσωπα τῶν ἠδικημένων· οὐκ ἔστι μέντοι ἡ αἵρεσις ἴση· καὶ τοῦτό ἐστι τὸ ποιοῦν συστῆναι τὸ πρόβλημα. καὶ μέντοι τὰ πρόσωπα διαλλάττοντα, συνίσταται, ὡς αὐτοὶ τοῦ πένητος, καὶ τοῦ πλουσίου· δύναται γὰρ λέγειν ὁ πένης· σὺ μὲν χρήματα ἔχων, ῥᾳδίως ἔπεισας· ἐγὼ δὲ ἠπόρουν, καὶ οὐκ ἠδυνάμην πεῖσαι· ὁ δὲ πλούσιος ἔχει ταῦτα εἰπεῖν· ὅτι κολακείαις μᾶλλον, ἢ χρήμασι χαίρει τὰ γύναια· ἐξάγει δὲ πρὸς ἡδονὰς ἡ θρύψις, καὶ ἡ φύσις· καὶ οὐ χρημάτων ἕνεκα συνεῖναι βούλονται.

ἰσάζοντα quae sint

Exemp.

Exemp.

θρύψις

Μετὰ ταῦτα δίκαιόν ἐστιν ἐξ αὐτῶν ἐπιγνῶναι τά τε συνεστῶτα καὶ τὰ διαιρεῖσθαι δυνάμενα τῶν ζητημάτων, καὶ ὅσα μὴ συνέστηκεν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἐκθέμενος ἡμῖν τῶν τε προσώπων, καὶ τῶν πραγμάτων διαφοράν, βούλεται καὶ τὸ χρήσιμον τῆς τούτων διαφορᾶς εἰπεῖν, καὶ πρὸς τί συμβάλλεται τούτων ἡ γνῶσις. Ὅτι φησὶν ἐξ αὐτῶν γινώσκομεν τὰ συνεστῶτα τῶν προβλημάτων, καὶ διαιρεῖσθαι δυνάμενα· ἀπὸ γὰρ τῆς ποιότητος τῶν προσώπων μήτε τὸ πρᾶγμα ἔχει ἐξέτασιν ποιότητος, ἀσύστατον καθάπαξ καὶ ἀδιαίρετον τὸ ζήτημα· πρὸς ἀμφότερα οὖν συμβάλλεται τῶν τε προσώπων, καὶ τῶν πραγμάτων ἡ φύσις εἰς τὸ γνῶναι τό, τε ἀσύστατον, καὶ τὸ σύστασιν ἐπιδεχόμενον. Καλῶς δὲ ἡ προσθήκη τοῦ καὶ διαιρεῖσθαι δυνάμενα τῶν ζητημάτων. τὰ γὰρ συνεστῶτα, καὶ διαιρεῖται· εἰ δὲ μὴ συνεστήκοι, οὐδὲ διαίρεσιν ἐπιδέχεται. τινὲς δὲ μέμφονται τὸν τεχνικὸν λέγοντα, καὶ ὅσα μὴ συνέστηκε τῶν ζητημάτων· εἰ γὰρ ζήτημά φησι, καὶ συνίσταται· προβλήματα μὲν γάρ, πολλὰ καὶ ἀσύστατά ἐστι· ζήτημα δὲ οὐδαμῶς ἂν κληθείη, εἰ μὴ τὸ συνεστηκός. Λεκτέον δὲ ὅτι καταχρηστικῶς εἶπε ζητημάτων, δέον εἰπεῖν προβλημάτων.

Causae consistentes

Causae inconsistentes

ζήτημα a

πρόβλημα b

Τὰ μὲν γάρ, ἤτοι ἄμφω καὶ πρόσωπον ἔχοντα, καὶ πρᾶγμα κρινόμενον ἢ τό ἕτερόν γε πάντως· καὶ τοὺς ἐξ ἑκατέρου μέρους λόγους ὁμοῦ πιθανοὺς διαφόρους τε, καὶ ταῖς πίστεσιν ἰσχυροὺς ἔτι τε ὅπερ ἐστὶ παρὰ τοῖς δικασταῖς τὸ τῆς κρίσεως ἀφανές, καὶ μὴ προειλημμένον τῇ κρίσει· δυνάμενόν τε πέρας λαβεῖν συνέστηκεν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τέσσαρας τούτους κανόνας ἡμῖν παραδίδωσι τῆς τῶν συνεστηκότων ἐπιγνώσεως· πρῶτον μέν, ἵνα πρόσωπόν τε καὶ πρᾶγμα ἔχῃ κρινόμενον, ἤτοι ἐξετάζεσθαι δυνάμενον, ἢ τὸ ἕτερον πάντως· δεύτερον,

Quatuor regulae causarum consistentium 1 2

ὥστε τὰς ἐξ ἑκατέρου μέρους δικαιολογίας, πιθανάς τε καὶ διαφόρους εἶναι καὶ ταῖς πίστεσιν ἐρρωμένας. τρίτον, ὥστε τὸν δικαστὴν μὴ προειληφότα τὴν κρίσιν οἴκοθεν αὐτοῦ τὸ δικαστήριον ἰέναι, ἀλλ' ἐκ τῶν φαινομένων ἐν τῇ δίκῃ, τὴν φαινομένην αὐτῷ δικαίαν τε, καὶ ἀδωροδόκητον ἐπάγειν ψῆφον. τέταρτον, ὥστε μετὰ τὰς προσηκούσας δικαιολογίας, δύνασθαι τὸ ζητούμενον ἐπιδέξασθαι πέρας· εἰ γὰρ ἀπέρατα τὰ τῆς ὑποθέσεως ὑπάρχοι, λίθον ἕλκειν δόξομεν, δικαζόμενοι περὶ πράγματος, ὧν περ ἀδύνατον ἐπιστῆναι. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

3

Διδάξας τί τὸ πολιτικὸν ζήτημα· καὶ τίς ἡ ὕλη τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, καὶ ἔτι προθεὶς τὴν διαφορὰν τῆς ὕλης τουτέστι προσώπων τε, καὶ πραγμάτων, ἀναγκαίως αὐτοῦ τὸν λόγον τῶν συνεστώτων τε, καὶ ἀσυστάτων ἄρχεται. Ὅρον οὖν τοῦ συνεστῶτος ζητήματος λέγων· πάντα τὰ ἀσύστατα περιλαμβάνει κατὰ τὸ ἐναντίον. εἰ γὰρ τὰ καὶ πρόσωπον ἔχοντα, καὶ πρᾶγμα κρινόμενον συνίσταται πάντως τὰ μηδὲν ἔχοντα τούτων, ἀσύστατα γίνεται. συνεστῶτα ζητήματα ὡς καὶ Μινουκιανῷ δοκεῖ, ἐκ τριῶν τούτων· αἰτίου· συνέχοντος, κρινομένου· καὶ αἴτιον μὲν ἡ τοῦ κατηγόρου φωνή, ὃ καὶ οὕτω λέγεται διὰ τὸ τὴν αἰτίαν τῆς κρίσεως μηνύειν· συνέχον δὲ, ἡ ἀπολογία· παρὰ τὸ εἰς αὐτὸν συνάγεσθαι τὸν λόγον· κρινόμενον δὲ, περὶ οὗ οἱ δικασταὶ ζητοῦσι· τοῖς οὖν συνεστηκόσι τῶν ζητημάτων, ἀνάγκη πάντως τὰ τρία συντρέχειν· εἰ γὰρ ἕν τι τούτων ἀπολίποι, ἀσύστατον· εἴτε γὰρ μὴ ἔχει αἴτιον, ἀσύστατον ὡς τὰ ἀπίθανα· εἴτε συνέχον μὴ ᾖ, ὁμοίως, ὡς τὰ μονομερῆ· εἴτε κρινόμενον πάλιν ἐνδεῖ· ὡσαύτως ἀσύστατον, ὡς τὰ ἰσάζοντα καὶ τὰ ἄπορα. Ἑρμογένης δὲ πολλῷ ἐκείνου σαφέστερον διδάσκει· τέσσαρας γὰρ τρόπους συνεστώτων ἐκτίθεται· δι' αὐτῶν καὶ τὰ μὴ συνεστῶτα μηνύσας· τριῶν γὰρ ὄντων ὡς ἤδη εἴρηται, ἀφ' ὧν πᾶν ζήτημα συνίσταται· αἰτίου· συνέχοντος, κρινομένου· οἱ τέσσαρες οὗτοι ἐκ τούτων τρόποι ἀποτελοῦνται· συνεστῶτος ζητήματος, οὓς καὶ παραδίδωσιν ἐνταῦθα Ἑρμογένης δι' ὧν φησιν ἤτοι γὰρ ἄμφω καὶ πρόσωπον ἔχοντα καὶ πρᾶγμα κρινόμενον· τουτέστιν ὅτι τὰ συνεστῶτα ζητήματα ἢ καὶ πρόσωπον ἔχει καὶ πρᾶγμα κρινόμενον. καὶ ἔστι τοῦτο πρῶτος τρόπος ἢ πάντως τὸ ἕτερον. ἀφ' οὗ καὶ ἐπελάβοντό τινες τοῦ τεχνικοῦ, ὡς Μινουκιανῷ συντρέχοντος διὰ τῆς ῥήσεως ταύτης, ἑαυτῷ καὶ ἐναντιουμένου· ἄνω μὲν γὰρ οὐκ ἐβούλετο ἐλλιπὲς ἐκ πράγματος εἶναι ζήτημα· ἐνταῦθα δὲ φάσκων ἢ τὸ ἕτερόν γε πάντως, δῆλός ἐστι τὸ ἐναντίον κατασκευάζων· ἀνάγκη γὰρ τὸ ζήτημα, ἢ πρόσωπον ἔχειν, ἢ πρᾶγμα· ἀπολογεῖταί τινες περὶ τούτου, ὡς περὶ τοῦ ἐξισάζοντος εἰπεῖν ἢ τὸ ἕτερόν γε πάντως· ὅπερ μόνον ἀνεξέταστον τῶν πραγμάτων. Δεύτερος δὲ τρόπος, ἵνα ἑκάτερος αὐτῶν πιθανοὺς ἔχῃ λόγους καὶ ἰσχυρούς. Τρίτος, ἵνα μὴ ᾖ προειλημμένον τοῖς δικάζουσι. Τέταρτος, ἵνα μὴ τὸ πέρας ἀδύνατον ᾖ καὶ οὐκ ἐπειδὴ ταῦτα πάντα συνεστηκὸς ποιεῖ ζήτημα ὑφ' ἓν ταττόμενα, ἤδη καὶ ὅλα ἐλλείποντα ἀσύστατον ποιεῖ· ἀλλ' ἐξαρκεῖ καὶ μόνον ἓν ἐλλεῖπον, τῷ ὅλῳ λυμήνασθαι· ὥσπερ γὰρ ἡ μὲν τῶν χορδῶν πασῶν συμφωνίαν ποιεῖ· ἀρκεῖ δὲ πρὸς ἀναρμοστίαν καὶ ἡ μιᾶς χορδῆς ἔλλειψις· εἰ βούλει δὲ καὶ ἐν τοῖς ὁρισμοῖς· οἱ πάντες γὰρ προσόντες προσδιορισμοί, τελείους αὐτοὺς ἀποφαίνουσιν ἑκάστους· ἀρκεῖ δὲ πρὸς τὸ ἀτελές, καὶ ἑνὸς προσδιορισμοῦ ἔνδεια, οὕτως κἀνταῦθα, τὸ γὰρ οὖν ἄνθρωπός ἐστι ζῶον λογικὸν θνητὸν, ἱκανὸν ἤτοι τὸ ζῶον, ἢ τὸ θνητόν· ἢ ὁποιονοῦν τούτων ἀφαιρεθὲν, ἀτελῆ καταστῆσαι. Ἰστέον δὲ ὅτι ταῦτα λέγω οἷον· τὰ μὲν γὰρ ἤτοι ἄμφω, καὶ πρόσωπον ἔχοντα, καὶ πρᾶγμα κρινόμενον, διὰ τὸ ἀπερίστατον εἰπεῖν· ἀπερίστατον δέ ἐστι, τὸ μήτε ἐκ προσώπου, μήτε ἐκ πράγματος ὕλην ἔχον· οἷον φόνος ἐγένετο ἔν τινι πόλει, καὶ κρίνεταί τις· τό, τε γὰρ τίς, ἀόριστον οὐκ

Minutianus

Causae consistentes ex his: Actio, Continens, Iudicatio

Quatuor Hermogenis regulae pro causis consistentibus

f. d

1

ἀπολογοῦνται

2

3

4

ἁρμονία pu to deesse

ὁρισμοί

προσδιορισμοί

ἀπερίστατον quid

Exemplu

αἴτιον
συνέχον
κρινόμενον
facimt causas co sistentes

ἐπιδέχεται· τό τε πρᾶγμα ὁ φόνος λέγω χρόνῳ οὐκ ἐπισημαινόμενα, ἀνεξέταστον. ὁμοίως καὶ τὸ ἀποκηρύσσει τις τὸν υἱὸν, ἐπ' οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ. εἰ γὰρ καὶ τὸ τοῦ υἱοῦ πρόσωπον δοκεῖ τῶν ἐξεταζομένων εἶναι, ἀλλ' ὕλην οὐ παρέχει. ἐπ' αἰτίαις γὰρ υἱοὶ ἀποκηρύσσονται. ὅθεν εἰ προσθείης τῷ μὲν φόνῳ τὸν χρόνον μετὰ τοῦ σημείου. οἷον ὅτι φόνος ἐγένετο ἔν τινι πόλει καὶ κατὰ ταῦτα εὑρηταί τις ᾑμαγμένον ἔχων χιτῶνα, συνίσταται. κἂν γὰρ τὸ πρόσωπον ἀόριστον ἀλλ' ἄγε τὸ ἕτερον τὸ πρᾶγμα λέγω, μετὰ περιστάσεως χρόνου φημὶ, καὶ αἰτίας. χρόνου μὲν, τοῦ κατὰ ταῦτα· αἰτίας δὲ, τοῦ ᾑμάχθαι. πάλιν συνεχῶς τις κρινόμενος φόνου, ἀπέφυγεν. ἐγένετο φόνος καὶ ὑπάγεται, ἡ περίστασις πάλιν ἐνταῦθα ἀπὸ τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος, οὐκ ἐκ τοῦ πράγματος. οὐδὲ γὰρ ἔχει σημεῖον, δι' οὗ δύναται κρίσις γενέσθαι. διὸ καὶ συνίσταται. τὸ δὲ καὶ τοὺς ἐξ ἑκατέρου μέρους λόγους, δεῖ τὸ μονομερές. τὸ γὰρ μονομερὲς, τοὺς ἐξ ἑκατέρου μέρους λόγους οὐκ ἔχει. ἀλλ' ἢ κατηγορίαν ἰσχυρὰν ἀπολογίας ὑπούσης, ὡς ἐπὶ τοῦ πορνοβοσκοῦ τοῦ τοὺς δέκα νέους κωμάζοντας ἐνεδρεύσαντος. ἐνταῦθα γὰρ ἐκλείπει ἡ ἀπολογία. τό, τε γὰρ τοῦ προσώπου ἄδοξον, τό, τε πλῆθος τῶν νέων, ὧν ἤρκεσαν, καὶ δύο ἢ τρεῖς πρὸς ἀναίρεσιν. τό, τε πρᾶγμα· ὅτι οὐδὲν ἐπαχθὲς ἦν τὸ κωμάζειν. οὐδὲ γὰρ ἐπεβούλευον ἢ ἔκλεπτον, ἤ τι τοιοῦτον ἄλλο ἐποίουν, ἵν' ἔχῃ πρὸς τοῦτο καταφεύγειν. τό, τε δόλῳ ἀνῃρῆσθαι αὐτοὺς πᾶσαν περιαιρεῖ ἀπολογίαν. κατηγορίαν μὲν οὖν ἰσχυρὰν ἀπολογίας ἀπούσης οὕτως. ἢ ἀπολογίαν μὲν ἰσχυρὰν, κατηγορίαν δὲ οὐδ' ὅλως. ὡς ἐπὶ τοῦ μειρακίου τοῦ ὡραίου, καὶ σώφρονος, ὃ ὁρώμενον ὑπὸ πολλῶν καὶ μὴ ἐνδιδόν. εἶτα ἐκείνων μὴ τυγχανόντων, καὶ ἑαυτοὺς βροχιζόντων, αὐτὸ ὑπεξελθὸν δὲ τοῦτο τῆς πόλεως μέχρι τοῦ εἰς ἄνδρας ἀφικέσθαι ὕστερον μετὰ τὴν ἐπάνοδον κρίνεται φόνου. καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸ σωφρονεῖν τὸ μειράκιον καὶ τοῖς μὲν, χαρίζεσθαι, τοῖς δ' οὔ. τό, τε ἀγνοεῖν ἐξ ἀρχῆς τὸ γινόμενον. εἶτα μετὰ τὸ γνῶναι ὑπεξελθεῖν ἄχρις ἀνδρωθῆναι. καὶ αὖθις κατελθεῖν. καὶ τὸ τοῦ πράγματος ἀνεύθυνον· ἀπολογίαν μὲν ἰσχυρὰν δίδωσι, κατηγορίαν δὲ οὐδαμῶς. τὸ δὲ τῷ πιθανῷ, δεῖ τὸ ἀπίθανον. ἀπίθανον δέ ἐστι τὸ τὴν κατηγορίαν παντελῶς ἐναντίαν τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος γίνεσθαι. οἷον, εἰ Σωκράτης ἐγκαλεῖτο πορνείας, ἢ Ἀριστείδης κλοπῆς. διαφόρους δὲ, δεῖ τὸ ἰσάζον. τοῦτο γὰρ ἔχει λόγους μὲν, τοὺς αὐτοὺς δέ. ἰσχυροὺς δὲ, δεῖ τὸ ἀντιστρέφον. ἀντιστρέφον δέ ἐστιν· ὅταν ὧν τις λέγει πρότερον τἀναντία ὕστερον λέγῃ. καὶ τὰ μὲν αὐτοῦ καταβάλλῃ, τοῖς δὲ τοῦ ἐναντίου πρὸς ἀπόδειξιν χρῆται. τὸ δὲ ἔτι ὅπερ ἐστὶ παρὰ τοῖς δικασταῖς καὶ ἑξῆς, δεῖ δύο φησὶ τὸ ἄπορον καὶ τὸ ἀδιώακτον. ἐν ἀμφοτέροις γὰρ τούτοις, τὸ πέρας καὶ ἡ τῶν δικαστῶν κρίσις ἐκλέλοιπεν. τό, τε γὰρ ἄπορον, αὐτὸ ἑαυτῷ ἔχει τὴν κατασκευὴν ἐναντίαν. τό, τε ἀδιώακτον, τὸ μάχεσθαι τῇ φύσει.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. χαρακτῆρα ἡμῖν καὶ εἰκόνα ὑπογράφει τῶν ζητημάτων Μινουκιανὸς φάσκων, ὅτι πᾶν πρόβλημα ἐκ τριῶν συνίσταται τούτων αἰτίου, συνέχοντος, κρινομένου. τὸ μὲν οὖν αἴτιόν ἐστιν, ἡ τοῦ κατηγόρου φάσις· οἷον· ἀπέκτεινας, ἢ ἱεροσύλησας, ἢ ὅτι δή ποτε ὑπάρχει τὸ ἔγκλημα, τὸ δὲ συνέχον, ἡ τοῦ φεύγοντος ἀπόφασις· οἷον, οὐκ ἐφόνευσα. τὸ δὲ κρινόμενον ἐν τοῖς δικασταῖς καταλείπεται, τὸ κρῖναι εἰ ἀπέκτεινεν. ὁ μὲν οὖν Μινουκιανὸς οὕτως. ὁ δὲ Ἑρμογένης εὐδιαιρετώτερόν πως καὶ ἀκριβέστερον τὸν περὶ τούτων ἡμῖν ἀποφαίνεται λόγον· δηλῶν συντόμως, καὶ ὡς ἐν κεφαλαίῳ καὶ γενικῶς τὰ ἀσύστατα καὶ ἀποκλείων ἔξω τῆς μορφῆς τῶν συνισταμένων, καὶ μέθοδον ἡμῖν διδοὺς τοῦ μὴ δὲ τὰ ἀσύστατα ἀγνοεῖν. δῆλον γὰρ ὅτι τὰ μὴ ἐμπίπτοντα τῷ κανόνι τῶν συνισταμένων, ἀσύστατά ἐστι. λοιπὸν λέγει τρόπους δι' ὧν γινώσκομεν ὅτι συνέστηκε, καὶ

τὸν

τὸν κανόνα ἡμῖν τῶν συνισταμένων καθολικῶς ὁρίζεται. τέσσαρα ταῦτά φησι προσεῖναι δεῖ τοῖς ζητήμασι. πρῶτον μὲν πρόσωπον καὶ πρᾶγμα ἐξεταζόμενον· ἢ τὸ ἕτερον. καλῶς δὲ ἐπηνωρθώσατο. ἐπειδή ἐστιν ὅτε λείπει μὲν ἐξέτασις προσώπου, τὸ δὲ πρᾶγμα κρινόμενον, συνίστησι τὸ ζήτημα. δεύτερον δὲ, τὸ τοὺς ἀντιδίκους ἀμφοτέρους λόγων εὐπορεῖν διαφόρων τε, καὶ πιθανῶν. καλῶς δὲ τὸ ἀμφοτέρους. οὐ γὰρ τὸ κρινόμενον πρόσωπον ἐν τῷ συνεστηκότι ζητεῖται μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ κατηγόρου. τρίτον δὲ, τὸ τοῖς δικασταῖς ἄδηλον εἶναι τὸ κρινόμενον καὶ μὴ προειλῆφθαι τὴν κρίσιν. τέταρτον δὲ, τὸ δύνασθαι πέρας λαβεῖν τὸ κρινόμενον. οἱ τέσσαρες δὲ οὗτοι τρόποι ὑπαινίττονται ἀσυστάτων τρόπους ἑπτὰ, ὡς ἐπιδείξομεν. διὰ μὲν γὰρ τοῦ εἰπεῖν τὰ ἔχοντα ἄμφω καὶ πρόσωπον καὶ πρᾶγμα κρινόμενον ἢ τὸ ἕτερον, δηλοῖ ὅτι τὰ μετέχοντα μήτε προσώπου, μήτε πράγματος κρινομένου, ἀσύστατα κατὰ τὸ ἀπερίστατον. ἀπερίστατον δέ ἐστι τὸ μὴ ἔχον μηδὲ μίαν περίστασιν· μηδὲ ἐξέτασιν, μήτε εὐπορίαν, μήτε ὕλην. διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν καὶ τοὺς ἐξ ἑκατέρου λόγους μέρους ἰσχυροὺς, ἐδήλωσεν, ὅτι μὴ ἔχον ἐξ ἑκατέρου μέρους ἰσχυροὺς λόγους ἀσύστατον κατὰ τὸ μονομερές. μονομερὲς γάρ ἐστιν, ἐν ᾧ τὸ μὲν ἕτερον τῶν προσώπων ἰσχύει τοῖς λόγοις, τὸ δὲ ἕτερον, παντελῶς ἀσθενεῖ. ἰστέον δὲ ὅτι ὑπὸ τοῦτο παραδέχεται καὶ τὸ ἑτερορρεπές. διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν κατὰ τὸ ἀπίθανον. ἀπίθανον γάρ ἐστι τὸ μὴ ἔχον πιθανοὺς λόγους, ὡς εἴ τις πλάσαι πορνοβοσκοῦντα Σωκράτην, ὅπερ καθάπαξ ἀπίθανον. ἐν τούτῳ δὲ εὑρίσκεται καὶ τὸ ἀδιώακτον. πολλῶν γὰρ ἀπιθάνων σύνοδος, ποιεῖ τὸ ἀδιώακτον ὡς μετ' ὀλίγον δηλώσομεν. διὰ δὲ τὸ εἰπεῖν διαφόρους διὰ τὸ ἰσάζον. ἐν αὐτῷ γὰρ οὐ διαφόρους προτείνουσι λόγους, ἀλλὰ τοὺς αὐτούς. διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν ἰσχυρούς, τὸ ἀντιστρέφον. ἀντιστρέφον γάρ ἐστιν· ὅταν τῶν ἀλλήλων οἱ ἀντίδικοι περιπίπτωσι λόγοις, οὗτος τῷ ἐκείνου κἀκεῖνος τῷ τούτου ὅ ἐστι περιπεσεῖν τοῖς ἀλλήλων. ἀντηλλάξατο γὰρ οὗτος τὰ ἐκείνου καὶ ἐκεῖνος τὰ τούτου. διὸ καὶ ἀντιστρέφον ἐκλήθη. εἰς πίστιν οὖν ἀσθενὲς τὸ τοιοῦτον, οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ἔτι πιστεύεται. ἐν τούτῳ εὑρίσκεται καὶ τὸ ἄδοξον. καὶ ἐν αὐτῷ γὰρ ὁ δικαστὴς οὐ καταδέχεται τὴν κρίσιν. διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν τὸ τῆς κρίσεως ἀφανές, δηλοῖ ὅτι τὸ μὴ ἔχον ἀφανῆ κρίσιν, οὐ συνίσταται κατὰ τὸ προειλημμένον, ἐν ᾧ προκατελήφθησαν οἱ δικασταί. διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν δυνάμενον πέρας λαβεῖν, ἀσύστατον κατὰ τὸ ἄπορον. ἄπορον γάρ ἐστι τὸ μὴ δυνάμενον πέρας λαβεῖν. δι' ὧν γὰρ προτρέπεις ἐν τῷ ἀπόρῳ, ἀποτρέπεις· καὶ δι' ὧν ἀποτρέπεις, προτρέπεις. οἷον Ἀλέξανδρος ὄναρ εἶδεν ὀνείρῳ μὴ πιστεύειν, καὶ βουλεύεται. ἐν δὲ τῷ λέγειν ἀνάγκην εἶναι καθάπερ ἐπὶ τρυτάνης ἐξ ἴσου τοῖς μέρεσιν εἶναι δικαιώματα. γελοῖον γὰρ τοῦτό γε. ἐπεὶ κἀν ταῖς ἀληθιναῖς ὑποθέσεσιν οὐ πάντα ἐξ ἴσου τὰ δικαιώματα. καὶ οὐ διὰ τοῦτο τὰ τῆς ὑποθέσεως ἀναιρεῖται. ἀλλ' ἀγωνιστικώτερον μὲν τὸ ἔχειν τὴν δύναμιν ἴσην, οὐ μὴν ἀσύστατον, εἰ μικρὸν τὸ ἕτερον ἰσχύει πλέον θατέρου. ἀλλ' ἐὰν μὲν καθάπαξ τὸ ἕτερον ἀσθενῇ, τὸ δὲ ἄλλο πᾶσαν ἔχῃ τὴν εὐπορίαν, τότε ἀσύστατον κατὰ τὸ μονομερές. ἐὰν δὲ ἀμφότερα μὲν ἰσχύῃ τὰ μέρη, πλέον δὲ θάτερον ἰσχύῃ θατέρου, συνέστηκε μὲν, ἔλαττον δὲ ἰσχύει τὸ ἓν μέρος. καλῶς δὲ εἶπεν τῷ πιθανῷ καὶ οὐ τῷ ἀληθεῖ. ἀμήχανον γὰρ ἑκατέρους τοῖς ἀληθέσι κεχρῆσθαι τοὺς ἀντιδίκους. εἰ γὰρ ἐναντία ἑαυτοῖς λέγουσι, πῶς δυνατὸν καὶ τοῦτον κἀκεῖνον ἀληθῆ λέγειν; τὸ τῆς κρίσεως ἀφανές. ἀφανὲς λέγει, τῇ ἐκβάσει. ὅτι δὲ ἀφανὴς ἡ ἔκβασις· τοῦτο καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους ἐπισημαίνεται. πρὸς ἅπαντα ἔρχονται τὰ δικαστήρια. οἱ μὲν δικασταὶ ἀγνοοῦντες ὅτῳ ψηφίσονται καὶ τὰ ἑξῆς. οἱ δὲ φεύγοντες μεθ' ἑαυτοῦ δείξων ἑκάτερος τὰ τῶν νόμων δίκαια ἰσχυρά. εἰ γὰρ δὴ πρὸ τῆς κρίσεως εἰδείη ὁ δικαστὴς τίνι θήσεται, πῶς οὐ

τιν ἄλλως πως συναχθήσεται δικαστήριον. σημειωτέον οὖν καὶ τοῦτο, ὅτι δεῖ συνεστηκέναι τῷ ἀγνοεῖν τὸ πέρας τὸν δικάζοντα. καὶ τίνι τὴν ψῆφον προσθήσεται. διανάμενον δὲ πέρας λέγει· ἀκολούθως καὶ τοῦτο· τί γὰρ ὄφελος ἀγῶνος τὸ πέρας ἄπορον ἔχοντος.

Τὰ δ' οὖν τινος τούτων ἐνδεᾶ, ταῦτα ἀσύστατά ἐστιν· εἰρήσεται δὲ καὶ κατ' εἶδος. ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τὰ καὶ ἑνὸς μόνου τῶν τεσσάρων ἀποδέοντα κανόνων, ἐν τοῖς ἀσυστάτοις τετάχθαι δίκαιον. διδάξας δὲ τὰ συνεστῶτα πάντα, διὰ τῆς ἀναιρέσεως τῶν συνεστώτων, εἰσήνεγκε τὰ ἀσύστατα. φησὶ γάρ· τὰ δ' οὖν τινος τούτων ἐνδεᾶ, ταῦτα ἀσύστατά ἐστι. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἀμέσων ἐναντίων, ἡ θατέρου ἀναίρεσις, θάτερον εἰσάγει· ὡς σκότος μὲν φῶς· ἢ τὸ ἔμπαλιν. τοῦτο δὲ ποιεῖν, διὰ τὸ τὰ μὲν συνεστῶτα θέσιν εἰσάγειν, ἄρσιν δὲ τὰ ἀσύστατα. φυσικῶς δὲ τὴν θέσιν τῆς ἄρσεως προηγεῖσθαι. Ἐζήτησαν δέ τινες τί δήποτε περὶ διαιρέσεως συνεστώτων ἐπαγγειλάμενος ζητημάτων ποιεῖσθαι τὸν λόγον, νῦν ὥσπερ ἐπιλαθόμενος, τὸ μὲν ἐπάγγελμα ἀνεβάλετο· περὶ δὲ τῶν ἀσυστάτων δὲ οὐδὲν δέον ποιεῖται τὴν διδασκαλίαν. καίτοι ἀχρήσιμα ταῦτα, καὶ ἀνωφελῆ· τὰ δὲ συνεστῶτα, χρειώδη, καὶ ἐπωφελῆ. λέγομεν οὖν πᾶν τὸ μὴ ὂν φύσει, πρότερόν ἐστι τοῦ πραττομένου· ἐκ γὰρ τοῦ μὴ εἶναι, τὸ πραττόμενον συνίσταται· ἐκ τῶν ἀσυστάτων, τὰ συνεστηκότα φωρώμεθα· ἀναλογεῖ μὲν τοῖς μὴ οὖσι τὰ ἀσύστατα, τοῖς δὲ πραττομένοις τὰ συνεστηκότα. ἄλλως τε δὲ καὶ ὅτι ἔδει ἀπὸ τῶν ἁπλουστέρων χωρῆσαι καὶ ἐπὶ τὰ πολυϋλότερα· πολυϋλότερα δὲ τὰ συνεστηκότα τῶν ἀσυστάτων· τὰ μὲν γὰρ πολυειδῆ καὶ διάφορα· τὰ δὲ ἀσύστατα μονοειδῆ· ἑνὸς γὰρ ἐλλειπομένου τῶν τελῶν αἰτίου φημὶ ἢ συνέχοντος ἢ κρινομένου ἀσύστατον γίνεται. ἀκολούθως οὖν τὰ μονοειδῆ, καὶ ἐν γνωριζόμενα κανόνι καὶ σαφῆ πρὸς ἐξέτασιν, τῶν πολυϋλοτέρων προτέτακται· ὡς ἂν σαφής τε ὁ λόγος αὐτῷ ἐκ τούτου εἴη. καὶ τῇ τῶν ἐναντίων ἐπιγνώσει, τὰ ἐναντία διαδηλότερα γένοιτο· τῇ γὰρ τῶν ἐναντίων παραθέσει, τὰ πράγματα κρίνεται· καὶ πρὸ τῶν συνεστώτων τὴν τούτων εἰσάγει διδασκαλίαν· πῆ μὲν δι' ὁρισμοῦ· πῆ δὲ καὶ διὰ τῆς τῶν καθ' ἕκαστα προσαγωγῆς, ἣν καὶ κατ' εἶδος καλεῖ σοφοῦ τι ποιῶν καὶ προμηθοῦς διδασκάλου. οὔτε γὰρ τὸ ὄνομα ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ ὑποκειμένου ποιεῖ· οὔτε ὁ λόγος κἂν εἰς τὰ μόρια διέξεισιν, ἔστ' ἂν καὶ ἡ πεῖρα αὐτὴ μαρτυρήσῃ διὰ τῆς αἰσθήσει, οἷς δὲ καὶ παραδείγματι· ὃ δηλοῦν βούλεται τὸ εἰρήσεται δὲ καὶ κατ' εἶδος. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἐπειδὴ ὥσπερ φησὶ τὰ χολοβαφῆ χαλκώματα περιέχει χρυσοῦ χρῶμα καὶ ποιεῖ ἄγνοιαν, οὕτω φησὶ καὶ τῇ ὁμοιότητι ἐγγίνεται πλάνη, καὶ νομίζει τις ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος συνίστασθαι τὰ ἀσύστατα. διὰ τοῦτο λέγει καὶ κατὰ εἶδος τῶν ἀσυστάτων πρὸς κρίσιν ἀκριβῆ, καὶ λέγει ἑκάστου τὸ ὄνομα· τὸν ὅρον· τὸ παράδειγμα· ἵνα ἐκ πάντων βεβαιώσῃ τῶν ἀσυστάτων τὴν γνῶσιν.

Καὶ πρῶτον μὲν ἀσυστάτων εἶδος τὸ μονομερές· ᾧ καὶ τὰ τῶν λόγων μὴ ἑκατέρωθεν ἰσχυρά· οἷον, πορνοβοσκὸς δέκα νέους κωμάζοντας, ἐπὶ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ὄρυγμα ποιήσας, ὑποδεξάμενος, ἀπέκτεινε καὶ φόνου φεύγει.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Παρὰ τὸν δεύτερόν ἐστι τοῦτο κανόνα· οὐ γὰρ ἔχει τὰς ἐξ ἑκατέρου μέρους δικαιολογίας ἐρρωμένας ὅπερ ἐκεῖ παρήγγελεν, ἀλλὰ θατέρῳ τοῖν μεροῖν τὴν πᾶσαν ἰσχὺν προσνέμει τῶν λόγων. ἰστέον δὲ ὡς ὁ Ἀκύλας τὸ παρὸν κατὰ τὸ πορνοβοσκὸν παράδειγμα, τὸ κατὰ πρόσωπον ἄδοξον τόπον φησὶν εἶναι.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ὥσπερ ἐπὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν προσώπων τῆς διαιρέσεως ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων ἤρξατο, οὕτως κἀνταῦθα ἀπὸ τῶν ἀπορωτέρων· τὰ γὰρ

Naturaliter ἄρσιν praecedit θέσις

Quod nō est naturaliter prius est eo quod fit

De causis inconsistentib[us]

Acylas

.: & rectissime quidē mea sententia

γὰρ μονομερῆ ἀπορώτερα καὶ τῶν ἀπεριστάτων. ὁ γὰρ μὴ παντάπασι φθέγγεσθαι δυνάμενος ὡς ὁ πορνοβοσκὸς ἀπορώτερος τοῦ ὡς πατρὸς πῶς φθεγγομένου· κἂν γὰρ αἰτίαν μὴ ἔχῃ τῆς τοῦ υἱοῦ ἀποκηρύξεως· ἀλλ' οὖν ὡς πατὴρ ὑπὲρ ἐξουσίας ἐπείληπτο. Ἰστέον μέντοι, ὡς οὐ μόνον ἀπὸ τοῦ φεύγοντος τὸ μονομερὲς ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ κατηγόρου εὑρίσκεται. ὡς ἐπὶ τοῦ σώφρονος μειρακίου ὡς ἔφθη μὲν ἐπιόντος. ἔστι δὲ ἀσύστατον τοῦτο· τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ φεύγοντος, τοῦ συνέχοντος ἐκλείποντος· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ κατηγόρου, τοῦ αἰτίου· ὥστε τὸ μονομερὲς γίνεται ἢ τοῦ συνέχοντος ἢ τοῦ αἰτίου ἐλλείποντος. οὐκ ἠγνόησε δὲ ὁ Ἑρμογένης τὸ ἀπὸ τοῦ κατηγόρου μονομερὲς ὥς τινες φιλονεικοῦσιν, ἀλλ' ἠρκέσθη ἐν παραδείγματι, ὅπερ ἴσως οὖν χαρακτηρίσαι τὸν λόγον. ἐπεὶ ὅτι οἶδε τοῦτο, δῆλον ἀφ' ὧν φησιν· ᾧ τὰ τῶν λόγων μὴ ἑκατέρωθεν ἰσχυρά. τὸ γὰρ ἑκατέρωθεν πάντως ἐπαμφοῖν· τοῦ τε διώκοντος τοῦ τε φεύγοντος λαμβάνεται· ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἀφωρισμένως. Ἰστέον δὲ ὡς ταῦτα τὰ μονομερῆ δύναται καὶ συνεστῶτα γενέσθαι, εἰ τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ φεύγοντος τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα ἐναλλάξει, οἷον ἀντὶ τοῦ πορνοβοσκοῦ στρατηγόν· τὸ γὰρ τοῦ προσώπου ἔνδοξον, οὐχ ἑτοίμην τὴν διαβολὴν ποιήσει. ἔχει γὰρ τὴν ἀγανάκτησιν διὰ τὴν ὕβριν. καὶ ἡ τῶν διωκόντων ποιότης παρέχει τὴν ἐξέτασιν διὰ τὸ πλῆθος τῶν φόνων. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ διώκοντος, εἰ ἀπὸ τοῦ ἐνδόξου εἰς ἄδοξον ἀμειφθείη τὸ πρόσωπον. εἰ γὰρ τὸ σῶφρον μειράκιον τοῖς μὲν τῶν ἐραστῶν λεχθείη χαρίζεσθαι, τοῖς δὲ οὔ, ἔνοχον ἔσται ὡς ἄδοξον τῆς τῶν βροχισάντων αὐτοὺς ἀναιρέσεως. ἔχει γὰρ κατηγορίαν τὸ προδιαβεβλῆσθαι τὸ πρόσωπον, καὶ πρὸς ἀσέλγειαν ἐνίους αὐτὸ ἐκδεδωκέναι.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἔστι τὰ γενικώτατα εἴδη τῶν ἀσυστάτων δύο· ἢ γὰρ τὰ ἐναργῆ, καὶ αὐτόθεν δῆλα, οὐ ζητεῖται· οἷον ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ οὐ ζητοῦμεν εἰ ἡμέρα ἐστίν· ἢ τὰ ἀδύνατα εὑρεθῆναι· οἷον, οἱ ἄρτιοι οἱ ἀστέρες. λείπεται λοιπὸν εἶναι ζητήματα ἐκεῖνα· ἃ καθ' ἑαυτὰ μὲν ἄγνωστά ἐστιν, ἀπὸ δὲ ζητήσεως εὑρεθῆναι δύναται. προτέτακται δὲ τὸ μονομερὲς τῶν ἄλλων, ὅτι ἑκάτερον πρόσωπον οὐκ ἔχει τὴν ἴσην χορηγίαν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν πάντων κύριόν ἐστι τῶν λόγων· τὸ δὲ ἄλλο παντελῶς οὐδὲν ἔχει εἰπεῖν. ἐν τοῖς ἄλλοις ἀσυστάτοις ἔχει τι λέγειν ἑκάτερον πρόσωπον, ἀλλὰ καθ' ἕτερόν τι ἀσύστατον διὰ τὸ μὴ πιθανὸν εἶναι τὸν λόγον, ἢ δι' ἄλλο τι. πάνυ δὲ ἀσύστατον· ὅταν μὴ ἔχῃ τί λέγειν καθάπαξ θάτερον πρόσωπον· οἷον ὁ πορνοβοσκός. ἔχει μὲν γάρ τι λέγειν, τὸ κωμάζειν τοὺς νέους· ἀλλὰ διὰ τὴν ποιότητα τοῦ προσώπου, ἀσύστατόν ἐστιν. καὶ γὰρ ἔπραττον οἱ νέοι τοῦτο, ἐφ' ᾧ ὥσπερ ἥδεται ὁ πορνοβοσκός. εἰ δὲ ἦν στρατηγὸς ὁ ποιήσας τὸ ὄρυγμα, εἶχε λόγον, ἐνδόξου τοῦ προσώπου ὄντος. ἔστι δ' ὅπου πάλιν ὁ μὲν κατήγορος ἀπέκλεισται λόγων, ὁ δὲ φεύγων πᾶσαν ἔχει τὴν ἐξέτασιν ὡς ἐπὶ τούτου. νόμος τὸν ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι. μειράκιον ἡταιρηκὸς κωλύει ὁ στρατηγὸς πολιτεύεσθαι· καὶ κρίνει αὐτὸν ὕβρεως τὸ μειράκιον· οὐκ ἔχειν οὐδὲν λέγειν. ὁ δὲ στρατηγὸς, πολλὴν εὐπορίαν ἔχει κατὰ τούτου τὴν ἐκ τῆς ἑταιρήσεως.

Δεύτερον, τὸ ἰσάζον δι' ὅλου· οἷον, δύο νέοι πλούσιοι ἑκάτεροι ὡραίας ἔχοντες γυναῖκας, κατὰ ταυτὸν πεφωράκασιν ἐξιόντας ἀλλήλους ἐκ τῶν ἀλλήλων οἰκιῶν καὶ μοιχείας ἀλλήλοις ἀντεγκαλοῦσιν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τοῦτο παρὰ τὸν πρῶτον κανόνα ἐστίν· οὔτε γὰρ πρόσωπα οὔτε πράγματα ἔχει κεκριμένα· ἀλλὰ τῷ ἰσάζειν, ἀσύστατον ποιοῦσι τὴν κρίσιν. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Καλῶς τὸ δι' ὅλου. ἓξ γὰρ ὄντων τῶν περιστατικῶν· προσώπου· πράγματος· αἰτίας· χρόνου· τόπου· τρόπου· εἰ μικρά τις τούτων ἐμπέσοι διαφορά, συνεστὼς ποιήσει τὸ ζήτημα. ἐπὶ προσώπου μὲν, εἰ ὁ μὲν πλούσιος, ὁ δὲ, πένης ἢ νέος ἢ πρεσβύ

Causae inconsistentes

De quaestionibus

Aequale

Circumstantiae sex

Persona

Res

Causa

Tempus

Locus

Modus

της. τοῦ χρόνου δέ, εἰ τὸν μέν, ἐν νυκτί, τὸν δέ, ἐν ἡμέρᾳ εἴποιμεν πεφωρακέναι ἀλλήλους. ἔτι τόπου δέ, οἷον ὁ μὲν ἐν βαλανείῳ, ὁ δὲ ἐν οἰκίᾳ. ἔτι τρόπου δέ, οἷον ὁ μὲν ταῖς θεραπαινίσι διαλεγόμενος. ὁ δέ, αὐτοπροσώπως. αἰτίας δέ, οἷον κάλλους. πράγματος δέ. εἰ ὁ μέν, ὑβρίζων ὁ δέ, φιλῶν. καλῶς οὖν τὸ δι' ὅλου προσκεῖται. ὅτι ὀλίγη τις ἐμπεσοῦσα τούτων διαφορά, συνεστῶσαν ποιήσει τὸ ζήτημα. εἰκότως δὲ ταῦτα δευτέραν ἔχειν τάξιν. κοινωνεῖ γὰρ τῷ μονομερεῖ τοῦτο. καὶ λόγους οὐκ ἔχει. καὶ ὅτι ὥσπερ διπλοῦν μονομερὲς ἂν εἴη. παρ' οὐδετέρου γὰρ μέρους λόγοι εὑρίσκονται. τούτῳ δὲ διαφέρει τῷ ἐν μὲν τῷ μονομερεῖ, ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους πάντη μὴ εἶναι λόγον. ἐνταῦθα δὲ εἶναι μέν, ἀχρήστους δὲ τῷ τοὺς αὐτοὺς εἶναι. ἐλλείποντες τοῦ κρινομένου. ὁ γὰρ δικαστὴς ταῦτα λεγόντων ἀμφοτέρων, ἀπορεῖ πρὸς τὴν κρίσιν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Καλῶς τὸ δι' ὅλου. τουτέστι κατὰ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα. καὶ τὸ κατ' αὐτὸν δὲ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἵνα μηδὲν παρὰ τὸν καιρὸν διαφορά τις γένηται. οἷον ὁ μέν, νύκτωρ, ὁ δὲ μεθ' ἡμέραν. δύναται γὰρ ὁ ἕτερος λέγειν. οὐκ ἂν μεθ' ἡμέραν ταῦτα ἐποίουν. ἡ δὲ νὺξ μᾶλλον πρὸς μοιχείαν ἁρμόττει. ἄλλο παράδειγμα τοῦ ἰσάζοντος. δύο κατὰ ταυτὸν ἔτι ἐκβάλλοντες σκοπόν, ἡμαρτον μὲν ἀμφότεροι τοῦ σκοποῦ. βάλλουσιν ἀλλήλους, καὶ κρίνουσιν ἀλλήλους. ἔστι δὲ εὑρεῖν καὶ κατὰ αἴτησιν δωρεᾶς ἰσάζον. οἷον δύο κατὰ ταυτὸ ἀριστεύσαντες, αἰτοῦσι τὸν ἀλλήλων θάνατον.

Τρίτον, κατὰ τὸ ἀντιστρέφον. οἷον ἀπαιτεῖ τις δάνειον καὶ τόκους. ὁ δὲ παρακαταθήκην φάσκων ἔχειν. οὐκ ὀφείλειν ἔλεγε τόκους. μεταξὺ πεποίηται χρεῶν ἀποκοπὰς ὁ δῆμος. καὶ ὁ μέν, ὡς παρακαταθήκην ἀπαιτεῖ, ὁ δὲ ὡς χρέως οὐκ ὀφείλειν ἔλεγεν. ἐνταῦθα γὰρ οὔτε διάφορα, οὔτε ἰσχυρὰ τὰ τῶν πίστεων αὐτοῖς. περιτρεπτοὶ γὰρ τοῖς ἑαυτῶν ἄμφω γεγόνασι λόγοις. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Καὶ τοῦτο παρὰ τὸν δεύτερον κανόνα ἐστίν. οὐ γὰρ ἰσχυρὰ τὰ τῶν πίστεων αὐτοῖς, ἀλλὰ σαθρότατα. διαφέρει δὲ τοῦ ἰσάζοντος. ὅτι ἐκεῖ μὲν τοῖς ἀλλήλων, ἐνταῦθα δὲ τοῖς ἑαυτῶν οἱ δικαζόμενοι περιπίπτουσι λόγοις. ἀντιστρέφουσι γὰρ καὶ ἐναλλάττουσι τοὺς λόγους. ὃ γὰρ ἔλεγεν ὁ κατήγορος πρότερον, πάλιν λέγει, καὶ διὰ τοῦτο ἀντιστρέφον καλεῖται. ἔστι δὲ ἀσύστατον, κατὰ τὸ κρινόμενον. καὶ γὰρ ὑφίσταται μὲν τὸ συνέχον καὶ αἴτιον, ἀπορεῖ δὲ πρὸς τὴν κρίσιν ὁ δικαστής. συσταίη δ' ἂν τῷ προσδιορισμῷ τῆς ποιότητος. οἷον ἵν' οὕτως ὁρίσωμεν. ἀπαιτεῖ τις δάνειον καὶ τόκους. ὁ δέ, ἀργύρειον μὲν ἔχειν ὁμολογεῖ τόκους δὲ οὔ, ἀλλ' οὐδὲ δάνειον. προσδιορισμὸς γὰρ τοῦτό ἐστι τῆς ποιότητος. τρίτην δὲ τάξιν εἴληφε τοῦτο. ἐπεὶ δοκεῖ πως ἔχειν λόγους. καὶ τοῦτο τοῦ ἰσάζοντος διενήνοχε. κοινωνεῖ μὲν γὰρ καὶ αὐτὸ τῷ μονομερεῖ, καὶ τῷ ἰσάζοντι. τῷ μὲν μονομερεῖ, κατὰ τὸ μὴ ἐξεταζομένους ἔχειν τοὺς λόγους, διαφέρει δὲ ἀμφοτέρων. τοῦ μὲν προτέρου ὅτι εἰ καὶ ἀχρήστους, ἀλλ' οὖν παρ' ἑκατέρου μέρους ἔχει λόγους. τοῦ δὲ δευτέρου, ὅτι οὐ τοὺς αὐτούς, ἀλλὰ διαφόρους ἔχει λόγους, καὶ ὅτι τὸ μὲν δεύτερον ἅμα καὶ ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ τοὺς λόγους ἔχει γινομένους. ἐν δὲ τούτῳ, ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ χρόνῳ. καὶ ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἐξισάζουσι, τοῖς ἀλλήλων χρῶνται λόγοις. πρὸς μὲν ἀλλήλων ἀναστροφήν, οὐ μέντοι καὶ ἑαυτῶν. ἐν δὲ τοῖς ἀναστρέφουσι πρὸς ἀναστροφὴν αὐτῶν ὁρᾷ τὰ παρ' ἑκατέρου λεγόμενα. ζητεῖται δὲ εἰ διαφέρειν ἀποδέδεικται τὸ ἀντιστρέφον τοῦ ἰσάζοντος, πῶς ἐνταῦθα αὐτός φησιν, ὅτι οὐ διάφορα, οὐδὲ ἰσχυρὰ τὰ τῶν πίστεων. φαμὲν οὖν ὡς διὰ τοῦτό φησιν οὐ διάφορα, ἐπειδὴ οἷς ὁ διώκων ἰσχυρίζεται πρότερον, τοῖς αὐτοῖς πάλιν ὁ φεύγων, τοῖς αὐτοῖς μετὰ ταῦτα ὁ διώκων. καὶ τοῖς ἀλλήλων ἐκ τούτων ἁλίσκονται [illegible]. διὸ καὶ τὰ διάφορα κατὰ

æquale genus causæ sic reperta aliqua differentia in circumstantijs consistit

Æquale & vnius differunt

Conuertibile.

Conuertibile & æquale differunt.

προσδιορισμός

Quæstio

ταὐτὸν ὄντα, οὐ διάφορα μετὰ βραχὺ εὑρίσκεται. ἀμείβουσι γὰρ τῇ τάξει τοῦ χρόνου καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις. διάφορα δὲ μὴ ὄντα, οὐδὲ ἰσχυρά ἐστιν. οὐδὲ γὰρ ἐπάγονται τὸν ἀκροατήν, τὰ οἰκεῖα ἀρνούμενος ἕκαστος καὶ ἔτι τὰ τοῦ ἀντιδίκου καταφεύγων. ἄλλοι δέ φασιν, ὡς οὐ διάφορα εἶπεν, ἀλλ' οὐχὶ οὐ πολλά, ὅτι γὰρ οὐ πολλά, ἐνταῦθα γνωστέον. ὁ μὲν γὰρ παρακαταθήκην ἀπαιτεῖ καὶ μιᾷ ἀποδείξει χρῆται τῷ λέγειν, ὅτι, σὺ εἶπας. ὁ δὲ δάνειον ὁμολογεῖ, καὶ ἰσχυρίζεται τὸ σὺ εἶπας καὶ αὐτός.

Τέταρτον κατὰ τὸ ἄπορον. οὗ μὴ ἔστι λύσιν εὑρεῖν μηδὲ πέρας. οἷον Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς ὄναρ εἶδεν ὀνείροις μὴ πιστεύειν, καὶ βουλεύεται. ὅτι γὰρ ἂν συμβουλεύῃ τις ἐνταῦθα, τὸ ἐναντίον αὐτῷ περανεῖ. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἀδιαφόρως χρῆται τῇ τάξει τῶν ἀσυστάτων. καὶ λαμβάνει τέταρτον εἶδος κατὰ τὸ ἄπορον, ὅπερ ἐν τῷ ὁρισμῷ τελευταῖον ἔθηκε. γίνεται δὲ τὸ ἄπορον, ἡνίκα τις τοῖς ἰδίοις ἐναντιοῦται λογισμοῖς, καὶ ἄλλο παρ' ὃ βούλεται κατασκευάζει. οἷον ἵν' ᾖ τὸ κατασκευαζόμενον τῇ κατασκευῇ ἐναντίον. ὅτ' ἂν γὰρ συμβουλεύῃ ὅτι τοῖς ὀνείροις δεῖν πείθεσθαι, αὐτῷ τῷ νῦν ὀνείρῳ ἠπίστησας, ὅτ' ἂν δὲ μὴ πείθεσθαι, αὐτῷ ἐπίστευσας τῷ συμβουλεύοντι μὴ πείθεσθαι. κοινωνεῖ δὲ καὶ τοῦτο τοῖς προλαβοῦσι, τῷ ἀχρήστους ἔχειν τοὺς λόγους. διαφέρει δὲ τοῦ, τε ἰσάζοντος, καὶ τοῦ ἀντιστρέφοντος. τοῦ μὲν ἰσάζοντος, ὅτι οὐ τοὺς αὐτοὺς ἔχει λόγους, οὐδὲ τοὺς ἴσους. τοῦ δὲ ἀντιστρέφοντος, καθὸ ἐν μὲν τῷ ἀντιστρέφοντι, τοῖς ἰδίοις λόγοις ἐναντιοῦνται. καὶ γὰρ τὰ προειρημένα ἀρνούμενος ἔτι τὰ τοῦ ἐναντίου καταφεύγει. ἐν δὲ τῷ ἀπόρῳ ὁ διώκων, διάφορόν τε ἔχει τὴν ἐξέτασιν. καὶ ἐκ διαφόρων γινομένην ἀποδείξεων κατασκευάζεσθαι. ὅ, τε γὰρ συμβουλεύων πείθεσθαι, πολλὰ καὶ ἱκανὰ πρὸς ἀπόδειξιν ἔχει τοῦ πεῖσαι. ὅ, τε μὴ πείθεσθαι ὁμοίως. τὸ δὲ πέρας τῆς συμβουλῆς ἑαυτῷ ἐναντιούμενον, οὐκ ἔχει τὴν κατασκευήν. οὐ γὰρ οἱ λόγοι πίστιν οὐκ ἔχουσιν ἐνταῦθα, ἀλλὰ τὸ κατασκευαζόμενον ἐναντίον ὂν τοῖς κατασκευάζουσι τὴν ἀπορίαν δίδωσι τῷ ἀκροατῇ. ἐν δὲ τῷ ἀναστρέφοντι ἐν ἑτέρῳ, καὶ ἑτέρῳ καιρῷ συμβαίνει τὸ ἐναντίωμα. ὅμοιον τούτῳ, καὶ τὸ κατὰ κόρακα καὶ Τισίαν, καὶ ὁ κροκοδειλίτης, ἀλλὰ καὶ τὸ τοιοῦτο πλάσμα. μάντεως θυγάτηρ ὑπὸ λῃσταῖς ἐγένετο. ἦλθεν ὁ μάντις αἰτῶν τὴν παῖδα. οἱ δέ, ὤμοσαν αὐτῷ δώσειν εἰ τἀληθῆ μαντεύσαιτο περὶ τοῦ πότερον λήψεται ἢ οὔ. ὁ δέ, οὐ λήψομαι ἔφη, καὶ βουλεύονται οἱ λῃσταί. εἰ γὰρ δοῖεν αὐτῷ τὴν κόρην, ψευδομένῳ δώσουσιν. ἔφη γὰρ οὐ λήψομαι. εἰ δὲ μὴ δοῖεν, οὐκ εὐορκήσουσιν. ἀληθεύοντι μὴ πληροῦντες τὰς ὑποσχέσεις. συσταίη δ' ἂν ταῦτα πάντα τὸν ἐκ τοῦ χρόνου λαβόντα διορισμόν. οἷον, τὸν μὲν κατὰ Ἀλέξανδρον ὄνειρον οὕτως. ὄνειρον Ἀλέξανδρος εἶδεν τοῖς μετὰ ταῦτα ὀνείρασιν, ἢ τοῖς μεθ' ἡμέραν μὴ πιστεύειν. τὸ δὲ κατὰ Τισίαν καὶ κόρακα. εἰ λέγοι εἰ ἔσω τῶν δύο ἐτῶν νικήσω τὴν πρώτην δίκην. τὸ δὲ ἔτι τοῦ μάντεως. εἰ εἴποι σήμερον δὲ οὐκ ἀποδοίη τε αὔριον δέ. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Τοῦτο ἀκριβῶς παρὰ τὸν τέταρτόν ἐστι κανόνα, οὐ γὰρ δύναται πέρας λαβεῖν. αὐτόθεν ἀπὸ τῆς προσηγορίας πρόδηλον τὸ λεγόμενον. δεῖ γὰρ τὸ σύμβουλον τοιοῦτον εἶναι, ὥστε καὶ συμβουλεύειν περὶ τῶν δυναμένων πέρας λαβεῖν. οἷον βοηθῆσαι Ὀλυνθίοις, ἢ πείσασθαι πολεμίοις ἢ ἄλλο ὅ, τι περὶ οὗ πρόκειται ἡ συμβουλή, εἰ γὰρ μὴ οὕτως ἔχει, ματαία ἡ συμβουλὴ τέλος μὴ ἔχουσα. ἐνταῦθα δὲ ἑκάτερος τῶν συμβούλων εἰς ἐναντίον τῷ σκοπῷ πέρας τελευτήσει. εἰ μὲν γὰρ τῷ φανέντι ὀνείρῳ πείθεσθαι συμβουλεύσει, ἐναντιώματι μεγάλῳ περιπεσεῖται. οἷς γὰρ κελεύσει πεισθέντα τῷ φανέντι. καὶ ἄλλως εἰ μὲν λέγει ὁ σύμβουλος ὅτι δεῖ πείθεσθαι τῷ φανέντι. ἀπιστεῖν τοῖς ὀνείροις πέπεισαι

Colligitur hinc χρέος καὶ δάνειον idē esse

Crocodilites qd sit nota pro qstualia no.

Consultandū de rebus quæ possit habere fidem

τὸ κατὰ κόρακα καὶ Τισίαν

Crocodilites nota qd sit. quod hinc optime percipies

itaq: neutro modo possunt nō fallere fidē. utrā. n. fecerint nō præstabunt promissa

πάλιν. ὀνείρῳ μὴ πιστεύειν συμβουλεύων. εἰ δὲ πάλιν λέγει, ὅτι δεῖ πιστεύειν ὀνείροις, τί ἡ πίστις τῷ φανέντι. καὶ ἄλλως εἰ μὲν λέγει ὁ σύμβουλος, ὅτι δεῖ πείθεσθαι τῷ φανέντι. καλὸν γοῦν τὸ πείθεσθαι τῷ ὀνείρῳ· διὰ γὰρ τούτου σημαίνουσιν ἡμῖν οἱ θεοὶ περὶ ὧν βούλονται, τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ πάντων ὀνείρων ἰσχύει. οὐκοῦν πᾶσι πείθεσθαι δεῖ τούτῳ τῷ λόγῳ. εἰκότως οὖν ἄπορον ἐκλήθη. ἄπορον γάρ ἐστιν. ἐν ᾧ τὸ ἐναντίον οὗ βούλεταί τις κατασκευάζει. καὶ δι' ὧν τις προτρέπει, ἀποτρέπει. καλεῖται δὲ καὶ μαχόμενον. διαφέρει δὲ τοῦ ἀντιστρέφοντος. ὅτι ἐν μὲν τῷ ἀντιστρέφοντι τοῖς ἑαυτῶν μόνον λόγοις ἐναντιούμεθα, οὐ τῷ βουλήματι τῷ ἑαυτῶν ἀντιπίπτομεν. καὶ θάτερον θατέρου ἀναιρετικὸν γίνεται. τῷ μὲν γὰρ ἀπαιτοῦντι τὸ δάνειον σκοπὸς ἦν τὸ ἀπολαβεῖν τὰ χρήματα. καὶ οὐ μάχεται τῇ γνώμῃ τῇ ἑαυτοῦ, εἴτε παρακαταθήκην, εἴτε δάνειον λέγει. ἐν δὲ τῷ ἀπόρῳ ἐὰν εἴπῃς μὴ πιστεύειν, πιστεύεις τῷ φανέντι. καὶ ἐν τούτῳ τὰ ἐναντία τῇ βουλήσει περαινοῦμεν. οὐ τῷ λόγῳ. ὅρα δὲ πῶς φησι πρῶτον μὲν τὸ ὄνομα ἄπορον, οὗ μὴ ἔστι πέρας εὑρεῖν. καὶ μετὰ ταῦτα, τὸ παράδειγμα. εἴπομεν δὲ καὶ ἄλλο παράδειγμα παρὰ τὸ κείμενον. ἔγραψέ τις ψήφισμα, μὴ κυρωθέντος αὐτοῦ. γράφει ἕτερον, ὥστε μὴ πιστεύειν ψηφίσματι. εἰ γὰρ πεισθείημεν αὐτῷ λέγοντι, εὑρισκόμεθα τῷ αὐτοῦ πιστεύσαντες. εἰ δὲ βεβαιώσομεν τὸ μὴ πιστεύειν, τὸ παρ' αὐτοῦ γραφὲν ἀναιροῦμεν.

Πέμπτον κατὰ τὸ ἀπίθανον, οἷον εἰ Σωκράτη τις [illegible] πορνοβοσκοῦντα. ἢ Ἀριστείδην ἀδικοῦντα. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Καὶ τοῦτο παρὰ τὸν δεύτερόν ἐστι κανόνα. οὐ γὰρ ἐκ πιθανῶν σύγκειται λόγων, ἀλλὰ ταῖς πάντων ἀκριβῶς ἐναντίων δόξαις, οὐ συνᾴδοντα λέγειν ἐπιχειρεῖ. τριῶν δὲ ὄντων περὶ ἕκαστον τῶν πραγμάτων. χρήσεως, καὶ φύσεως, καὶ δόξης, τὰ μὲν δύο τῷ ῥήτορι ἀπονενέμηται, χρῆσις, καὶ δόξα. φύσις δὲ τοῖς φιλοσόφοις. αὐτῶν δὲ τῶν δύο τῶν παρὰ τοῖς ῥήτορσι, κυριώτερον τὸ τῆς χρήσεως, ἀπὸ γὰρ αὐτῆς καὶ ἡ δόξα ἀναφαίνεται. εἰ γὰρ καὶ τὰς φύσεις οὐκ ἐπιζητοῦσι τῶν πραγμάτων, ἀλλ' οὖν ἐκ τῆς χρήσεως οἶμαι τὸ δέ τι εἶναι τοῦδε τοῦ πράγματος νομίζουσιν, ἢ οὐ νομίζουσι. διό περ τὸ ἄπορον πρῶτον ἔταξε τοῦ ἀπιθάνου. ὡς τὸ μὲν, ἀπὸ τῆς χρήσεως ἔχον τὴν βλάβην, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς δόξης. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἀσθενησάντων τῶν ἀσυστάτων, ἐπὶ τὰ μᾶλλον ἔχοντα λόγον χωρεῖ. σκόπει γὰρ, ὅτι τὸ μὲν μονομερὲς, ἐκ τοῦ ἑνὸς ἐστὶ πάντη ἐλλελειμμένον. τὸ δὲ, ἐξισάζον ἔχει μὲν δι' ἑκατέρου λόγους, τοὺς αὐτοὺς δέ. τὸ δὲ ἀντιστρέφον. ἔχει μὲν διαφόρους λόγους καὶ τοὺς αὐτοὺς, πίστιν δὲ οὐκ ἔχοντας. τὸ δὲ ἄπορον, καὶ λόγους ἔχει, καὶ οὐ τοὺς αὐτοὺς, καὶ πίστιν δεχομένους. ἐκ δὲ τοῦ κατασκευαζομένου τὸ ἀσύστατον. τὸ δὲ ἀπίθανον ὕλην ἔχει πάντων πλείονα, διὸ καὶ σχεδὸν συνέστηκεν. ὥστε καλῶς ἤδη εἴρηται. ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἐξεταζομένων προσώπων καὶ πραγμάτων, ἀπὸ τῶν πολυυλωτέρων διεχώρησεν ἐπὶ τὰ ἀπορώτερα καὶ ἀσθενέστερα, οὕτω πάλιν ἐνταῦθα ἀπὸ τῶν ἀπορωτέρων ἐπὶ τὰ εὐπορώτερα. ὡς γὰρ ἐκεῖ τὸ συνεστάναι χαρακτηριζόμενα ἐπεζήτει τὰ πλείονα σύστασιν χορηγοῦντα προτάττειν, οὕτω κἀνταῦθα τὰ τῷ ἀσυστάτῳ τὸ ἑαυτοῦ εἰληχότα γνώριμον. τὰ ἀπορώτερα τῶν εὐπορωτέρων προτιθέναι φιλεῖ. ταύτῃ τοι καὶ τοὺς τοῦ κανόνος τέσσαρας προσδιορισμοὺς, οὐ κατὰ τάξιν ἐπὶ τῶν ὑποδειγμάτων φυλάττειν, ἀλλὰ φύρδην, καὶ ἀναμὶξ, ὡς ἂν ἡ χρεία τῶν ἀσυστάτων τὴν τάξιν παρέχηται. Ἐζήτησαν δέ τινες. πῶς τὸ παρὸν ἀσύστατόν ἐστι. καίτοι καὶ Σωκράτης καὶ Ἀριστείδης γραφὰς ὑπέμειναν. καὶ ὁ μὲν, ὠστρακίσθη, Σωκράτης δὲ θανάτῳ ἐζημιώθη. εἰ δὲ μὴ ἦν κατὰ τούτων κατηγορία, πῶς ἔργῳ ἑκάτερα φαίνεται; φαμὲν οὖν, ὡς τοῦτο ἀπίθανόν ἐστι, καὶ τὰ τούτῳ ὅμοια, ὃ νικᾷ κατ' αὐτὸ τοῦτο καθ' ὃ ἔνδοξόν ἐστι τὸ πρόσωπον πειρῷτό τις διαβάλλειν.

Σωκράτης τε γοῦν ἐπὶ σωφροσύνῃ βοώμενος, καὶ Ἀριστείδης ἐπὶ δικαιοσύνῃ, ἀπίθανον ποιήσουσι τὸν ἐπιχειροῦντα, ἐπὶ τούτοις αὐτοὺς γράφεσθαι. οἷον Σωκράτη μὲν ἐπὶ ἀσελγείᾳ, Ἀριστείδην δὲ ἐπὶ ἀδικίᾳ. ἡνίκα δὲ οὐ κατὰ τοῦτο καθ' ἕτερον δὲ, πρόσωπον γὰρ οὐδὲν ἀναμάρτητον, συνίσταται. οἷον εἰ Ἀριστείδην λειποταξίου τις γράφεται ἢ ὑπερηφανείας, Σωκράτην δὲ ἀσεβείας. ἃ καὶ κατ' αὐτῶν γεγενημένα, τὸν μὲν, ἀποκτανθῆναι. Ἀριστείδην δὲ ὀστρακισθῆναι πεποίηκεν. οὕτως καὶ Ἀχιλλέα μὲν δειλίας τις γραφόμενος ἢ λειποταξίου ἀπίθανος. προδότην δὲ καὶ χρημάτων ἥττονα ἢ ὑπερήφανον, πιθανός. ὥστε τὰ ἀπίθανα κατὰ ἐναλλαγὴν τοῦ πράγματος συνίσταται. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Οὐκ ἀγνοοῦμεν ἀπὸ τῆς ἱστορίας τὴν τούτων ποιότητα. διαβεβοημένοι γὰρ οἱ ἄνδρες ἐπὶ τοῖς βελτίοσιν ἦσαν. ὁ μὲν Ἀριστείδης ἐπὶ δικαιοσύνῃ, ὁ δὲ Σωκράτης ἐπὶ σωφροσύνῃ. εἰ τοίνυν ἐπιχειρεῖν τις τὰ ἐναντία περιτιθέναι τῆς δόξης καὶ λέγοι τὸν σώφρονα πορνοβοσκὸν, ἢ τὸν δίκαιον ἀδικοῦντα. τίς ἀνέξεται παντάπασιν ἀπίθανα διαβάλλοντος. ἀλλ' εἴποι τις ὅτι μεταβέβληται πολλάκις καὶ φύσιν, ἀλλὰ φαμέν. ὅτι κἂν ἀληθὲς δῶμεν τοῦτο μεταβάλλεσθαι, ἀλλὰ διὰ τὴν δόξαν τῶν ἀνδρῶν τὴν ἤδη κρατήσασαν ὡς νόμον, ἀπίθανόν ἐστι τὸ πλάσμα. μάχεται γὰρ αὕτη καὶ τῇ ἀληθείᾳ. δέεται δὲ καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ πιθανοῦ. καὶ γοῦν αὐτὸ τὸ ἀληθὲς ἐὰν μὴ ἔχῃ τὸ πιθανὸν, μάταιον εἰς τὸ πείθειν. δεῖ δὲ νοεῖσθαι ἀπίθανον. καὶ ἅμα προκεῖσθαι τῷ λόγῳ τὸ καθ' ὑπερβολήν. τὰ γὰρ πρὸς ὑπερβολὴν ἄδοξα ἀσύστατα. τὰ δὲ μὴ πρὸς ὑπερβολὴν. συνίσταται. παράδειγμα ἄλλο τοῦ ἀπιθάνου. Περικλῆς τῇ Ἀσπασίᾳ συνόντα Σωκράτη, κρίνει μοιχείας.

Ἕκτον κατὰ τὸ ἀδύνατον. οἷον εἰς σφηνίους τις ἢ μακρωνείτας περὶ ἀρχῆς τῶν Ἑλλήνων, εἴποι βουλεύεσθαι, ἢ τὸν πύθιον ψεύδεσθαι. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Καὶ τοῦτο παραπλησίως τῷ πέμπτῳ, περὶ τὸν δεύτερόν ἐστι κανόνα. οὔτε γὰρ πιθανοὶ, οὔτε τοῖς πίστεσιν ἰσχυροὶ οἱ ἐν αὐτῷ λόγοι. διαφέρει δὲ τοῦ ἀπιθάνου. ὅτι τὸ μὲν, ἀδύνατον, τὸ δὲ, ἀπίθανον, τῶν ἐνδεχομένων ἐστίν. ἐνδέχεται γοῦν Σωκράτη τε διὰ φιλαπίαν ἑτέραν χορηγῆσαι τροφὴν, καὶ Ἀριστείδην ἀπατηθέντα πρᾶξαί τι ἄδικον. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τοῦτο οὐκ ἠδύνατο πρὸ τοῦ ἀπιθάνου τάττεσθαι. εἰ γοῦν καὶ ἀπὸ τῶν σφόδρα ἀσυστάτων ἐπὶ τὰ ἧττον καταβαίνειν ἐπάγεται, ἀλλ' οὖν ὡς βουλόμενος ὁ τεχνικὸς ἀεὶ τὰ πρόσωπα τῶν πραγμάτων προτάττειν, καὶ ἐπὶ τῶν παρόντων τὴν ἰδίαν ἐφύλαξε πρόθεσιν. καὶ τὸ ἀπίθανον τοῦ ἀδυνάτου προέταξε. καὶ γοῦν τὸ μὲν ἀπίθανον, διὰ τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα γίνεται, τὸ δὲ ἀδύνατον διὰ τὴν τοῦ πράγματος. ἄλλως τε δέ. τὸ ἀδύνατον ἐπιτεταμένον ἐστὶν ἀπίθανον. καὶ πᾶν μὲν ἀδύνατον, ἀπίθανον. οὐ μέντοι καὶ ἔμπαλιν. καὶ τὸ μὲν ἀπίθανον, ἐκ τῆς προαιρέσεως. ἠδύνατο γὰρ Σωκράτης πορνοβοσκεῖν, ἀλλ' οὐκ ἠβούλετο. τὸ δὲ ἀδύνατον, οὐκ ἐνδεχόμενον γενέσθαι. ὅπερ ἐκ φύσεως γίνεται. ἔτι καὶ τὸ ἀπίθανον, ἀδυνάτου τάξιν ἐπέχει. εἰ γὰρ ἀπίθανον ἐστὶν, οὐκ ἂν ἐγένετο. οὐδὲ ἀνάγκην ἔχει τὴν κατηγορίαν ὡς ἐπαναβεβηκός. τὸ δὲ ἀδύνατον, δύναται μὲν πιθανοὺς ἔχειν λόγους, τὸ δὲ πέρας ἀδύνατον. ὅπερ ὡς ἔφαμεν, οἰκεῖόν ἐστι τοῦ πράγματος. κοινωνεῖ δὲ τοῦτο σφόδρα τῷ ἀπόρῳ. ὥσπερ γὰρ ἐκείνου τὸ πέρας ἀδύνατον, οὕτω καὶ τούτου. Διαφέρει δὲ, ὅτι ἐνταῦθα μὲν, κατὰ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων τὴν κοινὴν ἁπάντων ἐστὶν ἀδύνατον. ἐκεῖ δὲ, μόνῃ τῇ αὐτοῦ τοῦ κατασκευαζομένου φύσει, καὶ τῷ τοῦ Ἀλεξάνδρου ὀνείρῳ, καὶ τῇ τοῦ μάντεως προτάσει μόναις ταῖς κατασκευαῖς ἐναντία τὰ κατασκευαζόμενα. Ἐπὶ μέντοι τοῦ τὸν πύθιον ψεύδεσθαι, καὶ τῇ κοινῇ φύσει τοῦ πράγματος εὑρίσκεται τοῦτο ἐναντίον. οὐδέποτε γὰρ θεὸς ψεύδεται. πάλιν ἐὰν εἴπω ὅτι Θετταλοὶ τὴν θάλασσαν

αὐτὸ τὸ πήλιον, καὶ τὸν ὄλυμπον βούλονται θέντες ἀναβαίνειν ποιῆσαι τὸν οὐρανόν, τῇ φύσει τῶν πραγμάτων καὶ τοῦτο ἐστὶν ἐναντίον. Σιφνίους δὲ καὶ μαρωνείτας ὑπόδειγμα τίθησι, καίτοι οὐ τῶν ἀδυνάτων τοῦτο ἔγε. οἱ ἐκ πόλεως περὶ ἀρχῆς τῶν ἑλλήνων ἐβουλεύσαντο, ἀλλὰ καὶ καθ' ἡρόδοτον, καὶ θουκυδίδην πολλαὶ πόλεις τὰς τύχας αἱ μὲν, ἐπὶ τὸ μεῖζον, αἱ δ' ἐπὶ τὸ ἔλαττον ἠμείψαν. οὐδὲν τὸ ἄτοπον καὶ σιφνίους ἢ μαρωνείτας τῷ χρόνῳ αὐξηθέντας πρὸς τοῦτο ἰδεῖν. Ἔοικεν οὖν ὁ τεχνογράφος τέχνην συνιστάς, τῶν μὲν ἑλληνικῶν πραγμάτων ἤδη ἐκλελοιπότων καὶ τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς γενομένης, ἐν ᾗ δι' ὅλου σιφνίους καὶ μαρωνείτας ἀσθενεῖς παρειλήφαμεν. φασὶ γοῦν ἐκεῖνος ἐν συμβουλευτικοῖς, εἰ μὲν σιφνίους ἢ μαρωνείτας περὶ ἀρχῆς συνεβούλευον, συσταίη δ' ἂν καὶ τοῦτο ἐναλλαγῇ προσώπου. εἰ λέγοιμεν περὶ μὲν οὔσης, βούλονται οἱ θεοί. ἐπὶ δὲ τῆς ἀρχῆς, βούλονται λακεδαιμόνιοι. ἐπὶ δὲ τῆς πυθίας, εἰ τὴν πρόμαντιν εἴπω ψεύδεσθαι, ὡς καὶ δημοσθένης πολλάκις τὴν πυθίαν φιλιππίζειν ἔλεγεν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἴσμεν ὅτι καθάπαξ ἀσθενεῖ ταῦτα τὰ γένη καὶ εὐτελῆ. πόθεν οὖν τούτοις ἡ ῥώμη. πόθεν βουλεύσασθαι δυνατὸν περὶ ἡγεμονίας, καὶ μάλιστα τῆς ἑλλάδος ἁπάσης. μεῖζον γοῦν τῆς δυνάμεως αὐτῶν καθ' ὅλου τὸ ἐγχείρημα. παραπλήσιον δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ πυθίου. πῶς γὰρ θεὸν ψεύσασθαι δυνατόν, ὡς τὸν ἐπιχειροῦντα τὰ τοιαῦτα πλάττειν ζητήματα, εὐήθη κρινοῦμεν, καὶ ἀλόγιστον. ὅμοιον δὲ κἀκεῖνο ἀλέξανδρος βουλεύεται μεταθεῖναι τὰς νήσους εἰς ἤπειρον. φασὶ δέ τινες. ὅτι οὐ τάξει λέγει τὰ ἀσύστατα. ἔδει γὰρ ὕστερον ταχθῆναι τὸ ἀπίθανον τοῦ ἀδυνάτου, καθ' ὃ τὸ ἀδύνατον πλέον ἀσύστατόν ἐστιν. οἱ δὲ βουλόμενοι τάξιν ἔχειν φασίν, ὅτι τὸ ἀδύνατον ἐκ τοῦ ἀπιθάνου σύγκειται. συναγωγὴ γὰρ ἀπιθάνων ἀποτελεῖ τὸ ἀδύνατον. ἄτοπον δὲ ἡμᾶς τὸ γινόμενον, καὶ δεύτερον ζητεῖν. πρὶν τὸ ἀποτελοῦν καὶ ποιοῦν εἰδέναι. πρότερα γὰρ τῇ φύσει τὰ ποιοῦντα τῶν γινομένων ὥσπερ πατὴρ ἀμηρῶν υἱοῦ. οὐκ ἀγνοήσας δὲ, ὡς ἀσθενές, καὶ σαθρὸν τὸ κατὰ σιφνίους, καὶ μαρωνείτας τοῦ ἀδυνάτου παράδειγμα. προσέθηκε δὴ τῆς τοῦ ψεύδεσθαι τὸν πύθιον προσθήκης. οὐκ ἀδύνατον γὰρ ἦν ἐκείνους περὶ ἀρχῆς τῶν ἑλλήνων ἀμφισβητεῖν. καὶ γοῦν αἱ μυκῆναι μικρὸν πόλισμα, ὡς μέμνηται θουκυδίδης, ὅμως ἦρξεν.

Ἕβδομον κατὰ τὸ ἄδοξον. οἷον, ἐκμισθώσας τὶς τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, τὸν μισθὸν οὐκ ἀπολαμβάνων, δικάζεται τῷ μισθωσαμένῳ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Ἄδοξόν φησιν ἐνταῦθα οὐ τὸ εὐτελές. πολλὰ γοῦν καὶ τῶν εὐτελεστάτων πραγμάτων ἐξέτασιν ἐν ζητήμασιν ἐπιδέχεται, ἀλλὰ τὸ κακόδοξον, καὶ αἰσχρόν. ἰστέον δὲ ὡς ἀκύλας ἄδοξον κατὰ τὸ πρᾶγμα τὸν τρόπον τοῦτον καλεῖ. ἡμάρτηται δὲ καὶ οὗτος ὁ τρόπος. παρά τε τὸν δεύτερον κανόνα, καὶ παρὰ τὸν τρίτον, ποίαν γὰρ ἰσχυρὰν προβαλεῖται πίστιν ἀνὴρ προαγωγὸς τῆς αὐτοῦ γαμετῆς περὶ οὕτω διαβεβλημένης πράξεως κατηγορεῖν ἐπιχειρῶν. ποῖος δὲ δικαστὴς σωφρονῶν, οὐ πρὸ τῆς κρίσεως καταλύσει τὸν μὴ δὲ τῶν οἰκειοτάτων δι' αἰσχροκέρδειαν φεισάμενον. ὥστε καὶ διὰ τὸ προειλῆφθαι τῇ κρίσει ἡμάρτηται.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τοῦτο τὸ εἶδος παρ' αἰσχίνου ἐπινενόηται. ὁ σαφῶς ἐν τῷ κατὰ τιμάρχου δείκνυσιν. ἐν οἷς γὰρ διαλαμβάνει περὶ τοῦ κατὰ γραμματεῖον ἡταιρηκέναι, καὶ κατασκευάζει ὡς ἄχρηστον. καὶ παρὰ τοῦ πεποιηκότος, καὶ περὶ τοῦ πεπονθότος μὴ δυνάμενον ἐμφανισθῆναι, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν ἀκροωμένων αἰσχύνην κραυγῆς τε, καὶ θορύβου λέγων τὸν λέγοντα ἀπολαβεῖν, ἐδίδαξε τοῦτο, ὅτι συστῆναι οὐ δύναται. ἐν οἷς ὁ ἀκροατὴς αἰσχυνόμενος ὡς ἂν μὴ τοιαύτη τῇ πόλει ὕβρις προστριβῇ, τὸν λέγοντα οὐ προσίεται. τοῦ αἰτίου δὲ συνισταμένου. ἂν καὶ

ΣΤΑΣΕΙΣ

νόμος ἢ ἔθος προστεθείη τοῦ δύνασθαι τοῦτο πράττεσθαι. ἐν τοῖς ἐξεταζομένοις ἔσται τὸ παρὸν ζήτημα. ἰστέον δὲ ὅτι ἐπὶ τῶν τοιούτων τῶν μέσων δεῖ εἶναι τὸ πρόσωπον, τὸ δὲ πρᾶγμα καθ' ὑπερβολὴν ἄδοξον. ἐπὶ γοῦν τῶν διαβεβλημένων προσώπων συνίσταται. ἐὰν γὰρ λέγω πορνοβοσκὸν γυναῖκα μισθωσάμενον, καὶ μὴ ἀπολαβόντα τὸν μισθὸν δικάζεται τῷ μισθωσαμένῳ, δύναται διὰ τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα σύστασιν ἔχειν. τὰ γὰρ τῆς ἀδοξίας, ἐπὶ τούτου οὐκ ἔσται. διαφέρει δὲ τοῦτο τῶν διαβεβλημένων. καθὸ ἐκεῖ μὲν οὐδείς ἐστι λόγος ἀπὸ τούτων. ἐνταῦθα δὲ λόγοι μέν εἰσιν, ἀπὸ δὲ τῶν δικαστῶν ἀποδοκιμάζεται. ἀσύστατον δέ ἐστι παρὰ τὸ κρινόμενον.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Εἰκότως παρῃτήσαντο τὸ ἄδοξον οἱ τεχνικοὶ ὡς ἀσύστατον, εἰ καὶ τοῖς πράγμασιν ἰσχύει. ἐπειδὴ τὰ οὕτως ἄδοξα, καὶ μεμισημένα, οὐκ ἂν ἔξω αὐτῆς τῆς ἀληθείας εὑρεθείη. εἰ δὲ καὶ εὑρίσκεται, οὐδεὶς ἂν αὐτὰ προσδέξαιτο. τίς γὰρ πεισθείη περὶ τῶν τοιούτων ἀκούων. περιφανὴς γοῦν τῆς ἀδοξίας ἡ ὑπερβολή, τὸ ἐκμισθῶσαι τὴν οἰκείαν γυναῖκα. οὐκ ἂν οὖν οὔτως ἐπ' ἀληθείας, οὔτε ἐν πλάσματι περὶ τῶν τοιούτων δικάζεσθαί τις τολμήσειεν. εἰ μέν τοι τὸ πρόσωπον ἄδοξον εἴη, καὶ τὸ πρᾶγμα, συνίσταται. τὸ γὰρ ἄδοξον, καὶ χαμαὶ κειμένῳ προσώπῳ, καὶ τὸ ἄδοξον πρέπει τῶν ἔργων. ὅτ' ἂν δὲ διαφέρει τό, τε πρᾶγμα, καὶ τὸ πρόσωπον, οὐ συγχωρήσειεν ἡ ἀνωμαλία συνεστάναι τὸ πρόβλημα. ἄδοξον δὲ λέγει νῦν οὐ τὸ παράδοξον, ἀλλὰ τὸ κακόδοξον, καὶ αἰσχρόν, καὶ ἀσελγές, καὶ παρὰ τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα. πῶς γὰρ οὐκ ἄδοξον ἀνὴρ προαγωγὸς καὶ μισθὸν τῆς πράξεως εἰς τὸ πραττόμενον. καὶ καθίζων ἐπὶ πορνείᾳ δικαστήριον. Παράδειγμα ἄλλο. φιλοκράτης ἐκμισθώσας τὰς δουλείας γυναῖκας καὶ ἀναγκάζων φέρειν ἑαυτῷ τὸν μισθόν, δημοσίων ἀδικημάτων φεύγει. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι ἔοικε τῷ μονομερεῖ. κἀκεῖ γὰρ τὸ πρόσωπον ἀπὸ ψιλῆς μόνης ἐννοίας γινώσκεται, λέγομεν. ἀλλ' ἐκεῖ ἐν τῷ μονομερεῖ τὸ πρᾶγμα οὐκ ἔστιν ἄδοξον καθ' ὑπερβολήν, ὥσπερ ἐνταῦθα.

Ὄγδοον κατὰ τὸ ἀπερίστατον. οἷον, ἀποκηρύττει τις τὸν ἑαυτοῦ υἱόν, ἐπὶ οὐδεμιᾷ αἰτίᾳ. ταῦτα γὰρ οὐκ ἂν εἴη ζητήματα. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἔγνωσται πολλάκις καὶ ἐν προγυμνάσμασιν, ὅτι ἓξ εἰσὶ τὰ περιστατικὰ μόρια καὶ τούτων μετά γε τὸ πρόσωπον, καὶ τὸ πρᾶγμα. συνεκτικώτατον ἡ αἰτία. ἀπερίστατον δὲ διὰ τοῦτο καλεῖ. τὸ μὴ δὲ μίαν προφανῆ αἰτίαν τὴν κατηγορίαν ἔχον. ἐνταῦθα οὖν τελέως ἐκλείπει τό, τε πρᾶγμα, καὶ τὸ τεκμήριον. ὅπερ οὐδὲ ἐπὶ τῶν ἀτελῶν ἔστιν ἐκ πραγμάτων στοχασμῶν εὑρεῖν ποτε. καὶ οὗτος οὖν ὁ τρόπος παρὰ τὸν δεύτερόν ἐστι κανόνα. μὴ δὲ μίαν ἰσχυρὰν πίστιν ἐφ' οἷς ἐγκαλεῖ παρεχομένου τοῦ πατρός.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τοῦτο πρὸ πάντων τάξεως ἐν τῷ ὁρισμῷ τοῦ συνεστῶτος ζητήματος καλῶς τάξας, ἐνταῦθα οἰκείως τελευταῖον αὐτὸ τάττει. καὶ γὰρ πάντων πλέον τὸ ἀσύστατον ἔχει. διὰ τὸ ἐκείνοις μὲν, πρόσω προσεῖναι λόγους τούτῳ δ' οὐδενός. ἀσύστατον δὲ διὰ τὸ αἴτιον γίνεται. ὅθεν εἰ τοῦτο λάβοι συνίσταται. ἐξαιρέτως δὲ τὴν αἰτίαν καλεῖ περίστασιν, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ἄνευ ταύτης κἂν πρόσωπα εἴη καὶ πράγματα τὸ ζήτημα σύστασιν ἐπιδέχεσθαι. ὥστε καὶ πραγμάτων πάλιν καὶ προσώπων ἐκλελοιπότων, κἂν ἡ αἰτία εἴη. ἀλλ' ἐπ' ἐκείνων μὲν, τῶν δύο ἐκλελοιπότων, τὸ ἀσύστατον. ἐνταῦθα δὲ, τῆς αἰτίας μόνης. διὸ καὶ κατεξαίρετον ἀπερίστατον κέκληται. ἔτι ὅ ἐκεῖνα ἄμφω ἐκλείποντα ποιεῖ, τοῦτο δύναται μόνον ἐκλεῖπον. οὔτε γὰρ πρόσωπον ἐκλεῖπον μόνον ἀσύστατον ποιήσει. εἴγε ἔστι μετὰ ἀορίστου ζήτημα μελετῆσαι προσώπου, οὔτε πρᾶγμα τοῦτο μόνον. εἴπερ τὸ κατὰ τὸ ἄσωτον. ἀπὸ τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος μόνης τὴν σύστασιν ἐπιδέχεται, αἰτίας δὲ ἐπιλελοιπυίας ὡς ἐνταῦθα ἀσύστατον πάντη. ὅθεν εἰκότως ὡς τοῖς

Herodotus — Thucydid — συναγωγὴ ἀπιθάνων ἀποτελεῖ τὸ ἀδύνατον. h° supra iterum dictum — Thucydid — Turpe — ἄδοξον. i. pudendum & turpe — Acylas — Turpe genus causae inconsistentis — Aeschines — προαγωγός. i. leno — εἰσί — ἑξ ἀσί — i. st. τάξας — πρόσω — περί — Sine circumstantia causa. — Post personam & rem potentissima esse causam inter circumstantias — αἰτία ... κατεξαίρετον καλεῖται περίστασις

ἀξιόχρεων

De circumstantijs & qd circumstantia

δύο οἷς συνδυναμοῦν· ἀπερίστατον κατ' ἐξαίρετον ἐκλήθη.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Περίστασίς ἐστιν, ὕλη τοῦ πλάσματος· οἷον αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα κατὰ τὸ πρόβλημα. πλεῖστα μὲν οὖν ἐστι τὰ περιστατικά, καὶ πρόσωπον, καὶ πρᾶγμα, καὶ αἰτία, καὶ τρόπος, καὶ χρόνος, τὸ δὲ κυριώτατον μεῖζον, ἡ αἰτία. καὶ ἀπὸ ταύτης αἱ ἀφορμαὶ τοῖς λόγοις γίνονται, καὶ φύονται. τούτου δὲ ἐλλείποντος, ἀνυπόστατον γίγνοιτ' ἂν αἱ ὑποθέσεις. καὶ χρεία μὲν ἐστι τῆς αἰτίας ἐν πᾶσι πράγμασι, μάλιστα δὲ ἐν τοῖς μεγάλοις· ὥσπερ οἶον καὶ τὸ προκείμενον. εἴ γε πατὴρ παῖδας ἀποκηρύττει. καὶ δίισταταί πως τὰ ἡνωμένα τῇ φύσει, πῶς οὐκ ἀνάγκη τὴν τηλικούτων ἀξιόχρεων φαίνεσθαι τὴν αἰτίαν, ὅταν δὲ μὴ δι' ἣν τυχοῦσα ὑπάρχῃ, τίνα λόγον ἔχοι ἂν τὸ ὑποκείμενον. ὁρῶμεν δὲ καὶ τοὺς τεχνογράφους παραγγέλλοντας· ὅτ' ἂν μὴ πάνυ πιστευόμενον ὑπάρχῃ πρᾶγμα τὰς αἰτίας πιστωτικὰς παραπλέκειν αὐτῷ καὶ μὴ πάντῃ γυμνὰ τιθέναι τὰ ἀπιστούμενα. οὕτως ἰσχυρὸν ἡ αἰτία. ἀμέλει ἐν τῷ κατὰ Μειδίου ὁ Δημοσθένης μὴ δυνάμενος διαβαλεῖν τὴν ἐπίδοσιν τῆς τριήρους εὐεργεσίας γὰρ ἦν, αὐτὴν μὲν οὐ διέβαλε, τὴν αἰτίαν τῆς ἐπιδόσεως αἰτιᾶται. πάλιν ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου. ἐπειδὴ τὰ τῆς τύχης ἐν φαύλῳ ἦν ἀποβεβηκότα, τὴν αἰτίαν παρέχεται, δι' ἣν ταῦτα συνεβούλευσεν. σκόπει γάρ φησι μὴ τὰ ἐκβάντα διὰ τὴν τύχην, ἀλλ' εἰ τῆς πόλεως ἄξια πράγματα εἱλόμεθα. εὕροι δ' ἄν τις κἀν τοῖς ψηφίσμασι, κἀν τοῖς νόμοις πολλαχοῦ προσκειμένας τὰς αἰτίας, δι' ἃς ἐγένοντο οἱ στέφανοι. οἷον δεδόχθω τῷ δήμῳ στεφανῶσαι Δημοσθένη χρυσῷ στεφάνῳ. εἶτα ἡ αἰτία· ἀρετῆς ἕνεκα καὶ εὐνοίας. εἰκότως οὖν εἰ καὶ τὰ ἄλλα περιστατικὰ ἔχει τὸ πρόβλημα. τὸ ζητούμενον δὲ λείπει τὸ τῆς αἰτίας ἀσύστατον. ὥσπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου. ἔστι γὰρ πρόσωπον ὁ πατήρ. ἔστι δὲ καὶ πρᾶγμα τὸ ἀποκηρύξαι. ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ κυριώτερον ἡ αἰτία λείπει, ἀσύστατον. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον τὴν φύσιν ἑαυτῇ πολεμεῖν, καὶ ἀλλοτριοῦν τοὺς παῖδας μὴ ὑποκειμένας αἰτίας. τὸ γὰρ συνέχον τὰ τοιαῦτα μάλιστα ἡ αἰτία ἐστίν. εἰ δὲ λέγοι τις ἀλλ' ἔχει τὴν τοῦ πατρὸς ἐξουσίαν, εὑρίσκομεν· ἀλλ' οὐκ ἀρκοῦσαν πρὸς δικαστάς· ζητοῦσι γὰρ αἰτίαν.

Causam in omnib. rebus esse necessariam & maxime in magnis

Demosthens

Demosthens

Demosth.

Τινὲς δέ φασι καὶ ἄλλους ἀσυστάτων τρόπους. λεκτέον δέ· ὅτι καὶ οὗτοι ἀνάγονται εἰς τοὺς προειρημένους. ποικιλίας δὲ ἕνεκα, καὶ γνώσεως, οὐδὲν ἄκαιρον κατὰ τούτους λέγειν. εἰσὶ δὲ οὗτοι. κατὰ τὸ ἀπρεπές. οἷον, ἠράσθη τις τῆς ἑαυτοῦ μητρὸς, ᾔτησε τὸν πατέρα δοῦναι αὐτῷ εἰς συνουσίαν. δίδωσιν ὁ πατήρ. καὶ κρίνονται οἱ τρεῖς κακοβίου. ἄλλο τοῦ αὐτοῦ παράδειγμα. Σωκράτης Ἀριστείδης ᾔτησε πολιτῶν οὐσίαν εἰς τὸ γῆρας. κατὰ τὸ πάντῃ ἄδηλον. δύο τινῶν ἐκ πολέμου σωθέντων, καὶ ἀναχωρησάντων ἅμα, ὁ ἕτερος ἐπανελθὼν κρίνεται φόνου. ἄδηλον γὰρ πάντῃ, εἰ ὅλως τέθνηκεν. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἀπὸ τῆς περὶ τὸ πρόσωπον ὑπονοίας συστῆναι δύναται. ὥσπερ ὁ ἀσώτου. οὔτε γὰρ ἐχθρὸν πρόσωπον οὔτε ἀντιπολιτευόμενον, οὔτε ἄλλο τι τῶν τοιούτων ὡρισάμεθα. ἄλλο τοῦ αὐτοῦ παράδειγμα. δύο τις ἔχων παῖδας, ἐπὶ τελευτῇ προσκαλεσάμενος τὸν ἕνα, διείλεκταί τι αὐτῷ. μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον, ἀξιοῖ αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς εἰσενεγκόντα ὃν ἤκουσε παρὰ τοῦ πατρὸς θησαυρὸν οὕτω μερίζεσθαι τὴν οὐσίαν ἢ μὴ κληρονομεῖν. ἀπ' οὐδενὸς γὰρ δύναται τεκμηρίου δεῖξαι, ὅτι περὶ θησαυροῦ εἶπεν ὁ πατήρ. κατὰ τὸ πάντῃ φανερόν. ἀποκτείνας τις τὸν ἑαυτοῦ ἐχθρὸν κρίνεται φόνου. φανερὸν γὰρ ἐπὶ τούτου, ὅτι οὐδὲ μία ἐστὶν αἰτία τῷ κρινομένῳ, ἀλλὰ κοινὸς ὁ τόπος. κατὰ τὸ αὐτὸ πέρας ἀσύστατον. νόμος τοὺς παῖδας ἐξ ἴσου κληρονομεῖν. Δύο τις ἔχων παῖδας ἀπεκήρυξε τὸν ἕτερον. ὑπὸ λῃσταῖς γενόμενος ὁ πατήρ, μεταπέμπεται τὸν ἀποκήρυκτον. ἐκεῖνος ἐλθὼν, ἐλύσατο. ἐπανελθὼν ὁ πατὴρ παρατίθεται ἐξ ἴσου τοὺς παῖδας κληρονομεῖν

Quidam plures modos Causarum inconsistentium esse contendunt.

κ. τὸ ἀπρεπές

κ. τὸ πάντῃ ἄδηλον

κ. τὸ πάντῃ φανερ.

κ. τὸ αὐτὸ πέρας ἀσύστατ.

ρονομεῖν

διασκευή

τὸ παρανοίας

ρονομεῖν ἀναλαβὼν τὸν ἀποκήρυκτον, καὶ κρίνει αὐτὸν παρανοίας ὁ παῖς ὁ ἐπὶ τῆς οἰκίας. ἀμφότεροι γὰρ ἐξ ἴσου κληρονομοῦσιν οἱ παῖδες. καὶ τὸ αὐτὸ κατ' ἀμφοτέρους πέρας ἔσται. εἰ μὲν γὰρ δῶμεν ὅτι παράνους ὁ πατὴρ οὐκοῦν καὶ τότε παράνους ἦν, ἡνίκα ἀπεκήρυττε. εἰ δὲ οὐ παράνους, ἡ διασκευὴ τοῦ πατρὸς ἔσται κυρία. κατὰ τὸ ἀνακόλουθον. ἐγέλασεν Ἀλκιβιάδης ἐπαγγειλαμένου τὰ περὶ Πύλον Κλέωνος. καὶ ἐπανελθὼν ὁ Κλέων κρίνει αὐτὸν βλάβης. ἀνακόλουθον γὰρ τὸ κρῖναι βλάβης. ἐὰν δὲ ὁρίσηται, ὕβρεως, συνίσταται. ἐκλήθη δὲ οὕτω περὶ τὸ μὴ συμφωνοῦσαν ἔχειν τῷ ἀδικήματι τὴν κρίσιν. κατὰ τὸ ἀπίθανον ὁμοῦ καὶ ἀδύνατον. καὶ ἀνακόλουθον. ἑκατόν τις εὑρὼν μοιχοὺς ἐπὶ τῇ γυναικὶ πάντας ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται βλάβης. ἀπίθανον μὲν γὰρ τὸ ἑκατὸν εἶναι μοιχούς. ἀδύνατον δὲ τὸ τοσούτους ἕνα φονεῦσαι, ἀνακόλουθον δὲ τὸ βλάβης καὶ μὴ φόνου κρίνεσθαι. κατὰ τὸ κακοσύστατον. ἐρασθείς τις τῆς μητρυιᾶς. ᾔτησε τὸν πατέρα φάσκων ἀπολεῖσθαι, εἰ μὴ λάβοι. δίδωσιν ὁ πατήρ. μετὰ τριήμερον ἀποδίδωσιν αὐτὴν τῷ πατρὶ πάλιν, ὡς πληρωθέντος τοῦ ἔρωτος. ὕστερον ἑάλω συνὼν αὐτῇ καὶ ὁ μὲν πατὴρ τεθνάναι αὐτὸν ἀξιοῖ, κατὰ τὸν νόμον τὸν λέγοντα τὸν συνόντα τῇ μητρυιᾷ τεθνάναι. ὁ δὲ παῖς ἀξιοῖ χρήματα ἐκτίνειν κατὰ τὸν κελεύοντα νόμον. εἴ τις ἀποπεμψάμενος τὴν γυναῖκα, καὶ αὖθις ἁλῷ συνὼν αὐτῇ, χρήματα ζημιοῦσθαι. κακοσύστατον οὖν. ἐπειδὴ ἀμφότεροι διαφέρουσι λόγων. διὰ δὲ τὸ ἄδοξον γίνεται ἀσύστατον. ἐπεὶ ἀντινομία ἂν εἴη. κατὰ τὴν ἀναντίρρητον ἀπολογίαν. ἔπεμψε Δημοσθένης πρεσβευτὴς εἰς Φωκαίαν. Αἰσχίνου ἐν τῇ πόλει ὄντος. ἐπανιὼν εὑρίσκεται νεκρὸς ἀσκύλευτος, καὶ κρίνεται Αἰσχίνης φόνου. ἐνταῦθα γὰρ ἀναντίρρητος ἡ ἀπολογία. φήσει γὰρ ὡς οὐ δίκαιον κατηγορεῖσθαι τὸν ἅμα ὑμῖν ἐνταῦθα τυγχάνοντα. ἔστι δὲ τὸ αὐτὸ κατά τινας τῷ μονομερεῖ. διαφέρει δὲ ὅμως αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐκείνῳ μὲν λόγοι εἰσὶ τοῦ φεύγοντος εἰ καὶ ἄδικοι. ἐνταῦθα δὲ νίκη πάντως. ἀσύστατον δὲ ἔστι κατὰ τὸ αἴτιον. κατὰ τὸ ἀναπολόγητον. τὴν ἱέρειαν νόμος παρθένον εἶναι. εὑρίσκεται ἱέρεια ἀτόκιον φοροῦσα, καὶ κρίνεται ἀσεβείας. οὐδὲ γὰρ ὁτιοῦν εὑρεῖν πρὸς ἀπολογίαν. ἔοικε δὲ τῷ μονομερεῖ. διενήνοχε δὲ αὐτοῦ. ὅτι ἐν ἐκείνῳ μὲν ὁ φεύγων λόγους ἔχει εἰ καὶ ἀδέκτους. ἐνταῦθα δὲ οὐδαμῶς. ἀσύστατον δὲ ἔστι, κατὰ τὸ συνέχον. κατὰ τὸ ἰσοτέλευτον. οἵτινες καὶ κατὰ τὸ ἄχρηστον ἐκάλεσαν πέρας. νόμος τὸν γνήσιον καὶ τὸν νόθον ἰσοκληρονόμους εἶναι. ἐὰν τὸν νόθον ὁ πατὴρ εἰς τὴν οἰκίαν εἰσαγάγῃ. ἔχων τις, εἰσήγαγεν ἔτι περιὼν, καὶ διέθετο ἐξ ἴσου κληρονόμους εἶναι. ἀπεβίω. καὶ γράφεται ὁ γνήσιος τὰς διαθήκας παρανοίας. καὶ νικᾷ. ἀλλ' οὐδὲ πλέον ἔχει. κατὰ γὰρ τὸν νόμον κληρονομεῖ τὸ ἴσον ὁ νόθος. διὸ καὶ ἰσοτέλευτον ἐκλήθη. διὰ τὸ μηδὲν πλέον τῆς ἥττης τὴν νίκην ποιεῖν. ἔοικε δὲ τῷ ἰσάζοντι. διαφέρει δὲ, ὅτι ἐκεῖ μὲν ἰσάζοντες οἱ λόγοι δι' ὅλου. ἐνταῦθα δὲ ἰσάζουσι μὲν κατὰ τὸ τέλος, διαφέρουσι δὲ τῇ κατασκευῇ. ἀσύστατον δέ ἐστι τὸ κατακρινόμενον. Κατὰ τὸ κακόηθες. γνήσιον, καὶ νόθον υἱοὺς ἔχων τις. ἔγραψε κληρονόμους, διανεῖμαι δὲ τὴν οὐσίαν τὸν γνήσιον. ὃς ἔθηκε τὴν μὲν τοῦ νόθου εἰς μέρος. καὶ τὴν λοιπὴν ἅπασαν οὐσίαν εἰς τὸ λοιπὸν μέρος. παραπλήσιον δὲ καὶ τοῦτο τῷ προειλημμένῳ. διαφέρει δὲ. ὅτι ἐκεῖ μὲν κατ' εὔνοιαν τοῦ κρινομένου οἱ δικασταὶ ποιοῦσι τὴν κρίσιν, ἐνταῦθα δὲ κατὰ τὸ ὁμολογούμενον. δυνάμεθα δὲ καὶ ἄλλα ἀσύστατα ἐπινοεῖν, ἀναγόμενα δ' ὅμως εἰς τὰ προειρημένα τῷ τεχνικῷ. ἐπειδ' ἂν γὰρ ἐκπέσωμεν τοῦ συνεστηκότος, τότε ἡ διάνοια τέμνεται εἰς διάφορα πλανωμένη. Κατὰ τὸ τεκμήριον δῆλον. οἷον Αἰσχίνης κρινόμενος ἐπὶ τῷ προδεδωκέναι Κερσοβλέπτην. ἐπέδειξεν ἐπιστολὴν δηλοῦσαν, ὡς πρὶν αὐτὸν ἐπὶ τὴν πρεσβείαν ἐξελθεῖν Κερσοβλέπτης ἦν ἁλοὺς ὑπὸ Φιλίππου, καὶ οὐδὲν ἧττον κρίνεται.

διασκευή testamentum

κ. τὸ ἀνακόλουθον

κ. τὸ ἀπίθανον ὁμοῦ καὶ ἀδύνατον καὶ ἀνακόλουθ.

κ. τὸ κακοσύστατον

κ. τὸ ἀναντίρρητον ἀπολογίαν.

κ. τὸ ἀναπολόγητον

κ. τὸ ἰσοτέλευτον

κ. τὸ κακόηθες

κ. τὸ τεκμήριον

Cersobleptes

τὸ εὔνοιαν

κατὰ τὸ ἄπορον ἐν κατηγορίᾳ· ὃν καὶ κροκοδειλίτην φασὶν οἱ στωϊκοί, ὅσῳ διαφέρει τοῦ ἑτέρου ἀπόρου· ὅτι ἐκεῖ μὲν ἐν τῷ βουλεύεσθαί ἐστιν ἀπορία, ἐνταῦθα δὲ ἐν κατηγορίᾳ καὶ ἀπολογίᾳ.

Παρὰ δὲ ταῦτα εἴδη τῶν ἀσυστάτων εἰσὶν ἕτερα. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Διεξελθὼν τὰ πάντῃ ἀσύστατα, οὐκ ἀθρόως ἐπὶ τὰ συνεστῶτα χωρεῖ, ἀλλ' εὐθὺ τὰ μέσα τῶν τε συνεστώτων, καὶ τῶν ἀσυστάτων· οἱ τρεῖς τρόποι, οὓς ἐκτίθεται μετέχοντες, τῶν μὲν συνεστώτων ἐπὶ πλέον, τῶν δὲ ἀσυστάτων ἐπ' ἔλαχιστον. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τέως μὲν τὰ πάντῃ συνεστῶτα ἀνεβάλετο, ἵνα ἀπὸ τῶν ἀτελεστέρων εὐθὺ τὰ τέλεια προϊὼν, κατάλληλον τέχνην τὴν διδασκαλίαν ποιήσῃ. τελεώτερα δὲ ταῦτα νῦν τῶν προειρημένων ἅτε τινὰς ἀφορμὰς ἔχοντα λόγων, κἂν μὴ συνέστηκεν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ταῦτα ἧττον ἀσύστατα ὄντα, εὐπορίαν τινὰ ἔχει βραχεῖαν πρὸς μελέτην, διαφέρει δὲ τῶν ἀσυστάτων· ὅτι τὰ μὲν ἀσύστατα μελετᾶσθαι οὐ δύναται οὔτε πλάσιν ἔχει· ταῦτα δὲ μετέχει καὶ τῆς τῶν ἀσυστάτων φύσεως, καὶ τῆς τῶν συνεστώτων μελέτης· ὃν δὲ τρόπον ἡμῖν τὰ ἀσύστατα ἐξέθετο διαιρῶν αὐτὰ τῶν συνισταμένων· οὕτω καὶ τὰ ἐγγὺς ἀσυστάτων παράδοσιν ποιήσεται· εἰκότως δὲ προτάττει τούτων τὰ ἀσύστατα. πῶς γὰρ ἡμᾶς δυνατὸν ἦν τὰ ἐγγὺς ἀσυστάτων γνῶναι, μὴ εἰδότας ὅλως τί ἐστιν ἀσύστατον; καλῶς δὲ τὸ ἐγγὺς οὐκ αὐτὸ τί ἐστιν οὐ ἐγγύς ἐστιν, ἀλλὰ παρόμοιον.

Πρῶτον μὲν τὸ ἑτερορρεπές· οἷον καταφυγόντος κριτίου ἐπὶ τὰς ἁρμοδίου καὶ ἀριστογείτονος εἰκόνας, βουλεύονται ἀθηναῖοι εἰ χρὴ αὐτὸν ἀποσπᾶν. τοῦτο γὰρ μονομερὲς μὲν οὐκ ἔστιν, ἑτερορρεπὲς δέ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τοῦτο πλησιάζει μὲν τῷ μονομερεῖ καθ' ὅτι θατέρῳ τοῖν μεροῖν πλὴν σφόδρα χορηγεῖ τὴν δικαιολογίαν ὥσπερ ἐκείνῳ τὴν ὅλην. διενήνοχε δὲ τῷ ἐν ἐκείνῳ μὲν τὸ ἕτερον μέρος μὴ ἔχειν μηδὲ μιᾶς εὐπορεῖν ἀπολογίας· ἐνταῦθα δὲ ἀρχὰς ἔχειν τοὺς συναγωνιζομένους τῶν λόγων. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐγγὺς ἀσυστάτων ταῦτα. ἐπειδὴ ἑκατέροιν τοῖν μεροῖν ἔχουσι ταῦτα λόγους, ἀλλ' οὕτω ἀσύστατα. καὶ γὰρ ἐπὶ τοῦ παρόντος λόγοι μὲν ἀφ' ἑκατέρων προσώπων εἰσὶν, οὐ μὴν ἰσχυροί. ἀλλ' οὐδὲ πάντῃ ἐλλελειμμένοι, ἀλλ' ἐν μὲν μέρει ἐλλελειμμένοι καὶ πλείονες. τῷ δὲ ἑτέρῳ ἀτελέστεροι μὲν, ἔχοντες δὲ πρὸς τὴν ἀπολογίαν ἰσχύν. διὸ καὶ ἑτερορρεπὲς λέγεται. ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἓν μέρος πλεονεκτεῖ. ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς πλάστιγγος. καὶ γὰρ ἐν τῷ ζητήματι ὃ παρέθετο, ὁ κατήγορος ἔχει τὸ πλεῖον. δύναται γοῦν εἰπεῖν· ὅτι διὰ τοῦτο τοὺς περὶ ἁρμόδιον καὶ ἀριστογείτονα τετιμήκαμεν. ἐπειδὴ τυράννων ἦσαν σφαγεῖς· οὐκοῦν καὶ τὸν ἐπ' ἐκείνους καταφυγόντα τύραννον, ἀποσπάσαι τὴν τιμωρίαν οὐ χρή, ἐνταῦθα γὰρ ἡ μὲν κατηγορία καὶ ἡ ποιότης τοῦ προσώπου τοῦ κριτίου τὴν μεγίστην ἰσχὺν ἔχει καὶ καταδρομήν. ἡ δὲ ἀπολογία βραχεῖά τις ἐστὶ καὶ γλίσχρα· οὔτε γὰρ ἐπαινέσαι δύναται τοῦτον ὑπὲρ οὗ τοὺς λόγους ποιεῖται· ὅπερ ἐστὶν ἀεὶ ἐν ταῖς ἀπολογίαις· οὔτε ἐλλελειμμένης τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος ἐπὶ τὰ πράγματα καταφεύξεται ὡς οὐ δυνατὰ περὶ ἡμᾶς, ἀλλ' ἀμφοτέροις τούτοις ἁλισκόμενος, ἐπὶ τὸν τῶν εἰκόνων νόμον καταφεύξεται· ὡς χρὴ τοῦτο τὴν δημοκρατίαν κυρῶσαι, τῷ μὴ τὸν κρατοῦντα νόμον λυθῆναι· καὶ αὐτὸς δέ πως ἀσθενὴς, διὰ τὸ τυραννοκτόνων εἰκόνας καταφύγιον εἶναι.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἑτερορρεπὲς καλεῖται τὸ μὴ δὲ ἴσην τὴν χορηγίαν ἑκατέρωθεν ἔχον· ὡς ἐπὶ τρυτάνης γὰρ ἑτερορρεπές· τὸ ῥέπον ἐπὶ ἓν μέρος· οὐδὲ τοῦ ἄλλου παντελῶς ἐρήμου γινομένου· ἔχει δέ τινα συγγένειαν πρὸς τὸ μονομερές, ἀλλ' ἐν μὲν τῷ ἑτερορρεπεῖ καὶ μὴ ἴσα ἑκατέροις τὰ τῆς ἐξετάσεως, ὅμως εὐπορήσει λόγων ἑκάτερος· ἐπὶ δὲ τοῦ μονομεροῦς οὐδὲν ἄλλο, ἢ σιωπᾶν λείπεται

πεται τῷ ἑτέρῳ· ὥσπερ ἐπὶ τρυτάνης εἰρήκαμεν. ἡ μὲν μία τῶν πλαστίγγων μένει· ἡ δὲ ἑτέρα παντάπασι γυμνή. καὶ γὰρ ἐνταῦθα οἱ μὲν περὶ ἀριστογείτονα τυραννοφόνοι, ὁ δὲ κριτίας, ὠμότατος καὶ τύραννος· οὐκοῦν εὐπορώτερος ὁ λόγους ὁ συμβουλεύων ἀποσπᾶν· ὡς οὐ βούλονται σώζεσθαι τύραννον οἱ τυράννους ἀνῃρηκότες. Οἶμαι δ' ἂν αὐτοὺς εἴ τις ἐστὶν αἴσθησις τοῖς τετελευτηκόσιν, αὐτοχειρίᾳ τοῦτον ἀνελεῖν, ὅμως δὲ καὶ ὁ ἕτερος βραχέως εὐπορήσει λόγου, ὅτι νόμῳ δεδώκατε τοῖς τυραννοφόνοις ἀσυλίαν· τινὲς δὲ παντελῶς φανερῶς ἀσύστατον εἶναι βούλονται τοῦτο· ἐπειδὴ βουλῆς φησιν οὐ προσδεῖ, τῶν μὲν νόμων ἀνῃρημένων ὑπὸ κριτίου. πάσης δὲ τῆς πόλεως ἀναστάτου γενομένης· διὸ καὶ ἀριστείδης λέγων τὸν λόγον τοῦτον, διὰ βραχέων ἐπλήρωσεν· ὡς ὁμολογουμένου τοῦ δεῖν ἀνελέσθαι τὸν τύραννον· καὶ σχεδὸν οὐχ ὡς ζήτημα, ἀλλ' ὡς κοινὸν τόπον διεξῆλθεν· ὁ αὐτὸς δὲ ἀριστείδης ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἐμήκυνε καὶ μὴ θαυμάσῃς· ἐν μὲν γὰρ τῷ πρώτῳ, κατὰ τὴν βαθύτητα καὶ τὴν τέχνην ἐμελέτησεν· ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ, τὴν ἑαυτοῦ τῶν λόγων περιουσίαν ἠθέλησε δεῖξαι· τινὲς δὲ πιθανῶς ἐζήτησαν εἰ τὸ μονομερὲς καὶ τὸ ἰσάζον δι' ὅλου ἀσύστατα. τὸ δὲ ἑτερορρεπὲς ἐγγὺς ἀσυστάτων, τρία λοιπὸν τὰ συνιστάμενα· ἕκαστον γὰρ τῶν πραγμάτων ἓν, τι τούτων ἐστίν· καὶ λέγομεν· ὅτι τὰ ἰσάζοντα λέγειν, οὐ τοῖς δικαιώμασιν, ἀλλὰ τοῖς ἐγχειρήμασιν. ὅτ' ἂν ἴσα τινὲς πράξαντες περιτάξεται. τὰ δὲ κατὰ τοὺς λόγους ἀσύστατά ἐστιν.

Εἶτα τὸ κακόπλαστον, οἷον μετὰ τὴν νικίου ἐπὶ στολὴν γράφει τις πέμπειν κλέωνα στρατηγεῖν· ἢ πάλιν πρόκειται μαρδονίῳ ἀναχωρήσαντι μετὰ τὴν ἧτταν ἀπολογία παρὰ βασιλεῖ. ἡ πλάσις γὰρ ἡμάρτηται παραπλησίως ἐπ' ἀμφοῖν. ἐπεὶ τεθνᾶσι γάρ δή που κλέων τε, καὶ μαρδόνιος. ὁ μὲν, πρὸ τῶν σικελικῶν· καὶ μαρδόνιος πρὶν, ἢ ἐπανελθεῖν τοὺς φυγόντας τῶν περσῶν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τοῦτο πανταχόθεν μὲν συνέστηκε· μόνην δὲ τὴν πρὸς τὰ πρόσωπα παρεξέτασιν χωλεύουσαν ἔχει, διότι τοὺς τεθνεῶτας ὡς ζῶντας ὑποτίθεται· εἰ γοῦν αὐτὸ τὸ τοῦ κλέωνος γράψειέ τις θηραμένην πέμπειν στρατηγὸν, τελέως ἐρρώσατο τὸ ζήτημα· ὥστε καὶ ἐν τούτοις ἡμαρτημένον παρὰ τὸν πρότερόν ἐστι κανόνα. τὰ γάρ τοι μὴ ὑποπίπτοντα πρόσωπα, πῶς ἂν κρίσιν ἐπιδέξαιτο. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Παρὰ τὴν ἱστορίαν τοῦτο· καὶ ἔοικε τῷ ἀδυνάτῳ· λόγους μὲν γὰρ ἔχει καὶ ἱκανοὺς καὶ πιθανοὺς, ἀδύνατον δὲ τὴν ἔκβασιν· μελετηθείη δ' ἂν κατὰ ἔκβασιν. μελετηθείη δ' ἂν κατὰ αἴτησιν, ὡς ἐν ὑποθέσει· ὥσπερ καὶ κατὰ μέρος ἔν τισι λόγοις ὁ δημοσθένης φησὶ τῷ καθ' ὑπόθεσιν σχήματι χρώμενος· εἰ ἐκρινόμην μὲν ἐγὼ, κατηγόρει δ' αἰσχίνης· φίλιππος δ' ἦν ὁ κρίνων· ταῦτα γὰρ οὐκ ἐγένετο ἀλλὰ καθ' ὑπόθεσιν ἐξήνεκται· διαφέρει δὲ τοῦ ἀδυνάτου τὰ κακόπλαστα τῷ χρόνῳ μόνῳ· οὐ γὰρ ὡς ἀδύνατα τῇ φύσει πλάττεται, ὅπερ ἴδιον τῶν ἀδυνάτων· ἀλλ' ὡς μὴ συμβαίνοντα τῷ χρόνῳ ταῦτα πλαττόμενα κακόπλαστα λέγεται.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἰστέον ὅτι τὰ τοιαῦτα ἀγῶνος ἕνεκα, καὶ ἀποδείξεως συνέστηκε διὰ τὸ συνεστάναι, καὶ ἰσχύειν τοῖς πράγμασιν· ἀσύστατα δὲ αὐτὰ καθίστησιν ἡ ἱστορία· καὶ ἡ παρ' ἱστορίαν πλάσις· ὁ γὰρ συμβουλεύων πέμψαι κλέωνα στρατηγὸν εἰς σικελίαν· καὶ πάλιν ὁ ἀποκρινόμενος παρὰ βασιλεῖ μαρδόνιος, εὐπορήσουσι μὲν ὡς ἐπὶ τῶν συνεστηκότων ἀκριβῶς καὶ ἐνθυμημάτων καὶ παραδειγμάτων· μόνος δὲ αὐτοῖς ἐμποδὼν ὁ τῆς ἱστορίας χρόνος, διὰ τὸ ἀδύνατον καὶ μὴ ἐνδεχόμενον· ἔοικε γὰρ οὗτος ὁ τρόπος τῷ ἀδυνάτῳ. τὸν γὰρ ἀποθανόντα πῶς δυνατὸν πέμπειν; διαφέρει δὲ· ὅτι τὸ μὲν ἀδύνατον παντελῶς καὶ ἐν παντὶ καιρῷ ἀδύνατον ὁμολογεῖται, τὸ δὲ, γενέσθαι μὲν δυνατόν· διὰ δὲ τὴν ἱστορίαν

μόνην ἀδύνατον· καὶ τὸ μὲν, φύσει ἀδύνατον, τὸ δὲ, οὐ φύσει, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ τῆς ἱστορίας οὐ γὰρ συνήκμασε νικίας καὶ κλέων. Διατί δὲ μὴ μετὰ τῶν ἀσυστάτων τοῦτο ἔταξεν· εἴ γε κακόπλαστόν ἐστι· τὰ δὲ κακόπλαστα, ἀσύστατα. εἰ δὲ καὶ ἔστιν ἀσύστατον· διατί μὴ ἰδικῷ αὐτὸ ὀνόματι ἐκάλεσεν ὡς τὸ μονομερὲς, καὶ τὰ ἄλλα, ἀλλὰ τῷ κοινῷ· πᾶν γὰρ ἀσύστατον, κακόπλαστον. λεκτέον δὲ, ὅτι δεῖ προσκεῖσθαι τὸ παρ' ἱστορίαν. ἔστι γὰρ ἴδιον τούτῳ.

Ἔστιν ἐν τούτοις κατὰ τὸ προειλημμένον τῇ κρίσει· οἷον μηδενὸς ἐπιγνῶναι δυναμένου τὴν ἄνοδον τὴν ἐπὶ τὸν τύραννον, ἔδειξε γυνή τις τῷ ἑαυτῆς ἀνδρὶ, ὁ δὲ ἀνελθὼν, ἀπέκτεινεν ἐκεῖνον μοιχείας αὐτῇ ἐγκαλεῖ.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Καὶ τὸ προειλημμένον τῇ κρίσει ἐστὶ φανερώτατα παρὰ τὸν τέταρτον ἐστὶ κανόνα· καὶ ἡ μὲν πλάσις αὐτοῦ πᾶσα συνέστηκεν. οἱ δὲ κριταὶ πρὸς τῆς γυναικὸς εὐπεπονθότες, οὐδὲ μίαν καθ' αὐτῆς οἴσουσι ψῆφον· κἂν περιφανῶς ἐλέγχοιτο μεμοιχευμένη.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Προειλημμένον γὰρ ἔνθα πρόδηλος ἡ τῶν δικαστῶν κρίσις. διὰ τὴν ποιότητα τοῦ κρινομένου προσώπου ἢ αἰτίαν τινὰ ῥητὸν ἔχουσα ἀρετὴν καὶ διὰ τοῦτο προδήλως σωζομένη· καὶ ὁ μὲν τεχνικὸς δι' ἀρετὴν μόνην λέγει τὸ προειλημμένον· γίνεται δὲ καὶ διὰ κακίαν. ὡς ἂν εἴ τις τῶν κρίνοιτο προαγωγίας· προείληπται γὰρ ἡ κρίσις· ὅτι καταψηφιοῦνται αὐτοῦ τῷ εἶναι προαγωγόν· ἢ ὅτ' ἂν ὁμολογουμένως ἑταιρικῶς κρίνηται. ὅπερ αἰσχίνης κατασκευάζειν ἐν τῷ κατὰ τιμάρχου. λέγει γὰρ τοὺς τιμάρχου συνηγόρους, ἢ ἐκ τῶν ἡταιρηκότων, ἢ τῶν συγγινομένων τοῖς παισὶν, ἢ τῶν ἀσώτων εἶναι. ἐστὶ γὰρ οὐχ ἁπλῶς λέγει· ἀλλὰ προκαταλαμβάνων τὸν δικαστὴν εἰς τὸ πάντως καταψηφίσασθαι· διὸ ὅτε μὴ ἐκ τοῦ ἀφεῖναι τὴν ἰδίαν ὑπόνοιαν λάβῃ τιμάρχου. ζητεῖται δὲ διατί ἄνω μὲν ἐν τῷ κανόνι τῶν συνεστώτων, καὶ ἀσυστάτων εἶπε τὸ μὴ προειλημμένον τῇ κρίσει δυνάμενόν τε πέρας λαβεῖν συνίστασθαι· μὴ συνίστασθαι δὲ τὰ μὴ οὕτως ἔχοντα· ἐνταῦθα δὲ ἐγγὺς τῶν συνεστώτων τὸ προειλημμένον ἔταξε τῇ κρίσει· καὶ λέγουσιν· ὅτι πρὸς ἄλλο καὶ ἄλλο τοῦτό φησι· εἰ μὲν γὰρ ἔνθα γέγονε κρίνοιτο, οὐ στήσεται διὰ τὴν εὐεργεσίαν· οὐ γάρ τις ἀνέξεται τὴν εὐεργεσίαν κρινομένην ἰδεῖν· εἰ δ' ἀλλαχῆ που ἡ κρίσις, συσταίη. τῶν μὴ προειλημμένων γάρ ἐστι καὶ δυναμένων κρίνεσθαι. τῆς γὰρ εὐεργεσίας ἐκτός εἰσιν οἱ κρίνοντες· φείσονται δ' ὅμως τῆς γυναικὸς ἀκηκοότες τὴν ἐλευθερίαν δι' αὐτῆς τῆς πατρίδος γεγενημένην.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Προειλημμένον ἐστὶν, ἐν ᾧ ἡ ψῆφος ἡ παρὰ τῶν κρινόντων ἀλλοτριωτέρα πως φαίνεται. τουτέστι τὸ τῇ γνώμῃ τοῦ δικάζοντος προδεδηλωμένον· καὶ φανερὸν ἔχον τέλος. διατί δὲ νῦν ἐν τοῖς ἐγγὺς ἀσυστάτων ἔθηκεν αὐτό. καί τινες μέν φασιν ὅτι, ὡς ἐν παραδρομῇ αὐτὸ λέγει, καὶ λείπεται ἐν τῷ ὅρῳ τῶν συνισταμένων, ὡς περὶ ἀσυστάτου. κατανοήσας δὲ ὅτι εἰ καὶ σφόδρα εὐεργέτις ἡ γυνὴ, ἀλλὰ καθὸ δικασταὶ πρὸς τὸ δίκαιον κρίνουσιν, οὐ πρὸς τὴν εὐεργεσίαν ἀφορῶντες καθάπαξ. οὐδὲν γὰρ τοῦ δικαίου προυργιαίτερον δικασταῖς ἐξ οὗ καὶ τὴν προσηγορίαν ἔχουσι. διὰ τοῦτο οὐκ ἔταξεν αὐτὸ τὸ εἶδος ἐν τοῖς ἀσυστάτοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐγγὺς ἀσυστάτων ἀκριβέστερον ἡμῖν τὸ εἶδος αὐτοῦ παραδιδοὺς καὶ τὴν φύσιν. Τινὲς δέ φασιν ὅτι ἀκριβέστερον ἐν τῷ ὅρῳ συμπεριλαβὼν αὐτὸ ἐδήλωσεν ἡμῖν ὅτι ἀσύστατον. ἔταξε δὲ αὐτὸ καὶ ἐγγὺς τῶν ἀσυστάτων· ἵνα ἀσύστατον μὲν ᾖ παρὰ τοῖς εὐεργετουμένοις δικασταῖς· ἐγγὺς ἀσυστάτων δὲ παρ' ἄλλοις δικασταῖς. Πάλιν δὲ τελείως συνιστάμενον. εἰ γὰρ καὶ ξένοι οἱ δικασταὶ, ἀλλ' ὅμως καὶ αὐτοὶ θαυμάζουσι καὶ κατοκνοῦσι καταψηφίζεσθαι γυναικὸς, τὴν οἰκείαν ἐλευθερωσάσης πόλιν ἢ ὅτι, πρὸς μὲν τὴν εὔνοιαν τῶν δικαστῶν, ἀσύστατον εἴρηκεν αὐτὸ, πρὸς δὲ τὴν ἐξέτασιν

ἐξέτασιν τοῦ πράγματος μελετώμενον· ἔχει μὲν γὰρ εὐπορίαν λόγων καὶ μελέτην, ὅ, τε κατήγορος καὶ ὁ φεύγων· ἀλλ' ἡ τῶν δικαζόντων εὔνοια καὶ τὸ προδεδηλῶσθαι τὴν κρίσιν ἀσύστατον αὐτὸ ποιεῖ. ἢ ὅπερ καὶ ἄμεινον. ὅτι τὸν κανόνα τοῦ συνεστῶτος ζητήματος λέγων, ὡρίσατο· ὅτι τὸ ἔχον τόδε καὶ τόδε συνέστηκε. τὰ δ' οὖν τινος τούτων ἐνδεᾶ οὐ συνέστηκεν. εἶτα ἐπιδιαιρεῖ τὰ ἀσύστατα καὶ λέγει ὅτι τῶν μὴ συνεστώτων τὰ μέν εἰσι καθάπαξ ἀσύστατα, τὰ δὲ ἐγγύς. ὥστε τὸ προειλημμένον εἰ καὶ εἶπεν μὴ συνεστάναι, ἀλλ' οὐχ ὁμολογουμένως ἀσύστατον εἶπεν.

Θαυμάζω γὰρ εἴ τις καταψηφιεῖται ταύτης, κἂν ἐλεγχθῇ μεμοιχευμένη, δι' ἣν ὁ τύραννος ἀνῄρηται.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Ἠπόρησαν ἐνταῦθά τινες. εἰ τὸ ὑπάρχειν τι εὐεργέτημα παρὰ τῶν δικαστῶν γνωριζόμενον ἐστὶν ἀσύστατον ποιεῖ, οὐκοῦν καὶ αἱ ἀντιστατικαὶ ζητήσεις, καὶ αἱ κατὰ ῥητὸν, καὶ διάνοιαν οὐκ ἂν εἴησαν συνεστηκυῖαι· καὶ γὰρ ἐν τούτοις ἐστί τις εὐεργεσία· ἐν μὲν ἀντιστατικαῖς ὡς ἐπὶ τούτου. στρατηγὸς συνεχῶς τῶν στρατιωτῶν φευγόντων ἐπὶ τοῦ τείχους, τὸ τεῖχος καθελὼν ἠγωνίσατο, καὶ ἐνίκησε τοὺς πολεμίους· καὶ μετὰ ταῦτα κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων· σαφὴς γὰρ ἐνταῦθα ἡ εὐεργεσία, καὶ ὅμως κρίνεται· ἐν δὲ ταῖς κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν, ὡς ἐν πολέμου καιρῷ ξένος ἀνελθὼν εἰς τὸ τεῖχος τοῦ νόμου κωλύοντος ταῦτα, ἠρίστευσε, καὶ κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. δῆλα γὰρ καὶ ἐνταῦθα τὰ τῆς εὐεργεσίας διὰ τῆς νίκης, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀσύστατον φαμὲν οὖν· ὡς οὐχ ὅμοια ταῦθα κἀκεῖνα· ἐν ἐκείνοις μὲν γὰρ τῇ ἀντιστάσει φημὶ, καὶ τῷ ῥητῷ, καὶ διανοίᾳ· ἤτοι ἄμφω τὰ ἀδικήματά φημι καὶ εὐεργεσίαι δημόσια, ἢ ἄμφω ἰδιωτικά· δημόσια μὲν, ὡς ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τοῦ ξένου· ἰδιωτικὰ δὲ, οἷον· στρατιώτην ἵππος ἀπέφερεν εἰς τοὺς πολεμίους· ἠκοντίσθη ὁ ἵππος παρὰ τοῦ στρατιώτου, καὶ κρίνεται ὁ ἀκοντιστὴς βλάβης· ταῦτα οὖν εἰκότως ἐξετάζεται. ἐπειδὴ ἐν ἑκάστῳ τῶν προβλημάτων ἴσον ἐστίν. ἐὰν δὲ τὸ μὲν, ὑπάρχῃ δημόσιον, τὸ εὐεργέτημα, τὸ δὲ ἰδιωτικὸν τὸ ἀδίκημα, τότε τῶν οὐ συνεστώτων ἐστίν, μεῖζον γὰρ κοινῇ πᾶσαν ὠφεληθῆναι τὴν πόλιν, ἢ ἕνα τινὰ περὶ τὴν εὐνὴν εἰ τύχοι ὑπομεῖναι καὶ τὴν ἀδικίαν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Τοῦτο πρὸς τὸ ῥητὸν καὶ διάνοιαν καὶ πρὸς ἀντίστασιν, ζητητέον τίνι διαφέρει τούτων· διαφέρει τοίνυν ῥητοῦ καὶ διανοίας· ὅτι ἐκεῖ μὲν κοινὰ ἀμφότερα, καὶ τὸ ἀδίκημα, καὶ τὸ εὐεργέτημα· ἢ πάλιν ἀμφότερα ἰδιωτικά· ἐν δὲ τούτῳ· κοινὴ μὲν ἡ εὐεργεσία, ἰδιωτικὸν δὲ τὸ ἀδίκημα. τῆς δ' ἀντιστάσεως διαφέρει. ὅτι ἐκεῖ μὲν ἀντίρροπον τὸ ἀδίκημα τῷ εὐεργετήματι· ἐν δὲ τῷ προειλημμένῳ, ἄδηλον τὸ ἀδίκημα, καὶ ἰδιωτικὸν, κοινοῦ ὄντος τοῦ εὐεργετήματος καὶ φανεροῦ, τοῦ δὲ ἑτερορρεποῦς, ὅτι ἐκεῖ μὲν κατὰ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ῥέπει πρὸς τὸ ἕτερον τῶν προσώπων ὁ λόγος· ἐνταῦθα δὲ τὸ μὲν πρᾶγμα ἴσον· ὁμοίως γὰρ εὐπορήσουσιν ὅ, τε μοιχείαν τῆς γυναικὸς κατηγορῶν, καὶ ὁ λέγων ὑπὲρ τῆς γυναικός· ἑτερορρεπεῖ δὲ μόνον, τῇ εὐνοίᾳ τῶν δικαστῶν.

Τάχα δ' ἂν καὶ παρὰ ταῦτα εἴδη τινὰ εὑρεθείη ἄλλα τοιαῦτα. ἀλλά γε περὶ τῆς τῶν συνεστώτων διαιρέσεως ἤδη λεκτέον.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Ἀσφαλίζεται καὶ προευλαβεῖται μή ποτε καὶ ἄλλα εὑρεθείη ἀσύστατα· καὶ ὡς οὐδὲ ἀναγκαίαν παραλείπει τῶν τοιούτων τὴν μνήμην· ὥσπερ ἄπειρον οὖσαν τῶν ἀσυστάτων τὴν φύσιν καὶ τὴν κακίαν· φύσει γὰρ ἡ κακία πρᾶγμα ποικίλον καὶ ἀμήχανον· οἶδε δὲ ὅτι ἂν εὑρεθείη τοιοῦτον, ἐς τὰ προειρημένα ἀναφέρεται. μέσος οὖν χωρεῖ· οὔτε ἀναιρῶν τὸ εἶναι ἄλλα ἀσύστατα. οἶδε γὰρ ὅτι ἔσται καὶ ἕτερα· οὔτε μὴν ἐκτιθέμενος ἐκεῖνα, βούλεται μακρολογεῖν· εἰδὼς ὡς εἴ τι ἄλλο εὑρεθείη ἐν τούτοις ἐστίν.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Οἶδε καὶ αὐτὸς παρείς τινα

Alia gna causarum male consistentium aut κατὰ ... 70

·:τῆ· δακτύλια ·:τῆ· πλούσιος

καὶ ἦθος καὶ μάχην.

ὧν πρῶτόν ἐστι τὸ κατὰ ἦθος καὶ μάχην. οὗ καὶ παράδειγμα τόδε. νόμος τοὺς πρεσβύτας μὴ συμπλεῖν. πένης καὶ πλούσιος ἐχθροὶ τὰ πολιτικά, ἐπρέσβευον ἀμφότεροι, ἐναυάγησεν ὁ πένης καὶ προσῆλθε περινηξάμενος τῇ τοῦ πλουσίου νηΐ. ὁ δὲ, οὐκ ἀνέλαβεν αὐτόν. ἀπέθανε καὶ κρίνεται ὁ πλούσιος. ἐνταῦθα κατὰ μὲν τὸ ἦθος ἀσύστατόν ἐστιν. ὡμολόγηται γὰρ, ὅτι ὡς ἐχθρὸν αὐτὸν οὐκ ἀνέλαβε. κατὰ δὲ τὴν μάχην συνίσταται. ἡ γὰρ τοῦ νόμου ἰσχὺς, δίδωσι λόγους αὐτῷ. τοῦτο τινὸς μετάστασίν φασι, διὰ τὸν νόμον. τοῦτον γάρ φησι τὴν αἰτίαν ἀναθήσει ὁ πένης. οὐκ ἔστι δὲ, ἀλλὰ τοῦ ἑτεροῤῥεποῦς διὰ τὴν προϋπάρχουσαν ἔχθραν. ὅπερ οὐκ ἔστιν ἐν μεταστάσει. ἰστέον ὅτι μινουκιανὸς μετὰ τῶν συνεστώτων τάττει τὰ ἄδοξα. ἡμεῖς δὲ μετὰ τῶν ἀσυστάτων. ὃ μάτην δὲ τοῦτο μινουκιανὸς ἐποίησεν. ἀλλ' ὡς ἤδη ἔφαμεν, ὅτι αἱ ἄδοξοι πράξεις μετὰ μὲν ἐνδόξων προσώπων, ἀσύστατοι. μετὰ δὲ ἀδόξων ἐξετάζονται. ἡ γὰρ τοῦ προσώπου ποιότης πρόσφορος οὖσα τῇ πράξει, ἐξετάζειν ἀνάγει τοὺς ἀκροατάς.

μάχην infra quaere

ἄδοξα μετὰ τῶν συνεστώτων — Minucian.

Εἴδους γὰρ ἕνεκα προβλημάτων καὶ τρόπων περίεργον ἂν εἴη λέγειν ἐν τῷ παρόντι. **ΣΥΡΙΑΝΟΥ.** Ἐσφάλται ἐνταῦθα, εἰ μὴ κατεχρήσατο εἰπὼν προβλημάτων. τὰ γὰρ προβλήματα, οὐ τῶν μελετωμένων ἐστίν. εἰ δὲ ὃ μελετᾶται. οὐδὲ εἶδος οὐδὲ τρόπον ἔχει. διὸ ἔδει ζητημάτων, ἀλλὰ μὴ προβλημάτων εἰπεῖν. ὥσπερ δὲ ὁ ἄνθρωπος ἔχει χαρακτῆρα καὶ ἰδέαν τινὰ, ὅπερ εἶδος λέγομεν ἑκάστου. λέγομεν δὲ τὸν τύπον τοῦ σώματος ἑκάστου ἰδέαν, οὕτω δὴ καὶ τὰ ζητήματα ἔχει χαρακτῆρα, καὶ ἰδέαν τινά. καὶ καθάπερ ἡμεῖς πρὸς τῷ εἴδει καὶ τρόπον ἔχομεν καλὸν ἢ κακὸν, ὁμοίως καὶ τὰ πράγματα, καὶ περὶ τούτων ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν φημὶ καὶ τρόπων, μινουκιανὸς εἶπεν. εἴδη προβλημάτων εἶναι τέσσαρα. ἠθικὸν. παθητικὸν. δικανικὸν. μικτόν. ἠθικὰ μὲν οὖν εἰσιν. ἐν οἷς οἰκειότης τίς ἐστιν ὡς υἱοῦ πρὸς πατέρα, ἢ ἀδελφοῦ πρὸς ἀδελφόν. λέγεται δὲ καὶ ἄλλως ἠθικά. ἐν οἷς διάθεσίς τισιν ὑπάρχει πρὸς ἀλλήλους, οἷον ἐρῶντος πρὸς ἐρώμενον. ἔστι δὲ καὶ τρίτον τρόπος. οἷον φιλαργύρων. λίχνων. δυσκόλων. μισανθρώπων. διὸ καὶ ἠθικὰ καλεῖται διὰ τὸ ἦθός τινος εἶναι ἐξαγγελτικά. παθητικὰ δέ εἰσιν ἐν οἷς ἔνεστι φόβος. ὀργή. λύπη. καὶ τὰ τοιαῦτα. ἂν γάρ τι τούτων ἔχῃ πρόβλημα παθητικόν ἐστι. δικανικὰ δὲ, ἐν οἷς ψιλὴ μάχη ὑπάρχει, περὶ διαθήκης ἢ ψηφισμάτων ἢ νόμων. ἐν γὰρ τοῖς τοιούτοις, οὔτε ἐγκωμιάζομεν, οὔτε ψέγομεν, ἀλλ' ἀποδείξεως μόνης χρῄζομεν, περὶ γὰρ τοῦ δικαίου ὁ ἀγὼν μόνον. μικτὰ δὲ, τὰ συμπεπλεγμένα ἔκ τινος τῶν ἠθικῶν καὶ δικανικῶν καὶ παθητικῶν. τρόποι δὲ τέσσαρές εἰσι καὶ αὐτοί. ἔνδοξος. ἄδοξος. παράδοξος, ἀμφίδοξος. καὶ ἔνδοξος μέν ἐστιν, ἐν ᾧ ἀμφότερα ἐπαινεῖται καὶ πρόσωπον καὶ πρᾶγμα. οἷον ἀριστεὺς αἰτεῖ ἱερωσύνην. ἄδοξος δὲ, ὁ κατὰ τὸ ἐναντίον τούτῳ. οἷον ἀριστογείτων ἐν ἀπορίᾳ χρημάτων γράφει νόμον παρ' Ἀθηναίοις μισθοῦ μυεῖσθαι. ἀμφίδοξος δὲ, ὁ πῆ μὲν ἐπαινετὸς, πῆ δὲ ψεκτός. οἷον ἀριστεύσας τις αἰτεῖ πολίτου σφαγήν. παράδοξος δὲ, ὅτ' ἂν παρὰ τὴν δόξαν τῶν ἀκουόντων τί πράττηται. οἷον πορνοβοσκὸς ἐκήρυξε τοὺς ἀπὸ τέγους προῖκα δέχεσθαι. παρὰ γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων τοῦτο, πλὴν οἱ πορνοβοσκοὶ πρὸς ἀργύριον πάντα πράττουσι. περὶ τούτων δὲ φησὶ τρόπων τοὺς εἰδῶν περίεργον ἂν εἴη λέγειν ἐν τῷ παρόντι. κατὰ δὲ τὴν ὁμωνυμίαν ἐπιλαμβάνεται μινουκιανοῦ. τοῦ γὰρ εἴδους τριχῶς λεγομένου. πρῶτον μὲν εἶδος τοῦ τῆς ῥητορικῆς μέρους. ὥσπερ ἐλέγομεν εἶδος εἶναι ῥητορικῆς τὸ δικανικὸν φέρε ἢ συμβουλευτικὸν ἢ πανηγυρικόν. δευτέρου δὲ, τοῦ ἐν τῷ προβλήματι καὶ ζητήματι. καὶ τρίτου τοῦ ἐξαγγελτικοῦ τῆς φράσεως, ὁ μὲν μινουκιανὸς περὶ εἰδῶν διαλαμβάνων καὶ τρόπων οὐ περὶ τῶν τῆς ῥητορικῆς-

Problemata qd

Problematum gna quatuor. Minucian.

Moratum ἠθικόν · Patheticu · iudiciale · Mixtum.

Problematum gna quatuor: ἔνδοξον · ἄδοξον · ἀμφίδοξον · παράδοξον

Exemp. · Exe. · Exe.

μάχη · vide · hac facie · Minucian.

εἶδος tripliciter dici · Minucian.

ἠθικὰ προβλήματα quae ·:τῶν

ρικῆς. οὐ περὶ τῆς ποιᾶς φράσεως τῶν εἰδῶν προυτίθεται λέγειν, περὶ δὲ τῶν εἰδῶν τῶν ἐν τοῖς προβλήμασιν. ὁ δὲ ἑρμογένης ἐπιλαμβάνεται τοῦ λόγου τῇ τοῦ εἴδους ὁμωνυμίᾳ λέγων περίεργον εἶναι περὶ εἴδους καὶ τρόπου λέγειν πρὸ τῆς τῶν στάσεων καὶ τῆς τῶν ῥητορικῶν εἰδῶν γνώσεως. οὐ μέντοι καὶ περίεργον ἐποίησε μινουκιανὸς. ἀλλὰ καὶ πάνυ ἁπλοῦν, τῇ παρούσῃ ὑποθέσει συμβαῖνον. λέγων γὰρ περὶ πολιτικῶν ζητημάτων, καὶ χαρακτῆρος, καὶ εἴδους αὐτῶν οἰκείως ἐμνήσθη καὶ διεῖλε ταῦτα εἰς τὰ προκείμενα τέσσαρα εἴδη. ἔστι δὲ ἕτερον εἶδος ζητήματος, καὶ ἕτερον ἡ ἐξαγγελία τῆς φράσεως. ἡ μὲν γὰρ φράσις, ἐκ τοῦ ῥήματος γίνεται. τὸ δὲ εἶδος τοῦ προβλήματος, ἐκ τῶν ἐν τῷ ζητήματι εὑρισκομένων προσώπων καὶ πραγμάτων. ἅπερ ὕλη ἐστὶ τοῦ προβλήματος ἣν λαβὼν ὁ ῥήτωρ μελετᾷ. καὶ ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον. φανερὸν δὲ ἐξ ὧν ἐπιφέρει. τὰ μὲν γὰρ εἴδη καὶ τοὺς τόπους διὰ τοῦτο μανθάνομεν δῆθεν, ἵνα ταῖς οἰκείαις ἰδέαις τὰ προβλήματα μελετῶμεν. ὥστε καὶ αὐτὸς οἶδεν ὡς οὐ ταὐτὸν εἶδος προβλήματος καὶ φράσεως. ἀλλὰ μάτην ἐπεγκαλεῖ πρὸς μινουκιανὸν ἐνστάμενος. **ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.** Ποίᾳ ἰδέᾳ δεῖ κεχρῆσθαι ἐπὶ ἑκάστου ζητήματος, καὶ ποίῳ τρόπῳ δεῖ φράσαι τὸ ζήτημα. πρὸς γὰρ τὸν τρόπον καὶ ἡ μελέτη. δεῖ γὰρ ἡμᾶς γνῶναι ὁποῖος ὁ τρόπος τοῦ ζητήματος ἤτοι ἔνδοξος, ἢ ἄδοξος, ἢ ἀμφίδοξος, ἢ παράδοξος. ἵνα πρὸς τὸν τρόπον ἁρμόσωμεν τοὺς λόγους. φησὶν οὖν ὁ τεχνικὸς ἐγὼ οἶμαι περιττὸν τὸ λέγειν περὶ ἰδέας. σῶμα μὲν γὰρ τῆς ὑποθέσεως οἱ λόγοι. ἡ δὲ ἰδέα καὶ ὁ χαρακτὴρ ἐν τῷ λόγῳ θεωρεῖται, ὥσπερ τὸ λευκὸν, καὶ τὸ μέλαν ἐν σώματι. οὐ τοῦτο δὲ τοῦ παρόντος βιβλίου τὸ ἐπάγγελμα. διαφέρει δὲ τοῦ εἴδους τῆς ῥητορικῆς τὸ ὁμώνυμον εἶδος, ὅ ἐστιν ἡ ἰδέα. καθὸ τὸ μὲν εἶδός ἐστιν, οὗ προτέτακται τὸ γένος, οἷον ὁ ἄνθρωπος. ἔστι δὲ τὸ γένος τούτου ζῷον, ὃ προτέτακται. ἡ δὲ ἰδέα αὕτη ἡ μορφὴ τοῦ ἀνθρώπου. τινὲς δὲ τὸν λόγον ὥσπερ ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς εἶναι βούλονται. καὶ τὰ μὲν διανοήματα καὶ τὰς διασκευὰς, ψυχὰς παραλαμβάνουσι. τὴν δὲ ἰδέαν καὶ τὸ κάλλος τῶν ὀνομάτων, σώματι. αἰνίττεται δὲ εἰς τὸν μινουκιανόν. ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνος ἐμνήσθη περὶ ἰδεῶν καὶ τρόπων, οὗτος εἰς ἐκεῖνον ἀποτεινόμενός φησιν. ὅτι ἐγὼ περὶ ἰδεῶν οὐ λέγω οὐδὲ τρόπων. περιττὸν γὰρ τοῦτο, καὶ ἔξωθεν τοῦ παρόντος βιβλίου. εἶδος γὰρ λέγει ἐνταῦθα τὴν ἰδέαν. οὐδὲν δὲ ἄτοπον ἡμᾶς, εἰ καὶ ὁ τεχνικὸς παρῆκεν, ἐπιμνησθῆναι περὶ τούτων, ἅ φησι μινουκιανὸς ὑποτίθεται τέσσαρας εἶναι ἰδέας, πανηγυρικὴν. δικανικὴν. ἠθικὴν. παθητικὴν. μικτήν. ἰδέα δέ ἐστιν ἡ ἐξαγγελία τοῦ λόγου καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ὁ χαρακτήρ. παράδειγμα μὲν οὖν ἰδέας πανηγυρικῆς. συμβουλεύει μετὰ τὰ μηδικὰ θεμιστοκλῆς ἀνέμοις θύειν. ἐν τούτῳ γὰρ τῷ ζητήματι ἔπαινον διέξεισι τῶν ἀνέμων. καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ ἐγκωμιάζει. δι' ὧν ἡ νίκη τοῖς ἕλλησιν ἐμπομπεύει. τοιγαροῦν τοῖς λόγοις πανηγυρίζων, διαπεραίνει τὸν λόγον. δικανικῆς δὲ παράδειγμα τάδε. ἱερωσύνας τοὺς παῖδας τῶν πατέρων διαδέχεσθαι. ἀριστεύσας τις ᾔτησεν ἱερωσύνην τινὸς ἀφελέσθαι παῖδας ἔχοντος. ἔλαβε. μετὰ ταῦτα ἀπέθανον ἀμφότεροι. ὅ,τε ἀριστεὺς καὶ ὁ ἐξ ἀρχῆς ἱερεύς. καὶ ἀμφισβητοῦσι περὶ τῆς ἱερωσύνης οἱ τούτων παῖδες. Ἐν τούτῳ ἀναγκαίως ἡ ἰδέα δικανική ἐστιν. οὐδὲ γὰρ πιστέον τοῖς λέγουσιν, ὅτι πανηγυρική ἐστιν, ἐπειδὴ συμπλέκεται αὐτῷ ἡ ἀριστεία, καὶ ἡ ἱερωσύνη. πράγματα ὕλην ἔχοντα πανηγυρικήν. οὐδὲ μία γὰρ ἀνάγκη κατὰ τὸν παρόντα ἀγῶνα. ἢ τὸ σεμνὸν ἀφηγεῖσθαι τῆς ἱερωσύνης, ἢ τὸ ἔνδοξον τῆς ἀριστείας, ἀλλὰ ψιλῆς μάχης περὶ τῶν δικαίων τοῖς παισίν. εἴ τις δικαιότερός ἐστιν ἀπολαύειν τοῦ νόμου, τοῦ κελεύοντος τὰς ἱερωσύνας εἶναι τῶν παίδων. ὁ τοῦ δὲ ἀρχῆς ἱερέως παῖς

Hermogenes in cessit

Minucian.

ὕλη τοῦ προβλήματος qd

εἶδος

Minucianus

Idea qd. forma eloquentionis panegyrica. iudicialis

Exemp · Exempl.

μάχης

Ideae problematu. 5

Panegyrica · Iudicialis · Ethica · Pathetica · Mixta

καὶ ἀφαιρεθέντος· ἢ ὁ τοῦ [illegible] κατὰ γέρας καὶ ἐν τελευτήσαντος τῇ ἱερωσύνῃ· ὥστε δικανικὴ ἡ ἰδέα. Ἠθικῆς δὲ παράδειγμα οἱ φιλάργυροι καὶ οἱ δύσκολοι καὶ οἱ γεωργοί. ταῦτα γὰρ ἤθους ἕνεκα μόνου παραλαμβάνεται, ὡς καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς προσηγορίας γνωρίζεται. πᾶν μὲν γὰρ πρόσωπον ἦθος ἔχει καὶ Περικλῆς καὶ Θεμιστοκλῆς· ἀλλ' ἐξαιρέτως ταῦτα ἠθικά. καὶ τὰ ἐσχηματισμένα ἐν οἷς δεῖ τὸν μεταχειριζόμενον ἄλλο μὲν λέγειν, ἄλλο δὲ διὰ τοῦ ἤθους ἐμφαίνειν· οἷον ὁ τοῦ Περικλέους Ὀλυμπίου κληθέντος εἰσηγεῖται Ἀριστοφάνης ἥραν τὴν Ἀσπασίαν καλεῖν, οὐ μόνον δὲ ταῦτα ἠθικὰ προσήκειν καλεῖν, ὅσα δυσκόλων ἢ φιλαργύρων ἢ παρασίτων ἔχει πρόσωπα, ἀλλὰ καὶ ἐκείνας τὰς ὑποθέσεις, ἐν αἷς οἱ λέγοντες αἰδούμενοί τινας αἰσχύνονται καταφορικῷ χρήσασθαι λόγῳ. καὶ μετὰ ἤθους προάγουσιν αὐτόν. ὡς περὶ τὸν πρὸς Λεπτίνην ὁ ῥήτωρ ἐποίησε. καὶ δεῖ ἐν τούτοις βαθυτέρᾳ τῇ μεταχειρήσει τὸ ἦθος ἐμφαίνειν. ἀμέλει ὁ Δημοσθένης μετὰ ἤθους προαγόμενος τὸν λόγον καί μοι μηδὲν ὀργισθεὶς ἔφη Λεπτίνη· οὐδὲν γὰρ φαῦλον ἐρῶ. Παθητικῆς δὲ παράδειγμα, ἐν μανίᾳ τις ἀπτόμενον αὐτοῦ τὸν υἱὸν ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου ἀνενεγκών. πανταχοῦ γὰρ πάθος περισώζεται ἐκ τῶν προσώπων καὶ ἐκ τῶν πραγμάτων. τὰ μὲν γὰρ πρόσωπα πατὴρ καὶ υἱός. τὰ δὲ πράγματα μανία καὶ φόνος. ἀκριβέστερον δὲ τὸ πάθος γυμνοῦται καὶ δείκνυται ὅταν ὁ πατὴρ ὁ κατηγορούμενος λέγῃ· ἔσονται γὰρ καὶ βαρύτητες στένοντος τοῦ πατρὸς καὶ βέλτιον ἑαυτῷ τὸ τεθνάναι λέγοντος. διὰ δὲ τῆς τῶν παθῶν ἀφηγήσεως εἰς οἶκτον τοὺς δικαστὰς ἐκβιβάζοντος. Μικτῆς δὲ παράδειγμα. τραυματίας ἀριστεὺς παρεχώρησε τὴν δωρεὰν ἑτέρῳ ἀριστεῖ. καὶ ὁ μέν, αἰτεῖ εἰς τὸ γέρας τὴν γυναῖκα τοῦ παραχωρήσαντος. ὁ δέ, ἀξιοῖ μονομαχεῖν. ἔστι γὰρ τοῦτο ἐκ πάθους καὶ ζητήσεως. πάθους μέν, διὰ τὰ τραύματα. ζητήσεως δὲ διὰ τὸ ἀμφιβάλλειν περὶ τῆς γυναικός. προάγεται δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα ἐν ἤθει. ἐὰν γὰρ ἔλθῃ προτοτύπως ἐπὶ τὴν μάχην, ὅτι παρεχώρησά σοι τῆς δωρεᾶς, οὐκ ἐπὶ τῷ ἀφαιρεθῆναι τῆς γυναικός, οὐδὲ γὰρ ὁ νόμος ταῦτα βούλεται. εἰς τὸ μονομαχεῖν ἐξ ἀνάγκης περιστρέφεται, οὐκ ἔτι σώζει τὸ πάθος, ἀλλὰ δεῖ μᾶλλον πλεονάζειν τὸ πάθος. διὰ μὲν τοῦ λέγειν φάσκοντος τοῦ τραυματίου ἐθέλειν μονομαχεῖν, πειρωμένου δὲ διὰ τοῦ πάθους δυσωπεῖν· ὡς μήτε τῆς γυναικὸς ἀφαιρεθῆναι, μήτε εἰς μάχην ἐλθεῖν.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἀκύλας δὲ τούτων μὲν ἐπιλαμβάνεται. ὅτι τῷ δικανικῷ περιληπτικῷ ὄντι τοῦ, τε ἠθικοῦ καὶ παθητικοῦ, ἀντιδιαιρεῖται ταῦτα. ἔπειθ' ὅτι τὸ πανηγυρικὸν οὐδέποτε καθ' αὑτὸ ἐμπίπτον ἐν ζητήμασιν, ὡς μόνον παραλαμβάνεται ἐνταῦθα. τά, τε συμβουλευτικὰ παρεῖς, [illegible] εὑρισκόμενα. διόπερ αὐτὸς ἑτέρως διαιρῶν φησι· τῶν ζητημάτων τὰ μέν, ἐστὶν ἠθικά. τὰ δέ, παθητικά. τὰ δέ, πραγματικά. τὰ δέ, μικτά. ταῦτα γὰρ ἐν δικανικοῖς τε καὶ συμβουλευτικοῖς εἴδεσι λόγων εὑρίσκονται. Ἰστέον δὲ ὅτι εἶδος καλοῦσιν οἱ τεχνικοὶ ὁμωνύμως καὶ τὴν ἰδέαν καὶ τὸ εἶδος τῆς ῥητορικῆς. τουτέστι τὰ τρία εἴδη αὐτῆς. ἀμέλει ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου τὸ μὲν εἶδος δικανικόν ἐστιν, ἡ δὲ ἰδέα πανηγυρική. ἐπειδὴ περὶ εὐνοίας ὁ ἀγών. τινὲς δὲ καὶ συμβουλευτικὴν ἰδέαν φασί. ψεῦδος δέ. πανηγυρικὴ δὲ ἰδέα, τὰ συμβουλευτικὰ ἐξετάζεται. φρόνημα καὶ σεμνότητα τοῦ προσώπου περιτιθέντος ἑαυτῷ ἵνα καὶ πείσῃ. ὑποτίθεται δὲ ὁ αὐτὸς Μινουκιανός, καὶ τρόπους ζητημάτων τέσσαρας· ἔνδοξον. ἄδοξον. παράδοξον. ἀμφίδοξον. τοῦ ἐνδόξου, παράδειγμα τόδε. μετὰ τὰ Μηδικὰ Ἀθηναῖοι περὶ τῆς προπομπείας δικάζονται. καὶ εἰκότως ἐστὶν ἔνδοξον τοῦτο. ὅπου καὶ τὰ πρόσωπα ἔνδοξα καὶ τὰ πράγματα. οὐ γὰρ ἀρκεῖ τὸ πρᾶγμα κατὰ μόνας

Marginalia (manuscript): morata · figurata controversia · Demosth · Pathetica. · Mixta. · Acylas · Exe. · Exe. · Exe. · Exe.

τόποι ζητημάτων: ἔνδοξος, ἄδοξος, παράδοξος, ἀμφίδοξος — ἠθικά, παθητικά, πραγματικά, μικτά — ἀνενεγκών

ἔνδοξον ποιῆσαι τὴν ὑπόθεσιν. οὐδ' αὖ τὸ πρόσωπον ἰδίᾳ, ἀλλὰ μέρος τῆς ὑποθέσεως. τί οὖν εἰ μὴ ὡρισμένον εἴη τὸ πρόσωπον ἀλλ' ἀόριστον, πῶς γνωσόμεθα εἰ ἐνδόξου προσώπου τὸ ζήτημα. τὰ γὰρ ἀόριστα τὴν ὕλην οὐ δείκνυσι. ῥητέον δὲ ὅτι ἐπὶ τῶν ἀορίστων ἐκ τῆς τῶν πραγμάτων περιστάσεως καὶ ἡ τοῦ προσώπου δόξα δείκνυται κἂν ἀόριστον ᾖ. Ἀδόξου δὲ παράδειγμα τόδε. πορνοβοσκὸς τίθεται ταῖς ἑταίραις τῶν μουσῶν τὰ ὀνόματα καὶ κρίνεται ἀσεβείας. ἐνταῦθα τὰ ἄμφω ἄδοξα. καὶ εἰ τρόπον τίθεται τὸ ἄδοξον, διὰ τί ἐν τοῖς ἀσυστάτοις αὐτὸ ἠρίθμησε. εἰ γὰρ λυμαίνεται τῇ συστάσει. πῶς παραλαμβάνει αὐτὸ ἐν τοῖς τρόποις τῶν προβεβλημάτων ὡς συνιστάμενον. λέγομεν, ὅτι ἐν τῷ ἀσυστάτῳ δεῖ προσυπακούειν τὸ πάνυ ἄδοξον. ἔπειτα ἐπὶ μὲν τῶν συνεστηκότων, δεῖ ἀκολουθεῖν τῇ τοῦ πράγματος ἀδοξίᾳ τὴν τοῦ προσώπου καὶ ἀμφότερα ἄδοξα. καὶ γὰρ ἡ ἀκολουθία ἡ πρὸς ἄλληλα ποιήσει τὸ συνεστός. ἐπὶ δὲ τῶν ἀσυστάτων. δεῖ τὸ μὲν πρᾶγμα ἄδοξον εἶναι. τὸ δὲ πρόσωπον μὴ ὡμολογημένον ὡς ἄτιμον ἵνα ἡ πρὸς ἄλληλα διαφορά, τὸ ἀσύστατον ἐργάσηται. οἷον ἐκμισθώσας τις τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, καὶ τὸν μισθὸν οὐκ ἀπολαβών, δικάζεται τῷ μισθωσαμένῳ. ἐν μὲν γὰρ τούτῳ τὸ πρόσωπον οὐκ ἔστιν ὡμολογημένον ἄτιμον, τὸ δὲ πρᾶγμα, ἄδοξον. διὰ τοῦτο γὰρ οὐ συνίσταται. οὐ γὰρ δόξει λόγον ἔχειν τὸ τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκά τινα μισθῶσαι καὶ μισθὸν ὑπὲρ τῆς ἀλόγου πράξεως ἀπαιτεῖν. εἰ μέντοι δύ' ἧς ἑκάτερα ἄδοξα συνίσταται. τοῖς γὰρ ἀδόξοις πρέπει τὰ ἄδοξα πράττειν. ἐπεὶ καὶ οἰκεῖον τοῖς ἀδόξοις τὸ ἄδοξον. καὶ ἐν τούτῳ γάρ, ὅτι αἰσχρὸς ὢν ὁ πορνοβοσκὸς καὶ αἰσχρόν τι διαπράττεται. οὐκ ἔστιν ἀπωθήσασθαι τὸ κατηγορούμενον ὡς ἄπιστον. ἴσως δὲ καὶ συνηγόρους προσήκει διδόναι τῷ πορνοβοσκῷ, ὡς ἀτίμῳ, καὶ μὴ ἐξὸν αὐτῷ λέγειν. Παραδόξου παράδειγμα. πένης καὶ πλούσιος ἐχθροί. καταγνωσθεὶς ὁ πένης θανάτῳ. ἐκδίδοται τῷ δημίῳ. πείσας ὁ πλούσιος τὸν δήμιον ταλάντου, ἀπέκτεινε, καὶ φόνου φεύγει. ταῦτα τοίνυν ἔοικε κοινοῖς τόποις, καὶ καταφοραῖς. οὐδὲ γὰρ ἄδοξον τὸ πρόσωπον, καὶ ἀπὸ τῆς πράξεως ἄδοξον παρασκευάζεται. διὸ καὶ παράδοξον κέκληται. τὸ μὲν γὰρ πρᾶγμα δυσωπεῖν οὐ δύναται. πρέπει δὲ οὐδαμῶς τῇ περὶ τοῦ προσώπου τύχῃ. πάντα γὰρ παράδοξα. τὸ αἰτῆσαι οὕτω παράδοξα καὶ ἀναιδῆ περὶ αὐτὸν οὐκ ὄντα ἄδοξα. καὶ τὸ τὸν δήμιον ἀπονεῦσαι ἐπὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως. Ἀμφιδόξου δὲ παράδειγμα. στρατηγὸς προέστησε τοὺς αἰχμαλώτους τοῦ οἰκήματος, καὶ κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. ἐπὶ τούτων τὴν ἄγαν καταφορὰν ἐμποδίζει τὸ πρόσωπον ἔνδοξον ὄν. καὶ χρὴ πρότερον ἀπὸ τῆς πράξεως διαβεβλημένον αὐτὸν ἐπιδεῖξαι, εἶθ' οὕτως ἠρέμα ἐπιτείνειν καὶ τὸν κατὰ τοῦ προσώπου λόγον. διὰ τοῦτο γὰρ ἀμφίδοξον. ἐπειδὴ τὸ μὲν πρόσωπον ἔνδοξον, τὸ δὲ πρᾶγμα ἄδοξον. διαφέρει δὲ τοῦ ἀσυστάτου. ἐκεῖ γὰρ τὸ ἄδοξον λέγομεν ὅτι πάνυ τὸ πρᾶγμα ἄδοξόν ἐστιν, ἐνταῦθα δὲ οὐχ ὁμοίως. πῶς γὰρ ὅμοιον γυναῖκα ἰδίαν μισθοῦν. καὶ αἰχμαλώτους προστῆσαι οἰκήματος.

Τὰ μὲν γὰρ εἴδη καὶ τοὺς τρόπους διὰ τοῦτο μανθάνομεν δήπου, ἵνα ταῖς οἰκείαις ἰδέαις τῶν λόγων χρώμενοι, τὰ προβλήματα μελετῶμεν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τὰ εἴδη φησὶ καὶ τοὺς τρόπους. τοῦ μελετᾶν ἕνεκα κατὰ λόγον τὰ ζητήματα, καὶ μὴ ἀνοικείαν τὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἐξαγγελίαν ποιεῖσθαι τοῦ λόγου μανθάνομεν. οὐκοῦν ἀκολούθως χρὴ πρῶτον μανθάνειν τὸ εἶδος τῶν ζητημάτων, καὶ τὰς στάσεις, καὶ τὰς διαιρέσεις τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, καὶ οὕτω περὶ ἰδέαν ζητεῖν. ὅπω δὲ εἰδότας τὴν στάσιν καὶ τὴν διαίρεσιν ὅπερ τοῦτο μόνον τὸ βιβλίον ἐπαγγέλλεται, οὐ δυνατὸν τὰ εἴδη μαθεῖν, καὶ τοὺς τρόπους. ταῦτα δὲ τὰ εἴδη Διονύσιος χαρακτῆρας καλεῖ. τὰ πανηγυρικά. ἠθικά. παθη-

Marginalia (manuscript): Exep · Exempl. · Exempl · ἄδοξον · Quaestio. · Solu. · τοῖς ἀδόξοις πρέπει τὰ ἄδοξα πράττειν · παράδοξον · ἀμφίδοξον · Dionysius τὰ εἴδη characteres appellat: Panegyrica, Ethica, Pathetica, Deliberatiua, Mixta

τικά· συμβουλευτικά· μικτά. δεῖ οὖν τὸν μελετῶντα γνῶναι, καὶ μαθεῖν πότερον πανηγυρικῆς ἰδέας τὸ προκείμενον, ἢ ἑτέρας· ἵνα πρὸς τὸ ὑποκείμενον τοῖς λόγοις χρήσηται, καὶ πρὸς τοὺς τρόπους ὁμοίως, καὶ μὴ διαφθείρῃ τοῦ ζητήματος τὴν ἀληθῆ μορφήν.

Οἷον δικανικῶς τὸ δικανικόν, καὶ συμβουλευτικῶς τὸ συμβουλευτικόν, καὶ ἐπιδεικτικῶς τὸ ἐπιδεικτικόν, καὶ ἕκαστον ὡς προσήκει προσφόρως τοῖς ὑποκειμένοις. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἐπισημαίνονταί τινες τῷ χωρίῳ, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἔχοντι. οὐ γὰρ πάντως τὸ δικανικὸν εἶδος τοῦ λόγου, καὶ δικανικῶς ἐξενεχθήσεται. ὁ γοῦν Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου δικανικωτάτῳ τῶν λόγων ὄντι, πανηγυρίζει. τῇ λαμπρότητι τῶν οἰκείων ἐναβρυνόμενος πεπολιτευμάτων. καὶ Ἰσοκράτης συμβουλευτικὸν εἶδος λόγου διαπλέκων. πανηγυρίζει πανταχοῦ, ἀττικῶν ἀνδραγαθημάτων μνήμῃ. ὁρῶμεν οὖν, ὅτι τοῖς ἀκριβῶς κατανοοῦσιν, οὐδὲ πού ὁ τεχνογράφος φαίνεται ἡμαρτηκώς. εἰ γὰρ καὶ πανταχοῦ ἡ πανηγυρικὴ ἐγκαταμέγνυται ὕλη τοῖς προειρημένοις λόγοις, ἀλλ' οὖν τῶν οἰκείων ἰδεῶν τοῖς προκειμένοις εἴδεσιν οὐδαμῶς ἀφίστανται Δημοσθένης καὶ Ἰσοκράτης. ἀλλ' ὁ μὲν τῇ τε δεινότητι, καὶ τραχύτητι ἤδη δέ, καὶ γοργότητι πολλῇ κεχρημένος, δικανικῶς κομιδῇ τὸ δικανικὸν καὶ πανηγυρίζειν δοκῶν ὁ δαιμόνιος ἀπεργάζεται. ὁ δὲ τοῦ προσήκοντος πανταχῆ τῷ συμβουλεύοντι στοχαζόμενος ἤθους σεμνότητά τε καὶ λαμπρότητα μεταδιώκων ἃ μάλιστα τοῦ κατὰ συμβουλὴν ἀξιωματικοῦ εἰσιν ἀπεργαστικά, συμβουλευτικῶς τὸ συμβουλευτικὸν διὰ πανηγυρικῆς ἰδέας περαίνει. οὐ γὰρ ἡ τῆς ὕλης ἐπιπλοκὴ ἀλλοιότερον ἀπεργάζεται τὸ εἶδος. ἀλλ' ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ὁ τεχνίτης ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ πρόσφορον εἶδος βουλεύσηται. τοῦτο καὶ τὴν ὕλην ἐξ ἀνάγκης ἑπομένην δημιουργεῖ καθάπερ οἵ, τε πλάσται καὶ οἱ γραφεῖς. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Οὐκ ἀκριβῶς ἐνταῦθα λέγει. οὐ γὰρ ἀεὶ τὸ δικανικὸν δικανικῶς μελετᾶται. τὸ μὲν γὰρ πρόβλημά ἐστι δικανικοῦ εἴδους. πανηγυρικοῦ δὲ ἡ ἰδέα, τουτέστιν ἡ ἐξαγγελία καὶ ἡ ποιὰ φράσις. Διαφέρει δὲ εἴδους ἡ ἰδέα. καθὸ τὸ μὲν εἶδος ἀπὸ γένους τέμνεται, ἡ δὲ ἰδέα ποιότης ἐστὶ τῆς φράσεως. οἷον, σφοδρότης. ταπεινότης. τραχύτης. λαμπρότης. πλὴν ἔσθ' ὅτε καὶ τὸ εἶδος ἀντὶ τῆς ἰδέας λαμβάνεται. δικανικὸς δὲ ὁ περὶ στεφάνου. καὶ γὰρ ζητεῖται καὶ ἀμφισβητεῖται, εἰ ἄξιος στεφάνου ὁ Δημοσθένης, ἢ μή, ἀλλὰ καὶ οἱ φιλιππικοὶ συμβουλευτικοὶ ὄντες εἰ χρὴ ἀμφικτύονα Φίλιππον ποιῆσαι, πανηγυρικῶς μελετᾶται. καὶ γὰρ πολύς ἐστιν ἐνταῦθα Δημοσθένης κατὰ Φιλίππου δημηγορῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ πρὸς Λεπτίνην δικανικῶς ὢν τῷ εἴδει, μικτῶς μελετᾶται. συμβουλευτικῶς φημι καὶ πανηγυρικῶς. γίνεται δὲ τοῦτο καὶ δικανικῶς μελετᾶται καὶ τὸ συμβουλευτικόν, ὅτε ἐναντιοῦται ἡμῖν συμβουλεύουσιν ἢ νόμος, ἢ ψήφισμα, ἤ τι τῶν ἐν ῥητοῖς. δεῖ δὲ τὸν μὲν συμβουλεύοντα ἤτοι τὸν συμβουλευτικὸν ἐπιδεικνύμενον λόγον, πανταχοῦ φαίνεσθαι θαρροῦντα, καὶ τοῖς λόγοις τὸ μεῖζον ἐνδεικνύμενον. οὐ γὰρ ἀνέξαι τις συμβούλου ταπεινοῦ γενομένου καὶ μηδὲν κρεῖττον ἐπιδεικνυμένου. τὸν δικαζόμενον δέ, τοὐναντίον ταπεινὸν καὶ μηδὲν φρόνημα ἔχοντα, ἀλλὰ τὰ ζητήματα ταπεινῷ λόγῳ ἤτοι ἰσχνῷ χαρακτῆρι μεταχειρίζεσθαι. τὸν δὲ ἐγκωμιάζοντα, ἐμπομπεύειν τοῖς ἔργοις, ἐπιδεικτικῶς τοὺς λόγους μεταχειρίζεσθαι. ἰστέον δὲ ὅτι δικανικὸς χαρακτήρ ἐστιν ὁ ἰσχνός, καὶ λεπτός, καὶ πυκνός, καὶ συλλογιστικός, ὡς καὶ αὐτός φησιν ἐν τῷ περὶ ἰδεῶν. καὶ παράδειγμα ὁ κατὰ Ἀριστοκράτους. πανηγυρικὸς δέ, ὁ πομπικὸς καὶ λαμπρὸς πανταχοῦ καὶ ἐπιδεικτικός. ὃς οὕτως εἴρηται ἀπὸ τοῦ ἐπιδείκνυσθαι καὶ τὰ καλά, καὶ τὰ φαῦλα ἑκάστου. συμβουλευτικὸς δέ, ὁ μετὰ παρρησίας

καὶ θάρσους τὸ μεῖζον ἐνδεικνύμενος. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Δικανικὸν λέγει ἐνταῦθα τὴν δικανικὴν ἰδέαν οὐ τὸ εἶδος. δῆλον δὲ ἀπὸ τοῦ λεγομένου. οὐ γὰρ πρὸς τὸ εἶδος ἡ ἰδέα. ἀμέλει ἐν τῷ ὑπὲρ στεφάνου δικανικοῦ ὄντος εἴδους, οὐκ ἔστιν ἡ ἰδέα δικανική, ἀλλὰ πανηγυρική. αὐτίκα καὶ τῶν συμβουλευόντων τινὰς ὁρῶμεν ἑαυτοὺς ἐγκωμιάζειν ὑπομείναντας καὶ φορτικόν τι ποιοῦντας τῷ σεμνῦναι τὰς ἑαυτῶν γνώμας. ὥσπερ ὁ Περικλῆς πεποίηται τῷ Θουκυδίδῃ λέγων. καὶ τοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε. Ἔστι τοίνυν τὸ μὲν εἶδος συμβουλευτικόν, ἡ δὲ ἰδέα πανηγυρική. ἡ γὰρ χρεία πεποίηκε τὸν ἔπαινον. δεῖ γὰρ ὡς τὸ πᾶν σεμνότητος τῷ συμβούλῳ. ἵνα καὶ δυνηθῇ δυσωπῆσαι. καὶ Ἰσοκράτης ἐν ταῖς παραινέσεσιν ὁμοίως ἑαυτὸν ἐπαινῶν φαίνεται λέγων. ἐπὶ δὲ τοὺς φιλοσοφοῦντας ἐπανορθῶ. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ πανηγυρικῷ εὐθὺς ἀρχόμενος, σεμνότητα ἑαυτῷ καὶ ὄγκον καὶ φρόνημα περιτίθησιν. ἐξ ἐπιτιμήσεως γὰρ ἄρχεται ἐνδόξων προσώπων. τῶν γὰρ ἐξ ἀρχῆς τοὺς ἀγῶνας καταστησάντων φησὶ θαυμάζειν, ὅτι τὴν τοῦ σώματος ἄσκησιν ἄθλων ἠξίωσαν. μόνος δὲ ὁ Δημοσθένης ἐξαρκεῖ πρὸς τὸ τοιοῦτον. ἐν γὰρ τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου δικανικοῦ ὄντος εἴδους ἐγκωμιάζει ἑαυτὸν καταλέγων τὴν πολιτείαν, καὶ τριηραρχίας ἑαυτοῦ, καὶ εἰσφοράς, καὶ λειτουργίας ἑτέρας. ὥστε διὰ τὸ φορτικὸν καὶ προθεραπείᾳ κέχρηται λέγων. τούτων τοίνυν ὁ μέν ἐστι πρὸς ἡδονήν, τούτῳ δεδώσεται. ὁ δὲ πᾶσιν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐνοχλεῖ, λοιπὸν ἐμοί, ὥστε οὐ πρὸς τὰ εἴδη τῆς ῥητορικῆς ἡ ἰδέα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἰδέας μελετῶμεν τὴν δικανικὴν ἰδέαν, δικανικῶς. τὴν πανηγυρικήν, πανηγυρικῶς. εἰ δέ τις ἀντιθῇ ἡμῖν. διὰ τί ἐν τῷ κατὰ Μειδίου λαμπροῦ ὄντος τοῦ προσώπου δέον ἠθικῇ ἰδέᾳ χρήσασθαι καταφορικῶς εἶπεν, λεκτέον, ὅτι ὀργιζόμενος διὰ τὰς πληγὰς καὶ θαρρῶν τῇ τοῦ δήμου χειροτονίᾳ κατέδραμεν. ὥστε δι' αἰτίαν οὐχ ὡς ἔτυχεν οὐδ' ἐνταῦθα τοῖς λόγοις καταφορικωτέροις ἐχρήσατο. ἡμαρτῆσθαι δὲ νομίζουσι τῷ τεχνικῷ εἰπόντι καὶ συμβουλευτικῶς τὸ συμβουλευτικόν. ὡς γὰρ πρὸς τὰ εἴδη τῆς ῥητορικῆς, οὕτω καὶ τὰς ἰδέας ὁρίσασθαι αὐτόν φασιν. ἀλλὰ λέγομεν. ὅτι τὴν συμβουλευτικήν φησιν ἰδέαν, συμβουλευτικῶς μελετητέον τουτέστι μετὰ φρονήματος, πρὸς γὰρ τὴν ὕλην δῆλον ὅτι καὶ ἡ ἰδέα.

Τοὺς δὲ μή πω περὶ ψιλῆς τῆς εἰς τὰ λεγόμενα κεφάλαια διαιρέσεως τῶν ζητημάτων ἐπεσκεμμένους. μὴ δι' αὐτὸ τοῦτο τὰς λεγομένας στάσεις τῶν προβλημάτων εἰδότας, ἀμήχανον δήπου τῶν προειρημένων τι καλῶς γινώσκειν. διδάσκειν δὲ πρόσθεν γε ἐκείνων τὸν περὶ ἰδεῶν λόγον, καὶ πάντη ἀνόητον, ἄλλως τε κἂν ἐπιχειρήσωμέν τι λέγειν περὶ αὐτῶν νῦν, πλείων ἂν ἡμῖν ὁ τοῦ παρέργου λόγος, ἢ τοῦ ἔργου γένοιτ' ἄν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Οἱ δὲ τοῦ πολιτικοῦ λόγου τὰ μέρη ὡς τὰ πέντε ἐκεῖνα, προοίμιον. διήγησιν. ἀντίθεσιν. λύσιν. ἐπίλογον. τὰ δὲ κεφάλαια, ὡς τὰ στοχαστικά. τὰ ἀντιληπτικά. ἅπερ τοῖς μέρεσι τοῦ λόγου συμπλέκονται. λεγόμενα δὲ ταῦτα καλεῖ, διὰ τὴν πολυωνυμίαν, οἱ μὲν γὰρ συμπεράσματα αὐτὰ καλοῦσιν. οἱ δέ, ἐπιφοράς, οἱ δέ, ζητήματα. οἱ δέ, περιεχόμενα. τὰ μερικώτερα τοίνυν ἀγνοοῦντες, πρὸς τὴν τῶν ὁλικωτέρων τρέπεσθαι ζήτησιν. ἅπερ ἐστὶ τά, τε εἴδη, καὶ οἱ τρόποι, παντελῶς ἀνόητον. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τρίτην ἀποδίδωσιν αἰτίαν τοῦ μὴ περὶ ἰδεῶν διαλαβεῖν τανῦν. μίαν μέν, ὅτι δεῖ πρῶτον τὴν διαίρεσιν ἐπιγνῶναι τῶν κεφαλαίων σαφῶς καὶ τὴν στάσιν ἥτις καθέστηκε καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα, πρὸς ἃ ἀνάγκη τοὺς λόγους ἐπιχειρεῖν. ἀμήχανον γὰρ τὸν μὴ πρότερον ἐγνωκότα ταῦτα, ἐκεῖνα μαθεῖν. Δεύτερον δέ, ὅτι οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ περὶ τούτων εἰπεῖν. ἢ γὰρ μακρὰ περὶ αὐτῶν εἰπόντες, ἀπελη-

φησὶ τὸν λόγον ἐάσωμεν ταυτὸν μινουκιανῷ παθόντες. εἰς αὐτὸν γὰρ τὸ πάντα ἀσύνετον αἰνιττόμενος λέγει. ἢ σαφῶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν βουλόμενοι περιττόν τι καὶ ἀπειρόκαλον ὑποίσομεν πέρα τοῦ δέοντος τὸν λόγον ἐκτείναντες. ἀμφότερα δὲ τοῦ δέοντος ἁμαρτάνει καὶ τοῦ καλοῦ. Τρίτην δὲ ὅτι τὸ περὶ ἰδεῶν ἐντελέστερόν ἐστι τοῦ περὶ διαιρέσεως. ἄτοπον δὲ τὸ ἐντελέστερον, πρὸ τοῦ ἀτελεστέρου διδάξαι. διὸ περὶ τούτων εἰς αὖθις εἰπεῖν ἀναβάλλεται. Ἰστέον δὲ ὅτι τὰς λεγομένας στάσεις φησὶν οὐ γὰρ συντίθεται μινουκιανῷ τὴν στάσιν ἀπὸ τούτου εἰρῆσθαι ἐτυμολογοῦντι, ἀπὸ τῆς γενικωτέρας ἐν ταῖς πόλεσι στάσεως. καὶ διὰ τοῦτο εἶπεν τὰς λεγομένας στάσεις, ἀντὶ τοῦ ὁμωνύμως λεχθείσας. ἄλλοι δὲ λεγομένας ἀντὶ τοῦ οὐκ οἶδα πῶς τὸ ὄνομα τοῦτο ἐχούσας. ὡς δῆλον καὶ ἀπὸ τῶν ἑξῆς ἀφ᾽ ὧν φησιν. ὅθεν μὲν γὰρ εἴρηται στάσις, ἀντὶ τοῦ οὐ περιεργάζομαι πόθεν εἴρηται τὸ ὄνομα.

Πραγματείας γὰρ ἰδίας, καὶ οὐ σμικρᾶς εἰ μὴ καὶ τῆς μεγίστης καὶ τελεωτάτης ἐστὶν, ὁ περί τε τῶν ἰδεῶν τοῦ λόγου καὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν ἑκάστης λόγος. νῦν οὖν περὶ ἐκείνης τῆς διαιρέσεως λεκτέον τῆς εἰς τὰ κεφάλαια.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Σφόδρα τὴν περὶ ἰδεῶν ἀνυμνεῖ πραγματείαν. ὡς ἕξεως ἤδη ἐπιστημονικωτέρας τε καὶ τελεωτέρας δεομένην. πρός τε τὴν ἐπίγνωσιν αὐτῶν, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν εὔκαιρον χρῆσιν ἑκάστης. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ τὸ τοῦ ὀνόματος ξένον ἀγνοοῦντας καταλίπῃ τοὺς ἀκροατὰς, ἀναγκαῖον εἰδέναι ὡς ἑπτά φησιν εἶναι τὰς γενικωτέρας ἰδέας. σαφήνειαν, μέγεθος, κάλλος, γοργότητα, ἦθος, ἀλήθειαν, δεινότητα. ἑκάστην δὲ τῶν ἰδεῶν τούτων, ἐν ὀκτὼ τούτοις θεωρεῖσθαι, ἐννοίᾳ, λέξει, μεθόδῳ, σχήματι, κώλῳ, συνθήκῃ, ῥυθμῷ, καὶ ἀναπαύσει. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τὸ διδάξαι ποίᾳ χρηστέον ἰδέᾳ. καὶ ποίοις μεταχειματισμοῖς. οἷον τῇ σφοδρότητι. τῇ τραχύτητι τῇ λαμπρότητι. καὶ ὅσα τοιαῦτα. Ποῖον εἶδος λογοποιεῖ καθαρὰν ἔννοιαν. ἀνάπαυσιν. ἀφέλειαν. καθαρότητα, ἃ τῇ περὶ ἰδεῶν βίβλῳ διεξέρχεται. τὸ οὖν εἰπεῖν τίς ἑκάστη αὐτῶν ἡ χρεία καὶ πότε χρηστέον καὶ πῶς, οὐ τῆς τυχούσης πραγματείας. πολλάκις γὰρ ἀπὸ τοῦ σφοδροῦ μεταφέρομεν πρὸς τὴν χρείαν τοὺς λόγους. ὁ γοῦν δημοσθένης τὴν βραδυτῆτα καὶ ἄλλα πολλὰ διαβάλλων. ἐπειδὴ εἶδεν τὴν σφοδροτάτην μικροῦ δεῖν τὸν καιρὸν καὶ τὸ χρήσιμον ὑπερβαίνουσαν, ἀναγαγὼν ἑαυτὸν ἐπὶ τὰ τῶν προγόνων κατορθώματα, μεταφέρει μὲν ἀπὸ τῆς σφοδρότητος τὸν λόγον. ἀναλαμβάνει δὲ τοὺς ἀκούοντας τῇ ἡδονῇ, τῆς παλαιᾶς ὑπομιμνήσκων εὐδοξίας.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐπανῆλθεν ἐπὶ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ συγγράμματος. ὑπόθεσις δὲ ἐστιν αὐτῶν ὡς πολλάκις εἴπομεν περὶ τῶν στάσεων. καὶ τῆς εἰς τὰ κεφάλαια διαιρέσεως αὐτῶν.

Διαιρήσει τοίνυν ὀρθῶς ὁ τήν, τε διαφορὰν, καὶ τὴν δύναμιν τῶν τε προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων, καὶ ἔτι τὴν λεγομένην στάσιν ἐπιγνοὺς τοῦ ζητήματος. ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τεχνικῶς πάνυ τὰ διὰ πλειόνων εἰρημένα συντόμως ἐπανακεφαλαιοῦται. τὴν γὰρ διαιρετικὴν τῶν ζητημάτων ἐπιστήμην, μόνῳ προσεῖναί φησι τῷ τὴν διαφορὰν ἀκριβῶς ἐπεσκεμμένῳ τῶν τε προσώπων πρὸς πρόσωπα. καὶ πραγμάτων πρὸς πράγματα. καὶ τὴν ἑκάστου δύναμιν τουτέστι τὴν εὐπορίαν ἣν παρέχει τοῖς ζητήμασι, καὶ τὴν στάσιν. οἷον, ἐπὶ μὲν τῶν προσώπων, πόσην ὕλην ἔχει τὰ κύρια καὶ τὰ προσηγορικά, καὶ τὰ ἄλλα καὶ τί διενηνόχασιν ἀλλήλων. ἐπὶ δὲ τῶν πραγμάτων, σκοπεῖν δεῖ τὸ κρινόμενον εἰ αὐτοῦ τοῦ φεύγοντος ποιήσαντος ἐγκαλουμένου, ἢ ἑτέρου πράξαντος, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. μετὰ δὲ τοῦτο, καὶ τὴν στάσιν εἰδέναι χρή.

[Handwritten marginalia: "Status unde secundum Minucianum"; "Minucianus"; "Ideae 7"]

οὐ γὰρ πάντα τὰ ζητήματα μιᾶς ἐστι στάσεως. Εἰδότες γὰρ τὰ ἐξεταζόμενα, καὶ μή. τῶν τε προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων, καλῶς τῇ διαιρέσει χρησόμεθα. ἂν γὰρ τὰ πρόσωπα τῶν ἐξεταζομένων ᾖ, τὴν βούλησιν, καὶ τὴν δύναμιν ἅπερ ἐστι τῶν προσώπων ἐπιζητοῦμεν. ἐὰν δὲ πράγματα, τὰ ἑπόμενα τοῖς πράγμασιν. οἷον τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. μετάθεσιν αἰτίας ἀντίληψιν. πιθανὴν ἀπολογίαν. ταῦτα γὰρ τῶν πραγμάτων ἴδια. καὶ πάλιν ἐν τῷ ζητήματι, ἀπὸ μόνων τῶν πραγμάτων συνίσταται ἡ ζήτησις. τὰ ἀπὸ τῶν πραγμάτων μόνα κινήσομεν κεφάλαια. ἐν ᾧ δὲ ἀπὸ μόνων τῶν προσώπων, τὰ ἀπὸ τῶν προσώπων μόνα. ἔτι δέ φησι δεῖ καὶ τὴν στάσιν εἰδέναι. ἀπὸ γὰρ τῆς στάσεως τῶν κεφαλαίων, αἱ ἀποδείξεις τῶν πραγμάτων γίνονται. τινὲς δὲ τοῦτο ἐπανόρθωσιν ἡγήσαντο τῶν προκειμένων. οἷον τὸ εἰπεῖν καὶ ἕκαστον ὡς προσήκει προσφόρως τοῖς ὑποκειμένοις. διὰ γοῦν τοῦτο ἠνίξατο ὡς οὐ τῷ εἴδει ἀκολουθεῖ οὐδὲ πάντῃ, ἀλλὰ καὶ τῇ περιστάσει τοῦ ζητήματος. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Πάλιν ὑπομιμνήσκει τῶν προτέρων θεωρημάτων, τῆς τε τῶν προσώπων καὶ πραγμάτων διαφορᾶς. καὶ τὸ χρήσιμον ἐκ τούτου ἀποφαίνεται. ὡς ἐκ τούτων τῆς στάσεως γνωριζομένης ἥτις ἐστὶ, καὶ τῆς διαιρέσεως τῶν κεφαλαίων φανερῶς ἐκ τούτων εὑρισκομένης. εἰ γὰρ τὸ πολιτικὸν ζήτημα περὶ πρόσωπα καὶ πράγματα γίνεται, ὁ τὴν τούτων θεωρίαν ἀκριβῆ παρέχων παρ᾽ ἑαυτῷ, ῥᾳδίως καὶ τὴν στάσιν διὰ αὐτῶν εἴσεται καὶ τῇ διαιρέσει τῶν κεφαλαίων ἐπιλαβέσθαι δυνήσεται. ἔνια γὰρ τῶν πραγμάτων ἐστὶ τὰ κεφάλαια. ἔνια δὲ τοῦ προσώπου. ὥστε ὁ τὰ πράγματα εἰδὼς καὶ τὰ πρόσωπα, οἶδε καὶ τὰ ἐμπίπτοντα ἑκάστῳ ζητήματι κεφάλαια, καὶ τὴν μεγαλομένην στάσιν.

Ὅθεν μὲν γοῦν εἴρηται στάσις. εἴτε ἀπὸ τοῦ στασιάζειν τοὺς ἀγωνιζομένους, εἴτε ὅθεν δὴ ἑτέροις ἐξετάζειν παρίημι. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τὴν περὶ τὰς ἐτυμολογίας λεπτολογίαν. οὐδὲ γραμματικοῖς μᾶλλον ἁρμόζουσαν. οὐ μὴν οὐδὲ τῆς τῶν ῥητόρων ἀπᾴδουσαν πολυμαθείας. διὸ τὸ μέν τι περὶ αὐτῆς ἔφη. τὸ δὲ, παραλιπεῖν ἑκατέροις φησίν. οἱ μὲν, γοῦν ἀπὸ τοῦ στασιάζειν τοὺς ἀγωνιζομένους πρὸς ἀλλήλους φησὶν ὠνομάσθαι τὴν στάσιν. οἱ δὲ, ἀπὸ τοῦ ἑκάτερον τῶν ἀντιδίκων ὡς ἐπί τινος ἀσφαλοῦς κρηπῖδος ἑστάναι περὶ τὰ οἰκεῖα δίκαια.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ταῦτα πρὸς τὸν μινουκιανὸν αἰνίττεται. αὐτὸς γὰρ εἶπεν ὅτι εἴρηται στάσις, ἀπὸ τοῦ στασιάζειν ἐν αὐτῇ τοὺς ἀγωνιζομένους. ἢ παρὰ τὸ ἵστασθαι εἰς τὸ βῆμα τοῖς δικαίοις αὐτῶν ἕκαστον, ἢ παρὰ τοὺς δικάζοντας ἐν αὐτοῖς ἀμφιβάλλειν. οὐδέ ποτε γὰρ ἅμα πάντες ὁμογνωμονοῦντες γίνονται οἱ δικασταί. ἐπεὶ ἢ προειλημμένον ἔσται τὸ ζήτημα, ἢ ἄλλως ἀσύστατον. τινὲς δέ φασιν εἰρῆσθαι παρὰ τὸ σταθερὰς ἔχειν τὰς ἀποδείξεις, πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀσυστάτων. καὶ γὰρ ἐκεῖνα οὐκ ἔχουσι σταθεράς.

Ὄνομα δὲ ἀφεὶς εἶναι τοῦτο κοινὸν ἢ καὶ συμβεβηκὸς τῶν ζητημάτων ἁπάντων. ὅπως τούτων ἐπιγνωσόμεθα τὴν μέθοδον ἐνταυθοῖ προτάξας, ποιήσομαι τὴν ἀρχὴν τῆς διαιρέσεως τῶν κεφαλαίων ἀπὸ τοῦ στοχασμοῦ, ἀναγκαίως ὡς αὐτὸ δηλώσει. ἐφεξῆς δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων λελέξεται. ἡ δ᾽ οὖν μέθοδος ἐστιν ἥδε. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τῶν ὀνομάτων τὰ μὲν, προσηγορικὰ καὶ μόνως ἐστὶν, ὡς λίθοι καὶ κίονες, τὰ δὲ, συμβαίνουσαν ἔχει τὴν προσηγορίαν τῷ ὑποκειμένῳ πράγματι. ὡς ἄνθρωπος τὸ ἀπὸ τοῦ ἀναθρεῖν ἃ ὄπωπεν. καὶ ἵππος, ἀπὸ τοῦ ἵεσθαι τοῖς ποσὶ. ταχύτατον γοῦν τοῦτο τῶν ἐπὶ γῆς. τοιοῦτον οὖν καὶ ἡ στάσις ἐστίν. κοινῶν τε γὰρ κατὰ πασῶν κατηγορεῖται τῶν στάσεων, καὶ συμβέβηκεν αὐτῇ τὸ ὄνομα, διὰ τὰς προειρημένας ἐτυμολογίας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τῆς στάσεως

[Handwritten marginalia: "unde dicatur status"; "Grammatici"]

ὅρον παραλέλοιπεν ὁ τεχνογράφος, ἀναγκαῖον ἂν εἴη καὶ περὶ τούτου βραχέα διελθεῖν. στάσις τοίνυν ἐστὶ, πρότασις ἁπλῆ ῥητορικὴ πρὸς ἀπόδειξιν κομιζομένη μιᾶς φάσεως τῶν ἐν τῷ πολιτικῷ ζητήματι κειμένων· καθ' ἣν ἡ διαίρεσις γίνεται τῶν κεφαλαίων, τῶν πρὸς πίστιν κομιζομένων. ἐπειδὴ δὲ τῶν προτάσεων αἱ μὲν εἰσὶν ἁπλαῖ, αἱ δὲ, διπλαῖ, διὰ τοῦ ἁπλῆ, πασῶν αὐτὴν τῶν διπλῶν καὶ συμπλόκων ἐχώρισεν. διὰ δὲ τοῦ ῥητορικὴ, τῶν τε ἰατρῶν, καὶ τῶν φιλοσόφων. καὶ ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ τῇ στάσει πολλαί εἰσιν αἱ ἀποδεικνύμεναι προτάσεις, διακρίνων αὐτὰς ἔφη· πρὸς ἀπόδειξιν κομιζομένη μιᾶς φάσεως. τουτέστιν ἑνὸς αὐτοτελοῦς λόγου τῶν ἐν τῷ πολιτικῷ ζητήματι κειμένων, καθ' ἣν ἡ διαίρεσις γίνεται τῶν κεφαλαίων καὶ ἑξῆς· κατὰ ταύτην γὰρ τὴν μίαν φάσιν τὴν συνεκτικωτάτην τοῦ ζητήματος, ἡ διαίρεσις γίνεται τῶν κεφαλαίων τῶν ὁρικῶν φέρε ἢ ἀντιληπτικῶν, ἢ ὧν ἂν ἄλλων τύχῃ, πάλιν ἐπειδὴ πολλὰ κεφάλαιά ἐστιν ἐν τῷ ζητήματι· τὰ μὲν, ὡς μόρια τοῦ πολιτικοῦ λόγου· τὰ δὲ τὸ προκείμενον ἀποδεικνύοντα, πρόκειται τῶν πρὸς πίστιν κομιζομένων· οἷον ὡς ἐπὶ παραδείγματος, πλούσιος ἀριστεύσας, ᾔτησεν εἰς τὸ γέρας ἐχθροῦ πένητος φόνον. ἔλαβεν. ἀπέκτεινε. καὶ μὴ πολιτευομένων τῶν πενήτων ἔτι, κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν ἀποκρίνασθαι, ὅτι ἀντιληπτικόν ἐστι τὸ προκείμενον ζήτημα, πρότασίς ἐστιν ἁπλῆ ῥητορική· μία δὲ φάσις ἐν αὐτῷ ἐκείνης συνεκτικὴ αὕτη· ἀλλ' οὐκ ἀδικῶ τὴν πόλιν τὸν κατὰ δωρεὰς μοι δεδωρημένον ἀνελών· καὶ κατὰ ταύτην ἀντιληπτικὴν οὖσαν, ἡ πᾶσα διαίρεσις γίνεται τῶν ἀντιληπτικῶν κεφαλαίων ἐν τῷ ζητήματι, ἃ πρὸς πίστιν κομίζεται τὸ μὴ πλούσιον ἀδικεῖν. ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τοῦ παρεστῶτος τῷ νεοσφαγεῖ σώματι. τὸ μὲν εἰπεῖν ὅτι στοχασμός ἐστιν ἡ στάσις, πρότασίς ἐστιν ἁπλῆ· φάσις δὲ ἐν τούτῳ συνεκτικὴ ἐκείνης αὕτη. ἀλλὰ θάψαι βουλόμενος παρειστάμην. ἢ ὡς ἐπὶ Μειδίου, οἷον ἀσεβεῖ καὶ ὑβρίζει Μειδίας· χορηγὸν ὄντα μεταξὺ τῶν ἐν ἱερομηνίᾳ. ἡ φάσις μὲν αὕτη. ἡ δὲ πρότασις, ὅτι ὅρος ἐστὶν ἡ στάσις.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Κοινὸν τὸ μὴ ἴδιον φέρεται καὶ καθ' ἑτέρων πλείστων ἡ στάσις· τὸ ὄνομα ἐπί τε τῶν στασιαζόντων καὶ πυκτευόντων ἴδιον, τὸ δὲ αἰτίας τινὸς καὶ ἀπὸ συμβεβηκότος, ὡς μεγαπένθης. Νεῖλος. εἴτ' οὖν φησι κοινὸν τὸ τῆς στάσεως ὄνομα, καὶ ἀναίτιον, εἴτε ἰδιάζον, καὶ διὰ αἰτίας τινὸς ὀνομάζεται, παρήσω τέως ὡς μηδὲν βλάπτον ἢ ὠφελοῦν τὴν τῆς στάσεως διώκαμεν. εἴπωμεν δὲ καὶ ὅρον τῆς στάσεως. στάσις ἐστὶ, φάσις τοῦ τι πεπρᾶχθαι ἢ κληθῆναι, ἢ ποιότητος διὰ αἰτίας. πρόσκειται φάσις, ἐπειδὴ φάσις ἐστὶν, ἀπόφασις καὶ κατάφασις ὃ σημαίνει τὸ αἴτιον καὶ τὸ συνέχον. ἡ γὰρ φάσις ἐστὶ, τὸ φῆναι τὸν κατήγορον ἐπ' αὐτό. ἡ δὲ ἀπόφασις, τὸ ἀπολύσασθαι τὴν φάσιν τὴν διὰ αὐτοῦ. οἷον, ἐφόνευσας. οὐκ ἐφόνευσα. ἐποίησας. ναί, ἀλλ' οὐ παρανόμως. τὸ δὲ τοῦ τι πεπρᾶχθαι, διὰ τὸν στοχασμόν. ἐνταῦθα γὰρ μετὰ τὸ αἴτιον καὶ τὸ συνέχον, καὶ περὶ τοῦ κρινομένου ὁ ὅρος διαλαμβάνει. ἐν γὰρ τῷ τίς ὁ πράξας, ἡ στοχαστικὴ ζήτησις· ἐν δὲ τῷ τί κληθῆναι ἡ ὁριστική· ἐν δὲ τῇ ποιότητι αἱ λοιπαὶ στάσεις. τὴν μὲν οὖν αἰτίαν οὐ λέγει δι' ἣν ἀπὸ στοχασμοῦ ἤρξατο. Μινουκιανὸς μέντοι λέγει τοιαύτην· ὅτι προτέτακται τῶν ἄλλων στάσεων ὁ στοχασμός· ἐπειδὴ ἄρνησιν ἔχει τοῦ ἐπιφερομένου ἐγκλήματος· κατὰ φύσιν δὲ τοῖς ἀνθρώποις εἶναι καὶ ἀρνεῖσθαι ἐν τῷ ἐγκλήματι. τοῦτο δὲ οὐκ ἰσχυρόν· κατὰ γὰρ τοῦτον καὶ ἀντίληψις ἄρνησιν. οἷον ἐγέλασας, οὐχ ὕβρισας ἀλλὰ καὶ ὁ ὅρος. ὁ γὰρ τῷ πένητι πλούσιος ἐπανατεινόμενος τὰς χεῖρας καὶ κρινόμενος ὕβρεως ἀρνήσεται, οὐχ ὡς ὑβρίζων τοῦτο ἐποίησεν. Μητροφάνης δὲ διὰ τὸ τὰ στοχαστικὰ κεφάλαια ἐν πάσαις ταῖς στάσεσιν ἐμπίπτειν. καὶ γὰρ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἐν πάσαις ἔστιν εὑρεῖν ταῖς στάσεσιν, βού-

finitio Status

finitio Status

φάσις, κατάφασις ἀπόφασις

De Statu coniecturali cur sit primus.

Minutianus

Metrophanes

□ Γρ. ἐγέλασα οὐχ ὕβρισα

+ uidetur superfluere

ἀντίληψις καὶ μετάληψις ἐν στοχασμῷ ἐμπίπτουσιν

λησιν δὲ καὶ διώκαμεν ἐν πλείστοις. ἀλλὰ τούτῳ τῷ λόγῳ· ἐπειδὴ καὶ ἀντίληψις καὶ μετάληψις ἐν στοχασμῷ ἐμπίπτουσιν ὤφειλε θατέρα τῶν στάσεων τούτων προτάσσεσθαι τοῦ στοχασμοῦ. ἡ μέντοι ἀληθεστέρα αἰτία, αὕτη· ἐπειδὴ ἀρίστη διδασκαλία ἐστὶν αὕτη, ἀπὸ τῶν παρ' ἡμῖν πρώτων ποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν· ἐν πολλοῖς δὲ πράγμασι τοῖς ἡμετέροις ζητοῦμεν πρῶτον. εἰ ἔστι, τί ἐστιν. εἶτα ποῖόν τί ἐστι, διὰ τοῦτο ὁ στοχασμὸς προηγεῖται ὡς περὶ τοῦ εἰ ἔστιν ἔχων τὴν ζήτησιν· ἔπειτα ὁ ὅρος, ὡς περὶ τοῦ τί ἐστιν. εἶτα αἱ λοιπαὶ στάσεις, ὡς τῆς ποιότητος. καὶ ὅτι ἐν στοχασμῷ περὶ οὐσίαν ἐστὶν ἡ ζήτησις. πανταχοῦ δὲ ἡ οὐσία, προτερεύει ὀνόματος καὶ ποιότητος.

ΔΙΑΙΡΕΣΙΣ ΤΩΝ ΣΤΑΣΕΩΝ.

Παντὸς οὖν τινος ὁσουοῦν προτεθέντος ζητήματος εἰ συνεστήκοι, ἐπισκοπεῖν δεῖ τὸ κρινόμενον, εἰ ἀφανές ἐστιν ἢ φανερόν. κἂν μὲν ἀφανὲς ᾖ, στοχασμὸς ἔσται.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Πᾶν ζήτημα ἐκ τριῶν τούτων συνεστάναι φησὶν ὁ Μινουκιανός. αἰτίου. συνέχοντος. κρινομένου. οἷον πλούσιος ἐχθρῷ πένητι συνεχῶς ἐπανατείνεται τὰς χεῖρας, καὶ κρίνεται ὑπ' αὐτοῦ ὕβρεως. ἐνταῦθα αἴτιον μέν ἐστι τὸ παρὰ τοῦ κατηγόρου ἐγκαλούμενον. οἷον ἀδικεῖς ὑβρίζων καὶ τὰς χεῖρας ὥσπερ οἰκέτῃ προσάγων. συνέχον δὲ, ἡ τοῦ φεύγοντος ἀπολογία. οἷον, οὐχ ὕβρισα, οὐ γὰρ πληγὰς ἐπήνεγκα. κρινόμενον, τὸ ἐν τῇ τῶν δικαστηρίων κρίσει καταλαμβανόμενον· πότερον ὑβριστής ὁ δεῖνα ἢ οὔ. ὁ δὲ Ἀκύλας ἐναλλάξας αἴτιον μέν φησιν ἐν ἑκάστῳ προβλήματι, τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. οἷον τὸ παρεστάναι τῷ νεοσφαγεῖ σώματι· τὸ διακρύψαι νύκτωρ τὴν γυναῖκα. κρινόμενον δὲ, τὴν τοῦ ἀπολογουμένου φάσιν. συνέχον δὲ, τὸ ἐν τῇ τῶν δικαστῶν κρίσει καταλαμβανόμενον. παραγγέλλει τοίνυν ὁ τεχνογράφος τὴν πᾶσαν ἀπολογίαν τε καὶ κατηγορίαν, περὶ τὴν ἐξέτασιν τοῦ κρινομένου ποιεῖσθαι, καὶ μὴ ταύτης περιφρονήσαντας, ἐπὶ τοὺς κοινοὺς κατατρέχειν. ὅπερ πάσχουσιν οἱ τῆς τεχνικῆς ἐργασίας τῶν λόγων ἄπειροι. τοῦ μὲν ἀποδεῖξαι διὰ τῶν ἐντέχνων καὶ ἀτέχνων πίστεων, οὐδὲ μίαν πρόνοιαν ποιούμενοι. τὸ δὲ ζητούμενον ὡς ὁμολογούμενον λαμβάνοντες, κατατρέχουσι τῶν ἀντιδίκων, ἐργασαμένους φόνους τυχὸν ἢ ὕβριν, ἤ τι τῶν τοιούτων. χρὴ δὲ τοὺς μετὰ τέχνης ἐργάζεσθαι τοὺς λόγους ἐπιχειροῦντας, ταῖς ἀποδείξεσι συμπλέκειν τὰς ἐπιφοράς, ἀλλὰ μὴ ἔξω τοῦ προκειμένου δικάζειν. εἴπερ μὴ μέλλοιμεν τὸ τοῦ Αἰσχίνου παθεῖν. καθ' ἑαυτῶν φασιν ἀλώμενοι κόνιν. καὶ γὰρ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Κτησιφῶντος οὐκ ἀρκεσθεὶς παράνομον δεῖξαι τὸ γραφὲν κατὰ τὸ Δημοσθένους ψήφισμα· ἀλλὰ προθεὶς ὡς οὐδὲ ἄξιος στεφάνου ὁ Δημοσθένης, πρόφασιν τῷ ἀντιδίκῳ τῆς τῶν οἰκείων πολιτευμάτων διεξόδου κεχορήγηκεν ἄφθονον. εἰ δὲ περὶ μόνον ἔστη τὸ κρινόμενον, θᾶττον ἂν εἷλε Δημοσθένην τιμαρχοῦ. μάλιστα μὲν οὖν δεῖ περὶ τὸ κρινόμενον ἵστασθαι τὴν πᾶσαν δικαιολογίαν. εἰ δ' ἄρα τι κατεπείγει ἔξωθέν τινα παρεισάγειν, μιᾷ τῶν τριῶν μεθόδων χρησόμεθα τῶν τεχνικῶν. αἷς δὴ, Θουκυδίδης κέχρηται καὶ Δημοσθένης παρ' αὐτοῦ. ἢ γὰρ ἐπὶ τὰ πράγματα ἀνοίσομεν τὴν αἰτίαν. ἢ ἐπὶ τὰ πρόσωπα τὰ ἔξωθεν. ἢ τὸ βιαιότερον εἰς αὐτὸν τὸν ἀντίδικον. ἐπὶ μὲν τὰ πράγματα ὡς ἐν τῷ περὶ τῆς παραπρεσβείας φησὶ Δημοσθένης· ἔστι δὲ ἀναγκαῖον ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ προσῆκον ἴσως ὡς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους εἶχε τὰ πράγματα ὑμᾶς ἀναμνῆσαι, ἵνα πρὸς τὸν ὑπάρχοντα καιρὸν ἕκαστα θεωρῆτε. ἐπὶ δὲ τὰ ἔξωθεν πρόσωπα ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους· ἀναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω καὶ δίκαιον ἅμα περὶ τούτων προειπεῖν, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἠγμένος, ἀλλοτριώτερον τῶν ὑπὲρ τῆς γραφῆς δικαίων ἀκούῃ μόνον. ἐπὶ δὲ τὸν ἀντίδικον αὐτόν· ὡς ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου. ἀξιῶ δὲ

De Statu coniecturali cur sit primus

Minutianus

Omnis quaestio ex tribus rebus consistit

Aition

Continens

Quodcunque agitur siue iudicatio

Acylas

Circa τὸ κρινόμενον potissimum insistendum nota.

Error Aeschinis

Aeschines

Omnem vim oratoris circa iudicationem adhibendam.

Quo[modo] simus usuri tribus methodis in Excessibus.

Thucydides

Demosthenes

Demosthenes

Demosthenes

αἴτιον / συνέχον / κρινόμενον — Quid secundum Minucianum & quid secundum Acylam.

καθ' ἑαυτῶν ἀλώμενοι κόνιν

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ δέομαι τούτου μεμνῆσθαι παρ' ὅλον τὸν ἀγῶνα· ὅτι μὴ κατηγορήσαντος Αἰσχίνου μηδὲν ἔξω τῆς γραφῆς, οὐδ' ἂν ἐγὼ λόγον οὐδένα ἐποιούμην ἕτερον· ἁπάσαις δ' αἰτίαις καὶ βλασφημίαις ἅμα τούτου κεχρημένου, ἀνάγκη κἀμοὶ πρὸς ἕκαστα τῶν κατηγορημένων μικρὰ ἀποκρίνασθαι, καὶ ἑξῆς. καὶ πάλιν· εἰ μὲν οὖν περὶ ὧν ἐδίωκε μόνον κατηγόρησεν Αἰσχίνης, κἀγὼ περὶ αὐτοῦ τοῦ προβουλεύματος εὐθὺς ἂν ἀπελογούμην· ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐλάττω λόγον τἄλλα διεξιὼν ἀνήλωκε καὶ τὰ πλεῖστα κατεψεύσατό μου, ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω καὶ δίκαιον ἅμα βραχέα περὶ τούτων διεξελθεῖν. ἐπισημήνασθαι δὲ ἄξιον, ὡς οὐκ ἀρκεῖ μόνον μιᾷ τῶν ἰδεῶν χρήσασθαι μεθόδῳ βουλομένους τι παρὰ τὸ κρινόμενον εἰπεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐνδείκνυσθαι, ὅτι διὰ βραχέων λέξει τὰ περὶ τὸ κρινόμενον, καὶ εὐθὺς ἐπὶ τὸ κρινόμενον ἥξει. πανταχοῦ γοῦν καὶ Δημοσθένης τό γε πρῶτον προστίθησι τὸ μικρὰ ἢ διὰ βραχέων περὶ τῶν ἔξω ἀγωνίων εἰπεῖν. ἀλλὰ καὶ Θουκυδίδης πρὸ Δημοσθένους· κρινομένου γὰρ πότερον συμφέρει βοηθῆσαι τοῖς Κερκυραίοις ἢ μή· ὁ Κορίνθιος οὕτως ἤρξατο τοῦ λόγου, ἐπὶ τὸν ἀντίδικον μετενεγκὼν τὴν αἰτίαν τοῦ παρὰ τὸ κρινόμενον εἰπεῖν. ἀναγκαῖον Κερκυραίων τῶνδε οὐ μόνον περὶ τοῦ δέξασθαι σφᾶς τὸν λόγον ποιησαμένων· ἀλλ' ὡς καὶ ἡμεῖς τε ἀδικοῦμεν καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰκότως πολεμοῦνται, μνησθέντας πρῶτον καὶ ἡμᾶς περὶ ἀμφοτέρων, οὕτως καὶ ἐπὶ τὸν ἄλλον λόγον ἰέναι. καὶ γὰρ ἐπὶ τὸν ἀντίδικον μετήνεγκε τὴν αἰτίαν, τοῦ παρὰ τὸ κρινόμενον εἰπεῖν· καὶ διὰ τοῦ μνησθέντας, ἐνεδείξατο δι' ἐλαχίστων εἰπεῖν. καὶ πρὸς τὸν ἄλλον λόγον οὕτως ἰέναι λέγων, τὸ κρινόμενον [illegible] ὀρθῶς ἐπηγγείλατο. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Περιττὸν εἰ συνεστήκοι· εἰ γὰρ ζήτημα, πάντως καὶ συνεστώς. καὶ ὅτι τοῦτο ἀληθές, μάρτυς αὐτός· ἀνωτέρω γὰρ περὶ τῶν ἀσυστάτων φησίν· ταῦτα γὰρ οὐκ ἂν εἴη ζητήματα· ὡς τῶν ζητημάτων τὸ συνεστὼς ἐχόντων. ἀσαφῶς δὲ δοκεῖ τὸ ἑξῆς εἰρῆσθαι· οἷον, τὸ ἐπισκοπεῖν δεῖ τὸ κρινόμενον. λέγεται γὰρ κρινόμενον, καὶ τὸ φεῦγον πρόσωπον· ὥσπερ λέγομεν κρίνεταί τις φόνου ἢ ὕβρεως. λέγεται κρινόμενον καὶ ἡ γνῶσις τῶν δικαστῶν. καὶ γὰρ φαμέν· τί ἔκριναν οἱ δικασταί. λέγεται κρινόμενον καὶ τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἡ δίωξις· ὃ εἰ καί τις ὑπολάβοι μόνον εἰρῆσθαι κρινόμενον ἐνταῦθα, οὐ καλῶς· οὐ γὰρ ἀεὶ πρᾶγμα τὸ κρινόμενον, ἀλλὰ καὶ πρόσωπον· ὥσπερ καὶ ὁ ἄσωτος. καὶ γνώμη, ὡς ἡ μητρυιὰ ἡ ἐνδόξῃ μανίας τὸν πρόγονον ἀποκτείνασα· ἐνταῦθα γὰρ τοῦ πράγματος σαφοῦς ὄντος, φόνος γάρ, ἡ γνώμη ζητεῖται ἐν τῇ ἀληθείᾳ, μαινομένη ἢ ἐν προσποιήσει μανίας τὸν πρόγονον ἀπέκτεινεν. ἀλλὰ φαμέν, ὡς τὸ κρινόμενον εἰπὼν πάντα ταῦτα περιέλαβεν· εἰ γὰρ κρίνοιτο, πάντως ὅτι καὶ διῶκον ἔχει καὶ φεῦγον καὶ κρινόμενον, ἃ δή τινες αἴτιον ἐκάλεσαν καὶ συνέχον καὶ κρινόμενον· ὥστε οὐκ ἀσαφῶς εἴρηκεν, εἴγε τούτων ἁπάντων ἐστὶ περιληπτικὸν τὸ κρινόμενον. ἐπεὶ γὰρ εἴρηκε ζήτημα τῶν τελείων συνεκτικόν· μάτην αὐτῷ τὴν ἀσάφειαν ἐνεκάλεσαν.

Εἰ ἀφανές ἐστιν ἢ φανερόν. Ἀφυὴς ἡ διαίρεσις· οὐδὲν γὰρ μεταξὺ φανεροῦ καὶ ἀφανοῦς· ἐπὶ παντὸς γὰρ πράγματός ἐστί τι ἀφανές. οἷον, ἡ τῶν δικαστῶν κρίσις καὶ ἐπὶ παντὸς ζητήματος, ἔστι τι φανερόν· οἷον ἐν τῇ ἀντιλήψει μὲν τὸ εἰ ἐπ' ἐξουσίας τῷ φεύγοντι τὸ ποιεῖν. καὶ ἐν ὅρῳ τὸ τί ἐστι τὸ πεπραγμένον· τὸ εἰ ὅλως ὑπῆρξε τὸ πρᾶγμα ἢ ὑπάρξει· βούλονται γὰρ τινὸς καὶ ἐνεστῶτος χρόνου τιθέναι στοχασμόν περὶ οὗ εἰρήσεται. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Προβληθέντος σοι φησὶ ζητήματος πολιτικοῦ, σκόπησον τὸ κρινόμενον τουτέστι τὸ ἔγκλημα, πότερον ἀφανές ἐστιν ἢ φανερόν, ἀφανὲς δὲ λέγει κατὰ τὴν οὐσίαν, οὐ κατὰ κρίσιν· κατὰ κρίσιν γὰρ πάντα ὁμοίως ἀφανῆ· ἄδηλον γὰρ ἐπὶ παντὸς πράγματος τὸ μέλλον κριθῆναι παρὰ τῶν δικαστῶν. ἀμέλει τὸ προειλημμένον διὰ τοῦτο δοκεῖ

ἀσύστατον εἶναι· ἐπειδὴ προέγνωσται τῶν δικαστῶν ἡ κρίσις ὅτι οὐ καταψηφιοῦνται τοιαύτης γυναικός. οὐκοῦν προβληθέντος ἡμῖν ζητήματος, ζητοῦμεν εἰ κατὰ τὴν οὐσίαν ἀφανές ἐστιν ἢ φανερὸν ἐγκαλούμενον. καλῶς δὲ προσέθηκε τὸ εἰ συνεστήκοι· τὸ γὰρ ἀσύστατον ἐκβληθήσεται. τινὲς δέ φασιν ὅτι περιττὸν τὸ εἰ συνεστήκοι· εἰ γὰρ ζήτημα, δῆλον ὅτι καὶ συνέστηκεν· οὐ γὰρ προσαγορεύομεν ζήτημα τὸ ἀσύστατον. ἕτερον γάρ ἐστι ζήτημα, καὶ ἕτερον πρόβλημα· ζήτημα μὲν τὸ συνιστάμενον· πρόβλημα δέ, τὸ ἀσύστατον. καὶ τὸ μὲν ζήτημα καλέσαιμεν ἂν καὶ πρόβλημα· τὸ δὲ πρόβλημα οὐ πάντως καὶ ζήτημα. ἀφανὲς δὲ λέγει οὐ τὸ μέλλον κριθῆναι παρὰ τῶν δικαστῶν, ἄδηλον γὰρ οὐ μόνον ἐπὶ τῶν στοχαστικῶν ζητημάτων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν παραπλησίων ὃ μέλλουσι κρίνειν οἱ δικασταί. ἦ γὰρ ἂν οὐδὲ δικαστηρίων ἐγίνετο χρεία, εἰ φανερὸν ἦν τὸ μέλλον κριθῆναι, ἀλλὰ προειλημμένον ἐγίνετο. ἀφανὲς οὖν λέγει κατὰ τὴν οὐσίαν· καὶ φανερὸν ὁμοίως κατὰ τὴν οὐσίαν. ἔστι δὲ σφόδρα θαυμάσαι τὸν Ἑρμογένην· καὶ γὰρ τὴν ἀντίφασιν οἶδε πάντως τι κατορθοῦσαν. οἷον τὸ ναί. ἢ οὔ· ὅ ἐστι στοχασμοῦ. ἢ τόδε ἐστὶν ἢ τόδε ὅ ἐστιν ὅρου. ἢ μέλαν ἢ λευκόν, ὅ ἐστι τῆς ποιότητος. τρεῖς γὰρ αἱ ἀνωτάτω ζητήσεις· εἰ ἔστι, τί ἐστιν· ὁποῖόν τί ἐστιν. οἷον οὐσία· ἰδιότης· ποιότης· οὐσία μὲν ἐν στοχασμῷ. ἰδιότης δέ, ἐν ὅρῳ· ποιότης δὲ ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσι πάσαις· μήτηρ γὰρ ἡ ποιότης τῶν στάσεων πασῶν· ἐν αἷς ὁποῖόν τί ἐστι τὸ κρινόμενον ζητοῦμεν. καλῶς δὲ τῇ τάξει κέχρηται· πρῶτον μὲν γάρ ἐστι τὸ εἰ ἐφόνευσε· δεύτερον δέ, κατὰ ζήτησιν· εἰ νόμιμος ὁ φόνος, ἢ δίκαιος, ἢ σύμφορος· ὥσπερ ἐπὶ τῶν τικτομένων πρῶτον ζητοῦμεν εἰ ἐτέχθη· εἶτα τί ἐστι· πότερον ἄρρεν ἢ θῆλυ· εἶτα ὁποῖόν τί ἐστι, πότερον μέλας ἢ λευκός· καλός, ἢ κακός.

Εἰς ἀφανές ἐστιν ἢ φανερόν. Καὶ πῶς δυνατὸν ἀφανὲς ἢ φανερὸν πρᾶγμα κρίνεσθαι· τὸ μὲν γὰρ οὐχ ὑφίσταται· τὸ δέ, περιττὸν ὑπάρχει· λέγομεν οὖν ὅτι ἀφανὲς τῇ οὐσίᾳ, οὐ τῷ δικαστηρίῳ· τὸ δὲ φανερὸν πάλιν ἐν ᾧ οὐ τὴν οὐσίαν ζητοῦμεν ἀλλὰ τὴν ποιότητα.

Ἔστι γὰρ στοχασμὸς ἀδήλου πράγματος ἔλεγχος οὐσιώδης ἀπό τινος φανεροῦ σημείου, ἢ ἀπὸ τοῦ περὶ τὸ πρόσωπον ὑποψίας· οἷον πεφώραταί τις θάπτων νεοσφαγὲς σῶμα ἐπ' ἐρημίας, καὶ φόνου φεύγει· ἀπὸ γὰρ τοῦ θάπτειν φανεροῦ ὄντος, ἀφανές τι πρᾶγμα ζητοῦμεν οὐσιωδῶς, τὸ τίς ὁ φονεύσας. ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἄνωθεν ἀναλαβόντες τὸν ὁρισμόν, ἕκαστα αὐτοῦ τὰ μόρια διασαφήσομεν. πρόκειται ἔλεγχος ἀλλ' οὐ ζήτησις· ἐπειδὴ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις τέχναις ἔστι ζητήματα ἄδηλα καὶ ταῖς ἐπιστήμαις· ὥσπερ τῶν φιλοσόφων καὶ ἰατρῶν, ἔλεγχος δέ ἐστι μόνων ῥητορικῶν διὰ τὴν παρὰ τῶν δικαστῶν ἐπιφερομένην ψῆφον· ἐφ' ὧν γὰρ τιμωρία, ἔλεγχος λέγεται. τὸ δὲ οὐσιώδης· πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν λοιπῶν στάσεων. ἐν αἷς ἀφανὲς μέν τι ζητεῖται, οὐ μέντοι καὶ οὐσιωδῶς· στοχασμοῦ γὰρ τοῦτο μόνου. καλῶς δὲ καὶ τὸ ἀπό τινος φανεροῦ σημείου· δεῖ γὰρ τὸ σημεῖον φανερὸν εἶναι· ἀφανὲς γὰρ ἀφανεῖ οὐ κατασκευάζεται οὐδὲ δείκνυται. τινὲς μέντοι ἔδοξαν ἑαυτῷ τὸν τεχνικὸν ἐναντιοῦσθαι ἐνταῦθα. εἰ ἄνωθεν μὲν ἐν τῷ περὶ ἀσώτου ζητήματι τὴν ἀφάνειαν τοῦ παιδὸς ὡς σημεῖον τῆς ἀναιρέσεως αὐτοῦ ἐλάμβανεν· πάντως δὲ ἡ ἀφάνεια οὐ φανερὸν τοῦ τεθνάναι σημεῖον, ἐνταῦθα δὲ ἀπό τινος φησὶ φανεροῦ σημείου. ἀλλὰ φαμὲν ὅτι εἰ καὶ ἐκεῖ ὡς σημεῖον ἡ ἀφάνεια λαμβάνεται, ἀλλ' οὖν οὐ διαμάχεται ἑαυτῷ νῦν τῶν φανερῶν λέγων τὸ σημεῖον· δεῖ γὰρ εἰδέναι ὅτι φανερὰ λέγομεν τὰ σημεῖα, οὐχ ὡς ὄντα τῶν ἐγκλημάτων δηλωτικά, ἦ γὰρ ἂν οὐδὲ ζήτησις κατελείπετο εἴγε φανερῶς αὐτόθεν ἐδήλου τὸ ἔγκλημα· ἀλλὰ φαμὲν τὰ σημεῖα φανερὰ εἶναι, ὡς πράγματα γεγενημένα ἀπὸ τοῦ φεύγοντος, ἢ τοῦ διώκοντος. εἰ γοῦν καὶ ὁ ἄσωτος ὁμολογεῖ τὴν ἀφάνειαν, πάντως

ὅτι φανερὸν τοῦτό ἐστι σημεῖον. καὶ οὐκ ἐναντιοῦται ἑαυτῷ ὁ τεχνικός. ποιεῖ δὲ ἔδοξεν ἀτελῶς ἔχειν ὁ παρὼν ὁρισμὸς οὐδὲ γὰρ πάντα στοχασμὸν περιλαμβάνει φησίν. ἐν οἷς λέγει ἀπό τινος φανεροῦ σημείου. ἐκπίπτουσι γὰρ τοῦ στοχασμοῦ. ὅ τε παράδοξος καὶ ὁ ἀπὸ γνώμης, καὶ οἱ ἀντεγκληματικοί. καὶ οἱ ἀτελεῖς ἐκ πραγμάτων, οἳ δὴ καὶ ἐξ ὑποψίας καλοῦνται. ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις οὐδὲν φανερὸν σημεῖον. οὔτε γὰρ ἐν τῷ παραδόξῳ. τὸ παράδειγμα τοῦτο. μάγος ὑπισχνούμενος ἐν τρισὶν ἡμέραις τύραννον καθελεῖν, σκηνοῦ κατενεχθέντος ἐπὶ τὸν τύραννον καὶ ἀναιρεθέντος, αἰτεῖ ὁ μάγος τὴν δωρεάν. οὔτε ἐν τῷ ἀπὸ γνώμης οὐ παράδειγμα ἡ μητρυιὰ ἡ ἔνδοξη μανίας τὸν υἱὸν σώσασα, τὸν δὲ πρόγονον ἀποκτείνασα. εἰ δέ τις λέγοι εἶναι τὴν τοῦ μάγου σημεῖον τὸ τὸν σκηνὸν κατενεχθῆναι. εἶναι δὲ τῆς μητρυιᾶς τὸ τὸν μὲν, σῶσαι, τὸν δὲ ἀνελεῖν. ἴστω ὁ τοιοῦτος, ὅτι ταῦτα ὁμολογεῖται καὶ σημεῖον οὐδέν. ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὴν τοῦ προσώπου ὑποψίαν ταῦτα ἀνατρέχει. τὸ γὰρ τὸν μέν, εἶναι μάγον τὴν δὲ, μητρυιὰν, δοκεῖ ταῦτα γεγενῆσθαι. τουτέστι τὸν μὲν, τυραννοκτόνον, τὴν δὲ προγονοκτόνον ἐξ ἐπιβουλῆς. πάλιν οἱ ἀντεγκληματικοὶ καὶ οἱ ἀτελεῖς ἐκ πραγμάτων σημεῖον οὐκ ἔχουσιν, εἴπερ μηδὲ πρᾶγμα ἐξεταζόμενον. οὔτε γὰρ ἐπὶ τοῦ τεισαρεστέως τοῦ μητρυιὰν ἔχοντος καὶ ἐχμαλώτων καὶ ἐπισημαίοις φαρμάκων ἀποθανόντος. οὔτε ἐπὶ τοῦ ἀσώτου ὕπεστι πρᾶγμα ἐξεταζόμενον. πράγματος δὲ μὴ ὄντος. οὐδὲ σημεῖον εὑρίσκεται. ὥστε εἰ μὴ ταῦτα περιλαμβάνει ὁ παρὼν ὁρισμὸς, ἀναγκαίως προστεθήσεται αὐτῷ τὸ ἢ ἀπὸ τῆς περὶ τὸ πρόσωπον ὑποψίας. αὕτη γὰρ ἡ ὑποψία εἰκὸς μέν ἐστιν, ἀλλ' οὐχὶ σημεῖον. τὰ γὰρ σημεῖα εἶναι τῶν πραγμάτων λέγομεν, τὰ δὲ εἰκότα, εἶναι τῶν προσώπων. τοῦτο δὲ πεποίηκε πρὸς τὸν ἴδιον σκοπὸν τὸν ὁρισμὸν ἀποδούς. καὶ γὰρ αὐτὸς οὐ βούλεται ἀπὸ μόνου προσώπου στοχασμὸν εἶναι. ἀλλὰ φαμὲν, ὅτι οὐκ ἔχει ἐλλιπῶς ὁ ὁρισμός. διὰ γὰρ μιᾶς λέξεως τρόπον τινὰ πάντα τὰ εἴδη τοῦ στοχασμοῦ περιέλαβεν. διὰ γὰρ τοῦ σημείου καὶ τὸ εἰκὸς ἐδήλωσεν. τρόπον γάρ τινα καὶ τὸ πρόσωπον ὕποπτον τυγχάνον, σημεῖον καθίσταται. ἰστέον δὲ ὅτι οὐ πᾶς στοχασμὸς, περὶ οὐσίας ἔχει τὴν ζήτησιν, ἀλλὰ καὶ περὶ ποιότητος ὡς ἐπὶ τῆς μητρυιᾶς. καὶ γὰρ ἐκεῖ οὐ ζητεῖται τίς ὁ φονεύσας, φανερὸν γὰρ, ἀλλὰ ποίᾳ γνώμῃ πεφόνευκεν. πάλιν καὶ οὗτος, τρόπον τινὰ περιουσίας ἔχει τὴν ζήτησιν. ἐὰν μὲν γὰρ δειχθῇ, ὅτι ἑκοῦσα πεφόνευκεν, ὑπάγεται ὡς φονεὺς τῇ τιμωρίᾳ. ἐὰν δὲ ἄκουσα, ἐλευθεροῦται τοῦ ἐγκλήματος. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὡς παράδοξος στοχασμὸς διὰ τοῦτο λέγεται. ἐπειδὴ ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις στοχασμοῖς ὁ φεύγων ἀρνεῖται τὸ ἔγκλημα. ἐνταῦθα δὲ ὁμολογεῖ. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο ἴσως χεῖρον γινώσκειν. ὅτι καὶ πᾶν ζήτημα ἢ κατὰ δίωξίν ἐστι καὶ φυγήν, ἢ κατὰ αἴτησιν, ἢ κατὰ ἀμφισβήτησιν. εἰσὶ δὲ καὶ στοχασμοὶ τοιοῦτοι. κατὰ δίωξιν μὲν καὶ φυγήν, ὡς ἐπὶ τοῦ πεφωραμένου ἐπὶ ἐρημίας νεοσφαγὲς θάπτοντος σῶμα, καὶ κρινομένου φόνου. ἐνταῦθα γὰρ ὁ μὲν διώκων ὀρεῖ πεφονευκέναι παρίστασθαι γάρ. ὁ δὲ φεύγων, οὐκ ἀνελεῖν. ἀλλὰ παριστάμενος ἐλεῶν τὴν φύσιν. κατὰ αἴτησιν δὲ ὡς ἐπὶ τοῦ μάγου. ἐνταῦθα γὰρ ὅτι μὲν ἀνῄρηται ὁ τύραννος, σαφές. εἰ δὲ διὰ τοῦ μάγου τοῦτο γεγενῆσθαι. ὁ δὲ μάγος λέγει ἀνῃρηκέναι, καὶ κέχρηται σημείῳ τῇ ὑποσχέσει. διὸ καὶ αἰτεῖ δωρεάν. χρὴ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἀντέστραπται ἐνταῦθα πρόσωπα. καὶ γὰρ ὁ φεύγων, τὴν τοῦ κατηγόρου τάξιν ἐπέχει. ὁ γὰρ πρῶτος λέγων, τὸ τοῦ διώκοντος πρόσωπον κληροῦται. κατὰ ἀμφισβήτησιν δέ. οἷον τύραννος ᾔτησεν ἀλεξιφάρμακον παρὰ ἰατροῦ, φήσας δηλητήριον παρὰ τοῦ ἰδίου ἰατροῦ κεκομικέναι. καὶ λαβών, ἐτελεύτησε παραυτίκα. καὶ ἀμφισβητοῦσιν οἱ δύο τῆς δωρεᾶς τοῦ τυραννοκτόνου. κέχρηται γὰρ ἑκάτερος σημείοις. ὁ μὲν, παρὰ τοῦ τυράννου ὑποπτευθέν. ὁ δὲ

reprehenditur Hermagorae finitio — *in coniecturali paradoxo nullum signum est.* — *Coniecturalis ab intentione* — *Coniecturalis criminis relatiua* — *Coniecturalis imperfecta ex parte rerum.* — ὑποψία ἐικὸς ἐστι ἀλλ' οὐ σημεῖον — *Non omnis coniecturalis quaerit rem sed aliqua quaerit qualitatem* — στοχασμὸς παράδοξος unde — *De quaestione Hoc triplices esse* — στοχασμὸς κατ' ἀμφισβήτησιν — σημεῖα / εἰκότα — *Exemplum Magi* / *Exemplum nouercae* — *Nota p quintiliano lib. 2* — *Exem* — *Lege char.*

τὸ παραυτίκα τεθνάναι τὸν τύραννον τῇ τοῦ φαρμάκου μεταλήψει. δεῖ δὲ τὰ σημεῖα εἶναι τοῦ στοχασμοῦ ἀνεύθυνα εἶναι, καὶ ὁμολογεῖσθαι περί τε τοῦ φεύγοντος καὶ τοῦ διώκοντος. ἴδιον γὰρ στοχασμοῦ, τὸ δύο πράγματα ἔχειν. ὧν τὸ μὲν ἀνεύθυνον καὶ φανερὸν καὶ σημεῖον, τὸ δὲ ὑπεύθυνον ὃ καὶ ἀφανές. αἰτιῶνται δέ τινες τὸ παράδειγμα τοῦ στοχασμοῦ ὡς ἀτελὲς ἐκ προσώπου. εἰ γάρ τις, τῶν ἀνεξετάστων. ἀλλ' ἴσως τῷ ὁρισμῷ κατακολουθῶν τῷ ἑαυτοῦ ἑρμογένης ὃς ἀπὸ μόνου σημείου τὸν στοχασμὸν λέγει γίνεσθαι, τοῦ προσώπου πάντη καταπεφρόνηκεν. ἐμέμψαντο δὲ καὶ τὸ λέγειν τίς ὁ φονεύσας. τοῦτο γὰρ ἀντεγκλήματος. ὤφειλε γὰρ εἰπεῖν οὐ τίς, ἀλλ' εἰ οὗτος ὁ φονεύσας. περὶ γὰρ οὐσίας ἡ ζήτησις. τρεῖς δὲ τρόποι ἡ μὲν τῆς τῶν στάσεων ἀκριβοῦς παραδίδωσι διδασκαλίας. μέθοδον. ὁρισμόν. παράδειγμα. καὶ ἡ μὲν μέθοδός ἐστιν οἷά τις ὑπογραφὴ τῆς στάσεως καὶ κοινῶν. ὁ δὲ ὁρισμὸς τῆς ἰδιότητος διδασκαλία καὶ τῆς φύσεως τοῦ προκειμένου, τὸ δὲ παράδειγμα. τὰ εἰρημένα σαφῆ καθίστησιν. ὥστε διὰ πάντων τούτων ἡ διδασκαλία καθίσταται. ἐχρήσατο δὲ καὶ τῇ τάξει καλῶς τῆς διδασκαλίας. καὶ γὰρ οἱ διαλεκτικοὶ τέσσαράς φασιν εἶναι τάξεις τῆς διαλεκτικῆς διδασκαλίας. διαιρετικήν. ὁριστικήν. ἀναλυτικήν. ὑποδειγματικήν. ἣ καὶ ἑρμογένης κατακολουθεῖ. πρῶτον μὲν τῇ μεθόδῳ διαιρεῖ. ἔπειτα διὰ τῶν ὑπογραφῶν ὁρίζεται. καὶ τρίτον διὰ τῶν παραδειγμάτων ἀναλύει καὶ ἀποδεικνύει τὰ εἰρημένα. τὸ γὰρ παράδειγμα διπλῆν αὐτῷ τὴν χρείαν πληροῖ ἀναλυτικήν φημι καὶ ἀποδεικτικήν. τὸ μὲν γὰρ ἀναλύειν τὰ μέρη τῆς ὑπογραφῆς λαβόντα ἐκ τοῦ παραδείγματος πιστοῦσθαι τὸ διατί οὕτως εἴρηται, τρόπον τινὰ ἀναλυτικῆς. οἷον, τὸ ἀπό τινος φανεροῦ σημείου, τῆς ὑπογραφῆς μόριόν ἐστιν. ὁ διὰ τοῦ φάσκειν, ἀπὸ γὰρ τοῦ θάπτειν φανεροῦ ὄντος ἀφανές τι πρᾶγμα ζητοῦμεν δηλοῖ. ἀφ' οὗ δῆλον, ὡς τὸ διὰ τί ἑκάστη λέξις ἐν τῷ ὁρισμῷ πρόκειται, διὰ τῶν ὑποδειγμάτων βούλεται παριστάνειν. τὸ δὲ καὶ πᾶν ζήτημα σαφὲς καθιστᾶν διὰ τοῦ αὐτοῦ παραδείγματος, ἀποδεικνύοντός ἐστι κατὰ τὸν ἐνδεχόμενον τρόπον. καὶ γὰρ αἱ ῥητορικαὶ πίστεις, ἢ δι' ἐνθυμημάτων ἢ διὰ παραδειγμάτων γίνονται.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ὁ μὲν οὖν μινουκιανὸς ὡρίσατο. ἄρνησις παντελὴς τοῦ ἐπιφερομένου ἐγκλήματος. βέλτιον δὲ ὁ ἑρμογένης, ἀδήλου πράγματος ἔλεγχος. τὸ μὲν γὰρ ζητῆσαι κοινὸν ἦν καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, καὶ γὰρ ἡ μηχανικὴ περὶ ἀδήλου πράγματος ἔχει τὴν ζήτησιν. καὶ ἄλλα δὲ πολλά. μόνῳ δὲ στοχασμῷ ἀνάκειται τῶν κατ' οὐσίαν ἀδήλων ὁ ἔλεγχος. ἐλέγχει γὰρ τοῖς ἰδίοις κεφαλαίοις, ἀφανές. οὐκ εἶπεν δὲ ζήτησις ἀλλ' ἔλεγχος. καὶ ὁ μὲν ἔλεγχος, καὶ ζήτησις. ἡ δὲ ζήτησις, οὐ πάντως ἔλεγχος. ἐσιώδης. ἐπειδὴ περὶ ὑπάρξεως ἡ ζήτησις, καὶ τὴν οὐσίαν ζητοῦμεν, εἰ ὅλως πέπρακται τὸ ἐγκαλούμενον παρὰ τοῦ κρινομένου. οἷον ἐφόνευσεν οὗτος. φανεροῦ σημείου. θαυμασίως σφόδρα τοῦτο προστέθεικε. πῶς γὰρ τὸ ἀφανὲς ἐξ ἀφανοῦς ὁμοίου πιστοῦσθαί τις δυνήσεται. πρὸς δὲ τὸν ἑαυτοῦ ὅρον καὶ τὸ παράδειγμα ἐπήνεγκεν, ἀπὸ πράγματος μόνου στοχασμόν. ἰστέον δὲ ὅτι γίνεται ὁ στοχασμὸς κατὰ τοὺς τρεῖς χρόνους. παρεληλυθότα, ἐνεστῶτα. μέλλοντα. καὶ παράδειγμα τοῦ παρεληλυθότος, ὁ θάπτων τὸ νεοσφαγὲς σῶμα. ὡς ἐπὶ πεπραγμένῳ γὰρ τῷ φόνῳ κρίνεται. τοῦ δὲ ἐνεστῶτος ὁ ἀσωτευόμενος πένης καὶ λῃστείας κρινόμενος. ὅτι γὰρ νῦν λῃστεύειν ἐγκαλεῖται. τινὲς δὲ οὐ καλῶς φασι τὸ παράδειγμα κεῖσθαι. ἐπὶ γὰρ τῇ ἤδη γενομένῃ λῃστείᾳ κρίνεται ὁ ἄσωτος. καὶ λέγουσιν ἄλλο παράδειγμα. ἀναγομένων ἀθηναίων ἀπὸ κερκύρας, ἀπαγγέλλει συρακουσίοις ὁ ἑρμοκράτης τὴν ἄφιξιν. ἰδοὺ γὰρ ἐνταῦθά φασιν ἔτι γινομένου τοῦ πλοῦ. καὶ ἔστι πιθανὸν μετὰ τὸ παράδειγμα ὡς πρὸς τὸ αὐτό. δοκεῖ δέ μοι τὸ

Signa in coniectura qualia esse debeant — *Tres modi in tradendis statib.* — *Doctrinae dialecticae quattuor species* διαιρετική, ὁριστική, ἀναλυτική, ὑποδειγματική — *Minutian* — *Coniecturalis constitutionis finitio* — ἔλεγχος / ζήτησις — *Coniecturalem statum tria tempora complecti* — *Exemp* — *Exe*

μέλλοντα μηνύειν ἐπὶ πολὺ γενήσεσθαι· τοῦ δὲ μέλλοντος ὡς ἀφορῶν εἰς τὴν ἀκρόπολιν νέος πλούσιος καὶ δακρύσας, καὶ κρινόμενος τυραννίδος ἐπιθέσεως. φασὶ γὰρ αὐτὸν τυραννήσειν. ἰστέον μέντοι ὅτι κρίνεταί τις κατασοφισμοῦ ἐν στοχασμῷ. οἷον, νόμος μὴ γαμεῖσθαι τὴν ὀρφανὴν μήτε τῷ ἐπιτρόπῳ, μήτε τοῦ ἐπιτρόπου παιδί. ἐπίτροπος ἀπεκήρυξε τὸν ἑαυτοῦ παῖδα· ἐκεῖνος ἐβιάσατο τὴν ὀρφανήν. εἵλετο αὐτοῦ γάμον ἡ παῖς. μετὰ ταῦτα ἀνέλαβεν αὐτὸν ὁ πατὴρ καὶ κρίνεται κατασοφισμοῦ.

Ἐὰν δὲ ᾖ φανερὸν τὸ κρινόμενον, πάλιν ἐπισκεπτέον εἰ τέλειόν ἐστιν ἢ ἀτελές. λέγω δὲ ἀτελές, οὗ προστεθέντος τινὸς ὡς λείποντος ὄνομά τε εὐθὺς γίνεται· καὶ μετὰ ταῦτα οὐκ ἔτι ἔχει ζήτησιν οὐδὲ μίαν τὸ πρᾶγμα. αὖ γάρ ἐστι τοιοῦτον· ὁρικὴν ποιεῖται τὴν στάσιν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἄφυκτος καὶ αὕτη ἡ διαίρεσις. τελείου γὰρ καὶ ἀτελοῦς οὐδὲν μεταξύ. πάνυ δὲ ἀκριβῶς καὶ τὸ ὡς λείποντος πρόσκειται. οὐδὲ γὰρ ἀτελές ποτε πρᾶγμα εἰς δικαστήριον εἰσάγεται. ἀλλὰ φύσει μὲν πᾶν πρᾶγμα κρινόμενον, τέλειόν ἐστιν. ἡ δὲ τοῦ ὅρου ἀτέλεια περὶ τὸ κεῖν ὄνομα. διὸ καὶ ἐπάγει ὄνομά τε εὐθὺς γίνεται. ὡς εἰδὼς ὅτι φύσει τέλειόν ἐστι. καὶ ἅμα τῷ προστεθῆναι τὸ ὄνομα περὶ οὗ ἡ ἀμφισβήτησις, τέλειον γίνεται. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι κρινόμενον νῦν λέγει τὸ ἐνεργηθέν, ἤτοι τὸ ἐκ τῆς ἐνεργείας γεγονός, περὶ οὗ ἡ κρίσις. οἷον ἀνῆλθέ τις ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον, καὶ ἐδίωξεν. ἕτερος ἐντυχὼν ἐφόνευσε. νόμου ὄντος τὸν τυραννοκτόνον λαμβάνειν δωρεάν. ἀμφισβητοῦσιν ἀλλήλοις περὶ τῆς δωρεᾶς. ἐνταῦθα τὸ μὲν πρᾶγμα ἡ τυραννοκτονία φανερόν. ζητεῖται δὲ ἡ ἑκατέρου ἐνέργεια, τοῦ τε ἀναβάντος καὶ διώξαντος, καὶ τοῦ πεφονευκότος φυγόντα. πότερος τούτων ὁ τυραννοκτόνος. ὁ μὲν γὰρ λέγει δεδωκέναι τὸ σπέρμα καὶ τὴν ἀρχήν. ὁ δὲ λέγει τὴν πρᾶξιν ἀνύσαι, καὶ ταῖς χερσὶ διαχρήσασθαι. ἀτελές. δῆλον ἐστὶ τὸ ἀτελὲς ἐνταῦθα. ἢ γὰρ τῇ ἐνεργείᾳ καὶ τῇ πράξει τοῦ φεύγοντός ἐστιν ἀτελές. ἢ πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ κατηγόρου. τῇ μὲν ἐνεργείᾳ, ὡς ἐπὶ τούτου. κενοτάφιόν τις ὀρύξας κρίνεται τυμβωρυχίας. ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν ὄρυγμα καὶ τὸν τάφον καὶ αὐτὸς ὡμολόγησεν ὁ φεύγων, ἡ δὲ τυμβωρυχία οὐδ᾽ ὅλως πέπρακται. οὐ γὰρ ὑφείλετο τοῦ νεκροῦ τὴν ἐσθῆτα, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. κατὰ δὲ τὴν φωνὴν τοῦ κατηγόρου. ὡς ἐφ᾽ οὗ ζητήματος παρατίθεται ὁ Ἑρμογένης. ἡ μὲν γὰρ τοῦ κατηγόρου φωνὴ περὶ μείζονός ἐστιν, ὁ δὲ φεύγων, ἀναιρεῖται τὸ ἔλαττον. καὶ ἡ μὲν πρᾶξις τελεία, πρὸς δὲ τὴν τοῦ κατηγόρου φωνήν, ἀτελές. εἰ γὰρ προστεθείη ὅτι καὶ ἱερὰ τὰ χρήματα. σαφὴς οὗτος ἱερόσυλος.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Φανερὸν λέγει οὐ τὸ τοῖς δικασταῖς ὁμολογούμενον, ἢ γὰρ οὐδὲ κρίσις ἦν, ἀλλὰ προειλημμένον ἐγίνετο, ἀλλὰ φανερὸν τῇ οὐσίᾳ. ἐὰν μὲν οὖν εἴη φανερόν, καὶ τοῦτο διττὸν ὑπάρχει τῇ φύσει. εἰ γὰρ καὶ φανερόν ἐστιν, ἀλλ᾽ οὐ πάντως τέλειόν ἐστιν. ἀλλὰ τὸ μέν ἐστιν αὐτῶν ἀτελές, τὸ δὲ τέλειον. ἀτελὲς δέ ἐστι, τὸ ἔτι προσθήκης δεόμενον εἰς ἀναπλήρωσιν. τὸ οὖν ἀτελὲς ἐνταῦθα ποιεῖ τὴν ζήτησιν. χρὴ δὲ σκοπεῖν τὸ ἐνεργηθέν, εἰ ἀτελῶς ἐνήργηται, δοκεῖ μὲν γὰρ τὸ πεπραγμένον τέλειον εἶναι. ἀλλὰ τὸ ἐνεργηθὲν ἐν τῷ ἱερῷ ζητοῦμεν. ὅπερ Δημοσθένης φανερὸν ποιεῖ. φησὶ γοῦν τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα. εἰ τοίνυν ἀτελές, καλῶς ἐπήγαγε σαφηνίσαι βουλόμενος, οὗ προστεθέντος τινὸς ὡς λείποντος ὄνομα γίνεται. ὡς μήπω τοῦ πράγματος διὰ τὸ ἀτελὲς τῆς πράξεως ὄνομα δυναμένου λαβεῖν. καθάπερ ἐπὶ τῶν τικτομένων παιδίων. ἕως ἄδηλος ἡ φύσις πότερον ἄρρενος ἢ θήλεος, οὐ δύναται λαβεῖν ὄνομα. ὅταν δὲ γνωσθῇ, τότε λαμβάνει τὴν προσηγορίαν. ὡς λείποντος. πρὸς τὴν τοῦ ἀντιδίκου φωνήν, ἀτελὲς γὰρ ὡς πρὸς ταύτην. ὄνομά τε εὐθὺς γίνεται. λαμβάνει ὄνομα τὸ πραχθέν, καὶ οὐκέτι περὶ τοῦ ὀνόματος ἀμφιβάλλεται.

Ἔστι γὰρ στάσις ὁρική, ὀνόματος ζήτησις περὶ πράγματος, οὗ τὸ μὲν πέπρακται, τὸ δὲ λείπει πρὸς αὐτοτέλειαν τοῦ ὀνόματος. οἷον ἐξ ἱεροῦ ἰδιωτικά τις ὑφείλετο χρήματα. νόμου κελεύοντος τὸν μὲν ἱερόσυλον τεθνάναι, τὸν δὲ κλέπτην διπλᾶ διδόναι, ὡς ἱερόσυλος ὑπάγεται. ὁ δέ, κλέπτης εἶναι λέγει. ἐὰν γὰρ προσθῇ τὸ καὶ ἱερὰ εἶναι τὰ χρήματα, σαφής γε οὗτος ἱερόσυλος. καὶ οὐκ ἔτι ἔχει τὸ πρᾶγμα ζήτησιν οὐδὲ μίαν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ὀνόματος εἶπε ζήτησις. οὐ περὶ γὰρ τοῦ πεποιηκότος ζητοῦμεν τὸ ὄνομα. οὐ γὰρ ἀνώνυμος ὁ πεποιηκώς, ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τί κληθήσεται. αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν. ἀντακολουθίαν δὲ ἔχει ὁ ὅρος πρὸς τὸν στοχασμόν. διότι ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ περὶ ὑπάρξεως ἡ ζήτησις, ἐν δὲ τῷ ὅρῳ, περὶ κλήσεως. ἀκολουθεῖ δὲ τῇ γενέσει ἡ κλῆσις. ὥσπερ ἐπὶ τοῦ παιδίου τοῦ ἀρτιγενοῦς. ζητοῦμεν τί χρὴ θεῖναι ὄνομα τῷ τεχθέντι. ἰστέον δὲ ὅτι καὶ ὅρος ἐστὶ παράδοξος, ὅτε κατὰ τὸ πλεονάζον ἐλλείπει. ὡς ἐπὶ τούτου. νόμος τὸν ὁλόκληρον ἱερᾶσθαι. ἑξαδάκτυλον κωλύει τις ἱερᾶσθαι. ζητεῖται γὰρ εἰ τέλειος ὁ ἑξαδάκτυλος. δοκεῖ γὰρ τῷ πλεονάζειν τοῖς δακτύλοις, ἀτελὴς εἶναι. αἱ γὰρ ὑπερβολαὶ καὶ αἱ ἐλλείψεις, κακίαι. ὅμοιον καὶ τοῦτο. νόμος τὸν καινὸν ὅπλον εὑρηκότα, δωρεὰν λαμβάνειν. ἵππον τις ἐδίδαξε μάχεσθαι, καὶ αἰτεῖ τὸ γέρας. πλεονάζει γὰρ τοῦτο κατὰ τὸ ἔμψυχον. πᾶν γὰρ ὅπλον ἄψυχον. ὥσπερ δὲ ἐν στοχασμῷ γίνεται κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν ζήτημα καὶ κατὰ ἀμφισβήτησιν, οὕτω καὶ ἐν ὅρῳ κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν, ὡς ἐπὶ τοῦ ἱεροσύλου. κατὰ αἴτησιν ὡς ἐπὶ τούτου. φιλόσοφος ἔπεισε τύραννον ἀποθέσθαι τὴν τυραννίδα καὶ αἰτεῖ δωρεάν. καὶ ἀντιλέγει τις. ἐνταῦθα ἑκάτερος τὸν νόμον προβάλλεται. ἀλλ᾽ ὁ μὲν φεύγων κατὰ τὸ ἁπλῶς ἀπαλλάξαι τυραννίδος τὴν πόλιν. μηδὲν γὰρ διαφέρειν τοῦ τὸν τύραννον ἀνελεῖν, τὸ παῦσαι τὴν τυραννίδα. ὁ δὲ διώκων, κατὰ τὸ περίεργον. ζητεῖ γὰρ καὶ τὸν τυράννου φόνον. τοῦτο βουλόμενος εἶναι τυραννοκτονίαν, ἀλλ᾽ οὐχὶ τὸ ἀπαλλάξαι τυραννίδος τὰς πόλεις. καὶ ἑκάτερος αὐτῶν τὴν τοῦ νομοθέτου γνώμην προβάλλεται. καὶ ὁ μὲν φησὶν ὅτι ὁ νομοθέτης τοῦτο μόνον ἐσκόπησεν ὅπως τυραννίδος ἀπαλλάξῃ τὴν πόλιν. *καὶ τὸν πείσαντα παῦσαι τὴν τυραννίδα. ὁ δ᾽ ἀντιλέγων φησὶν ὅτι ὁ νομοθέτης κατανοήσας ποῖα παρέπεται τῷ τύραννον ἀνελεῖν βουλομένῳ, καθάπερ τι παραμύθιον τὸ γέρας ὡρίσατο. κατὰ ἀμφισβήτησιν δέ, ὡς ἐπ᾽ ἐκείνου. ἀνῆλθέ τις ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον καὶ ἑξῆς. καὶ γὰρ ἐπὶ τούτου ζητεῖται τίς ἄξιος λαμβάνειν τὴν δωρεάν. ὁ διώξας, ἢ ὁ ὑπαντήσας καὶ ἀνελών. καὶ ὁ μέν, τὴν ἀρχήν. ὁ δέ, τὸ τέλος προβάλλεται. τῷ μὲν γὰρ ἐλλείπει ἡ ἀρχή, τῷ διώξαντι δὲ τὸ τέλος. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ καὶ ὅροι καὶ στοχασμοὶ παράδοξοι εὑρίσκονται. καὶ κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν, καὶ ἔτι κατὰ αἴτησιν καὶ ἀμφισβήτησιν, ἄξιον εἰπεῖν κατὰ τί κοινωνοῦσι καὶ διαφέρουσιν ἀλλήλων. κοινωνεῖ τοίνυν ὁ παράδοξος στοχασμὸς τῷ παραδόξῳ ὅρῳ, καθ᾽ ὃ ἀμφότεροι ξένα τινὰ εἰσάγουσι. διαφέρει δέ, ὅτι ὁ μὲν στοχασμὸς ἀμείβει τὴν τάξιν τοῦ φεύγοντος καὶ διώκοντος. ὁ δὲ ὅρος, οὐδὲν τοιοῦτον ποιεῖ. ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ αἴτησιν στοχασμοὶ καὶ ὅροι, κοινωνοῦσι μέν, καθ᾽ ὃ ἑκάτεροι εὐεργεσίαν προβάλλονται. διαφέρουσι δέ. ὅτι ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ εἰς ἕτερόν τι τὴν αἰτίαν μεταβιβάζει ὡς ἐπὶ τοῦ μάγου. ἐπί τινα τύχην καὶ δαίμονα τὴν τοῦ τυράννου κεραυνοβολίαν ὁ διώκων ἀνατίθεται. καὶ ἐν τῷ στοχασμῷ ἄδηλον εἴπερ δι᾽ αὐτοῦ γέγονε τὸ πραχθέν. ἐπὶ δὲ τοῦ ὅρου δῆλον μὲν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ πεποιηκὼς καὶ τὰ τῆς εὐεργεσίας πρόδηλα, τοῦτο δὲ μόνον φησὶν ὅτι οὐκέτι τυραννοκτονήσας, ὡς ὁ νομοθέτης διαγορεύει. ὡσαύτως καὶ οἱ κατὰ ἀμφισβήτησιν ὅροι καὶ στοχασμοί. κοινωνοῦσι μέν, καθὸ ἐν ἀμφοτέροις ζήτησίς ἐστι τίνα δεῖ λαβεῖν, καὶ καθ᾽ ὃ ἐν ἀμφοτέ-

De finitiua constitutione

Finitio status finitiui

In coniecturali quaestio est de essentia rei, in finitiua quaestio est de nomine rei

παράδοξος στοχασμός / παράδοξος ὅρος

στοχασμὸς κατ᾽ αἴτησιν / ὅρος κατ᾽ αἴτησιν

στοχασμὸς κατ᾽ ἀμφισβήτησιν / ὅρος κατ᾽ ἀμφισβήτησιν

καὶ στοχασμοί / ὅροι: κατὰ παράδοξ. / κατὰ φυγὴν ἢ δίωξιν / κατὰ αἴτησιν / κατὰ ἀμφισβήτησιν

ροις πέπρακται τι παρ' ἑκατέρου προσώπου· διαφέρουσι δὲ ὅτι ἐν μὲν τῷ ὅρῳ ὁμολογεῖται τὸ παρ' ἑκατέρου πεπραγμένον, καὶ ἔστιν ἀτελές, καὶ δεῖται τῆς ἀπὸ τοῦ ἑτέρου πράξεως· καὶ ὅτι μείζω ἔχει τὴν ζήτησιν τὸ διῶξαι ἢ τὸ ἀπελεῖν· ἐν δὲ τῷ στοχασμῷ οὐχ ὁμολογεῖται τὸ παρ' ἑκατέρων πεπραγμένον οὐδὲ περὶ τοῦ μείζονος ἀμφισβητοῦσιν· ἀλλ' ἑκάτερος τὸ τοῦ ἑτέρου πάντως ἀπελῶν, τὸ πᾶν ἑαυτῷ περιτίθησιν· ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν, κοινωνοῦσι μὲν, καθ' ὃ ἀμφότεροι ἀρνοῦνται τὸ πεπραγμένον· διαφέρουσι δὲ· ὅτι ἐν μὲν ὅρῳ ἄρνησίς ἐστιν ἑτέρου ὁμολογουμένου· ἐν δὲ στοχασμῷ οὐδὲν ὁμολογεῖται· καὶ τῷ μὲν στοχασμῷ, ἐξ ἑτέρου σημείου λαμβάνεται τὸ πραχθέν· ἐν δὲ τῷ ὅρῳ τὸ πραχθέν ἐστι τὸ ἐγκαλούμενον· ἔτι κοινωνοῦσι, καθ' ὃ ἐν ἀμφοτέροις ὁ φεύγων· ὁμολογεῖ ἀνεύθυνον εἶναι τὸ πραχθέν· διαφέρουσι δὲ· ὅτι ἐν μὲν στοχασμῷ τὸ ὁμολογούμενον οὐδὲν μέρος τυγχάνει τοῦ ἐγκλήματος.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ὅρα πῶς ἀσφαλῶς ὡρίσατο· οὐ γὰρ εἶπεν ὀνόματος ἁπλῶς· ἀλλὰ περὶ πρᾶγμα· πρᾶγμα δέ φησι τὸ ἔγκλημα ἢ τὸ κατόρθωμα· οὐ γὰρ προσώπου ἐστὶν ὄνομα τὸ ζητούμενον· ἔχει γὰρ ἴδιον ὄνομα ὁ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ὑφελόμενος τὰ χρήματα, ἀλλ' ἐκ τοῦ πράγματος τοῦ ἐνεργηθέντος ζητοῦμεν τὸ ὄνομα· ἰστέον δὲ ὅτι μόνον τοῦ κατὰ κρίσιν ὅρου ὁ τεχνικὸς ἐπήνεγκε τὸ παράδειγμα, σιωπήσας τὸν κατὰ ἀμφισβήτησιν· τὸ γὰρ παράδειγμα πρὸς τὸ δεῖξαι νῦν τὸ ἴδιον τῆς στάσεως ἔλαβεν· εἰκότως δὲ καὶ τὸν ὅρον τῶν ἄλλων προέταξεν· ἐπειδὴ ὥσπερ ἐγγύς ἐστι τοῦ στοχασμοῦ, καὶ πνεῖ καὶ αὐτὸς τῆς στάσεως διὰ τὸ ἄδηλον τοῦ ὀνόματος· καὶ ὅτι περὶ οὐ τελείου ἐστίν, ἀλλ' ἀτελοῦς ἀμφισβητεῖται.

» Ἂν μέντοι φανερὸν ᾖ καὶ τέλειον τὸ κρινόμενον, ἡ ζήτησις περὶ τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος ἵσταται· οἷον εἰ δίκαιον· εἰ συμφέρον· εἰ ἔννομον, ἤ τι τῶν τούτοις ἐναντίων· καὶ ὄνομα μὲν, γενικὸν τούτῳ ποιότης· ἤτοι δὲ περί τι πρᾶγμα ἔχει τὴν ζήτησιν ἢ περὶ ῥητόν· κἂν μὲν περὶ ῥητόν, νομικὴν ποιεῖται τὴν στάσιν, περὶ ὧν ὕστερον ἐροῦμεν· ἐὰν δὲ περὶ πρᾶγμα, λογικήν· διαιρέσεις δὲ καὶ τοῦτο δίχα· ἢ γὰρ περὶ μέλλοντος πράγματος ἔχει τὴν ζήτησιν· ἢ περί τινος ἤδη γεγονότος, κἂν μὲν περὶ μέλλοντος, ἔσται πραγματική. «

ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἔφαμεν ἤδη ὅτι τρεῖς εἰσιν αἱ ἀνωτάτω ζητήσεις· ἢ γὰρ περὶ ὑπάρξεως, ἢ περὶ ἰδιότητος, ἢ περὶ ποιότητός ἐστιν ἡ ζήτησις, περὶ ἧς νῦν ἐρεῖ· ἧς καὶ τὴν διαίρεσιν ἀκολούθως τοῖς πράγμασι ποιεῖται· εἰπὼν ἢ περὶ πρᾶγμα ἢ περὶ ῥητὸν εἶναι τὴν ἀμφισβήτησιν· ἢ γὰρ ἀμφισβητεῖται ἡ πρᾶξις, ὁμολογουμένων τῶν νόμων, ἢ τῆς πράξεως ὁμολογουμένης, ἀμφισβητεῖται ὁ νόμος, καὶ οὐδὲν παρὰ ταῦτα· διατί δὲ ἐν τῇ ὁρικῇ στάσει εἰπὼν ὅτι ἐὰν τὸ λεῖπον προστεθῇ καὶ τέλειον γένηται, οὐκέτι λείπεται ζήτησις, ἐνταῦθά φησιν ἐὰν μέντοι φανερὸν ᾖ καὶ τέλειον τὸ κρινόμενον· φαμὲν οὖν· ὅτι ἐκεῖ ὁρικὴν στάσιν τοῦτό φησι· δεῖ γὰρ ἐν ἐκείνῃ τὸ μὲν, πεπρᾶχθαι· τὸ δὲ, λείπειν· λείπειν δὲ, κατὰ τὸ ὄνομα μόνον· ἐν μέντοι ταῖς κατὰ ποιότητα στάσεσι, τέλειόν ἐστι τὸ πρᾶγμα· αὕτη δὲ τέμνεται εἰς τὰ ῥητὰ καὶ τὰ πράγματα· καὶ τὰ μὲν ῥητά, ποιεῖ τὰς νομικάς· τὰ δὲ πράγματα, τὰς λογικάς. λογικαὶ δὲ λέγονται οὐχ ὅτι αὗται μόναι λόγῳ βεβαιοῦνται, πασῶν γὰρ ἐστὶ καὶ λογικῶν καὶ νομικῶν, ἀλλ' ὅτι τῶν μὲν νομικῶν αἱ πίστεις, περὶ τὴν τῶν ῥητῶν ἐξέτασίν εἰσι· τῶν δὲ λογικῶν περὶ τὰς τεχνικὰς καλουμένας ἀποδείξεις· αἱ γὰρ τῶν νομικῶν πίστεις ἤτοι ἀποδείξεις ἄτεχνοί εἰσι. τοῦ τὸν μοιχὸν γὰρ μὴ εἰσιέναι εἰς ἱερὸν νομίμου ὄντος· εἰσῆλθε, οὐδὲ μιᾶς τεχνικῆς χρεία πίστεως πρὸς τὸ δεῖξαι παραβεβασμένον τὸν νόμον. αἱ μέντοι τῶν λογικῶν πίστεις, ἔντεχνοι· αἵπερ γίνονται προτάσεσί τε καὶ ἐπιχειρήμασι καὶ συλλογισμοῖς καὶ παραδείγμασι καὶ

τῆς

στοχασμὸς κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν
ὅρος κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν

Status Generalis siue status qualitatis

An sit Quid sit, Qualis

Status generalis secatur in Rationales & legitimos status

Rationales & legitimi quid intersint

Scripta — Legales status

Res — Rationales status

Rationales status unde sic dicti. aureum documentum & sepe a me desideratum

Quaestio necessaria, an coniectura lis & deffinitiua sint rationales costitutiones

τί λόγω

τῆς ἐκ τοῦ ὁμοίου παραθέσεως, ἃς ἡ τοῦ λόγου τέχνη ἐπινενόηκεν· αἱ μὲν οὖν περὶ πραγμάτων τὰς ἀμφισβητήσεις ἔχουσαι, λογικαὶ λέγονται. λέγω γὰρ ὡς ἔφαμεν δέονται καὶ ῥητορικῆς εἰς κατασκευὴν δεινότητος. αἱ δὲ περὶ ῥητὰ νομικαί· οὐ γὰρ λόγους ἀπαιτοῦσι πολλούς, ἀλλ' ἔξεστι καὶ τοῖς ἰδιώταις προϊσχομένους τὸν νόμον, τῶν δικαίων τυχεῖν· τὸ γὰρ κυριώτατον ἐν ῥητοῖς, νόμος. ὅθεν τοῦ ῥητοῦ πολλαχῶς λεγομένου· ἐπί τε γὰρ ψηφίσματος, καὶ ἐπιστολῆς, καὶ διαθήκης, καὶ κηρύγματος· καὶ νόμου, ἐκνενίκηκε τὸ κυριώτατον ὁ νόμος ἀφ' ἑαυτοῦ νομικὰς καλέσαι τὰς περὶ ῥητὸν στάσεις· πᾶν γὰρ ῥητὸν, ἀπὸ τὸν νόμον πάντως ἐστίν. Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι ἐπειδὰν παραλάβωμεν ἐν ταῖς λογικαῖς τῶν στάσεων ῥητόν, εἰς ἀπόδειξιν αὐτὸ παραλαμβάνομεν τῶν ζητουμένων πραγμάτων· ἀλλ' οὐκ αὐτὰ ζητοῦντες τὰ ῥητά. προέταξε δὲ τὰς λογικὰς τῶν νομικῶν, τῇ φύσει ἀκολουθῶν· πρῶτον γὰρ ὑπῆρχε τὰ πράγματα, καὶ οὕτως νόμοι ἐτέθησαν· ὡς καὶ Αἰσχίνης φησί· ἐκ γὰρ τοῦ τινὰς ἁμαρτάνειν, τοὺς νόμους ἔθεντο. Ζητοῦσι δέ τινες· ἆρα καὶ ὁ στοχασμὸς καὶ ὅρος λογικαί εἰσι στάσεις, ἢ οὔ· καὶ εἰ λογικαί, πῶς μετὰ ταύτας τὴν διαίρεσιν ἐποιήσατο τῶν λογικῶν νομικῶν· ἄλλως τε καὶ πῶς αἱ λοιπαὶ κληθεῖεν· τῶν μὲν λογικῶν ἀπὸ τὴν ποιότητα τελουσῶν, αὐτῶν δὲ ἀντιδιαστελλομένων τῆς ποιότητος· περὶ γὰρ ὕπαρξιν καὶ ἰδιότητα θεωροῦνται. φαμὲν οὖν, ὅτι λογικαὶ μὲν καὶ αὗται, οὐ γὰρ περὶ ῥητὰ τὴν ζήτησιν ἔχουσιν, ἀλλὰ περὶ πράγματα· οὐ μέντοι διὰ τοῦτο καὶ ἀπὸ τὴν ποιότητα αὖ τελοῦσι. τὸ γὰρ περὶ τὰς στάσεις λογικόν, καὶ τῆς ποιότητος περιεκτικώτερον· ὡς γὰρ τὸ ἐν οὐσίᾳ λογικὸν καὶ πρὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸ τοῦ ζώου· φαμὲν δὲ ὅτι τοῦ ζώου τὸ μὲν, λογικόν, τὸ δὲ ἄλογον· καὶ οὐ δή που διὰ τοῦτο τὰς ἀσωμάτους οὐσίας ἢ τῆς λογικότητος ἐκβάλλομεν, ἢ ἀπὸ τὰς σωματικὰς τελεῖν τὰς ἁπλᾶς ἀναγκάζομεν· ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο τὸ λογικὸν πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν ἀλόγων νομίζομεν· οὕτω κἀνταῦθα τὰς λογικὰς αὐτὸ τοῦτο μόνον πρὸς ἀντιδιαστολὴν τῶν νομικῶν παραλαμβάνοντες· οὔτε τὸν στοχασμὸν καὶ ὅρον τῶν λογικῶν ἀφιστῶμεν, οὔτε μὴν ἀπὸ τὴν ποιότητα τελεῖν αὐτὰς βιαζόμεθα. Ἤ τι τῶν τούτοις ἐναντίων. τοῦτο περιττῶς κεῖται· κατασκευάζοντες γὰρ τὸν νόμον, εἰ δίκαιον εἰ συμφέρον· καὶ τὰ ἐναντία τούτων ἀνατρέπομεν. Καὶ ὄνομα μὲν γενικὸν τούτῳ ποιότης. Ἐνταῦθα τοὺς περὶ Ἑρμαγόραν ἐλέγχει· ἐκεῖνος μὲν γὰρ στάσιν ἔλεγε κοινὴν τὴν ποιότητα· τὰς δὲ λογικάς, εἴδη τῆς ποιότητος· ὥσπερ ἡμεῖς στοχασμοῦ εἴδη φαμὲν τὸ διπλοῦν καὶ ἁπλοῦν, ὡσαύτως καὶ ὅρου· ἀκριβέστερον δὲ Ἑρμογένης κοινὸν ὄνομα τὴν ποιότητα εἶπεν, τῶν κατὰ ποιότητα ἐξεταζομένων· ὡς γὰρ κοινὸν μὲν ὄνομα τὸ ὂν τῶν γενικωτάτων· γένη δὲ αὐτὰ τὰ δέκα· καὶ εἴδη οἷον ἄνθρωπος δίπηχυ τρίπηχυ λευκὸν δεξιὸν καὶ ἑξῆς· κύριον δὲ οἷον Σωκράτης· οὕτω καὶ ἐνθάδε τούτου· κοινὸν μὲν ἡ ποιότης· γένη δέ, ἀντίληψις ἀντίστασις καὶ ἑξῆς. κύρια δὲ ταῦτα· ὡς ἄτομα· ἄτομα γὰρ αἱ καθ' ἕκαστα στάσεις· προέταξε δὲ τὸν μέλλοντα τοῦ παρεληλυθότος· οἷον τὰς περὶ τὸν μέλλοντα στάσεις τῶν περὶ τὸν παρεληλυθότα· καὶ γὰρ ἡ πραγματικὴ τοῦ μέλλοντός ἐστιν, ἐπειδὴ ὁ περὶ τοῦ μέλλοντος λόγος βραχύς, οὐ γὰρ διαφορὰς ἐπιδέχεται· δι' ὧν οὐδὲ πολλῶν ἐστι στάσεων περιεκτικός· διὰ τοῦτο ὡς ὀλίγον καὶ συντομώτερον τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον προὔθηκε τοῦ παρεληλυθότος· πολλῶν γὰρ στάσεων ὁ παρεληλυθὼς περιεκτικός, καὶ διὰ τοῦτο πολλοῦ καὶ λόγου δεόμενος, παρεχώρησε τῷ βραχυτέρῳ.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Εἰς τρία διεῖλεν ὁ τεχνικός· εἰς ἀφανές, εἰς φανερὸν ἀτελές, εἰς φανερὸν καὶ τέλειον. πληρώσας τοίνυν τὸν περὶ τοῦ ἀφανοῦς λόγον, ὅ ἐστι τὸν στοχασμὸν ἀπέδωκε, καὶ τὸν μετὰ τοῦτον τὸν περὶ τοῦ φανεροῦ ἀτελοῦς διε

Vnde status legales potius dicti sint quam ab alio scripto

Aeschines Q° not

An Coniecturalis & finitio Rationales sint

Solutio

Aptissima & optima comparatio

propter deū & angelos

Hermagoras

Hermagoras improbatur

Status qualitatis

Negocialis status

Τὸ ῥητὸν multa comprehendit
Decretum
Epistolam
Testamentū
Edictum
Lex

τὸ αὐτὸ δηλονότι τὸ πρᾶγμα

ποιότητα nō esse unū statum, sed in eam omnes alios status referri

ξελθών, ὁ ποιεῖ τὸν ὅρον, βούλεται λοιπὸν εἰπεῖν περὶ τοῦ φανεροῦ καὶ τελείου. ὧν οὐκέτι περὶ οὐσίας ζητοῦμεν οὔτε περὶ ἰδιότητος, ἀλλὰ περὶ ποιότητος. ἡ δὲ ποιότης, οὐ μία στάσις ἀλλὰ γένος, εἰς ὃ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ στάσεις ἀνάγονται. ζητῆσαι δὲ ἄξιον εἰ φανερὸν καὶ τέλειον, πῶς ἔτι συνίσταται. ἀλλὰ φαμὲν ὅτι φανερὸν λέγει ἐνταῦθα οὐ τῷ ἐγκλήματι, ἀσύστατον γὰρ ἂν ἦν, ἀλλὰ καὶ τῇ οὐσίᾳ καὶ τῇ ὑπάρξει καὶ τῇ φύσει τοῦ πράγματος. Εἰ νόμιμον. εἰ δίκαιον. εἰ συμφέρον. Ἐνόμισάν τινες ἐνταῦθα μετὰ τὸν στοχασμὸν καὶ τὸν ὅρον περὶ πραγματικῆς αὐτὸν εἰπεῖν. ταῦτα γάρ φησι τὸ δίκαιον τὸ νόμιμον καὶ τὸ συμφέρον κεφάλαια πραγματικῆς. ἀλλὰ φαμὲν, ὅτι δίκαιον ἐνταῦθα λέγει πάσας τὰς στάσεις, ἔνθα περὶ δικαίων ἡ ἐξέτασις, καὶ οὐκέτι ἀμφίβολος ἡ οὐσία. οὐδὲ ζήτησις περὶ τοῦ ἀτελοῦς. ἀλλὰ σκοποῦμεν τελείου ὄντος καὶ φανεροῦ, εἰ δίκαιον τὸ πεπραγμένον. καὶ νόμιμον δὲ πάλιν τὰς νομικάς. διὰ δὲ τοῦ συμφέροντος, τὴν πραγματικήν. ἔστι δὲ καὶ κοινῶς νοῆσαι περὶ πασῶν τῶν ὑπὸ τὴν ποιότητα στάσεων. ὅτι ἐν πάσαις ταῦτα κοινῶς ζητοῦμεν. εἰ δίκαιον εἰ νόμιμον εἰ συμφέρον. Ἤ τι τῶν τούτοις ἐναντίων. Ὡς πρὸς τὰ δύο πρόσωπα τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ φεύγοντος. ὁ μὲν γὰρ κατασκευάζει, ὅτι νόμιμον, ὁ δὲ ὅτι παράνομον ἐκ τῶν ἐναντίων ὡρμημένος. Καὶ ὄνομα μὲν γενικὸν τούτῳ ποιότης.

Qualitas non est status contra rhetoricos Latinos

Qualitas mater statuum nō status

~~Rationales status~~ ~~Legitimi status~~

Ὡς πολυειδὴς οὖσα, οὐχ ἡ ἁπλῶς ἤδη στάσις εἶναι ἡ ποιότης. μήτηρ δὲ ἐγένετο στάσεων. πλὴν γὰρ στοχασμοῦ καὶ ὅρου, αἱ λοιπαὶ πᾶσαι ἐντεῦθεν ὥρμηνται. ἐπειδὴ ἡ ποιότης γενικώτατόν ἐστι. γένος γὰρ γενῶν ἐστιν. ἡ γὰρ δικαιολογία εἰδικὸν οὖσα καὶ γένος τῶν ὑπ' αὐτῆς καὶ ὑπ' αὐτὴν στάσεων. καὶ ἀντιθέσεις ὁμοίως ὑπὸ τὴν ποιότητά εἰσιν, ὥσπερ καὶ αὗται γένη μερικώτερα. Καὶ ἡ μὲν περὶ ῥητόν. Τέμνεται ἡ ποιότης εἰς πρᾶγμα καὶ ῥητόν. καὶ τὸ μὲν πρᾶγμα ποιεῖ τὰς λογικάς. διατί δὲ προέταξε τὴν λογικήν. ὅτι πρῶτά ἐστι τῶν ῥητῶν τὰ πράγματα. εἰ δέ τις ἡμῖν τὸ Δημοσθένους ἀντιθῇ. νόμους ἔθεσθε πρὸ τῶν ἀδικημάτων ἐπ' ἀδήλοις μὲν τοῖς ἀδικοῦσιν. ἀδήλοις δὲ τοῖς ἀδικησομένοις, λεκτέον, ὅτι πρὸ τῶν ἀδικημάτων εἶπεν οὐ τῶν πραγμάτων. Λογικήν. Εἰ δέ τις εἴποι ἀλλὰ ἐν ταῖς λογικαῖς εὑρίσκεται νόμος. ὡς ἐν τῷ κατὰ μέλιτα φαμέν. ὅτι ἡ σύστασις δήπου τοῦ πράγματος τὸ ῥητὸν παραλαμβάνεται. καὶ πάλιν ἐν ταῖς νομικαῖς οὐ περὶ πράγματα ἡ ζήτησις, ἀλλ' εἰς κατασκευὴν τοῦ ῥητοῦ παραλαμβάνεται. Φασὶ δέ τινες ὅτι ἔδει τὴν μὲν νομικὴν καλεῖσθαι λογικήν. τὴν δὲ λογικὴν πραγματικήν. ἐπειδὴ καὶ περὶ πράγματα ἔχει τὴν ζήτησιν. λεκτέον δὲ, ὅτι ἐξ ὧν ἑκάτερα τὴν ἰσχὺν ἔχει, ἐκ τούτου καὶ τὴν προσηγορίαν εἴληφεν. ἡ μὲν γὰρ νομική, ἐκ νόμων ἔχει. καὶ τὸ σουχυδεῖται τῶν λόγων, ὁπότε καὶ ἰδιώτης δύναται, τῷ νόμῳ διισχυριζόμενος ἑαυτῷ βοηθεῖν. καὶ σχεδὸν ἄτεχνός ἐστι πίστις, ἐκ νόμων ἀποδεικνυμένη. ἡ δὲ τῶν πραγμάτων ἐξέτασις πλείονος δεῖται καὶ τεχνικῆς τῆς τῶν λόγων κατασκευῆς. οὐκ ἀλλαχόθεν τῶν πραγμάτων ἐχόντων τινὰ ῥοπήν. καλῶς οὖν νομικὴν ἐκάλεσαν τὴν ἔχουσαν ὅλην τὴν ζήτησιν ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ, ἢ νόμου, ἢ ψηφίσματος, ἢ διαθήκης, ἢ ἐπιστολῆς, ἢ κηρύγματος, ἢ τινος ἄλλου ἐγγράφου. Νομικὴν ποιεῖ. Ἀσφαλῶς. οὐκ εἶπεν τέμνεται, ἐπεὶ οὐ στάσις αὕτη, περὶ ὧν ὕστερον ἐροῦμεν. εἰκότως. ἐπειδὴ τὰ πράγματα πρῶτα τῶν νόμων. ὁ νόμος γὰρ ἐπὶ τοῖς πράγμασιν. ὃ οὖν πέφυκε πρῶτον καὶ προτάττεται τῇ τάξει. Ἢ περὶ τοῦ μέλλοντος. Σημειωτέον ὅτι τριῶν ὄντων χρόνων. ἐνεστῶτος. παρεληλυθότος. μέλλοντος, ὁ ἐνεστὼς εἰς χρόνον οὐ παραλαμβάνεται. ἐπειδὴ ἀκαριαῖός ἐστι. καὶ ἅμα ἐστί τε καὶ παρῆλθεν. ἅμα πίπτεται παλαιὸν καὶ παρῆλθεν ὁ τῆς γενέσεως χρόνος. διὰ δὲ τοῦ εἰπεῖν ἢ γὰρ περὶ μέλλοντος ἔχει τὴν ζήτησιν, φανερὸν ἡμῖν κατέστησε τὴν διαφορὰν τῆς δικαιολογίας. τῷ χρόνῳ γὰρ τὴν διαφορὰν αἰνίττεται.

προέταξε

Demosth.

Rationales status aut non dicantur Legitimi

Qō notanda

~~[illegible]~~

Rationales & legales status unde sic dicti.

Præsens nō esse tempus

Præter coniecturalē & diffinitiuū status omnes qualitati subijciunt[r]

λ. τοσούτου

προέταξε δὲ τὴν πραγματικὴν ἐπειδὴ τῶν χρόνων τῶν δύο. τὸν ἕνα φημὶ δὴ τὸν μέλλοντα μόνη ἀπείληφε. καὶ ὅτι δύο ὄντων εἰδῶν τῆς ῥητορικῆς εἰς ἃ πᾶσαι ἀνάγονται αἱ στάσεις συμβουλευτικοῦ καὶ δικανικοῦ, τὸ μὲν συμβουλευτικὸν ἔχει μόνη, τοῦ δὲ δικανικοῦ μετέχει. καθάπερ ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου. καὶ τὸ πρὸς Λεπτίνην. καὶ τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους.

Πραγματικὴ γάρ ἐστιν ἀμφισβήτησις περὶ πράγματος μέλλοντος. εἰ δεῖ γενέσθαι τόδε τι ἢ μὴ γενέσθαι. δοῦναι ἢ μὴ δοῦναι. οἷον βουλεύονται Ἀθηναῖοι εἰ δεῖ θάπτειν τοὺς ἐν Μαραθῶνι πεσόντας τῶν βαρβάρων. ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἁπλῶς τὴν πραγματικὴν ὡρίσατο. τεσσάρων γὰρ ὄντων εἰδῶν τῆς πραγματικῆς, τοῦ τε συμβουλευτικοῦ καὶ τοῦ κατὰ ἀμφισβήτησιν καὶ τοῦ κατὰ αἴτησιν καὶ τῆς τῶν παρανόμων γραφῆς, ἐνταῦθα δύο μόνα ὁ ὁρισμὸς περιλαμβάνει. διὰ μὲν τοῦ εἰ δεῖ γενέσθαι, τὸ συμβουλευτικόν. διὰ δὲ τοῦ δοῦναι ἢ μὴ δοῦναι, τὸ κατὰ αἴτησιν. ἐκπίπτουσι δὲ τὰ λοιπὰ δύο. οὔτε γὰρ ἐν τῇ τῶν παρανόμων γραφῇ τὸ εἰ δεῖ γενέσθαι ἢ μὴ γενέσθαι οὔτε τὸ εἰ χρὴ δοῦναι ἢ μή. ἀλλὰ τὸ εἰ δεῖ κυρωθῆναι. ἀλλ' οὐδὲ ἐν τῷ κατὰ ἀμφισβήτησιν ἡ ζήτησίς ἐστιν. εἰ δεῖ δοῦναι ἢ μή, τοῦτο γὰρ ὁμολογεῖται, ἀλλὰ τίνι δοῦναι. διὸ εἰ μέλλοι ὀρθῶς ἔχειν, οὕτω προσακτέον. Πραγματική ἐστιν ἀμφισβήτησις περὶ μέλλοντος πράγματος εἰ δεῖ γενέσθαι τόδε τι ἢ μὴ γενέσθαι. ἢ δοῦναι τόδε τι ἢ μὴ δοῦναι τόδε ἀλλὰ ἕτερόν τι. καὶ τίνι δεῖ δοῦναι. καὶ εἰ δεῖ κυρῶσαι τόδε ἢ μὴ κυρῶσαι. οὕτω γὰρ πᾶσαν περιλαμβάνει τὴν πραγματικήν. διὰ μὲν γὰρ τοῦ εἰ δεῖ γενέσθαι, τὸ κατὰ συμβουλήν. διὰ δὲ τοῦ δοῦναι τόδε τι ἢ μή, ἀλλ' ἕτερόν τι, τὸ κατὰ αἴτησιν. οὐ γὰρ τὸ δοῦναι ἢ μή, ἐν τοῖς κατ' αἴτησιν τῆς πραγματικῆς ἀμφισβητεῖται εἴδεσι, τοῦτο γὰρ ὁμολογεῖται, ἀλλὰ τὸ εἶδος τῆς δωρεᾶς. οἷον, πότερον στέφανον ἢ σίτησιν δημοσίαν, ἢ τι τοιοῦτον, ἀλλ' οὐχ ὃ αἰτεῖ ὁ μέλλων λήψεσθαι. ὥσπερ ὁ Κλέων αἰτῶν πύθιος καλεῖσθαι μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ. διὰ δὲ τοῦ τίνι δοῦναι τὸ κατὰ ἀμφισβήτησιν. διὰ δὲ τοῦ εἰ δεῖ κυρῶσαι, τὴν τῶν παρανόμων γραφήν. εἴρηται δὲ πραγματική, κατ' ἐξαίρετον. οὐχ ὅτι καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν οὐκ ἔστι πράγματα, ἀλλ' ὅτι μόνη τῶν ἄλλων πλεονάζει τοῖς πράγμασι. καὶ ὅτι μόνη τὸν μέλλοντα χρόνον ἐκληρώσατο, αἱ δ' ἄλλαι τὸν παρεληλυθότα. καὶ ὅτι μόνη περὶ τὸ δικανικόν τε καὶ συμβουλευτικὸν καλεῖται, αἱ δ' ἄλλαι περὶ τὸ δικανικόν. Φασὶ δέ τινες καὶ περὶ τὸν παρῳχημένον τὴν πραγματικὴν καταγίνεσθαι στάσιν. καὶ τούτου δείγματα παρέχουσι τὸ περὶ τοῦ παρανόμων γραφῆς εἶδος. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος οὗ ἔγραψεν Ἀριστοκράτης. περὶ γὰρ τοῦ ἤδη γεγραμμένου φασὶν ἐστὶν ἡ ζήτησις. ἀλλὰ φαμέν. ὡς οὐκ ἔστιν ἡ ζήτησις περὶ τοῦ ἢ γέγραπται ἢ μή. ἀλλὰ περὶ τοῦ εἰ δεῖ κυρωθῆναι ἢ μή. ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην. καὶ γὰρ ἐκεῖ γραφέντος τοῦ νόμου καὶ δοθέντος. ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τούτου, περὶ μέλλοντος ἡ ζήτησις. εἰ δεῖ γὰρ ψήφῳ τῶν δικαστῶν κύριον γενέσθαι τὸν νόμον ἢ μή. κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἐπὶ τῆς ἐγγράφου πραγματικῆς, περὶ μέλλοντος ἡ ζήτησις. οἷον Φιλίππου τὴν Ἐλάτειαν καταλαβόντος, γράφει Δημοσθένης ἐξελθόντας βοηθῆσαι τοὺς Ἀθηναίους. οὐ γὰρ περὶ τοῦ καταλαβεῖν Φίλιππον τὴν Ἐλάτειαν ἡ ζήτησις, ἀλλ' εἰ χρὴ βοηθεῖν. ὥσπερ δὲ ἐπὶ τῶν προλαβουσῶν στάσεων ἐλέγομεν εἶναι κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν κατὰ αἴτησιν καὶ κατὰ ἀμφισβήτησιν εἴδη ζητημάτων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς πραγματικῆς κατὰ φυγὴν μὲν καὶ δίωξιν ὡς ἐπὶ τοῦ Ἀριστοκράτους. κατὰ αἴτησιν, ὡς ἐπὶ τούτου. νόμος τὸν ἀριστέα αἰτεῖν ἣν βούλεται δωρεάν. ἀριστεύσας τις, αἰτεῖ πολίτου φόνον. καὶ βουλεύονται οἱ πολῖται. τοῦ δὲ κατὰ ἀμφισβήτησιν, οἷον. νόμος τὸν

de constitutione negociali

~~Tres species negocialis constitutionis~~

Negocialis status species 4

Finitio negocialis constitutionis exactior quam hermogeniana

Vnde negocialis dr. quum sint in alijs statib[us] etiam negocia

Demosthens

Demosthens

Secundū intētio & de

Secundū petitione

Secundū ambiguū

Exempl

Exemp

Negocialis status species 4

Deliberatiua

Secundū dubiū

Secundū petitionē

Accusatio exlegiū

καλῶς πολιτευσάμενον δωρεὰν παρὰ τῆς πόλεως δέχεσθαι. ἀριστοφῶν καὶ κέφαλος ἀμφισβητοῦσι τῆς δωρεᾶς. ἰστέον δὲ ὅτι κοινωνεῖ ἡ κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν πραγματικὴ τῷ στοχασμῷ καὶ τῷ ὅρῳ τῷ κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν. ἐπειδὴ ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ἐστὶ καὶ φευγόντων καὶ διωκόντων καὶ πρᾶγμα κρινόμενον, διαφέρει δὲ, ὅτι ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἡ ἀμφισβήτησις, ἐν τῷ ὅρῳ, περὶ ἰδιότητός ἐστιν ἡ ζήτησις. ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ οὔτε περὶ ὑπάρξεως, ὁμολογεῖται γάρ. οὔτε περὶ ἰδιότητος, ἔγνωσται γάρ τί ἐστι. περὶ δὲ τῆς ποιότητός ἐστιν ἡ ἀμφισβήτησις. ὁποῖον δεῖ νομίζειν τὸν γενησόμενον χρηστὸν ἢ φαῦλον, ἵν' ἢ κυρωθῇ ἢ μή. ἡ δὲ κατὰ αἴτησιν πραγματικὴ τῷ στοχασμῷ καὶ τῷ ὅρῳ τῷ κατὰ αἴτησιν. κοινωνεῖ μέν. ἐν ἑκάστῳ γὰρ καὶ νόμος ἐστὶν ὁ κελεύων. καὶ εὐεργεσία περὶ τὴν πόλιν γεγένηται. διαφέρει δέ. ὅτι ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ ἀγνοεῖται εἰ αὐτὸς εἴη ὁ δεδρακώς. ἄδηλον γάρ. ἐν δὲ τῷ ὅρῳ ὁμολογεῖται μὲν ὁ δράσας καὶ τὸ πραχθὲν παρ' αὐτοῦ. ζητεῖται δὲ εἰ κατὰ τὸν νόμον εἴη πεποιηκώς, ὡς ὁ παύσας φιλόσοφος τὴν τυραννίδα. ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ ὁμολογεῖται μὲν τὸ πραχθὲν ὑπὸ τοῦ ἀριστέως κατὰ τὸ ἀπὸ τῶν νόμων διωρισμένον ἐστίν. ἐνίσταται δὲ ὁ ἀντιλέγων φάσκων, μὴ δεῖν τοιαύτας αἰτεῖν δωρεάς. ἡ δὲ κατὰ ἀμφισβήτησιν πραγματική. κοινωνεῖ μὲν καθὸ ἐν ἑκάστῳ δύο εἰσὶν ἀμφισβητοῦντες. καὶ ἀμφότεροι εὐεργέται καὶ χρηστοὶ περὶ τὴν πόλιν γεγενῆσθαι. διαφέρει δέ, στοχασμοῦ μέν. ὅτι ἐν ἐκείνῳ παντάπασιν ἕτερος θατέρου τὴν πρᾶξιν ἀναιρεῖν ἐπιχειρεῖ. ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ οὐκ ἀναιρεῖ ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου τὴν πρᾶξιν, τὸ πᾶν ἑαυτῷ ἰδιοποιούμενος, ἀλλὰ κατὰ σύγκρισιν ἀμφότεροι προΐασι καλοῦ καλλίονα ἑκάτερος ἑκατέρου ἀποδεικνύναι ἑαυτὸν πειρώμενος. ὅρου δέ, καθὸ ἐν μὲν ὅρῳ ὁμολογεῖ μὲν ἑκάτερός τι συμβάλλεσθαι πρὸς τὴν πρᾶξιν τὸν ἕτερον. ἐν μέντοι τῷ παρ' αὐτοῦ πεπραγμένῳ τὸ πᾶν τίθεται τῆς πράξεως. ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ, περὶ βίου ὅλου ἡ ζήτησις. καὶ βίος βίῳ ἐνάμιλλος, ἑαυτὸν τοῦ ἀντιθέτου ἀποδεῖξαι λαμπρότερον διαγωνιζόμενος. ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο. ὅτι ἐν τῇ κατὰ αἴτησιν πραγματικῇ δεῖ καὶ τὸ ὄνομα προστιθέναι τῆς δωρεᾶς, οὐ μέντοι γε καὶ ἐν στοχασμῷ ἢ ὅρῳ. ἔτι καὶ τοῦτο δεῖ εἰδέναι ὡς οὐ μόνον ἐπὶ πραγματικῆς τῆς κατὰ ἀμφισβήτησιν πλείονα δύο προσώπων ἀμφισβητοῦσιν ἀλλήλοις. ἀλλὰ καὶ ἐν ὅρῳ ἐνίοτε, ὡς ἐπὶ τούτου τοῦ ὅρου. πυνθανομένῳ τινὶ μάντεις ὁποῖον ἕξει τοῦ βίου τὸ τέλος. ὁ μέν, ὑπὸ λῃστῶν ἀναιρέσεως εἶπεν. ὁ δέ, ἐξ ὕψους πεσόντι. ὁ δέ, ἐξ ὕδατος. ὁ δέ, ὑπὸ θηρίων. διωκόμενος ὑπὸ λῃστῶν, ἀνέβη εἰς δένδρον ἐκεῖθεν κατέπεσεν εἰς ποταμόν. ἐνταῦθα θηρίον παρατυχόν, ὑποδεξάμενον κατέφαγε. καὶ ἀμφισβητοῦσιν οἱ μάντεις, τίς ὁ ἐπιτευκτικὸς τῆς ἀληθείας. ἰστέον ὅτι ἡ πραγματική. οὐ μόνον ἓν μόνον εἰσάγει, ἀλλὰ καὶ δύο. καὶ ἔτι μέρος νόμου καὶ ψηφίσματος. ταὐτὸ καὶ ἐπὶ συνθηκῶν, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἐγγράφων τε καὶ ἀγράφων.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Εἴποι τις ὡς ἔδει προσθεῖναι καὶ ποιότητος πράγματος. ἐπειδὴ καὶ ἐν στοχασμῷ περὶ μέλλοντός ἐστιν ἡ ζήτησις ἐνίοτε. ὅταν ἔχωμεν κρινόμενον πλούσιον τυραννίδος ἐπιθέσεως. ἀλλὰ λέγομεν. ὅτι προσέθηκεν, εἰ δεῖ τόδε γενέσθαι ἢ δοῦναι ἢ μὴ δοῦναι, ὅπερ οὐκ ἔστι στοχασμοῦ. ἐν μὲν γὰρ τῷ στοχασμῷ εἰ ἔστι ζητοῦμεν. εἰ τυραννήσειεν ὁ νέος. ἐνταῦθα δὲ ὁποῖόν τι ἔσται. τὴν γὰρ ποιότητα μόνην ἐξετάζομεν. πάλιν εὑρεῖ τις. ὅτι κἂν ταῖς ἄλλαις στάσεσι μέλλον τι ζητοῦμεν τουτέστι τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν. ἀλλὰ λέγομεν. ὅτι κρίσις τῶν δικαστῶν ἐν ἐκείναις μέλλοντός ἐστιν ἐνταῦθα δὲ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ μέλλει. περὶ οὗ συμβουλευόμεθα ἢ δοῦναι ἢ μὴ δοῦναι. ἑνὸς δὲ ἐπήγαγε παράδειγμα, ὡς ἀπὸ τούτου εἰδότων ἡμῶν καὶ τὰ ἄλλα χαρακτηρίσαι. βουλεύονται ἀθη-

ναῖοι εἰ χρὴ θάψαι τοὺς ἐν μαραθῶνι πεσόντας τῶν βαρβάρων. ὁρᾷς ἐνταῦθα ὅτι περὶ ποιότητος μέλλοντός ἐστιν ὁ λόγος. εἰ νόμιμον τὸ θάπτειν τοὺς πολεμίους εἰ δίκαιον. εἰ συμφέρον. ἃ εἰ καὶ ἐν στοχασμῷ καὶ ὅρῳ ζητοῦμεν, ἀλλ' ἄδηλον ἐκαλεῖτο τὸ πρᾶγμα καὶ ἀτελές.

Ἂν μέντοι πεπραγμένον ᾖ, περὶ οὗ ἡ κρίσις ἤδη, κοινὸν μὲν ὄνομα τούτῳ δικαιολογία, ὥσπερ ἐκείνῳ ποιότης. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Διὰ τοῦ πεπραγμένου, τὴν παρεληλυθότα εἰσάγει. ὃς τεμνόμενος, τὰς λοιπὰς ποιεῖ στάσεις, Ὥσπερ ἐκείνῳ ποιότης. Ἐκείνῳ φησὶν ὁ τεχνογράφος. τῷ καθόλου. τῷ φερομένῳ κατά τε τὸ περὶ πρᾶγμα ζητήσεως καὶ τῆς περὶ ῥητόν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ποιότης. ὥσπερ δὲ ἡ ποιότης πολλὰς περιέχουσα στάσεις οὐ στάσις ἦν αὐτή, ἀλλὰ μήτηρ στάσεων οὕτω καὶ ἡ δικαιολογία, κοινὸν ὄνομα καὶ μήτηρ στάσεων. περιέχει γὰρ τήν τε ἀντίληψιν καὶ τὰς ἀντιθετικὰς στάσεις. ποιότητα δέ, τὴν πραγματικὴν εἴρηκε. τῷ γενικῷ ὀνόματι. ὅτι περὶ τὴν ποιότητα ἀφορίζεται. ὅθεν καὶ ἐζήτησάν τινες, διὰ τί μέρος τῆς ποιότητος καὶ τὴν δικαιολογίαν ἐκάλεσε. καὶ ταῦτα τῆς πραγματικῆς δικαιολογούμενον ἐχούσης. ὡς ἐν ταῖς τῶν παρανόμων γραφαῖς. φευγόντων γὰρ ἐνταῦθα καὶ διωκόντων. εἰ γάρ τις πρὸς αὐτὰ διαστολὴν τῶν νομικῶν τοῦτο εὑρεῖ εἰρῆσθαι, ἐκείνων ἐκ ῥητῶν ἐχουσῶν τὴν πᾶσαν ἰσχύν, εὑροῦμεν, ὡς καὶ ἡ πραγματικὴ τοῦτο ἔχει τῇ τῶν παρανόμων γραφῇ. νομικὴ γὰρ ἐνταῦθα ἡ ζήτησις. ῥητοῦ γὰρ ζήτησις ὧδε. πότερον παραβέβασαι ἢ μή. περὶ ὧν ἐν ταῖς νομικαῖς ἀκριβέστερον διαληψόμεθα. φαμὲν οὖν ὅτι εἰκότως μέρος τῆς ποιότητος τὸ δικαιολογικόν. οὐ γὰρ ἀεὶ ἡ πραγματικὴ δικαιολογίᾳ χρῆται. εἰ μὴ τὸ κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν τῆς δικαιολογικῆς εἴδους. ἀπὸ τοῦ ἐπιπολάζοντος οὖν καὶ πλεονάζοντος ἡ πραγματικὴ χαρακτηρισθεῖσα, μέρος τῆς ποιότητος τὴν δικαιολογίαν ἔχων ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Καλῶς ἐνταῦθα οὐκ εἶπεν ζήτησις, ἀλλὰ κρίσις. κυρίως γὰρ ἐνταῦθα ἔλαβε τὴν κρίσιν, ἐπειδὴ καθόλου ἐν ταῖς δικαιολογικαῖς ἐγκλήματα ἔχομεν καὶ κατηγορίας. τοῦτο γὰρ ἴδιον τούτων τῶν στάσεων. ἆρ' οὖν καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις λογικαῖς οὐκ ἔστι δικαιολογία. φαμέν. ὅτι ἐν ἐκείναις μὲν περὶ τῆς τιμωρίας ἡ δικαιολογία. ἐνταῦθα δὲ ἐν ταῖς δικαιολογικαῖς περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐγκλήματος δικαιολογούμεθα τὸ πεπραγμένον δίκαιον εἶναι φάσκοντες. ἡ μὲν οὖν δικαιολογία, καὶ λογική. ἡ δὲ λογική, οὐ πάντως δικαιολογία. ὁ γοῦν στοχασμὸς καὶ ὅρος λογικὸν μέν, οὐ μὴν καὶ δικαιολογικαί. εὑρεῖ δέ τις. ὅτι καὶ ἐν στοχασμῷ καὶ ὅρῳ οὐ δικαιολογηθήσεται ὁ κρινόμενος. λέγομεν. ὅτι οὐ δικαιολογηθήσεται. ἀλλ' ἀπολογήσεται. ἕως γὰρ ἔτι ἡ οὐσία τοῦ πράγματος καὶ ἰδιότης ζητεῖται, πῶς δικαιολογήσασθαι δύναται. εἰ δὲ καὶ δικαιολογήσεται, ἀλλ' ἔτι ἄδηλον τὸ πρᾶγμα καὶ ἀτελές, καὶ οὐκ αὐτὸ ζητοῦμεν τὸ πρᾶγμα εἰ δίκαιον. ἀλλ' εἰ δίκαιον τὸν τοιοῦτον τιμωρεῖσθαι ὁ δικαστὴς ζητήσει. Ὥσπερ ἐκείνῳ ποιότης. Ἐκείνῳ λέγει τῇ λογικῇ. αὕτη γὰρ εἶδος τῆς ποιότητος. εἰς δύο διαιρουμένης τῆς ποιότητος. εἴς τε λογικὴν καὶ νομικήν.

Πάλιν δ' αὖ καὶ τοῦτο διαιρήσεις δίχα. εἰ γὰρ εὑρεῖ τι πεποιηκέναι, ὡς ἀδίκημα ὁ φεύγων καὶ κατά τι κεκωλυμένον, ἢ οὐ κἂν μὲν μηδεμιᾶς φάσκῃ κεκωλῦσθαι τὸ πεπραγμένον, ἀντίληψιν ποιεῖ. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐπιζητήσειέ τις τῷ ἑρμογένει ὅτι τὸν ἠδικηκότα ὁμολογεῖν λέγει ἀδικεῖν. οὐδεὶς δέ ποτε ὥς φησι δημοσθένης ὁμολογῶν ἀδικεῖν ἑάλω. ἀλλὰ ἀναισχυντοῦσιν. ἀρνοῦνται. λόγους πλάττοντες. πάντα ποιοῦσιν, ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην. δῆλον δὲ ὡς ἐὰν ὁμολογῇ ὁ φεύγων, ἠδικηκέναι λέγε ἡ ἀμφισβήτησις. καὶ ἕπεται τῇ ὁμολογίᾳ ἡ τιμωρία. ἐχρῆν οὖν οὕτως μᾶλλον εἰπεῖν. ἢ δὲ εὑρεῖ τι πεποιηκέναι κεκωλυμένον

Qualitas nō status sed mater statuū. Dicæologia nō status sed mater statuum.

De statu iuridiciali

Δικαιολογία οὐ στάσις ἀλλὰ μήτηρ στάσεων

Quæstio notāda

Negocialis & aliqn de iure quærit

Cur qualitatis pars sit Dicæologicum

Coniectura & diffinitio rationales status dici possūt iuridiciales nō possunt

De Absoluta constitutione

Demosthenes

Quid intersint Coniectu lis & negocialis

λέγε uel aliqd simile legēdum uidetur.

∴ ἕ. νόμοι

ὁ φθείρων, ἢ οὔ. οὕτω γὰρ τὴν τε προφανῆ διορθοῦται ἁμαρτίαν. καὶ τὴν ἀντίληψιν μετὰ τῶν λοιπῶν ἀντιθετικῶν περιελάμβανεν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Θαυμασίως προσέθηκε τὸ ὡς. οὐ γὰρ ἀληθῶς ἀδίκημα ὁ φθείρων ὁμολογήσει. ἀνόητον γάρ, ἀδίκημα φύσει τυγχάνει ὂν ἐν ταῖς δικαιολογικαῖς τὸ πεπραγμένον. τινὲς δέ φασιν ὅτι περιττὸν τὸ ὡς ἀδίκημα. οὐ γὰρ λέγει ἀδικεῖν. ἢ γὰρ ἂν οὐδὲ δικαιολογίαν ἐποίει. ὡς ἀδίκημα οὖν, ὡς ἀπὸ τοῦ κατηγόρου. ἐκεῖνος μὲν γὰρ ὡς ἀδίκημα προβάλλεται. ὁ δὲ φθείρων οὐχ ὁμολογεῖ ὡς ἀδίκημα. ἀλλὰ προβάλλεταί τι δίκαιον. ἔστι δὲ εἰπεῖν ὅτι πρὸς τὴν περίστασιν ἀφορῶν εἶπεν τὸ ὡς ἀδίκημα ὀρθῶς πρός τε τὴν φύσιν τοῦ πράγματος καὶ τὴν περίστασιν ἁρμοζόμενος. ἐπειδὴ δέ φησι πεποιηκέναι τι εἰκότως καὶ δικαιολογεῖται, καὶ δικαιολογία κέκληται τὸ τοιοῦτο. διὰ τί δὲ μὴ καὶ ἡ δικαιολογία στάσις, ἀλλὰ γένος. λέγομεν ὅτι οὐχ ἁπλῶς. ἀλλ' ὅτι οὐχ εἷς τρόπος ὑπάρχει δικαιολογίας, ἀλλὰ πολλοί. ὅσοι δὲ τρόποι, τοσαῦται καὶ στάσεις. Καὶ κατά τι. Διὰ τί κατά τι καὶ οὐ καθόλου. λέγομεν. ὅτι ἐμφαίνει ὡς ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς φύσει μὲν ἐστὶν ἀδίκημα τὸ πεπραγμένον. κατὰ δὲ τὴν περίστασιν οὐ κεκώλυται, ἀλλ' ἔχει ταύτην ἐπικουροῦσαν τῷ ἀδικήματι.

Ἔστι γὰρ ἀντίληψις ἀνυπευθύνου πράγματος εἶναι δοκοῦντος, ὡς ὑπευθύνου κατηγορία. οἷον γεωργὸς φιλοσοφοῦντα τὸν υἱὸν ἀποκηρύττει. ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἰστέον ὡς οὐκ εὖ ἔχει ὁ ὁρισμὸς ὁ ἀποδιδόμενος τῆς ἀντιλήψεως. δύο μὲν εἰδῶν ὄντων ὡς καὶ αὐτὸς ἐφεξῆς ἐρεῖ, τῆς τε ἐπ' αὐτῷ τῷ πεπραγμένῳ τὴν κρίσιν ἐχούσης, ὡς Ἀλκιβιάδης ὁ κρινόμενος ἐν ἐκπώμασι τὰ περὶ Σικελίαν γράψας. καὶ τῆς ἐκ περιστάσεως ὡς ὁ ζωγράφος ὁ κρινόμενος ἐν τῷ λιμένι γεγραφὼς τὰ ναυάγια τῶν ἐμπόρων μὴ καταιρόντων. δύο οὖν τούτων εἰδῶν ἀντιλήψεως ὄντων πέντε δὲ τρόπων, τοῦ κατὰ νόμον. ὡς ἐπὶ τοῦ φρισταρίστεως, ὃν μοιχεύοντά τις κατὰ τὸν περὶ τοὺς μοιχοὺς νόμον ἀπέκτεινεν. τοῦ κατὰ φύσιν ὡς ἐπὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου, γελάσαντος ταῖς ὑποσχέσεσι Κλέωνος ἐπαγγελλομένου τὰ περὶ Πύλον. τοῦ κατὰ τέχνην, ὡς ἐπὶ τοῦ γράψαντος ζωγράφου ἐν τῷ λιμένι τὰ ναυάγια. τοῦ κατὰ ἔθος. ὡς ἐπὶ τοῦ Ἀριστοφάνους κρινομένου ἀσεβείας θανάτου, μετὰ τοὺς Ἱππέας τὸ δρᾶμα ὑπεξαγαγόντος ἑαυτὸν Κλέωνος. τοῦ κατὰ τὸ μὴ κεκωλῦσθαι, ὡς ἐπὶ τοῦ γεωργοῦ οὗ καὶ αὐτὸς ἐμνήσθη ὁ ἀποδιδόμενος ὁρισμός. ἓν μὲν τῶν εἰδῶν περιλαμβάνει μόνον, τὸ ἐπ' αὐτῷ τῷ πεπραγμένῳ τὴν ζήτησιν ἔχον ὡς ἐφ' οὗ παρέθετο παραδείγματος τοῦ γεωργοῦ. τοῦτο γὰρ καὶ μόνον μηνύει τὸ ἀνυπευθύνου πράγματος εἶναι δοκοῦντος, ὡς ὑπευθύνου κατηγορία. τὸ δὲ ἐκ περιστάσεως εἶδος καταλέλοιπεν. ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν τρόπων ἕνα μόνον οἰκειοῦται τὸν κατὰ τὸ μὴ κεκωλῦσθαι ὡς ἐπὶ τοῦ προρρηθέντος τοῦ γεωργοῦ παραδείγματος. ἄλλως τε δὲ καὶ οὐδὲ μόνην τὴν ἀντίληψιν ὁ παρὼν ὁρισμὸς ὁρίζεται. ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντίστασιν ὑφ' αὑτὸν ἄγει καὶ τὴν μετάστασιν. κἀκεῖναι γὰρ ἀνεύθυνα πράγματα ἔχουσι. διὸ καλῶς ἔδοξαν ἐπιδιορθούμενοι τὸν ὁρισμὸν οὕτω προσαγαγεῖν. ἀντίληψίς ἐστιν ἀμφισβήτησις περὶ πρᾶγμα. ὅτι πρὸ ὁ μὲν διώκων, ὡς ἀδίκημα ἐπάγει, ὁ δὲ φεύγων τὴν ἐξουσίαν προβάλλεται. τοῦ πεποιηκέναι κατὰ νόμον ἢ φύσιν ἢ τέχνην ἢ ἔθος ἢ κατὰ τὸ μὴ κεκωλῦσθαι ὡς ὑπευθύνου ἢ ἐκ περιστάσεως κατηγορία. οὗτος τοῦ πρὸ ἀποδιδομένου ἀκριβέστερος, ὡς πάντα τὰ ἐλλιπῶς ἔχοντα διορθωσάμενος. λέγεται δὲ τῶν τῆς ἀντιλήψεως τρόπων ὁ μὲν κατὰ νόμον, διότι τὸν νόμον ὁ φεύγων προβάλλεται τὴν ἄδειαν αὐτῷ τῆς πράξεως παρασχεῖν. ὁ δὲ κατὰ φύσιν. διότι τὸ γελᾶν φυσικὸν ἀλλ' οὐχ ὕβρις, καὶ τοῦτο προβάλλεται ὡς ἀνεύθυνον. οὐ γὰρ τὸν φιλόγε-

λων τις κρίνει ἐπ' αὐτῷ τούτῳ. φύσεως γὰρ ἔργον. ὁ δὲ κατὰ τέχνην. ἐπεὶ καὶ ὁ ζωγράφος τὴν τέχνην προβάλλεται τὰς ἀφορμὰς τῆς γραφῆς παρασχεῖν. μιμητικὴ γὰρ παντὸς οὖσα τινὸς τῶν αἰσθητῶν ἡ γραφική. ὁ δὲ κατὰ ἔθος. ἔργον γὰρ Ἀριστοφάνης ὡς ἔθος ἐν τοῖς Διονυσίοις καθεῖναι τὰ δράματα. ὁ δὲ κατὰ τὸ μὴ κεκωλῦσθαι. διότι ἐπ' ἐξουσίας ἐστὶν ἑκάστῳ ὃ βούλεται ἐν ἐκπώματι γράφειν. οἱ μὲν οὖν αἰτιώμενοι τὸν ὁρισμόν, οὕτως. ἐγὼ δ' ἂν εἴποιμ' ἂν ὡς εἰ μὲν κατὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ὁρισμοῦ τις εὐθύνοι καὶ τὴν ἀκριβολογίαν τῆς ἀποδόσεως οὐκ εὖ ἔχει ὁ Ἑρμογένους ὁρισμός, ἅτε δὴ μὴ ἐκ γένους ἀποδιδόμενος καὶ διαφορῶν. εἰ δὲ καὶ καθ' ὑπογραφήν, ἀσφαλὴς καὶ ἀνεύθυνος. καὶ τῷ ἁπλουστέρῳ τῶν φιλαιτιῶν νικῶντας μέμψεις. πάντα γὰρ περιλαμβάνει καὶ τὰ εἴδη καὶ τοὺς τρόπους. καὶ τοῦτο δῆλον καὶ τοῖς μικρὸν προσιστήσασι περὶ τὰ τοιαῦτα. κοινωνεῖ δὲ ἀντίληψις στοχασμῷ ὡς καὶ ἐπὶ τούτου. συνεχῶς τις ἐν τοῖς θεάτροις συνεἰστήκει, καὶ κρίνεται κακοῦ βίου. στοχασμὸς τοῦτο. καὶ πάλιν τοὺς φυγάδας ἐξεῖναι ἀποκτείνειν. πολλούς τις κατασχόντας ἀναιρεῖ φυγάδας, καὶ κρίνεται κακοῦ βίου. ἀντίληψις τοῦτο. ἀμφότερα δὲ κοινωνεῖ. καθὸ βίου ἐξέτασίς ἐστιν ἐν ἀμφοῖν καὶ κατηγορία ἡ αὐτή. διαφέρει δὲ κατὰ μὲν μονομερές, καθὸ ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ ἀφ' ὧν ἕτεροι πεποιήκασιν ἡ κρίσις. ἐν ἀντιλήψει δὲ ἀφ' ὧν αὐτὸς πεποίηκεν. ἡ δὲ ἀντίληψις διαφορὰ παντὸς στοχασμοῦ πρὸς ἀντίληψιν αὕτη. ὅτι ἐν μὲν στοχασμῷ, ἄλλο τὸ πραχθὲν ἄλλο τὸ κρινόμενον. ἐν δὲ ἀντιλήψει αὐτὸ τὸ πραχθέν. οὕτω γὰρ καὶ οἱ στοχασμοὶ οἱ ἀφ' ὧν αὐτός τις πεποίηκε τὴν κρίσιν ἔχοντες. μάλιστα κοινωνοῦσιν ἀντιλήψεσιν. διὸ καὶ ἀντιληπτικὸν ἔχουσι κεφάλαιον. ἔστι δὲ στοχασμοῦ μὲν, ἡ νύκτωρ δακρύουσα γυνή. καὶ κρινομένη μοιχείας. ὑπόδειγμα. ἀντιλήψεως δέ, ὁ τοῦ δολοφονηθέντος πένητος υἱὸς τῷ πλουσίῳ κατακολουθῶν καὶ συκοφαντίας κρινόμενος. ἀμφότεροι γὰρ τῆς τοῦ δακρύειν ἐξουσίαν προτείνονται. διαφέρουσι δέ, ὅτι ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ σημεῖόν ἐστι τὰ δάκρυα τῆς μοιχείας. ἐν ἀντιλήψει δὲ αὐτὰ τὰ δάκρυα τὸ ἀδίκημα. ἔτι κοινωνοῦσιν ἀντιλήψεις στοχασμοῖς, ἐν τοῖς κατασοφισμοῖς ὑπόδειγμα δὲ στοχασμοῦ μὲν, τοῦ ἐκ κατασοφισμοῦ, τοῦτο. νόμος τὸν ἄπαιδα μὴ στρατηγεῖν. θέμενός τις υἱὸν ἐστρατήγησε. μετὰ τὴν στρατηγίαν ἀπεκήρυξε τὸν υἱόν. καὶ κρίνεται κατασοφισμοῦ. ἀρνεῖται γὰρ ἐνταῦθα πάντη τὸν κατασοφισμόν. οἷον, ὡς οὐ διὰ τὸ στρατηγῆσαι ἔθετο. εἰ γὰρ ὁμολογήσει, ἄσυστατον. ἔχει δὲ μετάθεσιν αἰτίας, ἢ τὴν ἀταξίαν τοῦ παιδός, ἢ τὸ μὴ στέργεσθαι ἴσως παρ' αὐτοῦ. ἀντιλήψεως δέ, οἷον ἐξεῖναι τοῖς πατράσιν ἰσοκληρονόμους τάττειν τοὺς νόθους τοῖς γνησίοις. ἔχων τις νόθον ἐκ δούλης καὶ γνήσιον, ἔταξεν ἀμφοτέρους ἰσοκληρονόμους. ὁ νόμος δέδωκε τῷ γνησίῳ τῆς διανομῆς τὴν ἐξουσίαν. ὃς τὴν παροῦσαν οὐσίαν μερίσας θείς, ἀντέθηκε τῇ ἑτέρᾳ μερίδι, τὴν τοῦ νόθου μητέρα. καὶ ἐπέξελεν ἐκλέγεσθαι. εἵλετο μὲν τὴν μητέρα. διώκεται δὲ κατασοφισμοῦ τῷ γνησίῳ. ἀντιληπτικὸν δὲ τοῦτο. τὴν γὰρ ἐξουσίαν προκαλεῖται τοῦ ὡς ἀνεθέλοι διανέμειν. διαφέρει ὅτι ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ ἐπισυμβαίνει τὸ τοῦ κατασοφισμοῦ ἔγκλημα ποιεῖται. τὸ γὰρ ἀποκηρύξαι τὸν παῖδα τὴν ὑπόνοιαν τοῦ κατασοφισμοῦ πεποίηκεν. ἐν ἀντιλήψει δέ, οὐκ ἐπισυμβέβηκε. ἀλλ' αὐτὸ καθ' αὑτὸ τὸ πεπραγμένον ὑπεύθυνον εἶναι δοκεῖ. κοινωνοῦσι δὲ καὶ ὅροις αἱ ἀντιλήψεις. ἐν ἀμφοτέροις γὰρ ἐπ' αὐτῷ εὑρίσκεται ἐξουσία καὶ ζήτησις τοῦ εἰ τοῦτό ἐστι τὸ ἀδίκημα. ὡς ἐπὶ τοῦ εὐνούχου. ὃν ἐπὶ τῇ γυναικὶ ὡς μοιχόν τις εὑρὼν ἀπέκτεινε. κατὰ ἀντίληψιν γὰρ οὗτος ὁ ὅρος προάγεται. ἀντιληπτικὸν γὰρ τὸ εἶναι ὡς μοιχὸν ἀποκτεῖναι. τὸ δέ γε εἰ μοιχὸς ὁ εὐνοῦχος ζητεῖν, ὁρικόν. καὶ ὅρου μὲν τοῦτο παράδειγμα.

ἀντιλήψεως δὲ τῆς κατὰ ὅρον ἐξεταζομένης ἐστίν. ἔγραψέ τις τὰ περὶ Σικελίαν. προὔθηκε δημοσίᾳ. καὶ κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. ὁρικῶς γὰρ ἐξετάζεται. περὶ γὰρ ὄνομα ἔχει τὴν ζήτησιν. οἷον εἰ δημόσιον ἐστὶν ἀδίκημα. διαφέρει δέ. ὅτι ἐν μὲν ὅρῳ περὶ ὁμολογουμένου ἀδικήματος, ἐλλιπῶς ἔχοντος, ἡ ζήτησις. ἐν δὲ ἀντιλήψει αὐτὸ τοῦτο ζητοῦμεν, εἰ ἀδίκημα τὸ ἐπ᾽ ἐξουσίας τοῦ δεδρακότος πραχθέν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. ζητητέον πῶς εἰ ἀνεύθυνον τὸ πεπραγμένον συνίσταται. καὶ λέγομεν ὅτι τῇ περιστάσει ὑπεύθυνον γίνεται. θαυμασίως δὲ ἔχει καὶ ἡ προσθήκη ἀνευθύνου δοκοῦντος. οὐ γὰρ πάντως ἀνεύθυνον. οὐδὲ γὰρ εἶπεν ὄντος, ἢ γὰρ ἂν ἀσύστατον ἦν. διὸ δοκοῦντος εἴρηκεν, οὐκ ὄντος. καὶ πάλιν ἀσφαλῶς προσέθηκεν ὑπευθύνου. οὐκ εἶπεν ἀντικρὺς ὑπευθύνου, ἢ γὰρ ἂν οὐκ ἀντίληψις, ἀλλὰ μία τῶν ἀντιθετικῶν ἐγένετο. δοκοῦντος διὰ τὴν φύσιν εἶναι ἀνευθύνου, γινομένου δέ, ὑπευθύνου διὰ τὴν περίστασιν. τινὲς δέ φασιν ὅτι κακῶς ὥρισται. ἁρμόζει γὰρ καὶ κατὰ πασῶν τῶν ἀντιθετικῶν. οὐδὲ ἐν ἐκείναις γὰρ ὁμολογεῖ τις ὑπεύθυνος εἶναι, ἐπειδὴ ἥλωκεν. ἁμαρτάνουσι δέ. τοὐναντίον γὰρ ἐν ἐκείναις μὲν ὑπευθύνου πράγματος εἶναι δοκοῦντος ὡς ἀνευθύνου ἀπολογία. τούτῳ γὰρ διαφέρουσι τῆς ἀντιλήψεως. ὅτι ἐν ἐκείναις μὲν ἀπὸ φύσεώς ἐστιν ὑπεύθυνον τὸ πραχθέν. διὰ δὲ τὴν περίστασιν, λέγω δὲ τὸ ἀναζεῦξαι τοὺς πολεμίους, ἀντιτάττεται ὁ φεύγων λέγων ἀνεύθυνον τὸ πραχθὲν διὰ τὴν εὐεργεσίαν. τὸ δὲ ἐναντίον ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως. ἀνεύθυνον μὲν τὸ φιλοσοφεῖν. διὰ δὲ τὴν τοῦ γεωργοῦ περίστασιν, ὡς ὑπεύθυνον κρίνεται. ἔστι δὲ καὶ ἄλλο εἶδος ἀντιλήψεως, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος. οἷον ἐπρέσβευσε Φρύνων περὶ εἰρήνης πρὸς Φίλιππον. ἐπείσατο τὸν παῖδα ὡραῖον ἐκεῖ καταλιπών. ἔγραψαν αὐτὸν προαγωγείας. ἐπανελθόντα Δημοσθένης εἷλεν. ἔλυσε τὴν εἰρήνην Φίλιππος. καὶ κρίνεται Δημοσθένης δημοσίᾳ. ἐνταῦθα καὶ παραγραφικὴ διαφορὰ ἐμπεσεῖται. οὐ δεῖ με κρίνεσθαι περὶ ὧν ἐποίησε Φίλιππος ἐχθρὸς ὤν. ἔδει τότε ἀντιλέγειν. τρίτον, ὅτι οὐ δίκαιον ἐφ᾽ οἷς ὁ δῆμος ἔγνωκε κρίνεσθαί με.

Ἐὰν δὲ ὁμολογῇ τι πεποιηκέναι, ὡς ἀδίκημα, ὄνομα μὲν πάλιν γενικὸν τούτῳ ἀντίθεσις. διαιρήσομεν δὲ οὕτω καὶ ταύτην. ἤτοι γὰρ εἰς ἑαυτὸν ἀναδέχεται πᾶν ὁ φεύγων τὸ γεγονός, ἢ εἴς τι τῶν ἔξωθεν αὐτὸ μεθίστησι. κἂν μὲν εἰς ἑαυτὸν ἀναδέχηται, ποιεῖ ἀντίστασιν. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. καλῶς προσέθηκε τὸ γενικόν. οἱ γὰρ πρὸ τούτου τεχνικοὶ πλὴν Μινουκιανοῦ, ἀντίθεσιν μίαν ἴσασι στάσιν. διὰ τοῦτο, ἵνα μὴ πλάνη τις ἐμπέσῃ, προσέθηκε τὸ γενικόν, ἵνα μηνύσει ὅτι οὐ στάσις ἐστίν, ἀλλὰ γένος στάσεων. ἕκαστον γὰρ γένος, τέμνεται εἰς εἴδη. ἔσθ᾽ ὅτε καὶ εἰς ὑπάλληλα γένη. οὕτως ἡ μὲν ποιότης, τέμνεται εἰς λογικὴν καὶ νομικήν. ἡ δὲ λογική, εἴς τε πραγματικὴν καὶ δικαιολογίαν. ἥτις δικαιολογία ὑπάλληλον γένος ἐστί. τέμνεται εἰς ἀντίληψιν καὶ ἀντίθεσιν. ὑπάλληλον δὲ καὶ αὕτη γένος. καὶ γὰρ τέμνεται εἰς τὰς τέσσαρας ἀντιθετικάς, ἀντίστασιν. ἀντέγκλημα. μετάστασιν. συγγνώμην. ἀντιθετικαὶ δὲ λέγονται, ἐν ταύταις γὰρ μόναις ταῖς στάσεσι προδήλου τινὸς ὄντος ἀδικήματος, ὁ φεύγων ἀντιτίθησί τι. ὥσπερ κωλύων τὴν ὅλην ἀξαπὸν τοῦ λόγου καὶ ἀφανίζων τὸ ἔγκλημα. ὅπερ οὔτε ἐν ὅρῳ οὔτε ἐν στοχασμῷ. οὔτε ἐν ταῖς προλαβούσαις ἐστὶν εὑρεῖν. οὐ γὰρ πρόδηλον ἐν ἐκείναις ὥσπερ ἐνταῦθα τοῦτο τὸ ἀδίκημα, ἀλλὰ ἄδηλον παρὰ τῷ δικαστῇ. διὸ καὶ ζητεῖται. ἐνταῦθα δὲ τῶν ἀντιθετικῶν οὐχ οὕτως. ἀλλ᾽ ὁ μὲν δικαστὴς οἶδε τὸ ἀδίκημα. πρὸς τοῦτο δὲ ἀντιτίθησί τι ὁ φεύγων λυτικόν. τό, τε γὰρ κατασκάψαι τὸ τεῖχος ἀδίκημα παρὰ τῷ δικαστῇ κρίνεται. πρὸς ὃ ὁ φεύγων τὴν νίκην ἀντιτίθησιν. τό, τε τὸν ἀριστέα τὸν υἱὸν ἀνελεῖν, ἀδίκημα οἶδεν ὁ δικαστής. ἀντιτίθησι δὲ τούτῳ τὸ ἡταιρηκέναι. ὡς

Circumstantia facit absolutam constitutionem consistere.

Quid intersit inter adsumptiuas & Absolutā

Absoluta ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος.

De assumptiua constitutione

~~Adsumptiua non est status~~

ἀντίθεσιν nō esse statum. neq: ἰτὲ ποιότητα neq: λογικὴν neq: νομικήν. sed genera unde deducuntur status. Notanda haec. neq: ἰτὲ δικαιολογία est status sed genus

Σχέ

Σχέ

// inducias fecit ἀπὸ τοῦ σπένδω

ἀντίθεσιν nō esse statū sed gen[us] quod scinditur in 4 status

οὕτως καὶ τὸ μὴ ἐν τῷ ὡρισμένῳ πρεσβεῦσαι καιρῷ ἀδίκημα προφανές, ἀντιτίθησί τι ὥσπερ λυτικὸν ὁ φεύγων. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἡ δικαιολογία ὡς ἤδη προειρήκαμεν τέμνεται εἰς δύο. τό, τε κεκωλυμένον καὶ μή. τὸ μὲν οὖν μὴ κεκωλυμένον καὶ δοκοῦν εἶναι ἀνεύθυνον, ποιεῖ στάσιν μίαν. τὸ δὲ ἕτερον ποιεῖ τὴν ἀντίθεσιν οὐ στάσιν μίαν, ἀλλὰ γένος. ὃ τέμνεται εἰς τέσσαρας στάσεις. τὴν ἀντίστασιν, τὴν μετάστασιν. τὸ ἀντέγκλημα. τὴν συγγνώμην. εἴρηται δὲ ἀντίθεσις ὅτι ἀντιτίθησιν ὁ φεύγων ὥσπερ ἔρυμά τι δίκην ἐρύματος φερομένου τοῦ διώκοντος. ἐπειδὴ καὶ ὁ φεύγων ὁμολογεῖ ἐνταῦθα τὸ ἀδίκημα. καὶ δέεται τρόπον τινὰ εὑρεῖν ἀπολογίαν, ἀντιστῆσαι τῇ ῥύμῃ τοῦ διώκοντος. τινὲς δὲ ἀντίθεσιν διὰ τοῦτο εἰρήκασι καλεῖσθαι, ἐπειδὴ ἑαυτῷ ἀντιτίθησιν ὁ φεύγων διὰ τὸ ὁμολογεῖν τὸ ἀδίκημα ὅπερ ἄτοπον. Κἂν μὲν εἰς ἑαυτὸν ἀναδέχηται. τοῦτο λέγει ἀντιδιαστέλλων πρὸς τὸ ἔγκλημα τὴν ἀντίστασιν. ἐν μὲν γὰρ μεταστάσει καὶ συγγνώμῃ, ἀκούσιον τὸ πραχθέν. ἐν δὲ ἀντιστάσει καὶ ἀντεγκλήματι ἑκούσιον. ἐν μὲν οὖν τῇ ἀντιστάσει, τὸ πᾶν ἑαυτοῦ τίθεται εἶναι ὁ φεύγων, τῷ συμφέροντι φιλοτιμούμενος καὶ θαρρῶν ὡς διὰ τῆς εὐεργεσίας λύσει τὰς αἰτίας. ἐν δὲ τῷ ἀντεγκλήματι οὐ τὸ πᾶν ἑαυτοῦ τίθεται. ἀλλὰ τὸ μὲν ἑαυτοῦ, τὸ δὲ τοῦ πεπονθότος, ἄξιον αὐτὸν φάσκων ὧν πέπονθεν εἶναι. ὥσπερ ὁ τεσσαριστεὺς τὸν υἱὸν ἀποκτείνας πορνεύοντα, καὶ κρινόμενος φόνου. Ἀντίστασιν ποιεῖ. Μία τῶν ἀντιθετικῶν ἐστιν. ἴδιον δὲ αὐτῆς, τὸ τὸν κρινόμενον ὁμολογεῖν μὲν πεπραχέναι ὃ ἐγκαλεῖται καὶ λέγειν ἠδικηκέναι, ἀντιθεῖναι δέ τι μεῖζον εὐεργέτημα ἐξ αὐτοῦ γινόμενον τοῦ ἀδικήματος. ὃ πειρᾶται ὁ κατήγορος ἀναγκαίως ἀποδεικνύναι ἧττον τῆς βλάβης. εἰκότως δὲ ὁμολογεῖ ὁ φεύγων τὸ ἀδίκημα. οὐδὲ γὰρ δύναται ἔξαρνος γενέσθαι. οὕτως ὁμολογούμενόν ἐστι. διὸ καὶ ἀνθίστησι τῷ ἀδικήματι τρόπον ἀπολογίας εὔλογον. ὅθεν καὶ ἀντίστασις κέκληται περὶ τὸ ἀντιστῆσαι τὸ εὐεργέτημα τῷ ἀδικήματι.

Γίνεται γὰρ ἀντίστασις ὅταν ὁμολογῶν ὁ φεύγων πεποιηκέναι τι ὡς ἀδίκημα, ἀνθιστᾷ ἕτερόν τι εὐεργέτημα μεῖζον δι᾽ αὐτοῦ τοῦ ἀδικήματος πεπραγμένον. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. καλῶς εἶπεν δι᾽ αὐτοῦ τοῦ ἀδικήματος πεπραγμένον. χρὴ γὰρ ἀντιτιθέναι τῷ δοκοῦντι ἀδικήματι γεγονέναι εὐεργεσίαν μείζονα δι᾽ αὐτοῦ τοῦ ἀδικήματος πεπραγμένην τῷ φεύγοντι, ἵν᾽ ᾖ δικαιολογίας ἀφορμὴ πρὸς τὸ ἐπαγόμενον ἔγκλημα. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ λέγεται οὐκ ὀρθῶς τὸν φεύγοντα ὁμολογεῖν ἠδικηκέναι. δέον οὕτω θεραπεύοντας τὸν ὁρισμὸν ἀποδιδόναι. ἀντίστασίς ἐστιν ὅταν ὁ μὲν κατήγορος ἐπάξῃ τι ὡς ἀδίκημα. ὁ δὲ φεύγων αὐτὸ τοῦτο ἀρχὴν εὐεργεσίας λέξῃ. καὶ δι᾽ αὐτοῦ τοῦ ἀδικήματος μεῖζον τὸ πραχθὲν εὐεργέτημα. ΣΩΠΑΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Θαυμασίως ἡ προσθήκη τοῦ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀδικήματος. οὔτε γὰρ ἐπισάξει ἄλλο ἔξωθεν εὐεργέτημα. καὶ ἅμα ἐδήλωσε διὰ τούτου τὴν διαφορὰν τῆς ἀντιστάσεως πρὸς τὸ ἀντιστατικὸν κεφάλαιον. ἡ μὲν γὰρ ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀδικήματος ἔχει τὸ εὐεργέτημα. τὸ δὲ ἔξωθεν, καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ ἀδικήματος. παράδειγμα τοῦ ἀντιστατικοῦ ἐν τῷ κατ᾽ Αἰσχίνου. ἐν οἷς ὁ ῥήτωρ φησίν. ἂν τοίνυν ἀντὶ Φωκέων καὶ Πυλῶν Χερρόνησος ὡς περίεστι τῇ πόλει λέξῃ. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι καὶ ἐν μεταστάσει εὑρίσκομεν εὐεργέτημα ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀδικήματος ὡς ἐπὶ τοῦ ἀναζεύξαντος ἀρχισθέμου ἐν τῇ νόσῳ. ἀπὸ γὰρ τῆς ἀναχωρήσεως τὴν εὐεργεσίαν προβάλλεται τὸ μὴ νοσῆσαι αὐτούς. ἐροῦμεν, ὅτι πρῶτον μὲν τοῦτο ἀναίρεσίν τινος ἔχει κακοῦ ἢ φυλακήν τινος μέλλοντος κακοῦ, οὐ γενομένην τινὰ κατόρθωσιν. ἔπειτα ἄδηλόν ἐστιν ἐν τούτῳ τὸ εὐεργέτημα καὶ κατὰ στοχαστικὴν ζήτησιν. ζητοῦμεν

iuridicialis
Absoluta.
Adsumptiua
Comparatio
Remotio criminis
Relatio criminis
Concessio

in Remotione criminis & concessione τὸ πρᾶγμα ἀκούσιον in relatione & comparatione ἑκούσιον

ἀντίστασις unde?

Comparationis finitio

ἀντίστασις καὶ ἀντιστατικὸν differunt.

Demosthe

in remotione criminis reperitur et beneficium

ἀντίθεσις unde sic dicta

γὰρ πότερον διὰ τὴν νόσον ἢ προδοσίαν ἀνεχώρησεν. ἐν δὲ τῇ ἀντιστάσει δεῖ ὁμολογεῖσθαι τὴν εὐεργεσίαν, συγκρίνεσθαι δὲ πρὸς τὸ ἀδίκημα. συνέζευκται δὲ καὶ ἄλλαις στάσεσιν ἡ ἀντίστασις. ἔστι γὰρ εὑρεῖν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ μετάστασιν καὶ ἀντίστασιν. ὡς ἐν τῷ ζητήματι ᾧ προειρήκαμεν τῷ ἀναζεύξαντι ἀρχιδάμῳ καὶ κρινομένῳ δημοσίων. μετατίθησι μὲν γὰρ ἐνταῦθα τὴν αἰτίαν καιρόν. ἐρεῖ δὲ καὶ λυσιτελέστερον εἶναι τὸ ἀπελθεῖν τοῦ μένειν.

Ἂν δὲ εἴσω τι τῶν ἔξωθεν, ἤτοι εἰς αὐτὸν τὸν παθόντα ἢ εἰς ἄλλο τι. κἂν μὲν εἰς τὸν παθόντα, ποιεῖ ἀντέγκλημα. γίνεται γὰρ ἀντέγκλημα ὅταν ὁμολογῶν ὁ φεύγων πεποιηκέναι τι ὡς ἀδίκημα, ἀντεγκαλῇ τῷ πεπονθότι ὡς ἀξίῳ παθεῖν ἃ πέπονθεν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐπιστῆσαι ἄξιον τίνος ἕνεκεν πανταχοῦ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς στάσεως τὸ παράδειγμα πρὸς ἀκριβεστέραν τίθησιν εὐθεῖαν διάγνωσιν τοῦ προκειμένου, ἐπὶ δὲ ἀντιστάσεως καὶ ἀντεγκλήματος οὐχὶ τοῦτο ἐποίησεν. ὑπέγραψε γὰρ μόνον, οὐδὲν προθεὶς παράδειγμα. φαμὲν οὖν, ὡς εἰκὸς ἐστὶ ποιῆσαι, διὰ τὸ πάντη δήλην ἔχειν τὴν ἔννοιαν. καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ὑπογραφῆς εὐεπίστατον εἶναι τὴν τούτων γνῶσιν. ὅθεν καὶ οὐδὲ τί ἐστιν ἀποδέδωκεν, ἀλλὰ πῶς γίνεται. σαφεστάτην δὲ τούτων ποιούμενος τὴν διδασκαλίαν. καὶ ἴδιον μετὰ ὑποδείγματος. παράδειγμα δὲ ἀντιστάσεως μὲν ἐστίν. ἐν πολιορκίᾳ τῶν στρατιωτῶν καταφυγόντων ἐπὶ τὸ τεῖχος καὶ μὴ βουλομένων πολεμεῖν, κατέσκαψεν ὁ στρατηγὸς τὸ τεῖχος. ἐξελθόντες οἱ στρατιῶται νενικήκασι τοὺς πολεμίους. καὶ μετὰ τὴν νίκην, κρίνεται ὁ στρατηγὸς ἐπὶ τῇ τοῦ τείχους κατασκαφῇ δημοσίων ἀδικημάτων. ἀντεγκλήματος δὲ τοῦτο. Τεισαμενεὺς ἑταιροῦντα τὸν υἱὸν ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου. χρὴ δὲ καὶ τούτῳ ἐπιστῆσαι πῶς φησὶν ὁ τεχνικὸς ἐστὶν ἐπὶ μὲν τῆς ἀντιστάσεως παρ' ἑαυτῷ τὸν φεύγοντα τὸ ἔγκλημα τίθεσθαι. ἐπὶ δὲ ἀντεγκλήματος τὰ ἔξωθεν αἰτιᾶσθαι. εὑρεῖ γάρ τις ἐστὶ καὶ ἐπὶ ἀντιστάσεως, ὡς καὶ αὐτὸ ἔξωθεν ἔχει τὸ αἴτιον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ πεποιηκότι ἐστίν. ὡς γὰρ ἐπὶ τοῦ Τεισαμενέως ἔξωθεν τὸ καταναγκάσαν αὐτὸν τὸν παῖδα, οἷον ὁ τοῦ παιδὸς διεφθαρμένος βίος, οὕτω κἀνταῦθα εἴποι μὲν ἂν ἔξωθεν εἶναι ἐπὶ τῆς ἀντιστάσεως τὸ καταναγκάσαν τὸν στρατηγὸν διελεῖν τὸ τεῖχος, τὴν τῶν στρατιωτῶν ῥαθυμίαν. εἴποι γὰρ ἂν ὅτι ἡ κακία καὶ ἡ φυγὴ τούτων, ἠνάγκασέ με τοῦτο ποιῆσαι. πῶς οὖν ὁ τεχνικὸς τὸ παρ' ἑαυτῷ καὶ τὸ ἔξωθεν, ἀντίστασιν καὶ ἀντέγκλημα ἐχαρακτήρισεν; ἀλλ' ἴσως ἐπὶ μὲν τῆς ἀντιστάσεως οὐδὲν τῶν ἔξωθεν αἰτιᾶται, ἀλλ' ἐπὶ τῷ πεποιηκότι τὸ πᾶν ἀνατίθεται. ὡς μήτε προφανοῦς ὄντος ὡς δειλίᾳ καταπεφεύγασι τῷ τείχει οἱ στρατιῶται. εἰκὸς γὰρ καὶ φυλακῆς ἕνεκα ἐστὶ ποιῆσαι. μήτε ὡς ἁλώσονται ὑπὸ τῶν πολεμίων, τοῦτο γὰρ ἀμφίβολον. ἀμφιβόλου δὲ ὄντος, τὸ πᾶν τοῦ γεγονότος τὴν τοῦ στρατηγοῦ αἰτιᾶται γνώμην. ἄλλως τε καὶ τὸ πεπονθὸς οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ παρόξυνε τὸν πεποιηκότα. τεῖχος γὰρ μηδὲν μήτε δρᾶν μήτε πάσχειν δυνάμενον. καὶ τὸ πραχθὲν εὐεργεσία, εἰ καὶ μὴ τοῦ πεπονθότος. ἐπὶ δὲ ἀντεγκλήματος, τὸ πᾶν τῆς αἰτίας τῶν ἔξωθεν λέγει διά τε τὸ πρόδηλον εἶναι ὡς εἰς βάθος ὠλίσθησε κακοῦ τῇ ἑταιρείᾳ ὁ τοῦ Τεισαμενέως υἱός. καὶ τὸ ἑκόντι εἰς ἐστὶ γεγονότα τὸν πατέρα πρὸς τὸν αὐτοῦ φόνον κινῆσαι. καὶ τὸ πᾶν τοῦ πάθους, οὐχ ἑτέρους, ἀλλ' αὐτὸν παρασχεῖν τὸν πεπονθότα. καὶ τὸ τὴν πρᾶξιν οὐχ ἑτέρων εὐεργεσίαν γενέσθαι, οὐδ' ἐφ' ἑτέρους διαβῆναι. ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ ἐπὶ τοῦτο παρωρμηκότος, εἴτε εὐεργεσίαν εἴτε τιμωρίαν γενέσθαι. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Σχεδὸν ἐστὶ λέγων καὶ τὰς ἄλλας τρεῖς τῶν ἀντιθετικῶν στάσεις ποιεῖ. ἕκαστος γὰρ ἐν ταύταις διωθεῖται ἐπὶ τῶν ἔξωθεν μεταφέρειν. φαμὲν οὖν ὅτι ἴδιόν τι παρὰ τὰς ἄλ-

λας

λας ἀντιθετικὰς ἡ μετάστασις ἔχει. ἐν γὰρ ταύτῃ τὴν αἰτίαν μεταφέρει ὁ φεύγων ἐπ' ἄλλον τοῦ ἀδικήματος, αὐτὸς οὐδὲν διαπραξάμενος. ὅπερ οὔτε ἐν τῷ ἀντεγκλήματι οὔτε ἐν τῇ συγγνώμῃ εὑρίσκεται. οὐ γὰρ διωθεῖται ἑαυτὸν ἀλλοτρίων τῆς πράξεως αὐτὸς πράξας. γνωστέον δὲ ὅτι ἐν τῇ ἀντιστάσει καὶ τῷ ἀντεγκλήματι ἑκούσιόν ἐστι τὸ πραχθέν. ἐν δὲ μεταστάσει καὶ συγγνώμῃ ἀκούσιον. πρὸς τί οὖν ἀποβλέπων τὰς τρεῖς οὕτως ὡρίσατο. καὶ λέγομεν ὅτι πρὸς σύγκρισιν τῆς ἀντιστάσεως, οὕτως ὡρίσατο καὶ τὸ ἀντέγκλημα ἐπὶ τῶν ἔξωθεν γίνεσθαι. ἐπειδὴ ἐκεῖ λέγω δὴ ἐν τῇ ἀντιστάσει ἅπασαν ἑαυτοῦ ποιεῖται τὸ ἔργον ὁ κρινόμενος, τῷ συμφέροντι φιλοτιμούμενος. καὶ γὰρ ἐν τῇ εὐεργεσίᾳ θαρρῶν καὶ σεμνυνόμενος, τὸ πᾶν οἰκειοῦται τῆς πράξεως. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι καὶ ἐν ἀντεγκλήματι ἐστὶν εὐεργεσία, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ ἀποκτείναντος τὸν ἀναβοήσαντα στρατιώτην. λέγομεν ὅτι ἀντεγκληματικόν ἐστιν ὧδε καὶ οὐκ ἀντέγκλημα. ἀντεγκαλεῖται γὰρ τῷ παθόντι. καλῶς δὲ προσέθηκεν ὡς ἀξίῳ παθεῖν ἃ πέπονθεν. τούτῳ γὰρ διαφέρει ἀντέγκλημα ἀντεγκληματικοῦ. καθὸ τὸ μὲν ἀντέγκλημα ἄξιόν φησι τὸν πεπονθότα τοῦ προηγησαμένου πάθους ὃ ἤδη πέπονθεν. τὸ δὲ ἀντεγκληματικὸν κεφάλαιον οὐκ ἐπὶ ἤδη προγεγενημένῳ πάθει, ἀλλ' ἐπὶ μέλλοντι κατασκευάζομεν, ὅτι ἀξίως πείσεται. ἰστέον δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ ἀντεγκλήματος ὁ κρινόμενος ἀντεγκαλεῖ ἢ ὅλῃ πόλει ἢ ἑνὶ ἀνδρί. ὅταν οὖν κατηγορῇ τοῦ παθόντος ὁ φεύγων, ἀπολογεῖσθαι δεῖ τὸν κατήγορον ὑπὲρ αὐτοῦ. ἢ οὐκ ἀπολογήσεται μὲν ὁμολογουμένου τοῦ ἀδικήματος, μὴ τηλικαύτης δὲ ἄξια τὰ πεπραγμένα τιμωρίας λέξει. θεασώμεθα τίνων ἐπὶ παραδειγμάτων. ἀνεβόησεν ἐν παρατάξει στρατιώτης. στρατηγὲ ἡττώμεθα. ἀπέκτεινεν αὐτὸν ὁ στρατηγός. νίκη γέγονε, καὶ φόνου κρίνεται. ὁ κρίνων τὸν στρατηγόν, οὐδὲν ἡμαρτηκέναι λέγει τὸν στρατιώτην. καὶ πάλιν πορνεύοντα τὸν υἱὸν ὁ πατὴρ ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου. ἐνταῦθα μὲν ἐξελέσθαι αἰτίας οὐχ οἷόν τε τὸν πόρνον, ὁμολόγηται γὰρ τὸ ἀδίκημα. φήσει δὲ ὁ κατήγορος ἐλάττονος αὐτῷ δίκης ἄξια πλημμελεῖσθαι. συνενηνοχέναι οὖν τὴν τιμωρίαν λέξομεν. τῷ μὲν παθόντι, ὥσπερ τῷ παιδὶ τοῦ ἀριστέως. ἀπηλλάχθαι γὰρ αὐτὸν αἰσχύνης μεγίστης ὁ πατὴρ ἐρεῖ. τῇ δὲ πόλει ὡς ἐπὶ τοῦ βοήσαντος στρατηγὲ ἡττώμεθα, συνήνεγκε γὰρ τῇ πόλει τὸ ἀναιρεθῆναι. εὑρίσκεται δὲ καὶ στοχασμὸς ἐν ἀντεγκλήματι, ὡς ἐπὶ τούτου. ζητοῦμεν γὰρ πότερον ἐπιβουλεύων τῇ πόλει καὶ τὰ πράγματα διαφθείρειν βουλόμενος εἶπεν, ἢ τὸν στρατηγὸν ὁρῶν τοῦ πολέμου κακῶς προεστηκότα.

Ἐὰν δὲ εἰς ἕτερόν τι μετιστᾷ, πάλιν διαιρετέον. ἢ γὰρ εἰς ὑπεύθυνόν τι δυνάμενον γενέσθαι πρᾶγμα ἢ πρόσωπον μετατίθησι τὸ ἔγκλημα ὁμολογῶν τι πεποιηκέναι ὡς ἀδίκημα, καὶ ποιεῖ μετάστασιν, ἢ ὡς οὐ δυνάμενον ὑπεύθυνον γενέσθαι ἀνεύθυνον δὲ πάντη, καὶ ποιεῖ συγγνώμην. μεταστάσεως μὲν παράδειγμα ὁ πρεσβευτής, ὃν ἔσω τριάκοντα ἡμερῶν δέον ἐξιέναι λαβόντα παρὰ τοῦ ταμίου χιλίας δραχμὰς εἰς ἐφόδιον, μὴ λαβὼν δέ, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἐξελθὼν εἶτα κρινόμενος. συγγνώμης δὲ παράδειγμα οἱ δέκα στρατηγοὶ οἱ διὰ τὸν χειμῶνα μὴ ἀνελόμενοι τὰ σώματα, δὲ κρινόμενοι. εἰ δέ τις ἡμῖν περὶ τούτων ἀμφισβητεῖ, συγγνώμης λέγω καὶ μεταστάσεως. ἀκριβέστερον ἐν τῷ περὶ ἀντιθέσεως λελέξεται.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἔσφαλται. ἐνταῦθα ὁ τεχνικός. καὶ αὐτὸς ὁμολογεῖ τοῦτο. διὸ καὶ ἀκριβέστερον ἐρεῖν ὑπισχνεῖται περὶ τούτων. ἠλίθιον γάρ, πρᾶγμα ὑπεύθυνον. γὰρ ἐστι τὸ εἰς εὐθύνας καὶ δικαστήριον καὶ δίκην ἀγόμενον. εἰς ταῦτα δὲ οὔτε χειμών, οὔτε βρονταί, οὔτε τι τῶν τοιούτων ἄγεται. διὸ ἤρκει εἰπεῖν τὸ ἤτοι εἰς πρόσωπον ἢ εἰς πρᾶγμα μετατίθησι καὶ ποιεῖ μετάστασιν.

οὕτω γὰρ σαφὴς ἦν ἡ διαφορὰ καὶ ἐσῴζετο ἴδιον τῆς στάσεως. ἡ γὰρ μετάστασις γίνεται, ὅτ' ἂν εἰς καιρὸν ἢ εἰς πρόσωπον ἤ τι τοιοῦτον τῶν ἔξωθεν μεταφέρῃ τὸ ἔγκλημα ὁ φεύγων· εἰς καιρὸν μὲν, ὡς ἐφ' οὗ παρέθετο παραδείγματος αὐτὸς ἐπὶ συγγνώμης. καὶ γὰρ ἀντιστατικὸν καὶ αὐτό· εἰς πρόσωπον δὲ, ὡς ἐφ' οὗ παρατίθεται καὶ παραδείγματος ἐπὶ μεταστάσεως· τοῦ μὴ λαβόντος τὰς χιλίας δραχμὰς πρεσβευτοῦ. ἡ δὲ συγγνώμη, ὅτ' ἂν εἰς τὰ τῆς ψυχῆς πάθη. οἷον φόβον, ἔρωτα, λύπην, ἤ τι τοιοῦτον. ἔστι καὶ ἄλλη διαφορὰ συγγνώμης καὶ μεταστάσεως. ἡ μὲν γὰρ μετάστασις, ἐφ' οἷς τις ἐποίησε δέον ποιῆσαι, ἔχει τὴν κρίσιν· ἡ δὲ συγγνώμη ἐφ' οἷς ἐποίησε δέον μὴ ποιῆσαι. κοινωνεῖ δὲ μετάστασις καὶ συγγνώμη σφόδρα. ἐν ἀμφοτέραις γὰρ ἡ ἀνάγκη τοῦ βιασαμένου. διαφέρει δὲ τοῖς τε εἰρημένοις καὶ οἷς εἰρήσεται. κοινωνεῖ δὲ ἡ μετάστασις τῷ στοχασμῷ τῷ ἀφ' ὧν αὐτός τις ποιήσας κρίνεται· ὡς ἐπὶ τούτου. νόμος μὴ ἀνοίγειν νύκτωρ τὰς πύλας τῆς πόλεως. Κλέωνος ἐπανάγοντος ἐκ Σφακτηρίας, Νικίας οὐκ ἤνοιξε, καὶ κρίνεται αὐτὸν βλάβης. ἐνταῦθα γὰρ προβαλλομένου τοῦ Νικίου τὸν νόμον, ἀναφαίνεται στοχαστικὴ ζήτησις. πότερον φθόνῳ τοῦ κατορθώματος ἢ τῇ ἀληθείᾳ διὰ τοῦ νόμου οὐκ ἤνοιξε τὰς πύλας. ἔστι δὲ μετάστασις ἡ στάσις. διαφέρει δὲ, ὅτι ἐν μὲν στοχασμῷ παντὶ, δύο εἰσὶ τὰ πράγματα. ἐνταῦθα δὲ ἓν δεῖ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ τὸ μὴ ἀνοῖξαι τὰς πύλας. δύο δὲ τοῦ στοχασμοῦ πράγματα. τό, τε ὑπεύθυνον καὶ τὸ ἀνεύθυνον. ἔτι κοινωνεῖ ἡ μετάστασις σφόδρα αὐτῇ τῇ ἀντιλήψει τῇ κατὰ νόμον. οἷον. νόμος τὸν μοιχὸν τεθνάναι. ἀριστεύς τις μοιχὸν ἀπέκτεινε. καὶ κρίνεται φόνου. μετάστασις δὲ κατὰ νόμον, ἥτις καὶ ἀντιληπτικὴ λέγεται τὸ προειρημένον ὑπόδειγμα τοῦ μὴ ἀνοίξαντος τὰς πύλας. κοινωνοῦσι γὰρ αὗται καθὸ ἀμφοῖν ὁ νόμος προβάλλεται εἰς ἀντίληψιν. διαφέρουσι δὲ, ὅτι ἐν μὲν ἀντιλήψει, οὐ φαῦλον τὸ γεγονὸς, ἀλλ' ἐκ περιστάσεως, διὰ τὸ ἀριστέα εἶναι τὸν μοιχὸν, ἐν μεταστάσει δὲ, ὁμολογουμένως καὶ πάντως ἐστὶ φαῦλον τὸ γεγενημένον. οἷον τὸ μὴ ἀνοῖξαι τὰς πύλας. ἔτι διαφέρουσι. καθὸ ἐν μὲν ἀντιλήψει συγκεχώρηκέ τι ὁ νόμος. ἐν δὲ μεταστάσει, κεκώλυκε. καὶ ὁ ποιῶν ἐν μὲν τῇ ἀντιλήψει ἀκόλουθα νόμῳ ποιεῖ. κοινωνεῖ ἡ συγγνώμη τῇ ἀντιλήψει. οἷον, νόμος τοὺς κατιόντας φυγάδας ἐξεῖναι ἀποκτιννύναι. κατασχόντας τις φυγάδας ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται. ἀντίληψις τοῦτο. συγγνώμη δὲ, ἐρασθέντι τῷ υἱῷ τῆς μητρυιᾶς, ὁ πατὴρ παρεχώρησε. καὶ κρίνονται οἱ τρεῖς κακοῦ βίου. κοινωνοῦσι γὰρ, τῷ ἐν ἀμφοτέραις ἐν τῷ πεπραγμένῳ τὸ ἔγκλημα εἶναι καὶ κακοῦ βίου τὴν γραφήν. διαφέρουσι δὲ, τῷ τὰ μὲν τῆς ἀντιλήψεως ὁμολογουμένως εἶναι ἑκούσια, τὰ δὲ τῆς συγγνώμης ἀκούσια. οὐ γὰρ ἑκὼν ὁ νεανίσκος ἐρᾷ. ἀλλ' ὁ πατὴρ παραχωρεῖ, ἀλλὰ δι' ἔλεον τοῦ παιδός. ἀλλ' οὐδὲ ἡ μητρυιά, εἰ μὴ διὰ τὸ πάντα πείθεσθαι τῷ ἀνδρί. κατὰ γὰρ τοὺς ἀττικοὺς νόμους, ἐξῆν τοῖς ἀνδράσι τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ἑτέροις ἐκκομίζειν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀσύστατον ἔσται τὸ ζήτημα κατὰ τὸ ἀπίθανον. κοινωνεῖ μετάστασις συγγνώμῃ. ἐν ἀμφοτέραις δὲ πρόκειται βία. ἢ ἀπὸ καιροῦ, ἢ τύχης, ἢ ἀπὸ προσώπου, ἢ ἀπὸ πράγματος. διαφέρει δὲ καθὸ συγγνώμη μὲν ἐπὶ τὰ τῆς ψυχῆς φέρει παθήματα. μετάστασις δὲ ἐπὶ τὰ ἔξω. ἰστέον δὲ ὅτι οὐχ ὥς τινες ᾠήθησαν ἡ μετάστασις ἐπὶ πρόσωπον μόνον φέρει. ἡ δὲ συγγνώμη ἐπὶ πρᾶγμα, ὡς ἐπὶ τοῦ Ἀρχιδάμου τοῦ διὰ τὸν χειμῶνα καὶ τοὺς σκηπτοὺς ἀναζεύξαντος ἐκ Πλαταιῶν. φέρει καὶ συγγνώμη ἐπὶ πρόσωπον, ὡς ἐπὶ τῆς ληφθείσης παρὰ τῶν πολεμίων δορυφορούσης, καὶ βασάνοις τὰ ἀπόρρητα ἐξειπούσης. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Καλῶς ἠσφαλίσατο εἰπὼν δυνάμενον κριθῆναι. ἔστι δὲ καλεῖ ὑπεύθυνον, καὶ οὐ τὸ ἤδη ὑπεύθυνον γενόμενον. πρόδηλον δὲ καὶ ἀσύστατον ἐγίνετο. διὰ τί δὲ εἶπεν ἢ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ὑπεύθυνον γενέσθαι δυνάμενον. ἔστω γάρ φησι πρόσωπον.

σωπον. μὴ καὶ πρᾶγμα δύναται ὑπεύθυνον γενέσθαι. οὐ δὲ τὰ ἄψυχα ἄξομεν εἰς δικαστήρια. λέγομεν οὖν, ὅτι ἔστι καὶ πρᾶγμα ὑπεύθυνον, οἷον νόμος. πρᾶγμα γὰρ ὁ νόμος ὃς ὑπεύθυνος δύναται εἶναι κατὰ δύο τρόπους. ὅτι ἔστι μὲν τὸν νομοθέτην εὐθυνοῦμεν διὰ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἡμαρτημένων, αὐτὸν αἰτιώμενοι. καὶ τὸν τὸ ψήφισμα γράψαντα ὁμοίως, ἤ τι τοιοῦτον. ἐὰν δὲ εἰς τὰ γεγραμμένα ἀναφέρωμεν, τοὺς γράψαντας αἰτιώμεθα. ἔστι δὲ ὅτι δεῖ λῦσαι τὸν νόμον ἐὰν ἀσύμφορος ᾖ, δυνατόν. τιμωρία δι' ὥσπερ τοῦ νόμου, ἡ λύσις τοῦ νόμου, δείξαντες γὰρ αὐτὸν ἀσύμφορον, ἐκβαλεῖν δυνησόμεθα. ἰστέον δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ προβλήματος τούτου, Ἀθηναῖοι μὲν τὴν Φωκίδος κατασκαφὴν οὐκ ἔπεμψαν τὴν θεωρίαν εἰς Δελφοὺς, καὶ κρίνονται ἀσεβείας. καὶ δὲ ἐνταῦθα μεταφέρει ἐπὶ πρᾶγμα τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὴν κατασκαφήν καίτοι οὐ δυνάμενον εὐθύνεσθαι, ὅτι πρῶτον μὲν ὥσπερ νόμος ὑπεύθυνος, καὶ ἐπιδέχεται κρίσιν καὶ αὐτὸς ὁ νόμος καὶ ὁ τούτου νομοθέτης, οὕτω ἐνταῦθα διὰ τοῦ πράγματος ὁ πράξας δύναται κρίνεσθαι. ἔπειτα γνωστέον ὅτι καὶ τὰ ἀνεύθυνα καὶ ὑπεύθυνα τῇ μεταστάσει ἀποδοτέον. καὶ γὰρ ἄμφω τό, τε ἀνεύθυνον καὶ τὸ ὑπεύθυνον τὴν μετάστασιν ποιεῖ. μόνα δὲ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς τὴν συγγνώμην. φιλονείκως δὲ ὁ Ἑρμογένης τῷ ὑπευθύνῳ καὶ ἀνευθύνῳ διορίζει τὴν συγγνώμην καὶ τὴν μετάστασιν. διαφορὰ δὲ ἀληθὴς μεταστάσεως καὶ συγγνώμης. μία μὲν ἣν εἴπομεν ὅτι ἡ μὲν, καὶ τὸ ἀνεύθυνον ἔχει καὶ τὸ ὑπεύθυνον. ἡ δὲ μόνα τῆς ψυχῆς τὰ πάθη, ἑτέρα δὲ, ὅτι ἐν τῇ μεταστάσει οὐ μεγάλη ἀνάγκη τυγχάνει, ἀλλ' ἐπιδέχεται καὶ ἄλλον τρόπον πραχθῆναι ὡς ἐπὶ τοῦ πρεσβευτοῦ. ἐδύνατο γὰρ καὶ ἄλλοθεν εὐπορῆσαι χρημάτων καὶ δανείσασθαι πρὸς τὴν κατεπείγουσαν χρείαν. ἐν δὲ τῇ συγγνώμῃ ἀνάγκη ἀφόρητος καὶ τὸ ἀδιάλλακτον ἔχουσα τὰ πάθη τῆς συγγνώμης. ἀλλ' αὕτη ἡ διαφορὰ τῆς προτέρας διαφορᾶς ἀσθενεστέρα. εὑρίσκομεν δὲ καὶ ἐν μεταστάσει ἀπαραίτητον ἀνάγκην, ὡς ἐπ' ἐκείνου τοῦ παραδείγματος. οὐκ ἀνείλοντο τὰ σώματα τῶν ἐν Ἀργινούσαις πεσόντων οἱ στρατηγοί, κρίνονται, ἀπαραίτητος δὲ ὁ χειμών. οὐκ ἦν τῇ πρώτῃ χρηστέον, ὡς ἀναγκαιοτέρᾳ. ὁ μέν τοι τεχνικὸς εἰδὼς ὅτι φιλονείκως πρὸς Μινουκιανὸν ἀποτείνεται τοῦτο. λέγει γὰρ ὡς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι τινὲς οὐ τῷ ἀνευθύνῳ καὶ ὑπευθύνῳ χωρίζουσι τὴν συγγνώμην καὶ τὴν μετάστασιν, ἀναβάλλεται τὸν περὶ τούτου λόγον εἰς ὕστερον, εἰπὼν, ὅτι ἀκριβέστερον ἐν τῷ περὶ ἀντιθέσεων λελέξεται. τινὲς δὲ τὸν τῶν στρατηγῶν ἀποδιδόασι τῇ μεταστάσει λέγοντες πρᾶγμα εἶναι οὐ φόβον. ἄλλοι δὲ λέγουσι συγγνώμης εἶναι. πάθος λέγοντες, καὶ τὸν φόβον τὸν ἀπὸ τοῦ χειμῶνος. ὁ μὲν τοι Ἑρμογένης οὐ διὰ φόβον λέγει αὐτὸ τῆς συγγνώμης, ἀλλ' ἐπειδὴ τῷ ἀνευθύνῳ καὶ ὑπευθύνῳ χωρίζει τὴν συγγνώμην καὶ τὴν μετάστασιν, ὡς πρᾶγμα ἀνεύθυνον ὄντα τὸν χειμῶνα, ἀποδίδωσι τῇ συγγνώμῃ. ἀλλ' οὖν τὰ τῆς ψυχῆς πάθη, τῆς συγγνώμης. πάθη δὲ ψυχῆς. οἷον, φόβος, ἔρως, ἄνοια, ἔλεος, ἤ τι τοιοῦτον. φόβου μὲν. Μεσσηνίους ἔκριναν ἀχαριστίας Θηβαῖοι, μὴ ὑποδεξαμένους αὐτῶν τὴν φυγήν. ἔδεισαν γὰρ φόβῳ Ἀλεξάνδρου. ἔρωτος δὲ, μητρυιᾶς ἠράσθη ὁ πρόγονος. ἔγνω τοῦτο ὁ τύραννος, ὑπέσχετο συμπράξειν τῷ ἔρωτι. εἰ τὸν πατέρα ἀτιμάσοι. ἠτίμασεν. ἔτυχε τῆς ἐπαγγελίας. μετὰ τὴν τοῦ τυράννου καθαίρεσιν κρίνεται ὡς πατραλοίας. ἐπὶ γὰρ τὸ τοῦ ἔρωτος καταφεύγεται. ἀνοίας. ἐν νυκτομαχίᾳ τις ἀγνοήσας ἀνεῖλεν ὁμόφυλον καὶ κρίνεται φόνου. ἐλέους. τὸν ἁλόντα παρανοίας, δεδέσθαι παρὰ τοῦ παιδὸς. ἐδέδετό τις. ἔλυσεν αὐτὸν ὁ τοῦ παιδὸς παῖς, καὶ ἀποκηρύσσεται. μέθης, ὡς παρὰ Δημοσθένει. ἔπειτα ὁ τὸν θεσμοθέτην πατάξας, τρεῖς εἶχε προφάσεις. μέθην. ἔρωτα. ἄνοιαν. Γοργίας, καὶ παρὰ τῷ αὐτῷ Δημοσθένει, ὀργὴ καὶ τρόπου προπέτεια φθάσας τὸν λογισμὸν ἔπαισεν. ὁ δὲ Μινουκιανὸς βούλεται καὶ ἀπὸ τῆς ἡλικίας γενέσθαι συγγνώμην. ὅτι ἡ νεότης συγγνώμης ἀξία πταίουσα.

βούλεται δὲ ὁ αὐτὸς συγγνώμην εἶναι, καὶ ὅταν μηδὲν ἔχων τις εἰπεῖν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων ἐπαγγελίᾳ τοῦ μέλλοντος τὴν συγγνώμην αἰτεῖν. ὡς ὁ Ἆγις παρὰ Λακεδαιμονίοις κρινόμενος ὑπὲρ τῆς διὰ Ἄργους ἀναχωρήσεως. ἔφη γὰρ ὄρθῳ καλῷ ἀπολύσασθαι τὴν διαβολήν. τινὲς δέ φασι καὶ ἐφ' οἷς τις οὐκ ἔπραξε συγγνώμην εἶναι. οἷον ἀριστεὺς ἔχει μοιχὸν καταλαβών, προσέταξε τῷ παιδὶ ἀποκτεῖναι. τοῦ δὲ μὴ βουλομένου διέφυγεν ὁ μοιχός. καὶ ἀποκηρύττει αὐτὸν ὁ πατήρ. ὥσπερ δὲ εἰρήκαμεν ἐπὶ τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν καὶ δημοσίας εἶναι καὶ ἰδίας, οὕτω καὶ συγγνώμην καὶ ἐν ἑνὶ προσώπῳ καὶ ὅλῃ τῇ πόλει. ἐν ἑνὶ μέν. ἐτύπτησέ τις τὸν πατέρα ὑπὸ τοῦ τυράννου κελευόμενος. κινδυνεύει μὲν τὴν τυραννίδα ἐπὶ τῶν χειρῶν, νόμον κελεύοντος. ὅλη δὲ πόλις, ὡς οἱ κρινόμενοι Μεσσήνιοι παρὰ Θηβαίων ἀχαριστίας.

τὰς μὲν οὖν λογικὰς τῶν στάσεων, ἐκ τούτων ἐπιγνωσόμεθα. τὰς δὲ αὖ νομικὰς οὕτω. πρῶτον μὲν περὶ ῥητὰ ἀνάγκη τὴν ζήτησιν ἐνταῦθα γίνεσθαι. ῥητὰ δὲ λέγω, οἷον νόμους. διαθήκας. ψηφίσματα. ἐπιστολάς. κηρύγματα ὡρισμένα. πάντα ἁπλῶς τὰ ἐρρηθέντα (?).

ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Πληρώσας τὸν περὶ τῶν λογικῶν στάσεων ἐξετασμόν, νῦν εἰκότως ἐπὶ τὰς νομικὰς μεταβέβηκεν. εἰρήκαμεν γὰρ ὅτι διαιρεῖ τὸ φανερὸν καὶ τέλειον, εἰς πρᾶγμα καὶ ῥητόν. καὶ τὸ μὲν πρᾶγμα, εἴς τε τὴν πραγματικὴν καὶ τὰς λογικάς. τὸ δὲ ῥητόν, εἰς τὰς τέσσαρας νομικάς. δι' ἣν δὲ αἰτίαν προετάγησαν αἱ λογικαί, εἴρηται. ἰστέον δὲ ὅτι τὸ κατὰ ῥητὸν ζήτημα γίνεται, ὅταν ὁμολογουμένων τῶν πραγμάτων, ἐκ τῶν νόμων ἡ ζήτησις ἀνακύπτῃ. ζητεῖται δὲ δι' ἣν αἰτίαν εἰ καὶ ἐν ταῖς λογικαῖς εὑρίσκονται νόμοι, ὥσπερ ἐν τῇ μεταστάσει τῇ περὶ ῥητὸν φερομένῃ καὶ ἐν ἀντιλήψει καὶ ὅρῳ καὶ ἄλλαις τισί, τί διοίσουσιν αἱ νομικαὶ τῶν λογικῶν. καὶ ἤδη μὲν ἀποχρώντως εἴρηται. εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν. ὅτι εἰ καὶ ἐν ἐκείναις καὶ ταύταις ῥητά ἐστιν, ἀλλ' οὖν ἐν μὲν ταῖς λογικαῖς ἀπὸ ῥητῶν μὲν ἡ ζήτησις, οὐ μὴν καὶ περὶ ῥητά. ἐν δὲ ταῖς νομικαῖς καὶ ἀπὸ ῥητοῦ καὶ περὶ ῥητόν. καὶ τοῦτο καὶ ὁ τεχνικὸς ἐδήλωσεν οὕτως εἰπών. πρῶτον μὲν περὶ ῥητὰ ἀνάγκη τὴν ζήτησιν γίνεσθαι. οἷον ὡς ἐπὶ παραδείγματος ἐν ἀντιλήψει τῇ κατὰ νόμον ὡς ἐπὶ τοῦ τὸν ἀριστέα μοιχεύοντα ἀνελόντος διὰ τὸν νόμον τὸν τοὺς μοιχοὺς κελεύοντα ἀποκτιννύναι, τὸ δὲ μία πρὸς τὸ ῥητὸν ἡ ζήτησις. οὐδὲ φαμὲν ὅτι οὐ τοῦτο, ἀλλὰ τόδε σημαίνει τὸ ῥητόν. οὐδ' ὅτι ἕτερον αὐτῷ ἐστι ῥητὸν ἐναντίον τούτου τι, οἰκεῖον τῶν νομικῶν. ἀλλ' ὁμολογεῖται μὲν τὸ ῥητόν. περὶ δὲ τὴν τοῦ πράγματος περίστασιν ἡ ζήτησις γίνεται. οἷον τὸ εἶναι ἀριστέα. ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ μεταστάσει τῇ ἀπὸ ῥητοῦ. τὸ γὰρ τὰς πύλας νύκτωρ μὴ ἀνοῖξαι κατὰ τὸν νόμον. τοὺς αἰχμαλώτους δὲ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν πολεμίων καταληφθῆναι καὶ ἀποκτανθῆναι, οὐδὲ μίαν ἔχει ζήτησιν ὥσπερ ἐν τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ. οὐ γὰρ ζητεῖται ὅτι ποτὲ ἔχει ὁ νόμος. ἀλλ' ὁμολογεῖται μὲν οὕτως ἔχων ὁ νόμος καὶ ἐπὶ τούτοις κείμενος. ἡ δὲ τοῦ πράγματος περίστασις τὸ ἀποκλεῖσαι τοὺς φεύγοντας αἰχμαλώτους, ποιεῖ τὴν ζήτησιν. ἐν δὲ ταῖς νομικαῖς, αὐτό ἐστι τὸ ῥητὸν τὸ ζητούμενον ἢ κατὰ τὴν διάνοιαν εἰ τοῦτο σημαίνει, ἢ καθ' ἕτερον ῥητὸν ἐναντίον. ἢ κατ' ἄλλο τι τῶν ἑξῆς ῥηθησομένων. ῥητὰ δὲ λέγει. ἐπισημαντέον ὅτι ῥητὰ οὐ νόμους λέγει μόνον. ἀλλὰ πάντα ἁπλῶς τὰ γεγραμμένα καίτοι οὐ πάντων νομίμων. ὅμως νομικαὶ καλοῦνται, διὰ τὸ τὸν νόμον κυριώτατον καὶ τιμιώτατον ἐν τῶν ῥητῶν ἁπάντων εἶναι. ἐκ τῶν οἰκείων οὖν τὰς στάσεις χαρακτηρίσας, πάνυ τεχνικῶς τῇ συνήθει χρώμενος ἀκολουθίᾳ, πρῶτον κοινῶς πάσας τεχνολογεῖ λέγων τό, τε γίνεσθαι νομικάς, ὅταν τι ῥητὸν παρέχῃ τὴν ἀμφισβήτησιν. ὥσπερ καὶ ἐν τῇ κατὰ ποιότητα ἐποίησε. γένος μὲν αὐτῆς πρῶτον τὴν ποιότητα εἰπεῖν. εἶτα καθ' ἑκάστην ἀκριβῶς διεῖλεν, οὕτω κἀνταῦθα ἁπάσας περιλαβὼν τὰς νομικάς, διαίρεσιν αὐτῶν ἐποιήσατο. ἔστι δὲ ἐκ μὲν νόμου. νόμος τὸν ἀνελθόντα ξένον ἐπὶ τὸ τεῖχος τεθνάναι, πολέμου ὄντος. ἀνελθὼν ἠρίστευσε, καὶ ὑπάγεται νόμῳ.

ἐκ δὲ διαθήκης. οἷον ἔγραψέ τις ἐν ταῖς διαθήκαις τελευτῶν ἀριστεύς, ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ γενέσθαι ἀρέα (?) χρυσοῦν ἔχοντα δόρυ. ἐκ δὲ ψηφισμάτων. οἷον. μετὰ τὴν τῶν τυράννων κατάλυσιν Μεγαρεῖς διέσωσαν τῶν Ἀθηναίων τὰ ἐκθετα (?) βρέφη. καὶ ἀποδιδόντων, γράφει τις τὸ κατὰ Μεγαρέων ἀναιρεῖν πινάκιον. ἐκ δὲ κηρυγμάτων οἷον, ἐκήρυξεν ὁ νόμος τὸν θεραπεύσοντα νοσοῦντα Περικλέα, λαμβάνειν δωρεὰν ἣν ἂν βούληται. Μεγαρεὺς θεραπεύσας, ἀξιοῖ λυθῆναι τὸ κατὰ Μεγαρέων ψήφισμα. ἐξ ἐπιστολῶν δέ. οἷον ἔγραψεν ὁ πατὴρ τῷ διδασκάλῳ μὴ ἐκμανθάνοντα τὸν υἱὸν ἀποκτεῖναι. ἀπέκτεινε δὲ ὁ διδάσκαλος μὴ ἐκμανθάνοντα, καὶ κρίνεται. πρόσκειται δὲ τοῖς κηρύγμασι τὰ ὡρισμένα, ἀντὶ τοῦ τῷ δήμῳ ἀρέσαντα. κεκυρωμένα. οἷον ἐκ προστάγματος καὶ ψήφου τοῦ δήμου κεκυρωμένα. ἰστέον δὲ ὡς τῶν ῥητῶν τούτων τὰ μέν, ἔγγραφα, τὰ δὲ ἄγραφα καλεῖται. ἔγγραφα μὲν οὖν. νόμοι. διαθῆκαι. ψηφίσματα. στῆλαι. ἄγραφα δέ, οἷον κηρύγματα. χρησμοί, ἔθη. κοινωνεῖ σφόδρα ῥητὸν καὶ διάνοια. τῷ κατὰ νόμον ὅρῳ, τῷ ἀμφότερα εἰς τὴν τοῦ ῥητοῦ ἐξέτασιν καταφεύγειν. καὶ παράδειγμα μὲν ῥητοῦ καὶ διανοίας. ὁ ῥίψας τὴν ἀσπίδα καὶ ἀποκτείνας τὸν τῶν πολεμίων στρατηγόν, καὶ κρινόμενος ῥιψασπίας. ὅρου δὲ τοῦτο. νόμος τὴν δὶς γαμηθεῖσαν ἄτιμον εἶναι. ἀπολιποῦσά τις τὸν πρότερον ἄνδρα, ἐγαμήθη δευτέρῳ. πάλιν διαλυσαμένη αὐτῷ, πρὸς τὸν πρῶτον ὑπέστρεψε, καὶ κρίνεται. ἐνταῦθα γὰρ αὐτὸ τοῦτό ἐστι τὸ ζητούμενον, εἰ δὶς τοῦτό ἐστι γαμηθῆναι. ὥσπερ οὖν ἐν τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ λέγομεν μὴ τοῦτο σημαίνειν τὴν ῥιψασπίαν ἣν λέγει ὁ νόμος, ἀλλ' ἕτερον, οὕτω καὶ ἐν τῷ ὅρῳ λέγομεν μὴ εἶναι τοῦτο δὶς γαμηθῆναι. λέγοντες δὲ τοῦτο, οὐ τὴν διάνοιαν ἐξηγούμεθα τοῦ νόμου. ἀλλ' ὁμολογοῦντες τὴν διάνοιαν, πρὸς ἅπαν ἐναντιούμεθα. διαφέρουσι δέ, καθὸ ἐν μὲν τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ. ὁμολογούμενόν ἐστι τὸ ῥητὸν καὶ ἰσχυρόν. καὶ ζητοῦμεν τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. διότι τῇ διανοίᾳ χρώμεθα. ἐν δὲ τῷ ὅρῳ πρὸς αὐτὸ τὸ ῥητόν ἐστιν ἡ μάχη, εἰ ὅλως παραβέβασται. ἔτι κοινωνεῖ ῥητὸν καὶ διάνοια πραγματικῇ τῇ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν, ὅτι ἐν ἀμφοτέραις ταῖς στάσεσιν, ἡ τοῦ ῥητοῦ διάνοια ἐξετάζεται. καὶ πραγματικῆς μὲν παράδειγμα, τοῦτο. νόμος τὸν ἀστράτευτον μὴ στρατηγεῖν. ἀστράτευτος ἀποκτείνας τύραννον, ἀξιοῖ στρατηγεῖν. ῥητοῦ δὲ καὶ διανοίας, τὸ προειρημένον τοῦ ῥιψάσπιδος. ἐν ἀμφοτέροις γὰρ ἡ διάνοια ἐκζητεῖται. ἀλλ' οὐχὶ ἐπιπόλαιος τοῦ ῥητοῦ προσηγορία (?). διαφέρει δὲ ὅτι ἐν μὲν τῇ πραγματικῇ περὶ τοῦ τί πραχθῆναι δεῖ εἰς τιμήν ἐστιν ἐξέτασις. ἐν δὲ τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ, περὶ τοῦ τιμωρηθῆναι ἢ μὴ τιμωρηθῆναι. καὶ ὅτι ἐν μὲν τῇ πραγματικῇ, ἰσχυρὰ σφόδρα ἐστὶν ἡ τοῦ ῥητοῦ καὶ τῆς διανοίας ζήτησις. λέγει γὰρ ὡς οὐκ ἀστράτευτος, εἰ ὅπλα ἐφόρεσεν. εἰ μάχῃ ἐμαχέσατο. εἰ πολεμίου πολλῷ χαλεπώτερον ἀπέκτεινε τύραννον. ἐν δὲ τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ ἀσθενής ἐστιν. οὐ γὰρ δύναται ἰσχυρῶς ἀγωνίσασθαι ὅτι οὐ τοῦτό ἐστι τὴν ἀσπίδα ῥῖψαι. ἀλλ' ἐν ἐπιχειρήματι μὲν χρῆται ὡς οὐ τοῦτό ἐστι ῥῖψαι τὴν ἀσπίδα, ἀλλ' ἀριστεῦσαι οὐκ ἰσχυρῶς δέ, ἀναγκάζεται γάρ, ὁμολογεῖ μὲν ῥίψασπις εἶναι. ἐπειδὴ δὲ καὶ οἱ νόμοι ῥητὰ καλοῦνται, εἰκότως νομικὰς τὰς περὶ ῥητὰ ἐκάλεσε στάσεις.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Σκόπει τοῦ τεχνικοῦ τὴν ἀκρίβειαν. πρὶν γὰρ εἰπεῖν περὶ ἑκάστης τῶν νομικῶν στάσεων, πρῶτον τίς ἡ νομικὴ ζήτησις διδάσκει. ὁ γὰρ ἀγνοῶν τίς ἡ νομικὴ ζήτησις, πῶς ἂν μάθοι τί ἴδιον νομικῆς στάσεως. σφόδρα δὲ ἀκριβῶς ὡρίσατο εἰπὼν περὶ τὸ ῥητόν. οὐ γὰρ ἁπλῶς ὅπου δ' ἂν ἐμπίπτῃ ῥητόν νομικὴν ποιήσει τὴν στάσιν. ἀλλ' ὅταν περὶ τὸ ῥητὸν ἡ ζήτησις ᾖ. ῥητὰ δὲ λέγων. τὸ ῥητὸν ὡς γένος εἶπεν, οὐ γὰρ ἔστι τὸ ῥητὸν τυγχάνει, ἀλλ' ὅσα ἔγγραφα, μᾶλλον δὲ ἔστιν ἃ καὶ ἄγραφα, ἐν λόγοις ἀγράφοις, μαντεῖαι, κηρύγματα, καὶ ὅλως φωνή τις. ἀλλ' εἴποι τις ὅτι καὶ ἐν ἄλλαις στάσεσίν ἐστι ῥητά.

ἀλλ' οὐ περὶ ταῦτα ἡ ζήτησις, ἀλλὰ περὶ τὸ πρᾶγμα. ἐνταῦθα δὲ πᾶσα ἡ ἐξέτασις περὶ αὐτὸ τὸ ῥητὸν γίνεται ζητούντων ἡμῶν εἰ τοῦτο ὁ νόμος βούλεται. εἰ δὲ καὶ ἐν πραγματικῇ εὑρίσκομεν νόμον καὶ ψηφισμάτων εἰσφοράς, ἀλλ' ἐκεῖ μὲν περὶ τοῦ μέλλοντος ἡ σκέψις πότερον δεῖ κυρῶσαι τὸ ἔγγραφον ἢ οὔ. ἐνταῦθα δὲ τὸ ῥητὸν κεκυρωμένον ἔχομεν καὶ κείμενόν ἐστι. καλῶς δὲ τὸ ἰσχυρότερον τῶν ἄλλων ῥητῶν προέταξε λέγω δὴ τὸν νόμον. ὅθεν καὶ τὴν προσηγορίαν ἔλαβον αἱ νομικαὶ κατ' ἐξοχὴν ἀπὸ τοῦ προὔχοντος. Ὡρισμένα. ὅσα αὖ ἐπὶ συμφέροντι τῆς πόλεως κηρύττεται, ταῦτα καλεῖ ὡρισμένα. καὶ τὰ δημόσια. οἷον ὁ ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πόλεως, στεφανούσθω. ἢ ὡρισμένα λέγει, τὰ ὡρισμένον ἔχοντα χρόνον· ὡς ὁ Βρασίδας ἐκήρυξεν ἄχρι πέντε ἡμερῶν. τινὲς δὲ ὡρισμένα καλοῦσι, τὰ ἐπὶ ὡρισμένῳ προσώπῳ· οἷον, Δημοσθένη Δημοσθένους Παιανιέα στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ. Πάντα ἁπλῶς τὰ ἐν ῥητοῖς. Καλῶς σφόδρα· οὐ γὰρ μόνον τὰ ἔγγραφα ῥητά. ἀλλὰ καθόλου καὶ λόγος καὶ φωνὴ καὶ μαντεύματα καὶ χρησμοί.

Ταύτην δὲ τὴν ζήτησιν ἤτοι περὶ ἓν ἢ καὶ πλείονα συμβαίνει γίνεσθαι ῥητά. λέγω δὲ πλείονα· κἂν ἕν τι ῥητὸν εἰς δύο μέρη διαιρεῖται. καὶ μέρει μὲν ὁ ἕτερος. μέρει δὲ ὁ ἕτερος τῶν δικαζομένων χρώμενοι φαίνονται. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐπὰν γὰρ ἕτερον τῶν προσώπων τῷ ῥητῷ χρῆται. τὸ δὲ ἕτερον ταῖς διανοίαις ἀπαντᾷ πρὸς λύσιν καὶ ἀνατροπὴν τοῦ ῥητοῦ, ποιεῖ ῥητὸν καὶ διάνοιαν. μέρη γὰρ ταῦτα καλεῖ τοῦ ῥητοῦ, τῷ τὸν λόγον ἐξ ὕλης καὶ εἴδους συνεστάναι. ὕλης τῆς λέξεως. εἴδους τῆς διανοίας. ἃ καὶ μέρη κυριώτατα αὐτοῦ ἐστιν. ἐπεὶ τοίνυν ὁ μὲν γυμνῇ τῇ λέξει χρῆται ἁπλῶς μηδὲν τὴν διάνοιαν περιεργαζόμενος, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρόχειρον προφέρων τὸ ῥητόν. ὁ δὲ τῆς μὲν προχείρου περιφρονεῖ προσαγωγῆς καὶ τῆς λέξεως. ἐπὶ δὲ τὴν διάνοιαν καταφεύγει τοῦ ῥητοῦ καὶ τὴν τοῦ γεγραφότος διάθεσιν. εἰκότως ὁ τεχνογράφος εἴρηκε τοῖς τοῦ ῥητοῦ χρῆσθαι μέρεσι, τῶν κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ἀμφισβητούντων. Ἢ περὶ πλείονα. Ἐμφαίνει τὴν ἀντινομίαν· ἀνάγκη γὰρ ἐνταῦθα πλείονα εἶναι τὰ ῥητά. πῶς γὰρ δυνατὸν εἶναι ἀντινομίαν, χωρὶς πλήθους διαφόρων νόμων.

Ἂν μὲν οὖν ἡ περὶ ἓν ῥητὸν ἡ ζήτησις. ἤτοι περὶ τὰς τούτου διανοίας μόνας ἢ καθ' αὐτὸ θάτερον τῶν μερῶν, ῥητὸν καὶ διάνοια γίνεται. γίνεται γὰρ ῥητὸν καὶ διάνοια ὅταν τοῦ ἑτέρου τὸ ῥητὸν προβαλλομένου καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστόν γε τοῦ διώκοντος, θάτερον μέρος χρῆται ταῖς διανοίαις. οἷον ξένος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνελθών, τεθνάτω· πολιορκίας οὔσης ἀνελθών τις ἠρίστευσε καὶ ὑπάγεται τῷ νόμῳ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Καλῶς πάνυ τὸ θάτερον ἀορίστως ἀλλ' οὐχὶ ὡρισμένως. τινὲς γὰρ ᾠήθησαν πάντως δεῖν τὸν φεύγοντα ἔχειν τὴν διάνοιαν, τὸν διώκοντα δὲ τὸ ῥητόν. ἔχει δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ καὶ ἀντεστραμμένως. καθόλου δὲ εἰπεῖν ἐν μὲν τοῖς κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν ῥητοῖς καὶ διανοίαις ὁ διώκων τὸ ῥητὸν ἔχει· ὁ δὲ φεύγων τὴν διάνοιαν· εἰ μὴ ἴσως ἐν ἐνίοτε τοὐναντίον εὑρεθῇ. ἐν δὲ τοῖς κατὰ ἀξίωσιν πάντως ὁ φεύγων ἔχει τὸ ῥητόν, καὶ ὁ ἐναντιούμενος τὴν διάνοιαν. καὶ τοῦ μὲν κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν παράδειγμα, ὁ ῥίψας τὴν ἀσπίδα καὶ ἀνελὼν τὸν πολέμιον, καὶ κρινόμενος. τοῦ δὲ κατὰ ἀξίωσιν ὁ Ἀριστογείτων ὁ ἡττηθεὶς τὴν τῶν παρανόμων γραφήν, καὶ ἀξιῶν ἐπί τινος εἶναι. ἢ ὁ ἄσωτος ὁ ἑαυτὸν πηρώσας καὶ ἀξιῶν δημοσίας τυγχάνειν σιτήσεως. τοῦ νόμου κελεύοντος τοὺς πηροὺς τρέφεσθαι ἐκ τοῦ ταμείου. γίνεται δὲ καὶ κατὰ αἴτησιν ῥητὸν καὶ διάνοια· οἷον, νόμος τὸν ῥήξαντα τὴν φάλαγγα τῶν πολεμίων, αἰτεῖν ἣν βούλεται δωρεάν. στρατιώτης ἐν αὐτομόλου σχήματι ἐπανελθὼν διέρρηξε τὴν τῶν πολεμίων φάλαγγα καὶ αἰ-

τεῖ

τεῖ τὴν δωρεάν. ἐνταῦθα γὰρ ὑπὲρ ἐκ τοῦ νόμου διώρισται γέγονε. ζητεῖται δὲ ὁ τρόπος εἴπερ τὸν δι' ἀριστείας μόνον ῥήξαντα τὴν φάλαγγα τῶν πολεμίων ἢ τὸν ὁπωσδήποτε ὁ νόμος κελεύει τιμᾶσθαι. Ἰστέον δὲ ὅτι τοῦ ῥητοῦ καὶ τῆς διανοίας οὐκ ἀποδέδωκεν ὁρισμόν, ἀλλὰ μόνον τύπον τοῦ πῶς γίνεται. διὸ δεῖ καὶ ὁρισμὸν ἡμᾶς τοῦτον ἀποδοῦναι. Ῥητὸν καὶ διάνοιά ἐστι ζήτησις περὶ τοῦ ὅ τί ποτε βούλεται τὸ ῥητὸν μηνύειν, εἰ τὸ φανερῶς πεπραγμένον, ἢ τὸ κατηγορούμενον ἢ ἕτερόν τι. ἐξετάζεται δὲ τίνος χάριν ταύτην τὴν στάσιν πασῶν προέταξε τῶν νομικῶν, καίτοι γε ἀτελεστέραν οὖσαν πασῶν. οὐ γὰρ δὴ ἀγνοοῦμεν ὡς ἡ ἀντινομία δύο νόμους ἔχουσα, τελεωτέρα τῆς μιᾶς ἐστι. καὶ ὁ συλλογισμὸς τέλειον τελείῳ συνάπτων, ἐπαναβαίνει. ὁρῶμεν οὖν ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀτελὲς εἶναι προστίθησιν αὐτὴν τῶν λοιπῶν τελείων οὐσῶν. τὰ γὰρ ἀτελῆ πρὸ τῶν τελείων, ὡς εἰσαγωγικώτερα. ἀλλ' ὅτι δὲ καὶ ἡ ἀντινομία δύο ἔχουσα νόμους καὶ οἷον διπλοῦν ὑπάρχουσα ῥητὸν καὶ διάνοια, παραχώρησε τῇ ἐν ἑνὶ κρατυνομένῃ νόμῳ στάσει καὶ τῶν ἁπλῶς· ὡς γὰρ τὸ ἁπλοῦν πρὸ τοῦ διπλοῦ. καὶ τὸ ἓν πρὸ τῶν δύο, καὶ ὃν τρόπον ὁ στοχασμὸς πασῶν τῶν λογικῶν προτέτακται τῷ ἐν πάσαις ἐμπίπτειν. οὕτως καὶ τὸ ῥητὸν καὶ ἡ διάνοια προτέτακται. ἐπειδὴ ἐν πάσαις ἐμπίπτει· ἥ τε γὰρ ἀντινομία, ὡς καὶ ὁ τεχνικός φησι, διπλοῦν ἐστι ῥητὸν καὶ διάνοια· ὅ, τε συλλογισμός, ζητοῦμεν ἔχει τὴν διάνοιαν τοῦ νόμου. ἔδει οὖν ὅτι ποτέ ἐστι πρῶτον ῥητὸν καὶ διάνοια εἰπεῖν, ἵν' ἐν τούτῳ εἰδῶμεν αὐτοῦ τὴν φύσιν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ὅτι ἐν ῥητῷ καὶ διανοίᾳ πάντως δεῖ παραβεβάσθαι ῥητόν, καὶ οὕτω συνεστάναι τὴν ζήτησιν καὶ τὴν μάχην εἶναι περὶ τὸ ῥητόν. ἐὰν δὲ τὴν διάνοιαν ἀφεὶς ἄγραφόν τι παραθῇ τῷ ἐγγράφῳ μηδὲν ταῦτα ἀλλήλων διαφέρειν ἰσχυριζόμενος, ποιεῖ συλλογισμόν. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Ἴσως ἐπειδὴ τὸ ῥητὸν συμβαίνει ποτὲ καὶ τοῦ φεύγοντος εἶναι, ἀλλὰ σπανίως. εἰ γὰρ ἀνάγκη ἐν ῥητῷ καὶ διανοίᾳ παράβασιν εἶναι ῥητοῦ. καὶ κρίνεταί τις ὡς παραβὰς τὸ ῥητόν, πῶς ὁ φεύγων δυνατὸν ῥητὸν προτείνεσθαι ἐφ' ᾧ κρίνεται. τότε ἴσως ὁ φεύγων προβάλλεται τὸ ῥητόν, ἡνίκα τις ἀξίωσις ἦν. τότε γὰρ οὐκ ἔτι κατήγορός ἐστιν. ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν ἀξιώσει τάξιν ἔχει κατηγόρου ὁ αἰτῶν, καὶ γὰρ πρῶτος λέγει, καὶ φεύγοντος, ὁ ἀντιλέγων· οἷον, νόμος τὸν πρῶτον διαρρήξαντα τὴν φάλαγγα τῶν πολεμίων ἀξιοῦσθαι δωρεᾶς· ἐν αὐτομόλου τις σχήματι ῥήξας τὴν φάλαγγα αἰτεῖ δωρεάν. τινὲς δέ φασιν ὅτι ὁ ἀντιλέγων ἐστὶν ἐν τούτοις ὁ τὴν τοῦ κατηγόρου τάξιν ἐπέχων· ὥστε ὁ φεύγων τὸ ῥητὸν προβάλλεται. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι τοῦ ῥητοῦ τῆς διανοίας ὁ νόμος ποιεῖ τὸ ἔγκλημα καὶ νόμου παράβασις εὑρίσκεται. ἀναιρεθέντος δὲ τοῦ νόμου, οὐδαμῶς ἔσται ἀδίκημα τὸ παραχθέν· ποῖον γὰρ ἀδίκημα τὸ ἀνελθεῖν ξένον εἰς τὸ τεῖχος εἰ μὴ νόμος ἐκώλυεν. ἐνίοτε μὲν οὖν ὁ παραβὰς τὸ ῥητόν, ἑκὼν λύει παραβεβηκέναι διὰ τὸ συμφέρον. ἐνίοτε δὲ ἄκων τὴν αἰτίαν τοῦ πραχθέντος ἐπὶ τὸ ἀλλακτώτερον ἄγων ἢ ἐπὶ θεόν. παράδειγμα τούτων. τοῦ μὲν πρώτου τὸ παρὰ τοῦ τεχνικοῦ τεθέν. φήσει γὰρ ἑκὼν παραβεβηκέναι τῆς κοινῆς ὠφελείας ἕνεκα. τοῦ δ' ἄλλου. νόμος τὸν φύλακα μὴ καθεύδειν, ἢ θανάτῳ ζημιοῦσθαι. φύλαξ κοιμηθεὶς ἔφη πρὸς τὸν στρατηγὸν ἐνύπνιον ἑωρακέναι προστάττον ἐν τῷδε τῷ τόπῳ συμβαλεῖν, ὡς νίκης γενησομένης. συμβαλὼν, ἐνίκησεν. ὑπάγεται ὡς καθευδήσας ὁ φύλαξ, καὶ συναγορεύει αὐτῷ ὁ στρατηγός. οὐχ ἑκόντα γὰρ φήσει καθευδήσειν τοῦτον, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ κατενεχθέντα, ἵνα προείπῃ τὸν τῆς νίκης τρόπον. ὡς ἐπίπαν δὲ τὸ ἀκούσιον ἐν ῥητῷ καὶ διανοίᾳ σπάνιόν ἐστιν. ἀποφαίνων δὲ περὶ καθολικῶν θεωρημάτων κατὰ τὸ πλεονάζον.

Ἡ τοῦτο μὲν ἔχει. τῷ ῥητῷ δὲ παρατίθησί τι πρᾶγμα εἰς ταυτὸν συνάγον τὸ ἄγραφον τῷ ἐγγράφῳ, καὶ ποιεῖ συλλογισμόν· ἔστι γὰρ συλλογισμός, ἀγράφου πράγ-

μάτος πρὸς ἔγγραφον παράθεσις εἰς ταὐτὸν συνάγοντός τινος τὸ ἄγραφον τῷ ἐγγράφῳ· οἷον τὸν ἐξ ἑταίρας μὴ λέγειν· ἐκ πόρνου τινὰ γεγονότα λέγειν κωλύ- τις.

De syllogismo siue ratiocinatione.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τρίτη κέχρηται ὁ συλλογισμὸς τῇ διδασκαλίᾳ τῇ διατυπώσει· οἷον πῶς γίνεται. τῷ ὁρισμῷ, οἷον τί ἐστι καὶ τῷ ὑποδείγματι, ὃ σαφέστερον καὶ ἐκτυπώτερον τῶν λοιπῶν ὡς ἐξ αἰσθήσεως τὴν γνῶσιν ἐμποιοῦν ἐστίν· ἔστι δὲ οὐ μάτην. ἀλλ' ἐπειδὴ πλεῖστον αὕτη κοινωνεῖ ἡ στάσις ὅρῳ καὶ τῷ ῥητῷ καὶ διανοίᾳ· ὅρῳ μὲν ὡς εἰς ταὐτὸν ἄγον τὸ ἄγραφον τῷ ἐγγράφῳ. ἐπεὶ κἀκεῖ ἐν ὅρῳ φημὶ ἐστὶ πειρώμεθα δεικνύναι, ὡς οὐδὲν διαφέρει τοῦτο ἐκείνου. ῥητῷ δὲ καὶ διανοίᾳ. ἐπειδὴ καὶ ἡ διάνοια ἄγραφόν τί ἐστιν· ἔγγραφον δὲ τὸ ῥητόν. διὰ τοῦτο πολυειδῆ τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς ποιεῖται· ἵνα τῷ σαφεστέρῳ ἀποδιαστήσῃ αὐτὴν τῶν ἐπικοινωνούντων. μετὰ δὲ τὸ ῥητὸν εὐθὺς καὶ τὴν διάνοιαν τέτακται ἀλλ' οὐ μετὰ ταύτην κατὰ τι τῆς ἀντινομίας κατὰ πολλὰ κοινωνούσης ῥητῷ καὶ διανοίᾳ. ἐπειδὴ ὡς πρὸ ἐλέγομεν τὸ ῥητὸν καὶ τὴν διάνοιαν, τῷ ἐν πάσαις ἐμπίπτειν ταῖς νομικαῖς προηγεῖσθαι πασῶν, οὕτω καὶ ἐνταῦθα. ἐπεὶ δεῖται ἡ ἀντινομία συλλογισμοῦ. ἐν οἷς τὸ περιεχόμενον καὶ περιέχον ζητοῦμεν συλλογισμῷ δηλῶσαι. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως ὁ συλλογισμὸς φύσιν ἔχων ῥητοῦ καὶ διανοίας· δοκεῖ γὰρ καὶ αὐτὸς καθ' ἓν μέρος ἔχειν τὸ ῥητόν, καθ' ἓν δὲ τὴν διάνοιαν· τούτου χάριν εὐθὺς μετὰ τὸ ῥητόν, ὡς συνεγγίζων καὶ πρὸ τῆς ἀντινομίας, ὡς συμβαλλόμενος αὐτῇ πρὸς τὴν ἀπόδειξιν. τὰ γάρ τινι συντελοῦντα πρὸς ἀπόδειξιν προηγεῖται κατὰ τὴν μάθησιν, ὡς ἁπλούστερα τῶν ἀποδεικνυμένων. εἴδη δὲ συλλογισμῶν τέσσαρα· ἐκ τοῦ ἴσου καὶ τοῦ ὁμοίου· ὡς ἐπὶ τοῦ πόρνου, ὃς κωλύει λέγειν, τῷ νόμον εἶναι τὸν ἐξ ἑταίρας μὴ λέγειν. ἴσον γάρ ἐστι. ὁ γὰρ κατήγορος προστίθησι τῷ νόμῳ καὶ τὸ πρᾶγμα λέγων ταὐτὸν εἶναι ἐκ πόρνου καὶ ἐξ ἑταίρας· ὁ γὰρ βίος ἑκατέροιν ὅμοιος. ἐκ τοῦ ἀκολούθου τοῦ καὶ ἀποβαίνοντος· ὡς ἐπὶ τοῦ ἀποκτείναντος ἐκ τοῦ σφάζειν, νόμου ὄντος τὸν μοιχὸν σφάζειν· ἐνταῦθα γὰρ συλλογίζεται λέγων· ὅτι ὁ τὸ σφάζειν δεδωκὼς νόμος· αὐθέντως ἐνδίδωσι κἂν τι συμβῇ δυσχερὲς ἀπὸ τῶν σφαγμάτων. ἐκ τοῦ μείζονος ἐπὶ τὸ ἔλαττον, οὐ μὴν ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ἐπὶ τὸ μεῖζον· οὐ γὰρ ἂν δύναιτο εἰπεῖν, ὡς ὁ τὸ ἔλαττον δοὺς καὶ τὸ μεῖζον δέδωκεν. οἷον, νόμος ὄντος τοὺς μοιχοὺς ἀναιρεῖ· μὴ ἀνελών τις ἀλλὰ σφάξας κρίνεται· ἐνταῦθα γὰρ συλλογίζεται ὅτι εἰ τὸ μεῖζον δέδωκε τὸ ἀναιρεῖν, πολλῷ πλέον τὸ εὐτελέστερον τὸ σφάζειν. ἐκ τοῦ ἐναντίου· νόμος τῷ ἀριστεῖ γέρας εἶναι· ἀριστέα λιπόντα τὴν τάξιν ἀπέκτεινεν ὁ στρατηγός, καὶ φεύγει φόνου· ἐνταῦθα γὰρ συλλογίζεται ὅτι ὁ λιπὼν τὴν τάξιν οὐκ ἀριστεύς. οἱ συλλογισμοὶ τοῖς ὅροις κοινωνοῦσιν ὡς καὶ αὕτη ἡ φύσις τοῦ πράγματος ἐδίδαξεν, κεφάλαιον τοῦ ὅρου τὸν συλλογισμὸν ποιήσασα· ὁ γὰρ ὁριζόμενος, ἀνάγκην ἔχει καὶ συλλογίζεσθαι· ὅτι ἐστὶ τούτου οὐδὲν διαφέρει. διαφέρουσι δέ· ὅτι ἐν μὲν τοῖς ὅροις πρὸς τὸ ῥητὸν μαχόμεθα μὴ εἶναι καὶ ἐστὶ λέγοντες, οἷον ὅτι οὐκ ἦν ἐστὶ τυραννοκτονία· ἐν δὲ τοῖς συλλογισμοῖς τοὐναντίον· τὸ ῥητὸν ἀπὸ ὁμοιότητος τῶν πεπραγμένων συνιστῶμεν. καὶ ὅτι ἐν συλλογισμῷ τὸ ῥητὸν ἐξ ἀντυποφορᾶς λαμβάνει. ἔπειτα ἀφεὶς τὸ ὁρίζεσθαι τὸ ὅμοιον αὐτὸ δεικνύναι μεταβαίνει. ἔτι κοινωνεῖ συλλογισμὸς ῥητῷ καὶ διανοίᾳ σφόδρα, ὡς καὶ τινὰ ζητήματα κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν δοκεῖν συλλογισμοὺς εἶναι. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου· νόμος τὸν ἄπαιδα μὴ στρατηγεῖν· τῷ παιδὶ στρατηγοῦντι συνεστρατεύσαντο παῖδες, πεπτώκασι, καὶ κωλύεται στρατηγεῖν· δοκεῖ γὰρ ἐστὶ συλλογισμὸς εἶναι ὅτι ταὐτόν ἐστι τὸ μὴ δὲ ὅλως ἔχειν, τὸ ἔχοντα ἀποβαλεῖν, καὶ οὐδὲν διαφέρει. οὐ μέντοι ἡ στάσις συλλογισμός, ἀλλὰ ῥητὸν καὶ διάνοια. τοῦ γὰρ φεύγοντος εἰς τὴν διάνοιαν καταφεύγοντος, καὶ ταύτην ἐξηγουμένου, ὅτι ἄπαιδα λέγει τὸν μὴ ἔχοντα παῖδας, οὐ τὸν ἔχοντα καὶ ἀποβαλόντα δι' ἀριστείας ἢ ἐκ τύχης.

περιεχόμενον — Continentia — περιέχον

Syllogismorum species 4. — 1 A pari — 2 A consequenti — 3 A maiori — 4 A contrario — Exemp.

Finitio & syllogismus differunt.

Syllogismus — scriptum & sententia

ἀντυποφορᾶς

·ς· ῥητὸν καὶ διανοίᾳ — ἐν τῷ συλλογισμῷ

χης. ὁ κατήγορος τὸ ῥητὸν προβάλλεται μόνον. τίνι οὖν διαφέρει φαμέν· ὅτι ἐν μὲν τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ τὴν καταφυγὴν καὶ δίωξιν, ὁ κατήγορος ἔχει τὸ ῥητόν, καὶ ὁ φεύγων τὴν διάνοιαν· ἐν δὲ τῷ συλλογισμῷ, τοὐναντίον, ὁ φεύγων τῷ ῥητῷ χρῆται, καὶ ὁ κατήγορος τῇ διανοίᾳ· οἷον, ὡς ἐπὶ τοῦ παραδείγματος οὗ παρέθετο. ἐνταῦθα γὰρ οὐχ ὁ φεύγων χρῆται τῇ διανοίᾳ, φάσκων ὅτι τὸν ἐκ πόρνης ὁ νόμος ἐτιμωρήσατο οὐ τὸν ἐκ πόρνου. τοῦτο γάρ πρόχειρον, τῷ ῥητῷ συναναφαινόμενον. ἀλλ' ὁ διώκων χρῆται ταῖς διανοίαις ταὐτὸν εἶναι ἀξιῶν πόρνον καὶ πόρνην, καὶ μηδὲν διαφέρειν, ἀλλὰ τὴν δυσγένειαν εἶναι τὴν μεμισημένην, οὐ γὰρ δύναται τῷ ῥητῷ ὁ κατήγορος χρῆσθαι, ὡς ἐξ αὐτῆς βαλβῖδος φησὶ τὴν στάσιν διαλύοντι.

πόρνης — πόρνου

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ζητήσειεν ἄν τις οὗ χάριν τὸν συλλογισμὸν ὁ τεχνολόγος μετὰ τὸ ῥητὸν καὶ τὴν διάνοιαν καὶ οὐ τὴν ἀντινομίαν. καί φαμεν· ὅτι οὐχ ἁπλῶς οὐδὲ ὡς ἔτυχε τὸν συλλογισμὸν προέταξε τῆς ἀντινομίας, δέον προτέραν τὴν ἀντινομίαν. ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ ἑνὸς ῥητοῦ ἐν ἀμφοτέραις ὁ λόγος, διὰ τοῦτο συνῆψε τὸ ῥητὸν καὶ τὴν διάνοιαν τῷ συλλογισμῷ, ἵνα μὴ διακόψῃ τὴν τεχνολογίαν. τῇ γὰρ φύσει δευτέρα ἡ ἀντινομία, διπλοῦν ὥσπερ ῥητὸν καὶ διάνοια τυγχάνουσα. ἔγγραφον δὲ καλεῖ τὸ τοῦ νόμου πρόσταγμα, ἄγραφον δὲ τὸ μὴ κείμενον ἐν τῷ ῥητῷ. ὅπερ εἰς ἴσον πειρᾶται ὁ κατήγορος, αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ ποιῶν τὸν συλλογισμόν. ὅρα δὲ ἐκ τοῦ παραδείγματος πῶς τῷ ἐγγράφῳ τὸ ἐξ ἑταίρας, τὸ ἄγραφον τὸ ἐκ πόρνου παραλαβεῖν πειρᾶται καὶ ὅμοια ἀποφαίνειν τὰ δύο. γινώσκεται μὲν οὖν ὁ συλλογισμὸς ἀπὸ τοῦ κατηγόρου ὡς ἐπὶ προτιθέντος παραδείγματος. ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀπὸ τοῦ φεύγοντος. οἷον, νόμος τὸν μοιχὸν σφάζειν· σφάζων τις μοιχὸν ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου· ὁ φεύγων ἐνταῦθα συλλογίζεται. καὶ πάλιν ἴδιον συλλογισμοῦ, τὸ πειρᾶσθαι δεικνύναι τὸ συλλογιζόμενον ἴσον τῷ προτεταγμένῳ ἢ τῷ ἀπειρημένῳ ὑπὸ τοῦ νόμου τὸ πεπραγμένον καὶ τοὔνομα προκείμενον. περὶ οὗ τὴν κρίσιν εἶναι συμβέβηκεν.

ἔγγραφον — ἄγραφον — Exemp.

Εἰ μέντοι περὶ δύο ῥητὰ ἢ καὶ περὶ πλείονα· ἢ καὶ ἓν εἰς δύο διαιρούμενον ἡ ζήτησις εἴη, ἀντινομία γίνεται.

De contrarijs legibus

ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τρίτη ἡ ἀντινομία τῶν νομικῶν ἐστι στάσεων· παρεχώρησε γὰρ τῷ συλλογισμῷ δι' ἃς εἴπομεν αἰτίας. ἐπεί τοι ὤφειλε μετὰ τὸ ῥητὸν καὶ τὴν διάνοιαν τετάχθαι οὕτω γὰρ συγγενὴς ταύτῃ ἡ ἀντινομία, ὡς καί τισι δόξαι τὴν αὐτὴν εἶναι τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ. διπλοῦν μέντοι ῥητοῦ καὶ διανοίας εἶδος. ὥσπερ καὶ στοχασμοῦ εὑρίσκεται διπλᾶ εἴδη καὶ ὅρου. ὃς ἐλέγξει τις οὕτως· ὅτι τὰ εἴδη τῶν στάσεων τρία ταῦτα ποιεῖν εἴωθε· πλεονασμός· ἔλλειψις, ἐναλλαγή· ποιεῖ δὲ οὐχ ἅμα συνδραμόντα, ἀλλ' ἓν μόνον εὑρεθέν. εἰ γὰρ δύο, οὐκέτι εἴδους διαφορὰν ποιήσει, ἀλλὰ γένους. ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ὅρου καὶ τοῦ συλλογισμοῦ. οὐ γὰρ μόνον ἐναλλαγὴ τῶν κεφαλαίων ἐνταῦθα τοῦ συλλογισμοῦ πρὸς τὸν ὅρον· ἀλλὰ καὶ πλεονασμὸς τοῦ ῥητοῦ καὶ τοῦ βιαίου ὅρου. ἐν οἷς οὖν καὶ ἐνταῦθα ἀντινομίας οὐ μόνον ἐναλλαγὴ τῶν κεφαλαίων ἀλλὰ καὶ πλεονασμὸς παρακολουθεῖ πρὸς τὸ ῥητὸν καὶ τὴν διάνοιαν, ἀναγκαίως ἕτερον γένος στάσεως τοῦ ῥητοῦ καὶ τῆς διανοίας ἡ ἀντινομία εἴη, ἀλλ' οὐκ εἶδος ταύτης τῆς στάσεως διπλοῦν. ἰστέον δὲ ὡς οὐ μόνον ἐκ δύο νόμων· ἀλλὰ καὶ κατὰ πλείονας νόμους ἀντινομία γίνεται. κατὰ μὲν δύο, ὡς ἐφ' οὗ παρέθετο παραδείγματος ὁ τεχνικός. κατὰ πλείονας δὲ οὕτω. νόμος τὴν ἐπίκληρον συγγενεῖ γαμεῖσθαι. καὶ νόμος τὰς μνηστείας βεβαίας εἶναι. καὶ νόμος τὰς τοῦ δήμου δωρεὰς κυρίας εἶναι. καταλειφθείσης ἐπικλήρου κόρης, ἀριστεὺς ᾔτησε γαμηθῆναι αὐτῇ, ἄλλος μνηστευσάμενος ἦν· καὶ συγγενὴς ἀξιοῖ λαβεῖν αὐτήν· καὶ ἀμφισβητοῦσι πρὸς ἀλλήλους.

Tria faciunt diuersum statuum genus

Exemp.

Antinomia non solum fieri ex duabus sed etiam ex pluribus legibus

Antinomia adeo esse similem scripto & sententiæ ut quidam fere idem esse putauerint

Ἔστι γοῦν ἀντινομία δύο ἢ καὶ πλειόνων ῥητῶν· ἢ καὶ ἑνὸς διαιρουμένου μὴ φύσει ἐναντίων. κατὰ περίστασιν δὲ μάχη. καὶ ὅλως διπλῆ τίς ἐστι ζήτησις ῥητοῦ καὶ διανοίας· οἷον, ἀποκήρυκτος μὴ μετεχέτω τῶν πατρῴων· καὶ ὁ ἐπιμείνας χειμαζομένῃ νηΐ, δεσπότης ἔστω τῆς νεώς. ἀποκήρυκτος ἐπέμεινε χειμαζομένῃ νηΐ, καὶ εἴργεται αὐτῆς ὡς πατρῴας. τοῦ δὲ κατὰ διαίρεσιν ῥητοῦ ποιοῦντος ἀντινομίαν, παράδειγμα τόδε· ἡ βιασθεῖσα, ἢ γάμον ἢ θάνατον αἱρείσθω τοῦ βιασαμένου. δύο τις κατὰ ταὐτὸν ἐβιάσατο κόρας. καὶ ἡ μὲν γάμον αὐτοῦ, ἡ δὲ θάνατον αἱρεῖται.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ὅπως πλειόνων εἴρηται· ὅπως δὲ καὶ ἑνὸς εἰρήσεται. καλῶς δὲ πρόσκειται τὸ μὴ φύσει ἐναντίων. αὐτοὶ μὲν γὰρ καθ' ἑαυτοὺς οἱ νόμοι, οὐδὲν ἐναντίον λέγουσιν ἀλλήλοις. οὐδὲ γοῦν ἐναντίος ὁ νόμος ὁ λέγων τὸν ἀποκήρυκτον μὴ μετέχειν τῶν πατρῴων τῷ λέγοντι τὸν ἐναπομείναντα χειμαζομένῃ νηΐ, δεσπότην εἶναι τῆς νηός· ἡ δὲ μετὰ τὴν τύχην ἐκ τῶν πραγμάτων πλοκὴ καὶ περίστασις καὶ ἡ ὕλη, τὴν μάχην τῶν νόμων ποιεῖ. πρὸ δὲ τούτου οὐδὲν εἶχον τοιοῦτον. εἰ γὰρ δύο ἦσαν κατὰ φύσιν νόμοι, ὁ μὲν κελεύων δεδόσθαι, ὁ δὲ μή, σύγχυσις ἦν· καὶ οὐ πολιτείας θεσμὸς οὐδὲ σύστασις. ὡμολόγηται γὰρ ὡς οὐκ ἂν συσταίη πολιτεία, ἐν ᾗ φύσει ἐναντίοι ἀλλήλοις εἰσὶν οἱ νόμοι. πῶς γὰρ κατὰ τὸν Δημοσθένη τὰ αὐτὰ κύρια καὶ μὴ κύρια ἔστιν εὑρεῖν. εἰ γὰρ ἑκάτερος τῶν ἀγωνιζομένων τὸν ἐναντίον προΐσχηται νόμον, οὐχ οἷόν τε τοὺς δικαστὰς εὔορκον θέσθαι τὴν ψῆφον. ἡ γὰρ τοῦ ἑνὸς νόμου κύρωσις, θατέρου ποιεῖ τὴν ἀναίρεσιν. ὡς οὖν εἴρηται δεῖ μὲν τοὺς νόμους αὐτοὺς ὡς ἔνι μάλιστα μὴ ἐναντίους εἶναι, καὶ κυρίους ἀμφοτέρους· τὸ δὲ συμβὰν τὴν ἐναντιότητα ἐργάζεται. οἷον εἰ νόμος τὸν μοιχὸν εἰς ἱερὸν μὴ εἰσιέναι. καὶ νόμος πάλιν τὸν ἀριστέα εἰς ἱερὸν τὴν πανοπλίαν ἀνατιθέναι. μοιχὸς δέ τις ἀριστεύσας ἀνέθετο τὴν πανοπλίαν. μάχη· εὐθὺς τοῖς τέως μηδὲν ἔχουσι μαχόμενον νόμοις ἐργάσατο. ἐργάσατο δὲ τὸ συμβὰν τὴν ἐναντίωσιν. οἷον τὸ τὸν μοιχὸν ἀριστεῦσαι. φησὶ δὲ ὅτι καὶ διπλῆ τίς ἐστι ζήτησις ῥητοῦ καὶ διανοίας ἡ ἀντινομία. εἰ γοῦν πᾶν ῥητὸν ἢ ἑτέρῳ ῥητῷ ἢ διανοίᾳ λύεται. ἕκαστον δὲ τῶν ῥητῶν παρὰ τοῦ ἐναντίου τῇ διανοίᾳ λύεται. διπλοῦν ἂν εἴη ῥητὸν καὶ διάνοια. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο προσθεῖναι· ὅτι ἐν τοῖς τοιούτοις δεῖ τὸν ἕτερον τῶν νόμων παραβεβάσθαι. καὶ τοῦτο ὁμολογούμενον εἶναι. εἴη δὲ τούτου σαφέστερον διὰ τοῦ προβλήματος τὸ λεγόμενον. οἷον νόμος τὸν ἀποδόντα τὴν σκευήν, θανάτῳ ζημιοῦσθαι. καὶ νόμος τὸν πατέρα ἄταφον περιορῶντα θανατοῦσθαι. πένης στρατιώτης τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος, ἀπέδοτο τὴν πανοπλίαν καὶ ἔθαψε τὸν πατέρα. καὶ ὑπάγεται τῷ νόμῳ. ἰδοὺ γοῦν ἐνταῦθα σαφῶς θάτερος τῶν νόμων παραβέβασται. ἐν τοῖς οὖν τοιούτοις ὁμολογῶν παραβεβάσθαι τὸν νόμον, κυριώτερον δείξει τοῦ παραβεβασμένου τὸν σεσωσμένον. εἴτε ἀπὸ τοῦ παλαιότερον εἶναι ὡς ἂν ὁ καιρὸς ὑπουργῇ, εἴτε ἀπὸ τοῦ νομοθέτου· οἷον Σόλων μέν ἐστιν ὁ τοῦτον τεθεικώς· τὸν δ' ἄλλον ἕτερος. τότε γὰρ ὁ δικαστὴς κρινεῖ οὐκ εἰ παραβέβηκεν, ὡμολόγηται γάρ, ἀλλ' ὁ πότερον, ὁ παραβὰς ἐστὶν ἀνεύθυνος. δεῖ δὲ προσέχειν εἰ κύριοι ἄμφω οἱ νόμοι, καὶ τὰ δύο ῥητὰ ἐν ἀντινομίᾳ, κεκυρωμένα εἰσί. τοῦτο δ' ἔστιν ἐπειδὴ συμβαίνει τὸ μὲν ἐν πάλαι κεκυρῶσθαι, τὸ δὲ ἐν νῷ, εἰσάγεσθαι. τοῦτο δὲ οὐ ποιεῖ ἀντινομίαν ἀλλὰ πραγματικήν. οἷον, νόμος ἐν τισὶν ἡμέραις περὶ πολέμου βουλεύεσθαι. Ἐλάτειαν Φιλίππου καταλαβόντος, γράφει Δημοσθένης αὐθημερὸν προελθεῖν, καὶ κρίνεται. ἐνταῦθα γὰρ οὔπω τὸ ψήφισμα, ἐπειδὴ κεκύρωται, ὁ νόμος μὲν ὁ πρότερος οὐ παραβέβασται. καὶ τούτου χάριν ἀντινομία μὲν οὐκ ἔστι. πραγματικὴ δὲ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν. βουλεύονται γὰρ εἰ δεῖ τὸ ψήφισμα κύριον εἶναι, ἢ μή. καὶ εἰ συμφέρει τῇ πόλει, ἢ οὔ. κατὰ δὲ ῥητὸν ἔφαμεν καὶ διάνοιαν τὴν τοιαύτην πραγματικήν. ἐπειδὴ ὁ φεύγων φησὶν

Contrariæ leges

Leges sibi nō adversari. aliοqui confusio esset & respublica nequiret consistere

Demosth

Exē

Contrariæ leges duplex scriptum & sentā.

σκευή. ἡ πανοπλία

Exē

Exē

πραγματική κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν

παραβεβάσθαι

παραβέβασται

παραβέβηκε

ὅτι διὰ τὸ συμφέρον, τὴν τῶν τελῶν ἢ μερῶν προθεσμίαν ὁ νομοθέτης εἰς βουλὴν παρέχει· τὸ συμφέρον δέ, τὸ ὡς τάχιστα τὸν πολέμιον ἀμύνασθαι. ἄλλως τε καὶ ὁ νόμος ἔρρωται. ὅτε καθ' ἑτέρων αὐτοὶ χωρεῖν προαιρούμεθα, οὐχ ὅτε ἡμῖν ἐπιόντες ἄλλοι φαίνονται. οὐ χεῖρον δὲ ἴσως οὐδὲ τοῦτο ἀγνοεῖν, ὡς ἔστι τι ὁρικὸν ζήτημα, δοκοῦν εἶναι ῥητὸν καὶ ἀντινομία. οἷον, νόμος τὰ εὑρισκόμενα λάφυρα τοῦ στρατηγοῦ εἶναι. καὶ νόμος τὰ ναυάγια τῶν τελωνῶν εἶναι. λάφυρα χειμῶνος γενομένου εἰς τοὺς λιμένας ἠνέχθη καὶ ἀμφισβητοῦσι περὶ αὐτῶν οἱ τελῶναι καὶ ὁ στρατηγός. ἐνταῦθα οὐ δεῖ τῇ τῶν νόμων ἀναγνώσει προσέχοντας πλανηθῆναι, ἀλλὰ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων σκοπεῖν. ὥς γὰρ εἴρηται καὶ ἐν ταῖς νομικαῖς πραγμάτων ὁρῶμεν ἐξέτασιν, καὶ ἐν ταῖς δικαιολογικαῖς νόμων ἀνάγνωσιν, καὶ οὐ δή που παρὰ τοῦτο ἢ τὰς λογικὰς νομικὰς φήσομεν, ἢ τὰς νομικὰς λογικάς. οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ παρόντι προβλήματι εἰ καὶ νόμοι εἰσὶν οἱ ἐγκείμενοι, οὐ παρὰ τοῦτο νομικὴν ἀποφαινούμεθα τὴν ζήτησιν. οὐδὲ γάρ ἐστιν ἡ κρίσις εἰ κύριός ἐστιν ὁ νόμος ἢ μή. οὐδὲ γὰρ ὁ εἷς παραβέβασται νόμος, ἅτερος δὲ σέσωσται. ἀλλ' ἔστι περὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ ὀνόματος, εἰ δεῖ λάφυρα ταῦτα καλεῖν ἢ ναυάγια. ὁ περὶ τῷ χρόνῳ μᾶλλον προσήκει. ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ πρώτου χρόνου λάφυρά φησι ταῦτα εἶναι, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος ναυάγια. ἐμέμψαντο δέ τινες Ἑρμογένει ἀφ' ὧν εἶπεν ἢ καὶ ἑνὸς διαιρουμένου. φασὶ γὰρ ὡς οὐ δύναται ὁ εἷς διαιρεῖσθαι εἰς δύο νόμους. οὐδὲ αὐτὸς ἑαυτῷ ἐναντίος εἶναι. ἀλλ' οὐδὲ τὸ παράδειγμα τῶν συνεστώτων, πῶς γὰρ οἷόν τε κατὰ ταὐτὸν τοὺς δύο βιάσασθαι. ἔστιν οὖν ἀσύστατον κατὰ τὸ ἀπίθανον καὶ διάνοιαν. ἄλλως τε δὲ καὶ ὑβρίσαι ἐπ' ἀμφοῖν γὰρ ὁ νόμος τὴν ἐξουσίαν δίδωσι τὴν αὐτήν, εἰ καὶ διαφόροις αἰτήσεσιν. καὶ οὐδὲ τὸ μέν, τοῦ νόμου πέπρακται· τὸ δέ, παραβέβασται, ὅπερ ἀντινομίας ἴδιον. ἀλλ' οὐδὲ ὅμοιόν τι ἄλλο τούτου τοῦ εἴδους εὑρήσεις. ἐπ' οὐδενὸς γὰρ ἄλλου ζητήματος εὑρεθείη τοιοῦτο παράδειγμα. ἔστι γὰρ καὶ περὶ ἐν ῥήσει τὸν ἀντινομίας μὴ διαιρουμένου μετὰ τοῦ ῥητοῦ, ἐξ ἴσου δὲ παρ' ἑκατέρου μέρους προφερομένου τοῦ ῥητοῦ. οἷον, νόμος τὸν μὴ ἐπαμύνοντα δεομένοις τοῖς γονεῦσιν ἄτιμον εἶναι. ἑκάτεροι γονεῖς ἔθεντο διαζύγιον. ἐκάλεσαν ἀμφότεροι εἰς τὸ δικαστήριον εἰς συνηγορίαν, συνηγόρησε τῇ μητρί. νενίκηκεν ὁ πατὴρ ἡττηθείς, ὑπάγει αὐτὸν τῇ ἀτιμίᾳ. καὶ ἡ μήτηρ ἀντιλέγει. ἐνταῦθα γοῦν τὸ ῥητὸν οὐ διαιρεῖται. ἐξ ἴσου δὲ παρ' ἑκατέρου προφέρονται. τοῦ γὰρ πατρὸς τὸ μὴ βεβοηθηκέναι προβαλλομένου. τῆς δὲ μητρὸς πάλιν τὸ βεβοηθηκέναι, ἐξ ἴσου οἱ δύο τὸ ῥητὸν ἀναγινώσκουσιν. ἔστι καὶ ἕτερον παράδειγμα περὶ τούτου τοῦ ζητήματος. νόμου γοῦν τοῦ αὐτοῦ κειμένου. ληφθείς τις ὑπὸ λῃστῶν. ἔγραψε τῇ γυναικὶ περὶ λύτρων. ἡ γυνὴ δακρύουσα ἐτυφλώθη. ὁ παῖς ἐξελθὼν δέδωκεν ἑαυτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς τοῖς δεσμοῖς. ἔρριψαν αὐτὸν οἱ λῃσταὶ εἰς τὴν θάλασσαν. προσηνέχθη τῇ πόλει. βούλεται θάψαι αὐτὸν ὁ πατήρ, καὶ ἡ μήτηρ ἀντιλέγει ὡς ἀμελήσαντος αὐτοῦ ἐν τῇ πηρώσει τῆς μητρός. καὶ ταῦτα μὲν οἱ μεμφόμενοι Ἑρμογένει. ἔστι δὲ εἰπεῖν ὡς οὐδὲν ἄξιον μέμψεως ἔχει διὰ τοῦτο Ἑρμογένης. ἀλλὰ κἀκεῖνο συνίσταται. ὡς γοῦν τοὺς μὴ φύσει ἐναντίους νόμους ἡ περίστασις ποιεῖ ἐναντίους, οὕτω καὶ τὸν ἕνα νόμον ἡ περίστασις ἀντιφάσκειν ἑαυτῷ ποιεῖ. ἄλλως τε καὶ εἴ τις ἀκριβῶς σκοπήσοι, οὐδὲ ἓν τὸ τοῦ νόμου ῥητόν. ἀλλ' ἓν μὲν τῇ προφορᾷ, διττὸν δὲ τῇ ἐννοίᾳ. ἄλλο γὰρ ἡ τοῦ γάμου αἵρεσις καὶ ἄλλο ἡ τοῦ θανάτου. εἴ τις μὲν οὖν μέμψιν διὰ τοῦτο κινοίη τῷ τεχνικῷ, ὥσπερ ἐν ῥητὸν βουλομένῳ δεῖξαι ἀντινομίαν. ὁ δὲ διπλοῦν τέθεικεν, ἴσως οὐκ ἄτοπος. ἐπεὶ κατά γε τὰ ἄλλα, ἄτοπος καὶ συκοφάντης. οὔτε γὰρ τὸ περὶ τοῦ ὑποδείγματος εἰρημένον ἀδιάλυτον. εἰ γὰρ καὶ κατὰ ταὐτὸν εἴρηκεν ὁ τεχνογράφος, οὐ δή που καὶ τὸ ἀκριβέστερον. εἰκὸς γὰρ καὶ πρότερον θατέραν ἐγνωκέναι καὶ

Exēp

frivola quam similis scripti & contrariis legib.

Notandū hoc

Reprehenditur Hermogenes

Exēpl

ἀντινομίας ρpriū alterā legē observari alterā frāgi

Exemp

Argumētū declamationis quintiliani

Defenditur Hermogenes

::istius legis q̄m affert hermogenes quae p̄mittet electionem aut nuptiarum aut mortis

ἔθεντο διαζύγιον

i. ipse met hermogenes

μηδὲν ταύτην κατ' αὐτοῦ κινῆσαι, τῇ ἐλπίδι τοῦ γάμου τέως ἡσυχάζουσαν. μι-
κρὸν δὲ αὖθις ἀκούσασα, ὡς ἑτέραν διέφθειρε τότε τὴν τοῦ θανάτου κατ' αὐ-
τοῦ κινῆσαι αἵρεσιν. ὡς εἶναι τὴν περίστασιν διττήν, ἀπό τε τοῦ χρόνου καὶ τοῦ προ-
σώπου. δεῖ δὲ καὶ τὸ ἐξισάζειν αἰτιᾶσθαι, ὡς ἀσύστατον ποιοῦντος τὸ πρόβλημα,
σκαιοῦ καὶ ἑαυτῷ περιπίπτοντος. εἴγε καὶ ἐφ' οὗ παρέθεντο αὐτοὶ ὑποδείγμα-
τος ἐνταῦθα εὑρίσκεται. φημὶ τὸ ἐξίσου ἑκάτερα τὰ μέρη τὸ ῥητὸν προσφέρειν. τὸ δὲ
λέγειν ὡς οὐκ ἔστι τι παραβεβιασμένον τοῦ ῥητοῦ, ἀνόητον. καὶ γὰρ παραβέβα-
σταί τι τοῦ ῥητοῦ, τῇ τῆς ἑτέρας γὰρ παραβέβασται ἡ τῆς προγενεστέρας ἐλπὶς
τοῦ γάμου. οὐδὲ γὰρ ἐνῆν τὰς δύο εἰς ὑμέναιον ἀγαγέσθαι. τὸ δὲ μονῆρες τοῦ ζητή-
ματος αἰτιᾶσθαι, πάντη ἄλογον. πολλὰ γὰρ τοιαῦτά ἐστιν εὑρεῖν ζητήματα ἐν
ταῖς στάσεσι μονήρη φημί. **ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.** Δεῖ τὰ δύο ῥητὰ
ἐν ἀντινομίᾳ κεκυρωμένα εἶναι. ἐνταῦθα δὲ εἶπον. ἐπειδὴ συμβαίνει τὸ μὲν ἐν πάλαι
κεκυρῶσθαι, τὸ δὲ ἐν νῦν εἰσάγεσθαι. ἐνταῦθα δὲ οὐ ποιεῖ ἀντινομίαν ἀλλὰ πραγμα-
τικήν, ὡς φησιν ὁ πορφύριος. οἷον. νόμος ἐκέλευε ἐν τρισὶν ἡμέραις περὶ πόλεμον
βουλεύεσθαι. ἐλάτειαν καταληφθέντος φιλίππου γράφει δημοσθένης αὐθη-
μερὸν ἐξιέναι. αἰσχίνης ἀντιλέγει. ἐν τούτῳ γὰρ ὁ μὲν νόμος κεκύρωται. τὸ δὲ εἰσ-
φερόμενον ψήφισμα δοκιμασθῆναι δεῖ. ἔοικε δὲ μᾶλλον ὁ πορφύριος ἀγνοεῖν τὴν
διαφορὰν πραγματικῆς τῆς κατὰ ἀντινομίαν καὶ ἀντινομίας αὐτῆς. ἔστι γὰρ
ὅτε καὶ ἡ πραγματικὴ κεκυρωμένη ἔχει τοὺς δύο νόμους. ἀλλ' ἐν μὲν τῇ ἀντινομίᾳ
ἐπὶ ἤδη παραβεβιασμένῳ νόμῳ ἡ κρίσις. ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ βουλή ἐστι καὶ σκέ-
ψις, τίνα μὲν δεῖ παραβῆναι τῶν νόμων, ποῖον δὲ ἐᾶσαι κεκυρωμένον. τὸ δ' αὐτὸ
καὶ ἐπὶ τοῦ ἀποδομένου τὴν πανοπλίαν στρατιώτου καὶ θάψαντος τὸν πατέρα.
ἤδη γὰρ ἐνταῦθα παρέβη τὸν νόμον ὁ στρατιώτης. ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ ζητεῖται
εἰ δεῖ παραβῆναι. οἷον. νόμος τὸν τύραννον ὑπερόριον ῥίπτεσθαι. καὶ τὸν σκηπτῷ
βληθέντα αὐτοῦ θάπτεσθαι οὗ ἔπεσεν. ἠνέχθη σκηπτὸς ἐπὶ τὸν τύραννον, καὶ βου-
λεύονται. ἐν τούτῳ νόμος οὐ παραβέβασται. οὐδὲ ἐπὶ ἤδη γενομένῃ παρανομίᾳ ἡ
κρίσις, ἀλλὰ βουλὴ πρόκειται ποῖον τῶν νόμων δέῃ μᾶλλον παραβῆναι. ἴδιον δὲ καὶ
ἐνταῦθα ἀντινομίας τὸ τὸν κρινόμενον παραβεβηκέναι μὲν νόμον, νόμῳ δὲ κεχρῆ-
σθαι. **Ἢ καὶ πλειόνων.** Τοῦτο προσέθηκεν ἐπειδὴ ἔστι καὶ ἐκ τριῶν νόμων
ἀντινομία. οἷον νόμος τῷ προδότῃ συμφεύγειν τοὺς παῖδας. καὶ τὸν κατασείσαν-
τα φυγάδα θανάτῳ ζημιοῦσθαι. καὶ τῷ ἀνδρὶ τυφλῷ ὄντι ὀρεγέτω χεῖρα ἡ γυ-
νή. προδότῃ οὐ συνῆλθεν ἡ θυγάτηρ ὀρέγουσα τῷ ἀνδρὶ τυφλῷ ὄντι χεῖρα. ἀπέ-
κτεινεν αὐτὴν ὁ στρατηγὸς ὡς κατασείουσαν, καὶ κρίνεται φόνου. διαφέρει δὲ
τῆς ἐκ δύο νόμων ἀντινομίας. ὅτι ἐκεῖ μὲν ὁμολογεῖ παραβῆναι νόμον, καὶ ἀπὸ
τῆς ἀντιλήψεως ἄρχεται, ὡς ἐπὶ τῆς ὀρεγούσης τῷ ἀνδρὶ τυφλῷ ὄντι χεῖρα.
Ἢ καὶ ἑνός. Τὸ γὰρ ἐν διαιρούμενον, ἀναπληροῖ δύο νόμων τάξιν. καὶ γίνεται
νόμος ἕκαστον μέρος ἑκάστῳ τῶν προσώπων ἀντὶ νόμου ἐντελοῦς. τέλειον γάρ ἐστιν
ἕκαστον τῶν μερῶν, καὶ οὐδὲ ἐναντίον ἕκαστον αὐτῶν τῷ ἄλλῳ κατὰ φύσιν. ἢ γὰρ τό-
δε ὁρίζεται ἢ τόδε. ἀλλὰ πάλιν κἀνταῦθα ἡ περίστασις καὶ ἡ πλοκὴ τὴν μάχην
ἐποίησεν. **Καὶ ὅλως διπλῆ τίς ἐστι ζήτησις.** Ζητητέον εἰ διπλῆ ἐστιν ἐξέτα-
σις ῥητοῦ καὶ διανοίας. διατί μὴ διπλοῦν ῥητὸν καὶ διάνοια καλεῖται ἡ ἀντινο-
μία, ὥσπερ διπλοῖ εἰσι στοχασμοὶ καὶ ὅροι. λέγομεν. ὅτι ἐν ῥητῷ καὶ διανοίᾳ πα-
ράβασις εὑρίσκεται νόμου. ἐν δὲ τῇ ἀντινομίᾳ τῶν νόμων ὁ ἕτερος εὑρίσκεται φυλατ-
τόμενος. τὸ οὖν διάφορον ἐποίησε στάσιν ἑτέραν. ὀλίγη γὰρ ἐναλλαγὴ στάσιν ἑτέ-
ραν ἐργάζεται. ἐν δὲ τῷ στοχασμῷ ἐπὶ πάντων τῶν εἰδῶν τὸ ὅμοιον σώζεται. δι-
πλῆ δὲ οὐκ ἐνταῦθα. ἐπειδὴ ἀμφότερα διπλᾶ δείκνυται, οὐχ ὥσπερ ἐν ῥητῷ καὶ

διανοίᾳ ὁ μὲν τὸ ῥητόν, ὁ δὲ τὴν διάνοιαν. ἀμφότερα ἀμφότεροι κέκτηνται. ἑκάτε-
ρος γὰρ λύσας τῇ διανοίᾳ τὸ τοῦ ἐναντίου ῥητόν, οὕτως ἐπισάξει τὸ ἴδιον. καθολι-
κὸν γὰρ ἐνταῦθα τὸ τοῖς βλάπτουσι ῥητοῖς ἀντιτάττειν τὰς διανοίας. εἰκότως δὲ δι-
πλᾶ τέθηκε τὰ παραδείγματα. ἐπειδὴ γὰρ προείρηκε τὴν ἀντινομίαν γίνεσθαι,
ἢ περὶ δύο ῥητὰ ἢ περὶ ἓν διαιρούμενον τὴν ζήτησιν εἶναι, πιστοῦται τοῖς πα-
ραδείγμασιν. ἔδοξε δὲ ἐνταῦθα ἰσάζειν. ἥτε γὰρ βία ἴση, καὶ τὰ πρόσωπα ἴσα. καὶ
ὁ καιρὸς δὲ ἄδηλος ποτέρα * ποτέρα. ὥστε μὴ δὲ ταύτῃ διαφέρειν. καὶ ὁ μὲν
μινουκιανὸς οὐκ ἰσάζειν φησί, διὰ τὸ ἀνόμοιον τῆς αἰτήσεως. ἡ μὲν γὰρ
γάμον αἰτεῖ, ἡ δὲ θάνατον. ἔοικε δὲ οὐκ εἶναι αὕτη ἰσχυρὰ διαφορά, πρὸς
τὸ μὴ ἐξισάζειν τὸ πρόβλημα. εἰ γὰρ καὶ διάφορα τὰ τῆς αἰτήσεως, ἀλλ'
οὖν ἰσάζει διὰ τὸ ἀμφοτέρας αἰτεῖν τι. λεπτὴ δέ τις ὑπάρχει διαφορά. δύναται γὰρ
ἡ αἰτοῦσα θάνατον λέγειν. ὡς εἰ τεθνήξεται, ἀμφότεραι λήψονται δίκην τῆς βί-
ας. καὶ οὐδὲν μᾶλλον ὑπὲρ αὐτῆς ἢ καὶ ὑπὲρ ἐκείνης αἰτεῖ. ἡ δ' αὖ γάμον αἰ-
τοῦσα, δύναται χρήματα αὐτῇ δώσειν ἐπαγγείλασθαι ὑπὲρ τῆς βίας. αὕτη
μὲν τῆς ἀντινομίας ἡ φύσις. ὁ δὲ μινουκιανός φησι καὶ τοιαύτην ἑτέραν ἀντι-
νομίαν γίνεσθαι, ἐν ᾗ εἷς μὲν ἐστὶν ὁ νόμος οὐδὲ οὗτος διμερής, δύο δὲ πρόσωπα
τῷ αὐτῷ κεχρημένα νόμῳ. οἷον ἠρίστευσαν δύο ἀδελφοί. καὶ ὁ μὲν αὐτῶν αἰτεῖ ἀ-
ναιρεθῆναι τὴν κατὰ τῆς μητρὸς γραφήν. ἀπέκειτο γὰρ κατ' αὐτῆς κατηγορία. ὁ
δὲ εἰσελθεῖν ἀξιοῖ. ἐνταῦθα γὰρ ὁ μὲν νόμος εἷς καὶ ταῦτα οὐδὲ μεμερισμένος. ἰσχυ-
ρίζονται δὲ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀμφότεροι. διαιρήσεις δέ φησι τὴν ἀντινομίαν ταύτην ἀπὸ
συγκρίσεως ἀρξάμενος, τίς νομιμωτέρα αἴτησις. τίς δικαιοτέρα.

Ἡ μέντοι ἀμφιβολία, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματός ἐστι φανερά. ἔστι γὰρ ἀμφιβο-
λία ἀμφισβήτησις περὶ ῥητὸν ἐκ προσῳδίας ἢ διαστάσεως συλλαβῶν γενομένη.
ἐκ μὲν προσῳδίας. οἷον ἑταίρα χρυσία εἰ φοροίη. δημόσια ἔστω. πεφώραταί τις
φοροῦσα. καὶ ἡ μέν, τὰ χρυσία φησὶν εἶναι δημόσια, προπαροξυτόνως ἀναγινώ-
σκουσα τὸν νόμον. οἱ δέ, οὐ τὰ χρυσία, ἀλλ' αὐτὴν δημοσίαν εἶναι παροξυτόνως
ἀναγινώσκοντες. περὶ δὲ διάστασιν συλλαβῶν. οἷον δύο ἦσαν τῷ παῖδες. λέων καὶ
πανταλέων. καὶ τελευτῶν ὁ πατήρ, διέθετο οὕτως. ἐχέτω τὰ ἐμὰ πανταλέ-
ων. καὶ ἑκάτερος ἀντιποιεῖται πάντων. ὁ μὲν ὑφ' ἓν ἀναγινώσκων πανταλέων. ὁ
δέ, διιστὰς πάντα, εἶτα λέων. ταύτας μὲν οὕτως ἐπιγνωσόμεθα. **ΣΥΡΙ-
ΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ.** Τελευταία τῶν νομικῶν ἡ ἀμφιβολία.
ἀμφίβολος γὰρ καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματός ἐστιν. ἔνθεν καὶ τινὲς οὐδὲ στάσιν αὐ-
τὴν ἀξιοῦσιν εἶναι, λέγοντες μὴ συνίστασθαι τὰ τοιαῦτα ζητήματα. ἐμπίπτει γὰρ
εἰς τὸ ἐξισάζον. τοῦ μὲν λέγοντος ἄνευ διαστολῆς, τοῦ δὲ μετὰ διαστολῆς ἀναγινώ-
σκοντος. καὶ δοκεῖ μὲν ἀδιάκριτον εἶναι, ὅσον ἐκ τῶν ἐγκειμένων. ἄδηλος γὰρ ἐν
τούτοις ἡ διάνοια. διὰ ἐνταῦθα οὖν ὡς ἔφαμεν οὐδὲ στάσις εἶναι πρὸς ἐνίων ἠξίωται.
ἡμεῖς δὲ φαμὲν εἶναι, ἄπορον δέ. ὅθεν καὶ οἱ ῥήτορες τὰς τοιαύτας ἐκφεύγουσι
ζητήσεις. καὶ ἔστι μὲν ἄπορος καθ' ἑαυτὴν παραλαμβανομένη. ὡς μέρος μέντοι
ἐν τοῖς ἄλλοις, ζητήμασι παραλαμβανομένη, μείζονα τὴν εὐπορίαν λαμβάνει. ἔστι
τοίνυν στάσις. ἡ γὰρ τέχνη μιμουμένη τὴν ἀλήθειαν, περὶ πάντων ἡμῖν παραδέδω-
σιν. *εἰκὸς γὰρ καὶ τοιαῦτα συμβαίνειν. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι στάσεις τῶν νομικῶν
περὶ τὸ πρᾶγμα τὴν ζήτησιν ἔχουσαι, σαφεῖς τυγχάνουσι καὶ πρόδηλοι τί βού-
λονται λέγειν ὅσον ἀπὸ τῶν ἐγκειμένων ῥητῶν. αὕτη δὲ τοὐναρχὴν ἀμφίβολός
ἐστιν. οἷον πῶς δεῖ τὸ ῥητὸν ἀναγινώσκειν ἢ νοεῖν. διὰ ταῦτα μὲν οὖν αὕτη τελευταία
τῶν νομικῶν. γίνεται δὲ ἀμφιβολία κατὰ τρόπους παρὰ τὴν διαστολήν. ὃ καὶ
κατὰ σύνθεσίν τινες. οἷον, τελευτῶν τις ἔγραψεν ἐν διαθήκαις, ἡρακλέα στῆσαι

χρυσοῦν ῥόπαλον ἔχοντα. ἔστι γὰρ πρὸς διάφορόν τι στιγμήν, διάφορον καὶ διάνοιαν ποιεῖ. παρὰ τὴν ὁμωνυμίαν· Ξέρξου ἐπιόντος, ἔχρησεν ὁ θεὸς τεῖχος τριτογενεῖ ξύλινον δίδοι εὐρύοπα Ζεύς. καὶ οἱ μέν, συμβουλεύουσιν ἔχεσθαι τῆς ἀκροπόλεως, ῥάχῳ γὰρ ἐπέφρακτο. οἱ δέ, ἐμβαίνειν εἰς τὰς ναῦς. καὶ πάλιν· ὦ θεία Σαλαμίς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν· ἀμφίβολον γὰρ ποῖα τέκνα λέγει τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων. καὶ πάλιν· δὶς περὶ τὸν αὐτὸν δίκας μὴ εἶναι. φόνου κριθείς τις ἀπέφυγεν. ὕστερον χρωμένῳ αὐτῷ ἀνεῖλεν ὁ θεός, αὐθοφόνοισιν οὐ χρῶ. καὶ κρίνεται πάλιν φόνου. καὶ τὸν νόμον προβάλλεται ὁ φεύγων, δίκην τὸ δικάσασθαι καλῶν. ὁ δ' οὖν διώκων δίκην τὴν τιμωρίαν ἀξιῶν εἶναι, ἕλκει πάλιν ὡς εἰς δικαστήριον τῷ μὴ δοῦναι τοῦ φόνου ποινήν. καὶ πάλιν· παῖς μὴ μαρτυρείτω. δύναται ἔστι μεταληφθῆναι ἐπὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ δούλου καὶ τοῦ ἀνήβου. τούτοις δὲ παραπλήσιον καὶ τὸ περὶ τῷ Δημοσθένει ἐν τῷ παραπρεσβείας. ἐν οἷς τοῦ θεοῦ χρήσαντος τοὺς ἡγεμόνας φυλάττεσθαι, κατασκευάζει ὁ ῥήτωρ ἀπὸ τοῦ καιροῦ, ὅτι τοὺς ῥήτορας λέγει. εἰρήνη γὰρ ἔχρησεν οὐκ ἐν καιρῷ πολέμου. δύναται δὲ καὶ πλάσαι αὐτὸ ὡς ζήτημα οὕτω. τοῦ θεοῦ χρήσαντος ἡγεμόνας φυλάττεσθαι, ἀντιπροβάλλονται ἀλλήλους οἱ ῥήτορες καὶ οἱ στρατηγοί. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι χρὴ τὸν ῥήτορα ἐπινοῆσαι ὀξυτάτην διαφοράν. ἔστι δὲ παρ' ὁμωνυμίαν, ὅταν τὸ ἓν ὄνομα μὴ ἓν ἀλλὰ πλείονα σημαίνῃ. ἔστι καὶ παρὰ προσῳδίαν ἀμφιβολία ὡς ἐφ' οὗ παρέθετο τῆς ἑταίρας ὑποδείγματος ὁ τεχνικός. τῆς δὲ κατὰ πτῶμα ἀμφιβολίας παράδειγμα τόδε. κατέλιπέ τις φίλῳ τὴν οὐσίαν προστάξας τὸν αὐτοῦ παράσιτον τρέφειν ἕνδεκα ἔτεσι. καὶ ὁ μὲν ἀξιοῖ ἕνδεκα, διὰ συνῶν. ὁ δὲ τελέως ἕνδεκα ἔτεσιν. τὸ ἓν τοίνυν πρὸς μὲν τὸν παράσιτον, ἀριθμὸς ἂν εἴη. πρὸς δὲ τὸν κληρονόμον, πρόθεσις. τὸ δὲ περὶ διάστασιν συλλαβῶν, τινὲς διαβάλλουσι φάσκοντες ἀσύστατον εἶναι τοῦτο κατὰ τὸ ἰσάζον. οὔτε γὰρ τέχνης οὔτ' ἄλλου τινὸς διαφορὰ παρέχει ὕλης λόγου. ἀλλά φαμεν ὡς εἰ καὶ τὸ παράδειγμα ἐναλλαγῇ ποιότητος διορθωθῆναι. οἷον, εἰ οὕτως εἴπωμεν· δύο ἦσαν τῷ παῖδες Λέων καὶ Πανταλέων. τοῦ μὲν Λέοντος ῥήτορος ὄντος. τοῦ Πανταλέοντος δὲ ἰατροῦ. ἡ γὰρ τῶν προσώπων ποιότης, ὑγιὲς τὸ ζήτημα ἀποφανεῖ ἐκ περιστάσεως χρόνου ἢ αἰτίας τὸ ἄρτιον αὐτοῦ περιποιοῦσα. χρόνου μὲν εἰ Πανταλέων λέγοι ὡς ἰατρῷ χαρίζεσθαι τὸν πατέρα αὐτοῦ τὴν οὐσίαν, διὰ τὸ πολλῆς αὐτὸν ἠξιῶσθαι παρὰ τὸν τῆς νόσου καιρὸν θεραπείας. αἰτίας δὲ εἰ Λέων ~~Πανταλέων~~ πάλιν λέγοι ὡς ῥήτορι χαρίζεσθαι αὐτῷ τὸν πατέρα τὴν οὐσίαν πᾶσαν τῷ περίβλεπτον δι' αὐτὸν γενέσθαι καὶ πᾶσι περιβόητον καὶ θαυμάσιον. ὅθεν καὶ πλέον ἀγαπᾶσθαι αὐτὸν ὑπὸ τοῦ πατρός, Πανταλέοντος. οἶδε δὲ ταύτην καὶ Δημοσθένης τὴν ζήτησιν. ὡς ἐν τῷ παραπρεσβείας, εἰ μὲν οὖν ἀνεῖλεν ὁ θεὸς τοὺς ἡγεμόνας φυλάττεσθαι. καὶ ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους. ἐν οἷς φησιν· ἐάν τις ἀποκτείνῃ Χαρίδημον, ἀγώγιμος ἔστω. ὁ μὲν γὰρ τὸ ἀγώγιμον, ἐπὶ θανάτῳ λέγει εἶναι. ὁ δὲ ἐπὶ κρίσει. ἰστέον δὲ ὡς λύονται αἱ ἀμφιβολίαι δοκοῦσαι ἰσάζειν ἀπὸ τῶν εἰκότων καὶ τῶν ἄλλως τεκμηρίων. οἷον, τὸ μὲν τοῦ Λέοντος καὶ τοῦ Πανταλέοντος ἀπὸ τοῦ τίνι μᾶλλον ὁ πατὴρ προσετίθετο τῶν παίδων. τούτῳ γὰρ εὔλογον παραχωρεῖν τῆς οὐσίας, ὃν πλέον ἔστεργεν. τὸ δὲ τῆς ἑταίρας παραδείγμασι τοῖς προγεγυμνασμένοις. οἷον, ἔτι τοιοῦτον ἐπράχθη καὶ πρώην κατὰ τοῦτο καὶ νῦν. τὸ δὲ τοῦ τελευτῶντος καὶ διατιθεμένου περὶ τοῦ ἀρέως, ἀπὸ τῆς περιουσίας. αὕτη γὰρ ὡς ἔχει εὐπορίας ἀποφανεῖ τὴν γνώμην τοῦ διατιθεμένου, εἴτε πάντα τὸν ἀρέα εἰς δόρυ μόνον διηγορεύει γενέσθαι χρυσοῦν. δῆλον γὰρ ὡς ἡ μὲν ἐξικνεῖται ἡ περιουσία

τοῖς τε κληρονόμοις περιποιῆσαι τὸ ἱκανόν, τῇ τε τοῦ ἀνδριάντος ὕλῃ ὑπουργῆσαι, ἔχει τινὰ λόγον ἡ τῶν ἀντιποιουμένων τοῦ χρυσοῦ ἀνδριάντος ἀξίωσις. εἰ δ' ἀπόρως ἔχοι, οὐδὲν ὠφελήσει, κἂν εἰ προβάλλοιντο οἱ ἀντιλέγοντες, μὴ δεῖν ἐν μέρει μὲν τιμᾶν ἀρέα τῷ χρυσῷ δόρατι. ἐν μέρει δὲ ἀτιμάσαι τῷ χαλκοῦν ὅλον ποιεῖν. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ βλάβῃ τῶν κληρονόμων εἰ ποιοῖ ἂν αὐτοῖς διατίθεσθαι τὸν πατέρα.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ζητητέον διατί μὴ εἴη ἀντεγκληματικὸς ὁ τοῦ χρησμοῦ τοῦ κελεύοντος τοὺς ἡγεμόνας φυλάττεσθαι. ἀντεγκαλοῦσι γὰρ ἑαυτοῖς οἱ ῥήτορες καὶ οἱ στρατηγοί. σημεῖον δὲ ἔχουσι τὸν χρησμόν. ἀλλά φαμεν· ὅτι δεῖ τὸ σημεῖον φανερὸν εἶναι ἐν στοχασμῷ. ἐνταῦθα δὲ αὐτὸ τὸ ῥητὸν ἀμφιβάλλεται. ὥστε οὐκ ἂν εἴη σημεῖον. τοῦτο δὲ ἴδιον ἀμφιβολίας, τὸ ἑκάτερον ἀντέχεσθαι τοῦ ῥητοῦ. οἱ μὲν οὖν σύνδικοι τῆς πόλεως ὡς μεγάλης τῆς οὐσίας οὔσης, ὁ δὲ κληρονόμος ὡς μικρᾶς, καὶ τὸ μὴ διηρῆσθαί τι τούτων ἐν τῷ ζητήματι, ἰσάζειν ποιεῖ τὸν λόγον. ἰστέον δὲ ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν ἀληθινῶν ἀγώνων ἔχει τινὰ χώραν καὶ στάσιν ἡ ἀμφιβολία, διὰ τὸ ἐκ μαρτύρων ἢ γραμματίου ἢ τεκμηρίων, ἢ ἄλλοθέν ποθεν ἔχειν διαφορὰν τοὺς παρ' ἀμφοῖν λόγους. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ Λέοντος καὶ Πανταλέοντος. ἐὰν ἐπὶ ἀληθεῖ ἀγῶνι τοιαύτη τις ἀμφισβήτησις ἐμπέσῃ, δύναται πολλάκις ὁ ἕτερος παρασχόμενος μαρτυρίαν ὡς περὶ αὐτὸν εὐνούστερος ἦν ὁ πατήρ, διαφοράν τινα ἐμποιεῖν. ὁ δὲ ἕτερος· ὅτι αὐτὸς εὔνους τῷ πατρί, ὅτι σώφρων, ὅτι οὐκ ἀσελγής, ὅθεν ἤρεσε τῷ πατρί. ἐν δὲ πλάσμασι πάντων ἰσαζόντων, πολλὴν ἀπορίαν ἔχει. πῶς γὰρ ἔσται ἐνθυμημάτων εὐπορία ἔνθα μηδὲ μία φορά; τινὲς δὲ παράδοξόν τι λέγειν ἐπιχειροῦσιν. ὅτι τοῦ στοχασμοῦ τὸ μέν ἐστι περὶ ῥητόν, τὸ δὲ περὶ πρᾶγμα. καὶ τὸ μὲν περὶ πρᾶγμα, ποιεῖ αὐτὸν τὸν στοχασμὸν ὃν δὴ κυρίως οὕτως ὀνομάζομεν. τὸ δὲ περὶ ῥητόν, ποιεῖ τὴν ἀμφιβολίαν. στοχαζόμεθα δὲ πότερον τόδε ἢ τόδε δηλοῖ τὸ ῥητόν.

Τὴν δὲ μετάληψιν οὐκέθ' ὁμοίως. ἀλλ' ὅταν ἡ ζήτησις ᾖ, περὶ τοῦ εἰ δεῖ τὸν ἀγῶνα εἰσελθεῖν. ἐν γὰρ τῇ μεταλήψει οὔτε εἰ ἔσται τι προηγουμένως ζητήσειας, καθάπερ ἐν στοχασμῷ. οὔτε τί ἐστι καθάπερ ἐν ὅρῳ. οὔτε ὁποῖόν τί ἐστιν, ὡς ἐν ταῖς λοιπαῖς. ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο εἰ δεῖ ζητῆσαί τι τούτων, παραγραφὴ γάρ ἐστι. δύο δὲ αὐτῆς εἴδη. ἡ μὲν γάρ ἐστιν ἔγγραφος, ἀπὸ ῥητοῦ τινος λαμβάνουσα τὴν ζήτησιν, ἡ δὲ ἄγραφος.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Τὴν μετάληψιν τελευταίαν ἔταξεν Ἑρμογένης. καὶ δι' ἕτερα μέν, μάλιστα δὲ διὰ ταῦτα. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι στάσεις περὶ τὸ πρᾶγμα καταγινόμεναι. ἤτοι ἄρνησιν ἔχουσι τοῦ κρινομένου πράγματος, ἢ τὸ μὲν ὁμολογοῦσι, τὸ δ' οὔ, ἤ τι τῶν τοιούτων. ἡ μετάληψις δέ, οὐδὲ ἀπολογίας ἀξιοῖ τὸν κατήγορον. ἀλλ' ὅμως ἐκβολὴν ποιεῖται τοῦ πράγματος. αὕτη δ' ἡ στάσις λαμβάνει τὴν σύστασιν, ἀπὸ τῶν ἀνωτάτω δύο στάσεων. εἰρήκαμεν γὰρ ὅτι τὸ φανερὸν καὶ τέλειον πρᾶγμα διαιρεῖται εἴς τε τὰς λογικὰς καὶ τὰς νομικάς. ἔχει οὖν ἡ μετάληψις τὴν σύστασιν ἀπ' ἀμφοτέρων τούτων. ἀπό τε τῶν λογικῶν καὶ τῶν νομικῶν. διὸ καὶ αὐτὴν τὴν ποιότητα διάφορον ἔχει. εἰ μὲν γὰρ ἔγγραφός ἐστιν, ἥτις καὶ μετάληψις καὶ παραγραφὴ λέγεται. ἡ δ' ἄγραφος, ἥτις καὶ κυρίως μετάληψις. ὥσπερ γὰρ τὴν παραγραφὴν ὁμωνύμως μετάληψιν ἔφαμεν, τὴν μὲν οὕτω δύναιτ' ἄν τις καὶ τὴν μετάληψιν καλέσαι παραγραφήν. ἔχει δὲ αὕτη ὡς ἔφαμεν ἔγγραφον ἀπὸ τῶν νομικῶν, τὴν δ' ἄγραφον, ἀπὸ τῶν λογικῶν. ὥστε εἰκότως μετὰ τὰς ἀποτελοῦντα τὸ ἀποτέλεσμα. τριῶν δὲ οὐσῶν τῶν ποιουσῶν τὴν στάσιν. ὑπάρξεως. ἰδιότητος. ποιότητος. οὐδενὸς τούτων μετέχει ἡ μετάληψις. ἀλλὰ τὴν ζήτησιν ἔχει περὶ τοῦ εἰ δεῖ τὸν ἀγῶνα εἰσελθεῖν, ὡς καὶ αὐτός φησιν ὁ τεχνικός. μέμφονται δὲ αὐτὸν

cf. πάλιν — ὡς ἀνήβου — ῥάχῳ — Exe. — Demosthe — Ambiguum κατὰ πτῶμα — Leon Pantaleó — Demosth — Ambiguũ solui p ieotas & alia signa — cf. ἔτι

δὲ ἀτιμάσαι — συνδικοι τῆς πόλεως — Quid intersit inter constitutione cõmiis relatiua & ambigui — Nota haec pro Quintiliano — Ambigui propriũ utrum q: adhaerere scripto — Quidam hoc genus ambigui περὶ δόξον στοχασμόν dicunt — De translatiua constitutione — Translatio circul tima statuũ — Praescripto Translatio — μετάληψις ἔγγραφ παραγραφή Idem — Φορά — redundat — Tria sunt quae faciunt statũ. ὕπαρξις. ἰδιότης. ποιότης. quarũ nullam hẽ translatio — Tralatio parte hẽ a legi libus parte a rationalib

τινὸς ὥσπερ πᾶσαν τὴν μετάληψιν περὶ τοῦ εἰ δεῖ τὸν ἀγῶνα εἰσελθεῖν ἀποφηναμένου εἶναι. μόνης γάρ φασι τῆς ἐγγράφου εἶναι τοῦτο. ἡ γὰρ ἄγραφος, οὐ περὶ εἰσαγωγῆς ἔχει τὴν ζήτησιν. ἀλλὰ περὶ τῆς τοῦ πράγματος περιστάσεως. ἐὰν γὰρ ὁ νόμος τὸν μοιχὸν ἐξεῖναι ἀποκτείνεσθαι καὶ τὴν μοιχευομένην. καταλάβοι δέ τις τὴν μητέρα μοιχευομένην, καὶ ἀποκτείνοι, εἶτα διὰ τοῦτο κρίνοιτο, οὐ περὶ εἰσόδου ἐστὶν ἡ ζήτησις ἐνταῦθα, ἀλλὰ περὶ αὐτῆς τῆς εὐθυδικίας. μεταλαμβάνεται γὰρ ἀπὸ τοῦ προσώπου, ὅτι παῖδα ὄντα οὐκ ἐχρῆν φονεῦσαι. ἐχρῆν οὖν διὰ ταῦτα οὕτως ὁρίσασθαι καὶ εἰπεῖν. τὴν δὲ μετάληψιν οὐκ ἔτι ὁμοίως ἐπιγνωσόμεθα. ἔστι γὰρ αὐτῆς ἡ ζήτησις ἢ περὶ τοῦ τὸν ἀγῶνα εἰσελθεῖν. ἢ περὶ τινῶν τῶν περιστατικῶν. οὕτω γὰρ ἂν καὶ τὴν ἄγραφον περιλάμβανε, τὴν περὶ τὴν εὐθυδικίαν τὴν ζήτησιν ἔχουσαν μεταλαμβανομένην δὲ ἀπό τινος τῶν περιστατικῶν, καὶ τὴν ἔγγραφον τελείαν οὖσαν ἀπαγωγὴν τῆς εὐθυδικίας. πῶς δὲ αὕτη τῆς εὐθυδικίας ἐπάγει, καὶ τί ἐστιν εὐθυδικία λεκτέον. εὐθυδικία τοίνυν ἐστὶ, τὸ κατευθὺ τῆς δίκης ἰέναι. καὶ μὴ μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου προβάλλεσθαι ἄδειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀπολογίαν ποιεῖσθαι. ὡς ἔστι παρὰ πᾶσι τοῖς ἀρχαίοις εὑρεῖν ῥήτορσιν. οἷον ὡς ἐφ' οὗ λέγει ὁ τεχνικὸς ὑποδείγματος. ἑλκόμενος εἰς ἀπολογίαν τοῦ μὴ πεποιηκέναι τὸν φόνον. προβαλεῖται μὲν τὸν νόμον τὸν μὴ ἐξεῖναι δὶς περὶ τῶν αὐτῶν διαγορεύοντα ἀγωνίζεσθαι. προσθήσει δὲ καὶ τὴν εὐθυδικίαν λέγων οὕτως. ὅτι εἰ καὶ μὴ νόμος ἐξαιρεῖταί με τοῦ κινδύνου, ἀλλ' οὕτως ὑπεύθυνός εἰμι τιμωρίᾳ. οὐ γὰρ ἔδρασα φόνον. καὶ ταύτῃ καὶ τὴν πρὶν ἀπέφυγον δίκην. ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων εἰδὼς τοσοῦτον. ἰστέον δὲ ὡς τελευταίαν πασῶν ἔταξε τὴν μετάληψιν, καίτοι δοκῶν τοῖς οἰκείοις μάχεσθαι κανόσι. λέγει γὰρ ὅτι ὅπου δ' ἂν εὑρεθείη τὸ παραγραφικὸν, πρῶτον ἐκεῖνο εἶναι δεῖ. πλὴν εἰ μή τι κωλύοι. ἐνίοτε γοῦν ἐξ ἀνάγκης καὶ ἡ τάξις αὐτοῦ διαλλάττεται. οὐκοῦν χρὴ καὶ τὴν παραγραφὴν πρώτην γενέσθαι τῶν στάσεων. πρὸς οὖν φαμὲν, ὅτι καλῶς ἄγαν ὁ τεχνογράφος ταύτην τὴν τάξιν ἐτήρησεν. οὐ γὰρ ἐνῆν μαθεῖν τὴν μετάληψιν. εἰ μὴ πρῶτον ἔγνωμεν δι' ὧν γίνεται μετάληψις. πῶς γὰρ ἐδυνάμεθα γνῶναι ὅτι οὐ δύναται πρᾶγμα μελετηθῆναι καθ' οἱανδήποτε στάσιν μὴ πρότερον τὰς στάσεις μεμαθηκότες. ἄλλως τε καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐκ τῆς στάσεως μελετᾶται. ἀλλ' ἀνάγκη τὴν παραγραφὴν τὴν εὐθυδικίαν ἔχειν. παραγραφὴ δὲ ἡ μετάληψις. οἷον, ἐγράψατο Τίμαρχος Αἰσχίνην παραπρεσβείας. καὶ παραγράφεται αὐτὸν κατὰ τὸν νόμον τὸν κελεύοντα τὸν ἑτεροῦντα μὴ λέγειν. καὶ γὰρ ἐνταῦθα ἡ πρώτη ζήτησίς ἐστιν, εἰ δεῖ εἰσιέναι τὸν ἀγῶνα.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Καλῶς ὁ τεχνικὸς τελευταίαν ἔθηκε τὴν μετάληψιν. ἐπειδὴ καὶ ἐσχάτη τῶν ἄλλων τῇ δυνάμει τυγχάνει. οὐ γὰρ περὶ τοῦ πράγματος ἔχει τὴν ζήτησιν, ἀλλὰ περὶ μόνην τὴν περίστασιν στρέφεται, ὁμολογημένου τοῦ πράγματος. χαρακτηρίζει δὲ αὐτὴν δι' ὧν καὶ νομίζει. ἐν ᾗ φησιν οὐ ζητοῦμεν οὐδὲν τῶν προειρημένων. ζητῶν γὰρ τούτων ὡς ἐμνήσθημεν τῶν ἄνω ζητήσεων, εἰ ἔστι, τί ἐστιν, ὁποῖόν τί ἐστιν, ἐν τῇ μεταλήψει τούτων οὐδὲν ζητεῖται, οὐδὲ ἐξετάζεται. ἀλλ' εἰ δεῖ τούτων τῶν ἐν τούτοις ζητουμένων, ἢ τῇ κατ' οὐσίαν ἐξετάσει ἢ τῇ κατὰ ἰδιότητα. ἢ τῇ κατὰ ποιότητα εἰσενεχθῆναί τι. ὅθεν τινὲς λέγουσιν ὡς πρώτην αὐτὴν ἔδει ταχθῆναι. ἐπειδὴ παραγράφει τὸν ἀγῶνα. πεφύκασι δὲ πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐν ταῖς προτεθείσαις δίκαις αὐτὸ τοῦτο σπουδάζειν. τὸ μὴ δεῖ εἰσελθεῖν, ἀλλὰ παραγράφεσθαι τὸν ἀγῶνα. ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι τοῖς λέγουσι πρώτην δεῖν τετάχθαι τὴν μετάληψιν, ὥσπερ ὑποτεμνόμενος τοὺς λόγους ὁ τεχνικὸς ὅρα πῶς ἀσφαλῶς ὡρίσατο. εἰ δεῖ τι τούτων εἰσενεχθῆναι φήσας. ἀδύνατον δὲ τούτων ἦν τι παραγράφεσθαι, μή πω

μαθόντας

μαθόντας ὅλως τί ποτέ ἐστι, τῆς οὐσίας, ἢ τῆς ἰδιότητος, ἢ τῆς ποιότητος. ὥστε δεῖ πρῶτον μαθεῖν ἃ παραγράφεται ἡ μετάληψις. πρὶν γοῦν εἰδέναι, ἀγνοοῦμεν ὅ, τι παραγραψόμεθα. ὅτε εἰ ἔστι τι προηγούμενον. τινὲς ἐκ τούτου κινηθέντες φασὶν, ὅτι εἰ καθόλου τρία ἐστὶ τὰ ζητούμενα, ὡς φθάσαντες εἰρήκαμεν, τούτων δὲ οὐδέν ἐστιν ἡ μετάληψις. οὐκ ἂν εἴη στάσις. ἀλλὰ φαμὲν, ὡς καθόλου οὐκ ἀνεῖλεν αὐτήν. ἀλλὰ προηγουμένως φησὶ περὶ τούτων οὐκ ἔχει τὴν ζήτησιν. ἔπειτα εἰ καὶ μὴ περὶ τούτων ἔχει τὴν ζήτησιν, λέγομεν δὲ τὴν περίστασιν αὐτῆς εἶναι ἰδίαν. οὐκ ἄρα ἔξω ζητήσεώς ἐστιν, οὐδὲ ἀσύστατον. ἀλλὰ μόριος καὶ ἡ μετάληψις τῆς ποιότητος. ζητοῦμεν γὰρ καὶ ἐν αὐτῇ εἰ τοῦτο δίκαιον τὸ παραγράφεσθαι τὴν δίκην. ἢ καὶ τὸ εἰσελθεῖν εἰς δίκην. μικρὸν δὲ ὅμως μόριος ποιότητός ἐστι. διὸ καὶ φυγὰς αὐτὴν καλοῦσι ποιότητος. καλῶς δὲ προσέθηκε τὸ προηγουμένως. ἐν γοῦν τῇ ἐγγράφῳ μεταλήψει ἣν καὶ καλοῦμεν παραγραφὴν, ἐμπίπτει πάντως καὶ δεύτερον ζήτημα παρὰ τὸ τῆς γραφῆς κατὰ μίαν τῶν ἄλλων στάσεων. οὐ μὴν προηγουμένως, ἀλλ' ἐν δευτέρῳ λόγῳ. δύο γοῦν ὡς εἰδὼς τὸ πλεῖστον ἐν παραγραφῇ τὰ ζητούμενα, ὧν τὸ μὲν πρότερον ἔχει τὴν παραγραφὴν ἀπαγωγὴν οὖσαν τῆς εὐθυδικίας. τὸ δὲ δεύτερον κατὰ μίαν τῶν προειρημένων στάσεων. ζητητέον δὲ πῶς μετάληψις καὶ ἡ ἔγγραφος, καὶ ποίαν αἵρεσιν ἔχουσα τῆς κατηγορίας. λέγομεν, ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν περιστατικῶν ὁμοίως γίνονται ἡ ἔγγραφος καὶ ἡ ἄγραφος. διαφέρει δὲ. ὅτι ἡ μὲν, παντελῶς ἐκβάλλει τὸν ἀγῶνα δι' ἑνὸς τῶν περιστατικῶν ἐν τῷ νόμῳ κειμένου. ἡ δὲ δεχομένη τὴν ἐξουσίαν τοῖς περιστατικοῖς πάλιν κέχρηται. ἀμφότερα δὲ τὰ εἴδη μεταλήψεις εἰσίν. μεταλαμβάνει γὰρ ἑκάστη τὴν περίστασιν. καὶ γὰρ ὁ νόμος ἀπὸ περιστατικοῦ τινος. ἀλλὰ μὴν καὶ ἀμφότεραι πάλιν παραγραφαί. παραγράφεται γοῦν ἡ μὲν, φανερῶς. ἡ δὲ τῆς ἐξουσίαν τῆς πράξεως καθάπερ τὴν κατηγορίαν ἐκβάλλουσα. ἀλλ' ἡ μὲν παραγραφὴ περὶ τὸ ῥητὸν ἔχει τὴν ζήτησιν, ἡ δὲ οὔ. οὐ γοῦν ἰσχύει τῷ ῥητῷ. διὰ τοῦτο καὶ μετάληψις γίνεται. παραχωροῦσα μὲν τοῦ ῥητοῦ, ἰσχυριζομένη δὲ τῇ περιστάσει. ὅθεν καὶ τὴν προσηγορίαν ἰδίαν κέκτηται. ἰστέον δὲ ὅτι ἡ μὲν ἔγγραφος τελείως ἐκβάλλει τὸν ἀγῶνα ἐν πρώτοις καὶ προηγουμένως. ἡ δὲ ἄγραφος ἡ ἀπὸ τοῦ κατηγόρου γνωριζομένη, δέχεται μὲν τὴν εὐθυδικίαν. ἐκβάλλει δὲ τοῖς περιστατικοῖς. φασὶ δὲ γίνεσθαί ποτε τὴν ἄγραφον καὶ ἀπὸ τοῦ φεύγοντος. ὡς εἰδὼς τὸ πλεῖστον δὲ ἀπὸ τοῦ κατηγόρου ἐστίν. καὶ αὕτη ἡ ἀπὸ τοῦ φεύγοντος, δέχεται τὴν εὐθυδικίαν. παραγραφὴ γάρ ἐστι.

Παραδόξως ὁ τεχνικὸς τὴν μετάληψιν ὅλην παραγραφὴν ἐκάλεσε. καὶ τὸ ἴδιον τῆς ἐγγράφου κοινὸν ἀμφοτέρων πεποίηται τῶν εἰδῶν. ζητητέον δὲ, διατί ἡ παραγραφὴ ὄνομα ἄλλο ἔχω παρὰ τὸ γένος, ἄλλως καλουμένη τοῦ γένους, ἡ δὲ πραγματικὴ οὐχ οὕτως. ὁμοίως γὰρ καὶ ἡ ἔγγραφος καὶ ἄγραφος πραγματική. ἀλλὰ ῥητέον. ὅτι ἀμφότεραι μὲν ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ ὁρμῶνται καὶ ἡ ἄγραφος καὶ ἡ ἔγγραφος. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ μὲν. ἰσχύει τῷ ῥητῷ πλέον. καθάπαξ ἀναίρεσιν ἔχουσα τοῦ ἀγῶνος. γνωστέον οὖν ὡς καὶ ἀμφότεραι παραγραφαί εἰσι καὶ ἀμφότεραι πάλιν μεταλήψεις. ἐν μὲν τῇ ἐγγράφῳ μεταλαμβάνει ὁ φεύγων τὸν νόμον, οὐ μόνον ὡς περιστατικὸν, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ νόμος ἀπὸ περιστατικοῦ τὴν σύστασιν εἴληφεν. ἐν δὲ τῇ ἀγράφῳ δῆλον ὡς αὐτὴν τὴν περίστασιν ἔχει τὴν ἰσχύν. ὅθεν κυρίως καὶ τὸ ὄνομα τοῦ γένους αὕτη ἐκληρώσατο. ἀλλ' ὅμως ἐκεῖ μὲν ὁ φεύγων, ἐνταῦθα δὲ ὁ κατήγορος μεταλαμβάνων παραγράφεται. εἰκότως οὖν ἑκάτεραι τὴν προσηγορίαν ἐκληρώσαντο. ἡ μὲν μετάληψις, ὁμωνύμως τῷ γένει καλουμένη. εἰ δὲ ἄγραφος, ἀπὸ τοῦ πράγματος οὐ ποιεῖ, ἰδίαν δεξαμένη προσηγορίαν παρὰ τὸ γένος. ὅλον γὰρ παραγράφεται τὸν ἀγῶνα. ἔχει δὲ καὶ τὸ τοῦ γένους ἀπὸ περιστατικοῦ τινος παρα-

. ἐτ. καταισχύνει

γραφομένην τὴν κρίσιν. ἔστι μὲν οὖν ἑκατέρων ἴδιον τὸ περιστατικόν. εἰ δὲ διαφέρειν δοκεῖ ἀλλήλων τὰ εἴδη ταύτῃ, τὰ μέρη οὐδὲν θαυμαστόν. τοῦτο γὰρ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν εὑρίσκομεν. καὶ ὄνομα ἴδια δέχονται. διὸ καὶ στοχασμὸς προκατασκευαζόμενος. καὶ ἀπὸ γνώμης. καὶ ἐν ὅρῳ δὲ ἀντονομάζων καὶ κατὰ σύλληψιν. ἴδιον δὲ ὡς εἰρήκαμεν παραγραφῆς τὸ κατασκευάζειν, ὡς οὐ δεῖ ἐπὶ τούτοις καθίσαι δικαστήριον. εἰ δέ τις λέγοι ὅτι οὐ μεταλήψεως τοῦτο ἀλλὰ μόνης παραγραφῆς, λέγομεν ὅτι κοινόν. ἐπειδὴ καὶ αὕτη ἀπὸ ῥητοῦ τινος ἄρχεται, οὐ μὴν ἔτι τὸν αὐτὸν τρόπον.

Praescriptionis proprium.

Καὶ ἡ μὲν ἔγγραφός ἐστιν ἀπαγωγὴ τῆς εὐθυδικίας κατὰ παραγραφὴν ἀπὸ ῥητοῦ τινος, περὶ οὗ ἡ ζήτησις, οἷον δὶς περὶ τῶν αὐτῶν δίκας μὴ εἶναι. φόνου κρινόμενός τις ἀπέφυγεν. ὕστερον αὐτῷ χρωμένῳ ἀνεῖλεν ὁ θεὸς. ἀνδροφόνοις οὐ χρῶ. καὶ πάλιν φεύγει. κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ἡ πρώτη ἐξέτασις, ἡ δ' ἑπομένη στοχαστική.

De praescriptione

ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τεχνολογητέον πρῶτον τὴν παραγραφὴν κατὰ μέρος. γίνεται τοίνυν παραγραφή, ὅταν εἰς ἀπολογίαν ἑλκόμενος νόμον προβάλλεται, καθ' ὅν φησι δεῖν μὴ ὑποκεῖσθαι κατηγορίᾳ. ὡς ἐφ' οὗ παρατίθεται ὑποδείγματος. καὶ οὕτω μὲν γίνεται πᾶσα παραγραφή. ἐπειδὴ δὲ πᾶς χρώμενος τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ἀπολογίας ὕποπτος πρὸς τοὺς δικαστὰς γίνεται, ὡς οὐ τοῖς δικαίοις θαρρῶν. εἰ γὰρ ἔρρωτο, προσῆκον τοῖς λογισμοῖς, τί ἔδει τὸν κατήγορον ἢ τὴν κατηγορίαν ἐκβάλλειν. διὰ τοῦτο ἡ τέχνη τοῦτο παραμυθουμένη, ἐφεῦρε τὴν εὐθυδικίαν. τίς δὲ αὕτη καὶ ὅπως χρηστέον αὐτῇ προείρηται. ἰστέον δὲ ὡς οὐκ ἀνάγκη πανταχοῦ ταῖς εὐθυδικίαις χρῆσθαι. ἀλλὰ δίδωσι μὲν ἡ τέχνη, ὅπη μέντοι ἐμπίπτει καὶ ὁ καιρὸς ἐπιτρέπει χρηστέον. ὥσπερ ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου ὁ Αἰσχίνης ἐχρήσατο. παραλέλοιπε γὰρ τὴν εὐθυδικίαν, καὶ τὸ αἴτιον. ἐπειδὴ δύο πρὸς τὴν κατηγορίαν ἀνέστησαν Τίμαρχος καὶ Δημοσθένης. τῷ μὲν τὴν παραγραφὴν ἀντέθηκε, Δημοσθένει δὲ τὴν εὐθυδικίαν ἐφύλαξεν. εἰ γὰρ ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου ἐχρήσατο τῇ εὐθυδικίᾳ, προηγουμένως ταύτην ποιούμενος ἔβλαψε τὴν πρὸς Δημοσθένην ἀπολογίαν. ἐπειράθησαν δέ τινες τὸν κατὰ Τιμάρχου μὴ δι' ὅλου παραγραφὴν εἰπεῖν, ἀλλὰ στοχασμόν. οὓς ἐπειδὰν ἐλέγξωμεν ἀπὸ τῆς τῶν νόμων ἀναγνώσεως, ὡς οὐκ ἔτι στοχασμός, φασὶν ὅτι προκατασκευῆς ἕνεκεν τοὺς νόμους ἀναγινώσκει. ἀλλὰ καὶ τοῦτο αὐτοὶ τίθεμεν, ὅτι οὐδεὶς κατηγορούμενος ἀντικατηγορεῖν δύναται, μὴ πρότερον ἀπολογησάμενος. καὶ ὅτι μὲν ὁ Τίμαρχος κατηγόρησε, παντί τῳ δῆλον. ἔκ τε τῶν ἱστορικῶν, καὶ ἐξ ὧν ὁ Δημοσθένης φησίν. τὸν μὲν ἀνῄρηκε τῶν ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἐλθόντων. εἰ τοίνυν κατηγόρησεν ὁ Τίμαρχος, οὐδαμοῦ δὲ πρὸς τὴν κατηγορίαν Αἰσχίνης ἀπήντησε, δῆλον ὡς παραγραφὴ ἂν εἴη. παραγραφὴ μέντοι, κατὰ στοχασμόν. στοχαστικῶς γὰρ ζητεῖται τὰ περὶ τῆς ἑταιρήσεως. ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο ὡς ἡ ἔγγραφος αὕτη μετάληψις ἥτις καὶ παραγραφὴ κυρίως καλεῖται. παρώθησίς τις οὖσα τῆς γραφῆς κατὰ δύο στάσεις ἀεὶ μελετᾶται, καὶ γὰρ ἡ μὲν πρώτη ζήτησις ἡ περὶ τῆς παραγραφῆς, κατὰ μίαν τῶν νομικῶν ἔχει τὴν ζήτησιν. ἀπὸ νόμου γὰρ ἀεὶ ἡ παραγραφή. ἡ δὲ ἑτέρα ἡ τῆς εὐθυδικίας ἐκ τῆς φύσεως τοῦ πράγματος ἀναφυομένη, καθ' ἣν ἂν ἐμπέσῃ στάσιν μελετᾶται. κατὰ γὰρ πάσας τὰς στάσεις, ἡ εὐθυδικία στοχασμόν φημι καὶ ὅρον καὶ ἑξῆς. διά τι τοῦτο χρὴ διαιρεῦντα ζητεῖν μετὰ τὴν παραγραφήν, ὑπὸ τίνα τῶν στάσεων ἀνάγεται ἡ εὐθυδικία. καὶ κατὰ τὰ ταύτης κεφάλαια διαιρεῖν τὸ ζήτημα, τὸ δὲ ἡ παραγραφή. ὡς γὰρ ἔφαμεν κατὰ πάσας τὰς στάσεις ἡ εὐθυδικία εὑρίσκεται, πλὴν τῆς μεταλήψεως τῆς ἐγγράφου τε καὶ ἀγράφου. πῶς γὰρ οἷόν τε στάσιν εὑρεθῆναι ἐν τῇ αὐτῇ στάσει. ὑποδείγματος δὲ χάριν. οἷον ἐπὶ τῆς παρα-

Praescriptio suspectum reddit reum.

charta 112

Qn utendum εὐθυδικίᾳ

Aeschines

Quo in statu sit Demosth. oratio aduersum Timarchum

Nullus accusatus redaccusare potest nisi prius se purget

Praescriptio semper habet duos status

Notandum pro Quintili.

Ευθυδικία fit ... et coniecturali

Praescriptio semper a lege oritur

∴ ἐτ. τούτω

Quis status orationis Aeschinis contra Timarchum

παραγραφὴ κατὰ στοχασμόν

. ἄκυρα ∴ ἐτ. ἡμᾶς

Debes addere χρόνου, ἢ τόπου ἢ τινος τῶν περιστατικῶν. quod requirit causa breuitatis. Lege eundem Syrianum chartista 319

παραγραφῆς τῆς ὑπὲρ Φορμίωνος στοχαστικὴ ἀνέφυ ἡ εὐθυδικία. ζητεῖ γὰρ πότερον χρεωστεῖ τὴν ἐνθήκην τῆς τραπέζης Φορμίων ἢ οὔ. ἐπὶ δὲ τῆς πρὸς Πανταίνετον, μεταστατική. τὸ αἴτιον εἰς τὸν Μνησίβουλον μεταγομένης τῆς αἰτίας. τῆς τε κατὰ διπλοῦν, τῆς γραφῆς καὶ τῆς τοῦ μετάλλου ἐπηρείας. στοχαστικὴ δὲ εὐθυδικία καὶ ὡς ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου. ζητεῖται γὰρ ἐκεῖ εἰ ἡταίρηκε Τίμαρχος. κατὰ δὲ ὅρον ἐν ᾧ πιόν τις τῆς μητρὸς ἀπέκτεινε τοῦ ἢ ἔδοξε κατὰ δίκης νόμου. ἐξέθανεν ἡ μήτηρ, καὶ κρίνεται ὁ ἀποκτείνας αἰτίας θανάτου. ζητεῖται γὰρ μετὰ τὴν παραγραφὴν εἰ τοῦτό ἐστιν αἰτία θανάτου. κατὰ δὲ πραγματικήν, οἷον πλούσιος καὶ πένης ἐχθροὶ τὰ πολιτικά. πρεσβεύοντος τοῦ πένητος, ἔγραψεν ὁ πλούσιος τὸν ἧττον πέντε ταλάντων κεκτημένον οὐσίαν μὴ πολιτεύεσθαι. νόμος εἶναι μέχρι ἐνιαυτοῦ ἀκύρως εἶναι τὰ ψηφίσματα. ἐμβραδύναντος τοῦ πένητος τῇ πρεσβείᾳ, κεκύρωται ὁ νόμος. μετὰ ταῦτα ἐπανελθὼν κρίνει τὸν πλούσιον παρανόμων, καὶ παραγράφεται ὁ πλούσιος τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου προβαλλόμενος προθεσμίαν, καὶ ὡς ἐκπέπτωκε ταύτης. καὶ λοιπὸν ἡ εὐθυδικία κατὰ πραγματικήν. οἷον εἰ δίκαιος εἰ συμφέρων ὁ νόμος. εἰσὶ καὶ κατὰ τὰς λοιπὰς στάσεις εὐθυδικίαι. χρὴ δὲ γινώσκειν ὡς τῆς παραγραφῆς, ἡ μὲν τελεία ἐστίν, ἡ δ' ἀτελής. τελεία μέν, ὅτε τοῦ πράγματος ἐστὶ παραγραφή, ὡς ἐπὶ τοῦ φεύγοντος φόνον, καὶ λέγοντος ὅτι ἐκρίθη. ἐν τούτῳ γὰρ οὔτε τὸν κατηγοροῦντα οὔτ' ἄλλον τινὰ δέχεται. λέγει γὰρ ὅτι οὔτε σοὶ οὔτ' ἄλλῳ τινὶ δικάζομαι περὶ τούτου. ἀτελὴς δὲ γίνεται, ὅτε προσώπου μόνου γίνεται παραγραφή. λέγει γάρ, ὅτι σοὶ μὲν οὐ δικάζομαι, ἑτέρῳ δὲ τῷ βουλομένῳ. ὥσπερ Αἰσχίνης τὸν Τίμαρχον παραγραψάμενος, πρὸς Δημοσθένην ἠγωνίσατο περὶ τῶν κατηγορουμένων. δέον δὲ καὶ τοῦτο προσθεῖναι, ὡς ἐν ταῖς παραγραφαῖς, ἐὰν μὲν ἔχωμεν ἰσχυροτέρας τὰς ἀποδείξεις τῆς εὐθυδικίας, ὀλίγα χρὴ εἰπόντας ἡμᾶς περὶ τῆς παραγραφῆς, εὐθὺς χωρεῖν ἐπὶ τὸν λόγον τῆς εὐθυδικίας. ὅπερ καὶ Δημοσθένης ποιεῖ ἐν ταῖς παραγραφαῖς. ἵνα μὴ δοκῶμεν φεύγοντες τὴν εὐθυδικίαν, τῇ παραγραφῇ κεχρῆσθαι. ἐὰν δὲ ἀσθενῶμεν κατὰ τὴν εὐθυδικίαν, μένειν δεῖ τῷ νόμῳ τῆς παραγραφῆς, κατασκευάζοντας τὸ μὴ δεῖν εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην καὶ τὴν εὐθυδικίαν. ἀλλὰ καὶ τοῦτο μὴ ἀγνοεῖν προσῆκον. ὡς πᾶσα παραγραφὴ ἥτις ἐστὶ καὶ ἔγγραφος μετάληψις. μεταλαμβάνεται γὰρ ἤδη ἔχει δύο. ὥσπερ καὶ πραγματικῆς. ἡ μὲν ἔγγραφος, ἡ δὲ ἄγραφος. καὶ ἡ μὲν ἔγγραφος παραγραφὴ καλεῖται. παρ' ἐνίων δὲ ἔγγραφος μετάληψις. ἡ δὲ ἄγραφος ὁμωνύμως τῷ γένει μετάληψις. διὸ καὶ ζητεῖται. πῶς, ὥσπερ ἐνταῦθα τὴν μετάληψιν διεῖλον εἰς ἔγγραφον καὶ ἄγραφον. καὶ ἑκατέραν ἐτεχνολόγησε διελθὼν πρότερον. καὶ γὰρ καὶ αὕτη καὶ ἔγγραφός ἐστι καὶ ἄγραφος. φαμὲν οὖν, ὡς ἐν τῇ πραγματικῇ, οὐδὲ μία τις διαιρέσεως ἀνάγκη ἢ τῆς τεχνολογίας. ἀμφότερα γὰρ τὰ τῆς πραγματικῆς εἴδη, μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔχει τεχνολογίαν. οἷς γὰρ ἡ ἔγγραφος διαιρεῖται κεφαλαίοις, τούτοις καὶ ἡ ἄγραφος. ἐνταῦθα δὲ οὐχ οὕτως. ἑκάτερον δὲ εἶδος ἰδίοις διαιρεῖται κεφαλαίοις καὶ διενήνοχεν ἀλλήλων. οἷον, δὶς περὶ τῶν αὐτῶν δίκας μὴ εἶναι. τὸ μὲν παράδειγμα τοῦ τεχνικοῦ εὖ ἔχει. τὸ δὲ εἰπεῖν κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ἐστὶν ἡ πρώτη ἐξέτασις, ἔσφαλται. τοῦτο δὲ ἔπαθεν, ἀγνοήσας τὴν καθ' ὁμωνυμίαν ἀμφιβολίαν. τοῦ μὲν, λέγοντος, δίκας εἶναι τὰς κρίσεις. τοῦ δὲ τὰς τιμωρίας. ἔστι γὰρ ἡ πρώτη ζήτησις κατὰ ἀμφιβολίαν. οἷον, πότερον δίκας λέγειν τὰς τιμωρίας, ἢ αὐτὸ τὸ δικάζεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἡ τοῦ ῥητοῦ διάνοια ζητεῖται. ἀλλ' αὐτὸ τὸ ὄνομα τί σημαίνει. ἐπλανήθησαν δέ τινες ἀφ' ὧν εἶπεν ὁ τεχνικὸς εἶτα ἕπεται τὸ στοχαστικόν, ὅτι κατὰ μόνον στοχασμὸν ἡ εὐθυδικία μελετᾶται. οὐκ ἔστι δέ. ἀλλ' ὡς προαποδέδεικται κατὰ τὰς ἄλλας

Demosth. pro Phormione

per remotionem criminis

et finitione

Exemplum

Per negocialem

Praescriptio Translatio quaedam perfecta, alia imperfecta

Praescriptio Translatio

Reprehenditur auctor.

Error quorundam quos decepit Hermogenis praeceptum.

ἐπὶ τῆς πραγματικῆς μὴ ἢ τοῦτο ὀρθῶς ... hoc deesse uidetur uel aliquid simile.

δίκας τιμωρεῖ ἢ τὸ δικάζεσθαι

στάσεις· ἐνταῦθα δὲ ἡ μὲν παραγραφὴ ἐξ ἀμφιβολίας, ἡ δὲ εὐθυδικία κατὰ στοχασμόν. ἄλλοι δὲ καλῶς εἰρηκέναι φασὶ τὸν τεχνικὸν κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν. λέγοντος γὰρ τοῦ φεύγοντος, φησί, νόμον εἶναι δὶς περὶ τῶν αὐτῶν δίκας μὴ εἶναι, ὁ κατήγορος λέγει ὅτι τοῦτο εἴρηκεν ὁ νόμος περὶ τῶν εὐτελῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἐν χρήμασιν ἀγώνων, οὐ περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας· οὐ περὶ μεγάλων πραγμάτων· στοχαστικὴ δὲ ἡ εὐθυδικία· ἀπὸ γὰρ τῆς τοῦ θεοῦ φωνῆς καὶ μαρτυρίας ἐξετάζομεν, ὡς οὗτος ἀνδροφόνος. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἀπαγωγήν φησι τὴν ἐκβολὴν τῆς τοῦ πράγματος κρίσεως ὅπερ ἴδιον τῆς ἐγγράφου μεταλήψεως, τὸ φάσκειν μὴ δεῖ τὴν ἀρχὴν κρίνεσθαι περὶ οὗ ἡ ζήτησις. χαρακτηριστικώτατον δὲ τοῦτο τῆς παραγραφῆς, τὸ ἔχειν τὴν ἰσχὺν ἀπό τινος ὡρισμένου ῥητοῦ, καὶ περὶ αὐτὸ γίνεσθαι τὴν ζήτησιν. Νόμος περὶ τῶν αὐτῶν δίκας. Ὁρᾷς ὅτι ἐνταῦθα ὁ φεύγων οὐκ εὐθὺς ἀπολογήσεται περὶ τοῦ ἐγκλήματος· ἀλλὰ καθάπαξ ἀνελεῖν τὴν κρίσιν ἐξ ἀρχῆς πειράσεται. παρατηρητέον δέ, ὡς διπλῆ τις ἡ τοιαύτη στάσις, τουτέστιν ἡ ζήτησις· δύο γὰρ ἐν ταύτῃ τὰ ζητήματα· καὶ τὸ μὲν πρῶτον, εἰ μὴ δεῖ κρίνεσθαι τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τούτοις· ἔστι δὲ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ἡ πρώτη ζήτησις· τοῦ μὲν φεύγοντος ἐνταῦθα προτεινομένου τὸ ῥητόν· τοῦ δὲ κατηγόρου τὴν διάνοιαν. λέγει γὰρ ἔχει μὲν οὕτω τὸν νόμον, οὐ μὴν ἐπὶ τούτοις. οἷον οὐκ ἐπὶ τῶν οὕτω μεγάλων καὶ δεινῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν εὐτελῶν ἅπαξ κρίνεσθαι προστάττει· ἐπὶ μὲν γὰρ τούτων, καὶ τὴν μίαν ἐξέτασιν ἀρκεῖν ἡγήσατο· ἐπὶ δὲ τῶν μειζόνων, καὶ πλείονας. ἄλλοι δὲ κατὰ ἀμφιβολίαν τὴν πρώτην εἰρήκασι γίνεσθαι· ὁμωνύμως γὰρ τὰς δίκας νοεῖσθαι καὶ τὰς τιμωρίας. οἷον, τιμωρεῖσθαι μὲν δεύτερον κωλύει, κρίνεσθαι δὲ δεύτερον καὶ κωλύει. Εἶτα ἔπεται τὸ στοχαστικόν. Τὸ ἕτερόν φησι ζήτημα τὸ τῆς εὐθυδικίας, ὅ ἐστι τοῦ πράγματος ἡ ἐξέτασις, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς παραγέγραπται· οὐ πάντως δὲ ἐπὶ πάσης παραγραφῆς στοχαστικόν· ἀλλ' ἐνταῦθα μὲν στοχαστικόν· ἑκάστοτε δὲ πρὸς τὸ προκείμενον. στοχαστικὸν δὲ λέγει οὐ κεφάλαιον, ἀλλὰ ζήτημα. τινὲς δὲ τὸ προσὸν χρῶμα τῷ φεύγοντι ἀγνοοῦντες, ὅτι Λοξίας ὁ θεὸς δηλονότι καὶ λοξὰ καὶ ἀσαφῆ εἶναι τὰ μαντεύματα, λογιζόμενοι δὲ μόνον ὅτι βαρεῖ αὐτὸν ἡ φωνὴ τοῦ θεοῦ, οὐ γὰρ ἄνθρωπός φησιν ὁ κατήγορος, ἀσύστατον εἶναι τὸ ζήτημα ᾠήθησαν· οὐ γὰρ ψεύδεταί φησιν ὁ θεός· ἔπειτα δὲ χρώματος οὐ κατηγορήσει· λέξει γάρ, ὅτι αὐτὸς ἐγὼ τὸν θεὸν ἠρώτησα εἰ μέτεστι τοῖς ἀνδροφόνοις τοῦ μαντείου καὶ ἔχρησέ μοι. καὶ ἄλλως, ὅτι οὐ περὶ ἐμοῦ εἶπεν, ἀλλὰ φοβῆσαι τοὺς ἄλλους βουλόμενος, ὥστε φυλάττεσθαι φονεύειν· μὲν πάλιν, ὅτι οὐκ ἀνδροφόνος ἐγώ· εἰ γὰρ ἀνδροφόνος αὐτὸς ἐγὼ ἔχρησέ μοι. ἀλλ' ἐρεῖ ὁ ἕτερος· διατί δὲ μὴ ἄλλῳ, ἀλλὰ σοὶ τοῦτο ἔχρησεν, εὐπορήσει δὲ καὶ πρὸς τοῦτο ὁ φεύγων. ἔδει γάρ, ᾔδει με ὑπονοηθέντα, καὶ ἐζήτει με τῆς τοιαύτης αἰτίας ἀπολύσασθαι. ζητητέον δέ· πῶς ἀεὶ τοῦ πρώτου ζητήματος χαρακτηρίζοντος τὴν στάσιν, ἐνταῦθα ἡ πρώτη ἐξέτασις κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν· καίτοι μὴ οὔσης τῆς στάσεως ῥητοῦ καὶ διανοίας· ἀλλὰ παραγραφῆς· καὶ λέγομεν, ὅτι ὡς ὁμολογουμένου ὅτι παραγραφή ἐστιν, οὐκ εἴρηκεν. καθὸ δὲ ἡ παραγραφὴ τὴν ἐξέτασιν ἔχει, ἀναγκαίως δὲ καὶ διάνοιαν. ἐπειδὴ τὸ ῥητὸν διάνοια λέγεται, ὅτ' ἂν περὶ αὐτὸ ἡ ζήτησις ᾖ. πρῶτον δὲ εἴρηκεν, ὡς πρὸς τὸ στοχαστικόν. ζητητέον δὲ καὶ τοῦτο πῶς δύο ζητημάτων ὄντων ἐν τῇ παραγραφῇ, ἐξ ἑνὸς τῇ στάσει τὴν ἐπωνυμίαν δέδωκεν· πρόδηλος δὲ ἡ λύσις· τὸ γὰρ προκείμενον χαρακτηρίζει τὴν στάσιν. ἀμέλει καὶ ἐν στοχασμῷ ἐμπίπτειν ἀντίληψις· καὶ ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς βίαιος ὅρος· καὶ ἐν τῷ ὅρῳ συλλογισμός· ἀλλ' οὔτε τὸν στοχασμὸν δηλονότι τοῦτο εἴποις ἀντίληψιν, οὔτε τὸν ὅρον συλλογισμόν· οὔτε τὰς ἀντιθετικὰς ὅρον.

Praescriptionis esse maxime proprium & a scripto proficisci & de eo esse quaestionem.

In praescriptione duplex quaestio.

Loxias unde dictus apollo

Primam quaestionem facere & denominare statum. ut in hoc exemplo dico me non occidisse & si occidi iure occidisse. status causae coniecturalis non iuridicialis

Videtur contradicere Syriano Sopater Charta. 321. ubi μετάληψιν fieri a reo tradit manifeste & actionem Aeschinis contra Timarchum translationem appellat

Ἡ δὲ ἄγραφος· ἔστι μὲν ἀπαγωγὴ τῆς εὐθυδικίας καὶ αὐτὴ κατὰ παραγραφὴν ἀπὸ ῥητοῦ· τὴν δὲ ζήτησιν οὐ περὶ τὸ ῥητὸν ἔχει, ἀλλὰ περί τι τῶν περὶ τὸ πρᾶγμα, τόπον, ἢ χρόνον, ἢ πρόσωπον, ἢ αἰτίαν, ἢ τρόπον· ὅταν τὸ μὲν πρᾶγμα συγχωρῶμεν, ἕν δέ τι τούτων αἰτιώμεθα δήπου μεταλαμβάνοντες· οἷον ἐξὸν ἀποκτιννύναι καὶ τὸν μοιχὸν καὶ τὴν μοιχευομένην· τὸν μοιχὸν ἀποκτείνας τις μόνον, χρόνῳ ὕστερον ἐπὶ τῷ τάφῳ τοῦ μοιχοῦ δακρύουσαν εὑρὼν ἀπέκτεινε τὴν γυναῖκα, καὶ φόνου φεύγει· τὸν γὰρ τόπον ἐνταῦθα καὶ τὸν χρόνον αἰτιώμεθα δήπουθεν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐν ταύτῃ τῇ μεταλήψει ἥτις ὁμώνυμός ἐστι τῷ οἰκείῳ γένει, περὶ τοῦ ποῖον τί ἐστι ζητοῦμεν· λέγομεν γὰρ μεταλαμβάνοντες, ὡς οὐ δικαίως γέγονεν ὁ φόνος ἐνταῦθα· ἢ ἀπὸ τοῦ δὲ τοῦ προσώπου, ὡς ἐπὶ τοῦ τὴν μητέρα μοιχευομένην ἀνελόντος· ἢ ἐν τῷ νῦν χρόνῳ· ἢ ἀπό τινος τῶν περιστατικῶν. παρωθεῖται μὲν γὰρ καὶ αὕτη τὴν γραφήν, οὐκ ἀπὸ τοῦ νόμου δέ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν περιστατικῶν. γίνεται δὲ ἡ μετάληψις ἀπὸ τοῦ κατηγόρου· ἡ δὲ παραγραφή, ἀπὸ τοῦ φεύγοντος· ὁ γὰρ φεύγων ἐστίν, ὁ νόμῳ ἐκβάλλων τὸν ἀγῶνα καὶ τὴν εὐθυδικίαν· διὸ καὶ ταύτῃ διαφέρει τῆς παραγραφῆς ἡ μετάληψις· ἡ μὲν γάρ ἐστιν ἀπὸ τοῦ φεύγοντος, ἡ παραγραφή· ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ διώκοντος, ἡ μετάληψις. πλὴν ἀκριβέστερον τεχνολογητέον καὶ αὐτήν· ἡ γὰρ μετάληψις γίνεται μετὰ ῥητοῦ· οὐ μέντοι περὶ ῥητοῦ τὴν ζήτησιν ἔχει, ὡς ἡ ἔγγραφος. ἀλλὰ μόνον τοῦ νόμου γίνεται προβολή· οἷον, νόμος τὸν μοιχὸν ἀναιρεῖσθαι· ἐνέπρησέ τις μετὰ μοιχοῦ τὴν οἰκίαν καὶ κρίνεται· ἐνταῦθα γὰρ τὸν νόμον προβάλλεται καθ' ὃν ἔδει κολάζειν τὸν μοιχόν· ἀλλ' οὔτι γε περὶ τὸν νόμον ἡ ζήτησις· ὁμολογεῖ γὰρ καὶ ὁ κατήγορος· μέμφεται δὲ μόνον τὸν τρόπον, ὅτι οὐχ οὕτως ἔδει κολάζειν· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν γίνεται ἡ μετάληψις ἐκ τῶν περιστατικῶν· ὅτ' ἂν ἢ πρόσωπον, ἢ πρᾶγμα, ἢ τόπον, ἢ χρόνον, ἢ τρόπον, ἢ αἰτίαν μεταλαμβάνοντες ἐγκαλῶμεν. πρόσωπον μέν, ὡς ἐπὶ τοῦ τὴν μοιχευομένην ἀνελόντος μητέρα· πρᾶγμα δέ, ὡς ἐπὶ τῆς ἱερείας τῆς μυούσης τὸν τύραννον καὶ ἀποκτεινάσης, οὐ γὰρ ἐχρῆν ἀποκτεῖναι· τὸ πρᾶγμα γὰρ μεταλαμβάνοντες ἐγκαλοῦμεν. ἐν τούτῳ δὲ τῷ ζητήματι καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου γίνεται μετάληψις· οὐ γὰρ ἐξῆν ἱέρειαν οὖσαν ἀποκτεῖναι· καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου· παρὰ γὰρ τὸν καιρὸν τῆς μυήσεως· καὶ ἀπὸ τόπου· ἐν ἱερῷ γὰρ ἀθέμιτον φόνος. τρόπον δέ, ὡς ἐπὶ τοῦ καταφλέξαντος ζῶν τῷ μοιχῷ τὴν οἰκίαν· ὁ τρόπος γὰρ ἐνταῦθα μέμφεται τῆς τιμωρίας. τόπον δὲ καὶ χρόνον, ὡς ἐφ' οὗ ὁ τεχνικὸς παρατίθεται ὑποδείγματος. καὶ ἐν ταύτῃ γὰρ τῇ μεταλήψει φημὶ ὁ κατήγορος προβάλλεταί τι τῶν τοιούτων καθ' ἣν ἡ στάσις γίνεται. αἰτίαν δέ, ὡς ἐπὶ τούτου· νόμος τὸν μοιχὸν ἢ χρήμασι ἢ θανάτῳ ζημιοῦσθαι. εὑρών τις μοιχόν, χρήμασιν αὐτὸν ἐζημίωσεν· εἴληφε παρ' ἐχθροῦ αὐτοῦ διπλάσια· καὶ ὑπαντήσας αὐτῷ ἐν ὁδῷ, ἀπέρριψε τὰ χρήματα καὶ ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται· ἐνταῦθα γὰρ ἡ αἰτία μεταλαμβάνεται. ὅτι οὐκ ἔδει ἐπὶ χρήμασιν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, δύναται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου μεταληφθῆναι. ἰστέον δὲ ὡς ἔπταισε καὶ ἐνταῦθα ὁ τεχνικὸς εἰπὼν ἐπὶ τῆς μεταλήψεως λέγω ἀπαγωγὴν αὐτὴν εἶναι τῆς εὐθυδικίας· παντελὴς γὰρ οὐκ ἔστιν ἀπαγωγὴ τῆς εὐθυδικίας ἡ ἔγγραφος, ἀλλ' ἡ εὐθυδικία ταύτης εἰσαγώγιμος· εἰ μὴ γὰρ ἐρεῖ ὅτι διαβολὴ γίνεται ἀπ' ἀρχῆς τῆς εὐθυδικίας, εὐθὺς γὰρ ἐν ἀρχῇ ὁ φεύγων ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν καταφεύγει, τοῦτο ἐροῦμεν καὶ ἡμεῖς ὅτι καὶ ἐν ἀντιλήψει συμβαίνει καὶ ἐν στοχασμῷ· ἐρεῖ γὰρ κἀκεῖ ὁ φεύγων ἐπ' ἐξουσίας αὐτῷ εἶναι τῷ παρεστάναι· καὶ καθόλου ἐν οἷς τί ἐστι τῶν περιστατικῶν. διαβολή ἐστι τῶν ἀγώνων, οὐ μὴν δηλονότι τοῦτο ἀπολογία ἐστὶ τῆς εὐθυδικίας τελεία. ἀμέλει αὐτὸς ὁ τεχνικὸς ἐν τῇ διαιρέσει τῆς ἀντιλήψεως, πρῶτον κεφάλαιον θήσει τὰ μόρια τοῦ δι-

Nareus adducit pro se legem quae permittit adulterum occidi

In Translatione quaeritur qualis est res

Praescriptio / Translatio Diff.

προβολή προβάλλει

Translatio fit a circumstantiis

Translatio fit a scripto non tamen quaerit de scripto sicuti praescriptio

Reprehenditur Hermogenes

Translatio Absolutio

γίνεται ἡ μετάληψις ἀπὸ τοῦ κατηγόρου ἡ δὲ παραγραφὴ ἀπὸ τοῦ φεύγοντος

λ οὐχ

καίου καὶ τὸ πρόσωπον, ἀπ' ἀμφοῖν ἄμφω παραγραφικοῦ τάξιν ἐπέχει, ἀλλ' οὐκ ἤδη καὶ ἀπαγωγὴ ἐστὶ τῆς εὐθυδικίας. ἀλλ' οὐδὲ τὸ ἐν στοχασμῷ παραγραφικὸν οὕτως. ἀλλὰ μόνον διαβολὴ τοῦ ἀγῶνος. τί οὖν ἴσως ἐρεῖ τις μετάληψις ἀντιλήψεως διαφέρει. εἴγε καὶ ἐν ἀντιλήψει ὁ φεύγων τῆς ἐξουσίας ἀντιλαμβάνεται καὶ ἐν μεταλήψει. φαμὲν οὖν. ὅτι ἐν μὲν ἀντιλήψει οὐ πάντη ὁμολογεῖται ἡ ἐξουσία, ἀλλ' ἀμφισβητεῖται. ταύτῃ καὶ ὁ κατήγορος πολὺς ἄνω καὶ κάτω ἐκβάλλειν ταύτην πειρώμενος. ἐν δὲ τῇ μεταλήψει ὁ κατήγορος τῷ φεύγοντι παραχωρεῖ τῆς ἐξουσίας, ἀπό τινος τῶν περιστατικῶν ἐνίσταται καὶ τούτῳ πρὸς αὐτὸν διαμάχεται. ἔτι κἀκεῖνο αὖ τις εἴποι διάφορον. ὅτι ἐν μὲν τῇ ἀντιλήψει, ἀπὸ τοῦ παθόντος πειρᾶται ποιεῖν τὴν ἀντίρρησιν. λέγων μὴ ἐξεῖναι βιαστέα φονεύειν. ἐν δὲ μεταλήψει, πρὸς τὸν δράσαντα μόνον ἀγωνίζεται λέγων οὐ κατὰ τὸ δέον πεφωρακέναι, τοὐναντίον ὁμολογῶν ἀξίως τὸν παθόντα ὑπομεμενηκέναι τὴν κόλασιν. ὡς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ κατὰ τὴν ἱέρειαν, ἢ μυοῦσα τὸν τύραννον ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου. ἐνταῦθα γὰρ ὁ κατήγορος. ὅτι μὲν αὐτῇ οὐ δίδωσι τὴν ἐξουσίαν ὁ νόμος, ἐναντιοῦται, οὐδ' ὅτι οὐκ ἦν ἄξιος ἀναιρεθῆναι ὁ τύραννος. τοῦτο δὲ μόνον μάχεται λέγων, οὐκ ἔδει ἱέρειαν οὖσαν. οὐκ ἔδει μυοῦσαν τὸν φόνον ἐργάσασθαι. ἔτι καὶ τούτῳ διαφέρουσιν. ὅτι ἐν μὲν ἀντιλήψει, ἀκόλουθόν ἐστι τὸ ὄνομα τῆς γραφῆς τῷ πεπραγμένῳ. ἐν δὲ τῇ μεταλήψει ἕτερον τὸ ὄνομα τοῦ ἐγκλήματος. ἐν γὰρ τῷ ἀριστεῖ φόνου γεγονότος, φόνος κρίνεται. ἐν δὲ τῇ μεταλήψει φόνου γεγονότος. ἕτερον τὸ κρινόμενον. οὐ γὰρ ὁ φόνος τῆς ἱερείας κατηγορεῖται, ἀλλὰ τὸ ἀπαίσιον. ἔτι κοινωνεῖ μετάληψις συλλογισμῷ. ὡς ἐπὶ τούτου. μοιχόν τις λαβὼν ἀπέκτεινεν, οὔπω τοῦ τιμήματος τοῦ κατὰ τῶν μοιχῶν κειμένου, καὶ εἰσενεγκὼν νόμον ἐκύρωσεν ἐξεῖναι τὸν μοιχὸν ἀποκτιννύναι. πεφώραται προαποκτείνας. καὶ κρίνεται. δοκεῖ μὲν εἶναι συλλογισμὸς, τῷ συλλογίζεσθαι τὸν φεύγοντα καὶ λέγειν μηδὲν διαφέρειν εἴτε νῦν εἴτε ἄλλοτε ἀνῄρηται, ὅτε ὁ νόμος δίδωσί μοι τὸ ἀναιρεῖν. οὐκ ἔστι δέ. ἀλλὰ πολὺ διαφέρει. καὶ γὰρ ἐν μὲν τῷ συλλογισμῷ, ὁ μὲν φεύγων τὸ ῥητὸν προβάλλεται. μετάληψις δὲ οὖν ἐστιν ἀπὸ καιροῦ μεταλαμβανομένη. ἐντεῦθεν δῆλον ὡς ἡ μὲν παραγραφὴ, τελεία ἐστὶν ἐκβολὴ τοῦ ἀγῶνος. ἡ μέντοι μετάληψις οὐκ ἔστι τελεία ἐκβολὴ τῆς εὐθυδικίας. καὶ τοῦτο ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους παραγραφῶν φανερόν. οὐ γὰρ συγχωροῦσι τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ τὴν ζήτησιν ἔχουσι περὶ τοῦ εἰ δεῖ εἰσελθεῖν. διὸ καὶ ἀντιστρέφουσι τὸν ἀγῶνα. τὸν γὰρ φεύγοντα πρῶτον ποιοῦσι λέγοντα καὶ κατηγόρου τάξιν ἐπέχοντα. ὡς ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου Δημοσθένης φησί. προλαβὼν δὲ μοῦ δεῖ τὸ πρότερος λέγειν παραγραφὴν ἀγωνίζεσθαι. ὡσαύτως καὶ Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου παραγραφικῷ ὄντι οὐ συγχωροῦσι τὸ πρᾶγμα. εἰ δὲ ἡ μετάληψις συγχωρεῖ, οὐ τελεία ἐστὶν ἀπαγωγὴ τῆς εὐθυδικίας. ἀλλ' ὁ κατήγορος μεταλαμβάνων τι τῶν περιστατικῶν, πειρᾶται τὸ ἐκ τοῦ νόμου συγχωρούμενον διαβάλλειν. διὸ καὶ μετάληψις ἐκλήθη. καὶ τῇ παραγραφῇ συνήφθη. ὡς γὰρ ἐκείνη ἐκβάλλει τὴν εὐθυδικίαν ἐκ τοῦ νόμου, οὕτω καὶ ἡ μετάληψις ἀπὸ τῶν περιστατικῶν διαβάλλει τὸ ἐκ τοῦ νόμου συγχωρηθέν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ὅτι παραγραφὴ καὶ ἡ ἄγραφος, σαφῶς ἐνταῦθα ἐδήλωσεν, εἰπὼν, κατὰ παραγραφὴν ἀπὸ ῥητοῦ. οὐκ ἔτι δὲ περὶ ῥητοῦ ἐπειδὴ μὴ ἰσχύει δηλονότι τὸ ῥητόν. ἢ γὰρ ἂν φανερῶς ἦν ἔγγραφος. ἐδήλωσε καὶ τὴν διαφορὰν αὐτῆς πρὸς τὴν ἔγγραφον εἰπὼν, οὐκ ἔτι δὲ τὴν ζήτησιν περὶ τὸ ῥητὸν ἔχει. ἀλλὰ τρόπον τινὰ παραγράφεται ἐκβάλλουσα τὴν ἐξουσίαν τῆς πράξεως. κέχρηται μὲν γὰρ κἀνταῦθα ὁ φεύγων τῷ ῥητῷ. ἀποστὰς δὲ ταχέως τοῦ ῥητοῦ ἐπὶ τὸ πρᾶγμα μετέρχεται. τοιγάρτοι καὶ ὁ κατήγορος τὸ γεγενημένον κατὰ νόμον ὁμολογῶν γενέσθαι, ἔν τι τῶν περιστατικῶν αἰτιᾶται. ὥστε τὴν χρείαν μόνον ἐνταῦθα παρεχόμενοι

Differt translatio ab Absoluta constitutione.

Translatio syllogismus

παραγραφή / μετάληψις > D a

Demosth

Aeschins

Unde dicta μετάληψις

Translationé nō scriptam, etiam esse præscriptionem Hermogeni manifeste

Exe

Pulchra

ἐν συλλογισμῷ ὁ μὲν φεύγων τὸ ῥητὸν προβάλλεται

ἀ. νόμου

εἰσενεγκὼν νόμον ἐκύρωσε

Hoc dixit Marcellinus c. 113

[illegible]

ubi s. tractat de divisione translationis in κεφάλαια

δεῖ. ζ.

ρεχόμενοι. οὐκ ἐμμένομεν αὐτῷ. ἐν δὲ τῇ ἐγγράφῳ, διατρίβομεν αὐτῷ τῷ ῥητῷ. τὸ δ' αἴτιον. ὅτι ἐν μὲν τῇ ἐγγράφῳ, τὸ ῥητὸν ἄντικρυς εἰς τὴν ἀπαγωγὴν τῆς εὐθυδικίας τείνει. διὸ καὶ τὴν πλείστην χορηγίαν ἔχοντες ἐξ αὐτοῦ. εἰκότως ἐνδιατρίβομεν αὐτῷ ἀγωνιζόμενοι. ἐν δὲ τῇ ἀγράφῳ, τοιοῦτον μὲν οὐδὲν ἔχομεν τῶν πεπραγμένων παρὰ τοῦ νόμου. ἐκ δὲ τῶν παραδειγμάτων ἔσται φανερὸν τὸ εἰρημένον. δὶς περὶ τῶν αὐτῶν δίκας μὴ εἶναι. ὁρᾷς ὅτι φανερῶς ὁ νόμος ἀναιρεῖ τὴν κρίσιν; τῆς ἀγράφου παράδειγμα. ἱερέα μυούμενον ἀπέκτεινε τύραννον, καὶ φεύγει ἀσεβείας. μὴ ἄντικρυς ὁ νόμος ἐνταῦθα πρὸς τὴν κρίσιν ἐναντιούμενος φαίνεται; τοῦ μὲν γὰρ ἀνελεῖν τὸν τύραννον τὴν ἐξουσίαν προβάλλεται. οὐ μὴν μὴ κρίνεσθαι τὸν ἐν ἱερῷ φονεύσαντα κεκώλυκεν. καὶ ἄλλως. ἡ μὲν ἔγγραφος τοῦ ἑνὸς ἔχονται τοῦ ῥητοῦ, ὁ δὲ τὴν διάνοιαν. ἐν δὲ μεταλήψει μόνον ἐστὶ τὸ ῥητὸν τοῦ ἅπαξ χρωμένου εἴτε τοῦ φεύγοντος εἴτε τοῦ κατηγόρου. οὐκ ἔτι δὲ ἔχει τούτου τὴν διάνοιαν τὸ ἐναντίον, ἀλλὰ καὶ συνομολογεῖ ὅτι ἔξεστιν. αἰτιᾶται δὲ ἀπό τινος τῶν περιστατικῶν. εἰ τις δὲ ζητοίη τί διαφέρει τῶν νομικῶν ἡ ἔγγραφος λεκτέον, ὅτι ἐκεῖ μὲν ἐστὶν ἡ ζήτησις, εἰ κατὰ νόμον τὸ πραχθέν. ἐνταῦθα δὲ, εἰ δεῖ ὅλως εἰσελθεῖν τὸν ἀγῶνα. ζητητέον δὲ, ἐπειδὴ καὶ τελείαν εἶπεν εἶναι παραγραφὴν ἐν τοῖς ἑξῆς. ποία μὲν τελεία, ποία δὲ ἀτελής. οἱ μὲν οὖν τὴν ἄγραφον εἰρήκασιν ἀτελῆ. ἐπειδὴ ἄρχεται μὲν ἀπὸ ῥητοῦ, οὐκ ἐκβάλλει δὲ τὴν κρίσιν. τελείαν δὲ τὴν ἔγγραφον. ἀλλὰ λέγομεν. οὐ περὶ τῆς ἀγράφου νῦν ὁ λόγος. ἔστι τοίνυν παραγραφὴ τελεία, ἡ παντελῶς ἐκβάλλουσα τὴν εὐθυδικίαν ὡς οὐκ εἰσαγώγιμον. ὡς ὁ πλεύσιος. ἀτελὴς δὲ ἡ μὴ ἐκβάλλουσα μὲν, αἰτιωμένη δὲ πρόσωπον ὡς ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου. οὐ γὰρ ἐκβάλλει καθόλου τὴν κρίσιν. ἀλλὰ τὸ πρόσωπον αἰτιᾶται ὅτι σοὶ οὐ προσήκει κατηγορεῖν μου, ἀμέλει πρὸς Δημοσθένην ἀπελογήσατο. τινὲς δὲ παράδειγμα εἰρήκασι τῆς ἀγράφου μεταλήψεως ἀπὸ τοῦ φεύγοντος. ἐπειδὴ εἰρήκαμεν ὅτι γίνεται σπανίως μετάληψις ἀπὸ τοῦ φεύγοντος, τοιοῦτο. νόμος τὸν βιασάμενον κόρην Ἀθήνησι χιλίας διδόναι. καὶ νόμος ἐν Λακεδαίμονι τὸν βιασάμενον θανάτῳ ζημιοῦσθαι. βιασάμενός τις Ἀθήνησι, κατέβαλε τὰς χιλίας. ἐπανελθὼν εἰς Λακεδαίμονα κρίνεται κατὰ τὸν ἐκεῖ νόμον. καὶ παραγράφεται ἀπὸ τόπου ὁ φεύγων.

Τὰς μὲν οὖν λογικὰς στάσεις, οὕτως ἐπιγνωσόμεθα. περὶ δὲ τῆς καθεκάστην διαιρέσεως ἤδη λεκτέον. εἰδέναι μέντοι χρὴ ὡς τὰ περὶ στοχασμοῦ λεχθησόμενα περὶ οὗ δὴ πρώτου ἀναγκαίως λελέξεται, σχεδὸν εἰς ἅπαντας συντελεῖ τὰς μετὰ ταῦτα. διὸ καὶ εἰκότως μακρότερα ἔσται.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἔφαμεν ἤδη ὅτι τὰς στάσεις λογικάς φησιν ἤτοι δεῖ τὸ πολυώνυμον. οἱ μὲν γὰρ στάσεις αὐτὰς καλοῦσιν. οἱ δὲ γενικὰ προβλήματα. οἱ δὲ περιέχοντα. ὡς περιεκτικὰ τῶν οἰκείων κεφαλαίων. εἴγε καὶ περιεχόμενα, ὡς ἔφαμεν τὰ κεφάλαια, ἢ ἀντὶ τὰς πολυθρυλήτους, δοὺς δὲ μέθοδον πρὸς ἐπίγνωσιν τῶν στάσεων. ἐπισφραγίζεται βεβαιῶν αὐτοῦ τὴν διδασκαλίαν. ὡς πάντως οὕτως ἔστι καὶ οὐκ ἄλλως ἐπιγνῶναι αὐτάς. ἐπισημαίνεται δὲ καὶ ὡς δεῖ τοῦτο πρῶτον περὶ στοχασμοῦ διαλήψεται, διότι οὐ μόνον αὐτὸς σχεδὸν εἰς πάσας ἐμπίπτει τὰς στάσεις, ἀλλ' ὅτι καὶ τὰ κεφάλαια τοῦ στοχασμοῦ σχεδὸν εἰς ἁπάσας τὰς ἄλλας συντελεῖ στάσεις. ὥσπερ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ἀντίληψις. μετάληψις, ποιότης.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Καλῶς προσέθηκε τὸ ἀναγκαίως. σημειωτέον δὲ, ὅτι αὐτὸς μὲν προστίθησι τὴν αἰτίαν τοῦ προτάξαι τὸν στοχασμὸν δεῖν τὸ ἐμπίπτειν φησὶ πανταχοῦ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν, οὐκ ἀκριβὴς δὲ ἡ αἰτία εἰ καὶ πιθανή. οὐ γὰρ μόνος στοχασμὸς ἐμπίπτει ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν, ἀλλὰ καὶ ὁρικὸν καὶ ἀντιστατικὸν πολλάκις ἐν ταῖς ἄλλαις εὑρίσκεται. ἄμεινον οὖν δεῖ τὸ τὴν οὐσίαν φύσει προ

Exe

Exem

& horū traditioni consentit hermogenes uel illi hermogenis a quibus descivit marcel.

Præscriptio / Translatio > D a

Notāda hæc uerba maxime

Præscriptio qd differat à legitimis constitutioni b

~~Præscriptio pfecta Translatio~~

~~translatio impfecta~~

Præscriptioné scriptam & quæ uera præscriptio, duplicé esse pfectá & imperfectam

Translationé nō scriptá raro fieri a reo

status varijs nominibus nuncupari

Status

Generalia pblemata

Continentia

Improbatur sentēa Hermogenis

Notandū hō summo ope. Quia hermogenes ponit præscriptioné pfectam in his quæ sequuntur. dicit quosdam interpretari præscriptioné pfectam esse scriptam & præscriptionem impfectam esse nō scripta. improbat hoc Marcellinus & dicit nō quæri nunc de nō scripta sed de scripta præscriptione quæ sit pfecta & quæ sit impfecta. Dicit ergo præscriptioné scriptam & quæ uere uocatur præscriptio duplicem esse pfectam & impfectam &c.

τέραν εἶναι τῇ τάξει, περὶ ἧς ἐν στοχασμῷ ἡ ζήτησις· ταύτης γὰρ μὴ γενομένης φανερᾶς, οὐκ ἔχει τὰ ἄλλα χώραν· οὔτε ἡ ἰδιότης οὔτε ἡ ποιότης.

ΠΕΡΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΥ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Ἐπειδὴ περὶ τῆς μεθόδου τῶν στάσεων ἀρκούντως διελέχθημεν, ἀναγκαῖον καὶ περὶ τῶν ἑξῆς εἰπεῖν. εἰδέναι τοίνυν χρὴ ὡς δύο ταῦτα συνελθόντα ἓν τέλειον ἀπεργάζεται, τό τε ἀποδεικνῦον καὶ τὸ ἀποδεικνύμενον. ἀλλὰ τὸ μὲν ἀποδεικνῦον, αἱ στάσεις εἰσὶν, ἤτοι ἡ τέχνη· τὸ δὲ ἀποδεικνύμενον, τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἡ στάσις, τουτέστι τὸ ζήτημα. λέγεται δὲ καὶ τοῦτο πλεοναχῶς. οὐ μόνον γὰρ ζήτημα λέγεται, ἀλλὰ καὶ πρόβλημα, καὶ ὅρος, καὶ ὑπόθεσις, καὶ μελέτη, καὶ πλάσμα, καὶ γύμνασμα. ζήτημα μὲν, διὰ τὴν ἐν αὐτῷ τοῦ δικαίου ζήτησιν. πρόβλημα δὲ, ἀπὸ τοῦ προβάλλεσθαι πρὸς διάγνωσιν τῆς ἐν αὐτῷ στάσεως. ὅρος δὲ, ἀπὸ τοῦ περιγράφειν καὶ προορίζειν τινὰ ὑπόθεσιν. ὑπόθεσις δὲ, ἀπὸ τοῦ ὑποτίθεσθαι πράγματι γεγονὸς ἐκ προσώπου. μελέτη δὲ, διότι δεῖ αὐτοῦ τινὸς συνεχοῦς ἀσκήσεως ἵνα ἡ περὶ τοὺς ῥητορικοὺς λόγους ἐπιστήμη προσγίνηται ἀνθρώπῳ ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἕκαστον. πλάσμα δὲ καὶ γύμνασμα, ἀπὸ τοῦ καὶ πράγματος ἀληθοῦς μὴ ὑποκειμένου, γυμνασίας δὲ ἕνεκα μόνης διαπλάττειν τινὰς ὑποθέσεις. ἄξιον δὲ καὶ τὸ χρήσιμον τῆς περὶ τῶν στάσεων μεθόδου κατανοήσαντας, οὕτως ἤδη τὴν ἑκάστης χωρῆσαι διαίρεσιν. τὸ γάρ τοι τὰς ἀπείρους παρὰ τοῖς ῥήτορσιν ἀποδείξεις εἰς δεκατέσσαρας μόνας ἀναγαγεῖν προτάσεις φημὶ δὴ τὰς στάσεις, οὐ πόρρω τινὸς διαιρετικῆς ἐστὶ φιλοσοφίας. ὥσπερ γὰρ ἀρχύτας ὁ πυθαγόρειος, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ δαιμόνιος ἀριστοτέλης, θαύματος ἄξιοι ὑπὸ τὰς δέκα κατηγορίας τὰς ἀπείρους λέξεις ἀναγαγόντες, οὕτως ἐπαίνων ἀξίους ἡγητέον ὡς μικρὰ μεγάλοις εἰκάσαι τοὺς πᾶσαν ῥητορικὴν δικαιολογίαν ἀριθμῷ δεκατεσσάρων ὁρίσαντας στάσεων. χρήσιμον δὲ καὶ τοῦτο· διὰ γὰρ τῆς τούτων ἐπιγνώσεως τοῖς τε προσήκουσι κεφαλαίοις ἐν ἑκάστῃ χρησόμεθα, καὶ τῶν οἰκείων ἑκάστης εὐπορήσομεν νοημάτων, καὶ σύγχυσιν οὐδεμίαν ἐργασόμεθα, τοῖς στοχαστικοῖς ἐν ὅρῳ κεχρημένοι ἢ τοῖς ὁρικοῖς ἐν πραγματικῇ, ἀλλὰ τὰ προσφυῆ νοήματα ζητήσομεν ἐν ἑκάστῃ, τὰ δὲ παντελῶς ἀπᾴδοντα διαγράψομεν. καὶ γὰρ ἀριστοτέλης ἐν ταῖς ῥητορικαῖς τέχναις πρὸς τέσσαρα ταῦτα χρήσιμον εἶναί φησι τὴν ῥητορικὴν καὶ τὰς δι' αὐτῆς ἀποδείξεις. πρῶτον μὲν πρὸς τὴν τῶν ἀληθῶν καὶ δικαίων ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἐπίγνωσιν. ὡς καὶ πλάτων φησὶν ἐν φαίδρῳ· ῥήτορος μὲν γὰρ ἔργον, τὸ τἀληθῆ λέγειν. δικαστῶν δὲ σωφρόνων, τὸ τὰ δίκαια λέγειν. δεύτερον δὲ, τὸ διὰ τῶν κοινῶν καὶ πιθανῶν λόγων πείθειν τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ μὴ διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν ὡς ἐπαΐειν παντελῶς ἀδυνατοῦσι. τρίτον, τὸ πρὸς τὰ ἀντικείμενα δύνασθαι διὰ λόγων βοηθεῖν ἑαυτοῖς. τέταρτον, τὸ πᾶσαν ἐν λόγοις δύναμιν ἥτις πρὸς ἅπασαν ἐπιστήμην χρήσιμος, ἐκ ταύτης ἡμῖν περιγίνεσθαι. ὅθεν καὶ ἀριστοτέλης ἐν ταῖς δειλιναῖς προόδοις τῶν ἑταίρων, ῥητορικὰ προβλήματα μελετᾶν αὐτοὺς κατηνάγκαζε, δύο τέχνας φάσκων εἶναι τοῦ πείθειν ἐν λόγοις, ῥητορικὴν καὶ διαλεκτικὴν, τὴν μὲν ἐν τῷ λέγειν ἐπιτήδειον, διαλεκτικὴν δὲ ἐν τῷ διαλέγεσθαι. καὶ συνεχῶς ἐπεβόα· αἰσχρὸν σιωπᾶν, ἰσοκράτην δὲ ἐᾶν λέγειν. οἱ μὲν οὖν τῶν δειλινῶν ἀκροώμενοι συνόδων αἷς πρὸς τοὺς ῥητορικοὺς ἐγύμναζον λόγους, ἐξωτερικοὶ ἐκαλοῦντο· οἱ δὲ τῶν ἑωθινῶν περὶ φιλοσοφίαν λόγων, ἀκροαματικοί. ὠνόμασται δὲ στοχασμὸς, ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐπί τινα σκοπὸν εὐστόχως ἱέντων τὰ βέλη· καὶ γὰρ ἐνταῦθα στοχαστικοῖς τοῦ προκειμένου καὶ τοῖς ἐξ εἰκότων λόγοις ὅ, τε κατήγορος κατασκευάζει τὸ ἐπαγόμενον ἔγκλημα, καὶ ὁ φεύγων διωθεῖσθαι σπουδάζει τὰς αἰτίας. ὁρίζεται δὲ αὐτὸν μινουκιανὸς μὲν οὕτω· στοχασμός ἐστιν ἄρνησις παντελὴς τοῦ ἐπιφερομένου ἐγκλήματος. οὐκ εὖ δὲ ἔχει ὁ ὁρισμός. ὅτι γὰρ ἐκ γένους ἐστὶ καὶ συ-

στατικῶν

Status. 14. ἐε

∴ γὰρ πᾶς

Cur Status coniecturalis ordine primus.

De Statu coniecturali

ζήτημα. πρόβλημα. ὅρος. ὑπόθεσις. μελέτη. πλάσμα. γύμνασμα. Idem

Archytas Pythagoricus

Δαιμόνιος Ἀριστοτέλης

Aristoteles quadrifariam esse dicebat utilem rhetoricen. Aristoteles

Platon

1 2 3 4

ἀποτάδην

~~Rhetorica~~ Dialectica

στοχασμός unde dictus

Finitio coniecturalis status. Minucianus

// cf. ὕβρεις ut in pª charta huius libri

Exoterici / Acroamatici → λόγοι ~~αἰσχρὸν σιωπᾶν ἰσοκράτην δὲ ἐᾶν λέγειν~~

Archytas pythagoreus praedicamenta composuit. quae citat subinde simplicius in commentarijs in praedicamenta Aristotelis. Meminit & ammonius in expositione item praedicamentorum.

στατικῶν διαφορῶν. καὶ πρὸς τούτῳ τὸ ἀρνεῖσθαι τὸ ἐπιφερόμενον ἔγκλημα, κοινόν ἐστι καὶ τῶν ἄλλων στάσεων. ἔτι δὲ οὐ παντὶ στοχασμῷ ἁρμόττει· ἐν γὰρ τοῖς συνεζευγμένοις στοχασμοῖς, οὐχ ἓν τὸ ἐπιφερόμενον ἔγκλημα, ἀλλὰ δύο· καὶ ὅτι τοῦ στοχασμοῦ ἐξ ἑκατέρου γνωριζομένου τῶν μερῶν, ἐκ μόνου τοῦ φεύγοντος αὐτὸν ὡρίσατο. ἡ γὰρ ἄρνησις οἰκεία δῆλον ὅτι τοῖς φεύγουσιν. ἑρμογένης δὲ καὶ μητροφάνης οὕτως ὁρίζονται· στοχασμός ἐστιν ἀδήλου πράγματος ἔλεγχος οὐσιώδης ἀπό τινος φανεροῦ σημείου. ἔχει δὲ καὶ οὗτος ἀτελῶς ὁ ὁρισμός. ὡς μήτε ἐκ γένους καὶ συστάσεως ὑπάρχει διαφορῶν· μήτε τῶν ἀγωνιζομένων ἑκάτερα τὰ μέρη περιλαμβάνων. ἀλλ' ἐναντίως μὲν τῷ μινουκιανῷ ἐπιχειρῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ διώκοντος τὸν στοχασμὸν ὁριζόμενος. ὁ γὰρ ἔλεγχος τῷ κατηγόρῳ πρεπώδης, τοῖς αὐτοῖς δὲ ἐκείνῳ περιπίπτων ἁμαρτήμασιν. οὐδὲ γὰρ πάντα στοχασμὸν περιλαμβάνει. εἰσὶ γάρ τινες οἳ τεκμήρια οὐκ ἔχουσι στοχασμοί· οὓς καὶ ἀτελεῖς ἐκ πραγμάτων καλοῦμεν ὡς ἐπὶ τοῦ ἀσώτου. ἰστέον δὲ ὅτι διαφέρει τεκμήριον τοῦ κρινομένου· τὸ μὲν γὰρ ἀποδείκνυσι, τὸ τεκμήριον ~~τοῦ κρινομένου τὸ μὲν γὰρ ἀποδείκνυσι τὸ τεκμήριον~~ ἀποδείκνυται δὲ τὸ κρινόμενον. καὶ ὅτι τὸ μὲν στοχασμοῦ μόνου· τὸ κρινόμενον δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐμπίπτει στάσεσιν. τὸ δὲ ἀνεύθυνον μὲν εἶναι τὸ τεκμήριον. ἕτερον δέ τι δι' αὐτοῦ κρίνεσθαι. ἴδιον μὲν στοχασμοῦ, οὐ παντὸς δέ. ἔνια γὰρ τῶν τεκμηρίων ἐστὶν ὑπεύθυνα· ὡς ἐπὶ τοῦ νέου πλουσίου τοῦ γήμαντος ἐξ ἀστυγείτονος πόλεως θυγατέρα τυράννου, καὶ κρινομένου τυραννίδος ἐπιθέσεως. ὁρισμὸς δὲ αὐτοῦ τέλειος ἔχει οὕτω, στοχασμός ἐστι· στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἐπὶ μέρους περὶ τοῦ τί ἐστι τὸ κρινόμενον ἤτοι περὶ οὐσίας τὴν ζήτησιν ἔχων. γένος γὰρ τοῦ ὅρου ἐστὶν, ἡ στάσις· ἐπὶ ταύτην γὰρ τὴν στάσιν καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι ἀνάγονται ζητήσεις. τὰ δὲ λοιπὰ διαφοραί. ἐπεὶ γὰρ τῶν στάσεων, αἱ μέν εἰσι μουσικαί. αἱ δὲ, ἀριθμητικαί· αἱ δὲ, πολιτικαί· προσθεὶς τὸ πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἄλλων αὐτὴν ἐχώρισε στάσεων. πάλιν ἐπειδὴ τῶν πολιτικῶν ζητημάτων αἱ μέν εἰσι καθόλου, αἱ δὲ μερικαί. προσθεὶς τὸ ἐπὶ μέρους, ἐχώρισεν αὐτὰς τῶν καθόλου ἤτοι τῶν φιλοσόφων. διὰ δὲ τοῦ περὶ οὐσίας ἔχων τὴν ζήτησιν, τὴν ἰδιότητα τοῦ στοχασμοῦ παρέστησεν ἥτις καὶ χωρίζει αὐτὴν τῶν ἄλλων στάσεων. εἰσὶ δὲ κεφάλαια τοῦ στοχασμοῦ ὡς καὶ αὐτὸς ἐπισημαίνεται ἑρμογένης θ. ἡ γὰρ ποιότης κοινή. τούτων δὲ, τὰ μὲν, ἀπὸ τοῦ προσώπου κρίνεται, τὰ δὲ ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων ποιότητος, τὰ δὲ ἔξωθεν ἔχει τὴν σύστασιν. ἀπὸ μὲν οὖν τοῦ προσώπου· βούλησις καὶ δύναμις. διόπερ ἐν τοῖς ἐκ προσώπων ἀτελέσι στοχασμοῖς, καὶ ταῦτα ἐκλείπει. ἀπὸ δὲ τοῦ πράγματος, ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ἀντίληψις εἰ ἐμπίπτοι, μετάληψις. χρῶμα. πιθανὴ ἀπολογία. ἃ ἐν τοῖς ἐκ πραγμάτων ἀτελέσι στοχασμοῖς ἐκλείπει. ~~ἀπὸ δὲ τοῦ πράγματος, ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους~~ ἔξωθεν δὲ ἐμπίπτουσι δύο, παραγραφικὸν, καὶ ἐλέγχων ἀπαίτησις ἅπερ κοινά ἐστιν ἀμφοῖν τοῦ τε προσώπου καὶ τοῦ πράγματος. πάλιν τούτων τῶν κεφαλαίων, τὰ μὲν τοῦ κατηγόρου ἐστὶ, τὰ δὲ τοῦ φεύγοντος, τὰ δὲ κοινὰ ἀμφοῖν. τοῦ μὲν κατηγόρου δύο ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· μετάληψις. τοῦ δὲ φεύγοντος, πέντε. ὥσπερ ὑπ' αὐτῆς βοηθουμένου τῆς τέχνης, καὶ τὸ φοβερὸν τῆς κατηγορίας τῷ πολυτρόπῳ τῆς ἀπολογίας ἐκκρούοντος. ἔστι δὲ τάδε. παραγραφικόν. ἐλέγχων ἀπαίτησις. ἀντίληψις. χρῶμα. πιθανὴ ἀπολογία. κοινὰ δὲ ἀμφοῖν κεφάλαια, βούλησις καὶ δύναμις. προτέτακται δὲ ὁ στοχασμὸς, ἤτοι ὅτι φυσικῶς ἐν πάσαις ἐμπίπτει ταῖς στάσεσι ταῖς τε νομικαῖς καὶ λογικαῖς. ἢ ὅτι ἡ στοχαστικὴ ζήτησις καὶ διὰ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος τὴν πίστιν ἔχει πρὸ πάντων οὖσα. τὰ γὰρ ἄδηλα πρὸ τῶν δήλων ἀναγκαῖον κατασκευάζεσθαι. τριῶν δὲ ὄντων ποιούντων τὰς στάσεις· αἰτίου· συνέχοντος· κρινομέ-

Loci omnes coniecturalis status noue sunt. Nam κοινὴ ποιότης omnium statuum.

Hermogenes / Metrophanes — Finitio

Τεκμήριον / κρινόμενον — D / A

ἔνια τεκμήρια ὑπεύθυνα

Exem

Finitio status coniecturalis uera & perfecta

Status. 4. στάσεις μουσικαί. ἀριθμητικαί. πολιτικαί.

Quidam loci coniecturales a persona oriuntur quidam ab ipsa re quidam extrinsecus

Trapez. 24. f. 2

Loci coniecturales proprij accusatoris

Alij proprij rei

Quidam communes

Tria faciunt statum

στάσεις μουσικαί. ἀριθμητικαί. πολιτικαί

Tria facere statum: αἴτιον, συνέχον, κρινόμενον

Cur Status coniecturalis sit ordine primus. Lege chartam 120 in initio

νον ἔδει μὲν τὰ τοῦ αἰτίου ὡς πρώτου προτετάχθαι κεφάλαια ἤτοι τὰ τοῦ κατηγόρου· οὐδὲ γὰρ αὐθὶ κατηγορίας ἐστὶν ἀπολογία. ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις στάσεσι τὸ ἔγκλημα πεπραγμένον ἐστὶ καὶ σαφές. ὁ δὲ στοχασμὸς περὶ ἀδήλου ἐστὶ καὶ ἀφανοῦς πράγματος. τὰ δὲ τοῦ κατηγόρου κεφάλαια κατασκευαστικὰ οὐκ ἀποδείξεις, οὐκ ἠδυνήθη ταῦτα προτάξαι εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ἀδήλου πρὸς τὴν κατασκευήν.

Ο στοχασμὸς τοίνυν διαιρεῖται ὅτε καὶ πρόσωπα ἔχει καὶ πράγματα κρινόμενα. ¶ ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ὅτι μὲν ὁ στοχασμὸς περὶ τῆς οὐσίας ἔχει τὴν ζήτησιν, καὶ ὅτι ἄρνησιν ἔχει παντελῆ τοῦ ἐπιφερομένου ἐγκλήματος, καὶ ὅτι πάντα τὰ κεφάλαια αὐτοῦ σχεδὸν στοχαστικά εἰσιν, ἔτι τε καὶ ὅτι τὸ σημεῖον ἔχει ὁμολογούμενον καὶ ἀνεύθυνον, καὶ ὅτι περὶ τὸν παρεληλυθότα γίνεται χρόνον, δῆλον ἀφ' ὧν ἤδη εἰρήκαμεν. νῦν δεῖ λοιπὸν περὶ τῆς τάξεως αὐτοῦ ζητεῖν. πρῶτος τοίνυν τέτακται ὡς καὶ αὐτός φησιν ὁ τεχνικός. ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν κεφαλαίων ἐμπίπτει τῇ στάσει ταύτῃ. αὕτη δὲ οὐχ ἱκανὴ ἀπολογία. ἐπεὶ καὶ ἐν τῇ πραγματικῇ πολλὰ ἐμπίπτει ἐκ τῶν ἄλλων κεφάλαια ὥσπερ τὰ τῶν νομικῶν πασῶν καὶ τῶν δικαιολογικῶν τὰ πλεῖστα. ἀλλ' ὅμως οὐ διὰ τοῦτο προτέτακται. τὸ δὲ ἀληθέστερον, ὅτι περὶ τῆς ὑπάρξεως ἔχει τὴν ζήτησιν. τὸ δὲ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ πράγματος ζητούμενον, πρῶτόν ἐστι τῇ φύσει τοῦ περὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ συμβαίνοντος. ἐπεὶ δὲ τῶν στοχασμῶν οἱ μέν εἰσι τέλειοι οἱ ἀπὸ προσώπων ἅμα καὶ πραγμάτων συνεστηκότες, οἱ δὲ ἀτελεῖς οἱ θατέρου τούτων ἐλλιπεῖς, διὰ τοῦτο Ἑρμογένης ἀρχόμενος τῆς διαιρέσεως τοῦ στοχασμοῦ φησιν, ὅτε καὶ πρόσωπα ἔχει καὶ πράγματα κρινόμενα, ὡς τὴν ἀκριβεστάτην καὶ ἐπιστημονικωτέραν τῶν τελείων στοχασμῶν ποιούμενος διαίρεσιν καὶ διδασκαλίαν. ἡ γὰρ τῶν τελείων γνῶσις καὶ τὴν τῶν ἀτελῶν συμπεριλαμβάνει. οἱ μὲν οὖν τέλειοι τούτοις πᾶσι σχεδὸν τέμνονται τοῖς κεφαλαίοις. οἱ δὲ ἀτελεῖς συνεκλιμπάνοντα(?) ἔχουσι τὰ ὑφ' ἑκάτερον τῶν μερῶν ᾠκείωται κεφάλαια. ἔφαμεν γὰρ ἤδη ὡς τὰ μὲν τῶν κεφαλαίων, ἀπὸ τοῦ προσώπου, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ πράγματος κινεῖται. τινὰ δὲ καὶ κοινὰ ἀμφοῖν. ἰστέον μέντοι ὡς ἔσθ' ὅτε ἐκλείπει τὸ παραγραφικόν, καθ' αὑτὸ μέντοι. οὐδὲ γὰρ τῇ θατέρου τῶν μερῶν ἐκλείψει, ὡς ἤδη εἰρήκαμεν. καὶ διὰ τοῦτο ἐδήλωσε καὶ Ἑρμογένης δι' ὧν φησι. παραγραφικόν ἐστιν ὅτε. ἐκλείπει δὲ ἐν τοῖς κατὰ ἀμφισβήτησιν στοχασμοῖς. σώζειν γάρ πως δοκεῖ τότε. ἐμπίπτει δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις, εἰ διάφορος ἡ τῶν ἐγκαλούντων ποιότης, ὡς ἐπὶ τούτου. δύο τις ἔχων παῖδας θάτερον ἀπεκήρυξεν. τελευτῶν ἐπὶ τοῖς σημείοις φαρμάκων, ἔφη παῖς με ἀναιρεῖ. καὶ αἰτιῶνται(?) καλοῦσιν ἀλλήλους οἱ παῖδες. παραγράφεται γὰρ ὁ ἀποκήρυκτος. καὶ φησὶ μὴ δεῖ κρίνεσθαι ὡς μὴ δὲ τὴν ἀρχὴν ὢν παῖς. ὁ γὰρ ἀποκήρυκτος οὐκέτι παῖς. συνεκλείπει δὲ τῷ παραγραφικῷ καὶ ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις. πλὴν ἐμπίπτει καὶ αὕτη ἐν τοῖς κατὰ ἀμφισβήτησιν στοχασμοῖς ἔστ' ἂν διάφορος ἡ τῶν ἀντεγκλημάτων τάξις. ὡς ἐπὶ τῶν ἰαζῶν(?) τῶν ἀμφισβητούντων τῆς τυράννου ἀναιρέσεως. ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς κάτω πόλεως ἀνελθών, ἐλέγχων ἕξει ἀπαίτησιν, οἷον τίνι προεῖπες τῶν πολιτῶν, τίνι ἀνεκοινώσω τὴν τοῦ τυράννου ἀναίρεσιν. ὁ μέντοι τῷ τυράννῳ συνὼν οὐκ ἀπαιτηθήσεται. ἐπισφαλὲς γὰρ ἦν συνόντα τῷ τυράννῳ τινὶ ἐξειπεῖν τὸ ἐγχείρημα. χρὴ δὲ γινώσκειν, ὡς δύο εἰσὶ διαιρέσεις, ἡ μὲν φυσική, ἡ δὲ τεχνική. τὴν μὲν οὖν φυσικὴν ὁ τεχνικὸς εἶπεν αἰτίαν ἔχουσαν, δι' ἣν ἕκαστον κεφάλαιον τοῦ ἑτέρου προτέτακται. τὴν δὲ τέχνην οἱ ῥήτορες ἐπινοοῦσι διά τι πάθος καὶ αἰτίαν τινά, ἔσθ' ὅτε τὴν τάξιν αὐτῶν ἀμείβοντες, τινὰ δὲ καὶ ἐλλείποντες. ¶ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Θαυμασί-

αἴτιον esse accusatoris

Coniecturalis quaerit, de essentia rei

signum confessum & impunitum lege

Cur primus omnium statuum coniecturalis

Coniecturaliũ qdã pfecti, qdã impfecti

τὸ παραγραφικὸν ἐκλείπει ἐν τοῖς κατ' ἀμφισβήτησιν στοχασμοῖς

Exem

ἐλέγχων ἀπαίτησις Petitio

τάξις

Exép

Dispositio duplex naturalis & sm artem.

ὁ ἀποκήρυκτος οὐκέτι παῖς

ως ἀπὸ τοῦ τελείου στοχασμοῦ πρῶτον ἤνιξατο, ἔνθα καὶ τελεία τῶν κεφαλαίων ἡ διαίρεσις. ταύτης ἐγνωσμένης φημὶ δὴ τῆς τοῦ τελείου διαιρέσεως, καὶ ἡ τοῦ ἀτελοῦς ἔγνωσται. εἰ γὰρ ἀμφοτέρων ἔχει τὰ κεφάλαια ὁ τέλειος τοῦ τε προσώπου καὶ τοῦ πράγματος. δῆλον ὅτι ὁ ταῦτα ἐγνωκώς, καὶ τὰ τοῦ ἑνὸς ἐπίσταται ἤτοι τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος. ἀμφοῖν γὰρ τὴν διδασκαλίαν περιλαμβάνει ὁ τέλειος. τὸ δὲ κρινόμενον νῦν, δηλοῖ τὸ ἐξέτασιν ἐπιδεχόμενα. οὐκοῦν ἔστι καὶ πρᾶγμά ποτε οὐ κρινόμενον. εἶπεν γάρ, ὅτε, ὡς μὴ ἀεὶ ὄντος. ἑτέρῳ τοίνυν τὸ θεώρημα τοῦ τεχνικοῦ τὸ ὅτι δὴ ὁ στοχασμὸς ὁ συνιστάμενος ἔχει πρᾶγμα κρινόμενον. οὐ γάρ ἐστιν ἀπὸ προσώπου μόνου συνιστάμενος ὁ στοχασμός. ἔοικε δὲ καὶ αὐτὸ ὡς πρὸς τὸ ἐξισάζον τοῦτο εἰρηκέναι τὸ ὅτε ἔχει καὶ πρᾶγμα καὶ ἑξῆς. πλὴν γὰρ τούτου, πάντα γὰρ οὖν(?) βούλεται πρᾶγμα ἐμπίπτειν. ἰστέον δὲ ὅτι τὸν κατὰ φύσιν ὁ Ἑρμογένης διαιρεῖ στοχασμόν. τοῦ γὰρ δὴ κατὰ διαίρεσιν καὶ τέχνην, ἑτέρα διαίρεσις, ὡς πρὸς τὴν ὕλην τὴν ἐμπίπτουσαν. ἡ γὰρ τέχνη διδάσκαλος ὡς πρὸς τὴν ὕλην. τί μὲν λεκτέον. τί δὲ σιωπητέον. καὶ τί μὲν ἐμπίπτει, τί δὲ οὐκ ἐμπίπτει. δηλοῦσι δὲ τὸν στοχασμὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ τοιοῦτοι τῶν ὁρισμῶν. κρίνεται περὶ προδοσίας. συνειδότος. καθυφέσεως. λῃστείας. τυραννίδος ἐπιθέσεως. μοιχείας. μηδισμοῦ. φαρμάκων. γίνεται δὲ καὶ περὶ γῆς ὅρων στοχασμός, ὅτ' ἂν ἀμφισβητῶσί τινες. γίνεται δὲ καὶ περὶ χρημάτων ὡς ἐν τοῖς ἐπιτροπικοῖς. ἔλαθε δὲ φασί τινες ἑαυτὸν ὁ τεχνικὸς ἐλέγξας δι' ὧν φησιν ἐνταῦθα, ὅτε καὶ πρόσωπον ἔχει καὶ πρᾶγμα κρινόμενον. πρώην γὰρ οὐκ ἐβούλετο ἀτελῆ ἐκ πραγμάτων εἶναι στοχασμόν, ὅτε περὶ τοῦ ἀσώτου ἔλεγεν. ἀλλ' ὡς ἔφαμεν διὰ τὸν ἰσάζοντα στοχασμὸν τοῦτο προσέθηκεν. ἐζήτησαν δέ τινες διατί μὴ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσι τοῦτο λέγει. καὶ φαμέν, ὅτι ἐπειδὴ πρῶτος ὁ στοχασμός. ἐκ τούτου βούλεται ὑπόδειγμα ἡμῖν τῶν ἄλλων στάσεων παραχεῖσθαι(?), ὅπερ καὶ ἄμεινον. ὅτι ἐν στοχασμῷ ἐὰν ἐκλείπῃ τὸ πρόσωπον, ἐκλείπει καὶ τὰ τοῦ νόμου κεφάλαια. καὶ ἐπὶ τοῦ πράγματος ὁμοίως. ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις οὐκέτι. αἴτιον δὲ τούτου. ὅτι ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πρόδηλόν ἐστι τὸ πρᾶγμα καὶ οὐκέτι περὶ τούτου ζητοῦμεν εἰ ἔστι καὶ διὰ τοῦτο οὐκέτι βουλήσεως οὐδὲ δυνάμεως δεόμεθα πρὸς ὑποψίαν τοῦ προκειμένου, συντελούντων τῶν κεφαλαίων. ἐν δὲ τῷ στοχασμῷ ἀδήλου ὄντος τοῦ πράγματος, ἐκ τῆς περὶ τὸ πρόσωπον ὑποψίας ἢ ἀπὸ τῶν τοῦ πράγματος σημείων συνίσταται ἡ ζήτησις. οὐκοῦν εἰκότως ἐν τούτῳ ἀφώρισται τὰ κεφάλαια, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις μέμικται. διατί δὲ μὴ ἀπὸ τῶν κεφαλαίων ἤρξατο ἐνταῦθα ὥσπερ ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ εἴδους τῆς στάσεως ἤρξατο εἰπών, ὅτε καὶ πρόσωπον ἔχει καὶ πρᾶγμα. ἐπειδὴ τῶν κεφαλαίων οὐκ ἀεὶ τούτων ἡ χρῆσις ἐμπίπτει, ἀλλὰ πρὸς τὰ εἴδη τοῦ στοχασμοῦ. καὶ ὅτι τῶν κεφαλαίων τὰ μέν ἐστιν ἴδια τοῦ προσώπου, τὰ δὲ ἴδια τοῦ πράγματος, διὰ τοῦτο παραστῆσαι τὴν ἑκάστου κεφαλαίου δύναμιν βουλόμενος, ἀπὸ τοῦ τελείου στοχασμοῦ ἤρξατο τῆς διαιρέσεως, ἐξ οὗ τῶν ἄλλων ἴσμεν τὴν διαίρεσιν. ἐκλείποντος γὰρ τοῦ προσώπου, συνεκλείπει καὶ τὰ τοῦ προσώπου κεφάλαια. καὶ ἐπὶ τοῦ πράγματος ὁμοίως. ¶ Παραγραφικῷ ἐστιν ὅτε.

¶ Ἐζήτησέ τις διατί πασῶν τῶν λογικῶν στάσεων ὁμώνυμον ἑαυταῖς κεφάλαιον ἐχουσῶν, μόνος ὁ στοχασμὸς καὶ ἡ πραγματικὴ οὐκ ἔχει. καὶ ἐπὶ μὲν τῆς πραγματικῆς κατὰ καιρὸν ἐροῦμεν. περὶ δὲ τοῦ στοχασμοῦ, τοῦτο φαμέν. ὡς ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν, ἡ πρότασις ὁμολογεῖται. οἷον ἐν ὅρῳ τὸ τετυπηκέναι δημοσθένη(?). ἐν τῇ ἀντιλήψει, τὸ γεγραφηκέναι τὰ ναυάγια. ἐν μόνῳ δὲ στοχασμῷ ἄδηλός ἐστιν ἡ πρότασις. οὐκ ἐνδέχεται(?) δὲ ἄδηλον ἀδήλου κατασκευὴν γενέσθαι. ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις λογι-

ἤρξατο

ἰσάζοντος circa tor bonorũ

κρινόμενα qd.

Divisio alia naturalis alia artifici.

Coniecturalium seges & materia

τὰ τοῦ νόμου κεφάλαια

Quaestio 5o.

Recusatio

Qo

πρότασις

.i. quemadmodũ deficiente psona desunt capita psonae, ita sic et in coniecturali res desunt capita rei

τὸ γεγραφηκέναι

ἡ τέχνη διδάσκαλος ὡς πρὸς τὴν ὕλην

καθυφέσεως

.i. προσώπου .i. ut apparet ex fine capitis

Puto de esse nomina expositor. Syriani & Sopatri

καὶ τὸ δῆλον εἰς κατασκευὴν προβάλλεται τοῦ ἀμφισβητουμένου. διὰ τοῦτο τοί-
νυν οὐκ ἔχει ὁμώνυμον ἑαυτῷ κεφάλαιον ὁ στοχασμὸς ἡ αὐτὴ αἰτία καὶ τοῦ μὴ
δὲ τὴν καλουμένην προβολὴν ἔχειν τὸν στοχασμὸν, ὡς αἱ ἄλλαι στάσεις. μὴ δὲ τὰ
ἀπὸ τοῦ κατηγόρου πρῶτα κεφάλαια τῆς τέχνης τοῦτο ἀπαιτούσης, ἀλλὰ τὸ
παραγραφικὸν, ὃ τοῦ φεύγοντός ἐστι κεφάλαιον. καὶ γὰρ ὡς ἤδη εἴρηται ὁ στοχα-
σμὸς, ἀδήλου πράγματός ἐστι ζήτησις. τί οὖν ἔχει προβάλλεσθαι εἰς πρότα-
σιν. οὐ γὰρ αὐτὸ τὸ κατασκευαζόμενον προκαλεῖται. ἐν μὲν γὰρ τῷ ὅρῳ ἡ προβο-
λὴ. οἷον, τὰ μὲν εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς φυλέτας ἡμαρτημένα καὶ τὰ περὶ τὴν ἑορ-
τὴν ἀδικήματα ἐφ᾽ οἷς αὐτὸν προὐβαλόμην, τουτέστιν. ἐπὶ δὲ τῆς ἀντιλήψεως
ἡ προβολὴ. οἷον, τὰ ναυάγια γράψας, τὴν πόλιν ἠδίκησας. καὶ ἐπὶ τῶν λοι-
πῶν ὡσαύτως. ἐν μόνῳ δὲ τῷ στοχασμῷ τὸ πεπραγμένον σημεῖον ἐν ἐγκλήματι ὂν,
ἀλλ᾽ οὐχὶ ἔγκλημα, οὐκ ἔχει προβολήν. ἀλλὰ τὸ παραγραφικὸν πρῶτον. διότι
φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει τὸν ἀγῶνα μέμφεσθαι. καὶ πάντες οἱ κατηγορού-
μενοι πρῶτον αἰτιῶνται ὅτι κατηγοροῦνται. συμβάλλεται δὲ εἰς τὸ μέμφεσθαι
τὸ παραγραφικὸν. ἢ καὶ ὅτι εὐθές ἐστι τὸν ἅπαξ ἀπολογησάμενον καὶ καταδε-
ξάμενον τὴν κρίσιν, αὖθις παραγράφεσθαι. ἢ καὶ ὅτι ἂν τὸ παραγραφικὸν ἰσχύ-
σῃ, σχολάζει τῶν λοιπῶν κεφαλαίων ἡ ἐξέτασις. ἢ ὅτι ἡ παραγραφὴ τῆς εὐθυ-
δικίας οὖσα ἀντιστρέφει τὸν ἀγῶνα. καὶ τὸν φεύγοντα κατήγορον ποιεῖ καὶ φύσει
πρώτη γίνεται τοῦ πράγματος. εἰκότως οὖν καὶ τὸ παραγραφικὸν εἰ καὶ μὴ τελεία ἐκ-
βολὴ τοῦ ἀγῶνος. ἀλλ᾽ οὖν γε τὴν φύσιν τῆς παραγραφῆς σῶζον, πρὸ τῶν ἄλλων
τέτακται. Ἠκολούθησε τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ἡ τέχνη. πρῶτον γάρ
ἐστι κατὰ φύσιν τὸ τὴν γραφὴν μέμφεσθαι καὶ παραγράφεσθαι. παραγραφικὸν
δέ ἐστι. λόγος τὴν δίκην ὡς οὐ δεόντως εἰσαγομένην καταμεμφόμενος. ἔχει δὲ κοινω-
νίαν πρὸς τὴν παραγραφὴν τὴν στάσιν. διαφορὰν δὲ, ὅτι ἡ μέν ἐστι τελεία ἐκβολὴ
τῆς εὐθυδικίας. τὸ δὲ ἔνδειξις μόνον ἐκβολῆς. καὶ τοσοῦτον δύναται, ὅσον δια-
βαλεῖν τὴν κρίσιν. μεταλήψεως δὲ διαφέρει πάλιν. ὅτι ἡ μὲν μετάληψις ἀπὸ
τοῦ κατηγόρου. τὸ δὲ παραγραφικὸν ἀπὸ τοῦ φεύγοντος. ἔστι δὲ κοινοτέρα τοῦ παρα-
γραφικοῦ διαφορὰ πρὸς ἀμφοτέρας, τήν τε παραγραφὴν καὶ τὴν μετάληψιν.
ὅτι ἐκεῖναι μὲν ἀπὸ ῥητοῦ, τὸ δὲ παραγραφικὸν οὐχ οὕτω. λαμβάνεται δὲ ἀπὸ τῶν
περιστατικῶν. χρόνου. ὅτι παρ᾽ αὐτὰ τὰ συμβάντα ἔδει με κρίνειν οὐ χρόνοις ὕστε-
ρον. τρόπου. ὡς Δημοσθένης. εἰ μὲν εἰσαγγελίας, ἄξιά με πράττοντα ἑώρα εἰσαγ-
γέλλοντα, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εἰς κρίσιν καθιστάντα παρ᾽ ἡμῖν. εἰ δὲ γράφοντα
παράνομα, παρανόμων γραφόμενον. ἐὰν δὲ νόμος προστεθῇ τῷ παραγραφικῷ
καὶ πρὸς τοῖς ἀγράφοις δικαίοις λάβῃ τοῦτο, γίνεται παραγραφή. ἔχει δὲ διττὴν
χώραν τὸ παραγραφικόν. ὅτε μὲν γὰρ ἐν ἀρχῇ τάττεται, ὅτε δὲ μετὰ τὰ ἀπ᾽ ἀρ-
χῆς ἄχρι τέλους, ἐν ἀρχῇ μὲν ὅτι οὐ δεῖ εἶναι τὸν ἀγῶνα. εἰ μὴ τόδε τι ὑπάρχοι,
ὡς ἐπὶ τοῦ ἀστώτου. ἔδει γάρ. ὅτι τόδε τι δεῖ κρίνειν με, ὅτ᾽ ἂν δείξῃς τεθνηκότα
τὸν πατέρα. καὶ ἐπὶ τῆς γυναικὸς τῆς νύκτωρ δακρυούσης καὶ κενωμένης μοι-
χείας. δεῖ γὰρ πρῶτον φανῆναι τὸν μοιχόν. μετὰ δὲ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, εὑ-
ρίσκομεν τὸ παραγραφικὸν, ὅτ᾽ ἂν ἡ ὕλη εὐλογωτέραν τῷ κεφαλαίῳ παρέχῃ
τὴν τοιαύτην τάξιν ὡς ἐπὶ τοῦ τεσσαρακοστέως, οὗ εἰκόνα ἔστησαν οἱ πολέμιοι, καὶ
φεύγει προδοσίας. πρὸς τὸ εἰσάγει τὸ παραγραφικὸν ὁ φεύγων. ὅτι οὐ δεῖ με κρί-
νεσθαι ἐφ᾽ οἷς ἄλλοι πεποιήκασιν. Ἔστιν ὅτε. Ἀσφαλῶς ὥρισεν. οὐ γὰρ ἀεὶ
εὑρίσκεται, ἀλλ᾽ ὅτε ἔστιν ἀπὸ τῶν περιστατικῶν διαβαλεῖν. ἐκ τούτων γὰρ ἔχει
τὴν σύστασιν τὸ κεφάλαιον. κεφαλαιωδῶς δὲ τότε ἐμπίπτει, ὅτ᾽ ἂν δέον τι πραχ-
θῆναι, μὴ πραχθῇ. ἢ ὅτε πεπραγμένον, ὑπαιτίως πραχθῇ.

Ἐλέγχων ἀπαιτήσει. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.
Ἐφεξῆς δύο κεφάλαια τοῦ φεύγοντος τέτακται, μὴ διακοπτόμενα τοῖς ἀπὸ τοῦ
κατηγόρου κεφαλαίοις. ἐπειδὴ ταῦτα ὡς εἴδη εἴρηται ἀλλήλοις ἀκολουθεῖ συ-
νεκλιμπάνοντα. ἀλλ᾽ οὔτε τῇ τοῦ προσώπου ἐκλείψει, οὐδὲ τῇ τοῦ πράγματος. ἀπ᾽
οὐδετέρου γὰρ τούτων ἐμπίπτει ἑτέρα δὲ αἰτία ἥ τις εἴρηται ἤδη. δευτέρα δὲ ἡ
τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις διότι ὁ στοχασμὸς ἄρνησίς ἐστι τοῦ ἐπαγομένου ἐγκλήμα-
τος. ἀναγκαίως οὖν ἀπαιτήσει τὸν ἔλεγχον ὁ φεύγων τῷ ἐπιφερομένῳ ἐγκλή-
ματι. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τοῦτο δεύτερον μὲν τῇ τάξει. ἰσχυρὸν
γὰρ τὸ κεφάλαιον ἐκ τῶν ἀτέχνων πίστεων γινόμενον. οἷον μαρτύρων. διαθηκῶν.
νόμων. ψηφισμάτων. ἐπιστολῶν. βασάνων. Βουλήσει δυνάμει.
ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἀναγκαίως ταῦτα τὴν ἐφεξῆς ἔχει τάξιν μετὰ τὰ κοι-
νά. καὶ γὰρ τοῦ προσώπου ἐστὶν ἡ βούλησις καὶ ἡ δύναμις, ἀλλ᾽ οὐ τοῦ πράγμα-
τος. ταύτῃ δὲ καὶ προτέτακται τῶν ἀπὸ τοῦ πράγματος κεφαλαίων. φύσει γὰρ
τὸ πρόσωπον τοῦ πράγματος πρῶτον, ὡς ποιοῦν ποιουμένου. ἀλλὰ καὶ ἡ βούλη-
σις τῆς δυνάμεως φυσικῶς προηγεῖται. πρῶτον γάρ τις βουλεύεται, εἶτα
πράττει, ὅ ἐστι τῇ δυνάμει κεχρῆσθαι. καὶ ὅτι βούλησις μὲν ἄνευ δυνάμεως, κεῖ-
ται. δύναμις δὲ, ἄνευ βουλήσεως, οὔ. κοινὰ δὲ καὶ ταῦτα ἀλλ᾽ οὐχὶ τοῦ προ-
σώπου ἢ τοῦ πράγματος ὡς τὸ παραγραφικὸν καὶ ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις,
ἀλλὰ κοινὰ τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ ἀπολογουμένου, διὸ καὶ πρὸ τῶν ἰδικῶν ἑκά-
στου τέτακται. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ταῦτα τοῦ προσώπου κε-
φάλαια. πρῶτον δέ ἐστι τὸ πρᾶττον τοῦ πραττομένου, τουτέστι τὸ πρόσωπον τοῦ
πράγματος διὸ προτέτακται ἡ βούλησις καὶ ἡ δύναμις. τὰ γὰρ ἀπ᾽ ἀρχῆς
ἄχρι τέλους, τὰ πράγματά ἐστιν. εἰκότως δὲ τὰ δύο κεφάλαια ὁμοῦ ἔταξεν.
ἀκολουθεῖ γὰρ τῇ βουλήσει ἡ δύναμις καὶ ἀχώριστός ἐστι. μάταιον γὰρ ἡ βού-
λησις ἀπούσης δυνάμεως, καὶ ἡ δύναμις ἀπούσης βουλήσεως.
Τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τοῦτο πρῶτόν ἐστι
κεφάλαιον ἴδιον τοῦ κατηγόρου. πλὴν ὅτι ἐν σπανίοις κοινόν τε καὶ ἴδιον εὑρί-
σκεται τοῦ κατηγόρου, ὡς ἐφεξῆς ἐροῦμεν. εἰκότως οὖν ἐπειδὴ μετὰ τὸ πρόσω-
πον ἐστὶ τὸ πρᾶγμα, τὰ δὲ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους αὐτὰ τὰ πράγματά ἐστι, μετὰ
τὴν βούλησιν καὶ τὴν δύναμιν τεταγμένα ἐστίν. ἡ γὰρ ὁδὸς ταύτην ἔχει τὴν τά-
ξιν βουλόμενον πρᾶξαι. πρᾶξαι δὲ τόδε τι. ὅπερ ἐστὶ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους,
ἵνα πρὸς αὐτὰ ἡ ἀπολογία γένηται. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Οὕτω
κέκληται τοῦτο τὸ κεφάλαιον, ἐπειδὴ πανταχοῦ εὑρίσκεται καὶ ἐν προοιμί-
οις καὶ ἐν ἐπιλόγοις. ἰστέον δὲ ὅτι τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁ
κατήγορος κέχρηται. καλεῖται δὲ καὶ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, καὶ πράγματα
καὶ σημεῖα. τὰ δὲ αὐτὰ ἐν στοχασμῷ καὶ μέγιστον ἐν τούτοις ὁ κατήγορος ἰσχύει. διὸ
καὶ πανταχοῦ αὐτοῖς κέχρηται ἐν προοιμίοις, ἐν ἐπιλόγοις.
Ἀντιλήψει, μεταλήψει. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἔδει μετὰ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς
ἄχρι τέλους φύσιν ἐχόντων αὔξειν τὸ πρᾶγμα καὶ μέγεθος περιτιθέναι τῷ ἀδι-
κήματι, τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας τάττειν. ἥ τις ἀπολογία τέ ἐστι καὶ τῆς ἀρνή-
σεως κατασκευὴ, ἀλλ᾽ οὐχὶ τὴν ἀντίληψιν ὃ τολμηρότερόν ἐστι καὶ θρασύτερον. αὐ-
θις ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν καταφεύγειν καὶ πρὸς τὴν ὀργὴν ἄγει τὸν δικαστὴν καὶ μὴ
ἀποδεικνύναι πρῶτον ὅτι οὐ πεποίηκεν. ἄλλως τε καὶ ὅτι ἡ μὲν μετάθεσις τῆς
αἰτίας ἀεὶ τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀκολουθεῖ. τὸ δὲ ἀντιληπτικὸν οὐκ ἀεὶ ἐμ-
πίπτει, εἰ μὴ ὅτ᾽ ἂν τις ἀφ᾽ ὧν αὐτὸς ποιήσας κρίνεται. ἔδει οὖν καὶ κατὰ τοῦτο
χρῶμα τῆς ἀντιλήψεως προταχθῆναι, τὰ γὰρ ἀεὶ τῶν ποτὲ τιμιώτερα. καὶ κατὰ

πραγραφικὸν ἀπὸ τοῦ φεύγοντος, ἡ δὲ μετάληψις τοῦ κατηγόρου

Nota hoc

Minucian. τοῦτο ὁ μὲν μινουκιανὸς καὶ οἱ ἄλλοι τεχνικοὶ μετὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, τὸ χρῶμα τάττουσιν. ὁ δὲ μογένης ἐπὶ τὴν ἀντίληψιν. καλῶς δὲ καὶ οὗτος κἀκεῖνοι οὐκ ἔξω σκοποῦ. κατηγοροῦντας μὲν γὰρ, δεῖ ὁ ἑρμογένει κατακολουθεῖν, προτάττοντας τὸ χρώματος τὴν ἀντίληψιν, πρὸς βάρος τοῦ φεύγοντος. ἀπολογουμένους δὲ, μινουκιανῷ τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας τὴν ἀντίθεσιν τὴν ἐκ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους γινομένην. εἰκότως δὲ ἀντίληψιν προτάξας ἐπήγαγε τὴν μετάληψιν, λυτικὴν οὖσαν ἀεὶ τῆς ἀντιλήψεως. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

μετάληψις λυτικὴ ἀεὶ τῆς ἀντιλήψεως

Μετὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἡ ἀντίληψις. φύσει γὰρ πάντες τὴν ἐξουσίαν πρὸ τῶν ἄλλων προβαλλόμεθα. καὶ μετὰ τὴν ἐξουσίαν, τότε τὴν αἰτίαν ἐπιφέρομεν τῆς πράξεως. ὅθεν τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας. οὐδεὶς δὲ τῇ ἐξουσίᾳ θαῤῥῶν, ταύτην παρεὶς πρώτην τὴν αἰτίαν τῆς πράξεως προτάττει τῆς ἐξουσίας.

Transpositio. μετάθεσις αἰτίας, πιθανὴ ἀπολογία. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Περὶ μὲν τοῦ χρώματος εἴρηται. ἡ δὲ πιθανὴ ἀπολογία τελευταία τέτακται. ἐπεὶ καὶ τὰ μάλιστα δοκεῖ ἀντιστρέφειν τὸν ἀγῶνα. ἀλλ' ὅμως χειρότερον τέ ἐστι καὶ ἀσθενές. τοῦτο δὲ καὶ τὸ ὄνομα κατηγορεῖ. οὐ πάμπολύ τι, ἀλλὰ πιθανὴ τίς ἐστιν.

Qualitas communis. ποιότητι κοινῇ. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἡ ποιότης καὶ ἡ γνώμη, κοινὰ ἐστὶ πασῶν τῶν στάσεων. ταῦτα γὰρ τῶν πλείστων ἐστίν. αὕτη ἡ αἰτία τῆς προτάξεως τῶν κεφαλαίων.

Τὸ παραγραφικὸν γίνεται κατὰ τρόπους τέσσαρας, ἢ τοι ἀπὸ τοῦ λέγοντος. 1 οἷον, ἀσώτου πατὴρ ἀφανὴς γέγονε, καὶ φόνου φεύγει. ἀξιώσει ὁ ἐπικηρυχθεὶς πρῶτον εἰ ἀνῄρηται. ἢ ἀπὸ τοῦ ὑπερβάλλοντος. οἷον, δέκα νέοι συνώμοσαν μὴ γῆμαι, καὶ 2 φεύγουσι κακοῦ βίου. ἕκαστος γοῦν αὐτῶν ἀξιώσει κρίνεσθαι ἰδίᾳ. ἢ ὅτι ἀφ' ὧν ἔτε- 3 ροι πεποιήκασιν, οὐδὲν κρίνεσθαι ὡς ὁ ζητιαρεῖς οὐ ἐκεῖνα ἔσησαν οἱ πολέμιοι, καὶ προδοσίας φεύγων. ἢ κατὰ χρόνον. οἷον, δειλοῦ παῖς ἐπείσβουσι, καὶ μοιχεί- 4 ας κρίνει τὴν γυναῖκα. ἐστὶ γάρ φησιν ἐντὸς χρόνοις μηδὲν κρίνεσθαι. τοῦτο δὲ ἀπὸ μὲν ἑνὸς τινὸς ἐγγίνοιτο, ἰσχυρότερόν ἐστι καὶ πλεονάκις γίνεται παραγραφή. ἄλλως δὲ, ἀσθενὲς μέν ἐστι, συλλαμβάνει δ' οὖν σμικρὸν τῷ χρονικῷ. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ παράδειγμα, ὁ δὴ φαμὲν τελέαν εἶναι μετάληψιν καὶ παραγραφήν. οἷον, κειθεὶς τις φόνου ἀπέφυγεν. ὕστερον ὁ χρονικὸς αὐτὸν ἀνεῖλεν θεὸς ἀνοσφοισείοις χρῶ, καὶ πάλιν φεύγει. ἀλλ' ὁ περὶ αὐτοῦ οἱ νόμοι κωλύουσι κρίνεσθαι. παραγράφεται ἂν καὶ πίστει πρώτην ζητήματα νομικὸν ἐκ παραγραφῆς. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Τέσσαρας μὲν ἀπαριθμεῖται τὰς τοῦ παραγραφικοῦ τόπους ὁ τεχνικός. ἔστι δὲ ἐπὶ τῇ ἀληθείᾳ. τοῦ γὰρ παραγραφικοῦ εἰσὶ ἀφ' ἑνὸς καὶ πειστικοῦ κινήσεως. οἷον προσώπου. πράγματος. αἰτίας. χρόνου. τόπου. ὕλης. τὰ παρόντα ἀπ' ἰδίων ἐστί. τό, τε ὁ τοῦ ἀσώτου ἀπὸ τοῦ πράγματός ἐστι. ζητεῖται γοῦν εἰ ἀνῄρηται ὁ πατήρ. τὸ δέ γε τοῦ ζητιαρεῖς καὶ τῶν δέκα νέων ἀπὸ τοῦ προσώπου ἐστί. καὶ ὁ τοῦ δειλοῦ ἀπὸ χρόνου. ἀπὸ δὲ ἐσίν ἀπὸ πάντων τῶν πειστικῶν παραγραφικὰ κινήματα. δῆλον οὖν εὐθὺς ἀπὸ μὲν οὖν προσώπου ἢ πράγματος, ἔχομεν τοῦ τεχνικοῦ παραδείγματα. ὡσαύτως καὶ ἀπὸ χρόνου. τῶν δὲ λοιπῶν ἡμεῖς ἐροῦμεν. ἀπὸ μὲν τοῦ τόπου, ὡς τοῦτο. κρίνεται δημοσθένης ἐπὶ τοῖς ἁρπάλου χρήμασιν, ἐν ἀρείῳ πάγῳ, καὶ παραγράφεται, ἀξιῶν ἐν τῇ ἡλιαίᾳ κρίνεσθαι. ἀπὸ τρόπου δὲ, εὐθέως καὶ ἡρώδης ἐπὶ τῷ ὀνάματι, εὑρηται ὁ εὐθέως καθεύδων ἔχων αἱματηρὸν, καὶ κρίνεται κακουργίας. παραγράφεται γοῦν τὸν τρόπον. ὡς οὐ καθεὺδων τοῦτον τὸν τρόπον κρίνεσθαι, ἀλλὰ δικάζεσθαι τοῦ φόνου. ἀπὸ αἰτίας δὲ, οἷον ἔγραψεν ἀλέξανδρος ἐν τοῖς ἁρπάλου λογισμοῖς εὑρηκέναι δημοσθένει εἰληφέναι εἴκοσι τάλαντα, καὶ κρίνει δημοσθένης. παραγράφεται ὅτι ὡς οὐκ ὀφείλω ἐπὶ τούτοις κρίνεσθαι, τῷ ἐχθρόν μου

Exé

Exé

Exép.

De recusatione & quot modis fiat

De παραγραφικῶ & quot modis & unde fiat. Sume autē hoc notandum. Quia cicero & alij translationem statū faciunt quod ÷ πραγραφικὸν locus sive κεφάλαιον

Videtur corrige dum. π. τάλαντα. i. quinquaginta talenta

πεισάσθε, πρόσωπ, πρᾶγμα, χρόνος, τόπος, τρόπος, αἰτία

τόπου deest ut statim apparet

malle legere ἁρπάλου. Corrector autē qui ignoraret historiam pro ἁρπάλου emendauit ἁρπαλάση

Τὸ ἐγγεγραφότα. δεῖ εἰδέναι ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ ὑπερβάλλοντος καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου λαμβάνεται. ὁ παρεῖλιπεν ὁ τεχνικός. οὕτω δὲ κέχρηται ὁ δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ στεφάνου ψευδομαρτυριῶν. καὶ γοῦν ἄφοβος ἔγραψαν ψευδομαρτυρίας στέφανον. καὶ δημοσθένης παραγράφεται. καὶ λέγει ὡς δέον αὐτὸν μετὰ τῶν ἄλλων μαρτύρων κρίνεσθαι. ἴσον δὲ ὡς ἀεὶ τοῦ φεύγοντός ἐστι τὸ κεφάλαιον. ἐφορμῶν τοῖς εἰρημένοις τρόποις, ἢ τοι αὐτὸς ὁ φεύγων ἢ ὁ ὑπὲρ τοῦ φεύγοντος λέγων. καὶ κατανοήσας τῇ, χώραν ἔχει κατά τινα τούτων τῶν τρόπων τὸ παραγραφικὸν εἰσάγειν, χρήσεται μετ' ἀδείας αὐτῷ. διαφορὰ δὲ τὸ παραγραφικὸν τῆς παραγραφῆς ὡς καὶ αὐτὸς ἐρεῖ, τῷ, τῷ τὴν μὲν παραγραφὴν ἀπὸ νόμου τὴν ἰσχὺν ἔχουσαν. τὴν δὲ εὐθυδικίαν ἐκβάλλειν. τὸ μέντοι παραγραφικὸν ἐκ τῶν ἀτεχνικῶν λαμβάνεται. ὅθεν καὶ ἡ μετάληψις ἐκ τούτων, ἀλλ' αὕτη μὲν ἐκ τοῦ κατηγόρου. τὸ μέντοι παραγραφικὸν, ἀεὶ τῷ φεύγοντι συγκεκλήρωται. καὶ ἡ μὲν παραγραφὴ, ὅλον ἐκβάλλει τὸν ἀγῶνα. τὸ δὲ παραγραφικὸν μέρος τι τῶν περὶ τὸ πρᾶγμα αἰτιῶν. συμβαλλόμενον ἡμῖν αὐτὴ πάσης ἀλλοῦ ὡς χεῖρον ὁ καὶ τοῦτο ἐστίν ὡς ὅτι τὸ ἀπὸ τοῦ ὑπερβάλλοντος τινὲς ἐνίστησαν ὡς οὐκ ἔχει τὸ παραγραφικὸν χώραν. καί τοι ζητήματος συνιστάμενος. ἐπεὶ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα οἱ δέκα νέοι τοῦ ἔθους εἰσίν, ἀλλ' οὖν γε μίαν ἔχουσι ποιότητα τοῦ ἄθεσμον εἶναι. ἐνταῦθα μὲν γοῦν τούτων ἐστὶ τὸ ἄθεσμον εἶναι τὴν ποιότητα. οὐ συνίσταται τὸ παραγραφικόν. ἐνταῦθα δὲ τοῦ ζητήματος τοῦτον χώραν ἔχει. οἷον, αἰσχίνης καὶ δημοσθένης ἐκ τῆς παρὰ φιλίππου ἐπανήκοντες πρεσβείας, εὑρηκὼς ὁ μὲν, χρυσίον κατορύττων. ὁ δὲ παραπρεσβείας ἀπολογίαν γράφων, καὶ ὑπὲρ ἰδίας ἀμφοτέρων κατηγορεῖ. ἐνταῦθα γὰρ διάφορος οὔσα τῶν προσώπων ἡ ποιότης. χώραν ἔχει λέγειν ὅτι ἰδίᾳ θέλω κρίνεσθαι καὶ μὴ μετέχειν τῆς ἐκείνου αἰτίας. ὅθεν καὶ ὑπὲρ τῶν νέων ἀπολελογηται. συρειανός τὸ μέν τι ὅλον παραγραφικὸν οὐχ ὡς ἔτυχε δεῖ μεταχειρίζεσθαι, ἀλλὰ πρὸς τὸ χρήσιμον ἀεὶ εἰδέναι γὰρ δεῖ ὅτι τοῦτο τὸ κεφάλαιον καὶ τὸ μὲν τὴν κατηγορίαν διαβάλλει καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς διαλύει, κατὰ τοῦτό ἐστιν ἰσχυρὸν καὶ ὠφέλιμον. καθὸ δὲ ὅλως δοκεῖ παραγράφεσθαι, καὶ παραιτητικόν ἐστι τοῦ ἀξιώματος. ὁ γὰρ κρινόμενος εἰ τύχοι προδοσίας ἢ ἀσεβείας, εἶτα λέγων ὅτι ἔδει με πρὸ χρόνου κριθῆναι, ἢ τῷδε τῷ τρόπῳ τὰς εὐθύνας ὑπέχειν. ἢ τοιοῦτόν τι λέγων, δῆλός ἐστι μὴ λίαν παῤῥησιαζόμενος. καὶ συνειδὼς τι τῶν ἐγκαλουμένων ἑαυτῷ. καὶ κατὰ τοῦτο καθαιρήσει τὸ ἀξίωμα κατὰ δύο τρόπους. ἅμα μὲν, ὅτ' ἂν ἔσι τὰ πρόσωπα ἔνδοξα, οἷον περικλῆς ἢ δημοσθένης. δεύτερον δὲ, ὅτ' ἂν τὸ πρᾶγμα μέγιστον ᾖ, οἷον προδοσία ἢ ἀσέβεια. τίς γοῦν ἂν πιστεύσῃ τοῖς ἐγκλήμασι τούτοις ὑπεύθυνον εἶναι, ἐπειδὴ μὴ πρότερον ὑπέστη τὴν κατηγορίαν. διὸ ταῦτα μὲν οὖν ἐμμεθόδως χρηστέον αὐτῷ, ἀλλ' οὐχ ἁπλῶς. ἐπεὶ καθαιρετικὸν οὕτω τοῦ ἀξιώματος, οὐ δὴ που παρασιωπήσομεν αὐτὸ. ἐἰ βλάπτει δυνάμενον ἐν τῷ λέγεσθαι ὅλον διασείσαι τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' ὡς προείρηται ἐμμεθόδως καὶ ὥσπερ οἱ παλαιοὶ. ἐχρήσαντο μὲν γὰρ οὗτοι αὐτῷ. διὰ τὸ δι' αὐτὸ ὠφέλιμον, ὥσπερ δὲ φεύγοντες αὐτὸ. οἷον, περικλῆς αἰτίαν ἔχων τοῦ πολέμου αἴτιος γέγονε καὶ διὰ τοῦ μέλλων ἀπολογεῖσθαι. οὔτε πάντη παρῆκεν αὐτὸ διὰ τὸ δι' αὐτοῦ ὠφέλιμον, οὔτε ἐπέμεινεν αὐτῷ διὰ τὸ λυμαινόμενον αὐτοῦ τὸ ἀξίωμα. ἀλλ' ὅσον μνημονεύσας, ἀπεπήδησεν εὐθέως ἐς τὸ κατασκευαστικὸν τοῦ ἀξιώματος. λέγων γὰρ τὸ παραγραφικὸν ἀπὸ χρόνου. οἷον καὶ ἐμὲ τὸν παραινέσαντα πολεμεῖν καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς. οἷον ἐπειδὴ τε. δι' αἰτίας ἔχετε. φόβον γὰρ τινα λέγει ὅτι μὴ τότε ἐλέγετε ἀλλὰ μεταβαλλόμεθα ἐνταῦθα τοῖς ἅπαξ δόξασιν, εὐθέως ἐνταῦθα τὴν κατασκευὴν ἐχώρησεν ἐπὶ τῶν. καί τοι ἐμοὶ τοιούτῳ ἀνδρὶ ὀργίζεσθε, ὃς οὐδενὸς ἥσσων οἴομαι γνῶναι

i. deficiente

Demosthenes

παραγραφικόν, παραγραφή, μετάληψις

ἀπὸ τοῦ ὑπερβάλλοντος οὐκ ἔχει τὸ παραγραφικὸν χώραν

Exemp

Syrian.

De recusatione & qua methodo ea sit utend.

De Paragraphico notandum

Pericles

Paragraphico τὴν κατηγορίαν διαβάλλει ἢ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς διαλύει

ἀξιωμάτων ἀξίωμα

Aduertendū Syrianū citari a Sopatro

τε τὰ δέοντα καὶ ἑρμηνεῦσαι ταῦτα· φιλόπολίς τε καὶ χρημάτων κρείσσων. ἐδεδίει γὰρ ἐπεξελθεῖν τῷ παραγραφικῷ, μὴ δόξῃ τὸν ὀρθὸν ἠγνοηκέναι· ὁμοίως καὶ Πλάτων ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ τὸ καθαιρετικὸν τούτου δεδιώς, οὕτως ἐχρήσατο· νῦν ἐγὼ πρῶτον ἐπὶ δικαστήριον ἀναβέβηκα ἔτη γεγονὼς ο΄· ἀτέχνως οὖν ἔχω τῆς ἐνθάδε διαλέξεως. ἐνταῦθα γάρ ἐστι τὸ παραγραφικόν, ὅτι τοσούτων ἐτῶν γεγονώς· εἴπερ ἦν ἀληθὴς ἡ κατηγορία, πῶς οὐκ ἐκρίθη παρ' ὑμῖν. ἀλλ' οὐκ ἐπεξειργάσατο διὰ τὸ καθαιρετικὸν τοῦ ἀξιώματος. ὁ δὲ Δημοσθένης θείᾳ τινὶ μεθόδῳ κεχρημένος τούτῳ καὶ τὸ ἀξίωμα φυλάττει λαμπρόν· καὶ ὅσον βούλεται ἀγωνίζεται. καὶ τὸ δὴ μέγιστον ὅτι καὶ χρώμενος αὐτῷ, ἐξαίρει τὸ φρόνημα, ὥσπερ ἐν τῷ περὶ στεφάνου· τοὺς μὲν παραγραφικοὺς λόγους τῷ ἀντιδίκῳ συνέπλεξε πρὸς αὐτὸν ἀποτεινόμενος, ὡς διὰ τούτου ἐφ' ὅσον βούλεται χώραν παρέχων τῷ παραγραφικῷ, τοὺς δὲ τῆς ἀπολογίας τοῖς παροῦσι, τὴν ἑαυτοῦ παρρησίαν οὐδὲν ἧττον ἐξαίρων· προέταξε δὲ τὴν ἀπολογίαν τοῦ παραγραφικοῦ πάνυ τεχνικῶς, τῷ μὴ δόξαι ἀσθενῶς ἔχειν περὶ τὴν ἀπολογίαν· ἔπειτα ἐπάγει τὸ παραγραφικὸν οὕτω πως λέγων· ἔστι δὲ ταυτί μοι πάντα πρὸς ὑμᾶς ἅμα καὶ τοὺς περιεστηκότας ἔξωθεν καὶ ἀκροωμένους, ἐπεὶ πρός γε τοῦτον αὐτὸν τὸν κατάπτυστον, βραχὺς καὶ σαφὴς ἐξήρκει μοι λόγος. εἰ μέν τι ἦν σοι πρόδηλα τὰ μέλλοντα καὶ ἑξῆς. καὶ ἡ μὲν τῆς μεταχειρήσεως τοῦ παραγραφικοῦ μέθοδος τοιαύτη· περὶ δὲ τῆς τάξεως φαμὲν, ὅτι Δημοσθένης, συνιδὼν τὴν τοῦ κεφαλαίου δύναμιν καὶ πρώτην αὐτῷ καὶ μέσην χώραν ἀπένειμε καὶ τελευταίαν. καὶ πάντα ταῦτα ἐν τῷ περὶ στεφάνου εὑρήσεις, κατὰ μὲν ἀρχὴν μετὰ τὰς προοιμιακὰς ἐννοίας οὕτω· τὰ μὲν οὖν κατηγορημένα πολλάκις περὶ ὧν ἔνιοι τὰς ἐσχάτας τάττουσι τιμωρίας καὶ ἑξῆς. κατὰ δὲ μέσον, οἷον· ἔστιν οὖν ὅπου σὺ παρὼν τοιαύτην πρᾶξιν ἢ συμμαχίαν ἡλίκην νῦν διεξῄεις ὁρῶν ἀφαιρούμενον τῆς πόλεως καὶ ἑξῆς. κατὰ δὲ τὸ τέλος οὕτως· ἣν μὲν τοίνυν τοῦ δικαίου πολίτου τότε λέγειν, μὴ νῦν ἐπιτιμᾶν· ὁ γὰρ συμβουλεύων καὶ ἑξῆς. ἐν ἀρχῇ μὲν οὖν ἐτάγη, ἐπειδὴ ὡς εἴπομεν διαβολὴ τῆς κατηγορίας ἐστὶ καὶ τοῦ κατηγόρου· τοῦτο δὲ πρέπει μάλιστα ἐν ἀρχῇ ποιεῖσθαι. ἀλλ' εἰ καὶ διαστολὴν ἔχει τῆς κατηγορίας, ἀλλ' εἴπομεν ὅτι καὶ τοῦ ἀξιώματός ἐστι καθαιρετικόν· διὰ τοῦτο καὶ πρέπει πρὸς τῷ τέλει τετάχθαι τῆς ἀπολογίας· ἵνα δοκῇ ἐκ περιουσίας εἰρῆσθαι· καὶ πολλὴν ἔχει τὴν ἰσχύν, ἐν δὲ τῷ μέσῳ, ἐπειδὴ ἰσχυρόν ἐστιν, ὤφειλε δι' ὅλου ἐσπάρθαι· μιγνύμενον γὰρ πανταχοῦ τῆς ἀπολογίας, οὐκ ἀφαιρεῖται τὴν παρρησίαν τοῦ λέγοντος, καὶ μάλιστ' ἂν ἐπισημόνως λεχθείη. ἔτι δὲ καὶ διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ πολλὰς τῶν ἀντιθέσεων διὰ τούτου λύομεν, ὅτ' ἂν ἀπὸ χρόνου λαμβάνονται, ὡς καὶ Δημοσθένης, ἐγκαλούμενος γὰρ ὅτι οὐκ ἀφίκου μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν ἑλλήνων ποιῆσαι τὴν εἰρήνην. λύει τῷ παραγραφικῷ εἰπών· ἔστιν οὖν ὅπου σὺ παρὼν τηλικαύτην πρᾶξιν καὶ ἑξῆς· τί τε γὰρ ἐφρόνησεν εἴρηκεν· ὡς ὅτι σιγᾷ· καὶ τί ἔδει ποιῆσαι· ὅτι βοᾶν καὶ διαμαρτύρεσθαι· καὶ τί οὐκ ἐφρόνησεν· ὅτι οὐκ ἐφθέγξατο. διὰ γὰρ τούτων τὴν ἀντίθεσιν ἔλυσεν. καὶ πάλιν ἑτέρωθι λέγοντος Αἰσχίνου ὅτι ἄνισον τὴν συμμαχίαν ἐποίησας, ἐκ τοῦ παραγραφικοῦ λύει. οἷον, εἰ δεῖ λέγειν τὰ πρὸς τοὺς Θηβαίους δίκαια Αἰσχίνη καὶ ἑξῆς. οὕτω μὲν δὴ καὶ ἡ τάξις. περὶ δὲ τῆς ἐργασίας τοῦτό φαμεν· δύο τινὰ περὶ αὐτὸ θεωρεῖται· ῥᾳστώνη μὲν ἐκ τοῦ παρόντος χρόνου· δυσχέρεια δὲ, ἐκ τοῦ παρελθόντος· οἷον, εἰ παρ' αὐτὰ τὰ ἀδικήματα ἠλέγχθη, ῥᾳστώνην εἶχεν ἡ κατηγορία· χαλεπότης δέ ἐστιν ἐκ τῶν μετὰ χρόνον ῥηθῆναι, ὥσπερ ὁ Δημοσθένης. καὶ ὁ τηνίκα ἐφαίνετο ταῦτα ποιῶν καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κεχρημένος τοῖς πρὸς ἐμέ, ὁμολογεῖτο ἂν ἡ κατηγορία τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· νῦν ἐκστὰς τῆς ὀρθῆς καὶ δικαίας

[Marginalia, left page: Plato · Annos natus ο. hoc est septuaginta socrates accusatus est · Demosth · De ordine recusationis · Demosth · Demosth · Demosth · Recusatio ubi ponenda in toto sermone · Demosth · ἐργασία confirmatio rationis · Demosth]

παραγραφικὸν διαβολὴ τῆς κατηγορίας διὰ καὶ τοῦ κατηγόρου · ἐργασία

ἐργασίαις

καὶ δικαίας ὁδοῦ καὶ τὰ λοιπά. δεῖ δὲ ἐν τούτοις καὶ τὰ ἀντιπίπτοντα λύειν, ὥσπερ ὁ αὐτός. ἵνα γὰρ μή τις λέγῃ. ὅτι ἢ δι' ἐπιείκειαν οὐ κατηγόρησεν, ἢ δι' ἀπραγμοσύνην, ἢ ὅτι οὐκ ἔτυχε παρών, ἢ ὅτι περὶ μικρῶν, ἢ ὅτι οὐκ ἐνόησε, λύει ταῦτα πάντα Δημοσθένης οὕτως εἰπών· τὴν μὲν ἐπιείκειαν οὕτως· οὐ γὰρ δὴ Κτησιφῶντα δύναται μὲν διώκειν δι' ἐμέ, ἐμὲ δὲ εἴπερ ἠδύνατο οὐκ ἂν ἐγράψατο. πῶς γὰρ ἀπράγμων δόξειεν εἶναι, ὃς καὶ δι' ἐμὲ πράγματα παρέχων ἑταίροις· τὰ δὲ λοιπὰ πάντα δι' ἑνὸς οὕτως. ἔστιν οὖν ὅπου σὺ παρὼν τηλικαύτην πρᾶξιν ἡλίκην νῦν ἐτραγῴδεις· διὰ μὲν γὰρ τοῦ παρὼν, λύει τὸ οὐ παρῆν· διὰ δὲ τοῦ τηλικαύτην, ὅτι οὐ μικρὰ ἢ φαύλη· διὰ δὲ τοῦ νῦν ἐτραγῴδεις, τὸ ὅτι οὐκ ἐνόησας ὃ πεποίηκας. οὐ δεῖ δὲ οὐδὲ ἔρημον καταλείπειν τὸ παραγραφικὸν ἐν ταῖς ἐργασίαις· βλαπτόμεθα γὰρ ἂν μᾶλλον ἀλλὰ συμπλέκοντα αὐτῷ τὰς ἀποδείξεις οὕτω ποιεῖσθαι τὸν λόγον, ὡς Δημοσθένης· χωρὶς δὲ τούτου. καὶ διαβάλλει τὴν πόλιν ἐν οἷς λέγει. καθόλου δὲ συμπληροῦν δεῖ τὸ παραγραφικὸν, ἐπανάγοντα ἐπὶ τὴν διαβολὴν τῆς κατηγορίας. οἷον, πάντα μὲν οὖν τὰ κατηγορημένα ἐκ τούτων ἄν τις ἴδοι· καὶ ἀποστρέφοντα τὸν λόγον ἐπὶ τὸν ἀντίδικον ὡς ἐπὶ τούτου. ἐπεὶ πρός γε τοῦτον τὸν κατάπτυστον, βραχὺς καὶ σαφὴς καὶ ἑξῆς· ἀλλὰ καὶ ταῦθ' ὅτι ἂν εἰπὼν σύ τις ὀρθῶς προσείποι· οὐ γὰρ δὴ ἡμῶν οἱ δικάζοντες ἀνάσχοιντο ἂν λέγοιμεν, ὅτι ἐπειδὴ μὴ πρότερον ἐκρίθημεν οὐκ ἔξεστιν οὐδὲ νῦν κριθῆναι· χαλεπώτερος γὰρ ὁ λόγος οὗτος φανήσεται καὶ τὸ ἰσχυρὸν ἡμῖν περιτρέπεται· συμπληροῦντας δὲ τῇ πρὸς τὸν ἀντίδικον ἀποστροφῇ τὸ παραγραφικόν· εἶτα μεταβαίνοντας ἐπὶ τοὺς δικαστὰς χρησόμεθα τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς ἐπὶ τούτου, χωρὶς δὲ τούτου, διαβάλλει τὴν πόλιν· καὶ ἐπὶ τούτου. εἰ γὰρ ὑμεῖς ἅμα τοὺς ἕλληνας εἰς πόλεμον παρεκάλει τε καὶ ἑξῆς.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Πλατύνεται τὸ παραγραφικὸν· δι' ἀποστροφῶν· διὰ παραδειγμάτων. δι' ἐνθυμημάτων. δι' ἀποστροφῶν μὲν οἷον, ὡς ἐπὶ Περικλέους· φέρε γὰρ εἰ σὺ στρατιώτης ἐκ τῶν προσόντων [illegible], ὅπως ἐν τῷ δέοντι προθύμως ἐπαμύνοις τῇ πατρίδι· εἶτα τῶν συκοφαντῶν τις τυραννίδος ἐπάγοι κατὰ σοῦ γραφήν· οὐκ ἂν ἠγανάκτεις ἐφ' οἷς εὐεργέτεις; ἐγὼ μὲν ἡγοῦμαι. διὰ παραδειγμάτων, ὡς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ· καὶ γὰρ πρότερον ἀκούω Κλεινίαν, ἐν καιρῷ τῇ πόλει περιστᾶσθαι τὴν ἐπικουρίαν, διότι πολλοῖς καὶ πρότερον ἐκ τῶν προσόντων ἐπαρκῶν. ἐν τῇ κατὰ Μήδων ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίᾳ τριήρη σὺν διακοσίοις ἀνδράσιν ἐπιδέδωκε τῇ πατρίδι. καὶ τῆς κατὰ βαρβάρων ἀριστείας αἰτιώτατος ὑπῆρξεν· ἀλλ' οὐδεὶς ἐκεῖνον ὁρῶν ἀνδρῶν τοσούτων ἰδιώτην ὄντα δύναμιν περιβαλλόμενον, ἠγανάκτησεν, ἢ πρὸς δικαστήριον εἵλκυσεν, ἢ τυραννίδος ἐγράψατο. διὰ δὲ ἐνθυμημάτων· ὅτ' ἂν δικαίαις τῷ προκειμένῳ χρώμενος ἐννοίαις, κατασκευάζῃ τὸ παραγραφικὸν λέγων. ποῦ γὰρ δίκαιον τηλικοῦτον ἀγῶνα ὑπομένειν, ὑπὲρ ὧν εὖ ποιεῖν ἐσπουδάκασιν ἄνθρωποι· ποῦ δὲ τὸν προλαβόντα παρασκευῇ τοὺς κινδύνους εὐθύνης ἄξιον· ποῦ τὴν θρεψαμένην προαναρπάζειν τῶν δεινῶν οὐκ εὔλογον· εἰ γὰρ περιμείναιμι τοὺς καιροὺς καὶ τῶν πολεμίων ἤδη τὴν χώραν λεηλατούντων τότε πρὸς τὴν ἐπιμέλειαν τρεψόμεθα τῶν δεόντων, ὀκνῶ λέγειν μὴ τοῖς ἐναντίοις ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν πολιτευσώμεθα. ὁ μὲν οὖν φεύγων τούτοις τοῖς τόποις παρασκευάζει τὸ παραγραφικόν· ὁ δὲ διώκων ἀνατρέψει αὐτὸ καθολικοῖς λογισμοῖς· οἷον, τῶν συνειδότων ἑαυτοῖς ἐστὶ τὸ παραγράφεσθαι· τῶν δὲ θαρρούντων τὸ δέχεσθαι τὸν ἀγῶνα. δυοῖν γὰρ θατέρῳ χρηστέον, ἢ κατὰ τῆς πόλεως ἅπαντα κακουργεῖς, ἢ κηδόμενος ἡμῶν, ὡς ἄνω καὶ κάτω θρυλεῖς παρασκευάσαι τὰ πρὸς τυραννίδα. εἰ μὲν οὖν εὖ ποιῶν φανῇς, πρόδηλον ὡς καὶ δωρεὰς λήψῃ παρὰ τῆς πόλι-

[Marginalia, right page: δεῖ τὰ ἀντιπίπτοντα λύειν · Demosth · De recusatione · Demosthe · Demosthenis · Quibus modis dilatetur recusatio · Testatio recusationis]

τῶν. εἰ δ' ὥσπερ ἐπειδὰν ἐλέγξῃ ἐγὼ πεπίστευκα, καθ' ἡμῶν ἅπαντα ταυτὶ προφάσει σκευωρούμενος, αὐτός τε ἐπιβουλεύων δίκην δίδῳ, παύσῃ, καὶ τοὺς ἄλλους σωφρονεστέρους ὁ κατὰ σοῦ σήμερον ἀγὼν παρασκευάσει. κατ' ἀμφότερα τοίνυν ἥκιστα παραγραπτέον σοι τὴν δίκην. διαφέρει δὲ τῆς παραγραφῆς τὸ παραγραφικὸν. ὅτι ἡ μὲν, στάσις. τὸ δὲ, κεφάλαιον. καὶ ἡ μὲν, νόμον ἔχει πάντως προκείμενον. τὸ δὲ, οὔ. καὶ ἡ μὲν, ἐκβάλλει τὸν ἀγῶνα. τὸ δὲ, διαβάλλει. καὶ τὸ μὲν, κατὰ τοὺς εἰρημένους γίνεται τρόπους. ἡ δὲ, διαφόρων γίνεται θεωρημάτων.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Δοκεῖ μὲν διδάσκειν τοῦ κεφαλαίου τὴν δύναμιν καὶ τὴν φύσιν ὁ τεχνικὸς, οὐ μὴν πάντα τὰ παραγραφικὰ περιέλαβεν. οὐ γὰρ ἐκ μόνων τούτων συνίσταται. ἀλλ' ἔδει καθόλου εἰπεῖν, ὅτι τοσαῦτά εἰσι τὰ παραγραφικὰ, ὅσα καὶ τὰ περιστατικὰ τυγχάνει. ἀλλ' ἴσως ἐπειδήπερ ἐκ τούτων τὰ πολλὰ συμβαίνει παραγραφικὰ γίνεσθαι, ἐκ τούτων εἶπεν καὶ γίνεσθαι. εἰ γὰρ τὸ παραγραφικὸν ἐκ τῆς παραγραφῆς ἔχει τὴν γένεσιν, τουτέστι τῆς μεταλήψεως, εἰκότως ἐξ ὧν ἡ μετάληψις γίνεται, ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ τὸ παραγραφικὸν γίνεται. ἔπειτα γνωστέον οὓς αὐτὸς εἶπεν τέσσαρας τρόπους. ἀπὸ τοῦ λείποντος. ἀπὸ τοῦ ὑπερβάλλοντος. ἀφ' ὧν ἕτεροι πεποιήκασι. ἀπὸ χρόνου. οὗτοι πάντες δύο εἰσί. τὸ γὰρ ἀπὸ τοῦ προσώπου εἰς τρία ἐμέρισε, καὶ οὕτως ἐποίησε τέσσαρας. εἰ δὲ μὴ, δύο τυγχάνει τὸ ἀπὸ χρόνου καὶ προσώπου. ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο ὅτι καὶ εἰς ἀτελῆ καὶ εἰς τέλειον ἐμπίπτει στοχασμόν. καὶ ὅπου ἂν ἐμπίπτῃ, διὰ τῶν περιστατικῶν κατασκευάζεται. ὅτε τοίνυν ἔχομεν ἐκ τούτων διαβαλεῖν τὴν κατηγορίαν, ἐμπίπτει. εἰ δὲ μὴ ἐκλείπει. διὸ καὶ προσέθηκεν ὁ τεχνικὸς, τὸ ἔστιν ὅτε. ὁ δὲ μαΐωρ διαιρῶν πλατύτερον τὰ πράγματα ἔθηκεν. ἐν οἷς εὑρίσκεται καὶ ταῦθ' ἃ παραθησόμεθα. ὅτε φησὶν εὑρίσκεται παραγραφικὸν, ὅτ' ἂν δύο προσώπων ὑπευθύνων ὄντων, θάτερον μὲν ἐμφανὲς ᾖ, θάτερον δὲ ἀγνοῆται. οἷον, γυνὴ συνεχῶς νύκτωρ δακρύει, καὶ κρίνει αὐτὴν ὁ ἀνὴρ μοιχείας. ἄδηλον ὂν εἰ ἔστι μοιχὸς. ἢ τίς ὁ μοιχός. δεῖ τοίνυν ἢ γυνὴ ἢ ὁ ὑπὲρ ταύτης λέγων. φανῆναι δεῖ πρῶτον τίς ὁ μεμοιχευμένος. ἢ ὅτ' ἂν κρίνηταί τις φόνου μή που δῆλον ὂν εἰ ἀνῄρηταί τις ὡς ἐπὶ τοῦ ἀσώτου. δεῖ γὰρ δεῖξαι πρῶτον εἰ τέθνηκεν. καὶ πάλιν ὡς ἐπὶ τοῦ κρινομένου φόνου. ἐπειδὴ συχνοῖς κέχρηται καθαρσίοις. ἢ ὅτ' ἂν φεύγῃ τις συνειδότος μηδέπω ἑαλωκότος, ὃν φησιν ὁ κατήγορος αὐτὸν συνειδέναι. οἷον ἀρίσταρχος ἐπὶ νικοδήμῳ φόνου λαβὼν αἰτίαν, ἔτι μετεώρου τῆς δίκης οὔσης ὑπεξῆλθε, καὶ κρίνεται δημοσθένης συνειδότος. λέξει γὰρ μηδέπω τοῦ ἀριστάρχου ἁλόντος οὐχ οἷόν τε συνειδότα ἐμὲ κρίνεσθαι. ἰστέον δὲ, ὡς τὸ παραγραφικὸν τὸ ἀπὸ τοῦ ὑπερβάλλοντος τότε μόνον θέλει ἐμπίπτειν ὁ μαΐωρ, ὅτ' ἂν διάφοροι τῶν στρατηγῶν αἱ πράξεις. ὅτ' ἂν δὲ μία ἡ τοιότης ἢ ῥητόρων ἢ νέων, οὐκ ἔχει χώραν τὸ κεφάλαιον. ἀμέλει φησὶν ὁ λυσίας ἐν τῷ ὑπὲρ νικομάχης διώκων ἐκφαντίδην καὶ διοφάνην, οὐκ ἦλθεν ἐπὶ τὸ κεφάλαιον τοῦτο, διὰ τὸ μίαν εἶναι ἀμφοτέρων τὴν ποιότητα.

Η τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις διπλῆ ἐστιν. ἢ γάρ εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἢ οὔ. οἷον, μνωμένῳ τινὶ κόρην, ἡ μήτηρ ἔφη τῆς κόρης θᾶττον τεθνήξεσθαι αὐτὴν ἢ ἐκείνῳ συνοικήσεσθαι. ἀπέθανεν ἐπὶ σημείοις φαρμάκων ἡ παῖς. εἶτα βασανίζων ὁ πατὴρ τὰς θεραπαινίδας, περὶ μὲν τῆς φαρμακείας ἀκήκοε πλέον οὐδὲν, μοιχείαν δὲ τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν μνηστῆρα, καὶ φαρμακείας κρίνει τὴν γυναῖκα. ἐνταῦθα γάρ εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες αἱ θεραπαινίδες δηλονότι. οὐκοῦν ἀπαιτήσει τοὺς μάρτυρας, ἀλλὰ διαβαλεῖ, ὅτι μὴ δεῖ πιστεύειν. φύσει γὰρ ἐχθρὸν τὸ δοῦλον τοῖς δεσπόταις. καὶ ὅτι οὐδὲ τοὺς ἐλευθέρους πάντας ἀξιοπίστους ὑπολαμβάνοντες, σχολῇ γ' ἂν τοῖς δούλοις πιστεύσαιμεν. καὶ πλεῖον δ' ἂν εὕροις. δεῖ δὲ ἀντιτιθέναι τοῖς μάρτυσι τοὺς

Παραγραφικόν — παραγραφή

Recusatio fit ab omnibus circumstantijs

reprehenditur Hermogenes.

Μάϊωρ

Quando reperiatur recusatio in coniecturali

Εχέ.

Maior

Lysias

Εχέ.

/. μοιχείας uidetur legendu sed nihil mutandu. nam ex adulterij signo colligebat esse uenefica & accusabat illam ueneficij. Lege char 134. in medio

γρ. ἦλθον

γρ. ἀμαρτύρους uel ἀναμαρτύρους

γρ. οὐκοῦν

ὥστε μάρτυρας πότεροι ἀξιοπιστότεροι, καὶ ἀντεξετάζειν, ὡς ἐν τῷ κατὰ κόνωνος ὁ δημοσθένης. τοῦτο γάρ σοι καθόλου τῶν μαρτύρων ἔξω τεχνικόν τι θεώρημα. ἢ διαβάλλειν αὐτοὺς ὅτι πρὸς χάριν ἢ δι' ἔχθραν, ἢ διά τινα οἰκειότητα αὐτῶν μαρτυροῦσιν, ἢ διὰ κέρδος τι οἰκεῖον, ἢ διὰ τὸ μὴ εἶναι δι' ἡλικίαν ἀξιοπίστους. εἰ δὲ μὴ εἶεν μάρτυρες, ὁ μὲν φεύγων χρήσεται ἀπαιτῶν αὐτοὺς τοῖς ἑξῆς. προσώπῳ. οἷον τίς ὁ δεῖνα. πράγματι. οἷον τί δρῶν. τόπῳ, οἷον ποῦ. τρόπῳ, οἷον πῶς. χρόνῳ, οἷον πότε. αἰτίᾳ, οἷον, διατί. καὶ τούτοις χρήσεται πᾶσιν ἢ τοῖς ἐμπίπτουσιν. ὁ δὲ κατήγορος, ἀποφανεῖ τὸν διὰ τῶν πραγμάτων ἔλεγχον ἀξιοπιστότερον τοῦ διὰ τῶν μαρτύρων. οὔτε γὰρ πεπεισμένα τὰ πράγματα οὔτε χαριζόμενά τῳ λέξει, ὥσπερ οἱ μάρτυρες πολλάκις. ἀλλ' οἷα ἐστὶ φύσει, τοιαῦτα καὶ ἐξεταζόμενα φαίνεται.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ελέγχων ἀπαίτησις ὠνόμασται, ἀπὸ τοῦ τὸν φεύγοντα μάρτυρας ἀπαιτεῖν τῶν κατηγορουμένων, καὶ τῷ διώκοντι μὴ συγχωρεῖν μάρτυρας ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας. πλατύνεται δὲ ἀπὸ τοῦ φεύγοντος. τρισὶ τούτοις τόποις. πηλικότητι. συγκρίσει. πρός τι. τοῖς περιστατικοῖς μορίοις. ἔοικε δὲ ἡ πηλικότης, καὶ ἡ σύγκρισις καὶ τὰ πρός τι τῷ ἐν κοινῷ τόπῳ τριπλῇ συγκρίσει. ἀπὸ τοῦ μείζονος. ἀπὸ τοῦ ἴσου. ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος. καὶ πηλικότητι μὲν οὕτω. μέγα ἐστὶν ὁμολογουμένως τὸ ἔγκλημα, οἷον ἡ τυραννὶς. ἡ προδοσία τὸ κρινόμενον. οὐκ ἔδει χωρὶς μαρτύρων ἀπόντων, ἐπὶ τηλικούτων πραγμάτων ποιεῖσθαι τὴν κρίσιν. συγκρίσει δὲ, ὅτι καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως ἔχει τῶν παραπλησίων. οἷον. φόνου. δωροδοκίας. παραπρεσβείας. ἅπερ ἅπασαν ἀνατρέπει διὰ τῆς παρανομίας τὴν πόλιν. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ἐκείνων οὐδεὶς πώποτε τῶν ἐλεγξόντων ἀπόντων. ὑπέσχε τὴν κρίσιν. τοῖς δὲ πρός τι. ὅτι ἄτοπον ἐπὶ μὲν ὕβρεως καὶ κλοπῆς μηδένα δίχα ὑπολέψεως κρίνεσθαι. ἐπὶ δὲ τῶν τηλικούτων ἀμαρτύρους ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας. τοῖς δὲ περιστατικοῖς, προσώπῳ μὲν, οἷον τίς οἶδεν. χρόνῳ δὲ, οἷον πότε. τόπῳ, οἷον ποῦ. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὡσαύτως κατὰ τὴν χρείαν. διαφέρει δὲ ἡ σύγκρισις τῶν πρός τι. ὅτι ἡ μὲν ἀπὸ τῶν ἴσων λαμβάνεται, τὰ δὲ ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων. διὸ καὶ ἀμφω συγκριτικὰ ὠνόμασται παρὰ τῶν τεχνογράφων. ἀνατρέπεται δὲ ὑπὸ τοῦ κατηγόρου ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις τοῖς αὐτοῖς τόποις. πηλικότητι μὲν, ὅτι μέγα ὁμολογουμένως τὸ ἔγκλημα. τὰ δὲ μεγάλα λαθεῖν ἀδύνατον. οὐκοῦν ἔδει μάρτυρας ἐπὶ τοῦτο καλεῖν, ἀλλὰ πράγμασι προσέχειν. ἅπερ πιστότερά ἐστι μαρτύρων ἁπάντων. καὶ τοιούτοις πολλοῖς ἑτέροις χρησάμενος λογισμοῖς, τὰ πρός τι συνάψει λέγων, ὅτι ἐπὶ μὲν ὕβρεως καὶ κλοπῆς καὶ τῶν μικροτέρων ἀδικημάτων, εἰκότως χρεία μαρτύρων, ὅπου καὶ λανθάνειν ἡ τῶν ἀδικημάτων παρασκευάζει βραχύτης, ἐπὶ δὲ τῶν μειζόνων. οὐ μαρτυρίαις πεπλασμέναις, ἀλλὰ τῶν δρωμένων ταῖς ὑπερβολαῖς προσέχειν ἄξιον. τοῖς δὲ περιστατικοῖς οὕτω. τίνας δὲ καὶ βούλει καλέω μάρτυρας. φίλους σούς. ἀλλ' οὗτοί σοι συνοργοῦσιν. οὐκοῦν καθ' ἑαυτῶν ὀργοῦσιν. ἀλλὰ τοὺς ἀπεχθῶς πρός σε διακειμένους, ἀλλ' εὔδηλον ὡς τῆς ψευδομαρτυρίας αἰτιάσῃ τὴν ἀπέχθειαν. ἀλλὰ τοὺς οἰκέτας βασάνῳ τἀληθῆ λέγειν καταναγκάσομεν; καὶ τίς οὐκ οἶδεν ὡς ἐπίορκος ἀεὶ καὶ ἄπιστος ἡ τῶν ἀνδραπόδων φύσις. καὶ τῶν αἰκισμῶν ἐθάδες ὑπάρχοντες, διακαρτεροῦσι πρὸς τὰς πληγάς. ὅλως δὲ εἰ καὶ μάρτυρας παρείχομεν τοὺς ἐπαυτοφώρῳ κατειληφότας, οὐδεὶς ἔτι κρίσεως ὑπελείπετο καιρός. ἀπὸ δὲ χρόνου, νύκτα γὰρ ἐπετήρεις. ἀπὸ δὲ τόπου, οἴκοι γὰρ ταῦτα κατέκρυπτες, ἐπὶ βουλεύειν ἡνίκα ἂν δοκεῖ σοι τοῖς πολίταις ἐσπουδακώς. καὶ ὡς ἐρημίαν ὢν φονεύς ἐπετήρεις τὴν παρανόμον ἐμπλῆσαι προαίρεσιν ἐπειγόμενος. ὁ μὲν οὖν φεύγων ἐν ἀρχῇ τῆς ἀπολογίας κέχρηται τῇ τῶν ἐλέγχων ἀπαιτήσει. ὁ δὲ διώκων ἀνατρέπει αὐτὴν βούλησιν καὶ δύναμιν καὶ τὰ ἄλλα

1 2

παρίστασις — πρόσωπ — πρᾶγμα — τόπος — τρόπος — χρόνος — αἰτία

~~De petitione~~

Ampliatur petitio probat. quatuor locis

Amplificatio

Comparatio

Τραπεζίτ.

Ad aliquid.

Circumstantijs

Comparatio & ad aliquid differunt

Τραπεζ.

Refutatur petitio ijsdem locis quibus ampliatur.

Ordo praesentis ce phalei inter accusatorem & reum

ἐλέγχων ἀπαίτησις unde dicta

γρ. βούλησις καὶ δύναμις καὶ τοῖς

Videtur hoc repugnare differentiae quam assignat Sopater inter σύγκρισιν & τὰ πρός τι. Lege charta sequentem fa. p.

in coniectural. ab intentione no cadit petitio

ἀρχῆς ἄχρι τέλους. καὶ ἔστι τῶν ἀεὶ ἐμπιπτόντων ἐν τῷ τελείῳ στοχασμῷ τὸ κεφάλαιον. ἐν μόνῳ δὲ τῷ ἀπὸ γνώμης ὄντι ἁπλῷ, οὐκ ἐμπίπτει ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις· οἷον, ὡς ἐπὶ τούτου· νόμος τὴν ἐπιτροπευομένην γυναῖκα μήτε τὸν ἐπίτροπον, μήτε τὸν παῖδα αὐτοῦ γαμεῖν· ἐπίτροπος ἀπεκήρυξε τὸν υἱόν· ἐβιάσατο τὴν κόρην ὁ παῖς. ἐκείνη γαμηθῆναι αἱρεῖται τῷ βιασαμένῳ. ἀναλαμβάνει τὸν παῖδα ὁ πατὴρ· καὶ κρίνεται κατασοφισμοῦ.

Exem

ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

ἐλέγχων ἀπαίτησις unde dicta

Ταῦτα τὰ δύο κεφάλαια τὸ παραγραφικόν φημι καὶ τὴν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησιν, εὐθέως ἐξ ἀρχῆς ἡ τέχνη παρέχει τῷ φεύγοντι. ἐπειδὴ γὰρ ἐκ τῆς τοῦ κατηγόρου καταφορᾶς ἐξασθενεῖσθαι δοκεῖ ὁ φεύγων. ἡ τέχνη ἐπιρρωννῦσα αὐτὸν καὶ τὴν ἀπολογίαν ἐνάμιλλον καθιστᾶσα, ταῦτα τὰ κεφάλαια πρῶτον αὐτῷ παραδίδωσιν· ἐλέγχων ἀπαίτησις εἴρηται, διὰ τὸ τὸν φεύγοντα ἐλέγχους ἀπαιτεῖν τοῦ πράγματος, περὶ οὗ ἡ κρίσις. ἀπαιτεῖ δὲ ἐκ τῶν ἀτέχνων πίστεων ἀξιῶν γίνεσθαι τὴν κρίσιν, καὶ τὰς ἀποδείξεις τοῦ ἐπαγομένου ἐγκλήματος, οἷον ἐκ βασάνων μαρτύρων. ἄτεχνοι δὲ εἴρηνται ἐπειδὴ ἡ ὕλη τοῦ προβλήματος ἔχει αὐτὰς καὶ τοῦ πράγματος, καὶ οὐ γίνονται ἔξωθεν ἀπὸ τῆς τοῦ ῥήτορος τέχνης.

Probationes inartificiales

διώκεται δὲ τὸ κεφάλαιον ὥσπερ καὶ τὸ παραγραφικὸν διαβάλλειν τὴν κρίσιν ὡς οὐ δέοντως γινομένην. ὥσπερ δὲ τὸ παραγραφικὸν ὑποφαίνει τὸν χρώμενον ὑποψίαν ποιοῦν μὴ ἔχειν ἀπολογίαν, οὕτω καὶ τοῦτο ὑποφαίνει μὲν αὐτὸν ὡς ζητοῦντα ἀπὸ ἑτέρου προσώπου τὸν ἔλεγχον καὶ μὴ ἑαυτῷ δυνάμενον συνίστασθαι ἐν τῇ κρίσει. δείκνυσι δὲ οὐκ ἰσχυρὰν τὴν κατηγορίαν. ὁ δὲ κατήγορος μόνον ἐκβάλλει. χρώμενος τῷ ἀπὸ τῶν εἰκότων καὶ τεκμηρίων ἐλέγχῳ. ἐξήτηται δὲ ἐνταῦθα πῶς ἄρνησιν οὐ σῴζει ἔχοντος τοῦ στοχασμοῦ, ἐλέγχων ἀπαίτησις γίνεται. τοῦ γὰρ ἀφανοῦς εὔηθές ἐστι μάρτυρας ἀπαιτεῖν. καὶ τινὲς μὲν οὕτως ἀπολογοῦνται, ὅτι τοῦ σημείου τοὺς μάρτυρας ἀπαιτοῦσι. τοῦτο δὲ κακῶς· οὐδὲ γὰρ περὶ αὐτοῦ ἐστιν ἡ κρίσις ἢ ἡ κατηγορία, ἄλλως τε οὐδὲ μαρτύρων δεῖται τὸ φανερόν. ἄλλοι δὲ ἄμεινον ἀπολογούμενοί φασιν· ὡς φύσει ἐστὶ τοῖς φεύγουσιν ἀπαιτεῖν μάρτυρας, ἐν οἷς ἴσασι μὴ ὑφεστῶτας· εἰ γὰρ ᾔδεσαν ὄντας, οὐκ ἂν ἀπῄτουν. τοσοῦτον δὲ εἰδέναι χρή, ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἀληθέσι τῶν ἀγώνων, μάρτυρες προφέρονται ὡς ἐν τοῖς ἐπιτροπικοῖς Δημοσθένους. οἱ γὰρ δικασταὶ οὐκ ἀνέχονται ἄνευ μαρτύρων κρῖναι. εὕρηνται δὲ καὶ λόγοι ἀμάρτυροι ὡς ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου. ἐν δὲ τοῖς πλασματικοῖς οὔ. διὸ ἀδιορίστως εἰπὼν ἔπταισεν ὁ τεχνικός. εἰσὶ μάρτυρες ἢ οὔ. ἀδύνατον γὰρ ἐν τοῖς πλασματικοῖς μάρτυρας παρενεχθῆναι. ἄλλως τε καὶ ἀσύστατα γίνεται διὰ τῶν μαρτύρων γινόμενα. ὅθεν δῆλον ὅτι περὶ μόνων τῶν ἀληθῶν ζητημάτων διαλαμβάνει. ἔθει δὲ κεκρατηκότι καὶ ἐν τοῖς ζητήμασι καὶ ἐν τοῖς πλάσμασιν· ἀπαιτεῖ μὲν ὁ φεύγων μάρτυρας, παρενεγκεῖν δὲ ὁ κατήγορος οὐ δύναται. τούτου χάριν καὶ ὁ τεχνογράφος τελείαν αὐτοῦ τὴν ἐργασίαν ποιούμενος, φησὶν εἶναι διττὸν τὸ κεφάλαιον. ἢ γάρ εἰσι μάρτυρες ἢ οὐκ εἰσίν. ὅτε μὲν οὖν εἰσιν, ἢ δοῦλοι τυγχάνουσιν ἢ ἐλεύθεροι. καὶ δοῦλοι, ἢ τῶν ἔξωθεν, ἢ αὐτοῦ τοῦ καταμαρτυρουμένου. ἐνίοτε γὰρ καὶ οἰκέτας κατὰ τῶν οἰκείων δεσποτῶν εἰς μαρτυρίαν παράγουσι. τῶν μὲν τῶν ἔξωθεν ἐκβαλοῦμεν ἐκ τῆς τύχης τὴν μαρτυρίαν, εἰ μὲν γὰρ μετὰ βασάνων μαρτυροῦσι, φήσομεν· ὡς οὐδὲν φροντίζουσι τῶν βασάνων. κατεπήγγελται γὰρ αὐτοῖς ἐλευθερία ἀντὶ τῶν ἐνταῦθα πληγῶν, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. εἰ δὲ ἐκτὸς βασάνων, ἐροῦμεν· ὅτι οὐδὲ μετὰ βασάνων ἀληθὴς ἡ μαρτυρία. πολλοὶ γὰρ ἑάλωσαν τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντες, μή τί γε βασάνων ἐκτός. τῶν δὲ οἰκείων· ὥσπερ εἶπεν ὁ τεχνικὸς ὅτι φύσει πολέμιον τὸ δοῦλον τοῖς δεσπόταις, οἱ δὲ ἐλεύθεροι· ἢ ξένοι· ἢ πολῖται. τοὺς μὲν οὖν ξένους αὐτὸ τοῦτο διαβαλοῦμεν,

Quaestione nota

ι. ον μ[illegible]ον φανερον δεῖται ut charta seque te. f. 2

Demosthe

Hermogenis error

Demosth

De testibus

inartificiales probationes unde sic dictae

ἀπαίτησιν

Immo e contrario. Quando est ἀορισία comparatione utimur. Quando ὡρισμένως certum et nominatim crimen utimur ad aliquid ut facile sequenti versu. 18

∴ ἐπὶ λήμματι

De testibus

μον, ὅτι ἔξωθεν τῇ πόλει παρεισενεχθέντες καὶ μὴ γνήσιον ἔχοντες τὸ γένος, ὡς οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ φόνῳ πολιτῶν ἐφήδονται. ἐθέλουσι γὰρ κατὰ βραχὺ δαπανωμένων τῶν πολιτῶν, ἔχειν ἐντεῦθεν τὴν ἄδειαν. τοὺς δὲ πολίτας πάλιν ἐξεταστέον. ἢ γὰρ πένητές εἰσιν ἢ πλούσιοι. τοὺς μὲν οὖν πένητας ἐκβαλοῦμεν φάσκοντας ὡς ῥᾳδίως ἐπὶ τῷ λήμματι μαρτυροῦσιν, ὥσπερ καὶ Δημοσθένης· τοῦ γὰρ Αἰσχίνου παρενεγκόντος μάρτυρας τοὺς Φωκεῖς ὡς οὐκ αὐτὸς εἴη ὁ τὴν πόλιν αὐτῶν ἀπολωλεκώς, φησίν· ὅτι εἰσί τινες οἳ αὐτοῖς ἐπὶ χρήμασι πάντα ῥᾳδίως ποιοῦντες. εἰ δὲ πλούσιοι, πάλιν οὗτοι ἢ πονηροί, ἢ ἐπιεικεῖς· πονηρῶν μὲν οὖν ὄντων, ἐκβαλοῦμεν τὴν μαρτυρίαν ἐκ τούτων. καὶ μάλιστα εἰ ὡς φιλόδικοι διαβάλλοιντο. εἰ δὲ ἐπιεικεῖς δοκοῖεν. ἐκ τῶν ἐνόντων πρὸς τὴν ὑπόθεσιν ἐκβαλοῦμεν τὴν μαρτυρίαν, ἢ φιλίαν τοῦ συνηγόρου αἰτιώμενοι ἢ οἶκτον. ἢ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸν πλοῦτον αἰτιασόμεθα, ὅτι θαρροῦντες διὰ τὸν πλοῦτον ὡς οὐδὲν πείσονται, ἐπὶ τὴν μαρτυρίαν ἀπήντησαν. ἂν δέ γε μὴ ὦσιν, αἰτεῖν χρὴ τὸν φεύγοντα καὶ διαβάλλειν τὴν πίστιν ὡς ἀσθενῆ τὴν μὴ ἐκ μαρτύρων ἀλλ' ἐξ εἰκότων γινομένην. οὐ δεῖ δὲ τοῦτο ποιεῖν ὡς ἔτυχεν. ἀλλὰ πρῶτον ἐφορᾶν, εἰ ἐνδέχεται διὰ μαρτύρων συστῆναι τὴν ὑπόθεσιν ἢ μή. καὶ ὅτ' ἂν εὕρωμεν πανταχόθεν μαρτύρων ἀπορίαν τότ' ἐπιθησόμεθα ἀπαιτοῦντες τοὺς ἐλέγχους. εἰ γὰρ εἴησαν, εἶτα ἡμεῖς ἀπαιτήσομεν αὐτούς. ἐκείνων παρεχομένων, οὐ χαλεπῶς ἁλισκόμεθα. δεῖ τοίνυν μὴ ὄντων ἀπαιτεῖν. ἀπαιτεῖν δὲ οὐ μόνον πηλικότητι καὶ συγκρίσει καὶ τοῖς πρός τι ὡς ἤδη ἔφαμεν· ἀλλὰ καὶ ἔθει καὶ νόμοις καὶ δικαστηρίοις. ἔθει μέν, οὕτω λέγοντας· ἔθος γὰρ ὑμῖν ποιεῖν τὰ τοιαῦτα. νόμῳ δέ, οὕτω· καὶ οἱ νόμοι δὲ οὕτω κελεύουσι τὰς ἀποδείξεις ἐκ τῶν φανερῶν ἐλέγχων καὶ ἀναμφισβητήτων. δικαστηρίοις δέ, οἷον· καὶ γὰρ τούτου χάριν καὶ τὰ δικαστήρια συγκροτεῖται. ἰστέον δὲ ὅτι τοῦτο διαφέρει σύγκρισις τῶν πρός τι. ἄμφω μὲν γὰρ συγκριτικά. ἀλλ' ἡ μὲν ἀορίστως εἰσάγεται. οἷον ὅτ' ἂν λέγωμεν ὅτι καὶ ἐπὶ ἄλλων οὕτως εἰώθατε καὶ μικροτέρων ποιεῖσθαι τὰς κρίσεις, τοῖς πρός τι χρώμεθα. ὅτ' ἂν δὲ ὡρισμένως οἷον καί τινων ἀδικημάτων κλοπῆς ἢ μοιχείας, ἤ τινος τῶν τοιούτων. τότε γὰρ συγκρίνομεν, καὶ τούτοις μὲν τοῖς τρόποις. ὅτ' ἂν ἀπαιτῆσαι βουληθῇς ἐλέγχους. χρήσῃ δὲ καὶ ἑτέρᾳ μεθόδῳ, ὡς καὶ αὐτός φησιν ὁ τεχνικὸς ἀπὸ τῶν περιστατικῶν ἀπαιτῶν τοὺς ἐλέγχους. περιστατικὰ δὲ εἴρηται πολλάκις ὡς ἔστι ταῦτα πρόσωπον· πρᾶγμα· χρόνος· τόπος· τρόπος· αἰτία· ὕλη. ἐξετάζεται δὲ τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῶν ἐγκωμιαστικῶν. γένους. ἀγωγῆς. πράξεως. ἐπιτηδευμάτων. καὶ τῶν ἄλλων τῶν παρεπομένων τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς προσώποις. οἷον, προσώπῳ μὲν τίς μου καταμαρτυρεῖ ταῦτα πεποιηκέναι· δοῦλος· ἐλεύθερος· ξένος· πολίτης; χρόνῳ δέ, οἷον· πότε ἑωρακέναι· νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν· ἐν πολέμῳ ἢ ἐν εἰρήνῃ; τόπῳ δέ, οἷον, ποῦ· ἐν ἀγορᾷ· ἐν πόλει ἐν ἐρημίᾳ; πραγματικῷ δέ, οἷον τί ποιοῦντα; ἐφ' ἅπασι δὲ καὶ τὴν αἰτίαν ἐπιζητήσει. οἷον, κέρδους ἕνεκεν ἢ δι' ἔχθραν. καὶ τούτοις ἅπασιν ἐπεξέρχεται κατὰ διαίρεσιν προϊὼν καὶ τὴν αἰτίαν ἀκριβέστερον ἐξετάζων. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ κυριώτερον ἐν ταῖς δίκαις. εἰ μὲν γὰρ εἴη ὁ τὴν αἰτίαν τοῦ φόνου φεύγων πλούσιος ὁ δ' ἀνῃρημένος πένης ἐρεῖς τὴν αἰτίαν ἔχων· τίνος ἕνεκα τὸν φόνον εἴργασμαι. χρημάτων ἐρῶν; καὶ μὴν εὐπορώτερος μὲν ἐγώ· ὁ δὲ πένης ἐτύγχανεν. εἰ δὲ τοὐναντίον, ἐρεῖ· ὅτι τὸν φόνον τί βουλόμενος εἴργασμαι. ἆρα χρημάτων ἐρῶ; καὶ μὴν παῖδας εἶχεν ὁ τεθνεὼς ἂν οὕτω τύχοι ἢ συγγενεῖς. καὶ πάλιν εἰ τὸ Ἀλκιβιάδου λάβωμεν πρόσωπον, καὶ ἐπὶ τυραννίδι κρίνοιμεν, ἐροῦμεν· ὅτι ὑβριστὴς ἀεὶ καὶ ἐναγής, διὸ καὶ τυραννεῖν ἐπεχείρησεν, ἢ πάλιν τὸ τῶν Ἀθηναίων· ὅτι νεωτεροποιοί. ὥσπερ καὶ Θουκυδίδης φησί·

Demosthenes

Petitio amplificatione
ἔθος
νόμοις
δικαστηρίοις

Differunt comparatio et ad aliquid.

Circumstantiae

Attributa personae

Causa in litibus potentissima

Causa.

Thucydides

σύγκρισις
τὰ πρός τι

περιστατικά
πρόσωπον
πρᾶγμα
χρόνος
τόπος
τρόπος
αἰτία
ὕλη

ὁ δ' ἀνῃρημένος

οὕτω μὲν οὖν ἡ αἰτία καὶ ἀπὸ τοῦ φεύγοντος καὶ ἀπὸ τοῦ διώκοντος. χρὴ δὲ εἰδέναι ὡς τὸ τῆς αἰτίας ἀεὶ τηρεῖν δεῖ εἰς τὴν βούλησιν καὶ τὸ τῆς ἡλικίας. τὸ δὲ τῆς ὕλης, εἰς τὴν δύναμιν τῶν παρεπομένων τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς προσώποις. καὶ οὕτω μὲν ὁ φεύγων χρήσεται τῷ κεφαλαίῳ. ὁ μέντοι κατήγορος, εἰ μὲν ἔχει μάρτυρας, ἀπὸ τούτου συνίστησιν ὅτι κρείττων ἡ μαρτυρία καὶ τεκμηρίων καὶ τῶν εἰκότων, παράθεσιν τούτων ποιούμενος. εἰ δὲ ἐκ βασάνων παρέχοι τὸν ἔλεγχον, ὅτι ὁ τῶν βασάνων ἔλεγχος ἀληθέστερός ἐστι. πάλιν ἐρεῖ. ἀνατρέψει δὲ καὶ τὴν τοῦ αἰτίου τοὺς ἐλέγχους τηλικότητα καὶ σύγκρισιν καὶ τὰ λοιπὰ ἀπὸ τῶν αὐτῶν τόπων. ἐρεῖ γὰρ ὅτι εἰ ἐπίστευσεν οὗτος ὡς ἀποτρίψασθαι δύναται τὸ ἔγκλημα τὸ ἐπαγόμενον παρ' ὑμῶν, οὐκ ἂν ὑμᾶς ἠξίου παρέχεσθαι, ἀλλ' εὐθὺς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐπορεύετο καὶ τὴν ἀπολογίαν τοῦ ἐγκλήματος ἐποιεῖτο δι' αὐτοῦ. εἶθ' ὡς λέγει μάρτυρας εἰ εἴχομεν. οὐκ ἂν αὐτὸν ἔδει κρίνεσθαι ἀλλὰ τιμωρεῖσθαι. αὗται γὰρ τῶν ἀφανῶν εἰσι κρίσεις, αὗται δὲ τῶν ὁμολογουμένων αἱ τιμωρίαι. τρίτον. οὐχ οἷόν τέ ἐστι πάντα διὰ μαρτύρων ἐλέγχεσθαι. αὐτὸ γὰρ τοῦτο δεδιότες οἱ ἀδικοῦντες, πειρῶνται ἵνα μὴ κατάφωροι γίνωνται. τέταρτον, ὅτι αὐτὰ τὰ πράγματα ἐλέγχει αὐτόν. μετὰ ταῦτα ἀπὸ τῆς τηλικότητος. οὐδὲ γὰρ αὐτῶν τῶν μεγάλων ἀδικημάτων χρὴ μάρτυσι πιστεύειν. οἱ γὰρ μαρτυροῦντες, ἢ δι' ἔχθραν ἢ χάριτι μαρτυρήσαντες ἑάλωσαν πολλάκις. σύγκρισις. εἰ καὶ αὐτῶν τῶν μικροτέρων πολλάκις ἐπιχειροῦσι τὰ ψευδῆ λέγειν καὶ μαρτυρεῖν, οὐ χρή σε αὐτῶν τηλικούτων καὶ μεγάλων πιστεύειν ταῖς ἐκ μαρτύρων στάσεσιν. εἶτα ἐκ νόμων καὶ ἐθῶν καὶ δικαστηρίων καὶ ἁπλῶς τοῖς τοιούτοις τόποις ἀνασκευάσεις, οἷς καὶ κατεσκεύασας. ἐπιπλῶσι κἀνταῦθα ὁ τεχνικός. οὐδὲ γὰρ τοῦ σημείου οἱ μάρτυρες, εἴ γε τὸ σημεῖον φανερὸν ἐν στοχασμῷ. ἐλέγχους δὲ τοῦ φανεροῦ κομίζειν ἀνόητον. ὅτι δὲ σημεῖον ἡ μοιχεία, δῆλον. οὐ δὲ γὰρ τῆς μοιχείας τὸ ἔγκλημα ἀλλὰ τῆς φαρμακείας. καὶ ταῦτα μὲν οἱ μεμφόμενοι [illegible]. πλὴν ἔστιν εἰπεῖν ὅτι οὐδὲν ἄτοπον καὶ τοῦ σημείου κομίζεσθαι μάρτυρας. ἐπεὶ καὶ αὐτὸ ἀναμφιβόλως αὐτὸ τὸ ζητούμενον χειραγωγεῖ μηδεμίαν πρόφασιν τῷ χρώματι ἐνδιδόν. ἄλλως τε καὶ οὐδὲ ἀνεύθυνον τὸ σημεῖον ἐνταῦθα ὡς καὶ τῶν ἄλλων στοχασμῶν. ὅτι δὲ τοῦ σημείου δεικνυμένου οὐδὲ μία περιλείπεται ἀπολογία τὸ μὴ οὐχὶ τὴν μητέρα εἶναι τὴν φαρμακίδα, δῆλον. ἀμφ' ὧν σύμφωνον τῷ τῆς μητρὸς λόγῳ τὸ σημεῖον. τί γὰρ τὸ κατεπεῖγον μὴ συναινέσαι τὸν γάμον τοῦ νεανίσκου τὴν μητέρα τῇ θυγατρὶ ἑαυτῆς, εἰ μὴ ἡ τῆς μοιχείας πρόφασις. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ μοιχεία ἐλέγχεται, ἀναμφιβόλως ἐστὶν ἡ μήτηρ ἡ τὴν θυγατέρα φαρμάξασα. ἁρμόσει δ' ἂν αὐτῷ τούτου τοῦ ζητήματος τὸ περὶ τῶν θεραπαινίδων ἐνθύμημα τῷ παραγραφικῷ. ἵνα εἴπῃ ὅτι οὐ δεῖ ἐφ' οἷς αἱ θεράπαιναι ἐχθραί μου οὖσαι κατεῖπον κρίνεσθαι. δεῖ δὲ καὶ ἀντιθεῖναι τοῖς μάρτυσι. θαυμάσειε μὲν ἄν τις πῶς στοχασμοῦ ὄντος, εἰσὶν οἱ μάρτυρες εἰς ταυτὸ τὸ ἔγκλημα. οὐδὲ γὰρ δύναται ὡς ἤδη ἔφαμεν τὸ ἄδηλον μάρτυρας ἔχειν. ἀλλὰ φαμὲν ὅτι ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος ἡ ἀλήθεια τοῦ πράγματος ἐβιάζετο τὴν τέχνην. ὥσπερ καὶ ἐν ἄλλοις ἡ ἀλήθεια τῶν ἀγώνων βιάζεται πολλάκις. καὶ εἰσηγεῖται τινα ἀναγκαῖα μὴ ὄντα ἐν τῇ τέχνῃ. ἀμέλει ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ κατὰ Κόνωνος αἰκίας, τὸ ὁμολογῆσαι τὸν φεύγοντα τυπτῆσαι τὸν κατήγορον, ἀδύνατόν ἐστιν ἐν στοχασμῷ. ἄλλως τε ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἐχόντων μάρτυρας καὶ τὰ ἀλλήλων ἀναιρούντων, εἶτα ἰσαζόντων, οὐκέτι προσάγονται μάρτυρες. ἀλλ' ἀναιρεθείσης τῆς ἀπὸ τούτων ὠφελείας ἐσώθη ἡ τοῦ στοχασμοῦ φύσις, τῷ εἶναι ἄδηλος καὶ δι' ἄλλων ἀποδείκνυσθαι.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Εἰ δοῦλοι ὦσιν οἱ μάρτυρες, δεῖ καθόλου διαβάλλειν. πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, ὅτι πονηροὶ τὸν τρόπον ὡς αὐτὸ τὸ πλεῖστον. ὅτι ἀκόλαστοι. οὐχ ἥκιστα ὅτι τοῖς δεσπόταις ἀεὶ ἐχθρὸν καὶ πολέμιον, κἂν χρηστοῖς δεσπόταις δουλεύωσιν. ἐὰν δὲ ἐλεύθεροι, δεῖ ζητεῖν πότερον ἔνδοξοι ἢ ἄδοξοι. καὶ πρὸς τοῦτο ποιεῖσθαι τὰς διαβολάς. χρὴ γὰρ σκοπεῖν εἰ πρότερον μαρτυροῦντες ψευδομαρτυριῶν ἑάλωσαν, ἢ ἄλλως ἐπείσθησαν, ἢ χρήμασι διεφθάρησαν. ἐὰν μέντοι ἔνδοξον τὸ πρόσωπον ᾖ, ταῦτα μὲν οὐχ ἕξει χώραν. ἐνθήσεται δὲ ὡς ἢ δι' ἔχθραν μαρτυρεῖ, ἢ πρὸς χάριν τῶν ἀντιδίκων. κἀκεῖνο δὲ παραφυλακτέον. ὅτι ὅταν μέν ποτε διὰ προσώπων μαρτυρίαν παρέχηται, μόνως τὴν διὰ προσώπων μαρτυρίαν ἐπαινεῖν δεῖ, ὡς ἀκριβεστέραν. ἐὰν δὲ διὰ πραγμάτων, τὸν διὰ τῶν πραγμάτων ἔλεγχον ἐπαινεῖν χρή. εἰ μέντοι παρέχοντο μάρτυρας διὰ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν, ὁ μὲν καθόλου περὶ μαρτύρων ἔπαινος οὐκ ἔχει χώραν. λήσει γὰρ ἕκαστος ἐγκωμιάζων τὰ τοῦ ἀντιδίκου. ζητητέον δὲ τηνικαῦτα τὰς τῶν προσώπων διαφοράς. καὶ γὰρ προαιρέσεις ἑκατέρων ἐξεταστέον καὶ τύχην. δεικνύντας ὡς οὗτοι μᾶλλον ἐκείνων ἄξιοι πιστεύεσθαι. μέγιστον γὰρ ἡ ἀντεξέτασις ἐν τοῖς τοιούτοις δύναται. ἐναργὲς ἡμῖν παράδειγμα τούτου Δημοσθένης καταλέλοιπεν ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος αἰκίας, ἀντεξετάσας ἐκεῖ τοὺς μάρτυρας καὶ διαφορὰς ἐξευρὼν γενναιότατα. ὁ μὲν γάρ φησι τοὺς ἑταίρους καὶ ἡλικιώτας σύμπαντας μάρτυρας παρέχεται πρὸς χάριν μαρτυροῦντας. ἐγὼ δὲ ξένους οὐδὲν ἐμοὶ προσήκοντας οὐδὲ δι' ἄλλο τι μαρτυροῦντας, πλὴν τὴν ἀλήθειαν, ἑωρακότες με φοράδην ἐκ τοῦ παρατυχόντος φερόμενον οἴκαδε. ἐὰν δὲ μὴ ὦσι μάρτυρες τῷ κατηγόρῳ, ὁ φεύγων φησὶ χρήσεται ἅπασι τούτοις. λέγει δὲ τοῖς περιστατικοῖς. ἐκ τούτων γὰρ ἔχει τὴν εὐπορίαν. προσώπῳ. οἷον τίς ὤν; τίς ὁ συνειδώς; τίς ὁ παρὼν φαρματτούσῃ τῇ γυναικί. καὶ ὑποδιαιρέσει ἐνταῦθα χρήσεται συγκλείων τὸν κατήγορον. οἷον πολίτης ἢ ξένος. οἰκεῖος ἢ ἀλλότριος. δοῦλος ἢ ἐλεύθερος. ἔπειτα ἀφαρπάσει τὸ πρᾶγμα. τί δούς; τί ποιήσας; τίνι πλήξας; ξίφει ἢ λίθῳ ἢ ξύλῳ ἢ φαρμάκῳ χρησάμενος. τρόπῳ. τίνα τρόπον; λαθὼν, ἢ ἐκ τοῦ προφανοῦς βιασάμενος ἢ ἀπατήσας. τόπῳ. ἐν ἄστει. ἔξω τειχῶν. ἐν ἐρημίᾳ. ἐπ' οἰκίας. προσθήσει δὲ καὶ τὸν χρόνον εὐθύς. ἐν εἰρήνῃ. ἐν πολέμῳ. εἶτα τῷ καιρῷ χρήσεται ἀντὶ τοῦ χρόνου, οἷον νύκτωρ ἢ μεθ' ἡμέραν. ἐφ' ἅπασι τούτοις ἐρεῖ καὶ τὴν αἰτίαν. διατί ἀνεῖλεν; ἵνα κληρονομήσω; ἵνα τῶν αὐτοῦ γένωμαι κύριος; ἵνα ἐχθροῦ ἀπαλλαγῶ; ἢ διὰ φιλίαν, ἢ ἔχθραν, ἢ ἡδονήν. καὶ ἐὰν μὲν ἅπασι τούτοις ἐξῇ, χρηστέον πᾶσι. δυσχερὲς δὲ πάντα εὑρεθῆναι ἐν προβλήματι. αὐτίκα ὁ τὸ νεοσφαγὲς σῶμα θάπτων ἐν ἐρημίᾳ καὶ φόνου κρινόμενος, οὔτε τῷ πράγματι, οὔτε τῷ τόπῳ, οὔτε χρόνῳ χρήσεται, οὔτε μὴν τρόπῳ. ὁμολογεῖται γὰρ ἐκ τοῦ νεοσφαγοῦς, καὶ ἐν ἐρημίᾳ εἶναι. ἐν δὲ τῷ ἀσώτῳ εὑρίσκεται πάντα. ὁ δὲ κατήγορος ἀποδείξει τὸν διὰ τῶν πραγμάτων ἔλεγχον ἀκριβέστερον τοῦ διὰ τῶν προσώπων. ὃ καὶ Δημοσθένης ἐποίησεν ἐν τῷ κατ' Αἰσχίνου. ἀπορίᾳ γὰρ μαρτύρων, τεχνικῶς αὐτὸ τὰ πράγματα κατέφυγεν. καὶ ἄλλο δὲ τεχνικῶς ὁ ῥήτωρ πεποίηκε. μετὰ γὰρ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, τὴν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησιν εἰσήγαγεν, ὡς ἤδη λύσας διὰ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν τεκμηρίων. ἐπεὶ πῶς ἂν ἀντέθηκε τοῖς ἐλέγχοις τὰ πράγματα μὴ κατασκευάσας πρῶτον αὐτά. καθόλου δὲ γνωστέον ὡς ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις, ἐκ τῶν ἀτέχνων πίστεων λαμβάνεται. μαρτύρων. διαθηκῶν. νόμων. ψηφισμάτων. ἐπιστολῶν. βασάνων. ὁ δὲ Δημοσθένης καὶ τὴν ἀπὸ τῶν πεπονθότων μαρτυρίαν ποιεῖ ζητοῦντα τὸν Αἰσχίνην διατί μὴ καταμαρτυροῦσιν οἱ τῶν ἐμπεπτωκότων, οἱ μὲν οἶμαι βέλτιστοι καὶ δικαιότατοι καὶ ἑξῆς. πρὸ πάντων

δὲ μεταξὺ τὸ παραγραφικὸν ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις τέτακται, ἵνα μὴ προανέλῃ τὸ ἰσχυρὸν τοῦ κατηγόρου λόγῳ δὴ τὸν ἀπὸ τῶν σημείων ἔλεγχον. ζητητέον δὲ πῶς ἐκβαλοῦμεν καὶ τὴν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησιν. λέγομεν ὅτι ἐρεῖ ὁ κατήγορος ὁ μὴ ἔχων μάρτυρας, μείζονα εἶναι τὸν διὰ τῶν πραγμάτων ἔλεγχον. ὁ δὲ αἰτῶν τοὺς μάρτυρας οὕτως ἀπαιτοίη δεινώσας τὸ ἔγκλημα· ὅτι περὶ μεγάλων ὁ κίνδυνος, καὶ οὐ δίκαιον ἐξ ὑπονοίας κρίνεσθαι ψιλῆς· εἰ γὰρ καὶ περὶ χρημάτων ἦν, οὐδ᾽ οὕτως ἐχρῆν ἐξ εἰκότων με κρίνεσθαι. τούτου γὰρ χάριν τὰ δικαστήρια γίνεται, ἵνα τἀληθῆ ζητῶσι· καλῶς οὖν ὁ νόμος ἐφίησιν οὐχ ἁπλῶς κατηγορεῖν, ἀλλὰ μάρτυρας ἀξιοῖ παρέχεσθαι τὸν κατήγορον.

ἐγκωμιαστικά ἢ τὰ ἀκολουθοῦντα τῷ προσώπῳ

"Η βούλησις καὶ ἡ δύναμις ἀπὸ τῶν παρακολουθούντων τῷ προσώπῳ γίνεται, δηλονότι τῶν ἐγκωμιαστικῶν. καὶ ὅτε μὴ εἴη πρόσωπον ὡρισμένον, πάντα σχεδὸν ἐμπεσεῖται. εἰ δέ τι τῶν ἄλλων, κατὰ τὰ εὑρισκόμενα χρησόμεθα. οἷον νέος πλούσιος. ἔχει γὰρ ἐνταῦθα ἡλικίαν καὶ τύχην ἐξετάσαι καὶ τὰ παρακολουθοῦντα φύσει. τὰ δὲ ἐγκωμιαστικὰ δηλονότι ἐστὶ τάδε· γένος· ἀγωγή· παίδευσις· ἡλικία· φύσις ψυχῆς καὶ σώματος· ἐπιτηδεύματα· πράξεις· ὃ καὶ ἰσχυρότατον κεφάλαιον, τύχη· οἷον πένης ἢ πλούσιος καὶ τὰ τοιαῦτα. ταῦτα δὲ ἐπ᾽ ἀμφοῖν μὲν ἰσχύει ἀφ᾽ ἑκατέρου μέρους ἐξεταζόμενα καὶ ἐπὶ τῆς βουλήσεως καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως· μᾶλλον δέ τινα ἐν τῷ ἑτέρῳ· ὥσπερ τὰ τῆς τύχης, οἰκειότερά ἐστι τῆς δυνάμεως· οὕτω καὶ τὰ τῆς ἡλικίας τῆς βουλήσεως. ὁρῶντα οὖν ταῦτα δεῖ πλεονάζειν, ἔνθα ἂν μᾶλλον οἰκειούμενόν τι αὐτῷ φαίνεται. βούλησιν δὲ καὶ δύναμιν ἐξετάζειν οὐχὶ τῶν κρινομένων μόνον προσώπων δεῖ, ἀλλ᾽ ὅσα περ ἂν ἔχοι τὸ πρόβλημα. αὐτίκα τὸν τοὺς ἀποκηρύκτους τρέφοντα νέον πλούσιον, καὶ φεύγοντα τυραννίδος ἐπιθέσεως, ὁ κρίνων μάλιστα ἰσχύει, τῆς ποιότητος τῶν ἀποκηρύκτων ἐξεταζομένης. διὸ δεῖ σκοπεῖν ἐν ἅπασιν.

De voluntate & potestate

ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Εζήτηται τί δήποτε μὴ προτέτακται ἡ βούλησις καὶ ἡ δύναμις τῆς τῶν ἐλέγχων ἀπαιτήσεως καὶ ταῦτα τῆς βουλήσεως καὶ τῆς δυνάμεως λυτικῆς οὔσης ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τοῦ παντὸς ἐγκλήματος. ὅτ᾽ ἂν ἡ ἀπόδειξις τὴν ποιότητα τοῦ προσώπου ἀνοίκειον οὖσαν τοῦ ποιῆσαι ἢ ὁ κατήγορος πάλιν οἰκεῖον ἅπαν τὸ πρᾶγμα ἀπέδειξας. λέγομεν οὖν ὅτι αἱ ἄτεχνοι πίστεις, πανταχοῦ τῶν ἐντέχνων εἰσὶν ἰσχυρότεραι. ἄτεχνοι μὲν οὖν εἰσι μαρτυρίαι, νόμοι, καὶ τὰ τοιαῦτα. οὐ γὰρ δεῖ τέχνης. ἔντεχνοι δὲ αἱ διὰ τῶν ἀποδείξεων ἐκ τῆς τοῦ λόγου δυνάμεως, ἐπειδὴ οὖν ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις τῶν ἀτέχνων ἐστί, προτέτακται. ὠνόμασται δέ, ἀπὸ τοῦ τήν τε διάνοιαν καὶ τὴν δύναμιν τοῦ δεδρακότος πανταχόθεν ἐπισκοποῦντας, τὸ βούλεσθαί τε καὶ τὸ δύνασθαι διὰ τῶν προσηκόντων ἐπιχειρημάτων κατασκευάζειν. ἔστι δὲ κοινὰ κεφάλαια ἀμφοτέρων. πλὴν δὲ ἔχει πρὸς ἄλληλα τὴν συγγένειαν. καὶ τῇ φύσει μὲν οὐκ ἔστιν ἀχώριστα· ἄνευ γὰρ θατέρου θάτερον οὐδὲν ἰσχύει, οὐδὲ εἰς δικαστήριον εἰσάγεται, τῷ δὲ λόγῳ χωρίζεται. ὅτ᾽ ἂν γὰρ τὸ μὲν αὐτῶν πάνυ γνώριμον ᾖ καὶ δῆλον, τὸ δὲ, ἄδηλον· τὸ μὲν ἄδηλον κατασκευάζεται· τὸ δὲ δῆλον παραλιμπάνεται. ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ ἡ δύναμις ἐκλείπει ὡς ἐπ᾽ ἐκείνου. τύραννος ἐκήρυξεν ὁ τὸν πατέρα ἀποκτείνας δορυφορείτω με. νεανίσκος κεφαλὴν πρεσβύτου δείξας ὡς τοῦ πατρὸς, ἐδορυφόρει τὸν τύραννον. δορυφορῶν ἀνεῖλε τὸν τύραννον, καὶ κρίνεται πατροκτονίας. οὐδαμῶς οὖν ἐνταῦθα τὴν δύναμιν κατασκευάσομεν, διὰ τὸ πάνυ δῆλον. δυνατὸν γὰρ νεανίσκῳ πατέρα πρεσβύτην ἀνελεῖν. πλατύνεται δὲ τὰ κεφάλαια ταῦτα τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς τόποις· γένει· πατρίδι· ἀγωγῇ· φύσει· ἐπιτηδεύμασι· πράξεσι· τὰς δὲ πράξεις τριχῶς ἐξετάσομεν· ἀπὸ τοῦ ἴσου· ἀπὸ τοῦ μείζονος· ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος.

οἷον

Probationes inartificiales validiores artificialibus & unde utraeque sic dictae

Deficit aliquando potestas

Exem

Loci laudativi facta

βούλησις κ(αὶ) δύναμις unde sic dictae

οἷον ἐρεῖ ὁ φεύγων, ἀπὸ μὲν τοῦ ἴσου· ὅτι τοῖς ἄλλοις δημαγωγοῖς καὶ τοῖς εὐνοοῦσι τῇ πόλει παραπλησίας ἑκάστοτε τιμῆς ἀπολαβών, οὐδαμῶς ἂν ἑλόμην τήν τε πρὸς ὑμᾶς ὑπερβῆναι πίστιν, καὶ τῶν ὁμοτίμων καταδεέστερος ἐπιδειχθῆναι. ἀπὸ δὲ τοῦ μείζονος, οἷον εἰ κρίνοιτο ἐπὶ κλοπῇ ἐρεῖ· ὡς εἴπερ ἥττων ὑπῆρχον τῶν αἰσχρῶν λημμάτων, οὐκ ἂν τοιούτοις ἐπεχείρουν, ἃ καὶ τὴν εὐπορίαν ἐλαχίστην καὶ τὴν ἀτιμίαν ἐφάμιλλον τοῖς μείζοσι χορηγεῖ τῶν ἀδικημάτων, ἀλλ᾽ ἐπὶ προδοσίαν ἔτρεπον τὴν γνώμην· καὶ κατὰ τῶν ἐν ἱδρῶσι χρημάτων ὥπλιζον τὴν χεῖρα. τούτων γὰρ ἑκάτερον ἰδίᾳ πλουσιώτατον ἂν ἔδειξε τὸν ὑπὲρ τῆς αἰσχροκερδείας μηδ᾽ ὅτι οὖν ὀκνοῦντα τῶν δεινῶν. τούτων δὲ πρὸς ἔννοιαν οὐδὲ πώποτε ἐλθών, πρόδηλον ὡς καὶ τὰ σμικρὰ ταυτὶ παρεφρόνουν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἐλάσσονος, ὥσπερ ἐπιχειρήσει· οἷον, εἰ περὶ ἱεροσυλίας κρίνοιτό τις, λέξει· μὴ γὰρ ὑβριστὴς γέγονά πώποτε; μὴ κλέπτων ἑάλων; μὴ θρασυνόμενος πρὸς οὓς ἥκιστα ἐχρῆν; μὴ κύβοις καὶ παροινίας ἀγαπῶν; ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν ἔχοι. ὁ τοίνυν ἐλευθέραν τῶν τοιούτων τὴν διάνοιαν κεκτημένος, εὔδηλον ὡς καὶ τὰ μείζω παντελῶς ἂν ἔδεισε, τήν τε τοῦ δαιμονίου μῆνιν εὐλαβούμενος, καὶ τὰς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίας τοῖς τοιούτοις ἐπηρτημένας καταπεπληγμένος. ἀντιστρέψει δὲ ὁ κατήγορος τὴν διπλῆν ταύτην τῶν πράξεων ἐξέτασιν ἀπὸ τῶν αὐτῶν τόπων. ἀπὸ μὲν τοῦ ἴσου, εἰ πρότερον εἴη κεκλοφὼς ὁ φεύγων καὶ νῦν κρίνοιτο περὶ κλοπῆς· ὅ, τε γὰρ πρότερον ὑφελέσθαι τὸ ἀλλότριον ἐσπουδακώς, εἰκότως καὶ νῦν ἐπὶ τὴν παραπλησίαν κεχώρηκε τῶν κακῶν παλαίστραν. ἀπὸ δὲ τοῦ μείζονος, εἰ πρότερον ἱεροσυλήσας ὕστερον φεύγει περὶ κλοπῆς· ὁ γὰρ πρὸς ἱερὰ ζῶν ἀνοσίᾳ τῇ χειρὶ παρελθών, οὗτος οὐδὲ τὴν κλοπὴν ἡγήσαιτό τι τῶν χαλεπωτάτων. ἀπὸ δὲ τοῦ ἥττονος, εἰ πρότερον κλέψας νῦν ἱεροσυλίας φεύγει γραφήν. ὁ γὰρ τοῖς μικροτέροις τῶν ἀδικημάτων παιδοτριβήσας τὴν ἑαυτοῦ γνώμην, ὁδῷ βαδίζων ἐπὶ τὰ μείζω κεχώρηκε τῶν πονηρευμάτων· καὶ παιδείαν ἡγησάμενος τὴν κλοπήν, ἐπὶ τὴν ἱεροσυλίαν ὥς τι τῶν σπουδαιοτάτων κεχώρηκεν. διαιρήσεις δὲ τὴν αἰτίαν εἰς δύο, εἴς τε τὴν καταρκτικὴν καὶ εἰς τὴν τελικήν· οἷον, εἰ ὕβρεως τις κρίνοιτο, ἐρεῖ· ὕβρισας. ἔχθρα γὰρ ἐκίνησέ σου πρὸς ὕβριν τὸν λογισμόν· αὕτη προκαταρκτικὴ αἰτία καλεῖται. ἀρχὴ γὰρ ἡ ἔχθρα τῆς ὕβρεως. τελικὴ δέ, ὡς ἐπὶ τοῦ ἀσώτου εἰ κρίνοιτο τὸν πατέρα ἀνελών· ἀπέκτεινας τὸν πατέρα, κληρονομήσειν γὰρ ἤλπιζες. ὁ ἐπὶ Περικλέους· πανοπλίας κατασκευάσω τοσαύτας, τυραννίδα γὰρ κατὰ τοῦ δήμου περιεσκόπεις. ἰστέον δὲ ὅτι ποτὲ μὲν τὸ ἕτερον λέγοντες, σιωπώμενον ἔχομεν καὶ θάτερον· ποτὲ δὲ ἄμφω τάττομεν πλατέως, κατὰ τὴν τοῦ λόγου χρείαν, ἢ τὴν βούλησιν προτάττοντες ἢ τὴν δύναμιν. ἐπειδὴ δὲ ὁ Μητροφάνης ἔφη τὴν δύναμιν ἐν τῷ στοχασμῷ τοὺς φεύγοντας παραλιμπάνειν ὅτ᾽ ἂν ὑπάρχοντες δυνατοὶ κρίνονται τυραννίδος ἐπιθέσεως, χρὴ γινώσκειν ὡς οὐδὲ ἐκεῖνοι παραδραμοῦνται τὴν δύναμιν ἀνεξέταστον, ἢ σιωπῶντες, ἑαυτοῖς συνειδέναι δόξουσιν· ἀλλὰ τὸ κρινόμενον ἐπὶ πλέον αὐξήσουσιν· οἷον ἐπὶ τυραννίδος· ἀναριθμήτων χρεία χρημάτων τοῖς τοιούτοις· στρατιωτῶν· συμμάχων· ταῦτα δὲ παρασκευάζειν τοὺς μὴ πλούτῳ ὑπερβάλλοντας, ἀδύνατον. ἐμοὶ δὲ χρήματα μὲν ἐκ πατέρων ἐστίν, ὅσα μὴ πένητα δεικνύει· καὶ πρὸς τὰς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κατὰ τὸ δέον εἰσφοράς, ἕτοιμον ἀπεργάζεται. τυραννίδα δὲ καὶ τὴν κατὰ τὴν τῶν πολιτῶν ἐπανάστασιν οὐδὲ ὄναρ περισκοπεῖν ἐπιτρέπει. ἰστέον ὡς ἐπὶ μὲν τῶν ὡρισμένων ἀεὶ τῷ προκαταρκτικῷ καὶ συμπερασματικῷ αἰτίῳ χρησόμεθα· καὶ πρὸς κατασκευὴν τούτων τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς ἰσχυροτέροις οὖσιν· ἐπὶ δὲ τῶν ἀορίστων μόνῳ τῷ ἀπὸ τῆς αἰτίας· οἷον νέος πλούσιος· παρακολουθεῖ γὰρ τῷ μὲν πλούτῳ,

Reus

A pari

à maiori

à minori

Accusator

à pari

À maiore

À minore

Causa in duas partes distribuitur. Initialis Finalis

Metrophanes

De potestate notatu digna.

De causa.

αἰτίαν προκαταρκτικὴν τελικήν

τὸ πλεονεκτικόν· τὸ βίαιον· τὸ ἀκόρεστον. τῇ νεότητι δὲ, τὸ θρασὺ· τὸ εὔτολμον· τὸ ὀξύθυμον· τὸ ὀξύῤῥοπον· ταῦτα δ᾽ ἐπαμφοῖν ἰσχύει. ἐπειδὴ ταῦτα ἃ κατέλεξεν ἀναμὶξ ἐστὶ πρέποντα τῇ δυνάμει, πρέποντα τῇ βουλήσει, διὰ τοῦτό φησι ταῦτα ἐπ᾽ ἀμφοῖν μὲν ἁρμόττει· τὸ δὲ ἀφ᾽ ἑκατέρου δηλονότι καὶ τοῦ φεύγοντος καὶ τοῦ διώκοντος, ἀμφοτέρων γὰρ τὸ κεφάλαιον. ἰστέον ὡς ἐναντιώτατα ταῦτα ἀλλήλοις ἐστὶ τὰ κεφάλαια· ὅτε μὲν γὰρ ἡ βούλησις ἔῤῥωται, ἡ δύναμις ἀσθενεῖ· καὶ ἔμπαλιν· οἷον περικλέα εἰ κρίνοιμεν προδοσίας, ἐνταῦθα τὴν δύναμιν ἐῤῥωμένην ἔχομεν, τὴν δὲ, βούλησιν ἀσθενῆ· οὐ γὰρ εἰκὸς τὸν ἐν τιμῇ καὶ δόξῃ τοιαύτῃ, προδοῦναι ἐθελῆσαι· καὶ μάλιστα τὸν πείσαντα αὐτοὺς τὸν πρὸς πελοποννησίους ἀράσθαι πόλεμον· ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἐνδόξων ἡ βούλησις ἀσθενεστέρα· ἐπὶ δὲ τῶν ἀδόξων τὸ ἐναντίον. ἡ μὲν βούλησις ἔῤῥωται, ἡ δὲ δύναμις ἀσθενής· οἷον εἰ κρίνοιτο φρύνων ἢ αἰσχίνης προδοσίας, ἤ τι τῶν τοιούτων προσώπων· ταύτῃ καὶ δημοσθένης τὴν δύναμιν ἐξετάζων ἐν τῷ κατ᾽ αἰσχίνου. ἐπειδὴ ἀδόξου ὄντος τοῦ προσώπου οὐκ ἦν πιθανὴ ἡ δύναμις, ἀνέμιξεν αὐτῷ τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα εἰπών· οὐ γὰρ εἰ φαύλοις χρῆσθαι πρὸς τὰ κοινὰ ὑμεῖς, καὶ τὰ πράγματά ἐστι φαῦλα ὧν ἡ πόλις ἀξιοῦται καὶ ἑξῆς. δεῖ τοίνυν ταῦτα μεθοδεύειν, καὶ ἀσθενοῦς μὲν οὔσης τῆς δυνάμεως εἰ τὸν κατήγορον μελετῶμεν, τὴν μὲν βούλησιν κατὰ εἰσαγωγὴν εἰσάγειν, τὴν δὲ δύναμιν κατὰ ἀντίθεσιν. ἀπολογούμενον δὲ τὸ ἐναντίον· τὴν μὲν βούλησιν, κατὰ ἀντίθεσιν. τὴν δὲ δύναμιν κατὰ εἰσαγωγήν· καὶ τὸ ἐναντίον πάλιν· ἰσχυρᾶς οὔσης τῆς βουλήσεως, ὁμοίως ἀντιστρέφειν. ἔστι δὲ τὸ μὲν, κατὰ εἰσαγωγὴν, ὅτε αὐτὸς ὁ διώκων εἰσφέρει τὸν λόγον. οἷον, εἰκὸς γὰρ αὐτὸν καὶ βουληθῆναι, ὡς ὑπερήφανον καὶ μὴ ἀνεχόμενον ταῦτα τοῖς πολλοῖς ἔχειν. τὸ δὲ κατὰ ἀντίθεσιν, ὅτε ὡς ἀπὸ τοῦ φεύγοντος ποιεῖ τὸν λόγον. οἷον ἀλλ᾽ οὐκ ἐδυνάμεθα φησὶ προδοῦναι. τοῦτο δὲ γίνεται διὰ τὸ ἐν τῷ μὲν, μὴ ἰσχύειν σαφῶς τὸν ἔλεγχον κατασκευάσαι· ἐν δὲ τῷ κατὰ ἀντίθεσιν εὔπορον εἶναι σφόδρα καὶ σαφῆ τὴν λύσιν· εἰ γὰρ αἰσχίνης κρίνοιτο· τὴν μὲν βούλησιν ὡς ἐν ἀντιθέσει εἰσάξομεν· οἷον, ἀλλ᾽ οὐκ ἠβουλόμην φήσει· τὴν δὲ δύναμιν κατὰ εἰσαγωγὴν, ὡς δημοσθένης· ὅτι εἰκὸς αὐτὸν δυνηθῆναι πρεσβευτὴν ὄντα. εὑρίσκεται δὲ καὶ ἡ βούλησις καὶ ἡ δύναμις, ἐπὰν τὸ πρόβλημα πρόσωπα ἔχει κρινόμενα· ἐπὶ γὰρ τῶν ἀορίστων οὐκέτι. ἡ δὲ ἐργασία τῆς βουλήσεως γίνεται ἀπὸ τῆς αἰτίας. ἡ δὲ αἰτία, ἡ μέν ἐστι προκαταρκτική· ἡ δὲ, τελική. προκαταρκτικὴ μὲν, ἀπὸ τῶν παρελθόντων, οἷον διὰ τί ἦν· καὶ διότι ἠβουλήθη τοῦτο πρᾶξαι· τελικὴ δὲ, ἀπὸ τῶν μελλόντων, οἷον οὗ ἕνεκεν ἠβουλήθη. καὶ προκαταρκτικὴ μὲν οὕτως· ἐγράφη ψήφισμα καθόδου δημοσθένει· δημάδης ἀντεῖπεν οὐκ ἔπεισεν. εὕρηται κατὰ τὸν ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῆς χώρας νεκρὸς ἀσκύλευτος δημοσθένης, καὶ κρίνεται δημάδης· ἐνταῦθα ἡ βούλησις ἐκ προκαταρκτικοῦ αἰτίου οὕτως. ὅτι διὰ τὴν φθάσασαν ἔχθραν διὰ τὸ ἀντειπεῖν καὶ μὴ πεῖσαι. διὰ τὸ πολλάκις ὑπ᾽ αὐτοῦ κριθῆναι. διὰ τὰς γεγενημένας ἀπὸ σοῦ κλοπάς· διὰ τὸ δέος τῆς προδοσίας εἰκὸς αὐτὸν ἀνελεῖν. τελικὴ δὲ οὕτως· ἵνα κατὰ τὸ λοιπὸν μηδένα ἔχῃς τὸν ἐναντιούμενον· ἵνα τῷ δέει ὧν ἔπαθε δημοσθένης καὶ οἱ ἄλλοι ἡσυχάζοιεν καὶ μή τίς σου τὸ λοιπὸν κατηγορήσῃ. ἔτι κατασκευάζεται ἀπὸ τῶν παρεπομένων τῷ προσώπῳ· γένους· ἀγωγῆς· πράξεως· ἡλικίας· τὰ γὰρ ἐπιτηδεύματα καὶ ἡ τύχη τῆς δυνάμεώς εἰσι. τέμνεται δὲ τὸ γένος, εἴς τε πατρίδα καὶ προγόνους· οἷον ὥσπερ εἰ κρίνοιτο ἀλκιβιάδης τυραννίδος ἐπιθέσεως, ἐλέγομεν ἄν· ὅτι οὐκ ἂν ἀθηναῖος ὢν καὶ ἐν δημοκρατουμένῃ πόλει ἀνατραφεὶς, ἠβουλόμην τυραννεῖν· καὶ τοῦτο μὲν ἀπὸ πόλεως καὶ πατρίδος. ἀπὸ δὲ τῶν προγόνων, ὅτι ἀλκμαιωνίδης ὑπάρχων, οἳ ὑπὲρ τῆς δημοκρατίας ἔφυγον στασιάσαντες πρὸς τοὺς τυράννους καὶ ἀν-

Marginalia: De voluntate & potestate · Demosth. · Confirmatio voluntatis · Ab attributis · Genus · Almaeonides Alcibiades · Exe.

κτήσαντο αὐτὴν τοῖς ἰδίοις κινδύνοις. ὥστε καὶ ἐκ τοιούτων γεγονὼς καὶ ἐκ τοιαύτης πόλεως πεφυκὼς ἐν ἔθει οὔσης δημοκρατεῖσθαι ἐβουλόμην, ἥκιστα τυραννεῖν. ἐκ τῆς ἀγωγῆς δέ. οἷον οὐχὶ τοιούτοις ὡμίλησα σωκράτει καὶ περικλεῖ τοῖς δημοτικωτάτοις τῶν πολιτῶν. ἀπὸ δὲ τῶν πράξεων· οἷον· μαντινέας ἐποίησα συμμάχους· τῇ πόλει τὰ κράτιστα πελοποννήσου συνέστησα· οὐκοῦν δύναμιν περιεποίουν καὶ συμμαχίαν τοιαύτῃ τῇ πόλει, εἰ τυραννίδι ἐπιθέσθαι ἠβουλόμην. οὕτω καὶ δημοσθένης ζητουμένου εἰ εὔνους ἐστὶ τῇ πόλει. ἀπὸ τῶν πράξεων συνέστησε τὴν ἑαυτοῦ εὔνοιαν οὕτως εἰπών· ὅπου βυζαντίους, περινθίους, εὐβοέας, ἅπαντας συμμάχους ἐποίησα τῇ πόλει· ἀλλὰ καὶ κατ᾽ αἰσχίνου λέγοντες, οὕτως ἂν εἴποιμεν ἀπὸ τοιούτων συνιστῶντες τὸ βούλεσθαι αὐτὸν τὴν προδοσίαν· ὅπου καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ παιδεύων ξύλου καὶ πεδῶν ἠνείχετο· καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἔμπουσα ἐκαλεῖτο καὶ τυμπανιστρία ἦν. ὥστε τῶν παρεπομένων τῷ προσώπῳ ταῦτα μὲν τῆς βουλήσεώς ἐστι τὰ τρία· γένος· ἀγωγή· καὶ πρᾶξις· πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸ τῆς ἡλικίας. ἡ δὲ τύχη καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, τῆς δυνάμεώς εἰσι· διὰ γὰρ τούτων κατασκευάζεται ἡ δύναμις· οἷον, πλούσιος ἦν, ἀφορμῶν εὐπόρει· ἐπιτηδεύματα δὲ, οἷον, ἰατρὸς ἦν, ἠδύνατο φαρμάξαι· ῥήτωρ, πεῖσαι καὶ προδοῦναι· εἰδέναι δὲ χρὴ ὡς παρῆκεν ὁ τεχνικὸς τὰ τῆς αἰτίας τῆς τε προκαταρκτικῆς καὶ τελικῆς, δι᾽ ὧν μάλιστα κατασκευάζεται ἡ βούλησις. πρῶτον δὲ τὸ ἔθνος ὅθεν ἐστὶν ὁ φεύγων, παραλήψεται ὁ κατήγορος· πολλὰ γὰρ τῶν ἐθνῶν ἐλαττώμασιν οἰκείοις γνωρίζεται. οἷον θρᾶκες ἀνδροφόνοι γνωρίζονται· καὶ λησταὶ αἰτωλοί· οὕτω καὶ δημοσθένης τοὺς φασηλίτας διαβάλλει. καὶ οὐκ ὤκνησε τοῦτο ἐν προοιμίῳ ποιῆσαι εἰπών· οὐδὲν καινὸν διαπράττονται οἱ φασηλῖται ὦ δικασταί. καὶ οὕτω μὲν ἀπὸ τοῦ ἔθνους διαβαλοῦμεν. δεύτερον, ἀπὸ τῆς πατρίδος· ὅτι τὸ μὲν ἔθος ἅπαν ἤδη τούτοις γνωρίζεται· μάλιστα δ᾽ οἱ τήνδε τὴν πόλιν οἰκοῦντες, ὅθεν ἐστὶν ὁ κατηγορούμενος. ἑξῆς λοιπὸν ἤδη τὸ γένος ἐρχόμεθα· καὶ τοῦτο διαιρήσομεν εἴς τε προγόνους καὶ πάππους· καὶ πατέρας. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ὅθεν δυνάμεθα διαβολῆς εὐπορίαν λαβεῖν· τοὺς μὲν φαύλους βεβιωκότας παραλαμβάνοντες· εἰ δέ τι σεμνὸν εἶναι ἐν τῷ γένει δοκεῖ τοῦτο ἑκουσίως παραλιμπάνοντες, παραλαμβάνοντες δὲ τὸ γένος, ἐροῦμεν εἴ τι παραπλήσιον ἔπραξαν οἱ πρόγονοι φάσκοντες, ὅτι ξένον οὐδὲν τὸν ἐκ τοιούτων ἀγόμενον, τὰς ἐκείνων πράξεις ἐζηλωκέναι καὶ τὰ ὅμοια, ὡς ἂν ὁ καιρὸς καὶ ἡ τῶν προσώπων ποιότης ὑφηγῆται. μετὰ τοῦτο τὴν γραφὴν ἐξετάσομεν· οἷον εἰ μοιχείας τινὰ κρίνοιμεν, ἐροῦμεν, ὅτι ἐν τρυφῇ καὶ κώμοις καὶ τοῖς τοιούτοις. ἐκ τῆς ἡλικίας ἐπιχειρήσομεν λέγοντες· ὅτι εἰκὸς τὸν ἐκ τοιούτων προελθόντα καὶ κακῶς τεθραμμένον καὶ ἔτι ἀκμάζοντα ἤδη τοῦτο ἐλθεῖν. ἡ γὰρ νεότης καὶ νεωτέρων πραγμάτων ἐρᾷ. οἷον, εἰ τύχοιμεν ἐπὶ τυραννίδος κρίνοντες. ἔνθα καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου τὸν λόγον κατασκευάσομεν. ὅτι ὥσπερ οἱ γεγηρακότες διὰ τὸ τὴν ἀκμὴν ἀποβεβληκέναι νεωτέρων οὐχ αἱροῦνται πραγμάτων, οὕτως οἱ τὴν ἡλικίαν ἀκμάζοντες διὰ τὸ τῆς νεότητος εὔτολμον νεωτερίζειν ἐφίενται· εἰ δὲ πρεσβύτης εἴη ὁ τὴν κατηγορίαν ὑφιστάμενος, ἐροῦμεν πάλιν ὅτι μικρὸν τὸν ἐν τῷ βίῳ χρόνον εἶναι λογιζόμενος, εἵλετο ἢ κατορθώσας κατὰ γνώμην ζῆν, ἢ διαμαρτὼν, τὸν αὐτίκα προσδοκώμενον αὐτῷ ὑποδέξασθαι θάνατον· ἔνθα καὶ παράθεσιν τὴν πρὸς τοὺς ἐν ἡλικίᾳ ποιούμεθα· ὅτι ὥσπερ οἱ ἀκμάζοντες ὡς ἤδη τοῦ ζῆν ἔχοντες τὰς ἐλπίδας ὀκνηρότεροι πρὸς τοὺς κινδύνους τυγχάνουσιν, οὕτως οἱ γεγηρακότες διὰ τὸ συνειδέναι αὐτοῖς τὸ πλεῖστον δαπανήσασι τοῦ χρόνου, ἑτοιμότερον ἤδη τοὺς κινδύνους πορεύονται· ἐξετάσομεν δὲ καὶ φύσιν ψυχῆς καὶ σώματος. ψυχῆς μὲν, ὅτ᾽ ἂν εἴπωμεν ὀξὺν εἶναι τὸν κατηγορούμενον ἢ δεινόν· ἢ ἀλ-

Marginalia: Demosthe. · Hermogenes cul pat. · Demosthe. · Thraces homicidae · Aetoli Praedones · Phaselitae sycophantae ut apparet charta sequente

λοτι τὸ ἰσχυρὸν τῶν δυσχερῶς αὐτῷ τὴν τόλμαν ποιῆσαι δυναμένων. σώματος δὲ, οἷον, εἰ τύχοι μέγεθος σώματος ἔχειν καὶ διὰ τοῦτο ἐῤῥωμενέστερος, δρόμον, ὡς οὐκ ἀδυνάτως πρὸς τὴν πρᾶξιν καὶ μάλιστα εἰ κρίνοιμεν τινὰ αἰκίας ἢ τραύματος, ἢ τινος ἄλλου τοιούτου. πρὸς τούτοις διαβαλοῦμεν καὶ ἐκ τοῦ ἐπιτηδεύματος, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται. ἐφ' οἷς ἅπασιν αἱ πράξεις, αἱ τινὸς εἰκότως ἰσχυρότεραι διὰ ταῦτα λέγονται. τὸ μὲν γὰρ γένος, τύχης ἔργον ἐστίν. οὐ γάρ τις ὁ πόθεν βούλεται τίκτεται. ὁμοίως καὶ ὁ πλοῦτος τύχης ἐστὶ δώρημα καὶ κακίας μᾶλλον κατ' Ἰσοκράτην, ἢ καλοκαγαθίας ἐστὶν ὑπηρέτης. ὁμοίως καὶ ἡ ἀγωγὴ εἰ τύχοι χρηστή, οὐ τοῦ ἀχθέντος ἀλλὰ τοῦ ἀγαγόντος ἐστὶν ἐγκώμιον. τὸ δ' ἐπιτήδευμα χρηστὸν μὲν καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐπαινοφόρον. τοῦ γὰρ ἐπιτηδεύοντος, ἴδιον. ὁ μέντοι ἔπαινος μέχρι τούτου ἕστηκεν. οἷον, ὅτι χρηστὸν εἵλετο βίον. ἐν μόναις δὲ ταῖς πράξεσι τὸ τέλειον ἐπιγίνεται. καὶ οἱονεὶ βεβαίωσις τοῦ ἐπιτηδεύματος. συμφέρουσι δὲ ταῦτα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ τὸ αὐτὸ ἐπιτήδευμα καὶ πρᾶξις καθίσταται, ὡς ἐπὶ τῶν μετιόντων τοὺς λόγους. ἐν ὅσῳ μὲν γὰρ φιλοσοφοῦσι καὶ διδάσκονται, ἐπιτήδευμα ἔχουσι τοῦτο. ἐπειδὰν δὲ καὶ τοῖς ἔργοις χρήσονται, τότε καὶ πράξεις γίνεται τὸ πρὶν ἐπιτήδευμα. εἰδέναι δὲ καὶ τοῦτο χρὴ ὡς οὔτε ἡλικία οὔτε πλοῦτος ἐγκωμιαστικά ἐστι, καὶ μάτην ταῦτα Ἑρμογένης ἐν τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς ἔταξεν. κοιναὶ γὰρ ποιότητές εἰσι. διὸ οὐκ ἰσχυραὶ καθ' ἑνὸς ἐκφερόμεναι πρὸς ἀπόδειξιν. ὅταν γὰρ εἴπω νέος πλούσιος, κοινὴ ποιότης ἐστὶ, καὶ οὐκ ἀρκεῖ πρὸς ἀπόδειξιν ὁ πλοῦτος ἢ ἡ τύχη ἢ ἡ ἐπιθυμία. διὸ δεῖ ἀναμιγνύναι τούτοις τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἵνα ἐκ τοῦ κατὰ τὸ πραγματικὸν τὴν βούλησιν αὐτῷ καὶ τὴν δύναμιν κατασκευάσωμεν. οὐκ ἀκριβῶς οὖν ἐν τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς αὐτὰ ἔταξεν ὁ τεχνικὸς εἰπών. ὅτι ἔτι τῶν ἀορίστων τῶν ἐγκωμιαστικῶν δεῖ ποιότητα ποιεῖν. ὡς γὰρ εἴρηται κοιναὶ ποιότητές εἰσιν. ὅθεν ἀπὸ τῶν πράξεων οἷον ἀπὸ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ἐπὶ τῶν ἀορίστων, ἐπιχειρητέον κοινῶς καὶ καθολικῶς λέγοντας. ὡς οἱ πλούσιοι ἀλαζόνες ἀεὶ καὶ βίαιοι καὶ οἱ ὑβρισταί. οἱ δὲ νέοι, πρὸς πᾶν τολμηροί. ἄνω δὲ εἰπὼν ὅτι δεῖ τὴν βούλησιν καὶ τὴν δύναμιν ἐξετάζειν τοῦ φεύγοντος, καὶ νῦν τοῦτο θεώρημα καθολικὸν τίθησιν. ὅτι καὶ τῶν ἔξωθεν προσώπων ἐξετάσομεν τὴν βούλησιν καὶ τὴν δύναμιν, ὡς ἐπὶ τῶν ἀποκηρύκτων. παραληψόμεθα γὰρ καὶ τὴν τούτων ποιότητα λέγοντες. ὅτι σοφοὺς δεῖ νομίζειν τοὺς τοιούτους περὶ τὴν πόλιν. οὓς οὐδὲ ἡ φύσις φέρειν ἠδύνατο. ἀλλ' οἱ τεκόντες διὰ τὴν πονηρίαν ἠρνήσαντο. τούτου γὰρ ῥηθέντος ἡμῖν, ἐπὶ πλέον ἡ τοῦ φεύγοντος κακία φαίνεται. καλῶς οὖν εἶπε τοῦτο. εὑρίσκονται γὰρ ἐν τῷ στοχασμῷ ἐκ τοῦ φεύγοντος, καὶ ἐπιδείξασθαι κρίσιν δυνάμενα καὶ μή.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἀμφότεροι μὲν χρῶνται τῇ δυνάμει, πλέον δὲ ὁ κατήγορος. λέγει γὰρ ὡς ἐπὶ τοῦ νέου πλουσίου, ὅτι ἠδύνατο διὰ τοῦτο καὶ ἤθελε. γίνεται δὲ ταῦτα ἥ τε βούλησις καὶ ἡ δύναμις ἐκ τῶν παραληφθέντων τῷ προσώπῳ, τουτέστι τῶν ἐγκωμιαστικῶν. οὐκοῦν προσώπου ὄντος καὶ κρινομένου, ἀναγκαίως ταῦτα εὑρίσκεται. δεῖ δὲ ἀεὶ σκοπεῖν μὴ μεῖζον ἐστὶ τοῦ προσώπου τὸ ἐπιφερόμενον ἔγκλημα, ἵνα μὴ ἀπίθανος ὁ λόγος γένηται. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δημοσθένης συνεωρακὼς ὅτι τὸ κατὰ Φωκέας ἔγκλημα μεῖζον ἦν, Αἰσχίνῃ προσέθηκεν. οὐχ ὡς ὅδε Φωκέας ἀπώλεσεν ἀλλὰ καθ' ἑαυτόν. φοβηθεὶς γὰρ τὸ ἔγκλημα καὶ τὸ ἀπίθανον, συνέζευξε τὸ ἀπίθανον τῆς πόλεως. Καὶ ὅτι μὲν εἰς πρόσωπον ὡρισμένον. Καλῶς ἀπὸ τῆς ἱστορίας τὴν περὶ αὐτοῦ δόξαν ἔχομεν ἀκριβῶς δὲ καὶ τὸ σχεδὸν προσέθηκεν. οὐ γὰρ ἐν ἅπασιν ἁπλῶς τοῖς ὡρισμένοις πάντα ἐμπίπτει. ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἐκλείπει, διὰ τὸ ἄδοξον εἶναι τὸ πρόσωπον πολλάκις, ἢ καὶ ἀμφίβολον ἔχει τὸ γένος. ἢ καὶ διὰ τοῦτο ὅτι οὐ πᾶσιν ἀεὶ τοῖς

[Marginal manuscript notes: De attributis personae · Isocrates · ἐπιτήδευμα πρᾶξις Quid · Hermogenes reprehenditur · τεκόντες · voluntas, potestas · Demosthe · ll. ὑβρισταί · Aetas & divitiae cōmunes qualitates]

ἐμπίπτουσι χρησόμεθα, ἀλλὰ τοῖς ὠφελεῖν ἡμᾶς δυναμένοις. ἵνα μὴ λάθωμεν δι' ὧν ἰσχυριζόμεθα καθ' ἑαυτῶν διδόντες λαβεῖν. εἰς παράδειγμα δὲ τῶν λεγομένων Ἀλκιβιάδης ὑποκείσθω ἐπιθέσεως τυραννίδος κρινόμενος. ἐνταῦθα τοίνυν τοῖς μὲν περὶ τὸ γένος φιλοτιμήμασι χρήσεται λέγων, ἀπεικὸς εἶναι τὸν Ἀλκμαιωνίδην. τὸν ἀπὸ γένους πολίτην. τὸν τῶν τυραννοκτόνων ἔγγονον, τυραννίδος ἐπιθυμῆσαι, τὴν δὲ νεότητα καὶ τὸ ἄσωτον αὐτοῦ ἅπερ ἐστὶ τῆς ἀγωγῆς ὑπερβήσεται ὁ ῥήτωρ λέγων ὑπὲρ αὐτοῦ. φαύλως γὰρ ἐν τούτοις Ἀλκιβιάδης, ὥς φησιν ὁ Θουκυδίδης. καὶ τοῦτο Δημοσθένης πεποίηκε περὶ Ἀλκιβιάδου. καὶ περὶ ἑαυτοῦ δὲ τοῦτο πεποίηκεν. ἐν γὰρ τῷ περὶ στεφάνου ἀναγκαζόμενος ἐπαινεῖν ἑαυτὸν. τὸ μὲν γένος ἀπεκρύψατο ὡς ἄδοξον. ἀπὸ δὲ τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἐπαίνων ἤρξατο. ἐμοὶ γὰρ ὑπῆρξέ φησι παιδὶ μὲν ὄντι φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα. πολλάκις δὲ καὶ ἀπὸ ἔθνους ἐστὶ ἐγκωμιάσαι, ὡς Δημοσθένης. οὐδὲν καινὸν διαπράττονται οἱ Φασηλῖται. ὡς τῶν Φασηλιτῶν πάντων ὁμοίως συκοφαντῶν ὄντων. ὥσπερ δὲ ἐγκωμιάζομεν ἀπὸ γένους, οὕτω καὶ διαβάλλομεν, ὡς Δημοσθένης. πότερα ὡς ὁ πατήρ σου Τρόμης ἐδούλευε παρ' Ἐλπίᾳ, τῷ πρὸς τῷ Θησείῳ διδάσκοντι γράμματα, κατασκευάζων, ὅτι εἰκὸς τὸν ἐκ τοιούτων γενόμενον, προδοῦναι. καὶ ἀπὸ ἀγωγῆς δὲ διέβαλε. τὸ μέλαν τρίβων καὶ τὰ βάθρα σπογγίζων. καὶ τὸ παιδαγωγεῖον κορῶν. Εἰ δέ τι τῶν ἄλλων εἴη. Ἴσμεν ὅσα περὶ τῆς τῶν προσώπων διαφορᾶς εἴρηκεν. οὐ κοινῶς πρὸς τὸ κρινόμενον τοῖς ἐμπίπτουσι χρησόμεθα. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τὸν νέον πλούσιον εὐθὺς παρέθετο. ἔχεις γάρ φησιν ἐνταῦθα ἡλικίαν καὶ τύχην. καὶ γὰρ εἰ μὴ γένος μὴ δ' ἀνατροφὴν ἐνταῦθα ἐξετάζειν δυνάμεθα. ἀλλ' ἱκανὰ ταῦτα ἡ νεότης καὶ ὁ πλοῦτος χορηγίαν καὶ περιουσίαν λέγων ἐμποιῆσαι τῷ κατηγόρῳ. καὶ τὰ παρακολουθοῦντα τούτοις τῇ νεότητι. σώματος ἰσχύς. κάλλος. ἀφροσύνη. τὸ κοῦφον καὶ εὐχερὲς τῆς γνώμης. τὸ φιλότιμον. τὸ ἔνδοξον ἔτι δὲ τὸ καινῶν ἐπιθυμεῖν πραγμάτων. τῇ δὲ τύχῃ, πλοῦτος. δύναμις. ὑπερηφανία. ἑταιρεία. κολάκων συστήματα καὶ τὰ ὅμοια. τὰ δὲ ἐγκωμιαστικὰ δηλονότι ἔσται τάδε. τίνος οἱ ἐγκωμιαστικοὶ τόποι διέξερχεται. Ὃ καὶ ἰσχυρότατον. Καλῶς τὰς πράξεις ἰσχυρὸν εἶπε κεφάλαιον. τὰ μὲν γὰρ ἄλλα πάντα τῶν ἐγκωμιαστικῶν, εἰς ἑτέρους ἀνῆκεν. αἱ δὲ πράξεις καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα τοῦ πράξαντος καὶ τοῦ ποιήσαντος ἴδια. καὶ διατί μὴ καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα μέγιστον ἐκάλεσε κεφάλαιον. λέγομεν. ὅτι τῇ μὲν πράξει, καὶ τὸ ἐπιτηδεῦσαι τὸν πράξαντα περιέχεται. τῷ γὰρ κατωρθωκέναι, καὶ τοῦτο πρόσεστι, ὡς ἂν εἴποι τις βίου αἵρεσις. οἷον ῥητορεύειν. χαλκεύειν. φιλοσοφεῖν. ἰατρεύειν. πολιτεύεσθαι. πράξεις δὲ αὐτὰ τὰ ἔργα. τὸ κατορθῶσαι. τὸ ἀριστεῦσαι. τὸ ὑγιᾶσαι. καὶ ὅλως ἐπιτήδευμα μὲν οὐδὲν ἀφορμὴ πράξεως. πρᾶξις δὲ αὐτὸ τὸ κατόρθωμα. Καὶ τί διαφέρει ἀγωγὴ ἐπιτηδεύματος. ὅτι ἡ μὲν, τῆς ἀνάγκης ἐστίν. ἀπὸ γὰρ τοῦ ἀναγκάζοντος καὶ ἄγοντος περαίνεται. τὸ δ' ἐπιτήδευμα ἀπὸ τῆς προαιρέσεως. Παίδευσις. δοκεῖ πάλιν τὸ αὐτὸ τῇ ἀγωγῇ εἶναι ἡ παίδευσις. ἀλλὰ λέγομεν. ὅτι οὐκ εἶπε παιδεία, ἀλλὰ παίδευσις, οἷον λόγοι. ὅτ' ἂν ῥήτορα ἔχωμεν κρινόμενον, τὴν παίδευσιν ἐξετάζομεν. ἡλικία. οἷον γῆρας. νεότης. φύσις σώματος. κάλλος. ἀμορφία. ἰσχύς. ὀξεῖα ψυχῆς θερμότης. ὀξύτης. οἷος Ἀλκιβιάδης. βραδυτής. οἷος Ἀρχίδαμος ἢ Νικίας. τύχη. ἀξίωμα. πλοῦτος. δύναμις. Ἰστέον μὲν οὖν ὅτι ὁ κατήγορος πλέον ἐνδιατρίβει τῇ δυνάμει, οὐχ ἁπλῶς ἀλλ' ὅταν ἔνδοξον ᾖ τὸ πρόσωπον. ὁ δὲ φεύγων περὶ τὴν βούλησιν. προσανελὼν διὰ ταύτης τὴν δύναμιν. τὸ γὰρ πλεῖστον τῆς διαβολῆς, περὶ τὴν προαίρεσιν ἐστί. παρατηρητέον δὲ ὡς τὸ μὲν ἔνδοξον ἰσχύει βουλήσει πρὸς ἀπολογίαν, ἀσθενεῖ δὲ τῇ δυνάμει. οὐ γὰρ δύναται λέγειν ὅτι οὐκ ἠδυνάμην ἔνδοξος ὤν. καὶ τοῦ-

[Marginal manuscript notes: ι. διαβαλοῦμεν · Alcmaeonides alcibiades · Thucidides · Demosthe · Demosthenes · Phaselitae sycophantae · Demosth · Attributa · facta · ἐπιτήδευμα, πρᾶξις, ἀγωγή — Diff.a · παίδευσις, παιδεία — D]

De voluntate & potestate notatu digna

ἐναντίον τὸ ἄδοξον ἀσθενεῖ μὲν τῇ βουλήσει, διαβέβληται γὰρ ἡ ποιότης, ἰσχύει δὲ τῇ δυνάμει πρὸς ἀπολογίαν ἄδοξος ὤν· οὐ γὰρ ἀξιόπιστον τὸ πρόσωπον. ὡς δὲ ἰσχυρὸν εἰς ἐξέτασιν τῆς βουλήσεως ἡ αἰτία, οὕτω καὶ τῆς δυνάμεως ὁ καιρὸς καὶ ὁ τόπος. καὶ ἔστιν ἰδεῖν ὅσον ὁ καιρὸς ἰσχύει πρὸς κατασκευὴν τῆς δυνάμεως, ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος. ἐκεῖ γὰρ ἀπὸ τοῦ καιροῦ μόνου κατεσκεύασε λέγων ὅτι περὶ ἑσπέραν λαβόντες συνέκοψαν· καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ τόπου εἰ ἐρημία εἴη καθάπερ ἐπὶ τοῦ θάπτοντος τὸ νεοσφαγὲς σῶμα ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι ἠδύνω, ἐπ' ἐρημίας γὰρ ἡ πρᾶξις. καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ τυραννεῖν βουλομένου τὸ καταβαλεῖν ἀκρόπολιν· ὅτι ἠδύνω τὴν ἀκρόπολιν ἔχων· ἱκανὸν γὰρ ἡ ἀκρόπολις ὁρμητήριον πρὸς τυραννίδα. Ταῦτα δὲ ἐπ' ἀμφοῖν μὲν ἰσχύει. Τὰ ἐγκωμιαστικὰ λέγει τοῦ τε διώκοντος καὶ τοῦ φεύγοντος· ἀμφοτέροις γὰρ ἔξεστι κατὰ τὸ συμφέρον ἑκάστῳ χρήσασθαι τούτοις τοῖς κεφαλαίοις. Μᾶλλον δέ τινα ἐν τῷ ἑτέρῳ. Ἀπὸ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ ἑτέρου ἰσχύει θεωρητέον· αὐτίκα τὸ μὲν τῆς τύχης, οἰκειότερον τῆς δυνάμεως· τὸ δὲ τῆς ἡλικίας, τῆς βουλήσεως. ἰσχυρότερον μὲν γὰρ ὁ πλοῦτος, ἀφρονέστερον δὲ ἡ νεότης. δεῖ οὖν φησιν ἀκριβῶς τούσδε τοὺς τόπους ἐπισκοπεῖν. καὶ ἔνθα ἂν οἰκειότεροι τυγχάνωσι καὶ πλείω τὴν ἐνέργειαν παρέχοντες, πλεονάζειν ἐν τούτοις. μέγιστον δὲ πρὸς τὴν τῶν κεφαλαίων χρῆσιν καὶ κατασκευήν, ὁ καιρὸς καὶ ἡ ὑπόθεσις. ταύτῃ οὖν ἀκολουθεῖν ἀναγκαῖον· νῦν μὲν γὰρ ἴσως ἀπὸ τοῦ νέου πλουσίου τὸ τοιοῦτον ἁρμόσει, ἄλλοτε δὲ ἄλλο πρόσωπον ὑπόκειται. δεῖ οὖν πρὸς τὸν καιρὸν καὶ τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὴν περίστασιν ἁρμόζεσθαι.

Quaedam attributa arguunt voluntatem quaedam potestatem.

Demosth

Τόπ. ergo κεφαλαια sunt τόποι

Μᾶλλον δέ τινα ἐν τῷ ἑτέρῳ. Ἐπιζητεῖ ποῖον οἰκειότερόν ἐστι τῶν ἐγκωμιαστικῶν τῆς βουλήσεως, καὶ ποῖον οἰκειότερον τῆς δυνάμεως· ἅπαντα γὰρ τὰ ἐγκωμιαστικὰ κοινὰ ἀμφοτέρων, καὶ ἴδιον οὐδέν· οἰκειότερον δὲ μᾶλλον τόδε τοῦδε. εἰκότως δὲ κοινά ἐστι βουλήσεως καὶ δυνάμεως τὰ ἐγκωμιαστικά, ἐπειδὴ καὶ ἀμφότερα ἔστι τοῦ προσώπου τὰ κεφάλαια. Μᾶλλον δέ τινα ἐν τῷ ἑτέρῳ. Ὥσπερ ἀπορῶν καὶ οὐ δυνάμενος διακρῖναι ποῖον τίνος μᾶλλον οἰκεῖον. ἰστέον δὲ ὡς ἡ αἰτία ἴδιον τῆς βουλήσεως, ἵνα τὸ εἰκὸς ἐκ τῆς αἰτίας κατασκευάσωμεν. γνωστέον δὲ καὶ τοῦτο καθόλου ὅτι ἀεὶ τὰ στοχαστικά, ὅπου ἂν ᾖ, κἂν ἐν στάσει ἑτέρᾳ, διὰ τῆς βουλήσεως καὶ τῆς δυνάμεως κατασκευασθήσεται· ὥσπερ καὶ Δημοσθένης ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς κατεσκεύασεν, ὅτι ἥξει Φίλιππος ἀπὸ τῆς βουλήσεως. λεληθότως δὲ καὶ τὰ τῆς πλεονεξίας καὶ τῆς δυνάμεώς ἐστι Φιλίππου κατασκευαστικά, ἐν οἷς φησι· ὅτι δύναται, Ποτίδαιαν εἷλε, Πύδναν. περὶ δὲ τῆς τάξεως τούτων τῶν κεφαλαίων, οὐκ ἀμφίβολον μέν, ὅτι πρώτη ἐστὶν ἡ βούλησις· ὅμως δὲ ὁ καιρὸς πολλάκις ἐναλλάττει· παρὰ Δημοσθένει καὶ τοῦτο εὑρίσκομεν ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Φιλιππικῶν· προτάττει γὰρ ἐκεῖ τὸ δυνατόν. Οὐχὶ τῶν κρινομένων μόνον. Ἐντελῆ οὖν τῶν κεφαλαίων ποιεῖται τὴν παράδοσιν· διὸ καὶ τοῦτο προστίθησιν ὡς ἀναγκαῖον καὶ χρήσιμον. κρινομένων δὲ νῦν λέγει, τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ φεύγοντος. πρόσφορον δὲ καὶ τὸ παράδειγμα ἐπήγαγε τῷ εἰρημένῳ. λέγω δὴ τὸν τοὺς ἀποκηρύκτους τρέφοντα. ἔνθα πολλὰ πρόσωπα τῶν κρινομένων. ἐκ τοσούτων πάντων ἐξετάζεται ἡ βούλησις καὶ ἡ δύναμις. ἰστέον δὲ ὡς οὐ ποιεῖ τοῦτο διπλοῦν στοχασμόν· οὐδὲ συνεζευγμένον ἢ ἐμπίπτοντα· οὐ γὰρ ζήτημα ἕτερον ποιεῖ ὥσπερ ἐκεῖ, ἀλλ' ὡς σημεῖόν ἐστιν ἐνταῦθα ὑποκείμενον τὸ τρέφειν τοὺς ἀποκηρύκτους. σημειωτέον ὡς ἐξετάζοντας τὸν πλοῦτον καὶ τὰ ἄλλα, δεῖ τὰς κατασκευὰς αὐτῶν καθολικὰς εἶναι· καὶ τόπον τινὰ θετικόν· εἰσὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοι τόποι, γεγυμνασμένοι τῷ Λυσίᾳ ἐν ταῖς παρασκευαῖς· λέγει γὰρ οἷα ἀπεργάζεται ἡ πενία καὶ οἷον τὸ πλουτεῖν· καὶ ἡ νεότης καὶ τὸ γῆρας· τὰ δὲ

Causa.

Demosthe

Demosth

κρινομένων νῦν λέγει τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ φεύγοντος

Nota maxime

Lysias

Lysiae

ἐπιτηδεύματα ἐξεταζόμενα ἐν ταῖς βουλήσεσιν· οἷον φιλοσοφοῦντες οὐκ ἂν ἐληστεύσαμεν· ῥήτορες ὄντες, οὐκ ἂν ἐμισθάρνησα κατὰ τῆς δημοκρατίας. τὰ δὲ ἀντικείμενα παρὰ τῶν κατηγόρων, μεθοδεύεσθαι δεῖ ἐπιστημόνως. ἐπειδὴ γὰρ ἔνδοξόν ἐστι τὸ φιλοσοφεῖν καὶ τὸ ῥητορεύειν· καὶ τὸ πιστευθῆναι στρατηγίαν, διορισμῷ χρήσεται, δεικνὺς ὅτι χρηστὸς μὲν ἄνθρωπος καὶ δημοτικός. λυσιτελέστερον ἂν ὑπολάβοι τὸ ζῆν ἐν δημοκρατίᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ, τοῦ μισθαρνῆσαι παρὰ τῶν πολεμίων τυράννου. πονηρίας δὲ ἡγουμένης, οὐδέν ἐστι θαυμαστὸν βουληθῆναι δωροδοκεῖν, ἢ προδότην γενέσθαι. ἔστι καὶ βιαίως ἀπαντᾶν πρὸς τὰς τοιαύτας βουλήσεις. ναί φησιν ἀλλὰ στρατηγός εἰμι. τοῦτο δὲ καὶ τὸ δεινόν ἐστιν. ὅτι καὶ τῆς παρὰ τοῦ δήμου τιμῆς ἀναισθήτως ἔχεις καὶ τῶν κοινῶν ἐλπίδων χείρων γέγονας. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως εἰσάγειν τὸ κεφάλαιον ἂν ἔνδοξον ᾖ τὸ τοῦ κρινομένου πρόσωπον, καὶ ἀπαντῆσαι τεχνικῶς καὶ ἐπιστημονικῶς. οἷον, διέξεισι Περικλῆς τίνων μὲν ἀπόγονος ὢν τυγχάνει τίνα δὲ πεπολίτευται. καὶ ὅπως Εὔβοιαν εἷλε καὶ Σάμον. λύσεις τοίνυν ὥσπερ ἔφη· ἢ βιαίως, ὅτι ἀγανακτεῖν ἄξιόν ἐστιν. εἴ γε ἀντὶ ἀγαθοῦ κακὸς γέγονεν. ἢ διαβάλλων· ὅτι ταῦτα πεποίηκεν οὐκ εὐνοίᾳ τῇ πρὸς ὑμᾶς ἀλλ' ἕνεκα τοῦ πιστευθῆναι. καὶ ἐπὶ τὸ καθόλου τὸν λόγον ἀνοίσεις. ἐν ἔθει τοῖς πονηροῖς ἐστι τὴν ἀρχὴν δείξασιν ἀρετὴν μεταβαλέσθαι. καὶ ἐκ παραδειγμάτων συστήσεις Πεισίστρατον λέγων. καὶ εἴ τις ἄλλος εὐεργετηκέναι δόξας, ἀδικῶν ὕστερον ἐφωράθη. Ἔφαμεν δὲ καὶ τὰς αἰτίας ἄξιον εἶναι ζητεῖν ἐν ταῖς βουλήσεσιν. οὐκοῦν ἐὰν μὲν κρίνηται μητρυιά· τὸ κοινὸν εὑροῦμεν, ὅτι φύσει πόλεμος ἀεὶ ταῖς μητρυιαῖς πρὸς τοὺς προγόνους, καὶ τὸ ἴδιον περιποιῆσαι τοῖς ἑαυτοῦ παισὶν ἠβουλήθη τὸν κλῆρον. καὶ ἄλλο δὲ ἰδιότερον εὑροῦμεν. ἐὰν ἀριστεὺς ὁ τεθνεὼς ᾖ, ὅτι εὐδοκιμοῦντι διὰ τὴν ἀριστείαν ἐφθόνησεν. τούτων δὲ λύσις· οὐκ ἐκ τοῦ ὀνόματος καταψηφίσασθαι δεῖ τῆς μητρυιᾶς· ἐπεὶ καὶ πολλὰς ἴδοι τις ἂν ἀγαθὰς οὔσας φύσει, καὶ μητέρων χρηστότητος οὐκ ἀπολειπομένας. Πάλιν ἐξετάσαι δεῖ τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐβουλήθη Περικλῆς φρονῆσαι τὰ Λακεδαιμονίων. οὐκοῦν εὑροῦμεν· ὅτι πολλὰ τῶν τῆς θεοῦ χρημάτων ὑφελόμενος ἐδεδίει τὰς εὐθύνας. ἐδεδίει δὲ καὶ τὸ λόγον δοῦναι τῶν διῳκημένων, τῇ στρατηγίᾳ φαύλως ἐχόντων. ἐὰν μὲν ἄσωτος ἐπὶ τῷ πατρὶ φόνῳ κρίνηται, λήψῃ τὴν αἰτίαν ἀπὸ τοῦ βίου καὶ τοῦ προσδέχεσθαι τὸ μέλλον, ὡς δεινόν τι πάθοι καὶ ἀποκηρυχθείη. ἐὰν δὲ πλουσίῳ κατηγορῇς ἐπὶ τῷ πένητι πεφονευμένῳ, τὴν ἔχθραν εὑρεῖς, καὶ τὸ μνησικακεῖν ἐφ' οἷς ἐπολιτεύσατο. καὶ τὸ δεδιέναι μή ποτε γραφῆς ἁλῷ, καὶ τιμωρίαν τοῖς πολλοῖς ἀδικήμασιν ὑπόσχῃ. ταῦτα μὲν ἤδη καὶ ὅσα τοιαῦτα περὶ βουλήσεως. Ἡ δὲ δύναμις, ἐκ τῶν παρακολουθούντων γίνεται. εἰ μὲν φεύγει τυραννίδος, ὅτι χρημάτων εὐπορεῖ· καὶ οἰκετῶν καὶ μισθοφόρων καὶ ὅπλων διὰ τὸν πλοῦτον. εἰ δὲ φόνου· ὅτι ῥᾴδιον ἦν αὐτῷ κτεῖναι τὸν πένητα μόνον ὄντα καὶ βοηθείας ἔρημον. εἰ δὲ καθυφέσεως, ὅτι οὐ χαλεπὸν ῥήτορι καθυφεῖναι τὰ τοῦ ἀγῶνος δίκαια. εἰ δὲ κρίνοιτο φαρμάκων ἰατρὸς ἢ μητρυιά, τὸν μὲν εὑρήσεις διὰ τὴν τέχνην εὐρεῖς. τὴν δὲ χρημάτων ἐωνῆσθαι. Προδοσίας εἰ κρίνοιτό τις στρατηγός, ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι δύναιντ' ἂν οἱ στρατηγοὶ πράττειν ὅπερ βούλονται καὶ διαφθείρειν τὰ πράγματα. Εἰ δὲ φιλιππισμοῦ ἢ λακωνισμοῦ κρίνοιτο, δύναμιν οὐ δεῖ ζητεῖν. ἐγχωρεῖ γὰρ καὶ ἰδιώτην ὄντα καὶ μηδὲ μιᾶς ἐξουσίας ὑπειλημμένον, τὰ Μήδων φρονεῖν ἢ Λακεδαιμονίων ἢ Φιλίππου.

» Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐστὶ μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῦ κατηγόρου. γίνεται »
» δὲ καὶ αὔξεται ἀφ' ὧνπερ καὶ ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις. ἔστι δὲ τάδε· τίς· τί· ποῦ· πῶς· »
» πότε· διατί· κἂν μὴ ᾖ τοῦ κατηγόρου μόνα ταῦτα, τὰ ἑξῆς ἔσται κεφάλαια πάντα »

Refutatio voluntatis

Causae ingruitur in voluntate

Causa.

καθυφεῖναι

Medizat ergo rex galliae

~~Comprehensio~~

Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους

Τίς Τί Ποῦ Πῶς Πότε Διατί

καθυφέσεως. praevaricationis reor

Haec nempe sunt τὰ περιστατικά. Persona. Res. Loc. Mod. temp. causa

πλὴν τῆς μεταλήψεως τοῦ φεύγοντος, εἰ ἐγχωροίη πᾶσι χρήσασθαι. ἐὰν δὲ κοινὰ ᾖ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους (εὑρίσκεται γάρ ποτε καὶ οὕτως ἔχων ὁ στοχασμὸς) ἔσται καὶ τὰ λοιπὰ κεφάλαια ἀμφοῖν. παράδειγμα τοῦ κοινὰ ἔχοντος τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ἀπέκτεινε κατά τινος γραφὴν τυραννίδος ἐπιθέσεως. μετεώρου τῆς δίκης οὔσης, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀριστεύσας ᾔτησεν εἰς τὸ γέρας ἀναίρεσιν τῆς γραφῆς, καὶ ἔλαβεν. ἐτυράννησεν ἐκεῖνος καὶ κατελθὼν αὐτὸν, ὁ τῆς συμφορᾶς φεύγει. τῇ μὲν γὰρ ἀναιρέσει τῆς γραφῆς καὶ τοῖς ὑπὲρ ταῦτα ὁ κατήγορος χρήσεται. τὸ δὲ ἀπεκτονέναι καὶ τοῖς ὑπὲρ τούτου ὁ φεύγων. καὶ δεῖ ἀμφοτέρους λῦσαι τὰ ἀλλήλων. μόνου δὲ τοῦ φεύγοντος γενέσθαι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀδύνατον. ΣΥΡΙΑΝΟΥ, ΚΑΙ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. ὠνόμασται μὲν οὕτως. ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ζητήματος μέχρι τέλους, ταῦτά ἐστι τὰ ἐξεταζόμενα. καλεῖται δὲ καὶ εἰκότα, διότι περὶ τὴν τοῦ ἐνδεχομένου φύσιν ἐξετάζεται. ἐνδέχεται γὰρ τὸν παρεστῶτα τῷ νεοσφαγεῖ σώματι καὶ πεφονευκέναι τὸν κείμενον. καὶ δι' οἶκτον παρεστάναι γῇ κρύπτειν ἐπειγόμενον. Γίνεται δὲ καὶ αὔξεται ἀφ' ὧνπερ καὶ ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις. Ἀπὸ τῶν περιστατικῶν λέγει. ταῦτα δὲ τὰ περιστατικὰ καὶ συνεδρεύοντα καλεῖται διὰ τὸ παντὶ παρεῖναι πράγματι. πᾶν γὰρ τὸ πραχθὲν καὶ ὑπό τινος πέπρακται, καὶ κατὰ τρόπον τινὰ, καὶ χρόνῳ τινὶ, καὶ τόπῳ, καὶ δι' αἰτίαν τινά. καὶ εἰ ἐκ τῶν αὐτῶν περιστατικῶν γίνεται τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐξ ὧν καὶ ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις. τί διαφέρει. λέγομεν οὖν ὅτι διὰ τὴν προσθήκην προσέχειν. αὔξεται γὰρ ἐπὶ τῶν. ἐκεῖ μὲν γὰρ κατασκευάζομεν ἐκ τῶν περιστατικῶν, ἐνταῦθα δὲ αὔξομεν ὡς ἐπὶ τοῦ ἀριστέως οὗ εἰκόνα ἔστησαν οἱ πολέμιοι. ὁρᾷ γὰρ ὁ κατήγορος αὔξων τὸ ἔγκλημα, πολέμιοι τὸν ἀριστέα τετιμήκασι καὶ ταῦτα εἰκόνι, τῇ μεγίστῃ τιμῇ. εἶτα ὁρᾷ καὶ τὸν τρόπον αὔξων ὁμοίως. παρ' ἑαυτοῖς τὴν εἰκόνα στήσαντες. τρόπον, φιλοτίμως τοῖς χρώμασιν. οὕτω καὶ Δημοσθένης ἐχρήσατο ἐν τῷ παραπρεσβείας. τίς ἀδικήσας, Αἰσχίνης. πρεσβευτὴς ὢν τὰ πράγματα προδέδωκεν. εἶτα ὁ τόπος. ποῦ, ἐν Μακεδονίᾳ. ὁ τρόπος, ὅπως, ἀπαγγείλας τὰ ψευδῆ. εἶτα ὁ χρόνος. πότε, ὅτε ἐστράτευσεν ἐπὶ Φωκέας. ὥστε ἅμα ἀκούειν ἐκεῖνον πλησίον εἶναι Πυλῶν. καὶ μὴ δι' ἔχειν ἡμᾶς τί δὴ πρᾶξαι. καὶ πάλιν ἀπὸ χρόνου τὸ ἑστιᾶσθαι ἐλθών. οὐ γὰρ ἄτοπον πρεσβευτὴν ὄντα ἑστιᾶσθαι παρ' ᾧ πρεσβεύει. ἀλλ' ἡ προσθήκη πεποίηκεν ἔγκλημα, ὅτι μετὰ Φωκέων ἅλωσιν συνειστιᾶτο ταῦτα ποιήσαντι. ἔχει δὲ καὶ τὸν τρόπον, ὅτι καὶ συνεύχεται καὶ συνεπαιώνιζε Φιλίππῳ. Ἰστέον δὲ ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν τὴν διήγησιν λαμβάνομεν ἐξ ὧν καὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. τί οὖν διαφέρει τούτων ἡ διήγησις. ὅτι ἐν μὲν τῇ διηγήσει ἄνευ κατασκευῆς καὶ αὐξήσεως τὰ πράγματα παρεχόμεθα, πρὸς τὸ συμφέρον διηγούμενοι. διήγησις γάρ ἐστι ψιλή τις τῶν γεγενημένων ἔκθεσις. τὰ δὲ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους μετὰ τῆς κατασκευῆς καὶ αὐξήσεως. καὶ ὅτι ἡ μὲν διήγησις δείκνυσιν ὅπως τόδε τι ἐγένετο. τὰ δὲ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ὅτι καὶ ὄντως ἐγένετο κατασκευάζει. καὶ κατὰ μίαν πρότασιν δι' ἐπιχειρημάτων πιστοῦται τὸ δοκοῦν. κἀκεῖνο δὲ λεκτέον ὡς τὰ μέσον τινές φασι πάντων τῶν κεφαλαίων τὴν διήγησιν. ἐξ αὐτῆς γὰρ πάντα τίκτεται καὶ ἀναφαίνεται τὰ κεφάλαια. καὶ μήτηρ εἰκότως ἂν προσαγορευθείη τῶν κεφαλαίων. διαφέρει πάλιν ἡ ἐξέτασις τῶν περιστατικῶν ἐν τῇ τῶν ἐλέγχων ἀπαιτήσει, τῆς ἐν τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τῶν αὐτῶν περιστατικῶν ἐξετάσεως. ὅτι ἐκεῖ μὲν ἐξετάζεται τὰ περιστατικὰ, πρὸς τὸ ἐπιφερόμενον ἔγκλημα. τίς μου καταμαρτυρεῖ φησι τὸν στέφανον. τίς ὁ τόπος. ποῦ πεφόνευκα. ὁ τρόπος. πῶς, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως. ἐν δὲ τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, πρὸς τὸ σημεῖον. οἷον τί τριῶν, ἑάλω θανάτῳ. ὁ τόπος. ἐπ' ἐρημίας, ἔνθα παρῆν

παρῆν οὐδεὶς ὁ θεώμενος ὁ καταμαρτυρήσων, ὁ κρίνων. ὅθεν ἐπὶ πολλῆς ἐξουσίας ἔπραττεν. πότε. νύκτωρ εἰ τύχοι ὅτε μάλιστα λήσειν ἤλπιζεν. αἰτία, διότι νύκτωρ ἢ καὶ ἐπ' ἐρημίας. ἀφανίσαι σπουδάζων τὸν τοῦ τολμήματος ἔλεγχον. καὶ ἄλλη δὲ διαφορά. ὅτι ἡ μὲν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις ἐκεῖ καὶ τὰ περιστατικὰ πρὸς τοὺς μάρτυρας μόνους λαμβάνεται. τὰ δὲ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. εἰς τὴν ὅλην συντείνει ζήτησιν. οἷον εἰ πεφόνευκεν, εἰ μεμοίχευκεν. καὶ ὅτι τῶν μὲν μαρτύρων πολλάκις ἀπορεῖ ὁ κατήγορος τὰ δὲ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ἐν τῇ ὑποθέσει εὑρίσκεται. κἂν εὐπορῇ δὲ μαρτύρων ὁ κατήγορος μένει καὶ οὕτω τὸ ζητούμενον. οὐ γὰρ εὐθὺς ὁ φεύγων ἁλώσεται. ἐξέσται γὰρ αὐτῷ διαβάλλειν τοὺς μάρτυρας. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν παρεπομένων ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ὥσπερ ὁ Δημοσθένης βίᾳ τῆς οἰκείας δεινότητος χρώμενος. καὶ τὸ ἱερόν φησι προδέδωκας, γράψας τὸ ἱερὸν ἀμφικτύοσι παραδοῦναι. οὐκ εἰπὼν δὲ πᾶσιν οὐδὲ προσθεὶς τὸ ἀναμεῖναι καὶ ἕως ἂν πάντες συνέλθωσιν ἀλλ' ὀνόματι τῶν ἀμφικτυόνων Θηβαίοις καὶ Θετταλοῖς τοῖς Φιλίππου συμμάχοις καὶ παροῦσι τότε γέγραφας ἀποδοῦναι τὸ ἱερόν. ἔξεστι δὲ οὐ μόνον ἐπὶ ἀληθινῶν ἀγώνων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πλασμάτων ὁμοίως κατασκευάσαι καὶ ἐκ τῶν παρεπομένων, τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ὥσπερ ἐπὶ τῆς μητρυιᾶς τῆς ἐνδόξῃ μανίας τὸν μὲν υἱὸν τρωσάσης, τὸν δὲ πρόγονον ἀποκτεινάσης. δύναται ὁ κατήγορος διὰ τῶν οὐκ ἐποίησεν ἡ γυνὴ εὐλόγως κατηγορεῖν, λέγων ὅτι σημεῖον τοῦ ὅτι οὐκ ἐμαίνετο, τὸ οὐδένα τῶν ἐν αὐτῇ προσηκόντων ἀποσφάξαι. ὁρᾷ πῶς φανερῶς τὸ μὴ πραχθὲν, σημεῖον ὁ κατήγορος ποιήσεται τοῦ φόνου. τοσοῦτον δὲ δύναται τουτὶ τὸ κεφάλαιον, ὥστε εἰ πεισθείη τις τὸν δικάζοντα οὐδὲν ἔτι λείπεται τῷ ζητουμένῳ, ἀλλὰ πᾶσαν λύει τὴν ζήτησιν. διὸ καὶ πολλὰ ἐφεξῆς κεφάλαια δέδωκεν ἡ τέχνη τῷ ἀντιδίκῳ πρὸς λύσιν τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. διὰ τὸ εἶναι ἰσχυρὸν τοῦτο τὸ κεφάλαιον. Πλὴν τῆς μεταλήψεως. ἀσφαλῶς ὁ τεχνικὸς ἐσημειώσατο, ἀεὶ γὰρ ἡ μετάληψις τοῦ διώκοντος ἐστίν. Εἰ ἐγχωροίη πᾶσι χρήσασθαι. πάλιν κἀνταῦθα ἡ προσθήκη χρήσιμος. οὔτε γάρ ποτε ἀπὸ τοῦ φεύγοντος γίνεται ἡ μετάληψις. τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὄντων τοῦ κατηγόρου. οὔτε ἀντίληψις εὑρίσκεται. ἔστι γὰρ ὅτε ἐκλείπει τὸ ἀντιληπτικόν. ἰστέον δὲ ὅτι τότε ἐκλείπει ὅταν ἐφ' οἷς ἄλλος πεποίηκε κρίνηταί τις καὶ μὴ ἐφ' οἷς αὐτὸς ὁ κρινόμενος. οὐδὲ γὰρ δύναται λέγειν ἔξεστί μοι ὁ μὴ δὲ πράξας, ὡς ἐπ' ἐκείνου οὗ οἱ πολέμιοι εἰκόνα ἔστησαν. ἀλλ' ὅτε ἔξεστιν ἐκείνοις, ἐπεὶ ἑαυτοῦ γίνεται κατήγορος, τῷ δοῦναι ὑπόνοιαν ὅτι τὴν ἐκείνων οἶδε πολιτείαν. τὸ γοῦν εἰ ἐγχωροίη οὐ μόνον διὰ τὴν ἀντίληψιν ὅτι οὐκ ἀεὶ ἐμπίπτει, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν πιθανὴν ἀπολογίαν. καὶ γὰρ καὶ αὕτη ἐκλείπει ὅταν τὰ σημεῖα σύμφωνα ᾖ καὶ ἀναγκαῖα τῷ ἐγκλήματι. εἰ καὶ ἐπιτρέχεται ἀντ' αὐτῆς τὸ μὴ ἀντιστρέφον καλούμενον νόημα, ὡς ἐπὶ τοῦ Περικλέους τοῦ κρινομένου ἐπὶ τυραννίδι διὰ τὰς πανοπλίας. οὐ γὰρ ἀντιστρέφει, ὅτι ὁ ἔχων ὅπλα πάντως καὶ τύραννος. Πλὴν τῆς μεταλήψεως. τῆς ἐγγράφου λέγει. αὕτη γὰρ μεταλαμβάνει τοῦ κατηγόρου οὖσα, διὰ τὸ μὴ ἰσχύειν τῷ πράγματι καὶ τῷ ἐγκλήματι. ἡ δὲ αἰτία πρόδηλος. ἀεὶ γὰρ αὕτη τοῦ κατηγόρου καὶ ἀπὸ τούτου γίνεται. Εὑρίσκεται γάρ ποτε καὶ οὕτως. Ἔδειξεν ὅτι σπανίως εὑρίσκεται τοιοῦτος στοχασμὸς, ἀπὸ τῆς προσθήκης τοῦ ποτέ. καὶ εἰκότως δυσχερῶς εὑρίσκεται. εἰ γὰρ τὸ ἰσχυρὸν τοῦ διώκοντος κεφάλαιόν ἐστι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἐὰν καὶ τοῦ φεύγοντος εὑρεθῇ τὸ τοιοῦτον, ἀσθενέστερος ὁ κατήγορος ἔσται. διὰ τοῦτο οὐδὲ εὑρίσκεται μόνου τοῦ φεύγοντός ποτε τὸ κεφάλαιον τοῦτο. ὅτι εἰ καὶ συμβῇ τοῦτο, πᾶσα τοῦ διώκοντος ἡ ἰσχὺς ἀνηπάξετο. Ἔσται καὶ τὰ λοιπὰ κεφάλαια. Λοιπὰ κεφάλαια τῶν ἀπ' ἀρ-

μετεώρου τῆς δίκης οὔσης
Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους unde dicta & quod alio nomine dicantur εἰκότα
Circumstantiae
Τὰ περιστατικὰ καὶ συνεδρεύοντα καλεῖσθαι
Demosthe.
Narratio. nuda expositio
ex iisdem circumstantiis narrationē sumim(us) ex quib(us) comprehensionē
Διήγησις μήτηρ πάντων τῶν κεφαλαίων
Petitio & comprehensio differunt.
τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους — Quo differat — ἐλέγχων ἀπαίτησις
Narratio. ἡ διήγησις — Quo differat — τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους — ἐλέγχων ἀπαίτησις
πρόγονον
ἀμφικτύοσι
Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐλέγχων ἀπαίτησις
γίνε(ται) ἀπὸ τῶν παρεπομένων τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους
Demosthenes
ἡ μετάληψις ἀεὶ τοῦ διώκοντος
ἀντίληψις Absolutio deficit
ἀντιστρέφον νόημα
Fortis locus accusatoris est locus a sū mo ad imum
ἐγγράφου

χῆς ἄχρι τέλους. ἔστι δὲ ταῦτα· μετάθεσις αἰτίας· ἀντίληψις· πιθανὴ ἀπολογία. ὁ ἀθανάσιος δέ φησιν ὅτι δεῖ παρατηρεῖσθαι ὡς οὐ πάντα διώκων, ἀλλὰ μόνον τὸ χρῶμα. τοῦτο γὰρ αἰτίαν ἔχει τοῦ πεπραχότος. ἡ γοῦν ἀντιληπτικὸν οὐδέποτε, οὔτε μὴν ἡ πιθανὴ ἀπολογία. διὸ καὶ ἀπολογία καλεῖται· ἀλλότριον δὲ ἀπολογία κατηγόρου καθέστηκεν. γίνεται μὲν οὖν μόνον τοῦ κατηγόρου. ὡς ἐπὶ περικλέους. δεῖ ὅπου γὰρ πανοπλίας τοσαύτας οἴκοι κατακρύψας ἔχεις· πρόδηλος εἶ τυραννῆσαι προβουλῶν. κοινὰ δὲ ἀμφοῖν ὡς ἐπ᾽ ἐκείνου· συνεχῶς τις καθαιρόμενος τοῖς τῶν ἀνδροφόνων καθαρσίοις, κρίνεται φόνου. ὅ, τε γὰρ κατήγορος ἐρεῖ ὅτι συνεχῶς τοῖς ἐπὶ φόνῳ καθαρμοῖς καθαιρόμενος, συνειδέναι μοί τι δοκεῖ σαυτῷ κακόν. ὅ, τε φεύγων ἀπολογούμενος λέξει· ὡς τοσοῦτον ἀπέχω τῆς ἀνδροφονίας, ὥστε καὶ συνεχῶς καθαρσίοις προσιέναι θεῶν· παλαιῶν ἀσεβημάτων ἐμαυτὸν διὰ ταύτης καθιστάς· φόνων δὲ συνεχεία καὶ καθαρμοῖς μυρίοις κοινὸν οὐδέν. Ἀπέκειρε κατά τινος γραφήν. Τὸ παράδειγμα ἐπάγει παράδοξον· ὃ προεῖπε πιστούμενος, ἐκ τοῦ ἀριστέως τοῦ ἀποκτείναντος τὸν ἀδελφὸν τυραννοῦντα. δῆλον γὰρ ἐνταῦθα ὡς ἑκάτερος τοῖς συμφέρουσιν ἑαυτῷ κέχρηται. τῷ μὲν οὖν κατηγόρῳ συμφέρει κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἡ τῆς γραφῆς ἀναίρεσις· ἀπὸ γὰρ ταύτης τὴν κοινωνίαν τῆς τυραννίδος ἐλέγχειν δυνήσεται. τῷ δὲ φεύγοντι, ὁ φόνος καὶ ἡ τοῦ τυράννου ἀναίρεσις· ὁ γὰρ ἀποκτείνας φησὶ τὸν τύραννον, πῶς ἂν εἴη τυράννου κοινωνός; δεῖ δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις στοχασμοῖς ἀναγκαίως ἀμφοτέροις λῦσαι τὰ ἀλλήλων. λυθήσεται δὲ δῆλον ὅτι τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας, ὃ δὴ καὶ χρῶμα καλεῖται· ὡς ἀνεῖλες τὴν γραφὴν καὶ τιμωρίας ἄξιος εἶ, οὐκ ἐάσας ἐπὶ τυραννίδι κριθῆναι τὸν ἀδελφόν· οὐδὲ ἐλεγχθῆναι, οὐδὲ ἐλεγχόμενον εἰπεῖν τι περὶ τῶν κοινωνησάντων, οὐδὲ παύσασθαι τὴν τυραννίδα. εὐθὺς δὲ ἐξ ἀρχῆς πρὸς τοῦτο ὁ φεύγων τῷ χρώματι πρότερον χρησάμενος, ὅτι ᾔτησα τὴν δωρεὰν ὡς ἀδελφῷ βοηθῶν, οὐ τὴν ἀδικίαν συνειδώς, οὐδὲ κοινωνὸν τοῦ πλημμελήματος· συνάψει τῷ χρώματι τὰ ἑαυτοῦ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, λέγων· ἀμέλει παραχρῆμα τυραννήσαντα πεφόνευκα· καὶ δηλοῖ μου τὴν προαίρεσιν ὁ φόνος, ὡς πολέμιος εἰμὶ τυράννοις οὐ κοινωνός. πρὸς δὲ πάλιν ὁ κατήγορος, τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας χρήσεται· λύων τῶν τοῦ φεύγοντος σημείων τὴν ἰσχύν, ἐρεῖ· ᾔσθου σαθρῶς ἔχουσαν τὴν τυραννίδα καὶ μέλλουσαν καταλυθῆναι, καὶ τὸ μέλλον ἐδεδοίκεις· μόνη γὰρ οὐ πέφυκε τυραννίς· μέλλων οὖν συγκινδυνεύειν, προέφθασας τῷ θανάτῳ τὴν ὑπόνοιαν, καὶ προανεῖλες ἀναιρέσει τὴν ὑποψίαν. διὰ τοῦτο δὲ ἐγγὺς ἀλλήλων τάττεται ταῦτα λέγω δὴ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἑκατέρων καὶ ἡ λύσις, ἐπειδὴ παράλληλα κείμενα ἰσχυρὰ γίνεται. τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους δεῖ τοῦ κατηγόρου ἐλεγχθῆ δὲ οὕτως, ὅτι πανταχοῦ τοῦ λόγου εὑρίσκεται, καὶ ἐν προοιμίοις καὶ ἐν ἐπιλόγοις καὶ πανταχοῦ. εἰκότως δὲ μετὰ τὴν βούλησιν καὶ τὴν δύναμιν ἔταξεν αὐτά. δεῖ γὰρ τὸ βούλεσθαι πρῶτον κατασκευάσαι καὶ τὸ δύνασθαι καὶ οὕτως ἐπενεγκεῖν τὸ πρᾶγμα. εἰ μὴ γὰρ τὸ πρᾶττον ὑπάρχει πρόσωπον, τὸ πεπραγμένον οὐχ ὑπάρχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Γίνεται δὲ καὶ αὔξεται. Ὅρα πῶς καὶ τὴν κοινωνίαν ἔδειξεν τῆς τῶν ἐλέγχων ἀπαιτήσεως πρὸς τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· καὶ τὴν διαφορὰν ὑπέφηνε. τῷ μὲν γὰρ εἰπεῖν γίνεται, τὴν κοινωνίαν ἐδήλωσεν· ἀμφότερα γὰρ ἐκ τῶν περιστατικῶν γίνεται. τῷ δὲ προσθεῖναι τὸ αὔξεται, τὴν διαφορὰν ἐσήμανεν· ἐκεῖ μὲν γὰρ ψιλῶς τὰ περιστατικὰ ἐξετάζεται· ἐν δὲ τοῖς σημείοις μετὰ αὐξήσεως. ἢ ὅτι τὰ μὲν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν περιστατικῶν γίνεται· ἡ δὲ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις πολλάκις καὶ περὶ ἕν. διατὶ δὲ μὴ καὶ ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις κατὰ

αὔξησιν

αὔξησιν προέρχεται; ἰσχυρὸν γὰρ καὶ αὐτὸ δοκεῖ κεφάλαιον τῷ κατηγόρῳ. ἀλλ᾽ ἐκεῖ μὲν ἅμα τῷ παρέχεσθαι τοὺς ἐλέγχους, οἴεται ἀπόδειξιν ὁ κατήγορος τὸ ἔγκλημα· ἄτεχνος γὰρ πίστις ἐστί· καὶ ἐπειδὴ κατὰ φύσιν ἰσχύει· οὐ δεῖ τῆς αὐξήσεως. τὰ δὲ πράγματα εἰ μὴ κατασκευασθείη καὶ αὐξηθείη, οὐκ ἀποδείκνυται. τί· ποῦ· πῶς· πότε· ὡς ὁ δημοσθένης· τίς ὢν αἰσχίνης ἠδίκησε τὴν πόλιν, ὅτι πρεσβευτὴς ὤν. τί ἔπραξεν, ὅτι τὰ πράγματα προέδωκεν. ποῦ· ἐν μακεδονίᾳ γενόμενος. πῶς· οὐ μόνον εἰπών, ἀλλ᾽ ἐπαγγειλάμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. πότε· ὅτε φίλιππος ἐπὶ φωκέας ἐστράτευσεν. Τὰ ἑξῆς κεφάλαια. Ὅρα πῶς ἐδήλωσεν ἡ μὲν τῶν κεφαλαίων τὴν μάχην. μάχεται γὰρ ἀεὶ πρὸς τὰ σημεῖα ταῦτα τὰ κεφάλαια· ἡ ἀντίληψις· ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας, ἡ πιθανὴ ἀπολογία. ἐχόντων οὖν ἀμφοτέρων τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους δηλονότι ἑκάτερος λύσει τὰ τοῦ ἀντιδίκου σημεῖα τοῖς προειρημένοις κεφαλαίοις. ἰστέον δὲ ὅτι οὔτε ἡ ἀντίληψις οὔτε ἡ μετάληψις κοινὴ ἔσται. Εἰ ἐγχωροίη πᾶσι χρῆσθαι. Πᾶσι λέγει τοῖς ἐφεξῆς κεφαλαίοις· καλῶς δὲ τὸ εἰ ἐγχωρεῖ, ἐπειδὴ οὐκ ἐμπίπτει ἡ ἀντίληψις. Ἀπέκειρε κατά τινος γραφήν. Ἐνταῦθα ἔχουσιν ἀμφότεροι τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ἔχει εἰπεῖν ὅτι διὰ τοῦτο ἀναίρεσιν ᾔτησας τῆς γραφῆς, εἰδὼς ὅτι τυραννήσει. ὁ δὲ φεύγων λέξει σημεῖον τοῦ μὴ συνειδέναι, ἐκ τοῦ ἀνελεῖν αὐτὸν τυραννήσαντα. καὶ ὁ μὲν ἀριστεὺς ἐρεῖ μετάθεσιν αἰτίας· ὅτι ᾔτησα ἀναίρεσιν τῆς γραφῆς, ἐλεήσας τὸν ἀδελφόν. ὁ δὲ κατήγορος πάλιν λέξει· ὅτι διὰ τοῦτο αὐτὸν ἀνεῖλες τυραννήσαντα, ἐπειδὴ σαθρὰν ἑώρας τὴν τυραννίδα· καὶ ἐδεδίεις ἵνα μὴ συγκινδυνεύσῃς αὐτῷ κοινωνὸς τῆς τυραννίδος ὀφθείς. Μόνου δὲ τοῦ φεύγοντος. Ἔδειξεν ὡς μᾶλλον τῷ κατηγόρῳ πρόσκειται τὸ κεφάλαιον. ποτὲ δὲ καὶ τοῦ φεύγοντος εὑρίσκεται, ὅτ᾽ ἂν εἴη κοινά. μόνου δὲ τοῦ φεύγοντος οὐδέποτε. τινές φασιν, ὅτι ἐνδέχεται τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, καὶ μόνου εἶναι τοῦ φεύγοντος. ὡς ἐπὶ τούτου τοῦ παραδείγματος. τρεῖς τις εἶχε παῖδας. τελευτησάντων αὐτῷ τῶν δύο, ἀπάγξασθαι ἐζήτησε. καταλαβὼν ὁ τρίτος ἔλυσε τὸν βρόχον καὶ διέσωσε τὸν πατέρα. μετὰ ταῦτα ἱεροσυλίας ἐν τῇ πόλει γενομένης, ὁ μὲν πατὴρ ἱερόσυλος ὡμολόγησεν εἶναι καὶ ἀξιοῖ τεθνάναι, ὁ δὲ υἱὸς ἀντιλέγει. ἐνταῦθα φεύγοντος ἔχει πρόσωπον ὁ ἀντιλέγων καὶ πᾶσι μόνος κέχρηται τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. οἷον τῇ τελευτῇ τῶν ἀδελφῶν, τῇ ἀγχόνῃ τοῦ παιδὸς οἷς ὁ πατὴρ ἐὰν χρήσηται, ὁμολογεῖ μὴ εἶναι ἱερόσυλος· μὴ δὲ διὰ τοῦτο ἄξιος εἶναι θανάτου. καὶ οὐ μόνον ἐπὶ τούτου τοῦ παραδείγματος· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν κατὰ ἀξίωσιν. τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· τὰ αἴτια ἐστὶ τῆς κρίσεως, ἃ καὶ μόρια τῆς ὑποθέσεως καλοῦσί τινες. δι᾽ ὧν ἡ κρίσις καὶ τὰ σημεῖα ἐφ᾽ οἷς κρίνεταί τις, ἃ δὴ διασπείρεται μὲν διὰ πάσης τῆς ὑποθέσεως, ἀθρόως δὲ ἐνταῦθα τίθεται. καὶ ἔστιν αὐτὰ τὰ πεπραγμένα καὶ ὅσαι πράξεις τῷ προβλήματι ἐμπεριέχονται. ἀναφερόντων ἡμῶν ἕκαστον τῶν πεπραγμένων πρὸς τὸ ἔγκλημα. κέκληνται δὲ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, διὰ τὸ δεῖν ἐν αὐτοῖς μὴ μόνον μερικῶς ποιεῖσθαι τῶν πραγμάτων τὴν ἐξέτασιν, ἀλλ᾽ ἄνωθεν πάντων τῶν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τοῦ τελευταίου, τουτέστιν αὐτῆς τῆς κρίσεως. γίνεται δὲ ταῦτα ἢ ἐν ἔργοις, ἢ ἐν λόγοις, ἢ ἐν πάθεσιν· κατὰ δὲ ἐμὲ ἐν πλείοσιν· καὶ ἐν ἔργοις μέν, ὡς ὁ θάπτων τὸ νεοσφαγὲς σῶμα ἐπ᾽ ἐρημίας· ἐν λόγοις δέ, ὡς ὁ νέος πλούσιος ὁ παριὼν τὸ δεσμωτήριον καὶ ἀναβοήσας θαρσεῖτε ὦ δεσμῶται αὖθις λυθήσεσθε, καὶ κρινόμενος τυραννίδος· καὶ ὡς ἐπὶ τούτου· πλούσιον ἐδίωκεν ὁ πένης ὕβρεως· ξένου ῥήτορος συναγορεύοντος· ἔφη πρὸς τὸν ῥήτορα πένητα ὁ πλούσιος, ὄψομαί σε· εὑρέθη νεκρὸς ὁ ῥήτωρ καὶ κρίνεται ὁ πλούσιος φόνου.

περιστατικῶν

in affectib[us]
in accidenti
a no[n] factis

ἐν πάθεσι δὲ ὡς ἡ δακρύουσα νύκτωρ γυνή. εὑρίσκεται δὲ καὶ ἐν συμβεβηκόσιν· οἷον κρίνει τις τὴν γυναῖκα μοιχείας. ἐπειδὴ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐμάνη ὀμόσας μὴ μεμοιχευκέναι αὐτήν· συμβεβηκὸς γάρ τι ἐστὶ τὸ ἐκεῖνον μανῆναι. γίνεται καὶ ἀπὸ τῶν μὴ γεγενημένων δέον γενέσθαι· τὸν ἀδελφόν τις κελεύσας φυγάδα ἐντὸς ὅρων, ἔπειτα ἔτι καὶ τοῦ παρασίτου διαλεχθέντος πρὸς αὐτόν. καὶ ὁ μεταχείρας ἔκπωμα ἐγκαλοῦντος καὶ ἀποκτείναντος, κρίνεται ὡς συνειδώς. ἔδει γὰρ κεκωλυκέναι. τὰ μὲν οὖν ἐν λόγοις, κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν βούλεται· τὰ δὲ ἐν πάθεσιν ἢ ἐν ἔργοις, κατὰ τὰς ἀντιθετικάς. ὁ μέντοι Δημοσθένης καὶ τὰ ἐν λόγοις κατὰ τὰς ἀντιθετικὰς ἔλυσεν· ὡς ἐν τῷ κατ' Αἰσχίνου λέγων, ὅτι Φωκεῖς αἴτιοι τοῦ ἀπολέσθαι· ὅπερ ἐστὶν ἀντεγκληματικόν. καὶ Λακεδαιμόνιοι, ὅπερ ἐστὶ μεταστατικόν. καὶ Χερρόνησος σώζεται, ὅπερ ἐστὶν ἀντιστατικόν. καὶ ἐξηπατήθην, ὅπερ ἐστὶ συγγνωμονικόν. γίνεται δὲ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἀπὸ τοῦ σημείου. καὶ αὔξεται ἀπὸ τῶν περιστατικῶν· πόθεν δὲ τὸν τόπον αὐτὸν ἐπιγνωσόμεθα τὸν οἰκεῖον φαμέν. ἔνθα μετὰ αὐξήσεως καὶ ἐκφράσεως εἴρηται· οἷον ὡς ἐν τῷ παραπρεσβείας· ἐν πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις προφέρει τὴν ἀπώλειαν Φωκέων. ἐν δὲ τῷ οἰκείῳ τόπῳ, αὔξει ἐν οἷς φησι θέαμα δεινὸν καὶ τὰ ἑξῆς. ἀπὸ μὲν οὖν τῶν περιστατικῶν κατασκευάζεται οὕτω· προσώπου μέν, ὡς τὸ τίς ὢν προδέδωκας Φωκέας· ἐν ᾧ καὶ τὸ ἀντίπιπτον ἔλυσεν. τὸ ὅτι οὐκ ἠδυνάμην ὅλον ἔθνος· ὁ δὲ εἶπεν ὅτι πρεσβευτὴς ὤν, ἠδύνω. τρόπου δέ, οἷον πῶς, τὰ ψευδῆ ἀπαγγείλας. χρόνου δέ, ὅτε Φίλιππος τοῖς Φωκέας παρῄει. καὶ πάλιν ὡς ἐπὶ τοῦ ἀριστέως οὗ εἰκόνα ἔστησαν οἱ πολέμιοι. καὶ γὰρ ἐνταῦθα αὐξήσεως ἕνεκα (ἵνα τὸ σημεῖον γένηται πιθανώτερον) κατασκευάζομεν αὐτὸ ἐκ τῶν περιστατικῶν· φαμὲν γὰρ ἐνταῦθα· ὅτι τοῦτο τεκμήριον μέγα προδοσίας ἐστίν. εἰ γὰρ μὴ ᾔδεσαν ἑαυτοῖς μᾶλλον ἢ τοῖς πολίταις λυσιτελέστερον, οὐκ ἂν αὐτοὶ πολέμιοι ὄντες εἰκόνα ἔστησαν. φήσεις δ' ἂν καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου, εἰ κατὰ μέσην πόλιν τυχὸν καθίδρυσαν τὴν εἰκόνα. ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ πράγματος· ὅτι εἰκόνα ἔστησαν, πρᾶγμα πολὺν χρόνον διαμεῖναι δυνάμενον. ἵνα καὶ τὰ τῆς εὐεργεσίας τοῖς ἐσομένοις φανήσεται πρόδηλα. ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ὕλης τοῦτο κατασκευάσαι· εἰ χρυσοῦ τυχὸν τὴν εἰκόνα πεποίηνται. γίνεται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν παρεπομένων, οὕτως· εἰ γάρ τοι τοῦ σώματος ἠνώχλει σοι πάθος καὶ πρὸς δάκρυον εἷλκεν ὀδύνη, τὴν ἰασομένην ἐχρῆν μεταπέμπεσθαι, καὶ τοῦ δακρύων ἡ συνέχεια συγγνώμης ἐτύγχανεν. καὶ ἐν ἄλλῳ Δημοσθένης· ὅτι πάντες κατηγοροῦσι τοῦ Φιλίππου μᾶλλον, σὺ δὲ οὐδαμῶς. ἐγὼ δέ φησι τούτους τοὺς λόγους ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ, ἄνδρες Ἀθηναῖοι. ἐμοὶ μὲν χρήσασθε ὅτι βάλλεσθε. ἐπίστευσα· ἐξηπατήθην. ἥμαρτον· ὁμολογῶ, καὶ τὰ λοιπά. εἶτα προσέθηκε τούτων οὐδένα ἀκούω τῶν λόγων. ἔστι δὲ αὐξῆσαι καὶ ἀπὸ τῆς τῶν αἰτίων ὑπεξαιρέσεως, ὡς ἐπὶ τῆς δακρυούσης γυναικός· οἷον, οὐ πατήρ σοι τέθνηκεν· οὐ θυγάτριον πρόωρον ὑποβέβληκας· οὐ παίδων τεθέασαι συμφοράς. τίνα οὖν τῶν δακρύων ὁρεῖς τὴν αἰτίαν; ἰστέον δὲ ὡς τοῦτο κεφάλαιον διαφόρως οἱ τεχνικοὶ ἐκάλεσαν· οἱ μὲν γὰρ σημεῖον· οἱ δέ, εἰκός· οἱ δέ, τεκμήριον· οἱ δέ, ἀπ' ἀρχῆς. πάντα δὲ εἰς ἓν συντρέχει. ἀπὸ γὰρ τῶν πεπραγμένων ὡς εἴρηται λαμβάνεται. τοῦτο δὲ τὸ κεφάλαιον ὥς φησιν αὐτὸς τοῦ κατηγόρου ἐστὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἰσχυρότατον κατὰ τοῦ ἀντιδίκου. ἐπεὶ γὰρ ὁ φεύγων ἔχει μὲν τὸ παραγραφικὸν ἐξ ἀρχῆς· ἔχει δὲ καὶ τὴν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησιν· καὶ πρὸς τούτοις κοινὰ πρὸς τὸν κατήγορον τήν τε βούλησιν καὶ τὴν δύναμιν. καὶ τοσούτοις ἔρρωται κεφαλαίοις, ἡ τέχνη καὶ τῷ κατηγόρῳ βοηθοῦσα, τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους αὐτῷ προδέδωκεν ἰσχυρότατον ὡς ἔφη κεφάλαιον δυνάμενον διαλῦσαι τὰ τοῦ φεύγοντος ἰσχυρά. φήσει γάρ τί μοι χρόνους προ-

βάλλῃ

Exem
Exem
Demost
Demosthe
τὸ ἀντίπιπτον
Quomodo τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους oriantur e Signo et amplificentur a circumstantijs notādū
Demosth
Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους quidā uocat σημεῖον, εἰκός, τεκμήριον

Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους γίνεται μὲν ἀπὸ τοῦ σημείου καὶ αὔξεται ἀπὸ τῶν περιστατικῶν

μόνου · κατηγόρου

βάλλῃ καὶ δύναμιν ἀξιοῖς ἀποφεύγειν, ἐξ ὧν ἔπραξας ἑάλως. τί μοι μαρτύρων καὶ τεκμηρίων; αὐτὸς ἑαυτοῦ διὰ τῶν ἔργων προῆλθες κατήγορος. χρήσεται μὲν γὰρ τῇ τε βουλήσει καὶ τῇ δυνάμει, ἥξει δ' ἐπὶ τοῦτο τὸ κεφάλαιον ὡς ἄγαν ἰσχυρόν. ἔστι μὲν οὖν τοῦ κατηγόρου τὸ κεφάλαιον ὡς καὶ ὁ τεχνικός. εὑρίσκεται δὲ σπανίως καὶ ἀπὸ τοῦ φεύγοντος, εἰ καὶ μὴ Ἑρμογένει δοκεῖ. ἔστι δὲ κοινὰ ἀμφοῖν ὅτ' ἂν ᾖ καὶ τὰ ἐν τῇ ὑποθέσει διάφορα· οὐχ ὥσπερ Ἑρμογένης φησὶ μέρη μὲν τοῦ κατηγορουμένου, μέρη δὲ τοῦ ἀπολογουμένου χρωμένων, οὗ τὸ παράδειγμα τίθησι τὸν ἀριστέα τὸν τὴν γραφὴν ἀπελθόντα τῆς τυραννίδος, ἀλλὰ πάντα ἀμφοτέροις ἁρμόζοντα, ὡς ἐπὶ τούτου· κατέλιπέ τις τὸν φίλον κληρονόμον, γράψας γράψασθαι τὴν γυναῖκα μοιχείας. ἐγράψατο· οὐχ εἷλεν· μετὰ ταῦτα συνῴκησεν αὐτῇ καὶ κρίνεται μοιχείας. ἐνταῦθα τὰ ὅλα ὅλοις ἁρμόσει καὶ τὸ φίλον, καὶ πιστευθῆναι παρὰ τοῦ ἀνδρός, καὶ κληρονομῆσαι καὶ γαμῆσαι καὶ κατηγορῆσαι, πάντα ταῦτα ἀμφοτέροις ἁρμόσει. εἰ γὰρ συνῄδει μεμοιχευμένην, οὐκ ἐγάμει· οὕτω μὲν τῷ φεύγοντι. καὶ πάλιν τῷ κατηγόρῳ ἁρμόζει, τὸ ὑποπτεῦσαι τὸν ἄνδρα τὴν μοιχείαν· τὸ γραψάμενον αὐτὸν γαμῆσαι· τὸ καθυφεῖναι τὴν γραφήν, καὶ τὰ τοιαῦτα. ἀλλ' ἔστιν εἰπεῖν ὅτι καὶ ταῦτα ἅ φασιν ὅλα ὅλοις ἁρμόττειν, οἱ τῷ τεχνικῷ μεμψάμενοι, οὐκ ἔστιν ἐπαμφοῖν τῶν μερῶν τὰ αὐτά. εἰ γὰρ καὶ μὴ πάντα, ἀλλ' οὖν μικρόν τι διαλλάττει. πλὴν εἰ μή τις ἐκεῖνο λέγοι· ὡς ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσιν ἡ γραφὴ προφέρεται ὁ γάμος, καὶ γὰρ καὶ διώκων ἐρεῖ ὅτι ἣν ἐγραψάμην, οὐκ ὤφειλον γαμῆσαι, ἀλλ' ἐπεὶ προεμοιχεύου αὐτήν, τὴν γραφὴν καθυφεῖκας. καὶ πάλιν ὁ φεύγων ὡσαύτως τῇ γραφῇ χρώμενος καὶ τῷ γάμῳ, ἐρεῖ· ὅτι διὰ τοῦτ' ἔγημα ἐπειδὴ πολὺς ἐν τῇ γραφῇ γενόμενος οὐχ εἷλον· γνοὺς οὖν ἐκ τῆς κρίσεως τὴν σωφροσύνην ἔλαβον. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν· ἄμφω μὲν προφέρουσι τὴν γραφὴν καὶ τὸν γάμον· διαφόρως δὲ ἐξετάζουσιν. ἐνίοτε δὲ εὑρίσκεται μόριά τινα τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἃ οὐ τοῦ ζητήματός ἐστιν οὔτε τοῦ φεύγοντος οὔτε τοῦ κατηγόρου, ἀλλ' ἔξωθεν ἐκ συμβεβηκότος εἰσάγεται τῷ ζητήματι ὡς ἐπὶ τούτου. πένης καὶ πλούσιος ἐχθροὶ τὰ πολιτικά. ἁλούς τις ὑπερημερίας ἐδέδετο· καὶ διαρρήξας τὰ δεσμά, περιτυχὼν τῷ πένητι ἀπέκτεινεν αὐτόν. ὁ δῆμος κατέλυσε τὸν ὑπερήμερον· ἀπέθανεν. εὕρηται ἐν κόλποις ἔχων τὸ τῆς ὑπερημερίας γραμμάτιον, καὶ κρίνεται ὁ πλούσιος. ἐνταῦθα γὰρ τὸ καταλῦσαι τὸν δῆμον τὸν ὑπερήμερον ἐκ τύχης συμβὰν καὶ ἔξωθεν ὂν τοῦ ζητήματος, σύστασιν πᾶσαν δέδωκε τῷ ζητήματι. εἰ γὰρ ἔζη ὁ ὑπερήμερος, εἶπεν ἂν βασανιζόμενος τὴν ἀλήθειαν. τοῦτο οὖν ἔξωθεν ἐπισυμβεβηκός, καὶ σύστασιν ἔχει. τί οὖν διαφέρει τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, τῶν ἀφ' ὧν ἕτεροι πεποιήκασι τὴν κρίσιν ἐχόντων; ὅτι καὶ ἐνταῦθα εἰ καὶ ἕτερος ὁ ποιήσας, ἀλλ' οὖν οὐκ ἄντικρυς εἰς τὸν πλούσιον ἀναφέρεται. ὡς ἐφ' οὗ ἀριστέως εἰκόνα ἔστησαν οἱ πολέμιοι. οὐδὲ ἐκ τούτων ἔχει τὴν ἀπόδειξιν τοῦ πεποιηκέναι ἐξ ὧν ὁ δῆμος ἐποίησεν. ἀλλ' ἡ ἀμφισβήτησις ἐπὶ τούτων γέγονεν, ἐκ τοῦ τὸν δῆμον καταλῦσαι τὸν ὑπερήμερον, οὐχὶ τὸν πλούσιον εἶναι τὸν πεφονευκότα τὸν πένητα. ἣν ἀμφισβήτησιν εἰ ἔζη ὁ ὑπερήμερος ἔλυσεν ἄν. οὐχ ἁπλῶς δὲ εἰσακτέον τοῦτο τὸ κεφάλαιον· ἀλλ' ἐὰν μόνου τοῦ κατηγόρου ᾖ, τὸ κεφάλαιον. αὐτὸς μὲν αὐξήσει ὁ κατήγορος, ὁ δὲ ἕτερος καθαιρήσει. ἐπιχειρήσει δὲ τῇ αὐξήσει ὁ κατήγορος, ἀπὸ τῶνδε· ἀπὸ τοῦ ὁμοίου· ὅτι καὶ ἄλλοι ἀπὸ τῶν τοιούτων σημείων ἑάλωσαν. ἀπὸ τοῦ ἥττονος, ὅτι καὶ ἀπὸ ἐλαττόνων. ἀπὸ τοῦ ἐναντίου. εἰ γὰρ τὸ φανερὸν παρέχειν ἑαυτὸν δεῖγμα τοῦ καθαρεύειν πονηρᾶς ὑπονοίας, τὸ ἀποδιδράσκειν καὶ ἀποκρύπτεσθαι, μέγιστα πρὸς τὴν ὑποψίαν συμβάλλεται. ἀπὸ τῆς ἀντιφάσεως, ὡς Αἰσχίνης· εἰ γὰρ ὁ μὴ παρὼν ἀδικεῖ, ὁ παρὼν καὶ παρασχὼν ἑαυτὸν ὑ-

Contra Hermogené
Contra Hermogenem
Exép
Defendit Herm
Exéplu
ὑπερημερ
A Simili
A minori
A contrario
Aeschines
ἀπὸ τῆς ἀντιφάσεως

πύθαιον τοῖς νόμοις, οὐκ ἀδικεῖ. ὁ δέ γε ἀπολογούμενος καθαιρῶν τὰ τοῦ διώκοντος σημεῖα, τὰ ἐπιχειρήματα ἐνταῦθα λήψεται. ἀπὸ τοῦ μηδένα ἄλλον ἐκ τούτων τῶν σημείων ἑαλωκέναι. παρὰ τοῦ μείζονος. ὅτι οὐδὲ ἀπὸ μειζόνων ἢ κατὰ ταύτας ἑάλωσαν ἄλλοι. ἀπὸ τοῦ ἐναντίου. οἷον, εἰ οὐ πάντως τὸ παραμεῖναι τεκμήριον τοῦ καθαρεύειν, οὐκοῦν ὁμοίως οὐδὲ τὸ ἀποστῆναι τοῦ δοκεῖν. ἰστέον ὡς ἐν μὲν τοῖς κατὰ ἀξίωσιν στοχασμοῖς ἔστιν εὑρεῖν ἀπὸ τοῦ φεύγοντος τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἐν δὲ τοῖς κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν, ἀδιαίρετον. τῇ μὲν γὰρ ἀναιρέσει. ὁ μὲν κατήγορος τὴν ἀρχὴν προκαλεῖται φάσκων. ὅτι οὕτως ἤλεις τὸν ἀδελφὸν τυραννήσαντα, ὅτι λύσιν αὐτοῦ εἰς τὴν στὴν ᾔτησας δωρεάν. ὁ δὲ φεύγων ἀπὸ τοῦ τέλους τὴν ἀπολογίαν προάξεται λέγων. ὅτι εἰ συνῄδειν αὐτῷ μέλλοντι τυραννήσειν, οὐκ ἂν αὐτὸν ἀπέκτεινα ὅτε πρὸς ἔργον ἦλθεν ἡ βούλησις. καὶ ταῦτα μέν ἐστι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. μεμέρισται δὲ καὶ πρὸς τοῦτο ἡ τῆς αἰτίας μετάθεσις. ὁ μὲν γὰρ φήσει, ὅτι τὴν λύσιν ᾐτησάμην τοῦ ἀδελφοῦ τῆς συγγενείας καὶ τῆς φύσεως εἰς τοῦτο προβαλλομένης. ὁ δὲ κατήγορος λύσει τὰ τοῦ φεύγοντος ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ὅτι διὰ τοῦτο ἀπέκτεινας τὸν ἀδελφόν, γνοὺς ὅτι ἀσθενὴς πέφυκεν ἡ τυραννίς, καὶ δέος τοῦ μὴ παθεῖν τὰ παραπλήσια, λαβὼν ἀνῄρηκας ἐκεῖνον τὴν ὑποψίαν τοῦ πράγματος ἀποτριβόμενος. καὶ οὕτως εὑρίσκεται τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. διὸ καί τινες ἀσύστατον τὸ τοιοῦτον ἀπεφήναντο λέγοντες αὐτὸ διϊσάζειν, καθὸ ἀμφότεροι τῷ κεφαλαίῳ χρῶνται. ἀλλ' οὐκ ἀληθὲς τὸ τοιοῦτον. οὔτε γὰρ ἐκ τῶν αὐτῶν τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐν ἑκατέρῳ προέρχεται, οὔτε τοῖς ἀλλήλων περιπίπτουσι λόγοις.

Η ἀντίληψις οὐκ ἀεὶ ἐμπίπτει. ἀλλ' ἐὰν μὲν ἀφ' ὧν αὐτός τις πεποίηκε κρίνηταί τις, πάντως ἐμπεσεῖται καὶ ἡ ἀντίληψις. ἐὰν δὲ ἀφ' ὧν ἄλλοι, οὐκ ἔτι. ἔστι δὲ τοιοῦτον, οἷον ὅτι ἔξεστι καὶ οὐ κεκώλυται. παράδειγμα αὐτοῦ νέος πλούσιος πάντας τοὺς ἀποκηρύκτους τρέφει, καὶ τυραννίδος ἐπιθέσεως φεύγει. ἐρεῖ γὰρ ὅτι ἔξεστι τρέφειν οὓς βούλεταί τις.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Η ἀντίληψις ὠνόμασται μὲν ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ὑπὸ ῥεύματος μὲν παραφερομένων, ξύλου δὲ ἢ λίθου ἀντιλαμβανομένων, καὶ τὴν σωτηρίαν διὰ τούτου ποριζομένων. καὶ γὰρ ὁ φεύγων ὥσπερ ἐν κλύδωνι τῷ δικαστηρίῳ κινδυνεύων, λαμβάνεται τῆς ἀντιλήψεως. ἔστι δὲ οὐ τῶν ἀεὶ ἐμπιπτόντων τὸ κεφάλαιον. τῶν γὰρ πραγμάτων ὄντων ἢ ἃ αὐτοὶ ἐποιήσαμεν, ἢ ἃ ἄλλοι ἐποίησαν, καὶ τούτων διχῶς ἐξεταζομένων, καὶ ἢ ἄντικρυς εἰς ἡμᾶς ἀναφερομένων ἢ ἐξ ὑπονοίας, ὅταν ᾖ τὰ πράγματα ἅπερ αὐτοὶ ἐποιήσαμεν, ἢ κατὰ φύσιν, ἢ κατὰ νόμον, ἢ κατὰ τέχνην, ἢ κατὰ ἔθος, τότε μόνον ἐμπίπτει. κατὰ νόμον μὲν, ὡς ὁ θάπτων τὸ νεοσφαγὲς σῶμα. ἐρεῖ γὰρ, ὅτι νόμῳ κελεύοντι μὴ περιορᾶν ἀτάφους τοὺς ἐῤῥιμμένους ἐπειθόμην. κατὰ φύσιν δὲ, ὡς ὁ νέος πλούσιος ὁ δακρύων εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀφορῶν. ἐρεῖ γὰρ φύσις ἀνθρώποις δάκρυα χορηγεῖν. κατὰ ~~τέχνην~~ ἔθος δὲ, ὡς ὁ τρέφων τοὺς ἀποκηρύκτους πλούσιος. ἐρεῖ γὰρ ἔθος εἶναι τοῖς εὐποροῦσι πολλοὺς ἀεὶ τῶν πενομένων διατρέφειν. ὅταν δὲ τὸ ὑφ' ἡμῶν πεπραγμένον μὴ καθ' ἕνα τῶν τεσσάρων ἐμπίπτῃ τρόπων, οὐ παραληψόμεθα τὴν ἀντίληψιν ἐν ἐκείνῳ τῷ ζητήματι. πολλὰ γὰρ καὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν πραττομένων ὑπεύθυνά ἐστιν, ὡς ὑπ' ἐκείνου. νέος πλούσιος ἐξ ἀστυγείτονος πόλεως ἔγημε τυράννου θυγατέρα καὶ κρίνεται τυραννίδος ἐπιθέσεως. οὐ γὰρ ἀνεύθυνον τὸ γῆμαι τυράννου θυγατέρα τὸν ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμενον. δῆλον οὖν ὅτι καὶ τὰ τεκμήρια ἐν πολλοῖς τῶν στοχαστικῶν προβλημάτων ἐστὶν ὑπεύθυνα. οὐ μέντοι ἐκεῖνα τὰ κρινόμενά ἐστιν, ἀλλ' ἕτερον δι' αὐτῶν. γνωσόμεθα δὲ εἰ ἐμπίπτοι τῷ ζητήματι ἀντίληψις καὶ οὕτως. ὅταν μὲν γὰρ ἕπηται τὸ κρινόμενον τῷ τεκμηρίῳ, ἐκλείπει

ἡ ἀντι

Margin notes: καταξίωσιν στοχασμοί; Antilepsis unde dicta; κατὰ φύσιν; sm legem, sm natura, sm morem; Ἀντ. ἀπεφήναντο; ἡ ἀντικρυς εἰς ἡμᾶς ἀναφερομένων ἢ ἐξ ὑποψίας; περιορᾶν quaero, adipiscor, inuenio

ἡ ἀντίληψις. ὡς ἐπὶ περικλέους τοῦ κρινομένου διὰ τὰς πανοπλίας. ἕπεται γὰρ τῷ βουλομένῳ τυραννεῖν ἡ τῶν τοσούτων παρασκευὴ πανοπλιῶν. ὅταν δὲ τῷ κρινομένῳ τὸ τεκμήριον μὴ ἀκολουθῇ, ἐμπεσεῖται πάντως ἀντίληψις, ὡς ἐπὶ τοῦ παρεστῶτος τῷ νεοσφαγεῖ. οὐ γὰρ ἕπεται τῷ φονεύσαντι τὸ παρεστάναι τῷ τεθνηκότι. διαφέρει δὲ τὸ κεφάλαιον ἡ ἀντίληψις τῆς στάσεως, κοινὴν ἔχον τὴν ὀνομασίαν. ὅτι ἡ μὲν στάσις ἐστί. τὸ δὲ κεφάλαιον, ὅνπερ τρόπον καὶ τὸ μέρος τοῦ ὅλου διενήνοχεν. καὶ ὅτι ἡ μὲν νόμον ἔχει τῷ πεπραγμένῳ συναγορεύοντα, τὸ δὲ νόμιμον ἔχει τῷ τεκμηρίῳ ὅνπερ ὁ φεύγων προβάλλεται συναγωνιζόμενον. καὶ ὅτι ἡ μὲν στάσις ἡ ἀντίληψις τὴν ἐξουσίαν ἔχει πρὸς αὐτὸ τὸ ἔγκλημα. τὸ δὲ κεφάλαιον πρὸς τὸ σημεῖον. ἔξεστί μοι θάπτειν. διὸ καὶ ἐμπίπτει ἐν στοχασμῷ. ἔτι ἡ μὲν τέλειον τὸν ἀγῶνα διὰ τοῦ νόμου σαλεύει, τὸ δὲ παραξέειν μόνον πειρᾶται τὴν κατηγορίαν. θήσει δὲ τὴν ἀντίληψιν ὁ φεύγων οὐκ αὐθάδως οὐδὲ ἀναιδῶς, φορτικὸν γὰρ τὸ λέγειν ὡς ἔξεστί μοι τόδε ἢ τόδε ποιεῖν, ἀλλ' ἐμμεθόδως καὶ κατά τινος ἐπιεικείας διασκευάσει τὸ ἐξεῖναι. πλατύνεται δὲ ἡ ἀντίληψις ἐκ παραδειγμάτων τῶν κατὰ τοὺς τέσσαρας τρόπους τῆς ἀντιλήψεως κινουμένων. οἷον ὁ ἐπὶ τοῖς δακρύοις εὐθυνόμενος, ἐρεῖ πλείονα κατὰ φύσιν παραδείγματα. ὡς οὐδὲ τὸν γελῶντα ἕλκει τις εἰς δικαστήριον. οὐδὲ τὸν τροφῇ χρώμενον ἐν τῷ δέοντι καταδεδαπανῶντα. τούτων γὰρ ἕκαστα φύσις ἀνθρώποις ἐπέτρεψε ποιεῖν, ὅπως ἂν ἐρρωμένων αὐτοῖς τῶν σωμάτων, καὶ τοὺς ἀναγκαίους ὑπομένειν δυνῶνται πόνους. κινήσει δὲ καὶ ἀπὸ ἄλλων τρόπων τῆς ἀντιλήψεως εἰ βούλοιτο παραδείγματα ὁ τὸ κατὰ φύσιν κατασκευάζων νόμου τέχνης ἔθος.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. καλῶς σφόδρα προσέθηκεν, ὅτι ἡ ἀντίληψις οὐ γίνεται εἰ μὴ ἀφ' ὧν αὐτός τις ποιήσας κρίνεται. οὐδεὶς γὰρ ἑτέρῳ ἐξουσίαν κατασκευάζει, ἀλλ' ἑαυτῷ. οὐδὲ ἔξεστιν εἰπεῖν ὅτι ἔξεστιν ἐκείνῳ. ὅταν οὖν τὸ ζήτημα ἑτέρου ποιήσαντος ᾖ, οὐ δύναται ἀντίληψις ἐμπεσεῖσθαι. ἀντιλήψεως δὲ μὴ ἐμπιπτούσης, οὐδ' ἂν μετάληψις γίνεται. ἡ γὰρ μετάληψις λύσις ἐστὶ τῆς ἀντιλήψεως. εἴρηται δὲ ἀντίληψις ἀπὸ τοῦ φεύγοντα τῆς ἐξουσίας ἀντιλαμβάνεσθαι. ἰστέον δὲ ὡς οὐδὲ ἐν οἷς ἀφ' ὧν τις πεποίηκε κρίνεται ἀεὶ ἐμπίπτει καὶ πάντως ἡ ἀντίληψις. ἀλλ' ὅταν ἢ μεμισημένον ᾖ τὸ πραχθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἢ ἀκόλουθον τῷ ἐγκλήματι, οὐδαμῶς. μεμισημένον μὲν, οἷον ὥσπερ ὁ κύλων ὁ γαμήσας τὴν θεαγένους θυγατέρα τοῦ μεγαρέων τυράννου, καὶ διὰ τοῦτο κρινόμενος παρ' ἀθηναίοις τυραννίδος ἐπιθέσεως. οὐ δύναται γὰρ εἰπεῖν ἐξῆν μοι. μεμίσηται γὰρ τὸ τυράννου θυγατέρα γαμεῖν ἐν δημοκρατίᾳ. ἀκόλουθον δὲ τῷ ἐγκλήματι, ὡς ἐπὶ περικλέους, οὗ τῆς οἰκίας κεραυνωθείσης, εὕρηνται χίλιαι πανοπλίαι. οὐ δύναται γὰρ εἰπεῖν ἐξῆν μοι ἔχειν ὅπλα. εἰκότως δὲ τοῦτο τὸ κεφάλαιον μετὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους παραλαμβάνεται. καὶ ἔστιν ἀεὶ τοῦ φεύγοντος. τοῦ γὰρ κατηγόρου χρωμένου τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, κἀκεῖθεν πειρωμένου δεικνύναι τῇ κατηγορίᾳ ὑπεύθυνον τὸν φεύγοντα. ὁ φεύγων πρὸς τοῦτο ἀπολογούμενος τῇ ἀντιλήψει χρῆται λέγων ἐξεῖναι αὐτῷ τοῦτο ποιεῖν. ἢ ἐκ νόμου. ἢ ἐκ φύσεως. ἢ τέχνης. ἢ ἐκ τοῦ μὴ κεκωλύσθαι, ὅ, τινὲς ἔθος ὠνόμασαν. σχεδὸν γὰρ ἀπὸ τῶν αὐτῶν, ἀφ' ὧν καὶ ἡ ἀντίληψις ἡ στάσις λαμβάνεται. διαφέρει γε μὴν ἀλλήλων ἡ στάσις φημὶ ἡ ἀντίληψις καὶ τὸ κεφάλαιον. καθὸ ἡ μὲν στάσις πρὸς τὸ ἐπιφερόμενον ἔγκλημα γίνεται. τὸ μέντοι κεφάλαιον τὸ ἐν στοχασμῷ πρὸς τὸ σημεῖον λαμβάνεται. ὅθεν ἐλέγομεν τὸν στοχασμὸν ἔλεγχον ἀδήλου πράγματος οὐσιωδῶς ἀπό τινος φανεροῦ σημείου κατασκευαζόμενον καὶ προστίθεμεν ὅτι ἀνεύθυνον. δεῖ μέντοι εἰδέναι ὡς ἡ ἀντίληψις ἀεὶ μεταλήψει λέγεται, καὶ ἀνάπαλιν ἡ μετάληψις ἀντιλήψει, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ καθελόντος τὸ τεῖχος. λέγοντος γὰρ τοῦ κατηγόρου ὅτι οὐκ ἔδει τοιούτῳ τρόπῳ τὴν πόλιν εὐεργετῆσαι, ὁ στρατηγὸς ἀντιλήψει χρησάμενός φησι. ἀλλ'

Margin notes: Qn reperiatur absolutio in Coniectruali; Differentia; Nota usum absolutionis contra Quintilianum; Quibus rebus dilatetur absolutio; ἡ μετάληψις λύσις ἀντιλήψεως; Antilepsis unde dicta; Absolutio fit ἐκ νόμου, ἐκ φύσεως, ἐκ τέχνης, ἐκ τοῦ μὴ κεκωλῦσθαι; Repulsio contraria absolutioni; τὸ μὴ κεκωλῦσθαι ἔθος idem; ἀντίληψις στάσις, ἀντίληψις κεφάλαιον; Cylon a quo cylonium piaculum, lege Char. 360.; videt superfluere

ἀντιπαρίστασις

ἐξῆν μοι στρατηγῷ ὄντι οἵῳ ἐνόμιζον τρόπῳ δύνασθαι τὴν πόλιν εὐεργετῆσαι. γίνεται δὲ ἀντιλήψεως ἀνασκευὴ κατὰ ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν, ὡς ὁ τεχνικός φησιν· ἡ τάξις τούτων τοῖς πράγμασιν ἀκολουθεῖ. εἰ μὲν γὰρ δόξειεν ἀναιδὲς εἶναι τῇ ἐνστάσει χρήσασθαι, τὴν ἀντιπαράστασιν πρώτην εἰσακτέον. εἰ δὲ μὴ οὕτως ἔχοι, χρησόμεθα πρώτῃ μὲν τῇ ἐνστάσει, δευτέρᾳ δὲ τῇ ἀντιλήψει. ¶ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Μινουκιανὸς τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας προέταξε τῆς ἀντιλήψεως πιθανὸν λόγον ὑπὲρ τούτου διδούς. λέγει γὰρ ὅτι τὸ πρῶτον ἀντιλήψει χρήσασθαι τὸν κρινόμενον ἀναίσχυντόν ἐστιν, ἀλλὰ δεῖ κατ' ὀλίγον ἐθίσαι τὸν δικαστὴν πρὸς τὸ τῆς ἀντιλήψεως φρόνημα. ἰστέον δὲ ὅτι χρώμεθα πρώτῃ τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας, ὅταν τὸν φεύγοντα μελετῶμεν τῆς οἰκονομίας ἕνεκεν· βαρὺ γὰρ τὸ τῆς ἐξουσίας καὶ τυραννικόν, εἰ καὶ πρῶτον τῇ τάξει κατὰ τὸν δημαγωγόν, μετριώτερον δὲ τὸ τῆς μεταθέσεως. ὅταν μέντοι τὸν κατήγορον μελετῶμεν, πρώτην τάττομεν τὴν ἀντίληψιν, ἵνα ἐκχρήσωμεν τὸν φεύγοντα ὡς τυραννικῶς αὐτὴν προβαλλόμενον. ¶ ἔστι δὲ ἡ ἀντίληψις πρὸς τὸ σημεῖον καὶ τὸ πεπραγμένον αὐτὸ οὐ πρὸς τὸ ἔγκλημα. εἰ γὰρ ἐξῆν ὅλως τὸ ἐγκαλούμενον, οὐδὲ ζήτησις ἦν. ¶ εἰ δέ τις λέγοι πῶς οὖν εἰ περὶ ἔξεστι κρίνοις, λέγομεν ὅτι πρὸς τὸ ὑπεύθυνόν ἐστιν ἡ ἀντίληψις οὐ πρὸς τὸ ἔγκλημα. μόνον δὲ τότε εὑρίσκεται τὸ ἀντιληπτικόν, ὅταν ἀφ' ὧν αὐτός τις πεποίηκε, κρίνηται. γελοῖον γὰρ εἰ ὑπὲρ ὧν ἄλλοι ἔπραξαν ἀπολογεῖσθαι σπουδάσομεν. μόνον γὰρ ἑαυτοὺς ἐξαιρεῖσθαι τῆς αἰτίας ἀγωνιζόμεθα. ¶ ἐνταῦθα δὲ ζητοῦσί τινες, εἰ ὁ φεύγων πρὸς τὸ ὑπεύθυνον καὶ τὸ σημεῖον κέχρηται τῇ ἀντιλήψει, λέγων ὃ πέπραχεν ἀνεύθυνον εἶναι καὶ ἐξεῖναι. πῶς ἐν τῷ κατασκευαζομένῳ τὸ αὐτὸ σημεῖον εὑρίσκεται καὶ ἔγκλημα. πρὸς ὃ φαμὲν, ὅτι τούτου μόνου τοῦ εἴδους ἴδιον τοῦτο. οὐ μὴν πάντα ὥσπερ ὁ τοιοῦτος στοχασμὸς τὰ σημεῖα, τὰ αὐτὰ καὶ ἐγκλήματα ἔχει, ἀλλὰ μόνον τὸ προσεχὲς αὐτοῦ ἔχει ὑπεύθυνον, τὰ δὲ ἄλλα ἀνεύθυνα. ¶ οἷον ὅτι ἔξεστι. τοῦ ἀντιληπτικοῦ τὸ ἴδιον ἡμᾶς ἐδίδαξεν. ἔστι γὰρ ἡ ἐξουσία. τριχῶς δὲ τὸ ἔξεστι κατασκευάζομεν. ἢ ἀπὸ νόμου. ἢ ἀπὸ φύσεως. ἢ ἀπὸ ἔθους. ἢ ὅταν ἐπιλίπῃ νόμος, ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀντιφάσεως. τοῦτον γὰρ ἡμᾶς τὸν ἐκ τῆς ἀντιφάσεως τρόπον διδάσκει, δηλῶν ὡς ἐὰν μὴ ἔχωμεν νόμον ἢ τὰ ἄλλα, φύσιν φαμὲν καὶ τὸ ἔθος, ἐκ τοῦ μὴ κεκωλῦσθαι νόμῳ τὴν ἐξουσίαν προβαλούμεθα, ἕξομεν οὖν ὅτε ἐνῆν οὐ πρόσεστιν ἐπὶ ἑτέραν ὡς εἴπομεν μέθοδον. ἡ δ' ἐστὶν ἐκ τοῦ τοῦ ἐναντίου ἀντιφάσεως, ἤ τις τὸ μὴ κεκωλῦσθαι περὶ τὸ ἐγκαλούμενον συνίστησιν, ἐφ' ἧς καὶ νόμον ἡμεῖς παρασχέσθαι τὸν ἀντίδικον ἀξιώσομεν λέγοντες, ὅτι ἐξῆν στέφειν τοὺς ἀποκηρύκτους, καὶ οὐδεὶς κωλύει νόμος. ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἔχει νόμον τὸν ἐπιτρέποντα στέφειν τοὺς ἀποκηρύκτους, τὸ μὴ κεκωλῦσθαι νόμον ποιεῖται ὁ φεύγων ἐκ τοῦ τοῦ ἐναντίου ἀντιφάσεως. καὶ ἀπαιτήσομεν τὸν κατήγορον δεῖξαι νόμον κωλύοντα. βίαιον δέ πως δοκεῖ τὸ τοιοῦτον, ὃ καὶ θουκυδίδης ἐκ τοῦ ἐναντίου πεποίηκεν ἐπὶ τῶν κορκυραίων. οὐκ ἔχων γὰρ δεῖξαι τὸ τῆς φιλίας εὔλογον εἰς συμμαχίαν, τῷ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἐχρήσατο. ἡμᾶς μὲν γὰρ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας ἀπώσασθε, καὶ οὐκ εἶπεν φίλους. καὶ ὁ δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ ἀνδροτίωνος. λέγοντος γὰρ τοῦ ἀνδροτίωνος δεῖναι δέ γε οὐδαμοῦ κωλύει τὸν νόμον, τῷ μεταληπτικῷ ἔλυσεν, ὅτι οὐκ ἐξέτικον. ἐκ δὲ τῆς ἀντιφάσεως ὁμοίως συνελογίσατο. ὅπου δὲ αἰτεῖν οὐκ ἐῶ, πῶς οὐ σφόδρα δεῖναί γε κωλύει; ¶ ὅταν δέ τις φαίνηται δι' ἀνάγκην ποιήσας, τηνικαῦτα εἰώθαμεν ἐπὶ τὴν μετάστασιν χωρεῖν. ἔφυγε θεμιστοκλῆς καλούμενος ὑπὸ ἀθηναίων εἰς κρίσιν. καὶ κατηγορεῖται ἐπὶ τούτοις. ἐρεῖ γὰρ τῆς λακεδαιμονίους αἰτίας, τῆς κατηγορίας οὔσης διαπέφευγεν. ¶ ἔστι δ' ὅτε καὶ εἰς αὐτὸ τὸ ἔγκλημα καταφεύγομεν. ὡς ἐπὶ τούτου. στρατηγὸς ἐδίδετο ἐπὶ τῷ ἀστρατήτῳ ἐπὶ προδοσίᾳ. ἀνεῖλεν αὐτὸν ὡς ἐπὶ τῇ γυναικὶ καταλαβών, καὶ κρίνεται σιωπῶν. ἐρεῖ γὰρ ἄξιον ἦν ἀποθανεῖν μοιχὸν ὄντα. ¶ ὅπου δέ τις οὐκ ἦν αὐτὸ ἔγκλημα ἢ ἄλλο τι ἡ στάσις εὑρίσκεται

Minuti an

κατασκευαζόμενο στοχασμός

Thucydi

Demosth

remotio criminis

Relatio criminis

Quaestiones pticulares incidentes non faciunt statum sed potentissimum illud circa quod uertitur controuersia nota pro qntiliano.

εὑρίσκεται, οὐκ ἔτι στοχασμός. ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι οὐχ αἱ ζητήσεις αἱ ἐμπίπτουσαι μέρει καὶ τὴν στάσιν χαρακτηρίζουσιν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ κυριώτατον περὶ ὃ συνίσταται ἡ ζήτησις χαρακτηρίζει τὴν στάσιν, λέγω δὴ ἐν στοχασμῷ, ἡ περὶ τῆς οὐσίας ζήτησις. τὰ δὲ ἐμπίπτοντα πάντα εἰς ἀπόδειξιν ἐκείνου παραλαμβάνεται. χρὴ τοίνυν χαρακτηρίζειν καὶ κεφάλαιον καὶ στάσιν, οὐκ ἀπὸ τῶν πρός τι μέρος κατασκευαζόντων, ἀλλ' ἐκ τῆς ὅλης συγκεφαλαιώσεως. ἐπεὶ καὶ ποιότητα ἐξετάζομεν ἐν βουλήσει καὶ διανοίᾳ, ἀλλ' οὐ ταῦτά ἐστι τὸ ζήτημα. οὐ γὰρ εἰ ἐδιώκετο προηγουμένως ζητοῦμεν. ἀλλ' εἰ ἔσται ἡ τυραννίς. καὶ εἰ τὸν φόνον ὁ δεῖνα ἔδρασεν. ¶ ὅταν δὲ ἐφ' οἷς ἄλλος πεποίηκε κρίνεταί τις, οὐκ ἐμπίπτει τὸ ἀντιληπτικόν. ἀλλ' ὅταν μόνον αὐτός τις ἔπραξε. καὶ οὐδ' ἐν τούτοις ἀεί. ἀλλ' ὅταν τὰ πεπραγμένα μὴ μόνον ὡς σημεῖα τυγχάνῃ. ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτοῖς δυνατὸν ᾖ συστῆναι τὴν κρίσιν, ἥν τις βούληται κατηγορεῖν. ἐπειδὴ γὰρ δεῖ μήτε τὰ πάνυ ἐναντία κατασκευάζειν, ὡς εἴ τις λέγοι ἐν ἡμέρᾳ ὅτι νύξ ἐστιν. μήτε τὰ ὡμολογημένα πάντη. ὡς εἴ τις κατασκευάζοι ἐν ἡμέρᾳ, ὅτι ὁ ἥλιος φαίνει, διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οὐδὲ ἐπειδὰν ἀνεύθυνον ᾖ πάντη τὸ σημεῖον κατασκευάσομεν τὴν ἀντίληψιν, ὡμολόγηται γὰρ ὅτι ἔξεστιν. οὐδ' ἐπειδὰν φανερῶς ἔγκλημα ᾖ τὸ πεπραγμένον. οἷον φόνος ἤ τι τοιοῦτον, ἐναντίον γὰρ πάλιν τοῦτο. ἀλλ' ὅταν μήτε ὡμολογημένον ἔγκλημα ᾖ, μήτε πάντη ἀνεύθυνον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτῷ δύναται συστῆναι κρίσις. ζητούντων ἡμῶν πότερον ἔγκλημα τοῦτο ἢ οὔ. τηνικαῦτα δὲ διατεινόμεθα τῇ ἐξουσίᾳ τὸ ἐπιφερόμενον ἐκβάλλοντες. ὡς ἐπὶ τοῦ στέφοντος τοὺς ἀποκηρύκτους, ὅταν μὴ ὁμολογούμενον ᾖ μήτε πάντη ἀνεύθυνον, ὡς εἰρήκαμεν. δύνηται γοῦν καὶ αὐτὸ τοῦτο κατηγορεῖν, ὅτι ἀδικεῖς, εἰς τὴν οἰκίαν ἀναλαμβάνων ἀνθρώπους πονηρούς, πατραλοίους, ἀνοσίους περὶ τοὺς φύσαντας, ἀχαρίστους, μεμισημένους ὑπὸ τῶν νόμων. καταλύσεις ἐπὶ τούτῳ τοὺς νόμους, ἀντιψηφίσῃ τοῖς δικάζουσιν. ¶ ἡνίκ' ἄν τις ἀμείψας τὴν κρίσιν ἄλλως ὁρίζηται, λέγω δὴ δημοσίων ἀδικημάτων, αὐτὸ καθ' αὐτὸ στάσιν ἑτέραν ποιεῖ. ¶ ἐπειδὴ δὲ αἱ πρὸς τὰς ἀντιλήψεις ἀπαντήσεις μεταληπτικαί εἰσιν, ὁ μὲν ἀπολογήσηται λέγων ἐξεῖναι στέφειν οὓς βούλεταί τις. ὁ δὲ τῇ μεταλήψει, οὐχ ἁπλῶς φησιν ἕκαστον κύριον εἶναι τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας, οὐδὲ οὓς βούλεται στέφειν. οὐ γοῦν τοὺς προσκατεγνωσμένους, οὐδὲ τοὺς ὑπευθύνους.

Ἡ μετάληψις ἀεὶ ἐναντία ἐστὶ τῇ ἀντιλήψει, οὐκ ἐν στοχασμῷ μόνον, ἀλλ' ὅλως ἔνθα ἂν εὑρίσκηται. καὶ ἐὰν τὸ ἕτερον μέρος τῶν ἀντιδίκων ὁποτέρῳ οὖν τούτων χρήσηται τῇ ἀντιλήψει λέγω ἢ τῇ μεταλήψει, τῷ ἑτέρῳ πάντως τὸ ἕτερον χρήσεται. ¶ γίνεται δὲ ἡ μετάληψις κατά τε ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν. καὶ ἡ μὲν ἔνστασις βίαιόν τί ἐστι. φήσει γὰρ μὴ δεῖν ἐξεῖναι. ἡ δὲ ἀντιπαράστασις κατασκευάζει ὅτι εἰ καὶ ἔξεστιν, ἀλλ' οὐχ οὕτως, οὐδὲ ἐπὶ τούτοις. οἷον μειράκιον καλλωπιζόμενον φεύγει πορνείας. καὶ βιάσεται ὁ διώκων, μὴ ἐξεῖναι καλλωπίζεσθαι ἀνδράσιν. εἶτα ὅτι εἰ καὶ ἔξεστιν, οὐχ οὕτως οὐδ' ἐπὶ τοιούτοις. ¶ ποτέρῳ δὲ πρότερον χρηστέον τῇ ἐνστάσει ἢ τῇ ἀντιπαραστάσει, οὐ ῥᾴδιον εἰπεῖν. ἄλλοτε γὰρ ἄλλην δεῖ πρὸς τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων λαμβάνειν τάξιν. δεῖ δὲ ὁρᾶν μὴ σφόδρα ἀναιδὲς ᾖ τὸ ἐξ ἀρχῆς φάσκειν μὴ ἐξεῖναι. δεύτερον δὲ τιθέμενον μᾶλλον ἰσχύειν δύναται. καὶ ὡς ἂν ἡ χρεία μᾶλλον ἀπαιτῇ μεθοδεύειν. ¶ ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Ἀκολουθεῖ δὲ ἀνάγκης τῇ ἀντιλήψει ἡ μετάληψις. ἥτις ὠνόμασται μὲν οὕτως ἀπὸ τοῦ τὸν κατήγορον συγχωροῦντα κατά τι τῇ παρὰ τοῦ φεύγοντος προβαλλομένῃ ἐξουσίᾳ, μεταλαμβάνειν ἕν τι τῶν περιστατικῶν μορίων. τόπον. ἢ χρόνον. ἢ πρόσωπον. ἢ τι τῶν λοιπῶν. ¶ διαιρεῖται δὲ ἡ μετάληψις εἰς ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν. ἔνστασιν μὲν, οἷον ὅτι οὐδ' ὅλως ἐξῆν σοι τόδε ποιεῖν. ἀντιπαράστασιν δὲ, οἷον

Neq: manifeste falsa affirmare debemus neq: manifeste uera confirmare.

Absolutio locus coniectralis fit aliqn status integer & insta quaestionis.

ἔνστασις ἀντιπαράστασις

ἔνστασις

ἀντιπαράστασις

μετάληψις unde dicta

ὅτι καὶ ἐξῆν, ἀλλ' οὐχὶ τόνδε τὸν τρόπον. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ πλουσίου τοῦ τρέφοντος τοὺς ἀποκηρύκτους. ὅτι μάλιστα μὲν οὐ δίκαιον τοὺς ἀπὸ τῶν πατέρων διὰ μοχθηρίαν ἀποκηρυχθέντας, ὥσπερ τοὺς ἀγαθόν τι δρῶντας ὑποδεχόμενον τρέφειν. εἶτ' ἄρα καὶ περὶ ἕνα τῶν ἀτόπων νεανίσκων ἢ δύο τοῦτο ἔπραττον, ἴσως δρᾶν, ἀλλ' οὐχὶ στρατόπεδον ἀποκηρύκτων εἰς ταυτὸν ἄγειν, καὶ τοσούτους ἀναλαμβάνειν. ὧν τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου δι' ἣν ἡ σύμπασα χώρα φέρειν δύναται. ἰστέον μέντοι ὡς οὐκ ἀεὶ προτέρᾳ χρησόμεθα τῇ ἐνστάσει. ἀλλ' ὅταν δοκῇ βιαιοτέρα εἶναι ἡ ἔνστασις, προτέραν τὴν ἀντιπαράστασιν τάξομεν, δευτέραν δὲ τὴν ἔνστασιν. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ δακρύοντος νέου πλουσίου καὶ πρὸς τὴν ἀκρόπολιν ἀφορῶντος. ἐπειδὴ γὰρ τὸ λέγειν οὐκ ἔξεστί σοι δακρύειν, ἀναιδές πως εἶναι δοκεῖ. παρὰ φύσιν γάρ, τῇ ἀντιπαραστάσει πρῶτον αὐτὸ μεθοδεύσομεν λέγοντες. ὅτι οὐκ ἐπὶ τυραννίδι σοι τὴν ἐξουσίαν τῶν δακρύων δέδωκεν ἡ φύσις, οὐκ ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν πολιτῶν. οὐκ ἐπὶ δουλείᾳ τῆς πατρίδος, καὶ τὰ τοιαῦτα. ἄλλως τε δὲ οὐδὲ δακρύειν ἐξῆν ὦ χρηστὲ μάτην. οἱ γὰρ ὁρῶντες ἀπάνθρωπον περὶ τοὺς δυσφοροῦντας εἶναι τοῦ δήμου ὑπελάμβανον. καὶ σκαιότητος αὐτῷ προσετίθεσαν δόξαν. καὶ δακρύων πλῆθος εἰκῇ καταρρέον. ἡ δίκη πολιτείας οὐδ' ὁπουοῦν εἰς πλῆθος παρανομοῦντας. Καὶ ἐὰν τὸ ἕτερον μέρος τῶν ἀντιδίκων. Ἐπαινῶν ὁ τεχνικὸς τοῦτο εἰπών. οὐδέποτε γὰρ ὅτε ὁ κατήγορος ἀντιλήψει, οὕτως ὁ φεύγων χρήσεται μεταλήψει. ἀλλ' ἴσως εὕροι τις. ὡς οὐκ ἐν στοχασμῷ τοῦτό φησιν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλαις οἰκονομίαις καὶ ἐργασίαις τῶν λόγων ἀνεμεμέριστο ταῦτα τῷ φεύγοντι καὶ τῷ κατηγόρῳ. καὶ τοῦτο δῆλον ἀφ' ὧν εἴρηκεν, ἀλλ' ὅμως ἔνθα ἂν εὑρίσκηται.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἡ ἔνστασίς ἐστι κατὰ ἀνατροπήν, ἡ ἀντιπαράστασις κατὰ μέθοδον. κατὰ μὲν ἀνατροπήν, ὅταν ἀντικρὺς αὐτὰ τιθέμενοι ἀνατρέπωμεν. κατὰ μέθοδον δὲ ὅταν μὴ ἔχοντες προηγουμένως θεῖναι, πόρρωθεν αὐτὴν ἐπιστήμῃ τινὶ μεθοδεύσωμεν. εἰ μὲν οὖν τῇ ἐνστάσει πρῶτον ἔχοιμεν χρῆσθαι ὅτι οὐκ ἔξεστι, τὴν ἀντιπαράστασιν κατὰ περιουσίαν εἰσάξομεν. ὅτι πρὸς τὸ μὴ ἐξεῖναι, οὐδὲ οὕτως ἔδει, ἵνα μὴ ἡ εἰσαγωγὴ εὔλογον ἔχῃ χώραν. ἐὰν δὲ τῇ ἀντιπαραστάσει πρῶτον ἔχοιμεν χρήσασθαι κατὰ αὔξησιν ποιησόμεθα τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ἐνστάσεως. ὅτι οὐδὲ ἔξεστιν ἀπὸ τῶν μικροτέρων χωροῦντες ἐπὶ τὰ μείζονα. Μειράκιον καλλωπιζόμενον. Ἡ μὲν ἔνστασις ἐνταῦθα βίαιος. βιάζεται γὰρ οὐδὲ ἐξεῖναι λέγων καλλωπίζεσθαι. γυναικῶν γὰρ οὐκ ἀνδρῶν τὸ τοιοῦτον. εἶτα ἡ ἀντιπαράστασις. ὅτι εἰ καὶ ἔξεστιν, οὐκ ἐπὶ τοιούτοις οὐδὲ οὕτως ἀναισχύντως, οὐδὲ ἐπὶ τῷ διαφθείρεσθαι. σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν τῷ Πλαταϊκῷ ὁ Ἰσοκράτης πρώτῃ κέχρηται τῇ ἀντιπεριστάσει. Καὶ βιάσεται ὁ διώκων. Καλῶς εἶπεν ἐπὶ τῆς ἐνστάσεως τὸ βιάσεται. προφανοῦς γὰρ οὔσης τῆς ἐξουσίας ἀνατρέπειν διὰ τῆς ἐνστάσεως ἐπιχειροῦμεν. Οὐδ' ἐπὶ τοιούτοις. Οὐκ ἐπὶ περινείᾳ. οὐκ ἐπὶ τῷ πλείους ἐπαγαγέσθαι τῷ κόσμῳ τοὺς καταισχύνειν μέλλοντας. τεχνικὸν δὲ τὸ συμπλέκειν καὶ συνεισάγειν τὸ ἔγκλημα τῇ μεταλήψει. ὡς καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ Παραπρεσβείας πεποίηκεν. τοῦ γὰρ Αἰσχίνου λέγοντος ἔξεστι λέγειν ἃ βούλεταί τις, καὶ ὡς οὐ δεῖ λόγων εὐθύνας ὑπέχειν, ἐπάγει τὴν μετάληψιν ὁ ῥήτωρ. ἐγὼ δὲ ὅτι πάντες ἂν εἰκότως ὧν λέγουσιν εὐθύνας ὑπέχοιεν εἰ ὥσπερ ἐπ' ἀργυρίῳ τι λέγοιεν, ἐάσω. ἔγκλημα τί τὸ εἰ ὥσπερ ἐπ' ἀργυρίῳ τι λέγοιεν. ἰστέον δὲ ὡς οὐ μόνον μετάληψις, ἀλλὰ καὶ πᾶσα λύσις κατὰ ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν γίνεται. ἢ γὰρ ἐξ εὐθείας ἐνιστάμεθα τοῖς παρὰ τῶν ἀντιδίκων ἀναιροῦντες αὐτὰ φανερῶς, ἢ συγχωροῦντες εὔλογον εἶναι τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν παρεπομένων, τουτέστι τῶν περιστατικῶν ἀνατρέπειν αὐτὸ πειρώμεθα. παράδειγ-

[Marginal notes, left page:] Quando debet esse prior enstasis, quando posterior — Reprehenditur Hermogenes — ἔνστασις ἀντιπαράστασις — Isocrates — Demosth — Omnem confutationem fieri per inficiationem & obstantiam.

ἐνστάσεις
οὐ μόνον μετάληψις ἀλλὰ καὶ πᾶσα λύσις κατὰ ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν γίνεται.
Nota hoc pro Trapezuntio qui obstantiam [illegible] ἀντιπαράστασιν etiam defensori tribuit. h. 2. char. 32

μα τῆς ἐνστάσεως παρὰ τῷ ῥήτορι. ἀλλὰ νὴ Δία αἰσχρὸν ἴσως ἀνδροφόνων δεηθῆναι ἢ Γλαυκέτην μελανώπων. διὰ δὲ τοῦτο καὶ τὰ ὀνόματα παρέθηκεν ἐκ τῆς τῶν προσώπων ποιότητος, τὴν ἄδειαν τῆς ἐνστάσεως δεχόμενος. διαβεβλημένα γὰρ τὰ πρόσωπα. ἀντιπαραστάσεως δὲ παράδειγμα παρὰ τῷ αὐτῷ. νὴ Δία κακοδαιμονοῦσι γὰρ ἄνθρωποι. καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ. ἀλλὰ δεῖ σῶς* αὐτοὺς εἶναι, συμφορᾷ γὰρ τῇ πόλει. ὁρᾷ γὰρ ὅτι συνδραμὼν τῇ κατὰ Βυζαντίων διαβολῇ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως μεταλαβών, ἀνατρέπει δι' αὐτοῦ τὸ εἰρημένον. Ποτέρῳ προτέρῳ δὲ χρηστέον. Δυσχερῆ τούτων ἀποφαίνεται τὴν αἰτίαν. ἐπειδὴ διάφορος τῶν πραγμάτων ἡ φύσις. καὶ δεῖ τὸν μελετῶντα ῥήτορα ἀκολουθοῦντα ταύτῃ πρὸς αὐτὴν ποιεῖσθαι τὴν τάξιν. πρὸς γὰρ τὴν ὕλην καὶ τὴν φύσιν τῶν πραγμαγμάτων ἡ τάξις. ὥσπερ οὐκ ἀεὶ τὴν ἔνστασιν δυνατὸν εἶναι πρώτην, οὔτε μὴν τὴν ἀντιπαράστασιν. ὁ Ἰσοκράτης φανερὸν τοῦτο πεποίηκεν ἐν τῷ Πλαταϊκῷ, πρώτῃ τῇ ἀντιπαραστάσει χρησάμενος. πρῶτον μὲν γάρ φησιν εἰ καὶ ἡμαρτάνομεν, πείθειν οὐ κατασκάπτειν ἐχρῆν. εἶτα τῇ ἐνστάσει, ὅτι οὐδὲ ἐξῆν ἐπιτάττειν. κατὰ γὰρ τὸ δίκαιον καὶ ὑμᾶς Ὀρχομενίοις συντελεῖν ἔδει. δεῖ οὖν εἰδέναι ὅτι πρὸς τὴν ὕλην ἡ τάξις. οὐ γὰρ ἡ τέχνη τῶν πραγμάτων τὴν ὕλην ποιεῖ. ἀλλ' ὡς ἂν ἔχῃ φύσεως τὰ πράγματα, οὕτω καὶ ἡ τέχνη μεθοδεύειν καὶ ἀκολουθεῖν ἀναγκάζεται, κυβερνήτου δίκην πρὸς τὰ πνεύματα τὴν ναῦν ἰθύνοντος. ὃ δὲ φυλακτέον περὶ τούτων θεώρημα μετὰ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ τεχνικοῦ, τοῦτο ἔστω. δεῖ φυλάττειν εἰ ὕποπτόν ἐστι τὸ σημεῖον καὶ διαβεβλημένον. τότε γὰρ ἔχει χώραν προταχθῆναι ἡ ἔνστασις. ὡς ἐπὶ τοῦ καλλωπιζομένου μειρακίου. εἰ γὰρ καὶ ὑπεύθυνον τὸ καλλωπίζεσθαι, ἀλλ' ὅμως αἰσχρὸν καὶ ὕποπτον καὶ διαβεβλημένον. ἰστέον δὲ ὡς ἡ μετάληψις ἀεὶ ἐναντίον κεφάλαιόν ἐστι τῇ ἀντιλήψει. οὐκ ἐν στοχασμῷ μόνον, ἀλλ' ἔνθα ἂν εὑρίσκηται. ἔστι δὲ ἡ μὲν ἀντίληψις τοῦ φεύγοντος, ἡ δὲ μετάληψις τοῦ κατηγόρου. εὕροι δέ τις εἰ ἡ μετάληψις τοῦ κατηγόρου πῶς ὁ τεχνικὸς ἀποφαίνεται ὡς ὁποτέρᾳ αὐτῶν ὁ ἕτερος χρήσεται, τῇ ἄλλῃ πάντως ὁ ἕτερος. ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι οὐχ ὡς γινομένης ποτὲ τῆς μεταλήψεως τοῦ φεύγοντος τοῦτο εἶπεν. ἀλλὰ βουλόμενος δεῖξαι τῶν κεφαλαίων τὸν πόλεμον. τοῦτο οὖν λέγει ὅτι ἔνθα ἂν ὁ ἕτερος τῶν ἀντιδίκων τῷ οἰκείῳ πρότερος χρήσηται κεφαλαίῳ, ἐνταῦθα ἀνάγκη καὶ τὸν ἕτερον τῷ ἐναντίῳ χρήσασθαι. ἐμφαίνει τοίνυν, ὡς ἐὰν πρότερον ὁ κατήγορος τῇ μεταλήψει χρήσηται, ἀντιθήσει τὴν ἀντίληψιν ὁ φεύγων. καὶ πάλιν τὸ ἐναντίον. ἐὰν πρῶτος χρήσηται τῇ ἀντιλήψει ὁ φεύγων, ἀντιτάξει τὴν μετάληψιν ὁ κατήγορος. ἔξεστι δὲ καὶ εἰς τὴν φύσιν τῶν κεφαλαίων ἀπιδόντας μαθεῖν, ὡς ἀπὸ τῶν ἐναντίων ἀλλήλαις ὁρμῶνται. τίς οὖν αὐτῶν ἡ φύσις. ἡ ἀντίληψις ἀεὶ τῆς ἐξουσίας ἀντιλαμβάνεται. ἡ δὲ μετάληψις ἔν τινι τῶν περιστατικῶν μεταλαμβάνουσα μάχεται. ὅτι εἰ καὶ ἔξεστι, ἀλλ' οὐχ οὕτως οὐδὲ ἐπὶ τοιούτοις. οὐκοῦν ἀλλήλοις ἀντιτέτακται. ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι μετάληψιν καλεῖ, τὸ μεταληπτικὸν κεφάλαιον καὶ δῆλον ἐκεῖθεν. ἡ γὰρ μετάληψις αὐτή, κατὰ ἔνστασιν οὐ γίνεται. ἀλλότριον γὰρ τοῦτο μεταλήψεως καὶ ἀντίληψιν, τὸ ἀντιληπτικὸν κεφάλαιον. ἔοικε γοῦν ἡ μὲν ἔνστασις τῇ παραγραφῇ, ὥσπερ γὰρ ἐκείνη φανερῶς παντελῶς ἀναιρεῖ τὸν ἀγῶνα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἔνστασις ἀναιρετική ἐστιν. ἡ δὲ ἀντιπαράστασις ἔοικε τῇ ἀγράφῳ μεταλήψει. μεταλαμβάνει γὰρ καὶ αὕτη ἔν τινι τῶν περιστατικῶν ὥσπερ κἀκείνη.

Ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας πρὸς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους γίνεται. ἐκεῖνα δὲ εἴ τι ἐν λόγοις ἐστίν, ἢ ἐν ἔργοις, ἢ ἐν πάθεσι. κἂν μὲν ἐν ἰδίοις ᾖ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας εἰσάγεται. οἷον νέος πλούσιος νύκτωρ κωμάσας

[Marginal notes, right page:] Demosthe — Demosthenis — Mutanda artis praecepta secundum conditionem causae. nota per quintilia no in. 2 c. 14 — Isocrates — Metalepsin contrariam antilepsi non in coniectura tantum sed ubique — Defenditur Hermogenes a calumnia Sopatri — De Antilepsi & metalepsi observandum documentum

μετάληψιν uocari ab Hermogene quod est μεταληπτικὸν κεφάλαιον. & ἀντίληψιν quod est ἀντιληπτικὸν κεφάλαιον. Notandum hoc summo opere.

εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐβόησε· θαρσεῖτε ὦ δεσμῶται, οὐκ εἰς μακρὰν λυθήσεσθε, καὶ φεύγει τυραννίδος ἐπιθέσεως. ἐνταῦθα γὰρ ὁμολογῶν εἰρηκέναι, τίνι διανοίᾳ εἶπε σκοπεῖν ἀξιοῖ. ἐὰν δὲ ἐν ἔργοις ᾖ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας θετικῶς ἐξετάζεται. οἷον πεφώραταί τις ἐπ᾽ ἐρημίας θάπτων νεοσφαγὲς σῶμα, καὶ φεύγει φόνου. θέσιν γὰρ περανεῖ· ἐρεῖ γὰρ ὅτι καλὸν τὸ τοὺς ἀτάφους θάπτειν. ἐὰν δὲ ἐν πάθεσι, συγγνωμονικῶς ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας γίνεται. οἷον συνεχῶς εἰς τὴν ἀκρόπολιν νέος πλούσιος ἀφορῶν δακρύει, καὶ φεύγει τυραννίδος ἐπιθέσεως· ἐλεήσας γάρ φησι τυραννουμένους, οὕτω διετέθην. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ταῦτα μὲν πάντα ἐν πᾶσι στοχασμοῖς εὑρίσκεται· πλεονάζει δὲ ἕκαστον ἐν τῷ οἰκείῳ. ἔτι ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας ἂν μὲν ἀφ᾽ ὧν ἕτεροι πεποιήκασιν, ἡ κρίσις γένηται, ἔσται καὶ πεπλανημένη καὶ ἐναντία πως ἐν αὐτῇ. οἷον· τοῦ ἀριστέως εἰκόνα ἔστησαν οἱ πολέμιοι καὶ φεύγει προδοσίας. ἐρεῖ γὰρ θαυμάζοντας αὐτὸν ἐκείνους στῆσαι, ἢ προξενοῦντας τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς, ἢ διαβάλλειν μέλλοντας αὐτόν, ἢ ἄλλως φθόνον κινῆσαι βουλομένους. ταῦτα γὰρ πάντα εἶναι ἀληθῆ δύναται. διὸ φαμὲν καὶ πεπλανημένα χρώματα δεῖν ἐν τῷ τοιούτῳ στοχασμῷ εὑρίσκεσθαι. ἐὰν δὲ ἀφ᾽ ὧν αὐτὸς πεποίηκε κρίνηταί τις, ἢ ἕν τι ἐρεῖ, ἢ καὶ πλείονα, ἀλλ᾽ ἀκόλουθά γε ἀλλήλοις. οἷον νύκτωρ τις μεταιτῶν, λῃστείας φεύγει. ἐρεῖ γὰρ διὰ τὸ νύκτωρ ὅτι αἰσχύνεται· καὶ ὅτι οὐ βούλεται δυσσιώνιστος εἶναι μεθ᾽ ἡμέραν προσαιτῶν τοῖς ἐντυγχάνουσι, καὶ ὅτι μᾶλλον τηνικαῦτα διδόασιν ἄνθρωποι, ἀνειμένοι ἤδη τῇ γνώμῃ, καὶ εἴ τι τοιοῦτο. ταῦτα γὰρ πολλὰ ὄντα οὐκ ἐναντιοῦνται ἀλλήλοις.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τοῦτο καὶ χρῶμα τῶν τεχνικῶν ἔνιοι καλοῦσιν· ὠνόμασται δὲ οὕτως ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν ἐν τοῖς σώμασι χρωμάτων. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνα δηλοῖ τῶν ὑποκειμένων· διὰ μὲν τῆς χιόνος λευκότης· διὰ δὲ τοῦ κόρακος ἡ μελανία. οὕτω καὶ τοῦτο τὴν πᾶσαν τοῦ φεύγοντος χρώννυσιν ἀπολογίαν· καὶ ἀτεχνῶς ὥσπερ αἱ κομμώτριαι τὰ δύσμορφα πρόσωπα κοσμίοις ἐπιθέτοις καλύπτουσιν, οὕτως ὁ φεύγων τὸ δυσειδὲς τῶν ἀπὸ τῆς κακίας τετολμημένων ἐν εὐπλάστῳ καλύπτει χρώματι· καθαρόν τε καὶ ἀκηλίδωτον, τὸ ἀκάθαρτον καὶ μεμολυσμένον ἐπιδεικνύναι σπουδάζει. τοῦτο δὲ διὰ πάσης μὲν τιθέναι προσήκει τῆς ἀπολογίας ἰσχυρότατον ὄν, κεφαλαιωδῶς μέντοι· τὴν δὲ πλατυτέραν αὐτοῦ κατασκευὴν ἐν τούτῳ χρὴ φυλάττειν τῷ τόπῳ. μετάθεσις δὲ αἰτίας καλεῖται, διότι τὸ ἐπιφερόμενον ἔγκλημα ἐπί τι ἀνεύθυνον ἢ ἐπαίνου ἄξιον μετάγειν πειρᾶται ὁ φεύγων διὰ τοῦ κεφαλαίου τούτου. τὸ δὲ πρὸς τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους εἰπεῖν γίνεσθαι τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας, ἀντὶ ὡς ἔχει τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους εἴρηται. ὡς γὰρ ἂν ἐκεῖνα ἔχῃ, οὕτω καὶ ταῦτα πρόσεισιν. αὐτὰ γὰρ τὴν πλάσιν καὶ διατύπωσιν τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας δίδωσιν, ἐν λόγοις ὄντα ἢ ἐν ἔργοις ἢ ἐν πάθεσιν. λαμβάνεται δὲ τὰ χρώματα ἢ ἀπὸ τοῦ ὁμοίου ἢ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου. ἀπὸ μὲν τοῦ ὁμοίου ὡς ὑπ᾽ ἐκείνου· πεφώραταί τις ἐν ἐρημίᾳ ξίφος ᾑμαγμένον κατέχων, καὶ κρίνεται φόνου. ἐρεῖ γὰρ ὡς θηρίον ἀνελὼν ᾕμαξε τὸ ξίφος· ἡ δὲ οὖν τοῦ αἵματος ὁμοιότης ἐργάζεται τὸ πιθανόν. ἀπὸ δὲ τοῦ ἐναντίου, ὅταν τις ἐπὶ προδοσίᾳ κρινόμενος ἢ τυραννίδι, φιλόπολίν τε καὶ τοῖς κοινοῖς εὔνουν ἑαυτὸν ἀποδεικνύναι πειρᾶται διὰ τοῦ χρώματος. ὡς ὁ Περικλῆς τῆς παιδείας ἕνεκεν παρεσκευακέναι τὰς πανοπλίας ὁμολογῶν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη τεχνικωτέρα τῶν χρωμάτων εὕρεσις τοιάδε. τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἢ ἐν λόγοις ὄντων ἢ ἐν ἔργοις ἢ ἐν πάθεσι· γνωστέον ὅτι ἐὰν μὲν ἐν λόγοις ᾖ, τὸ χρῶμα κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ἐξετάζεται. ὡς ἐπὶ Ἀλκιβιάδου τοῦ παρελθόντος νύκτωρ εἰς τὸ δεσμωτήριον καὶ βοήσαντος· τὸ γὰρ εἰρημένον οὐχ οἷός τε ὢν ἀρνεῖσθαι,

ἐπί τινα εὔλογον χωρεῖ διάνοιαν, ἀφ᾽ ἧς προηνέγκατο τὸν λόγον· ὡς τὸν δῆμον αἰτεῖν ὑπὲρ τῆς λύσεως τῶν δεσμωτῶν ἐβουλόμην. ὅταν δὲ ἐν ἔργοις ᾖ, τὸ χρῶμα κατὰ θέσιν ἔσται, ὡς ἐπὶ τοῦ θάπτοντος ἐν ἐρημίᾳ τὸ νεοσφαγὲς σῶμα. ἐρεῖ γὰρ ὡς ὅσιον ἡγούμην θάπτειν τὸν οἰχόμενον. καὶ διὰ τῶν θετικῶν τόπων κατασκευάσει τὴν περὶ τοὺς τεθνεῶτας ὁσίαν ὡς ἀναγκαίαν· καὶ φυλαττομένην μὲν, ἀγαθῶν αἰτίαν ταῖς πόλεσι· περιορωμένην δὲ [illegible]. ἐν πάθεσι, συγγνωμονικὸν παρέξει τὸ χρῶμα· ὡς ἐπὶ τῆς δακρυούσης νύκτωρ γυναικός. ἐρεῖ γὰρ ὡς οἰκτείρουσα τὴν ἀνθρωπίνην ἀτυχίαν ἐδάκρυεν, καὶ τῶν ἐν τῷ βίῳ κακῶν οἱ κλύδωνες ἐπὶ σχολῆς εἰς μνήμην ἰόντες, κινοῦσι πρὸς θρῆνον. πλατύνεται δὲ τὰ μὲν κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν χρώματα, ἐκφράσει· ἐκφραζόντων ἡμῶν ἡλίκα καὶ πόσα διὰ τὰς ἀμέτρους κατὰ τῶν ἡμαρτηκότων αἰκίας περιέστηκε κατὰ τὰς πόλεις. τὰ δὲ κατὰ θέσιν χρώματα, διὰ τῶν τελικῶν κατασκευάζονται κεφαλαίων· καλοῦ· δικαίου· συμφέροντος. τὰ δὲ συγγνωμονικὰ ἐκφράσει πως καὶ κοινῷ τόπῳ· ἐκφραζόντων τὰ κατὰ ἀνθρώπους ἀτυχήματα τηλίκα, καὶ κοινοὺς τόπους κατὰ τῶν ἀεὶ δεῦρο παροινουσῶν ψυχῶν, καὶ τῇ λήθῃ κατασκευαζομένων διαπλεκόντων. ἀνατρέπει δὲ τὰ χρώματα διὰ τῶν αὐτῶν τόπων ἐκ τοῦ ἐναντίου, δι᾽ ὧνπερ καὶ κατασκευάζεται, ὥσπερ καὶ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις. ζητοῦσι δέ τινες πότερον ἓν ἢ πλείω χρώματα ἐν τοῖς ζητήμασιν ἐμπίπτει. ἰστέον οὖν ὅταν μὲν ᾖ τὰ ἐν τοῖς ζητήμασι πράγματα ἅπερ αὐτοὶ πεπράχαμεν, ἓν ἐμπίπτει χρῶμα ἑνὸς ὄντος τοῦ τεκμηρίου· ὡς ἐπὶ τοῦ παρεστῶτος τῷ νεοσφαγεῖ σώματι. ἐνίοτε δὲ πλείω, ἀκόλουθα μέντοι· ὡς ἐπὶ τοῦ νύκτωρ προσαιτοῦντος καὶ κρινομένου λῃστείας. ἐρεῖ γὰρ ὡς ᾐδούμην προσαιτεῖν. καὶ ὅτι νύκτωρ μᾶλλον οἰκτείρουσιν ἄνθρωποι. καὶ ὅτι συνελάμβανέ μοι πρὸς τὸ λανθάνειν τὸ σκότος. ἐνίοτε δὲ καὶ πλείω εὑρίσκεται χρώματα πολλῶν ὄντων τεκμηρίων· καὶ ἐν τοῖς συνεζευγμένοις δὲ στοχασμοῖς πολλὰ ἐμπίπτει χρώματα τῶν πραγμάτων ὄντων, ἅπερ αὐτοὶ πεποιήκαμεν, ἀκόλουθα μέντοι ὡς εἴρηται. ὅταν δὲ ἄλλων πραξάντων ἄντικρυς εἰς ἡμᾶς ἀναφέρηται, πλείω τὰ χρώματα ἐμπίπτει καὶ ἀνακόλουθα. ἅπερ καὶ πεπλανημένα καλοῦσιν οἱ τεχνικοὶ εἰκότως. εἰ γὰρ ἀκόλουθα λέγοιμεν, συνειδέναι τοῖς πεποιηκόσι δόξομεν. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ τρισαριστέως, οὗ εἰκόνα ἔστησαν οἱ πολέμιοι. ἐρεῖ τι, ὡς θαυμάζοντες τῆς ἀνδρείας τὸ μέγεθος ἔστησαν. καὶ πάλιν, ἀλλὰ [illegible] τοῖς [illegible] με διὰ ταύτης ὑπόπτευσαν. καὶ πάλιν· ἀλλ᾽ ἴσως ἐπ᾽ ἀρετὴν προτρέψαι τοὺς παρ᾽ αὐτοῖς σπεύδοντες, τὸν πλεῖστα χαλεπὰ δράσαντα τετιμήκασιν εἰκόνι. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δι᾽ ὑπονοίας πραγμάτων πολλὰ καὶ ἀνακόλουθα ἐμπίπτει χρώματα, διὰ τὴν προειρημένην αἰτίαν. οἷον ὡς ἐπὶ Ἀρχιδάμου τοῦ κρινομένου προδοσίας διὰ Περικλέους. ἐρεῖ τι, ἀλλὰ πολεμίοις ἑτέροις ἐπιέναι μέλλουσι δέδωκε τὰ ν τάλαντα. ἀλλὰ τοῖς πενομένοις τῶν πολιτῶν ἴσως αὐτὰ διένειμεν. ἀλλὰ τὰ προσόντα βουλόμενος αὔξειν, τῆς τῶν χρημάτων δαπάνης ἀπεκρύψατο τὴν αἰτίαν. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι πλείους μὲν ὁ φεύγων ἕξει ἀντιθέσεις ἐὰν τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὄντα κατὰ μέρος ἀντιθῇ ἑαυτῷ, καὶ ὁ κατήγορος ὁμοίως πολλὰς ἑαυτῷ κινήσει ἀντιθέσεις, τὰ τοῦ φεύγοντος χρώματα διαιρῶν, καὶ μὴ ἅμα πάντα ἐν μιᾷ συνάγων ἀντιθέσει.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἡ πρὸς πρόθεσις ἀντὶ τῆς ἐξ κεῖται. ἵν᾽ ᾖ ἀντὶ τοῦ, ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ὡς λυτικὴ τούτων οὖσα ἢ ἀντὶ τῆς ἀπό· οἷον ἀντὶ τοῦ τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἔχουσι τὴν λύσιν. αὐτὰ γὰρ δίδωσι τὸν τόπον τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας. ἢ πρὸς τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἀντὶ λύσιν τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἔχουσιν. αὕτη δὲ οὐκ εὖ ἡ ἐξήγησις· πάντα γὰρ τὰ τοῦ φεύγοντος κεφάλαια λύσις τῶν

Exe
Exe
Exe
Χρῶμα qd et unde sic appelletur
μετάθεσις τῆς αἰτίας unde sic dicta
Exe
Chromata sumi uel a simili uel a contrario
Colorū inuentio magis artificiosa
ἐν λόγοις
∴ f. πρῶτο

^ desunt hic uerba
θέσιν
θετικοὶ τόποι
∴ f. ἀνατρέπει
De inuetione colorū pulchrum documentū
Amplificandorū colorū ratio
Qo unus ne tantum an plures colores incidat in quæstiones
ἄντικρυς
πεπλανημένα χρώματα
ἐξ ὑπονοί
Exem
Archidami
πρὸς ἀντὶ τῆς ἐξ
συνεζευγμένοι στοχασμοί
∴ f. πεπλανημένα
+ f. ἔσεσθαι
// f. ᾖ
∴ f. μεταθέσεις
^ τοῦ ἐκ
^ τοῦ ἀπό

ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἀντὶ δὲ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τὴν γένεσιν τῆς ποιότητος δεχόμενος νοεῖν· καθὼς καὶ τὰ ἑξῆς λεγόμενα δείκνυσιν. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν τῇ βουλήσει ἐξετάζομεν τοῦ κατηγόρου τὴν διάνοιαν, καὶ ἐν τῷ χρώματι ὁμοίως ἐπειδὴ αὖ ἐν λόγοις ἢ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ζητοῦμεν τίνι διαφέρει ἡ βούλησις τὸ κεφάλαιον τοῦ χρώματος τῆς βουλήσεως. βούλησις γὰρ καὶ ἐνταῦθα κἀκεῖ. φαμὲν οὖν ὅτι ἡ μὲν βούλησις, τὸ κεφάλαιον· τοῦ ἐγκλήματός ἐστι λυτική, ἡ κατασκευαστική· ἡ δὲ τοῦ χρώματος βούλησις τοῦ σημείου ἐστὶ, δι' οὗ ἡ κρίσις. καὶ ἡ μὲν βούλησις τὸ κεφάλαιον, κοινή ἐστι τῶν ἀντιδικούντων προσώπων· ἡ δὲ τοῦ χρώματος, μόνου τοῦ φεύγοντος. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι κατὰ πάσας τὰς ἀντιθετικὰς τὸ χρῶμα ἐξετάζεται ἢ κατὰ τὰς τῶν φονέων εἰσκομένων ἢ μιᾶς· ὁ μέν τοι Ἑρμογένης ἀγνοήσας τοῦτο, φησίν· τὰ μὲν ἐν πάθεσι συγγνωμονικῶς λύεσθαι, καὶ ἑξῆς, βουλόμενος διὰ τούτου δηλοῦν, ὅτι τὴν ποιότητα ἐκ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τὰ χρώματα τοῦ ποία τις εἶναι ὀφείλει δέχεται. ἔοικε δὲ ὡς ἤδη ἔφαμεν ἀγνοεῖν ὡς κατὰ πάσας τὰς ἀντιθετικὰς τὸ χρῶμα ἐξετάζεται. καὶ γὰρ ὁ εἰρηκὼς θετικῶς ἐξετάζεσθαι, κατὰ ἀντίστασίν ἐστι. ταῖς γὰρ ἀντιστάσεσιν ἐργαζόμενος, ἔπαινον ποιεῖ τοῦ πραχθέντος ὁ κατηγορῶν αὐτὸς ἀντιθετικῶς. ἐργασόμεθα οὖν τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας, μετατιθέντες αὐτὴν εἰς τὸ ὅμοιον· οἷον, ἐπ' ἐρημίας τις εὑρέθη ἔχων ᾑμαγμένον ξίφος καὶ κρίνεται. ἀπὸ θηρίου γάρ φησιν εἶναι τὸ ᾑμαγμένον εἰς τὸ ἀνεύθυνον· οἷον, συνεχῶς τις τοῖς καθαρσίοις τῶν ἀνδροφόνων χρώμενος, κρίνεται φόνου· ἐνταῦθα γὰρ ἀνεύθυνον αὐτό φησι τὸ δεισιδαιμονίας εἵνεκεν συνεχῶς καθαίρεσθαι. εἰς τὸ ἐναντίον, ὃ καί τινες κατὰ ταὐτὸν φασὶ διὰ τὸ ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσιν ἐξ ἴσου τὸ ῥητὸν προφέρεσθαι. οἷον κατέλιπέ τις ἀλλοτρίᾳ γυναικὶ τὸν κλῆρον, γράψας ἐν ταῖς διαθήκαις ὅτι πρὸς μοιχείαν αὐτῷ οὐχ ὑπήκουσε, καὶ κρίνεται ἡ γυνὴ μοιχείας. ἐνταῦθα γὰρ ἡ μετάστασις τῆς αἰτίας εἰς τὸ ἐναντίον ἐκφέρεται. διὸ καὶ κατὰ ταὐτὸν εἴρηται λέγεται ὑπό τινων, τῆς μὲν φευγούσης χρωμένης τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, καὶ λεγούσης ὡς διὰ σωφροσύνην κατέλιπεν, ὃ ἐναντίον πάντως μοιχείας· τοῦ δὲ κατηγόρου πάλιν ὁμοίως τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους προφέροντος, ἀφ' οὗ καὶ κατὰ ταὐτὸν ὠνόμασται. ἰστέον δὲ ὡς οὐ μόνον ἐν τοῖς ἀφ' ὧν ἕτεροι πεποιήκασιν τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους πεπλανημένα εὑρίσκεται χρώματα καὶ ἀνακόλουθα, ἀλλὰ καὶ ἐν οἷς αὐτός τις ποιήσας κρίνεται, ὡς ἐπὶ τούτου· ἄσωτος καταναλώσας τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν, ἠγόρασεν ὀρεινὸν χωρίον καὶ βάρβαρα ἀνδράποδα. ἐν αὐτῷ διατωμένου αὐτοῦ, φήμη γίνεται λῃστῶν ἐν τῇ χώρᾳ· ἀπελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐν τῷ χωρίῳ, τὸν μὲν ἄσωτον οὐχ εὗρον. τὰ δὲ ἀνδράποδα καὶ ὅπλα κυνηγετικὰ κατήγαγον, μεταξὺ τῆς ὁδοῦ ἐπέθεντο, καὶ τραυματίσαντες οἱ θεραπεύοντες τοὺς στρατηγοὺς ἔφυγεν, καὶ κρίνεται ὁ ἄσωτος λῃστείας. ἐνταῦθα γὰρ πρὸς ἕκαστον τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, διάφορός ἐστιν ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας. τὸ μὲν ὀρεινὸν χωρίον, ὅτι ἐλάττονός ἐστι τιμῆς καὶ ὅτι οὐκ ἐβούλετο ἐν πόλει αἰσχυνόμενος διάγειν. τὰ δὲ ἀνδράποδα βάρβαρα, ὅτι τληπαθέστερα εἰσὶ καὶ πρὸς ἔργον καὶ μάχην ἐπιτηδειότερα. τὰ δὲ κυνηγετικὰ ὅπλα διὰ τὰ ἐν ὄρεσι θηρία εὑρίσκεσθαι. τὸ δὲ τὰ ἀνδράποδα ἐπιτεθεῖναι τῷ στρατηγῷ διὰ δέος τὸ μὴ ἐγνωκέναι τὴν αἰτίαν ἅτε βάρβαρα ἐφ' ἣ ἄγονται. τὸ δὲ ἐπειχθῆναι τὸν στρατηγὸν κατ' αὐτοῦ τοῦ χωρίου, ἐκ διαβολῆς τῶν ἐχθρῶν τοῦτο γενέσθαι φησί. αὕτη πλείους μὲν ἔχει μεταθέσεις τῆς αἰτίας· οὐδὲ μίαν δὲ πρὸς τὴν ἄλλην ἔχουσαν σχέσιν. κατασκευάζομεν δὲ τὸ χρῶμα τὸν κατήγορον μελετῶντες τούτοις· προσώπῳ· τόπῳ· χρόνῳ· αἰτίᾳ· τῷ πᾶσιν· τῷ πῶς. τοῦ μὲν γὰρ νέου τοῦ κωμάσαντος εἰς τὸ δεσμωτήριον καὶ

θαρρεῖ τε βοηθήσαντος, ἀπὸ τοῦ προσώπου κατασκευάζεται. ὅτι οὐδέποτε τὸ τῶν πλουσίων καὶ τῶν πενήτων προσώπων πρὸς ἔλεον ἕτοιμον. ἀπὸ τοῦ τῶν δεσμωτῶν προσώπου. ὡς οὐ δεῖ τοὺς πονηροὺς καὶ μεμισημένους τῷ δήμῳ καὶ τοῖς νόμοις τελευτᾶν. ἀπὸ τόπου. ὡς οὐκ ἀπὸ τύχης ἐπὶ τὸ δεσμωτήριον ἐβάδιζες, ἀλλ' ἐπίτηδες ἐκείνης διηρχου. ἀπὸ δὲ τοῦ χρόνου, ὡς νύκτωρ, ἀλλ' οὐχὶ μεθ' ἡμέραν. ἀπὸ δὲ τρόπου· ὡς οὐκ ἐν τῷ ἐπαγγέλλεσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐν τῷ ἐπικουρίαν τινὰ παρέξειν διὰ χρημάτων ἢ διὰ παρακλήσεως τοῦ δήμου ἢ ἑτέρῳ τινὶ τρόπῳ. ἀπὸ δὲ τῆς αἰτίας ὡς οὐ τοιαύτη αἰτία δι' ἧς καὶ αὐτὸς ἐγκληθήσεται. εἴρηται δὲ μετάθεσις αἰτίας διὰ τὸ μετατιθέναι τὸ ἔγκλημα εἰς ἕτερον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα. τὸ δ' αὐτὸ καὶ χρῶμα, διὰ τὸ χρωννύναι τὸν λόγον καὶ οἷον εὐπρόσωπον ποιεῖν, εὐλόγως ἀφορμὰς παρεχόμενον. ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν σωμάτων τὸ ἐπανθοῦν καὶ φαινόμενον χρῶμα καλεῖται, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἀπολογίας ληπτέον. αὐτὸ γάρ ἐστι τὸ ἰσχυρὸν τοῦ φεύγοντος· καὶ σχεδὸν τὴν στάσιν ποιοῦν. εἰ γὰρ μὴ ἐμπέσῃ, ἀσύστατον τὸ ζήτημα φαίνεται. ἀλλ' εἰ πρὸς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους καὶ ἀντίληψις γίνεται καὶ μετάληψις, πῶς ὥσπερ ἀντιδιαστελλόμενος πρὸς ταῦτα, τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας φησὶν ἀεὶ πρὸς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους γίνεσθαι. φησὶν οὖν, οὐ πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἐκείνων τοῦτο εἴρηται, ἀλλὰ πρὸς τὴν ποιότητα τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἀφ' ἧς τὴν γένεσιν ἔχει τὰ τῆς μεταθέσεως τῆς αἰτίας. θετικῶς μὲν γὰρ ἐξετάζεται ἡ μετάθεσις ἐν ὅροις ὄντων τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, καὶ ἑξῆς ὡς τῷ τεχνικῷ εἴρηται. ἰστέον μέντοι ὅτι πολλάκις ἀλλήλοις συμφέρεται ταῦτα. καὶ εὕροις ἂν ἐν τῇ τῶν λόγων διανοίᾳ καὶ θετικὸν νόημα παραλαμβανόμενον ὡς ἐπὶ τοῦ κρινομένου τυραννίδος ἐπιθέσεως. ἐρεῖ γὰρ, ὅτι τὴν φιλίαν αὐτοῖς συγγνώμην τῆς πόλεως, καὶ ὅτι δεῖ πρὸς τοὺς ἀτυχοῦντας φιλάνθρωπον εἶναι καὶ μεμνῆσθαι τῆς φύσεως. τοῦτο μέντοι φυλακτέον, ἐὰν ἐν τοῖς τοιούτοις πλείους τὰς αἰτίας ἐπιφέρωμεν, ὅπως μὴ ἀλλοκότους μὴ δ' ἀλλήλαις μαχομένας εἰσάγωμεν, ἀλλ' ἔτι αὖ τοῦτο φῶμεν λέγω δὲ πλείους τὰς αἰτίας ἐπιφέρωμεν, τὸ πλεῖστον ἐνδιατρίβειν τῷ οἰκείῳ τόπῳ προσήκει. εἰ τῆς διανοίας εἴη, τὴν διάνοιαν ἐπαύξοντας· εἰ τὰ τῆς θέσεως, τὴν θέσιν. καὶ ἐπὶ πάντων ὁμοίως. τοῦτο δὲ καὶ ὁ τεχνικὸς διατάττεται ἐν οἷς φησιν· πλεονάζειν δὲ ἕκαστον ἐν τῷ οἰκείῳ. δεῖ δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι ὅτι ἐν τοῖς ἀφ' ὧν ἕτεροι πεποιήκασι στοχασμοῖς, ἐξ ἀναιρέσεως αἰτίας τὴν μετάθεσιν κατὰ πάντας τοὺς τρόπους λαμβάνομεν. εἰ γὰρ ἐφθείημεν σαφῶς αὐτὰς ἐκτιθέμενοι, ὑπόνοιαν τοῦ συνειδέναι ἡμῖν αὐτοῖς ἀληθῆ τὴν κατηγορίαν παρέξομεν. διὸ ἀλλοκότους ταύτας καὶ ἀσυναρτήτους ἀλλήλαις προσάξειν χρή. ὡς καὶ αὐτός φησι πεπλανημένας καὶ ἐναντίας ἀλλήλαις.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Μετάθεσις καλεῖται ἐπειδὴ τὰ ἐπιφερόμενα ἀπὸ τοῦ κατηγόρου ἐφ' ἕτερον ἄγειν πειρώμεθα ἀνεύθυνον. δεῖ δὲ μάλιστα ἐνταῦθα τοῦ πιθανωτάτου στοχάζεσθαι καὶ ἐπὶ τοῦτο μεταθεῖναι. εἰ γὰρ μὴ ἔχει τὸ πιθανὸν, οὐ μόνον οὐκ ὠφελήσει, ἀλλὰ καὶ βλάψει. ζητητέον δὲ τίνι διαφέρει ἀντιλήψεως ἡ μετάθεσις. καὶ λέγομεν· ὅτι ἡ μὲν μετάθεσις τὴν αἰτίαν ἔχει τοῦ πραχθέντος· ἡ δὲ ἀντίληψις τὴν ἐξουσίαν προβάλλεται. εἰ καὶ ἀμφότερα τοίνυν λύσιν ἔχει τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, διὰ ταύτην μόνην εἶπε πρὸς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους γίνεσθαι. λέγομεν· ὅτι δεινῶς σφόδρα τοῦτο οὕτως ὠνόμασεν· ἐπειδὴ γὰρ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους αἴτιον ποιεῖσθαι καὶ ὥσπερ μαρτύριον τοῦ ἐγκλήματος, ὃ καὶ αἴτιον ὀνομάζεται. διὰ τοῦτο καὶ τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας εἶπεν πρὸς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους γίνεσθαι, ἐπειδὴ τὸ αἴτιον ὅ ἐστι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους πρὸς αἰτίαν ἑτέραν ἀνεύθυνον ἄγει. διὸ καὶ μετάθεσις αἰτίας ὠνόμασται, ἀπὸ τοῦ μεταθεῖναι τὴν αἰτίαν τοῦ ἐγκλήματος, εἰς αἰτίαν ἑτέραν εὔλογον.

ἔοικε δὲ καὶ ἄλλο τι εἰρηκέναι τὴν μετάθεσιν πρὸς τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους γίνεσθαι. ἐπειδὴ καὶ ἐν τῇ βουλήσει ἔχομεν αἰτίαν ἥτις τὸ ἰσχυρόν ἐστι τῆς βουλήσεως πρὸς διαστολὴν ἐκείνης εἶπεν ἐνταῦθα πρὸς τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ἐκείνη γὰρ πρὸς τὸ ἔγκλημά ἐστιν. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ πλουσίου τοῦ φέροντος τοῦ ἀποκηρύκτου καὶ κρινομένου τυραννίδος. ἐβούλου τυραννεῖν ἵνα τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνῃ, καὶ τοὺς φίλους εὖ ποιῇς. Ἐκεῖνα δ᾽ ἤτοι ἐν λόγοις ἐστίν. Ἐπανάγει πάλιν τὸν λόγον ἐπὶ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους καὶ διαιρεῖ τεχνικῶς ταῦτα. πάντως γὰρ κατὰ ταῦτα γίνεται. διὰ τοῦτο δὲ ἐπανάγει, ἵνα ἐξ αὐτῶν χαρακτηρίσῃ τὴν μετάθεσιν. εἰ γὰρ πρὸς τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας. εἰκότως καὶ τὴν μέθοδον αὐτῆς ἀπ᾽ ἐκείνων εἴληφεν. ἃ γὰρ δι᾽ ἐκείνων κατασκευάζεται, διὰ ταύτης λύεται. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ θάπτοντος τὸ νεοσφαγές. ὁ μὲν διώκων ἐρεῖ, ἔθαπτες ἵνα λάθῃς ἀνελών. ὁ δὲ φεύγων μετατίθησι λέγων, ἔθαπτον ἐλεῶν καὶ ἅμα τῆς πόλεως προνοούμενος. ἵνα μὴ ἀφορῶντες πολλάκις δυσχερές τι ποιεῖν ἐπιχειρήσωσι, καὶ ἄταφος ἡ φύσις ὑβρίζοιτο. Δηλωτέον δὲ ἐφεξῆς διὰ τί καὶ χρῶμα προσαγορεύεται ἡ μετάθεσις. λέγομεν οὖν, ὅτι μεταφορικῶς ἀπὸ τῆς ἐν τοῖς σώμασι χροιᾶς τὸ ὄνομα μετενήνεκται. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασι χαρακτηριστικὸν καὶ κυριώτατον ἡ χροιὰ καὶ πρῶτον τῶν ὁρώντων τὴν θέαν ὑφαρπάζων καὶ σχεδὸν τὴν γνώμην χαρακτηρίζον, οὕτω καὶ ἐν τῷ λόγῳ κυριώτατον ἡ τῆς αἰτίας μετάθεσις. καὶ τὸν δικαστὴν ἀπ᾽ αὐτοῦ προσαγόμενον. οἷς γε μᾶλλον ὁ κατήγορος ἐπαίρεται λέγω δὴ τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους τούτοις ἀντιτέτακται καὶ ἀνατρέπειν πειρᾶται. Κἂν μὲν ἐν λόγοις ᾖ, κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν. Ἀναγκαίως, ὁ μὲν γὰρ λόγος ἐν τάξει τοῦ ῥητοῦ. παντὸς δὲ ῥητοῦ διάνοια λέγεται. οὐκοῦν τοῦ ἑτέρου τὴν φωνὴν ὡς ῥητὸν λαβόντες, τούτῳ τὴν διάνοιαν ἀντιτάξομεν. παράδειγμα τοῦ ἐν λόγοις ἔχοντος τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὁ νέος πλούσιος εἰς τὸ δεσμωτήριον κωμάσας. ὁμολογῶν τοίνυν ὁ φεύγων εἰρηκέναι, ἀξιώσει μὴ ψιλὸν τὸν λόγον ἐξετάζεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὴν διάνοιαν μεθ᾽ ἧς εἴρηκεν. ἵνα φησὶ μὴ διορύξωσι τὸ δεσμωτήριον ὅ ἐστι καὶ ἀντιστατικόν. καὶ τὴν φιλανθρωπίαν δὲ τῆς πόλεως εἰδὼς ἐπηγγειλάμην. οὐ γὰρ ἕν τι χρῶμα ἀποδοτέον, ἀλλ᾽ ὅσα ἂν δυνηθεὶς ἐπινοῆσαι. διὰ τοῦτο γὰρ τῆς φύσεως καὶ τῆς ὕλης. Ἰστέον δὲ περὶ τοῦ χρώματος, ὅτι δεῖ καὶ ἐν τοῖς προοιμίοις καὶ πανταχοῦ ἐξετάζειν αὐτό. καὶ πάντα τὸν λόγον τοιοῦτον ἀπεργάζεσθαι μέχρι τῶν ἐπιλόγων. καθάπερ καὶ ἡ χροιὰ κατὰ παντὸς κατηγορεῖται τοῦ σώματος. ἐν δὲ τῷ προσήκοντι καὶ ἰδίῳ τόπῳ τὴν ἰσχὺν ἀποκαλύπτειν αὐτοῦ, τουτέστι μετὰ τὴν βούλησιν καὶ τὴν δύναμιν. ἐνταῦθα γὰρ πιστευθησόμεθα μᾶλλον χρώμενοι. Εἰσάγεται. Καλῶς ἡ προσθήκη τοῦ εἰσάγεται. οὐ γὰρ αὐτὸ χρῶμα ἔσται τὸ ῥητὸν καὶ ἡ διάνοια, ἄτοπον γάρ, ἀλλὰ καθόλου τοῦτο γνωστέον καὶ θεωρητέον. ὅτι πᾶν χρῶμα κατὰ μίαν πάντως γίνεται τῶν ἀντιθετικῶν. ἡ δὲ αἰτία καταδῆλος. ἐπειδὴ γὰρ τὸ χρῶμα αἴτιον ἔχει τοῦ πραχθέντος σημείου. τοῦτο δὲ καὶ τῶν ἀντιθετικῶν ἴδιον τὸ εὔλογον αἰτίαν ἀντιτιθέναι τῷ πραχθέντι. εἰκότως πάντα τὰ χρώματα κατὰ μίαν τῶν τεσσάρων ἐκείνων γίνεται. Ἐρεῖ δέ τις. πῶς οὖν κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ἐνταῦθα εὑρίσκεται. λέγω δὴ ἐν τῷ εἰρημένῳ παραδείγματι ὅπου ὁ νέος πλούσιος εἶπε τοῖς δεσμώταις θαρρεῖτε. λυθήσεσθε. ἀλλὰ παρατηρητέον τὴν λέξιν. οὐ γὰρ εἶπε γίνεται, ἀλλ᾽ εἰσάγεται, τουτέστιν ἐξετασθήσεται. ὁ γὰρ κατήγορος κέχρηται τῇ φωνῇ τοῦ φεύγοντος ὡς ῥητῷ. ὁ δὲ φεύγων αὐτῆς τῆς αὐτοῦ φωνῆς τὴν διάνοιαν ἀξιοῖ σκοπεῖν. ἐκ τοῦ καὶ ταύτῃ διενήνοχε τῆς κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν στάσεως. ὅτι ἐκεῖ τὸ ῥητὸν καὶ ἡ διάνοια περιγραφόν τί ἐστιν. ἐνταῦθα δὲ περὶ φωνὴν τοῦ φεύγοντος καὶ τὸ θετικὸν πάλιν

Causa vis & robur voluntatis est

χρῶμα unde sic dicatur

Nota περὶ τοῦ χρώματος

πᾶν χρῶμα κατὰ μίαν πάντως γίνεται τῶν ἀντιθετικῶν

.i. causa cur omnis color fiat per unam aliquam antitheticarum in promptu & statim subjicit illam

λιν ἐξετασθήσεται καὶ τὸ συγγνωμονικῶς. Ἐὰν δὲ ἐν ἔργοις. Θετικῶς. Ὅρα πάλιν πῶς ἀσφαλῶς. οὐ γὰρ εἶπε θετικὸν τὸ χρῶμα, ἀλλὰ θετικῶς πάλιν ἐργάζεται. οὐ γὰρ τελεία θέσις ἐστίν, ἀλλ᾽ ἐν τάξει θέσεως ἐξετάζεται. σκοπήσωμεν δὲ πάλιν καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ παραδείγματος. ἐν τούτῳ γάρ φησι τῷ θάπτοντι τὸ νεοσφαγὲς σῶμα, θέσιν ὅλην ἐργάσῃ ὅ ἐστι καθόλου. διὰ τούτου δὲ δῆλον ὅτι καὶ ἡ θέσις κατασκευάζεται, λέγω δὴ ἀπὸ τοῦ δικαίου καὶ ἀναγκαίου καὶ συμφέροντος. ἐνταῦθα οὖν φησι θέσιν ὅλην ἐργασόμεθα. ὅτι χρὴ καὶ καλὸν τοὺς ἀτάφους θάπτειν. τὸ γὰρ ἁπλούστερον καὶ ἀκατασκεύως εἰπεῖν ὅτι ἀτάφους ἰδὼν ἠλέησα, οὐκ ἰσχυρὸν εἶναι δόξει πρὸς τὸ ἔγκλημα. εἰ δὲ θέσιν ὅλην ὁ λέγων ἐργάσηται, ὅτι καθόλου τὸ θάπτειν τοὺς ἀτάφους καλὸν καὶ τῆς ὁσίας ἄξιον. καὶ τοὐναντίον δεινὸν ἀτάφους τοὺς κειμένους καὶ γυμνοὺς ἐρριμμένους περιορᾶν καὶ θηρίων γενομένους βορὰν ἰσχυρότερον ἔσται. Ἐὰν δὲ ἐν πάθεσι. Πάθος γὰρ προβαλεῖται τῆς ψυχῆς ὁ φεύγων, ὅπερ συγγνώμης οἰκεῖον. τὸ δὲ παράδειγμα φανερόν. ἠλέησα φησὶ τοὺς τυραννουμένους, καὶ διὰ τοῦτό μοι συνέβη τὰ δάκρυα ὑπὲρ τῆς πόλεως. οὐδὲν δὲ χρῶμα θετικόν ἐστιν, οὔτε ῥητὸν καὶ διάνοιαν, οὔτε συγγνωμονικόν. ἀλλὰ τὸ μὲν χρῶμα κατὰ μίαν τῶν ἀντιθετικῶν γίνεται, ἡ δὲ κατασκευὴ κατὰ ταῦτα μεθοδευθήσεται. λέγω δή, ἢ θετικῶς ἢ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν, ἢ συγγνωμονικῶς, ὅ ἐστι παθητικῶς. Εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ταῦτα μὲν πάντα ἐν πᾶσι. Διδάξας ἡμᾶς ἰδίᾳ τῶν χρωμάτων τὴν φύσιν καὶ τὴν μεταχείρισιν, κοινῇ λοιπὸν περὶ αὐτῶν διαλέγεται. κοινὰ πάντων ἀποφαινόμενος εἶναι τὰ χρώματα. καὶ πάντα ἐν πᾶσι λέγων εὑρίσκεσθαι τοῖς ζητήμασιν. ὥστε ἐν ἑκάστῳ ζητήματι καὶ θετικῶς ἐξετάζεσθαι καὶ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν καὶ συγγνωμονικῶς, οὐ γὰρ ἓν χρῶμα πάντως ἐφ᾽ ἑνὶ πράγματι τέτακται, ἀλλὰ καὶ πλείονα. αὐτίκα ὁ τὸ νεοσφαγὲς σῶμα θάπτων καὶ φόνου κρινόμενος. οὐ μόνον τῷ θετικῷ χρήσεται, ὅ ἐστι χρῶμα οἰκεῖον τῶν ἐν πράγμασι σημείων, ἀλλ᾽ ἐμπίπτει καὶ τὸ συγγνωμονικόν. ὅτι ἠλέησα σῶμα ἄταφον ἰδὼν ἐρριμμένον, καὶ πάλιν ὁ τοῖς δεσμώταις βοήσας. οὐ μόνον τῷ οἰκείῳ κέχρηται χρώματι, λέγω δὴ τὸ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν, ἀλλὰ καὶ τῷ συγγνωμονικῷ, ὅτι ἠλέησα τοὺς δεσμώτας. καὶ νὴ Δία εἰ τύχοι καὶ θετικῶς ἐξετάσει, ὅτι καλὸν καθ᾽ ὅσον τις δύναται ἐπικουφίζειν τοῖς δυστυχοῦσι τὰς συμφορὰς καὶ παραμυθεῖσθαι. Δεῖ δὲ ἐπισκοποῦντας ἀκριβῶς πλεονάζειν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ἕκαστον. οἷον ὅταν ἐν λόγοις τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, τὴν κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν χρὴ πλεονάζειν. κἂν ἕτερα εὑρεθῇ πλείονα χρώματα. ἐὰν ἐν πράγμασι τὸ θετικῶς ἐξεταζόμενον χρῶμα δεῖ πλεονάζειν. ἐὰν δὲ ἐν πάθεσι, τὸ συγγνωμονικόν. μᾶλλον γὰρ ἰσχύει καὶ πλέον τῶν ἄλλων χρωμάτων τὸ οἰκεῖον κατὰ καιρὸν εἰσαγόμενον. τοιοῦτον δέ τι καὶ ἐπὶ τῆς βουλήσεως εἶπε καὶ τῆς δυνάμεως. ὅτι κοινὰ μέν ἐστιν ἀμφοτέρων κεφαλαίων τὰ ἐγκωμιαστικά. ἁρμόζει δέ τινα καὶ οἰκειότερα τῷ ἑτέρῳ καθέστηκεν. Ἂν μὲν ἀφ᾽ ὧν ἕτεροι πεποιήκασιν. Θαυμαστέον καὶ παράδοξον εἶναι δόξει τὸ λεγόμενον τὸ ποτὲ μέν, πολλὰ ἐναντία, ποτὲ δὲ πάλιν πολλὰ καὶ συμφωνοῦντα ἀλλήλοις. ἀλλ᾽ εἴγε μὴ μόνῳ τῷ παραδόξῳ προσέχεις, ἀλλὰ καὶ τὸ παράγγελμα κρίνοις δριμέως σφόδρα καὶ ἀκριβῶς εἰρημένον εὑρήσεις. ὅρα γὰρ τὴν διαφοράν. ποτὲ μὲν πολλοῖς καὶ ἐναντίοις. ποτὲ δὲ πολλοῖς καὶ ὁμοίοις. ἐν παντί φησι στοχασμῷ τὰ σημεῖα. ἢ ἐξ ὧν αὐτός τις πεποίηκεν ἐστίν, ἢ ὑφ᾽ ἑτέρου τινὸς πεπραγμένα. ἂν μὲν οὖν ἀφ᾽ ὧν ἕτερος πεποίηκε κρίνηταί τις, ἀνάγκη καὶ πολλοῖς καὶ πεπλανημένοις χρήσασθαι τὸν φεύγοντα. οὐκ ἄδηλος ἡ αἰτία πόθεν πεπλανημένα ἀλλὰ καὶ σφόδρα εὔλογος. ἵνα δόξῃ τοῦ πεποιηκότος τῆς γνώμης στοχάζεσθαι. εἰ γὰρ ἐν φανείῃ χρώματι

ἰσχυριζόμενος ὑποληφθήσεται εἰδὼς τοῦ πεπραχότος τὴν γνώμην οὐκ εἰκάζων λέγειν, καὶ λαβὴν δώσει καθ' ἑαυτοῦ. ἐὰν δὲ ἀφ' ὧν αὐτός τις πεποίηκεν. ἐνταῦθα γὰρ καὶ διάφορα λέγειν ἔχει χρώματα, ἀλλὰ σύμφωνα ἀλλήλοις. εἰκότως καὶ τεχνικῶς. ὥσπερ γὰρ ἄτοπον εἰδέναι δοκεῖν ἀκριβῶς τὰ παρὰ τῶν ἄλλων πραχθέντα, οὕτως ἄλογον ἐφ' οἷς τις αὐτὸς ἔπραξεν ἄλλο τε ἄλλο λέγειν καὶ μηδὲ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φέρεσθαι γνώμης, κἂν εἴη πολλὰ τὰ λεγόμενα. δόξει γὰρ ψεύδεσθαι διάφορα λέγων καὶ μὴ τοῖς αὐτοῖς κεχρημένος, ἀλλ' αὐτοσχεδιάζων παρὰ τὴν κρίσιν καὶ πεπλανημένως ἀτάκτως. φανερὸν δὲ ἐκ τοῦ παραδείγματος τοῦ λεγομένου. νύκτωρ τις μετὰ τῶν ληστείας φεύγει. ἐνταῦθα γὰρ εἰ καὶ πολλὰ τὰ χρώματα, οὐ μὴν ἐναντία ἀλλήλοις, ἀλλὰ σύμφωνα καὶ ὁμολογούμενα ἑαυτοῖς. εἰ δὲ καὶ μὴ ὅμοια, ἀλλ' οὐδὲ ἐναντία λέξει γάρ, ὡς ἀνειμένοι νύκτωρ τυγχάνουσιν ὄντες οἱ ἄνθρωποι καὶ ταῖς γνώμαις ἱλαρώτεροι, καὶ ὅτι μεθ' ἡμέραν αἰτεῖν αἰσχυνόμενος τοῦτο διαπράττομαι. ὅτι τὴν αἰδῶ κρύπτει καιρός, ὅτι μὴ καταφανὴς γίνομαι τοῖς ἀπαιτουμένοις, ὅτι λανθάνων κερδαίνω τὴν ἄγνοιαν.

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ. Ἐπειδὴ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, σημεῖα ποιούμενος ὁ κατήγορος δοκεῖ βιάζεσθαι τὸν δικαστὴν καὶ πείθειν ὡς τοῦ ἐγκαλουμένου ταῦτα πεποίηκεν ὁ φεύγων, δεῖ πρὸς τοῦτο ἀγωνίζεσθαι τὸν φεύγοντα. καὶ μὴ τοῦ ἐπιφερομένου ἀδικήματος ἕνεκεν φάσκειν πεποιηκέναι ἢ εἰρηκέναι ἢ τὸ πάθος συμβεβηκέναι. τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας, ὃ χρῶμα προσαγορεύουσιν οἱ ἑρμαγόρειοι. ὑπάρχει δὲ λύσις τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. λύσις δὲ μετὰ ἀντιθέσεως. καὶ ἔσται ἢ ἀντιστατικὴ ἢ μεταστατικὴ ἢ ἀντεγκληματικὴ ἢ συγγνωμονική. ἀντιστατικὴ μὲν, ἐὰν ὄφελός τι προβαλόμεθα. οἷον ἀναλαμβάνω τοὺς ἀποκηρύκτους, ἵνα μὴ ἀποροῦντες περὶ κλοπὴν ἢ περὶ βουλὴν τράπωνται. καὶ ἐκεῖνα δὲ ὁμοίως ἀντιστατικά, ὅταν ὁ ὅπλα ἔχων κρίνεται τυραννίδος ἐπιθέσεως. ἐρεῖ γὰρ ὅτι φυλάττω τῇ πόλει εἰς ἀναγκαίαν ἐπίδοσιν. συγγνωμονικὰ δὲ, ὅσα λαμβάνεται ὑπ' ἀγνοίας, ἢ μέθης, οἷον πλούσιος νέος ὤμοσεν ἐν συμποσίῳ τυραννήσειν. λέξει γὰρ ὅτι ἐν εὐωχίᾳ καὶ μέθῃ, οὐδεὶς ἀπὸ τῶν λεγομένων πολυπραγμονεῖ, καὶ ἀπὸ τῆς ἡλικίας, νέων ἐστὶ τὸ καὶ τυραννίδας ἀπειλεῖν, καὶ τοιαῦτα ἀλαζονεύεσθαι. καὶ ἀπὸ ἐλέου ἐστὶ μετάθεσις. ὡς περὶ τοῦ θάπτοντος τὸ νεοσφαγὲς σῶμα, ὅτι ἐλεῶν ἔθαπτον. διττὴ δὲ τῶν χρωμάτων ἡ ἀνωτάτω διαφορά. τὰ μὲν γὰρ τῇ ὑποθέσει κείμενα εὑρίσκομεν τὰ δὲ καὶ αὐτοὶ ἔξωθεν ἐνίσκομεν καὶ πορίζομεθα. παρέσεται μὲν ὥσπερ αὐτὴ ἡ ὑπόθεσις ὡς ἐπὶ τῆς ἀλλοτρίας γυναικὶ τάλαντον καταλιπόντος ἐν διαθήκαις καὶ εἰπόντος σωφροσύνης ἕνεκα καταλείπω εἶτα κρινομένης μοιχείας. ἐνταῦθα γὰρ τὸ χρῶμα κεῖται ἐν τῷ ζητήματι, ὅτι διὰ σωφροσύνην ἢ χάρις. ἔξωθεν δὲ τῆς ὑποθέσεως ὅταν αὐτοὶ ζητοῦντες τὸ χρῶμα πορίζομεθα, ὡς ὁ ἀφορῶν εἰς τὴν ἀκρόπολιν πλούσιος. φήσει γὰρ ἐλεεῖν τοὺς τυραννουμένους. περὶ δὲ ποσότητος τῶν χρωμάτων πότερον πλείοσι χρηστέον ἢ ἑνί. καὶ πότερον πεπλανημένοις ἢ συμφωνοῦσιν. εἴρηται. Ἐκβάλλει δὲ τὸ χρῶμα τοῦ φεύγοντος ὁ κατήγορος ἐκ τῆς τοῦ ἀκολούθου ἀναιρέσεως ἢ ἀπαιτήσεως. οἷον περικλῆς παρὰ μεγαρεῦσι κρίνεται διὰ τὸ ψήφισμα ἐκεῖσε κατενεχθείς. λέξει γὰρ ὑπὲρ ὑμῶν πεποίηκα. μελλόντων γὰρ ἀθηναίων στρατεύειν ἐφ' ὑμᾶς, ἔστησα τὸ ψηφίσματι τὴν ὀργήν. ὁ δὲ ἐναντίος ἐκ τῆς τοῦ ἀκολούθου ἀπαιτήσεως ἐκβαλεῖ λέγων. ὅτι χρῆν σε τριακοσίων τὸ δῶρον λῦσαι. ἡ συναγωγὴ δὲ τούτου ἐκ τῆς τοῦ ἀκολούθου ἀναιρέσεως. οὐ τοίνυν ἐποίησας τοῦτο. οὐκ ἄρα μεγαρεῦσι χαριζόμενος ἔγραψας. ἐν γὰρ τῇ τῶν ἐξ ἀκολουθίας ἀπαιτήσει, προτάττεται μὲν τὸ κατὰ θέσιν, ἕπεται δὲ τὸ κατὰ ἀναίρεσιν. κατὰ ἀναίρεσιν δὲ πάλιν ἐκεῖνον τὸν τρόπον προτάττοντες, διὰ τῆς θέσεως κατασκευά-

ζομεν. οἷον ὑπὲρ ἡμῶν ἔπραττες, οὐκ ἔδει σε ἐπιμεῖναι τῇ τοῦ πινακίου γραφῇ. οὐδὲ λακεδαιμονίοις ἐκστῆναι ἀξιοῦσι τὸ ψήφισμα ἀνελεῖν. ἐποίησας δὲ ταῦτα καὶ ἐνέστης, οὐκ ἄρα τῇ πρὸς μεγαρέας εὐνοίᾳ, τοῦτο ἔπραξας. ὁμοίως δὲ καὶ περὶ τοῦ στρέφοντος τοὺς ἀποκηρύκτους. ἐρεῖ μὲν ὁ στρέφων, ὑπὲρ τῆς πόλεως πεποίηκα. ἵνα μὴ ἀπορίᾳ τῶν ἐπιτηδείων ἐπιβουλεύσωσι τῇ πόλει. ὁ δὲ λύσει λέγων, ἐν ἀπορίᾳ τῆς πόλεως οὔσης ἔδει φιλοτιμεῖσθαι σῖτον, ἢ δεομένης χρημάτων εἰσφέρειν. ἀλλὰ μὴν οὐκ ἐχαρίσω, οὐκ ἄρα εὐνοίᾳ πεποίηκας, τοῦτο πάλιν ἐξ ἀκολούθου ἀπαιτήσεως. εἶτα ἀναιρέσεως. ἢ πάλιν δι' ἔλεον ἔστρεφον. ὁ δὲ ἐκβάλλει λέγων, ἐχρῆν τοὺς οἰκείους τοὺς γένει προσήκοντας, τοὺς ἀτυχοῦντας τῶν πολιτῶν, οὐχὶ τοὺς πονηροτάτους, ὅ ἐστιν ἐκ τῆς τοῦ ἀκολούθου ἀπαιτήσεως. καὶ δημοσθένης ἐν τῷ παραπρεσβείας λέγοντος αἰσχίνου περὶ φωκέων, ὅτι ἠπατήθην, ὅρα πῶς ἐκβολὴν ἐποιήσατο τοῦ χρώματος. ἔδει τοίνυν μισεῖν τὸν ἀπατήσαντα. ἀλλὰ μὴν οὐ μισεῖς οὐκ ἄρα ἠπατήθης. ἐκ δὲ τῆς ἀναιρέσεως οὕτως. ἐχρῆν τοὺς οἰκείους περιορᾶν. οὐδὲ περὶ τοὺς λοιποὺς ὑβριστὴν εἶναι καὶ ἀγνώμονα. καὶ περὶ τοὺς πολίτας δὲ ὑπάρχεις βίαιος. καὶ περὶ τοὺς οἰκείους ἀγνώμων. οὐκ ἄρα οὔτε κηδεμονίᾳ τῆς πόλεως, οὔτε οἴκτῳ τούτους στρέφεις. καὶ ὁ δημοσθένης ἐξ ἀναιρέσεως τούτων οὐδένα ἀκούω τῶν λόγων οὐδὲ ὑμεῖς. δεῖ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν προοιμίων ἀναιρεῖν τὰ χρώματα. ὃ δὴ καὶ δημοσθένης εἴωθε ποιεῖν περὶ τῶν ἀντιθέσεων. προλύων πρὸ καιροῦ τὰς ἀντιθέσεις. ἔστιν ἐκβολὴ χρωμάτων καὶ ἡ τῶν αἰτιῶν ὑπεξαίρεσις. προαναιροῦμεν γὰρ τὰ ἄλλα πάντα, ἵνα εἰς ἓν περικλείσωμεν τὸν ἀντίδικον. οἷον ὡς ἐπὶ τῆς κρινομένης μοιχείας ἐπειδὴ νύκτωρ ἐδάκρυεν. ἐρεῖ ὁ κατήγορος. οὐ πατήρ σοι τέθνηκεν, οὐκ ἀδελφός, οὐ παῖδες. ᾧ καὶ δημοσθένης ἐχρήσατο λέγων. ἐὰν δείξῃς ὡς δι' εὐήθειαν ἢ ἄγνοιαν.

Ἡ πιθανὴ ἀπολογία ἀναστρέφουσά ἐστι πρὸς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. οἷς γὰρ ὁ ἕτερος χρήσεται ὡς σημείοις τοῦ εἶναί τι τούτοις, ὁ ἕτερος ὡς σημείοις χρήσεται τοῦ μὴ εἶναί τι. οἷον ὅπλων ἀφορὰς καὶ διακρύεις. τυραννήσεις. καὶ μὴν εἰ ἔμελλον τυραννεῖν οὐκ ἂν ἀφεώρων, ὥστε εἶναι καταφανής. τὸ δὲ κεφάλαιον τοῦτό ἐστιν ὅτε ἐκλείπει. καὶ ἐκλείπει γε, ὅταν τὰ σημεῖα ἀφ' ὧν ἡ κρίσις ἀναγκαίως ἑπόμενα ᾖ τῷ πράγματι ἐφ' ᾧ ἡ κρίσις. οἷον τῷ ἐπιτιθεμένῳ τυραννίδι ἀναγκαῖον ὅπλα προπαρασκευάσασθαι. σκέψαι τοίνυν. σκηπτοῦ κατενεχθέντος εἰς τὴν περικλέους οἰκίαν. εὕρηνται χίλιαι πανοπλίαι, καὶ φεύγει τυραννίδος ἐπιθέσεως. οὐ δύναται εἰπεῖν ἐνταῦθα τὸ εἰ ἔμελλον τυραννεῖν, οὐκ ἂν ὅπλα παρεσκευασάμην. ἐν τοῖς τοιούτοις τὰ ἐπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὁ κατήγορος. καὶ ὁριστικῶς ἐξετάζειν ἔστιν ὅτε. ὡς περὶ τοῦ καλλωπιζομένου μειρακίου καὶ πορνείας φεύγοντος. αὐτὸ γὰρ τὸ καλλωπίζεσθαι καθ' ἑαυτὸ πορνείαν ἐρεῖ ὁ κατήγορος βιαίως. ἡ μὲν τοι πιθανὴ ἀπολογία, κἀνταῦθα ἐκλέλοιπεν. ἀντιστατέον δὲ εἰς αὐτὸ καθ' ἑαυτὴν κεφάλαιον τὸ μὴ ἀναστρέφον πρᾶγμα. τούτῳ γάρ ἐστι καὶ μόνῳ ἰσχυρίζεσθαι ἐνταῦθα. οἷον οἱ μὲν μέλλοντες τυραννεῖν, ἀναγκαίως ὅπλα παρασκευάζονται. οὐ μὴν οἵ γε παρασκευαζόμενοι καὶ τυραννίδι ἐπιτίθενται. ἔστι γὰρ καὶ ἄλλου τινὸς ἕνεκα παρασκευάζεσθαι ὅπλα. καὶ πάλιν οἱ μὲν πορνεύοντες καλλωπίζονται. οὐ μὴν οἵ γε καλλωπιζόμενοι πάντως καὶ πορνεύουσιν. ἔστι γὰρ καὶ δι' ἄλλο τι καλλωπίζεσθαι. καὶ ἐρεῖ δῆλα δὴ ὅσα καὶ ἐν τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἐφ' ἅπασι τοῖς κεφαλαίοις ἐμπίπτει ἡ πιθανὴ ἀπολογία περὶ ἧς ἀποροῦσί τινες ὅτου χάριν οὕτως ὠνόμασται. καίτοι καὶ τῶν ἄλλων κεφαλαίων πιθανῶν ὄντων. εἴ γε καὶ ἡ πᾶσα ῥητορικὴ πειθοῦς ἐστι καὶ δημιουργός. ἐροῦμεν οὖν ὅτι μάλιστα μὲν τῷ κοινῷ ὀνόματι ὡς ἰδίῳ ἐχρήσατο. πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα τῶν

γένος ὀνόματι ὡς κυρίῳ κέχρηται· ὥσπερ καὶ Πλάτων διαιρεῖ τὸ δίκαιον εἴς τε τὸ ὅσιον καὶ τὸ δίκαιον ὁμωνύμως τῷ γένει. ἔπειτα διότι τοσαύτης μετέχει πειθοῦς ὥστε τοῖς αὐτοῖς κεχρῆσθαι τεκμηρίοις τὸν φεύγοντα τοῦ μὴ πεποιηκέναι τὸ ὅπερ ἐγκαλεῖται ἢ μέλλειν ποιήσειν, οἷς περ καὶ ὁ κατήγορος κέχρηται τοὐναντίον ἀποδεικνύειν· οἷον ἐπὶ Ἀλκιβιάδου τοῦ παρελόντος τὸ δεσμωτήριον καὶ βοήσαντος· ἐρεῖ γοῦν, ὡς εἴπερ ἐβουλόμην τυραννεῖν, οὐκ ἂν ἐβόησα τοῖς δεσμώταις θαρρεῖν· ὁ δὲ κατήγορος λέξει ὡς πεῖραν ἤδη προσδοκῶν ἐπάξειν τῇ προαιρέσει· καὶ τοῖς παρὰ τὸν νόμον καθειργμένοις λύειν ἐκήρυττεν. διαφορὰ δὲ τοῦ χρώματος, τῷ τὸ μὲν αἰτίαν εὔλογον ἐπιφέρειν πρὸς τὸ τεκμήριον· διὸ καὶ μετάθεσις αἰτίας καλεῖται· τὴν δὲ πιθανὴν ἀπολογίαν ἀναιρετικὴν εἶναι τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ἔστι δὲ οὐ τῶν ἀεὶ ἐμπιπτόντων τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἐν τῷ ἁπλῷ τελείῳ στοχασμῷ, ἀλλ᾽ ὅταν μὲν τὸ τεκμήριον σύμφωνον ᾖ τῷ κρινομένῳ, ἐκλείπει, ὡς ἐπὶ Περικλέους· σύμφωνον γὰρ τῷ βούλεσθαι τυραννεῖν, τὸ ὅπλα κεκτῆσθαι. ὅταν δὲ τὸ τεκμήριον ἀνακόλουθον ᾖ πρὸς τὸ κρινόμενον ἐμπίπτει πάντως. οἷον ἐπὶ τοῦ παρεστῶτος τῷ νεοσφαγεῖ· ὁ γοῦν ἀναιρῶν οὐ παρεστάναι, ἀλλὰ φεύγειν εἴωθε τὸν πεπονθότα καὶ τὸν τόπον, ὡς δεινοὺς κατηγόρους ἐξευλαβούμενος. ἐφ᾽ ὧν δὲ ἐκλείπει ἡ πιθανὴ ἀπολογία, δυνατὸν οὕτως ἐπιχειρεῖν· ὅτι ὁ μὲν τυραννῶν, πάντως ὅπλα κτᾶται· οὐ μὴν ὁ κτώμενος ὅπλα ἤδη καὶ τυραννεῖν ἐπιχειρεῖ· πολλαὶ γὰρ αἱ τῆς κτήσεως ἀφορμαί. πλατύνεται δὲ τὸ κεφάλαιον τοῦτο· παρὰ μὲν τοῦ φεύγοντος, ἐν τρισὶ τούτοις τόποις. τῷ μηδὲν ὄφελος ἔχειν, τῷ βλάπτεσθαι τὰ μέγιστα, τῷ δύνασθαι πολλὰ τῶν αὐτῶν ἄλλως ἐπιχειρεῖν. οὔτε γὰρ ὄνησις γίνεται τῷ παρεστῶτι τῷ πεφονευμένῳ, καὶ τὸ τῆς βλάβης ἀνύποιστον ἦν. ἁλόντι φόνου τιμωρίαν ὑπέχειν. καὶ μᾶλλον ἂν ἀποκρύπτειν ἑαυτὸν ἐσπούδασε φεύγων τὸν ἔλεγχον. ὁ δὲ κατήγορος πάλιν ἀνατρέψει τὴν πιθανὴν ἀπολογίαν διὰ τριῶν τόπων· τύχης· ἀγνοίας· ἀνάγκης. ἀπὸ μὲν τύχης, οὕτως ἐπιχειρῶν· ὅτι θεοί τε καὶ τύχη τὸ τῆς γνώμης ἀνόσιον κατιδόντες, φωραθῆναι παρεσκεύασαν. ἀπὸ δὲ ἀγνοίας· ὅτι συνωρῶν τῆς κακουργίας τὴν ζημίαν λαβών· ἠγνόεις ὄψεταί τις τὰ παρὰ πάντα σοι δρώμενα τοὺς νόμους. ἀπὸ δὲ ἀνάγκης οὕτως· ὅτι τοσαύτη σέ τις ἐπιθυμία τοῦ φόνου κατεῖχεν, ὡς καὶ μετὰ τὴν πληγὴν παρεστάναι τῷ πεπτωκότι, ἐφηδόμενον τοῖς ἔργοις ὥσπερ ἀριστείᾳ.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. τοῦτό τινες οὕτως ἐξηγοῦνται. τὸ γὰρ ἀνατρέφουσα ἀντὶ τοῦ λύουσα λαμβάνουσιν. ἵν᾽ ᾖ οὕτως· λύουσά ἐστι τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. τοῦτο δὲ εὔηθές ἐστι· καὶ γοῦν ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας ἢ ἀντίληψις λυτικαί εἰσι τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ὥστε οὐκ εὖ ἔχει ἡ ἐξήγησις αὕτη, διὸ κρεῖττον οὕτως λαμβάνειν τοῦτο· ἡ πιθανὴ ἀπολογία ἐκτὸς τῆς παρὰ προθέσεως, ἀνατρέφουσά ἐστι τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· περιττὴ γὰρ ἐνταῦθα ἡ πρόθεσις. ἀνατρέφει δὲ οὕτω· τῶν γὰρ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ~~περιττὴ ἐνταῦθα ἡ πρόθεσις· ἀνατρέφει δὲ οὕτω· τῶν γὰρ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους~~ ἀπὸ τοῦ σημείου λαμβανομένων· οἷον ἐφόνευσας· παρίστασο γάρ, αὕτη ἀνατρέφει τοῦτο καὶ φησίν· ὅτι εἰ ἐφόνευσα οὐκ ἂν παριστάμην. ἰστέον δὲ ὅτι εἰ καὶ ὡς ἤδη ἔφαμεν καὶ ἡ ἀντίληψις καὶ ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας πρὸς τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους γίνεται καὶ ἡ πιθανὴ ἀπολογία, ἀλλ᾽ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἡ μὲν γοῦν τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀνατρέφει ὡς εἴρηται· ἀντίληψις δὲ καὶ χρῶμα ἔξωθεν λαμβάνεται. οἷον ὡς ἐφ᾽ οὗ παρεθέμεθα παραδείγματος. ἐρεῖ γὰρ ἐκ τῆς τοῦ κατηγόρου φωνῆς λαμβάνων τὸ βέβαιον, ἀλλ᾽ οὐκ ἔξωθεν· ὅτι εἰ τοῦτο λαμβάνεις πρὸς κατασκευὴν τοῦ φόνου τὸ παρεστάναι, αὐτὸ τοῦτο τῆς ὑποψίας ἐλευθεροῖ. εἰ γὰρ ἀνεῖλον, οὐκ ἂν παριστάμην· καὶ ἔοικεν ὁδῷ βαδίζειν ταῖς ἀπολογίαις· τὸ μὲν γὰρ πρῶτον, ἀντιλήψει χρήσεται· οἷον, ὅτι ἐξῆν· ὅπερ καὶ ἔξωθέν ἐστι τοῦ ἐγκλήμα-

τος καὶ προπετέστερον καὶ μηδὲν ἔχον εἰς ἀπολογίαν λαμπρόν. δεύτερον προβάλλεται τὴν τῆς αἰτίας μετάθεσιν, ἰσχυρὰν εἶναι δοκοῦσαν ἤδη· ἔξωθεν μέντοι καὶ αὐτήν· τρίτον δὲ ὃ πάντων ἐστὶν ἰσχυρότατον τὴν πιθανὴν ἀπολογίαν ἐποίησε· διὸ καὶ τῷ κατηγόρῳ πολλὴν παρέχει τὴν ἀπορίαν, καὶ σχεδὸν ἄλυτος εἶναι δοκεῖ. οὐ χρὴ δὲ ἐν ταῖς ἀντιθέσεσι τὸ ἔγκλημα προφέρειν, ὡς τινὲς ποιοῦντες λέγουσιν· οἷον, ἀλλὰ προδέδωκας· ἀλλ᾽ ἐφόνευσας. ἢ εἴ τι τῶν τοιούτων· ἀλλὰ δεῖ τὰ σημεῖα προφέρειν, ὡς ἂν τοῦ ἐγκλήματος κατασκευὴ γίνηται· οἷον, ἀλλὰ χρήματα εἴληφας· ἀλλ᾽ ἀφεώρας. ζητήσειε δ᾽ ἄν τις τίνος χάριν πανταχῇ τῶν κεφαλαίων τοῦ ῥήτορος καὶ ἐν παντὶ μέρει τοῦ λόγου τοῦ πιθανοῦ ἐπισημαινομένου, τοῦτο μόνον τὸ κεφάλαιον πιθανὴ λέγεται ἀπολογία. λέγομεν οὖν ὅτι ὁ φεύγων χρώμενος τῷ παραγραφικῷ ἢ τῇ τῶν ἐλέγχων ἀπαιτήσει ἢ τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας, τοῖς ἔξωθεν χρῆται τοῦ προβλήματος. ἐν μέντοι τῇ πιθανῇ ἀπολογίᾳ, ἀνασκευάζεται τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, δι᾽ ὧν ἐκεῖνος κατασκευάζει τὸ ἔγκλημα τὸ ἐπαγόμενον. λέγοντος γοῦν τοῦ κατηγόρου οὐκ ἄν σε ἐτίμησαν οἱ πολέμιοι εἰκόνι, εἰ μὴ προδοῦναι αὐτοῖς συνέθου καὶ τούτῳ σημείῳ χρωμένου, ὁ φεύγων ἀνατρέψας ἐρεῖ· καὶ μὴν εἰ ἐβουλόμην προδοῦναι, οὐκ ἂν εἴων τοὺς πολεμίους στῆσαί μου εἰκόνα, ἵνα μὴ κατάφωρος γένωμαι· οὐδεὶς γὰρ ἐπιχειρῶν ἀδικεῖν· ταῦτα πράττει δι᾽ ὧν ἁλίσκεται. εἶτα παράδειγμα. οὐδὲ γοῦν ὁ κλέπτης εἰ φωρᾶται τὴν κλοπὴν ἐργάζεται, οὐδ᾽ ὁ προδότης. ἐπεὶ οὖν τοῦτο τὸ κεφάλαιον μόνον πρὸς αὐτὰ γίνεται τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, εἰκότως κατ᾽ ἐξοχὴν εἴρηται πιθανὴ ἀπολογία. ὅταν τὰ σημεῖα ἀφ᾽ ὧν ἡ κρίσις ἀναγκαίως ἑπόμενα ᾖ τῷ πράγματι.

Προσέχειν δεῖ τοῖς ἰδιώτοις τῶν ζητημάτων, ἵνα μὴ πολλάκις πλανώμενοι, ὁρικῆς ταῦτα τιθέμεθα στάσεως, ἐκεῖ μὲν γὰρ μέρος ἐστὶ τοῦ παντός, τὸ ἀνατεῖναι τὰς χεῖρας. οὐδεὶς γὰρ ὑβρίζει μὴ τὰς χεῖρας ἀνατείνων. καὶ οὐδεὶς τυμβωρυχεῖ μὴ τοὺς τάφους ἀνορύττων. ἐν μέντοι τοῖς στοχαστικοῖς ζητήμασι, παρεπόμενα μόνον τὰ τοιαῦτα λαμβάνομεν οὐχ ὡς μέρος. ἐν τοῖς τοιούτοις τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὁ κατήγορος καὶ ὁρικῶς ἐξετάσει. ἐρχόμενος γὰρ εἰς τὴν ἐκβολὴν τῆς πιθανῆς ἀπολογίας ὁ κατήγορος ὁριστικῶς πρόεισι λέγων. ὅτι ταῦτα οὐκ ἔστι σημεῖα τυγχάνει, ἀλλ᾽ αὐτόθεν ἤδη ἐγκλήματα· φήσει γὰρ τὸ καλλωπίζεσθαι αὐτόχρημα πορνείαν. ἰστέον δὲ ὅτι τότε ὁρικῶς ἐξετάζεται τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ὅταν ἀκόλουθον ᾖ τὸ σημεῖον τῷ ἐγκλήματι· ὡς ἐπὶ Περικλέους. ἐρεῖ γοῦν ὡς αὐτὸ τοῦτό γε τὸ ὅπλα κεκτῆσθαι τυραννεῖν ἐστιν. ἰστέον δὲ ὡς ἡ πιθανὴ ἀπολογία κατασκευάζεται ἐκ τῶν ἀντικειμένων· καθόλου γὰρ τὰ στοιχεῖα δεῖ ὁρᾶν τῆς περιστάσεως· καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων τοῖς παροῦσι κατασκευάζειν· τόπον ἀντὶ τόπου λαμβάνοντας· πρόσωπον ἀντὶ προσώπου. ἢ τρόπον ἀντὶ τρόπου. ἢ χρόνον ἀντὶ χρόνου. καὶ ἀπὸ τῆς ὕλης καὶ ἀπὸ τῆς αἰτίας. τόπον μὲν ὡς ὁ τοὺς ἀποκηρύκτους τρέφων ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῆς γῆς. ἐρεῖ γὰρ ὡς οὐκ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἀλλ᾽ ἐν ἑτέρῳ ἔθρεψα ἧττον ὑποπτευθήσεσθαι δυναμένῳ· οἷον οὐκ ἐπὶ τοῖς ὁρίοις, ἀλλὰ πόρρωθεν. οὐκ ἐπὶ τῆς πόλεως, ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἐρημίας. πρόσωπον δέ, οὐκ ἂν ἐχρησάμην τούτοις συνεργοῖς, ἀλλὰ τοῖσδε τοῖς ἧττον ὑποπτευθησομένοις, οἰκέταις, ἢ ξενικῇ δυνάμει· τούτῳ καὶ Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Μακείνην χρῆται. ἔστι δὲ ἀντιληπτικὸν τοῦτο· φήσει γὰρ ὅτι ἐξῆν μοι δι᾽ ἑτέρων τοῦτο πρᾶξαι. τρόπον· οὐκ ἂν οὕτως, ἀλλὰ τοιῶσδε· ἕτερον ἀνθ᾽ ἑτέρου κατασκευάζοντες τὸ μὴ γεγονὸς ἀντὶ τοῦ γενομένου· τρόπον γάρ τινα ἀπὸ τοῦ ὑπευθύνου ἐπὶ τὸ ἀνεύθυνον· οἷον οὐκ ἂν ἐποίησα οὕτως, ἀλλὰ ἄλλως. οὐκ ἂν φανερῶς, ἀλλὰ λάθρα διὰ φίλου ἐμήνυσα. χρόνον· οὐκ ἂν νῦν, ἀλλ᾽ ὕστερον. οὐ μεθ᾽ ἡμέραν ἀλλὰ νύκτωρ. ἀπὸ ὕλης· οὐκ ἂν ἀπαράσκευος

ὥρμησα ἐπὶ τόδε τὸ ἔργον μέγα τυγχάνον. ἀπὸ αἰτίας· οὐκ ἂν διὰ ταύτην ἐποίησα τὴν αἰτίαν, ἀλλὰ δι' ἄλλο τι μεῖζον ἀνασκευασθήσεται δὲ ὑπὸ τοῦ κατηγόρου ταῦτα πάντα. ἔστι γὰρ καὶ ἐκβολὴ πιθανῆς ἀπολογίας. γίνεται σκευασθήσεται δὲ ἡ ἐκβολή· ἢ ὅτι δι' ἄγνοιαν· ἢ ἀνάγκην· ἢ δαιμονίαν τύχην· ἢ μέθην. καὶ δι' ἄγνοιαν μὲν ὡς ὁ Δημοσθένης. λέγοντος γὰρ Αἰσχίνου τὴν πιθανὴν ἀπολογίαν, ὅτι εἰ προδότης ἦν οὐκ ἂν ἐπορεύθην εἰς Μακεδονίαν ὕστερον, πρὸς τοῦτό φησιν ὁ Δημοσθένης ἐκβάλλων τὴν πιθανὴν ἀπολογίαν. ἀλλ' οὕτως ἔκφρων ἦν, καὶ ὅλως πρὸς τῷ λήμματι, ὥστε οὐδὲν ὑπολογισάμενος ἐπρέσβευσεν. τὴν γὰρ ἄγνοιαν ἐκ τούτων διέβαλεν. ὁ αὐτὸς δὲ καὶ τὸ μὴ ἀντιστρέφον συνελογίσατο. ἀλλὰ μὴν ὅτε τοῦτόν φησιν ἀπήλασεν ἡ βουλή, τότε καὶ προδότην ἀπεφήνατο. ἀλλ' οὐ πάντως ὁ τοιοῦτος καὶ προδότης. οὐ γὰρ ἀντιστρέφει. προδότης μὲν γὰρ καὶ ὁ ἀπελαυνόμενος. οὐ μὴν πᾶς ὁ ἀπελαυνόμενος διὰ προδοσίαν. ἔστι γὰρ καὶ δι' ἄλλην αἰτίαν ἀπελαθῆναι. καὶ ὡς ἐπὶ τοῦ δισαριστέως. ἐρεῖ γάρ, ὡς οὐκ οἷόν τινα ἐκ τῆς εἰκόνος αἰσθέσθαι σου τὴν προσεδρίαν δι' ἀνάγκην δέ. οἷον, οὐκ εἶχον ἄλλως αὐτοῖς διαλεχθῆναι φυλαττόντων δεσμοφυλάκων. ἔτι δὲ ὡς εἴπομεν καὶ ἀπὸ μέθης. οἷον ὅταν λέγων, ὑπὸ μέθης προαχθῆναι τἀληθὲς εἰπεῖν καὶ ἐξαγορεῦσαι τὰ ἀπόρρητα, ὡς ἐπὶ τοῦ ὀμόσαντος ἐν συμποσίῳ τυραννήσειν. λέγοντος γὰρ αὐτοῦ πιθανὴν ἀπολογίαν ὅτι οὐκ ἂν ὤμνυον εἰ τυραννεῖν ἐβουλόμην, ἐκβάλλει ταύτην ὁ κατήγορος λέγων, ὑπὸ μέθης αὐτὸν ἐξειπεῖν· καὶ ὅτι τῆς ἀληθείας ἔλεγχός ἐστιν οἶνος. καὶ ἀπὸ τύχης δέ ἐστιν ἐκβαλεῖν τὴν πιθανὴν ἀπολογίαν. ὅταν λέγωμεν θεῶν προνοίᾳ γενέσθαι τὸ συμβεβηκός. καὶ ἐκ θεῶν προαχθῆναι εἰπεῖν τι ἢ πρᾶξαι, ὅπερ ἂν ἡ ὑπόθεσις ἔχῃ, καὶ ὅτι ἡ τύχη τῆς πόλεως ἀγαθὴ οὖσα καὶ βουληθεῖσα τὰ κεκρυμμένα φῆναι, ἐποίησέ σε ποιῆσαι τοὺς πολεμίους τὴν εἰκόνα σου στῆσαι. ὡς ἂν τούτῳ κατάφωρος γενόμενος, μὴ εἰς πέρας ἀγάγοις τὸ ἔργον καὶ τὴν κατὰ τῆς πόλεως ἐπιχείρησιν. καὶ ἐπιχειρήματα τινὰ ἐρεῖς καὶ παραδείγματα ἀπὸ τούτων, ἀφ' ὧν καὶ ἄκοντες πράττουσι καθ' ἑαυτῶν. ἐρεῖς δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ἀγνοίας. ὡς οἱ ἐπιθυμοῦντές τινος, ὅλην τὴν γνώμην πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν ἐξάγοντες ἀγνοοῦντες τὰ βλαβερά. τοῦτο λέγων εἰς τὰ τῆς μεταθέσεως τῆς αἰτίας ἀναστρέψει. ἐπί τι γὰρ ἕτερον πειρᾶται στρέπειν τὸ σημεῖον. ὥσπερ ὁ καλλωπιζόμενος. ἐρεῖ γάρ, ὅτι καὶ Λακεδαιμόνιοι καλλωπίζονται ἐν πολέμῳ προσδοκωμένου αὐτοῖς θανάτου.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Ἡ ἀνὰ πρόθεσις, ὡσπερεὶ [illegible]. οὕτω γὰρ κέκληται, παρὰ τὸ στρέφειν τὸ σημεῖον εἰς τὸ ἐναντίον. ἃ γὰρ ὁ κατήγορος ποιεῖ τὰ σημεῖα τοῦ ἐγκλήματος δι' ὧν ὑπεύθυνον τὸν φεύγοντα τῷ ἐγκλήματι καθίστησι, ταῦτα ἐν τῇ πιθανῇ ἀπολογίᾳ ὁ φεύγων ἀναστρέφει τοῦ μὴ πεποιηκέναι τὸ ἐγκαλούμενον σημεῖον τιθέμενος. οἷον ἐν συμποσίῳ τις ὤμοσε τυραννήσειν. καὶ κρίνεται ὡς ἐπιθέμενος τυραννίδι. συνιστᾷ γὰρ ὅτι οὐχ ὡς διανοούμενος τυραννεῖν, ἀλλὰ παιδιᾷ χρώμενος, ἰσχυρίζεται ὅτι εἴπερ ἐβουλόμην ἀληθῶς τυραννεῖν, οὐκ ἂν πρὸς τοὺς συμπότας τοῦτο ἐξέφηνα. οὐ γὰρ ὠφεληθῆναί τι ἔμελλον ἐκ τούτου, ἀλλὰ μᾶλλον βλαβῆναι. ζητητέον δὲ τί διαφέρει τῆς μεταθέσεως. καὶ τοῦτο γὰρ κἀκεῖνο πρὸς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. λέγομεν οὖν, ὅτι ἡ μὲν μετάθεσις τὸ παρὰ τοῦ κατηγόρου ἐπιφερόμενον μετατίθησιν ἐπὶ τὸ ἀνεύθυνον. ἡ δὲ πιθανὴ ἀπολογία, τὸ ἐναντίον τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους κατασκευάζει. τοῦ γὰρ κατηγόρου τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους κατασκευάζοντος, ὅτι ὅπου ἐδάκρυσε τυραννεῖν ἤθελε, καὶ σημεῖα ὁρισμοῦ τυραννίδος τὰ δάκρυα, ὁ φεύγων σημεῖα ποιεῖται τοῦ μὴ ἐθέλειν τυραννεῖν. ἐρεῖ γάρ· καὶ μὴν εἰ ἤθελον τυραννεῖν, οὐκ ἂν ἐδάκρυον, ἵνα ὕποπτος γένωμαι. οὐχ ὅτι καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἐχόντων τὸ πιθανόν, ἀλλ' ὅτι

μάλιστα

// μέθης
Demosth
Demosth
τῆς ἀληθε(ίας) ἔλεγχ(ος) ὁ οἶνος
μετάθεσις D a
πιθανὴ ἀπο(λογία)
/// στρέφειν

μάλιστα ἐν ταύτῃ δεῖ αὐτὸ περιττεύειν. ὅθεν καὶ πιθανὴ ἀπολογία καλεῖται. ὅτι ἐκ τῶν εἰκότων προαγόμενον τὸ κεφάλαιον, πιθανότητος πολλῆς μετέχει. οὐκ εἰκὸς τὸν τυραννεῖν ἐπιθυμοῦντα ἐκφαίνειν διὰ τῶν δακρύων τὸ βούλημα. ἀκολούθως δὲ ἡ τάξις τῶν κεφαλαίων μετὰ τὴν μετάθεσιν ἡ πιθανὴ ἀπολογία. δεῖ γὰρ πρῶτον τὴν αἰτίαν εἰπεῖν. εἶθ' οὕτως ἀναστρέψαι καὶ δεῖξαι ἐναντίον ὂν τῷ ἐγκλήματι τὸ σημεῖον. ἐζήτησε γὰρ ὁ τεχνικὸς εἰ τῶν ἐμπιπτόντων ἀεὶ τὸ κεφάλαιον. καὶ δαιμονίᾳ τινὶ πρὸς τοῦτο μεθόδῳ κέχρηται. εἶδεν γὰρ ὡς οὐκ ἀεὶ δυνατὸν ἐμπεσεῖν τὴν πιθανὴν ἀπολογίαν ὅ ἐστι τὴν ἀναστροφὴν τὴν εἰς τὸ ἐναντίον. τότε δὲ οὐ δυνατὸν ὅτ' ἂν τὸ σημεῖον ἀκόλουθον εἴη τῷ ἐγκλήματι καὶ ἀναγκαῖον καὶ σύμφωνον. οἷον, σκηπτοῦ καταλαβόντος τὴν Περικλέους οἰκίαν, εὑρέθησαν ἔνδον ξι χίλιαι πανοπλίαι καὶ κρίνεται τυραννίδος ἐπιθέσεως. ἐνταῦθα γὰρ ἐπειδὴ ἀναγκαῖον τῷ θέλοντι τυραννεῖν τὸ ἔχειν ὅπλα· καὶ τῷ φονεύειν βουλομένῳ τὸ ξιφήρη εἶναι, οὐ δύναται λέγειν· καὶ μὴν εἰ ἤθελον τυραννεῖν οὐκ ἂν παρεσκευαζόμην ὅπλα. ἑωρακὼς οὖν τοῦτο ὁ τεχνικός, ὡς ἀδύνατον ἐν τοῖς τοιούτοις ζητήμασι εὑρεθῆναι τὸ κεφάλαιον, ἐσκόπησεν ἀλλ' ὅτι κεφάλαιον ἐν τοῖς ζητήμασιν, ὃ τὴν τάξιν ἀναπληροῖ τῆς πιθανῆς ἀπολογίας τὸ καλούμενον μὴ ἀντιστρέφον. δῆλον δὲ τὸ λεγόμενον. οὐ γὰρ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ἁρμόζει συνιστάμενον, ἀλλ' ἐξ ἑνός. οἷον, ὁ τυραννεῖν βουλόμενος ὅπλα παρασκευάζεται. οὐ μὴν ὁ πᾶς ὅπλα κεκτημένος, ἐπὶ τυραννίδι προσποιεῖται. ἀλλ' ἔτι καὶ δι' ἄλλην αἰτίαν ὅπλα παρασκευάζεσθαι, ὥστε ἐν χρείᾳ δοῦναι τῇ πόλει, φυλάξαι τὴν χώραν, ὁπλίσαι τοὺς ἀνόπλους, ἵνα πλείους ὦσιν οἱ ὁπλῖται. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ μὴ ἀντιστρέφον καλεῖται τὸ κεφάλαιον. ὅτι ἐξ ἑνὸς συνίσταται μέρους, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν, οὐ μὴν ἀντιστρέφει τὸ ἕτερον. ὅπου δὲ ἀνακόλουθον τὸ σημεῖον καὶ οὐκ ἀναγκαῖον τῷ ἐγκλήματι, ἡ πιθανὴ ἀπολογία εὑρίσκεται. οἷον ἀνακόλουθον τῷ τυραννεῖν ἐπιθυμοῦντι τὸ δακρύειν. οὐ γὰρ πρὸς τὸν σκοπὸν τὰ δάκρυα συμβάλλεται. ἰστέον δὲ ὡς γίνεται ἡ πιθανὴ ἀπολογία καὶ ἐκ τῆς τοῦ ἀνευθύνου ἀντεισαγωγῆς ἐνίοτε. οἷον ἐψηφίσατο ὁ δῆμος τῷ φεύγοντι πένητι κάθοδον, ἀντειπὼν ὁ πλούσιος ἐπλήγη. κατιὼν ὁ πένης καὶ κρίνεται ὁ πλούσιος φόνου. ἐν ταύτῃ τῇ ἀντεισαγωγῇ τοῦ ἀνευθύνου χρήσεται ὁ πλούσιος. ὅτι εἴπερ ἐβουλόμην ἀποκτεῖναι τὸν πένητα, αὐτὸς μὲν σιωπὴν ἦγον, ἕτερον δὲ ἀντειπεῖν ἔπειθον. Ἐν τοῖς τοιούτοις τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. Ἡ προσθήκη καλῶς· οὐ γὰρ ἀεὶ ὁριστικῶς ἐξετασθήσεται ὡς ἐπὶ τοῦ καλλωπιζομένου μειρακίου. ἀλλὰ γνωστέον, ὡς ὅτ' ἂν τὸ σημεῖον διαβεβλημένον τυγχάνῃ καὶ βαρῇ τὸν κρινόμενον, τότε ὁρικῶς ἐξετασθήσεται. τὸ δὲ λεγόμενον τοιοῦτόν ἐστιν. ὅτι οὐ μόνῳ τῷ σημείῳ ἀποδεικνύναι τὸ ἔγκλημα διώκων ἀρκεσθήσεται. ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ σημεῖον καθ' ἑαυτὸ ὡς ἔγκλημα ὁριεῖται ὁ κατήγορος. τὸ δὲ ἔστιν ὅτε, προσέθηκεν ἀσφαλῶς. διὰ τὸ μὴ πάντα ὁμοίως τὰ σημεῖα ἰσχύειν. ἀλλ' ὅτ' ἂν βαρῇ τὸν κρινόμενον, τότε ὡς ὁριστικὴν ἐπὶ τῶν τοιούτων τὴν κατασκευὴν ποιησόμεθα, ὥσπερ ἔφαμεν ἐπὶ τοῦ μειρακίου. ἐν τούτῳ γὰρ ὁ κατήγορος πολλὴν ἔχων τῶν σημείων τὴν ἰσχύν, οὐ μόνον εἶναι σημεῖα τοῦ πορνεύεσθαι λέγει, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὁρίζεται πορνεύειν εἶναι τὸ καλλωπίζεσθαι νέον οὕτω καὶ τὰ γυναικῶν ἐπιτηδεύοντα. ἀκριβῶς οὖν τὸ βιαίως προσέθηκεν. οὐ γὰρ ὄντος ταὐτοῦ τὸ καλλωπίζεσθαι τῷ πορνεύειν ἐπιδεῖξαι πρόκειται. ἀλλ' ἐκ περιουσίας καὶ ὑπερβολῆς ὡς ἔφαμεν παραλαμβάνεται. ὅτι οὔπω καλλωπίζεται καὶ πεπόρνευται. διὸ καὶ βιαίως εἶπεν. φύσει γὰρ μέρος ἀδικήματος καὶ ὑπαίτιον τὸ γενόμενον. οὐκ αὐτὸ δὲ καθ' αὑτὸ ἔγκλημα. ἦ γὰρ ἂν ὅρος ἦν, οὐκ ἔτι στοχασμὸς τοιοῦτος καὶ τὸ τοῦ Παυσανίου τοῦ μηδικὴν

πιθανὴ ἀπολογία unde dicta
μὴ ἀντιστρέφον vicem supplere πιθα. ἀπο. ubi ipsa non habet locum & unde sic dicatur. nota documentum
ἐκ ταύτης. puto aut simile deesse
∴ οὐ τοῦ

ἐσθῆτα φοροῦντος καὶ κεκομμένου μηδισμοῦ, σημεῖον καὶ ἡ ἐσθὴς ὑπαίτιον, τὸ ἔγκλημα καθ' ἑαυτό. τινὲς δὲ ἀπατηθέντες ἐνόμισαν ὁρικὸν τὸ ζήτημα. ἰστέον δὲ ὅτι τὸ μὴ ἀντίστροφον σημεῖον, διαλεκτικὸν θεώρημά ἐστι· καὶ τάξιν πληροῖ πιθανῆς ἀπολογίας παρὰ τοῖς ῥήτορσιν· καλεῖ δὲ αὐτὸ ὁ ἀριστοτέλης παρεπόμενον. ἔστι δὲ τοιοῦτον· ὅταν αἱ τοῖς προτάσεσι καὶ κατασκευαῖς ἡ ἀντιστροφὴ μὴ συμφωνῇ. οἷον ἄνθρωπος ζῶον. ἀλλὰ νῦν καὶ ἵππος ζῶον· ταῦτα ἀκόλουθα. ἡ δὲ ἀναστροφὴ οὐκ ἔτι συμφωνεῖ. ἔστι δὲ ἡ ἀναστροφή. οὐκοῦν καὶ ὁ ἄνθρωπος ἵππος. καὶ πάλιν ἀλεκτρυὼν δίπουν· ἄνθρωπος δίπουν· ἀλεκτρυὼν ἄρα ἄνθρωπος. ἔτι δὲ διαφορὰ παρά τε διαλεκτικοῖς τὸ ἀντίστροφον καὶ παρὰ τοῖς ῥήτορσι ζητητέον. ἔστι μὲν οὖν παρὰ διαλεκτικοῖς τεκμήριον ἀληθές. ἐν πρὸς ἓν συγκείμενον πάντως. καὶ ἀντιστρέφον. τὸ δὲ παρὰ τοῖς ῥήτορσιν οὐκ ἀληθείας, ἀλλὰ πιθανότητος ἐχόμενον. οὔτε γὰρ ἀντιστρέφει. εἰ γάλα ἔχει, τέτοκεν. τὸ δὲ παρὰ τοῖς ῥήτορσι σημεῖόν ἐστιν. εὑρίσκεται χιλίας πανοπλίας ἔχων περικλῆς καὶ κρίνεται τυραννίδος ἐπιθέσεως. πιθανὸν μὲν καὶ εἰκός, οὐ μὴν πάντως καὶ ἀληθὲς τὸ λεγόμενον. ἀναγκαῖον μὲν γὰρ τὸ τυραννεῖν βουλομένῳ τὰ ὅπλα παρασκευάζεσθαι. οὐ μὴν πάντως ὁ τὰ ὅπλα παρασκευασάμενος, τυραννίδι ἐπιτεθήσεται. δύναται γὰρ καὶ ἄλλου τινὸς χάριν ὅπλα παρασκευάζεσθαι, τοῦ ἐπιδοῦναι καιροῦ συμβεβηκότος τῇ πόλει, τοῦ φυλάξαι τὴν χώραν· καὶ ὅσα τοιαῦτα ἕτερα. Καὶ ὅρα δῆλα δὴ ὅσα καὶ ἐν τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας. Οἷον, ἡ μεγαλοπρεπέστερος φαίνεσθαι βουλόμενος ἢ τὴν ἀπὸ φύσεως ἀμορφίαν τῷ ἐπιθέτῳ κάλλει καλύψαι προαιρούμενος, καὶ τῷ καλλωπισμῷ. ταῦτα γὰρ τοῦ χρώματός ἐστι. μὴ νομίσωμεν δὲ παλιλλογεῖν ἢ ἀδολεσχεῖν τὸν τεχνογράφον. μάλιστα μὲν γὰρ ἐκεῖνο φυλακτέον, ὅτι τοῖς ἰσχυροτάτοις ἀεὶ δεῖ χρῆσθαι τὸν ῥήτορα. ἄλλως τε καὶ ἐπικρατέστερον τὸν ἀντίδικον θεασώμεθα, ὥσπερ ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ μειρακίου, ἐναλλάξαι δεῖ τοῦ λόγου τὰ σχήματα ποικίλαις καὶ εὐμεταχειρίστοις χρωμένους ταῖς ἀφορμαῖς, ὥσπερ ὁ δημοσθένης εἴωθε ποιεῖν, καινίζων ἀεὶ τὸν λόγον, τοῖς τῆς ἀπαγγελίας σχήμασιν.

Η κοινὴ ποιότης, οἱ ἐπίλογοί εἰσι καὶ αἱ δευτερολογίαι. γίνονται δὲ ἐν παντὶ ζητήματι, οὐκ ἐν στοχασμῷ μόνον. ἀπὸ μὲν τῶν κατηγόρων τραγικῶς μετὰ τὰς ἀποδείξεις καταστρεφόντων τοῦ ἐγκλήματος· οἷον κατὰ τυράννου ἢ πόρνου, ἢ ὅτι ἂν ᾖ τὸ ἔγκλημα. καὶ ἐπανακεφαλαιουμένων γε ἕκαστα τῶν ἐπικαίρων· ὡς ὁ δημοσθένης. οἷον συλλογίσασθαι δὴ βούλομαι τὰ κατηγορημένα. ἀπέδειξα μηδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελκότα, καὶ τὰ ἑξῆς. ἀπὸ δὲ τῶν φευγόντων, ἀνακεφαλαιουμένων μὲν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις. οὐχ ὁμοίως δὲ χρωμένων. ἀλλ' ἐλεεινολογουμένων τε καὶ πάθη κινούντων· ἐνταῦθα καὶ παραγωγαὶ χρήσιμοι τῶν παίδων καὶ γυναικῶν καὶ φίλων, καὶ ὅσα τοιαῦτα. ὁ δὲ κατήγορος ἀναιρήσει δηλαδὴ τῷ συμφέροντι. κοινὰ δὲ ἀμφοῖν τὰ τελικὰ λεγόμενα κεφάλαια ἐνταῦθα· τὸ νόμιμον. τὸ δίκαιον· τὸ συμφέρον. τὸ δυνατὸν τὸ ἔνδοξον· ὅλως τε οἱ ἐπίλογοι λαμβάνονται μὲν ἀφ' ὧνπερ καὶ τὰ προοίμια καὶ ἰσχύουσί γε τὰ αὐτά· πάθους γὰρ ψυχῆς ἔννοιαν εἰσάγεται ἄμφω. οἷον, φόβου, ἢ ὀργῆς, ἢ ἐλέου, ἢ φθόνου, ἢ τινὸς τοιούτου· διαφέρει δὲ ἀλλήλων τῷ τὰ μὲν προοίμια παρασκευάζειν πρὸς τὸ δέξασθαι ἢ ἀποθέσθαι τόδε τι πάθος τῆς ψυχῆς· τοὺς δὲ ἐπιλόγους, ἢ αὔξειν ἢ μειοῦν δηλαδὴ τῶν κεφαλαίων· τό τε ἤδη τελέως ἐξαίρειν. καὶ ἔτι ἐν τούτῳ διαφέρουσιν οἱ ἐπίλογοι καὶ τὰ προοίμια, τῷ τοὺς ἐπιλόγους λελύσθαί τε ἤδη καὶ κατὰ τὸν ῥυθμόν, καὶ ἐπὶ πλεῖον ἕκαστον προάγεσθαι τῶν εὑρισκομένων. ἀλλὰ μὴ διὰ βραχέων, ὡς ἐν τοῖς προοιμίοις· ἀκριβέστερον δὲ ἐν τῷ περὶ προοιμίου λελέξεται ταῦτα.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Κατεχρήσατο εἰπὼν δευτερολογίαι. ἐπειδὴ γὰρ δευτερολογία λέγεται, ὅταν τις ἐπὶ ἤδη λεγομένῳ λόγῳ ἕτερον ἐπιφέρῃ λόγον. ὁ δὲ δευτερολογίαν ἐκάλεσε τὴν τῶν αὐτῶν ἀνακεφαλαίωσιν καθ' ἕνα λόγον παρέχουσαν. ὠνόμασται δὲ κοινὴ ποιότης, διότι κοινόν ἐστιν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὸ κεφάλαιον. ἑκατέρου τῶν ἀγωνιζομένων τὴν οἰκείαν ποιότητα πρὸς τῷ πέρατι τοῦ λόγου συνιστῶντος. καὶ τῶν πλατέως δι' ὅλου τοῦ λόγου κατασκευασθέντων ὡς καλῶν ἢ δικαίων ἢ συμφερόντων σύντομον ὑπόμνησιν ποιουμένου. διαιρεῖται δὲ ἡ κοινὴ ποιότης εἴς τε πραγματικὸν καὶ παθητικόν· καὶ αὖθις τὸ μὲν πραγματικόν, διὰ δύο τούτων ἐργασόμεθα τόπων, ἐπανόδου καὶ ἀνακεφαλαιώσεως. ἢ γὰρ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τὸ τέλος τῶν προειρημένων πραγμάτων ἁπάντων ποιούμεθα τὴν ὑπόμνησιν καὶ καλεῖται ἀνακεφαλαίωσις. ἢ ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐπάνιμεν, καλοῦντες αὐτὸ ἐπάνοδον. παράδειγμα τοῦ μὲν προτέρου δημοσθένης ἐν τῷ παραπρεσβείας. ἐν οἷς φησι· συλλογίσασθαι δὴ βούλομαι τὰ κατηγορημένα ἐξ ἀρχῆς. ἐπέδειξα οὐδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελκότα, ἀλλὰ φενακίσαντα ὑμᾶς, ἕως. οὐκοῦν ταῦτα ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ ταῦτα ὑπέδειξα. τῆς δὲ ἐπανόδου παράδειγμα περὶ τοῦ πώλου θρασοῦ διεξιὼν πλάτων ἡμῖν ἐν φαίδρῳ παρέχεται λέγων. φυγὰς δὴ γίνεται ἐκ τούτων, καὶ ἀπεστερηκὼς ὑπ' ἀνάγκης ὁ πρὶν ἐραστής, ὀστράκου μεταπεσόντος, ἵεται φυγῇ μεταβαλών. ὁ δὲ ἀναγκάζεται διώκειν ἀνόητος ὢν ἀγανακτῶν καὶ ἐπιθειάζων· ἠγνοηκὼς τὸ ἅπαν ἐξ ἀρχῆς, ὅτι οὐκ ἄρα ποτὲ ἔδει ἐρῶντι καὶ ὑπ' ἀνάγκης κατεχομένῳ χαρίζεσθαι ἀνοήτως· ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον μὴ ἐρῶντι καὶ νοῦν ἔχοντι. εἰ δὲ μή, ἀναγκαῖον εἶναι ἐκδοῦναι αὑτὸν ἀπίστῳ. δυσκόλῳ. φθονερῷ. βλαβερῷ μὲν πρὸς οὐσίαν. βλαβερῷ δὲ πρὸς τὴν τοῦ σώματος ἕξιν· πολὺ δὲ βλαβερωτάτῳ πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς παίδευσιν. τὸ μὲν οὖν πραγματικὸν οὕτως μεταχειρισόμεθα. συντομωτέραν ὑπόμνησιν τῶν πλατέως εἰρημένων ἐν τῷ λόγῳ ποιούμενοι. τὸ δὲ παθητικόν, ἀπὸ μὲν τοῦ κατηγόρου διὰ καταδρομῆς πληρωθήσεται πρὸς ὀργὴν κινοῦντος τοὺς δικαστάς. ἀπὸ δὲ τοῦ φεύγοντος δι' ἐλεεινολογιῶν προαχθήσεται. ἔνθα δὴ καὶ παραγωγαὶ γυναικῶν τε καὶ παίδων χρήσιμοι καὶ φίλων. πολλοὶ γοῦν ἡττώμενοι ταῖς δικαιολογίαις, τοσοῦτον ἐν τῇ τοῦ ἐλέου διεξόδῳ κεκινήκασι πάθος τοῖς ἀκροωμένοις, ὡς τὴν νικῶσαν ἀπενέγκασθαι. καὶ τούτου μαρτύριον ὑπερίδης ἐν τῷ ὑπὲρ φρύνης τῆς ἑταίρας λόγῳ ἐλεεινολογίας τε πλήθει. καὶ τῇ περιβολῇ τῆς αἰσθήσεως, διασώσας ἐκ τῆς εὐθίου κατηγορίας τὴν ἄνθρωπον. ἐπὶ δὲ τῷ παθητικῷ τοῖς τελικοῖς ἄμφω χρήσονται κεφαλαίοις, νομίμῳ, δικαίῳ, δυνατῷ, συμφέροντι, ἐνδόξῳ· καὶ καθόλως ὥσπερ ἑρμογένης φησί, λαμβάνονται μὲν οἱ ἐπίλογοι, ὅθεν καὶ τὰ προοίμια, καὶ ἰσχύουσί γε τὰ αὐτά. πάθους γὰρ ψυχῆς ἄμφω κινητικά, εὐνοίας, μίσους, φόβου, ὀργῆς, ἐλέου, φθόνου, ἤ τινος τοιούτου. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων τῇ τε τάξει καὶ τῇ ἐννοίᾳ καὶ τῇ φράσει. τὰ μὲν γὰρ τὴν πρώτην τοῦ λόγου κατέχει τάξιν, καὶ ἀπερματικωτέραις χρώμενα ταῖς ἐννοίαις, τοῖς τε σχοινοτενέσι καλουμένοις χαίρουσι τῶν κώλων, καὶ τοῖς βεβηκόσι τῶν ῥυθμῶν. οἱ δὲ ἐπίλογοι τῷ τε λόγῳ παντὶ ἐπάγονται ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ, καὶ τὰς ἐννοίας ἐφ' ὅσον ἂν ἐθέλωσι πλατύνοντες, τοῖς ἀσυνδέτοις καὶ κομματικωτέροις χαίρουσι τῶν κώλων, καὶ τοῖς λελυμένοις τῶν ῥυθμῶν.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐνταῦθα περὶ ὅλων τῶν ἐπιλόγων ὁ τεχνικὸς διαλαμβάνει καὶ φησὶν ὡς τὰ τελικὰ κεφάλαια τῶν ἐπιλόγων εἰσίν, ἅπερ οὕτως ὠνόμασται, ἐπειδὴ ἕκαστον αὐτῶν τέλος ἐπιθεῖναι δύναται τῷ λόγῳ. ὅθεν οὐδὲ ἀναγκαίως ἐν πᾶσιν ἐμπίπτει. ἰστέον δέ, ὅτι ταῦτα οὐδὲ κεφά-

[Marginalia, p. 168:] ἀντίστροφ. ση. — τὸ μὴ ἀντίστροφον διαλεκτικὸν θεώρημα — Aristote — ἀντίστροφ. rhetoricum & dialecticum quo differat — Qualitas communis ad omnes status pertinet nō tantum ad coniecturalem. est .n. epilogus

[Marginalia, p. 169:] δευτερολογία qd. — κοινὴ ποιότης, de dicta. Nota dum — ἀνακεφαλαίωσις — ἐπάνοδος — Demosthe — Plato — Hyperides — ἐλεεινολογ — τελικὰ κεφάλαια unde dicta sint — ἐργασόμεθα attende. & quod hoc loco dixerat ἐργασόμεθα rursus p aliud uerbum dicit paulo post μεταχειρισόμεθα

λαιά τινες ἀξιοῦσι καλεῖν ἀλλ' ἐνθυμήματα, ἐκ τῆς δημοσθενικῆς δεινότητος καὶ περιουσίας ἐφευρημένα. ἄλλοι δέ φασιν ὡς κεφάλαιά εἰσιν οὐκ ἐνθυμήματα. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς τοῦ ῥήτορός ἐστι δυνάμεως προαγόμενα, ἀλλ' ἀναγκαίως παραλαμβανόμενα ἐν τοῖς ἐπιλόγοις ἀπὸ πάντων καὶ τεχνικῆς ἐχόμενα ἀπαραιτήτου ἀκριβείας. οἱ δὲ ἐπίλογοι μέρη τοῦ λόγου τυγχάνουσιν ὥς γε πολλάκις ἀκηκόαμεν ὁ λόγος ἀπ' ἀρχῆς διῄρηται, προοιμίῳ, προκαταστάσει, παρεκβάσει, ἐπιλόγοις. οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ οὗτοι, καὶ ὡς κεφάλαιον τῆς ὅλης λαμβάνονται στάσεως. καὶ δεῖ οὕτω νοῆσαι τὸ ἡ κοινὴ ποιότης ἡ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις συμβαίνουσα γίνεσθαι, ὁ κοινός ἐστι τόπος. μετὰ γὰρ τὸ ἀγωνίσασθαι καὶ δεῖξαι ὑπεύθυνον τῷ ἐγκλήματι τὸν κατηγορούμενον, τότε καὶ τὸν κοινὸν τόπον παραληψόμεθα καταφορὰν ἐμποιοῦντες τῶν λόγων οὐ τὸν κατηγορούμενον δὲ μόνον ὑποβάλλομεν τῷ λόγῳ, ἀλλὰ καὶ πάντας ὅσοις τὰ ὅμοια δέδρασται καθολικῶς κατασκευάζοντες τὴν καταδρομήν. ὥσπερ καὶ Δημοσθένης. τούτου γοῦν ἀρχόμενος τοῦ κεφαλαίου καθολικῶς ἐπιχείρησιν οὕτως εἰπών. πονηρὸν ὦ θεοὶ πονηρὸν ὁ συκοφάντης καὶ τὰ ἑξῆς. μετὰ δὲ τὴν κοινὴν ποιότητα, διαιρήσομεν τὰ λοιπὰ τῶν ἐπιλόγων εἰς δύο, εἴς τε πράγματα καὶ πάθη. καὶ τὰ μὲν πράγματα ἔχει τὴν ἀνακεφαλαίωσιν. ἥν τινα ληψόμεθα οὐχ ὡς ἔτυχεν οὐδὲ πάντων ὁμοῦ τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ἀλλὰ τῶν ἐπικαίρων καὶ ἐξ ὧν ἰσχύομεν. ὥσπερ ὁ Δημοσθένης πανταχοῦ. ἐν μὲν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους ἐπειδὴ τῷ νομίμῳ ἴσχυεν, ἐξ αὐτοῦ μάλιστα τὴν ἀνακεφαλαίωσιν ἐποιήσατο. ἐν δὲ τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου, ἀπὸ τοῦ δικαίου. τούτῳ γὰρ ἔρρωτο. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἀγῶσιν ἀνάγκη πολλάκις καὶ οἷς οὐ λίαν ἰσχυριζόμεθα εἰς τὸν λόγον παραλαμβάνειν. ἵνα μή τι τούτων παροραθὲν, εἶτα τὴν διάνοιαν τῶν δικαζόντων καταλαβὸν, ὕποπτον τὸν λόγον ἐργάσηται καὶ διὰ τοῦτο ἧττον ἰσχυρόν. ἐν δὲ τοῖς ἐπιλόγοις ἐπειδὴ τῶν πραγμάτων ἐστὶν ἀνακεφαλαίωσις, οὐ δεῖ τῶν ἀσθενεστέρων μεμνῆσθαι. οὕτω μὲν οὖν ὁ κατήγορος ἀνακεφαλαιώσεται. χρήσεται μέντοι καὶ ὁ φεύγων πρὸς τὸ λυσιτελοῦν αὐτῷ, τὸ κεφάλαιον ἐργαζόμενος. πρὸς τοῦτο ὁ κατήγορος οὐκ ἀπορήσει λέγων. δίδωσι γὰρ αὐτῷ εἰς τὴν ἐκβολὴν τοῦ ἐλέου τὰ τελικὰ κεφάλαια ἡ τέχνη. καὶ τούτων παραδείγματα παρὰ τῷ Δημοσθένει. ἐν γοῦν τῷ κατὰ Μειδίου μέλλοντος ἐκείνου τοὺς παῖδας ἀναβιβάζειν καὶ παριστάναι τοῖς δικασταῖς, ὁ Δημοσθένης ἀντέταξε τοὺς νόμους τοῖς παισὶν εἰπών. ὅταν δ' οὗτος κλαύσηται καὶ τοὺς παῖδας παράξῃ, ἐμὲ νομίζετε τοὺς νόμους ἔχοντα παρεστάναι τῷ βήματι. τῷ δὲ δικαίῳ οὕτως. οὐδεὶς ἄξιος ἐλέους τυχεῖν τῶν μηδένα ἐλεούντων. τῷ δὲ ἐνδόξῳ οὕτως. ὡς ἐν τῷ παραπρεσβείας εἰσῆξεν ἠθοποιίαν ἐν ᾗ πεποίηκε λογιζομένους τοὺς Ἕλληνας, Φιλοκράτην, Αἰσχίνην, καὶ ἑαυτόν. τί μὲν Αἰσχίνης καὶ Φιλοκράτης ἐπρέσβευσαν, τί δὲ Δημοσθένης, καὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων ἰδοὺ τούτοις κρίνουσαν. καὶ δι' ἁπάντων ἁπλῶς δείκνυσιν, ὅτι δόξαν φέρει τῇ πόλει, τὸ καταψηφίσασθαι τῶν πρέσβεων. τῷ δὲ συμφέροντι οὕτως ἐξέβαλεν εἰπών, ὅτι εἰ τούτου καταψηφίσεσθε, οὐδεὶς ἕτερος προδώσει τὴν πόλιν. ἀλλ' οὐδὲ Φίλιππος ἀνέξεται τοῦ λοιποῦ χρήματα διδόναι, ἐφ' οἷς, συνοίδεν οὐδὲν ὠφελούμενος. καὶ φοβήσει δὲ ὁ ῥήτωρ ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὅτι σωθεὶς πράξει τὰ χαλεπώτερα. γίνεται δὲ καὶ δι' αὐτῶν τούτων πολλάκις ἡ τοῦ ἐλέου διαγωγή. δίκαιον τοὺς ἀτυχοῦντας οἰκτείρειν. καὶ ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους φησίν. ὅτι νόμος φιλάνθρωπος ὢν, οὐκ ἐπιτίθεται τοῖς ἀτυχήμασι τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ μετρίως καθ' ὅσον τε τὰς συμφορὰς αὐτοῖς ἐπικουφίζειν, καὶ ἰδοὺ τῶν λοιπῶν ὁμοίως εὕροι ἂν τὰ ἐπιχειρήματα.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Καινοπρεπῶς αὐτὸ εἶπεν. οὐ γὰρ ἡ ποιότης οἱ

(Margin, manuscript:) περὶ τῶν τεχνικῶν κεφαλαίων nota · ἡ κοινὴ ποιότης ὁ κοινός ἐστι τόπος · Demosth. · Demosth. · Demosth. · Demosthe · Demosth

ἐπίλογοί εἰσιν, ἀλλ' ἡ ποιότης τῶν ἐπιλόγων ἐστὶ τὸ περιεχόμενον. τὸ δὲ εἰπεῖν αὐτὴν τοῦ περιέχοντος. ἔδειξε δὲ ὡς τοῦτο τὸ μόριον οὐκ ἔστι κεφάλαιον. εἶπε γὰρ εἰ ἐπίλογοί εἰσιν, αὐτὴν δὲ τὴν ποιότητα ἐπίλογον ἐκάλεσεν ἴσως διὰ τὴν αὔξησιν. κοινὴ δὲ τὴν μὴ τῶν ὡρισμένων καὶ κυρίων προσώπων οἷον Ἀλκιβιάδου, Περικλέους, ἀλλ' ὡς ἰδοὺ τοῦ κοινοῦ τόπου, ἀορίστως αὐξόντων ἡμῶν τὸ προκείμενον, κατὰ τυράννων πάντων, ἢ ἀνδροφόνων, ἢ ὃ τὸ πρόβλημα βούλεται. ἐκτίθεται δὲ ἐν αὐτῇ τίνα μὲν ἴδια τοῦ κατηγόρου, τίνα δὲ τοῦ φεύγοντος, τίνα δὲ ἀμφοῖν. διαιροῦνται δὲ οἱ ἐπίλογοι διχῇ. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐστι πρακτικὸν, τὸ δὲ παθητικόν. πρακτικὸν μὲν, τὸ ἐν ταῖς ἀνακεφαλαιώσεσι. παθητικὸν δὲ, τὸ ἐν ταῖς ἐλεεινολογίαις. τὸ μὲν οὖν πρακτικὸν τῶν ἐπιλόγων, κοινὸν ἀμφοτέρων. ὁ μὲν γὰρ εἰς ὀργὴν ἐκκαλεῖται ὁ δὲ πειρᾶται τῆς ὀργῆς παραλῦσαι τοὺς δικαστὰς διὰ τῶν πράξεων ὁμοίως ἢ τῶν βεβιωμένων. τὸ δὲ πρὸς ἔλεον, παθητικόν ἐστι τοῦ φεύγοντος. ἄλλοι δὲ οὕτω. τὸ πρακτικόν φησι διαιρεῖται εἰς τὰς ἀνακεφαλαιώσεις καὶ δευτερολογίας καὶ καταδρομάς. τὸ δὲ παθητικὸν, εἰς οἴκτους, καὶ γυναικῶν καὶ παίδων παραγωγὰς, καὶ ἐλέου ἐκβολήν. ταῖς μὲν οὖν ἀνακεφαλαιώσεσιν ἀμφότεροι χρῶνται ὑπομιμνήσκοντες τῶν ἐπικαίρων. οὐ πάντων ἀδιακρίτως, ἀλλὰ τῶν ἰσχυροτέρων. ταῖς δὲ ἐλεεινολογίαις ὁ φεύγων. Καὶ αἱ δευτερολογίαι. Δοκεῖ παράδοξον τὸ λεγόμενον. εἶδος γὰρ ὑποθέσεώς ἐστιν ὁ τοιοῦτος λόγος. ὥσπερ ὁ κατὰ Ἀνδροτίωνος καὶ ὁ πρὸς Λεπτίνην. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι τὴν ἀνακεφαλαίωσιν οὕτως ὠνόμασε, παρὰ τὸ τὰ αὐτὰ λέγειν δεύτερον. Γίνονται δὲ ἐν παντὶ ζητήματι. Καλῶς προέλαβε τὸ ἀντιπίπτον. κοινὸν γὰρ τοῦτο τὸ μόριον, λέγω δὲ οἱ ἐπίλογοι πάσης στάσεως. πρῶτον μὲν οὖν εἶπε, τί ἐστι κοινὴ ποιότης, ὅτι ἐπίλογοι. δεύτερον, ὅτι κοινόν ἐστι πασῶν τῶν στάσεων, τρίτον. πῶς ἄν τις αὐτὸ μεθοδεύσειεν ὑποτίθεται. ἰστέον οὖν ὡς δευτερολογίαν εἶπεν οὐ κυρίως. δευτερολογίαν γὰρ καλοῦσιν οἱ παλαιοὶ τοὺς δευτέρους λόγους, ἑτέρων προειπόντων τὰς πρωτολογίας. ἴσως ἐπειδὴ καὶ δευτερολογίαι λόγοι εἰσὶν ἐπιλογικώτεροι. Ὑπὸ μὲν τῶν κατηγόρων, τοπικῶς. Τοπικῶς λέγει κατὰ κοινὸν τόπον καταφορὰν ποιουμένων τῶν λεγόντων καὶ καταδρομῇ κεχρημένων πρὸς τὸ ὑποκείμενον εἴτε κατὰ τυράννου εἴτε κατὰ ἀνδροφόνου, ἢ ὅπερ ἂν ᾖ τὸ προκείμενον. ἐπειδὴ μετὰ τὰς ἀποδείξεις καὶ τοὺς ἀγῶνας, οὐ μόνον ἐν στοχασμῷ διαιρῶν πᾶσαν τῆς κοινῆς ποιότητος τὴν διδασκαλίαν ἐκτίθεται, χρήσονται τοίνυν ὡς ἔφημεν ταῖς ἀνακεφαλαιώσεσιν ἀμφότεροι ὑπομιμνήσκοντες τῶν ἐπικαίρων οὐ πάντων ἀδιακρίτως. μάλιστα γὰρ τοῦ ἐπιστήμονος ἔργον τὸ τοῖς ἰσχυροτέροις ἐμμεῖναι. ὥσπερ ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου. τοῦ μὲν νομίμου ἐπίτηδες ἐπιλαθόμενος σαθρότερον γὰρ ἦν αὐτῷ. τῷ δὲ δικαίῳ διὰ παντὸς τοῦ λόγου χρησάμενος καὶ συνεχῶς ὑπομιμνήσκων τοὺς δικάζοντας. οὐ μὴν τὸν αὐτὸν τρόπον ἀμφότεροι ἀνακεφαλαιώσονται. ἀλλ' ὁ μὲν κατήγορος αὐξήσει καὶ τοπικῶς καταδραμεῖται μετὰ τὰς ἀποδείξεις, εἰκότως. ἀκόλουθον γὰρ καὶ τεχνικὸν μετὰ τὰς ἀποδείξεις κατατρέχειν, ὅτε καιρὸν ἔχουσιν αἱ διαβολαί. τὸ μὲν γὰρ πρὸ τῶν ἐλέγχων καὶ τῶν ἀποδείξεων κατατρέχειν, ψιλὴν ἂν εἴποι τις εἶναι διαβολήν. τὸ δὲ μετὰ τοὺς ἐλέγχους διαβάλλειν, πιστὸν εἶναι δοκεῖ καὶ εὔλογον, καὶ τὸν δικαστὴν πρὸς ὀργὴν ἐκκαλούμενον. καταδραμεῖται δὲ οὐ μόνον Ἀλκιβιάδου φεύγοντος, ἢ Θεμιστοκλέους, ἢ ὅπερ ἂν ᾖ τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ κοινῶς πρὸς τὸ ἔγκλημα, ἢ κατὰ τυράννων πάντων, ἢ κατὰ προδότου, ἢ εἴ τι ἂν ᾖ τὸ ὑποκείμενον. ὁ μὲν οὖν κατήγορος οὕτως ἀνακεφαλαιώσεται, ὁ δὲ φεύγων ὑπομιμνήσκει μὲν καὶ αὐτὸς τῶν ἐπικαίρων, ὡς προείρηται. ὑφειμένῳ δὲ τῷ ἤθει τὸν λόγον ποιήσεται.

(Margin, manuscript:) Epilogū κοινὴν ποιότητα appellauit Hermogenes quod etiā repetit paulo post. · δευτερολογία qd proprie · Demosthe · καταστρέχειν / κατατρέχειν inueh & amplificare quod statim vocat διαβάλλειν · ὑφειμένῳ τῷ ἤθει · μεθοδεύσειε · cf. κοινῶς

ται τὸν τόνον ἐκβαλὼν καὶ ἐλεεινολογισάμενος καὶ πρὸς οἶκτον τὸν δικαστὴν ἐκκαλούμενον. ἐνταῦθά φησι καὶ παίδων παραγωγαὶ χρήσιμοι καὶ τὰ τῶν γυναικῶν δάκρυα. καὶ ὅλως ὅσα πρὸς ἐλεεινολογίαν ἐπιτήδεια. χηρεῖαι γυναικῶν καὶ παίδων ὀρφανίαι καὶ ἀνακτυπώσεις. ταῦτα γὰρ ἱκανὰ τὴν γνώμην ἐκκαλέσαι καὶ φιλανθρωπότερον κατασκευάσαι τὸν ἀκροατήν. οὐ μὴν περιόψεται ταῦτα τὰ ἰσχυρὰ τοῦ φεύγοντος ὁ κατήγορος, ἀλλ᾽ ἐκβαλεῖν πειράσεται τοῖς τελικοῖς κεφαλαίοις χρώμενος. κοινὰ μέντοι πάλιν ἀμφοῖν τὰ τελικὰ κεφάλαια. καὶ τῷ μὲν νομίμῳ χρήσεται ἐκβαλὼν τὸν ἔλεον ὁ κατήγορος. ὅταν τοὺς νόμους ἀντιτάττῃ πρὸς τὰ τοῦ φεύγοντος δάκρυα. ὡς ἐν τῷ κατὰ μειδίου δημοσθένης. ἀλλ᾽ ὅταν φησὶν ἔχων τὰ παιδία κλαίῃ, τότε ὑμεῖς τοὺς νόμους ἔχοντά με πλησίον ἡγεῖσθε παρεστάναι. τῷ δὲ δικαίῳ, ὅταν μὴ ἄξιον εἶναι λέγῃ τὸν οὕτω πονηρὸν φιλανθρωπίας, καὶ οὐ δίκαιον ἐλεεῖν τοῦτον ἢ τοὺς τούτου παῖδας. ὃς ἀνηλεῶς οὕτω διετέθη περὶ τοὺς ἄλλους. ὡς πάλιν ὁ δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ μειδίου. καὶ τίς ἂν ταῦτα ἐλεήσειε δικαίως ὁρῶν τὰ τούτου οὐκ ἐλεηθέντα. τῷ δὲ συμφέροντι, ὅταν συμφέρουσαν τοῦ φεύγοντος τὴν τιμωρίαν ἐπιδείξωμεν. ὅταν ἔχωμεν λέγειν ὅτι συμφέρει τῇ πόλει ἢ τῷ δικάζοντι καταψηφίσασθαι τοῦ κρινομένου ἐξ ἀμφοτέρων κατασκευάζοντες. τίνα μὲν ἐστὶ δεινὰ ἀφεθέντος τούτου, καὶ οἷα τολμήσει διασωθείς. τοὐναντίον δὲ πόσα ἀγαθὰ κολασθέντος αὐτοῦ. ὅτι παράδειγμα καὶ τοῖς ἄλλοις πρὸς σωφροσύνην ἔσται ἡ τούτου τιμωρία. τοὺς γὰρ ἄλλους φήσει κωλύσει καὶ ἐπισχήσει τοῦ πονηρεύεσθαι. μὴ ἁλόντος δὲ αὐτοῦ, τοὐναντίον συμβήσεται. πλείους μὲν οἱ πονηροί. τὰ δὲ δικαστήρια μάταια καὶ τῶν νόμων ἄκυρα. τῷ δὲ ἐνδόξῳ πάλιν ἐπ᾽ ἀμφότερα, ὅτι ἀγαθὴν δόξαν περιποιήσει τῇ πόλει τιμωρηθείς. τὴν δὲ ἐναντίαν, ἐὰν ἀποψηφίσησθε, ἕξομεν ὁμοίως παρὰ τῷ ῥήτορι τὴν χρῆσιν. καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς τίς ἔσται περὶ ὑμῶν ὁ λόγος ἐὰν τοῦτον ἀφήσητε, καὶ ἑξῆς. τῷ δὲ πρέποντι, ὅτι πρέπει τοὺς τηλικαῦτα τετολμηκότας καταψηφίσασθαι. δόξαν γὰρ φέρει τὸ πονηρίαν μισεῖν. καὶ ἀπὸ τοῦ ὁμοίου συστήσομεν. ὅτι καὶ ἄλλοι ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἐγκλήματι τιμωρίαν ἔδοσαν. κοινὸς γὰρ πάντων κεφαλαίων ὁ παραδειγματικὸς τόπος. ἤδη δέ ποτε καὶ νομοθέτας ἢ τοὺς ἄλλους λαμπροὺς γεγονότας ἀντιτίθησι τῷ φεύγοντι. ὥσπερ ὁ αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ κτησιφῶντος ἀντιτίθησι σόλωνα τὸν νομοθέτην, καὶ θεμιστοκλέα τὸν στρατηγόν, καὶ ἀριστείδην τὸν δίκαιον πρὸς τὴν τοῦ ἐλέου ἐκβολήν. ἀλλὰ μὴν καὶ ὁ φεύγων χρήσεται τοῖς τελικοῖς κεφαλαίοις ὡς προειρήκαμεν. οἷον ὅτι καὶ οἱ νόμοι βούλονται φιλανθρώπους εἶναι τοὺς δικάζοντας, καὶ ἀποψηφίσασθαι. οὕτω γὰρ μᾶλλον εὔκλειαν καρπώσονται. δίκαιον δὲ καὶ τοὺς ἀτυχοῦντας οἰκτείρειν. καὶ ἐν τῷ κατὰ ἀριστοκράτους οὐκ ἐπίφθονον τοῖς ἀτυχήμασιν, ἀλλ᾽ ἀποκουφίσειν εἰς ὅσον εἶχε καλῶς τὰς συμφοράς. οὐκ ἐν τῇ βουλήσει δὲ μόνον ἐξεταστέον τὴν γνώμην τοῦ φεύγοντος, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις ὁ κατήγορος ἐξετάζει. καὶ τὴν ἑαυτοῦ συνιστάς, μεθ᾽ ἧς ἐπὶ τὴν κατηγορίαν ἀπήντηκε, τὴν διαβολὴν προαναιρῶν τοῦ φεύγοντος. ἐκεῖνος μὲν γὰρ δῆλον ὅτι διαβαλὼν ἐρεῖ, ὅτι δι᾽ ἔχθραν καὶ ἐπιβουλεύων, ὁ δὲ, ὅτι οὐδὲ δι᾽ ἔχθραν ἢ μῖσος οὐδὲ λελυπημένος, ἀλλ᾽ οὐδὲ ὁρῶν ἀδικουμένην τὴν πόλιν, ὡς δημοσθένης. τίνος ἕνεκεν αὐτοῦ μηδὲν ἀδικοῦντος, κατηγορεῖν ἂν προειλόμην. Ὅλως δὲ οἱ ἐπίλογοι λαμβάνονται μετὰ πάντων, ἀφ᾽ ὧν περ καὶ τὰ προοίμια. Ὁ τεχνικὸς τὴν κοινωνίαν αὐτῶν ἐπισημηνάμενος, ὀξέως ἐπάγει τὰς διαφορὰς δύο ταύτας ὁριζόμενος. μίαν μὲν τῷ τρόπῳ, ἑτέραν δὲ τῇ λέξει. τὸ μὲν γὰρ πάθος παρασκευάζει φησί, τὸ δὲ αὔξει. καὶ τὸ μὲν συστροφὴν ἔχει τῆς λέξεως. τὸ δὲ λελυμένην ἔχει τὴν φράσιν. καὶ τὸ μὲν προοίμιον

πάθος κινεῖ, αὔξει δὲ ὁ ἐπίλογος. καὶ ὁ μὲν κατήγορος ἐμποιεῖν σπουδάζει τὸ πάθος, ὁ δὲ φεύγων καταστέλλειν. ὡς δημοσθένης. αἰσχίνου τὲ διαβάλλοντος ὡς δεινοῦ, εὐθὺς ὁ ῥήτωρ ἐκ προοιμίων καταστέλλει τὴν διαβολὴν διὰ τῆς εὐχῆς θεραπεύων τὸ πάθος καὶ ἐκβάλλειν ἐπιχειρούμενος. οὐκοῦν ὁ μὲν κατήγορος καὶ εὐθὺς ἀπὸ προοιμίων ἀρξάμενος, εἰσάξει τὸ πάθος, καὶ τοῖς κεφαλαίοις ἀγωνιζόμενος, κἂν τοῖς ἐπιλόγοις ἐπὶ τὰς αὐξήσεις τρεπόμενος. ὁ δὲ φεύγων, ὁρῶν κἂν τοῖς προοιμίοις εἰσαχθέν, κἂν τοῖς ἐπιλόγοις αὐξηθὲν τὸ πάθος, οὐκ εὐθὺς ἐξαίρειν ἐπιχειρήσει. βίαιον γὰρ πρὸς τὰ ἰσχυρὰ προχείρως ἐνίστασθαι. ἀλλ᾽ ὅσον μειοῦται καὶ καταστέλλεται διὰ τῶν προοιμίων ἀρκεσθήσεται. ἔπειτα δὲ διὰ τῶν προαποδείξεων ἰσχύσας τὸ τελευταῖον κἂν τοῖς ἐπιλόγοις τέλεον ἀναιρεῖν πειράσεται. οὕτω καὶ αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ κτησιφῶντος ἐπὶ τοῦ δευτέρου προοιμίου εἰσάγει λέγων. ἐβουλόμην μὲν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ τὴν βουλὴν τῶν πεντακοσίους. ταῦτα δὲ παροξυνάσας καὶ τοῖς ἀγῶσι διαβαλὼν τὴν δημοσθένους πολιτείαν. αὔξει λοιπὸν ἐν τοῖς ἐπιλόγοις τὰς ἀθηναίων συμφορὰς καὶ τὴν ἅλωσιν ἐκφράζων. ὁρᾶτε ἔφη ἁλισκομένην τὴν πόλιν καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ τὸ πάθος ἐκτραγῳδεῖ. καὶ τὰ ἄλλα τοῖς ἕλλησι δυστυχήματα ἐκ τῆς δημοσθένους πολιτείας συμβεβηκέναι λέγει. καὶ ὅλως κατὰ προσώπου καὶ δυσνοῦ κοινὸν τόπον ἐργαζόμενος. καὶ ὁ μὲν αἰσχίνης οὕτως. ὁ δὲ δημοσθένης εὐθὺς ἐν ἀρχῇ καταστέλλει ὁρῶν φλεγμαίνουσαν τῶν δικαστῶν τὴν ὀργήν. πρῶτον μὲν ὦ ἀθηναῖοι τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις ὅσην εὔνοιαν ἔχων διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν. καὶ τὴν ἑαυτοῦ συστήσας προαίρεσιν ἐν τῷ προοιμίῳ, ἐν τοῖς ἐπιλόγοις καθάπαξ ἀναιρεῖ τὴν ὀργήν, καὶ τοὐναντίον εἰς εὔνοιαν μεταβάλλει. καὶ τοσοῦτον ἰσχυσεν, ὥστε καὶ ἐγκώμια σε περὶ τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν. λέγει γὰρ εἰ οἷος ἐγὼ παρ᾽ ὑμῖν, εἷς ἐν ἑκάστῃ τῶν ἑλληνίδων πόλεων ἀνὴρ ἐγένετο, μᾶλλον δὲ εἰ ἕνα ἄνδρα ἀρκαδία καὶ ἕνα θετταλία ταὐτὰ φρονοῦντα ἔσχεν ἐμοί, οὐδεὶς ἂν τῶν ἔξω πυλῶν ἑλλήνων οὔτε τῶν ἄλλων τοῖς παροῦσιν ἐχρήσατο κακοῖς. δῆλον δὲ ὡς ὁ μὲν ἐπίλογος ἀπολελυμένον ἔχει τὸν ῥυθμόν, διὰ τὸ προκεκοπωμένους τοὺς δικαστὰς δεῖσθαι ἀνέσεώς τινος καὶ μαλακίας λόγων. τὸ δὲ προοίμιον τοὐναντίον. ὅ, τε γὰρ ῥυθμὸς συνεστραμμένος καὶ ἡ σύνθεσις τῆς λέξεως σύντομος. Τινές φασιν οὐκ ὀρθῶς ὡρίσθαι τοὺς ἐπιλόγους δευτερολογίαν. ὁ μὲν γὰρ ἐπίλογος ἐστὶ λόγος ἐπὶ ταῖς ἀποδείξεσι ταῖς εἰρημέναις ἐπιλεγόμενος. ἐν δὲ ταῖς δευτερολογίαις εὑρίσκεται καὶ ἄλλα κεφάλαια καὶ ἐπιχειρήματα. γίνεται δὲ ἐν παντί. ἐπειδὴ πάντων ἐστὶ τῶν λόγων ἡ κοινὴ ποιότης οὐ μόνον τῶν στοχαστικῶν, εἰκότως ἐν τῷ στοχασμῷ πᾶσαν αὐτοῦ ποιεῖται τὴν διδασκαλίαν, ἵνα κἂν ταῖς λοιπαῖς μὴ ἀγνοῶμεν προστίθεσθαι. γὰρ ἡ μὲν ἄνω τὰ τοῦ στοχασμοῦ κεφάλαια, καὶ εἰς τὰς ἄλλας στάσεις συντελεῖν. ἐπίλογος δέ ἐστι, λόγος ἐπὶ προειρημέναις ἀποδείξεσιν ἐπιλεγόμενος, ἀθροισμὸν πραγμάτων καὶ ἠθῶν καὶ παθῶν περιέχων, ἢ ἐπάνοδος εἰρημένων, ἢ λόγος ἐπιρρωννύων τὰ εἰρημένα. κατὰ δὲ μινουκιανόν, λόγος δείνωσιν ἢ μείωσιν ἔχων τῶν πεπραγμένων, ἢ λόγος γνῶσιν ἔχων τῶν πεπραγμένων, ἐν ᾧ καὶ ἡ κατὰ λαμπρὰν διατύπωσις καὶ διασκευὴ πάθος κινοῦσα, καὶ πρὸς ἐνάργειαν τῶν πεπραγμένων ἐξετάσιν τὸν δικαστὴν ἄγουσα. εἴδη εἰσὶ δὲ οἱ ἐπίλογοι καὶ παρακλήσεις καὶ ἀνακεφαλαιώσεις καὶ ἐπιδιηγήσεις. ἔργον δὲ ἐπιλόγου κατὰ πλείονα ἐν φαιδρῷ. ἐν κεφαλαίῳ λέγοντα ὑπομνῆσαι ἐπὶ τελευτῇ τοὺς ἀκούοντας. δεύτερον, τὸ ἐπαινεῖν ἢ ψέγειν. τρίτον, ἀναμιμνήσκει τὰ εἰρημένα. εἰσφέρονται δὲ ὑπὸ μὲν τῶν κατηγόρων τὸ πικρῶς, μετὰ τὰς ἀποδείξεις καταφρεχόντων. ὑπὸ δὲ τῶν φευγόντων, ἀνακεφαλαιουμένων μὲν ὁμοίως, οὐχ ὁμοίως δὲ χρωμένων, ἀλλ᾽ ἐλεεινολογουμένων καὶ πάθη κινούντων. ὀρθῶς δὲ μαθὼν ὁ πλάτων τὴν τῶν ἐλέων καὶ

παθῶν διήγησιν, δι' ὧν ἐξ ὀνόματος ἐδήλωσεν ἐν τῇ ἀπολογίᾳ, τὰ ἐλεεινὰ εἰπὼν ἀπὸ τοῦ τὰ δράματα, ἔδοξε μὲν τι ἐκ τοῦ προφανοῦς χρήσασθαι αὐτοῖς, παραιτεῖσθαι δέ, διὰ τὸ μὴ πρέπειν ἀνδρὶ φιλοσόφῳ ἐπὶ τοσοῦτον ἀρετῆς ἥκοντι, δι' ἐλέου καὶ οἴκτου πορίζεσθαι τὴν σωτηρίαν. σχεδὸν δὲ τῷ λόγῳ παρήγαγε, θαυμαστῇ καὶ σφόδρα ῥητορικῇ μεθόδῳ χρησάμενος· δι' ἧς καὶ τὸ ἀξίωμα ἐξεῖπε τὸ ἑαυτοῦ· καὶ τὴν ἐκ τοῦ πράγματος περιγινομένην ὠφέλειαν οὐ παρῃτήσατο ἑκατέρῳ τὸ ἴδιον ἀπονείμας. φιλοσοφίᾳ μὲν τὸ σεμνόν, ῥητορικῇ δέ, τὸ τῆς ἐπιστήμης οἰκεῖον. ὡς ἀγανακτήσαντα γάρ τινα τῶν δικαζόντων ὑποθέμενος διά τι ὑπερηφανίᾳ κατ' αὐτῶν χρώμενος τὴν ἐκ τοῦ ἐλέου παρῃτήσατο κρίσιν εἰπών· τάχα ἄν τις ὑμῶν ἀγανακτήσειεν εἰ μὴ μετὰ παίδων καὶ γυναικὸς καὶ πολλῶν δακρύων ἱκετεύω, ἐγὼ δὲ οὐδὲν τούτων ποιῶ. ἀλλ' εἰσί μοι φησὶ καὶ υἱεῖς, ἀλλ' οὐ συμφέρει πρὸς δόξαν οὔτε ἐμοὶ οὔτε τῇ πόλει τοιαῦτα παθεῖν. οὐ γὰρ δεῖ τὸν ἐν ἀξιώματι ἐλεεινολογεῖσθαι. ὡς οὖν ταῦτα εἰπών, κατὰ ἀπόκρισιν ὥσπερ ἐξ ἀνάγκης ὑπέβαλε τὰ εἰς ἔλεον κινοῦντα τοὺς δικάζοντας εἰπών· τάχα ἄν τις ὑμῶν ἀγανακτήσειεν ἀναμνησθεὶς ἑαυτοῦ. εἰ ὁ μὲν καὶ ἐλάττω τούτου τοῦ ἀγῶνος ἐδεήθη τε καὶ ἱκέτευε τοὺς δικαστὰς μετὰ πολλῶν δακρύων, παιδία τε αὐτοῦ ἀναβιβασάμενος ἵνα ὅτι μάλιστα ἐλεηθείη καὶ ἄλλους φίλους καὶ οἰκείους. ἐγὼ δὲ οὐδὲν ἄρα τούτων ποιήσω, καὶ ταῦτα κινδυνεύων ὡς ἂν δόξαιμι τὸν ἔσχατον κίνδυνον, καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα ἐπήγαγε τὸ ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τῇ μεθόδῳ. τί δὴ οὖν οὐδὲν τούτων ποιήσω οὐκ αὐθαδιαζόμενος, ὅθεν οὐδαμῶς ἀτιμάζων, καὶ τὰ λοιπά. καὶ τοῦ μὲν φεύγοντος τὸ ἐλεεινολογεῖσθαι ἴδιον. τὸν δὲ κατήγορον δεῖ ταῦτα ἐκβάλλειν. πολλάκις γὰρ ὁ ἔλεος τῆς κατηγορίας τὸ σφοδρὸν ἐκλύει, καὶ ὅτι τοῦτο μεγίστην ἔχει δύναμιν, ἐντεῦθεν γνοίημεν. ὁ γὰρ Καλλίξενος οὐκ ἄλλῳ τινὶ ἔπεισεν Ἀθηναίους καταψηφίσασθαι τῶν στρατηγῶν θάνατον, ἢ τὸ τοὺς οἰκείους τῶν τετελευτηκότων μελανειμονοῦντας εἰσάγειν καὶ δακρύοντας καὶ ἱκετηρίας ἔχοντας. οὕτω γὰρ ἰσχυρόν ἐστι τοῦτο τὸ κεφάλαιον, ὥστε καὶ τῆς αἰτίας προδήλου οὔσης δι' ἣν οὐκ ἀνείλοντο τὰ σώματα, ὅμως οὐκ ἐφείσαντο καταψηφίσασθαι τῶν στρατηγῶν. οὕτω λαμπρὰν καὶ μεγίστην ναυμαχίαν νενικηκότων. δεῖ οὖν καὶ τῆς ἐκβολῆς ἰσχυρᾶς τῷ κατηγόρῳ. τί οὖν ποιήσεις ἀντιτάξεις ταῖς ἐλεεινολογίαις τὰ τελικὰ κεφάλαια. ἔστι δὲ κοινὴ τῶν δύο προσώπων ἡ κοινὴ ποιότης. εἰδέναι μέντοι δεῖ, ὡς συμβαίνει πολλάκις ἐπιλείψαι τὸν ἐπίλογον. ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ προοίμιον καὶ τὴν διήγησιν. ὡς ἐν τοῖς ἀποδείξεσι μόνον εἶναι τὸ ζήτημα. προνοητέον δὲ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις. ὅπως ἐὰν μὲν κατηγορῶμεν δυσμενῆ τῷ φεύγοντι τὸν ἀκροατήν. ἐὰν δὲ ἀπολογώμεθα εὔνουν ἑαυτοῖς τὸν δικαστὴν καταστήσωμεν. φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης τέσσαρα εἶναι μέρη τοῦ ἐπιλόγου. πρῶτον μὲν τὸ εἰς πάθος ἄγειν τὸν ἀκροατήν. ἔπειτα τὸ ποιῆσαι τοῖς μὲν ἐναντίοις ἀλλοτρίως ἔχειν, αὐτοῖς δὲ οἰκείως, καὶ τὸ αὔξειν καὶ ταπεινοῦν. καὶ τελευταῖον τὸ ἀναμιμνήσκειν. πολλάκις δὲ οὐ πᾶσι χρηστέον ἀλλ' ἐνίοις. διάφοροι δὲ αἱ τῶν ἀνακεφαλαιώσεων μέθοδοι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. καὶ γὰρ ἡ ἀπὸ τοῦ πλάσματος κέχρηνται, ὡς Ὑπερίδης. βουλόμενος γὰρ τὰ λεχθέντα ἀνακεφαλαιώσασθαι, ἐν πλάσματι εἰσήγαγεν. ἢ ἀπὸ τῆς αἰτίας ὡς παρὰ τῷ Πλάτωνι ἐν Φαίδρῳ ἐπὶ ταῖς προκειμέναις αἰτίαις, δι' ἃς εὐλόγως τῶν εἰρημένων ὑπομιμνήσκει. ἢ ἀπὸ τῆς ἐπαγγελίας, ὡς πρότερον ἐπαγγειλάμενοι ἐν κεφαλαίῳ τὰ ἐπαγγελθέντα πληροῦν ἐθέλομεν ὡς ἔχομεν ἐν τῷ παραπρεσβείας. συλλογίσασθαι δὴ βούλομαι τὰ κατηγορημένα ἐξ ἀρχῆς, ἵν' ὅσα ὑπεσχόμην ἀρχόμενος τοῦ λόγου, δείξω πεποιηκώς. ἢ ἀπὸ τῆς πρὸς ἑτέρους ἀντεξετάσεως, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ Δημοσθένης. πρὸς ἑτέρους γὰρ ἀντεξετάζων πρεσβευτάς, ἀναγκαίαν τῆς

- + ἠγανακτήσαντα
- ∴ δόξαιμι vel δόξαιμι
- ∴ ἢ διοικῶν
- ∴ ἢ ἐξῆρε
- Demosthe
- Plato
- Affectus & comiseratio nes magnã habere vim in causis
- Callixen
- Oportet aliquando praetermittere prooemium. aliquando narratione. aliquando et orationem. Nota pro Quintiliano.
- Aristotelis
- Epilogi quattuor eẽ partes secundum aristotelem.
- Hypides
- Plato
- Demosth
- Demosth
- ∴ δέ

ἀνακεφαλαιώσεως τὴν εἰσαγωγὴν ἐποιήσατο, ὡς ἤδη εἰρήκαμεν. ἢ κατ' ἐρώτησιν ἣν καὶ δαιμονίαν ὁ ῥήτωρ παρέσχετο ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου. βουληθεὶς γὰρ πάντα τὰ ἐν κεφαλαίῳ διεξελθεῖν τὰ ἑαυτοῦ ἐγκώμια. ἐπειδὴ ἐπαχθὲς ἦν τοῦτο τοῖς ἀκούουσι, τὴν τῆς ἐρωτήσεως ἐξεῦρε μέθοδον, καθ' ἣν πομπικῶς ἅμα καὶ μετ' ἐργασίας ἄνευ τοῦ ἐπαχθὲς ἔμελλε τὴν ἑαυτοῦ προσοῦσαν ἀρετὴν διεξιέναι καὶ κατὰ Αἰσχίνην λέγων φαίνεσθαι. ὡς ἐρωτῶντα γὰρ πεποίηκε τὸν Αἰσχίνην εἰσάγων οὕτως. εἶτα μ' ἐρωτᾷς ἀντὶ ποίας ἀρετῆς ἀξιῶ τιμᾶσθαι, ἐγὼ δέ σοι λέγω. ὅτι τῶν πολιτευομένων παρὰ τοῖς Ἕλλησι διαφθαρέντων ἀρξαμένων ἀπὸ σοῦ πρώτου, πρότερον μὲν ὑπὸ Φιλίππου. νῦν δ' ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, ἐμὲ οὔτε καιρὸς οὔτ' ἄλλο ποιοῦν ἔπεισεν. ἔστι καὶ ἀπὸ συγχωρήσεως ἐπὶ τῷ κατὰ διορισμὸν σχήματι. ὅταν τοῦ ἀντιδίκου εἰς ἕτερον μεθιστάντος, περὶ μὲν τούτου μὴ ἀκριβολογῶμεθα, αὐτοὶ δὲ ὁριζώμεθα ἐφ' οἷς τὴν κατηγορίαν ποιούμεθα, ὡς ἐν τῷ κατ' Αἰσχίνου Δημοσθένης. Αἰσχίνου γὰρ ἄγοντος ἐπὶ Χάρητα τὴν αἰτίαν τῶν ἐγκλημάτων ὡς στρατηγόν, περὶ μὲν τούτου οὐδὲν ἔφη διισχυρίζεσθαι, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα λελυθότως ἀπολογεῖται ὑπὲρ Χάρητος, ὡς πάντα ὑπὲρ τῆς πόλεως πράξαντος. ὡρίσατο δὲ ἐφ' οἷς Αἰσχίνου κατηγορεῖ εἰπών. ἐγὼ γὰρ οὐδὲν Αἰσχίνην αἰτιῶμαι τούτων τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πραχθέντων, τούτων γάρ εἰσιν οἱ στρατηγοὶ ὑπεύθυνοι. ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην, ἀλλ' ἄχρι τούτου πάντα ἀφίημι. εἶτα διορισμός. τί οὖν λέγω καὶ πόθεν ἄρχομαι κατηγορεῖν καὶ τὰ ἑξῆς. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι μέθοδοι ἀνακεφαλαιώσεων, ἃς παραφυλάττειν χρὴ ὁρῶντας τὴν μεταχείρησιν καθ' ἣν ἑκάστη εἰσῆκται, καὶ τὰς μὲν ἐπικαίρους τῶν μεταχειρήσεων δηλοῦντας, τὰς δὲ ἁπλῶς εἰσηγμένας παραιτεῖσθαι. χρηστέον δὲ τῇ ἀνακεφαλαιώσει ὅταν πολλὰ τὰ εἰρημένα ᾖ, ὥστε μεμνῆσθαι τοὺς ἀκούοντας. ὅταν δὲ ὀλίγα ᾖ, παραλείπωμεν. εὑρήσομεν δὲ διαφόρως τοὺς παλαιοὺς τὴν ἀνακεφαλαίωσιν ποιησαμένους. πολλοὶ μὲν οὖν ἐπὶ τέλους ἐχρήσαντο αὐτῇ, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους καὶ ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους ὁ Δημοσθένης. πολλοὶ δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ, ὡς ἐν τῷ παραπρεσβείας. ἐχρήσαντο δὲ αὐτῇ καὶ μεταξὺ τῶν προηγουμένων καὶ ἀναγκαίων πίστεων. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ἀνακεφαλαιώσεως τρόπος, ἐπὶ ἑνὶ κεφαλαίῳ γινόμενος. ταύτῃ δὲ διαφέρουσιν αἱ ἀνακεφαλαιώσεις ἀλλήλων. ὅτι ἡ μὲν ἐπὶ τέλους τοῦ λόγου ἔκθεσιν ἔχει κεφαλαιώδη. ἡ δὲ μεταξὺ ἀνάμνησιν ἔχει τῶν ἀναγκαίων πίστεων. ἡ δὲ ἐπὶ ἑνὶ κεφαλαίῳ γινομένη. οὐκέτι κεφαλαίων ἀνάμνησιν ἔχει, ἀλλὰ λημμάτων, δι' ὧν ἀπεδείχθη τὸ προκείμενον κεφάλαιον. δεῖ δὲ ἀνακεφαλαιοῦσθαι τὰ ἰσχυρότερα, παραλιμπάνειν δὲ τὰ σαθρότερα, ὡς ἔφαμεν. καὶ τῶν ἐναντίων τὰ ἀναγκαιότερα ὁμοίως παραλείπειν. εὗρε δὲ καὶ ἄλλην Δημοσθένης καινοτέραν ἀνακεφαλαίωσιν. τοῖς πρέσβεσιν ἀντιτάξας τοὺς πρέσβεις, καὶ γράμματα γράμμασιν. ἐπειδὴ παρὰ τὰ γράμματά φησιν ἐπρέσβευσαν. οὗτοι δὲ οὐ παρὰ τὰ γράμματα. τότε δὲ δεῖ χρήσασθαι τῇ ἐργασίᾳ τοῦ κοινοῦ τόπου, ὅταν ἡ τοῦ τιμήματος ἐξουσία περὶ τοῦ τί χρὴ παθεῖν ἀποτίσαι τοῖς δικάζουσι καταλίπηται. πολλάκις δὲ τὸ παθητικὸν παρήσομεν, ὅταν μὴ ἔχῃ τὸ πρᾶγμα πάθος.

Κοινὰ δὲ ἀμφοῖν τὰ τελικὰ λεγόμενα κεφάλαια. τελικὰ δὲ εἴρηται, ὅτι ἐπὶ τέλει τῶν λόγων τίθεται ὡς καὶ ἐν τῷ κοινῷ τόπῳ ἢ ὅτι ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐν ἑαυτῷ τὸ τέλειον ἔχει, καὶ οὐχ ὥσπερ τὰ ἄλλα ἕτερον ἐξ ἑταίρους κατασκευάζεται, ὥσπερ ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις ἐκ τῶν σημείων, ἢ ὅτι τὰ ἄλλα πάντα κεφάλαια καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν πάντα τὰ πράγματα εἰς ταῦτα συντείνει, ἢ γὰρ ὡς νόμιμόν τι, ἢ ὡς συμφέρον ἢ ὡς δίκαιον, ἢ ὡς ἔνδοξον ἢ ὥς τι τούτων προβαλλόμεθα. χρήσεται δὲ τούτοις, ὁ μὲν φεύγων, λέγων ὅτι συμφέρει ὑμῖν τὸ μὴ τοῖς συκο-

- Demosthenes
- κατὰ διορισμὸν σχῆμα
- Demosthenes
- Quando utendũ ἀνακεφαλαιώσει i. repetitione & diverso loco usos esse illa antiqs
- Demosth.
- Demosthe
- Anacephaleosis alia & qd differat a priore
- Demosth.
- τελικὰ κεφάλαια unde dicta
- ∴ ἑτέρου
- στασία τοῦ κοινοῦ τόπου

φαίνεται προσέχειν καὶ πείθεσθαι. οὗτοι γάρ εἰσιν οἱ τὰ κοινὰ διαφθείροντες καὶ ὅτι εὐορκίας παρέξεται, ἂν μὴ ἀδίκως ἐμοῦ καταψηφίσησθε. ὁ δὲ κατήγορος ἐκ τοῦ ἐναντίου, ὅταν ὁ φεύγων εἰσάγει παῖδας καὶ ἔλεον, πειρᾶσθαι ταῦτα ἄκυρα ποιεῖν τοῖς τελικοῖς κεφαλαίοις, ἀφ' ὧνπερ καὶ τὰ προοίμια. δόξει ἀκαίρως ὁ τεχνικὸς ἐνταῦθα προοιμίων μεμνῆσθαι. ἀλλὰ φαμὲν, ὅτι περὶ ἐπιλόγων διαλεγόμενος, ἐπειδὴ πολλὴν εἶδεν συγγένειαν ἐπιλόγων καὶ προοιμίων, ἀπὸ γὰρ τῶν αὐτῶν ἀμφότερα κατασκευάζεται, καὶ πρὸς τὸ αὐτὸ ἑκάτερα ἐπείγεται, ἀναγκαίως διὰ τοῦτο μέμνηται διαφορᾶς, χωρίσαι τῆς κοινωνίας βουλόμενος ἀμφότερα γὰρ ἢ ἔλεον, ἢ φθόνον, ἢ πάθος κινεῖ. ἀμέλει δημοσθένης ὀργὴν ἐν ἀρχῇ τοῦ προοιμίου κινεῖ ἐν τῷ κατὰ μειδίου, κατηγορῶν ἀσέλγειαν μειδίου. τοῦτο δὲ κἀν τοῖς ἐπιλόγοις ποιεῖ κατὰ δρομὰς τὸ πικρὸς ἐργαζόμενος. διάφορον δὲ αὐτῶν τὸ σχῆμα καὶ ἡ ἑρμηνεία τοῦ λόγου. τὰ μὲν γὰρ τοῦ προοιμίου σχήματα, μέτρια εἶναι δεῖ καὶ ἤπια καὶ ὡς ἄν τις εἴποι πιθανά. ἐπειδὴ γὰρ ἐν ἀρχῇ νήφουσι μᾶλλον οἱ ἀκροαταὶ, καὶ οὔπω ἀνακεκίνηται αὐτῶν τὸ πάθος, ὁμοιοπαθεῖν δεῖ τοῖς ἀκούουσι καὶ ἠρέμα προβιάζειν τό, τε ἑαυτῶν καὶ τὸ τῶν ἀκροατῶν πάθος. ἔστι δὲ τοῦτο ἐὰν τοῖς τε σχήμασι μετρίοις καὶ ταῖς λέξεσι καὶ ταῖς συνθέσεσιν, ἔτι δὲ καὶ ταῖς ὑποκρίσεσι μετρίαις χρώμεθα. ὁ δὲ ἐπίλογος τοὐναντίον κεκινῆσθαι τοῖς σχήμασιν ὀφείλει, καὶ πολλὰς μὲν ἐκβοήσεις ἔχειν, πολλοὺς δὲ σχετλιασμούς. καὶ τὰ μὲν προοίμια συστροφὴν ἔχει τῆς λέξεως, ὁ δὲ ἐπίλογος λελυμένην τὴν φράσιν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑλική τις ἔστι διαφορά. πολλὰ γὰρ τῶν ἐν τῷ προοιμίῳ λεχθέντων, οὐκ ἀνάγκη λέγειν ἐν τοῖς ἐπιλόγοις. οἷον ὑποπτεύεταί τις διὰ πικρίαν ἢ διὰ πολυπραγμοσύνην εἰσερχόμενος τὸν ἀγῶνα, λυθείσης τῆς ὑποψίας ἐν τῷ προοιμίῳ, οὐκέτι ἀνάγκη ἐν τοῖς ἐπιλόγοις περὶ τούτου λέγειν, καὶ ἄλλαι τινές εἰσι προοιμίων καὶ ὗλαι, ἃς τινὲς ὅταν διαπεραιωθῶσιν ἐν τοῖς προοιμίοις, περιττὸν ποιοῦσιν ἐν τοῖς ἐπιλόγοις τὸν περὶ ἑαυτῶν λόγον. εἰσὶ δὲ καὶ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις ὗλαι τινὲς, αἷς ἐν τοῖς προοιμίοις οὐ χρώμεθα. οἷον περὶ τῶν κεφαλαίων οὐκ ἔχει καλῶς τὰς ὑπολήψεις ἐν τοῖς προοιμίοις λαμβάνειν. ἑλκοποιήσομεν γὰρ τὸ προοίμιον. ἐν δὲ τοῖς ἐπιλόγοις, ἀνάγκη λαβεῖν τι αὐτῶν εἰς ἐπίρρωσιν. διαφέρει δὲ οὕτω, ὅτι τὸ μὲν, πάθος παρασκευάζει. ὁ δὲ ἐπίλογος, αὔξει. ὁ δὲ φεύγων πειρᾶται ἐν μὲν τοῖς προοιμίοις μειῶσαι τὸ πάθος καὶ τὴν διαβολὴν, ἄτοπον γὰρ πάντη ἀναιρεῖν ἐξ ἀρχῆς πρὸ τῶν ἀποδείξεων. ἐν δὲ τοῖς ἐπιλόγοις μετὰ τὴν ἀπόδειξιν ἀναιρεῖν καὶ διαρρήδην ἐκβάλλειν ἐπιχειρήσει. Εν τῷ περὶ προοιμίων. σύγγραμμά ἐστιν ἑρμογένους περὶ προοιμίου ὃ εὕρηται μὲν ἐν ταῖς ἀναγραφαῖς, οὐ φέρεται δέ.

Η μὲν δὴ τοῦ τελείου τε καὶ ἁπλοῦ στοχασμοῦ διαίρεσις αὕτη ἐστίν. εἰσὶ δέ τινες καὶ ἀτελεῖς αὐτῶν στοχασμοὶ καὶ αὖ διπλοῖ, τέλειοί τε καὶ ἀτελεῖς, ἐν οἷς διπλῇ καὶ τῇ διαιρέσει χρώμεθα περὶ ὧν λεκτέον. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Χρὴ εἰδέναι ὡς οἱ λεγόμενοι κακοῦ βίου στοχασμοὶ καὶ ἀχαριστίας καὶ κατασοφισμοῦ καὶ δημοκοπίας καὶ δήμου ἀπάτης καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, οὐ ποιοῦσιν ἕτερα εἴδη στοχασμῶν. οὐ γὰρ αἱ διάφοροι κρίσεις αἱ τοῖς προβλήμασι προκείμεναι τὰ εἴδη ποιοῦσιν, οὐ γὰρ ἂν ἄπειρα εὑρεθείη, ἀλλ' ὁ τῶν κεφαλαίων πλεονασμὸς, καὶ ἡ ἔλλειψις καὶ ἡ ἐναλλαγὴ τὴν διαφορὰν τῶν εἰδῶν ἐν ταῖς στάσεσιν ἀπεργάζεται. αὐτίκα ἐπὶ ἐκείνων τῶν προβλημάτων μιᾶς οὔσης τῆς κρίσεως, διάφορα εὑρίσκεται τὰ εἴδη. οἷον μειράκιον ὡραῖον ἐν θιάσῳ συνείληπται, καὶ κρίνεται κακοῦ βίου. μητρυιᾶς ἠράσθη ὁ πρόγονος καὶ παραχωρήσαντος αὐτῷ τοῦ πατρὸς, κρίνονται οἱ τρεῖς κακοῦ βίου. εἰ τοίνυν αἱ κρίσεις διάφορα εἴδη ἐποίουν στοχασμοῦ φέρε ἤ τινος ἄλλης στάσεως

ἴδει

ἔδει καὶ τὰς αὐτὰς κρίσεις μὴ διαφόρων στάσεων ἔχειν προβλήματα. ἐνταῦθα γοῦν εἰ πᾶσι κακοῦ βίου πρόκειται, πάντα ἐχρῆν εἶναι στοχαστικά. νῦν δὲ, τὸ μὲν στοχαστικόν ἐστι, τὸ δὲ ἀντιληπτικὸν, τὸ δὲ συγγνωμονικόν. δυσχερὲς δὲ γίνεται πρὸς τὴν ἐπίγνωσιν τῶν ζητημάτων ποίας εἰσὶ στάσεως, δι' αἰτίας δύο. πρώτην μὲν, τὸ τὴν αὐτὴν προσθήκην εἶναι τῆς κρίσεως ἐν διαφόροις προβλήμασιν ὡς καὶ ἀνωτέρω ἔφαμεν, ὑπὸ πλείονας ἀναγομένοις στάσεις. ἔπειτα τὸ ἄδηλον εἶναι πότερον ὡς κρινόμενόν τι παραλαμβάνομεν ἐν τοῖς ζητήμασιν ἢ ὡς τεκμήριον, οἷον παυσανίας μηδικὴν στολὴν ἀμφιεννύμενος, κρίνεται μηδισμοῦ. καὶ ἐκεῖνο νόμος τὸν τυραννοκτόνον δωρεὰν λαμβάνειν. μάγος ὑπέσχετο εἴσω τῶν πέντε ἡμερῶν ἀποκτενεῖν τὸν τύραννον, ἠνέχθη σκηπτὸς εἴσω πέντε ἡμερῶν κατὰ τοῦ τυράννου, καὶ ὁ μάγος ἀπαιτεῖ τὴν δωρεάν. ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα, εἰ μὲν ὡς τεκμήρια λαμβάνοιτο τοῦ κρινομένου, στοχαστικὴν ποιήσει τὴν στάσιν. τεκμήριον ἡμῶν ποιουμένων τοῦ μηδίζειν, τὸ φορεῖν μηδικὴν ἐσθῆτα. καὶ τοῦ τὸν μάγον ἀνῃρηκέναι τὸν τύραννον, τὸ εἴσω τῶν παρ' αὐτοῦ ὑποσχεθεισῶν πέντε ἡμερῶν ὑπὸ σκηπτοῦ ἀνῃρῆσθαι. εἰ δὲ ὡς κρινόμενα ταῦτα λαμβάνοιτο, ὁρικὴν ἀπεργάζεται τὴν στάσιν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Πληρώσας τὸν περὶ τοῦ ἁπλοῦ τελείου στοχασμοῦ λόγον, ἐπὶ τὰ εἴδη λοιπὸν τοῦ στοχασμοῦ πορεύεται. διατί δὲ περὶ διαιρέσεως εἰπεῖν προθέμενος τῶν κεφαλαίων, νῦν καὶ περὶ τῶν εἰδῶν τοῦ στοχασμοῦ διαλέγεται. ἐπειδὴ πρὸς τὰ εἴδη καὶ ἡ διαίρεσις διάφορος γίνεται, διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη καὶ περὶ τῶν εἰδῶν τεχνολογῆσαι. ἐν οἷς διπλῇ καὶ τῇ διαιρέσει ἐν συντόμῳ τὴν τοῦ ἁπλοῦ στοχασμοῦ πρὸς τοὺς διπλοῦς διαφορὰν ἡμῖν ἐδήλωσεν, ὅτι ἐν τούτοις διπλῆ καὶ ἡ διαίρεσις. δυοῖν ὄντοιν ἐξ ὧν τὸ πολιτικὸν ζήτημα πληροῦται προσώπου λέγω καὶ πράγματος, ἐὰν μὲν ἀμφότερα εὑρεθῇ ἐξέτασιν ἐπιδεχόμενα τέλειος οὗτος στοχασμὸς, καὶ πάντα ἕξει τὰ κεφάλαια. ὅταν δέ τι τῶν δύο ἐπιλίπῃ, καὶ τὰ κεφάλαια τοῦ μέρους ἐκείνου ἐκλείψει.

Ατελὴς ἐκ μόνων πραγμάτων συνεστώς ἐστιν, ὅταν τὸ πρόσωπον μὴ ᾖ κρινόμενον, ἑνὸς ὄντος τοῦ πράγματος οἷον θάπτων τὶς νεοσφαγὲς σῶμα ἐπ' ἐρημίας πεφώραται, καὶ φόνου φεύγει. οὗτος βούλησιν μὲν καὶ δύναμιν οὐκ ἔχει. τοῖς δὲ ἄλλοις διαιρεῖται πᾶσιν ὁμοίως τοῖς τελείοις. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Απορήσει τίς πῶς οἷόν τε κρίσιν ἐν δικαστηρίῳ γενέσθαι, προσώπου ἢ πράγματος ἐκλείποντος. φαμὲν οὖν. ὅτι τὸ μὲν πρόσωπον, πάντη ἐκλείπειν ἀδύνατον. τοῦ γὰρ δράσαντος μὴ εἰπόντος, κατά τινος ἐξοίσει τὴν ψῆφον ὁ δικαστής; ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἐκ τῶν προσώπων κρινόμενα κεφάλαια ἐκλείπει ὅταν ἀόριστον πρόσωπον πάντη ἐν στοχασμῷ παραλάβωμεν, διὰ τοῦτο ἀτελεῖς ἐκ προσώπων τοὺς τοιούτους καλοῦμεν στοχασμούς. πάλιν τὸ πρᾶγμα διχῶς οἱ τεχνογράφοι καλοῦσι. τὸ τεκμήριον καὶ τὸ κρινόμενον. τὸ τεκμήριον οὖν ἐκλείπει πολλάκις, τὸ δὲ ἐπιφερόμενον ἔγκλημα οὐδέποτε. διὰ τοίνυν τὴν τοῦ τεκμηρίου ἔκλειψιν, ἀτελεῖς ἐκ πραγμάτων καλοῦνται οἱ στοχασμοί. Ατελὴς ἐκ μόνων πραγμάτων. τοῦτο διὰ τοὺς διπλοῦς εἶπεν. διπλοῖ γάρ εἰσι καὶ οἱ ἓν μὲν ἔχοντες πρόσωπον, δύο δὲ πράγματα, ὥσπερ ὁ συγκατασκευαζόμενος. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τῶν στοχασμῶν οἱ μὲν, ἁπλοῖ. οἱ δὲ, διπλοῖ. καὶ τῶν ἁπλῶν. οἱ μὲν, τέλειοι. οἱ δὲ, ἀτελεῖς. καὶ περὶ μὲν ἁπλῶν καὶ τελείων εἴρηκε. περὶ δὲ ἀτελῶν καὶ ἁπλῶν, ἐμνημόνευσεν. ὅτι οἱ μὲν ἔχοντες τὸ πρᾶγμα μόνον, κρίνονται. οἱ δὲ τὸ πρόσωπον μόνον, οὐ κρίνονται κατὰ ἑρμογένην. καὶ τοῦ μινουκιανοῦ λέγοντος ὅτι καὶ ἀπὸ προσώπου μόνου κρίνονται. αὐτὸς ἠναντιώθη φιλονεικῶν. βούλεται τοίνυν μετὰ ταῦτα περὶ διπλῶν διαλαβεῖν. διαιρεῖται δὲ ὁ μὲν τέλειος ἁπλοῦς, τοῖς προειρημένοις. ὁ δὲ ἀτελὴς,

Minucian⁹

ἐκ μόνων προσώπων κατὰ μινουκιανὸν (κατὰ γὰρ τὸν ἑρμογένην ὅπερ εἴπομεν οὐ συνίσταται) τοῖς τοῦ προσώπου μόνοις διαιρεῖται κεφαλαίοις. παραγραφικῷ, ὅτε ἐμπίπτει, ἐλέγχων ἀπαιτήσει, βουλήσει, δυνάμει, καὶ ἔτι τοῖς ἑξῆς. ὁ δὲ ἀτελὴς ἐκ μόνων πραγμάτων οὐκ ἔχων τὰ πρόσωπα κρινόμενα· τοῖς μὲν τοῦ προσώπου κεφαλαίοις οὐκ ἔτι διαιρεῖται, τοῖς δὲ τοῦ πράγματος διαιρεῖται. ἔστι δὲ τὰ τοῦ πράγματος ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· μετάθεσις αἰτίας, πιθανὴ ἀπολογία, ἀντίληψις, οὐκ ἀεὶ δὲ ἐμπίπτει, κοινὴ ποιότης. ἀτελὴς μὲν οὖν καλεῖται ἐκ μόνων πραγμάτων συνιστάμενος· ὅτ' ἂν ἔχῃ πρᾶγμα μὲν κρινόμενον, πρόσωπον δὲ οὔ. ἀτελὴς δὲ ἐκ μόνων προσώπων συνιστάμενος· ὅτ' ἂν ἔχῃ τὸ πρόσωπον μόνον κρινόμενον, τὸ πρᾶγμα δὲ οὔ. τοῦ προτέρου παράδειγμα ὁ θάπτων τὸ νεοσφαγὲς σῶμα. τοῦ δὲ δευτέρου ὁ ἄσωτος κατὰ μινουκιανόν. κατὰ δὲ ἑρμογένην οὐ γίνεται ἐκ προσώπου μόνου στοχασμός. ἐφιλονείκησε γὰρ περὶ τοῦ ἀσώτου λέγων· ὅτι κἀν τούτῳ πρᾶγμά ἐστι κρινόμενον ἡ ἀφάνεια.

Ἀτελὴς δὲ ἐκ μόνων προσώπων ἁπλοῦς οὐ γίνεται κατά γε ἐμὲ στοχασμός· καὶ τοῖς γε ἐπισκεμμένοις τὰ εἰρημένα ὀλίγῳ πρότερον περὶ τῶν κρινομένων πραγμάτων, σαφέστατον εἶναι τοῦτο νομίζω. τεθείκασι δ' οὖν τινὲς ὡς ἀτελοῦς ἁπλοῦ παράδειγμα λέγοντες, μόνον τὸ πρόσωπον κρίνεσθαι ἐνταῦθα. οἷον ἀσώτου πατὴρ ἀφανὴς γέγονε καὶ φεύγει φόνου. πρῶτον μὲν οὖν ἐρήσομαι αὐτούς· οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. καὶ μέρος ἐστὶ, τὸ ἐκποδὼν εἶναι τὸν πατέρα. τοῦτο δὲ οὐ τοῦ προσώπου, ἀλλὰ τοῦ πράγματός ἐστιν, ἀλλὰ μετάθεσιν αὐτὸν τῆς αἰτίας οὐκ ἀπαιτήσομεν; ἀλλὰ καὶ τοῦτο. εἰ δὲ μὴ, τίς ἐστιν ἡ ἀπολογία. πῶς δὲ ἀγωνιεῖται, εἴ γε μὴ ἔστι πρᾶγμα. τί δὲ τῇ πιθανῇ ἀπολογίᾳ οὐ χρήσεται; οἶμαι καὶ τοῦτο. πῶς οὖν ἀτελὴς ὁ τοιοῦτος. ἀλλ' ἧττον ἰσχύει τὰ πράγματα ἐνταῦθα, ἢ ἐν τῷ θάπτοντι τὸ νεοσφαγὲς σῶμα. καὶ γὰρ ἐν πᾶσι στοχασμοῖς ἧττον ἰσχύει τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ὅτ' ἂν ἀφ' ὧν ἄλλοι πεποιήκασι κρίνηταί τις. ἄλλως τε καὶ ὅτ' ἂν μὴ εἰς αὐτὸν ἄντικρυς ἀναφέρηται, ὡς ἐπὶ τοῦ ἀρχιδάμου τοῦ κρινομένου δώρων. ἐπειδὴ ἔγραψεν ὁ περικλῆς ἐν τοῖς λογισμοῖς εἰς δέον ἀνηλωκέναι πεντήκοντα τάλαντα.

Exem

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Πάλιν δὲ ἴδιον δόγμα ἐνταῦθα τίθησιν· ὅπερ ἤδη διὰ τῶν προλαβόντων προανεφώνησεν εἰπών· ὅτι στοχασμὸν ἀτελῆ ἐκ μόνων προσώπων οὐχ οἷόν τε γενέσθαι. καὶ προφανῶς τὴν μάχην πρὸς μινουκιανὸν προφέρει. καὶ εἴρηται εὐθὺς ἐν ἀρχῇ ἐν τῇ τῶν ζητημάτων ἐξετάσει ὅπως ὁ τεχνικὸς βιάζεται στῆσαι τὸ δόγμα τὸ ἑαυτοῦ προφανῶς, ἀληθὲς οὐ δυνάμενον εἶναι. τάχα δὲ τὸν συλλογισμὸν βούλεται ἡμᾶς ἀναμιμνήσκεσθαι, ὃν παραλογιζόμενος ἐν τῷ περὶ τῶν πραγμάτων λόγῳ ἔταξεν. ἐν οἷς φησί· θαυμάζω δὲ εἰ μὴ κρινομένου πράγματος αἰτίαν τίς ἀποδώσει, καὶ τὰ ἑξῆς. πρῶτον οὖν ἐρήσομαι αὐτοὺς, εἰ οὐκ ἔστιν ἐνταῦθα τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους; τί τῆς αὐτῆς προθέσεως ἔμεινεν, οὐδὲν ἀληθὲς λέγων. οὐ γὰρ τὸ ἐκποδὼν γενέσθαι τὸν πατέρα, τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐστὶν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτό ἐστι τὸ ἔγκλημα. τὰ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀπὸ τῶν σημείων γίνεται, καὶ οὐκ ἀπὸ τῶν ἐγκλημάτων. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ ἀφορῶντος εἰς τὴν ἀκρόπολιν καὶ δακρύοντος, αὐτὸ τὸ ἀφορᾶν καὶ δακρύειν, ἔστι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, οὐ τὸ θέλειν τυραννῆσαι. ἴσμεν δὲ τοῦτο ἄνωθεν γνόντες, ὅτι ὁ στοχασμὸς δύο πραγμάτων ἔχει. τὸ μὲν, φανερὸν καὶ σημεῖον. τὸ δὲ ἀφανὲς καὶ ἔγκλημα. τὰ οὖν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐκ τοῦ φανεροῦ καὶ σημείου γίνεται, οὐκ ἀπὸ τοῦ ἐγκλήματος. τὸ δὲ λέγειν ἐκποδὼν εἶναι τὸν πατέρα, οὐκ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἀλλ' ἔγκλημα. ἀλλὰ μετάθεσιν τῆς αἰτίας αὐτὸν οὐκ ἀπαιτήσει. ἐχρῆν αὐτὸν εἰπεῖν αὐτὴν καὶ προστεθεῖναι. τὸ δὲ λέγειν εἰ δὲ

μὴ,

Minucia

Contra Hermogenem.

στοχασμὸς δύο πράγματα ἔχει· τὸ μὲν φανερὸν καὶ σημεῖον τὸ δὲ ἀφανὲς καὶ ἔγκλημα

Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀπὸ τῶν σημείων γίνεται καὶ οὐκ ἀπὸ τῶν ἐγκλημάτων

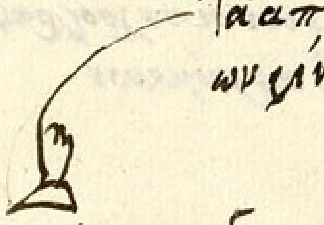

// f. hermogene

f. δ
+ puto supfluere

μὴ, τίς ἔσται ἡ ἀπολογία, ἐροῦμεν ὅτι ἐκ τῆς ποιότητος τοῦ προσώπου, καὶ τῆς δυνάμεώς ἐστιν ἡ ἀπολογία. οὐ γὰρ ἀνάγκη ἐκ τῆς μεταθέσεως τῆς αἰτίας γίνεσθαι τὴν ἀπολογίαν. περιττὰ γὰρ ἔμελλον εἶναι καὶ τὰ λοιπὰ κεφάλαια τοῦ φεύγοντος, εἰ μόνη μετάθεσις τῆς αἰτίας ποιεῖ τὴν ἀπολογίαν. ἐροῦμεν οὖν ὅτι ἔστι μὲν ἀπολογία, οὐκ ἐκ τῆς μεταθέσεως δὲ τῆς αἰτίας. τὸ γὰρ μέγιστον ὅ φησιν, ὅτι καὶ πιθανὴν ἀπολογίαν ἔχει. εἰ γὰρ ἡ πιθανὴ ἀπολογία ἀναστρέφουσά ἐστι πρὸς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, καὶ αὐτὸ τοῦτο σημεῖον τοῦ μὴ γεγενῆσθαι ὃ ὁ κατήγορος τοῦ γεγενῆσθαι, λέγει δὲ τὸ ἐκποδὼν εἶναι τὸν πατέρα ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, πῶς ἔχει εἰπεῖν, καὶ μὴν εἰ ἀνῃρήκειν αὐτὸν, οὐκ ἂν ἦν ἐκποδών. τοῦτο γὰρ εὔηθες. τί δὲ τῇ πιθανῇ ἀπολογίᾳ οὐ χρηστέον. πιθανὴν ἀπολογίαν ἐνταῦθα οἱ συνηγοροῦντες ἑρμογένει τὴν ἀναστροφήν φασιν. οὐ γὰρ δύναται λέγειν. καὶ μὴν εἴπερ ἀνεῖλον, οὐκ ἂν ἐποίησα ἀφανῆ. παρέπεται γὰρ τοῖς ἀναιροῦσι καὶ τὸ ποιεῖν ἀφανεῖς τοὺς ἀνῃρημένους. εἰ γὰρ ὥς φησιν ἐκεῖνος ἡ πιθανὴ ἀπολογία πρὸς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἀναστρέφει, πάντως κἀνταῦθα εἰ καὶ μὴ ἀναστρέφει ἡ πιθανὴ ἀπολογία πρὸς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους δι' ἃς εἶπεν αἰτίας ὁ τεχνικὸς ἐν τῷ περὶ τούτου τοῦ κεφαλαίου λόγῳ, ἀλλ' οὖν τὸ μὴ ἀναστρέφειν τὸ πρᾶγμα οὐ πρὸς ἄλλο τι. πρὸς δὲ τὸ ἐκποδὼν τὸν πατέρα γενέσθαι γινόμενον, ἀναντιρρήτως σημεῖον αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχὶ ἔγκλημα ἀποφαίνει. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τοῦ καλλωπιζομένου μειρακίου δυνατὸν εἰπεῖν ὡς οἱ μὲν πορνεύοντες καλλωπίζονται, οὐ μὴν οἵ γε καλλωπιζόμενοι καὶ πορνεύουσιν. ὅτι μὴ δὲ λακεδαιμόνιοι ἐν πολέμῳ θάνατον προσδοκώμενον καὶ τὸν περὶ ψυχῆς ἔχοντες αὐτοῖς ἀγῶνα, οὕτω κἀνταῦθα ἔστιν εἰπεῖν. ὡς οἱ μὲν ἄσωτοι διὰ σπουδῆς ἔχουσι τοὺς πατέρας ἐκποδὼν ποιεῖσθαι. ἐφέσει τοῦ τὰ προσόντα ἐκείνοις ἀδεῶς ἐκφορεῖν πρὸς ἃς ἐκεῖνοι βούλονται δαπάνας. οὐ μέντοι καὶ πᾶς ἀσώτου πατὴρ ἐκποδὼν γινόμενος, ἤδη καὶ πεφόνευται. ἐνδέχεται γὰρ ἀφανισθῆναι καὶ μακρὰν στειλάμενον ἀποδημίαν καὶ δι' ἄλλο τι. ὥστε οὖν σημεῖον μὲν τὸ ἐκποδὼν γενέσθαι τὸν πατέρα, ἔγκλημα δὲ ὁ φόνος. ὅμοιον τούτῳ τῷ ζητήματι ἀλκιβιάδης ὁ κρινόμενος ἀσεβείας διὰ τὴν τῶν ἑρμῶν περικοπήν. ἐν ἑκατέρῳ γὰρ τούτων ἡ ποιότης τῶν προσώπων ἐξετάζεται, διὰ τὸ τὰ σημεῖα ἀσθενῆ εἶναι. οὐ γὰρ ἐκ φανερῶν εἰσι τὰ ἐγκλήματα. ἀλλ' ἧττον ἰσχύει τὰ πράγματα. εἰ μὲν συγκρίνομεν τοῦτο δεχόμενοι πρὸς τὰ ἀφ' ὧν αὐτὸς ἐθείκει καὶ ὁ ἕτερος αὐτῷ ἐπάγει, καλῶς φὴς ἑρμόγενες. εἰ δὲ καθόλου ὡς ἀσθενὲς αὐτὸ δέχῃ, οὐκ ἔστιν ἀσθενὲς ἀλλὰ καὶ πάνυ ἰσχύει. σφόδρα δέ σοι προϊόντι ἔπιπτε, ἐν οἷς ἔφης ὅτ' ἂν μὴ ἄντικρυς εἰς αὐτοὺς ἀναφέρηται ἀσύστατόν ἐστι τὸ ζήτημα. ὃ γὰρ παράδειγμα τίθης τοῦ ἀρχιδάμου, διὰ ἑτέρων ἔχει τὴν κατηγορίαν ἐκ τοῦ βραδῦναι, ἐκ τοῦ πέμψαι μελίσσην, ἐκ τοῦ ἀντειπεῖν. ἅπερ καὶ ἐκ τοῦ τῆς ὑποψίας ἤρκει πρὸς κατηγορίαν. οὐ γὰρ ἔοικε τούτῳ παντάπασι τὸ τοῦ ἀσώτου. τὸ μὲν γὰρ καὶ ὡρισμένον ἔχει πρόσωπον, καὶ τὰς πράξεις ὡρισμένας, καὶ τὴν ποιότητα τοῦ ἀρχιδάμου, καὶ τὴν ἐκ τῆς μελλήσεως βλάβην. ἐνταῦθα δὲ, ἡ τῆς ἀσωτίας ἔστι ποιότης μόνη ἡ κρινομένη.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Μινουκιανοῦ δὲ εἰπόντος ὅτι ἔστι στοχασμὸς ἁπλοῦς ἀτελὴς ἐκ μόνων προσώπων. καὶ παραθέντος εἰς παράδειγμα τὸν ἄσωτον. ὡς πρόσωπον ἔχοντα μόνον, μηκέτι δὲ πρᾶγμα, οὗτος ἠναντιώθη λέγων· ὅτι καὶ αὐτὸς πρᾶγμα ἔχει κρινόμενον τὴν ἀφάνειαν τοῦ πατρός. ἐφιλονείκησε δὲ οὐ καλῶς. οὐ γάρ ἐστιν ὅλως ἡ ἀφάνεια σημεῖον φανερὸν τοῦ πεφονεῦσθαι τὸν πατέρα. πανταχοῦ δὲ τὸ σημεῖον θέλει ἐναργὲς εἶναι. οἷον ἐπὶ τοῦ θάπτοντος τὸ νεοσφαγές. φανερὸν μὲν τὸ σημεῖον καὶ ὁ θάνατος, ἄδηλον δὲ, τὸ εἰ ἐφόνευσεν ὁ θάπτων. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀσώτου, καὶ αὐτὸ τοῦτο ἄδηλον εἰ ἀπέθανεν ὁ πατὴρ, καὶ εἰ πεφόνευται ὅλως. οὐ

Contra Hermogenem pro Minuciano

Contra Hermogene

Minucianus

Τὸ σημεῖον θέλει ἐναργὲς εἶναι

γοῦν ἡ ἀφάνεια πάντως θανάτου σημεῖον, ἀλλ' ἔστι καὶ ἀποδημήσαντα ἀφανῆ εἶναι. ὥσπερ οὖν οὐκ ἐπιλαθόμενος αὐτοῦ τῆς γνώμης, τῆς αὐτῆς ἔχεται, καὶ φιλονεικεῖ μὴ εἶναι ἐκ προσώπων μόνων στοχασμὸν μὴ κρινομένου πράγματος, κατά γε ἐμέ. πρόσεστι μὲν τοῦ ἤθους τὸ μέτριον τῇ προσθήκῃ· ὅμως δὲ καὶ νῦν ἰσχυρῶς ἐνίσταται. καὶ δοκεῖ μὲν γνωσιμαχεῖν διὰ τῆς λέξεως, οὐ μὴν πέπαυται καθάπαξ τῆς φιλονεικίας βουλόμενος τὸ ἐξ ὑπονοίας σημεῖον συστῆσαι. δῆλον δὲ ὡς σφόδρα πρὸς φιλονεικίαν ἀπέβλεψεν· ὥστε καὶ τοῖς οἰκείοις κανόσιν ἐναντιωθῆναι. αὐτὸς γοῦν ἐξ ἀρχῆς τὸν στοχασμὸν ὁριζόμενος οὕτως ὡρίσατο· στοχασμός ἐστιν ἀδήλου πράγματος ἔλεγχος ἐκ φανερῶν σημείων. εἰ τοίνυν φανερὸν εἶναι δεῖ τὸ σημεῖον, πῶς τὸ ἐξ ὑπονοίας συστῆναι δύναται, ἔπειτα κἀκεῖνο φανερόν, ὡς ἐν τοῖς τοιούτοις ζητήμασι τῷ ἀρχιδεδέμῳ καὶ τῷ ἀσώτῳ, μόνη ἡ ποιότης ποιεῖ τοῖς ζητήμασι τὴν σύστασιν, τούτου δὲ ἀφαιρεθέντος, ἀσύστατον εὑρίσκεται τὸ πρόβλημα. ἔοικε δὲ μόνον τὸ ἀφανῆ εἶναι τὸν πατέρα, μορφὴν ἔχει σημείου καὶ μόνην ψιλὴν παρέχον ὑπόνοιαν. τὴν δὲ ὑπόνοιαν αὐτὴν ἡ τοῦ προσώπου ποιότης τοῦ ἀσώτου διαβεβλημένη περιήνεγκεν. μόνη γὰρ ἡ τοῦ φεύγοντος ποιότης κατὰ μενουκιανὸν δίδωσι τῷ προβλήματι τὴν σύστασιν, πρᾶγμα δὲ οὐδὲν ὑπόκειται κρινόμενον. φύσει μὲν γάρ ἐστιν ἐνταῦθα ἡ ἀφάνεια τὸ πρᾶγμα ὥσπερ καὶ τὸ τίς πρόσωπον, κρινόμενον δὲ οὐκ ἔστιν οὐδὲ ἐξέτασιν ἐπιδεχόμενον οὐδὲ κατασκευήν, οὐδὲ πρὸς τὴν κατηγορίαν συμβαλλόμενον. Ἀλλὰ μετάθεσιν αὐτῶν τῆς αἰτίας οὐκ ἀπαιτήσομεν. Σοφίζεται μὲν, σοφιζόμενος δὲ πιθανῶς ἐπιχειρεῖ τῷ σοφισμῷ. ἐξετάσομεν δὲ τοῦ τεχνικοῦ τὸν λόγον. ἡ ἀφάνειά φησι πρᾶγμά ἐστιν. ἐὰν μὲν τὸ δῶμεν τοῦτο ὅτι ἡ ἀφάνεια σημεῖον κρινόμενόν ἐστιν, ἀνάγκη καὶ μετάθεσιν ἐμπίπτειν. πῶς γὰρ ἕξει λύσιν τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὁ ἄσωτος, ἐὰν μὴ ἔχῃ τὴν μετάθεσιν. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι τοῦ μὲν σημείου ὄντος κρινομένου, ἀνάγκη καὶ τὴν μετάθεσιν εἶναι. οὐκ ὄντος δὲ σημείου κρινομένου, συνεκλείπει καὶ ἡ μετάθεσις. ὡς δεδωκὼς οὖν ὁ ἑρμογένης τὸ σημεῖον κρινόμενον, ἀκολούθως ἐπήγαγεν ὅτι καὶ μετάθεσιν ἔχει. οὐκοῦν οὐδὲ μετάθεσιν. εἰ δὲ λέγοι τις ὅτι οὐκ ἔχει οὖν ἀπολογίαν ὁ ἄσωτος, λέγομεν ὅτι ἀπὸ ἄλλων κεφαλαίων. οὐ μόνη δὲ ἡ μετάθεσις ἀπολογία ἐστίν· καὶ τοῦτο γὰρ σοφίζεται τεχνικός, ὡς μόνης τῆς μεταθέσεως ἀπολογίας οὔσης. εἰσὶ δὲ ἐκ πολλῶν ἄλλων κεφαλαίων ἀπολογίαι· ἀπὸ βουλήσεως, ἀπὸ δυνάμεως, ἀπὸ τῆς τῶν ἐλέγχων ἀπαιτήσεως. τούτῳ γὰρ καὶ πάνυ ἰσχυρῶς ὁ φεύγων τὸ ἀπορεῖν ἐλέγχων τὸν κατήγορον. λέξει γοῦν, ὅτι δεῖξον πρῶτον ἀνῃρημένον τὸν πατέρα καὶ τότε κρίνομαι φόνου. σκεπτέον δὲ, πῶς τὸν σοφισμὸν κατεσκεύασεν. πᾶν γοῦν ζήτημά φησιν ἀπολογίαν ἔχει. τὸ δὲ χρῶμα ἀπολογία ἐστίν. ἔχει χρῶμα ὁ ἄσωτος, εἴ γε ἔχει ἀπολογίαν. πρὸς ὃ λεκτέον ὅτι τὸ μὲν χρῶμα ἀπολογία ἐστίν. οὐ πᾶσα δὲ ἀπολογία χρῶμα. ἀλλ' ἔστι καὶ δι' ἄλλων ἀπολογήσασθαι τῶν προειρημένων. ὥστε τὴν ἀπολογίαν μὲν ἔχει ὁ ἄσωτος. ἢ γὰρ ἂν ἀκριβῶς ἑάλω. χρῶμα δὲ οὐκ ἔχει. πῶς γάρ ἐστιν εἶναι χρῶμα ὅπου μηδὲ σημεῖον ἔχει κρινόμενον. ὅρα δὲ ὅτι οὐδὲ ἁπλῶς ἀπολογία ἐστὶ τὸ χρῶμα, ἀλλ' αἰτία σημείου. σημείου δὲ ὡς ἔφαμεν οὐκ ὄντος, οὐδὲ αἰτίαν ἀποδώσεις μὴ ὄντος. ὅτι δὲ αἰτία ἐστὶ τοῦ σημείου τὸ χρῶμα χρήσεται αὐτῷ καὶ ὁ κατήγορος τότε μόνον, ὅταν ᾖ κοινὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. καὶ αὐτὸ δὲ βοᾷ τὸ ὄνομα τοῦ κεφαλαίου, ὅτι αἰτία τοῦ πράγματός ἐστι. μετάθεσις γὰρ αἰτίας κέκληται. Τί δὲ, πιθανὴν ἀπολογίαν οὐκ ἔχει. Τοῦ αὐτοῦ θεωρήματος ἔχεται καὶ τοῦτο. ὁμοίως γὰρ σοφίζεται ὥσπερ ἐν τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας. εἰ γὰρ ἔχει πρᾶγμα ἀναγκαίως καὶ τὰ ἑξῆς κεφάλαια ἐμπίπτει. ἀλλ' οὐκ ἔχει τὸ πρᾶγμα. δῆλον οὖν ὡς οὐδὲ πι-

θανὴν

Nota hoc diligenter

θανὴν ἀπολογίαν αὐτὸς δὲ οὐ διδοὺς ὁμολογουμένως εἶναι πρᾶγμα. ἀκολούθως λοιπὸν ἐπάγει τὴν ἐρώτησιν ταύτην σοφιζόμενος. ἵνα δὲ ὑπερβολῇ χρησώμεθα. ἔστω εἰ τὸ σημεῖον εἶχεν ἔστω ὁ στοχασμὸς πιθανὴν ἀπολογίαν εἶχεν. ἐπειδὴ ἀναγκαῖον τῷ ἐγκλήματι συγγενὲς τὸ σημεῖον. ὁ γὰρ φονεύων καὶ ἀφανίζειν σπουδάζει. οὐκοῦν δύναται λέγειν καὶ μὴν εἰ διέφθαρκεν οὐκ ἂν ἀφανὴς ἐγένετο. ἀλλὰ τὸ μὴ ἀντίστροφον ἐνέπιπτεν. ὅτι ὁ μὲν φονεύων καὶ ἀφανῆ ποιεῖ. οὐ μὴν εἰ καὶ ἀφανὴς γέγονεν ἤδη καὶ πεφόνευται. ὥστε καὶ ἐκ τούτου φανερὸν ὡς ἐφιλονείκησεν ὁ τεχνικός. Ἀλλ' ἧττον ἰσχύει τὰ πράγματα. Ἐνταῦθα ἴσως συνεῖδεν ἑαυτῷ κακῶς φιλονεικήσαντι. διὸ σχεδὸν ὁμολογεῖ μὴ εἶναι πάλιν ἐνταῦθα κρινόμενον πρᾶγμα, διὰ τὸ εἰπεῖν ἧττον ἰσχύει. ἄλλως τε καὶ περὶ τούτου νῦν ὁ λόγος ἐνταῦθα ἀσθενέστερον τὸ σημεῖον ἐν τούτῳ τῷ ζητήματι, ἀλλ' εἰ ὅλως πρᾶγμα ἔχει. τούτῳ γὰρ δῆλον ὡς οὐ πάντων τῶν σημείων ὁμοία ἡ ἰσχύς. ὑπέθετο γὰρ ἡμῖν ὁ τεχνικὸς πρώτην καὶ δευτέραν καὶ τρίτην τάξιν περὶ τῶν πραγμάτων.

Ἁπλοῦς μὲν οὖν στοχασμὸς ἐκ μόνων προσώπων οὐκ ἔστι κατά γε ἐμέ, διπλοῦς δέ ἐστι. πρῶτον δὲ περὶ τοῦ τελείου διπλοῦ λεκτέον. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Τοὺς ἁπλοῦς τελείους στοχασμοὺς οὕτω διαιρήσας, καὶ τοῖς ἀτελέσιν ἐκ προσώπων ἢ πραγμάτων, στοχασμοῖς τὰ ἐκ τοῦ προσώπου ἢ τοῦ πράγματος κεφάλαια παραλιμπάνειν, τῇ θατέρου ἐκλείψει ὑποσημηνάμενος, νῦν μέτεισι καὶ ἐπὶ τοὺς διπλοῦς. τῶν οὖν διπλῶν, τοὺς μὲν ἀντεγκληματικοὺς καλοῦσι, διὰ τὸ δύο εἶναι πρόσωπα ἀντεγκαλοῦντα ἀλλήλοις. ἐνίοι δὲ αὐτοὺς κατὰ ἀμφισβήτησιν ὀνομάζουσι. τοὺς δὲ συνεζευγμένους. ἰστέον δὲ ὡς καθόλου τὸ παραγραφικὸν ἐπὶ τούτων καὶ ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις ἐκλείπει, διὰ τὸ ἰσάζειν πανταχοῦ. τὰ δὲ ἰσάζοντα, ἀσύστατα ἔφαμεν. οἱ δὲ συνεζευγμένοι ἐκλήθησαν οὕτω, διὰ τὸ δύο περιέχειν ἐγκλήματα. διαφέρουσι δὲ. τῶν μὲν ἁπλῶν, τῷ ἔχειν διπλᾶ τὰ κεφάλαια. τῶν δὲ διπλῶν, τῇ τε τάξει καὶ τῷ πλεονασμῷ τῶν κεφαλαίων. τὰ γὰρ διάφορα τῶν στάσεων εἴδη κατὰ πλεονασμὸν ἢ ἔλλειψιν ἢ ἐναλλαγὴν γίνεται τῶν κεφαλαίων. ἰστέον δὲ ὅτι ἐνίοτε ἐν τοῖς ἀντεγκληματικοῖς καὶ δύο εὑρίσκεται τὰ ἐγκλήματα. σπάνιον μὲν τὸ τοιοῦτόν ἐστι καὶ σχεδὸν τοῖς πλείστοις τῶν τεχνογράφων σεσιγημένον. οἷον πένης καὶ πλούσιος ἐχθροὶ τὰ πολιτικά. ἀπώλεσεν ἐσθῆτα ὁ πλούσιος. κήρυγμα περὶ τῆς ἐσθῆτος πεποίηται. εὗρον εὕρεν ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ πένητος ὁ πλούσιος τὴν ἐσθῆτα. καὶ ὁ μὲν, κρίνει αὐτὸν λῃστείας. ὁ δὲ πένης τὸν πλούσιον μοιχείας.

Διπλοῦς τέλειος γίνεται. ὅταν δύο πράγματα καὶ δύο πρόσωπα κρινόμενα ἔχῃ. οἷον αἰσχίνης καὶ δημοσθένης ἀπὸ τῆς παρὰ φίλιππον ἥκοντες πρεσβείας, ἀντεγκαλοῦσι δώρων ἀλλήλοις. ἐπειδὴ ὁ μὲν χρυσίον εὕρηται κατορύττων, ὁ δημοσθένης. ὁ δὲ ἀπολογίαν παραπρεσβείας γεγραφὼς αἰσχίνης. ἐνταῦθα ἡ μὲν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις ἐπειδὴ ἰσάζει, ἐκλέλοιπεν. τοῖς δὲ λοιποῖς κεφαλαίοις ἐπ' ἀμφοτέρων χρηστέον διττῶς. οἷον ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἐβουλήθην παραπρεσβεῦσαι, διὰ τόδε. σὺ μέντοι ἐβουλήθης ἂν διὰ τόδε. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως, οὓς πρὸς ἐν ἀντιτιθέντες ἐξετάσομεν. τὸ γὰρ διελεῖν καὶ χωρὶς μὲν ἀπολογήσασθαι δι' ὅλων τῶν κεφαλαίων χωρὶς δὲ κατηγορῆσαι πάλιν τοῖς αὐτοῖς κεφαλαίοις, οὐκ ἀγωνιστικόν, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ὕπτιον συμπλέκειν δεῖ. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Δείκνυσι καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τὸ εἶδος τοῦ στοχασμοῦ. διπλοῦν γὰρ τέλειον ἐκάλεσε δηλονότι ὡς δύο ζητήματα ἁπλᾶ στοχαστικὰ ἔχοντα τέλεια ἐφ' ἑνὶ ἐγκλήματι. εἰ γὰρ ὁ ἁπλοῦς τέλειός ἐστιν ὁ πρᾶγμα ἐν ἔχων καὶ πρόσωπον κρι-

ἐνίους δὲ αὐτῶν. tria n. sunt genera diversa

συνεζευγμένοι unde dicti

Notandum hoc

Exem

Duplex perfecta coniectura

διπλῶν: ἀντεγκληματικοί 1; κατὰ ἀμφισβήτησιν 2; συνεζευγμένοι 3

potest haec lacuna impleri ex sequenti traditione Sopatri hoc modo. ὅταν διάφορον τέχνην ἢ τύχην ἔχωμεν τῶν κρινομένων

νόμενον. διδάξας οὖν, φανερὸν ἐποίησε τὸ διπλοῦν τέλειον οἷός ἐστιν· ὅτι δύο πράγματα ἔχει καὶ δύο πρόσωπα ἐκ διαφόρου ποιότητος. δῆλον τὸ ἀπὸ τοῦ παραδείγματος αἰσχίνου καὶ δημοσθένους· διάφορος γὰρ τῶν προσώπων ἡ ποιότης, καὶ τῶν πραγμάτων ἡ φύσις· ἑτέρα μὲν γὰρ αἰσχίνου ποιότης. ἑτέρα δὲ δημοσθένους ὡς ἀπὸ τῆς ἱστορίας παρειλήφαμεν· καὶ τὰ πράγματα δὲ διάφορα. ὁ μὲν γὰρ ἥλω χρυσίον κατορύττων, ὁ δὲ ἀπολογίαν παραπρεσβείας γεγραφώς· τὸ δὲ ἔγκλημα ὃ ἀντεγκαλοῦσιν ἀλλήλοις ἕν, φημὶ δὴ τὸ τῆς δωροδοκίας. εἰρηκὼς δὲ ὁ τεχνικὸς καὶ τοῦ τελείου διπλοῦ τὸ παράδειγμα, ἐπιφέρει εὐθέως καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ ποιεῖσθαι διοριζόμενος· πλὴν τῆς ἐλέγχων ἀπαιτήσεως· ἀναγκαίως δὲ ἐκλείπει αὕτη, διὰ τὸ ἐξισάζον· φύσει μὲν γὰρ ἔχει τὸ κεφάλαιον· ἐκλείπει δὲ διὰ τὸ ἐξισάζειν· ὥσπερ γὰρ οὗτος ἀπαιτεῖ, κἀκεῖνος ἀπαιτήσει. παρατήρησαι δὲ τὸ ἐνταῦθα· ὅτι οὐκ ἐν παντὶ στοχασμῷ ἀντεγκληματικῷ λέγει· ἀλλ' ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἐν ᾧ ἀντεγκαλοῦσιν ἀλλήλοις δημοσθένης καὶ αἰσχίνης· ἴσως γὰρ ἐν ἄλλῳ ἀντεγκληματικῷ εὑρεθήσεται ἐλέγχων ἀπαίτησις.

προσώπων. οἷον. εἰ δύο ἀντεγκαλοῖεν ἀλλήλοις φαρμακείας· ὧν ὁ μὲν, ἰατρὸς ᾖ ὁ δὲ, ἰδιώτης· ἐνδέχεται γὰρ ἐνταῦθα τὸν ἕτερον τὸν ἰδιώτην, ἐλέγχων ἀπαίτησιν ποιεῖσθαι· λέξει γάρ, τίς μοι τὸ φάρμακον δέδωκε· παρὰ τίνος ὠνησάμην· εἰπὲ τὸν κομίσαντα· σὲ γὰρ οὐ συνεχώρει δυνηθῆναι παρ' ἑτέρων λαβεῖν ἡ τέχνη· δῆλον οὖν ὡς οὐκ ἐξισάζει διὰ τὸ τὸν ἕτερον ἐπιστήμονα τῆς τέχνης ὄντα, μὴ δεῖσθαι τοῦ δώσοντος φάρμακον, μὴ δὲ δύνασθαι ἀπαιτεῖν τὸν πεπραχότα· εὐπορεῖ γὰρ τῶν ἑαυτοῦ φαρμάκων τεχνίτης ὤν. οὕτως ἄρα ποτὲ ἐλέγχων ἀπαίτησις ἐν τοῖς διπλοῖς στοχασμοῖς συμβήσεται ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους. Διπλῶς. τί ποτέ ἐστι τὸ διπλῶς, ὥστε τὸ μὴ ζητεῖν αὐτὸς ἡμᾶς ἐτεχνολόγησε· καὶ τῆς ἐργασίας τὸν τύπον παρέδωκεν· κεφάλαιόν φησιν ἀντιτιθέντας κεφαλαίῳ· οἷον ἐγὼ μὲν οὐκ ἐβουλόμην διὰ τόδε. σὲ δὲ εἰκὸς προδοῦναι διὰ τόδε· οὕτω γὰρ τὴν βούλησιν ἐργάζονται· ἐκ τῆς ἰδίας ποιότητος ἕκαστος τὰς ἀφορμὰς δεχόμενος· διάφορος γὰρ τῶν ἀνδρῶν ἡ ποιότης· ἐρεῖ τοίνυν ὁ δημοσθένης πολλά, τὰς χορηγίας, τὰς εἰσφοράς, τῶν αἰχμαλώτων τὰς λύσεις, τὰς ἰδίας φιλοτιμίας, τὴν τῶν χρημάτων καταφρόνησιν· ὁμοίως δὲ καὶ αἰσχίνης εἰ τύχοι τὰ ὅμοια διαπραξάμενος· ἐκ τῶν ἑαυτῷ προσόντων ἰσχυρῶν τὴν βούλησιν κατασκευάσει. ὁ δὲ τρόπος τῆς ἐργασίας πρόδηλος· κεφάλαιον γὰρ ἀντιτίθησιν ἕκαστος κεφαλαίῳ· οὕτω γὰρ ὁ λόγος ἔσται γοργότερος καὶ ἀγωνιστικώτερος, ἓν πρὸς ἓν ἀντιτάξαντος τοῦ ῥήτορος· εἰ γὰρ ἕκαστος τὰ οἰκεῖα πάντα εἴποι κατ' ἰδίαν πρὸς τὸ τὸν λόγον ἐργάζεσθαι· ὕπτιον καὶ οἱ δικασταὶ ἀμνημονοῦσι τῶν ὑφ' ἑκατέρου λεγομένων. ἐκεῖνο δὲ χρὴ γινώσκειν· ὡς δεῖ τὴν ἰδίαν προτάττειν ἀπολογίαν. ἐπάγειν δὲ τὴν κατηγορίαν δευτέραν· οὕτω γὰρ ἂν εὐπειθῆ τὸν ἕτερον ἕξομεν ἀκροατήν. μετὰ τὴν ἀπολογίαν ἑαυτῶν τὴν τοῦ ἀντιδίκου κατηγορίαν ἐπάγοντες· τὸ γὰρ πρότερον ἑαυτοὺς τῆς αἰτίας ἀπολῦσαι· δεινὸν εἰς τὸ πεῖσαι τὸν δικαστήν· πῶς γὰρ ἄν τις εὐπρεπῶς ἑτέρου κατηγορήσει αὐτὸς ὢν ὕποπτος καὶ πρὸς τὴν κατηγορίαν ἀπίθανος. οὕτω κἀν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου δημοσθένης ἀντεξήτασε λέγων. ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην ἡ πόλις, σκέψασθε τί ἡμῶν ἑκάτερος προείλετο. ἐγὼ μὲν τοίνυν τόδε. σὺ δὲ τόδε. εἰ γὰρ καὶ μερικῶς ἐκεῖ ἀντεξήτασεν· ἀλλὰ σκόπει τὴν δύναμιν τοῦ θεωρήματος· καθολικῶς γὰρ μᾶλλον ἐν τοῖς τοιούτοις μεταχειριζόμενος· πείσεις πλέον τὸν δικάζοντα. οἷον τίς ὁ γραμματεύς· καθόλου καὶ τίς ὁ δωροδόκος.

ΣΩΓΑ

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἔστι φησὶ καὶ διπλοῦς τέλειος· ὅταν δύο ἔχῃ ζητήματα τέλεια ἐφ' ἑνὶ ἐγκλήματι· δύο λέγω πρόσωπα ἐκ διαφόρου ποιότητος· καὶ δύο πράγματα ἐκ διαφόρου φύσεως. ἐν τῷ τοιούτῳ δέ φησι στοχασμῷ ἐκλείπει ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις· διὰ τὸ ἰσάζειν· οὐκ ἀεὶ δέ· εὑρίσκεται γάρ, ὅταν διάφορον ἢ τέχνην ἢ τύχην ἔχωμεν τῶν προσώπων τῶν κρινομένων· οἷον τέχνην μέν, εἰ δύο τινὲς κατηγοροῖεν ἀλλήλων φαρμακείας· ὧν ὁ μὲν ἰατρός· ὁ δέ, ἰδιώτης· ἐνδέχεται γὰρ τὸν ἰδιώτην εἰπεῖν, τίς μοι τὸ φάρμακον δέδωκεν· ὁ γὰρ ἰατρὸς ἔχει παρὰ τῆς τέχνης, καὶ τοῦ χορηγοῦντος οὐ δεῖται. ἐπὶ δὲ τῆς τύχης οὕτω. τύραννος ἐκ τοῦ δήμου ἰατρὸν μεταπεμψάμενος ᾔτησεν ἀλεξιφάρμακον, φήσας ὑπὸ τοῦ συνήθους δηλητηρίου εἰληφέναι· λαβὼν τέθνηκε, καὶ ἀμφισβητοῦσι τοῦ γέρως ἀμφότεροι· ἐνταῦθα ἡ μὲν τέχνη ἡ αὐτή (ἰατροὶ γὰρ ἀμφότεροι) ἐπειδὴ δὲ συνέβη τὸν μέν, ἀπὸ τοῦ δήμου ἥκειν· τὸν δέ, τοῦ τυράννου εἶναι· ἐμπίπτει τῶν ἐλέγχων ἡ ἀπαίτησις· ἐρεῖ γὰρ ὁ τοῦ τυράννου ἰατρός· δεῖξον εἰ σὺ δέδωκας τοῦ τυράννου τὸ δηλητήριον· σὺ μὲν γὰρ ἐν τῷ δήμῳ ὢν ἔνθα πάντες ἐχθροὶ τυραννίδος, ἠδύνω τισὶν ἀνακοινώσασθαι. ἐγὼ δὲ οὐκ ἠδυνάμην τῷ τυράννῳ συνὼν καὶ ὑποκείμενος, καὶ οὐδενὶ συνὼν πλὴν τοῖς τοῦ τυράννου. τὸ δὲ χρῶμα οὐκ εὐκατάληπτον τοῖς παλαιοῖς· λέγοντος γὰρ τοῦ ἰατροῦ τοῦ προτέρου πῶς οἷόν τε σε δοῦναι τῷ τυράννῳ δηλητήριον μάλιστα δι' ἐμὲ ὑποπτευόμενον· πάντως γὰρ αὐτόν σε γεύσασθαι ἠξίωσεν· ἐρεῖ ὅτι τοῦτο εἰδώς, ἀλεξιφαρμάκῳ ἐμαυτὸν προησφαλισάμην. Οἷον ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἠβουλήθην. Εἰρηκὼς ὅτι ἐκλείπει ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις, εὐθὺς ἐπάγει περὶ βουλήσεως· τὸ δὲ παραγραφικὸν παρῆκεν· εἰκότως· ὅτι ἀπὸ τῶν περιστατικῶν ἔχομεν τὴν κρίσιν διαβολήν· ἔχει δὲ ὁ μὲν δημοσθένης λέγειν, ὅτι χρυσίον ἴδιον κατώρυττον, ὁ δὲ αἰσχίνης, ὅτι ἔγραφον μελέτης ἕνεκα καὶ γυμνασίας. οὐκ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν διπλῶν ἐκλείπει τὸ παραγραφικόν· οἷον ὡς ἐπ' ἐκείνου· δύο τις ἔχων παῖδας, τὸν ἕτερον ἀπεκήρυξεν· ἐτελεύτησεν εἰπὼν ὡς ὑπὸ τοῦ παιδὸς τεθνήκοι· ἀντεγκαλοῦσιν ἀλλήλοις· ὅ, τε ἐπὶ τῆς οἰκίας καὶ ὁ ἀποκήρυκτος· δύναται γὰρ ὁ ἀποκήρυκτος εἰπεῖν, ὅτι οὐ δεῖ με κρίνεσθαι· πῶς γὰρ ἔχων δηλητηρίῳ ἤ τινι ἄλλῳ τὸν πατέρα ἀνελεῖν, ὃς ἐκτὸς τοῦ πατρὸς δίαιταν ἀποκεκηρυγμένος. τῶν δὲ διπλῶν στοχασμῶν· οἱ μὲν, κατὰ ἀμφισβήτησιν· οἱ δέ, ἀντεγκληματικοί· καὶ κατὰ ἀμφισβήτησιν μέν, ὡς ἐπὶ τῶν δύο ἰατρῶν τῶν ἀμφισβητούντων τοῦ γέρως· ἀντεγκληματικὸς δέ, ὡς ἐπὶ δημοσθένους καὶ αἰσχίνου ἀντεγκαλούντων ἀλλήλοις. ἐπειδὴ οὖν ἐν τούτῳ ἐκλείπει ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις ὡς εἴπομεν· ὁμοίως δὲ καὶ τὸ παραγραφικόν, διαιρεῖται λοιπόν, βουλήσει διπλῇ· δυνάμει διπλῇ· τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, καὶ τοῖς διπλοῖς· ἀντιλήψει εἰ τύχοι διπλῇ· μεταλήψει ὁμοίως· μεταθέσει αἰτίας· πιθανῇ ἀπολογίᾳ· οὐ πάντως δὲ ταύτην ἔχει ὁ διπλοῦς, διὰ τὸ ἐξισάζειν. καὶ ταύτῃ πολλάκις. δεῖ δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις στοχασμοῖς ἀπολογεῖσθαι πρότερον εἶτα ἀντικατηγορεῖν κεφάλαιον κεφαλαίῳ ἀντιτιθέντας πρότερον· πρότερον μὲν ἐξετάσομεν τὴν τοῦ δημοσθένους βούλησιν· εἶτα οὕτω τὴν αἰσχίνου· λαμβάνοντες καὶ τὰς αἰτίας δι' ἃς ἠβούλετο ἂν παραπρεσβεῦσαι. τινὲς δέ φασιν, οὐδὲ δύναμιν ἐμπίπτειν ἐπὶ τοῦ τοιούτου· τί γὰρ μᾶλλον αἰσχίνης ἠδυνήθη ἂν ἢ δημοσθένης· οὐκ ὀρθῶς δὲ λέγουσιν· δυνάμεθα γὰρ ἔκ τινος περιστάσεως διαφοράν τινα εὑρεῖν. ἔχεις δὲ διπλοῦν στοχασμὸν παρὰ ὑπερίδῃ ἐν τῷ δηλιακῷ· ἐκθησόμεθα δὲ τὰ εἰρημένα ὑπὲρ τοῦ γενέσθαι σαφὲς τὸ λεγόμενον. ἀφίκοντό τινες εἰς δῆλον ἄνθρωποι αἰολεῖς πλούσιοι χρυσίον ἔχοντες πολὺ κατὰ θεωρίαν τῆς ἑλλάδος, ἀποδημοῦντες ἐκ τῶν ἑαυτῶν· οὗτοι ἐφάνησαν ἐν ῥηνείᾳ ἐκβεβλημένοι τετελευτηκότες.

Hypides

m 4

f. ab Hypide in oratione deliaca

τοῦ δὲ πράγματος προβεβοηθημένου ὄντος, ἐπιφέρουσι Δήλιοι τοῖς ῥηνεῦσιν αἰτίαν ὡς αὐτῶν ταῦτα πεποιηκότων. καὶ γράφονται τὴν πόλιν αὐτῶν ἀσεβείας. οἱ δὲ ῥηνεῖς ἠγανάκτησάν τε τῷ πράγματι καὶ προσκαλοῦνται Δηλίους τὴν αὐτὴν δίκην. οὔσης δὲ τῆς δικασίας ὁπότεροί εἰσιν οἱ τὸ ἔργον πεποιηκότες, ἠρώτων οἱ ῥηνεῖς τοὺς Δηλίους δι' ἣν αἰτίαν ὡς αὐτοὺς ἀφίκοντο. οὔτε γὰρ λιμένας εἶναι παρ' αὐτοῖς, οὔτε ἐμπόριον, οὔτε ἄλλην διατριβὴν οὐδὲ μίαν. πάντας τε ἀνθρώπους ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὴν Δῆλον ἔλεγον. καὶ αὐτοὶ τὰ πολλὰ ἐν Δήλῳ διατρίβειν. τῶν δὲ Δηλίων ἀποκριναμένων αὐτοῖς ὅτι ἱερεῖα ἀγοράσαντες οἱ ἄνθρωποι διέβησαν εἰς τὴν ῥήνειαν. διὰ τί οὖν ἔφασαν οἱ ῥηνεῖς εἰ ἱερεῖα ἧκον ὠνησόμενοι ὡς φατέ, τοὺς παῖδας τοὺς ἀκολουθοῦντας οὐκ ἤγαγον τοὺς ἄξοντας τὰ ἱερεῖα, ἀλλὰ παρ' ὑμῖν ἐν Δήλῳ κατέλιπον, αὐτοὶ δὲ μόνοι διέβησαν. πρὸς δὲ τούτοις τριάκοντα σταδίων ὄντων ἀπὸ τῆς διαβάσεως πρὸς τὴν πόλιν τὴν ῥηναίων τραχείας οὔσης ὁδοῦ δι' ἧς ἔδει αὐτοὺς πορευθῆναι ἐπὶ τὴν ἀγορασίαν. ἄνευ ὑποδημάτων διέβησαν. ἐν Δήλῳ δὲ τῷ ἱερῷ ὑποδεδεμένοι περιεπάτουν. ἐκ τοίνυν τούτων ἔστι γνώριμον ὅτι παρὰ τῶν ἀρχαίων ἡ τέχνη καὶ αἱ στάσεις εἰλημμέναι εἰσίν. ἔστι καὶ ἕτερον εἶδος διπλῶν. ὃ παρά τισι μὲν εὕρηται τῶν τεχνικῶν, ἑρμογένει δὲ οὐκ εἴρηται. ὃν καλοῦσί τινες διπλοῦν μονομερῆ. ἐν ᾧ δύο μὲν πράγματά εἰσι καὶ πρόσωπα κρινόμενα, ἓν δὲ τὸ κατηγοροῦν. οἷον αἰσχίνης καὶ δημοσθένης ἐκ τῆς κατὰ φίλιππον ἐπανήκοντες πρεσβείας, ὁ μὲν χρυσίον εὕρηται κατορύττων. ὁ δὲ παραπρεσβείας ἀπολογίαν γράφων. καὶ ὑπερίδης ἀμφοτέρων κατήγορος. διπλοῦς δὲ ἀτελής. ἐκ μὲν τῶν πραγμάτων, ὅταν μόνα τὰ πράγματα κρίνηται. οἷον, δύο ῥήτορες πρεσβεύσαντες παρὰ τύραννον. καὶ ἐπανήκοντες ἀλλήλοις ἀντεγκαλοῦσι δώρων. ἐπειδὴ ὁ μὲν χρυσίον εὕρηται κατορύττων. ὁ δὲ ἀπολογίαν παραπρεσβείας γεγραφώς. ἐνταῦθα μὲν πρόσωπα ἰσάζοντα οὐκ ἐπιδέχεται ἐξέτασιν. τὰ δὲ πράγματα διαφόρως ὄντα ἐξετασθήσεται. πάλιν οὖν ἡ μὲν βούλησις καὶ ἡ δύναμις ἐκλέλοιπε, τοῖς δὲ ἄλλοις ὁμοίως διαιρεθήσεται κεφαλαίοις ὥσπερ καὶ ὁ τέλειος διπλοῦς κατὰ ἀντεξέτασιν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἰσάζει τὰ πρόσωπα, διὸ οὐκ ἔχει ποιότητα. τὸ τοίνυν τοιοῦτον ζήτημα εἰς μόνην τὴν τῶν πραγμάτων ζήτησιν περιστήσεται, τῶν προσώπων οὐδὲν συμβαλλομένων πρὸς τὴν κατασκευήν. πρῶτον μὲν, ὅτι ἄδηλος αὐτῶν φύσει ἡ ποιότης. ἑκατέρων γοῦν αὐτῶν ἔχομεν τὴν τάξιν ἐν τῇ διαφορᾷ τῶν προσώπων. ἔπειτα ὡς εἶπον ὅτι ἐξισάζει αὐτῶν ἡ ποιότης. ἁπλῶς οὖν ψιλὴν αὐτῶν τὴν προσηγορίαν ἔχομεν. ἡ δὲ διαίρεσις ὁμοίως τῶν τοιούτων οὐκ ἄδηλος. τὰ μὲν γὰρ τοῦ προσώπου κεφάλαια ἀναγκαίως ἐκλείποντος τοῦ προσώπου. φημὶ δὴ βούλησις καὶ δύναμις. τὰ δὲ τοῦ πράγματος εὑρεθήσεται. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ὃν περὶ τοῦ τελείου διπλοῦ μελετηθήσεται τοῖς ἐμπίπτουσιν. ἓν πρὸς ἓν ἀντιτιθέντων ἡμῶν κεφάλαιον.

Ἐκ δ' αὖ μόνων προσώπων διπλοῦς γίνεται στοχασμὸς, ὅταν μόνα τὰ πρόσωπα κρίνηται. οἷον ἐπὶ σημείοις φαρμάκων ἀριστεὺς ἐτελεύτα μητρυιὰν ἔχων καὶ αἰχμάλωτον παλλακίδα, καὶ ἀντεγκαλοῦσιν ἀλλήλαις. ἐνταῦθα μόνη ἡ βούλησις καὶ ἡ δύναμις ἐξεργάζεται, ἀλλὰ καὶ φύσει τοῦ προσώπου οὐδὲν ἴδια, τὰ δ' ἄλλα πάντα ἰσάζει. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἰστέον ὡς ἐνταῦθα ἡ ἀπὸ τοῦ προσώπου ὑπόληψις ἰσάζουσα ἔμεινεν ἀνεξέταστος. ὅτι ἂν ἡ ἑτέρα ἀπὸ τοῦ φαρμάκου κατασκευάσῃ, τοῦτο καὶ ἡ ἑτέρα, εἰ γὰρ ἡ αἰχμάλωτος φύσει πρὸς τὴν μητρυιὰν ὡς δυσμενείᾳ τῇ περὶ τοὺς προγόνους κρατουμένη τοῦτο εἰργάσατο, τοῦτο καὶ ἡ μητρυιὰ τῇ αἰχμαλώτῳ ὡς τεκμήριον τῆς φαρμακείας ἐπενέγκοι, δυσμενῶς τὸ αἰχμάλωτον ἅπαν

πρὸς

πρὸς τοὺς ἀριστέας διακείμενον ἀποφαινομένη. βούλησις δὲ καὶ δύναμις ἐξετάζεται οὕτω. φύσει γοῦν ἡ αἰχμάλωτος. ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἐβουλήθην τὸν κοινωνόν μοι τοῦ βίου τὸν κηδεμόνα τὸν φίλτατον ἀνελεῖν. μέγιστον γὰρ εἰς περιποίησιν γυναικὶ, ἡ κατὰ τὸν γάμον κοινωνία. σὺ δὲ ὡς ἐχθρὸν τὸν πρόγονον ὁρῶσα, καὶ ἅμα διὰ τὴν πρός με ζηλοτυπίαν, ἐβουλήθης. ἀλλὰ καὶ ἠδυνήθης. οὐδὲν γὰρ ἐμποδὼν τῇ ἐπιβουλῇ τῷ οἰκείως δοκεῖν πρὸς τὸν πρόγονον ἔχειν, καὶ διὰ τοῦτο ἀφυλάκτως ἐκείνου πρὸς σὲ διακειμένου. ὡσαύτως καὶ ἡ μητρυιὰ πλέον ἰσχύουσα τῇ δυνάμει ὁρᾷ. ὡς ἐγὼ μὲν εἰ καὶ ἐβουλήθην, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἠδυνήθην. ὑπόπτως ἀεὶ τῶν προγόνων τῇ μητρυιᾷ διακειμένων. ἄλλως τε δὲ οὐδὲ ἐβουλήθης, εἰκόνα μοι τοῦτον μόνον τοῦ ἀνδρὸς ζῶσαν περιλειφθέντα ἀφανίσαι. σὺ μὲν γάρ, καὶ ὅτι μὲν τὸ δυνατὸν εἰπεῖν σοι, οὐδεὶς ἂν ἀντερεῖ λόγος. ἐν προσποιήσει γαμετῆς πᾶν ὁτιοῦν καὶ πράττειν σου καὶ πείθειν ἐκεῖνόν σοι τῷ βουλήματι δυναμένης. ἔπεσθαι δέ σοι καὶ τῇ δυνάμει τοῦ βάλλεσθαι ἐκεῖνος ἂν ἀμφιβάλλοι, ὃς ὠμότητα βάρβαρον ἠγνόησε καὶ ἀσπλαγχνίαν οὐδὲν ἧττον ὀθνείων περὶ τὰ φίλτατα διακειμένην. ἄλλως τε δὲ καὶ ἡ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἐπαναζεύξεις συγγενὲς ἡ οὐδὲν οὕτως ὡς τὸ ἐκποδὼν καταστῆσαι τὸν ἀνδραποδισάμενον καὶ κεκτημένον προυξενεῖ τῆς κατηναγκασμένης οἰκειότητος προτιμοτέρα. ἡδίων γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἡ ἐπὶ τῆς ἐνεγκαμένης διατριβὴ κἂν εὐτελὴς, τῆς ἐπ' ἀλλοδαπῆς εὐτυχεστέρας διαγωγῆς. ὅμηρον συνέπαινον λάμβανε τοῦ λόγου, καὶ ὀδυσσέα ὑπόδειγμα. ὃς τὴν μετὰ κίρκης συνοίκησιν καί τοι θεᾶς, τῆς μετὰ πηνελόπης φαυλοτέραν ἡγήσατο. τοῦ δὲ ἀνωτέρω ἐπιχειρήματος μήδεια ἡ κολχὶς εἰς παράδειγμα λόγον ἀρκέσει οὕτως ἀπηνῶς περὶ τὰ φίλτατα διατεθεῖσα. καὶ ἡ κοινὴ πάντων ἀνθρώπων περὶ τῶν βαρβάρων ὑπόληψις.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ὥσπερ διπλοῦς ἀτελὴς ἐκ πραγμάτων ὁ μόνα ἔχων τὰ πράγματα, οὕτω διπλοῦς ἐκ προσώπων ὁ μόνα ἔχων κρινόμενα πρόσωπα. καὶ ὥσπερ ἐν ἐκείνῳ λείπει τὰ τοῦ προσώπου κεφάλαια, οὕτω κἀν τούτῳ λείπει τὰ τοῦ πράγματος. τὰ δὲ ἄλλα ἔχει. τὰ μὲν οὖν πράγματα ἐξισάζει ἐνταῦθα. τὰ δὲ πρόσωπα διάφορα ὄντα, ἐπιδέχεται ἐξέτασιν. ἔστι δὲ θαυμάσαι πάλιν ἐνταῦθα, πῶς ὁ τεχνικὸς ἁπλοῦν ἐκ προσώπων μόνον στοχασμὸν οὐ φάσκων εἶναι. διπλοῦν ἐκ προσώπων μόνον συνιστάμενον εἶναι συγχωρεῖ. ἡ μὲν οὖν αἰτία τοῦ τεχνικοῦ καὶ ἀπολογία τοιαύτη. οὐδὲ ἐνταῦθα καθάπαξ ἐκλείπειν τὸ πρᾶγμα βούλεται, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐμπίπτει κἀνταῦθα τὸ πρᾶγμα. διὰ γὰρ τὸ ἰσάζον ἐκλείπει. ἀλλὰ κἀνταῦθα οὐ καλῶς. εἰ γὰρ καὶ διὰ τὸ ἰσάζον ἐκλείπει, ὅμως ἐξέτασιν οὐκ ἐπιδέχεται. ὥστε οὐδὲ μίαν χορηγίαν ἀπὸ τοῦ πράγματος ἔχει. ἀλλ' ἅμα τῇ φύσει μόνον, οὐκ ἐργασίᾳ κεῖται τὸ πρᾶγμα. ἀδύνατον γὰρ μὴ ἐμπίπτειν σημεῖον κατὰ φύσιν. οὐ πάντως δὲ ἐξεταζόμενον. δῆλον οὖν ὡς κἀνταῦθα σφάλλεται. ἡμεῖς δὲ φαμὲν ὅτι καὶ ὁ ἁπλοῦς ἐκ προσώπων μόνων συνίσταται, καὶ ὁ διπλοῦς ἐκ προσώπων, ὥσπερ ὁ προκείμενος. πρᾶγμα γὰρ παντελῶς οὐκ ἔχει κρινόμενον. οὔτε γοῦν αὐταί πεπράχασί τι. οὔτε ἄλλου πράξαντος ἄντικρυς εἰς αὐτὰς ἀναφέρεται. οὔτε μὴν ἄλλου ὄντος φανεροῦ τοῦ πράξαντος, δι' ὑποψίας κρίνονται. διαιρεῖται δὲ ὡς προειρήκαμεν ὁ τοιοῦτος στοχασμὸς τοῖς τοῦ προσώπου μόνοις κεφαλαίοις. ἐνταῦθα τὰ τοῦ πράγματος ἐκλείπει κεφάλαια. τὰ δὲ τοῦ προσώπου μόνα ἐμπεσεῖται. ὅτι ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἐβουλήθην αὐτὸν ἀνελεῖν εὖ παθοῦσα ὑπ' αὐτοῦ. ὅτι οὐχ ὡς δούλῃ μοι ἐχρήσατο, ἀλλ' ἐπεκούφιζε τὰς συμφοράς. σὺ δὲ ἐβούλου ὡς μητρυιά, φθονοῦσα τῷ προγόνῳ ἀριστεύσαντι. καὶ ἐγὼ μὲν οὐκ ἠδυνάμην ἐν αἰχμαλώτου καὶ διακόνου τάξει τυγχάνουσα. σὺ δὲ ἠδύνω κρατοῦσα ἐν τῇ οἰκίᾳ. ἡ δὲ μητρυιὰ ὁρᾷ, ὅτι οὐχ ἅμα τῷ ὀνόματι τῆς μητρυι-

ας καὶ τὸν πολέμιον φαίνεται, ἐπεὶ μητέρων χρηστότητος οὐκ ἀπελιπόμην περὶ αὐτὸν καὶ ὅσα τοιαῦτα. σὺ δὲ ἡ βούλου μνησικακοῦσα ὑπὲρ ὧν σε ἐξηνδραποδίσατο καὶ τὴν σὴν πατρίδα. καὶ ἐγὼ μὲν οὐκ ἠδυνάμην, οὐδαμοῦ μόνῳ συνοῦσα αὐτῷ. σὺ δὲ ἠδυνάσω συγκαθεύδουσα καὶ νύκτωρ μόνῳ συνοῦσα αὐτῷ, οἷα εἰκὸς πολλάκις. ὁμοίως δὲ καὶ τοῦτο ἀτελὲς ἐκ μόνων πραγμάτων. οἷον περιεκόπησαν οἱ ἑρμαῖ καὶ ἀντεγκαλοῦσιν ἀλλήλοις Ἀλκιβιάδης καὶ Νικίας. ἐνταῦθα πράγματα μὲν οὐκ ἔστι, ποιότητες δὲ μόναι. ἐλέγχει δὲ αὐτὸν ἐνταῦθα ὁ τεχνικὸς, ἀποδεξάμενος μὲν ὡς οὐκ ἔστιν ἁπλοῦς ἀτελὴς ἐκ μόνων προσώπων, ὅτε περὶ τοῦ ἀσώτου διελέγετο. δεικνὺς δὲ πάλιν ὡς οὐκ ἔστι διπλοῦς ἀτελὴς ἐκ μόνων προσώπων. εἰ γάρ ἐστιν ἐν διπλῷ στοχασμῷ μὴ κρινόμενον πρᾶγμα, δῆλον ὅτι καὶ ἐν ἁπλῷ ἔσται. ἀπὸ γὰρ τῶν ἁπλῶν, ἡ τῶν διπλῶν εὕρεσις γίνεται.

Ἔστι παρὰ ταῦτα ἕτερα εἴδη στοχασμῶν διπλῶν τρία. οὓς καλοῦμεν συνεζευγμένους. ὅ,τε ἐμπίπτων καὶ ὁ προκατασκευαζόμενος. καὶ ὁ συγκατασκευαζόμενος.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐνταῦθα ἐμήνυσεν ὅτι τὸ διπλοῦν γένος ἐστὶ καὶ οὐκ αὐτὸ εἶδος. οὐ κυρίως οἱ ἀντεγκληματικοί. εἰ μὲν ὡς γένος ἐκλήθησαν, εὖ ἂν ἔχοι. εἰ δὲ αὐτοὶ μόνον, οὐ κυρίως εἰσὶ διπλοῖ, ἀλλ' οἱ ἐπὶ δύο ἐγκλήμασιν ἓν πρόσωπον ἔχοντες κρινόμενον, ἢ ἀνάπαλιν, ὡς ἤδη εἴρηται, κἂν ὅμοια ὦσι τὰ ἐγκλήματα, ὡς ἐπὶ τοῦ πλουσίου τοῦ κρινομένου δυσὶ φόνοις. ἐπειδὴ ἀνεβάλλετο τὸν μηνυτὴν τοῦ πρώτου φόνου, καὶ εὕρηται καὶ αὐτὸς οὗτος νεκρὸς ἀσκύλευτος.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Εἶπεν τῶν διπλῶν τοὺς ἀντεγκληματικοὺς καὶ τοὺς κατὰ ἀμφισβήτησιν. λοιποὶ δέ εἰσιν οἱ καλούμενοι συνεζευγμένοι, οἳ διῄρηνται εἰς τρεῖς τρόπους. εἴς τε ἐμπίπτοντας καὶ προκατασκευαζομένους. ἔτι γε μὴν εἰσὶ καὶ συμπεπλεγμένοι, οἳ διαφέρουσι τῶν συνεζευγμένων ταύτῃ. ὅτι οἱ μὲν συμπεπλεγμένοι ἓν πρόσωπον ἔχουσι περὶ δύο πραγμάτων κρινόμενον. οἷον πλούσιος καὶ πένης ἐχθροὶ τὰ πολιτικά. εὑρέθη ὁ πένης δολοφονηθείς. ἐκήρυξεν ὁ δῆμος τὸν μηνύσαντα τὸν φονεύσαντα ἓν τάλαντον. ἀντεκήρυξεν ὁ πλούσιος δύο δώσειν μηνύοντι. ἦλθέ τις ἐπαγγελλόμενος μηνύσειν, εἰ λάβοι τὰ δύο τάλαντα. εὑρέθη καὶ αὐτὸς νεκρός. καὶ κρίνεται ὑπὲρ ἀμφοτέρων ὁ πλούσιος. οἱ δὲ συνεζευγμένοι, εἰ καὶ ἔχουσι δύο πράγματα, οὐκ ἀμφότερα κρίνεται. ἀλλὰ τὸ ἕτερον εἰς σύστασιν τοῦ ἑτέρου παραλαμβάνεται. ἐπεὶ δὲ τῶν συμπεπλεγμένων ἀμφότερα κρίνεται, ταῦτα μέντοι τὰ τρία διπλᾶ καλεῖ ὁ Ἑρμογένης. ὃ μὴν δοκεῖ τισι διπλᾶ εἶναι, διότι γε μὴ ἁπλᾶ. καὶ κοινὸν αὐτῶν ὄνομα, τὸ τῶν συνεζευγμένων. ἔχει δὲ καὶ ἴδιον ἕκαστον ὄνομα. ὁ μὲν γὰρ καλεῖται ἐμπίπτων, ὁ δὲ προκατασκευαζόμενος, ὁ δὲ συγκατασκευαζόμενος. καλῶς δὲ ταῦτα ὁ τεχνικὸς τὰ εἴδη ἐχώρισεν εἰπὼν, ἔστι καὶ ἕτερα, ὡς πρὸς διαφορὰν τοῦ κυρίως διπλοῦ. ἐκεῖ γὰρ εἰ καὶ τὸ ἓν ζητούμενον. ἀλλὰ δύο πρόσωπα ἔχομεν τὰ κρινόμενα. διὸ καὶ κυρίως ἐκεῖνος εἴρηται διπλοῦς, διὰ τοῦτο διπλᾶ καὶ τὰ κεφάλαια δέχεται, ἑκατέρου τῶν κρινομένων πρὸς τὸ οἰκεῖον συμφέρον χρωμένου τῇ ἐργασίᾳ καὶ μεταχειρίσει τοῦ λόγου, καὶ ἐγγὺς ἀλλήλων τὰ κεφάλαια ἀντιτεθέντος. ἐν δὲ τῷ συνεζευγμένῳ διπλῆ μὲν κἀνταῦθα ἡ διαίρεσις. ἀλλ' ἰδίᾳ τοῦ ζητήματος καὶ ἑκάστου ἐν μέρει κατασκευαζομένου. οὐ κεφαλαίῳ ἀντιτιθέντος κεφάλαιον τοῦ λέγοντος, ὥσπερ ἐν τῷ κυρίως διπλῷ κελεύει ποιεῖν ἡ τέχνη. καλεῖται δὲ οὗτος ὁ διπλοῦς ἀντεγκληματικὸς καὶ ἀντικατηγορητικός. ἀναγκαῖον δὲ πάλιν περὶ τῶν συνεζευγμένων εἰπεῖν πόθεν οὕτως ἐκλήθησαν. δεύτερον ἢ ζητεῖται εἰ διπλοῦς. τρίτον τίς αὐτοῦ πρὸς τὰ ἄλλα διαφορά. συνεζευγμένοι μὲν οὖν εἴρηνται, παρὰ τὸ ἔχειν δύο ζητήματα συμπεπλεγμένα. καὶ ἓν μὲν εἶναι τὸ ζητούμενον. τὸ δὲ ἕτερον εἰς σύστασιν αὐτοῦ παραλαμβάνεται. διαφέρουσι δὲ τοῦ

ἑτέρου διπλοῦ. ὅτι δύο πρόσωπα ἔχομεν ἐκεῖ κρινόμενα. ἐνταῦθα δὲ ἕν. ὥστε τοὐναντίον εὑρίσκεσθαι. δύο μὲν τὰ ζητούμενα. ἓν δὲ τὸ κρινόμενον πρόσωπον. ἐκεῖ δὲ ἓν μὲν τὸ ζητούμενον, δύο δὲ πρόσωπα τὰ κρινόμενα. ζητητέον δὲ καὶ τοῦτο. διατί ὁ συνεζευγμένος μᾶλλον ἁπλοῦς ἐστιν εἴ γε καὶ πρόσωπον ἓν ἔχει τὸ κρινόμενον. ἓν γὰρ καὶ πρᾶγμα κρινόμενον, τὸ δὲ ἕτερον συμπλέκεται. εἰ δὲ καὶ δύο τὰ ζητούμενα, ἀλλ' ἓν τὸ κρινόμενον, ὥσπερ ἐν τῷ ἁπλῷ στοχασμῷ. ἀλλὰ πρόδηλος ἡ αἰτία, δι' ἣν οὐχ ἁπλῶς ὁ τοιοῦτος. εἰ μὲν γὰρ ἦν ἓν ζήτημα μόνον, ἦν ἂν ἁπλοῦς εἰκότως. ἐπειδὴ δὲ δύο περιέχει τὰ ζητούμενα, κἂν ἓν ὑπάρχει τὸ κρινόμενον, ἕτερον εἶδος ποιεῖ στοχασμοῦ, καὶ ἔξω γίνεται τοῦ ἁπλοῦ. ἴδιον γὰρ τοῦ ἁπλοῦ τὸ ἓν εἶναι ζήτημα ἐφ' ἑνὶ προσώπῳ στρεφόμενον. εἰ δέ τις ἀντιπέσοι ἐνταῦθα ὅτι καὶ ἐν τῷ ἁπλῷ εὑρίσκομεν πολλάκις οὐκ ἐφ' ἑνὶ προσώπῳ τὴν κατηγορίαν, ἀλλ' ἐν πλείοσιν, ὡς οἱ δέκα νέοι κοινωνήσαντες τῆς οὐσίας, καὶ κρινόμενοι τυραννίδος ἐπιθέσεως. λεκτέον ὡς κἂν πλῆθος ᾖ τῶν κρινομένων, ἀλλ' ὅμως ὡς ἕν τι τῶν προσώπων δοκεῖ. μία γὰρ τῶν νέων ἡ ποιότης καὶ κοινὴ καὶ οὐκ ἰδία ἑκάστου ἐκ τῆς ὕλης ὑπόκειται. καὶ ἡ πρᾶξις μία. ἀλλ' οὐδὲ ἀντεγκαλοῦντας ἀλλήλοις ἔχομεν τοὺς νέους.

Καὶ ὁ μὲν ἐμπίπτων γίνεται, ὅταν ἐν τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας ὁλόκληρόν τι ζήτημα ἐμπέσῃ. καὶ ἀγκάλαιον γίνηται καὶ αὐτὸ διελεῖν τελείως. οἷον ἔδει τὸν ἁλόντα προδοσίας δεδέσθαι παρὰ τῷ στρατηγῷ, μέχρις ἂν εἴποι τοὺς συνειδότας. ἁλούς τις προδοσίας στρατηγός, ἐδέδετο παρὰ τῷ συστρατήγῳ. ὁ δὲ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ὡς ἐπὶ γυναικὶ εὑρών, καὶ συνειδότος φεύγει. ἐνταῦθα γὰρ μετὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους χρωμένου μεταθέσει τῆς αἰτίας τῇ λεγούσῃ ὅτι μοιχὸν ἀπέκτεινα, τοῦ φεύγοντος, εὕρηται ζήτημα ἕτερον τὸ εἰ ἐκεῖνον εἰκὸς δεσμώτην ὄντα μοιχεῦσαι, καὶ εἰ τὴν γυναῖκα εἰκὸς τῷ τοιούτῳ ἑαυτὴν ἐπιδοῦναι. καὶ μετὰ τὴν τούτου διαίρεσιν πάλιν ἐπὶ τὴν τοῦ προτέρου πιθανὴν ἀπολογίαν ὁ φεύγων ἥξει.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ὁ ἐμπίπτων γίνεται. ὅταν ἀπὸ τοῦ κρινομένου πράγματος οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ὅταν διὰ αὐτοῦ τοῦ χρώματος τοῦ κρινομένου πράγματος ἄλλο ἀνακύψῃ ζήτημα, αὐτὸ μὲν οὐ κρινόμενον, συμβαλλόμενον δὲ πρὸς τὸ κρινόμενον. σημειωτέον δὲ τοῦτο, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι πάντες στοχασμοὶ τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας ἐκτὸς ἔχουσι τοῦ ζητήματος. ὁ δὲ ἐμπίπτων μόνος, ἐν αὐτῷ τῷ ὅρῳ τοῦ ζητήματος ἔχει τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας. εἴρηται δὲ ἐμπίπτων, ὅτι εἰς αὐτὴν τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας ἐμπίπτει ἕτερον ζήτημα. οἷον ἀφῆκέ τις τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν γυναικὶ ἀλλοτρίᾳ, εἰπὼν διὰ σωφροσύνην. καὶ κρίνει αὐτὴν ὁ ἀνὴρ μοιχείας. ἡ ζήτησις τῆς σωφροσύνης τὸ δεύτερον ζήτημα. ἐκείνης γὰρ λεγούσης τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας τοῦ πρώτου ζητήματος, ὅτι διὰ σωφροσύνην μοι κατέλειπεν, ἐμπίπτει ἐκ τούτου τὸ δεύτερον ζήτημα. εἰ σώφρων ἢ οὔ. ὥστε ἐν αὐτῷ τῷ ὅρῳ κεῖται ἡ μετάθεσις. Ὅταν ἐν τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας. Ὅρα πῶς ἐμφαίνει τὸ ἀπὸ τοῦ χρώματος, ὅτι ἐκ τούτου ἀνακύπτει τὸ ἕτερον ζήτημα. αὐτὸ γὰρ τὸ χρῶμα γίνεται ἀρχὴ τοῦ δευτέρου διὰ τὸ μὴ ὁμολογουμένην εἶναι καὶ τὴν αἰτίαν τουτέστιν αὐτὸ τὸ χρῶμα, ὅπερ ὁ φεύγων προβάλλεται. ἀλλ' ἀμφίβολον καὶ ζητούμενον καὶ δεῖ τοῦτο κατασκευάζειν ἑτέρᾳ διαιρέσει τῶν κεφαλαίων. ἀλλὰ δεῖ μέχρι τῆς βουλήσεως καὶ δυνάμεως καὶ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐξετάσαντα, ἀνατρέχειν πάλιν ἐπὶ τὴν τοῦ πρώτου ζητήματος πιθανὴν ἀπολογίαν. Εἰ δὲ δεῖ τὸν ἁλόντα προδοσίας. Θαυμάσαι ἄξιον τῆς πλάσεως τὸ βούλημα, πρῶτον τὸν νόμον τὸν κελεύοντα δεδέσθαι, εἶτα τὴν διάνοιαν. εἰκὸς γὰρ εἶναι τοὺς συνειδότας μετὰ ταῦτα ὅτι ὁ ἁλοὺς ὕποπτος εἶναι δοκεῖ, φόβῳ τοῦ μέλλοντος ἀνῃρῆ

κέναι. ἄντικρυς γὰρ ἂν ὁ στρατηγὸς ἑαλώκει μηδὲ μίαν ἔχων τοῦ φόνου τὴν πρόφασιν. καλῶς δὲ καὶ τὸ ὡς ἐπὶ τῇ γυναικὶ καταλαβών. εἰ γὰρ ἦν ὡμολογημένον, ὅτι κατέλαβεν, οὐκ ἂν συνέστη, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τῇ γυναικί, ἵνα ᾖ ὡς πεπλασμένον καὶ μέσον τὸ ἔγκλημα. ἡ μὲν οὖν πλάσις θαυμασίως ἔχει. τοῦ δὲ κατηγόρου λέγοντος ὡς συνῄδεις τῇ προδοσίᾳ. τὸν γὰρ ἔλεγχον δεδιώς, ἀπέκτεινας. καὶ σημεῖον τοῦ συνειδέναι κατασκευάζοντος τὸ ἀπέκτεινας. ἀντιτίθησι τὸ χρῶμα ὁ φεύγων, ὅτι μοιχὸν ἀπέκτεινα, τοῦ λόγου κελεύοντος, καὶ τὸ ἀντιληπτικὸν ὁμοῦ καὶ τὸ ἀντεγκληματικὸν προβαλλόμενος. οὐκοῦν κατὰ μέσην τὴν διαίρεσιν ὁλόκληρον ἐμπεσεῖται ζήτημα εἰ ὄντως μοιχὸς ἐκεῖνος ὁ δεδεμένος. κατασκευάσομεν οὖν ἀπὸ τῆς ποιότητος τῶν συμπιπτόντων προσώπων. καὶ καθολικὸν τοῦτο θεώρημα. τὸ μὴ μόνον τοῦ κρινομένου προσώπου, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν συνεμπιπτόντων προσώπων ἐν τῷ προβλήματι τὴν ποιότητα σκοπεῖν. ἐξετάσεις γοῦν ἐνταῦθα καὶ τοῦ δεδεμένου καὶ τῆς γυναικὸς τὴν προαίρεσιν. τοῦ μὲν, εἴγε εἰκὸς ἦν ἐν τοιαύταις συμφοραῖς ὄντα τοιούτων ἐπιθυμεῖν. τὴν δὲ, εἰ πιθανὸν στρατηγοῦ γυναῖκα οὖσαν δεσμώτῃ ἑαυτὴν ἐκδοῦναι. Πάλιν ἐπὶ τὴν τοῦ προτέρου πιθανὴν ἀπολογίαν. πάλιν ἐνταῦθα πιθανὴν ἀπολογίαν, τὸ μὴ ἀντιστρέφον ἐκάλεσε. τῇ γὰρ πιθανῇ ἀπολογίᾳ οὐδὲν ταύτῃ χρησόμεθα διὰ τὸ ἀκολουθεῖν τὸ σημεῖον τῷ ἐγκλήματι. εἰκὸς γὰρ ἦν τὸν συνειδότα τῇ προδοσίᾳ ἐκποδὼν τὸν ἁλόντα ποιήσασθαι, φεύγοντα τὸν ἔλεγχον. πρῶτον οὖν φησι μέχρι τῆς μεταθέσεως διαιρήσομεν τὸ πρῶτον ζήτημα. εἶτα ἐμπεσόντος τοῦ δευτέρου ἀπὸ τῆς μεταθέσεως διαιροῦμεν καὶ τοῦτο μέχρι καὶ τῶν αὐτῶν τόπων. μετὰ δὲ τοῦτο ἀκολούθως ἐπὶ τὴν τοῦ πρώτου πιθανὴν ἀπολογίαν ἐπανελευσόμεθα. καὶ τούτῳ καταλείσομεν τὰ δύο ζητήματα ἐν τούτῳ τῷ προβλήματι ζητεῖται πρῶτον εἰ σύνοιδε, μετὰ ταῦτα εἰ μοιχὸς ἐκεῖνος. ἴδιον δὲ τοῦ ἐμπίπτοντος τὸ, τὸ δεύτερον ζήτημα λαμβάνειν τὴν ἀρχὴν τῆς διαιρέσεως ἀπὸ ῥητοῦ καὶ διανοίας. οἷον ἐπὶ τοῦ προκειμένου. ἀντὶ γὰρ τῆς μεταθέσεως τῆς αἰτίας ἀντεγκληματικὸν καὶ ἀντιληπτικὸν ἐμπεσεῖται ἀπὸ νόμου, καθ' ὃν ἀπεκτονέναι λέγει μοιχὸν ὄντα. πρὸς τὸ ῥητὸν τοίνυν ἀπαντησόμεθα τῇ διανοίᾳ. ὅτι δίδωσιν ὁ νόμος τὸν μοιχὸν ἀναιρεῖν, ἐὰν μὴ ὑπόδικος ᾖ δημοσίων πραγμάτων καὶ μάλιστα προδοσίας. εἶτα καὶ ὑπόθεσιν, εἰ καὶ μοιχὸς ἦν καὶ μὴ εἶχες ὑπόνοιαν τῆς προδοσίας ἠδίκεις καὶ οὕτως ἀφελόμενος ἡμᾶς τὸ γνῶναι τἀληθὲς ἐκ τῶν βασάνων. πολλοὺς δὲ εἰκὸς εἶναι τοὺς συνειδότας. ὑφ' ὧν ἐγχωρεῖ καὶ ἕτερον ἐπιβουλευθῆναι. ὅρ εἰς δὲ διπλῆν βούλησιν καὶ τοῦ τεθνεῶτος καὶ τῆς γυναικός. τοῦ μὲν, ὡς οὐκ ἂν ἐν συμφοραῖς ὢν ἐβουλήθη μοιχεῦσαι. φυγόντων γὰρ τὸ ἀσελγαίνειν. τῆς δὲ γυναικός, ὅτι οὐδὲ ἐκείνη τοιούτῳ ἂν ἑαυτὴν ἠθέλησεν ἐπιδοῦναι, μήτε χρημάτων πλήθει διαφθαρεῖσα. οὐ γὰρ περιῆν τῷ προδότῃ δημευθείσης τῆς οὐσίας. μήτε διάξιομα προελομένη ἁμαρτεῖν. κατεδίκαστο γὰρ ἐπὶ δεινοτάτοις ὀφλήμασιν, ἐφ' οἷς ἔμελλεν ἀποθανεῖσθαι μικρὸν ὕστερον. ἔτι τοίνυν οὐδὲ μοιχεῦσαι ἑαλώκει ὁ δεδεμένος. Εὕρηται ζήτημα ἕτερον. καλῶς εἶπε τὸ εὕρηται. εὑρέθη γὰρ οὐκ ὂν ἐξ ἀρχῆς. πάλιν ὕστερον πάλιν ἐπὶ τὴν τοῦ προτέρου πιθανὴν ἀπολογίαν. οὐκ ὀρθῶς εἶπεν ἐμπεσεῖσθαι πιθανὴν ἀπολογίαν ἐνταῦθα. οὐ γὰρ δύναται λέγειν. καὶ μὴν εἰ συνῄδειν, οὐκ ἐφόνευον, ἀλλὰ μᾶλλον ἐφειδόμην ὡς κοινωνοῦ, ὥς τινες ᾠήθησαν. δῆλον γὰρ ὅτι ἑαυτοῦ μᾶλλον προνοεῖται, ἵνα μὴ αὐτὸς κινδυνεύσῃ, ἐκείνου ἐν ταῖς βασάνοις ἐξειπόντος. ἀλλὰ νοητέον ἐνταῦθα τὴν πιθανὴν ἀπολογίαν ἀντὶ τοῦ μὴ ἀντιστρέφοντος, ὅτι συνειδὼς ἀπέκτεινεν ἄν. οὐ μὴν πᾶς ἀπεκτονὼς ἤδη καὶ σύνοιδεν. εἰκότως δὲ τὸ μὴ ἀντιστρέφον. ἐπειδὴ καὶ προσεχὲς τῷ ἐγκλήματι τὸ σημεῖον. ὁ γὰρ συνειδὼς

[Handwritten marginalia: ∴ νόμου. ff. — l. ff. χ δ' ἐνταῦθα — πιθανὴ ἀπολογία ἀντὶ τοῦ μὴ ἀντιστρέφοντος — τοῦ ἐμπίπτοντος ἴδιον — Reprehendit Hermogenes — πιθανὴ ἀπολογία ἀντὶ τοῦ μὴ ἀντιστρέφοντος — l. διάξιωμα — + ff. ἐφειδόμην]

ἀποκτείνει ἄν, εἰκότως ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ.

Προκατασκευαζόμενος δὲ γίνεται, ὅταν πρὸ τοῦ ζητήματος ἕτερον ἀναγκαῖον ᾖ ζητῆσαι στοχαστικῶς, ὡς ὂν ἢ οὐκ ὄν. οἷον πλούσιος στρατηγὸς πένητος ἐχθροῦ παῖδας τρεῖς ὡς προδιδόντας συνέλαβε, καὶ τοὺς μὲν δύο μὴ ὁμολογήσαντας ἐν ταῖς βασάνοις ἀπέκτεινε. τὸν δὲ τρίτον πρὸ τῶν βασάνων ὁμολογήσαντα προδιδόναι καὶ μὴ ἐπεξιόντα τὸν πατέρα κρίνει συνειδότος. ἐφ' ἑκατέρου γὰρ δεῖ πρῶτον συστῆναι. τοῦ μὲν πλουσίου, τὸ εἶναι ἐκείνους προδότας. τοῦ δὲ πένητος, τὸ μὴ εἶναι. μεθ' ὃ κατὰ συγχώρησιν δοὺς τὸ καὶ προδεδωκέναι ἐκείνους ὁ πένης, τὸ καθ' αὑτὸν ἀπολογήσηται. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Δεύτερος τῶν συνεζευγμένων ἐστὶν ὁ προκατασκευαζόμενος. ὃς ὠνόμασται μὲν οὕτως ἀπὸ τοῦ ἕτερόν τι πρὸ τοῦ κρινομένου πράγματος ἐξετάζεσθαι. εἶθ' οὕτως ἐκεῖνο περὶ οὗ ἡ κρίσις. διαφέρει δὲ τοῦ ἐμπίπτοντος τῷ ἐκεῖ μὲν τὸ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ κρινομένου κομιζόμενον παραλαμβάνεσθαι τελευταῖον. ἐν δὲ τῷ προκατασκευαζομένῳ πρότερον. ἐν γοῦν τούτῳ κρινόμενος ὁ πατὴρ συνειδότος, πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ μὴ συνειδέναι τοῖς παισὶ τὴν προδοσίαν, πρότερον κατασκευάσει ὡς ἥκιστα προδεδώκασιν οἱ παῖδες, εἶθ' οὕτως ὑπὲρ αὑτοῦ ἀπολογήσηται. ἐν δὲ τῷ ἐμπίπτοντι κρινόμενος συνειδότος, ὁ τὸν συστράτηγον ἀναιρῶν, πρότερον τὴν παρὰ τοῦ συνειδέναι κατηγορίαν ἀποσείσεται. καὶ οὕτω τὸ τῆς μοιχείας ὄνομα κατὰ τοῦ τεθνεῶτος κινήσει. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Προκατασκευαζόμενός ἐστιν, ὅταν πρὸ τοῦ κρινομένου πράγματος ἀναγκαῖον ἕτερόν τι προκατασκευασθήσεται ζήτημα ὑπ' ἀμφοτέρων, τοῦ τε κατηγόρου καὶ τοῦ φεύγοντος. ζητήματος δὲ ἐνταῦθα ἰδίως εἶπεν τοῦ ἐγκλήματος, ἐφ' ᾧ ἡ γραφή. τὸ δὲ ὡς ὂν ἢ οὔ. οὐσιώδη τὴν ζήτησιν παρίστησι, τουτέστι περὶ ὑπάρξεως εἰ ἔστιν ἢ οὔ. καὶ εἰ γέγονεν ἢ οὐ γέγονε. τοῦτο γὰρ τοῦ προκατασκευαζομένου ἴδιον, ὅταν πρὸ τοῦ ζητήματος ἐφ' ᾧ ἡ κρίσις ἐξετάσωμεν ἕτερον ζήτημα. ἡ μὲν οὖν γραφὴ συνειδότος. εἰ σύνοιδε τοῖς παισὶ προδοσίαν. τὸ δὲ προκατασκευαζόμενόν ἐστι, τὸ κατ' αὐτοὺς τοὺς παῖδας εἰ τῷ ὄντι προδεδώκασιν. οὐ γὰρ τοῦτο φανερόν. εἰ γὰρ καὶ ὁ τρίτος ὡμολογηκέναι δοκεῖ, ἀλλὰ τὸ φόβου ἡ ὁμολογία δοκεῖ, ὅτι τοὺς ἀδελφοὺς ἀπολωλότας ἐν ταῖς βασάνοις ἐθεάσατο, καὶ τὰ ὅμοια παθεῖν προσεδόκησε, εἰ μὴ ὁμολογήσειεν. τοῦτο τοίνυν τὸ τῶν παίδων ἀναγκαῖον ἀμφοτέρους προκατασκευάσαι, πλέον δὲ τὸν κατήγορον. εἰ μὴ γὰρ ἐλέγξει, πρῶτον προδεδωκότας τοὺς παῖδας, οἰχήσεται αὐτῷ καὶ τὸ κατὰ τοῦ πατρὸς ἔγκλημα. μὴ γὰρ ὅλως προδεδωκότων ἐκείνων. πῶς ἂν κρίσιν συνειδότος συστῆσαι δύναιτο. ἀναγκαῖον δὲ ὡς προεῖπον καὶ τὸν φεύγοντα προκατασκευάσαι περὶ τῶν παίδων, ἧττον μὲν τοῦ κατηγόρου. χρησιμωτάτη δὲ ὅμως ἡ ὑπὲρ τῶν παίδων ἀπολογία καὶ τούτῳ. εἰ γὰρ τοὺς παῖδας ἐξελέσθαι τῆς αἰτίας δυνήσεται. καὶ τὸ καθ' αὑτὸν ῥᾳδίως καὶ πόρρωθεν ἀπολύσηται. εἰ δὲ μὴ τοῦτο δυνήσεται παντελῶς, ἀλλ' ὅμως οὖν μετρίως διαβαλὼν τὸν τοῦ κατηγόρου τόπον. εἶτα κατὰ συγχώρησιν δοὺς προδεδωκέναι τοὺς παῖδας, ἐπὶ τὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ λόγον τρέψεται. ὥστε ἀναγκαία ἡ περὶ τῶν παίδων ζητήματος προκατασκευή. πλέον μὲν τῷ κατηγόρῳ, ἔλαττον δὲ τῷ φεύγοντι. οὐ γὰρ εἰ καὶ προδεδώκασιν οἱ παῖδες, ἤδη καὶ αὐτὸς πάντως προδότης. ζητητέον οὖν εἰ καὶ ὁ κατήγορος δώσει κατὰ συγχώρησιν τὸ μὴ προδεδωκέναι τοὺς παῖδας. ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι τοῦτο ποιεῖν ὁ κατήγορος οὐ δύναται. εἰ γὰρ ποιήσει τοῦτο, συνοιχήσεται καὶ ἡ κατὰ τοῦ πατρὸς κρίσις. ἔτι δὲ κἀκεῖνο εἰδέναι χρή, ὡς οὐχ ἁπλῶς ὁ πατὴρ δώσει τὸ κατὰ τῶν παίδων, ἀλλὰ τεχνικωτάτης δεῖ μεθόδου τῷ λέγοντι. βλάψει γὰρ αὐτὸν τῷ δοκεῖν ὅτι οὕτω τῶν παίδων καταγνώ-

[Handwritten marginalia: l. r. non inchoantē in se & culpantē aut conniventem ob necē filiorum. Lege paginam 192. — προκατασκευαζόμενος unde dictus — μεθόδου. i. artificio quodā & cautela — μεθόδου]

Interpretes innominatus.

κέναι. ἀλλ' ἀναμικτέον αὖθις τῷ λόγῳ καὶ καταβοητέον τῆς τοῦ πλουσίου βίας καὶ ὑπερηφανίας. καὶ ὅλως σὺν βαρύτητι προακτέον τοὺς λόγους.

ΕΞ ΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ὁ προκατασκευαζόμενος ἔχει φύσιν καὶ δύναμιν τοιαύτην, εἰ συνειδότος κρίνοιτό τις, μήπω ἁλόντος τοῦ δοκεῖ συνειδέναι. πρότερον μὲν ἀπολογεῖται ὑπὲρ ἐκείνου, εἶτα ὑπὲρ ἑαυτοῦ. χρησιμωτάτη δὲ ἡ προκατασκευὴ καὶ προαπόδειξις ἐν τῷ προκατασκευαζομένῳ. παράδειγμα τούτου, γραφεὶς Ἀρίσταρχος ἐπὶ τῷ Νικοδήμου φόνῳ, πρὸ τῆς κρίσεως ὑπεξῆλθεν. κρίνεται Δημοσθένης συνειδώς. οὐκοῦν ἀπολογίαν δεῖ πρῶτον ποιήσασθαι Ἀριστάρχου, ὡς οὐκ ἀπέκτεινε Νικόδημον. ἔτι παρὰ τῷ ῥήτορι τὸ θεώρημα. τῷ τε ἀθλίῳ καὶ ταλαιπώρῳ κακῆς καὶ χαλεπῆς συμβάσης αἰτίας Ἀριστάρχῳ τῷ Μόσχου. καὶ πάλιν. φανερῶς ἤδη δι' ἐμὲ τὸν Ἀρίσταρχον ἐσυκοφάντει. ἐνίοτε δὲ μεταχειριούμεθα οὕτω. μάλιστα μὲν οὐδὲ ἐκεῖνον οἶμαι λέγων πεποιηκέναι τοῦτο. καὶ τοὺς λογισμοὺς ἐκθησόμεθα δι' οὓς οὐκ ἂν ἔπραξεν. εἰ δὲ ἄρα μανεὶς ἔπραξεν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ συνῄδειν. ὡς ὄν, ἢ οὐκ ὄν. ὂν μὲν, ὡς ἀπὸ τοῦ κατηγόρου. οὐκ ὂν δὲ, ὡς ἀπὸ τοῦ φεύγοντος. ὁ μὲν γὰρ κατήγορος κατασκευάζει ὡς ὂν τοῦτο, ὁ φεύγων ἀνασκευάζει ὡς οὐκ ὄν. Εἰς προδιδόντας. καλὸν δὲ ὡς προδιδόντας, ἵνα περίστασιν ἔχῃ ὁ λόγος καὶ τὸ πρόβλημα. εἰ γὰρ δοίημεν ὅτι προδέδοται, μονομερὲς ἔσται. Ἐφ' ἑκατέρου γὰρ δεῖ πρότερον συστῆσαι. Ὁ μὲν πλούσιος ἐρεῖ σημεῖον τοῦ προδεδωκέναι τοὺς παῖδας, τὸ τὴν τρίτην αὐτὴν βασάνων ὁμολογεῖν. εἶτα ὁ φεύγων πρὸς τοῦτο ἀπαντήσεται. συγγνωμονικῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας. ὅτι δεδιὼς τὰς βασάνους καὶ εἰδὼς ὅτι ταυτὰ τοῖς προτέροις πείσεται, κατεψεύσατο ἑαυτοῦ, καὶ ἑαυτὸν ἠνάγκασε κατηγορεῖν ὑπὸ δέους. εἶτα καὶ τοῦ συνειδέναι ἐρεῖ σημεῖον ὁ πλούσιος τὸ μὴ ἐπεξελθεῖν. καὶ μεταθήσεται πάλιν ὁ φεύγων, ὅτι πλούσιος ᾔδει καὶ ἐδεδίει τὴν ἰσχὺν, καὶ τὴν περὶ σὲ ἑταιρείαν καὶ τὸ τῶν κολάκων σύστημα. Μεθ' ὃ κατὰ συγχώρησιν. Εἰκότως ἐν δευτέρῳ φυλάττει τὸ κατὰ συγχώρησιν. οὔτε γὰρ δύναται τοῦτο πράττειν, ἵνα μὴ δοκῇ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῶν παίδων κατηγορεῖν. οὔτε μὴν καθάπαξ μὴ συγχωρεῖ, ἵνα μὴ δοκῇ φεύγειν τὸν περὶ αὐτοῦ λόγον.

Demosth. — *Exe* — *Τὸ μὴ ἐπεξελθεῖν qd hoc significet docebit te pagina 192.*

Συγκατασκευαζόμενος δὲ γίνεται, ὅταν τὰ σημεῖα τοῦ πράγματος δι' ἀλλήλων κατασκευάζηται. οἷον ἔδει τοὺς δεσμώτας λελύσθαι τοῖς Θεσμοφορίοις. μοιχείαν ὑπονοήσας τις πρὸς τὸν οἰκέτην τῆς γυναικὸς, δήσας ἐκεῖνον ἀπεδήμησεν. λυθεὶς τοῖς Θεσμοφορίοις παρὰ τῆς γυναικὸς ἀπέδρα ὁ οἰκέτης. μετὰ ταῦτα εὕρηται ὁ ἀνὴρ πεφονευμένος. καὶ συνειδότος ἡ γυνὴ φεύγει. τότε γὰρ ὑπὸ τοῦ οἰκέτου αὐτὸν πεφονεῦσθαι διὰ τῆς μοιχείας κατασκευάζεται. τότε εἶναι τὴν μοιχείαν διὰ τοῦ ἐπ' ἐκείνου αὐτὸν ἀνῃρῆσθαι, καὶ ὅλως δι' ἀλλήλων. δῆλον δὲ ὅτι καὶ μετὰ τῶν ἄλλων τῆς τε ὑπονοίας τοῦ ἀνδρὸς καὶ τοῦ λῦσαι αὐτὸν τὴν γυναῖκα. καὶ εἴ τι εἴη ἕτερον. διαφέρει δὲ τοῦ προκατασκευαζομένου. ὅτι ἐκεῖ μὲν κεχώρισται ἀλλήλων τὰ ζητήματα, ἐνταῦθα δὲ δι' ἀλλήλων κατασκευάζεται πάντα. ΕΩΡΓΑΤΡΟΥ. Τρίτος τῶν συνεζευγμένων ἐστὶν ὁ συγκατασκευαζόμενος, ὃς ὠνόμασται μὲν οὕτως ἀπὸ τοῦ δύο ἐγκλήματα ἐπάγειν τῷ φεύγοντι τὸν κατήγορον ὡς πεποιηκότι ἢ μέλλοντι πράττειν. ὡς ἐπὶ τοῦ πλουσίου τοῦ ὀμόσαντος ἐν συμποσίῳ τυραννήσειν. καὶ τοῦ πένητος τοῦ τυραννοκτονεῖν ὀμόσαντος καὶ νεκροῦ ἀσκυλεύτου εὑρεθέντος. ἀμφότερα γὰρ συμπλέκων τόν τε τοῦ πένητος φόνον καὶ τῆς τυραννίδος τὴν ἐπίθεσιν, κρίνει τὸν πλούσιον. τούτῳ δὲ διαφέρει τοῦ προκατασκευαζομένου, ὅτι ἐν ἐκείνῳ μὲν τὸ προηγούμενον ὁ φεύγων τελευταῖον ἐξετάζει, τὸ δὲ μὴ προηγούμενον πρότερον. ἐν δὲ τῷ συγκατασκευα-

συγκατασκευαζόμενος. unde dict[us] — *Exem*

συγκατασκευαζόμενος / προκατασκευαζόμενος > Dª

.:. γρ. συγχωρεῖ

ζομένῳ ὁμοίως ὑπὲρ ἀμφοτέρων τῶν ἐγκλημάτων ἀπολογεῖται ὁ φεύγων οὐχ ὡς συνειδὼς, ἀλλ' ὡς αὐτὸς ὢν ὁ πράξας. ἰστέον ὡς οὐδέποτε δῆλον δήλῳ κατασκευάζεται, ὥσπερ οὐδὲ ἄδηλον ἀδήλῳ, ἀλλ' ἄδηλον τῷ δήλῳ. εἰ γὰρ καὶ ἐνταῦθα ἀμφότερα δῆλα, τό τε τῆς μοιχείας φημὶ καὶ τὸ τοῦ φόνου, πῶς τὰ σαφῆ δι' ἀλλήλων κατασκευάζεται; εἰ δὲ ἄδηλα ἄμφω, γελοῖον τὸ τῆς ἀποδείξεως. εἰ δέ τις ἐρεῖ ὡς ἡνίκα ὡς σημεῖον τὸ ἕτερον λαμβάνεται τοῦ ἑτέρου, τότε δῆλον, τὸ δὲ λοιπὸν ἄδηλον. ἀνόητος ὁ λόγος πάντη. θετικὴ γὰρ οὐ φυσικὴ ἡ ἀπόδειξις, τῇ γνώμῃ τοῦ λέγοντος, ἀλλ' οὐχὶ τῶν ἀκουόντων τὸ πιστὸν ἔχουσα. τί οὖν ἐροῦμεν. ὡς οὐ πάνυ ἀκριβῶς ὁ τεχνικὸς διέλαβε περὶ τούτου. ὤφειλε γὰρ εἰπεῖν οὕτω. τό, τε γὰρ συνειδέναι τὴν γυναῖκα διὰ τοῦ λῦσαι κατασκευάζεται. τό, τε μεμοιχεῦσθαι διὰ τοῦ συνειδέναι. εἶτα τό, τε οὕτω κατασκευάσαι, τὸν οἰκέτην εἶναι τὸν ἀνῃρηκότα διὰ τῆς μοιχείας. οὔτε γὰρ ἡ μοιχεία φανερὰ, οὔτε τὸ παρὰ τοῦ οἰκέτου τὸν δεσπότην ἀνῃρῆσθαι. ἀλλὰ πρῶτον εἰς ἀπόδειξιν λαμβανόμενον τοῦ συνειδέναι τὸ λῦσαι, ὅτε τοῖς λοιποῖς ὁδὸς διὰ τούτου παρέχεται. δήλης γὰρ τῆς μοιχείας διὰ τοῦ συνειδέναι γενομένης, ἀναντίρρητον καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ οἰκέτου ἀναιρεῖσθαι δεσπότην συναποδείκνυται. καὶ ἔστι τὸ ἀπὸ τούτου κατὰ ἀντιστροφὴν ἡ ἀπόδειξις. οἷον εἰ μοιχὸς καὶ φονεύς. καὶ εἰ φονεὺς καὶ μοιχός. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Συγκατασκευαζόμενος κέκληται, ὅταν τὰ σημεῖα δι' ἀλλήλων ὁμοῦ κατασκευάζηται καὶ μὴ κεχωρισμένως. ἐκ τούτου γὰρ καὶ τὴν προσηγορίαν ἐκτήσατο. γνωστέον δὲ ὅτι ἐν τούτῳ τῷ στοχασμῷ, τὰ αὐτά ἐστι καὶ σημεῖα ἀλλήλων καὶ ἐγκλήματα. ἐνταῦθα γοῦν ἀπὸ μὲν τῆς μοιχείας κατασκευάζεται ὅτι αὐτὸς ἐφόνευσε. ἀπὸ δὲ τοῦ φόνου ἡ μοιχεία βεβαιοῦται. καὶ ἀπὸ τοῦ καιροῦ δὲ κατασκευάζεις τὸν φόνον, ὅτι ἡνίκα ἀπελύθη ὁ παῖς ἐφονεύθη καὶ οὐ πρὸ τούτου. ἔχει δὲ ἐνταῦθα παραγραφικὸν ἐκ τοῦ λείποντος. λέξει γὰρ ἡ γυνὴ, ὅτι ἄδηλον εἰ ὅλως ὑπ' αὐτοῦ γέγονεν. λέξει δὲ καὶ ἀντίθεσιν ἡ γυνὴ ἀπὸ τοῦ νόμου. νόμος ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις λύεσθαι τοὺς δεσμώτας, διὸ ἔλυσα δεσμώτην ὄντα. λύσει δὲ ὁ κατήγορος διανοίας τὸ ῥητὸν, ὅτι δεσμώτας λέγει τοὺς ἐν δεσμωτηρίῳ, οὐ τοὺς ἐν ἰδικῇ οἰκίᾳ. διαφέρει δὲ τοῦ προκατασκευαζομένου, ὅτι ἐκεῖ καθ' ἑαυτὸ ἕκαστον καὶ τὸ πρῶτον μελετᾶται καὶ τὸ δεύτερον, ἐνταῦθα δὲ ἅμα τὰ δύο ἀλλήλων κατασκευάζεται. ἄλλοι δὲ ὁρίζονται τὴν διαφορὰν οὕτως. ὅτι ἐν τῷ συγκατασκευαζομένῳ ἀμφότερα ἐγκλήματά ἐστι, καὶ ὁμοῦ κατασκευαζόμενα δι' ἀλλήλων, τῶν αὐτῶν σημείων καὶ ἐγκλημάτων γινομένων. ἐν δὲ τῷ προκατασκευαζομένῳ δύο τὰ ἐγκλήματα, ἀλλ' οὐ τὰ δύο κρίνεται καὶ κατηγορεῖται, τὸ δὲ ἕτερον τῶν ἐγκλημάτων ὡς σημεῖον παραλαμβάνεται. ζητητέον δὲ πῶς ὁ τοιοῦτος στοχασμὸς συστῆναι δύναται. εἰ γὰρ φύσει ἄδηλον ἐν στοχασμῷ τὸ ἔγκλημα. ἔστι δὲ καὶ τὸ σημεῖον ἄδηλον. πῶς ὑφέστηκεν ὁ τοιοῦτος στοχασμός. πῶς δὲ καὶ τὸ σημεῖον ὑπεύθυνον, ὃ πανταχοῦ ἀνεύθυνόν ἐστι. ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι κἀνταῦθα εὑρίσκεται φανερὸν σημεῖον καὶ ἀνεύθυνον. οἷον εἰπεῖν τὸ λυθῆναι παρὰ τῆς γυναικὸς τὸν οἰκέτην. καὶ τὸ ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ τεθνάναι τὸν δεσπότην ὅτε ἐλύθη. τὸ δὲ προσεχέστερον μόνον εὑρίσκεται ὑπεύθυνον. ἤδη δὲ εἴπομεν ὅτι τινὲς ἀποφαίνονται, ὡς εἰ καὶ δοκεῖ ἔγκλημα εἶναι, ἐνταῦθα τὸ σημεῖον αὐτὸ τὸ προσεχέστερον, ἀλλ' ὅμως ὡς σημεῖον αὐτὸ ποιεῖται τοῦ ἐγκλήματος. δι' ἀλλήλων. παρατήρησαί φησι τοῦτο δι' ἀλλήλων ὅτι πάντα ἡμῖν ἐδήλωσεν. οὐ γὰρ δεῖ μόνα τὰ ἄδηλα διὰ τῶν ἀδήλων κατασκευάζειν. ἄτοπον γάρ, ἀλλὰ καὶ μῖξιν καὶ κρᾶσιν ἁπάντων ποιεῖσθαι μίαν. φασὶ δὲ καὶ τοῦτο ὡς οὐ δεῖ τὴν διαίρεσιν ἐν τῷ συγκατασκευαζομένῳ διπλῆν ποιεῖσθαι, ἀλλ' ἁπλῆν, καθάπερ ἐν τοῖς ἁπλοῖς στοχασμοῖς. καὶ ἐζήτησαν διατί μὴ διπλοῖς, καὶ

Neq: incertū incerto neq: certum certo probatur. attende

Hermogenes reprehenditur. recte & acute.

κατὰ ἀντιστροφὴν ἡ ἀπόδειξις

συγκατασκευαζόμενος unde dr

γρ. ἀλλήλων ut paulo post

Hermogeni etiam diem dicit Marcellinus sicuti paulo ante Sopater

ἁπλῆν

θετικὴ γὰρ οὐ φυσικὴ ἡ ἀπόδειξις & reliqua. Attende qd sit θετικὴ ἀπό[δειξις]

Τὸ σημεῖον ἐν στοχασμῷ οὐχ ὑπεύθυνον ἀλλὰ πανταχοῦ ἀνεύθυνόν ἐστι

:. ἰδίᾳ

ἀπεκρίναντο, ὅτι οὐ δεῖ τὸ σημεῖον ζήτημα ποιεῖν· εἰ δὲ μὴ ζητημάτων ποιήσομεν πλῆθος, πάλιν γὰρ ἐκείνου σημεῖον ζητήσομεν· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συνεζευγμένοις, οὐκ ἔστιν ἀμφίβολον τὸ σημεῖον. ΕΞΑΝΕΠΙΓΡΑΦΟΥ. Ἴδιον τοῦ συγκατασκευαζομένου τὸ μὴ μόνον τὸ πεπραγμένον λέγειν, ἀλλὰ καὶ τὸ αἴτιον τοῦ πραχθέντος· ὃ δὴ καὶ αὐτὸ ζήτημά ἐστι· καὶ τὰ σημεῖα καὶ τὰ ἐγκλήματα δι' ἀλλήλων κατασκευάζεσθαι. καὶ ὥσπερ σημεῖον εἶναι τοῦ ἑτέρου τὸ ἕτερον. σημειωτέον δὲ ὅτι ἐπὶ τοῦ συγκατασκευαζομένου, σημεῖα καὶ τὰ ἐγκλήματα καλεῖ. ὁρᾷ δέ τις ἐνταῦθα πῶς ἄδηλον ἀδήλου κατασκευάζεται. καὶ φαμὲν, ὅτι ἔστι κἀνταῦθα δῆλα ἕτερα σημεῖα· τὸ δὲ προσεχέστερον ἔστι μόνον τὸ ἄδηλον. ἀνάγκη γὰρ κατασκευάσαι ὡς τὸν φόνον ὁ οἰκέτης εἰργάσατο· καὶ ὅτι συνοιδεν ἡ γυνὴ, καὶ τὸ αἴτιον· ἑκάτερον μὲν, ἀποκτεῖναι, τὴν δὲ συνοιδέναι μοιχείαν. δῆλον ὅτι δεῖ τὸ προϊδέσθαι τὸν ἐκ τῆς κατηγορίας ἔλεγχον. ζητεῖται δὲ εἰ μεμοίχευται ἡ γυνή. δεῖ οὖν βούλησιν εἶναι διπλῆν· ἅμα καὶ τοῦ οἰκέτου καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ δύναμιν ὡσαύτως. συμπλεκτέον δὲ τὴν αἰτίαν εὐθὺς ἐμπίπτει ἓν μόνον ζήτημα, ὅτι νόμος κελεύει τοὺς δεσμώτας ἐν τοῖς θεσμοφορίοις λύεσθαι. πρὸς ταύτην τὴν διάνοιαν ἀντιθεῖναι χρή. τίνας ὁ δῆμος κελεύει· τοὺς δημοσίᾳ δεθέντας, ἀλλ' οὐ τοὺς ὑπὸ τῶν δεσποτῶν· καὶ οἵ τινες ἐπὶ μικραῖς αἰτίαις ἔμφρουροι γεγονότες καὶ τούτοις ἐὰν ἐγγυητὰς παράσχωσιν. ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ. Τῶν μὲν ἄλλων διαφέρουσιν οἱ συνεζευγμένοι τῶν ἁπλῶν λέγω καὶ διπλῶν, ὅτι ἐν ἐκείνοις μὲν ἓν πρᾶγμα ὑπόκειται τὸ κρινόμενον, ἐν δὲ τούτῳ δύο πράγματα τὴν ζήτησιν ἔχει· ἀλλήλων δὲ διαφέρουσι τὸν τρόπον τοῦτον· ἐν μὲν τῷ ἐμπίπτοντι, τοῦ κρινομένου πράγματος ἐξέτασιν λαμβάνοντος ἀπὸ τοῦ χρώματος οὗ παρέχεται ὁ φεύγων ἀνακύπτει ἄλλο ζήτημα, ὡς ἐπὶ τῶν στρατηγῶν· τὸ μὲν γὰρ κρινόμενον, εἰ συνοιδε. τὸ δὲ ἐμπίπτον καὶ ἀπὸ χρώματος ἀνακύπτον, εἰ οὗτος ἐμοίχευσεν· καὶ συμβαίνει θάτερον ἔλεγχον εἶναι θατέρου. κἂν μὲν ἐλεγχθῇ τῷ προδότῃ συνειδὼς ὁ τὸν ἁλόντα ἔχων δεδεμένον, λύεται τῆς μοιχείας τὸ ἔγκλημα. ἐὰν δὲ ὁ ἐγκαλούμενος ἀποδείξῃ μεμοιχευκότα τὸν συστράτηγον συνδεδεμένον, λύεται πάλιν συνειδότος ἡ ὑποψία· οὐ γὰρ δοκεῖ τὸ δεδιέναι τὸν ἔλεγχον. ἀλλὰ δοκεῖ τὸν μοιχὸν κατειληφέναι κατὰ τὸν νόμον ἀνῃρηκέναι δόξει. ἐν δὲ τῷ προκατασκευαζομένῳ, ἄλλο προκατασκευάζεται πρᾶγμα· ὡς ἐπὶ τοῦ κρινομένου πένητος συνειδότος, ὅτι μὴ ἐπεξῆλθε τῷ πλουσίῳ· ὃς τοὺς παῖδας αὐτοῦ βασανίζων ἀνεῖλε, φήμης προδοσίας περὶ αὐτῶν γενομένης. τὸ μὲν γὰρ κρινόμενον εἰ συνοιδε τοῖς παισί. τὸ δὲ προεξεταζόμενον, εἰ μὴ δὲ ἐκεῖνοι προδόται. καὶ πάλιν ὡς ἐπὶ τοῦ διὰ τοῦ προβλήματος. ἐγράψατό τις ἀρίσταρχον τὸν μόσχου ἐπὶ νικοδήμου φόνον· μετεώρου οὔσης τῆς δίκης, ἔφυγεν ἀρίσταρχος, καὶ κρίνεται δημοσθένης συνειδότος· κἀνταῦθα γὰρ ὁμοίως τὸ μὲν κρινόμενον εἰ συνοιδε δημοσθένης· τὸ δὲ προκατασκευαζόμενον, εἰ μὴ πεφόνευκεν ἀρίσταρχος. οὐκ ἐξαρκεῖ δὲ, κἂν ἐξελεγχθῇ φονεύσας πρὸς τὸν δημοσθένην ἁλῶναι συνειδότος, ἀλλ' ἔτι ζητεῖται εἰ δημοσθένης εἰκὸς ἐκείνῳ συνεγνωκέναι. καὶ πάλιν ὁμοίως κἂν φανερὸν ᾖ τὸ προδεδωκέναι τοὺς τοῦ πένητος παῖδας, οὔπω τοῦτο ἱκανὸν πρὸς τὸ δοκεῖν τὸν πατέρα τοῖς παισὶ συνεγνωκέναι, ἀλλὰ πάλιν κἀνταῦθα εἰ συνέγνω ζητεῖται ἔτι καὶ κατασκευάζεται. ὁ δὲ συγκατασκευαζόμενος δύο ἐγκλήματα περὶ ἓν πρόσωπον ἔχων, καὶ τὴν μὲν κρίσιν ἐφ' ἑνὶ, τὴν κατηγορίαν δὲ ἐφ' ἑκατέροις καὶ τὴν ἀπόδειξιν. ἴδιον δὲ αὐτοῦ τὸ ἐν μόνῳ τούτῳ τὸ αἴτιον τοῦ κρινομένου καὶ ὑπεύθυνον εἶναι καὶ μὴ ὁμολογεῖσθαι· ὅπερ ἐν τοῖς ἄλλοις στοχασμοῖς καὶ ἀνεύθυνόν ἐστι καὶ ὁμολογούμενον· οἷον πλούσιος παρὰ συμπόσιον ὤμοσε τῷ πένητι τυραννήσειν ἀν-

τώμοσεν

Marginalia (manuscript): ἀδήλῳ. γρ. — προσεχέστερ — Epiphani — Comparatio & differentia triũ statuũ συνεζευγμένων — ὅτι μὴ ἐπεξῆλθε τῷ πλουσίῳ, nota pro superioribus — Exem — Exe — γρ. τό — γρ. δημοσθένην

τώμοσεν ὁ πένης ἀποκτείνειν αὐτόν. εὑρέθη νεκρὸς ἀσκύλευτος ἐπανιὼν ἐπὶ τοῦ συμποσίου ὁ πένης· καὶ κρίνεται ὁ πλούσιος τυραννίδος ἐπιθέσεως. ἐνταῦθα γὰρ δύο ἐγκλήματα παρὰ τὸν πλούσιον. ἥ τε τυραννὶς καὶ ὁ φόνος. καὶ τὸ μὲν κρινόμενον, ἡ τυραννίς. τὸ δὲ σημεῖον, ὁ φόνος. ἑκάτερον δὲ, οὔτε ἀνεύθυνον οὔτε ὡμολογημένον. διαφέρει οὖν τοῦ ἐμπίπτοντος καὶ προκατασκευαζομένου· τῷ ἐκείνοις μὲν διάφορα εἶναι τὰ πρόσωπα τὰ κρινόμενα, ἐνταῦθα δὲ δύο περὶ ἓν πρόσωπον εἶναι τὰ ἐγκλήματα.

Ὁ ἀπὸ γνώμης παρὰ τούτοις ἐστὶ στοχασμὸς, ὃς ψιλῇ τῇ γνώμῃ ἐξετάζεται, φανεροῦ ὄντος καὶ τοῦ πράγματος, καὶ τοῦ πράξαντος· οἷον ἐν δόξῃ μανίας μητρυιὰ τὸν μὲν υἱὸν ἔζωσε, τὸν δὲ πρόγονον ἀπέκτεινε. καὶ ἀνενεγκοῦσα φεύγει φόνου. διαφέρει δὲ συγγνώμης ὁ τοιοῦτος στοχασμός· ὅτι ἐκεῖ μὲν ἐφ' ὃ μεθίστησιν ὡμολόγηται· οἷον ἔλεος, ἢ βάσκανοι, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐνταῦθα δὲ εἰ μέμηνε ζητεῖται δήπου ἢ οὔ. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Εὗρον ἄλλο εἶδος στοχασμοῦ, ὃ ἐκάλεσεν ἀπὸ γνώμης. ἀπὸ γνώμης δὲ ἐκάλεσεν, ὅταν τῆς πράξεως οὔσης φανερᾶς, ἡ γνώμη ζητεῖται τοῦ πράξαντος. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ψιλῇ εἶπεν, ἀντὶ τοῦ μόνῃ. τὸ δὲ παράδειγμα δείκνυσι τοιούτου στοχασμοῦ τὴν φύσιν. ἐνταῦθα τὸ ἀμφίβολον καὶ τὸ ἄδηλόν ἐστι τίς ἡ μητρυιᾶς ἡ γνώμη, μεθ' ἧς ὁ φόνος πέπρακται. πιθανῶς δὲ πέπλασται τὸ ζήτημα. οὐ γὰρ ἁπλῶς εἶπεν μεμηνέναι τὴν μητρυιάν· ἀσύστατον γὰρ ἂν ἦν τὸ ζήτημα τῆς μανίας ὁμολογουμένης, ἀλλ' ἐν δόξῃ μανίας ὅπερ ἀμφίβολον. ὃ καὶ τῇ κατηγορίᾳ δίδωσιν ὑπόνοιαν. ὁ μὲν κατήγορος ὑποκεῖσθαι τὴν μανίαν ἀποφαίνειν πειράσεται, διὰ τὴν φυσικὴν πρὸς τὸν πρόγονον δυσμένειαν. ὁ δὲ ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνιζόμενος τοὐναντίον συστήσει καὶ ἀληθῶς μεμηνέναι τὴν μητρυιὰν ἀγωνιεῖται. καὶ στοχαστικῶς ἡ ζήτησις ἅπασα προαχθήσεται. Διαφέρει δὲ συγγνώμης. Καλῶς καὶ δεόντως μέμνηται τῆς διαφορᾶς ταύτης ἐνταῦθα. ἐπειδὴ κοινωνίαν οὖσαν πρὸς τὴν συγγνώμην ᾔσθετο τούτου τοῦ στοχασμοῦ. κοινὸν γὰρ ἐν ἑκατέραις ταῖς στάσεσι τὸ τῆς ἀγνοίας καὶ τὸ ἀκούσιον. λύει οὖν τῇ διαφορᾷ τὴν συγγένειαν. δοκεῖ γὰρ κατὰ δύο κοινωνεῖν τῇ συγγνώμῃ· καθ' ἓν μὲν, ὅτι ἐν ἀμφοτέραις ταῖς στάσεσιν ἀδίκημα φύσει τὸ πεπραγμένον. δεύτερον δὲ κατὰ τὴν αἰτίαν, τὸ ἐπί τι πάθος ψυχῆς μεθιστάναι τὸ γενόμενον. διαφέρει οὖν ὅτι ἐν μὲν τῇ συγγνώμῃ τὸ πάθος ἐφ' ὃ μεθίστησι τὴν αἰτίαν ὁ φεύγων λέγω δὴ φόβον, ἢ ἄγνοιαν, ἢ ἔλεον, συγχωρεῖ καὶ αὐτὸς ὁ κατήγορος ὡς ὡμολογημένον. ἀποφαίνει δὲ καὶ οὕτω τιμωρίας ἄξιον. ἐχρῆν γάρ φησι μὴ δι' ὅλως ἡττηθῆναι τοῦ πάθους. ἐν δὲ τῷ στοχασμῷ ἄδηλον. καὶ περὶ αὐτὸ ἑκάτερον ἡ πᾶσα ζήτησις ἵσταται. τῆς γὰρ μητρυιᾶς· προβαλλομένης τὴν μανίαν καὶ εἰς ταύτην ἀναφερούσης τοῦ φόνου τὴν αἰτίαν, ὁ κατήγορος ἐνίσταται καὶ ψευδῆ εἶναι διισχυρίζεται τῆς μητρυιᾶς τὸν λόγον. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Ὁ ἀπὸ γνώμης στοχασμὸς, ἐστὶ τοιοῦτος· ὅτ' ἂν ὁ φεύγων πεποιηκέναι μὲν ὁμολογῇ τὸ ἐπιφερόμενον ἔγκλημα· φάσκῃ δὲ μὴ ἑκὼν, ἀλλὰ δι' ἄγνοιαν ἢ μανίαν εἰργάσθαι. οἷον τὰ ἐν μανίᾳ ἄκρα εἶναι. τύραννον ἀπέκτεινέ τις μεμηνέναι δόξας, αἰτοῦντι δωρεὰν ἀντεῖπεν ῥήτωρ. ἐκράτησε. δοκῶν μαίνεσθαι, καὶ τὸν ῥήτορα ἀπέκτεινεν ἀνενεγκών, φόνου κρίνεται. ζητητέον δέ· διατί μὴ μετὰ τῶν ἁπλῶν τέτακται. εἴγε ἓν πρόσωπον ἔχει καὶ ἓν πρᾶγμα· φαμὲν οὖν, ὅτι οὗτος ὁ στοχασμὸς οὔτε διπλοῦς οὔτε ἁπλοῦς ἂν εἴη. διπλοῦς μὲν, ὅτι οὐ δύο πρόσωπα καὶ πράγματα ἔχει. πάλιν δὲ ἁπλοῦς οὐκ ἔστιν· ὅτι ἐν τούτῳ μόνον τὸ πρᾶγμα οὐκ ἄδηλόν ἐστιν ἀλλ' ὡμολογημένον, ὃ πᾶσι τοῖς στοχασμοῖς ἐναντιοῦται. διὸ καὶ τελευταῖος τέτακται. ὁρᾷ δέ τις· ὅτι οὐκ ἄρα στοχασμὸς οὗτος, οὐ γάρ ἐστιν ἀδήλου πράγματος ἔλεγχος. ἀλλ' ὁροῦμεν, ὅτι δῆλον μὲν τὸ πρᾶγμα· τὸ δὲ ἄδηλον παρὰ τὴν γνώμην ἵσταται

n i

Marginalia (manuscript): γρ. περί. ut paulo post — resipiscẽs ab insania. hesych. ἀνενεχθείς. ἀναβιώσας — ἀνενεγκοῦσα — ἀπὸ γνώμης unde dicitur — ἀνενεγκών — Exer — διπλοῦς, ἁπλοῦς, στοχ. — ἐν πᾶσι στοχασμ. τὸ πρᾶγμα ἄδηλον παλαιότερ — .i. ζουμεν — περί — ἄκυρα forte. Et sic legendum apparet ex fine huius comenti fa. sequenti

καὶ διὰ ταύτην ὁ στοχασμὸς. διὸ καὶ τὴν προσηγορίαν τοιαύτην ἔλαχεν, ἀπὸ γνώμης στοχασμὸς καλούμενος. καθ᾽ ὃ μὲν γὰρ οὐδὲ τοῦ παιδὸς ἀπέσχετο, χώραν ἔχει τὰ τῆς μανίας. καθ᾽ ὃ δὲ μετριωτέρᾳ τῇ τοῦ παιδὸς πληγῇ ἐχρήσατο, ὑγιαίνειν δοκεῖ. καλῶς δὲ τὸ ἔνδοξη μανίας. ἵνα χορηγίαν τῷ ἀδήλῳ ποιήσηται. διαφέρει δὲ συγγνώμης ὁ στοχασμὸς οὗτος. ὅτι ἐν μὲν τῇ συγγνώμῃ ὁ φεύγων ὁμολογεῖ δεδρακέναι εἰδὼς ἀδίκημα τὸ πεπραγμένον, ὅμως ὑπό τινος ἀνάγκης οὐχ ὡς ἄλλως πρᾶξαι. ἐνταῦθα δὲ οὐδὲ εἰ ἀδίκημα τὸ πεπραγμένον ὅλως ἦν εἰδέναι φησί. καὶ ὅτι ἐν μὲν τῇ συγγνώμῃ καὶ ὁ κατήγορος ὁμολογεῖ τὸν κρινόμενον ἄκοντα πεποιηκέναι τὸ πραχθέν. ἐνταῦθα δὲ ἑκόντα. κἀκεῖ μὲν ἀπληνοῦν(?) διὰ αὐτῆς μόνης τῆς φύσεως καὶ ἀνθρωπίνην τὴν ἄγνοιαν προβάλλεται ὁ φεύγων, ἐν δὲ τῷ ἀπὸ γνώμης στοχασμῷ φρενοβλάβειαν καὶ μανίαν. οἷον τύραννος ἀνέστασε τρεῖς παῖδας. τῷ πρώτῳ τὸν πατέρα τυπτῆσαι προσέταξεν. οὐ τυπτήσαντα. ἀπέκτεινε. καὶ τὸν δεύτερον ὁμοίως. ὁ τρίτος ὑπήκουσεν. ἐσώθη. μετὰ τὴν τῆς τυραννίδος κατάλυσιν. κινδυνεύει περὶ τῶν χειρῶν. τέμνειν γὰρ ὁ νόμος ἐκέλευσεν. ἐνταῦθα καὶ ἀνθρώπινον προβάλλεται τὸν φόβον. λέγει μέν τοι ὁ κατήγορος ἐχρῆν ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ τυπτῆσαι τὸν πατέρα. ἐν δὲ τῷ ἀπὸ γνώμης στοχασμῷ τοὐναντίον. ὁ γὰρ διώκων προσποιήσασθαί φησι τὸν φεύγοντα μανίαν. καὶ ἐπειδὴ ὡμολόγηται τὸ ἔργον ὑπὸ τοῦ κρινομένου πεπρᾶχθαι, τὴν ἀπαίτησιν τῶν ἐλέγχων παραιτησάμενοι, τὴν ἀρχὴν τῆς διαιρέσεως ἀπὸ τῆς βουλήσεως ποιησόμεθα. δεῖ δὲ πάντως προηγουμένως ζητεῖν ἐν τῷ ἀπὸ γνώμης στοχασμῷ. ποιότητα προσώπου καὶ ῥητὸν νόμου. οἷον ἐπὶ τοῦ ῥήτορος τοῦ ἀναιρεθέντος. ῥητὸν μὲν, νόμος τὰ ἐν μανίᾳ ἄκυρα εἶναι. ἡ ποιότης δὲ τοῦ κτείναντος ἐξετάζεται. ὅτι εἰκὸς ἦν ἐμμνησικακῆσαι διαμαρτόντα τῆς δωρεᾶς. καὶ ἐπὶ τῆς μητρυιᾶς. καὶ γὰρ ἐνταῦθα ῥητόν ἐστιν ὁμοίως καὶ ποιότης.

Περιττὸν δὲ εἰς ἄπειρον περιεργάζεσθαι. νομίζω γὰρ ὁποῖον ἂν γένηται ἄλλο, διὰ τούτων πῶς συμπλεκόμενον εὑρίσκεται. καὶ δῆλον ὡς τοῖς ταῦτα ἐπεσκεμμένοις, οὐ χαλεπὴ γενήσεται καὶ ἡ ἐν ἐκείνοις διαίρεσις. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Ἰστέον ὡς εἰσὶ καὶ ἕτεροι στοχασμοὶ, οἱ συμπεπλεγμένοι καλοῦνται καὶ αὐτοί. διὰ τὸ ἑτέραις στάσεσιν ἐμπλέκεσθαι. ἐμπλέκεται γὰρ στοχασμὸς ὅρῳ μὲν, ὡς ἐπὶ τούτου. διδύμων ἀδελφῶν ὁ ἕτερος ἐφυγαδεύθη, συνεξῆλθεν αὐτῷ καὶ ὁ ἕτερος, μετὰ ταῦτα ἐλθόντα αὐτὸν ὁ στρατηγὸς ἀπέκτεινε καὶ κρίνεται φόνου. ὁ δὲ ἀξιοῖ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀκουσίοις δοῦναι δίκην. ἐνταῦθα γὰρ ἐμπλέκεται ὅρος. ὁριζομένου τοῦ κατηγόρου τί τὸ ἀκούσιον. δῆλον ὡς ἀκούσιον ἂν εἴη, τὸ βέλος ἀφέντα σκοποῦ μὲν ἁμαρτεῖν. ἑτέρῳ ἀνδρὶ δὲ κατενεχθῆναι ἢ ἵππον ἐλαύνοντα καθελεῖν καὶ τὰ τοιαῦτα. εἶτα ὁ στοχασμὸς. ἢ ἐγνώρισεν. ἢ ἠγνόησεν. καὶ ἐνταῦθα μὲν τὸ ὁρικὸν μόνον ἐμπίπτει κεφάλαιον. εὑρίσκεται δὲ καὶ τέλειος ὅρος καὶ τέλειος στοχασμὸς, κατὰ τὸ αὐτὸ ζήτημα. ὡς ἐπὶ τούτου. μειράκιον ἠπείλησε πορνεύσειν εἰ μὴ εὐπορήσει τροφῶν ἐντὸς λ᾽ ἡμερῶν. μεταξὺ τῶν ἡμερῶν τούτων κατελείφθη αὐτῷ κλῆρος, καὶ οὐκ ἐπόρνευσε καὶ κωλύεται λέγειν. ἐνταῦθα στοχασμὸς μέν ἐστιν ὅτι ἄρνησις τοῦ ἐπιφερομένου ἐγκλήματος. φήσει γὰρ μὴ πεπορνευκέναι. τοῦ κατηγόρου προβαλλομένου τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ὅτι ἐκήρυξας, ἠσχύνθης, ἄπορος πορνεύειν ἐστίν. ἐφ᾽ οἷς ὁ φεύγων τῷ ὅρῳ ἀπολογήσεται λέγων. οὐ τὸ κηρύξαι πορνεῦσαί ἐστιν. ὅρος μὲν οὖν κατὰ τοῦτό ἐστιν. ὅτι τὸ μὲν πέπρακται, οἷον τὸ κηρύξαι. τὸ δὲ, λείπει τὸ πεπορνευκέναι. οὕτως δὲ δεῖ τὸν ὁρικὸν στοχασμὸν μελετᾶν. ὅταν παρέλθῃ τοῦ στοχασμοῦ τὰ κεφάλαια ἕως τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἐντεῦθεν τὰ τοῦ ὅρου κεφάλαια μελετῆσαι. εἶτ᾽ ἐπανελθεῖν δεῖ πάλιν ἐπὶ

τὴν μετάθεσιν τῆς αἰτίας καὶ εἰπεῖν. οἷον διὰ τὸ ἀναγκάσαι τοὺς οἰκείους εὐπορίαν μοι παρασχεῖν αἰσχυνομένους, τοῦτο ἐποίησα. καὶ καθεξῆς ἡ πιθανὴ ἀπολογία. ἢ πῶς ἔσται. ὅτι εἰ καὶ ἐβουλόμην πορνεῦσαι, οὐκ ἂν ἐκήρυττον. ὅρῳ μὲν οὕτως ἐμπλέκεται στοχασμὸς. ἀντιλήψει δὲ, ὡς ἐπὶ τούτου. τῷ ἀτίμῳ δίκης οὐ μέτεστιν. ἄτιμος εὑρὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μοιχευομένην, εἶπε τῷ μοιχῷ κλάων. κατέλυσεν ὁ δῆμος τὸν μοιχὸν, καὶ κρίνεται δημοκοπίου. ἐνταῦθα γὰρ μετὰ τὸ ἀντιληπτικόν. ὅτι ἔξεστί μοι δακρύειν καὶ ἀνθρώπινα τὰ δάκρυα, ἀναφύεται στοχαστικόν. πότερον διὰ τὸ μὴ δύνασθαι διηγήσασθαι ἔκλαεν, ἢ τῇ ἀληθείᾳ θόρυβον βουλόμενος ποιῆσαι καὶ ἐκκαλέσασθαι πρὸς ὀργὴν τὸν δῆμον. ἐμπλέκεται στοχασμὸς καὶ νομικῇ στάσει ῥητῷ καὶ διανοίᾳ ὡς ἐπὶ τούτου. φυγάδες ἐν πόλει συνδραμόντες πολλοὶ, συνέσχον τινὰ ὡς ἐπὶ τυραννίδι. ὁ στρατηγὸς κατὰ τὸν νόμον τὸν κελεύοντα τοὺς φυγάδας ἀναιρεῖν ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, καὶ ἀφῆκε τὸν κατεχόμενον. μετὰ ταῦτα ἐκεῖνος ἐτυράννησεν ἀφεθεὶς κωλυθείσης τῆς τυραννίδος, κρίνεται συνεδρίου(?) ὁ στρατηγός. ἐνταῦθα ἐν τῇ μεταθέσει λέγοντος τοῦ στρατηγοῦ κατὰ νόμον πεποιηκέναι, ἀναφύεται τέλειον ῥητὸν καὶ διάνοια. λέγοντος τοῦ κατηγόρου, ὅτι οὐ τοὺς εὐεργέτας. οὐδὲ τοὺς ἐπ᾽ ἀγαθῷ τῆς πόλεως κατιόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐπὶ καταφρονήσει τῶν νόμων ὁ νόμος ἀναιρεῖ. ἔτι ἐμπλέκεται στοχασμὸς. συγγνώμῃ, ὡς ἐπὶ τούτου. ὡραίου μειρακίου μητέρα λῃσταὶ ἔλαβον. ἀπελθόντος τοῦ μειρακίου ἐπὶ τὸ λυτρώσασθαι, ἀφῆκαν οἱ λῃσταὶ τὴν μητέρα ἄνευ λύτρων, καὶ κρίνεται πορνείας τὸ μειράκιον. ἐνταῦθα ἐν τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους προβαλλομένου τοῦ κατηγόρου καὶ λέγοντος ὅτι διὰ τί ἄνευ λύτρων ἀφῆκάν σοι τὴν μητέρα, ὁ φεύγων ἐρεῖ. ἐλεήσαντες τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ φιλόστοργον τὸ πρὸς τὴν μητέρα. καὶ εὐθέως εἰς τὴν συγγνώμην ἐμπεσεῖται λέγων. οὐ δεῖ τὰ παρὰ τῶν λῃστῶν γινόμενα ἐξετάζεσθαι. πάντα γὰρ ταῦτα κατὰ ἀνάγκην γίνονται. ἔτι ἐμπλέκεται ὁ στοχασμὸς ἀντιστάσει ὡς ἐπὶ τούτου. τύραννος ἐκήρυξε χρῆσθαι δορυφόρῳ, ὃς ἂν αὐτοῦ τὸν πατέρα ἀποκτείνῃ. νεανίσκος ἐνεγκὼν αὐτῷ γέροντος κεφαλὴν ἐγένετο δορυφόρος. καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέκτεινε τὸν τύραννον, καὶ κρίνεται πατροκτονίας. ἐνταῦθα γὰρ ἡ ἀντίστασις τελεία ἐστὶν, ὅτι τὴν τυραννίδα καθεῖλον, καὶ τὸ ἐν τυραννίδι πραττόμενον, κἂν βλαβερώτατον ᾖ, διὰ τῷ καταλυθῆναι αὐτὴν συγκεχώρηται. ἄλλως τε οὐδὲ πέπρακταί μοι τὸ ἔργον καὶ ἀναφύεται στοχασμὸς. εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι στοχασμοί. οἷον οἵ τε λεγόμενοι κακοῦ βίου καὶ ἀχαριστίας καὶ κατασοφισμοῦ καὶ οἱ παράδοξοι καὶ οἱ κατὰ ἀμφισβήτησιν. περὶ ὧν εἴρηται. εἰσὶ δὲ καὶ δημοκοπίου καὶ δικαστηρίου ἀπάτης. καὶ οἱ διὰ ἀπάτης δήμου. δημοκοπίου δὲ λέγεται, ὅταν τις εἰπὼν ἢ ποιήσας τι, εἰς θόρυβον καὶ τὸ ποιῆσαί τι προσαγάγοι τὸν δῆμον. δικαστηρίου δὲ ἀπάτης παράδειγμα. οἷον ἐγράψατο ὁ πλούσιος τὸν πένητα ξενίας καὶ εἷλεν. ἐφυγάδευσεν αὐτόν. μετὰ ταῦτα λοιμοῦ γενομένου, ἔχρησεν ὁ θεὸς παύσασθαι τὸν λοιμὸν εἰ πολίτης ἑαυτὸν ἀποσφάξοι ὑπὲρ τῆς πόλεως. ὁ πένης ἀκούσας κατελθὼν ἐν τῇ πόλει ἀπέσφαξεν ἑαυτόν. ἐπαύσατο ὁ λοιμός. καὶ κρίνεται ὁ πλούσιος διὰ ἀπάτης δικαστηρίου. διαφέρει δὲ οὗτος τοῦ δημοκοπίου. ὅτι ὧδε μετὰ λόγου καὶ κρίσεως ἡ ἀπάτη γίνεται τῶν δικαστῶν, ἐκεῖ δὲ μετὰ ἀποκρίσεως μόνης ἢ ἑνὸς λόγου μόνης ἀποφάσεως. δήμου δὲ ἀπάτης. οἷον ῥήτωρ ἔπεισε τὴν πόλιν παρασκευάσασθαι ὡς πολεμίων ἐπιόντων. οὐκ ἐπῆλθον οἱ πολέμιοι καὶ κρίνεται ἀπάτης δήμου. διαφέρει δὲ οὗτος τοῦ τε δημοκοπίου καὶ τοῦ διὰ ἀπάτης δικαστηρίου. ὅτι ἀντιστάσει ἐμπλέκεται λέγοντος τοῦ ῥήτορος. διὰ τοῦτο μὴ ἐπεληλυθέναι τοὺς πολεμίους διὰ τὸ γνῶναι ἡμᾶς παρεσκευασμένους. καὶ εὐεργεσίαν τοῦτο προβάλλεται. ἐν ἐκείνοις δὲ οὐδὲ μίαν εὐερ-

γενέσθαι οὐδ' ἕτερος δύναται δεῖξαι. ἔστι δὲ τὸ στοχαστικὸν οἷον πότερον χρησιμεῦσαι βουλόμενος ἢ βλάψαι ἢ τῇ ἀληθείᾳ νομίσας εἶναι πολεμίους, ἔπεισε παρασκευάσασθαι. εἶτα τὸ ἀντιστατικὸν ἐν τῇ μεταθέσει τῆς αἰτίας ἀναφύεται τοῦ ῥήτορος λέγοντος· ὅτι καὶ ἐκ τοῦ πολεμίου χρήσιμος ἡ παρασκευή. καὶ τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἠπατῆσθαι, τοῦ πολέμου τοὺς ἐναντίους τὸ γνῶναι παρεσκευασμένους ἡμᾶς. εἰδέναι δὲ χρὴ ὡς ὅταν τις ἐπαγγειλάμενος ῥητοῖς ἡμέραις μὴ ποιήσῃ, οὐκ ἔστι στοχασμὸς ἀλλ' ὅρος. οἷον Κλέων ὑπέσχετο ἐντὸς κ' ἡμερῶν τοὺς τὴν Πύλον οἰκοῦντας ἐξάξειν· ἐν πλείοσιν ἤγαγε, καὶ κρίνεται δι' ἀπάτης. ἐνταῦθα γὰρ τέλειος ὅρος ἐστίν. οἷον τί τὸ διηπατῆσθαι. πότερον εἰρήνῃ ἢ ἐν πολέμῳ ὅπου γε ἄδηλα τὰ τῶν πολεμίων πράγματα.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Λανθάνεται καὶ ἕτερα στοχασμῶν εἴδη ὑπό τινων ἐπινοουμένων. ψυχρὰν δὲ τὴν παρὰ τούτων ἐπεξεργασίαν ἡγούμενος. μόνον δὲ ἐπισημηνάμενος, ὅτι ἴσως καὶ ἕτερα ἐστὶν εἴδη, παραιτεῖται τὴν τούτων μνήμην. εἰ γὰρ καὶ εὑρίσκεταί φησιν ἄλλο, ἀλλ' ἐκ τούτων συμπλεκόμενον εὑρίσκεται. τινὲς δὲ ὑποτίθενται τὸν παράδοξον ὧν εἷς ἐστιν ὁ Μινουκιανός. ἔστι δὲ τὸ παράδειγμα αὐτοῦ τὸ παρὰ τοῦ μάγου. ὃς ὑπέσχετο ἔσω προθεσμίας τινὸς ἀναιρήσειν τὸν τύραννον. σκηπτὸς γενόμενος ἀνεῖλε τὸν τύραννον. καὶ αἰτεῖ δωρεὰν ὁ μάγος. εἴρηται δὲ παράδοξος ὅτι τῶν ἄλλων στοχασμῶν ἐγκλήματα καὶ ἀδικήματα ἐχόντων· μόνος οὗτος κατορθώματα καὶ δωρεὰς ἔχει. καὶ ὅτι πανταχοῦ ἄρνησιν εὑρίσκομεν οὖσαν ἐν τοῖς στοχασμοῖς. ἐνταῦθα δὲ ὁμολογίαν τοῦ πράγματος, ὅτι ἐποίησα, ἀνεῖλον τὸν τύραννον. ἀλλ' εἴποι τις ὅτι οὐδὲν παράδοξον τὸ ὁμολογεῖν ὅτι κατώρθωκέ τι. ἀλλ' ἔστι μᾶλλον καὶ πλέον τοῦ εἰρημένου ἐκεῖνον καλεῖν παράδοξον. ἤρα τις κόρης. εὑρέθη μετὰ ταῦτα νεκρά. καὶ ὁ ἐραστὴς παρεστὼς τῷ σώματι, ἐρωτώμενός τις εἴη ὁ τὸν φόνον δεδρακώς, ἑαυτὸν ὡμολόγησε, καὶ κρίνεται. παράδοξον γοῦν ἐνταῦθα τὸ τοῦ ἀδικήματος αἴτιον εἶναι λέγειν, ὅπερ οὐδαμοῦ εὑρίσκομεν. ἐπινοοῦσί τινες καὶ ἄλλο εἶδος τοιοῦτον. ἐγράψαντο ἀλλήλους Αἰσχίνης καὶ Δημοσθένης· ὁ μέν, φιλιππισμοῦ· ὁ δέ, μηδισμοῦ. Ἀριστογείτων ἀμφοτέρων κατηγορεῖ. τοῦτο πρὸς ἕκαστον τῶν προειρημένων διαφορὰν ἔχειν τινὰ δοκεῖ. οὔτε γὰρ ἁπλοῦς ἂν εἴη στοχασμὸς δύο πρόσωπα ἔχων καὶ δύο ἐγκλήματα κρινόμενα, οὔτε διπλοῦς ἀντεγκληματικός. οὐδὲ γοῦν ἀντεγκαλοῦσιν ἀλλήλοις. ἀλλ' εἷς μὲν ὁ κατηγορῶν ἀμφότεροι δὲ φεύγουσιν, πρὸς τούτοις οὐδὲ τῶν συνεζευγμένων ἂν εἴη, οὐ γὰρ δύο ζητούμενα ἐφ' ἑνὶ προσώπῳ τέτακται, ἀλλὰ δύο μὲν τὰ κρινόμενα πρόσωπα, δύο δὲ τὰ ἐπαγόμενα ἐγκλήματα. παρέλιπε δὲ ὁ τεχνικὸς τὸν παράδοξον· ὡς ἀντικείμενον πᾶσι τοῖς ἄλλοις. ἡ γοῦν ἄρνησις μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ κατηγόρου γίνεται. καὶ τὸ σημεῖον οὐχ ὁ διώκων προτείνεται, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ φεύγοντός ἐστιν. ἔνθα ὁ μὲν κατήγορος λέγει οὐκ ἐποίησας, ὁ δὲ φεύγων ἐποίησα. ὁ μὲν γοῦν ἐνιστάμενος πρὸς τὴν δωρεάν, φησὶν αὐτόματον ἐνεχθῆναι τὸν σκηπτὸν ἐκ θεῶν προνοίας, οὐ διὰ τὸν μάγον. ὁ δέ φησιν αὐτὸς πεποιηκέναι διὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ ἐμπρόθεσμον. ὅρος δ' ἂν ἦν εἰ ὡμολογεῖτο ὑπὸ τοῦ ἀντιλέγοντος αἴτιον τοῦ σκηπτοῦ τὸν μάγον γεγενῆσθαι· μὴ εἶναι μέντοι αὐτὸν ἄξιον τῆς δωρεᾶς, ὡς μὴ ἀνῃρηκότα ξίφει τὸν τύραννον. ὅμοιος δὲ καὶ ὁ κατὰ ἀμφισβήτησιν στοχασμός, παράδοξος ἂν εἴη. κἀκεῖ γὰρ ἑκάτερός φησι δεδρακέναι. τοῦ ἑτέρου λέγοντος ὅτι οὐκ ἐποίησας. ἔστι δὲ ὁ δι' ἀπάτης οὗτος στοχασμός. πρεσβευτὴς ἀπεδήμησεν, ἐπανῆλθε μελανειμονῶν. ἤρετο αὐτὸν ὁ δῆμος διατί μελανειμονεῖ. ὁ δέ φησι μοιχὸν ἐλθὼν τῇ γυναικὶ καταλαβεῖν. εἶτα δὲ τόνδε κατέλυσεν ἐκεῖνον ὁ δῆμος. ὕστερον κρίνων ὁ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα μοιχείας, οὐχ εἷλε. καὶ κρίνεται ἀπάτης ὑπὸ τοῦ δήμου. ζητοῦμεν οὖν ἐνταῦθα εἰ ἠπάτησε. λέξει γὰρ ὁ κατήγορος, ὅτι ἐχθρὸς ὢν ἐκείνου, ἔπλασε καὶ ἠπάτησας, ἵνα φονεύσῃς. ὁ δὲ λέγει ὅτι οἱ δικασταὶ ἠπατήθησαν παρὰ τὴν δίκην· παρακρουσθέντες γοῦν ἀπέλυσαν τὴν γυναῖκα. διαφέρει δὲ οὗτος τοῦ ἀπὸ γνώμης, τῷ τὸ δρασθὲν τούτῳ μὴ δι' αὐτοῦ εἶναι ἀλλ' ὑπὸ τοῦ δήμου. ἐπεὶ καὶ αὐτοσχεδὸν ἀπὸ γνώμης ἐστὶν εἰ ἠπάτησεν ἢ οὔ. ὥσπερ κἀκεῖ γνώμην ζητοῦμεν πότερον μαινομένη ἢ οὔ. ἴσως δὲ ἐπειδὴ οἶδε παραλιπών, εἶπεν. τάχα δὲ καὶ παρὰ ταῦτα ἕτερα εἴδη ἐστὶ στοχασμῶν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΡΟΥ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Μετὰ τὸν στοχασμὸν περὶ τοῦ ὅρου κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν χρὴ διελθεῖν. εἰ γοῦν ἐν παντὶ πράγματι παρὰ τοῦ εἰ ἔστι πρῶτον ζητητέον ὅπερ ὁ στοχασμὸς ὡς ἔφαμεν περιέχει· εἶθ' οὕτω περὶ τοῦ τί ἐστιν. ὁ δὲ ὅρος ὡς ἐπιδείξομεν τὴν περὶ τοῦ τί ἐστι περιέχει ζήτησιν, τακτέος ἂν εἴη μετὰ τὸν στοχασμὸν ὁ ὅρος. ἐπειδὴ δὲ πολλαχῶς ὁ ὅρος, ἀναγκαῖον διαστεῖλαι τὴν ὁμωνυμίαν, ἵνα τὸ ζητούμενον ἡμῖν ἀκριβέστερον ἐπιδειχθῇ. καλεῖται τοίνυν πρώτως ὅρος ὁ ἐν τοῖς χωρίοις διορίζων τό, τε οἰκεῖον καὶ τὸ ἀλλότριον. καλεῖται δὲ ὅρος καὶ ὁ διαλεκτικός· οἷον εἰς ὃν ἡ πρότασις ἀναλύεται. καὶ ἔτι ὅρος καλεῖται ὁ τὸ τί ἦν εἶναι κατὰ Ἀριστοτέλην σημαίνων· τουτέστιν ὁ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἰδιότητα ἑκάστου ὑποκειμένου παριστὰς καὶ δηλωτικὸς τῆς ἑκάστου πράγματος οὐσίας καὶ φύσεως καὶ τί ἐστιν ἑκάστῳ τὸ εἶναι σαφῶς ἀνιχνεύων. τοιοῦτοι γοῦν οἱ τέλειοι τῶν πραγμάτων ὅροι· ἀφ' οὗ καὶ ἡ στάσις ὅρος κέκληται. ἐπεὶ κατασκευάζομεν ἐν αὐτῷ τί ἐστι τὸ πεπραγμένον. ἔστι τοίνυν ἐν ὅρῳ τὸ ζητούμενον. ὅρος λέγεται καὶ τὸ πέρας παντὸς πράγματος. ὡς ἡ ἐπιφάνεια τοῦ σώματος. καὶ τῆς ἐπιφανείας ἡ γραμμή. καὶ τῆς γραμμῆς, τὸ σημεῖον. λέγονται ὅροι καὶ πάντα τὰ πολιτικὰ ζητήματα. καὶ τὸ σανίδιον, ὡς Δημοσθένης μέμνηται. καλεῖται ὅρος καὶ ἡ στάσις αὐτὴ περὶ ἧς ὁ λόγος. διαφέρει δὲ τοῦ στοχασμοῦ ὁ ὅρος· τῷ ἐκεῖ μὲν περὶ οὐσίας εἶναι τὴν ζήτησιν· ἐν δὲ τῷ ὅρῳ περὶ τοῦ τί ἐστιν. ὁρίζεται δὲ ὁ μὲν Ἑρμογένης τὸν ὅρον οὕτως· ὅρος ἐστὶν ὀνόματος ζήτησις περὶ πράγματος, οὗ τὸ μέν, πέπρακται· τὸ δέ, λείπει πρὸς αὐτὸ τέλειον τοῦ ζητουμένου ὀνόματος. πρῶτον μὲν οὖν κακῶς ὀνόματος ζήτησις εἶπεν. ἐν γὰρ τοῖς δικαστηρίοις πραγμάτων ζητήσεις εἰσίν, ἀλλ' οὐκ ὀνομάτων. ἔπειτα οὐ καλῶς ζήτησιν τὸ γένος τοῦ ὅρου παρέλαβεν. ἡ γὰρ ζήτησις ἐνέργειά τίς ἐστιν. ἐχρῆν δὲ μᾶλλον εἰπεῖν πίστις. ἔτι δὲ οὐ πάντα παρέλαβε τὰ ὁρικὰ ζητήματα. τὸ γὰρ οὗ τὸ μέν, πέπρακται. τὸ δέ, λείπει. τοῖς μὲν ἐκλείπουσι καὶ πεπραγμένοις συνεστῶσιν ὅροις ἁρμόζει ὡς ἐπὶ τοῦ πλουσίου τοῦ συνεχῶς ἐπανατεινομένου ἐχθρῷ πένητι τὰς χεῖρας καὶ κρινομένου ὕβρεως, τοὺς δὲ κατὰ τὸ τέλειον ὅρους καὶ τοὺς κατὰ τὸ περιττεῦον οὐδαμῶς. παραδείγματα δὲ αὐτῶν τάδε. νόμος τὸν καινὸν ὅπλον ἐπιδείξαντα, γέρας λαμβάνειν. ἴσον τις πολεμιστὴν δεδειχὼς ἀξιοῖ τοῦ γέρως τυχεῖν. ἐν γὰρ τούτῳ λείπει μὲν οὐδέν, τελειότης δέ τις ἐκ συνηθείας προσγέγονεν. τὸ δὲ κατὰ τὸ περιττεῦον· νόμος τὸν ὁλόκληρον ἱερᾶσθαι. ἑξαδάκτυλός τις ὢν ἀντέχεται τῆς ἱερωσύνης καὶ κωλύεται. πάντας τοίνυν τοὺς τοιούτους ὅρους ἔξω τοῦ Ἑρμογένους ὅρου πίπτοντας εὑρήσομεν. ἔτι δὲ οὐ μόνον τοῦ ῥητορικοῦ ὅρου οἰκεῖός ἐστιν ὁ ὅρος, ἀλλὰ καὶ τοῖς φυσικοῖς ἁρμόσει, καὶ γὰρ ὁ ἰατρὸς ζητῶν πότερον τὸ ἔμβρυον ζῶόν ἐστιν ἢ οὔ, ἐκ λείποντος καὶ τοῦ ὄντος ἐπιχειρεῖ. ὁ μὲν γὰρ λέγων ζῶον αὐτὸ εἶναι, ἐκ τοῦ ὄντος καὶ οἱονεὶ πεπραγμένου ἐπιχειρεῖ. ὁ δὲ λέγων μήπω εἶναι αὐτὸ ζῶον, ἐκ τοῦ λείποντος. Μινουκιανὸς δὲ οὕτως ὁρίζεται. ὅταν ὁμολογῇ μὲν ὁ φεύγων τὸ πεπραγμένον, περὶ δὲ τῆς ἰδιότητος ἡ ζήτησις ᾖ, περὶ τοῦ ποῖον τί ἐστι τὸ πεπραγμένον. πρῶτον μὲν οὖν οὐ καλῶς ἐκ μόνου τοῦ φεύγοντος ὡρίσατο τὸν ὅρον· ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν γνωριζομένου. ἔπειτα

Minucian

Exep

Hermogenes reprehenditur

ὅρος quot significata habeat

Aristotelis

Demosthe

Exempl.

Minucianus in cessitur

Pardoxa coniecturalis de mago & fulmine nota pro Quintiliano

Τὸ τί ἦν εἶναι apud aristotelē quid significet

[redacted]

·:· cf. πλὴν

ἐκ τοῦ φεύγοντος τὴν στάσιν ὁρισάμενος· ἐν τῇ διαιρέσει τῶν κεφαλαίων τῷ κατηγόρῳ προσνέμει τὸν ὅρον. τέταρτον οὐ τί ἐστιν ὁ ὁρισμὸς διδάσκει ἡμᾶς, ἀλλὰ πότε συμβαίνει γίνεσθαι. ἔτι ἐν τῇ διαιρέσει τῶν στάσεων ἔξω τῆς ποιότητος ἔστησε τὸν ὅρον. ἐνταῦθα δὲ ὑπὸ τὴν ποιότητα αὐτὸν ἀνάγει, λέγων τὴν ζήτησιν ἐν αὐτῷ γίνεσθαι περὶ τοῦ ποῖόν τί ἐστι τὸ πεπραγμένον. ὁ δὲ τέλειος ἔχων ὅρος ἐστὶν οὗτος. στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν εἰδῶν μόριον. περὶ τοῦ τί ἐστι τὸ κρινόμενον τὴν ζήτησιν ἔχουσα. τὰ μὲν οὖν ἄλλα κοινὰ ὄντα πασῶν τῶν στάσεων, δῆλά ἐστιν. ἴδιον δὲ τοῦ ὅρου ἐστὶ τὸ τὸ μὲν πεπραγμένον εἶναι δῆλον· ζητεῖσθαι δὲ καὶ τί χρὴ καλεῖν αὐτό. τοῦτο δὲ τὸ ἴδιον, μόνῳ καὶ παντὶ ὑπάρχει. τὸ δὲ ἕτερον τὸ ἐκ λείποντος εἶναι καὶ πεπραγμένου. μόνῳ μὲν ὑπάρχει οὐ παντὶ δέ. ἰστέον δὲ ὅτι ἐν τοῖς ἐκ πεπραγμένου καὶ λείποντος συνεστῶσιν ὅροις. τὸ πεπραγμένον ἀεὶ ἀρχὴ τοῦ λείποντός ἐστι. τῷ δὲ πραχθέντι τὸ λεῖπον συνελθὸν, ἐν τέλειον πρᾶγμα ποιεῖ. οἷον τὸ ἐπανατείνασθαι τὰς χεῖρας, τοῦ τυπῆσαι ἀρχή ἐστι. καὶ τὸ λάθρα νύκτωρ εἰς ἱερὸν παρελθεῖν, ἱεροσυλίας ἀρχή. προστεθέντων δὲ τῶν λειπόντων ἐν ἑκατέρῳ τέλεια πλημμελήματα γίνεται.

Diffinitio uera status diffinitiui

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Δεύτερος τῶν λογικῶν στάσεων ὁ ὅρος. καὶ ἕπεται τῷ στοχασμῷ. δεῖ γὰρ πρῶτον εὑρεῖν τὸ ζητούμενον. εἶθ' οὕτω τί ἐστι ζητῆσαι. ὁρίζεται δὲ ὁ ὅρος οὕτως. ὅρος ἐστὶ στάσις παρὰ τοῦ τί ἐστιν ἀποδεικνύουσα τὸ ζητούμενον. ἡ γὰρ ὁρικὴ στάσις ἀποδεικνύει τί ἐστι πότερον ἱεροσυλία, ἢ κλοπὴ, τὸ ἐξ ἱεροῦ ἰδιωτικὰ ὑφελέσθαι χρήματα. τὸ μὲν οὖν γένος ἡ στάσις. διὰ δὲ τοῦ στάσις ὑποφαίνει ποῖον ὁρίζεται ὅρον. ὅτι τὸν ῥητορικὸν, διὰ δὲ τοῦ τί ἐστι τὸ ἴδιον ἀποδίδωσι τοῦ ὅρου. κοινωνεῖ ταῖς ἄλλαις στάσεσιν ὅρος κατὰ τὸ πεπραγμένον. πᾶσαι γὰρ αἱ στάσεις πλὴν στοχασμοῦ, τὸ πεπραγμένον ἔχουσι κρινόμενον. διαφέρει δὲ στοχασμοῦ ὅρος. ὅτι ἐν μὲν στοχασμῷ τὸ πεπραγμένον τεκμήριόν ἐστι τοῦ ἐπιφερομένου ἐγκλήματος. ἐν ὅρῳ δὲ αὐτὸ τὸ πεπραγμένον κρίνεται. καὶ ὅτι ὁ μὲν στοχασμὸς περὶ οὐσίας ἔχει τὴν ζήτησιν, ἐν ὅρῳ δὲ περὶ ὀνόματος. καὶ ὅτι ἀφανές ἐστι τὸ πεπραγμένον ἐν στοχασμῷ, ἐν ὅρῳ δὲ φανερόν. καὶ ὅτι ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ ἀρνησάμενοι, οὔτε ἄλλο λέγομεν πεποιηκέναι. καὶ ὅτι ὁ πράξας ἐν στοχασμῷ ἀφανής ἐστιν. ἐν ὅρῳ δὲ φανερός. καὶ ὅτι κἂν ἄρνησίς ἐστι καὶ ἐν ὅρῳ, ἀλλ' οὐ τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τοῦ ὀνόματος μόνου. πειρῶνται δέ τινες μὴ ὅλως στάσιν εἶναι τὸν ὅρον ἀποδεικνύναι, φάσκοντες οὕτως. ὅτι πᾶν πρᾶγμα ἢ φανερόν ἐστιν ἢ ἀφανές. κἂν μὲν ᾖ ἀφανὲς, στοχασμὸν ποιεῖ. ἂν δὲ ᾖ φανερὸν, ἢ γέγονεν, ἢ μέλλει. εἰ μὲν οὖν γέγονε, τὴν ποιότητα ποιεῖ. εἰ δὲ μέλλει, τὴν πραγματικήν, ὥστε χώραν ὁ ὅρος οὐκ ἔχει. τοῦτο δὲ σφόδρα εὔηθες. διὰ μέσον γάρ ἐστι τοῦ τε ἀδήλου καὶ τοῦ μέλλοντος τὸ γεγενημένον ἀτελὲς δὲ, ἐν ᾧ ὁ ὅρος γίνεται. οὐ γὰρ ἔτι ἄδηλον, τοῦτο καὶ τέλειον. ἀλλ' ἔτι τέλειον πάντως καὶ δῆλον. διαφέρει δὲ ἡ στάσις ὁ ὅρος τοῦ ὅρου τοῦ κεφαλαίου. ὅτι ἡ μὲν στάσις ἀρνεῖται τὸ ὅλον. τὸ δὲ κεφάλαιον ὁμολογεῖ τι. καὶ ὁρίζεται τί ἐστι τὸ ἐγκαλούμενον. ἔτι διαφέρει, ὅτι ὁ μὲν ὅρος τὸ κεφάλαιον ἐν τῇ προτάσει ἑαυτοῦ τὸ συμπέρασμα ἔχει. οἷον τυμβωρύχος ἐστὶν ὁ ἀφηρημένος ἱμάτια καὶ κόσμον τοῦ νεκροῦ. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀφειλόμην, οὐκ ἄρα τυμβωρύχος. ἡ δὲ στάσις ὁ ὅρος διὰ πάντων τῶν κεφαλαίων τὸ συμπέρασμα ἔχει. καὶ ὅτι ὁ μὲν ὅρος ἡ στάσις κατασκευάζεται. ὁ δὲ ὅρος τὸ κεφάλαιον κατασκευάζει. ἔτι ζητοῦσί τινες. τί δή ποτε στοχασμὸς μὲν στοχασμῷ κεφαλαίῳ οὐ τέμνεται, ὅρος δὲ ὅρῳ τέμνεται. καὶ φαμὲν, ὅτι ὁ στοχασμὸς περὶ ἀδήλου πράγματος ἔχων τὴν ζήτησιν, καὶ ἐκ τῶν κεφαλαίων κατασκευαζόμενος, οὐκ ἠδυνήθη αὐτὸς ἐν κεφαλαίοις τετάχθαι. καὶ ἡ πραγματικὴ δὲ, τὴν αὐτὴν ἔχει ἀπολογίαν. ὅτι καὶ αὕτη περὶ ἀδήλου πράγματος τὴν ζήτησιν ἔχει ὅπερ ἐστὶν ἴσον τοῦ ἀφανοῦς. ὁ δὲ ὅρος φανερὸν ἔχων τὸ κρινόμε-

νον

Rationalis status coiectura & diffi.

Diffinitiui status comunitas cũ aliis statibus

Differentia inter coniecturalẽ & diffiniti. statũ

An sit status diff.o qdam in dubiũ uocant

Diff.a inter ὅρος qndo est status & quando est cephal.

Exe

·:· cf. ἔτι

//. cf. ἀδήλου

τυμβορύχος qd?

·/· cf. αὐτῷ

νον, ἔχει κεφάλαιον ὁμώνυμον ἑαυτῷ. λύσιν γὰρ φέρει τοῦτο τῆς προβολῆς. προβαλλομένου γὰρ τοῦ κατηγόρου καὶ λέγοντος ὅτι ἐπανέτεινας τὴν χεῖρα καὶ τὸ πρᾶγμα διηγουμένου, ὁ φεύγων ὁρίζεται ὅτι τοῦτο οὐκ ἔστιν ὕβρις. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἀκόλουθος ἡ τάξις. μετὰ τὸν στοχασμὸν, ὁ ὅρος. μετὰ γὰρ τὸν τῆς οὐσίας λόγον, ὁ περὶ τῆς ἰδιότητος τυγχάνει δεύτερος. πῶς γὰρ ἂν οἷόν τε τὴν ἰδιότητα ζητεῖν, μήπω τοῦ πραχθέντος ὅλως ἀποδειχθέντος. ὅρος δὲ αὐτοῦ οὗτος. στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν εἰδῶν μόριον. περὶ τοῦ τί ἐστι τὸ κρινόμενον τὴν ζήτησιν ἔχουσα. διὰ τοῦτο δὲ εἰδῶν μόριον ὥρισται, ἐπειδὴ δῆλον μὲν ἐν ὅρῳ τὸ πεπραγμένον ἡ δὲ ζήτησις εἰδῶν μόριον περὶ τοῦ τί ἐστι τὸ κρινόμενον καὶ τί χρὴ καλεῖν αὐτό. τοῦτο γὰρ καὶ ἴδιον ἐν ὅρῳ, οὐ τὸ ἀμφισβητεῖσθαι τὴν ὕπαρξιν αὐτοῦ. ἀλλὰ τί ἐστι τὸ πεπραγμένον, οὐχ ἁπλῶς δὲ περὶ ὀνόματος. οὐ γὰρ περὶ τούτου ἡ ζήτησις, ἀλλὰ μετὰ προσθήκης πράγματος. διὰ τοῦτο δὲ καὶ περὶ ὀνόματος. ἐπειδὴ τῆς πράξεως ἀμφιβόλου οὔσης, ἀμφίβολον ἀναγκαίως καὶ τὸ ὄνομα. καὶ δεῖ αὐτὸ τίθεσθαι ὄνομα. ζητητέον δὲ καὶ τοῦτο εἰ τὸ ἀφανὲς ποιήσει τὸν στοχασμόν. τὸ δὲ φανερὸν μὲν, ἀτελὲς δὲ, τὸν ὅρον, τὸ φανερὸν καὶ τέλειον ἄρα οὐ δέχεται ζήτησιν. φαμὲν, ὅτι δέχεται. οὐκ ἔτι γὰρ ἔτι ζητήσομεν οὐδὲ τί ἐστιν, ἀλλὰ ποῖόν τί ἐστι. περὶ τὴν ποιότητα καταγινομένου τοῦ πράγματος. οἷον εἰ δίκαιον, εἰ νόμιμον, εἰ συμφέρον, ἢ τἀναντία τούτων. τὰς γὰρ τῶν πραγμάτων ποιότητας, ταύτας εἶναι συμβέβηκεν. καὶ ἔστι γενικὸν ὄνομα ἡ ποιότης. κοινὸν τῶν ἕνδεκα στάσεων τῶν ἐπιλοίπων. γενικὸν δὲ εἰρήκαμεν ἐπειδή ἐστι καὶ εἰδικὰ καὶ τὰ καθ' ἕκαστα κύρια. ὥσπερ γάρ ἐστι γένος μὲν, τὸ ζῶον. εἰδικὸν δὲ, ὁ ἄνθρωπος. κύρια δὲ, ὁ Δημοσθένης ὁ Σοφοκλῆς καὶ τὰ ὅμοια, οὕτω κἀνταῦθα. γενικὸν μὲν ὄνομα τῶν στάσεων πασῶν πλὴν ὅρου καὶ στοχασμοῦ, ἡ ποιότης. εἰδικὸν δὲ δικαιολογία, ἀντίθεσις, νομική. κύρια δὲ ἀντίληψις, πραγματική, ἀντινομία. συλλογισμός. καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἑκάστης στάσεως ὄνομα. ὅρος διαιρεῖται προβολή. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Τὴν προβολήν τινες ὁρίζονται σύντομον ἀπόφασιν τοῦ προτεταγμένου ἀδικήματος ἐν τῇ καταστάσει. ὅπερ οὐκ εὖ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ὅροι τοῦ κατὰ φυγὴν καὶ δίωξίν εἰσιν. ὥστε οὖν εἰ οὕτως ὁριζόμενοι τὴν προβολὴν, ἐκβάλλουσι τὴν κατὰ ἀμφισβήτησιν καὶ τῶν κατὰ αἴτησιν τὰς προβολάς. ἐν οὐδετέροις γάρ ἐστιν ἀδίκημα. ἄμεινον οὖν οὕτως εἰπεῖν. προβολή ἐστι τῶν εἰρημένων ἐν τῇ καταστάσει σύντομος ἀπόφασις. ἐάν τε γὰρ κατ' αἴτησιν ὅρον μελετῶμεν ἐν τῇ καταστάσει, λέγομεν τὰ κατορθώματα καὶ συντόμως ἀποφαίνομεν ὅτι οὖν ἐστι τὸ προσκτήσασθαι πόλιν, καὶ ὡς δεῖ τὴν δωρεὰν λαβεῖν. καὶ ἐν τῷ κατὰ ἀμφισβήτησιν ἀνῄρηκα τὸν τύραννον καὶ τὴν τοῦ τυραννοκτόνου δωρεὰν δεῖ με λαμβάνειν. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ προβολή. οὐκ ἐν ὅρῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν. εἴρηται δὲ προβολὴ διὰ τὸ τὴν πρότασιν ἔχειν τοῦ πράγματος. καὶ ὥσπερ προτείνειν τοῖς δικασταῖς, περὶ οὗ αὐτοὺς δεῖ κρῖναι. καὶ ἔστιν ἡ προβολὴ κυρίως τὸ συνέχον. ζητεῖται δὲ τίνος χάριν ἡ προβολὴ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν εὑρίσκεται, ἐν στοχασμῷ δὲ γίνεται τῇ πραγματικῇ, οὐ καὶ φαμὲν. ὅτι ἡ προβολὴ πεπραγμένου ἐστὶ πράγματος σύντομος ἀφήγησις. ὁ δὲ στοχασμὸς. δύο πράγματά ἐστι φανερὸν καὶ ἀφανές. κρίνεται δὲ τὸ ἀφανὲς. ἀλλ' οὐχὶ τὸ φανερόν. ἐν οἷς οὖν ἀφανές ἐστι τὸ ἐγκαλούμενον, ἀδύνατον προβάλλεσθαι. ὡσαύτως καὶ ἐπὶ πραγματικῆς. καὶ γὰρ καὶ αὕτη περὶ μέλλοντος ἔχει τὴν σκέψιν, ὅπερ ἄδηλον. ἄδηλον δὲ ὡς ἔφθημεν εἰπόντες ἀδύνατον προβάλλεσθαι. εἰ δέ τις εἴποι ὅτι καὶ πραγματικὴ ἔχει ἐν τῇ τῶν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ζητήσει, περὶ γεγονότος, ἐροῦμεν. ὅτι καὶ τὸ ψηφίσματος ἡ ζήτησίς ἐστιν ὅπερ ἄδηλον. ὅρῳ. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Pulcherrimũ h.o

Qualitas quaerit an sit res iusta an legitima an utilis

Notanda haec literis aureis

προβολή quid

προβολή unde dicta

προβολή quid

στοχασμὸς δύο πράγματ. ἐστὶ φανερὸν κ' ἀφανές

ποιότης gen. ad 11 reliqs stat. excepto coiectu. & diffini.

Species: δικαιολογία / ἀντίθεσις / νομική

Indiui: ἀντίληψις / πραγματική / ἀντινομία / συλλογισμός

Ὅρος ὁμώνυμόν ἐστι τῇ στάσει κεφάλαιον. δεύτερον μὲν κατὰ ἀπαρίθμησιν· ἐπειδὴ ἡ προβολὴ πρώτη· πρῶτον δὲ κατὰ ἐξέτασιν. ἡ γὰρ προβολὴ ἐξέτασιν οὐκ ἔχει οὐδὲ κατασκευήν· ἀλλὰ πάντα τὰ κεφάλαια τῆς προβολῆς ἐστιν ἐξέτασις καὶ κατασκευή. διὸ παράτισιν οὐδὲ κεφάλαιον εἶναι δοκεῖ, ἐπειδὴ μεστάζει τὴν τοῦ κεφαλαίου φύσιν. πᾶν γὰρ κεφάλαιον οὐ δύναται μὴ ἔχειν ἐξέτασιν ἰδίαν παρὰ τῆς ἑαυτοῦ φύσεως. αὕτη δὲ μόνη ἰδίαν οὐδ' ἡντινοῦν ἔχει, ἀλλὰ διὰ πάντων αὕτη κατασκευάζεται. διὰ τοῦτο οὖν αὐτὴν ἐκάλεσάν τινες πρότασιν κεφαλαίου, ἤτοι ἀφορμὴν ἀποδείξεων. εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν προβολὴν ὁ ὅρος· ἐπειδὴ λύσις ἐστὶν ὁ ὅρος τῆς προβολῆς· προβαλλομένου γὰρ τοῦ κατηγόρου καὶ λέγοντος ὅτι ἐπανατείνας τὴν χεῖρα καὶ τὸ πρᾶγμα διηγουμένου. ὁ φεύγων φησὶν ὅτι τοῦτο οὐκ ἔστιν ὕβρις, ἐκ τῶν παρεπομένων. Ἀνθορισμός. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ὁ ἀνθορισμός, ἢ καὶ αὐτὸς ὅρος, ἀμφότεροι γὰρ ὁρίζονται τὸ πεπραγμένον, καὶ ὁ κατηγορῶν, καὶ ὁ κρινόμενος. καὶ ὁ μὲν ὅρος ἀπὸ τοῦ λείποντος γίνεται. ὁ δὲ ἀνθορισμὸς ἐκ τῶν πεπραγμένων ἐναντία τῷ προτέρῳ ὁρίζεται. τοῦ γὰρ δὴ φεύγοντος τὰ παρεπόμενα κομίζοντος πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ τὸ δέον μὴ δεῖν καλεῖσθαι τὸ γεγενημένον. ὁ κατήγορος ἀπὸ τῶν πεπραγμένων ἀνθορίζεται τὸ δεῖν αὐτὸ τόδε τι καλεῖν. παρεπόμενα δέ ἐστι τὰ μὴ πεπραγμένα ἃ μὴ πεποίηκε. διὸ ἀναγκαίως ὁ διώκων τὰ πεπραγμένα προφέρει, ἵνα καὶ ἡ φύσις τοῦ ὅρου σωθῇ. τοῦτο γάρ ἐστιν ὅρος. τὸ μὴ βιάζεσθαι τὸν κατήγορον ἢ τὸν αἰτιῶντα, τὸ φύσει ἀτελὲς δεικνύναι τέλειον. καὶ τὸ πεπραγμένον μηδενὸς ἑτέρου δεόμενον, πρὸς τὴν τοιάνδε κλῆσιν. εἴρηται δὲ ἀνθορισμός, ἐπειδὴ ἐναντία τῷ ὁρίσαντι ὁρίζεται. Συλλογισμός. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ὁ συλλογισμός, ὡς καὶ Συριανῷ δοκεῖ, κοινόν ἐστι κεφάλαιον, τοῦ τε διώκοντος καὶ τοῦ φεύγοντος. τῶν γὰρ προηγησαμένων τριῶν προβολῆς φημὶ καὶ ὅρου καὶ ἀνθορισμοῦ. τῆς μὲν προβολῆς τοῦ κατηγόρου μόνου οὔσης. ἥτις καὶ διὰ τοῦτο εἴρηται οὕτως ἀπὸ τοῦ προβάλλειν καὶ ἀρχὴν γίνεσθαι τῶν λοιπῶν κεφαλαίων. τοῦ δὲ ὅρου τοῦ φεύγοντος, καὶ τοῦ ἀνθορισμοῦ τοῦ διώκοντος ὁ συλλογισμὸς κοινωνός ἐστιν ἀμφοῖν. εἴρηται δὲ οὕτως, ἀπὸ τοῦ συλλέγειν καὶ συνάγειν εἰς ἓν ἄμφω, τά τε παρεπόμενα καὶ τὰ πεπραγμένα. ἀλλ' ὁ μὲν φεύγων χωρίζει ταῦτα καὶ δείκνυσι τὸ ἀτελὲς τὸ γεγενημένον. ὁ δὲ διώκων συνάγει καὶ δείκνυσι τέλειον. ἰστέον ὅτι τινὲς τῶν τεχνογράφων μετὰ τὰ τελευταῖα κεφάλαια τὸν συλλογισμὸν τάττουσι κακῶς. εἰ γὰρ δύο προτάσεις οὗτος συνάγει, πάντως ὀφείλει μετ' ἃς συνάγει τετάχθαι εὐθὺς οὐχὶ μετὰ πολύ, ἀσθενέστερος γὰρ οὕτως ἔσται.

Γνώμη νομοθέτου. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Καὶ αὕτη κοινὸν ἀμφοτέρων ἐστίν. ἑκάτερος γὰρ τὴν γνώμην τοῦ νομοθέτου πρὸς τὸ οἰκεῖον συμφέρον μεταχειρίζεται. οἷον ὅτι καὶ ὁ νόμος καὶ ἡ γνώμη τοῦ νομοθέτου τοῦτο βούλεται. τοῦτο δέ τινες ᾐτιάσαντο. ἔφασαν γὰρ ὅτι οὐκ ἔδει κοινὸν ἀμφοῖν κεφάλαιον ὑπάρχει καὶ ἀμφίβολον. ἑκατέρῳ γὰρ τῶν ἀγωνιζομένων πρὸς τὸ δοκεῖν ἕλκεται. οὐκ ἔδει οὖν πρὸ τῆς πηλικότητος καὶ τοῦ πρός τι τετάχθαι. ἄλλως τε καὶ ὅτι οὐδὲ τῶν ἀεὶ ἐμπιπτόντων τὸ κεφάλαιον. ἐν οἷς γὰρ οὐκ ἔστι νόμος παραλιμπάνεται. ἀλλὰ φαμέν, ὡς ἀεὶ ὁ Ἑρμογένης τὰς ἀτέχνους πίστεις προτίθησι τῶν ἐντέχνων. ἐν οἷς οὖν καὶ ὁ νόμος τῶν ἀτέχνων, εἰκότως καὶ τοῦτο τὸ κεφάλαιον νόμου πηλικότητος καὶ τῶν πρός τι προτάττει. κἂν ἐκεῖνα μὲν τῶν ἀεὶ ἐμπιπτόντων. αὕτη δὲ τῶν ποτέ.

Πηλικότητι. Πρός τι. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Ἰστέον ὅτι τῶν κεφαλαίων τῶν ἐν τῷ ὅρῳ τὰ μὲν ἔστι τοῦ προκειμένου πράγματος

ἀποδει-

ἀποδεικτικά, τὰ δέ, αὐξητικά. μέχρι μὲν οὖν τῆς γνώμης τοῦ νομοθέτου τυγχάνει ἀποδεικτικά. τὰ δὲ ὕστερα κεφάλαια τὸ πρός τι καὶ ἡ πηλικότης, αὐξητικά. ὡς ἔχομεν καὶ ἐν τῇ τέχνῃ τῇ πραγματικῇ. καὶ τὸ μὲν πρός τι συγκριτικὴν ἔχει δύναμιν καὶ τὴν αὔξησιν ὁμοίως. οἷον τόδε τοῦδε. ἡ δὲ πηλικότης ὑποθετικήν. οἱ μὲν οὖν προτάττειν βουλόμενοι τὴν πηλικότητα τοῦ πρός τι, τοιούτοις κέχρηνται λόγοις. ἡ πηλικότης ἁπλοῦν τί ἐστιν. οἷον μέγα τόδε γεγένηται. τὸ δὲ πρός τι, συγκριτικῶς αὔξει. οἷον ὅτι καὶ μεῖζον. εἴπερ οὖν τὰ ἁπλᾶ προηγεῖται ἀεὶ τῶν συγκριτικῶν, προηγήσεται καὶ ἡ πηλικότης τοῦ πρός τι. ἥ ἐστιν ἁπλῆ αὔξησις τοῦ συγκριτικοῦ. ὅτι δὲ ἁπλῆ αὔξησις ἡ πηλικότης, δῆλον ἐντεῦθεν. τὸ πρός τι πρὸς τὴν τοῦ φεύγοντος φωνὴν γίνεται. οἷον ὡς παρὰ Δημοσθένει. λέγοντος γὰρ Μειδίου ἀπὸ τῆς πηλικότητος ἐπιχειροῦντος μὴ μέγα μηδὲ δημόσιον εἶναι τὸ ἀδίκημα τὸ τύψαι Δημοσθένην. καὶ μεῖζον αὐτό φησι Δημοσθένης, καὶ ἀσέβειαν εἶναι αὐτό. καὶ οὕτω μὲν οἱ βουλόμενοι τὴν πηλικότητα τοῦ πρός τι προτάττειν. οἱ δὲ τὸ πρός τι προτάττειν ἀξιοῦντές φασι. τὸ πρός τι πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ φεύγοντος γίνεται. ἡ δὲ πηλικότης ἀόριστόν τί ἐστι. καὶ παρὰ τοῦ φεύγοντος ἔχει χώραν ἡ πηλικότης εἰς ἀναίρεσιν. ἰσχυρότερον δὲ ἦν τὸ συνομολογούμενον τοῦ ἀμφισβητησίμου. τί δέ ἐστιν ὅ φημι. συνομολογεῖ ἐν τῷ ὅρῳ ἑαυτοῦ ὁ φεύγων. ἔτι οὐκ ἀεὶ ἐμπίπτει ἡ γνώμη τοῦ νομοθέτου, ὡς ἤδη δεδήλωται, ἰσχυροτάτην ἔχει δύναμιν. μετὰ τὸν συλλογισμὸν ἐπάγει τὰ πρός τι. ἐπεὶ γὰρ ὁ συλλογισμὸς τὸν ὅρον τοῦ φεύγοντος εἰς ἓν φέρει. καὶ δείκνυσι ταὐτὸν ὂν τὸ πεπραγμένον τῷ μὴ πεπραγμένῳ. ἀκόλουθος ἦν ἐπαγωγὴ ἡ τὸ μεῖζον σημαίνουσα. διὸ καὶ ἐλέγομεν. ὡς καλῶς τὴν γνώμην τοῦ νομοθέτου μετὰ τὸν συλλογισμὸν ἔταξεν. ἐχρῆν γὰρ μετὰ τὸ πρός τι. καὶ οὕτως ὕστερον τὴν πηλικότητα ἔχουσαν δεικνύναι τοῦ πράγματος δείνωσιν καὶ οἷον εἰπεῖν καταδρομήν τινα. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἀλλ' ἀμφισβήτησις γέγονε Μινουκιανῷ καὶ Ἑρμογένει. Μινουκιανοῦ μὲν τὸ πρός τι ἀξιοῦντος προτάττειν, ὅτι αὔξησίς ἐστι κεφαλαίου καὶ δεῖ τῷ ὅρῳ εὐθὺς ἀντιτιθέναι. ἐπειδὴ καταδρομὴν ποιεῖται εἰς αὐτὰ ὁ φεύγων. ὁ δὲ Ἑρμογένης τὴν πηλικότητα προτάττει λέγων. ὅτι ἢν τὸ μεῖζον ἀποδείξωμεν τοῦ ἐλάττονος οὐ δεόμεθα. ἐπεὶ καὶ εὐθὺς μειοῦμεν. πηλικότης δέ ἐστι κεφάλαιον ἀμφοτέρων κοινόν. ἀπὸ μὲν τοῦ κατηγόρου αὐξητικῶς προαγόμενον, ἀπὸ δὲ τοῦ φεύγοντος ἐναντίως.

Μία τῶν ἀντιθετικῶν ἐστιν ὅτε, ἥτις ἂν ἐμπίσοι, εὑρεθήσεται καὶ μετάληψις καὶ ἀντίληψις εὐθὺς ἑπόμεναι. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ζητοῦσί τινες. πῶς ὅλως ἐν τῷ ὅρῳ ἀτελοῦς ὄντος τοῦ πεπραγμένου, δύναται ἐμπεσεῖν μία τῶν ἀντιθετικῶν. ῥητέον οὖν ὅτι μετὰ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ τέλους φανέντος λοιπὸν τελείου διὰ τῶν ὁρικῶν κεφαλαίων. τότε χώραν ἔχει μία τῶν ἀντιθετικῶν καὶ λοιπὸν ἐμπίπτει. τεσσάρων δὲ οὐσῶν τῶν ἀντιθετικῶν, ἀντιστάσεως ἀντεγκλήματος, μεταστάσεως, συγγνώμης, ὁποτέρα τούτων ἐμπίσοι μετὰ τὰ ἀπαριθμημένα τοῦ ὅρου κεφάλαια, εὐθὺς μετάληψις ἀκολουθήσει. εἰ δὲ λέγοι τις ὅτι ἀντιλήψεως μὴ ἐμπεσούσης πῶς οἷόν τε μετάληψιν ἐμπεσεῖν. ἀεὶ γὰρ ταῦτα ἀλλήλοις ἀκολουθεῖ. ἐροῦμεν. ὡς ἡ ἀντιθετικὴ τόπον ἐπέχει ἀντιλήψεως. πλὴν καὶ μετὰ τὴν μετάληψιν, ἵνα ἡ τάξις σώζηται. τινὲς ἐπάγουσι καὶ τὴν ἀντίληψιν. ποτὲ δὲ ἀντιθετικὴ ἐν ὅρῳ πίπτει, ἐνταῦθα δῆλον. αἱ ὁρισταὶ στάσεις ἢ εἰς πρᾶγμα ἔχουσι τὴν ἀναφορὰν ἢ εἰς πρόσωπον ἢ εἰς ἐνέργειαν. εἰς πρᾶγμα μέν, ὡς ὁ κενοτάφιον διορύξας, καὶ κρινόμενος τυμβωρυχίας. ζητεῖται γὰρ εἰ οὗτος τάφος. ἀποδεικνυμένου γὰρ ὅτι τάφος, δῆλον ὅτι καὶ ἐκεῖνος τυμβωρύχος εἰς πρόσω

ἄλλος. ff. — ἢ ἐναντίος — τοῦ, τόδε τι

περὶ τοῦ κεφαλαίου notandum

λύσις τῆς προβολῆς ὁ ὅρος

παρεπόμενα quid

ἀνθορισμός unde

Sopater citat Syrianu[m] nescio an sit hic interpres Hermogenis.

προβολή qd. & unde dicta

συλλογισμός unde. Syriani

Hermogenis consuetudinem nota praeponentis semp[er] in artificiales probationes artificialib[us]

προβολή — κατηγόρου
ὅρος — φεύγοντος
ἀνθορισμός — διώκοντος
συλλογισμός — ἀμφοῖν
γνώμη νομοθέτου — ἀμφοῖν

πηλικότης qd.

πρός τι qd.

Demosthenes

ἡ πηλικότης παρὰ τοῦ φεύγοντος ἔχει χώραν

Hermogenes carpitur

Minucianus

πηλικότης

ἀντίληψις καὶ μετάληψις ἀλλήλοις ἀκολουθεῖ

Singularis diuisio diffinitiuor[um] statuum.

ἀντιθετικαί: ἀντίστασις, ἀντέγκλημα, μετάστασις, συγγνώμη

ὁ ὅρος. ποιότης. γνώμη. puto desiderari — *cf. ἀντιδιηγήσεως*

τον, ὡς ὁ τὸν εὐνοῦχον ἀνελὼν ὡς μοιχὸν, καὶ κρινόμενος φόνου. εἰς ἐνέργειαν δὲ, ὡς ὁ τὰ ἰδιωτικὰ χρήματα ἐξ ἱεροῦ ἀφελόμενος, καὶ κρινόμενος ἱεροσυλίας. ἂν μὲν οὖν ἡ ζήτησις εἰς πρᾶγμα ᾖ, οὐκ ἐμπίπτει ἡ ἀντίθεσις. ἂν δὲ εἰς πρόσωπον, ἢ εἰς ἐνέργειαν, ἐμπίπτουσιν ἀντιθετικαὶ, ὡς ἐπὶ τοῦ ἀποκτείναντος τὸν εὐνοῦχον ὡς μοιχόν. ἐρεῖ γὰρ ὅτι ἄξιος ἦν ἀποθανεῖν ὡς βιαζόμενος τὴν φύσιν. εὑρίσκεται δὲ πολλάκις καὶ στοχαστικὴ ἀντίθεσις μετὰ τὰ κεφάλαια οὐκ ἀπ᾽ αὐτῶν τῶν κεφαλαίων κινουμένη ἀλλ᾽ ἔξωθεν, ὡς ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου τοῦ πείσαντος καταθέσθαι τὴν τυραννίδα, καὶ αἰτοῦντος τὴν δωρεάν. ἐνταῦθα γὰρ ἐμπίπτει ἀντίθεσις στοχαστικὴ τοιαύτη. ἀλλ᾽ εἰκός φησιν ἐστὶν αὐτὸν πάλιν τυραννῆσαι. ἣν λύσεις βουλήσει καὶ δυνάμει. ὅτι οὔτε βουλήσεται οὔτε δυνήσεται. ἀλλὰ καὶ τοῖς πρὶν ἀναπείσασιν αὐτὸν δύσνους καὶ ὀργίλος καθέστηκεν.

Εἶτα, ποιότητι καὶ γνώμῃ.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Τῶν κεφαλαίων, τὰ μέν ἐστι τοῦ κατηγόρου. τὰ δὲ, τοῦ φεύγοντος. τὰ δὲ, κοινὰ ἀμφοῖν. τοῦ μὲν κατηγόρου, προβολὴ, ἀνθορισμὸς, συλλογισμός. τοῦ δὲ φεύγοντος ὅρος. κοινὰ δὲ γνώμη νομοθέτου, πηλικότης, πρός τι. μεμαθήκαμεν δὲ καὶ ἐν τῷ στοχασμῷ ὅτι ἡ ποιότης κεφάλαιον οὐκ ἔστιν. ἀλλ᾽ οἱ ἐπίλογοι.

Quae cephalaea sint accusatoris, quae rei, quae utriusque

ποιότης κεφάλαιον οὐκ ἔστιν ἀλλ᾽ οἱ ἐπίλογοι

Η προβολὴ, ἐστὶν αὐτὰ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Η προβολὴ ὠνόμασται μὲν ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς Ἀθήνησι δίκης οὕτω καλουμένης κατὰ τῶν ἐν ταῖς ἑορταῖς ἀδικούντων, ὡς καὶ Δημοσθένης φησὶν ἐν τῷ κατὰ Μειδίου, καὶ προβαλόμην ἀδικεῖν τουτονὶ περὶ τὴν ἑορτήν. τουτέστι τῇ προβολῇ κατ᾽ αὐτοῦ ἐχρησάμην. ὥσπερ καὶ ἡ ἔνδειξις καὶ ἡ εἰσαγγελία καὶ ἡ ἐξούλης ὀνόματα δικῶν ὑπῆρχε παρ᾽ αὐτοῖς. παραλαμβάνεται δὲ ἡ προβολὴ ἀντὶ διηγήσεως. ὁ γὰρ ὅρος διήγησιν οὐκ ἐπιδέχεται, τῷ τὸν φεύγοντα ὡς μὲν οὖν καινὸς φησὶ ὁμολογεῖν τὸ πεπραγμένον. ἡ δὲ προβολὴ, αὔξησιν περιέχει τῶν πεπραγμένων. πλατύνεται δὲ τοῖς περιστατικοῖς μορίοις ὡς ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου τοῦ πείσαντος καταθέσθαι τὴν τυραννίδα. ἐρεῖ τι ἐκ τῶν προσώπων τῇ πλατύτητι χρώμενος. ὅτι φιλοσοφίᾳ προσέχων ἄνθρωπος τὴν τυραννίδα καθεῖλε λόγοις οὐ φόνῳ τὸν τύραννον σωφρονίσας. καὶ τοὺς πολίτας εἰς ἐλευθερίαν τε καὶ δημοκρατίαν παντελῆ, τῶν περιεστώτων ἀπήλλαξε δυσχερῶν. οὕτω μὲν οὖν τοῖς προσώποις ἐπεξελεύσεται. τόπῳ δὲ, οἷον τὴν ἀκρόπολιν κατειληφότα. καὶ τὴν πόλιν ὅλην δὲ δουλούμενον, καὶ τὴν χώραν ἅπασαν ἀνάστατον τῇ βαρύτητι τῶν φόρων ἀπεργαζόμενον. τρόπῳ δὲ, οἷον ὅτι τῇ γὰρ ἐκ φιλοσοφίας ἐπιστήμῃ τὸ τῆς γνώμης ἀνόσιον ἐξέκοψα. ἔνθα δὴ καὶ πολλῷ αὐτῆς διεξελεύσεται τὸν ἔπαινον, ὡς ὅπλων καὶ χρημάτων καὶ δυνάμεως ἁπάσης ἰσχυροτέρας. αἰτίᾳ δὲ, οἷον ὁρῶν γὰρ ναοὺς κεκλεισμένους, ἱερὰ θεῶν περιφρονούμενα. γυναῖκας ὑβριζομένας. παῖδας δουλεύοντας ἀεικῶς ἀπολλυμένους. πλημμῶντα δὲ ὠδῖνα πρὸς τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ δεινοῦ, ἐπὶ ταύτην ἐτραπόμην ἐπὶ τὴν ἔννοιαν. τούτοις τοῖς λογισμοῖς ἡ προβολὴ πλατύνεται ἀπὸ τοῦ κατηγόρου.

Demosth. — *προβολή quid & unde* — *Minucia*

ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Ἐξηγεῖται πάλιν ἕκαστον τῶν κεφαλαίων. δοκεῖ δὲ ἐνταῦθα τῷ τεχνικῷ τὴν προβολὴν μὴ εἶναί φασι ψιλὴν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ καθάπερ διήγησιν. τί οὖν διαφέρει αὕτη τῆς διηγήσεως. ἡ γὰρ ὑπόθεσις ἑκάστη βούλεται τέσσαρα μέρη κατὰ τὴν τέχνην. προοίμια, διηγήσεις, ἀγῶνας. ἐπιλόγους. εἰ τοίνυν καὶ τὴν προβολὴν διήγησιν ἑκάστη τῶν γεγενημένων βούλεται, ἔσονται δύο διηγήσεις ἐν ἑνὶ προβλήματι. ὅπερ πλημμελές. τί οὖν φαμέν. ὅτι κατὰ πολὺ διαφέρει ἡ προβολὴ τῆς διηγήσεως. ἡ μὲν γὰρ διήγησις, ψιλή ἐστιν ἀφήγησις ἡ δὲ προβολὴ μετὰ αὐξήσεως. πάλιν ζητοῦσι, τί ἐστι τὸ αὐτὰ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. καί φαμεν,

προβολή ~ διήγησις

cf. κεκλεισμένους

ὅτι τοῦτο εἶπεν, αὐτὴ ἡ προβολὴ ἔχει αὐτὰ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, τουτέστι διήγησιν τῶν γεγενημένων οὐ κατασκευαστικῶς, ἀλλ᾽ αὐξητικῶς. τί οὖν διαφέρει τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους τῶν ἐν στοχασμῷ. ἐροῦμεν, ὅτι κατὰ πολύ. ἐν μὲν γὰρ τῷ στοχασμῷ σημεῖα ταῦτα ποιούμεθα τοῦ ἐγκλήματος. ἐνταῦθα δὲ αὐτὸ τὸ ἔγκλημα ποιούμεθα μόνον σημεῖον. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσι αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα τυγχάνει. ἰστέον δὲ ὡς προβολὴ γίνεται ἀπὸ τῶν πρὸ τοῦ πράγματος καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τῷ πράγματι καὶ τῶν μετὰ τὸ πρᾶγμα, ὥσπερ καὶ Δημοσθένης. ἐπειδὴ γὰρ οὐ καθεστηκότος χορηγοῦ τῇ Πανδιονίδι φυλῇ. ταῦτα πρὸ τοῦ πράγματος. εἶτα τὰ ἐν αὐτῷ τῷ πράγματι. ὅτι περ ἠκολούθησέ μοι συνεχῶς ἐπηρεάζων παρ᾽ ὅλην τὴν λειτουργίαν καὶ μικρὰ καὶ μείζω. καὶ ὅτι τοὺς στεφάνους τοῦ χοροῦ διέφθειρε καὶ τὴν ἐσθῆτα διέρρηξεν. εἶτα μετὰ τὸ πρᾶγμα ὅτι ἀπεστέρησε τὴν φυλὴν κρατοῦσαν τῆς νίκης διαφθείρας τοὺς κριτάς. αὔξεται δὲ ὡς εἴπομεν ἀπὸ τῶν περιστατικῶν. προσώπου, ὅτι χορηγὸς ὢν ἐτυπτήθη. τόπου. ὅτι ἐν τῷ θεάτρῳ. χρόνου, ὅτι ἐν ἱερομηνίᾳ. καὶ τίς ὢν ὁ ἀδικήσας, ὅτι ἰδιώτης. ἐξ ἀμφοτέρων γὰρ τὴν αὔξησιν ἐποιήσατο. οἷον ἔκ τε τοῦ πεπονθότος καὶ τοῦ δεδρακότος. δεῖ δὲ γινώσκειν ὅτι αὔξοντας. οὐ δεῖ πάντα πᾶσιν αὔξειν αὐτὰ, ἀλλὰ μετρίως. τὴν δὲ τελείαν αὔξησιν φυλάξωμεν τῇ τε πηλικότητι καὶ τῷ πρός τι. εἰ γὰρ ἐν τῇ προβολῇ τῇ αὐξήσει τέλειον μέγεθος ἀποδῶμεν, ἐλθόντες ἐπὶ τὴν πηλικότητα καὶ τὰ πρός τι, οὐδὲν ἰσχύομεν καὶ καταγέλαστοι ἐσόμεθα.

Demosthe.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Η προβολή ἐστι, πρότασις καὶ φάσις τοῦ πραχθέντος ψιλή. καὶ ὡς περαιεῖ διήγησις συνισταμένη ἐκ τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. τούτων δὲ τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὄντων τῶν μὲν, ἐκ τῶν πεπραγμένων. τῶν δὲ, ἐκ τῶν παρεπομένων. ἡ προβολὴ ἐκ τῶν πεπραγμένων γίνεται οὖσα τοῦ κατηγόρου. ὁ δὲ ὅρος ἐκ τῶν παρεπομένων ὅ ἐστι τοῦ φεύγοντος. καλῶς δὲ καὶ ταῦτα ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους καλεῖται. ἐπειδὴ ἀναγκαῖον ἀπ᾽ αὐτῶν ἄρχεσθαι τῆς κατηγορίας τὸν κατήγορον. καὶ ἀπ᾽ αὐτῶν μὲν ποιεῖσθαι τὴν προβολὴν, λέγοντα τὴν περίστασιν, καὶ κατασκευάζοντα τοῦ τε προσώπου καὶ τοῦ πράγματος. οἷον τίς ὁ ποιήσας, καὶ τί πράξας, καὶ ἐν ποίῳ τόπῳ, καὶ τίνι τρόπῳ, καὶ τίνι καιρῷ, προστιθέντα δὲ καὶ τὴν γνώμην καὶ τὴν αἰτίαν ὅσον ἐφάψασθαι, τὴν δὲ τελείαν τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐξέτασιν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ φυλάττοντα. οὐ γὰρ προεκκενῶσαι χρὴ πάντα, ἀλλὰ μεμετρημένως καὶ ἀρκούντως πρὸς τὴν χρείαν ἐπιμνησθῆναι τοῦ παρόντος κεφαλαίου. εἰκότως δὲ ὁ τεχνικὸς πρῶτον τῶν κεφαλαίων ἔταξε τὴν προβολήν. ἐπειδὴ ὥσπερ ἀρχὴ καὶ πρόβολος τῶν ἄλλων προβέβληται. διὸ καὶ τὴν προσηγορίαν τοιαύτην ἔλαχεν διὰ τὸ προβεβλῆσθαι τῶν ἄλλων.

ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους unde dicta

προβολή unde dicta & cur primus loco

Ὁ ὅρος χωρίζει τὸ πρᾶγμα, καὶ γίνεται ἐκ τῶν παρεπομένων τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. οἷον τύραννον ἔπεισε φιλόσοφος καταθέσθαι τὴν τυραννίδα, καὶ αἰτεῖ τὸ γέρας. ἡ προβολή. ἔπαυσε τὴν τυραννίδα καὶ δεῖ λαμβάνειν με τὴν δωρεάν. τοῦτο δὲ δῆλον ὅτι αὔξων ἀπὸ τῶν παρακολουθούντων τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους θήσει. ὁ ὅρος ἐκ τῶν παρεπομένων, οὐκ ἔστι τοῦτο τυραννοκτονῆσαι, ἀλλ᾽ ὃ εἴρηται τοῦτο ἐστὶν ὁ παραιτεῖται, τὸ ἀποκτεῖναι αὐτόν.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Τὸν ὅρον ὁ φεύγων εἰσάγει. ὃς ὠνόμασται μὲν οὕτως ἀπὸ τοῦ ὁρίζειν καὶ περικλείειν τὸ κρινόμενον εἰς ὅπερ καταφεύγει ὁ φεύγων βούλεται. τοῦ γὰρ φιλοσόφου τυραννοκτονίαν ὀνομάζοντος τὸ πρᾶγμα, ὁ ἐναντιούμενος αὐτῷ τὴν τοῦ φεύγοντος ἔχων τάξιν ἐρεῖ μηδαμῶς εἶναι τυραννοκτόνον. οὐ γὰρ ἀνῃρῆσθαι τὸν τύραννον. πλατύνεται δὲ ὁ ὅρος, παραδείγματι τῷ ἐκ περιτροπῆς. τοῖς λείπουσιν. ὡς ἐπὶ τοῦ πλουσίου τοῦ ἐπανατεινομένου τῷ πένητι τὰς χεῖρας. παραδείγματι μὲν, ὅτι

ὅρος κεφάλαιον unde sic dicatur

Philosophus accusatoris gerit personam qui illi adversatur rei

cf. παράδειγμα / ἐκ περιτροπῆς quid

δικάζεται γὰρ καὶ λῃστείας κρίνεσθαί τις, ἐκ τοῦ κακούργῳ διαλεχθῆναι μόνῳ. καὶ τυμβωρυχίας ἕτερος, ὅτι νύκτωρ ἔξω πυλῶν ἐφάνη βαδίζων· ὥσπερ δὲ ἐπ' ἐκείνων ταῦτα λέγειν ἄτοπον, οὕτω κἀμὲ νῦν ὕβρεως κρίνεσθαι παντελῶς ἄδικον, μηδὲν ὑβριστικὸν τετολμηκότα. τῷ δὲ ἐκ περιστάσεως, ὅταν τῷ κατηγόρῳ περιτρέψωμεν τὸν λόγον λέγοντες· φέρε γὰρ εἴ τις σοι φόνου δίκην ἐπαγάγοι διότι τὴν πανοπλίαν ἔχων αὐτὸ τὸ στάδιον ἐχώρεις, ἆρ' ἀνάσχοιο κρίνεσθαι παρὰ τοῖς δικασταῖς ὡς φονεύς, οὐδαμοῦ· ἀλλ' ἀγανακτήσεις εὖ οἶδα, πίστεις ἐναργεῖς ἀπαιτῶν τῆς κατηγορίας. μὴ τοίνυν αὐτὸ μὲν σαυτῷ ταῦτα δίκαια νόμιζε, αὐτὸ δὲ ἡμῶν καινοτέρων πραγμάτων ἀποτίθου γραφάς, ὥσπερ ἐποίειν τὸ δέον ἀδυνατωτάτων. τοῖς δὲ λείπουσιν. ὅταν τὰ λείποντα τῷ πεπραγμένῳ δείξωμεν λέγοντες· ὑβριστής ἐστιν ὁ τύπτων τινά, ὁ στρεβλῶν, ὁ ἄγχων· ὁ τὴν ἐσθῆτα καταρρηγνύς, ὁ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα τολμῶν, ὑβρίζει. εἰ τοίνυν ἐμοί τι πέπρακται κατὰ σοῦ τοιοῦτον, κατηγόρει καὶ λάμβανε δίκην· εἰ δὲ τούτων ἔχεις οὐδὲ δεῖξαι μηδὲ ἕν, πέπαυσο συκοφαντῶν ὦ ταλαίπωρε. τούτοις ὁ φεύγων ἀεὶ χρώμενος τοῖς τόποις πλατυνεῖ τὸν ὅρον. ἔστι γὰρ ἀεὶ τοῦ φεύγοντος τὸ κεφάλαιον· κἂν μυριάκις ὁ μινουκιανὸς τῷ κατηγόρῳ προσνέμοι. χρὴ γὰρ ἀεὶ τὸν μὲν κατήγορον τοῖς πεπραγμένοις ἰσχυρίζεσθαι· τὸν δὲ φεύγοντα τοῖς λείπουσι. πλὴν εἰ μὴ παραδόξως συμβαίνει τὸ ἀνάπαλιν· ὡς αὐτὸ τοῦ τὸν εὐνοῦχον ἀποκτείναντος.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ο ὅρος τοῦ φεύγοντός ἐστι. λύοντος τὴν προβολήν. μινουκιανὸς μὲν οὖν πρῶτον κεφάλαιόν φησιν· ὅτι πολλὴν οἰκειότητα ἔχει ὁ ὅρος πρὸς τὴν διήγησιν, ἀμφότερα γὰρ ἐκ τῶν πεπραγμένων λαμβάνεται. ὁ δὲ ἑρμογένης ἀκολουθότερον ἐκ τῆς προβολῆς ἄρχεται ἅ τινα αὐξητικά ἐστιν. ἃ γὰρ ψιλῶς ὁ κατήγορος ἐν τῇ διηγήσει εἶπεν, ταῦτα μετὰ αὐξήσεως μερικῆς ἐν τῇ προβολῇ λέγει· ἵνα μηδὲ χώραν ἔχῃ ὁ φεύγων τῷ οἰκείῳ χρήσασθαι κεφαλαίῳ, τουτέστι τῷ ὅρῳ. τοῦτο δὲ ποιεῖ ἵνα κατήγορος ἐκ τῶν ἰσχυροτέρων κατάρχηται. τοῦτο γὰρ δεῖ ποιεῖν πανταχοῦ. ἔφαμεν δὲ ἤδη ὅτι ἐν τοῖς ἀτελέσι τῶν πραγμάτων ὁ κατήγορος καὶ ὁ φεύγων τοὺς λόγους μερίζονται· καὶ ὁ μὲν, ἔχει τὰ παρειμένα· ὁ δὲ, ἐκ τῶν πεπραγμένων τὴν κατηγορίαν ποιεῖται. ἐντεῦθεν τοῦ κατηγόρου ἐκ τῶν πεπραγμένων ποιησαμένου τὴν προβολήν, ὁ φεύγων τὸν ὅρον προβάλλεται ἐκ τῶν παρειμένων. τοῦ δὲ φεύγοντος πρὸς τὸ συμφέρον ὁρισαμένου, ὁ κατήγορος καὶ αὐτὸς ἀνθορίζεται διὰ ὧν ἐκεῖνος πεποίηκεν. δεῖ δὲ εἰδέναι ὡς ὁ μὲν φεύγων ἐν τῷ ὅρῳ τοῖς μερικοῖς ἀεὶ χρῆται πρὸς σύστασιν τοῦ μὴ τοῦτο εἶναι ὅπερ ὁ κατήγορος βούλεται τὸ ἔγκλημα. ὁ δὲ διώκων καθολικοῖς· οἷον, ὡς αὐτὸ τοῦ ἱεροσύλου. ὁ φεύγων ὁρίζει, τοῦτό ἐστιν ἱεροσυλία, τὸ προσελθεῖν ἀγάλματι, τὸ ἀφελέσθαι τι αὐτοῦ, τὸ ἱερῶν ἀναθημάτων ἅψασθαι. ὁ δὲ διώκων ἀπὸ τῶν καθολικωτέρων ὁρίζει. περιεκτικώτερα γὰρ ταῦτα τῶν μερικῶν, ὅτι τοῦτό ἐστιν ἱεροσυλία, τὸ νύκτωρ παρελθεῖν εἰς ἱερόν, τὸ λαθεῖν πείσαι τοὺς φυλάσσοντας, τὸ τὸν καιρὸν συνεργὸν λαβεῖν τοῦ παρανομήματος.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τοῦ πρώτου λέγοντος προβαλλομένου τὰ πεπραγμένα· καὶ ἐκ τούτων κατασκευάζοντος ἐντελῶς πεπρᾶχθαι τὸ ἔγκλημα· ὁ φεύγων ἐκβάλλει τὸ ἔγκλημα καὶ τὴν ἀπὸ τῶν πεπραγμένων ἀπόδειξιν ὡς βεβαιοῦσαν τὸ ἐγκαλούμενον, ἀντεισάγει τὰ παρειμένα, ταῦτα λέγων εἶναι τὸ προβαλλόμενον ἔγκλημα, ἃ παρεῖται αὐτῶν καὶ ἀναιρῶν διὰ τούτων τὸ τέλειον. ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ὁρίζει ἱεροσυλίας εἶναι, τὸ ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ λαβεῖν τὰ χρήματα· ὁ δὲ φεύγων τοῦτο εἶναι ἱεροσυλίαν, τὸ ἱερὰ λαβεῖν χρήματα· ὅπερ παραιτεῖται αὐτοῦ· οὐχ ὡς ἔτυχε δὲ τοῦτο ποιεῖ. καὶ γὰρ ἄλογον τοῦ κατηγόρου αὐξήσαντος καὶ δεινοποιήσαντος διὰ τῶν πεπραγμένων τὸ

ἔγκλημα, ἁπλῶς, οὕτω τὸν φεύγοντα λέγειν οὐκ ἔστι τοῦτο ἔγκλημα. ἀλλὰ δεῖ πρῶτον ἀπὸ ἐνστάσεως καθολικῆς ἄρχεσθαι τάξιν παραγραφικοῦ ἐχούσης· ὡς οὐ δίκαιον ἱεροσυλίας κρίνεσθαι τὸν μὴ τῶν ἱερῶν ἐφαψάμενον χρημάτων. κατασκευάσει δὲ τὴν ἔνστασιν εἰ εὐπορήσομεν ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων. τὰ δὲ παραδείγματα ὡς εἴπομεν ἢ οἰκεῖα δεῖ λαμβάνειν ἢ ξενικά, ἵνα λοιπὸν ὡς ἀναγκαζόμενος ὁ φεύγων ὑπὸ τοῦ κατηγόρου εὐπρεπῶς χρῷτο τῷ ὅρῳ. ἔστι δὲ ὅπερ εἶπον ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους αὐτὸ τὸ ἔγκλημα, ὃ ἕκαστος πρὸς τὸ συμφέρον ἑαυτῷ πειρᾶται συστῆσαι. ὁ μὲν κατήγορος αὐτὸ τοῦτο λέγων εἶναι τὸ ἔγκλημα ὃ πέπρακται. ὁ φεύγων λέγων δὴ τὸ λαβεῖν ἐξ ἱεροῦ τὰ χρήματα· ὁ δέ, τὸ παρειμένον εἶναι λέγων τὴν τοῦ ἐγκλήματος τοῦ ἐπαγομένου ἀλήθειαν. οὐχ ὑπεύθυνος εἶναι φήσει τῷ ἐγκλήματι. καὶ κατασκευάσει τοῖς τοῦ δικαίου λογισμοῖς ἀπὸ ἐνστάσεως τάξιν παραγραφικοῦ ἐχούσης, μὴ δίκαιον εἶναι φάσκων τὸν μὴ προσαψάμενον τῶν ἱερῶν ἀναθημάτων τοῦτον ὡς ἱερόσυλον κρίνεσθαι. ἢ αὖ μὴ δίκαιον τυραννοκτόνου τυχεῖν δωρεᾶς τοῦτον ἱερόσυλον κρίνεσθαι, ὃς οὐκ ἀνῄρηκε τὸν τύραννον, ἐν ᾧ ὁρίζεται καὶ καθαίρεσιν εἶναι τυραννίδος τὸ ἀποκτεῖναι, καὶ ἱεροσυλίαν τὸ προσελθεῖν ἀγάλματι, τὸ λαβεῖν ἀναθήματα. κλοπὴν δὲ τὸ ἰδιωτικὰ ὑφελέσθαι χρήματα. οὐ γὰρ μόνον τὸ καθ' ἑαυτὸν ὁ φεύγων ὁρίζεται. ὅτι δ' ἂν μὴ πεποίηκεν ἐστὶ τὸ ἴδιον τοῦ ἐγκλήματος· ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ κατηγόρου ἀνατρέψει δεικνὺς τὸ πραχθὲν μὴ τοῦτο ὄν, ἵνα τὸ μέν, κατασκευάσῃ· τὸ δὲ ἀνατρέψῃ. εἰ δέ τις εἴποι διὰ τί ἀμφοτέροις χρωμένου τοῦ φεύγοντος ἀπὸ μόνων τῶν παρειμένων γίνεσθαί φησι τὸν ὅρον, λέγομεν, ὅτι τὰ κεφάλαια ἀπὸ τῶν οἰκειοτάτων ὁρίζονται. οἰκειότατον δὲ αὐτὸ τὸ παρειμένον· ὥσπερ καὶ τῷ κατηγόρῳ τὸ πραχθέν. τὰ μὲν γὰρ κοινά ἐστιν ἱεροσύλου καὶ κλέπτου. τὰ δὲ ἴδια ἱεροσύλου πρὸς κλέπτην. κοινωνεῖ μὲν ἱερόσυλος κλέπτῃ πρῶτον μὲν τῷ βουλεύσασθαι, τῷ προσελθεῖν εἰς τὸ ἱερόν, τῷ ὑφελέσθαι, τῷ ὑπεξελθεῖν, τῷ πειρᾶσθαι λαθεῖν· ἐν τούτοις γὰρ πᾶσιν οὐδὲν διαφέρει ὁ ἱερόσυλος τοῦ κλέπτου. διαφέρει δὲ ἐν τούτοις ἐν τῷ προσελθεῖν τῷ ἀγάλματι, ἐν τῷ ἅψασθαι τῶν ἀναθημάτων· ταῦτα γὰρ ἴδια τοῦ ἱεροσύλου, ἐν οἷς οὐδὲν ὁ κλέπτης κοινωνεῖ. ὁ μὲν οὖν κατήγορος ἀπὸ τῶν κοινῶν σπουδάζει ἱερόσυλον ἀποδεῖξαι λέγων· ὅτι εἰσῆλθες εἰς τὸ ἱερόν, ἔλαβες ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ χρήματα· οὐκοῦν ἱερόσυλος εἶ. ὁ δὲ ἀπὸ τῶν ἰδίων τοῦ ἱεροσύλου πειρᾶται ἐν τῷ ὅρῳ ἀπώσασθαι τὴν τῆς ἱεροσυλίας ὑποψίαν. καὶ ὁ κατήγορος δὲ προτείνεται τὸ μὲν ἴδιον κατασκευάσασθαι σπεύδων, τὸ δὲ τὸ ἀντιδίκου ἀνασκευάσαι. διὰ ἑκατέρων τὸ ἑαυτοῦ ὁρίζων λυσιτελές. γίνεται δὲ τοῦτο ταῖς τῶν ἀκολούθων ἀπαγωγαῖς. καὶ εἰ μὲν συμφωνοῖεν τῷ ὅρῳ κατασκευασθήσεται. εἰ δὲ μὴ ἐφαρμόττει ἀνασκευασθήσεται τὸ ἐναντίον. ἐδίδαξε δὲ καὶ ὁ ῥήτωρ τὸν τοῦ ὁρίζεσθαι τρόπον. καθόλου γὰρ οὐκ ἐν ὅρῳ μόνον, ἀλλ' ἐν πᾶσι τοῖς ἀμφισβητησίμοις διὰ ἑκατέρων ὁρίζεται πρός τι τὸ ἑαυτὸν συστῆσαι, καὶ τὸν ἀντίδικον διαλαβεῖν. ὡς ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου. ὁριζόμενος γὰρ τίς τε ὁ σύμβουλος καὶ τίς ὁ συκοφάντης καὶ τίνι διαφέρουσιν ἀλλήλων, τὰς εἰς ἑκάτερον παρασκευὰς ἐκ τῶν πεπραγμένων ἐπήγαγεν. ἀποδεικνὺς διὰ αὐτῶν ἑαυτὸν μὲν εἶναι τὸν ἄριστον σύμβουλον, αἰσχίνην δὲ συκοφάντην, ἐν οἷς φησιν· ἦν μὲν οὖν τοῦτο τοῦ δικαίου πολίτου τότε, δεῖξαι πᾶσιν εἴ τι τούτων εἶχεν ἄμεινον λέγειν μὴ νῦν ἐπιτιμᾶν. ὁ γὰρ σύμβουλος καὶ ὁ συκοφάντης οὐδενὶ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἐοικότες, ἐν τούτῳ πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρουσιν. ὁ μέν γε πρὸ τῶν πραγμάτων γνώμην ἀποφαίνεται. καὶ δίδωσιν ἑαυτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι τῇ τύχῃ. τοῖς καιροῖς τῷ βουλομένῳ. ὁ δὲ σιγήσας ἡνίκα ἔδει λέγειν ἄν τι δύσκολον συμβῇ, τοῦτο καταβαί

νες ἔστι δὲ λίαν θαυμάσαι τὸ τεχνικὸν τῆς τάξεως τῶν κεφαλαίων. οὐ γὰρ τῷ αὐτῷ προσώπῳ τὴν προβολὴν καὶ τὸν ὅρον δίδωσιν· ἀλλὰ ταῦτα μερίσας τῷ μὲν προτέρῳ λέγοντι δέδωκε τὴν προβολήν, τῷ δὲ μετ' αὐτὸν εἰσιόντι τὸν ὅρον. εἰκότως, τοῦ γὰρ προτέρου λέγοντος καὶ κεχρημένου τῇ προβολῇ, ὁ δεύτερος τῷ ὅρῳ τῶν προειρημένων ἐκλύει τὴν ἰσχύν. ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο ὅτι ἐν τῷ κατὰ αἴτησιν ὅρῳ ὁ τὴν αἴτησιν ποιούμενος, ἀναγκαίως πρῶτος λέγει τοῦ ἀντιλέγοντος. οὐκοῦν αὐτός ἐστιν ὁ τὴν τοῦ κατηγόρου τάξιν ἔχων.

» Ὁ ἀνθορισμὸς πάλιν ἐκ τῶν πεπραγμένων οἷον ἐστί· ἀλλὰ τὸ παῦσαι τὴν τυ- »
» ραννίδα. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ὁ ἀνθορισμός ἐστι μὲν τοῦ κατηγόρου ἐκ »

τῶν ἐναντίων ἐπιχειρημάτων τῷ ὅρῳ ὁρμώμενος, ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ. τοῦ φεύγοντος γὰρ μὴ συγχωρήσαντος τῇ τοῦ κατηγόρου προβολῇ ὅλως προελθεῖν, ἀλλ' ἀμφίβολον αὐτὴν διὰ τοῦ ὅρου καταστήσαντος, ὁ κατήγορος διὰ τοῦ ἀνθορισμοῦ κατασκευάζειν ἐπιχειρεῖ τὰ σαλευθέντα τῆς προβολῆς. κοινωνεῖ δὲ τῇ προβολῇ κατὰ τὸ ἔχειν κοινὰ τὰ πεπραγμένα ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. καὶ τῷ ἐκ τῶν πραγματικῶν μερῶν ἄμφω τὰ κεφάλαια λαμβάνειν τὴν εὐπορίαν. διαφέρει δὲ τῷ τὴν προβολὴν αὔξησιν ἔχειν τῶν πεπραγμένων, τὸν δὲ ἀνθορισμὸν κατασκευὴν αὐτῶν. καὶ ἐν μὲν τῇ προβολῇ ὡς ὁμολογούμενα εἰσάγεται, ἐν δὲ τῷ ἀνθορισμῷ ὡς ἀμφίβολον ἀπὸ τῆς ἀντιλογίας τοῦ ὅρου γινομένῳ κατασκευάζεται. πλατύνεται δὲ ὁ ἀνθορισμὸς τοῖς πραγματικοῖς, τοῖς πεπραγμένοις παραδείγμασιν. ὡς ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου. ἐρεῖ γάρ, ὅτι τοῦτό ἐστι τυραννοκτονία, τὸ ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν παρελθεῖν, τὸ πεῖσαι τὸν τυραννοῦντα τὴν καθ' ἑαυτὸν ἐλαύνειν, τὸ τοὺς δορυφόρους ἀπατῆσαι, τὸ σῶσαι τοὺς νόμους, τὸ δοῦλον ἐλεύθερον καταστῆσαι. καὶ ὁ πένης ὁμοίως ἐρεῖ κατὰ τοῦ πλουσίου. τοῦτό ἐστιν ὑβρίσαι, τὸ πλούτῳ θαρροῦντι τυφλῶσαι, τὸ ὁμοτίμοις τῶν πολιτῶν ἀτίμως προσφέρεσθαι, τὸ ὥσπερ οἰκέτῃ τὰς χεῖρας ἐπανατείνεσθαι, καὶ τοῦτο οὐ πρὸς μίαν μόνον ἢ δύο ἡμέρας οὐδὲ ἐπ' ἐρημίας καὶ λάθρα (οἷον γὰρ ἂν εἶναι) ἀλλ' ἤδη καὶ πρὸς ὅλον ἔτος, καὶ πάντων ὁρώντων. οὐ τί γένοιτ' ἂν ἄλλη ὀργὴ ἢ ἀτιμία. οὐδὲ τὸ τύπτεσθαι τοὺς ἐλευθέρους ἐστὶ δεινὸν καὶ πρὸ ὂν δεινόν, ἀλλὰ τὸ ἐφ' ὕβρει. ταῦτα γὰρ πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῶν πραγματικῶν κινεῖται μερῶν. ἔστι δὲ ἐκ παραδειγμάτων. καὶ γὰρ ὁ τειχήρης τῆς πατρίδος ἢ φρούριον προδεδωκὼς εἶτα παρ' ὑμῖν εὐθυνόμενος, οὐκ ἂν δύναιτο λέγειν ὡς ἐπὶ τοὺς νεωσοίκους ἢ τὰ τείχη τῆς πόλεως οὐ προδέδωκα, οὐκ ἂν προδοσίας δικαίως κρινοίμην, οὐδὲ δικαστὴς εὖ φρονῶν ἀνέξεται τοιαῦτα ληρούντων. τῶν γὰρ πραττομένων ἕκαστον ἐφ' ἑαυτὸ δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ τὰ μείζω τῶν ἁμαρτημάτων εἰς μέσον προφέροντας, ἀνεύθυνα τὰ βραχύτερα τῶν ἀδικημάτων νομίζειν. καὶ τούτοις πάλιν τὰ πεπραγμένα συνάψει διὰ ὁμοίων τοῖς παραδείγμασι τὰ νῦν κρινόμενα. κέχρηται δὲ ὁ μὲν φεύγων εἰδικοῖς ὀνόμασιν. ὁ δὲ διώκων γενικοῖς. οἷον ὁ φεύγων ἱεροσυλίας γραφήν, ἐρεῖ ὡς ἱερόσυλός ἐστιν, ὁ φιάλας ἐξ ἱερῶν ἀφαιρούμενος, ὁ στεφάνους, ὁ θυμιατήρια, καὶ ὅσα τοιαῦτα εἰδικῶς ὀνομάζων. ὁ δὲ διώκων ἐρεῖ, ὡς ἱερόσυλός ἐστιν, ὁ λάθρα παριὼν εἰς ἱερά, ὁ γνώμῃ κακούργῳ χραίνων τὸν νεών. ὁ λαμβάνων ἐξ ἱερῶν ἅπερ οὐκ ἀπέθετο, ὁ τῆς πίστεως τὸ θεῖον ἀποστερῶν. αὕτη γὰρ ἐναργὴς ἱεροσυλία, κἂν σὺ κἂν ὁ δεῖνα διαρραγῆτε ψευδόμενοι. γενικώτερον μὲν γάρ ἐστι τὸ λαμβάνειν ἐξ ἱεροῦ τινα. εἰδικώτερον δὲ τὸ τάδε ἢ τάδε τὰ σκεύη ὀνομάζειν. τῷ μὲν οὖν φεύγοντι συμβάλλεται τὰ εἰδικὰ διεξιέναι τῶν ὀνομάτων, ἵνα διὰ τῆς ἀπαριθμήσεως τούτων τὸ καθ' αὑτὸν ἐπικρύψαι δυνηθείη. τῷ δὲ κατηγόρῳ τὰ γενικώτερα τῶν ὀνομάτων. περιληπτικωτέρων γὰρ ὄντων, συμπεριλαμβάνει καὶ τὰ παρὰ

προβολή / ἀνθορισμός > D a

θυμιαστήριον vulgo encensario

Φιάλη vulgo el caliz

τοῦ φεύγοντος παραλελειμμένα. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ὁ διώκων ἤδη ἔφαμεν ἐπάγει τὸν ἀνθορισμόν, λύων τὸν ὅρον τοῦ φεύγοντος, αὔξων δὲ τὰ πεπραγμένα ἀπὸ τῶν κοινῶν τοῦ πράγματος. τοῦ γὰρ δὴ φεύγοντος εἰς λεπτὸν διαιρουμένου καὶ ἐπὶ τὰ πεπραγμένα αὐτὰ καταγινομένου, ἀνθορίζεται πάλιν ὁ διώκων ἀπὸ τῶν κοινῶν μετασκευάζων, καὶ τὸ τῆς προβολῆς λαμβάνων καὶ δεικνὺς ὅτι ἔνοχός ἐστι τῷ ἀδικήματι. ἀλλ' εἰ ἄμφω ἥ τε προβολὴ καὶ ὁ ἀνθορισμὸς ἀπὸ τῶν πεπραγμένων λαμβάνονται, τί διαφέρει ταῦτα ἀλλήλων. καὶ φαμέν, ὅτι ἐν μὲν τῇ προβολῇ, μερικὴ ἡ κατασκευή, ἐν δὲ τῷ ὅρῳ ἤτοι ἀνθορισμῷ καθολική. ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου. ἐν μὲν τῇ προβολῇ κατὰ μέρος καὶ ἐκ τῶν ὑποκειμένων ἔστιν ἰδεῖν. ὅτι Μειδίας ἀδικεῖ τὴν πόλιν, ὑβρίσας χορηγὸν ὄντα Δημοσθένην. ἐν δὲ τῷ ὅρῳ ἢ ἀνθορισμῷ καθόλου τί τὸ τὴν πόλιν ἀδικῆσαι καθέστηκεν. ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου. καὶ γὰρ καὶ ὁ ὅρος καθολικόν τι ζητεῖ. οἷόν τι τὸ καταλῦσαι τὴν τυραννίδα, τὸ παῦσαι δηλαδὴ δουλεύουσαν τὴν πόλιν, τὸ τοὺς νόμους ἀπολαβεῖν, τὸ μηκέτι κελεύεσθαι. ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνθορισμὸς ὁμοίως καθολικῶς ἐπιχειρεῖ ἀπὸ τῶν ἐναντίων. οἷον ὅτι τυραννίδος κατάλυσίς ἐστι τὸ φονεῦσαι τὸν τύραννον, τὸ παντελῶς ἐκκόψαι, τὸ συγκαταλῦσαι τῷ τυράννῳ τὴν τοῦ τυραννήσειν ἐλπίδα. ἔτι διαφέρει ὁ ἀνθορισμὸς τῆς προβολῆς, ὅτι ἐν μὲν τῇ προβολῇ, αὔξησιν ἔχει μόνον τοῦ διηγήματος, ἐν δὲ τῷ ἀνθορισμῷ, καὶ ἀπόδειξιν μετὰ αὐξήσεως τοῦ ἐπαγομένου ἐγκλήματος. καὶ γὰρ δημόσιον ἀδίκημά τινος ἀποφαινομένου, τὸ τεῖχος καθελεῖν, τὸ ναῦς ἐμπρῆσαι οὐ τὸ χορηγὸν τυπτῆσαι. ὁ κατήγορος μεῖζον τούτων βιάζεται ἀποδεῖξαι, τὸ χορηγὸν τυπτῆσαι. ἰστέον δὲ ὡς ὁ ὅρος καὶ ὁ ἀνθορισμὸς τοῖς αὐτοῖς τόποις κατασκευάζονται καὶ ἀνασκευάζονται. ἢ γὰρ ἀπὸ τοῦ ἰδίου ὅρου, ὅτι οὐκ ἔστι τυμβωρυχία ἡ τοῦ κενοταφίου διορυχή. ἴδιον γὰρ τυμβωρυχίας ἡ πλεονεξία καὶ τὸ λυμαίνεσθαι τοῖς κειμένοις, καὶ τὸ τὰ ἐξ αὐτῶν κέρδη τῆς τῶν κατοιχομένων τιμῆς προτιμᾶν. ἢ ἐκ τῆς τοῦ ἰδίου ἐν ὅρῳ κοινοποιήσεως. οἷον οὐ τὸ ἁπλῶς διορύξαι τάφον τυμβωρυχία. οὐδὲ τὸ ἱερὸν ἀνοῖξαι λάθρα ἱεροσυλία. οὐ τὸ οἰκίαν ἀνοῖξαι λάθρα κλοπή. ἕως μήτε τῷ τάφῳ μήτε τῷ ἱερῷ μήτε τῇ οἰκίᾳ λυμαίνεταί τις. ἀπὸ τῆς ἀντιφάσεως. οἷον εἰ γὰρ ἡ τοῦ ἱεροῦ λύσις ἱεροσυλία, τὸ μὴ ὑφελέσθαι τι ἐκ τοῦ ἱεροῦ οὐχὶ ἱεροσυλία. καὶ εἰ τὸ συλᾶν τὰ ἐν τάφῳ τυμβωρυχία, τὸ μηδὲν ἐν τάφῳ σεσυληκέναι οὐκ ἂν εἴη τυμβωρυχία. ἐκ τῶν ἐναντίων. οἷον εἰ γὰρ ἐξ ἰδιωτικῆς οἰκίας ἱερὰ ἀφελόμενος οὐχ ἱερόσυλος. ὁ ἐξ ἱεροῦ ἰδιωτικὰ ὑφελόμενος, οὐκ ἔτι ἱερόσυλος. ὅλως δὲ ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον διεξίωμεν, πάντες οἱ τόποι οἱ ἐν τοῖς παρὰ τῶν ἐνθυμημάτων παραδιδόμενοι, χρήσιμοι πρὸς τὰς ἀνασκευὰς καὶ κατασκευάς. οὐ μόνον τῶν ὁριστικῶν κεφαλαίων, ἀλλὰ καὶ πάντων ἁπλῶς τῶν ἐν ταῖς περιστάσεσιν. ἐκεῖνο δὲ δεῖ προσθεῖναι ὅτι ἐκ περιουσίας αἱ ἀνασκευαὶ γίνονται τῶν ἀντικειμένων ὅρων. εἰ γὰρ κατασκευάσαντες τὸν οἰκεῖον ὅρον, δείξομεν ὅτι τοῦτο τὸ πραχθέν ἐστιν ὅπερ αὐτὸ εἶναι ἰσχυρίζεται. ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ ἀνθορισμὸς ἐπιχειρήσει. ἢ γὰρ τὸν ἴδιον ὅρον ὁ κατήγορος ἤτοι τὸν ἀνθορισμὸν ἐκ τῶν αὐτῶν πεπραγμένων κατασκευάσει συμμνησόμενος. καὶ φήσει τοῦτο εἶναι τυραννίδος κατάλυσιν τὸ παῦσαι τὴν πόλιν δουλεύουσαν. ἢ ἀπὸ τοῦ τρόπου λέγων, εἰ λάθρα διώρυξε τὸν τάφον ὁ κρινόμενος, ἔνοχός ἐστι τυμβωρυχίας. ἢ ἀπὸ τοῦ προσώπου, εἰ ἐχθρὸς ὤν, καὶ ὡς πένητος καταφρονῶν ἐπανέτεινε τὰς χεῖρας. ἢ ἀπὸ τῆς αἰτίας, εἴπερ λυπῆσαι βουλόμενος ταῦτα ποιεῖ ὑβριστής ἐστιν. ἢ ἀπὸ τοῦ τόπου. οἷον ὅτι εἰς τὰ μνήματα ἦλθεν ἔνθα ἔρχονται οἱ τυμβωρύχοι τυμβωρύχος ἐστιν. ἢ ἀπὸ τῆς ὕλης, εἰ τὰ αὐτὰ ὄργανα τοῖς τυμβωρύχοις παρασκευάζεται. ἢ ἀπὸ τοῦ καιροῦ, εἰ νυκτὸς ἐκακούργησεν, ὅτε καὶ τοῖς ἄλλοις

προβολή / ἀνθορισμός > D a

Demosthe

Locis confirmari uel confutari cephalæa

ἀντίφασις

ἐκ τοῦ ἐναντίου

ὅρος καὶ ἀνθορισμὸς τοῖς αὐτοῖς τόποις κατασκευάζονται καὶ ἀνασκευάζονται. Colligitur ergo cephalæa habere subse loca quibus confirmantur uel refutantur.

τυμβωρύχοις ταῦτα τολμᾶται. πολλάκις δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ἐπιχειρήσεις, ὅτι καὶ τὴν στήλην μετακινῆσαι τυμβωρυχία. ἰστέον δὲ ὡς οὐδὲν διαφέρει ὁ ὅρος καὶ ὁ ἀνθορισμός. ἑκάτερος γὰρ πρὸς τὸ βούλημα καὶ τὸ χρήσιμον ἑαυτῷ ὁριστικῶς κατασκευάζει τὸ δεῖ τι εἶναι τὸ ὑποκείμενον. διὰ δὲ τὸ τὸν μὲν προτετάχθαι, τὸν δὲ ἐπάγεσθαι, τὸ μὲν ὅρος, τὸ δὲ ἀνθορισμὸς κέκληται. ἀμφότεροι δὲ ὅμως εἰσὶν ὅροι πρὸς τὸ συμφέρον ὁριζόμενοι. ἑκάτερος δὲ τοῦτο δύναται τοῖς πεπραγμένοις ἐπεξιέναι, καὶ εἰς ἀπόδειξιν παραλαμβάνεσθαι τοῦ ζητήματος. ποιήσει δὲ ὁ κατήγορος τὰς ἀντιθέσεις ἀπὸ τῶν παρεπομένων, καὶ ἀπὸ τῶν πεπραγμένων. ἅπερ ἀμφότερα παρὰ Δημοσθένει εὑρήσομεν. ἀπὸ μὲν τῶν πεπραγμένων ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου. μέλλοντος γὰρ εἰπεῖν Μειδίου, λέγει. ἔστι δὲ πρῶτον μὲν ἐκεῖνο οὐκ ἄδηλος ἐρῶν ἐξ ὧν ἰδίᾳ πρός τινας αὐτὸς διεξιὼν ἀπηγγέλλετό μοι, ὡς εἴπερ ἀληθῶς ταῦτα ἐπεπόνθειν ἃ λέγω, δίκην ἰδίως μοι προσῆκεν αὐτῶν λαβεῖν. τῶν μὲν ἱματίων καὶ τῶν χρυσῶν στεφάνων τῆς διαφθορᾶς. καὶ τῆς περὶ τὸν χορὸν πάσης ἐπηρείας, βλάβης. ὧν δὲ εἰς τὸ σῶμα ὑβρίσθαι, φημὶ ὕβρεως. ἀπὸ δὲ τῶν παρεπομένων ἃ ἰσχυρὰ ὁ φεύγων προβάλλεται. ἐὰν εἰσάγειν δέῃ, μὴ ἐᾶν εἰσάγειν αὐτόν. ἢ διασύρειν τὴν εἰσαγωγήν, ὡς αὐτὸς Δημοσθένης ἐν τῷ αὐτῷ κατὰ Μειδίου πεποίηκεν. ἐν οἷς φησιν, μὴ δὴ τοῦτο λέγειν αὐτὸν ἐᾶτε, ὅτι καὶ δίκας ἰδίας μοι δίδωσιν ὁ νόμος, δίδωσι γάρ. ἀλλ᾽ ὡς οὐ πεποίηκεν ἃ κατηγόρηκα, ἢ πεποιηκὼς περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖ, τοῦτο δεικνύτω. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ τοῦ ἱεροσύλου δυνησόμεθα εἰπεῖν. λέγοντος γὰρ τοῦ φεύγοντος ὅτι ἰδιωτικὰ τὰ χρήματα, διασύρων ὁ κατήγορος ἐρεῖ, ὡς ἀφεῖσθαι ὁ φεύγων ἀξιοῖ, ἐπειδὴ ἐκ τύχης ἰδικοῖς περιέπεσε χρήμασι, μὴ τοῦτο λεγέτω. ἀλλ᾽ ὡς οὐ παρῆλθεν εἰς τὸ ἱερόν, οὐδ᾽ ἐπὶ τὸ λαβεῖν τι τῶν ἀναθημάτων εἰσῆλθεν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Ο πρῶτος λέγων. ἔστι δὲ ὁ κατήγορος ἢ ὁ τὴν δωρεὰν αἰτῶν, ἀπαντήσεται τῷ ἀνθορισμῷ ἐξ ἀνάγκης. γίνεται δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων ὁ ἀνθορισμός. τοῦ γὰρ φεύγοντος καὶ ἀντιλέγοντος τῇ αἰτήσει ἰσχυριζομένου τοῖς παραλειφθεῖσι καὶ παρεπομένοις τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. καὶ διὰ τούτων ἢ ἀπολογουμένου ἢ τὴν αἴτησιν ἐκβάλλοντος, πάλιν αὖθις ὁ κατήγορος ἢ ὁ αἰτῶν (σχῆμα γὰρ ὅπερ εἶπον καὶ οὕτως ἔχει κατηγόρου) τοῖς πεπραγμένοις περιπλακήσεται. τῶν δὲ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, τὸ μὲν πέπρακται ἐν ὅρῳ, τὸ δὲ λείπει. καὶ τῷ μὲν κέχρηται ὁ κατήγορος, τῷ δὲ ὁ φεύγων. ἐκ τῶν πεπραγμένων οὖν ἔχει πᾶσαν τὴν εὐπορίαν ὁ κατήγορος, καθάπερ ἐκ τῶν παρεπομένων ὁ φεύγων καὶ ὁ ἀντιλέγων τῇ δωρεᾷ. θήσεται τοίνυν καὶ αὐτὸς τὸν ἴδιον ὅρον, ὅ ἐστι τὸν ἀνθορισμόν. εἰ μὲν εἴη κατηγορία, ἀπὸ τῶν πεπραγμένων τῷ φεύγοντι τὸ ἔγκλημα ἀποδεικνὺς ὅπερ ἐστὶ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. τὸ γὰρ πεπραγμένον λέγει εἶναι αὐτὸ τὸ ἐπαγόμενον ἔγκλημα, καὶ οὐδὲν διαφέρει. εἰ δὲ αἴτησις εἴη δωρεᾶς τὸν ἴδιον ὅρον ὁ κατήγορος ὅ ἐστι τὸν ἀνθορισμόν, ἐκ τῶν ἑαυτῶν πεπραγμένων κατασκευάσει σεμνυνόμενος καὶ φήσει τοῦτο εἶναι κατάλυσιν τυραννίδος, τὸ παῦσαι τὴν πόλιν δουλεύουσαν. δείλωμεν ὅρον παραδείγματος ἕνεκα. ἥρπασέ τις ὡς βιασόμενος. ἀφῆκε ἄφθορον. ὑπάγεται νόμῳ τῷ κατὰ βιαίων. ἐρεῖ τοίνυν ὁ κατήγορος τῇ προβολῇ χρώμενος ἐνταῦθα μετὰ καὶ τῆς προφάσεως τοῦ ῥητοῦ, ὅτι ἐβιάσω καὶ δεινόν τι πέπραχας καὶ παράνομον καὶ τυραννίδι μᾶλλον ἢ δημοκρατίᾳ πρέπον, καὶ ἐφ᾽ ᾧ θάνατον ὥρισεν ὁ τὸν νόμον θεὶς τοῖς ἴσοις κολάζων τὸν βίαιον, οἷς τοὺς ἀνδροφόνους καὶ τοὺς μοιχοὺς καὶ τοὺς τὰ μέγιστα κακουργοῦντας. πρὸς ὃ λέξει ὁ φεύγων. ὅτι οὐ διέφθειρα. βιάσασθαι δέ ἐστι, τὸ χρήσασθαι καὶ συγκαθευδῆσαι τῇ κόρῃ. ταῦτα δὲ πάντα ἐκ τῶν παρεπομένων ὅροι εἰσίν. πρὸς ὃ πάλιν ὁ κατήγορος καθολικῶς

[marginalia: ὅρος — ἀνθορισμός; nulla; Demosth; Demosth]

θολικῶς ἀνθορίζεται. ὅτι οὐ τὸ χρήσασθαί ἐστι τὸ βιάσασθαι, ἀλλὰ τὸ ἁρπάσαι, τὸ λαβεῖν πρὸς ἑαυτόν, τὸ καταφρονοῦντα φανῆναι. καὶ ἐπὶ αἰτήσεως δείλωμεν ὅρον. φιλόσοφος πείσας τύραννον καταθέσθαι τὴν τυραννίδα, αἰτεῖ τὴν δωρεάν. οὐκοῦν ἡ προβολή. ὅτι ἔπαυσα τὴν τυραννίδα καὶ πολλῶν δεινῶν τὴν πόλιν ἀπήλλαξα. πρὸς ὃ λέξει ὁ ἀντιλέγων, ἀλλ᾽ οὐκ ἀνῄρηκας. τοῦτο δέ ἐστι καταλῦσαι τυραννίδα, τὸ ἀνελεῖν. πάλιν καθολικῶς ἡ κατασκευὴ τοῦ ὅρου, ὁμοίως δὲ καὶ τοῦ ἀνθορισμοῦ. ἐρεῖ τι ὁ αἰτῶν, ὅτι καθαίρεσίς ἐστι τυραννίδος, τὸ παῦσαι ὅπως ἂν δύναταί τις τὴν τυραννίδα.

Ο συλλογισμὸς συνάγει ἄμφω. μηδὲν γὰρ ἀλλήλων διαφέρειν ταῦτα ἀγωνιεῖται ὁ τὴν δωρεὰν δηλαδὴ αἰτῶν. καὶ καθόλου ὃν τρόπον ἔφαμεν τὴν ἀντίληψιν τῇ μεταλήψει μάχεσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ συλλογισμὸς τῷ ὅρῳ πανταχοῦ. καὶ ἔνθα ἂν ὁπότερον αὐτῶν ὁπότερον μέρος χρήσεται, τῷ λοιπῷ τὸ ἕτερον χρήσεται πάντως. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Μετὰ τὸν ὅρον καὶ ἀνθορισμὸν ἐπάγει τὸν συλλογισμὸν ὁ κατήγορος. ὃς ὠνόμασται μὲν οὕτως ἀπὸ τοῦ ἐοικέναι πως τῷ διαλεκτικῷ συλλογισμῷ. ὥσπερ γάρ τι ἐκεῖνος συνάγει τόδε κατὰ τοῦδε. οἷον ὅτι πᾶν ζῷον ἔμψυχον. πᾶν ἔμψυχον οὐσία. πᾶν ἄρα ζῷον οὐσία. συνάγει οὖν τὴν οὐσίαν κατὰ τοῦ ζῴου. οὕτως καὶ ὁ ῥητορικὸς συλλογισμός, συνδετικὸς ὢν τοῦ τε ὅρου καὶ τοῦ ἀνθορισμοῦ, συνάγει τὸ λεῖπον καὶ τὸ πεπραγμένον. τοῦ γὰρ ὅρου ἐκ τῶν λειπόντων ὄντων καὶ τούτοις ὡς ἐδείξαμεν ἰσχυριζομένου. τοῦ δὲ ἀνθορισμοῦ ἐκ τῶν πεπραγμένων, ὁ συλλογισμὸς ἀμφότερα συνδεῖ, καί φησιν ὡς ἴσον ἐστὶν ἢ οὐδὲν διαφέρειν τοιῶσδε, ἢ τοιῶσδε ὑβρίζειν εἴς τινα ἢ ἀδικεῖν. ἐὰν μὲν οὖν μὴ πολὺ λείπηται τὸ πρᾶγμα τοῦ φεύγοντος εἰργασμένον τῶν παρὰ τοῦ κατηγόρου λεγομένων, ἐροῦμεν ὡς ἴσον ἐστὶ τόδε τῷδε. τὸ γὰρ ἐπανατείνασθαι συνεχῶς κατ᾽ αὐτοῦ τὰς χεῖρας, ἴσον ἐροῦμεν ὡς οὐδὲν διαφέρει τούτου ἐκείνου. ὡς ἐπὶ τοῦ· νόμος τὸν ἐξιόντα στρατηγὸν ἐπὶ πόλεμον, εἰ ἔχοι θυγατέρα παρατίθεσθαι τῷ συστρατήγῳ τὴν θυγατέρα. λαβὼν ἐκεῖνος ἐβιάσατο. ἐπανελθὼν ὁ στρατηγὸς κρίνει αὐτὸν δημοσίων ἀδικημάτων. ὁ δέ, ὡς βιασάμενος, τὰς χιλίας διδόναι. ἐνταῦθα γὰρ ἐπειδὴ τὸ λέγειν ὡς ἴσον ἐστὶ τὸ βιάσασθαι τοῦ στρατηγοῦ τὴν θυγατέρα τῷ λιμένας καὶ τείχη προδοῦναι, δοκεῖ πως ἀναίσχυντον εἶναι, ἐροῦμεν ὡς οὐδὲν διαφέρει τοιῶσδε ἢ τοιῶσδε τὴν πόλιν ἀδικεῖν. στρατηγοῦ γὰρ παρανομοῦντος, ἡ χώρα σύμπασα τῶν ἀδικημάτων ἀνάπλεως. πλατύνεται δὲ ὁ συλλογισμὸς τῷ ἀπὸ τέλους, τόπῳ καὶ ἐκφράσει. τῷ μὲν ἀπὸ τοῦ τέλους, οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου, σκοπείσθω τι, τίς ἡ καθαίρεσίς ἐστι τοῦ τυράννου. πότερον τὸ φόνους ἐργάσασθαι παμπόλλους, ἢ τὸ τὴν πόλιν ἐλευθέραν ἀποδεῖξαι τῶν ἐκ τυραννίδος χαλεπῶν. ἔστω γε οἶμαι τοῦτο. εἰ γὰρ οἱ φόνοι τὴν τυραννοκτονίαν ἐβεβαίουν, ἔδει καὶ τοὺς ἀνδροφόνους ταῖς τῶν τυραννοκτόνων τιμᾶσθαι δωρεαῖς. νῦν δὲ οἱ μὲν τὰς ἐκ τῶν νόμων ὑπέχουσι τιμωρίας. οἱ δέ, τοὺς δήμους ἐλευθεροῦντας, πανταχοῦ τιμῶσι. ὅπερ ἐμοὶ τετολμημένον εὑρήσεις. εἶτα συνάψει τὴν ἔκφρασιν, ἐκφράζων ὅσα διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ τυράννου κατέχει τὴν πόλιν ἀγαθά. σκέψασθε γὰρ ἡλίκη περιέστηκε τὴν πόλιν εὐδαιμονία ἀντὶ τῆς πρότερον βαρυδαιμονίας. νεὼς μὲν καὶ τεμένη θεῶν προσηκούσης θεραπείας τυγχάνουσι πάντων εὖ βεβιωκότων, βουλὴ δὲ τὰ λυσιτελοῦντα τῇ πόλει προβουλευσαμένη τὸν δῆμον ἐπιψηφίζει ὅσα τοῖς εὐνομουμένοις πρόσφορα καὶ ἀναγκάζει. καὶ οἱ μὲν εὖ δρῶντες τὴν πατρίδα περίβλεπτοι καθεστήκασιν ἐπὶ ταῖς τιμαῖς. οἱ δὲ τῆς μοχθηρίας ἐρασταὶ τὰς κατ᾽ ἀξίαν ἐκ τῶν νόμων ὑπέχοντες τιμωρίας σωφρονεστέρους ἀεὶ τοὺς τῶν παραπλησίων ἐφιεμένους ἐργάζονται. εἶτα τὸν τῆς τοσαύτης τῶν ἀγαθῶν φορᾶς ἐμπλήσαντα τὴν πόλιν, οὐ φήσει τις ἄξιον εἶναι τῆς δωρεᾶς; καὶ

[marginalia: Syllogismus dictus a similitudine syllogismi dialectici; Exemp; πλατύνεται ὁ συλλογισμὸς τῷ ἀπὸ τῆς τόπῳ καὶ ἐκφράσει. Ecce tibi iterum quomodo cephalaea confirmantur locis]

:: f. διενηνοχέναι

πῶς οὐκ ἂν τοῦτό που λυθήσεται. ὁ δὲ συλλογισμὸς ὑπὸ τοῦ φεύγοντος μεταληφθείς. οἷον, ἀλλ' οὐχὶ τὸ πεῖσαι τὸν τύραννον λόγοις, ἤδη καὶ τυραννοκτονίαν ὀνομαστέον. ἐκποδὼν μὲν γὰρ ἐκεῖνος τῷ τεθνάναι καταστὰς τῶν πολλῶν, τοὺς πολίτας ἀδικημάτων ὑπεῖχε τὴν δίκην. καὶ τὸ λοιπὸν ἐλευθέραν δίχα ἀπεργάζεσθαι τὴν πόλιν. ἔτι δὲ πολλῶν, ἀτιμώρητόν τε τὴν πονηρίαν ἐπιδεικνύουσαν, καὶ μικρὸν ὕστερον πάλιν δορυφόρους συλλέξει, καὶ τὴν ἀκρόπολιν αὖθις περισκοπήσει, καὶ τὰ τοιαῦτα. ὁ μὲν ὅρος καὶ ὁ ἀνθορισμός, χωρίζει τὰ πραχθέντα καὶ τὰ παρειμένα, ἑκατέρου ἀφοριζομένου πρὸς τὸ ἴδιον χρήσιμον. τοῦτο γὰρ ἴδιον ὅρου ὡς ἔφαμεν τὸ χωρίζειν ἀπὸ τῶν ὁμοίων τὸ ὑποκείμενον. ἔστω παράδειγμα ὁ εὐνοῦχος ὁ ἐπ' ἀλλοτρίᾳ γυναικὶ ἁλοὺς καὶ μοιχείας κρινόμενος. ὁ μὲν γὰρ καθὰ εἴρηται μοιχείαν εἶναι τὸ συνελθεῖν τῇ γυναικὶ λέξει, καὶ τὸ ποιῆσαι ταῦτα ἅπερ ἔθος ἀνδρῶν. ὁ δέ, ἐμοὶ φύσει τούτων πέπρακται οὐδὲν ἐν τῷ κεκωλῦσθαι ὑπὸ τῆς φύσεως. ὁ δὲ κατήγορος ἀνθορίζεται ἐκ τῶν πεπραγμένων, μοιχείαν λέγων, οὐ τὸ συγγενέσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ προσπαῖξαι τῇ γυναικί, καὶ λόγους προσαγαγεῖν, καὶ περὶ τούτου πεῖσαι, καὶ εἰς αὐτὴν ἐλθεῖν τὴν οἰκίαν, καὶ ὁμιλῆσαι τῇ γυναικί. οὐκοῦν ὁ συλλογισμὸς ἐν τούτῳ καθεστώσης τῆς ἀμφισβητήσεως ἐν τῷ ἀπ' ἀλλήλων χωρίζειν, τοὐναντίον ποιεῖ. συνάγων ἑκάτερα, ἴσον τὸ ἔγκλημα καθίστησιν. οὐδὲν διενηνοχέναι λέγων, ἀλλ' ἴσον εἶναι λέγων τόδε τῷδε. οἷον, τὸ εἰσελθεῖν πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ διαφθεῖραι, καὶ τὸ τύπτειν, τῷ ἐπανατείνασθαι τὰς χεῖρας. ἄμφω δὲ κατὰ τὸ ἐναντίον ἐπιχειρήσουσιν. ὁ μὲν ἴσον εἶναι τὸ πεπραγμένον, ὁ δὲ μὴ ἴσον εἶναι ἀποδεικνύειν. ὁ γὰρ συλλογισμὸς ὅπερ εἰρήκαμεν τὰ παρειμένα συνάγει τοῖς πεπραγμένοις. μηδὲν ἀλλήλων διαφέρειν ἀγωνιζόμενος καὶ ἀναιρῶν τὴν ἐν τῷ ὅρῳ τοῦ ἀντιδίκου δύναμιν. λαμβάνει μέντοι τὴν κατασκευὴν ὁ συλλογισμὸς ἐκ τῆς ἀποβάσεως. ἑνὸς γὰρ ὄντος τοῦ τέλους, ὁ χρώμενος ἴσον λέγει τὸ πεπραγμένον τῷ παρειμένῳ, ὡς ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου. οὐδὲν γὰρ ἀδιάφορον εἶναι εἴτε ξίφει τις εἴτε λόγῳ τὴν τυραννίδα καταλύσει. πάλιν τὸ βιάσασθαι τῷ δημοσίᾳ ἴσον. ὡς ἐπὶ τοῦ βιασαμένου τὴν τοῦ πρεσβευτοῦ κόρην ἀποδημοῦντος καὶ κρινομένου δημοσίων. καὶ ἐπὶ τοῦ εὐνούχου, οἷον τί ἂν ἐποίησεν ὁ μοιχός. πάντως τὸ εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ συνελθεῖν τῇ γυναικί. ταῦτα τοίνυν πεποίηκε καὶ ὁ εὐνοῦχος. ἰστέον δὲ ὡς τὸ μικρὰ ἢ μεγάλα ἀδικεῖν διαφέρει κατὰ πολύ. διαφυλακτέον ὡς καὶ συριανός φησιν ἐν τοῖς τοιούτοις. ἵνα μὴ τὰ λίαν μικρὰ ἴσα εἶναι τοῖς πάνυ μεγάλοις λέγωμεν. ἀπίθανον γὰρ τὸ τοιοῦτο καὶ εὐήθες λέγειν, ὅτι τῇ τῶν τειχῶν κατασκευῇ καὶ τῇ τῶν ζιήρων προδοσίᾳ ἴση ἐστὶν ἀδικία. ἴσον μὲν οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων οὐκ ἐροῦμεν, ἀλλὰ μεθοδεύσομεν οὕτω. καὶ τοῦτο κἀκεῖνο δημόσιον ἀδίκημα. οὐδὲν δὲ διαφέρει μικρῶς ἢ μεγάλως βλάψαι τὴν πόλιν. ἐπεὶ καὶ ὁ στρατηγὸς τὸ σχῆμα σώζων τῆς ὅλης πόλεως ἐπρέσβευσε. οὕτω γὰρ καὶ τὸ ἀπίθανον φεύγομεν. οἷον τὸ λέγειν ἴσον τὸ μικρὸν τῷ μεγάλῳ συλλογισμῷ καὶ τῷ χρώμεθα πιθανῶς. ληπτέον δὲ τὰς τοῦ ἴσου ἢ ἀνίσου συστάσεις ἀπὸ τῆς ὁμοιότητος καὶ τῆς τῶν πραττομένων ποιότητος. πάλιν δὲ τὰς ποιότητας τῶν πραττομένων ληψόμεθα ἀπὸ τῆς ἕξεως τῶν περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων. ἀπὸ τῆς τύχης. οἷον, εἰ ἀγαθοὶ ἀμφοῖν, εἰ πονηροί, εἰ μισοῦντες ἐξ ἴσης ἄμφω πεποιήκασιν, ἴσον ἐπ' ἀμφοῖν τὸ κακούργημα. εἰ ἀμφότεροι φιλοῦντες, ἴσον ἐπ' ἀμφοῖν τὸ εὐεργέτημα. εἰ ἀσθενεῖς ἄμφω, εἰ δυστυχοῦντες ἢ ἀδικηκώς. εἰ δὲ ἐποίησαν. δεξόμεθα δὲ καὶ ἀπὸ καιροῦ ποιότητος τὸ ἴσον. οἷον, εἰ ἄμφω ἐν εἰρήνῃ, εἰ ἄμφω κατὰ πόλεμον. ἔστι καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου ποιότητος. εἰ ἄμφω ἐν ἱερῷ ἢ βεβήλῳ. ἔστι καὶ ἀπὸ τῆς ὕλης. εἰ μετὰ τῆς ἴσης ἄμφω παρασκευῆς. ἔστι καὶ ἀπὸ τρόπου ποιότητος. εἰ ἄμφω λάθρα ἢ φανερῶς εἰ μετ' ἐπιεικείας

ἢ βίας

Deest certe nomen Sopatri aut Marcellini. nam hinc incipiunt expositiones in syllogismum quem in hunc locum est interpretatus Syrianus. Sed magis est simile vero Marcellini nomen desiderari quam Sopatri tum argumento id stilo tum quod fere ultimus in ordine expositorum esse soleat Marcellinus. quamquam movet me ut putem esse Sopatrum quod desideratur quod sup. charta 200. Sopater citat Syrianum paulo post hic quod desideratur citat Syrianum.

Syrianus

Exep

μεθοδεύσωμεν :: f. ἢ βία

/// f. ταὐτὸ ταυτόν

ἰχολά τιν. puto deesse

ἢ βίας. ἔστι καὶ ἀπὸ τῆς αἰτίας. εἰ μετὰ τῆς αὐτῆς ἀμφότεροι γνώμης καὶ προαιρέσεως. ἔστι καὶ ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως. ὅτ' αὖ τὰ ἀπὸ τοῦ πράγματος ἑπόμενα ἴσα ὄντα ἐπιδεικνύωμεν. τὰ δὲ ἑπόμενα τὴν τῶν αἱρετῶν ἢ φευκτῶν ἔχει φύσιν. τὰ δὲ αἱρετά, ἢ περὶ σῶμα ἢ περὶ ψυχὴν ἢ τὰ ἐκτός. καὶ τὰ φευκτὰ ὁμοίως. οἷον, οὐδὲν διενήνοχε τύπτοντα ὑβρίζειν ἢ τὰς χεῖρας ἐπανατεινάμενον. καὶ ἴσον τὸ ἱερὰ κλέψαι, τὸ ἐξ ἱεροῦ ὑφελέσθαι. ταῦτα δὲ τὰ εἰρημένα σύστασιν τοῦ συλλογισμοῦ οὐ μόνον ἐπὶ τῆς στάσεως ἐξετάζομεν, ἀλλὰ καὶ ἔνθα ἂν ὅλως συλλογιζόμεθα. εἴπωμεν ἐνθύμημα συλλογισμοῦ. ἔστω δὲ ζήτημα τὸ τοῦ εὐνούχου. ἐροῦμεν τοίνυν ὅτι καὶ μὴν ὅσα τῷ προπηλακίζοντι κόρην ἐλευθέραν ὑπάρχει, καὶ τοῦτο πρόσεστι τὸ πλῆθος τῶν συναιρομένων, τὸ μηδένα λόγον ποιήσασθαι τῶν νόμων, τὸ καιρὸν ἐπιτηρῆσαι πρὸς τὴν ἁρπαγὴν ἐπιτήδειον. τὸ τῆς οἰκίας ἀποσπάσασθαι τὴν παῖδα. πρόσεστι δὲ καὶ ταύτῃ καὶ τῷ γένει τὰ τῶν ὑβριζομένων. ἡ μὲν γὰρ ἐθρήνει συνειλημμένη. οἱ δέ, μεστοὶ θορύβου καὶ ταραχῆς ὄντες ἐβόων διεξιόντες οἷα πεπόνθασιν. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι κατηγοροῦντες μὲν ἢ αὐταῖς ταῖς λέξεσι τῶν ἐγκλημάτων δεῖ χρῆσθαι. οἷον αὐτῇ τῇ ἱεροσυλίᾳ καὶ τῷ δημοσίῳ ἀδικήματι ἢ καὶ πικροτέραις ἐὰν δυνώμεθα. ἀπολογουμένους δὲ συστέλλειν τὰ ὀνόματα καὶ κλοπὴν μέν, τὴν ἱεροσυλίαν ὀνομάζειν. ἀδίκημα δέ, τὴν δημοσίαν ὁρίζεσθαι βλάβην, οὕτω καὶ Δημοσθένης τῶν ἐγκλημάτων τὰ μέγιστα μειωτέροις ὀνόμασι συνεσκίασε, περὶ τοῦ Διοπείθους λέγων, ἢ τῶν φιλιππικῶν. τὸ μὲν ληστεύειν ἀπείργειν πρὸς εἰπών, τὸ δ' ἁρπάζειν προσαιτεῖν καὶ δανείζεσθαι. καὶ ὁ Πλάτων δὲ πεποίηκε κείτονα συμβουλεύοντα. καὶ ὅμως οὐ φυγήν, ἀλλ' ἀναχώρησιν καλοῦντα τὸ πρᾶγμα. διαφέρει δὲ ὁ συλλογισμὸς τὸ κεφάλαιον αὐτῆς τῆς στάσεως. ὅτι τὸ μὲν κεφάλαιον ἀτελές, τελείως εἰς ταὐτὴν ἄγει. ὁ δὲ συλλογισμός, τέλειον τελείῳ. ὡς ἐπὶ τοῦ ἐκ πόρνης καὶ πόρνου. οὐ γὰρ τὸ ἐκ πόρνου μέρος ἐστὶ τοῦ ἐκ πόρνης, ἀλλὰ τέλειόν τι. καὶ ἔνθα αὖ ὁποτέρῳ γοῦν αὐτῶν ὁπότερον μέρος. τοῦτό τινες διαβάλλουσιν ὡς οὐ καλῶς εἰρημένον ἐνταῦθα. οὐδὲ γὰρ δυνατὸν ἐν ὅρῳ τὸν κατήγορον ὅρῳ χρήσασθαι. οἷον ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων στάσεων. δεῖ γὰρ τοῦτο οὐκ εἶπεν ὅτι τοῦ φεύγοντος χρωμένου τῷ ὅρῳ, ἀλλ' ὁποτέρῳ αὐτῶν ὁπότερος χρήσεται. ὡς βουλόμενος σημᾶναι ὅτι καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν ἐν αἷς ὅρος εὑρίσκεται κεφάλαιον. τῷ συλλογισμῷ λύεται, εἴτε ἀπὸ τοῦ διώκοντος. εἴτε ἀπὸ τοῦ φεύγοντος.

Ἡ γνώμη τοῦ νομοθέτου ὑπ' ἀμφοῖν πρὸς τὸ οἰκεῖον συμφέρον ἐξετασθήσεται.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἕπεται τῷ συλλογισμῷ ἡ τοῦ νομοθέτου γνώμη, κοινὸν ἀμφοτέρων τῶν μερῶν κεφάλαιον. εἰ μὲν οὖν ἔχοιμεν νόμον συνηγοροῦντα τῷ προκειμένῳ πράγματι, θέντες αὐτοῦ τὸ ῥητόν, οὕτω τὴν διάνοιαν ἐξετάσομεν, διὰ πάντων συναγωνιζόμενον ἡμῖν τὸν νομοθέτην δεικνύοντες. εἰ δὲ μὴ ἔχοιμεν νόμον, ἐπὶ τὰς καλουμένας εὐλόγους αἰτίας καταδραμούμεθα. ὡς καὶ τῶν νόμων ἀποδεχομένων τὸ πρᾶγμα. καὶ τῆς τοῦ νομοθέτου διανοίας οὐ πόρρω τῶν ἡμῖν πεπραγμένων βλεπούσης. ὥσπερ καὶ ὁ Δημοσθένης ἀπορῶν νόμου, πρὸς τὰς εὐλόγους αἰτίας μεταβαίνει καί φησι. τίς γὰρ νόμος τοσαύτης ἀδικίας καὶ μισανθρωπίας μεστὸς καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ πάλιν ἀλλαχοῦ. τὸ λαβεῖν μὲν τὰ διδόμενα ὁμολογῶ ἔννομον εἶναι. τὸ χαίρειν τοῦ τὰ ἀποδοῦναι παρανόμων γραφήν. πλατύνομεν δὲ τὴν γνώμην τοῦ νομοθέτου τῇ τε ἐξετάσει τοῦ προκειμένου νόμου, καὶ ταῖς εὐλόγοις αἰτίαις, τῇ τε ὁμοίων νόμων τῇ παραθέσει. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἡ τοῦ νομοθέτου γνώμη κοινόν ἐστι κεφάλαιον. χρῆσιν δὲ τοιαύτην ἔχει. ἤτοι γὰρ τὸ ῥητὸν μέσον ἐστὶν οὐδ' ὁποτέρῳ μετακλινόμενον τῶν μερῶν. ὅτε καὶ ἑκατέρῳ προσάγεται τῶν μερῶν καὶ ἡ διάνοια ἐπ' ἀμφοῖν ἐρευνᾶται. ὡς ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου τὸν τύραννον καθελόντος τῷ λόγῳ. ἢ θατέρῳ τῶν μερῶν βοηθοῦν. εἰ μὲν οὖν μὴ φανερῶς τῷ ἑτέρῳ βοηθεῖ, χρήσεται ἅπερ καὶ τῷ

O 2

Præceptū attēde

Demosthe

Plato

συλλογισμὸς κε(φάλαιον)

συλλογισμὸς στάσεως

Trapez

Pro Trapezutio

εὐλόγους αἰτί(ας)

Demosthenes

Demosthenes

Syllogismus cephalaeō
Syllogismus status

// f. κοινὸν ut paulo post in expositione Sopatri

ῥητῷ καὶ τὴν διάνοιαν ἐξετάσει τοῦ νομοθέτου. ἐὰν δὲ μὴ συμβάλληται ἡμῖν τὸ ῥητὸν, σιωπήσαντες τὸ ῥητὸν ταῖς διανοίαις ἑαυτοῦ χρησόμεθα, ὡς καὶ Δημοσθένης ἐποίησεν ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου. νόμου γὰρ ὄντος τὸν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦν, καὶ ἑτέρου νόμου μὴ ἐν τῷ θεάτρῳ στεφανοῦσθαι τὸν ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενον, ἀλλ᾽ ἐν τῇ πνυκί, ὁ μὲν Αἰσχίνης καὶ τὰ ῥητὰ καὶ τὴν γνώμην καὶ τὴν διάνοιαν ἐξήτασεν. ἵνα μή φησι ψευδῆ φιλοτιμίαν κτᾶται ὑπὸ τοῦ δήμου στεφανούμενος, τούτου χάριν ἐκώλυσεν ἐν τῷ θεάτρῳ φησὶν ὁ νομοθέτης τὴν ἀνάρρησιν. ὁ μέντοι Δημοσθένης τὴν γνώμην νόμον ἔθηκε λέγων, ὅτι τὸν αὐτὸν ἔχει ζῆλον ὁ στεφανούμενος ὅπου ἂν ἀναρρηθῇ, τοῦ δὲ τῶν στεφανούντων ἕνεκα συμφέροντος, ἐν τῷ θεάτρῳ γίνεται τὸ κήρυγμα. περὶ δὲ τοῦ μὴ τὸν ὑπεύθυνον στεφανοῦσθαι, ὁ μὲν Αἰσχίνης τὸ ῥητὸν προσήνεγκεν. ὁ δὲ Δημοσθένης τὸ μὲν ῥητὸν ἐσιώπησε παντελῶς, τῇ δὲ τοῦ ῥητοῦ διανοίᾳ κέχρηται φάσκων· οὐ παρ᾽ ὧν ἐπέδωκα ὑπεύθυνός εἰμι, ἀλλὰ παρ᾽ ὧν ἦρξα καὶ πεπολίτευμαι πάντα τὸν βίον, παρ᾽ ὧν δὲ ἐπέδωκα οὐδὲ μίαν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Μέμφονταί τινες τῇ τάξει τῶν κεφαλαίων, λέγοντες τὴν πηλικότητα καὶ τὸ πρός τι δεῖν πρὸ τῆς τοῦ νομοθέτου γνώμης τετάχθαι, ὡς ἂν τελευταία αὕτη τὰ προειρημένα ἐπισφραγίσῃ. ἀλλὰ φαμὲν ὡς πάνυ αὕτη καλλίστη ἡ τοῦ τεχνικοῦ τάξις. ἀποδεικτικῆς γὰρ οὔσης ταύτης, αὐξητικῶν δὲ τῆς πηλικότητος καὶ τοῦ πρός τι, εἰκότως τὸ ἀποδεικτικὸν τῶν αὐξητικῶν προτέτακται. ἄλλοι δὲ προτάττουσι τὴν πηλικότητα τῆς γνώμης, λέγοντες ὅτι ὁ συλλογισμὸς εἰς ἴσον ἄγει τὰ παρειμένα τοῖς προαχθεῖσι δηλονότι αὔξων τὰ πεπραγμένα. ἐπειδὴ οὖν καὶ ἡ πηλικότης καὶ τὰ πρός τι αὐξητικά εἰσι, διὰ τοῦτο δεῖ συνάψαι τὴν πηλικότητα τῷ συλλογισμῷ, ἵνα μὴ διατέμωμεν τὴν αὔξησιν. ἰστέον δὲ ὅτι κοινὸν ἀμφοτέρων καὶ τουτὶ τὸ κεφάλαιον. οὐκ ἐν ὅροις δὲ μόνον ἐμπίπτει, ἀλλὰ πανταχοῦ, ἔνθα ἂν ἐμπίπτῃ νόμος, ταύτῃ χρησόμεθα. χρὴ γὰρ τὴν τοῦ τεθέντος νομοθέτου γνώμην ἐπισκοπεῖν καὶ ἀναπλάττειν πρὸς τὸ οἰκεῖον συμφέρον τὸν ῥήτορα. ἔνθα μὲν οὖν εἰς ἀπόδειξιν ἑτέρου τινὸς πράγματος παραλαμβάνεται τὸ ῥητὸν, ἐνταῦθα δὲ προστίθησι διὰ τὰς νομικάς. ἐπειδὴ ἐν ἐκείναις πάσαις ἐν ἑαυτῷ τὸ ῥητὸν ἔχει τὴν ἐξέτασιν οὐχ ἑτέρου τινὸς ἕνεκα παραλαμβανόμενον, ἢ τῷ ἑτέρῳ τῶν ἀγωνιζομένων εὑρίσκεται βοηθοῦν, ἢ κοινὸν ἐν μέσῳ κείμενον ἀμφοτέρων μὲν προτεινόντων τὸ ῥητὸν, παρὰ δὲ τὸ πραχθὲν οὔσης τῆς ζητήσεως εἰ τοῦτό ἐστι τὸ πραχθὲν ὅπερ ὁ νόμος διώρισεν. οἷον τὸν καθελόντα τύραννον αἰτεῖν δωρεάν. ἀνῆλθέ τις ὡς ἀποκτενῶν τύραννον, ἰδὼν ὁ τύραννος ταραχθεὶς ἔφυγεν, ἄλλος ἐντυχὼν ἀπέκτεινε. καὶ ἀμφισβητοῦσι τῆς δωρεᾶς ὅ, τε πρῶτος ἐγχειρήσας καὶ ὁ σφάξας. ἐνταῦθα γὰρ ἄμφω μὲν προτείνουσι τὸ ῥητόν. ζητεῖται δὲ εἰ τοῦτο πέπρακται τῷ τοῦ αἰτοῦντος ὅπερ ὁ νόμος ὥρισεν. οὐδετέρῳ γὰρ ἰδίως τὸ ῥητὸν περὶ τὴν τοῦ ὑποκειμένου ζήτησιν συμβάλλεται. ἐὰν μὲν οὖν ὅπερ εἴπομεν κοινὸς ᾖ ὁ νόμος, τῷ μὲν γεγραμμένῳ οὐδ᾽ ἕτερος χρήσεται. οὐδὲν γὰρ μᾶλλον πρὸς αὐτοῦ ἢ τοῦ ἐναντίου ἔσται τὸ ῥητὸν ἀναγινωσκόμενον. ἐπὶ δὲ τὴν τοῦ νομοθέτου γνώμην ἑκάτερος τρέψεται καὶ ταύτην ἀναπλάσει πρὸς τὸ οἰκεῖον συμφέρον. οἷον ὁ μὲν αἰτῶν τὴν δωρεὰν, ἐρεῖ· ὅτι τὸν τὴν τυραννίδα παύσαντα, καὶ τὴν ἐλευθερίαν ἀνακτησάμενον, καὶ τοὺς νόμους ἀποδόντα τῇ πόλει, καὶ αὖθις ἐπαναγαγόντα τὴν πολιτείαν, ἄξιον τοῦ γέρως ἡγήσατο. ὁ δὲ τὸ ἐναντίον ἐρεῖ· ὅτι τὸν διαχρησάμενον ἐπὶ τὸ γέρας καλεῖ, τὸν ἀμυνάμενον, τὸν τῷ κοινῷ πολεμίῳ τέλος ἐπιθέντα τῆς ἀρχῆς, οὐχ ὕποπτον αὖθις. δεῖ δὲ καὶ γοργὸν καὶ ἐναγώνιον ἐν τούτοις εἶναι τὸν λόγον καὶ πιθανὴν εἶναι τὴν διάνοιαν καὶ μὴ ἁπλῶς παράδοξον. ἐὰν δὲ τῷ ἑτέρῳ μέρει ὁ νόμος βοηθῇ. ὁ μὲν θαρρῶν αὐτῷ τὴν ἀνάγνωσιν ποιήσεται, καὶ δεύτε-

ρον

ρον αὐτὰ διεξελεύσεται τοῖς δικάζουσιν, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους λέγων τὸν νόμον περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι τὴν διάνοιαν ἀκόλουθον. οὐ γὰρ ἀπείρηται τὸ ῥητὸν ἔχοντι. καὶ τῇ διανοίᾳ χρήσασθαι. ἀμέλει ἑκάστῳ νόμῳ καὶ τὴν διάνοιαν προστίθησιν ἐξ ἐνθυμημάτων λογισμοὺς ἀποδιδοὺς καὶ συνιστάς. καὶ ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους λέγων τὸν νόμον περὶ τοῦ μὴ ἐξεῖναι ἱκετεύειν, ἐπάγει καὶ τὴν διάνοιαν φάσκων, ὡς ὁ νομοθέτης ᾔδει τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν πρᾳότητα τὴν ἡμετέραν. εἰ δὲ μὴ ἔχοι, ἀρκεσθήσεται τῷ ῥητῷ. ὁ δὲ μὴ θαρρῶν τῷ ῥητῷ, διανοίας εὐπορήσει τινὸς, ἣν ἀντιθήσει τῷ νόμῳ εἴ γε μέλλοι μάχεσθαι πρὸς αὐτόν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἔσται, δημοσθενικῆς δεῖ τῆς δεινότητος καὶ βίας. μάχεται μὲν γὰρ οὐκέτι πρὸς τὸ ῥητὸν, αὐτὸ δὲ τὸ ῥητὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ δεῖξαι πειράσεται. ὅπερ ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου πεποίηκεν ὁ ῥήτωρ. Αἰσχίνου γὰρ παραθεμένου τὸν διονυσιακὸν νόμον, καὶ διὰ τούτου παράνομον τὴν ἀνάρρησιν τὴν ἐν τῷ θεάτρῳ κατασκευάζοντος· ὁ Δημοσθένης τοσοῦτον ἴσχυσε ὥστε καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ δεῖξαι τὸν νόμον καὶ περιτρέψαι εἰς τοὐναντίον τῷ Αἰσχίνῃ τὴν συκοφαντίαν, δι᾽ ὧν ἐκεῖνος παρανόμων ἐγράψατο τὸ Κτησιφῶντος ψήφισμα. ὅπερ οὖν εἰρήκαμεν ἐὰν μὲν θαρρῶμεν τῷ ῥητῷ, καὶ συμφωνεῖ τοῖς παρ᾽ ἡμῶν λεγομένοις, καὶ αὐτὸ ἀναγνωσόμεθα τὸ ῥητὸν, ὃν περὶ τοῦ μὴ δεῖν ὑπεύθυνον στεφανοῦσθαι νόμον παρεχόμενος, ἐξήτασε καὶ τὴν γνώμην μεθ᾽ ἧς τοῦτο ἐκέλευσε. φησὶ γὰρ, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθε χρόνοις τινὲς ἄρχοντες τὰς μεγίστας ἀρχὰς καὶ τὰς προσόδους διοικοῦντες καὶ δωροδοκοῦντες περὶ ἕκαστα τούτων προσλαμβάνοντες τοὺς ἐνθένδε τοῦ βουλευτηρίου ῥήτορας καὶ τοὺς ἐκ τοῦ δήμου πόρρωθεν προκατελάμβανον τὰς εὐθύνας ἐπαίνοις καὶ στεφάνοις καὶ κηρύγμασι. καὶ ἰδὼν δή τις ταῦτα νομοθέτης, τίθησι νόμον μάλα καλῶς ἔχοντα, τὸν διαρρήδην ἀπαγορεύοντα τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν. ἐὰν δὲ μὴ συμφωνῇ τοῖς ὑφ᾽ ἡμῶν λεγομένοις τὸ ῥητὸν, τὴν μὲν ἀνάγνωσιν αὐτὴν τῶν ῥημάτων οὐ προβαλώμεθα, τῇ δὲ διανοίᾳ χρησόμεθα πρὸς τὸ συμφέρον. εἰ δὲ μὴ δὲ αὕτη ἡ ἐξέτασις ἡμῖν συμβάλληται ἡ τῆς διανοίας, ἐπὶ τὴν διαβολὴν τῆς γνώμης ἐνίοτε εἰ καιρὸν ἔχομεν τρεψόμεθα, καθάπερ ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου παρεχόμενος Φιλίππου ἐπιστολὴν, ἔφη. ἀκούσατε ὦ ἄνδρες ὡς σαφῶς δηλοῖ καὶ διορίζεται ἐν τῇ πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ συμμάχους. ὅτι ταῦτα ἐγὼ πεποίηκα ἀκόντων Ἀθηναίων καὶ λυπουμένων. ὥστε εἴπερ εὖ φρονεῖτε ὦ Ἀθηναῖοι καὶ Θετταλοὶ, τούτους μὲν ἐχθροὺς ὑπολήψεσθε, ἐμοὶ δὲ πιστεύετε. σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ μὴ ὄντος ῥητοῦ πολλάκις ἐμπίπτει γνώμη νομοθέτου. καὶ ὅτι ῥητοῦ ὄντος, διπλῆ καὶ ἡ διάνοια. ἡ μὲν, πρὸς τὸ ῥητόν. ἡ δὲ, πρὸς τὸ προκείμενον πρᾶγμα. τούτῳ γὰρ καὶ διαφέρει ἡ διάνοια ἡ πρὸς τὸ ῥητὸν, τῆς γνώμης τοῦ νομοθέτου. ὅτι ἡ μὲν γνώμη τοῦ νομοθέτου πρὸς τὸ προκείμενον λαμβάνεται, εἴ τε ἔγκλημα εἴ τε εὐεργέτημα. καὶ ἕλκομεν τὴν διάνοιαν πρὸς τὸ οἰκεῖον χρήσιμον. ἐκείνη δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ ῥητόν. πανταχοῦ γὰρ ἔνθα ῥητὸν, καὶ διάνοια ἀκολουθεῖ. ἰστέον δὲ κἀκεῖνο ὅτι οὐ μόνον ἐν ταῖς νομικαῖς εὑρίσκεται διάνοια ῥητοῦ. ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις στάσεσι. καὶ οὕτω μὲν ἡ τοῦ νομοθέτου διάνοια ἑκατέρωθεν ἐξετάζοιτο ὡς εἴρηται. δοκεῖ δέ πως ἐκ τούτου ἀνακύπτειν τι ἄτοπον. εἰ γὰρ τοῦ νόμου σαφῶς τι διαγορεύοντος, ἡμεῖς ἕτερον ἀντεισάγομεν, οὐ συνεστάναι τι τῶν ζητουμένων ἀλλ᾽ ἀντινομοθετεῖν δόξομεν. πῶς οὖν καὶ περὶ ἐξετάζοντες τὴν γνώμην τοῦ νομοθέτου τὸ τοιοῦτο διαφευξόμεθα. ὅτ᾽ ἂν αὐτὴν τὴν ἐξέτασιν ἔθει παραδεδομένην δείξωμεν καὶ οὐκ οἴκοθεν ἀπ᾽ ἰδίας κρίσεως, ἀλλ᾽ ἀπὸ παραδειγμάτων αὐτὴν εἰσάγωμεν. ὡς ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου ἔδειξεν ἡμῖν τὴν τοιαύτην μέθοδον ὁ Δημοσθένης. μετὰ γὰρ τὸ ἐξετάσαι τὴν γνώμην πρὸς τὸ ἑαυτοῦ χρή-

σιμον. φαύλων τὴν αἰτίαν ταύτην, ἐκ τῶν παραδειγμάτων ἀπήνεγκεν εἰπών· ὅτι οὐδὲ οὕτως ταῦτα οὐ μόνον ἐν τοῖς νόμοις ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἡμετέροις ἤθεσι διάκειται, ἐγὼ ῥᾳδίως πολλαχόθεν δείξω. πρῶτον γὰρ Ναυσικλῆς στρατηγῶν ἐφ' οἷς ἀπὸ τῶν ἰδίων προεῖτο πολλάκις ἐστεφανοῦτο. εἶθ' ὅτε τὰς ἀσπίδας Διότιμος ἔδωκε. καὶ πάλιν Χαρίδημος ἐστεφανοῦτο. εἶθ' οὑτοσὶ Νεοπτόλεμος πολλῶν ἔργων ἐπιστάτης γενόμενος ἐφ' οἷς ἔδωκε τετίμηται. καὶ οὐ μόνον ἐκ τοῦ ἔθους καὶ τοῦ παραδείγματος συνέστησεν, ἀλλὰ καὶ ἐνθυμήματος εἰπών· σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε, εἰ τῷ τινα ἀρχὴν ἄρξαντι ἢ διδόναι τῇ πόλει τὰ ἑαυτοῦ διὰ τὴν ἀρχὴν μὴ ἐξέσται, ἢ τῶν δοθέντων ἀντὶ τοῦ κομίσασθαι χάριν, εὐθύνας ὑφέξει. καὶ σκόπει ἐν τούτῳ πῶς οὐ τοῦ ἐφαρμόττοντος τῷ ὑποκειμένῳ πρῶτον ἐμνήσθη, ἀλλ' ἀπὸ τῶν μειζόνων ἤρξατο· ἵνα δείξαντος αὐτοῦ ὅτι καὶ τοῖς τῶν μεγίστων τὸν ὑπεύθυνον στεφανοῦσθαι ἔξεστι, τὸ ὅτι καὶ ἐπὶ ἧττον ἐφεῖται παράδοξον ᾖ ῥᾳδίως. διὰ τοῦτο πρῶτον μὲν Ναυσικλῆς στρατηγὸς ὢν ἔφη. εἶτα Διότιμος τὰς ἀσπίδας. εἶθ' ὅτι καὶ Χαρίδημος. εἶτα τέταρτον ἐπήγαγε τὸ παραπλήσιον τῷ ἐγκαλουμένῳ· ὅτι καὶ Νεοπτόλεμος πολλῶν ἔργων ἐπιστάτης. καὶ οὐδὲ ἁπλῶς τοῦτο, ἀλλὰ μετ' αὐξήσεως, πολλῶν γὰρ εἶπεν ἐπιστάτης οὐχ ἑνός· ὥστε καὶ ἡμῖν εἶναι παράγγελμα μὴ εὐθὺς τοῖς ἐφαρμόττουσι τῷ ἐγκλήματι ἐπιχειρεῖν, ἀλλ' ἕτερα ἔχοιμεν προτάττειν ἵνα μᾶλλον ὃ βουλόμεθα παράδοξον ᾖ οἱ κρείττονες. κἀνταῦθα δὲ πάλιν οὐ μόνον ἐν τοῖς οἰκείοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀλλοτρίοις χρήσηται παραδείγμασι. κἀκεῖνο ἔτι προστίθημι τῇ ἐξετάσει τῆς γνώμης· ὅτι ἑκατέρας τῆς ἐξηγήσεως τῆς κατὰ γνώμην τοῦ νομοθέτου σύγκρισιν ποιουμένους, τὴν μὲν τοῦ ἀντιδίκου ἀναιρεῖν καὶ διαβάλλειν χρή, τὴν δὲ αὐτῶν συνιστάνειν, οἷον· τίς γὰρ οὕτω νόμος τοσαύτης ἀδικίας καὶ μισανθρωπίας μεστός, ὥστε τὸν δόντα τι τῶν ἰδίων καὶ ποιήσαντα πρᾶγμα φιλάνθρωπον καὶ φιλόδωρον τῆς χάριτος ἀποστερεῖν. ἐπὶ τοὺς συκοφάντας δὲ ἄγειν καὶ τούτους ἐπὶ τὰς εὐθύνας ὧν δέδωκεν ἐφιστάνειν. διὰ μὲν γὰρ τούτου, τὴν Αἰσχίνου ἀνεῖλε καὶ διέβαλε τῆς γνώμης τοῦ νομοθέτου τὴν ἐξέτασιν. δι' ἐκείνης δὲ πάλιν τὴν ἑαυτοῦ συνέστησεν εἰπών· ἀλλ' οὐ τοῦ συκοφαντοῦντος ὅτι ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τῶν τε ὧν ἐπέδωκε τὰ χρήματα, ἐπήνεσεν αὐτόν φησιν ὑπεύθυνον ὄντα. οὐ περὶ τούτων γε οὐδενὸς ὢν ὑπεύθυνος· ἀλλ' ἐφ' οἷς ἐπέδωκεν ὦ συκοφάντα. καὶ ταῦτα μὲν ἀπὸ τῆς τῶν ἀρχαίων παρασκευῆς παρεθέμεθα. δεικτέον δὲ καὶ ἐν πλάσματι τοῦ νομοθέτου τὴν γνώμην. προκείσθω δὲ τὸ τοῦ εὐνούχου. οὐκοῦν ὁρῶμεν τὴν γνώμην τοῦ νομοθέτου οὕτως· ὅτι μισεῖ τὴν βίαν ὁ νομοθέτης. οὐ τὸ ἔργον μόνον σκοπῶν· ἀλλὰ καὶ τὴν διάνοιαν τοῦ προελομένου καὶ τολμήσαντος. ἀνάγκη γὰρ τὸν τοιοῦτον καὶ ἑταιρείας εἶναι καὶ συνωμοσίας, ἵνα ἔχῃ τοὺς βοηθήσοντας. καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ ἱεροσυλίας κρινομένου λέξομεν. ἀπὸ μὲν τοῦ φεύγοντος, ὅτι ὁ νόμος τῆς ἱεροσυλίας τοῖς τὰ ἱερὰ ὑφελομένοις ὥρισται. βούλεται γὰρ φυλάττεσθαι τοῖς θεοῖς τὰ ἀναθήματα καὶ μένειν τὸν κόσμον τῶν ἱερῶν, ἀλλὰ μὴ ἀποσυλᾶσθαι μηδὲ ἀπολύεσθαι τὰ μνημόσυνα καὶ μαρτύρια τῆς τῶν ἀναθέντων φιλοτιμίας. ἀπὸ δὲ τοῦ κατηγόρου· ὅτι γελοῖον εἰ πᾶσαν τὴν σπουδὴν ὁ νομοθέτης ὑπὲρ ἀναθημάτων ἐποιήσατο. ὥσπερ τι τῶν θεῶν ἐκ τῆς ὑφαιρέσεως βλαπτομένων ἢ ἐλαττουμένων ἢ ζημιουμένων, ἀλλὰ δηλονότι τὴν ἀπόνοιαν ἐμίσησε τῶν ἱεροσύλων καὶ τὴν τῶν θεῶν καταφρόνησιν. καὶ γὰρ οἱ ἄλλοι νομοθέται τοὺς λάθρα εἰς οἰκίαν εἰσελθόντας ἀλλοτρίαν καὶ ἐπὶ κλέμμασιν ἁλόντας, θανάτῳ ἐζημίωσαν οὐ διὰ τὰ κλαπέντα· τοὺς γοῦν ἔξω κλέψαντας οὐ ταύτῃ τῇ τιμωρίᾳ κολάζουσιν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀπόνοιαν καὶ τόλμαν τοῦ ἐγχειρήματος. ἰστέον δὲ ὡς ἡ τοῦ νομοθέτου διάνοια εἰς κατασκευὴν λαμβάνεται ἢ τοῦ ἴσου ἢ τοῦ ἀνίσου διὰ ἐνδόξου κρίσεως λαμβα-

νομένη. ὁ μὲν γὰρ κατήγορος λέγει ὅτι ὁ νομοθέτης ὡς περὶ τῶν ἴσων καὶ τῶν αὐτῶν διενοήθη. ὁ δέ, τοὐναντίον· ὅτι οὐχ ὡς περὶ ὁμοίων οὐδὲ ἴσων ἔδοξεν ἀλλ' ὡς πάμπολυ διεστηκότων. μεταβλητέον δὲ τὸ κεφάλαιον ἀπὸ τῆς τελικῆς προθέσεως. χρὴ γὰρ ἐπιδεικνύειν ἑκάτερον ὅτι εἰ μὲν ὡς αὐτὸς ὁ λέγων φησὶν οὕτως ἐγίνωσκεν ὁ νομοθέτης, ἀκόλουθα τοῖς ἄλλοις νομοθέταις ἐγίνωσκε καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα καὶ εὐπρεπῆ καὶ δόξαν ἔχοντα. εἰ δὲ ὡς φησιν ὁ ἀντίδικος καὶ τοῖς ἄλλοις νόμοις ἐναντία ἔδοξας καὶ ἄδικα καὶ ἀσύμφορα καὶ αἰσχρά. οἷον τῶν πληγῶν ἕνεκα ἐμίσησε τοὺς ὑβριστὰς ὁ νομοθέτης. δεινὸν γὰρ ἡγήσατο τὴν ὕβριν τοῦ σώματος. καὶ ἐκ τῆς πληγῆς καὶ τραύματα ἂν γενέσθαι προσεδόκησε καὶ θανάτους, ὑπὲρ τοίνυν τῆς τοῦ σώματος ἀσφαλείας, τιμωρίαν ὥρισεν.

Η πηλικότης ὅτι μέγα τὸ γεγονὸς ἀποδείξει.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Κοινὸν κεφάλαιον καὶ ἡ πηλικότης, ὅπερ καλοῦσιν ἔνιοι καὶ μέγα καὶ ποσόν. περιέχει δὲ αὔξησιν τὴν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ὥσπερ καὶ ἡ προβολή. διαφέρει δὲ τῇ τάξει. καὶ τῷ ἐκεῖ μὲν ὡς ὁμολογουμένων αὐτῶν αὔξησιν γίνεσθαι. ἐνταῦθα δὲ μετασκευῆς αὐτὰ τιθέναι καὶ τρόπον τινὰ ἀνακεφαλαίωσιν εἶναι τῶν ἐν τῇ προβολῇ ῥηθέντων τὴν πηλικότητα, καὶ οὐ πᾶσιν ὅλως τοῖς περιστατικοῖς μορίοις ἐπεξελεύσεται, μόνῳ δὲ τῷ περιέχοντι ποσῷ. ὁ μὲν γὰρ κατήγορος ἀεὶ τοῖς πεπραγμένοις ἰσχυριζόμενος, ἐν τῇ πηλικότητι καὶ τὰ λείποντα ὑπὸ τοῦ πεπραγμένου δείξει περιεχόμενα. καὶ τὸ πᾶν μέγεθος αὐτῷ περιθήσει. ὁ δὲ φεύγων τοὐναντίον μειώσει τὸ πεπραγμένον, καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῶν λειπόντων αὐτὸ δείξει περιεχόμενον. οἷον ὁ μὲν φιλόσοφος ἐρεῖ κατηγόρου τάξιν ἐπέχων τῷ πρώτως λέγειν· λογίσασθε ὦ ἄνδρες δικασταί, πότερον ἡ τυραννοκτονία τὴν εὐνομίαν περιέχει καὶ τὴν ἐλευθερίαν, ἢ τοὐναντίον τῶν νόμων ἡ βεβαιότης καὶ τὸ τῆς γνώμης τῶν εὖ πολιτευομένων ἐλεύθερον. οὐ δὲ τὴν ἀρχὴν ἔφεσίν τινα τυραννίδος ἐγγίνεσθαι τοῖς ἐνικοῦσι συγχωρεῖ. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τοῦτο. ἀναιρεθεὶς μὲν γὰρ ὁ τύραννος, πολλοὺς ἴσως ἕξει τοὺς διὰ συγγένειαν ἢ φιλίαν τὰ παραπλήσια τῆς πατρίδος φρονήσοντας. καὶ τυραννίδος ἐργαστήριον τὴν πόλιν ἐπιδείξοντας. φρονήσας δὲ τὰ βέλτιστα καὶ τὴν ἀδικίαν τῶν κακῶν τὸ κεφάλαιον ἐγνωκώς, οὔτ' αὐτὸς τούτοις ἐπιχειρεῖν ἅπερ ἔσχατα τῶν κακῶν οἴεται τολμήσει, οὔτ' ἄλλον τινὰ τοιαῦτα κακουργοῦντα περιόψεται. τούτοις μὲν οὖν καὶ τοῖς τοιούτοις λογισμοῖς ὁ φιλόσοφος χρώμενος, τὸ παρ' αὐτοῦ πεπραγμένον μέγα τε καὶ περιέχον ἀποδείξει. ὁ δὲ ἀντιλέγων κατὰ μείωσιν προάξει τὴν πηλικότητα, καὶ μᾶλλον τὸ λεῖπον περιεκτικώτερον ἀποδείξει τοῦ πεπραγμένου λέγων· εἶτα τῶν ὅλων οὐχ ἁψάμενος, οὐ τὸν τύραννον ἀπεκτονώς, οὐ κίνδυνον οὐδένα κινδυνεύσας ὑπὲρ τῆς πατρίδος· τῶν ἀριστέων αἰτεῖς τὰς δωρεάς. καὶ πῶς οὐκ ἐλάχιστον. εἰ γὰρ εἰ δεδοικὼς ἐκεῖνος τοὺς ἐφεδρεύοντας, αὐτῷ τῶν πολιτῶν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς εὐμετάβολον ὑφορώμενος τοῖς παρὰ σοῦ λόγοις ἐστρέψατο, ἤδη που καὶ τῶν τυραννοκτόνων καρποῦσθαι τὰ γέρα δίκαιος ἂν ὑπάρχοι. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ τὴν παρανομίαν ἐκκόψαντες, κακῶν Ἰλιάδα τὴν πόλιν ἐλευθερώσαντες, εἰκότως σοβαροὶ παρίασιν ἐπὶ τὸ βῆμα, τὰ μεγέθη τῶν κινδύνων ἐφάμιλλον κομίζεσθαι καὶ τὴν δωρεὰν ἐσπουδακότες. σὺ δὲ τιμωρίας ἐλεύθερον τὸν κοινὸν ἀλάστορα ἀφεὶς καὶ διαδρᾶναι τὸν λιμένα παρασκευακώς, σεμνόν τι διαπεπρᾶχθαι νομίζεις. ἔστι δὲ τὸ κεφάλαιον ἐπιλογικόν. καὶ θαυμάζειν οὐ χρή, εἰ καὶ ἐν μέσοις τοῖς ἀγῶσιν ἐπιλογίζεσθαι δεῖ. καὶ γὰρ ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους πρῶτον θεὶς τὸ νόμιμον ἐπιλογίζεται, εἶτα τὸ δίκαιον ἐξετάσας καὶ ἐπιλογισάμενος· πάλιν τὸ πρέπον διεξελθὼν ἐπιλογίζεται.

ἀφ. ut paulo post — ὄνομα. uel quod magis placet uacat — uacat

ἔξεστιν οὖν καὶ κατὰ κεφάλαιον ἐπιλογίζεσθαι. καὶ μετὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἀγώνων ἐπάγειν τοὺς ἐπιλόγους, ὡς ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους ὁ ῥήτωρ ποιεῖ.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἐζήτησάν τινες, διατί ἀμφοτέρων αὐξητικῶν ὄντων τῆς τε πηλικότητος καὶ τοῦ πρός τι, μὴ ἓν κεφάλαιον γέγονεν, ἀλλὰ δύο. πρὸς οὓς ὁ Ἀθανάσιός φησιν· ὅτι ὥσπερ δύο τῆς συγκρίσεως εἴδη, τὸ μὲν συγκριτικόν, τὸ δὲ ὑπερθετικόν, οὕτω καὶ τῆς αὐξήσεως κατὰ σύγκρισιν προϊούσης, καὶ αὐτῆς δύο τρόποι. καὶ ἡ μὲν πηλικότης ἀναλογεῖ τῷ ὑπερθετικῷ. τὸ δὲ πρός τι, τῷ συγκριτικῷ. τούτῳ δὲ τῷ λόγῳ ἀνατρέφεται ἡ τάξις τοῦ τεχνικοῦ, καὶ εὑρεθήσεται τὸ πρός τι πρῶτον τῆς πηλικότητος. ἡμεῖς δὲ φαμέν· ὅτι ἐπειδὴ εἶπεν ὁ τεχνικὸς ἡ πηλικότης μέγα τὸ γεγονὸς ἀποδείκνυσιν, ἐνόμισεν αὐτὸ λέγειν μέγιστον ἐν ὑπερθετικῷ λόγῳ. οὐκ ἔχει δὲ οὕτως. τὸ γὰρ μέγα οὐ μόνον οὐκ ἔστιν ὑπέρθεσις, οὐδὲ συγκριτικόν, ἀλλ᾽ ἁπλοῦν. διῄρηται δὲ ἡ αὔξησις εἰς δύο. ἐπειδὴ γὰρ δύο τινὰ ἐν τῷ ὅρῳ, τὸ μὲν πεπραγμένον, τὸ δὲ ζητούμενον. πεπραγμένον μέν, τὸ καθῃρῆσθαι τὴν τυραννίδα. ζητούμενον δέ, ἡ περὶ τυραννοκτονία, πᾶσα ἀνάγκη καὶ τὴν αὔξησιν αὐτὴν διχῇ τέμνεσθαι. τῇ μὲν αὐτὸ ἐφ᾽ ἑαυτοῦ τὸ πεπραγμένον αὐξανόντων ἡμῶν, τῇ δὲ τῇ πρὸς τὸ παραβαλλόμενον συγκρίσει. οὐκοῦν ἡ μὲν πηλικότης τὴν ἁπλὴν τοῦ ὑποκειμένου καὶ πεπραγμένου αὔξησιν ἔχει. τὸ δὲ πρός τι κατὰ σύγκρισιν. οἱ μὲν οὖν τὸ πρός τι πρῶτον λέγοντες δεῖν τάττεσθαι, τοῦτό φασι, τὸ ἐν συγκρίσει μεῖζόν τι δὴ ἂν εἴη μέγα τελέως. πολλάκις γοῦν φαμὲν εἶναι μύρμηκα μέγαν ὡς πρὸς σύγκρισιν τοῦ γένους τῶν μυρμήκων ἀφορῶντες. τὸ οὖν πρός τι φασὶ τὸ κατὰ σύγκρισιν ἔχει μέγεθος οὐ μέγα τελέως. ἡ δὲ πηλικότης, τὸ κατὰ φύσιν καὶ τέλειον. προταχθήσεται οὖν φησι τὸ πρός τι τῆς πηλικότητος. ἀεὶ γὰρ αἱ αὐξήσεις ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπὶ τὰ μείζω χωροῦσι. καὶ ταῦτα μὲν πιθανά. ὁ δὲ Ἑρμογένης ἀληθεστέρῳ λόγῳ τινὶ καὶ φυσικῷ προτάττει τὴν πηλικότητα τοῦ πρός τι. δεῖ γὰρ πρότερον τὴν ἑκάστου φύσιν καταμαθόντας, οὕτω τὴν πρὸς τὸ ἕτερον ποιεῖσθαι παράθεσίν τε καὶ ἀντεξέτασιν. οὗ γὰρ τὴν φύσιν οὐκ ἐπιστάμεθα, πῶς ἂν τοῦτο πρὸς ἕτερον παραβάλλομεν. δεῖ μὲν οὖν τῆς πηλικότητος, αὐτὰ ἐφ᾽ ἑαυτῶν τὰ πράγματα αὔξομεν. δεῖ δὲ τοῦ πρός τι ἑτέροις ἀντεξετάζοντες. ὥστε ἡ πηλικότης πρὸ τοῦ πρός τι ταχθήσεται. Ἁρποκρατίων δὲ ἀδιάφορον εἶναι βούλεται τὴν τάξιν. κἂν μὲν ᾖ πιθανή φησιν ἡ κατὰ τὸ πρός τι ἀντεξέτασις, προτακτέον τὸ πρός τι, ἵν᾽ ἀπὸ τῶν πιθανῶν ἀρξώμεθα, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου. λέξει γάρ, ὅτι μεῖζον τὸ αὐτὸν σφάττειν. ἐὰν δὲ ἀπίθανος εἴη ἡ τοιαύτη ἐξέτασις, προτακτέον τὴν πηλικότητα, ἵνα μὴ ἀπὸ τῶν ἀπιθάνων ἀρξώμεθα. οἷον ἐξ ἱεροῦ τις φιάλην ὑφείλετο, καὶ κρίνεται ἱεροσυλίας. οὐ γὰρ ἐγχωρεῖ λέγειν ὅτι μεῖζον τὸ ἐξ ἱεροῦ λαβεῖν τοῦ ἐκ τῶν τεμενῶν. πῶς δὲ θεραπεύειν τὰ τοιαῦτα ἐν τῷ πρός τι λεχθήσεται. μετὰ δὲ τὴν τοῦ νομοθέτου γνώμην, κατ᾽ ἀκολουθίαν ἕπεται ἡ πηλικότης, κατασκευάσαντες γὰρ τὸν συλλογισμὸν καὶ τὴν πίστιν προσθέντες ἀπὸ τῆς τοῦ νομοθέτου γνώμης. εἰκότως ἐπὶ τὴν αὔξησιν ἥξομεν καὶ δείνωσιν τοῦ ἐγκλήματος. ἡ μὲν γὰρ γνώμη ἔτι τῆς ζητήσεως καὶ τῆς κατασκευῆς ἔχεται τοῦ πράγματος, ἡ δὲ πηλικότης αὔξησιν ἐπαγγέλλεται. τὸ μὲν γὰρ ἔτι ἀδήλου ὄντος αὔξειν καὶ τὴν τοῦ δράσαντος προαίρεσιν διαβάλλειν ἢ τοὐναντίον ἐγκωμιάζειν, μάταιον καὶ σφόδρα ἄλογον. τὸ δὲ μετὰ τὸν ἔλεγχον ἐξαίρειν τὸ πεπραγμένον, εὔλογον καὶ πιστικὸν τῷ δικάζοντι. ἡ πηλικότης οὖν αὔξει τὸ γεγονὸς δεινοῦντος τοῦ κατηγόρου καὶ μεγαλοποιοῦντος τὸ ἔγκλημα ἢ τὸ εὐεργέτημα. ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων τοῦ φεύγοντος μειοῦντος. ἐξ ὧν δὲ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους αὐξήσομεν, ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ

Athanasius — Athanasius carpitur — Contra Hermogenem — πολλάκις φαμὲν εἶναι μύρμηκα μέγαν ὡς πρὸς σύγκρισιν — Defenditur a calumnia Hermogenes — Harpocration — Post probationem amplificandum non ante

ἀεὶ αἱ αὐξήσεις ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπὶ τὰ μείζω χωροῦσιν

ἐργασόμεθα — ἐπιτηδεύσεις, τύχη. ut infra patet

καὶ τὴν πηλικότητα ἐργασόμεθα. καὶ ἔτι πρῶτος μὲν τόπος τῶν αὐξητικῶν ἐπιχειρημάτων, ὁ ἀπὸ τῆς ποσότητος. ἔστι δὲ οὗτος τοιοῦτος. ὅτ᾽ ἂν δι᾽ ἑνὸς τοῦ πραχθέντος, πολλὰ ἔχωμεν ἢ τὰ κακουργηθέντα ἢ τὰ εὐεργετηθέντα δεικνύναι. δεύτερον ἀπὸ τοῦ ποιοῦ. οἷον τίνι διαφέρει. πότερον τῇ πόλει ἢ τῷ παθόντι. καὶ πότερον δημοσίᾳ τὴν πόλιν ἠδίκησεν, ἢ εὐηργέτησεν, ἢ ἰδίᾳ ὁ τοῦτο ποιήσας. κατασκευάσομεν δὲ ταῦτα ἀπὸ τῶν τελικῶν. ἀπὸ τοῦ ἐνδόξου εἰ τύχοι ὅτι δόξαν πολλὴν τὸ πραχθὲν προξενεῖ τῇ πόλει ἢ ἀδοξίαν καὶ ὕβριν. ἀπὸ τοῦ καλοῦ. ὅτι καλὸν τὸ πεπραγμένον ἢ πάλιν αἰσχρόν. ἀπὸ τῶν παρακολουθούντων τῇ πράξει. ἔστι δὲ ταῦτα ὡς πολλάκις δεδήλωται. πρόσωπον. τόπος. τρόπος. χρόνος. αἰτία. γνώμη. κατὰ δὲ Πορφύριον καὶ καιρός. καὶ ὕλη. καὶ ἰδιότης. ἡλικία. ἀξία. ἐπιτήδευσις. τύχη. τὸ εἰκὸς τοῦ καιροῦ. τὸ εἰκὸς τοῦ τρόπου. τὸ εἰκὸς τοῦ τόπου. τὸ εἰκὸς τῆς αἰτίας. ἀπὸ προσώπου. οἷον, ὑμεῖς γὰρ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Λακεδαιμονίων γῆς καὶ θαλάττης ἀρχόντων καὶ τὰ κύκλῳ τῆς Ἀττικῆς κατεχόντων ἁρμοσταῖς καὶ φρουραῖς, Τάναγραν, Εὔβοιαν, τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν. ἀπὸ τοῦ τόπου. εἰ γὰρ οὐκ ἐν παραβύστῳ ἀλλ᾽ ἐν ἐπιφανείᾳ γέγονεν ἡ πρᾶξις, μέγα τὸ ἀδίκημα δηλαδὴ τὸ ἐπίσημον τοῦ χωρίου. ἀπὸ τοῦ καιροῦ. εἰ γὰρ ἐν χρείᾳ ὄντα ἠδίκησεν ἢ εὐηργέτησε, μέγα τὸ ἀδίκημα ἢ εὐεργέτημα. ἀπὸ τοῦ τρόπου. εἰ ῥᾳδίως, ἢ χαλεπῶς, ἢ πειθοῖ, ἢ βίᾳ. ἑκάτερον γὰρ αὐξήσεις. τὸ μέν, ὑπεροχὴν σημαίνει τῆς τοῦ πεποιηκότος ἀνδρείας. τὸ δέ, τέχνης ὑπερβολὴν ἢ συνέσεως. ἀπὸ τῆς ὕλης εἴ τι θαυμαστὸν κατὰ τὰς ἀφορμὰς ἢ παράδοξον. ἀπὸ τῆς αἰτίας. εἰ γὰρ δηλαδὴ πρόφασιν γέγονεν σφόδρα ἐπαινουμένην ἢ ψεγομένην, μέγα τὸ πραχθὲν ὥσπερ ἡ κατάλυσις τῆς τυραννίδος δι᾽ ἐλευθερίαν. ἀπὸ τῆς γνώμης, οἷον εἰ εὔνοος ἢ δύσνους ὤν. ἀπὸ ποσότητος κατὰ πρόσωπον. ὅτι εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους ἡ ὠφέλεια, ἢ βλάβη. κατὰ χρόνον. ὅτι εἰς πολλοὺς διατείνει χρόνους, ὡς ἐπὶ τοῦ καταλύσαντος τὴν τυραννίδα ἀπορρίψαντος. ἀπὸ ποσότητος κατὰ τὰ ἑπόμενα. ὅτι μεγάλα τὰ ἐπακολουθοῦντα καὶ πολλά. ἀπὸ ἰδιότητος, ὅταν λέγωμεν ὅτι πρῶτος ἢ μόνος τὰ τοιαῦτα ἐτόλμησεν. ὡς ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου. καὶ μὴν ὅτι πολλοὺς μὲν ἐστεφανώκατε ἤδη τῶν πολιτευομένων ἅπαντες ἴστε. δι᾽ ὅντινα δὲ ἄλλον ἡ πόλις ἐστεφάνωται, σύμβουλον λέγω καὶ ῥήτορα πλὴν δι᾽ ἐμέ, οὐδ᾽ ἂν εἷς εἰπεῖν ἔχοι. ἀπὸ τῆς ἡλικίας. εἰ νέος ὤν, ἢ γέρων. εἰ θαρραλέος ἢ εὐλαβής. ἀπὸ τῆς ἀξίας. εἰ ἰδιώτης ἢ ἄρχων. ἀπὸ τῆς ἐπιτηδεύσεως. εἰ γεωργὸς ἢ ἔμπορος. ἀπὸ τῆς τύχης εἰ πένης ἢ πλούσιος. ἀπὸ τοῦ γένους εἰ Ἕλλην ἢ βάρβαρος. ἀπὸ φύσεως, εἰ ἀνὴρ ἢ γυνή. ἀπὸ τοῦ εἰκότος. εἰ περὶ τὸ εἰκὸς τοῦ τόπου ἡ πρᾶξις πέπρακται. εἰ ὅπου μηδεὶς ἂν προσεδόκησεν. εἰ παρὰ τὸ εἰκὸς τοῦ καιροῦ, ὅτε μηδεὶς ὑπενόησεν. εἰ παρὰ τὸ εἰκὸς τοῦ τρόπου ὅτι εἰκὸς τοιῷδε τρόπῳ, ὅ ἐστι παραδόξῳ τρόπῳ. οἷον τέχναις μηχαναῖς λόγοις, δι᾽ ὧν τις οὐ προσεδόκησε τρόπον. παρὰ τὸ εἰκὸς τῆς αἰτίας, ὅτι τοιάδε αἰτία. φιλοτίμως μὲν οὖν ἡμεῖς τοὺς τρόπους ὑπεξήλθομεν. ἀρκέσουσι δὲ αἱ ἐπιχειρήσεις τῇ πηλικότητι αἱ ἀπὸ τοῦ ἐσομένου, ὅτ᾽ ἂν πολλὰ ἢ μεγάλα δεικνύειν ἔχωμεν τὰ ἀποβαίνοντα. οἷον δεινὸν τὸ τὰ ἱερὰ ἐπανοίγειν καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς κλέπτειν, κἂν μὴ ἱερὰ τυγχάνῃ. οὔτε γὰρ τὸ ἀσφαλὲς ἕξουσιν αἱ τῶν ἰδιωτῶν παρακαταθῆκαι. καὶ ἐκ τούτου ἀδικοῦσιν ἐπὶ τὰ ἀναθήματα. καταφρονηθήσεται τὰ ἱερά. ὑπεροφθήσεται ἡ εὐσέβεια. ἀπολεῖται τὰ παρὰ τῶν πολιτῶν κειμήλια. εἰ γὰρ μὴ δὲ οἱ νεὼ ἀξιόπιστα φυλακτήρια, τί περὶ τῶν ἐν τοῖς οἰκείοις ταμείων ὑποληψόμεθα; ἐπιχειρήσομεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος. ὅπου γὰρ εἰ καὶ ἀνέῳξε μόνον οὐκ ἂν ἐξέφυγε τὴν τῶν ἱεροσύλων αἰτίαν, σχολῇ γε νεὼ ὁ ποτὲ πρὸς τῷ ἀνοῖξαι καὶ ὑφέλετο. αἱ μὲν οὖν αὐξήσεις ἐκ τούτων. αἱ δὲ μειώσεις ἐκ τῶν ἐναντίων. ἀναγκαῖ-

τηλικά ἔνδοξον καλόν — Porphy — Demosth. — Demosthenes — ἐπιτηδεύσεις officium. conditio status. — Φιλοτίμως ambitiose — Phylacteria — σχολῇ

φυλακτήρια. repositoria

ον δὲ καὶ ὅσα εὕρομεν εἰς τὴν πηλικότητα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἰπεῖν. ἔστι τὸ παρὰ Δημοσθένει τὸ ἀπὸ τοῦ προσώπου. ὅτ' ἂν λέγῃ· εἰ μὲν τοίνυν μὴ χορηγὸς ὢν ταῦτα ἐπεπόνθειν ὑπὸ Μειδίου· καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου· ὅτι ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διονύσου· καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου ὅτι ἐν ἱερομηνίᾳ· καὶ ἀπὸ τῆς αἰτίας, ὅτι δι' ἔχθραν. καὶ ἀπὸ τοῦ τρόπου, ὅτι πληγὰς, καὶ ὅτι ἐξῆν ἑτέρως, καὶ λυπεῖν ἐμὲ καὶ μηδὲν ἀσελγὲς ποιεῖν, εἴγε ἠθέλησεν ἀντιχορηγὸς γενέσθαι, ἐχρῆν γὰρ αὐτὸν ἐᾶσαι ὅτι ἐγὼ τῆς Πανδιονίδος χορηγὸς ὑπέστην τότε τῆς Ἐρεχθηΐδος ἐάσαντα τῆς ἑαυτοῦ φυλῆς ἀνθυποστῆναι, καὶ καταστήσαντα ἑαυτὸν ἐξ ἴσου καὶ τὰ ὄντα ἀναλίσκοντα ὥσπερ ἐγώ. οὕτω μὲν ἀφαιρεῖσθαι τὴν νίκην, ὑβρίζειν δὲ τοιαῦτα καὶ τύπτειν, μὴ δὲ τότε. καὶ διὰ παντὸς δὲ τοῦ λόγου ἀπὸ τούτων εὑρήσομεν τὰς αὐξήσεις γινομένας. ὅτι δὲ οὐ μόνον ἐν ὁριστικῇ ὑποθέσει χρηστέον, οὐδὲ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ τοῖς τόποις τούτοις τοῖς αὐξητικοῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλαις ὑποθέσεσιν, ἔνθα ἂν αὐξήσεως δεώμεθα, εἴτε ἐν ἐπαίνοις, εἴτε ἐν ψόγοις, εἴτε ἐν συμβουλαῖς, εἴτε ἐν δικαστηρίοις, ἀπ' αὐτῶν τῶν Δημοσθένους ἔστι γνῶναι, ἐν γοῦν τῷ πρὸς Λεπτίνην. καὶ ἄλλης τῆς στάσεως, καὶ ἑτέρας διαιρέσεως κεφαλαίων τὰς εὐεργεσίας τῶν ἀνδρῶν αὐξῆσαι βουλόμενος, ἐκ τούτων τῶν τόπων τῶν εἰρημένων τὰς ἐπιχειρήσεις ἔλαβεν. δεξιῶν γοῦν οἷα Λεύκων ἐπικερδῆ ἀγαθὰ εἰργάσατο καὶ λέγων ὡς τοῖς ἐν Σικελίᾳ τῶν πολιτῶν ἐν τοιαύτῃ συμφορᾷ καθεστηκόσιν ἔδωκε μνᾶς ἑκατόν. καὶ τοῦ μὴ τῷ λιμῷ πάντας αὐτοὺς ἀποθανεῖν αἰτιώτατος γέγονεν, ἀπὸ χρόνου καὶ τόπου καὶ προσώπου καὶ αἰτίας καὶ πάντων τῶν προειρημένων τόπων ηὔξησεν. μὴν ταῦτα πάντα ἔστι καὶ ἀφ' οὗ ἐλάττονος αὐξῆσαι. λέξομεν γοῦν, ὅτι εἰ τοῖς κλέπταις καὶ λωποδύταις οἱ ἐξ ἰδιωτικῶν ὑφελοῦσι τιμωρία τις ἐπέστηται. πολὺ πλέον τοῖς ἐξ ἱεροῦ λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἀφ' ὧν οἱ νόμοι μὲν λέγουσιν οὐ πεποιήκασι δὲ οἷς διέφερε τὰ κεκωλυμένα. εἰ δὲ καὶ ἐν τῇ προβολῇ αὔξησις εὑρίσκεται, καὶ ἐνταῦθα τί διαφέρει ἡ προβολὴ τῆς πηλικότητος. καὶ λέγομεν, ὅτι ἐκεῖ μὲν ἁπλῶς καὶ ὅσον ἐφάψασθαι τῶν παραστατικῶν χρώμεθα, ἐνταῦθα δὲ κατὰ πλάτος ἑκάστῳ τῶν παραστατικῶν χρώμεθα. ζητεῖται δὲ παρὰ τῷ Δημοσθένει, τί δή ποτε καὶ ἀσέβειαν ἐκάλεσε τὸ Μειδίου. ἐπεὶ πολὺ τῷ περὶ τῆς ὕβρεως ὑπερῆλθε λόγῳ. ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπιχειρῶν καὶ λέγων, ὅτι οὐδὲ τοὺς δούλους ὑβρίζεσθαι συγκεχώρηκεν ὁ νόμος. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι σφόδρα ἐπιστημόνως. συνεῖδε γὰρ ἡμῖν τοῦ νομοθέτου τὴν γνώμην. καὶ ἐπεξελθὼν τῷ περὶ τῆς ὕβρεως λόγῳ, ὁδὸν πόρρωθεν τῷ πηλίκῳ παρεσκεύασε τουτέστι ταῖς αὐξήσεσι, λέγων, ὅτι εἰ τὸν τῆς ὕβρεως ὑπεραίρει νόμον τὰ πεπραγμένα, ἀλλ' οὐκ ἔτι ὕβρις τὰ πεπλημμελημένα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσέβεια. ἔστι δὲ καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς λέξεως ἐπιγνῶναι τὴν αὔξησιν. τὸν τοίνυν οὐ παρὰ τοῖς Ἕλλησι μόνον ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις εὐδοκιμοῦντα νόμον. σκοπεῖτε ὁ παραβὰς ἥν τινα δοὺς δίκην ἀξίαν ἔσται δεδωκώς. εἰ μὲν τοίνυν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ χορηγὸς ὢν ταῦτ' ἐπεπόνθειν ὑπὸ Μειδίου, ὕβριν ἄν τις κατέγνω τῶν πεπραγμένων αὐτῷ. νῦν δέ μοι δοκεῖ κἂν ἀσέβειαν εἰ καταγινώσκεις τις αὐτοῦ τὰ προσήκοντα ποιεῖν. ὅρα πῶς ὁδῷ τινι προῆλθεν ἐπὶ τὴν αὔξησιν. ὁ τοίνυν ἀπὸ ἐλάττονος ἐπὶ τὸ μεῖζον. εἴπωμεν καὶ ἐπὶ μελέτης τὴν πηλικότητα. ὡς ἐπὶ τοῦ εὐνούχου. ἀκούω ὁ μὲν κατήγορος λέξει. μέγα τὸ γεγονὸς καὶ ὕβρεως πλείστης ἐχόμενον καὶ καταφρονήσεως. ὅσῳ μάλιστα οὐ δυνάμενος χρῆσθαι προπηλακισμοῦ χάριν ἐβιάζετο. ὁ δὲ φεύγων, ἐρεῖ, ὅτι μηδενὸς ἔργου πραχθέντος, οὐκ ἄξιον ὀργίζεσθαι καὶ τιμᾶν θανάτου.

» Τὸ δὲ αὖ πρός τι ὅτι καὶ μεῖζον τὸ ἄνευ σφαγῶν καὶ θορύβου καὶ ταραχῆς
» παῦσαι τὴν τυραννίδα, τοῦ μεθ' ὅπλων. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τὰ πρός

τι ἔνιοι καὶ συγκριτικὰ καλοῦσιν. ὡς γὰρ καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ τὴν πρὸς ἕτερα σύγκρισιν ἐξετάζομεν ἐν αὐτῷ. καὶ ὁ μὲν κατήγορος μείζω τὰ πεπραγμένα τῶν λειπόντων δείκνυσι. ὁ δὲ φεύγων τὰ λείποντα τῶν πεπραγμένων. ὅτ' ἂν δὲ πάνυ μείζω ᾖ τὰ λείποντα τῶν πεπραγμένων, ἐὰν μὲν ᾖ τὸ ζήτημα ἱστορικὸν, παραδείγματα ὅμοια κινήσομεν κἀκείνων μείζω δείξομεν τὰ παρὰ τοῦ φεύγοντος καθ' ἡμῶν τετολμημένα. ὥσπερ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου πεποίηκε. βουλόμενος γὰρ δεῖξαι χαλεπώτατα καὶ φόνοις ὅμοια τὸν Μειδίαν διὰ τοῦ κονδύλου τετολμηκότα, πιστοῦται διὰ παραδειγμάτων. ὅτι πολλοὶ διὰ πληγὴν ἀγανακτήσαντες, ἐφόνευσαν τοὺς τυπτήσαντας, ἐν οἷς παρεισάγει τὸν Εὐαίωνα. εἰ δὲ μὴ ᾖ τὸ ζήτημα ἱστορικὸν, συλλογισμοῖς αὐτὸ μεθοδεύσομεν ὡς ἐπὶ τοῦ πλουσίου. εἰ γὰρ καὶ τὸ τυπτῆσαι μεῖζον εἶναι δοκεῖ τοῦ ἐπανατείνασθαι. ἀλλ' οὕτω βιαιότερον ἐπιχειροῦντες. ἔλαττον αὐτῷ δείξομεν τῷ λόγῳ λέγοντες. εἴθε γοῦν ἐπαίων συνεχῶς οὗτος τὰς χεῖρας ἔπληξεν. εἴθε τὴν ἄτιμον ἐποίει τότε πληγήν. ὡς εὐθέως ἂν ἐπικουροῦντος ἠντύχησα τοῦ νόμου. καὶ δίκην αἰκίας εἰσπραξάμενος αὐτός τε τῆς ὕβρεως ἂν ἐπεπαύμην. καὶ ὁ σοβαρὸς ἡμῖν ἐπὶ τῷ πλούτῳ ταπεινότερος γενόμενος, ἐσωφρόνει. νυνὶ δὲ ἡ συνεχὴς ἐπανάτασις τῶν χειρῶν, ἐμοὶ τῆς ὕβρεως ἀφορητότερον καθέστηκε. καὶ τὸν αἰκιζόμενον ἀτιμώρητον διαφεύγοντα, ἐπαναβαίνειν ὁσημέραι τῷ πένητι παρακαλεῖ. μοχθηρία γὰρ ἀνυπεύθυνον ἔχουσα τὴν ἐξουσίαν, ἀνύποιστος. ὁρᾷς ὡς τὸ περιφανῶς μεῖζον, ἔλαττον ἀπέδειξε τῇ μεθόδῳ. τούτοις οὖν καὶ τοῖς τοιούτοις λογισμοῖς ἐπὶ τῶν δοκούντων ἀναισχύντων εἶναι πρός τι χρηστέον. ΣΩΠΑΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Αὐξήσεως μὲν ἕνεκα καὶ τὸ πρός τι παραλαμβάνεται. καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν προσέρχεται τόπων οἷς καὶ ἐπὶ τῆς πηλικότητος χρώμεθα, συγκριτικῶς δὲ ἐφ' ἑκάστου προάγεται τόπου. οἷον εἰ τὸ πολυχρόνιον βέβαιον, δῆλον δήπουθεν ὅτι μεῖζον τὸ βεβαιότερον ἡ αὔξησις γίνεται. διὸ καὶ πρόσθεσιν τὸ κεφάλαιον κέκληται. δηλοῖ γὰρ σύγκρισίν τινος πρὸς ἕτερον τὸ ὄνομα. τοῦτο μέντοι πρός τι πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ῥητορικοῦ κατασκευαζόμενα γίνεται. λέγω δὴ τὰ παρειμένα. ὡς ἐπὶ τοῦ τύραννον πείσαντος καταθέσθαι τὴν τυραννίδα, λεκτέον ὅτι μεῖζον τοῦ ἀποκτεῖναι τὸ πεῖσαι. ἀποκτεῖναι γὰρ ἔστι τὸ παρειμένον. πῶς γὰρ οὐ μεῖζον τὸ ἄνευ σφαγῶν παῦσαι τὴν τυραννίδα. τῶν μὲν γὰρ κινδύνων οὐκ ἐπειράθημεν, τῶν δὲ ἀγαθῶν ὡς κινδυνεύσαντες ἀπολαύομεν, δημοκρατίας, νόμων, συνηθείας, πολιτείας. ἃ καὶ πολλῶν ἂν ἐτιμησάμεθα κινδύνων καὶ πόνων. ὁ μὲν οὖν κατήγορος ἀγωνίζεται μεῖζον ἀποδεῖξαι τὸ πεπραγμένον τοῦ παρακειμένου εἰκότως. ἐπειδὴ ὁρᾷ τὸν ἀντιλέγοντα τοῖς παρειμένοις ἰσχυριζόμενον καὶ μέγα εἶναι τὸ παρειμένον λέγοντα. ἐὰν μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ κατηγόρου λέγωμεν, τὰ πεπραγμένα ἐνταῦθα ἀποφανοῦμεν μείζω τῶν παρειμένων. ὁ δὲ φεύγων ἔμπαλιν. ἔφαμεν δὲ πολλάκις ὅτι τάξιν ἐν ταῖς αἰτήσεσιν ἔχει ὁ αἰτῶν κατηγόρου. μετὰ γὰρ τὸ αὐξῆσαι ἐν τῇ πηλικότητι τὸ εὐεργέτημα ὅτι μέγα τὸ πεῖσαι καταθέσθαι τυραννίδα, ἥξομεν ἐπὶ τὸ πρός τι λέγοντες, μείζω τὰ πεπραγμένα τῶν παρειμένων εἶναι. αἱρετώτερον γὰρ τὸ μετ' εἰρήνης καὶ ἄνευ πραγμάτων, ἢ τὸ διὰ πολέμου καὶ αἵματος καὶ σφαγῶν καθελεῖν τὸν τύραννον. εὐλόγως δὲ τοῦτο ποιοῦμεν, διὰ τὸν ἀντιλέγοντα τῇ δωρεᾷ, διασύρει τὰ πεπραγμένα ἐπαινεῖν δὲ τὰ παρειμένα. οὕτω μὲν ὑπὲρ τοῦ αἰτοῦντος λεκτέον. ἐὰν δὲ ὑπὲρ τοῦ ἀντιλέγοντος τῇ δωρεᾷ τὸν λόγον ποιώμεθα τὰ παρειμένα ἀποφανοῦμεν μείζω. πολὺ ἔλαττον τὸ πεῖσαι λέγοντες εἶναι, τοῦ διὰ ξίφους φονεῦσαι. ἑκόντα γὰρ μᾶλλον καταθέσθαι τὴν τυραννίδα ἢ βιασθέντα τὸν τύραννον. ποιήσομεν δὲ ταῦτα ἑκατέρωθεν ὡς εἶπον κατὰ σύγκρισιν

ἐκ παραθέσεως ἑκάτερα ἀντεξετάζοντες καὶ ὑποδεικνύντες τὸ δεῖν τί τούτου μεῖζον. ἔστι δὲ τοῦ πρός τι ἴδιον, τὸ ἑκάτερα ἀντεξετάσαι παράλληλα. δεῖ μέντοι τοῦ πιθανοῦ καὶ προσεχοῦς στοχαζομένους ἀεὶ ποιεῖν. πάντα γοῦν μέχρι τὰ σφόδρα μείζω οὐ παραληψόμεθα εἰς ἀντεξέτασιν τοῖς μικροῖς καὶ πολὺ εὐτελεστάτοις, ἵνα μὴ ληρεῖν δόξωμεν, ἀλλ᾽ ὅταν φησὶν ἐκ θελήσωμεν πρὸς τὰ πολὺ μείζω τὰ φαυλότερα παραβάλλειν, ἵνα μὴ ἀπίθανοι δόξωμεν, δεῖ πρότερον εἰς ἴσον αὐτὰ ἀναγαγεῖν. ἀρκοῦσα γάρ ἐστιν αὔξησις ἡ τοῖς ταπεινοῖς τὸ ἴσον πρὸς τὰ ἄγαν ὑπερέχοντα χαριζομένη. ἐὰν δὲ δυνατὸν ᾖ δεικνύναι ὅτι καὶ μεῖζόν ἐστι τὰ φαῦλα, ὡς ἐπὶ τοῦ τὴν φιάλην ἐκ τοῦ ἡρῴου κλέψαντος. δύναται γὰρ καὶ ὁ κατήγορος βιαζόμενος εἰπεῖν· οἱ μὲν θεοὶ δύνανται δίκην παρὰ τῶν ἱεροσύλων λαβεῖν· οἱ δὲ ἥρωες τῆς τῶν δικαστῶν ἐπικουρίας δέονται. πειρασόμεθα δὲ καθόλου ἀπὸ τῶν ἴσων ἢ ἐλαττόνων μὲν οὐ πολλὴν δὲ τὴν παραλλαγὴν ἐχόντων τὰς συστάσεις αὐτῶν ποιεῖσθαι. καὶ πρὸς τούτοις ἐπισημήνασθαι δεῖ ὅπου ἄνισος ἡ ἀντεξέτασις δοκεῖ, ἵνα μὴ παρὰ τοῖς ἀκούουσιν ἀπίθανος ἡ σύγκρισις ὑποληφθῇ· ὥσπερ ὁ Δημοσθένης τὰς Θεμιστοκλέους λέξεις οὔσας λαμπρὰς πρὸς τὰς Κόνωνος ἀντεξετάζων, καὶ βουλόμενος τὰς Κόνωνος μείζους ποιῆσαι, διὰ τὸ πιθανὸν πρὸς τοὺς ἀκροωμένους ἐπεσημήνατο προκατειληφέναι τὴν Θεμιστοκλέους δόξαν. φημὶ τοίνυν ἐγὼ καὶ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μηδεὶς φθόνῳ τὸ μέλλον ἀκούσει, ἀλλ᾽ εἰ τἀληθὲς σκοπείτω, ὅσῳ τὸ φανερῶς τοῦ λάθρα κρεῖττόν ἐστι, τοσούτῳ Κόνωνος τὰ τείχη τῶν Θεμιστοκλέους. ταῦτα δὲ ἢ διὰ αὐτῶν τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων ληψόμεθα ἢ ἐκ παραδειγμάτων, ἐὰν ἀπίθανα εἴη τὰ πράγματα· ὃ πεποίηκεν ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου. φάσκων γὰρ μὴ ὕβριν εἶναι τὸ πεπραγμένον ἀλλὰ δημόσιον ἀδίκημα, ἰδὼν δὲ ὅτι ἀπίθανον ἔσται καὶ λίαν ἄτοπον τὴν εἰς αὐτὸν γεγενημένην ὕβριν, εἰ ἀντεξετάζει τοῖς δημοσίοις ἐγκλήμασι καὶ λόγου μείζονα εἶναι τοῦ προδοῦναι τὰς ναῦς τῆς πόλεως, ὄνομα μὲν ἔθετο τῷ ἐγκλήματι· ἔτι δημόσιον ἀπὸ τοῦ διαφόρου· ὅτι λειτουργοῦντα τῷ θεῷ καὶ χορηγὸν ὕβρισεν οὐκ ἰδιώτην. τὴν δὲ σύγκρισιν οὐκέτι πρὸς τὰ δημόσια πεποίηται, πρὸς τὰ ὅμοια δὲ καὶ προσεχῆ. σφόδρα γὰρ αὐξητικὴ ἡ τοιαύτη ἐξέτασις, ὅταν τοὺς ὁμοίους μὲν κατὰ τὸ ὄνομα ἐπιμετρίοις δὲ ἐγκαλουμένους τιμωρίας τυχόντας ἀποδείξωμεν. καθόλου δὲ τὰς συγκρίσεις ἀσφαλῶς ποιεῖσθαι χρή· μήτε πρὸς ἀπίθανον· μήτε πρὸς τὰ λίαν ἐλάττω, διὰ τὸ ἄδοξον, ἵνα μὴ εἰς εὐτέλειαν τὸ ἐξεταζόμενον κατασπάσωμεν πρᾶγμα. ὃ φοβηθεὶς ὁ Δημοσθένης, τὸ κατὰ Εὐαίωνα ηὔξησε πρῶτον ἐν τῷ πηλίκῳ λέγων· οὐδὲ γὰρ ἀεὶ ἔστιν εἰπεῖν ὡς οὐ γεγενημένου πώποτε οὐδενὸς ἐκ τῶν τοιούτων νῦν αἴρω τὸ πρᾶγμα καὶ φοβερὸν ποιῶ. ἔπειτα ἐπὶ τὸ πρός τι μετελθών, ἐκ τῶν παραδειγμάτων τῆς αὐξήσεως τὴν πίστιν παρέχεται λέγων· ἴσασιν Εὐαίωνα πολλοὶ τὸν Λεωδάμαντος ἀδελφὸν ἀποκτείναντα Βοιωτὸν διὰ πληγὴν μίαν. οὐ γὰρ ἡ πληγὴ παρέστησε τὴν ὀργήν, ἀλλ᾽ ἡ ἀτιμία· οὐδὲ τὸ τύπτεσθαι τοὺς ἐλευθέρους δεινὸν καίπερ ὂν δεινόν, ἀλλὰ τὸ ἐφ᾽ ὕβρει. εἶτα τὴν σύγκρισιν ἐπήγαγε· σκέψασθε δὲ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν ὅσῳ πλείονα ὀργὴν ἐμοὶ προσῆκε γενέσθαι, ἢ τότε ἐκείνῳ τῷ Εὐαίωνι τῷ τὸν Βοιωτὸν ἀποκτείναντι. καὶ σκόπει πῶς ἀπὸ τῶν τόπων πάντων οἷς ἐν τῇ πηλικότητι κεχρήμεθα κατεσκεύασεν εἰπών· ὁ μὲν γὰρ ὑπὸ γνωρίμου καὶ τούτου μεθύοντος ἐναντίον ἓξ ἢ ἑπτὰ ἀνθρώπων ἐπλήγη καὶ τούτων γνωρίμων, καὶ εἰς οἰκίαν ἐλθὼν οὐ δημοσίᾳ. ἐγὼ δὲ ὑπὸ ἐχθροῦ νήφοντος ἕωθεν ὕβρει καὶ οὐκ οἴνῳ. ἔτι δὲ τὸ ἕωθεν ἀπὸ τοῦ καιροῦ. καὶ πολλῶν ἐναντίον καὶ ξένων καὶ πολιτῶν ὑβριζόμην. καὶ ἐν ἱερῷ ἀπὸ τοῦ τόπου. ὅλως δὲ ὅταν ὑπάρχῃ τι βοηθοῦν ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων, χρησόμεθα. εἰ δέ τι λυποῦν, ὁ μὲν ἀν-

τίδικος ὡς βοηθοῦντι χρήσεται, ὅτι καὶ ἤδη γεγονότος τοιούτου τινὸς οὐ τηλικαύτης ὀργῆς ὁ ποιήσας ἠξίωται. ἡμᾶς δὲ λύειν καὶ ἀπολογεῖσθαι χρή, τὰς αἰτίας παρεχομένους δι᾽ ἃς τὸ γεγονὸς οὐχ ὅμοιον τῷ ὑφ᾽ ἡμῶν ἐγκαλουμένῳ. καθάπερ ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ πεποίηκε τὰ περὶ τὸν πρόεδρον καὶ τὸν νομοθέτην ἀναιρῶν παράδειγμα διὰ τοῦ λέγειν· ἔτι τοίνυν οὐδὲ ὁμοίαν ἔστιν τούτῳ κἀκείνοις συγγνώμην εὑρήσετε. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ τὸν θεσμοθέτην πατάξας, τρεῖς εἶχε προφάσεις, μέθην, ἄγνοιαν, ἔρωτα. διὰ τὸ σκότους καὶ νυκτὸς τὸ πρᾶγμα γενέσθαι. ἰστέον δὲ ὅτι ἡ παρὰ τὸ ἐναντίον σύγκρισις ἐκ μόνης ἐστὶ τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος. συμπλέκεται δὲ καὶ ἀεὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ ποσοῦ. οὐ γὰρ ἁπλῶς ζητοῦμεν τὸ ποσόν· ἀλλὰ τὴν μὲν ἀρχὴν ἐκ τοῦ ποσοῦ λαμβάνομεν. τὰς δὲ παρ᾽ αὐτῶν κατασκευάς, ἐκ τῆς ποιότητος αὐτῶν ἐκφέρομεν. ἢ ἔλαττον ἢ ἴσον ὅθεν καὶ ζητοῦσί τινες ὅτι εἰ ἀπὸ τοῦ ἴσου ἐστὶ τὸ πρός τι, τί διαφέρει τοῦ συλλογισμοῦ, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἴσον ἄγει. λέγομεν δέ, ὅτι ὅτε εὑρίσκεται τὸ πρός τι ἀπὸ τοῦ ἴσου, σιωπῶμεν τὸν συλλογισμόν. εἰ μὴ ἄρα δυνάμεθα αὐτὸν μεθόδῳ τινὶ εἰσαγαγεῖν. δεῖ δὲ ἐν ταῖς συγκρίσεσι καὶ σφοδρότητος καὶ ἀκμῆς τῷ λόγῳ· ὥσπερ καὶ ὁ Δημοσθένης ἐποίησε. πολλὰ γὰρ ποιήσειεν ὁ τύπτων ὧν ἔνια ὁ παθὼν οὐδ᾽ ἂν ἀπαγγεῖλαι δύναιτο ἑτέρῳ, τῷ σχήματι, τῷ βλέμματι, τῇ φωνῇ. ὅταν ὡς ὑβρίζων· ὅταν κονδύλοις· ὅταν ὡς ἐχθρὸς ὤν· ὅταν ὡς ἐπὶ κόρρης. ταῦτα κινεῖ. ταῦτα ἐξίστησιν ἀνθρώπους ἀήθεις ὄντας τοῦ προπηλακίζεσθαι. ἰστέον δὲ ὅτι ἐνίοτε ἐκλείπει τὸ πρός τι, ὡς ἐπὶ τοῦ τὸ κενοτάφιον ὀρύξαντος. οὐ γὰρ ἐγχωρεῖ λέγειν ὅτι τοῦ συλη τὸν νεκρὸν χεῖρον τὸ ἀναχωρεῖν μηδὲν μετὰ τὴν διορυγὴν ὑφελόμενον. οὐδὲ ὁ πένης δύναται λέγειν ὅτι μεῖζον τῶν ἐκ τῶν πληγῶν αἰκισμῶν ἡ τῶν χειρῶν ἐπανάτασις, καὶ ἐν τῷ κατὰ Μειδίου οὐκ εἰκὸς ὡς εἴπωμεν λέγειν ὅτι μεῖζον τοῦ προδοῦναι ναῦς τὸ παρὸν ἀδίκημα. ὥσπερ ἐστὶν ἐπὶ τῶν κατὰ ἀντίθεσιν ὅρων συγκρινόμενον κατὰ τὰ εἰρημένα, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ κρίσιν κατὰ τὰ ἐνδεχόμενα. πρὸς τούτοις τινές φασιν ὅτι στοχαστικὸν ἄλλο κεφάλαιον εὑρίσκεται ἐνταῦθα ἐκ τοῦ πρός τι λαμβάνον τὴν ἀρχήν. ζητούντων γὰρ ἡμῶν πότερον μεῖζον τὸ παῦσαι τύραννον ἢ φονεῦσαι, στοχαστικὸν ἐντεῦθεν ἐμπίπτει ζήτημα ἐκ τῆς τοῦ ἀντιλέγοντος μειώσεως. ἐλαττοῦν γὰρ βουλόμενος τὸ πεπραγμένον, ἀποφαίνει ὅτι καὶ αὖθις τυραννήσει. παρέχονται δὲ καὶ ἄλλο ζήτημα ὅμοιον. Βυζάντιοί φασιν ὑπὸ Φιλίππου πολιορκούμενοι, προὔθεσαν γέρας τοῖς τὴν πολιορκίαν λύουσιν. ἐξεστράτευσαν δὲ αὐτοὺς Ἀθηναῖοι. μαθὼν Φίλιππος ἀνεχώρησε, καὶ αἰτοῦσι τὸ γέρας Ἀθηναῖοι. ἐπὶ μὴ νενικῆσθαι τὸν Φίλιππον ἀλλ᾽ ἑκουσίως ἀνακεχωρηκέναι. καιρὸν φασὶν ἔχουσι λέγειν ὅτι ἀτελὴς ἡ χάρις· ἴσως γὰρ αὖθις καθ᾽ ἡμῶν ἐπιστρατεύσεται Φίλιππος. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πιθανά. εἰδέναι δὲ χρή, ὅτι ἡ ἐργασία τοῦ πρός τι διὰ τῶν νοημάτων γίνεται. καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλου κεφαλαίου προσθήκη. ἀλλὰ ἀπειρόκαλοί εἰσιν οἱ ταῦτα λέγοντες.

" Ἡ δὲ ἀντίθεσις ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἐμπέπτωκεν, ἐπὶ δὲ ἄλλων εὑρίσκεται ζητη-
" μάτων πολλάκις. οἷον εὑρών τις ἐπὶ τῇ γυναικὶ ὡς μοιχὸν ἀπέκτεινε καὶ
" φόνου φεύγει. μετὰ γὰρ τὸ τίς ὁ μοιχὸς ζήτημα ἐκ τῶν προειρημένων περαιωθέν, ἀν-
" τεγκαλεῖ ὡς ἄξιον παθεῖν, ἀπέκτονε. τούτῳ δὲ ἕπεται ἀναγκαίως ἡ μετάληψις, ἡ
" τίς ἐστιν ὅτι κρίνειν ἔδει καὶ κατηγορεῖν. μεταλήψεως δὲ εὑρεθείσης, πάντως τίς ἔ-
" σται καὶ ἀντίληψις ὅτι ἐξῆν.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ· ΣΩΠΑΤΡΟΥ· ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Ἐν τοῖς ὁρικοῖς προβλήμασιν ἔσθ᾽ ὅτε ἐμπίπτουσιν ἀντιθέσεις, ἀντιθετικαί τε καὶ μεταληπτικαί, ὁριστικαί τε καὶ στοχαστικαί. λύονται δὲ αἱ μὲν ἀντιθετικαὶ μεταλήψει. αἱ δὲ μεταληπτικαί,

ὡς ἀλύει ut facie se quente habes · πλουσί · ἡ περὶ πον · 1.4

ἀντιλήψει. αἱ δὲ ὁρικαὶ, ἀνθορισμῷ καὶ συλλογισμῷ. αἱ δὲ στοχαστικαὶ βουλήσει καὶ δυνάμει. οὐκ ἐν ἅπασι δὲ ὡς ἔφαμεν τοῖς ὁρικοῖς προβλήμασιν αἱ ἔξωθεν ἀντιθέσεις ἐμπίπτουσιν, ἀλλὰ τῶν ὅρων ἢ κατ' ἐνέργειαν ὄντων, ἢ κατὰ πρόσωπον, ἢ κατὰ τόπον. κατ' ἐνέργειαν μὲν ὡς ἐπὶ τοῦ τὰ ἰδιωτικὰ χρήματα ἐξ ἱεροῦ ὑφελομένου καὶ κρινομένου ἱεροσυλίας. κατὰ πρόσωπον δὲ ὡς ἐπὶ τοῦ εὐνούχου ὡς μοιχὸν ἀνελόντος. κατὰ τόπον δὲ ὡς ἐπὶ τοῦ τὸ κενοτάφιον διορύξαντος. ἐπὶ μόνων τῶν κατ' ἐνέργειαν καὶ κατὰ πρόσωπον ὄντων ὁρικῶν προβλημάτων, ἔξωθεν κινοῦνται αἱ ἀντιθέσεις ὥσπερ ἐπί τε τοῦ ἱεροσύλου συγγνωμονικὸν ὡς ἔφαμεν. καὶ αὖθις ἐπὶ τοῦ εὐνούχου συγγνωμονικὸν, ὁρᾶται μόνης ὄψεως αἰτιωμένου. καὶ ἐπὶ τοῦ συνεχῶς ἐπανατεινομένου πλησίον ἀντιληπτική. λέγοντος ὡς ἔξεστιν ὅπως ἄν τις βούλοιτο κινεῖν τὼ χεῖρε, ἢ ὅτι φοβῆσαι βουλόμενος, ἵνα μὴ ὑπὲρ τοῦ δήμου λέγοντι καὶ πολιτευομένῳ καὶ τὰ βέλτιστα λέγοντι, συνεχῶς ἐναντιοῦται. παύειν δὲ συνεχῶς εἴργουσιν οἱ νόμοι. ἃς ὁ κατήγορος ἁπάσας λύσει μεταλήψει. λυτικὴ γὰρ πασῶν τῶν δικαιολογικῶν μετάληψις. ἀντιθέσεις μὲν καλεῖ τὰς ἀντιθετικὰς, τὴν ἀντίστασιν, τὴν μετάστασιν, τὸ ἀντέγκλημα, τὴν συγγνώμην. ἀεὶ δέ φησιν οὐκ ἐμπίπτει. πότε οὖν ἐμπίπτει, φαμέν. τῶν ὅρων τῶν μὲν, κατὰ κρίσιν ὄντων. τῶν δὲ, κατὰ αἴτησιν, ἐν μόνοις τοῖς κατὰ κρίσιν ἐμπίπτει. ἐπειδὴ γὰρ ἴδιον ἀντιθέσεως τὸ τῷ ἀδικήματι φανερῶς ἀντιτιθέναι αἰτίαν εὔλογον. δῆλον ὅτι τοῦτο ἐν μὲν τῷ κατὰ κρίσιν ἔχει χώραν, ἐν δὲ τῷ κατὰ αἴτησιν οὔ. ἐπειδὴ εὐεργέτημα οὐκ ἀδίκημα τὸ γενόμενον. ἄλλοι δὲ καιρὸν τῆς ἀντιθέσεως ἐν ὅρῳ τοῦτόν φασιν. οἱ ὅροι, οἱ μὲν ἐξ εὐθείας ἔχουσι τὴν ζήτησιν. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ ὀρύξαντος τὸ κενοτάφιον καὶ κρινομένου τυμβωρυχίας. ἐνταῦθα γὰρ ἐξ εὐθείας ἡ ζήτησις. κρίνεται γὰρ τυμβωρυχίας καὶ τὸ ζήτημά ἐστιν εἰ τυμβωρύχος. οἱ δ' οὐκ ἐξ εὐθείας, ἀλλ' ἐφ' ἑτέρα ἡ ζήτησις χωρεῖ, δι' ὧν τὸ κρινόμενον καταλαμβάνεται. ὡς ἐπὶ τοῦ τὸν εὐνοῦχον ἀνελόντος, καὶ κρινομένου φόνου. ἐνταῦθα γὰρ τὸ μὲν κρινόμενον ὁ φόνος ἐστί. ζητεῖται δὲ εἰ μοιχὸς ὁ εὐνοῦχος. ὅθεν καὶ τὸ εἶναι ἀνδροφόνον κατασκευάζεται τὸν ἀνελόντα τὸν εὐνοῦχον. ἐπὶ τούτων οὖν ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ἐξ εὐθείας ἡ κρίσις ἐμπίπτει ἡ ἀντίθεσις ἐφ' ὧν καὶ τὰ τῆς τάξεως ἀντέστραπται. διὸ καὶ ὁ τεχνικὸς βουλόμενος ἡμᾶς τὸν καιρὸν τῆς ἀντιθέσεως διδάξαι, τὸν φιλόσοφον ἐάσας ἐν ᾧ ἀπέλιπεν ἡ ἀντίθεσις, τίθησι τὸν εὐνοῦχον. ἐν τούτῳ γὰρ τῷ ζητήματι μετὰ τὴν τοῦ ὀνόματος ζήτησιν, ἤδη τοῦ διώκοντος ἐκ τῶν εἰρημένων κεφαλαίων ἔγκλημα κατασκευάσαντος, ἐστὶ τὴν ἀντίθεσιν ὁ φεύγων ὁ τὸν εὐνοῦχον ἀποκτείνας ἐμπίπτωκεν. ἔστι δὲ ἡ ἀντίθεσις ἐνταῦθα ἀντεγκληματική. ὅτι ἄξιος ὧν πέπονθεν ἐπιχειρήσας καταισχῦναι τὸν δυνάστην αὐτοῦ τῷ βιασμῷ, πρὸς ἣν ἀναγκαίως ὁ ὑπὲρ τοῦ εὐνούχου ἀπολογούμενος τουτέστιν ὁ κατήγορος μεταληπτικῶς ἀπαντήσεται λέγων ὅτι κρίνειν ἔδει οὐκ ἀποκτείνειν. πᾶσα μὲν γὰρ ἀντίθεσις μεταλήψει λύεται. ἴδιον δὲ μεταλήψεως, τὸ τὸν τρόπον τοῦ γενομένου μέμφεσθαι καὶ λέγειν, ὅτι οὐ τοῦτον τὸν τρόπον ἐχρῆν τιμωρεῖσθαι. οὐ φονεύειν ἐχρῆν, ἀλλὰ κρίνειν. μεταλήψεως γὰρ οὔσης, ἀναγκαίως ἕπεται ἀντίληψις. μετάληψις γὰρ ἀντιλήψει λύεται, ἐναντίας οὔσης τῆς μεταλήψεως. ὁρᾷ τοίνυν ὁ φεύγων πρὸς τὴν μετάληψιν ἀγωνιζόμενος. ὅτι ἐξῆν μοι ἀναιρεῖν. καὶ ὁ νόμος ἐδίδου τὴν ἄδειαν. ἔχουσι δέ τι καὶ παράδοξον οἱ τοιοῦτοι ὅροι. ἐν οἷς προηγουμένως ἑτέρα γίνεται ζήτησις. ὁ γὰρ φεύγων ἐν τοῖς τοιούτοις κατήγορος γίνεται. καὶ ὁ φεύγων γίνεται διώκων, καὶ ὁ διώκων φεύγων. ὅθεν μὲν φεύγων τὰ πεπραγμένα προβάλλεται λέγων. εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ συγκατεκλίνετο τῇ γυναικί. καὶ τὰς θεραπαινίδας διέφθειρεν. ταῦτα δὲ ἀληθῆς τῆς μοιχείας ἐστὶν ἔλεγχος. ὁ δὲ

Margin notes: ὅροι ἢ κατ' ἐνέργειαν ἢ κατὰ πρόσωπον ἢ κατὰ τόπον — Trape — ἡ μετάληψις λυτικὴ πασῶν τῶν δικαιολογικῶν — ὅροι οἱ μὲν κατὰ κρίσιν εἰσὶ, οἱ δὲ κατ' αἴτησιν. οἱ μὲν ἐξ εὐθείας, οἱ δὲ οὐκ ἐξ εὐθείας — πᾶσα ἀντίθεσις μεταλήψει λύεται — ἴδιον μεταλήψεως τὸ τὸν τρόπον τοῦ γενομένου μέμφεσθαι — Trape

μετάληψις ἀντιλήψει λύεται. ἀντιθέσεις vocat τὰς ἀντιθετικάς: ἀντίστασιν, μετάστασιν, ἀντέγκλημα, συγγνώμην

Paradoxum in diffinitionibus in quas incidit μετάληψις

iii q est secundum in aliis diffinitionibus fit. sicuti etiam notat Trapezunti

ἡ μή. ut pagina. 228. — i. qui accusat interfectorem eunuchi

διώκων ὑπὲρ τοῦ εὐνούχου ἀπολογούμενος εἰκότως τὰ παρειμένα προβάλλεται, ὅτι οὐκ ἔστι μοιχός. πῶς γὰρ ἂν εὐνοῦχος μοιχεύσειεν, ὁ μὴ χρῆσθαι δυνάμενος, μηδὲ τὸ γένος ἀμφίβολον τῇ συνουσίᾳ ποιῶν. πρὸς δὲ τῷ συλλογισμῷ ὁ διώκων χρήσεται, μηδὲν διαφέρειν λέγων πρὸς τὸ εἶναι αὐτὸν μοιχὸν εἴτε δυνατὸς χρήσασθαι, εἴτε μή. τὴν γὰρ προαίρεσιν ἐξετάζειν δεῖ. εἶτα ἡ γνώμη τοῦ νομοθέτου κοινή ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ διώκων ὁρᾷ ὅτι καὶ ὁ νομοθέτης μοιχὸν οἶδε, τὸν τῇ προαιρέσει κατὰ τὸν μοιχὸν ἐπιτηδεύοντα. ὁ δὲ φεύγων. ὅτι οὐκ οἶδεν ὁ νομοθέτης μοιχὸν, εἰ μὴ τὸν χρώμενον τελείως. εἶτα αὐξήσαντος αὐτοῦ τὸν φόνον ἐκ τῆς πηλικότητος καὶ τοῦ πρός τι. ὁ φεύγων ὑπὲρ τοῦ φόνου λύων τὴν αὔξησιν, εἰσάγει τὴν ἀντίθεσιν ἀντεγκληματικὴν, ἄξιον εἶναι λέγων αὐτὸν τῆς τοιαύτης τιμωρίας. λύει ὁ ἀντιλέγων τῇ μεταλήψει. ἔστι καὶ ἄλλο παράδειγμα τῆς αὐτῆς ὕλης. οἷον νόμος τὸν ἄπολιν ἀγωνίζεσθαι. μετὰ τὰ ἐν Σαλαμῖνι Ἀθηναῖος ἀνὴρ ἀπεγράψατο εἰς Ὀλύμπια, καὶ κωλύεται. κἀνταῦθα γὰρ κατηγόρου τάξιν ἔχει ὁ κωλύων, διὸ αὐτὸς κέχρηται τοῖς πεπραγμένοις. οἷον ἔφυγες τὴν πόλιν ἄπολις εἶ. ὁ ἀθλητής. οὐκ εἰμὶ ἄπολις. οὐ γὰρ διωκόμενος ἔφυγον. ὁ ἀνθορισμὸς τοῦ κωλύοντος. ὅτι πᾶς ὁ μὴ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν οἰκῶν, ἄπολις. ὁ φεύγων. οὐχί, ἀλλ' ὁ πρὸς ἀνάγκην φυγαδευθείς. ὁ συλλογισμὸς ἐκ τοῦ αὐτοῦ. ὅτι οὐδὲν διαφέρει εἴτε ἑκὼν εἴτε ἄκων κατέλιπες τὴν πόλιν. ἡ γνώμη τοῦ νομοθέτου κοινή. δύναταί δέ τις [illegible] αἴσω καὶ οὐκ ἀληθῶς χρώμενον τὸν κατήγορον δεῖξαι, τοῖς πεπραγμένοις χρώμενος. τὸ μὲν γὰρ ζητούμενόν ἐστιν ὁ φόνος. οὗτος δὲ παρὰ τοῦ κρινομένου πέπρακται. ὁ δὲ φεύγων ἀντιτίθησι τὴν μοιχείαν. τοῦτο δὲ τὸ τῆς μοιχείας ἔγκλημα ἀμφιβάλλεται. τὸ δὲ ἀμφιβαλλόμενον τρόπον τινὰ ἐπέπρακτο. δῆλον οὖν ὡς τῶν παρειμένων ἐστί, καὶ σώζεται κἀν τούτοις ἡ τάξις. καὶ οὕτω μὲν ὁ τεχνικός. ζητητέον δὲ ἐκ ποίαν αἰτίαν εἰ πᾶσα ἀντίθεσις μεταλήψει λύεται, ἐν τῷ κατὰ Μειδίου ὁ Δημοσθένης τάξας τὴν ἀντίθεσιν οὐκ ἐπήγαγε τὴν μετάληψιν. ἀλλ' ὁρικῶς ἀπήντησεν. εἰπὼν εἴ τι λοιπὸν ἢ συγγνώμην αὐτῷ νέμαι δι' ὀργὴν ἁμαρτήσαντι, ἐπήνεγκεν ὀργιζόμενος. τί ἴδιον ὀργιζομένου, καὶ τί ἴδιον ἐξεπίτηδες ὑβρίζοντος. εἰπὼν, ὅτι ὀργιζομένου μὲν ἐστὶ τὸ παραυτίκα τι δεινὸν τὸν λελυπηκότα ποιεῖν. ὑβρίζοντος δὲ, τὸ δι' ἔχθραν καὶ ἐκ πολλοῦ χρόνου τοῦτο ποιεῖν. ἡ μὲν οὖν ἀντίθεσίς ἐστιν ἐκείνη ὀργῆς ἰδία, ἡ δὲ λύσις. ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἄφνω τὸν λογισμὸν φθάσας ποιήσαι, δι' ὀργήν με ἐνὶ φησὶ πεποιηκέναι. οὐκοῦν οὐκ ἔστι κατὰ μετάληψιν. ἆρ' οὖν ὁ τεχνικὸς ἐσφάλη λέγων, ὅτι πάντως καὶ ἀναγκαίως ἡ μετάληψις ἕπεται. λέγω μὲν ὅτι οὐχ ἡ [illegible] αρ ὁ τεχνικός. δύο γὰρ λέγει τρόπους τῆς μεταλήψεως. ἔνστασιν. ἀντιπαράστασιν. ὧν ἡ μὲν ἔνστασις, βίαιόν τι ἐστὶ καὶ ἄντικρυς ἐχόμενον. ἡ δὲ ἀντιπαράστασις κατασκευάζει ὅτι καὶ ἀληθὲς, ἀλλ' οὐχ οὕτω προσῆκεν. ἔστιν οὖν κατὰ ἔνστασιν ἡ ὑπὸ Δημοσθένους ὁρικῶς εἰρημένη λύσις. τὴν τέχνην κἀνταῦθα ἐφύλαξε. τῇ γὰρ ἐνστάσει κέχρηται ὅλως ἐκβάλ[λων] τὸ μὴ δι' ὀργὴν αὐτὸν ἡμαρτηκέναι. οὐκ ἔστι δὲ ὁρικὸν ὥς τινές φασιν. ἄτοπον [illegible] οὐδὲν [illegible] ἐστὶ τὸ τῆς μεταλήψεως, τῷ κατὰ ἔνστασιν χρήσασθαι τὸν ῥήτορα βίᾳ καὶ δυνάμει τῇ συνήθει χρώμενον. εἰ μὲν οὖν καὶ ἡμεῖς δυνησόμεθα τῇ βίᾳ χρήσασθαι, μιμησόμεθα τὸν ῥήτορα τῇ βίᾳ μόνῃ χρησάμενοι. εἰ δὲ μὴ ἀντιπαράστασιν εἰσάξομεν. οἷον εὐνοῦχόν τις εὑρὼν. τοῦτο τὸ παράδειγμά τινες ἀντιλήψεως εἰρήκασι, λέγοντες, ὅτι ἐ[illegible] φησὶν ὡς μοιχὸν ἀνελεῖν. ἀλλὰ φαμὲν ὡς ἐν τῇ ἀντιλήψει ὁμολογούμενον καὶ τέλειον εἶναι δεῖ τὸ ἀδίκημα. ἐνταῦθα δὲ ἀτελὲς καὶ οὐδαμῶς ὁμολογούμενον. ἄλλοι ἀντέγκλημά φασιν αὐτὸ, ἐγκαλέσει γὰρ ὡς ἣν τοῦτο παθεῖν. οὐδὲ οὗτοι καλῶς. τὸ γὰρ ἀντέγκλημα ὡρισμέ-

Margin notes: Exemplum habes plenius pagina 228. — ἀπεγράψατο — πᾶσα ἀντίθεσις μεταλήψει λύεται — Demosthenes — μετάληψις duo modi: ἔνστασις, ἀντιπαράστασις — ἐν τῇ ἀντιλήψει ὁμολογούμενον καὶ τέλειον εἶναι δεῖ τὸ ἀδίκημα

ἀδιπλόν? — :: forte reponendum ἥμαρτε — ἄξιος puto deesse — ὡς ἐκβάλλων

ἀντέγκλημα ὡρισμένην ἔχει τὴν τιμωρίαν ἐκ τοῦ δράσαντος παθεῖν(?)

νην ἔχει τὴν τιμωρίαν ἐκ τῆς τοῦ δράσαντος προαιρέσεως· ἐὰν ἐκ τοῦ νόμου ἔχει τὸ ἐπιτίμιον. διὸ καὶ πρὸς τῇ ἀντιλήψει μετὰ ἦν εἶναι δεῖ.

Η ποιότης δὲ ἀπὸ τῶν παρακολουθούντων τῷ προσώπῳ λαμβάνεται. κἂν μὲν ᾖ ὡρισμένον τὸ πρόσωπον, ἀπὸ πάντων δηλαδὴ τῶν ἐγκωμιαστικῶν. εἰ δὲ ἄλλως ἀόριστον. εἰ μὲν τῶν κρινομένων εἴη, οἷον πατὴρ ἤ τι τῶν προειρημένων ἐν τοῖς περὶ προσώπων, τὰ παρακολουθοῦντα σκεψάμενοι λέξομεν. εἰ δὲ ἀόριστον πάντη, ἀπὸ τοῦ νῦν πεπραγμένου στοχαστικῶς ἐξετάσομεν. τίς ἦν τὸν παρελθόντα χρόνον· καὶ τίς ἔσται μετὰ ταῦτα. εἰ ἀφεθείη εἴθ' ἁλοίη. ἐπ' ἀμφοῖν γὰρ τὴν ποιότητα ἐξετάζει. ΣΥΡΙΑΝΟΥ· ΣΩΠΑΤΡΟΥ· ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Οὐ μόνον ἐν τοῖς ἐπιλόγοις παραλαμβάνεται ἡ ποιότης εἰ καὶ ἐπιλογική, ἀλλὰ πανταχοῦ τοῦ λόγου· οὐ γὰρ μικρὸν εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὑποκειμένου συλλαμβάνεται. ἐζήτηται δὲ ὁ τόπος τῆς ποιότητος. Μινουκιανὸς μὲν τὴν αὐτὴν ἀποφαινόμενος. ἵνα φησὶν διχῶς ἐξετάζηται ἡ ποιότης ἐν ἐπιλόγοις τε καὶ κοινῇ. νῦν μὲν ἰδία, ὕστερον δὲ κοινῇ. Μητροφάνης δὲ ἄμεινον κεφαλὴν αὐτῆς εἶναι καὶ τῶν ἀγώνων μέρος τὸ χρησιμώτατον. τοῦ ὅρου ἐκ πεπραγμένου καὶ λείποντος ἐντός. διὰ μὲν τῶν πρώτων κε τῶν ἀγωνιστικῶν συνεισφέρομεν εἰς ταυτὸν τὰ πεπραγμένα τοῖς παρεπομένοις. διὰ δὲ τῶν ἑξῆς, αὔξομεν ἢ μειοῦμεν τὰ παρεπόμενα. ἐπι πούσης ἡμῖν εἰς ἔλεγχον τῆς τοῦ κρινομένου ποιότητος. εἰκότως πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ὅλης ἀποδείξεως παραλαμβάνεται ἡ ποιότης αὕτη, φυλαττομένης τῆς κοινῆς ποιότητος τοῖς ἐπιλόγοις. βέλτιον δὲ ὅτι μεταξὺ ἀγώνων καὶ ἐπιλόγων ἐστὶν ἡ ποιότης αὕτη· πιστουμένη μὲν τὰς τῶν πραγμάτων δείξεις διὰ τοῦ φανέντος βίου, ὁδὸς δὲ τῇ κοινῇ ποι ἡ τοῖς ἐπιλόγοις γινομένη. ὅτ' ἂν γὰρ τοῦ αἰτοῦντος τὴν δωρεὰν τὸ ἦθος ἐπιδείκνυμεν. καὶ ὅτ' ἂν ἀποφήνωμεν πολλὰ καὶ ἄλλα τῷ παρὸν πράγματι παραπλήσια βεβουλευμένον καὶ διαπεπραγμένον, ῥᾷον καὶ περὶ τοῦ παρόντος πεῖσαι δυνάμενον. καὶ τοὐναντίον εἰ ὁ πρὸς τὴν δωρεὰν ἐνιστάμενος ἀποδεῖξαι δύναιτο μηδὲν τοιοῦτον πρότερον μήτε βουλευσάμενον μήτε πράξαντα. ἔσται πιθανώτερος καὶ τὸ παρὸν διασύρειν ἐπιχειρῶν. καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν κατὰ κρίσιν. ὅτ' ἂν ἐξετάζωμεν τοῦ ἱεροσύλου τὸν βίον. καὶ τῶν ἤδη γεγενημένων αὐτῷ πολλὰ παραπλήσια πεπραγμένα ἐπιδεικνύειν ἔχωμεν, καὶ ἀπὸ τῆς ἡλικίας πολλὰ καὶ δεινὰ τετολμηκὼς φαίνοιτο οὐδεὶς ὡς ἰδιωτικὰ κλέψαντος ἀνέξεται. ἐκ γὰρ τῶν ἐναντίων σύστασιν ἂν λάβοι, ὅτ' ἂν μηδὲν αὐτῷ φαῦλον πεπραγμένον ἔχωμεν ἐπιδεικνύναι. κἀκεῖνο δὲ συστήσομεν τὸ ἀτελὲς ἐπὶ τῶν κατὰ αἴτησιν ἀπὸ τοῦ προάγοντος βίου. ὥσπερ ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου. ὅταν πολλὰς καὶ ἀγαθὰς προσούσας αὐτῷ πράξεις λέγομεν καὶ τὴν προαίρεσιν ἐξετάζωμεν τοῦ βίου. ὅτι ἐγκρατῶς ἀεὶ καὶ κοσμίως ἐβίω. καὶ οὐ μόνον τοῦ παρόντος ἕνεκα ἄξιος τοῦ γέρως, ἀλλὰ καὶ ἄλλων πολλῶν. ἐξετάζεται δὲ ἡ ποιότης κατὰ τοὺς τρεῖς χρόνους. τὸν παρεληλυθότα καὶ ἐνεστῶτα καὶ μέλλοντα. ἐξετάζεται γὰρ τίς ὁ πρὸ τούτου βίος αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐνεστὼς τὰ παρόντα καὶ κρινόμενα ἔχει. ὁ δὲ μέλλων ἀπὸ τούτων στοχαστικῶς εἰσάγεται. γίνεται δέ φησιν ἀπὸ τῶν παρακολουθούντων τῷ προσώπῳ. ἔστι δὲ τὰ ἐγκωμιαστικὰ κεφάλαια, τὸ γένος, ἡ ἀγωγή, τὰ ἐπιτηδεύματα, αἱ πράξεις. κἂν μὲν ᾖ ὡρισμένον τὸ πρόσωπον. ἂν φησὶν ᾖ κύριον τὸ πρόσωπον οὗ ἡ ποιότης ὥρισται ἐν ταῖς ἱστορίαις, τὰς κατασκευὰς καὶ ἀφορμὰς ληψόμεθα ἀπὸ πάντων τῶν ἐγκωμιαστικῶν, κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἐπὶ τοῦ προκειμένου προσώπου. εἰ δὲ ἄλλως ἀόριστον. οὐ γὰρ φύσει τὰ τοιαῦτα ἀόριστα. ἀλλὰ τρόπῳ τινὶ ὡς πρὸς τὸ κύριον. ὃ τὴν ποιότητα ἰδίαν ὡρισμένην ἔχομεν ἐν ταῖς ἱστορίαις. κρινομένων δὲ λέγει τῶν ἐξέτασιν ἐπιδεχομένων. εἰ

δὲ ἄλλως

δὲ ἄλλως πάντη. ἀόριστα καλεῖ τὰ ποιότητος ἀμοιροῦντα. ἀναληπτέον δὲ τὸν λόγον. εἰ μὲν οὖν κύρια φησὶν εἴη καὶ τῶν ὡρισμένων, ἀπὸ γένους καὶ τῶν ἄλλων ἐγκωμιαστικῶν κατασκευάζομεν τὴν ποιότητα, οἷον ἐπὶ γένους. ὅτι οὐ χρὴ διὰ γένος αὐτὸν σώζεσθαι. οὐδὲ γὰρ χρηστὸν τὸ γένος. εἰ δὲ τῶν εὐπατριδῶν τις ἦν, οὐδ' οὕτω συγχωρεῖν ἔδει οὕτω τῇ τοῦ γένους λαμπρότητι χαριζομένους· ἀλλὰ τοὐναντίον, μειζόνως κολάζειν. ὅτι ἐκ τοιούτων γεγονὼς καὶ τοιαῦτα ἔχοντα παραδείγματα ἑαυτὸν καὶ τὸ γένος κατῄσχυνεν. ὥσπερ ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου πεποίηκε. ἐν ᾧ λέγει γένος ἐνίκα νὴ Δία; καὶ τίς οὐκ οἶδε τὰς ἀπορρήτους αὐτοῦ γονάς. καὶ ἐκ παραδείγματος κατεσκεύασεν ἐπαγαγών. λέγεται τοίνυν ποτὲ κατὰ τὴν παλαιὰν ἐκείνην εὐδαιμονίαν Ἀλκιβιάδην γενέσθαι, ᾧ σκέψασθε τίνων εὐεργεσιῶν ὑπαρχουσῶν καὶ οἵων δή τε πρὸς τὸν δῆμον, πῶς ἐχρήσαντο ὑμῶν οἱ πρόγονοι, ἐπειδὴ βδελυρὸς καὶ ὑβριστὴς ᾤετο δεῖν εἶναι. καὶ οὐκ ἀπεικάσαι Μειδίαν Ἀλκιβιάδῃ βουλόμενος τούτου μέμνηται τοῦ λόγου. οὐχ οὕτως εἰμὶ ἄφρων οὐδ' ἀπόπληκτος, ἀλλ' ἵν' εἰδῆτε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὅτι οὐδέν ἐστι, οὐ γένος οὐ πλοῦτος οὐ δύναμις, ὃ τοῖς πολλοῖς ὑμῶν ἂν ὕβρις προσῇ, προσήκει φέρειν. δεῖ δὲ ἐπὶ τῶν κυρίων τὴν ἐξέτασιν ποιοῦντας, μὴ ἀπὸ τοῦ γένους ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἀληθῶν ἐγκωμίων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν πράξεων ἄρχεσθαι, ὃ ἐστι προσφυὲς τῷ ὑποκειμένῳ ἐγκλήματι. ὅτ' ἂν γὰρ διὰ τῶν πράξεων ἀποδείξωμεν ὅτι ἀκόλουθά ἐστι ταῦτα ἐκείνοις, τότε χώραν ἕξει καὶ ἡ περὶ τὸ γένος ζήτησις. καὶ μετὰ τὸ γένος πάλιν ἐπὶ τὰς πράξεις ἥξομεν. τὰς μὲν χρηστὰς εἰ τινὲς καὶ ὑπεῖεν, ἀποσιωπῶντες ἢ διαβάλλοντες ὡς τὴν τῆς τριηραρχίας ἐπίδοσιν Μειδίου Δημοσθένης ἔδρασεν, τὰς δὲ φαύλας ἐπεξεργαζόμενοι. οὕτω μὲν οὖν χρηστέον κατηγοροῦντας. τοὐναντίον δὲ ἐγκωμιάζοντας. Εἰ δὲ ἄλλως ἀόριστον. τουτέστιν. εἰ δὲ μὴ εἴη κύριον σκεπτέον πάλιν εἰ τῶν κρινομένων ἐστὶν ἢ οὔ. κἂν μὲν εἴη τῶν κρινομένων. ὡς ὁ πατὴρ ἢ δοῦλος ἤ τι τῶν ἄλλων, διὰ τῆς παρ' αὐτοῖς καθολικῆς ποιότητος ἐξετασθήσεται τῇ οἰκείᾳ ποιότητι ἕκαστον. εἰ μὲν εἴη πατὴρ ἔχει τὴν ἔμφυτον τῶν προπατόρων χρηστότητα. οἷον ὅτι φιλόστοργοι. ὅτι χρηστοί. ὅτι σώφρονες. εἰ δὲ νέος πλούσιος, τὴν τῆς ἡλικίας ἀφροσύνην μετὰ τῆς τοῦ πλούτου τρυφῆς. εἰ δὲ στρατηγός, τὸν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὄγκον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ἐκ τῶν προσώπων πρὸς τὸ οἰκεῖον κατασκευάσομεν τὴν ποιότητα. εἰ δὲ πάντη ἀόριστον τὸ πρόσωπον εἴη, καὶ μὴ ἔχον ποιότητα, ἐφεῦρε καὶ τούτῳ τινὰ εὐπορίαν ἡ τέχνη. ἐκλειπούσης γὰρ πάντη τῆς ποιότητος διὰ τὸ εἶναι ἀόριστον, εὗρέ τινα μέθοδον ὁ τεχνικός, δι' ἧς χρήσασθαι τῷ κεφαλαίῳ δυνησόμεθα. ἀπὸ γὰρ τοῦ πεπραγμένου, ἦθος ἀναπλάττειν δεῖ τῷ πράγματι, ὡς ἐπὶ τοῦ τὸ κενοτάφιον διορύξαντος. ἐν τούτῳ τὸ μὲν πρόσωπον ἄποιον, ἀόριστον γάρ. ἀπὸ δὲ τοῦ πραχθέντος ῥᾴδιον ἦθος περιθεῖναι τῷ προσώπῳ. ὁ γὰρ ἐλπίδι κέρδους διορύξας κενοτάφιον, πανταχοῦ μὲν ἥττων ὁ τοιοῦτος, ὀλίγον δὲ τῶν ἄλλων φροντίζων, θρασύς. ἀσεβής. μὴ δὲ αὐτῶν τῶν κατοιχομένων λόγον ποιούμενος. στοχαστικὴ ἡ τοιαύτη κατασκευή, τὸ ἐκ τῶν πεπραγμένων τὰ μὴ πεπραγμένα ἐλέγχειν. οὐ μόνον δὲ τὰ παρελθόντα, ἀλλὰ καὶ τὰ μέλλοντα κατασκευάσομεν ἐκ τοῦ πεπραγμένου. οὐ μόνον γὰρ δείξομεν τίς ἦν ἐπὶ τοῦ παρελθόντος. ἀλλὰ καὶ τίς εἰς τὸν μέλλοντα χρόνον ἔσται, ἁλοὺς ἢ ἀφεθείς. ὅτι ἁλοὺς μέν, σωφρονέστερος καὶ μετριώτερος. ἀφεθεὶς δέ, θρασύτερος καὶ χαλεπώτερος, ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου ἔνθα λέγει, ὅτι εἰ θέλετε μαθεῖν ὁ ποῖος ἔσται ἀποφυγών, σκέψασθε ἐκ τῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν χρόνων. ἰστέον δὲ ὡς διπλῆ τίς ἐστιν ἡ ποιότης. ἡ μέν, τοῦ προσώπου ἰδία, περὶ ἧς εἰρήκαμεν. ἡ δὲ κοινὴ παντελῶς καὶ ἐπιλογική, ἐν ᾗ οἱ ἐπίλογοι τάττονται.

ἰ ϑ. puto deesse　　∴ ἡ γνώμῃ · Ἡ. γνώμην

" Ἡ γνώμη ὡσαύτως ἐπ' ἀμφοῖν ἐξετασθήσεται· ποίᾳ γνώμῃ τόδε τι ἔπραξεν, "
" καὶ ποίᾳ γνώμῃ κατηγορεῖ ἢ ἀντιλέγει καὶ τὰ ὅμοια. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. "

Μετὰ ταῦτα γνώμης αἴτησις ἐμπίπτει· παρὰ τοῦ κατηγόρου μὲν κινουμένη, λυομένη δὲ ὑπὸ τοῦ φεύγοντος χρώματι· οἷον ἐπὶ τοῦ ἱεροσύλου τοῦ ὑφελομένου ἰδιωτικὰ χρήματα ἐξ ἱεροῦ. ἀλλ' εἴπερ μὴ ἱεροσυλεῖν ἐβούλου, τίνος ἕνεκεν οὐ πρὸς ἰδιώτου παρελθὼν οἰκίαν ἐλῄστευσας; ὁ τοίνυν φεύγων πρὸς τὴν αἴτησιν τῆς γνώμης, κινήσει χρῶμα συγγνωμονικόν· ὡς λαθεῖν ἤλπιζον μᾶλλον ἐξ ἱεροῦ χρήματα λαμβάνων· οἱ γὰρ φύλακες ἐν ἑορταῖς ἀεὶ καὶ μέθαις ὄντες, ἀπερίοπτοι τῶν φυλαττομένων εἰσί· τὰ δὲ οἴκοι κείμενα, φυλάκων καὶ προφυλάκων ἀξιοῦται παμπόλλων. κινήσει δὲ καὶ ὁ φιλόσοφος γνώμην· εἴρηται γοῦν ὡς ἐν ταῖς αἰτήσεσι τῶν δώρων, ὁ πρῶτος λέγων κατηγόρου τάξιν ἐπέχει, ὁ δὲ ἀντιλέγων, τοῦ φεύγοντος. ὁ τοίνυν φιλόσοφος κινήσει τοιάνδε γνώμην· ἀλλ' εἴπερ μὴ καθελεῖν ἔσπευδον τὴν τυραννίδα, τίνος ἕνεκεν ἐμαυτοῦ περιφρονήσας ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν ἐχώρουν καὶ λόγοις ἐλαύνειν τὸν τύραννον ἐπειρώμην, ὃν ὁπλιτῶν φάλαγγες τόσαι καὶ τόσαι μέχρι καὶ σήμερον ἔδρασαν οὐδέν. ὁ δὲ ἀντιλέγων πρὸς ταῦτα κινήσει χρῶμα κατὰ διάνοιαν τοιάνδε· ἀλλ' ἤδη σαθρὰν ἐγνωκὼς οὖσαν τὴν τυραννίδα πείθειν τετόλμηκας ἄνθρωπον αἱρετωτέραν ἤδη τῆς ἀκροπόλεως ἡγούμενον τὴν φυγήν. ἰστέον δὲ ὡς τινὰ μὲν τοῖς δημοσίοις ζητήμασι χρώματα ῥᾴδιόν ἐστιν εὑρεῖν· τινὰ δὲ ἄπορα, καὶ ἄπορα χρώματα καλοῦσιν οἱ τεχνικοί· ὡς ἐπὶ τοῦ τὸ κενοτάφιον διορύξαντος ἐπί τε τοῦ εὐνούχου τοῦ κρινομένου μοιχείας. ὅταν οὖν δυσχερὲς ᾖ χρῶμα εὑρεῖν τῷ φεύγοντι καὶ ἄπορον ᾖ πρὸς τὴν αἴτησιν τῆς γνώμης ἀποκρίνεσθαι, τοῖς δὲ λογισμοῖς κεχρῆσθαι προσήκει· καὶ βιαιότερον προσάγειν τὸ χρῶμα κατὰ διάνοιαν· ὡς δίκαιόν ἐστι πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων ἑκάστοτε φύσιν ἀποβλέπειν· καὶ τὰ ὀνόματα σαφῶς ἐξετάζειν, ἐπὶ τοῖσιν ὁ νομοθέτης ταῦτα διώρισεν. πρόδηλον γάρ, ὡς τυμβωρύχος μὲν ἀναγορεύει τοὺς κέρδους ἕνεκα τὰς τῶν κειμένων διορύττοντας θήκας, καὶ ταύτας ἐσθῆτος ἢ χρυσίου γυμνὰς ἀποδείξαντας· ἐγὼ δὲ οὐδὲν ὁτιοῦν εἰληφὼς ἐκ τοῦ τάφου πεφώραμαι. πάλιν ὁ νομοθέτης μοιχοὺς ἀποκαλεῖ τοὺς τῶν γυναικῶν σωφροσύνην διαφθείραντας, καὶ παιδαγωγοὺς ἐξ ὧν ἥκιστα θέμις, ποιουμένους· οὐχὶ τοὺς παρ' ἧς ἀδυνατοῦντας καὶ τὴν γονὴν ἑκατέρου διὰ δυσδαιμονίαν τὴν φύσιν ἀρνησαμένους. τίς γὰρ ἂν τῶν ἀδυνάτων δίκη; τίς δ' ἂν ἀδικεῖν μὴ δυνάμενος, τὰς τῶν πλημμελούντων ἀγαπῴη προσηγορίας. ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Γνώμην ἐνταῦθα καλεῖ τὴν τοῦ πεπραγμένου αἰτίαν· τίνος ἕνεκα καὶ διατί ἔπραξε. καὶ ζητήσει αἰτίαν δύο πρόσωπον. λαμβάνεται δὲ ἡ μὲν αἰτία τῇ γνώμῃ, καὶ χρόνον τινὰ συμπλέκεται. δεῖ δὲ ὡς εἰρήκαμεν καὶ παραδείγμασι χρῆσθαι. ὥσπερ γὰρ ἐν τῇ ποιότητι εἰρήκαμεν, ὅτι μεταξὺ ἀγώνων ἐστὶ καὶ ἐπιλόγων, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς γνώμης εὑρίσκεται. τὰς γὰρ ἐπαινουμένας τῶν πράξεων αὐτὰς καθ' ἑαυτὰς διαβάλλειν οὐ δυνάμενοι, ἐκ τῆς αἰτίας καὶ τῆς τοῦ δράσαντος γνώμης τοῦτο ποιοῦμεν λέγοντες· ποίᾳ γνώμῃ τοῦτο πεποίηκεν. ὥσπερ ὁ Δημοσθένης κατὰ Μειδίου ἐν τῇ ἐπιδόσει τῆς τριήρους ἐποίησε λέγων· τίνος χάριν ἐπιδέδωκεν. οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τοῦ φεύγοντος τὴν αἰτίαν τοῦ πεπραγμένου ζητήσομεν· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ κατηγόρου τίνος ἕνεκα κατηγορεῖ· ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Αἰσχίνου δεδήλωκεν· τίνος ἕνεκα προείλετο κατηγορεῖν· ἀναστρέψας γοῦν τὰς αἰτίας δι' ἃς αὐτὸς συκοφαντεῖν ἔλεγε, βούλεται καταλιπεῖν μόνον αἰτίαν τὸ δίκαιον, ὅτι μετὰ τοῦτο μόνον τὴν κατηγορίαν πεποίηται. ἔστι δὲ μάλιστα τὸ μέρος τοῦτο τοῦ λόγου ἐλεγκτικόν τε, καὶ εἰς ἀπορίαν ἱκανὸν ἐμβαλεῖν τοὺς φεύγοντας. καθίστησι γὰρ εἰς ἐρώτη-

σιν

In petitionibus donorum primus eloquitur accusatoris vicem gerit, qui contradicit rei.

χρώματ: ἄπορα

Τυμβορύχος qd

Demosthe

Demosthenes

Trap　　Trap

σιν καὶ ἐξέτασιν, ποίᾳ γνώμῃ ὁ ἐγκαλούμενος τὸ ἐγκαλούμενον πέπραχεν· οἷον, ποίᾳ γνώμῃ, ὁ κρινόμενος τυμβωρυχίας ἐπὶ τὸ κενοτάφιον ἦλθεν· καὶ ὁ κρινόμενος ἱεροσυλίας ἐπὶ τὸ ἱερόν. ὅρα πῶς εἰς ἄφυκτον καθίστησι τὸν λόγον. ὡς τὸ ἀναγκάζεσθαι μὲν ὁμολογεῖν τῆς δὲ ἥττονος ἀξιοῦν τιμωρίας τυχεῖν, ἐν πᾶσι γὰρ τοῖς προάγουσι κεφαλαίοις διαγωνισάμενοι καὶ δόξαντες ἁμιλλᾶσθαι πρὸς τὸν κατήγορον, περὶ τοῦ ἐγκλήματος ἐν τούτῳ πάντως ἀποκλείονται τοῦ τοιούτου. ἐξετασθήσεται δὲ καὶ κατὰ τοῦ κατηγόρου ἡ γνώμη, ὅταν εὑρίσκωμεν διαβολήν τινα κατ' αὐτοῦ· τίνι γνώμῃ ἐπὶ τὴν κατηγορίαν ἀπήντησεν. καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου· ὅτ' ἂν ὁ ἐνιστάμενος διαβάλλῃ λέγων, ὅτι οὐκ εὐνοίᾳ οὐδὲ τῇ χάριτι περὶ τὴν πόλιν ἐπὶ τὸ πεῖσαι τὸν τύραννον ἦλθεν· οὐδὲ καθελεῖν θέλων τὸν τύραννον· ἀλλὰ συσκιάσαι βουλόμενος, τοῦτο ἐποίησεν· ἐπειδήπερ ἐν ἀσθενείᾳ λοιπὸν ἦν τὰ τῆς τυραννίδος. καὶ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν ζητημάτων ὁμοίως διερευνήσομεν ἑκατέρωθεν τὰς γνώμας, ἔνθα ἂν ἐγχωρῇ καὶ τοῖς τοιούτοις ἐξετάσομεν μεθόδοις. πολλαχῶς δὲ ἐν τῷ ἔργῳ παραλαμβάνεται ἡ τῆς γνώμης ἐξέτασις. ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις μέρεσι, μερικῶς καὶ εἰς ἑτέρων κατασκευὰς εἰσάγεται. ἐνταῦθα δὲ προηγουμένως καθ' ἑαυτήν. οἰκεῖος γὰρ αὐτῆς ὁ τόπος.

" Ἡ μέντοι κοινὴ ποιότης, συμπεπλεγμένως ἐνταῦθα τῇ ποιότητι τοῦ προσώ- "
" που καὶ τῇ γνώμῃ ἐξετασθήσεται. ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛ- "

ΛΙΝΟΥ. Ἐνταῦθα κοινὴν ποιότητα δηλοῖ τοὺς ἐπιλόγους· τὸ δὲ ἐνταῦθα, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ ὅρῳ. ἤδη δὲ ἡμᾶς ὁ τεχνικὸς ἐδίδαξεν ἐν τῷ στοχασμῷ, τί ἐστιν ἡ κοινὴ ποιότης. κοινὴ γὰρ ποιότης ἐστίν, ἡ καθόλου δηλονότι παντὸς κοινοῦ προσώπου διαβολή· ὡς ἐν τῷ κοινῷ τόπῳ· κατὰ παντὸς ῥήτορος ἢ κατὰ παντὸς στρατηγοῦ, ἢ μοιχοῦ ἢ τυράννου, ἢ ὅτι ἂν ᾖ τὸ προκείμενον καὶ ἐμπίπτον. συμπλέκεται δέ φησιν ἡ κοινὴ ποιότης τῇ ποιότητι τοῦ ὑποκειμένου προσώπου. διπλῆ γάρ ἐστιν ὡς εἴπομεν ποιότης· ἡ μὲν ἰδία τοῦ κρινομένου προσώπου, ἡ δὲ καθολική. ἀλλ' ἡ μὲν κεφαλαίου χώραν ἐπέχει· ἡ δέ ἐστιν ἐπιλογική. σφόδρα δὲ ἀναγκαία ἡ διαβολὴ καὶ ἡ ἰδία ποιότης τοῦ προσώπου ἐν ὅρῳ· διὰ τὸ ἀτελὲς εἶναι ἐν αὐτῷ τὸ πεπραγμένον. λαμβανόμεθα δὲ τὴν διαβολὴν καὶ τὸν ἔπαινον ἀπὸ τῆς ποιότητος τοῦ ὑποκειμένου προσώπου, ἢ καὶ τῆς πράξεως· οἷον τὸν ἱερόσυλον κρινόμενον διαβάλλομεν καὶ ἀπὸ τοῦ ἄλλου βίου. λέξομεν γοῦν, ὅτι ἐξ ἀρχῆς τοιοῦτος ἦν τολμηρός. πάλιν ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου, τὸ ἐναντίον· ὅτι κοσμίως ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀνδρείως ἐβίωσεν. ἀναγκαιότατον δὲ τὸ τῆς κοινῆς ποιότητος· πρὸς γὰρ οὕτως ἰσχυρὸν κεφάλαιον τὸ προειρημένον. ὁ φεύγων οὐδὲν ἔχει ἀντιθεῖναι· εἰ μὴ ἄρα τι ὑπόθεσις διδοίη. πλὴν ἔλεον καὶ τὰ συγγνωμονικὰ καὶ οἶκτον. οἷς χρήσεται συστῆσαι δυνάμενος τὴν ἑαυτοῦ γνώμην. ταῦτα δέ ἐστιν ἡ κοινὴ ποιότης· τουτέστιν οἱ ἐπίλογοι· οἷς καὶ τὰ τελικὰ ἐν ταῖς ἐκβάσεσι μάλιστα συνῆπται κεφάλαια. ἔστι δὲ ὡς ἐμάθομεν, τὸ νόμιμον, τὸ δίκαιον, τὸ συμφέρον, τὸ καλόν, τὸ ἔνδοξον, ἀφ' ἑκατέρου μέρους. κοινοὺς γὰρ ἔφαμεν εἶναι τοὺς ἐπιλόγους, οὓς ὅπως ἐξεταστέον, ἐν στοχασμῷ δεδηλώκαμεν. ἐνταῦθα δὲ κἀκεῖνο προσθετέον, ὅτι καὶ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις τὰ παραδείγματα πλείστην ἰσχὺν ἔχει, ὅτ' ἂν ἔχωμεν ὁμοίου γεγενημένου τινὸς τῷ νῦν ἐγκαλουμένῳ, ἢ συγγνώμης δεῖξαι τυχόντα τὸν ἐγκληθέντα, ἢ φιλανθρώπως διατεθέντας τοὺς δικάσοντας, ἢ πάλιν ἐκ τῶν ἐναντίων. ἐπὶ μικροτέρων ἐγκλημάτων μείζω τιμωρίαν εἰς πραξαμένους. ἐκ τῶν τοιούτων γὰρ συνιστάναι τοὺς ἐπιλόγους χρή. πάλιν δ' αὖ δεῖ ἐλέγχειν τὰ παραδείγματα, τὴν ἰδιότητα ἑκάστου τὸ ἴδιον ἐπισκοποῦμεν ἐν τῇ γενικῇ κοινωνίᾳ· τὸ μὲν γὰρ ἱκανὸν συναρπάσαι, λέγω δὴ ἡ γενικὴ κοινωνία· τὸ δ' ἱκανὸν συνδιελέγξαι, τὸ δικάσαι τὴν ἑκάστου ἰδιότητα, ποῖον μὲν

συσκιάσαι

In omnib' constituti onib' non solu finiti, ua scrutatio inte tionis utriusq: par tis ualet.

κοινὴ ποιότης qd

ἡ ποιότης διπλῆ

κοινὴ ποιότης οἱ ἐπίλογοι

τελικὰ κεφάλαια

In epilogis summam uim habere exempla

κοινὸς τόπος κατὰ παντὸς ῥήτορος ἢ στρατηγοῦ ἢ μοιχοῦ ἢ τυράννου

[marg.: οὐκ — ἐλεγ]

[marg.: Demosth. — γενικὴ κοινωνία]

τὸ προκείμενον, ποῖον δὲ ἐκεῖνο ὃ παραβάλλει τούτῳ. ἔστι δὲ σαφῶς τὴν γενικὴν κοινωνίαν ἐν τῷ κατὰ Μειδίου μαθεῖν. ἐν ᾧ ὁ Δημοσθένης τὸ περὶ τοὺς Ἑρμᾶς ἔργον Ἀλκιβιάδου καὶ τὴν περικοπὴν ἀντεξετάζων, συνήρπασε τῇ γενικῇ κοινωνίᾳ· ὅτι καὶ τοῦτο περὶ θεοὺς κἀκεῖνο· πάνυ δὲ δεινῶς καὶ τὸ ἀμφισβητούμενον ὡς ὁμολογούμενον· ἄδηλον γὰρ ἦν εἰ Ἀλκιβιάδης ἐποίησε. καὶ τὸ κατ' εἶδος οὐκ ἐξετάσας· οὐδὲ γὰρ ἐπὶ τόπου δύναται δοῦναι καὶ αἰσθῆτα καταρρῆξαι καὶ χρυσοῦς διαφθεῖραι στεφάνους, ὅμοιον τοῦ κατακόψαι τοὺς Ἑρμᾶς· ἀλλὰ τῇ γενικῇ κοινωνίᾳ προσεχρήσατο εἰπών· τὸ δὲ ὅλως ἀφανίζειν ἱερὰν ἐσθῆτα. ἔσθ' ὅτε τὸ περικόπτειν τοὺς Ἑρμᾶς διαφέρει, ὅρα τοίνυν ὅτι τεχνικῶς οὐκ ἐπεξῆλθεν ἕκαστον, ἵνα φωραθῇ συναρπάζων. ὁ δὲ φεύγων τοῖς ἰδίοις τὰ κατὰ μέρος ἐπεξιὼν ἐξελέγχει ψευδόμενον. ταῦτα δὲ πάντα οὐχ ἑρίσαντες καθ' ἑαυτὰ ἐξετάζομεν· ἀλλ' ἀναμιγνύντες τῇ κοινῇ ποιότητι τοῦ προσώπου καὶ τῇ ἐξετάσει τῆς γνώμης. ὃν δὲ τρόπον χρὴ τὴν διαβολὴν τοῦ ἐλέγχου ποιεῖσθαι, μεμαθήκαμεν ἐν στοχασμῷ.

[marg.: Species diffinitiui status. Diuisio eximia.]

Ὥσπερ δὲ στοχασμῶν εἴδη πλείονά ἐστιν, οὕτω καὶ ὅρων· καὶ ἁπλοῦς μὲν ὁ προειρημένος, οἱ δὲ ἄλλοι διπλοῖ εἰσιν. **ΣΥΡΙΑΝΟΥ.** Τῶν ὅρων οἱ μέν εἰσιν ἁπλοῖ, οἱ δὲ διπλοῖ· καὶ τῶν ἁπλῶν, οἱ μὲν αὐτὸ τὸ κρινόμενον ἔχουσι καὶ ζητούμενον· ὡς ὁ τοῦ ἐπανατεινομένου πλουσίου πένητι ἐχθρῷ τὰς χεῖρας· κρίνεται γὰρ ἡ ὕβρις· καὶ ζητεῖται εἰ τὸ ἐπανατείνασθαι τὰς χεῖρας ὕβρις ἐστίν. οἱ δὲ ἕτερον μὲν τὸ κρινόμενον ἔχουσιν, ἕτερον δὲ τὸ ζητούμενον· οἷον νόμος τὸν ἀπόπολιν ἐν Ὀλυμπίᾳ μὴ ἀγωνίζεσθαι. Ἀθηναῖον ἀθλητὴν μετὰ τὰ Μηδικὰ βουλόμενον ἀγωνίζεσθαι κωλύουσιν Ἠλεῖοι· καὶ κρίνουσιν αὐτοὺς Ἀθηναῖοι ἐπὶ τῶν Ἀμφικτυόνων ὕβρεως. κρίνεται μὲν γὰρ ἡ ὕβρις, ζητεῖται δὲ εἰ ἀπόπολις ὁ Ἀθηναῖος. ὅμοιον δὲ τούτῳ καὶ τὸ τοῦ εὐνούχου. κρίνεται μὲν γὰρ κἀκεῖ ὁ φόνος, ζητεῖται δὲ εἰ μοιχὸς ὁ εὐνοῦχος. εἴδη δὲ ὁ ἁπλοῦς ὅρος οὐκ ἔχει· οὔτε γὰρ ἐναλλαγὴ κεφαλαίων ἐν αὐτῷ, οὔτε πλεονασμός, οὔτε ἔλλειψίς ἐστιν· ἅπερ ἔφαμεν ἐν ταῖς στάσεσι τὰ εἴδη ποιεῖν. τῶν δὲ διπλῶν ὅρων, ὁ μέν τις καλεῖται ἀντονομάζων, ὁ δὲ ἐμπίπτων, ὁ δὲ κατὰ σύλληψιν, ὁ δὲ κατὰ ἀμφισβήτησιν· ὃς καὶ κατὰ δύο πρόσωπα καλεῖται. οἱ δὲ δύο ὅροι· ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὡς οἱ ἔχοντες ὅροι ἄλλο μὲν τὸ κρινόμενον ἄλλο δὲ τὸ ζητούμενον, ὡς ἐφ' ὧν εἴπομεν παραδειγμάτων τοῦ εὐνούχου καὶ τοῦ Ἀθηναίου ἀθλητοῦ, ἁπλοῖ μέν εἰσι, τῷ ἔχειν ἁπλᾶ τὰ κεφάλαια· διαφέρουσι δὲ αὐτῶν, τῷ ἐναλλάττεσθαι τῶν ἀγωνιζομένων τὴν τάξιν ἐν αὐτοῖς. ἕως μὲν γὰρ τὰ κρινόμενα λέγουσι, φυλάττουσι τὴν τάξιν ὅ τε κατήγορος καὶ ὁ φεύγων· ἐπειδὰν δὲ τὸ ζητούμενον ἐξετάζωσι, τότε τὴν τάξιν ἐναλλάττουσιν, ὥσπερ ἐν τῷ ἐμπίπτοντι στοχασμῷ. ὁ μὲν κατήγορος ἀπολογούμενος γίνεται, ὁ δὲ φεύγων διώκων· οἷον ἐπὶ τοῦ εὐνούχου· ὁ μὲν κατήγορος χρήσεται τῇ προβολῇ λέγων, ὅτι φονεὺς εἶ καὶ δίκης ἄξιος εὐνοῦχον ὡς μοιχὸν ἀπεκτονώς, ὃν ἡ φύσις μοιχεύειν οὐκ ἐᾷ. εἶτα ὁ φεύγων τῷ ὅρῳ χρήσεται· ἀλλ' οὐκ ἐφόνευσα· τοῦτο γὰρ ἀδίκου πράγματος ὄνομα. μετὰ δὲ τοῦτο ἐναλλάττουσι τὴν τάξιν, καὶ ὁ φεύγων τὴν τοῦ κατηγόρου τάξιν ἀναλαβών, τοῖς ἐκείνου χρήσεται κεφαλαίοις, καὶ ἀνθορισμὸν κινήσει λέγων· ἀλλὰ μοιχὸν ἀπέκτεινα κατὰ τὸν νόμον, ὃν ἥκιστα ὑπέχειν δίκαιος εὐθύνας ἐγώ. εἶτα ὁ πρότερον κατήγορος πρὸς τὴν ἀπολογίαν ὑπὲρ τοῦ εὐνούχου χωρῶν, τῷ ὅρῳ χρήσεται ἐκ τῶν λειπόντων ὡς πολλάκις εἴρηται συνεστηκότι· οἷον, καὶ πῶς ἄν φαίη τὸν εὐνοῦχον γεγονέναι μοιχόν, γονῆς ἔρημον, σπέρματος ἄμοιρον· εἰ μὴ καὶ τὰς ἡμιόνους σπείρειν ἐντελῆ καὶ κύειν πεισόμεθα. εἶτα τὸν συλλογισμὸν ἐξ ἀντιθέσεως ἑαυτῶν· ἀλλ' ἴσον φησίν ἐστι τὸ πλησιάσαι παρὰ τὸν νόμον ἑτέρου γαμετῇ, τῷ μοιχεύειν. τοῦτον δὲ λύσας λογισμοῖς, τῶν λοιπῶν κεφαλαίων τῇ τάξει χρήσεται.

παρα-

[marg.: Amphictyonum consilium quibus de rebus cognoscebat — Diffinitiui duplices — Quae sint in statibus diuersas species facientia — Diffinitio κατὰ ἀμφισβήτησιν alio nomine uocatur κατὰ δύο πρόσωπα]

[marg.: Species in statibus facere ἐναλλαγὴν κεφαλαίων. πλεονασμόν. ἔλλειψιν]

[marg.: Diffinitiones simplices aliae habent τὸ αὐτὸ τὸ κρινόμενον καὶ ζητούμενον. Aliae diuersum]

παραπλησίως δὲ καὶ ὁ τὸν ἀπόπολιν μελετῶν διαιρήσει. **ΣΩΠΑΤΡΟΥ.** Καθάπερ ἐν στοχασμῷ μετὰ τὴν διαίρεσιν τῶν κεφαλαίων διέλαβε περὶ τῶν εἰδῶν τοῦ στοχασμοῦ, τὸν αὐτὸν τρόπον κἀνταῦθα διελὼν τὸν ὅρον, τὰ εἴδη λοιπὸν ἡμῖν παραδίδωσι τοῦ ὅρου· οὐχ ἁπλῶς δὲ τοῦτο ποιεῖ· ἀλλ' εἰδὼς ὡς διάφορον εἶδος διάφορον διαίρεσιν ἐκ μέρους ποιεῖ· ἵνα δὲ μὴ πλανηθῶμεν τῆς ἀληθοῦς διαιρέσεως, τὴν τῶν εἰδῶν ἡμῖν ἐπάγει διδασκαλίαν, ἵνα καὶ τὸ διάφορον τῆς διαιρέσεως μάθωμεν. ζητητέον δέ, διατί μιᾶς οὔσης τῆς στάσεως, διάφορα εἴδη εὑρίσκεται. καὶ λέγομεν, ὅτι ἡ διάφορος τῶν κεφαλαίων ἐργασία τοῦτο ποιεῖ· ποιεῖ δὲ διάφορον ἐργασίαν ἡ ὕλη· ἥτις διάφορα καὶ τὰ εἴδη ἐργάζεται.

[marg.: Vnde in uno statu proueniunt diuersitas specierum]

Καὶ πρῶτός γε ἐστὶν ὁ ἀντονομάζων καλούμενος, ὅτ' ἂν ὄνομα ὀνόματι ὁ φεύγων ἀντιτιθῇ· οἷον ὑφείλετό τις ἐξ ἱεροῦ ἰδιωτικὰ χρήματα· νόμου ὄντος τὸν μὲν ἱερόσυλον τεθνάναι· τὸν δὲ κλέπτην διπλᾶ διδόναι, ὡς ἱερόσυλος ὑπάγεται· ὁ δέ, ὡς κλέπτης λέγων διπλᾶ καταθέσθαι ἀξιοῖ· τοῦτον ὁμοίως τοῖς διπλοῖς στοχασμοῖς διαιρήσεις διπλοῖς τοῖς κεφαλαίοις, ἀντιτιθεὶς κεφάλαιον κεφαλαίῳ· οἷον ἱερόσυλος εἶ, ἀλλ' οὐ κλέπτης· κλέπτης μὲν γάρ τόδε τί ἐστιν, ἱερόσυλος δὲ τόδε· καὶ τοῖς ἑξῆς ὁμοίως· καὶ ὁ φεύγων δὲ παραπλησίως ἀναστρέψας χρήσεται τῷ λόγῳ. **ΣΥΡΙΑΝΟΥ.** Καθόλου οἱ μὲν ἁπλοῖ τῶν διπλῶν διαφέρουσι, τῷ τοὺς διπλοῦς ὡς ἔφαμεν διπλᾶ ἔχειν τὰ κεφάλαια, τοὺς δὲ ἁπλοῦς οὐκέτι. ἰδίως δὲ ὁ ἀντονομάζων διαφέρει τῶν ἁπλῶν, τῷ ἐν μὲν τοῖς ἁπλοῖς ἄρνησιν μόνον εἶναι τοῦ ἐπιφερομένου, ἐνταῦθα δὲ ἄρνησιν τοῦ ἐπιφερομένου, ἀντίστασιν δὲ ἐλάττονος ἀδικήματος. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ τῆς τοῦ ἀντονομάζοντος τετύχηκε προσηγορίας, τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ὅρου· διότι ἑκάτερος τῶν ἀντιδίκων ἐκβάλλων τὸ ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου εἰσαγόμενον ἕτερόν τι ὄνομα τῷ ἀδικήματι ἐπάγει· ὁ μὲν κλοπήν· ὁ δὲ ἱεροσυλίαν. ἐν ὅσῳ μὲν οὖν τὸ λεῖπον ἐξετάζεται, κατὰ φύσιν προβαίνει τῶν ὁρικῶν κεφαλαίων ἡ διαίρεσις τοῦ τε κατηγόρου καὶ τοῦ φεύγοντος τοῖς οἰκείοις κεχρημένου, ὡς ἔφαμεν ἐν τῇ διαιρέσει. ἐπειδὰν δὲ εἰς τὸ πεπραγμένον μετάβασιν, ἐναλλάττουσι καὶ τὰ κεφάλαια· καὶ τῷ μὲν ἀνθορισμῷ καὶ συλλογισμῷ ὁ φεύγων κέχρηται, τῷ δὲ ὅρῳ ὁ κατήγορος. **ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.** Ὁ ἀντονομάζων ἐστίν, ὅταν ἐπὶ μιᾶς πράξεως δύο ὀνόματα εὑρίσκεται ζητούμενα, τὸ μὲν τοῦ κατηγόρου ὁριζόμενον καὶ ἀνελεῖν ἐπιχειροῦντος, ἕτερον δὲ ἀντεισφέροντος οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ μικρότερον ἔγκλημα. καὶ συντόμως εἰπεῖν· ὅταν τῇ μὲν προσηγορίᾳ τοῦ ἐγκλήματος ἣν ὁ κατήγορος τίθησι, ὁ φεύγων μὴ συντίθηται, ἀπαρνούμενος δὲ τοῦτο, ἕτερον ἔγκλημα προβάλληται, ᾧ ὑπεύθυνον ἑαυτὸν λέγει, οἷον ὡς ἐφ' οὗ παρέθετο ὁ τεχνικός. ὅρα γὰρ ἐνταῦθα πῶς τὸ μὲν τῆς ἱεροσυλίας ἔγκλημα καὶ τὴν ἀπὸ τούτου φεύγει προσηγορίαν. τῷ δὲ τῆς κλοπῆς ὑπεύθυνον ἑαυτὸν καθίστησιν· ὀνομάζοντος γὰρ τοῦ κατηγόρου ἱεροσυλίαν τὸ γεγονός, ὁ φεύγων ἀντονομάζει οὐχ ἱεροσυλίαν εἶναι φάσκων, ἀλλὰ κλοπήν. πολὺ δὲ διαλλάττει τοῦ ἑνὸς ὀνόματος τὴν πᾶσαν εἶναι ζήτησιν, ἢ δυοῖν ὄντοιν τὸ μὲν ἕτερον ἀναιρεῖν, τῷ δὲ ἑτέρῳ ὑπεύθυνον ἑαυτὸν καθεστάναι. Τοῦτον ὁμοίως τοῖς διπλοῖς στοχασμοῖς διαιρήσεις. Δεῖ φησὶν ἐπὶ τῶν τοιούτων διπλῇ τῇ διαιρέσει χρῆσθαι ὥσπερ ἐπὶ τῶν διπλῶν στοχασμῶν ταῖς αὐταῖς μεθόδοις κατὰ παράθεσιν καὶ ἀντεξέτασιν κεφάλαιον κεφαλαίῳ ἀντιτιθέντας. διπλοῦν δὲ καλεῖ στοχασμόν, τὸν ἀντεγκληματικόν· προστάττομεν οὖν ἄρα τὴν ἀπολογίαν εὐθύς, ἀντεπάγοντες εἰς τὴν κατηγορίαν. οὐχ ὁρίζοντες τοῦτο κἀκεῖνο· ποιεῖσθαι ἐπ' ἐκείνῳ τῷ στοχασμῷ τὸ παράγγελμα οὐδαμῶς· ἀλλ' ἢ ἀλλήλοις ἀντεγκαλοῦντες, ἐνταῦθα ὑπόκειται. πῶς οὖν εἴποι τις ἐνταῦθα διαιρήσομεν; αὐτὸς ἡμῖν ὁ τεχνι-

[marg.: ἁπλοῖ — διπλοῖ — Vnde dictus est ἀντονομάζων status. — ὑπεύθυνον]

δήλωσιν εἰπών, ἀντιτιθεὶς κεφαλαίῳ, τὸ κατ' ἀντέγκλημα, οὐδὲ διὰ πάντων τῶν κεφαλαίων ἐφεξῆς τὸ ἐν δεξιῶν· ἔστι δὲ ἕτερον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ κατασκευάζων. ὕπτιος γὰρ ὁ λόγος οὕτως ἔσται. ἀλλ' ἅμα τὰ δύο μὲν εὑρεθήσονται ὅροι, δύο δὲ ἀνθορισμοὶ ἀνὰ μέρος, καὶ τοῦ φεύγοντος καὶ τοῦ διώκοντος ὁριζομένου, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου παραδείγματός ἐστι μαθεῖν. πρῶτον μὲν γὰρ ὅπερ ὁ κατήγορος ἀποδεῖξαι καὶ κατασκευάσαι βούλεται, τοῦτο διὰ τῆς προβολῆς ἐκθήσεται λέγων, ὅτι ἱεροσυλία ἐστὶ τὸ πραχθέν· ἔπειτα ὁ φεύγων ὁριεῖται ἐν τῇ προβολῇ λεχθέντα λύων καὶ ἐκβάλλων καὶ ὁριζόμενος ἐκ τῶν ἐναντίων τῷ κατηγόρῳ πρὸς τὸ ἑαυτῷ χρήσιμον, ἕτερον ἱεροσυλίαν καὶ ἕτερον κλοπὴν εἶναι δεικνύς. ἐκ τούτων συνάγων οὐχ ἱερόσυλον αὑτόν, ἀλλὰ κλέπτην εἶναι· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ κατήγορος τὸν αὐτὸν ἀνθοριεῖται τρόπον, ἑκατέρους ἀνατρέπων τοὺς ὑπὸ τοῦ φεύγοντος τεθέντας ὅρους· καὶ ἀνθοριζόμενος ἐκ τῶν ἐναντίων τῷ φεύγοντι πρὸς τὸ ἑαυτοῦ καὶ αὐτὸς χρήσιμον, ἑτέραν ἱεροσυλίαν, ἕτερον κλοπὴν εἶναι λέγων, συνάγων τοῦτον οὐ κλέπτην, ἀλλ' ἱερόσυλον εἶναι. ὃν δὲ τρόπον ὁριστέον ἑκατέρῳ, ἐν τοῖς προάγουσι δεδήλωται. ὅτι τῷ μὲν κατηγόρῳ ἀπὸ τῆς κοινότητος, ἣν ὁ φεύγων προβάλλεται πρὸς τὸ ἔγκλημα. τῷ δὲ φεύγοντι ἀπὸ τῆς ἰδιότητος ἑκατέρου, ὅτε αὐτὸς καὶ ὁ κατήγορός φησι. καὶ πρῶτον ἴδωμεν τὴν τοῦ κατηγόρου προβολήν. τίς οὖν αὕτη, ἱερόσυλός ἐστιν ὁ εἰς τὸ ἱερὸν ἐλθὼν καὶ διορύξας ἢ τὰς θύρας διαρρήξας καὶ εἰσελθὼν εἴσω καὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔνδοθεν ὑφελόμενος. πρὸς ἃ ὁ φεύγων ὁριεῖται κλέπτην αὑτὸν εἶναι λέγων οὐχ ἱερόσυλον. κλέπτης μὲν γάρ ἐστιν, οὐχ ὁ ἐξ οἰκίας ὑφελόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ πανταχόθεν ἰδιωτικὰ ὑφαιρούμενος χρήματα καὶ μηδὲν ἱεροῖς προσήκοντα. ἱερόσυλος δέ, ὁ τῷ ἀγάλματι προσελθών, ὁ τῶν ἀναθημάτων ἁψάμενος, καὶ ταῦτα ὑφελόμενος. ἐγὼ δὲ ἱερὸν μὲν ἔλαβον οὐδέν· τοῦτο γὰρ καὶ ὁ κατήγορος ὁμολογεῖ· οὐ γὰρ ἦν προσήκοντα τῷ θεῷ. ἰδιωτικὰ δέ, ὧν ἄλλος τις ἰδιώτης κύριος ἦν. οὐκοῦν κλέπτης εἰμὶ οὐχ ἱερόσυλος. πάλιν δὲ ὁ κατήγορος ἀνθοριεῖται ἀπὸ τῆς προβολῆς καὶ τῆς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. τὸν ἐλθόντα ἐπὶ τὸ ἱερὸν ὁριζόμενος ἱερόσυλον, τὸν εἴσω παρελθόντα, τὸν ἐκ τοῦ ἱεροῦ λαβόντα. κλέπτην δὲ τὸν ἐξ οἰκίας, τὸν ἐπὶ τὴν τοῦ δεῖνος ἐλθόντα οἰκίαν. οὗτος δὲ οὐκ ἐξ οἰκίας, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἔλαβεν. οὐκοῦν ἱερόσυλός ἐστιν ἀλλ' οὐ κλέπτης. ἐν τοῖς τοιούτοις γοῦν διπλοῖς χρηστέον τοῖς κεφαλαίοις. οὐ γὰρ ἀρκεῖ τῶν ἀγωνιζομένων ἑκατέρῳ τὸ ὑφ' ἑαυτοῦ μόνον εἰσαγόμενον ὄνομα κατασκευάσαι, οὐδ' αὖ τοὐναντίον ἐκβαλεῖν, λέγω δὴ τὸ ὑπὸ τοῦ ἐναντίου τιθέμενον, ἀλλ' ἀμφότερα ποιεῖν ἀνάγκη· τοῦτο μὲν κατασκευάζειν, ἐκεῖνο δὲ ἀναιρεῖν· ὥστε ἐφ' ἑκατέρῳ τῶν ὀνομάτων, ὅρον ἀποδώσει ἑκάτερος, μὴ τόδε ἀλλὰ τόδε εἶναι τὸ πεπραγμένον ἀγωνιζόμενος. ζητητέον δὲ εἰ ἐμπίπτει ἐν τῷ ἀντονομάζοντι συλλογισμός. φασὶ γάρ τινες, ὅτι εἰ τὸ ὑπὸ τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ φεύγοντος κατασκευαζόμενον ὁ συλλογισμὸς εἰς ἓν ἄγειν σπουδάζει, καὶ μηδὲν ἀλλήλων διαφέροντα δείκνυσιν, οὐκ ἄρα ἔχει χώραν ἐνταῦθα τὸ κεφάλαιον· κατασκευάζοντος γὰρ τοῦ μὲν κατηγόρου ὅτι ἱεροσυλία τὸ πραχθέν· τοῦ δὲ φεύγοντος, ὅτι κλοπή· οὐ δυνησόμεθα εἰς ἓν ἀγαγεῖν. οὐδέ γε πάλιν ἐροῦμεν ἀδιάφορον εἶναι, εἴτε κλέπτης εἴτε ἱερόσυλος, ἄτοπος γὰρ ἡ τοιαύτη κατασκευή. ἀλλὰ φαμὲν ὅτι μάταιος ὁ τοιοῦτος λόγος· ὁ γὰρ συλλογισμός, οὐχ ἁπλῶς τὸ ὑπὸ τοῦ κατηγόρου κατασκευαζόμενον τῷ ὑπὸ τοῦ φεύγοντος κατασκευαζομένῳ εἰς ταὐτὸν ἄγειν βούλεται· ἀλλὰ τὸ ἐν τοῖς ὅροις διωρίσθαι δοκοῦν ἀτελὲς τῇ ἰδιότητι, εἰς ταὐτὸν ἄγει τῇ κοινότητι. λάβωμεν οὖν ἁπλοῦν ὅρον. καὶ ἔσω παράδειγμα ὁ τὸ κενοτάφιον ὀρύσσων καὶ τυμβωρυχίας κρινόμενος. ἐνταῦθα γὰρ τοῦ κατηγόρου τυμβωρυχίαν ἀποδεῖξαι σπουδάζοντος, τοῦ δὲ φεύγοντος τοὐναντίον, οὐκ εἰς ταὐτὸν ἀμφότερα ὁ συλλογισμὸς ἄξαι πειράσεται. οὐδὲ ἀδιάφορον ἁπλῶς εἶναι

φησι

φησὶν εἴτε τυμβωρύχος ἐστὶν ὁ κρινόμενος εἴτε οὔ. ἠλίθιον γάρ. ἀλλὰ τίς ὁ συλλογισμός· ἐνταῦθα τὸ ἐν τῷ ὅρῳ διεστάναι δοκοῦν, συνάγειν πειράσεται. ἰσχυριζομένου γὰρ τοῦ φεύγοντος ἀπὸ τῶν παρεπομένων ὅτι τυμβωρυχόν ἐστι, τὸ σώματος ἅψασθαι, τὸ ἀφελέσθαι τι τῶν ἐνταφίων· τοῦ δὲ κατηγόρου ἀπὸ τῶν πεπραγμένων ἰσχυριζομένου. ὅτι καὶ τὸ μνῆμα μόνον ἀνοίγειν τυμβωρυχεῖν ἐστι, καὶ τὸ τάφῳ προσαγαγεῖν χεῖρας· ὁ συλλογισμὸς διὰ τῆς κοινότητος εἰς ἓν ἄξει ἀμφότερα. ὅτι εἴτε ἐπὶ προσελθεῖν τοῦτον τὸν τρόπον τυμβωρυχεῖν τις ἐπιχειρήσειεν, οὐδὲν διενήνοχεν οὕτω γίνεσθαι· καὶ ἐν τῷ ἀντονομάζοντι ὁ συλλογισμὸς εὑρεθήσεται οὐχ εἷς ὥσπερ ἐν τοῖς ἁπλοῖς, ἀλλὰ διπλοῦς. διπλασιασθέντων γοῦν τῶν ὅρων καὶ αὐτὸς διπλασιασθήσεται. ἐκ παντὸς γὰρ τρόπου χρὴ καὶ τὸν φεύγοντα ὁμοίως τῷ κατηγόρῳ χρήσασθαι τῷ συλλογισμῷ καὶ ταῖς αὐταῖς μεθόδοις, λύσαντα οὖν τὸν τοῦ κατηγόρου συλλογισμόν, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἁπλοῦ εἴπομεν, οὕτως ἐπάγειν καὶ τὸν παρ' ἑαυτοῦ συλλογισμὸν ἐκ τοῦ διαφόρου τοῦ ἐγκλήματος ᾧ ἑαυτὸν ὑπεύθυνον εἶναί φησι συνιστάντα. οὐ γὰρ ἀρκέσει μόνον ἐκβαλεῖν τὸν τοῦ κατηγόρου, ᾧ ἐκεῖνος ἔφη πεποιηκέναι τῷ ἐγκλήματι, ἀλλὰ καὶ τῷ ἰδίῳ ὑπεύθυνον ἑαυτὸν ὄντα λέγει τὴν ἀπὸ τοῦ συλλογισμοῦ πειρᾶται ἰσχύν. οἷον, τοῦ κατηγόρου συλλογιζομένου καὶ λέγοντος, ταὐτὸν εἶναι τὸ ἐξ ἱεροῦ ὑφελέσθαι χρήματα τῷ ἀνάθημα λαβεῖν· πρῶτον μὲν τοῦτον τὸν συλλογισμὸν ὁ φεύγων λύσει ταῖς ἰδιότησι καὶ ταῖς ἀλλήλων διαφοραῖς· ὅτι πολὺ κεχώρισται τὰ ἱερὰ τῶν ἰδιωτικῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ὅμοιον ἢ ἴσον. εἶτα ἐπάξει τὸν τρόπον τοῦ ἑτέρου ἐγκλήματος, ᾧ ἐνέχεσθαι αὑτόν φησι, ὅτι οὐδὲν διαφέρει, πρὸς τὸ κλοπὴν εἶναι, εἴτε ἐξ οἰκίας εἴτε ποθὲν ἄλλοθεν ἀφῃρέθη ἰδιωτικὰ χρήματα· πανταχοῦ γοῦν τὴν αὐτὴν ὑπόληψιν καὶ ἰσχὺν ἔχει· καὶ εἰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τις ἔλαβεν ἰδιωτικά ἐστιν. ὅπερ οὖν εἶπον, ἀπὸ τῆς ἰδιότητος τῶν πεπραγμένων μάχεται πρὸς τὸν τοῦ κατηγόρου συλλογισμὸν ὁ φεύγων, καὶ διπλοῦ γινομένου τοῦ ἀντονομάζοντος, διπλοῦς ἐστι καὶ ὁ συλλογισμός. καὶ ἡ γνώμη τοῦ νομοθέτου. καὶ ταύτῃ πρὸς τὸ ἑαυτοῦ χρήσιμον ἑκατέρου τοὺς νόμους ἐξηγουμένου. ὁ μὲν γὰρ κατήγορος τὴν κοινότητα ἐπισκέψεται· καὶ ἀπὸ ταύτης ποιήσεται ἐξέτασιν καὶ τὴν τῶν νόμων ἐξήγησιν. ἐν οἷς εὑρίσκει κοινὸν ἐπ' ἀμφοῖν τι κείμενον καὶ ὡρισμένον. ὁ δὲ φεύγων ἐκ τῆς ἰδιότητος, εἴ τι περὶ ἑκατέρου ὁ νόμος ἰδίᾳ τι διορίσας εἴη. δῆλον γὰρ ὅτι ἃ μὴ βλάπτει λύειν πειράσεται ὥσπερ ἐκ τῶν ἐναντίων τοῖς συναγωνιζομένοις χρήσεται· καὶ τούτοις ἐναγωνιεῖται. τὰ δὲ λοιπὰ πάντα κεφάλαια τὸ πρός τι καὶ ἡ πηλικότης, οὐκέτι διπλᾶ ἐμπεσεῖται. ζητητέον δὲ τίς ἡ αἰτία. λέγομεν ὅτι ἐπειδὴ τὸ μὲν πρᾶγμα ἕν ἐστι, τὰ δὲ ὀνόματα πλείω, τουτέστι δύο, τὰ μὲν προειρημένα κεφάλαια εἰκότως διπλᾶ εὑρίσκεται, ὥσπερ καὶ τὰ ὀνόματα στρεφόμενα· τὰ δὲ ἑξῆς ὡς τοῦ πεπραγμένου ἐφαπτόμενα, ἁπλᾶ ἐμπεσεῖται. αὐτίκα ἐν τῇ πηλικότητι αὔξοντος ἐκ τῶν παρακολουθούντων τόπων τοῦ κατηγόρου τὸ πραχθὲν καὶ μέγα δεικνύντος, οὐκ αὐξήσει καὶ ὁ φεύγων κατ' αὐτὸ γὰρ ἔσται τὸ γινόμενον, ἀλλὰ τοὐναντίον μειώσει. μικρὸν εἶναι λέγων καὶ οὐ τηλικοῦτον τὸ πεπραγμένον, ὁποῖον αὐτὸ ὁ διώκων ἀποφαίνεται. χρὴ οὖν τοῦτο καθόλου εἰδέναι. ὅτι ὡς ἐν τοῖς διπλοῖς τοῖς κεφαλαίοις χρηστέον κεφάλαιον κεφαλαίῳ ἀντιτιθέντας, οὕτω καὶ ἐν τοῖς διπλοῖς ὅροις διπλοῖς χρηστέον τοῖς κεφαλαίοις, πλὴν τοῦ πρός τι καὶ τῆς πηλικότητος. οὐ γὰρ δυνατὸν ἐπὶ τούτων διπλῇ τῇ διαιρέσει χρήσασθαι. ἀλλ' ὁ μέν, ἁπλῶς αὔξει, ὁ δὲ μειώσει τὸ πραχθέν.

Δεύτερος δὲ ὁ κατὰ σύλληψιν ὀνομαζόμενος· ὃ γίνεται ὅταν τοῦ φεύγοντος ἀντονομάζοντος, ὁ διώκων καὶ τούτῳ κἀκείνῳ ὑπεύθυνον αὐτὸν εἶναι λέγῃ τῷ ὀνόματι. πάνυ δὲ οὗτος ἔοικε τῷ ἀντονομάζοντι· ὅτι δὲ διαφέρει, θέντες τὸ παράδειγμα ὡς δεῖ λέξομεν. πρεσβεύων τις παρέθετο τῷ στρατηγῷ τὴν θυγατέρα· ἐβιάσατο αὐτὴν ἐκεῖ

νος, καὶ δημοσίων ἀδικημάτων ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐπανελθὼν κρίνεται. ὁ δὲ, τὰς μυρίας καταθέσθαι ἀξιοῖ. τοῦτο δὲ ὥρισται κατὰ τοῦ βιασαμένου. ἐνταῦθα λέγοντος τοῦ φεύγοντος ὅτι βίαιός εἰμι ἀλλ' οὐ δημοσίᾳ ἠδικηκώς, ἀμφοτέροις ὑπεύθυνον εἶναί φησιν ὁ διώκων, καὶ τῇ βίᾳ καὶ τῷ δημοσίῳ ἀδικήματι. ἂν δὲ φάσκῃ αὐτὸν μὴ βεβιάσθαι, δηλαδὴ ἀφίησι καὶ τοῦ δημοσίου ἀδικήματος. εἰ δὲ μὴ εἴη βία, δηλαδὴ οὐδὲ δημόσιον ἀδίκημα. διὰ τοῦτο συμπλέκεται ἑκάτερα. ἄλλως δὲ οὐ δύναται δημοσίων ἀδικημάτων κατηγορεῖν, εἰ τῆς βίας αὐτὸν ἀφίη. διὰ τοῦτο καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου πεποίηκε. φάσκοντος δὲ τοῦ Μειδίου ὕβριν εἶναι καὶ ἰδιωτικόν, ἀλλ' οὐ δημόσιον ἀδίκημα τὸ περὶ τὴν ἑορτήν, συνάπτει ἑκάτερα καὶ τὸ τῆς ὕβρεως καὶ τὸ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖν. ἵνα μὴ τὸ τῆς ὕβρεως ἀφεὶς, ἀπολύσῃ καὶ τὸ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖν. μὴ δὲ προϋφεστώσης τῆς ὕβρεως, οὐδὲ τὸ περὶ τὴν ἑορτὴν ἀδικεῖν συνίσταται. ἐν δὲ τῷ ἀντονομάζοντι ἀναιρεῖ τὸ ἕτερον. οἷον οὐκ εἰμὶ κλέπτης, ἀλλ' ἱερόσυλος. καὶ ἡ διαφορὰ ὅτι ἐκεῖ μὲν ἀκολουθεῖ φύσει τὸ πρᾶγμα τῷ ἐγκλήματι. οἷον τῷ ἱεροσύλῳ τὸ κλέπτην εἶναι ἀναγκαῖον. ὁ δὲ ἱερόσυλος, κλέπτης ἱερῶν ἐστι δή που χρημάτων. τῷ μέντοι δημοσίᾳ ἠδικηκότι, οὐχ ἕπεται τὸ βίαιον εἶναι. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως ἀδικῆσαι δημοσίᾳ. διόπερ ἐνταῦθα μὲν ὁ διώκων ἀμφότερα συλλαμβάνων αἱρεῖ, ἐκεῖ δὲ τὸ ἕτερον χωρίζει. διὰ τοῦτο οὖν πλέον ἔχει κεφάλαιον, οὗτος ἐν τῇ διαιρέσει τοῦ ἀντονομάζοντος, καὶ διαφέρουσι δηλαδὴ καὶ ἡ διαίρεσις γίνεται διὰ τοῦτο πρὸς τὸν ἀντονομάζοντα.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἕτερος τῶν διπλῶν ὅρων ἐστὶν ὁ κατὰ σύλληψιν. ὃς ὠνόμασται μὲν ἀπὸ τοῦ τὸν κατήγορον ἐν αὐτῷ ἄμφω τὰ ἐγκλήματα συλλαμβάνειν, τό, τε ὑπ' αὐτοῦ ἐπαγόμενον τῷ φεύγοντι, καὶ ὅπερ ὁ φεύγων αὐτῷ προβάλλεται. οὐ δὲ ὥσπερ ἐν τῷ ἀντονομάζοντι ἐκβάλλει μὲν τὸ ὑπὸ τοῦ φεύγοντος ὁμολογούμενον ὡς μικρὸν τὴν κλοπήν, μεῖζον δὲ τὸ κατ' αὐτοῦ πειρᾶται κατασκευάζειν τὴν ἱεροσυλίαν. κοινωνεῖ δὲ τῷ ἀντονομάζοντι, τῷ τε διπλοῦν καὶ δύο περιέχειν ἐγκλήματα. διαφέρει δὲ αὐτοῦ ὅτι ἐν μὲν τῷ ἀντονομάζοντι ἕπεται τῷ ὑπὸ τοῦ κατηγόρου ἐγκαλουμένῳ, τὸ ὑπὸ τοῦ φεύγοντος ὁμολογούμενον. ὥσπερ τὰ γένη τοῖς εἴδεσιν. ἕπεται δὲ καὶ ἡ κλοπὴ τῇ ἱεροσυλίᾳ. οὐκ ἀναστρέφει δέ, εἴ τις μὲν δὴ ἱερόσυλος, οὗτος καὶ κλέπτης. οὐ πᾶς δὲ κλέπτης ἱερόσυλος. ὥσπερ καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἕπεται τὸ ζῶον. οὐκ ἔτι δὲ εἰ ζῶον καὶ ἄνθρωπος. ἐν δὲ τῷ κατὰ σύλληψιν τὸ ἀνάπαλιν συμβαίνει. ἐὰν δὲ τὰ ἐν τῷ ζητήματι δύο ἐγκλήματα μηδὲ ἕτερον μηδετέρῳ ἀκολουθῇ, ἀλλὰ διεστῶτα ᾖ ἀπ' ἀλλήλων, τότε γίνεται τὸ κατὰ σύλληψιν εἶδος τοῦ ὅρου. ὥσπερ καὶ ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου ποιεῖ. διεστώτων δὲ πολὺ τῆς τε εἰς αὐτὸν ὕβρεως καὶ τῆς περὶ τὸν θεὸν ἀσεβείας, αὐτὸς ἐν τῇ κατηγορίᾳ συλλαμβάνει ἄμφω καί φησι τὸν Μειδίαν αὐτόν τε ἠδικηκέναι τὰ μέγιστα, καὶ περὶ τὸν θεὸν ἠσεβηκέναι. τοιοῦτον δ' ἐστὶ καὶ τὸ κατὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ βιασαμένου τὴν τοῦ πρεσβύτου θυγατέρα καὶ κρινομένου δημοσίων ἀδικημάτων. καὶ γὰρ ἐνταῦθα ὁ πρεσβύτης ἑαυτόν τε ἠδικῆσθαί φησι καὶ τὴν πόλιν σύμπασαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Εἰκότως τοῦτον τῇ τάξει δεύτερον τέθεικεν, ἐπειδὴ καὶ ἔοικε τῷ ἀντονομάζοντι. καὶ ἐν τούτῳ γὰρ ἀντονομάζει ὁ κρινόμενος. καὶ πολλή τις ἐστὶν ἡ κοινωνία. ἓν γάρ ἐστι τὸ πεπραγμένον, καὶ δύο τὰ ζητούμενα ὀνόματα, καὶ ἓν τὸ κρινόμενον πρόσωπον. ζητητέον οὖν εἰ καὶ ἐν τούτῳ ἀντονομάζει ὁ φεύγων, καθάπερ ἐν τῷ ἀντονομάζοντι, τί διαφέρει τοῦ ἀντονομάζοντος ὁ κατὰ σύλληψιν. λέγομεν ὅτι μετὰ τὸ ὀνομάσαι τὸν φεύγοντα, καὶ τὴν βίαν ὁμολογῆσαι, τὸ δὲ δημόσιον ἀρνήσασθαι. ὡς ἐπὶ τοῦ παραδείγματος τῆς βιασθείσης κόρης. ἔνθα δημοσίων ὁ βιασάμενος φεύγει. μετὰ τὸ ὁμολογῆσαι οὖν τὸν φεύγοντα τὴν βίαν, ἀρνήσασθαι δὲ τὸ δημόσιον, ἄμφω συλλαβὼν ὁ κατήγορος, ἀμφοτέροις αὐτὸν ὑπὸ δίκην εἶναι ὑπεύθυνον. ὅπερ οὐ ποιεῖ ὁ ἀντονομάζων. ἀλλὰ τῷ ἑτέρῳ συνιστάμενος ὁ κατήγορος ἀναιρεῖ τὸ ἕτερον ἐν τῷ ἀντονομάζοντι. περιττὸν οὖν ἔχει

τὸ

τὸ συλληπτικὸν κεφάλαιον ὁ κατήγορος ἐν τῷ κατὰ σύλληψιν, λέγων ἀμφοτέροις ἔνοχον. ἐὰν δὲ ἀπολύσῃ αὐτὸν τοῦ ἀντονομαζομένου ἐνταῦθα, καὶ τοῦ κατηγορουμένου ἀπολύσει. ἐν δὲ τῷ ἀντονομάζοντι μόνον ἐν τῷ ἀντονομάζειν μένουσιν ἀμφότεροι. τοῦ μὲν φεύγοντος ἀντονομάζοντος, οὐ μέντοι συλλαμβάνοντος τοῦ κατηγόρου. τότε δὲ ἀεὶ περὶ τὸ ἀντονομάζων ἐστίν, ὅτ' ἂν ὁμογενῆ τυγχάνῃ τὰ κρινόμενα πράγματα, καὶ τὸ μεῖζον ὑπάγηται τὸ ἔλαττον. οἷον εἰπεῖν ἱεροσυλίαν τὴν κλοπήν. καὶ αὕτη γάρ ἡ κλοπή ἐστιν ἱερῶν χρημάτων. καὶ οὐ δυνατὸν ἔτι συλλαβεῖν τὸν κατήγορον καὶ εἰπεῖν ἀμφοτέροις αὐτὸν ὑπεύθυνον. τῷ γὰρ εἰπεῖν ἱερόσυλον, καὶ κλοπὴν περιέλαβεν. εἰ δὲ λέγοι τις τί γὰρ κωλύει καὶ ἐν τῷ κατὰ σύλληψιν τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ ἀντονομάζοντι μεθοδεῦσαι. καὶ ἐκβαλεῖν μὲν τὸ παρὰ τοῦ φεύγοντος εἰσφερόμενον. τῷ δὲ οἰκείῳ μόνῳ δεικνύναι ὑπεύθυνον, ἐροῦμεν ὅτι σαφὴς καὶ ἡ αἰτία. τῆς γὰρ βίας μὴ οὔσης, καὶ τὸ δημόσιον ἀδίκημα συναναιρεῖται. εἰ γὰρ τοῦτο ἀνέλοιμεν, πῶς ἂν ἔτι δημόσια κρίνειν δυνάμεθα. ὥστε ἀναγκαίως συμπλέκομεν, καὶ ἀμφοτέροις ὑπεύθυνον εἶναι τὸν φεύγοντα ἰσχυριζόμενοι. εἰ γὰρ θάτερον ὑφέλοιμεν, οὐδὲ τὸ ἕτερον καθ' ἑαυτὸ συστήσεται. διὰ τοῦτο καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου, τὸ μὲν ἰδιωτικὸν αὐτοῦ δεχομένου, τὸ δὲ δημόσιον ἀναιροῦντος, συνιδὼν ὅτι ἐὰν τὴν ὕβριν ἐκβάλοι καὶ τὸ δημόσιον συνοιχήσεται. μὴ γὰρ προϋφεστῶτος τοῦ ὑβρίσθαι τὸν χορηγὸν ἐφ' ᾧ καὶ δημόσια κρίνεται, πῶς ἂν ἔτι δύναιτο κρίνεσθαι, συλλαβὼν ἀμφότερα ἐπιφέρει τὴν ὕβριν καὶ τὸ δημόσιον ἐκ ταύτης κατασκευάζων. δεινὸς δὲ οὔτε ὕβριν τὸ ἀδίκημα λέγει, καθαιρεῖ γὰρ καὶ ἐλαττοῖ τὴν ὑπόθεσιν, οὔτε ἀσέβημα, ὑπερέβαλε γὰρ ἡ τοῦ τοιούτου ἐγκλήματος φύσις τὸ πραχθέν. διαφέρει οὖν τοῦ ἀντονομάζοντος ὁ κατὰ σύλληψιν. ὅτι ἐκεῖ μὲν ὁ φεύγων ἀντεισάγει τὸ ἔγκλημα, ὁ δὲ ἀναιρεῖ. ἐν δὲ τῷ κατὰ σύλληψιν. ὁ μὲν φεύγων, ἀντονομάζει, ὁ δὲ κατήγορος συλλαμβάνει καὶ τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὸ ἐκείνου. καὶ πάλιν ἐν τῷ ἀντονομάζοντι ἀκολουθεῖ τὸ πρᾶγμα τῷ ἐγκλήματι καὶ ἡ κλοπὴ τῇ ἱεροσυλίᾳ. ἐν δὲ τῷ κατὰ σύλληψιν οὐκέτι. οὐ γὰρ ὁ δημόσια ἀδικῶν ἤδη καὶ βίαιος. ὁ γὰρ πάντως ὁ δημόσιον ἀδικῶν, ἤδη καὶ ἴδιον ἠδίκησε. κεχώρισται γὰρ τῇ φύσει. ζητητέον πῶς δύναται ὁ κατὰ σύλληψιν καὶ ὁ ἀντονομάζων ὅρος εἶναι. εἰ γὰρ ὅρος ὁμολογεῖται ζήτησις ἀτελοῦς εἶναι πράγματος, πῶς τὰ τοιαῦτα δύναται ζητήματα ὅρος εἶναι, ἐν οἷς οὐδὲ λείπει πρὸς τὸ πλήρωμα τοῦ πράγματος. ὁλόκληρον γὰρ ἐν τούτοις τὸ πεπραγμένον. οἷον ἡ βία καὶ ὕβρις ἡ κλοπή. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι οὐχ ὡς ἐπὶ τέλους πρὸς τὸ πλήρωμα τὴν ἰσότητα ζητοῦμεν. ἀλλ' ἔστι μὲν πλῆρες τὸ πεπραγμένον. ἐπειδὴ δὲ τὸ ἔγκλημα πλέον ἔχει τι δοκεῖ τοῦ πεπραγμένου τὸ παρεληλυθέναι τὸ σύμμετρον, ἀτελοῦς ἐπέχει τάξιν καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ διὰ τοῦτο ὅρος ἡ στάσις. τὴν γὰρ περὶ τοῦ ὀνόματος ζήτησιν ἀναδέξεται. ὅτ' ἂν τι μετὰ τὸ πραχθὲν προστεθῇ τῷ πλάσματι. οἷον τὸ ἱεροσυλίας κρίνεσθαι ἢ δημοσίων, καὶ τὴν φράσιν δεῖ πανταχόθεν θεωρεῖν καὶ τὴν ἰδιότητα, ὥσπερ καὶ ἐν οἷς ἀτελὲς τὸ πεπραγμένον. καθά που ἐπὶ τοῦ ἀνοίξαντος τὸ κενοτάφιον. δύο γὰρ ὄντων ἐξ ὧν ἡ τελεία κλοπὴ πληροῦται, τοῦ τε εἰσελθεῖν εἰς ἱερὸν καὶ ὑφελέσθαι ἱερὰ χρήματα, τὸ μὲν πέπρακται τῷ κρινομένῳ, τὸ δὲ οὐκ ἔτι. παρῆλθε γάρ, οὐ μὴν ἱερὰ χρήματα ἔλαβεν. καὶ πάλιν τυμβωρυχίας τὸ ἀνοῖξαι τάφον καὶ λαβεῖν ἀπὸ τῶν κειμένων, τὸ μὲν εἰσελθεῖν εἰς τὸν τάφον πέπρακται τῷ κρινομένῳ τυμβωρυχίας, οὐ μὴν ὑφείλετό τι. κενοτάφιον γὰρ ὑπόκειται. ὥστε ἀτελοῦς ὄντος τοῦ πεπραγμένου, τὴν ἰδιότητα ζητοῦμεν ὃν τρόπον καὶ ἐν τῷ ἀντονομάζοντι τὴν ἰδιότητα ζητοῦμεν. προθέντες γὰρ τὸν τόπον τὸν ἱερόν, οὐκ ἔτι κλοπὴν ἀλλ' ἕτερον τὸ πεπραγμένον κατασκευάσομεν. καὶ ἐπὶ τοῦ βια-

σαμένου ἡ ποιότης τῶν προσώπων· ὅτι ἐργατικὸς τὴν διαφορὰν καὶ τὴν ἀλλοίωσιν τῆς πράξεως ἐργάσατο. οὐδ᾽ ἕτερον γὰρ τέλειον εὑρίσκεται οὐδὲ τὸ ἴδιον οὐδὲ τὸ δημόσιον. οὔτε βία μόνον ἐστὶν οὐ δημόσιον καθαρόν. ὥστε εἰ καὶ ἐν τῷ αὐτονομάζοντι τί χρὴ καλεῖν τὸ πεπραγμένον ζητοῦμεν ἐπὶ τοῦ ὅρου ἴδιον, ὅρος ἄρα καὶ τὸ αὐτονομάζων. τοῦτο οὖν πλέον ἔχει κεφάλαιον οὗτος ἐν τῇ διαιρέσει. ἔλαθεν ἑαυτὸν ὁ Ἑρμογένης, τὸν τρόπον τῶν ἐνθυμημάτων κεφάλαιον καλῶν. κεφάλαιον γάρ ἐστι μέρος λόγου διάφορον ἐργασίαν ἐπιδεχόμενον πρὸς τὰ προκείμενα καὶ πεπραγμένα. ὥσπερ φορὰ ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις πρὸς τὸ παραγραφικὸν διάφορον ἔχει τὴν ἐργασίαν. ἐνταῦθα δὲ οὐδεμία ἐστὶ διαφορὰ κατασκευαζομένη, ἀλλ᾽ ἐνθύμημά ἐστι μόνον τὸ διαλλάττον. καὶ τοῦτο οὐκ ἐν τόπῳ κείμενον, ἀλλὰ καθολικόν. πῶς οὖν κεφάλαιον ὁρεῖ τοῦτο ὁ Ἑρμογένης καὶ οὐ μᾶλλον εἶδος λόγου. τὸ γὰρ εἶδος ἐστὶ μόνον τὸ διαλλάττον καὶ διάφορον ποιότητα ἐνθυμημάτων παρέχων. κεφάλαιον γὰρ οὐκ ἔστιν. ἀλλ᾽ ἴσῳ κοινῷ λόγῳ κεφάλαιον αὐτὸ καλεῖ περιληπτικόν.

Τρίτος ὁ κατὰ πρόσωπα διπλοῦς. γίνεται δὲ ὅτ᾽ ἂν πρᾶγμα ὁλόκληρον ὑπὸ δυοῖν ᾖ πεπραγμένον τι προστιθέασιν ἀνὰ μέρος ἢ ἄλλως δύο προσώποις ποιῶν ὑπάρχον. οἷον τὰς ἱερωσύνας τοὺς παῖδας διαδέχεσθαι. παῖδας δὲ ἔχων ἱερεύς τις καὶ ᾐτήσατο ἱερωσύνην τινὸς ἀφελέσθαι καὶ αὐτοῦ παῖδας ἔχοντος, ἔλαβεν, τεθνᾶσιν ἀμφότεροι· καὶ ἀμφισβητοῦσιν ἀμφότεροι οἱ παῖδες ὑπὲρ τῆς ἱερωσύνης. τίς γὰρ ὁ τοῦ ἱερέως παῖς οὔσης τῆς ζητήσεως, τῷ μὲν ἡ ἀρχὴ ὑπάρχει τοῦ γεγενῆσθαι ἐν τῇ ἱερωσύνῃ· τῷ δὲ τὸ τέλος, τὸ ἱερέα ἔτι ὄντα τεθνάναι αὐτῷ τὸν πατέρα. καὶ τοῦτον δὲ παραπλησίως διαιρήσεις, κεφάλαιον ἀντιτιθεὶς κεφαλαίῳ. ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἀπ᾽ ἐναντίας ὁρμᾶται οὗτος τοῖς προάγουσιν. οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ δύο πραγμάτων τὴν ζήτησιν ἔχουσιν· ὧν ἐν μὲν θατέρῳ τὸ μὲν κατασκευάζει ἑκάτερος, τὸ δὲ ἀναιρεῖ. ἐν δὲ θατέρῳ ὁ μὲν φεύγων τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ μέν φησιν ὑπεύθυνος εἶναι, τῷ δὲ οὐδαμῶς. ὁ δὲ κατήγορος συλλαβὼν ἑκατέροις αὐτὸν ὑπάγει. ὥστε αὐτὸς ὑπάγει καὶ ὥσπερ ὁ φεύγων ἔλεγεν αὐτὸν καθίστησιν. οὗτος δὲ ἐκ τῶν ἐναντίων. οὐ γὰρ περὶ πράγματα δύο τὴν πᾶσαν ἔχει ζήτησιν. ἀλλ᾽ ἑνὸς ὄντος τοῦ ὑποκειμένου, δύο ἀμφισβητεῖ πρόσωπα. ἔστι γὰρ ὁ κατὰ πρόσωπα διπλοῦς, ὅτ᾽ ἂν πρᾶγμα ὁλόκληρον ὑπὸ δυοῖν ᾖ πεπραγμένον, περὶ οὗ ἑκάτερος ἀμφισβητεῖ εἰς ἑαυτὸν τὴν πᾶσαν οἰκειούμενος πρᾶξιν. οἷον ὁ μὲν ἦλθεν ὡς ἀποκτενῶν τὸν τύραννον. ὁ δὲ φεύγοντι περιπεσὼν ἀπέκτεινε. καὶ ἀμφισβητοῦσι περὶ τοῦ γέρως, ἑκάτερος τυραννοκτόνος εἶναι λέγων. ἐνταῦθα γάρ ἐστι μὲν ὑποκείμενον τὸ πρᾶγμα, τὸ καθῃρῆσθαι τὴν τυραννίδα, δύο δὲ τὰ ἀμφισβητοῦντα πρόσωπα περὶ αὐτοῦ. καὶ ἕτερος πάλιν κατὰ δύο πρόσωπα διπλοῦς, ὅτ᾽ ἂν δύο προσώποις ποιῶν ἐν ὑπάρχῃ πρᾶγμα καὶ περὶ αὐτοῦ τὴν ἀμφισβήτησιν πρὸς ἀλλήλους ποιῶνται. ὡς ἐφ᾽ οὗ παρέθετο παραδείγματος. ἐν τούτῳ γὰρ πέπρακται μὲν τοῖς παισὶν οὐδέν. περὶ δὲ τοῦ πράγματος ἀμφισβητοῦσιν. ἑκάτερος ἑαυτῷ φάσκων προσήκειν. ὃ συμφωνίαν τινές φασιν μὴ ἔχει πρὸς τὴν τοῦ ὅρου ἀπόδοσιν. ὅτι τὸ καθόλου παρῆλθε γνωστικὸν τῶν ὅρων θεώρημα. ὅτι τὸν ὅρον ἐκ πεπραγμένων καὶ λειπόντων ἀεὶ χρή, ἐνταῦθα δὲ τέλειόν ἐστι τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ κατὰ πρόσωπον διπλῷ ὅτε περὶ πράγματα ὑπάρχει ἡ ζήτησις. λέγομεν δέ, ὅτι ὁλόκληρόν ἐστι καὶ τέλειον τὸ πρᾶγμα. ἀλλ᾽ εἰ μὲν ὁ ἕτερος τὸ ὅλον διαπεπραγμένος ἐφαίνετο, χώραν ὁ τοιοῦτος εἶχε λόγος. νῦν δὲ ἑκάτερος τῷ μέρει κέχρηται καὶ εἰς ἀμφοτέρους διαιρεῖται τὸ πρᾶγμα. ὥστε ἐξ ἀνάγκης ἑκατέρῳ καὶ πεπρᾶχθαι τι καὶ λείπειν. τῷ μὲν τὸ

ἐκβαλόντι τῆς ἀκροπόλεως τὸν τύραννον, αὐτὸ τοῦτο πρόσεστι καὶ πέπρακται τὸ ἐκβαλεῖν. τὸ δὲ ἀνῃρηκέναι λείπει. τῷ δὲ ἀποκτείναντι τοῦτο μὲν πρόσεστι τὸ φονεῦσαι. λείπει δὲ τὸ μὴ αὐτὸν τὴν ἀκρόπολιν ὁρμῆσαι. ὥστε σώζει τὴν πρὸς τὰ λεχθέντα τοῦ ὅρου θεωρήματα κοινωνίαν. ἀνάγκη δὲ καὶ ἐνταῦθα διπλοῖς τοῖς κεφαλαίοις χρήσασθαι. ἐπειδὴ δύο τὰ πρόσωπα εἰ καὶ ἡ πρᾶξις μία. ἔστι δὲ καὶ διὰ τῶν κεφαλαίων διαφορὰν εὑρεῖν τούτου πρὸς τὸν αὐτονομάζοντα καὶ τὸν κατὰ σύλληψιν. ἐν μὲν γὰρ ἐκείνοις εἰρήκαμεν ὅτι διπλοῖς χρηστέον τοῖς κεφαλαίοις μέχρι τῆς τοῦ νομοθέτου γνώμης. τοῖς δὲ ἄλλοις ἁπλοῖς. ἐν τούτῳ δὲ πάλιν ἁπλοῖς χρηστέον τοῖς ἄλλοις πλὴν μόνου τοῦ πρός τι ἑκάστου πρὸς τὸ αὐτῷ χρήσιμον δὲ ὧν ἔπραξε φυλαττομένου τὴν κοινωνίαν καὶ ὁριζομένου περί τι οὗ αὐτὸς προβάλλεται. καὶ περὶ οὗ ὁ ἕτερος ἀντισάγει καὶ τὰ μὲν ἑαυτῷ προσόντα κατασκευάζων δηλαδὴ καὶ ἀποδεικνύων συμφωνοῦντα τῷ ὅρῳ. τὰ δὲ ἀνασκευάζων τὰ τοῦ ἀντιδίκου. καὶ οὐδὲν ἡντιναοῦν κοινωνίαν δεικνὺς τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ πρὸς τὸν ὅρον ἀλλὰ πολὺ ἐλέγχων τὸ παραλλάττον. οἷον ὁ μὲν ἐκβαλὼν τῆς ἀκροπόλεως ὁρίζεται πρὸς τὸ ἴδιον λυσιτελὲς λέγων, ὅτι τυραννοκτόνος ἐστίν, ὁ προθέμενος ἐπιβουλεῦσαι τῷ τυράννῳ καὶ σπουδὴν ταύτην ποιησάμενος, ὁ ἀνελθὼν εἰς ἀκρόπολιν, ὁ τῶν δορυφόρων γυμνώσας, ὁ τοὺς φυλάττοντας αὐτὸν ἀπελάσας. ὁ ὑποχείριον τοῖς τυραννουμένοις καταστήσας. τῷ δὲ ἀμφισβητοῦντι πέπρακται τούτων οὐδέν. οὔτε γὰρ ἐσπούδασε καθελεῖν τὴν τυραννίδα, οὐθ᾽ ὅλως ἐνεχείρησε τῷ πράγματι, αὐτίκα οὐκ εἰς ἀκρόπολιν ἦλθεν, οὐκ εἴσω παρῆλθεν, οὐ τὸν κίνδυνον τὸν πρὸς τοὺς δορυφόρους ὑπέστη. ὥστε οὐκ ἂν εἴη τυραννοκτόνος. οὐδὲ δύναται τῆς δωρεᾶς ἀμφισβητεῖν. ὁ δὲ ἕτερος πάλιν ἀνθορίζεται ὁμοίως. τὸ μὲν ἴδιον συνιστάς, τὸ δὲ τοῦ ἀντιδίκου ἐκβάλλων, ὁρίζει γάρ. τυραννοκτόνος ἐστὶν ὁ διαχρησάμενος τὸν τύραννον, ὁ μὴ φεύγειν παρασχών, ὁ ἐπ᾽ ἄκρον ἐλευθερώσας τὸν δῆμον. ταῦτα ἔπραξα μὲν ἐγώ, τῷ δὲ ἀμφισβητοῦντι τούτων οὐδὲν ὑπάρχει. ὥστε ἐμοὶ οὐκ ἐκείνῳ ἡ ἐπὶ τῷ καθῃρηκέναι τὴν τυραννίδα δωρεὰ προσήκει. ἀπὸ δὲ τῶν ὅρων πρόδηλος ἐκ τῶν λοιπῶν κεφαλαίων διπλῆ ἐξέτασις. διπλᾶ γὰρ ὁριζομένων. διπλῆν ἀνάγκη τὴν τῶν ὅρων διαίρεσιν γενέσθαι.

Ἀνὰ μέρος. Θαυμασίως τὸ ἀνὰ μέρος, οὐδὲ γὰρ ἂν συσταίη ὁρικὸν τὸ τοιοῦτον ζήτημα. εἰ μὴ ἑκάτερος ὑπάρχει μέρος τι πράξας. εἰ γὰρ μὴ δοίης τῷ μὲν τὴν ἀρχήν, τῷ δὲ τὸ τέλος, οὐδ᾽ ἂν συσταίη τὸ ζήτημα. ὅπερ τινὲς ἀγνοήσαντες, μικροῦ τῆς ὁριστικῆς ζητήσεως ἐξέβαλον τὸ εἶδος τοῦτο. ἐπειδὴ γὰρ ἀτελῶν φασι τὴν ἰδιότητα ζητοῦμεν. ἀλλ᾽ οὐχ ὁλοκλήρου τοῦ πεπραγμένου τυγχάνοντος. εἰ γὰρ ἐντελὲς καὶ πλῆρες τὸ πεπραγμένον, οὐκ ἂν ὅρος εἴη. ἀμέλει εἰ πλάσομεν δύο τινὰς κατὰ φιλίαν διεφθαρκέναι τὸν τύραννον, ὡς ἐπὶ τοῦδε τοῦ παραδείγματος. Ἁρμόδιος καὶ Ἀριστογείτων καθεῖλον τὴν Ἱππίαν καὶ ἀμφισβητοῦσι τοῦ γέρως, ἢ αἰτοῦσι τὸ γέρας. οὐκέτι ὅρος τὸ τοιοῦτον ἀλλ᾽ ἑτέραν ποιεῖ στάσιν, ὡς τὸ πλεῖστον τὴν πραγματικήν. εἰ γὰρ καὶ δύο τοὺς πράξαντας ἔχομεν, ἀλλ᾽ ὅμως τὸ ἴδιον τῆς ὁριστικῆς στάσεως οὐκ ἔχει τὸ ζήτημα. οὐ γὰρ τὸ μὲν ὁ δεῖνα, τὸ δὲ ὁ δεῖνα ἔπραξεν φανερῶς, ἀλλ᾽ ἀόριστος ἡ πλάσις καὶ πάντα ἀμφοῖν κοινά. Ἢ ἄλλως δύο προσώποις ποιῶν. Οὐ μόνον φησὶν ἐπειδὴ κατορθώματος διπλοῦς ὅρος γίνεται, ἀλλὰ καὶ ἄλλως ὡς ἐπὶ τῶν ἀμφισβητούντων περὶ τῆς ἱερωσύνης. ἐνταῦθα γὰρ οὐκ ὄντος κατορθώματος αὐτοῖς, ἀμφισβήτησις γίνεται πράγματος, τοῦ μὲν τὴν ἀρχήν, τοῦ δὲ τὸ τέλος ἔχοντος. κατὰ διαίρεσιν ἀμφότεροι προβολαῖς χρήσονται. μιᾷ δὲ ἑκάτερος. τοῦτο γὰρ ἴδιον τοῦ κατὰ πρόσωπα διπλοῦ ἧς πρότερος ἡ αἰτία. ἔστι γὰρ προβολὴ ἔκθεσις τῶν πεπραγμένων μετὰ κατασκευῆς

Handwritten marginalia: Reprehenditur Hermogenes — Cephalæo[rum] — Hoc exemplo utit[ur] trapezuntius — Cephalæi diffinitio nota — Trapez[untius] — De finitivo statu nota — Harmodius Aristogito[n] — Exemp[lum] — προβολή quid — σωνιστάς / ἐκβάλλων — Contraria

De προβολῆς nota.

καὶ αὐξήσεως τινές. οὐκοῦν ἐν μὲν τοῖς κατὰ κρίσιν ὁ κατήγορος μόνος ἔχει τὴν προβολήν, ἐν δὲ τῷ κατὰ ἀμφισβήτησιν ἀμφότεροι, καὶ ἐν τῷ κατὰ αἴτησιν μόνος. οὐ γάρ δήπου καὶ ὁ ἀντιλέγων προβολῇ χρήσεται οὐδ᾽ αὐξήσει τὸ πεπραγμένον καὶ τὸ αὐτοῦ γινόμενον· τοὐναντίον οὖν μειώσει καὶ δείξει μηδενὸς ἄξιον τὸ πεπραγμένον. τὸν δὲ συλλογισμόν τινες βούλονται ἐκλείπειν ἐν τοῖς κατὰ ἀμφισβήτησιν, καὶ καλῶς βούλονται. λέγοντες ὅτι ἀπὸ τῶν αὐτῶν πεπραγμένων ἑκατέρου ὁριζομένου τὸ ὑποκείμενον ὄνομα, ὁ τὸν συλλογισμὸν δεχόμενος, οὐ πλέον τὸ ἑαυτοῦ ἢ τὸ τοῦ ἐναντίου συστήσεται· οἷον ὡς ἐπὶ τῶν ἀμφισβητούντων τοῦ γέρως· ὃς ἂν τῷ συλλογισμῷ χρήσεται μηδὲν διαφέρειν ἀλλήλων λέγοντα τό τε ἑαυτοῦ καὶ τὸ τοῦ ἀντιλέγοντος. ἴδιον γὰρ συλλογισμοῦ τὸ συνάγειν ἀμφότερα τὰ διῃρημένα, οὐδὲν μᾶλλον ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἢ τοῦ ἀντιλέγοντος ἔσται τὸ λεγόμενον· ὥστε πῶς τῷ κεφαλαίῳ χρήσεται· πῶς δὲ οὐκ ἐκλείψει ἐν τῷ ἐξετάζοντι; ἰστέον δὲ ὅτι τινές φασιν διαφέρειν τὴν διαίρεσιν τοῦ κατὰ ἀμφισβήτησιν, τοῦ τε ἀντονομάζοντος καὶ τοῦ κατὰ σύλληψιν. ὅτι ἐν μὲν τῷ ἀντονομάζοντι καὶ τῷ κατὰ σύλληψιν δύο ζητουμένων ὀνομάτων, διπλοῖς τοῖς οἰκείοις ἕκαστος χρήσεται κεφαλαίοις· προβολῇ, ὅρῳ, ἀνθορισμῷ, συλλογισμῷ, γνώμῃ νομοθέτου. ἐνταῦθα δὲ ἐπεὶ καὶ τῶν διπλῶν ὁ ὅρος, οὐ διπλοῖς ἕκαστος τοῖς οἰκείοις χρήσεται· ἀλλ᾽ ἀμφότεροι μὲν χρήσονται προβολαῖς καὶ ὅροις καὶ κατὰ τοῦτο διπλῆ δοκεῖ διαίρεσις· οὐ μέντοι διπλοῖς τοῖς οἰκείοις ἕκαστος χρήσεται, ἀλλ᾽ ἁπλοῖς μιᾷ προβολῇ καὶ ὅρῳ καὶ ἀνθορισμῷ. ἐπειδὴ ἐν τὸ ζητούμενον ὄνομα τίς ὁ τυραννοκτόνος, καὶ ἐν ὁρίζεται· οὐχ ὥσπερ ἐπὶ τοῦ ἀντονομάζοντος ὁρίζεται τίς ὁ ἱερόσυλος, καὶ πάλιν τὸ ἕτερον ὄνομα τίς ὁ κλέπτης. ἀπὸ δὲ τῆς πηλικότητος διπλοῖς ἕκαστος τοῖς οἰκείοις χρήσεται· ἐπειδὴ δύο ἐστὶ τὰ ἐξεταζόμενα πράγματα ἀνὰ μέρος· ἑκάτερος ἀνὰ μέρος χρήσεται τῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ πεπραγμένῳ· καὶ οὐ μόνον αὐξήσει τὸ ἴδιον, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἐναντίου μειώσει. τὸ δὲ πρός τι ἁπλοῦν ἐστιν· αὐτὴ γὰρ ἀντεξέτασις ἔσται τῶν πεπραγμένων· καὶ ἀγωνιεῖται δεῖξαι τὸ ἑαυτοῦ μεῖζον καὶ θαυμασιώτερον. ἰστέον καὶ τοῦτο ὅτι τὸν κατὰ ἀμφισβήτησιν τινὲς οὐ βούλονται διπλοῦν εἶναι, κἂν γὰρ δύο φασὶν ἔχῃ πρόσωπα, ἀλλ᾽ οὐ ζητεῖται τὸ πρόσωπον ἐν ὅρῳ, ἀλλ᾽ ἰδιότης πράγματος καὶ ὄνομα πράγματος, οὐ προσώπου ποιότης. εἰ γὰρ πρόσωπον ζητοῦμεν καὶ ποιότητα, οὐκοῦν καὶ βούλησιν καὶ δύναμιν ζητήσομεν· ἀλλ᾽ οὔτε πρόσωπον οὔτε ποιότητα πράγματος ζητοῦμεν. ἄλλοι δὲ καὶ τοῦτο λέγουσιν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ὅροις κατὰ πρόσωπα διπλοῦς. ἀπατηθεὶς δὲ ὁ τεχνικὸς ἀπὸ τῶν στοχασμῶν, ἐνόμισε καὶ ἐν ὅροις εἶναι κατὰ πρόσωπα διπλοῦν. οὐ κατανοήσας ὅτι ἐν μὲν στοχασμῷ ἐπειδὴ ἄδηλον τὸ πρᾶγμα, ἐξ εἰκότων αἱ ἀποδείξεις. εἰκότα δέ ἐστι βούλησις καὶ δύναμις ἀπὸ τῶν προσώπων, διὰ τοῦτο ἔστι κατὰ πρόσωπα διπλοῦς. ἐν δὲ ὅρῳ ἐπειδὴ μὴ ἐξ εἰκότων· οὐ γὰρ ἄδηλον τὸ πρᾶγμα· αὐτὸ δὲ ζητοῦμεν τὸ πρᾶγμα τί ἐστι· διὰ τοῦτο κατὰ πράγματα μὲν διπλοῦς ἐστιν ὅρος, κατὰ πρόσωπα δὲ οὐδαμῶς· οἷον ἀνῆλθέ τις ἀναιρήσων τὸν τύραννον· ἔφυγεν ὁ τύραννος· ἄλλος φεύγοντι περιτυχὼν ἀπέκτεινε, καὶ ἀμφισβητοῦσι τῆς δωρεᾶς· ἐνταῦθα γὰρ οὐ πρόσωπα ἐξετάζεται, ἀλλὰ τίς ὁ τυραννοκτόνος τὸ πρᾶγμα αὐτό. καὶ πάλιν ἐν ᾧ περὶ τῆς ἱερωσύνης ἀμφισβητοῦσιν οἱ παῖδες, τὸ πρᾶγμα ζητοῦμεν τίς ἀπὸ τοῦ ἱερέως. καὶ λέξει ὁ τοῦ ἱερέως παῖς· ὅτι τοῦ γένους αἱ ἱερωσύναι εἰσίν. ταῦτα μὲν ἐκεῖνοί φασι. χρὴ δὲ τοῦ τεχνικοῦ τὸν σκοπὸν εἰδέναι ἐν οὕτως ἐκάλεσε κατὰ πρόσωπα διπλοῦν· οὐ γὰρ ὡς ποιότητος προσώπῳ ζητουμένης· ἀλλ᾽ ἐπειδὴ δύο προσώπων ὄντων ἑνὸς δὲ πράγματος ζητουμένου καὶ ὀνόματος, ὁ μὲν τὴν ἀρχὴν τοῦ πράγματος προβάλλεται,

De coniecturali statu duplici & de duplici diffinitiuo & an sit duplex diffinitiuus a psonis & an errauerit hermogenes.

Apologia hermogenis

σχόλια ἐστὶ βούλησις καὶ δύναμις ἀπὸ ἐστὶ προσώπων

τά

ὁ δὲ τὸ τέλος. ὡς ἕκαστος τὴν τοῦ ὀνόματος οἰκειοῖ φύσιν, λέγων τυραννοκτόνος εἶναι, ὧν πέπρακται. διὰ τοῦτο διπλοῦν αὐτὸν ἐκ προσώπων ἐκάλεσεν. ἐν γὰρ τοῖς προσώποις τὰ ἴδια τοῦ ὅρου συμβέβηκεν ἀμφοτέροις, λέγω δὴ τὸ λεῖπον καὶ πεπραγμένον. ἀμφοτέροις γὰρ καὶ πέπρακται καὶ λείπει.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. ἐπειδὴ καὶ στοχασμοὶ κατὰ ἀμφισβήτησίν εἰσιν, ὡς ἐκεῖνο· τύραννος νοσῶν καὶ ὑποπτεύσας εἰληφέναι φάρμακον παρὰ τοῦ οἰκείου ἰατροῦ, μετεπέμψατό τινα τῶν ἐκ τοῦ δήμου ἰατρῶν ἀλεξιφάρμακον δώσοντα· ἔλαβεν καὶ ἐτελεύτησεν ὑπὸ σημείοις φαρμάκων· νόμου κελεύοντος τὸν τυραννοκτόνον δωρεὰν λαμβάνειν· ἀμφισβητοῦσιν ἀλλήλοις οἱ ἰατροὶ περὶ τῆς δωρεᾶς· ζητητέον τίς ἡ διαφορὰ τούτου τε καὶ τοῦ κατὰ ἀμφισβήτησιν ὅρου. ἐν μὲν οὖν τῇ κατὰ στοχασμὸν ἀμφισβητήσει, περὶ τοῦ προσώπου ποιούμεθα τὴν ζήτησιν, πότερος τῶν ἰατρῶν τυραννοκτόνος· ἐν δὲ τῇ ὁρικῇ ἀμφισβητήσει τὸ πρᾶγμα ζητοῦμεν· πότερον τὸ διῶξαι τῆς ἀκροπόλεως ἢ τὸ ἀνελεῖν τυραννοκτονία. καὶ τῷ μὲν λείπει τι τοῦ ὅλου πράγματος, τῷ δὲ πέπρακταί τι, συνελθόντα δὲ τὰ παρ᾽ ἑκατέρων γινόμενα, ἓν τέλειον ἀποτελεῖ. πάντως οὖν ἡ ὁρικὴ ἀμφισβήτησις ἐκλειπόντων ἐστὶ καὶ πεπραγμένων. ἐν δὲ τῇ κατὰ πραγματικὴν ἀμφισβητήσει ἐπαινέσει μετὰ καὶ τὸν ἀμφισβητοῦντα ὁ φεύγων. ἑαυτὸν δὲ μᾶλλον αἴτιον ἀποφανεῖ τῆς τιμῆς· ὡς ἐπ᾽ ἐκείνου· μετὰ τὰ μηδικὰ ἔδοξεν ὑπὸ τοῦ ἀρίστου τῶν Ἑλλήνων βασιλεύεσθαι τὴν Ἑλλάδα. καὶ ἀμφισβητοῦσι Θεμιστοκλῆς καὶ Παυσανίας. γνωστέον δὲ ὅτι τὰ πολλὰ τοιαῦτα προβλήματα ὁρικὰ εὑρίσκεται· ὥσπερ γὰρ ἐν στοχασμῷ ἄπειρα μὲν τὰ ἁπλᾶ, πολλὰ δὲ τὰ ἐκ προσώπων ἀτελῆ, ὀλίγα δὲ τὰ ἐκ πραγμάτων ἀτελῆ προκατασκευαζόμενά τε καὶ ἐμπίπτοντα καὶ συνεζευγμένα, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ὅρων τὰ ἁπλᾶ ἄπειρά ἐστι· τὰ δὲ ἀντονομάζοντα καὶ ἐμπίπτοντα ὀλίγα. πλεῖστα δὲ καὶ τὰ κατὰ δύο πρόσωπα ἃ καὶ κατὰ ἀμφισβήτησιν γίνεται καὶ κατὰ συμβουλὴν καὶ κατὰ τὸ δικανικὸν εἶδος. οὐ μόνον δὲ ἐκλείποντος καὶ πεπραγμένου συνέστηκεν ὁ κατὰ ἀμφισβήτησιν ὅρος, ἀλλὰ καὶ ἐκ πεπραγμένου μόνου, ὡς ἐπὶ τοῦ Κεφάλου καὶ Ἀριστοφῶντος τῶν ἀμφισβητούντων τοῦ καλοῦ βίου. καὶ ἐκλείποντος μόνου, ὡς ἐπὶ τοῦ γελῶντος καὶ κωλυομένου ἱδρύσασθαι. δοκεῖ δὲ καὶ κατὰ τὸν Κέφαλον ἐκλείποντος εἶναι καὶ πεπραγμένου. λείποντος μὲν τοῦ κατὰ τὸν Κέφαλον μέρους τῷ μηδὲ μίαν γραφὴν φυγεῖν. πεπραγμένου δὲ τοῦ κατὰ τὸν Ἀριστοφῶντα, τῷ πολλὰς φυγεῖν γραφὰς καὶ μηδεμιᾶς ἁλῶναι. οἱ μὲν οὖν μελετῶντες ὡς ὅρον τὸ κατὰ τὸν Κέφαλον πρόβλημα, τῷ ἑτέρῳ μέρει οὐ προσνέμουσιν ἐπαίνους· οἱ δὲ ὡς πραγματικὴν κατὰ ἀμφισβήτησιν ἐπαινέσουσι μὲν καὶ τὸν ἕτερον, ἑαυτοὺς δὲ μᾶλλον συστήσουσιν. ἐν μὲν οὖν πραγματικῇ ὥρισται ἡ αἴτησις τῆς δωρεᾶς, οἷον σίτησις ἢ εἰκὼν ἢ ἐχθροῦ ἀναίρεσις. ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις στάσεσιν, [struck through] ἀόριστος ἡ δωρεά ἐστιν. οὐ μόνον δὲ ἐν ὅρῳ κατὰ ἀμφισβήτησίν ἐστι προβλήματα, ἀλλὰ καὶ ἐν πραγματικῇ καὶ ἐν ἀμφιβολίᾳ, σπανίως δὲ καὶ ἐν στοχασμῷ. καθόλου τοίνυν τὰ κατὰ ἀμφισβήτησιν προβλήματα γνωσόμεθα ποίας ἐστὶ στάσεως, εἰ μάθοιμεν ὅτι ὁ μὲν στοχασμὸς τὸ δικανικὸν ἔχει μόνον, σπανίως δὲ καὶ τὸ συμβουλευτικόν· αἱ δὲ ἀντιθετικαὶ μόνον τὸ δικανικόν, πραγματικὴ δὲ ἄμφω, αἱ δὲ νομικαὶ τὸ δικανικὸν πλὴν τῆς ἀμφιβολίας· αὕτη γὰρ ἔσθ᾽ ὅτε καὶ τὸ συμβουλευτικὸν ἐπιδέχεται. πᾶσαι τοίνυν αἱ ἀμφισβητήσεις γίνονται, ἢ κατὰ στοχασμόν, ἢ κατὰ ὅρον, ἢ κατὰ πραγματικήν, ἢ κατὰ ἀμφιβολίαν· ἀλλ᾽ ἐν μὲν στοχασμῷ ὡς εἴρηται ἐπεὶ τῆς δωρεᾶς αἴτησις ὥρισται· καὶ τίς ὁ τυραννοκτόνος ζητοῦμεν ἐπὶ τῶν δύο ἰατρῶν τῶν ἀνελόντων φαρμάκῳ τὸν τύραννον, καὶ ἀμφισβητούντων ἀλλήλων τῆς δωρεᾶς· ἐν δὲ τῷ ὅρῳ, ἐκλείποντος καὶ πεπραγμένου ἡ ἀμφισβήτησίς ἐστι· καὶ εἰ τὸ διῶξαι

Coniecturales status secundū ambiguitatem & diffinitiui secundū ambiguitatē quo differant

ἀμφισβήτησις κατὰ πραγματικήν

Cephalus Aristophō

Problemata κατὰ ἀμφισβήτησιν nō solū in diffinitiuo statu sed & in negociali & in ambiguo, & in coniecturali sed raro

Cephalus & aristophō contendebant uter melior/. Cephalus allegabat nunquā fuisse accusatū. Aristophō contra saepe accusatum sed semp absolutum.

τὸν τύραννον τυραννοκτονίαν ζητοῦμεν. ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ ἡ μὲν τῆς δωρεᾶς αἴτησις ὥρισται περὶ μελλόντων δὲ ἡ σκέψις γίνεται. ἐν δὲ τῇ ἀμφιβολίᾳ ἡ κατὰ ὁμωνυμίαν ἡ ἀμφισβήτησις γίνεται, ὡς ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων τῶν ἀμφισβητουμένων, τίνας οἱ ἡγεμόνας πότερον οἱ ῥήτορας ἢ οἱ στρατηγοί. ἢ ὡς ἐπὶ τοῦ ξυλίνου τείχους ὃ ἔχρησεν ὁ θεός. ἢ κατὰ σύνθεσιν ἢ διαίρεσιν, ὡς ἐπὶ τοῦ παντολέοντος, ὅπερ δοκεῖ καὶ ἀσύστατον εἶναι. ὥσπερ δὲ περὶ τιμῆς καὶ πρωτείων ἀμφισβητήσεις γίνονται, οὕτω καὶ περὶ τιμωριῶν καὶ κολάσεως, καὶ λέγονται ἐπ' ἐκείνων ἀντιπροβάλλονται ἀλλήλους. ὡς ἐπ' ἐκείνου. λοιμοῦ καταλαβόντος τὴν Ἑλλάδα, ἔχρησεν ὁ θεὸς παύσασθαι τὴν νόσον, εἰ τὴν ἀσεβῆ πόλιν κατασκάψαιεν. καὶ ἀντιπροβάλλονται ἀλλήλας, Ἄργος τε καὶ Θῆβαι καὶ τὰ ἑξῆς. κατὰ τὰ ἐν Χαιρωνείᾳ χρωμένοις τῆς ἥττης ἔχρησεν ὁ θεὸς ἡγεμόνων κακότητι γεγενῆσθαι τὴν ἧτταν, ἀντιπροβάλλονται ἀλλήλοις οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ῥήτορες.

Τέταρτος, ὁ ἐμπίπτων. ὅταν ὥσπερ ἐν στοχασμῷ μεταξὺ τῶν κεφαλαίων ἄλλο ἐμπέσῃ ζήτημα ὁλόκληρον, οἷον ἀμύητος ὄναρ ἰδὼν τὰ μυστήρια, ἤρετό τινα μυηθέντα εἰπὼν ἃ εἶδεν εἰ οὕτως ἔχοι. συγκατέθετο ὁ ἐρωτηθείς, καὶ ὡς ἐξειπὼν ὑπάγεται. τί γὰρ τὸ ἐξειπεῖν οὔσης τῆς ζητήσεως καὶ ταύτης μέχρι τοῦ πρός τι προϊούσης, ἐμπεσεῖται καὶ τίς ὁ ἀμύητος, ἄλλο ζήτημα. καὶ διαιρήσεις γε καὶ τοῦτο πᾶσι τοῖς ἑξῆς μέχρι τοῦ πρός τι. εἶτα κοινὰ ποιήσεις τὰ λοιπὰ κεφάλαια. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἐνταῦθα δύο ὄντων τῶν ζητουμένων τοῦ τε εἰ τὸ ἐπινοῆσαι ἐξειπεῖν ἐστι, καὶ τὸ εἰ μεμύηται ὁ ὄναρ ἑωρακὼς μέχρι τῶν πρός τι προελθούσης τῆς ἐξετάσεως τοῦ προτέρου ζητήματος. οὕτως ἐμπίπτει τὸ δεύτερον. ἔνθα δὴ καὶ τὴν τάξιν ἐναλλάττουσιν οἱ ἀγωνιζόμενοι ὥσπερ ἐν τοῖς ἁπλοῖς ὅροις ἐν οἷς ἄλλο μὲν τὸ κρινόμενον ἔφαμεν, ἄλλο δὲ τὸ ζητούμενον. καὶ ὁ μὲν κατήγορος γίνεται φεύγων, ὁ δὲ φεύγων διώκων. ἀμέλει καὶ τῶν κεφαλαίων ἐναλλάττουσι τὴν διαίρεσιν. ζητουμένου γὰρ αὐτῶν εἰ μεμύηται ὁ τεθεαμένος τὸ ὄναρ, ὁ μὲν φεύγων τοῖς ἰδίοις τοῦ κατηγόρου χρήσεται κεφαλαίοις ἀνθορισμῷ φημὶ καὶ συλλογισμῷ κατασκευάζων ὅτι μεμύηται. ὁ δὲ πρότερον κατήγορος τῷ τοῦ φεύγοντος ὅρῳ ἀνατρέπων τὸ μεμυῆσθαι διὰ τοῦ ὀνείρου τὸν ἄνθρωπον. ζητητέον δὲ τίς ἡ διαφορὰ τοῦ ἐμπίπτοντος ὅρου καὶ στοχασμοῦ ἐμπίπτοντος, καὶ φαμὲν ὅτι ἐν στοχασμῷ ἀπὸ τοῦ χρώματος τοῦ προτέρου ζητήματος τὸ δεύτερον ἀναφαίνεται ζήτημα καὶ οἰκεῖόν ἐστι καὶ ἡμαρτημένον τοῦ προτέρου. καὶ αὐτὸ δὲ τὸ χρῶμα ὁ λέγων ποιεῖ, ἀλλ' ἐν αὐτῷ κεῖται, τῷ προβλήματι. ἐν δὲ τῷ ἐμπίπτοντι ὅρῳ, τότε ζητήματα ἄμφω κεχώρισται ἀλλήλων. μετὰ γὰρ τὰ πρός τι τὸ ἕτερον ἐξετάζεται ζήτημα φύσεως ἄλλης ὑπάρχον. ἄλλο γὰρ τὸ ζητεῖν τί τὸ ἐξειπεῖν, καὶ ἄλλο τίς ὁ ἀμύητος. καὶ ἀπὸ τῶν πρός τι τοῦ πρώτου ζητήματος, ἐμπίπτει τὸ δεύτερον ζήτημα. ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Δοκεῖ τοῦτο ἕτερον εἶδος εἶναι ὅρου τῶν συνεζευγμένων. δύο γὰρ ἔχει ζητήματα τὰ συνεζευγμένα, ὥσπερ καὶ οἱ συνεζευγμένοι στοχασμοί. ἀλλὰ ἓν μὲν ἔχει τὸ προκείμενον ὄνομα εἰ ἐξεῖπεν τὰ μυστήρια. τὸ γὰρ δεύτερον εἰς σύστασιν τοῦ προκειμένου παραλαμβάνεται, τὸ εἰ ἀμύητος ὁ ἕτερος. ὥστε οὐ διπλοῦν καὶ δύο ἔχει ζητήματα. οὐδὲ γὰρ ὁ στοχασμὸς συνεζευγμένος διπλοῦς, ἀλλ' ἕτερον ἔχει τὸ εἶδος. Ὅταν ὥσπερ ἐν στοχασμῷ. τῷ σχήματι μόνον παραπλήσιος, τῇ δὲ φύσει διάφορος. οὐ γὰρ ἐπὶ τοῦ χρώματος ἀνακύπτει καθάπερ ἐπὶ τοῦ στοχασμοῦ. οὔτε γὰρ ὅλως κεφάλαιον χρῶμά ἐστιν ἐν ὅρῳ, οὐδ' ἀδήλου τοῦ πράγματος ὄντος, ἀλλὰ δήλου μὲν, ἀτελοῦς δὲ ἡ ζήτησις. πῶς οὖν ἐνταῦθά φησι μεταξὺ τῶν κεφαλαίων ἕτερον ἐμπίπτει ζήτημα, αὐτὸς διδάσκει καὶ ὑποτίθεται. τοῦ δὲ πρώτου

φησὶν ζητήματος ἐξεταζομένου ἄχρι τοῦ πρός τι, ἐμπίπτει τὸ ἕτερον ζήτημα τέλειον καὶ αὐτὸ τυγχάνον, οἷον εἰ ἀμύητος ὁ ὄναρ ἰδὼν τὰ μυστήρια ὁ ὑπ' αὐτῶν τῶν θεῶν τετελεσμένος. καὶ διαιρεῖται τοῦτο ἕως τοῦ πρός τι. καὶ μετὰ ταῦτα πᾶσι τοῖς ἑξῆς κεφαλαίοις κοινοῖς χρησόμεθα. δεῖ οὖν τὸ πρῶτον μελετᾶν ἄχρι τοῦ πρός τι. τοῖς δὲ ἐφεξῆς κεφαλαίοις κοινοῖς τοῖς μετὰ τὸ πρός τι χρήσασθαι. οἷον νόμος τὸν ἐξειπόντα τὰ μυστήρια τεθνάναι. ἀμύητος ὄναρ ἰδὼν τὰ μυστήρια ἤρετό τινα καὶ ἑξῆς. οὐκοῦν ἡ προβολή. δεινὰ ἔπραξας ἐξειπὼν τὰ μυστήρια. ὁ ὅρος· οὐκ ἐξεῖπον. οὐ γὰρ ἐφθεγξάμην. ἀνθορισμός· καὶ μὴν κατένευσας, καὶ συνάψει εὐθὺς τὸν συλλογισμός, λέγων ἴσον εἶναι τὸ κατανεῦσαι τῷ εἰπεῖν. γνώμη νομοθέτου. ὅτι ἄγαν πολλὴν ἠγάπησε τὸ τοιοῦτον ὁ νομοθέτης. εἶτα ἡ πηλικότης βεβαιοῖ, ὅτι μέγα καὶ χαλεπὸν τὸ ἐκλέγειν τὰ τῶν θεῶν μυστήρια. εἶτα τὸ πρός τι. ὅτι καὶ μεῖζον τὸ κατανεῦσαι, βεβαιοῦντος γάρ ἐστιν. ἀφ' οὗ τὸ δεύτερον ἐμπίπτει ζήτημα ἐξ ἀντιθέσεως. ἀλλ' οὐκ ἀμύητος οὗτος. τοῦτο γὰρ τὸ χρῶμα. καὶ λοιπὸν ἐπαναστρέψεις τὸν ὅρον τοῦ δευτέρου τούτου ζητήματος φάσκων. ἐκεῖνος ἐμυήθη εἰς θεῶν ἱερὰ φοιτήσας, ὁ παρὰ δᾳδούχου μαθών. τὸν δὲ συλλογισμὸν ἐξ ἀντιθέσεως ληψόμεθα. ὅμοιον λέγοντες τοῦ ἀπὸ τῶν ἱερέων μανθάνειν, τὸ ἐν τοῖς ὕπνοις μυηθῆναι. μανθάνειν γάρ ἐστιν ἐξ ἀμφοτέρων. ταῦτα δὲ ἀνατρέψεις λογισμοῖς χωρίζων καὶ πολὺ τὸ μέσον λέγων. ἡ πηλικότης ἀπὸ τοῦ πρός τι μειώσει. ἰστέον δὲ ὅτι ἐν τῷ εἴδει τούτῳ συμβαίνει τὸν κατήγορον τὰ τοῦ φεύγοντος ἔχειν κεφάλαια. τὸν γὰρ ὅρον ἀεὶ τοῦ φεύγοντος ὄντα, ὁ κατήγορος ἐνταῦθα ἐν τῷ δευτέρῳ ζητήματι λέγει. ὁ δὲ φεύγων τὸν συλλογισμὸν τοῦ κατηγόρου ὄντα, ἀεὶ προβάλλεται.

Πέμπτον εἶδος οἱ δύο καλούμενοι ὅροι. ὃ γίνεται ὅταν περὶ δύο ὀνομάτων ἐφ' ἑνὸς προσώπου ἡ ζήτησις ᾖ, οὐκ ἀντονομαζομένων. οἷον τὸν καθαρὸν καὶ ἐκ καθαροῦ ἱερᾶσθαι. πατέρα τις μοιχὸν ἀποκτείνας, εἴργεται τοῦ ἱερᾶσθαι. ἡ γὰρ ζήτησις τίς ὁ καθαρός, καὶ τίς ὁ ἐκ καθαροῦ. καὶ χρὴ τὸ ἕτερον πρότερον τελείως ἐπελθόντα τοῖς κεφαλαίοις, αὖθις ἐπὶ τὸ ἕτερον ἐξ ἀρχῆς ἰέναι. ταῦτα περὶ ὅρου. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τελευταῖον εἶδος τῶν διπλῶν ὅρων ἐστὶν οἱ καλούμενοι δύο ὅροι. ὅπερ ὠνόμασται μὲν οὕτω. διότι τοῦ ἀντιλέγοντος τῇ δωρεᾷ δύο τινὰ κινοῦντος ἐγκλήματα καὶ δύο προβολαῖς κεχρημένου. ἀναγκαίως ὁ τὴν δωρεὰν αἰτῶν τοῖς ἐναντίοις κεχρημένος κεφαλαίοις, δύο ὅροι κέχρηνται. πρὸς ἑκατέραν προβολὴν ἑκατέρῳ τῶν ὅρων ἀπαντῶν. διαφέρει δὲ τῶν ἁπλῶν, τῷ εἶναι διπλοῦς. τῶν δὲ διπλῶν, τῇ τάξει τῶν κεφαλαίων. καὶ τοῦ μὲν ἀντονομάζοντος καὶ τοῦ κατὰ σύλληψιν, τῷ ἐν ἐκείνοις μὲν τῶν ἐπαγομένων ἐγκλημάτων τὸν φεύγοντα τὸ μὲν μεῖζον μὴ παραδέχεσθαι, τὸ δὲ ἔλαττον ἑκόντα ἐπαναιρεῖσθαι. ἐνταῦθα δὲ τοῖς δύο ὅροις ἀμφότερα ἐκβάλλει καὶ οὐδέτερον παραδέχεται ὁ τὴν τάξιν ἔχων τοῦ φεύγοντος. τοῦ δὲ ἐμπίπτοντος, ὅτι ἐκεῖ μὲν ἐν τῷ αὐτῷ ζητήματι τὴν τάξιν ἐναλλάττουσι τῶν κεφαλαίων, ὅ τε κατήγορος καὶ ὁ φεύγων, ὡς εἴρηται τὰς οἰκείας ἀμείβοντες τάξεις. ἐνταῦθα δὲ διόλου τοῦ προβλήματος τὴν οἰκείαν ἑκάτεροι διασώζουσι τάξιν. τοῦ δὲ κατὰ ἀμφισβήτησιν. ὅτι ἐκεῖ μὲν τὸ ἓν πρᾶγμα τοῖς δύο πέπρακται προσώποις. ἐνταῦθα γὰρ τὰ δύο τοῦ ἑνὸς κατηγορεῖται. ὁ γὰρ ἀντιλέγων ἐνταῦθα τῇ ἱερωσύνῃ, δύο τινὰ κατὰ τοῦ ἑτέρου σπουδάζει ἀποδεῖξαι. ὅτι τε οὐ καθαρός, ὡς ἀπεκτονὼς τὸν πατέρα, καὶ ὅτι οὐκ ἐκ καθαρῶν. μοιχὸς γὰρ ὁ πατήρ. ἰστέον δὲ ὅτι τῶν ὁρικῶν ζητημάτων, τὰ μὲν ἀκούσια ἔχει τὰ κρινόμενα. ὡς τὸ ἑξαδάκτυλον εἶναι, ἢ ὡς τὸ μὴ γελᾶν. τὰ δὲ ἀκούσια, ὡς τὸ ἐπανατείνασθαι χεῖρας, τὸ κλέπτειν, τὸ βιάζεσθαι. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ἀκουσίων, οὔτε γνώμης αἴτησιν κινήσομεν, οὔτε ἀντίθεσιν ἔξωθεν οὐδὲ μίαν

[Handwritten marginalia: "ἡγεμόνες utrum potius significet rhetores an duces"; "ἐμπίπτοντος ὅρου / ἐμπίπτοντος στοχασμοῦ"; "προβολή"; "ἐκλέγειν in vulgare"; "δύο ὅροι"; "ἑκούσια"; "ἀπό"; "Secunda quaestionem assumi ad constitutionem ~~secundae~~ primae."]

ἃ ἔφαμεν ἐν τοῖς ὁρικοῖς ἐμπίπτειν ζητήμασι μετὰ τὴν ἐργασίαν τῶν οἰκείων κεφαλαίων· ἐπὶ δὲ τῶν ἑκουσίων, ἥ τε τῆς γνώμης αἴτησις ἐμπίπτει καὶ αἱ ἔξωθεν ἀντιθέσεις ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. αἱ δὲ διηγήσεις· ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ, ἐκ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους γίνονται· ἐν δὲ τῷ ὅρῳ, ἐκ τῆς προβολῆς· καὶ ἡ αὐτὴ δ' ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους παρέχει. οἱ δὲ φεύγοντες ἐκ τῶν ἐναντίων ἐννοιῶν δηλονότι καὶ λυσιτελῶν αὐτοῖς πρὸς τὸν ἀγῶνα δυναμένων, τάς τε καταστάσεις καὶ τὰς διηγήσεις ποιήσονται. ἀρξάμενοι μὲν ἔκ τινων καθολικωτέρων ἐννοιῶν, τὰ δὲ μερικὰ καὶ τῆς παρούσης ὑποθέσεως οἰκεῖα συνυφαίνοντες ἐκείνοις. γνωστέον δὲ ὅτι καὶ κόραξ ὁ τεχνογράφος τῷ τῆς καταστάσεως ὀνόματι κέχρηται, προοίμια τοῦ λόγου τὴν κατάστασιν καλῶν. ἔτι δὲ τεχνικώτερον περὶ αὐτῆς διορίζοντες καὶ διεξιόντες, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴρηται, τὴν κατάστασίν φασι τῷ λόγῳ λυσιτελεῖν πρὸς τοῦτο, ὅπερ καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ, πρὸς τὴν πρεπωδεστάτην διάπλασιν τῆς διηγήσεως. τὸ μὲν γὰρ διηγήσασθαι ψιλὸν τὸ πρᾶγμα, οὐ σφόδρα ἔντεχνον· τὸ δὲ, συγκαταστάσει διηγεῖσθαι, τεχνικώτατον. ὅθεν καὶ δημοσθένης, ἐν τοῖς δημοσίοις μάλιστα λόγοις ὅπου καὶ τὴν ἀκρίβειαν ἐμφαίνει, τοιαύταις χρῆται ταῖς διηγήσεσιν.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τὸ τῶν δύο καλουμένων ὅρων, τοιοῦτόν ἐστιν· ὅτ' ἂν περὶ δύο ὀνομάτων ἡ ζήτησις εἴη ἐφ' ἑνὸς προσώπου· ἑνὸς γοῦν ἐνταῦθα ὡς ὁρᾷς ὄντος τοῦ προσώπου, περὶ τῶν δύο ὀνομάτων ἡ ζήτησίς ἐστιν εἰ καθαρὸς οὗτος καὶ πάλιν εἰ ἐκ καθαροῦ. οὐκ ἀντονομαζομένων· ἐπειδὴ καὶ ὁ ἀντονομάζων καὶ ὁ κατὰ σύλληψιν δύο ὅροι τυγχάνουσι, διαστέλλει τῇ διαφορᾷ καὶ διαχωρίζει· φησὶ γοῦν ἐκτιθέμενος· οὐκ ἀντονομαζομένων· ὅ ἐστιν οὐκ ἀναιρουμένου τοῦ ἑτέρου διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ ἑτέρου, ὅπερ ἐν τῷ ἀντονομάζοντι γίνεται· ὁ γοῦν ἱεροσυλίαν τὸ πεπραγμένον λέγων, τὸ κλοπὴν εἶναι ἐκβάλλει· καὶ πάλιν ὁ κλοπὴν διισχυριζόμενος, ἀναιρεῖ τὴν ἱεροσυλίαν· ἐπὶ δὲ τῶν δύο ὅρων οὐχ οὗτος τῆς ἐργασίας ὁ τρόπος, ἀλλ' ἑκάτερον ἰδίᾳ καθ' ἑαυτὸ ζητεῖται· ὅρα δὲ ἐπὶ τοῦ παραδείγματος· ἓν μὲν τὸ πρόσωπον τὸ ἐξεταζόμενον, δύο δὲ τὰ ζητούμενα ὀνόματα· τίς ὁ καθαρὸς· καὶ τίς ὁ ἐκ καθαροῦ· ἥκιστα οὖν διὰ τοῦ ἑτέρου τὸ ἕτερον ἐκβάλλεται. ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἀντονομάζοντος δέδεικται· ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸ ἑκάτερον ζητεῖται· δυοῖν γὰρ ὄντοιν οἷς ἔνοχον ὁ κατήγορος, φησὶ γεγενῆσθαι τὸν φεύγοντα καὶ διακεκωλῦσθαι ἱερᾶσθαι· ὁ φεύγων οὐδὲ ἑτέρῳ ὑπεύθυνον ἑαυτὸν εἶναι λέγει· καὶ γὰρ καθαρὸν καὶ ἐκ καθαροῦ ἑαυτὸν εἶναι κατασκευάσει· δύο δὲ ὄντων τῶν ζητουμένων ἐπὶ ἑνὸς προσώπου, διπλῆ καὶ ἡ διαίρεσις ἔσται δι' ὅλων τῶν κεφαλαίων· πρῶτον μὲν περὶ τοῦ τίς ὁ καθαρός· δεύτερον δὲ περὶ τοῦ τίς ὁ ἐκ καθαροῦ τῇ αὐτῇ διαιρέσει τῶν κεφαλαίων ἐφεξῆς πάντων· ὥστε καὶ ταύτην εἶναι διαφορὰν πρὸς τὸν ἀντονομάζοντα, διὰ τοῦτο δὲ οὐκ ἀντιτιθέντες κεφάλαιον κεφαλαίῳ τὴν διαίρεσιν ἐν τούτῳ τῷ εἴδει ποιούμεθα, ἀλλὰ χωρίσαντες, οὐχ ὅτι οὐκ ἀγωνιστικώτερον, ἀλλ' ἐπειδὴ διέστηκεν ἀπ' ἀλλήλων καὶ κεχώρισται τὰ ζητήματα. συνάπτειν μὲν ἐπιχειροῦντες, σύγχυσιν ἐργαζόμεθα· διαιροῦντες δὲ εὐκρινῆ καὶ σαφῆ τὸν λόγον παρεξόμεθα. τελείου δέ ἐστι ῥήτορος τῇ συμμετρίᾳ τῆς χρείας χρησάμενον, ἐκφεύγειν τὸ προσκορὲς καὶ ὄπτιον· καὶ εἰ κατασκευάζοντι αὐτῷ τὸ ἕτερον ἀνάγκη γένοιτο καὶ τοῦ ἑτέρου ἐν τῷ λόγῳ ἐπιμνησθῆναι, ἐπαγγέλλεσθαι ποιεῖσθαι τὴν περὶ τούτου ἐξέτασιν. ἔστιν ὅτε εἰ ἀπαιτοίη καὶ βραχείας κατασκευῆς ποιουμένους διὰ τὸ ἀγωνιστικόν. δεῖ δὲ εἰδέναι ὡς ἔνθα μὲν συμπλέκεται τὰ ζητήματα κεφάλαιον κεφαλαίῳ ἀντεξετάζοντες προάγομεν τὸν λόγον· ἔνθα δὲ κεχώρισται, ἀναγκαῖον χωρίσαι διὰ τὴν σύγχυσιν. πλὴν εἰ πρὸς τὴν χρείαν βραχείας μεταξὺ κατασκευῆς ποιησόμεθα τὴν πᾶσαν

τοῦ

[Marginalia: cf. συγκαταστάσει — διάπλασιν — Corax — κατάστασις qd sit & unde dicta — Demosthens — Pulcherrima Sent. — ὕπτιον — βραχείας]

τοῦ ἑτέρου ἐξέτασιν ὕστερον ἐπαγγελλόμενοι ποιήσειν. διέλωμεν δὲ τὸ ζήτημα. ἐρεῖ τοίνυν ὁ φεύγων· ἐπεὶ τινός εἰμι τῶν ὁσίων καὶ τῶν ἱερέων, μέτεστί μοι καθάπερ τῶν ἄλλων ἑκάστῳ, εἶθ' ἡ ἀνθυποφορὰ ἡ ἐκ τοῦ ῥητοῦ· ἀλλ' οὐκ ἦν καθαρὸς ὁ πατήρ. λύσεις κατὰ μετάληψιν χρόνου· τότε καθαρὸς ὢν ἐτύγχανεν ὅτε κατὰ νόμους ἔγημέ με καὶ ὅτε ἐποιήσατό με· οὐκοῦν προτέρα τῶν ἁμαρτηθέντων ἡ ἐμὴ γένεσις· ἐκ καθαροῦ τοίνυν καὶ οὐκ ἔχοντος μίασμα γέγονα· ἐπὶ τούτοις εἰσακτέον τὸ ῥητὸν τὸ δεύτερον· ἀλλ' οὐδὲ σὺ καθαρός, ἀπεκτονὼς τὸν πατέρα. τὸ δὲ ῥητὸν τοῦτο, ῥητῷ καὶ ἀντεγκλήματι λύσεις· πρότερον ἐξετάσας ὁριστικῶς τίς ὁ τοῦ προσρήματος τούτου ὑπόδικος· ὁ ἀνδροφόνος, ὁ μεμιασμένος, οὐχ ὁ δικαίως ἀνελών. ἐγὼ δὲ μοιχὸν καὶ ἄδικον εἰς ἐμὲ γεγενημένον ἀνεῖλον· δίδωσι δὲ κτείνειν τὸν τοιοῦτον ὁ νόμος· καὶ πληρώσει ἐνταῦθα τόπον κατὰ μοιχοῦ. ἀλλ' ἔδει φησὶ φείσασθαι πατρὸς ὄντος· ἡ λύσις· καὶ ποῦ τῷ νόμῳ προσδιώρισταί τι τοιοῦτον, ἐὰν γένει προσήκῃ μὴ διδόναι δίκην· ἀλλὰ δὴ καὶ πατέρα χρὴ μισεῖν ἑτέρου μᾶλλον, εἰ πονηρὸς καὶ ἀσεβὴς γένοιτο περὶ τὸν παῖδα. εἶτα χρήσει διαβεβλημένοις ἐπιχειρήμασιν· τί δὲ εἰ προδιδόντα ἠμυνάμην· τί δὲ εἰ τυραννοῦντα. ἆρα μιαρὸς ἔδοξα δίκην λαβὼν οὐκ ἔστιν· οὐ τοίνυν ἄξιον οὐδὲ νῦν αἰτίαν ἔχειν ὡς ἀνδροφόνον ὄντα· δεινὸν γὰρ ἡ μοιχεία καὶ τῶν μεγίστων ἀδικημάτων οὐκ ἔλαττον. εἰ δὲ φήσειεν ὡς ἐχρῆν κρῖναι αὐτόν, ἐνθυμητέον ὅτι ἀνελεῖν προστέτακται· παράνομον οὖν μὴν τὸ ἕτερον ἀνθ' ἑτέρου πρᾶξαι. πῶς δὲ καὶ οὐ δεινὸν μετέχειν μὲν τῆς ἄλλης ἐπιτιμίας ἀνεγκλήτως, εἴργεσθαι δὲ τῆς ἱερωσύνης ἐν ἀνδροφόνου μοίρᾳ ταττόμενον. κἂν μὲν εἰς τὰ ἱερὰ ἐμβάλω καὶ προσίω τοῖς ὁσίοις μηδένα κωλύειν ἐπιχειρεῖν, τὴν δὲ τιμὴν ταύτην ἀφαιρεῖσθαί με τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς κατεγνωσμένοις. ἐπὶ τούτοις ἔστι τελικὸν κεφάλαιον τὸ συμφέρον· ὃ πανταχοῦ καὶ ἐν παντὶ ζητήματι δεῖ καθορᾶν· ἔστι δὲ ἐνταῦθα λαμβανόμενον ἐξ ἐνδόξου· ἀλλὰ χαλεπαίνει φησὶ τὸ δαιμόνιον· λύσεις δὲ τὴν ἀνθυποφορὰν ἐνδόξως τὸ καθόλου κατασκευάζων ὡς πέφυκεν ἀγανακτεῖν ὑπὲρ τῶν μοιχῶν ἀλλὰ συναλγεῖν τοῖς ἠδικημένοις. εἶτα ἐπὶ τέλει ἐρεῖς ὅτι συμφέρει τῇ πόλει τὸν ἄνδρα σωφρόνως καὶ κοσμίως βεβιωκότα ὑπηρετεῖν τοῖς θεοῖς. ἰστέον δὲ ὅτι χαλεπὸν ἐν πᾶσιν ὁρικοῖς ζητήμασι χρῶμα τὸ καλούμενον εὑρεῖν· ὡς ἐπὶ τοῦ τὸ κενοτάφιον διορύξαντος καὶ κρινομένου τυμβωρυχίας· ἀκούων γὰρ διατί ὤρυττες εἰ μὴ τυμβωρυχεῖν ἤθελες, ἀπορήσει λύσιν εἰπεῖν· εἰ μή που λέγοι ἵνα καθάρω τὸν τόπον, ἵνα τινὰ ἀπόθωμαι, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. καὶ ἐπὶ τοῦ ὑφελομένου τὰ ἰδιωτικὰ χρήματα ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, ἡ αὐτὴ ἀπορία· τί γοῦν ἐρεῖ χρῶμα μετὰ τὰ κεφάλαια· πλὴν εἰ λέγοι ὅτι ἠπιστάμην ἰδιωτικὰ εἶναι χρήματα ἐν τῷ ἱερῷ. τίς ὁ καθαρὸς καὶ τίς ὁ ἐκ καθαροῦ, ἀνεῖλε γάρ· οὔτε ἐκ καθαροῦ· μοιχοῦ γοῦν παῖς· ὁ δὲ, ὅτι καὶ καθαρὸς καὶ ἐκ καθαροῦ· ὁ γὰρ μοιχὸν ἀνελὼν καθαρός· καὶ ὁ τεκὼν δὲ, οὐ μοιχὸς ἦν ὅτε με ἔτικτεν· καὶ γίνεται τὸ πρῶτον ζήτημα ὅτι ἐκ καθαροῦ· καὶ λοιπὸν ἐμπίπτει τὸ ἕτερον ζήτημα. εἰ γὰρ ἐκ καθαροῦ γέγονας ὡς φῄς, σὺ οὐ καθαρὸς ἀνελὼν τὸν καθαρόν· καὶ οὕτως εἰσάγεται τὸ δεύτερον ζήτημα, ὅτι μοιχὸν ὄντα ἀνεῖλον· εἰσάγεται δὲ σχεδὸν μετὰ τὴν ποιότητα. ἰστέον δὲ ὅτι τινὲς τῶν τεχνικῶν τρία γενικὰ τοῦ ὅρου εἴδη λέγουσι· τὸ κατὰ φύσιν· τὸ κατὰ πρόσωπον, τὸ κατὰ κρίσιν. καὶ τοῦ μὲν κατὰ φύσιν παράδειγμα· νόμος τὸν σεσινωμένον μὴ ἱερᾶσθαι· ἑξαδάκτυλός τις ἢ μὴ γελῶν, κωλύονται ἱερᾶσθαι· ἐνταῦθα γὰρ ἡ ζήτησις εἰ τοῦτο σίνος τὸ κατὰ φύσιν· τοῦ δὲ κατὰ τρόπον, τοῦτο· πλούσιος πένητι συνεχῶς ἐπανατείνεται τὰς χεῖρας καὶ κρίνεται ὕβρεως· ζητεῖται γοῦν εἰ οὗτος ὁ τρόπος πληγαί. τοῦ δὲ κατὰ κρίσιν, τούς τε καθ' αἴτησιν καὶ τοὺς κατὰ ἀμφισβήτησιν. λανθάνουσι δὲ οὗτοι ἑαυτούς.

q i

[Marginalia: ἀνθυποφορά — προσρήματος — κρῖναι αὐτόν — Tres generales species diffinitionis — ἐξεφ — ἐξέ — cf. τρόπον ut paulo post — κρῖναι αὐτόν diem illi dicere in ius trahere — ἑξαδάκτυλος καὶ μὴ γελῶν. nota μὴ γελῶν pro debilitate naturæ reputari ut sex digitos habere.]

οὐκ εἴδη ὅρου, ἀλλὰ ποιότητας λέγοντες· διαφέρει δὲ εἶδος ποιότητος, τῷ τὸ μὲν εἶδος διάφορον δέχεσθαι διαίρεσιν· τὴν δὲ ποιότητα λόγων αἰτίας μηνυτικὴν εἶναι. οὔτε δὲ ὁ κατὰ λόγον, οὔτε ὁ κατὰ φύσιν διάφορον πρὸς ἀλλήλους τὴν διαίρεσιν ἔχουσιν. ἄλλως τε καὶ τὸ κατὰ φύσιν ἀντιλήψει ἁρμόζει μᾶλλον ἢ ὅρῳ. γενικώτατα μὲν οὖν τρία εἴδη ὅρων ἐστίν· τό, τε κατὰ κρίσιν, καὶ τὸ κατὰ ἀμφισβήτησιν, καὶ τὸ κατ' ἀξίωσιν. τὸ μὲν οὖν κατ' ἀξίωσιν καὶ τὸ κατὰ ἀμφισβήτησιν, ἄτμητά ἐστι· τὸ μὲν γὰρ αἴτησιν ἔχει μόνον· τὸ δέ, ἢ δύο προσώπων περὶ ἓν μόριον τῶν πραχθέντων ἀμφισβήτησις, οὗ παράδειγμα ὁ ἐπιδιώξας τὸν τύραννον ἐκ τῆς ἀκροπόλεως καὶ ὁ ἕτερος ὁ ὑπαντήσας καὶ ἀνελών· ἢ δύο πραγμάτων πεπραγμένων ὑπὸ δύο προσώπων τελείου ἑκατέρου ὄντος ἀμφισβήτησις, ὡς ἐπὶ τούτου τοῦ παραδείγματος· τύραννος τὴν ἑαυτοῦ σκευὴν δέδωκε τῷ δορυφόρῳ. καὶ μεταβαλὼν τὴν ἐκείνου, ἦλθε μοιχεύων, ἑνὸς τῶν ἐν τῇ πόλει γυναῖκα. κατὰ ταυτὸν ἀνῆλθέ τις τὸν τύραννον ἀνελεῖν καὶ ἀπέκτεινε τὸν δορυφόρον ἔχοντα τὴν σκευήν. καὶ ἐν τῇ πόλει ὁ τῆς γυναικὸς ἀνὴρ τὸν τύραννον μοιχεύοντα ἀνεῖλε καὶ ἀμφισβητοῦσι τῆς δωρεᾶς. διαφέρει δὲ ὁ ὅρος οὗτος τοῦ προτέρου· τῷ παρ' ἐκεῖνον μὲν ἐν μορίῳ ἓν ἔργον πεπρᾶχθαι καὶ τοῦ μὲν τὴν ἀρχὴν εἶναι, τοῦ δὲ τὸ τέλος· ἐνταῦθα δὲ παρὰ δύο προσώπων τελείως ἀμφότερα τὰ ἔργα πεπρᾶχθαι· διὸ καὶ ἀδιάφορον ἔχει τὴν διαίρεσιν· ἐκεῖ μὲν γὰρ εἷς ὅρος ἐστὶ καὶ εἷς ἀνθορισμός, λέγοντος· ὅτι τυραννοκτόνου ἐστὶ, τὸ ἐκβαλεῖν τῆς ἀκροπόλεως, τὸ δεῖξαι φυγόντα, τὸ μηκέτι ἔχειν δορυφόρον. καὶ εἷς πάλιν ἀνθορισμός· οἷον, οὔ· ἀλλὰ τυραννοκτονία ἐστί, τὸ ἀνελεῖν, τὸ δεῖξαι νεκρόν. ἐνταῦθα δὲ δύο ὅροι παρ' ἑκατέρου καὶ δύο ἀνθορισμοί. ὅ, τε γὰρ τὸν δορυφόρον ἀνελὼν φήσει· ὅτι τυραννοκτονία ἐστὶ, τὸ ἀνελθεῖν εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τὸ μάχεσθαι τοῖς δορυφόροις, τὸ ἀποσφάξαι τὸν τύραννον· ὁ δὲ σὺ πεποίηκας, μοιχόν ἐστιν, ἀνῃρηκέναι ἔσω ἐν τῷ οἰκήματι, οὐδὲ γινώσκων εἰ τύραννος ἦν. ὁ δὲ πάλιν τὸ ἐναντίον· ὅτι τυραννοκτονία ἐστὶ, τὸ αὐτὸν ἀποκτεῖναι τύραννον· τὸ νεκρὸν δεῖξαι. οὐ δορυφόρον, ἰδιώτην, σχῆμα μόνον τυράννου ἔχοντα. καὶ τὰ μὲν κατὰ ἀξίωσιν καὶ κατὰ ἀμφισβήτησιν ταῦτα. τὸ δὲ κατὰ κρίσιν ὅπερ ἐστὶ τὸ κατὰ φυγὴν καὶ δίωξιν, διαιρεῖται εἴς τε τὸν ἀντονομάζοντα καὶ τὸν κατὰ σύλληψιν καὶ τὸν ἐμπίπτοντα καὶ τοὺς δύο καλουμένους ὅρους· ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ εἴδη τοῦ κατὰ κρίσιν διπλοῦ. ἔστι δὲ καὶ ἁπλοῦν τοῦ ἐπανατεινομένου περιουσίου τῷ πένητι συνεχῶς τὰς χεῖρας. καὶ ἄλλως· ὡραῖον ἔχων τις παῖδα, ἐξεμίσθωσε τοῦτον γυναιξὶ καὶ προαγωγίας κρίνεται. λείπει γὰρ τὸ πρόσωπον τῶν ἀνδρῶν. τούτοις γὰρ ὁ ἐκ μισθῶν προαγωγὸς ἀντικρὺς κληθείη. λέγεται δὲ καὶ ἕτερον τοῦ κατὰ κρίσιν εἶδος, ἐν ᾧ ἕτερον μέν ἐστι τὸ κρινόμενον, ἕτερον δὲ τὸ ζητούμενον. οἷον, νόμος τὸν ἀπόπολιν μὴ ἀγωνίζεσθαι. βουληθεὶς, ὑπὸ τῶν ἠλείων κωλύεται. καὶ κρίνουσιν ἀθηναῖοι ἠλείους ἐπὶ τῶν ἀμφικτυόνων ὕβρεως. ἐνταῦθα γὰρ κρίνεται μὲν ἡ ὕβρις, ζητεῖται δὲ εἰ ἀπόπολις ὁ ἀθηναῖος. τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ τοῦ εὐνούχου. καὶ γὰρ κἀκεῖ φόνος μὲν τὸ κρινόμενον. ἡ ζήτησις δὲ περὶ τοῦ εἰ μοιχὸς ὁ εὐνοῦχος. ἔστι παρὰ τούτοις ἕτερος καλούμενος παράδοξος· παράδοξος δὲ λέγεται ὅτι πάντων τῶν ὅρων φύσιν ἐχόντων ἐπὶ τῶν πρός τι ἀπό τε τοῦ αἰτιῶντος, ἀπό τε τοῦ κατηγόρου αὔξειν τὸ ἔγκλημα· ἐπὶ τούτου μειοῖ. ἔστι δὲ τούτου παράδειγμα· νόμος τὸν σεσινωμένον μὴ ἱερᾶσθαι. ὁ δὲ ἑξαδάκτυλός τις κωλύεται ἱερᾶσθαι καὶ ἀντιλέγει. ἐν τούτῳ γίνεται μάλιστα τῷ ὅρῳ τὸ πρός τι ἀντέστραπται. τὸ γὰρ περὶ τοῦ καὶ μεῖζον αὐτὸ εἶναι φιλονεικεῖ ὁ κατήγορος, ἀλλ' ἧττον. οἷον ἐπὶ μὲν τοῦ τοιούτου ὅρου τοῦ μὴ γελῶντος καὶ κωλυομένου ἱερᾶσθαι, ὁ κατήγορος τὸ πρός τε καὶ μεῖζον κατασκευάσει· φάσκων ὅτι μεῖζόν ἐστι, τοῦ ἄλλο τι σῖνος ἔχειν, οἷον τὸ

ποδὸς

ποδὸς ἐστερῆσθαι, τὸ ὀφθαλμοῦ. ἐνταῦθα δὲ τὸ ἐλλείπειν μόνον, τὸ σῖνος ὁ κατήγορός φησιν. τὸ δὲ πλεονάζειν πολὺ ἧττον ἀποφαίνεται τοῦ ἥττονα ἔχειν. εἰ γάρ τι τὸ ἧττον ἄχρηστον, καὶ τὸ πλέον. ὡς θ' ὁ ἕκτος δάκτυλος ἄχρηστόν ἐστι. καὶ τάξιν τοῦ ἥττονος ἔχει. καὶ τούτους δὲ τοὺς ὅρους τοῦ αὐτοῦ τίθενται εἴδους. οἷον, τὸν καινὸν ὅπλον εὑρόντα, γέρας λαμβάνειν. ἵππον τις ἐδίδαξε μάχεσθαι καὶ αἰτεῖ τὸ γέρας. πλεονάζει γὰρ ἵππος ὅπλου, τῷ ἐμψύχῳ. εἰσὶ δὲ καὶ ἔμμεσοί τινες. ἔμμεσοι δὲ λέγονται, οἱ δοκοῦντες μὲν ἔχειν δύο ὅρους, μὴ κρινομένους δὲ ὥσπερ ἐπὶ τῶν συνεζευγμένων ἐστὶν ὁ ἐμπίπτων. ὁ γὰρ δεύτερος ὅρος, εἰς κατασκευὴν τοῦ προτέρου λαμβάνεται. ὡς ἐπὶ τούτου· νόμος τὸν ὑφέντα ἰδίαν δίκην, ἄτιμον εἶναι. δημοσθένης διαλυσάμενος πρὸς μειδίαν ὑπάγεται τῷ νόμῳ. μετὰ γὰρ τὸ ζητηθῆναι τί τὸ καθυφεῖναι, οἷον ὅτι τὸ ἐνδοῦναι ἐν δικαστηρίῳ εἰσελθόντα καὶ μὴ δικαιολογήσασθαι, τὸ μὴ παραγαγεῖν μάρτυρας, τὸ ὅλως μὴ ὡς δεῖ ἀγωνίσασθαι, ἐμπίπτει μεταξὺ ἕτερον ζήτημα· εἰ ὅλως ἰδία δίκη αὕτη. καὶ κατασκευάσει ὁ δημοσθένης μὴ εἶναι ἰδίαν. διὸ καὶ ἔμμεσοι καλοῦνται· ὅτι τάξιν μὲν ἔχουσι διπλῶν· τὸ δὲ ἕτερον αὐτῶν μέρος εἰς ἀπόδειξιν τοῦ προτέρου λαμβάνεται καὶ οὐχὶ αὐτὸ ἐγκαλεῖται. οὐ χεῖρον δὲ καὶ τοῦτο εἰδέναι, ὡς ὁ κατὰ ἀμφισβήτησιν ὅρος τὴν ἐναντίαν τάξιν ἔχει τοῖς ἄλλοις ὅροις. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄλλοις ὅροις, τὸ κεφάλαιον ὁ ὅρος ἀπὸ τῶν παρεπομένων γίνεται. ἐν δὲ τῷ κατὰ ἀμφισβήτησιν ἀπὸ τῶν πεπραγμένων. τοῦ μὲν τὴν ἀρχὴν ὁρίζοντος εἶναι τυραννοκτονίαν, οἷον τὸ διῶξαι. τοῦ δὲ τὸ τέλος, οἷον τὸ ἀνελεῖν. πολλάκις γὰρ ἔφαμεν, ὡς ὁ αἰτῶν τάξιν ἔχει διώκοντος. ἰστέον δὲ ὅτι καὶ στοχαστικὴ πολλάκις ἀντίθεσις ἐμπίπτει ἐν ὅρῳ, ὡς ἐπὶ τοῦ τὸν τύραννον πείσαντος καταθέσθαι τὴν τυραννίδα. ἐρεῖ γὰρ ὁ ἐναντίος μετὰ τὸ πρός τι· ὅτι εἰκὸς πάλιν τὸν τύραννον ἐπανελθεῖν.

ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΣ.

Μετὰ τὸν ὅρον ἡ ἀντίληψις. καίτοι ἐν τῇ μεθόδῳ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ μετὰ τὸν ὅρον εὐθὺς ἡ πραγματική. καὶ οὐκ ἀλόγως ἀμφότερα, ἐκεῖ μὲν τὰ ἐκ τῆς διαιρέσεως τῶν πραγμάτων ἐνέκυπτεν. τῶν γὰρ πραγμάτων τῶν μὲν ὄντων φανερῶν, τῶν δὲ ἀφανῶν. καὶ τῶν φανερῶν, τῶν μὲν τελείων, τῶν δὲ ἀτελῶν. τῶν τελείων ἡ πρώτη ζήτησις εὐθὺς περὶ τὸ μέλλον γίνεται περὶ ὃν ἡ πραγματική. εἰκότως τοίνυν ἐκεῖ μὲν ἀπὸ τῶν πραγμάτων διαιρούμενος, προτέραν ἔταξεν τὴν πραγματικήν. ἐνταῦθα δὲ ἡ κοινωνία τοῦ ὅρου τῶν κεφαλαίων πρὸς τὴν ἀντίληψιν τὴν τάξιν ὑφηγήσατο. ἅτε δὴ κυριωτέρα αὕτη. τὸ κατ' ἐκεῖνά φημι δὴ τὰ κεφάλαια, τὴν διαίρεσιν ἐνταῦθα γίνεσθαι. ὁρίζεται δὲ αὐτὴν μινουκιανὸς μὲν οὕτως. ὅταν ὁμολογῶν ὁ φεύγων τὸ πεπραγμένον τὴν ἐξουσίαν προβάλληται. ἔχει δὲ οὐκ ὀρθῶς. μήτε ἐκ γένους ὢν καὶ διαφορῶν ὥσπερ προσήκει τοῖς τελείοις ἔχουσιν ὅροις προσεῖναι. μήτε τί ἐστι κατ' οὐσίαν ἡ ἀντίληψις ὁριζόμενος, ἀλλὰ πότε γίνεται. τοῦτο δὲ ὅρων ἀλλότριον. ἔστι δὲ καὶ στοχασμῷ τοῦτο οἰκεῖον. καὶ γὰρ ἐκεῖ μάλιστα ἐν τοῖς ἐμπίπτουσι καὶ συγκατασκευαζομένοις τὴν ἐξουσίαν ὁ φεύγων προβάλλεται, ὡς ἐπὶ τοῦ τὸν μοιχεύοντα πατέρα ἀποκτείνοντος. κακία δὲ ὅρων ὡς πολλάκις εἴπομεν, τὸ ἐλλείπειν ἢ περιττεύειν. ἀρετὴ δὲ, τὸ διασώζειν τὸ προσῆκον ἑκάστῳ μέτρον. ἑρμογένης δέ φησιν ἀντίληψιν εἶναι ἀνυπευθύνου πράγματος εἶναι δοκοῦντος, ὡς ὑπευθύνου κατηγορία. οὗτος δὲ ὁ ὅρος τὸ μὲν ἴδιον τῶν ἀντιληπτικῶν προβλημάτων μηνύει, ἀτελὴς δέ ἐστιν. οὐ γὰρ ἐκ γένους ἐστὶ καὶ συστατικῶν διαφορῶν, ὥσπερ οὐδὲ ὁ τοῦ μινουκιανοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ κατηγόρου γνωρίζει τὴν ἀντίληψιν. ὁ δὲ τελείως ἔχων τῆς ἀντιλήψεως ὅρος ἐστὶν οὗτος· ἀντίληψίς ἐστι

Vera antilepseos diffinitio

στάσις πολιτικοῦ πράγματος τὸν αὐτοῦ μόρους· καθ' ἣν ὁ φεύγων ὁμολογῶν τὸ πεπραγμένον, τῆς ἐξουσίας ἀντιλαμβάνεται· στάσις μὲν οὖν, τὸ γένος τοῦ ὅρου· τὰ δὲ ἄλλα διαφοραί. χωρίζουσιν αὐτὴν τῶν τε ἑτερογενῶν καὶ ὁμογενῶν· ἑτερογενῶν μὲν, οἷον τὸ πολιτικοῦ πράγματος τὸν αὐτοῦ μέρους, χωρίζει τὴν ἀντίληψιν γεωμετρικῶν καὶ φυσικῶν θεωρημάτων· πολλαὶ γὰρ κἀκεῖσε περὶ τὴν ἀκρίβειαν τῶν πραγμάτων ἀμφιβολίαι. τὸ δὲ αὐτοῦ μόρους, τῶν καθόλου πολιτικῶν χωρίζει πραγμάτων· τὰ δὲ λοιπὰ τῶν ὁμογενῶν χωρὶς αὐτὴν ἵστησι στάσεων· ἐν γὰρ ταύτῃ τοῦ παντὸς πράγματος τὴν αἰτίαν αὐτὴν τὴν ἐξουσίαν ἀνάγκη γίνεται. δὲ ἀντιληπτικὰ προβλήματα κατὰ τέσσαρας τρόπους, κατὰ νόμον, κατὰ ἔθος, κατὰ φύσιν, κατὰ τέχνην. κατὰ νόμον μὲν, ὡς ἐκεῖνο· ξιφιστεία τις μοιχὸν καταλαβὼν, ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου· τὸν γὰρ νόμον αὐτῷ τὴν ἐξουσίαν φησὶ τοῦ φόνου δεδωκέναι. κατ' ἔθος δὲ, μετὰ τὰ ἐν χαιρωνείᾳ φίλιππος ἀπέστειλε πρὸς ἀθηναίους αἵρεσιν διδοὺς ἢ τοὺς χιλίους αἰχμαλώτους, ἢ τοὺς χιλίους νεκροὺς ἀνελέσθαι πρὸς ταφήν. ἔπεισε δημοσθένης ἑλέσθαι τοὺς νεκρούς. ἀπέκτεινε φίλιππος τοὺς δισχιλίους· καὶ κρίνεται δημοσθένης ὑπ' αἰσχίνου δημοσίων ἀδικημάτων. ἔθος γὰρ ἦν παρ' ἀθηναίοις τοῖς βουλομένοις παριέναι καὶ συμβουλεύειν τὰ δοκοῦντα, ὡς καὶ δημοσθένης φησίν· ὅσα μὲν ὁ κῆρυξ τίς ἀγορεύειν βούλεται, παρῄει δὲ οὐδείς. κατὰ τέχνην δὲ, ὡς ὁ ζωγράφος ὁ πρὸ τοῦ λιμένος τὰ ναυάγια γράψας· ἄξιον γὰρ αὐτῷ τοῦ γράφειν ἃ βούλοιτο φησὶν δεδωκέναι τὴν τέχνην. κατὰ φύσιν δὲ, αἰσχίνης μετὰ τὰ ἐν χαιρωνείᾳ ἕπεται δημοσθένει δακρύων καὶ κρίνεται ὑπ' αὐτοῦ ὕβρεως, φύσιν γὰρ ἀνθρώπῳ φησὶ τῶν δακρύων τὴν ἐξουσίαν χορηγεῖν. διαφέρει δὲ τοῦ στοχασμοῦ μὲν, ὅτι ἐν ἐκείνῳ περὶ τοῦ εἰ ἔστι γίνεται ἡ ζήτησις, καὶ ἄλλο δι' ἄλλου κρινόμενον· ἐν δὲ ἀντιλήψει περὶ τοῦ ποῖόν τί ἐστι, καὶ τὸ κρινόμενον οὐ δι' ἑτέρου κρίνεται. τοῦ δὲ ὅρου διαφέρει· ὅτι ἐν ἐκείνῳ μὲν περὶ τοῦ τί ἐστι τὸ κρινόμενον γίνεται ἡ ζήτησις· καὶ τῶν ὁρικῶν προβλημάτων ἐν ἐνίοις· τὸ μὲν πέπρακται, τὸ δὲ λείπει· καὶ τὰ μὲν αὐτὸ τὸ κρινόμενον ἔχουσι καὶ ζητούμενον, τὰ δὲ ἄλλο μὲν τὸ κρινόμενον, ἄλλο δὲ τὸ ζητούμενον. ἐν δὲ ἀντιλήψει περί τε ποιότητος ἡ ζήτησις γίνεται· καὶ αὐτὸ μὲν οὐ κρίνεται τὸ παρὰ τοῦ φεύγοντος γεγονὸς ὡς ἔγκλημα, ἔξωθεν δέ τινα περίστασιν λαμβάνει τὴν κρίσιν. ἄξιον δὲ ζητῆσαι ἡ κατὰ νόμον ἀντίληψις τίνι διενήνοχε τοῦ κατὰ νόμον ὅρου. ἐν ᾧ ὁ εὐνοῦχος ὡς μοιχὸς ἀναιρεῖται. φαμὲν οὖν, ὅτι ἐν μὲν τῷ ὅρῳ ἐκ πεπραγμένου καὶ λείποντος ὄν, ζητεῖται εἰ μοιχεύειν ὁ εὐνοῦχος οἷός τε. καὶ εἰ τὸ συγκαθεύδειν ἁπλῶς μοιχεία. ἐν δὲ ἀντιλήψει τοῦ πράγματος ὁμολογουμένου καὶ τελείου ὄντος καὶ τῆς ξιφιστείας μοιχοῦ ἑαλωκότος, φανερῶς ζητεῖ εἰ τὴν ξιφιστείαν φονεύειν ἐχρῆν ἢ μή. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. καθάπερ ἐν στοχασμῷ καὶ ἐν ὅρῳ πρὸ τῆς τῶν κεφαλαίων ἐξετάσεως καὶ τῆς περὶ ἐκείνας τὰς στάσεις πραγματείας, τὰ ἴδια ἑκάστης στάσεως ἀφ' ὧν τὴν ἐπίγνωσιν αὐτῶν ποιησόμεθα, προεξεθέμεθα· οὕτως ἀναγκαῖον κἀνταῦθα περὶ τῆς ἀντιλήψεως εἰπεῖν τίνα μὲν κοινὰ πρὸς ἐκείνας ἐστὶν αὐτῇ, τίνα δὲ ἴδια, ἵνα καὶ ταύτης ῥᾳδίαν ἔχωμεν τὴν ἐπίγνωσιν. δεῖ τοίνυν ἐν τῇ ἀντιλήψει φανερὸν εἶναι τὸ κρινόμενον πρᾶγμα καὶ μὴ ἀφανές, ὥστε ταύτῃ τοῦ στοχασμοῦ διαλλάττειν. ἔπειτα δὲ εἶναι καὶ τέλειον ἐνταῦθα τὸ κρινόμενον καὶ μὴ ἀτελές, ὥστε κατὰ τοῦτο διαφέρει τοῦ ὅρου, εἰκότως δὲ καὶ τρίτην τάξιν ἀπείληφεν· ἐπειδὴ καὶ τρίτη κατὰ φύσιν ἐστίν. ὁ μὲν γὰρ στοχασμὸς ζητεῖ τὴν οὐσίαν καὶ τὸ εἰ ἔστιν· ὁ δὲ ὅρος μετὰ τὸν τοῦ φανέντος μὲν, ἀτελοῦς δὲ ἴδιον. μετὰ τοῦτον τοίνυν ἡ ἀντίληψις ἔχει χώραν, ἐκ τῆς ποιότητος ἐσχηκυῖα τὴν γένεσιν. τρόποι δὲ αὐτοῦ ἐξ ὧν συνίσταται τρεῖς. ἢ γὰρ κατὰ νόμον· ἢ

κατὰ

ἀντιληπτικὰ προβλήματι .4. modis fieri — *Morem atheniensium nota* — *ἀντίληψις, στοχασμός, D^a* — *ἀντίληψις, ὅρος, D^a* — *Antilepsis secundum legem quo differat a diffinitione secundum legem.* — *Antilepseos species 3. In initio huius paginae quattuor positae sunt*

κατὰ ἔθος, ἢ κατὰ φύσιν· καθ' ἓν γὰρ τούτων τὴν ἐξουσίαν προβάλλεται ὁ κρινόμενος· ὡς εἶναι τρία τὰ εἴδη τῆς ἀντιλήψεως. τὰ δὲ ἄλλα τὰ δοκοῦντα εἰς ταῦτα ἀναφέρεται, οἷον αἱ τέχναι καὶ τὸ ἀποδημεῖν εἰς τὸ ἔθος· τὸ δὲ μὴ κεκωλυμένον, εἰς τὸν νόμον· τὰ γὰρ τρία ὥσπερ εἰρήκαμεν ἐστὶ τὰ γενικά, τὰ δὲ ἄλλα πάντα ὅσα τούτοις ἕπεται μερικά. τῆς μὲν τοίνυν κατὰ νόμον παράδειγμα· ἀριστεία τις μοιχὸν ἀπέκτεινε καὶ κρίνεται δημοσίων. τῆς δὲ κατὰ φύσιν ὑποχωμένου κλέωνος τὰ παρὰ πύλον, ἐγέλασεν ἀλκιβιάδης καὶ κρίνεται ὕβρεως. τῆς δὲ κατὰ ἔθος, ζωγράφος γράψας τὰ παρὰ σικελίαν ἐξέθηκε καὶ κρίνεται δημοσίων. καὶ ἄλλο· ἰατρὸς τὰ τῶν μοιχῶν ἰώμενος στίγματα, καὶ κρίνεται. καὶ ἄλλο· πατὴρ παῖδα συνεχῶς ἀποδημοῦντα, ἀποκηρύττει. καὶ ἄλλο· ἰατρὸς ἀτόκια διδοὺς κρίνεται· τὰ γὰρ ἀπὸ τέχνης ὥσπερ εἰρήκαμεν, εἰς τὸ ἔθος ἀναφέρει. καὶ ὅταν κατηγορεῖταί τις πράξας ἐφ' οἷς πράττειν εἰθισμένα· ἀποδημεῖν γὰρ ἔθος. ὥσπερ καὶ αὐτὸ τοῦδε τοῦ παραδείγματος ἔστιν ἰδεῖν. μετὰ τοὺς ἱππέας τὸ δρᾶμα ὑπεξήγαγεν ἑαυτὸν ὁ κλέων. καὶ κρίνεται ἀριστοφάνης αἰτίας θανάτου. ἔθος γὰρ ἐν τοῖς διονυσίοις κωμῳδηθῆναι τὰ δράματα. ὁρᾶν δὲ χρὴ ὅτι ἐν πᾶσι τούτοις φύσει μὲν οὐκέτι κοινὸν τὸ κρινόμενον· ἄλλοθεν δέ πως εἶναι δοκεῖ ὑπεύθυνον. αὐτίκα γὰρ ἐὰν τῆς ξιφιστείας τὴν ὑπόληψιν περιέλῃς, οὐκ ἔτι δύναται κριθῆναι ὁ τὸν μοιχὸν ἀποκτείνας. ἰστέον δὲ τοῦτο ὅτι ὡς αὐτὸ τὸ πλεῖστον ἐν ἀντιλήψει οὐχ ὅμοιον εὑρίσκεται τοῦ πράγματος τὸ αὐτὸ φερόμενον. ἰδοὺ γὰρ γελᾷ μὲν ἀλκιβιάδης, κρίνεται δὲ τῶν δημοσίων. τοῦτο δὲ ἀνόμοιον ὡς πρὸς τὸν γελῶντα. καὶ πάλιν ἐν τῇ κατὰ νόμον· φόνου γενομένου παρὰ τῆς τὸν μοιχὸν ἀριστείας φονευσάσης, δημοσίων ἐστὶν ἡ κρίσις. λέγοιτο δὲ καὶ ἄλλο εἶδος ἀντιλήψεως ὃ καλοῦσιν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, οἷον ἐπρέσβευε Φρύνων περὶ εἰρήνης πρὸς φίλιππον, καὶ ἐσπείσατο, τὸν παῖδα ὡραῖον ὄντα ἐκεῖ καταλιπών· ἐγράψατο αὐτὸν προαγωγείας ὁ δημοσθένης ἐπανελθόντα, ἔλυσε τὴν εἰρήνην φίλιππος, καὶ κρίνεται δημοσίων ὁ δημοσθένης. ἴσως δὲ καὶ τοῦτο εἰς τὸ ἔθος ἀναφέρεται. ὅτε δὲ ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος ἡ κρίσις ἐμπίπτει καὶ παραγραφικὸν, ὡς οὐ δέον με κρίνεσθαι ἐφ' οἷς ὁ φίλιππος ἐποίησεν, ἢ ὁ δεῖνα, εἰ τύχοι. εἶτα ἀπὸ χρόνου πάλιν ἕτερον παραγραφικὸν· ὅτι τότε ἔδει ἀντιλέγειν. τρίτον ὡς οὐ δίκαιον περὶ ὧν ὁ δῆμος ἔγνωκε κρίνεσθαι. ἐμπεσεῖται δὲ καὶ συγγνωμονικὸν ἐν τοῖς τοιούτοις ἔστιν ὅτε, ὡς αὐτὸ τοῦ φιλίππου τοῦ ἀποκτείναντος τοὺς αἰχμαλώτους. ἐρεῖ γὰρ ὁ ῥήτωρ κρινόμενος· τίς γὰρ ἂν ᾠήθη ταῦτα γενέσθαι. καὶ ὅτι κοινὸν τὸ τῆς ἀγνοίας ἅπασιν.

Η ἀντίληψις διαιρεῖται προβολῇ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ

Η προβολὴ ἐν ὅρῳ δέδεικται ὁποίαν ἔχει φύσιν. ὅτι ψιλή ἐστι τῶν γενομένων διήγησις μετὰ βραχείας αὐξήσεως. καὶ τὸ διάφορον ἐν τούτῳ καθέστηκεν, ὅτι ἐν μὲν τῷ ὅρῳ ἐν τῷ κατὰ αἴσθησιν, κοινὴ γίνεται ἡ προβολή. ἐν δὲ τῇ ἀντιλήψει ὁ φεύγων, οὐδέ ποτε τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ χρήσεται. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Κἀνταῦθα πάλιν τρία τετήρηκεν ὁ τεχνικὸς, τὴν τῶν κεφαλαίων ἀπαρίθμησιν, καὶ τὴν ἑκάστου ἐργασίαν, καὶ τὰ εἴδη τῶν στάσεων. τοῦ δὲ τεχνικοῦ λέγοντος ἡ προβολή ἐστι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἀναγκαίως ζητεῖται διατί ἐν μὲν στοχασμῷ πέμπτον εὑρίσκεται κεφάλαιον τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἐν δὲ πάσαις ταῖς ἄλλαις στάσεσι πρώτη ἐστί. καὶ φαμὲν, ὅτι ἐν μὲν στοχασμῷ, ἅτε κεχωρισμένον ἀπὸ τῶν πεπραγμένων ἔχοντες τὸ κρινόμενον, εὐθὺς αὐτὸ ψιλῶς μετὰ τὴν διήγησιν ἐπιφέρομεν· ὅτι αὐτὸ τοῦτο αὐτὸν παραπρεσβείας κρίνω, ἤ τινος τοιούτου. τὴν δὲ ἀπόδειξιν ὕστερον τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους εὑρίσκομεν. ἐπειδὴ

Exem. — *Pro Martiale: Stigmata nec vafra delebit Cinnam(i) arte.* — *ὑπόληψιν dignitatem* — *ἀντίληψις alia species ab accidente* — *προβολή quid.*

αὐτὴν τὴν τοῦ πράγματος ἐξέτασιν ἐμβάλωμεν· ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς τῶν στάσεων, αὐτῶν δὴ τῶν πεπραγμένων εὐθύνομεν, ἡνίκα μετὰ τὴν διήγησιν διελθόντες τὸ ἔγκλημα φράζειν δεηθῶμεν ἀνάγκη τὰ πεπραγμένα. εἰ δὲ συμπλέκεται τῷ ἐγκλήματι, καὶ αὐτὰ εὐθύνομεν. τοῦτο δέ ἐστι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ὃ προβολὴν ὀνομάζομεν.

Μορίοις δικαίου. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τὰ μόρια τοῦ δικαίου ἡ ἀντίληψίς ἐστι. καὶ γὰρ ἔφαμεν ἡ ἀντίληψις ἢ ἀπὸ νόμου, ἢ φύσεως, ἢ τέχνης, ἤ τινος τῶν τοιούτων ἔχει τὴν ἰσχύν, ἐξ ὧν καὶ τὸ μόριον τοῦ δικαίου λαμβάνεται. ἐξ ἀνάγκης γὰρ τοιούτου πάντως ἔχει τὴν ἐξέτασιν. τοῦ γὰρ κατηγόρου πολλῇ χρησαμένου τῇ ἐν προβολῇ καταφορᾷ, πρὸς τοῦτο μαχόμενος ἀντιστήσει τῇ κατηγορίᾳ ἕν τι τούτων, δι' ἀλλήλων αὐτοῦ τὴν ἰσχύν· ὥσπερ ἐν παραγραφικοῦ μοίρᾳ· φήσει γὰρ ὡς ἄδικος ἡ κατηγορία. καὶ οὐ δεῖ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἀγῶνας κροτεῖν· ἐφ' οἷς ὁ νόμος, ἢ φύσις, τὴν ἐξουσίαν παρέσχετο. ἀλλὰ φασί τινες, ὅτι διατί τὸ κεφάλαιον τοῦτο φύσιν ἔχον ἀντιλήψεως μὴ ἀντίληψις ἐκλήθη· καὶ φαμέν, ὅτι τὸ κεφάλαιον τοῦτο τὰ μόρια τοῦ δικαίου οὐ φανερῶς ὁμολογούμενα, οὐδὲ τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν προβαλλόμενα, ἀλλὰ μόνον διαβολῆς ἕνεκα προτεινόμενα. εἰκότως οὖν οὐδὲ ἀντίληψις ὠνόμασται, διὰ τὸ μή πω τῆς ἐξουσίας τὸν φεύγοντα ἀντιλαμβάνεσθαι.

Προσώπῳ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Εἰκότως δευτέραν ἔχει τάξιν τὸ πρόσωπον. κατ' ὀλίγον γὰρ τῆς τέχνης τῶν κεφαλαίων ἐπὶ τὸ ἰσχυρότερον ἰόντων. ἐπειδὴ γὰρ ἔφαμεν ὡς τὰ μόρια τοῦ δικαίου παραγραφικοῦ τάξιν ἔχει, εἰκότως δεύτερον τέτακται τὸ πρόσωπον. τελείας παραγραφῆς τάξιν ἔχον ἐν τῇ ἀντιλήψει. ἔστι γὰρ τοιοῦτον ὅτι ἑτέρων αἱ τοιαῦται εἰσὶ κατηγορίαι. καὶ οὐ δεῖ φέρε εἰπεῖν ἰδιώτας δημοσίων ἀδικημάτων κρίνεσθαι. ὡς ἐπὶ τοῦ ζωγράφου τοῦ τὰ ναυάγια πρὸς τοῦ λιμένος γράψαντος, καὶ κρινομένου δημοσίων ἀδικημάτων. ἐπειδὴ μὴ καταίρουσιν οἱ πλέοντες. ἐνταῦθα γὰρ τὰ μόρια τοῦ δικαίου τὸ λέγειν ὅτι ἐπὶ τέχνῃ κρίνομαι. εἶτα ἐπάγει τὸ πρόσωπον. ὅτι οὐ δεῖ ζωγράφον ὄντα ἐπὶ δημοσίοις ἀδικήμασι κρίνεσθαι, ἀλλὰ στρατηγοὺς καὶ ῥήτορας. καὶ γίνεται παραγραφικοῦ τελείου τάξις. τοῦτο δὲ ἐκλείπει, ἔστιν ὅτε, καθάπερ ἐν στοχασμῷ τῷ παραγραφικὸν καὶ τὰς αἰτίας ἑξῆς εὑροῦμεν.

Ὅρῳ καὶ τοῖς ἑπομένοις τῷ ὅρῳ μέχρι τοῦ πρός τι. οἷον ἀνθορισμῷ, συλλογισμῷ, γνώμῃ νομοθέτου, πηλικότητι, πρός τι. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Μετὰ τὸ πρόσωπον ἕπεται εὐθέως καὶ ὁ ὅρος. ἐρεῖ γὰρ ὁ λέγων, ὅτι οὐκ ἐμὲ δεῖ δημοσίων γραφὴν ὑπομένειν· ἀλλ' ἐκεῖνον δεῖ φεύγειν τὸν πόλιν προδόντα, καὶ τὰ τοιαῦτα. οἷον ὡς ἐπὶ παραδείγματος τοῦ ἀπεκτονότος ἐπὶ τῇ γυναικὶ τὸν ἀριστέα, καὶ κρινομένου δημοσίων ἀδικημάτων. πρῶτον μὲν γὰρ ἐρεῖ ὡς ὁ νόμος τὴν ἐξουσίαν παρέσχετο. ἔπειτα δέ, ὅτι οὐκ ἐμὲ δεῖ κρίνεσθαι δημοσίων ἀδικημάτων. καὶ ὁ ὅρος εὐθέως. οὐ γὰρ προὔδωκα ναῦς. οὐ στρατιώτας ἀπώλεσα. εἶτα ὁ συλλογισμός. ὁ γὰρ τοιαῦτα τις ἀδικήσας, κοινῇ τὴν πόλιν λυμαίνεται. ταῦτα μὲν οὖν ἔχει καὶ καθ' ἑαυτὰ ἰσχὺν τὰ κεφάλαια. ὅμως μέντοι συναθροιζόμενα καὶ κοινῶς λεγόμενα ἐν μιᾷ ἀντιθέσει ἰσχὺν ἐμποιεῖ πλείστην. καὶ μὴ νομίσῃς παραγραφικὰ εἶναι ταῦτα τὰ κεφάλαια. διαβολῆς γὰρ ἕνεκα παραλαμβάνεται τοῦ ἀγῶνος. εἶτα ἕπεται ἡ γνώμη τοῦ νομοθέτου ἐξ ἑτέρου τῶν μερῶν ἐξεταζομένη. οἷον ἀπὸ τοῦ φεύγοντος, ὅτι καὶ ὁ νόμος τοῦτο βούλεται εἶναι δημόσιον ἀδίκημα. εἶτα πηλικότητι. ὅτι μέγα τὸ γινόμενον καὶ δεινόν, τὸν ἀριστέα ἀποκτεῖναι, τὸν εὐεργέτην τῆς πόλεως. εἶτα πάλιν τῷ πρός τι

χρήσεται

χρήσεται ὥσπερ συγκρίσεως ἔχει δύναμιν. ὅτι μεῖζον τὸ ἀριστέα ἀποκτεῖναι, ἢ τείχη καὶ τριήρεις ἀπολέσαι. τὰ μὲν γάρ ἐστι πάλιν ἀνακτῆσαι, τὸν δ' οὔ.

Αὐτῇ τῇ ἀντιλήψει, μεταλήψει, ἀντιθέσει. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τοῦτο ὁμώνυμον τῇ στάσει ἐστὶ κεφάλαιον. διαφέρει δὲ τοῦ μορίοις δικαίου κεφαλαίου. καθὸ ἐκεῖνο μὲν παραγραφικοῦ δύναμιν ἔχει, τοῦτο δὲ ἀποδεικτικόν ἐστιν. ἐπειδὴ γὰρ δοκεῖ ἡ προβολὴ τοῦ ἀντιδίκου ἰσχυρὰ εἶναι, εὐθὺς ἀπαντήσει τῇ ἀντιλήψει ἀνακατασκευῆς ἤτοι τοῖς τοῦ δικαίου μορίοις, ὅτι οὐκ ὀφείλω ἐπὶ τούτοις κρίνεσθαι. τηρήσει δὲ τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν κατασκευὴν ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ κεφαλαίου. ἐπειδὴ γὰρ τολμηρὸν ἐξ ἀρχῆς τὴν ἐξουσίαν προβάλλεσθαι καὶ θρασὺ ἐπὶ τοιῷδέ ποτε κρινόμενον πράγματι, εἰκότως προοδοποιησάντων τῶν ἄλλων, τελευταῖον αὐτὸ τέτακται τὸ κεφάλαιον ἡ ἀντίληψίς φημι. ταύτῃ δὲ ἡ μετάληψις ἕπεται ὡς πολλάκις εἴρηται. τοῦτο δὲ συγχωρεῖ μὲν τὴν ἐξουσίαν, μέμφεται δὲ τὴν περίστασιν. οἷον οὐχ οὕτως ἐχρῆν. τούτῳ δὲ ἕπεται ἀντίθεσις, ὃ καὶ χρῶμα λέγεται. ὃ κατὰ μίαν πάντως τῶν ἀντιθετικῶν γίνεται. εἰκότως δὲ τοῦ ἀντιληπτικοῦ κεφαλαίου κατασκευάσαντος τὴν ἐξουσίαν, ἔχει χώραν ἡ ἀντιθετική. ὅταν γὰρ δείξῃς ὅτι ἐξουσίαν ἔχεις ποιεῖν, τότε καλῶς πεποιηκέναι ἐρεῖς. οἷον ἀλλ' ἔξην, μοιχὸς γὰρ ἦν.

Ἑτέρᾳ μεταλήψει. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Δύο μεταλήψεις ἐμπίπτουσιν. ὧν ἡ μὲν πρώτη, πρὸς τὸ πρᾶγμά ἐστιν. ἡ δὲ δευτέρα δέχεται μὲν τὸ γεγονός, μέμφεται δὲ τὸ πρόσωπον τὸ πρᾶξαν. ὅτι οὐ σὲ χρῆν τοῦτο ποιῆσαι.

Θέσει, ποιότητι, καὶ γνώμῃ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἡ θέσις ταὐτόν ἐστι τῇ θέσει τοῦ προγυμνάσματος, ὥσπερ ἡ ποιότης τῷ κοινῷ τόπῳ. ἡ δὲ γνώμη ἀπὸ τῶν ἐν τῷ ὅρῳ φανερά. καὶ ταῦτα μὲν τὰ κεφάλαια. ἔξωθεν δὲ πολλάκις ὁρικαί τε καὶ στοχαστικαὶ ἐμπίπτουσιν ἀντιθέσεις. αἱ μὲν ἀνθορισμῷ τε καὶ συλλογισμῷ, αἱ δὲ βουλήσει τε καὶ δυνάμει λυόμεναι. τούτων δὲ τὰ μὲν τοῦ κατηγόρου ἐστί, τὰ δὲ τοῦ φεύγοντος, τὰ δὲ κοινὰ ἀμφοῖν. τοῦ μὲν κατηγόρου προβολή, ἀνθορισμός, συλλογισμός, μετάληψις, γνώμης αἴτησις. τοῦ δὲ φεύγοντος μόρια δικαίου, πρόσωπον, ὅρος, ἀντίληψις, χρῶμα. κοινὰ ἀμφοῖν γνώμη νομοθέτου, πηλικότης, πρός τι. ἡ μὲν οὖν προβολὴ ὥσπερ καὶ ἐν ὅρῳ τοῦ κατηγόρου ἐστὶ πλατυνομένη τοῖς πεπραγμένοις καὶ τοῖς περιστατικοῖς μορίοις. καὶ μάλιστα τῷ καιρῷ. τὰ δὲ μόρια τοῦ δικαίου. ἔστι μὲν τοῦ φεύγοντος. ὠνόμασται δὲ οὕτω, διότι μέρη τοῦ δικαίου ἐστί, νόμος τε καὶ φύσις, καὶ τέχνη καὶ ἔθος. ὧν ἐν ἑνὶ πάντως ὁ φεύγων ἐν ἀντιλήψει ἰσχυρίζεται. τὰ μέντοι μόρια τοῦ δικαίου καὶ τὸ πρόσωπον, ὀνόματι μόνον διαφέρουσι παραγραφικὰ ὄντα. ὅταν γὰρ λέγῃ ὅτι οὐ δεῖ με ἐπὶ τούτοις κρίνεσθαι καὶ οὐ δεῖ ἰδιώτην ὄντα, παραγραφή ἐστιν.

Ἡ προβολὴ γίνεται, ὡς καὶ ἐν τῷ ὅρῳ, τὸ δὲ μόριον τοῦ δικαίου ταὐτὸν μέν ἐστι τῇ ἀντιλήψει, διαφέρει δέ, ὅτι ἐνταῦθα μὲν αὐτό τε κατασκευῆς ἁπλῶς κατ' ἀρχὰς τίθεται, καὶ ἐν παραγραφικοῦ μοίρᾳ. ἐκεῖ δὲ ὡς ἑτέρως, οἷον ζωγράφος ναυάγια γράψας, πρὸ τῶν λιμένων ἀνέθηκε, καὶ μηδενὸς καταιρόντος, δημοσίων ἀδικημάτων φεύγει. ἡ μὲν προβολή, φανερά. τὸ δὲ μόριον τοῦ δικαίου, εἰ μὴ δεῖ ἐπὶ τούτοις κρίνεσθαι, ἃ μηδεὶς κεκώλυκε νόμος. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἡ προβολὴ σύντομός ἐστιν ἀπόδοσις τῶν εἰρημένων ἀδικημάτων. καὶ τούτῳ διαφέρει τῆς καταστάσεως, ὅτι ἡ μὲν κατάστασις τὸ μέρος διηγεῖται, καὶ πάθος σπουδάζει κινεῖν, καὶ τὰς ἀποδείξεις κατὰ μέρος. ἡ δὲ προβολὴ κεφαλαιωδῶς πάντα τὰ τῆς καταστάσεως. καὶ συντόμως ὁρίζεται τὸ ἀδίκημα. καὶ ἔστι κυρίως προβολὴ τὸ αἴτιον. Τὸ δὲ μόριον τοῦ δικαίου. Ἰστέον καὶ τοῦτο ὡς πα-

ραγραφικοῦ δύναμιν ἔχει. καὶ δῆλον ἀφ' ὧν διηπορητικῶς αὐτὸ προηνέγκατο· οἷον εἰ μὴ δεῖ περὶ τούτοις κρίνεσθαι. οὐδεὶς γὰρ ἀπολογίαν προτείνων ἀμφίβολον προτείνεται αὐτήν, ἀλλὰ καθολικὴν ἀπόφασιν. ἔοικε δὲ ἐστὶ τὸ ἀρνεῖσθαι μὴ εἶναι ὑπεύθυνον, ἢ τὸ μὴ κεκωλῦσθαι τὸ πρᾶγμα. τὸ δὲ, εἰ μὴ δεῖ περὶ τούτοις κρίνεσθαι, ἀμφιβολίας ἐχόμενόν ἐστι. καὶ τὴν τῶν δικαστῶν ἐγκαλούμενον δοκιμασίαν. οὐδεὶς δὲ ὁ ἀπολογεῖται ἀμφίβολον κατασκευάζει. τί οὖν ἐροῦμεν· ὅτι ἐνταῦθα οὐχ ὡς ἀπολογούμενος αὐτὸ λέγει, ἀλλ' ὡς κοινὴν ζήτησιν τῶν δικαστῶν, εἰ δεῖ αὐτὸν περὶ τούτοις κρίνεσθαι. ἡ ἐπαγωγὴ δὲ τοῦ διώκοντος. ἀλλὰ δεῖ, ἡ ζήτησις δὲ τῶν δικαστῶν εἰ δεῖ περὶ τούτοις κρίνεσθαι. ἃ μηδεὶς κεκώλυκε νόμος. τὰ γὰρ μόρια τοῦ δικαίου οὐδέν ἐστιν εἰς τὸ αἰτιᾶσθαι τὸν ἀγῶνα. τὸ δὲ πρόσωπον αἰτιᾶται. δύο δὲ εἰδῶν ὄντων τῆς περὶ τὸν νόμον καταφυγῆς, ἢ ὅταν λέγωμεν ἐξεῖναι, ἢ μὴ κεκωλῦσθαι, ἔοικε γοῦν βιαζόμεθα τάξιν ἔχειν τοῦ ἐξεῖναι. αὐτὸς τῷ μὴ κεκωλῦσθαι ἐχρήσατο. κοινὸν γὰρ ἐνθύμημα περὶ πάσης ἀντιλήψεως τὸ λέγειν ὅτι οὐ κεκώλυκεν ὁ νόμος. ἀπὸ τοῦ νομίμου δὲ καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ τεχνικοῦ ἢ φυσικοῦ τέθεικε τὸ παράδειγμα, διὰ τὸ ἰσχυρότερον εἶναι πασῶν τῶν ἀτέχνων πίστεων τὸν νόμον φυσικῶν φημὶ καὶ τεχνικῶν.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Ἡ προβολὴ γίνεται ὡς ἐν τῷ ὅρῳ φησίν. οὐχ ὅτι ἰδιάζουσα αὕτη ἡ προβολὴ τῶν κατὰ τὰς ἑξῆς στάσεις, καὶ τῇ ἐν ὅρῳ μόνῃ παραπλησία. ἀλλ' ἐπειδὴ οὔπω ταύτην εἰ μὴ ἐν τῷ ὅρῳ ἐδίδαξεν, εἶπεν οὕτως ὅτι ὡς ἐν ὅρῳ εἰρήκαμεν, οὕτω τῇ προβολῇ χρηστέον. ὡς ἤδη δὲ διδάξας ἐν ὅρῳ περὶ τούτου τοῦ κεφαλαίου, περιττὸν ἡγήσατο δεύτερον ἀναλαβεῖν. ἤδη γὰρ τί δύναται τὸ κεφάλαιον καὶ τί διαφέρει τῆς διηγήσεως εἶπεν. ὅτι ἡ μὲν διήγησις ψιλὴν ἀκατασκεύαστον ἔχει τὴν ἔκθεσιν. ἡ δὲ προβολὴ μετὰ αὐξήσεως γίνεται ἐκ τῶν περιστατικῶν. ἅ ἐστι ταῦτα. τί. ποῦ. πῶς. πότε. διατί. ταῦτα γάρ ἐστιν ἡ περίστασις. ἃ συμβαίνει ἔκ τε τοῦ προσώπου καὶ τῆς τοῦ πράγματος περιστάσεως. ἀνάγκη δὲ κἀνταῦθα ὑπομνήσεως ἕνεκεν ἐπισημήνασθαι, ὅτι πεφεισμένως χρὴ ἐν τῇ προβολῇ χρήσασθαι τοῖς περιστατικοῖς. καὶ μὴ πάσας αὐτῶν τὰς κατασκευὰς τιθέναι. ἀλλὰ τοῖς οἰκείοις κεφαλαίοις τὴν τελείαν ἐξέτασιν αὐτῶν φυλάττειν, ὅ ἐστιν ἐν τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, καὶ ἐν τῷ πρός τι. ἰστέον δὲ ὅτι ἐν τῇ στάσει ταύτῃ ἡ προβολὴ μόνου τοῦ κατηγόρου ἐστίν, οὐχ ὥσπερ ἐν ὅρῳ ἐστίν, ὅτε κοινῶς τῶν ἀμφισβητούντων. ἀλλ' ἴδωμεν τὴν προβολὴν περὶ παραδείγματος. ἔστω δὲ τὸ παράδειγμα ἔοικε. ζωγράφος ναυάγια γράψας πρὸ τοῦ λιμένος ἀνέθηκε, μηδενὸς καταίροντος, φεύγει δημοσίᾳ. οὐκοῦν ἡ προβολὴ φανερά, ὡς οὐ μέτρια ἠδίκησε τὴν πόλιν, φοβήσας τοὺς ἐμπόρους τῇ γραφῇ, καὶ τὴν ἔξωθεν ἡμῖν τῶν ἀναγκαίων ἀποκλείσας εὐπορίαν. οὐδενὸς γὰρ ἔτι τῶν πρώην ἡμῖν μέτεστιν. εἴπωμεν καὶ ἕτερον παράδειγμα. [illegible] τις μοιχὸν ἀποκτείνας, κρίνεται φόνου. ἡ προβολὴ περιελὼν τὴν ἀσφάλειαν τῆς πόλεως [illegible] φονεύσας. καὶ περὶ ἑτέρου παραδείγματος. τύραννος πρὸς δημοκρατουμένην πόλιν συνθήκας ποιούμενος, δέδωκεν ὁμήρους τοὺς ἑαυτοῦ τρεῖς παῖδας, καὶ ἔλαβε τετρακοσίους ὁπλίτας. καταλαβών τις μοιχὸν ἕνα τῶν τοῦ τυράννου παίδων ἀπέκτεινεν, ἀνεῖλεν ὁ τύραννος τοὺς τριακοσίους. καὶ κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων ὁ τὸν παῖδα τοῦ τυράννου φονεύσας. κἂν τούτῳ ἔβλαψας τὴν πόλιν τοσαύτην καὶ τοιαύτην ἡλικίαν αἴτιος ἀναιρεθῆναι γεγονώς. τὸ δὲ μόριον τοῦ δικαίου ταυτὸν μέν ἐστι τῇ ἀντιλήψει. μόρια καλεῖ δικαίου τὰ εἴδη τῆς ἀντιλήψεως. διὰ τί ἔοικε γοῦν καὶ μόρια, ἐπειδὴ κατὰ πρῶτα μέρη ἐξετάζεται ἢ νόμον, ἢ ἔθος, ἢ φύσιν. ἔστι δὲ τὸ κεφάλαιον τοῦ φεύγοντος, ἐν τῇ προβολῇ τοῦ ἐγκλήματος ἀντιτάττειν. διαιρεῖται δὲ κατὰ τοὺς

τρεῖς

Marginal notes (manuscript): f. διηπορητικῶς . i. dubitative — Τῆς περὶ τὸν νόμον καταφυγῆς εἴδη δύο — Legem maximam esse probationum inartificialium — προβολή — διήγησις — προβολή quid sit exemplis docet — Exem — μόρια τοῦ δικαίου: νόμος, ἔθος, φύσις — περιστατικά εἰσι· τί. ποῦ. πῶς. πότε. διατί. ἃ συμβαίνει ἔκ τε τοῦ προσώπου ἢ τῆς πράγματος περιστάσεως

τρεῖς τῆς ἀντιλήψεως τρόπους. τὸν νόμον, τὸ ἔθος, τὴν φύσιν. διὸ καὶ εἴδη αὐτὰ τῆς ἀντιλήψεως ἐκαλέσαμεν. ὁρῶμεν γοῦν ἐν αὐτῷ μὴ εἶναι δίκαιον ἐφ' οἷς ἐπιτρέπουσιν οἱ νόμοι κρίνεσθαι. ἢ ἐφ' οἷς πᾶσιν ἀνθρώποις εἴθισται νενόμισται. ἢ ἐφ' οἷς ἡ φύσις παρέχει. οὐχ ὅτι πάντα ἐν ἑκάστῳ, ἀλλὰ πρὸς τὸ κείμενον τῷ οἰκείῳ καὶ τῷ εὑρισκομένῳ χρηστέον ἢ νόμῳ, ἢ φύσει, ἢ ἔθει. ἔοικε δὲ τῇ ἀντιλήψει αὐτῇ τὸ κεφάλαιον ἔοικε, τὸ διὰ τῶν αὐτῶν προάγεσθαι. διαφέρει δὲ ταύτῃ. ὅτι ἐνταῦθα μὲν χωρὶς κατασκευῆς τινος χρώμεθα ἐν παραγραφικοῦ τάξει τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῶν ποιούμενοι. οὐ δίκαιόν ἐστι λέγοντες ἐφ' οἷς νόμος, ἢ ἔθος, ἢ φύσις συγκεχώρηκε κρίνεσθαι. ἐν δὲ τῇ ἀντιλήψει πάσας τὰς κατασκευὰς τίθεμεν, τελείαν τὴν ἐργασίαν τῶν τοῦ δικαίου μορίων ταύτην φυλάττοντες. εἰ μὴ δεῖ περὶ τούτοις κρίνεσθαι. ὡς ἐν παραγραφικοῦ μὲν ὅπερ εἰρήκαμεν μοίρᾳ παραλαμβάνεται τὸ κεφάλαιον, οὐκ ἔστι δὲ φύσει παραγραφικόν, οὐδὲ ὅμοιον τῷ ἐν τῷ στοχασμῷ παραγραφικῷ. ἐκεῖ μὲν γὰρ καὶ ἀξιωμάτων καθαιρετικὸν μετῆλθεν τοῦ, τῷ φύσει παραγραφικὸν εἶναι καὶ φαίνεσθαι τὸν φεύγοντα προφασιζόμενον καὶ ὑφορώμενον τὴν κρίσιν καὶ φεύγοντα τὴν εὐθυδικίαν, οἷς χρόνον ἢ πρόσωπον ἤ τι τῶν τοιούτων αἰτιᾶται. ἐνταῦθα δὲ τοῦτο λέγειν οὐ δυνάμεθα, οὐδὲ οὕτως αὐτὸ λαμβάνομεν. τὸ γὰρ ἰσχυρότερον μάλιστα τοῦ ἀγῶνός ἐστι τοῦτο, τὸ τὴν ἄδειαν ἐκ τοῦ νόμου προβάλλεσθαι καὶ μὴ φοβεῖσθαι τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' ἐλέγχειν μᾶλλον τὸν κατήγορον, ὡς οὐ προσηκόντως τῇ κατηγορίᾳ χρησάμενον. καὶ ἄλλη δὲ διαφορά ἐστιν. ὅτι ἐκεῖ μὲν αἰτιᾶται μόνον τὸν ἀγῶνα. ἐνταῦθα δὲ καὶ ὁρίζει περὶ τίσι τῶν δημοσίων αἱ γραφαί. καθ' ἓν δὲ μόνον τῷ κατὰ τὸν στοχασμὸν παραγραφικῷ δύναται τὴν αὐτὴν ἐξέτασιν ἔχειν, τὸν τρόπον τῆς κατηγορίας μέμφεσθαι. τὰ γὰρ λοιπὰ πολλὴν ἔχει πρὸς ἐκεῖνο τὴν διαφοράν. ζητήσειε δ' ἄν τις πιθανῶς. διὰ τί ὅλως εἰ τὸ αὐτὸ σχεδόν ἐστι κεφάλαιον τὰ τοῦ δικαίου μόρια καὶ ἡ ἀντίληψις, δεύτερον ἐδέησε τοῖς αὐτοῖς χρήσασθαι, πρὸς ὃ λέγομεν, ὅτι καὶ πάνυ τεχνικῶς καὶ κατὰ νόμον τὸ τοιοῦτο συμβέβηκεν. διχῇ γὰρ διαιροῦντος τοῦ κατηγόρου τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἔν τε τῇ προβολῇ τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῷ πηλίκῳ καὶ τῷ πρός τι. καὶ τὴν μὲν ἀκατασκεύως αὐτὰ τιθέντος ἐν τῇ προβολῇ. τὴν δὲ τὰς κατασκευὰς συνάπτοντος ἐν ταῖς αὐξήσεσιν, ὅ ἐστι τῷ πηλίκῳ καὶ τῷ πρός τι, εὐλόγως καὶ ὁ φεύγων τὸν αὐτὸν τρόπον τὰς λύσεις διαιρῶν, διπλῆν εἰσάγει τὴν ἀντίληψιν. ὅτε μὲν τῆς ἐξουσίας ἐφαπτόμενος μόνον, οὐδὲν δὲ κατασκευῆς προστιθείς. ὅτε δὲ μετὰ κατασκευῆς, τελείᾳ τῇ ἀντιλήψει χρώμενος. πρὸς γὰρ τὴν δείνωσιν καὶ αὔξησιν τοῦ ἐγκλήματος, τελείας ἔδει τῆς ἐργασίας. πρὸς δὲ τὴν προβολὴν καὶ τὴν πρότασιν, ἐν παραγραφικοῦ μοίρᾳ γράψασθαι τὸν ἀγῶνα καὶ ἐνδείξασθαι τὴν ἐξουσίαν. ἄλλως τε ἐπειδὴ τὸ λέγειν ἐξουσίαν εἶχον ὃ πεποίηκα, φαίνεται τυραννικόν ἐστι. τὸ δὲ ἰσχυρὸν τοῦ φεύγοντος κεφάλαιον τοῦτό ἐστι, δεῖ καὶ ἤδη εἰρήκαμεν ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων κατάρχεσθαι. ἵν' οὖν καὶ τὸ τυραννικὸν ἐκφύγοι, καὶ ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ δοκεῖ κατάρχεσθαι, τῷ τοῦ δικαίου ἐχρήσατο μορίῳ. τό, τε τῆς ἐξουσίας τυραννικὸν συσκιάζων τέως, καὶ ἐν παραγραφικοῦ μοίρᾳ χρώμενος τῷ κεφαλαίῳ.

Τὸ πρόσωπον, εἰ καὶ δεῖ, ἀλλὰ δημοσίων γε οὐ τοὺς ἰδιώτας, τοὺς δὲ ῥήτορας, ἢ τοὺς πρεσβευτάς, ἢ τοὺς στρατηγούς, ἢ τὰ ὅμοια. οὗτοι γὰρ καὶ δύνανται ἀδικεῖν δημόσια, ὅτι καὶ τὰ δημόσια πράττουσιν. οἱ δὲ ἰδιῶται οὐδέν.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τὸ πρόσωπον ἔστι μὲν τοῦ φεύγοντος, οὐκ ἀεὶ δὲ ἐμπίπτει ἐν τῇ ἀντιλήψει. ὅταν μὲν γοῦν ἰδιώτης κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων, ἐμπίπτει λέγοντος, ὡς οὐκ ἂν οἷός τε ἦν ἰδιώτης ὢν τηλικαῦτα κινεῖν καὶ μεταφέρειν πράγματα. ὅταν δὲ ἔνδοξον ᾖ τὸ πρόσωπον, ἐκλείπει, εἰ μή τις ἐκ μεταχειρίσεως αὐ-

Marginal notes (manuscript): f. μόρια — ἀντιλήψεως modi 3. νόμος, ἔθος, φύσις — ἀντίληψις κεφάλαιον quo differat ab antilepsi statu. — Q°. scitu digna — συσκιάζων tegens, uelans.

τὸ ἐσάγοι· ὡς ὁ κρινόμενος αἰσχίνης δημοσίων ἀδικημάτων. διότι μετὰ χαιρώνειαν εἵπετο τῷ δημοσθένει δακρύων. ὁρᾷ γάρ, ὅτι τοὺς κακῶς ἐστρατηγηκότας αἰτιᾶσθαι χρεὼν τῶν δημοσίων ἀδικημάτων, τοὺς προδιδόντας τὰ τείχη καὶ τὰς τριήρεις καὶ τὰ φρούρια, οὐ τοὺς ῥήτορας. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Καὶ ἐνταῦθα παραγραφικοῦ χώραν ἔχει, καὶ ἐν τούτῳ γὰρ διαβάλλει τὴν γραφὴν ὁ φεύγων, ὡς οὐ δεῖ τὸν μηδὲν τῶν κοινῶν μεταχειριζόμενον, δημοσίων εὐθύνεσθαι. τότε δὲ ἐμπίπτει, ὅταν κρίνηται ἰδιώτης ἢ γυνὴ δημοσίων ἀδικημάτων ἢ ῥήτωρ σιωπῶν καὶ μὴ πολιτευόμενος, ἢ ζωγράφος, ἢ ποιητής, ἢ ὅστις ἁπλῶς μηδὲν πράττειν δημόσιον, μὴ δὲ ἐφαρμόττει τῷ ὑποκειμένῳ προσώπῳ τὸ ἐπαγόμενον ἔγκλημα. ὅταν δὲ κρίνηται στρατηγὸς ἢ ἄλλος τις τοιοῦτος, οὐκ ἂν χώραν ἔχει τὸ κεφάλαιον, ἀλλ' ἐκλείπει. τοῦτο δὲ ἡμῖν δέδωκε τὸ θεώρημα δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου. αὐτοῦ μὲν γὰρ συμβουλεύσαντος· ἑτέρων δὲ στρατηγησάντων· εἶτα τοῦ αἰσχίνου τὸ ἔγκλημα ἐπὶ τὴν συμβουλὴν ἀγαγόντος ὅτι δημοσθένης τῆς ἥττης αἴτιος, τὴν ἰδιότητα τοῦ οἰκείου προσώπου ὁ ῥήτωρ ἐξέτασιν· ἑαυτὸν μὲν ἀνεύθυνον εἶναι δεικνὺς ἐφ' οἷς οὐκ ἐστρατήγησε· μεταφέρων δὲ τὴν αἰτίαν ἐπὶ τοὺς στρατηγούς, οἳ κατὰ φύσιν ὑπεύθυνοι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ συμβεβηκότων. οὐχ ἁπλῶς δὲ ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ σφόδρα τεχνικῶς. οὐδὲ ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς μετατιθεὶς τὴν αἰτίαν ἀντικρὺς τῷ παραγραφικῷ ἐχρήσατο. ἀλλὰ φεύγει μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ τὸ κεφάλαιον· ἐπειδὴ ἀξιωματικόν ἐστι καθαιρετικόν· τέχνῃ δὲ ἐνταῦθα μεθοδεύσει ἐν παραβολῆς σχήματι ναυκλήρῳ παραλαβὼν ἑαυτόν. εἶτα ἐπάγων, ὥσπερ οὐδὲ ἐστρατήγουν ἐγώ· ὥστε καὶ ἔλεγχεν. στρατηγῶν αἱ τοιαῦται γραφαί, μεταστατικῶς τὴν ἀπολογίαν ποιησάμενος. δεῖ δὲ εἰδέναι καὶ ἐνταῦθα ὡς ἰσχυρὸν μὲν καὶ καθ' ἑαυτὸ τὸ πρόσωπον τῷ φεύγοντι, πολλῷ μᾶλλον τοῖς τοῦ δικαίου μορίοις συναπτόμενον. ὅταν γὰρ διὰ τῆς ἐξουσίας τοῦ πεπραγμένου διαβαλὼν τὴν κρίσιν εὐθὺς καὶ τὸ πρόσωπον προσθῇ, μάτην περιῆσθαι τὴν γραφὴν ἐπιδείξει τὸν κατήγορον. τὸ παραγραφικὸν τοίνυν. οὐ δεῖ με κρίνεσθαι ἰδιώτην ὄντα. καὶ ἐπ' ἄλλοις αἱ δημόσιαι γραφαί. ἐνταῦθα δὲ τὸ τελευταῖον τοῦ πράγματος, τῆς ποιότητός ἐστι. τὸ δὲ πρῶτον τοῦ προσώπου. διαφέρει δὲ τοῦ ἐν στοχασμῷ παραγραφικοῦ. ὅτι ἐκεῖ μὲν εἰ ὑπερβάλλοι τὸ ἔγκλημα τὴν τοῦ κρινομένου δόξαν χρησόμεθα αὐτῷ. ὥσπερ καὶ δημοσθένης περὶ φωκέων. τοῦτο δὴ δεῖ σκοπεῖν καὶ ὁρᾶν. εἰ ὅσα τῆς φωκέων σωτηρίας ἐπὶ τὴν πρεσβείαν ἧκε, ταῦτ' ἀπήγγειλαν οὗτοι. οὐχ ὡς ὧδε φωκέας ἀπόλεσε καθ' ἑαυτόν. ἐνταῦθα δὲ ὅταν ἀνοίκειον καὶ μὴ συμφωνῶν τῇ ποιότητι τοῦ κρινομένου τὸ ἔγκλημα. οὐ γὰρ ὡς ἀπίθανον.

Ὁ ὅρος. ὅτι ἐπ' ἄλλοις αἱ τῶν δημοσίων ἀδικημάτων γραφαί. οἷον ναῦς προδοῦναι· τείχη, συμμάχους, τὰ ἄρρητα ἐξειπεῖν, καὶ τὰ ὅμοια. ἕπεται οὖν ἀναγκαίως ὁ συλλογισμός. εἰ καὶ ταῦτα κἀκεῖνα δημόσιον ἀδίκημα. καὶ οὐδὲν διαφέρει. πλειόνων γὰρ ὄντων τρόπων καθ' οὓς ἄν τις ἀδικήσειε, οὐκ εἰ μὴ κατὰ πάντας τις ἀδικεῖ, διὰ τοῦτο ἀθῷος ἔσται, ἀλλ' εἰ καὶ καθ' ἕνα δώσει δίκην, καὶ ἐπιχειρήσει δηλαδή. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ὁ ὅρος. ἔστι μὲν τοῦ φεύγοντος, πλατύνεται δὲ οἷς εἰρήκαμεν ἐν ὅρῳ ἀπὸ τῶν λειπόντων. ταῦτα δὲ τὰ τρία κεφάλαια μόρια τοῦ δικαίου, πρόσωπον, ὅρος, παραγραφικοῦ τάξιν ἔχοντα. λύει τὴν προβολήν. ὁ δὲ ἀνθορισμὸς καὶ συλλογισμός. ἔστι μὲν τοῦ κατηγόρου λύοντος τὸν ὅρον, πλατύνεται δὲ ὡς ἐν ὅρῳ εἴρηται. ἡ δὲ γνώμη τοῦ νομοθέτου πηλικότης τε καὶ πρός τι· κοινὰ παρ' ἑκατέρου πρὸς τὸ τῷ λόγῳ συμφέρον μελετηθήσεται. ἐπὶ μὲν τῆς γνώμης τοῦ νομοθέτου ἢ ἐν νόμοις ἔχοιμεν, ἢ νόμων ὁμοίων μνήμην εὕρεσιν, ἢ τοῖς τῶν λόγοις αἰτίαις χρωμένῳ· τὴν δὲ πηλικότητα, τοῦ μὲν κατὰ αὔξησιν, τοῦ δὲ κατὰ

μείωσιν προάγοντος. ἐπὶ δὲ τοῦ πρός τι. ὁ μὲν ἀπὸ παραδειγμάτων ἐκ συγκρίσεως αὐξήσει τὸ πεπραγμένον. Ὁ ὅρος ὅτι ἐπ' ἄλλοις αἱ τῶν δημοσίων. Ἔστι μὲν ὅτε καὶ ἐνταῦθα ἐκλείπει τὸ κεφάλαιον. ὅταν τὸ πεπραγμένον οἰκειότατον ᾖ τῷ ἐπιφερομένῳ ἐγκλήματι. οἷον πόλιν συνεχῶς ἀφισταμένην καὶ μὴ συμμαχεῖν ἐθέλουσαν ὁ στρατηγὸς κρίνει δημοσίων ἀδικημάτων. οὐ γὰρ δύναται λέγειν ὅτι οὐκ ἔστι δημόσιον ἀδίκημα ἡ τῶν συμμάχων ἀπόστασις. δεῖ δὲ ὅτε ἐμπίπτει, καὶ παραδείγματι χρῆσθαι ἀπὸ τοῦ μείζονος. ἐὰν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος χρησώμεθα, βλάπτομεν καὶ τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὸ κεφάλαιον. λαμβάνεται δὲ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος ὡς ἐπὶ τούτου. ἀλκιβιάδης κωμάζων πρὸς τοὺς ἐκ πύλου τριακοσίους ἐβόησεν εὖγε ὦ γενναιότατοι, καὶ κρίνεται ὑπὸ κλέωνος ὕβρεως. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ ἐλάττονος ὁρίσαιτο λέγων. τότε ἔδει ὕβρεως κρίνεσθαί τινα ἡνίκα διαβάλοι πρὸς ἄλλον ἢ λοιδορήσαιτο, λάθοι ἂν καθ' ἑαυτοῦ λέγων. πολὺ γάρ ἐστι τὸ δημοσίᾳ καὶ ἐν κοινῷ ὑβρίζειν, τὸ λάθρα καὶ ἐν παραβύστῳ. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Πῶς τὸν ὅρον ἐργασόμεθα ἐν αὐτῇ τῇ στάσει τοῦ ὅρου δεδήλωται. ἔνιοι δὲ τῶν τεχνογράφων βούλονται ἐκλείπειν τὸ κεφάλαιον ἐνταῦθα, οἷον τὸν ὅρον, ὅτε μὴ γενικὸν ᾖ τὸ πεπραγμένον ἔγκλημα, τουτέστι μὴ κατὰ πολλῶν δυνάμενον κατηγορηθῆναι. δύναται γάρ τις κρίνεσθαι δημοσίων ἀδικημάτων, καὶ φρούριον προδούς, καὶ συμμάχους, καὶ ναῦς, καὶ τὰ τοιαῦτα. ὅταν οὖν ᾖ γενικὸν τὸ πεπραγμένον ἔγκλημα, τότε εὑρίσκεται τὸ ὁρικὸν παραγραφικόν. ἐπέχει δὲ καὶ τοῦτο τὸ κεφάλαιον ἐνταῦθα τόπον παραγραφικοῦ ἀπὸ τοῦ πράγματος. ἀκολούθως δὲ καὶ μετὰ τάξεως καὶ τὸ πρῶτον παραγραφικὸν καὶ τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον παρείληπται. ἐπεὶ οὖν καὶ ἐνταῦθα τόπον ἐπέχει παραγραφικοῦ, δέον πάντα ταῦτα συνάπτειν ἀλλήλοις ὡς πολλάκις εἴπομεν, τῷ ἰσχυρὸν ἀποφαίνειν τὸν φεύγοντα τῷ διώκοντι. ὅρα γοῦν τὴν ἰσχὺν ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐξετάσεως ἀπὸ τῶν τοῦ δικαίου μορίων. οὐ δεῖ με κρίνεσθαι ἐφ' οἷς ἠκολούθησα, ἢ νόμῳ, ἢ φύσει, ἢ ἔθει πεποίηκα. ἔπειτα οὐ δεῖ με ἰδιώτην ὄντα δημοσίων. ὅ ἐστι τοῦ προσώπου. τρίτον οὐκ ἐπὶ τούτοις αἱ τῶν δημοσίων γραφαί. ὅ ἐστι τοῦ ὅρου. οὕτω τε εἰσάξομεν τὰ τρία κεφάλαια συμπλέκοντες καὶ παραγραφικῶς ἀγωνιζόμενοι. προσέτι προστιθέντες τὰς τελειότητας ἃς μεμαθήκαμεν ἐπὶ ἑκάστου. ἰσχυρὸν μὲν γὰρ καὶ καθ' ἑαυτὸ ἕκαστον τούτων καὶ ἱκανὸν εἰς ἀπολογίαν. συναπτόμενα δὲ πρὸς ἄλληλα, πλείονα τὴν δύναμιν ἔχει. ταύτῃ δὲ διαφέρει τὸ ὁρικὸν τοῦτο τοῦ ἐν τῷ ὅρῳ ὁμωνύμου ὁρικοῦ. ὅτι ἐκεῖνο μὲν εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὑποκειμένου ζητήματος συντελεῖ, τοῦτο δὲ εἰς διαβολὴν τῆς κρίσεως μόνης δεχόμεθα, οὐ γὰρ εἰ δημόσιον ἀδίκημα τὸ πραχθέν, ἢ ἕτερόν τι ἡ ζήτησις, ἀλλ' εἰ δίκαιον ἀνεύθυνον ὄντα τὸν διαπραξάμενον δοῦναι δίκην. εἰ ὅλως ἀδίκημα τὸ γενόμενον, ἡ μὲν γὰρ τοῦ δικαίου ζήτησις, ποιότητός ἐστιν, ἧς ἡ ἀντίληψις. ἡ δὲ περὶ τοῦ τί ἐστι ζήτησις, οὐ ποιότητος ἀλλ' ἰδιότητος, εἰ ὕβρις τοῦτο. εἰ δημόσιον ἀδίκημα, ὅπερ ἐστὶν ὅρου. τινὲς δὲ πλανηθέντες ἐζήτησαν, πῶς ἐν ἀντιλήψει τελείου τοῦ πραχθέντος ὄντος, ὅρος ἐμπίπτειν δύναται. οὐ κατανοήσαντες ὅτι οὐ τὴν ἰδιότητα τοῦ ὑποκειμένου ζητοῦντες ἐν ἀντιλήψει τὸν ὅρον παραλαμβάνομεν, ἀλλὰ τὴν φύσιν διαβάλλοντες, ἐφ' οἷς χρὴ τὰς δημοσίας εἶναι γραφάς. ζητητέον δὲ τί ἄρα καὶ διοίσει τῆς ἀντιλήψεως. ὅτι ἐν μὲν ὅρῳ φύσει ὑπαίτιον τὸ πεπραγμένον. ἐν δὲ ἀντιλήψει ἀνεύθυνον. ζητητέον δὲ καὶ τοῦτο, πῶς παραγραφικὸν ἐμπίπτει ἐν ἀντιλήψει. πῶς δὲ ὁρικόν, τελείου ὄντος τοῦ πεπραγμένου. τὸ μὲν οὖν παραγραφικὸν ἐμπίπτει, ἐπειδὴ καθάπερ ἐν στοχασμῷ ἀνεύθυνον τὸ πεπραγμένον. τὸ δὲ ὁρικόν, ἐπειδὴ τὸ ἀνεύθυνον εἶναι καθάπερ ἀτελὲς τυγχάνει. λύεται δὲ τὸ ἐν ἀντιλήψει ὁρικὸν παραγραφικόν, ἀνθο-

ρισμῷ, συλλογισμῷ, γνώμῃ νομοθέτου, πηλικότητι, πρός τι. ταῦτα γὰρ τὰ ὀρθὰ κεφάλαια. μετὰ γοῦν τὰ δύο παραγραφικὰ τῶν τε ἀπὸ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ πράγματος ἡ ἀντίληψις. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι ἐὰν ἀπὸ τοῦ προσώπου ἐμπέσῃ παραγραφικὸν ἐν ἀντιλήψει, προτάττεται τοῦ ὁρικοῦ παραγραφικοῦ τοῦ ἀπὸ τοῦ πράγματος. πρῶτον γὰρ δεῖ σύστασιν λαβεῖν τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ προσώπου, εἶθ' οὕτω τὴν ἐξέτασιν τοῦ πράγματος γενέσθαι. Ἕπεται οὖν ἀναγκαίως. Ἀναγκαίως ὁ συλλογισμὸς εὑρίσκεται, ἔνθα περ ὁ ὅρος. φύσει γὰρ μάχονται τὰ κεφάλαια ἀλλήλοις. οὔτε γὰρ ὁ ὅρος ἄλλως λυθείη πλὴν συλλογισμῷ, οὔτε συλλογισμὸς πλὴν ὅρῳ. ἑκάτερα γὰρ ὑπ' ἀλλήλων λύεται μόνον. ὁ μὲν γὰρ συλλογισμὸς εἰς ταυτὸν ἄγει τὸ πεπραγμένον τῷ μὴ πεπραγμένῳ. τοῦτο δὲ ποιήσει ἐκ τοῦ τέλους καὶ τῆς κοινῆς ποιότητος κατασκευάζων· ὅτι δὲ ἀμφοτέρων ἓν καὶ τὸ αὐτὸ τέλος. ὁ γὰρ τρόπος τοῦ ἀδικήματος ἀναιρεῖ τὸ ἀδίκημα. ὡς εἴ τις μὴ ξίφει τινὰ φθείρας ἀλλὰ λίθῳ, φάσκει μὴ εἶναι φονεὺς, τὸν τρόπον τοῦ ἀδικήματος ἀπολογίαν ποιησάμενος. ὁ δὲ ὅρος, ἃ συλλογισόμεθα, ταῦτα ὁρικῶς λύει ἀπὸ τῶν γενῶν εἰς τὰ εἴδη διαιρῶν καὶ τὰς διαφορὰς χωρίζων, ὅτι δημόσιόν ἐστιν, ὅταν ναῦς προδῷ, ὅταν στρατιώτας, συμμάχους, ὅταν ἐξείπῃ τὰ ἀπόρρητα, ὅτε καταλίπῃ τὴν τάξιν. Ἰστέον δὲ ὅτι τοῦ ἀνθορισμοῦ οὐκ ἐμνήσθη ἐνταῦθα· καί τοι γε τοῦ ὅρου εἰωθότος τῷ ἀνθορισμῷ λύεσθαι. φαμὲν οὖν ὅτι ὁ συλλογισμὸς, οὐκ ἔστιν ἰδιάζων κεφάλαιον, ἀλλὰ συμπέρασμα τοῦ ἀνθορισμοῦ. ὁ τεχνικὸς τοίνυν πολλάκις συλλογισμὸν ὠνόμακεν ἀντὶ ἀνθορισμοῦ εἰδὼς ὅτι ταυτόν ἐστιν. εἰ δέ τις ζητήσειε διατί οὖν μὴ μᾶλλον τὸν ἀνθορισμὸν εἴρηκε, ἐροῦμεν· ὅτι τὰ κεφάλαια πρὸς ἀπόδειξιν παρείληπται, τὰ δὲ συμπεράσματα τὰς ἀποδείξεις ἔχει. εἰ οὖν ὁ συλλογισμὸς συμπέρασμά ἐστι τοῦ ἀνθορισμοῦ, εἰκότως κυριώτερόν ἐστι πρὸς τὴν χρῆσιν. Καὶ ἐπιχειρήσει δηλαδή. Ἀντὶ τοῦ ἐπιχειρήμασι χρήσεται. ἐνθύμημα τί μετὰ παραδειγμάτων εἰς ἀπόδειξιν συντείνοντα εὑρεῖ. οἷον ἐπὶ τοῦ τοιούτου παραδείγματος. ὁ τὸν ὀφθαλμὸν πηρώσας, οὐχ ὅτι καὶ μὴ χεῖρα ἐπήρωσε διὰ τοῦτο ἀθῷός ἐστιν. ἀδικήματα γὰρ ἀμφότερα. καὶ δεῖ καὶ τοῦ ἑνὸς διδόναι δίκας.

Γνώμη νομοθέτου. εἰ ἐμπίπτοι χρήσεται ἑκάτερος πρὸς τὸ λυσιτελοῦν.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τοῦτο οὐ πάνυ ἀστείως εἴρηκε. νόμου γὰρ προκειμένου ἤτοι ῥητοῦ, ἀνάγκη καὶ τὴν τοῦ νομοθέτου ὑπολαμβάνεσθαι γνώμην. ὁ μὲν γὰρ τῷ ῥητῷ, ὁ δὲ τῇ διανοίᾳ χρήσεται. ἥ ἐστιν ἡ τοῦ νομοθέτου γνώμη. ὥστε ῥητοῦ ἐμπεσόντος καὶ γνώμη ἐμπεσεῖται νομοθέτου. καὶ διὰ τοῦτο ὤφελεν οὕτως εἰπεῖν, ῥητὸν νομικὸν εἰ ἐμπίπτοι ἀλλὰ μὴ γνώμη, εἰ μή τις ἄρα ἐκεῖνο φαίη ὡς κοινότερον τὸ ῥητὸν γνώμην ἐκάλεσε νομοθέτου, ἀπὸ τοῦ κυριωτέρου καὶ ποιητικοῦ καὶ αἰτίου τὸ ἀποτέλεσμα ὀνομάζων. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Καλῶς τὸ εἰ ἐμπίπτοι. οὐ γὰρ ἀεὶ εὑρίσκεται. οὔτε γὰρ ἐφ' ἑκάστου τῶν ζητουμένων εὑρίσκεται νόμος, οὔτε εἰ εὑρίσκοιτο πάντως λυσιτελεῖ ἡμῖν. εἰ μὲν οὖν βλάπτοι, παραιτησόμεθα καὶ οὐκ ἐξετάσομεν. ἢ ἀπ' αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῆς γνώμης τῶν γεγραμμένων τὴν ἐξέτασιν παραληψόμεθα πρὸς τὸ ἑαυτῶν χρήσιμον. ὅτε οὖν ἐμπίπτει ἐν ἀντιλήψει, διττὴ ἔσται. ἡ μὲν ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀντιλήψεως ὅταν ἀπὸ νόμου γίνηται, ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ συλλογισμοῦ. διαφέρει δὲ, ὅτι ἡ μὲν σύστασιν ἔχει τοῦ συλλογισμοῦ. ἡ δὲ πρὸς τὸ ῥητὸν γίνεται τὸ προκείμενον. διαφέρει δὲ καὶ τῷ ὀνόματι. ἡ μὲν γὰρ γνώμη τοῦ νομοθέτου καλεῖται. ἡ δὲ πρὸς τὸ ῥητὸν λύσις ἔστι τοῦ ῥητοῦ πρὸς τὴν παρὰ τοῦ φεύγοντος ἐξουσίαν, διάνοια προσαγορεύεται. ἀεὶ μὲν οὖν ἡ πρὸς τὸ ῥητὸν ἐμπίπτει, ἐπὶ τῆς ἐπὶ νόμον ἀντιλήψεως. οὐ περὶ ταύτης δὲ νῦν ὁ λόγος, ἀλλὰ τῆς ἑτέρας τῆς ἐπὶ τοῦ συλλογισμοῦ. ἐμπίπτει δὲ τότε, ὅταν ὁ κατήγορος ἐν ἀντιλήψει ῥητὸν ἔχῃ,

Pugna mutua syllogismi & diffinitionis

ὁ τρόπος τοῦ ἀδικήματος ἀναιρεῖ τὸ ἀδίκημα

Carpitur Hermogenes

1. τῶν νόμων

προβάλλεσθαι καθὸ κρίνει τὸν φεύγοντα. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ γεωργοῦ τοῦ τὸν υἱὸν ἀποκηρύττοντος, νόμου κελεύοντος ἐξεῖναι πατράσιν ἀποκηρύττειν τοὺς παῖδας. ἐν τούτῳ γὰρ διαβάλλοντος τοῦ παιδὸς τὴν ἀποκήρυξιν καὶ λέγοντος ὡς ἐπ' ἄλλοις ἀποκηρύττειν ἐχρῆν, ὅταν ἀσελγαίνωσιν, ὅταν ὑβρίζωσιν, ὅταν μέθαις, ὅταν κύβοις, ὅταν ἑταίραις σχολάζουσιν, ἀλλ' οὐχ ὅταν τὰ σεμνότατα διώκωσιν. καὶ πρὸς ταῦτα τοῦ πατρὸς ὅ ἐστι τοῦ κατηγόρου τὸν συλλογισμὸν ἐπάγοντος, καὶ ὡς μηδὲν διαφέρουσι λέγοντος, οὐ τὸν ἴσον συλλογιζομένου. ἄτοπον γὰρ φιλοσοφίαν ἐξισοῦν ἀσελγείᾳ. ἀλλ' ἁπλῶς λέγοντος ὅτι πάντα ὅσα ἂν λυπῇ τὸν πατέρα καὶ παρὰ γνώμην αὐτοῦ ποιῇ, ἀποκηρύξεως ἄξια, εὑρίσκεται νόμος δὲ αὐτοῦ τοῦ πατρὸς προβαλλόμενος, ὅτι ἔξεστι τοῖς πατράσιν ἀποκηρύττειν τοὺς παῖδας. ἐμπεσόντος οὖν τοῦ νόμου τούτου, ἐπὶ τὴν τοῦ νομοθέτου γνώμην, ἀμφότεροι τρέπονται, πρὸς τὸ χρήσιμον ἑκάτερος. κοινὸν γὰρ ἀμφοῖν τὸ κεφάλαιον. οὐχ ἁπλῶς γὰρ ἡ ἐπὶ τοῦ συλλογισμοῦ γνώμη ἐμπίπτει, ὅταν ἐπὶ τὸν ὡς μόνον ἀντίληψις ᾖ. ἀλλ' ὅταν ἐμπίπτῃ ῥητὸν καθ' ὃ ἡ κρίσις καὶ ἡ κατηγορία τῷ κατηγόρῳ γίνεται. ἐὰν δὲ τοιοῦτο μὲν ῥητὸν μὴ ἐμπίπτῃ, ἐπὶ νόμου δὲ ἡ ἀντίληψις ἀνάγκη τὴν βοηθοῦσαν τῷ φεύγοντι, τὴν πρὸς τὸν νόμον ἔχει διάνοιαν. πάντως γὰρ ῥητὸν διανοίᾳ λύεται. τὴν δὲ ἐπὶ τοῦ συλλογισμοῦ γνώμην νομοθέτου οὐκ ἔχει. τὰ δὲ τῆς ἐργασίας τῆς γνώμης, ἐν ὅρῳ μεμαθήκαμεν.

Ἡ πηλικότης, ὅτι μέγα τὸ γεγονός. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἀπὸ τῶν κεφαλαίων τούτων, τῆς τε πηλικότητος καὶ τοῦ πρός τι, ὁ τόπος τῶν αὐξήσεων παραλαμβάνεται. ἐν οἷς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐστὶ τελείως εἰσαγόμενα καὶ πάσας τὰς ἐργασίας ἔχοντα καὶ τὰς κατασκευάς. καὶ οὐ καθάπερ ἐν προβολῇ ἀτελῶς. τίς δὲ ἡ τελεία τούτων κατασκευὴ τοῦ τε πηλίκου καὶ τοῦ πρός τι, ἐν τῷ ὅρῳ δέδεικται. ἄξιον δὲ ζητῆσαι εἰ ὅλως ἐν ἀντιλήψει τῇ μειώσει ὁ φεύγων χρήσεται τουτέστι τῷ πηλίκῳ καὶ πρός τι, μηδὲν ἀδίκημα εἶναι λέγων. ἐν μὲν γὰρ ὅρῳ εἰκότως, ἔνθα καὶ ἀδίκημα ὑπὸ τοῦ φεύγοντος ὁμολογεῖται, ἔλαττον δὲ τοῦ ἐγκαλουμένου. καὶ ἑκατέρῳ πρόσεστιν ἐκ τῆς ὑποθέσεως τὸ μὲν αὔξειν, τὸ δὲ μειοῦν. ἐνταῦθα δὲ πῶς οἷόν τε μειῶσαι τὸν φεύγοντα, τὸ παράπαν ἰσχυριζόμενον μηδὲν ἠδικηκέναι. οὐ γὰρ λόγον ἔχει τὸν αὐτὸν λέγειν ὡς οὐκ ἀδίκημα, καὶ πάλιν ἐν τούτῳ τῷ μέρει τοῦ λόγου γενόμενον, ὡς ἀδίκημα τὸ ἔγκλημα καθαιρεῖν καὶ πρὸς ἕτερον ἀντεξετάζειν, ὡς οὐ μέγα καὶ ἑτέρου μικρότερον. ἐροῦμεν τοίνυν. ὅτι ἐν μὲν τῇ τοιαύτῃ ἀντιλήψει ὅταν μηδὲν ἐπισυμβῇ ἔξωθεν ἀδίκημα, ὁ μὲν διώκων ταῖς αὐξήσεσι χρήσεται καὶ τοῖς κεφαλαίοις τούτοις, ὁ δὲ φεύγων οὐκ ἔτι ταῖς μειώσεσιν, ἀλλὰ μὴ δὲ ἀδίκημα πάντη ἀγωνιεῖται. ἐν αἷς δὲ ἐπισυμβέβηκέ τι αὐτῶν τῶν εἰδῶν γενόμενον· γνωσόμεθα πότερον χρηστέον, ἢ οὔ. ἐνταῦθα γὰρ χώραν ἡ μείωσις ἔχει. τοῦ γὰρ κατηγόρου πλεονάζοντος ταῖς αὐξήσεσι καὶ ἐκτραγῳδοῦντος τὸ ἐπισυμβεβηκὸς, ὁ φεύγων βαρυνόμενος τῇ καταδρομῇ, ἐξ ἀνάγκης μειοῦν ἐπιχειρήσει. σημειωτέον οὖν. ὅτι ἡ πηλικότης καὶ τὸ πρός τι ἐν ὅρῳ μὲν κοινά ἐστιν. ἐν ἀντιλήψει δὲ οὐκ ἀεί. κἀκεῖνο δεῖ ἐπίστασθαι χρὴ ἀναγκαίως. ὅτι οὐδὲ ὁ κατήγορος ἐν τοῖς τοιούτοις προβλήμασιν αὔξειν δεῖ καὶ δεινοποιεῖν τὸ πεπραγμένον δυνήσεται. αὐτίκα ἐπὶ τοῦ φιλοσοφοῦντα τὸν υἱὸν ἀποκηρύξαντος, οὐ δύναται δεινοποιῆσαι ὁ ῥήτωρ. ἀλλ' ὅσον ἀπείθειαν μόνην τοῦ παιδὸς αἰτιάσασθαι πρὸς τὸν πατέρα. οὐ γὰρ τῶν διαβεβλημένων ἡ πρᾶξις.

Τὸ πρός τι, ὅτι μεῖζον ἢ ἃ προβάλλεται. οἷον τοῦ τὰς ναῦς ἢ τὰ τείχη προδοῦναι, τὸ ἐν ἀστοῖς πάντα [illegible] τῶν ἀναγκαίων. μηδενὸς καταίροντος τῶν ἐμπόρων

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Καὶ τὸ πρός τι συγκριτικόν ἐστι κεφάλαιον. ὅτι μεῖ-

Quaestio

R°

καταδρομή. i. inuectiua aduersarii in se

…superfluit

ἀπὸ τῶν κεφαλαίων ὁ τόπος.

ξον τὸ πεπραγμένον. ἣ ἂν προβάλληται ὁ φεύγων. λέγω δὴ τοῦ τὰς ναῦς προδοῦναι καὶ τείχη καὶ συμμάχους, μεῖζον τὸ ἐν ἀπορίᾳ τῶν ἀναγκαίων καταστῆσαι τὴν πόλιν. τὸ μὲν γὰρ περί τι μέρος τῆς πολιτικῆς δυνάμεως ἔχει τὴν ἐπιβουλήν. τὸ δὲ εἰς αὐτὸ τὸ πάντας ἀπολέσθαι λιμῷ. καλῶς δὲ μετὰ πολλὰ τῶν κεφαλαίων τὴν πηλικότητα καὶ τὸ πρός τι ὥρισεν ἡ τέχνη. καὶ τὴν τελείαν τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐργασίαν. οὐδὲ γὰρ κατατρέχειν εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ φεύγοντος πρὸ τῶν ἀποδείξεων προσῆκον. μάταιον γὰρ καὶ ψιλῆς λοιδορίας τὸ πραττόμενον, καὶ ἀργὸν καὶ ὕπτιον ποιεῖ τὸν λόγον. ἀλλ' ἐν τῇ προβολῇ τὸ πραχθὲν μετρίως αὐξήσαντες, τηρήσωμεν τῇ πηλικότητι καὶ τῷ πρός τι τὰς ἀφορμὰς θαρροῦντες ἤδη μετὰ τὴν ἀπόδειξιν. οὐκ ἐν πάσαις δὲ ταῖς ἀντιλήψεσιν ὁμοίως ἰσχύει τὸ κεφάλαιον. ἐν μὲν γὰρ τῷ ὅρῳ τῇ στάσει ἅτε ἐκ μέρους ὁμολογουμένου τοῦ ἀδικήματος ἢ πάλιν τοῦ εὐεργετήματος, εἰκότως ἀγωνιστικωτέρα γίνεται ἡ σύγκρισις, ὅταν τὸ πραχθὲν τῷ λείποντι προβάλληται. ἐν δὲ τῇ ἀντιλήψει, ἐπειδὴ τοιοῦτον ὑπόκειται οὐδέν, ἀκίνδυνον γὰρ τὸ πραχθέν, οὐκέτι ὁμοία τοῦ κεφαλαίου ἡ χρῆσις. μάλιστα δὲ ὅταν μὴ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ πεπραγμένον ἄτοπον εἶναι δοκῇ. μήτε ἐπισυμβεβηκὸς ἄτοπόν τι φαίνηται, ἐξασθενεῖ τὸ κεφάλαιον, ὡς ἐπὶ τοῦ φιλοσοφοῦντα τὸν υἱὸν ἀποκηρύττοντος. ἄτοπον γὰρ εἰ παραβάλλοι τῷ μεθύοντι καὶ κυβεύοντι καὶ τὰ πατρῷα καταπεπωκότι. καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου τοῦ γράψαντος ἐκπώμασι τὰ περὶ Σικελίαν, καὶ κρινομένου. οὐ δύναται γὰρ λέγειν ὁ κατήγορος ὅτι μεῖζον τοῦ γράψαι τοῦ προδοῦναι καὶ φρούριον. χρὴ τοίνυν ἐν παντὶ προβλήματι τὴν ὕλην ἐξετάζειν καὶ πρὸς ταύτην συμμετρεῖσθαι τὸν λόγον καὶ μεθοδεύειν τὰ κεφάλαια. ἔνθα μὲν χώραν ἔχει πλεονάζοντας, ἔνθα δὲ ἢ ποσῶς ἰσχνῶς ἐφαπτομένους καὶ παρατρέχοντας. ἐνίοτε δὲ καὶ παντάπασι παραλείποντας. οὐ μόνον τοίνυν ἐν ταῖς συμβεβηκυίαις ἀντιλήψεσι χρῆσθαι κατὰ καιρὸν τῷ πρός τι δυνησόμεθα. ἀλλ' ἐνίοτε καὶ μηδενὸς ἐπὶ συμβεβηκότος, ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ πεπραγμένου ποιότητος τὰς ἀφορμὰς ληψόμεθα. αὐτίκα ἔνθα τὸν Ἀθηναῖον ἰατρὸν δημοσίᾳ κρίνει τις, ἐπειδὴ τὸν Φίλιππον ἰάσατο νοσοῦντα. καίτοι μηδενὸς ἐπισυμβάντος, ὅμως ἐξ αὐτοῦ τοῦ πεπραγμένου ἱκανὴν ἕξομεν ἐργασίαν εἰς ταῦτα τὰ κεφάλαια. λαβόντες γὰρ τὴν τοῦ Φιλίππου ποιότητα καὶ τὰς εἰς τοὺς Ἕλληνας ἀδικίας οὐ μόνον αὐξῆσαι τὸ πεπραγμένον δυνησόμεθα. καὶ συγκρίνοντες αὐτὸ πρὸς τὰ ἐν τῷ ὅρῳ ὑπὸ τοῦ φεύγοντος προβαλλόμενα πολλῷ χαλεπώτερον αὐτὸ ἐκείνων δυνησόμεθα κατασκευάσαι. πολλῷ γὰρ μεῖζον τοῦ τείχους ἢ τριήρων τι μέρος διαφθεῖραι, τὸ τὸν Φίλιππον ἀναστῆσαι. νῦν γὰρ περὶ πάντων ὁ κίνδυνος. ὅρα οὖν πόσον ἡ ὕλη δύναται.

" Ἐν δὲ τούτοις λέγω δὴ τῇ πηλικότητι καὶ τῷ πρός τι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐμπίπτει ἀναγκαίως. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἐπειδή φησι τούτοις τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, αὔξων γὰρ τὴν ἀδικίαν ὁ κατήγορος τῶν πεπραγμένων ἅπτεται. πόθεν γὰρ εἰ μὴ ἐκ τούτων ἡ αὔξησις; οὐκοῦν τὸ ἐπὶ τούτοις ἐξηγητέον ἐν τούτοις. ἐν αὐτῇ γὰρ τῇ πηλικότητι καὶ τῷ πρός τι τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐστὶν ἡ ἐξέτασις, ὥσπερ καὶ ἐν τῇ προβολῇ μετρίως.

" Πρὸς ἃ ἡ ἀντίληψις ὡς ἐν στοχασμῷ ἐμάθομεν, ὅτι ἔξεστι, καὶ κεκώλυκε νόμος οὐδείς. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τοῦτο τὸ κεφάλαιόν ἐστι τὸ συνεκτικώτατον ἐν τῇ στάσει καὶ γνωρίζον αὐτήν. καὶ ἐπειδὴ ἐξ ἀρχῆς τῆς στάσεως ἔμελλέ τινα παραλαμβάνεσθαι κεφάλαια ἔξωθεν, προέταξεν τὸ μόριον τοῦ δικαίου ἡ τέχνη. ἐπειδὴ ἔφαμεν ὅτι ἡ πρώτη φωνὴ τοῦ φεύγοντος γνωρίζει τὴν στάσιν. ἵν' οὖν τοῦτο ᾖ, πρῶτον μὲν ψιλῶς τέθεικε τὸ μόριον τοῦ δικαίου, ἔπειτα δὲ αὐτὴν

Non esse amplificandu ante quam probes — *ἐπισυμβεβηκὸς* — *Sententia catholica nota* — *ἐπισυμβεβηκυῖαι ἀντιλήψεις* — *Prima uox deprecantis facit statum.* — *ἁπλῶς* — *ἐπισυμβεβηκυίαις*

ἐπήνεγκε τὴν ἀντίληψιν πρὸς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. τοῦ γὰρ κατηγόρου πολλῇ χρησαμένου καταφορᾷ ἐν τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ὁ φεύγων εὐθέως τὴν ἀντίληψιν προβάλλεται τὴν ἐξουσίαν προφέρων. ὅθεν δὲ λαμβάνεται, ἔγνωμεν ἐν τῇ μεθόδῳ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ στοχασμῷ. νυνὶ δὲ τοῦτο ῥητέον. ὅτι οὐχ ὡς ἔτυχε τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ χρηστέον, ἀλλὰ μετά τινος μεθόδου. τυραννικὸν γὰρ ἄντικρυς λέγειν ὅτι ἐξῆν μοι τοιαῦτα διαπράξασθαι ἐφ' οἷς ὡς ἀδικήμασι κρίνεται. ἀλλ' ἐὰν ἀπὸ νόμου ἡ ἐξουσία τυγχάνῃ, ἐρεῖ ὁ φεύγων. ὅτι εἰ μὲν ἄδειαν μηδείς μοι νόμος παρεῖχε, καλῶς ἂν ἡ κατηγορία εἶχεν. ἐπειδὴ δὲ ἃ τοῖς νόμοις δοκεῖ ταῦτα πέπρακται. τίνα λοιπὸν ἔχει χώραν ἡ κατηγορία. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς ἀντιλήψεως χρῆσθαι δυνήσεται. ἐξαιρέτως δὲ εἰ ἀπὸ νόμου εἴη φήσει ὅτι οὐκ ἐμοῦ κατηγορεῖ μᾶλλον ἢ τοῦ τεθεικότος τὸν νόμον. καὶ τὴν πολιτείαν διαβάλλει τῷ νόμῳ χρωμένην, ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Τὴν ἀντίληψιν ὁ φεύγων οὐκ ἀνέδην εἰσάξει. ἀναίσχυντον γὰρ τὸ λέγειν ὡς ἔξεστιν ἅπερ ἄν τις βούλοιτο διαπράττεσθαι. ἀλλ' ὑφειμένως αὐτὴν θήσει καὶ λανθανόντως, ἵνα τὸ ἀναιδὲς αὐτῆς ἐπικρύπτηται. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ ζωγράφου. ἀλλὰ γὰρ ἀποστερεῖν με τῆς τέχνης ὁ συκοφάντης ἐπικεχείρηκεν. ὥσπερ ἂν εἰ καὶ τοῦ γελᾶν ἐξεῖργε, καὶ ὅλως τῇ φύσει χρῆσθαι διεκώλυεν. εἰ γὰρ αἰτιᾷ τὴν τέχνην καὶ τὴν φύσιν, ἧς παράδειγμα γέγονεν ἀνθρώποις ἡ τέχνη. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἀναγκαίως τούτοις τοῖς κεφαλαίοις ὁ φεύγων ἀντιτάξει τὴν ἀντίληψιν. τοῦ γὰρ διώκοντος κατὰ τὸ ἰσχυρότατον ἐγκειμένου, πρὸς τὴν ἐξουσίαν ὁ φεύγων καταφεύξεται, ὅπερ αὐτῷ πλείστην ἰσχὺν παρέξει. ἡ δὲ ἀντίληψις ὅτι ἔξεστιν, ἐν ᾗ τὰ τοῦ δικαίου μόρια ἐξετάσει ὥσπερ εἰρήκαμεν. εἰ μὲν ἄλλα πάντα ἐμπίπτοι, πάντα λέγων. εἰ δὲ μή, ὅπερ ἂν τούτων ἐμπέσῃ, ἢ νόμον, ἢ ἔθος, ἢ φύσει κατὰ ἀντίφασιν τὸ μὴ κεκωλῦσθαι. τίνος δὲ τούτου τοῦ κεφαλαίου ἐργασίαι καθ' ἃς μεθόδους προαγόμεναι ἐντελέσταται ἐν στοχασμῷ δεδήλωται. ἴδιον δὲ τὸ τὰ κείμενα ταῦτα εὑρίσκεται ἐνταῦθα θεώρημα, ὅπερ ἀναγκαῖον προσθεῖναι. ὅτι οὐχ ἁπλῶς τὴν εἰσαγωγὴν ποιησόμεθα τοῦ κεφαλαίου, ἀλλὰ μετά τινος τέχνης. οὐ γὰρ γυμνῶς λέξομεν οὐδὲ ἁπλῶς οὕτως, ὅτι ἐξῆν μοι. ἄτοπον γὰρ ἀκμάσαντος τοῦ κατηγόρου ἐν ταῖς αὐξήσεσι καὶ καταδραμόντος λέγειν ὅτι ἐξῆν μοι. ἀλλὰ χρὴ προμεθοδεύσαντα ἐν τῇ εἰσαγωγῇ λέγειν. ὅτι ταῦτα μὲν ἅ φησιν ὁ κατήγορος, εἰ μὴ συγκεχώρητο, ἴσως εἶχεν χώραν ἡ καταδρομή. νῦν δὲ περιττῶς τοσούτῳ πλήθει λόγων πρὸς τὴν κατηγορίαν κέχρηται, τῶν νόμων, ἢ τῶν ἐθῶν, ἢ τῆς φύσεως συγκεχωρηκότων. ἢ εἰ μὴ τοῦτο ἔχοιμεν λέγειν τῷ κατὰ ἀντίφασιν χρωμένους, ἀναγκαῖον τὴν ἐξουσίαν κατασκευάζειν μὴ ἀπαγορευόντων τῶν νόμων, λέγοντας οὐ δεῖν τοιαῦτα λέγειν τὸν κατήγορον. δυνάμεθα δὲ καὶ οὕτως εἰσαγαγεῖν τὴν ἀντίληψιν. εἰ ἀπὸ νόμου εἴη. ὅτι οὐ τοσοῦτον ἡμῶν τὴν κατηγορίαν ὁ κατήγορος ποιεῖται. οὐδὲ καθ' ἡμῶν τοὺς πολλοὺς τούτους διεξέρχεται λόγους. ἀλλὰ τοῦ νομοθέτου κατηγορεῖ καὶ τῆς ἐκείνου γνώμης, ἥ τις ταῦτα ἐποίησε κύρια.

" Εἶθ' ἡ μετάληψις ἐν στάσει μὲν εἰ ἐγχωροίη ὅτι οὐδὲν ἔξεστιν. ἀντιπαραστάσει δὲ ὅτι εἰ καὶ ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτοις, οὐδὲ τοιαῦτα. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Τῇ ἀντιλήψει ἕπεται ἡ μετάληψις πάντως. ὡς γὰρ ἔφαμεν πολλάκις πᾶσα ἀντίληψις μεταλήψει λέγεται. γίνεται δὲ ἡ μετάληψις πρὸς τὴν πρᾶξιν. ὡς ἐπὶ τοῦ τὸν μοιχὸν ἀποκτείναντος τεσσαριστέα. χρωμένου γὰρ τῇ ἀντιλήψει τοῦ φεύγοντος ὅτι ἐξῆν μοι, ὁ κατήγορος μεταλαμβάνων φησὶν ἐνστάσει μέν, ὅτι οὐκ ἔξεστιν. εἶτα ἀντιπαραστάσει, ὅτι εἰ καὶ ἔξεστιν, οὐκ ἀριστέα φονεύειν ἐξῆν. ἀεὶ γὰρ ἡ μετάληψις ὡς πολλαχοῦ εἴπομεν, κατὰ ἔνστασιν καὶ ἀντιπα-

Methodu nota — *καταδρομὴ inuectiua. accusatio* — *πᾶσα ἀντίληψις μεταλήψει λύει* — *λύει* — *ἀεὶ ἡ μετάληψις κατὰ ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν ἵσταται*

φάσασιν εἰσάγεται. ἡ μέντοι τάξις ὡς καὶ ὁ τεχνικός φησιν, ἀπὸ τῆς ὕλης τοῦ πράγματος γίνεται, ἐν τισι γὰρ ἀναιδὲς πρώτῃ χρήσασθαι τῇ ἐνστάσει· καὶ μάλιστα εἰ ἀπὸ νόμου ἡ ἀντίληψις εἴη· τὸ γὰρ ἀντιλέγειν τῷ νόμῳ ἀναιδές. ἐνταῦθα καὶ τὴν διάνοιαν τοῦ ῥητοῦ ἐξετάσει καὶ τὴν γνώμην εἰ τύχοι τοῦ νομοθέτου.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τὴν μετάληψιν ὁ κατήγορος διαιρήσει ἐνστάσει καὶ ἀντιπαραστάσει· πλατυνεῖ δὲ αὐτὴν παραδείγματι. πλείω δὲ τῷ φεύγοντι τὴν διαβολὴν ἐργαζόμενος· εὐθὺς ἐπὶ τῆς προβολῆς θήσει τὴν ἀντίληψιν ἐξ ἀντιθέσεως, καὶ λύσει ὡς εἴρηται τῇ μεταλήψει. μετὰ δὲ ταῦτα τὴν αἴτησιν τῆς γνώμης εἰσάξει ὁ κατήγορος τοιῶσδε ἐπὶ τοῦ ζωγράφου. οἷον ἀλλ' εἴπερ μὴ δημοσίᾳ τὴν πόλιν ἀδικεῖν ἐβούλου, τίνος χάριν πρὸ τοῦ λιμοῦ ἔγραφες τὰ ναυάγια· πρὸς δὲ τὴν γνώμην χρῶμα ἀντιστατικὸν εἰσάξει ὁ φεύγων. ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν τε καὶ τῶν χειμασθέντων τὴν τοιάνδε πρὸ τοῦ λιμοῦ πεποίημαι γραφήν. ἵν' οἱ μὲν τοὺς χειμῶνας ὀρρωδοῦντες καὶ τὰ ναυάγια, ἐν τοῖς προσήκουσι καιροῖς ναυτίλλωνται. ἡ δὲ πόλις καὶ τὰ ναυάγια ἐν τῷ πλέοντι τὸν πλοῦν ἐκείνων ποιουμένων. μετὰ τὰς ἐκ ναυαγίων ὀλοφύρηται συμφοράς· καὶ λοιπὸν ἐκφράσει φρικωδῶν καταδύσεις, ναυτῶν ὄλεθρον, καὶ τὰς ἐπὶ τούτοις τῶν οἰκείων συμφοράς.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Εἰκότως ἡ μετάληψις μόνη· ταύτῃ γὰρ λύεται ἡ ἀντίληψις· καὶ ἐξ ἀνάγκης ὡς προείρηται, ὅπου ἂν ἐμπίπτῃ τὸ ἕτερον, ἀκολουθεῖ τὸ ἕτερον, εἰς λύσιν ἐκείνου ἐπαγόμενον· ἐν δὲ τῇ μεταλήψει, διτταὶ λύσεις εἰσίν, ἡ μὲν κατὰ ἔνστασιν, ἡ δὲ κατὰ ἀντιπαράστασιν· ἡ μὲν κατὰ ἔνστασιν, ὅτι οὐκ ἔξεστιν, ἡ δὲ κατὰ ἀντιπαράστασιν, ὅτι εἰ καὶ ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτοις.

Εἰ ἐγχωροίη. Καλῶς τὸ εἰ ἐγχωροίη· δοκεῖ γὰρ ἀναίσχυντον τὸ ἄντικρυς λέγειν ὅτι οὐκ ἔξεστι, φανερᾶς οὔσης τῆς ἐξουσίας, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς κατὰ νόμον ἐξουσίας· ἐνταῦθα γὰρ μετὰ τὴν τοῦ νόμου ἀνάγνωσιν ἄπορος ἡ τῆς ἐνστάσεως χρῆσις· μετριώτερον δὲ τῇ ἀντιπαραστάσει χρήσασθαι. ἤδη γὰρ ἐν τῷ στοχασμῷ μεμαθήκαμεν ἀμφοῖν τὴν δύναμιν τῆς τε ἐνστάσεως καὶ ἀντιπαραστάσεως. οὐ μὴν ἀλλ' ἐνίοτε χρῆσθαι καὶ τῇ ἐνστάσει πρώτῃ δυνάμεθα τῆς ὕλης διδούσης· ὡς ἐπὶ τοῦ τὸν Φίλιππον ἰατροῦ νοσήσαντα θεραπεύσαντος· ἐνταῦθα γὰρ οὐ μόνον τῇ ἀντιπαραστάσει ὁ διώκων χρήσεται, ἀλλὰ καὶ ἄντικρυς ἀναιρεῖν τοῦ ῥητοῦ τὴν ἐξουσίαν διὰ τῆς ἐνστάσεως πειράσεται· καὶ ἡ αἰτία σαφής· διαβεβλημένης γὰρ τῆς πράξεως διὰ τὴν Φιλίππου φιλότητα, καὶ τὴν ἔνστασιν ὁ δικάζων προσδέξεται. κάλλιστη δὲ καὶ δριμυτάτη ἡ Δημοσθενικὴ μέθοδος· συμπλέξας γὰρ ὁ ῥήτωρ τῇ ἐνστάσει τὴν ἀντιπαράστασιν, μείζω τῷ κεφαλαίῳ δέδωκε τὴν ἰσχύν. καὶ οὐ δὲ ἁπλῶς λέξεσι ταῖς τυχούσαις χρησάμενος, ἀλλὰ μετὰ βαρύτητος· ἐν γοῦν τῇ παραπρεσβείᾳ Αἰσχίνου χρωμένου τῷ ἀντιληπτικῷ ὅτι ἔξεστι λέγειν καὶ οὐ χρὴ λέγων εὐθύνας ὑπέχειν, τεχνικῶς ὁ ῥήτωρ ἐπάγει τὴν ἔνστασιν· εἴπερ ἐπ' ἀργυρίῳ τι λέγοιεν οἱ ῥήτορες. διὰ τοῦτο κατασκευάζων ὅτι οὐκ ἔξεστι· δεῖ γάρ φησιν εὐθύνας ὑπέχειν, εἴπερ ἐπ' ἀργυρίῳ τι λέγοιεν οἱ ῥήτορες· ἔξεστι δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ πλάσματος τοῦ προτεθέντος καὶ θεωρῆσαι τῆς μεθόδου τὴν ἰσχύν· τοῦ γὰρ ἰατροῦ φάσκοντος ἐξεῖναι τῇ τέχνῃ χρήσασθαι· καὶ τῆς ἐνστάσεως οὔσης, ὅτι οὐκ ἔξεστι χρήσασθαι τῇ τέχνῃ ἐπὶ βλάβῃ τῆς πατρίδος συμπλέξας ἀμφότερα, φήσει, ὅτι οὐκ ἔξεστι χρῆσθαι μάλιστα ἐπὶ τοῦ σώζειν τοὺς ἐχθρούς. Ἰστέον δὲ ὡς ἐν τῇ ἀντιπαραστάσει τὴν κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ποιησόμεθα ἐξέτασιν· κατὰ νόμους οὔσης τῆς ἀντιλήψεως. ἐνδέχεται μὲν γὰρ καὶ ἐπὶ τῆς ἐνστάσεως· οἷον εἰ τὸ ἐκ τοῦ εὐθέος ἐνίστασθαι μὴ δὲ ἐξεῖναι λέγοντας. μάλιστα δὲ ἐπὶ τῆς ἀντιπαραστάσεως ἐν ᾗ τὴν διάνοιαν τῷ νόμῳ ἀντιθήσομεν μεθ' ἧς γνώμης ὁ νομοθέτης τοῦτον ὥρισεν· οὐ γὰρ οὕτως ὡς ὁ φεύγων ὑπολαβὼν πεποίη-

κεν. οἷον

κεν. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ ξιφαριστέως· λέξει γὰρ ὁ κατήγορος ὅτι τῶν ἰδιωτῶν, οὐ τῶν ἀριστέων τὴν ἐξουσίαν δέδωκεν ὁ νόμος. ὥσπερ δὲ ἐν ἀντιλήψει ἐξετάζων τὸν νόμον ὁ φεύγων, ἐπὶ τὰ ἰδιάζοντα τῶν ὀνομάτων μεταλαβὼν τούτοις χρήσεται ἃ ἐν τῷ νόμῳ διηγόρευται, οἷον εἰ τύχοι τὸ τὸν μοιχὸν ἀναιρεῖν, οὕτως ὁ διώκων ἐνταῦθα τοῖς γενικοῖς χρήσεται τὸ κατ' εἶδος φυλαττόμενος. συσκιάζει γάρ πως τὸ τοιοῦτο τὰ ἐγκλήματα. οἷον νόμου κελεύοντος τὸν μοιχὸν ἀναιρεῖν· καταλαβών τις ἐπὶ τῇ γυναικὶ ξιφαριστέα ἀπέκτεινε καὶ κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων· ὁ μὲν γὰρ τῷ νόμῳ χρώμενος καὶ παρὰ πάντα τὸν τόπον, μάλιστα δὲ ἐν ἀντιλήψει ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ῥητοῦ καὶ τοῦ ἀναγνώσματος τῇ διανοίᾳ τοῦ ὀνόματος, χρήσεται· ἐξεῖναι λέγων καὶ δεδόσθαι ὑπὸ τοῦ νόμου τοὺς μοιχοὺς ἀναιρεῖσθαι· κἀγὼ τοίνυν καταλαβὼν μοιχὸν, ἀπέκτεινα· ὁ δὲ κατήγορος φυλαττόμενος τοῦτο γενικῶς μεμνήσεται, τοῖς εὐφημοτέροις ὀνόμασι χρώμενος· οἷον ὅτι ἀριστέα ἀπέκτεινεν· ὅτι εὐεργέτην τῆς πόλεως, καὶ ὅτι οὐκ ἔδει ἀριστέα ἄνδρα ἀποκτεῖναι. δεῖ γὰρ τὴν δημοσίαν χρείαν καὶ ὠφέλειαν τῆς ἰδιωτικῆς βλάβης προτιμᾶν· καὶ ἐν συλλογισμῷ δὲ τὴν χρῆσιν τοῦ θεωρήματος τούτου ὅπως χρηστέον τοῖς ὀνόμασιν ἑκατέρῳ τῷ μέρει ἀκριβῶς ἐξεθέμεθα· καθόλου γὰρ πανταχοῦ χρήσιμόν ἐστιν, ὡς ἐπὶ τῶν παραδειγμάτων μεμαθήκαμεν. ἐὰν δὲ μὴ ἀπὸ νόμων ἡ ἀντίληψις ᾖ, μόνον τοῦτο προσθέντας(?) ὡς οὐδείς ἐστιν ὁ κωλύων με νόμος, χρήσῃ λοιπὸν τῷ ἐμπίπτοντι ἢ ἔθει ἢ φύσει· ἐν γοῦν τῇ παραπρεσβείᾳ Αἰσχίνου χρωμένου ἀντιληπτικῷ, ὅτι ἔξεστι λέγειν, καὶ οὐ χρὴ λέγων εὐθύνας ὑπέχειν· τεχνικῶς ὑπάγει τὴν ἔνστασιν ὁ ῥήτωρ ὡς εἴπομεν. παρατήρηται δὲ κἀκεῖνο· ὅτι πρότερον ἐν μόνον ἢ πλείω εὑρίσκεσθαι δύναται τὰ ἀντιληπτικά· χρήσῃ γάρ ποτε καὶ δύο ἀντιληπτικοῖς κατὰ ταὐτὸν ἐὰν ἐμπίπτῃ. καὶ ὡς ἐπίπαν ἐν τοῖς κατὰ φύσιν ἀντιλήψεσιν ἀμφοτέροις ἐνδέχεται χρῆσθαι τῇ τε φύσει λέγει καὶ τῷ ἔθει· ὁ γοῦν Ἀλκιβιάδης κρινόμενος ὕβρεως ὑπὸ Κλέωνος ἐπὶ τῷ γελῶτι· οὐ μόνον ἀρκεσθήσεται τῷ λέγειν ὅτι φύσει πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει τὸ γελᾶν, ἀλλὰ καὶ τῷ ἔθει ἰσχυριεῖται. συνήθες γὰρ εἶναί φησι πᾶσιν ἀνθρώποις τὰ τοιαῦτα εἰδῶς ποιεῖν. ὅθεν καὶ τινὲς ὑπολαβόντες μηδὲν φύσιν ἔθους διαφέρειν, καθὸ καὶ τὰ φύσει ἐν ἔθει ἐστίν, εἰς δύο ταῦτα διαιροῦσι τὴν ἀντίληψιν εἴς τε ἔγγραφον ἔθος καὶ ἄγραφον· ἔγγραφον μὲν ἔθος τὸ νόμιμον, ἄγραφον δὲ τὸ ἕτερον ὀνομάζοντες. οὐ μὴν ἀλλὰ πειρατέον, τὴν διαφορὰν ἐκθέσθαι. διαφέρει τοίνυν ἔθος φύσεως· ὅτι ἐν μὲν τῷ ἔθει ἁπλῶς τὸ πρᾶγμα νενομισμένον κατὰ συγχώρησιν ἔξωθέν τε καὶ συνήθεια γεγονὸς ὑπόκειται· ἐν ἐκείνῃ δὲ οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ φύσει κείμενον. καὶ ἔστι πρὸς τούτοις, ὅτι τὰ μὲν φύσει πάντα κοινά ἐστι πάντων ἀνθρώπων· καὶ ὁμοίως εἴτε Πέρσαις εἴτε Ἀθηναίοις καὶ Λακεδαιμονίοις ὑπάρχει· τὰ δὲ ἐν ἔθει, οὐκέτι· οὐ γὰρ ταὐτὰ Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐγχωρεῖ. ἀλλ' οὐδὲ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ' ἕτερα ἑτέροις νενόμισται.

Ἡ ἀντίθεσις ἐπὶ τούτου ἀντιστατικὴ γίνεται· οἷον ὑπὲρ τῶν πλεόντων πεποίηκα, ἵν' οἱ δεδιότες οἵοις αὐτοὺς εἰκὸς περιπίπτειν κακοῖς εἰ παρὰ καιρὸν πλέοιεν φυλάττωνται.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Μετὰ τὴν μετάληψιν ἕπεται τὸ ἀντιθετικὸν ὑπὸ τοῦ φεύγοντος προβαλλόμενον· τοῦ γὰρ κατηγόρου χρησαμένου τῇ μεταλήψει καὶ εὐθὺς ἐν τῇ ἀντιπαραστάσει· ὅτι ἀλλ' οὐ ξιφαριστέα δίδωσιν ὁ νόμος ἀναιρεῖν· ὁ φεύγων τὸ ἀντιθετικὸν προβαλλόμενος ἐρεῖ, ὅτι δικαίως ἀνῄρηται· τί γὰρ ὑπῆρχε μοιχὸς, καὶ τῷ κατηγόρῳ δέδωκεν τὴν ἄδειαν τῆς καταφορᾶς· καὶ κοινὸν τόπον κατὰ μοιχείας ἐρεῖ. ἐπὶ μέντοι τοῦ ζωγράφου, ἀντιστατική ἐστιν· ἐπὶ δὲ τοῦ ξιφαριστέως, ἀντεγκληματική· ἐν ἄλλῳ δὲ λόγῳ ἡ ἀντίθεσις ἢ ἀντιστατικὴ ἢ ἀντεγκληματικὴ εὑρίσκεται· μεταστατικὴ δὲ ἢ συγγνωμονικὴ οὐδέποτε· ἐναντίαν γὰρ φύσιν ἔχει ταύτῃ τῇ ἀντιλήψει.

οὐδεὶς γὰρ τὴν ἐξουσίαν προβαλλόμενος ἐφ' οἷς ἔπραξε, συγγνώμην αἰτεῖ. τὸ μὲν γὰρ συγγνώμην αἰτῆσαι, ὁρίσαι ἐστὶ τὸ ἀδίκημα καὶ ἐλέους δεῖσθαι. τὸ μὲν ἐξουσίαν προτείνεσθαι, οὐδέτερον τούτων ἔχει. ὁ μὲν οὖν μινουκιανὸς βούλεται ἐκλείπειν ἔσθ' ὅτε τὴν ἀντίθεσιν. ὁ μέντοι τύραννος οὐχ οὕτως. ἀλλὰ βούλεται ἐν πάσῃ ἀντιλήψει ἀντίθεσιν εὑρίσκεσθαι. καὶ κατὰ τὰς τέσσαρας ἀντιθετικὰς καθ' ἃς ἡ ὕλη χορηγεῖ τοῦ ζητήματος, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ ἀντίστασιν καὶ ἀντέγκλημα μόνον. καὶ γὰρ μεταστατικήν φησιν ἀντίθεσιν, ὡς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. οἷον πόλεως συνεχῶς ἀφισταμένης ἔπεισεν ὁ στρατηγὸς τὰ τείχη καθελεῖν, καὶ κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. τὴν μὲν πρώτην κατὰ τὸ ἐξεῖναι συμβουλεύειν λαμβάνει. τῇ δὲ μεταστάσει χρῆται, ἐπὶ τὸν δῆμον τὸν πεισθέντα τὴν αἰτίαν ἀναφέρων. συναίτιοι γὰρ οἱ πεισθέντες. κατὰ συγγνώμην δὲ, ἀντίληψις αὕτη. κλέωνος ἐκ πύλου τοὺς τ' ἄγοντος ἀλκιβιάδης ἐδάκρυσε, καὶ κρίνει αὐτὸν κλέων ὕβρεως. ἔστι γὰρ τὸ ἀντιστατικὸν πάντως ἐν τάξει χρώματος. ἐπειδὴ οὐ μόνον ἐν στοχασμῷ ἀλλὰ κἀν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν ἔστι χρώματι. τὸ δὲ χρῶμά ἐστιν ἡ αἰτία, δι' ἣν πέπρακται τὸ πεπραγμένον. οὐ γὰρ ἀρκεῖ μόνον προβαλέσθαι τὸν νόμον ἢ τὸ ἔθος ἢ τὴν φύσιν ἢ τὸ μὴ κεκωλῦσθαι, ἀλλὰ καὶ τὴν αἰτίαν ἀποδοῦναι δεῖ καθ' ἣν τῷ φεύγοντι τὸ ἐγκαλούμενον πέπρακται. αὕτη δὲ τὴν γνώμην περιέχει τοῦ φεύγοντος μεθ' ἧς ἔπραξεν. σημειωτέον δὲ ὅτι ἐν ἐκείναις μὲν ταῖς ἀντιλήψεσιν ἐν αἷς ἐπὶ συμβέβηκέ τι, ἐμφαντικώτερον ῥηθήσεται τὸ τῆς ἀντιθέσεως ὄνομα. ἐπειδήπερ ἐν ταύταις ὁμολογεῖσθαι δεῖ τὸ ἄτοπον περὶ οὗ πλείστη καταδρομὴ τοῦ κατηγόρου χρωμένου, τὴν αἰτίαν ὁ φεύγων ἀντιτίθησι τοῦ πεπραγμένου. ἐν ταύταις μὲν οὖν ταῖς ἀντιλήψεσιν ἐμφαντικώτερον ἀντίθεσιν κέκληται. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων ἀντιλήψεων ὅπου μηδὲν ἐπισυμβέβηκεν ἀλλὰ ἀνύβριστον τὸ πραχθὲν, τάξειεν ἄν τινα τὸ τῆς ἀντιθέσεως ὄνομα. ἔχει δὲ ὅμως κἀκεῖνο χώραν, διὰ τὸ τὴν αἰτίαν εἶναι τὴν τοῦ κατηγόρου καταδρομήν. τοῦ γὰρ κατηγόρου διαβάλλοντος τὴν τοῦ φεύγοντος πρότασιν, ἔστι δ' ὅτε καὶ πρὸς ἐρώτησιν ζητουμένης, τὴν αἰτίαν ὁ φεύγων ἀντιτίθησι. δῆλον τοίνυν ὅτι χρώματος ἐπέχει χώραν. τὸ μὴν χρῶμα καθαρῶς ἐστιν, ὥσπερ ἐν στοχασμῷ. τὸ μὲν γὰρ χρῶμα, αἰτίαν μόνον ἀποδίδωσι τοῦ πεπραγμένου, ἡ δὲ ἀντίθεσις πρὸς ἀδίκημα γίνεται. φανεροῦ γὰρ ὄντος τοῦ προβαλλομένου ὁ κατήγορος ὡς ἀδικήματος, ἀντιτιθέντος δὲ τοῦ φεύγοντος τὴν γνώμην μεθ' ἧς ἔπραξε. διὸ καὶ ἀντίθεσιν αὐτὴν ὁ τεχνικὸς οὐ χρῶμα ἐκάλεσεν. ἰστέον δὲ ὅτι τὸ ἀντιστατικὸν ἢ ἀναίρεσιν κακοῦ ἔχει, ὡς ἐπὶ τοῦ παῖδα πόρνον ὄντα τὸν υἱὸν φονεύσαντος. ἢ φυλακὴν κακοῦ μέλλοντος, ὡς ἐπὶ τοῦ ζωγράφου. λέξει γὰρ, ἵνα φυλάττοιεν τὸ παρὰ καιρὸν πλέειν οἱ ἔμποροι.

Ἑτέρα μεταλήψει. ἀλλ' ὡς ἔδει συμβουλεύειν. καὶ τοίνυν εἰ ὁ διώκων χρήσεται μεταλήψει. χρήσεται καὶ ὁ φεύγων πάλιν ἀντιλήψει. οἷον ἕκαστος ὡς δύναται συμβουλεύει, καὶ οὐ κεκώλυται. ὁ ῥήτωρ τοῖς λόγοις, τῇ τέχνῃ ὁ ζωγράφος. καὶ γίνεται ἡ θέσις ἀκόλουθος. ἡ γὰρ θέσις ἐστὶ νῦν ὅτι ἕκαστον δεῖ, ὡς δύναται χρήσιμον γενέσθαι τῇ πόλει, καὶ οὐ κεκώλυται. καὶ ὁ κατήγορος δὲ αὐτῇ χρήσεται. ἔστιν ὅτε ἀναστρέψας. οἷον εἰ μὴ δεῖ ταῖς τέχναις ἁπλῶς καταχρῆσθαι ἐπὶ λύμῃ τῶν κοινῶν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Μετὰ δὲ ἀντιστατικὸν, μετάληψις κινηθήσεται παρὰ τοῦ κατηγόρου δευτέρα, ὡς ἐν ἑτέρῳ τόπῳ τῇ πόλει βοηθεῖν, συμβουλεύοντα. παραινοῦντα. τῶν ἀναγομένων ἐνίους ἰδίᾳ πείθοντα. ὁ δὲ φεύγων ἐπὶ ταύτῃ πάλιν ἀντίληψιν κινήσει δευτέραν λέγων. ἀλλ' οὐδεὶς κεκώλυκε νόμος καὶ τὴν ἀπὸ τῆς τέχνης τῇ πόλει πορίζειν ἐπικουρίαν. ὅσῃ γὰρ δυνάμει ἕκαστος τῶν ἐνοικούντων. ταύτῃ βοηθεῖν ἐπάναγκες. οὕτω μὲν οὖν ἡ τῆς

ἀντιλη-

ἀντιληπτικῶν κεφαλαίων διαίρεσις. ἔξωθεν δὲ ὡς εἴπομεν ἐμπίπτει ἀντίθεσις. ὁρικὴ μὲν, ὡς ἐπ' ἐκείνου. πλάτων ἐπὶ τῇ πολιτείᾳ κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. ὁρεῖ γὰρ, ἀλλὰ τἀληθῆ εἶπον. καὶ σκοπηθήσεται πότερον τἀληθῆ εἶπεν ἢ οὔ. στοχαστικὴ δὲ ὡς ὑπ' ἐκείνου. θουκυδίδης ἐπὶ τῇ ἱστορίᾳ κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. ὁρεῖ γὰρ, ἀλλ' ἐδόκει τὴν ἱστορίαν ἀπαλεῖψαι. λυθήσεται βουλήσει τε καὶ δυνάμει τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ὡς ἀδύνατον τὸ τοιόνδε. οἱ γὰρ ἔχοντες οὐ βουλήσονται ἀπαλεῖψαι τὴν ἱστορίαν. ὥστε ἀδύνατον ἡ ἀπάλειψις.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τοῦ κατηγόρου δεδωκότος τὴν ἄδειαν τῆς καταφορᾶς καὶ τοῦ φεύγοντος ἀντιστάσει χρησαμένου, καὶ λέξαντος ἀντεγκληματικῶς μὲν, ὅτι ἄξιος ἦν ἀποθανεῖν ὁ τεσσαρεσδὺς κώμοις καὶ μέθαις προσανέχων καὶ ἀκολασίαν ἀσκῶν καὶ οὐκ ἀρετήν. ἀντιστατικῶς δὲ ὡς ἐπὶ τοῦ ζωγράφου, ὅτι ἵνα νουθετήσω μὴ παρὰ καιρὸν πλεῖν. ὁ κατήγορος δευτέρᾳ χρήσεται μεταλήψει. λέγων ἐπ' ἐκείνου μὲν ὅτι εἰ τοιοῦτος ἦν ἔδει δικαστηρίοις παραδοῦναι καὶ μὴ αὐτοχειρίᾳ ἀναιρεῖν. ἐχρῆν τὰς ἀριστείας αὐτοῦ ἐννοήσαντα καὶ τὰς πράξεις, ἀποσχέσθαι τῆς κατ' αὐτοῦ τιμωρίας. καὶ ὅτι οὐκ ἀεὶ οἱ ἄνθρωποι σφάλλονται. ἐπὶ τούτου δὲ, ὅτι λόγοις ἐχρῆν νουθετεῖν, ἐπιπλήττειν, μέμφεσθαι. πρὸς ὃν ἐξ ἀνάγκης δευτέρα ἀντίληψις. φήσει γὰρ ὅτι ἐξῆν μοι. ὁ γὰρ νόμος παρέχει τὴν ἐξουσίαν. ἔνθα καὶ τὴν γνώμην τοῦ νομοθέτου ἐξετάσει. λέξει γὰρ, ὅτι ὁ νομοθέτης τὴν ὕβριν

λάπει

ἕνεκα τῶν πλεόντων γράψας ἀνέθηκα τὸ πινάκιον. ἵνα προδήλων ὄντων τῶν κατὰ θάλασσαν πταισμάτων, τὰς ἀκαιρίας φυλάττωνται. ἡ οὖν θέσις ἀκολούθως ἔσται τοιαύτη. καὶ γὰρ πᾶς καθ' ὃ ἕκαστος δυνάμεως ἔχει, ἐκ τῆς αὐτοῦ ἐπιστήμης ὠφελεῖν χρὴ τὴν πόλιν. κατασκευάζεται δὲ ἐκ τῶν συμφερόντων λογισμῶν. ὅτι χρήσιμον καὶ συμφέρον τὸ τοιοῦτο καὶ πλεῖστα δυνάμενον ἀγαθὰ προξενεῖν. εἰ τοσαύτην ἕκαστος περὶ τὰ κοινὰ παρέχοι, πρόνοιαν.

Η ποιότης καὶ ἡ γνώμη πῶς ἐξετάζεται, μεμαθήκαμεν ἐν ὅρῳ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. ΣΩΠΑΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Καλῶς εἶπεν μεμαθήκαμεν ἐν ὅρῳ. ἐν ἀμφοτέραις καὶ γὰρ ταῖς στάσεσι λέγω δὴ τῷ τε ὅρῳ καὶ τῇ ἀντιλήψει, τούτοις τοῖς κεφαλαίοις χρησόμεθα. μετὰ τὰ εἰρημένα δὲ ἡ ποιότης ἐξετάζεται. ἀπὸ τῆς ποιότητος τοῦ προσώπου. ἐκ μὲν τοῦ κατηγόρου, κατὰ τοὺς ψεκτικοὺς τόπους πραχθήσεται. ἐκ δὲ τοῦ φεύγοντος, κατὰ τοὺς ἐγκωμιαστικούς. οἷον ἐπὶ τοῦ τὸν ἀριστέα μοιχὸν ἀποκτείναντος ὁρεῖ ὁ λέγων, ὅτι οὐ προτιμητέον ἕνα τῶν τυχόντων ἀνθρώπων ἀνδρὸς ἀριστέως καὶ τηλικαῦτα κατορθωκότος. ἐκ δὲ τοῦ φεύγοντος, ὅτι οὐδὲν ἠδικηκότα ἄνθρωπον οὐδὲ ἄτιμον, οὐ χρὴ τῆς κοινῆς καὶ πᾶσι δοθείσης ἀποστερεῖν ἐξουσίας. ἡ δὲ τοῦ πράγματος ποιότης κατὰ τοὺς τῆς ἐκβάσεως θεωρηθήσεται τόπους. ὡς ἐπὶ τοῦ καλλιξένου. ὅτι πάντων ἀτοπώτατόν ἐστιν ἀπορεῖν τὴν πόλιν στρατηγῶν καὶ μηδένα ὑπακούειν καλούσῃ τῇ πόλει. εἰ μὲν οὖν βούλεσθε τὴν ἀπορίαν ταύτην εἰς εὐπορίαν μεταθεῖναι, κολαστέος ὑμῖν καλλίξενος. ἀναιρήσετε γὰρ πᾶσαν ὑπόνοιαν φόβου. εἰ δὲ ἀστρατήγητα ὑμῖν εἶναι τὰ κοινὰ διεγνώκατε, ἀζήμιον ἐκπέμψατε τοῦ δικαστηρίου. ἐκ δὲ τοῦ καλλιξένου τοιοῦτος ὁ λόγος ἔσται. μηδὲν ταράττεσθε ὦ ἀθηναῖοι πρὸς τὰς ἐξωμοσίας τῶν προβαλλομένων στρατηγῶν, ἀλλ' ἀναγκάζετε αὐτοὺς τῆς προστασίας ἔχεσθαι τῶν πραγμάτων, ἐκεῖνο προλέγοντες, ὅτι οὔτε τὸν εὖ τὰ κοινὰ διοικήσοντα τῶν προσηκόντων ἐπαίνων ἢ τιμῶν ἀποστερήσετε. οὔτε τὸν πλημμελήσοντα φιλανθρωπίας ὑπολήψεσθε ἄξιον. καὶ ἡ γνώμη δὲ ὁμοίως ἐξετάζεται. τίνι λόγῳ ἐξόμνυται τὰς

στρατηγίας. ὁ μὲν γὰρ ὀργᾷ, ὅτι τὸ παράδειγμα ὑφορώμενοι. ὁ δὲ ὅτι ἐπιβουλεύοντές μοι καὶ ἀποκτεῖναι προειρημένοι. πληρωθέντων τῶν τῆς ἀντιλήψεως κεφαλαίων, τέμωμεν ὑπόθεσιν παραδείγματος ἕνεκα. διὰ τὴν ἐκυρώθη ὁ Λεπτίνου νόμος. καὶ τοῦ Λεύκωνος οὐκ ἀποστέλλοντος τὸν εἰωθότα σῖτον Λεπτίνης εἰσαγγέλλεται. ἡ προβολὴ τοῦ ἀδικήματος. ὅτι τὴν κοινὴν χρείαν παρελθὼν καὶ τὴν τῶν ἀναγκαίων εὐπορίαν καὶ τὸν φίλον ἐχθρὸν τῇ πόλει καταστήσας, μέγιστα ἀδικεῖς. τὸ τοῦ προσώπου παραγραφικὸν ἐνταῦθα οὐκ ἐμπέπτωκε, διὰ τὸ τοῦ Λεπτίνου ἀξίωμα. οὐκοῦν ὁ ὅρος τῇ προβολῇ ἀντιταχθήσεται. αἱ εἰσαγγελίαι γίνονται περὶ συμμάχοις ἀλλοτριουμένοις, ἢ τριήρεσιν ἀπολωλυίαις, ἢ χρημάτων κλοπαῖς, ἢ τειχῶν διαφθορᾷ, ἢ ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἀδικεῖ τις τὴν πόλιν. ὁ συλλογισμός. ὅτι οὐδὲν διαφέρει τοῖς πάσχουσι κακῶς εἴτε οὕτως εἴτε ἑτέρως ζημιοῦσθαι. καίτοι καὶ πολλῷ χείρω τὰ εἰς τὴν τροφὴν ἀδικήματα. τὸ πρός τι. τειχῶν μὲν γὰρ ἀφανισθέντων. ἢ τριήρων ἀπολομένων. ἔνεστι δι' ἄλλου τινὸς σωθῆναι τρόπου. καὶ χρημάτων κλαπέντων, δυνατὸν χρήσασθαι τοῖς λειπομένοις. καὶ ἀνθ' ἑτέρων συμμάχων ἑτέρους προσλαβεῖν. τροφῶν δὲ ἀπορήσαντας, καὶ τῷ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων στενώσαντας, οὐκ ἔτι δι' ἑτέρου σωθῆναι τρόπου. ἀλλ' ἀνάγκη λιμῷ διαφθαρῆναι. πρὸς ταῦτα ἡ ἀντίληψις ἡ ἐκ τοῦ ἔθους. ὅτι ἐξὸν νομοθετεῖν. καὶ πάντων ἂν εἴη δεινότατον ἐμὲ μόνον ἐξ ἁπάντων ἄμοιρον γενέσθαι τῆς κατὰ τὴν δημοκρατίαν ἰσηγορίας. αἱ μεταλήψεις. ἀλλ' οὐκ ἀσύμφορα τῇ πόλει νομοθετεῖν ἐχρῆν. δι' ὧν ἔμελλεν εἰς τὴν ἐσχάτην ἔνδειαν καταστήσεσθαι καὶ κινδυνεύειν περὶ τῆς σωτηρίας. ἐν οἷς τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ὅτι τοσαῦτα κατ' ἐνιαυτὸν κερδαίνοντες, ἁπάντων ἀπεστερήμεθα καὶ μόνον αἰσχύνην προσωφλήκαμεν, ἄπιστοι φανέντες καὶ ἄδικοι περὶ τὸν εὐεργέτην. ἡ ἀντίθεσις πρὸς τὴν μετάληψιν ἀντιταχθήσεται. πρὸς δὲ αὐτῆς παραγραφικὸν ἐμπίπτει τοιοῦτον. ὅτι ἄτοπον Λεπτίνην εὐθύνεσθαι, ἐφ' οἷς ἔκρινέ τε καὶ ἐκύρωσεν ἡ πόλις ἡ τὸν νόμον δεξαμένη. καὶ ἕτερον δὲ παραγραφικὸν ἐμπεσεῖται. ὅτι τῶν ὑπὸ Λεύκωνος πραττομένων, οὐ χρὴ λόγον ὑπέχειν ἑτέρους. ἡ δὲ λύσις τῶν παραγραφικῶν. ὅτι οὐ χρὴ τῷ πεῖσαι τὸν δῆμον ἰσχυρίζεσθαι, ἀλλὰ τῷ συμφέροντι πεῖσαι. ὁ γὰρ νόμος οὐ τοὺς φενακισθέντας, ἀλλὰ τοὺς φενακίσαντας κολάζει. ἔτι δὲ οὐ Λεύκωνι χρὴ τῶν ποιουμένων ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ τῷ κἀκεῖνον εἰς τοῦτο προαχθῆναι ποιήσαντι. μετὰ δὲ τὰ παραγραφικὰ τὸ ἀντιθετικόν, ὅτι δι' ἀπορίαν τῶν λειτουργούντων ἀναγκαῖος ἦν ὁ νόμος. ἡ λύσις ἐκ μεταλήψεως. ἀλλ' ἕτερον τρόπον ἔδει τὴν τῶν χορηγούντων πενίαν παραμυθεῖσθαι, εἰς συντέλειαν ἄγοντα τὰς χορηγίας. καὶ κατὰ ταύτας τὰς τριηραρχίας. εἰ δ' ἄρα καὶ ἀφελέσθαι τινῶν ἔδει ἀτέλειαν τῶν πολιτῶν, ἐχρῆν μόνων ἐκείνων τῶν οὐκ ἀξίως ἐχόντων. εἰ δὲ καὶ ξένων, ἀλλὰ τῶν εἰκότων (?) Ἀθήνησιν. οἳ καὶ τῆς ἀπὸ τῶν χορηγιῶν μετέχουσι ψυχαγωγίας. εἰ δὲ καὶ τῶν ἔξω οἰκούντων, ἀλλ' οὐ τῶν Λεύκωνος τοῦ εἰς τὰ κεφάλαια τοῦ βίου εὐεργετοῦντος. εἶτα ἡ θέσις τοῦ κατηγόρου. ὅτι ἀτοπώτατον τῶν πάντων ἡ περὶ τοὺς εὖ ποιοῦντας ἀπιστία. ἡ δὲ τοῦ φεύγοντος θέσις, ὅτι δεινότατον πάντων τὸ ἐλλείπειν τὰς χορηγίας καὶ ἀσεβεῖν περὶ τὸν Διόνυσον. αἱ ποιότητες. ὅτι δεῖ σωφρονῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους δημαγωγούς. ὥστε μὴ τὴν πόλιν ἀπατᾶν ἐκ τῆς κατὰ τούτου τιμωρίας, καὶ Λεύκωνα εἰς τὴν εὔνοιαν τὴν περὶ τὸν δῆμον προκαλέσασθαι. δείξαντας ὅτι τὴν πόλιν ἐξαπατήσας ἔδωκε δίκην. καὶ πάλιν ἐκ τοῦ ἐναντίου εἰ χρὴ κολάσαι ἄνδρα ἐν ἀξιώματι, καὶ τότε πρότερον καλῶς πολιτευσάμενον, καὶ τὸν νόμον διὰ τὴν ἀπορίαν τῶν χορηγούντων εἰσηγησάμενον. καὶ μὴν ὁ Λεύκων νῦν μὲν ὑπὸ τῆς παραχρῆμα ὀργῆς οὐ πέπομφε τὸν σῖτον, ὕστερον δὲ λογισμὸν λαβὼν τῶν

πράγ

παραμυθεῖσθαι. remediare
resarcire

πραγμάτων καὶ πραϋνθείς, ὁ αὐτὸς καταστήσεται. ἡ γνώμη. τίνι διανοίᾳ ἐνομοθέτησε Λεπτίνης. πότερον εἰ τισὶν οἷς ἀηδῶς εἶχεν ἐπηρεάσαι βουλόμενος, ἢ τῆς χρείας τῶν κοινῶν ἕνεκα. κἀκεῖνο δὲ τῇ πασῶν τῶν ἀντιλήψεων θεωρίᾳ προσθετέον. ὅτι ἐνίοτε καὶ ἄλλαις ἐμπλέκονται στάσεσιν. οἷον ἐν πολέμῳ τις τὰ συμβόλαια αὐτοῦ κομίσας εἰς τὴν ἐκκλησίαν κατέφλεξεν. ταὐτὸ ἐποίησαν καὶ οἱ ἄλλοι δανεισταί. μετὰ τὴν νίκην εἰσαγγέλλεται ὡς χρεῶν ἀποκοπὰς εἰσηγησάμενος. νόμος γὰρ ὁ τοῦτο κωλύων. οὐκοῦν ἐν τούτῳ τῷ προβλήματι ἡ μέν ἐστιν ὁρικὴ ζήτησις. εἰ τοῦτό ἐστιν εἰσηγήσασθαι. ἡ δὲ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν. ὅτι ἐν εἰρήνῃ οὐκ ἐν πολέμῳ. ἡ δὲ κατὰ ἀντίληψιν, αὕτη γάρ ἐστι καὶ ἡ στάσις τοῦ ζητήματος τούτου. ὅτι ἕκαστος τῶν ἑαυτοῦ κύριος. ἡ δὲ κατὰ ἀντίστασιν, ὅτι ὑπὲρ τοῦ προθυμοτέρους γενέσθαι τοὺς πολίτας πρὸς τὴν τοῦ πολέμου κοινωνίαν. ἡ δὲ ἀντίληψις. αἴτιον μὲν ἔχει τὴν προβολὴν τοῦ ἀδικήματος, ὅτι ἀδικεῖς τὴν οὐσίαν καταποντώσας. αἴτιον δὲ ἐξ αἰτίου τὸ ἀντιληπτικόν. ἀλλ' ἔξεστιν ἀπαλλοτριοῦν τὰ ἑαυτοῦ. συνέχον δὲ τὸ μεταληπτικόν. ἀλλ' οὐχ οὕτως ἀπαλλοτριοῦν ἐξῆν. καὶ ἕτερον συνέχον καθολικόν, ἐν ᾧ οὐδὲν διαφέρει ὁ κατήγορος, ἀλλὰ τῇ αὐτῇ ἀπαντήσει χρῆται ὅτι οὐκ ἔξεστιν οὕτω τινὰ τὰ ἑαυτοῦ ἀπαλλοτριοῦν.

Ταυτὶ δὲ οὐχ ὡς διαιροῦντες εἴπομεν, πολλὰ γὰρ παρεῖται. ἀλλ' ὅσον ἐνδείξασθαι τὴν φύσιν τῶν κεφαλαίων.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ· ΣΩΠΑΤΡΟΥ·

Διαιροῦντες. ἀντὶ τὴν ἐργασίαν ποιούμενοι. ἄλλως μὲν γὰρ μόνα τὰ κεφάλαια διεῖλεν ὁ τεχνογράφος. ἴσως δὲ θαυμάσειέ τις τὸ λεγόμενον. πῶς ὁ τεχνικὸς καίτοι ἀρχόμενος τοῦ βιβλίου ἀλλὰ καὶ διαπαντὸς διαίρεσιν μόνον ἐπαγγειλάμενος γράφειν. νῦν οὐ διαιρεῖν φησίν. ἐροῦμεν οὖν, ὅτι διαίρεσιν καλοῦσι κοινῶς μέν, πᾶσαν τομὴν τοῦ περιέχοντος εἰς τὰ περιεχόμενα. ἰδικώτερον δέ, τὴν τῶν στάσεων εἰς τὰ κεφάλαια, καὶ τὴν τῶν κεφαλαίων αὐτῶν εἰς τὰ καθ' ἕκαστα τῆς ὕλης ὑφ' ὧν τὸ ὅλον ὕφος τῷ λόγῳ συμπληροῦται, ὃ τῆς εὑρέσεώς ἐστι περὶ ἧς νῦν λέγει. ἀλλαχοῦ γε μὴν εὕρεσιν τὴν τοιαύτην διαίρεσιν κεκληκὼς διὰ τὸ τὴν τῶν νοημάτων ἔχειν ἐπίνοιαν. μὴ τοίνυν θαυμάσῃς εἰ μὴ διαιρεῖν ἑαυτὸν ὁ τεχνικὸς λέγει. ἀλλὰ σκόπησον τὴν λέξιν, καθ' ἣν ἐκδέχεται τὸ ὄνομα. διαίρεσιν γὰρ λέγει, τὴν τῆς ὕλης καὶ εὑρέσεως ἣν οὐκ ἐπαγγέλλεται ποιεῖσθαι αὐτός. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως νοεῖσθαι ὅτι διαίρεσιν λέγει. οὐ μόνον τῶν κεφαλαίων, ἀλλὰ καὶ τῶν εἰδῶν διαίρεσις, περιέχει γάρ. πρὸς γὰρ τὰ εἴδη, καὶ τὰ κεφάλαια γίνεται. πῶς γὰρ δυνατόν, μὴ εἰδότας τὸ εἶδος ὁποῖόν ἐστι τῶν κεφαλαίων ποιήσασθαι τὴν τομήν. οἷον εἰ συμβουλευτικὸν τὸ εἶδος εἰ δικανικόν.

ΑΝΟΝΥΜΟΥ·

Ἡ ἀντίθεσις. τινὲς ἐν τῇ ἀντιλήψει τὴν ἀντίθεσιν, ἢ ἀντιστατικήν, ἢ ἀντεγκληματικὴν μόνον εὑρίσκεσθαι λέγουσι. μεταστατικὴν δὲ ἢ συγγνωμονικὴν οὐδαμῶς. ἐναντίαν γὰρ φύσιν ἔχειν ταῦτα τῇ ἀντιλήψει. οὐδεὶς γὰρ τὴν ἐξουσίαν προβαλλόμενος, ἐφ' οἷς ἔπραξε, συγγνώμην αἰτεῖ. ὅ γε μὴν τεχνικὸς κατὰ πᾶν εἶδος τὴν ἀντίθεσιν φαίνεται λέγων εὑρίσκεσθαι. κατὰ μὲν ἀντίστασιν, ὡς ὁ ζωγράφος, εὐηργετηκέναι γὰρ φήσει τὴν πόλιν, διδάξας τοὺς ἐμπόρους μὴ παρὰ καιρὸν πλεῖν. κατὰ δὲ ἀντέγκλημα, ὡς ὁ τὸν ἀριστέα ἐπὶ μοιχείᾳ ἀνελών, ἀντεγκαλέσει γὰρ αὐτῷ, ὡς ἀδικίας κατάρξαντι. κατὰ δὲ συγγνώμην, οἷον Κλέωνος τοὺς ἐκ Πύλου τριακοσίους εἰσάγοντος, Νικίας ἐδάκρυσε. καὶ κρίνεται ὑπὸ Κλέωνος ὕβρεως. τὴν γὰρ συγγνώμην προβαλεῖται φάσκων, ἠλεηκέναι, καὶ πεπονθέναι τι ἀνθρώπινον. κατὰ δὲ μετάστασιν, οἷον πόλεως συνεχῶς ἀφισταμένης, ἔπεισε στρατηγὸς τὸν δῆμον τὰ τείχη καθελεῖν. καὶ τῶν συμμάχων ἀποστάντων, κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. τὸν γὰρ δῆμον

διαιροῦντες. ἀντὶ τοῦ τὴν ἐργασίαν ποιούμενοι. nota

ἀνοίσει τὴν αἰτίαν, ὑμεῖς λέγων αἴτιοι τῆς καθαιρέσεως οἱ πεισθέντες. ἔστι δὲ ὥσπερ ἐν στοχασμῷ χρῶμα ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας. οὕτω ἐνθάδε τῆς ἀντιλήψεως ἡ ἀντίθεσις χρώζει τὸ ὅλον τῆς ἀπολογίας τὸ τυραννικὸν συσκιάζουσα. β΄. ἑτέρα μετάληψις. πᾶσα γὰρ ἀντίληψις μεταλήψει λύεται. δύο δὲ οὐσῶν ἀντιλήψεώς τε καὶ ἀντιθέσεως, ἀναγκαίως καὶ δύο μεταλήψεις ἐμπίπτουσιν. ἡ μὲν πρὸς τὴν ἀντίληψιν, ἡ δὲ πρὸς τὴν ἀντίθεσιν. καὶ ἡ διαφορά, ὅτι ἡ μὲν πρὸς τὴν ἀντίληψιν ἐνστάσει, καὶ ἀντιπαραστάσει κατασκευάζεται. ἡ δὲ πρὸς τὴν ἀντίθεσιν οὐχ οὕτως. οὐδὲ γὰρ λύει τὸ ἀντιστατικόν. ἀλλ' ὁρᾷ ὅτι οὐχ οὕτως ἐχρῆν εὐεργετεῖν. ἐνῆν γὰρ καὶ ἄλλως. διὰ συμβουλῆς, καὶ διὰ λόγων, καὶ ἄλλως. ἡ μὲν πρὸς τὴν ἀντίληψιν τῇ ἐξουσίᾳ μάχεται. ἡ δὲ πρὸς τὴν ἀντίθεσιν οὐ μάχεται. ἀλλὰ καὶ συντρέχει τῷ χρώματι, ἀποδεχομένη τὰ ὑπὲρ τῆς πόλεως. τὴν δὲ περίστασιν μέμφεται, τουτέστι τὸν τρόπον. γ΄. καὶ τοίνυν εἰ ὁ διώκων. ἰστέον ὡς ἔστιν ὅτε καὶ ὁ φεύγων τῇ μεταλήψει χρῆται. ὃ καὶ παράδοξον, ἀεὶ γὰρ τοῦ διώκοντός ἐστι. γίνεται δὲ τοῦτο ὅταν τὸ πεπραγμένον οἷόν τε ᾖ διορθωθῆναι τῇ φύσει. οἷον ἐπὶ τοῦ ζωγράφου. μετὰ γὰρ τὸ δεύτερον ἀντιληπτικόν, τῷ μεταληπτικῷ τὴν κρίσιν διαβαλεῖ. οἷον εἰ δέ τι ἡ πόλις ἐκ τοῦ τρόπου τῆς ἐμῆς ἐβλάπτετο συμβουλῆς, ἐχρῆν τὸν πίνακα καθελεῖν, καὶ μὴ συγχωρεῖν ἐπὶ τοῦ λιμένος ἀνακεῖσθαι. καὶ οὐκ εἰς δικαστήριον νῦν εἰσάγειν, καὶ δημοσίων ἀδικημάτων κρίνειν. καθάπερ γὰρ ὁ κατήγορος τὸν τρόπον τῆς συμβουλῆς. οὕτω καὶ ὁ φεύγων τὴν κρίσιν διαβάλλει. ὅταν δὲ μὴ δυνατὸν ᾖ διορθωθῆναι, ὡς ὁ τὴν οὐσίαν ἐξαργυρώσας νέος πλούσιος, οὐκ εἰσάγεται παρὰ τοῦ φεύγοντος ἡ μετάληψις. ἄτοπον γὰρ εἰπεῖν ὡς ἔδει μᾶλλον τὸ ἀργύριον ἐκ τοῦ βάθους ἀνελκύειν. ἀλλὰ μὴ γραφὴν κατ' ἐμοῦ τιθέναι. δ΄. καὶ γίνεται ἡ θέσις. θέσιν ἐνταῦθα τὴν τοῦ δευτέρου ἀντιληπτικοῦ λέγει κατασκευήν, ὡς εὐεργετεῖν ἔδει ἐμὲ τὴν πόλιν καθὼς δύναμαι. ἀντίθεσιν δὲ τὴν ἐπὶ ταύτῃ μετάληψιν. ε΄. ἡ γὰρ θέσις. ἰστέον ὡς ὅταν μὲν ἄδοξον ᾖ τὸ πεπραγμένον, μόνος τὴν θέσιν παραλήψεται ὁ κατήγορος. οἷον Ἀλκιβιάδης μετὰ τὰ κατὰ Κύζικον ἐν ἐκπώμασι φέρων τὰ κατὰ Σικελίαν, δημοσίων φεύγει. ἄδοξον γάρ, ὡς ὀνειδίζων τῇ πόλει τὰς συμφοράς. ἂν δὲ τὸ πεπραγμένον ἔνδοξον ᾖ, ἐπὶ τὸν ἀπολογούμενον μόνον ἡ θέσις μέτεισιν. ὡς ὁ Δημοσθένης πείσας τοὺς χιλίους ἀνελέσθαι νεκρούς. ἡ γὰρ συμβουλὴ σεμνότατον. καὶ ὅσιον, ἡ τῶν ἀποιχομένων ἀναίρεσις. εἰ δὲ τῶν μέσων εἴη τὸ πεπραγμένον, ἑκατέροις ἡ θέσις ἁρμόσει, τῷ μηδέτερον ὑπὸ θατέρου πλεονεκτεῖσθαι, ὡς ἐπὶ τοῦ ζωγράφου. ς΄. οὐχ ὡς διαιροῦντες. ἀντὶ τοῦ, τὴν διὰ τῶν εὑρέσεων ἐργασίαν ποιούμενοι. ψιλῶς γὰρ ἐνταῦθα μόνα τὰ κεφάλαια διεῖλεν. οὐ μόνον δὲ τὸ τῶν στάσεων βιβλίον διαίρεσιν ὠνόμασεν, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸ τῶν εὑρέσεων.

Ἔστι καὶ ἀντιλήψεων εἴδη πλείονα. καὶ ἁπλαῖ μὲν αὐτῶν δύο. διπλαῖ δὲ αὖ προηγουμένως μὲν δύο. γίνονται δὲ αὖ καὶ ἐπιπλοκαί τινες, ὡς καὶ πλείους εὑρίσκεσθαι. ἀλλὰ τὰ προειρημένα γε εἴδη μόνα μαθοῦσιν ὑπάρχει μὴ σφάλλεσθαι τῆς ὀρθῆς διαιρέσεως, μὴ ὄντι ἐν ἐκείνοις. διὸ καὶ περὶ τούτων λεξόμεθα. τῶν δὲ ἁπλῶν, ἡ μὲν ἀπ' αὐτῶν τῶν πεπραγμένων τὴν κρίσιν ἔχει. οἷον Ἀλκιβιάδης μετὰ τὰ κατὰ Κύζικον κατελθών. εἶτα ἔχων ἐν ἐκπώμασι τὰ περὶ Σικελίαν, φεύγει δημοσίων ἀδικημάτων. αὕτη τοῖς προειρημένοις κεφαλαίοις τέμνεται κατὰ τὰ ἐμπίπτοντα. ἡ δὲ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πεπραγμένου, καί τινος ἐπισυμβεβηκότος τὴν κρίσιν ἔχει. ὡς ἐπὶ τοῦ ζωγράφου τοῦ τὰ ναυάγια γράψαντος καὶ ἐπειδὴ μὴ καταίρουσί τινες κρινομένου. καὶ αὖ ἐπὶ τοῦδε. μετὰ τὰ κατὰ Χαιρώνειαν ἔπεμψε Φίλιππος διδοὺς αἵρεσιν, ἢ τοὺς δισχιλίους αἰχμαλώτους λαμβάνειν, ἢ τοὺς χιλίους νεκρούς. ἔπεισε Δημοσθένης τοὺς χιλίους ἑλέσθαι νεκρούς. καὶ ἀποκτείναντος Φιλίππου τοὺς αἰχμαλώτους, δημοσίων ἀδικημάτων φεύγει. ἐν τοίνυν ταῖς τοιαύταις ἀντιλήψεσιν ἴδιον κεφάλαιόν ἐστι παρὰ τὰ προειρημένα

τὸ παραγραφικὸν δυνάμενον καὶ πρὸ τῶν ἄλλων κεφαλαίων τίθεσθαι, καὶ μεταξὺ δὲ αὐτῶν, καὶ ὅλως ὃν ἂν τρόπον λυσιτελῇ. ἔστι δὲ τόδε ἐπὶ τῶν τί σύ με κρίνεις; εἰ μὲν ἐπὶ τοῖς ὕστερον πραχθεῖσιν, οὐδεὶ ἐφ' οἷς ἄλλοι ποιοῦσιν ἕτερον εὐθύνεσθαι. οὐδ' εἰ προσήκοντές εἰσι γένει, μή τι γε δὴ πολέμιοι καὶ μηδὲν προσήκοντες. εἰ δὲ ἐφ' οἷς ἐξ ἀρχῆς συνεβούλευσα ἢ ἔπραξα, τότε ἔδει σε ἀντιλέγειν ἢ εἴργειν. εἰ μὲν ἀντειπὼν ἡττήθης, τί βιάζῃ νῦν, καὶ οὐκ ἐμοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ψηφισαμένων. εἰ καὶ μὴ κωλύσαντος κατηγορεῖς. εἰ δὲ οὐκ ἀντεῖπες ἢ οὐκ ἐκώλυσας, ἤτοι ἔχων τι βέλτιον εἰπεῖν ἢ πρᾶξαι παρῆκας τοῦτο τότε, καὶ δύσνους ἐξελέγχῃ τοῖς κοινοῖς, ἢ οὐδὲν εἶχες ἀντιλέγειν, καὶ τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ὑπεύθυνος εἶ ὁμοίως ἐμοὶ τῶν ὕστερον ἀποβεβηκότων, καὶ ἃ μηδενὸς προσδοκήσαντος γέγονε, καὶ ἄξιος εἶ δίκην ὑπέχειν, εἰ δὴ κἀμὲ ἀξιοῖς.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Εἴδη τῆς ἀντιλήψεως δύο. ἡ μὲν γάρ ἐστι πάντῃ ἁπλῆ. οἷον τυραννοκτόνος τις μοιχὸν καταλαβὼν ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου. ἡ δὲ ἁπλῆ, κατ' ἐπισυμβεβηκός. ὡς ἐπὶ τοῦ ζωγράφου. ἐκ γὰρ τοῦ συμβαίνοντος ἐπὶ τὴν γραφὴν τὴν κρίσιν ὑπέχειν. εἶχε τὴν ἀπορίαν συνέβη γενέσθαι τῶν εἰσπλεόντων. οὐκ ἂν ὁ ζωγράφος ἐπὶ τὸ δικαστήριον εἵλκετο. διὰ τοῦτο τοίνυν ἐπισυμβεβηκὸς ὠνόμασε τὸ εἶδος τοῦτο. ἕτερον δέ τι αὐτὸ τοῦ πάντῃ ἁπλοῦ φαμὲν εἶναι, διότι δύο κεφαλαίοις πλεονάζει, παραγραφικῷ τε καὶ συγγνωμονικῷ. οἱ δὲ πλεονασμοὶ τῶν κεφαλαίων ἐλλείψεις τε καὶ ἐναλλαγαὶ ὡς πολλάκις εἴρηται, τὰς διαφορὰς τῶν εἰδῶν ἀπεργάζονται. οὐ γὰρ ὡς τινές φασι τὸ κατὰ νόμον ἢ ἔθος ἢ τέχνην ἢ φύσιν εἴδη ἐστὶν ἀντιλήψεως, ἀλλὰ τρόποι ἀντιληπτικῶν ὡς ἔφαμεν προβλημάτων. οὐδὲ μία γὰρ ἐν αὐτοῖς διαφορὰ τῶν κεφαλαίων εὑρίσκεται. Καί τινος ἐπισυμβεβηκότος. Ἀντὶ τοῦ ἐπ' αὐτῷ τῷ γενομένῳ πράγματι. συμβέβηκε γὰρ μηδὲν γεγενῆσθαι κακὸν ἢ δεινόν. ὡς ἐπὶ τοῦ ζωγράφου. εἰ μὴ γὰρ ὕστερόν τι συνέβη, ἡ γραφὴ οὐδὲν δεινόν. Ἐν τοίνυν ταῖς τοιαύταις ἀντιλήψεσιν ἴδιον κεφαλαίοις παρὰ τὰ προειρημένα ἐστὶ τὸ παραγραφικόν. Τὰς ἁπλᾶς ἀντιλήψεις διεῖλεν ὁ τεχνικὸς εἰς δύο. εἴς τε τὰς ἐχούσας ἐκ μόνων τῶν πεπραγμένων τὴν κρίσιν, καὶ εἰς τὰς κρινομένας ἔκ τε τῶν πεπραγμένων καί τινος ἐπισυμβεβηκότος, ὧν καὶ ἴδιον ἔφη τὸ παραγραφικὸν κεφάλαιον. τὸ οὖν τῶν Ἀλκιβιάδου παράδειγμα οὐδὲν ἔχον ἔξωθεν ἐπισυμβεβηκός, εἰκότως οὐδὲ τὸ παραγραφικὸν ἐδέξατο. τῶν γὰρ ἑτέρου εἴδους αὐτὸ λέγομεν εἶναι. Δυνάμενον καὶ πρὸ τῶν ἄλλων κεφαλαίων. Ἴδιον τῶν κεφαλαίων τοῦτο τὸ πρὸ πάντων τάττεσθαι τῶν κεφαλαίων. διαβολὴ γάρ ἐστι τῆς κατηγορίας. καὶ ἀναγκαίως ὁ κρινόμενος πρὸ τῆς ἀπολογίας διαβάλλει πρῶτον τὴν κατηγορίαν. οὐδεὶς γὰρ ἅπαξ ἀπολογησάμενος ἔρχεται πάλιν ἐπὶ τὴν διαβολήν. κατὰ φύσιν οὖν προτέτακται πάντων τῶν κεφαλαίων. δύναται δὲ καὶ ἐν τῷ μέσῳ καὶ οὐ κεκώλυται. ἀλλὰ καὶ πρὸς τῷ τέλει ὡς καὶ παρὰ Δημοσθένει. Τὰ μὲν οὖν ἁπλᾶ τῆς ἀντιλήψεως εἴδη τοιαῦτα. ἔστι δὲ καὶ διπλῆ ἀντίληψις καὶ τριπλῆ. διπλῆ μέν, ὡς ἥδε. οἷμαι ταῖς πάντων γνώμαις τις ἀντιλέγων καὶ μηδὲν αὐτὸς ἀποφαινόμενος, κρίνεται δημοσίων ἀδικημάτων. τριπλῆ δὲ ὡς αὕτη. ἐγράψαντό τινες ἀλλήλους ἐπὶ ταῖς γυναιξί. καθυφῆκαν τὰς γραφάς. ἠγάγοντο τὰς ἀλλήλων γυναῖκας. καὶ κρίνονται κακοβίας.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ · ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Ἀκολούθως κἀνταῦθα πληρώσας τῶν κεφαλαίων τὴν διαίρεσιν, ἐπὶ τὸν τῶν εἰδῶν λόγον κεχώρηκε, τελείαν τὴν διδασκαλίαν ποιούμενος. καὶ μεθόδῳ συνήθει καὶ τῇ αὐτῇ κεχρημένος ἧπερ ἐν στοχασμῷ καὶ ἐν ὅρῳ. κἀκεῖ γὰρ πληρώσας τὸν περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν κεφαλαίων λόγον, διέλαβε περὶ τῶν εἰδῶν. τῶν οὖν ἀντιλήψεών φησιν εἴδη πλείονα. ὧν αἱ μέν εἰσιν ἁπλαῖ. αἱ δὲ διπλαῖ. καὶ ἁπλαῖ μὲν ὅσαι ἀπ' αὐτῶν τῶν πεπραγμένων μόνων τὴν κρίσιν ἔχουσι μηδενὸς ἔξωθεν παραλαμβανομένου μηδ' ἐπισυμβεβηκότος. ἀλλ' ὄντος μὲν ἀνευθύνου τοῦ πεπραγμένου, ἀρνοῦντος δὲ ὡς ἐπ' ἀδικήματι προβάλλεσθαι. οἷον

οἱ πλεονασμοὶ τῶν κεφαλαίων ἐλλείψεις τε καὶ ἐναλλαγαὶ τὰς διαφορὰς τῶν εἰδῶν ἀπεργάζεται

ὡς ἐπὶ τοῦ Ἀλκιβιάδου. ἐνταῦθα δὲ ἐπ' αὐτῷ μόνῳ κρίνεται. τὸ γράψαι τὰς συμφοράς. καὶ διαιρεῖται τὸ ζήτημα τοῖς εἰρημένοις κεφαλαίοις. κατὰ τὰ ἐμπίπτοντα. ἔστι δὲ ὅτε ἅπαντα ἐμπίπτει. ἡ ἐκ τοῦ ἐπισυμβαίνοντος. ὅταν τῶν ἀπαντηκότων δεινῶν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ὑπόθεσιν παρεσχηκέναι δοκῇ δι' αὐτῶν τῶν πεπραγμένων. καὶ δι' αὐτὸ τὸ πεπραγμένον ὡς ἀδίκημα ὂν καὶ κρίσεως ἄξιον νομίζεται. οἷον ζωγράφος τὰ ναυάγια γράψας καὶ ἀναθεὶς πρὸ τῶν λιμένων καὶ ἑξῆς, καὶ πάλιν ῥήτωρ ἐγκώμιον ὑπὲρ ὧν ἐξῆλθεν ἐν νήσῳ. καὶ πάντων μεταστάντων κρίνεται ὁ ῥήτωρ δημοσίων. καὶ πάλιν μετὰ Χαιρώνειαν ἔπεμψε Φίλιππος διδοὺς αἵρεσιν ἢ τοὺς δισχιλίους καὶ ἑξῆς. καὶ πάλιν ἐπρέσβευσε Φρυνώνα περὶ εἰρήνης πρὸς Φίλιππον, ἐσπάσατο παῖδα ὡραῖον ἐκεῖ καταλιπών. ἐγράψατο αὐτὸν προαγωγίας Δημοσθένης ἐπανελθόντα. εἷλεν. ἔλυσε τὴν εἰρήνην Φίλιππος. καὶ κρίνεται Δημοσθένης. ὁρᾷς ἐνταῦθα τῶν τοιούτων ἐφ' ὧν ἐστιν ἐπισυμβεβηκός τι. ὅτι τὰ πεπραγμένα κρίνεται. οὐχ οὕτω δι' αὐτά, ὡς διὰ τὰ ἐπισυμβαίνοντα ἐκείνοις. τὸ μὲν γὰρ μηδένα εἰς πλεῖν. καὶ ἀπορίαν εἶναι διὰ τὴν τοῦ πινακίου γραφήν. τὸ δὲ τὸ αἱρεῖσθαι τοὺς δισχιλίους. τοῦτο δὲ τὸ εἶδος ἔχει τι πλέον τῶν εἰρημένων ἐν τῇ διαιρέσει. ὃ καὶ τὴν διαφορὰν αὐτῶν δείκνυσιν. λέγω δὲ τὸ παραγραφικόν, τὸ συγγνωμονικόν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἔφαμεν τὰ τοῦ δικαίου μόρια ἐν χώρᾳ παραγραφικοῦ εἰσάγεσθαι δεῖν. ἐπὶ δὲ τούτου, παραγραφικὸν φύσει πρὸς τοῖς ἄλλοις εὑρίσκεσθαι, ὅ ἐστι τοιοῦτον. οὐκ ἂν δυναίμην ὑπὲρ τῶν ἑτέροις πραχθέντων αὐτὸς εὐθύνας ὑπέχειν. εἰ δὲ οἰκειότητι καὶ γένει πλησίον εἶεν, μήτι γε ὑπὲρ ὧν πολέμιοι ἔπραξαν ἢ ξένοι καὶ μηδὲν προσήκοντες. εἰ δὲ ἐφ' οἷς ἐξ ἀρχῆς συνεβούλευσα ἢ ἔπραξα, τότε ἔδεισε ἀντιλέγειν ἢ εἴργειν καὶ ἑξῆς. ὥσπερ ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ Στεφάνου ἐχρήσατο. ἐν παντὶ μὲν γὰρ τῷ λόγῳ γενικὸν παραλέλειπται τὸ παραγραφικὸν κεφάλαιον κατὰ χρόνον. ὅτι οὐ νῦν, τότε δὲ ἔδει παρὰ τούτου κατηγορεῖν. ἐν δὲ τῷ μέρει τούτῳ κατὰ τὴν ἀντιληπτικὴν διαίρεσιν, πάνυ δριμέως αὐτοῦ τὴν ἀπολογίαν συνέστησε. καὶ ἰσχυρὰν ἀπέφηνε, τοῦτον ἐξετάσας τὸν τρόπον. ἔστι γὰρ καὶ πᾶν τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ἀντιληπτικοῦ. ἐν ᾧ περὶ ὧν συνεβούλευσεν ἀπολογεῖται. ἐξεῖναι γὰρ συμβουλεύειν τοῖς δημαγωγοῖς ὡμολόγηται. μεταχειρίζεται δὲ κατὰ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἀντιλήψεων. τὴν γὰρ συμβουλὴν αἰτιᾶται ὁ Αἰσχίνης, ὅτι τοιαῦτα ἀπήντησεν ἐκ τῆς Δημοσθένους πολιτείας ἡ παρὰ Χαιρώνειαν. εἶτα, καὶ οἱ χίλιοι νεκροί, καὶ οἱ δισχίλιοι αἰχμάλωτοι. πρὸς ἃ ὁ Δημοσθένης τὸ παραγραφικὸν εἰσήγαγεν οὕτως εἰπών. εἰ μὲν ἦν σοι πρόδηλα τὰ μέλλοντα Αἰσχίνη μόνῳ τῶν ἄλλων, ὅτ' ἐβουλεύετο ἡ πόλις περὶ τούτων, τότε ἔδει προλέγειν. εἰ δὲ μὴ προῄδεις, τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ὑπεύθυνος εἶ τοῖς ἄλλοις. ὥστε τί μᾶλλον σὺ μὲ κατηγορεῖς, ἢ ἐγὼ σοῦ. τοσούτῳ γὰρ ἀμείνων ἐγὼ σοῦ πολίτης γέγονα, εἰς αὐτὰ ταῦτα λέγω καὶ οὔπω περὶ τῶν ἄλλων διαλέγομαι, ὅσῳ ἐγὼ μὲν ἔδωκα ἐμαυτὸν εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν. οὐδένα κίνδυνον ὀκνήσας ἴδιον, οὐδ' ὑπολογισάμενος. σὺ δὲ οὐδ' ἕτερα εἶπες τούτων βελτίω, ἢ τοῦτ' ἂν ἐχρῶντο, οὔτε εἰς ταῦτα χρήσιμον σεαυτὸν παρέσχες. ὅπερ δὲ ἂν ὁ φαυλότατος ἄνθρωπος καὶ δυσμενέστατος τῇ πόλει, τοῦτο πεποιηκὼς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσιν ἐξήτασαι. πάνυ δὲ πολλὴν ἰσχὺν παρέχει τῇ ἀπολογίᾳ τὸ παραγραφικὸν ἐν τῷ εἴδει τούτῳ τῆς ἀντιλήψεως. ὅθεν καὶ ἐπλεόνασεν ὁ ῥήτωρ αὐτῷ καὶ ἐνδιέτριψεν, εἰς ἄφυκτόν τε καὶ ἀντίρρητον καθιστὰς τὸν λόγον. διαφέρει δὲ τὸ παραγραφικὸν τὸ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ παραγραφικοῦ τοῦ ἐν στοχασμῷ. ὅτι πρῶτον μὲν ἐκεῖ ἔστιν ὅτε ἐμπίπτει καὶ οὐκ ἀεί ἐστιν. ἐνταῦθα δὲ ἐπὶ τῶν τοιούτων ἀντιλήψεων, τὸ ἐναντίον. ἀεὶ ἐμπίπτει, καὶ οὐκ ἔστιν ὅτε ἐκλείπει. ἔπειτα ἐν στοχασμῷ εἰ παραληφθείη, μέρος μὲν τῆς πάσης δίκης βλάπτεται. ἐκ δὲ τῶν ἄλλων κεφαλαίων ὁ ἀγὼν τῆς ἀπολογίας σώζεται. ἐν ἀντι-

πλήψει

Nota hoc summo ope

Demosth

Demosth.

Τὸ παραγραφικὸν ἐν τῆς ἀντιλήψεως
Τὸ παραγραφικὸν ἐν στοχασμῷ — D[a]

λήψει δὲ εἰ παραληφθείη οὐδεὶς ἕτερος αὐτῷ τῷ φεύγοντι τρόπος ἀπολογίας καταλείπεται, διὰ τὴν ἀπὸ τῶν συμβουλευθέντων ἔκβασιν. ἡ γὰρ ἰσχυροτάτη ἐστὶν αὕτη ἡ διὰ τοῦ παραγραφικοῦ. καὶ τούτῳ μάλιστα Δημοσθένης ἐκράτησε τοῦ Αἰσχίνου. ἐξ οὗ καὶ εἰς ἀξίωμα μέγιστον ὁ λόγος προῆλθε. τὸ λέγειν μὴ παρελθεῖν τι αὐτὸν τῶν ὀφειλόντων πραχθῆναι. καὶ οὐ τότε μόνον, ἀλλ' οὐδὲ νῦν ἐστί τινα εἰπεῖν τῶν συμβουλευθέντων ἄμεινον. διὸ καὶ τῇ ἀντιλήψει συμπλέξας εἰσήγαγεν αὐτὸ τὸ λέγειν ἀνεύθυνον κατασκευάζων. ἦν μὲν οὖν ὥσπερ εἶπον ἐκεῖνο ὁ καιρὸς τοῦ τε φροντίζοντος ἀνδρὸς τῆς πόλεως, καὶ τῶν δικαίων λόγων. ἐγὼ δὲ τοσαύτην ὑπερβολὴν ποιοῦμαι. ὥστε ἂν νῦν ἔχῃ τις δεῖξαι κάλλιον εἰ ὅλως ἔστι τι ἄλλο θεν ἦν, πλὴν ὧν ἐγὼ προειλόμην, ἀδικεῖν ὁμολογῶ. εἰ γὰρ ἔσθ' ὅ,τι τις νῦν ἑώρακεν, ὃ συνήνεγκε τότε πραχθέν, τοῦτ' ἐγώ φημι δεῖν ἐμὲ μὴ λαθεῖν. εἰ δὲ μήτ' ἔστι, μήτε ἦν μήτ' ἂν ἔχοι εἰπεῖν μηδεὶς μηδέπω καὶ τήμερον, τί τὸν σύμβουλον ἐχρῆν ποιεῖν. οὐ τῶν φαινομένων καὶ ἐνόντων τὰ κράτιστα ἑλέσθαι; τοῦτο τοίνυν ἐποίησα. τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος Αἰσχίνη τίς ἀγορεύειν βούλεται. οὐ τίς αἰτιᾶσθαι περὶ τῶν παρεληλυθότων. οὐδὲ τίς ἐγγυᾶσθαι τὰ μέλλοντα. σοῦ δὲ ἀφώνου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καθημένου, ἐγὼ παρελθὼν ἔλεγον. ἐπειδὴ δὲ οὐ τότε ἀλλὰ νῦν, δεῖξον τίς ἢ λόγος ὅντινα ἐχρῆν εὑρεῖν ἢ καιρὸς συμφέρων παρ' ἐμοῦ παρελείφθη τῇ πόλει. παραλαμβάνομεν δὲ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐν συμβουλαῖς οὐ πάντοτε ἁπλῶς, ἀλλὰ τότε χρησόμεθα, ὅταν ἀκριβῶς πεπιστευκότες ὦμεν μηδένα ἕτερον δύνασθαι παραλελειμμένον τι δεῖξαι τῶν δεόντων πραχθῆναι, ὥσπερ ὁ ῥήτωρ πεποίηκεν. σημειωτέον δὲ ὅτι οὐδὲ μίαν χώραν ἀποδοτέον τῷ παραγραφικῷ, ὥσπερ οὐδὲ ἐν ταῖς στοχαστικαῖς ὑποθέσεσιν, ἀλλ' ἀρχὴν μὲν αὐτῷ μετὰ τὸ πηλίκον καὶ τὸ πρός τι ἀποδώσομεν πρὸ τοῦ ἀντιληπτικοῦ. τοῦ γὰρ κατηγόρου αὐξήσαντος καὶ μέγα ἀποφήναντος τὸ ἔγκλημα. καιρὸν ἐπιτήδειον ἡ εἰσαγωγὴ ἕξει τοῦ κεφαλαίου. μεθ' ἣν ποικίλως χρηστέον τῷ παραγραφικῷ. καὶ γὰρ μετὰ τὸ ἀντιληπτικὸν καὶ τὸ ἀντιθετικὸν καὶ ἐπὶ τελευτῆς ἀναγκαῖον χρῆσθαι αὐτῷ. ὥσπερ παρὰ τῷ ῥήτορι δέδεικται. καὶ γὰρ δι' αὐτοῦ ἐχρήσατο καὶ συμπλέξας τῇ ἀντιλήψει. καὶ πάλιν μετὰ ταῦτα. καὶ σχεδὸν διὰ παντὸς τοῦ λόγου. καὶ ὁ Θουκυδίδης ἐν τῇ Περικλέους δημηγορίᾳ ἐφ' οἷς συνεβούλευσε περὶ τοῦ πολέμου ἀπολογούμενος πρὸς τὰς αἰτίας τοῦ ἐπισυμβεβηκέναι τὴν δῄωσιν καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ λοιμοῦ φθοράν, τῇ αὐτῇ κέχρηται μεθόδῳ. ὅτι οὐδεὶς ὧν συνεβούλευσε Περικλῆς, ἕτερος εἶπέν τι βέλτιον. καὶ τοῦτο εἰσήγαγε παραγραφικῶς, ὅτι ὑμῖν τὰ λεχθέντα τότε ἔδοξεν ἄριστα εἶναι. καὶ τοῦ νῦν ἐπιπαθῆτε καὶ τῆς αὐτῆς ἐγένεσθε γνώμης. ἓν τοίνυν ταῖς τοιαύταις ἴδιον κεφάλαιον τοῦτο τὸ εἶδος γίνεται, ὅταν μὴ μόνον ἐπ' αὐτῷ τῷ πεπραγμένῳ κρίνωμεν τὸν δράσαντα ὡς καὶ αὐτοῦ τοῦ φαύλου τυγχάνοντος, ἀλλὰ καὶ ἐφ' ἑτέρῳ τινὶ δι' ἐκεῖνο ἐπισυμβεβηκότι. τίς δὲ ἡ ἐργασία τούτου τοῦ εἴδους, αὐτὸς ὁ τεχνογράφος παρέστησεν. ὅτι δύο προστίθεται κεφάλαια, τό, τε παραγραφικὸν καὶ τὸ συγγνωμονικόν, καὶ τὴν χρῆσιν δίδωσιν πρότερον τοῦ παραγραφικοῦ. τίς τε ὁ καιρὸς τοῦ κεφαλαίου καὶ πότε αὐτῷ χρησόμεθα. οὐ μόνον γὰρ ἐν ἀρχῇ ὃ προειρήκαμεν, ἀλλὰ καὶ ἐν μέσῳ. καὶ ὅλως ὃν τρόπον λυσιτελεῖ. τὸ δὲ λυσιτελὲς ὁ ῥήτωρ σκοπήσει, πρὸς τὴν τοῦ πλάσματος ὕλην. δηλοῖ δὲ καὶ τὴν δύναμιν τοῦ κεφαλαίου. ἄλλος μὲν γάρ τις ᾠήθη ἁπλῶς τὸ παραγραφικὸν ἐνταῦθα εὑρίσκεσθαι μόνον ἀπὸ τοῦ χρόνου. οἷον ὅτι εὐθὺς ἀντειπεῖν ἔδει, ἀλλ' οὐχ ὕστερον κατηγορεῖν. ὅρα δὲ πῶς δριμέως αὐτὸ μεθώδευσεν, τῷ καλουμένῳ διλήμματι χρησάμενος καὶ διπλοῦν ἀνθ' ἁπλοῦ τὸ παραγραφικὸν ποιῶν, καὶ ἐκ διαφόρων τόπων ἑκάτερον δεχόμενος τῶν διλημμάτων.

∴ τῶ

Demosthe

Moré nota de nunciandi praecone. Si qs contionari uult

παραγραφικοῦ qs sit locus

Demosthenes

Thucydides

ἔλθωμεν δὲ ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν. Ἐπὶ τίσι με κρίνεις. Κατ' ἐρώτησιν τοῦ λόγου τὸ σχῆμα. εἶτα τὸ διλήμματον, ἐν ᾧ τῶν παραγραφικῶν ἡ διαίρεσις. Εἰ μὲν ἐπὶ τοῖς ὕστερον γεγενημένοις. Οὐδεὶς ἐφ' οἷς ἕτερος πεποίηκε κρίνεται. ὡς περὶ κἀν στοχασμῷ ὁ φεύγων παραγράφεται διαβάλλων τὴν κρίσιν. οὐ μὴν χωρὶς ἐργασίας τινὸς οὐδὲ αὐτὸ τοῦτο παρείληπται. ἀλλὰ προλαβὼν ὁ τεχνογράφος τὴν τοῦ φιλίππου ποιότητα τὸν λόγον διὰ ταύτης ἐπερρώννυσι. τί γὰρ προσέθηκεν; οὐδ' ἐν γένει προσήκοντες ἦσαν. μή τί γε δὴ πολέμιοι. τὸ δ' ἕτερον θεασώμεθα. εἰ δ' ἐφ' οἷς ἐξ ἀρχῆς συνεβούλευσα ἢ ἔπραξα, τό τε ἔδει ἀντιλέγειν. δῆλον ὡς ἀπὸ χρόνου τὸ παραγραφικόν. οὕτω διελὼν εἰς δύο τὴν κατασκευήν, διὰ τῆς ἐρωτήσεως ἀμφοτέρωθεν εἰς ἀπορίαν καθίστησι τὸν κατήγορον. εἶτα πάλιν ἐπάγει δίχα τὸ διλήμματον. ἢ τοίνυν ἀντειπὼν ἡττήθης. ἢ οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἀντέστης. εἰ μὲν οὖν ἐπιχειρήσας κωλύειν ἡττήθης, βιάζῃ νῦν ἐφ' οἷς ἡττήθης ἀντιλέγων κρίνων ἐπὶ τούτοις τὸν συμβουλεύσαντα. εἰ δὲ οὐκ ἀντεῖπες, πάλιν καὶ τοῦτο διπλοῦν, ἢ γὰρ ἔχων τι βέλτιον εἰπεῖν καὶ χρήσιμον τῇ πόλει παρῆκας ἢ οὐδὲν εἶχες εἰπεῖν βέλτιον. πάλιν οὖν ἐφ' ἑκάτερον τὸ ἄπορον. εἰ μὲν οὖν ἔχων τι βέλτιον εἰπεῖν παρῆκας, δύσνους εἶ τοῖς κοινοῖς, δικαιότερον αὐτόν σε διδόναι δίκην. εἰ δὲ μηδὲν εἶχες εἰπεῖν, τῆς ἀγνοίας ὑπεύθυνος εἶ τῶν ὕστερον ἀποβεβηκότων. ὥστε ἢ καὶ σὲ δοῦναι δίκην, ἢ ἀμφοτέρους ἀγνοήσαντας ἀφεῖσθαι.

Ἔτι ἐν ταῖς τοιαύταις ἀντιλήψεσι πρὸ τοῦ ἀντιθετικοῦ τοῦ ἐμπίπτοντος, συγγνωμονικῷ πάντως χρηστέον κεφαλαίῳ. οἷον οὐδεὶς οἶδε τὸ μέλλον. οὐκοῦν οὐδὲ ἐγὼ ἀγνοήσας ὑπεύθυνός εἰμι. μεταχειριεῖται δὲ αὐτὸ ὡς προσήκει καὶ ὁ τῆς ὅλης τέχνης τῆς ῥητορικῆς ἐπιστήμων. οὐ γὰρ ἱκανὸν τὸ διελεῖν μόνον εἰδέναι ὅπερ καὶ μόνον τουτὶ τὸ βιβλίον ἐπαγγέλλεται, ἀλλὰ καὶ τὸ εἰδέναι μεταχειρίζεσθαι. καὶ περὶ μὲν ἁπλῶν ἀντιλήψεων ταῦτα. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τοῦτο καλῶς προσέθηκεν. οὐδὲ γὰρ καθόλου ἐν πάσῃ ἀντιλήψει τὸ συγγνωμονικὸν ἐμπίπτει κεφάλαιον. ἀλλ' ἐπὶ τούτων μόνων τῶν ἐπισυμβεβηκός τι ἐχόντων. καὶ ὅρα πῶς οἰκεῖον τοῦτο ἐνταῦθα. ἐπειδὴ γὰρ ὕστερον συνέβη τὸ δεινόν, ἀναγκαίως εὑρίσκεται τὸ συγγνωμονικὸν ἀπὸ τῆς ἀγνοίας. χώραν δέ φησιν ἔχει τὸ κεφάλαιον πρὸ τοῦ ἀντιθετικοῦ τουτέστι τοῦ χρώματος. προθεραπεύειν γὰρ τὸν ἀκροατὴν δεῖ πρῶτον ὑπάγεσθαι. οἷον ὅτι ἠγνόουν. καὶ οὐδεὶς ἀνθρώπων οἶδε τὸ μέλλον. καὶ τότ' ἐπάγειν χρῶμα. ὃ οὐδέν ἐστιν ἕτερον, ἢ αἰτία τοῦ πραχθέντος. ἀντιθετικὸν δὲ αὐτὸ ἐκάλεσεν. ὅτι ἀντίθεσίς ἐστι τὸ τῷ ὁμολογουμένῳ ἀδικήματι αἰτίαν ἔχειν. καὶ ἡ ἀντίθεσις δὲ ἀντιτίθησι τῷ ἀδικήματι αἰτίαν, ἀναγκαίως καὶ τὸ χρῶμα ἀντίθεσιν εἶπεν καὶ κατὰ μίαν τῶν ἀντιθετικῶν γίνεσθαι. οὐ γὰρ ἀεὶ τὸ χρῶμα, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ἀντιστατικόν, ποτὲ δὲ ἀντεγκληματικόν, ἢ μεταστατικόν, ἢ συγγνωμονικόν. παρατηρητέον δὲ ὅτι οὐκ ἀπὸ πάντων λέγει τὸ συγγνωμονικόν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀγνοίας μόνης. οὐδεὶς γὰρ ἀγνοίας ὑπέχει δίκην. οἷον, οὐδεὶς οἶδε τὸ μέλλον. ἐπειδὴ αἰσχύνην ἔφερεν αὐτῷ τὸ λέγειν ὅτι ἠγνόουν, καθολικῶς αὐτὸ πρότερον ἐμεθόδευσεν, ἔπειτα μερικῶς. Οὐ γὰρ ἱκανῶς τὸ διελεῖν. Ἀλλὰ καὶ χρήσασθαι δηλονότι καλῶς. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Πρὸ τοῦ ἀντιθετικοῦ. Ὡσανεὶ ἔλεγε πρὸ τοῦ χρώματος, ὅ ἐστι πρὸ τοῦ ἀντιθετικοῦ. ἐπειδὴ γὰρ οὐ κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην τὰ τῆς συμβουλῆς ἀπέβη. ἀνάγκη προθεραπεῦσαι τῷ συγγνωμονικῷ καὶ ἀνενεγκεῖν τὸ ἐκβὰν πρῶτον ἢ ἐπὶ τύχην ἢ ἐπὶ ἄγνοιαν ἢ ἐπὶ τῶν τοιούτων. εἶτα ἐπάγειν τὸ ἀντιστατικόν. οἷον οὐδεὶς οἶδε τὸ μέλλον. διὸ οὐδὲ τοῦ ἀγνοῆσαι ὑπεύθυνός εἰμι. τούτου γὰρ κατασκευασθέντος, χώραν ἕξει τὸ ἀντιστατικόν. ἄλλως δὲ δυσχερέστερον ἔσται διὰ τὸ ἀπηντηκέναι τι φαῦλον ἀπὸ

τῆς συμβουλῆς. οὐδὲ δημοσθένης καὶ μετὰ πολλοῦ ἀξιώματος αὐτὸ παρέσχετο. οὔτε γὰρ ἠγνοηκέναι τὸ μέλλον ὡμολόγησεν, οὔτε εἰς συγγνώμην κατέφυγεν. ταπεινὸν γὰρ τοῦτο. ἀλλὰ τὸ δαιμόνιον ὑπάσατο, ὃ καὶ καθόλου εἰσήγαγε φήσας. τότε τοίνυν τὰ μὲν ἤμελλε τῶν κοινῶν ὡς ἐδόκει, τὰ δὲ ἤδη παρῆν, ἐν οἷς τὴν προαίρεσίν μου σκόπει τῆς πολιτείας, μὴ τὰ συμβάντα συκοφάντει. τὸ μὲν γὰρ πέρας ὡς ἂν ὁ δαίμων βουληθῇ πάντων γίνεται. ἡ δὲ προαίρεσις, αὐτὴ τὴν τοῦ συμβούλου διάνοιαν δηλοῖ. μὴ δὴ τοῦτο ὡς ἀδίκημα ἐμὸν εἶναι θῇς. κρατῆσαι συνέβη φιλίππου τῇ μάχῃ. ἐν γὰρ τῷ θεῷ τὸ τούτου τέλος ἦν, οὐκ ἐν ἐμοί. ἀλλ' ὡς οὐ πάντα ὅσα ἐνῆν κατὰ ἀνθρώπινον λογισμὸν εἱλόμην. καὶ δικαίως ταῦτα καὶ ἐπιμελῶς ἔπραξα καὶ φιλοπόνως ὑπὲρ δύναμιν. ἢ ὡς οὐ καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἄξια πράγματα ἐνεστησάμην ταῦτά μοι δεῖξον. καὶ τότε δὴ κατηγόρει μου. μεθ' ὃ τὸ ἀντιθετικόν. ὅτι τῇ πόλει συνέφερε μετὰ θηβαίων ἀγωνίσασθαι τὸν ἀγῶνα. καὶ ἐν βοιωτίᾳ πόρρω τῆς πόλεως γενέσθαι τὴν μάχην, ἢ ἐν τῇ ἀττικῇ. οὕτω γάρ πως λέγει. ἀλλ' ἐκεῖνό φησι λογίζου καὶ ὅρα, ὅτι εἰ μετὰ θηβαίων ἡμῖν ἀγωνιζομένοις οὕτως εἵμαρτο πρᾶξαι, τί χρὴ προσδοκᾶν εἰ μηδὲ τούτους ἔσχομεν συμμάχους. ἀλλὰ μετ' ἐκείνου γεγόνασιν, ὑπὲρ ὧν τότε ἐκεῖνος πάσας ἀφῆκε φωνάς. καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῆς ἀττικῆς τῆς μάχης γενομένης τοσοῦτος κίνδυνος καὶ φόβος περιέστη τὴν πόλιν τί ἂν εἴποις εἰ τῆς χώρας που τοῦτο πάθος συνέβη προσδοκῆσαι χρή. ἆρ' οἶσθα ὅτι νῦν μὲν στῆναι συνελθεῖν ἀναπνεῦσαι πολλὰ μία ἡμέρα καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδοσαν εἰς σωτηρίαν τῇ πόλει. τότε δὲ οὐκ ἄξιον εἰπεῖν ἅ γε μηδὲ εἰς πεῖραν ἔδωκε θεῶν τινος εὐνοίᾳ καὶ τὸ μὴ προβάλλεσθαι τὴν πόλιν ταύτην τὴν συμμαχίαν ἧς κατηγορεῖς. μεθ' ἃ πάλιν ἐπὶ τὸ παραγραφικὸν ἐπανῆλθε δι' ὅλου τούτου, τὸν μὲν αἰσχίνην ἐλέγχων, αὔξων δὲ τὴν ἑαυτοῦ πολιτείαν. ἔστι δὲ ταυτί μοι τὰ πολλὰ πρὸς ὑμᾶς ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τοὺς περιεστηκότας. ἐπεὶ πρός γε τὸν κατάπτυστον τοῦτον καὶ τὰ ἑξῆς. ὁμοίως καὶ θουκυδίδης τῷ συγγνωμονικῷ ἐχρήσατο μετ' ἀξιώματος. ἐπὶ τὸ ἄδηλον καὶ τὸ δαιμόνιον ἀνοίσας τῷ εἰπεῖν ἐπιγεγένηταί τε πέρα ὧν προσεδεχόμεθα, ἡ νόσος ἥδε. πρᾶγμα μόνον δὴ τῶν πάντων ἐλπίδος κρεῖσσον γεγενημένον. ἰστέον δὲ ὅτι ὁ μὲν δημοσθένης ἅτε θαρρῶν ταῖς ἀποδείξεσιν, ἐπεξῆλθεν καὶ διὰ παντὸς ἠγωνίσατο. καὶ τὸ μὲν ἀπρεπὲς τῆς συγγνώμης ἐξέφυγε, τὴν δὲ ἀπὸ τοῦ κεφαλαίου ὠφέλειαν τῷ λόγῳ περιεποίησεν. τοῖς γε ὑφ' αὐτοῦ συμβουλευθεῖσιν, ὡς ὀρθῶς συμβουλευθεῖσιν, ἠγωνίσατο. τὸ δὲ πέρας τῷ δαιμονίῳ ἀνέθηκε καὶ τῇ τύχῃ. ὧν ἀνηρτῆσθαι τὰ ἀνθρώπινα διισχυρίζεται. καὶ οὔτε τὸ οἰκεῖον ἀξίωμα καθεῖλεν, οὔτε τῆς παραμυθίας ἄμοιρον τὸν λόγον κατέλιπεν. ἡμεῖς δὲ ἐὰν συνειδῶμεν σαθροτέραν τὴν προαίρεσιν, μᾶλλον ὑφέντες σπουδάσομεν, καὶ τοῖς συγγνωμονικοῖς ἐπὶ πλέον χρησόμεθα. Οὐ γὰρ ἱκανῶς τὸ διελεῖν. Οὐχ ἱκανῶς φησι τὸ διελεῖν δύνασθαι μόνον. ἀλλὰ χρεία καὶ τῆς συμφυοῦς πρὸς τὴν ὕλην μεταχειρήσεως.

Τῶν δ' αὖ διπλῶν, ἡ μέν ἐστι κατὰ συμπλοκήν, ἡ δὲ κατὰ διαίρεσιν. καὶ κατὰ συμπλοκὴν μέν, ὅτ' ἂν δυοῖν ὄντοιν τοῖν ἐγκλημάτοιν, μὴ δύναται χωρὶς ἑτέρου αὐτῶν εἶναι ἔγκλημα. μετὰ δὲ τῆς τοῦ ἑτέρου συμπλοκῆς. οἷον ταῖς πάντων γνώμαις ἀντιλέγων τις αὐτὸς οὐδὲν ἀποφαίνεται, καὶ δημοσίων φεύγει. ἐνταῦθα ὅτι μὲν δύο ἀντιλήψεις, δῆλον. καὶ γὰρ λέγειν καὶ μὴ λέγειν ἔξεστιν. καὶ αὖ ὅτι δύο ἀντιθέσεις ὁμοίως. οἷον ἀντιλέγω. δεῖ γὰρ ἐφ' οἷς ἁμαρτάνουσιν οἱ λέγοντες, ἀντιλέγειν. πάλιν οὐ λέγω, οὐδὲν γὰρ δεῖ περὶ τῶν μὴ κατεπειγόντων λέγειν. ἀλλ' ἰδίαν τοῦ εἴδους τούτου, τὸ δεῖν ἀπολογουμένους μὲν διαιρεῖν καὶ χωρὶς περὶ ἑκατέρου ποιεῖσθαι τὸν λόγον, κατηγοροῦντας δὲ συμπλέκειν.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Πληρώσας τὸν περὶ τῶν ἁπλῶν ἀντιλήψεων λόγον, ἤδη τὰς διπλᾶς μετελήλυθεν. δύο δὲ εἴδη τούτων προηγουμένως ἀποφαίνεται. τό, τε κατὰ σύνθεσιν καὶ τὸ κατὰ διαίρεσιν. λεκτέον δὲ νῦν περὶ τοῦ κατὰ συμπλοκὴν εἴδους. κατὰ συμπλοκὴν ἀντίληψις γίνεται, ἐν ᾗ δύο πραγμάτων ὄντων, ἑκάτερον χωρὶς κρινόμενον οὐ δύναται δέξασθαι. τῷ διαζευχθέντα μὴ δύνασθαι ὡς ἀδικήματα ἐπιδέχεσθαι κρίσιν. ἐν μὴ ἀλλήλοις ἔσονται συνημμένα. οἷον ταῖς πάντων γνώμαις ἀντιλέγων τις αὐτὸς οὐδὲν ἀποφαίνεται καὶ δημοσίων φεύγει. καὶ πάλιν ζωγράφος πάντα γράφων, θεοὺς οὐ γράφει, καὶ κρίνεται, ἐν τούτοις δ' ἂν χωρίσῃς ἑκάτερον, ἀνεύθυνόν ἐστι. καὶ γὰρ τὸ ἀντιλέγειν ταῖς πάντων γνώμαις οὐ κεκώλυται. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ μηδὲν ἀποφαίνεσθαι οὐκ ἀδίκημα εἶναι νενόμισται. ὥσπερ καὶ ἤδη τοῦ ζωγράφου τὸ γράφειν ἅπαν οὐ κεκώλυται, οὐδὲ μὴν ἀδίκημα νενόμισται τὸ μὴ γράψαι νίκην. συμπλακέντα δὲ ἄμφω καὶ ἑνωθέντα, ἀδικήματος λαμβάνει σύστασιν. τὸ ἀντιλέγειν μὲν καὶ συκοφαντεῖν τοὺς συμβουλεύοντας. αὐτὸν δὲ μήτε ἃ γινώσκει λέγειν, μήτε εἰσηγεῖσθαί τι τῶν συμφερόντων. μὴ δὲ ὑφίστασθαι τὸν ἀπὸ τῆς συμβουλῆς κίνδυνον. τοῦτο γάρ ἐστιν ἐπαγόμενον τὸ ποιοῦν τὴν περίστασιν. ὅτι τοίνυν διπλῆ ἀντίληψίς ἐστι, δῆλον. καὶ γὰρ δύο αὗται ἀντιλήψεις εἰσίν. ὅτ' ἂν ἄμφω προβάλληται, τὸ καὶ ἐξεῖναι ἀντιλέγειν. ἐπειδὴ καὶ ἐπ' ἀμφοῖν κρίνεται. ἐφ' οἷς τε ἔπραξε καὶ ἐφ' οἷς οὐκ ἔπραξεν. ὁμοίως δὲ δύο ἀντιλήψεων οὐσῶν, διπλαῖ εὑρίσκονται καὶ ἀντιθέσεις ἑκατέρα γὰρ τῶν ἀντιλήψεων ἀποδώσει τὸ χρῶμα. οἷον ἀντιλέγω μὲν, ἐφ' οἷς οὐ τὰ δέοντα λέγουσιν οἱ συμβουλεύοντες. οὐκ ἀποφαίνομαι δὲ, οὐ γὰρ ἀναγκαῖον περὶ τῶν μὴ κατεπειγόντων μὴ δὲ εἰς ἀπόδειξιν ἡκόντων συμβουλεύειν. ἀντιστατικὰ ἀμφότερα. τί οὖν ἴδιόν ἐστι τοῦ εἴδους τούτου; τὸ δεῖν τοὺς μὲν ἀπολογουμένους, ἰδίᾳ ἑκάτερον ποιεῖσθαι τὸν λόγον καὶ χωρίζειν. ἐὰν γὰρ διέλῃς καὶ εἴπῃς ταῖς πάντων γνώμαις ἀντιλέγει τις ἢ τὸ ἕτερον, οὐ δύναται κρίσιν ἐπιδέξασθαι. τοὺς δὲ κατηγοροῦντας τοὐναντίον συμπλέκειν. συμπλέκων γὰρ ὅτι οὔτε αὐτός τι λέγει καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀναιρεῖ, τό τε κρίσιν ἐπιδέχεται. ὥστε οἱ μὲν τῷ χωρίζειν ἀπ' ἀλλήλων τὸ ἀνεύθυνον συνιστᾶσιν, οἱ δὲ τῷ συμπλέκειν τὸ ὑπεύθυνον.

Κατὰ διαίρεσιν δὲ διπλῆ ἀντίληψις γίνεται. ὅτ' ἂν δύο ἐγκλήματα ᾖ δυνάμενα καὶ χωρὶς ἀλλήλων κρίσιν ἐπιδέχεσθαι. οἷον πολλάς τις ἀμείβων γυναῖκας καὶ πολλοὺς τιθέμενος παῖδας, κακοῦ βίου φεύγει. ἐνταῦθα ὁμοίως μὲν ὁ κατήγορος συμπλέξει, ὁ δὲ φεύγων διαιρήσει. δῆλον μέντοι ὡς καὶ καθ' ἑαυτὸ ἑκάτερον ἐπιδεχόμενον κρίσιν. αὐξήσεως μὲν ἕνεκα συμπλέκεται ὑπὸ τοῦ κατηγόρου. μειώσεως δ' αὖ χάριν διαιρεῖται ὑπὸ τοῦ φεύγοντος. ἐν δὲ τῷ προτέρῳ οὐκ αὐτὸ τὸ τῆς αὐξήσεως ἢ τῆς μειώσεως ἕνεκα οὕτω γίνεται ἀλλ' ὅτι μὴ δὲ ἄλλως κρίσιν δύναται ἐπιδέξασθαι τὸ πρᾶγμα, ἢ τὸν εἰσαγόμενον τρόπον.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Κατὰ διαίρεσίν ἐστιν ὅτ' ἂν μία ἑκάστη τῶν ἀντιλήψεων ἰσχυρά τε ᾖ, καὶ τῷ φεύγοντι φέρῃ τινὰ διὰ τὴν περίστασιν κίνδυνον ἢ ψόγον. καὶ γὰρ τὸ πολλὰς ἀμείβειν γυναῖκας, οὐκ ἔξω μέμψεως. καὶ τὸ πολλοὺς ποιεῖσθαι θετοὺς παῖδας, οὐκ ἀνεύθυνον. ἐπειδὴ οὖν ἑκάτερον τῶν ἐν τῷ ζητήματι δύναται καὶ ἰδίᾳ γραφὴν ἀναδέξασθαι, καλεῖται κατὰ διαίρεσιν. ὁ μὲν οὖν κατήγορος ἑκατέραις ταῖς τε κατὰ σύνθεσιν καὶ ταῖς κατὰ διαίρεσιν, ἀμφότερα συλλήψεται τὰ ἀντιληπτικά. ἐν μὲν ταῖς κατὰ σύνθεσιν, διὰ τὸ ἑκάτερον αὐτῶν ἰδίᾳ ὡς εἴρηται μὴ εἶναι γραφῆς ἄξιον. ἐν δὲ ταῖς κατὰ διαίρεσιν, ἵνα σφοδροτέραν ἀπεργάσηται τὴν κατηγορίαν. ὁ φεύγων δὲ, ἐν ἀμφοτέραις διαιρήσει τὴν ἀπολο-

γίαν. ἐν μὲν τῇ κατὰ σύνθεσιν, δεῖξαι βουλόμενος ὅτι μάτην ὁ κατήγορος τὴν κατ' αὐτοῦ πεποίηται γραφήν. ἐν δὲ ταῖς κατὰ διαίρεσιν. ἵνα τοὐναντίον ὃ οὐ βούλεται ὁ ἀντίδικος διαπράξηται. εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἐμβαλὼν ἀμφοτέρας τὰς ἀντιλήψεις σφοδροτέραν ἀπεργάζεται τὴν κατηγορίαν, εἰκότως οὗτος διαιρήσει, σαθρότερον τῶν ἀντιληπτικῶν ἑκάτερον ἰδίᾳ δεῖξαι σπουδάζων. **ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.** Ἐπειδὴ κοινὰ ταῦτα εὑρίσκεται πρὸς τὸ ἕτερον εἶδος τίς ἡ διαφορά. ὅτι φησὶν ἐνταῦθα μὲν ὁ κατήγορος οὐχ ὡς ἑκατέρου καθ' ἑαυτὸ μὴ ἐπιδεχομένου κρίσιν. συμπλέκει καὶ ἰδίᾳ τι ἕκαστον ὡς εἶπον συνέστηκε, καὶ ἔστιν ἔγκλημα κρίσιν ἐπιδεχόμενον. καὶ γὰρ τὸ πολλὰς ἀμείβειν γυναῖκας ὑπάγεσθαι δύναται τῷ κακῷ βίῳ καθ' ἑαυτὸ καὶ τὸ πολλοὺς τίθεσθαι παῖδας ὁμοίως, ἀλλὰ αὐξήσεως ἕνεκα μόνης ὑπὸ τοῦ διώκοντος συμπλέκεται καὶ τοῦ δεινῶσαι τὸ ἔγκλημα χαλεπώτερον γίνεται. ὑπὸ δὲ τοῦ φεύγοντος διαιρεθήσεται. ὥσπερ γὰρ συμπλακέντα χαλεπώτερα φαίνεται. οὕτω δῆλον ὅτι διαιρεθέντα ἔλαττον ἰσχύσει καὶ μειωθήσεται. ἐκεῖ δὲ οὐ τῆς αὐτῆς αὐξήσεως ἕνεκα συμπλέκεται, ἀλλ' ὅτι μηδὲ ὅλως δύναται κρίσιν ἐπιδέξασθαι, ὡς ἤδη καὶ δέδεικται. διὰ τὸ, τὴν περίστασιν μὴ ἔχειν. αὐτὸ γὰρ καθ' ἑαυτὸ ἓν ἕκαστον ἀθῶ-νές, καὶ δοκεῖ ἀνεύθυνον εἶναι. συζευχθέντα δὲ, ὅρον ἐγκλήματος λαμβάνει κρίνεσθαι δυνάμενον. τὰ μὲν προηγούμενα δύο εἴδη τῶν διπλῶν ταῦτα.

Ἔφην δύνασθαι εἶναι πλείονα εἴδη ἀντιλήψεων. αὐτίκα τόδε τῶν προειρημένων διαφέρει. οἷον γραψάμενοί τινες μοιχείας ἀλλήλοις, καταφυγόντες τὰς γραφάς, ἢ μείψαντες τὰς γυναῖκας, καὶ φεύγουσι κακοῦ βίου. πρῶτον μὲν γὰρ δύο πρόσωπά ἐστι τὰ κρινόμενα. ἔπειτα τέσσαρες ἀντιλήψεις, καὶ αὗται παρ' ἀμφοῖν. καὶ τοσαῦται παραγραφαί. οἷον γράφεσθαί τινα ἔξεστι. πάλιν ἀναιρεῖσθαι τὰς γραφάς. ἔξεστι γαμεῖν ὅθεν βούλεταί τις, καὶ πάλιν ἀποβάλλεσθαι τὴν οὖσαν γυναῖκα. ταῦτα πάντα οὐ κεκώλυται. καὶ τούτων γε ἑκάστην ἀνάγκη λύειν τῷ κατηγόρῳ. φανερὰ δὲ ἡ μέθοδος ἐπ' ἀμφοῖν ἐπί τε τοῦ κατηγόρου καὶ ἤδη τοῦ φεύγοντος ἀπὸ τῶν προειρημένων. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα εἴδη ἀντιλήψεων. ἃ περὶ τὸν ἂν εἴη λέγειν νῦν. πᾶσαν γὰρ ἀντίληψιν τοῖς προειρημένοις ἄν τις ὀρθῶς ἑπόμενος διαιροίη.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐν ἀρχῇ τῶν εἰδῶν τούτων ἔφαμεν, ὅτι ἐνδέχεται καὶ πλείονας τρόπους ἀντιλήψεων εὑρίσκεσθαι. οὐ προηγουμένως, οὐδὲ γενικῶς, ἀλλὰ κατ' ἐπιπλοκήν. οἷον μοιχείας τινὲς ἀλλήλους γραψάμενοι καὶ ἑξῆς. καὶ γὰρ δύο πρόσωπά ἐστι τὰ κρινόμενα ἐνταῦθα. ἔπειτα πολλαὶ ἀντιλήψεις. οἷον γραφὰς κατά τινων ἀποφέρεσθαι ἔξεστι καὶ πάλιν ἀναιρεῖσθαι ταύτας. ὁμοίως ἄγεσθαι γυναῖκας ὅθεν ἂν δοκῇ τινι. ταῦτα δὲ πάντα δοκεῖ ἐξεῖναι καὶ μὴ κεκωλῦσθαι. ἀλλ' ἐπειδὴ παρὰ πάσας τὰς προειρημένας μεθόδους παρὰ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἂν καινότερον ἐν τούτῳ εὑρεθείη ἀλλὰ τοῖς αὐτοῖς διαιρεῖται κεφαλαίοις, διὰ τοῦτο οὐδὲ ἐν εἴδεσιν ἑτέροις ταῦτα τέτακται. ἔφαμεν γὰρ ὅτι εἴδους ἐστὶν ἴδιον, τὸ διαλλάττουσαν ἐπιδεῖξαι διαίρεσιν. εἰ δέ τις λέγοι ἀλλὰ πολλαί εἰσιν ἐνταῦθα ἀντιλήψεις ὃ μή ἐστιν ἐν ταῖς ἄλλαις ἀντιλήψεσιν. ἔδει οὖν τὴν διαφορὰν ταύτην ἕτερον ποιῆσαι εἶδος, ἀλλ' ἡ διάφορος διαίρεσις. ὑπὸ δὲ ταῖς αὐταῖς διαιρεῖται μεθόδοις. ἰστέον δὲ ὅτι τῶν πολλῶν τούτων ἀντιλήψεων, ὧν ὁ φεύγων προβάλλεται, ἀνάγκη τῷ κατηγόρῳ λῦσαι ἑκάστην. **Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα εἴδη.** Ἔστι φησὶ καὶ ἄλλα εἴδη ὑπό τινων τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπινενοημένα. ἔργον δ' ἂν εἴη καθ' ἕκαστον ἐπεξιέναι, καὶ εἰς ἄπειρον ἀλόγως ἀναφεροίμεθα. ἀπὸ τῶν τούτων κἀκεῖνα ἐπιγνωσόμεθα ῥαδίως. σημειωτέον δὲ, ὅτι κρίνεταί τις ἐν ἀντιλήψει ἐφ' οἷς οὐκ ἐποίησεν. ὡς ἐπὶ τοῦ ζωγράφου τοῦ πάντα μὲν γράφοντος θε-

οὐσ δὲ μή. καὶ πάλιν ζωγράφος τὰ ἐν μαραθῶνι γράψας τὸν πᾶνα ἢ μὴ γράψας, κρίνεται ἀσεβείας. ἐπινενόηται δὲ ὑπό τινων καὶ ἕτερα ἀντιληπτικὰ προβλήματα. ἃ καὶ παραδέδοσθαι λυπηρίας χάριν ἄξιον ἐγνώκαμεν. οἷον ὅταν τὴν ἐξουσίαν τις οὐκ εἰς ἑαυτόν, ἀλλ' εἰς ἕτερον ἀνάγῃ. σπανία δὲ ἡ τοιαύτη ἀντίληψις. πάσης γὰρ σχεδὸν οἰκεῖον, τὸ τὴν ἐξουσίαν εἰς ἑαυτὸν ἀνάγειν. παραδείγματα ταύτης. πένητος θυγάτηρ καὶ πλουσίου υἱός, ἐγένοντο ὑπὸ λῃσταῖς. ἔλυσεν ἀμφοτέρους ὁ πλούσιος. μετὰ ταῦτα ἔλυσεν ὁ τοῦ πλουσίου τὴν κόρην. ἀνήχθη ἐπὶ τὸ πρυτανεῖον ἡ κόρη ἢ γάμον ἢ προῖκα ἢ θάνατον αἱρησομένη τοῦ βιασαμένου. παρακαλοῦντος τοῦ πλουσίου ἑλέσθαι τὸν γάμον καὶ ὑπισχνουμένου προῖκα, εἵλετο ἡ βιασθεῖσα τὸν θάνατον τοῦ βιασαμένου. καὶ κρίνει ὁ πλούσιος ἀχαριστίας τὸν πατέρα αὐτῆς. ἐνταῦθα οὖν ὁ πατὴρ ἀπολογεῖται, τὴν ἐξουσίαν οὐχὶ αὐτοῦ λέγων εἶναι τῆς αἱρέσεως, ἀλλὰ τῆς παιδὸς ἐκ νόμων. ἕτερον πρόβλημα ὃ ἐγκαταμέμικται στοχασμῷ καὶ γνώμῃ. οὔτε γὰρ ὁμολογεῖται παντελῶς. καὶ ὡς ἐν ἀντιθέσει ὁμολογήσας συγγνώμην ἐργάζεται. οἷον νόμος τοὺς ἀποκηρύκτους μὴ στρατεύεσθαι, πολέμου κατειληφότος τρεῖς τις ἔχων παῖδας ἀπεκήρυξε τοὺς τρεῖς. μετὰ τὴν μάχην ἀνέλαβε, καὶ κρίνεται κατασοφισμοῦ. ἐνταῦθα ἀντίληψις μὲν ἡ στάσις. λέγει γὰρ ἔξεστί μοι ἀποκηρύττειν καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι. στοχαστικὴ δὲ ἀναφύεται ἀντίληψις. πότερον ὡς πονηροὺς ἀπεκήρυττεν, ἢ ἵνα μὴ στρατεύωνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος. μεθ' ἣν συγκεχωρηκὼς γνώμην αἰτεῖ. ὅτι εἰ καὶ ἔδει τοῦτο, ἀλλὰ συγγνώμη φιλοστόργῳ ὄντι πατρί. τούτῳ δὲ οὐ σφόδρα ἰσχυρίζεται. ἀναίσχυντον γὰρ περὶ πατρίδος τοιαῦτα λέγειν. ἱστέον δὲ ὅτι εὑρίσκονται καὶ κακοῦ βίου γραφαὶ κατὰ ἀντίληψιν. ἃς ἐπιγνωσόμεθα οὕτως. ἐὰν ἐφ' οἷς αὐτός τις ποιήσας προδήλοις οὖσι κρίνηται. ὡς ὁ τοὺς φυγάδας ἀποκτιννύων κατὰ νόμους ἀντίληψιν ποιεῖ. ἐὰν δὲ ἐφ' οἷς ἕτεροι ποιοῦσι κρίνηται κακοῦ βίου, στοχασμὸν ποιεῖ. οἷον εἰς φυγήν τις αἰτιαθεὶς ὑπὸ τρίων ἄλλοτε ἄλλως κρίνεται κακοῦ βίου. εἰσὶ δὲ τοῦ κακοῦ ἔθους γραφαὶ κατὰ ἀντίληψιν ἔσονται, ὅταν γὰρ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ τις πεπραγμένοις κρίνηται. οἷον ἔρωτί τις ἔθυσεν ὡς θεῷ, καὶ κρίνεται κακοῦ ἔθους. οὐ γὰρ κεκώλυται ταῦτα φήσει ἄν. κατασοφισμοῦ δὲ εἰσὶ δίκαι κατὰ ἀντίληψιν, ὅταν ὁμολογῇ μὲν πεποιηκέναι κατὰ νόμον οὐ κατασοφιζόμενος δέ. εἰ δὲ ἀρνοῖτο μὴ πεποιηκέναι, στοχασμὸς ἡ στάσις. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ αἱ τῆς ἀχαριστίας γραφαί. ἐὰν μὲν αὐτὸς οὐ παθὼν ἀπαιτῇ τὰ χάριν ὡς κύριος, ἄλλην ποιήσει στάσιν. ἀναίσχυντον γὰρ τὸ λέγειν, ἐξὸν οὐ ποιῶν. ἐὰν δὲ ἐν οἷς ἄλλος κύριός ἐστι τῆς χάριτος ἕτερος κρίνηται οὐδὲν κωλύει ἀντίληψιν εἶναι. εἰσὶ δὲ καὶ κακώσεως ἀντιλήψεις. οἷον ζηλότυπος ἀναγκάζει ἀκόσμητον εἶναι τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα καὶ προϊέναι οὕτω καὶ κρίνεται ὑπ' αὐτῆς κακώσεως. φήσει γὰρ ἀνεύθυνον εἶναι ἄγειν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ὡς βούλεται. καὶ πάλιν ὡς ἀπὸ Ἰλίου ἐλθὼν τῇ γυναικί τις τῇ ἑαυτοῦ συγκαθεύδειν μετὰ ξίφους καὶ φεύγει κακώσεως. καὶ περὶ μὲν ἀντιλήψεως τοσαῦτα.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΝΤΙΘΕΤΙΚΩΝ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Δικαίως τῶν ἀντιθετικῶν αἱ ἄλλαι στάσεις προηγοῦνται, ἐν γὰρ ἐκείναις ἢ τὸ ὅλον ἀρνεῖται ὁ κρινόμενος ἔγκλημα, ἢ τὸ μέρος ἀνεύθυνον εἶναί φησιν. ἅπερ ἐν στάσεως εἰσιν. ἐν δὲ ταῖς ἀντιθετικαῖς καὶ τέλειον τὸ πεπραγμένον καὶ ἔγκλημα εἶναί φησιν. ἅπερ ἀντιπαραστάσεως. Μινουκιανὸς δὲ καὶ πολλοὶ τῶν τεχνικῶν διῃρημένως ἐμελέτησαν ἀντιθετικὰς καὶ τάξιν αὐταῖς ταύτην ἔθεσαν. Μινουκιανὸς μὲν ἀντιπαράστασιν πρώτην. εἶτα μετάστασιν, ἀντέγκλημα. εἶτα συγγνώμην. ὡς εὐπρεπέστερον καὶ πιθανώτερον ἔχουσαν πρὸς ἀπολογίαν

τὸ γενόμενον. ἱκανὸν γὰρ πρὸς τὸ πεῖσαι τὸν ἀκροατὴν ἀντὶ βλάβης τινὸς εὐεργεσίαν γενέσθαι. τὴν δὲ μετάστασιν δευτέραν. ὅτι ὥσπερ αὐθ' αὐτοῦ δίδωσι τῷ ἢ τιμωρίαν παρέχειν ἢ τὸ αἴτιον. τὸ δὲ ἀντέγκλημα ἀκόλουθον ὂν τῇ μεταστάσει μετὰ ταύτην τέτακται. δυνάμει γὰρ αὐτὸ τὸ ἀντέγκλημα μετάστασίς ἐστι. διαφέρει δέ, ὅτι ἡ μὲν μετάστασις ἐπὶ ἕτερον μεταφέρει, τὸ δὲ ἀντέγκλημα ἐπ' αὐτὸν τὸν παθόντα. τελευταίαν δὲ πᾶσαν τὴν γνώμην, ὡς ἀσθενεστέραν οὖσαν καὶ ὁμολογούμενον ἔχουσαν τὸ ἀδίκημα καὶ ἐλέου δεόμενον. τὴν δὲ τέχνην τὴν φύσιν μιμουμένην, ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων ἄρχεσθαι. ἄλλοι δέ, ἀντίστασιν μὲν καὶ ἀντέγκλημα ἐφεξῆς ἔταξαν, μετάστασιν δὲ καὶ συγγνώμην μετ' αὐτάς. καθ' ὅτι ἐν ἀμφοτέραις ἀντιστάσει φημὶ καὶ ἀντεγκλήματι, οὔτε βεβιάσθαι φαμέν, οὔτε ἄλλο ὅτι, εἰ μὴ ἐπ' ἐξουσίαν, ἢ ἀξίου ὄντος τοῦ πεπονθότος παθεῖν καταφεύγομεν. ἐν μεταστάσει δὲ καὶ συγγνώμῃ, ἀκούσιον αὐτὸ εἶναι λέγομεν. Λολλιανὸς δέ, οὔτε ἐν τῷ ὀνόματι τῶν στάσεων διεῖλεν αὐτάς, ἀλλὰ μίαν οἶδεν ἀντιθετικὴν στάσιν. Ἑρμογένης μέν τοι ἀμφοτέροις κέχρηται, καὶ ὑφ' ἓν ὡς μίαν αὐτὰς διαιρῶν τοῖς αὐτοῖς κεφαλαίοις. οἱ ἕτεροι οὐ ποιοῦσι. καθ' ἑκάστην διαφορὰν τάττουσι καὶ ἰδίᾳ ἑκάστην, ὡς ἐν τῇ μεθόδῳ.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Εἰκότως καὶ κατὰ τὴν προσήκουσαν καὶ ὀφειλομένην τάξιν τὰς ἀντιθετικὰς ἔταξε μετὰ τὴν ἀντίληψιν. τῆς γὰρ δικαιολογίας εἰς δύο μεριζομένης, εἴς τε ἀντίληψίν φημι καὶ ἀντίθεσιν, ἡ μὲν ἀντίληψις κατὰ χώραν ἔμεινεν οὐ διαιρουμένη, καθ' ἑαυτὴν δὲ τυγχάνουσα στάσις. ἡ δέ, εἰς τέτταρα ὥσπερ ἀπὸ γένους τῆς ἀντιθέσεως εἰς εἴδη τέμνεται. λέγω δὴ τὴν ἀντίστασιν καὶ μετάστασιν καὶ ἀντέγκλημα καὶ συγγνώμην. διὸ ταύτας μετὰ τὴν ἀντίληψιν ἔταξεν εἰκότως δὲ καὶ τὴν ἀντίληψιν, μετὰ τὸν στοχασμὸν καὶ τὸν ὅρον. ὁ μὲν γὰρ στοχασμὸς περὶ οὐσίαν ἔχει τὴν ζήτησιν. ἀδήλου παντελῶς ὄντος τοῦ ἐγκλήματος. ἐν δὲ τῷ ὅρῳ μέρος μὲν ὁμολογεῖ. μέρος δὲ ὁ φεύγων ἀρνεῖται. ἡ ζήτησις δὲ περὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ πραχθέντος ἐστίν. ἐν δὲ ταῖς ἀντιλήψεσι καὶ ἀντιθετικαῖς, τέλειον καὶ ὁμολογούμενον τὸ πρᾶγμα. ἡ δὲ διαφορὰ τῆς ἀντιλήψεως πρὸς τὰς ἀντιθετικάς. ὅτι ἐν μὲν τῇ ἀντιλήψει ὁμολογῶν ὁ φεύγων τὴν πρᾶξιν. οὐκ ἀδίκημα αὐτὴν ὁμολογεῖ. ἀλλ' ὡς ἀδίκημα προβαλλομένην ὑπὸ τοῦ κατηγόρου, τῷ ἀνεύθυνον τοῦ πραχθέντος διισχυρίζεται καὶ τὴν ἐξουσίαν προβάλλεται. ἐν δὲ τῇ ἀντιθέσει ὑπεύθυνον ὁμολογῶν τὸ πεπραγμένον καὶ αὐτὸς ὁ κρινόμενος καὶ ἄχρι τούτου συμβαίνων τῷ κατηγόρῳ, ἀπό τινος τῶν περὶ τὸ πρᾶγμα δηλονότι τῆς περιστάσεως τὴν ἀπολογίαν πορίζεται καὶ ἀντιτίθησι. διὸ καὶ ἀντιθετικαὶ ἐκλήθησαν. ἐν γὰρ ταῖς ἀντιθετικαῖς οὔτε ἄρνησίς ἐστι παντελής, ὥσπερ ἐν στοχασμῷ, οὔτε ἀμφισβήτησις. ὥσπερ ἐν ὅρῳ, οὔτε περὶ μέλλοντός τινος, ὡς ἐν πραγματικῇ, οὔτε ἀνεύθυνον εἶναι λέγει τὸ προβαλλόμενον ὁ φεύγων, ὥσπερ ἐν ἀντιλήψει. ἀλλ' ὁμολογεῖ μέντοι πεποιηκέναι ὡς ἀδίκημα. ἀντιτίθησι δέ τι πρὸς ἀπολογίαν τοῦ ἀδικήματος. ὅλως δὲ ἐν μὲν τῇ ἀντιλήψει ὅπερ ὁ φεύγων, ὡς ἀνεύθυνον προτείνεται, τοῦτο ὁ κατήγορος ἐκ τῆς περιστάσεως ὑπεύθυνον ἀποφαίνειν πειρᾶται. ὥστε ἡ μὲν ἀντίληψις τὸ ἀνεύθυνον ὑπεύθυνον ἐκ τῆς περιστάσεως ἔχει. αἱ δὲ ἀντιθετικαὶ τὸ ὑπεύθυνον ἀνεύθυνον σχεδὸν ἐκ τῆς περιστάσεως ἔχουσιν. ἱστέον δὲ ὅτι αἱ ἀντιθετικαὶ οὐδὲν ἀλλήλων διαφέρουσι τῇ φύσει τῆς διαιρέσεως. τοῖς γὰρ αὐτοῖς τέμνονται κεφαλαίοις. πλὴν τοῦ ὁμωνύμου αὐτῇ τῇ στάσει. τοῦτο γὰρ ἐν ἑκάστῃ προηγεῖται. ἐν μὲν τῇ ἀντιστάσει μετὰ τὴν τῆς προβολῆς διάνοιαν, τὸ ἀντιστατικόν. ἐν δὲ τῷ ἀντεγκλήματι, τὸ ἀντεγκληματικόν, ἐν δὲ τῇ μεταστάσει, τὸ μεταστατικόν. ἐν δὲ τῇ συγγνώμῃ, τὸ συγγνωμονικόν. ἔχουσι δὲ αἱ μὲν τῶν ἀντιθετικῶν, τὸ ἑκούσιον. αἱ δέ, τὸ ἀκούσιον. ἀντίστασις μὲν καὶ ἀντέγκλημα, ἑκούσιον. μετάστασις δὲ

Prytaneũ de ciuilibus cognoscebat sicuti areopagus de criminibus

Actio ingratitudinis

κακοῦ βίου

κακοῦ ἔθους

Ingratitudinis actio

κακώσεως actio i. malae tractationis ut uertit Seneca

Minucian)

Antitheticarũ ordo secundũ Minucianũ

Actio in ingratos apud athenienses

Rem obserua annotatu dignã quod hi interpretes de his assumptiuis nõ semel agunt sed bis continuo ordine si rem diligenter inspicis

ut pagina 275

ἀντέγκλημα

μετάστασις

Lolianus

Lolianus antitheticũ statũ unũ ponit

Ratio ordinis statuũ apud hermo.

ἀντίληψις

ἀντιθετικαί

ἀντιθετικαί unde dictae

Nota p̃ trapezuntio

Proprietates uniuscuiusq; statuũ

καὶ συγγνώμη, τὸ ἀκούσιον. ἐρητέον δὲ περὶ ἑκάστης λοιπὸν τὸ ἴδιον. κοινὴ μὲν οὖν ἁπασῶν τῶν ἀντιθετικῶν ἴδιον παρὰ τὰς ἄλλας στάσεις, τὸ εἶναι τὸ πρᾶγμα καὶ τέλειον καὶ ὑπεύθυνον καὶ φανερόν. τὸ δὲ ἑκάστης ἴδιον θεωρητέον. ἢ γὰρ εἰς αὐτὸν ὁ φεύγων τὸ πραχθὲν ἀναδέχεται ὁμολογῶν ἀδίκημα, ἀντιτίθησι δὲ τῷ ἀδικήματι εὐεργέτημα ἐξ αὐτοῦ γενόμενον τοῦ ἀδικήματος. καὶ ποιεῖ ἀντίστασιν. τὸ γὰρ εὐεργέτημα αὐτῷ ἀπολογία γίνεται. φάσκοντι μὴ ἐπὶ κακῷ, ἀλλ' ἐπὶ συμφέροντι πεποιηκέναι τὸ πραχθέν. ἢ εἰς ἕτερον μεθίστησιν, ὅπερ διχῇ διαιρεῖται. ἢ γὰρ εἰς αὐτὸν τὸν παθόντα μεθίστησι καὶ ποιεῖ ἀντέγκλημα. ἢ εἰς ἕτερον. τοῦτο δὲ πάλιν διαιρεῖται. ἢ γὰρ εἰς ὑπεύθυνόν τι δυνάμενον γενέσθαι πρᾶγμα ἢ πρόσωπον μεθίστησιν, ἢ εἰς ἀνεύθυνον. ἐὰν μὲν οὖν εἰς ὑπεύθυνον μεταστήσῃ, ποιεῖ μετάστασιν. ἐὰν δὲ εἰς ἀνεύθυνον, τὴν συγγνώμην. τινὲς δὲ ἄλλας ἀκριβεστέρας λέγουσι διαφορὰς μεταστάσεως καὶ συγγνώμης, ἣν καὶ αὐτὸς ὁ τεχνικὸς ὕστερον ἐπισημαίνεται. ἄτοπον δὲ προλαμβάνειν αὐτοῦ καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὴν ὑπόσχεσιν. ζητητέον δὲ διὰ ποίαν αἰτίαν ἐγένετο τὸ ἀντέγκλημα εἰς τὸν πεπονθότα ἀναφέρει. ἑκούσιον λέγομεν ἐν τούτῳ τὸ πραχθέν. πρὸς δὲ τοῦτο φαμέν, ὅτι οὐ λέγει αἴτιον εἶναι τοῦ ἀδικήματος, ἀλλὰ ἄξιον τὸν πεπονθότα τοῦ παθεῖν. ἄλλο δέ ἐστιν ἄξιον εἶναι τοῦ παθεῖν φάσκειν, καὶ ἄλλο αἴτιον εἶναι τοῦ ἀδικήματος. πρεπόντως δὲ ὁ τεχνικὸς ἁπάσας συνήγαγε τὰς ἀντιθετικὰς καὶ κοινὴν περὶ αὐτῶν λόγον ἀποδίδωσι, τὸν ἄλλων ἰδίᾳ περὶ ἑκάστης διαλαβών. εἰδὸς γὰρ ὄντως οἶμαι κεφαλαίου τοῦ παραλλάττοντος τοῦ ἑκάστης ἰδίου τῆς στάσεως, περίεργον τὸ λέγειν περὶ ἑκάστης τὰ αὐτὰ κεφάλαια τιθέμεθα.

Αἱ ἀντιθετικαὶ διαιροῦνται. προβολῇ. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Η προβολή, πρότασίς ἐστι τοῦ ἐγκλήματος. αὐξητικῶς δὲ ὡς ἐνδιηγήσει προαχθήσεσθαι. μεμετρημέναις μέντοι ταῖς αὐξήσεσι χρηστέον ἐν τῇ προβολῇ. τὴν δὲ τελειοτέραν αὔξησιν φυλακτέον τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους καὶ τοῖς οἰκείοις τόποις τῆς στάσεως. εἴτε ἀντίστασίς ἐστιν, εἴτε μετάστασις, εἴτε ἀντέγκλημα, εἴτε συγγνώμη. γίνεται δὲ ἡ αὔξησις τῇ προβολῇ ἐκ τῶν τῆς περιστάσεως μορίων.

Ορῳ, ἔστιν ὅτε καὶ τοῖς ἑπομένοις τῷ ὅρῳ μέχρι τοῦ πρός τι. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Τὰ ἑπόμενα τῷ ὅρῳ συλλογισμός ἐστιν, ὃς ἐναντίος ἐστὶ τῷ ὅρῳ. γνώμη νομοθέτου, εἰ ἐρητὸν ἐμπίπτει, πηλικότης, πρός τι. ταῦτα δὲ τὰ δύο φημὶ τὰ προσοχή, καὶ αὔξησιν μετ' ὀλίγον ὁρεῖ. τῶν γὰρ ὁρικῶν κεφαλαίων ἤτοι τῶν ἑπομένων τῷ ὅρῳ, τὰ μὲν ἀποδεικτικά ἐστιν, ἃ πρὸς λύσιν τοῦ ὅρου παραλαμβάνεται, ἕως τῆς γνώμης. πηλικότης δὲ καὶ πρός τι αὐξητικὰ τυγχάνει. μεμαθήκαμεν οὖν ἐπὶ τοῦ ὁρικοῦ παραγραφικοῦ τοῦ ἐκ τοῦ πράγματος ἐμπίπτοντος, τὰ ἑξῆς πάντα κεφάλαια πρὸς λύσιν τούτου λαμβάνεται. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Ορῳ λέγει παραγραφικῷ. σπανίως δὲ ταῦτα ἐμπίπτει. ἐπειδὴ δῆλόν ἐστι τὸ πεπραγμένον. ἐκεῖ δὲ συνεχῶς ἐμπίπτει ὅπου ἀμφίβολον τὸ πρᾶγμα. ὡς εἰπεῖν γὰρ ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις ἐπιπίπτει. τοῖς ἑπομένοις δὲ εἶπε τῷ ὅρῳ. μέχρι γὰρ τούτων ἐν παραγραφικοῦ μοίρᾳ τετάξεται τὰ κεφάλαια. τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους.

Διανοίᾳ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Διάνοιαν ἐνταῦθα λέγει τοῦ φεύγοντος. τοῦ γὰρ κατηγόρου προβολῇ χρωμένου ἤ τις ἔχει φάσιν ψιλὴν τοῦ ἀδικήματος, διανοίᾳ λύσει ταύτην ὁ ἐγκαλούμενος. ὅτι μὴ μόνον σκόπει τὸ γεγενημένον, ἀλλὰ καὶ τὴν διάνοιαν πεποίηκα. εἰ μὲν οὖν κακούργως ἢ ἑκών, τιμωρίας ἄξιός εἰμι. εἰ δ' οὐ κακούργως ἢ ἄκων, ἐπαίνου ἢ συγγνώμης ἄξιος.

Αὐτῇ τῇ ἀντιθέσει ἥ ἐστιν ὁμώνυμος τῇ στάσει αὐτοῦ τοῦ ζητήματος, ἀντιστατι-

κῇ, ἢ

ΣΤΑΣΕΙΣ 273

κῇ, ἢ ἀντεγκληματικῇ, ἢ μεταστατικῇ, ἢ συγγνωμονικῇ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Οἷον ἀλλ' ἐπὶ συμφέροντι πεποίηκα. ἢ ὅτι ἄξιος ἦν παθεῖν. ἢ ὅτι οὐκ ἐγὼ ἀλλ' ὁ πρύτανις. ἢ ὅτι φόβῳ ἠπείθην.

Ετέρᾳ διανοίᾳ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Αὕτη κοινή ἐστιν ἀμφοτέρων τοῦ μὲν φεύγοντος ἐπαινοῦντος τὴν διάνοιαν ἐφ' οἷς ἐποίησε. τοῦ δὲ κατηγόρου κακοῦντος.

Μεταλήψει. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τοῦ κατηγόρου αὕτη, ὅταν γὰρ ἐπαινέσῃ ὁ φεύγων τὸ γεγενημένον, ἢ ὡς χρηστόν, ἢ ὡς ἄξιον συγγνώμης, ἢ ὡς ἄξιον παθεῖν τοῦ πεπονθότος. ἢ ὡς οὐχ αὐτὸς ποιήσας, τῇ μεταλήψει χρήσεται ὁ διώκων. ἐπὶ μὲν ἀντιστάσεως. ὅτι ἄλλως ἐχρῆν δημοσιεῦσαι. ἀνενεγκεῖν τῷ δήμῳ μὴ αὐτεξουσίου πρᾶξαι. ἐπὶ δὲ ἀντεγκλήματος ἐπὶ τὸ μετριώτερον ἄγει, ὅτι σωφρονίζειν. τύπτειν. ὑβρίζειν. ἀποκηρύττειν. ἐπὶ δὲ μεταστάσεως. διαμαρτύρασθαι. ἐλέγχειν. ἐπὶ δὲ συγγνώμης, ἐπὶ τὸ ἀναγκαῖον. ὅτι καταψεύσασθαι ἢ ἄλλο τι ποιῆσαι ἐχρῆν οὐ τοῦτο.

Πρός τι. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Πάλιν ἡ δύναμις τοῦ κεφαλαίου πρόδηλος. ὅτι συγκριτικὴν ἔχει τὴν δύναμιν. καὶ ὁ μὲν κρινόμενος λέξει. μεῖζον εἶναι τὸ εὐεργέτημα τοῦ ἀδικήματος, ὡς ὁ στρατηγὸς ὁ κρινόμενος δημοσίων. λέξει γὰρ ὅτι μείζων ἐστὶν ἡ νίκη τοῦ ἀδικήματος. ὁ δὲ κατήγορος τὸ ἐναντίον, ὅτι μεῖζον τὸ ἀδίκημα τοῦ εὐεργετήματος. καὶ κοινόν ἐστιν ἀμφοτέρων τῶν ἀγωνιζομένων τὸ κεφάλαιον. δεύτερον δὲ τὸ πρός τι παραλαμβάνεται. ἀνωτέρω μὲν πρὸς τὸν ὅρον παραλαμβανόμενον πρὸς λύσιν αὐτοῦ. πρὸς αὐτὸ γὰρ γίνεται τὸ πεπραγμένον ὑπὸ τοῦ διώκοντος μόνου. ἐνταῦθα δὲ ἀμφοτέρων ἐστὶ τὸ κεφάλαιον. ἑκάτερος γὰρ, ὁ μὲν τὴν βάσιν μείζονα δεικνὺς ὁ κατήγορος. ὁ δὲ φεύγων τὴν εὐεργεσίαν. ὅτε ἂν ἀντιστατικὸν ᾖ τὸ ζήτημα. ἂν δὲ ἀντεγκληματικόν. ὁ μὲν τὴν τιμωρίαν τοῦ ἀδικήματος. ὁ δὲ τὸ ἁμάρτημα ὑπεραίρειν φύσει καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως.

Ορῳ βιαίῳ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Καὶ τοῦτο κοινὸν ἀμφοῖν. ἰστέον δὲ ὅτι τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀεὶ τῷ πρός τι ἀκολουθεῖ. καὶ ἐμπίπτοντος μὲν τοῦ πρός τι τοῦ δευτέρου, ἐμπίπτει καὶ αὐτό. ἐκλείποντος δὲ, συνεκλείπει. ἐλλείπει δὲ ἐπὶ τῶν πρός τι ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν εὐεργεσία τὸ πραχθέν. βίαιος δὲ εἴρηται ὅρος. ὅτι ἐν τούτῳ ἑκάτερος τῶν ἀγωνιζομένων βιάζεται. ὁ μὲν δεῖξαι. ὅτι οὐδ' ὅλως βλάβη γέγονεν. ὁ δὲ ὅτι ἐπὶ τῶν νικώντων ἐστὶ τὸ φυλάξαι τὰ ὄντα καὶ προσλαβεῖν τι τῶν πολεμίων. ἡμεῖς δὲ τὴν οὖσαν ἀσφάλειαν ἀπωλέσαμεν. πῶς οὐχ ἡττήθημεν τὰ τῶν νενικημένων παθόντες. οὕτω δὲ ὁ φεύγων βιάσεται λέγων. ὅτι κώλυμα τῶν πολεμίων τὸ τεῖχος. τοῦτο δὲ καθαιρεθὲν τὴν νίκην ἐποίησεν. οὐκοῦν οὐ καθεῖλον ἀλλ' ἀνέστησα τοῖς ἐχθροῖς τὸ τεῖχος. ἀλλὰ διὰ τί μὴ ἐν ἀρχῇ οὕτως ἰσχυρὸν ὂν τίθεται; ὅτι ἀπίθανον ἦν μή πω συμφέρον δειχθὲν διὰ τῶν ἄλλων κεφαλαίων.

Θέσει. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Μετὰ τοῦτο ἡ θέσις ἀκολουθεῖ πρὸς τὴν μετάληψιν λέγοντος τοῦ φεύγοντος, ὅτι δεῖ τὸν στρατηγὸν ἢ ἄλλον ὅντινα δή ποτε ὠφελοῦντα τρόπῳ τὴν εὐεργεσίαν ἐπιδείκνυσθαι. δύναμιν δὲ ἔχει καὶ ἡ θέσις, τὸ καθολικῶς ἐπιχειρεῖν.

Ετέρᾳ μεταλήψει. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τοῦ φεύγοντος τῇ θέσει χρωμένου. ὁ κατήγορος τῇ δευτέρᾳ χρήσεται μεταθέσει τὸν τρόπον τῆς πράξεως αἰτιώμενος. ἐπὶ μὲν γὰρ τῇ πρώτῃ, τὴν πρᾶξιν αὐτῆς μέμφεται. ἐπὶ δὲ τῇ δευτέρᾳ τὸν τρόπον τῆς πράξεως. λέξει γὰρ, ὅτι ἔδει σε μετὰ γνώμης τοῦ δήμου καθελεῖν τὸ τεῖχος. οὐ δὲ τοῦτο ἀεὶ ἐμπίπτει, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν δημοσίων ἐμπίπτει. ἐπὶ δὲ τῶν ἰδιωτικῶν οὔ. ὅτε μὴ αὐτοκράτωρ εἴη ὁ στρατηγός, μήτε πόρρω τῆς πατρίδος τὰ πράγματα. εἰ γὰρ ἀναμένει τοῖς πολίταις μηνῦσαι, ἀπολεῖται τὰ πράγματα

Handwritten marginalia:

// διαλαβόντων. γρ.

// γρ. βλάβην

ἀντίστασις qd

ἀντέγκλημα

μετάστασις

συγγνώμη

προβολή

προσοχή

Τοῖς οἰκείοις τόποις τῆς στάσεως

προσοχή .i. postrema haec & adhaerentia & ultima de his quae dixi

Quid sit ἀντίθεσις ὁμώνυμος τῇ στάσει ex hinc collige

μεταλήψεις exempla

βίαιος ὅρος unde dictus

Thesis quam vim habeat

γρ. τό

γρ. μεταλήψει

ἔχει vel χῇ

ται τῇ μελλήσει. Ἀντιλήψει. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Προεῖπεν ἡμῖν ὅτι ταῦτα τὰ κεφάλαια ἔχεται ἀλλήλων ἀντίληψις καὶ μετάληψις. καὶ ἔμπαλιν. ἀλλὰ πῶς ἀντίληψις δύναται ἐν ἀντιθετικαῖς ἐμπεσεῖν. πῶς γὰρ ἐρεῖ ὁ ὑπεύθυνος ὅτι ἐξῆν μοι. ἀλλὰ φαμὲν, ὅτι τότε ἐμπίπτει, ὅτε τὸ πρόσωπον τὴν ἐξουσίαν αὐχεῖ· οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ πράγματος γίνεται ἀλλ' ἀπὸ τοῦ προσώπου. οἷον ὅτι ἐξῆν μοι πατρὶ ὄντι καὶ κυρίῳ τῆς φύσεως πράττειν ὃ βούλομαι. καὶ στρατηγῷ τὸ τεῖχος καὶ πρεσβευτῇ πράττειν ὃ θέλω.

Ποιότητι καὶ γνώμῃ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἡ ποιότης καὶ ἡ γνώμη ἐκ πολλῶν πρόδηλον.

Ἡ προβολὴ φανερὰ ἀπὸ τῶν συμβεβηκότων. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἡ προβολὴ ἔφαμεν πολλάκις ὅτι ἀφήγησίς ἐστι ψιλὴ τῶν πραγμάτων ἣν ὁ τεχνικὸς μὴ βούλεται. βούλεται γὰρ οὗτος ἀφήγησιν εἶναι μετὰ αὐξήσεως ταύτην. πλὴν εἴθ' ὡς ὁ τεχνικὸς βούλεται, εἴθ' ὡς ἡμεῖς, κεφάλαιόν ἐστιν ἐκ τῶν τῆς περιστάσεως μορίων προσαγομένης. τοῦ τε προσώπου φημὶ καὶ τοῦ πράγματος καὶ τῶν λοιπῶν. τὴν γὰρ τελείαν αὔξησιν καὶ τὴν πλείστην ἐργασίαν τοῖς οἰκείοις φυλάξομεν κεφαλαίοις. ὡς ἤδη καὶ ἐν ἀντιλήψει δεδήλωται. ἄλλοι δὲ ἕτερόν φασι τὴν προβολὴν ὃ καὶ κεφάλαιον εἶναι συγχωροῦσιν. ἄλλο δὲ τὴν διήγησιν ἣν οὐδὲ τοῖς κεφαλαίοις ἀξιοῦσι καταριθμεῖν, ἀλλὰ πρὸ τῶν κεφαλαίων τὴν τοῦ πράγματος ὑπόθεσιν περιέχουσαν. ὅθεν δέ φησι κωλύει διήγησιν εἶναι τὸ μόριος τῆς ὑποθέσεως μετὰ αὐξήσεως. καὶ ὁ παρὰ τούτῳ ἐπειδὴ αὔξησιν ἔχει, ἀναιροῦμεν αὐτὸ τὴν διήγησιν. εἰ γὰρ αὐτὰ ἔχει τὰ γεγενημένα καὶ τῶν πεπραγμένων τὴν ἀφήγησιν, πῶς λέγομεν αὐτὸ κεφάλαιον εἶναι; αὕτη δὲ οὐδ' ἀεί φησιν ἐμπίπτει, ἀλλ' ἔσθ' ὅτε ἐκλείπει ἀπὸ τοῦ πεπραγμένου ὄντος. εἰ μὲν οὖν ἐμπίπτει διήγησις ὡς περὶ ὧν εἶτα τὸ πλεῖστον εὑρεθήσεται, χρησόμεθα τῷ κεφαλαίῳ τῇ προβολῇ ἐν προτάσει μόνον κατακλείοντες αὐτὴν, καὶ ὅσον που μετρίως τῶν αὐξητικῶν ἐφαπτόμενοι τόπων. καὶ ἐὰν ἐμπίπτῃ εὐθέως τὸν ὁρικὸν, πάντα τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐλευσόμεθα, ἐφ' οἷς τὴν ἐργασίαν τῶν τόπων πᾶσαν παρεξόμεθα. ἐὰν δὲ μὴ ἐμπίπτῃ διήγησις, ἀντὶ διηγήσεως αὐξητικῆς μεμετρημένως τῇ προβολῇ χρησόμεθα, ὡς δέδεικται. τίς δὲ ἡ προβολὴ, σκοπήσομεν ἐπὶ παραδείγματος. πολιορκουμένης πόλεως, στρατηγὸς κατέσκαψε τὸ τεῖχος. νίκη γέγονεν, ἐξελθόντων καὶ μαχεσαμένων. κρίνεται ὁ στρατηγὸς δημοσίων. οὐκοῦν ἡ προβολή. ὅτι μέγα ἠδίκησας κατασκάψας τὸ τεῖχος. καὶ πάλιν ἐπὶ παραδείγματος ἑτέρου. συνεχῶς ἡττωμένων τινῶν ἐν ταῖς ναυμαχίαις καὶ εἰς τοὺς λιμένας καταφευγόντων, ἔχωσε τοὺς λιμένας ὁ στρατηγός. καὶ νίκης γενομένης, δημοσίων κρίνεται. ἡ προβολὴ ὁμοίως. ἠδίκησας τὴν πόλιν χώσας τοὺς λιμένας καὶ ἀποφράξας. ὅθεν οὐδεὶς εἰσπλευσεῖται τῶν ἐμπόρων καὶ τὰ ἐπιτήδεια κομιζόντων. καὶ ἐφ' ἑτέρου παραδείγματος. νόμος τὸν ἀχειροτόνητον μὴ στρατηγεῖν. στρατηγῷ συμπαρετάττετο ὁ παῖς. πεσόντος τοῦ στρατηγοῦ ἐπὶ παρατάξεως, ὁ παῖς ἀντιλαβόμενος τῆς στρατηγίας ἐνίκησεν. ἐπανελθὼν κρίνεται παραβάσεως νόμου. ἡ προβολὴ ἔβλαψας τὰς πόλεις τὸν συνέχοντα ταύτας νόμον ἀτιμάσας. αὐθαίρετος τὴν στρατηγίαν, ἀλλ' οὐχὶ κρίσει τοῦ νόμου καὶ τοῦ δήμου παραλαβών. Ἀπὸ τῶν συμβεβηκότων. Ἀφ' ὧν ἡ ὕλη ἔχει τοῦ πλάσματος. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Σημειωτέον ὅτι ἐὰν μὲν ἐμπίπτῃ διήγησις, εὐθὺς μετὰ τὴν διήγησιν χρησόμεθα τῷ κεφαλαίῳ τῇ προβολῇ ἐν προτάσεσιν. εἰ δὲ μὴ ἐμπίπτει, εὐθὺς ἐπὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐλευσόμεθα. ἐφ' οἷς τὴν ἐργασίαν πᾶσαν τῶν τόπων παρεξόμεθα μετὰ ἀγῶνος. παραδείγματα δὲ θέντες, ἐξετάσομεν τὸ κεφά-

λαίου

.: intellige μετὰ τὴν προβολὴν ut infra pagina 277 ~~nota ge a fine~~ in medio paginae

λαίου τούτου τῆς προβολῆς τὴν δύναμιν καὶ τὴν χρῆσιν. ἔστω μὲν οὖν ἀντιστάσεως παράδειγμα. ὁ στρατηγὸς ὁ ἐμπρήσας τὰς ναῦς, ἐπειδὴ οἱ στρατιῶται κατέφυγον εἰς αὐτάς. καὶ νίκης γενομένης κρινόμενος δημοσίων. ἡ προβολὴ τοίνυν. μεγάλα ἠδίκησας τὸν δῆμον, ἐμπρήσας τὸ ναυτικόν. εἶτα ὑποδιαίρεσις ἐκ διαφορᾶς. πολλοὶ καὶ μυρίους τριήρεων ἀπολωλότες, ὑπεύθυνοι δόξαντες εἶναι δίκην ὑπέσχον. νῦν δὲ τὸ ναυτικὸν ἅπαν διέφθαρται. δύνασαι δὲ καὶ ἄλλως μεταχειρίσασθαι τὴν προβολὴν δι' αὐξήσεως τοὺς νόμους θεὶς. ἐάν τις ὑφέληται κώπην ἢ σκεῦος ἀπὸ τῶν νεωρίων, θανάτῳ καὶ ἀειφυγίᾳ δημεύσει ζημιοῦσθαι. ὁ δὲ στρατηγὸς τὰς τριήρεις αὐτὰς ἐμπρήσας ὑφ' ὧν ὁ δῆμος ἐσώθη πολλάκις ἐκ τῶν μεγίστων κινδύνων οὐδὲν ἀδικεῖν φήσει; δύνασαι δὲ καὶ ἄλλως εἰπεῖν. οἱ μὲν ἄλλοι στρατηγοὶ ναῦς ἦγον αἰχμαλώτους ἐς τοὺς ἡμετέρους λιμένας. ὁ δὲ νῦν κρινόμενος στρατηγὸς καὶ τὸ ὑπάρχον τῇ πόλει ναυτικὸν ἀπολώλεκεν. ᾧ περ ἰσχύομεν ἀεὶ καὶ σωζόμεθα. καὶ μετὰ τῆς ἡδίστης ἡμῖν ἐλευθερίας πολιτευόμεθα. οὕτω μὲν ἡ προβολὴ ἐπὶ ἀντιστάσεως. ἐπὶ δὲ ἀντεγκλήματος θέντες τὸ παράδειγμα λέξομεν. ἔστω τοίνυν τοῦτο. ἀριστεὺς πορνεύοντα τὸν υἱὸν ἀπέκτεινε καὶ φεύγει φόνου. ἐκεῖ ἡ προβολή. τὸ μέγιστόν σοι πέπρακται τῶν ἀνηκέστων κακῶν. αὐτόχειρ ἐγένου καὶ ταῦτα τοῦ παιδὸς, οὐδὲ τῆς φύσεως φεισάμενος. ἀθέμιτον ἐστὶ μέχρι λόγου μεμνῆσθαι τὸ δρασθέν σοι κακόν. ἐξεταστέον δὲ καὶ ἐπὶ μεταστάσεως καὶ συγγνώμης τὴν προβολήν. ἐπὶ γὰρ πασῶν τῶν ἀντιθετικῶν ταῦτά ἐστι κεφάλαια καὶ μία διαίρεσις. ἔστω δὲ μεταστάσεως παράδειγμα τοῦτο. νόμος τὸν πρεσβευτὴν λαβόντα παρὰ τοῦ ταμείου τὰ ἐφόδια ἄχρι τῶν τριάκοντα ἡμερῶν ἐξελθεῖν ἐπὶ τὴν πρεσβείαν, πρεσβευτής τις μὴ λαβὼν τὰ ἐφόδια οὐκ ἐξῆλθε καὶ κρίνεται δημοσίων. ἡ προβολὴ ἠδίκησας τὴν πόλιν τὸν νόμον παραβάς. καὶ παρασχὼν καιρὸν τοῖς πολεμίοις καθ' ἡμῶν τὸ μὴ πρεσβεῦσαι περὶ ὧν ἠπειγόμεθα. λεκτέον ἤδη καὶ περὶ συγγνώμης. ὑποκείσθω παράδειγμα τοῦτο. ῥήτωρ αἰχμάλωτος γενόμενος, ἠναγκάσθη τῶν τεθνηκότων πολεμίων εἰπεῖν ἐπιτάφιον. ἐπανελθὼν, κρίνεται. ἡ προβολὴ δεινά σοι τετόλμηται καὶ θανάτου, οὐχ ἧττονος τιμωρίας ἄξια. τοὺς ἡμετέρους ἐχθροὺς ἐπαινέσαντι καὶ κολακεύσαντι τοὺς πολεμίους τοὺς ὅλῃ τῇ πόλει δυσμενεῖς.

Τῷ δὲ ὁρικῷ ὅτε ἐμπίπτει ὁμοίως χρησόμεθα, καθάπερ καὶ ἐν ἀντιλήψει προείρηται. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Θαυμάσειεν ἄν τις εἰ ὅλως ἐμπίπτειν δυνήσεται, πῶς χρήσεται ὁ φεύγων τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ. ὁμολογῶ καὶ αὐτὸς τέλειον πρὸς δὲ καὶ ὑπεύθυνον τὸ πεπραγμένον. τότε γὰρ ὅρῳ δῆλον ὅτι χρησόμεθα. ὅτ' ἂν ἢ ἀτελοῦς ὄντος τοῦ πεπραγμένου τὴν ἰδιότητα ζητοῦμεν. ἢ πάλιν τελείου ὄντος, τῷ ἀνευθύνῳ ἰσχυριζόμεθα καὶ λέγομεν ἐφ' ἑκατέροις ἐστὶ τὰς τοιαύτας γραφάς. ἔνθα δὲ τέλειον καὶ ὑπεύθυνόν τινα χώραν ἔχει ὁ ὅρος. λέγομεν οὖν, ὅτι ἔστιν ὅτε ἐμπίπτει. καὶ οὔτε καθάπαξ ἐκλείπει, οὔτε μὴν ἀεὶ εὑρίσκεται, ἀλλὰ σπανίως. τούτου δὲ αἴτιον τῶν πραγμάτων ἡ φύσις, καὶ ἡ τῆς ὕλης περίστασις. τότε γὰρ εὑρίσκεται, ὅτ' ἂν καὶ τὸ πραχθὲν ἀδίκημα μὲν ὑπὸ τοῦ φεύγοντος εἶναι δοκῇ, μὴ σφόδρα δὲ ἡ πρᾶξις διαβέβληται. μὴ δὲ πάνυ βλάπτῃ τὸ γενόμενον, ὡς ἐπὶ τοῦδε τοῦ παραδείγματος. ῥήτωρ ἐξεδόθη τυράννῳ, ἔπαινον γράψας τῆς τυραννίδος ἀφείθη. ἐπανελθὼν φεύγει δημοσίων. ἐνταῦθα γὰρ ἀδίκημα μὲν εἶναι δοκεῖ καὶ ὑπεύθυνον τὸ πεπραγμένον. οὐδὲν δὲ προφανῶς ἔβλαψε τὴν πόλιν, ἐνταῦθα τοίνυν καὶ ὅρῳ χρήσασθαι οὐδὲν κωλύει τὸν φεύγοντα. δύναται γὰρ λέγειν. ἐπ' ἄλλοις αἱ δημόσιαι γραφαί. ὅτ' ἂν τείχη τις καθέλῃ. ὅτ' ἂν συμμάχους προδῷ. τούτων γὰρ πάντων τὸ πεπραγμέ-

Videntur haec verba ~~deesse~~ supfluere & deesse alia loco eorum ut liquet ex sequentib(us) nisi p(er) Zeugma subaudias τὸ ὄνομα

Diligens disputatio quando in assumptivas cadat diffinitio

νον φανερῶς κουφότερον. δοκεῖ δέ τισιν ἀντιληπτικὸν εἶναι τὸ πρόβλημα τοῦτο. ἄλλοι δέ φασι τότε ἐμπίπτειν τὸν ὅρον, ὅτ᾽ ἂν μὴ ἀκόλουθον ᾖ (οὐκ ἐμπεσεῖται) καὶ ὅτ᾽ ἂν διάφορα πράγματα ὑπὸ τὸ αὐτὸ ἀνάγηται ὄνομα. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ καθελόντος τὰ τείχη καὶ κρινομένου δημοσίων, ἐμπεσεῖται. διάφορά τε γὰρ πράγματα ὑπὸ τὸ αὐτὸ πίπτει ὄνομα. καὶ οὐκ ἀκόλουθον τὸ ὄνομα τῷ ἐγκλήματι. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστέως τοῦ τὸν υἱὸν ἑταιροῦντα ἀποκτείναντος, οὐκ ἐμπεσεῖται. οὐδὲ γὰρ δύναται ὥσπερ ἐκεῖ λέξειν, ὅτι οὐκ ἔστι δημόσιον ἀδίκημα τὸ τεῖχος καθελεῖν ἀλλὰ τὸ ναῦς προδοῦναι ἢ πόλεις, οὕτω κἀνταῦθα, ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο φόνος. ὡμολόγηται γὰρ ὅτι ἔστιν. ἄλλοι δέ φασιν ὅτι σπανίως ἐμπίπτει ἐπὶ τούτων ὁ ὅρος καὶ ἐν μόνῃ τῇ ἀντιστάσει, ἔνθα ἔχομεν ἀγαθὸν καὶ συμφέρον γεγενημένον. καὶ εἰ ἐμπίπτῃ, οὐχ οὕτως αὐτῷ χρησόμεθα ὡς ἐν τῇ ἀντιλήψει, ἀλλ᾽ ἐν παραγραφικοῦ τάξει. μεμφόμενοι γὰρ εὑροῦμεν ὡς οὐκ ὀφείλει ἐπὶ κατορθώμασι κρίνεσθαι. οὐδὲ μετὰ νίκην ὁ στρατηγὸς δημοσίων ἀδικημάτων εὐθύνας ὑπέχειν, εἰ μέρος τι τοῦ τείχους κατέσκαψε. διὰ τὸ ἔχειν τοίνυν ἀγαθὸν γεγενημένον, χρησόμεθα αὐτῷ ἐν παραγραφικοῦ μοίρᾳ, ὡς εἴρηται. τινὲς δὲ καὶ ἴσως ἀκριβέστερον οὕτως ἐπεσημήναντο. ὡς ὁ ὅρος ἐπὶ τῶν ἀντιθετικῶν. ἂν μὲν ἰδιωτικὸν ᾖ τὸ πεπραγμένον οὐκ ἐμπίπτει. δημόσιον δὲ ὂν τότε ἐμπίπτει. καὶ ἐπὶ τούτων οὐ πάντων, ἀλλ᾽ ὅτε οὐ σφόδρα τῇ πόλει λυμαίνεται τὸ ἀδίκημα. ὡς ἐπὶ τοῦ ῥήτορος τοῦ αἰχμαλώτου γενομένου καὶ ἀναγκασθέντος ἐπιτάφιον τῶν τετελευτηκότων εἰπεῖν.

Diligentior consideratio

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἰστέον ὅτι Μητροφάνης φησίν, ὅτ᾽ ἂν ἐκλείπῃ ὁ ὅρος καὶ μὴ ἔχῃ τὴν στάσιν τὸ κεφάλαιον, τότε παραγραφικῶς αὐτῷ χρησόμεθα. καὶ παραληψόμεθα καινότερόν τι εἶδος παραγραφικοῦ ἐν τῇ ἀντιστάσει, λέγοντες, ὅτι οὐ δεῖ ἐφ᾽ οἷς εὐεργετήσας φαίνομαι κρίνεσθαι. πάνυ δὲ θαυμασίως καὶ ἀκριβῶς προσέθηκε. τὸ καθάπερ ἐν ἀντιλήψει χρηστέον τῷ ὅρῳ. ἀντιδιαστέλλει γὰρ αὐτὸ πρὸς τὴν ἐν ὅρῳ χρῆσιν. ἐν μὲν γὰρ τῷ ὅρῳ περὶ ἰδιότητος οὔσης τῆς ζητήσεως συνεκτικώτατον τὸ κεφάλαιόν ἐστιν. ἐν δὲ τῇ ἀντιλήψει ἅτε τελείου ὄντος τοῦ πεπραγμένου παραγραφικοῦ χώραν ἔχει. αὕτη οὖν φησὶν ἁρμόσει ἡ χρῆσις κἀν ταῖς ἀντιστατικαῖς. οὐ γὰρ τὴν ἰδιότητα ζητοῦντες τοῦ πεπραγμένου τῷ ὁρικῷ εἰ ἐμπίπτοι χρησόμεθα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν δι᾽ αὐτοῦ διαβάλλοντες. ὅτε οὖν ἐκλείπει. ἀπὸ τοῦ φεύγοντος μὲν ἐκλείπει. εἰσάγεται δὲ ἀπὸ τοῦ κατηγόρου ἔνθεν καί τινες τῶν τεχνικῶν ἐνόμισαν μὴ δὲ ἐκλείπειν αὐτὸ παντελῶς, διὰ καὶ ἐκ τοῦ κατηγόρου εἰσάγεσθαι. ἀλλὰ πῶς εἰσάγεται μάθωμεν ἐπὶ παραδείγματος. οἷον ἐν λιμῷ καὶ πολιορκίᾳ ὁ στρατηγὸς μέρος τι τοῦ τείχους διέκοψε καὶ ἐπεξαγαγὼν τὸν στρατὸν ἐνίκησε. καὶ κρίνεται δημοσίων. ὁρίσεται τοίνυν ὁ κατήγορος ἐνταῦθα οὕτως. ὅτι τοῖς μὲν ἄλλοις ὅσοι ποτὲ ἠδίκησαν ἔξεστιν εἰπεῖν ὡς οὐ δημόσιον ἀδίκημα τὸ γεγονός. τούτῳ δὲ οὐδὲ ἄρνησις δήπουθέν ἐστιν. ὡμολόγηται γὰρ ὅτι δημόσιον. ἡ γὰρ βλάβη τοῦ τείχους τῆς πόλεώς ἐστι κοινή. καὶ ἐπὶ μεταστάσεως πάλιν οἷον ἐπὶ τοῦ πρεσβευτοῦ. ὁ ὅρος ὁμοίως. ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι δύνανται λέγειν ὡς οὐ δημόσιον τὸ ἀδίκημα. ἐν τούτῳ δὲ οὐ δυνατόν. ὅ, τε γὰρ πρεσβευτὴς δημόσιον πρόσωπον. ἥ, τε χρεία δημοσία δι᾽ ἣν ἐξῄει. ὥστε ἀπ᾽ ἀμφοῖν καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου καὶ ἀπὸ τῆς χρείας δηλονότι, δημόσιον. τὸ γὰρ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ γινόμενον ἀμελούμενον, πᾶσίν ἐστι βλαβερόν. ὥσπερ κατορθούμενον πάσῃ τῇ πόλει λυσιτελεῖ. ὧν γὰρ αἱ ὠφέλειαι κοιναί, τούτων καὶ αἱ ἀμέλειαι καὶ αἱ ζημίαι καὶ αἱ βλάβαι κοιναί. καὶ ἐπὶ ἀντεγκλήματος πάλιν ζητητέον, πῶς ἐμπίπτει ὁ ὅρος. οἷον συνεχῶς ἀφισταμένην πόλιν ἐπὶ μισθῷ χειρωσάμενος ὁ στρατηγὸς ἑλὼν, κατέσκαψε καὶ δημοσίων φεύγει. ὁ τοίνυν ὅρος, ὃ δύναται λέγειν, ὡς οὐ δη-

Metrophanes

Quo pacto utitur diffinitione accusator in assumptivis

Exe.

μόσιον

μόσιον τὸ γεγονός. πόλις γὰρ ἡ παθοῦσα καὶ κοινὴ πᾶσα. ἔβλαψας τὴν πέμψασάν σε πόλιν. ἀπεστέρηκας γὰρ αὐτὴν συμμαχίδος καὶ ὑπηκόου πόλεως. καὶ ἀντὶ τῆς διορθώσεως δὲ μηκέτι ἀποστῆναι παντελῶς ἀπολώλεκας. καὶ εἰς τὸ χεῖρον ἡμῖν τὸ πρᾶγμα περιέστησας. ὥστε μὴ δὲ κεκτῆσθαι τοῦ λοιποῦ. ἆρα γὰρ οὐκ ἄμεινον ἔχειν ἁμαρτανούσης δὲ πρὸς ὀλίγον ἀνέχεσθαι ἢ καθάπαξ ἀποβάλλεσθαι. ὥστ᾽ οὐχ ἕξεις εἰπεῖν, ὡς οὐ δημοσίαν ἤνεγκε τοῦτο ζημίαν τῇ πόλει. τῆς πόλεως ὅλης στερηθῆναι. οὐχ ἑνὸς γὰρ ἰδία ἐστὶν ἡ κατασκαφεῖσα πόλις, ἀλλὰ τοῦ κοινοῦ. εἰ τοίνυν ἡ κτῆσις τοῦ κοινοῦ δημοσία, τὸν αὐτὸν τρόπον ἡ στέρησις. ἐμπίπτει κἀν τῇ συγγνώμῃ ὁ ὅρος, ὡς ἐπ᾽ ἐκείνου. μήτηρ ἀριστέως πεσόντος ἐν τῇ μάχῃ τοῦ υἱοῦ, ἐξῆλθε χοὰς ἐποίσουσα τῷ ἀριστεῖ. συνελήφθη ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ βασανισθεῖσα, τὰ ἀπόρρητα ἐξεῖπε. ἀνέζευξαν οἱ πολέμιοι, καὶ δημοσίως φεύγει. ἔστιν τοίνυν ὁ ὅρος. οὐκ ἐξόν σοι λέγειν, ὡς οὐ δημόσια ἠδίκηκας, προδέδωκας γὰρ τὴν πόλιν. ἄλλως τε μήτηρ ἀριστέως οὖσα. προδοσία δὲ καὶ ἐκφορὰ τῶν ἀπορρήτων, κοινὸν καθ᾽ ὅλης ἀδίκημα. ὅσον γὰρ ἐπὶ σοὶ τὴν πόλιν ἀπολώλεκας. προδοῦσα τὰ ἀπόρρητα. εἰ δὲ ἀνέζευξαν οἱ πολέμιοι, τῆς τύχης τὸ ἔργον. σὺ δὲ ὅσον ἧκεν εἰς τὸ σὸν μέρος διέφθειρας αὐτήν. εἷλον γὰρ ἂν αὐτὴν οἱ πολέμιοι. μαθόντες τὰ ἀπόρρητα. καὶ οὐδὲν ὑπῆρχεν ἔτι τὸ σῶζον, πλὴν ἐκ παραδόξου θεοί. ἡμῶν δὲ οὐδεμία τίς ἐστι παρασκευὴ καὶ τέχνη, τὰ ἰσχυρὰ τῆς πόλεως καὶ εἰ ἐσωζόμεθα τῶν πολεμίων ἀνηκοότων. οὕτω μὲν οὖν ἀπὸ τοῦ κατηγόρου. ἀπὸ γὰρ τοῦ φεύγοντος ἐπὶ τῶν τοιούτων παντάπασιν ἐκλείπει, ὡς ἤδη εἴρηται.

Exempl.

Καὶ μετὰ τὴν αὔξησιν δηλαδὴ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐστίν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους λύσις ἐστὶ τῆς διανοίας. ἃ προβάλλεται ὁ κατήγορος φάσκων. ὅτι φανερῶν τῶν ἀδικημάτων ὄντων, ἄτοπον ἐξετάζειν τὴν γνώμην. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἀναγκαίως μετὰ τὴν πηλικότητα καὶ τὸ πρός τι, τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. αὔξων γὰρ ὁ κατήγορος τὸ πραχθὲν δῆλον ὅτι θήσει αὐτά, καὶ τοῖς παρακολουθοῦσι τόποις χρήσεται. παρακολουθεῖ δὲ τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὡς ἤδη προείρηται, τὰ περιστατικὰ καλούμενα. ἀφ᾽ ὧν αὔξοντες τὰς ἀφορμὰς ληψόμεθα. εἰ δὲ μὴ ἐμπίπτοι τὸ ὁρικόν, εὐθέως μετὰ τὴν προβολὴν συνάψομεν τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ἐν μὲν τῇ προβολῇ, ὥσπερ προτάσεις τιθέντες. ἐνταῦθα δὲ τὰς κατασκευὰς συνάπτοντες. οὐκ ἔτι διηγηματικῶς, ἀλλ᾽ εἰς ἕκαστον ἐπιχειροῦντες. οἷον ἐπὶ τοῦ ἀρχιδάμου. ὃς ἐμβαλὼν εἰς τὴν ἀττικὴν λοιμῷ τῶν ἀθηναίων καμνόντων, πρὸ τοῦ δῃῶσαι τὴν γῆν ἀνεχώρησεν. ἐκθέμενοι γὰρ ἐν τῷ τῆς προβολῆς τόπῳ. ὅτι ἀθροισθέντος τοῦ στρατοῦ καὶ τῶν συμμάχων ἁπάντων συνελθόντων καὶ κινηθέντων γενόμενος ἐν αὐτῇ τῇ ἀττικῇ ἄπρακτος ἀνεχώρησεν, εὐθὺς τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐπάξομεν ἀπὸ τῶν τόπων τῆς περιστάσεως ἐπιχειροῦντες. χρόνου μὲν, ὅτι τότε ἀνεχώρησεν ἡνίκα καιρὸς ἦν μάλιστα ἐπιθέσθαι ἀθηναίοις. πράγματος δὲ καὶ ἐκ τοῦ ῥᾴστου ἂν τὴν παραγενέσθαι τοῦ πολέμου, ἔκ τε τῆς νόσου καὶ τῶν κατὰ τὸν πόλεμον πονουμένων. νῦν δὲ παρέδωκεν αὐτοῖς σωτηρίας καιρόν, καὶ τοῦ αὖθις ἀναλαβόντας ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ ἴσου τὸν ἀγῶνα πρὸς ἡμᾶς καταστήσασθαι. ἰστέον δὲ ὅτι ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς καὶ ταῖς ἄλλαις στάσεσι πλὴν στοχασμοῦ, τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐστὶν αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα, περὶ ὧν ἡ κρίσις καὶ ἡ κατηγορία. ἐν δὲ τῷ στοχασμῷ τὰ σημεῖα τοῦ ἐγκλήματός ἐστι τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Εἴπομεν ὅτι οὐκ ἀεὶ τὸ ὁριστικὸν ἐμπίπτει, καθὰ καὶ ὁ τεχνικὸς ἐπεσημήνατο. ἀμέλει ἐν τῷ ἀριστεῖ τῷ πορνεύοντα τὸν υἱὸν ἀποκτείναντι καὶ φόνου κρινομένῳ. οὐκ ἐμπέπτωκε. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γὰρ ἐκεῖ ἐμπίπτει. ὅπου δημοσίων φεύγει τίς. ὁ δὲ ἀριστεὺς

Exempl. *Archidam*

τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους quomodo exerceas

ὁρικὸν quando incidit in assumptivas

f. ὁρικόν

De cephaleo τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους notandum summo opere

φόνου φεύγει οὐ δημοσίων· οὐκοῦν ἐπειδὴ οὐκ ἐμπίπτει ἐν τούτῳ ὁ ὅρος μετὰ τὴν προβολὴν τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους κατασκευάσεις· ἔστι δὲ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐνταῦθα οὐχ ὡς ἐν στοχασμῷ τὰ σημεῖα τοῦ ἐγκλήματος· ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ ἔγκλημα μετὰ κατασκευῆς καὶ πίστεως. οὐχ ὥσπερ ἐν τῇ προβολῇ ἐν διηγήσει καὶ προτάσεως τάξει. αὕτη γὰρ διαφορὰ προβολῆς καὶ τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ὅτι ἐν μὲν τῇ προβολῇ προτείνεις μόνον καὶ ἐν τάξει διηγήσεως προάγεις τὸ ἔγκλημα· ἐν δὲ τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους μετὰ κατασκευῆς καὶ πίστεως καὶ παραδειγμάτων καὶ ὅσα ἕπεται τῷ ἀγῶνι. ἀπὸ τούτων γὰρ τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἡ πᾶσα συνίσταται ζήτησις· ὕλη γάρ ἐστι τῆς κρίσεως τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. αὐτὰ γάρ ἐστι τὰ πράγματα καὶ ἐγκλήματα, ἀφ᾽ ὧν ἡ πᾶσα συνίσταται ἣν προείπομεν ζήτησις. καὶ ἐν αὐτοῖς αὔξεις λοιπὸν καὶ ἐξαίρεις τὸ ζητούμενον.

Πρὸς δὲ τῇ διανοίᾳ ὁ φεύγων χρήσεται. παράδειγμα δὲ ἔστω τόδε. ἀριστεὺς φρενιτιῶντα τὸν υἱὸν ἀπέκτεινε καὶ φόνου φεύγει. τὸ μὲν οὖν ὁριστικὸν οὐκ ἐμπέπτωκε. μετὰ δὲ τὴν προβολὴν θήσει ὁ κατήγορος τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους· ἐπειδὴ μὴ ἐμπέπτωκε τὸ ὁριστικόν· πρὸς δὲ ὁ φεύγων τῇ διανοίᾳ χρήσεται· ἀξιῶν μὴ τὸ γεγονὸς μόνον ἐξετάζειν, ἀλλὰ καὶ μεθ᾽ ἧς γνώμης· πρῶτον μέν, ὅτι οὐ δύσνους ὤν, οὐδὲ ἐπιβουλεύων τῷ παιδί· ἔπειτα ὅτι ἄκων μέν, ἀναγκαίως δέ.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἡ διάνοια ἐκ τῶν ἐγκωμιαστικῶν γίνεται· ὥσπερ γὰρ ἐν στοχασμῷ ἡ ἄλυσις διὰ τῶν ἐγκωμιαστικῶν κατασκευάζεται, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἡ διάνοια ἀπὸ τῶν ἐγκωμιαστικῶν τὴν κατασκευὴν ἔχει· καὶ εἰ μὲν ὡρισμένον ἐστὶ τὸ πρόσωπον, ἀπὸ πάντων εὑρήσεις τῶν ἐγκωμιαστικῶν πατρίδος καὶ γένους καὶ τῶν ἑξῆς· εἰ δὲ μὴ εἴη κύριον, ἀπὸ τοῦ πράγματος τοῦ πεπραγμένου· οἷον ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ καθελόντος τὸ τεῖχος, ἀπὸ τοῦ νικῆσαι κατασκευάσεις τὴν διάνοιαν· ὅτι οὐ φαύλῃ διανοίᾳ ἔπραξεν, ὡς ἔδειξεν ἡ γνώμη μεθ᾽ ἧς γνώμης. καθολικὴ δὲ παράδοσις αὕτη· τὰς διαβεβλημένας τῶν πράξεων τῇ διανοίᾳ τοῦ πράξαντος συστῆσαι· λέγοντας ὅτι μὴ ψιλὸν αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ ἐξέταζε τὸ γεγονός, ἀλλὰ καὶ μεθ᾽ ἧς γνώμης ὁ πράξας πέπραχεν· ὅτι οὐ δύσνους ὢν οὐδὲ ἐπιβουλεύων καὶ ἑξῆς.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἡ διάνοια τοῦ φεύγοντός ἐστιν ἐν τῇ ἀξιώσει μὴ μόνον τὸ πεπραγμένον σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν γνώμην ἐξετάζειν μεθ᾽ ἧς πέπραχεν, ὅτι οὐκ ἐπιβουλεύων, οὐ βλάψαι θέλων, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ κατέφυγον εἰς τριήρεις οἱ στρατιῶται τὴν παράταξιν καὶ τὴν μάχην καταλιπόντες, ἐξ οὗ συνέβαινε, τὰ μὲν ἡμέτερα ἀσθενῶς ἔχειν καὶ ἀδόξως· τὰ δὲ τῶν πολεμίων ἰσχυρὰ καὶ ἔνδοξα ἐπικρατούντων, οὐ διὰ τὴν σφετέραν ἀρετήν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμετέραν κακίαν· ἡμεῖς γὰρ αὐτοὺς εἰς νίκην προεξέπεμπον ἐξιστάμενοι τοῦ ἀγῶνος καὶ τὴν ῥώμην αὐτῶν παρέχοντες νίκην. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντεγκλήματος ἡ διάνοια πάλιν τοιαύτη· ὁρᾷ ὁ πατήρ, μὴ σκόπει μόνον τὸν φόνον, ἀλλὰ καὶ μεθ᾽ ἧς ἀπέκτεινα γνώμης· ὅτι οὐ μισῶν τὸν υἱόν· οὐδεὶς γὰρ ὃν ἐποίησεν αὐτὸς ἀποστρέφεται. φιλεῖν δὲ μᾶλλον, ἡ φύσις καταναγκάζει· ἀλλὰ τῆς ἀδοξίας ἕνεκα τοῦ παιδὸς καὶ αἰσχύνης· ἐν σωφροσύνῃ θέλων εἶναι τὸν παῖδα καὶ ἀπηλλάχθαι τῆς ἐπηρτημένης αἰσχύνης.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Καθολικὸν ἡμῖν ἐντεῦθεν παραδίδοται θεώρημα· ὅτι τὰς διαβεβλημένας πράξεις διὰ τῆς τοῦ πεποιηκότος διανοίας συστήσομεν. καὶ τοὐναντίον τὰς χρηστὰς τῶν πράξεων εἰ διαβάλλειν ἐθέλομεν, διὰ τῆς αὐτοῦ αὖθις διανοίας δυνησόμεθα, ἀντιτάττοντες αὐτὴν τῇ πράξει, καὶ ἀξιοῦντες τὴν γνώμην ζητεῖν τοῦ πράξαντος, ἀλλ᾽ οὐ ψιλῶς ἀφορᾶν πρὸς τὸ πεπραγμένον. συστησόμεθα δὲ ἐντεῦθεν θετικῶς λέγοντες· ὅτι πᾶσα πρᾶξις ἐκ τῆς προαιρέσεως δοκιμάζεται. οἷον ὡς ἐπὶ τοῦ ἀριστέως τοῦ τὸν παῖδα ἀποκτείναντος· ἐπειδὴ γὰρ οὗτος ἀπο-

κέκληται

[Marginalia: ω γρ. ὁρικόν — ι. ὁρικὸν γρ. — Τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους quid. — Diffa. inter τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους & προβολήν. — γρ. ἀπόλυσις — Catholicū praeceptū in turpi re admissa — Theorema praeceptum — πᾶσα πρᾶξις ἐκ τῆς προαιρέσεως δοκιμάζεται]

κέκλεισται πάσης ἀπολογίας· φόνος γὰρ παιδὸς τὸ πραχθέν. ἀναγκαίως ἐπὶ τὴν διάνοιαν καταφεύξεται. τίς οὖν ἡ τῆς διανοίας ἐργασία, αὐτὸς ἡμῖν ὁ τεχνικὸς δεδήλωκεν. πρῶτον μὲν γὰρ ἀξιώσει φησὶ μὴ τὸ πεπραγμένον ψιλῶς ἐξετάζειν, ἀλλὰ καὶ μεθ᾽ ἧς πέπραχε γνώμης. ἔπειτα δὲ λύει πόρρωθεν τὰς αἰτίας ἃς ἂν εἰκότως τις ὑποπτεύσειεν· ὅτι οὐ δύσνους ὢν τῷ παιδὶ τοῦτο πεποίηκεν· οὐδ᾽ ἀπαλλαγῆναι πάλιν βουλόμενος· οὐδ᾽ ἀπαιδίᾳ συνέχεσθαι σπουδάζων ἄσμενος νῦν ἐπὶ πέρας ἤγαγον τὸ βούλημα· οὐ μὴν οὐδὲ ἄλλως ἐπιβουλεύων τῷ παιδί, ἀνόητον γάρ. χρὴ δὲ τοῦτο παρατηρεῖν, ὅτι ἐν τῷ ἀναιρεῖν τὰς αἰτίας ἐμφαντικωτέροις τοῖς ὀνόμασι προσήκει χρῆσθαι· ἃ λεχθέντα οἷά τέ ἐστι κινῆσαι πρὸς τὸ μὴ ἑκόντα ὑποληφθῆναι πεποιηκέναι τὸ πραχθέν. κἀκεῖνο δὲ χρὴ ὁμοίως παραφυλάττεσθαι· ἵνα μὴ αἱ αἰτίαι ἃς προαναιρεῖν ἐπιχειροῦμεν ἀπίθανοι δοκῶσιν· ἀλλ᾽ ἵνα πρὸς τὸ προκείμενον ἁρμόζωσιν· ὡς ἐπὶ τοῦ τὸν παῖδα ἀποκτείναντος· τὸ γὰρ δύσνουν εἶναι τὸν πατέρα τῷ παιδὶ φύσει κεκώλυται· πάλιν τὸ ἀπαλλαγῆναι βούλεσθαι πῶς οὐκ ἄτοπον· ὁ γὰρ παιδοποιίαις διαπονηθεὶς καὶ παιδοποιησάμενος, οὐκ ἂν μετὰ τοὺς μόχθους ἀπαλλαγῆναι βούλοιτο τοῦ παιδός. οὐκ ἀποχρήσει δὲ τῷ φεύγοντι πρὸς ἀπολογίαν δηλονότι μόνον ἐκβάλλειν τὰς ὑποπτευομένας αἰτίας, ἀλλ᾽ ἀνάγκη καὶ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν δι᾽ ἣν πέπρακται τὸ πεπραγμένον προστιθέναι. εὔπορα γὰρ ἔσται τῷ φεύγοντι τὰ τῆς ἀπολογίας, ὅταν πάσας προανελὼν τὰς αἰτίας τὰς ἀπιθάνους καὶ ψευδεῖς· τὴν ἀληθῆ ἀντιτάξῃ· οἷον εἰ λέγοι ὅτι οὐ διὰ τόδε πεφόνευκα, ἀλλὰ διὰ τόδε. διό περ ἀληθῶς πεφόνευκε. τὸ μὲν γὰρ ὑπεξαίρεσις ἄλλων τυγχάνει. οὔπω δὲ ἡ αἰτία ἀληθὴς τῆς πράξεως. τὸ δὲ θήσει ὡς ἀληθῆ καὶ οἰκείαν τῆς πράξεως αἰτίαν. τοῦτο δὲ διὰ τῆς ἀντιθέσεως δηλώσει καὶ κατασκευάσει· ἀντιθήσει γὰρ τῇ γνώμῃ τὴν πρᾶξιν· ὅθεν ἡ γενικὴ στάσις ἀντίθεσις εἴρηται. παραληπτέον δὲ τὴν διάνοιαν κατὰ τρόπους ὀκτώ· πρῶτον μὲν γὰρ διηγηματικῶς τὴν γνώμην ἐκθήσομεν· οἷον ὅτι βουλόμενοι ὡς ἂν περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν, τουτέστι μόνον ἄριστον πρὸς νίκην ἐφαίνετο βούλευμα. δεύτερον δὲ τοὺς δικαστὰς ἐπὶ τὴν διάνοιαν προσάξεται, ὅτι καὶ ἡμᾶς ἄξιον ἐνθυμηθῆναι τὸν τότε καιρὸν καὶ ἰδεῖν ὡς οὐκ ἐνῆν ἄλλως νικᾶν. ἀνελεῖν δεῖ τὰς αἰτίας. τέταρτον πιστώσασθαι δεῖ τὴν διάνοιαν ἀπὸ τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος· ὅτι οὐκ ἂν στρατηγὸς ὢν καὶ παρὰ τῆς πόλεως τιμηθεὶς κατεφρόνουν τῆς νίκης. πέμπτος τόπος ὁ ἀπὸ τῆς κρίσεως τοῦ δήμου· ὅτι καὶ ὑμεῖς οὐκ ἄλλην περὶ ἐμοῦ γνώμην ἔχοντες, στρατηγὸν ἐχειροτονήσατε. ἕκτος, ἀπὸ τῶν οἰκείων παραδειγμάτων· εἰ ἔχει τινὰ δι᾽ ἑαυτοῦ δειξῆναι καλά· οἷον χρημάτων εἰσφοράς· πολέμων νίκας· ἀθαιρέτους κινδύνους. ἕβδομον, ἀπὸ τοῦ ἐναντίου κατὰ τὴν πιθανὴν ἀπολογίαν ἐπιχειρήσει, ὅτι εἰ ἐβουλόμην τινὰ προέσθαι τῆς πόλεως, ἦν τις καὶ ἄλλος τρόπος ἐπιβουλῆς, δι᾽ οὗ λαθεῖν ἠδυνάμην. εἶτα ἐν τούτῳ δεῖ καὶ παραδείγμασιν οἰκείοις χρήσασθαι καὶ ἀλλοτρίοις· ὅτι ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα λεληθότως καὶ οὐ φανερῶς ἐπεβούλευσαν τῇ πόλει. εἰ δέ τις ζητοίη πῶς τὸν ἀπὸ τῶν παραδειγμάτων τοῦτον τόπον ὄγδοον ἔταξεν· ὥσπερ ἕκτον τρόπον εἶπεν τὸν ἀπὸ τῶν ἰδίων παραδειγμάτων, ἐροῦμεν· ὡς ἐκεῖνα μὲν κεχωρισμένα τοῦ ἑαυτῶν τόπου, ἰδίας ἔτυχε τάξεως· ἡ γὰρ τῶν δικαστῶν κρίσις ἄλλο τι καθέστηκε παρὰ τὰ κατορθώματα ἡμῶν· ταῦτα δὲ τὰ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου τρόπου συμπλέκεται εἰκότως· τὸ γὰρ ἐναντίον ἀφ᾽ ὧν οὐκ ἐπράξαμεν λαμβάνεται· ἔτι δὲ καὶ τὰ παραδείγματα ὁμοίως οὐκ ἀφ᾽ ὧν ἡμεῖς, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ὧν ἄλλοι πεποιήκασι λαμβάνεται. ὄγδοος τρόπος κατὰ τὸ ἀναγκαῖον· ὅτι οὐδὲ ἐνῆν ἄλλως νικᾶν εἰ μὴ οὕτω. διαφέρει δὲ οὗτος τοῦ πρώτου· ὅτι ἐν μὲν τῷ πρώτῳ καλὸν ἐφαίνετο, ἐνταῦθα δὲ καὶ ἀναγκαῖον· ἀναγ-

[Marginalia: λ. γρ. ἀντιθέτως — Qui causas cōfutamus significantioribus dictionibus utendū — γρ. οἷά τε — γενικὴ στάσις ἀντίθεσις — Mens & propositum declaranda 8 modis — γρ. ἀθαιρέτους — Quaestio — γρ. ἔβδομον — τὸ ἐναντίον ἀφ᾽ ὧν οὐκ ἐπράξαμεν λαμβάνεται — πρώτῳ — γενικὴ στάσις ἀντίθεσις]

καῖον δέ ἐστιν οὐκ ἐκ τοῦ ἐσθὴν λαμβανόμεθα. ὥσπερ δὲ καὶ ἐνταῦθα τοῦ ἀντεγκλήματος ἐξετάσομεν τὴν διάνοιαν, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς ἀντιστάσεως. ὑποκείσθω παράδειγμα τοῦτο· ἐν λιμῷ καὶ πολιορκίᾳ συμβουλεύων ὁ στρατηγὸς ἐξιέναι καὶ μάχεσθαι, οὐκ ἔπεισε. διέκοψε λαθὼν μέρος τοῦ τείχους. καὶ νενικήκασι μὲν ἐξελθόντες. δημοσίων δὲ ὁ στρατηγὸς ὕστερον φεύγει. ἐνταῦθα καὶ ἡ διάνοια μετὰ τοῦ ὅρου καὶ τῆς αἰτίας ἐξετασθήσεται. καὶ εἰσάξομεν κατὰ συνδρομὴν διαιροῦντες δίχα. ἐρεῖ τοίνυν· εἰ μὲν ἐπιβουλεύων τῇ πόλει καὶ κακὸν ἐργάσασθαι βουλόμενός τι, τὸ τεῖχος διεῖλον, ἥπερ αὖ ὑπόθεσις δίδωσιν, εἰκότως κρίνομαι. εἰ δὲ τῆς πολιορκίας ἀπαλλάξαι, καὶ τοῦ κρατῆσαι τῶν πολεμίων, οὐ κρίσεως οὐδὲ μέμψεως τὰ κατ' ἐμὲ ἄξια, ἀλλὰ τοῦ τιμᾶσθαι καὶ δωρεᾶς τυγχάνειν. εἰ μὲν γὰρ καθ' ἑαυτὸ τὸ πραχθὲν ἐξετάζειν τις βούλοιτο, οἷον ὅτι τὸ διελεῖν τὸ τεῖχος δεινόν, καιρὸν ἂν ἐστὶ διαβάλλειν ἔχοι. εἰ δὲ καὶ τὴν γνώμην μεθ' ἧς καὶ τὴν αἰτίαν δι' ἣν σκοπήσειε, τίς ἂν εὕροι μείζω ταύτης εὐεργεσίαν. κἀνταῦθα δὲ πάλιν τὰς αἰτίας τὰς παρακειμένας ἀναιρήσομεν καὶ προλύσομεν τὴν δευτέραν διάνοιαν ἣν ὁ κατήγορος ἐξετάσει. ὅτι οὐ διὰ προδοσίαν ἢ δι' ἐπιβουλὴν οὐδὲ τὸ βούλεσθαι χαρίζεσθαι τοῖς πολεμίοις τὸ τεῖχος διέκοψα, ἀλλ' εὐνοίᾳ τῇ πρὸς ὑμᾶς. ἐρεῖ δέ τις, ἀλλ' οὐ πάντως ἐστὶ πιθανόν. πολλοὶ γὰρ πολλάκις στρατηγοὶ προδεδώκασι. τί οὖν ἐνταῦθα ἐστὶ ποιήσομεν τῇ ἄλλῃ ἐργασίᾳ κατασκευάσομεν τὸ πιθανόν. περιθήσομεν γὰρ ποιότητά τινα τῷ στρατηγῷ ἀπὸ τῆς νίκης καὶ τοῦ κατορθώματος. ἀναπλάσαντες προσώπου ποιότητα. ἐστὶ γὰρ αὐτὸς ἡμῖν ὁ τεχνικὸς ἐν προοιμίοις τῆς τέχνης παραδέδωκε τὸ θεώρημα, ἐὰν ἐν τοῖς ἄλλοις ἀπορῶμεν, ἐκ τῶν ὑποκειμένων πράξεων, ποιότητα τοῖς προσώποις ἀναπλάσασθαι χρή. περιθήσομεν τοίνυν κἀνταῦθα τῷ στρατηγῷ γενναίου τινὸς καὶ φιλοπόλιδος ἀνδρὸς ποιότητα καὶ δόξης ἐραστοῦ, λέγοντες, οὐκ εἰκὸς τὸν φιλόπολιν καὶ δόξης ἐραστὴν προδότην ἐθέλειν ἀντὶ νικηφόρου κληθῆναι καὶ εἰς ἀγεννὲς οὕτω σχῆμα καὶ ταπεινὸν κατελθεῖν. ὥστε τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις ὑποχείριον ποιῆσαι. Ἐπειδὴ μὴ ἐμπέπτωκε τὸ ὁριστικόν. Γνωστέον ἐστὶν ὅτι ὅταν μὴ ἐμπέσῃ τὸ ὁριστικόν, οὐ γὰρ δυνάμεθα ὁρίσασθαι ὡς οὐκ ἔστιν ἀδίκημα, τῷ παραγραφικῷ χρήσεται. καὶ μάλιστα ὅταν ἔχωμεν εὐεργέτημα.

Εἶτα ἡ ἀντίθεσις ἐνταῦθα ἀντεγκληματικὴ ἐμπέπτωκεν, ὅτι ἄξιος ἦν. καὶ τόπον ἐρεῖ κατὰ πόρνου. ἐν πάσῃ γὰρ ἀντιθέσει ἀντεγκληματικῇ, ἀντίθεσις τοπικὴ γίνεται. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἀντίθεσιν λέγει τὸ ἀντιθετικόν. ὥσπερ ἐν στοχασμῷ ἀντίληψιν καὶ μετάληψιν ἐκάλεσε τὸ ἀντιληπτικὸν καὶ μεταληπτικόν. γενικῶς δὲ εἶπεν ἡ ἀντίθεσις, φυσὶ τὸ ἀντιθετικόν, ἐπειδὴ γένος ἡ ἀντίθεσις τῶν τεσσάρων στάσεων. εὑρίσκεται δὲ τὸ ἀντιθετικὸν πρὸς τὴν στάσιν. ἐὰν ἀντίστασις ᾖ, ἀντιστατικόν. ἐὰν ἀντέγκλημα, ἀντεγκληματικόν. ἐὰν μετάστασις, μεταστατικόν. ἐὰν συγγνώμη, συγγνωμονικόν. ἐὰν μὲν γὰρ ὁμολογεῖ μὲν πεποιηκέναι ὃ κατηγορεῖται, λέγῃ δὲ ἐπὶ συμφέροντι πεποιηκέναι καὶ ἀντιτιθῇ τῷ ἀδικήματι εὐεργέτημα, ἀντιστατικὴ γίνεται ἀντίθεσις. ἀντίστασις ἄρα καὶ ἡ στάσις. ἐὰν δὲ ὁμολογῇ μὲν πεποιηκέναι, ἀντεγκαλῇ δὲ τῷ παθόντι ὡς ἀξίῳ παθεῖν, ἀντεγκληματικὴ ἡ ἀντίθεσις. ἀντέγκλημα ἡ στάσις. ἐὰν δὲ μεθίστησι τὴν αἰτίαν εἰς ἕτερον, μεταστατικὴ ἡ ἀντίθεσις. μετάστασις ἡ στάσις. ὡσαύτως ἐὰν συγγνωμονικὴ ἡ ἀντίθεσις, συγγνώμη ἡ στάσις. χρὴ δὲ περὶ ἐστὶ τὸ μέρος γινόμενον τὸν μελετῶντα τάττειν τὸ κυριώτατον καὶ συνεκτικώτατον. καὶ κατ' αὐτὸ τὴν πᾶσαν ἐργασίαν ποιεῖσθαι. πλειόνων γὰρ ἐνίοτε ἐν ἑνὶ ζητήματι ἐμπιπτόντων ὡς αὐτὸς ὁ τεχνικὸς ἐδήλωσεν, ἀναγκαίως δεῖ τῆς παρατηρήσεως. μήποτε σφαλέντες, τὴν ἁρμόττουσαν ἀγνοήσωμεν στάσιν. Καὶ τόπον ἐρεῖ κατὰ πόρνου. Σημειωτέον ἐντεῦθεν ὅτι καὶ τοῖς ἐπιλό-

τοις

τοῖς μεταξὺ τῶν ἀγώνων χρώμεθα. καταφορᾷ δὲ τοῦ κατηγόρου χρωμένου δεῖ τὸν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. οἷον, ὅτι υἱὸν πεφόνευκας. τὴν φύσιν ἠγνόηκας. τῇ τοῦ γένους λυμηνάμενος διαδοχῇ, τοὺς νόμους παρὰ φαῦλον θέμενος. ἀγριώτερος θηρίου γενόμενος, ὁ φεύγων μὲν τὴν διάνοιαν τῷ ἀντεγκλήματι χρήσεται ὅτι ἄξιος ἦν. καὶ προαναιρήσει τὰς τοῦ διώκοντος μεταλήψεις. ἐρεῖ γὰρ ὅτι παρῄνουν παύσασθαι καὶ οὐκ ἐπείθον. καὶ ἐνταῦθα τῆς μεταστάσεως ὅτι ἀπῄτουν καὶ οὐ παρεῖχεν ὁ ταμίας, ἐγκειμένου μου σφόδρα. καὶ ἐνταῦθα τῆς συγγνώμης ὁμοίως χρησόμεθα αὔξοντες τὰ τοῦ χειμῶνος δεινῶς ἐνταῦθα τῶν δέκα στρατηγῶν. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τὸ παράδειγμα οὐ πάνυ ἀκριβῶς ὁ τεχνικὸς τέθεικεν. ἀντίστασις γὰρ πρώτη τῶν ἀντιθετικῶν καὶ δέον ἀντιστατικὸν θεῖναι, ἀντεγκληματικὸν τέθεικεν. ἴσως ὅτι ὑποδείγματος χάριν. ἢ ὅτι ἐπεὶ κοινὸς ὁ περὶ τῶν ἀντιθετικῶν λόγος, οὐκ ἐμέλησεν αὐτῷ ἀκριβείας. ἐμπέπτωκε τοίνυν ἐν τούτῳ τῷ προβλήματι ὃ παρέθετο ὁ τεχνικὸς στάσις καὶ ἀντεγκληματική. θαρρεῖ γὰρ ὁ πατὴρ καὶ ἀντεγκαλεῖ τῷ παιδὶ τὸν τρόπον. καὶ τὰ περὶ τὴν ὥραν ἡμαρτημένα προφέρων. καὶ δεῖ τοῦτον ἄξιον ὧν πέπονθεν ἀποφαίνων. πῶς οὖν ἐστὶν ἐργάσασθαι; τόπον ἐρεῖ φησι κατὰ πόρνου. ἀναγκαίως ἵνα γὰρ μὴ ψιλῶς εἴπῃ ὅτι ἄξιος ἦν, καθόλου ποιήσεται τὸν λόγον κατὰ πόρνου, ὡς μοιχοῦ, ὡς ἀνδροφόνου. τῷ γὰρ καθόλου ἐπιχειρήματι βεβαιώσεται τὸ ἔγκλημα. ἐπειδὴ γὰρ ὡμολόγηται τὸ ἀδίκημα τουτέστιν ὁ φόνος, ἰσχυροτέρας τινὸς ὁ ἀριστεὺς δεῖται τῆς λύσεως. καὶ γὰρ οὖν ἀπὸ τοῦ ἰδικωτέρου τοῦ κατὰ τὸν παῖδα ἐπὶ τὸ κοινότερον ἀναδραμεῖται καὶ κατὰ πόρνου τόπον ἐργάσεται. ἅμα μὲν πλείονα τὴν ἀπολογίαν ἑαυτῷ κατασκευάζων, ἅμα δὲ τὸ βαρὺ θεραπεύων. ἀναιρεῖ γὰρ τὸ φορτικὸν τῆς καταδρομῆς, τῷ μὴ κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ παιδὸς ἀλλὰ καθάπαξ τῷ κατὰ πόρνου τὸν ἀριστέα διαλέγεσθαι. καὶ μὴ νομίσῃς τοῦτο μόνου τούτου τοῦ προβλήματος ἐστὶ γενέσθαι. ἀλλ' ἐν παντὶ ἀντεγκλήματι ἡ ἀντίθεσις τοπικὴ γίνεται. ὥσπερ γὰρ ἐπὶ τοῦ παιδὸς τοῦ ἀναιρεθέντος, ἀπὸ τῆς ἡλικίας, τοῦ τρόπου τῆς πορνείας, τοῦ καιροῦ, τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἀσελγαίνων ἡλίσκετο. τὰ τῆς καταδρομῆς περαινόμενος, καὶ ἐπὶ τὸ κοινότερον ἀνατρέχει. οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ κατασκάψαντος τὴν ἀποστᾶσαν πόλιν. μετὰ τὸ ἀντεγκαλέσαι τοὺς νεωτερισμούς, τὸν κίνδυνον, τὸν παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὅτι καὶ ἐκείνους εἰς ἀπόστασιν τῷ πράγματι παρεκάλουν, καὶ ὅτι τότε ἀπέστησαν ὅτε ὁ πόλεμος ἤκμαζεν. ἡνίκα πᾶσα σωτηρία καὶ καταφυγὴ οἱ σύμμαχοι, εὐθὺς τὸν κατὰ τῶν στασιαζόντων τόπον ἐπεξελεύσεται. πῶς γὰρ ἂν ἑτέρως σωθείη τοῦ κατηγόρου τὸ πάθος κινοῦντος τὸ ἐπὶ τῇ κατασκαφῇ, καὶ διαβάλλοντος τὴν πρᾶξιν. πᾶσι δὲ ἐπεξελευστέον τοῖς τόποις τοῦ κοινοῦ τόπου, καὶ τελείᾳ χρηστέον τῇ καταφορᾷ. ἐπὶ γὰρ τῆς ἀντεγκληματικῆς στάσεως ὁ κοινὸς τόπος καὶ μεταξὺ τῶν κεφαλαίων ἐμπίπτει καὶ μετὰ τὰ κεφάλαια. καὶ πρὸ τῆς τῶν ἐπιλόγων οἰκείας τάξεως. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων στάσεων, μετὰ τὴν τῶν κεφαλαίων ἐργασίαν καὶ τὰς τῶν ζητουμένων ἀποδείξεις, τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐπιλόγων ἀπὸ τῆς καταφορᾶς τοῦ τόπου ποιησόμεθα καὶ τὴν χώραν τῆς τάξεως ταύτην ἀποδώσομεν. χρησόμεθα οὖν αὐτῷ ἐν τοῖς μεγάλοις ἐγκλήμασιν. ἤτοι ὅταν πάλιν περὶ μείζονος ἢ ἐλάττονος τιμήματος ὁ λόγος ᾖ, ἐργασόμεθα τὸν τόπον κατασκευάσαντες τῆς μείζονος τιμωρίας ἄξιον ὄντα τὸν κρινόμενον. ἢ πάλιν ὅταν ὁρῶμεν τοὺς δικάζοντας καταχαρίσασθαι τῷ ὑπευθύνῳ βουλομένους, σφοδρὰν ποιησόμεθα τὴν καταφοράν, ἀποκλείοντες αὐτοὺς τῆς χάριτος. ἢ ὅταν οἶκτον ὁ φεύγων κινῇ καὶ τοῦ σώζειν ἑαυτὸν ἐπιχειρῇ, παρεξόμεθα τὸν κοινὸν τόπον ἐκβάλλοντες τὸν ἔλεον. παραιτησόμεθα δὲ τὸ τελέως αὐτὸν ἐπεξιέναι, ὅταν μικρὸν ᾖ τὸ ἔγκλημα καὶ μὴ λίαν διαβεβλημένον, ἢ ὅτ'

αὐτὴ τιμωρία ὡρισμένη ὑπάρχῃ ἐκ τῶν νόμων, καὶ τὸ τελέως παροξῦναι τοὺς δικάζοντας μὴ καιρὸς ᾖ. εἰ δ' ἄρα ποτὲ καὶ ἐνθάδε τῶν τοιούτων παραλαμβάνειν καιρὸς εἴη, μόνον ἐφαψόμεθα, παραδραμούμενοι τὸ τέλεον τῆς ἐργασίας. ἰστέον δὲ ὅτι εἰ ἐν τῷ ἀντεγκληματικῷ κεφαλαίῳ ἐμπίπτει ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἃ ὁ φεύγων προβάλλεται, ἐν οἷς ἐμπίπτει ὁ κοινὸς τόπος, καὶ δι' αὐτῶν προάγεται, ἑκατέρωθεν δέ, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ τόπου καὶ ἀπὸ τῶν μορίων τοῦ κεφαλαίου κατασκευαζόμενος, καὶ ἐξ ἀμφοῖν τὰς αὐξήσεις λαμβάνων. οὐκ ἀγνοητέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς δίχα τέμνεται τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· καὶ τὰ μέν ἐστι τοῦ κατηγόρου, τὰ δὲ τοῦ φεύγοντος. ἐὰν μὲν ἀντίστασις εὑρίσκηται, ἐν τῷ ἀντιστατικῷ· ἐν δὲ τῷ ἀντεγκλήματι, ἐν αὐτῷ τῷ ἀντεγκληματικῷ· ὁμοίως ἐν μεταστάσει, εἰς τὸ μεταστατικόν· καὶ ἐν συγγνώμῃ, εἰς τὸ συγγνωμονικόν· κατασκευάζεται τοπικῶς ἐπὶ τοῦ παιδὸς τοῦ ἀναιρεθέντος ἀπὸ τῆς ἡλικίας, τοῦ τρόπου τῆς φονείας, τοῦ καιροῦ, τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἡλίσκετο· καὶ ὁ στρατηγὸς ὁμοίως ὁ κατασκάψας τὴν ἀντιστᾶσαν πόλιν. ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο ὅτι διαφέρει ἡ στάσις τὸ ἀντέγκλημα, τοῦ ἀντεγκληματικοῦ κεφαλαίου· ὅτι ἐν μὲν τῇ στάσει ἀμφότερά ἐστιν ὁμολογούμενα τὰ ἐγκλήματα· τό τε ὑπὸ τοῦ κατηγόρου, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ πορνεύοντα τὸν παῖδα ἀποκτείναντος· γέγονε γὰρ ὁ φόνος· καὶ τὸ δι' ὃ πέπονθεν ὁ παθών· ἐν δὲ τῷ κεφαλαίῳ· τὸ μὲν κατὰ τοῦ φεύγοντος ὁμολογεῖται· ὃ δ' αὐτὸς κατὰ τοῦ πεπονθότος προβάλλεται, πάντως ἀμφιβάλλεται· ἢ κατὰ τὴν ὕπαρξιν ὡς ἀμφίβολον εἰ γέγονεν· ἢ κατά τι τῶν περιστατικῶν ὡς ἀπὸ χρόνου παρὰ τῷ Δημοσθένει· ὅτι παλαιότερα ἦσαν τὰ Φωκέων ἀδικήματα τῆς ὑποσχέσεως Αἰσχίνου καὶ οὐ δυνατὸν λέγειν ὅτι διὰ τὴν ἁμαρτίαν γέγονε τὰ τῆς ὑποσχέσεως· ὁμοίως καὶ τὸ μεταστατικὸν καὶ συγγνωμονικὸν ἀμφιβαλλομένας ἔχουσι τὰς αἰτίας.

Ἐρεῖ δὲ καὶ ἀντιστατικόν, ὡς ὅτι τοὺς τοιούτους οὐ δεῖ ἐλεεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναιρεῖν· καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ πεποίηκε τοῦτο τοῦ παθόντος· ὅλως τε πᾶσαι αἱ ἀντιθετικαὶ ἀλλήλαις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμπλέκονται, καὶ οὐ μόνον ἀλλήλαις, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄλλαις στάσεσιν. ΣΥΡΙΑΝΟΥ· ΣΩΠΑΤΡΟΥ· Ἐρεῖ φησὶ καὶ ἀντιστατικόν· οἷον ὅτι καὶ συνενήνοχε· δεύτερον δὲ ἀκολούθως τὸ ἀντιστατικὸν ἐν τῷ ἀντεγκληματικῷ τέθεικεν ὁ τεχνικός· ἐκ πρώτης γὰρ αὐτὸ εἰσάγων, ἀσθενέστερος εἰς ἀπολογίαν ἐτύγχανεν· οὐ γὰρ προφανές ἐστι τὸ εὐεργέτημα ἐνταῦθα καθάπερ ἐν τῇ ἀντιστάσει· ἄλλως τε εἰ προφανὲς ἦν, ἀντιστατικὸν ἔμελλεν εἶναι τὸ πρόβλημα· ἐκεῖ γὰρ καὶ προφανὲς τὸ εὐεργέτημα· ἔτι δὲ καὶ μεῖζον τοῦ ἀδικήματος ἢ οὐδὲν ἔλαττον· ἐν δὲ τούτῳ τῷ ζητήματι, ἀφανὲς τὸ εὐεργέτημα· καὶ ἀνάγκη ὅτι μόνον ἐστὶ κακοῦ τὸ δοκοῦν ἀντιστατικόν. ἵνα δὲ μὴ ταραχθῶμεν εἰ ἐν ἑνὶ εἴδει τοῦ προβλήματος, δύο στάσεων εἴδη ἐμπίπτει. καθόλου ἀποφαίνεται τὰς ἀντιθετικὰς δι' ἀλλήλων μελετᾶσθαι. καὶ γὰρ ἐν ἀντιστάσει εὕροις ἀντεγκληματικὸν συναπτόμενον· ἐνδέχεται γὰρ εἰπεῖν ἕνεκα ὠφελείας χάριν πεποίηκα· ἄλλως τε δὲ αὐτὸς τὴν αἰτίαν παρέσχετο· εὕροις δ' ἂν καὶ ἐν συγγνώμῃ ἀντιστατικὸν κεφάλαιον· οἷον μήτηρ ἐξῆλθε χοὰς ἐπιθήσουσα τῷ αὐτῆς υἱεῖ· ταύτην συλλαβόντες οἱ πολέμιοι ἀνέκριναν ἀξιοῦντες τὰ ἀπόρρητα μαθεῖν τῆς πόλεως· ἡ δὲ εἶπεν ὅτι μεγάλη δύναμίς ἐστι· πρὸς δὲ τοῦτο φοβηθέντες οἱ πολέμιοι ἀνέζευξαν, καὶ κρίνεται ὡς ἐξειποῦσα τὰ ἀπόρρητα· ἐνταῦθα συγγνώμης μέν ἐστι τὸ ζήτημα, καὶ ἡ ἀντίθεσις δῆλον ὅτι συγγνωμονική· ἀλλὰ δύναται πρὸς τῷ λέξαι καὶ ἀντιστατικόν· λέξει γάρ, ὅτι καὶ τὴν πόλιν ὠφέλησα πολιορκίας ἀπαλλάξασα καὶ πολέμου· εὕροις δ' ἂν καὶ ἐν ἀντεγκλήματι ἀντιστατικόν. ἐπισκοπεῖν δὲ χρὴ ἐν τούτοις πότερον τῷ πεπονθότι μόνον συνενήνοχεν, ἢ τῇ πόλει τὸ γενόμενον καὶ ἀμφοτέροις, ἵνα τοῖς ἐμ-

πίπτουσι τῷ λόγῳ χρησώμεθα· μόνῳ μὲν οὖν τῷ πεπονθότι συνενηνοχέναι φήσομεν· ἐνθάδε τοῦ ἀριστέως τοῦ τὸν υἱὸν πεπορνευκότα φονεύσαντος· ἴσως δ' ἐρεῖ ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους σώφρονας πεποίηκα· μόνῃ δὲ τῇ πόλει· ὡς ἐπὶ τοῦ Κλέωνος τοῦ συμβουλεύσαντος ἡβηδὸν διαφθεῖραι Μιτυληναίους· ὁμοῦ δὲ καὶ τῇ πόλει καὶ τῷ πεπονθότι· ἐπὶ δὲ τοῦ προβλήματος· φευγόντων τῶν τριακοσίων Λακεδαιμονίων ἐκ τοῦ πολέμου ἐν γυναικείαις στολαῖς, αἱ οἰκεῖαι μητέρες συναντήσασαι ἀπέκτειναν· καὶ φεύγουσι δημοσίων· οὐ γὰρ μόνον τοῖς παθοῦσι τὸ πάθος ἐροῦσι συνενηνοχέναι, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ πόλει· ὡς εἶναι τὴν μὲν ἰδίαν, τὴν δὲ δημοσίαν, τὴν δὲ μικτήν. ζητητέον δὲ ποῦ καὶ ἐν ἀντιστάσει μετάστασις ἐμπεσεῖται· καὶ εὑρήσομεν ἐν τούτῳ τῷ παραδείγματι· ἐν λιμῷ καὶ πολιορκίᾳ συμβουλεύοντος τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἑξῆς· μετὰ γὰρ τὸ ἀντιστατικὸν ὁ κρινόμενος ἐρεῖ· ὅτι ὑμεῖς αἴτιοι τοῦ διακόψαι τὸ τεῖχος πεισθέντες. καὶ πάλιν τοὐναντίον ἐν τῇ μεταστάσει ἀντιστατικόν· ὡς ἐνθάδε τούτου· Ἀρχίδαμος ἀνέζευξεν Ἀθηναίων νοσούντων, καὶ κρίνεται δημοσίων· καὶ τὸ ἐνταῦθα μετὰ τὸ μεταστατικόν, οἷον ὅτι ἡ νόσος οὐ κατὰ αἴτιος τῆς ἀναχωρήσεως, λέξει· ὡς καὶ συνενήνοχεν ἡ ἀναχώρησις. ἰστέον δὲ ὡς κατά τινας οὐ πᾶσαι ἐνθάδε πλέκονται ἀλλήλαις αἱ ἀντιθετικαί· ἐν γὰρ τῇ ἀντιστάσει, οὐ πάντοτε τὸ ἀντέγκλημα ἐμπεσεῖται· οἱ γὰρ λέγοντές φησι πεποιηκέναι ὑπὲρ τῆς πόλεως τὸ κατασκάψαι τὸ τεῖχος ἢ χῶσαι τοὺς λιμένας· οὐκέτι ἀντεγκαλέσαι δύνανται τινί· ἐπειδὴ δὲ ἡ φύσις τῆς ὑποθέσεως ἡμῖν δίδωσι καθάπαξ ἐν τῷ ἀντεγκλήματι τῷ ἀντιστατικῷ χρήσασθαι· ἔνθεν σημειωτέον ὡς ἐὰν ἀντίστασις ἅμα καὶ ἀντέγκλημα ἐνθάδε τῶν ἀντιθετικῶν εὑρεθῇ κεφαλαίων, ἀντεγκλήματι καὶ ἡ στάσις ἐστίν· ἐν γὰρ τῇ ἀντιστάσει οὐδέποτε ἐμπίπτει ἀντέγκλημα. ἀλλ' οὐδὲ τῇ ἐπὶ πρόσωπον μεταστάσει ἄλλη τὶς ἐπιπλέκεται· οὐ γὰρ πεποίηκέ τι ὁ κρινόμενος, ἀλλ' ἐφ' οἷς οὐκ ἐποίησε κρίνεται· ὡς ὁ χειροτονηθεὶς πρεσβευτὴς καὶ καταμείνας, τὸ μὴ λαβεῖν παρὰ τοῦ ταμίου τὰ ἐφόδια· ἐπὶ γὰρ τὸν ταμίαν τὴν αἰτίαν μεθιστᾷ, ῥέπων εἰς ἐκεῖνον τὸ πᾶν ἔγκλημα. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ·

Ἔστιν ὅτε συμπλέκονται ἀλλήλαις αἱ ἀντιθετικαί. καὶ εὑρίσκεται ἐν ἀντεγκλήμασι καὶ ἀντίστασις, ὡς ἐνταῦθα. ἐρεῖ γὰρ μετὰ τὸ εἰπεῖν ὅτι ἄξιος ἐν δευτέρῳ, ὅτι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ παιδὸς ἐποίησα· ἀπήλλαξα γὰρ αὐτὸν αἰσχύνης καὶ ἀδοξίας· βέλτιον γὰρ θάνατος μᾶλλον, ἢ ὁ μετ' αἰσχύνης βίος. καὶ οὐ μόνον ἀλλήλαις, ἀλλὰ καὶ ἄλλαις στάσεσι· πολλάκις γὰρ καὶ στοχασμὸς ἐμπίπτει ἐν ἀντιθετικαῖς· ὡς ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ κατασκάψαντος τὴν συνεχῶς ἀφισταμένην πόλιν, καὶ κρινόμενος δημοσίων· ἕπεται γὰρ ἐνταῦθα στοχασμός, λέγοντος τοῦ κατηγόρου ὅτι ἐνίων οὐ πάντων ἦν τὸ ἀδίκημα τῆς ἀποστάσεως. λύσει δὲ τὴν ἀντίθεσιν ταύτην τὴν στοχαστικὴν ἐκ τῶν ὑποκειμένων, λέγων, ὅτι καὶ ἐκ τινῶν ἦν ἀπόστασις· δῆλον δ' ὅτι κατὰ τὸν τούτου λόγον οἱ πλείους μεθ' ἡμῶν ἦσαν· εἰ δὲ τὸ πλεῖστον μέρος ἐφρόνει τὰ ἡμέτερα, ῥᾷστα ἂν τοὺς ἐλαχίστους ἠδύναντο βιάσασθαι· ἀλλὰ μὴν οὐκ ἀντέστησαν ἀλλὰ μετ' ἐκείνων ἐγένοντο· πάντων ἦν ἄρα τὸ ἁμάρτημα καὶ οὐκ ὀλίγων τινῶν ὡς σὺ φῄς· ὁ γὰρ δυνάμενος μὲν παῦσαι, περιορῶν δέ, ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾷ· τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ Θουκυδίδης ἐχρήσατο ἐν τῇ δημηγορίᾳ Κλέωνος καὶ Διοδότου, καὶ ταύταις ταῖς μεθόδοις τὸ ἀντιπῖπτον διέλυσεν.

Ἡ ἑτέρα διάνοια τοῦ διώκοντός ἐστιν, ὅτι οὐ διὰ τοῦτο ἀλλὰ δι' ἄλλο τι. χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι εἰ μὴ ἐνταῦθα πάνυ οἰκεῖον τὸ κεφάλαιον, ἀλλ' ἐν ἑτέροις οἰκειότατόν τε ὁμοῦ καὶ χρησιμώτατον εὑρίσκεται. ΣΥΡΙΑΝΟΥ· Ἰστέον ὅτι ἐκλείποντος τοῦ κεφαλαίου ἐπὶ τῆς ἑτέρας διανοίας, προκαλεῖται ὁ κατήγορος φάσκων· ὅτι φανερῶν τῶν ἀδικημάτων ὄντων, ἄτοπον ἐξετάζειν τὴν γνώμην· ἢ πρό-

In assumptiuis bifariam diuiditur locus a summo ad imum
ἀντέγκλημα / ἀντεγκληματικόν
Demosthenes
Antitheticae permixtae inter se et in alia inueniri aliam
στοχασμὸς ἐμπίπτει ἐν ἀντιθετικαῖς
Thucydides
ὁ δυνάμενος παῦσαι, περιορῶν δὲ ἀληθέστερον αὐτὸ δρᾷ

τῇ διανοίᾳ τοῦ φεύγοντός ἐστιν ἡ μαχομένη πρὸς τὴν προβολήν· ἡ δευτέρα τοῦ κατηγόρου. αὕτη δὲ ἡ δευτέρα διάνοια ἡ ἀπὸ τοῦ κατηγόρου, ἐκλείπει ἐπὶ τοῦ τὸν υἱὸν φονεύσαντος ζητήματος. προείπωμεν δὲ ὅτι οὐκ ἀεὶ ἐμπίπτει. εἰ μὴ ὅταν ἔνδοξον ἔχωμεν πρόσωπον. δύναται γὰρ τότε ὁ διώκων διαβάλλειν τὴν γνώμην.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Διὰ τοῦτο τοῦ διώκοντος ὀνομάζεται, ἐπειδὴ αὐτὸς τὴν τοῦ φεύγοντος ἐξετάζει γνώμην· οἷον ὅτι προδοῦναι βουλόμενος ἔτεμε τὸ τεῖχος, ἡ δὲ νίκη τοῦ στρατοῦ γέγονεν. οὕτω γὰρ τῇ διανοίᾳ ταύτῃ χρώμενος ὁ κατήγορος, τὴν ἰσχὺν λύσει τῆς ἀντιθέσεως. καὶ πάλιν ἐν μεταστάσει, ὅτι τὴν ἔξοδον ἀνεβάλου καὶ τὴν πρεσβείαν τοῖς ἐχθροῖς μὲν τὸν καιρὸν χαριζόμενος, ἡμᾶς δὲ βλάψαι. καὶ τὸν ἀπὸ τῆς πρεσβείας καλῶν, ἀποστερῆσαι τῷ βραδύνειν βουλόμενος. καὶ ἐν ἀντεγκλήματι πάλιν ὅτι ἀπέκτεινας τὸν υἱὸν ὦ στρατηγέ, οὐ σωφρονισμοῦ χάριν οὐδ' ἵνα ὡς λέγεις ὠφελήσῃς, ἀλλ' ἵνα ἔρημον τὴν πόλιν τῶν συμμάχων ποιήσῃς. τὸ γὰρ κατασκάψαι τοῦτό ἐστι. καὶ πάλιν ἐπὶ συγγνώμης, ὅτι ἐξεῖπες τὰ ἀπόρρητα, οὐ φόβῳ καθάπερ λέγεις οὐδὲ ἀνάγκῃ οὐδὲ βίᾳ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ προδοῦναι ζητοῦσα καὶ κακῶς ἀπολέσαι βουλομένη τὴν πόλιν, καὶ τοῖς ἐχθροῖς τὴν ἀναίρεσιν ἡμῶν πραγματευομένη, καὶ ῥᾳδίαν ποιοῦσα. ἵνα αὐτοὶ διὰ τῶν ἰδίων ἀπορρήτων κακῶς ὑπομείναντες, αἰχμάλωτοι τοῖς δυσμενέσι γενώμεθα. διὰ ταῦτα ἐξεῖπες ἑκοῦσα καὶ οὐχ ὑπ' ἀνάγκης ὡς προσποιῇ. χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι εἰ μὴ ἐνταῦθα πάνυ οἰκεῖον τὸ κεφάλαιον. θαυμασίως τοῦτο ἐπεσημήνατο. πῶς γὰρ ὁ φονευθεὶς ὑπὸ πατρός. ὥστε ἄτοπον λέγειν ὅτι οὐκ αἰσχύνης ἕνεκα τὸν υἱὸν ἀνεῖλες, ἀλλ' ἐπιβουλεύων. ἡ ποιότης γὰρ τοῦ πατρὸς φιλόστοργος οὖσα κατὰ φύσιν, ἀντίκειται τοῖς τοιούτοις ἐνθυμήμασιν. οὐκοῦν ἐκλείπει ἐπὶ τῶν τοιούτων τὸ κεφάλαιον. μόνον γὰρ ἐμπίπτει ἐφ' ὧν εὐεργεσία τις πρόκειται ἐν τῷ προβλήματι. ἐκλείπει οὖν ἐπὶ τῶν τοιούτων ζητημάτων τὸ κεφάλαιον ὡς ἔφημεν. ἀναγκαίας τῆς τοῦ πατρὸς ποιότητος ἀποκλειούσης τὰ τοιαῦτα ῥήματα. τίς γὰρ οὕτω βάρβαρος ἢ ἔξω τῆς κοινῆς τῶν πατέρων φύσεως πατήρ, ὃς καινοτέρῳ τρόπῳ τοῦ παιδὸς ἐπίβουλος γενόμενος ἀποκτιννύει. οὐκ ἐφήσει οὖν ἀντιλέγειν. ὁ γὰρ νόμος πατέρων εὔνοιαν πρὸς τοὺς παῖδας μαρτυρεῖ. ὅτε μὲν οὖν ἐκλείπει διὰ τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα, ἄλλως αὐτὸ μεθοδεύσομεν ἀπὸ τοῦ πράγματος. ὅτι οὐ μεγάλη ἡ ἀνάγκη ἡ βιαζομένη σε τὸν οἰκεῖον ἀποκτεῖναι παῖδα. ὅτε δὲ ἐμπίπτει, ὡς εἶπεν ὁ τεχνικὸς μελετᾶται.

Η μετάληψις ὅτι ἄλλως οὐχ οὕτως ἐχρῆν. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Οἷον. ὅτι οὐκ ἔδει κατασκάψαι τὸ τεῖχος ἀλλὰ προτρέπειν τοὺς στρατιώτας. νουθεσίᾳ ἢ πειθοῖ μετελθεῖν, δωρεὰς ἐπαγγελλόμενον πεῖσαι, οὐ καθελεῖν τὴν ἀσφάλειαν τῆς πόλεως. εἰπόντος γὰρ τοῦ κατηγόρου ὅτι οὐκ ἐπὶ ταύτῃ τῇ διανοίᾳ πεποίηκας. ἐὰν ἄρα ἐμπέσῃ, συνάψει τὴν μετάληψιν λέγων. ὅτι ἄλλως τε, οὐδὲ οὕτως ἔδει ὠφελῆσαι τὴν πόλιν. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντεγκλήματος. ἐχρῆν οὐ φονεύειν τὸν υἱόν, ἀλλ' ἐπιτιμᾶν. τύπτειν. συμβουλεύειν. διδάσκειν. προτρέπειν. οὐκ ἀποστερεῖν. καὶ αὐτοῦ τοῦ περιεῖναι καὶ μετὰ δόξης. καὶ ἐπὶ μεταστάσεως. οὐκ ἀναβάλλεσθαι τὸν καιρὸν τῆς πρεσβείας ἐχρῆν. ἀλλ' ἑτέρωθεν ἐπινοήσαντες καὶ παρασκευασάμενον ἐφόδιον. διεξελθεῖν. καὶ πληρώσαντα τὸ προσταχθέν, ὕστερον κατηγορεῖν τοῦ ταμίου, καὶ εἰσπράττεσθαι τὰ χρήματα. πολλὰ δ' ἂν ἐπιστεύθης ὡς πρεσβευτής, τὸ ἀξίωμα ἔχων τῆς πόλεως, καὶ δημοσίας ἕνεκα χρείας ἀπιών. καὶ ἐπὶ συγγνώμης. ὅτι ἐχρῆν σε οὐκ αὐτὰ εἰπεῖν τὰ ἀπόρρητα τοῖς πολεμίοις, ἀλλὰ τὰ μὴ ὄντα πλάσασθαι καὶ εἰπεῖν ὡς ἀπόρρητα. δι' ὧν ἔφασκε μὲν ἐκείνους

ἢ πάντας, ἔβλαπτε δὲ τὴν πόλιν οὐδέν. ὡς ἔχει τὸ ἰσοκρατικόν. περὶ τῶν ῥητῶν ὡς ἀπορρήτων ἀνακοινοῦ.

Τὸ πρός τι ἀμφοῖν ἐστι πότερον μεῖζόν ἐστιν αὐτὰ ἀποδεικνυόντων τὸ εὐεργέτημα ἢ τὸ ἀδίκημα. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ὁ μὲν κατήγορος ἐρεῖ μεῖζόν ἐστι κακὸν ἡ κατασκαφὴ τοῦ τείχους, ἢ τὸ νικῆσαι τοὺς πολεμίους. πεπόνθαμεν γὰρ νικήσαντες τὰ τῶν ἡττωμένων οὐδέ ποτε τρόπαιον εἶδον τοιοῦτον ἐπὶ λύμῃ τῶν νικησάντων οἶμαι τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον ἡμῶν ἥδεσθαι νικηθέντας. τί γὰρ πλέον ἐζήτουν ἢ τὸ σῶζον τὴν πόλιν περιαιρεθῆναι καὶ εὐαλώτους ἡμᾶς γεγονέναι. ἃ τοίνυν ηὔχοντο, ταῦτα συμβέβηκεν αὐτοῖς. ὥστε τὴν τοιαύτην ἧτταν εἰκότως ἂν εἴπερ εὖ φρονοῦσιν ἐρίζοιεν τῇ νίκῃ. προσέπταισαν μὲν γὰρ ἔδοξαν ἀτυχῆσαι τῇ συμβολῇ, εὐαλώτους δὲ ἡμᾶς ἔχουσι τὸν λοιπὸν ἅπαντα χρόνον ὁπότε βούλοιντο. ἐν αὐτοῖς γάρ ἐστιν ἐπελθεῖν ὅτε θέλοιεν καὶ λαβεῖν τὴν πόλιν οὐ καθεστηκότος ἐμποδὼν τοῦ φυλάττοντος, ὁπότε τὸ φυλακτήριον τεῖχος πρὸς τοῦ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν κοινῶν ἔχοντος διεκόπη. ὁ δὲ φεύγων ἐρεῖ. μικρὸν μὲν τοῦ τείχους ἔβλαψα μέρος, ὃ πάλιν εὐτελέσιν ἀναλώμασιν ῥᾷον ἀνοικοδομηθήσεται. ἄλλως τε σχολάζουσι λοιπὸν ἀπὸ τοῦ πολέμου καὶ ταῖς διὰ τὴν εἰρήνην εὐποροῦσι προσόδοις. τοὺς δὲ πολεμίους ἐπικρατοῦντας καὶ λιμῷ καὶ πολέμῳ φθείροντας, ἀπεσωσάμην. σωτηρίαν τε ὁμοῦ καὶ δόξαν τῇ πόλει περιεποίησα, καὶ ἀσφάλειαν τοῦ λοιποῦ χρόνου. τὴν γὰρ τόλμαν ἡμῶν καὶ τὴν ἀπροσδόκητον ἐπιχείρησιν καὶ τὴν ἀνδρείαν εἰδότες οἱ δυσμενεῖς, οὐκ ἔτι στρατεύουσιν ἐφ' ἡμᾶς. ποία γὰρ ἐλπὶς αὐτοῖς καταλείπεται νίκης. εἰ νῦν οὕτως ἐπικρατοῦντες καὶ πάσῃ παρασκευῇ παρ' ἐλπίδας πᾶσαν πεπτώκασιν. οἱ δὲ αὐτῶν στραφέντες ἀπῆλθον ἀγαπῶντες εἰ γυμνοὶ τῶν ὅπλων σωθήσονται μὴ λιμῷ διαφθαρέντες αὐτοὶ καὶ ὅπλοις, ὑφ' ἡμῶν ἀπειλημμένοι, καὶ κρατούμενοι, μὲν τοῖς ὅπλοις, σπάνει δὲ τῶν ἀναγκαίων περικλειόμενοι. οὐκ ἐν πάσῃ δὲ ἀντιθετικῇ ἐμπίπτει τὸ πρός τι, ἀλλ' ὅπου ἂν εὑρεθῇ ἀντιστατικόν. ἐπὶ γὰρ τοῦ πρεσβευτοῦ μὴ ἐπεξελθόντος διὰ τὸ μὴ λαβεῖν τὰ ἐφόδια, οὐδὲν ἔχομεν εἰπεῖν ἀντιστατικόν. οὐκοῦν συνεκλείπει καὶ τὸ πρός τι. ἐπ' ἐκείνης δὲ τῆς ἐπὶ καιροῦ μεταστάσεως ὅπου Ἀρχίδαμος κρίνεται ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς Ἀττικῆς διὰ τὸ λοιμώττοντας εὑρεῖν Ἀθηναίους, ἐμπίπτει ἀντιστατικόν. ὅτι δὴ εὐεργέτησα, ἵνα μὴ μεταλάβῃ τὸ στράτευμα τοῦ νοσήματος. ὅθεν τὸ πρός τι ἐμπίπτει. ὅτι μεῖζον τοῦ δῶσαι τὴν Ἀττικήν, τὸ μὴ νοσῆσαι τὸ ἡμέτερον στράτευμα. ὥστε εὐεργέτηκα πλέον ἤπερ ἠδίκηκα.

Ὁ βίαιος ὅρος ὁμοίως ἀμφοτέρων ἐστί. γνωριμώτερον δὲ ἔσται τὸ κεφάλαιον ἐπὶ τοῦδε τοῦ ζητήματος. ἐν λιμῷ καὶ πολιορκίᾳ συμβουλεύων ὁ στρατηγὸς ἐξιέναι καὶ μάχεσθαι, οὐκ ἔπεισε. διέκοψε λαθὼν μέρος τι τοῦ τείχους, καὶ νενικήκασι μὲν ἐξελθόντες, δημοσίων δὲ ὕστερον φεύγει. ὁ γοῦν βίαιος ὅρος εἰ μὴ δὲ νίκη τοῦτο ἀλλ' ἅλωσις πόλεως καὶ κατασκαφή. καὶ πάλιν ὑπὸ τοῦ φεύγοντος ὡς ἑτέρως. εἰ μὴ διακόψαι τεῖχος τοῦτό ἐστιν, ἀλλὰ στῆσαι πεπτωκός. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ὁ βίαιός φησιν ὅρος ἀμφοτέρων ἐστίν. ὁ μὲν γὰρ κατήγορος λέξει βιαζόμενος, ὅτι εὐεργέτημα τοῦτο. εἰ γὰρ τὸ τεῖχος καθῄρηται τῆς πόλεως, τῆς νίκης ὄφελος οὐδέν. ὁ δὲ φεύγων, ὅτι οὐδὲ ἀδίκημα τοῦτο. τί γάρ ἐστι τὸ καθελεῖν μέρος ἤ τι τοῦ τείχους βραχύ, τοῦ ἐπιστημόνως παρελθόντος δεινοῦ. οὐκ ἔτι γὰρ οὐδὲ τείχους δεόμεθα. αὐτόματον ἡμῖν καὶ φιλικὸν καὶ ἀδάπανον τεῖχος ἡ ἀνδρεία καὶ τὸ γενόμενον τρόπαιον. ταῦτα ἡμῖν φυλάττει τὴν πόλιν κάλλιον τοῦ τείχους, εἰ καὶ ἀδαπάνητον ὑπάρχει τὸ τεῖχος. πάλιν δὲ ὅπου ἀντιστατικόν ἐστιν ἐμπίπτει τὸ κεφάλαιον. εἰ δὲ μὴ τῆς ὕλης ἡ φύσις ὑφαιρεῖται τὴν ἐξέτασιν αὐτοῦ.

∴ γρ. πάσῃ

Ἡ θέσις οὖν ἕπεται ἀκολούθως. ὅτι δεῖ τὸν στρατηγὸν πάντα ἐνεχώρει τρόπον εὖ ποιεῖν τὴν πόλιν. καὶ ἀκόντων ἐνίοτε τῶν πολιτῶν δι᾽ ἄγνοιαν τοῦ βελτίστου καὶ βλάπτειν μικρὰ ἀντὶ μεγάλων. κοινὸν γὰρ τοῦτο ἐν πάσῃ ταύτῃ θέσει.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἔστι μὲν τὸ κεφάλαιον τοῦ φεύγοντος. κατασκευάζει δὲ ἐν αὐτῷ, ὅτι πρακτέον τὸν στρατηγὸν ὡς ἐγχωρεῖ τὰ συμφέροντα τῇ πόλει. καλὸν γὰρ τοῦτο. ὁ δὲ τρόπος τῆς κατασκευῆς ὡς ἐν τῇ θέσει τῷ προγυμνάσματι διαιροῦντες γὰρ ὡς ἂν δυνατὸν τοῖς τελικοῖς κεφαλαίοις, οὕτω λέγομεν. ὅτι δίκαιον τοῦτο πράττειν τὸν στρατηγόν, ὅτι ἂν ἡγεῖται καλοῦ καὶ συμφέροντος τοῦτο τῇ πόλει καὶ πρέπον καὶ δυνατόν. ἁπλῶς εἰπεῖν, ὡς ἂν ὁ καιρὸς διδῷ. ἐξεταστέον οὖν τὴν θέσιν τοῖς ἐμπίπτουσι τελικοῖς.

Ἡ ἑτέρα μετάληψις πάλιν τοῦ διώκοντός ἐστιν. ἐχρῆν αὐτὸ τοῦτο ἀνακοινοῦν τῷ δήμῳ, τοῖς ταξιάρχαις, τοῖς λοχαγοῖς. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἐχρῆν ἀνακοινοῦσθαι τῷ δήμῳ τὴν καθαίρεσιν τοῦ τείχους, μὴ ἀπὸ ἰδίας ἐξουσίας τὸ τοιοῦτο ποιεῖν. τοῦτο δὲ ἐμπίπτει, ὅταν δημοσίων φεύγει τις ὢν ἐν τῇ πόλει. εἰ γὰρ ἐν ἀποδημίᾳ ὢν ἐποίησέ τι, οὐ δύναται λέγειν ὁ κατήγορος ὅτι ἐχρῆν ἀνακοινοῦσθαι. πῶς γὰρ δυνατὸν ἀνακοινοῦσθαι τόν γε μὴ παρόντα κατ᾽ ἐκεῖνον τὸν χρόνον. οὐκοῦν ἐκλείπει ἡ μετάληψις αὕτη, ὅτ᾽ ἂν μὴ δυνατὸν ᾖ ἀνενεγκεῖν τοῖς κυρίοις, διὰ τὸ ἀπορρεῖν. καὶ ὅταν πάλιν ἰδιωτικὸν ᾖ καὶ μὴ δημόσιον τὸ ἔγκλημα. εἰ γὰρ ἰδιωτικὸν διατί ἀπαιτεῖται ἀνενεγκεῖν τῷ δήμῳ. οἷον εἰπεῖν, ὡς οἱ στρατηγοὶ οἱ μὴ θάψαντες τοὺς εἰς τὸ πέλαγος ἀνῃρημένους. καὶ πάλιν ὡς ὁ ῥήτωρ ὁ ἀνακαθεὶς καὶ εἰπὼν ἐγκώμιον τῶν πολεμίων. ἐνταῦθα γὰρ διὰ τὸ πόρρω εἶναι οὐχ οἷόν τε ἦν ἀνενεγκεῖν τῷ δήμῳ.

γρ. ἀπορεῖν

Ἡ ἀντίληψις. στρατηγὸς ἦν καὶ ἐξῆν δήπου. ἢ ὅτι πατρί γε ὄντι ἐξὸν ἦν βουλεύσασθαι περὶ τοῦ παιδός. καὶ ὅλως τοῖς ἐμπίπτουσι χρησόμεθα, ὡς ἂν ὁ καιρὸς διδῷ. ἡ ποιότης καὶ ἡ γνώμη ὡς γίνεται ἐν ὅρῳ μεμαθήκαμεν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἔξεστί μοι ὡς στρατηγῷ πράττειν ἃ δοκιμάζω. ζητεῖται δὲ διὰ ποίαν αἰτίαν ὁμολογῶν ὁ φεύγων ἔγκλημα εἶναι τὸ πεπραγμένον, ἀντιλήψει δύναται χρήσασθαι. τυραννικὸν γὰρ εἶναι δοκεῖ τὸ λέγειν. ὅτι ἔξεστί μοι ποιεῖν ὃ βούλομαι. ἀλλὰ λέγομεν, ὅτι οὐκ αὐτὸ τῷ πεπραγμένῳ προσάγει τὴν ἐξουσίαν, ἀλλ᾽ ἀπὸ τοῦ προσώπου λαμβάνει τὴν ἐξουσίαν ἀξίωμα ἔχοντος ὅτι στρατηγός. ἢ ὅτι πατρί γε ὄντι. τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἀνῃρηκότος τὸν παῖδα πορνεύοντα. ἔστι δὲ τὸ νόημα ἢ ἐν ἤθει. ὅτι μέγιστον ἀγαθὸν εἰ μὴ ἐξῆν τῷ πατρὶ βουλεύσασθαι παρὰ τοῦ ἰδίου παιδός. ἢ οὕτω. καλὸν ἦν τῷ ἀνενεγκεῖν τῷ δήμῳ, εἰ μὴ ἐξῆν πατρὶ ὄντι βουλεύσασθαι περὶ τοῦ παιδὸς ὃ θέλει. ἐπειδὴ δὲ ἔξεστι, περίεργον ἀνενεγκεῖν τῷ δήμῳ. Καὶ ὅλως τοῖς ἐμπίπτουσι. Καθολικὸν τοῦτο παράγγελμα. οὐδὲ γὰρ πάντα τὰ κεφάλαια ἐμπίπτει ἀεί.

νόημα

Ἐπειράθησαν δέ τινες τῶν ἐπιγραψαμένων τέχνην ῥητορικὴν τὸ περὶ διαιρέσεως μέρος αὐτῆς, εἴδη τινὰ εἰπεῖν ἀντιστάσεων. καὶ νὴ Δία γε τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν στάσεων, οὐχ ἵνα διάφορόν τινα οὖσαν διαίρεσιν ἐν αὐταῖς διδάξωσιν ἡμᾶς, καθάπερ ἡμεῖς ἔν τε ἀντιλήψει καὶ ἄλλαις πεποιήκαμεν. ἦ γὰρ ἂν ἴσως τινὸς ἦν ἄξιον. ἀλλ᾽ ὅτι φασίν. ἡ μὲν ἰδιωτική, ἡ δὲ δημοσία, ἡ δὲ μικτή ἐστι, καὶ τοιαῦτά τινα. τὸ δὲ αὐτὸ ἁμάρτημα κἀνταῦθα τοῖς περὶ ἰδεῶν καὶ τρόπων. τουτὶ γὰρ πάλιν τοῖς μὲν περὶ ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου λόγου ἐπισκεμμένοις χρήσιμον. θαυμάζω δὲ εἰ ἐγχωρεῖ τὸν περὶ διαιρέσεως ἔτι τοιαύτης ἀγνοοῦντα, ἐκεῖνα εἰδέναι. μὴ γινώσκοντι δέ, τί ἂν ὄφελος γένοιτο τῆς διαφορᾶς τῶν ζητημάτων. ὅτι ἰδιωτικόν, ἢ ὅτι δημόσιόν ἐστιν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἐσφάλησαν

// γρ. περί. ut statim patet

γρ. εἴδη

credo inversum esse dictionum ordinem & Legendum esse τοῦ τὸν ἵππον ἀποσφάξαντος ἢ τὸν ἴδιον δεσπότην &c.

φησιν οἱ νομίσαντες εἴδη διάφορα, τὸ εἶναι δημοσίαν καὶ ἰδιωτικήν. οὐδὲ γὰρ τοῦτο διάφορον εἶδος ποιεῖ, ἀλλ᾽ ἡ διάφορος διαίρεσις. διαφόρου δὲ διαιρέσεως οὐκ οὔσης οὐδὲ διάφορον εἶναι τὸ εἶδος εὑρίσκομεν. οὐδεμία δὲ διαφορὰ ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς εὑρίσκεται τῆς διαιρέσεως. ἀλλὰ πασῶν μία διαίρεσις καὶ τὰ αὐτὰ κεφάλαια. μόνον ὑπαλλάττοντος κατ᾽ ἑκάστην ἀντιθετικὴν τοῦ ὁμωνύμου τῇ στάσει κεφαλαίου. οἷον ἐν ἀντιστάσει τοῦ ἀντιστατικοῦ, ἐν μεταστάσει τοῦ μεταστατικοῦ. ἐν ἀντεγκλήματι τοῦ ἀντεγκληματικοῦ, ἐν συγγνώμῃ τοῦ συγγνωμονικοῦ, τὰ δὲ ἄλλα πάντα κεφάλαια κοινά ἐστι, καὶ τὰ αὐτὰ ἐπὶ πασῶν τῶν ἀντιθετικῶν. οὐκοῦν οὐ τεχνικὸν τὸ λέγειν εἴδη ἀντιστάσεως, τὸ εἶναι παρὰ δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ. Τῶν ἐπιγραψαμένων τέχνην ῥητορικήν. Δυσὶν ἁμαρτήμασι μινουκιανὸν ὑποβάλλει. καλῶς τε τὸ περὶ στάσεων τέχνην ἐπιγράψαντα ῥητορικήν. καὶ νῦν ἀκαίρως εἴδη καθόλου τῶν ἀντιθετικῶν παραδιδόντα. Καθάπερ καὶ ἡμεῖς ἐν ἀντιλήψει. Καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν διπλῶν φησιν ἀντιλήψεων, δύο εἶναι τὰ ἀντιληπτικὰ καὶ τὰ χρώματα. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Εἰς μινουκιανὸν αἰνίττεται. αὐτὸς γὰρ εἶπεν εἴδη ἀντιστάσεως τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν, οὐχὶ τῇ τῶν κεφαλαίων ἐναλλαγῇ, ἢ τῷ πλεονασμῷ τὴν τῶν εἰδῶν ἀποτελοῦντες διαφοράν, ἀλλὰ τῷ δημοσίῳ καὶ ἰδιωτικῷ, ὥσπερ ἀδικημάτων διαφοράν, ἀλλ᾽ οὐχὶ στάσεως εἴδη. εἰ δέ τις ὁρᾷ πῶς οὖν αἱ ἀντιθετικαὶ τοῖς αὐτοῖς τεμνόμεναι κεφαλαίοις διαφορὰν ἔχουσιν εἰδῶν. ἡ μὲν γὰρ στάσις αὐτῶν, ἀντίστασις ἡ δέ, ἀντέγκλημα. καὶ τὸ ἐξῆς εὑρίσκομεν, ὅτι κἂν τοῖς αὐτοῖς τέμνονται κεφαλαίοις. ἀλλ᾽ οὖν ἔχουσι καὶ παραλλάττον ἑκάστη τούτων κεφάλαιον πρὸς τὴν πρὸ αὐτῆς, ὃ καὶ τὴν στάσιν χαρακτηρίζον. ἡ μὲν ἀντίστασις, τὸ ἀντιστατικόν. ἡ δὲ ἀντέγκλησις, τὸ ἀντεγκληματικὸν καὶ ἑξῆς ὁμοίως. Οἱ μέντοι εἴδη διάφορα τὸ ἰδιωτικὸν καὶ δημόσιον καὶ τὸ μικτὸν φάσκοντες, ἰδιωτικὸν μὲν λέγουσιν, ὡς ἐπὶ τοῦ τὸν ἑταῖρον τὸν ἴδιον διὰ τὸ αὐτὴν ὑπεξαγαγόντος τοῖς πολεμίοις ἀποσφάξαντος καὶ κρινομένου βλάβης. δημόσιον δέ, ὡς ἐπὶ τοῦ κατασκάψαντος στρατηγοῦ τὸ τεῖχος. μικτὸν δέ, ὡς ἐπὶ τοῦ τυράννου. Τύραννος ἐξ ἀστυγείτονος πόλεως μετεπέμψατο μειράκιον ὡραῖον, ἀπειλῶν πόλεμον εἰ μὴ λάβοι. οὐκ ἔδωκεν ἡ πόλις, ἐστράτευσεν ὁ τύραννος. πολιορκίας οὔσης, ὁ πατὴρ σφάξας τὸν παῖδα ἔρριψε πρὸ τοῦ τείχους. θεασάμενος ὁ τύραννος ἀνεχώρησε. καὶ μετὰ ταῦτα κρίνεται ὁ πατὴρ δημοσίων. αὕτη μικτὴ τυγχάνει. ἔχει γάρ τι καὶ ἴδιον ἀδίκημα, τὸν φόνον τοῦ παιδός. καὶ δημόσιον, ὅτι τὴν πόλιν ἠδίκησεν. ὑπὲρ οὗ γὰρ εἵλετο πόλεμον ἡ πόλις, καθάπερ ἆθλον αὐτὸν ποιουμένη, τοῦτον παρὰ γνώμην τῆς πόλεως ἐφόνευσεν. καὶ τὸ ἀντιθετικὸν κεφάλαιον τοιοῦτον. ὅτι καὶ τῇ πόλει συνήνεγκεν τὸ τελευτῆσαι τὸ μειράκιον, ἀπήλλακται γὰρ πολέμου, καὶ πολιορκίας. καὶ αὐτῷ τῷ παιδί. Ταῦτα μὲν οὖν οὐ βούλεται εἴδη ὁ Ἑρμογένης ὡς ἔφαμεν. ἄλλοι δὲ βοηθοῦντες μινουκιανῷ φασιν, εἴδη αὐτὰ εἶναι. ἔχουσι γὰρ τῶν κεφαλαίων διαφορὰν καὶ πλεονασμὸν καὶ ἔνδειαν. αὐτίκα ἐπὶ μὲν τῶν δημοσίων ὁ ὅρος ἐμπίπτει, ἐπὶ δὲ τῶν ἰδιωτικῶν οὔ. καὶ ἐπὶ μὲν τῶν ἰδιωτικῶν, πάλιν τὰ ἀντιθετικὰ πλείω. ὡς ἐπὶ τοῦ τὸν παῖδα ἀποκτείναντος, τὸ ἀντεγκληματικὸν καὶ ἀντιστατικόν. ἐπὶ δὲ τῶν δημοσίων οὔ. οὐ γὰρ οὐδὲ τὸν λιμένα χώσας ἕξει τοσαῦτα ἀντιθετικά. ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κεφαλαίων. εἰ οὖν πλεονασμὸς καὶ ἔνδεια τῶν κεφαλαίων καὶ ἐπὶ τούτων εὑρίσκεται, δῆλον ὅτι καὶ εἴδη εἰσὶ τῶν ἀντιθετικῶν. ἕτεροι ταῦτα μὲν οὔ φασιν. ἕτερα δὲ εἴδη. οἷον ἀδήστασιν κατὰ στοχασμόν. ἀντίστασιν κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν. κατὰ στοχασμὸν μέν, ὡς ὅτ᾽ ἂν τὴν ἀντιθετικὴν τῶν ὁμωνύμων

Minucianus

* quaere simile signum pagina 290 bis

Exem

Exem

γρ. ὁ

γρ. ἀντίστασιν

κεφαλαίων διαφορὰ καὶ πλεονασμός ἢ ἔνδεια εἴδη διαφορὰ ποιεῖ

τῇ στάσει θεὶς ἐπάγει τέλειον τὸν στοχασμόν, ὡς ἐπὶ τούτου· πατὴρ ἐκ τῶν παίδων ἀπέσφαξεν ὡς ἀσώτους· καὶ τὸν δεύτερον κατὰ τὸν τῶν ἀκρίτων νόμον· τρίτου γεννηθέντος ἐκτίθεται αὐτόν, καὶ κρίνεται ὑπὸ τῆς γυναικὸς κακώσεως. ἐνταῦθα γὰρ τὸ ἀντιθετικόν, ὅτι ὠφέλησά σε, ἵνα μὴ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις γένηται καὶ ἀνιάσῃ σε. ἀναφύεται οὖν τέλειον ζήτημα στοχαστικόν, εἰ καὶ τοῦτον εἰκὸς πονηρὸν γενέσθαι ἢ σωφρονισθῆναι τῷ δέει τῆς τῶν φθασάντων τιμωρίας. καὶ μετὰ τὴν στοχαστικὴν ἐξέτασιν πᾶσαν, τὰ λοιπὰ κεφάλαια τῆς ἀντιστάσεως. κατὰ ῥητὸν δὲ καὶ διάνοιαν, ὡς ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ μὴ ἀνοίξαντος νύκτωρ τὰς πύλας, καὶ ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρεθέντων τῶν προσφυγόντων αἰχμαλώτων, καὶ κρινομένου. ἐνταῦθα γοῦν εὐθὺ τὸν νόμον, μεταφέροντος αὐτοῦ τὴν αἰτίαν, ὅτι ὑπὲρ τῆς πόλεως οὐκ ἤνοιξα τῷ νόμῳ πειθόμενος, ἀναφύεται ῥητὸν καὶ διάνοια μεταξύ. ὅτι οὐκ ἐπὶ τούτοις ὁ νόμος ἀλλ' ἐπ' ἄλλοις κελεύει μὴ ἀνοίγειν τὰς πύλας. μεθ' ὃ πάλιν τὰ ἀντιθετικά.

Ἔτι τὴν συγγνώμην ἀπὸ τῆς μεταστάσεως οὐ τῷ ἀνευθύνῳ καὶ ὑπευθύνῳ ἐχώρισάν τινες, ἀλλ' ἁπλῶς τὰ μὲν εἴς τι τῶν ἔξωθεν μεθιστάντα τὸ ἀδίκημα πάντα μεταστατικὰ εἰρήκασιν εἶναι, ἐάν τε χειμών, ἐάν τε βάσανοι, ἐάν τε ἄλλο τοιουτότροπον ᾖ. τὰ δὲ εἰς ἴδιόν τι πάθος ψυχῆς μόνα συγγνώμης εἶναι ὡρίσαντο. οἷον ἔλεον, ἢ οἶκτον, ἤ τι τοιοῦτον. καὶ ἴσως ταῦτα οὐ κακῶς. διαφέρει δὲ οὐδὲν πλὴν τοῦ ὀνόματος τῆς συγγνώμης. ὥσπερ κἀν ταῖς μεταστάσεσι πολλάκις ἄν τις χρήσαιτο καλῶς κἀν ταῖς ὁμολογουμέναις συγγνώμαις. πάλιν αὖ τοὐναντίον τῇ μεταστάσει χρήσεται. τουτὶ δὲ οὐ τοῦ διαιρετικοῦ εἴδους, οἶμαι, τοῦ δὲ τοῖς καιροῖς εἰδέναι χρῆσθαι καὶ μεθοδεύειν ὀρθῶς τὰ νοήματα. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἰστέον ὅτι τελευταίαν πασῶν τῶν ἀντιθετικῶν τὴν συγγνώμην ἔταξαν. ὅτ' ἂν γὰρ ἀπορῶμεν ἀπολογίας ἐν ταῖς ἄλλαις ἀντιθετικαῖς, λέγω δὴ ἀντιστάσει καὶ ἀντεγκλήματι, τότε λοιπὸν ἐπὶ τὴν συγγνώμην καταφεύγομεν. γίνεται δὲ ἡ συγγνώμη ὅτ' ἂν ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀντιθετικῶν ὁμολογῇ μὲν ὁ φεύγων πεποιηκέναι τὸ ἀδίκημα, ἄκων δὲ αὐτὸ φάσκῃ πεποιηκέναι, ἀναφέρων τὴν αἰτίαν ἐπὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, ἐπὶ μέθην, ἔρωτα, ἔλεον, ἄγνοιαν, φόβον, ὀργήν, καὶ ὅλως οἷς ἕπεται ἡδονὴ καὶ λύπη. γίνεται δὲ συγγνώμη καὶ ὅτ' ἂν εἰς ἀσθένειαν γήρως. καὶ ὅτ' ἂν ἐπὶ δεσπότην ἤ τι τοιοῦτον ἀναφέρωμεν. τινὲς δέ φασι τούτῳ διαφέρειν τὴν μετάστασιν τῆς συγγνώμης τῷ ὑπευθύνῳ καὶ ἀνευθύνῳ. τὸ μὲν γὰρ εἰς ὑπεύθυνόν τι δυνάμενον γενέσθαι πρᾶγμα ἢ πρόσωπον ἀναφέρον τὴν αἰτίαν, μεταστατικόν φασι. τὸ δὲ εἰς ἀνεύθυνον, συγγνωμονικόν. τινὲς δὲ καὶ τὰ εἰς ἀνεύθυνον καὶ τὰ ὑπεύθυνον ἀναφέροντα, μεταστατικά φασι. τὰ δὲ εἴς τι πάθος τῆς ψυχῆς, συγγνωμονικά. ἰστέον μέντοι ὡς τὸ τῶν βασάνων καὶ τοῦ χειμῶνος οἱ μὲν ἄλλοι συγγνώμην εἶναι τὸ τοιοῦτό φασι, τῷ ψυχικὸν ἐνταῦθα κινεῖσθαι πάθος, τὸν φόβον, Μινουκιανὸς δὲ τῇ μεταστάσει προσνέμει ταῦτα ὡς καὶ τῶν ἔξωθεν ὄντα. δοκοῦσι γοῦν οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τὸ συμβαῖνον τῷ τεχνικῷ. δῆλον γὰρ ὡς συγγνώμη ἐστὶν ἡ βάσανος, τῷ εἶναι ἀνεύθυνον. ὁ μέντοι Μινουκιανὸς καὶ κατὰ τοῦτο ἐναντιοῦται. καὶ ἴσως ταῦτα οὐ κακῶς. ζητητέον τί δήποτε τὸν ἐκείνων δεξάμενος λόγον, αὐτὸς ἐπήνεγκεν ἕτερον. εἴπερ γὰρ μὴ δέχεται, τί μὴ διαρρήδην ἀντεῖπεν. τῷ γὰρ ἀντειπεῖν μὲν λύειν δὲ τὸ ἁμάρτημα. δυοῖν θάτερον ἢ ἀγνοίας ἐκφαίνεται ἢ φθόνου. ἀλλὰ φαμέν, ὅτι εὔλογον ἔχει τὴν συγκατάθεσιν. ἤθελε γὰρ καὶ τῶν ἐκείνων λόγων, τῷ οἰκείῳ σκοπῷ συμφερόμενον. τὸ δὲ αἰσθανόμενον τῶν κακῶς λεγομένων καὶ μὴ ἀντιτείνειν, ἐπιεικείας οὐ μέμψεως. ἀλλὰ πῶς τοῦτο εὑροῦμεν. ὁ μὲν τὴν συγγνώμην τῆς μεταστάσεως τῷ ὑπευθύνῳ καὶ ἀνευθύνῳ ἐχώρισεν, οἱ δὲ ὧν καὶ Μι-

νουκιανὸς

Minucian

νουκιανός, τὰ ἔξωθεν ἄγοντα τὸ ἀδίκημα καὶ τὰ εἴς τι πάθος ψυχῆς ἀναφέροντα. ὅπερ ταυτὸν τῷ ἀνευθύνῳ καὶ ὑπευθύνῳ. ἀνεύθυνα γοῦν τὰ ψυχικά. ἐπειδὴ δὲ καὶ χειμὼν καὶ βάσανοι κἂν ἔξωθεν ὅμως φοβεῖ τὴν ψυχὴν καὶ καταπλήττει, ἔδοξε διὰ τοῦτο διαφωνεῖν Μινουκιανὸς Ἑρμογένει. ὁ μὲν γὰρ τῶν ἔξωθεν εἶναι μεταστατικά φησιν. ὁ δὲ τὸ πάθος ψυχικὸν κινεῖν, συγγνωμονικά φησιν αὐτά. ἐζήτησαν δέ τινες καὶ τοῦτο. διατί φησιν ὁ τεχνικὸς μηδὲν διαφέρειν τὴν συγγνώμην τῆς μεταστάσεως εἰ μὴ μόνον ὀνόματι. εἰ μὲν γὰρ μηδὲν διαφέρουσιν ἀλλήλων, τί κἀνταῦθα κἀν τῇ μεθόδῳ τοσοῦτον περὶ αὐτῶν κατέτεινε λόγον. εἰ δὲ διαφέρουσι, τί μὴ καὶ πρᾶγμα διάφορον ἐν ἀμφοτέροις εἶναί φησιν. ἀλλὰ φήσομεν ἡμεῖς πρὸς τοῦτο ὅτι οὐ πρὸς τὴν φύσιν αὐτῶν ἀφορῶν ταῦτά φησιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν διαίρεσιν. καὶ γὰρ ἐν μεταστάσει φησὶν ἐμπίπτειν τὸ συγγνωμονικὸν καὶ τὸ μεταστατικόν. καὶ τό γε μεῖζόν ἐστιν ὅτε καὶ εὐθὺ συγγνώμης οὐ χρώμεθα πλατέως τῇ συγγνώμῃ, ἀλλ' ὅσον ἐφαψάμενοι μόνον, εὐθέως εὐθὺ τὴν μετάστασιν μεταβαίνομεν. τοῦτο δὲ γίνεται, ὅτ' ἂν ἔνδοξον ᾖ τὸ πρόσωπον. ἆρ' οὖν φήσει τις, οὐδὲν κατὰ τὴν διαίρεσιν διαφέρουσι. λέγομεν τοίνυν, ὅτι κατὰ μὲν τὴν διαίρεσιν οὐδέν, κατὰ δὲ τὴν χρῆσιν, ναί. ἐφ' ἑκατέραις γὰρ στάσεσι, τῷ κυριωτέρῳ κεφαλαίῳ χρησόμεθα. ἐν μεταστάσει μὲν μεταστατικῷ, συγγνωμονικῷ δὲ ἐν συγγνώμῃ. ἐπειδὴ δὲ ἀναιδές ἐστι τὸ ἠδικηκότα τινὰ φανερῶς συγγνώμην αἰτεῖν. μεθόδῳ τινὶ δεῖ τῷ κεφαλαίῳ χρήσασθαι. καὶ πρῶτον μὲν θεῖναι τὸ καὶ ἐπαγγελίαν τοῦ μέλλοντος. οἷον, ὅτι νῦν διαφυγών, αὖθις ὑμῖν χρήσιμος ἔσομαι. ἔπειτα ἐκ παραδείγματος τοῦτο πιστώσασθαι. ὅτι πολλοὶ πολλάκις τὸ πρῶτον δόξαντες ἀδικεῖν, ἀγαθοὶ τελευταῖον γεγόνασιν. οἷον Θεμιστοκλῆς τὸ πρῶτον συνέζηκεν ἀσωτίᾳ. σοφίᾳ τὸ τελευταῖον πάντας παρῆλθεν. εἶτα Ἀλκιβιάδης καὶ εἴ τις ἄλλος. καὶ ὡς εἰ τὸ πρῶτον ἁμαρτὼν ἀνῃρέθη, οὐκ ἂν ἔμελλον τῆς Θεμιστοκλέους σοφίας ἀπόνασθαι. δεύτερον, ἐκ τῆς τῶν δικαστῶν εὐνοίας ὅτι φιλανθρωπεύεσθαι τοῖς ἁμαρτάνουσιν εἰώθασιν ἅπαντες. εἰ γὰρ οὐκ ἐφιλανθρωπεύεσθε, οὐδεὶς ἀνθρώπων ὑπελέλειπτο. κοινὸν γὰρ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ πλημμελεῖν. εἶτα πλατυνοῦμεν ὡς ἐκ παραδείγματος τὸν τῆς φιλανθρωπίας λόγον. ἰστέον δὲ ὡς πᾶσα στάσις ἀντιθετική, δικανική ἐστι. ζητητέον δὲ διατί εἴ γε πανταχοῦ τὸ πρῶτον ζήτημα χαρακτηρίζει τὴν στάσιν, ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς ὁ ὅρος προτάττεται τοῦ ἀντιθετικοῦ. καὶ φαμέν, ὅτι παραγραφικοῦ τάξιν ἐπέχει ἐνταῦθα ὁ ὅρος. ἐπειδὴ οὖν φύσει πρὸ τῆς εὐθυδικίας καὶ ἀπολογίας δεῖ τὸ παραγράφεσθαι τὴν κρίσιν. εἰκότως ὁ ὅρος προτέτακται τῶν ἑξῆς κεφαλαίων. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Prima quæstio facit statum

Οὐκ ἀγνοῶ φησιν ὡς τινὲς τὴν συγγνώμην τῆς μεταστάσεως οὐ τῷ ἀνευθύνῳ καὶ ὑπευθύνῳ διορίζουσιν. οἱ δέ φασιν ὅτι Μινουκιανὸς διαχωρίζει τὴν συγγνώμην τῆς μεταστάσεως οὐ τῷ ἀνευθύνῳ καὶ ὑπευθύνῳ, ὥσπερ διωρισάμην ἐγώ, ἀλλὰ μόνῳ τὴν μετάστασιν γενέσθαι, ὅτ' ἂν εὐθὺ τῶν ἔξωθεν ὁ φεύγων ἀνενέγκῃ τὴν αἰτίαν ἢ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα καὶ ὑπεύθυνον καὶ ἀνεύθυνον. τὴν δὲ συγγνώμην, ὅτ' ἂν εἰς πάθη μόνα ψυχῆς, ἢ ἔλεον, ἢ ἔρωτα, ἢ ἄγνοιαν, ἢ ὀργήν, ἢ φόβον φησὶ κἂν οὐκ ἔξωθεν προσγενόμενον. καὶ οὐ μέμφομαί φησι τὸν οὕτω διαιροῦντα, δοκεῖ γὰρ καὶ ἐμοὶ καλῶς λέγειν.

Minucian

Ἔτι περὶ τῶν ἀντιθετικῶν.

Iterū de assumptiuis

ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Μετὰ τὴν ἀντίληψιν ἀκολούθως ἐστὶ τὰς ἀντιθετικὰς μετιόντα στάσεις διελθεῖν. εἰ

γὰρ αἱ δὲ ἀντιθετικαὶ ζητήσεις τῇ ἀντιλήψει δικαιολογικαὶ καλοῦνται, ἀναγκαῖον ἂν εἴη εὐθέως τῇ ἀντιλήψει ταύτας ἐπάγειν. ὧν πρώτην τακτέον τὴν ἀντίστασιν. ἥτις ὠνόμασται ἀπὸ τοῦ ἀντιτιθέναι καὶ ἀνθιστάναι τῷ ἐγκαλουμένῳ ἀδικήματι εὐεργέτημα. ὁρίζεται δὲ αὐτὴν Ἑρμογένης καὶ Μητροφάνης οὕτως. ὅταν ὁμολογῶν ὁ φεύγων τὸ πεπραγμένον, ἀντιτιθῇ δι᾽ αὐτοῦ τοῦ ἀδικήματος, εὐεργέτημά τι γεγενημένον. ἔχει ἀτελῶς. οὐ γὰρ τί ἐστι λέγει, ἀλλὰ πῶς καὶ πότε γίνεται ἀντιστατικὸν πρόβλημα. ὁ δὲ τελείως ἔχων τῆς ἀντιστάσεως ὁ ὅρος οὗτός ἐστι. στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἐπὶ μέρους. καθ᾽ ἣν ὁ φεύγων ὁμολογῶν τὸ γεγενημένον, ἀντιτίθησιν εὐεργέτημα μεῖζον δι᾽ αὐτοῦ πεπραγμένον τοῦ ἀδικήματος. ὡς ὁ τὸν ἵππον ἀνελὼν, ἀντιτίθησι τοῦ θανάτου τὴν σωτηρίαν. ὁ δὲ τὸ τεῖχος κατασκάψας στρατηγὸς, τὴν κατὰ πολεμίων νίκην. τὸ δὲ λέγειν ἴδιον εἶναι ἀντιστάσεως τὸ ἀμφότερα ὁμολογεῖσθαι τό, τε ἀδίκημα καὶ τὸ εὐεργέτημα, κοινόν ἐστι καὶ τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν. ἀποροῦσι δέ τινες πρὸς τοῦτο λέγοντες. εἰ ἄμφω ὁμολογεῖται καὶ οὐδεμία τίς ἐν αὐτῷ γίνεται ζήτησις, ἀσύστατον ἄρα. πρὸς οὓς ἐροῦμεν. ὅτι κατὰ μὲν τὸν τοῦ φεύγοντος λόγον, ἀμφότερα δοκεῖ ὁμολογεῖσθαι. κατὰ δὲ τὸν τοῦ διώκοντος. τὸ μὲν ἀδίκημα φανερόν ἐστι. τὸ δὲ δοκοῦν εὐεργέτημα, δι᾽ ἕτερον πεπρᾶχθαι λέγεται. ὡς ἐπὶ τοῦ κατασκάψαντος στρατηγοῦ καὶ νικήσαντος. ἡ μὲν καθαίρεσις τοῦ τείχους φανερά. ἡ δὲ νίκη ἀμφισβητεῖται πότερα διὰ τὸν στρατηγὸν ἢ διὰ τὴν εὐτολμίαν τῶν πολιτῶν γέγονεν. ἔτι γε μὴν οὐδὲ ὡς ἀδίκημα τὸ γεγονὸς ὁ φεύγων ὁμολογεῖ πεπρᾶχθαι, ἀλλὰ τῆς εὐεργεσίας ἀρχὴν ὁρίζεται τὸ εὐθυνόμενον. ὥστε ἀμφότεροι τὸ μὲν ὠφελοῦν αὐτοὺς ὡς πρόδηλον ἐξετάζουσι. τὸ δὲ ἐναντιούμενον εἰ καὶ φανερὸν εἶναι δοκεῖ, ἀλλ᾽ ἐφ᾽ ὃ βούλονται μετάγουσιν. εἴδη δὲ ἡ ἀντίστασις οὐκ ἐπιδέχεται. διότι οὐδὲ τὰ εἰδοποιοῦντα ἐν ταῖς στάσεσιν ἐν αὐτῇ ἐμπίπτει, φημὶ δὴ κεφάλαια πλεονασμὸν ἢ ἔλαττον ἢ τάξιν διάφορον ἅπερ πολλάκις ἔφαμεν τὴν ἑτερότητα τῶν εἰδῶν ἐν ταῖς στάσεσιν ἀπεργάζεσθαι. τρόποι δὲ ἀντιστατικῶν προβλημάτων εἰσὶ τρεῖς. ὁ μὲν περὶ ἰδιωτικῶν ἐστιν, ὁ δὲ περὶ δημοσίων, ὁ δὲ περὶ δημοσίων ἅμα καὶ ἰδιωτικῶν. περὶ ὧν ἤδη εἴπομεν. διαιρεῖται δὲ ἡ ἀντίστασις κεφαλαίοις τοῖσδε. προβολῇ κοινῇ, γνώμῃ τοῦ φεύγοντος, τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους τοῦ κατηγόρου, ἀντιστάσει τοῦ φεύγοντος, μεταλήψει τοῦ κατηγόρου, μεταστάσει, ὅτε ἐμπίπτει τοῦ φεύγοντος. ἰστέον γὰρ ὅτι μόνη τῶν ἀντιθετικῶν μετάστασις ἐμπλέκεται τῇ ἀντιστάσει. οὐκ ἀεὶ, ἀλλ᾽ ἐπί τινων προβλημάτων. ὡς ἐπὶ τοῦ κατασκάψαντος τὸ τεῖχος στρατηγοῦ, τοῖς πρός τι καὶ βιαίοις ὅρῳ κοινοῖς, μεταλήψει ἐκ προσώπου, ἀντιλήψει. ἡ μὲν οὖν προβολὴ κοινή ἐστι τῷ τὸν μὲν κατήγορον τὸ ἀδίκημα αὔξειν. τὸν δὲ φεύγοντα, τὸ εὐεργέτημα ἐν τῇ ἑαυτοῦ προβολῇ. ἡ δὲ γνώμη, ἔστι μὲν ὡς εἴρηται τοῦ φεύγοντος. πλατύνεται δὲ τοῖς ἐκ διαιρέσεως σχήμασι, αἰτίᾳ δι᾽ ἣν τοῦτο πέπραχεν παραδείγμασι, προσώπου ποιότητι, τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς τόποις, γένει, φύσει, ἀγωγῇ, ἐπιτηδεύμασιν, ἀνάγκῃ, ἐκβάσει τῶν τε νῦν ὄντων ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐπελθόντων χαλεπῶν, εἰ μὴ τοῦτο ἦν πράξας. τὰ δὲ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους θήσει ὁ κατήγορος. οὐχὶ τὸ ἀδίκημα ἀφηγούμενος· πρόδηλον γὰρ τοῦτο καὶ ὡμολογημένον, ὡς εἴρηται, ἀλλὰ κατασκευάζων, ὅτι φαύλῃ γνώμῃ τὸ γεγονὸς ὁ φεύγων διαπέπρακται. εἶτα τὴν ἀντίστασιν τὸ οἰκεῖον τῆς στάσεως κεφάλαιον εἰσάξει ὁ φεύγων, τὸ συμφέρον, τὸ διὰ τῆς βλάβης γεγονὸς ἐξαίρων. πλατύνεται δὲ ἐκφράσει καὶ αὐξήσει τοῦ δεινοῦ καὶ θέσει, χρὴ γὰρ πρότερον ἐξᾶραι τῷ λόγῳ τὰ περιστάντα δεινὰ τὴν πόλιν, ἢ τὸν ἄνθρωπον τὸν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις μέλλοντα γίνεσθαι διὰ τοῦ ἵππου. καὶ οὕτω τὸ εὐεργέτημα ἐπάγειν πλατύνοντα τῇ θέσει. ἕπεται δὲ ἀντιστάσει μετά-

δικαιολογικαί. i. iuridiciales. Antilepsis & 4. antitheticæ

Hermoge. Metropha

προβολὴ κοινὴ τοῦ κατηγόρου καὶ φεύγοντος

ληψις λύουσα αὐτὴν, ἐνστάσει τε καὶ ἀντιπαραστάσει πλατυνομένη. μετὰ δὲ ταῦτα κινήσει στοχαστικὴν ἀντίθεσιν ὁ κατήγορος, ἥτις ὑπὸ τοῦ φεύγοντος λύεται βουλήσει καὶ δυνάμει. εἶτα μετάστασις ὑπὸ τοῦ φεύγοντος εἰσάγεται ὅτε ἐμπίπτει λέγοντος. ἀλλ᾽ ὁ δῆμος αἴτιος μὴ πεισθείς. καὶ πάλιν ταύτην ὁ κατήγορος λύσει μεταλήψει. καθόλου δὲ τῶν πέντε δικαιολογικῶν, λυτική ἐστιν ἡ μετάληψις. πρός τι, κοινά. τοῦ μὲν μεῖζον ἀποφαινομένου τὸ ἀδίκημα τοῦ εὐεργετήματος. τοῦ δὲ φεύγοντος προκρίνοντος μετὰ κατασκευῆς τὸ εὐεργέτημα τοῦ ἀδικήματος. ὅρος βίαιος, κοινός. τοῦ μὲν μηδ᾽ ὅλως εὐεργέτημά τι γεγενῆσθαι τοῦ φεύγοντος διαστρέφοντος. τοῦ δὲ μηδεμίαν ἀπηντηκέναι βλάβην ἐκ τοῦ γεγονότος ἰσχυριζομένου. εἶτα μετάληψις περὶ πρόσωπον κινεῖται τοῦ κατηγόρου. ἔστι δὲ οὐ τῶν ἀεὶ ἐμπιπτόντων. ὅταν δὲ ἐμπέσῃ, λύεται ἀντιλήψει. ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ στοχαστικὴ ἀντίθεσις ἐν ἀντιστάσει ἐμπίπτει. οἷον ἐπὶ τοῦ στρατηγοῦ, ἀλλ᾽ ἄδηλον εἰ πάντως πρὸς ἡμῶν ὑπάρξει. ἣν ὁ στρατηγὸς λύσει βουλήσει τε καὶ δυνάμει τῶν στρατιωτῶν. ὡς προκινδυνεύειν ἀεὶ βουλόμενοι τῆς πατρίδος, οὐκ ἀδύνατοι κατὰ πολεμίων ὑπῆρχον στῆσαι τὰ τρόπαια, καλῶς ἐκπαιδευθέντες ὑπ᾽ ἐμοὶ τὰ πολέμια, καὶ τεθνάναι μᾶλλον εὐκλεῶς, ἢ ζῆν αἰσχρῶς ἐπὶ τῶν παρατάξεων αἱρούμενοι. τοιαύτη μὲν οὖν ἡ τῶν ἀντιστατικῶν ὑπάρξει διαίρεσις κεφαλαίων. ἰστέον δὲ ὅτι τῇ μὲν ἀντιστάσει μετάστασις συνεμπλέκεται. τῇ δὲ μεταστάσει συγγνώμη. τῇ δὲ συγγνώμῃ καὶ τῷ ἀντεγκλήματι, ἀντίστασις. ἔστι δὲ κἀκεῖνο τὸ ζήτημα ἀντιστατικὸν, κἂν ἐνίοις τῶν τεχνογράφων μετάστασις εἶναι δοκῇ. ἀρχίδαμος, λοιμοῦ καταλαβόντος Ἀθήνας ἀνέζευξε καὶ κρίνεται παρὰ Σπαρτιάταις δημοσίων. τό, τε γὰρ ἀδίκημα φανερὸν ἐνταῦθα, τὸ καταλιπεῖν οὕτως τὴν πολεμίαν ἑτοίμως. καὶ τὸ εὐεργέτημα πρόδηλον, τὸ μὴ συγχωρῆσαι τῷ στρατεύματι λοιμοῦ πειραθῆναι. ἔτι δὲ ἐν μεταστάσει ἐπὶ πρόσωπον ὑπεύθυνον ἢ ῥητὸν ὑπεύθυνον. μεταφέρει τὴν αἰτίαν ὁ φεύγων τοῦ πεπραγμένου. ὁ δὲ λοιμὸς ἐφ᾽ ὃν ὁ ἀρχίδαμος μεταφέρει τὴν αἰτίαν ἀνεύθυνον.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΣΤΑΣΕΩΣ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Τὴν δὲ μετάστασιν μινουκιανὸς μὲν οὕτως ὁρίζεται. ὅταν μεταφερόμενον τὸ ἀδίκημα, ἐπὶ πρόσωπον, ἢ ῥητὸν ὑπεύθυνον μεταφέρει τὴν αἰτίαν. ὁ δὲ τελείως ἔχων τῆς στάσεως ὅρος οὗτός ἐστιν μεταστάσεως. ἔστι στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἐπὶ μέρους. καθ᾽ ἣν ὁ φεύγων ὁμολογῶν τὸ ἀδίκημα ἐπὶ πρόσωπον ὑπεύθυνον ἢ ῥητὸν τὸ ὑπεύθυνον μεταφέρει τὴν αἰτίαν. ἴδιον δὲ μεταστάσεως τὸ ἐπὶ πρόσωπον ὑπεύθυνον ἢ ῥητὸν ὑπεύθυνον μεταφέρειν τὴν αἰτίαν τοῦ τὸ πρᾶγμα δὲ μηδέποτε, ὡς ἀρχίδαμος τὸν λοιμόν. πρόσωπον μὲν οὖν ὑπεύθυνόν ἐστι, τὸ δυνάμενον δοῦναι δίκην. ῥητὸν δὲ ὑπεύθυνον, τὸ λυθῆναι δυνάμενον. κοινωνεῖ δὲ ἡ μετάστασις ταῖς ἄλλαις ἀντιθετικαῖς. πρῶτον μὲν τῷ γένει. ποιότης γάρ καὶ δικαιολογία καὶ ἀντίθεσις γένος αὐτῶν. τὸ μὲν εἰδικώτατον ἡ ἀντίθεσις. τὸ δὲ σὺν ἀντιλήψει ἡ δικαιολογία. τὸ δὲ σὺν ἄλλαις πλείοσιν, ἡ ποιότης. πλὴν στοχασμοῦ καὶ ὅρου, αἱ λοιπαὶ στάσεις ὑπὸ τὴν ποιότητα ἀνάγονται. ἔπειτα τῷ ἀμφότερα ὁμολογεῖσθαι τό τε ἀδίκημα καὶ τὸ εὐεργέτημα. κοινὸν γὰρ καὶ τοῦτο τῶν ἀντιθετικῶν. διαφέρει δὲ τῶν μὲν ἀντιθετικῶν τῷ ἐπί τι ὑπεύθυνον τῶν ἔξωθεν μεταφέρειν τὴν αἰτίαν τοῦ ἀδικήματος. τῆς δὲ ἀντιλήψεως τῷ ἐνταῦθα μὲν τὸ ἀδίκημα ὑπὸ τοῦ φεύγοντος ὁμολογεῖσθαι. ἐν δὲ ἀντιλήψει, ἀνεύθυνον μὲν εἶναι τὸ πεπραγμένον παρὰ τοῦ φεύγοντος. διὰ δέ τινα περίστασιν ὡς ἀδίκημα κρίνεσθαι. εἴδη δὲ διαφορὰ οὐκ ἔχει ἡ μετάστασις. ἡ δὲ τῶν κεφαλαίων διαίρεσις. ἔστι μὲν ἡ αὐτή πως τοῖς ἐν ἀντιστάσει, διαφέρει δὲ τῇ τε τάξει καὶ τῇ προβολῇ. τῇ μὲν προβολῇ ὅτι ἐν μὲν τῇ ἀντιστάσει, κοινή ἐστιν

καθόλου τῶν πέντε δικαιολογικῶν λυτική ἐστιν ἡ μετάληψις

Minucianus

Propriu. remo. cr. Archidamo πρόσωπ ὑπεύθυν ῥητ ὑπεύθυν

Antithesin & dicæologiam & qualitate genus esse assumptiuarum sed antithesin

cf. μεταφερόμ

Numquam in remotione criminis culpam conferri in rem, sed in personam aut scriptum

ἑκατέρων τῶν ἀγωνιζομένων· ἐν δὲ μεταστάσει, μόνου τοῦ κατηγόρου. τῇ δὲ τάξει, ὅτι ἡ μετάστασις τὸ κεφάλαιον ἐνταῦθα μετὰ προβολὴν καὶ γνώμην καὶ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους πρὸ τῶν λοιπῶν τάττεται κεφαλαίων, ὥσπερ ἐν τῇ ἀντιστάσει τὸ ἀντιστατικὸν, μεθ' ἃ ἔσπον κεφάλαια τάττεται. ἔστι δὲ καὶ ἡ στοχαστικὴ ἀντίθεσις ἡ νικηθὲν ἐμπίπτει· ἐν μὲν ἀντιστάσει ὑπὸ τοῦ κατηγόρου εἰσάγεται· ἐν δὲ μεταστάσει ὑπὸ τοῦ φεύγοντος. τῆς δὲ μεταστάσεως, ἡ μέν τίς ἐστιν ἐπὶ ῥητὸν, ἧς παράδειγμα. νόμος Ἀθήνησι νύκτωρ μὴ ἀνοίγειν τὰς πύλας· Κλέωνος ἀγαγόντος τοὺς ἀπὸ Σφακτηρίας νύκτωρ, Νικίας ἐφεστὼς τῷ τείχει οὐκ ἤνοιξεν· ἐπελθόντες οἱ πολέμιοι ἀπέκτειναν αὐτούς, καὶ κρίνεται Νικίας δημοσίων ἀδικημάτων. ἡ δὲ ἐπὶ πρόσωπον, ὡς ἐπὶ τοῦ πρεσβευτοῦ μὴ λαβόντος παρὰ τοῦ ταμίου τὰ χρήματα· ἐνταῦθα γὰρ ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ ταμίου μεθίστησι τὴν αἰτίαν ὁ πρεσβευτὴς εὐθυνόμενος. διαφέρει δὲ τῆς ἐπὶ νόμον ἀντιλήψεως ἡ ἐπὶ νόμον μετάστασις· τῷ τὴν μὲν, ἐφ' οἷς ἐποίησε προβάλλεσθαι τὴν ἐξουσίαν, πλὴν εἰ μή ποτε ἀντιλήψεις ἐφ' οἷς οὐκ ἐποίησεν εὑρεθείη· τὴν δὲ μετάστασιν πάντως ἐφ' οἷς οὐκ ἐποίησεν εἶναι.

ΠΕΡΙ ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Ἀντέγκλημά ἐστι στάσις πολιτικοῦ πράγματος τοῦ ἐπὶ μέρους, καθ' ἣν ὁ φεύγων ὁμολογῶν τὸ πεπραγμένον, ἄξιον εἶναι φησὶ τὸν πεπονθότα τοῦ γεγονότος. ἴδιον δὲ ἀντεγκλήματός ἐστι, τὸ πεπονθὸς πρόσωπον ἑκὼν παρέχεσθαι τὴν αἰτίαν, τοῦ παθεῖν ἅπερ πέπονθεν· οἷον τὸ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀποκηρυττόμενον μειράκιον, ἑκὸν ἐπὶ τὴν πορνείαν ἐχώρησεν. ἡ κατασκαφεῖσα πόλις ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ, ἑκοῦσα ἀπέστη. ἑκατέρῳ γὰρ ὑπῆρχε δυνατὸν, μὴ γενέσθαι τοῦ πάθους αἴτιον· ὥστε πᾶν πρόβλημα ἐν ᾧ τὸ πεπονθὸς πρόσωπον ἄκον παρέχει τοῦ πάθους τὴν αἰτίαν, οὐκ ἂν εἴη ἀντεγκληματικόν. ὥσπερ δὲ ἐν τῷ ἁπλῷ ὅρῳ ἐν ᾧ ἄλλο μέν ἐστι τὸ κρινόμενον ἄλλο δὲ τὸ ζητούμενον· ὁ μὲν κατήγορος ἀπολογεῖται, ὁ δὲ φεύγων διώκει διὰ τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἐναλλάττοντες τὴν τάξιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ ἀντεγκλήματι· ὁ μὲν διώκων ἀπολογεῖται ὑπὲρ τοῦ πεπονθότος, ὁ δὲ φεύγων κατηγορεῖ. δέχεται δὲ ἀντίστασιν τὸ ἀντέγκλημα. ἡ δὲ τῶν κεφαλαίων διαίρεσις, ἡ αὐτὴ ταῖς ἄλλαις ἀντιθετικαῖς ἐστι· μόνῃ τῇ τάξει τοῦ οἰκείου διαφέρουσα κεφαλαίου καὶ τῇ ἐναλλαγῇ τῶν λεγόντων, ὡς εἴρηται. τὸ δὲ ἀντέγκλημα τὸ κεφάλαιον πλατύνεται ὑπὸ τοῦ φεύγοντος κοινῷ τόπῳ καὶ πολλῇ τῇ καταφορᾷ· ὑπὸ δὲ τοῦ κατηγόρου λύεται μεταλήψει.

ΠΕΡΙ ΣΥΓΓΝΩΜΗΣ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Συγγνώμη δέ ἐστι στάσις πολιτικοῦ πράγματος τοῦ ἐπὶ μέρους, καθ' ἣν ὁ φεύγων ὁμολογῶν τὸ πεπραγμένον, ἐπί τι ἀνεύθυνον ῥητὸν ἢ πρόσωπον ἢ πρᾶγμα μεταφέρει τὴν αἰτίαν. ῥητὸν μὲν ἀνεύθυνον, χρησμόν· οἷον, μετὰ τὸν περὶ τοῦ Ἅλυος χρησμὸν Κροίσῳ τις συμβουλεύσας στρατεύειν ἐπὶ Πέρσας, κρίνεται μετὰ τὴν ἧτταν. ἐπὶ πρόσωπον δὲ ἀνεύθυνον, τύραννον ἢ πολεμίους. ἐπὶ πρᾶγμα δὲ ἀνεύθυνον, ὀργὴν, ἔρωτα, λύπην, φόβον, νόσον, ὕπνον· χειμῶνα, ἀνάγκην καὶ τὰ τοιαῦτα. τὰ γὰρ πράγματα ἐφ' ἃ μετάξει τὴν αἰτίαν, ἢ ψυχικά ἐστιν, ἢ σωματικὰ, ἢ ἔξωθεν νικῶντα φύσιν ἀνθρωπίνην. διαιρεῖται δὲ τοῖς αὐτοῖς κεφαλαίοις ταῖς ἄλλαις ἀντιθετικαῖς· πλὴν ὅτι τὸ οἰκεῖον αὐτῆς, φημὶ δὴ τὸ συγγνωμονικὸν, μετὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους πρὸ τῶν ἄλλων τάττονται κεφαλαίων· ὥσπερ ἐν ἀντιστάσει τὸ ἀντιστατικὸν καὶ ἑξῆς.

ΠΕΡΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Εἰδέναι χρὴ ὅτι τῶν συμβουλευτικῶν ζητημάτων αἱ ὑποθέσεις εἰσὶν αἵδε. τὸ δί-

καιον,

καιον, τὸ συμφέρον, τὸ δυνατὸν, τὸ ῥᾴδιον, τὸ ἀναγκαῖον, τὸ ἀκίνδυνον, τὸ καλὸν, τὸ εὐσεβὲς, τὸ ὅσιον, τὸ ἡδύ. καὶ τὰ ἐναντία τούτοις. καὶ οἱ μέγιστοι καὶ πρῶτοι τόποι οὗτοι. καὶ πῶς περὶ τούτων εἴπωμεν. συνίσταται δὲ τὸ μὲν δίκαιον, ἐκ τούτων· νόμου, φύσεως, ἔθους. τὸ δὲ ἐν νόμῳ δίκαιον, καὶ ἐκ τούτων· νόμου ἀπαγορεύσει. τὸ δὲ συμφέρον, ἐκ τόπων τεσσάρων συνίσταται. οὗτοι δέ εἰσιν οἵδε, τήρησις τῶν ὑπαρχόντων ἀγαθῶν, ἐπίκτησις τῶν οὐκ ὄντων ἀγαθῶν, καταφυγὴ τῶν παρεστώτων κακῶν, κατάλυσις τῶν ἐπιφερομένων. τὸ δυνατὸν ἐκ τούτων· ἐκ προσώπων καὶ τῶν τούτοις παρακολουθούντων. τὸ ῥᾴδιον, ἐκ τούτων, ἐκ τῶν ἐλαττόνων πόνων ἢ δαπανημάτων ἤ τινος ἄλλου τῶν τοιούτων πρὸς ἐναντίον δεῖσθαι. τὸ ἀναγκαῖον, ἐκ τοῦ μὴ κατ' ἔμφασιν ἄλλως πρᾶξαί τινα ἃ βούλεται, ἢ ὡς ἂν ἡ ἀνάγκη προσαναγκάζῃ, ἢ ἐκ τοῦ προσαναγκάζεσθαι φόνους καὶ ταραχὰς καὶ λύπας, καὶ τὸ ἐν ταῖς ἀνάγκαις βίαιον ἐκφυγεῖν· ἄλλως πως ἢ οὕτως ὡς ἡ ἀνάγκη προσαναγκάζει, ἢ ἐκ τῶν ἀναγκαίων τόπων ἐστὶ πάντως ὁρίζεσθαι. οἷον τὸ ἀποθανεῖν. τὸ ἀκίνδυνον, ἐκ τούτων, τὸ μηδὲν δέος εἶναι παθεῖν, μήτε ὑπὸ θεοῦ, μήτε ὑπὸ ἀνθρώπων ἐχθρῶν, μήτε ὑπὸ κρειττόνων τινῶν, μήτε ὑπὸ τοῦ νόμου. τὸ καλὸν ὡς ἐν ὅρῳ περιλαβεῖν, ἐκ τῶν ἐπαίνων τῶν ἀγαθῶν· ταῦτα δέ ἐστιν αἱ τιμαί. οἱ ἔπαινοι, αἱ μνῆμαι, αἱ φιλίαι, αἱ πίστεις, τῶν προγόνων αἱ δόξαι, τὰ ὑπάρχοντα τοῖς ἔργοις, ἃ οὐ δεῖ καταισχύνειν, καὶ τῷ τηρεῖν τὰ πρέποντα ἐν τῷ βίῳ. οἷον εὐταξίαν, ἁπλότητα, ἀλήθειαν, φιλίαν. ὑπάρχει δ' ἂν εἰ πρὸς τούτοις συνιστάναι βούλοιτο καλὸν, ἐκ τοῦ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἐπαινεῖν καὶ παραβάλλειν, καὶ ὅλως ὅσα τὸ κατ' ἀρετὴν ἢ ἀρετῆς ἔργα. ταῦτα τὰ πάντα τοῦ καλοῦ. ἀντίκειται δὲ τούτοις τὰ ἐναντία. τὸ εὐσεβὲς ἐκ τῆς φύσεως. παρατηρήσεως τῶν πρὸς τὸν θεὸν δικαίων καὶ νόμων. τὸ ὅσιον ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν δικαίων τῶν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ταύτης πρόνοιαν. καὶ τοὺς γονεῖς καὶ τοὺς εὐεργέτας. τὸ ἡδὺ, ἐκ τῆς ἀπολαύσεως τῶν ἡδονῶν. τῶν δὲ ἡδονῶν, αἱ μὲν ἀπὸ γεύσεως γίνονται, αἱ δὲ ἀπὸ ὄψεως· αἱ δὲ ἀπὸ ἀκοῆς, αἱ δὲ κατὰ διάνοιαν, ἃς μείζους καὶ ἰσχυροτέρας εἶναι συμβέβηκεν. ἐν τούτοις πᾶσι ζήτει τὰ ἐναντία. τὴν τάξιν τῇ πραγματικῇ ὁ τεχνικὸς ἐν μὲν τῇ μεθόδῳ τρίτην ἀπέδωκε μετὰ τὸν στοχασμὸν καὶ ὅρον εὐθὺς τὴν πραγματικὴν ἔταξεν. ἐν δὲ τῇ διαιρέσει τῶν κεφαλαίων ἥτις νῦν ἐστι, μετὰ τὰς δικαιολογικὰς αὐτὴν τάττει· καὶ ἄμφω καλῶς. ἐκεῖ μὲν τῇ οἰκονομίᾳ χρώμενος. ἐνταῦθα δὲ τῇ φύσει ἑπόμενος, οὕτω τέταχεν. ἁπλοῦ γὰρ ὄντος καὶ ἐπιδιαίρεσιν μὴ ἐπιδεχομένου τοῦ τῆς πραγματικῆς λόγου, ἀναγκαίως ἐν τῇ μεθόδῳ καὶ ἐπιγνώσει τῶν στάσεων τρίτην αὐτὴν ἔταξεν σαφέστερον τὸν λόγον ποιῶν. ἐβουλήθη γὰρ πρότερον τὰ ἁπλούστερα ἐκθέσθαι, εἶθ' οὕτω τὰ ποικιλώτερα. ποικιλωτέρα γὰρ ἡ δικαιολογία. ἅτε ἐπιδιαίρεσιν δεχομένη. διὰ γένος οὖσα καὶ πολυειδὴς τυγχάνουσα. ἐνταῦθα δὲ τὴν δικαιολογίαν προτέταχε τῆς πραγματικῆς. ἐπειδὴ καὶ τὸ παρεληλυθὸς τοῦ μέλλοντος πρότερον τῇ φύσει ἐστί. περὶ δὲ τὸ παρεληλυθὸς πάντως ἡ δικαιολογία, ὥσπερ περὶ τὸ μέλλον πάντως ἡ πραγματική. ἅμα δὲ καὶ ἐπειδὴ αὗται μὲν κοινωνοῦσι τοῖς κεφαλαίοις τῷ ὅρῳ, ἡ δὲ πραγματικὴ οὐ μόνη γὰρ τοῖς τελικοῖς κεφαλαίοις διαιρεῖται, ἀνάγκη ἦν τὰς μὲν προτέρας μετὰ τὸν στοχασμὸν καὶ τὸν ὅρον τάττεσθαι. ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὴν ὁρικὴν στάσιν ἔστι τινὰ κεφάλαια τῆς δικαιολογικῆς κοινὰ, τὴν δὲ ὑποτάξαι, ἵν' εὐκρίνειαν καὶ μὴ σύγχυσιν ἐν τῇ ἐξετάσει ποιήσηται. πρὸ δὲ τῆς μεταλήψεως τέτακται. οὖσα γὰρ τῶν λογικῶν εἰκότως συνῆπται τοῖς λογικοῖς· καὶ πρὸ τῆς μεταλήψεως, ἐπειδὴ ἐν ταύτῃ ἡ εὐθυδικία χώραν οὐκ ἔχει. παντάπασι γὰρ τὸν ἀγῶνα παραιτεῖται. ἡ μέντοι πραγματικὴ οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ ταῖς εὐθυδικίαις θαρρεῖ· διὸ καὶ προτέτακται. ἢ ὅτι ἐν τῇ ἀγράφῳ μεταλήψει πρᾶγμα πολλάκις

Loci
Iusti partes
Vtilis partes
Possibilis parte
Facilis partes
Necessarij p.
Honesti p.
Pij p.
Dulcis seu iucundi p.
Ratio ordinis statuu[m] que[m] secutus hermogenes

εὑρίσκεται. μᾶλλον δὲ πάντως ἡ ἄγραφος μετάληψις, περὶ πρᾶγμά ἐστιν. ἔδει οὖν πρῶτον μαθεῖν τί τὸ πρᾶγμα καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ, εἶθ' οὕτω καὶ τὴν τοῦ πράγματος ἐκβολήν. ἡ γὰρ μετάληψις οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν, ἢ ἐκβολὴ τοῦ πράγματος καὶ ἐξώθησις. δυοῖν τοίνυν θάτερον ἀνάγκην εἶχεν ὁ τεχνικὸς ποιεῖν. ἢ πρὸ τῆς μεταλήψεως διδάσκειν ἡμᾶς τῶν πραγμάτων τὴν φύσιν ἤτοι τὴν πραγματικήν, ἢ τὸν περὶ τῆς μεταλήψεως παραδιδόντα λόγον συμπλέκειν καὶ τὸν τῆς πραγματικῆς καὶ συγχεῖν οὕτω ποιεῖν. ἢ τό γε τρίτον παραδιδόντα καὶ σιωπήσαντα. μὴ τελείαν τὴν παράδοσιν τοῦ ἑτέρου τῆς μεταλήψεως εἴδους ποιήσασθαι, ὅ ἐστι τῆς ἐγγράφου. κἀκεῖνο δὲ αὐτὸ ζητητέον. καὶ διὰ τί καὶ πρὸ τῶν νομικῶν ἡ πραγματική. λέγομεν οὖν, ὅτι πρῶτα τῶν ῥημάτων κατὰ φύσιν τὰ πράγματα. εἰκότως οὖν ἡ πραγματικὴ πρὸ τῶν νομικῶν. ἄλλως τε ἐπεὶ κεφάλαιον τῆς πραγματικῆς τὸ νόμιμον. εἰκότως πρὸ τῶν νομικῶν ἡ πραγματική. ὡς τῷ κεφαλαίῳ ἑαυτῆς ἐκείνας παραλαμβάνουσα. καὶ περὶ μὲν τάξεως τοσαῦτα. ὠνόμασται δὲ πραγματική, οὐχὶ διὰ τὸ πρᾶγμα παρέχειν τοῖς ἀγωνιζομένοις, διότι γὰρ καὶ αἱ ἄλλαι στάσεις, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ τὰς ἄλλας στάσεις περιέχει ἐν ἑαυτῇ, κατὰ πάσας γὰρ σχεδὸν μελετᾶται, κατὰ στοχασμὸν καὶ ὅρον καὶ ἀντίληψιν, ἔσθ' ὅτε καὶ τὰς λοιπάς. μεγίστην οὖν περὶ τὰ πράγματα ἰσχὺν ἔχουσα ἡ πραγματική. διὰ τοῦτο ταύτης ἐξαιρέτως ἔτυχε τῆς προσηγορίας. τοῖς γὰρ τελικοῖς διαιρουμένη κεφαλαίοις, καθ' ἕκαστον ἐκ τῶν ἄλλων στάσεων ἔχει τὰς εὑρέσεις διαφόρους. πῇ μὲν γὰρ στοχαστικῶς, ὡς περὶ ἐν τῷ συμφέροντι. ἀδήλου γὰρ ὄντος τοῦ συμφέροντος στοχαστικῶς τοῦτο κατασκευάζομεν. πῇ δὲ ἀντιθετικῶς ὥσπερ τὸ δίκαιον. πῇ δὲ νομίμως ὥσπερ τὸ νόμιμον. ὥστε κατὰ πάσας τὰς στάσεις μελετᾶν. ἄλλως τε δὲ δύο ὄντων εἰδῶν τῆς ῥητορικῆς τῶν δεχομένων στάσιν συμβουλευτικοῦ φημι καὶ δικανικοῦ. τὸ μὲν συμβουλευτικὸν μόνη ἐπείληφεν ἡ πραγματική. πᾶσαι γὰρ ὅσαι συμβουλευτικαὶ ὑποθέσεις, ὑπὸ ταύτην ἀνάγονται. μετέχει δὲ κατὰ πολὺ καὶ τοῦ δικανικοῦ. τὸ γὰρ δίκαιον. δηλονότι ὅτι τοῦ δικανικοῦ τυγχάνει. οὐκ ἀπήλλακται δὲ τοῦ πανηγυρικοῦ, ἀλλὰ ταῖς κατὰ ἀμφισβήτησιν στάσεσι, τὸ πανηγυρικὸν ἐμπίπτει, ὥστε καὶ τῶν τριῶν εἰδῶν τῆς ῥητορικῆς ἔχουσα τὴν δύναμιν, εἰκότως μόνη κατ' ἐξαίρετον πραγματικὴ κέκληται. πάλιν δὲ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. ἢ περὶ τοῦ παρεληλυθότος, ἢ παρὰ τοῦ μέλλοντος ἐχόντων τὴν ἐξέτασιν. καὶ ἔτι τῆς ποιότητος ἢ παρὰ πρᾶγμα ἢ παρὰ ῥητὸν στρεφομένης, μόνη ἡ πραγματικὴ καθ' ἑκάτερον τούτων ἐν ἀμφοτέροις εὑρίσκεται. καὶ γὰρ παρὰ τὸν παρεληλυθότα χρόνον καταγίνεται, ὡς ἐπὶ τοῦ νομίμου καὶ τοῦ ἔθους, ταῦτα γὰρ τοῦ παρεληλυθότος, πάλαι γὰρ τέθειται. οὐδὲ γὰρ κρίνεταί τις ὑπὲρ οὗ γράφει νόμου ἢ ψηφίσματος, ἀλλ' ὑπὲρ οὗ γέγραφεν. ὡς ὁ κτησιφῶν παρ' αἰσχίνου καὶ λεπτίνης παρὰ δημοσθένους. τὸ δὲ παρὰ τὸν μέλλοντα, πρόδηλον, ἀλλὰ καὶ παρὰ ῥητὸν ἔχει τὴν ζήτησιν, ὥσπερ ἐν τῇ ἐγγράφῳ. καὶ παρὰ πρᾶγμα ὥσπερ ἐν τῇ ἀγράφῳ. ὥστε διὰ πολλὰς αἰτίας ἃς παρεθέμεθα, μόνη παρὰ τὰς ἄλλας ταύτην ἐκληρώσατο τὴν προσηγορίαν. διχῇ δὲ αὕτη θεωρεῖται. ἡ μὲν ἔγγραφός ἐστι πραγματική, ἡ δὲ ἄγραφος, ὡς καὶ αὐτός φησιν ὁ τεχνικός. διαφέρει δὲ ἡ μὲν ἔγγραφος τῶν νομικῶν κατὰ πολλά, ἃ καὶ εἰρήσεται. ἡ δὲ ἄγραφος τούτῳ, ὅτι ἐκεῖ μὲν παρὰ ῥητὸν ἡ ζήτησις, ἐνταῦθα δὲ περὶ πρᾶγμα. εἰ δέ ποτε καὶ ἐμπέσοι ῥητὸν ἐν αὐτῇ τῇ ἐγγράφῳ, εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὑποκειμένου παραλαμβάνεται. ἀλλ' οὐ περὶ αὐτοῦ πᾶσα ἡ ζήτησις. οἷον καλοῦ βίου γέρως ἀμφισβητοῦσι κέφαλος καὶ ἀριστοφῶν. ἐνταῦθα γὰρ αὐτῶν οὐδεὶς μὲν ἀντιλέγει τῷ νόμῳ, παρὰ δὲ τῷ πράγματι ἀμφισβητοῦσι, τίς ἄμεινον βεβίωκεν. κυρίως μὲν

οὖν

μετάληψις οὐδὲν ἐστὶ ἢ ἐκβολὴ τοῦ πράγματος ἐξώθησις

Negocialis status unde sic dictus

Duo genera statum modo accipiunt deliberati. & iudici.

πραγματικὴ ἡ ἔγγραφος ἢ ἄγραφος

Τὸ δίκαιον τοῦ δικανικοῦ μόνους τύχανε

οὖν ἀμφισβήτησις ἐν ὅρῳ, καταχρηστικῶς δὲ καὶ ἐνταῦθα. συγκριτικῶς γὰρ προΐασι κέφαλος καὶ ἀριστοφῶν. ἐκεῖ δὲ ψιλῶς μόνον τὸ ἑαυτοῦ ἑκάτερος κατασκευάζει. διαφέρει δὲ τοῦ ὅρου, ὅτι ἐκεῖ μὲν ἐκλείποντος ἐστὶ καὶ τελείου ἡ ζήτησις ὡς ἐπὶ τῶν ἀμφισβητούντων τῆς τοῦ τυραννοκτόνου δωρεᾶς. ὁ μὲν γὰρ ἐφυγάδευσεν αὐτόν, ὁ δὲ ἀπέκτεινεν. ἐνταῦθα δὲ ἄμφω τέλεια. καὶ γὰρ καὶ κέφαλος ἀμέμπτως καὶ ἀριστοφῶν ὡσαύτως βεβίωκεν. τῆς δὲ ἀγράφου παράδειγμα τοῦτο. νόμος τρισὶν ἡμέραις βουλεύεσθαι περὶ πολέμου. φιλίππου καταλαβόντος ἐλάτειαν, γράφει δημοσθένης αὐθημερὸν ἐξιέναι. τῆς τοίνυν ἀγράφου. τὸ μέν ἐστιν ἐν εἰσαγωγῇ νόμων, τὸ δὲ ψηφισμάτων. τέσσαρα μέν εἰσιν εἴδη περὶ εἰσαγωγῆς νόμων. ἢ γὰρ ἄνευ αἰτίας νόμον εἰσφέρομεν ἢ μετὰ αἰτίας, ὡς ὅταν τις γράφῃ ἐξεῖναι πατράσιν ἀκρίτως ἀποκτιννύναι τοὺς παῖδας. μετὰ δὲ αἰτίας. ἡττωμένων τῶν ἀνδρῶν συνεστράτευσαν αἱ γυναῖκες. νίκης γενομένης γράφει τις νόμον καὶ τὰς γυναῖκας στρατεύεσθαι. καὶ πάλιν ηὐτομόλησεν ἀλκιβιάδης ἐκ σπάρτης πρὸς ἀθηναίους, καὶ γράφει τις ἐν σπάρτῃ μὴ δέχεσθαι αὐτομόλους. ἰστέον δὲ ὡς ὅταν ἂν εἰσφέρωμεν νόμον ἄνευ τινὸς περιστάσεως ἰδίας μήτε ζητουμένου τινὸς ἢ αἰτίου προϋπάρχοντος, προγύμνασμα ἔσται. ὡς ἐπὶ τοῦ τῶν ἀκρίτων παραδείγματος. ὅταν δὲ πρόσῃ τῷ νόμῳ περίστασις ἢ ἀπὸ προσώπου ἢ ἀπὸ πράγματος ἰδία τινά, πραγματικῆς ἐστι στάσεως. ὡς ἐπὶ τῶν ἄλλων παραδειγμάτων. κατὰ προσθήκην δὲ ῥητοῦ. νόμος τὸν στρατηγὸν νόμον εἰσφέρειν. πένης καὶ πλούσιος ἐχθροὶ τὰ πολιτικά. ἐστρατήγει ὁ πλούσιος. συνεστρατεύετο ὁ τοῦ πένητος παῖς. ἔλιπε τὴν τάξιν ὁ τοῦ πένητος παῖς. νόμον εἰσφέρει ὁ πλούσιος τὸν λιπόντα τὴν τάξιν θανάτῳ ζημιοῦσθαι. μετὰ ταῦτα ἐστρατήγησεν ὁ πένης. συνεστρατεύετο αὐτῷ ὁ πλούσιος μετὰ τοῦ παιδός. ἠρίστευσεν ὁ πλούσιος. ἔλιπε τὴν τάξιν ὁ τούτου υἱός. νόμον εἰσφέρει ὁ πένης ὑπὸ τῶν ἀριστέων φονεύεσθαι τοὺς λιποτάκτας. ἐνταῦθα κατὰ προσθήκην τοῦ ὀνόματος εἰσήχθη. γράψαντος γὰρ τοῦ πλουσίου θανάτῳ ζημιοῦσθαι τοὺς λιπόντας τὴν τάξιν. ὁ πένης καὶ ὑπό τινος προσέθηκεν. ὑπὸ γὰρ τῶν ἀριστέων. κατὰ ἀναίρεσιν δὲ νόμου. νόμος τὴν βιασθεῖσαν ἢ γάμον ἄπροικον ἢ θάνατον αἱρεῖσθαι τοῦ βιασαμένου. πολλῶν βιαζομένων. γράφει τις νόμον θανάτῳ ζημιοῦσθαι τοὺς βιαζομένους. ἀφῄρηκε γὰρ τὸ γάμον ἄπροικον αἱρεῖσθαι. ἰστέον δὲ ὡς ἡ ἀναίρεσις τοῦ νόμου, ἢ κατὰ μέρους ἐστὶν ἀναίρεσις, ὡς ἐπὶ τοῦ προειρημένου παραδείγματος. ἢ καθόλου. καὶ τοῦτο ἢ νόμῳ καὶ εἰς ἀεὶ ὡς ἐπὶ τοῦ τῆς πανσελήνου παραλάβωσι μετὰ τὰ ἐν μαραθῶνι. ἢ ψηφίσματι καὶ πρὸς καιρόν. ὥσπερ ἐποίησε δημοσθένης τὴν ἐλάτειαν φιλίππου καταλαβόντος. λύσας τὸν νόμον τὸν ἐν τρισὶν ἡμέραις βουλεύεσθαι περὶ πολέμου προστάττοντα. οὐ γὰρ ἀναιρεῖσθαι καθάπαξ τὸν νόμον διὰ τοῦ ψηφίσματος, ἀλλὰ διὰ τὸν καιρόν. ταύτῃ τοι καὶ ἀπολογούμενος ὁρᾷ. τὴν διάνοιαν σκοπεῖν, ἀλλὰ μὴ τὸ ῥητόν. ὅτι ταῦτα περὶ τῶν μὴ κατεπειγόντων ὁ νόμος φησί. καὶ περὶ μὲν εἰσφορᾶς νόμων οὕτω. περὶ δὲ ψηφισμάτων εἰσαγωγῆς, τρία εἴδη εἰσίν. ἢ γὰρ εἰσάγει τις ψήφισμα ὥστε τὸν δεῖνα στεφανοῦν, ἢ γράφει τις ψήφισμα ἐναντίον νόμῳ, μὴ μέντοι λύων τὸν νόμον ἀλλὰ πρὸς καιρόν, ὡς ἤδη εἴρηται περὶ δημοσθένους. ἢ ὡς ὑπερίδης γράψας μετὰ χαιρώνειαν τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους εἶναι. καὶ γὰρ καὶ οὗτος οὐ λύων τὸν νόμον τοὺς παρὰ τῶν ἀτίμων νόμους ἔγγραφον, ἀλλὰ διὰ πρόσφορον χρείαν ὅπως ἂν ὁμονοήσαντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγωνίσαιντο. εἰσφέρει τις ψήφισμα ἀνατρέπων νόμον καὶ λύων. ὡς ὁ παραλάβωσιν ὁ τῆς πανσελήνου μετὰ τὰ ἐν μαραθῶνι. ἔστιν ἐν πραγματικῇ καὶ ψηφίσματος ἁπλῆ εἰσήγησις. ἔστι δὲ καὶ διπλῆ συγκριτική. τῆς ἁπλῆς παρά-

ε 4

De promulgatione legum quattuor esse illius species

Promul. leg. quando progymnasma & quando status negocialis

νόμος ἀεὶ ψήφισμα πρὸς καιρόν.

Psephismata tribus de causis ferri

γρ. παραλάβωσι

δειγμα. συνεχῶς τινὲς χρώμενοι μισθοφόροις ἡττῶντο, καὶ γράφει τις αὐτοὺς στρατεύεσθαι. τῆς δὲ διπλῆς, πολεμοῦσι πρὸς ἀλλήλους βασιλεὺς καὶ φίλιππος, ἥκουσι πρέσβεις παρ' ἑκατέρου περὶ συμμαχίας. ἑκατέρων γνώμας ὑπερείδης γράφει μὴ δ' ἑτέρῳ συμμαχεῖν. ἐν ἐνίοις μὲν οὖν τῶν συγκριτικῶν ζητημάτων ὁ τὴν τρίτην γνώμην διδοὺς, ταῖς ἑτέραις ἐναντιοῦται ὥσπερ ἐπὶ τοῦ προειρημένου. ὁ γὰρ ὑπερείδης ἀμφοτέρων ἐναντιοῦται. ἐν ἐνίοις δὲ συγκατατίθεται φάσκων δεῖν ἀμφότερα πραχθῆναι. οἷον ἐν ἀπορίᾳ συμμάχων. ὁ μὲν γράφει τοὺς φυγάδας κατάγειν, ὁ δὲ τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιεῖν. ὁ δ' ἀμφότερα ψηφίζεσθαι γράφει. πῶς δὲ καὶ αἱ τῶν δωρεῶν αἰτήσεις, ὁρῶμεν δ' ὑποδείγματος. νόμος τὸν ἀριστέα λαμβάνειν δωρεὰν ἣν βούλεται. πολλῶν ἀριστευόντων καὶ παρὰ νόμον αἰτούντων δωρεὰς, ἀριστεύσας τις αἰτεῖ ἀναίρεσιν τοῦ νόμου. ἐμπίπτουσι δὲ εἰς τὴν ἔγγραφον πραγματικὴν, αἵ τε τῶν νόμων εἰσφοραὶ καὶ αἱ τῶν ψηφισμάτων. εἰς δὲ τὴν ἄγραφον πραγματικὴν ἐμπίπτουσιν αἱ εἰσαγγελίαι. ἔστι δὲ καὶ ἀμφισβήτησις ἐν πραγματικῇ περὶ εἰσαγωγῆς κρίσεως. ἧς παράδειγμα τοῦτο. ἐγράψατο παραπρεσβείας αἰσχίνην τίμαρχος. αἰσχίνης τίμαρχον ἑταιρήσεως. ἀριστογείτων ἀμφοτέρων ἀξιοῖ κατηγορεῖν. οἱ δὲ ἀντιλέγουσι τῷ. ἀμφισβήτησις γάρ ἐστι περὶ τοῦ τίνα δεῖ τὴν δίκην εἰσελθεῖν. πρότερον ἢ τοὺς γραψαμένους. διαφέρουσι δὲ αἱ κατ' εἰσφορὰν νόμου πραγματικαὶ τῶν νομικῶν στάσεων ταύτῃ. ἐν μὲν γὰρ πραγματικῇ ὁ εἰσφερόμενος νόμος τοῖς τελικοῖς κατασκευάζεται κεφαλαίοις. ὅτι νόμιμος ἢ δίκαιος ἢ σύμφορος. ἐπὶ δὲ τῶν νομικῶν δεχόμενοι τὸ πρᾶγμα, σκοποῦμεν εἰ κατὰ τὸν νόμον πέπρακται. πάλιν αἱ καθ' ὅρον αἰτήσεις τῶν δωρεῶν διαφέρουσι τῶν ἐν τῇ πραγματικῇ. καθ' ὃ μὲν γὰρ ὅρῳ οὐκ ἄξιον φαμὲν τὸν αἰτοῦντα λαβεῖν τὴν δωρεάν. ὡς ἐπὶ τοῦ φιλοσόφου ἐκ νόμου τῷ τυραννοκτόνῳ δωρεᾶς ὀφειλομένης. ἐν δὲ πραγματικῇ ἄξιον μὲν φαμὲν οὐ μέντοι καὶ ἣν αἰτεῖ λαβεῖν. ὡς ἐπὶ τοῦ τεσσαριστεύσαντος πλουσίου καὶ ἀριστεῖον αἰτοῦντος τὴν τοῦ ἐχθροῦ πένητος σφαγήν. περὶ γὰρ μόνην τὴν ποιότητα τῆς δωρεᾶς ἐστιν ἡ στάσις. οἱ δὲ κατὰ ἀξίωσιν ὅροι διαφέρουσι τῆς πραγματικῆς τῆς κατὰ ἀξίωσιν. ὅτι ἐν μὲν ὅρῳ μετὰ ῥητοῦ γίνονται αἱ ἀξιώσεις ὡς ἐπὶ τοῦ ἑξαδακτύλου τοῦ ἀξιοῦντος ἱερᾶσθαι, τοὺς ὁλοκλήρους τοῦ νόμου ταύτης μεταλαγχάνειν ἀξιοῦντος τῆς τιμῆς. ἐν δὲ πραγματικῇ ἄνευ ῥητοῦ, ὡς ἐπὶ ἀλκιβιάδου τοῦ ἐν τῇ ἀρχαιρεσίᾳ τῆς στρατηγίας ἀξιοῦντος τὰ παρὰ τῆς φύσεως πρότερον ἐγκλήματα ἀπολύσασθαι. οἱ δὲ κατ' ἀμφισβήτησιν ὅροι τῆς κατὰ ἀμφισβήτησιν πραγματικῆς ταύτῃ διαφέρουσι, καθ' ὅτι ἐν ὅρῳ δύο πρόσωπα ἀμφισβητοῦσι τῆς τοῦ πεπραγμένου τελειότητος, ἐν δὲ πραγματικῇ ἀμφότεροι ἐκ τελείων ἀγωνίζονται. πάλιν αἱ προσαγγελίαι ἐν πραγματικῇ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσι προσαγγελιῶν τούτῳ διαφέρουσιν. ὅτι ἐν μὲν πραγματικῇ ἑαυτόν τις προσαγγέλλει, ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις στάσεσιν ἄλλον. ἐπειδὴ δὲ καὶ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν εἰσὶ πραγματικαὶ καὶ κατὰ ἀντινομίαν, εἰδέναι χρὴ, ὡς ἐὰν μὲν ὁ νόμος παραβιασθῇ πάντως ἐστὶ νομικὸν κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν, ὡς ἐπὶ τοῦ ἀναβάντος ἐπὶ τὸ τεῖχος ξένου. ἐὰν δὲ μὴ παραβαθῇ ζητεῖται δὲ εἰ παραβατέον. πραγματική ἐστιν, ὡς ἐπὶ τοῦ δημοσθένους αὐθημερὸν γράφοντος ἐξεῖναι νόμου ὄντος ἐν τρισὶν ἡμέραις περὶ πολέμου βουλεύεσθαι. ἐρεῖ γὰρ τυχὸν δημοσθένης τὴν διάνοιαν τοῦ νομοθέτου σκοπεῖν ἀλλ' οὐ τὸ ῥητὸν, ὥσπερ τῶν μὴ κατεπειγόντων ταῦτά φησιν. καὶ πάλιν ἐπὶ τῶν κατὰ ἀντινομίαν. ἐν μὲν τῇ κατὰ ἀντινομίαν στάσει ὁ εἷς παρεβιάσθη νόμος. ὁ δὲ ἕτερος πεφύλακται. ἐν δὲ τῇ κατὰ ἀντινομίαν πραγματικῇ, αὐτῇ μὲν οὐδὲ εἷς παρεβάθη, ζητεῖται δὲ ποῖος παραβατέος, ὡς ἐπὶ

[Marginalia:] προσαγγελία quid sit de charta 416 — ὅρος κατὰ ἀξίωσιν — πραγματικὴ κατὰ ἀξίωσιν — προσαγγελία — ἰ. παρεβάθη — ἰ. περὶ — ὥσπερ τῶν μὴ κατεπειγόντων. vel ὥσπερ δὲ

ὡς ἐπὶ τούτου. νόμος τὸν τύραννον μὴ θάπτεσθαι ἐν ᾗ ἐτυράννησε πόλει. καὶ νόμος τὸν κεραυνῷ βληθέντα ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ᾧ ἐβλήθη θάπτεσθαι. τυράννου κεραυνῷ βληθέντος ἐν ἀκροπόλει καὶ τεθνηκότος, ζητεῖται εἰ χρὴ θάπτεσθαι αὐτὸν ἐκεῖ ἢ μή. ἐνταῦθα γὰρ οὐδὲ εἷς μὲν παρεβάθη νόμος, γέγονε δὲ τῆς ἀντινομίας ἐκ περιστάσεως ἡ μάχη. ἐπειδὴ δὲ καὶ στοχασμός ἐστι περὶ μέλλοντος πράγματος, οἷον ὅταν τις κρίνηται τυραννίδος ἐπιθέσεως. καὶ ἡ πραγματικὴ δὲ περὶ τὸν μέλλοντα χρόνον καταγίνεται. διαφορὰν ταύτην παραληπτέον ἀμφοτέρων. ἐν μὲν τῷ στοχασμῷ, περὶ οὐσίας ἔχομεν τὴν ζήτησιν τοῦ πράγματος. ἐν δὲ πραγματικῇ, περὶ ποιότητος. εἰ δίκαιον καὶ τὸ πρᾶγμα. εἰ συμφέρον. εἰ νόμιμον ὡς ἐν φιλιππικοῖς. εἰ δίκαιον πολεμεῖν. εἰ συμφέρον καὶ ἑξῆς.

Η πραγματικὴ διαιρεῖται νομίμῳ. δικαίῳ, συμφέροντι, δυνατῷ, ἐνδόξῳ, τῷ ἐκβησομένῳ.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Η πραγματικὴ πολύϋλός ἐστι καὶ πολυσχιδής. καὶ ποικίλας προβλημάτων ἰδέας ἐπιδεχομένη. ὠνόμασται μὲν οὖν πραγματικὴ ἀπὸ τοῦ πλεονάζοντος ἐν αὐτῇ τῆς ποιότητος τῶν πραγμάτων, ὡς καὶ ἐν τῇ διαιρέσει τῶν στάσεων ἐγνώκαμεν, εἴς τε τὰ γεγονότα καὶ μέλλοντα διῃρημένης, μόνη τῇ περὶ τῶν μελλόντων ἅπασαν ἐπειληφέναι ἐπισκοπεῖν φύσιν. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ τῶν γεγονότων ἐφάπτεται πρὸς κατασκευὴν τῶν μελλόντων. ὅρος δὲ αὐτῆς ἐστιν οὗτος. στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἐπὶ μέρους. περὶ τοῦ εἰ γέγονέ τι ἢ γενήσεται. καὶ περὶ τοῦ εἰ τόδε τι πρακτέον ἐστὶν ἢ μὴ πρακτέον τὴν ζήτησιν ποιουμένη.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Η πραγματικὴ ἥ τε ἔγγραφος καὶ ἄγραφος, τοῖς τελικοῖς διαιρεῖται κεφαλαίοις. ἐν δὲ τῇ ἀγράφῳ τὸ ἔθος ἀντὶ τοῦ νομίμου παραληπτέον. ἐκ δὲ τούτων καὶ αἱ ἀντιθέσεις ἐν αὐτῇ κινοῦνται. ἐκ νομίμου μὲν, αἱ νομικαί. ἐκ δὲ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος, αἱ δικαιολογικαί. οἷον ἀλλ' ἄξιον τὰς αἰτίας λέγειν. ἀλλ' ἄτοπον τόδε τι ποιήσαντά με κρίνεσθαι. καὶ τὸ ὁρικὸν δὲ ἐν αὐτῇ κινεῖται καὶ πλατύνεται. οἷς περὶ αὐτοῦ τόποις εἰρήκαμεν. ἐκ δὲ τοῦ συμφέροντος αἱ ἀντιστατικαὶ κινηθήσονται. ἔτι δὲ κἀκεῖνο ἰστέον, ὡς ἀπὸ τῶν ἰδίων τούτων τόπων ἐν τῇ πραγματικῇ χρὴ τὰς ἀντιθέσεις κινεῖν. ἀπὸ προσώπων. ἀπὸ πραγμάτων. ἀπὸ καιρῶν. ἢ ἀπὸ πάντων ἅμα ἢ τινῶν. οἷον μετὰ τὴν πλαταιέων κατασκαφὴν νόμον εἰσφέρουσι λακεδαιμόνιοι πόλιν ἑλληνίδα μηκέτι κατασκάπτεσθαι. ἐνταῦθα γὰρ ἀπὸ μὲν τοῦ προσώπου ἐμπεσεῖται ἀντίθεσις ἥδε. ἀλλὰ πικροί τινες ὄντες λακεδαιμόνιοι καὶ πόλιν ἑλληνίδα κατασκάψαντες, οὐ δίκαιοι περὶ τούτου νομοθετεῖν. ἀπὸ δὲ τοῦ καιροῦ. ἀλλ' ἐν πολέμῳ ἥκιστα χρὴ νομοθετεῖν. γνώμης γὰρ σωφρονούσης οὐ τεταραγμένης ἔκγονος ὁ νόμος. ἀπὸ δὲ τοῦ πράγματος. ἀλλ' ἡ πλαταιέων παράνομος ἅλωσις οὐ συγχωρεῖ βέβαιον ἑστάναι τὸν νόμον. ἰστέον δὲ ὅτι ἡ πραγματικὴ περὶ μελλόντων ποιουμένη τὴν ζήτησιν, οὔτε προβολὴν οὔτε διήγησιν ἐπιδέχεται εἴ μή περ ἥ τε προβολὴ καὶ ἡ διήγησις τῶν γεγονότων ἢ ὡς γεγονότων ἔκθεσιν περιέχουσα, ἀντὶ τούτων τὴν κατάστασιν ἕξει συνδεκτικὴν οὖσαν τῶν τε προοιμίων καὶ τῶν ἀγώνων. τρόποι δὲ καταστάσεως εἰσὶ δέκα, ὡς ἀψίνης ἐν τῇ περὶ τῶν μερῶν τοῦ λόγου τέχνῃ φησίν. οὓς χρὴ διεσκεμμένους ἀκριβῶς, κατ' ἐκείνους ποιεῖσθαι τὰς καταστάσεις. μάλιστα δὲ τῶν παρ' ἰσοκράτους ἐχόντων εἰρημένων ἐν τῇ τέχνῃ μνημονευτέον, ὡς σκεπτέον ἐν τῇ καταστάσει τό, τε πρᾶγμα καὶ τὰ πρὸ τοῦ πράγματος καὶ τὰ μετὰ τὸ πρᾶγμα, καὶ τὰς διανοίας αἷς ἑκάτερος τῶν ἀγωνιζομένων τόδε τι πέπραχεν ἢ μέλλει πράττειν. καὶ τούτων τοῖς συμβαλομένοις ἡμῖν χρηστέον. τελικὰ δὲ κεφάλαια κυρίως μέν ἐστι τρία ὡς καὶ ἐν προγυμνάσμασιν εἴρηται, εἴ γε καὶ τρία τῆς ῥητορικῆς ἔγνωμεν εἴδη, ὧν τοῦ μὲν δικανικοῦ τέλος τὸ δίκαιον. τοῦ δὲ συμβουλευτικοῦ, τὸ συμφέρον. τοῦ δὲ πανηγυρικοῦ, τὸ

[Marginalia:] Bidental ubi percussum ibi sepeliendum — Singulare differentia — πραγματική unde dicta — καταστάσεως modi. 10. — Hapsines — Isocrates — τελικὰ κεφάλαια tria propria: τὸ δίκαιον, τὸ συμφέρον, τὸ καλόν — Isocratis ars rhetorica de qua et quintilianus libro. 2. — Finis iudicialis iustitia Deliberativi utilitas. Demonstrativi honestas

Τελικὰ κεφάλαια unde dicta

Diuisio insti. Vtilis. Honesti

καλόν. τούτων ἕκαστον ὑποδιαιρεῖται εἰς τάδε. τὸ μὲν δίκαιον, εἴς τε τὸ νόμιμον καὶ τὸ δίκαιον καὶ τὸ ἔθος. τὸ δὲ συμφέρον, εἴς τε τὸ χρήσιμον καὶ τὸ ἀναγκαῖον καὶ δυνατὸν καὶ ῥᾴδιον καὶ τὸ ἐκβησόμενον. τὸ δὲ καλόν, εἴς τε τὸ πρέπον καὶ ἔνδοξον.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Η πραγματικὴ τοῖς τελικοῖς κεφαλαίοις διαιρεῖται. ἀπὸ δὲ εἴρηται τελικά· διότι πολλῶν νοημάτων περιεκτικά εἰσιν. πᾶν γὰρ νόμιμον ζήτημα ἢ τῆς ὁρικῆς ἐστι στάσεως, ἢ τῶν δικαιολογικῶν, ἢ νομικῶν. αἱ γὰρ νομικαὶ πᾶσαι καὶ ἡ μετάληψις ἡ ἔγγραφος εἰς τὸ νόμιμον κεφάλαιον ἔχουσι τὴν ἀναφοράν. αἱ δὲ λογικαὶ καὶ ἡ μετάληψις ἡ ἄγραφος, εἰς τὸ δίκαιον. ὁ δὲ στοχασμὸς εἰς τὸ συμφέρον· ὥστε διὰ τὸ πολλὰ περιέχειν νοήματα, τελικὰ κεφάλαια ἐκλήθη. προτέτακται δὲ τὸ νόμιμον καὶ τὸ δίκαιον διὰ ταῦτα. εἰς δύο χρόνους διῃρημένων τῶν ζητημάτων τῶν πολιτικῶν εἴς τε τὸν παρεληλυθότα χρόνον καὶ μέλλοντα. καὶ τῆς πραγματικῆς μέσης ἀμφοτέρων τεταγμένης. καὶ φύσει μὲν εἰς τὸ μέλλον ἐχούσης τὸν σκοπόν. οὐ μὴν οὐδὲ τοῦ παρεληλυθότος ἐκτὸς οὔσης, τὰ κεφάλαια αὐτῆς ἀμφοτέρων μετέχει τῶν χρόνων. τὸ μὲν οὖν νόμιμον καὶ τὸ δίκαιον τοῦ παρεληλυθότος ἐστίν. οἱ γὰρ νόμοι ἔφθασαν τεθεῖσθαι. καὶ τὸ δίκαιον ἐκ τῶν φθασάντων ἐννοιῶν δοκιμάζεται. εἰκότως οὖν τὰ δύο ταῦτα προτεταγμένα ἐστὶ κεφάλαια, τοῦ τε συμφέροντος καὶ τῶν λοιπῶν, ἃ περὶ τὸν μέλλοντα ὁρᾶται, ἐπεὶ καὶ τὸ παρεληλυθὸς τῷ χρόνῳ πρότερον τοῦ μέλλοντος. ἄλλως τε τῶν κεφαλαίων, τὸ μὲν περὶ τὸ πρᾶγμα. τὸ δὲ περὶ τὸ πρόσωπον ἀπέδωκε τάξιν. προυτιμήσατο δὲ ἐνταῦθα τὰ περὶ τὸ πρᾶγμα τῶν περὶ τὸ πρόσωπον. ἐν δὲ ἐν στοχασμῷ τὰ περὶ τὸ πρόσωπον προτάττει κεφάλαια τῶν περὶ τὸ πρᾶγμα, ὁρῶμεν· ὅτι ἐκεῖ περὶ ὑπάρξεως ἦν πᾶσα ἡ ζήτησις. ἔνθα προτιμᾶται ἡ περὶ τὸ πρόσωπον ζήτησις. ἐνταῦθα δὲ περὶ τὸ πρᾶγμα. περὶ γὰρ τῆς τοῦ πράγματος ποιότητος ἡ ζήτησις, κεφάλαιον δὲ τοῦ πράγματος, τὸ νόμιμον καὶ τὸ δίκαιον· ὥστε ἀναγκαίως τὰ τῷ πράγματι οἰκεῖα προτέτακται. τοῦ δὲ προσώπου τὸ συμφέρον καὶ τὸ δυνατὸν καὶ ἔνδοξον. ταῦτα δὲ καὶ πρός τι. συμφέρον γὰρ τῷ χρώματι πρὸς τὸ πρᾶγμα δείκνυται τὸ δυνατὸν καὶ ἔνδοξον. καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ δικαίου τὸ νόμιμον προτέτακται, ὡς ἄτεχνος πίστις. αἱ δ' ἄτεχνοι πίστεις πανταχοῦ ἰσχυρότεραι τῶν ἐντέχνων καὶ προτιμητέαι. ὡς καὶ Δημοσθένης ἐχρήσατο πανταχοῦ. ἔνθεν ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου ἀσθενῶν τῷ νομίμῳ καὶ ἰσχύων περὶ τὸ δίκαιον, καὶ προοίμιον ἠναγκάσθη κατασκευάσαι ἴδιον. ῥοπήν τε λαβεῖν παρὰ τοῦ δικαστοῦ τοῖς ἰσχυροτέροις πρώτοις χρήσασθαι, ἵνα μὴ ἐξ ἀρχῆς καταγνωσθεὶς, ἅτε ἀπὸ τῶν ἀσθενεστέρων ἀρξάμενος, δυσχερῆ τὴν ἐπαγομένην πίστιν ἔχῃ. εἰκότως οὖν τὸ νόμιμον προτέτακται, ἕπεται δὲ τὸ δίκαιον. ῥητὸν μὲν καὶ ἔγγραφα τὰ νόμιμα ἅπαν ἄτεχνοι πίστεις. τὸ δὲ δίκαιον καὶ ἐξ ἐννοιῶν ἐστὶ καὶ ἐνδόξων πίστεων ἀντίρρησιν ἐχουσῶν. αἱ γὰρ ἔνδοξοι πίστεις οὐ πανταχοῦ αἱ αὐταί. αὐτίκα γοῦν καὶ τὸ ἐσθίειν τοὺς γονέας τισὶν ἀγαθὸν ἐδόκει. ἑτέροις δὲ τὸ καίειν. Ἀθηναίοις δὲ καὶ τὸ μὴ θάπτειν ἢ χειραγωγεῖν, ἔγκλημα ἐδόκει. τινὲς δὲ καὶ τοῦτό φασιν, ὡς εἰκότως τὸ νόμιμον προτέτακται τοῦ δικαίου, ὡς ὡρισμένον ἀορίστου. τὸ μὲν γὰρ νόμιμον, ὡρισμένον ἐστὶ δίκαιον. τὸ δὲ δίκαιον, ἀόριστον. ἰσχυρότερον δὲ τὸ ὡρισμένον τοῦ ἀορίστου καὶ ἀδήλου καὶ προτιμότερον. μετὰ ταῦτα τὰ παρὰ τὸν μέλλοντα τέτακται κεφάλαια καὶ πρὸ τοῦ δυνατοῦ τὸ συμφέρον· πρῶτον γὰρ σκοποῦμεν εἰ συμφέρει, εἶθ' οὕτως εἰ δυνατὸν γενέσθαι. οἱ δὲ λέγοντες ὡς οὐ καλῶς τὸ συμφέρον τοῦ δυνατοῦ προτέτακται, ἕως γὰρ ἂν ἀδύνατα ᾖ τὰ πράγματα περιττὴ ἡ τοῦ συμφέροντος βουλή. καὶ προφέροντες τὸ κατὰ τὸ ἀδύνατον ἀσύστατον ζήτημα. ὅτι διὰ τοῦτο μὴ δύνασθαι ἐξετασθῆναι τὸ ἀδύνατον ἀσύστατον ἐποίησεν. μὴ

νοημάτων

νοήματα

Inartificiales probationes semp potiores artificialib9

οὐ καλῶς λέγουσι. τὸ γὰρ συμφέρον καὶ φύσει πρῶτον καὶ ἐμπεριείληφεν ἐν ἑαυτῷ τὸ δυνατόν. ὁ γὰρ τὰ ἀδύνατα κατασκευάζων, τὰ ἀσύμφορα κατασκευάζει. ὡς ἂν εἰ κατασκευάζοιμεν μακρῷ εἴ τε ἄρξαι τῆς Ἑλλάδος ἀσύμφορα αὐτοῖς κατασκευάσομεν, κινδύνους ἢ ἀφορμὰς αὐτοῖς προξενήσομεν. καὶ εἰ κατασκευάσομεν συμφέρει τῷ πένητι τριηραρχεῖν, κατὰ τὸ ἀδύνατον ἀσύμφορόν ἐστιν. ἀνάγκη οὖν πάντα τῷ συμφέροντι τὸ δυνατὸν περιέχεσθαι, οὐ μὴν τῷ δυνατῷ τὸ συμφέρον. οὐ γὰρ δυνατὸν ἀποκτεῖναί τινα ἢ ἱεροσυλῆσαι τῶν ἱερῶν ἀφυλάκτων ὄντων ἤδη καὶ συμφέρον. φυσικῶς οὖν περιεχομένου τῷ συμφέροντι τοῦ δυνατοῦ, ἀναγκαίως καὶ ὑποτέτακται αὐτῷ. πρὸς δὲ τοὺς λέγοντας ὡς ἄχρηστον τὸ συμφέρον τοῦ δυνατοῦ ἀπόντος, ἐροῦμεν ὡς κατὰ τὸν τῆς φιλονεικίας λόγον ἀεὶ τὸ συμφέρον ἐξετάζεται. κἂν ἀπῇ τὸ δυνατόν. δεῖ γὰρ βούλεσθαι τὰ χρηστὰ ἑαυτοῖς καὶ εἰ μὴ δυνάμεθα. ἔνθα βουλήσεως μέν εἰσι κρίσεις, κἂν μὴ παρῇ τὸ δύνασθαι καὶ εὐθῆναι. δυνάμεως δὲ τοῦ βούλεσθαι ἀπόντος, οὔ. οὕτω γὰρ ἂν καὶ πλοῦτος καὶ ἰσχὺς καὶ σοφία. καὶ εἴ τι ἄλλο λέγοις δοίη. τὸ ἔνδοξον μετὰ τοῦτο ἐστὶ καὶ τὸ ἐκβησόμενον, ἃ τινὲς καὶ μόρια εἰρήκασι τοῦ συμφέροντος. καὶ ὥσπερ ἀπὸ τὸ συμφέρον τὸ δυνατόν. οὕτως ἔφασαν καὶ ἀπὸ τὸ ἔνδοξον τὸ ἐκβησόμενον εἶναι. εἰκότως οὖν τὸ ἔνδοξον προτέτακται τοῦ ἐκβησομένου. ἀλλ' ἐροῦσί τινες ἐναντιούμενοι ὡς τὸ μὲν ἔνδοξον μονοειδές ἐστι, τὸ δὲ ἐκβησόμενον πολυειδὲς τοῦ μονοειδοῦς. καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ κινδυνῶδες καὶ τὰ λοιπὰ τοιαῦτα κεφάλαια κατασκευάζεται. ὤφειλεν οὖν τὸ πολυειδὲς, τοῦ μονοειδοῦς προτεθεῖσθαι. ἀλλ' ἐροῦμεν ὅτι ἡ τοῦ συμφέροντος ἔννοια τὴν δόξαν ἔχει. καὶ ἐπειδὴ τὰ ζητήματα βούλεται ἀκόλουθον ἔχειν τοῖς προτεινομένοις προσώποις τὸν σκοπόν. προτείνεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τοῖς ζητήμασι τῶν ἀρχαίων πρόσωπα. οἷον τὸ Δημοσθένους ἢ Περικλέους ἢ Λακεδαιμονίων ἢ Ἀθηναίων, οἷς ἐπιμελὲς τὸ δόξης μᾶλλον ἢ τῶν ἄλλων φροντίζειν. ὡς δῆλον ἀπὸ τῶν ἐν Πύλῳ τ'. οἷον διὰ δόξαν τοῦ ἐκβησομένου καταφρόνησαν. ἐξὸν γὰρ ἁλόντας σώζεσθαι, εἵλοντο μᾶλλον τὸν μετὰ δόξης ἐκβάντα θάνατον, εἰκότως τὸ ἔνδοξον τοῦ ἐκβησομένου προτέτακται. ἰστέον δὲ ὡς τὸ ἀναγκαῖον κεφάλαιον ὁ τεχνικὸς μὲν ἀγνοεῖ. παρὰ δὲ τῷ Δημοσθένει καὶ τοῖς πολλοῖς τῶν ἀρχαίων μεμελέτηται. καὶ ἡ μὲν τάξις τῶν κεφαλαίων αὕτη. τὴν πραγματικὴν δὲ τινὲς οὕτω διεῖλον. εἰς νόμιμον. συμφέρον. δυνατόν. προστιθέντες τῷ μὲν νομίμῳ, τὸ σαφές, τῷ δὲ συμφέροντι, τὸ ἀναγκαῖον. τῷ δὲ δυνατῷ, τὸ ῥᾴδιον. ἀλλ' ὁ Ἑρμογένης ταύτην παρελογίσατο. ἐντέχνως δὲ ταύτην πάνυ τοῖς κειμένοις διεῖλεν.

Ἔστι δὲ ἡ μὲν, ἔγγραφος πραγματική. ἡ δὲ, ἄγραφος. ἔγγραφος μὲν, ἡ ἀπὸ ῥητοῦ τὸ ζήτημα ἔχουσα. οἷον νόμου κελεύοντος ἐν ἡμέραις ῥηταῖς περὶ πολέμου βουλεύεσθαι. Ἐλάτειαν ἔχοντος Φιλίππου, γράφει Δημοσθένης αὐθημερὸν ἐξιέναι. ἄγραφος δὲ, ἡ μὴ ἀπὸ ῥητοῦ. οἷον ἀξιοῖ μετὰ τὰ κατὰ Πύλον Κλέων Πύθιος καλεῖσθαι.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Η μὲν ἔγγραφος ἀπὸ ῥητοῦ τινος, καὶ περὶ ῥητὸν ἔχειν φησὶ τὴν ἐξέτασιν. ἡ δὲ ἄγραφος ῥητῶν οὐ προσαπτομένη, περὶ ψιλὰ μόνον ἔχει τὰ πράγματα, τὴν ζήτησιν. εἴδη δὲ αὐτῶν οὐδ' ἕτερα ἔχει διότι οὐδὲ διαφορὰ κεφαλαίων ἐν αὐταῖς θεωρεῖται, διαφοραὶ δὲ προβλημάτων. τῶν μὲν οὖν ἀπὸ τὴν ἔγγραφον πραγματικὴν προβλημάτων, εἰσὶ διαφοραὶ ἑπτά, κατὰ νόμου εἰσφοράν. κατὰ νόμου παλαιοῦ κύρωσιν καὶ ἀναίρεσιν. κατὰ πρόσθεσιν ἐν νόμῳ μέρους τινός. κατὰ ψηφίσματος εἰσαγωγήν. κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν. κατὰ ἀντινομίαν. κατὰ αἴτησιν δωρεᾶς. κατὰ μὲν νόμου εἰσφοράν. οἷον πολλῶν ἀτε-

Maronitae

Naturaliter utile cōplectit possibile nō e contrario

Negocialis status diuisio secundum quosdam

Problematū negocialis scripti differentiae 7

λῶν πολεμίων καὶ τῶν πολιτευομένων ἐκλειπόντων, τίθησι νόμον Λεπτίνης, μηδένα εἶναι ἀτελῆ. κατὰ δὲ νόμου παλαιοῦ κύρωσιν καὶ ἀναίρεσιν· οἷον μετὰ τὰ ἐν Μαραθῶνι γράφει τις παρὰ Λακεδαιμονίοις ἀναιρεῖσθαι τὸν τῆς πανσελήνου νόμον. κατὰ πρόσθεσιν ἐν νόμῳ μέρους τινός· οἷον νόμος τὸν τυπτήσαντα χιλίας διδόναι. πλούσιος ἐχθρὸς ἅπαξ πένητα τυπτήσας, ἐξέτισε τὰς χιλίας. ὁ δὲ πένης νόμον εἰσφέρει καὶ ἀτίμους τοὺς τυπτήσαντας γίνεσθαι. οὐ γὰρ ἀναιρεῖ τὴν ἔκτισιν τῶν χιλίων ἡ προσθήκη τῆς ἀτιμίας· ἀλλ' εἰς τὸν ὅλον ἀπεργάζεται νόμον. κατὰ δὲ ψηφίσματος εἰσαγωγήν, οἷον βασιλέως ἐπερχομένου πολλῷ στρατῷ, γράφει Θεμιστοκλῆς ἐκλιπόντας τὴν πόλιν, εἰς τὰς τριήρεις ἐμβαίνειν. οὐ ῥᾳδίαν δὲ τὴν ἐπίγνωσιν ἔχει τὰ τοιαῦτα συμβουλευτικὰ προβλήματα, πότερον τῆς ἐγγράφου πραγματικῆς ἐστιν ἢ τῆς ἀγράφου. τὰ γὰρ αὐτὰ δυνατὸν ἐπὶ ἑκατέραν ἀνάγειν. πλὴν ἐκεῖνό γε διεστήκασιν· ἐὰν μὲν γὰρ ᾖ τὸ γράφει προσκείμενον ἐν τῷ ζητήματι, δηλονότι ὡς ψηφίσματος εἰσαγομένου τινὸς τὸ γράφει πρόσκειται. καὶ οὕτως ἂν τῷ ψηφίσματι ὁ συμβουλεύων συσταίη. εἰ δὲ ἀντὶ τοῦ γράφει Θεμιστοκλῆς ἢ ὁ δεῖνα τὸ συμβουλεύει προσκείμενον ἔχει, ψιλὴ τῶν πραγμάτων ἐξέτασις ἔσται. καὶ οὕτως ἐπὶ μὲν τὴν ἔγγραφον πραγματικὴν ἀναχθήσεται πᾶσα ψηφίσματος εἰσαγωγὴ καὶ λόγος τῷ ψηφίσματι συνιστάμενος. ἐπὶ δὲ τὴν ἄγραφον, πᾶς συμβουλὴν περιέχων ἀντὶ ῥητοῦ λόγος. ἀνάγονται δὲ ἐπὶ τὴν ἔγγραφον πραγματικὴν τά, τε κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν προβλήματα· οἷον νόμος περὶ πολέμου μέχρι τειχῶν ἢ μερῶν βουλεύεσθαι. Ἐλάτειαν Φιλίππου καταλαβόντος, γράφει συμβουλεύων Δημοσθένης αὐθημερὸν ἐξιέναι. Αἰσχίνης ἀντιλέγει. καὶ κατὰ ἀντινομίαν· νόμος τὸν τύραννον μὴ θάπτεσθαι ἐν ᾗ ἐτυράννησε πόλει· καὶ νόμος τὸν κεραυνῷ βληθέντα ἐκεῖ θάπτεσθαι ἔνθα ἐβλήθη. ἠνέχθη σκηπτὸς κατὰ τυράννου. καὶ ὁ μὲν ἐκεῖσε θάπτειν αὐτὸν συμβουλεύει, ὁ δὲ ἀντιλέγει. ἔτι γε μὴν καὶ κατὰ αἴτησιν δωρεᾶς πανταχοῦ ἐπὶ τὴν ἔγγραφον ἀναχθήσεται, εἴπερ κατὰ νόμον γίνεται. οἷον νόμος τὸν ἀριστέα λαμβάνειν ἣν ἂν βούληται δωρεάν. πλούσιος ἀριστεύσας αἰτεῖ πένητος ἐχθροῦ φόνον, καὶ ἀντιλέγει τις. τῶν μὲν οὖν ἐπὶ τὴν ἔγγραφον πραγματικὴν ἀναγομένων προβλημάτων αὗται διαφοραί. τῆς δὲ ἀγράφου τῶν προβλημάτων ὁμοίως εἰσὶ διαφοραὶ ἑπτά· κατὰ ἀμφισβήτησιν· κατὰ ἀποκήρυξιν· κατὰ δοκιμασίαν· κατὰ προσαγγελίαν· κατὰ ἐπιτίμησιν καὶ αὐθυποτίμησιν· κατὰ συμβουλὴν περὶ μελλόντων· κατὰ ἀξίωσιν. κατὰ ἀμφισβήτησιν μέν· οἷον ἔδοξε τῶν ἐν Μαραθῶνι πεσόντων ἐπιτάφιον εἰπεῖν τοῦ ἀριστεύσαντος τὸν πατέρα, καὶ ἀμφισβητοῦσι περὶ τούτου ὅ, τε Κυναιγείρου καὶ ὁ Καλλιμάχου πατήρ. κατὰ ἀποκήρυξιν δέ· ἐπιστὰς νύκτωρ ὁ παῖς ξιφήρης τῷ πατρὶ μεταγνοὺς ὤμοσε μὴ ἐξειπεῖν, καὶ ἀποκηρύττεται ὑπὸ τοῦ πατρός. κατὰ τὴν δοκιμασίαν· οἷον Ἐπίκουρος λαχὼν διαδουχεῖν, δοκιμάζεται. κατὰ προσαγγελίαν δέ, οἷον μετὰ Χαιρώνειαν Δημοσθένης ἑαυτὸν προσαγγέλλει. κατὰ τὴν ἐπιτίμησιν καὶ αὐθυποτίμησιν· μετὰ Πάρον, ἁλόντι Μιλτιάδῃ ἐξ εὐθυνῶν τιμᾶται πεντήκοντα ταλάντων· ὁ δὲ αὐθυποτιμᾶται θανάτου. κατὰ δὲ συμβουλὴν περὶ μελλόντων· οἷον Ἀλκιβιάδης μετὰ Κύζικον συμβουλεύει πλεῖν ἐπὶ Σικελίαν. κατὰ δὲ ἀξίωσιν, Ἀλκιβιάδης ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς φυγῆς καὶ στρατηγεῖν ἀναγκαζόμενος ἀξιοῖ περὶ τῶν ἐπενεχθέντων ἐγκλημάτων αὐτῷ πρότερον ἀπολογεῖσθαι. διαφέρει δὲ ἡ κατὰ ἀξίωσιν πραγματικὴ τῆς κατὰ συμβουλήν· ὅτι ἐν μὲν ταῖς συμβουλαῖς ὑπὲρ τοῦ κοινῇ συμφέροντος προηγουμένως ποιεῖται τοὺς λόγους ὁ συμβουλεύων· ἐν δὲ ταῖς κατὰ ἀξίωσιν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ποιεῖται τὴν πρόσοδον λέγων. παράδειγμα τῆς κατὰ συμβουλήν· Ἀλκιβιάδης μετὰ τὰ κατὰ Κύ-

ζικον συμβουλεύει πλεῖν ἐπὶ Σικελίαν· τοῦτο γὰρ συμφέρει τῇ πόλει. τῆς δὲ κατὰ ἀξίωσιν· Ἀλκιβιάδης ἐπανελθὼν ἀπὸ τῆς φυγῆς καὶ στρατηγεῖν ἀναγκαζόμενος, ἀξιοῖ πρότερον περὶ τῶν ἐπενεχθέντων αὐτῷ ἐγκλημάτων ἀπολογεῖσθαι. ἐνταῦθα μὲν οὖν δι' ἑαυτὸν τῇ πόλει προσάγει ἀξίωσιν· ἐκεῖ δὲ τὴν συμβουλὴν διὰ τὸ τῆς πόλεως συμφέρον ποιεῖται. ἡ δὲ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν πραγματικὴ διαφέρει τοῦ ῥητοῦ καὶ διανοίας τῆς νομικῆς στάσεως· ὅτι ἐκεῖ μὲν ὁ κρινόμενος ἑκὼν παραβαίνει καὶ ὡς ἤδη παραβεβηκὼς τὸν νόμον κρίνεται. καὶ ἀρθέντος τοῦ νόμου, τὸ λοιπὸν οὐδεμίαν ἐγκλήματος ἐπιδέχεται χώραν. ἐνταῦθα δὲ οὐδέπω παραβέβασται, ἀλλ' εἰ χρὴ παραβῆναι ζητεῖται. καὶ ἡ κατὰ ἀντινομίαν δὲ πραγματική, διαφέρει τῆς ἀντινομίας· τῷ ἐκεῖ μὲν παραβεβάσθαι ἤδη τὸν ἕτερον τῶν νόμων. ἐνταῦθα δὲ βουλὴν προκεῖσθαι πότερον αὐτὸν παραβατέον· ὡς ἐπὶ τοῦ κεραυνωθέντος τυράννου ἐν ᾗ ἐτυράννει πόλει. ἐπειδὴ δὲ δωρεᾶς αἴτησις καὶ ἐν στοχασμῷ ἐμπίπτει, ὡς ἐπὶ τοῦ ὑποσχομένου μάγου εἰσωπίν τε ἢ μερῶν ἀποκτενεῖν τὸν τύραννον, καὶ ἐν ὅρῳ ἐν πραγματικῇ· ἰστέον ὅτι ταύτῃ διαφέρουσιν ἀλλήλων· ὅτι ἐν ἐκείνοις μὲν οὐχ ὥρισται ποίαν αἰτεῖ ὁ λαβεῖν ἀξιῶν, ἐν ταύτῃ δὲ ὡρισμένην αἰτεῖ· οἷον ἢ πατέρα σώζεσθαι, ἢ ἐχθροῦ φόνον, ἢ γυναῖκα πρὸς γάμον. καὶ ἔτι ἐν μὲν τῷ ὅρῳ οὐδ' ὅλως τὸν αἰτοῦντα φαμὲν ἄξιον εἶναι δωρεᾶς· οὐ γὰρ τὸ παρὰ τοῦ νόμου διηγορευμένον ἐπὶ τῇ δωρεᾷ πεπραχέναι. ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ τῆς μὲν αἰτουμένης κωλύομεν τὸν αἰτοῦντα τυχεῖν· ἑτέραν δὲ λαμβάνειν συγχωροῦμεν. διαφέρει δὲ ἡ κατὰ ἀμφισβήτησιν πραγματικὴ τοῦ κατὰ ἀμφισβήτησιν ὅρου· ὅτι ἐν μὲν τῷ ὅρῳ ἐκλείποντος καὶ πεπραγμένου συνέστηκεν ἡ ἀμφισβήτησις. καὶ ἑαυτὸν μὲν ἄξιον εἶναι λέγει τοῦ αἰτουμένου, τὸν δὲ ἀντιλέγοντα οὐδαμῶς. ἐνταῦθα δὲ ἑαυτὸν μὲν μᾶλλον ἄξιον εἶναί φησιν, ἧττον δὲ τὸν ἐναντιούμενον. διόπερ ἐν ταῖς πραγματικαῖς ἡνίκα ποιούμεθα τὰς συγκρίσεις, οὐ χρὴ τὸν ἀμφισβητοῦντα ψέγειν· ἀλλὰ κἀκεῖνον μὲν ἐπαινεῖν, ἑαυτὸν δὲ μᾶλλον προκρίνειν, ὡς ἐπὶ Κεφάλου καὶ Ἀριστοφῶντος, οἳ περὶ τοῦ γέρως ἀμφισβητοῦσιν. δύο δὲ τῆς ῥητορικῆς εἰδῶν, ὡς πολλάκις ἔφαμεν ἐν ταῖς στάσεσι θεωρουμένων, δικανικοῦ τε καὶ συμβουλευτικοῦ· τὸ μὲν δικανικὸν ἐν ταῖς ἄλλαις ἐμπίπτει στάσεσι, τὸ δὲ συμβουλευτικὸν ἐπὶ μόνην σχεδὸν ἀνάγεται τὴν πραγματικήν, συνεμπλεκομένων αὐτῇ καὶ τῶν ἄλλων δύο εἰδῶν. σπανίως γὰρ ἔν τε στοχασμῷ συμβουλὴ εὑρεθήσεται, ὡς ἐπ' ἐκείνου· πολιορκούμενοί τινες ἀνέῳξαν τὰς πύλας καὶ βουλεύονται οἱ πολιορκοῦντες, εἰ χρὴ εἰσελθεῖν. σπανίως δὲ καὶ ἐν ὅρῳ, ὡς ἐπ' ἐκείνου· νόμος τὴν ἄχρηστον ἡλικίαν ἀποκτείνειν. Τρισαριστεὺς ἄχειρ ἐστί, καὶ βουλεύονται περὶ τούτου. ἐνταῦθα γὰρ οὐκ ἔστι κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν εἰ καὶ Μινουκιανός φησιν, ἀλλ' ὅρος· ζητοῦμεν γὰρ τίς ἐστιν ἡ ἄχρηστος ἡλικία· καὶ εἰ ἄχρηστος ἐστὶν ὁ τρισαριστεύς. πλὴν οὖν ὀλίγων συμβαίνει πᾶσαν συμβουλὴν ἐπὶ τὴν ἄγραφον ἀνάγεσθαι πραγματικήν. οὐ μόνον δὲ τὸ συμβουλευτικόν, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸ δικανικὸν εἶδος ἐπιδέχεται ἡ πραγματική. πᾶσαι γὰρ αἱ τῶν παρανόμων γραφαί, πραγματικῆς στάσεώς εἰσι. πᾶσα δὲ συμβουλή, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, περὶ τούτων γίνεται γενικῶς, περὶ πολέμου καὶ εἰρήνης, περὶ πόρου χρημάτων, περὶ οἰκισμοῦ πόλεως ἢ κατασκαφῆς, περὶ νόμων, περὶ τιμῆς. ἐπειδὴ δὲ καὶ ἐν ὅρῳ περὶ τιμῆς ἔσθ' ὅτε γίνεται ἡ ζήτησις, ὅταν τις ἀξιοῖ τιμᾶσθαι τύραννον διώξας ἢ προκτησάμενός τινα πόλιν, ἰστέον ὅτι ἐν ὅρῳ μὲν ἡ ζήτησις περὶ τὸ πρᾶγμα γίνεται εἰ τὸ διῶξαι μόνον τὸν τύραννόν ἐστι τυραννοκτονία, ἢ τὸ πεῖσαι Φίλιππον ἀποδοῦναι Ἀμφίπολιν προκτήσασθαι πόλιν. ἵν' εἰ τοῦτο γένοιτο φανερόν, τῆς προσηκούσης ὁ αἰτῶν τύχῃ τιμῆς. ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ φαι-

ρου τοῦ πράγματος ὄντος, ἡ σκέψις γίνεται περὶ τοῦ ποίαν τινὰ λαβεῖν χρὴ τὸν αἰτοῦντα δωρεάν. εἰσὶ δὲ καὶ περὶ τιμωρίας ἐν πραγματικῇ ἀμφισβητήσεις, ὡς ἐπ᾽ ἐκείνου. ἐξῆν ἐν πολέμῳ μισθωσάμενον ἕτερον ἐκπέμπειν ἀντ᾽ αὐτοῦ. πολέμου καταλαβόντος ἐξέπεμψέ τις ἄλλον ἀντ᾽ αὐτοῦ μισθωσάμενος. ἀριστεύσας ἐκεῖνος κατὰ τὸν νόμον ἔλαβε τὴν δωρεάν. ἑτέρου πολέμου καταλαβόντος, ἐξέπεμψεν αὐτὸν μισθωσάμενος. ἔλιπε τὴν τάξιν καὶ νόμου κελεύοντος κολάζεσθαι τὸν λιπόντα τὴν τάξιν, ἀντιπροβάλλονται ἀλλήλους. ὅ, τε ἐκπέμψας καὶ ὁ πεμφθείς. τοῦτο δὲ τὸ ζήτημά τινές φασι γνώμης στοχασμὸν, τῷ πλείστους ἐν αὐτῷ λογισμοὺς ἐμφαίνεσθαι στοχαστικούς. ἔστι δὲ πραγματικῆς ἀγράφου κατὰ στοχασμὸν αἰτούσης τὴν ζήτησιν. καθόλου δὲ χρὴ γινώσκειν ὅτι πολλὰ προβλήματά ἐστιν ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἅπερ ὑπὸ μίαν ἀντικρυς ἀνάγειν στάσιν οὐχ οἷόν τε, ὥσπερ καὶ τόδε. νόμος τὸν στρατηγὸν τοὺς κατασχόντας φυγάδας ἀναιρεῖν. διδύμων ἀδελφῶν τὸν ἕτερον φυγόντα, εἴργει ὁ νόμος κατιέναι. τὸν ἕτερον συναποδημήσαντα μόνον εἶτα ἐπανιόντα ἀπέκτεινεν ὡς φυγάδα ὁ στρατηγὸς καὶ κρίνεται φόνου. τοῦτο γὰρ καὶ γνώμης ἄν τις εἴποι στοχασμὸν καὶ συγγνώμης.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τίς ἡ ἄγραφος καὶ ἔγγραφος ἐδίδαξεν ὁ τεχνικός. ὅτι ἔγγραφος μὲν, ἡ ἀπὸ ῥητοῦ τὴν ζήτησιν ἔχουσα. δεῖ δὲ προσθεῖναι καὶ περὶ ῥητοῦ. αἱ γοῦν τῶν νόμων εἰσφοραὶ ἐξετάζονται πότερον κατὰ νόμον καὶ κατὰ δίκαιον, ἢ οὔ. καὶ πότερον συμφέρον καὶ ἔνδοξον, ἢ τοὐναντίον. ἰστέον μέντοι ὡς ἐν τῇ ἀγράφῳ ἐμπίπτει ἔσθ᾽ ὅτε ῥητόν, ὡς ἐπὶ τῆς ἀποκτεινάσης γυναικὸς τύραννον τὸν ἄνδρα καὶ αἰτούσης εἰς τὴν δωρεὰν τὴν σωτηρίαν τῶν τέκνων. νόμου ὄντος τῷ τυράννῳ συναποθνήσκειν τὰ τέκνα. ἐνταῦθα γοῦν κεῖται μὲν τὸ ῥητόν. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ οὐ περὶ αὐτοῦ ἡ ζήτησίς ἐστιν, οἷον εἰ ἔννομον. ἢ δίκαιον ἢ συμφέρον, ἀλλὰ περὶ τὴν ποιότητα τῆς δωρεᾶς. οἷον πότερον ἣν αἰτεῖ δεῖ λαμβάνειν αὐτὴν ἢ ἑτέραν, ἡ ζήτησις ἄγραφός ἐστι πραγματική. ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τῇ ἀγράφῳ ἔστιν εὑρεῖν τὸ ἔθος ἀντὶ νόμου παραλαμβανόμενον. ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ κατ᾽ Ἀνδροτίωνος. φησὶ τοίνυν τούτῳ τῷ τρόπῳ ἁπάσας εἰληφέναι τὰς βουλάς. ὁμολογουμένως γοῦν ἐνταῦθα ἐπὶ τὸ ἔθος ἀντὶ νόμου κατέφυγεν.

Τὸ τοίνυν νόμιμον ἐν τῇ ἐγγράφῳ μιᾷ τῶν νομικῶν ὑποπίπτει στάσεων, καὶ κατ᾽ αὐτήν γε διαιρεθήσεται. αὐτίκα δὲ περὶ τῶν νομικῶν στάσεων λέξομεν.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ Τὸ νόμιμον πλατύνεται τῇ τε γνώμῃ τοῦ νομοθέτου καὶ τοῖς περιστατικοῖς μορίοις καὶ νόμοις ἑτέροις. ὡς καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου, τὸ νόμιμον διὰ νόμων ἑτέρων ἐπλάτυνεν. ἔθηκε δὲ τὸ νόμιμον ἐξ ἀρχῆς. οὐ γὰρ ὥς τινές φασιν ἐν μέσῳ τοῦ λόγου. ἀφ᾽ οὗ γὰρ τὴν πολιτείαν τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν παρὰ τὸν δῆμον εὔνοιαν ἐξετάζει, οὐδὲν ἄλλο ποιεῖ, ἢ τὸ νόμιμον κατασκευάζει. τοῦ γὰρ Αἰσχίνου τὸ Κτησιφῶντος ψήφισμα παρὰ τρεῖς γεγράφθαι λέγοντος νόμους. πρῶτον μὲν ὅτι ψευδῆ γέγραφε περὶ Δημοσθένους. γράμματα γράψας ὅτι εὔνους. νόμος δέ ἐστιν ὁ κωλύων ψευδῆ εἰσφέρειν γράμματα. δεύτερον δὲ μὴ ἐξεῖναι ἐν θεάτρῳ στεφανοῦσθαι ἀλλ᾽ ἐν πνυκί. τρίτον, τὸν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦσθαι, πρῶτον ἐξετάζει Δημοσθένης περὶ τοῦ μὴ ψευδῆ γράφειν νόμον. καὶ δείκνυσι διὰ τῆς αὐτοῦ πολιτείας. τήν τε εὔνοιαν καὶ ὡς οὐ ψευδῆ γέγραφε Κτησιφῶν, ἀλλ᾽ ὅτι μάλιστα ἀληθῆ. ἀφ᾽ οὗ γοῦν τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας ἄρχεται τόπου καὶ τῆς εὐνοίας ἀπ᾽ ἐκείνου τὴν ἐξέτασιν ποιεῖται. ἐπιδείκνυσι γὰρ ὡς οὐ παράνομον τὸ ψήφισμα Κτησιφῶντος μὴ περιέχον ψευδῆ γράμματα περὶ Δημοσθένους ὡς εὔνους τῇ πόλει, ἀλλ᾽ ἀληθῆ. ζηλώσομεν οὖν τὸν Δημοσθένην πλατύνοντες τὸ νόμιμον καθάπερ ἐκεῖνος ἐν τῷ περὶ στεφάνου καὶ ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους καὶ πρὸς

Λεπτίνην. πλατυνοῦμεν δὲ τὸ νόμιμον καὶ ἀπὸ τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων. ἀπὸ προσώπων μὲν, τίς ἐστιν ὁ γράφων, πολεμεῖν ἢ βοηθεῖν. καὶ πότε καὶ τίσι καὶ πῶς. ἀπὸ πραγμάτων, διὰ τί χρὴ πολεμεῖν ἢ βοηθεῖν. ἐν μὲν οὖν τῇ ἐγγράφῳ πραγματικῇ τὸ νόμιμον ἐμπίπτει. ἕπεται δὲ αὐτῷ καὶ τὸ ἔθος. ἐν δὲ τῇ ἀγράφῳ τὸ μὲν νόμιμον οὐκ ἐμπίπτει, τὸ δὲ ἔθος, ἀντ᾽ αὐτοῦ παραληψόμεθα.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Περὶ τῆς ἐγγράφου ἐπαγγέλλεται διὰ τῶν νομικῶν ἡμῖν τὴν δύναμιν γνωρίσαι. ἀδύνατον γὰρ μὴ πρότερον μαθοῦσι τὰς νομικὰς στάσεις, ἀκριβές τι περὶ αὐτῆς εὑρεῖν. πλὴν ἵνα μὴ πάντη ἀνήκοοι ταύτης κατὰ καιρὸν ὦμεν, ὁρῶμεν ἡμεῖς ἐφ᾽ ὅσον ἐνδέχεται. ἐξετάζοντες τοίνυν τοὺς νόμους ἐν τῇ ἀγράφῳ ἐκ τεσσάρων αὐτοὺς κατασκευάσομεν τόπων. ἐκ τῆς πολιτείας. εἶτα ὅτι ἀνήκει τοῖς τῶν Ἑλλήνων σοφωτάτοις. ἀπὸ παραδείγματος. ἀπὸ καιροῦ. ἀπὸ πολιτείας μὲν, οἷον ὅτι ἐν δημοκρατίᾳ ἐτέθη ἥτις ἀρίστη τῶν πολιτειῶν πασῶν. ἀπὸ τῶν προσώπων. οἷον ὅτι οὐχ οἱ τυχόντες ἔθεντο τοῦτον, ἀλλ᾽ οἱ μέγιστοι τῶν ἀνθρώπων καὶ σοφώτατοι. ἀπὸ τοῦ πράγματος. οἷον ὅτι περὶ τῶν μεγίστων προστάττει. ἀπὸ τοῦ καιροῦ, ὅτι νῦν μάλιστα χρηστέον τῷ νόμῳ ἐν εἰρήνῃ τυχὸν ἢ πολέμου. πλατύνεται δὲ τὸ κεφάλαιον, ἔκ τε τῆς τοῦ ταῦτα νομοθετήσαντος δόξης. οἷον ὅτι Σόλων ἢ Δράκων ἢ Κλεισθένης. καὶ ἐκ τοῦ πολλὰ τὸν νόμον λυσιτελῆσαι τῇ πόλει. καὶ ἔτι κατασκευάζεται τὸ νόμιμον ἔκ τε ῥητοῦ καὶ διανοίας καὶ ῥητῶν ἑτέρων παραθέσει. ἐκ διανοίας μὲν, ὡς Αἰσχίνης πολλαχοῦ ἐποίησεν. ἅμα γὰρ τῷ ῥητῷ καὶ τὴν διάνοιαν τιθεὶς κατασκευάζει τὸ νόμιμον. ἐκ παραθέσεως δὲ ῥητῶν, δεικνύντες σύμφωνα τοῖς κειμένοις τὰ εἰσαγόμενα. ὡς Τιμοκράτης κατηγορούμενος ὑπὸ Διοδώρου ἢ Δημοσθένους, ὡς παράνομα γεγραφώς. σύμφωνα γάρ φησι γεγραφέναι ἐκείνῳ τῷ νόμῳ τῷ λέγοντι, οὐδὲ δεῖσθαι Ἀθηναίων οὐδένα ὃς ἂν ἐγγυητὰς παράσχῃ τὸ αὐτὸ τέλος. ἐὰν μέντοι ἀνασκευάσωμεν, τοῖς τε ἐναντίοις τῶν προειρημένων χρησόμεθα κατασκευῶν. καὶ ἄλλοις ὁπόσοις ὁ ἀνασκευαστικὸς χορηγεῖ τόπος. καὶ ἔτι ἂν ὁ ἀντίδικος τῷ ῥητῷ ἰσχυρίζηται. ἡμεῖς τῇ τοῦ ῥητοῦ διανοίᾳ χρησόμεθα, ὡς Θουκυδίδης ἐν τῇ Κορινθίων δημηγορίᾳ. τῶν γοῦν Κερκυραίων εἰπόντων ὡς λύσεται τὰς πρὸς Λακεδαιμονίων σπονδὰς δεξάμενοι ἡμᾶς. εἴρηται γὰρ ἐν αὐταῖς τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ταῖς συμμαχίδας ἐξεῖναι παρ᾽ ὁποτέρους βούλοιντο ἰέναι. καὶ τῷ ῥητῷ τούτῳ ἰσχυρισαμένων, ὁ Κορίνθιος τῇ διανοίᾳ λύει λέγων. ὅτῳ ἐπὶ βλάβῃ ἑτέρων ἡ ξυνθήκη ἐστίν. ἀλλ᾽ ὅστις τοῖς δεξαμένοις εἰ σωφρονοῖεν πόλεμον ἀντὶ εἰρήνης ποιήσει. καὶ ῥητὰ δὲ ῥητοῖς παραθῶμεν ἐναντία τῷ εἰσαγομένῳ δεικνύντες. ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους. ἄλλων τε νόμους παραθεὶς οἷς ἐναντία νενομοθέτηκε καὶ αὐτοῦ Τιμοκράτους πρότερον εἰρημένον ἐναντίον τοῦ νῦν παρ᾽ αὐτοῦ εἰσαγομένου.

Ἐν δὲ τῇ ἀγράφῳ τὸ ἔθος ὡς νόμιμον ἐξεταστέον. οἷον ὅτι καινὰ ἀξιοῖς καὶ οἷα καὶ ὅσα οὐδείς πω πρότερον. ταῦτα δὲ πάλιν ἐνστάσει καὶ ἀντιπαραστάσει μεθοδεύσομεν. ἀντιπαραστάσει μὲν, οἷον Κλέων ἀξιοῖ μετὰ τὰ ἐν Πύλῳ Πύθιος καλεῖσθαι. καινὰ ἀξιοῖς. καινὰ ἀξιῶ. καινὰ γὰρ καὶ τὰ πεπραγμένα. ἐνστάσει δέ. εἶτα μέντοι οὐδὲ καινά. καὶ γὰρ καὶ Περικλῆς Ὀλύμπιος ἐκλήθη. ποτέρῳ δὲ πρότερον χρηστέον τῇ ἐνστάσει ἢ τῇ ἀντιπαραστάσει, οἱ καιροὶ διδάσκουσιν, ὡς καὶ ἐν στοχασμῷ διωρισάμεθα.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἔθος ἐστὶν, ὅπερ ὁ χρόνος ἐκράτυνεν, ἢ ὡς συμφέρον αἱ τῶν πολλῶν ἐκύρωσαν γνῶμαι. διαφέρει δὲ νόμος ἔθους. τῷ τὸ μὲν ἄγραφον εἶναι, τὸν δὲ ἔγγραφον. καὶ τὸ μὲν καθόλου, τὸ δὲ ἐπὶ μέρους εἶναι. καὶ τὸ μὲν φύσει τὸ δὲ θέσει. ζητεῖται δὲ καὶ ἐπὶ τούτου. τίνος τε τοῦτο ἔθεσαν καὶ παρὰ τίνων. πλατύνεται δὲ τόποις ἕξ. διά

τε τῆς πατρίου πολιτείας ὅπερ ἐστὶ τὰ παρ' ἡμῖν ἔθη. καὶ διὰ παραδειγμάτων· τουτέστιν εἴ τινες ἄνδρες παρ' ἡμῖν τετυχήκασιν ἄριστοι δωρεᾶς. καὶ ἀπὸ τῶν εὐνομουμένων πόλεων καὶ τῶν παρ' αὐταῖς ἀρίστων, καὶ ἀπὸ τῶν παρὰ τοὺς ἥρωας τιμῶν. ἔτι δὲ ἀπὸ τῶν παρὰ βαρβάροις τιμηθέντων, καὶ ἀπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς παρεστώτων. τοῦτο δὲ ἱκανῶς ἀριστείδης ἐν τῷ περικλεῖ ἐπλάτυνεν. ὃν ἀξιοῖ τις ἀποστῆναι τῆς προσηγορίας τοῦ ὀλυμπίου, κατέχοντος τοῦ λοιμοῦ. κατάλογόν τε τῶν προγόνων ποιούμενος. καὶ τὰς πράξεις αὐτῶν διεξιών. καὶ τὴν παλαιὰν πολιτείαν ἀνυμνῶν. καὶ δεικνὺς ὡς οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ὄνομα θεῶν ἔλαβεν. καὶ τὸν μὲν ἀριστείδου περικλέα παράδειγμα σαφὲς ἔχομεν περὶ τοῦ μὴ δεῖν τοῖς μὴ κατ' ἔθος οὖσι χρῆσθαι. εἰς δὲ τὸ μὴ χρῆναι λύειν τὰ ἔθη, τὸ πρὸς λεπτίνην δημοσθένους. λύεται δὲ τὸ ἔθος τοιῶσδε. ὥσπερ αὐτίκα κλέωνος τοῦ ἀξιοῦντος καλεῖσθαι πυθίας μετὰ τὰ ἐν πύλῳ. πρὸς γὰρ τὴν ἀντίθεσιν τὴν ὅτι καινὰ αἰτεῖς, ἀπαντήσει ὁ κλέων λέγων· ἀλλ' οὐδὲ πρὸς τὸν βίον ἅπαντα ἐξ ἀρχῆς παρῆλθεν, οὐδὲ τέλεια ἐξ ἀρχῆς ἀνεφάνη, ἀλλὰ μὴ πρότερον ὄντα κατὰ μέρος ἤρξατο γίνεσθαι, οὕτω καὶ τέχναι ηὐξήθησαν. καὶ τὰ πράγματα εἴληφε τὰς ἐπιδόσεις. καὶ παραδείγματι ἐπάξει νόμων, τεχνῶν, ἰατρικῆς, κυβερνητικῆς, φιλοσοφίας, καὶ τῶν τοιούτων. ἔνιστα δὲ τούτων κατὰ ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν εἰσάξομεν. ἐνστάσεως γὰρ ἴδιον τὸ διὰ ἐναντίας ἵστασθαι πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ ψευδῆ δεικνύναι. ἀντιπαραστάσεως δὲ τὸ συντρέχειν μὲν τοῖς ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου λεγομένοις, ἐκ δὲ τοῦ ἀκολούθου περιτρέπειν εἰς τὸ ἐναντίον. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Καί τοι καὶ ἐνταῦθα τὸ ῥητὸν ἐνίοτε ἐμπίπτον ὡς ἤδη εἴρηται, ἀλλ' οὐ περὶ αὐτοῦ ἡ ζήτησις. εἰς γὰρ κατασκευὴν λαμβάνεται. πολλάκις δὲ καὶ ἀμφότερα ἐν τῷ ἀγράφῳ εὑρίσκεται ἔθος φημὶ καὶ νόμος, ὡς καὶ ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου πεποίηκεν. μετὰ γὰρ τὸ ῥητὸν ἐξετάσαι τὸ ἔθος λέγων· ὡς οὐ μόνον τοῖς νόμοις ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔθεσιν ὥρισται. πρῶτον μὲν γὰρ ναυσικλῆς στρατηγῶν ἐφ' οἷς ἐπιδέδωκε τετίμηται. εἶθ' ὅτε τὰς ἀσπίδας διότιμος ἔδωκε. καὶ πάλιν χαρίδημος ἐστεφανοῦτο. συνάγων ἐκ τούτων ὅτι κἀμὲ δεῖ τὰ ὅμοια τούτων παθεῖν ὑπέταξε γὰρ τὸ ἔθος τῷ νομίμῳ. ἔθος γάρ ἐστι τὸ ἐν συνηθείᾳ κρατῆσαν. καὶ ὅπερ ὁ χρόνος ἐκράτυνεν. κατασκευάζεται δὲ τὸ ἔθος ἢ ἐκ προγόνων ἢ ἐξ ἡμῶν αὐτῶν. εἰ δὲ οἰκείων ἀποροίημεν παραδειγμάτων χρησόμεθα τοῖς ξενικοῖς· οἷον ὅτι καὶ λακεδαιμόνιοι καὶ ἄλλοι τινὲς τοῦτον πολιτεύονται τὸν τρόπον. ἐξ ἡμῶν δὲ αὐτῶν, ὅτι καὶ ἡμεῖς τοιοῦτον ἐπράξαμέν ποτε καὶ σύνηθες τῇ πόλει τὸ πρᾶγμα τοιαύτας διδόναι δωρεάς. πλατύνεται δὲ καὶ αὐτὸ διὰ περ καὶ τὸ νόμιμον· προσώπῳ· πράγματι· καιρῷ. προσώπῳ μὲν, οἷον ὅτι περικλῆς τοῦτο ἔπραξεν ὁ συνέσει ἁπάντων ἑλλήνων διαφέρων. πράγματι δὲ, οἷον ὅτι μέγα τοῦτο τῆς πόλεως κατόρθωμα. καιρῷ δὲ, οἷον ὅτι καὶ εἰρήνῃ καὶ πολέμῳ τόδε λυσιτελεῖ. ταῦτα μὲν οὖν κατασκευάσαντες. ἀποτρέποντες δὲ τοῖς ἐναντίοις χρησόμεθα, ὡς δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς λεπτίνην. ἐκείνου γὰρ λέγοντος ὅτι οἱ πρόγονοι οὐδὲν ἐδίδοσαν, αὐτός φησιν· ὅτι οὐκ ἀκολουθητέον τοῖς προγόνοις. ἡ γὰρ τῶν πραγμάτων διαφορὰ καὶ τὰς δωρεὰς διαφόρους ποιεῖ. καὶ πάλιν ἀνδρῶν ἐνδόξων παρατιθέμενοι κατορθώματα. λέξομεν ὅτι θεμιστοκλῆς, καὶ μιλτιάδης τὰ τοιαῦτα κατορθώσαντες, οὐκ ᾔτησαν τοιαύτην δωρεάν. ὡς ἀμέλει καὶ αἰσχίνης ποιεῖ. φησὶ γὰρ ὅτι καὶ στρατηγῶν καὶ ῥητόρων ἐνδόξων γενομένων, οὓς ἡ πόλις μεγίστης ἠξίωσε τιμῆς. τὰ δὲ ξενικὰ παραδείγματα ἢ ἑλληνικῆς ἐστι πολιτείας ἢ βαρβάρου. ἐξ ἑλληνικῆς μὲν, ὡς ὁ ἐκ λακώνων ἢ βοιωτῶν. ἐκ βαρβάρου δὲ, ὡς ἐκ περσῶν καὶ σκυθῶν. διὸ τὰ μὲν ἑλληνικὰ ἀναζητοῦντες, μετρίως ἀξιώσομεν διασυρμοῦ.

διασυρμοῦ. τοῖς δὲ βαρβάροις τελείᾳ χρησόμεθα καταφορᾷ, τετήρηκε δὲ καὶ τοῦτο δημοσθένης. ἐκεῖνος γὰρ εἰς τοῦτο ἐλθών, φησίν, οὐ δεῖ τοὺς ἑτέρων νόμους ἐπαινεῖν, αὐτὸν τοὺς ἐνθάδε λυμαίνεσθαι, περὶ ἑλλήνων ταῦτα λέγων. περὶ δὲ βαρβαρικῶν ὑπόδειγμα ὁ ἀριστείδης εἰς περικλέα, ἐν οἷς φησι. μὴ βαίνης ὦ παῖ ξανθίππου. μὴ τοὺς γίγαντας μιμώμεθα, οἳ λέγονται τὸ ξεύειν εἰς τὸν οὐρανόν. μὴ τὸν τῶν περσῶν βασιλέα καὶ τοὺς σὺν ἐκείνῳ. ὡσαύτως καὶ κατασκευάζοντες. τοὺς μὲν ἑλληνικοὺς ἐπαινεσόμεθα ἐθισμοὺς καὶ τὰ πρόσωπα τῶν ἀφ' ὧν τὰ παραδείγματα. τοὺς δὲ βαρβαρικοὺς ἐκ τοῦ ἐναντίου. οἷον ὅτι ταῦτα ἔπραττον πέρσαις ἢ σκύθαις οἷς πλούτου καὶ τρυφῆς, ἢ τοῦ νομαδικῶς ζῆν πᾶν ἐμέλησεν, ἢ σώφρονος καὶ ἡ μόνου πολιτείας. εἰ μὲν οὖν ἀμφοτέρων εὐποροῦμεν τῶν ὑποδειγμάτων, χρησόμεθα τοῖς ἐπιχωρίοις πρὸ τῶν ξενικῶν. εἰ δὲ μή, τοῖς ἐμπίπτουσιν.

Τὸ δίκαιον μιᾷ τῶν δικαιολογικῶν ὑποπίπτει. καὶ κατ' ἐκείνην διαιρεθήσεται ὡς ἂν ἐγχωρῇ τοῖς κεφαλαίοις. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τὸ δίκαιον ὁ μὲν πλάτων εἴς τε τὸ ὅσιον καὶ εἰς τὸ ὁμωνύμως τῷ γένει δίκαιον διαιρεῖ ἐν τῷ εὐθύφρονι. ἔστι δὲ ἡ τοιαύτη ἀκρίβεια φιλοσοφωτέρα. τὸ μὲν ὅσιον τοῖς κρείττοσιν ἡμῶν ἀπονέμουσα. τὸ δὲ δίκαιον τοῖς συστοίχοις. οἱ δὲ ῥήτορες ἀδιαίρετον ἐῶντες αὐτὸ ἅτε τὸ περὶ τὰ ἀνθρώπινα καθῆκον αὐτοὶ μάλιστα θεωροῦντες, πλατύνουσιν αὐτὸ καθάπερ ἐν ταῖς δικαιολογικαῖς. ἐν γὰρ πάσαις ταύταις πολυτρόπως τὸ δίκαιον ἐξετάζεται. ὅ τε κρινόμενος τοὺς ἀκολούθους ἀπὸ τῶν ἑξῆς κεφαλαίων ἐπάγει λογισμούς. ὁ μὲν φεύγων, δίκαιον εἶναι τὸ γεγονὸς ἀποφαινόμενος. ὁ δὲ διώκων ἄδικον αὐτὸ διὰ τῶν ἐναντίων λογισμῶν ἀποδεικνύων. ἐν μὲν γὰρ ἀντιλήψει λέγοντος τοῦ φεύγοντος εἰ τύχοι ὡς κατὰ φύσιν γελάσας οὐκ ὀφείλω κρίνεσθαι, ἐξετάζομεν. πότερον ἀφεῖναι τὸ τοιόνδε ἢ μή. ἐν δὲ ἀντιστάσει ὁμοίως ὁ φεύγων κατηγορεῖ, δίκαιον εἶναί με κρίσιν ὑπέχειν ὑπὲρ σοῦ πεποιηκότα. ἐν δὲ μεταστάσει ἄλλου αἰτίου ὄντος. ἐν δὲ ἀντεγκλήματι τοῦ πεπονθότος ὑπάρξαντος ἄξια παθεῖν ἃ πέπονθεν. ἐν δὲ συγγνώμῃ, τῆς ἀγνοίας ἢ τῆς ἀνάγκης ἢ τινος ἄλλου βιασαμένου κρείττονος. ἔτι δὲ πλατύνεται τὸ δίκαιον ταῖς εὐλόγοις αἰτίαις. ταύτας δὲ διαιρετέον τῇ τε κατὰ πρόσωπον σχέσει καὶ τῇ κατὰ πράγματα καὶ μερικῶς τῇ ἐκβάσει. οἷον τῇ μὲν κατὰ πρόσωπα σχέσει φίλοι οἱ τὴν συμμαχίαν αἰτοῦντες, ἢ ἐχθροὶ ἀδικούμενοι ὑφ' ἑτέρων, ἢ αὐτοὶ βοηθοῦντες ἄλλοις. ὑπὲρ οἰκείων ἀγωνιζόμενοι, ἢ τὴν ἀλλοτρίαν διασῶσαι σπεύδοντες. ἐκ τούτων γὰρ καὶ τῶν τοιούτων τὸ κατὰ πρόσωπα δίκαιον ἐπισκεψόμεθα. ὁ δὲ θουκυδίδης βιαιότερον κατασκευάζων τὸ δίκαιον ἐν τῇ κερκυραίων δημηγορίᾳ. οὐκ ἔχων γὰρ κεχρῆσθαι τῇ ἐξετάσει τοῦ δικαίου προηγουμένως διὰ τὸ μὴ φίλους καθεστάναι τοὺς κερκυραίους τοῖς ἀθηναίοις. καὶ μὴ δυνάμενος εἰπεῖν ὡς φίλοις οὖσι βοηθητέον. οὐ γὰρ συμμαχήσαντες ἦσαν ἀθηναίοις κερκυραῖοι. ἐκ τῆς ἀντιπαραστάσεως μεθοδεύσας εἰσήγαγεν ἀποθεραπεύων ἅμα καὶ τὸ ἐκ τοῦ δικαίου ἀντιπῖπτον. ἀπήντα γὰρ αὐτοῖς ὅτι οὐδεπώποτε γενόμενοι φίλοι οὐδὲ σύμμαχοι ἀξιοῦτε βοηθείας τυχεῖν. ὁ δὲ, εἰ καὶ μὴ φίλοι φησὶ καθεστήκαμεν, ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ἐχθροῖς πώποθ' ἡμῖν γενομένοις συναγωνεῖσθε. καὶ ἔστι τὸ ῥητὸν οὕτως εἶτα ἐν ἀδικήματι θήσονται πεισθέντων ὑμῶν ἃ δεόμεθα, πολὺ δὲ ἐν πλείονι αἰτίᾳ ἡμεῖς μὴ πείσαντες ἕξομεν. ἡμᾶς μὲν κινδυνεύοντας καὶ οὐκ ἐχθροὺς ὄντας ἀπώσεσθε. τῶνδε δὲ οὐχ ὅπως κωλυταὶ ἐχθρῶν ὄντων καὶ ἐπιόντων γενήσεσθε. ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ὑμετέρας ἀρχῆς δύναμιν προσλαβεῖν περιόψεσθε ἣν οὐ δίκαιον. καὶ ἐὰν μὴ ἔχωμεν φίλους δεικνύναι οἷς συμβουλεύομεν βοηθεῖν. ἔτι τὴν ἐκ τῆς ἀντιφά

σεως μέθοδον ζητούμεθα. εἰ γὰρ μὴ ὑπάρχοι λέγειν ὅτι φίλοις ἢ συμμάχοις βοηθήσομεν, ἐκεῖνο κατασκευάζειν πειρασόμεθα. τῇ δὲ κατὰ πρόσωπα χρήσει, ὅταν τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν ἐξετάζωμεν. οἷον εἰ δίκαιον καὶ τοῖς μὴ συμμαχήσασι βοηθεῖν, ἢ τοῖς ἀδικουμένοις ἐπικουρεῖν, ἢ τοὺς εὐεργετήσαντας λυπεῖν, ἢ τὰ ἐναντία, ὡς Θουκυδίδης ἐν τῇ Κορινθίων δημηγορίᾳ. καί τοι δίκαιοί γ᾽ ἐστὲ μάλιστα μὲν ἐκποδὼν στῆναι ἀμφοτέροις. εἰ μὴ τοὐναντίον ἐπὶ τούτοις μεθ᾽ ἡμῶν ἰέναι. Κορινθίοις μέν γε ἔνσπονδοί ἐστε. Κερκυραίοις δὲ οὐδὲ δι᾽ ἀνακωχῆς πώποτε ἐγένεσθε. εἰ δέ γε λυποίη ἡμᾶς τὸ κατὰ πρόσωπα δίκαιον. ἐπὶ τὰ κατὰ πράγματα μόνον φεύξομεθα. ὡς καὶ Ἀριστείδης ἐν Καλλιξένῳ πεποίηκεν. λυποῦντος γὰρ αὐτὸν τοῦ κατὰ πρόσωπα δικαίου. οὐ γὰρ ἠδύνατο λέγειν δίκαιον εἶναι θάπτειν τοὺς μὴ ἀνελομένους τὰ ναυάγια πρὸς ταφὴν τῶν ἐν Ἀργινούσαις πεπτωκότων, ἐνταῦθα τὸ κατὰ πράγματα δίκαιον ἐχώρησε καθόλου τὸν λόγον εἰσάγων καὶ φησίν. ἄνδρες Ἀθηναῖοι βουλεύεσθε εἰ χρή τινα θάψαι τῶν τετελευτηκότων. τοῦ δὲ κατὰ τὰς ἐκβάσεις τόπου ἐφαψόμεθα μόνον ἐν τῷ δικαίῳ. ἐν δὲ τῷ συμφέροντι τὴν πλατύτητα αὐτοῦ τηρήσομεν. ἡ δὲ τοῦ δικαίου λύσις ὡς καὶ ἀνωτέρω εἴρηται κατὰ μίαν τῶν δικαιολογικῶν γίνεται στάσεων. οἷον ἐπ᾽ ἐκείνου τοῦ ζητήματος. φυγάδες πόλιν ἔκτισαν. καὶ γράφει τις στρατεύειν ἐπ᾽ αὐτούς. λεγόντων γὰρ ἡμῶν μὴ δίκαιον εἶναι περιοράν κατοικιζομένους τοὺς φυγάδας καὶ τρόπον ἕτερον κατάγοντας ἑαυτούς, ἀντιτέθηκεν ἡ μὲν ἀντιληπτικὸν τόδε. ἀλλ᾽ οὐδεὶς κεκώλυκε νόμος κτίζειν ὅπου βούλοιντο τοὺς φυγάδας πόλεις.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Εἴρηται καὶ πρώην περὶ τῆς τάξεως τοῦ δικαίου. οὐ χεῖρον δὲ ἴσως καὶ νῦν εἰπεῖν ὅτι δεύτερόν ἐστι κεφάλαιον τὸ δίκαιον. μετὰ γὰρ τὰ ῥητὰ καὶ τὰ ἔθη τὰ συγχωροῦντα τόδε τι ποιεῖν ἢ τοὐναντίον λύοντα, ἐνταῦθα τὰς τῶν λογισμῶν κατασκευὰς ἐρχόμεθα ἐν οἷς τὸ δίκαιον τὴν ἀξίαν ἑκάστου παρίστησιν. ὑποπίπτει δὲ μιᾷ τῶν ἀντιθετικῶν ἤτοι δικαιολογικῶν αἵ εἰσιν, ἀντίληψις, ἀντίστασις, ἀντέγκλημα, μετάστασις, συγγνώμη. ὡς περ γὰρ εἴπομεν ἐν τῷ νομίμῳ ὡς ἀπὸ τῶν νομικῶν στάσεως ἐμπίπτει ἡ ἀντίθεσις. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τῷ δικαίῳ κεφαλαίῳ ἀπὸ τῶν δικαιολογικῶν ἐμπίπτουσιν ἀντιθέσεις. καθ᾽ ἃς τοῖς κεφαλαίῳ ἀπὸ τῶν δικαιολογικῶν ἐμπίπτουσιν ἀντιθέσεις. καθ᾽ ἃς τοῖς κεφαλαίοις τῆς ἐμπιπτούσης στάσεως ἐπιχειροῦμεν πρὸς τὴν τούτων λύσιν, ὡς ἂν ἡ ὕλη τοῦ πράγματος διδῷ. καὶ παράδειγμα τοῦ κατὰ ἀντίληψιν δικαίου οἱ φυγάδες. οἱ πόλιν ἐνταῦθα τοῖς ὁρίοις κτίζοντες τῆς πατρίδος. δι᾽ οὓς βουλὴ τῆς πόλεως εἰ χρὴ κατ᾽ αὐτῶν ἐπιστρατεύειν. ἔστι γὰρ ἡ προβολή, ὅτι πολλῶν κακῶν αἴτιοι γεγόνασιν. καὶ μετὰ τοῦτο τὸ μέρος τοῦ δικαίου. ὅτι οὐδεὶς νόμος κωλύει πόλιν κτίζειν τοὺς φεύγοντας. εἶτα ὅρος. εἶτα πηλικότης, ὅτι δεινόν τι συμβήσεται ἐκ τοῦ παροικεῖν τοὺς φυγάδας ἡμῖν. εἶτα τὸ πρός τι. ὅτι τοῦτο δεινότερον τοῦ κατὰ τὴν πόλιν μένειν. καὶ ἵνα μὴ μηκύνωμεν τὸν λόγον, πρὸς τὴν ἐμπίπτουσαν ὕλην τῶν πραγμάτων καὶ τὸ δίκαιον ἐξετασθήσεται. ἰστέον δὲ τὸ δίκαιον. αἱ τε εὔλογοι αἰτίαι εἰς δύο ταῦτα τέμνονται. τῇ τε κατὰ πρόσωπον χρήσει καὶ τῇ κατὰ πρᾶγμα. ὑπὸ μὲν οὖν τῇ κατὰ πρόσωπον χρήσει ἐμπίπτει πᾶσα οἰκειότης, ἐχθρῶν, φίλων, συγγενῶν, ἐνσπόνδων, ἀσπόνδων. οἷον ὅτι δεῖ τοὺς μὲν οἰκείους εὖ ποιεῖν. τοὺς δ᾽ ἀλλοτρίους κακοποιεῖν. τὴν δὲ κατὰ πρᾶγμα γνωρίζομεν ἀπὸ τοῦ πεπραγμένου, ὡς ἐνταῦθα τοῦ στρατηγὸς τοῖς δούλοις συμπαρατάξας, τοὺς ἐλευθέρους ἐνίκησεν. καὶ τοὺς ἀποθανόντας τῶν δούλων ἐνταῦθα τοῦ πολέμου, τῆς αὐτῆς τοῖς ἐλευθέροις οὐσίας ἠξίωσε, καὶ κρίνεται. εὑρεῖ γὰρ ὅτι ἄτοπον τοὺς τοῖς ἐλευθέροις συγκινδυνεύσαντας, μὴ τῆς αὐτῆς αὐτοῖς τῶν νομιζομένων τιμῆς τυχεῖν.

ἰστέον μέντοι ὡς χρὴ τὰς τοῦ δικαίου ἐργασίας ποιεῖσθαι τὸν τρόπον τοῦτον. μάλιστα μὲν εἰ ἔχοιμεν ἀφ᾽ ἑκατέρων πάντα προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων. εἰ δὲ μή, χρὴ ὁρᾶν ὁπότερον φαίνεται εὐπρόσωπον. κἀκείνῳ ἐναγωνίζεσθαι τὸ δοκοῦν μὴ δίκαιον εἶναι καὶ συσκιάζοντας. ὡς Ἀριστείδης ἐν τῷ Καλλιξένῳ πεποίηκεν. ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸν τὸ κατὰ πρόσωπον ἐλύπει. οὐδὲ γὰρ δίκαιον ἦν εἰπεῖν θάπτειν τοὺς μὴ ἀνελομένους τὰ ναυάγια, ἀλλὰ τῶν αὐτῶν ἐκείνοις ἀξιοῦσθαι. ἐκώλυσαν γὰρ ταφῇ παραδοθῆναι τῷ πελάγει, ἐναφέντες τῶν τετελευτηκότων ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τὰ σώματα, ὅρα πῶς ἐπιστημόνως αὐτὸν μεταχειρίζεται ἀπὸ τῶν πραγμάτων εἰσάγων τὸ δίκαιον. οὐ γὰρ εἶπεν δίκαιον ὑμᾶς θάπτειν τούτους. ἀλλὰ βουλεύεσθέ φησιν ἄνδρες Ἀθηναῖοι εἰ χρὴ θάψαι τῶν τετελευτηκότων. καθόλου εἰσάγων ἀπὸ τοῦ πράγματος οὐ τῶν προσώπων τὸ δίκαιον. τοῦτο γὰρ δίκαιον παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις νενομοθέτηται, τὸ τοὺς τελευτήσαντας γῇ κρύπτειν. ἀφ᾽ οὗ τὸ λοιπὸν συνελογίσατο. εἰ γὰρ δίκαιον καὶ ἔθος παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὡμολόγηται, ἕπεται ἐξ ἀνάγκης τὸ καὶ τοὺς στρατηγοὺς τετελευτηκότας δεῖν θάπτειν. καὶ αὕτη μὲν ἡ κατὰ πρόσωπα καὶ πράγματα τοῦ δικαίου ἐξέτασις. λαμβάνεται δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐκβησομένου καὶ μόνων τῶν εὐλόγων αἰτιῶν, εἰδέναι δὲ χρὴ ὡς καὶ τὸ ἐκβησόμενον πλατύνεται μὲν δὴ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις. ἐν δὲ τῷ δικαίῳ ἐπὶ τὰ πλεῖστα, συντόμως διατιθέσθω, ὡς ὁ Θουκυδίδης ἐν τῇ Κορινθίων δημηγορίᾳ, φάσκων ἐὰν Κερκυραίους δέξησθε. ἡμῖν γενήσεσθε ἀντὶ ἐνσπόνδων πολέμιοι. ἀπὸ δὲ τῶν εὐλόγων αἰτιῶν, ὡς Δημοσθένης περὶ τοῦ Λεύκωνος λέγων οὕτως. ἔχων γὰρ ἐκεῖνος ἑαυτῷ καὶ τοῖς παισὶ τὴν ἀτέλειαν δέδωκεν ἡμῖν ἅπασιν. ἐκ γὰρ εὐλόγου αἰτίας κατεσκεύασεν. ὅτι δεῖν ἐν αὐτῷ τὴν δωρεὰν τὴν περὶ τῆς ἀτελείας ἣν νόμος ἔθηκε Λεπτίνης ἀφελέσθαι. ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο ὡς ὅπου ἀόριστός ἐστι ποιότης, οὐχ εὑρίσκεται τὸ δίκαιον. ἐν ἐκείνῳ τῷ προβλήματι. μετὰ τὰ ἐν Κυζίκῳ γράφει τις ἐν Σπάρτῃ μηκέτι δέχεσθαι αὐτομόλους. τὸ γὰρ δίκαιον ἐν τούτῳ οὐχ εὑρίσκεται ἀριστεύοντι, ἄδηλον οὖν εἴ τις αὐτομολήσει πρὸς Λακεδαιμονίους. ἐὰν δὲ ὡρισμένον ᾖ τὸ πρόσωπον. οἷον τοὺς δὲ μὲν κολάσαι, τοὺς δὲ ἀμείψασθαι δωρεαῖς, εὑρίσκομεν τὸ δίκαιον ὡς ἐνταῦθα τούτου. νόμος τοὺς ἀριστεύοντας περὶ τοῦ γέρως μονομαχεῖν. δύο ἀδελφοὶ ἀριστεύσαντες μονομαχεῖν μὴ βουλόμενοι ἀπέδρασαν. πολεμίων ἐπιόντων ἐπρεσβεύσαντο πρὸς αὐτοὺς οἱ πολῖται, ὑπέσχοντο βοηθεῖν εἰ λύσωσι τὸν νόμον, καὶ βουλεύονται. τὴν γὰρ ποιότητα τοῦ νόμου τις ἐξετάζων εὑρεῖ. ὅτι δίκαιον ἀμείψασθαι τοὺς ἠριστευκότας ἀφειλομένους τὴν εὐλάβειαν δι᾽ ἣν ἀπέδρασαν. Ὡς ἂν ἐγχωρῇ τοῖς κεφαλαίοις. τοῦτο οὐ πάνυ ἀκριβῶς. οὐδέ ποτε γὰρ εἰς ἑτέρας στάσεως ἐμπεσοῦσα κεφάλαιον στάσις τὰ ἑαυτῆς ἔτι φυλάττει κεφάλαια, ἀλλὰ τὸν σκοπὸν μόνον καὶ τὰ ἐνθυμήματα. κεφαλαίῳ γὰρ οὐ χρήσεται οὐδὲ ἐν στοχασμῷ ἢ ἐν ὅρῳ. ὅταν λέγῃ ἀντιλήψει ἢ μιᾷ τῶν ἀντιθετικῶν. οὐ γὰρ τὰ κεφάλαια τίθησιν, ἀλλὰ τὸν σκοπὸν μόνον τῆς στάσεως. οἷον ὅτι ἔξεστί μοι ἢ ὅτι ἄξιος παθεῖν, ἤ τι τῶν τοιούτων. οὐκ ἀκριβῶς οὖν εἶπε τοῦτο.

Τὸ συμφέρον διπλοῦν ἐστιν. ὅτι χρήσιμον, καὶ ὅτι ἀναγκαῖον. οἷον χρήσιμον προλαβεῖν Ὄλυνθον, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖον. ἵνα μὴ μέγας ὁ Φίλιππος λαβὼν αὐτὸν γένηται καθ᾽ ἡμῶν. τοῦτο δὲ διχῶς ἐξετάσεις. τί ποιοῦσιν ἡμῖν τόδε τὸ πρᾶγμα, τί δὲ ἡ βουλὴ συμβήσεται, καὶ τί μὴ ποιοῦσιν. ἑκάτερον δὲ αὐτῶν πάλιν τριχῶς. οἷον εἰ μὲν ἑλοίμεθα αὐτό, τὰ μὲν ὑπάρχοντα ἡμῖν ἀγαθὰ παραμενεῖ, τὰ δὲ οὐκ ὄντα προσέσται. τὰ δὲ αὖ ὑπάρχοντα φαῦλα ἀποτρεψόμεθα. καὶ τὰ οὐκ ὄντα οὐ προσληψόμεθα. εἰ δὲ μὴ ἑλοίμεθα. τὰ μὲν ὑπάρχοντα ἀγαθὰ ἀπολεῖται. τὰ δὲ οὐκ ὄντα μὲν προσγενησόμενα δὲ οὐ προσέσται. καὶ πάλιν, τὰ μὲν ὑπάρχοντα φαῦλα παραμενεῖ. τὰ δὲ οὐκ ὄντα προσέσται.

Thucydid
Aristidés
Exé
Exé
Aristidés
Thucydides
Demosth.
Exé
Exép
Reprehenditur hermogenes
Ergo aliqua assumptivarum cadens in cephalaeo quod ÷ δίκαιον negocialis status, non servabit sua cephalaea

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Διαιρεῖται μὲν εἰς τὸ χρήσιμον, ὃ καὶ ἐκ περιουσίας οὕτω καλοῦσι, καὶ εἰς τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τρίτον τὸ ἐκβησόμενον. θεωρεῖται δὲ ἐν κτήσει ἀγαθῶν, ἐν ἀποβολῇ κακῶν, ἐν φυλακῇ τοῦ μὴ προσελθεῖν τὰ κακά, ἐν συγκρίσει ἀγαθῶν, ἐν συγκρίσει ἀτόπων. ληψόμεθα δὲ ταῦτα, ἐνταῦθα μὲν τῶν καθ' ἕνα, ἀπὸ ψυχῆς, ἀπὸ σώματος, ἀπὸ τῶν ἐκτός. ἔστι δὲ κατὰ ψυχὴν μὲν καλά, αἱ ἀρεταὶ δηλονότι· ἀνδρεία, φρόνησις, δικαιοσύνη, σωφροσύνη, καὶ ὅσα τούτων ἔχεται. κακὰ δέ, ἄγνοια, ἀκολασία, ἀνελευθερία, καὶ τὰ ὅμοια. κατὰ δὲ σῶμα, καλὰ μέν, ἰσχύς, ὑγίεια, κάλλος. κακὰ δέ, ἀσθένεια, νόσος, αἶσχος. ἐπὶ δὲ τῶν ἐκτός· καλὰ μὲν φίλοι, χρήματα, περιφάνεια, δόξα. κακὰ δέ, ἐχθροί, ἔνδεια, καταφρόνησις, ἀδοξία. ἐπὶ δὲ πόλεως· ἀντὶ μὲν τῶν ἀπὸ ψυχῆς παραληψόμεθα, νόμον, ἔθος, πολιτείας εὐταξίαν. ἀντὶ τῶν ἀπὸ σώματος τείχη, νεώρια, ἱερῶν κατασκευήν, πεζούς, ὁπλίτας, ἱππέας, ναυτικόν. ἀντὶ δὲ τῶν ἐκτός· χρήματα, συμμάχους, δόξαν. ἐξετάσομεν δὲ τὸ συμφέρον διὰ τόπων ἑπτά. ἀπὸ τοῦ τοῖς ἐχθροῖς κακοῦ, ἡμῖν δὲ ὠφελίμου. ἀπὸ τοῦ τοῖς ἐχθροῖς ἡδέως, ἡμῖν δὲ ἀσυμφόρου. ἀπὸ τοῦ σφόδρα δεῖν ἐκείνων ἀντέχεσθαι ὑπὲρ ὧν πόνους τε παμπόλλους ἐπονέσαμεν καὶ χρήματα ἀνηλώσαμεν. ἀπὸ τῆς πάντων ἀνθρώπων ἢ τῶν πλειόνων κρίσεως. ἀφ' ὧν οἱ ἐχθροὶ θαυμάζουσιν. ἀπὸ τοῦ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν μὴ ψέγεσθαι. ἀπὸ τῆς τῶν ἐνδόξων κρίσεως. διπλῆ δέ ἐστιν ἡ τοῦ συμφέροντος ἐξέτασις. ἡ μὲν τὸ χρήσιμον κατασκευάζουσα, ἡ δὲ τὸ ἀναγκαῖον. οἷον χρήσιμον μὲν Ἀθηναίοις Κερκυραίους ποιήσασθαι συμμάχους διὰ τὴν τοῦ ναυτικοῦ δύναμιν, οὐ μέντοι σφόδρα ἀναγκαῖον. Ὀλυνθίους δὲ ἀναγκαῖον, ἵνα μὴ Φίλιππος σὺν ἐκείνοις στρατεύσῃ κατὰ τῆς πόλεως. χρήσιμον δὲ ἡ τοῦ ἀναγκαίου ἐξέτασις. καὶ μάλιστα χώραν ἔχει ἐν ταῖς δυσκολίαις τῶν πραγμάτων. ὅταν ἐπὶ πόνους ἢ δαπάνας ἢ ἄλλο τι τῶν δυσχερῶν παρακαλῶμεν τοὺς ἀκούοντας. ἔνθα καὶ ἡ τοῦ ἐκβησομένου ἐξέτασις ἀναγκαία. ὡς εἰ μὴ τάδε πράξομεν, τάδε ἡμᾶς καὶ τάδε περιστήσεται τὰ δεινά. ὅπερ ὁ Δημοσθένης ἐν Ὀλυνθιακῷ ποιεῖ. κατασκευάζων οἷα συμβήσεται τοῖς Ἀθηναίοις εἰ βοηθήσειαν Ὀλυνθίοις. καὶ γὰρ εἰπέ μοι τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο βαδίζοντα· Θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν καὶ συνεισβαλοῦσιν ἑτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τε φυλάττειν, ἂν μὴ βοηθήσητε ὑμεῖς ἢ ἄλλος τις. πολλάκις δὲ οἱ ῥητόρων καὶ τὸ χρήσιμον μεθοδεύοντες, ἀναγκαῖον πειρῶνται δεικνύναι. ὡς Θουκυδίδης ἐν τῇ Κερκυραίων δημηγορίᾳ· τὸν δὲ πόλεμον δι' ὅνπερ χρήσιμοι ἂν εἶμεν, εἴ τις ὑμῶν μὴ οἴεται ἔσεσθαι, γνώμης ἁμαρτάνει. καὶ οὐκ αἰσθάνεται τοῖς Λακεδαιμονίοις φόβῳ τῷ ὑμετέρῳ πολεμησείοντας. καὶ τοὺς Κορινθίους δυναμένους τε παρ' αὐτοῖς καὶ ὑμῖν ἐχθροὺς ὄντας, καὶ προκαταλαμβάνοντας ἡμᾶς ἐς τὴν ὑμετέραν ἐπιχείρησιν. διττῶν δὲ οὐσῶν τῶν ἀποδείξεων πανταχοῦ ἔν τε γεωμετρίᾳ καὶ διαλεκτικῇ καὶ ῥητορικῇ· ἤτοι γὰρ προηγουμένως ἀποδεικνύμεν, ἢ εἰς ἄτοπον ἀπάγοντες. προηγουμένως μέν, οἷον διὰ τὸ ἐπιβουλεύειν τῇ πόλει Φίλιππον, συμφέρει κτήσασθαι συμμάχους Ὀλυνθίους. εἰς ἄτοπον δὲ ἀπάγοντες, οἷον εἰ γὰρ ἐθέλοι τε τῆς ἐλευθερίας ἀπαλλαγέντες καὶ τοῦ τῶν ἄλλων ἡγεῖσθαι, δουλεύειν τε ἑτέροις καὶ ὑποτετάχθαι, μὴ πολεμεῖτε Φιλίππῳ. διττῶν οὖν ὡς ἔφαμεν οὐσῶν ἀποδείξεων, ἔοικεν ἡ μὲν τοῦ χρησίμου κατασκευή, τῇ προηγουμένῃ ἀποδείξει. ἡ δὲ τοῦ ἀναγκαίου, τῇ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῇ. μᾶλλον δὲ ἐπὶ τῶν ῥητορικῶν τῇ εἰς ἄδοξον καὶ ἀσύμφορον ἀπαγωγῇ. τὴν δὲ τοῦ χρησίμου καὶ τοῦ ἀναγκαίου ἐξέτασιν ποιησόμεθα τετραχῶς ἑκατέραν. ἐπὶ μὲν τοῦ χρησίμου ἀντιφαντικῶς κατασκευάζοντες. οἷον εἰ μὲν ἑλοίμεθα τόδε περὶ οὗ ἡ βουλή, οἷον συμμαχῆσαι εἰ τύχοι Ὀλυνθίοις, τὰ ὄντα ἀγαθὰ παραμενεῖ, ἐλευθερία, ἀσ-

φάλεια

Bona & mala animi, corporis, externa

Utile ex septem locis

Demosth.

Thucydid.

Demonstrationem duplicem esse nota hoc

Demosth.

Utilis & necessarii disquisitionem quadrupliciter fieri.

Demonstratio duplicitur

φάλεια. καὶ τὰ οὐκ ὄντα προσέσται. δόξα, σύμμαχοι, χρημάτων πρόσοδοι, τῶν ἄλλων ἡγεμονία. καὶ τὰ μὲν παρόντα φαῦλα ἀπωσόμεθα. χρημάτων ἔνδειαν, συμμάχων ἀπορίαν, ἐχθρῶν ἰσχύν. τὰ δὲ οὐκ ὄντα προσέσται. οἷον ὑπ' ἐχθρῶν ἡττηθῆναι, συμμάχων ἀπορῆσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἰ δὲ μὴ ἑλοίμεθα, τὰ τούτοις ἐναντία συμβήσεται ἡμῖν. ἡ δὲ τῶν τοιούτων ἐργασία τε καὶ χρῆσις, ἔστι δὲ καὶ παρὰ Δημοσθένει ἐν Φιλιππικοῖς τε καὶ συμβουλευτικοῖς, μάλιστα δὲ παρὰ Θουκυδίδῃ ἐν ταῖς δημηγορίαις. διὸ καὶ δριμύτατος ἐν αὐταῖς ἐστι. διὰ πάντων τῶν εἰρημένων τόπων ἐξετάζει τὸ χρήσιμον ἐπιχειρῶν καὶ εἰς τὸ ἀναγκαῖον αὐτὸ μετάγων. ἰστέον δὲ ὅτι παρεξόμεθα πρὸ τοῦ συμφέροντος ἔκφρασιν, ἣν ἂν ἡ ὑπόθεσις καὶ ἡ περίστασις εἰσηγῆται. ὅταν ἢ πολιορκία ἢ ἕτερος τοιοῦτος καταλαμβάνηται κίνδυνος. πότε δὲ χρὴ τὰς ἐκφράσεις τῶν συμβάντων παρέχεσθαι, οἱ καιροὶ διδάξουσιν. ἐὰν μὲν ἐπί τι χαλεπὸν δοκοῦν εἶναι καὶ παρακαλῶμεν τοὺς ἀκούοντας, ἀνάγκη προσθεῖναι τὴν ἔκφρασιν. οἷον κινεῖται συνεχῶς ἡ Σικελία. καὶ συμβουλεύει τις μετοικεῖν. ἐὰν γὰρ εὐθὺς μὴ προτάξωμεν ἐν ἀρχῇ τὴν ἀπὸ τῶν σεισμῶν ἔκφρασιν, οὐδ' ἂν ἀνάσχοιντο ἡμῶν ἄλλα κατασκευαζόντων. ὑπομνησθέντες δὲ τῶν φοβερῶν διὰ τῆς ἐκφράσεως, εὐαγωγότεροι πρὸς τὸ πεισθῆναι γενήσονται. ἐὰν δὲ περί τινος εὐκολωτέρου συμβουλεύωμεν, μέσην τῶν ἄλλων τοῦ συμφέροντος λογισμῶν ἢ καὶ τελευταίαν πολλάκις τάξομεν τὴν ἔκφρασιν, αὔξησιν δι' αὐτῆς τοῖς κατασκευαζομένοις ἐπάγοντες.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Ἀναγκαῖον εἰ καὶ προείρηται, κἀνταῦθα περὶ τῆς τάξεως διαλαβεῖν τοῦ συμφέροντος. μετὰ μὲν οὖν τὸ δίκαιον, διὰ τὸν χρόνον περὶ ὃν καταγίνεται. περὶ γὰρ τὸν μέλλοντα· τοῦ δικαίου, περὶ τὸν παρεληλυθότα τὴν ἐξέτασιν ἔχοντος. πρὸ δὲ τοῦ δυνατοῦ· διότι ὅπερ ἐπὶ στοχασμοῦ βούλησις καὶ δύναμις, τοῦτο ἐν πραγματικῇ συμφέρον καὶ δυνατόν. ἀναλογεῖ γὰρ τὸ μέν, τῇ βουλήσει· τὰ συμφέροντα γὰρ ἑαυτοῖς αἱρούμεθα. τὸ δὲ δυνατόν, τῇ δυνάμει. ὡς οὖν ἐκεῖνα μίγνυνται τὰ κεφάλαια ἀλλήλοις βούλησίς φημι καὶ δύναμις, οὕτω κἀνταῦθα τὸ συμφέρον καὶ δυνατόν. ἀλλ' εἰ καὶ τάξις οὐδεμία κατὰ τοῦτο, ὅμως χρὴ ἐπὶ τῷ ἰσχυροτέρῳ ἀεὶ τελευτᾶν, ἰσχυρότερον δὲ δύναμις βουλήσεως, καὶ τοῦ συμφέροντος τὸ δυνατόν. ἅτε δὴ περιττοῦ δεικνυμένου τοῦ βούλεσθαι ἀπόντος τοῦ δυνατοῦ. μιμεῖται δὲ τὸ συμφέρον τὴν βούλησιν. πᾶσα γὰρ βούλησις ἐπὶ τὸ συμφέρον ὁρμᾷ. καὶ τὰ μὲν τῆς τάξεως τοσαῦτα. πολλὴ δὲ τοῦ συμφέροντος ἐν ταῖς συμβουλαῖς εὑρίσκεται χρεία. διττὸν δέ φησιν εἶναι. ὅτι χρήσιμον καὶ ὅτι ἀναγκαῖον. τὸ μὲν οὖν χρήσιμον ἐκ λογισμῶν ἔχει τὴν κατασκευήν. τὸ δὲ ἀναγκαῖον καὶ ἀπὸ τῆς ἀνάγκης τὴν πίστιν. οἷον χρήσιμον προσλαβεῖν τὴν Ὀλυνθίων συμμαχίαν, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖον. ἵνα μὴ μέγας Φίλιππος προσλαβὼν αὐτὴν γένηται καθ' ἡμῶν. χρήσιμον οὖν ἐστι τὸ ἐκ περιουσίας λυσιτελές. ἀναγκαῖον δέ, ὅπερ ἐξ ἀνάγκης αἱρούμεθα. ἐκεῖνο μὲν γὰρ προαιρετικὸν τυγχάνει. προαιρέσει γὰρ τοῦτο αἱρούμεθα. τὸ μέντοι ἀναγκαῖον ἀκούσιόν ἐστι, κἂν γὰρ μὴ βουλώμεθα, ἀνάγκη αἱρεῖσθαι. τοῦτο δέ φησι τὸ συμφέρον διχῶς κατασκευάσομεν. τί ποιοῦσιν ἡμῖν καὶ τί μὴ ποιοῦσι συμβήσεται. στοχαστικὴ γὰρ ἡ τοῦ συμφέροντος ἐργασία. πάλιν δέ φησι τούτων ἕκαστον τετραχῶς ἐξετασθήσεται. οἷον ἐὰν μὲν ἑλώμεθα αὐτό, τὰ μὲν ὑπάρχοντα ἡμῖν ἀγαθὰ καὶ ἑξῆς. καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐναντίων. τὰ μὲν ὑπάρχοντα φαῦλα ἀποτριψόμεθα, καὶ τὰ λοιπὰ ὡς εἴρηται τῷ τεχνικῷ. κεῖται γὰρ καθόλου τὸ συμφέρον ἐν κτήσει ἀγαθῶν, ἢ φυλακῇ τούτων, ἢ ἀποβολῇ τῶν κακῶν. ἰστέον δὲ ὅτι τινὲς τὸ ἀναγκαῖον ὡς ἴδιον κεφάλαιον βούλονται εἶναι τῆς πραγματικῆς. τινὲς δὲ ἐπίτασιν αὐτὸ εἶναι βούλονται τοῦ συμφέροντος. τοῦ δὲ συμφέροντος τὸ μὲν εἰς τοὺς κειμένους ἐστὶ νόμους, τὸ δὲ

Demosth.

Thucydides

Praeceptum notandum

εἰς τοὺς πολεμίους, τὸ δὲ εἰς κτῆσιν καὶ φόρων καὶ χρημάτων καὶ συμμάχων· τὸ δὲ εἰς ἐξαγωγίμων τε καὶ εἰσαγωγίμων καὶ ἱερῶν καὶ ἀναθημάτων κατάστασιν. ἃ καὶ αὐτὰ τῇ εἰς τέσσαρα διαιρέσει κατασκευάζεται. οὐ χεῖρον δὲ ἴσως περὶ τοῦδε τοῦ κεφαλαίου καὶ τοσοῦτον εἰδέναι ὡς συμβουλεύοντες, εἰ συμφέρον ὄντως ἐπιδεικνύναι ἀποδείξομεν τὸ περὶ οὗ συμβουλεύομεν, εἰ δὲ μὴ δυνάμενοι, παραθέντες τὰ ἡμέτερα τοῖς ἀπ᾽ ἐκείνων λεγομένοις, ὅτι ἐκεῖνα μὲν χαλεπώτερα καὶ πλείους δυσχερείας ἔχοντα, ταῦτα δὲ κουφότερα δεικνύναι πειρασόμεθα· ὡς ἐν τῷ ὑπὲρ τοῦ στεφάνου πεποίηκεν ὁ ῥήτωρ· ἐγκειμένου γὰρ τοῦ Αἰσχίνου καὶ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ συμφορὰν προφέροντος, ἐπειδὴ συνενεγκόντα τὰ συμβουλευθέντα οὐκ εἶχε δεῖξαι, ταύτην τὴν εἰρημένην μέθοδον ἐτράπετο. ὡς ἔστιν ἀπ᾽ αὐτῆς τῆς λέξεως ἰδεῖν· ἀλλ᾽ ἐκεῖνο λογίζου καὶ ὅρα· εἰ μετὰ Θηβαίων ἡμῖν ἀγωνιζομένοις, οὕτως εἵμαρτο πρᾶξαι, τί ἂν εἰ μηδὲ τούτους ἔσχομεν συμμάχους· εἶτα ἐπήγαγε τὴν σύγκρισιν εἰπών· ἆρ᾽ οὐκ οἴεσθε ὅτι νῦν μὲν στῆναι, συνελθεῖν, ἀναπνεῦσαι, πολλὰ μία ἡμέρα, καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδοσαν τῶν εἰς σωτηρίαν τῇ πόλει. πότε δὲ οὐκ ἄξιον εἰπεῖν ἅ γε μὴ πεῖραν ἔδωκε θεῶν τινος εὐνοίᾳ. μηδὲ ἐκ τῶν ἐναντίων δὲ ἀμφοτέρων ὠφελίμων ὄντων, ὠφελιμώτερον τὸ ἐκεῖνον ἀποδείξομεν· ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην ὁ αὐτός φησιν· ὅτι πολὺ λυσιτελέστερον φυλάξαι τοῖς εὐεργέταις τὴν δωρεὰν τῆς ἀτελείας· πλείω γὰρ ἐκ τούτων ἀγαθὰ περιέσται τῇ πόλει· ἢ γὰρ δι᾽ οὗ Λεπτίνης τίθησι νόμος. ἔτι συμφέρον ἐστὶ μὲν τῶν καθ᾽ ἕκαστα ὡς ἐν γένει ἢ ἀπὸ ψυχῆς λαμβανόμενα ἢ ἀπὸ σώματος ἢ τῶν ἐκτός· ἐστὶ δὲ τῶν πόλεων, ἀπὸ τῶν ἀναλόγων, καὶ γὰρ εἴρηται ἤδη. ἐπιχειρήσομεν δὲ εἰς αὐτὰ ποιούμενοι τὴν ἐργασίαν ἀπὸ τῶνδε. πρῶτον ἀπὸ τῶν ἐναντίων. λέξομεν γὰρ ὅτι εἰ κακὸν τὸ μὴ ἔχειν συμμάχους, δῆλον ὅτι τὸ ἔχειν ἀγαθόν· καὶ τὸ εἰ ναῦς μὴ ἔχειν κακόν, συμφέρον δὲ τὸ ἔχειν. δεύτερον, ἀπὸ τῆς τῶν πολεμίων ἐλπίδος τε καὶ δόξης· οἷς ἡμῖν συμβᾶσιν ἐκεῖνοι χαιρήσουσι, ταῦτα ἡμῖν ἀσύμφορα· ὡς τὸ ἐν τῷ ποιητῇ· ἦ κεν γηθήσαι Πρίαμος Πριάμοιό τε παῖδες. καὶ πάλιν ἡμεῖς ἐροῦμεν· ὅτι κἀκείνοις δοκεῖ βέλτιστον εἶναι, γὰρ εἰ ποιήσαιμεν· ὡς καὶ Δημοσθένης ἐχρήσατο εἰπών· σκεψώμεθα δὲ τί ἂν εὔξαιτο Φίλιππος γενέσθαι τὸ στρατόπεδον· ἆρ᾽ οὐ διασπασθῆναι καὶ λυθῆναι. εἶτα συνάγων τὸ νόημά φησιν· εἶθ᾽ ἃ ἂν Φίλιππος εὔξαιτο τοῖς θεοῖς καὶ ἑξῆς. τρίτον δι᾽ ἃ πολλάκις κινδύνους πολλοὺς ὑπεμείναμεν καὶ χρήματα ἀνηλώσαμεν· τούτων ἔχεσθαι συμφέρει, ὡς παρ᾽ Ὁμήρῳ· κὰδ δέ κεν εὐχωλὴν Πριάμῳ καὶ Τρωσὶ λίποιεν Ἀργείην Ἑλένην καὶ ἑξῆς. γὰρ δέ τινος καὶ ἀπὸ τοῦ ἐνδόξου φασὶν ἐπιχείρημα. τέταρτον ἀφ᾽ ὧν οἱ πολέμιοι ὑπέμειναν καὶ θαυμάζουσι καὶ διὰ πολλοὺς πόνους ὑφίστανται, ὑπὲρ τούτων καὶ ἡμῖν ἀγωνίσασθαι συμφέρει· ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ στεφάνου· τί ἔδει με συμβουλεῦσαι τῇ πόλει κινδύνου περιστάντος· καὶ γὰρ κατασκευάζων ἐκ τοῦ Φιλίππου ἔλαβον τὰς ἀφορμὰς εἰπών· ἑώρων δὲ τὸν Φίλιππον πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν ὁ ἀγὼν ὑπὲρ δόξης τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον· τὸ σκέλος πεπηρωμένον, τὴν κλεῖν κατεαγότα. πέμπτον, ἀπὸ τῆς τῶν πολλῶν κρίσεως· οἷον εἰ τύχοι ἐστὶν ἐλευθερίας· εἰ πάντες ἐπιδιώκουσιν αὐτὴν ἢ καὶ οἱ πλεῖστοι, γὰρ καὶ ἡμῖν πρακτέον. ἕκτον, ἀπὸ τῆς τῶν ἐνδόξων κρίσεως· οἷον ὡς οἱ πρόγονοι τάδε ἔπραξαν· οὕτω καὶ ἡμεῖς. ὡς παρ᾽ Ὁμήρῳ· ὧδε καὶ οἱ πρότεροι τείχεα μακρὰ καὶ πόλεις ἐπόρθουν. εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι πρὸ τούτων ἁπάντων εἰ πολέμου συμβάντος συμβουλεύειν βουλόμεθα, ὀφείλομεν ὥσπερ τινὰ διατύπωσιν τοῦ καιροῦ ποιήσασθαι· καὶ οὕτως ἐπὶ τὴν συμβουλὴν ἐλθεῖν· ὃ καὶ Δημοσθένης ἐποίησεν. οὐ πρότερον γὰρ ἠνέσχετο τὴν δημηγορίαν εἰπεῖν ἣν ἔφη συμβουλεύων τοῖς Ἀθηναίοις ἀράσθαι τὸν ἐν Χαιρωνείᾳ πόλεμον· εἰ μὴ τὸν καιρὸν διέγραψε πρότερον, ὅς τις ἦν εἰπών· ἑσπέρα μὲν γὰρ ἦν· ἧκε δέ τις

ἀγγέλων

ἀγγέλων ὡς Ἐλάτειαν Φίλιππος καὶ ἑξῆς.

Τὸ δ᾽ αὖ δυνατὸν ὑπὸ διαιρέσεις, πρῶτον μὲν ὅτι οὐ χαλεπὸν δεικνύς, τῇ ἐνστάσει χρώμενος· εἶτα ἀντιπαραστάσει, ὡς εἰ καὶ χαλεπόν, ἀλλ᾽ ἀναγκαῖον· καὶ ὅτι δεῖ ὑπὲρ τῶν χρηστῶν καὶ πόνους καὶ κινδύνους ὑφίστασθαι· καὶ ὅτι ὑπὲρ τοῦ μὴ χαλεπωτέροις περιπεσεῖν· εἶθ᾽ ὅτι καὶ ῥᾴδιον. ἐὰν δὲ περὶ πολέμου ἤ τινος τοιούτου ᾖ, τὸ δυνατὸν ἀπὸ τῶν παρακολουθούντων τοῖς προσώποις σκόπει· ὡς ἐν Ὀλυνθιακῶν δευτέρῳ ὁ Δημοσθένης· πῶς ἔχει Φίλιππος· ὅτι ἀθυμεῖ· πῶς τὰ ἔξωθεν, οἷον Θετταλοί· Ἰλλυριοί, τὰ χρήματα, οἱ περὶ αὐτὸν ξένοι, καὶ πεζέταιροι, καὶ τὰ ἑξῆς· τούτῳ δὲ ἀντέκειτο μὲν ἡ παρὰ τῆς Ἀθηναίων δυνάμεως ἐξέτασις· διότι δὲ παρῆκεν αὐτὴν ὁ ῥήτωρ, ὁ τὸν λόγον ἐξετάζων κατὰ θεωρίαν δείξει δῆλα δή· ἀλλ᾽ ἥ γε διαίρεσις ἀπαιτεῖ· θαυμαστὸν δὲ οὐδὲν εἰ παρεῖται· ἐπεὶ καὶ τῶν ἄλλων κεφαλαίων τινὰ ἔγκειται, καὶ παραλέλειπται κατὰ φύσιν· καὶ ἡμεῖς πολλάκις παραλείπομεν, οὐκ ἐν πραγματικῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ· τὴν μὲν γὰρ ὁδὸν ἡ τέχνη δείκνυσι τῆς διαιρέσεως· τῇ δὲ φύσει τῶν πραγμάτων τὴν τέχνην προσακτέον κατὰ τὸ ἐγχωροῦν· τοῦτο μὲν γὰρ τῆς εὑρέσεώς ἐστι, τὸ δὲ τῆς κρίσεως. ἄλλως τε· οὐχ ὅσα δ᾽ ἂν εὕρωμεν, ἐροῦμεν· ἀλλ᾽ ὅσα δ᾽ ἂν κρίνωμεν εἶναι ῥητά.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Καλῶς μετὰ τὸ συμφέρον τὸ δυνατὸν τέτακται. οὔτε γὰρ εἰ μὴ συνέφερε, δυνατὸν δὲ ἦν, τοὺς ἀκούοντας ἐφελκύσασθαι· οὔτε εἰ δυνατὸν ἦν, ἀλυσιτελὲς δέ, ἠνέσχετό τις αὐτὸ αἱρεῖσθαι. καλῶς οὖν ἔχει πρότερον δείξαντας ὅτι συμφέρον, οὕτω καὶ ὅτι δυνατόν ἐστιν ἀποδεῖξαι. εἰσάγωμεν δὲ τὸ δυνατὸν οὕτω· πρῶτον μέν, ὅτι οὐ χαλεπόν· δεύτερον, ὅτι εἰ καὶ χαλεπόν, ἀλλ᾽ οὖν διὰ τὸ συμφέρον πρακτέον· μετὰ δὲ τὸ κατασκευάσαι τὸ οὐ χαλεπόν· τότε ὅτι καὶ ῥᾴδιόν ἐστι φανερῶς ἐροῦμεν.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τὸ δυνατὸν ὁ μὲν Βασιλίσκος ἀξιοῖ μετὰ τὸ συμφέρον τάττειν, λέγων περιττὸν εἶναι τοῦ ζητουμένου μὴ συμφέροντος, σκοπεῖν εἰ δυνατόν ἐστιν. ἀλλ᾽ ἀντιστρέφων ὁ λόγος φανεῖται· καὶ γὰρ μὴ δυνατοῦ ὄντος τοῦ προκειμένου, περιττὴ ἂν εἴη ἡ τοῦ συμφέροντος ἐξέτασις. χρὴ δὲ μάλιστα τῷ Πλάτωνι καὶ περὶ τὴν τάξιν τῶν κεφαλαίων τούτων ἀκολουθῆσαι ᾗπερ κἀκεῖνος ἐν τῇ πολιτείᾳ κέχρηται· δεῖ γὰρ ὑπ᾽ ἐκεῖνο πρότερον ἔκκειται κεφάλαιον, ὅπερ μάλιστα διαταράττει τοὺς ἀκροωμένους καὶ προηγουμένως ζητεῖται παρ᾽ αὐτοῖς· ἐν γὰρ τῷ πέμπτῳ τῆς πολιτείας κατασκευάσαι βουληθείς, ὅτι τὰ αὐτὰ μετελευστέον ἀνδράσι τε καὶ γυναιξὶν ἐπιτηδεύματα, εἰδὼς ὅτι τὸ μὲν συμφέρον ἐνταῦθα πρόδηλον ἦν, τὸ δὲ δυνατὸν ἐλύπει τὸν λόγον, ὡς δυσχερεστέρας ἐν αὐτῷ τῆς κατασκευῆς γενομένης. διόπερ πρότερον τὸ δυνατὸν κατασκευάσας ἐφ᾽ ὅπερ κατήπειγεν ὁ λόγος, οὕτως ἐπὶ τὸ συμφέρον ἐτράπη. πάλιν ἐν τῷ περιεχομένῳ θεωρήματι περὶ τοῦ δεῖν κοινὰς εἶναι τὰς γυναῖκας λυπούσης αὐτὸν τοῦ συμφέροντος, ἐπ᾽ ἐκεῖνο πρῶτον χωρήσας, οὕτως ἐπὶ τὸ δυνατὸν ἐτράπη. φαίνεται δὲ καὶ Δημοσθένης τοιαύτῃ μεθόδῳ κεχρημένος· καὶ τοῦ τε καιροῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων ἄριστα στοχαζόμενος. καὶ πρὸς ἐκεῖνα πρότερον μετάγων τὸν λόγον· καὶ ἐπιζητημάτων δὲ φανερὸν τὸ τοιοῦτον· οἷον Ἀλεξάνδρου ἐν Ἰνδοῖς ὄντος, συμβουλεύει Δημοσθένης ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων· γελοῖον γὰρ ἐνταῦθα μὴ πρότερον κατασκευάσαντα τὰ δυνατά, μνήμην τινὰ ποιῆσαι τοῦ συμφέροντος. ἡ δὲ τοῦ δυνατοῦ ἐξέτασις, ἔστι μὲν τῶν καθ᾽ ἓν γενήσεται, ὥσπερ οὖν τοῦ συμφέροντος, ἀπὸ ψυχῆς, ἀπὸ σώματος, ἀπὸ τῶν ἐκτός· ἀπὸ μὲν ψυχῆς εὐορκίας, ἐπιορκίας, πίστεως, ἀπιστίας, εὐνοίας, φθόνου, μεγαλοψυχίας, φιλοχρηματίας, ἐμπειρίας, ἀπειρίας, καὶ τῶν τοιούτων, ὅσα ψυχῆς ἐστι πάθη. ἀπὸ σώματος· ῥώμης, ἀσθενείας, εὐεξίας, καχεξίας, καὶ τῶν τοιούτων. ἀπὸ δὲ τῶν ἐκτός· χρημάτων, φίλων, στρατιωτῶν, ὅπλων, συμμάχων,

ξινέρων, ἵππων, λιμένων, τόπων, καιρῶν, τύχης, καὶ τῶν παραπλησίων. ἀπὸ δὲ τῶν προσόντων ἡμῖν αὐτοῖς ἢ τοῖς ἐναντίοις ἢ πάντων ἅμα ἢ τινῶν ληψόμεθα τὴν εὐπορίαν εἰς τὴν τοῦ δυνατοῦ κατασκευήν. ὑποδιαιρήσομεν δὲ τὸ δυνατὸν, πρῶτον μὲν ἐὰν ἐγχωρῇ τὸ μὴ χαλεπὸν εἶναι. ἔπειτα ὅτι εἰ καὶ χαλεπὸν εἴη, ἀλλ' οὖν ἀναγκαῖον. καὶ ὅτι δεῖ ὑπὲρ τῶν χρημάτων καὶ πόνους καὶ κινδύνους ὑπομένειν. καὶ ὅτι ὑπὲρ τοῦ μὴ χαλεπωτέροις περιπεσεῖν ἀντιληπτέον τῶν πραγμάτων. ὡς Δημοσθένης ἐν Φιλιππικοῖς. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης καὶ πόνων καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ ταῦτα γενησόμενα, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐθέλῃ ποιεῖν, εὑρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἑκόντι ποιεῖν τὰ δέοντα, καὶ ἑξῆς. εἶτα ἐπειδὴ ἀντέπιπτεν αὐτῷ, ὅτι εἰ καὶ χρήσιμον τὸ πολεμεῖν ἀλλ' οὐκ ἀναγκαῖον, ἐπήνεγκεν εὐθὺς τὴν τοῦ ἀναγκαίου κατασκευὴν λέγων· τί οὖν ἀναδυόμεθα ἢ τί μέλλομεν ἢ πότε σὺν θεῷ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν. ὅταν ἤδη ἀνάγκη τις ᾖ, ἀλλ' ἣν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθεν. τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι. εἶτα τῇ εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῇ κατασκευάσειεν οὕτως. οὐδὲ γὰρ Φεραίοις πρότερον πρὸς τὰ τείχη προσβαλλόντων ἔφασκε πολεμεῖν, οὐδὲ Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν. οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν. οὐ γὰρ ἄλλο γε οὐδέν ἐστι μεταξὺ τοῦ μήτε ἀμύνεσθαι μήτ' ἄγειν ἡσυχίαν ἐᾶσθαι. ἐπὶ δὲ τούτων κατασκευάζειν χρὴ καὶ τὸ ῥᾴδιον. αὔξησις γὰρ τοῦ δυνατοῦ ἡ τοῦ ῥᾴστου ἀπόδειξις. καὶ πᾶν μὲν ῥᾴδιον, δυνατόν. οὐ πᾶν δὲ δυνατὸν ἤδη καὶ ῥᾴδιον. εἰσὶ γάρ τινα καὶ μέσα. εἰσάξομεν δὲ αὐτὸ οὕτως. ὅτι ἡμεῖς μὲν χρημάτων τοσῶνδε καὶ πόνων καὶ στρατείας ἡγεῖσθε δεῖσθαι τὰ παρόντα πράγματα. τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. καὶ ἑξῆς ἐπὶ τὰς ἀποδείξεις τῆς ῥᾳδίας χωρήσομεν. καθόλου γὰρ ἢ δυσχέρειά τινι πρόσεστι τοῖς συμβουλευομένοις, ἢ ῥᾳστώνη. εἰ μὲν οὖν δυσχέρεια προσῇ, διὰ τῶν προειρημένων ποιησόμεθα τοῦ δυνατοῦ τὴν κατασκευὴν τελείως ἐκείνας ταῖς εὐεργεσίαις ἐπεξιόντες. εἰ δὲ εὐκολία προσῇ, πειστέον πρὸς τοὺς εἰδότας ὅτι ῥᾳδίαν ἔχει τὴν ἐπιχείρησιν τὰ πράγματα. περὶ ὧν εἰ βούλει τοιαύτας ἀποδείξεις καὶ κατασκευὰς ἐπάγειν. ἀλλὰ διὰ βραχέων τοῦ ῥᾳδίου ἐφαψάμενοι ὡς μὴ δοκεῖν παντελῶς παραλιμπάνειν. ἐπὶ τὴν καθ' ὑπόθεσιν τρεψόμεθα μέθοδον λέγοντες· ὅτι εἰ καὶ δυσκολίαν τινὰ συνέβαινε προσεῖναι τοῖς πράγμασιν. οὐδ' οὕτως ἐχρῆν αὐτῶν ἀποστῆναι. προσήκει γὰρ ὑπὲρ τῶν χρηστῶν καὶ πόνους καὶ κινδύνους ὑπομένειν. καὶ συστήσομεν δὲ τοῦτο ἀπὸ παραδειγμάτων. ὅτι καὶ συνήθες ὑπὲρ τοιούτων ἀγωνίζεσθαι τῇ πόλει. καὶ γὰρ τόνδε τὸν πόλεμον εἰ τύχοι προθύμως ὑπέστησαν. τελεία δὲ δυνατοῦ κατασκευή ἐστιν ἡ ἑκατέρων ἐξέτασις. τῶν τε ἡμῖν αὐτοῖς προσόντων, καὶ τῶν τοῖς ἀντιπάλοις. ὥσπερ Θουκυδίδης πεποίηκεν ἐν τῷ Περικλεῖ λέγων· τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων ὡς οὐκ ἀσθενέστερα ἕξομεν, γνῶτε καθ' ἕκαστον ἀκούοντες, αὐτουργοί τε γάρ εἰσι Πελοποννήσιοι. καὶ οὔτε ἴδια οὔτε ἐν τῷ κοινῷ χρήματα αὐτοῖς ἐστιν. ἔπειτα χρονίων πολέμων καὶ διαποντίων ἄπειροι, καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα ἐπήγαγε· καὶ τὰ μὲν Πελοποννησίων τοιαῦτα καὶ παραπλήσια τοιούτοις ἔμοιγε δοκεῖ. τὰ δὲ ἡμέτερα τούτων τε ὧν ἐκείνοις ἐμεμψάμην ἀπήλλακται καὶ ἄλλα οὐκ ἀπὸ τοῦ ἴσου καὶ ἑξῆς. καὶ πάλιν ἐν τῇ Κορινθίων πρὸς Λακεδαιμονίους δημηγορίᾳ τοῦτο ποιεῖ λέγων· οἱ μέν γε νεωτεροποιοὶ καὶ ἐπινοῆσαι ὀξεῖς καὶ ἐπιτελέσαι ἔργῳ ἃ ἂν γνῶσιν. ὑμεῖς δὲ τὰ ὑπάρχοντά τε σώζειν καὶ ἐπιγνῶναι μηδὲν. καὶ ἔργῳ οὐδὲ τὰ ἀναγκαῖα ἐξικέσθαι. αὖθις δὲ οἱ μὲν παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες. τὸ δὲ ὑμέτερον τῆς τε δυνάμεως ἐνδεᾶ πρᾶξαι καὶ τῆς γνώμης μηδὲ τοῖς βεβαί-

Demosth — *Perfecta possibilis tractatio* — *Thucydid* — *Thucydi*

οις πιστεῦσαι. τῶν τε δεινῶν μηδέποτε οἴεσθαι ἀπολυθήσεσθαι. καὶ μὴν ἄοκνοι πρὸς ὑμᾶς μελλητάς, καὶ ἀποδημηταὶ πρὸς ἐνδημοτάτους. καὶ ἔστι τοῦτο τῶν δαιμονίως τε καὶ συντόμως ἀπηλλαγμένων ἀντιθέτων. καταλαβὼν δὲ τὰ Λακεδαιμονίων, ηὔξησεν τὰ τῶν Ἀθηναίων ἐναντίων ὄντων. διότι λίαν ἐπηρμένους ἑώρα τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ καταφρονοῦντας τῶν Ἀθηναίων, ἠπείγετο δὲ πρὸς τὸν πόλεμον αὐτοὺς παροξῦναι. χρὴ γὰρ τὸν εὔφρονα ῥήτορα θαρροῦντάς τε παρὰ τὸ δέον τοὺς συμβουλευομένους καταπλῆξαι. φυλαττόμενον ἐν τούτῳ, εἰς ἀθυμίαν αὐτοὺς ἐμβαλεῖν, ὅπερ καὶ ὁ ῥήτωρ ἐν τρίτῳ τῶν Ὀλυνθιακῶν ἐκ προοιμίων ποιεῖ. καὶ πάλιν ἀθύμως διακειμένους ἐγεῖραι καὶ φρονήματος ἐμπλῆσαι φυλάττοντα κἀνταῦθα, ὅπως μὴ προαχθῶσιν εἰς καταφρόνησιν καὶ ῥαθυμότεροι γένωνται. τοῦτο δὲ πρῶτος μὲν Ὅμηρος πεποίηκεν. Ἀχιλλεὺς γὰρ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα βουλόμενος εἰς τὴν ὑπὲρ τῶν παρόντων φροντίδα, πρότερον καταπλήττει λέγων· Ἀτρείδη νῦν ἄμμε παλιμπλαγχθέντας ὀΐω ἂψ ἀπονοστήσειν εἴ κεν θάνατον καὶ ἑξῆς. εἶτα καταπλήξας οὐ συνεχώρησε στῆναι πρὸς ἀθυμίαν, ἀλλὰ τὴν ἴασιν ἔδειξε πλησίον ὑπάρχουσαν εἰπών· ἀλλ' ἄγε δή τινα μάντιν ἐρείομεν. Δημοσθένης δὲ καλῶς ἐζήλωσεν ἔν τε τῷ προειρημένῳ τρίτῳ τῶν Ὀλυνθιακῶν. καὶ ἐναργέστερον ἐν τῷ περὶ τῆς εἰρήνης ἐκ προοιμίων. ὁρῶ μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ παρόντα πράγματα πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα. καὶ ἑξῆς. εἶτα διὰ τούτων καταπλήξας αὐτοὺς ἐπανήγαγε πρὸς τὸ θαρρεῖν λέγων· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ περὶ τούτων οὕτως ἐχόντων, οἶμαι καὶ πεπεικὼς ἐμαυτὸν ἀνέστηκα, ἂν ἐθέλητε τοῦ θορυβεῖν καὶ φιλονικεῖν ἀποστάντες ἀκούειν ὡς ὑπὲρ πόλεως βουλευομένοις καὶ ἑξῆς. εἰ δέ τις ἐν τῇ τελείᾳ τοῦ δυνατοῦ ἐργασίᾳ μὴ δύναται χρῆσθαι τῇ ἀντεξετάσει, ἑτέρως αὐτὸ μεθοδεύσομεν καὶ διὰ παραδειγμάτων τὸ δυνατὸν κατασκευάσομεν. ὥσπερ ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ πρώτῳ κατὰ Φιλίππου. εἰ δέ τις ὑμῶν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δυσπολέμητον οἴεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό, τε πλῆθος τῆς νῦν ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἴεται. λογισάσθω μέντοι τοῦτο ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Πύδναν καὶ Ποτίδαιαν καὶ Μεθώνην καὶ ἑξῆς. ἐν οἷς ἐπάγει. εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστιν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοιαῦτα ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας, ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν ἔπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατο δύναμιν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τὸ δυνατόν φησιν ὑποδιαιρήσεις ἐν στάσει καὶ ἀντιπαραστάσει. οὐκ ἀεί. ἀλλ' ἐὰν μὲν ῥᾴδιον ᾖ ἐπιτελεσθῆναι τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἡ σκέψις. οὐ γὰρ πάντα ῥᾴδια ἁπλῶς ἐπὶ πάσης ὕλης, οὐδ' ὁμοίως χρώμεθα. ὅτι μηδὲ ἡ αὐτὴ ἐπὶ πάντων ὕλη τῶν προβλημάτων. ὅτ' ἂν μὲν οὖν σαφὲς καὶ ῥᾴδιον ἐπιδεικνύειν ἔχωμεν, καὶ εὐκολία προσῇ. οἷον ἐπιμνησθέντες διὰ ταχέων ἐπιδραμούμεθα καὶ πρὸς τὴν κατασκευὴν οὕτω χωρήσομεν. ὅτι ἔδει μὲν εἰ καὶ χαλεπὸν ἦν μηδὲ τότε φυγεῖν. νῦν δὲ καὶ ῥᾴδιον δείκνυται. πειστέον γὰρ πρὸς τοὺς εἰδότας καὶ πεπιστευκότας ὅτι ῥᾳδίαν ἔχει τὴν ἐπιχείρησιν τὰ πράγματα. περὶ ὧν ἡ συμβουλὴ διὰ τοιούτων ἀποδείξεων πρὸς κατασκευὴν χωρεῖν. μεταχειριούμεθα τοίνυν αὐτὸ διὰ βραχέων. ὅτε δὲ δυσχέρεια προσείη, διὰ τῶν προειρημένων μεθόδων τὴν κατασκευὴν τοῦ δυνατοῦ ποιησόμεθα, λέγω δὴ τῆς ἐνστάσεως καὶ ἀντιπαραστάσεως. ἐδίδαξε δὲ ἡμᾶς Δημοσθένης αὐτίκα τὴν πλατύτητα τοῦ κατὰ ἀντιπαράστασιν, οὕτως αὐτὸ ἐργασάμενος. ὡς εἰ καὶ χαλεπόν, ἀλλ' ἀναγκαῖον. εἶπεν γὰρ οὕτως. εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης καὶ πόνων πολλῶν προσδεῖσθαι, καὶ μάλα ὀρθῶς δοκεῖ. ἀλλ' ἐὰν ἡγήσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ

Homer — *Homer* — *Demosth.* — *Demosthenes* — *Demosthe*

ταῦτα γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ ἐθέλωμεν ποιεῖν τὰ δέοντα. τὰς κατασκευὰς δέ φησι τούτων ἀπὸ τῶν παρακολουθούντων τοῖς προσώποις παραληψόμεθα. ταῦτα δέ ἐστι τὰ ἐγκωμιαστικά· ἃ λαμβάνεται ἀπὸ ψυχῆς, ἀπὸ σώματος, ἀπὸ τῶν ἐκτός· ὡς ὁ ῥήτωρ ἐκοινώνησεν ἐν ὀλυνθιακοῖς· ἀρξάμενος γοῦν ἀπὸ τῶν κατὰ ψυχὴν, πρόεισι μέχρι τῶν ἐκτός· οἷον πῶς ἔχει ψυχῆς ὁ φίλιππος, ὅτι ἀθυμεῖ, καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀδικοῦντα καὶ ἐπιορκοῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι. πῶς τὰ ἐκτός· ὅτι θετταλοὶ ἄπιστοι· ὅτι ἰλλυριοὶ καὶ παίονες ἐλευθερίας ἐπιθυμοῦσιν· ὅτι τῶν προσόδων ἐστέρηται καὶ στερήσεται· ὅτι εἰς στενὸν κομιδῆ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται· καὶ ὅπως ἔχουσιν οἱ μακεδόνες, καὶ ἑξῆς. ἐνθάδε μὲν οὖν τῶν κοινῶν τὰ ἐκτὸς μάλιστα τὴν χορηγίαν ἡμῖν παρέξεται. ἡνίκα δὲ πρὸς τύραννον ἢ δυνάστην ἢ ὅλως ἕνα ἄνδρα ὁ πόλεμος εἴη, χώραν ἡμῖν τὰ ἀπὸ ψυχῆς παρέξεται· ἐξετάσομεν γὰρ ἐπιβουλάς, ἀπάτας, ἀδικίας· ὡς δημοσθένης ἐποίησε. χρησόμεθα δὲ καὶ τοῖς ἔξωθεν. οὐκ ἀεὶ χρήσει δὲ τὰ τῶν ἐναντίων μόνα διαβάλλειν, ἀλλὰ δεῖ καὶ τὰ οἰκεῖα συστῆσαι. ὡς ὁ θουκυδίδης ἐν τῇ περικλέους δημηγορίᾳ, τὰ δὲ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ἑκατέροις ὑπαρχόντων. γνῶτε ὡς οὐκ ἀσθενέστερα ἕξομεν· καὶ ἐπάγει ἑκάτερα, αὐτουργοί τε γάρ εἰσι πελοποννήσιοι· καὶ οὔτε ἰδίᾳ οὔτε ἐν τῷ κοινῷ καὶ ἑξῆς· διότι δὲ παρῆκεν αὐτὴν ὁ ῥήτωρ. διατί δὲ παρείθη· ἐπειδὴ οὐκ εἶχεν ἀποδεῖξαι ἀθηναίων δύναμιν τότε. ἐκεῖνον γὰρ τὸν καιρὸν ἀσθενεῖς ἦσαν ἀθηναῖοι, ἠρκέσθη τῇ διαβολῇ τῆς δυνάμεως τῆς τοῦ φιλίππου. ὁ μέν γε θουκυδίδης ἐπειδὴ ἀμφότερα τὰ πρόσωπα ἴσχυε, τῶν ἀθηναίων καὶ τῶν λακεδαιμονίων ἀναγκαίως ἐξήτασεν ἀμφότερα τὰ μέρη. ἀλλὰ δεῖ καὶ τὸ δυνατὸν ἐκ τῶν παρακολουθούντων τῷ προσώπῳ κατασκευάζειν. ἐὰν δὲ τοῦ πρέποντος οὐδὲν, ὅπερ ὑπὸ τὸ ἔνδοξον ἀναφέρεται, συγχυθήσεται τὰ κεφάλαια. ἀλλ' ὁρῶμεν, ὡς τῶν παρακολουθούντων τοῖς προσώποις, τὰ μὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρω κατασκευάζεται, τὰ δὲ ἐκ τῶν ἐνεστώτων λαμβάνεται. τὰ μὲν οὖν παλαιότερα ποιοῦσι τὸ πρέπον· οἷον αἱ τῶν προγόνων πράξεις· τὰ τῆς πατρίδος πρόσωπα, καὶ εἴ τι τοιοῦτον. τὰ δ' ἐνεστῶτα τὸ δυνατόν· οἷον εὐπορία χρημάτων, στράτευμα ἐξηρτημένον, στρατηγῶν πλῆθος, καὶ τὰ λοιπά.

Τὸ ἔνδοξον ὁμοίως τῷ συμφέροντι. οἷον τίς δόξα ὑπάρχουσα ἡμῖν παραμενεῖ. καὶ τίς οὐκ οὖσα περιέσται εἰ ποιοῦμεν ταῦτα περὶ ὧν ἡ βουλή. καὶ τίνα ἀπωσόμεθα ἀδοξίαν οὖσαν. καὶ τίνα οὐ προσληψόμεθα μὴ οὖσαν, προσδοκωμένην δέ. καὶ πάλιν εἰ μὴ ποιοῖμεν, τίνα αἰσχύνην οὖσαν οὐκ ἀπωσόμεθα. καὶ τίς οὐκ οὖσα καταλήψεται ἡμᾶς· καὶ τίς ὑπάρχουσα ἡμῖν δόξα διαφθαρήσεται. καὶ μὴ ὑπάρχουσα προσγινομένη δὲ οὐ προσέσται.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Τὸ ἔνδοξον τῇ αὐτῇ διαιρέσει ᾗ καὶ τὸ συμφέρον μεθοδεύεται. διὸ καὶ πρὸς ἐνίων συνῆπται. διαφέρει δὲ, ὅτι τὸ μὲν ἐν χρήμασιν ἢ τοιούτῳ τινί ἐστι· τὸ δὲ ἔνδοξον εἰς δόξαν ἢ τοὐναντίον εἰς ἀδοξίαν τείνει τῶν ποιούντων· ἔστι τὸ μὲν ἴδιον, ὡς ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι πρέπει τοὺς ἀθηναίους τῆς τῶν ἑλλήνων δόξης ἀντιποιεῖσθαι. κοινὸν δὲ, ὅτι πρέπει παντὶ ἀνθρώπῳ τὴν ἐλευθερίαν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Τὸ ἔνδοξον, καλεῖται μὲν καὶ πρέπον· ἔστι δὲ πρέπον τὸ καθῆκον ἑκάστῳ· οἷον ἀθηναίοις τὸ ἐλευθερίας μᾶλλον φροντίζειν ἢ χρημάτων· τὸ συμμαχῆσαι τοῖς ἀτυχοῦσι· τὸ τοῖς πρότερον ἠδικηκόσι κειμένοις σφόδρα μὴ ἐπεμβαίνειν. τὰ δὲ τοιαῦτα καὶ δόξαν ἐπάγοντα τοῖς δρῶσι, δῆλον ὅτι τοῦ ἐνδόξου ἔχεται. τὸ δὲ ἔνδοξον ὑπὸ τὸ καλὸν ἀνακτέον. τὴν δὲ τοῦ ἐνδόξου ἐργασίαν διχῶς ἐξετάσομεν. οἷον τί ποιούντων ἡμῶν τόδε τι προσγενήσεται. καὶ μὴ ποιούντων τόδε τι συμβήσεται. καὶ τούτων ἑκάτερον διὰ τεσσάρων πλατυνοῦμεν τόπων. οἷον συμμαχήσα-

σιν ὀλυνθίοις, ἡ οὖσα δόξα παραμενεῖ· ἡ μὴ οὖσα προσέσται. ἡ οὖσα ἀδοξία ἀπελαθήσεται, ἡ μὴ οὖσα οὐ προσέσται· μὴ συμμαχήσασι δὲ τοῖς κινδυνεύουσιν, ἡ νῦν οὖσα δόξα οὐ παραμενεῖ· ἡ μὴ οὖσα οὐ προσέσται· ἡ προσοῦσα ἀδοξία οὐκ ἀπελαθήσεται· ἡ μὴ οὖσα προσγενήσεται· ὡς δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς λεπτίνην φησίν· ἃ γὰρ οὐ πρόσεστι τοῖς ἀθηναίοις, ταῦτά φησιν ἀπαντήσεσθαι εἰ τὴν ἀτέλειαν ἀφέλοιντο τοὺς εὐεργέτας· νῦν γάρ φησιν οὗτος ὁ νόμος, ἀντὶ καλῆς αἰσχρὰν τῇ πόλει περιάπτει δόξαν. καὶ οὔτε τῶν προγόνων οὔθ' ὑμῶν ἄξια. τρία γὰρ τὰ μέγιστα ὀνείδη κτᾶται· φθονεροὺς, ἀχαρίστους, ἀπίστους εἶναι δοκεῖν. περὶ δὲ τῆς οὔσης δόξης ἐν ὀλυνθιακῶν οὖν ταῦτά φησιν· ἀλλ' ἵνα οἱ ἄλλοι τῶν δικαίων τύχωσι, τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀνηλίσκετε, εἰσφέροντες καὶ προκινδυνεύετε στρατευόμενοι. καὶ πάλιν ἐν τῷ περὶ στεφάνου ἐκ παραδειγμάτων κατασκευάζει τὸ ἔνδοξον λέγων· καί τοι γε ταῦτα ἀμφότερα αἰσχίνη οὐχ ὑπὲρ εὐεργετῶν ἐποίουν· οὔτ' ἀκίνδυνα ἑώρων· ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα προΐεντο τοὺς καταφεύγοντας ἐπ' αὐτούς, ἀλλ' ὑπὲρ εὐδοξίας καὶ τιμῆς ἤθελον τοῖς δεινοῖς ἑαυτοὺς ἐκδιδόναι, ὀρθῶς καὶ καλῶς βουλόμενοι. κοινὴ δὲ μέθοδος πάντων τῶν κεφαλαίων, τούτων τῶν τελικῶν, ἡ κατὰ ἀντίφασιν εἰσαγωγή. εἰ μὲν γὰρ ἔχομεν δεῖξαι ὅτι δίκαιον ἢ συμφέρον τὸ προκείμενόν ἐστι, τοῦτο κατασκευάσομεν· εἰ δὲ μὴ ὁρῶμεν, ὅτι οὐκ ἄδικον ἢ οὐκ ἀσύμφορον. ἔστι δὲ αὐτοῦ τὸ παράδειγμα καὶ παρὰ τῷ ῥήτορι. μηδεὶς γὰρ κατασκευάσαι, ὅτι δυνατόν ἐστι λυθῆναι τὴν φιλίππου δύναμιν, ἐνθάδε τὴν ἀντίφασιν χωρήσας ἔφη· μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετε τὰ παρόντα ἐκείνῳ πεπηγέναι πράγματα ἀθάνατα, οὐκ ἀδύνατον γὰρ λυθῆναι τὴν φιλίππου δύναμιν, ἐν χρόνῳ τήν γε ἀπό τινος ἀρξαμένην χρόνου. εἰ δὲ ὁ ἀντίδικος τῇ ἀντιφάσει χρήσαιτο, ἡμεῖς τὸ κατὰ θέσιν ἀπαιτήσομεν λέγοντες· ὡς οὐκ ἀρκεῖ τὸ μὴ βλάπτεσθαι, ἀλλ' ὅτι καὶ συμφέρει δεικτέον. καὶ γοῦν ὁ δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ ἀριστοκράτους αἰσθόμενος τοὺς ἀντιλέγοντας τὸ κατὰ ἀντίφασιν εἰσάγοντας· ὅτι εἰ καὶ μὴ εὔνους ἐστὶν ὁ χαρίδημος τῇ πόλει, ἀλλ' οὔτι γε δύσνους. ἐκ προοιμίων εὐθὺς ἀναιρεῖ τὸ τοιόνδε, καὶ δείξειν ἐπαγγέλλεται κακονούστατον φάσκων· ἐγὼ δὲ ἂν περὶ ὧν βούλομαί τε καὶ οἶδα πεπραγμένα ἐκείνῳ δυνηθῶ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οἴομαι δείξειν οὐ μόνον οὐκ εὐεργέτην, ἀλλὰ καὶ κακονούστατον καὶ πολὺ τοὐναντίον ἢ προσῆκον ὑπειλημμένον. ἔτι γε μὴν κἀκείνη τῶν τελικῶν κεφαλαίων ἡ μέθοδος κοινή· τὸ ποτὲ μὲν καθολικοὺς ἀφορισμοὺς προθέντα περὶ τῶν προκειμένων· οὕτως ἐπάγειν τὰς κατὰ μέρος ἀποδείξεις· ποτὲ δὲ ἐνθάδε ταῖς μερικαῖς κατασκευαῖς ἐπάγειν τοὺς ἀφορισμούς. καὶ πολλὰ τῶν τοιούτων παρά τε θουκυδίδῃ, καὶ δημοσθένει τὰ παραδείγματα ὡς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ὀλυνθιακῶν· προτάξας τὸν ἀφορισμὸν, ἐπάγει τὰς κατασκευάς. ἀλλ' οἶμαι παρόμοιόν ἐστι καὶ περὶ τὴν τῶν χρημάτων κτῆσιν· ἂν μὲν γοῦν ὅσα ἄν τις λάβῃ καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν. ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανήλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ τὴν χάριν. καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως, οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέβη τι χρηστὸν παρὰ τῶν θεῶν μνημονεύουσι· πρὸς γοῦν τὸ τελευταῖον ἐκβὰν ἕκαστον τῶν προϋπαρξάντων κρίνεται. διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ὑμᾶς ἀνθρώπων φροντίσαι, ἵνα ταῦτα ἐπανορθωσάμενοι, τὴν ἐνθάδε τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. πάλιν μετ' ὀλίγον περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων τὰς μερικὰς κατασκευὰς εἰπὼν, ἐπάγει τὸν ἀφορισμόν· ἔστι δὴ λοιπὸν οἶμαι πάντας εἰσφέρειν· ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά· ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. πάντως δὲ δεῖ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. ἔτι γε μὴν καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον τόπος κοινός ἐστι τῶν τελικῶν κεφαλαίων.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Αἱ αὐταὶ μέθοδοι τῆς τοῦ ἐνδόξου εἰσὶ ἐργασίας, αἵπερ καὶ ἐπὶ τοῦ συμφέροντος. πολλαχῇ γὰρ καὶ τοῦτο κατασκευάζομεν, ὡς προείπομεν ἐκεῖ τρόπῳ τῷ αὐτῷ. κάλλιστον μὲν οὖν καὶ τὸ δόξαν τινὰ χρηστὴν ἀποδεικνύναι περιποιεῖν τόδε τὸ πρᾶγμα πραχθέν. εἰ δὲ μὴ τοῦτο δυνάμεθα, ἐπ' ἐκεῖνο μεταβατέον· ὅτι ἀλλ' οὖν δ' αἰσχύνην περιποιήσει τῇ πόλει. δριμυτάτη γοῦν ἡ τοιαύτη μέθοδος, ᾗ καὶ δημοσθένης ἐχρήσατο· ἀναγνοὺς γὰρ ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου τὸ γραφὲν αὐτῷ κατὰ τοὺς ἔμπροσθεν χρόνους περὶ στεφάνου ψήφισμα. ἐπειδὴ φανερῶς οὐκ εἶχεν ἀποδεῖξαι ὅτι καὶ δόξαν τινὰ τῇ πόλει περιπεποίηκεν, ἐπὶ τὸ ἕτερον μετῆλθεν. τίς γὰρ ὑμῶν οἶδεν γέλωτα ἢ χλευασμὸν διὰ τοῦτο συμβάντα τῇ πόλει; οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου ἡ ἐκ τοῦ ἐναντίου μέθοδος, ἀλλ' ὁμοίως καὶ ἐπὶ τοῦ συμφέροντος. ἔθηκε γοῦν οὕτω τὸ νόημα θουκυδίδης ἐν τῷ προοιμίῳ τῆς κορκυραίων δημηγορίας. πρῶτον μὲν ὡς καὶ ξυμφέρει, εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἐπιζήμια. ἰστέον δὲ ὅτι τὸ τοιοῦτον ἐν μὲν ταῖς αἰτήσεσι καὶ ἀξιώσεσι καὶ τοῖς ὁμοίοις ἔχειν τινὰ χώραν τὸ λέγειν, ὅτι οὐκ ἐπιζήμια αἰτοῦμεν· ἐν δὲ συμβουλαῖς οὐκ ἰσχύει. αἰτεῖν μὲν γὰρ ἐνδέχεται τοιαῦτα οἷα μήτε βλάψει μήτε ὠφελήσει τοὺς διδόντας, συμβουλεύειν δέ τισι ταῦτα πράττειν, ἀφ' ὧν οὐδὲν ποσῶς ὠφεληθήσονται, ἀπόψυχρον καὶ ἀνόητον. τοῦτο δὲ τὸ κεφάλαιον τινὲς μὲν ταὐτὸν εἶναι τῷ πρέποντί φασι. τινὲς δὲ οὐχ ὁμολογοῦσιν, ἀλλ' ἕτερόν τι νομίζουσιν. ἔσται δὲ ἡ διαφορὰ αὕτη· ὅτι τὸ μὲν ἔνδοξον, ἁπλῶς καὶ καθ' ἑαυτὸ θεωρεῖται. τὸ δὲ πρέπον, πρός τι σχέσιν ἐμφαίνει· καὶ ἔστι πρέπον μὲν, ὅτι ἄν τινι ἁρμόττῃ· ἔνδοξον δὲ, ὃ χρηστὴν ἁπλῶς δόξαν ἐμποιεῖ καθόλου τῷ δράσαντι. οἷον πρέπει ἀθηναίοις τὸν περὶ τῆς ἐλευθερίας αἱρεῖσθαι κίνδυνον. ἔνδοξον δὲ τοῖς τυχοῦσι τὸ ὑπὲρ ἐλευθερίας κινδυνεύειν. ἰστέον δὲ κἀκεῖνο περὶ τοῦ ἐνδόξου ὅτι τῆς ποιότητος μάλιστα τῆς τῶν ἀκουόντων ἤρτηται, διὸ καὶ ποτὲ μὲν πλείστην, ποτὲ δὲ ἐλαχίστην τῷ λέγοντι παρέξεται χορηγίαν. οὐ γὰρ ὁμοίως ὁ παρ' ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις λέγων, καὶ παρὰ μεγαρεῦσι καὶ σιφνίοις, τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ χρήσεται· ἀλλὰ περὶ μὲν ἀθηναίοις καὶ λακεδαιμονίοις, ἅτε τῆς ποιότητος τῶν προσώπων στοχαζόμενος πλείονα τὴν χορηγίαν ἕξει. ἐπὶ δὲ τοῖς ἄλλοις ὀλίγην. τὸ γὰρ σιφνίων ἦθος καὶ μεγαρέων παρειλήφαμεν ἐκ τῆς ἱστορίας δυσκλεὲς οὐδένα λόγον ποιούμενον. ὁ γὰρ προσίεται τὸν λόγον ὁ μεγαρεύς. ὅταν δὲ τοῦ καλοῦ ἕνεκα συμβουλεύοντες παρακαλῶμεν ἐπὶ τὸ πράττειν ἅπαν, ἡ βουλὴ ἀπαιτεῖ, ἀποδεικνύναι χρὴ ὅτι καὶ τῶν ἰδίων λυσιτελούντων αἱρετωτέρα ἐστὶν ἡ ὑπὲρ τῶν καλῶν δόξα, ὡς ἔχομεν ἐν β΄ ὀλυνθιακῶν· ἀλλ' ἵνα οἱ ἄλλοι τῶν δικαίων τύχωσι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἀναλίσκετε, καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι. καὶ πάλιν ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου. καὶ τοιαῦτα ἀμφότερα αἰσχίνη οὐθ' ὑπὲρ εὐεργετῶν ἐποίουν, οὔτε ἀκίνδυνα ἑώρων· ἀλλ' οὐ διὰ ταῦτα προΐοιντο τοὺς καταφεύγοντας ἐπ' αὐτούς. ἔτι δὲ καὶ κατὰ βίαν τὸ ἔνδοξον εἰσήγαγεν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ. εἰ γὰρ ἦν ἅπασι πρόδηλα τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, καὶ προῄδεσαν ἅπαντες, καὶ σὺ προὔλεγες καὶ διεμαρτύρου βοῶν καὶ κεκραγὼς, ὃς οὐδὲ ἐφθέγξω, οὐδ' οὕτως ἀποστατέον ἦν τῇ πόλει τούτων.

Τὸ δὲ ἐκβησόμενον κατὰ ὑπόθεσιν λαμβάνεται ἐφ' ἑκάτερα τῶν ἀποβαινόντων. οἷον ἐάν τε κρατήσωμεν ἐάν τε μὴ, λυσιτελεῖ τὸ βοηθῆσαι. ἤδη δὲ καὶ τὸ ψηφίσασθαι μόνον, ὡς ἐν φιλιππικοῖς. οἷον οὔτοι παντελῶς, οὐδ' εἰ μὴ ποιήσαιτε, ὡς ἐγὼ κρίνω, εὐκαταφρόνητον ἔσται· ἵν' ἢ διὰ τὸν φόβον εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς ἀπόσχηται. ἢ παριδὼν ταῦτα ἀφύλακτος ληφθῇ. καὶ πάλιν ὅτι χωρὶς ἡμῶν ἐάν τε ἡττηθῶσιν οἱ δεόμενοι ἡμῶν σύμμαχοι, ἐάν τε κρατήσωσι, βλαβεροὶ ἐφ' ἑκάτερα ὡς ἐν τῷ ὑπὲρ μεγαλοπολιτῶν.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἀπορήσειεν ἄν τις, τί

νι διαφέρει τὸ ἐκβησόμενον κεφάλαιον τῆς ἐν τῷ συμφέροντι ἐκβάσεως. ἐν ᾗ φαμὲν, ὅτι συμμαχησάντων μὲν ἡμῶν τάδε ἀποβήσεται, μὴ συμμαχησάντων δὲ τάδε. φαμὲν οὖν, ὅτι ἐν μὲν τῇ τοῦ συμφέροντος ἐκβάσει τὰ προσεχῆ ἐξετάζομεν τέλη. ἐν δὲ τῷ ἐκβησομένῳ, τῶν ἐκεῖ τελῶν ἐξετασθέντων τὰ τέλη διασκοποῦμεν. τὴν δὲ διαφορὰν ταύτην ἔδειξεν ἡμῖν δημοσθένης ἐν ὀλυνθιακῶν πρώτῳ. τὸ μὲν συμφέρον ἐξετάζων ἔφη, ὅτι συμφέρει ὀλυνθίοις βοηθῆσαι. εἶτα ἡ ἔκβασις. τούτου γοῦν ἡμῶν ποιησάντων, ἐν μακεδονίᾳ ἔσται ὁ πόλεμος. μὴ συμμαχησάντων δὲ τοῖς ὀλυνθίοις, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑλλάδα φίλιππος πολεμήσει τὴν ἀττικήν. καὶ ταῦτα μὲν τὰ προσεχῆ τῆς ἐκβάσεως τέλη. τὰ δὲ τῶν τελῶν τέλη ἅπερ εἰς τὸ ἐκβησόμενον ἄγομεν ἐκεῖνα. ὅτι ἐν μακεδονίᾳ μὲν πολεμοῦντες, πλεῖστα κερδανοῦμεν. ἐν δὲ τῇ ἀττικῇ πολέμου συστάντος τάδε καὶ τάδε ἡμᾶς πείσεσθαι τὰ δεινά. τὴν μὲν οὖν τοῦ συμφέροντος ἔκβασιν ἐξετάζων τάδε φησίν· ἔτι τοίνυν ὦ ἀθηναῖοι μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω· ὅτι νῦν αἵρεσίς τίς ἐστιν ὑμῖν πότερον ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν, ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. ἐὰν μὲν γοῦν ἀντέχῃ τὰ τῶν ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε καὶ ἑξῆς. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ ἐκβησομένου πάλιν ἐξετάζων τάδε φησίν. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γε ἐστὶ τὰ διάφορα ἐνθάδε ἢ ἐκεῖ πολεμεῖν, οὐ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέρας μόνας ἔξω γενέσθαι καὶ ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν καὶ ἑξῆς. καὶ προτρέψαι δὲ καὶ ἀποτρέψαι ἱκανωτάτη ἐστὶν ἡ τοῦ ἐκβησομένου ἐξέτασις. διόπερ ἐπιμελῶς αὐτῇ χρῆσθαι προσήκει. χρὴ δὲ καὶ τὰς γνώμας ἐν ταῖς συμβουλαῖς ἐξετάζειν, τήν τε οἰκείαν μεθ' ἧς ἐστι τὸ συμβουλεύειν ἀπάντησαι, καὶ τὰς τῶν ἀντιλεγόντων μεθ' ἧς ἕκαστος ἐναντιοῦσθαι ἐπιχειρεῖ. ἔτι δὲ καὶ τὰς τῶν ἀκουόντων δι' ἃς ἐπὶ τὸ προβῆναι τὴν βουλὴν ὥρμησαν. ἱκαναὶ γὰρ αὗται καὶ συστῆσαι καὶ διαβαλεῖν τὰ πράγματα. διαφέρει δὲ συμβουλὴ προτροπῆς· ὅτι περ ὅσον καὶ τοῦ ὅλου τὸ μέρος· ὅλον μὲν γάρ τι ἡ συμβουλὴ, μέρος δὲ ἡ προτροπή. καὶ ὅτι τὸ μὲν περιέχειν, τὸ δὲ περιέχεσθαι. ἔτι διαφέρει παραίνεσις συμβουλῆς, τῷ τὴν μὲν συμβουλὴν περὶ ἑνὸς γίνεσθαι πράγματος, τὴν δὲ παραίνεσιν περὶ πλειόνων. καὶ ὅτι τὴν μὲν συμβουλὴν πρὸς πρᾶξίν τινα τῶν ἔξωθεν γίνεσθαι. οἷον πότερον ἄξιός ἐστι τόδε τι πράττειν ἢ μή. τὴν δὲ παραίνεσιν πρὸς ἠθῶν εὐρυθμίαν παραλαμβάνεσθαι. καὶ ὅτι τὴν μὲν παραίνεσιν πρὸς ἕνα γίνεσθαι, τὴν συμβουλὴν δὲ πρὸς πολλούς. καὶ ἡ μὲν συμβουλὴ, ἀντιλογίαν ἐπιδέχεται. οἷον ὅτι οὐ χρὴ βοηθεῖν ὀλυνθίοις. ἡ δὲ παραίνεσις οὔ. οἷον χρὴ τὸ θεῖον σέβειν. γονέας τιμᾶν.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τὸ ἐκβησόμενον, τούτῳ διαφέρει τοῦ ἐν τῷ συμφέροντι. ὅτι ἐκεῖ μὲν τὴν ἀπόδειξιν ποιούμεθα τοῦ πράγματος. ἐνταῦθα δὲ τὸ αὐτὸ λαμβάνοντες ὁμολογούμενον καθ' ὑπόθεσιν, τὴν ἀπόβασιν αὐτοῦ ἐξετάζομεν. ὡς ἐν ὀλυνθιακῶν πρώτῳ δημοσθένης κατασκευάσας τὸ τῆς συμβουλῆς τέλος ὅτι πεισθέντες τοῖς λόγοις καταστήσομεν τὸν μακεδόνος, καὶ περιποιήσομεν τῇ πόλει τὴν ὄλυνθον. πάλιν ἕτερόν τι τοῦ τέλους ζητεῖ ἐκβησόμενον. ἔτι τοίνυν μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω καὶ ἑξῆς. Καθ' ὑπόθεσιν δέ φησι τὸ ἐκβησόμενον λαμβάνεται ἐφ' ἑκάτερα τῶν ἀποβαινόντων. Ἐπειδὴ γὰρ ἄδηλον τῆς συμβουλῆς τὸ πέρας. τούτου δὲ τὴν ἀπόβασιν ζητοῦμεν ἀναγκαίως, τοῦτο ἀναπλάττειν προσήκει, ἵν' ὥσπερ ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτὸ τῶν ἀκουόντων ποιήσαντες, οὕτω τὴν λέξιν δυνηθῶμεν περαίνειν ἐφ' ἑκάτερα. οἷον ἐὰν μὲν ἐκεῖ πολεμήσωμεν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἐχθρῶν, πολλὰ ἡμῖν ἀγαθὰ συμβαίνει. ἐὰν δὲ ἐνταῦθα, τόδε τι δεινὸν μὲν καὶ τόδε συμβαίνει. ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ τῶν ὀλυνθιακῶν ἀπὸ τοῦ ἑτέρου μόνον εἴληπται ἡ κατασκευὴ ὅτι ὠφελήσει ἡμᾶς ἡ ἔξοδος. ὅτι διὰ τοῦτο τὴν χώραν ἀκέραιον ἕξομεν. ἀλλαχοῦ δὲ ἀμφοτέροις ἐχρήσατο. ὅτι εἴτε κρατήσομεν εἴτε μὴ, λυσιτελεῖ τὸ βοηθῆσαι, ἤδη

δὲ καὶ τὸ ψηφίσασθαι μόνον ὡς καὶ ὁ τεχνογράφος φησίν. καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου ὅτι ἦν δὲ βλάψῃ ἐφ᾽ ἑκάτερα τὸ μὴ βοηθῆσαι, καὶ ἑξῆς. καὶ ἀριστείδης ἐν λευκτρικοῖς, καὶ δημοσθένης ἐν τῷ ὑπὲρ μεγαλοπολιτῶν. καὶ θουκυδίδης ἐν τῇ περικλέους δημηγορίᾳ ἐν ᾗ φησι. τῆς δὲ θαλάσσης καὶ πόλεως φυλακὴν ἔχειν καὶ πελοποννησίοις ὑπὲρ αὐτῶν ὀργισθέντας, πολλῷ πλείοσι μὴ διαμάχεσθαι. κρατήσαντες γὰρ, αὖθις οὐκ ἐλάσσοσι συμμαχοῦμεθα ῥᾷον. ἦν δὲ σφαλῶμεν, τὰ τῶν συμμάχων ὅθεν ἰσχύομεν συναπόλλυται. καὶ ταῦτα μὲν ἴδια περὶ τοῦ ἐκβησομένου.

κοινὸν δὲ θεώρημα πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις διαλεκτικὸν προσθεῖναι καλόν. ὅταν μὲν γάρ τι κατασκευάζειν βουλώμεθα, δεῖν προσομοιοῦν μὲν τῷ ἀποδεικνυμένῳ, ἔλαττον δέ τι εὑρόντας ἐκεῖ κατασκευάζειν. ἃ γὰρ ἂν ὑπάρχοι τινὶ περὶ τοῦ ἐλάττονος, ταῦτα καὶ κατὰ τοῦ μείζονος συγχωρηθήσεται. καὶ τὸ ἔλαττον ἀναιρούμενον, οὐκ ἀναιρεῖ τὸ μεῖζον. οἷον αἰνείαν ἀποδεικνύντες ἀνδρεῖον καὶ φοβερὸν τοῖς ἕλλησιν. εἰ ἀνδρειότερον ἕκτορα τούτου ἀποφαίνοιμεν, πάντως τὰ τῷ ἐλάττονι προσόντα πολλῷ δήπου καὶ τῷ μείζονι. καὶ πάλιν εἰ ἀσθενὴς αἰνείας ἀποδειχθήσεται, οὐ πάντως καὶ ἕκτωρ τοὺς ἄλλους τούτου ἀμείνων ὁμολογηθείς. ὅταν δὲ ἀνασκευάζῃ, ἀπὸ τοῦ μᾶλλον καὶ μείζονος τὸ παράδειγμα θέντες, τῇ τούτου ἀνατροπῇ συγκαταλύσομεν καὶ τὸ ἔλαττον. εἰ γὰρ ἕκτωρ ἀμείνων αἰνείου. οὗτος δὲ δειλὸς ἀπηλέγχθη, πολλῷ γ᾽ ἂν περὶ αἰνείου μὴ οὕτως ἔχειν ἀμφιβάλλειν. ὁ αὐτὸς καὶ ἐπὶ τῶν πρακτῶν λόγος. οἷον ναυμαχίας. πεζομαχίας. συστάδην μάχης. ἐκβολίας. καὶ τῶν παραπλησίων. χρὴ τὸ ἴσον ἐπὶ πάντων τῶν κεφαλαίων ὡς ἂν ἐγχωρῇ μεταχειρίζεσθαι τοῦτο τὸ θεώρημα. ἐπὶ τούτοις ἡ κοινὴ ποιότης, τοῦτό ἐστιν οἱ ἐπίλογοι εἰσίν. ἐν οἷς καὶ τὰς γνώμας ἐξετάζομεν τοῦ τε συμβούλου καὶ τῶν ἀκουόντων καὶ ἔτι τοῦ ἀντιλέγοντος. διατί καὶ τίνος ἕνεκα καὶ τί βουλόμενος τὴν [illegible] προὔθηκεν. καὶ περὶ μὲν πραγματικῆς ταῦτα. ἰστέον δὲ ὡς ἔστι πραγματικὴ καὶ ἁπλῆ καὶ διπλῆ. καὶ ἁπλῆ μὲν οἷον συμβουλεύει τις βοηθεῖν ὀλυνθίοις. ἐν γὰρ πραγματικῇ ὡς ἔφαμεν ἤδη αἱ συμβουλαί. διπλῆ δὲ ὡς ἐπὶ τοῦ τῶν πολιορκουμένων καὶ πλαταιέων καὶ μιτυλήνης ἀφεστηκυίας γράφει τις πλαταιεῦσι βοηθεῖν ἀμελήσαντας μιτυλήνης, καὶ ἕτερος ἀντιλέγει. ἐνταῦθα γὰρ ἑκατέρου τὸ οἰκεῖον ζητοῦντος συστῆσαι. διπλᾶ ἔσται τὰ κεφάλαια ἐφ᾽ ἑκατέρου μέρους ἐξεταζόμενα. τριπλῆ δὲ ὡς ἐπὶ τούτου. μετὰ τὰ ἐν λεύκτροις πρεσβεύονται λακεδαιμόνιοι καὶ θηβαῖοι πρὸς ἀθηναίους ἀξιοῦντες ἑκάτεροι βοηθείας τυχεῖν. χαβρίας μὲν οἴων ἀθηναίοις βοηθεῖν συμβουλεύει, λακεδαιμονίοις δὲ κόνων, ἰφικράτης δὲ ἑτέροις. τριπλᾶ γοῦν ἐνταῦθα πάντα. ᾧ γοῦν ἕκαστος τῶν συμβούλων συνηγορεῖ. τὰ μὲν ἐκείνων ἀναιρῶν, τὸ δὲ οἰκεῖον συνιστάς. παράδειγμα τοῦ μὴ δι᾽ ἑτέροις βοηθεῖν ἀριστείδου ὁ πέμπτος τῶν λευκτρικῶν. ἰστέον ὡς ἐν τῇ πραγματικῇ μόνῃ παρὰ τὰς προσλαβούσας στάσεις καινότερόν τι πεποίηκεν ἑρμογένης. τὰ γὰρ κεφάλαια αὐτῆς ψιλῶς ἀπαριθμησάμενος. εἶτα τὴν περὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς ποιησάμενος διδασκαλίαν. οὐ μάτην. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τὰ εἴδη καὶ ἑτέραις κοινωνεῖ στάσεσι καθ᾽ ἃς καὶ διαιρεῖται εἰκότως μεσολαβεῖται ἡ τούτων διδασκαλία. πρὸς τὸ οἰκείως ὑποδειχθῆναι τὰ κεφάλαια. εἰδέναι χρὴ καὶ τοῦτο, ὡς ἐν πάσῃ στάσει κεφάλαιον κεφαλαίῳ λύεται. οἷον ὡς ἡ μετάθεσις τῆς αἰτίας τοῖς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. καὶ ὁ ὅρος τῷ ἀνθορισμῷ. ἐν μόνῃ δὲ πραγματικῇ τὸ αὐτὸ κεφάλαιον ἑαυτῷ ἀνατρέπεται. οἷον, τὸ δίκαιον κεφάλαιον τῷ ἐναντίον ἐστὶν ἄδικον. καὶ τὸ συμφέρον τῷ ἀσυμφόρῳ. καὶ ἑξῆς, οὐ γάρ ἐστι διελεῖν τὰ μὲν, εἰς κατήγορον τὰ δὲ εἰς ἀπολογούμενον, κοινὰ γάρ ἐστι τὰ κεφάλαια τῆς πραγματικῆς.

Negociale simplicem & duplicem esse & triplicem

Exē

Exē

Aristides

Τῆς πραγματικῆς τὰ κεφάλαια κοινὰ τοῦ κατηγόρου καὶ τοῦ ἀπολογουμένου

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΗΨΕΩΣ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

1 Δύο καὶ γνωστικώτατα τῆς παρούσης στάσεως, ἓν μὲν τὸ τὰ εἴδη πρὸ τῶν κεφαλαίων διδάξαι. ἕτερον δὲ τὸ δύο ἔχειν ζητήματα τέλεια, κατὰ διαφόρους τεμνόμενα στάσεις. ἐπειδὴ καὶ οἱ συνεζευγμένοι σχηματισμοὶ καὶ οἱ διπλοῖ ὅροι καὶ αἱ ἀντιλήψεις δύο ἔχουσι ζητήματα, ἀλλ᾽ οὐ κατὰ δύο στάσεις, ἀλλὰ κατὰ μίαν καὶ τὴν αὐτήν. εἰς δύο δὲ τὴν μετάληψιν διεῖλον. ὅτι γὰρ ἑτέρα στάσις ἐστὶν ἡ παραγραφὴ τῆς μεταλήψεως, πρόδηλον, ἐκ τοῦ τὴν μετάληψιν ἕνα μόνον ἐπιδέχεσθαι ἀγῶνα. τὴν δὲ παραγραφὴν, δύο. τόν τε τῆς εὐθυδικίας καὶ τὸν δι᾽ ὃν ἡ παραγραφή. οἷον ἐγράψατο τίμαρχος αἰσχίνην παραπρεσβείας. ὁ δὲ ἑταίρησιν ἐγκαλῶν αὐτῷ παραγράφεται τὴν δίκην. ἐνταῦθα γὰρ ἕτερος μέν ἐστιν ἀγὼν ὁ τῆς παραπρεσβείας, ἕτερος δὲ τῆς ἑταιρήσεως, στάσεως ὢν διὰ τὸ ἀμάρτυρον στοχαστικῆς κατὰ παραγραφήν. μετὰ δὲ τὸ ἡττηθῆναι διὰ τῆς παραγραφῆς, τίμαρχον, ὁ τῆς παραπρεσβείας ἀγὼν εἰσάγεται στοχαστικῆς ὢν καὶ αὐτὸς στάσεως. ὠνόμασται δὲ παραγραφὴ ἀπὸ τοῦ παραγράφεσθαι καὶ ἐκβάλλειν τὸν ἀγῶνα τὸν ἐπὶ τοῦ πράγματος τὸν φεύγοντα. τὸ γάρ τοι παραγράφειν ἐναντίον ἐστὶ τὸ ἐγγράφειν. εἰ γὰρ τὸ ἐγγράφειν εἰσάγειν ἐστὶν εἰς τὸν δῆμον καὶ καθιστάναι δημότην, εἰκότως τὸ παραγράφειν ἐκβάλλειν ἐστίν. καὶ ἀπὸ τούτου καὶ ἡ παραγραφὴ ἡ ἐκβάλλουσα τὴν εὐθυδικίαν ἐλέχθη. ὅρος δὲ τῆς παραγραφῆς οὗτος. στάσις πολιτικοῦ πράγματος. τῆς ἐπὶ μέρους. καθ᾽ ἣν ὁ φεύγων ἐνίσταται περὶ τοῦ μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. τῆς δὲ παραγραφῆς, ἡ μέν ἐστι τελεία, ἡ δὲ, ἀτελής. καὶ τελεία μέν ἐστιν, ἡ πάντῃ τὴν εὐθυδικίαν καὶ τὸν ἀγῶνα παρακρουομένη. ἀτελὴς δὲ, ἡ μέρος τι κατατιμωμένη τῶν περιστατικῶν. οἷον χρόνον. ἢ τόπον. ἢ πρόσωπον. γίνεται δὲ ἡ παραγραφὴ, κατὰ στοχασμόν. κατὰ ὅρον. κατὰ πραγματικήν, κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν. κατὰ ἀντινομίαν. καὶ πάντως τοῖς κεφαλαίοις τῆς ἐμπιπτούσης διαιρεθήσεται στάσεως. καὶ ἔστι κατὰ στοχασμὸν μὲν, ὡς ἐπὶ τιμάρχῳ ἀγών. οἷον νόμος τὸν ἡταιρηκότα μὴ λέγειν. ἐγράψατο τίμαρχος αἰσχίνην παραπρεσβείας. ὁ δὲ τὴν ἑταίρησιν αὐτῷ ἐγκαλῶν, παραγράφεται. κατὰ ὅρον δὲ. οἷον δὶς περὶ τῶν αὐτῶν μὴ εἶναι δίκας. ἱέρεια προσαγωγείας ἁλοῦσα ἐκρίθη καὶ ἠφείθη. καὶ πάλιν φεύγει ἀσεβείας, ἡ δὲ παραγράφεται. ἐνταῦθα γοῦν εἰ ἡ προσαγωγία τῇ ἀσεβείᾳ ταυτόν ἐστι ζητεῖται. κατὰ δὲ ῥητὸν καὶ διάνοιαν. οἷον δὶς περὶ τῶν αὐτῶν δίκας μὴ εἶναι. φόνου κρινόμενός τις ἀπέφυγεν. ὕστερον χρωμένῳ ἀνεῖλεν ὁ θεὸς ἀνδροφόνοις οὐ χρῶ, καὶ πάλιν φεύγει φόνου. ὁ δὲ παραγράφεται. κατὰ δὲ ἀντινομίαν. οἷον νόμος τὸν στρατηγὸν μὴ ἔχειν δίκας. καὶ νόμος τὸν ἔμπορον εἴσω λ᾽ ἡμερῶν δικάζεσθαι. ἔμπορος ἔχων πρὸς στρατηγὸν πρᾶγμα βούλεται δικάζεσθαι. ὁ δὲ παραγράφεται. ἁπλῶς δὲ εἰπεῖν ᾗ δ᾽ ἂν συνεμπλέκεται στάσει ἡ παραγραφή, ταύτης καὶ τὰ κεφάλαια λήψεται. ἵνα δέ τι σαφέστερον περὶ τελείας καὶ ἀτελοῦς διεξέλθωμεν παραγραφῆς, ἰστέον ὅτι τέλειαι μέν εἰσι παραγραφαί, αἱ ἐπὶ κεκριμένοις ἤδη τοῖς ἐγκλήμασι γινόμεναι, καὶ πάντῃ τὴν εὐθυδικίαν ἐκβάλλουσαι, ὡς ἡ περὶ τοῦ ἀνδροφόνου τοῦ δεύτερον κρινομένου, καὶ τῆς ἱερείας. ἐν τούτῳ γοῦν οὐδ᾽ ὁπωσοῦν πρὸς τὸ ἐπιφερόμενον ἔγκλημα ὁ φεύγων ἀπολογεῖται. περὶ δὲ τοῦ μὴ ἐξεῖναι κρίσιν αὐτὸν ὑπέχειν δεύτερον περὶ τῶν αὐτῶν, τὴν πᾶσαν ποιεῖται δικαιολογίαν. ἀτελεῖς δέ εἰσιν, ὅταν τοῦ ῥητοῦ βοηθοῦντος τοῖς φεύγουσι, καθ᾽ ἕν τι τῶν περιστατικῶν μορίων ἡ παραγραφὴ γίνεται. ἢ τὸ πρόσωπον ἡμῶν παραγραφομένων, ὡς ἐπὶ τιμάρχου. ἢ χρόνον, ὡς ἐπὶ τοῦ πένητος τοῦ μετὰ τὰς λ᾽ ἡμέρας ἀντιλέγειν βουλομένου. ἢ τόδε τὸ δικαστήριον, ἢ τι ἄλλο τῶν περιστατικῶν. ἀτελεῖς δὲ αὐτὰς φαμέν, τῷ μὴ τέλεον ἐκβάλλειν τὴν εὐθυδικίαν

ἑτέρα στάσις ἡ παραγραφὴ τῆς μεταλήψεως & differentia inter utraq:

παραγραφὴ unde dicta

ἐγγράφειν

Quid παραγράφειν

Praescriptio perfecta & imperfecta & quibus alijs constitutionibus complicetur

Exemp

Exem

Exemp

Perfecta praescrip.

Imperfecta praes.

Imperfecta praescriptio unde dic

/. Cur nō addat & modū legendus fortunatianus

∴ fauet dictū seu scriptum reo ad repellendum accusatore a iudicio

Praescriptio perfecta & litem siue ingressū causae & ius quoq: seu actionē repellit. ergo oratio contra Timarchū praescriptio imperfecta, no. n. repellit ius

μὴ ἐπεξέλθῃ τῇ γραφῇ

ὥσπερ αἱ τέλειαι· ἀλλ' ἀγωνιζομένης τῆς εὐθὺ τῷ ἀγῶνι κρίσεως, δι' ἕν τι τῶν εἰρημένων παραγράφεσθαι. ὁ γὰρ Αἰσχίνης διὰ τὴν τοῦ προσώπου ἰδιότητα τὸν τῆς παραπρεσβείας ἀγῶνα παραγραψάμενος· ἀγωνισάμενος πρὸς Τίμαρχον καὶ νικήσας, οὐδὲν ἧττον ὑπὸ Δημοσθένους ἐγράφη παραπρεσβείας, καὶ τὴν εὐθὺ ταύτῃ δίκην εἰσῆλθεν. εἰκότως οὖν ἀτελεῖς καλοῦνται, ὡς πάντῃ τὴν εὐθυδικίαν ἐκβάλλειν οὐ δυνάμεναι. ἀλλὰ κἂν ὁ δεῖνα μὴ ἐπεξέλθῃ τῇ γραφῇ, ἢ χρόνου, ἢ τόπου παραχρῆμα τῷ φεύγοντι βοηθοῦντος· διαδέξεται πάντως αὐτὸν ὁ τῆς εὐθυδικίας ἀγών. καὶ γραφήν τε ἄλλος εὐθὺ τὴν αὐτὴν ἐγκλήμασιν ἀποθήσεται κατ' αὐτοῦ καὶ δικαστήριον ἕτερον εὑρεθήσεται. παρ' ᾧ κυρίως τὰς περὶ τῶν ἐγκαλουμένων κρίσεις ὑπομενεῖ. ὡς εἴ τις παρὰ τοῖς θεσμοθέταις Ἀθήνησιν ὑπὲρ ἱερῶν εὐθυνόμενος, παραγράψοιτο τὴν δίκην λέγων παρὰ τῷ βασιλεῖ μᾶλλον δίκαιος εἶναι κρίνεσθαι περὶ τῶν τοιούτων. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Ἐν τῇ μεθόδῳ τελευταίαν ἔταξεν Ἑρμογένης τὴν μετάληψιν, ὡς πάσας περιέχουσαν, ἅτε ἐμπιπτουσῶν τῶν ἄλλων στάσεων ἐν αὐτῇ. οὐδέποτε γὰρ παραγραφὴ μόνη μελετᾶται· ἀλλὰ τὸ μὲν ἔγγραφον ζήτημα κατὰ μίαν τῶν νομικῶν, ὡς αὐτίκα δῆλον ἔσται. τὸ δὲ ἄγραφον καθ' ἣν ἂν ἐμπέσῃ τῶν λογικῶν. πάσαις γὰρ ὥσπερ ἀντιπάσχει ἡ μετάληψις ταῖς τε λογικαῖς καὶ νομικαῖς. ἐνταῦθα δὲ μεταξὺ τῶν τε λογικῶν καὶ τῶν νομικῶν, ἐπειδὴ ἀμφοτέρων μετέχει· τῶν μὲν νομικῶν κατὰ τὴν παραγραφήν, τῶν δὲ λογικῶν κατὰ τὴν εὐθυδικίαν. εἰσὶ δὲ οἳ τὴν μετάληψιν πρώτην τάττουσι διὰ τὴν αὐτῆς φύσιν. εἰ γὰρ τὸ εἰ ἔστι πρῶτόν ἐστί φησιν· αὕτη δὲ περὶ τοῦ εἰ ὅλως δεῖ εἰσελθεῖν τὸν ἀγῶνα τὴν ζήτησιν ἔχει, ἀναγκαίως πρώτη ὀφείλει αὐτὴ τάττεσθαι ὡς αὐτὸ τοῦτο ζητοῦσα.

Ἡ μετάληψις πάλιν ἡ μὲν, ἔγγραφός ἐστιν· ἡ δὲ, ἄγραφος.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Πῶς τῆς πραγματικῆς διαιρουμένης τῷ ἐγγράφῳ φημὶ καὶ ἀγράφῳ, οὐ γέγονε διάφορος κλῆσις. πραγματικὴ γὰρ ἑκατέρῳ εἴδει τὸ ὄνομα. ἐνθάδε δὲ μεταλήψεως τῇ διαφορᾷ προσηγορία κεῖται· ἡ μὲν γὰρ ἔγγραφος παραγραφὴ καλεῖται, ἡ δὲ ἄγραφος μετάληψις. φαμὲν οὖν ὅτι ἐν μὲν τῇ πραγματικῇ, οὐδὲν καινότερον γίνεται· πλὴν ὅτι τὸ νομικὸν προσέρχεται κεφάλαιον. ἐν δὲ τῇ μεταλήψει τὰ πράγματα μεταπίπτει. καὶ λοιπὸν τῇ τῶν πραγμάτων μεταπτώσει καὶ ἡ προσηγορία ἀλλοιοῦται. ἡ μὲν οὖν ἔγγραφος ἴδιον ὄνομα ἔχει παραγραφῆς, διὰ τὸ ἰσχυρὸν αὐτῆς· ἔστι γὰρ νόμου ἀνάγνωσις ἐκβάλλουσα τὴν εὐθυδικίαν, μὴ ταραττέτω δέ σε τὰ τοιαῦτα ὀνόματα· ἔστι γὰρ εὐθυδικία μὲν, ἡ τοῦ πράγματος αὐτοῦ ἐξέτασις περὶ οὗ ἡ κατηγορία· εἴτε φόνος ἦν τὸ κατηγορούμενον, εἴτε ἱεροσυλία, εἴτε μοιχεία, εἴτε ἄλλο τι. παραγραφὴ δὲ, ἡ ταύτης ἐκβολή, ὅταν μὴ δεῖν εἰσαγώγιμον εἶναι τὸν ἀγῶνα τῷ κατηγόρῳ λέγῃ ὁ φεύγων. ἔστι εὐθυδικίας μὲν πέρας τὸ ἁλῶναι τὸν φεύγοντα· παραγραφῆς δὲ, τὸ εἰσελθεῖν τὴν δίκην ἢ μή. ἐν μὲν οὖν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν ἁπάσαις τὴν κρίσιν ὁ φεύγων καταδεχόμενος· ἀπολύσασθαι τὴν κατηγορίαν διὰ τῆς ἀπολογίας ἐπείγεται. ἐν δὲ τῇ παραγραφῇ τὸ πρότερον ἵσταται· τὸ μὴ δεῖν εἰσελθεῖν τὴν κρίσιν. ἡ μὲν οὖν ἔγγραφος τοιαύτη, ἡ δὲ ἄγραφος ὁμωνύμως τῷ γένει καλεῖται μετάληψις. ἤ τις τὸ μὲν πρᾶγμα συγχωρεῖ, μέμφεται δὲ ἕν τι τῶν περὶ τὸ πρᾶγμα χρόνον τυχὸν ἢ πρόσωπον, ἤ τι τῶν ἄλλων. ἀλλ' εἰ τοῦτό ἐστι· καὶ ἡ μὲν ἔγγραφος παντελῶς ἐκβάλλει τὸν ἀγῶνα· ἡ δὲ ἄγραφος συγχωρεῖ· καὶ ἔστιν ἡ μὲν ἔγγραφος, ἀπὸ τοῦ φεύγοντος· ἡ δὲ ἄγραφος ἀπὸ τοῦ κατηγόρου γνωρίζεται. ταῦτα δὲ πλεῖστον ἀλλήλων διέστηκε, κατά τι κοινὸν ἄμφω μετάληψις ἐκλήθη· φαμὲν οὖν ὡς εἰ καὶ πλεῖστον ἀλλήλων κεχώρισται τὰ εἴδη, ἀλλ' οὖν καὶ κοινωνεῖ· αὐτίκα τοίνυν ὁ φάσκων δὶς περὶ τῶν

αὐτῶν

Præscriptioné nuq̄ esse solam sed cū alio semp statu coniunctā

Quæstioné attēde

εὐθυδικία q̄d.

Diffa inter εὐθυδικίαν & παραγραφήν.

Quæstio notanda qua ratione quú præscriptio lōge distet a Translatione ambæ uocētur translatio.

μετάληψις ἔγγραφος — παραγραφή

μετάληψις ἄγραφος — μετάληψις

ἀυτὸ

αὐτῶν μὴ εἶναι δίκας, καὶ ὑπὲρ ἰσχυριζόμενος, ἐν τῷ τῶν περιστατικῶν ἰσχυρίζεται χρόνῳ γάρ. εἰ δὲ τοῦτο εἰκότως καὶ ἡ παραγραφὴ μετάληψις λέγεται, ὡς μεταλαμβάνουσά τι τῶν περιστατικῶν. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐν τῇ μεταλήψει ἀεὶ ἀπὸ ῥητοῦ ἡ ζήτησις, τίνος χάριν τὴν μὲν, ἔγγραφον· τὴν δὲ, ἄγραφον ἐκάλεσεν. ἡ τοίνυν διαφορὰ αὕτη ἐστίν· ὅτι ἐν μὲν τῇ ἀγράφῳ ἀποστάντες τοῦ ῥητοῦ, οὐ γὰρ ἰσχύομεν αὐτῷ χρῆσθαι, περὶ τοῦ πράγματος ποιούμεθα τὴν πᾶσαν ζήτησιν. ἐν δὲ τῇ ἐγγράφῳ ἄνω καὶ κάτω περὶ αὐτὸ στρεφόμεθα τὸ ῥητόν. καὶ ἐν μὲν τῇ ἀγράφῳ συγχωρουμένου τοῦ ῥητοῦ συνίσταται ἡ ζήτησις ἔν τι τῶν περιστατικῶν μεταλαμβάνοντος τοῦ διώκοντος. ἐν δὲ τῇ ἐγγράφῳ τῷ ῥητῷ ἐξ ἀνάγκης ἀμφότεροι χρήσονται, καὶ περὶ αὐτὸ ἔσται ἡ ἀντιλογία. εἰ γὰρ μὴ συγχωρηθείη παρὰ τοῦ ἑτέρου, πᾶσα ζήτησις ἀναιρεθήσεται. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Προειπὼν περὶ πραγματικῆς ὅτι διττή ἐστι, κατὰ ἀκολουθίαν ἐπήγαγεν· ἡ μετάληψις πάλιν, ἡ μὲν ἔγγραφος, ἡ δὲ ἄγραφος. τὸ πάλιν εὐλόγως προσθεὶς πρὸς τὰ προειρημένα.

Καὶ ἡ μὲν ἔγγραφος τελεία τέ ἐστι παραγραφή, καὶ τὸ πρότερον ζήτημα περὶ μίαν εὑρίσκεται τῶν νομικῶν στάσεων, περὶ ὧν αὐτίκα λέξομεν, ὡς εἴρηται. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ζητοῦσί τινες πῶς δύναται ἡ μετάληψις παραγραφὴ λέγεσθαι. ὅτι γὰρ παραγραφὴ καὶ αὕτη κέκληται, δῆλον ἀφ' ὧν Ἑρμογένης φησίν· ὅτι ἡ μὲν ἔγγραφος τελεία τέ ἐστι παραγραφή. ὡς καὶ τῆς μεταλήψεως παραγραφῆς μὲν καὶ αὐτῆς λεγομένης, ἀτελοῦς δέ. ἐροῦμεν· ὡς εἰκότως καὶ ταύτην παραγραφὴν ὁ τεχνογράφος καλεῖ, ἀτελῆ μέντοι· ἐπειδὴ ἄρχεται μὲν καὶ αὕτη ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ οὐκ ἀγωνίζεται δὲ περὶ αὐτό. οὐδὲ γὰρ ἰσχύει. ἐνθένδε ἀφίσταται μὲν τοῦ ῥητοῦ, περὶ δὲ τὴν περίστασιν ποιεῖται τὴν ζήτησιν. διατί δὲ ἐν πάσῃ στάσει πρῶτον τὰ κεφάλαια τάξας καὶ διελὼν καὶ διδάξας, οὕτω τὰ εἴδη μεμήνυκεν· ἐν μόνῃ δὲ μεταλήψει τὰ εἴδη πρῶτον εἴρηκε καὶ οὕτω τὰ κεφάλαια; ὅτι ἐνθάδε μὲν τῶν ἄλλων στάσεων προδιδάσκεται τὰ κεφάλαια τῶν εἰδῶν· πάντα γὰρ ἐν ἐκείναις τὰ εἴδη ἑκάστης τοῖς αὐτοῖς τέμνεται κεφαλαίοις. ἐν μόνῃ δὲ μεταλήψει ἑτέραν ἔχει ἥτε ὁμώνυμος τῷ γένει μετάληψις, καὶ ἡ παραγραφή. διὸ ἀναγκαῖον ἦν πρῶτον τὰ εἴδη, εἶθ' οὕτω τὰ κεφάλαια διδάξαι. πρῶτον δὲ τὸν περὶ τῆς παραγραφῆς ποιεῖται λόγον· καίτοι γε ἐχρῆν τὸ ὁμώνυμον τῷ γένει πρῶτον διδάξαι. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ μὲν παραγραφὴ ἀπὸ ῥητοῦ τὸ κράτος ἔχει περὶ τοῦτο τὴν πᾶσαν σπουδὴν ὥσπερ ἄτεχνος πίστις. ἡ δὲ μετάληψις οὐκ ἀπὸ ῥητοῦ ἀλλ' ἀπό τινος τῶν περὶ τὸ ῥητὸν περιστάσεως ὡς τῆς ἐντέχνου πίστεως· εἰκότως καὶ ἡ παραγραφὴ τῆς μεταλήψεως προτετίμηται.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τελείαν παραγραφὴν τὴν ἔγγραφον ἐκάλεσεν· ἀντιδιαστέλλων πρὸς τὸ κεφάλαιον τὸ ἐν στοχασμῷ παραγραφικόν. εἰ βούλει δὲ καὶ πρὸς τὴν μετάληψιν, ὡς γὰρ εἴδη εἴρηται αὕτη οὐ τελεία ἐστὶ παραγραφή. ἀλλ' ἄρχεται μὲν ἀπὸ ῥητοῦ οὐκ ἀγωνίζεται δὲ περὶ αὐτό· περὶ δὲ ἕν τι τῶν περιστατικῶν ἀγωνιζομένη διαβάλλει, ἀλλ' οὐκ ἐκβάλλει τὸν ἀγῶνα· οἷον ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι κατηγορεῖν ἀτίμῳ ὄντι, ὥσπερ ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου Αἰσχίνης τὸ πρόσωπον παραγράφεται ὡς ἄτιμον· πόρνον γὰρ αὐτὸν λέγει. καὶ πάλιν· οὐκ ἔξεστίν σοι κατηγορεῖν μου ἐνταῦθα τοῦ δὲ τοῦ δικαστηρίου, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀνδροτίωνος· ὅτι οὐκ ὀφείλεις μου ἐνταῦθα κατηγορεῖν, ἀλλὰ παρὰ τοῖς θεσμοθέταις.

Ἔστι δὲ ὅτε ὁρικῶς τέμνεται, τὸ πρότερον ζήτημα. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Σημειωτέον ὅτι ἡ παραγραφὴ οὐ μόνον κατὰ μίαν τῶν νομικῶν ἐξετάζεται κατὰ τὸ πρότερον ζήτημα τουτέστι τὴν παραγραφήν, ἀλλὰ καὶ ὁρικῶς καὶ στοχαστικῶς. ὁρικῶς μὲν οὕτω. νόμος τὸν ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι. Τίμαρχος ἡταιρηκὼς καὶ διδάσκων γράμματα κωλύεται. ζητεῖται γὰρ ἐνταῦθα εἰ ταὐτὸν τὸ πολιτεύεσθαι τῷ γράμματα διδάσκειν. καὶ πάλιν. νόμος περὶ τῶν αὐτῶν δίκας μὴ εἶναι. ἑάλω ἱέρεια προα

ἄγραφος — ἔγγραφος

Q°

S°

Quæstio solo

Translatio nō a dicto sed ab aliqua circa dictum circumstantia

ἤδη

Aeschines

Demosthenes

Perfecta præscriptio ad cui differētiam dicatur

Exēp

μετάληψις ἔγγραφος — παραγραφὴ τελεία

μετάληψις ἄγραφος — παραγραφὴ ἀτελής

ἤδη — Videtur hoc manifeste aduersari hisque dicta sunt char. 117. & alijs locis ubi sæpe dictum & inculcatum est μετάληψιν fieri ab accusatore nō a reo & causam æschinis contra timarchū præscriptionem esse licet imperfectam non translationē hic autem facit illam translationem. quare falsum quú habeat duas quæstiones quod est proprium præscriptionis ut .1. charta. 323 Lege etiam. 188

τωγίας κριθεῖσα. ἥλω ἡ αὐτὴ πάλιν ὕστερον καὶ κρίνεται ἀσεβείας. ἐνταῦθα γὰρ ζητοῦμεν εἰ ἡ προαγωγία τῆς ἱερείας ἀσέβεια τυγχάνει. ἀτελὲς γάρ ἐστι τὸ κρινόμενον. οὐ γὰρ ταὐτὸν προαγωγία καὶ ἀσέβεια. διὸ καὶ κρινομένη λέξει. πρῶτον μὲν δὶς περὶ τῶν αὐτῶν δίκας μὴ εἶναι. ὁ δὲ κατήγορος ἄλλην εἶναι κρίσιν λέγει, προαγωγίας καὶ οὐ τὴν αὐτὴν τῇ ἀσεβείᾳ, ὥστε οὐ περὶ τῶν αὐτῶν ἡ κρίσις. ζητεῖται οὖν πρῶτον εἰ ὁ νόμος ὁ κωλύων δὶς εἶναι περὶ τῶν αὐτῶν κρίσεις τοῦτο λέγει· πότερον περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος μὴ εἶναι δίκας δύο, ἢ δὶς περὶ τῶν αὐτῶν μὴ ποιεῖσθαι κρίσεις διαφόρους. ἔπειτα δὲ εἰ ταὐτὸν ἀσέβεια καὶ προαγωγία. καὶ γὰρ καὶ τὸ παραγραφικὸν ὁρικῶς ἐξετάζεται ἤτοι ἡ τοῦ νόμου διάνοια, καὶ ἡ εὐθυδικία ὡσαύτως. στοχαστικῶς δὲ ὡς ἡ κατὰ Τιμάρχου. ζητοῦμεν γὰρ εἰ Τίμαρχος ἡταίρηκεν, ἢ μή. διό τινες ἠπόρησαν. διατί καὶ κατὰ ταύτας τὰς στάσεις γινομένων τῶν παραγραφῶν ὁ Ἑρμογένης οὔτε πλατύτερον περὶ τούτων ἐδίδαξεν· ἀλλ' ὅσην ἐπιμνησθῆναι μόνον, καὶ κατὰ μόνας τὰς νομικὰς ἀπεφήνατο, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ ἄλλην τὴν παραγραφὴν ἐξετάζεσθαι. λύομεν οὖν, ὡς ἀκριβῶς θεωροῦντι. οὔτε κατὰ στοχασμὸν, οὔτε κατὰ ὅρον γίνεται ἡ παραγραφή. διὸ οὐδὲ αὐτὸς πλατέως εἶπεν περὶ αὐτοῦ. σκοπῶμεν δὲ οὕτω παντὶ, ἐν τῷ δεῖ τινα ὑποκεῖσθαι περίστασιν, εἰ μέλλοιεν ὑποθέσει ἀλλὰ μὴ ἐν θέσει λαμβάνεσθαι. ὅταν μὲν γὰρ αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ ἀμφισβητῆται, θετικὴ γίνεται ἡ κατὰ ταῦτα ἐξέτασις. κατὰ νόμου εἰσφορά. οἷον εἰ δημηγορητέον τοῖς τὰ πατρῷα κατεδηδοκόσι. παντὸς τοίνυν ῥητοῦ περίστασίν τινα ἔχοντος. εἰ μὲν κατ' ἄμφω γένοιτο ἡ ἀμφισβήτησις κατά τε ῥητὸν καὶ κατὰ περίστασιν νομικὴ πάντως ἀναφαίνεται στάσις. ὡς ἐπὶ τοῦ ξένου τοῦ ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνελθόντος. ἐνταῦθα γὰρ νόμος μὲν τὸ μὴ ἀνιέναι, περίστασις δὲ τὸ ἀνελθόντα ἠριστευκέναι. ἀμφισβητεῖται γὰρ ἑκάτερον. ὁ γὰρ νόμος περὶ παντὸς διαγορεύει ξένου. ὁ δ' ἀνελθὼν ἠδίκησε τὸν νόμον παραβάς. ὅλως δὲ ἐπὶ πάσης ζητήσεως νομικῆς. εἰ μὴ περὶ ῥητοῦ ἀμφισβητῶμεν ἐπὶ δὲ μόνης τῆς περιστάσεως, λογικὴν ποιήσωμεν στάσιν. οἷον νόμος τὸν φονέα κολάζεσθαι. εὑρέθη τις ἐπ' ἐρημίας ξιφήρης νεοσφαγεῖ σώματι παρεστηκὼς, καὶ κρίνεται φόνου. δῆλον γὰρ ὅτι στοχαστικὸν τὸ ζήτημα, ἐπὶ τὴν στάσιν δὲ περὶ τοῦ ῥητοῦ τῆς ζητήσεως οὔσης, ὁμολογεῖται γὰρ τὸ ῥητόν. προσαγάγωμεν τοίνυν τῇ παραγραφῇ τὸν λόγον. ὅτι μὲν οὖν περὶ μόνον τὸ ῥητὸν οὐκ ἔχει τὴν ζήτησιν, καταφανές. θετικὴ γὰρ ἀνεφαίνετο. ἀλλ' οὐδὲ περὶ γυμνὴν τὴν περίστασιν. λογικῆς γὰρ τοῦτο γένεσις στάσεως. πᾶσα δὲ παραγραφή, ἔγγραφος. λείπεται ἄρα καὶ κατὰ τὸ ῥητὸν καὶ τὴν περίστασιν γίνεσθαι ἐν αὐτῇ τὴν ἀμφισβήτησιν. ὅπου δὲ ταῦτα νομικὴ ἡ στάσις. ὥστε καὶ ἡ παραγραφή. ἀλλ' εἰ ταῦτα, πῶς φησιν ὁ τεχνικὸς ὅτι ἔσθ' ὅτε ὁρικῶς τέμνεται καὶ στοχαστικῶς, λύομεν. ὅτι καθὸ μὲν ἀπὸ ῥητοῦ ἔχει πᾶσα παραγραφὴ τὴν ἀρχὴν, ἀπὸ νόμου πάντως λαμβάνεται καὶ νομικῇ ὑποπίπτει στάσει. καὶ κατὰ τοῦτο ὑγιὴς ὁ Ἑρμογένους κανὼν, ὅτι ἡ ἔγγραφος κατὰ μίαν τῶν νομικῶν ἐξετάζεται. καθὸ δὲ πλατυνομένη ἐν τῇ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν τῆς ἐξεταζομένης στάσει ὁρικῶς ἐργάζεται, λέγεται κατὰ ὅρον ἐξετάζεσθαι, τουτέστι τοῦ ῥητοῦ καὶ τῆς διανοίας ὁρικῶς πλατυνομένου. ἴδωμεν καὶ ἐπὶ ὑποδειγμάτων τὰ λεγόμενα. νόμος τὸν ἁλόντα προαγωγίας ἄτιμον εἶναι. ἁλούς τις προαγωγίας εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ κρίνεται ἀσεβείας. καὶ πάλιν. δὶς περὶ τῶν αὐτῶν δίκας μὴ εἶναι. γραψάμενος δημοσίων ἀδικημάτων Μειδίαν Δημοσθένης, καὶ ἑλὼν, κρίνει αὐτὸν καὶ ὕβρεως, ἐν τούτοις γὰρ ἀμφοτέροις τοῖς προβλήμασι χρωμένων τῶν παραγραφομένων τῷ ῥητῷ, ἐξετάζουσι τὴν διάνοιαν οἱ διώκοντες ὁρικῶς. οἷον εἰ ἡ προαγωγία ἀσέβεια. καὶ εἰ τὸ δὶς,

νῦν

Q° notanda

S°

Omne scriptum si capitur ut hypothesis non ut thesis habet aliquam circumstantiam.

Exe

Exe

Ext

ἡ περὶ τὴν περίστασιν

„ ἐν παραγραφικοῖς

νῦν τε καὶ πρότερον ἢ δύο φησί. καὶ εἰ ταὐτὸν ὕβρις καὶ δημόσιον. οὐκ ἄτοπον γὰρ καὶ δυσὶ χρῆσθαι κατὰ ταὐτὸν παραγραφικῶς ὡς καὶ ὁ τεχνίτης. ἵνα δὲ χάριν ἐν παραγραφῇ ἐκβάλλοντες τὴν εὐθυδικίαν, μεμνήμεθα πάλιν αὐτῆς. φαμὲν οὖν. ὡς ἐν μὲν τοῖς πλάσμασι. δύο ζητήσεις δεῖ ποιεῖσθαι. μίαν μὲν τὴν περὶ αὐτῆς παραγραφῆς. ἑτέραν δὲ τὴν περὶ τῆς εὐθυδικίας. ἐν δὲ τοῖς ἀληθινοῖς ἀγῶσιν οὔτε δεῖ μεμνῆσθαι καὶ ἀγωνίζεσθαι τὴν εὐθυδικίαν μετὰ τὴν παραγραφὴν, ὅταν μὴ οἷόν τε ἄνευ τῆς εὐθυδικίας κατασκευάσαι τὴν παραγραφήν. ὡς καὶ Δημοσθένης ἐν τῇ πρὸς Πανταίνετον παραγραφῇ. κελεύει γὰρ ὁ νόμος φησὶ τοὺς ἄφεσιν καὶ ἀπαλλαγὴν δεδωκότας μὴ δικάζεσθαι. οὐ γὰρ οἷόν τε ἐγένετο κατασκευάσαι τὴν παραγραφὴν, εἰ μὴ ἔδειξε διὰ μαρτύρων ὅτι ἔδωκε ἄφεσιν καὶ ἀπαλλαγήν. δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι ἡ ἔγγραφος αὕτη ἴδια κεφάλαια οὐκ ἔχει. ὁ δὲ Μητροφάνης φησὶν ὅτι ἔχει τό, τε κατ' ἐπαγγελίαν καὶ τὸ ἐκ τοῦ ἀμφισβητουμένου. τοῦ μὲν φεύγοντος μὴ προσδεχομένου κατὰ παραγραφὴν μεγάλα ἐπαγγελλομένου δεικνύειν ἀδικοῦντα τὸν ἀντίδικον. τοῦ δὲ κατηγόρου μὴ ἂν ἐπὶ τὴν παραγραφὴν ἐλθεῖν λέγοντος. εἰ τοῖς δικαίοις ἐθάρρει. ἀλλὰ φαμὲν. ὡς οὐκ ἔστι παραγραφῆς ἴδια κεφάλαια ταῦτα, ἀλλ' ἐπιχειρήματα μόνα.

Demosth.

Metrophanes

Τὸ δὲ μετὰ τὴν παραγραφὴν, καθ' ἑτέραν τινὰ διαιρεθήσεται τῶν λογικῶν στάσεων. οἷον τὸν ἀντιλέγοντα νόμῳ εἴσω λ' ἡμερῶν δέον ἀντιλέγειν πρὶν οὐ κυρωθῆναι. μετὰ ταῦτα δὲ μὴ ἐξέστω. πρεσβεύοντος τοῦ πένητος, ὁ πλούσιος ἐχθρὸς ὢν, εἰσήνεγκεν νόμον τὸν εἴσω πέντε ταλάντων οὐσίαν κεκτημένον μὴ πολιτεύεσθαι μηδὲ λέγειν. ἐπανῆκε μετὰ τὰς λ' ἡμέρας ὁ πένης, καὶ ἀντιλέγειν βούλεται τῷ νόμῳ. ἡ προτέρα ζήτησις κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν γίνεται. πότε καὶ τίσιν εἴσω λ' ἡμερῶν προστάττει ἀντιλέγειν ὁ νόμος. καὶ ὅτι οὐ τοῖς πρεσβεύουσιν οὐ τοῖς ἀποῦσι, καὶ ὅσα ἄλλα. ἡ δευτέρα δὲ κατὰ τὴν πραγματικήν. εἰ νόμιμον τὸ εἰσενεχθὲν γράμμα. εἰ δίκαιον, καὶ τὰ ἑξῆς.

¶ ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Δύο δεῖ ζητήματα ἔστι περὶ τὴν ἔγγραφον μετάληψιν. τὸ μὲν κατ' ἐκβολὴν τοῦ ἀγῶνος. τὸ δὲ κατ' εὐθυδικίαν, ἐν ᾧ τοῦ πράγματος ἡ ζήτησις. πρῶτον οὖν καλεῖ τὸ τῆς ἐκβολῆς, ὃ δὴ καὶ κυρίως παραγραφή. αὕτη δέ φησι κατὰ μίαν τῶν νομικῶν ἐξετασθήσεται. ἐπειδὴ γὰρ ἐν αὐτῇ ἔστιν ἡ τῶν ἐμπιπτόντων ῥητῶν ἐξέτασις, ἀναγκαίως κατὰ μίαν τῶν νομικῶν στάσεων διαιρεῖται. τὸ δὲ ἕτερον ὃ καὶ ἐπαγόμενόν ἐστιν ἤτοι ἡ εὐθυδικία, καθ' ἑτέραν δή τινα τῶν λογικῶν. ὡς ἡ ὑπὲρ Φορμίωνος παραγραφή. τὸ μὲν πρῶτον νομικὸν ἔχει ζήτημα, τὸ δὲ δεύτερον στοχαστικόν. πότερον εἶχεν ἐν θήκῃ τὰ κ' τάλαντα ὁ Πασίων ἢ οὔ. ἡ δὲ πρὸς Πανταίνετον. τὸ μὲν πρῶτον νομικόν, τὸ δὲ δεύτερον μεταστατικόν. τοῦ Μνησιβούλου ἐπὶ δὲ ἔργον ἀνάγοντος τὰ γεγενημένα. ὥσπερ ἐν πάσῃ παραγραφῇ τὸ μὲν πρῶτον περὶ αὐτοῦ ἔστι ζήτημα τοῦ εἰσαχθῆναι τὸν ἀγῶνα. τὸ δὲ δεύτερον περὶ τῆς εὐθυδικίας τοῦ προκειμένου πράγματος. πλὴν μόνης τῆς κατὰ Τιμάρχου παραγραφῆς. ἐκείνη γὰρ μόνη τὴν εὐθυδικίαν οὐκ ἔχει.

Duæ quæstiones semp[er] in præscriptione. ergo actio æschinis contra timarchū præscriptio est nō translatio ut .S. dictum a Sopatro char. 321. in fine. falso ut puto

Demosth.

¶ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Λογικαὶ μὲν εἰσιν, ἐν αἷς περὶ πράγματος ἡ ζήτησις καὶ πάντα τὰ περὶ ἀγράφων ἐξετάζεται. ἐνταῦθα δέ φησιν ἡ προτέρα ζήτησις κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν. χρήσεται γὰρ ὁ μὲν πλούσιος τῷ ῥητῷ, ὁ δὲ πένης τῇ διανοίᾳ λέγων. ὅτι ἄχρι τριάκοντα ἡμερῶν εἶπεν κατηγορεῖν, τοὺς ἐπιδημοῦντας οὐ τοὺς ἀποδημοῦντας καὶ μάλιστα δημοσίας ἕνεκα χρείας. ὥσπερ κἀγὼ τῆς πρεσβείας χάριν ἀπὼν, οὐκ ἐδυνάμην ἐντὸς τῆς προθεσμίας κατηγορεῖν. ἡ δευτέρα δὲ κατὰ πραγματικὴν εἰ νόμιμον τὸ εἰσοῖσαι. ταῦτα γὰρ πραγματικῆς ἴδια ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην. ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους. καὶ καθόλου ἔνθα ἂν ἔχωμεν νόμον, ἀλλὰ καὶ ψήφι-

εὐθυδικία alio nomine dicitur ἐπαγόμενον

λογικαὶ στάσεις ἐν αἷς περὶ πράγματος ἡ ζήτησις

¶ Mirum est qd sibi uelit in his uerbis Syriani. Nam præscriptio contra timarchū actionem & ius nō negat sed ingressum causæ ratione psonæ ut sepissime dictum est repellit

σμα· μικρὸν γάρ τι διαφέρει νόμος ψηφίσματος.

Ἐμπέπτωκε δὲ ἐνταῦθα καὶ δεύτερόν τι, ὡς παραγραφικόν· οἷον οὐκ ἔχων τὰ πέντε τάλαντα οὐ δύνασαι λέγειν. δῆλον δὲ ὡς καὶ πρὸς τοῦτο ἀπαντήσεται τῇ φύσει τοῦ πράγματος. ἔτι γὰρ τῆς ζητήσεως οὔσης περὶ τοῦ εἰ χρὴ δοκιμασθῆναι αὐτὸν, οὐχ οἷόν τε ἤδη ὡς κυρίῳ χρῆσθαι. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Πιθανότητος ἔχεται τὸ λεγόμενον· οὐ γὰρ δὴ ἰσχυρὸν οὐδὲ ἀγωνιστικὸν τὸ παραγραφικόν. ἐκ τῆς προβολῆς δὲ παραγράφεται λέγων· ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι πολιτεύεσθαι μὴ ἔχοντι τὰ πέντε τάλαντα. διὰ τοῦτο δὲ οὐκ ἀγωνιστικὸν τοῦτο ἐπειδὴ ἀνόητον τὸ τοῖς ἀμφιβόλοις οὐ τοῖς ὡς κυρίως κεχρῆσθαι. ἀλλ' ὀλίγον πως πιθανὸν ὡς ἐπὶ τοῦ Λεπτίνου νόμου. ἐκεῖ γὰρ δοκεῖ πως τῇ προθεσμίᾳ κεκυρῶσθαι, εἰ καὶ ἀμφίβολόν ἐστιν ὁ νόμος. χρήσεται μὲν οὖν τῷ προειρημένῳ παραγραφικῷ ὁ φεύγων ἐνταῦθα. οὐ μὴν ἐνδιατρίψει. οὐ γὰρ ἰσχὺν ἱκανὴν ὅπερ εἶπον ἔχει πιθανὸν δέ πως ὀλίγον ἐστίν. πάνυ δὲ ἀκριβῶς καὶ ὁ τεχνικὸς ἐπειδὴ ὥσπερ ἐν μεταλήψει ἀπὸ τῶν περιστατικῶν ὁ διώκων τὴν ἀντίθεσιν ποιεῖται, ὡς παραγραφικὸν αὐτὸ εἶπεν· ἐπειδὴ χρόνῳ μόνον ἐκυρώθη ὁ νόμος, οὐ κρίσει δικαστῶν· εἰ γὰρ ἦν κρίσει κεκυρωμένος παραγραφὴ ἐγίνετο δι' αὐτοῦ τελεία καὶ οὐ παραγραφικόν. ἔστι δὲ τὸ παραγραφικὸν τοιοῦτον· οὐκ ἔχων φησὶ τὰ πέντε τάλαντα, οὐ δύνασαι λέγειν· ὁ γὰρ νόμος κωλύει σε λέγειν, ἐν δέοις ἔχοντα τῶν πέντε ταλάντων· ὁ δὲ λύσει ταῦτα τὸν χρόνον μεταλαβών· ὅτι ἔτι ἀμφιβόλου ὄντος εἰ χρὴ κύριον εἶναι τὸν νόμον, πῶς δίκαιον ὡς κυρίῳ χρῆσθαι. κατὰ φύσιν δὲ τοῦ πράγματος τὴν τοιαύτην εἶπε γενέσθαι λύσιν, δι' ὧν φησιν. δῆλον δὲ ὡς καὶ πρὸς τοῦτο ἀπαντήσεται τῇ φύσει τοῦ πράγματος· ὅτι οὐκ ἐξ ἐπιχειρημάτων οὐδὲ κατασκευῆς περιττῆς, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν ὑποκειμένων εἴληπται.

Ἡ δ' αὖ ἄγραφος διαιρεῖται προβολῇ, παραγραφικῷ, τῷ ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ, μεταλήψει, συλλογισμῷ, ὅρῳ· ἀντιθέσει, ἑτέρᾳ μεταλήψει· ἀντιλήψει, θέσει, ποιότητι καὶ γνώμῃ. οἷον ἀριστεύσας τις ᾔτησε πολίτου φόνον, καὶ ἔλαβεν. εὑρέθη προσαπεκτονὼς αὐτὸν, καὶ φεύγει φόνου. ἡ προβολή· ἀνδροφόνος εἶ. τὸ παραγραφικόν· οὐ δώσω λόγον περὶ τοῦ παραδοθέντος μοι πρὸς ἀναίρεσιν ὑπὸ τοῦ δήμου. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Ἡ μετάληψις διαιρεῖται κεφαλαίοις τοῖς αὐτοῖς οἷσπερ ὁ ὅρος καὶ ἡ ἀντίληψις πλὴν σφόδρα ὀλίγων. ὥσπερ γὰρ αἱ ἀντιθετικαὶ τοῖς αὐτοῖς διαιρεῖται σχεδὸν πλὴν τάξεως καὶ τοῦ οἰκείου κεφαλαίου· οὕτω καὶ αὗται. κεφάλαια δ' οὖν μεταλήψεώς ἐστι τάδε. προβολὴ τοῦ κατηγόρου. παραγραφικὸν τοῦ φεύγοντος. ἀντιληπτικῶς εἰσαγόμενόν τε καὶ πλατυνόμενον. μετάληψις τοῦ κατηγόρου. συλλογισμὸς τοῦ φεύγοντος. ὅρος τοῦ κατηγόρου. γνώμη νομοθέτου πηλικότης πρός τι, κοινά. τὴν δὲ πηλικότητα καὶ τὸ πρός τι ποτὲ μὲν ἐξετάσουσιν ὡς δεῖ· ποτὲ δὲ καὶ παραλείψουσιν ὡς παρέλκοντα διὰ τὸ σφόδρα τοῦ πράγματος ὡμολογημένον. ἔτι διαιρεῖται καὶ τοῖσδε. ἀντιθέσει ἀντεγκληματικῇ ἀεὶ ἐν μεταλήψει ἐμπιπτούσῃ· λύσει μεταληπτικῇ. ζητοῦσι δὲ τί διαφέρει ἀντέγκλημα μεταλήψεως, εἴγε ἐν ἀμφοτέραις κατέγνωσται τὸ πρόσωπον, εὑροῦμεν οὖν, ὅτι ἐν μὲν ἀντεγκλήματι ἀδίκημά ἐστι τὸ ὑπὸ τοῦ φεύγοντος πραχθέν· ἐν δὲ μεταλήψει· αὐτὸ μὲν τὸ γεγονὸς οὐκ ἔστιν ἀδίκημα· διὰ δέ τι τῶν περιστατικῶν ὡς ἀδίκημα εὐθύνεται. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Περὶ τῆς τάξεως τούτων, ἤδη κἀν ταῖς ἄλλαις εἴρηται στάσεσιν· ἐπὶ δὲ τοῦ παραδείγματος τοῦ τεχνικοῦ τὴν δύναμιν ἑκάστου κεφαλαίου σκοπήσομεν· ἡ προβολὴ τοίνυν ἀνδροφόνος εἶ· μέγα δὲ καὶ παρὰ τοὺς νόμους τὸ γεγονός. ἰστέον δὲ ὡς ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν αἱ προβολαὶ μετρίαν καὶ ἠρεμαίαν ποιοῦνται τὴν αὔξησιν· ἐνταῦθα

Videntur deesse haec uerba · ἀρκεῖ γὰρ ἐν ἐκείναις ὅτε ἐν τοῖς ἀπ' ἀρχῆς, τῇ τε τῇ πηλικότητι καὶ τῷ πρός τι αὐξήσεις

ταῦθα δὲ τούτων ἐκλειπόντων τῶν κεφαλαίων, ἡ προβολὴ μετὰ τῆς δεούσης αὐξήσεως τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους κατασκευάζεται τὴν ἐργασίαν. τουτέστιν ἀπὸ τῶν περιστατικῶν ἢ καὶ πάντων ἢ καὶ τῶν ἐμπιπτόντων. Τὸ παραγραφικὸν οὐ δώσω λόγον. Τοῦτο τοῦ φεύγοντός ἐστιν· τοῦτο δὲ ἐνταῦθα μὲν ἀντιληπτικόν ἐστι· δύναται δὲ καὶ ὁρικῶς καὶ ἀντεγκληματικῶς καὶ μεταστατικῶς σχηματισθῆναι. ὁρικῶς μὲν οὕτως. ἐφ' ἑτέροις ἰσχύουσιν αἱ γραφαί. ἐπὶ γὰρ τῶν ὑπὸ τοῦ δήμου παραδοθέντων· οὐδέπω καὶ τιμωρὸν ἐγράψατό τινά τις. στοχαστικῶς δὲ ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου τὴν ὁρικὴν ἀντίθεσιν στοχαστικῶς εἰσαγαγὼν λέγει· ὡς εἴπερ ἀληθῶς ἐπεπόνθεις ταῦτα, δίκης ἰδίας οὐ προσήκει λαχεῖν. ὅτι ὥσπερ στοχαστικὸν. ἀντεγκληματικῶς δὲ, ἄξιον ὄντος ταῦτα παθεῖν τοῦ ὑπὸ τοῦ δήμου παραδοθέντος μοι· κόμπον ἄλλως ὀδόντων ἡγήσομαι τὴν παροῦσαν γραφήν. ἀντιστατικῶς δέ. ὑπὸ τοῦ δήμου τὴν εἰς ἀριστεῖον τοῦ κατηγόρου ἀναίρεσιν λαβὼν, καὶ ὑπὲρ εὐκλείας ἐμῆς τε καὶ αὐτοῦ, τοῦτον ἀπεκτονὼς παρέλκοντι ἐργαζόμενον τὸν ὑπὲρ τούτου γραφόμενόν με, οὐ δίκαιον ἀναιδευόμενον ἐᾶν. μεταστατικῶς δέ· ὁ νόμος αἴτιος τῆς σφαγῆς. ὡς ἀριστεῖ τὰ κατὰ θύμημα δωρεῖσθαι κελεύων, παρανόμου ἀποφαίνει ποιούμενον τὸν συκοφάντην τὴν παροῦσαν γραφήν. ἰστέον δὲ ὡς τὸ παραγραφικὸν τούτῳ διαφέρει τῆς παραγραφῆς. ὅτι ἐκεῖ μὲν ἀπὸ ῥητοῦ ἐστιν ἡ ζήτησις καὶ περὶ αὐτὸ τὸ ῥητόν. ἐνταῦθα δὲ εἰ καὶ ἀπὸ ῥητοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ περὶ ῥητοῦ ἐστιν ἡ ζήτησις· οὐ γάρ τι καὶ περὶ τοῦ ῥητοῦ ὁ διώκων εὐθὺς ζητεῖ, ἀλλὰ τὸ ῥητὸν κατὰ χώραν ἐῶν ἀνεξέταστον· ἀπό τινος τῶν περιστατικῶν τὴν ἀντίθεσιν ποιεῖται. ὅθεν οὐδὲ παραγραφὴ, ἀλλὰ παραγραφικὸν ὀνόμασται. ἀμέλει γοῦν καὶ ἡ τάξις ἐνήλλακται τῆς χρήσεως τῶν περιστατικῶν. ἐν μὲν ὅτι παραγραφῇ ὁ φεύγων χρῆται τοῖς περιστατικοῖς εἰς τὴν τοῦ ῥητοῦ ἐργασίαν· ἐν δὲ μεταλήψει ὁ διώκων οὐχὶ εἰς τὴν τοῦ ῥητοῦ συνηγορίαν· οὐ δεῖται γὰρ τοῦτο κατασκευῆς ὁμολογούμενον καὶ ἀναμφίλεκτον ὄν, ἀλλ' εἰς τὴν τοῦ πεπραγμένου διαβολήν. τῆς μὲν οὖν παραγραφῆς, τούτῳ διαφέρει· τοῦ δὲ ἐν στοχασμῷ παραγραφικοῦ, ὅτι εἰ καὶ πρὸς διαβολὴν καὶ αὐτὸ τοῦ ἀγῶνος λαμβάνεται, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ τῶν περιστατικῶν, ὥσπερ ἐκεῖνο. ἀπὸ δὲ τοῦ ῥητοῦ εἰσάγεται. διὸ καὶ πρῶτον μετὰ τὴν προβολὴν τέτακται. κατὰ φύσιν ὅτι τοῖς κατηγορουμένοις ἐστὶ μέμφεσθαι τὸν ἀγῶνα καὶ διαβάλλειν. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Τὰ μὲν κεφάλαια τοιαῦτα. σαφηνείας δὲ ἕνεκα διὰ τοῦ παραδείγματος ἕκαστον τούτων παρίστησι, σαφὴς δὲ ἡμῖν ἐκ τῶν πρόσθεν γέγονεν ἡ προβολή· ὅθεν ὡς πρὸς εἰδότας ὁ λόγος. Ἀνδροφόνος εἶ. Ἐπέδειξε μόνον ἡμῖν τοῦ κεφαλαίου τὴν δύναμιν· οὐχ ὡρίσατο δὲ τί ἐστι προβολή. προείπομεν ὅτι ἐν τοῖς ἔμπροσθεν λέγουσι δὲ ἴδιον εἶναι τῆς ἐν τῇ ἀγράφῳ μεταλήψει προβολῆς τὸ τελείαν ἐν αὐτῇ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὅ ἐστι τῶν πεπραγμένων τὴν ἐξέτασιν ποιεῖσθαι. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις στάσεσιν ἔνθα ἂν εὑρίσκηται τοῦτο τὸ κεφάλαιον, μερικῶς ἐν αὐτῷ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐξετάσομεν· καὶ μόνον ἐφαψάμενοι τῶν πεπραγμένων παρελευσόμεθα, τοῖς οἰκείοις καιροῖς τὴν ἐντελῆ κατασκευὴν φυλάττοντες. ἐν δὲ τῇ μεταλήψει οὐκ ἔτι ὁμοίως μεθοδεύσομεν, ἀλλὰ ἐν αὐτῇ τῇ προβολῇ τελείως τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐργασόμεθα. τὸ δὲ αἴτιον τοῦ εἰρημένου, ὅτι ἐν ἐκείναις μὲν ταῖς στάσεσιν ἕτερα κεφάλαια αὐξητικὰ τοῦ πράγματος ἐμπίπτει, οἷς ἀναγκαίως τὰς ἐργασίας φυλάττοντες, ἐν τῇ προβολῇ μετρίως χρησόμεθα. οἷον ἥτε πηλικότητος καὶ τὸ πρός τι. ἐνταῦθα δὲ προσήκει ἀπὸ τῶν περιστατικῶν τὰ πεπραγμένα ἐν αὐτῇ τῇ προβολῇ διεξιέναι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους κατασκευάζοντας, καὶ τελείᾳ τῇ ἐργασίᾳ χρωμένους· ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου παραδείγματος. πρῶτον μὲν τὸ πρᾶγμα αἴρει ὁ κατήγορος τὸ πραχθὲν, ὅτι μέγα. καὶ ὑπὸ

τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ἢ τὰ πεπραγμένα

Marginalia: Stultū dubijs uti pinde ac certis — Ampliatio & cōparatio aliquādo in translatiuo inueniūtur, aliquando nō & cur — ἀντέγκλημα μετάληψις — προβολή — Trapp — ἐπὶ ἀυτοῖς ὡς κυρίοις — i. est τοῦτο. Sed recte τούτῳ ut paulo post — Lege Marcellinum in fine huius paginae — παραγραφικὸν τοῦ φεύγοντος — Demosth. — παραγραφικὸν a παραγραφή — Paragraphico translationis qd differat a paragraphico coniectura — Propium proboles .i. expositionis in translatione non scripta. — Ampliatione & cōparatione desiderari in translatione nō scripta

τίνος ὅτι παρὰ τοῦ πλουσίου δι᾽ ὕβριν καὶ περιουσίαν ἀδικοῦντος καὶ καταφρονοῦντος. εἶτα ἀπὸ τῶν περιστατικῶν· ἀπὸ τοῦ προσώπου· ὅτι τῶν πολιτῶν οὐδεὶς ὁ ἀνῃρημένος· ὅτι οὐδὲν ἠδικηκώς, οὐκ ἐν δικαστηρίῳ ἁλούς· καὶ ἀπὸ τόπου ἐν ᾧ πέπρακται· ὅτι ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει, ἣ πασῶν εἰ τύχοι φιλανθρωπίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ ὑπερέχειν δοκεῖ. ἔστι δὲ εἰπεῖν καὶ ἀπὸ χρόνου ἤτοι καιροῦ· ὅτι ἐν εἰρήνῃ, οὐκ ἐν πολέμῳ, ὅτε πᾶσιν ἡσυχάζειν ἐξῆν καὶ τῶν οἰκείων ἀπολαύειν, ἤδη τῶν πολεμίων ἡττωμένων· καὶ ἀπὸ αἰτίας· ὅτι δι᾽ ἔχθραν ἀνῄρηται, οὐ δι᾽ ἀδικίαν οὐδὲ μίαν· τὸ γὰρ ὅτι πρὸ τῆς τοῦ δήμου δωρεᾶς καὶ συγχωρήσεως ἀνῄρηται· ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ φυλάξομεν λέγω δὴ ἐν τῷ μεταληπτικῷ καὶ ὁμωνύμῳ τῆς στάσεως κεφαλαίῳ. διὰ τούτων δὲ ὅπερ εἶπον κατασκευάσας τὴν προβολήν, ἐπάξεις ἐκεῖνο τὸ ὅτι ἀνδροφόνος εἶ καὶ τιμωρίαν ὑπέχειν δίκαιος. εἰκότως δὲ καὶ καταφρονητικὸς ὁ λόγος καὶ δριμὺς ἂν εἴη· καὶ γὰρ κἂν εἰ λαμπρὸς ἦν ὑπὸ τῆς ἀριστείας ὁ κρινόμενος, ἀλλ᾽ ὅμως τῇ ποιότητι τοῦ πεπραγμένου διαβέβληται. Τὸ παραγραφικὸν οὐ δώσω λόγον. Ἀπαντήσει δὲ πρὸς τὴν προβολὴν ὁ φεύγων τῷ παραγραφικῷ τῷ ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ. ἔστι δὲ τοῦτο, ὅτι ὑπὸ τοῦ δήμου παραδέδοται καὶ οὐ χρὴ λόγον ὑπὲρ τῶν παραδοθέντων οὐδὲ δίκας δοῦναι. δῆλον δὲ ὡς οὐκ ἐκ τῆς ἐργασίας τὸ τοιοῦτον προβάλλεται, ἀλλὰ καὶ ταῖς ὀφειλομέναις κατασκευαῖς ὑπ᾽ αὐτοῦ χρώμενος· οὕτω γὰρ ἰσχυρότερον ἔσται. οἷον ὅτι χρὴ κύρια εἶναι τὰ ὑπὸ τοῦ δήμου τοῖς ἀριστεύουσιν εἰς ἀμοιβὴν τῆς ἀρετῆς διδόμενα, καὶ μὴ κρίνεσθαι τοὺς τυχόντας ὑπὲρ ὧν ἔλαβον. ἐκ γὰρ τοῦ καθολικοῦ καὶ τὸ μερικὸν κατασκευάσομεν· ὅτι οὐδὲ ἡμᾶς δίκαιον νῦν διδόναι λόγον ὑπὲρ ὧν εἰλήφαμεν. εἶθ᾽ ὅτι καὶ συνοίσει τῇ πόλει βεβαίας εἶναι τὰς διδομένας ἀμοιβάς. πλείους γὰρ οὕτω ἀριστεύειν ἐθελήσουσι· καὶ τοὐναντίον ὅτι οὐδεὶς ἔτι κινδυνεύειν ὑπὲρ τῆς πόλεως θελήσει, τοὺς πρότερον εὖ ποιήσαντας ἐὰν μὴ τιμηθέντας ἴδῃ. ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ δὲ τὸ παραγραφικὸν τοῦτο ἐκάλεσεν· ὅτι τὸ ῥητὸν αὐτὸ προβαλλόμενοι, δι᾽ αὐτοῦ τὴν κρίσιν αἰτιώμεθα, ὥσπερ ἐν τῷ παρόντι παραδείγματι· προβαλλόμενος γὰρ τὸ τοῦ δήμου ψήφισμα ὁ φεύγων καὶ τὴν δοθεῖσαν ἐξουσίαν, διὰ τούτων τὴν κρίσιν αἰτιᾶται. Ἐζήτησαν δέ τινες ἀγνοήσαντες πῶς ἂν παραγραφικὸν ἀπὸ ῥητοῦ γένοιτο. τί γὰρ διαφέρει φησὶν ἡ παραγραφὴ τοῦ παραγραφικοῦ· ὅτι ἐκείνη μὲν ἀπὸ ῥητοῦ γίνεται. τοῦτο δὲ οὐκ ἔτι ἀπὸ ῥητοῦ, ἐθαύμασαν, τὸ εἰρημένον. ἐροῦμεν δὲ πρὸς αὐτοὺς ὅτι εἰ μὲν τὴν εὐθυδικίαν τὸ ῥητὸν ἐξέβαλλεν ἢ κρίνεσθαι ὥσπερ τοῦτο ἐκέλευεν, παραγραφὴ ἂν ἦν. τοῦτο γὰρ παραγραφῆς ἴδιον τὸ διὰ τοῦ ῥητοῦ τὴν εὐθυδικίαν ἐκβάλλειν. νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐ ποιεῖ, ἐξουσίαν δὲ μόνον τοῦ πεπραγμένου κατασκευάζει. διὸ εἰκότως παραγραφικὸν ἂν εἴη τὴν ἰσχὺν ἔχον ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ μεμφόμενον τὴν κρίσιν οὐ τελείως ἐκβάλλον καθάπερ ἡ παραγραφή.

Ἡ μετάληψις οὐκ ἦν ὅτε ἀνῄρειτο οὔπω παραδεδομένος. τὸν γὰρ κατὰ τὸν χρόνον μεταλαμβάνει δηλαδή, καὶ τὸ μὲν πρᾶγμα συγχωρεῖ, τὸ δὲ περὶ τὸ πρᾶγμα κρίνει. ἐν ᾧ ὅτι οὐδ᾽ ἂν ἔδωκεν ὁ δῆμος, εἰ παρῆν καὶ ἀντέλεγεν.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Δευτέρα εἰκότως ἡ μετάληψις τοῦ διώκοντος τέτακται. ἀναγκαίως γὰρ τοῦ φεύγοντος διαβολῇ ἰσχυρᾷ χρησαμένου τῇ ἀπὸ ῥητοῦ, ἀναγκαῖον ἦν προσθεῖναι αἰτίαν δι᾽ ἣν ἡ κατηγορία αὐτῷ οὐ παραβεβιασμένη γίνεται. τοῦ φεύγοντος τοίνυν προβαλλομένου τὸ ἀπὸ ῥητοῦ παραγραφικόν, τῇ τοιαύτῃ μεταλήψει ὁ κατήγορος χρήσεται, ὅπερ ἐστὶ συμπλεκτικώτατον κεφάλαιον καὶ ὁμωνύμως καλούμενον τῇ στάσει. ἐν τούτῳ δὲ τῷ παραδείγματι καὶ πλείω χώραν ἔχει. προσθήσει γὰρ καὶ ταῦτα. ὡς εἰ παρῆν ἀντέλεγεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν ἔδωκεν ὁ δῆμος. ἔστι δὲ τὸ κεφάλαιον ἴδιον μὲν τῆς στάσεως οὐκ ἔστιν, ἐπιχείρημα

δὲ τοῦ

δὲ τοῦ κεφαλαίου. σφόδρα δὲ δεινή τις ἡ τοιαύτη μέθοδος. ἐπειδὴ γὰρ ἐμφέρεται μὲν τῷ κατηγόρῳ διαβάλλειν τὴν τοῦ δήμου διάγνωσιν. καθάπερ δὲ παντὸς τοῦ δήμου φορτικόν, ὥσπερ τὸν φεύγοντα μεταστήσει τὴν αἰτίαν λέγων· διὰ τοῦτο τὸν δῆμον ἠπατῆσθαι, ὅτι ὁ ἀντερῶν πρὸς τὴν αἴτησιν οὐ παρῆν ἐκείνου πρὸ τῆς αἰτήσεως ἀνῃρημένου. ἰστέον δὲ ὡς οὐ πάσης μεταλήψεως ἡ αὐτὴ δύναμίς ἐστιν, ἀλλ᾽ ὅταν ἡ ἀπὸ τόπου ἢ χρόνου λαμβάνηται ὡς ὥσπερ τοῦ παρόντος τοῦ τεχνικοῦ πλάσματος. μεγάλην ἔχει τὴν ῥοπήν. ἐρεῖ γὰρ ὁ κατήγορος μεταλαμβάνων τὸν τόπον καὶ δυσωπῶν τοὺς δικαστὰς ὀνόματι τῶν ὑβρισθέντων θεῶν. ὡσαύτως καὶ ἀπὸ τοῦ χρόνου. ἐρεῖ γὰρ ὅτι συνῄδει τινὰ ἄτοπα, ἃ ἔκπυστα τῷ δήμῳ γενόμενα εἰς μέγα τοῦτο περιίστη κακόν, διὰ τοῦτο φθάνει τῷ φόνῳ τὴν τοῦ δήμου κατάγνωσιν. ὅτε δὲ ἀφ᾽ ἑτέρου, ἄτονος καὶ ἀσθενεστέρα. ὡς ὥσπερ τοῦ ἐμπρήσαντος τὸν μοιχὸν (ὢν φησὶ δὲ κήματι καὶ κρινομένου παρανόμου τιμωρίας. διαβεβλημένου γὰρ ἅπαξ τοῦ προσώπου καὶ ὀλίγον διαφέρειν δοκοῦντος τὸ ξίφει ἢ πυρὶ φονεῦσαι, εἰκότως ἥττω τὴν ἰσχὺν ἔχει ἡ μετάληψις. τὸν τρόπον αἰτιωμένου μόνον. ὅτι οὐ πυρὶ σιδήρῳ δὲ ἐχρῆν ἀποκτεῖναι.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἡ μετάληψις ἐνταῦθα ἀπὸ χρόνου. συγχωροῦντες γὰρ τὸ πεπραγμένον, τὸν χρόνον αἰτιώμεθα τῆς ἀναιρέσεως. οὐχ ὅτι ἀνεῖλε κατηγοροῦντες, ἀλλ᾽ ὅτι προανεῖλε τῆς τοῦ δήμου δωρεᾶς καταμεμφόμενοι. ἰστέον δὲ ὡς ὁ κατήγορος καθὰ προειρήκαμεν ἐν τῇ προβολῇ τῆς στάσεως ταύτην τὴν τελείαν ποιήσεται αὔξησιν ἀπὸ πάντων τῶν περιστατικῶν φυλαττόντων μόνον ἕν τι τούτων ἀνεξέταστον, ὃ τὴν μετάληψιν αὐτῷ ἐκτελέσοι πρὸς τὴν τοῦ παραγραφικοῦ λύσιν. τοῦ γὰρ φεύγοντος φάσκοντος ὡς οὐ δεῖ με κρίνεσθαι ἐφ᾽ οἷς ὁ δῆμος τὴν ἐξουσίαν ἔδωκεν, ὁ κατήγορος προσηκόντως ἐρεῖ. καὶ μὴν πρὸ τῆς τοῦ δήμου χάριτος φθάσας ἀνῄρηκας τὸν ἄνδρα.

Ὁ συλλογισμὸς ὅτι οὐδὲν διαφέρει ἢ νῦν ἢ τότε. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τοῦ διώκοντος μεταλήψει χρησαμένου, ὁ φεύγων συλλογισμῷ χρήσεται λύων τὴν μετάληψιν καὶ ἴσον δεικνὺς τὸ γενόμενον τῷ μὴ γενομένῳ. μηδὲν γὰρ διαφέρειν εἴτε πρότερον εἴτε ὕστερον ἀπέκτεινεν. καὶ ἢ πυρὶ ἢ σιδήρῳ. τοῦτο δὲ ἀπὸ τῆς κοινότητος κατασκευάσει. τὸ γὰρ τέλος φησὶν ἓν κεῖται εἴτε πρότερον εἴτε ὕστερον καὶ ἢ σιδήρῳ ἢ πυρί. θάνατος γὰρ ἐπ᾽ ἀμφοῖν τὸ τέλος, τοῦτο τοίνυν συλλογισμοῦ πρὸς τὴν μετάληψιν γενομένου, ἀντιστρέφεται ἡ ἰσχὺς ἑκατέρων. ἔνθα μὲν γὰρ ἡ μετάληψις ἰσχύει, ἀσθενὴς ὁ συλλογισμὸς ὡς ὥσπερ τοῦ ἐν ἱερῷ τὸν μοιχὸν ἀποκτείναντος. ἀσθενὲς γὰρ τὸ λέγειν, ὅτι οὐδὲν διαφέρει τὸ ἐν ἱερῷ φονεῦσαι ἢ ἐν βεβήλῳ. καὶ γὰρ μισοῦσι τοὺς πονηροὺς οἱ θεοί, καὶ εἰκὸς αὐτοὺς χαίρειν τῶν ἀνοσίων τῷ φόνῳ. ἀπὸ γὰρ τοῦ εἰκότως μεθοδευθέν, ἰσχυρότερον πεποίηκε τὸν συλλογισμόν. ἔνθα δὲ ἀσθενὴς ἡ μετάληψις, ὁ συλλογισμὸς τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν ἐπιδείκνυται. ὡς ὥσπερ τοῦ ἐμπρήσαντος τὸν μοιχόν. ἀσθενοῦντος γὰρ τοῦ διώκοντος τῇ μεταλήψει δι᾽ ὧν φησιν ἄλλως οὐχ οὕτως ἐχρῆν ἀποκτεῖναι, ὁ φεύγων ἰσχύει τῷ συλλογισμῷ. οὐδὲν διαφέρει λέγων οὕτως ἢ οὕτως, νῦν ἢ ὕστερον ἀποκτανθῆναι τὸν ἅπαξ θανάτου ἄξιον.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ὁ τεχνικὸς ἀπὸ χρόνου μετάληψιν διελών, ἀπὸ χρόνου καὶ συλλογισμὸν λαμβάνει. τί φησι δεῖ χρόνον ἐξετάζειν, εἴγε ὁ δῆμος κατέγνω θανάτου. καὶ πάλιν τί δεῖ τὸν τρόπον ἐξετάζειν, εἰ καὶ οὕτω κἀκεῖνος τελευτᾶν ἔδει. ὥσπερ δὲ τὴν μετάληψιν οὐκ ἀεὶ ταὐτὸν ἰσχύειν εἰρήκαμεν, ταὐτὸ καὶ ὥσπερ τοῦ συλλογισμοῦ λέγομεν. ἀντιπεπόνθε γὰρ ἀλλήλων τὰ κεφάλαια ταῦτα. καὶ ὅπου μὲν μᾶλλον ἡ μετάληψις, ἧττον ὁ συλλογισμὸς ἰσχύει. ὅπου δὲ ἧττον ἡ μετάληψις, ἐκεῖ πλέον ὁ συλλογισμός. ὅρα γὰρ ὥσπερ τοῦ τὸν μοιχὸν καταλαβόντος καὶ ἐμπρήσαντος ὡς ὀλίγη μὲν

Praescriptionis proprium.

Repulsione sumpta a duabus circumstantijs tempore .s. & loco uehementissimam esse. Hoc & infra ab innominato traditur 329.

ἀπὸ τῆς κοινότητος

Vbi plus ualet repulsio ibi minus ratiocinatio & e contrario

τῆς μεταλήψεως ἡ ἰσχύς, τοῦ δὲ συλλογισμοῦ τοὐναντίον μεγίστη. ὁρᾷ γὰρ ὁ φεύγων, μηδὲν διαφέρειν εἴτε ξίφει ἀνεῖλον τὸν μοιχὸν εἴτε πυρί. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀνελόντος ἐν τῷ ἱερῷ τὸν μοιχὸν, πλέον μὲν ἡ μετάληψις ἰσχύει, ὀλίγον δὲ ὁ συλλογισμός. ἔστι γὰρ ἡ μετάληψις ὅτι οὐκ ἐχρῆν ἐν ἱερῷ· τοῦτο γὰρ καταφρονῆσαί ἐστι θεῶν, ὅπερ ἐστὶν ἰσχυρόν. ἀσθενὲς δὲ τὸ λέγειν ὅτι οὐδὲν διαφέρει τὸ ἐν ἱερῷ φονεῦσαι τοῦ ἐν βεβήλῳ, ὅπερ ἐστὶ τοῦ συλλογισμοῦ. ἔνθα οὖν ἀσθενὴς ὁ συλλογισμὸς, μεθόδου τινὸς δεῖται, ἵνα γένηταί πως πιθανώτερος καὶ ἰσχυρότερος. οἷον οὐδὲν διαφέρει τὸ ἐν ἱερῷ φονεῦσαι μοιχὸν τοῦ ἐν βεβήλῳ ἀποκτεῖναι. καὶ γὰρ μισοῦσι τοὺς πονηροὺς οἱ θεοί, καὶ εἰκὸς αὐτοὺς ἥδεσθαι τῷ γεγενημένῳ. ὁρᾷς ὡς ἡ μέθοδος ἐκ τοῦ εἰκότος ἰσχυρότερον πεποίηκεν ἀσθενὲς ὂν ἐνταῦθα τὸ κεφάλαιον.

Λέγομεν δὲ οὐχ ὡς διαιροῦντες, ἀλλ' ὡς πρὸς ἔνδειξιν τῆς φύσεως τῶν κεφαλαίων, ἐπεὶ πολλὰ ἔστι τοῖς διαιροῦσιν ἐνταῦθα εἰπεῖν. ὁ ὅρος· ὅτι πάμπολυ διαφέρει ἡ ἀντίθεσις. εἰ ὅπου καὶ ὁ δῆμος αὐτοῦ κατεψηφίσατο, ἄξιος ἦν. ἑτέρα μετάληψις· ὅτι ἐχρῆν αὐτὸ τοῦτο εἰπόντας ὡς ἀπέκτεινας, καὶ ὅτι ἄξιος ἦν ἀποσφαγῆναι. καὶ αἰτεῖν ἄφεσιν· ἧς ἀκόλουθος ἡ ἀντίληψις, ὅτι ἐξῆν ὅπερ ἐβουλόμην αἰτεῖν. καὶ οὐχ ὑμᾶς ὁριστὰς ἔδει μοι εἶναι τοῦ τρόπου, καθ' ὃν αἰτεῖν ἐχρῆν.

Λείπει.

χαρακτηρίζει τὴν ζήτησιν. ἡ δὲ δευτέρα τῆς ἀντιθέσεως ἐστὶ λυτικὴ καὶ γίνεται τοιαύτη. ὅτι ἐχρῆν αὐτῷ τοῦτο τῷ δήμῳ εἰπόντα ὅτι ἀνῄρηκας ἄξιον ὄντα, ἄφεσιν αἰτῆσαι. πρὸς ἣν ἀντίληψις ἀκολούθως ὅτι ἐξῆν ὅπερ ἐβουλόμην. καὶ οὐκ ἄλλον εἶναί μοι τῆς δωρεᾶς ὁριστὴν ἢν ὥρισε λαμβάνειν τὸν ἀριστέα ὁ νόμος.

Η θέσις, εἰ δεῖ ταῦτα ἐπιτρέπειν, ἢ οὐ δεῖ τοὺς ἀριστέας ἐπὶ τοῖς συκοφάνταις ποιεῖν. **ΣΩΠΑΤΡΟΥ.** Τῇ ἀντιλήψει καὶ θέσις συνῆπται. οἷον ὅτι οὐ δεῖ ὑμᾶς ὁριστάς μοι τοῦ πράγματος γενέσθαι. οὐδὲ ἐπὶ τοὺς συκοφάντας τοὺς ἀριστέας εἶναι. πρὸς ἣν ὁ κατήγορος ἑτέραν θέσιν εὑρεῖ. ὅτι δεῖ τὰς αἰτήσεις δικαίας ἀλλὰ μὴ βλαβερὰς εἶναι τῇ πόλει μηδὲ τυραννικῷ τρόπῳ γίνεσθαι, ἀλλ' ὡς οἱ νόμοι κελεύουσιν. αὕτη δὲ ἡ θέσις κοινοῦ τόπου τάξιν ἐπέχει, παρ' ἀμφοτέρων ἐξεταζομένη. τοῦ μὲν διώκοντος κατηγοροῦντος τοῦ πεποιηκότος, ὡς χαλεπὸν τὸ ἐπ' ἐξουσίᾳ κεχρῆσθαι ᾧ βούλεταί τις. τοῦ δὲ φεύγοντος κατηγοροῦντος τοῦ ἐγκαλοῦντος. **ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.** Ἐνταῦθα δὲ τοῦ φεύγοντος προτέτακται θέσις. ἡ θέσις μετακατασκευῆς καθολικῆς οὐ μερικῆς. οὐ γὰρ ἐροῦμεν ὅτι οὐ χρὴ τῷδέ τινι τοιαῦτα ἐπιτρέπειν, τοῖς ἐπιβουλεύειν βουλομένοις τισὶ τῶν πολιτῶν ἀποκτείνειν ὡς ἂν ἐθέλωσιν. ἄτοπον γὰρ καὶ οὐδὲν ἐπηρέστερον τοῦ τοιούτου, ἢ ἐξουσίαν παρέχειν τοῖς πονηροῖς, ἀκείνως οὓς αὐτοῖς φονεύειν τῶν πολιτῶν. ἅμα μὲν γὰρ ἀξιωματικώτερος ὁ λόγος ἀπὸ τοῦ καθόλου γίνεται, ἅμα δὲ ἐπιστρεφέστερον ποιεῖ τὸν δικάζοντα, ὡς οὐ περὶ ἑνὸς ἀλλὰ περὶ πολλῶν ὄντος τοῦ λόγου· συμβήσεται γὰρ παραπλήσια παθεῖν εἰ τοῦτον ἀτιμώρητον ἐάσῃ. χρήσεται δὲ κἀκεῖνος πρὸς τὸ οἰκεῖον συμφέρον τῇ θέσει. ὅτι οὐ χρὴ τοὺς ἀριστέας τοὺς ὑπὲρ τῆς πόλεως κινδυνεύσαντας ὑπὸ τοῖς συκοφάνταις ποιεῖν. Η ποιότης καὶ ἡ γνώμη ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ· ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τούτοις φησὶν ἐπάξομεν τὴν ποιότητα καὶ τὴν γνώμην. ταῦτα δέ φησι παραπλησίως κἀνταῦθα ὥσπερ ἔμπροσθεν ἐργασόμεθα. οἷον τίνι γνώμῃ προσανεῖλεν αὐτόν. ὅτι δεδιὼς μὴ ἀντιλέγων ἐν τῷ δήμῳ κρατήσῃ. καὶ ἐπὶ τούτοις δεδιὼς τὴν κρίσιν, οὐχ ὡμολόγησε τὴν

τὴν

τὴν ἐκκλησίαν ἀπεκτονέναι, καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ κατηγόρου. τίνι γνώμῃ ὁ κατήγορος ἦλθεν ἐπὶ τὴν κατηγορίαν, ἢ κέρδους χάριν, ἢ δι' ἔχθραν, ἢ δι' αὐτὸ τὸ δίκαιον καὶ τὸν ἄδικον φόνον τοῦ πένητος. ἰστέον δὲ ὡς εὕρηται μία μόνη μετάληψις κατὰ ἀξίωσιν, ἀπὸ πάντων τῶν περιστατικῶν ἐξεταζομένη, τῶν ἄλλων ἀφ' ἑνὸς μόνου περιστατικοῦ ἢ καὶ δύο τουλάχιστον κατασκευαζομένων. ἔστι δὲ αὕτη. νόμος τὸν φθείροντα κόρην ἀνάγεσθαι ἐπὶ κρίσιν τοῦ ὡς ἂν βούλοιτο ἡ κόρη, ἢ γάμον ἄπροικον, ἢ θάνατον αἱρεῖσθαι. φθείρας τις κόρην ἔφυγεν. συνῴκισεν αὐτὴν ὁ πατὴρ ἑτέρῳ. μετὰ ταῦτα ἐπανήκει ὁ τὴν φθορὰν ἐργασάμενος, καὶ ὁ πατὴρ ἀξιοῖ αὐτὸν ἀνάγεσθαι ἐπὶ κρίσιν, καὶ ἀντιλέγει αὐτῇ ὁ ἀνήρ. ἐνταῦθα τὸ πρῶτον τὸ ἀπὸ χρόνου. ὅτι τότε ἐχρῆν αὐτὸν ἀναγαγεῖν, ὅτε παραχρῆμα ἔφθειρεν. εἶτα ἀπὸ τόπου ὅτε ἐν τῇ σῇ οἰκίᾳ ἦν ἡ κόρη. εἶτα τὸ ἀπὸ προσώπου ὅτε πατὴρ ἧς μόνης καὶ παρθένος ἦν ἡ παῖς, καὶ οὔπω ἑτέρῳ ἐκδεδομένη. εἶτα ἀπὸ αἰτίας ὅτε τιμωρίαν κατὰ τοῦ πράγματος ἑτοίμη καὶ δήμευσις, ἀλλ' οὐχ ἐμὴ αἰσχύνη. εἶτα ἀπὸ τοῦ τρόπου, ὅτε ὁ τρόπος ἐφαίνετο τοῦ ἀδικήματος. καὶ οὐκ ἐν ἑτέρῳ τινὶ ἦν. ὥστε διὰ πάντων εὕρηται αὕτη μόνη, ὥστε πολλαπλοῦν εἶναι. ἱκανὸν γὰρ αὐτῶν δεῖ λυθῆναι τοῖς προειρημένοις κεφαλαίοις.

ΚΑΓ ΑΛΛΩΣ, ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Η· παραβολὴ ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις στάσεσι μετὰ μερικῆς αὐξήσεως ἐστίν. ἡ παραβολὴ ἀρκεῖ γὰρ ἐν ἐκείναις ἥτε ἐν τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, καὶ τῇ πηλικότητι, καὶ τῷ πρός τι αὔξησις. ἐνταῦθα δὲ ἐκείνων ἐκλελοιπότων διὰ πάντων τῶν αὐξητικῶν ταύτην ἐξοίσομεν. τὸ δὲ παραγραφικὸν ἀπὸ ῥητοῦ φησιν, ἴδιον ποιῶν τῆς μεταλήψεως τὸ κεφάλαιον. τὸ μὲν γὰρ παραγραφικὸν ψιλῶς ὀνομάζεται στοχαστικὸν, κεφάλαιον οὐδέποτε ἀπὸ ῥητοῦ γίνεται. διὰ τὸ μεταλήψεως ὂν ἀπὸ ῥητοῦ πάντως ἄρχεται, ὥσπερ καὶ πᾶσα μετάληψις. ἐν δὲ τῷ προκειμένῳ τοῦ τεχνικοῦ παραδείγματι ἀπὸ τοῦ ψηφίσματος τὸ παραγραφικὸν λαμβάνεται. ζητητέον δὲ τί δήποτε εἰ ἀπὸ ῥητοῦ παραλαμβάνεται τὸ κεφάλαιον διὰ τὸ παραγραφικὸν ὂν, οὐ καλοῦμεν τὸ ὅλον παραγραφήν. καὶ γὰρ ἡ πρώτη τοῦ φεύγοντος φωνὴ χαρακτηρίζει τὴν στάσιν. ἀλλὰ λέγομεν ὅτι εἰ παραγραφὴ ἦν ὅλην τοῦ ἀγῶνος ἀποβάλλουσα τὴν κρίσιν, λόγον εἶχεν ἡ ἀπορία. εἰ δὲ διαβολῆς μόνον ἕνεκα τοῦ ἀγῶνος παραλαμβάνεται, εἰκότως παραγραφικὸν, ἀλλ' οὐ παραγραφὴ λέγεται. β. ἡ μετάληψις. ἐν τῷδε τῷ κεφαλαίῳ ἡ φύσις θεωρεῖται τῆς στάσεως, καθ' ὃ γὰρ αὐτῶν περιστατικῶν γίνεται ἡ μετάληψις, κατ' αὐτὸ πάντως καὶ τὸ μεταληπτικὸν κεφάλαιον λαμβάνεται, ὡς ἐπὶ τοῦ ὑποκειμένου παραδείγματος ἀπὸ τοῦ χρόνου. ἔστι δὲ δριμύτατον, ἐφ' ᾧ γὰρ μάλιστα ὁ ἀντίδικος ἐρείδεται, λέγω δὴ τῷ ψηφίσματι, ὑπὸ τούτου μᾶλλον ἁλίσκεται. προὔλαβε γὰρ τῷ φόνῳ τὴν ἀπὸ τοῦ ψηφίσματος ἐξουσίαν. ὅταν μὲν οὖν ἀπὸ χρόνου, ὡς ἐνταῦθα, ἢ ἀπὸ τόπου, ὡς ἐν τῷ ἀποκτείναντι τὸν μοιχὸν ἐν ἱερῷ, λαμβάνηται ἡ μετάληψις, μεγάλην ἔχει ῥοπήν. ὅταν δὲ ἀφ' ἑτέρου περιστατικοῦ, οἷον τρόπου, ὡς ἐπὶ τοῦ ἐμπρήσαντος τὸν μοιχὸν σὺν τῷ οἰκήματι, ἀτονωτέρα ἐστί. τί γὰρ διαφέρει τὸ σφαγέντα τὸν μοιχὸν ἀποθανεῖν τοῦ καέντα; διὰ τὸ παθεῖν. γ. σὺν ᾧ ὅτι οὐδ' ἂν ἔδωκεν, διὰ τὸ ἔφη, ἵνα μή τις ὥσπερ τι καθολικὸν ἐπὶ παντὸς αὐτὸ λαμβάνειν πειρῷτο παραγραφικοῦ, ἔστι δὲ οἷον ἐπιχείρημα. δ. ὁ συλλογισμός. ἰστέον ὡς ἐπὶ τῶν ἀνομοίων καὶ πολὺ διεστηκότων οὐκ ἔχει χώραν ὁ συλλογισμός. οὐ γὰρ ἔνεστι λέγειν, ὡς ταὐτὸν εἴη αἴτε ἐν ἱερῷ, αἴτε ὅπου δή ποτε κτείνῃ, πλὴν εἰ μὴ διὰ τὸ βιαιότερον λέγοιμεν, ὅτι ἐχρῆν ἔμπροσθεν τῶν θεῶν. εἶτα ἐκ τῆς ἀποβάσεως τοῦ ἀτόπου ὡς εἴπερ ἀκίνδυνος γένοιτο ἡ ἐν τοῖς ἱεροῖς μοιχεία, τὰς ἰδιωτικὰς οἰκίας κατα-

∴ τοῖς συκοφάνταις vel lege ὑπὸ τοὺς συκοφάντας — ἄφεσιν — θέσις — θέσις. ἑτέρα — θέσις — Exempl — κατὰ ἀξίωσιν — Nota de expositione in translatione — Quaestio — Diff.a inter praescriptionem translat. const. & praescriptionem coniect. — Trape — Nota potentissimas circumstantias in translatione esse loci & temporis — Trape — Omnia haec compilavit Trapezuntius — ἡ πρώτη τοῦ φεύγοντος φωνὴ χαρακτηρίζει τὴν στάσιν.

λιπόντες ἐνταῦθα ὅτι μοιχεύουσιν. ἰστέον δὲ ὡς ὅτε μὲν ἰσχύει τῷ μεταληπτικῷ ὁ κατήγορος, τότε ὁ φεύγων ἀσθενεῖ τῷ συλλογισμῷ· ὅτε δὲ ἀσθενεῖ ὁ κατήγορος, ἐρρωμένος ὁ φεύγων· ὡς ἐπὶ τῶν προτεθέντων παραδειγμάτων. ε. οὐχ ὡς διαιροῦντες διαίρεσιν ἐνταῦθα τὴν εὕρεσιν καλεῖ. ς. ὅρος ἀντέστραπται ἐνταῦθα ἡ τῶν ἀμφοτέρων τούτων τάξις· τοῦ μὲν γὰρ φεύγοντος γέγονεν ὁ συλλογισμός· τοῦ δὲ διώκοντος ὁ ὅρος· ἐπειδὴ καὶ ἡ φύσις τῆς μεταλήψεως ἀντεστρόφως τὸν φεύγοντα διώκοντα ποιεῖ. ἡ δὲ ἀντίθεσις ἐνταῦθα ἀντεγκληματική. εἰ δὲ κατὰ ἱεροσύλου ἔχομεν ἢ τυράννου, καὶ κοινὸν τόπον ἐνταῦθα περαινόμενον. ζ. ἑτέρα μετάληψις. ἡ μὲν προτέρα μετάληψις τὴν φύσιν μιμεῖται τῆς στάσεως· γίνεται γὰρ ἐκ τῶν αὐτῶν περιστατικῶν· αὕτη δὲ λυτικὴ τῆς ἀντιθέσεώς ἐστι. πᾶσα γὰρ ἀντίθεσις μεταλήψει λύεται. καὶ ἔτι ἡ μὲν πρὸς τὸ πρᾶγμα γίνεται. ἡ δὲ δευτέρα πρὸς τὸν τρόπον τὸν περὶ τὸ πρᾶγμα· ὥστε ἡ μὲν προτέρα πρὸς ὅλον τὸν ἀγῶνα. ἡ δὲ δευτέρα πρὸς μέρος. η. ἡ θέσις· ὅτι κοινόν ἐστι τὸ κεφάλαιον, αὐτὸς ἐνδέδειχεν εἰπών, εἰ δεῖ ταῦτα ἐπιτρέπειν, ἢ οὔ. τὴν δὲ θέσιν ἐκ τῶν γενικῶν, ἀλλ' οὐ τῶν ἰδίων ποιεῖσθαι χρή.

ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΙΑΣ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Κοινῶς ἡμῶν καὶ περὶ τῆς πραγματικῆς τῆς τε ἐγγράφου καὶ τῆς ἐγγράφου καὶ περὶ μεταλήψεως ἐγγράφου καὶ ἀγράφου διεληλυθότων, ἀναγκαῖον ἂν εἴη μετελθεῖν ἐπὶ τὰς νομικάς, αἳ περὶ λοιπαὶ τῶν στάσεων. πρὸ γὰρ τῆς μεταλήψεως οὐκ ἦν εἰκὸς τὰς νομικὰς τεθῆναι, ἵνα μὴ ἐν ταύταις περὶ μεταλήψεως λέγειν ἐπιχειροῦντες τὴν τῶν προκειμένων διακόπτωμεν διδασκαλίαν. ὠνομάσθησαν δὲ αὗται νομικαί, διότι περὶ νόμους καὶ ῥητά τινα τὴν σύμπασαν ἔχουσι ζήτησιν. οὐ γὰρ ὥσπερ ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν οἱ νόμοι καὶ τὰ ῥητὰ πρὸς ἑτέρων ἀπόδειξιν παραλαμβάνονται, οὕτω κἀνταῦθα. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν κἂν περιαιρεθῶσιν οἱ νόμοι, σώζεται τὰ ἀδικήματα. ἐνταῦθα δὲ τὸ ὅλον κῦρος ἐν τοῖς νόμοις ἐστίν. ὧν σιωπηθέντων, οὔτε ἔγκλημα οὔθ' ὅλως ἀδίκημα τὸ λειπόμενόν τισι χαίνει. ἀνάγονται δὲ πᾶσαι ὑπὸ τὴν ἔγγραφον ποιότητα. καὶ πρῶτόν γε περὶ ῥητοῦ καὶ διανοίας λεκτέον. αὕτη τοίνυν ὠνομάσθη μὲν οὕτως· διότι ὁ μὲν κατήγορος τῷ ῥητῷ, ὁ δὲ φεύγων τῇ διανοίᾳ κέχρηται. ὅρος δὲ αὐτῆς ἐστιν οὗτος· ῥητὸν καὶ διάνοιά ἐστι στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἐπὶ μέρους καθ' ἣν ὁ φεύγων ῥητῷ ὑφ' ἑαυτοῦ ἑκόντος παραβεβασμένῳ, ἑτέραν οὐδὲ μίαν ἀδικίαν διάνοιαν ἀντιτίθησι. καὶ γένος μὲν τοῦ ὅρου ἡ στάσις. τὰ δὲ λοιπὰ διαφοραὶ χωρίζουσιν αὐτὴν ἀντιστάσεως καὶ συγγνώμης καὶ πραγματικῆς τῆς κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν· ταύταις γὰρ κοινωνεῖν δοκεῖ. ἰστέον δὲ ὅτι πᾶσαι αἱ νομικαὶ μονοειδεῖς εἰσιν, ὥσπερ αἵ τε ἀντιθετικαὶ καὶ ἡ πραγματική. ἔφαμεν γὰρ πολλάκις εἴδη διάφορα γίνεσθαι ἐν ταῖς στάσεσιν ἢ κατὰ ἐναλλαγὴν κεφαλαίων, ἢ κατὰ διπλασιασμόν, ἢ τάξιν διάφορον. εἰ δὲ μηδὲν τούτων ὑπάρχει, μονοειδὴς ἂν εἴη ἡ στάσις. διαφέρει δὲ τὸ ῥητὸν καὶ ἡ διάνοια ἀντιστάσεως, τῷ τὴν μὲν ἀντίστασιν ἀδίκημα ἔχειν φανερόν· καὶ ἐν αὐτοῖς κεῖσθαι τοῖς προβλήμασι πρόδηλον. ἐν δὲ τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ μήτε ἀδίκημα ἄντικρυς, ἀλλ' ὡς ἀδίκημά πως τὸ γεγονός· καὶ περιαιρεθέντος τοῦ νόμου, ἀσύστατον εἶναι τὸ λειπόμενον. οἷον νόμος τὸν ξένον εἰς τὸ τεῖχος μὴ ἀνιέναι. πολέμου καταλαβόντος ἀνελθών τις ξένος ἐπὶ τὸ τεῖχος ἠρίστευσε, καὶ κρίνεται μετὰ τὴν νίκην νόμου παραβάσεως. οὔτε γὰρ ἀδίκημα τὸ ἀριστεῦσαι ἐν πολέμῳ. καὶ περιαιρεθέντος τοῦ νόμου εὐεργέτημα μᾶλλον οὐκ ἀδίκημα τὸ γεγονός, καὶ συκοφάντης ὁ τὰς εὐθύνας ἐπάγων. τῆς δὲ συγγνώμης διενήνοχε. τῷ ἐν ἐκείνῃ μὲν ἄκοντα τὸν κρινόμενον πεποιηκέναι τοῦτο· διὸ καὶ τὴν κρίσιν ὑπέχειν, ἐν δὲ τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ ἑκόντα. τῆς δὲ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν πραγματικῆς διαφέρει ταύτῃ·

ὅτι ἐν ἐκείνῃ μὲν εἰ δεῖ παραβαθῆναι τὸν νόμον ἢ μή, γίνεται ἡ σκέψις. ἐνταῦθα δὲ ὁ μὲν νόμος παραβέβασται, ζητοῦμεν δὲ εἰ δίκαιον τὸ πεπραγμένον ἢ μή.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Μετὰ τὰς λογικὰς ἀκολούθως ἐπὶ τὴν διαίρεσιν μέτεισι τῶν νομικῶν, αἳ περὶ λοιπαὶ τῶν στάσεων. αὗται δὲ ἔχουσι τὴν γένεσιν ἀπὸ ῥητοῦ· οἷον νόμων, ψηφισμάτων, ἐπιστολῶν, διαθηκῶν. νομικαὶ δὲ ἐκλήθησαν ἀπὸ τοῦ τιμιωτάτου καὶ πρώτου ὄντος ἐν ῥητοῖς λαβοῦσαι τὴν ἐπωνυμίαν. νόμος γὰρ τὸ τιμιώτατον ἐν ῥητοῖς. προτέτακται δὲ πασῶν ἡ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν· καί τοι γε μόνης ταύτης οὔσης περὶ ἀτελῶν πραγμάτων, τῶν ἄλλων τελείων οὐσῶν· ἥ τε γὰρ κατὰ ἀντινομίαν ὁλοκλήρους δύο νόμους ἔχει· ὅ τε συλλογισμὸς ὁλόκληρον ὁλοκλήρῳ ἀντιτίθησιν. ὡσαύτως καὶ ἡ ἀμφιβολία. μόνον δὲ ἐν ῥητῷ καὶ διανοίᾳ μέρει μὲν ὁ ἕτερος, μέρει δὲ ὁ ἕτερος ἀγωνίζεται. ὁ μὲν γὰρ τῷ ῥητῷ, ὁ δὲ τῇ διανοίᾳ ἰσχυρίζεται. προτέτακται τοίνυν ἀκολούθως τῇ τάξει τῆς μεθόδου. ἄλλως τε δὲ καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀντινομία διπλοῦν ὥσπερ ἐστὶ ῥητὸν καὶ διάνοια. ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν συλλογισμῷ καὶ ἐν ἀμφιβολίᾳ ῥητὸν εὑρίσκεται καὶ διάνοια, ἀναγκαίως πρώτη ἡ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν τῶν ἄλλων νομικῶν ἐξετάζεται. ὥστε εἰς τὰς τρεῖς ἐμπίπτουσα καὶ περιεχομένη ὑπ' αὐτῶν. καὶ περὶ μὲν τάξεως τοσαῦτα.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Δεῖ πρῶτον ἥτις ἐστὶν ἡ νομικὴ ζήτησις γνῶναι. ὁ γὰρ τοῦτο σαφῶς μαθὼν ῥᾷον ἤδη καὶ τοῖς κεφαλαίοις τῶν νομικῶν στάσεων ἐπιλαμβάνειν δυνήσεται. γίνεται τοίνυν ἡ νομικὴ ζήτησις οὐχ ὅταν ἁπλῶς ῥητὸν ἐμπίπτῃ, ἀλλ' ὅταν περὶ τὸ ῥητὸν πᾶσα κινῆται ἡ ζήτησις· οὐ περὶ τοῦ κυροῦσθαι αὐτὸ ἢ μή, τοῦτο γὰρ τῆς ἐγγράφου πραγματικῆς ἀποδέδεικται, ἀλλ' εἰ παραβέβασται ἢ οὔ. ἴδιον μὲν οὖν τῆς νομικῆς ζητήσεως τὸ περὶ ῥητὸν κύριον τὴν πᾶσαν γίνεσθαι ζήτησιν. ἢ γὰρ ἕν φησιν εὑρίσκεται ῥητὸν ἐμπίπτον, ἢ πλείω· πλείω δὲ φαμέν, εἰ καὶ ἓν εἰς δύο διαιρεῖται, καὶ μέρει μὲν ὁ ἕτερος μέρει δὲ ὁ ἕτερος χρῆται. ὅταν μὲν οὖν ἓν ὑπάρχῃ τὸ ἐμπίπτον ῥητόν, διαιρήσομεν οὕτως. ἢ γὰρ τὴν διάνοιαν τοῦ θέντος τῷ γεγραμμένῳ ἀντιτάττομεν, καὶ ποιοῦμεν ῥητὸν καὶ διάνοιαν, ἢ τοῦτο οὐκ ἔχοντες, τῷ ἐγγράφῳ ἄγραφόν τι παραθήσομεν εἰς ταὐτὸν ἄγοντες ἀμφότερα. καὶ ποιήσομεν τὸν συλλογισμόν. ὅταν δὲ δύο ὑπάρχῃ ἢ τὰ ἐμπίπτοντα ῥητά, ἢ καὶ ἓν διαιρούμενον, ἀντιτιθέντες ῥητὸν ῥητῷ ἢ τὸ μέρος τῷ μέρει, τὴν ἀντινομίαν ποιήσομεν. περὶ δὲ ἀμφιβολίας σαφὴς ὁ λόγος. περὶ προσῳδίας γὰρ ἢ διαστολῆς ἢ χρόνου ἢ πνεύματος ἢ ὁμωνυμίας ἢ τοιούτου τινὸς ἐν ταύτῃ τῇ στάσει ἡ ζήτησις. οὕτω μὲν αἱ νομικαὶ γίνονται στάσεις. λεκτέον δὲ περὶ τῶν ἄλλων ῥητοῦ καὶ διανοίας. ἡ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ζήτησις, δοκεῖ κοινωνεῖν μιᾷ τῶν ἀντιθετικῶν λέγω δὴ τῇ ἀντιστάσει. διότι ἐν ἀμφοτέραις ἐστὶν ὁμολογούμενον εὐεργέτημα ἐκ φανεροῦ τινος ἀδικήματος. ἡ δὲ διαφορὰ αὕτη· ὅτι ἐν μὲν τῇ ἀντιστάσει φύσει ἀδίκημά ἐστι τὸ πεπραγμένον καὶ βλάβην ὁμολογουμένως ἔχει. οἷον τειχῶν καθαίρεσιν, λιμένων χῶσιν καὶ εἴ τι τοιοῦτον. ἐν δὲ τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ, οὐκ ἔτι εὑρίσκομεν φύσει τὸ ἀδίκημα. δοκεῖ γὰρ κατὰ τοῦτο μόνον ὁ φεύγων ἠδικηκέναι, καθ' ὃ νόμον παρέβη. βλάβην δὲ οὐδεμίαν οὔτε κατὰ τοῦ κοινοῦ τῆς πόλεως εὑρίσκομεν οὔτε κατά τινος. ἀφαιρεθέντος γὰρ τοῦ ῥητοῦ, ἀνεύθυνος ὁ κρινόμενος. καὶ ἄλλην δέ τινες φασὶ διαφοράν· ὅτι ἐν μὲν τῇ ἀντιστάσει μεῖζόν ἐστι τὸ ἐμπίπτον ἀδίκημα· ἐν δὲ ῥητῷ καὶ διανοίᾳ ἔλαττον καὶ πάλιν ὅτι ἐν μὲν τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ περὶ τὸ ῥητὸν ἡ ζήτησις· διὸ καὶ νομική ἐστιν ἡ στάσις· ἐν δὲ τῇ ἀντιστάσει περὶ τὸ πρᾶγμα· διὸ καὶ λογικὴ στάσις. αὕτη δοκεῖ ἀναγκαιοτέρα διαφορά. εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι οὐ μόνον ἐν ῥητῷ καὶ διανοίᾳ ἀντιστατικὴ ἀντίθεσις εὑρίσκεται. ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ἀντεγκληματική. οἷον

Mutato ordine litigantium mutatus est & ordo diffinitionis & ratiocinationis

Cur μετάληψις praecedat nomicas

νομικαὶ unde

Legitima quaestio quando fiat

Qui fiant

ῥητόν. ἤ. νόμοι, ψηφίσματα, ἐπιστολαί. διαθῆκαι

νόμος τὸν καταφεύγοντα ἐπὶ τὰς Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος εἰκόνας μὴ ἀναιρεῖν. εἰ δὲ μή, καὶ αὐτὸν θανάτῳ ζημιοῦσθαι τὸν φονεύοντα. Κριτίαν ἐπὶ αὐτὰς καταφυγόντα ἀνεῖλέ τις καὶ ὑπάγεται τῷ νόμῳ. ἐνταῦθα ἡ ἀντίθεσις ἀντεγκληματική, ὅτι ἄξιος ἦν ἀναιρεθῆναι.

Ἡ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ζήτησις διαιρεῖται προβολῇ ῥητοῦ, τῇ διανοίᾳ, τῷ μὴ προσδιωρίσθαι. πάλιν διανοίᾳ τοῦ νομοθέτου, συλλογισμῷ, ὅρῳ, ἀντιθέσει, μεταλήψει, πρός τι, ὅρῳ βιαίῳ. θέσει, ἑτέρᾳ μεταλήψει. ποιότητι, γνώμῃ.

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Αἱ ἐργασίαι τῶν κεφαλαίων τούτων, ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις στάσεσιν εἰρημένων πρόδηλοι τυγχάνουσι. πλὴν ἴσως τοῦ προσδιορισμοῦ, ὅς ἐστι τοιόσδε. τοῦ γὰρ φεύγοντος ἀντιθέντος τῇ προβολῇ τὴν διάνοιαν καὶ λέγοντος ὅτι τοὺς ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἀνιόντας ἐπὶ τὸ τεῖχος τῶν ξένων ἀνιέναι οὐχὶ τοὺς ἐπ' εὐεργεσίᾳ, ἀντιτίθησι τὸν προσδιορισμὸν ὁ κατήγορος λέγων. ὡς οὐδαμοῦ τοῦτον προσδιώρισεν ὁ νομοθέτης. ἀλλ' ἁπλῶς ἀπείργει τὸν ξένον ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνιέναι. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ζητοῦμεν δὲ τί δή ποτε προβολὴν ῥητοῦ τὴν προβολὴν ταύτην ὠνόμασεν. ἐστὶ μὲν οὖν, ὡς ἀποδιιστὰς τὰς νομικὰς ἀπὸ τῶν λογικῶν τοῦτό φησιν. ἔστι γὰρ ἄλλη προβολὴ τοῦ ἀδικήματος ἀγράφου γινομένη. ἥτις οὐκ ἔστι τῶν νομικῶν. ἐνταῦθα γοῦν τοῦ ἐγγράφου ἡ προβολή. διὸ προσέθηκε καὶ ῥητοῦ. ἔδει δὲ ἐμφατικώτερον τὸν Ἑρμογένην περὶ τούτου εἰπεῖν οὕτως. προβολὴ τῇ ἀπὸ ῥητοῦ. οὐδὲ γὰρ αὐτὸ τὸ ῥητὸν προβάλλονται ὅ δίδωσι νοεῖν ἡ τοῦ τεχνικοῦ λέξις, ἀλλὰ τὸ ἔγκλημα τὸ διὰ τὸ ῥητὸν γινόμενον. ἄλλως τε δὲ καὶ ὅτι οὐδὲ χρείαν ἔχομεν τοῖς ἐγνωκόσιν αὐτὸ τὸ ῥητὸν προτείνειν, ἀλλὰ τὸ ἔγκλημα τὸ ἀπὸ τοῦ ῥητοῦ.

Ἡ προβολή ἐστιν αὐτὸ τὸ παρὰ τὸ ἔγγραφον γεγονός. οἷον ξένος εἰ ἀνέλθοι ἐπὶ τὸ τεῖχος, τεθνάτω. πολιορκίας οὔσης ἀνελθών τις ἠρίστευσε, καὶ ὑπάγεται τῷ νόμῳ. ἡ τοίνυν προβολὴ ὅτι ἀνῆλθες. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἡ προβολὴ τοῦ κατηγόρου ἐστὶ κατὰ τοῦ ῥητοῦ ἀνάγνωσιν τοῦ παραβεβασμένου. οἷον ἀνῆλθες ἐπὶ τὸ τεῖχος τοῦ νόμου ἀπαγορεύοντος, τοίνυν καὶ δεῖ σε τεθνάναι. ἐν τούτῳ δὲ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν ποιήσεται. οὐχ ἁπλῶς δὲ δεῖ τὴν ἀνάγνωσιν ποιεῖσθαι. καὶ ἀπαλλάττεσθαι. ἀλλὰ καὶ συστάσεις ἐπάγειν μετὰ αὐξήσεως. ὅτι οὐ δεῖ κατ' οὐδεμίαν πρόφασιν τοῖς παρανομοῦσι καὶ παραλαμβάνουσι τοὺς νόμους συγγνώμης τυγχάνειν, ἀλλὰ ταῖς προσηκούσαις ὑπάγειν ζημίαις. καὶ ἄλλαις δὲ χρήσει αὐξήσεσι πρὸς κατασκευὴν τοῦ παραβεβασμένου ῥητοῦ. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Προβολή ἐστιν ἐνταῦθα αὐτὸ τὸ παρὰ τὸ ἔγγραφον γεγονός. ὅτι παρέβης τὸν νόμον τόδε ποιήσας, προτάττεται δὲ τῶν λοιπῶν κεφαλαίων εἰκότως ἡ προβολή, ἔκθεσις οὖσα ὡς εἴρηται τοῦ πράγματος ἐφ' ᾧ ἡ κρίσις. χρὴ γὰρ διδάξαι τὸν ἀκροατὴν τὸ πρᾶγμα ἐφ' ᾧ ἡ κρίσις. ὅτι δὲ οὐ ψιλή τίς ἐστιν ἡ προβολὴ ἔκθεσις, ἀλλὰ μετὰ κατασκευῆς καὶ δεινώσεως προάγεται, μεμαθήκαμεν. ἔστι τοίνυν ἡ προβολή φησι τὸ παρὰ τὸ ἔγγραφον πεπραγμένον ἀνακαίως. ἐπ' αὐτῷ γοῦν ἡ κρίσις. οἷον ἀνῆλθες φησὶν ἐπὶ τὸ τεῖχος. τοῦτο δὲ οὐχ ἁπλῶς ὅπερ εἶπον ἀλλὰ μετὰ τῆς κατασκευῆς ὅτι ξένος ὤν, καὶ τοῦ νόμου καταφρονήσας τοῦ κωλύοντος ἀνιέναι τὸν ξένον. ἅμα δὲ καὶ τὸ ῥητὸν ἀναγνωσόμεθα δυσωποῦντες διὰ τούτου τὸν ἀκροατήν, καὶ οὕτως λυτὸν κατασκευάζοντες τὴν προβολήν.

Ἡ διάνοια διττῶς ἐξετάζεται. τοῦ τε νομοθέτου καὶ τοῦ ὑπευθύνου. τοῦ μὲν νομοθέτου. οἷον πότε λέγει τοὺς ἀνελθόντας καὶ ἐπὶ τίσι καὶ διατί. τοῦ δὲ ὑπεχομένου προσώπου τῷ ῥητῷ. οἷον οὐκ εἰ ἀνῆλθον δεῖ σκοπεῖν τὸν νόμον, ἀλλὰ μεθ' ἧς γνώμης, ὅτι μὴ δυσνοίᾳ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Τῆς διανοίας τὸ διττόν.

τὸ μὲν, πρὸς τὴν πρᾶξίν ἐστι τὸ δὲ, πρὸς τὸ ῥητόν. ὅτι καὶ κατὰ ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν χρήσασθαι τῇ διανοίᾳ. κατὰ μὲν ἔνστασιν, ὅτι οὐ κεκώλυκεν ὁ νόμος ἐν πολέμῳ, ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ. ὅτε καὶ σχολὴ κατασκοπεῖν τὴν πόλιν. κατὰ δὲ ἀντιπαράστασιν. ὅτι εἰ δὲ κεκώλυκε, τοὺς ἰδιώτας ἀλλ' οὐ τοὺς ἀριστέας. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Εἰκότως ἡ διάνοια δευτέρα. ἐπειδὴ γοῦν ἡ στάσις ἐκ ῥητοῦ καὶ διανοίας συνεχόντος καὶ κρινομένου καθίσταται. τοῦ ἀντίου προταγέντος ὅ ἐστι τὸ ἔγκλημα τὸ διὰ τοῦ ῥητοῦ ἀναφανέν, ἀναγκαῖον ἦν τὸ συνέχον μετ' ἐκεῖνο τεθεῖναι εὐθὺς ὅπερ ἐστὶν ἡ διάνοια λύσις οὖσα τοῦ ῥητοῦ. ἄλλως τε δὲ καὶ πᾶν ῥητὸν διανοίᾳ λύεται, ἐπεὶ τοίνυν ὁ κατήγορος χρῆται τῷ ἀπὸ τοῦ νόμου ῥητῷ προβαλλόμενος καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου ποιεῖται, εἰκότως ὁ φεύγων ἐπὶ τὴν τοῦ ῥητοῦ διάνοιαν καταφεύγει λέγων οὕτως. οὐκ ἔγνως τὸν νόμον. ὁ γὰρ νόμος κελεύει ξένον μὴ ἀνιέναι τὸν ἐπὶ βλάβῃ, ὅτε καιρὸς εἰρήνης ἐστίν. διττῶς δὲ αὕτη ἐξετάζεται ὡς ὁ τεχνικός φησι. δεῖ γοῦν καὶ τὴν τοῦ βλάπτοντος ῥητοῦ διάγνωσιν τῇ διανοίᾳ λύειν τοῦ νομοθέτου. καὶ τὸ δοκοῦν ἀδίκημα. διὰ τῆς τοῦ πεπραχότος διανοίας. ληψόμεθα δὲ τὰς ἀφορμὰς τῶν λύσεων. εἰς μὲν τὴν τοῦ νομοθέτου ἀπὸ τοῦ καιροῦ. καὶ ἔτι ἀπὸ τοῦ νομοθετηθέντος πράγματος, καὶ ἀπὸ τῆς αἰτίας. ἀπὸ μὲν καιροῦ, οἷον οὐκ ἐν πολέμῳ ἐκέλευσεν ὁ νόμος μὴ ἀνιέναι ξένον ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ, ὅτε οὐχ ὑπερμαχήσαι τῆς πόλεως καιρὸς ἀλλὰ κατασκοπῆσαι. ἐγὼ δὲ ἐν πολέμῳ ἀνῆλθον, ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς πόλεως οὐκ ἐπὶ κατασκοπῇ. ἐπὶ σωτηρίᾳ, ἀλλ' οὐκ ἐπιβουλῇ. τοῦτο δὲ ἀπὸ τοῦ νομοθετηθέντος ἐστὶ πράγματος φημὶ δὲ τὸ λέγειν ὅτι οὐκ ἐπὶ τούτῳ κωλύει ἀνελθεῖν, ἐπὶ βλάβῃ, ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τὸ εὖ ποιῆσαι. ἀπὸ τῆς αἰτίας δὲ, οἷον διατί, ἵνα μὴ κατασκέψωνται, οὐχ ἵνα μὴ ἀριστεύσωσιν. ἵνα μὴ προδοσία τις γένηται ἀπὸ τῶν ξένων. οὐχ ἵνα μὴ ὠφέλεια. ἐγὼ δὲ ἀνελθὼν ἠρίστευσα. ὠφέλησα. ἠνάγκασε δέ με τοῦτο πρᾶττειν ὁ πόλεμος, τὸ ἀνελθεῖν δηλονότι. πολλὰ δὲ νεώτερα καὶ καινὰ διαπράττεσθαι ποιεῖ ἡ ἐν τοῖς κινδύνοις ἀνάγκη. ἔστι δὲ κυριώτατον ἐν τῇ τῆς διανοίας ἐξετάσει, ἡ τῆς αἰτίας ἀπόδοσις. οὐ μόνον δὲ ἀπὸ τούτων ληψόμεθα τὰς ἀφορμάς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν ἐμπιπτόντων καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν περιστατικῶν. ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ πηλίκου, ὡς ἐπὶ τοῦ προβλήματος τοῦ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν παραγραφικοῦ. οἷον τὸ δὶς περὶ τῶν αὐτῶν δίκας μὴ εἶναι. ἐν τούτῳ γὰρ ἀπὸ τοῦ πηλίκου τὴν τῆς διανοίας ἐξέτασιν ποιούμεθα λέγοντες. ὅτι ἐπὶ τῶν εὐτελῶν καὶ ὀλίγου τινὸς ἀξίων πραγμάτων διηγόρευσε ταῦτα ὁ νόμος, ἵνα μὴ ἄλλως πράγματα ἔχωσί τινες ὑπὸ συκοφαντῶν ἐνοχλούμενοι πολλάκις, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ φόνου καὶ τῶν τοιούτων. ἄλλοι δὲ καὶ τὸ καθ' ὁμωνυμίαν εἰς τὴν τῆς διανοίας ἐξέτασιν παραλαμβάνειν. τοῦτο δὲ δοκεῖ ἀμφιβολίας εἶναι. ὅμως οὐδὲν ἀπεικὸς κἀνταῦθα ἐξετάζεσθαι. δίκαια γὰρ καλοῦνται αἱ τιμωρίαι καὶ αἱ κρίσεις. ὅθεν ὁμώνυμος ἡ λέξις. τὴν μὲν οὖν τοῦ νομοθέτου διάνοιαν οὕτως ἐξετάζομεν. τὴν δὲ τοῦ φεύγοντος, καθάπερ ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς. ὅτι οὐ μόνον τὸ πραχθὲν δεῖ σκοπεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν γνώμην μεθ' ἧς τὸ πραχθὲν ἐπράχθη. καὶ ἅμα τῇ τῶν αἰτίων ὑπεξαιρέσει χρώμεθα. οἷον οὐ κακονοίᾳ πρὸς τὴν πόλιν, οὐδ' ἵνα τι κακὸν ἐργάσωμαι ἢ τῶν κοινῶν τινα ἢ τῶν πολιτῶν, ἀλλ' ἵνα εὖ ποιήσω. εἰ οὖν εὖ ἐποίησα πῶς φαίνομαι τὸν νόμον παραβεβηκώς. κατασκευάσομεν δὲ τοῦτο ἀντιστατικῶς. τὴν μὲν τελείαν τῆς ἀντιστατικοῦ ἐργασίαν τῷ οἰκείῳ φυλάττοντες τόπῳ. ὅσον δὲ ὑπομνήσεως κἀνταῦθα αὐτὸ παραλαμβάνοντες, τὴν διάνοιαν ἐργασόμεθα. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Διττῶς μὲν αὕτη ἐξετάζεται. κέχρηται δὲ αὐτῇ ὁ φεύγων εἰς λύσιν τῆς προβολῆς. τοῦ γὰρ κατηγόρου προβολῇ

τοῦ ῥητοῦ κεχρημένου· μόνη αὕτη λῦσαι τὴν ἐν τῇ προβολῇ τοῦ διώκοντος ἰσχὺν γενήσεται· πᾶν γὰρ ῥητὸν διανοίᾳ λύεται. πάνυ δὲ θαυμάσαι δεῖ κἀνταῦθα τοῦ τεχνικοῦ τὴν ἀκρίβειαν· οὐ γὰρ ἁπλῶς καθάπερ οἱ πολλοὶ τοῦ νομοθέτου μόνου τὴν διάνοιαν ἐξετάζει. οἷον πῶς καὶ ἐπὶ τίσιν ὁ νομοθέτης κωλύει τὸν ξένον ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀνελθεῖν. ἀλλὰ διττὴν ἡμῖν ταύτης τὴν ἐξέτασιν παραδίδωσι· τὴν μὲν, τοῦ νομοθέτου· τὴν δὲ, τοῦ φεύγοντος σφόδρα ἀκριβῶς. ἐπειδὴ γὰρ δύο ἐστὶ τό, τε ῥητὸν τὸ ἀντικείμενον καὶ πρᾶξις δοκοῦσα παράνομος εἰ ξένος ὢν παρὰ τὸ τεῖχος ἀνελήλυθεν, ἀμφότερα λύειν ἀνάγκη· ἀμφοτέρων δὲ λύσις ἡ αὐτή. λέγω δὲ ἡ διάνοια. καθολικὸν γὰρ παράγγελμα ὅτι τὸ ῥητὸν τὸ βλάπτον τῇ διανοίᾳ τοῦ θέντος λύομεν. τὸ δὲ δοκοῦν ἀδίκημα διὰ τῆς διανοίας τοῦ πεποιηκότος συστήσομεν, εἰκότως οὖν ἐπ' ἀμφοῖν μᾶλλον δὲ ἀναγκαίως τῇ διανοίᾳ χρησόμεθα ἐπί τε τοῦ νομοθέτου καὶ αὐτοῦ τοῦ φεύγοντος. μεθ' ἧς δηλονότι τὴν πρᾶξιν ἐξετάζομεν· πόθεν δὲ τὰς ἀφορμὰς εἰς ταῦτα ληψόμεθα· εἰς μὲν τὴν τοῦ νομοθέτου ἀπὸ τοῦ καιροῦ· ἔτι ἀπὸ τοῦ πράγματος, καὶ ἑξῆς καθὰ καὶ Σωπάτρῳ εἴρηται.

Τὸ μὴ προσδιωρίσθαι, τοῦ χρωμένου τῷ ῥητῷ ἐστιν· οἷον οὐδὲν τούτων προσδιώρισεν ὁ νομοθέτης, ἀλλ' ἁπλῶς εἶπεν τὸν ξένον μὴ ἀνιέναι.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἐπὶ τούτοις τὸ μὴ προσδιωρίσθαι κεφάλαιον τοῦ κατηγόρου. ἐπειδὴ γὰρ σφοδρὰ ἡ διάνοια ἐκ τῆς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῆς· τὸ γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔχειν ἐνέργειαν δεικνύναι ὁ φεύγων δοκεῖ ἀκριβῶς ἐξηγεῖσθαι τὸν νόμον καὶ μὴ τοῦτο βουλόμενον, ἀναγκαῖον τῷ κατηγόρῳ αὖθις ἐπὶ τὴν τοῦ νόμου ἀπόδειξιν ἐπαναδραμεῖν· τὸ οὖν μὴ προσδιωρισμένον ὥσπερ ἐξήγησίς ἐστι τοῦ νόμου, λέγοντος, ὅτι τὸ μὴ προσδιωρισμένον τῷ νόμῳ οὐ δεῖ λέγειν. οὐ γὰρ τὴν αἰτίαν τοῦ πραττομένου ἐζήτησεν, ἀλλ' ἄρδην ἀνεῖλε τὸ πραττόμενον· τὸ ξένον μὴ ἀνιέναι καὶ ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν πολέμῳ· καὶ πολὺ μᾶλλον ἐν πολέμῳ ἢ ἐν εἰρήνῃ. ἐν πολέμῳ μὲν γὰρ προδοσίας ἐλπίς, ἐν εἰρήνῃ δὲ οὐδεὶς κίνδυνος.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τὸ μὴ προσδιωρίσθαι πρὸς ταῦτα ὁ τῷ ῥητῷ χρώμενος ἀπαντήσεται. ἴδιον γὰρ αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον. χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι γνωριστικώτατον τῆς κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν ζητήσεως τοῦτο τὸ κεφάλαιον καὶ ἀεὶ ἐμπίπτον καὶ οὐδέποτε ἐκλεῖπον ἐν ῥητῷ καὶ διανοίᾳ. ἔστι δὲ τοῦτο, ὅτι οὐδὲν τούτων ὁ νομοθέτης διώρισεν, ἀλλ' ἁπλῶς εἶπεν μὴ ἐπιβαίνειν τοῦ τείχους τὸν ξένον.

Ἡ δευτέρα διάνοια κοινή ἐστιν ἀμφοῖν. ὁ μὲν γὰρ φεύγων πρὸς τὸ μὴ διωρίσθαι ἀπαντῶν χρήσεται αὐτῇ. οἷον οὐδὲν ᾤετο δεῖν περὶ τῶν φανερῶν ὁ νομοθέτης διορίζειν, κελεύων τοὺς ἐπ' εὐνοίᾳ μὴ κωλύεσθαι. ὁ δ' αὖ διώκων ἐρεῖ, ὅτι ἄτοπον ἡγήσατο ἁπλῶς ἐπιτρέπειν ἀνιέναι τοὺς ξένους.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τῷ κεφαλαίῳ τῷ μὴ προσδιωρίσθαι φημὶ λυτικῷ τῆς διανοίας ὄντι· πάλιν ἑτέραν διάνοιαν ὁ φεύγων τοῦ νόμου ἀντιθήσει ἐξ ἀνάγκης. διαφέρει δὲ αὕτη τῆς πρώτης· καθὸ ἡ μὲν μόνου τοῦ φεύγοντός ἐστιν· ἡ δὲ κοινὴ ἀμφοτέρων· καὶ ὅτι ἡ μὲν πρώτη τοῦ ῥητοῦ ἐστιν ἐξήγησις καὶ λυτικὴ τῆς προβολῆς· ἑρμηνεύει γὰρ τήν τε τοῦ νομοθέτου διάνοιαν καὶ τὴν τοῦ φεύγοντος. πρὸς τὸ μὴ ἀπὸ τοῦ νομοθέτου προσδιωρίσθαι γίνεται· ἐξήγησις οὖσα τοῦ ἀπροσδιορίστου· οἷον ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ ὑποδείγματος τούτου· τὸν ῥίψασπιν θανάτῳ ζημιοῦσθαι. ῥίψας τις ἐν πολέμῳ τὴν ἀσπίδα, ἀπέκτεινέ τινα τῶν πολεμίων στρατηγόν, καὶ κρίνεται ῥιψασπίας. ἡ διάνοια λύσις τῆς προβολῆς· οἷον οὐ τὸν ἐπ' ἀριστείᾳ οὐδὲ σωτηρίᾳ πόλεως οὐδὲ βλάβῃ τῶν ἐναντίων ἀφέντα τὴν ἀσπίδα ὁ νόμος κολάζει, ἀλλὰ τὸν ἐπὶ δειλίᾳ.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Πρὸς ταῦτα γίνεσθαι τὸ μὴ προσδιωρίσθαι· ἀναγνώσκοντος τὸν νόμον τοῦ κατηγόρου καὶ τὰ ῥητὰ ἐπιδεικνύντος ἀόριστα· καὶ κα-

Marcellinus Sopatrum citat

θόλου τὸν ῥίπτοντα κολαζόμενον· αὕτη δὲ ἡ διάνοια, τουτέστιν ἡ δευτέρα, τοῦ νομοθέτου τὴν διάνοιαν ἐξηγεῖσθαι βούλεται, δι' ἣν αἰτίαν οὐ προσδιωρίσατο· ὁ μὲν οὖν φεύγων ἐρεῖ· οὐδὲν ἔδει προσδιωρίσασθαι· τὰ γὰρ φανερὰ καὶ δῆλα καὶ ὁμολογούμενα, οὐ δεῖται προσδιορισμοῦ· περιττὰ γὰρ ἂν οὕτως ἐφάνη λέγων καὶ πᾶσι πρόδηλα ὁ νομοθέτης. ἄλλως τε καὶ οὐδὲ οὕτως ἀγνώμων ὁ νομοθέτης καὶ ὠμὸς καὶ ἀπάνθρωπος. ὥστε τοὺς ἀνιόντας ἐπαμῦναι τῇ πόλει ἢ τοὺς ἐν πολέμῳ τῶν ἐχθρῶν ῥίπτοντας τὴν ἀσπίδα· τούτους τιμωρεῖσθαι κελεύειν. ἐπάξει δὲ καὶ ἀπὸ παραδειγμάτων πίστεις· οἷον ὅτι πολλαχοῦ τοῦτο καὶ ἐν ἄλλοις ἐστὶ νόμοις ἰδεῖν· οἷον τὸ μὴ προσδιορίζειν ὡς ἐπὶ τούτου· δοῦλον ἐλευθέρου παιδὸς μὴ ἐρᾶν. οὐκ ἔτι γὰρ προσέθηκε τὸν δὲ ἐλεύθερον ἐρᾶν· δῆλον γὰρ τοῦτο σαφὲς κἂν μὴ προσδιώρισται. ὁ δὲ κατήγορος ἐπάξει, ὅτι προσδιορίζεται ἐν οἷς βούλεται ὁ νομοθέτης· καὶ ἐπάξει καὶ αὐτὸς ἀπὸ νόμων τὰς πίστεις· οἷον ἐάν τις κατηγορῇ ἰδίᾳ ψευδῆ, προσδιωρίσατο γὰρ ἐνταῦθα· καὶ ἐὰν εὕρῃ τις μοιχὸν ἐπὶ μητρί· ἰδοὺ καὶ ἐνταῦθα προσδιωρίσατο. νῦν δὲ τὸ σιγῆσαι μὲν τοῦτο, ἀπαγορεῦσαι δὲ ἐκεῖνο, παντάπασιν ἀπείργοντος φανήσεται. ἔστιν οὖν ἡ δευτέρα διάνοια ὥσπερ πολλάκις εἴρηται τοῦ νομοθέτου. οἷον τοῦ δεῖσθαι ἢ μὴ τὸν νομοθέτην προσδιορίσαι τόδε. ἡ δευτέρα διάνοια κοινή ἐστιν ἀμφοῖν· καὶ ὁ μὲν φεύγων αὐτῇ χρήσεται πρὸς τὸ μηδὲν προσδιορίσασθαι λέγων· ὅτι εἰ καὶ μὴ πρὸς διόρισιν ὁ νομοθέτης ἀλλὰ σαφὴς τοῦ γράψαντος ἡ διάνοια· περὶ γὰρ τῶν ὁμολογουμένων παρὰ πᾶσι καὶ φανερῶν, οὐδὲν ᾤετο δεῖν προσγράφειν· οὐδὲ κελεύειν τοὺς ἐπ' εὐνοίᾳ τοῦ τείχους ἐπιβάντας μὴ κωλύεσθαι, φανερὸν γὰρ ἦν. καὶ ὁ φεύγων μὲν οὕτως· ὁ δὲ κατήγορος ὅτι καθάπαξ οὐκ ᾤετο δεῖν πιστεύειν τὴν γνώμην τῶν ξένων. διόπερ ἁπλῶς ἀπεῖπεν ἐπὶ μηδὲ μιᾷ προφάσει τὸν ξένον ἐπιβαίνειν τοῦ τείχους. κατὰ πολλὰ δὲ διαφέρει αὕτη τῆς προτέρας· ὅτι ἡ μὲν, καθόλου πρὸς τὸ ῥητὸν ἀπαντᾷ· ἡ δὲ, οὐ πρὸς ὅλον, ἀλλὰ μὴ πρὸς μόνον τὸ μὴ προσδιορισμόν. ἔπειτα ὅτι ἡ μὲν, μόνου τοῦ τῷ ῥητῷ μαχομένου ἐστίν· ἡ δὲ, κοινὴ ἀμφοῖν τοῦ τε φεύγοντος καὶ τοῦ κατηγόρου· καὶ πάλιν ἡ μὲν, διττὴν ἔχουσα τὴν ἐξέτασιν ὡς εἶπον ἐπί τε τῆς τοῦ νομοθέτου διανοίας καὶ τοῦ φεύγοντος, ἡ δὲ ἁπλῆ διατί οὐδὲν ὁ νομοθέτης προσδιώρισεν.

Ὁ συλλογισμός. εἰ μηδὲν διαφέρει τὸ προσδιωρίσθαι ἢ μὴ τῷ ἐγγράφῳ· ὃ καὶ ἄνευ ἐκείνου ἐστὶ φανερόν.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ὁ συλλογισμὸς ἀπὸ τοῦ φεύγοντός ἐστι δεικνύναι πειρωμένου, ὅτι οὐδὲν διαφέρει τοῦ διωρικέναι τὸν νομοθέτην, τὸ σιγῆσαι παντάπασι. φανερὸν γὰρ ἦν· διὸ οὐ προσδιωρίσατο. περιττὸν γὰρ περὶ τῶν πᾶσι φανερῶν καὶ ὁμολογουμένων προσδιορισμῷ κεχρῆσθαι.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Εὐθὺς συνάπτει τῇ τῆς δευτέρας διανοίας ἐξετάσει ὁ φεύγων τὸν συλλογισμόν, λύων καὶ διὰ τούτου τὸ μὴ προσδιωρισμένον, ὁ δὲ συλλογισμὸς τὰ διεστάναι καὶ κεχωρίσθαι δοκοῦντα συνάγει τοιαύτην ἔχων τὴν φύσιν· ἐρεῖ γὰρ μηδὲν διαφέρειν τὸ προσκεῖσθαι τῷ ῥητῷ, ἢ μή· καὶ γὰρ μὴ προστεθέν, πᾶσιν ἐστὶ φανερόν.

Ὁ ὅρος ὅτι πλεῖστον διαφέρει.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τοῦ φεύγοντος χρησαμένου τῷ συλλογισμῷ, ὁ κατήγορος ὅρῳ χρήσεται· ἀντεχόμενος τῷ ὅρῳ τὸν συλλογισμόν· ἀεὶ γὰρ ἐναντία τὰ κεφάλαια ταῦτα ἀλλήλοις καὶ λυτικὸν θάτερον θατέρου. τοῦ οὖν συλλογισμοῦ κατασκευάσαντος τὸ μὴ διάφορον τοῦ προσδιωρίσθαι ἢ μή, ὁ ὅρος τὸ διάφορον κατασκευάζει ὅλῳ καὶ παντὶ λέγων διαφέρειν τοῦ προσδιωρίσθαι, ἢ μή.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Συλλογισμοῦ εὑρεθέντος, ἀναγκαίως ἕπεται ὅρος ὅτι πάμπολυ διαφέρει· χωρίζει γὰρ ὁ ὅρος τὰ διὰ τοῦ συλλογισμοῦ συναχθέντα.

De Ratiocinatiõe & diffinitione

ἀεὶ ἐναντία τὰ κεφάλαια ταῦτα
συλλογισμός καὶ ὅρος

Η ἀντίθεσις αὐτό ἐστι τὸ γεγονός, καὶ πλέον ἕξει γε φεύγων ὁ ἐν αὐτῇ.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΛΗΘΩΝΟΣ (printed: ΓΕΩΡΓΑΤΡΟΥ)?

ΓΕΩΡΑΤΡΟΥ. Η ἀντίθεσις μετὰ τὸν ὅρον ἀπὸ τοῦ φεύγοντος γίνεται. ἀπὸ μιᾶς τῶν ἀντιθετικῶν πάντως λαμβανομένη κατὰ τὴν ἐμπίπτουσαν ὕλην. ἐν ᾗ καὶ τὸ πλέον ἰσχύει ὁ φεύγων. καὶ τοιαύτῃ χρήσεται μεθόδῳ οἵᾳ πολλάκις εἰρήκαμεν. ὅτι ἐὰν νίκῃ μέλλομεν λόγον διδόναι ὑπὲρ ὧν ἢ πεπράχαμεν ἢ συνεβουλεύσαμεν, ὀφείλομεν τὰ πρὸ τούτου γενόμενα αὐξῆσαι. καὶ οὕτω τὰ παρ' ἡμῶν εἰσενεγκεῖν. οὕτως οὖν καὶ ἐν τῇ ἀντιθέσει ὁ φεύγων χρήσεται. ἀντιστατικὴ δὲ ἐνταῦθα ἡ ἀντίθεσις. ἀντιτίθησι γὰρ εὐεργεσίαν ἀντιστατικῶς πλατύνων αὐτήν. δεῖ δὲ καὶ θετικῶς αὐτὴν μεταχειρίσασθαι. ἀκόλουθος γὰρ τῇ ἀντιστάσει θέσις. οἷον ὅτι ἕκαστος ὀφείλει ἐν οἷς δύναται ὠφελεῖν τὴν πόλιν. διαφορεῖ δὲ τὸ κεφάλαιον τοῦτο τὸ ἀντιστατικόν φημι τῆς ἀντιστάσεως. καθότι ἐν ἐκείνῃ μὲν τὸ πεπραγμένον πονηρόν, τὸ δὲ ἐξελθόντα νικῆσαι ἀγαθόν. ἐνταῦθα δὲ τοὐναντίον. τὸ μὲν πεπραγμένον ἀγαθόν, ἡ περίστασις δὲ πονηρόν. τὸ μὲν γὰρ ἀνελεῖν τὸν στρατηγὸν τῶν πολεμίων ἀγαθόν, ἡ δὲ περίστασις τοῦ νόμου οἷον τὸ ῥίψαι τὴν ἀσπίδα πονηρόν. ἰστέον δὲ ὡς ἐπίπαν ἐπὶ τοῦ ῥητοῦ καὶ τῆς διανοίας ἀντιθετικὴ εὑρίσκεται ἡ ἀντίθεσις. δεῖ γὰρ εὐεργέτημα δεικνύναι τὸν φεύγοντα, ἵνα ἔχῃ χώραν τὸ παραβεβιασμένον ῥητὸν παρακρούεσθαι τῇ τοῦ εὐεργετήματος δικαιολογίᾳ.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Μετὰ τὸν ὅρον ἡ ἀντίθεσις. αὕτη δ' ἐστὶ τὸ γεγονός, καὶ πλεῖον ἐν αὐτῇ ὁ φεύγων ἔχει. ἐν μὲν γὰρ τοῖς προειρημένοις κεφαλαίοις πλεονεκτεῖ ὁ κατήγορος τὸ ῥητὸν προβαλλόμενος. ἐπὶ δὲ τῆς ἀντιθέσεως ἥτις ἐνταῦθα ἀντιστατική ἐστι, τοὐναντίον πείσεται ὁ κατήγορος, διεξιόντος τὰ κατὰ τὴν ἀριστείαν τοῦ φεύγοντος, καὶ ἔκφρασιν ποιουμένου τῶν συμπιπτόντων κατὰ τὰς μάχας. ἰδιώτατον γὰρ τῆς ἀντιστατικῆς ἀντιθέσεως ἡ τῶν γεγονότων ἔκφρασις. ὥσπερ γὰρ ὁ κατήγορος ἐδυσώπει τὸν ἀκροατὴν τῷ ῥητῷ. τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ φεύγων τῇ ἐκφράσει τῆς ἀριστείας. ὅτι δὲ οὐ μόνον ἀντιστατικῇ ἀντιθέσει κεχρήμεθα, ἀλλὰ καὶ ἑτέραις πολλάκις πρὸς τὴν ὕλην τὴν ὑποκειμένην, ἤδη μοι προείρηται. διὸ καὶ τὸν τεχνικὸν ἄξιον θαυμάσαι, ὅτι τοῦτο προθεωρήσας, οὐκ εἶπεν, ὅτι πάντως ἀντιστατικὴ ἔσται ἡ ἀντίθεσις, ἀλλ' ἡμῖν τοῦτο δέδωκε σκοπεῖν ἀντίθεσιν εἰπὼν τὸ γένος, οὐ διορίσας δὲ ποίαν ἀντίθεσιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ὕλην ἐφ' ἑκάστου προβλήματος τῷ διαιροῦντι καταλιπὼν σκοπῆσαι καὶ θεῖναι τὸ πρόσφορον.

Η μετάληψις. οἷον ἑτέρως ἔδει. καὶ ὡς ἐξῆν σοι ποιεῖν εὖ τὴν πόλιν εἰ προῃροῦ καὶ μὴ παρανομεῖν.

ΓΕΩΡΑΤΡΟΥ. Δικαίως τοῦ φεύγοντος τὴν εὐεργεσίαν προτείνοντος, ὁ διώκων χρήσεται μεταλήψει, ἐν ᾗ τὸν τρόπον αἰτιᾶται τοῦ πραχθέντος λέγων, ὅτι οὐκ ἔδει τούτῳ τῷ τρόπῳ τὴν εὐεργεσίαν ἐνδείκνυσθαι, ἐξελθόντα τοῦ τείχους· οὕτω τὴν εὐψυχίαν ἐπιδείξασθαι καὶ ὠφελῆσαι τὴν πόλιν. χρήσεται δὲ οὗτος θέσει, ὥσπερ ὁ φεύγων τῇ ἀντιστάσει. ἐκείνου γὰρ θετικῶς ἐπιχειροῦντος καὶ λέγοντος ὅτι ἀνελθὼν ἔσωσα τὴν πόλιν κινδυνεύουσαν καὶ μέλλουσαν ἁλῶναι ἐκ τῶν πολεμίων καὶ ἤδη ἐπικειμένων τῷ τείχει μόνος ἔσωσα. δεῖ γὰρ ἐν οἷς δύναταί τις ὠφελεῖν τὴν πόλιν καὶ τὸ κοινόν. οὕτως οὖν τοῦ φεύγοντος ἐπιχειροῦντος, ὁ διώκων ἀντεπιχειρήσει λέγων. ὅτι χρὴ ταῦτα ποιεῖν μὴ παραβαίνοντα τοὺς κειμένους νόμους. ἀλλ' ὠφελεῖν τὴν πόλιν πειθαρχοῦντα τοῖς δικαίοις αὐτῆς, κάτωθεν τοῦ τείχους ἐξιόντα, ἀπὸ τῶν πυλῶν ἐπεξοδρομὰς ποιούμενον.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Η τῆς ἀντιθέσεως λύσις πρόδηλος ἀπὸ τῶν προειρημένων περὶ ἀντιθέσεως. πᾶσα γὰρ ἀντίθεσις μεταλήψει λύεται. φήσει γὰρ ὅτι ἑτέρως ἐχρῆν. οἷον ἐπὶ τοῦ ἀνελθόντος ξένου ἐπὶ τὸ τεῖχος καὶ ἀριστεύσαντος,

στεύσαντος, λέξει ὁ κατήγορος ὅτι ἑτέρως ἐχρῆν εὐεργετεῖν καὶ ὡς ἐξῆν ὄντι σοι ξένῳ τὴν πόλιν εὖ ποιεῖν εἴ γε προῃροῦ, καὶ μὴ παρανομεῖν.

Τὸ πρός τι, ὡς ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς. πότερον μεῖζον τὸ εὐεργέτημα ἢ τὸ ἀδίκημα. καὶ ἔστι κοινὸν ἀμφοῖν. Τὸ πρός τι σύγκρισίς ἐστι τοῦ ἀδικήματος καὶ εὐεργετήματος. ὁ μὲν γὰρ φεύγων λέγει τὴν ἐμαυτοῦ ἀρετήν. καὶ ὅτι οὐ προσδιώρισεν ὁ νόμος τὸ ποῖόν με γέρας αἰτεῖν δεῖ, ἀντινομία μὲν οὐκ ἔστι τοῦτο. ὅτι μὴ δὲ δύο ῥητῶν μάχην ἔχει ἐκ περιστάσεως. οὐ γάρ ἐστιν ἐναντίον τὸ κολάζεσθαι τὴν γυναῖκα τοῦ τυράννου τῷ τὸν ἀριστέα αἰτεῖν δωρεάν. οὐδὲ ἔστι τις περίστασις ἡ τοῦτο ποιοῦσα. ἀλλὰ δεῖ ἀμφοτέρους τοὺς νόμους διανοίᾳ λύεσθαι παρ' ἑνὸς προσώπου. οὐ γὰρ τῷ μὲν ἐν ῥητῷ ὁ ἕτερος χρῆται, θατέρῳ δὲ ὁ ἀντιλέγων, ὅπερ ἀντινομίας οἰκεῖον, ἀλλ' ἄμφω τὰ ῥητὰ ἀμφότεροι ἐξετάζουσιν.

ΚΑΙ ΑΛΛΩΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Η κατὰ ῥητὸν καὶ νομικὴ στάσις γίνεται οὐχ ὅταν ἁπλῶς ῥητὸν ἐμπίπτῃ. ἀλλ' ὅταν περὶ τὸ ῥητὸν πᾶσα κινῆται ἡ ζήτησις, οὐ περὶ τοῦ κυροῦσθαι αὐτό, ἢ μή. τοῦτο γὰρ τῆς ἐγγράφου πραγματικῆς ἀποδέδεικται, ἀλλ' εἰ παραβέβασαι ἢ οὔ. ὅταν δὲ τὴν διάνοιαν τοῦ θέντος τῷ γεγραμμένῳ ἀντιτάττωμεν, τότε ποιοῦμεν ῥητὸν καὶ διάνοιαν. β' προβολὴ ῥητοῦ, καλῶς τὸ ῥητοῦ προσέθηκε, διὰ τὰς νομικὰς ἀπὸ τῶν λογικῶν. προβολὴ γὰρ ἁπλῶς ἡ δεῖξις ἀδικήματος ἀγράφου. ἐμφαντικώτερον δὲ αὖ εἶπε προβολῇ τῇ ἀπὸ ῥητοῦ. οὐδὲ γὰρ αὐτὸ τὸ ῥητὸν προβάλλεται. ἀλλὰ τὸ ἔγκλημα τὸ διὰ τὸ ῥητὸν γινόμενον. ἐν τούτῳ δὲ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου ποιήσεται, δυσωπῶν διὰ τούτου τὸν ἀκροατήν. γ' ἡ διάνοια διττῶς. καθολικὸν παράγγελμά ἐστιν, ὅτι τὸ ῥητὸν τὸ βλάπτον τῇ διανοίᾳ τοῦ θέντος λύομεν. τὸ δὲ δοκοῦν ἀδίκημα διὰ τῆς διανοίας τοῦ πεποιηκότος συστήσομεν. ἐπεὶ γὰρ ὁ κατήγορος τὸ ἀπὸ τοῦ νόμου ῥητὸν προβάλλεται. εἰκότως ὁ φεύγων ἐπὶ τὴν τοῦ ῥητοῦ διάνοιαν διαφεύγει, λέγων ὅτι οὐκ ἔγνως τὸν νόμον. ληψόμεθα δὲ τὰς ἀφορμὰς τῶν λύσεων ἀπὸ τῶν περιστατικῶν. οἷον ὅτι οὐκ ἐν καιρῷ πολέμου ἐκέλευσε μὴ ἀνιέναι. καὶ ἀπὸ τῆς αἰτίας. ὅτι ἐκέλευσεν ἀνιέναι, μή ποτε κατάσκοποι ὦσιν. οὐχ ἵνα μὴ ἀριστεύωσιν. ἐπεὶ δὲ τὸ κεφάλαιον αὐστηρόν πως εἶναι δοκεῖ. καθάπερ ἀντινομοθετούντων ἡμῶν, εἴ γε τοῦ ῥητοῦ διαγορεύοντος ἕτερα, ἄλλην ἡμεῖς ἀντεισφέρομεν διάνοιαν, δεῖ τινος θεραπείας τὴν τραχύτητα καθαιρούσης. διπλοῦς δὲ αὐτῆς ὁ τρόπος, ὅταν ἢ ἀτοπίαν τινὰ τοῖς τοῦ ἐναντίου λόγοις προσάπτωμεν, οἷον ὅτι φανεῖται ὁ νομοθέτης κατά γε τὸν ἀντίδικον ἀποστερῶν σωτηρίας τὴν πόλιν, ἢ ὅταν ἀπαιτῶμεν νόμον φανερῶς τῇ ἡμετέρᾳ ἀντιποφαινόμενον διανοίᾳ. ὅτι δεῖξον εἴ τις νόμος τὸν ἀνιόντα ἐπὶ σωτηρίᾳ ἐκώλυσεν. ἢ ἐκ παραδειγμάτων καὶ ἐθῶν. δ' τὸ μὴ προσδιωρίσθαι. ἐνταῦθα πάλιν τὴν τοῦ νόμου ἀνάγνωσιν ποιήσεται. τοῖς γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν ἰσχυροῖς οὐ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις χρηστέον. ε' ἡ ἑτέρα διάνοια. αὕτη διαφέρει τῆς προτέρας, ὅτι ἐκείνη μὲν μόνου τοῦ φεύγοντος ἦν. αὕτη δὲ κοινὴ ἀμφοτέρου, καὶ ὅτι ἡ μὲν προτέρα τὴν τοῦ ῥητοῦ ἑρμηνεύει διάνοιαν. ἡ δὲ δευτέρα τοῦ μὴ προσδιωρίσθαι. ς' ὁ συλλογισμός. ἰσχύει τοῦτο τὸ κεφάλαιον λαμβανόμενον ἐκ παραδειγμάτων, εἰ ἔχοιμεν πολλοὺς παρατίθεσθαι νόμους ἐφ' ὧν οὐ προσδιώρισται τὰ ὁμολογούμενα. καὶ οὐ διὰ τοῦτο ψιλῶς τῷ ῥητῷ ἀξιοῦμεν προσέχειν. ζ' αὐτό ἐστι τὸ γεγονός. τουτέστιν αὐτὰ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. καὶ ὅσα περὶ τὴν ἀριστείαν πέπρακται. ἀντιστατικῶς γὰρ ταῦτα ἐξενεχθήσεται. μέχρι μὲν οὖν τούτου ἰσχυρότερα εἶναι δοκεῖ τὰ τοῦ κατηγόρου. εἴ γε ὁ μὲν φανερῶς ἐπανέχει τῷ νόμῳ. ὁ δὲ ἔξωθέν τι παρεισάγειν πειρᾶται. ἐν δὲ τῇ ἀντι-

Metrophanes hermogenis interpres

θέσει πλεῖον ἔχει ὁ φεύγων δεξιῶν τὴν ἀριστείαν· καὶ ἀκμάζων τῷ φόβῳ ὀργῇ γε τῇ ἀκμῇ τι.

ΠΕΡΙ ΑΝΤΙΝΟΜΙΑΣ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Η ἀντινομία, ἐκ μὲν τοῦ ὀνόματος πρόδηλος, ὡς ἐναντίωσίν τινα περιέχουσα τῶν νόμων· οὐχὶ καθ' αὑτό· ἄτοπον γὰρ τοῦτό γε, καὶ πολιτείας οὐκ εὖ διοικουμένης, νόμων ἐναντιότητι δουλεύειν· ἀλλὰ φύσει μὲν οὐδαμῶς ἐναντιουμένων ἀλλήλοις· κατὰ δέ τινα περίστασιν ἐναντιοῦσθαι δοκούντων. ὅρος δὲ αὐτῆς οὗτος· ἀντινομία ἐστὶ στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν περὶ μέρους, καθ' ἣν ὁ φεύγων ἕτερον ἀντιτίθησι νόμον τῷ ὑπὸ τοῦ κατηγόρου προτεινομένῳ ὡς παραβεβασμένῳ. ἴδιον δὲ ἀντινομίας, τὸ δύο νόμων ὄντων ἢ τριῶν ἢ ὅσων δήποτε, οὐ πάντως παραβεβάσθαι· ἢ ἑνὸς μόνου ὄντος νόμου, μέρος μέν τι παραβεβάσθαι μέρος δὲ μή. καὶ ἐν ῥητῷ δὲ καὶ διανοίᾳ παραβεβάσθαι ἀνάγκη τὸν νόμον, περὶ οὗ ἡ κρίσις. εἰ γὰρ μήπω παραβεβασμένος εἴη, ἀλλὰ βουλὴ προκέοιτο, πότερον δεῖ παραβαίνειν ἢ μή, οὔτε ῥητὸν καὶ διάνοια οὔτε ἀντινομία συστήσεται, ἀλλὰ πραγματικὴ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν καὶ κατὰ ἀντινομίαν. διόπερ οὔτε Ἑρμογένει οὔτε Μητροφάνει τῷ τούτου ἐξηγητῇ πεισόμεθα ἀντινομικὰ λέγουσιν εἶναι, τὰ ζητήματα ἐκεῖνα. τῆς μὲν κατὰ δύο νόμους, τόδε. νόμος τὸν ἀποκήρυκτον μὴ μετέχειν τῶν πατρῴων· καὶ νόμος τὸν ἐπιμείναντα χειμαζομένῃ νηὶ (γρ. νηὶ) ἑξῆς. τῆς δὲ κατὰ ἕνα νόμον ἀντινομίας τόδε· νόμος τὴν βιασθεῖσαν ἢ γάμον ἢ θάνατον αἱρεῖσθαι τοῦ βιασαμένου καὶ ἑξῆς· ἑκατέρῳ γὰρ τούτῳ βουλὴ πρόκειται, πότερον δεῖ παραβαθῆναι νόμον, ἢ ποῖον μέρος νόμου· ἐχρῆν δὲ ὡς ἔφαμεν ἤδη παραβεβάσθαι. διὸ ταῦτα μὲν πραγματικῆς κατὰ ἀντινομίαν ὁρῶμεν τὰ ζητήματα. παράδειγμα δὲ ἀντινομίας τῆς κατὰ δύο νόμους ἔστω τόδε. νόμος τὸν μὴ θάψαντα τὸν αὑτοῦ πατέρα τῆς πατρῴας ἐλαύνεσθαι χώρας τῶν ἐκείνου μηδενὸς μεταλαχόντα· καὶ νόμος τὸν ἀποδόμενον τὰ ὅπλα ἄτιμον εἶναι. πένης τις τελευτήσαντος αὐτῷ τοῦ πατρὸς ἀποδόμενος τὰ ὅπλα ἔθαψε τὸν πατέρα. καὶ ὑπάγεται ἑκατέρῳ τῶν νόμων. τῆς δὲ κατὰ ἕνα νόμον ἀντινομίας παράδειγμα τόδε· νόμος τὸν λυπήσαντα τὸν αὑτοῦ πατέρα, εἰ τελευτήσειεν, ἄταφον μένειν. ἔχων τις γυναῖκα καὶ υἱὸν ἀπεδήμησεν. ὑπὸ καταποντιστοῖς γενόμενος, ἐδήλωσε τοῖς οἴκοι περὶ λύσεως. ἡ γυνὴ συνεχῶς ἐντυγχάνουσα τοῖς γράμμασι καὶ δακρύουσα, τῶν ὄψεων ἐστερήθη· καταλιπὼν ὁ παῖς παρὰ τῇ μητρὶ τὴν οὐσίαν καὶ πρὸς τοὺς καταποντιστὰς ἀπελθών, ἀντέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ τοῦ πατρός. ἐν δεσμοῖς ὢν ἐτελεύτησεν· ἐρρίφη κατὰ τῆς θαλάσσης· προσηνέχθη τοῖς αἰγιαλοῖς τῶν πατέρων τὸ σῶμα· καὶ ὁ μὲν πατὴρ βούλεται θάπτειν, ἡ δὲ μήτηρ ἀντιλέγει. ἐνταῦθα γοῦν τὸ μὲν κατὰ τὴν μητέρα μέρος παραβέβασται. λελύπηται γοῦν κατ' αὐτοῦ ὡς τυφλὴν καταλιπόντος· τὸ δὲ κατὰ τὸν πατέρα σῶόν ἐστιν.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Μετὰ τὸ ῥητὸν καὶ τὴν διάνοιαν, ἡ ἀντινομία ἐτάγη· καίτοι ἐν τῇ μεθόδῳ μεταξὺ τὸ ῥητὸν καὶ τὴν διάνοιαν ὁ συλλογισμός· ἀλλὰ φαμὲν, ὡς ἀμφότερα οὐκ ἀλόγως. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ὁ συλλογισμὸς πρὸ τῆς ἀντινομίας, καθ' ὅτι κοινωνοῦσιν αὗται αἱ στάσεις, ἅτε δὴ περὶ ἓν ῥητὸν ἀμφοῖν ἐχουσῶν τὴν ζήτησιν· ἐνταῦθα δὲ τὴν ἀντινομίαν πρὸ τοῦ συλλογισμοῦ τέθεικεν. ἐπειδὴ ὡς καὶ αὐτός φησιν ὁ τεχνικὸς ὥσπερ εἰ διπλοῦν ἐστι ῥητὸν καὶ διάνοιαν ἡ ἀντινομία. καὶ ἔδει τοῦ ἁπλοῦ τεθέντος ἐπαχθῆναι καὶ τὸ διπλοῦν· καὶ ἔτι ἐν μὲν τῇ ἀντινομίᾳ νόμοι εἰσὶν οἱ ἐξεταζόμενοι, ἐν δὲ τῷ συλλογισμῷ, ἡ γνώμη τοῦ ῥητοῦ ἐστιν ἡ ἐξεταζομένη. ἔδει οὖν τὴν τοῦ τελείου ῥητοῦ ζήτησιν προταχθῆναι, τῶν περὶ τὴν γνώμην τοῦ ῥητοῦ τὴν ζήτησιν ποιουμένων. ἀλλ' εἰ διπλοῦν ἐστι ῥητὸν καὶ διάνοια ἡ ἀντινομία, τί δήποτε μὴ εἶδος τάττοι τοῦ ῥητοῦ καὶ διανοίας, ὥσπερ στοχασμὸς διπλοῦς

Leges contrarias non repugnare si bi sed arietare ex circumstantia

Antinomiæ proprium

Contra hermogenē & Metrophanem eius interpretem

καταποντισταῖς

Quintilianus in declamatione de corpore proiecto

ἡ ἀντινομία ὥσπερ διπλοῦν ἐστι ῥητὸν καὶ διάνοια

Quæstio

.: intelligendum, pauperē uendidisse arma qa non habebat alias unde sepeliret patrē quū esset pauper · lege initium chat: 340

:: varat

πλοῦς καὶ ὅρος, ἀλλὰ καθ' αὑτὴν στάσις. ὁρῶμεν οὖν ὅτι ἐκεῖ μὲν οἷον ἐν στοχασμῷ καὶ ὅρῳ κἂν ἔχωμεν εἶδος διπλοῦν, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς στάσεως τὸ ἴδιον σώζεται· ἐν στοχασμῷ μὲν καὶ ἁπλῷ καὶ διπλῷ τὸ ἄδηλον· ἐπὶ δὲ ῥητοῦ καὶ διανοίας καὶ ἀντινομίας, οὐδὲν τοιοῦτο. οὐ γάρ ἐστιν ἴδιόν τι ἀμφοῖν, ἀλλὰ διάφορον. τὸ μὲν γὰρ ῥητὸν καὶ διάνοια, παράβασιν ἔχει πάντως ῥητοῦ· ἐν δὲ ἀντινομίᾳ τοιοῦτον οὐδέν. ἀλλὰ δύο νόμων περὶ τὴν μίαν πρᾶξιν μαχομένων· ὁ μὲν, ἀναιρεῖται, ὁ δὲ, σώζεται. εἰδέναι χρὴ ὡς οὐ μόνον νόμοι ποιοῦσιν ἀντινομίαν, ἀλλὰ καὶ ψηφίσματα καὶ προσψηφίσματα, καὶ ἁπλῶς πάντα ῥητά. οὐχ ὅτι γε νόμοι ἢ ψηφίσματα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πόλεως ἐναντία ἐστὶν ἀλλήλοις (ἔτι γὰρ εἰς μίαν συντείνουσι πολιτείαν) ἀλλὰ μὴ ἐναντίων ὄντων, ἐκ περιστάσεως ἡ ἐναντιότης ἀναφαίνεται. ἐκ νόμων μὲν οὖν ἀντινομίαν καὶ ὁ τεχνικὸς ἐπιδέδειχεν ἡμᾶς· ἐκ ψηφισμάτων δὲ αὕτη· ἐψηφίσαντο Ἀθηναῖοι τοῖς φεύγουσιν Ὀλυνθίων, πολιτείαν. εἰσιόντες ἐκεῖνοι, πλεῖστα ἀνδράποδα βάρβαρα εἰσήγαγον. ἦν δὲ ψήφισμα κελεῦον τὸν εἰσάγοντα βάρβαρα ἀνδράποδα πλέω τῶν [illegible] ἐν δεσμωτηρίῳ εἶναι ἔστ' ἂν ἐπιδεῖξαι τοὺς ταῦτα βουλομένους ὠνήσασθαι. οἱ ἐπὶ τοῦ λιμένος τινὰς ἐνέβαλον ἐπὶ τῷ δεσμωτηρίῳ· οἱ λοιποὶ ἀνέζευξαν καὶ κρίνονται. ἐνταῦθα γοῦν δύο ψηφισμάτων εἰσὶ μάχαι. τῶν μὲν προβαλλομένων τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεῖν κατὰ τὸ ψήφισμα πράττειν, τῶν δὲ, τὸ γεγενῆσθαι αὐτοὺς πολίτας καὶ μὴ ἐμπορείᾳ κατάγειν. γίνεται δὲ καὶ ἀφ' ἑτέρων ῥητῶν καὶ διαθηκῶν, ὡς ἐπὶ τούτου. διατιθέμενός τις ἐκέλευσε δοθῆναι τῷ φίλῳ τὴν θυγατέρα· πρὶν δοθῆναι, ἀριστεύσας τις αἰτεῖ αὐτὴν εἰς γάμον. καὶ ἀμφισβητοῦσιν. ἐνταῦθα διαθήκης καὶ νόμου ἐστὶν ἀμφισβήτησις. καὶ ἐν λόγῳ· ὃν τρόπον ἐπὶ τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ πᾶν ῥητὸν ποιεῖ καὶ διάνοιαν κἂν διαθήκη κἂν κήρυγμα κἂν ψήφισμα κἂν ὅτι δήποτε οὖν, τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ ἡ ἀντινομία. εἴδη δὲ αὐτῆς κατὰ τὸν Ἑρμογένη δύο. ἓν μὲν, ὅτ' ἂν δύο ῥητὰ ἐναντία ἀλλήλοις ὦσιν ἐκ περιστάσεως. ὡς ἐπὶ τούτου. τοῦ ὑπερασπίσαντος τὴν τοῦ ὑπερασπισθέντος οὐσίαν ἔχειν, καὶ τὸν ἀποκήρυκτον μὴ μετέχειν τῶν πατρῴων· ἀποκήρυκτος ὑπερήσπισε τοῦ πατρὸς, καὶ ἀξιοῖ κατὰ νόμους δεσπότης εἶναι τῆς οὐσίας. καὶ καθ' ἓν ῥητὸν εἰς δύο τεμνόμενα, ὡς ἐπὶ τούτου οὗ καὶ ὁ τεχνικὸς τίθησι τῶν δύο κορῶν τῶν βιασθεισῶν ὑπὸ τοῦ· καὶ τῆς μὲν, γάμον· τῆς δὲ, θάνατον αἱρουμένης τοῦ βιασαμένου. περὶ δὲ τούτου κἀν τῇ μεθόδῳ εἴρηται, ὡς διὰ τὸ ἰσάζειν ἀσύστατόν ἐστιν. ἴσως δ' ἂν ἐφ' ἑτέρων εὑρεθείη παράδειγμα, τῶν σπανίων δὲ τὸ πρόβλημα.

Η ἀντινομία ἐστὶ μὲν οἷόν τι διπλοῦν ῥητὸν καὶ διάνοια, ὡς κἀν τῇ μεθόδῳ, καθ' ἣν ἐπέγνωμεν τὰς στάσεις, ὡρισάμην· καὶ τοῖς πλείστοις γε κεφαλαίοις κοινωνεῖ τῇ στάσει ταύτῃ διπλοῖς δηλαδὴ γινομένοις. ἔχει δέ τι καὶ ἴδιον ὡς φανεῖται. οὕτως δὲ διαιρήσεις· προβολὴ ῥητοῦ, διάνοια, ἑτέρα προβολὴ ῥητοῦ, καὶ πάλιν ἑτέρα διάνοια. τῶν γὰρ ἐφεξῆς κεφαλαίων τινὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκλείπει, διὰ τὸ ἰσάζον. οἷον ἕπεται μὲν τούτοις ὥσπερ ἐν ῥητῷ καὶ διανοίᾳ τὸ μὴ προσδιωρίσθαι, καὶ ἡ ἑτέρα διάνοια τοῦ νομοθέτου, καὶ ὁ συλλογισμὸς, καὶ ὁ πρὸς αὐτὸν ὅρος· ἰσάζειν δέ πως δοκεῖ ταῦτα ἐπ' ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν παραπλησίως λέγεσθαι δυνάμενα· καὶ χαλεπὸν αὐτοῖς χρήσασθαι δυνηθῆναι. τὰ μέντοι μετὰ ταῦτα κεφάλαια δῆλά ἐστιν, ἀντίθεσις, μετάληψις, πρός τι, ὅρος βίαιος, ἡ θέσις, ἑτέρα μετάληψις, ἀντίληψις, εἶτα ποιότης καὶ γνώμη.

ΣΩΠΑΤΡΡΟΥ. Διαιρεῖταί φησιν ἡ ἀντινομία κεφαλαίοις τοῖσδε. προβολαῖς δύο· τῇ μὲν, τοῦ κατηγόρου· τῇ δὲ, τοῦ φεύγοντος. διανοίαις δύο. οἱ δὲ προσδιορισμοί φησι καὶ αἱ δεύτεραι διάνοιαι ὅροι τε καὶ συλλογισμοὶ διὰ τὸ ἰσάζειν ἐκλείπουσιν· ἀντιθέσει συγγνωμονικῇ ἢ ἀντιστατικῇ· μεταλήψει. τοῖς πρός τι δι-

ἀντινομία proprium

ψηφίσματα

προσψηφίσματα

Exép.

Exép

Exép

προσψηφίσματα

πλοῖς. ὧν τὸ μὲν σύγκρισιν ἔχει. τὸ δέ, τὸ περιέχον ἐξετάζει καὶ τὸ περιεχόμενον. ὡς αὐτὸ τοῦ ἀποδιδομένου τὴν πανοπλίαν καὶ θάψαντος τὸν πατέρα. ἐρεῖ γὰρ ὁ φεύγων, ὡς θάψας μὲν τὸν πατέρα διὰ τὸ ἀποδόσθαι τὰ ὅπλα, πάλιν ἑτέρων εὐπορήσει ῥᾳδίως. ἢ τῷ σώματι καμών, ἢ φίλων χαρισαμένων. ἄταφον δὲ περιϊδών, οὐδ᾽ ἐπὶ τῆς πατρίδος ἔτι μένειν ἠδυνάμην. ὥστε ὁ μὲν περὶ τῆς ταφῆς νόμος περιέχει τὸν περὶ τῶν ὅπλων. ὁ δὲ περὶ τῶν ὅπλων, ὑπὸ τοῦ ἑτέρου περιέχεται. βιαίῳ ὅρῳ, μεταλήψει αὐτὸ πρόσωπον. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Πάνυ ἀκριβῶς ὁ τεχνικὸς προσέθηκε τὸ ἴδιον. οὐ γὰρ ὄντως διπλοῦς ῥητὸν καὶ διάνοιά ἐστιν ἡ ἀντινομία, ἀλλὰ κατὰ μόνην τὴν διαίρεσιν τῶν κεφαλαίων, ὡς καὶ αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπὼν ἐφεξῆς ὅτι κοινωνεῖ τῇ στάσει τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ δηλονότι τοῖς κεφαλαίοις, διπλοῖς δηλαδὴ γινομένοις. δύο γὰρ ὄντων τῶν ἐμπιπτόντων ῥητῶν, διπλᾶ ἐστι τὰ κεφάλαια. διαιρεῖται γὰρ ἡ ἀντινομία κεφαλαίοις τοῖσδε. προβολὴ ῥητοῦ. διανοίᾳ. εἶτα ἕπεται τὸ μὴ προσδιωρίσθαι, ὡς ἐν τῷ ῥητῷ καὶ τῇ διανοίᾳ εἴρηται. εἶτα ἑτέρα διανοία τοῦ νομοθέτου. ὅρῳ καὶ συλλογισμῷ. ἀλλὰ τὰ δύο ταῦτα ἐκλείπει διὰ τὸ ἰσάζειν. μετὰ ταῦτα ἐμπίπτει ἀντίθεσις. μετάληψις. πρός τι. ὅρος βίαιος. ἑτέρα μετάληψις. ποιότης καὶ γνώμη.

Ἴδιον δὲ ἀντινομίας κεφάλαιον παρὰ τὴν ἐν τῷ ῥητῷ καὶ διανοίᾳ διαίρεσιν ἡ περὶ τοῦ πότερον περιέχει καὶ πότερον περιέχεται τῶν ῥητῶν ζήτησις. οἷον ποτέρου γενομένου μηδέτερον ἀναιρεθήσεται τῶν ῥητῶν. ὅπερ κεφάλαιον μετὰ τὸ πρός τι τεθήσεται. ἀπὸ δὲ τοῦ παραδείγματος ἔσται φανερὰ πάντα. οἷον ὁ ἀποκήρυκτος μὴ μετεχέτω τῶν πατρῴων. καὶ ὁ ἐπιμείνας χειμαζομένῃ νηΐ, δεσπότης ἔστω τῆς νεώς. ἀποκήρυκτος ἐπέμεινε χειμαζομένῃ πατρῴᾳ νηΐ, κωλύεται δὲ δεσπότειν αὐτῆς. ἡ προβολὴ τοῦ ῥητοῦ ἀποκηρύκτῳ ὄντι σοι οὐ μέτεστι τῶν πατρῴων.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἴδιόν ἐστι φησὶ κεφάλαιον παρὰ τὰ ἐν ῥητῷ καὶ διανοίᾳ τὸ πότερον περιέχει τῶν ῥητῶν καὶ πότερον περιέχεται. οἷον ποτέρου τῶν ῥητῶν κρατήσαντος, οὐδὲ τὸ ἕτερον ἀναιρεθήσεται. πολλὴ δὲ ἡ τοῦ κεφαλαίου δύναμις, καὶ προσάγεσθαι τὸν ἀκροατὴν ἱκανωτάτη, ἐπειδὴ πολλὴν ἔχειν εἰκὸς τὸν δικαστὴν τῶν νόμων πρόνοιαν. δυσδιάκριτον δὲ αὐτῷ τὸ ὑποκείμενον. κινδυνεύει γὰρ ἕτερον παραβῆναι τῶν νόμων ἀναγκαίως. εἴ τις γὰρ τῶν δυοῖν ἀντιδίκων ἐπιδείξειεν ὡς τοῦδε κρατήσαντος τοῦ νόμου οὐδὲ ὁ ἕτερος ἀναιρεῖται. δῆλον ὅτι πᾶς αὐτῷ δικαστής, προστεθήσεται. ἀπὸ δὲ τοῦ παραδείγματος. θέντες φησὶ τὸ παράδειγμα ἕκαστον τῶν κεφαλαίων σαφῶς διεξέλθωμεν. τέθεικε γοῦν τὴν προβολὴν μετὰ τὸ παράδειγμα ἥτις ἐστὶν αὕτη ἀποκηρύκτῳ σοι ὄντι φησὶν οὐκ ἔξεστι μετέχειν τῶν πατρῴων. τοῦτο δὲ οὐχ ἁπλῶς θήσομεν, ἀλλ᾽ ὥσπερ ἤδη εἰρήκαμεν μετὰ τῆς δεούσης κατασκευῆς καὶ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ νόμου. τοῦτο γὰρ ἰσχυρὸν καὶ μάλιστα δυσωπῆσαι δυνάμενον.

De Continentia nota

Ἡ διάνοια. τοῦτο λέγει δήπουθεν, ὅταν ὡς κληρονομήσων. ὅταν ὡς διαδεξόμενός τι τῶν τοῦ πατρὸς κατὰ τοὺς περὶ τῶν παίδων νόμους ἀντιποιῆταί τις. οὐχ ὅταν ὡς ἀλλότριος καὶ μηδὲν προσήκων. εἶτα ἕπεται ἡ ἑτέρα προβολὴ τοῦ νόμου. οἷον ἄλλως τε καὶ ὅταν ὁ νόμος τοῦτο σαφῶς δηλοῖ, τὸ κύριον εἶναι τὸν ἐπιμείναντα τῆς νεώς. ΣΩΠΑΤΡΟΥ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ἡ διάνοια τοιαύτη τίς ἐστι. τότε φησὶ κωλύει μετέχειν τῶν πατρῴων, ὅταν μετέχει χειμαζομένῃ τις ἐπιμείνῃ. ὅταν ὡς κληρονόμος θέλῃ μετέχειν, καὶ κύριος οὐχ ὅταν ὡς ἀλλότριος καὶ μηδὲν προσήκων. οὕτω γὰρ σώζεται διπλῆ διάνοια ὥσπερ εἰρήκαμεν αὐτοῦ τε τοῦ φεύγοντος καὶ τοῦ νομοθέτου. τὸ μὲν γὰρ διορίζειν πότε καὶ πῶς κωλύει μετέχειν τῶν πατρῴων, τῆς τοῦ νομοθέτου γνώμης ἐστίν. τὸ δὲ προσ-

θεῖναι

θεῖναι οὐχ ὅταν ὡς ἀλλότριος καὶ μηδὲν προσήκων. δῆλον ὅτι τῆς αὐτοῦ τοῦ χρωμένου. εἶτα ἕπεται ἡ ἑτέρα προβολή. λύσας φησὶ διὰ τούτων ὁ φεύγων τοῦ διώκοντος τὸ ῥητόν. ἐπάξει τὸ οἰκεῖον ῥητὸν πιθανῶς προσοδοποιήσας τὴν εἰσαγωγὴν διὰ τῆς διανοίας, καὶ λέγων οὕτως. ἄλλως τε καὶ ὅταν νόμος τοῦτο δηλοῖ τὴν παρρησίαν. παραπλησία δὲ κἀνταῦθα ἡ τοῦ ῥητοῦ προβολὴ ὅτι ὁ νόμος βούλεται τὸν ἐν τῇ νηΐ χειμάσαντα, δεσπότην εἶναι τῆς νεώς. εἶτα ἕπεται ἑτέρα προβολή. λύσει μὲν ὁ ἀποκήρυκτός φησι πρῶτον τὴν προβολὴν τοῦ ῥητοῦ τῇ διανοίᾳ. ἔπειτα καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ προσάγεται ῥητὸν τὸ κελεῦον δεσπότην εἶναι τῆς νεὼς τὸν ἐν ἀπομείναντα χειμαζομένῃ νηΐ. ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς ἀντεγκληματικοῖς στοχασμοῖς προτάττειν μὲν τὴν ἀπολογίαν, εἶτα ἐπάγειν τὴν κατηγορίαν προσῆκεν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς ἀντινομίαις πρῶτον μὲν τοῦ ἐναντίου τὸ ῥητὸν λύειν χρή, μετὰ ταῦτα δὲ τὸ οἰκεῖον ἐπάγειν μᾶλλον γὰρ οὕτως αὐτὸ ὁ ἀκροατὴς ἀποδέξεται.

Πρὸς ἣν ἡ ἑτέρα διάνοια, ἀλλὰ τηνικαῦτα δίδωσιν, ὅταν μὴ πατρῷον ᾖ τὸ κτῆμα. ὅταν ἀλλότριον. ὅταν μὴ ἀποκήρυκτός τις ᾖ, ὅταν μὴ νόμῳ εἰργόμενος.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἀλλ᾽ οὐχ ὅταν ἀποκήρυκτος ᾖ ὁ πατρῴας νηὸς ἀντεχόμενος. ἰστέον δὲ ὅτι οὐκέτι διπλῆν οὕτω ποιεῖται τῆς διανοίας τὴν ἐξέτασιν ὥσπερ ὁ ἕτερος, ἀλλὰ μόνῃ τῇ τοῦ νομοθέτου ἀρκεῖται. τίς οὖν ἡ αἰτία, ἐν τῷ περὶ ῥητοῦ καὶ διανοίας λόγῳ παρῃτησάμεθα. ἐκεῖ γὰρ τούτου χάριν διπλῆν εἶναι τῆς διανοίας τὴν ἐξέτασιν εἴπομεν, ὅτι δύο κατ᾽ αὐτὸν εὑρίσκεται. καὶ νόμος ἀντιπίπτων, καὶ πρᾶξις παρὰ τὸ δέον δοκοῦσα πεπρᾶχθαι παράνομος εἶ, διόπερ ἀναγκαίως ἀμφότερα θεραπεύων ὁ φεύγων χρήσεται τῇ διανοίᾳ τὴν μὲν τοῦ νομοθέτου, περὶ ῥητὸν προβαλλόμενος. τὴν δὲ τοῦ φεύγοντος αὐτοῦ, περὶ τὴν πρᾶξιν μεθ᾽ ἧς διανοίας τόδε τι πεποίηκεν. ἐνταῦθα δὲ οὐ συμβαίνει τὰ δύο. διὸ καὶ μιᾷ τῇ διανοίᾳ χρήσεται ὁ τὸν ἀποκήρυκτον ἔχειν τὴν ναῦν κωλύων. ὡς αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἀδικῶν. ἕτερον δὲ κωλύειν ἐπιχειρῶν. μόνην οὖν τὴν τοῦ νομοθέτου προβάλλεται. τὴν δὲ πρὸς τὴν πρᾶξιν οὐδὲ τὴν ἀρχὴν παραλήψεται. οὐδὲν γὰρ αὐτῷ παράνομον πέπρακται. ὥστε χρῆναι αὐτὸ τῇ διανοίᾳ κωλῦσαι. τῷ γὰρ μὴ πεπραγμένῳ τοὐναντίον θαρρεῖ.

Εἶτα ἔστι τὸ μὴ προσδιωρίσθαι. ὡς ὁ ἕτερος ἂν χρήσηται, καὶ τῷ ἑτέρῳ ἐστὶ χρήσασθαι καὶ ἰσάζει. τάχα δ᾽ ἄν τις αὐτὸ καὶ μεθοδεύσειε διαιρῶν. νῦν δὲ ἡμεῖς οὐ διαιροῦμεν. ἀλλὰ τὰ κεφάλαια δείκνυμεν, καὶ ἔστι φανερά. ἀκολούθως δὲ τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ καὶ ὁ ὅρος καὶ ὁ συλλογισμὸς ἰσάζει. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Ταῦτα τὸ ἰσάζειν ἐκλείπει. μᾶλλον δὲ τὸ λέγειν ταῦτα, ἐν οἷς ἐστιν πλέον τῶν ἀντιδίκων εἰσοίσομεν. οὐ μὴν καθάπαξ ἀναιρεῖ τὸ κεφάλαιον ὁ τεχνικός, ἀπείρου οὔσης τῆς τῶν πραγμάτων ὕλης. καὶ ὅτι πολλάκις ἐμπεσοῦσά τις βραχεῖα παραλλαγή, δίδωσι τῷ ἐν χρήσασθαι. εὑρίσκεται δὲ διαφορὰ κατὰ φύσιν. οἷον ἐκεῖνο μὲν ὡς κομιδῇ καταφανὲς εἰκότως οὐκ ἐδεήθη τοῦ προσδιορισμοῦ. τοῦτο δὲ ὡς μὴ ὁμολογουμένου τῆς προσθήκης ἐδεῖτο. συνεκλείψει δὲ καὶ ὁ συλλογισμός. ἕπεται γὰρ καὶ οὗτος τῷ μὴ προσδιωρίσθαι.

Ἡ μέντοι ἑτέρα διάνοια, ἥ ἐστι γνώμη τοῦ νομοθέτου διαφόρως ὑφ᾽ ἑκατέρου μέρους ἐξετάζεται ἐπ᾽ ἀμφοῖν τοῖν νόμοιν. οἷον διατί τὸν ἀποκήρυκτον εἴργει ὁ νομοθέτης τῶν πατρῴων. ὁ μὲν διώκων ἐρεῖ, ὅτι νομίσας οὐκ ἄξιον εἶναι τὸν ἀπηχθημένον τῷ πατρὶ τῶν ἐκείνου τινὸς μετέχειν. ὁ δὲ φεύγων, οὐχί. ἀλλ᾽ ἵνα καὶ καθ᾽ αὑτοὺς ζῶντες καὶ παραβαλλόμενοι τοῖς κινδύνοις κτᾶσθαι ἀναγκάζωνται, καὶ τὴν βλακείαν δι᾽ ἣν ἀπεκηρύχθησαν καὶ τὴν τρυφὴν ἀποθῶνται, ὃ νῦν ἐγὼ πεποίηκα ἐπιμείνας τῇ νηΐ. πάλιν διατί δίδωσι τῷ ἐπιμείναντι τὴν ναῦν, ἵνα δὴ καρτερώτεροι πρὸς

Y 3

τοὺς κινδύνους οἱ πλέοντες, ἢ ὅτι ἂν εὑρίσκωσιν ἀμφότεροι. πολλάκις δὲ διεμαρτυράμην ὡς οὐ διαιρέσεων λέγω νῦν, ὅσον δὲ πρὸς ἔνδειξιν τῶν κεφαλαίων ταῦτα ἐκτίθεμαι.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Η ἑτέρα διάνοια, ἡ γνώμη ἐστὶ τοῦ νομοθέτου φησὶ διαφόρως ὑφ' ἑκατέρου μέρους ἐξεταζομένη πρὸς τὸ συμφέρον. ὁ μὲν γὰρ διώκων ἐρεῖ, ὅτι διὰ τοῦτο ἐλαύνει τοὺς ἀποκηρύκτους τῶν πατρῴων ὁ νόμος, καθάπαξ ἡγησάμενος ἀναξίους εἶναι τῶν πατρῴων μετέχειν. ὁ δέ, οὐ διὰ τοῦτό φησιν ὅπερ ὁ κατήγορος λέγει, ἀλλὰ συνεθίζων αὐτοὺς διὰ τούτου βελτιόνων ἔρχεσθαι ἐνθυμημάτων καὶ μονονουχὶ παραινῶν τὴν τρυφὴν ἀποθέσθαι δι' ἣν ἀπεκηρύχθησαν. καὶ τῶν καλῶν ὀρέγεσθαι. καὶ πονοῦντας καὶ τῷ σώματι παραβαλλομένους, εὐπορίαν συνάγειν. καὶ ὥσπερ προστάττοντι τῷ νόμῳ πείθεσθαι. παραπλησίως δὲ καὶ ἐνθάδε τοῦ ἑτέρου τὴν τοῦ νομοθέτου γνώμην ἐξετάζουσιν ἀμφότεροι. διατί δίδωσιν ὁ νόμος τὴν ναῦν τῷ ἐναπομείναντι. ὅτι βούλεται φησὶ τοῖς κινδύνοις ἐγκαρτερεῖν τοὺς ἐκπλέοντας καὶ μὴ τοῖς φόβοις εἴκειν ῥᾳδίως μηδὲ τῶν νηῶν καταφρονεῖν. ταῦτα μὲν ὁ ἀποκήρυκτος. ἀκολούθου δὲ ὄντος καὶ τὴν ἑτέραν ἀποδοῦναι γνώμην παρῆκεν ὁ τεχνικὸς ἐνθάδε μαρτυράμενος ὡς οὐ διελεῖν αὐτῷ τὰ νῦν πρόκειται. ἔστι δὲ ἡ ἑτέρα. ὅτι διάπειραν ὁ νόμος τῆς ἑκάστου τῶν πλεόντων γνώμης ποιούμενος, ὥσπερ δέλεαρ τὴν ναῦν προσέθηκε, τοὺς παντὸς κέρδους ἡττωμένους ἐλέγχειν βουλόμενος. οἳ πάντα ἐθέλουσιν ὑφίστασθαι πλεονεξίας ἕνεκα.

Η δὲ ἀντίθεσις διπλῆ παρ' ἀμφοῖν. οἷον ἀλλ' ἀποκήρυκτος εἶ, καὶ καταδρομὴ ἐνταῦθα τοπική. ὁ δὲ ἀλλ' ἐπέμεινα τῇ νηΐ. καὶ ἔστιν οἱονεὶ ἀντιστατική. ἐνταῦθα δὲ καὶ ἔκφρασις τοῦ χειμῶνος.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Μετὰ τὴν γνώμην τοῦ νομοθέτου, κεφάλαιον παραλαμβάνεται ἡ ἀντίθεσις ἐν μὲν τῷ παρόντι προβλήματι, ἀπὸ τοῦ φεύγοντος ἀντιστατική. ἐν ἄλλοις δὲ ἂν ἡ μία συγγνωμονική, ἡ ἑτέρα μεταστατική. καὶ τὸ παράδειγμα ὡς ἐνθάδε τοῦ τεχνικοῦ. ἐνταῦθα γὰρ τοῦ παιδὸς ἡ ἀντίθεσις ἀντιστατική. οἷον ὅτι ἔσωσα τὴν ναῦν. τοῦ δὲ ἐναντιουμένου, ἀντεγκληματική. οἷον ὅτι ἀποκηρύκτῳ ὄντι σοι, οὐ δίκαιον τῆς οὐσίας μετέχειν τῆς πατρικῆς. καὶ πάλιν ὡς ἐνθάδε τούτου. τὸν ὑβρίσαντα τὸν αὐτοῦ πατέρα μὴ μετέχειν τῆς οὐσίας. καὶ τὸν ὑβρισθέντα πατέρα μὴ ἐπεξιόντα τῷ παιδὶ ἄτιμον εἶναι. ἐν κώμῳ τὶς μεθύσας, ἐπάταξε τὸν αὐτοῦ πατέρα. ἐπεξελθὼν ἐκεῖνος ἠτίμωσεν. μετὰ ταῦτα πολέμου γενομένου ὁ δῆμος ἀμνηστίαν ἐποιήσατο, καὶ ἀντέχεται τῆς οὐσίας ὁ παῖς, καὶ οἱ συγγενεῖς ἀντιλέγουσιν. καὶ αὕτη μέν πως ἡ ζήτησις κατὰ τρεῖς εἶναι νόμους δοκεῖ, κατὰ δὲ δύο ἐστίν. ἡ μὲν οὖν αὐτοῦ τοῦ παιδὸς ἀντίθεσις, συγγνωμονική. καταφεύξεται γὰρ ἐνθάδε τὸ πάθος τῆς μέθης. οὐ δίκαιον εἶναι φάσκων τὸν μέθῃ δεδουλωμένον καὶ μηδὲν ὑγιὲς ἐννοεῖσθαι διὰ ταύτην δεδυνημένον. τοῖς τῶν σωφρονούντων μὲν ἁμαρτήμασι δὲ ἑκουσίως περιπιπτόντων ὑπάγεσθαι ἐγκλήμασιν. ὁ δὲ πατὴρ ἐνθάδε τὸν νόμον μετατίθησι τὴν αἰτίαν. τὸν εἶναι ἄτιμον κελεύοντα τὸν μὴ ἐπεξελθόντα πατέρα τῷ ὑβρίσαντι παιδί. καὶ πάλιν ἀπὸ τοῦ παιδὸς μεταστατικῶς. ἀλλ' ὁ πόλεμος ἀμνηστίαν δίδωσι τῶν κακῶν. ὡσαύτως καὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς μεταστατικῶς. ἀλλὰ τὸ πραχθὲν ἐμοὶ τῆς περὶ σὲ ἀποκηρύξεως, τῆς τοῦ ἀτιμώσαντος ἐστὶ νόμου ἀνάγκης οὐκ ἐμόν. ὥστε τὸν νόμον ἀνῃρήσας, ἀπέλαβε τῆς ἀπὸ τοῦ πολέμου ῥοπῆς, τῷ ἀμνηστεῖσθαι τῆς περὶ ἐμὲ ὕβρεως. ἐπ' ἀδικίας τῆς ἡμετέρας οὐσίας ποιούμενος τὴν κατάχυσιν. ἑκατέρου τοίνυν χρωμένου τῇ ἀντιθέσει. ὁ μὲν κατήγορος κοινὸν τόπον εὐθὺς παραλήψεται κατὰ τοῦ ἀποκηρύκτου λέγων, ὅτι ὁ μὴ τῷ πατρὶ γεγο-
νὼς

μὴ ἐπεξιόντα τῷ παιδί. r. in ius non trahentem filium

ἠτίμωσεν

ἀτιμώσαντος

θεὶς ἐπιτήδειος, τίσιν ἂν γένοιτο πρὸς ὠφέλειάν ποτε. ὁ δὲ φεύγων ἔκφρασιν παραλήψεται καὶ τοσαῦτα ἐρεῖ, αὔξων τὸ γεγονός, ὅσα τοῖς χειμαζομένοις ἀεὶ παρεπέπτωκεν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Η ἀντίθεσίς φησι διπλῆ ἀπ' ἀμφοῖν. ἀλλ' ἀποκήρυκτος εἶ. καὶ ἄξιος ἀποστερηθῆναι τῆς νηός. ἀντεγκληματικῶς. καὶ καταδρομὴ ἐμπεσεῖται τοπική. ἴδιον γὰρ ἀντεγκλήματος ἡ τοπικὴ καταδρομή. ὁ δὲ ἕτερος τὸ πεπραγμένον αὐτῷ προβάλλεται ἀντιστατικῶς. ὅτι ἔσωσα τὴν ναῦν. τῇ διαβολῇ τοῦ κατηγόρου ἀντιτάττων τὸ εὐεργέτημα, καὶ ἄξιον ἑαυτὸν δεῖξαι τοῦ ἔχειν τὴν ναῦν πειρώμενος. ὥσπερ δὲ οἰκεῖον ἀντεγκλήματος ἡ τοπικὴ καταδρομή, οὕτω καὶ ἀντιστάσεως ἡ τῶν συμβεβηκότων δυσχερῶν ἔκφρασις. καλῶς δὲ προσέθηκεν ὁ τεχνικὸς τὸ οἱονεὶ ἀντιστατικόν. καθαρῶς γὰρ ἀντιστατικὸν οὐκ ἂν εἴη, ἐπεὶ μηδὲν εὐεργέτημα τῷ πεπραγμένῳ πρός τινα πρόσεστιν, ἀλλὰ μόνον τὸ σωθῆναι αὐτὴν καθ' αὑτὴν τὴν ναῦν.

Η μετάληψις πάλιν διπλῆ. ὁ μὲν εἰ ἀποκήρυκτος ἐρεῖ. ὅτι δικαίως ἂν εἰργοίμην τῆς νηός, εἰ καὶ τοιοῦτος. εἰ μὴν οὐ γὰρ νῦν καιρὸς ταῦτα κατηγορεῖν. ὁ δέ, ἐφ' ἑτέροις ἔδει ἀνδρίζεσθαι καὶ μὴ ἐνθάδε τούτοις.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τῆς ἀντιθέσεως γινομένης διπλῆς, διπλῆ καὶ ἡ μετάληψις ἐπακολουθεῖ. τοῦ μὲν κατηγόρου λέγοντος ὅτι δεῖ τὴν εὐψυχίαν ἑτέρῳ δείκνυσθαι τρόπῳ καὶ μὴ δι' ὧν παραβήσῃ τὸν νόμον. τοῦ δὲ φεύγοντος καὶ αὐτοῦ λέγοντος, ὅτι ἔδει κατηγορεῖν περὶ ὧν φῂς εἰ τὸν πατέρα ἠδίκησα, ἤ τι τῶν ὑπὸ σοῦ λεχθέντων ὤφθην πεποιηκώς.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τῆς ἀντιθέσεως ὡς εἴπομεν οὔσης διπλῆς ἀντεγκληματικῆς καὶ ἀντιστατικῆς, ἀναγκαίως καὶ ἡ μετάληψις διπλῆ ἐμπεσεῖται. καὶ ὁ μὲν ἀποκήρυκτος πρὸς τὴν τοπικὴν καταδρομὴν παραγραφικῶς χρήσεται αὐτῇ. ἐρεῖ γὰρ ὡς εἰ καὶ ἀληθῆ τὰ λεγόμενα, οὐδὲν μᾶλλον δικαίως ἀποστεροίμην τῆς νηός. οὐ γὰρ νῦν ταῦτα κατηγορεῖν προσήκει. ὁ δὲ ἕτερος κατὰ ἔνστασιν χρήσεται λέγων. ὅτι ἐν ἑτέροις δεῖ τὴν ἀνδρείαν ἐπιδείκνυσθαι.

Τὸ πρός τι. πότερον βέλτιον φυλάξασθαι τῶν νόμων. εἰ ἐγχωροίη λέγειν, ὅτι ὁ μέν, παλαιός. ὁ δέ, νέος. καὶ ὁ μέν, ὑπὸ Σόλωνος τεθεὶς ἂν οὕτω τύχῃ, ὁ δ' ὑπὸ τοῦδε. καὶ ὁ μέν, κοινός, ὁ δ' ἴδιος. καὶ ὁ μέν, περὶ τὰ μέγιστα ἔχων, ὁ δέ, περὶ τὰ μικρά. καὶ ὅτι τούτου μὲν λυθέντος, μεγάλα ἡ πόλις βλαβήσεται. ἀτέρου δὲ λυθείη, βραχέα ἢ οὐδέν.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Οὐδὲν ἄτοπον εἰ γνωριστικώτατον τῆς ἀντινομίας κεφάλαιον εἶπεν τὸ πρός τι, τὸ ἰδιώτατον παρεὶς τὸ περιεχόμενον. εἰ γὰρ ἀντινομία ἐστὶ δυοῖν νόμοιν ἐκ περιστάσεως μάχη, πῶς οὐ τὸ πρός τι γνωριστικώτατον ἂν εἴη, ἐν ᾧ παράλληλα τιθέντες τὰ ῥητὰ συγκρίνομεν. ἐν ᾧ καὶ μάλιστα προσήκει τὸν ῥήτορα τὴν ἰσχὺν ἐπιδείκνυσθαι. καὶ ἡ μὲν τοῦ κεφαλαίου δύναμις αὕτη. θαυμάσειε δέ τις κἀνταῦθα τῆς ἀκριβείας τὸν τεχνικόν. πάντα γὰρ οἷς ἄν τις ἐν τῇ συγκρίσει χρήσαιτο. συναγαγὼν ἐξέθετο. ὧν ἐστὶ πρῶτον τὸ κατὰ χρόνον. οἷον πότερον πολυχρόνιος τῶν νόμων καὶ παλαιότερος. δεύτερον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ θέντος καὶ ποιότητος. ὅτι τὸν μὲν Σόλων ἔγραψεν ἢ Λυκοῦργος, τὸν δὲ ὁ δεῖνα φαῦλός τις καὶ οὐδενὸς ἄξιος. ἐνίοτε δὲ καὶ ἀπὸ τῶν κυρωσάντων, ὡς ὁ Δημοσθένης, ὡς οἱ πρόγονοι ἔθεντο. ἔστι δὲ καὶ ἕτερος τρόπος συγκρίσεως. ὅτι ὁ μὲν κοινὸς ὑπὲρ ἁπάντων τῶν πολιτῶν. ὁ δέ, ὑπέρ τινων ἰδίᾳ. ὅτι ὁ μέν, κοινὸς ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων. ὁ δέ, παρὰ τισὶ νενομισμένος. καὶ ὁ μέν, περὶ μεγίστων τεθείς. ὁ δέ, περὶ εὐτελῶν. καὶ ὅτι τοῦ μὲν λυθέντος μικρὰ ἢ οὐδὲν ζημιούμεθα. εἰ δὲ οὗτος ἀναιρεθείη, περὶ τοῦ παντὸς ἢ περὶ μεγίστων ὁ κίνδυνος. τινὲς δὲ προστιθέασι καὶ τὸ ἀπὸ τῆς αἰ-

τοπικὴ καταδρομή

∴ S. charta 340

Demosthe

πίας δι' ἣν ἐτέθη. ὡς παρὰ τῷ Δημοσθένει εὑρίσκομεν. λογιζόμενοί τε ὅτι μητέρα ὀρέστης ἀπεκτονὼς θεῶν δικαστῶν τυχὼν ἀποφυγγάνει. καὶ πάλιν. ὁρῶν γὰρ ἐγὼ τὸ ναυτικὸν ὑμῶν καταλυόμενον.

Ἐπὶ τούτοις ἐστὶ καὶ τὸ ἴδιον μᾶλλον ἀντινομίας κεφάλαιον. οἷον πότερον τὸ περιέχον καὶ πότερον τὸ περιεχόμενον. οἷον ποτέρου γενομένου οὐδέτερος ἀναιρεθήσεται τῶν νόμων. καὶ ἐνταῦθα μὲν χαλεπῶς φανεῖται ἡ φύσις τοῦ κεφαλαίου. ἐπὶ δὲ τοῦ ζητήματος τούτου σαφέστερον ἔσται. δύο τις κατὰ ταὐτὸ ἐβιάσατο κόρας καὶ ἡ μὲν γάμον, ἡ δὲ θάνατον αἰτεῖ τοῦ βιασαμένου. ἡ γὰρ ἀξιοῦσα τεθνάναι αὐτὸν ἐρεῖ. ὅτι ἀμφοτέραις δώσει δίκην εἰ τεθναίη. εἰ δὲ δὴ γήμῃ τὴν ἑτέραν, θάτερον μέρος ἔσται ἄκυρον τοῦ νόμου. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Τῶν ἄλλων κεφαλαίων κοινωνούντων ἀντινομίας καὶ ῥητοῦ καὶ διανοίας, τοῦτο μόνον ἀντινομίας ἐστὶν ἴδιον ὡς προείρηται. πείθειν δὲ μάλιστα τοὺς ἀκούοντας δύναται. δι' ἣν δὲ αἰτίαν, ἤδη μὲν προειρήκαμεν, πρὸς τούτοις δὲ ὅτι ζήτησις ἐν αὐτῷ γίνεται ποτέρου τῶν ῥητῶν κρατήσαντος, οὐδὲ τὸ ἕτερον ἀναιρεθήσεται. καὶ ποτέρου ἀναιρεθέντος τρόπον τινὰ καὶ τὸ ἕτερον συναναιρεῖται. ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ ὑποκειμένου παραδείγματος ὁ τεχνικὸς οὐκ ἔχων αὐτοῦ δεῖξαι τὴν φύσιν, ἐφ' ἕτερον μετέβη παράδειγμα. ἐνταῦθα γὰρ ἓν μέν ἐστι ῥητὸν διαιρούμενον καὶ μέρει τοῦ νόμου ἑκάστη κέχρηται. ἔχει δὲ ἡ τὸν θάνατον αἱρουμένη τὸ περιέχον κεφάλαιον. δύναται γὰρ λέγειν. ὅτι εἰ μὲν γήμῃ, τῇ ἑτέρᾳ μόνον δώσει δίκην. εἰ δὲ ἀποθάνῃ ὥσπερ ἐγώ φημι, ἀμφότεραι τιμωρίαν εἰλήφαμεν.

De Continētia

περιεχ. κεφάλαι

Ὁ βίαιος ὅρος. εἰ μὴ δὲ τοῦ πατρός ἐστιν ἡ ναῦς, τοῦ κλύδωνος δέ. ὁ δὲ, ὅτι τοῦ πατρός ἐστιν, ἀλλ' οὐχ ἑτέρου τινός. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Κοινός ἐστιν ὁ βίαιος ὅρος. βιάζεται γὰρ ἑκάτερος. ὁ μὲν φεύγων, εἰ μὴ τοῦ παιδός ἐστιν ἡ ναῦς ἀλλὰ τοῦ κλύδωνος. ὁ δὲ, ὅτι τοῦτο δεινότερόν ἐστι τῶν ὡς πατρικῶν ἀντιποιεῖσθαι. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀποδομένου τὰ ὅπλα καὶ θάψαντος τὸν πατέρα. ὁ μὲν φεύγων, ἐρεῖ εἰ μὴ δὲ ἀποδόσθαι τοῦτο τὰ ὅπλα ἐστὶν, ἀλλὰ κτήσασθαι μᾶλλον τοῦ παιδὸς τῇ οὐσίᾳ, ἀλλ' οὐ τῇ ἀσωτίᾳ ταῦτα ἀποκτησαμένου. δι' ὃ τῶν παιδῴων κληρονόμος καταστὰς, εὐπορήσει τυχὼν κρείττω κτήσασθαι ὅπλα. ὁ δὲ διώκων. εἰ μὴ δὲ θάψαι τὸν πατέρα τουτό ἐστιν ἀλλ' ἐν ἴσῳ τοῦ ἄταφον καταλιπεῖν, τὴν φυλακὴν τοῦ σώματος προέμενον. διὸ καὶ τῆς ἐγκαμένης στερήσεται. καὶ τὸν αὐτῶν τοῖς μὴ θάψασιν ἐγκλημάτων ἀπολαύσας, ἑτέροις καὶ μὴ βουλόμενος τῶν παιδικῶν παραχωρήσει κλήρων τῇ ἀταφίᾳ κατακριθείς.

ἀταφία

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Ὁ βίαιος ὅρος τὴν κατασκευὴν ἀνάπαλιν ἔχων τοῦ προκειμένου, ὡς γὰρ τοῦ ἀποκηρύκτου. ἐρεῖ γὰρ οὐδὲ τοῦ παιδὸς εἶναι τὴν ναῦν, ἀλλὰ τοῦ κλύδωνος καὶ τῆς θαλάσσης. ὁ δὲ τοὐναντίον ἀγωνιεῖται τοῦ πατρὸς οὖσαν καὶ οὐδενὸς ἑτέρου δεικνύναι.

θέσις

Ἡ θέσις δὲ καὶ τὰ ἑξῆς εἰ ἐμπίπτοι, ἐξετασθήσεται, ὡς ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Οἷον εἰ μὴ δεῖ τὸν κινδυνεύοντα καὶ τῆς ψυχῆς ἀφειδήσαντα ἀποστερῆσαι τοῦ γέρως, ὅπερ ὁ νόμος αὐτῷ δίδωσι. καὶ τοὐναντίον πάλιν. εἰ μὴ δεῖ τοῖς ἀποκηρύκτοις καὶ τῶν οἰκείων διὰ πονηρίαν ἀπεληλαμένοις, τὰ τῶν μεμισηκότων πατέρων παρὰ τοὺς νόμους χαρίζεσθαι.

ΠΕΡΙ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΟΥ. ΣΥΡΙΑΝΟΥ.

Syllogismus unde dictus

Ὁ συλλογισμὸς ὠνόμασται μὲν ἀπὸ τοῦ κατὰ φιλοσοφίαν συλλογισμοῦ. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνος διὰ τῶν ἀληθῶν ἀποδείξεων κατασκευάζει τὸ ζητούμενον, οὕτω καὶ οὗτος διὰ τῶν πιθανῶν λόγων εἰς ταὐτὸν ἄγει τὸ ἄγραφον τῷ ἐγγράφῳ. ὅρος δὲ αὐτοῦ

ἐστιν

Syllogismus qd

ἐστιν οὗτος. συλλογισμός ἐστι στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἐπιμέρους. καθ' ἣν διάνοιαν φαμὲν οὐκ ἀντιτίθεμεν τῷ ῥητῷ, ἄγραφον δέ τι ὡς ὅμοιον τῷ ὑπὸ τοῦ νόμου κεκωλυμένῳ, εἰς ταὐτὸν ἄγομεν. τοῦ δὲ συλλογισμοῦ, ὁ μέν τις ἐκ τοῦ κατηγόρου γίνεται. ὁ δὲ ἐκ τοῦ φεύγοντος. ἔφαμεν δὲ καὶ ἐν τῇ διαιρέσει τῶν στάσεων, ὅτι συλλογισμὸς διὰ ἑκατέρων γνωρίζεται τῶν μερῶν. γίνεται οὖν ἀπὸ μὲν τοῦ κατηγόρου. οἷον νόμος τὸν ἐκπόρνου μὴ λέγειν. ἐκπόρνης τις ὢν βούλεται λέγειν καὶ κωλύεται. ἀπὸ δὲ τοῦ φεύγοντος. οἷον τοὺς μοιχοὺς στίζεσθαι. στίζων τις μοιχὸν ἀπέκτεινε, καὶ κρίνεται φόνου. ἐρεῖ γὰρ ὁ φεύγων, ὡς ὁ στίζων διδοὺς, καὶ τὸ ἀκόλουθον δίδωσι τὸ κτείνειν. εἴδη δὲ οὐκ ἔχει ὁ συλλογισμὸς, ὥσπερ οὐδὲ αἱ ἄλλαι νομικαὶ στάσεις. ἃ γὰρ ἕτεροί φασιν εἴδη, ταῦτα τρόποι εἰσίν. τῶν δὲ κατὰ συλλογισμὸν προβλημάτων τρόποι εἰσὶ τέσσαρες. ἀπὸ τοῦ ἴσου καὶ ὁμοίου. ἀπὸ τοῦ ἐναντίου. ἀπὸ τοῦ μείζονος. ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος. ἀπὸ τοῦ ἴσου καὶ τοῦ ὁμοίου. οἷον νόμος τὸν ἐκπόρνου μὴ λέγειν. ἐκπόρνης τις ὢν βούλεται λέγειν καὶ κωλύεται. τοῦτο δὲ καὶ ἔοικεν ἀντονομάζοντι καὶ τῷ κατὰ σύλληψιν ὅρῳ. ἀπὸ δὲ τοῦ ἐναντίου. οἷον νόμος τὸν λιπόντα τὴν τάξιν ἀναιρεῖσθαι. λιπών τις καὶ ἀριστεύσας ἀξιοῖ τιμᾶσθαι. τοῦτο δὲ ἔοικε τῇ κατὰ ἀξίωσιν πραγματικῇ. ἀπὸ δὲ τοῦ μείζονος. οἷον νόμος τοὺς καταδέχοντας φυγάδας στίζεσθαι. στίζων τις ἀπέκτεινε καὶ κρίνεται φόνου. τοῦτο δὲ ἔοικε μεταλήψει τῇ ἀπὸ τρόπου ἔνθα καταλαβών τις μοιχὸν σὺν τῇ γυναικὶ ἐμπρήσας τὴν οἰκίαν ἀνεῖλεν ἄμφω. ἀπὸ δὲ τοῦ ἐλάττονος. οἷον νόμος τοὺς καταδέχοντας φυγάδας ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ θανάτῳ ζημιοῦσθαι. στρατηγὸς κατιόντας φυγάδας ἐμάστιξε, καὶ κρίνεται παρανόμου τιμωρίας. ἔοικε δὲ καὶ τοῦτο τῇ ἀπὸ τρόπου μεταλήψει. ἁπλῶς εἰπεῖν ὁ συλλογισμὸς ἔοικε κατὰ μὲν τὸ ἐναντίον τῇ κατὰ ἀξίωσιν πραγματικῇ. κατὰ δὲ τὸ ἴσον καὶ τὸ ὅμοιον, τῷ κατὰ σύλληψιν καὶ ἀντονομάζοντι ὅρῳ. κατὰ δὲ τὸ ἀπὸ τοῦ μείζονος καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος, τῇ ἀπὸ τρόπου μεταλήψει. διαφέρει δὲ τῆς μὲν κατὰ ἀξίωσιν πραγματικῆς, ὅτι ἐκείνη μὲν οὐ πρός τι ἔγγραφον ἡ παράθεσις γίνεται. ἀλλ' ἐξ ἀδείας τόδε ἢ τόδε ὁ συμβουλεύων ἀξιοῖ. ἐν δὲ τῷ συλλογισμῷ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου ἐπιχειρῶν, τῇ πρὸς τὸ ἔγγραφον παραθέσει ὃ βούλεται κατασκευάζει. ἔτι ἡ μὲν κατὰ ἀξίωσιν πραγματικὴ ἄγραφός ἐστι. ὁ δὲ συλλογισμὸς ὑπὸ τὴν ἔγγραφον δηλονότι ἀνάγεται ποιότητα. τοῦ δὲ ὅρου διαφέρει, ὅτι ἐν ἐκείνῳ μέν ἐστι ζήτησις ἰδιότητος, ἐνταῦθα δὲ ὁμοιότητος. κἀκεῖ μὲν τὸ πρᾶγμα ἄδηλόν ἐστιν ὅτι χρὴ καλεῖν αὐτὸ, ἐν δὲ τῷ συλλογισμῷ καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου διηγορευμένον ἐστὶ δῆλον καὶ τὸ πεπραγμένον φανερὸν, ζητοῦμεν δὲ εἰ τὸ πεπραγμένον τῷ ὑπὸ τοῦ νόμου διηγορευμένῳ τυγχάνει ὅμοιον. οἷόν ἐστι κἀκεῖνο. νόμος ὀνομαστὶ μὴ κωμῳδεῖν. αὐτοπρόσωπον τις εἰσάγων κωμῳδεῖ καὶ ὑπάγεται τῷ νόμῳ. ζητοῦμεν δὲ εἰ τῷ ὀνομαστὶ κωμῳδεῖν τὸ αὐτοπρόσωπον εἰσάγειν ὅμοιόν ἐστι. τῆς δὲ ἀπὸ τρόπου μεταλήψεως διαφέρει. ὅτι ἐν ἐκείνῃ τὸ μὲν πεπραγμένον ἀνεύθυνόν ἐστι. ὁ δὲ τρόπος μόνος τοῦ γεγονότος ὑπεύθυνος. ἐν δὲ τῷ συλλογισμῷ τὸ γεγονὸς ἀντικρὺς παρὰ τὸν νόμον ἐστίν. καὶ εἰ μὲν ὑπὸ τὴν ἄγραφον ἀνάγεται ποιότητα καὶ ἐκ μόνου τοῦ κατηγόρου γνωρίζεται, ὁ δὲ ὑπὸ τὴν ἔγγραφον τελεῖ καὶ διὰ ἀμφοτέρων γνωρίζεται τῶν μερῶν. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ἀκόλουθος ἡ περὶ τοῦ συλλογισμοῦ ἐξέτασις. ἐξετάσας γὰρ τὴν τοῦ διπλοῦ ῥητοῦ διαίρεσιν ἤτοι τὴν ἀντινομίαν. ἀκόλουθον εἶχε τὴν ἐπαγωγὴν τοῦ ἁπλοῦ ῥητοῦ, ὅ ἐστι τέλειόν τε καὶ μηδεμίαν ἀμφιβολίαν ἔχον, ἀλλ' ἔξωθεν καὶ ἐξ ὁμοίου πράγματος τὴν ζήτησιν ὅπερ ἐστὶ συλλογισμός. συλλογισμὸς γάρ ἐστιν, ὅτ' ἂν τοῖς γεγραμμένοις τὰ μὴ γεγραμμένα μὴ δὲ ἐξεταζόμενα ἀφομοιοῦντες, ταὐτὸν εἶναι λέγομεν. δεῖ γὰρ ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ

Syllogismi τρόποι οὐκ εἴδη. 4

Syllogismi similitudo ad alios status. & differētia

syllogismus qd?

ᾗ περὶ puto deesse

νομοθετημένου· ἐνταῦθα δὲ τὸ μὴ νενομοθετημένον μέν, ὅμοιον δὲ τῷ νενομοθετημένῳ εἰς τοῦτο ἄγειν. ἀλλ' εἰ μὴ περὶ ῥητὸν ἔχει τὴν ζήτησιν οὐδὲ γὰρ τὸ ῥητὸν ἐξετάζει, ἀλλὰ τῷ ῥητῷ ὅμοιόν τι ἄγραφον πειρᾶται δεικνύναι, τί δήποτε μὴ λογικὴ ἀλλὰ νομικὴ λέγεται στάσις. φαμὲν οὖν· ὡς εἰ καὶ μὴ περὶ ῥητὸν ἔχει τὴν ἐξέτασιν τὴν διάνοιαν αὐτοῦ προφανῶς ἀνερευνῶν, ἀλλ' ὅμως κατὰ τὸ λανθάνον τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἀνεκπτύσσει. ὁ γὰρ τὸ ἄγραφον τῷ ἐγγράφῳ δεικνὺς ἴσον, πάντως διάνοιαν διανοίᾳ ἀντιπαρατιθεὶς δείκνυσιν οὐ λέξιν λέξει. ὁ γὰρ λέγων ὅτι ὁ τὸ σφάζειν δοὺς καὶ τὸ ἀκόλουθον τούτῳ τὸ ἀναιρεῖν δίδωσι, πάντως τῆς τοῦ νομοθέτου διανοίας καταστοχαζόμενος ἀποφαίνεται τοῦτο. ὥστε κατὰ μὲν τὸ πρόχειρον ἡ διάνοια παρεῖται ἐξετάζεσθαι ἐν συλλογισμῷ, κατὰ δὲ τὸ λεληθὸς ἐπισκέπτεται καὶ αὐτή. ζητοῦσι δέ τινες τίνος χάριν ὁ συλλογισμὸς καὶ ἀπὸ τοῦ διώκοντος καὶ ἀπὸ τοῦ φεύγοντος γνωρίζεται καί τοι ἐν ἄλλῃ οὐδεμιᾷ στάσει τοῦτό ἐστιν εὑρεῖν διὰ ἑκατέρου φημὶ προσώπου εἰ μή που ἄρα σπανιάκις. ἐροῦμεν οὖν· ὡς ἀεὶ ὁ ἀσθενῶν τοῖς πράγμασι ποιεῖ τὴν στάσιν. ἐπεὶ οὖν ὁ διώκων ἔσθ' ὅτε ἀσθενεῖ ἐν συλλογισμῷ, εἰκότως καὶ ἀπὸ τούτου γνωρίζεται ἡ στάσις. καὶ ὅτι τοῦτο ἀληθές, δῆλον ἀπὸ τῆς μεταλήψεως. ἀεὶ γὰρ αὕτη ἀπὸ τοῦ διώκοντος χαρακτηρίζεται. ὅτι δὲ ἀσθενεῖ, δῆλον ἀφ' ὧν οὐ τὴν πρᾶξιν ἀλλὰ τὴν περίστασιν μάχεται. ἀλλὰ πῶς καὶ ἐν συλλογισμῷ ὁ κατήγορος ἀσθενεῖ τοῖς πράγμασιν, ἐροῦμεν. ἐν γὰρ τῷ αὐτῷ τοῦ ἴσου ἀπὸ τοῦ κατηγόρου γινομένης τῆς στάσεως, ἀσθένειά τις ἐνταῦθα τῶν πραγμάτων εὑρίσκεται τοῦ κατηγόρου. ὡς ἐνταῦθα τοῦ προβλήματος τούτου· τὸν ἐκ πόρνης μὴ λέγειν. ἐκ πόρνης τις γεγονὼς βούλεται λέγειν, καὶ κωλύεται. ἐπειδὴ γὰρ οὐκ ἔχει συνηγοροῦν τὸ ῥητόν, ἐξ ἀνάγκης ἐνταῦθα τὸ ὅμοιον καταφεύγει. τουτέστι τὸ ἄγραφον τῷ ἐγγράφῳ διατεινόμενος εἶναι. ὡσαύτως καὶ ὅτε ἀπὸ τοῦ φεύγοντος γνωρίζεται, ἀσθενεῖ γὰρ καὶ οὗτος τῷ ῥητῷ, ὡς ἐνταῦθα τοῦ τοὺς μοιχοὺς ἐκ νόμου σφάζοντος καὶ ἀναιροῦντος. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Γοριφανὴς ὁ συλλογισμός ἐστιν, ἀγράφου πράγματος πρὸς ἔγγραφον παράθεσις. διαφέρει δὲ ἀντινομίας μὲν κατὰ τὴν ποσότητα τῶν ῥητῶν καὶ τὴν μάχην κἂν ἐν ῥητὸν ᾖ. διαιρεῖται γὰρ ἡ ἀντινομία ὥσπερ ἐνταῦθα τοῦ προειρημένου παραδείγματος ἐν τῇ ἀντινομίᾳ τὴν βιασθεῖσαν ἢ γάμον ἢ θάνατον αἱρεῖσθαι τοῦ βιασαμένου. ἐνταῦθα δὲ ἕν ἐστι καθαρῶς ἀδιαίρετον ῥητόν. τοῦ δὲ καὶ διανοίας. ὅτι ἐκεῖ μὲν τὴν διάνοιαν ἀντιτάττομεν τῷ ῥητῷ. ἐν δὲ τῷ συλλογισμῷ οὐκέτι τὴν διάνοιαν ἀντιτίθεμεν, ἀλλὰ τὸ ἄγραφον τῷ ἐγγράφῳ παραβάλλομεν. χρὴ δὲ ζητῆσαι μάλιστα τί διαφέρει τοῦ ὅρου. δοκοῦσι γὰρ πάνυ κοινωνεῖν ἀλλήλαις αἱ στάσεις. διότι καὶ ἐνταῦθα εὑρίσκεται ὅρος, καὶ ἐκεῖ συλλογισμὸς ἐμπίπτει. πρῶτον μὲν οὖν διαφέρει, ὅτι ἐν μὲν τῷ συλλογισμῷ περὶ τὸ ῥητὸν ἡ ζήτησις. ἐν δὲ τῷ ὅρῳ περὶ τὸ πρᾶγμα κἂν ἔχῃ ῥητόν. ὅθεν καὶ ἡ μέν, τῶν νομικῶν, ἡ δέ, τῶν λογικῶν εἶναι τέτακται. δεύτερον δέ, ὅτι ἐν μὲν τῷ ὅρῳ ἀτελὴς πρᾶξις, ἐν δὲ τῷ συλλογισμῷ τελεία καὶ οὐδὲν ἀντιπῖπτον ἔχουσα. τὸ δὲ πάντων ἰσχυρότατον. ὅτι ἐν μὲν ὅρῳ περὶ ἰδιότητος ἡ ζήτησις, καὶ τὸ ὄνομά ἐστι τοῦ πράγματος τὸ ἀμφιβαλλόμενον. οἷον τί ἐστι τὸ πραχθέν. ἱεροσυλία ἢ κλοπή. ἰδιωτικόν, ἢ δημόσιον. ἐν δὲ συλλογισμῷ οὐκέτι περὶ τούτων, ἀλλὰ περὶ ποιότητος. διὸ ἐν μὲν ὅρῳ ἡ ἰδιότης χώραν ἔχει πρώτην. τουτέστι τὸ ὁρικὸν κεφάλαιον, ἐπειδὴ καὶ περὶ ταύτης ἡ ζήτησις. ἐν δὲ συλλογισμῷ ἐπειδὴ τὰ διωρίσθαι δοκοῦντα συνάγει δευτέραν. πρῶτον οὖν τὸ συλλογιστικὸν κεφάλαιον.

Ὁ συλλογισμὸς διαιρεῖται προβολῇ πράγματος, τῷ ῥητῷ, τῷ συλλογισμῷ, ὅρῳ, γνώμῃ νομοθέτου, πηλικότητι, εἶτα ὅρῳ βιαίῳ, τῷ πρός τι, ἀντιθέσει ἔστιν ὅτε, ἥτις εἰ ἐμπέσοι, εὑρεθήσεται καὶ μετάληψις. ἢ ἔστι πάντως ἀντίληψις.

Quaestio

Quaestio

ἀντιμετάληψις ἀπὸ τοῦ διώκοντος χαρακτηρίζεται

συλλογισμός / ὅρος D[a]

ἀεὶ ὁ ἀσθενῶν τοῖς πράγμασι ποιεῖ τὴν στάσιν

εἶτα ποιότητι καὶ γνώμῃ. καὶ ὅλως πλὴν τῆς ἐναλλαγῆς τῶν πρώτων κεφαλαίων, ὁ συλλογισμὸς κατὰ τὸν ὅρον διαιρεῖται. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Διαιρεῖσθαί φησι τὸν συλλογισμὸν κεφαλαίοις τοῖσδε. προβολῇ, ἐκ πράγματος, προβολῇ, ἐκ ῥητοῦ. κέχρηται δὲ τῇ μὲν ἐκ τοῦ πράγματος ὁ διώκων. τῇ δὲ ἐκ τοῦ ῥητοῦ ὁ φεύγων. τῷ ὁμοίως συλλογισμῷ. ὅρῳ. γνώμῃ νομοθέτου. πηλικότητι. πρός τι. γνώμης ἐρωτήσει. ἀντιθέσει ἔξωθεν ἐκ τῶν ἀντιθετικῶν κινουμένῃ. ἔστι δ' ὅτε καὶ στοχαστικῇ καὶ ὁρικῇ καὶ ἀντιληπτικῇ. πολλάκις δὲ καὶ μέχρι τῶν πρός τι ἵσταται ἡ διαίρεσις ὡς ἐνταῦθα τοῦ ἐκ πόρνης γεγονότος καὶ δημηγορεῖν κωλυομένου, σχεδὸν δὲ τοῖς αὐτοῖς διαιροῦνται κεφαλαίοις ὅ, τε ὅρος καὶ ἡ ἀντίληψις καὶ ὁ συλλογισμός. διαφέρει δὲ τῇ τε τάξει καὶ τῇ διαιρέσει καὶ αὐτῷ γε πρὸ πάντων τῷ εἴδει. διατί δὲ πρῶτος ὁ συλλογισμὸς τέτακται τοῦ ὅρου. ἐροῦμεν ὅτι καὶ διὰ τὸ οἰκεῖον τῆς στάσεως καὶ διὰ τοῦτο. ὃν γὰρ τρόπον ἐν ταῖς ἀντιθετικαῖς εἴρηται, ὡς ἡ ἀντίθεσις ἀντιλήψεως χρείαν πληροῖ καὶ πρὸς αὐτὴν ἡ μετάληψις γίνεται καὶ πρὸ τῆς ἀντιλήψεως. οὕτω καὶ ἐνταῦθα φαμέν, ὡς τὸ πρὸς τὴν προβολὴν γινόμενον ῥητοῦ ὅρου ἔχει τάξιν. ὅτ' ἂν γὰρ λέγῃ μὴ τοῦτο κελεύειν τὸν νόμον ὁρίζεται. πρὸς τοῦτο οὖν ὡς πρὸς ὅρον ὁ συλλογισμὸς γινόμενος, εἰκότως προτέτακται τοῦ ὁρικοῦ κεφαλαίου συνάγων ἀμφότερα εἰς ἕν. ἅτε ὁ νόμος κελεύει καὶ τὰ πραχθέντα. ἐπειδὴ δὲ συλλογισμοῦ ταχθέντος ἔδει καὶ ὁρισμὸν σαφῶς τεθεῖναι, ὥσπερ μεταλήψεως ἀντίληψιν διὰ τὸ ἀντικεῖσθαι ταῦτα ἀλλήλοις καὶ λυτικὰ εἶναι ἀλλήλων, ἐπήχθη εὐθὺς καὶ ὅρος. ἐζήτηται δὲ τί δή ποτε, ὅρου ταχθέντος μὴ καὶ ἀνθορισμὸς ἐπηνέχθη. ἐροῦμεν τίνι ἐν λόγῳ ὅτι τὴν τοῦ ἀνθορισμοῦ χρείαν ὁ συλλογισμὸς πληροῖ. συμπέρασμα γὰρ τοῦ ἀνθορισμοῦ ὁ συλλογισμός. ἐπειδὴ οὖν προτέτακται ὁ συλλογισμός, δυνάμει ἐμπεριέχεται ἐν αὐτῷ ὁ ἀνθορισμός. καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπήχθη ὡς ἤδη ἐξετασθείς.

Ἀντιθέσει ἔστιν ὅτε. Οὐκ ἀκριβῶς τοῦτο ἐπεμήνατο ὁ τεχνικός. ἐμπίπτει γὰρ ἡ ἀντεγκληματικὴ ἢ ἀντιστατική.

Ἐπὶ δὲ τοῦ παραδείγματος ἐστὶ φανερώτερον. οἷον ὀνομαστὶ κωμῳδεῖν ὁ νόμος ἐκώλυσεν. αὐτοπροσώπως εἰσάγων τις τοὺς κωμῳδουμένους, ὑπάγεται τῷ νόμῳ, ὡς ὀνομαστὶ κωμῳδῶν. ἡ προβολὴ τοῦ πράγματος παρὰ τὸν νόμον κωμῳδεῖς τοὺς πολίτας. ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Οὐκ εἶπεν ἡ προβολὴ τοῦ ῥητοῦ. οὐδὲ γὰρ ἔχει ῥητὸν ἐνταῦθα ὁ προβαλλόμενος, ἀλλὰ τὸ γενόμενον αὐτὸ προβάλλεται τουτέστιν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἄλλαις στάσεσι ταῖς ἐχούσαις προβολήν, τὸ ἀδίκημα μὲν τὸ προβαλλόμενον ὡμολόγηται, ἐνταῦθα δὲ αὐτὸ τοῦτο ζητεῖται, εἰ ἀδίκημά ἐστι τὸ πραχθέν. διὰ τοῦτο προσέθηκεν ἡ προβολὴ τοῦ πράγματος. ἢ καὶ ἀντιδιαστέλλων τὸν συλλογισμὸν πρὸς τὰς ἄλλας νομικάς. ἐν ἐκείναις γὰρ ἡ προβολὴ ἀπὸ ῥητοῦ γίνεται. διὸ καὶ ἐλέγομεν ἐν ἐκείναις προβολὴ ῥητοῦ. ἵνα οὖν αὐτὸ σημαίνῃ τὸ ἐξομοιούμενον προσέθηκε τὸ πράγματος.

Τὸ ῥητὸν καὶ μὴν οὐκ ὠνόμασται οὐδένα. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ κωλυόμενον.

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Δεύτερον κεφάλαιον τὸ ῥητόν. ἀναγκαῖον γὰρ τὸ ἐναντίον τῷ πράγματι ῥητὸν ἐπαχθῆναι. λύσις δέ ἐστι τὸ ῥητόν, τῆς προβολῆς. ἔνθεν ζητητέον. τί διαφέρει τῆς ἐνταῦθα νόμου ἀντιλήψεως. κἀνταῦθα γὰρ ὁ κρινόμενος, νόμον προτείνεται καὶ διὰ τοῦτο ἀνεύθυνον τὸ πεπραγμένον δεικνύειν πειρᾶται. φαμὲν οὖν ὡς ἐν μὲν τῇ ἀντιλήψει νόμον προβάλλεται ὃν ἄντικρυς φυλάττειν δοκεῖ. οἷον τὸν μοιχὸν ἀναιρεῖσθαι νόμος. μοιχὸν [illegible] τις ἀναιρῶν καὶ κρίνεται δημοσίᾳ. ἐνταῦθα γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ νόμου προστεταγμένον ἄντικρυς ποιεῖ. ἐν δὲ τῷ συλλογισμῷ ἄλλο τι πράττει παρὰ τὸ γεγραμμένον. ὁρᾷς γὰρ ὅπως τὸ

Cur ante diffinitionem ponatur syllogismus

Quaestio

Reprehenditur hermogenes

De expositione προβολῆς notandum.

Quaestio

ἐπεσημήνατο

ὑπὸ τοῦ νόμου προσταχθὲν ἐνταῦθα πέπρακται. ἐν δὲ συλλογισμῷ ἕτερον μέν ἐστι τὸ προσταχθὲν ὑπὸ τοῦ νόμου, ἕτερον δὲ ὡς εἴπομεν τὸ πραχθέν. ἔτι ἐν μὲν ἀντιλήψει τὴν διάνοιαν αὐτοῦ τοῦ πεπραγμένου τὸ ῥητὸν δίδωσιν, ἐνταῦθα δὲ πλεῖον ἢ ἔλαττον τοῦ νόμου κελεύοντος ἔπραξεν ὁ κρινόμενος, ὡς ἐπὶ τοῦ ὑποδείγματος οὗ παρέθετο ὁ τεχνικός. ἄλλο γὰρ τὸ προσταχθὲν ἐνταῦθα. ὅθεν φησὶν ὁ κρινόμενος, ὡς οὐ τὸ ἀπειρημένον τῷ νόμῳ πεποίηκα. οὐκ ἐμνήσθη γὰρ ὀνομάτων, ἀλλ' ἕτερόν τι πεποίηκα. διαφέρει δὲ καὶ τοῦ κατὰ ῥητὸν καὶ διάνοιαν. ὅτι ἐκεῖ μὲν ὁ κατήγορος τὸ ῥητὸν προΐσχεται, ἐνταῦθα δὲ ὁ φεύγων.

Ο συλλογισμός, ὅτι μηδὲν διαφέρει τοῦτο ἐκείνου. ὁ ὅρος, ὅτι πλεῖστον διαφέρει. ״

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Τοῦτό ἐστι τὸ κυριώτερον τῆς στάσεως ταύτης κεφάλαιον. ὅθεν καὶ ἐν ἀρχῇ τέτακται μετὰ τὴν προβολὴν καὶ τὸ ῥητόν. ὅθεν δὲ τὰς ἀφορμὰς ληψόμεθα εἰς τοῦτο φανερόν. ἀπὸ γὰρ τοῦ τέλους τῶν κοινωνιῶν συνάγομεν εἰς ταὐτὸν τῷ ἐγγράφῳ τὸ ἄγραφον. χρήσεται δὲ καὶ παραδείγμασι πολλοῖς. δεικνὺς καὶ ἑτέρους τῶν νόμων οὕτω παραληφθέντας. ἕπεται δὲ τῷ συλλογισμῷ ἀναγκαίως ὁ ὅρος διαιρῶν τὰ συνημμένα καὶ χωρίζων τὰς διαφοράς. φύσει γὰρ ἀλλήλοις τὰ κεφάλαια ταῦτα μάχεται. ἐκείνου γὰρ κατασκευάζοντος καὶ λίαν ἰσχυριζομένου μηδὲν τοῦτο ἐκείνου διαφέρειν, ὁ ὅρος τοὐναντίον κατασκευάσει, ὅτι καὶ κατὰ τὸ πολὺ διενήνοχεν.

Η γνώμη τοῦ νομοθέτου κοινή. τί βουλόμενος τοῦτο ἐκώλυσεν ὁ νομοθέτης, ὁ μὲν διώκων φησὶν ὅτι ἀνελεῖν βουλόμενος τὸ ἁπλῶς καὶ ἀνυπευθύνως διαβάλλειν ὀντινοσοῦν τῶν πολιτῶν, ἐφ' ὅτῳ ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσιν ἐγκλήματι. ὁ δ' αὖ φεύγων οὐ διὰ τοῦτό φησιν, ἀλλ' ἐπιστρέφεσθαι μὲν αὐτοὺς διὰ τῆς κωμῳδίας ἐβούλετο, οὐκ ἀνελεῖν δὲ παντάπασι τὴν κωμῳδίαν. ὑπομνήματα δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα γενησομένοις ἢ τοῖς τότε οὖσιν ἀνθρώποις λοιδορίαν περιέχοντα τῶν πολιτῶν τινος, οὐκ ἐβούλετο εἶναι. μὴ ὄντων δὲ τῶν ὀνομάτων, ἡ μὲν ἐπιστροφὴ γίνεται διὰ τῶν προσώπων, ἡ δὲ εἰς τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον μνήμη περιαιρεῖται, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους διαβολή. ״

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ισαζούσης ἐν τούτοις τρόπον τινὰ τῆς μάχης, ἐπὶ τὴν τοῦ νομοθέτου γνώμην ἀμφότεροι τρέψονται, πρὸς τὸ χρήσιμον αὐτῷ ἑκάτερος ταύτην ἐκδεχόμενος. οἷον τί βουλόμενος ὁ νομοθέτης τὸ κωμῳδεῖν ὀνομαστὶ κεκώλυκεν. καὶ ὁ μὲν φησὶν ὅτι καθάπαξ ἀνελεῖν βουλόμενος τὴν ἐπὶ τῆς σκηνῆς δυσχέρειαν καὶ πάνδεινον ἡγούμενος τὸ ἀνυπευθύνως διαβάλλειν καὶ τοὺς τυχόντας τῶν πολιτῶν ἐφ' οἷς τισινοῦν ἐγκλήμασιν. ἐκ τούτου δὲ κατασκευάζει ὅτι οὐδὲ αὐτὸ προσώποις κωμῳδεῖν ἐᾷ. ὁ γὰρ καθάπαξ δυσχέρειαν πᾶσαν δυσχεράνας, δῆλον ὅτι καὶ τὸ αὐτὸ προσώποις κωμῳδεῖν ἀνῄρηκεν. ὁ δὲ φεύγων, φησὶν οὐ διὰ ταῦτα, ἀλλ' ἐπιστρέφεσθαι μὲν τοὺς πολίτας διὰ τῆς κωμῳδίας ἐβούλετο καὶ σωφρονεστέρους γίνεσθαι δεδιότας τὴν ἐπὶ σκηνῆς λοιδορίαν. διὰ τοῦτο γὰρ οὐδὲ παντάπασι τὴν κωμῳδίαν ἀνεῖλεν. τὸ δὲ καταλείπεσθαι τοῖς μετὰ ταῦτα γενησομένοις ἀνθρώποις ὑπομνήματα λοιδορίαν περιέχοντα. διὰ τοῦτο γὰρ οὐδὲ παντάπασι τὴν κωμῳδίαν ἀνεῖλεν. τὸ δὲ καταλείπεσθαι τοῖς μετὰ ταῦτα γενησομένοις ἀνθρώποις ὑπομνήματα λοιδορίαν περιέχοντά τινος τῶν πολιτῶν, ἐδυσχέρανεν. διὸ τὰ ὀνόματα λέγειν ἐκώλυσεν. ὥστε τὸ αὐτὸ πρόσωπον εἰσάγειν ἀνύβριστον. τοῦτο γὰρ κατασκευάζει.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ. Η γνώμη τοῦ νομοθέτου κοινή ἐστιν ἀμφοτέρων στοχαστικῶν. ἀπ' ἀμφοῖν ἐξεταζομένη. ὁ μὲν γὰρ φησὶν ὅτι πᾶσαν τὴν πονηρίαν ὁ νομοθέτης μεμισηκώς, διὰ τοῦτο καὶ ἐκφέρειν λέγειν κεκώλυκεν. ὁ δὲ, ὅτι οὐ διὰ τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτὸν ὡρισμένον πατέρα μὴ δεῖν ἀναγράφεσθαι ὅτου παῖς εἴη, κεκώλυκεν αὐτὸν λέξειν.

i. στοχαστικῶς. cf.

Η πηλικότης. ὡς ἐν τῷ ὅρῳ, ὅτι μέγα τὸ γινόμενον. ὁ βίαιος ὅρος. εἰ καὶ ὀνομαστὶ κωμῳδεῖν τοῦτό ἐστι. ״

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Ταύτην τὸν συλλογισμὸν τῷ ὅρῳ ἀφομοιῶν εἴρηκε τοῦτο. ἐπεί τι διάφορον ἔχει ἡ πηλικότης αὕτη πρὸς τὰς ἐν ταῖς λοιπαῖς στάσεσι πηλικότητας. πάντως οὐδέν. ἀλλ' ὡς εἴρηται βούλεται ἀφομοιοῦν πάντη τὸν ὅρον τῷ συλλογισμῷ. ὑπὸ μὲν οὖν τοῦ κατηγόρου αὐξηθήσεται τὸ πρᾶγμα δι' αὐτῆς. ὑπὸ δὲ τοῦ φεύγοντος μειωθήσεται. ὁ μὲν οὖν κατήγορος φησὶν, ὅτι μέγα τοῦτο καὶ πέρα τοῦ ὀνομαστὶ κωμῳδεῖν ἐστιν. ὁ δὲ φεύγων ὅτι οὐ μέγα τοῦτο, ἀλλὰ ὀνομαστὶ κωμῳδεῖν. οἷς ἐπισυνάψει τὸν βίαιον ὅρον εὐθύς. οἷον τοῦτο γὰρ οὐδὲ ὅλως ἐστὶ κωμῳδεῖν. ἀπαντήσεται δὲ τῷ αὐτῷ καὶ ὁ διώκων κεφαλαίῳ, ὅτι καὶ ὀνομαστὶ κωμῳδεῖν τοῦτό ἐστι. δεικνύει γὰρ πᾶσι τῶν διαβαλλομένων τὰ πρόσωπα. εἴρηται δὲ βίαιος ὅρος ὅτι οὐκ ἐκ τῶν κοινῇ δοκούντων ἐστὶν, ἀλλ' ἐκ παραδόξου ἐργάζεται. καὶ τὸν ἡταιρηκότα πόρνην εἶναι βιάζεται εἰ γε ταῦτα τῇ πόρνῃ πάσχει.

Το πρός τι καὶ τὰ ἑξῆς πάντα, καθάπερ ἐν τῷ ὅρῳ ἐξετασθήσεται. ״

ΣΩΠΑΤΡΟΥ. Επὶ τούτοις ἐστὶ τὸ πρός τι. τοῦ μὲν, μεῖζον τὸ αὐτὸ πρόσωπον τοῦ ὀνομαστὶ κωμῳδεῖν λέγοντος. τοῦ δὲ μεῖον τοῦ ὑπ' ἐκείνου εἰ τὰ ἡ ἀντίθεσις ἣν ἐμπίπτειν ἔστιν ὅτε εἶπεν ὁ τεχνικὸς ἐν τῇ διαιρέσει τῶν κεφαλαίων, οὐ καλῶς δὲ. ἐμπίπτει γὰρ ἡ ἀντεγκληματικὴ ἢ ἀντιστατική. ἐπειδὴ γὰρ πᾶς συλλογισμὸς ἐπ' ἐγκλήματί ἐστιν, ἀντεγκληματικῶς ἀναφύεται. οἷον ἄξιοι ἦσαν κωμῳδεῖσθαι. πάλιν εἴ τις ἀναστρέψοι τὸν ἐκ τοῦ ἐναντίου συλλογισμὸν, ἀντιστατικὴ εὑρεθήσεται. ἐὰν λέγωμεν. τὸν λειποτάκτην κολάζεσθαι νόμος. ἀριστεύσας λειποτάκτης, ἀξιοῖ τιμᾶσθαι. ἀντιστατικὴν εὑρεθήσεται, ὥστε πάντως εὑρεθήσεται ἀντίθεσις, ἢ ἀντιστατικὴ ἐπὶ μόνου τούτου τοῦ ζητήματος ἀντιστατική. ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις ἀντεγκληματική. λεγόντων ἡμῶν, ὅτι εἰ καὶ μὴ κεκώλυκεν ὁ νομοθέτης, ἀλλὰ τὸ σὸν ἁμάρτημα ἄξιον τοῦ κωλύεσθαι. ἣν λύσει ὁ κατήγορος μεταλήψει. οἷον ὅτι ἔδει παραινεῖν καὶ μὴ τινὰ ἄλλως βλασφημεῖν. μετὰ ταῦτα ἐστιν ἀντίληψις. οἷον ὅτι ἐξῆν μοι κωμῳδεῖν καὶ οὐ κεκώλυται. ἡ ποιότης καὶ ἡ γνώμη ὡς ἐν ὅρῳ καὶ ταῖς λοιπαῖς στάσεσιν ἐξετάζεται.

Πλείονα δὲ εἴδη ἐστὶ συλλογισμῶν, ἃ δὴ πάντα ὁμοίως διαιρήσεις. ὅμως μέντοι ἐκκείσθω αὐτῶν παραδείγματα. γίνονται γὰρ ἢ τοι ἀπὸ τοῦ ἴσου, ὡς ὁ προειρημένος. ἢ ἀπὸ τοῦ μείζονος. οἷον ἐξῆν ἀποκτινῦναι τοὺς κατιόντας φυγάδας. μαστίξας τινὰ κατιόντα τις, φεύγει παρανόμου τιμωρίας. ὁ γὰρ τὸ μεῖζόν φησι δοὺς, καὶ τὸ ἔλαττον ἔδωκεν. ἢ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου. οἷον τῷ ἀριστεῖ γέρας εἶναι λιπόντα τινὰ τὴν τάξιν, ὁ ἀριστεὺς ἀπέκτεινε καὶ φεύγει φόνου. οὐ γὰρ ἁπλῶς τῷ ἀντεγκλήματι, ἀλλὰ μετὰ τῶν προειρημένων χρήσεται. ἢ ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος καὶ τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἀποβαῖνον. οἷον ὅτι ἔξεστι στίζειν τοὺς μοιχούς. στίζων τις μοιχοὺς ἀπέκτεινε, καὶ φεύγει φόνου. ὁ γὰρ τὸ πρότερόν φησι δοὺς, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀποβαῖνον ἔδωκεν. ״

ΣΥΡΙΑΝΟΥ. Εἰ ὁμοίως διαιρεῖται, πῶς εἴδη. ἀλλὰ κατὰ χρῆσιν ἀκολουθήσομεν τῇ λέξει τὸν τεχνογράφον. τοὺς γὰρ τρόπους εἴδη εἴρηκεν. τέσσαρας δὲ τοὺς πάντας φησὶν εἶναι ὁ τεχνικὸς ἀπὸ τοῦ ἴσου, ὡς τὸ προκείμενον πρόβλημα τὸ ὀνομαστὶ κωμῳδεῖν. ἴσον γὰρ ὁ κατήγορος σπουδάζει δεῖξαι τὸ πεπραγμένον τῷ ἀπειρημένῳ ὑπὸ τοῦ νόμου. ἀπὸ τοῦ μείζονος. εἴρηται δὲ οὕτω διὰ τὸ λέγειν τὸν κρινόμενον ὅτι ὁ τὸ μεῖζον δοὺς καὶ τὸ ἔλαττον δέδωκε τὸ μαστίξαι. ἀπὸ τοῦ ἐναντίου. ὁ οὗτος εἴρηται διὰ τὸ φησὶν τὸν διώκοντα. ὅτι ὁ τὴν ἀριστείαν τιμήσας ἐκ τῶν ἐναντίων μισεῖ καὶ τιμωρεῖ τὸν φυγάδα. δόξει δέ τισιν ἀντέγκλημα εἶναι, διὸ καὶ

ἀντεγκλημα τική. de esse reor.

Abusus est dictione Hermogenes & qui est modus speciem dixit

cf. ii

βίαιος ὅρος unde dicatur.

Reprehenditur hermogenes. ut. etc.

Syllogismus οἷς in crimine.

Reprehenditur hermogenes quod abutatur nomine

προσέθηκεν ὁ τεχνικός. οὐ γὰρ ἁπλῶς τῷ αὐτῷ ἐγκλήματι ὁ φεύγων χρήσεται, ἀλλὰ μετὰ τῶν προειρημένων τουτέστι τῶν ἰδίων τοῦ συλλογισμοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος, κατὰ δὲ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀποβαῖνον. ἔλαττον εἴρηκε πρὸς τὸ ἄνω μεῖζον ὄν. διὸ καὶ ἐπήγαγε κατὰ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀποβαῖνον. ὁρᾷ γὰρ ὅτι ὁ τὸ σῖτον παραχωῶν, καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ ἀποβαῖνον ἔδωκεν. ἔστι παρὰ τὰ προειρημένα καὶ ἕτερος τρόπος κατὰ σύνθεσιν. τὸ παράδειγμα τόδε. ἐὰν τρὶς ὑβρίσαντα καὶ τοὺς μαρτυρήσαντα καὶ τοὺς ἁλόντα κλοπῆς, ἄτιμον εἶναι. ἁλούς τις καθ' ἕκαστον ἔγκλημα ἀνὰ ἅπαξ, ὑπάγεται τῇ τιμωρίᾳ. ἐνταῦθα γὰρ ἡ σύνθεσίς ἐστιν ἡ ζητουμένη. πότερον τὰ τρία ἑνός ἐστιν ἢ ἑκάστου. δόξει δέ τισι καὶ ἀμφιβολία εἶναι αὕτη ἡ κατὰ σύνθεσιν, οὐκ ἔστι μέντοι. οὐ γὰρ διάστασις ἢ ἐπιπλοκὴ ποιεῖ τὴν ζήτησιν. ἐνταῦθα δὲ ὄνομα ἀμφισβητούμενον. διὸ οὐκ ἀμφιβολία ἀλλὰ συλλογισμός ἐστιν. ἀνάγκη γὰρ συλλογίσασθαι ὅτι ταυτόν ἐστιν ἢ ἓν ἀδίκημα τρίτον ποιῆσαι, ἢ καθ' ἓν ἔγκλημα ἀνὰ ἅπαξ. ἐπιστατέον δὲ, ὡς ἐν μὲν πάσῃ συλλογισμὸς ἐμπίπτει. ἐν συλλογισμῷ δὲ οὐδεμία ἄλλη πλὴν στοχασμοῦ. ἥ τις ἐν τῇ γνώμῃ τοῦ νομοθέτου ἐμπίπτει στοχαστικῶς ἐξεταζομένη.

ΠΕΡΙ ΑΜΦΙΒΟΛΙΑΣ. ΣΩΠΑΤΡΟΥ.

Τινὲς ἀσύστατόν φασιν εἶναι τὴν ἀμφιβολίαν, τῷ μὴ ἔχειν τεκμήριον φανερόν, ὥσπερ τὸν στοχασμόν, ἄλλοι δὲ πρὸς τῷ συνεστάναι καὶ εἴδη, φασὶν αὐτὴν ἔχειν δ' κατὰ πνεῦμα καὶ τόνον καὶ ὁμωνυμίαν σύνθεσίν τε καὶ διαίρεσιν. ἡμεῖς δὲ συνεστάναι μὲν αὐτὴν φήσομεν. εἴδη δὲ οὐχ ὁρῶμεν ἔχειν. ἀλλὰ τρόπους αὐτὰ φήσομεν τῶν κατὰ ἀμφιβολίαν προβλημάτων. διατί δὲ ὠνόμασται οὕτω φανερόν. διὰ γὰρ τὸ μὴ ἔχειν τι ὡρισμένον πρὸς τὴν τοῦ ζητουμένου σύστασιν. μηδέ τι παρέχεσθαι μηδ' ἕτερον τῶν ἀγωνιζομένων σαφὲς ἅτε ῥητοῦ διάνοιαν ἐξετάζοντος, ὡς πολυειδής τε καὶ ἀόριστος ἡ ἐξέτασις. ὅρος δὲ αὐτῆς ἐστιν οὗτος. ἀμφιβολία ἐστὶ στάσις πολιτικοῦ πράγματος τῶν ἀμφοτέρων μερῶν καθ' ἣν τὴν διάνοιαν ἐξετάζομεν τοῦ ῥητοῦ. οἷον ὡς ἀμφὶ τοῦ ἀνατεθῆναι τῇ πόλει καταλιπόντος ἡρακλέα χρυσοῦν ῥόπαλον ἔχοντα. τρόποι δὲ τῶν κατὰ ἀμφιβολίαν προβλημάτων οἵδε. κατὰ πνεῦμα. κατὰ τόνον. καθ' ὁμωνυμίαν. κατὰ σύνθεσιν. κατὰ διαίρεσιν. ἔστι δὲ κατὰ πνεῦμα μὲν ἀμφιβολία ὡς τόδε. κατέλιπέ τις φίλῳ τὴν οὐσίαν ἐφ' ᾧ τὸν πιστώτατον τῶν οἰκετῶν ἕνδεκα ἔτεσι θρέψαι. καὶ ὁ μὲν, δασύνων ἕνδεκα ἔτεσιν ἀξιῶν θάψαι. ὁ δὲ, ψιλῶς ἀναγινώσκων, ἕνδεκα ἔτη μόνα. κατὰ τόνον δέ. οἷον ἑταίρα χρυσία εἰ φοροίη δημόσια ἔστω. ἑάλω χρυσία φοροῦσα ἑταίρα. καὶ ὁ μὲν, παροξυτόνως ἀναγινώσκων, δημοσίαν αὐτὴν εἶναι κελεύει. οἱ δὲ, συνηγοροῦντες ἐκείνῃ προπαροξυτόνως ἀναγινώσκοντες, τὰ χρυσία φησὶν εἶναι δεῖν δημόσια. καὶ αὖ πάλιν τοῦδε. πώλων μηδεὶς διδότω τέλος. ἐνταῦθα γὰρ ὁ μὲν, παροξυτόνων ἵππων ὁρᾷ μὴ διδόναι τέλος. ὁ δὲ, περισπῶν τὸν πιπράσκοντα. κατὰ δὲ ὁμωνυμίαν, οἷον τοῦ θεοῦ χρήσαντος, τεῖχος τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα ζεύς, οἱ μὲν, εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀξιοῦσι καταφεύγειν κοτίνοις τότε πυκνοῖς καταπεφραγμένην. θεμιστοκλῆς δὲ, πρὸς τὰς τριήρεις κελεύει κατασκευάζεσθαι. κατὰ δὲ σύνθεσιν καὶ διαίρεσιν. οἷον τελευτῶν τις κατέλιπέ τινι τὴν οὐσίαν ἐφ' ᾧ τε ἀναθεῖναι τῇ πόλει ἡρακλέα χρυσοῦν ῥόπαλον ἔχοντα. ὁ μὲν κατὰ διαίρεσιν ἀναγινώσκων, τὸ ῥόπαλον μόνον βούλεται χρυσοῦν ἀναθεῖναι. ὁ δὲ κατὰ σύνθεσιν, ὅλον τὸν ἡρακλέα χρυσοῦν ἀξιοῖ ἀναθεῖναι τῇ πόλει.

ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΟΥ.

Ζητεῖται εἰ ὅλως συνίσταται ἡ ἀμφιβολία. δοκεῖ γὰρ κατὰ τὸ ὁμολογούμενον προφέρεσθαι. ὡς γὰρ ἄν τις ὁριζόμενος ἀναγνοίη, πάντως που καθ' ἕνα τρόπον περιέρχεται. ἀλλὰ πρὸς τοῦτο φαμὲν. ὅτι ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνάγκη τὸν τόνον

Syllogismū cadere in omnē statum in ipsum autē nō cadere aliū praeter coniecturalem

Ambiguū

Amphibolia unde

Amphiboliae diffinitio

Oleastris frequentib' obsita arx athenar+

Q. pulchra

ὑποκλέπτειν. δεῖ γὰρ ὑπονοεῖν γεγράφθαι νόμον στιγμῆς ἄμοιρον καὶ τόνου. ὅθεν τὰ τῆς ἀμφισβητήσεως συνίσταται. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ ὀνόματος, πρόδηλον τὰ τῆς δυνάμεως αὐτῆς. καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ ῥητὸν ἀμφίβολον ἔχει. ὥστε τούτῳ τῶν ἄλλων νομικῶν διαφέρει. ὅτι ἐν

λείπει

ΚΑΙ ΑΛΛΩΣ ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Ἡ ἀμφιβολία. τὴν ἀμφιβολίαν καὶ ἑρμογένης καθ' αὑτὴν οὖσαν γλίσχρον εἶναί φησι καὶ ὑπόψυχρον. τὸ γὰρ περὶ ὁμωνυμίας, ἢ τόνων, ἢ τινὸς τοιούτου ἀμφιβάλλειν εὐτελὲς ἄγαν. καί πως δοκεῖ ἀπὸ φιλοπραγμοσύνης τις περὶ τῶν τοιούτων συγκροτεῖν δικαστήριον. συμπεπλεγμένη μέντοι ἑτέρᾳ στάσει τῆς τὴν φιλοπραγμοσύνης ὑποψίαν ἐκφεύγει. ὡς καὶ ὁ δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς λεπτίνην ἐποίησεν. εἰπόντος γὰρ λεπτίνου μηδένα εἶναι ἀτελῆ, καὶ μὴ διορίσαντος πρόσωπον ἢ πρᾶγμα ὁ δημοσθένης ἀσαφὲς εἶναι τοῦτό φησι, τὸ δὲ ἀσαφὲς ταυτὸν τῷ ἀμφιβόλῳ. καὶ ἔτι ἐν τῷ κατὰ ἀριστοκράτους, ἐάν τις ἀποκτείνῃ χαρίδημον, ἀγώγιμον εἶναι. πάλιν γὰρ ἐπιλαμβάνεται τῆς ἀσαφείας. καί φησι, ποῖον ἀνδροφόνον λέγεις, πότερον τὸν ἑκούσιον ἢ τὸν ἀκούσιον, τὸν δίκαιον, ἢ τὸν ἄδικον. διαφέρει δὲ ἡ ἀμφιβολία τῶν ἄλλων νομικῶν. ὅτι ἐν μὲν ἐκείναις φανερὸν ἔχομεν τὸ ῥητόν. περὶ δὲ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ γίνεται ἡ ζήτησις. ἐνταῦθα δὲ αὐτὸ τὸ ῥητὸν ἔχομεν ἄδηλον. οὐδὲν γὰρ ἕτερόν ἐστιν ἡ ἀμφιβολία, ἢ ῥητοῦ ἀσάφεια. τὸ δὲ τούτου ὅπερ εὑρίσκεται. οἶμαι πταῖσμα τῶν ἀντιγράφων εἶναι. χρῆναι γὰρ, τοῦτο παρευρίσκεται, γράφεσθαι, ὡς μὴ κατ' αὐτὸ τὸ ζήτημα ὄν, ἀλλ' ἐν ἑτέρῳ παρευρισκόμενον. τὸ γὰρ περιέχον. πῶς ἴδιον ἀντινομίας τοῦτο εἰπὼν καὶ ἀμφοτέρων τῆς ἀμφιβολίας τοῦτο παρέλαβε; φαμὲν οὖν ὅτι πρὸς τὸ ῥητὸν καὶ τὴν διάνοιαν εἶπεν αὐτὸ ἐκεῖ ἴδιον εἶναι. ὥσπερ δὲ ἐν τῷ ὅρῳ ὁ φεύγων τὸ ἔλαττον ὁμολογεῖ ἀδίκημα, οὕτω καὶ ἐνταῦθα ἀμφοτέρων τῆς γνώμης τοῦ νομοθέτου ἡ ἑτέρα ὁμολογεῖ ἠδικηκέναι μὲν, ἔλαττον δὲ. δι' ὅπερ ἕπεται. πρὸς τὴν μετάληψιν, καὶ ἀντίληψιν ἔδει ἀπαντῆσαι, ὡς πολλαχοῦ. ἀλλ' ἐνταῦθα παράβασις γέγονεν, ὥστε οὐκ ἠδύνατο, ὥσπερ ἐπ' ἐξουσίας προβάλλεσθαι τὴν ἀντίληψιν. τὸ δὲ ἐλεεινολογήσεται φησὶν ὅτι ἐπειδὴ οὐκ ἰσχυρὰ τὰ τῶν ἀποδείξεων, τοῖς ἐπιλογικοῖς ἀνάγκη πλεονάζειν. τὸ δὲ ὁ λέγων ὑπὲρ αὐτῆς προσέθηκεν, ἐπειδὴ γυνὴ εἰς δικαστήριον οὐκ εἰσέρχεται. οὐδὲ παρρησίαν ἔχει δημηγορεῖν. ἄλλως τε κἂν ἑταίρα τυγχάνῃ οὖσα, διὸ οὐκ αὐτὴν ἐλεεινολογουμένην, ἀλλὰ τὸν ὑπὲρ αὐτῆς φησι λέγοντα. μετὰ δὲ τὴν ἀντίληψιν ἐστὶν ἡ θέσις. παρῆκε δὲ αὐτὴν ὁ τεχνικὸς ἐν τῇ ἐξετάσει ὡς πρόδηλον. ὁ μὲν γὰρ ὁρᾷ, ὅτι τιμωρητέον τὰς ἑταίρας. ὁ δὲ ὅτι ἐλεητέον τὰς διὰ πενίαν ταῦτα ἀναγκαζομένας ποιεῖν.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΣΤΑΣΕΩΝ.

Notandū h' sūmo opere.

Demosth.

Demosthe

τὸ ἀσαφὲς ταυτὸν τῷ ἀμφιβόλῳ

Diff.a Ambigui ad alias legales cōstitutiones

συγκροτεῖν δικαστήριον. i. instituere iudicium.

:: uacat

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙ ΕΥΡΕΣΕΩΝ.

Περὶ εὑρέσεως ἐπιγέγραπται τὸ βιβλίον καίτοι καὶ τῶν ἄλλων πραγματειῶν Ἑρμογένους εὑρέσεις τινὰς εἰσαγουσῶν. ἥ τε γὰρ ἐπιγραφομένη περὶ στάσεων, εὕρεσίν τινα καὶ διασκευὴν διδάσκει, καὶ αὐτός φησιν ὅτι τὸ βιβλίον ἐκεῖνο τοῦτόν ἐστι σχεδὸν τὸ περὶ εὑρέσεως. καὶ δηλῶν τῷ βιβλίῳ τῷ περὶ τῶν κεφαλαίων ἀρξάμενός φησι· περὶ μὲν τῆς τῶν κεφαλαίων εὑρέσεως κατὰ τὴν διαιρετικὴν ἐξεθέμην μέθοδον· ὥστε εὕρεσιν καὶ ἐν ταῖς στάσεσι διδάσκει, καὶ αἱ ἰδέαι δὲ τὸ βιβλίον εὑρέσεις τινὰς διδάσκουσιν. ἔστιν οὖν εἰπεῖν ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις τάξιν καὶ μεταχείρισιν τῶν εὑρημένων ἐν τῇ φύσει διδάσκει, οὐχ εὕρεσιν· ἐνταῦθα δὲ εὕρεσιν προηγουμένως προοιμίων καὶ πολλῶν παραδίδωσιν ἄλλων. καὶ ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἄλλοις κοινόν τι ἦν ὄνομα περὶ ὧν ἔμελλε διδάσκειν· ἐξ οὗ καὶ τὴν ἐπιγραφὴν εὐθέτως ἦν λαμβάνειν· οἷον στάσεις, ἰδέαι, περὶ στάσεων, περὶ ἰδεῶν. ἐν δὲ τῷ παρόντι βιβλίῳ ἐπειδὴ μηδὲν κοινὸν ὄνομα κεῖται γνώριμον τούτοις, περὶ ὧν διέξεισιν, ἔστι γὰρ προοίμιον· διήγησις καὶ τἄλλα. ὧν οὐδὲν κοινὸν ὄνομα. τούτων δὲ κοινόν τι τὴν εὕρεσιν παραδίδωσιν, εἰκότως ἀπ' αὐτῆς τῆς εὑρέσεως τὴν ἐπιγραφὴν ἐποιήσατο. ζητήσαι δέ τινες τί κοινὸν κεφαλαίῳ καὶ εὑρέσει· φαμὲν οὖν ὅτι κεφάλαιόν ἐστι μέρος λόγου ἐκ νοημάτων διαφόρων πρός ἕν τι τεινόντων τὸ κατασκευαζόμενον. εὕρεσις δὲ νοημάτων διαφόρων εὐπορία· κοινωνοῦσι δὲ ἀλλήλοις καθὸ πρὸς ἕνα σκοπὸν τὸ προκείμενον φέρονται. δεῖ γὰρ προσφυῶς τῇ ὑποθέσει ἑκάτερον ἐξετάζεσθαι. εἰ γὰρ ἄλλο μὲν εἴη τὸ ζητούμενον, οἷον στοχασμός, ἄλλο δὲ τὸ κατασκευαζόμενον, οἷον ἀντιλήψεως κεφάλαιον, ἢ ἑτέρας στάσεως, ἀσύστατον ἂν εἴη τὸ ζήτημα. ἢ ἀμαθὴς ὁ μελετῶν. διαφέρουσι δὲ ἀλλήλων, ὅτι τὸ μὲν κεφάλαιον ὡρισμένον ἐστὶ καὶ ἀεὶ φυλαττόμενον· οἷον ἐπὶ τῆς πραγματικῆς νόμιμον, δίκαιον, συμφέρον. ταῦτα γὰρ πάντα ἐν ἑκάστῃ πραγματικῇ στάσει ἐμπίπτει· καὶ πᾶς μεταχειριζόμενος αὐτοῖς χρήσεται. ἡ δὲ εὕρεσις ἀόριστος καὶ πρὸς τὴν ἑκάστου φαντασίαν ἐγγινομένη· διὸ οὐ πάντες χρήσονται τῇ αὐτῇ· ἀλλ' οἱ μὲν εὐπορώτερον· οἱ δὲ στενώτερον. εἶτα τὰ μὲν κεφάλαια περιέχει τὰς εὑρέσεις. αἱ δὲ οὐ περιέχουσι ταῦτα, ἀλλὰ περιέχονται. ἔτι τὰ μὲν κεφάλαια ἀπὸ τῶν ἀγώνων ἀρξάμενα εἰς τοὺς ἀγῶνας καταλήγει. ἡ δὲ εὕρεσις καὶ τῇ παρεκβάσει, καὶ τοῖς μέρεσι τοῦ λόγου κεκλήρωται. Προοίμιόν ἐστι λόγος παρασκευάζων τὸν ἀκροατὴν εἰς ὑποδοχὴν τῆς ὑποθέσεως· κυρίως δὲ προοίμιον ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τὰ πρὸ τῶν κιθαρῳδῶν ἐν ἀρχῇ λεγόμενα· οἴμη γὰρ ἡ ᾠδὴ ἡ ἀπὸ τῆς οἴμου τουτέστι τῆς ὁδοῦ. τέλος δὲ τοῦ προοιμίου τὸ παρασχεῖν εὐήκοον πρὸς τὰ λοιπὰ τὸν ἀκροατήν. ἐπεὶ δὲ προσοχῆς ποιητικόν ἐστιν, ἀνάγκη πάσα πρὸ τῶν ἄλλων αὐτὸ τάττεσθαι. εἰ γὰρ καὶ ἐν μέσῳ τοῦ λόγου προοίμιά τινα δοκοῦσιν εὑρίσκεσθαι· ἀλλ' οὐκ εἰσὶ κυρίως προοίμια· ἀλλὰ πολλάκις ἐν τῷ μεταξὺ γινομένου θορύβου, ἀνάγκη κατάστασιν ποιῆσαι οἱονεὶ προοιμιαζόμενον. ἐν μέν τοι τισὶ λόγοις καὶ δυσὶ καὶ τρισὶ προοιμίοις χρησόμεθα. δυσὶ μέν, ὡς ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ τρίτῳ τῶν Ὀλυνθιακῶν. ὧν πρότερον μέν, οὐχὶ ταυτὰ παρίσταταί μοι γινώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἑξῆς. δεύτερον δέ· ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρὸς ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. τρισὶ δέ, ὡς ὁ αὐτὸς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ὀλυνθιακῶν. ὧν πρῶτον μέν, ἐπὶ πολλῶν μὲν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δοκεῖ μοι. δεύτερον δέ, τὸ μὲν οὖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι. τρίτον δέ, τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν αὐτοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι· καὶ ἑξῆς. Ἰστέον δὲ ὅτι παραιτησόμεθα τὸ προοίμιον, ὅταν ἢ εὐ-

νοῶσιν

κεφάλαι[ον] qd'
νοημάτων
De inuentioe nota pro qntiliano
Proœmiu qu et unde?
finis proœmij
proœmia in medio orationis
Demosthe
in aliquibus orationibus duo & tria proœmia reperiuntur.

[redacted]

κ.π. ὁ δὲ ἱκετεύων
ἐν ἀρείῳ πάγῳ κῆρυξ προσεφώνει μὴ προοιμιάζου μηδὲ ἐπιλέγε
Lege Quintilianu .l. 2. ca. 17.

νοῶσιν οἱ δικάζοντες, ἢ ὀλίγον λάβωμεν ὕδωρ. τότε γὰρ ἡ τῶν ἀναγκαίων διήγησις ὠφελιμωτέρα. οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ δικαστηρίου χρῆσις προοιμίων οὐκ ἦν. κῆρυξ γὰρ προσεφώνει τῷ εἰσιόντι, μὴ προοιμιάζου, μηδὲ ἐπιλέγε. ὡσαύτως ἐνώπιον βασιλέως οὐ δεῖ προοιμιάζεσθαι· ἀλλ' οὐδὲ βασιλεὺς ἀεὶ προοιμιάζεται, ἢ ἀρχιερεύς, τὸ αἰδέσιμον καὶ ἀξιόπιστον ἐκ τοῦ βαθμοῦ κεκτημένοι· καὶ μὴ γοητείας λόγων ἐπιδεόμενοι· οἱ γὰρ ἀκροαταί, ὡς δεσπόταις αὐτοῖς ὑπείκουσι. καὶ οὐδείς ἐστιν ὁ ἀντιταττόμενος· ὅθεν καὶ βραχυλογίας οἱ τοιοῦτοι κέχρηνται· ὥσπερ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἴρηται· πᾶς δεσπότης δούλῳ μονοσύλλαβον· τὸ δὲ ἱκετεύειν μακρόν. ἔτι ἐὰν τὸ πρᾶγμα ἐπείγῃ· καὶ σπεύδωμεν ἐπὶ τὴν διήγησιν, οὐ προοιμιασόμεθα. ὁμοίως καὶ ἐὰν ᾖ περὶ ἡμῶν τὸ πρᾶγμα· καὶ θαρροῦντες εἰσερχώμεθα, προοιμίῳ οὐ χρησόμεθα. Ἰστέον ὅτι μόρια τοῦ πολιτικοῦ λόγου πέντε τινὲς παρέδωσαν, προοίμιον, διήγησιν, ἀντιθέσεις, λύσεις, τὰς λεγομένας πίστεις, ἐπίλογον. ἕτεροι δὲ εἰς τέσσαρα ταῦτα συνεῖλον· τὰς γὰρ ἀντιθέσεις καὶ λύσεις ἐν ὀνόματι τῶν ἀγώνων ἐκάλεσαν. τινὲς δὲ προστιθέασι καὶ ἕτερα τρία, ἔφοδον, παρέκβασιν, αὔξησιν. ταῦτα δὲ οὐκ ἔστιν ἕτερα παρὰ τὰ προειρημένα. ἔφοδός τε γάρ ἐστιν ἡ προθεραπεία, τουτέστι τὸ προοίμιον. αὔξησις δὲ ὁ ἐπίλογος. καὶ γὰρ ἕνεκα τοῦ θυμικὸν ποιῆσαι τὸν δικαστὴν ἢ ἱλαρὸν ἐπινενόηται ὁ ἐπίλογος. ἡ δὲ παρέκβασις ἢ ἐν τῇ διηγήσει ἐστὶν ἢ ἐν τοῖς ἀγῶσιν. ἢ ἐν τῷ ἐπιλόγῳ. εἰ δ' οὐδενὸς τούτων ἐστί, περιττόν ἐστι καὶ ἀχρεῖον· καὶ ἁμαρτάνει ὁ ῥήτωρ χρώμενος αὐτῇ. δεῖ δὲ τὸ προοίμιον συνεστραμμένον εἶναι· καὶ ἀσθματικῶς ἔχειν τὰ τῆς ὑποθέσεως. ἐν αὐτῷ γὰρ τὸ πρᾶγμα μανθάνομεν· τοῦ γὰρ ὅλου λόγου ζῴῳ ἀτεχνῶς ἐοικότος, τὸ προοίμιον τῇ κεφαλῇ τούτου ἀναλογεῖ. ἐπισκεπτέον δὲ ὅτι ἐλλιπῶς τὴν τῶν προοιμίων εὕρεσιν παραδίδωσιν ὁ Ἑρμογένης. πολλὰ γάρ ἐστιν ἀρχαῖα προοίμια, καὶ μυρία νέα συστῆναι δυνάμενα, ὧν οὐδὲν εὑρεθήσεται εἰς οὐδένα τῶν ὑπ' αὐτοῦ παραδεδομένων τρόπων, ἀναγόμενον. οἱ δὲ παλαιότεροι ἐλλιπῶς μὲν κἀκεῖνοι καὶ ἀδιακρίτως, ἀλλ' οὖν πολὺ πλείους τρόπους παραδεδώκασιν· εἰς ὧν ἐνίους μᾶλλον ἀναφέρειν ἐστὶ τὰ προοίμια ἢ εἰς οὓς αὐτὸς ἐνόμισεν ἀναφέρεσθαι. τὸ γὰρ ἐκ βαρύτητος προοίμιον καὶ τὸ ἐξ ἐπαίνου τῶν ἀκουόντων· καὶ τὸ ἐξ αἰτίας· καὶ τὸ ἐξ ἀπολογίας, οὐκ ἀπολιπούσης μέμψεως, ἀλλ' ἐπιείκειαν μόνον ἐνδεικνυμένης· καὶ πολλὰ ἄλλα παρῆκεν ὁ Ἑρμογένης· ὧν ἕκαστόν ἐστιν ἰδεῖν τῷ βίῳ μᾶλλον ἐπιπολάζοντα, ἢ τὰ Ἑρμογένους, καὶ τὰ τῶν ἀρχαίων. Τῷ μὲν οὖν ἐκ βαρύτητος τηνικαῦτα χρησόμεθα ὅτε τούτου· συνεχῶς τις νέος πλούσιος κρινόμενος τυραννίδος ἐπιθέσεως τὴν οὐσίαν αὐτοῦ κατεπόντωσεν ἐν θαλάσσῃ· καὶ κρίνεται. καὶ ἐπὶ τούτου· ῥήτορες ἐξεδόθησαν τῷ Φιλίππῳ· καὶ ἀφεθέντες οὐ πολιτεύονται, καὶ κρίνονται. ἁρμόσει οὖν αὐτοῖς τὸ ἐκ βαρύτητος προοίμιον. οὐκ ἦν, ὡς ἔοικε, τῶν κακῶν ἀπαλλαγή· πρότερον μὲν οἱ πολιτευόμενοι κινδύνοις περιεπίπτομεν· νῦν τὸ σιωπᾶν κρίνοντες δίκαιον εἰς δικαστήριον ἥκομεν. πρὸ τούτου τοίνυν βελὰς βουλεύοντες νῦν παρ' ἑτέρων ζητοῦμεν γνώμην, ὅ, τι καὶ πράξομεν. ὁμοίως κἂν γνώμην τινὰ εἰσαγαγόντες ἀποτύχωμεν τοῦ πεῖσαι, εἶτα εἰσερχόμεθα τὸ προσθεῖναι βελὴν δευτέραν· τῷ ἐσχηματισμένῳ ἐκ βαρύτητος χρησόμεθα. οἷον ἔγραψεν Αἰσχίνης τρισκαιδέκατον θεὸν νομίζειν Φίλιππον. ἀντειπόντος Δημοσθένους ἡττήθη. ὁ δὲ σχηματίζεται ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ βουλῇ καὶ ναοὺς αὐτῷ κατασκευασθῆναι. τὸ προοίμιον οὖν· εἰ καὶ πρότερον οὐχ ἱκανῶς παρ' ὑμῖν ἔδοξα συνεωρακέναι τὸ βέλτιον, ὅμως οὐκ ἔδοξέ μοι καλῶς ἀθυμήσαντι σιγῆσαι, ἵνα μὴ κακόνους δόξω τῇ πόλει· ἀλλὰ τὰ δοκοῦντά μοι νῦν συμφέροντα εἰσηγήσασθαι. Τῷ δὲ ἐξ ἐπαίνου τῶν ἀκουόντων, ὅταν περὶ ἀκολουθούντων βουλευώμεθα. οἷον θε-

qn supersedendu sit prooemio
ὑμῖν ἢ ἄλλα
Πᾶς δεσπότης δούλῳ μονοσύλλαβον τὸ δὲ ἱκετεύειν μακρόν
Orationis politicæ partes 5.
ἀγῶνες ἤγουν ἀντιθέσεις καὶ λύσεις
Proœmiu. Nota hoc pro Quintiliano capite de proœmio
Nota [illegible] diligentiam Hermogenis in traditione proœmiorū
ἐκ βαρύτητος
Exé
Exem
Exem
a laude auditorū
:: ἐξ ἀπολυούσης μέμψεως

πᾶς δεσπότης δούλῳ μονοσύλλαβον τὸ δὲ ἱκετεύειν μακρόν.

ἀγῶνες ἤγουν ἀντιθέσεις καὶ λύσεις

μισοκλῆς πείσας ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν βουλεύεται ἐμπρῆσαι τὸ ἄστυ. φήσει τοίνυν· ὁρῶν ὑμᾶς πεπεισμένους ἐφ᾽ οἷς μικρῷ πρόσθεν εἰσηγησάμην. πρόθυμος τὰ νῦν γεγονὼς ἥκω τὰ τοῖς προτέροις ἑπόμενα συμβουλεύων. ὁμοίως καὶ ὅταν περί τινος δυσχεροῦς βουλευώμεθα τῇ τε προβολῇ τοῦ συμφέροντος· καὶ τῷ πρὸς αὐτοὺς ἐπαίνῳ τοὺς δικαστὰς ἐπισπασόμεθα. λέξομεν γοῦν· τὴν μὲν πάντα λυσιτελῆ σπουδὴν ὁρῶν ὑμᾶς ἔχοντας ὦ ἄνδρες ἄριστοι, καὶ τὸ πρόθυμον τὸ περὶ τὰ πρακτέα· κἂν δυσχερῆ μέλλω λέγειν, ἀλλὰ διὰ τὴν δι᾽ αὐτῶν γενησομένην τῇ πατρίδι ὠφέλειαν οὐκ ἄξιον ἐκεῖνα σιγῆσαι ὑφορώμενος τὴν ἐκ τῆς ἀγνωμοσύνης διαβολήν. ἔτι καὶ ἐὰν ἐπὶ τῶν ὁμογενῶν προβλημάτων τῷ ἡμετέρῳ προβλήματι, καὶ ἄλλο τι παρέχον αὐτοὺς εὐπειθεῖς οἱ ἀκροαταί. οἷον, ἄξιον ὑμᾶς ἐπαινέσαι ὦ ἄνδρες ἄριστοι, ἀνθ᾽ ὧν τοῖς τὰ βέλτιστα συμβουλεύουσι πείθεσθε. ἐξ ὧν λαβὼν παρρησίαν καὶ αὐτὸς ἥκω περὶ τῶν ὁμοίων ὑμᾶς πείσειν οἰόμενος. ἐξ αἰτίας δέ ἐστι προοίμιον, ὡς τὸ δημοσθενικόν· εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος προὐτίθετο λέγειν· καὶ ἑξῆς. τὸ δὲ κατ᾽ ἐπιείκειαν ἀπολογίας ὡς τὸ αἰσχίνου κατὰ τιμάρχου, οὐδένα πώποτε γραψάμενος εὑρίσκεται προοίμιον καὶ ἐκ διαβολῆς τοῦ ἀντιδίκου. ὅταν οὗτος νικήσας πάλιν εἰσιὼν ἀντιλέγῃ σοι. οἷον, τὸ μὲν αὐθάδη καὶ καταφρονητὴν γενέσθαι τοῦτον ὦ δικασταί, οὐδὲν θαυμαστόν· τὸ γὰρ κρατεῖν ἐκ συνηθείας λαβὼν νομὴν εἴληφε τοῦ ἀντιλέγειν ἐν οἷς ἂν αὐτῷ δόξῃ. ἔνθα ὁ ἀντίδικος χρῆται προοιμίῳ ἐξ ἐπαίνου τῶν ἀκροατῶν. λαμβάνεται προοίμιον καὶ ἀπὸ τοῦ εὐθίκτου καὶ εὐστόχου, ὅταν αὐτοῦ τοῦ πράγματος τῆς ὑποθέσεως ἐφαπτώμεθα. οἷον νέος πλούσιος ἀποβλέπει συνεχῶς εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ δακρύει. κρίνεται. δακρύει μὲν οὗτος ὦ ἄνδρες ἄριστοι, καὶ ἀγανακτεῖ, διὰ τὸ μηδέ πω τῆς ἀκροπόλεως κρατεῖν· νῦν δὲ δικαίως οἶμαι δακρύσειν αὐτὸν δόντα τιμωρίαν, ἵνα μὴ τούτου περιόντος δακρύσωμεν ἡμεῖς. ἔτι λαμβάνεται καὶ ἀπὸ γνώμης· ὡς ὁ δημοσθένης· οὐδέν ἐστι χαλεπώτερον, ἢ γείτονος φθονεροῦ τυχεῖν· οὗτος γοῦν ἐπιθυμήσας τοῦ χωρίου μου πράγματά μοι παρέχει. ἔτι λαμβάνεται καὶ ἀπὸ πάντων τῶν περιστατικῶν. ἀπὸ μὲν προσώπου, ὅταν στρατηγοῦ ἢ τριηράρχου πρόσωπον ἐπαινῶμεν, ἢ διαβάλλωμεν. ἀπὸ δὲ τοῦ πράγματος· ὡς ὁ δημοσθένης. πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις· καὶ ἑξῆς. ἀπὸ δὲ χρόνου, εἰ ἐν ἑορτῇ τι πέπρακται. φήσομεν γάρ, ὄντως μὲν οὐκ ἄξιον τῆς παρούσης ἑορτῆς τὸ δέ τι πέπρακται. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. ἔτι ἐστὶν εὕρεσις ἐπίνοια νοημάτων προσηκόντων καὶ ἁρμοδίων τῷ ὑποκειμένῳ πράγματι.

ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ ΠΕΡΙ ΕΥΡΕΣΕΩΝ· ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΞ ΥΠΟΛΗΨΕΩΣ ΠΡΟΟΙΜΙΩΝ.

Η πρώτη, καὶ καλλίστη τῶν προοιμίων εὕρεσις, καὶ τὰ λοιπά.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΥΡΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ· ΑΝΩΝΥΜΟΥ.

Η πρώτη. πρώτην καὶ καλλίστην εὕρεσίν φησι τῶν προοιμίων τὴν ἐξ ὑπολήψεως πραγματικωτάτην δέ φησι τὴν πολυυλωτάτην. ζητητέον δὲ πῶς φησιν εὕρεσιν εὑρέσεως τετυχηκέναι, ἢ δῆλον ἡ εὕρεσις τότε εὑρημένον ἢ εὑρίσκουσα μέθοδος, ἡ δ᾽ εὑρετικὴ λέξις καὶ τὸ ἔργον αὐτῆς. ἐν προβλήμασι γάρ· οὐ τὸ πανηγυρικὸν ἐκβαλεῖν βουλόμενος τοῦ περὶ προοιμίων ταῦτά φησι. λαμβάνει δὲ καὶ τοῦτο, κρίσις ἂν εἴη γενικῷ λόγῳ ἢ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ ἐπίσκεψις. ἔστι καὶ τὴν ἐν πανη-

γυρικῷ

à Causa — κατ᾽ ἐπιείκειαν ἀπολογίας — Exordium ... aduersariũ tangentes — Demosth — ab omnibus circumstantijs — Genus laudatiuum habet etiam controuersiã Contra Aristidē. — νοημάτων qd uide

γυρικῷ λόγῳ μέτριον μεταχείρησιν. ἔστι δὲ καὶ ἀπὸ τῆς κρίσεως τῶν ἀκροατῶν περὶ τὸ πρᾶγμα ὑπολήψεως ἢ φαύλης καὶ ἐγκωμίου καὶ ψόγου πείσεσθαι προοίμιον.

Πρῶτον μὲν οὖν, σκοπητέον τὸ πρᾶγμα ποταπόν ἐστι, καὶ τὰ λοιπά.

Πρῶτον μὲν οὖν, οἱ δικασταὶ ἤτοι εὐμενεῖς εἰσιν ἡμῖν ἢ δυσμενεῖς· ἢ οὐδέτερον· κἂν μὲν εὐμενεῖς ὦσιν, ἢ παρήσομεν τὸ περὶ τῆς εὐνοίας, ἢ ἐπ᾽ ὀλίγον θήσομεν. ἐὰν δὲ πρὸς ὀλίγον δυσμενεῖς, πάλιν σκεψόμεθα, πότερον πρὸς ἡμᾶς ἰδίαν ἔχοντες ἔχθραν, ἢ διὰ τὴν πρὸς τὸν ἀντίδικον φιλίαν. εἰ μὲν οὖν τῇ πρὸς ἐκεῖνον φιλίᾳ. ῥητέον ὅτι οὐ δεῖ τῇ πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίᾳ κακῶς ἡμᾶς ποιεῖν. εἰ δὲ ἰδίαν πρὸς ἡμᾶς ἔχθραν ἔχοντες, ῥητέον ὅτι ἐν ἄλλοις ὑπερθέσθαι τὴν ἔχθραν δίκαιον. εἰ δὲ μήτε ἐχθρωδῶς ἔχοιεν ἡμῖν μήτε φιλίως. τὰ μὲν προσόντα τοῖς ἀντιδίκοις ἐπίμωμα ποιεῖν πειρασόμεθα. τὰ δὲ ἡμῖν ἐπαινεσόμεθα. καὶ τὰ μὲν ἐκείνων ἐλαττώματα μίσους εἶναι φήσομεν ἄξια. τὰ δὲ ἡμέτερα ἐλέους τε καὶ συγγνώμης. διαβαλοῦμεν δὲ τὸ τοῦ ἐναντίου πρόσωπον ἀπὸ τῆς ἡλικίας. ὅταν νέος ἢ γέρων ᾖ. ὅταν μηδὲν προπαθὼν. ὅταν αὐτὸς ὅμοια ἐπιτηδεύῃ ταῖς αἰτίαις, ἐφ᾽ αἷς διώκοι, ἢ τοὐναντίον φεύγοι. διαβληθήσεται δὲ καὶ ἀπὸ τῶν γνωρίμων καὶ φίλων, εἰ φαύλοις φαίνοιτο ὁμιλῶν. καὶ ἀφ᾽ ὧν πρότερον ἔπραξεν ὁμοίων ταῖς αἰτίαις, ἐφ᾽ αἷς φεύγει. καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων τῶν παρεπομένων τῷ προσώπῳ. ἀπολογούμενοι δὲ ἀπὸ τῶν ἐναντίων ταῖς προοιμιακαῖς ἐννοίαις μεταχειρισόμεθα. καὶ τὸ μὲν πρᾶγμα διαβαλοῦμεν μικρὸν εἶναι λέγοντες. καὶ ἐκ τῆς τυχούσης αἰτίας λοιδορίας ἢ σκώμματος. καὶ ἐκ τῆς ἀδοξίας ἂν αἰσχρὸν ᾖ. τὸν δὲ λόγον ὅτι εὐτελὴς καὶ ἀπαρασκεύαστος, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ὅτι περιττὸς καὶ ἐγκατάσκευος. λύσεις δὲ καὶ τὰς διαβολὰς οὕτω. κοινῇ μὲν ἢ ἔλεον, ἢ ἀνάγκην, ἢ τὸ ἀκούσιον προβαλλόμενος, ἢ φιλίαν. τὰς δὲ τῶν προσώπων οὕτως ἰδίᾳ. ἢ ὅτι ὑπὲρ οἰκείων εἰσερχόμεθα τὸν ἀγῶνα. ἢ φίλων. ἢ ὅτι νέοι ἐσμέν, καὶ διὰ τοῦτο ἀδικούμεθα. ἢ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα. δεῖ δὲ σκοπεῖν ἐν τοῖς προοιμίοις πρῶτον τὰς καθολικὰς ἐννοίας καὶ γενικάς, εἶτα τὰς μερικωτέρας καὶ εἰδικάς. καὶ ὅτι αἱ καθολικαὶ ἁρμόζουσι ταῖς μερικαῖς. ὡς ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων γενῶν τε καὶ εἰδῶν. οὐ μὴν τὸ ἀνάπαλιν. β´ ποταπόν ἐστι. διὰ τὸ τὰς στάσεις μὴ τὸ εἶναι τῶν πραγμάτων, ἐφ᾽ ὅτε, ζητεῖν. ἀλλὰ τὰς περιστάσεις. ὁ γὰρ ἀπὸ τοῦ τείχους ἀνελθὼν ξένους καὶ ἀριστεύσας πρᾶγμα μὲν καλὸν εἰργάσατο. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀριστεία. ἡ μέντοι περίστασις τοῦ προσώπου παρανομίας ὑπόληψιν αὐτῷ παρέχει. γ´ ἐβοήθησάν ποτε. τοῦτο ψηφίσματος εἰσφορὰ πραγματική. δ´ ἢ χαλεπαίνειν. χαλεπαίνειν μόνον ὡς ἐπὶ φόνου ἁπλῶς. οἰκτείρειν δὲ μόνον ὡς συνέβη τὴν οἰκίαν ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τοῦ γείτονος. ἑκάτερα δὲ ὡς ἐπὶ τοῦ ἀποκτείναντος τὸν υἱὸν καὶ θανούσης τῆς μητρός. ε´ οἷον ἐνώπιον. τοῦτο ἕτεροί τινες οὕτω γράφουσιν. ἀπέκτεινε τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν κατὰ τὸν τῶν ἀκροατῶν νόμον. ς´ αἱ δὲ ἀποδόσεις. διαφέρει ἀξίωσις ἀποδόσεως, ὅτι ἡ μὲν ἀξίωσις δεῖται τοῦ βοηθήσαντος. ἡ δὲ ἀπόδοσις τὸ προσῆκον κελεύει γενέσθαι. ζ´ ἀπὸ δὲ τῶν εὑρέσεων. εὑρέσεις τὰς ὑπολήψεις τῶν προσώπων, καὶ τῶν πραγμάτων λέγει. τοῦτο δὲ πάνυ ἀκριβῶς εἴρηκεν. εὑρεθείσης γὰρ τῆς τοῦ προοιμίου ποιότητος, εὐθὺς ἀπὸ τῆς διαφορᾶς ἡ πρότασις γίνεται, ἤτοι ἐξ ὑπολήψεως. ἢ ἐξ ὑποδιαιρέσεως, ἢ καὶ τῶν ἑξῆς. η´ ἡ προοιμίου δριμύτης. εἰκότως, εἰ γὰρ μὴ εἰσβολὴ ἰσχυρά ἐστι. τοῦτο γὰρ ἡ δριμύτης, ἤ τις ἐστὶ τὸ ἀναγκαῖον. ἀτονώτερα καὶ τὰ τῆς κατασκευῆς ἔσται, καὶ τὰ τῆς ἀποδόσεως. καὶ τὰ τῆς βάσεως, ἂν δὴ ἡ πρότασις δυνάμεως πλήρης ἐξενεχθῇ. καὶ τὰ λοιπά, τὸ ἰσχυρὸν ἕξουσιν.

Ἑξῆς σκεπτέον ἐπὶ τοὺς κατηγόρους, καὶ τὰ λοιπά. Ἠνέχθησαν σκεπτοί. ὁ περικλῆς στρατηγὸς ἐγένετο ἀθηναίων, καὶ μεγάλα κατωρθωκὼς ἐπι-

à iudicibus — à quibus moueri ... in [adversarium] possit — reus — sæpe circumstantia facit statum non res. ut ab solutum de quo superius & assumptus omnes cũ legitimis — ἀξίωσις ἀπόδοσις differunt — quamquam Hermogenes infra in hoc ... ἀπόδοσιν ἀξίωσιν appellat Latini redditionẽ dicunt — δριμύτης qd sit

πρότασις expositio
κατασκευὴ ratio
ἀπόδοσις redditio
βάσις comprobatio

ἀξίωσις — ἀπόδοσις

κλήθη παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἀθηναίων ὀλύμπιος. τὸ δὲ τοῦ σκυπτοῦ οὐ γέγονεν, ἀλλὰ πέπλασται. β΄ ὑπὲρ εὐκτήμονος. ὁ εὐκτήμων λόγον ἔγραψε κατὰ αἰσχροτίωνος ὡς ἀδικηθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ. ἔγραψε δὲ καὶ ὁ δημοσθένης τὰ ὅμοια πεπονθὼς κατὰ αἰσχροτίωνος. γ΄ πινάκιον. πινάκια τὰ προγράμματα καὶ προθέματα. ἀπέκειτο οὖν κατὰ μεγαρέων ἐν ἀθήναις πρόθεμα ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ μὴ συνεορτάζειν αὐτοὺς ἐν βουλαῖς. καὶ τοῦ μὴ συνδυάζειν. καὶ τοῦ μὴ δημόσια πράττειν. ἔστι δὲ τὸ πρόβλημα ἐνταῦθα πραγματικὴ ψηφίσματος εἰσφορὰ μετὰ προσκοπῆς ἐγγράφου καὶ ἀναιρέσεως. δ΄ ἐμφαίνεται δὲ καὶ ἔξωθεν. καὶ γὰρ συμβουλεύοντες λέγομεν, ποιῶμεν τόδε ὡς ἂν μὴ τοῖς ἐχθροῖς δι᾽ εὐχῆς ὄντα ἐπιτασσώμεθα. καὶ πάλιν ἵνα τοὺς φιλίως ἡμῖν διακειμένους εὐφραίνωμεν. ὡσαύτως καὶ ἐπαινοῦντες φαμὲν ὡς ὁ τοῦ προκειμένου ἔπαινος πολλοὺς εἰς τὸν ὅμοιον ζῆλον παρακαλέσει. καὶ εὐφρανεῖ μὲν τοὺς ἀγαθούς. λυπήσει δέ γε τοὺς πονηρούς.

ΠΕΡΙ τῶν ἐξ ὑποδιαιρέσεως προοιμίων.

Ἑξῆς λεκτέον περὶ τῶν ἐξ ὑποδιαιρέσεως προοιμίων, καὶ τὰ λοιπά. Ἀπὸ τῶν ἑξῆς μαθημάτων. μαθήματά φησι τὰς μεθόδους καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀφ᾽ ὧν αἱ προτάσεις εὑρίσκονται. οὐκ ἐν πᾶσι δέ φησι τοῖς προβλήμασιν εὑρίσκεται τὰ ἐξ ὑποδιαιρέσεως προοίμια. οὐδὲ εἰ εὑρεθείη ἐν προβλήμασιν ὅλα δι᾽ ὅλου εὑρίσκεται. ἀλλὰ μόρια αὐτῶν συναναμεμιγμένα τοῖς ἐξ ὑπολήψεως, ἐκείνων γὰρ ἡ ἀρετὴ καὶ ἰσχὺς ἐν πᾶσιν εὑρίσκεται. τὸ δὲ εὔθικτα ἐστὶ μὲν τοῦ ἡ γραφὴ μὲν τὰ τμητικὰ δηλοῖ, καὶ ἐνεργῆ καὶ δραστήρια, ἀπὸ μεταφορᾶς τοῦ τεθηγμένου ξίφους. ἔστι δὲ τὸ τὰ οἱονεὶ εὐαφῆ καὶ εὐμεταχείριστα. καὶ πολλὴν τὴν ἐπιτυχίαν ἐμφαίνοντα. καὶ εὔθετον τῷ λόγῳ τὴν ἐπαφὴν παρεχόμενα. τὸ δὲ δριμέα αὐτὸ τοῦ ἰσχυρά. β΄ ἀλλὰ τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς. ἐν τυχὸν τῷ ἐνάτῳ τοῦ β΄ τόμου τοῦ παρόντος βιβλίου, εἴσῃ ὅ φησιν ὁ τεχνικός. διαφέρει δὲ ὅτι ἐν μὲν τῷ ἐξ ὑποδιαιρέσεως προοιμίῳ εἰς δύο διαιρῶν τὸ ἔγκλημα, καὶ ἐν ἑκατέρῳ δίκαιον εἶναί φησι τὸν κατηγορούμενον δίκην δοῦναι. καὶ ἄμφω δὲ πέπρακται. ἡ δὲ τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους ἐξ ὑποδιαιρέσεως κατασκευὴ τὸ ἀθρόον διαιρεῖ εἰς ἐλάττονα, μὴ πραχθέντα δέ. ἄξιον ἀποδεικνῦσα καὶ ἐν ἐκείνοις, εἴπερ εἶχον πραχθῆναι, δοῦναι τὸν κατηγορούμενον δίκας. γ΄ δημάδης πρεσβεύσας. ὁ δημάδης διεβάλλετο κακοῦ βίου, ὡς τὸν ἴδιον υἱὸν παρὰ τῷ φιλίππῳ καταλιπὼν εὐπρεπῆ ὄντα φαύλης ἕνεκεν ὑπολήψεως. διαφορὰ δὲ ἐστὶ τὸ προοίμιον τοῦ ἐξ ὑπολήψεως τῆς περὶ τὸ ἔγκλημα ἔχοντα προοιμίου. οἷον τὴν μὲν ἀσέλγειαν ὦ ἄνδρες δικασταὶ καὶ τὴν ὕβριν. ὅτι ἐκεῖ μὲν οὐκ ἀξιοῖ περὶ τοῦ προτέρου βίου δοῦναι δίκας τὸν ἐγκαλούμενον. ἐνταῦθα δὲ καὶ περὶ ἐκείνου ἀξιοῖ. ὥρμηται μέντοι καὶ ἐστὶ τὸ προοίμιον ἐξ ἐκείνου. δ΄ τοῦ ἀθρόου. ἀθρόον ἐνταῦθα τὸ λαμβανόμενον οὐκ ἔστι χρόνου ἑνός, ἀλλ᾽ ἐστὶ ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος. ἢ ἐστὶ παρῳχημένου καὶ μέλλοντος. οὐ γὰρ λεπτολογῶν τὸ ἀδίκημα κατὰ μέρος ἐλέγχει, ὡς ἐστὶ τῆς κατασκευῆς τῶν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ε΄ ταριχευμένῳ. τάριχος λέγεται πᾶν σῶμα τεθνεῶτος ζῴου ἁλσὶ περιπαττόμενον διὰ τὸ μὴ ὑπὸ σκωλήκων βιβρώσκεσθαι, καὶ ἄσηπτον διαμένειν. ἔθος οὖν παλαιὸν ἦν τὰ σώματα τῶν ἀποβεβιωκότων ταριχεύειν ἐστὶ διαρκεῖ πόθῳ τῶν συγγενῶν.

ΠΕΡΙ τῶν ἐκ περιουσίας προοιμίων.

Τὰ ἐκ περιουσίας καλούμενα προοίμια ἰδίαν εὕρεσιν ἔχει ἐν ταῖς κατηγορίαις καὶ ἐν ταῖς ἀπολογίαις. καὶ τὰ λοιπά. Ἐὰν γὰρ κατηγοροῦντες. ὁ μὲν φόνος ἰδιωτικὸν ἀδίκημα. ὁ δὲ ἀριστέως φόνος δημόσιον. κοινὸς γάρ ἐστιν εὐεργέτης ὁ ἀριστεύς. πάλιν δὲ μεῖζον τοῦ δημοσίου ἀδικήμα-

τος ἡ πρὸς τὸ θεῖον ἀσέβεια. τὸ εἰπεῖν δηλαδὴ ἢ πρᾶξαί τι τεῖνον εἰς ὕβριν τοῦ κρείττονος. ὡς καὶ ἡ φύη ἐποίησεν. β΄ ἡ φύη. πεισίστρατος διωχθεὶς παρὰ τῶν ἀθηναίων εὗρε γυναῖκα μεγάλην. ἣν καὶ ἀναβιβάσας εἰς ἵππον ἤγαγεν εἰς ἀθήνας λέγων, ὡς ἡ ἀθηνᾶ ἐστι καὶ κομίζει με αὖθις εἰς ἀθήνας. γ΄ ἠδυνάμην μὲν οὖν οὐχ ἁπλῶς οὕτως εἰσάξεις κατὰ τὸ προφανές, ἀλλ᾽ ἤτοι τῷ κατ᾽ ἐπιτίμησιν σχήματι, ἢ τῷ κατὰ παράληψιν. τῷ μὲν κατ᾽ ἐπιτίμησιν, εἰ λέγοις οὕτως. ὑμῖν μὲν οὖν δεινὸν καὶ παράνομον δοκεῖ τὸ, τὸν ἀνδροφόνον ἀφεῖναι. δεινότερον δὲ μᾶλλον δὲ οὐδ᾽ ὅσον ἐστὶν εἰπεῖν δοξάτω τὸν τύραννον τῆς τυχούσης ἀξιῶσαι φειδοῦς. τῷ δὲ κατὰ παράληψιν, ὡς εἴ τις λέγοι. ἵνα τοίνυν ταῦτα παρῶμεν φόνους φημὶ κρυφίους. ἔστι ὅτε δὲ καὶ φανεροὺς ἁρπαγάς τε καὶ γάμων ἐλευθέρων ἐπιβουλάς. οἷς ὥσπερ χαμαλωτέραις βαθμῖσι χρησάμενος, πρὸς αὐτὴν ἀνέβη τῶν κακῶν τὴν ἀκρόπολιν. *// vide an legend. παράλειψις ex hermogenes*

ΠΕΡΙ τῶν ἀπὸ καιροῦ προοιμίων. *Eod. capite*

Τὸ δὲ ἀπὸ καιροῦ καλούμενον προοίμιον, καὶ τὰ λοιπά. Τὸ δὲ ἀπὸ καιροῦ. τὸ ἀπὸ καιροῦ καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν περιστατικῶν λαμβάνεται. ἔχει δὲ ὑπερβολὴν δυνάμεως παρὰ τὰ ἐξ ὑπολήψεως, ἐπειδὴ ἐκείνοις πολλάκις εὐνοίας, ἢ κέρδους, ἢ φθόνου ἐγγίνεται ὑποψία, τούτοις δὲ οὐδαμῶς. μεγίστης δὲ δυνάμεώς ἐστι τὸ λέγειν ὅτι ὅπερ ἀξιῶ, ἤδη καὶ γεγένηται, καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἀρέσκοντι ἐφάνη καὶ ἤδη γεγένηται. ἔοικε γὰρ τὸ τοιοῦτον προοίμιον μὴ ἀξίωσις εἶναι. μηδὲ παράκλησις ἐστὶ τὸ προσδέξασθαι τὰ μέλλοντα ῥηθήσεσθαι. ἀλλὰ μόνον ἔπαινος καὶ ἀποδοχὴ τῶν πεπραγμένων. ὡς καὶ αὐτὸ ἔχει τὸ παράδειγμα. ἤδη γὰρ ἦσαν οἱ πολῖται δεξάμενοι τοὺς συμπολίτας ταῖς ἀληθείαις ὅτε αὐτοῖς προσεβοήθουν. β΄ καλεῖται δὲ ἀγχίστροφον. καλεῖται τὸ ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἔχον τὴν ἀπόδειξιν. ὡς αὖ εἰ λέγοιμεν, οἱ ἀσεβεῖς. καὶ εὐθὺς ἐπάγοιμεν οἷς οὐδὲ ἡ γῆ τοὺς καρποὺς ἀνῆκε. γ΄ τὸ ἀπὸ τῶν ἐπιπεπλεγμένων. ἐπιπεπλεγμένα καλεῖται προβλήματα. οἷον οἱ διπλοῖ στοχασμοὶ καὶ διπλοῖ ὅροι. οἷον αἰσχίνης καὶ δημοσθένης παραπρεσβείας ἀλλήλοις ἀντεγκαλοῦσι. καὶ ὁ μὲν δημοσθένης ὁρίζει μὴ παραπρεσβεῦσαι ὡς πλούσιος, ὡς εὔνους τῇ πόλει. ὃ καὶ ἀγαθὴ παρὰ τοῖς πολίταις ὑπόληψις. καὶ τοιοῦτον τὸ ἐξ ὑπολήψεως ἐστὶ πεπλεγμένον πρόβλημα. οὐ καλῶς εἶπεν, οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ μάθημα. ὡς ἤδη προδιδάξας τὰ ἐξ ὑπολήψεως. τῆς δὲ προκαταστάσεως παράδειγμα εὑροῦμεν, ὅταν περὶ μετοικιῶν γράφωμεν. ἄλλως τὸ αὐτό. ἐπιπεπλεγμένα καλεῖ προβλήματα τὰ ἀπὸ παρεληλυθότος καὶ ἐνεστῶτος χρόνου συντιθέμενα. ἃ καὶ δοκοῦσιν ἐοικέναι τοῖς ἀπὸ καιροῦ προοιμίοις. οὐκ εἰσὶ δὲ τὰ αὐτὰ τούτοις. ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἀπὸ καιροῦ προοιμίοις τὸ νῦν ἀξιούμενον πάλαι ἀποδέδεικται πραχθὲν αὐτὸ τοῦτο. ἐκείνων δὲ δύο ὄντων θάτερον μὲν ἐξ ὑπολήψεως ἐστὶ προοίμιον τῆς περὶ τοὺς τὰ ἐγκλήματα ἔχοντας. οἷον τὴν μὲν ἀσέλγειαν καὶ ἑξῆς. ἄλλη γάρ ἐστιν ἡ τοῦ παρεληλυθότος βίου διαβολή. καὶ ἄλλη τὸ νῦν κρινόμενον ἐν τούτῳ. θάτερον δὲ ἐστὶ προκατάστασις. ἀλλ᾽ οὐ προοίμιον ἐκ τῶν ἄνωθεν καὶ παρεληλυθότων ἀρχομένη, καὶ εἰς τὸ ἐνεστὸς κατιοῦσα.

ΠΕΡΙ παντὸς προοιμίου ἐκ πόσων μερῶν συνέστηκε.

Σύγκειται δὲ πᾶν προοίμιον ἐκ προτάσεως, καὶ τὰ λοιπά. Ἐξ ἀποδόσεως. ἰστέον ὅτι ἡ μὲν ἀξίωσις δεῖται τοῦ βοηθήσοντος. ἀξίωσις γάρ ἐστιν ἡ ἱκετεία. ἡ δὲ ἀπόδοσις τὸ προσῆκον κελεύει γίνεσθαι. πολὺ δὲ διέστηκε τὸ δεῖσθαι τοῦ κελεύειν. ὁ μὲν οὖν κατηγορῶν τινος ὡς κακῶς ὑπ᾽ ἐκείνου παθὼν τῇ ἀξιώσει χρήσεται. ὁ δὲ συμβουλεύων τῇ ἀποδόσει. βάσις δὲ εἴρηται ἀπὸ τοῦ κυριω-

τέρου. ἐπεὶ γὰρ εἰς αὐτὴν καταλήγει τὸ προοίμιον, εἰκότως βάσις ὠνόμασται. πολιτικώτερον δέ φησιν ἀντὶ τοῦ ἐναγωνιώτερον, δικανικώτερον. κατασκευὴ δὲ λέγεται ἡ αἰτία τῆς προτάσεως. β. ἁπτόμενοι τοῦ. ἐὰν προοιμιαζόμενος ἅψῃ καὶ τοῦ πράγματος αὐτοῦ, ἔφοδον ποιεῖς. τοῦτο γάρ ἐστιν ἡ ἔφοδος, καὶ οὐκ ἄλλο, ὡς δηλοῖ καὶ τοὔνομα. ἐπιδεῖ γὰρ ὁ λέγων ἀπὸ τοῦ προοιμίου, ἐπ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ ἅπτεται αὐτοῦ. πανηγυρικωτέρα δὲ ἀντὶ τοῦ φαιδροτέρα. τὰ γὰρ ἐπιφωνήματα, οὐ τῶν ἀγωνιστικῶν. οὐ τῶν ἱστορικῶν. ἀλλὰ τῶν ἐπιδεικτικῶν, καὶ θεατρικῶν. πανηγυρικωτέραν δὲ τὴν βάσιν εἶπε γίνεσθαι τῇ τῆς αἰτίας προσθέσει, ἤτοι ὅτι τὰ ἐπιφωνήματα λαμπρότητα ἔχει, ἢ τῷ πανηγυρικῷ τὸν ὅλον κόσμον παρέχεται. ἢ ὅτι ἐν μὲν τῷ πανηγυρικῷ ἅτε ἀπολύτῳ ὄντι δεῖ καὶ τὰς αἰτίας πολλάκις προσθεῖναι. οὐ γάρ τι κατεπείγει. μόνης δὲ τῆς ἡδονῆς τῶν ἀκουόντων φροντίζει. ἀπ' ἀρχῆς δὲ ἄχρι τέλους καλεῖται ἡ ἐν συντόμῳ ἀπαγγελία τοῦ σκοποῦ. ἐν δὲ τῷ ἐνάτῳ κεφαλαίῳ τοῦ τρίτου τόμου μαθήσῃ, ὅπως ἐπιφωνηματικῶς ἐκφέρεται ταῦτα. γ. δεῖ δὲ τὸ προοίμιον. ἡ ἑρμηνεία ἐν δυσὶ τούτοις θεωρεῖται, ἐν ἐκλογῇ ὀνομάτων καὶ συνθέσει. τὴν δὲ τῶν προοιμίων ἑρμηνείαν δεῖ τῇ μὲν ἐκλογῇ ἀπεριεργοτέραν τε εἶναι. καὶ ἥκιστα σημειώδη, ἂν τις ἐκφύγῃ τοὺς ἐκφανεῖς τρόπους. οἷον προπέπτωκε τὰ τῆς πόλεως πράγματα. καὶ τὰς γλωσσηματικὰς λέξεις. ὡς τὸ στομφάζειν, καὶ τὰ τοιαῦτα. προοιμιασόμεθα δὲ ἐνίοτε μὲν συνεστραμμένως καὶ πικρῶς. εἶτ' οὖν περιοδικῶς. τίς δὲ ἡ περίοδος, λεχθήσεται. ἐνίοτε δὲ διηγηματικῶς. ὡς Λυσίας. ἀδελφιδοῦς μοί ἐστιν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. πολιτικὰ δὲ τὰ ἀγωνιστικὰ πάντα. οἷς καὶ τιμωρία ἢ γέρας πρόκειται. παθητικὰ δὲ τὰ ἠθικά. οἷς ἕπεται ἡδονὴ καὶ λύπη, φόβος καὶ ἐπιθυμία. δυσκόλοις δὲ ἀντὶ τοῦ ἀσαφέσι. δ. καὶ ὄνομα μέν. ὡς παρ' Ὁμήρῳ πολύτροπον πολλὰ πλάγχθη. πολλῶν δ' ἀνθρώπων. πολλὰ δ' ὅ γ' ἐν πόντῳ. ε. προτάσεως δέ. ἰστέον ὅτι κατασκευάζει ἡ κατασκευὴ ὡς ὁμολογούμενα τὰ τῆς προτάσεως. καὶ γὰρ τῆς προτάσεως λεγούσης ὅτι λέληθεν ὑμῶν οὐδένα. λέγει ἡ κατασκευή. καὶ γὰρ οὐκ ἔστι μικρὰ ὥστε λαθεῖν. ἰστέον δὲ ὅτι πολλάκις πρὸ τῆς κατασκευῆς εὐθὺ τῇ προτάσει καὶ ἑτέρα ἐπιγίνεται πρότασις. εἶθ' οὕτως ἐπάγεται καὶ κατασκευὴ μία κοινὴ τῶν δύο προτάσεων. ὅταν μὴ διΐστωνται πολὺ ἀλλήλων κατὰ τὸ διάφορον. ἢ ἑκάστη τῶν προτάσεων ἰδία κατασκευή. ὡς Ἰσοκράτης προοιμιασάμενος ἐν τῷ πρὸς Δημόνικον. ἐν πολλοῖς μὲν ὦ Δημόνικε πολὺ διεστώσας εὑρήσομεν τάς τε τῶν σπουδαίων γνώμας, καὶ τὰς τῶν φαύλων διανοίας. πολὺ δὲ μεγίστην διαφορὰν εἰλήφασι ταῖς πρὸς ἀλλήλους συνηθείαις. οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους παρόντας μόνον τιμῶσιν. οἱ δὲ μακρὰν ἀπόντας ἀγαπῶσι. καὶ τὰς μὲν τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε. τὰς δὲ τῶν σπουδαίων φιλίας οὐδ' ἂν ὁ πᾶς αἰὼν ἐξαλείψειεν. πρώτη πρότασις ἐν πολλοῖς μέν. δευτέρα πολὺ δὲ μεγίστην. πρώτη κατασκευή, οἱ μὲν γὰρ τοὺς φίλους. δευτέρα, καὶ τὰς μὲν τῶν φαύλων. ς. ἴσα μὲν ὦ Ἀθηναῖοι. εἴρηται ἄνω ὡς ἡ βάσις συνάγει τήν τε πρότασιν καὶ τὴν ἀπόδοσιν. τοῦτο δὲ φανερὸν ἐντεῦθεν. ἡ μὲν πρότασις αὕτη, ὅσα κακὰ πάσχουσιν οἱ νησιῶται προφάσει τῶν φόρων, οὐδένα ὑμῶν λέληθεν, τοῦτο μέχρι τῆς ἀποδόσεως ἀσαφές. οὐ γὰρ δῆλον, ποῖα τὰ κακά. ἡ δὲ βάσις ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους γίνεται, καὶ τὴν αἰτίαν προστίθησι τῶν κακῶν. εἰκότως τὴν πρότασιν συνάπτειν λέγεται τῇ ἀξιώσει. ἔστι γὰρ ἡ ἀξίωσις τὸ τοὺς φόρους ἀνεῖναι τοῖς νησιώταις. οὐ μέντοι καὶ δεῖ τι προστίθησιν, ἀλλ' ἡ βάσις τοῦτο ποιεῖ. ζ. εἶτα ἡ ἀπόδοσις. καὶ μὴν οὐκ ἀπόδοσις, ἀλλ' ἀξίωσις. προείρηται γὰρ ἡ τούτων διαφορά. καταχρηστικῶς δὲ εἶπεν ἐνταῦθα.

Catasceue. κατασκευή
Basis finis prooemij
Ephodus quid differat a prooemio & unde dicatur.
Epiphonema quid sit contra Oratores mea tempestatis italos dico
ab initio ad finem
Eloquutio prooemij
dictiones
compositio
σημειώδη
Lysias
Homerus
Saepe ex una expositione oritur altera quibus ambabus redditur una ratio
Nota hoc
Isocrates
Abusus est hoc nomine ἀπόδοσις hermogenes
γλωσσηματικαὶ λέξεις
παθητικὰ· τὰ ἠθικὰ οἷς ἕπεται ἡδονὴ ἢ λύπη
φόβος καὶ ἐπιθυμίαι

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ. περὶ προκαταστάσεως καὶ διηγήσεως καὶ προδιηγήσεως.

Διήγησίς ἐστι παντὸς μὲν προβλήματος, καὶ τὰ λοιπά. Διήγησίς ἐστι. μετὰ τοὺς τρόπους τῶν προοιμίων ἀκολούθως διδάξαι περὶ διηγήσεως βουλόμενος ὁ τεχνικὸς εὐθὺ τὰ πρεσβύτερα αὐτῆς ἀναδραμών, ὡς ἂν μὴ τὸ τέλος τοῦ προβλήματος ἀρχὴ τῆς διηγήσεως γένοιτο, τὴν ἔναρξιν ποιεῖται ἐκ τῆς προκαταστάσεως. ἥτις ἐστὶ πρεσβυτέρα τῆς διηγήσεως. εἶτα περὶ τῆς καταστάσεως ἥτις ἐστὶ διήγησις. προκατάστασις γὰρ ἡ προδιήγησις. κατάστασις ἡ διήγησις. ἰστέον δὲ ὅτι οὐ κατ' ἰδίαν περιγραφήν ἐστιν ἡ προδιήγησις. ἀλλὰ μέρος τῆς διηγήσεως. ὥσπερ καὶ ἡ κατασκευὴ καὶ τὰ ἄλλα μόρια τοῦ προοιμίου. β. φαίνεται γάρ. πολλὴν ἀνάλωσε λόγον ὁ Ἑρμογένης ἐν τῇ προκαταστάσει. ὀλίγον δὲ ἐν τῇ καταστάσει. περὶ μὲν προδιηγήσεως ἐν ἓξ τόμοις διαλαβών. περὶ δὲ διηγήσεως ἐν ἑνί. καὶ τὴν αἰτίαν αὐτὸς εἶπεν. ἡ μὲν γὰρ διήγησις φανερά ἐστιν. αὐτὸ γὰρ ἐκεῖνο διήγησις τὸ ὑποκείμενον πρᾶγμα, καὶ αὐτοδίδακτόν ἐστιν, ὡς ἂν εἴποι τις. τί γὰρ ἄλλο ἐρεῖ ὁ διηγούμενος. πάντως αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ γεγονὸς μόνον. οὐκοῦν τὸ πῶς πλατύνεται διδάξαι ὑπέσχετο. περὶ δὲ προδιηγήσεως μακρὸν ἀπέτεινε λόγον εἰκότως. ἐχρῆν γὰρ διδάξαι πόθεν ληφθήσεται καὶ ἀπὸ πόσων τρόπων. καὶ ὅτι καθ' ἕκαστον εἶδος ζητήματος ἰδία αὐτῆς εὕρεσις, τὰ δὲ εἴδη τῶν ζητημάτων. καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς εὑρέσεις ἐν τοῖς κεφαλαίοις διέλαβε. νῦν δὲ ὁ λόγος τῷ τεχνικῷ οὐ περὶ διηγήσεως ἤγουν καταστάσεως, ἀλλὰ περὶ τῆς προδιηγήσεώς ἐστι. καὶ παρὰ τὸ εἰκὸς ἐποιήσαντο τὴν ἐπιγραφήν, περὶ τῆς καταστάσεως ἤγουν διηγήσεως, πλανηθέντες τῇ ἀρχῇ τοῦ κεφαλαίου τῷ φάναι τὸν τεχνικόν, διήγησίς ἐστι παντὸς μὲν προβλήματος. ἀγνοήσαντες ὅτι δεῖ βραχέων ἐπιμνησθεὶς τῆς διηγήσεως, καὶ ὑποσχόμενος διδάξαι τίσι τρόποις πλατύνεται. ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ κεφαλαίῳ τοῦ παρόντος τόμου τοῦτο πεποίηκεν. εὐθέως περὶ ὧν προὔκειτο λέγειν αὐτῷ, ἤτοι περὶ προκαταστάσεως, ἢ προδιηγήσεως τῆς διδασκαλίας ἦρξατο.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΟΙΚΙΖΟΜΕΝΩΝ, καὶ τῆς ἐν τούτοις εὑρέσεως.

Οἱ περὶ μετοικίας βουλευόμενοι δυοῖν τούτοιν ἕνεκα θατέρου τὴν βουλὴν ἔχουσι. καὶ τὰ λοιπά. Οἱ περὶ μετοικίας. ἐν μὲν τῷ περὶ τῶν στάσεων λόγῳ τῇ φύσει τῆς τέχνης ἑπόμενος προέταξε τὰς δικανικὰς στάσεις τῆς πραγματικῆς. ἐνταῦθα δὲ τὴν πραγματικὴν τῶν ἄλλων πρὸς τὴν χρῆσιν τῶν κατ' ἐκεῖνον καιροῦ ἀνθρώπων. τῆς γὰρ δημοκρατίας ἐκλελοιπυίας, καὶ ταύτῃ, τῆς τοῦ δικανικοῦ χρείας παρῃρημένης, εἰκότως τὴν περὶ αὐτῆς εὕρεσιν δευτέρας ἠξίωσε τάξεως. τῷ γὰρ συμβουλευτικῷ καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἡ πρώτη ἐν ἔργῳ ἀποδέδοται τάξις.

ΠΕΡΙ νόμων εἰσφορᾶς.

Αἱ δὲ τῶν νόμων εἰσφοραὶ μετὰ περιστάσεως, καὶ τὰ λοιπά. Αἱ γὰρ ἄνευ αἰτίας. αἱ ἄνευ περιστάσεως οὐδὲ προβλήματά εἰσιν, ὡς ἡ θέσις. ποίαν γὰρ ἕξουσι διήγησιν μὴ ἔχουσαι πρᾶγμα. μὴ οὔσης δὲ διηγήσεως μηδὲ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, οὐδὲ πρόβλημα ἔσται, ἀλλὰ ψιλὸν προγύμνασμα. β. ἐὰν δὲ γράφωμεν. ὅτι θεὶς νόμον τοῦ λύοντος χρησιμώτερός ἐστιν. ὁ μὲν γὰρ λύων πειραθεὶς τοῦ κακοῦ οὕτως ἐγένετο φρονιμώτερος. ὁ δὲ ἐπ' ἀδήλοις ἐτίθει.

περιγραφή
προκατάστασις προδιήγησις idest
~~Prodiegesis~~ κατάστασις διήγησις idest
Thesis
hypothesis

ΠΕΡΙ πολέμου καὶ εἰρήνης.

Ὁμοίως κἂν πολεμεῖν γράφωμέν τισι. καὶ τὰ λοιπά. Τὸ κυλώνειον ἄγος. κύλων εἷς ἦν τῶν ἐνδόξων ἀθηναίων, ἀνὴρ ὀλυμπιονίκης ἐπιθυμήσας τυραννῆσαι τῶν ἀθηναίων, παρεγένετο ἐπὶ θεοῦ χρηστήριον. καὶ ἐπηρώτα. τοῦ δὲ θεοῦ ἐπιχρήσαντος ἐν τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ ἐπιθέσθαι τῇ τυραννίδι, ἀγομένων τῶν ὀλυμπίων, δόξας ταύτην εἶναι τὴν μεγάλην ἑορτὴν, ἐπέθετο καὶ κατέλαβε τὴν ἀκρόπολιν τῶν ἀθηναίων. περικλῆς ἔχων σὺν ἑαυτῷ τοὺς συμπράττοντας ἐπανέστη. ὁ δὲ κύλων δείσας τὸν περικλέα, συνέθετο ὅπως ὑπόσπονδος σὺν ἀδείᾳ κατέλθοι. καὶ γενομένων τῶν σπονδῶν κατῄει ἐκδησάμενος ἀπὸ τοῦ ναοῦ τῆς ἀθηνᾶς μήρινθον, ὡς δὴ ἱκέτης τῆς θεοῦ. οἱ δὲ περὶ τὸν περικλέα οὐ κατασχόντες τὴν ὀργὴν ἀπέκτειναν αὐτὸν κατερχόμενον. τοῦτό ἐστι τὸ κυλώνειον ἄγος. β' τριακοντούτεις σπονδαί. μετὰ τὰ μηδικὰ ἤδη ξέρξου ἀποφθαρέντος, καὶ ἀρταξέρξου ἐπιθεμένου τοῦ υἱοῦ αὖθις τοῖς κατὰ τὴν ἀσίαν ἑλληνικοῖς πράγμασι, καὶ διαφόρως ἀποκρουσθέντος τῆς ἐλπίδος, εἶτα σπονδῶν ἕλλησι γενομένων καὶ βαρβάροις, αἷς ὅρια ἐπεπήγεσαν κυάνεαι πέτραι. καὶ ποταμὸς νέσσος. καὶ φάσηλις πόλις παμφυλίας. καὶ χελιδόνεαι ἀκρωτήριον. ἐγένετο ἕλλησι διαφορὰ πρὸς ἀλλήλους ἐξ αἰτίας τοιαύτης. λακεδαιμόνιοι ἀφελόμενοι φωκέων τὸ ἐν δελφοῖς ἱερὸν παρέδοσαν λοκροῖς. εἶτα πάλιν λοκροὺς ἀφελόμενοι παρέσχον φωκεῦσι. ὑποστρεφόντων ἀθηναίων ἀπὸ τῶν πρὸς ἀρταξέρξην σπονδῶν, στρατηγοῦντος αὐτοῖς τολμίδου. καὶ γενομένων κατὰ κορώνειαν, ἐπιθέμενοι αὐτοῖς ἄφνω βοιωτοὶ ἀπαρασκευάστοις ἔτρεψάν τε αὐτοὺς. καὶ τινὰς ἐξ αὐτῶν καὶ ἐζώγρησαν. οὕς τινας ἀπαιτούντων ἀθηναίων οὐ πρότερον ἀπέδοσαν ἢ τὴν βοιωτίαν ἀπολαβεῖν. καὶ μετὰ ταῦτα εὐθὺς ἀθηναῖοι περιπλεύσαντες τὴν πελοπόννησον γύθιον εἷλον. καὶ τολμίδης χιλίους ἔχων ἀθηναίων ἐπιλέκτους διῆλθε τὴν πελοπόννησον. καὶ πάλιν εὔβοιαν ἀποστᾶσαν εἷλον ἀθηναῖοι. καὶ ἐπὶ τούτοις ἀθηναίοις καὶ πελοποννησίοις σπονδαὶ τριακοντούτεις ἐγένοντο. ἃς τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει ἔλυσαν ἀθηναῖοι, σάμον πολιορκίᾳ ἑλόντες περικλέους καὶ σοφοκλέους στρατηγούντων. καὶ ὁ πελοποννησιακὸς πόλεμος ἤρξατο.

ΠΕΡΙ διηγήσεως.

Ταυτὶ μὲν οὖν περὶ τῶν προκατασκευῶν τῶν ἐν ταῖς διηγήσεσι λελέχθω. καὶ τὰ λοιπά. Ἡμεῖς μὲν οὖν. τὸ πολλάκις τὴν αὐτὴν ἔννοιαν τρικώλοις μετὰ τριῶν κώλοις ἑρμηνεία λέγεται. ὃ καὶ κόσμον ἐμποιεῖ τῷ λόγῳ καὶ τὴν δύναμιν δείκνυσι τοῦ ῥήτορος. τὸ δὲ λέγειν τὴν διήγησιν πῇ μὲν πλατύνεσθαι, πῇ δὲ μηκύνεσθαι ἀδιαφόρως κεῖται. ἰστέον δὲ ὅτι φανερῶν ὄντων τῶν πραγμάτων περιττὸν τὸ διηγεῖσθαι. ὅπερ φασὶν ἐν δευτερολογίαις εὑρίσκεσθαι. ἢ ὅταν ἄδοξα τὰ πράγματα ᾖ. ἡ δὲ τάξις τῆς διηγήσεως οὐκ ἀεὶ μετὰ τὰ προοίμια. ἀλλ' ἔσθ' ὅτε καὶ μετὰ τὰς πίστεις. καὶ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις. ὡς αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ τιμάρχου. καὶ δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ μειδίου. β' ἐν ταῖς περιγραφαῖς. ὅταν εἰς εὐπερίγραπτον καὶ σύντομον λόγῳ πλατυνόμενος, δῆλον ὅτι δι' ἑτέρων καὶ ἑτέρων λέξεων πληθυνθήσεται. τὸ μὲν γὰρ ἀπερίγραπτον καὶ ἀόριστον μῆκος τοῦ λόγου καὶ τὰς αὐτὰς ἐπιδέχεται λέξεις. τὸ δὲ εὐπερίγραπτον καὶ ὡρισμένον, ὥσπερ καὶ ἡ τῆς διηγήσεως ἐν τρισὶ καὶ τέτρασι κώλοις περιγραφὴ, οὐκ ἔτι. περιγραφὴν δὲ λέγει τὴν σύντομον διάνοιαν. γ' εἶθ' ἡ αἰτία. ἡ τοῦ πραχθέντος αἰτία τὸ, ὡς εὐνοϊκῶς προσησομένου, ἐστί. τὸ δὲ, οὐχ ὡς μὴ τὴν ἀλήθειαν προσδώσοντος, ὅτι τε πραχθέν ἐστιν, οὔτε τοῦ πραχθέντος αἰτία. ἀλλὰ τῆς αἰτίας ἐναντίον, ὅπερ ἐστὶ τῶν παραληφθέντων ἐπίτασις.

λ' τρόποι

Cylonii piaculū lege chari. 151 fa. 1.

Nessus fl.

Chelidoneae pmō

Gythiū

Narratio

eloquutio quid.

amplatur narratio contra latinos qui perperam intelligunt narrationem breuē futurā.

quis Locus Narrationi in Causis & qn supsedeni

Aeschines

Demosthe

Σμύρνα qd.

Narratio non semp post prooemium

Hinc etiam disces quid sit Narratio breuis

π. μα

περιγραφή qd

π. πλατυνθή σετ. ς'

Quantitas praecedit semp qualitatem aristotele teste in categoriis. nota

π. ἀγώνων

λ' τρόποι δὲ διηγήσεως. πρότερον εἰπὼν περὶ πλάτους τῆς διηγήσεως. ὅπερ ἐστὶ τῆς ποσότητος, νῦν περὶ τῶν τρόπων αὐτῆς φησιν. ὅπερ ἐστὶ τῆς ποιότητος. δεῖ γὰρ ἀεὶ προηγεῖσθαι τὴν ποσότητα τῆς ποιότητος, ὡς καὶ ἀριστοτέλης ἐν ταῖς κατηγορίαις ἔδειξεν. ε' ἐὰν δὲ σύντομος ᾖ καὶ πολιτική. ἀντὶ τοῦ ἁπλῆ, καὶ ἀποίκιλος, καὶ ἀσθενής. τοιοῦτον γὰρ τὸ σύντομον καὶ εὐτελές. ὃ καὶ εὔζωμον καλοῦσιν. ὅταν μὴ ἀφ' ἑαυτοῦ ἰσχύῃ. ἀλλὰ τῆς ἀπὸ τῶν αἰτιῶν καὶ τῶν τρόπων ἀποδείξεως δέηται. ς' φαιδροτέρα. ἀντὶ τοῦ πρὸς πάθος ἀπαγωγοτέρα. τουτέστι πάθος ἐμποιῆσαι δυναμένη χαρᾶς, φόβου, λύπης, ὀργῆς, καὶ τῶν τοιούτων.

ΤΟΜΟΣ τρίτος. Περὶ εὑρέσεως.

Τὸ τρίτον μοι σύνταγμα τουτὶ γέγονεν ὦ κράτιστε ἰούλιε μάρκε, καὶ τὰ λοιπά. Ἡ προκατασκευή. περὶ πέντε τὴν λέξιν ἐπαγγειλάμενος πρίν τι τούτων εἰπεῖν, περὶ προκατασκευῆς διέξεισι. προδιδάξας γὰρ περὶ προοιμίων καὶ προκαταστάσεως καὶ διηγήσεως βουλόμενος διδάξαι περὶ ἀγώνων ἤτοι περὶ ἀντιθέσεως καὶ λύσεως, ἅπερ εἰσὶν αἱ εἰσαγωγαὶ τῶν κεφαλαίων καὶ οἱ τρόποι αὐτῶν, δεῖν ᾠήθη τὴν χώραν εἰπεῖν τῶν κεφαλαίων. ὡς ἂν μαθόντες ποῦ τίθενται, μὴ διαμαρτάνοιμεν τῆς εὐσχήμονος πλάσεως τοῦ λόγου. καὶ ἄρα μίαν χώραν ἔχουσιν ἢ δύο, ἢ καὶ πλείονας. καὶ πῶς εἰσάγονται. διὸ ἐν τοῖς πρώτοις διδάσκει τὸ περὶ προκατασκευῆς. γινώσκων γε ὁ τεχνικὸς, ὡς οὐκ ἀεὶ τὴν αὐτὴν χώραν ἔχει ἡ προκατασκευὴ, δείκνυσιν αὐτοῖς τοὺς διαφόρους τρόπους. ἰστέον δὲ ὅτι ἡ προκατασκευὴ καὶ προέκθεσις, καὶ ἔκθεσις, καὶ ἐπαγγελία, καὶ ὑπόσχεσις λέγεται. β' καὶ οἰκονομίαν οὐκοῦν ὁρᾷς. ἡ μὲν γε τέχνη μετὰ τὴν διήγησιν ἐπάγειν βούλεται τὴν προκατασκευὴν, εἶτα τὴν κατασκευήν. ἡ δὲ οἰκονομία οὐχ οὕτως. ἀλλὰ πρὸ τῆς διηγήσεως τὴν προκατασκευήν. ἄλλο γάρ ἐστι τέχνη, καὶ ἄλλο οἰκονομία. τὸ μὲν γὰρ τῶν καθ' ἑαυτό. καὶ τοῖς ἐμπίπτουσι χρῆται. οἰκονομία δὲ τῶν πρός τι. εἰ γὰρ μὴ συμφέρει τὸ ἐμπῖπτον, οὐ χρῆται. ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἡ χρῆσις οὐ κατὰ τεχνικὴν τάξιν. ἀλλ' ὡς ἂν ὁ καιρὸς διδῷ, παραλαμβάνει. γ' εἰ δέ μοι λέγοι τις. τὸ ἑξῆς οὕτω. καθ' ὑπερβατὸν γὰρ κεῖται. εἰ δέ μοι λέγοι τις, ὡς δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ τιμοκράτους λόγῳ μεταξὺ τῶν δύο νομίμων τοῦ τε παρανόμως εἰσενηνέχθαι τὸν νόμον τὸν ὑπὸ τιμοκράτους γραφέντα καὶ τοῦ πῶς διδόασιν ἐξουσίαν κατηγορίας οἱ νόμοι μέσῳ κέχρηται τούτῳ τῷ νοήματι. ὅτι κατὰ τῶν μὴ ποιησάντων ἃ προστάττουσιν οἱ νόμοι διδόασιν ἐξουσίαν κατηγορίας τοῖς βουλομένοις νομοθετοῦντες, ὁρῶντας αἰτίας.

ΠΕΡΙ ΒΙΑΙΟΥ.

Ἔστι καὶ τρίτον εἶδος λύσεως τὸ παραδοξότατον καὶ ἰσχυρότατον καὶ νικητικώτατον, καὶ τὰ λοιπά. Ἔστι καὶ τρίτον εἶδος. ἢ ὅτι τρίτον ἐστὶ μετὰ τὴν ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν, ἃς πολλάκις ἐν ταῖς στάσεσι, καὶ ἀλλαχοῦ παρέδωκεν. ἢ τρίτον ἁπλῶς ὡς τρίτον κεφάλαιον μετὰ τὰ δύο εἴδη τῆς προκατασκευῆς. ὧν τὸ μὲν ἡ προέκθεσις ἦν τῶν κεφαλαίων. τὸ δὲ κατὰ νόμους δοκεῖν εἰσφέρεσθαι τὴν κρίσιν. καίτοι ἐκεῖνα οὐκ ὠνόμασε λύσεις. ἔστι δὲ εἰπεῖν ὅτι ἡ προκατασκευὴ εἰ μὲν παρὰ τοῦ λέγοντος γίνεται, κατασκευὴν ὑπισχνεῖται. εἰ δὲ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ εἰσάγεται τὰ κεφάλαια, λύσεως εἶδός ἐστιν ἡ προκατασκευή. δ' ὅταν ἐναντία. διαφέρει τοῦτο τοῦ προτέρου βιαίου. ὅτι ἐκεῖ μὲν αὐτὸ τὸ προτεινόμενον ὑπὸ τοῦ κατηγόρου φυλάττων ἀπερίτρεπτον εἰς τοὐναντίον περιτρέπει τὴν ἀξίωσιν. μᾶλλον δοῦναι δίκην ἄξιον δεικνὺς ἐξ ὧν ἐκεῖνος ἤλπισεν ἐκφυγεῖν. τοῦτο δὲ αὐτὸ τὸ προτεινόμενον περιτρεπόμενον δείκνυσι. τοῦ ἐναντίου οὐ διατείνεται ὁ κατήγορος γεγενημένου. καὶ δεῖ τοῦτο δίκαιον ὂν αὐτὸν ὑποσχεῖν δίκην.

quot modi Narrationis

Aristoteles

σύντομος narratio contra Quintilianū q cū non intellexerit quid sit, graecos reprehendit

Propositio

εὔζωμον

ἀγῶνες ἤγουν ἀντιθέσεις καὶ λύσεις

προκατασκευή

προέκθεσις

ἔκθεσις

ἐπαγγελία

ὑπόσχεσις

τὸ ἐμπῖπτον

Oeconomia

Ars

Violatio

Violenta finitio. non ideo dr. q premat adversarium. ut putauit Trapezuntius. haec n. violatio premit aduersariū quae a violenta finitione maxime distat.

Nihil dicis bone uir

falsum impingis crimen Trapezuntio Leo noster. neq enim dicit Trapezunti. violentā diffinitionem dici quod premat aduersariū sed quod nim violationis habeat ... tertia species. λύσεως nim violandi .i. retorquendi ipsam ... rei habet violata diffinitio. & violatio similiter retorquet adversarii propositione. ergo nim retorquendi ht ut rag.

εὔζωμον

φαιδροτέρα qd significet notandū

ἀγῶνες ἤ ἀντιθέσεις καὶ λύσεις

Reprehendis trapeZuntium in quo & ipse reprehendendus es. Nam si locus graece appellaretur παραγραφή, recte uertisses praescriptio. Qui uero dicatur παραγραφικόν commodius erat transferre praescriptiuum. Et facit Sulpitius uictor latinus rhetor chor. 129. bis

Cephalaeo qd

ΠΕΡΙ κεφαλαίων.

Περὶ μὲν τῆς τῶν κεφαλαίων εὑρέσεως κατὰ τὴν διαιρετικὴν ἐξεθέμεθα τέχνην· καὶ τὰ ἑξῆς. κεφάλαιόν ἐστι μόριον λόγου ἀπόδειξιν ἔχον τοῦ προκειμένου πράγματος· ἐκ νοημάτων καὶ ἐπιχειρημάτων συγκείμενον. πᾶν δὲ τὸ τῆς ῥητορικῆς κράτος ἐν τούτοις τοῖς κεφαλαίοις συνίσταται καὶ ἐν τῇ κατασκευῇ αὐτῶν· διδάξας οὖν ἡμᾶς ὁ τεχνικὸς ἑκάστης στάσεως τὰ κεφάλαια νῦν τὴν κατασκευὴν αὐτῶν καὶ τὴν λύσιν ὑπισχνεῖται παραδοῦναι ἡμῖν· ὑφ᾽ ἡμῶν μὲν προβαλλομένων τὴν κατασκευήν· ἀπὸ τῶν δὲ ἐναντίων προστιθεμένων τὴν λύσιν· οὐδὲ γὰρ ἀρκεῖ ἁπλῶς εἰς πειθὼ τῶν ἀκουόντων τὸ προβάλλεσθαι κεφάλαιόν τινος τῶν στάσεων, ὡς ἐν αὐταῖς ἐπιδέδεικται· ἀλλὰ δεῖ κατασκευάσαι αὐτό, καὶ ἀποδεῖξαι ἢ τὸ προστεθὲν παρ᾽ ἡμῶν ἀληθές· ἢ τὸ προβληθὲν ἀπὸ τῶν ἐναντίων ψευδές. διὰ τοῦτο ἡ τελεία διδασκαλία τῶν κεφαλαίων ἐν τῇ περὶ εὑρέσεως πραγματείᾳ ἐκδέδοται· ὅθεν ἐν τοῖς προλεγομένοις τῶν στάσεών φησι· περὶ δὲ τῆς τῶν πολιτικῶν ζητημάτων διαιρέσεως εἰς τὰ λεγόμενα κεφάλαια ὁ λόγος γίνεται. ἔστι δὲ σχεδὸν ὁ αὐτὸς σχεδὸν τῷ περὶ εὑρέσεως· πᾶσα γὰρ διδασκαλία τῆς διαιρέσεως τῶν κεφαλαίων ἑκάστης στάσεως ἐν ταύτῃ τῇ πραγματείᾳ τοῦ τρίτου τόμου εὑρίσκεται τὴν ἀρχὴν ἔχουσα. β´ καὶ ὅσα ἑκάστης· ἴδια μὲν ὥσπερ στοχασμοῦ μόνου ἐλέγχων ἀπαίτησις, βούλησις, δύναμις. κοινὰ δὲ, ὡς ἀντίληψις, καὶ μετάληψις, καὶ ἔτι τούτων· τούτων δὲ διαφορά· οἷον ὅτι εἰ καὶ κοινὸν τὸ ἐν στοχασμῷ παραγραφικόν, πρὸς τὸ ἐν μεταλήψει, ἀλλ᾽ οὖν ἔχει τι καὶ διάφορον· ἐν μὲν γὰρ στοχασμῷ διαβολή ἐστι ψιλὴ τοῦ ἀγῶνος, καὶ οἷον εἰπεῖν, ἀνάπαυσις τοῦ φεύγοντος. ἐν μεταλήψει δὲ καὶ μάλιστα τῇ ἐγγράφῳ τελεία ἐκβολή. γ´ λύσει τε καὶ ἀνθυποφορᾷ· διαφέρει ἀνθυποφορὰ καὶ ἀντίθεσις καὶ ἀντιπῖπτον. ἀντιπῖπτον μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν οἶδεν ὅτι μέλλοι αὐτῷ τις ἀντιπεσεῖν ὡς ἄτοπόν τι λέγοντι, καὶ ἐπανορθώσηται ἑαυτὸν προσποιητῶς ὥσπερ καὶ λεληθότως· ἀνθυποφορὰ δὲ, ὅταν μέρος μὲν ὥσπερ καταδέχηται τοῦ λεγομένου ὁ ἀκροατής· ἀμφιβάλλῃ δὲ περὶ τὸ λοιπόν· ἀντίθεσις δὲ ὅταν ἀπό τινος κεφαλαίου ὁρμᾶται· οἷον ἀπὸ δικαίου, ἢ συμφέροντος· ἢ τῶν τοιούτων. δ´ κόσμος γάρ ἐστιν· ἡ πρότασις καὶ ἡ ἀντιπρότασις τοῦτο ποιοῦσι, διασύρουσαι καὶ διαβάλλουσαι τὸν τοῦ ἐχθροῦ λόγον, ὅς ἐστιν ἡ ὑποφορά· καὶ ῥᾳδίαν ὑπισχνούμεναι δοῦναι τὴν λύσιν.

Omnis rhetoricae uis in locis est.

νοημάτων
ἐπιχειρημάτων

praescriptio Status coniecturalis quam trapeZuntius recusatione male uertit differt a praescriptione status translationis

ἀνθυποφορά
ἀντιπῖπτον
ἀντίθεσις

Epicherema qd

ΠΕΡΙ ἐπιχειρημάτων.

Εἴ τε οὖν εὐστόχιμον ἡμεῖς κεφάλαιον. καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐπιχείρημά ἐστιν, ὥς φησι νεοκλῆς, συλλογισμὸς μετὰ τῆς οἰκείας τῶν μερῶν ἀποδείξεως· ἄλλοι δὲ οὕτως· ἐπιχείρημά ἐστι λόγος ἔξωθεν λαμβανόμενος πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ὑποκειμένων. τῶν δὲ ἐπιχειρημάτων τὰ μέν ἐστι διδασκαλικά· ὁπόσα ἐκ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ἢ τῶν ὑποκειμένων πραγμάτων· ἢ τῶν παρακολουθούντων τῇ περιστάσει εἰκότων, ἢ τεκμηρίων ποιεῖται τὴν πίστιν· τὰ δέ ἐστι δυσωπητικὰ μόνον, ὁποῖα τυγχάνει ὄντα τὰ ὁμοιωματικά· κατ᾽ ἐνίους δὲ παραδειγματικὰ καλούμενα. τούτων δὲ νεοκλῆς φησι τυγχάνειν εἴδη τρία, εἰκόνα, παραβολήν, παράδειγμα· εἰκὼν μὲν οὖν ἐστι σώματος σώματι παράθεσις· οἷον, ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων. παραβολὴ δὲ πράγματος οἵου τε γενέσθαι ἀπομνημόνευσις εἰς ὁμοίωσιν τοῦ γενομένου· οἷον, ὡς δ᾽ ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνορσος ἀπέστη. παράδειγμα δέ ἐστιν, ὡς ζήνων φησί· γενομένου πράγματος ἀπομνημόνευσις εἰς ὁμοίωσιν τοῦ νῦν ζητουμένου. οἷον τὸ μὲν ζήτημα ἐδεῖ πολλῶν καὶ σοφῶν τὰ μαθήματα συλλέγειν· τὸ δὲ παράδειγμα· καὶ ἡ μέλιττα οὐδὲ παρὰ πολλὰ βλα-

Epicheremata διδασκαλικά
exempla
Epicheremati gña
imago
collatio
exemplũ
Neocles
Zeno

ἀντιπῖπτον
ἀνθυποφορά
ἀντίθεσις D a

νοημάτων
ἐπιχειρημάτων

Parabola
Icon
Paradigma D a

Epicherematis partes tres
Propositio
Assumptio
Conclusio

Paradigma
Parabola
~~Exemplũ~~ D a

στήματα ἕρπουσα τὰ κάλλιστα ἀπ᾽ αὐτῶν λαμβάνει· διαφέρει δὲ ἀλλήλων ταῦτα, ᾗ τὸ μὲν παράδειγμα γεγενημένου πράγματός ἐστιν ὁμοίωσις· ἡ δὲ παραβολὴ οὐ γεγενημένου, ἀλλ᾽ οἵου τε γενέσθαι. μέρη δὲ τοῦ ἐπιχειρήματος τρία, ἡ πρότασις αὐτή, οἷον ἔχεις μου δέκα δραχμάς· τὰ λήμματα. ἔλαβες γὰρ δύο καὶ τρία καὶ πέντε. ἡ ἐπιφορά, ἥ τις ἐπιφέρεται τῇ προτάσει· ὡς τὸ ἔχεις μου δέκα δραχμάς. λύσομεν οὖν τὰ ἐπιχειρήματα οὕτως. εὐθὺς γὰρ ἢ πρὸς τὴν πρότασιν ἀντιστησόμεθα· οἷον κέκλοφεν οὗτος, οὐ κέκλοφεν οὗτος· ἢ τὴν πρότασιν συγχωρήσαντες ἔν τι τῶν λημμάτων αἰτιασόμεθα· οἷον ἔστω ἐνθύμημα τόδε· ὁ γὰρ δὶς ἀν᾽ ἑῷ ληφθεὶν ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος· οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ κἂν μή πω βάλλῃ, μηδὲ τοξεύῃ· ἐροῦμεν γὰρ αὐτὸ τὸ ψεῦδος εἶναι τότε τοῖς ἀθηναίοις· ἢ καὶ τὰ λήμματα δόντες μὴ ἀκολουθεῖν αὐτοῖς τὴν ἐπιφορὰν ἐπιδείξομεν· ὡς ἐπ᾽ ἐκείνου· ὁ γὰρ μισότεκνος δημοσθένης τὴν μόνην καὶ ἀγαπητὴν θυγατέρα ἀπολέσας ἔθυε καὶ ἐλευχειμόνει· τὸ γὰρ λευχειμονεῖν μετὰ θάνατον τῆς θυγατρὸς μισότεκνον. ἐροῦμεν γὰρ μὴ ἀκολουθεῖν τοῦτο τοῖς λήμμασιν. ἐπεὶ καὶ ξενοφῶν καὶ ὀλυμπιὰς ἡ ἀλεξάνδρου ἔθυεν ἀποθανόντων καὶ ἐλευχειμόνουν. β´ καὶ λόγοις· ὅ ἐστιν ἐγκωμιαστικῷ· καὶ πράγμασιν· ὅ ἐστι συμβουλευτικῷ· καὶ δίκαις· ὅ ἐστι δικανικῷ· καὶ ἁπλῶς ἐν ὑποθέσει πάσῃ, καὶ παντὶ βίῳ. γ´ προστιθέασι δὲ ὕλην· οἱ μὲν τῶν τεχνικῶν εἴδη ἔφασαν· οἱ δὲ τὰς τῶν προσώπων ποιότητας· οἷον ῥήτορας, στρατηγούς, τυράννους, μοιχούς, πατέρας, συγγενεῖς· καὶ τὰ ὅμοια· οἱ δὲ τὰ ὄργανα· δι᾽ ὧν ἔσθ᾽ ὅτε τινὲς τινὰς ἠμύναντο· εἰσὶ δὲ οἳ καὶ τὰ εἴδη τῶν προβλημάτων ὕλην ὠνόμασαν· φυσικῶν φημι καὶ ἠθικῶν, καὶ πολιτικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν· ἔνιοι πάλιν τὰ τοιαῦτα τῶν ζητημάτων εἴδη ὀρθότατα πάντων ἐκάλεσαν ὕλην· τέσσαρα δὲ ταῦτα, ἠθικόν, παθητικόν, πραγματικὸν ἤτοι δικανικόν, μικτόν. ἔστι δὲ ἠθικὸν μὲν ἐν οἷς σχέσις τίς ἐστιν· ὡς παιδὸς πρὸς υἱόν· ἢ διάθεσις πρὸς ἀλλήλους· ὡς ἐρῶντος πρὸς ἐρωμένην· ἢ γνώμην ἀδιάστροφον πρός τι, ὡς φιλαργύρου πρὸς χρυσόν· παθητικὰ δὲ ἐν οἷς ἔστι φόβος, ὀργή, λύπη, καὶ τὰ τοιαῦτα· δικανικὰ δὲ ἐν οἷς ἔνεστι ψιλὴ μάχη· μικτὰ δὲ τὰ ἐξ ἀμφοῖν τούτων. ὕλην οὖν ταύτην φησί. διὸ καὶ ἐπάγει· πιθανῶς δὲ ἐπιμερίζει τῶν ἄλλων ἑκάστῳ, ὅπῃ ἂν καὶ δύνηται. ἢ καθ᾽ ἑτέραν ἀκριβεστέραν ἐπιβολὴν ὕλην λέγει τὴν ἐπακολουθοῦσαν ποιότητα τοῖς περιστατικοῖς· οἷον τόπῳ μὲν τὸ ἐπιτήδειον ἢ ἀνεπιτήδειον. χρόνῳ δὲ πρόσφορον ἢ ἀπρόσφορον· τρόπῳ τὸ δικαίως ἢ ἀδίκως. προσώπῳ τὸ πένης ἢ πλούσιος· καὶ ὅσα εἴωθε τοῖς προσώποις ἀκολουθεῖν. αἰτίᾳ τὸ εὔλογον ἢ ἄλογον. πράγματι τὸ καλὸν ἢ κακόν· ταῦτα γὰρ συναναφαίνεται τοῖς περιστατικοῖς· ἀλλ᾽ ἤδη που κατ᾽ ἰδιότητα παραλαμβάνεται. δ´ εἴ γε οὐδὲ τοῦ παρελθόντος· διὰ τούτων τὸ δικανικὸν ἐδήλωσε καὶ τὸ συμβουλευτικόν· τὸ δὲ πανηγυρικὸν παρῆκε διὰ τὸ μὴ στασιάζεσθαι. ε´ εἰ μή τι πρὸ αὐτοῦ· καὶ γὰρ πολλάκις ἡ παντελῶς ἐκλείπει τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὡς ἐπὶ τῶν ἰσάζοντα ἐχόντων τὰ πρόσωπα, ἢ τὰ πράγματα στοχασμῶν· καὶ τῶν ἀπὸ γνώμης· τότε δὲ τὴν τάξιν ἀμείβει ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις· οἵ γε γὰρ κατηγοροῦντες μετὰ βούλησιν καὶ δύναμιν τὴν [illegible] αὐτοῦ, ὡς ἂν ἐκ τῆς βουλήσεως καὶ τῆς δυνάμεως τῆς κατηγορίας τὸ ἰσχυρὸν ἀπειληφυίας, σαθρὸν τὸ οὐδὲ ἐλέγχους τὸν φεύγοντα ἀποκλίνειν δειχθέν. οἵ τε παράδοξοι καλούμενοι μετὰ βούλησιν καὶ δύναμιν· καὶ τὰ ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι τέλους τὴν τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησιν ποιοῦνται. τοῦτο δὲ συμβαίνει διὰ τὸ τοὺς τοιούτους κατὰ αἴτησιν εἶναι, καὶ ἀντιστρέφειν τὴν τάξιν τῶν τὰ πράγματα ἐχόντων. ὁ γὰρ τὴν δωρεὰν αἰτῶν, τῶν φευγόντων ὢν τὴν τοῦ διώκοντος ἔχει χώραν, ὡς πρῶτος λέγων· ὁ δὲ χαρακτηρίζει τὸν διώκοντα. ς´ ἐν τῷ περὶ παραπρεσ-

quid intersit inter collatione & exemplũ

Epicherematis partes tres.

refutabimus Epicheremata inficiantes propositione aut concessa propositiõe negantes assumptionem

ὕλη. quid.

~~Quid intersit inter affectum & opinem~~

ὕλη qd

ὕλη quod fabius instrumentum. omnibus circũstantijs inest.

ἐπιβολήν

Coniecturalis ex persona uel ex animo ut uertit TrapeZuntius

Petitio post uoluntatem & potestatẽ in coniecturali a persona. in coniecturali praeter opinioñ post uoluntatẽ & potestatẽ & ab initio ad finem

qd. nõ ante Sed post. ergo mutatur ordo

Albis uestibus antiq sacrificabant. Nota

ἠθικὸς ζητήματος
παθητικόν
δικανικόν
μικτόν

βείας· Αἰσχίνης κρινόμενος παραπρεσβείας ὅτι πρὸς Φίλιππον ἐπρέσβευσεν, ἀντιληπτικῶς ἀπολογεῖται λέγων· ἔξεστιν ἑκάστῳ ἃ βούλεται λέγειν· καὶ οὐ κεκώλυται· ἀνεύθυνος οὖν εἰμι ἐπὶ λόγοις. ἔλυσε δὲ τὴν ἀντίληψιν Δημοσθένης μεταλήψει· ὅτι οὐκ ἀνεύθυνος ἐπὶ λόγοις ῥήτωρ· ᾧ τοῦτο ἔργον, ᾧ καὶ ὠφελεῖν καὶ βλάπτειν δύναται. ζ' ἡ λύσις ἀπὸ τοῦ πράγματος. λύσιν ἐνταῦθα τὴν κατασκευὴν τῆς λύσεώς φησι. η' πολλάκις δὲ ἀπὸ μιᾶς. ἰστέον ὅτι καὶ γένεσις λέγεται ἐπιχειρημάτων καὶ ἀνάστασις καὶ εὕρεσις ἐπιχειρημάτων ἡ ἀπὸ τῶν περιστατικῶν μορίων κατασκευὴ τῶν κεφαλαίων καὶ ἀνασκευή. θ' ἔστι δὲ τῷ τρόπῳ· συστέλλειν τὰ νοήματα δυνάμεθα περιοδικῶς· ὡς ἐν τῷ περὶ περιόδου τεχνολογήσεται· πῶς ἔνεστι πολλὰς ἐννοίας συνεστραμμένως δι' ὀλίγων εἰπεῖν. πλατύνειν δὲ δυνάμεθα δι' ὧν πλατύνεται καὶ διήγησις· περὶ ἧς εἴρηται. ζήτει δὲ καὶ τοῦτο τοῦ τόμου τὸ ἔνατον κεφάλαιον τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους· καὶ εὑρήσεις περιοδικῶς τὰ συστέλλοντα. ι' ὡς ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας· συνεβούλευσεν ὁ Δημοσθένης Ἀθηναίοις πόλεμον ἄρασθαι· ὑπήκουσαν Ἀθηναῖοι καὶ ἡττήθησαν· καὶ κρίνεται· βούλεται οὖν μετάστασιν ποιῆσαι ὅτι ὑμεῖς ὑπηκούσατε· καὶ ἵνα μὴ πρὸς ὀργὴν ἐρεθίσῃ τὸν δῆμον, στρέφει καὶ μεταποιεῖ τὰ τῆς ὑποθέσεως. ια' ἀλλὰ ἀλίκως. χορηγοῦ γενομένου ἐν τῇ ἑορτῇ τοῦ Δημοσθένους καὶ μέλλοντος ἐπὶ τέλει στεφανοῦσθαι· ἀντεῖπεν Αἰσχίνης λέγων ὅτι οὐ δεῖ στεφανοῦσθαι ἀλίκως ἄρξαντα· ὑπόχρεως γὰρ ἦν τῷ δημοσίῳ· ὑπόχρεως δὲ οὐκ ἄρχει.

ΠΕΡΙ ἐνστάσεως, καὶ ἀντιπαραστάσεως.

Ἰστέον ὅτι τὴν ἔνστασιν καὶ ἀντιπαράστασιν, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἰστέον ὅτι ἐν πάσῃ φησὶ στάσει χρὴ τὰς μάχας καὶ τὰς κατασκευὰς κατὰ εἰκόνα τῆς ἐνστάσεως καὶ ἀντιπαραστάσεως εἰσάγειν· χρὴ ἐλέγχους παρέχειν, τὸ κεφάλαιον· οὐ χρὴ ἐλέγχους παρέχειν, ἔνστασις· εἰ δὲ δεῖ παρέχειν, οὐκ ἐπὶ τῶν κρύφα πραττομένων, ἀντιπαράστασις. εἶτα ἐπὶ τῆς βουλήσεως· ἠβουλήθης εἰρηνεῦσαι μετὰ Φιλίππου, τὸ κεφάλαιον· οὐκ ἠβουλήθην εἰρηνεῦσαι, ἔνστασις· εἰ δὲ καὶ ἠβουλήθην, ὅπως ἂν μὴ δῃώσῃ τὴν πόλιν, ἀντιπαράστασις. ὁμοίως ἐπὶ τῆς δυνάμεως· δυνάμενος ἀνελεῖν στρατιώτας Φιλίππου οὐκ ἀνεῖλες, τὸ κεφάλαιον· οὐκ ἐνῆν μοι δύναμις ἀνελεῖν στρατιώτας Φιλίππου, ἔνστασις· εἰ δὲ καὶ ἠδυνάμην, ὥστε ἂν ἀντεφυλαξάμην πολιορκίαν Ἀθηνῶν, διὰ τῶν στρατιωτῶν ἀναιρέσεως, ἀντιπαράστασις· καὶ ἐφεξῆς τὰ λοιπὰ κεφάλαια, ὅσα ἐγχωρεῖ καὶ ἡ φύσις τῶν πραγμάτων παρέχει. εἰ μὲν οὖν ἀναιδὴς εἴη ἡ ἔνστασις, προσθετέον τὴν ἀντιπαράστασιν· εἰ δὲ εὐπαράδεκτος ἡ ἔνστασις, τεθείσθω πρώτη. β' τοῦτο δὲ ἀπορήσασα. τοῦτο τὸ μὴ γίνεσθαι τὰς λύσεις ἐκ πλειόνων ἐπιχειρημάτων καὶ ἐργασιῶν καὶ ἐνθυμημάτων· ἢ τὸ εἰς ἑκατέραν μὴ ἐπιχειρεῖν τὴν ἔνστασίν φημι καὶ ἀντιπαράστασιν, ὀλιγάκις πάσχει ἡ τέχνη ἀπορήσασα. γ' ἤδη δὲ ἠρκέσθησαν. τούτῳ καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος ἐχρήσατο εἰς λύσιν τῆς ἀντιθέσεως, τῷ εἰπεῖν, ἀλλ' ὁ νόμος ἐκκλησίας τὸ ἀσάνιον· ἐπιχείρημα μόνον ἀπὸ τοῦ πράγματος· ἐὰν δὲ προσθῇς καὶ τὴν ἐργασίαν, ἔσται παραδειγματική· ὡς αὐτὸς ἐποίησεν εἰπών· ἅπερ μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ.

ΠΕΡΙ ἐργασιῶν.

Ὥσπερ τοίνυν τῆς λύσεως εὑρεθείσης, καὶ τὰ ἑξῆς. Ὥσπερ τοίνυν· ὅρα μή ποτέ φησιν ὁ τεχνικὸς πρώτην τὴν ἔνστασιν καὶ δευτέραν τὴν ἀντιπαράστασιν· καὶ τρίτον εἶδος λύσεως τὸν βίαιον ὅρον· οὕτω γὰρ ἐν ἐκείνῳ φησίν· ἔστι καὶ τρίτον εἶδος λύσεως τὸ παραδοξότατον, καὶ εἰ οὕτως ἔχει, ἐχρῆν μετὰ τὸ περὶ ἐνστάσεως καὶ ἀντιπαραστάσεως γράφεσθαι τὸ περὶ βιαίου ὅρου. οὐ μὴν

λύσιν ἐνταῦθα τὴν κατασκευὴν λύσεώς φησι

~~De periodo~~

εὑρέσεις ἐπιχειρημάτων

~~De infitiatione & obsistentia~~

κεφάλαιον ἔνστασις ἀντιπαράστασις

~~Vtrum infitiatio an obsistentia prior sit ponenda~~

Gregorius Theologus

Nunc resarcis bone uir quod supra charta. 361. male dixeras. sed deceperunt te corrupta exemplaria. Ordinem autem quem recte dicens affirmas fuisse obseruandum seruat camariotes metaphrastes hermogenis

~~Gregorii Theologi cites~~

γενέσεις ἐπιχειρημάτων

ἐργασίαι ἐπιχειρημάτων

εὑρέσεις ἐπιχειρημάτων

Idé & qd.

Minor magno [illegible]

in camariote [illegible]

πρὸ τοῦ περὶ κεφαλαίων· ἀνακόλουθον γάρ. β' ὥσπερ δὲ κεφαλαίου. εἰ καθ' ἕκαστον κεφάλαιον ἔνστασις εἰσάγεται καὶ ἀντιπαράστασις· ἑκάτερα δὲ τούτων δι' ἓξ ἐπιχειρημάτων κατὰ τὰ ἓξ περιστατικὰ μόρια κατασκευάζεταί τε καὶ λύεται, τουτέστι διὰ δώδεκα ἐπιχειρημάτων· ἕκαστον δὲ ἐπιχείρημα δι' ἓξ ἐργασιῶν, ἀνάγκη συνάγεσθαι τὰς ἐργασίας τῶν ἐπιχειρημάτων οβ'. εἰ δὲ καὶ καθ' ἑκάστην ἐργασίαν ἐνθυμήματα καὶ ἐπενθυμήματα κατὰ τὰ ἓξ περιστατικὰ μόρια ἐπιφέρεται· δῆλον ὡς εἰς τετρακόσια καὶ τριάκοντα δύο ταῦτα ἀναχθήσεται. ἀλλ' ἡ μὲν τέχνη ἐπίσταται ταῦτα· ἡ δὲ φύσις τῶν πραγμάτων οὐκ ἐπιδέχεται πάντα ἐνδιδῶσί ποτε τῶν κεφαλαίων· διὸ ὡς ἐγχωρεῖ ἐν τοῖς ἀγῶσι χρησόμεθα.

Τὸ δὲ ἐνθύμημα δόξαν δριμύτητος ἀποφέρεται μείζονα γνωσθέν· καὶ τὰ λοιπά. Ἐνθύμημά ἐστι συνεστραμμένος λόγος ἀτελὴς καθ' ἓν ἀξίωμα. ἕτεροι δέ φασιν, ὡς ἐνθύμημά ἐστι τὸ προηγουμένου ἐπιχειρήματος συμπέρασμα, περιαγόμενον τῷ ζητήματι ἐν μιᾷ περιόδῳ. διαφέρει δὲ συλλογισμὸς διαλεκτικὸς ἐνθυμήματος· ὅτι ἐν μὲν τῷ συλλογισμῷ πάντα τὰ λήμματα τιθέντες κατὰ τὴν ἰδίαν τάξιν ἐπιφέρομεν τὸ συμπέρασμα· ἐν δὲ τῷ ἐνθυμήματι οὐ πάντα τὰ λήμματα τῆς ἐπιφορᾶς εἰπεῖν ἀναγκαῖον· ἀλλ' ἢ τὰ λήμματα παραλείπομεν, ἢ τὴν ἐπιφοράν. οὔτε μὴν ἐν τάξει χρώμεθα· ὥστε πρότερον μὲν εἶναι τὰ λήμματα· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν ἐπιφοράν· ἀλλ' ὡς ἂν τύχῃ, λόγον εἰσφέρομεν· καὶ ὑπὸ μὲν Ἀλέξανδρος. Νεοκλῆς δέ φησιν, ὅτι ὁ μὲν συλλογισμὸς ἐκ λημμάτων καὶ ἐπιφορᾶς συνέστηκε· τὸ ἐνθύμημα παρὰ τὸ ἐπιχείρημα συνειλημμένως ἐκφέρεται καθ' ἓν ἀξίωμα ἀθρόως καὶ πάνθ' ὅσ' ἔσθ' ὅτε συναναμεμιγμένον. τόποι δὲ ἐνθυμηματικοὶ κα'. πρῶτος ὁ ἐκ τοῦ ἐναντίου λαμβανόμενος· ἀκολουθεῖ γὰρ τὰ ἐναντία τοῖς ἐναντίοις· καὶ γὰρ εἰ σωφροσύνη καλόν, αἰσχρὸν ἡ ἀκολασία· καὶ εἰ αἰσχρὸν ἡ ἀδικία, καλὸν ἡ δικαιοσύνη. δεύτερος ὁ ἐκ τοῦ ἐνδεχομένου καὶ ἐπιμόρους· οἷον εἰ εὐεργετούμενοι μισοῦμεν, καὶ κακῶς πάσχοντες ἀγαπήσομεν. τρίτος ὁ ἐκ τοῦ πρός τι· οἷον εἰ γὰρ μὴ ὑμῖν τὸ φαῦλα προστάττειν παράνομον, οὐδὲ ἐμοὶ τὸ πεισθέντι ἐργάσασθαι. τέταρτος ἐκ τῶν ἀναιτίων καὶ τῶν ποιητικῶν καὶ γενέσεων· εἰ ἀγαθὸν καὶ καλὸν ἡ φιλανθρωπία· καὶ τὸ ἐκ ταύτης γινόμενον. πέμπτος ἐκ τοῦ μᾶλλον καὶ ἧττον· οἷον εἰ γὰρ υἱὸν ἀπέκτεινεν ἴδιον, πῶς ἀλλοτρίου φείσεται. ἕκτος ἐκ τῆς ἀκολουθήσεως κατὰ τὸ μᾶλλον· οἷον εἰ ἀγαθὸν τὸ ποθεῖν· οἱ τὰ μάλιστα ποθοῦντες, ἄριστα ἂν ἔζων· ἀλλὰ μὴν ὁρῶμεν αὐτοὺς πολλάκις διαπταίοντας. ἕβδομος ἐκ τῶν κειμένων πρὸς τὸν ὑποκείμενον· οἷον δεῖ τὸν μείζονα ὑπερέχειν κατ' ἀρετήν· εἰ δὲ μὴ γελοῖον ἂν εἴη, εἰ ὁ χείρων ἀνακρίνει τὸν βελτίω. ὄγδοος ἐκ τοῦ ἀναλόγου· οἷον ὥσπερ τις τοὺς μισθοφόρους ποιεῖται πολίτας διὰ τὴν ἐπιείκειαν· οὕτω καὶ φυγάδας ποιεῖταί τις ἐν τοῖς μισθοφόροις τὸ ἀνήκοον διατεταγμένος. ἔνατος ἐκ τοῦ παραδείγματος· ἄτοπον γὰρ εἰ κυβερνήτας μέν τις μὴ κλήρῳ προβάλλεται· στρατηγοὺς δὲ κλήρῳ προβάλλεται. δέκατος ὁ ἐξ ἐπαγωγῆς· οἷον Ἀλυάττου καὶ Κανδαύλου. ἔτι δὲ Γύγου καὶ Ἀλυάττου πολεμίων ἡμῖν φανέντων ἀεί, τίς ἂν πιστεύσειεν εὔνουν ἡμῖν καθεστάναι Κροῖσον. ἑνδέκατος ὁ ἐκ τῆς διαιρέσεως· οἷον εἰ τῶν φαύλων τὴν ἀλογίαν ἡγητέον, πῶς οὐκ ἐπαινετέα τῶν λογικῶν ἡ κατάστασις. δωδέκατος ὁ ἐκ τῆς κρίσεως· ὁρῶντες γὰρ Φίλιππον καὶ τὰ τοῦ Φιλίππου κατὰ τῶν Ἀθηναίων μηχανήματα, δυσμενῆ καὶ κακόνουν πάντως αὐτὸν τῇ πόλει λογισόμεθα. τρισκαιδέκατος ὁ ἐκ τῶν καιρῶν· οἷον εἰ τοῖς μέλλουσιν ἄκυρος ἡ νίκη καὶ τοῖς ἤδη νενικηκόσι. τεσσαρεσκαιδέκατος ἐκ μεταλήψεως· οἷον οὐ τῷ πεισθῆναι δεινὸν ἦν τῷ ἀντιπάλῳ· ἀλλ' ὅτι προσεδεχόμεθα δουλείαν. πεντεκαιδέκατος ἐκ τῶν ἑπομένων καὶ ἀποβαινόντων· καὶ ὅ ἐστι διὰ τῶν

~~infitiatio & obsistentia~~

Multa quae scit ars nō recipit natura

Enthymema qd

Epiphonema

Syllogismus

Alexander

Neocles

Loci Enthymematum xxi.

A contrario

à contingenti

Ad aliquid

ab origine

A maiori & minori

A consequenti [illegible]

ἐκ τῶν κειμένων

Ab analogia

Ab exemplo

ab inductione

A diuisione

à iudicio

à tempore

à repulsione uel translatione

A consequentibus uel ab Euentu.

ἀνακρίνει

ἀνήκοον

ἄκυρος

hic locus 2 nihil mihi uidetur distare à priore. Certe in Camariote quum ceteri loci hic positi legantur hic secundus loc. desideratur.

πρεπόντων. οἷον, οὐ δεῖ που δείαν ἀσκεῖν. ἕπεται γὰρ φθόνος. ἐκ καιδέκατος δὲ ὁρισμοῦ. οἷον ὅτι εἰ σωφροσύνη πάντων ἀγαθόν. καὶ ὁ ἀνδρεῖος πάντως ἀγαθός. ἑπτακαιδέκατος ἐξ ὑποθέσεως. οἷον, εἰ φιλίππῳ πεισθέντες παξιαρχίας ἀμελήσετε, οὐδὲν κωλύει καὶ τὸν φιλτάτων ἀθρόως στερηθῆναι. ὀκτωκαιδέκατος ἐκ τῶν ἁμαρτανομένων καὶ κατηγοροῦντι καὶ ἀπολογουμένῳ. οἷον εἰ κατηγοροῦσι μηδείας ὡς ἀπέκτεινεν. ἥμαρτε γὰρ περὶ τὴν ἀπολογίαν. ἀπολογεῖται δὲ, ὅτι οὐ καὶ τὸν ἰάσονα. τοῦτο γὰρ ἥμαρτανε μὴ ποιήσασα. ἐννεακαιδέκατος ἐκ τοῦ ὧν ἕνεκα εἴη ἂν ἢ γένοιτο. οἷον τούτου χάριν φαίνεται γεγονέναι, ὅτι ὁ διομήδης. προείλετο τὸν ὀδυσσέα καὶ τὸ ἐκ τοῦ ὀδυσσέως. εἰκοστὸς ἐκ τοῦ ὀνόματος. οἷον ὅτι οὐκ ἂν ποτε ἑωσονίκην ἔθετο ὁ τοῦ θρασυβούλου ἰσοδύναμος μὴ ὄντος υἱοῦ. καὶ ὡς ἰφικράτης. ὅτι πατὴρ πρὸς μὲν ἀνδρῶν παξιδίων. ὧν τὴν εὐγένειαν ἐξ αὐτῶν τῆς ἐπωνυμίας ῥᾴδιόν ἐστι γνῶναι. καὶ ὁ τοῖς διαβεβλημένοις καὶ ἀνθρώποις καὶ πράγμασι καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ παραδόξως λέγειν παρέχων. οἷον, ἄτοπον γὰρ εἰ φεύγοντες μὲν ἐμαχόμεθα, ὅπως κατέλθωμεν, κατελθόντες δὲ φευξούμεθα, ὅπως μὴ μαχώμεθα. ὅτι τῶν ἐνθυμημάτων τὰ μέν ἐστιν ἐλεγκτικὰ, τὰ δὲ δεικτικά. δεικτικὰ μὲν οὖν τὰ κατ' ἔμφασιν ἀκολουθίας προϊόντα. οἷον τὸ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται. ἐλεγκτικὰ δὲ τὰ κατ' ἔμφασιν μάχης. οἷον οὐ γὰρ ἂν σόλων μὲν αὐτὸ παρέλιπεν, αὐτοκλῆς δὲ εὕρετο. τὸ δι' αὐτό φησι διανόημα ἑκάτερον δύναται μεταχειρίζεσθαι, τῆς αὐτῆς γινόμενον διαφορᾶς. τὰ μὲν γὰρ δεικτικὰ πρὸς πᾶν πρᾶγμά τι συνίσταται. τὰ δὲ ἐλεγκτικὰ πρὸς πρόσωπον. ἐπεὶ δὲ πᾶν ἐνθύμημα, ὡς ἔφαμεν, ἢ ἐκ μάχης, ἢ ἐξ ἀκολουθίας γίνεται. ἀναγκαῖον περὶ ἀκολουθίας καὶ μάχης εἰπεῖν. τῶν γὰρ ἀκολουθούντων τισὶν, ἃ μὲν ἐν τῷ καθόλου καὶ ἀεὶ ἀκολουθεῖ. οἷον εἰ καπνός ἐστιν ἐνταῦθα, πῦρ ἐστιν ἐνταῦθα. τὰ δὲ ὡς ἐπίπαν μὲν ἀκολουθεῖ. ἐπὶ πλέον δέ. οἷον, εἰ νόσος ἐστὶν εὖ πλοήσει. ἃ δὲ ἐπ' ἔλαττον. οἷον εἰ τυμβωρύχος ἐστὶ, θησαυρῷ περιπεσεῖται. τοῖς μὲν οὖν καθόλου ἀεὶ ἀκολουθοῦσιν ἀεὶ χρηστέον. ἔστι γὰρ ἀναμφισβήτητον. ταῦτα δὲ καὶ τεκμήρια ἀριστοτέλης καλεῖ. τοῖς δὲ ὡς ἐπὶ πλεῖστον, ἢ ἐπ' ἔλαττον ἀκολουθοῦσιν, οὐ χρηστέον δὲ ὅμως, εἰ ἐκείνων ἀποροῖμεν. ταῦτα δὲ ἀριστοτέλης σημεῖα καλεῖ. καὶ γὰρ τὸ τεκμήριον, φησὶ, τὸ τέλος προσαγορεύεται. τούτου δὲ κομισθέντος, τέλος ἔχειν τὸ πρᾶγμα συμβαίνει. ὅταν οὖν ἀπὸ τῶν ἀκολουθούντων τὰς πίστεις κομίζειν βουλόμεθα, διχῶς ἀναγκαζόμεθα. ἢ γὰρ προτιθέντες, ὅτι τόδε τῷδε ἀκολουθεῖ. εἶτα προσλαβόντες τὸ ὑπάρχον τῷ ἀκολούθῳ ἐπιφέρομεν. ὅτι καὶ τὸ ἀκόλουθον ὑπάρχει τόδε. οἷον εἰ τῷ δικαίῳ τὸ ἀγαθὸν ἀκολουθεῖ, καὶ τῷ δικαίως ζῆν τὸ ἀγαθὸν ὑπάρχειν ἐστίν. ἀλλὰ μὴν τὸ δίκαιον ἀγαθὸν, καὶ τὸ δικαίως ἄρα ζῆν ἀγαθόν. ἢ θέντες ὅτι τόδε τῷδε ἀκολουθεῖ. ἔπειτα προσλαβόντες τῷ ἀκολούθῳ τὸ ὑπάρχειν, ἐπιφέρομεν ὅτι οὐδ' ἐκεῖνο, ᾧ ἀκόλουθον ὑπάρχει. οἷον εἰ τὸ δικαίως ζῆν κακὸν, τὸ δίκαιον οὐκ ἀγαθὸν ὑπάρχει. τὸ δίκαιον δὲ ἀγαθόν. οὐκ ἄρα τὸ δικαίως ζῆν κακόν. τῶν δὲ μαχομένων ἃ μὲν μάχεται, ὥστε καὶ αὐτὰ καὶ τὰ ἀντικείμενα αὐτοῖς μάχεσθαι. οἷον ἡμέρα ἐστί. νύξ ἐστι. ταῦτα γὰρ ἀνασκευαστικά εἰσιν ἀλλήλων. οἷον οὐκ ἔστιν ἡμέρα, οὐκ ἔστι νύξ. ἃ δὲ αὐτὰ μὲν μάχεται, οὐ μὴν καὶ τὰ ἀντικείμενα αὐτῶν. οἷον πλάτων ἐν ἀθήναις ἐστί. πλάτων ἐν σικελίᾳ ἐστί. ταῦτα μὲν γὰρ ἀλλήλοις μάχεται. τὰ δὲ ἀντικείμενα αὐτοῖς οὐκ ἔτι. οἷον πλάτων οὐκ ἔστιν ἐν σικελίᾳ. πλάτων οὐκ ἔστιν ἐν ἀθήναις. οὐδεμία γὰρ ἐνταῦθα μάχη. πάλιν δὲ τῶν μαχομένων ἃ μὲν ἐξ ἑνὸς καὶ ἀεὶ μάχεται. οἷον ἡμέρα ἐστί. νύξ ἐστιν. ἃ δὲ ἀπό τινος χρόνου. οἷον δίων νυκτὸς ἐγένετο. δίων ἡμέρας ἐγένετο. γενομένου γὰρ δίωνος, ταῦτα μάχεσθαι ἤρξατο. ἃ δὲ πρὸς μέν τινα χρόνον ἀλλήλων ἐστὶν ἀναιρε

τικὰ, μετ' ὀλίγον δὲ οὐκ ἔτι. οἷον δίων φρόνιμός ἐστι. δίων ἄφρων ἐστί. ζῶντος μὲν γὰρ αὐτοῦ μάχεται. ἀποθανόντος δὲ οὔ. ἀπὸ τῶν μαχομένων οὖν τούτων. ὧν καὶ τὰ ἀντικείμενα μάχεται, δύο φησὶ, συλλογισμοὶ γίνονται. ἢ τεθέντες ὅτι μάχεται τόδε τῷδε, ἔπειτα εἰπόντες ὅ, τι ὑπάρχει τὸ ἕτερον, τὸ λοιπὸν ἀναιροῦμεν. οἷον ὅτι ἡμέρα ἐστί. νύξ ἐστιν. ἀλλὰ μὴν ἡμέρα ἐστί. νὺξ ἄρα οὐκ ἔστιν. ἢ θέντες, ὅτι μάχεται τῷδε τόδε. ἔπειτα ἀνελόντες τὸ ἕτερον, τὸ λοιπὸν τίθεμεν, οἷον, εἰ οὐχ ἡμέρα ἐστὶ, νύξ ἐστιν. ἀλλὰ μὴν οὐκ ἔστιν ἡμέρα, νὺξ ἄρα ἐστίν. ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν πρόδηλον, πῶς οἱ συλλογισμοὶ γενήσονται. πρόσγε δὲ αὐτοὺς ῥητορικῶς καὶ κατὰ ἐνθύμημα. οἷον ἐπὶ παραδείγματος. διαλεκτικῶς μὲν οὕτος ὁ λόγος πραχθήσεται, καλούμενος ὑπ' αὐτῶν τρίτος ἀναπόδεικτος. οὐχὶ καὶ φρόνιμός ἐστι σωκράτης καὶ ἄφρων. ἔστι δὲ φρόνιμος. οὐκ ἄρ' ἄφρων. ῥητορικῶς δὲ ὧδε. πῶς γὰρ οἷόν τε σωκράτην ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὄντα ἅμα καὶ φρόνιμον εἶναι καὶ ἄφρονα. ἀρεταὶ δὲ ἐνθυμήματος βραχύτης κώλων. καὶ εὐρυθμία κατὰ τὴν σύνθεσιν τῶν ὀνομάτων.

ΠΕΡΙ ἐπενθυμήματος.

Ἐπενθύμημα γάρ ἐστι κυρίως ἐπὶ φθάνοντι ἐνθυμήματι ἕτερον ἐπενιστάμενον ἐνθύμημα. καὶ τὰ λοιπά. Ἰστέον ὅτι τῶν ἐνθυμημάτων τὰ μὲν ἁπλῶς ἐστιν ἐνθυμήματα, τὰ δὲ καὶ ἐπενθυμήματα. ὅταν γὰρ εἰς ἀκοὴν τὸ ἐνθύμημα προΐῃ. ἢ ἀπὸ καταφορᾶς ἑλκυσθείη, γένοιτ' ἂν φησιν ἁρποκρατίων, ἐπενθύμημα. τοῦτο δὲ συνεκτικόν ἐστι τῆς τοῦ ἐπιχειρήματος θέσεως. καὶ τῆς τοῦ ἐνθυμήματος. ὡς ἂν εἰ λέγοιμεν κατασκευάζοντες. ὅτι ὁ λύων νόμον τοῦ τιθέντος βελτίων. ὁ μὲν γὰρ τῇ τοῦ λυσιτελοῦντος ὑποσχέσει προκαταλαμβάνων τοὺς ἐπιδεχομένους εὐέλπιδας παρεσκεύασεν. ὁ δὲ τοὺς ἤδη τοῦ κακοῦ πεπειραμένους μόνος τῶν ἄλλων τοῦ λυποῦντος ἀπήλλαξεν. ὅσον δὲ τὸ παρὸν ἐχθρὸν τοῦ ἐν ἐλπίσιν ἀγαθοῦ δραστικώτερον. τοσοῦτον τοῦ τιθέντος οὗτος ἀμείνων. εἷς μὲν οὗτος τρόπος ἐπενθυμήματος. ἔστι δ' ὅτε αὐτοῦ μόνου τοῦ ἐνθυμήματός ἐστι κατασκευαστικόν. ὡς ἂν εἰ λέγοιμεν. καίτοι τὸ συνοῖσον μὴ δυνηθέντων προϊδεῖν, ἀναισθητότεροι δόξαιεν ἂν οἱ τὸ βλάπτον ἤδη φυλάξασθαι μὴ θελήσαντες, ἐνταῦθα γὰρ προθέντες τὴν προκειμένην πεῖραν καὶ τὴν ἀγνωσίαν ἐπεξεργασόμεθα τὴν ἄνοιαν τῶν μὴ διὰ τῆς πείρας διδαχθέντων. ἐνίοτε μὲν οὖν φησι μετὰ τὸ ἐπενθύμημα ταῖς παραδειγματικαῖς κατασκευαῖς ἐπιχειρηματικῶς χρηστέον λέγοντας. ὡς καὶ κυβερνήτην ἤδη σφάλματα μετεδίδαξε καὶ στρατηγόν. ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντεπενθυμήματος τὰ αὐτὰ τάττεται. μετὰ γὰρ τὸ εἰπεῖν ὁ ἀναίσθητος ὁ μὴ δὲ μετὰ τὴν πεῖραν ἀγαθὸς κριτὴς, ἐπιφέρομεν εὐθέως τῷ ἐνθυμήματι ὅτι πονηρὸς μὲν στρατηγὸς ὃς τὴν ἐκ πείρας βλάβην οὐκ ἐφυλάξατο. πονηρὸς δὲ κυβερνήτης ὃς μηδέποτε ἐκ τοῦ φθάσαντος σφαλεροῦ μετεβουλεύσατο.

ΠΕΡΙ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους.

Τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. καὶ τὰ λοιπά. Τὰ ἀπ' ἀρχῆς. ἰστέον ὅτι οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει κατασκευὴν τῶν ἐπιχειρημάτων τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, οἵαν καὶ τὰ λοιπὰ κεφάλαια. ἀλλ' ἴδιον τρόπον ἐπέχει τῶν ἐπιχειρημάτων τὴν ὑποδιαίρεσιν. ἢ τις ἢ κατὰ ποσότητα γίνεται ἢ ποιότητα. ὅταν τὰ πολλὰ ὀλίγα ποιῶμεν. ἢ τὰ μεγάλα τῶν ἐπιχειρημάτων εὐτελέστερα. ἔστι δὲ τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους αὐτὸ τὸ πρᾶγμα γυμνὸν περὶ οὗ ἔγκλησις. ἐν μόνῳ μέντοι τῷ στοχασμῷ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τὸ σημεῖόν ἐστιν. ἄδηλον γὰρ τὸ πραχθὲν ἐστίν οὗ ἔστιν ἡ περίστασις. καὶ μὴν ἐν ταῖς στάσεσι γίνεσθαί φησι τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους. ἀφ' ὧν καὶ ἡ τῶν ἐλέγχων ἀπαίτησις. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν περὶ μόνης τῆς αὐτῶν γενέσεώς φησιν. ἐνταῦθα δὲ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν, καὶ ὅπως γενόμενα δεῖ κρατύνειν, ὑπέδειξε. τὸ μὲν τί ἁπλῶς. τὸ δὲ πρός τι.

ex finitione

ex hypothesi

ex causa cuius

ex nomine

à rebus uel personis uitiosis

Solon

Autocles

Aristot

Aristot

Notanda haec

ἀναπόδεικτος syllogismus

De Epenthymemate

Harpocratio

παραδειγματικαὶ κατασκευαί

i. etiam si mihi crimē patrasses datur ... eras poenas

καὶ τὸ μὲν σχεδὸν παντός· τὸ δὲ οὐ παντός. γ΄ εἰ καὶ τούτου μετριώτερα ἐποίησας· ἐλλιπῶς τὸ ἔδει σε δοῦναι δίκην· ὃ δεῖ προστετάχθαι ἐπὶ τοῦδε. ἀντιστροφὴ ἐστὶν ἐπὶ τῶν διαλεκτικῶν· ὅταν ὁ ὑποκείμενος γίνεται κατηγορούμενος· καὶ ὁ κατηγορούμενος ὑποκείμενος· οἷον εἰ ἄνθρωπος γελαστικόν· καὶ εἰ γελαστικόν, ὁ ἄνθρωπος. οὕτως οὖν καὶ ἐνταῦθα ἥ τε πρότασις ἀπόδοσις γίνεται· καὶ ἡ ἀπόδοσις πρότασις· οἷον εἰ γὰρ τόδε ἐποίησας, οὐκ ἔδει σε δοῦναι δίκην, ἐπεὶ τὸ ὀρθόν· τὸ δὲ ἀνεστραμμένον οὕτως· οὐκ ἔδει σε δοῦναι τιμωρίαν· εἰ τόδε ἐποίησας. δ΄ καὶ καθόλου πᾶσαν· συγχωρεῖς λέγων εἰ παρεκαθέζου τῷ τάφῳ οὐκ ἀνῄρουν· ἀναιρεῖς τὸ συγχωρηθέν, ἐὰν εἴπῃς καίτοι οὐδὲ τότε ἔξω τιμωρίας ἔμεινας. ἐπαναλαμβάνεις δέ, ἐὰν ἐπάγῃς· νῦν δὲ οὐ παρεκαθέζου μόνον δακρύων· ἀλλὰ καὶ τὴν αὐτοῦ χλαμύδα ἐκείνῳ συνέθαψας.

Antistrophe dialecticorum qd.

Πρόσκειται τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους ὥσπερ ἴδιόν τι ἐπὶ τῷ τέλει, καὶ τὸ πλαστὸν ἐπιχείρημα καλούμενον, καὶ τὰ ἑξῆς. Πρόσκειται· διαφέρει ἡ προσωποποιία τοῦ πλαστοῦ καθὸ ἡ μὲν προσωποποιία διὰ τῆς ὑποδιαιρέσεως πρόεισι, καὶ τοῦ ἀντιθετικοῦ καλουμένου σχήματος· τὸ δὲ πλαστὸν ἀπὸ τοῦ ἐναντίου ἢ τοῦ γεγονότος. γίνεται δὲ τὰ πλαστὰ διχῶς. ἢ γὰρ τὸ γεγονὸς ὡς οὐ γεγονὸς ἀθρόως πλάσσεται· ἢ ἐκ τοῦ ἐναντίου. ἀπὸ μὲν τοῦ γενομένου, ὡς μὴ γενομένου· ὡς τό· εἰ δὲ τότε ὅτε τὴν Ποτίδαιαν ἐλάμβανον. καὶ ἑξῆς· ἀπὸ δὲ τοῦ ἐναντίου· ὡς τό· ἀλλ' εἰ μὲν μίαν ἀπώλεσε ναῦν· καὶ ἑξῆς. β΄ ἐπὶ δὲ τῷ κακῶς· προσυπακούεται πραχθέντι. γ΄ ἀντὶ τοῦ ἀθρόου· οὐδὲ γὰρ τὸ κτεῖναι εἰς λεπτότερα ἐπιδιαιρεῖ· ἀλλ' ἀθρόον διαλαμβάνει τὸ πεπραγμένον· ἦν δ' ἂν ὑποδιαίρεσις, εἰ ἔλεγεν· εἰ δὲ μὴ ἀπέκτεινα, ἀλλὰ μόνῃ προθυμηθεὶς ὥρμησα, καὶ τῆς ἀκροπόλεως μετεκίνησα, εἰ ἑτέροις ὑπεθέμην τὸ πρακτέον.

προσωποποιία / πλαστόν

πλαστὰ dupliciter fieri

ΠΕΡΙ τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τῆς πραγματικῆς.

Δυσχερῆ λύσιν ἔχει τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους τῆς πραγματικῆς, καὶ τὰ ἑξῆς. Δυσχερῆ λύσιν· μόνη γὰρ τῶν στάσεων ἁπασῶν ἡ πραγματική, τὸν μέλλοντα χρόνον κληρωσαμένη καὶ τοῖς τελικοῖς κεφαλαίοις διαιρουμένη. καὶ πολλαῖς τῶν στάσεων κοινωνοῦσα, καὶ κατ' ἐκείνας διαιρουμένη, οὐ ῥᾳδίαν τὴν λύσιν τῶν ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους προβάλλεται. β΄ καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν. οἷόν ἐστι τὸ στρατηγοῦ τοῦ διακόψαντος μέρος τοῦ τείχους καὶ ἐξελθόντος καὶ νικήσαντος. ποιεῖ γὰρ ἐκεῖνος τὴν ἀντίστασιν. γ΄ καὶ ἐν τῇ ἀντιλήψει· ἐν γὰρ τῇ ἀντιλήψει οὕτω ποιοῦμεν, λέγοντες ὅτι ἐξῆν μοι φονεῦσαι τὸν ἀριστέα· χρώμεθα καὶ ἀντιθετικῷ ἤγουν ἀντεγκληματικῷ· ὅτι ἄξιος ἦν ἀναιρεθῆναι· τί γάρ; ἐμοίχευεν.

Epicheremato maxime demonstrare que sunt a causa & a contrario

ΠΕΡΙ τάξεως τῶν ἐπιχειρημάτων.

Ἡ δὲ τάξις τῶν ἐπιχειρημάτων διπλῆ· καὶ τὰ ἑξῆς. Ἀποδεικτικά φησι τὰ στασιαζόμενα· τὰ ἀγωνιστικά. πανηγυρικὰ δὲ τὰ φαιδρά, καὶ ὁμολογούμενα. καὶ αὐξητικά. ἔστι δὲ πολιτικῆς ἑρμηνείας ἀντὶ τοῦ ἐναγωνίου φράσεως. ἀποδεικτικώτατα δὲ ἐπιχειρημάτων τὰ ἀπὸ τῆς αἰτίας καὶ τοῦ ἐναντίου. κοινῷ γὰρ λόγῳ τὴν ἐργασίαν ἐπιχείρημα καλεῖ. τὰ δὲ ἀπὸ παραδειγμάτων καὶ τόπου καὶ τῶν λοιπῶν περιστατικῶν πανηγυρικά εἰσι. καὶ δῆλον ἐντεῦθεν· τὰ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῖς ἐγκωμιαστικοῖς ἐργάζεται. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἐκ τῆς ὁμοιότητος αὐτῶν, τουτέστι τῶν παραδειγμάτων· ἃ ἐπιμονὴν λαμβάνοντα εἰς πνεῦμα ἀποτείνεται. καὶ τὴν ἀκμὴν ποιεῖ, ἣν τοῦ πανηγυρικοῦ βούλεται εἶναι. ὡσαύτως καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ καιροῦ καὶ τόπου τὴν ὕλην ἀπὸ τῶν ἐγκωμιαστικῶν λαμβάνει· ἐπαινουμένου τοῦ τόπου, καὶ τοῦ καιροῦ, ἢ ψεγομένου. εἰ δέ τις ἀκριβῶς σκοποίη, ἔστι καὶ τὰ ἀπὸ τῆς αἰτίας καὶ τοῦ ἐναντίου ἀπὸ πάντων εὑρεῖν τῶν ἐγκωμιαστικῶν,

τὴν ἐργασίαν κοινῷ λόγῳ ἐπιχείρημα καλεῖ

ἀποδεικτικὰ· τὰ στασιαζόμενα, τὰ ἀγωνιστικά
πανηγυρικὰ τὰ φαιδρὰ καὶ ὁμολογούμενα καὶ αὐξητικά
πολιτικὴ ἑρμηνεία· ἡ ἐναγώνιος φράσις

στικῶν ὥστε εἰ μὲν ἐκ τῆς αἰτίας εὕροις κείμενον τὸ ἐπιχείρημα, πανηγυρικόν ἐστιν. εἰ δὲ ἀπὸ τοῦ ἐναντίου καὶ τῆς αἰτίας, οὐδεμία μηχανὴ μὴ οὐκ ἀποδεικτικὸν εἶναι καὶ ἐναγώνιον. πολλάκις δὲ καὶ πανηγυρικοῦ ὄντος τοῦ ἐπιχειρήματος, μεταχειριζόμεθα αὐτὸ ἀποδεικτικῶς· ἢ κατὰ συστροφήν· ὥστε τό, ὅστις οἷος ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων, καὶ παρασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν μήπω βάλλῃ, μηδὲ τοξεύῃ· ἀπὸ προσώπου γάρ ἐστιν ἢ κατὰ ἀκολουθίαν, καί τινα ἄλλην τῶν ἀποδεικτικῶν μεταχείρισιν. β΄ ἄλλως τε δέ. οἷον γὰρ ἀπὸ στενότητός τινος καὶ συστροφῆς τῶν ἀποδεικτικῶν ἀπαλλαγέντες οἱ ἀκροαταὶ καὶ πρὸς τὸ ἄνετον τοῦ πανηγυρικοῦ καταντήσαντες καὶ τὴν ῥᾳστώνην τῆς ἑρμηνείας ἥδιον διατίθενται. γ΄ ἐν ταῖς ὑποφοραῖς· ἢ ταῖς ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν προτάσεσι ταῖς ἀντιθέσεσιν· ἢ ταῖς ὑπαλλαγαῖς τῶν ἐπιχειρημάτων, καὶ ἐπιχειρημάτων καὶ ἐργασιῶν.

Nota

ῥᾳστώνην τῆς ἑρμηνείας· i. sedatā, lene

ΠΕΡΙ ὅρου· καὶ ἀνθορισμοῦ· καὶ συλλογισμοῦ· καὶ λύσεως τοῦ συλλογισμοῦ.

Ὅρος καὶ ἀνθορισμὸς καὶ συλλογισμὸς καὶ λύσις τοῦ συλλογισμοῦ τέσσαρα μέν ἐστιν ὀνόματα, καὶ τὰ λοιπά. Ἰστέον ὅτι ὁ μὲν ὅρος ἐκ τῶν περὶ τὸ πρᾶγμα καὶ ἐκ τῶν παρεπομένων καὶ πρὸ τοῦ πράγματος γίνεται· ὁ δὲ ἀνθορισμὸς ἐκ τῶν πεπραγμένων καὶ περὶ τὸ πρᾶγμα καὶ πρὸ τοῦ πράγματος. ὁ δὲ συλλογισμὸς ἐκ τῶν μετὰ τὸ πρᾶγμα καὶ τῶν πεπραγμένων καὶ μὴ πεπραγμένων, καὶ ἐπισυμβεβηκότων· διΐστησι δὲ ταῦτα ἀλλήλων τὰ πεπραγμένα καὶ τὰ παρεπόμενα. β΄ εἰρημένης τῆς διανοίας, τουτέστι τῆς ἐργασίας· τὸ δέ, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιχειρημάτων, ἐλλιπές ἐστι· δεῖ γὰρ προσυπακούεσθαι τό, τέχνη παρ' ἡμῖν εὕρηται. γ΄ μὴ διαμαρτεῖν τὰς δριμύτητας. δριμύτητας καλεῖ τὰς ἀντιλογίας διὰ τὸ δραστήριον καὶ ἐξεργαστικὸν τοῦ προκειμένου. ἐπεί τοι δοκοῦσι μὲν ὅσον ἀπὸ τῆς ἐπιπολαίου ἐπιβολῆς αἱ αὐταὶ εἶναι· κατὰ μέντοι τὴν μετ' ἐπιστάσεως αὐτῶν μεταχείρισιν· ἣν ἡ τοῦ χρόνου παρέχεται διάστασις, πολὺ τὸ βραχὺ καὶ περινενοημένον μετὰ τοῦ διαφόρου· καὶ δριμύτατον τὸν ἀντίπαλον φαίνονται ἔχουσαι. δ΄ τῶν δὲ ἄνω κεφαλαίων· ἄνω κεφάλαια, τὸν ὅρον φησὶ καὶ τὸν ἀνθορισμόν· ἐφεξῆς δὲ εἶτ' οὖν κάτω τὸν συλλογισμὸν καὶ τὴν λύσιν αὐτοῦ.

ὅρος / ἀνθορισμός / συλλογισμός

δριμύτης qd sit nota

ΠΕΡΙ διασκευῆς.

Ἡ διασκευὴ δὲ τοῦ προβλήματος ἡ διατύπωσίς ἐστι τοῦ πράγματος· καὶ τὰ λοιπά. Ἡ διασκευή· οὐκ ἔστιν ἁπλῶς ἡ διήγησις, ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ διηγήσει τελέως εἰρημένων, κατὰ λεπτὸν τῷ χρόνῳ φράσις· ὥσπερ ἐν ποιητικῇ· οἷον αὐέρυσαν μὲν πρῶτα, καὶ ἔσφαξαν, καὶ ἔδειραν, μηρούς τ' ἐξέταμον, κατά τε, κνίσῃ ἐκάλυψαν, ὤπτησάν τε περιφραδέως καὶ τὰ λοιπά. β΄ οὐ μέντοι γε· ἀκριβῶς προσέθηκε τὸ τοσοῦτον. ἔσθ' ὅτε γὰρ ἡ διατύπωσις καὶ διὰ τῆς αἰτίας περαίνεται· ὡς ἐν τῷ περὶ διηγήσεως αὐτὸς οὗτος διδάσκει. γ΄ διασκευάζεται μὲν τὸ πρόσωπον μετά τι ὅπως διῆγε τὸ λαμπρῶς ἢ στυγνῶς· πρᾶγμα δὲ πῶς ἐτελεῖτο, ἀφόρως ἢ φιλοτίμως· τόπος ὁποῖος ἦν, ὀρεινὸς ἢ ὁμαλός· χρόνον ὁποῖος ἦν, νοσερὸς ἢ ὑγιεινός· ὁ δὲ τρόπος οὗτος ἑαυτὸν διασκευάζει. ὅτι τὴν αἰτίαν· καὶ γὰρ καὶ ἐκείνη κατασκευάζει. δ΄ χρὴ δὲ εἰς μέλλοντα· εἰ γὰρ κατὰ τοὺς τρεῖς χρόνους τῇ διατυπώσει χρῷο, προσκορὴς ἔσῃ, καὶ ψυχρολογίᾳ ἁλώσῃ. διατυποῦνται δὲ τὰ μὲν παρελθόντα ὡς μηκέτι ὄντα. τὰ δὲ μέλλοντα ὡς οὔπω ὄντα, ἵν' ὑπ' ὄψιν ἡμῖν ἄγωνται. τὰ δὲ παρόντα ὡς ἐνεστῶτα καὶ δῆλα τοῖς πᾶσιν οὐ διατυποῦνται. ἰστέον δὲ ὅτι ὡς ἡ τοῦ μέλλοντος διατύπωσις ἐν τῇ πραγματικῇ μόνῃ ἐμπίπτει· ἄνω δὲ μέρος τὸν παρεληλυθότα φησίν· ὡς ἔχει τὸ τοῦ Δημοσθένους· ὅτε τί ἐπορευόμεθα εἰς Δελφούς, ἐξ ἀνάγκης ἦν ὁρᾶν ταῦτα, πάντα οἰκίας κατεσκαμμένας· τείχη περιῃρημένα. καὶ ἐφεξῆς. ε΄ ἐὰν δὲ πάντα πᾶσιν. τοῦτο γίνεται ὅταν αἰσχρὸν ᾖ τὸ πεπραγ-

Diaskeue qd

Homerus

Demosth

&

□ cf. τύπῳ

δριμύτητας· ἡ ἀντιλογίας

χοινοτενῆ· dicuntur Cola Longa quae superant numerum syllabarum viginti

λ τε καὶ· deest ex hermog

Diasceue fieri aut in τὰ ἀπαγγελίας· aut in epilogis solum

τμένον. καὶ ὅταν ἀφ' ἑαυτοῦ ἰσχύῃ ἐν τῇ διηγήσει. ϛ´ τοῖς ἐποιοῦσιν. ἢ τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἄχρι τέλους, ἢ τοῖς ἐπιλόγοις. ἐν τούτοις γὰρ τοῖς λύσιν ἡ διασκευὴ γίνεται. μάλιστα δὲ δοκεῖ περὶ τῶν ἐπιλόγων ἐνταῦθα διαλαμβάνειν. ἔνθα καὶ ἐλέου εἰσβολὴ ἢ ἐκβολὴ γίνεται. διὸ ἁρμόδια τὰ τῆς διασκευῆς κῶλα κομματικά τε ὄντα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀσύνδετα, καὶ πάθη κινοῦντα. τὰ γὰρ τῆς κατασκευῆς χοινοτενῆ καὶ μακρά εἰσι. ζ´ δεῖ γοῦν πάντως. ὥσπερ ἐκ τῆς ὑποδιαιρέσεως εἰς τὸ πρᾶγμα ἐπάνεισιν. οἷον εἰ γὰρ ἀνδρὸς ἤρα. εἰ γὰρ σοῦ αὐτὸς ἤρα εὐθὺς ἀναφέρει αὖθις τὸ πρᾶγμα. νῦν δὲ εἰδώλου ἐρᾷ. οὕτω καὶ ἐκ τῆς διατυπώσεως εἰς τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἡ ἐπάνοδος γίνεται. μετὰ γὰρ τὸ εἰπεῖν, τριακοσίους ἐθύσατε ὡς ἱερεῖα ὡς σφάγια ὠμῶς καὶ ἀνηλεῶς, ἐπαναφέρει αὖθις τὸ πρᾶγμα. τούτους ἐθύσατε. διεφθείρατε τὸν ἀριθμὸν ὑμῶν τὸν ἐπαινούμενον. ἢ ὅπου τὸ λογεῖ [?]. τουτέστιν ὥσπερ ὁμοίως τῇ ὑποδιαιρέσει, ἐκ τῆς διασκευῆς εἰς τὸ πρᾶγμα ἐπανερχόμεθα. οὕτω καὶ ἐκ τῆς τῶν χωρίων ἀπαγωγῆς εἰς αὐτὸ πάλιν τὸ πρᾶγμα ἐπάνιμεν. ἔστι δὲ χωρίων ἀπαγωγὴ τὸ ἐξ ὁμοίων ἱστοριῶν εἰς αὔξησιν ἢ ἔλεγχον τῶν νῦν διασκευαζομένων λαμβανόμενον. οἷον ἀπέκτεινεν ὑμῶν καὶ βασιλεὺς διακοσίους ἐν πύλῳ. ἀλλ' οὐκ ἔθυσεν. εἶτα ἡ ἐπάνοδος. ὑμεῖς δὲ παρεστήσασθε διακοσίους. ϛ [margin: ζ, η; f. πύλαις]

χωρίων ἀπαγωγὴ qd

ΤΟΜΟΣ τέταρτος. περὶ σχημάτων τοῦ λόγου.

Ἐπεὶ οὖν καὶ περὶ τῶν ἐπιχειρημάτων καὶ περὶ τῶν ἐργασιῶν καὶ περὶ τῶν ἐνθυμημάτων τῆς εὑρέσεως πάντα εἰς τέλος πεπλήρωται. καὶ τὰ λοιπά. Μνημονεύσας ἐν τῷ τρίτῳ τόμῳ περὶ προκατασκευῆς καὶ βιαίου. εἶτα περὶ κεφαλαίων εἰσαγωγῆς καὶ τῶν ἄλλων, νῦν περὶ τῶν σχημάτων βούλεται λέξαι. πλὴν περὶ τοῦ στρογγύλου σχήματος οὐδαμοῦ διαλαμβάνει. εἰπὼν γὰρ ὅτι τὰ πολιτικὰ ἐκφέρεσθαι δεῖ πάντα ἐνθυμήματα στρογγύλως κατὰ τὴν σύγκρισιν. οὕτω γὰρ δριμύτητος πλείονος δόξαν ἀποφέρονται. εἰ δέ τις αὐτὰ ἁπλώσει τῷ λόγῳ, ἢ ἡπλωμένῳ παραδείγματι ἐχρήσατο καὶ οὐ στρογγύλῳ. ὁποίῳ δεῖ κεχρῆσθαι ἐν τοῖς πολιτικοῖς, αἰτίαν μόνον προβαλλόμενος τὴν τοῦ Δημοσθένους χρῆσιν. ὡς αὐτοῦ ἐν τῷ πολιτικῷ ἐπιχειρήματι ἡπλωμένῳ σχήματι χρησαμένου καὶ οὐ στρογγύλῳ. ἴσως οὖν ὡς φιλοσυντομος τὸ ἡπλωμένον διδάξας, τὸ ἐναντίον αὐτοῦ νοεῖν ἡμᾶς εἴασεν. ὅπερ οὐκ ἔστι σαφοῦς διδασκαλίας. ἔστι τοίνυν στρογγύλον λόγος σύντομος ἐξ ἀντιθέσεως ἢ συγκρίσεως συμπλεκόμενος μετὰ δριμύτητος ἐλέγχων τὸ ἐναντίον. ὡς τό, ὥσπερ γοῦν εἴ τις ἐκείνων ἑάλω, σὺ ταῦτ' οὐκ ἂν ἔγραψας. οὕτως ἂν σὺ νῦν ἁλῷς, ἄλλος οὐ γράψει. β´ τῇ τάξει δὲ ἐνταῦθα. δέον γὰρ θεῖναι τὸ ἐπιχείρημα, εἶτα τὴν ἐργασίαν. εἶτα τὸ ἐνθύμημα. προὔθηκε μὲν τὸ ἐνθύμημα. ἐπήγαγε δὲ τὸ ἐπιχείρημα καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ. καὶ οὕτως ἥπλωσε τὸν λόγον. εἶτα συστρέψας συνήγαγεν αὐτὸν δι' ἑτέρου ἐνθυμήματος. πλὴν ἰστέον ὡς εἰ καὶ τῶν ἡπλωμένων εἶναι τοῦτό φησι τὸ τοῦ Δημοσθένους παράδειγμα. ἀλλὰ τῷ τελευταίῳ ἐνθυμήματι συνέστρεψε. καὶ στρογγύλον ἐγένετο. [margin: β]

Schema στρογγύλ qd sit paulo post docet

ἐνθύμημα στρογγύλως ἐκφερόμενον

ΠΕΡΙ ἀντιθέτου.

Ἀντίθετόν ἐστι σχῆμα λόγος διπλασιάζων πάντα τὸν ὑποκείμενον νοῦν ἢ τὸν τρόπον. καὶ τὰ λοιπά. Διπλασιάζει τὸν νοῦν τὸ ἀντίθετον ἢ ὡς δὶς τὸ ὑποκείμενον λέγον. ἢ ὡς μὴ μόνον τὸ ὂν λέγον. ἀλλὰ καὶ τὸ μὴ ὂν ἀναπλάττον. β´. ἀρετὴ δὲ. ἐνταῦθα γοῦν τὸ ἀντίθετον δι' ὀκτὼ κώλων ἐκφέρεται. τὸ δὲ ὑποκείμενον δι' ἑπτά. περιοδικῶς δὲ ἐκφερόμενα ἑκάτερα ἐν ἑνὶ κώλῳ ἐκφέρεται. γ´ καίτοι γε παντός. εἰ περιττή ἐστιν ἡ μία πρότασις. τίς λοιπὸν ἡ τοῦ ἀντιθέτου χρεία. ἢ πῶς ἀναγκαῖον νομίζεται. καὶ φασὶ μὲν ὅτι ἐξ ὑποθέσεως λαμβάνει ταύτην. ἀλλ' οὐκ ἀποφαίνεται εἶναι τὸ μὴ ὂν ὡς ὄν. καὶ ἄλλως ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ σχήματι διδάσκει [margin: β, γ]

~~Antitheton~~ ~~Enthymaticus~~ ~~Periodicus~~

Quaestio

Notandum has species quas subiungit enthymematis, non esse species enthymematis sed periodi. Sed quia nonnulli periodum vocant enthymema, ideo quae sunt species periodi facit enthymematis magno errore. Lege Camariotem ca. de periodo

διδάσκει τί τε χρὴ ποιεῖν τοῦ προκειμένου ὑπάρχοντος. καὶ τί τοῦ ἀντικειμένου αὐτῷ τοῦ νῦν ὑπάρχοντος. ἐγὼ δέ φημι ὅτι οὐ τὸ καθ' ὑπόθεσιν τοῦ ἀντιθέτου περιττόν. ἑρμογένης φησίν. ἢ τί ἂν ἐκλελοιπὸς τὸ ἐξ ὑποθέσεως. οὐδὲ τὸ ἀντίθετον ἦν σχῆμα. ἀλλ' αὐτό φησι τὸ ὑποκείμενον τό. διὸ καὶ φησί. ποιεῖ δὲ αὐτὸ δοκεῖν περὶ ἐπαγόμενον ἀναγκαῖον εἶναι καὶ ἑξῆς. δ´ γίγνεται ἐνταῦθα. τοῦτό ἐστι τὸ κατὰ φύσιν. ἐπεὶ δὲ περὶ ὧν πολλάκις. ε´ δὲ ἀντίθετόν ἐστιν, εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος. ἔστι γάρ τι εἰ μὲν ἀντίθετον καλῶς διοργανοῦται καὶ ἐπιτρέχει. καὶ εἰς διάφορα τινὰ σχήματα μετατίθεται τὸ ἀντίθετον σχῆμα. ἡνίκα τοῖς συναπτικοῖς καὶ παρασυναπτικοῖς συνδεῖται. καὶ συμπλέκεται. τὸ δὲ ἐναντίον ἐκ τῆς λεγομένης ἀρσεως καὶ θέσεως. ἑτέρου ἄρσεως καὶ συμπλοκῆς κοσμεῖται. ϛ´ τὸ δὲ ἐναντίον ἀναστρέφει. ἐν μὲν γὰρ τῷ ἀντιθέτῳ φίλιππον ἔλεγε πονεῖν καὶ παρεῖναι τοῖς πράγμασιν. ἀθηναίους δὲ πάσχειν τὴν ὑπ' ἐκείνου κάκωσιν. ἐν δὲ τῷ ἐναντίῳ ἀθηναίους μέν φησι δρᾶν. φίλιππον δὲ τὴν ἐξ αὐτῶν πάσχειν ἧτταν. [margin: δ, ε, ϛ]

Antitheton, Enantion

ΠΕΡΙ περιόδου. ~~Circuitus~~

Ἡ δὲ περίοδος οὐχ ἑνὶ ὑποπίπτει σχήματι. καὶ τὰ λοιπά. Ἐνθύμημά ἐστιν ἀκόπως διεσπαρμένων συλλογὴ ἤτοι συναγωγὴ πρὸς ἄλληλα ἢ συλλογισμὸς κατὰ λείπων τοῖς ἀκούουσι λογισμὸν πρὸς ἣν σὺ βούλει, τελευτήν. σχήματα δὲ τῶν ἐνθυμημάτων καὶ τρόποι πέντε γνωμικόν. συλλογιστικόν. δεικτικόν. ἐλεγκτικόν. παραδειγματικόν. καὶ γνωμικὸν μέν ἐστιν ἀπόφασις περὶ τῶν καθόλου, διδάσκουσα ὁποῖά ἐστι τὰ πράγματα, ἢ ὁποῖα δεῖ εἶναι. δίκαια ἢ συμφέροντα αὐτῶν ὡρισμένων ὀνομάτων. αἱ γοῦν ἐν ταῖς ὡρισμέναις τέχναις ἀποφάσεις, οὐ γνῶμαι. οἷον σημεῖόν ἐστιν οὐ μόριος οὐθέν. καὶ δὶς δύο τέσσαρα. ἀλλ' ὅσα περὶ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν γνωμοτυποῦμεν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος. καὶ ὅσα οὐδεμιᾶς τέχνης ἀφορισμένα. οἷον εὖ πράττειν τὰ φίλων δ' οὐδὲν ἦν τις δυστυχεῖ. καὶ τὸ τί εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίνεται. ταῦτα μὲν ὁποῖά ἐστι σημαίνει τὰ πράγματα. ὁποῖα δὲ δεῖ εἶναι, ὡς τό, ἢ γὰρ καλῶς ζῆν, ἢ καλῶς τεθνηκέναι τὸν εὐγενῆ χρή. συλλογιστικὸν δέ. οἷον οἱ δόξης ὀρεγόμενοι πάντα πόνον ὑπομένειν ἀξιοῦσιν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν τῆς εὐδοξίας διαφθεῖραι. εἰ δὲ καὶ ὑμῖν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι πάντων μάλιστα τοῦ τοιούτου μέλει. τίνος ἕνεκα τοὺς ὑπὲρ τιμῆς κινδύνους ὀκνεῖτε. συλλογιστικὸν δὲ λέγεται, ὅτι ἀπὸ τοῦ καθόλου τὸ μερικὸν συνελογίσατο. δεικτικὸν δὲ οὕτως. οἱ νέοι φιλόδωροι. ἀλλὰ μὴν καὶ σὺ νέος. φιλόδωρος ἄρα εἶ. δεικτικὰ δέ, οἷον ἄτοπον γὰρ ὁμολογεῖν μὲν περὶ πλείστου ποιεῖσθαι τὴν εὐδοξίαν. τοὺς δὲ ὑπὲρ τῆς δόξης πόνους ὀκνεῖν ὑφίστασθαι. γίνεται δὲ τὸ ἐλεγκτικὸν ἐκ δύο ἐναντίων ἀλλήλοις συγκειμένων. καὶ ἀνομολόγων πρὸς ἄλληλα. ὥσπερ τὸ δεικτικὸν ἐξ ὁμοίων καὶ ἀκολούθων. οἷον, ὥσπερ γὰρ οἱ πρόγονοι πάντα ἐτόλμων ἕνεκα τιμῆς, οὕτω καὶ ἡμᾶς προσήκει μὴ λείπεσθαι τῆς ἐκείνων ἀρετῆς. παραδειγματικὸν δὲ ὅταν πρὸς τῷ ἐνθυμήματι παράδειγμά τι λαμβάνῃ, ἐπειδὰν τὸ ἐνθύμημα ἀγνοῆται. καὶ δέῃ δι' ἐγνωρισμένου διηγήσεως πιστὸν αὐτὸ γενέσθαι. ὡς εὐριπίδης μετὰ τὸ εἰπεῖν τὸ ἐνθύμημα τό, οὐκ ἔστιν οὐδὲν δεινὸν ὧδ' εἰπεῖν ἔπος καὶ ἑξῆς ἐπάγει παράδειγμα. ὁ γὰρ μακάριος, κοὐκ ὀνειδίζω τύχας, Διὸς πεφυκώς, ὡς λέγουσι, Τάνταλος. καὶ τὰ ἑξῆς. ἔστι δὲ καὶ ἀναστρέψαντα. ὡς ἐπὶ τῶν συλλογιστικῶν. πρῶτον θεῖναι τὸ παράδειγμα. οἷον εἰ μὴ καὶ τῆς τὰ μηχανήματα ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσάγωσι. ὥσπερ γὰρ εἰπὼν τὸ ἐνθύμημα ἐπήνεγκεν. ὁ γὰρ οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην. καὶ τὰ ἑξῆς. β´ ἰστέον δέ. ἰσοσκελὴς καὶ ἰσόπλευρος ἡ ἀπὸ τεσσάρων κώλων. οἷον ἐν μὲν γοῦν τῷ γράφεται καὶ ἑξῆς. τὰ γὰρ δύο κῶλα τὰ ἀποδοτικὰ [margin: β]

~~De circuitu~~ ~~Enthymema qd~~ ~~Schemata sive modi enthymematum quinque~~

γνωμικ

~~Enthymema qd~~ ~~Et quae species eius~~

Syllogisticum

Perio Sps

Demonstratiuum

ἐλεγκτικόν.

παραδειγματικ

Euripides

Enthymema qd?

Chiasmus est figura quando propositis rebus quattuor. Tertia conuenit secundae & quarta primae. Craston. Sed quid sit chiasmus vide in Hermogene chor. 68. in f.

l. Titulus est sequentis commentationis

σχῆμα ποδῶν ἔχουσιν εἴτ' οὖν σκελῶν· πλευρῶν δὲ τόπον ἐπέχουσι τὰ πρῶτα δύο τὰ τῆς προτάσεως· τοῦτο δὲ τὸ σχῆμα καὶ τετράπλευρον λέγεται. συντομωτέρα δὲ ἐν τῇ ἀποδόσει περίοδος ἡ δυσὶ μὲν κώλοις ἀπαρτίζουσα τὴν πρότασιν· ἐνὶ δὲ τὴν ἀπόδοσιν. γ'. τὸ μᾶλλον ἐκπλήττει. τοῦτο λέγει ὅτι ὑπαλλαττόμενον τὸ νόημα καὶ ὑπονοούμενον καὶ δοκοῦν ἴδιον καὶ αὐτοσχέδιον τοῦ προφέροντος, πλέον ἐπαινεῖται καὶ θαυμάζεται ἢ ἐκείνη αὐτὴ ἡ τῶν ἀρχαίων γραφὴ ἀναλλοιώτως ἐξενηνεγμένου. δ'. ἔκθεσις τῶν σχημάτων τῆς πολλάκις μὲν ἀναστρεφομένης περιόδου· μὴ δὲ ἅπαξ δὲ χιαζομένης.

Chiasmus

Ἐν μὲν γὰρ τῷ γράψαι μηδένα εἶναι ἀτελῆ τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο ἀτέλειαν. ἐν δὲ τῷ προσγράψαι μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι ὑμᾶς· τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. ἐν μὲν γὰρ τῷ προσγράψαι μὴ δὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι ὑμᾶς· τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. ἐν δὲ τῷ γράψαι μηδένα εἶναι ἀτελῆ τοὺς ἔχοντας, ἀφείλετο τὴν ἀτέλειαν. ἐν μὲν γὰρ τῷ γράψαι μηδένα εἶναι ἀτελῆ, καὶ ἐν τῷ προσγράψαι μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι ὑμᾶς. καὶ τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο τὴν ἀτέλειαν καὶ τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. καὶ τοὺς ἔχοντας ἀφείλετο ἀτέλειαν καὶ τὸ δοῦναι ὑμῖν ἐξεῖναι. ἐν τῷ γράψαι μηδένα εἶναι ἀτελῆ καὶ ἐν τῷ προσγράψαι μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεῖναι δοῦναι ὑμᾶς.

Ὁ μὲν οὖν Ἑρμογένης τετραχῶς οὕτω ταύτην φησὶ ποικίλλεσθαι. ἡμεῖς δὲ καὶ ἄλλας προσεξεύρομεν τέσσαρας· ἀναστρεφομένων τῶν προτέρων κατ' ἀναποδισμὸν ἐκ τοῦ τέλους εἰς τὴν ἀρχήν.

ἀναποδισμόν

Τότε τὸ δοῦναι ἐν ᾧ προσγράψαι. καὶ τοὺς ἔχοντας ἐν τῷ γράψαι. τούς τε γὰρ ἔχοντας ἐν τῷ γράψαι. καὶ τὸ δοῦναι ἐν τῷ προσγράψαι. τότε γὰρ δοῦναι, καὶ τοὺς ἔχοντας ἐν τῷ προσγράψαι, καὶ ἐν ᾧ γράψαι. ἔν τε γὰρ τῷ προσγράψαι, καὶ ἐν τῷ γράψαι καὶ τὸ δοῦναι, καὶ τοὺς ἔχοντας.

Chiasmos quid sit Herm cap. de periodo in fine

Ἔκθεσις τῆς χιαζομένης περιόδου πρὸς τὸ πολλάκις ἀναστρέφεσθαι.

Ὁ μὲν γὰρ Φίλιππος ὅσῳ πλείονα τοσούτῳ θαυμασιώτερος. ὑμεῖς δὲ ὅσον χεῖρον τοσούτῳ πλείονα. ὅσῳ μὲν γὰρ ὁ Φίλιππος πλείονα τοσούτῳ πλείονα. ὅσῳ δὲ ὑμεῖς χεῖρον τοσούτῳ θαυμασιώτερος. ὑμεῖς μὲν τε ὅσῳ χεῖρον τοσούτῳ πλείονα. ὁ δὲ Φίλιππος ὅσῳ πλείονα τοσούτῳ θαυμασιώτερος. ὅσῳ μὲν γὰρ ὑμεῖς χεῖρον τοσούτῳ θαυμασιώτερος. ὅσῳ δὲ ὁ Φίλιππος πλείονα τοσούτῳ ὑμεῖς πλείονα. ὅσῳ μὲν γὰρ Φίλιππος πλείονα ὑμεῖς δὲ χεῖρον. τοσούτῳ ἐκεῖνος μὲν θαυμασιώτερος ὑμεῖς δὲ πλείονα. ὅσῳ μὲν γὰρ ὁ Φίλιππος πλείονα ὑμεῖς δὲ χεῖρον. τοσούτῳ ὑμεῖς μὲν πλείονα ἐκεῖνος δὲ θαυμασιώτερος. ὅσῳ μὲν γὰρ ὑμεῖς χεῖρον. ὁ δὲ Φίλιππος ὅσῳ πλείονα. τοσούτῳ ἐκεῖνος μὲν θαυμασιώτερος. ὑμεῖς δὲ πλείονα. ὅσῳ μὲν γὰρ ὑμεῖς χεῖρον ὁ δὲ Φίλιππος ὅσῳ πλείονα. τοσούτῳ ὑμεῖς μὲν πλείονα ἐκεῖνος δὲ θαυμασιώτερος. τοσούτῳ μὲν γὰρ ὑμεῖς πλείονα ὅσῳ χεῖρον. τοσούτῳ δὲ ὁ Φίλιππος θαυμασιώτερος, ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν. τοσούτῳ μὲν γὰρ ὁ Φίλιππος θαυμασιώτερος, ὅσῳ ὑμεῖς χεῖρον. τοσούτῳ δὲ ὑμεῖς πλείονα ὅσῳ Φίλιππος πλείονα ὑπὲρ τὴν. τοσούτῳ μὲν γὰρ ὁ Φίλιππος θαυμασιώτερος ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν. τοσούτῳ δὲ ὑμεῖς πλείονα ὅσῳ χεῖρον. τοσούτῳ μὲν γὰρ ὑμεῖς πλείονα ὅσῳ ὁ Φίλιππος πλείονα ὑπὲρ τὴν. τοσούτῳ δὲ ὁ Φίλιππος θαυμασιώτερος ὅσῳ ὑμεῖς χεῖρον. τοσούτῳ μὲν γὰρ ὑμεῖς πλείονα ὁ δὲ Φίλιππος θαυμασιώτερος. ὅσῳ ὑμεῖς μὲν χεῖρον ὁ δὲ Φίλιππος πλείονα. τοσούτῳ μὲν

μὲν γὰρ ὁ Φίλιππος θαυμασιώτερος ὑμεῖς δὲ πλείονα. ὅσῳ ὑμεῖς μὲν χεῖρον ἐκεῖνος δὲ πλείονα. τοσούτῳ μὲν γὰρ ὑμεῖς πλείονα ὁ δὲ Φίλιππος θαυμασιώτερος. ὅσῳ ὁ μὲν Φίλιππος πλείονα ὑμεῖς δὲ χεῖρον. τοσούτῳ μὲν τε ὁ Φίλιππος θαυμασιώτερος ὑμεῖς δὲ πλείονα. ὅσῳ ἐκεῖνος πλείονα ὑμεῖς δὲ χεῖρον.

ΠΕΡΙ πνεύματος.

Δεῖ τοίνυν τὸν μέλλοντα λέγειν τὰ ποῖα τῶν νοημάτων κατὰ πνεῦμα ἐξεργασθήσεται, καὶ τὰ λοιπά. ἐπῳδῷ μετρούμενον. οἱ ἀρχαῖοι ἐποίουν στίχους δύο μείζονας καὶ ἕνα ἐλάττονα. τὸν οὖν μειζόνων τὸν πρότερον στροφὴν ἐκάλουν, παρὰ τὸν βωμὸν ἐν ταῖς ἑορταῖς ᾄδοντες αὐτόν, χορεύοντες. τὸν δὲ δεύτερον ἀντίστροφον ἀναλλάξαντες τὴν χορείαν. τὸν δὲ ἐλάττονα ἐπῳδόν, ᾄδοντες αὐτὸν ἑστηκότες. ἐδήλου δέ, ὥς φασιν, ἡ μὲν στροφὴ τὴν τῆς ἀπλανοῦς σφαίρας κίνησιν. ἡ δὲ ἀντίστροφος τὴν τῶν πλανωμένων. ἡ δὲ ἐπῳδὸς τὴν τῆς γῆς ἠρεμίαν. β'. περινενόηται. τουτέστι κατείληπται τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀκούοντος. γ'. οἱ δέ φασι. καὶ εἰ ἄρα τὸ κόμμα ἐπῳδῷ μετρεῖται καὶ τὸ κῶλον ἐπῳδός ἐστι, κόμμα ἂν καὶ κῶλον εἴη τὸ αὐτό. ἀλλὰ προηγουμένως μέν ἐστιν εἰπεῖν, ὡς ἔστι τὸ αὐτὸ ἐστὶν ἑκατέρα ἡ δόξα. εἰ δὲ καὶ τὸ αὐτὸ ἦν λείποι τ' ἂν κόμμα μὲν ἐπῳδῷ μετρούμενον, τὸ μέγιστον τῶν ἄλλων κόμμα. κῶλον δὲ ἐπῳδὸς ἦν τὸ ἐλάχιστον τῶν ἄλλων κώλων. ὥστε τὸ μέγιστον κόμμα ταυτὸν εἶναι τῷ ἐλαχίστῳ κώλῳ. δ'. ἐλλείπεται δὲ τὸ πνεῦμα. τέσσαρα κατ' ἀρχὰς ἐπηγγείλατο εἰπεῖν, τί ἐστι πνεῦμα, καὶ πόσα εἴδη αὐτοῦ, καὶ πόθεν γίνεται. καὶ πῶς συντίθεται. ὧν τὰ μὲν πρότερα δύο ἐδίδαξεν ἐν ᾧ εἰπεῖν πνεῦμα μὲν τί ἐστι. καὶ ἐν τῷ εἴδη δὲ πνευμάτων δύο. νυνὶ δὲ τὸ τρίτον λέγει. εἰ τι ἀποφατικῶς ἄρξῃ φησὶ τοῦ προτέρου κώλου, ἀποφατικῶς δεῖ σε καὶ τὰ λοιπὰ κῶλα περαίνειν, ἄχρις ἂν εἰς ἕτερον βούλῃ πνεῦμα μεταβαίνειν. τότε τι ὑπαλλάξεις τὸ σχῆμα. πάντα πάλιν τὰ ἐκείνου κῶλα ἢ ἐρωτηματικῶς προφέρων ἢ δεικτικῶς. ἤ τι τῶν τοιούτων. τὸ δὲ τέταρτον ἐφεξῆς εὑρεῖν ἐν ᾧ, συντίθεται δὲ τὸ πνεῦμα. ε'. καὶ πάσχει δέ γε. ἢ ἀντὶ τοῦ πάθος ἐμφαίνει ψυχῆς. οἷον θυμὸν τοῦ λέγοντος, ἢ λύπην, ἢ τὰ τοιαῦτα. ἢ ἀντὶ τοῦ πάθος ἐμποιεῖ τοῖς ἀκούουσι. ς'. καὶ Ὅμηρος. ἁπλῶς τέθεικε καὶ τοῦ Ὁμήρου. ὁ τε Ὅμηρος πρῶτον τὴν παραβολὴν τέθεικε, καὶ οὕτω τὰ πράγματα. ἴσως δ' ἂν ἐν ἑτέρῳ τόπῳ εὑρεθείη τι τοιοῦτον κατὰ τὸν Ὅμηρον.

Strophe
Antistrophe
Epodon.

Reprehendit Her.

Homer

dilemma.

ΠΕΡΙ διλήμματος.

Τὸ δὲ διλήμματόν ἐστι σχῆμα μὲν λόγου, δριμύτητος δὲ δόξαν ἔχον, καὶ ἀλήθειαν. καὶ τὰ λοιπά. Δεῖ δὲ τὰς ἐρωτήσεις. δεῖ γὰρ ἐναντίας ἀλλήλας εἶναι καὶ ἀμέσους. ἵνα κἂν θέλῃ, κἂν μὴ θέλῃ, θατέραν τῶν δύο ἀποκρίνηται. εἰ γὰρ εἶεν ἔμμεσοι διαφεύξεταί σου τὴν ἐρώτησιν τὸ μέσον ἀποκρινάμενος. οἷον εἰ ἐρωτήσεις, πότερον πενιχρὰν ἔγημας, ἢ τῶν εὐδαιμόνων, ἀποκριθήσεται, μὴ δ' ἑτέραν, ἀλλ' αὐτάρκη κεκτημένην. καὶ μενεῖς ἀχανής. β'. Ἤδεις τὰ μέλλοντα. συνεβούλευσε Δημοσθένης ἑλέσθαι τοὺς χιλίους νεκρούς, οὐ τοὺς δισχιλίους αἰχμαλώτους. ἀπέκτεινε Φίλιππος τοὺς δισχιλίους αἰχμαλώτους. καὶ κρίνεται ὑπ' Αἰσχίνου Δημοσθένης δημοσίων. χρῆται οὖν Δημοσθένης συγγνωμονικῷ, ὅτι ἠγνόουν τὸ μέλλον. γ'. ὅταν τῶν ἐρωτήσεων. δεῖ γὰρ πρὸς ἑκατέραν τῶν ἐρωτήσεων ἀποκρίσεων ἕτοιμον εἶναι τὸν ἐρωτῶντα λύειν αὐτήν. τὸ δὲ σεσόφισται, ἀντὶ τοῦ σεσοφισμένως προῆλθεν. ἢ ὅτι βίαιόν ἐστι. δ'. ὁ παρ' καὶ παρ' ἡμῶν. τοῦτο ἐν τῇ διαιρέσει τῶν στάσεων ἐξέθετο κατὰ τὸ δεύτερον εἶδος τῆς ἀντιλήψεως. τὸ ἀπ' αὐτοῦ τε τοῦ πεπραγμένου καί τινος ἐπισυμβεβηκότος ἑτέρου τὴν κρίσιν ἔχον, ἐν ᾧ φησιν, οὐδὲ πίστιμε κρίνεις.

Demosth.

ΠΕΡΙ παρηχήσεως.

Parechesis

Παρήχησις δέ ἐστι κάλλος ὁμοίων ὀνομάτων ἐν διαφόρῳ γνώσει ταυτὸν ἠχούντων, καὶ τὰ λοιπά. Ἰστέον ὅτι τὸ μὲν πείθει τὴν πειθώ, καὶ τὸ οὐκ εὐπειθεῖ πείθοντα, κατὰ δύο λέξεις γίνονται. τὸ δέ, ἤτοι ὁ γῆς πεδίον ἢ ἀλήιον κατὰ τρεῖς. τὸ δὲ τοῦ Θουκυδίδου κατὰ τέσσαρας. τοιοῦτον δὲ καὶ τὸ παρὰ τῷ Δημοσθένει, δεινὸν γὰρ εἰ τοὺς ἑλεῖν, ἂν ἕλωσιν, οὐκ εἰδότας ἑλόμενοι ἐλεήσετε.

Thucyd

ΠΕΡΙ κύκλου.

Circulus.

Κύκλος ἐστὶ σχῆμα καὶ αὐτὸ ἑρμηνείας ἴδιον κάλλος ἐμπεριέχον λόγου· καὶ τὰ λοιπά. Κύκλος ἐστὶν αὐτὶ τοῦ κυκλικὸν σχῆμα λόγου. κύκλος γὰρ κυρίως ὁ τῶν γεωμετρῶν. οὗτος δὲ ὡς ὁμολογούμενον ὂν περὶ λόγου λέγειν, παρῆκεν οὕτως εἰπεῖν. καὶ κύκλος ἁπλῶς εἴρηκεν. οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ ὁ τούτου ὁρισμὸς τέλειος· οὐδὲ γὰρ ἀντιστρέφει. οὐδὲ γὰρ καὶ πᾶν σχῆμα ἑρμηνείας ἴδιον κάλλος ἐμπεριέχον λόγου κύκλος ἐστί. διὸ οὐδ' οὗτος τῷ τοιούτῳ ἀρεσκόμενος ὁρισμῷ ἕτερον ἐν τῷ τέλει τίθησιν· ὅς ἐστιν ἴδιος τοῦ κύκλου. τὸ δι' ἀφ' ὧν ἂν ἄρξηταί τις ὀνομάτων, οὐ περὶ ὀνομάτων μόνον φησίν· ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν τοῦ λόγου μερῶν.

ὄνομα intelligit omnem partem orationis notandum hoc

ΠΕΡΙ ἐπιφωνήματος.

~~Epiphonema qd.~~

Τὸ ἐπιφώνημα λόγος ἐστὶν ἔξωθεν ἐπὶ τῷ πράγματι παρ' ὑμῶν λεγόμενος· καὶ τὰ λοιπά. Μέχρι γὰρ ἄν τις, εἰ κατὰ κῶλόν φησι ποιεῖτό τις μεμετρημένως τὴν τοῦ πράγματος διήγησιν, διατύπωσίς ἐστι τοῦ πράγματος μόνον καὶ προβλήματος διασκευή. εἰ δὲ παυσάμενος ἐπενέγκοι τι ἔξωθεν τολμηρῶς ὡς ἔχειν τι παράδοξον καὶ οὐ τοῖς πᾶσιν ἐγνωσμένον· ἀλλ' οὐδὲ ἀπηλλοτριωμένον τῶν ἐν τοῖς πρὸ αὐτοῦ κώλοις ῥηθέντων· ἀλλά τινα ἐπίτασιν αὐτοῦ· ἐνίοτε δὲ καὶ τὴν τῆς ἐπιτάσεως γένεσιν· ἐπιφώνημα τοῦτό ἐστιν. οὐκ ὀρθῶς δὲ τέθεικε τὸ τοῦ Ὁμήρου παράδειγμα. τὸ γὰρ ἐπιφώνημα ἐκεῖ οὐκ ἐν τῷ τέλει, ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ κεῖται. ἔχει γὰρ οὕτω. σὺν δὲ νεφέεσσι κάλυψε γαῖαν ὁμοῦ καὶ πόντον. ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ. σὺν δ' εὖρός τε νότος τ' ἔπεσε, ζέφυρός τε δυσαής· καὶ βορέης αἰθρηγενέτης μέγα κῦμα κυλίνδων. ἴσως δὲ οὐ προσέχων ὁ Ἑρμογένης, ἀλλ' ἐπλανήθη διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ. εὑρίσκεται γὰρ πολλαχοῦ παρ' Ὁμήρῳ τὸ τοιοῦτον ἐπιφώνημα ἐν τῷ τέλει κείμενον· ὅπου ὡς εἰπὼν σύναγε νεφέλας· ἐτάραξε δὲ πόντον χερσὶ τρίαιναν ἑλών· πάσας δ' ὀρόθυνεν ἀέλλας παντοίων ἀνέμων· ὀρώρει δ' οὐρανόθεν νύξ. θεωρεῖται δὲ παρά τινων τὸ ἐπιφώνημα καὶ λέξις ἐπικοσμοῦσα. οὐ γὰρ ἴση πασῶν τῶν λέξεων χρεία. ἀλλ' αἱ μὲν ὑπηρετοῦσι τοῖς πράγμασι· καὶ δι' ἑαυτῶν ὡς ἐν εἰκόνι παριστῶσιν αὐτά· αἱ δὲ ἐπικοσμοῦσαι γαργαλίζουσι τὴν ἀκοήν· διὰ τῆς ἡδύτητος ἐπεισάγουσαι καί τι περιττότερον τῶν προλεχθέντων· καὶ καλλωπισμὸν τοῦ λόγου. ἐπὶ τέλει δὲ τεθέντα, ὥσπερ καὶ ἡ ὤα ἐν τοῖς τῶν ἱματίων ἄκροις· ἵνα μὴ βραχεῖαι οὖσαι αἱ ἐν τῷ μεταξὺ τεθῶσιν ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν λεγομένων συγκρύπτοιντο· ὡς καὶ τόδε τὸ Ὁμηρικόν. ἐκ καπνοῦ κατέθηκ' ἐπεὶ οὐκέτι τοῖσιν ἐῴκει τὰ πάρος Τροίηνδε κιὼν κατέλειπεν Ὀδυσσεύς. ἄλλο δὲ μεῖζον ἐπὶ φρεσὶν ἔμβαλε δαίμων· μή πως οἰνωθέντες ἔριν στήσαντες ἐν ὑμῖν ἀλλήλους τρώσητε. εἶτα τὸ ἐπιφώνημα· αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος. τινὲς δὲ καὶ τὴν γνώμην ἐπιφώνημα γίνεσθαί φασιν· ἀλλὰ τὸ ἐπιφώνημα δεῖ τελευταῖον ἀεὶ τίθεσθαι. ἡ δὲ γνώμη πολλάκις προτασσομένη ἐλέγχεται μὴ εἶναι, μηδὲ ἐοικέναι ἐπιφωνήματι.

~~Epiphonema in medio orationis~~

Reprehenditur Hermogenes ~~in fine~~

Epiphonema qd?

ἡ ὦα

Homer

Epiphonema & sententia differunt

ΠΕΡΙ σεμνοῦ λόγου.

Σεμνὸν

ὥσπερ καὶ ἡ ὤα ἐν τοῖς τῶν ἱματίων ἄκροις

dignitas.

Σεμνὸν δέ ἐστι τὸ περὶ τῶν ἐν τοῖς οὖσι, καὶ τὰ λοιπά. Ὁ μὲν δὴ μέγας· ὅμοια καὶ ταῦτα τὰ Ὁμήρου ἔπη. ἦ καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων· ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο· μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὄλυμπον. καὶ στῆ δ' ὄπιθεν· ξανθῆς δὲ κόμης ἕλε Πηλεΐωνα, οἴῳ φαινομένη, τῶν δ' ἄλλων οὔ τις ὁρᾶτο. καὶ ἔκλαγξαν δ' ἄρ' ὀϊστοὶ ἐπ' ὤμων χωομένοιο αὐτοῦ κινηθέντος· ὁ δ' ἤιε νυκτὶ ἐοικώς. καὶ φράζεο Τυδεΐδη καὶ χάζεο, μηδὲ θεοῖσιν ἶσ' ἔθελε φρονέειν· ἐπεὶ οὔ ποτε φῦλον ὁμοῖον ἀθανάτων τε θεῶν χαμαὶ ἐρχομένων τ' ἀνθρώπων. β'. Ἡ πολλάκις δὲ λέγεται. ὅτι μὲν οὐ λέγεται, ἀληθές· καὶ δεῖ γίνεσθαι οὕτω. ὅγε μὴν Ὅμηρος οὐχ ὡς οὗτος ἔφη, ἐποίησεν· ἀλλὰ καὶ τὸ ἔργον ἐδήλωσεν. ἔχει γὰρ ὧδε. λῦσε δὲ παρθενίην ζώνην· κατὰ δ' ὕπνον ἔχευεν. αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἐτέλεσσε θεὸς φιλοτήσια ἔργα. ἔν τ' ἄρα οἱ φῦ χειρί, ἔπος τ' ἔφατ' ἔκ τ' ὀνόμαζε. καὶ μετὰ πολλὰ ἐπάγει τό, ἡ δ' ὑποκυσαμένη.

Homer — *Homer* — *Homer* — *Homer*

β

Reprehenditur hermog. & iure

ΠΕΡΙ κακοζήλου.

κακόζηλον

Τὸ δὲ κακόζηλον γίνεται ἢ κατὰ τὸ ἀδύνατον ἢ κατὰ τὸ ἀνακόλουθον· καὶ τὰ λοιπά. Γίνεται τὸ κακόζηλον κατὰ τὸ ἀδύνατον· οἷον σειρὴν χρυσείην ἐξ οὐρανόθεν κρεμάσαντες πάντες δ' ἐξάπτεσθε θεοί. ἀλλὰ τοῦ, αὐτῇ κεν γαίῃ ἐρύσαιμ' αὐτῇ τε θαλάσσῃ. κατὰ τὸ ἀνακόλουθον· οἷον ἐκ τοῦ κατὰ τὴν Δάφνην πλάσματος, ὡς ἡ γῆ τὴν κόρην κρύψασα φυτὸν ἀνέδωκεν ὁμώνυμον. ἀνακόλουθον γὰρ τὸ λυπεῖν ἐθέλειν τῷ βούλεσθαι θεραπεύειν. κατὰ τὸ αἰσχρόν, οἷον, ἢ ῥ' ἃ κεν ἀγνοίῃσιν ἔμαρπτε Κρόνου παῖς ἣν παράκοιτιν. κατὰ τὸ ἀσεβές· οἷον Ζεῦ πάτερ οὔ τις σεῖο θεῶν ὀλοώτερος ἄλλος. κατὰ τὸ ἄδικον· οἷον ἐγὼ δὲ κάτω Βρυσηΐδα καλλιπάρῃον αὐτὸς ἰὼν κλισίηνδε τὸ σὸν γέρας. κατὰ τὸ τῇ φύσει πολέμιον· ὡς ἐὰν λέγωμεν τὴν Δάφνην φυγοῦσαν Ἀπόλλωνα ὑπὸ τὴν μητέρα γῆν ἢ τὸν πατέρα Λάδωνα διαιτᾶσθαι. φύσει γὰρ ζῴοις ἡ τοιαύτη δίαιτα πολεμία καὶ ἀναιρετική. β'. Ἐν τῇ προδιορθώσει μόνῃ. ἔστι καὶ ἄλλη προδιόρθωσις, ἐὰν εἴπω μή μοι ἀπιστήσῃς λέγοντι· ἢ εἴ μοι δίδως εἰπεῖν καὶ τὰ τοιαῦτα. ὁμοίως ἔστι καὶ ἄλλη ἐπιδιόρθωσις· οἷον ἐάν τι τῶν μὴ δεόντων εἰπὼν καταφυγῆς ἐχομένως εἰς συγγνώμην· ὡς δι' ὀργὴν εἰρηκὼς ἢ λύπην, ἢ ἔλεον, ἢ ἡδονήν· ἢ ἄλλην αἰτίαν προβάλλῃ· ὅτι διὰ τόδε εἶπον ἢ τόδε.

α' — β'

impossibile
in consequens
turpe,
impium
iniustum.
pugnans
Ἐπιδιόρθωσις

ΠΕΡΙ τῶν ἐσχηματισμένων προβλημάτων.

Τῶν ἐσχηματισμένων προβλημάτων τὰ μέν ἐστι κατὰ τὸ ἐναντίον, καὶ τὰ λοιπά. Ἡ μέντοι μεταχείρησις. ἡ αὐτὴ μεταχείρησις ἐπ' ἀμφοῖν τῷ ἐναντίῳ καὶ πλαγίῳ. ποία αὕτη; ἡ ὑποφορὰ δι' ἧς ἐγγίνεται τὸ ἐάν μελετᾶν ἀμφοῖν· αἱ δὲ ὑποφοραὶ μελετῶνται ἰσχυρῶς. καὶ τὴν ἰσχὺν ὁ ῥήτωρ ἐν ταύταις μᾶλλον ἐπιδείκνυται, ἢ ἐν τῷ δοκοῦν τι εἰσάγεσθαι. τὴν μὲν γὰρ εἰσαγωγὴν ὑπὲρ τοῦ Περικλέους λέγων ὀφείλει ποιεῖν ἀσθενῆ· τὴν ὅτι ὑπακοῦσαι καὶ δοῦναι αὐτὸν Λακεδαιμονίοις. τὴν δὲ ὑποφοράν, ἔτ' οὖν τὸν ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν λόγον, ἰσχυρὰν κατασκευάζεσθαι παντὶ τρόπῳ, ἐπιχειρήμασιν, ἐργασίαις, ἐνθυμήμασιν, ἐπενθυμήμασι, πλάσεσι, καὶ εἰπεῖν ἐν τῇ ὑποφορᾷ τῶν ἐχθρῶν, πάντα τὰ εἴργοντα ἐκδοθῆναι Περικλέα Λακεδαιμονίοις· ὅσα δηλαδὴ ἢ ἐκεῖνος αὐτὸς οἰκείῳ προσώπῳ θέλων λέγειν εἶπεν ἂν ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἢ ἕτερος ὑπὲρ αὐτοῦ λέγων. διὰ τοῦτο γὰρ μηχανᾶται ἵνα αὐτὸς μὲν οἰκείῳ προσώπῳ λέγῃ, δεῖ ἀπιέναι με· συνιστᾷ δὲ ἀλλοτρίῳ προσώπῳ ὡς ὑποφορᾷ, τὸ μὴ δεῖν ἀπιέναι. δεῖ δὲ τὰς κατασκευὰς σαθρὰς ποιεῖν ὡς δέχεσθαι ὑποφορὰς καὶ ἀντιθέσεις. ἐπεὶ εἰ ἰσχυρὰς ποιήσω, πρόδηλον ὡς σπεύσω πείθειν· καὶ οὐχὶ σχήματι τοῦτο ποιῶ. β'. Δεῖ δὲ μεταχειρίσεως. εἰ γὰρ ἐν ταῖς ἐμφάσεσι γυμνοὺς εἰσάγοιμεν τοὺς λόγους εἰς

α' — β

~~Hypophora~~

Hypophora qd: hinc disce

ὀργὴν κινήσομεν τοὺς ἀκροατάς· καὶ οὐκ ἔτι προσέξουσιν ἡμῖν τὸν νοῦν. γ΄. λέγεται δὲ ἐν τοῖς τοιούτοις ἀνεύθυνον, τὸ σόν, ἀντὶ τοῦ συγγνωμονικόν· ὑπεύθυνον ἀντὶ τοῦ ἀντεγκληματικοῦ. ὃ καὶ σημαίνεται νῦν κατ' ἔμφασιν. τὸ γὰρ σὸν καὶ τὸ συγγνωμονικὸν σημαίνει, καὶ τὸ ἀντεγκληματικόν. δ΄. εἴρηται ὅπου. εἴρηταί φησι παρ' ἐμοῦ ἐν τῇ μελέτῃ οὕτως.

ΠΕΡΙ τῶν συγκειτικῶν προβλημάτων.

Τὰ συγκειτικὰ προβλήματα εἰ μὲν στοχασμῷ περιπέσοι ἢ ὅρῳ, ῥᾳδίαν ἔχει καὶ τὴν διαίρεσιν. καὶ τὰ λοιπά. Συγκειτικά εἰσι προβλήματα· ἐν μὲν στοχασμῷ οἱ διπλοῖ τέλειοί τε καὶ ἀτελεῖς ἐκ μόνων προσώπων. ἐν δὲ ὅροις ὁμοίως οἱ διπλοῖ ὡς ἐπὶ τοῦ ῥήτορος. καὶ τοῦ δορυφόρου, τοῦ μὲν λόγον εἰπόντος κατὰ τυράννου. τοῦ δὲ ἀκούσαντος καὶ ἀποκτείναντος αὐτόν· καὶ ἀμφισβητούντων περὶ τοῦ γέρως· ἑκάτερος γὰρ ἑαυτὸν μὲν τυραννοκτόνον κατασκευάσει εἶναι. τὸν δὲ ἕτερον μὴ εἶναι. β΄. χρησόμεθα δὲ μελετητικὰς ἐφόδους τὰς ἐργασίας οἶμαι καὶ τὰ ἐνθυμήματα καὶ τὰ ἄλλα καλεῖν· τῶν δὲ ἀπό τε τῶν πρὸ τοῦ πράγματος, καὶ ἀπὸ τῶν μετὰ τὸ πρᾶγμα συμβαινόντων.

ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ ΤΩΝ ΙΔΕΩΝ.

Τὸν πολιτικὸν λόγον δεῖ καὶ τὸ μὴ ἀδύνατον ἔχειν· τουτέστι τὸ δυνάμενον πεῖσαι· καὶ τὸ ἡδύ. τὸ μὲν οὖν δυνατὸν ἐκ τῆς γνώμης τῶν κεφαλαίων τῶν καθ' ἑκάστην στάσιν γίνεται· περὶ ὧν ἐδίδαξεν Ἑρμογένης ἐν τῇ περὶ τῶν στάσεων πραγματείᾳ. ὁ γὰρ τὰ κεφάλαια μαθὼν οἶδε δή που καὶ ἐνθυμηθῆναι. ὁδηγεῖ γὰρ ἡμᾶς ἐπὶ τὴν τῶν ἐνθυμημάτων εὕρεσιν τὰ κεφάλαια. ἃ καὶ βιάζεται τὴν τοῦ ἀκροατοῦ διάνοιαν· καὶ ἀναγκάζει πείθεσθαι. τὸ δέ γε ἡδὺ ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν σχημάτων καὶ τῆς τῶν ἰδεῶν γνώσεως ἐργαζόμεθα. σκληρὸς μὲν γὰρ καὶ προσκορὴς ὁ μονοειδὴς λόγος· ἡδὺς δὲ καὶ πιθανώτατος ὁ ποικίλος καὶ πολυσχημάτιστος· μεταβολὴ γὰρ πάντων ἡδύ, ὥς φησιν Εὐριπίδης. ἐν τούτῳ οὖν ἡμᾶς τῷ βιβλίῳ ὁ Ἑρμογένης διδάσκει πῶς δεῖ καλλωπίζειν καὶ ἡδύνειν τά τε εὑρεθέντα ἐνθυμήματα καὶ τὴν φράσιν. κέχρηται δὲ προοιμίῳ ἐν ᾧ δείκνυσιν ὅτι ἀναγκαία ἡ τῶν ἰδεῶν γνῶσις τῷ ῥήτορι αὐτῷ τε λέγειν αὐτῷ τε κρίνειν τὰ τῶν ἄλλων θέλοντι· κἂν γὰρ εὐφυὴς ᾖ, οὐδὲν ὄφελος ἐντεῦθεν. ἐὰν μὴ προσῇ τὰ τῆς τέχνης· δι' ἧς ὀρθῶς ἂν καὶ τοὺς ἀρχαίους ζηλώσομεν. ὅτι περὶ καθολικῆς ἰδέας γέγραπται τὸ σύγγραμμα· οὐ περὶ Πλατωνικῆς ἢ Δημοσθενικῆς. ὅτι διὰ τῶν τοῦ Δημοσθένους λόγων περὶ πάσης ἰδέας διδάσκει· οὗτος γὰρ ποικίλος μάλιστα ὁ ῥήτωρ. ὅτι δυσχερὲς τὴν μίξιν τῶν ἰδεῶν εὑρεῖν καὶ εὑρόντα φράσαι. ὅτι οὐδεὶς τῶν πρὸ αὐτοῦ καθῆκεν ἑαυτὸν εἰς τὴν περὶ τῶν καθολικῶν ἰδεῶν πραγματείαν. ὅτι ἑπτά εἰσιν αἱ ἰδέαι αἱ γενικώταται, σαφήνεια· μέγεθος· κάλλος· γοργότης· ἦθος· ἀλήθεια· δεινότης. τούτων αἱ μὲν τέσσαρες μένουσιν ἀδιαίρετοι· κάλλος· γοργότης· ἀλήθεια· δεινότης· αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς διαιροῦνται εἰς ἑτέρας δώδεκα· ἡ μὲν σαφήνεια εἰς καθαρότητα, καὶ εὐκρίνειαν· τὸ δὲ μέγεθος εἰς σεμνότητα, τραχύτητα· σφοδρότητα· λαμπρότητα, ἀκμήν, καὶ περιβολήν· τὸ δὲ ἦθος εἰς ἀφέλειαν, γλυκύτητα, δριμύτητα, καὶ ἐπιείκειαν καὶ βαρύτητα· ὡς εἶναι πάσας σὺν ταῖς ἀδιαιρέτοις τέσσαρσιν ἑπτακαίδεκα. ἑκάστη δὲ τούτων διαιρεῖται εἰς ὀκτώ, ἔννοιαν, μέθοδον· λέξιν, σχῆμα, κῶλον, συνθήκην, ἀνάπαυσιν καὶ ῥυθμόν.

ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ περὶ ἰδεῶν. τόμος πρῶτος.

Εἴπερ ἄλλο τι τῷ ῥήτορι καὶ τὰς ἰδέας οἶμαι τοῦ λόγου τῶν ἀναγκαιοτάτων εἶναι γινώσκειν. καὶ τὰ λοιπά. Εἴπερ ἄλλο τι. τὸ χρήσιμον ἐν πρώτοις τοῦ βιβλίου

Problemata composita | Coniecturalis duplex | finitio duplex | De formis Eloquenti[ae] | Sermo politicus debet habere duo | Fastidiosus sermo uniformis & grauis | Euripides | Ingeniosus sine arte non proficiet | formae Eloquutionis septem. | Claritas siue perspicuitas | Grandis siue sublimis oratio | pulchritudo | celeritas | morata oratio siue modesta | Animatus sermo | Grauitas ut Trapezuntius | siue acer sermo ut scribit | σαφήνεια, μέγεθος, κάλλος, γοργότης, ἦθος, ἀλήθεια, δεινότης — Ideae 7.

βιβλίου διὰ πολλῶν ἀποδείκνυσιν· ὡς ἐξ αὐτοῦ πάρεστι γνῶναι. ἰστέον δὲ ὡς ἰδέα ἐστὶ ποιότης λόγου τοῖς ὑποκειμένοις ἁρμοδίως προσώποις τε καὶ πράγμασι κατά τε ἔννοιαν καὶ λέξιν, καὶ τὴν ὅλην τῆς ἁρμονίας κατασκευήν. β΄. καλῶν τε καὶ γενναίων· ἀντὶ τοῦ μὴ χαμαιζήλων, μὴ δὲ εἰκῇ συγκειμένων καὶ εὐκαταφρονήτων. γ΄. ἡ γάρ τοι μίμησις· Διονύσιος μὲν τὴν μίμησιν οὕτως ὁρίζεται· μίμησίς ἐστιν ἐνέργεια διὰ τῶν θεωρημάτων ἐκματτομένη τὸ παράδειγμα. οἱ δὲ μεταγενέστεροι οὕτω· λόγος ἢ πρᾶξις ὁμοίωσιν εὖ ἔχουσαν τοῦ παραδείγματος περιέχουσα. ζῆλος δέ ἐστιν ἐνέργεια ψυχῆς πρὸς θαῦμα τοῦ δοκοῦντος εἶναι καλοῦ κινουμένη. δ΄. τοὐναντίον γάρ. ὁ μὲν γὰρ μὴ ὀξὺς τὴν φύσιν ἀγαπᾷ κατὰ τὸν Ὁμηρικὸν Ὀδυσσέα ἀτρέμας ἧσθαι, καὶ ἄλλων μῦθον ἀκούειν. ὁ δὲ τῷ τάχει τῆς φύσεως πεποιθὼς καὶ μόνην αὐτὴν πρὸς ἕκαστα τῶν ἐγχειρουμένων ἀποχρῆν οἰόμενος τόν τε παρὰ τῆς τέχνης χαλινὸν οὐκ ἀνεχόμενος καταγέλαστος πολλαχῇ τοῖς ἐπισήμοσι φαίνεται· καὶ τοιοῦτος, οἷος ἵππος ταχὺς ἄνευ τοῦ διοικοῦντος ἀτάκτως φερόμενος· ὃς θεῖ μὲν ταχέως ἀλλὰ σφαλερῶς· καὶ τὴν μέσην ἀφεὶς ὁδὸν καὶ τετριμμένην εἰς ἀβάτους καὶ κρημνώδεις τόπους ἀφίησιν. ε΄. κράτιστον μὲν γάρ. ἀρχὴ γὰρ οἱονεὶ καὶ κρηπὶς καὶ χρηστὸν ὄργανον ψυχῆς πρὸς τὰ βέλτιστα χωρεῖν ἐπειγομένη, δεξιὰ φύσις. διὸ καὶ Πίνδαρός φησι· τὸ δὲ φυᾷ, κράτιστον ἅπαν. ὁ δέ γε Ἐπίκουρος ἐν τῷ περὶ ῥητορικῆς αὐθαδέστερον οἶμαι λέγων φησίν, αὐτὸς μόνος εὑρηκέναι τέχνην πολιτικῶν λόγων· τοὺς δὲ ἀλόγους ἀποσκορακίζων ῥήτορας ἑαυτῷ πως μαχόμενα λέγει, φύσις γάρ ἐστιν ἡ κατορθοῦσα λόγους· τέχνη δὲ οὐδεμία. ς΄. πλεῖον γὰρ ἄν. τὸ μὲν γὰρ λέγειν ἡ φύσις. τὸ δὲ εὖ λέγειν ἡ περὶ τὰς ἰδέας δίδωσι τέχνη. ζ΄. ἀλλ' ὅ γε μαθητόν ἐστιν. ἡ μὲν γὰρ φύσις τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐστιν· οὐδεὶς γὰρ ἑκὼν ἢ νωθὴς ἢ ὀξὺς τίκτεται. τὸ δὲ τῇ μιμήσει ἑαυτὸν ἐπιδοῦναι τῆς ἡμῶν προαιρέσεώς ἐστιν. η΄. ἐπεὶ μὴ δὲ ἄλλο τι. Πλάτων τε γάρ φησι· τῶν γὰρ πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν οἱ θεοὶ τἀγαθά· καὶ Σοφοκλῆς· πόνος γάρ, ὡς λέγουσιν, εὐκλείας πατήρ. καὶ ὁ ἐν μελίτῳ θεός· οὐδὲν ἄνευ καμάτου πέλει ἀνδράσιν εὐπετὲς ἔργον· καὶ πάλιν, πάντα πόνος τεύχει δὲ βροτοῖς μελέτη τε βροτείη. θ΄. καὶ ζώοις λογικοῖς. εἰ γὰρ ἐν θνητοῖς ζώοις μόνον λογικόν· εἰκότως αὐτῷ καὶ ἡ τοῦ λόγου ἄσκησις πάντων ἐστὶν ἁρμοδιωτέρα· ἕκαστον γὰρ κατὰ φύσιν πρὸς τὴν οἰκείαν ἐπείγεται σωτηρίαν· σώζει δὲ ἕκαστον ἡ τελειότης· ἑκάστου δὲ ἀνθρώπου τελειότης ὁ λόγος.

Μέλλων δ' ἐπ' αὐτὸ χωρεῖν ἤδη τὸ διδάσκειν περὶ ἑκάστου τοῦ τοσοῦτον προσδιορισάμενος αὐτὸ ποιήσω· καὶ τὰ λοιπά. Ὅτι νῦν ἐστιν. εἰ γὰρ καὶ ἐκ πλειόνων ἰδεῶν οἱ ἑκάστου τούτων συνεστήκασι λόγοι. ἀλλ' οὖν καθόλου ἡ Δημοσθενική τε καὶ Πλατωνικὴ φράσις, μίαν τινὰ σύμμικτον ἐκ πολλῶν ἰδεῶν ἐπιφέρουσιν ἰδέαν. ἡ περὶ ἰδίας μὲν οὐκ ἔτι κοινῆς δέ τινος ἐκ τοῦ χρησαμένου τυγχάνει τῆς προσηγορίας. ἐντεῦθεν δὲ ὑμῖν παρίστησιν ὅτι τὴν τῶν πρὸ αὐτοῦ [illegible], οἱ τῶν καθόλου βραχέα φροντίσαντες, τὴν πᾶσαν ἔθεντο σπουδήν, εἰς τὸ ἑκάστου διδάσκειν τοὺς τύπους· ἐνταῦθα δὲ καὶ τὸν τοῦ βιβλίου σκοπὸν δηλοῖ φανερῶς. β΄. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων εἴδη· ἰστέον ὡς ἄλλο μὲν εἶδος ἄλλο δὲ ἰδέα· καὶ γάρ ἐστιν ὡς περιέχον καὶ περιεχόμενον· οὗτος δὲ ἀδιαφόρως κέχρηται τοῖς ὀνόμασι. ποτὲ μὲν εἴδη τὰς ἰδέας καλῶν, ποτὲ δὲ ἰδέας τὰ εἴδη. γ΄. ἐπειδὴ δὲ ἐκείνων δοκεῖ πως ἐναντία λέγειν ἑαυτῷ· καὶ ὃ τοὺς ἄλλους ἐμέμψατο· τοῦτο αὐτὸν περιπίπτειν. ἔοικε δὲ μὴ οὕτως ἔχειν· οἱ μὲν γὰρ πρὸ αὐτοῦ τὴν πᾶσαν σπουδὴν εἰς τὴν τῶν καθ' ἕκαστα ῥητόρων ἰδέαν ἐσχήκασιν· οὗτος δὲ εἰς αὐτὰς τὰς καθόλου ἰδέας ὅθεν διπλοῦν τῷ μανθάνοντι τὸ τέλος, αὐτόν τε λόγων καλῶν εἶναι πατέρα· καὶ τοὺς παλαιοὺς κρίνειν εἰδέναι· διὸ καὶ φησὶ τῶν κατ' ἄνδρα εὐδοκιμού-

Ideae diffinitio | imitatio quid | Dionysius | ζῆλος quid | Homerus | ἀρχή quid | Pindarus | Epicurus | Platonis sententia | τῶν γὰρ πόνων πωλοῦσιν ὑμῖν οἱ θεοὶ τἀγαθά. | Sophocles | demosthenis Character & Platonis ex plurimis Elocutionis formis | ἦθος, ἰδέα | bis nos iuuant Elocutionis formae. | ὁ ἐν μελίτῳ θεός

των. δ΄. χρησάμενον τῷ λόγῳ. τὸν δημοσθένην φησὶ πῶς ταῖς μὲν τῶν ἰδεῶν ἐπὶ πλεῖστον ἐχρήσατο· ὡς σαφηνείᾳ τε καὶ γοργότητι, καὶ περιβολῇ. ταῖς δὲ ἐπ᾽ ἔλαττον, ὡς λαμπρότητι καὶ σεμνότητι καὶ κάλλει. οὕτω γὰρ ὑπερεκπλήττει διόλου τὸν ῥήτορα, τῆς μίξεως ἕνεκα τῶν ἰδεῶν, ὡς ἕνα αὐτὸν ἀποφαίνεσθαι. πολιτικῶν τε ἄριστον τὸν δημοσθενικὸν. καὶ αὖθις τὸν δημοσθενικὸν ἄριστον τῶν πολιτικῶν. ὅθεν καὶ ἰάμβλιχος ἐν τῷ περὶ κρίσεως ἀρίστου λόγου φησί. δεῖ δὲ μήτε τὸ σύντονον εἶναι σαφές· μήτε τὸ σαφὲς ἰδιωτικόν. καὶ τὸ μὲν σεμνὸν μὴ ἄγαν ἐξηλλαγμένον. τὸ δὲ κοινὸν μὴ εἶναι εὐκαταφρόνητον. ἔχειν δέ τινα ἐξαίρετον ὑπεροχήν. τὸ γὰρ παντελὲς τοῦτο καὶ συμπεπληρωμένον τοῖς ὅλοις κάλλεσι τῶν λόγων, παρ᾽ ὁμήρῳ τε καὶ πλάτωνι καὶ δημοσθένει γνώριμόν ἐστιν ἰδεῖν. ἐπεὶ δὲ τὸ διδάσκειν ἄνευ παραδειγμάτων ἀσαφὲς εἶναι δοκεῖ καὶ ὑπόκουφον, μηδαμοῦ τῆς διδασκαλίας ἐπερειδομένης, διὰ τοῦτο τὸν δημοσθενικὸν ἐξελέξατο τύπον, ὡς ἐν σώματι παραδεῖξαι τὴν διδασκαλίαν βουληθεὶς τῷ μὴ ἐκ πολλῶν θέσθαι τὰ παραδείγματα. προτετίμηκε δὲ τὸν δημοσθένην τοῦ πλάτωνος. ἐπεὶ δὴ περὶ πολιτικῶν σχημάτων καὶ χαρακτήρων ὁ λόγος αὐτῷ. ἐν οἷς ὁ δημοσθένης μᾶλλον τοῦ πλάτωνος ἐπλεόνασεν. εἴρηκε δὲ τοῦτο, ὥσπερ καὶ ξενοφῶν ἐν ταῖς παιδείαις. ὑπογράψας γὰρ ὁποῖον δεῖ εἶναι τὸν βασιλέα καὶ δεῖξαι ταῦτα ἀποδείξων ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, τὸν κῦρον ἔλαβεν εἰς ὑπόδειγμα κατ᾽ ἐκεῖνον καιροῦ καλῶς βασιλεύσαντα. ε. τό τε μὴ ποιητικὸς. οἱ μὲν ποιητικὸν ἐξηγοῦνται τὸν πεποιημένον καὶ ἐπιτετηδευμένον λόγον. πρὸς δὲ τοιούσδε τοὺς ἀκούοντας κατασκευάσαι. οὐ ποιητικὸν δὲ τὸν ἐπιτετηδευμένον, μὲν μὴ μέντοι δοκοῦντα. ἄμεινον δὲ τῷ ἁλικαρνασεῖ διονυσίῳ ἑπομένους ποιητικὸν μὲν λόγον φάναι τὸν τροπικῇ τε καὶ μεταφορικῇ καὶ διθυραμβώδει συνθήκῃ συντεθειμένον. ὁποία ἡ γοργίου τοῦ ῥήτορος φράσις. πρῶτον γὰρ ἐκεῖνος, ὥς φησιν ὁ διονύσιος ἐν τῷ περὶ μιμήσεως, χαρακτήρων καὶ συνθέσεως ὀνομάτων, τὴν ποιητικὴν καὶ διθυραμβώδη λέξιν εἰς τοὺς πολιτικοὺς εἰσήνεγκε λόγους. ὡς ποιητικὸν μὲν λόγον. καὶ εἰ οὕτω τινὲς γράφουσιν. ἀλλ᾽ οὐ ποιητικὸν, τὸν εὐρυθμίας μὲν καὶ ἁρμονίας ὁμαλῆς μετειληφότα κατὰ περίοδον καὶ κῶλον εἰς ἀπηκριβωμένην σύνθεσιν, τὴν δέ γε διθυραμβώδη καὶ ποιητικὴν συνθήκην ἥκιστα ζηλώσαντα, οἷά τίς ἐστιν ἡ τοῦ ἰσοκράτους φράσις. περὶ ἧς καὶ διονύσιος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν χαρακτήρων ὧδέ πως λέγει, "τά τε γὰρ φωνηέντων τὰς παραλλήλους θέσεις ὡς ἐκλυούσας τὴν ἁρμονίαν τῶν ἤχων καὶ τὴν λειότητα τῶν φθόγγων λυμαινομένας ἐκτέτιπται. περιόδῳ τε καὶ κύκλῳ περιλαμβάνειν τὰ νοήματα πειρᾶται ῥυθμοειδεῖ πάνυ καὶ οὐ πολὺ ἀπέχοντι τοῦ ποιητικοῦ μέτρου. ὅθεν δὴ καὶ πλείστους ἰάμβους παρ᾽ αὐτῷ τε καὶ δημοσθένει ῥᾴδιον εὑρεῖν." πάλιν δὲ περὶ τῆς ἄνευ μέτρου λέξεως τῆς ὁμοίας καλῷ ποιήματι λέγων ὁ αὐτὸς διονύσιος, ὧδέ που φησὶν ἐν τῷ περὶ συνθέσεως ὀνομάτων. δημοσθένην γὰρ ἐν τοῖς μάλιστα οἴομαι τὴν ποιητικὴν ἐκμεμάχθαι φράσιν. τίς γὰρ οὐκ ἂν ὁμολογήσειε τοῖς κρατίστοις ἐοικέναι ποιήμασί τε καὶ μέλεσι τοὺς δημοσθενικοὺς λόγους. καὶ μάλιστα τάς τε κατὰ φιλίππου δημηγορίας, καὶ τοὺς δικανικοὺς ἀγῶνας τοὺς δημοσίους. ἔνθα δὴ καὶ τὸ προοίμιον τὸ κατὰ ἀριστοκράτους παραθεὶς, ἐκ πολλῶν αὐτὸ συνεστάναι μέτρων ἀναπαιστικῶν τε καὶ ἐλεγειακῶν δείκνυσι. καὶ πάλιν μετ᾽ ὀλίγα φησίν. ἀρχὴ γὰρ τὴν πολιτικὴν λέξιν εὔρυθμον εἶναι καὶ ἔμμετρον. οὕτω γὰρ ἂν εἴη ποιητικὴ μὲν. οὐ μὴν ποίημα. καὶ ἐμμελὴς μὲν. οὐ μέλος δέ. ἔτι γε μὴν ἐν τῷ περὶ μιμήσεως ὁ αὐτός φησιν. ὅτι γοργίας μὲν τὴν ποιητικὴν ἑρμηνείαν μετήνεγκεν εἰς λόγους πολιτικοὺς. οὐκ ἀξιῶν ὅμοιον τὸν ῥήτορα τοῖς ἰδιώταις εἶναι. λυσίας δὲ τοὐναντίον ἐποίησε. τὴν γὰρ φανερὰν

ἅπασι καὶ τετριμμένην λέξιν ἐζήλωσεν, ἥκιστα νομίζων εἶναι τοῦ πεῖσαι τὸν ἰδιώτην, τὸ κοινὸν τῆς ὀνομασίας καὶ ἀφελές. ἥκιστα γὰρ ἄν τις εὕροι τὸν λυσίαν τροπικῇ καὶ μεταφορικῇ λέξει κεχρημένον. σεμνὰ δὲ καὶ περιττὰ, καὶ μεγάλα φαίνεσθαι τὰ πράγματα ποιεῖ τοῖς κοινοτάτοις ὀνόμασι χρώμενος. καὶ ποιητικῆς οὐχ ἁπτόμενος κατασκευῆς. ἔτι γε μὴν ὁ αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ τὸ δοκοῦν ἀνεπιτήδευτον εἶναι, ἀποίητον ὀνομάζει. καὶ πολὺ κάλλιον ἦν οὕτως ὀνομάσαι τὸ ἀνεπιτήδευτον. ἐπεί περ τοῦτο ἐβούλετο δηλῶσαι. ἢ ὡς οὐ ποιητικόν. ἐπάγει γὰρ καὶ τάδε περὶ λυσίου. δοκεῖ γὰρ ἀποίητός τις εἶναι καὶ ἀτεχνίτευτος ὁ τῆς ἑρμηνείας αὐτοῦ χαρακτήρ. καὶ πολλοῖς ἂν καὶ τῶν φιλολόγων παράσχοι δόξαν ὅτι ἀνεπιτηδεύτως καὶ οὐ κατὰ τέχνην. αὐτομάτως δέ πως καὶ ὡς ἔτυχε σύγκειται. ἔστι δὲ παντὸς ἔργου μᾶλλον τεχνικοῦ κατεσκευασμένος. πεποίηται γὰρ αὐτοῦ τὸ ἀποίητον. καὶ δέδεται τὸ λελυμένον. καὶ ἐν αὐτῷ τὸ μὴ δοκεῖν δεινῶς κατεσκευάσθαι, τὸ δεινὸν ἔχει. ς΄. ἐπιτιμήσει δὲ μηδείς. κρίσιν μὲν λέγει τὸ κρῖναι τὸν δημοσθένην παρὰ τοὺς ἄλλους. μέθοδον δὲ τὸ διὰ τῶν τοῦ δημοσθένους λόγων καὶ περὶ τῶν ἄλλων διδάσκειν ἰδεῶν. ζ΄. ἐπ᾽ εὐκρινείᾳ. εὐκρίνειαν οὐκ αὐτὴν τὴν ἰδέαν λέγει. ἀλλὰ τὴν τοῦ ἰδίου συγγράμματος. ὡς τῶν παλαιοτέρων ἀσαφῶς περὶ τῶν ἰδεῶν εἰρηκότων.

Ο τοίνυν δημοσθένης ὅπερ κεφάλαιον ἦν τῶν πολιτικῶν ἠκριβωκὼς τὸ μὲν ὡς διὰ πάντων ἥκει πανταχοῦ ταῖς μίξεσι, καὶ τὰ λοιπά. Μή θ᾽ ὅτε συμβουλεύει. καὶ γὰρ ἐν φιλιππικοῖς συμβουλεύων σφοδρῷ τῷ λόγῳ, ὅπερ ἐστὶ πανηγυρικοῦ, κέχρηται κατὰ φιλίππου, ἔκ τε τῆς οἰκείας φύσεως, καὶ τῶν συνόντων καὶ πάντοθεν αὐτὸν διαβάλλειν πειρώμενος. καὶ πάλιν ἐν τῷ περὶ στεφάνου δικανικὸν εἶδος μελετῶν πανηγυρίζει τῇ τε κατ᾽ αἰσχίνου πομπείᾳ λαμπρῶς ἐπεξιὼν. καὶ ταῖς εὐφημίαις τῆς οἰκείας ἐναβρυνόμενος πολιτείας. β΄. χαλεπὸν δὲ οὐδὲν ἧττον. παρὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ κατὰ σοφιστῶν ἰσοκράτους. φημὶ γὰρ ἐγὼ τῶν μὲν ἰδεῶν, δι᾽ ὧν τοὺς λόγους ἅπαντας καὶ λέγομεν καὶ συντίθεμεν, λαβεῖν ἐπιστήμην. οὐκ εἶναι τῶν πάνυ χαλεπῶν, ἤν τις αὑτὸν παραδῷ μὴ τοῖς ῥᾳδίως ὑπισχνουμένοις, ἀλλὰ τοῖς εἰδόσι τι περὶ αὐτῶν. τὸ δὲ τούτων ἐφ᾽ ἑκάστου τῶν πραγμάτων, ἃς δεῖ προελέσθαι καὶ μῖξαι πρὸς ἀλλήλας. καὶ τάξαι κατὰ τρόπον. ἔτι τε καὶ τῶν καιρῶν μὴ διαμαρτεῖν. ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐνθυμήμασι πρεπόντως ὅλον τὸν λόγον καταποικίλαι. καὶ τοῖς ὀνόμασιν εὐρύθμως καὶ μουσικῶς εἰπεῖν. ταῦτα πολλῆς ἐπιμελείας δεῖσθαι. πλὴν ὁ ἑρμογένης φησὶν ὅτι τὸ γνῶναι τὴν μῖξιν οὐδὲν δυσχερές. γ΄. εἴ τε ἐν μέτροις. μέτρα μέν φησιν οἷα τὰ τῶν ἐποποιιῶν, ὀππιανοῦ, διονυσίου τοῦ τὴν περιήγησιν γράψαντος, καὶ τῶν τοιούτων. ποίησιν δὲ, οἷα τὰ ὁμήρου, καὶ ἡσιόδου, καὶ τῶν ἄλλων. καταλογάδην δὲ τὸ πεζόν. δ΄. στοιχεῖα καὶ ἀρχάς. στοιχεῖον καὶ ἀρχὴ διαφέρει. τὸ μὲν γὰρ στοιχεῖον καὶ ἀρχή ἐστιν. ἡ δὲ ἀρχὴ οὐ πάντως στοιχεῖον. ὁ γάρ τοι θεὸς ἀρχὴ τῶν ἁπάντων, οὐκ ἔτι δὲ στοιχεῖον. ε. καὶ ὅπως γίνεται. τουτέστι διὰ ποίων κατασκευάζεται τρόπων. τὸ δὲ τί δύναται ἀντὶ τοῦ τί τὸ ἀπὸ τῆς μίξεως τῶνδε ἢ τῶνδε τῶν ἰδεῶν ἀποτέλεσμα. ς΄. ἡ μὲν οὖν ὑπόθεσις. ἐν τῷ πρώτῳ τῶν φιλιππικῶν εἶπεν ὁ ῥήτωρ. ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη. τὸ δὲ πρᾶγμα ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει. κριταὶ δὲ ὑμεῖς ἔσεσθε. τὸ δὲ κἀνταῦθα διὰ τὸ τὸν δημοσθένην ἐκεῖ φάναι, τὸ δὲ πρᾶγμα ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει.

Φημὶ τοίνυν ὅτι τὸν δημοσθενικὸν λόγον τὰ τοιαῦτά ἐστιν εἰ μέλλοι τις ὡς ἐν, καὶ τὰ λοιπά. Φημὶ τοίνυν. ὅρα, ὅπως ἀξιωματικῶς καὶ μηδὲν ἐνδοιάσας τὸν λόγον προάγει. μηδαμῶς κατὰ τοὺς προειρημένους ἀπιστῶν ἑαυτῷ περὶ ὧν ἔ

λέγεται λέγειν. β΄. αἱ δὲ κοινωνοῦσι· τοῦτό φησιν ὅτι εὑρίσκονται ἰδέαι κοινωνοῦσαι ἀλλήλαις κατὰ ἔννοιαν τυχὸν ἢ σχῆμα, ἢ ἕτερόν τι τῶν ὀκτὼ μορίων. αἱ δὲ καὶ κατὰ δύο, ἢ καὶ πλείονα. γ΄. ὥσπερ κατὰ διαφοράν· ὃ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἡ καθαρότης τῇ σεμνότητι κοινωνεῖ σχήμασι, κώλοις, ἀναπαύσεσι, τοῖς δὲ κεχώρισται. δ΄. ἵνεκα τούτων· προλαμβάνειν γὰρ δεῖ τὴν τῶν κοινῶν διδασκαλίαν. εὐμαρέστερον γάρ πως ὁ ταῦτα καταλαβὼν παρακολουθήσει τοῖς μερικωτέροις.

Ἅπας τοίνυν λόγος ἔννοιάν τ' ἔχει πάντως τινά, καὶ τὰ λοιπά. Ἡ ἐννοίας. αἱ μὲν γὰρ τῶν ἰδεῶν μονοειδεῖς ἔχουσι τὰς ἐννοίας, ὥσπερ ἡ καθαρότης· αἱ δὲ καὶ μέχρι δύο καὶ τεττάρων προέρχονται τρόπων, ὡς ἡ σεμνότης καὶ ἕτεραι. μέθοδος δέ ἐστιν ἡ οἰκονομία· τὸ πῶς δεῖ προφέρειν τὰ νοήματα· ἥτις ἐστὶ σχῆμα τῆς ἐννοίας. ἀναλογεῖ δὲ ἡ μὲν ἔννοια τῇ ψυχῇ· ἡ δὲ μέθοδος τῇ ταύτης κινήσει. ὡς γὰρ ἡ ψυχὴ ἠρεμοῦσα μὲν οὐδὲν ἀποτελεῖ, ἡ ἔννοια· κινουμένη δὲ ποιεῖ τι, καὶ τοῦτο καλεῖται μέθοδος, ἡ περὶ τὴν ἔννοιαν. ἤδη δὲ καὶ ἡ λέξις ἀναλογεῖ τῷ σώματι, ὥσπερ ἡ ψυχὴ διὰ τοῦ σώματος ἐνεργεῖ· οὕτω καὶ ἔννοια διὰ τῆς λέξεως, καὶ ὅπερ ἐν τῷ σώματι μορφή, τοῦτο ἐν τῇ λέξει σχῆμα. ἔστι δὲ καὶ σύνθεσις ὁμωνύμως λεγομένη, καὶ ἀνάπαυσις· ὥσπερ γοῦν τὰ σώματα περατοῦται τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ κῶλα τὴν ἀνάπαυσιν ἔχει. καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν τούτων ὁ ῥυθμός. ἰστέον ὡς ἕτεροι τεχνογράφοι τρία φασίν, οὐκ ὀκτώ, γνώμην οἷον τὸν νοῦν· σχῆμα τουτέστι τύπον τοῦ λόγου· ἀπαγγελίαν δι' ἧς ἀπαγγέλλεται τὰ πράγματα. β΄. καὶ τὸ ἐξ ἀμφοῖν· ὁ ῥυθμός ἐστιν ὁ ποιὸς ἦχος τοῦ λόγου· ἰαμβόκροτος τυχὸν, ἢ ἀνακρεόντειος, ἢ ἐλεγεῖος, ἢ ἕτερός τις. ἰστέον δὲ ὅτι ὥσπερ ἡ μέθοδος διάπλωσίς ἐστι καὶ ἐργασία τοῦ νοήματος ποικίλον αὐτὸ καὶ παντοδαπὸν ἐκ μονομεροῦς ποιοῦσα, οὕτω καὶ τὸ σχῆμα τὴν μίαν λέξιν ἀπολαβόν ποτε μὲν πνευματικῶς ἐκφέρει καὶ ἀκμαίως· ποτὲ δὲ περιοδικῶς συνάγει· ποτὲ δὲ ἄλλως καὶ ἄλλως. ἔτι ἰστέον ὡς ὁ μὲν τεχνικὸς τὰ σχήματα μόνης εἶναι λέγει τῆς λέξεως· οἱ δὲ πολλοὶ τῶν τεχνογράφων καὶ κατὰ τὴν ἔννοιάν φασιν εἶναι σχήματα. τὰ μὲν γοῦν τῶν κατ' ἔννοιάν φασι σχημάτων, κἂν ἀμείψῃς τὴν λέξιν, οὐ βλάψεις τὴν λέξιν· οἷον νυνὶ δὲ ὑπὸ τῶν χρηστῶν τούτων διέφθαρται τὰ πράγματα. τοῦτό φασι κατ' εἰρωνείαν εἴρηται· ἄμειψον δὲ τὴν λέξιν. καὶ θὲς ὁποῖα βούλει· μόνον τὸ ἦθος ἐμφαίνουσαν. οἷον ἀντὶ τοῦ χρηστῶν εἰπὲ καλῶν καὶ ἀγαθῶν. καὶ ἡ μεταλλαγὴ τῆς λέξεως οὐ διαφθείρει τὴν ἔννοιαν. αὖθις δὲ τῶν κατὰ λέξιν σχημάτων διαλύει τὸ πᾶν. οἷον ἔστι σχῆμα τὸ καλούμενον πτωτικόν. ὥσπερ ἔχει, μή με Δημοσθένει παραδῶτε· μή με διὰ Δημοσθένην ἀνέλητε. ἐὰν γὰρ ἀμείψας τὴν πτῶσιν ἐνταῦθα ἄλλην παρεμβάλῃς λέξιν, τὸ σχῆμα διέλυσας. οἷον μή με Δημοσθένει παραδῶτε· μή με διὰ τοῦτον ἀνέλητε. δοκεῖ δὲ βέλτιον λέγειν ὁ τεχνικός· πῶς γὰρ αἱ σχήματα μόνης εὑρεθεῖεν τῆς ἐννοίας. ἀσχημάτιστος γὰρ αὕτη ὅταν ἠρεμῇ καὶ μένῃ καθ' ἑαυτήν· ἐνεργοῦσα δὲ πάντως αὖθις τὴν λέξιν καταφέρεται· περὶ ἣν γίνεται καὶ τὰ σχήματα. καὶ δὴ Λογγῖνος ὁ φιλόλογος ἐν τῇ ῥητορικῇ τέχνῃ μόνης τῆς λέξεως εἶναι λέγει τὰ σχήματα αὐταῖς λέξεσι φάσκων· οὐ τοσαῦτα σχήματα τῶν ἐννοιῶν ὠνόμασται. οἷον προδιόρθωσις, ἐπιδιόρθωσις, ἀποσιώπησις, παράλειψις, εἰρωνεία, ἠθοποιία. ἅπαντα ταῦτα οὔ μοι δοκοῦσι δικαίως σχήματα καλεῖσθαι· ἀλλ' ἔννοιαι καὶ ἐνθυμήματα καὶ λογισμοὶ τοῦ πιθανοῦ χωρίου, καὶ πίστεως εἴδη. τὰ μὲν γὰρ προοιμίων ἔχει δύναμιν ἐπιδιόρθωσίς τε καὶ προδιόρθωσις· ἡ δὲ παράλειψις τὸ ἀξιόπιστον ἐνδείκνυται. καὶ μέρη ἂν εἴη τῆς παθητικῆς τε καὶ ἠθικῆς ἀποδείξεως τῇ τῆς ὑποκρίσεως ἀρετῇ πρέποντα. γ΄. ἀλλὰ μὴ ἐξ ὑποβολῆς· προηγουμένως ἐστὶ λέγειν τὸ ἀπ' αὐτῶν ψιλῶν ἄρχεσθαι τῶν πραγμάτων. ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Σπουδίου· ἀδελφὰς ἔχομεν γυναῖκας ὦ ἄνδρες ἀ-

θηναῖοι ἐγώ τε καὶ Σπουδίας οὗτος, Πολυεύκτου θυγατέρας. καὶ Λυσίας ἐν τῷ κατὰ Διογείτονος· ἀδελφοὶ ἦσαν Διόδοτος καὶ Διογείτων ὁμοπάτριοι. ἐξ ὑποβολῆς δέ ἐστιν, ἤτοι ὅταν μὴ προηγουμένως τις εἰσάγῃ τὸν λόγον, ἀλλὰ προειρηκώς τινα, οὕτως ὑποβάλλει τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἐθέλει εἰπεῖν. ὡς ὁ ῥήτωρ ἐν τῷ πρὸς Βοιωτὸν περὶ προικός· πάντων ἐστὶν ἀνιαρότατον ὦ ἄνδρες, ὅταν τις ὀνόματι μὲν ἀδελφὸς προσαγορευθῇ τινῶν, τῷ δὲ ἔργῳ ἐχθροὺς ἔχῃ τούτους· καὶ ἀναγκάζηται πολλὰ ὑπ' αὐτῶν εἰς δικαστήριον εἰσιέναι. ὃ νῦν ἐμοὶ συμβέβηκεν. ἀρξάμενος γοῦν ἀπὸ τοῦ καθόλου καὶ δείξας ὡς [illegible] τὸ πρᾶγμα οὕτως ὑποβάλλει τὸ μερικόν. ἢ ὅταν ἑκάστας ἐξ εὐθείας προσενεγκεῖν τὸν λόγον προσώπου τινὸς ὑποβολῇ χρήσηται καὶ ἐκείνῳ περιθῇ τοὺς λόγους. οἷον ὡς ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγενημένων τινὸς ἤκουον ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἵου τε ψεύδεσθαι. τὸ δὲ ἢ πως ἑτέρως ἀντὶ τοῦ ὑπερβατῶς νοητέον. δ΄. λέξις δέ· λέξις δριμεῖά ἐστιν ἡ ἐμφαντικὴ καὶ μεταφορική. καὶ ἄλλως δὲ αὖθις τῆς συνηθείας λαμβανομένη· ἐφ' ἑτέρου δὲ σημαινομένου μεταγομένη. οἷον εἴ τις λέγει φιλανθρώπους τοὺς κύνας καὶ φιλάνδρους τὰς πόρνας. ε΄. ἢ μὴ διῃρημένη· διῃρημένη ἐστὶν ἡ διάρμα ἔχουσα. ὡς τὸ βοόωσι. καὶ τὸ Πηληϊάδεω. τινὲς δὲ διῃρημένη γράφουσιν. ὡς τὸ μὴ ἑνωμένη. καὶ κατὰ ταῦρον ἐδηδοκώς. καὶ ἡ χασμῳδίας ἔχουσα· πλατεῖα δὲ ἡ τῷ ἄλφα πολλῷ κεχρημένη. ὡς τὸ πεινάων, καὶ τὸ ἐπιτελλομένων. ϛ΄. καὶ τὰ χωρὶς ἐπεμβολῆς· ἐπεμβολή ἐστιν ἡ μεταξυλογία. ὅταν μεταξὺ τῆς ἀκολουθίας ἔξωθέν τι ἐπεμβάλλῃ. οἷον τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου, εἶτα ἡ ἐπεμβολή· οὐ δι' ἐμέ· οὐ γὰρ ἔγωγε ἐπολιτευόμην πω τότε. ἡ γὰρ ἀκολουθία ἦν· πρῶτον μὲν ὑμεῖς οὕτω διέκεισθε κατορθοῦντα δὲ ὡς τὸ σπανίως. ἔστι δή που τις ὁ τοὺς βακχικοὺς χοροὺς διδάσκων. ζ΄. διὰ τὴν τοιαύτην λέξιν. τὴν μήτε ἔνδηλον χασμῳδίας ἔχουσαν, μήτε σύμφωνα συμφώνοις συγκρούουσαν· ἀπόκροτος γὰρ αὕτη καὶ γλυκύτητος ἀλλοτρία. ἀλλὰ τὴν φωνήεντα συμφώνοις συμπλέκουσαν· αὕτη γὰρ θέλγει ὡς εὖ κεκραμένη. η΄. καὶ δὲ τὰς βάσεις· βάσις καλεῖται ἡ κατάληξις τῶν κώλων, ἣ καὶ ἀνάπαυσις λέγεται. μεταφορικὴ δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τῶν χορευτῶν· τὴν γὰρ ἐν χοροῖς βάσιν ὁρίζονται οὕτως οἱ μουσικοί. βάσις ἐστὶν ἄρσεως καὶ θέσεως ποδῶν σημείωσις. τὸ γὰρ αἴρειν τὸν πόδα, εἶτα τιθέναι, ἄρσιν καὶ θέσιν ὠνόμασαν. ἄρσις οὖν καὶ θέσις ἡ ἐν τῷ ἄρχεσθαι καὶ λήγειν τῶν χορευτῶν ὁρμὴ λέγεται. θ΄. ἡ βεβηκυῖα· ὅταν τὰ κῶλα ἀπαρτίζῃ τὴν ἔννοιαν, καὶ καταλήγῃ εἰς μακρὰς λέξεις καὶ μακροκαταλήκτους. ἢ εἰς βάσιν λήγουσα καὶ πόδα τέλειον. ι΄. ὁ δὲ ῥυθμός ἐστιν, ὥς φησιν Ἀριστόξενος, καὶ Ἡφαιστίων, χρόνων τάξις. χρόνος δέ ἐστι μόριον ποδός, ἢ φωνῆς μέτρον ἐλάχιστον, ἢ μέτρον κινήσεως.

Ταῦτα μὲν οὖν εἴδη λόγων ἐν τούτοις τεθεώρηται· καὶ τὰ λοιπά. μᾶλλον δὲ εἴδει. ἐν τοῖς ἀνωτέρω μέρη καλέσας τὰ ὀκτώ, ἐξ ὧν ἑκάστη ἰδέα γίνεται, οἷον ἔννοιαν, μέθοδον, καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα μόριον ἐνταῦθα τὴν περιβολὴν φήσας, διὰ τοῦτο ἐπιδιορθούμενος εἶπε, μᾶλλον δὲ εἴδει. γένος μὲν γοῦν τὸ μέγεθος· εἴδη δὲ περιβολὴ, τραχύτης· μόρια δὲ τὰ ὀκτώ. τὸ μὲν γὰρ μόριον καθ' αὑτὸ οὐ συνίσταται χωρὶς ἑτέρου· οἷον κεφαλὴ, χείρ. τὸ δὲ εἶδος ἀρκεῖ ἑαυτῷ πρὸς σύστασιν. ὥσπερ καὶ ἡ περιβολὴ ἀρκεῖ ἑαυτῇ, ὡς ὑποκάτω εὑρεῖ. εἰ μὲν οὖν ὡς ὅλον τι λάβοι μὲν τὸ μέγεθος, μόριόν ἐστιν ἡ περιβολή· εἰ δὲ ἐκεῖνο γένος, αὕτη εἶδος. β΄. καὶ τὰ μὲν ὑψηλά· καὶ γοῦν Ἰσοκράτης ἔργον ἔφασκεν εἶναι ῥητορικῆς τά τε σμικρὰ μεγάλως εἰπεῖν, τὰ δὲ μεγάλα σμικρῶς· καὶ τά τε καινὰ παλαιῶς, τὰ δὲ παλαιὰ καινῶς. γ΄. πασῶν αὐτῷ. αἱ γὰρ τῆς καθαρότητος ἔννοιαι κώλοις καὶ σχήμασι πολλάκις τοῖς τῆς λαμπρότητος ἢ περιβολῆς παρ' αὐτῷ διαπλέκονται. καὶ τοῦ

ναντίον αἱ τῆς περιβολῆς ἔννοιαι διὰ τῶν τῆς καθαρότητος καὶ τῆς εὐκρινείας ἐξάγονται σχημάτων. πανταχοῦ τὴν μῖξιν ἐναρμόνιον τοῦ ῥήτορος ποιουμένου. δ΄. πλεονάζειν δ᾽ ἔφην. πλεονασμὸν λέγει ἐνταῦθα ἐπειδὴ τὸ πλεονάζειν καὶ ἐν πλήθει καὶ ἐν δυνάμει, οὐ τὸ πλῆθος τῶν ὀκτὼ μορίων τῆς ἰδέας, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. οἷον ἐπὶ τῆς τραχύτητος ἡ λέξις καὶ τὸ σχῆμα καὶ δύο μόνα ὄντα ἰσχυρώτατά εἰσι παρὰ τὰ λοιπὰ πάντα. κοινωνοῦσιν οὖν αἱ ἰδέαι κατὰ τὰ μέρη ἀλλήλαις. γίνεται δὲ ἑκάστη ἰσχυρὰ οὐκ ἐκ τῶν κοινῶν, ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ἰδίων. ἐκεῖνα γὰρ αὐτὴν χαρακτηρίζειν ὅτι μάλιστα δύναται ἃ καὶ κυριώτατα ἑκάστης ἰδέας φησιν. ὥσπερ ἡ σφοδρότης τῇ τραχύτητι. κατὰ μὲν ἐννοίας τινὰς καὶ λέξεις καὶ μεθόδους, συνθήκην τε, καὶ ἀνάπαυσιν κοινωνεῖ. σχήμασι δὲ καὶ κώλοις πάντη διέστηκεν. ὁ τοίνυν ἐναργῆ σφοδρότητα βουλόμενος ἐργάσασθαι σχήμασι καὶ κώλοις σφοδροῖς πλεοναζέτω. καὶ κυριώτατα τεύξεται τοῦ σκοποῦ.

Ἔστιν οὖν πρῶτον μὲν καὶ ἰσχυρότατον ἁπανταχοῦ ἡ ἔννοια. καὶ τὰ λοιπά. Ἔστιν οὖν. τοῖς συμβαλλομένοις τῇ δυνάμει καὶ κυριωτέροις οὖσι κατὰ τὸν τοῦ πλεονασμοῦ λόγον ἐκείνοις καὶ τὴν πρώτην ἀποδίδωσι τάξιν. ἐν μὲν οὖν τοῖς φράσεσι κατὰ τὴν φυσικὴν ἀκολουθίαν τὴν ἀπαρίθμησιν ἐποιήσατο. καὶ μετὰ τὴν ἔννοιαν τὴν μέθοδον ἔθηκεν ἐνταῦθα δὲ τὴν τάξιν μετέθηκεν, ἅτε περὶ τῶν τὴν δύναμιν ποιούντων διαλεγόμενος. καὶ τετάρτην τὴν μέθοδον ἔταξεν, ἐπειδὴ πρώτην τὴν λέξιν ὁ ἀκροατὴς προσδέχεται. καὶ οὐδὲν ἕτερον αὐτῷ διαπορθμεύει τὴν ἔννοιαν. τὴν δὲ λέξιν προσδεξάμενος ἐπιποθεῖ καὶ τὸ περὶ αὐτὴν σχῆμα λαβεῖν. διὸ καὶ μετὰ τὸ σχῆμα τὴν μέθοδον τίθησιν. ἔστι δὲ μέθοδος μὲν λόγος τὴν οἰκείαν τῆς ἰδέας ἔννοιαν κατὰ τὸ προσῆκον ἀπαγγέλλων. σχῆμα δὲ λέξεων ἐξαλλαξις, καὶ σύνθεσις ἐπὶ τὸ κρεῖττον αὐτοῦ τρόπου. καὶ δὴ καὶ τὸ σχῆμα καὶ ἡ μέθοδος κοινωνοῦντα ἀλλήλοις κατὰ τὸ ἐναλλάττειν τὸ σύνηθες διαλλάττουσι ταύτῃ. ὅτι ἡ μὲν μέθοδος ἐννοίας ἐστὶν ἐναλλαγή. τὸ δὲ σχῆμα τῆς λέξεως, καὶ ὅτι τὰ μὲν τῆς διανοίας σχήματα, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται, κἂν ὑπαλλάξῃ τις αὐτὰ τοῖς ῥήμασιν, ὁμοίως μένει. τὸ δὲ τῆς λέξεως οὐχ οἷόν τε ἐστὶ φυλαχθῆναι. ἰστέον δὲ ὡς ἐνταῦθα παρῆκε περὶ τῶν κώλων εἰπεῖν. κατ᾽ ἀνάγκην γὰρ παρακολουθοῦντα ταῦτα παρῆκε. τὸ γὰρ σχῆμα ἐκ τῶν κώλων περατοῦταί τε καὶ ὁρίζεται. τοῦτο δ᾽ αὖ παρῆκε καὶ περὶ τοῦ ῥυθμοῦ εἰπεῖν παρακολουθοῦντος τῇ συνθήκῃ καὶ ἀναπαύσει. εἰ μὴ πρὸς τοὺς μουσικοὺς ἀπέφυγεν ὁ λόγος αὐτῷ. β΄. διοίσεσθαι γὰρ φήσουσι. καὶ γὰρ πάντη παρ᾽ ἐκείνοις τὸ ὅλον ἐστὶν ὁ ῥυθμός. εἰ γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς ἐστὶ παρὰ πᾶσι καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν γίνεται στοιχείων, ἀλλ᾽ οὖν κατὰ τὴν δύναμιν διάφορος. τὸ δὲ αἴτιον τόδε. τῶν τεχνῶν ὅσαι τῇ αἰσθήσει δουλεύουσι, χάριν ἡδονῆς τοῦτο ποιοῦσιν. ὅσαι δὲ τῷ λογισμῷ τοῦ συμφέροντος ἕνεκεν. ἀλλ᾽ ὅταν τὸ ἀποτελούμενον αἰσθήσει μιᾷ προσενεχθῇ, τὰ μεγάλα δρᾷ. τοὐναντίον δὲ γίνεται διαμεριζόμενον ἀσθενὲς πῆ μὲν πρὸς ταύτην, πῆ δὲ πρὸς ἑτέραν φερόμενον. διὸ δὴ καὶ τοὺς ἑτεροφθάλμους λέγουσιν ὀξύτερον ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν αἰσθητῶν, ἅτε μὴ μεριζομένης τῆς ὄψεως ἐπὶ τῶν ὁρατικῶν ὀργάνων. ἀλλ᾽ ἅμα ἐκχεομένης διὰ τὸ πάθος. καὶ τὴν συμβᾶσαν περίστασιν. οὕτω τοίνυν καὶ ἐπὶ τῶν μουσικῶν ῥυθμοὶ πρὸς γὰρ τὴν ἀκοὴν φερόμενοι μόνην εἰκότως κατά τε τὸν λόγον ἐκείνων ὑπὲρ ἅπαντα πανηγυρικὸν ἢ δικανικὸν λόγον ἡδίους ποιῆσαι τὰς ψυχάς. καὶ μᾶλλον κινῆσαι θυμὸν ἢ σφοδρὸς λόγος καταφορικός. ἐκλυόμενοι γὰρ ἐκ τοῦ λογισμοῦ διὰ τὸ ἄσημον τῆς φωνῆς καὶ μόνῃ τῇ ἀκοῇ προσπίπτοντες, τὰ μέγιστα διοίσονται παρὰ τοῖς μουσικοῖς. ἐπὶ δὲ τῶν λόγων, ἅτε μεριζόμενος ὁ ῥυθμός. καὶ πῆ μὲν πρὸς τὴν ἀκοήν. πῆ δὲ πρὸς τὸν λογισμὸν φερόμενος, ἐξασθενεῖ μεριζομένης δηλαδὴ τῆς

Methodus quid
Schema quid
Artium quaedam sensui voluptati · quaedam utilitati
De musica
De luscis

ἀναμνήσεως. γ΄. καὶ θυμὸν κινῆσαι. ὡς ὁ Τιμόθεος αὐλήμασιν ἐκίνει πρὸς θυμὸν καὶ ὅπλα τὸν Ἀλέξανδρον. καὶ Λακεδαιμόνιοι πρὸς τὸν ἐμβατήριον τοῦ αὐλοῦ ῥυθμὸν κατὰ πολεμίων ἐχώρουν. φασὶ δὲ καὶ τοὺς Πυθαγορείους εἴ ποτε κινηθεῖεν αὐτῶν τὰ πάθη. ἤ τινας ἑτέρους ὑπ᾽ αὐτῶν κατεχομένους θεάσαιντο. διὰ τῶν ἐν αὐλοῖς τε καὶ κιθάραις ῥυθμῶν. μετάγειν εἰς τὸ ἡμερώτερον τὴν ψυχήν. καὶ Πυθαγόρας δέ, ὡς Ἰάμβλιχός φησιν ἐν τῷ περὶ τῆς Πυθαγορείου αἱρέσεως, μέσων νυκτῶν ἀστρονομούμενος, νεανίαν τινὰ σὺν αὐλητῇ κωμάζοντα μετὰ λαμπάδος κατὰ αὐλητρίδος, τόν τε οἶκον αὐτῆς ἐμπρῆσαι σπεύδοντα διὰ ζηλοτυπίαν. ἐπέσχε τῆς μανίας παρακελευσάμενος τῇ αὐλητρίδι μεταβαλέσθαι τὸν ῥυθμόν, ἐπί τι καταστηματικώτερον μέλος τὸ καλούμενον σπονδεῖον. Ἐμπεδοκλῆς δὲ ὁ Ἀκραγαντῖνος ὁ Πυθαγόρου μαθητὴς ὁ κωλυσανέμας ἐπίκλην, σπασαμένου τινὸς ἤδη κατὰ τοῦ πλησίον τὸ ξίφος, ὃς ἐδόκει τὸν πατέρα τοῦ θυμουμένου ἀνῃρηκέναι, ἀνακρουσάμενός τι καταστηματικὸν τῇ κιθάρᾳ μέλος ἣν ἔτυχε μετὰ χεῖρας ἔχων, διεκώλυσε τὸν φόνον γενέσθαι. χαλάσας τοῦ νεανίσκου τὸν θυμὸν μαλθακωτέρῳ ῥυθμῷ. καταφορικὸν δὲ λέγει τὸν ὑβριστικόν. δ΄. κἂν τῇ ἄλλῃ μουσικῇ. εἰπὼν ἄλλῃ ἐδήλωσεν ὅτι καὶ ἡ ῥητορικὴ μουσικὴ μέν ἐστιν, οὐκ ἔμμετρος δέ, οἵα ἡ τῶν ποιητῶν. ἀλλὰ ὥς τινος πεζοῦ λόγου γινομένη. ε΄. τὸ τοιόνδε γίνεσθαι. οἷον ἢ γοργόν, ἢ ὁμαλόν, ἢ σεμνόν, ἢ τραχύ. ς΄. καὶ δι᾽ ἣν αἰτίαν. ποικιλώτατος γὰρ οὗτος ἁπάντων περὶ τὰς μίξεις. ὡς καὶ ὁ Ἁλικαρνασεὺς ἐν τῷ περὶ συνθέσεως φησὶ τάδε. ὅρος γὰρ δή τίς ἐστιν ἐκλογῆς ὀνομάτων καὶ κάλλους συνθήκης ὁ Δημοσθένης. καὶ ἀνωτέρω περὶ Πλάτωνος λέγων φησί. εἰ δέ γε δεινὸς οὕτως ἦν ἐκλέξαι τὰ ὀνόματα ὡς συνθεῖναι καὶ περιττός, καὶ νῦν κἂν ἢ παρήλασε τὸν Δημοσθένην κάλλει ἑρμηνείας ἢ ἀμφήριστον ἔθηκε. νῦν δὲ περὶ τὴν ἐκλογὴν ἔστιν ὅτε διαμαρτάνει.

Ἐπεὶ δὲ χωρὶς μὲν αὐτὴν καθ᾽ ἑαυτὴν οὐκ ἔστιν εὑρεῖν οὐδεμίαν ἐξειργασμένην ἰδέαν ἀκριβῶς, καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐπεὶ δέ. τοῦτο λέγει ὅτι ἐὰν μὴ μάθωμεν τίς ἐστιν ἡ καθολικὴ ἰδέα οὐ δυνάμεθα διδάξαι ἢ τοῦ Πλάτωνος ἢ τοῦ Δημοσθένους τὴν ἰδέαν. β΄. ἀνάγκη πάντων. καίτοι διὰ τοῦ Δημοσθενικοῦ λόγου καὶ περὶ πασῶν τῶν ἰδεῶν διδάσκειν ἐπηγγείλατο. ἀλλὰ φαμὲν ὅτι νῦν πρότερον βούλεται τὰς ἀρχὰς διδάξαι, ἐξ ὧν ἅπας γίνεται λόγος. ἔπειτα κἀκεῖνο ποιῆσαι. γ΄. ἦσαν δὲ δήπουθεν ἰδέαι ἑπτά, γενικαὶ μὲν τρεῖς, σαφήνεια, μέγεθος ἦθος. εἰδικαὶ δὲ τέσσαρες, κάλλος, γοργότης, ἀλήθεια δεινότης. εἴδη τῆς σαφηνείας δύο καθαρότης, καὶ εὐκρίνεια. εἴδη τοῦ μεγέθους ἓξ σεμνότης, τραχύτης, σφοδρότης, λαμπρότης, ἀκμή, περιβολή. εἴδη τοῦ ἤθους ἀφέλεια, ἐπιείκεια. δ΄. οἷον διαφορᾶς. γράφεται καὶ οὕτως, οἷον διαφορὰς οὐσίας τινός. τὰ γὰρ μόρια ἑκάστης ἰδέας, ὥσπερ συστατικαὶ διαφοραί τινος εἴδους εἰσίν. ε΄. ἣν δὴ καὶ πρώτην. προτέτακται ἡ σαφήνεια διότι καὶ παντὶ λόγῳ σαφηνείας μάλιστα δεῖ εἰ γὰρ τὸ ἀντικείμενον αὐτῇ κακίζομεν, τὴν ἀσάφειαν. φροντιστέον ἄρα τῆς σαφηνείας. ἀλλ᾽ ἵνα μὴ παντελῶς ἐκκλίνωμεν εἰς τὸ ἄπτες καὶ χαμαιπετῆ τὸν λόγον ποιήσωμεν, καταφεύγειν εὐθὺς ἐπὶ τὸ μέγεθος δεῖ. τούτῳ γὰρ χρησάμενοι δευτέρῳ καὶ τῶν ἰδιωτῶν δόξομεν ἀπενεγκεῖν, καὶ τῆς χρείας ἀντέχεσθαι. τὸ γὰρ μέγεθος εἰς ὕψος ἐπαίρει τὴν σαφήνειαν. καὶ φεύγει τὸ εὐτελές. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ τὰ μεγάλα ἐστὶν δεῖ καὶ ἡδέα ἵνα μὴ τοὺς ἀκροατὰς ἀποστρέφωσιν. ἕπεται καὶ τὸ κάλλος τῷ μεγέθει, μεθ᾽ ὃ ἡ γοργότης. ὥστ᾽ αὖ τὸ κεκαλλωπισμένον μέγεθος εὐκίνητον ποιήσῃ κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον. βραδέα γὰρ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ δυσκίνητα τὰ μεγάλα. διὸ δὴ καὶ τὸν Περικλέα φασὶν ἠρέμα βαδίζειν. τὸν ὄγκον ἐντεῦθεν καὶ τὸ μέγεθος ἐμφαίνειν βουλόμενον. ἐπεὶ δὲ δεῖ μὴ μόνον διαχειρίζειν, ἀλλὰ καὶ τὸν λέγοντα τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἐμφαίνειν. καὶ κινεῖσθαι πρὸς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν.

f. περιαυλητῇ
f. κωλυσανέμας quasi inhibens sanguinem & caedem ut patet in exemplo subjicitur
Lacedemonii
Timotheus Alexander
De pythagoreis deque ipso pythagora pulchra
Jamblichus
Pro Basilio nota
Empedocles
Empedocles agrigentinus cognomento κωλυσανέμας
Dionysius Alicarnaseus
f. δεινός
Perspicuitas in omni sermone
Sectanti levia nervi deficiunt animique
Pulcherrima traditio
Pericles
Periclis dictione tardam & segnem nota ut autoritate dicendis coniciaret
Rhetoricam musicam esse non tamen habet metrum ut musica poetarum sed musica pedestris orationis

ὅταν μὴ προσφάτως δόξῃ κινεῖσθαι καὶ κατά τινα περίστασιν, ποιεῖ τὸ ἀληθές. ὅλον δὲ τὴν ἐνυπάρχουσαν καὶ χρονίαν ἕξιν ἐνδείξασθαι βουληθῇ, ποιεῖ τὸ ἦθος. διὸ δὴ καὶ προστάγη τῆς ἀληθείας. τὸ μὴ ὥσπερ κατὰ φύσιν αὐτοῦ ἐν κεκληρωμένον εἰσάγει. τὴν δὲ κατὰ περίστασιν ἐκ τοῦ ὑποκειμένου κινούμενος πράγματος εὐθὺ τούτοις ἡ δεινότης. καὶ μάλα εἰκότως. τὰ γὰρ προειρημένα διαχειρίζειν τῷ ῥήτορι, ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτῷ τέχνην καὶ δεινότητα οὐ κατὰ τάξιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ πράγματος.

ΠΕΡΙ σαφηνείας ἣ ὑποβέβηκε τὸ καθαρὸν καὶ εὐκρινές.

Σαφήνειαν τοίνυν λόγου ποιεῖ εὐκρίνεια καὶ καθαρότης. καὶ τὰ λοιπά. Ἅπασι σχεδόν. καὶ ἀνωτέρω εἶπε συνίστασθαι μὲν ἑκάστην λόγου ἰδέαν ἐκ τῶν ὀκτὼ οὐ μέντοι ἐκ πάντων πάντως ἀνάγκη γίνεσθαι. ἀλλ᾽ ἐκ τῶν οἰκειοτάτων αὐτῇ. α' καὶ κυριωτάτων εἶπεν. β'. ἀλλὰ πρῶτόν γε. αὕτη γὰρ μάλιστα ποιεῖ τὴν σαφήνειαν. ἧς βλαβείσης ἐπεισέρχεται ἡ εὐκρίνεια. τὸ συμβὰν τῇ καθαρότητι θεραπεύουσα πάθος. διὸ δὴ καὶ τὴν καθαρότητα προέταξεν ἅτε μάλιστα συντελοῦσαν πρὸς τὸ σαφῆ ποιῆσαι τὸν λόγον. ἡ γὰρ εὐκρίνεια τάχα περιττή, ὅταν ἐκ καθαρότητος ἐρρωμένην ἔχει τὴν φύσιν. γ'. κατά τι. τουτέστιν ἔννοιαν, μέθοδον, λέξιν, καὶ σχῆμα. δ'. καὶ μηδὲν ἔχουσα βαθύ. οἱονεὶ τὸ κεκρυμμένον καὶ λανθάνον τοὺς πολλούς, καὶ ὑπερβαῖνον τὸν πολλῶν ἄνθρωπον. περινενοημένον δὲ τὸ ὀξὺ ἐπινοίας τοῦ λέγοντός τι προσλαμβάνον. ε'. χρὴ δὲ αὐταῖς. καθ᾽ ἑαυτήν φησιν ἡ προκειμένη ἔννοια σαφεστάτη ἐστίν. ἐπειδὴ δὲ δεινώσεως ἕνεκα παρείληφεν αὐτὴν καὶ τῆς σαφηνείας ἐκβιάζεται τὴν φύσιν. καὶ τὸ δοκοῦν ἁπλοῦς τὸν λελέχθαι γέμει βαθύτητος. διὰ παραδειγμάτων γὰρ κατασκευάσαι βουλόμενος δεινότερα πάντων εἰς αὐτὸν μειδίαν πεποιηκότα, τὸ σαννίων παρείληφεν. εἴ γε τὸν μὴ ἄτιμος Σαννίωνος χοροδιδασκάλου παρὰ τὸν νόμον καταστάντος οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν οὐδὲ εἷς ἥψατο. μειδίας τὸν ῥήτορα φιλοτίμως χορηγοῦντα ἐτύπτησεν. ϛ'. ἕνεκά γε τῆς ἐπιβολῆς. τουτέστι τοῦ ἐπιχειρήματος. τὸ μὲν γὰρ κατὰ σαννίωνα, καὶ τὸ τῶν διακονίας, εἰς κατασκευὴν ἑτέρου παρελήφθησαν. καὶ διὰ τοῦτο ἀφανίζεσθαι δοκεῖ ἐν αὐτοῖς ἡ καθαρότης. τὸ δὲ ἀδελφὰς ἔχομεν, καὶ τὸ κοινωνός εἰμι, ψιλῶς δι᾽ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα εἰσενήνεκται. ζ'. καὶ μηδὲν ἔξωθεν. γένος μὲν εἶδει. ὅταν ἐθέλων τὸ εἰδικὸν εἰπεῖν. καὶ τὸ γένος αὐτοῦ συμπεριλάβῃ. οἷον αἰσχίνην βουλόμενος ὑβρίσαι, καὶ γενικῶς περὶ πάντων συκοφαντῶν ἔφη. πονηρὸν ὦ ἀθηναῖοι πονηρὸν ὁ συκοφάντης ἀεί. καὶ πανταχόθεν βάσκανον καὶ φιλαίτιον. τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναιδος τὸ ἀνθρώπιόν ἐστιν. ὅλον δὲ ἐν μέρει. ὅταν τὰ μέρους μνημονεύσαι θέλοντες καὶ τὸ ὅλον προσπεριλάβωμεν. οἷον, ἀλλ᾽ ὅλης οὔσης ἱερᾶς τῆς ἀκροπόλεως καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν ἐχούσης παρὰ τὴν χαλκῆν τὴν μεγάλην ἀθηνᾶν ἔστηκεν ἐκ δεξιῶν. ἀόριστον δὲ ὡρισμένῳ. οἷον πολλὰ μὲν οἶδα ἔγωγε ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ τὸν ἀγῶνα αἰσχίνου. δύο δὲ ὦ ἀθηναῖοι καὶ μεγάλα. ἀόριστα γὰρ ὄντα τὰ πολλὰ τοῖς ὡρισμένοις δυσὶ προσπεριέλαβε. κρίσιν δὲ δικαστῶν. οἷον εἴ τι πολλῶν ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι χρημάτων ἡμᾶς ἑλέσθαι νομίζω εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει. τῷ γὰρ παρ᾽ αὐτοῦ ῥηθήσεσθαι μέλλον τι τὴν τῶν ἀκροατῶν συμπεριέλαβε κρίσιν. ποιότητα δὲ πράγματος ὡς ἐπ᾽ ἐκείνῳ. καὶ σπουδαῖα νομίζων ὦ ἄνδρες ἀθηναῖοι καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, περὶ ὧν βουλεύεσθαι. ἢ ὡς ἐν τῷ περὶ παραπρεσβείας. ὅτε δεῦρο ἤδη τὸ στράτευμα ἄγων ἐβάδιζε φίλιππος. εἶτα ἡ ποιότης. αἰσχρῶς ὦ ἀθηναῖοι καὶ ἀναξίως ὑμῶν. τὸ δὲ ἢ τὴν πρὸς ἕτερον διαφοράν. οἷον οὐχὶ ταὐτὰ παρίσταταί μοι γινώσκειν, ὅταν τε εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω.

βλέψω. καὶ ὅταν τοὺς λόγους ἀκούω. ἢ οὕτως. ὑπεσχόμην χορηγήσειν μηδενὸς ἄλλου ὑπισχνουμένου. ταῦτα γὰρ πάντα εἴ τις καλῶς σκοποίη ἐκ τῶν παρακολουθούντων τοῖς πράγμασι γίνονται. ὅταν γὰρ ἡ μέθοδος ἐκπίσῃ τῆς οἰκείας φύσεως ὡς τὸ μὴ προκείμενον αὐτὸ μόνον λέγειν εἰς τὸν τῆς περιβολῆς ἐμπίπτει λόγον. ἡ. περιβάλλει δέ. τῷ πράγματι παρακολουθοῦσι τὰ λοιπὰ περιστατικά. ἐὰν μὲν οὖν τὸ πρᾶγμα εἴπῃς χωρὶς περιστατικῶν, καθαρότητα ποιήσεις. εἰ δὲ προσθήσεις καὶ αὐτά. περιβολὴν ἀπεργάσεις. οἷον χορηγὸς γενήσεται. τὸ πρᾶγμά ἐστι μόνον. ἐὰν δὲ ἐπεξεργάσῃ τὸ πῶς ἐγεννήθη καὶ ποῦ καὶ πότε, περιβολὴν ποιήσεις. ὅμοιον δέ ἐστι καὶ τὸ ἐχορήγησα. εἶτα εἰ προστίθῃς τὸν χρόνον ὅτι τρίτον ἔτος τουτί, εἶτα τὸν τόπον. ὅτι ποῦ ὑπεσχόμην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦτο ποιεῖν. εἶτα τὴν αἰτίαν. ἐπειδή φησιν οὐ καθεστηκότος χορηγοῦ, στάσις ἦν. εἶτα τὸν τρόπον, ὅτι ἐθελοντής. ταῦτα εἰ προστίθῃς, περιβάλλεις. ἰστέον δὲ ὅτι τὰ περιστατικὰ οὐ προηγουμένως, ἀλλὰ κατὰ δεύτερον λόγον, δόξει μὲν λέγειν καθαρῶς. οὐδὲν δὲ ἧττον περιβάλλει. τὸ δὲ ἔτι τοιοῦτον προσέθηκε διὰ τοὺς λέγοντας. ὧν καὶ πορφύριος ὁ φιλόσοφός ἐστιν, ἕβδομον περιστατικὸν τὴν ὕλην. θ'. πρὸ αὐτοῦ τοῦ πράγματος. εἰ γάρ τις φησὶ μετὰ τὸ πρᾶγμα τάξει τὰ περιστατικά, δόξει μὲν καθαρότητος ἰδέαν, οὐ μὴν καθαρῶς, ὡς προσῆκον ἐστί. ἴδιον γὰρ μάλιστα καθαρότητος τὸ μὴ κεχρῆσθαι τοῖς περιστατικοῖς. ι'. καὶ τὰ ἐφεξῆς. ἔστι δὲ τὸ ἐφεξῆς τόδε, ὥστε πολλὴν χρόνον πάνυ μήτε τῶν ἰατρῶν μηδένα προσδοκᾶν περιφεύξεσθαί με, ὑγιάνας καὶ σωθεὶς ἀπροσδοκήτως ἔλαχον αὐτῷ τὴν δίκην τῆς αἰτίας ταυτηνί. ια'. καὶ τὸ ἀφηγηματικῶς. ποιεῖ φησι καθαρὰν τὴν μέθοδον καὶ ἡ ἀφήγησις οὖσα καὶ αὐτὴ μέθοδος. ἀλλ᾽ οὐ σχῆμα, κἂν ἀμφισβητήσωσιν ἡμῖν τινες τῶν σοφῶν, οὐ συγχωρήσομεν. οὐ γὰρ τὰ σχήματα ἄλλοις τισὶ γίνεσθαι σχήμασι πέφυκε. διαφέρει δὲ ἀφήγησις διηγήσεως, ὅτι ἡ μὲν διήγησις ἔκθεσίς ἐστι πράγματος μετὰ τὰς προοιμιακὰς ἐννοίας τεταγμένη. ἡ δὲ ἀφήγησις κατὰ μὲν τιβέριον σχήματός ὄνομά ἐστι. δι᾽ ἧς οὐ τὰς διηγήσεις μόνας προσάγομεν, ἀλλὰ καὶ πλεῖστα ὅσα κεφάλαια. κατὰ δὲ ἑρμογένην μέθοδός ἐστιν ἣν καὶ προεῖπε σχῆμα εἶναι διανοίας. ιβ'. καὶ γὰρ ὀρθώσας. ὀρθώσας μὲν τουτέστι κατ᾽ ὀρθὴν πτῶσιν προφέρων τὸν λόγον. οἷον ἔστω ὦ ἀθηναῖοι προσκρούσας ἀνθρώπῳ πονηρῷ καὶ φιλαπεχθήμονι. πλαγιάσας δέ, κατά τινα τῶν πλαγίων πτώσεων ἀφηγούμενος. οἷον τοῦ γὰρ φωκικοῦ συστάντος πολέμου οὐ δι᾽ ἐμέ. μερίσας δέ. οἷον εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο ὦ ἀθηναῖοι λέγειν. ἢ οὕτως, κροῖσος ἦν λυδὸς μὲν γένος. παῖς δὲ ἀλυάττεω, τύραννος δὲ ἐθνέων. συμπλέξας δέ, οἷον καὶ σπουδαῖα νομίζων ὦ ἀθηναῖοι καὶ ἀναγκαῖα περὶ ὧν βουλεύεσθε. ἢ ὡς ἐν τῷ πρὸς λεπτίνην. μία γὰρ τὰ μέγιστα. ἐνειδῆ κτᾶται. ὧν τὸ κατ᾽ εἶδος ἔπεται φθονεροὺς. ἀχαρίστους. ἀπίστους. καὶ ἐν φιλιππικοῖς. οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἕλληνας ἀδικεῖ.

Λέξις δὲ καθαρὰ ἡ κοινὴ καὶ εἰς πάντας ἥκουσα καὶ μὴ τετραμμένους, καὶ τὰ λοιπά. α'. καὶ μὴ τετραμμένη. αὐτὶ τοῦ τροπὴν ἔχουσα καὶ μεταφοράν. ὡς τὸ αἱ δὲ πόλεις ἐνόσουν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν σωμάτων κυρίως ἡ νόσος. ἐπὶ δὲ πόλεως μεταφορικῶς διὰ τὰς στάσεις. ποιεῖ δὲ τὸν τρόπον, καὶ τὴν τροπικὴν λέξιν ἡ ἀκυρολεξία. ἧ καὶ ὅμηρος κέχρηται συνεχῶς, ὡς ἔχει τό, πόδας πολυπίδακος ἴδης. καὶ τό, ἄκρην κακκορυφήν. ἁπλῶς γὰρ εἰπεῖν, αἱ τοιαῦται λέξεις. ἐμφαντικώτεραι μὲν τῶν ὑποκειμένων εἰσίν. ἢ κυρίως λεγόμεναι. λυμαίνονται δέ γε τὴν καθαρότητα. τοιαύτη ἐστὶ λέξις καὶ τὸ προπέποται. καὶ τὸ τεθωρακεύουσι. καὶ ἔσται ἐπ᾽ ἄλλων νοημάτων ἄλλα φέρουσι. β'. παρ᾽ ἰσοκράτει. ἐκ τῆς ἰσοκράτους τέχνης διδασκόμεθα ποῖαι τῶν λέξεων λέγονται καθαραί. τοσοῦτον ἀπέφηνε τῆς καθαρό-

τητος τῶν λέξεων ὁ ἀνήρ, ὡς καὶ ἐν τῇ οἰκείᾳ τέχνῃ τριάδα παραγγέλλει τῆς λέξεως. δεῖ δὲ τῇ μὲν λέξει τὰ φωνήεντα μὴ συνεμπίπτειν· χωλὸν γὰρ τὸ τοιόνδε. μηδὲ τελευτᾶν καὶ ἄρχεσθαι ἀπὸ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς· εὐφυῆ σαφῆ· ἢ λίαν καλὰ εὐθαλῆς· καὶ τοὺς συνδέσμους αὐτοὺς μὴ συνεχεῖς τιθέναι, καὶ τὸν ἑπόμενον τῷ ἡγουμένῳ εὐθὺς ἀνταποδιδόναι· ὀνόματι δὲ χρῆσθαι ἢ μεταφορᾷ, ἢ τῷ καλλίστῳ, ἢ τῷ ἥκιστα πεποιημένῳ, ἢ τῷ γνωριμωτάτῳ· ὅλος δὲ ὁ λόγος μὴ λόγος ἔστω· ξηρὸν γάρ· μηδὲ ἔμμετρος· καταφανὲς γάρ· ἀλλὰ μεμίχθω παντὶ ῥυθμῷ μάλιστα· διηγητέον δὲ τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον καὶ τὰ λοιπὰ ἑπομένως· καὶ μὴ πρὶν ἀποτελέσαι τὸ πρῶτον ἐπ᾽ ἄλλο ἰέναι· εἶτα αὖθις τὸ πρῶτον ἐπανιέναι ἀπὸ τοῦ τέλους. γ΄. τὰ ἐφεξῆς ἐρημαία· ἐφεξῆς ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ πονηρῷ καὶ φιλαπεχθήμονι. δ΄. τὸ γὰρ ἦν Κανδαύλης. ὅτι μὲν ἡ εὐθεῖα καθαρότητα ποιεῖ, δῆλον. σὺ δὲ μὴ ζήτει κατ᾽ εὐθεῖαν μόνον προφέρειν τὸν λόγον· καλὸν γὰρ καὶ τοῦτο. ἀλλ᾽ ἐπάγειν ὕστερον καὶ τὸ ῥῆμα· ὅπως ἐκ τοῦ βραχέως συστήσῃς τὴν ἔννοιαν. ἐγὼ γὰρ τοὐναντίον φημί, ὅτι κἂν ἀπὸ πλαγιασμοῦ ἄρξῃ, μὴ διὰ μακροτέρων δὲ τὴν ῥηματικὴν ποιήσεις ἀπόδοσιν, οὐδὲν ἧττον καθαρῶς ἔσται ὁ λόγος. ε΄. εἰ καὶ τὰ ἐφεξῆς. ἐφεξῆς εἰσι τοῦ ῥητοῦ ταῦτα· ὃς ῥέων ἐκ μεσημβρίης μεταξὺ Σύρων καὶ Παφλαγόνων, ἐξίησι πρὸς βορέην ἄνεμον ἐς τὸν Εὔξεινον καλεόμενον πόντον. ς΄. καὶ τῇ ἐννοίᾳ καὶ τῷ σχήματι. τῇ μὲν ἐννοίᾳ διὰ τὰ περιστατικά· τῷ δὲ σχήματι διὰ τὸν πλαγιασμόν, δι᾽ ἀλλήλων εὑρίσκονται. οὐχ ἁμαρτάνει ἡ διάλληλος λέξις ἐνταῦθα. ἐφ᾽ ὧν γὰρ αὐθυπόστατά εἰσι τὰ πράγματα ὡς ἡ οὐσία, ἢ ἐν ἄλλῳ θεωροῦνται μὴ τὸ χωρὶς αὐτοῦ δεόμενα· ἀλλ᾽ ἐν αὐτῷ ὡς ἐν ὑποκειμένῳ τὸ εἶναι ἔχοντα, τηνικαῦτα διαβέβληται. ἐφ᾽ ὧν δὲ τὰ πράγματα ἐν σχέσει θεωρεῖται ἀναγκαῖα ὁ διάλληλος λόγος. η΄. ἤτοι κατὰ ἀφαίρεσιν· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀφελεῖν καὶ χωρίσαι τὸ εἰπεῖν ὅτι καθαρὰ σχήματά ἐστι τὰ μὴ ποιοῦντα περιβολήν. κατὰ δὲ πρόσθεσίν ἐστι τὸ μὴ εἰπεῖν περὶ αὐτῆς τῆς σαφηνείας μόνον, ἀλλὰ προσθεῖναι καὶ καθαρότητα καὶ εὐκρίνειαν. ἐξ ὧν ἔμελλε δείξειν συνεστῶσαν τὴν σαφήνειαν. θ΄. καὶ τὸ ὑπερβατόν. ὑπερβατόν ἐστι τὸ ὑπερβιβάζον τὴν τοῦ λόγου σύνταξιν. γίνεται δὲ τοῦτο διχῶς, ἢ κατὰ παρένθεσιν, ἢ κατὰ ἀναστροφήν· κατὰ παρένθεσιν μὲν ὡς ἐν τῷ κατ᾽ Ἀνδροτίωνος. ἀλλ᾽ αὖθις τοῦ Δεκελεικοῦ πολέμου· εἶτα ἡ παρένθεσις· τῶν γ᾽ ἀρχαίων ἃ πάντες ἐμοῦ μᾶλλον ἐπίστασθε ὑπομνήσω. κατὰ δὲ ἀναστροφήν, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν Ὀλυνθιακῶν· οἷον, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦτα ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ᾑρημένος, ἔστι γὰρ τὸ ἑξῆς· τὴν τοῦ διαπράξασθαι δόξαν. οὕτω Τιβέριος.

Μετὰ δὲ τὸν περὶ σχημάτων λόγον τῆς καθαρότητος, καὶ τὰ λοιπά. πρώτου μὲν ἡ ἁπλῆ· τουτέστιν ἡ ἀπερίεργος καὶ πεζή. β΄. ἡ λογοειδεστέρα· τουτέστιν ἡ κωμικωτέρα, καὶ προβεβληκυῖα λόγῳ πεζῷ κατὰ σύνθεσιν, ὅθεν τινὲς καὶ ῥητορικὴν ἔμμετρον τὴν κωμῳδίαν ἐκάλεσαν· πολλοὺς γοῦν παρά τε τῷ Ἰσοκράτει καὶ μάλιστα τῷ Δημοσθένει λανθάνοντας ἰάμβους τε καὶ χοριάμβους ἐστὶν εὑρεῖν διὰ τὴν ἐναρμόνιον σύνθεσιν τῶν λέξεων· ὡς εὐθὺς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Φιλιππικῶν· δῆλον γάρ ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης, οὐδ᾽ ὑπὲρ μέρους τῆς χώρας κινδυνεύουσιν οὐχ ὡς ῥητόρων ἐπιτηδευσάντων καὶ ἔμμετρα λέγειν. ἀλλότριον γὰρ τοῦ πολιτικοῦ λόγου τὸ τοιοῦτον. ἀλλ᾽ αὐτοφυῶς εἰς μέτρον ἀπενεχθείσης τῆς φράσεως. γ΄. ἧττον γάρ. ἡ γὰρ ἐξ ἰάμβων καὶ τροχαίων σύνθεσις οὐ τοσοῦτον ὕψος ἐργάζεται τῷ λόγῳ, ὅσον ἡ ἐκ σπονδείων καὶ δακτύλων συνεστῶσα· τοῖς γὰρ χρόνοις συμβαίνει καὶ ὁ κόμπος τοῦ λόγου. ὁ δὲ πεζὸς λόγος ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ ἰάμβων καὶ τροχαίων ἐστί. διὸ καὶ ἴαμβοι πεζοφανεῖς εἰσι πολλαχοῦ. δεῖ τοίνυν καὶ

τὸν

λ ζ. deest hoc signum · Dictiones prima ex Isocrate · ῥυθμῷ παντί · Nominativus facit claritatem · Obliqui circumductione · διάλληλος λέξις · Hyperbaton dupliciter fieri · Demosth · Parenthesis · Tiberius · Nota pro Composi-tione · Demosthe · Isocrates · Trochaeus · Iambus · Spondeus · Dactylus · Rhetorum oratio suapte natura modulata non id laborantibus rhetoribus ipsis ahemem hoc ab illis · Quidam rhetoricem appellant comoediam ἔμμετρον

τὸν καθαρὸν λόγον ἰαμβοφανῆ εἶναι. τὸ δὲ διῆρται, ἀντὶ τοῦ ἐπῆρται πρὸς ὄγκον. δ΄. οὐ δεῖ δὲ τὸ ἀκριβές. ὁ μὲν Διονύσιος καὶ τὸ βάθος ἐξετάζων τοῦ λόγου μέχρι τῶν στοιχείων καταγίνεται. ὁ δὲ τεχνικὸς τοὺς λόγους εἰδὼς δίκην τινῶν παρερχομένους ἐκείνων παρακελεύεται φροντίζειν κατὰ τὴν σύνθεσιν, οἷς δύναται παρακολουθεῖν ἡ αἴσθησις τοῦ ἀκούοντος. ἀγαπητὸν γὰρ εἰ τὴν ἐπιφάνειαν καταλάβοι· μή τί γε δὴ τὴν ἐν τῷ σώματι κεκρυμμένην τοῦ λόγου σύνθεσιν. εἰ γὰρ τοῦ ῥήτορος ῥῆσιν λέγοντος ὁ ἀκροατὴς ἐθελήσει τὸ βάθος σκοπεῖν· ἀγνοήσει τοῦ λόγου τὴν δύναμιν· ἐν ᾧ τὴν τοιάνδε σύνθεσιν διαγνῶναι σπουδάζει· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ταὐτὸν ἂν πάθοι τῷ βουλομένῳ καταλαβεῖν τῶν ὀρνέων τὴν φύσιν, καὶ σπουδάζοντι τῇ πτήσει παρατεῖναι τὴν θέαν. ε΄. καὶ λέγω δὴ τοῦ φυσικοῦ· φυσικὸν καλεῖ μέτρον τὸ ἐκ τῆς αὐτοφυοῦς τοῦ λόγου συνθήκης συνιστάμενον· καὶ μὴ ἐπιτετηδευμένον, ὡς παρὰ τοῖς ποιηταῖς. καὶ Διονύσιος δέ φησιν, ἀπόχρη τὴν πολιτικὴν λέξιν εὔρυθμον εἶναι καὶ ἔμμετρον. οὕτω γὰρ ἂν εἴη ποιητικὴ μέν· οὐ μὴν ποίημα· καὶ ἐμμελὴς μὲν οὐ μέλος δέ. τὰ ὅμοια δὲ λέγει καὶ Ἰσοκράτης· ὡς μικρῷ ἔμπροσθεν γέγραπται. ἰστέον δὲ ὅτι Ἡφαιστίων φυσικὰ μέτρα γενικὰ βούλεται εἶναι ἐννέα, δακτυλικόν, ἀναπαιστικόν, ἰαμβικόν, τροχαϊκόν. ἀντισπαστικόν· χοριαμβικόν· ἰωνικὸν ἀπὸ μείζονος· ἰωνικὸν ἀπ᾽ ἐλάσσονος· κρητικόν. τὰ δὲ παρὰ ταῦτα ἀσυνάρτητα καὶ συγκεχυμένα. ς΄. τὸν γάρ τοι ῥυθμόν. ὁ μὲν Ἑρμογένης ἴσως οἴεται ταὐτὸν εἶναι μέτρον καὶ ῥυθμόν· διαφέρει δέ. μέτρον μὲν γὰρ χωρὶς συλλαβῆς οὐκ ἂν γένοιτο· ὁ δὲ ῥυθμὸς καὶ ἐν συλλαβαῖς καὶ χωρὶς συλλαβῶν. καὶ γὰρ κρότος χαλκέων, καὶ κίνησις δακτύλων ῥυθμὸς ὀνομάζεται. ἰστέον δὲ ὅτι τὸ μὲν μέτρον πεπηγότας ἔχει τοὺς χρόνους μακρόν τε, καὶ βραχύν, καὶ τὸν κοινόν. ὁ δὲ ῥυθμὸς ὡς βούλεται ἕλκει τοὺς χρόνους πολλάκις γοῦν τὸν βραχὺν χρόνον μακρὸν ποιεῖ. διὸ καὶ μέτρον τι ἔνδυμα τὸν ῥυθμόν φησιν ὁ Λογγῖνος. ζ΄. οὐδέν, ἀλλ᾽ ἢ μέζον τε. ἔμμετρον γὰρ εἶναι δεῖ τὸν λόγον κατὰ φύσιν, καὶ μὴ ἔμμετρον ἴσον κατὰ τέχνην· δῆλον γὰρ ὡς ἑκάστη τέχνη μεθόδους ἐπινοεῖ μόνον· καὶ τάξιν ἐπιτίθησι τοῖς καταληπτικοῖς πράγμασιν· ἐπεί τοι γε πάντα προϋπάρχει τῇ φύσει. η΄. καὶ καταλήξει τινί· κατάληξίς ἐστιν, ὡς οἱ τεχνικοί φασι, συλλαβὴ ἀντὶ ὅλου ποδὸς παραλαμβανομένη, ἢ πούς ἀντὶ ὅλης συζυγίας. συζυγία δέ ἐστι δύο ποδῶν διαφόρων σύνταξις· διποδία δὲ δύο ποδῶν τῶν αὐτῶν σύνταξις. θ΄. μεταξὺ γάρ. οὕτω καὶ Διονύσιος ἐν τῷ περὶ συνθέσεως ὀνομάτων φησίν· ἡ γάρ τοι τῶν πολιτικῶν λόγων ἐπιστήμη μουσική τίς ἐστι τῷ ποσῷ διαλλάττουσα τῆς ἐν ᾠδαῖς καὶ ὀργάνοις. οὐχὶ τῷ ποιῷ· καὶ ἐν ταύτῃ καὶ γὰρ μέλος ἔχουσιν αἱ λέξεις, καὶ ῥυθμόν, καὶ μεταβολήν, καὶ πρέπον· ὥστε καὶ αὖθις ταύτης τέρπεται μὲν ἡ ἀκοὴ τοῖς μέλεσιν· ἄγεται δὲ τοῖς ῥυθμοῖς· ἀσπάζεται δὲ τὰς μεταβολάς. ποθεῖ δὲ αὖθις πάντων τὸ οἰκεῖον. ι΄. οὐ γὰρ ἥ γε ἑτέρα· τουτέστιν ἡ κατὰ συλλαβήν. καὶ γὰρ δύο συνθῆκαί εἰσιν, ἡ μὲν μία συλλαβῶν, ἡ δὲ ἑτέρα λέξεων. ια΄. ἐν μέτρῳ ποιήσει. ὡς γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ περὶ σεμνότητός φησι. πολὺ ἡδονῆς τῶν ἀκροατῶν ἡ ποίησις στοχάζεται. διὸ καὶ ὁ ποιητὴς τούτων ἐπιμελεῖται δι᾽ ὧν θέλξει.

ΠΕΡΙ εὐκρινείας.

Ἡ δὲ εὐκρίνεια ἔχει μέν τινα, καὶ φύσει σαφηνείας ἐργαστικά. καὶ τὰ λοιπά.

Ἐπίκουρός ἐστι· σπεύδων γὰρ ὁ λέγων παῦσαι τὸν ἀκροατὴν ἐπιφέρει τῷ ζητουμένῳ πολλάκις ἕτερον ζητούμενον· ἐνίοτε δὲ καὶ τρίτον, πρὶν ἀποδεῖξαι τὸ πρότερον· ἃ καὶ διαταράττει τὸν ἀκροατήν, καὶ συγχεῖ τὸν λογισμόν· ἀφανισθείσης οὖν ἐντεῦθεν τῆς καθαρότητος, ἀναφανεῖσα ἡ εὐκρίνεια θεραπεύει τὴν συμβᾶσαν αὐτῇ κακίαν. καὶ τοῦτο δρᾷ, ὅπερ ἐκείνη ποιεῖν ἐβούλετο, λέγω δὴ σαφῆ τὸν λόγον. β΄. καὶ τὸ πλεῖστόν γε. τὸ πλεῖστον μὲν ἔχει περὶ τὴν μέθοδον· οὐ μὴν ἀπορεῖ καὶ ἰδίων δι᾽ ἃ δὴ

Dionysius · Dionysius · metru · Physica metra quae · Hephaestion · metru & rhythmus differunt · Longinus · καταλήξις · συζυγία · διποδία · Dionysius · Compositio · De elegantia

καὶ ἀντιδιαστέλλεται τῇ καθαρότητι ἐπεί τοι γε μόριον ἦν αὐτῆς εἰ τὸ πᾶν ἔχε περὶ τὴν μέθοδον. δοκεῖ μέν τοι περιττὴ εἶναι ἡ εὐκρίνεια ἐρρωμένης οὔσης τῆς καθαρότητος. διορθοῦται γε μὴν ἡ εὐκρίνεια, τά τε ὑπερβατὰ καὶ τὰς ἐπεμβολὰς καὶ περιβολάς. καὶ ἁπλῶς πάντα τὰ ἀσαφῆ ποιοῦντα τὸν λόγον ταῖς ἐπαναλήψεσι καὶ ταῖς καταστάσεσι καὶ ταῖς προδιορθώσεσιν, ἢ ἐπιδιορθώσεσι. γʹ. καὶ ἀναστρέφει τὴν τάξιν. ἔδει γὰρ εἰπεῖν πρῶτον μὲν ὧν προσετάξατε. εἶτα ὧν ἔπεισεν. εἶτα ὧν ἀπήγγειλεν. ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο μέγιστον ποιεῖται τοῦ ἐγκλήματος σημεῖον τὸ τὰ ψευδῆ ἀπαγγεῖλαι τοῖς Ἀθηναίοις· ὅτι σωθήσονται Φωκεῖς, ἀπολοῦνται δὲ Θηβαῖοι, διὰ τοῦτο τοῦ χρησίμου ἕνεκεν προέταξεν αὐτό. καὶ τῇ ἀταξίᾳ ὡς τάξει ἐχρήσατο. δʹ. ἡ γὰρ ἀνάστασις τὸ κατασκευαζόμενον ἦν, τὸ διαβαλεῖν κακόνουν ὄντα τῇ πόλει Χαρίδημον. κατασκευάζει τὸ κινδυνεύειν στερηθῆναι Χερρονήσου τὴν πόλιν διὰ τοῦ ψηφίσματος. ὁρῶν γὰρ ὁ ῥήτωρ στρατηγὸν ἐπίσημον ὄντα τὸν Χαρίδημον καὶ ἐπίδοξον τὴν πόλιν εὐεργετήσειν, καὶ δεδιὼς μὴ τοῦ νομίμου, ᾧ ἴσχυε, προτιμηθῇ τὸ συμφέρον, ὃ προσεδόκησαν ἔσεσθαι Ἀθηναῖοι διὰ Χαριδήμου, ἐξεῦρεν ἑτέραν ὑπόθεσιν ἐκ τῆς οἰκείας δεινότητος. ἣν ἐπιπλέκων ταράττει τὴν ἀκρόασιν, φάσκων γεγράφθαι τὸ ψήφισμα ἐπὶ Χερρονήσῳ καὶ τῇ ταύτης ἀφαιρέσει. εʹ. ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἄλλων τουτέστιν ἐννοίας, σχήματος, λέξεως. τὰ γὰρ προειρημένα μέθοδοί εἰσιν εὐκρινείας. ϛʹ. πολλάκις δὲ συνειδὼς γὰρ ἑαυτῷ ὁ ῥήτωρ κατὰ μὲν τὸ παράνομον μάλιστα ἰσχύοντι· κατὰ δὲ τὸ ἀνάξιον ἢ μὴ τὸν Χαρίδημον εἶναι σαθροτέρῳ ὄντι, συνειργασμένος γὰρ ἦν Ἀθηναίοις ὁ Χαρίδημος ἐν ταῖς περὶ Χερρονήσου συνθήκαις πρὸς Κερσοβλέπτην καὶ Βηρισάδην καὶ Ἀμάδοκον. διὸ καὶ στρατηγὸν αὐτοκράτορα, τῶν τε νήσων καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ Χερρονήσου χειροτονήσαντες ἐξέπεμψαν Ἀθηναῖοι. ταῦτα τοίνυν ὁ ῥήτωρ σκοπούμενος καὶ τεχνικῶς ἅπαντα μεθοδεύων, πρώτους ἔταξε τοὺς περὶ τοῦ παρανόμου λόγους. καὶ τὸ δεινότερον εὐθὺ τὴν τῶν δικαστῶν βούλησιν μετήνεγκε τὴν αἰτίαν. ζʹ. καὶ μὴν καὶ αἱ συμπληρώσεις. αἱ συμπληρώσεις ἐν αὐτῷ καὶ κατ' ἔννοιαν, καὶ κατὰ μέθοδον ποιοῦσι τὴν σαφήνειαν. μέθοδος μὲν γὰρ εὐκρινείας καὶ τὸ διαχωρίζειν, καὶ τάττειν τί πρῶτον καὶ τί δεύτερον. ἔννοια δὲ τὸ εἰς κατάστασιν καὶ ἀρχὴν ἄγειν τὸν λόγον. ὅπερ ἡ συμπλήρωσις ἐργάζεται. ὁ γὰρ συμπληρώσας διάνοιαν, ἀρχὴν ἑτέρας ἐπιφέρει.

Μέθοδοι δὲ εὐκρινείας αἵ τε προειρημέναι. καὶ τὰ λοιπά. ... τά γε εὐκρινοῦντα. εἶπε γὰρ ὅτι συγχεῖ τὴν τῶν πραγμάτων τάξιν ὁ ῥήτωρ καὶ τὴν φυσικὴν ἀκολουθίαν, καὶ βλάψας τὴν τάξιν διὰ τῆς εὐκρινείας ἐπανορθοῖ τὸ πταισθέν. βʹ. φανερὸν δέ. ἐκεῖ γάρ φησιν ὅτι ἐν μὲν τῇ πανηγυρικῇ ἰδέᾳ συγχέαι τὴν τῶν πραγμάτων τάξιν ἀδύνατον, διὰ τὴν τῶν γινομένων φύσιν, τὰ μὲν πρῶτα τὰ δὲ δεύτερα. καὶ τρίτα. καὶ πολλοστὰ τάττουσαν. καὶ ἐν συμβουλευτικῇ ὁμοίως, διὰ τὸ χρῆναι τὸν συμβουλεύοντα περὶ τοῦ κατεπείγοντος πρώτου ποιεῖσθαι τοὺς λόγους. ἐν δὲ τῇ δικανικῇ πρὸς τὴν τοῦ ῥήτορος βούλησίν τε καὶ τέχνην ἡ τῶν πραγμάτων γίνεται τάξις. γʹ. οὐ μὴν ὅ γε ῥήτωρ ὡς ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας Αἰσχίνου μέλλοντος ἀντιτιθέναι, ὅτι οὐκ ἦσαν σύμμαχοι Φωκεῖς ἀλλὰ καὶ πολλὰ τὴν πόλιν ἠδίκησαν, προλαμβάνων τὴν ἀντίθεσιν ὁ Δημοσθένης τὴν λύσιν ἐργάζεται συνιστῶν τὴν ποιότητα τῶν Φωκέων. ὅτι καὶ σύμμαχοι καὶ εὐεργέται τοῦ δήμου. φησὶ φέρε δή μοι τὴν συμμαχίαν τῶν Φωκέων, ἵνα ὡς ὑπὲρ οἰκείων ἀγανακτήσωσιν οἱ δικασταί. καὶ ἵνα ἡ ἔγγραφος ἀναγινωσκομένη συμμαχία τὸν Αἰσχίνου λόγον ἐλέγχῃ. δʹ. ὁ δὲ περὶ ἀντιθέσεως. περὶ τούτου ἐρεῖ ἐν εἰκοστῷ δευτέρῳ κεφαλαίῳ τοῦ περὶ μεθόδου δεινότητος. περὶ τοῦ προτείνειν τὰς τῶν ἐναντίων

προτάσεις. εʹ. καὶ ὁ μερισμός. μερισμός ἐστιν, ὅταν προτάξαντες τὸν μὲν συνδεσμὸν ἐπανάγωμεν τὸν δεύτερον δέ. ἡ μὲν διὰ βραχέων ἀνταπόδοσις τοῦ δὲ καθαρὸν καὶ εὐκρινῆ τὸν λόγον ποιεῖ. ἡ δὲ διὰ μακρῶν περιβάλλει. ϛʹ. πρῶτον μὲν τόδε. τοῦτο τῆς ἀπαριθμήσεως. τὸ δὲ ἔδει μὲν ὦ Ἀθηναῖοι, τοῦ μερισμοῦ ἐστι. πλὴν ὅτι καὶ ἐν τῇ ἀπαριθμήσει ἐνίοτε, ὡς ἐνταῦθα, καὶ ὁ μερισμὸς συνεμφαίνεται. ζʹ. τὸ μὲν οὖν τὴν Φιλίππου. ἐνταῦθα διόλου τοῦ χωρίου τῇ καλουμένῃ μεσώσει χρησάμενος ὁ ῥήτωρ ἐπεμβολάς τε συμπλέξας ἐπεμβολαῖς, εἰκότως ἐδεήθη τοῦ εὐκρινῆσαι τὸν λόγον αὐτῷ δυναμένου σχήματος τῆς ἐπαναλήψεως, καὶ ταύτης οὐ μιᾶς, ἀλλ' ἤδη καὶ δευτέρας διὰ τὸ μῆκος τῶν ἐπεμβολῶν. εἰρηκὼς γὰρ ταῦτα οὖν παραλείψω καὶ πάλιν κατασκευάσας, αὖθις ἐπανέλαβεν εἰπών. τοῦτο γοῦν οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. καὶ οὕτως τὸ ἐπαγόμενον τῇ προτέρᾳ προτάσει ἀπέδωκε. μέσωσις δέ ἐστι λόγος πλειόνων καὶ μακροτέρων ἐννοιῶν ἐπεμβολὰς περιέχων. ηʹ. τῆς προτάσεως. ἡ πρότασις ἦν τὸ μὴ καλὸν ἡγεῖσθαι τὴν Φιλίππου ῥώμην διεξιέναι. θʹ. ἐπεὶ αἵ γε ἐμφάσεις. πολὺ μὲν παρὰ τῷ ῥήτορι τὸ κατ' ἔμφασιν σχῆμα. οἷον πατὴρ οὐκ ὀρθῶς τίς ἢ πόθεν. ἔοικε δὲ ταῖς ἐμφάσεσι καὶ τὰ καλούμενα αἰνίγματα. ἤτοι γρῖφοι. ἐσχηματισμένα δέ εἰσιν ἅπερ Ἑρμογένης ἐν ταῖς εὑρέσεσιν εἴρηκε. καὶ Σοφοκλῆς δὲ ἐν Οἰδίποδι σχηματίζων τὸν περὶ Ἰοκάστης λόγον φησί. γυνὴ δὲ μήτηρ θ' ἥδε τῶν ἐκείνου τέκνων. τὸ οὖν ἐν τοῖς τοιούτοις πᾶσιν ἀσαφὲς τέχνης καὶ ἀρετῆς ἐστι λόγου ἀλλ' οὐ κακίας. κακία δὲ γίνοιτ' ἄν, ὅταν ἐξ ἀπειρίας τοῦ λέγοντος ἡ ἀσάφεια συμβαίνῃ. οὐ δεῖ δὲ θαυμάζειν εἰ τὸ μὲν ἀντικείμενον τῇ καθαρότητι ἡ περιβολὴ οὐ κακίζεται. τὸ δὲ ἀντικείμενον τῇ εὐκρινείᾳ εἰς κακίαν πίπτει. ἡ μὲν γὰρ ἔχων ἐπικουροῦσαν τὴν εὐκρίνειαν. καὶ ἔνθα τι κατὰ περίστασιν ἔπαθεν, εὐπόρησε τῆς εὐκρινείας ἀνακοπτούσης τὴν βλάβην. ἡ δὲ εὐκρίνεια ἅτε μηδεμίαν ἔχουσα βοήθειαν εἰ πάθοι τι μόνον ὑπεναντίον, εὐθὺς εἰς τὴν σύγχυσιν καταφέρεται, ἥτις ἐστὶ κακία λόγου.

ΠΕΡΙ σεμνότητος.

Ἔννοιαι τοίνυν εἰσὶ σεμναὶ μάλιστα μὲν αἱ περὶ θεῶν. καὶ τὰ λοιπά.

Ἔννοιαι τοίνυν. τὰς τῆς σεμνότητος ἐννοίας εἰς τέσσαρας τόπους διεῖλε, καὶ πρώτας μὲν εἶναί φησι τὰς περὶ θεῶν ὡς περὶ θεῶν λεγομένας· ὁποῖαί εἰσιν αἱ παρὰ τῷ Πλάτωνι. καὶ σχεδὸν πᾶσαι αἱ ἀπανιώτατα προσπίπτουσαι τοῦ μυθώδους. καὶ αὗται μετά τινος βασάνου φιλοσοφωτάτης. διόπερ τὰς ἐν Δηλιακῷ Ὑπερίδου, πόρρω τούτων ἑστάναι φησί. βουλόμενος γὰρ ἐκεῖνος ἐξ ἀρχαίου δεῖξαι τοῖς Ἀθηναίοις τὰ ἐν Δήλῳ ἱερὰ προσήκοντα, πολλῷ κέχρηται τῷ μύθῳ λέγων οὕτω· λέγεται γὰρ τὴν Λητὼ κύουσαν τοὺς παῖδας ἐκ Διὸς ἐλαύνεσθαι ὑπὸ τῆς Ἥρας κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. ἤδη δὲ αὐτὴν βαρυνομένην καὶ ἀποροῦσαν εἰς τὴν γῆν ἐλθεῖν τὴν ἡμετέραν, καὶ λῦσαι τὴν ζώνην ἐν τῷ τόπῳ. ὃς νῦν Ζωστὴρ καλεῖται. δευτέρας δὲ τάττει σεμνότητος ἐννοίας τὰς περὶ τῶν φυσικῶν πραγμάτων, οἷαί εἰσιν αἱ τῶν μετεώρων. τρίτας δὲ τὰς περὶ ψυχῆς καὶ τῶν ἀρετῶν, καὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. τετάρτας δὲ τὰς περὶ μεγάλων καὶ λαμπρῶν πράξεων. αἷς πολὺ τὸ ἔνδοξον πρόσεστι. τῶν τοίνυν πρώτων ἐννοιῶν οὐδαμῶς οἱ ῥήτορες ἐφάπτονται. ἵνα μὴ ὁ περὶ τούτων λόγος εὐκαταφρόνητος γένηται. καὶ ἄλλως ὁ ῥήτωρ ἐκεῖνα σπουδάζει λέγειν, ἃ τὴν ἀρχὴν ὁ πολὺς οἶδεν ἄνθρωπος. αἱ δὲ πρῶται ἔννοιαι οὐ τοιαῦται. βʹ. τὸ δὲ αἴτιον. οὐ γὰρ θεωρεῖν τὸν Δηλιακὸν νῦν ἡμῖν ὁ σκοπός. ἡ μέντοι αἰτία ἐστὶν ὅτι περὶ τῶν πατρίων τοῦ ἱεροῦ διαλαμβάνει, καὶ τῆς γενέσεως τῶν θεῶν. τὰ δὲ τοιαῦτα αὐτοπαθῶς εἴρηται τοῖς παλαιοῖς. ὡς τῷ Ἡσιόδῳ ἡ

∴1. Et si oratio illa no[n] putat[ur] legitima æschinis

θεογονία. ἢ κατηγορήθη οὕτως ὁ ὑπερίδης τῇ ὕλῃ τῶν πραγμάτων χρήσασθαι, καὶ παραβῆναι τὴν τέχνην διὰ τὴν ὕλην τῆς ὑποθέσεως. καὶ ὁ αἰσχίνου δηλιακὸς ὁμοίως ἔχει καὶ ἐνοθεύετο. γʹ. ὁ ἥλιος ἀπελαυνόμενος. τοῦτο ἐν τῇ δευτέρᾳ φησὶν ὁ ἡρόδοτος, βουλόμενος λέξαι τὴν αἰτίαν τῆς τοῦ νείλου ἀναβάσεως. φησὶν οὖν ὅτι ὁ ἥλιος χειμῶνος πρὸς τὰ νοτιώτερα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ νείλου πορευόμενος καὶ κατὰ κορυφὴν αὐτῶν γινόμενος ἕλκει ἐφ᾽ ἑαυτὸν τὸ ὕδωρ. καὶ τηνικαῦτα ἐλάττων ἑαυτοῦ ὁ ποταμὸς ῥεῖ ἢ τοῦ θέρους. δʹ. καὶ ὅτι ἐνταῦθα κατακλύσει. τῆς γὰρ γῆς πολλὰς ἐχούσης, ὥς φασι, ῥωχμάς, καὶ διασφαγὰς τὸ ὕδωρ εἰσδυόμενον τίκτει πνεῦμα. εἶτα τὸ πνεῦμα στενοχωρούμενον ποιεῖ τὴν κίνησιν, δι᾽ ἑτέρου τόπου, καὶ οὐχ ὅθεν τὸ ὕδωρ εἰσφορεῖται, διαφορούμενον. εʹ. νόμος ἐστίν. ἐν τῷ κατὰ ἀριστογείτονος δημοσθένης φησὶν ὅτι νόμος ἐστὶν εὕρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ᾽ ἀνθρώπων σοφῶν, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἑκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀδικημάτων. πόλεως δὲ συνθήκη κοινή, καθ᾽ ἣν πᾶσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. ϛʹ. οἷον ἴακχος. τὰ περὶ τοῦ ἰάκχου ἡρόδοτός φησιν ἐν τῇ ὀγδόῃ. ὡς τοῦ πεζοῦ στρατοῦ τοῦ ξέρξου τὴν ἀττικὴν δηοῦντος ἀθηναίων ἔρημον οὖσαν, ἀθηναῖός τις τοὔνομα δίκαιος φυγὰς παρὰ τοῖς μήδοις ὢν λέγεται ἰδεῖν κονιορτὸν χωροῦντα ἀπ᾽ ἐλευσῖνος ὡς ἀνδρῶν μάλιστά που τρισμυρίων. ἀποθαυμάζειν τε τὸν κονιορτὸν αὐτὸν καὶ τὸν λακεδαιμόνιον δημάρατον συνόντα αὐτῷ τίνων ποτὲ εἴη ἀνθρώπων, καὶ δὴ φωνῆς ἀκούειν, καὶ τὴν φωνὴν τὸν μυστικὸν ἴακχον εἶναι φαίνεσθαι. καὶ τὸν δημάρατον ἀμύητον ὄντα τῶν ἐν ἐλευσῖνι ἱερῶν. τί ἂν εἴη τοῦτο φάναι τὸ φθεγγόμενον. τὸν δὲ εἰπεῖν ὅτι τὴν ἑορτὴν ταύτην ἄγουσιν ἀθηναῖοι ἀνὰ πᾶν ἔτος τῇ μητρὶ καὶ τῇ κόρῃ. καὶ τὴν φωνὴν ἧς ἀκούεις, ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ ἰακχίζουσι. καὶ οὐκ ἔστιν ὅπως οὐ μεγάλη τις ἔσται βλάβη τῇ βασιλέως στρατιᾷ. ἐκ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς λέγεται γενέσθαι νέφος. καὶ μετάρσιον γινόμενον ἐκφέρεσθαι ἐνταῦθα σαλαμῖνος ἔνθα τὸ στρατόπεδον τῶν ἑλλήνων. καὶ οὕτως αὐτοὺς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τοῦ ξέρξου ἀπολεῖσθαι μέλλει.

Μέθοδοι δὲ σεμναὶ αἱ κατὰ ἀπόφανσιν. καὶ χωρὶς ἐνδοιασμοῦ τῆς ἀφηγήσεως, καὶ τὰ λοιπά, τοῦ πολιτικοῦ τε. πολιτικὸν μὲν γὰρ τὸ μὴ περὶ τῶν θείων εἰδέναι σαφῶς προσποιεῖσθαι. φιλοσοφίας γὰρ ἴδιον τὸ τοιοῦτον. πιθανὸν δὲ καὶ ἠθικὸν τὸ μὴ ἀποφαίνεσθαι, ἀλλ᾽ ἐνδοιάζειν, περὶ ὧν οὐκ ἀνάγκη τοῖς ῥήτορσιν εἰδέναι. βʹ. ὁ μὲν δὴ μέγας. τοιαῦτα καὶ ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ τὰ περὶ τοῦ ὄφεως καὶ τῆς ἀπάτης αὐτοῦ. γʹ. διὰ τῶν εὐζώνων. δι᾽ εὐτελῶν ἀλληγορίαι εἰσίν. ὡς ἀριστοφάνης ἐν τῷ δράματι τῆς εἰρήνης διαπλάττει τὴν ἄνοδον τοῦ κανθάρου πρὸς τὸν δία τῆς εἰρήνης ἕνεκα. καὶ πάλιν παρὰ πλάτωνι ἐν συμποσίῳ ὁ αὐτὸς κωμικώτερον πεποίηται τοὺς περὶ ἔρωτος λόγους διεξιών. καὶ σύζευξιν τοῦ ἄρρενος καὶ τοῦ θήλεως. δʹ. ἄλλης δή τινος. τουτέστιν εὐτελείας ἢ ἀφελείας. ἰστέον δὲ ὅτι διορθοῦνται τὴν εὐτέλειαν αἱ ἀντιπτώσεις καὶ αἱ ἀντιστροφαί. οἷον ἐγὼ ἔχω πατέρα. τοῦτο εὐτελές. κοινὸν γάρ. εἰ δὲ λέγεις ἐμοί ἐστι πατήρ, ἐκφεύξει τὴν εὐτέλειαν διὰ τῆς ἀντιπτώσεως. κατὰ δὲ ἀντιστροφήν. οἷον τῷ ἀγῶνι τῶν πυθίων. τοῦτο κοινὸν καὶ εὐτελές. ἀλλὰ κριτίας ἀντιστρέψας εἶπε τῷ τῶν πυθίων ἀγῶνι. εʹ. καὶ μὴν καὶ τὸ δι᾽ ἐμφάσεων. καὶ ὁ θεολόγος, ὅς τις ποτὲ ἦν ὁ παράδοξος οὗτος. ϛʹ. καὶ ἀνέπτυξε. τουτέστιν ἡρμήνευσε τὴν μέθοδον τῆς ἐμφάσεως. καὶ ἐδήλωσεν ἐμφαντικῶς ἀνωτέρω εἰπών. περὶ θεοῦ γὰρ ἠβούλετο λέγειν. ὃν εὑρεῖν μὲν ἤ τοι νοῆσαι χαλεπόν. φράζοντα δὲ λέγειν ἀδύνατον. καὶ ὁ θεολόγος οὕτως ἀνέπτυξε λέγων. φυτῶν ἀθανάτων γεωργόν, θείων ἐννοιῶν ἴσως. ζʹ. ἑτέρου δέ τινος. ἀντὶ τῆς δεινότητος. ὡς ἐν τοῖς ἐσχηματισμένοις ζητήμασιν. ηʹ. ἡ πλατεῖα καὶ διογκοῦσα.

τουτέστιν

Hyperides — Herodotus — Nilus — Ventorum causa aduerte — Quid sit Lex. — Demost — Herodotus — πιθανὸν δὲ καὶ ἠθικὸν τὸ μὴ ἀποφαίνεσθαι ἀλλὰ ἐνδοιάζειν — Allegoriæ. — Antiptosis, Antistrophe: Quid — Critias — Theologus — Theologus

Citat diuinam scripturā interpres ergo xp̄ianus uidetur fuisse

τουτέστιν ἡ διανοίγουσα τὸ στόμα. ἡ διὰ τῶν μακρῶν καὶ τοῦ α. πλείονα γὰρ χρόνον ἐπέχει. καὶ ἐμβραδύνει τὰ μακρὰ φωνήεντα ἐν τῇ προφορᾷ. δύο γὰρ χρόνους ἔχει ἑκάτερα. χαίρει δὲ ἡ σεμνότης τῇ χρονίᾳ καὶ μετὰ μελλήσεως γινομένῃ προφορᾷ. στομφάζειν δέ ἐστι τὸ διὰ τοῦ στόματος βάζειν, τουτέστι τῷ πλατεῖ καὶ ὀγκοῦντι στόματι λέγειν. καὶ ὁ ἀριστοφάνης ἐν ταῖς νεφέλαις περὶ τοῦ αἰσχύλου φησί. στόμφακα κρημνοποιόν. θʹ. ὁ γὰρ θεόκριτος. τὰ ἔπη τοῦ θεοκρίτου ταῦτ᾽ ἐστι, παύσασθ᾽ ὦ δύστανοι ἀνάνυτα κωτίλλοισαι. τρυγόνες ἐκκναισεῦντι. πλατυάσδοισαι ἅπαντα. τὸ δὲ ἐκκναισεῦντι τὸ διαλέγονται δηλοῖ. καὶ τῶν κωμικῶν τις περί τινος ἀλαζόνος στρατιώτου φησί. καὶ γὰρ μετὰ καλὰ γέγονα. καὶ μετ᾽ ἀκμαῖα, καὶ μετὰ νύκτα. καὶ περδίκα πάλιν. καὶ ναί γε μὰ δία ξίφος ἔτος μετὰ κινησίαν. ἃ πρὸς ἑκάστην τὴν τελευτὴν προσθεὶς ἐπέραινεν ὀνόματα πλατύνοντα ὀξειασμένα. ιʹ. κατὰ μόνας. ἀντὶ τοῦ μὴ συμπλεκόμενα τῷ ι ἢ τῷ υ. ιαʹ. συστέλλεται γάρ. ὅλως πάντα τὰ φωνήεντα πλὴν τοῦ ι καὶ τοῦ ε, τοῖς σεμνοῖς συμβάλλεται λόγοις. σεσηρέναι δέ ἐστι τὸ εἰς μῆκος ἀλλὰ μὴ εἰς πλάτος ἐκτείνειν τὸ στόμα. ὡς ἐνταῦθα τῶν γελώντων. οὕτω δὴ καὶ τό. ἕκτωρ ἶφι βίηφι πιθήσας ὤλεσε λαόν. οὐ σεμνὸν ἀλλ᾽ εὐτελές. ιβʹ. καὶ μὴν καὶ αἱ τροπικαί. εἰκότως αἱ τροπικαὶ λέξεις ὄγκον ποιοῦσι τῷ λόγῳ. διπλαῖ γάρ πως εἰσὶν ἔχουσαι τό τε κύριον σημαινόμενον καὶ τὸ μεταφορικόν. ιγʹ. προβαλλομένους. τοῦτο ἐκ μεταφορᾶς εἴρηται τῶν τὴν ἀσπίδα προβαλλομένων, καὶ ἑτοίμων μάχεσθαι, ἢ τῶν προτεινόντων τὰς χεῖρας ἐνταῦθα τῷ πλῆξαι ἢ δέξασθαι τι διδόμενον ὑφ᾽ ἑτέρων. ιδʹ. τραχύνουσι τὸν λόγον. ἀντὶ τοῦ τραχύτητος ἰδέαν ἐργάζονται. ἴδιαι γὰρ τραχύτητος αἱ τροπικαὶ λέξεις. ιεʹ. δωροδοκησάντων, καὶ τὰ ἑξῆς. τὸ ἑξῆς οὕτως ἔχει· τῶν δὲ ἰδιωτῶν καὶ πολλῶν τὰ μὲν μὴ προορωμένων. τὰ δὲ τῇ καθ᾽ ἡμέραν ῥαστώνῃ καὶ σχολῇ δελεαζομένων. ιϛʹ. καὶ παχύτερον. ἀντὶ τοῦ ἀνοητότερον. παχεῖς γὰρ ἐκάλουν τοὺς ἀναισθήτους καὶ νωθεῖς. ὥσπερ λεπτοὺς τοὺς ἀκριβεῖς τε καὶ ὀξεῖς. ιζʹ. παρὰ τοῖς ὑποξύλοις. ὑπόξυλα κυρίως καλεῖται τὰ ἀγάλματα. οἷς ἐκ ξύλων κατασκευασμένοις ἐπὶ πολλοῖς ἐπελήλαται ἄργυρος ἢ χρυσός. κεῖται δὲ ἐνταῦθα τῶν λαμπρῶν μὲν ἔξωθεν καὶ ἐπιεικῶν, πονηρῶν δὲ τὰ ἔνδον. καὶ μένανδρος ἐν τῇ περικειρομένῃ φησίν. οὐδ᾽ αὐτός εἰμι σὺν θεοῖς ὑπόξυλος. ἀντὶ τοῦ κίβδηλος καὶ οὐ γνήσιος. καὶ ὅσοι τῶν ποιητῶν. οὗτοι γὰρ καὶ τὰ τυχόντα πολλάκις τῶν πραγμάτων ἁδρότητα περιφράζουσιν. ὡς εὐριπίδης μὲν τὸ ῥαίνειν ἔφη ἐκ χρυσηλάτων τευχέων [...] ποταμίαν δρόσον. πίνδαρος ἐρήμην μὲν τὴν αἰθέρα διὰ τὸ μὴ τρέφειν ζῶα. ἀμπέλου δὲ καχλάζουσαν δρόσον, τὴν οἶνον πλήθουσαν φιάλην. εὐωνύμων δὲ πατέρων τὸν θήρωνα. τὸ δὲ ἀρετὴν ἀσκεῖν δρέπων μὲν κορυφὰς ἀρετᾶν ἄπο πασᾶν. ἕκαστον γὰρ τούτων πολλῆς τῆς τροπῆς καὶ περιφράσεως γέμει. τοῦτο δὲ τραγικοῖς μὲν καὶ διθυραμβοποιοῖς ἐργάζεσθαι συγγνώμη, τοῖς μὲν ἡρωϊκὰς ὑποθέσεις, τοῖς δὲ πράξεις ἐνδόξους ἐνταῦθα λυρικῶς ἐκλεγομένοις. τοῖς δὲ τὸν πολιτικὸν μετιοῦσι λόγον ἀπρεπὲς τοσοῦτον ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν ἐκτρέπειν τὸν λόγον. διόπερ καὶ ὁ θεῖος πλάτων ἐν τοῖς περὶ ἔρωτος λόγοις πεποίηκε τὸν σωκράτην πρὸς ἑαυτὸν ἐπισημαινόμενον ὡς διθυραμβώδη φθεγγόμενον, εἰρηκότα περὶ τοῦ ἀτόπου ἐραστοῦ, ὡς λύκοι ἄρν᾽ ἀγαπῶσ᾽ ὡς παῖδα φιλοῦσιν ἐρασταί. πλὴν καὶ παρὰ τοῖς ποιηταῖς οἱ παραιτησάμενοι τὰ τραχύνοντα παρὰ τὸ δέον τὸν λόγον λίαν εὐδοκιμήκασιν. ὧν εἷς ὁ εὐριπίδης. τὰς γὰρ σεμνὰς ἐννοίας περικαλύψας λέξεσιν ἁπλαῖς ἅπαν τὸ θέατρον ἐμέστωσεν ἡδονῆς. ιηʹ. ἥ τε ὀνομαστική. ὡς παρὰ τῷ θουκυδίδῃ. ἀπὸ τοῦ μέλλειν ἡ μέλλησις. καὶ ἀπὸ τοῦ κωλύειν ἡ κώλυσις καὶ κωλύμη. καὶ ἀπὸ τοῦ πρεσβεύειν ἡ πρέσβευσις. [...] δέ ἐστι τὸ σωφρονῶν, πο-

Vocales longæ — βάζειν quid — στομφάζειν — Aristophanes — Theocritus — ἐκκναισεῦντι apud theocritum quid significet ἐν ταῖς ἀδωνιαζούσαις — σεσηρέναι — Translationes — προβάλλεσθαι quid — παχύς — ὑπόξυλα ἀγάλματα — menander — Euripides — Pindarus — τραγικοί διθυραμβοποιοί — Diuinus Plato — Euripides — Thucydides — κωλύμη

λιορκῶν, δύσεργέ τι πῶν· αἱ τῶν ὑμεῖς δὲ ἡμέτεροι, σφέτεροι. [ἁρ]μόζει δὲ τὰ ὀνόματα μᾶλλον ἢ τὰ ῥήματα τῷ σεμνῷ λόγῳ, διότι τὰ μὲν ὀνόματα οὐσίαν σημαίνει· τὰ δὲ ῥήματα ἐνέργειαν· ὅσῳ δ' εἶναι οὐσία κυριώτερον ἐνεργείας, τοσούτῳ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ῥημάτων. ἢ οὕτως, ὀνομαστικὴν, ὅταν τὸ ῥῆμα εἰς ὄνομα καὶ ῥῆμα διαλύηται· οἷον ἀντὶ τοῦ ἔγραψε γραφὴν ἐποιήσατο. ἢ γραφῇ ἐχρήσατο. ἢ γραφὴ αὐτῷ γέγονε. καὶ τὰ τοιαῦτα. ἢ ὀνόματα μὲν λέγει τὰ προσηγορικὰ· οἷον τὸ τόλμα. ὀνομαστικὰ δὲ τὰ ἐπίθετα. οἷον τὸ ἀλόγιστος· τὸ δὲ διὰ μετοχῶν τοιοῦτον ἂν εἴη· ὅταν ἔχωμεν δύο ἢ τρία ἢ καὶ πλείω ῥήματα, δυνάμεθα πάντα πλὴν τοῦ τελευταίου ποιεῖν μετοχάς· οἷον ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν ὁ δεῖνα ἠγωνίσατο καὶ ἐνίκησε καὶ ἐστεφανώθη, δυνάμεθα οὕτω προσενεγκεῖν, ὁ δεῖνα ἀγωνισάμενος καὶ νικήσας ἐστεφανώθη. [ιη'] τὸ δὲ καὶ δι' ἀντωνυμιῶν εἴη καὶ αὐτὸ τοιοῦτον. οἷον οἱ πυθαγόρειοι περὶ αὐτοῦ τοῦ πυθαγόρου οὐκ ἔλεγον ὡς ὁ πυθαγόρας ἔφη τόδε· ἀλλ' αὐτὸς ἔφη. τὸ αὐτὸς σεμνότερον τοῦ κυρίου ὀνόματος οἰόμενοι· ὡσαύτως καὶ ἀχιλλεὺς περὶ πατρόκλου τεθνεῶτος λέγῃ. ποθῶ τὴν κεφαλὴν ἐκείνην, σεμνότερον ἂν ποιεῖ τὸν λόγον, ἢ εἰ λέγοι, ποθῶ τὴν πατροκλείαν κεφαλήν· τὸ γὰρ ἐκείνην ἐμφαντικόν ἐστι μεγέθους τινὸς καὶ ἀξιώματος. [ιθ'] τόλμα μὲν· ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν, τὸ μὲν ἀλογίστως τολμᾶν καὶ προμηθῶς δεῖ μέλλειν καὶ σωφρονεῖν, ὀνομαστικῶς ἐξήνεγκε, τόλμα καὶ μέλλησις καὶ τὸ σῶφρον εἰπών. [κ'] εἰ δέ τι ἐν τούτοις. καθὸ μὲν γὰρ ὀνομαστικῶς ταῦτα κεῖται, σεμνότης γίνεται. καθὸ δὲ οὐκ ἐπὶ προσώπου κεῖται, ἀλόγιστος καὶ φιλέταιρος· ἀλλ' ἐπὶ τῆς τόλμης καὶ τῆς ἀνδρίας τέτακται καὶ τραχέα ἐστίν. [κα'] οὐ γὰρ τὰ ῥήματα. οὕτω κεῖται ἐν τῷ περὶ στεφάνου· καὶ ἀκούσεσθε δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν οἷς μὲν ἐχθρὸς ἥκει φίλον αὐτὸν γεγενημένον· οἷς δὲ φίλος τοὐναντίον ἐχθρόν. οὐ γὰρ τὰ ῥήματα ταῖς οἰκειότησιν ἔφη βεβαιοῦν, ἀλλὰ σεμνῶς ὀνομάζων, ἀλλὰ τὸ ταῦτα συμφέρειν· συμφορὰ δὲ φιλίππῳ καὶ φωκεῦσι καὶ ἡμῖν ὁμοίως ἅπασι, τῆς ἀναλγησίας καὶ τῆς βαρύτητος τῆς τῶν θηβαίων ἀπαλλαγῆναι· ὀνομαστικῶς οὕτω εἶπεν οἷς φίλον καὶ οἷς ἐχθρὸν, ἀντὶ τοῦ, οἷς ἐφίλει, καὶ οἷς ἤχθαιρε.

Σχήματα δὲ σεμνὰ ἅπερ καὶ καθαρά· καὶ τὰ λοιπά. [α'] ἔτι καὶ τοιουτότροπον· τὴν ἀφήγησιν λέγει, ἣν εἶπεν ἐν τῇ καθαρότητι. [β'] καὶ μὴν καὶ αἱ ἐπικρίσεις· ἐπίκρισίς ἐστι λόγου ῥηθέντος ἐπικύρωσις καὶ βεβαίωσις. [γ'] ἐπ' ἐννοίας τινός. καὶ τῇ ἐννοίᾳ γὰρ καὶ τῷ σχήματι σεμναὶ αἱ ἐπικρίσεις, τῷ τε λέγοντι διὰ τὴν ἀνενδοίαστον ἀπόφασιν σεμνότητα χορηγοῦσαι ὡς δεῖ κρίνειν ἐπισταμένῳ τὰ δέοντα. καὶ τὸν λόγον διὰ τῆς τοιᾶσδε προφορᾶς σχηματίζουσαι. [δ'] λόγῳ δὲ δή· τοῦτο ἐν τῷ μενεξένῳ τοῦ πλάτωνος κεῖται. ἐν ᾧ εἰσάγει τὸν σωκράτην ἐπιτάφιον ἐκ προσώπου ἀσπασίας· τῶν ἐν λεχαίῳ ἀποθανόντων διεξιόντα. [ε'] αἱ ἀποστροφαί. ἀποστροφή ἐστιν, ὅταν ἀπὸ τῶν δικαστῶν πρὸς τὸν ἀντίδικον ἀποστρέφῃ τις τὸν λόγον. οἷον, μηδὲν οὕτω φιλονείκει λεπτίνη· καὶ πάλιν ὅτ' ἀπάντας ἡ πόλις τῆς αὐτῆς ἀξιώσασα τιμῆς ἔθαψεν αἰσχίνη· κινήσας τι τῇ δόξῃ τοῦ παραλελειμμένου τοὺς ἀκούοντας, τότε καὶ τὸν ἀντίδικον κέκληκε. ἡ δὲ ὑποστροφὴ καλεῖται ὑπ' ἐνίων καὶ ἐπεμβολή· ὡς τὸ, ἅπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος· καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ τὸ, τοῦ γὰρ φωκικοῦ συστάντος πολέμου. καὶ τὰ ἑξῆς· τό γε μὴν τῆς ὑποστροφῆς σχῆμα καὶ ὑπερβατὸν λέγεται. [ϛ'] ἐν οὕτως εἶπε· τουτέστι χωρὶς τῆς ὑποστροφῆς. [ζ'] ἀλλὰ ἔστω μὲν τὸ διακόψαι δηλαδὴ καὶ ἐπεμβαλεῖν· χαίρει γὰρ ἡ γοργότης τοῖς κομματικοῖς· ἀλλὰ γοργὸν μέν ἐστι διὰ τὴν ἐπεμβολήν· σεμνὸν δὲ διὰ τὴν ἔννοιαν· προεῖπε γὰρ ὅτι ὅσα ἐν τῷ καθόλου γενικῶς λέγεται, σεμνὰς ἔχει τὰς ἐννοίας. [η'] ὥσπερ γὰρ ἀφορισμοῖς· τουτέστι πολλὴν ἔννοιαν ἐν ὀλίγοις ῥή-

μασι

μασι περικλέα ἐν. [θ'] γένοιτο δ' ἂν που· οἷον ἐν τῷ, πέρας μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις ἐστὶ τοῦ βίου θάνατος· κἂν ἐν οἰκίσκῳ τις ἑαυτὸν καθείρξας τηρῇ.

Συνθῆκαί γε μὴν σεμναὶ αἱ τῆς μὲν συγκρούσεως ἕνεκα τῶν φωνηέντων μὴ μακρολογούμεναι· καὶ τὰ λοιπά. Ταῦτα σωτάδιά ἐστιν ἰωνικὰ ἀπὸ μείζονος τετράμετρα βραχυκατάληκτα. τὰ δὲ κινεῖσαι καὶ τὸ ἀπρολιχορεῖαί εἰσιν ἀντὶ τροχαίων· ὅμοια δὲ ταῦτά φησιν εἶναι τῷ πρὸ αὐτῶν, τουτέστι τῷ ἀνωτέρω ῥηθέντι· τὸ σείων μελίην πηλιάδα δεξιὸν κατ' ὦμον· τὸ δὲ ἀλλ' ἔχον ὥστε τάλαντα, οὕτω μετατίθησι διονύσιος· ἀλλ' ἔχον ὥστε γυνὴ χερνῆτις τάλαντ' ἀληθής. ἥτ' ἔριον ἀμφὶς καὶ σταθμὸν ἔχουσ' ἀνέλκει. ἰσάζουσ' ἵν' ἀεικέα παισὶν ἄροιτο μισθόν· καὶ φησὶ τετράμετρα ταῦτα εἶναι προσῳδιακὰ, καὶ ὅμοια τοῖς πριαπείοις. ὑπό τινων δὲ ἰθυφαλλικοῖς καλουμένοις τοῖσδε· συμβέβηλος, ὡς λέγεται, τοῦ νέου διονύσου. καὶ τῷ δ' ἐξ εὐεργεσίης ὠργιασμένος ἥκω. ἀλλὰ πῶς ἂν εἶεν προσῳδιακὰ καὶ προσόμοια τοῖς πριαπείοις. ἢ πάλιν πῶς ταῦτα πριάπεια οὐδαμῶς ἔχω συνορᾶν.

ΕΝΤΑΥΘΑ εἰσὶν ὅλα τὰ μέτρα μετὰ ἀποδείξεων.

Τῷ δὲ ὅλῳ δακτυλικαί. [α'] ἰστέον ὅτι τῶν ποδῶν οἱ μέν εἰσι δισύλλαβοι, οἱ δὲ τρισύλλαβοι· οἱ δὲ τετρασύλλαβοι. καὶ δισύλλαβοι μὲν τέσσαρες· ὧν δίχρονος εἷς ὁ πυρρίχιος ἐκ δύο ∪ ∪, οἷον λόγος. τρίχρονοι δὲ δύο ἴαμβος ἐκ ∪ καὶ —, οἷον λέων· καὶ τροχαῖος ἐκ μακρᾶς καὶ βραχείας· οἷον δῆμος· τετράχρονος δὲ σπονδεῖος ἐκ δύο — —, οἷον πηγή. [β'] τρισύλλαβοι δὲ ὀκτώ. ὧν τρίχρονος μὲν χορεῖος ἐκ τριῶν ∪ ∪ ∪, οἷον ἕλενος· τετράχρονοι δὲ δάκτυλος, ἐκ μακρᾶς καὶ δύο ∪ ∪· οἷον ἥλιος· ἀνάπαιστος ἐκ δύο ∪ ∪ καὶ —, οἷον πολέμων. ἀμφίβραχυς ἐκ ∪ καὶ — καὶ ∪, οἷον βοηθός. πεντάχρονος δὲ ἀμφίμακρος, ἐκ — καὶ ∪ καὶ —, οἷον ἡγεμών. βακχεῖος ἐκ ∪ καὶ δύο — —, οἷον νοήμων. παλιμβάκχειος ἐκ δύο — — καὶ ∪, οἷον ἥφαιστος. ἑξάχρονος δὲ μολοττὸς ἐκ τριῶν — — —, οἷον ἡρώδης. [γ'] τετρασύλλαβοι δὲ δεκαέξ, τετράχρονος μὲν προκελευσματικὸς ἐκ τεσσάρων ∪ ∪ ∪ ∪· οἷον φιλόσοφος. πεντάχρονοι δὲ παίων πρῶτος ἐκ — καὶ τριῶν ∪ ∪ ∪, οἷον στησίχορος· παίων δεύτερος ἐκ ∪ καὶ — καὶ δύο ∪ ∪, οἷον ὀνήσιμος· παίων τρίτος ἐκ δύο ∪ ∪ καὶ — καὶ ∪, οἷον κλεόβουλος· παίων τέταρτος ἐκ τριῶν ∪ ∪ ∪ καὶ —, οἷον ἐπιγένης. ἑξάχρονοι δὲ ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος ἐκ δύο — — καὶ δύο ∪ ∪, οἷον δημήτριος. ἰωνικὸς ἀπ' ἐλάσσονος ἐκ δύο ∪ ∪, καὶ δύο — —, οἷον διομήδης. χορίαμβος ἐκ μακρᾶς, καὶ δύο βραχειῶν καὶ μακρᾶς, οἷον εὐφορίων. ἀντίσπαστος ἐκ ∪ καὶ — — καὶ ∪. οἷον ἀλέξανδρος. δίιαμβος ἐκ βραχείας καὶ μακρᾶς καὶ ∪ καὶ —, οἷον ἀνακρέων. διτροχαῖος ἐκ — καὶ ∪ καὶ — καὶ ∪, οἷον ἀρχέδημος. [δ'] ἑπτάχρονοι δὲ ἐπίτριτος πρῶτος ἐκ ∪ καὶ τριῶν — — —, οἷον ἀριστείδης. ἐπίτριτος δεύτερος ἐκ μακρᾶς καὶ ∪ καὶ δύο — —, οἷον εὐρυμήδης. ἐπίτριτος γ' ἐκ δύο — — καὶ ∪ καὶ —, οἷον δημοσθένης. ἐπίτριτος τέταρτος ἐκ τριῶν — — — καὶ ∪, οἷον καλλίξενος. δισπόνδειος ἐκ τεσσάρων — — — — ὀκτάχρονος, οἷον ἡρακλείδης. τούτων οὖν τῶν ποδῶν ὁ μὲν δάκτυλος πάνυ σεμνός ἐστι. διὸ καὶ τὸ ἡρωϊκὸν μέτρον ἀπὸ τούτου κοσμεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ὁ δὲ ἴαμβος οὐκ ἀγεννής, διὰ τὸ τὴν βάσιν ἔχειν μακράν. ὁ δὲ τροχαῖος μαλακώτερος καὶ ἀγεννέστερος ὡς πρὸς σεμνότητα καὶ ἀξίωμα λόγου· διὰ τὸ τροχαλὸν ποιεῖν τὸν λόγον καὶ εἰς βραχὺ καταλήγειν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἰωνικὸς ἑκάτερος ἀγεννέστεροι καὶ αὐτοί. ἁβρότεροι γάρ εἰσι ἀρχαῖοι οἱ ἴωνες. ὡς βακχυλίδης τε ὁ λυρικός φησι· τῶν ἁβροβίων ἰώνων ἄναξ· καὶ θουκυδίδης ἐν πρώτῃ· καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῖς τῶν εὐδαιμόνων, οὐ πολὺς χρόνος ἐπειδὴ χιτῶνάς τε λινοῦς ἐπαύσαντο φοροῦντες· καὶ χρυσῶν τεττίγων ἐνέρσει κρώβυλον ἀναδούμενοι τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ τριχῶν. ἀκόπως οὖν καὶ τὸ ἐπών-

μον αὐτῶν μέτρον ἐκλυτώτερόν τι καὶ κεκλασμένον ἢ σεμνότητι ἐναντίον ἐστίν. οἱ δὲ παίωνες καὶ τρεῖς βραχείας ἕκαστον τούτων ἔχει. ἀλλ' ἐπεὶ τοὺς παιᾶνας ᾄδοντες ἐχρῶντο αὐτοῖς οἱ παλαιοί. σεμνοὶ δὲ οὕτως ὡς εἰς θεοὺς ᾀδόμενοι. διὰ τοῦτο καὶ χρήσιμοι τῇ σεμνότητι. ἡ δὲ σπονδειακὴ συνθήκη μᾶλλον ἐπιπρέπει τῇ σεμνότητι διὰ τὸ τῶν μακρῶν πλῆθος. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἐπίτριτοι δι' αὐτό. β΄. συζυγίαι. συζυγίας καλεῖ τὰς τέσσαρας συλλαβὰς δι' ὧν ἐκλάσθη. ὁ γὰρ τροχαῖος καὶ τὸ σπονδειασμένον ἔθρυψε τὸν λόγον, καὶ ἐπιτρέχειν σεμνῶς καὶ ταχέως προΐενται. γ΄. εἰ γὰρ μεταθείης. ἰστέον ὅτι ὁ μὲν πρότερος στίχος τροχαϊκὸς γίνεται οὕτως· ὡς ὁ πρόσθ' ἵππων ἔκειτο καὶ δίφρου τανυσθείς. ἔστι γὰρ τετράμετρον βραχυκατάληκτον. λείπει γὰρ ὅλος πούς. ὁ δὲ δεύτερος στίχος χοριαμβικός ἐστιν οὗτος, αἱματόεσσης κόνιος δεδραγμένος βεβρυχώς. ἔστι δὲ τετράμετρος καταληκτός, μιᾶς λειπούσης συλλαβῆς. οὗτος οὖν ἐστιν ὁ ἐπίμικτος. ἐπειδὴ τὸ χοριαμβικὸν τῇ ἰαμβικῇ καταλήξει περατοῦται. ὡς καὶ τὸ ἰωνικὸν τὸ ἀπὸ μείζονος, τῇ τροχαϊκῇ. ἁμαρτάνει δὲ ὁ Ἑρμογένης. ἔδει γὰρ ἢ θεῖναι μόνον τὸν πρότερον στίχον καὶ εἰπεῖν μόνον τροχαϊκόν, ἀλλ' οὐ τροχαϊκὸν ἐπίμικτον, ἢ τὸν δεύτερον μόνον, καὶ εἰπεῖν χοριαμβικὸν ἐπίμικτον. τὸ μὲν γὰρ χοριαμβικὸν σύνθετον ὄν, ἐκ τροχαίου καὶ ἰάμβου ἐπίμικτον γίνεται. ὡς καὶ τὸ ἰωνικόν. συνέστηκε γὰρ καὶ τοῦτο ἐκ σπονδείου καὶ πυρριχίου. τὸ δὲ τροχαϊκὸν οὐδέποτε ἐπίμικτον γίνεται. ἁπλοῦς γάρ ἐστι πούς. δ΄. ἐπί τινος τῶν οἰκείων. δακτύλου, σπονδείου, ἐπιτρίτου, πλὴν τοῦ τετάρτου. ε΄. χωρὶς μέντοι. τὸ γὰρ δακτυλικὸν καταληκτικὸν γινόμενον εἰς τροχαῖον ἐνίοτε καταλήγει. ὡς τὰ τοῦ Ὁμήρου ἔπη. τὰ δὲ εἰς δακτύλους καταλήγοντα ἀκατάληκτά ἐστιν, ὡς τό, οὓς τέκετο Ῥεία. καὶ πὺξ ἀγαθὸν Πολυδεύκεα. ς΄. μηδ' ἀποπαθῇ. τουτέστι νωθρὸς γίνηται. ζ΄. τὸν αἰῶνα. σεμνὴ ἡ κατάληξις ἡ καὶ τροχαϊκή. ἐπειδὴ ἔχει ἐν τῷ τέλει στοιχεῖα τὰ μάλιστα κατὰ τὴν προφορὰν διοικοῦντα τὸ στόμα, τὸ ω καὶ τὸ α.

ΠΕΡΙ ΤΡΑΧΥΤΗΤΟΣ.

Τῶν ποιούντων μέγεθος λόγου καὶ ὄγκον ἔφην μετὰ σεμνότητα ποιεῖν τὴν τραχύτητα. καὶ τὰ λοιπά. α΄. ἀπαρακαλύπτως. θαυμαζέτω μηδεὶς ὅτι τὴν μέθοδον ἐνταῦθα τῆς τραχύτητος τῇ ἐννοίᾳ συνέπλεξε. μία γὰρ αὕτη μέθοδος τραχύτητος, τὸ ἀπαρακαλύπτως καὶ ψιλῶς κατὰ ἐπιτίμησιν τὰς τραχύτητας εἰσάγειν. τοῦτο δὲ κατ' ἀνάγκην πεποίηκεν ὁ τεχνικός. ἄνευ γὰρ τῆς μεθόδου παραστῆσαι τραχύτητος ἔννοιαν οὐχ οἷόν τε ἦν. ὅθεν καὶ ἐνταῦθα ταύτης τῆς ἰδέας ἀφαιρουμένη ἡ μέθοδος ἀφανίζει τὴν ἔννοιαν. ἐνταῦθα γὰρ τῆς καθαρότητος τυχὸν καὶ τῶν ἄλλων μένει καθαρὰ ἡ ἔννοια, κἂν ἡ μέθοδος μὴ ᾖ καθαρά. ἢ καὶ ἄλλως ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι αἱ μὲν ἀπὸ ἐλαττόνων προσώπων πρὸς μείζονα πρόσωπα ἐπιτιμήσεις τραχύτητος ἔννοιαί εἰσι. τὸ δὲ ἀπαρακαλύπτως καὶ μὴ λεαίνοντα ταύτας εἰσάγειν μεθόδου. ὥστε διῄρηται κἀνταῦθα ἡ ἔννοια καὶ ἡ μέθοδος. β΄. τῆς Ἀριστογείτονος κρίσεως. ἡ ἐπιστολὴ περὶ ἀφέσεως ἐπιγέγραπται. ἐν ᾗ γέγραπται ὅτι Ἀριστογείτων μὲν τῶν Ἁρπαλείων χρημάτων τι λαβὼν ἠθῳώθη. αὐτὸς δὲ ὁ Δημοσθένης ἔφυγε. γ΄. τὸ γὰρ τῷ τοιούτῳ. τουτέστι τῷ ἀδωροτάτῳ ἐμοί. ἐν δὲ τῇ περὶ τῆς ἰδίας καθόδου ἐπιστολῇ γράφει τοῦτο τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. δ΄. τῷ πρὸ αὐτοῦ. πρὸ αὐτοῦ μέν ἐστι τό, ἐμοὶ μὲν ἂν οὐδ' ὅτι συμφορὰ φανείη. κακία δὲ οὐδεμία. τῇ τύχῃ γὰρ ἐνταῦθα δοκεῖ τὴν αἰτίαν τῆς φυγῆς ἀνατιθέναι. μετ' αὐτὸ δὲ τό, ἦν τῷ μεταγνῶναι λῦσαί τε. τῷ δὲ δοκεῖν ἱκετεύειν καὶ ἐξαιτεῖν ἄφεσιν, κολακικὸς ὁ λόγος καὶ διόρθωσιν ἐπάγει τῷ προειρημένῳ λόγῳ, τῷ, ὑμετέρᾳ δὲ ἀγνωμοσύνῃ. ἰστέον ὅτι ζητήσεως περὶ τῶν Ἁρπαλείων γενομένης χρημάτων γράφει ψήφισμα

καλακάδοι

Contra hermogenem

De asperitate.

Historiam demosthenis aduerte mam festi pecuniarum harpali

κολιακός

ὁ Δημοσθένης, ζητῆσαι τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου μεταβολὴν τοὺς μετειληφότας τῶν χρημάτων. ἁλοὺς οὖν ἐπ' αὐτοῖς ὁ ῥήτωρ ἐνεβλήθη εἰς τὸ δεσμωτήριον. τῶν δὲ οἰκείων, αὐτῶν γυναικῶν ὡς αὐτὸν ἀφικνουμένων ἐν δύο γυναικείαν στολὴν καὶ συνεξελθὼν αὐταῖς ἀπέδρα τοῦ δεσμωτηρίου. καὶ ἀπῆλθεν εἰς Τροιζῆνα, κἀκεῖθεν εἰς Ἄργος. ὅθεν τῷ δήμῳ τὰς ἐπιστολὰς ἐπιστέλλει ταύτας. πάλιν δὲ κατῆλθεν Ἀθηναίων ψηφισαμένων.

Μέθοδος δὲ τραχύτητος μία τὸ ἀπαρακαλύπτως καὶ ψιλῶς κατ' ἐπιτίμησιν. καὶ τὰ λοιπά. ψιλῶς κατ' ἐπιτίμησιν. τουτέστι γυμνῶς, ἀναφανδόν. κατ' ἐπιτίμησιν δέ. ὡς περὶ τὸ οὐκ αἰσχύνεσθε. τὸ δὲ ἀλλὰ μὴ ἄλλως πως, ἀντὶ τοῦ μὴ μετὰ παραμυθίας. β΄. διορωρυγμένοι. ἐνταῦθα κλεπτῶν γὰρ λέγεται. γ΄. οἷον ἀλιτροί. τὸ γὰρ ρ καὶ τὸ π ἐπενεχθὲν βεβιασμένην ἐποίησε τὴν ἐκφώνησιν τοῦ πνεύματος. τῇ μὲν ἄνω φερομένου πρὸς τὸν οὐρανόν, τῇ δὲ κλωμένου. προηγούμενον γὰρ τὸ ρ οὐ συγχωρεῖ ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι συνεκφωνηθῆναι τῷ π, ἀλλ' ἀναγκάζει μερίζειν τὸν ἦχον τῆς φωνῆς. ὅθεν καὶ τῶν στοιχείων ἐναλλαττομένων, καὶ προτερεύοντος τοῦ π λειοτέρα ἡ λέξις γίνεται. οἷον πρόσωπον. ἐξίσχυσε γὰρ ἐνταῦθα τὸ ρ στοιχεῖον ἐν τῷ ἑνὶ πνεύματι συνεκφωνηθῆναι τῷ π. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἔμαρπτε κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον σκληρόν. καὶ αἱ λοιπαὶ λέξεις διὰ τὴν ἐκφώνησιν τῶν στοιχείων. δ΄. εἶτα ἐλαύθοι. ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην. ε΄. βουλεύεσθε ὦ Ἀθηναῖοι, τοῦτο δὴ ἀφ' ἑαυτοῦ φησι Δημοσθένης. ἀλλὰ Τιμοθέῳ τῷ στρατηγῷ περιτίθησι τὴν ἐρώτησιν. διὸ καὶ ὡς παράδειγμα ληφθὲν οὐκ ἔστι τραχύ. ἦν δ' ἂν τραχὺ εἰ ἐν ὑποθέσει παρούσῃ Δημοσθένης ἢ τις ἄλλος ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦτ' ἔλεγεν. ς΄. ἐξ ἀνοικείων. ἀνοίκειοι καὶ ἀνακόλουθοι πόδες εἰσὶν οἱ μὴ συγγενεῖς ἀλλήλοις. οἷον πυρρίχιος καὶ σπονδεῖος, ἴαμβος καὶ ἰωνικὸς ἀπ' ἐλάσσονος. οὐδεμίαν γὰρ συγγένειαν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους, οἵαν ἔχει δάκτυλος τυχὸν πρὸς ἀνάπαιστον. καὶ πρὸς δάκτυλον σπονδεῖος.

ΠΕΡΙ ΣΦΟΔΡΟΤΗΤΟΣ.

Ἡ δὲ σφοδρότης ἐννοίας μὲν ἔχει καὶ αὐτὴ τὰς ἐπιτιμητικὰς καὶ ἐλεγκτικάς, καὶ τὰ λοιπά. α΄. κοινῷ τόπῳ. ὁ γὰρ κοινὸς τόπος φανερὰς ἔχει τὰς λοιδορίας, καὶ μετὰ προσώπων τινῶν διαβαλλομένων, τυχὸν κατὰ τυράννων, καθ' ὧν ἂν οἱ ἀκούοντες δέχοιντο ἡδέως. β΄. γραμματοκύφων. οἱονεὶ νοτάριος. καὶ γὰρ ὁ Αἰσχίνης γραμματεὺς ἦν τοῦ δημοσίου. γ΄. ἢ πάλιν τὰς τραχείας. οὐ γὰρ μόνον ἐπιτιμᾷ, ἀλλὰ καὶ λοιδορεῖ. δ΄. τῶν ἀνειμένων. ἤτοι τῶν λεαινουσῶν. ε΄. καὶ ποιεῖν ὀνόματα. ὅρα πῶς ἀσφαλῶς ὁ Ἑρμογένης οὐκ εἶπεν ἀποφαντικῶς, ὅτι δεῖ ὀνοματοποιεῖν. οὐδὲ πάντη ἐπιτρέπει. οἶδε γὰρ ὅτι οἱ Ἀττικισταὶ παντελῶς ἀποτρέπουσι τοῦ ὀνοματοποιεῖν. καὶ μόνοις προστάττουσι χρῆσθαι τοῖς γεγραμμένοις ὀνόμασι. τὸ δὲ ἰαμβειοφάγος ἀντὶ τοῦ ὑβριστοῦ. ἰαμβίζειν γὰρ τὸ σκώπτειν ἐστίν. ς΄. ἐν τραχύτητι δέ. ἐπειδὴ κατὰ μειζόνων προσώπων ἐστὶν ἡ τραχύτης, ἐπικίνδυνον τὸ κατ' αὐτῶν ὀνοματοποιεῖν. κατὰ δὲ ἀντιδίκων ἐνδέχεται ἐξεῖναι ὀνοματοποιεῖν. ζ΄. τῶν οὐκ ἐπιδεχομένων. τουτέστι τῶν ὁμολογουμένων. εἰ γάρ τι λέξει τοιοῦτον ὁ λύκ, ταχέως ὁ ἀνταγωνιζόμενος, αὐτόθεν ἑάλωκεν. η΄. φανερὸν δέ. ἐκεῖ μὲν γὰρ τὰ προστακτικὰ καὶ τὰ κατ' ἐρώτησιν ἐλεγκτικά. ἐνταῦθα δὲ τὰ κατὰ ἀποστροφὴν δεικτικά. θ΄. τὸ κομματικὸν καὶ διαλεκτικόν. οἷον τί γὰρ καὶ βουλόμενοι μετεπέμπεσθ' ἂν αὐτούς, ἐνταῦθα τὴν εἰρήνην; ἀλλ' ὑπῆρχεν ἅπασιν. ἀλλ' ἐπὶ τὸν πόλεμον; ἀλλ' αὐτοὶ περὶ εἰρήνης ἐβουλεύεσθε. κομματικὸν τοῦτο καὶ διαλεκτικόν. ἐρώτησιν γὰρ ἀπόκρισιν μιμεῖται. ὡς καὶ ὁ Θεολόγος ἐν τῷ ἐπιταφίῳ τὸν μέγαν Βασίλειον καὶ τὸν ὕπαρχον ἐποίησε διαλεγομένους.

Demosthenes

De ρ littera sequente π

De acrimonia

γραμματοκύφων οἱονεὶ νοτάριος

ἰαμβοφάγος

κομματικ

Theologus

De loco communi. Nota

ΠΕΡΙ λαμπρότητος.

Μετὰ τοίνυν περὶ σεμνότητός τε καὶ τραχύτητος λόγον, καὶ τὰ λοιπά.

α΄ Ἡ φαιδρότης δέ. τὴν τοῦ λόγου φαιδρότητα διττὴν εἶναί φησι· τὴν μὲν ἐν γλυκύτητι καὶ ἀφελείᾳ καὶ τῇ κατ' ἐπιμέλειαν συνθήκῃ θεωρησομένην, ἥ που καὶ λεπτότερον ποιεῖ τὸν λόγον· ὡς ἐπὶ τῶν παρίσων· ὁμοιαρκτῶν τε καὶ ὁμοιοτελεύτων· ἃ πολλὰ παρά τε Ἰσοκράτει καὶ Γοργίᾳ· οἷον ἐὰν ᾖς φιλομαθής, ἔσῃ πολυμαθής· καὶ παρὰ Πλάτωνι ἐν συμποσίῳ· Παυσανίου δὲ παυσαμένου· καὶ εὐθὺς ἐπισημαίνεται ὡς ἀλλότριον τοῦ Πλατωνικοῦ ἀξιώματος. διδάσκουσι γάρ με ἴσα λέγειν οἱ σοφοί· τὴν δὲ ἑτέραν φαιδρότητα ἐν λαμπρότητι θεωρεῖσθαί φησι, τὴν μέγεθος καὶ ἀξίωμα τῷ λόγῳ περιποιοῦσαν· ὡς τὰ πολύπτωτα καὶ τὰς ἐπαναφοράς. διὰ γὰρ τούτων καὶ τῶν τοιούτων ὁ ῥήτωρ ἄριστα τῷ πολιτικῷ λόγῳ τὸ φαιδρὸν περιτίθησιν· οὐ κατὰ τὸν Ἰσοκράτην διόλου ταῖς παρισώσεσι χρώμενος· ἐπίβουλον γὰρ κάλλος τὸ τοιοῦτον. ἀλλὰ διακόπτων αὐτὰς καὶ ἐναλλάττων· ἵνα τό τε προσκορὲς φύγῃ, καὶ τὸ πολιτικὸν κάλλος οὐχὶ κομμωτικὸν προστιθῇ τῷ λόγῳ. β΄· οὐ τῆς ἐν ὡραϊσμῷ. φαιδρότητος πάλιν ὤφειλεν εἰπεῖν· ἀλλὰ διὰ τὴν παλιλλογίαν οὐκ ἔφη. γ΄· περὶ γὰρ τοῦ ἐναντίου· τουτέστι τῆς γοργότητος. δ΄· ἐλλάμψασθαι. οὕτω φησὶν ἐν τῇ πρώτῃ ὁ Ἡρόδοτος· σεσόφισται ἐκεῖνο· ἵνα τῷ Κροίσῳ ἄχρηστον ᾖ τὸ ἱππικόν· τῷ δή τι καὶ ἐπεῖχεν ἐλλάμψεσθαι ὁ Λυδός. ε΄· ἐπὶ τούτοις δέ. διαφθείρει ἡ τετάρτη τῆς σεμνότητος ἔννοια τῆς ἐν λαμπρότητι ἐννοίας· ὅτι ἐκεῖ μὲν αἱ πράξεις παράδοξοί εἰσι καὶ παρὰ τὴν προσδοκίαν καὶ ἐλπίδα τῶν πολλῶν· ἐνταῦθα δὲ συνήθεις. καὶ ἅς ἂν ἄλλος ἐποιήσατο· καὶ οὕτως ἐπὶ τούτοις ἐστὶ καὶ ἡ διὰ τῶν λόγων λαμπρότης· ἐφ' οἷς προσδοκᾷ τις λαμπρυνεῖσθαι. ϛ΄· ἐν τῷ περὶ στεφάνου· ἐντεῦθεν δῆλον ὅτι ὁ περὶ τοῦ στεφάνου εἰ καὶ τοῦ δικανικοῦ εἴδους ἐστίν· ἀλλ' οὖν πολὺ μετέχει τοῦ πανηγυρικοῦ· ἴδιον γὰρ τοῦ ἐγκωμίου τὸ ἀξίωμα καὶ ἡ λαμπρότης. ζ΄· παρ' ἃ τοῖς Ἕλλησι· τὸ ὅπισθεν ἐστὶν ἡ διακοπή, τὸ δὲ ἀλλὰ πᾶσιν ἡ ὑποστροφή· σημειῶσαι δὲ ὅτι πάντα τὰ ἀξιωματικὰ ἔχοντα πράγματα ἱκανὰ μέν ἐστι πραχθῆναι ἀνθρώπῳ ἢ κατὰ ἀναίρεσιν εἰσαγόμενα, ἢ κατὰ ἀποστάσεις, ἢ ἀσυνδέτως καὶ μὴ διακοπτόμενα, ἀλλὰ καθόλου διὰ μακρῶν προφερόμενα κώλων τὴν λαμπρότητα μάλιστα ἀπεργάζεται.

Λέξις δὲ λαμπραὶ αἵ περ ἐλέγοντο εἶναι καὶ σεμναί· καὶ τὰ λοιπά.

α΄ Ἀποστάσεις· τὸ εἰς ἀρχὴν ἑτέραν δηλαδὴ ἀνάγειν τὸν λόγον· οἷον οὕτως ἐγένετο τόδε καὶ τὰ τοιαῦτα. β΄· εἰς ἀρχὴν ἀναγαγεῖν· τουτέστιν εἰς ἑτέραν ἀρχήν· τὸ δὲ κατ' ἀφεστηκός, ἀντὶ τοῦ κατὰ ἀπόστασιν εἴρηκε· τὸ δὲ κατ' ἀνάγκην, ἀντὶ τοῦ καταναγκαζόμενος ὑπὸ τοῦ πλαγιασμοῦ. γ΄· λαμπρὸν δὲ οὐδαμῶς· λαμπρότητα γὰρ μάλιστα χαρακτηρίζει πλαγιασμός. δ΄· ἡ ὀρθότης. ἀντὶ τοῦ τὴν ὀρθότητα δεικνῦσαι τῶν πραγμάτων καὶ τὸ μέγεθος. ε΄· βακχικῶς συνθήκαις. ταῖς μετρικαῖς φησι, ταῖς κατὰ μέσας τὰς περιόδους πιπτούσαις· οὐ γὰρ δὴ ταῖς περατούσαις τὰς περιόδους. αὐτὸς γοῦν ἐπάγει ὡς λαμπρὸς ἂν γένοιτο λόγος, εἰ ἡ ἀνάπαυσις γένοιτο σεμνή· δηλονότι ἡ πρὸς τῷ τέλει τῆς περιόδου. ϛ΄· καὶ τοιαῦται ἀναπαύσεις· ἐκεῖ γάρ φησι δεῖν ἐκφεύγειν τοὺς βακχείους.

ΠΕΡΙ ἀκμῆς.

Ὅπως μὲν ἡ σεμνότης καὶ μετ' ἐκείνην ἡ τραχύτης, καὶ τὰ λοιπά.

α΄· ὡς ἐνδειξάμεθα· ἐν γὰρ τῷ περὶ τραχύτητος· εἶπεν ὅτι καὶ ἡ τραχύτης καὶ ἡ λαμπρότης θεωροῦνται μὲν καθ' ἑαυτὰς ἑκατέρα· εἰσὶ δὲ καὶ τῆς ἀκμῆς ὀργανικαί. β΄· διῆρται· τουτέστι διάρμα καὶ ὄγκον ὁ λόγος ἔχει διὰ μακροτέρων τῶν λόγων ἐξενεχθείς. γ΄· τῶν τοιούτων ὀνομάτων· τῶν τροπικῶν δηλονότι. ἐξ ἀποστά-

σεως γάρ, τουτέστιν ἀσυνδέτως καὶ οἷον ἀφεστηκὸς τοῦ προλεχθέντος λόγου καὶ διῃρημένον. δ΄· καὶ πλέον ἔχει τι· λαμπρότητα δηλονότι. ε΄· ἐξ ἐπεμβολῆς· ἐπεμβολή ἐστι τὸ ἔξωθεν ἐπεμβάλλειν τὸν λόγον μὴ τῇ φύσει τοῦ πράγματος προσδοκώμενον. ϛ΄· πάνυ τοι τὸ ἀποστατικόν· οὐ γὰρ εἰς ἀρχὴν ἀνήγαγε τὸν λόγον ὥσπερ ἐπὶ τοῦ προειπόντος. ζ΄· εἴ που τις ἀποστροφή· τὸ ἑξῆς ἐν ἀποστροφῇ τις καὶ ἦθος ἔχει. η΄· πῶς ὑμῶν· σφοδρὸν γὰρ καὶ ἠθικόν.

Ἀπορήσειε δ' ἄν τις ἐκ τούτων εἰκότως, καὶ τὰ λοιπά. Ἀπορήσειε δ' ἄν τις· ἐνεδείξαμεν ἀνωτέρω ὅτι ἐκ τραχύτητος καὶ σφοδρότητος ἐννοιῶν, καὶ κώλων λαμπρότητος συνίσταται ἡ ἀκμή· εἶτα εὑρὼν τὸ μέχρι τούτου Λαοδίκης οὐ μόνον ἐκ τούτων συνεστηκὸς ἐκ τραχύτητος λέγω καὶ σφοδρότητος ἐννοιῶν, ἐπειδὴ κατὰ προσώπων λέγει· καὶ κώλων λαμπρότητος· διὰ μακρῶν ὄντων, καὶ διὰ τοῦτο ἀκμαῖον ὄν· ἀλλ' ἔτι καὶ ἐξ ἐννοίας λαμπρότητος, καθ' ἣν περιοῦθεν ὁ λέγων· συμμιγοῦς οὔσης τραχείας καὶ σφοδρᾶς ἐννοίας· ἐξ ἧς λαμπρᾶς ἐννοίας οὐκ ἐγένετο ἡ ἀκμή· φησὶν ὅτι ἐνταῦθα προϋπάρχει μὲν ἡ ἀκμὴ ἐκ τραχείας καὶ σφοδρᾶς ἐννοίας γενομένη καὶ κώλων λαμπρῶν· ἐπεισέρχεται δὲ πάλιν ἔξωθεν ἔννοια λαμπρά, καὶ μίγνυται τῇ ἀκμῇ· καὶ θεωρεῖται τὸ μέχρι τούτου Λαοδίκης· καὶ τὸ, ἄλλο τὴν εὔβειαν συγκείμενον ἔκ τε ἀκμῆς καὶ λαμπρότητος· καί τοι τῆς ἀκμῆς μὴ ἐξ ἀκμῆς καὶ λαμπρότητος συγκειμένης, ἀλλ' ἐξ ὧν εἴρηται πολλάκις· ὥστε τὸ μέχρι τούτου Λαοδίκης οὐκ ἔστιν ἁπλῶς ἀκμή· ἀλλ' ἀκμὴ ἐξ ἀκμῆς καὶ λαμπρότητος· φησὶν οὖν ὅτι εἰ καὶ ἀκμὴ ἔχει πολλὰ τῶν ἰδίων λαμπρότητος· καὶ διὰ τοῦτο ἂν λέγωμεν ἐνταῦθα μεμῖχθαι λαμπρότητα καὶ ἀκμήν· οὐδὲν ἧττον ἀκμαῖον ἁπλῶς ἔσται ὁ λόγος· ἡ γὰρ ἀκμὴ περιέχει καὶ τὴν λαμπρότητα· καὶ οὐ δεῖ λαμπρὸν καὶ ἀκμαῖον ποιεῖν αὐτόν· φύσει γὰρ ἀεὶ ἐν τῷ ἀκμαίῳ λόγῳ μέμικται ἀκμὴ καὶ λαμπρότης. ἀλλὰ τοῦτο εἰδέναι δεῖ, ὅτι εἰ μὲν περὶ τῆς ἁπλῶς ἀκμῆς ἐλέγομεν ὅτι σύγκειται ἐκ σφοδρότητος καὶ λαμπρότητος, οὐκ ἔδει τηνικαῦτα λέγειν ἀκμαῖον καὶ λαμπρὸν εἶναι τὸν λόγον· περιέχει γὰρ ἐνταῦθα ἡ ἀκμὴ τὴν λαμπρότητα· ὥσπερ οὐδὲ ἀκμαῖον καὶ σφοδρὸν ἔδει λέγειν· νῦν δὲ περὶ τοιαύτης ἀκμῆς λέγομεν τῆς μέχρι τούτου Λαοδίκης· ἥ τις σύγκειται μὲν ἐξ ὧν καὶ ἡ ἁπλῶς ἀκμή· πρόσεστι δὲ τούτοις καὶ ἐξ ἐννοίας λαμπρότητος· ὥστε μέμικται ἐνταῦθα ἡ ἁπλῶς ἀκμὴ καὶ ἡ λαμπρότης. β΄· ὥστε φαίη τις ἄν. ἀντίθεσις καὶ τοῦτό ἐστι λέγοντός τινος, ὅτι τί χρὴ λέγειν μεμῖχθαι λαμπρότητα ἐνταῦθα καὶ ἀκμήν· λόγος γὰρ ἀκμαῖος οὐκ ἂν γένοιτο δίχα τῶν τῆς λαμπρότητος ἰδίων. δεῖ δὲ λέγειν ἀκμαῖον ἁπλῶς εἶναι τὸν λόγον ἐπείπερ ὁ ἀκμαῖος ἐν ἑαυτῷ περιέχει καὶ τὴν λαμπρότητα. φησὶν οὖν ὅτι οὐ τοῦτο λέγω ὅτι λαμπρότης καὶ ἀκμὴ συνελθοῦσαι ποιοῦσιν ἀκμήν· ἡ γὰρ ἀκμὴ καθ' αὑτὴν οὐχ ὑφέστηκεν· ἀλλὰ σφοδρότητος καὶ λαμπρότητος καὶ τραχύτητος σύγκειται· ὥστε οὐχ ἁπλῶς δεῖ λέγειν ἐκ λαμπρότητος καὶ ἀκμῆς τὴν ἀκμὴν συνεστάναι· ἀλλὰ λαμπρὸν ἐνταῦθα καὶ ἀκμαῖον εἶναι τὸ μέχρι τούτου Λαοδίκης· λαμπρὸν μὲν διὰ τὴν λαμπρὰν ἔννοιαν. ἀκμαῖον δὲ διὰ τὰς τῆς σφοδρότητος καὶ τραχύτητος ἐννοίας· καὶ τῆς λαμπρότητος τὴν μακροκωλίαν ἐξ ὧν ἡ ἀκμὴ συνέστηκεν. γ΄· ἀντανακλῶσι· τουτέστιν ἀντιστρέφουσιν. δ΄· ἀπὸ τῶν κατ' ἄνδρα· τουτέστι τῶν προσώπων. ε΄· καὶ τῶν ἐπαναφορῶν· εἰ γὰρ ἁπλῆ οὖσα ἡ ἐπαναφορὰ κάλλος ποιεῖ τῷ λόγῳ· πολλῷ μᾶλλον διπλῆ κατὰ συζυγίαν γενομένη. τὸ γὰρ μέχρι καὶ μέχρι, καὶ ἕως καὶ ἕως κατὰ συζυγίαν τὴν ἐπαναφορὰν ἔχει.

Ἀλλ' ἐπὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐπανιτέον ὅτι λαμπρὰ μὲν διὰ ταῦτα ἡ ἔννοια, καὶ τὰ λοιπά. α΄· τὰ δ' ἑξῆς δῆλα μέν· μέθοδος καὶ τὰ λοιπά. β΄· ταῖς συμπλο-

πλάτων. διδάσκουσί με ἴσα λέγειν οἱ σοφοί

De splendida oratione

Parisa.

Omoeoteleuta

Plato

Polyptota. Epanaphora.

Differentiae dignitatis & splendoris.

διακοπή ὑποστροφή

λέξις

ἀπόστασις

De vehementia

Epembole

vehementia ex asperitate & splendore

Epanaphora

Hinc percipies cur Theodor. & alii grammatici appellent adverbium ὡς ἐ... adverbium ἀποστατικόν

διὰ μακροῦ ἡ ἀπόδοσις

καῖς· τουτέστι τοῖς συμπλεκτικοῖς συνδέσμοις. γ΄. περιβεβλημένως. διὰ μακροῦ γὰρ ἡ ἀπόδοσις, ὅπερ ἴδιον περιβολῆς.

ΠΕΡΙ περιβολῆς ἐν ταὐτῷ καὶ μεσότητος.

Μετὰ τὸν περὶ σαφηνείας λόγον ὑποσχόμενοι περὶ μεγέθους εἰπεῖν καὶ ὄγκου καὶ ἀξιώματος τοῦ ἐν λόγῳ, καὶ τὰ λοιπά. α΄. τὰ τε γὰρ ἄλλα ποῖα; ὅτι τὴν τοῦ λόγου ὑψηλότητα διανίστησιν, ὅτι ἐννοίαις πλεονάζει. ὅτι ἀσφάλειαν τῷ λόγῳ περιποιεῖ τῇ τῶν ποιοτήτων καὶ τῶν αἰτιῶν προσθήκῃ. β΄. ὅταν ἤτοι ἔξωθέν τι. τὸ γὰρ ψιλῶς αὐτὸ λέγειν τὸ πρᾶγμα καὶ μηδὲν ἔξωθεν ἐφέλκεσθαι, ἴδιον τῆς καθαρότητος. ἴδιον ἄρα τῆς περιβολῆς τὸ τὰ ἔξωθεν τοῦ πράγματος πολυπραγμονεῖν. γ΄. γένος εἶπε. τὸ μὲν γὰρ γένος ἐστὶν ὁ συκοφάντης. εἶδος δὲ τὸ, ἴδιον δὲ φύσει κίναιδος τὸ ἄνθρωπόν ἐστι. δ΄. θαυμάζειν δὲ οὐ χρή. ἐν τῷ περὶ εὐκρινείας λόγῳ φησὶν ὅτι τὰ κατὰ ἄθροισιν καὶ μερισμὸν καὶ ἀπαρίθμησιν σχήματα, τῷ μὲν ἐφέλκεσθαι ἄλλα νοήματα περιβάλλει τὸν λόγον. τῷ δὲ εὐθὺς ἀρχομένου τοῦ λέγοντος φαίνεσθαι τοῖς ἀκούουσιν, ὅτι ἕπεται καὶ ἄλλο τι νόημα, τὴν εὐκρίνειαν ἐργάζεται. καλῶς δὲ τὸ δοκοῦσά πως. οὐ γὰρ ἄντικρυς αὐτῇ ἐναντιοῦται, ἀλλὰ κατὰ συγγένειαν τῆς καθαρότητος ἡ πρὸς τὴν ἐπιβολὴν ἐναντίωσις τῆς εὐκρινείας γίνεται. οὐ γὰρ οὕτως ἐστί. καὶ ἡ ψυχὴ γὰρ καὶ τὸ σῶμα ἐναντία ὄντα ἀλλήλοις συνυπάρχουσιν. ϛ΄. μετά γε ὅμηρον. παραχωροῦσιν ὁμήρῳ πάντες ὅσοι τὰς λογικὰς μετῆλθον τέχνας, ἅτε ἐξ αὐτοῦ τὰς ἀρχὰς εἰληφότες, καὶ τὰ σπέρματα τῶν ὑποθέσεων. ζ΄. καὶ τῷ περιττῷ καὶ μέσῳ. αὐτῇ τῇ περιβολῇ λέγει. η΄. τὸ λεπτόν. τουτέστι τὴν εὐτέλειαν καὶ ἀφέλειαν. ἥτις ἐστὶν ἐναντία τῇ σεμνότητι. χάριν δὲ καὶ ἡδονὴν τὴν γλυκύτητα λέγει. τόλμαν δὲ τὸ τραχὺ καὶ σφοδρόν. τολμηρὸν γὰρ ἡ καταφορά. ἀκόσμητον δὲ λόγον τὸν τῆς βραχύτητος φησί. τὸ δὲ πιθανὸν οὐκ ἰδέα λόγου ἐστίν, ἀλλ' ἀρετή, ἣν ἐργάζονται ἀφέλεια καὶ ἀλήθεια, καὶ γλυκύτης καὶ ἐπιείκεια. οἱ γὰρ ἠθικοὶ καὶ ἐνδιάθετοι λόγοι πείθουσιν ἑτοιμότερον τοὺς ἀκούοντας. θ΄. λαμπρότητι δέ. τῆς μὲν γὰρ λαμπρότητος μακρὰ τὰ κῶλα. τῆς γοργότητος δὲ τὰ κομματικά. ι΄. ἢ δὴ σμικρότατον. σμικρότατον γὰρ οὐ μέγα ἡ εὐκρινείᾳ καταμίγνυται περιβολῇ, ὅπου γε καὶ καθαρότης ἡ ἄντικρυς ἐναντία περιβολῇ μίγνυται αὐτῇ. ἔστι δὲ ἐκεῖνος τούτου τε καὶ τῶν ἄλλων μίξεων ἔλαττον.

Ἐπάνειμι δὴ πάλιν ἐξ ἀρχῆς αὖθις ἐπὶ τὸν τῆς περιβολῆς λόγον. καὶ τὰ λοιπά. α΄. δύναται δὲ καὶ αὔξεσθαι. ἕκαστα γὰρ τῶν περιστατικῶν μορίων εἴ τις διὰ πλειόνων ἐξεργάζεσθαι βούλοιτο, πολὺ πλάτος ποιεῖ τῷ λόγῳ. β΄. ἀλλὰ καὶ ἐπιχειρῶν. ἀπὸ μὲν τοῦ ὁμοίου, ὡς τὸ, ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἶμαι καὶ πλοίου. ἀπὸ δὲ τοῦ ἐναντίου. καὶ γὰρ ἄλογον ἂν ἦν, εἰ μίαν μὲν πόλιν ἀπώλεσεν. καὶ ἑξῆς. ἀπὸ δὲ γένους καὶ τοῦ εἴδους καὶ τοῦ ὅλου εἴρηται. ἔτι δὲ ἀπὸ τοῦ ὅλου ἐστὶ καὶ τοῦτο ἐν τῷ πρὸς λεπτίνην. οὐ γὰρ εἰ μὴ χρήματα ἀπόλλυται μόνον σκεπτέον, ἀλλ' εἰ καὶ δόξαν χρηστήν, περὶ ἧς μᾶλλον σπουδάζετε, ἢ περὶ χρημάτων. ἀπὸ δὲ τοῦ ἴσου. ὡς ἐν τῷ κατὰ μειδίου. εἶτα τὸν μὲν χορευτὴν οὐδ' ὁ προσκαλέσας κατὰ τὸν νόμον ἀζήμιος ἔσται. τὸν δὲ χορηγὸν αὐτὸν οὐδ' ὁ συγκόψας παρὰ πάντας τοὺς νόμους οὕτω φανερῶς δώσει δίκην; γ΄. προσλήψεις εἰσί. προσλήψεις μὲν φησὶ τὰς περιβολάς, δι' ὧν οἷόν τε πολλήν τινα τοῖς πράγμασιν αὔξησιν περιβάλλειν. πίστεις δὲ μᾶλλον αὐτὰς εἶναί φησι. διότι τοῖς τοιούτοις τόποις ἐν τῷ δέοντι κεχρημένοι οἱ ῥήτορες πείθουσι τοὺς ἀκροωμένους. τῶν δὲ πίστεων, αἱ μέν εἰσιν ἄτεχνοι, νόμοι, μαρτυρίαι, συνθῆκαι, ὅρκοι, βάσανοι, καὶ ὅσα ἔγγραφα. αἱ δὲ ἔντεχνοι. τῶν δὲ ἐντέχνων εἴδη τρία. αἱ μὲν γάρ εἰσι λογικαί τε καὶ πρακτικαί. αἱ δὲ ἠθικαί. αἱ δὲ πα

θητικαί. λογικὴ μὲν οὖν πίστις ἐστὶ λόγος αὐτὸς τοῦ πράγματος, περὶ οὗ ὁ λόγος, τὰς ἀποδείξεις δι' ἐπιχειρημάτων ποιούμενος. ἠθικὴ δὲ πίστις ἐστὶ λόγος ἀπὸ τῆς τοῦ προσώπου ποιότητος τὴν πίστιν παρεχόμενος. παθητικὴ δέ, λόγος εἰς πάντας, ὅπερ ὁ λέγων βούλεται τὸν ἀκροατὴν ἐκτρέπων καὶ ἄνευ τῆς τῶν πραγμάτων ἀποδείξεως. οἷον ὀργήν, φθόνον, ἔλεον, εὔνοιαν. δ΄. ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκβαίνοντα. ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου κεῖται τὸ ἐπιχείρημα. δεῖν ἄρα δεῖσθαι ὅτι ναῦν μὲν ἔστι στῆναι καὶ συνελθεῖν καὶ ἀναπνεῦσαι. πολλὰ μία ἡμέρα καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδωσαν τῶν εἰς σωτηρίαν τῇ πόλει. τότε δὲ οὐκ ἄξιον εἰπεῖν ὧν γε μηδὲ πεῖραν ἔδωκε θεὸς τινὸς εὐνοίᾳ. ε΄. τὸ ἑξῆς συνῆπται. τό, ἐνταῦθ' ἐγίνοντο οἱ ὅρκοι. ϛ΄. καὶ τὸ δι' ἐπικρίσεως. τουτέστι σεμνὸν τὸν λόγον ἐποίησε. σεμνότητος γὰρ ἡ ἐπίκρισις.

Λέξις δὲ καθ' ἑαυτὴν ἰδία περιβολῆς, καὶ τὰ λοιπά. ἐκ παραλλήλου. τουτέστιν ἐκ διπλασιασμοῦ. ταύτην δὲ τὴν μέθοδον ὁ τιβέριος ἐν τοῖς σχήμασι τῆς λέξεως τίθησι λέγων, ὅτι ἐπιμονή ἐστιν, ὅταν πλείω ῥήματα ἀλλήλοις ἐπιβάλλῃ. ὡς ἐν τῷ ὑπὲρ φορμίωνος ὁ δημοσθένης. ἄγεις. ἑλαύνεις. διώκεις. συκοφαντεῖς. καὶ παρὰ τῷ αἰσχίνῃ. ὅρκον αἰτεῖ. νόμον αἰτεῖ. δημοκρατίαν αἰτεῖ. β΄. τό γ' ἡμῖν δοκοῦν. καὶ τί εἴρηκεν, ὅτι περιβολῆς ἴδιαι λέξεις οὐκ εἰσὶ κατά γε ἐμέ. γ΄. ταῖς γὰρ ἐπιμοναῖς. αὖθι μὲν γὰρ τῶν ἐνδόξων πραγμάτων ἐπιμενόμενοι. αὖθι δὲ τῶν αἰσχρῶν ταχὺ ἀπαλλαττόμεθα. δ΄. οὐ φαῦλον συγχωρῆσαι. τουτέστιν οὐκ ἄτοπον. ε΄. πρῶτον μὲν ὦ ἀθηναῖοι. τοιοῦτον καὶ τὸ τοῦ θεολόγου. πρῶτον μὲν ἐννοεῖ τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις καὶ οὐρανίους. ϛ΄. καὶ τὰ καθ' ὑπόθεσιν. διότι λαμβάνει τὸ μὴ ὂν ὡς ὄν. ζ΄. ἀλλ' οὖν ὅγε πλαγιασμός. ἐνταῦθα τὸ σχῆμα τῶν κώλων τούτων πλαγιασμὸν καλεῖ. ἐν δὲ τῷ περὶ σχημάτων γοργότητος ἐπιτρέχον αὐτὸ ὀνομάζει. τοῦτο δὲ ἐπιδρομὴν οὐλπιανός φησιν. ἐπεὶ εὐθὺς ἐνταῦθα. τὸ μὲν τι κῶλον διὰ λέξεων κοινῶν καθαρόν ἐστιν. ἡ δὲ ἔννοια γένος εἶδει περιβαλοῦσα περιβέβληται. γενικὸν μὲν γὰρ ἡ συμφορά. εἰδικὸν δὲ ἡ παρὰ τῶν νόμων ἀτιμία. ἣν ὑπεῖχε διὰ τὴν ἀστρατείαν ὁ σαννίων. καὶ ἄλλως, ὅτι κατ' αὔξησιν εἴρηται, περιβλητικόν ἐστι κατ' ἔννοιαν. τὴν γὰρ ἀτιμίαν αὔξων συμφορὰν ἐκάλεσεν. θ΄. τῶν δὲ ἄλλων ἰδεῶν. ἡ μὲν λαμπρότης οὐχ ἁρμόττει. διότι παρὰ τοῖς ἰδιώταις οὐχ οἷόν τε ἔνδοξα πράγματα γίνεσθαι. ἀλλ' οὐδὲ ἡ τραχύτης. διότι κατὰ μειζόνων προσώπων οὐκ ἂν χρήσαιτο καταφορᾷ ἰδιώτης. διὰ δὲ τὰ αὐτὰ οὐδὲ ἡ ἀκμὴ ὡς ἐκ τούτων συγκειμένη. ι΄. ἐπιφορᾷ. τουτέστι καταδρομὴν. ια΄. οὐ μὴν οὐδὲ ἐνταῦθα. καὶ γὰρ ἐν τοῖς δημοσίοις ἀγῶσι τῇ μὲν σεμνότητι σπανιώτερον χρησόμεθα. διότι οὐ πολλαχοῦ τοῦ λόγου περὶ θείων ἢ μετεώρων ἢ ἐνδόξων πραγμάτων ὁ ῥήτωρ διαλέξεται, ἀλλ' ἐπ' ἐλάχιστον. ταῖς δ' αὖ ἐπιτιμητικαῖς τῶν ἰδεῶν οὐκ ἐπὶ τὸ πολὺ χρηστέον. διὰ τὸ μὴ λίαν τραχὺ καὶ φιλαίτιον τοῦ λέγοντος φαίνεσθαι τὸ ἦθος. σκληρὸν γὰρ καὶ φιλαπεχθῆμον τό γε τοιοῦτον. οὐ μὴν οὐδὲ τῇ ἀκμῇ πλεονάσει διὰ ταῦτα. κοινωνεῖ γάρ, ὡς ἔγνωμεν, τραχύτητι καὶ σφοδρότητι κατὰ τὰς ἐννοίας. διὸ δὴ πάντων μάλιστα τὴν περιβολὴν ἠγάπησεν ὁ ῥήτωρ. ὡς μέγεθός τε περιποιοῦσαν τῷ λόγῳ. καὶ τῶν ὁμοειδῶν ἀποφεύγουσαν τὸ δύσχρηστον.

Ἀλλ' ὅθεν ἐξέβημεν πάλιν ἐπανιτέον ἐπὶ τὰ σχήματα τῆς περιβολῆς. καὶ τὰ λοιπά. τὸ ἐπιτρέχον. ἐπιτρέχον μὲν καλεῖται τὸ σχῆμα διὰ τὸ τὰς ἐννοίας ἔχειν ὥσπερ ἐνδρόμῳ ἠρτημένας ἀλλήλων ἐκ τοῦ παρασιωπητικοῦ δέ, ἐπειδὴ εὐθὺς τῇ πρώτῃ προτάσει συνῆπται ἡ αἰτία. τοῦτο δὲ τὸ ἐπιτρέχον καὶ κατ' ἐπιδρομὴν καλεῖται ἀπὸ ἐννοίας μεταπηδῶν εἰς ἔννοιαν. οἷον ἀλλ' ἐφ' ἑλλήσποντον οἴχεται. πρότερον ἧκεν ἐπ' ἀμβρακίαν. μεγάροις ἐπιβουλεῦσαι πρώην. β΄. ἐπειδὴ γὰρ ἐκκλησία. ὡρισμέναι ἦσαν ἐκκλησίαι κατὰ πρυτανείαν

Deest elementu. u.

Vlpianus citatur. interpres demosthenis.

ἑκάστην τέσσαρες. δέκα δὲ οὐσῶν Ἀθήνησι φυλῶν ἐπρυτάνευον αἱ μὲν πρῶται λαχοῦσαι φυλαὶ τέσσαρες ἀνὰ λϛ΄ ἡμέρας· αἱ δὲ λοιπαὶ ϛ΄ ἀνὰ λε΄. μετὰ οὖν τὰς ὡρισμένας τοῦ δήμου συνόδους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εἴ τι ἀναγκαῖον ἐμπέσοι πρᾶγμα, περὶ οὗ τὸν δῆμον ἐχρῆν συνελθόντα γνῶναι· σύγκλητος ἐγίνετο ἐκκλησία. προσηκόντως κέχρηται οὖν τῷ εἴδη τὰς ὡρισμένας ἐκκλησίας παρεληλυθέναι. γ΄. ὥσπερ ἐν στροφῇ. στροφὴ καὶ ἀντίστροφος καὶ ἐπῳδὸς συστήματα μέτρων ἐστὶν ἐν λυρικοῖς ποιήμασιν. ἡ μὲν οὖν στροφή ἐστιν ἡ πρώτη τιθεμένη περίοδος ἐκ δύο ἢ πλειόνων κώλων ὁμοίων ἢ ἀνομοίων συγκειμένη, ὡς παρὰ Ἀλκμᾶνι· μῶσ᾽ ἄγε καλλιόπα θύγατερ Διὸς, ἄρχ᾽ ἐρατῶν ἐπέων ἐπὶ δ᾽ ἱερὸν ὕμνον καὶ χαρίεντα τίθει χορόν. αὕτη γὰρ ἡ στροφὴ ἐκ τεσσάρων ἐστὶ κώλων δακτυλικῶν ἰσομέτρων συγκειμένη. ἐξ ἀνομοίων δὲ, ὡς τόδε· μῶσ᾽ ἄγε μῶσα λίγεια πολυμελὲς αἰὲν ἀοιδὲ μέλος νεοχμὸν ἄρχε παρθένοις ἀείδειν. ἀντίστροφος δέ ἐστιν ἡ μετὰ τὴν πρώτην στροφὴν τιθεμένη περίοδος ἴση καὶ ὁμοία τῇ πρὸ αὐτῆς στροφῇ κατά τε τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τῶν κώλων. ἐπῳδὸς δέ ἐστι τρίτη περίοδος τῇ στροφῇ καὶ ἀντιστρόφῳ ἐπιλεγομένη, ἀνόμοιος τῷ πλήθει καὶ μεγέθει τῶν κώλων συναμφοτέραις. ἦν δὲ τοῦτο δι᾽ ἱσταμένων τῶν χορῶν. ἐν ἐκείναις γοῦν ἐκινοῦντο. δ΄. καὶ αἱ παρισώσεις. ἡ παρίσωσις γίνεται κατ᾽ ἀρχὴν καὶ τέλος. κατ᾽ ἀρχὴν μὲν, οἷον προσήκει προθύμως· ὃ καὶ ὁμοιόαρκτον λέγεται. κατὰ δὲ τὸ τέλος, οἷον ἐθέλειν ἀκούειν· ὅ ἐστιν ὁμοιοτέλευτον. ε΄. κατὰ ἄρσιν καὶ θέσιν. ἄρσις καὶ θέσις κυρίως μὲν ὀνομάζεται παρὰ τοῖς μουσικοῖς ἐπὶ τῶν τοῦ ποδὸς κρουμάτων ἄνω ἢ κάτω τὴν ὁρμὴν λαμβάνοντος. παρὰ δὲ τοῖς ῥήτορσι τὸ κατὰ ἀπόφασιν καὶ κατάφασιν σημαίνειν. ϛ΄. καὶ ἐν τῷ περὶ καθαροῦ λόγου. εἶπε γοῦν ἐν τῷ περὶ σχημάτων καθαρότητος ὅτι δεῖ κατὰ βραχέα τὰς ἐννοίας ἀναπαύειν ἐφ᾽ ἑαυτῶν περιγραφομένας. καὶ ὅτι πᾶν ὅπερ ἀπήλλακται περιβολῆς σχῆμα καθαρὸν ποιεῖ τὸν λόγον.

ΠΕΡΙ ἐπιμελείας καὶ κάλλους.

Μετὰ τὸν περὶ σαφηνείας τε καὶ ἀξιώματος τοῦ κατὰ μέγεθος λόγου, καὶ τὰ λοιπά. Ἀγλευκής· τουτέστιν ἀηδής, ἄμοιρος ἡδονῆς, ἄχαρις μεταφορικῶς ἀπὸ τοῦ γλεύκους. β΄. τὸ ἀμελές. εἶπε γοῦν ὅτι ἡ ἄρρυθμος καὶ ἀνακόλουθος συνθήκη ἁρμόττει σφοδρότητι καὶ τραχύτητι. καλῶς δὲ εἶπε κατὰ τὴν σύνταξιν· τῷ μὲν γὰρ μεγέθει καθολικῶς ἐναντίον τὸ εὐτελές. τῷ δὲ κάλλει κατὰ μόνην τὴν σύνταξίν τε καὶ συνθήκην. γ΄. κάλλος εἶναι. ὥσπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων ὁρῶμεν τὰ μὲν αὐτῶν τῇ φύσει καλά, τὰ δὲ τῇ ἐπιμελείᾳ καὶ τῷ φαινομένῳ. οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν λόγων, οἱ μὲν ἐκ συμμετρίας τινὸς ἔχουσι τὸ κάλλος, οἱ δὲ ἐξ ἐπιμελείας. ὅθεν καὶ ἐπὶ τοῦ κομμωτικοῦ ἔννοιαν καὶ μέθοδον οὐχ εὑρίσκομεν. τί γοῦν τὴν λέξιν ἔχει τὴν ὅλην ὑπόστασιν, ὡς ἐπιπολάζον τῷ σώματι καὶ τῆς ὅλης ἐπιφανείας ἁπτόμενον. τὸ γοῦν ἀληθινὸν ἐφελκύεται τοῦ βάθους καὶ τὴν πλείστην δύναμιν ἔχει περί τε τὴν μίξιν τῶν ἰδεῶν καὶ τὴν ἔννοιαν αὐτὴν καὶ τὴν μέθοδον. δ΄. κάλλος ἐστίν. οὕτω τινὲς ὡρίσαντο τὸ ἐν σώματι ἀληθινὸν κάλλος· συμμετρία ὁμοιομερῶν τε καὶ ὀργανικῶν μετά τινος εὐχροίας διαπαντὸς τοῦ σώματος διηκούσης. ὅθεν καὶ τὸν ὅρον τοῦτον ὁ τεχνικὸς εἰς τὸ τοῦ λόγου κάλλος μετήνεγκεν. ε΄. ἀλλὰ μὴ χύδην ἀναρμόστως καὶ συγκεχυμένως. ὅπερ πάσχουσιν ἔνιοι τῶν φύσει μὲν ὀξυτέρᾳ κεχρημένων, ἥκιστα δὲ τοῖς ἐπιστημονικοῖς λόγοις προσηγετῆσαι τὴν φύσιν ἐξησκηκότων. ϛ΄. τοῦ Λυσίου ἐρωτικοῦ. ἐν γοῦν τῷ περὶ ἔρωτος πλάτων ἄλλους τε καὶ τὸν Λυσίαν εἰσάγει διεξιόντας περὶ τοῦ ἔρωτος. τὸ δὲ ἀποτετορνεῦσθαι, ἀντὶ τοῦ κατεσκευάσθαι καὶ εἰς κάλλος ἀπεξέσθαι μεταφορικῶς

ἀπὸ

[Marginal manuscript notes: De contionibus atheniensium Notandum · Strophe · Antistrophe · Epodos · Alcman · στροφή · ἀντίστροφος · ἐπῳδός · Quid · Parisosis · idé · ὁμοιόαρκτον · Ablatio inferens ὁμοιοτέλευτον · De pulchritudine · τὴν λέξιν · κάλλους in corpore diffinitio · χύδην · ἀποτετορνεῦσθαι · Arsis & Thesis qd]

ἀπὸ τῆς τορείας. ζ΄. ἀναβεβλήσθω. πρὸς γὰρ τῷ τέλει τοῦ δευτέρου βιβλίου, τὴν τῶν χαρακτήρων τῶν ῥητόρων διδάξει. η΄. ἔξωθεν κομμωτικός. ἰστέον ὡς τοῦτο διαβάλλοντες οἱ κριτικοὶ ὡς πλεονάζον ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Θεολόγου πορνικὸν εἰρήκασιν. ὡς αὐτὸς ἐκεῖνος ἐν τῷ συνταρκτηρίῳ φησίν· τὸ δὲ τῶν πορνικῶν, ὥς τις ἔφη διασύρων ἡμᾶς τῶν φρενῶν καὶ λόγον καὶ τρόπον. τὸ δὲ ἐπισημαίνεσθαι ἀντὶ τοῦ ἐπαινεῖν καὶ κροτεῖν.

Λέξις τοίνυν καλὴ πᾶσα ἥπερ καὶ καθαρά. αἱ γὰρ τραχεῖαι καὶ τροπικαὶ καὶ τὰ λοιπά. Εναργεῖς μὲν. ἀντὶ τοῦ σημαντικώτεραι. τὸ δὲ ἄλλο τι ἔφη, ἀντὶ τοῦ καὶ ὄγκον ἔχουσαι, καὶ διάρμα καὶ ὕψος, ὡς ἐν τῷ περὶ λέξεως καθαρότητος ἔφη. β΄. ὡς ἐν τοιούτῳ κάλλει. τῷ κομμωτικῷ δηλαδή. γ΄. ἀλλὰ τὴν μὲν αἰτίαν. Ἰσοκράτους μαθητὴν εἶναι λέγουσιν Ἀνδροτίωνα. καὶ ἦν, ὥς φησιν ὁ ῥήτωρ, τεχνίτης τοῦ λέγειν. ἐπετήδευσεν οὖν ὁ Δημοσθένης κεκαλλωπισμένον ἐργάσασθαι τὸν κατ᾽ Ἀνδροτίωνος, ἀντιφιλοτιμούμενος πρὸς Ἰσοκράτην ῥήτορα παρισώσεις ἐπιχρώμενον κατὰ ζῆλον τοῦ διδασκάλου. δ΄. διακόπτει μὲν οὖν. ἡ μὲν παρίσωσις οὕτως ἂν ἐγένετο. τὸ μὲν γὰρ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἄν τις θείη. τὸ δὲ μὴ πάλαι τοῦτο πεπονθέναι τῆς παρ᾽ ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημα ἂν θείη. πάρισον γὰρ τὸ μὲν ἀπολωλεκέναι τῷ πεπονθέναι. τὸ δὲ θείη τῷ θείη. ἡ δὲ ἐπεμβολὴ διέκοψε τὴν παρίσωσιν. ε΄. ἐπιβουλὴ τοῦ λόγου. πανταχοῦ ὁ τεχνογράφος ἐπιβεβουλευμένον καλεῖ λόγον, τὸν τῷ ἐπιτετηδευμένῳ κάλλει κεχρημένον. τὸ γάρ τοι διόλου κεχρῆσθαι ταῖς παρισώσεσιν ἐκπρεπῆ μὲν, οὐ μὴν πιθανὸν ποιεῖ τὸν λόγον. οὐ γὰρ οὕτω πείθονται οἱ δικασταὶ τῷ ἐπιτηδεύοντι καλλωπίζειν τὸν λόγον, καὶ τεχνίτῃ τοῦ λέγειν, ὡς τῷ κατὰ φύσιν λέγοντι. Γοργίας μὲν οὖν καὶ Παῦλος σφόδρα τοῦ κάλλους πεφροντικότες παντοδαπῶν παρισώσεων πληροῦσι τοὺς λόγους. Ἰσοκράτης δὲ ἐπ᾽ ἔλαττον. ὁ δ᾽ αὖ Δημοσθένης ὡς σφοδρότερος τεχνίτης φεύγει κεχρῆσθαι ταύταις προσκόρως. ϛ΄. ἐπεὶ καὶ τὸ ταῦτα. ἡ παρίσωσις ἐνταῦθα οὕτως ἂν γένοιτο. ταῦτα ἐμοῦ τότε γράψαντος. καὶ τὸ τῇ πόλει συμφέρον, οὐ τὸ Φιλίππου ζητοῦντος. ζ΄. ὁ δ᾽ Ἰσοκράτης. ὡς οὐ πρὸς ἀγῶνα ἀλλὰ πρὸς ἐπίδειξιν γράφων λόγους. καὶ ἀντισοφιστεύων Λυσίᾳ καὶ γοργιάζων. η΄. δι᾽ ὅλων ἴσοις. ἕκαστον γὰρ τῶν τριῶν κώλων συλλαβῶν ἐστιν ἐννέα. τὸ μὲν πρῶτον ἄχρι τοῦ διδόμενα. τὸ δὲ δεύτερον ἄχρι τοῦ εἶναι. τὸ δὲ τρίτον ἄχρι τοῦ ἀποδεδωκέναι. θ΄. ᾠδὸν γὰρ οὐδόλως. πῶς γοῦν ὁ μὴ παθαινόμενος, ἀλλ᾽ οἴκοι σοφιστεύων καὶ διδάσκων ἐπιχειρεῖν. καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀκοῆς θηρώμενος ἔπαινον, χρήσαιτ᾽ ἂν τῇ ἀποστροφῇ.

Αἵ τε οὖν παρισώσεις καλλωπίζουσιν, καὶ τὰ λοιπά. α΄. Εἰ δ᾽ ἔχει τι καὶ ἐναργείας. ὁ Τιβέριός φησιν ὅτι ἐνάργεια γίνεται κατὰ μὲν ἔννοιαν, ὅταν μὴ μόνον λέγῃς τὸ ἔργον, ἀλλὰ καὶ τὰ παρακολουθοῦντα τῷ τόπῳ σημεῖα. οἷον ἐν τῷ τῆς Ἁλοννήσου. καὶ ποῦ Χερρονήσου οἱ ὅροι εἰσίν, οὐκ ἀγορά, ἀλλ᾽ ὁ βωμὸς τοῦ Διὸς τοῦ ὁρίου. καὶ ποῦ ὁ βωμός, ὅς ἐστι μεταξὺ Πτελεοῦ καὶ Λευκῆς ἀκτῆς. εἶτα πάλιν ἄλλο σημαντικόν. οὗ ἡ διώρυχ ἡ Χερρονήσου ἔμελλεν ἔσεσθαι. καὶ ὅταν ὡς ἐν εἰκόνι προσάγῃς τὸν λόγον. ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου φησίν· ἰσχυρός τις ἦν, μέλας. κατὰ δὲ τὸ σχῆμα ἐνάργεια γίνεται. ὅταν καθ᾽ ὑπόθεσιν λέγωμεν, ὡς ἐν τῷ πρὸς Λεπτίνην. φέρε ἂν δὲ δὴ πέμψας εἰς ἡμᾶς ὁ Λεύκων ἔρηται. καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ αἱ ἀναπλάσεις ἐναργείας εἰσίν. ὡς ἐν τῷ κατ᾽ Αἰσχίνου. καὶ γὰρ ὡσαληθῶς ἔσται τις λόγος περὶ ὑμῶν, εἰ τοῦτο ἀφήσετε. Ἀθήνηθεν ἐπρέσβευσάν τινες ὡς Φίλιππον, τουτονὶ Φιλοκράτης, Αἰσχίνης, Φρύνων, Δημοσθένης. κατὰ δὲ λέξιν ποιεῖ ἐνάρ-

[Marginal manuscript notes: Theologus · ἐπισημαίνεσθαι κροτεῖν · Nota Androtion Isocratis · πρὸς Ἰσοκράτης · ἐπεμβολή · ἐπιβεβουλευμένον καλεῖ λόγον τὸν τῷ ἐπιτετηδευμένῳ κάλλει κεχρημένον · Gorgias Paulus · De affectato ornatu nota · ἀγῶνα i. uel certamen · παθαινόμενος · Tiberius · Enargia · ἐνάργεια qd sit & fieri tribus modis. Sententia · Schemate · dictione · ἐπεμβολή qd sit carpe hinc]

γειαν· τὰ πληκτικὰ τῶν ὀνομάτων· καὶ τὰ σημαντικά. οἷον, ὁρᾶτε ὡς σαφῶς διορίζεται καὶ δηλοῖ· καὶ πάλιν· ἀκούετε ὦ ἀθηναῖοι τοῦ νόμου τοῦ λέγοντος σαφῶς· κατὰ δὲ ἄλλους καὶ τὰ δεικτικὰ σχήματα ἐναργῆ· οἷον προπύλαια ταῦτα. β. τὸ τῆς ἐπιβουλῆς· τουτέστι τῆς περιεργείας· ὅθεν καὶ ἐπιβεβουλεῦσθαί φησι τὸ περιεργάζεσθαι ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν καλλωπιζομένων γυναικῶν καὶ ἐπιβουλευουσῶν τῇ τῶν θεωμένων αὐτὰς σωφροσύνῃ. γ. ἐκ συμφθάρσεως. τὴν ἀρίστην παρὰ τῷ ῥήτορι τῶν ἰδεῶν ἕνωσίν τε καὶ σύγκρασιν συμφθαρσιν ἐκάλεσεν· ἀπὸ μεταφορᾶς τῶν διαφόρων σιτίων ἅπερ ἐν τῇ γαστρὶ πρότερον ἀλλοιοῦται καὶ τὴν οἰκείαν μεταβάλλει ποιότητα· εἶθ᾽ οὕτως ἕνα χυμὸν κατ᾽ ἐπικράτειαν γεννᾷ θρεπτικὸν τοῦ σώματος καὶ σωτήριον. δ. ὡς ἐν τῷ περὶ τῆς περιβολῆς. τὰ παρὰ μὲν γὰρ ταῖς τῶν χορηγιῶν δαπάναις· καὶ τὰ ἑξῆς. ε. τὴν τοῦ διαπράξασθαι. εἰπὼν γὰρ τὸ τὴν ὑπερέθετο προσθεῖναι τὸ, δόξαν. ς. καὶ τὸ πολύπτωτον. πολύπτωτόν ἐστι μεταβαῖνον ἀπὸ πτώσεως εἰς πτῶσιν· ἡ γὰρ μεταβολὴ τῆς φράσεως κάλλος καὶ ἡδονὴν ἐργάζεται· ὡς καὶ ἡ ἐκ ποικίλων χρωμάτων γραφή. ζ. οὗτοι γὰρ οἱ ῥήτορες.

Κῶλα δὲ κεκαλλωπισμένα φύσει μὲν τὰ μετρίως μακρότερα ἐν τῇ συνθήκῃ μὴ διεστηκει. καὶ τὰ λοιπά. α. ὅ γε μὴν περὶ ἀτελείας. ἠθικώτερον γὰρ μᾶλλον καὶ δι᾽ ἐπιμελείας τε καὶ κάλλους πεπλεγμένον ἀφελής τε καὶ ἀσπάσιος ἀπεφήνατο τὸν πρὸς λεπτίνην. τραχύτητος δὲ καὶ σφοδρότητος ἄμοιρον. διά τε τὸ πρὸς ἔνδοξον πρόσωπον ὑπὲρ ἀδόξου τοῦ κτησιφῶντος εἰρῆσθαι τοὺς λόγους, καὶ διὰ τὸ ἐξήκειν αὐτῷ τὸν χρόνον τῆς γραφῆς, ἣν ἐγράψατο πρότερον βαθίππος ἀψηφίωνος πατὴρ τὸν λεπτίνου νόμον· ἔτι μὴν διὰ τὸ συμφέρειν τῷ δήμῳ τὸν νόμον ἐνδοῦ τοὺς πλουσίους μετάγοντα τὰς λειτουργίας ὥστε καὶ πρὸς ὀργὴν ἐξῆψεν αὐτὸν ἀκροατήν. εἰ πρὸς καταφορὰν ἐχώρησεν ὁ ῥήτωρ τοῦ τὰ λοιπὰ τελοῦντα νομοθετοῦντος. εὐθέως γοῦν ἐκ προοιμίων διὰ τῶν ἐξ ἐπιπλοκῆς βραχείας πεπλεγμένων κώλων τὴν περὶ τοῦ δικαίου τέθεικεν ἀντίθεσιν, καθ᾽ ἣν σαθρότερος ἦν ὁ τοῦ λεπτίνου νόμος· τῷ γὰρ συμφέροντι μᾶλλον ἔρρωτο· ἰσχυρὰν δὲ αὐτὴν δῆθεν ἐπιδεῖξαι βουλόμενος ἐπήνεγκεν ὡς εἰδὼς ἀκριβῶς. καὶ τούτῳ πλείστῳ χρήσεται τῷ λόγῳ. καὶ τὸ δηλονότι τοῖς σαθροτέροις ἐπ᾽ ἐλάχιστον οἱ ῥήτορες χρῶνται. β. καὶ μέτρον γε τοῦ οἰκείου. ἐν ταῖς ἄλλαις ἰδέαις περὶ τῶν οἰκείων ἑκάστῃ ποδῶν εἰρηκώς, ἐνταῦθα οὐ λέγει τίνες εἰσὶν οἱ τοῦ κάλλους· οὐ γάρ εἰσιν ἴδιοι τοῦ κάλλους· ἀλλ᾽ εἰ μὲν σεμνότητα τυχὸν ἐργαζόμεθα, δεῖ δὲ ἡμᾶς καὶ κάλλους, τοὺς τῇ σεμνότητι οἰκείους πόδας ποιήσομεν. εἰ δὲ ἀφέλειαν σὺν κάλλει· τοὺς τῆς ἀφελείας. καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως. γ. μέτρον πλησίον. δυνατὸν γὰρ καὶ πεζὸν λόγον μεθόδῳ τινί, τῷ δοκεῖν ἔμμετρον εἶναι, καὶ πάλιν ἔμμετρον τῇ διακοπῇ τῶν νοημάτων τῷ φαινομένῳ ποιῆσαι πεζόν. οἷον ὁ ἐγὼ λέγω ἐπὶ τῶν ἐμμέτρων ποιημάτων. ὅταν μὴ ἀποδοθῇ τὸ μέτρον τῇ ἑξαμετρείᾳ, συναρπάζεται τῷ δοκεῖν ἐκ τῆς διακοπῆς ὁ ποιητικὸς ῥυθμός· ὡς ἔχει τό, φεῦγε μάλ᾽ εἴ τοι θυμὸς ἐπέσσυται. οὐδέ σ᾽ ἔγωγε λίσσομαι εἵνεκ᾽ ἐμεῖο μένειν, πάρ᾽ ἔμοιγε καὶ ἄλλοι οἵ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα ζεύς. καὶ μέχρι μὲν τούτου τοῦ ἔπους οὐκ ἐμφαίνεται τὸ μέτρον· ὑπερέβη γὰρ τὰ μέτρα τοὺς πόδας. σκόπει δὲ τοῦ λοιποῦ πῶς διὰ τὴν ἰσομοιρίαν τῶν κώλων ὁ ποιητικὸς ἔρρωται ῥυθμός. ἔχθιστος δέ μοί ἐσσι διοτρεφέων βασιλήων. αἰεὶ γάρ τοι ἔρις τε φίλη πόλεμοί τε μάχαι τε. ἀλλ᾽ ὡς ἐμποδίζει τῷ ἐμμέτρῳ λόγῳ τὰ κῶλα μὴ κατὰ τὸν προειρημένον λαμβανόμενα λόγον, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸν πεζὸν δείκνυσι δοκεῖν ἔμμετρον ὁ πλεονασμὸς τῶν ποδῶν. καὶ μάλιστα ὅταν

ἐπιβουλή — *Polyptoton.* — *Demosthenis oro[tio] ... Aphthones? Aspasius* — *De numero orationis* — *Homer* — *Qua ratione fieri possit ut metrum videatur prosa oratio & e contrario. notandū documentū* — *ἑξαμέτρῳ ... qā sequitur ἑξαμετρεία*

ἀπίθανα

ταν τοῖς ὀνόμασι συναρπασθῇ τὰ κῶλα. ἔστι δὲ πολὺ παρὰ τῷ ἰσοκράτει· μέλλει γὰρ διαφερόντως αὐτῷ τοῦ κάλλους.

Διὰ πλειόνων δὲ μέλλων ἀκριβολογεῖσθαι περὶ τούτων παραιτοῦμαι μηδένα δυσχεραίνειν τῇ λεπτολογίᾳ. καὶ τὰ λοιπά. α. οἰκείως ἔχειν. δεῖ γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ συνθήκῃ τοὺς ἰσοχρόνους, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλεονάζειν πόδας, οἷον σπονδείους, καὶ δακτύλους, καὶ ἀναπαίστους, καὶ ἔτι ἰάμβους τε καὶ τροχαίους· καὶ χορείους. ἀνάρμοστοι δὲ οἱ ἐναντίως ἔχοντες σπονδείῳ πυρρίχιος· μολοσσῷ χορεῖος. εἰ τοίνυν διὰ τῶν ἀναρμόστων ἡ σύνθεσις γίνοιτο, βακχεύει τὸν λόγον. διὸ καὶ ἀνωτέρω τὸν ἰωνικὸν ὡς ἐκλυτώτερον ἐξέβαλε τοῦ σεμνοῦ λόγου· ἐκ γὰρ ποδῶν ἀναρμόστων καὶ μὴ συγγενῶν ἀλλήλοις οἱ ἰωνικοὶ σύγκεινται. τρία οὖν δεῖ ταῦτα ἔχειν τὸν τοῦ κάλλους ῥυθμόν, λειότητα φωνηέντων, ἀλλὰ μὴ σύγκρουσιν· πόδας συγγενεῖς ἀλλήλοις, μέρη λόγου μὴ ἰσοσύλλαβα, μὴ δὲ ἰσόχρονα, μὴ δὲ ἰσότονα. τοῦτο γάρ φησι καὶ διονύσιος, ὅτι δεῖ μιγνύειν βραχέσι μακρά· καὶ πολυσυλλάβοις ὀλιγοσύλλαβα. τοῦτο γὰρ ἡδέως διατίθησι τὴν ἀκοήν. β. οὐχ αἱ βεβηκυῖαι. βεβηκυίας λέγει τὰς εἰς πόδα τέλειον καταληγούσας, μὴ περιττευούσης ἑτέρας συλλαβῆς μετὰ τὸν πόδα· ἢ τὰς εἰς κῶλον πληροῦν τὴν διάνοιαν ἀπαρτιζομένας. καὶ λέξει ἐπιμήκει τε καὶ μακροκαταλήκτῳ· ὡς τὸ λειτουργίας. γ. τό γε μὴν ἐπιφερόμενον. εἰς γὰρ δισύλλαβον λέξιν κατέληξε τὸν λόγον. δ. ἐάσω. τὸ ἐάσω ἑρμόγενες οὐ βραχείᾳ παραλήγεται, ἀλλὰ μακρᾷ συλλαβῇ. καὶ εἰ βούλει, τοὺς γραμματικοὺς ἐρώτα. ε. καὶ χρήσιμοί γε. οἱ ἀνηρτημένοι καὶ μακροί, καὶ εὐθεῖς, καὶ μὴ τελέως περατοῦντες τὴν διάνοιαν ῥυθμοί. βραχεῖαν δέ τινα δι᾽ ἀνάπαυσιν ποιούμενοι τῆς ἐννοίας διὰ μακροτέρων τε κώλων ἐξαγόμενοι καὶ λέξεων βραχυτέρων. καὶ εἰς βραχεῖαν συλλαβὴν λήγοντες ἢ παραλήγοντες οἰκεῖοί εἰσι τῷ περὶ κάλλει λόγῳ. ὥσπερ οἱ διὰ πάντων ἐναντιούμενοι τούτοις τῷ μεγαλοπρεπεῖ καὶ ἀξίωμα ἔχοντι λόγῳ προσήκουσιν. ς. ἐπεὶ τοῦ χάριν. ἐντεῦθεν δείκνυσιν ἑρμογένους, ὅτι πάνθ᾽ ὅσα λέγεις περὶ ποδῶν, ἐπίθετα λέγεις. καὶ γοῦν, ἐπειδὴ πρὸ αὐτοῦ ἐρωτᾷς τοῦ χάριν οὐκ εἶπεν ὡμολόγησα συνειπεῖν, ἀλλ᾽ ὡμολόγησα συνερεῖν, ἐγώ σοι λέγω, ὡς εἴπερ εἶπεν ὡμολόγησα συνειπεῖν, σολοικισμὸν πάντως ἐποίει. καὶ γὰρ τὰ ῥήματα ταῦτα τὸ ἐλπίζω δηλαδὴ καὶ προσδοκῶ· καὶ μέλλω καὶ ὄμνυμι καὶ ἀπειλῶ καὶ ὑπισχνοῦμαι καὶ ὁμολογῶ καὶ ἐγγυῶμαι καὶ ὅσα ἁπλῶς τὸ ὑπισχνοῦμαι καὶ ἐλπίζω σημαίνουσιν, ἀπαρεμφάτῳ ἀεὶ συντασσόμενα οὐδέ ποτε ἀορίστου ἀπαρεμφάτῳ συντάσσεται· ἀλλ᾽ ἤτοι ἐνεστῶτος ἢ μέλλοντος τρόπου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. εἰ τοίνυν εἶπεν ὁ δημοσθένης συνειπεῖν, ἐπειδὴ τὸ ὡμολόγησα τὸ ὑπεσχέθην σημαίνει, σολοικισμὸν πάντως ἐποίει· τὸ γὰρ εἰπεῖν ἀορίστου ἐστί· καλῶς οὖν εἶπε συνερεῖν. ἐπειδὴ τὸ ἐρεῖν μέλλοντος τρόπου ἐστί. ζ. τοῦ ἐπιθέτου κάλλους. τουτέστι τοῦ κομμωτικοῦ. ἐπίθετον γὰρ κάλλος τὸ ἐξ ἐπιτριμμάτων φαμέν. η. ὁ δὲ λεγόμενος ὡραῖος. πολλὰ γὰρ σημαινόμενα τοῦ κάλλους. τὸ μὲν γάρ ἐστιν ἀληθινόν, ὃ ἐκ τῆς μίξεως γίνεται πασῶν τῶν ἰδεῶν· τὸ δὲ φαινόμενον ὃ ἐκ τῆς συνθήκης καὶ τῆς περὶ τὴν λέξιν ἐπιμελείας· τὸ δὲ ὡραῖον ὃ ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς ἀφελοῦς γίνεται· ὃ μᾶλλον ἐν γλυκύτητί ἐστι καὶ ἀφελείᾳ. καὶ τοῦτο ἐν τῷ περὶ ἐκείνων λόγῳ φανεῖται σαφέστερον.

ΠΕΡΙ ΓΟΡΓΟΤΗΤΟΣ. ΤΟΜΟΣ. β'.

Καλὸς μὲν οὖν ἅμα ὄγκῳ καὶ ἀξιώματι λόγος καὶ ἔτι σαφὴς ὅπως γίνεται. καὶ τὰ λοιπά. α. περὶ δὲ ὀξύτητος. ἡ ὀξύτης ἡ αὐτή ἐστι τῇ δριμύτητι. β. ἀλλ᾽ ἥ γε λέξις. ἡ μὲν γὰρ διὰ βραχέων συμβάλλεται τῇ γοργότητι. οἷον λόγος. ἡ

Tria inesse oportet orationi pulchrae — *Dionysius* — *Contra Hermogenem in quantitate syllabae errantem* — *Contra Hermoge[nem]* — *Regula grammatices* — *De celeritate.*

δὲ διὰ μακρῶν ἐναντιοῦται· οἷον τηλάδιος. γʹ. διὰ τοῦ τμητικοῦ. τμητικόν φησι τύπον, τὸν διὰ βραχύτητος τῶν κώλων καὶ τῶν ταχειῶν ἐννοιῶν τέμνειν δοκοῦντα τὸν λόγον· καὶ εἰς μικρὰ διαιρεῖν· τὸ γάρ τι τεμνόμενον πρόδηλον ὡς τῆς οἰκείας ὁλότητος ἀφαιρεῖταί τι. δʹ. ἀλλὰ τὸ περὶ κεφάλαια. τὸ χωρίον τοῦτο μεθόδου τινὸς μὲν γοργῶς διὰ τὸ βραχείας τὰς ἀπαντήσεις ἔχειν· σχῆμα δὲ ἐπιδέχεται τὸ κατὰ συνδρομήν· ἔτι συγχωροῦσιν· διότι συγχωρεῖ τῷ λόγῳ τῶν ἐναντιουμένων εὐθὺς ἐν ἀρχῇ· δυνατὸν γὰρ ἦν καὶ μεθοδεύσαντα γοργῶς μὴ χρήσασθαι τῷ κατὰ συνδρομήν· ἀλλὰ δι᾽ ἐναντιώσεως ἀπαντῆσαι· οἷον, μὰ Δία· ὁ γὰρ Ἀριστοφῶν ἢ μὴν κρειττόνων ὑπάρχει παράδειγμα πολιτευμάτων· ἰστέον γὰρ ὡς Ἀριστοφῶν μὲν κατηγορηθεὶς ἑβδομηκοντάκις ἀπέφυγε τὰς κατηγορίας· ὁ δὲ Κέφαλος πολιτευόμενος οὐδέποτε κατηγορήθη. εʹ. ἐν τῷ περὶ δεινότητος· καὶ μὴν ἐκεῖσε ἐλθὼν Ἑρμογένης οὐδὲν εἴρηκε· τὸ δὲ καταθαμονοῦσιν, ἀντὶ τοῦ ἀχάριστοί εἰσιν. ϛʹ. καὶ μέθοδοι· ἐπειδὴ προεῖπε μίαν εἶναι μέθοδον, προσέθηκε δὲ τὴν ἀποστροφήν, διὰ τοῦτο εἶπεν, ἢ καὶ μέθοδοι. ζʹ. συμπλοκαί· συμπλεκτικὸς γὰρ σύνδεσμος κατ᾽ ἐξαίρετον ὁ καί. ηʹ. εἰ δὲ πολλαί· τὰ τοιαῦτα χωρία δοκοῦσι μὲν ἔμφασιν ἔχειν τοῦ τμητικοῦ λόγου τῷ ταχέως ἀφ᾽ ἑκάστου τῶν πραγμάτων ἀπαλλάττεσθαι τὸν ῥήτορα. γοργότητος δὲ μετέχουσι τῷ τὰ πλείονα τῶν κώλων κομματικώτερα. περιβολῆς δὲ γέμουσι, τῷ τε ἐφέλκεσθαι πολλὰ νοήματα· καὶ διὰ μερισμῶν ἐξετάζεσθαι. διὰ μακροῦ τε τὴν ἀπόδοσιν ἔχειν τῆς ἐρωτήσεως.

Σχήματα μὲν γοργότητος ταῦτα· καὶ τὰ λοιπά. αʹ. τὰ κατὰ συστροφήν· τουτέστι περιοδικῶς. βʹ. ὁ γὰρ Μεσσήνην. πολλὰ μὲν πράγματα ἔχει ἐνταῦθα· συνεστριμμένα δὲ καὶ σύντομα· ὡς μὴ δοκεῖν εἶναι πολλά. γʹ. γένη γὰρ εἴδεσιν· ἐνταῦθα γένος μὲν ἡ ἀδικία· εἴδη δὲ ταύτης ἡ παρασπόνδησις καὶ ἡ λύσις τῆς εἰρήνης· καὶ ὅλον μὲν ἡ Εὔβοια· μέρη δὲ ὁ Ὠρεός, ὁ Πορθμός· καὶ ἀόριστον μὲν αἱ Ἑλληνίδες πόλεις· ὡρισμένον δὲ Βυζάντιον· Ὠρεός· Ἐρέτρια. ἔστι δὲ καὶ ἄλλα περιβλητικὰ ἑαυτῷ, οἱ δύο μερισμοί· καὶ ἡ διὰ μακροῦ ἀπόδοσις. δʹ. καὶ ἀπουδαία νομίζων· διὰ γὰρ τοῦ καὶ καὶ καὶ συνδέσμου ἔτεμον ἀμφότερα. εʹ. καὶ πρὸς ὅν τινα· τουτέστι πρὸς ὑπερέχοντα πρόσωπα· ἢ ἴσα, ἢ καταδεέστερα· ἔνδοξά τε ἢ ἄδοξα, ἢ ἀμφίδοξα· τὸ δὲ πῶς, ἀντὶ ποίων ἐπιχειρημάτων τὰς κατασκευὰς ἐργαστέον. ϛʹ. λέξεις μέντοι, βραχεῖαν λέξιν φησὶ τὴν ἐξ ὀλίγων συλλαβῶν συνεστῶσαν. ἢ τὴν διὰ βραχέων φωνηέντων· ὃ καὶ μᾶλλον εἰκότως· ὅτι ὁ πυρρίχιος τῇ γοργότητι. ζʹ. τοιάδε ἢ τοιάδε· τουτέστι καὶ δισύλλαβος καὶ τρισύλλαβος λέξεις γοργότητος ἂν γένοιτο, πλὴν αἱ βραχύτεραι ἐπιτηδειότεραι. ηʹ. ἔνθα ἐπείγεσθαι· οἷον παρ᾽ Εὐριπίδῃ ἐν Ὀρέστῃ· θᾶσσον ἢ μ᾽ ἐχρῆν προβαίνων ἱκόμην δι᾽ ἄστεος· ἐπὶ σὲ σύγγονόν τε τὴν σήν, ὡς θανουμένους αὐτίκα· τροχαϊκὸν γάρ ἐστι τετράμετρον καταληκτικόν. θʹ. καὶ παρὰ τῷ Μενάνδρῳ· ἐν Γεωργῷ· ἐμβεβρόντησαι· γελοῖον ὃς κόρης ἐλευθέρας εἰς ἔρωθ᾽ ἥκων σιωπᾷς· καὶ μάτην ποιουμένους περιορᾷς γάμους σεαυτῷ. ιʹ. ὁ δὲ Ἀρχίλοχος· Γλαῦχ᾽ ὅρα· βαθὺς γὰρ ἤδη κύμασι ταράσσεται.

ΠΕΡΙ ἤθους.

Σαφὴς μὲν δὴ καὶ ἀξιωματικὸς καὶ ἔτι αὖ καλός τε καὶ γοργὸς ὅπως γίνεται λόγος, καὶ τὰ λοιπά. αʹ. Ἐφεξῆς δ᾽ αὖ· τὸ ἦθος γενικόν ἐστιν ὄνομα κατὰ διαφόρων κατηγορούμενον· ἦθος μὲν γὰρ λέγεται καὶ τὸ τοῖς ὑποκειμένοις προσώποις ἁρμόττον· καὶ τοῦτο πάλιν περὶ οὗ νῦν διδάσκει ὅτι ἰδέα ἐστὶ γινομένη ἐξ ἐπιεικείας καὶ ἀφελείας καὶ τοῦ ἀληθοῦς καὶ ἐνδιαθέτου καὶ βαρύτητος· εἰ δὲ καὶ ἐν τῇ ἀπαριθμήσει τῶν ἰδεῶν ἰδίᾳ καὶ καθ᾽ ἑαυτὴν ἔταξε τὴν ἀλήθειαν, ἐνταῦθα δὲ τοῦτο, τὸ

ἦθος

Hermogenes notatur non praestare quod pollicetur

Euripides

Archiloch.

De morata oratione

ἦθος quid significet

ἦθος αὐτὴν ἀνάγει, θαυμαζέτω μηδείς· ἐκεῖ μὲν γὰρ τῇ συνηθείᾳ τῶν πολλῶν ἠκολούθησεν· ἐνταῦθα δὲ τὴν ἀκριβεστέραν διδασκαλίαν παρέδωκε. τὸ μέντοι ἐγκαταμιγνύμενον πανταχοῦ ἦθος διχῶς φασι γίνεσθαι· ἢ γὰρ μειοῦμεν τὸ ὑποκείμενον πρᾶγμα καὶ ποιοῦμεν τὴν ἐπιείκειαν· ὡς ὅταν τὴν χορηγίαν μανίαν ὀνομάσωμεν· καθὰ καὶ ὁ Δημοσθένης, μανία γάρ φησι τὸ ὑπὲρ δύναμίν τι ποιεῖν· ἢ ἐξισοῦμεν τοῖς εὐτελέσι πράγμασι τοὺς λόγους, καὶ ποιοῦμεν ἀφέλειαν· ὡς πολλὰ τῶν Ἀνακρέοντος· καὶ Θεοκρίτου ἐν βουκολικοῖς· ἢ ὑπερβάλλομεν καὶ ποιοῦμεν τὸ ἐνδιάθετον ἀληθές, ὡς ἔχει τό, ἀνθρώπων ὦ γῆ καὶ θεοί· ἐξ αὐτῶν δὲ τούτων γίνεται ἥ τε γλυκύτης καὶ ἡ βαρύτης· ἐπίτασιν γὰρ δεχομένη ἡ μὲν ἀφέλεια ποιεῖ τὴν γλυκύτητα· ἡ δ᾽ αὖ ἐπιείκεια καὶ ἡ ἀφέλεια τὴν βαρύτητα. αὕτη γὰρ μόνη οὐκ ἔχει ἰδίαν ὑπόστασιν· διὸ οὐδὲ ἀναπληροῖ τὸ ἦθος. βʹ. λέγεται γὰρ ἦθος. βούλεται ὁ Ἑρμογένης διαφορὰν ἤθους εἶναι· τὸ μὲν γὰρ ἦθος, περὶ οὗ νῦν διδάσκει, ἰδέα ἐστίν, ὥσπερ σαφήνεια· μετὰ τῆς τῶν ἄλλων ἰδεῶν συμπλοκῆς λόγον ἀποτελεῖν δυναμένη. ἕτερον δέ ἐστιν ἦθος τὸ ἁρμόττον τῷ ὑποκειμένῳ προσώπῳ ὃ δι᾽ ὅλου τοῦ λόγου δεῖ τηρεῖν· ὡς ἐν ταῖς ἠθοποιίαις καὶ ταῖς Θουκυδίδου δημηγορίαις καὶ τοῖς Μενάνδρου δράμασιν ἔγνωμεν. γʹ. ἀληθὲς καὶ ἐνδιάθετον· ἠθικὸν τί τὸ δοκεῖν τινα ἀληθεύειν· ὅ ἐστιν ἐν ἰδιωτικοῖς λόγοις. ἐνδιάθετον δὲ εἶπεν, ἐπειδὴ τὸ μὲν τοῦ λόγου ἐστὶν ἐνδιάθετον, τὸ δὲ προφορικόν. ἠθικὸν οὖν φησιν ἐστὶ τὸ δοκεῖν τἀληθῆ φρονεῖν· καὶ οὕτω διακεῖσθαι τῇ ψυχῇ, ὡς σπουδάζειν ἀληθῆ λέγειν. δʹ. ἀλλὰ δεῖ αὐτῇ· αἱ γὰρ ἐπιεικεῖς ἔννοιαι μετὰ εἰρωνείας ἐξενεχθεῖσαι βαρύτητα ποιοῦσιν ἐν λόγῳ· μεμιγμένου καὶ τοῦ ἐνδιαθέτου· οἷον ἐν τῷ κατὰ Μειδίου· ἐμοὶ δὲ ὡς εἶπέ τις ὦ Ἀθηναῖοι βούλεται νομίσαι μανίαν· γὰρ ἴσως ἐστὶ τὸ ὑπὲρ δύναμίν τι ποιεῖν.

τῶν πραγμάτων.

τὰ μὲν σεμνά			τὰ δὲ εὐτελῆ		
σεμνὰ τῷ λόγῳ τηρούμενα σεμνότητα ποιεῖ.	αὐξανόμενα δὲ σεμνότερα γίνεται	μειούμενα δὲ ἐπιείκειαν ποιεῖ.	εὐτελῆ τῷ λόγῳ τηρούμενα ἀφέλειαν ποιεῖ.	μειούμενα δὲ ἔτι ἀφελέστερα γίνεται.	αὐξανόμενα δὲ ἀλήθειαν ποιεῖ.

ΠΕΡΙ ἀφελείας.

Ἔννοιαι τοίνυν εἰσὶν ἀφελεῖς ἁπλῶς μὲν εἰπεῖν αἱ καθαραί· καὶ τὰ λοιπά. αʹ. ἰστέον ὅτι ἐναντίον φαμὲν ἀφέλειαν τῇ σεμνότητι· ὅτι ἐν μὲν τῇ σεμνότητι διὰ σύνεσιν καὶ τὰ θεῖα ζητοῦμεν· ἐν δὲ τῇ ἀφελείᾳ οὐδὲ τὰ ἀνθρώπινα παντελῶς. βʹ. ὑπό τινων νηπίων· ἴσως ἀντὶ τοῦ διά τι. ἢ μετρίως. γʹ. πολιτικώτερα· ἀντὶ τοῦ δικανικώτερα, καὶ συμβουλευτικώτερα. ἰστέον γὰρ ὡς τὰ ποιήματα καὶ ἱστορικὰ οὐκ εἰσὶ πολιτικοὶ λόγοι. δʹ. μᾶλλον ἁρμόττουσιν· ὅταν συνηγορῶμεν γεωργοῖς ἢ παισίν· ἐπειδὴ τὸ πολιτικὸν ὀφείλει ἔχειν ἀκροατὰς· καὶ ἐκκλησίαν καὶ βουλευτήριον. εʹ. αὐτοὶ δὲ πονηροί εἰσι. Ξενοφῶν ταῦτά φησιν ἐν τῇ πρώτῃ ἱστορίᾳ τῆς Κύρου παιδείας, μιμούμενος τὸ ἦθος ἐκείνου ἀπλουστάτου ὄντος διὰ νηπιότητα. ϛʹ. τὰ καταχύσματα· καταχύσματα ἐκάλουν οἱ Ἀττικοὶ τὰ τραγήματα ἃ τοῖς νεωνήτοις ἀνδραπόδοις ἐπέχεον αἱ δέσποιναι, πρὸς τῇ ἑστίᾳ καθεζομένοις εὐθὺς ἔμπορον

De oratione morata

Theocritus

Anacreon

Demosth.

De tenuitate orationis

Tenuitas contraria dignitati

Xenophon

καταχύσματι

τὸ πολιτικὸν ὀφείλει ἔχειν ἀκροατὴν καὶ ἐκκλησίαν καὶ βουλευτήριον ergo poemata & historiae non sunt sermones seu orationes politicae

αὐτοῖς τὴν κτῆσιν καὶ ὀνήσιμον ἐπιτυχόμεναι γενέσθαι. καὶ ἀριστοφάνης ἐν πλούτῳ. φθέγγε νῦν ἰοὺ δ' εἴσω τὰ καταχύσματα ταυτὶ καταχέω σου λαβοῦσα. [ζ. καὶ πάλιν ἑτέρωθι. ἐν τῷ πρὸς νικόστρατον περὶ τῶν ἀρεθουσίων ἀνδραπόδων.] [η. ἐφέσει. ἐφετικὰ δικαστήρια λέγονται ὅταν τις ἐξ ἄλλων δικαστηρίων εἰς αὐτὰ καταφύγῃ.] [θ. ὥσπερ τὸ αὐθυ. ἀντὶ τοῦ, εἰ μόνον εἶπε τὸ αὐθυ προσωπείου κωμάζειν, εὐτελὲς ἦν, νῦν δὲ προστεθὲν τὸ τοῦ καταράτου κυρηβίωνος. καὶ τὸ ἐν τοῖς πομπαῖς ἐπῆρε τὸν λόγον τὸν πλησιάζοντα τῇ εὐτελείᾳ. αὐθυ δὲ προσωπείου κωμάζειν ἐστὶ τὸ μιμεῖσθαι, καὶ ὑβρίζειν κωμῳδίας πρόσωπον. μὴ μόνον ὀνομάζειν ῥητῶς. ἀλλὰ κατὰ ἁπλῶς τυχὸν πλεονέκτου ποιεῖσθαι τὴν κωμῳδίαν. εἰσάγειν δὲ προσωπεῖόν ἐστι τὸ καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον ὑποκρίνεσθαι τὸν κωμῳδούμενον.] [ι. τοῖς μεσημβρινοῖς. τὸ γὰρ εἰπεῖν μεσημβρινοῖς οὐκ εὐτελές ἐστιν. ἐμφαντικῶς δὲ διαβάλλει τὴν ἀκρασίαν. τὸ δὲ τὸν καλὸν ἀνδριάντα εἰρωνείας ἐστί.] [ια. τοὺς ὄφεις. διαβάλλει τὴν αἰσχίνην, ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ φαρμακὶς ἦν. καὶ κρατοῦσα τοὺς ὄφεις ἐπῇδεν, οὓς καὶ αὐτοὺς ἔτι παῖς ὢν κρατῶν ἔθλιβε.] [ιβ. συντημάτων. τὸ ἀπό τινων μερῶν τοῦ σώματος τὴν συνουσίαν ποιεῖν.]

ΕΤΙ ἀφελεῖς ἔννοιαι καὶ ἐν τοῖς ἐπιχειρήμασιν ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζώων λαμβανόμεναι. καὶ τὰ λοιπά. [Αἱ ἐν τοῖς ἐπιχειρήμασι. μυθικῆς ἐννοίας τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ἀπὸ τῶν ἀλόγων καὶ φυτῶν. ἐν τῷ προκειμένῳ δὲ νοήματι τῷ, ὁ βοῦς κέρατι παίει. οἱ ποιηταὶ παράδειγμα εἰσάγουσιν, ἐξ ἑνός, οἷον ὡς δὲ λέων ἐχάρη μεγάλῳ ἐπὶ σώματι κύρσας. καὶ ὡς δ' ὅτ' ὄνος παρ' ἄρουραν ἰὼν ἐβιήσατο παῖδας.] [β. ἀπὸ τῶν φυτῶν. οἷον τὰ γὰρ χωρία καὶ τὰ δένδρα οὐδέν με θέλει διδάσκειν. καὶ ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει μῆλον δ' ἐπὶ μήλῳ. αὐτὰρ ἐπὶ σταφυλῇ σταφυλή. σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ. τὸ δὲ παραπλησίως ἀντὶ τοῦ καταχρηστικῶς. καὶ οὐκ ἐναπολαβών. τὸ δὲ ἐγγὺς γάρ ἐστι γλυκύτητος, ὅτι ἡ ἀφέλεια μετ' ἐπιτάσεως τὴν γλυκύτητα ποιεῖ.] [γ. εἰ ἀφέλοι τις τὸ ἀόριστον. ἀόριστον. ἐνταῦθα τὸ τοὺς ἄλλοτι μισθοῦ πράττοντας.] [δ. ἠθικῇ τῇ πίστει. τουτέστι τῷ ὅρκῳ. πίστιν δὲ ἀγωνιστικὴν τὴν ἀπόδειξιν φησίν.] [ε. αὐτίκα ἡ ὀξύτης. τὸ περὶ τῶν βυζαντίων παράδειγμα. ὅπερ τέθεικεν ἐν τῷ περὶ μεθόδου γοργότητος διπλῆν ἔχει τὴν ταχεῖαν ἀπάντησιν. πρὸς μὲν γὰρ τὸ κακοδαιμονοῦσι βυζάντιοι, ὡς παρ' ἑτέρου εἰρημένον ἀπάντησιν ὀξέως κατ' ἐπίκρισιν εἰπών, σφόδρα γε. πρὸς δὲ τὸ, ἀλλ' ὅμως αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι, παρὰ τοῦ ῥήτορος αὐτοῦ τεθέν. ἄλλη ταχεῖα ἀπάντησις γέγονεν, κατασκευαστικὴ τοῦ λεχθέντος. συμφέρει γὰρ τῇ πόλει. τὸ οὕτω ἤτοι ἀπαντῶντα λόγῳ τινὶ ἢ ὁπωσοῦν, οὕτω νοητέον. ἢ τὸ παρ' ἑτέρου λεγομένου ἀπαντῶντα. ἢ τῷ παρ' ἑαυτοῦ τεθέντι. ἰστέον δὲ ὡς ἡ μὲν δεινότης καθάπαξ καὶ τελέως βαθύτης ἐστίν. ἡ δὲ ὀξύτης οὐ τοιαύτη. ἀλλὰ φαντασίαν ἔχει μόνην δεινότητος καὶ δόκησιν. οὐ μήν ἐστιν ἀκριβῶς ἢ διόλου βαθεῖα. ἀλλ' ἐπιπόλαιός τις βαθύτης. τὸ δὲ ἀφελὲς ἄπλαστον. καὶ μηδὲν ἔχον βαθύ. ἡ ταχεῖα γίνεται ἀπάντησις δεινότητός ἐστι. τὸ δὲ μέλλον καὶ ἐξ ἐπιβολῆς εἰσάγεσθαι τὸ νόημα καὶ ἀκατασκεύως ἐκφέρεσθαι μηδενὸς ἔξωθεν συνωφελημένου, ὥσπερ ἐν τῇ περιβολῇ καί περ ὂν βαθὺ ἀφελὲς ἔδοξεν εἶναι.] [ϛ. ἀδελφίζειν. ἀδελφὰ φρονεῖν.] [ζ. ἐφ' ἑτέρου. ἰστέον ὅτι εἰ καὶ μετὰ τὸν περὶ γλυκύτητος λόγον περὶ δριμύτητος διδάσκει. ἀλλ' ἐν τῷ λέγειν, αὗται δέ, τουτέστιν ἡ δριμύτης καὶ ἡ ὀξύτης ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γλυκύτητα ποιοῦσιν ἐν ἀφελείᾳ, δείκνυσιν ὅτι ἔν τι καὶ ταυτὸν ὑπολαμβάνειν δεῖ γλυκύτητα καὶ δριμύτητα. καὶ ἕνα τὸν περὶ ἀμφοτέρων λόγον, εἰ καὶ διῃρεῖσθαι δοκεῖ. ἀφελείᾳ γάρ, ὡς αὐτός φησι, καὶ γλυκύτητι προσήκει ἡ δριμύτης τε καὶ ὀξύ-

της [η. ἁρπαζομένης. ὁ γὰρ τροχαῖος συναρπάζει.]

ΠΕΡΙ γλυκύτητος.

ΕΝΝΟΙΑΙ δὲ γλυκεῖαί τε καὶ ἡδονὴν ἔχουσαι μάλιστα μὲν πᾶσαι αἱ μυθικαί. καὶ τὰ λοιπά. ΕΝΝΟΙΑΙ δέ. ἡ γλυκύτης, ὡς αὐτὸς ἔφη, ἐπίτασίς ἐστιν ἀφελείας καλλωπίζουσα αὐτήν. καὶ ὡς εἰπεῖν, μείζων ἐστὶν ἀφέλεια. τὰ γὰρ μυθικὰ πλέον τι τῶν ἀφελῶν ἔχει καὶ κοινῶν ἐννοιῶν. τὴν αὐτὴν δὲ καὶ ἡδονὴν καλεῖ καὶ ἁβρότητα, καὶ ὡραῖον λόγον. ὡς αὐτὸς ὑποκάτω διδάσκει, ὅτι ταῦτα ὀνόματι μόνῳ διαλλάττει ταυτὰ ὄντα. [β. τῷ δικαστηρίῳ. τῷ ἀρείῳ πάγῳ δηλαδή. οὕτω δὲ ἔχει τὸ δημοσθενικόν. ἐν μόνῳ δὲ τούτῳ τῷ δικαστηρίῳ δίκας φόνου θεοὶ καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν ἠξίωσαν. καὶ δίκας τε γενέσθαι διενεχθεῖσιν ἀλλήλοις, ὡς λόγος. λαβεῖν μὲν ποσειδῶν ὑπὲρ ἁλιρροθίου τοῦ υἱοῦ παρὰ ἄρεος. δικάσαι δὲ εὐμενίσι, καὶ ὀρέστῃ οἱ δώδεκα θεοί.] [γ. διὰ τῶν τῆς γοργότητος. τουτέστι κομματικώτερα τὰ κῶλα ποιῶν. καὶ τῶν μερισμῶν τὰς ἀποδόσεις ἐπιταχύνων. ἐπεὶ δ' οὖν ἐν τῷ προτεθέντι δημοσθενικῷ παραδείγματι ὁ δὲ τοῦ μὲν κεῖται. τὸ δὲ τεμὼν ἀντὶ τοῦ τμητικῷ. χρησάμενος σχήματι. ὅπερ ἐν τῷ περὶ γοργότητος εἴρηται φησί.] [δ. τὰ περὶ τοῦ πανός. ἡρόδοτος ἐν ἕκτῃ φησίν, ὡς οἱ ἀθηναῖοι μέλλοντες πολεμεῖν τὸν ἐν μαραθῶνι πόλεμον ἔπεμψαν εἰς σπάρτην κήρυκα φειδιππίδην ἡμεροδρόμον. τῷ δὲ παρὰ τὸ παρθένιον ὄρος τὸ ὑπὲρ τῆς τεγέας ὁ πὰν περιπίπτει. βοήσαντα δὲ τοὔνομα τοῦ φειδιππίδου τὸν πᾶνα ἀθηναίοις κελεῦσαι ἀπαγγεῖλαι, ὅτι ἑαυτοῦ μηδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιοῦνται εὔνου ὄντος αὐτοῖς καὶ πολλαχῆ γενομένου σφίσιν ἤδη χρησίμου. τὰ δέ, καὶ ἐσομένου. τὸ δὲ περὶ τοῦ ἰάκχου εἴρηται ἐν τῷ περὶ σεμνότητος. καὶ ἴσως ἄλλα τινά, οἷον τὰ περὶ τῆς γλαυκός. ὅτι παρὰ τὸν καιρὸν τῆς συμβολῆς ἐφάνη ταῖς ἀττικαῖς ναυσὶ περιιπταμένη. καὶ τὰ περὶ τῆς περιστερᾶς, ὅτι ἐπὶ τῆς θεμιστοκλέους τριήρους ἐφάνη καθεζομένη. ὅθεν καὶ μετὰ τὴν νίκην ἀπάρχου ἀφροδίτης ἱερὸν ἱδρύσατο ἐν πειραιεῖ. ὡς ἀμμώνιος ὁ λαμπρεὺς ἐν τῷ περὶ βωμῶν φησι. καὶ τὰ περὶ τῆς αἰγινέας τριήρους. ἥ τις πρώτη τῆς ναυμαχίας ἄρχειν ἔδοξεν, ἐπαγομένη τοὺς αἰακίδας. ὡς γὰρ ἡρόδοτος ἐν ὀγδόῃ φησὶ κατὰ κοινὸν δόγμα τῶν ἑλλήνων, αἴαντι μὲν καὶ τελαμῶνι ἐν σαλαμῖνι ηὔξαντο. ἐπὶ δὲ τοὺς ἄλλους αἰακίδας εἰς αἴγιναν νοῦν ἀπέστειλαν. καὶ ἕτερα τοιαῦτα.] [ε. κάλλος χωρίου. οἷον ἡνίκα τὸν μενελάου οἶκον ὅμηρος ἐκφράζει. ἢ τὸν ἀλκινόου κῆπον. ἢ τὰς ἐν τροίᾳ πηγὰς θερμοῦ καὶ ψυχροῦ ὕδατος.] [ϛ. δι' ὕσδων μαλίνων. τουτέστιν ὄζων καὶ κλάδων μηλίνων. οἱ γὰρ αἰολεῖς τρέπουσι τὸ ο εἰς υ, ὡς ὄνομα ὄνυμα. τὸ δὲ ζ εἰς σ καὶ δ, τὸν ζυγὸν σδυγὸν λέγοντες.] [ζ. οἷος γὰρ ἕκαστος. ἐμφρόνως τοῦτο καὶ φιλοσόφως φησί. καὶ γὰρ καὶ σωκράτης εἰώθει λέγειν. οἷος ὁ βίος, τοιοῦτος ὁ λόγος. καὶ οἷος ὁ λόγος, τοιαῦται αἱ πράξεις, ἀντιστρέφων αὐτά.] [η. ὁρᾷς ὡς μεγέθους. ἐπειδὴ γὰρ ἡ τραχύτης ἀνάγεται ὑπὸ τὸ μέγεθος, εἶπεν ὅτι μεγέθους ἐστί. τὸ δὲ τραχέως καὶ σκληρῶς, εἰ καὶ διάφορον δοκεῖ εἶναι, ἀλλ' οὖν ἔμοιγε ταυτὸν φαίνεται.] [θ. τῶν φύσει ἡδέων. τουτέστι τῶν μυθικῶν.]

ΕΤΙ ποιεῖ γλυκύτητα καὶ τὸ τοῖς ἀπροαιρέτοις προαιρετικόν τι περιτιθέναι. καὶ τὰ λοιπά. [Εἰ δὲ καὶ ἄλλων. καὶ γὰρ ἀττικαῖς χρῆται, ὡς τὸ ὀρρωδῶν, καὶ δωρικαῖς, ὡς τὸ ἀμβρώσας.] [β. σύν τε δύ' ἐρχομένω. ἐξ ὁμήρου τοῦτο γέγραφε πλάτων. ὅμηρος δὲ οὕτω φησίν. σύν τε δύ' ἐρχομένω καί τε πρὸ τοῦ ὁ ἐνόησε. παραπλοκὴ δέ ἐστιν ἡ τῶν ποιημάτων μετὰ πεζοῦ λόγου μίξις καὶ συμπλοκή, ὡς τὰ προτεθέντα παραδείγματα.]

De incunditate

De Orestis iudicio

Herodotus

De pane deo adiutore atheniensium

De Noctua

Ammonii Lampreus in libro de aris

Homerus

ὄνυμα ὄνομα σδυγόν ζυγόν ὕσδων ὄζων

Socrates

Homerus

παραπλοκή

οἷος ὁ βίος τοιοῦτος ὁ λόγος καὶ οἷος ὁ λόγος τοιαῦται αἱ πράξεις

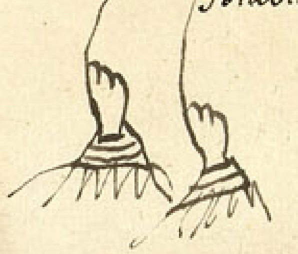

De acuto dicendi gñe.

ΠΕΡΙ δριμύτητος, καὶ τοῦ ὀξέως λέγειν, ὡραίου τε καὶ ἀβροῦ, καὶ ἡδονὴν ἔχοντος λόγου.

Εφην δρᾶν τι καὶ περὶ δριμύτητος καὶ ὀξύτητος ὡς προσηκούσης τῷ ἀφελεῖ τε καὶ ἡδονὴν ἔχοντι λόγῳ· καὶ τὰ λοιπά. α΄ Εφην δρᾶν· ἰστέον ὅτι δριμύτης γίνεται ὅταν τὰ βαθέα νοήματα ἁπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχε, λέγωμεν. ἀποροῦσι δὲ διά τι ὥσπερ περὶ ἑκάστης τῶν ἰδεῶν τῶν ἄλλων ἐννοίας λέγει καὶ τὰ ἑξῆς· οὐχ οὕτω καὶ αὐτῆς τῆς δριμύτητος ἐκτίθεται. καὶ φαμὲν ὅτι ἀμφισβητεῖ πότερον ἡ δριμύτης περὶ λέξιν γίνεται ἢ περὶ τὰς ἐννοίας. περὶ οὖν τῶν ἀμφισβητουμένων οὐκ ἠδυνήθη ἀφωρισμένως καὶ κατὰ μέρος ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις διδάξαι. ἔτι δὲ δριμύτητος λέξις τίς ἔχουσα διάνοιαν περιττεύουσαν τὸν καθ' οὗ λέγεται ἕτερόν τι κυρίως σημαίνουσα παρὰ τὸ λεγόμενον. β΄ κἂν εἰ μηδέν. μετ' ὀλίγον διδάξει σε ὁ τεχνικὸς τί ἐστι τὸ εἰ μηδὲν πρὸ αὐτῆς εἴη λελεγμένον. ἐν οἷς περὶ αὐστηρῶν καὶ σκληρῶν διαλέγεται, καὶ τῶν παρακειμένων αὐτοῖς. γ΄ ἧς οὐκ ἔστι κυρία· τουτέστι καθ' ἧς οὐ κατηγορεῖται κυρίως. δ΄ ὑμῶν πόλιν. αὐτὸ τὸ τὸν ἄνδρα τὸν ἴδιον φιλεῖν ἑκάστην γυναῖκα. ε΄ οἱ τὰ σπουδαῖα. σπουδαῖα γελοῖα τὰς γνώμας λέγει. τῶν γὰρ γνωμῶν αἱ μὲν εἰς μελέτην εὕρηνται. αἱ δὲ ἀστεϊσμοῦ ἕνεκα. οἷον εἰσελθών τις εἰς τὴν τετράπολιν τὰς ἄλλας δύο πόλεις ἀπῄτει. ϛ΄ μέλλει γάρ τινι. περὶ Διοπείθους λέγει ἐν τῷ περὶ Χερρονήσου ὁ ῥήτωρ. ζ΄ τὸ μηχάνημα. τὴν πανουργίαν σημαίνει τοῦ Φιλίππου, ὅπερ ἐστὶ δριμύτητος ἴδιον. η΄ ὁ κύματ' οἰκῶν. τὸ γὰρ οἰκῶν καὶ τὸ ἡρμήνευσεν αὐτὴ ἀνθρώπων κυρίως λέγεται, τὸ μέχρι ἡρμήνευσε καὶ σκληρότερον τετράπται. οὐ δοκεῖ δὲ διὰ τὸ παρακεῖσθαι τὸ οἰκῶν. θ΄ ἢ τῶν ἄλλων. οἷον μυθικόν, ἢ ἱστορικόν, ἢ τὴν αἴσθησιν εὐφραῖνον. ἢ θεία φάσματα διηγούμενον. σημείωσαι δὲ πῶς ἐνταῦθα τὰ τῆς ὡραιότητος πάντα ἐν βραχεῖ λόγῳ διεξῆλθε κατὰ τὰ ὀκτὼ μέρη, ἔννοιαν, μέθοδον, καὶ τὰ λοιπά.

Acuti sermonis dictio

De modesto dicendi gñe.

ΠΕΡΙ ἐπιεικείας.

Επιεικὴς καὶ ἠθικὸς λόγος γίνεται κατ' ἔννοιαν μὲν ἤτοι ὅταν ἑκόντα τις αὑτὸν μειονεκτοῦντα δεικνύῃ· καὶ τὰ λοιπά. α΄ τὰ γὰρ κατὰ νόμους. νόμῳ γὰρ αὐτὸν πολίτην γεγενῆσθαι φήσας οὐδὲν ἀξιοῖ παρὰ τοὺς Ἀθήνησι νόμους ψηφίζεσθαι αὐτῷ. ὅσα τε ἴσως οὐδὲ κατὰ τὸν τοὺς πολίτας ἀπεκτονότων οἱ νόμοι γίνεσθαι συγχωροῦσι. ταῦτα διὰ τοῦ ψηφίσματος Ἀριστοκράτην δείκνυσι γεγραφότα κατὰ τῶν ἐπηρεαζόντων. καὶ δικαίως ἐστίν, ὅτε τῷ Χαριδήμῳ β΄ οὐδένα πώποτε. Αἰσχίνου κατὰ Τιμάρχου προοίμιον. γ΄ καὶ ἄλλο ἐμφαίνει. τουτέστι δεινότητα. δ΄ βάταλον. βάταλος λέγεται ὁ μυξώδης. ε΄ βαρεῖα μέν. τουτέστι βαρύτητι προσήκουσιν· ἐνικῶς μὲν γὰρ ἦθος εἰσὶν αἱ εἰρωνεῖαι. ἐνδικῶς δὲ βαρύτητος. ϛ΄ ἀπόνοια οὖν. τὸ τὰ ἀξιωματικὰ τῶν ὀνομάτων ἑτέρως καὶ ἐπιεικέστερον λέγειν. ζ΄ τὴν αὐτὴν ἀτιμίαν. προσκειμένης γὰρ τῆς ἀτιμίας σφοδρός ἐστιν ὁ λόγος. η΄ μὴ πανοῦργος ὤν. πανοῦργος κυρίως μὲν ὁ πᾶσιν ἔργοις ἐπιβάλλων ὁ δραστήριος καὶ ἐνεργής. κατεχρήσαντο δὲ τῇ λέξει οἱ παλαιοὶ αὐτῇ τοῖς ἐν κακοῖς νοήμασι καὶ ἔργοις ἐπιβόλου. θ΄ περὶ ὧν μὲν ἔστι τίς. τὸ τίς ἀόριστον. καὶ τὸ ὤν.

βάταλος ὁ μυξώδης

De sermone vero & animato.

ΠΕΡΙ ἀληθινοῦ λόγου.

Ο ἐνδιάθετος καὶ ἀληθὴς καὶ οἷον ἔμψυχος λόγος τὸ μὲν πλεῖστον ἔχει περὶ τὴν μέθοδον, καὶ τὰ λοιπά. α΄ Ο ἐνδιάθετος. ἀπορεῖται διὰ τί κατ' ἀρχὰς τοῦ βιβλίου τὴν ἀλήθειαν ἰδέαν εἰπὼν καθ' αὑτὴν νῦν ὑπὸ τὸ ἦθος αὐτὴν ἀνάγει. καί φασί τινες, ὡς ἴσως Ἑρμογένης ἐξῄλει τὰς ἰδέας, καὶ οὐκ ἀπηρίθμησεν ἐκεῖ τὴν ἀλήθειαν. προτέθηκαν δ' αὖ οἱ μεταγραφεῖς. ἰστέον δὲ ὅτι ἀληθινὸς

νὸς μὲν λέγεται λόγος, ὅτι ὁποῖά ἐστι τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, τοιαῦτα καὶ ἐμφαίνει αὐτά. ἐνδιάθετος δὲ ὡς διατιθέμενος τοιῶσδε ἢ τοιῶσδε πρὸς τὰ πράγματα, ὀργιζόμενος δηλαδὴ ἢ οἰκτείρων. β΄ ἀλλ' ἴσως ἔδει. διότι κατὰ ἐπανάληψιν ἐπήγαγε τὴν βαρύτητα τό, ἀνδροτίων ὦ γῆ καὶ θεοί. γ΄ ἔχει τινὰ καὶ ἰδίαν. πᾶσαν μὲν γὰρ ἔννοιαν μεταβαλλόντων δεόντως ὑπὸ τὸν ἐνδιάθετον ἄξεις λόγον τῶν ὁμολογουμένων. δι' ἃ δὴ καὶ τὴν πλείστην ἔχει περὶ τὴν μέθοδον δύναμιν. διὰ γὰρ ταύτης τὴν πάσης ἰδέας ἔννοιαν ποιήσεις ἀληθινήν. πλὴν ἔχει φησὶ καὶ ἰδίας ἐννοίας τὰς σχετλιαστικάς. τὸ δὲ ἀλλ' ἐννοίας μέν, τουτέστιν αἱ σχετλιαστικαί. τὸ δὲ σχεδὸν ἄρρητοι διὰ τὸ πλῆθός φησιν. δ΄ ὃ γὰρ ἀπῄτει. ἡ αἰτία, ὅτι οὐκ ἠδύνατο παθαίνεσθαι πρὸ τῶν ἀγώνων μηδενὸς ὑπόντος τοῦ κινοῦντος αὐτόν. τὸ δὲ ἐξώλης ἀπολοίμην. τοῦτό ἐστι τὸ ἐνδιάθετον. τὸ διὰ τὸ ἐξαίφνης εἰπεῖν αὐτό. ε΄ οὐκ ἴσασιν οὗτοί σε. τοῦτό ἐστι τὸ ἐνδιάθετον. ὅπερ εἶπε κατὰ ἀποστροφὴν πρὸς τὸν ἀντίδικον ἐξαίφνης. τὰ γὰρ ἄλλα πρὸς τοὺς δικαστὰς ἦν. ϛ΄ αἱ ῥαψῳδίαι. ὡς τὸ ἆ ἆ σίγα σίγα. ζ΄ χωρὶς καταστάσεως. κατάστασιν ἢ τὴν πρότασιν ἢ τὴν ἀντιπρότασιν λέγει. η΄ αὕτη μὲν ἡ μέθοδος. ὅσον μὲν γὰρ πρὸς τὴν ταχεῖαν ἀπάντησιν, γοργότητός ἐστιν. ὅσον δὲ πρὸς τὸ ἐξαίφνης, τοῦ ἐνδιαθέτου. θ΄ περὶ δὲ συνδρομῆς. ὅτι μὲν περὶ ταύτης οὐδὲν εἶπεν, ὡς ἐπαγγέλλεται, φανερόν. χρησόμεθα δὲ ταύτῃ, ἢ ὅταν σφόδρα ὁμολογούμενον ᾖ τὸ παρὰ τοῦ ἀντιδίκου λεγόμενον. ὡς ἐκεῖνος. ἀλλὰ τὸ τοῦ κεφάλου καλόν, καὶ νὴ Δία εὐδαιμόν γε. ἢ ὅταν συμφορὰ μὲν καὶ ὑμῖν τὸ λεγόμενον. ἔνια δὲ τοῦ πράγματος ἐνοχλοῦντα πείθεσθαι μὴ συγχωρῇ. οἷόν ἐστι τὸ παρ' Ὁμήρῳ. ναὶ δὴ ταῦτά γε πάντα κατὰ μοῖραν ἔειπες· ἀλλ' ὅδ' ἀνὴρ ἐθέλει. ἔστι δὲ ταυτὸν συνδρομὴ καὶ ἀντιπαράστασις. εὑρίσκεται δ' ἐν ταυτῷ γοργότης, ἀλήθεια, καὶ συνδρομή. ι΄ ἀντεπήγαγεν. εἰ γὰρ ἠβούλετο κατασκευαστικῶς εἰπεῖν, οὕτως ἂν ἔφη. ὅπερ γὰρ αὐτῇ νεώς, καὶ τῶν ἐμπλεόντων εἴωθε συμβαίνειν. ἕως ἂν σῴζηται τὸ σκάφος, καὶ τὰ ἑξῆς. νῦν δὲ μὴ κατασκευάσας, ἀλλ' ἐξαίφνης τὸν λόγον ἐπειπὼν πολὺ τὸ ἐνδιάθετον εἰργάσατο.

Hermogenes nõ præstat quod promittit

Homerus

Εστι δὲ παρὰ τὰς προειρημένας ἑτέρα τις μέθοδος ἐνδιαθέτου λόγου. καὶ τὰ λοιπά. α΄ διὸ καὶ μᾶλλον. ὃ γὰρ κατ' ἐπιτήδευσιν ἐρρέθη. ἡ γὰρ ἂν ἐδέξατο τὴν ἀκόλουθον ἀπάρτισιν ἤτοι ἀπόδοσιν. ἀλλ' εἴρηται ἀνακολούθως καὶ ὡς εἰκὸς ἦν εἰπεῖν τὸν ὀργιζόμενον. ἐπισημαίνεσθαι δέ ἐστι τὸ παραλέγειν ὅτι βούλομαι λοιδορήσασθαι. β΄ ὁ γὰρ ἐνδιακειμένως. ὁ ἄνευ τοῦ σημαίνεσθαι λοιδορῶν δόκησιν τῷ ἀκροατῇ παρέχει ὡς αὐτομάτως εἰς ὕβρεις ἐμπίπτων. διὸ καὶ πεῖσαι τοὺς ἀκροατὰς ἱκανός ἐστιν. ὁ δὲ ἐπισημαινόμενος οὐκέτι ὁμοίως τὸ πιθανὸν διασώζει καὶ ἐνδιάθετον. γ΄ ἐν ταῖς ἐπιφοραῖς. ταῖς καταφοραῖς. καὶ μετὰ δραστηριότητος κατηγορίαις. οἱ γὰρ καταφορικοὶ τῶν λόγων σφοδρότητος οἰκεῖοι. δ΄ πάθος ψυχῆς. οἷον ἡδονήν. λύπην. θαῦμα. φόβον. ἔλεον. ε΄ ἡ χεὶρ ἐπηκολούθησε. φησὶ ἐν πέμπτῳ τῆς Κύρου παιδείας ὁ Ξενοφῶν ὅτι ἡ Πάνθεια τεθνεῶτος ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων τοῦ ἀνδρὸς λαβοῦσα τὴν χεῖρα κατησπάζετο. ἡ δέ, ἀποκοπεῖσα γὰρ ἦν ὑπὸ τῶν πολεμίων καὶ τῷ σώματι πόρρω ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐφαρμοσθεῖσα, δραξαμένης ἑτοίμως ἀπεσπάσθη. ζ΄ καὶ αἱ μετ' ἐρωτήσεως. ἡ μὲν ἀποστροφὴ ἐξ ἀποφάσεως εἰσάγεται, πεποιθότος τοῦ λέγοντος ἀληθὲς εἶναι τὸ πρᾶγμα. ἡ δὲ μετ' ἐρωτήσεως ἀποστροφὴ προσκειμένην ἔχει τὴν ἐρώτησιν. η΄ διὰ τὴν εἰρωνείαν. προεῖπε γὰρ ὅτι αἱ εἰρωνεῖαι ἔννοιαί εἰσι τοῦ ἐνδιαθέτου. θ΄ ὃ μέντοι πέφυκεν. ὅτι αὐξεῖ τὸ ἐνδιάθετον. ι΄ ἀποδεδειγμένων. ὁμολογούμενόν ἐστι πρᾶγμα οὗ ἕνεκεν οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ. οἷον ὅτι φωτὸς ὁ ἥλιος αἴτιος. ἀποδεδειγμένον δὲ πᾶν ὃ ἀμφιβάλ

Affectus qui ἤ πάθη

Xenophõ

λέγεται μὲν, πιστοῦται δὲ ἀναντιῤῥήτοις ἀποδείξεσιν· οἷον ὅτι ἀθάνατος ἡ ψυχή. ἔμφασιν δὲ ἔχει τοῦ ὁμολογεῖσθαι ἢ ἀποδείκνυσθαι τὸ ἀμφίδοξόν ἐστιν, οἷον εἰ κυκλοτερὲς τὸ πᾶν. εἰ ἐπικλύσει τῶν ὑδάτων σεισμοί. τὰ γὰρ τοιαῦτα δοκεῖ μὲν ὁμολογεῖσθαι καὶ ἀποδείκνυσθαι παρὰ τῶν λογικῶν φιλοσόφων. οὐ μὴν ἀναντίῤῥητά ἐστιν. ια΄. τοῖς ἰαλέμοις. ὁ ἰάλεμος εἶδός ἐστι θρήνου. τοὺς ἀξίους οὖν ἔλεον διὰ τὴν ἀμαθίαν ὁμωνύμως ἰαλέμους ἐκάλεσεν. οὓς ἔμπροσθεν ὑποξύλους ὠνόμασεν. τὸ δὲ ὅμοιοι φησὶ παροιμία ἐστὶ παρὰ τὸ ὁμηρικόν· ὡς αἰεὶ τὸν ὅμοιον ἄγει θεὸς ἐς τὸν ὅμοιον.

ΠΕΡΙ βαρύτητος.

Η βαρύτης ἐννοίας μὲν ἔχει τὰς ἐνδιαστικὰς ἀπάσας, καὶ τὰ λοιπά. α΄. καὶ τῶν ἐναντίων. ἐναντίων τῇ φύσει καὶ ὑποθέσει καὶ σκοπῷ τοῦ λόγου. σκοποῦ γὰρ ὄντος αὐτῷ διαβάλλειν τοὺς προδότας, τῶν ἐναντίων αὐτοὺς ἠξίωσεν εἰπών, ὑπὸ τῶν χρηστῶν τούτων. καὶ πάλιν βουλόμενος ἑαυτὸν τῷ λόγῳ συστῆσαι μανίαν ἐκάλεσε τὴν ἑαυτοῦ φιλοτιμίαν. β΄. αἱ γὰρ εἰρωνεῖαι. εἰ μὴ γὰρ εἰρωνευόμενός τις ἀλλ᾽ ἀληθεύων εἴποι τυχὸν ὑπὸ τῶν χρηστῶν τούτων ποίαν ἡ ἔννοια βαρύτητα ἔχει. γ΄. οἰνομάου. οἰνόμαος ἐλέγετο ὁ αἰσχίνης διὰ τὸ ὑποκρίνασθαι τὸν οἰνόμαον καὶ πεσεῖν ἀπὸ τοῦ ἅρματος. δ΄. εἰ δέ τι ἄλλο. σφοδρότητος κατὰ τῶν ἐλαττόνων προσώπων καταφορά. ε΄. ὅτε μὲν γάρ. τοῦτό φησιν ὅτι ὅταν πρὸς μὲν τοὺς δικαστὰς λέγῃ, τότε ποιεῖ βαρύτητα. ὅταν δὲ πρὸς τὸν ἐχθρὸν εἰρωνεία γίνεται. ϛ΄. τὸ χρησθὲν. τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι τὰς ναῦς. ζ΄. τὸν κυρσίλον. οὗτος ἀθηναῖος ὢν καὶ συμβουλεύσας ἀθηναίοις γῆν καὶ ὕδωρ αἰτοῦντι δοῦναι τῷ βασιλεῖ κατελεύσθη. η΄. φαίην δ᾽ ἄν. ἐδίδαξε γὰρ κἀν τοῖς προλαβοῦσιν ὡς οὐκ ἔστι συμπληρωτικὴ τοῦ ἤθους ἡ βαρύτης. ἀλλ᾽ ἐκ τῶν ἄλλων ἰδεῶν λαμβάνει τὴν σύστασιν.

ΠΕΡΙ δεινότητος.

Η δεινότης ἡ περὶ τὸν λόγον ἔστι μὲν κατ᾽ ἐμὴν γνώμην οὐδὲν, καὶ τὰ λοιπά. ἰστέον ὅτι οὐ περὶ τῆς ὄντως νῦν δεινότητος διαλέγεται. ἐκείνη μὲν γὰρ γίνεται, ὅταν τις ἄριστα καὶ ἐπιστημονικῶς χρῆται ταῖς ἰδέαις πάσαις τοῦ λόγου καὶ τοῖς ἐναντίοις αὐτοῖς. καὶ ἔτι ἐπιχειρήμασί τε καὶ ἐργασίαις καὶ ἐνθυμήμασι, καὶ ἀντιθέσεσι καὶ λύσεσιν, ὥσπερ δεινὸν στρατηγὸν καὶ δεινὸν χρῆσθαι πᾶσιν ἀνθρώπων φαμὲν τὸν εὐκαίρως καὶ ἐπιτηδείως εἰδότα χρῆσθαι τοῖς πράγμασιν ἢ τῇ στρατηγίᾳ. καθ᾽ ἣν καὶ δημοσθένης δεινὸς ἂν λέγοιτο πρὸς τὰς χρείας μεθαρμόζων τὰς ἰδέας. ἄλλος μὲν γὰρ ἐν ἰδιωτικοῖς ἐστιν. ἄλλος δὲ ἐν δημοσίοις. νῦν οὖν οὐ περὶ ταύτης τῆς δεινότητος λέγει. ἀλλὰ περὶ τῆς οὔσης καὶ δοκούσης. ἥνπερ μόνην οἱ πολλοὶ δεινότητα ὀνομάζουσι. β΄. προκαταρκτικοῖς. προκαταρκτικοὺς λέγει τὰ προοίμια. καταρκτικοὺς δὲ ὅταν πολλὰ δικτυόμενος εἶτα εἰς κατάστασιν καὶ ἀρχὴν ἐπανάγῃ τὸν λόγον. γ΄. ποτὲ μὲν δεῖ. οὐ γὰρ ἀεὶ λεκτέον ἐστίν. ἀλλὰ πᾶσι γὰρ ἄριστος ὁ καιρὸς οὐχ ἧττον ἢ τὸ μέτρον. καὶ γὰρ ἰσοκράτης ἐν συμποσίῳ αἰτούντων αὐτὸν τινῶν λέγειν, ἔφησεν, οὗ μὲν ἐγὼ δεινὸς, οὐχ ὁ νῦν καιρός. οὗ δὲ ὁ νῦν καιρὸς, οὐκ ἐγὼ δεινός. δ΄. τὸν σιμωνίδην. οὗτος πάσης ἐπιστήμων ποιητικῆς καὶ μουσικῆς ὑπῆρχεν ὡς ἐκ νεότητος ἄχρι γήρως ἐν τοῖς ἀγῶσι νικᾶν. ὡς καὶ τὸ ἐπίγραμμα δηλοῖ. ἦρχεν μὲν ἀδείμαντος ἀθηναίοις, ὅτ᾽ ἐνίκα ἀντιοχὶς φυλὴ δαιδάλεον τρίποδα. ξεινοφίλου δέ τις υἱὸς ἀριστείδης ἐχορήγει. πεντήκοντα ἀνδρῶν καλὰ μαθόντι χορῷ. ἀμφὶ διδασκαλίᾳ δὲ σιμωνίδῃ ἕσπετο κῦδος ὀγδοηκονταετεῖ παιδὶ λεωπρεπέος. βάρβιτον δέ ἐστιν εἶδος ὀργάνου. ε΄. οὐ γὰρ δεινὸν ᾄδειν. ὁ γὰρ βαθείαις ἐννοίαις χρώμενος τοῖς μὲν πολλοῖς νομίζεται δεινός. τοῖς δὲ ἀκριβέσιν οὐδαμῶς.

ϛ΄. μέγας

ϛ΄. μέγας τῷ λόγῳ. μέγας ὡς μεγέθους καὶ ἀξιώματος μετέχων. ὑπὲρ ἐλλήνων τῶν ἀδικουμένων. καὶ κατὰ βαρβάρων ἐποιεῖτο τοὺς λόγους.

Δεινὸς τοίνυν λόγος ὁ μὲν καὶ ἔστι εἶναι δοκεῖ, καὶ τὰ λοιπά. α΄. εἴ δεινῇ τινί. τουτέστιν ἢ λαμπρότητι, ἢ τραχύτητι, ἢ καὶ ἀμφοῖν. κατὰ κοινοῦ δὲ τὸ φαίνεται. β΄. κέχρηται μέν. περὶ μεγάλων γὰρ καὶ δημοσίων πραγμάτων ποιούμενος τοὺς λόγους ὁ δημοσθένης εἰκότως τῇ φαινομένῃ καὶ οὔσῃ δεινότητι κέχρηται. ἵνα καὶ τοῖς ἀκροωμένοις ἀξιόπιστος εἶναι δοκῇ, τῷ εἰς δέον ἑκάστῳ κεχρῆσθαι τῶν ἐπιχειρημάτων. καὶ τοῖς ἀντιλέγουσι μὴ λίαν δυνατὸς ἀγωνιστὴς φαίνηται. ἐν δὲ τοῖς φιλιππικοῖς τῇ φανερᾷ χρῆται δεινότητι ἴσως ἵνα τῶν ἄλλων ῥητόρων καταφρονήσαντες αὐτῷ πειθαρχήσωσιν ὡς κατὰ δεινότητα τὸ συμφέρον μᾶλλον τῶν ἄλλων εὑρίσκοντι. γ΄. ἀληθινὴ δὲ μᾶλλον. μὴ προλέγων τι ὡς θαυμάζει ἢ ἀγανακτεῖ, ὅπερ μέθοδός ἐστιν ἀληθείας. οὕτως ἑκάτερον εἴργασται τῶν παραδειγμάτων. καὶ σφοδρότητι δὲ μετέχει ταῖς ἀποστροφαῖς. καὶ κάλλους τοῖς παρισώσεσι. δ΄. δι᾽ ἐνάργειαν. διὰ τὴν ἔμφασιν. ἥτις ἐστὶν ἡ δήλωσις τῆς τροπῆς. ε΄. τὸ κατὰ συστροφήν. ἀντὶ τοῦ περιοδικὸν καὶ συνεσφιγμένον. ϛ΄. τά γε μὴν τοῦ λυσίου. πανταχοῦ γὰρ ὁ λυσίας, ὡς καὶ διονύσιός φησι, τῇ οὔσῃ μὲν μὴ δοκούσῃ δὲ χρῆται δεινότητι. καὶ φησὶ περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ μιμήσεως τάδε. πεποίηται γὰρ αὐτοῦ τὸ ἀσύνθετον. καὶ οὐ λέλυται τὸ λελυμένον. καὶ τὸ μὴ δοκοῦν δεινῶς κατασκευάσθαι, δεινῶς ἔχει. ταύτην δὲ αὐτοῦ τὴν δεινότητα καὶ ἐκ πάντων μὲν αὐτοῦ δυνατὸν φωράσαι τῶν λόγων. ἀρκέσει δὲ καὶ τοῦ κατὰ διογείτονος ὀλίγα παρατεθέντα. πρόδηλον ἡμῖν τὴν τοῦ ῥήτορος ἰδέαν καταστῆσαι. διόδοτος γὰρ διογείτονος τοῦ ἀδελφοῦ θυγατέρα γήμας καὶ σχὼν ἐξ αὐτῆς παῖδας ὀξίων εἰς τὸν πόλεμον ἐν τοῖς πελοποννησιακοῖς ἐπίτροπον καταλιμπάνει τῶν παίδων τὸν ἀδελφόν. καὶ μαχόμενος ἐν ἐφέσῳ τελευτᾷ τὸν βίον. ἀθηναίων δέ τις γήμας τὴν διοδότου μὲν θυγατέρα, διογείτονος δὲ θυγατριδῆν, ἐγράψατο διογείτονα κακῆς ἐπιτροπῆς τῶν παίδων. ᾧ λυσίας γέγραφε τὸν κατὰ διογείτονος λόγον. ἄξιον οὖν ἔκ τε τοῦ προοιμίου καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς διηγήσεως τὸ ὑπορυττον ἀτεχνῶς τῆς λυσίου κατανοῆσαι δεινότητος. εἰ μὲν μὴ μεγάλα ἦν ὦ ἄνδρες τὰ διαφέροντα, οὐκ ἄν ποτε εἰς ὑμᾶς εἰσελθεῖν τούτους εἴασα. νομίζων αἴσχιστον εἶναι πρὸς τοὺς οἰκείους διαφέρεσθαι. εἰδώς τε ὅτι οὐ μόνον οἱ ἀδικοῦντες χείρους ὑμῖν εἶναι δοκοῦσιν. ἀλλὰ καὶ οἵτινες ἔλαττον ἔχοντες ὑπὸ τῶν προσηκόντων οὐκ ἀνέχεσθαι δύνανται. ἐπειδὴ μέντοι ὦ ἄνδρες πολλῶν χρημάτων ἀπεστέρηνται, καὶ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπονθότες ὑφ᾽ ὧν ἥκιστα ἐχρῆν, ἐπ᾽ ἐμὲ δὲ κηδεστὴν ὄντα κατέφυγον, ἀνάγκη μοι γεγένηται ὑπὲρ αὐτῶν. ἔχω δὲ τούτων μὲν ἀδελφὴν, διογείτονος δὲ θυγατριδῆν καὶ πολλὰ δεηθεὶς ἀμφοτέρων. τὸ μὲν πρῶτον ἔπεισα αὐτοὺς τοῖς φίλοις ἐπιτρέψαι τὴν δίαιταν περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὰ τούτων πράγματα μηδένα τῶν ἄλλων εἰδέναι. ἐπειδὴ δὲ ὁ διογείτων ἃ φανερῶς ἔχων ἐξηλέγχετο, περὶ τούτων οὐδενὶ τῶν αὐτοῦ φίλων ἐτόλμα πείθεσθαι. ἀλλ᾽ ἐβουλήθη καὶ φεύγειν δίκας καὶ μὴ οὔσας διώκειν καὶ καθυπομένειν τοὺς ἐσχάτους κινδύνους μᾶλλον ἢ τὰ δίκαια ποιήσας ἀπηλλάχθαι τῶν πρὸς τούτους ἐγκλημάτων, ὑμῶν δέομαι, ἐὰν μὲν ἀποδείξω οὕτως αἰσχρῶς ἐπιτετροπευμένους ὑπὸ τοῦ πάππου, ὡς οὐδεὶς πώποτε ὑπὸ τῶν μηδὲν προσηκόντων ἐν τῇ πόλει, βοηθεῖν αὐτοῖς τὰ δίκαια. εἰ δὲ μὴ, τούτῳ μὲν ἅπαντα πιστεύειν. ἡμᾶς δὲ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἡγεῖσθαι χείρους εἶναι. ἄρχεται δὲ τῆς διηγήσεως ὧδε. ἀδελφοὶ ἦσαν ὦ ἄνδρες διόδοτος καὶ διογείτων ὁμοπάτριοι καὶ ὁμομήτριοι. καὶ τὴν μὲν ἀ-

Lysiæ oro

φανῆ οὐσίαν ἐνέμαινε, τὴν δὲ φανερὰς ἐκοινώνουν. ἐργασάμενος δὲ διοδότου κατ' ἐμπορίαν πολλὰ χρήματα, πείθει αὐτὸν λαβεῖν διογείτων τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα. ὁρᾷς ὅπως εὐθὺς ἐκ προοιμίων ὁ λυσίας ἠθικὸν ἀπεργάζεται τὸν λόγον, ἀφελέσι σφόδρα ταῖς τε ἐννοίαις καὶ ταῖς μεθόδοις χρώμενος. καὶ πολλὴν ἐπιείκειαν τῷ διώκοντι μαρτυρῶν, τῷ τε ἑκόντα μειονεκτεῖν καὶ ἄκοντα δῆθεν ἐσάγεσθαι πρὸς λόγον. πολλῇ δὲ κέχρηται τῇ δεινότητι πικρῶς ἐκπεριερχόμενος τὴν τοῦ προσώπου ποιότητα. ὅτι πάππος ὢν καὶ θεῖος τοὺς ἐγγόνους ἀδικεῖ καὶ ἀδελφιδοῦς. καὶ τὰ ἀδικήματα οὐκ εὐκαταφρόνητα. ἀλλὰ πολλὰ καὶ δεινά. ὁμοίως δὲ τῷ προοιμίῳ καὶ ἡ διήγησις ἠθικῶς τε καὶ δεινῶς ἐσκευώρηται. ὡς πάντας ἂν ὀμόσαι μηδένα ἀδικώτερον εἶναι διογείτονος. τῇ δὲ ὄψει ἔξωθεν τοῦ λόγου πολλή τις ἡ ἀφέλεια καὶ καθαρότης ἐπανθεῖ. ζ΄. ὑπορύττειν. ἐκ μεταφορᾶς τῶν ἐπιβουλευόντων δι' ὑπονόμων ὀρυγμάτων ταῖς πόλεσιν. η. καὶ αὐτόν πως. τὸν ῥήτορα τὸν κατασκευάζοντα τὴν οὖσαν καὶ μὴ δοκοῦσαν δεινότητα.

φαίνεται δὲ λόγος δεινὸς οὐκ ὢν τοιοῦτος. καὶ τὰ λοιπά.

Dionysi[us]

φαίνεται δέ. διονύσιος ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ χαρακτήρων περὶ γοργίου τάδε φησὶν ὅτι τῆς ἰδέας αὐτοῦ τῶν λόγων τοιοῦτος ὁ χαρακτήρ. ἐγκωμιάζει δὲ τοὺς ἐν πολέμοις ἀριστεύσαντας ἀθηναίων. τί γὰρ ἀπῆν τοῖς ἀνδράσι τούτοις ὧν δεῖ ἀνδράσι προσεῖναι. τί δὲ καὶ προσῆν ὧν οὐ δεῖ προσεῖναι. εἰπεῖν δυναίμην ἃ βούλομαι. βουλοίμην δὲ ἃ δεῖ λαθὼν μὲν τὴν θείαν νέμεσιν. φυγὼν δὲ τὸν ἀνθρώπινον φθόνον. οὗτοι γὰρ ἐκέκτηντο ἔνθεον μὲν τὴν ἀρετήν, ἀνθρώπινον δὲ τὸ θνητόν. πολλὰ μὲν δὴ τὸ πρᾶον ἐπιεικὲς τοῦ αὐθάδους δικαίου προκρίνοντες. πολλὰ δὲ νόμου ἀκριβείας λόγων ὀρθότητα. τοῦτο νομίζοντες θειότατον καὶ κοινότατον νόμον, τὸ δέον ἐν τῷ δέοντι καὶ λέγειν καὶ σιγᾶν καὶ ποιεῖν. καὶ δισσὰ ἀσκήσαντες μάλιστα, ὧν δεῖ γνώμην τὴν μὲν βουλεύοντες, τὴν δὲ ἀποτελοῦντες. θεράποντες μὲν τῶν ἀδίκως δυστυχούντων. κολασταὶ δὲ τῶν ἀδίκως εὐτυχούντων αὐθάδεις πρὸς τὸ συμφέρον. εὐόργητοι πρὸς τὸ πρέπον. τῷ φρονίμῳ τῆς γνώμης παύοντες τὸ ἄφρον. ὑβρισταὶ εἰς τοὺς ὑβριστάς. κόσμιοι εἰς τοὺς κοσμίους. ἄφοβοι εἰς τοὺς ἀφόβους. δεινοὶ ἐν τοῖς δεινοῖς. μαρτυρία δὲ τούτων τρόπαια ἐστήσαντο τῶν πολεμίων, διὸς μὲν ἀγάλματα, τούτων δὲ ἀναθήματα. οὐκ ἄπειροι οὔτε ἐμφύτου ἄρεος, οὔτε νομίμων ἐρώτων. οὔτε ἐνοπλίου ἔριδος, οὔτε φιλοκάλου εἰρήνης. σεμνοὶ μὲν ἐς τοὺς θεοὺς τῷ δικαίῳ. ὅσιοι δὲ πρὸς τοὺς τοκέας τῇ θεραπείᾳ. δίκαιοι πρὸς τοὺς ἀστοὺς τῷ ἴσῳ. εὐσεβεῖς δὲ πρὸς τοὺς φίλους τῇ πίστει. τοιγαροῦν αὐτῶν ἀποθανόντων ὁ πόθος οὐ συναπέθανεν. ἀλλ' ἀθάνατος οὐκ ἐν ἀσωμάτοις σώμασι ζῇ οὐ ζώντων. σεμνὰς γὰρ ἐνταῦθα συμφορήσας λέξεις ὁ γοργίας ἐννοίας ἐπιπολαιοτέρας ἐξαγγέλλει. τοῖς τε παρίσοις καὶ ὁμοιοτελεύτοις καὶ ὁμοιοκαταρκτοῖς καλλωπίζων διόλου προσκόρον τὸν λόγον. β. καὶ δεῖξαι περὶ πάντων. προβλημάτων μέν φησι τῶν παρὰ τοῖς ῥήτορσι καλουμένων ζητημάτων εἰδῶν δὲ ἤτοι κατὰ χρηστικῶς τῶν ἰδεῶν. ἢ τοῦ δικανικοῦ, καὶ συμβουλευτικοῦ καὶ πανηγυρικοῦ. τόπων δὲ τοῦ ἐνδόξου, τοῦ ἀδόξου, τοῦ μικτοῦ. προκαταρκτικὰ δέ φησι τὰ προοιμιαστικὰ καὶ καταστατικά. ἐν γὰρ ταῖς καταστάσεσι τά τε οἰκεῖα συνιστῶμεν, καὶ τὰ τῶν ἐναντίων διαβάλλομεν. τὸ δὲ ὅλον εἶδος εἶναι τοῦ λόγου, οἷον ἠθικόν, ἀξιωματικόν, δεινόν. σαφές. τὸ δὲ κατὰ τόνδε τὸν καιρὸν τουτέστι προσεχῶς τῶν πραγμάτων ἐφ' οἷς αἱ δίκαι ἢ μετὰ χρόνον. γ. καὶ ἐπὶ τῶνδε. τουτέστι τῶν δικαστῶν. ἢ τῶν βουλευτῶν, ἢ ἀκροατῶν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν βουλευτῶν τὰ κατεπείγοντα μόνον δεῖ λέγειν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐν ἀρείῳ πά-

Apud Areopagitas nō licebat uti proœmijs

γῳ δικαστῶν οὐδὲ προοιμιαστέον, ἢ ἐλεεινολογητέον. ἀλλ' αὐτὰ ψιλὰ τὰ πράγματα λεκτέον. πολεμός τε γὰρ ἐπιρρητημένος οὐκ ἐπιδέχεται σχολήν. καὶ δικαστὴς σώφρων κινοῦντα πρὸς πάθος περιλέψεται τὸν λέγοντα. δ΄. καὶ τίσι μὲν πλεονάσαι. ταῖς γὰρ ἰσχυροτέραις τῶν ἐννοιῶν, καὶ ἐφ' αἷς σφόδρα πέποιθεν ὁ λέγων, πρώταις τε καὶ τελευταίαις ὁ ἐπιστήμων τάξει. ἀτεχνῶς ἐκμιμούμενος νέστορα, καὶ τοὺς κακοὺς εἰς μέσον ἐλαύνων.

ΠΕΡΙ τοῦ πολιτικοῦ λόγου.

De politico sermone

ο πολιτικὸς τοίνυν καλούμενος λόγος γίνεται μὲν διὰ πασῶν τῶν προειρημένων ἰδεῶν, καὶ τὰ λοιπά. ο πολιτικός. παραστήσας πρότερον ἑκάστης ἰδέας τὴν δύναμιν μετῆλθε νῦν ἐπὶ τὸν πολιτικὸν λόγον καὶ τὴν μίξιν αὐτῶν. δεῖ γὰρ τὰ ἁπλᾶ πρὸ τῶν συνθέτων μανθάνειν. β. φημὶ τοίνυν. δεῖ γὰρ κατὰ πρῶτον λόγον σαφῶς ἐπαγγέλλειν διὰ τὸ ἀναγκαῖον ἅμα καὶ χρήσιμον. ὅπως μετ' εὐμαρείας τὸ νοηθὲν μεταδῶμεν. ὁ γὰρ διανοηθείς τι καὶ μὴ φράσας σαφῶς ἐν ἴσῳ εἰ καὶ μὴ ἐνεθυμήθη. ὡς θουκυδίδης φησίν. ἀλλὰ μὴν ἀεὶ καὶ τὸ ἦθος ἐμφαίνει ὅπως πρὸς τὸν ἀκροατὴν διάκειται καὶ ταχέως μεταβαίνειν, καὶ μὴ ἐμβραδύνειν. ἀλλὰ μετὰ γοργότητος ἀπαλλάττεσθαι. φροντίζειν δὲ δεῖ καὶ μεγέθους ὅπως μὴ εἰς τὸν εὐτελῆ λίαν καὶ ταπεινὸν καταπέσωμεν λόγον. διὸ δὴ καὶ τὴν περιβολὴν δεῖ πλεονάζειν διόλου, καὶ οὐχ ἧττόν γε ἢ τὴν καθαρότητά τε καὶ εὐκρίνειαν. τὰ δὲ λοιπὰ πάντα κατὰ δεύτερον καὶ τρίτον λόγον. γ. προείρηται. ἐν τούτῳ αὐτῷ τῷ πολιτικῷ λόγῳ, ἐν οἷς φησι τίνων δεῖ ἰδεῶν κατὰ πρῶτον λόγον, τίνων κατὰ δεύτερον. τίνων κατὰ τρίτον. δ΄. οἷον εὐτέλειαν. εὐτέλειαν λέγει τὴν ὑπτιότητα. σκληρότητα δὲ τὴν ἀσάφειαν. ε. ἴσως τε εἰ καὶ συμβαίνῃ. ἔσωθε γὰρ ἡ λεπτολογία καὶ τὸ κατὰ μέρος ζητεῖν, καὶ ἡ ἀκρίβεια τῶν νοημάτων ἐπιχείρησις ὕπτιόν πως τὸν λόγον ποιεῖν. ς. δεινότητος δέ. τῆς καὶ οὔσης καὶ φαινομένης μάλιστα. τῆς δὲ μὴ οὔσης μὲν δοκούσης δὲ οὐδαμῶς. λέγω δὴ τῆς κατὰ τὴν λέξιν. τὸ δὲ ἀνεμφάτως ἀντὶ τοῦ μὴ φαινομένως καὶ συγκεκαλυμμένως.

Thucydides

τούτου δὲ τοῦ λόγου τοῦ πολιτικοῦ ὁ μέν ἐστι συμβουλευτικός, καὶ τὰ λοιπά. τούτου δὲ τοῦ λόγου. ἴσως ἐν πολιτικῷ λόγῳ οὐκ ἂν εὑρεθείη τὸ πανηγυρικὸν εἶδος, οὐ γὰρ ἀγωνιστικόν ἐστιν, ἀλλ' ἐπιδεικτικόν. καὶ οἱ παλαιοὶ ῥήτορες τὸ παράπαν οὐκ ἐχρῶντο αὐτῷ περὶ τὸν τόπον, ᾧ νῦν κέχρηνται. ἀλλὰ πρῶτος ἰσοκράτης νεώτερον ἔγραψεν ἐγκώμιον. β΄. ἦθος δέ. ἡ γὰρ εἰρωνεία τὸ ἐναντίον τῷ λεγομένῳ δηλοῖ, οἷον πῶς ἔχω περὶ τῶν χρηστῶν τούτων ἔχει τὰ πράγματα. διὸ δὴ καὶ ἁρμόττει τῷ συμβουλευτικῷ λόγῳ. τὰ δ' ἄλλα ἠθικὰ ὡς ἐλάχιστα. γ. ἐν τῷ ὑπὲρ μεγαλοπολιτῶν. ὑπὲρ μεγαλοπολιτῶν γὰρ λέγων καὶ κατὰ λακεδαιμονίων τῶν μὲν ἐχθρῶν, τῶν δὲ φίλων, οὐκ ἠδύνατό τι λέγειν κατὰ λακεδαιμονίων ὡς φίλων, οὐδὲ πάλιν αὖ ὑπὲρ μεγαλοπολιτῶν ὡς ἐχθρῶν. δ΄. ἥκιστα μετέχει. εἰ γὰρ τὸν συμβουλευτικὸν ἀξιωματικὸν εἶναι δεῖ καὶ δίαρμα ἔχειν καὶ μέγεθος τόν γε δικανικὸν τοὐναντίον δεῖ χαμαίζηλον καὶ εὔζωνον εἶναι. πλὴν εἰ μὴ καθὰ δεδηλώκαμεν, γειτνιάζει τῷ συμβουλευτικῷ. οὐ γὰρ ὥσπερ ἐπὶ τῆς βουλῆς τὸν αὐτὸν τόπον καὶ ἐπὶ δικανικῶν λόγων ὁ ἀκροατὴς κοινωνεῖ τοῦ ἀγῶνος. ε. τὸ δὲ κατὰ τὰς ἄλλας. οἷον λαμπρότητα, τραχύτητα, βλάπτεται γάρ. σφοδρότητα δέ φησι τὸ κατ' εἰρωνείαν σφοδρόν. ς. ὁ τοίνυν κάλλιστος. τοῦ πανηγυρικοῦ τὸ μέν ἐστι ποιητικόν. τὸ δὲ ἐν ζητήμασι πολιτικοῖς, τὸ δὲ ἐν λέξει πεζῇ. ὃ καὶ πλατωνικὸν καὶ ἄριστον. τὸ δὲ ἐν λέξει εἰς τὸ ἀμοιβαῖον διαιρεῖται, ὃ καὶ δραματικὸν καὶ διαλογικὸν καὶ εἰς τὸ ἀφηγηματικόν. ζ. πλὴν τραχύτητος. ἐλλείπει εἰκότως ἥ τε τραχύ-

τῆς καὶ ἡ σφοδρότης. οὐ γὰρ κινεῖται πρὸς πάθος ὁ λέγων διὰ τὸ μὴ ὑποκεῖσθαι πρόσωπα. πλὴν ὅσον ὅτε περὶ θεῶν τι λέγομεν. ἐκεῖ γὰρ ὀλίγον ἐνδεῖ νηπιόντι λέξιν. γοργός γε μήν. δεῖ γοῦν μὴ ἐμβραδύνειν. οὐ γὰρ χρείας ἕνεκεν, ἀλλὰ κατὰ φιλοθέωρον ἐπινενόηται γνῶσιν. ἐν δὲ τοῖς ἀμοιβαίοις. πρὸς τὰ ὑποκείμενα πρόσωπα πᾶσα ἰδέα εὑρίσκει καιρόν, καὶ οὕτως ὥστε καὶ ἰδίᾳ ἑκάστην εἶναι. ἐπεὶ καὶ ἡ εὐτέλεια ἔστιν ὅπου χώραν εὑρίσκει. ἰστέον δὲ ὅτι προσώπων ὑποκειμένων χώραν ἔχει ἐν τῷ τοιούτῳ λόγῳ τῶν πανηγυρικῶν ὁ λέγων κινεῖσθαι πρὸς τὸ πάθος.

Καὶ ὡς μὲν ἐν λογογραφίᾳ τοιοῦτον εἶδος εἶναι δεῖ τὸ πανηγυρικόν. καὶ τὰ λοιπά. Περὶ τῆς προπομπείας. ἔστι δὲ ὁ λόγος πολιτικὸς πανηγυρικός. πολιτικὸς μὲν ὅτι ἀμφισβήτησιν ἔχει. πανηγυρικὸς δὲ ὅτι δι᾽ ἐπαίνων ἐστὶ καὶ ψόγων ἡ ὅλη αὐτοῦ διαρτία. ἀνάγκη δὲ ἑκάτερον τῶν μορίων ἐξαίρειν μὲν τὸ οἰκεῖον, μειοῦν δὲ τὸ τῶν ἐναντίων. γειτνιάζειν δὲ δοκεῖ πως τῷ συμβουλευτικῷ ὁ τοιοῦτος λόγος ἐπεὶ μὴ ἕνεκεν ἡδονῆς γίνεται, ἀλλὰ χρείας. κατὰ τοὺς γεωμέτρας. οἱ δὲ γεωμέτραι ἢ ἓξ ἢ τέσσαρας ὅρους τιθέντες, ἢ τὸ ἐλάχιστον τρεῖς ἀναλογίας ποιοῦσι. τῶν μὲν τεσσάρων, οἷον τῶν β', καὶ δ', καὶ γ', καὶ ς', λέγοντες. ὃν λόγον ἔχει τὰ β' πρὸς τὰ δ', τοῦτον τὰ γ' πρὸς τὰ ς'. τὸ ὑποδιπλάσιον δέ. ἐπὶ δὲ τριῶν, οἷον τοῦ β' καὶ δ' καὶ η', οὕτως ὃν λόγον ἔχει τὰ β' πρὸς τὰ δ', τοῦτον τὰ δ' πρὸς τὰ η'. ἐνταῦθα τοίνυν Ἑρμογένης τὴν ὡς ἐπὶ ἓξ ὅρων ἀναλογίαν παρέθηκε. Πλάτωνα καὶ πανηγυρικὸν λόγον ἐν πεζῷ λόγῳ θείς. καὶ Δημοσθένην καὶ πολιτικὸν λόγον θείς. καὶ Ὅμηρον καὶ πανηγυρικὸν λόγον ἐν ἐμμέτρῳ λόγῳ. εἰπὼν ὃν λόγον ὁ Δημοσθένης κατὰ τὸν πολιτικὸν λόγον, καὶ Πλάτων ἐν τῷ πεζῷ πανηγυρικῷ, τοῦτον καὶ Ὅμηρος κατὰ τὴν ποίησιν. μετά τινος παραμυθίας. ὡς Ἀριστείδης. ὥσπερ οὓς πατέρας πατέρων καλοῦσιν οἱ ποιηταί. καὶ πάλιν. σελήνην ἀστέρας ἐκλείπουσι, ποιητὴς ἂν εἴποι. ἐκφράσματα. τὰ ἐκτετραμμένα τῆς ἰδίας καὶ ὁμολογουμένης φύσεως.

Ἴδιαι μὲν οὖν ἔννοιαι ποιήσεως αὗται παρὰ τὰς ἄλλας ἐννοίας τοῦ λόγου τοῦ πανηγυρικοῦ. καὶ τὰ λοιπά. Ἔστι γὰρ αὐτοῦ σχήματα. σχήματα τῶν ἑξαμέτρων φασὶν ἐπῶν τὸ ἕτερον μὲν ἐν σπονδείῳ, ἢ δυσὶν ἢ τρισὶν ἢ καὶ πλείοσι. καὶ τούτοις ποτὲ μὲν ἐφεξῆς. ποτὲ δὲ κατὰ διάστασιν συγκεῖσθαι. ὁμοίως δὲ καὶ δακτύλοις. ἃ καὶ εἰς τριακονταδύο ποσοῦνται. ἕτεροι δὲ σχήματα λόγων ἀλλὰ τριακονταεννέα φασί. τίς ὁ λέγων. τὸν δ᾽ ἀπαμειβόμενος, πρός τινα, Τυδείδη περὶ μέν σε τίω, πεῦσις. τίπτ᾽ αὖτ᾽ αἰγιόχοιο, ἀνταπόκρισις. ἦλθον ἐγὼ παύσουσα, ἀποστολή. βάσκ᾽ ἴθι Ἶρι ταχεῖα, ἐντολή. ἀλλ᾽ ἄγε σὺν δ᾽ εὔμαι φθόρων ἀνὰ δῶμα, ἀγγελία. κεῖται Πάτροκλος, διήγησις. ἔστι πόλις Ἐφύρη, δημηγορία. κέκλυτε δὴ νῦν μευ Ἰθακήσιοι, γενεαλογία. Δάρδανον αὖ πρῶτον τέκετο, τοποθεσία. ἔστι δέ τις Θρυόεσσα πόλις, πρᾶξις. ἀσπὶς δ᾽ ἀσπίδ᾽ ἔρειδε, ἔπαινος. Νιρεὺς ὃς κάλλιστος ἀνὴρ ὑπὸ Ἴλιον ἦλθε, ψόγος. φοξὸς ἔην κεφαλήν, χρόνος. ἤδη γὰρ καὶ δεῦρό ποτ᾽ ἤλυθε, ἐπιφώνημα. κοῦ δ᾽ ἀρχαῖοι πέλεν ἀρχή, δεῖξις. οὗτος δ᾽ Αἴας ἐστὶ Τελαμώνιος, κλῆσις. ἔφασκε πρόμολ᾽ ὧδε, κατηγορία. Ζεῦ πάτερ οὐ νεμεσίζῃ ὁρῶν τάδε καρτερὰ ἔργα, ἀπηγορία. οὐ θέμις εἰμὶ γὰρ αὐτὴ ἐπ᾽ ὠκεανοῖο ῥοάων, πρόσφθεγξις. χαίρετε κήρυκες Διὸς ἄγγελοι, ἄρνησις. ἡ δ᾽ αὖ ἕζεσθαι μὲν ἀνήνατο, εἶπέ τε μῦθον, συγκατάθεσις. ναὶ δὴ ταῦτα γέρον, νουθέτησις. μήτε σὺ τόνδ᾽ ἀγαθός περ ἐών, εὐχή. Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν, ἀπευχή. Ζεὺς τόν γ᾽ ἀλεξήσει καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι, δέησις. γουνοῦμαί σ᾽ Ἀχιλλεῦ, ἐπικαυ-

χησις. κεῖσ᾽ ὦ Πατρόκλεις δειλὴ πάντων ἐκπαγλότατ᾽ ἀνδρῶν, οἶκτος, ὅ ἐστι καὶ πάθος. ἀνερ ἀπ᾽ αἰῶνος νέος ὤλεο, ὀδυρμός. ὤμοι ἐγὼ δειλός, ἀπειλή. τῶν δ᾽ ἄλλων ἅ μοί ἐστι θοῇ παρὰ νηῒ μελαίνῃ, ἐπαγγελία. θαρσήσας μάλα εἰπέ, γνώμη. αἰεὶ δ᾽ ὁπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἠερέθονται, πρόσταξις. ἔρχεσθον κλισίην Ἀγαμέμνονος, λοιδορία. οἰνοβαρὲς κυνὸς ὄμματ᾽ ἔχων. ὀνειδισμός. ἦ οὐ μέμνῃ ὅτε τ᾽ ἐκρέμω, ὅρκος. ναὶ μὰ τόδε σκῆπτρον, πρόγνωσις, ἔσσεται ἦμαρ, ὅταν ποτ᾽ ὀλώλῃ. ἀπαγόρευσις. μή σε γέρον κοίλῃσιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχείω.

Νυνὶ δὲ ἤδη περὶ τῶν μετὰ τούτους τοὺς προειρημένους ἄνδρας τρεῖς ὑφ᾽ ἕκαστον τύπων τεταγμένων. καὶ τὰ λοιπά. Πλὴν δ᾽ ἴσως. ἔχει γὰρ ἐπιτετηδευμένον τὸ κάλλος, ᾧ καὶ πλεονεκτεῖ. μετὰ τούτων. μετὰ τῶν ἄλλων τῶν ἁπλῶς πολιτικὸν ποιεῖν λόγον. μονώτατος. δοκεῖ γοῦν περιττὸν εἶναι ὁπότε καὶ τὸ μόνος τὴν τοῦ ὑπερθετικοῦ δύναμιν ἔχει. γαλῆ δέ ἐστιν ὄνομα ζώου. καὶ γαλεάγρα κυρίως ὄργανον τὸ δεχόμενον καὶ ἀναιροῦν τὰ τοιάδε τῶν ζώων. καταχρηστικῶς δὲ καὶ πᾶν μηχάνημα εἰς ἀναίρεσιν καὶ κάκωσιν δημιουργηθὲν οἱουνδήποτοῦν ζώου. ἐκκοκκύζειν δὲ τὸ μεγάλα κοκκύζειν. ἐστηλοκόπηται ἀντὶ τοῦ ἐστηλίτευται, καὶ ὕβρισται, τουτέστιν ἐκκέκοπται καὶ καθῄρηται ἡ στήλη αὐτοῦ. ἐπίβολος δέ ἐστιν ὁ ἐπιτυχής. Κριτίας τὸν Δημοσθένην. τουτέστι νόθον. οὐδέπω ἐγὼ δεόντως χρῆται τῇ μίξει. κατὰ δὲ τὸ παρατυχὸν μᾶλλον. διὸ δὴ καὶ ἐπιπόλαιον μόνον ἔχει τὴν Δημοσθενικὴν ἀρετήν, καὶ οὐκ ἐφικνουμένην τοῦ βάθους. οἱ σοφιστεύσαντες. οἱ διδασκαλείων ῥητορικῶν προστάντες. τερατοσκόπος δὲ ὁ τῶν τεράτων ἑρμηνευτής. διὸ καὶ μετὰ τοῦτον. ὥστε τὴν κοινωνίαν αὐτῶν εἰς ἀπολογίαν ἔλαβε. δέον γὰρ μετὰ τοὺς δέκα ῥήτορας διαλαβεῖν περὶ Κριτίου. μετὰ τὸν Ἀντιφῶντα τέταχεν αὐτόν. σχεδὸν γὰρ ὁ αὐτὸς εἶναι δοκεῖ τῷ Ἀντιφῶντι καὶ μηδὲν διαλλάττειν αὐτοῦ. ἔταξε δὲ τὸν Κριτίαν διὰ τὴν προλεχθεῖσαν αἰτίαν ἐν τῷ μεταξὺ τέταχεν. τοπικώτερα. ἐν ἄλλοις βιβλίοις τοπικώτερος εὑρίσκεται. θέλει δὲ ἡ λέξις δηλοῦν τὸ αὐξητικώτερος. ὥσπερ καὶ κοινὸν τόπον τὴν καταδρομὴν λέγομεν. ἔστι δὲ καὶ ἡ τροπικὴ λέξις ἰδία σφοδρότητος καὶ τραχύτητος.

Τῷ μὲν οὖν Δημοσθένει οἱ λοιποὶ τῶν δέκα, καὶ τὰ λοιπά. Ἦθος καὶ πάθος. διαφορὰ τούτων ὅτι τὸ μὲν ἦθος ἔμμονον εἶναί φασι. τὸ δὲ πάθος ἐπιγίνεσθαι καὶ ἐξίστασθαι ὡς ἐν οἷς. ἐν οἷς ὁ ἀπορητικὸς κατά τι καὶ ἀχανὴς καὶ εἰς ἑαυτὸν ἐστραμμένος. καὶ οἷον ἑαυτῷ ὤν. καὶ λεπτότερός ἐστι. πολλαχοῦ τὸ καθαρὸν καὶ εὐκρινὲς εἴτ᾽ οὖν τὸ σαφὲς λεπτὸν λέγει, ὥσπερ τὸ περιβεβλημένον μέσον. τὸ ἀπὸ τῶν μύθων. μῦθος μὲν ὁ πάντη ψευδής. μυθικὸν δὲ τὸ ἐγγίζον τῷ μύθῳ καὶ δυνάμενον καὶ ἀληθὲς εἶναι δοκεῖν. ἀλλ᾽ οἵους εἶναι. ὡς ὅταν διηγῆται τὰ περὶ τὴν χελιδόνα καὶ Λάμιαν. καὶ ὅλως τὰ ἐν τῇ δεκαμυθίᾳ εἰρημένα οὐ πολιτικά. ἀλλὰ δραματικά τε καὶ ποιητικά.

ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ ΠΕΡΙ μεθόδου δεινότητος.

Πᾶν μέρος λόγου εὕρηται μὲν ἐπὶ μηνύσει πράγματος. καὶ τὰ λοιπά.

Ἰστέον ὅτι τοῦτό ἐστιν ἐπὶ τῆς ἐννοίας ἡ μέθοδος, ὅπερ ἐπὶ τῆς λέξεως τὸ σχῆμα. ὡς πολλάκις εἴρηται. ἐργασία γοῦν αὐτῆς ἐστι καὶ σχηματισμὸς πρὸς ὅπερ ὁ λέγων βούλεται. δεινότητα δὲ νῦν ὀφείλομεν νοεῖν τῶν τριῶν τὴν μίαν δηλαδὴ τὴν οὖσαν μὲν μὴ φαινομένην δέ. ἣν καὶ Ἀριστείδης ἐν τῷ περὶ πολιτικῶν λόγων ὑπέγραψεν εἰπών, ὅτι δεινότης ἐστὶ τὸ πόρρωθεν τὸ χρήσιμον ἑαυτῷ προδιοικεῖσθαι. καὶ τὸ προαναιρεῖν τὸ ἀντιπῖπτον αὐτῷ. μέθοδος δέ φησιν ἐστὶ ποιὸς σχηματι-

σμὸς περὶ τὴν ἔννοιαν. τὸ γὰρ σχῆμα τῆς λέξεώς ἐστιν· πᾶν μέρος λόγου· τουτέστιν ὅτι αἱ λέξεις εὕρηνται μὲν παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἐπὶ μηνύσει πράγματός τινος· οἷον ὁ κύων τὸ ζῷον ὠνομάσθη κύων διὰ τὸ φιλοδέσποτον· καιροῦ δὲ ἰδίου τυχὸν τὸ ὄνομα μετετέθη καὶ ἐπὶ τὸν ἀστρῷον κύνα· καὶ ἐπὶ τὸν θαλάττιον διὰ τὸ βλαπτικὸν ἑκατέρων ἄλλων. πᾶσα λέξις εὕρηται διὰ δήλωσίν τινος πράγματος· δηλοῖ δέ τι τηνικαῦτα ὅτε οἰκείως καὶ κατὰ καιρὸν προσήκοντα τεθῇ. αὐτὸ τὸ κακοῦργος ὅταν ἐπί τινος ὀνομασθῇ κακίας διαφόρους ἐργαζομένου· ἐκεῖνον δηλοῖ δή που τὸν εἰργασμένον· ἂν μέντοι ὁ καιρὸς ἄλλος ᾖ, καὶ τὸ πρόσωπον κλοπὰς εἰργάσατο μόνας, οὐχ ἑτέραν κακίαν, ὃ τὸν προειρημένον δηλοῖ. ἀλλ᾽ ἐν προσθήκῃ ἤθους ἐκεῖνον αὐτὸν τὸν κεκλοφότα. χρηστὸν ἴσμεν τὸν ἀγαθόν· δυνάμεθα δὲ κατὰ καιρὸν εὔθετον καὶ τὸν πονηρὸν ἐν ἤθει τῷ τῆς εἰρωνείας χρηστὸν ὀνομάσαι.

Πάσης λέξεως τῆς ἀγνοουμένης ἐν πεζῷ λόγῳ τρεῖς μέθοδοι τῆς εὑρέσεως. καὶ τὰ λοιπά. Εἰσαγγελία ἐστὶν ἡ εἰσαγωγὴ τῆς δίκης· ὡς ἐὰν εἴπω κατηγορῶ Νικίου προδοσίας. φάσις δὲ ἡ ψιλὴ προσαγγελία. ἡ δὲ διὰ τῶν πατέρων, ὃ ἐπαγορεύειν ἐστὶ μοσχεύειν, ὃ λέγουσιν οἱ γεωργοὶ τὸ ἐντιθέναι ἀπεστραμμένως τὰ κλήματα ἐν ὀρύγματι γῆς, ἐπὶ τῷ ἐκφῦσαι ῥίζας, εἶθ᾽ οὕτως ἐμφυτευθῆναι.

Τὰ ἁμαρτήματα κατὰ τὴν λέξιν κατὰ δύο τρόπους γίνεται, καὶ τὰ λοιπά. Τὸ μὲν γὰρ παρακαλεῖν· τὸ γὰρ ἄγειν καὶ ἑλκύειν ἐφ᾽ ἑαυτῷ, ἐπίτασις τοῦ καλεῖν ἐστί. β. διαζώσασθαι· τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ, ἐὰν τὴν τάφρον τάφον εἴπῃς· ἢ τὸν κεγχρυδίαν ἄρτον κεγχρυδίαν. αἱμωδεῖν δέ ἐστι τὸ, τοὺς ὀδόντας ναρκᾶν.

Πότε ταυτότητι ὀνομάτων χρησόμεθα, καὶ τὰ λοιπά. Ὡς δ᾽ ὅταν ἐδύνουσαν. τοιοῦτόν καὶ ἐστι τὸ τοῦ θεολόγου. ὁ τοῦ παιδὸς ὅρος καὶ λόγος. ἡ μὴ κινουμένη σφραγὶς τὸ ἐκμαγεῖον τοῦ ἀρχετύπου. ταῦτα γὰρ πάντα ὁμότιμον τὴν ἐνάργειαν ἔχει τῷ ὑψ. β. καὶ ὁ Θουκυδίδης. σύγκρισιν ποιεῖται ὅτι ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος μείζων ἐγένετο τοῦ Τρωϊκοῦ. οὐ χεῖρον καὶ τεκμήριά τινα καὶ σημεῖα καὶ παραδείγματα λαμβάνει.

Ἡ περιττότης ἐστὶ διπλῆ, καὶ τὰ λοιπά. Κατὰ γνώμην· γνώμην γὰρ νόημα καὶ ἐνθύμημα καλεῖ. β. τὸ ἐπὶ τοῦ στεφάνου. οἷον πρῶτον μὲν ὦ Ἀθηναῖοι τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν καὶ ὑπὲρ ὑμῶν. γ. εἰς κίνησιν ἤθους· κίνησιν ἤθους νῦν τὸν ζῆλον τῶν δικαστῶν νοεῖ· διὰ τοῦτο γὰρ συνεφόρησε τὰ ὀνόματα. ἵνα ζηλώσωσιν ὑπὲρ αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθότος. περὶ δὲ ἐνθυμήματος καὶ ἐπενθυμήματος ἐν τοῖς περὶ εὑρέσεως εἴρηται. δ. ἐν τῷ Θουκυδίδου. ὁ ἐπιτάφιος οὕτως ἔχει. οἱ μὲν πολλοὶ τῶν ἐνθάδε ἤδη εἰρηκότων ἐπαινοῦσι τὸν προσθέντα τῷ νόμῳ τὸν λόγον τόνδε, ὡς καλὸν ἐπὶ τοῖς ἐκ τῶν πολέμων θαπτομένοις ἀγορεύεσθαι αὐτόν. ἐμοὶ δ᾽ ἀρκοῦν ἂν ἐδόκει ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργῳ γενομένων, ἔργῳ καὶ δηλοῦσθαι τὰς τιμάς. οἷα καὶ νῦν περὶ τὸν τάφον τόνδε δημοσίᾳ παρασκευασθέντα ὁρᾶτε, καὶ μὴ ἐν ἑνὶ ἀνδρὶ πολλῶν ἀρετὰς κινδυνεύεσθαι εὖ τε καὶ χεῖρον εἰπόντι πιστευθῆναι. εἶτα ἐπιφέρει τὰ ἐπενθυμήματα κατασκευάζων· χαλεπὸν γὰρ τὸ μετρίως εἰπεῖν, καὶ τὰ ἑξῆς. εἶτα ἐπιφέρει. ἐπειδὴ δὲ τοῖς πάλαι οὕτως ἐδοκιμάσθη ταῦτα καλῶς ἔχειν. χρὴ καὶ ἐμὲ ἑπόμενον τῷ νόμῳ, καὶ τὰ ἑξῆς.

Τῶν δὲ αὐθαδῶν καὶ ἁλμυρῶν διανοημάτων θεραπεῖαι καὶ παραμυθίαι δύο. καὶ τὰ λοιπά. Ὁ μὲν οἷον παρών. αὔθαδες μὲν τὸ λέγειν τὸν καιρὸν φωνὴν ἀφιέναι. παραμυθεῖται δὲ διὰ τῆς τε μονονουχὶ μικρᾶς προσθήκης. ἁλμυρὰ δὲ ἀκούειν φησὶν ὁ Πλάτων οὓς ἔλεγον εἰς τὸ θεῖον ἀπρεπεῖς λόγους. β. κατὰ Τιμο-

κράτους. ὁ Τιμοκράτης ἔγραψε νόμον ὅπως μὴ διδῶσιν ἐγγυητὰς οἱ χρεωφειλέται. ὃν κακίζει ὁ Δημοσθένης.

Πότε παράλειψις καὶ ἀποσιώπησις γίνεται; καὶ τὰ λοιπά. Ὡς ὅτε ἐρωτώμενός φησιν ἐγὼ πῶς οὗτος κέχρηται τῷ πατρί, ἀποκρινόμενος λέγω· ἢ ὅτι ἀντεῖπεν αὐτῷ, ἢ ὅτι οὐκ ἐπείσθη αὐτῷ. καὶ κατὰ ἀποσιώπησιν δείκνυμι τὴν ἐπιβούλευσιν. ὥσπερ ὁ Δημοσθένης ἐποίησε. θέλων γὰρ ὀνειδίσαι τῷ Αἰσχίνῃ πενίαν ἐσχημάτισε τὸν λόγον οὕτως· ἐγὼ γὰρ οὔτ᾽ εἴ τις πενίαν ὀνειδίζει νοῦν ἔχειν ἡγοῦμαι, οὔτ᾽ εἴ τις ἐν ἀφθόνοις τραφεὶς ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεται. β. τῇ τελείᾳ. οὐ γὰρ ἦν τελεία ἐν τῷ προτεθέντι παραδείγματι. γ. τοῦ προσποιεῖσθαι παραλιπεῖν. οὐ γὰρ παραλείπει. ἀλλὰ λέγων παραλείπειν ὑποκρίσει μόνῃ τοῦτο ποιεῖ. φησὶ δὲ καὶ οὐ παραλιμπάνω. πῶς γὰρ ὁ διαρρήδην ταῦτα κατηγορῶν.

Τὸ περιπλέκειν διαβάλλεται μὲν ὡς κακία τοῦ λέγειν. καὶ τὰ λοιπά. Περιπλοκή ἐστι τὸ διὰ μακρηγορίας ἐκτείνειν τὸν λόγον καὶ συγκαλύπτειν καὶ συσκιάζειν καὶ ἀσαφῶς λέγειν. β. μετὰ συλλήψεως. σύλληψιν λέγει τὴν πρόσληψιν τοῦ ἀορίστου. τὸ οὐκ οἶδ᾽ ὅν τινά μοι δοκοῦμεν.

Ἐπὶ κεφαλαίων. ἀντὶ τοῦ κεφαλαιωδῶς. καὶ τὸ μὲν κατασκευάζειν ἐπὶ τῶν ἀγώνων νοεῖται. τὸ δὲ διδάσκειν ἐπὶ τῶν διηγήσεων. ἢ τὸ μὲν κατασκευάζειν ἐπὶ τοῦ δικανικοῦ, καὶ τοῦ στασιαζομένου συμβουλευτικοῦ. τὸ δὲ διδάσκειν ἐπὶ τοῦ ἀστασιάστου συμβουλευτικοῦ καὶ τοῦ πανηγυρικοῦ.

Ἐπιδεικτικὰ τὰ ἐπιτετηδευμένα. ἃ καὶ εἰς ἡδονὴν ἀκοῆς σώφρονά ἐστιν. ὥσπερ τοὐναντίον τὰ σοφιστικὰ εἰς αἰσχρὰν ἡδονὴν ἀκοῆς γίνεται. β. ὅταν τῇ φύσει. τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ τοῦ θεολόγου. μετὰ ἀγγέλων ὕμνησον. μετὰ ποιμένων δόξασον. μετὰ ἀρχαγγέλων χόρευσον. γ. πολλάκις δὲ ἐκ παρέργου φησὶν ἀναγινωσκόμενα τὰ πάρισα ταῦτα λανθάνουσι. πολλάκις δὲ καὶ ἐπιμελῶς ἐκ μελετωμένα διαγινώσκεται καὶ εὑρίσκεται.

Ἁπλούστατον. ἀντὶ τοῦ ἀφελές. β. ἐλλιδέσκου. καὶ ὁ θεολόγος. σὺ τὴν ἀρχαίαν. ἐγὼ τὴν ἰώδιαν.

α. Σχολικαῖς. ταῖς μελετωμέναις. τὸ δὲ διὰ μακρῶν, ἀντὶ τοῦ πολλῶν καὶ ἰσχυρῶν λόγων. καὶ οἷον ἀναντιρρήτων.

ΤΕΛΟΣ.

12 a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y z & A B.
Omnes quaterniones, præter ſecundum ternionem & ultimum quinternionem.

Venetiis, In ædibus Aldi. M. D. IX. Menſe Maio.

el thenero del pur...
... a 25 de
abril...

Ey mothoe
Elaborarum
Ella de phryne
μηδιοι θνητοῖς ανθρωποισι
in theogonia

[illegible]

el themistio griego lib. 2

Horozco

el argyropylo de mano latin
el Gr. Horozco
el ... de emendata ...

Ceon

600
660
1260
30
1290

11
60
60
600

mi

30
40
1200

cose. diff.

negativ...

μεγ...

antilepsis

ant.

Vnicu. μονοφυές
impressi. ἐκ...
Erraticu. πλανώδεις
Morata ἠθικόν
Ifona πρόσωπ
Persona πρόσωπον
vitiosa διεφθαρμένον

Adobar el poste de la cugnada
Item el poste sobre la despensa
Item hazer el guardaliente
con yesso y hazer adobar
las ventanas del arpres
con yesso y ladrillo y hazer
los cimientos dela pared del
mysmo arpres y hazer
los cimientos dela puerta
de los piedras que esta
en las camaras de abaxo
Fortificar el poste que sostiene
la camara del ...

IN · HERMOGENEM